Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Yefeh toʾar

Yāfe, Šemû'ēl Ben-Yiṣḥāq
<יזנכשא> הפי לאומש

Zultsbakh, 448 [1687 oder 1688]

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11044

Visual Library

116

153

ZENTRAL-UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK LUCIAN BLAGA CLUJ

ספר

יפה תאר

על

ויקרא רבה תורת כהנים

במחוגה אלהית מתוארת זאת

אומרת גבח יקר תפארת

גדולת המחבר וליסורסשם ועבר אביר השלמים מעין גנים
כאר מים חיים ושמו ומארו מוכיח על אזורו וחבורו יפה פרי
תאר קרא ה׳ שמו הוא האור הבהיר המאיר ומזהיר עיני
חכמים בחבורים יפים מגן הוא לכל החוסים אשר שם לו על פני
כל העולם כלו גדולים עצום ורב הוא הרב הכולל כל החכמות

מוהרר שמאל יפה אשכנזי זצוק״ל

מאז היה פאר הודו ודון בקרב מחננו העדינה קונסטנטינה יע״ל
ולויך ומס כמלאכה הסרים יפה מראה כימור המגדות ירושלמיות
גם הולדק דינו בתורה דרושים לכל חפציהם
הנקרא ספר יפה נוים והמליצי הכי נכבד ספר יפה תאר
על בראשית רבה יגיד עליו ריחו
בספר הזה ספר ויקרא רבה גם הוא נקרא בשמו יפה
עטרתו עמו ברכות הטובה רבו
מוכליח ג׳ חכן למען גדקו ונדיל תורה ויאדיר

נופס פה קק זולצבאך

בשנת זית ר׳ענן יפה פרי תאר קרא ידוה שמך לפ״ק ב

פ״י המוקק כהר״ר משה בר פורי שרגא כלמך יצ״ן ב

CUM LICENTIA SERENISSIMI.

תחת ממשלת מעלת ארונינו הדוכוס המיוחס מאד נעלה

כריסטיאנוס אגוסטוס

מפאלץ נ״אב השמירום הודו וגדל ארגותו ויאריך ימים אמן ב

הקדמת בן בנו של הרב המחבר ולוה על ספר יפה תאר לו

יאציל הבורא והיוצר העושה

שפע אצילות חפעתו עלי ויתן לי כח וחון לזרות להלל ולספר צדקות ה' אשר
ערותיו אשר הגדיל והפליא לעשות כי הלא מראש צורים מקדם שליגייתי בביתי ורענן בחיכלי אזנו מהערן ומתענג על התורה ועל
העבודה עבודת הקדש בהתעתקת ספרי הרב אנדול מר זקני זצו"ל ועוסקים בן בסחורה כי טוב סחרה מסחר בסף כי אם אין קטה אין תורה
ותצלח עלי רוח י"י לדרוך בפעמי אמותי לרגל המלאכה כי רבה היא מוציא לאור תעלומות חכמת הבאתי אל הדפוס ספר יפה
עינים

הרושים לכל חפציהם מידי שבת בשבתו ובמה ובמה מהתחתי לאשר אין לאל ידם לקנות זכרה לי ה'לטובה . על משכבי
בלילות ועירוני רעיוני זיצא הרוח מלפני י"י רוח י"י דבר כי ויעירני בוש אשר יעור משנתו ויאמרלי מה לך נרדם מתי תקום לעשות
כונים למלאכת השמים וחסך נסכים ולובוח זבחים לאלהי יצחק אבוך ופיץ מעינות הוריך התוצה שכות את הרבים ונכספה גם כלתה
נפש החכמים השלמים וכן רבים בעלי בתים יום יום אם אליך ירדושון לטא רבני חפץ בפירוש הארבעה ספרים אחרים וחמש סגילות
לראות את הדרך ילכו בו ואת המעשה אשר יעשון ממלאכה יפה צרון מזוקקה שבעתים כי לא הבים יחכמו להבין ולהורות דברי
חכמים ותקדותם שבספר מדרש רבה באשר הגדיל עצה המליא הוש הגאון פאר הדור והדרו הרב הגדול החכם השלם כמוחדר
שמואל יפה

זצ"ל מר זקנך זה קנת חכמה חכמה נפלאה לת היא מעיני כל חי כאשר יגידון יגידון על פי הראיה תחלת
דברי פיהו הן בספר
יפה תאר

שפר בראשית רבה כי ברא שיתין על האמרים התם העמוק ם
דרחבים מני ים ונתן לב חדש ורוח להולכים
בסתן מהלכים בין העומרים אגל התנדות ההם אשר לרוב עומקן
צללו כעופרת במים אדירים והרב המחבר בחכמתו נתן עינים לעור שם נקוב למישור והרבים לבקעה ואתה עתה ברא ועבוך עומקן
למה לא תצא לעשות סמוכות לוכות את הרבים ולבקש להביא אל הדפו שאר ספרו ולמה לא תדרוף ער חובה המושלת עליך להגדיל
תורה דברא מוכח אבא כי אין זולתך לגאול ולמה תשיב אחור ימינך כי משפט הגאולה ועליך המלאכה לתתחיל ולגמור למה אחרת
ער בוש . ואתה ה' משמח את כל כלי מחשבתי ברוב שרעפי בקרבי נפשי ברעתי להוציא המחשבה מן הכח אל הפועל עזבתי את
ביתי נטשתי את נחלתי היא האשה אשר הוכיח ה' והילדים אשר חננני אזן ואקח מן הבא בידי ואעבור אחרות ים ואשים לדרך פעמי
דרך ליגור'ני שם אביות יתלכון עם בני יחירי ואחוות מריעי ועמי שו ספר היפה תאר וספר יפה ענף על חמש מגילות ארעתא
להרפיסם מחוני ואוני כי ער הנה עורני ת' אנכי בדרך נחני הזמן בלתי מן בתולדותיו וקזרותיו כקורת בית הבר ועינולי הנת דרך לי
הנלגל הבלים נפלו לי בנעימים כי נפלתי בידי ארוניים קשים שודדי ובוזים בחר בזוזי כי פנעו בנו כים צרה ספינות
ביואי'ריליש הצוררים ואויבים וישללו אותנו אכלונו הממונו ותורידולאי רודו"ש ואחרי אשר הוצענו שם עייפים ונדרפים אוכלי
לחם העצבים גם שם לא הונח לנו כי אלת החטאים בנפשותם יעצו עלוזעות בלב חורש מחשבות אין ומרמה ואמרו בלבם גינם
יחד נלבנר לאב ובנים ונשרפה לשרפה והוציאונו ערומים כסבשל כית השרפה ולבלענו חיים כפשע בינינו ובין חסות
ולולי ה' עזרתה לנו כמעט שכנה דומת נפשנו אוי נא לנו כי חטאנו מיון למשיחה יעקב הלא ה' . ברוך ה'שלא נתננו טרף לשיניהם
וברוך הנותן ליעף כח . והספרים הנ"ל אף גם זאת בחיותם בארץ אויבם אויבינו פלילים לא מאסתים ולא נעלתים לכלותם ח"ו
ויהיו לנס והצלתים לא בצרקתי כי אם בזכות הרב המחבר מר זקני ולא היא שעסרה לי להחיותני כיום הזה . עתה אמרתי עת
לעשות לה' אחרו שיצאתו משעבור לגאולה ובאתי פה קונסנטסי'נא העיר עיר ואם בישראל כי צר לי המקום והזמן כי הכפף אול
מכלי והשש כחי כנקבת לחזק את ברק חברת כי איכבה אוכל וראיתי כמה ספוארה מונחת בקרן זוית מכל מקום אחותי בסלאכת
שמים זו לתת החלה להתחיל אל הדפוס מהארבעה ספרים ספר
ויקרא רבה

להיותו היותר קשן ויותר נקל להוצאה ומי יודע
אולי יחונני האל והייתי לחן ולחסד ולרחמים לפני שרים רבים ונכבדים מאלה אלי הארץ אשר המה בחסדם
יהיו נפשי לעזרני באיון הלואה כסף לחוק ידי במלאכה הזאת להתחילשלים הדפסת אלו הארבעה ספרים ותקרא המלוה על שמם
באשר כה עשו והצליחו גם עשו פרי בחיי מורי זקני הרב המחבר ז"ל'ה הדפסת ספר בראשית כנראה בהקדמת הספר הנ"ל ואם
אמצא חן ולו יהי כן גם אני אשמור להעלות וכרון המסייעים למצות בסוף הספר חדות בעם ברזל ועזפרת לטען על טוב
יזכר שמם והלך לפניהם צדקתם עומדת לעד . ואם החלואה מהנדיעם אשר יעיר ה' את רוחם תהיה מנה ראויה ורצויה
להתכבר באופן שיופיפו וינדילוכח בגבורת שלי לסערני שאוכל לעשות מלאכת הזאת מאותיות הדשות יהיו כיתר שאר מדפוס
פראנקי'אה כי אז יצא כלי למעשה נאה ומתקבל באותיות יפות וצרופות בל זאת למעייניכם בהם הנה שכרם אתם ופעולתם בסקום
שאין היד שולטת בו ופרי מעלליהם יאכלו לעולם שכולו טוב וחקרן יהיה צנר ומונח ע"מ להחזירו לבעליו המלוים כמכירת הספרים
בע"ה : עתה צאמנא לקראת חדרת יפעת הספר הזה וראו מה טובו זה יופיו כי הוא באמרת נאה לשמו אשר קרא לו יוצרו
ביום הולדו
יפה תאר

שם הכולל לכל הח'ספרים כאשר עינים תחזינה משרים בסיני משעמים אשר תמצאו
התוצו
ותתענגו על רוב שלום . ואני תלוי לאל העונה אותי ביום צרתי ואליו
אשים רבדתי יחוננו ויזכני לתתחיל החל וכלה זאת הולכה
אשר נעלמו מן העין ותנם אתי מהרב מר זקני ול'הה חפץ'
לנו האיש אשר אנחנו חפצים ויזכני לעלות ולחתר בנועם ה' ולבקר
בהיכלו כי נחם ה' עמו בבנין אריאל זם לציון נואל :
נאם הצעיר לעבד נסבר חלש ורפ
מנחם יפה בממה"ר יצחק ול'הה ונבר הרב המחבר שמאל יפה וצו"ל :

והתנצלות המגיהים

"מה "שהיה "רוח . "אשר "בזמנים "רבים "היה "מתיים . קדמונים ואיכותקת מכני פמנו המתפרנים כחסר
מ"ם על חטאיו ומי הוא זה קולע אל הספרים ולא יחטיא . הלא חכמנו ז"ל חסמו לזה ותקנו תקנה מיוחדת ! כמדרש יהי רצון וכו'
ימנאו מיה סנגאה כדפוס ' יפיסו כי ימנאו נב"ר"
הלא מכשל כדבר הלכה ויסמחו כי חכרי וכו' . ובאמת מין זה מן סתיתה אגל מבינו בנת הדברים בטוב טיב הדפוס כחסר כעלי
המלחבה יונאים מכוהלים ודחופים על המניסים לאמר כלו מעפיכסי ולפעמים כא סהנה בערב שבת וערב יום טוב כין
הסמנות וסה המזיקים מנכרמו' וגם הכיירות הרחסונים לא נדפסו כחונן כאותיות בולטת . רק המדפיסים אותו מכים בכף
אל כף כיד וחחריכים הפולים לעלות ולרחות לורת הסותיות : ומף הספרים היפנים חסר הכנה לוקח תמם הם מטוטטטים
ולא יוכלו לקדות בו ולא היו בידנו ספרים כרחוי לכל אומן במלאכה כזו ומע"ם כן חפסנוהו מד סיד שבלבנו מנ"מת להסיר מחכו כל
סיג ומכשול יותר מכל הספרים הרחסוני' : נכן מהקורלים כספרים הרחסוני' מבקפים מלחיהיו לנו למוקסים כחס המנה ימנה
להם מיזה טעות לא כניר : רחסון רחסון יעכיר ובחכמתם יתקניהו : ותחוסו לתחמר המנה אל תרין מת מכירך מד מפנ"יה
המקומו כי מי חפסר לכר כלה מכן וי"ו ידין מחכם לכף זכות כ"ד הפעום וכגמוך מכדברנם מגם כן לא"ח מים מלקי המקובל
כמהור"ר יוסף פליט הגר פס ק"ק ווילנגאלך
ובאם מכרסם כלא"ת מוהר"ר יסודה ליב הלוי וכ"ל הורוויץ מק"ק פרחנ סכירה לע"עבק"ק ווילנגאלך

UNIVERSITÄT POTSDAM
Universitätsbibliothek
1953

ויקרא

ל משה ר' תנחום בר חנילאי פתח ברכו יי° מלאכיו
גבורי כח עושי דברו וכו' במה הכתוב מדבר אם
בעליונים הכתוב מדבר והלא כבר נאמר ברכו יי' כל צבאיו הא
אינו מדב' אלא בהתחתוני' עליוני' ע"י שהן יכולי' לעמוד בתפקידו של
הב"ה נאמ' ברכו יי' כל צבאיו אבל התחתוני' ע"י שאינן יכולי' לעמוד
בתפקידו של הב"ה לכך נאמ' ברכו יי' מלאכיו ולא כל מלאכיו ר' א
נקראו הנביאים מלאכים הה"ד וישלח° מלאך ויוציאנו ממצרי' וגו'
וכי מלא' יי' היה והלא משה היה ולמה קורא אותו מלאך אלא מכאן
שהנביאי' נקראים מלאכים ודכוותה ויעל מלאך יי' מן הגלגל אל
הבוכי' וכי מלאך היה והלא פנח' היה ולמ' קור' אותו מלאך אלא א"ר
סימון פנחס בשעה שהית' רוח הקדש שורה עליו היו פניו בוערות
כלפידי' ורבנן אמרי אשתו של מנוח מה היתה אומרת לו הנה איש
אלהים בא אלי ומראהו כמראה מלאך אלהים כסבורה בי שהוא נביא
ואינו אלא מלאך אמר רבי יוחנן מבית אב שלהן נקראו הנביאים
מלאכים הה"ר ויאמר הנני מלאך יי' במלאכו' יי' הא ע"כ אתה למד
שמבית אב שלהן נקראו הנביאי' מלאכי' גבורי כח עושי דברו במה
הכתו' מדבר א' ריצחק בשומרי שביעי' הכתו' מדבר בנוהג שבעול'
ארם עושה מצוה ליום א' לשב' אחת לחרש אחר שמא לשאר יומות
השנ' ודין חמי° הקליא ביירא כרסיא ביירא ויהכי ארנונ' ושתיק יש
לך גבור גדול מזה ואם תאמר אינו מדב' בשומרי שביעי' כאן
עושה דברו ונאמר להלן וזה דבר השמיטה מה דבר שנאמ' להלן
בשומרי שביעי' הכתו' מדבר אף דבר האמור כאן בשומרי שביעי'
הכתוב מדבר עושי דברו ר' הונא בשם ר' אחא אמר בישרא שעמדו
לפני הר סיני הכתוב מדבר שהקדימו עשיה לשמיעה ואמרו כל
אשר דבר יי' נעש' ונשמ' לשמוע בקול דברו א"ר תנחום בר חנילאי
בנוהג שבעולם משוי שקשה לא' נוח לשנים ולשני' נוח לר' או שמא
משוי שקש' לס' רבו' נות לא' כל ישראל עומדי' לפני הר סיני ואומרי'
° אם יוספים אנחנו לשמוע וגו' ומשה שומע קול הדבר עצמו והי'
הרע לך שהו' בן שמבולן לא קרא אלא למשה לכך נאמ' ויקרא אל משה

רבי

ברכו ה' משוס דכתי' לפרס גבורי כח על מדב"ה שמע קול דבר
יי' לפרו והיינו ויקרא אל משה כדלקמן פתח בסמי קרא ומפרש
מלאכי' מלאכיי' ומגב מורחיה מפר' בריש גבורי כח בדרשות
ר' מפרש ליה בנביאים לענינו בדרך המדרש והלא כבר נאמר
בנביאו דהיינו נבא המרוס
אימת דהיינו תחתונים
נבא יי' פשומר והנאתי
ומי משוס דלא ניחא מ"מ
יונים ע"י שהם יכולי' וכו'
בחיות ב"ב לית' מהאי טעמ'
ה ועו' קשה מה גורך לפרש
אמ' בהני כל ולא בהני וי"ל
ד מכיון דאיכ' קרא יתיר'
ותי חד בתחתונים ניחא
מכיון כתחתוני' והשת' אתי
אמר כהו כל ואמרי' טעמ'
מן יכולין לעמוד בתפקידו
מן יתורא אע"ג דלא כתיב
ביו לא קוה מפיק ליה
יוקומי בתחתונים דזמנין
ל אע"ג דדרך כלל מיירי
מו כח כולל ואי לאו לאו מסו'
כל והכא לא כתי' כל נהי
נן הד קרא בתחתוני' אכל
קא מילתא לאוקומי קרא
תחתוני' ומ"ת לעול' כימא
מי בעליוני' מיירי והיינו
בדלים ונבאיו הם השמי'
כ"ם הפייט בסדר קדושת
ם המשלה הרמ"סוב' וגו':
ח בפסוקי' יי' ל דמסרתיו
היינו מלאכי הסרת פסם
ן תמיד והשתא אתי ספי'
ו בעליוני' ולא בתחתוני'
ורתיו הם המלאכים
נבא השמים מקלוכים שיהם לו סנבאיו כולל השמים
מנקרא נ"כ נבא כאומר וכל נבא השמים עומדים עליו וכדי
נביאו נבא הכוכבים לכך פירש ואמר כוד מסרתיו עוסי רצונו
ליונים ע"י שהם יכולי' וגו' היינו משוס דאי הוה מוקי מלאכיו
מם הוה ניחא דלא קאמר כהו כל משני סאין רבוי כמלאכי כי
ה' שאין הכדל ביניהם אלא במדרגת הסנחת או כמה שהם עלות
ודע אבל בנבא השמים שיכול בהם כנוי המספר כתי' כל ח"נ
בלם חיים משכילים לא הוגרך לומר כל אבל בשמים שאפשר
נם בעלי דעה והשכל שהרי כתבו קנת שהשמים אינם חיים
כ"ם שאפשר לחשוב זה בחקנים או שאפשר שיש בהם גשם
תמונתו כדבת הרלב"ג לכן כתב בהם כל שעב"ז כלם ישבחו
דרגתם על דרך הללו את יי' מן הארץ אם ובדר וכו' אבל השתא
ביו כתחתונים ק' דכל"ל בהו כל להכי תנני סאינה יכולים
קולו וגו' ה"ק כרבו יי' כל מעשיו דכתיב כתר הכי לאתי אתא
אחר עליונים ותחתונים וי"ל דתחתונים ברישא היינו מנשים
ם מלות ה' כמלאכי' והדר מיירי בשאר התחתוני' והזכיר תחלה
קדישים לעליונים להעלתם ואפילו תימא דלאו בחנשים לחוד
תחתוני' היינו לעלי נפש שמבדכי' ליי' והדר קאמר כל מעשיו
ת והמורכבים אם סאינן בעלי נפש מרגשת כגון הדומם
תכות שאין בהם דעת והברה והברכה שהזכיר בהם היינו מה
ך את יי' מתוך מרמיהם ומעשיהם והיינו ברכי נפשי את יי'
כדפי' הרי"ח בפסוק ולפי שהם מיני' רבי' כתב בהו כל מעשיו
ת קאמר שיברכו את יי' התחתונים כפי מדרגתם שכל אחד
קי שהוחן לו מהספע והשלימו מאתו יתברך ושוב אמר שיברכו
יחדיו על דבר הטוב לכלם דהיינו הסנחת יי' ושתירתו אותם
ם טוב וזהו אומר כל מעשיו בכל מקומו ממשלתו ולפי"ם ל"ל
ה ר"ח אלף עולמות שהוא שם בהם ל"ל דעל העולמות הם
ל מעשיו והיינו בכל מקומות ממשלתו • אלא בתחתונים
ם שהקדיש ברכת התחתוני' הכף הללו יי' מן השמי' דהקדיש
פי מעלת עכמותם הקדיש התם העליוני' ובפי' חכתם לפני
חכיבי' הקדיש הכא תחתונים : שאינן יכולין כלומ' שקם'
בתפקידו תפני שאור שבעיסה וכלו שינם יכולי' ולכן החשא
כ' למיל' וכי תפני זה נפטרו תחיובן דלא קמוזכר להו שיברכו
ם דאין יי' חפץ בקלוסו של רשע כדלקמן פי' ו' לכהי ל"ק
ים ונתן שעם דמסו' דאינן יכולין ולזה כתבא החשא ברוכא
ל"ק כל מלאכיו אבל אם לא יהיה כן מסו' מיעוט' לא הוה
כל דכל ברוב ובכמה דוכתי • ולא כל מלאכיו ואפי' למאי
תוך בנביאים ניחא דנביאים יש שחוטאים ונבנים לביאת
נו וחגנים כן שוור שהיה תחלה נביא אחת כ"ם ו"ל :

נקראו הנביאים מלאכים שלפירש זה יפרש ברכו ה' כל מעשיו כל התחתוני'
כשסוטו דאין שכרא אלא יזכיר בברכת ה' מהתחתוני רק הנביאי' והוסיף
תחלה הנביאים לתעלתם להקדימם לעליוני' : הה"ר ויאמר מלאך לעי'
דפי' מלאכיו כתחתוני' לא הוגרך לרמיה דפשיטא דפיר מיקרו הנדיקים
מלאכי' שהם שלוחי ה' לעשות מצותיו
ומפי' דמיירי בתחתונים אחרים נתי תלי קג
זולת אחד ל"ק דמלאך לשון שליח וכל
בח יקרא מלא' כאומרו כוסה מלאכיו לקמן
רוחות כתו שלח' הרה המורה בח"כ פ"י ס"דפי' ו
אבל הסתא דמפרש מלאכיו ניחוד על
הנביאים כ"ל שהוא מלשון מלאך ממש מדבר ך
ומייתי דאיה מוסכל מלא' דהיינו כמו
מלאך ה' אלי שליח בעלמא אלי רבות' סופסוי' ב
לקרייה מלאך לימא ויבלא אדם או
ויבלא שליח ומסו' דמ"ת אפשר למדחי
דשליח קאמר מייתי מפנחס דקרייה
מלאך ה' והתם ע"כ מלאך ממש דאין
לקרות מלאך יי' אלא למלאך ממש אא
דומה לו ומשוס דאיכא למידחי דלאו
בפנחס מיירי אלא כמלאך ממש להכי תלי קנ
מייתי מהני • נקראים נביאי' תימא
מה ראיה מהדון הנביאים שהיה יי'
מדבר בו שה"ל לאמר הנביאי' יי' ל וחרוה'
דכיון דמסו' נופא הוא דקאמר לה כ"ל סדהו
שכל הנביאים נקראי' כך דאין הסתא סומתה
חוטר נמוה אלא שיקרא כן שמפורש כרתו
היה שהיה נביא אבל אם הוא סבא סומס
מיוחד לו משפר הנביאים לא היה וכותן
מתפא מחרי שהוא עבו מתד : וכי מס
מלאך היה דכתב אי אתה נביא אלא
ויעל מן הגלגל אל הבוכים שבאמרה לא דברי' ב
הנבואה בגלגל וכא אל הבוכים להגיד עקיד'
לעם שהיה שם כמו שאמרו המפרשי' סער ע"ו
אבל אי הוה מלא' מ"ט בוסו מן הגלגל
ושוד שהמלאך לא ידבר עם עם רב אלא

פס הנביא שכל דבור מלאך בנבואה כ"ם הרב בח"כ פ"מ בוחיך היה מדבר
עם המון ישראל ומ"ם שהיה פנחס שהוא היה המדבר ברוח הקדש כיתי' הש"
שבבר מת יהושע שביתיו לא כרתו בני ליוסב האדון ומה שספר הכתו' אחר
זה מיתת יהושע כבר כתבו המפרשים שבת הספור ו ולמה קורא אותו
מלאך אחע"ם שהנביא נקרא מלאך מ"מ פנח' לא הוה נביא אלא מדבר ברוח
הקודש ע"י תורים ותומים ומשני מפני שהיו פניו בוערות כלפידי' וכראה
שדרך הנביא להיות כן ולכן קראו מלאך בשם הנביא דאי אין דרך הנביא
להיות כן ולא נקרא פנחס מלאך אלא מפני שפניו בוערות כלפידים וכזה
דומה למלאך שראהו נורא מאד אע"כ מה ראיה שהנביא נקרא מלאך אלא
פנחס שפניו דומות למלאך : ורבנן אמרי ראיה שהנביא נקרא מלאך
מתה שאשתו של מנוח הבורה על המלאך שהיה נביא וקאמר שראהו כמלאך
נרא שהנביא הוי כמלאך : מבית אב לא כדקאמר לעי' שהנביאי' נקראו
מלאכי' דתשמע דעיקר שם מלאך על העליוני והנביאי' נקראו על שם
להדמותם לשם כמעל' או שראיהם כמלאך בדלעיל אלא מבית אב שלהם
כלו' מעיק' מדרגתם כמו שהאנשי' נקראים על בית אב שלהם דהיינו יחס
המשפח שאתיחס לראש המשפחה כן הנביאי' נקראו מלאכי' על עיקר יחס
נבואתם דהיינו דבור יי' לשם כי זה נקרא מלאכו' יי' ולהשתמש כלם בדב'
זה נקראו מלאכי' כלומר מקבלי מלאכות יי' ויתכן שהכוונה לומר שאינ'
שלבאורה יחסר שסוס נביא לא ישמע הדבור מאת ה' אלא ע"י מלאך זולת
מדע"ה שנ'בו פה אל פה אדבר בו ולפ"ז יחסר שלהתנבעות המלאך נקראו
הנביאי' מלאכי' וזה הענין לא ינדק במדע"ה לב"ח שאינו כן אלא מעיק' שרש
הנבואה הוא שנקראו מלאכי' כי תניא הנבואה' מדבור יי' אפי' לזולת מדע"ה
וכמ"ש הרב בחלק שני פ"מ שהמדרגה השביעי' שראה בחלום של נבואה
כאור ה' מדבר עמו במאמר ישעיה ראיתי את ה' ואין זה סותר למה שיסדלו
שכל נביא זולת משה ישמע הדבור ע"י אמצעי שהאמצעי הוא כח המדמה
כ"ם הרב שם : במה הכתוב מדבר דבשלמה אי במלאכי' מהם מיירי ניחא
דהוו גבורי כח ודאי אבל למאי דפירש קרא בתחתוני' מאי גבורי כח דמאי
גבור' איכא בעשיית המצות ומשני ר' יצחק לכשומרי שביעית יגדל גבורי
כח שבוכים יגרו ושותה וכלתנן מיזהו גבור הכובש את יצרו והכי קאמר
בהדיא בתנחומא והיינו כפירוש קמא דלעיל דמוקי קרא בשת' תחתונים
ורב הונא דקאמר דבישראל שעמדו על ה"ם הכתוב מדבר אתי כפי' תניין
דמפר' קרא בנביאי' וקרי לישראל נביאי' שבלם נתנבאו במעמד ה"ם הקראו
גבורי כח מטעמא אחרינא ואכתבהו בסמוך : ארם מיסה מנוה בדקה
ביום אחד וכו' אבל אנה אמיתה שיהיה נותן בדקה ודאי שיקשה בעיני
וזה רואה לשדהו חרב כל השנה ופירותיו מופקרים לעניים והכי אתא
בתנחומא רואה שדהו מופקרת ואילנותיו מופקרים והעניים מפורים
ורואה פירותיו נאכלים ובוכים את יגרו ואינו מדבר ואינו אומר אנדה ריבן
גרים בעדוך ויהיה מרגוכה ושתיק ופירושו פרש ויהיינו הם הסד עכן לפי
גרסתינו דגרסינן מרגוכה כראה שהנבואה הוא ראוה שהיה כלי זריעה

סנה תמיתה וכורם מם לתלכות אע"פ שאינו בהנה תמנה ומותק ואינו מהיהר אחר ה' : אינו מדבר בסומרי סביעי דוק' אלא בסאר המכות שיבדק בים נבורי הם בהני דיבני דספי"ט שבכם ינרו בסבה ליוקק לאמתו וכיוב' בה בהני מתא ב"ם וקמ"ל דאין נבורי כח בסומרי סביעי שהו בסנה תמיד' לאמר כן ואעפ"כ לא הוה מפר קרא בתכחומה אי לאו מטעמ' דלעיל דב"ם לא אהבינא דבתב מדברי קבלה לא ילפינן אכל בתר דק"ל דקר' בתחתוני אהבינא ב"ם לגלויא בעלמא לאוקומי בסביעי טפי מסא מילי : ונאמ להלן אע"ג דהיא אמטת בספי' הא מרבינן בפ"ק דמ"ק מדבתי' הסמט' סמוט דבב' אמטו' הבתו' מדב"א אמטת קרקע וא"א סמט' בספי' בישראל אממדו לפני ה"ם וא"ת מה טעם לומר איסה ברבו ה' כי אותם האבנים אינם נמצאים עתה בעולם וי"ל דלאו דוקא בעומדי לפני ה"ם אלא בל דדמו להן באותו הסלימות שעליון הקדימו נעשה לנשמע ובדאפרים בסמוך : בישראל ונעשה

ב' רבי אבהו פתח ישוכו יושבי בצילו אל הגדי' שבאין וחסין בצילו של הקב"ה יחיו רגן נעשו עיקר בישראל הם' ראו רגן בחורים ותירוש ינובב בתולות ויפרחו בגפן הם' ראו נפן ממגדי' תסיע תגרש גוים ותטעה ד"א יחיו רגן בתלמוד בגפן באגדה וזכרו ביין לבנון אמר הקב"ה חביב עלי שמותם של גרים כיין נסך שקרב לפני על גבי המזבח ולמה נקר' שמו לבנון על שם החר הטו' הזה והלבנון תגי רבי שמעון בן יוחאי למה נקרא שמו לבנון שמלבין עונותיהם של ישר' בשלג הה"ר אם יהיו חטאיכ' בשני בשלג ילבינו אם יאדימו כתולע בצמר יהיו ר' שביומי אמר על שם שכל לבבות שמחים בו הה"ר יפה נוף משוש כל הארץ וגו' ורבנן אמרי על שם

והיו עיני ולבי שם כל הימים :

ג' רבי סימון בשם רי"בל ור' חמא אבוה דר' הושעיה בשם רב אמרי לא ניתן דברי הימים אלא לירדש ואשתו היהודיה ילדה את ירד אבינדור וגו' ואשתו היהודיה זו יוכבד וכי משבטו של יהודה היתה

והלא

ולוכ' למיתר נמי דמיית' דמיים סלא היה בישרא מי סהיה יכול למתוש הייל זולא מסה מדלא קרא לאמ' כי נם זה מינו בריך דמיה מכאן דפסיט סכלם אמרו אם יוספים מכחנו ונו' ועוד דמסבא אין דמיה לזה דמה סלא קרא לאחרים הינא לפי סלא רבה לי לסכנסו אבלו דק למסה כי מסה היה נכנס לקבל המכות ומ"ט לאחרי' כזה ולוכא למיתר' נמי דכי היכי דגא נמתא סבקול נמוך היה קורא לה"ק מה סלא קרא אחרים וזה מפני סקולו נדול ולא היו יכולים לסבול סלא קראם מפני סאין בריך דק למסה כדאמרן וי"ל דבהי דמתחן תורה ילפינן סכח מסה גדול מכלם אבל אי לא ילפינן סכחו גדול מכאן לפי' כבוזתו לבדו הוכיח למיתר סלבויות ס' רבות יסיעוהו לסנדיל כח הכבתו לסמוע הקול הוה אבל הבכת עבמו לבדו אע"פ שגדול היה לא הית' מסבקת לזה כמו סי' הדברות לא היו ניתני' לו לולי היות ס רבות עמו וכמו סמבינו סבא' לו לך רד מגדלתך לבעד' זבות ישרא' והסתא ניחא מ"ם מסבלן לא

קרא אלא למסה סאו קרא אחרי' עמו לא היה נודע כחו של מסה לנמרי סהי' אפס סע' זכו' הבלוי' שין היה זוכה מסה לזה אבל לבדו לא ואע"פ סבאמר סהיה מסה נקר' כסהיה כחון ולפ"ז כמקו' סהיה מסה כסנקר' היו ישרא' אין קופי' כי עיק' הרמי' מסמיעתו הקול בהיכל מוע' סהי' לבדו : ויתכן סלהיו הקול נבוהי' הנה בא"ת בסמ' לכל ישרא' היה עינינו כי יגא הסבע הנבוהי מתת ס' כסינו' סיני' לכל אחלקו כפי הכבתו והו"מ לעי' נס"ב פ"ה הזקני' לפי' כתן הבחורי' : לפי כתן והנה אח"כ סלא נמתע הקול ליסרא' רק למסה והיה הקול סל מתן תורה עמו היה הפנין בכל הספע הנוה סינא מתחלה ונתחלק לכל ישרא' זכה מסה ונטלו זולת מה שהיה מגיע לחלקו מכח עבמו ודומה לזה אמרו בפ"ר"ע בסעה הבקדימו ישרא' נעשה לנשמע ירדו ס' רבוה מ"ם וקשרו לכל אחד מהם כ' כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע וכשחטאו פרקום וכלן זכה מסה ונטלן שהכונה שהוחן לישרא' אפע רב בשני חלקי שכלם שהוה העיוני והמעשי וכשניטל מסה כוסף כל הספע הנוה על שכלו של מסה זולת מה שהיה לו מכח עבמו ולפ"ז אם טפי מסלי אמשו הנו' כאן וק"ל : ולפ"ז מייתי ספיר רמיה הכא מסקרים עבמה אחר סלא קרא רק למסה לא נשמע הקול אלא אליו שהקרים לדעת מדרש זה לא היתה צריכה כדי שיכנס לאהל מועד כדאכתוב בסמוך ומ"כ נאמר אלא היתה רק אחר שנכנס ומסה לא היה הקול נשמע לאחרי' שבחון בא"ם בפרקין שהקול היה בנסה ואינו יונא חון לאהל מועד ואין לומר שאפילו בניח אמסה היה בחון בשנקרא לא היה הקול נשמע לזולתו שהיה בה דרך שכיל בא"ם בתכחומה דאי"ל לא למדרש זה כן מה צורך לחוכיח מתה אלא קרא רק למסה נמנא שבחו גדול שכל אפע הנבוהה שנתחלק בכלן הא אלין לבדו : לכך נאמר ויקרא אל מסה נראה דס"ל דקרא אתה למעוטי אחרים כלומר למסה לבד קרא ולא לאחרים ובתכחומה אינה בי' ויקר' אל מסה אמ' דוד אזכרה בחזון לחסידך ואמר שויתי עזר על גבור הרימותי בחור מעם אע"פ שדבר הקב"ה עם אדה"ר ונוחו על עץ הדעת הוא לעבמו היה בעולם וכן נח אע"פ שדבר עמו הוא היה תמים בדור ותיו וכן אברהם וכן יצחק וכן יעקב ויחידים בעולם היו אבל מסה אמה נדיקי' היו עמו ע' זקנים וכולם ואהר ואהרן וכניו והנשיאי' ולא קרא אל למסה הוי הרמותי בחור מעם זה מסה שנאמר לולי מסה בחירו וגו' וק' מהי תיתי שיקרא ה' לזולת מסה אפתח טפי מבאמר דוכתי דאינטריך קרא למעוטי בהו המכות ע"פ מסה נאמרו ולא ע"י האחרי' אע"פ שהיו נדיקי' שמסה אבילהן ואפילו תימא דלא אתי קרא אלא לומר שבחיה דמסה כי אתעלאו הוא לבדו נקרא מזולתו נם זה אין נריך דהא בהדיא כתיב ולא קם נביא בישרא' ועכ' היכא דמיזא מיעוטא בויקרא אל מסה ולוכא למיתר דלאו מיעוטא אליה אלא מתילא דכיון דלא אסבחן אקרא רק למסה אמשינן דלא קרא לאחרים דמדקאמר לכך נאמר אמשע דמקרא. קא דייק ויר' אמ"פ שמסה היה המקבל הדבו' מה"ם דאי אכמו שבבר סינו נאמ' אל מסה אמ"ע אלה ה' אתה ואהרן נדב ואביהו' ומקנני ישרא' ה' נבאהל מועד ובואתם אתו נלוויתו לבבודו או לבבודם יכנסו אתו ואף אלא יגשו לבביו ולבביו כמסה יעמדו מרחוק כמ"ם אם ונגש מסה לבדו אל ה' והם לא יגשו ובפרט אהרן שנכנס עמו באהל מועד בשתן דברות שבזכרו מסה ואהרן דהוה מסתבר שיכנ' עמו בשירב' והכי אסבח בת"כ פ"ב ותייתי לה לק"ס ד' אפי' ד' ונועדתי לך לך היתה יעיד ולא היתה יעידה לכל ישרא' אומיה את ישרא' אלא בשרו לעלות בהר ולא אומיה את הזקנים שבשרו לעלות בהראותי' את הזקנים אלא נראו בדבור פא מסהולא אומיה את בני אהרן שנראו בדבו' עם מסה אומי' את בני אהרן אלא בתועדו עם מסה בדבור ולא אומיה את אהרן שנתועד עם מסה בדבור ת"ל אשר אועד לך היתה יעיד ולא היתה יעיד לבלם פ"ב הרי דהוה מסתבר שיכנסו הזקני' ואהרן עמו מטעמ' דבתיב ומסוס דבתיב ונועדתי שמה לבני ישרא' כדאמר המס וכ"ם לאה שאמרו בפרקין אחר הקב"ה כל הכבוד הזה עשה לי מסה ואפי' מבפנים והוא מבחון דסד"א שנם בנלגל וכל אותם שנתעסקו במשכן שיזכו נ"כ ליכב' בו לאחות שיגשו עד פתח האהל להבי אחרים ראחנה אלא יבוא אל לבדו ומכאן יראינו שהוא לבדו חביב לפני ה' להתקרב אליו ולא אחר שבדורו בכלל ומה שנקראו בסיני לפי שהיתה קדוש לעשה אבל באהל מועד היתה לבב ומה שדקדקנו זה מויקרא אל מסה אם נורה לא"ם הראש"ם על ת"ם רש"י

ויקרא

סוסע ד לקמן ס"ד פ"ד וכרי' ט מלים פ דכרי' נ יסמי' ס תלי' פח עול' סב פ' ויקר פ' אטרף בקלפי ד"הא ס

ויקרא אל משה הקול הולך למזכיו וכל ישראל לא שומעין דמה שיפוטה דחל
משה מפקיע לה דכי היכי דדייקי בת"כ קול לו מלין מלה ל' לתכת לו
בלת"ד לבדן ובתב מלין במ"לף למ"ד ה"נ מיכה לדייקי בויקרא אל משה
מדבר אל משה ובתב אל משה מכיני למיתר דמדרש דילן דייק נמי הכי

וקדרים דחתה למשוטי כל זולת משה
מהקריאה מבל מין דבריו נוחים מלבי
דלא מסבחן בסוס דובתה סדרשו ז"ל
מדבתיב מה ולא למ"ד לחוד ולא דמי
לה ק"ל שבבר בתב הר"ן טוב טעם
לדבר שים הפרש ביניהם כין וי"ו לו
שמיחת הדבר בדרך נעלם ווי"ו מלין
מיחת הדבר בדרך מורגש במבטא
ועו"דהתם נמר' נמירי לה לדייקי הכי
ובדלתבות לקמן ס"ד פ"ד מ"ל ד"ל
ולכן ידע' שמשה לבדו שתא מבל כין
אל ולא"ד לא ינדק זה כי כין שיאמר
אל משה לו למשה לעולם"כל"מד המורה
על ייחוד משה שיש מורגשת בתבשה
ולתה יורה בזה על יותר יחוד מבזה
וי"ל דה"נ מסיפא דקרא שמיך דהיינו
ויבבר ה' מלין דמדבתיב מלין ולא לו
דייקינן למשוטי מחרים שהקדיאה
ומש"ג דמלין מפקי ליה בת"כ למעט
מת אהרן מהבדרות אפשר דמדרש
דילן פליג ודרים ליה לאלי עבינא אין
תיתא שהרי בתנחומ' דרשו מויבבר יי'
אין שהקו' היה בשמע לתשה ולא לאחר
הרי שלא דרשו מלין כמו בת"כ שאמר
למעט מת אהרן אבל זה דוחק אבלי
דמויקרא אל משה משמע דדרים מדרש
דילן ועוד שלתירון זה לא יתיישבו בתה
מגדות דבשמוך י ולכן הבבון מבלי
דמנופיה דויקרא דדרים הבא דלא ס"ל
בדשנו בת"כ דחתה לתיתר שקדמה
קריאה ואל תתמה שיחלוק בתדרש על
ת"כ ששנו בהקריאה הזו ללמדנו שקדם
קריאה לדבר שהרי לאלה דדרשו בפרקי'

שקראו לו שיבנס לפני לפנים וכן למ"ש בתנחומ' שמשו דרך אחרן לא נכנס
עד שנקר' ל' דלא ס"ל דחתה לאקדותי קריאה לדבור דהא קריאה זו צריכה
בדי שיוכל ליבנס בפנים ולא ס"ל נמי לתדרש זה שהוצרך לקריאה בדי
שיבנס לפנים אלא היה יבול ליבנס בלא קריאה אפני הענן לו תשוס דרך
אחרן בהו שסוברים קבת מהתדרשות אלא בדבתיב ת"כ אלא צריך משה
לקריאה להבנס אלא בלא קריאה היה נבנס וכתו שנר' אמ"ש בפ"ח דת"כ
בתוב ה' אומר ובבוא משה אל אהל מועד ובתוב א' אומר ולא יבול משה
לבא אל אהל מועד הברים בי שבן עליו הענן אמור מעתה בל זמן שהיה
הענן שם לא היה משה נבנס בלא קריאה ואיתתא לקמן ס"ד פ"ד וכן בתב
הרמב"ן בפ"ש פקודי ונם מדבתיב התם בפ"ב אלמד שהיה הקול נבנס
ולא היה יבול אחר מאהל מועד משמע דלא ס"ל שהקריאה היתה למשה
בשהיה בתון דמ"ב בישוב היה שומע משה והוא בחוץ וכן בתב הר"אם
עלה ולפי שדעת אנדה זו שמין בורך לויקרא אל משה לאשמעינן דקדמה
קריאה לדבור וגם לא ס"ל שהוצרך לקריאה ליבנס בפנים הוזקק לומר
דלאו לנופיה אתה אלא למידק דדוקא למשה קרא ולא לאחרים בלומר
שה אמר לו שהוא לבדו נקרא ולא יבואו עמו אחרים ; ואין להקשות
דהא מוכוחדתי לך דמאמר אוהל מועד לך נפקא בהיא דמ"ב דבתיבנא דהיא
אליב דתמן דלא דרים ר"ג מיעוטין למעט מת אהרן מי"ג דברות שנאמרו
בתורה למשה ולאהרן בדאמריכן התם אבל לר"י בן בתירא דדרים ר"ג
מיעוטין למעט אהרן מי"ג דבורים הנהו קו מי לההיא בריבי בתבוא שם
רבי אבהו אתה וכו' נר' שר"ל דויקרא אל משה אתה למימר דשם שקראו
בת פרעה עדיף מבלהו בדלקמן בפרקין ולהבי מייתי אמי קרא
דדרים ליה בנדים וקאמר שמות הנדים חביבים לפני ה"ה נמי שהשם
שקראה בת פרעה שבתיירה היה חביב לפני יי'. אי הנדים דמדבתיב
ישובו משמע דעד שמתה לא היו יושבים בבלו ובתה שבו לבנת בה ואי
בישראל בעלי תשובה קתיירי הא קאמר לעיל שובה ישראל בו' מרפא
משובת'בו' ומה ב"ל עוד ישובו לא הל"ל אלא יחיו דגן וכו' ולא מבי
לפרש שפירושו שיי'נן עליהם וישתיבה בבלו מה שלא היה עד שבשיו
בשר בלו מעליהם בעונש דבעין דקאמר אהיה בטל לישראל בשיטת
שיסתיבה בבלו ע"ב מאי ישובו שייך בנדי' כי תעול' לא חסו בבלו דקאמ'
עלה ישובו הבא ובה לא ינדק לומר ישובו אפני הענוותיהם דבקטן בעולד דמו ולא
בקראו בבלי תשובה וי"ל דמשום דבשתן תורה בראו בחומו' משבת בבלו
של הק"בה בדאיתא בחזית בבי בבלו בבמו בשיתה לבבי קאמר שבתה
ישובו וירבו לשבת בבלו בבמו שהיתה הבובה האלהי' בתתן תורה שקרא
לבל החומות אלין ולא רבו ולפי מ"ם בשפ' הזוהר שבחטא אדם הראשון
נתקלקלו הדברים ונעשו הבעיתיים חבוביים וזהו סוד הומורים והנדי'
בבון מה שאמר שישובו לחיות בבלו ית' בשאר הו בתחלת הבריאה וזה
בשתור ופרח ; עיקר ישראל שקראן ס"ד והתם דגרסינן ישראל בב' שעות סובר שזה ;

הבפה דפיתה דגן בחורים בלומר ביון דישראל מיקרו דגן וקאתר
הבא יחיו דגן מקיים לבו ליסראל וכן ויפרחו בנפן דישראל
מיקרו נפן ותיבה למידק שני דמויין לאה לי ויש לומר שהגן לומר שהם
עיקר בתבלית העולם ביסראל וכמו שאמרו בס"ח פ"ב ישראל
דומים לחטים שבעטי' נורן שבבור'
נזדעה הפדה הפך מה שהיו קודם
שבתגיירו שהיו בבלל אומות העולם
שהן בתבן שאינם בחטים בדאמרינן
בחיית נבי בטבך ערמת חטים והגפן
לומר שהם מושנחים מחד שלא יזיקו
בדלקמן ס"ד פ"ח וש"ז המשילם לגפן
שבשומר למעלה ממנה שתזה הטעם
בתשלו ישראל לגפן בדלקמן פ"ל"ו
ועי"ל שלהיות בנדים ב'חסרונות הפ'
מבד עבמה מרוב שבבונות והמדות
אסר נדלו עליהם בניותם
אסר על בן שפילו בנדות
קדושים לבטות מהמוסר וכמ"ש שמיכ'
בקיאי' בדקדוקי מבות ביסראל ואמרו
ניורא עד י' דרי וכו' והב' מבד יחשש
לב"ש בבנו הא'שבשבו בדגן שעשה יותר
בתחל'בקש ותבן ומזן אחר הנקותו
והעשותו דגן חשו'ונקי בן אפשר שהגר
יהיה בר ונקי בנדותו ויסיר פחיות
מדותיו הרשונות ובנגד הפ'אחר
בגפן שבתו ישראל מתפלים בגפן
הפולה על בל הלילות בן הנדים
בתעלו ביחשש שאפשר שיאלו בהנים
בדולים מזרעם בת"ש לעיל ס"ח פט"ן
יחיו דגן בתלמוד בטעם שאמרו בס'
הדגן זה תלמוד תירוש זו אגדה ;
בתלמוד משום דבעורה ע"ח לא
יוכלו להבין בתור בדלעי'
ס"ב פ"ל לה"ק דהשתא יזבו לתלמוד
ואגדה ח"ב בסד"ח שלא יוכה ללמוד
התור' מפני קדושת' וכמ"ש בפ'הזהב
שם היה נד וכא ללמוד תור' לא יאמר

לו פה שאכל בבלות וטרפות שקנים ורמשים יבא ללמוד תורה שיבא מפי
הבכינה אמר הקב"ה ק"ק לתה אמר בתן אמר הקב"ה לא היה צריך לומר
אלא הביב שמותן לפני הקב"ה וי"ל שמעבין בהבה'היות יי' מודיע ומפרשם
שמותן אינם לפני הקב"ה ויל שמעבין בהבה'היות יי' מודיע ומפרשם בבלם ;
הדבר על דרך שאמר נבי חבה יחידה נודעת לו שנבדה בבלם ;
שמותן איבא למידק מה ענין לשמות הל"ל לתלו'הבה'בהן ועוד מה דמו'
תערבו לעין נסף עם זה טפי מקרבנות מו קטורת וביונה וי"ל
דשמותן היינו שנקראו בהם בניותם בנון יתרו ורחב ורות שהן חביבין
לפני ה'ונדרשין לשבח בס"ם יתר שית'פרשה אחת בתור' רות שיצא מתב'
דוד שריהו לה' בשירות ותשבחות והיינו משום אשר שם שמות בתרן
דדרשי'בפ"ק דברבות שהשמות אחת יי'וא"ב אף שמתו' או היו להם בניותם
אחרינן שמאת ה'היו ע"ם הפתיד וכן ענין היין שמתחלתו בלתי חביב שהי
הרחיק הסותי' בחמרו יין ושבר אל תשת ובתיב בו וי"ד' פעמים בדלעיל
ס"ח פ"ל"ו ועבר"ו אח"ב נאחב בשנתנשך ע"ג המזבח וע"יל שלהיות שם
הגר נזבר בלי יחוס בית אב אחר שם"בז הוא חביב שיסתב'ה' בו ולא
בשרשו בענין היין שהענן שהוא יולא ממנו גרוש מבל הפנים הקומתו
ומיבותו בי לא יבלת לבל מלאב'ובתיב מה יהיה ענן הנפן מבל
ענן הזמורה וע"בז היין חביב מבד עבמו וע"יל שעל הסתרות שמש
לדורותיהם שיתיחסו לשם בתו שנקראו בני יתרו אל שתו בני יתרו או בני
קני או בית חבר הקני ולבאורה הוא לד נגות שתתיחסים לגר הראשון
לשם ולא לאחרים ינחק ויעקב בישראל בב"ח שעם זה חביב ובבוד לרשעם
היותו בחבבת הרע הפך ענתו לטובה וזה בענין היין שהוא מוכן לבמה
רעות הבאו' לרבלו ובב"ו חביב בשחזר ענינו לעבודת יי' והוא
בשנתנשך עבנבי המזבח ; ולמה נקר' שמו לבנון ע"ם ההר הטוב ובו' הם
הלשון אינו מבוון בי לא נתן טעם למה נקרא לבנון משו' דבתי' ההר הטוב
ונו' דאבתי נריך לתת טעם למה נקרא לבנון ולומר בהני טעמי דבשמוך
ואם לא בא אלא לומר שפי' לבנון היינו ב"ה דומיא דההר הטוב הזה
והלבנון הל"ל ואין לבנון אלא ב"ה בת' דא ההר הטוב בת"ש בם"ח פ"ט"ו ולק'
ס"ד לא תייתי אמי ליסבא ; שמלבין עונותיהם על ידי הקרבנות
שקרבין בו ; הה"ד אם יהיו חטאיכם וכו'
בלומר אמי שבפרת החטא מבונה בהלבנה ; הה"ר יפה בוף משום
וכולי ועקר הבשתא מפני הקרבנות שמתבפרים בהם בב"ה והיינו הר לבון
ירבתי נפון בדאיתא במדרש ובתבתיו בסוף ס"ב . וע"ר הדרש יל
שרמזו בוה לתפלת אדן הקדוש שבה נבנ"ב מזולת מהחרבו מהסני מסר
בתבתי בחרוב ביפה עינים ח"ח פ"ויתי ע"ם ושל תפלת מבד עקר סגולת
שהיא הבנתה לירחת חטא ותבתה ובבואה וטוב מזנה אמר סנקרא לבנון
על הלבנת החטא שוה לטוב מזנה ויסרת אל הבליתו וטוב המדו מזולת
ועל תעלתם מבד חומר לשופע הפירו והבריאו ושובע שחחות והגלחות
האחנות ומבד נורתה ונפירת תפארה אמר סבל לבנות שתתי' בו בי בלה
יפתח לב האדם ועל תעלת מבד הפוי שחיובב לקבל הספע האלהי והשפתתו

מזולתה מהמקומות אחר ע"ם. והיו לפי ושני שם ומר אמר אחד ומר אמר
אחד ול"ל. ר' מרבי שמעון וכו' משום דנעי לכרם דויקרא ל תמסה
אחר למתר מקרי כשם מכה ולא כשמל פעמת שהיו לו כלקמן דרים ואחי
אחי קרא לאילף מיניה מה שמות היו לשם ו' אא לידרש אחי לא אחת
אלא לשמוטים מהי קא לן להזכרת
השמות והענינים הם לאחי דהוה הוה
וש ל דרו מעניני אז נזכרו כשם מלכי
אחר דיכלי ושור משום דאשכחן מה
שמות ואינן אלא מענינים ומענינים
וכל הני דמוכיח הכא ואין יאר
ושובב ואדרון וזולת דמייתי לעיל ס"
פ"ח וכנלל ורחי ושוכל וזולת דמייתי
לעיל ס"כ פ"ח. לא"ק אלא כיון דברי
הימים אלא לידרש שמות רבי לאחרו
על אחד לאחוז הדרשות שבדרשי הם ואינם שמות אנשים מחולפים והכי
איתא בפ"ק דמגלה דבי שמעון בן עזאי כי הוה אתא בדברי הימים אחר כל
דבריך מ"הכ ואינו יודעים לדרשם ופרש"י כל דבריך דברי הימים אחר שם
הרבה שמות היה מזכיר אלוני ואלוני וכלם חרם אחד הן ואינו יודעים
לדרשם אע"פ שאתה שותה אותם אינו נתבטל את לבנו על אינו יודעים
לדרש. זו יוכבד תימא דקרתי דהשם בכלב קמשתבח לפ"ו אשתו קחי
מכלב והכי איתא בפ"ק דמגילה וכי יהוליה שמה ולא בת"ש שמה ולמה נקר
שמה יהוליה על שכפרה בע"ז ופו' משמע דאשתו קחי מכלב שבשם את בת
פרעה וכן פרש"י שם אשתו ליהוליה לעיל מיניה משתני קרא בכלב וכני
כלב בן יפונה עירו שם ונשם אשתו ליהוליה וכו' ע"כ אבל עמרם מאן
דכר שמיה אתם דקאמר אשתו ליהודיה על יוכבד. שהעשירה יהודים
בעולם שהיה שפרה שפרו וכרו ישראל על ידה כדלעיל ס"מ פ"ח:
שהעשירה יהודים וכל ישראל נקראו יהודי על שם יהודה כדלעי ס"ח
פנ"ח ות"ת אחד פרטי אין לקראות יהודי אם לא שהוא מיהודה כי אמר
ייחוד בשם יהודי מזולתו ומרדכי שנקרא יהודי הא אמרי' טעמא בפ"ק
דמגילה. שהוריד את התורה בפ"ק דמגלה קאמר למה נקרא שמו ירד
פירד להם לישראל מן כימיו וכשילו והכא ל"ק הכי דאין זה דבר חשוב
בהורדת התורה והשכינה ומול שאינו מפורש כ"כ בתורה שהמן ירד בזכותו
שהוריד את השכינה מסרקיע הז לאחרן כדלעיל ס"מ פי"ס: אלא לשון
מלוכה ומשה איקרי מלך בדכתיב ויהי בישורון מלך וזה היה
שכיבן בתגלה לא דרשו אלא נדור שנדר פרנוסיהם ובאחי שוכו נתי לא
דרשו אחלה דק שוכו וכן באחי זנוח והדר דרים בל נ' אחי כיחד ונקמת' אב
בחכמה אב בתורה אב בכיאות אב בחסידות ולהיות ק' אחתי כתיב אחי
אחי נביגדור ונבי שוכו ונבי זנוח דמה ענין לא אנלא? אחבב את הבני
ע"י אמור וכן בשחטאו בעגל חברן ע"י תפלתו לה' ואוכחתו לישראל שיסוכו
בסוכה: שהעביר הפורענות ואחר לשון אוהב אחר שמעבר פורענות
הנחשים ע"י לחישתו. שהעביר הפורענות ות"ת היינו גדור הפרנות
דקאמ"ר ל' דהכא אפי' לא"ס קאמר והיינו מה שלא נחרב העולם ע"י התורה
שהביא שלוני היה היה העולם חרב ומ"ם בפ"ק דמ"ח נבי נמוגים מרן וכל
יוסכה וכו' וכן לעיל ס"ח פ"ו ושיינו דקא"ר הכא תלבות בעולם: אביהן
של נביאי בתגלה אמרו שנעשה לישראל בסוב' דלא ס"ל כי הכא משום דלא
אסכחן לשון סוכה ברוח הקודש בתקרא ות"ם נבי אחי יסכ' הוא דדם והכ'
לא ס"ל בהתם דלא תדרים אחי בהני ברוח הקדש אין לשון סבות אור אח על הדמי
אז זכות מענין וזכויה בדכתב הדמ"כן נבי לא על נבואה אחם: מקיים
לאחיהם דרים יקותיאל קוייתי ל בסרום אותיות: שהנוחם שע"ז במגל
קאמר שהנח עונותיהם של ישראל נראה דהיינו שהתפלל עליהם ונתפס
להם והזניח עונם אמת אבי יי והכא ניחא ליה לאמיר אע"ח דוק והזניח
מהם משום דאתי אפיר לומר אב לאזניחים כי רבים אחרים עשו כך בנון
אחם יאשיה וחזקיהו שבערו ע"ח ומרע"ה הנדי לעשו אבלם אבל בכפרת
לאבי יי לא מנינו אחרים שעשו בזאת שיקראנו אב לאזניחים. ואני
קורא אותך בתי והא דלא ק"ל דטעמא משום דבמת לחטות אתת בנבי יי
לא"ר לאמתביה הכא נבי אחות אחם אלא דטעמא אחם משום אחם ודרש קרא
דאלה בני כתיב דה"ק אחם דקרא אלהה בניך גם אם את אקראתי בת יה והיינו
דאלי טעמא משום דקראתו בכה והיינו אח"ה ויהי לה לבן אל"ק אחם דגדלו
והמגדל בן ותו בתוך ביתו כשו ילדתו כדילפי מינה בסנהדרין בפ"נ אחם
דכהא אתי אפיר שנקראת בתיה דהיא קרא אחת בת בנגד קרא אחת בן ולהכי
אייתי המדרש הך מילתא הכא כי זה אמר לא בכמות אחם מיירי קרא
בתיה בת יה אע"פ אלא אנאתו לה אם אחד דדשו טעם לאמה כדדרשם
ז"ל למדרש אחות בפ"מ כדכתיב לעיל ס"מ ריש פי"ו: זה כלב
הזכיר זה לבאן אחם דבעי לאמיר דחד אמר זה הגיל וכו' דנם זה אמר
דהכא מיירי בכמות אחם מדהזכיר כאן אנלקח לאי הגאן אחם
אחיה הגיל הדופה נר' שהוזכר כאן הדופה: בעצת אחיה שנוה לאחד
ילדי העברים והיא הגילה את אחם וכמגל' אחרו שמרד בגלוני בית אבי
והיינו שכפרה בע"ח ולדאמר אחם לרחון אלא שירדה לרחון מגלוני בית
אחיה: זה הגיל את הגאן אע"נ דאמר לאקרי כלב מרד ע"כ אחם אחרד
בעצת אחנלי ת"ח ל"ל אחין המרד דאיון לאנין בת פרעה אבל דאיונם
בעצין הגיל ואחבי אע"י אחרו בעצת אחנלים היה אבה להגיל את ישראל
קראו כאן מרד: הגיל את הגאן אע"י אבבל ענת אחנלים בדבתי ויהס
כלב את העם ואע"פ שנם יהושע היה עמו לא היו אוחבים לו אשתקוהו
בדאי בסוטה ועוד שכלב רמה בהם אחר לאם אבי עמכם בענה ולכאו
נאתן עלינו כלב וע"ז זה יכול להשתיק בלקמן ס"ד פ"ו: ירד אחר
אם אשנה אחר הכתוב כדי לאמוך אותם אנו' בהם אבי יתרו. שוביה

אלים בדרשי טו מיכרי פ"ם בדרשי יד אם בחתיה טו

לע' זה אחם לאחות לאבי דמשה היה בהן בל ימיו כדאי' בפ' טבול יום
ולפ"ז לא יבדק ח"ם אבקרא לוי ע"ם אבקרא לוי אבי אחם אחיה אחיה אחיה
לאמתא תיני' אלא היה לוי ובדדרשינן ליה לעיל ס"כ ראוי היה לאיון
בהן והו לוי ולפי אחת אחרת אחרת בדברי אחיה לוי דהו בהן ח"נ ד"ל דבי הכי
דאחרן מיקרי לוי על אם אבקרא אע"פ שהיה בהן לן יבדק לומר בחתם
אם"ם למ"ד אחיה בהן שנא' ויקרא ל אחם נם דעת אנלה זו דויקרא ל אחם
לא אינטריך לאחמעינן אקדמה קרא לבור ונם לא אינטריך לקראו
שיבנם לפנים אחהל מועד ולהכי אייתי ליה ויקר' ל אחם ובדל' אנלה
דרים פרקין בדכתיב בתם ולה"ק הכא לאחתא לאחמר אחבת בת פרע' לא
קראו לא בשם אחם ע"ק אחי אנטריך לאחמעינן אחם אחם אחם בת פרע' לא
בדשנו בת כ"ב פ"מ אנן אל הקריאות היו אחם אחם ת"ל ויקרא אליו
אחים אחוך הסנה ויאמר אחם אחין ת"ל ויאמר אמה ת"ל ויאמר אלע'
אבל הקריאו היו אחם אחם ואמת י"ל דאי אחתם ה"ח דאין קפיד אלא בבבל
הנם אחות לשון חבה לשון זרוז לדתני בתם אבל אה"נ אבקרא ירד ירד
אז אחר אחר בהכי אחמעי הבא דדוקא בשם אחם קראו והא דאחמעי לה
הכא אחם לעיקר אחמעי ניתנו בהאל אוחד ואפ"ה לא קראו בשמו אלא
בשם אקראו בת פרעה. ובכללות אנלה אחם רבא לאחמרו בכל הנעלות שהיו לו ה"ל
ליקרא נ"כ אוחם ונוש ורחמן ומזכה וכיוצא ואפשר שבכלו בזה כל
הנעלות הנייכות לענין הנבואה בכל נביא והנמנאות בו נוסף על
אחר הנביאים ובתחלה בדמזו אחרבשה מעלות הגריבות לכל נביא דהיינו
חבמה ונבורה ועושר וענוה. כמו אחמרו בפרק המודר אין הנסיכה שורה
אלא על חבם נבור עשיר וענו והחבמה בראשה בתם אנקרא ירד לבי אם
אחמרו שהוריד התורה לאמתא לאמר כי כל הנעלות בלולות בתורה וע"כ הענוה
נרמזו בשם זה לפי אם שפירשו שהוריד הנסיכה לאמתא אחם דבקה בתורה ואחר בפרק
אמת דבקה ויורדת עם הענוים בתומרו ואת דבקה ובפל רוח ואחר בפרק
אמת דבשוה אסתבר כמאן דאמר אני אחת דבקה שהרי הגרה הק' בה שכינתו
על הר סיני ולא נבה הר סיני לאמעלה וע"כ הענוה נרמזו בשם זה לפי אם
שפירש לשון אלוה והנבואה נרמזה בתה אנקרא אחי נדור לאיות אב
לנודרים כי נבורה נדולה לעאור בפרק וכמ"ם ל"ל שעשה כרוה שבא ואם
ועמד בפרק אלא יכנס וע"כ עמד בנגל אלאחי הבלה שנולדתו לו בשעשה
הנעל ופ"ז נאמר עמד בפרק בלקמן ס"ם פ"נ: ושוב נרמזו שני מעלות
אחר לבל נביאי ישראל בבלל על נביאי אי"ה והן אם שנביאי ישראל מוהירין
מן הענירות ומתקשים רחמים על הבלל ונביאי אי"ה מבשיל בעבירו
לעשו ומבורי' לעקור אות אלאחם בדלקמן ס"ד פ"ב ואו נתנאו בתרע"ם
בשלימו אמפורש ואם' נרמזו אמה שנקר' אחר לפי אם ס"ם שאחר את הבנים
לאחיהם וס"ג ע"כ נרמזה בשם זה לפי אם שפירשו שהעבי' הפורענו' וכו'
ושוב נרמזו מעל נבואה אמרע"ה על בל הנביאי אמו אמפורש בתורה באומר
לא בן עבדי מ"ה וכו' ופ"ז נקר אחי אחי סובו שפי' אחיהן של נביאי ושוב נרמז
תנאי ת' הנדרי לבבי חון מעלותו ואוה בשרון הדור וכמ"ם בסוף סוכה פ'
תלתידי היו לו לבלל שהיו ראויים שתשר שכינ' עליהם אלא שאין הדור ראוי
לבל ולהיו דורו של מש' ראוי לבל אמר יקותיאל שעשה לבני' שהיו תקוי' וכו'
שתרע"ם הבטי' את דורו שהיו בלם בעלי הבטחה ושוב נרמז תנאי אחר דרי'
שיהיו לנביא לאחבלית בבואתו ואוה שיהיה אחין לבו ועבר עליו רוח קנא
לקנאת יי' להוכיח בתשבח לעם כי זה עיק' אבלית הנבואה; ועל היות זה
אמרע"ה בסלאות נקר' אחי זנוח שהיה אב לאזניחי' שלבם קנא לעשו' אמש'
ושוב נרמזו שני עניים אחרים אחרים לנביא אחתת נבואתו לעיני העם אם אוב
אמשיו והשני האותות והאופתים אחר יעשה ובמ"ם הרמבם ז"ל בפרק
שביעי מיסודי התורה כי אחיהם נאמנו בשלימות אמרע"ה אע"פ שלא היה
צריך להן לאות על נבואתו כי לא האמינו כי אמצי הנבלא ות אלא אחה
שרשו עין בשין בחתן תורה ובמ"ם שם פ"ח ואם נרמזה כמה שנק' טוביה
כי זה ידאה היותו טוב עם ה' לדפי לעיל ס"ב פ"ח בת"ם טוביה שמו והכי
נרמזה כמה שנק' אחיה לפי אם אפי' אשמע יי' אפלתו כי היה אומע
לו לבל האותות והאופתים שהיה מבקש לעשות. ושוב נרמזה אלאם
אחדת הגריבה לנביא אבל מולדו הוא שצריך להיות אמשפחה
מיוחסת אחין הנסיכה שורה אלא על אשפחות המיוחסות בישראל כדאי
לפ"ו יוחסין וע"ז נקרא לו על שם אשפחתו כי הוא הישבט ביותר מיוחס
שבטבל' פתח אל לבדת וכו' ס"ל אבט' ויקרא ל אם לומר שהוא לבדו
יבא בהאל ואם לאמרנו כחו של אם שהוא לבדו מקב' הדבו' ואבט' האנר'
דרים פרקין ואייתי אמר אחאי קרא דכתיב אייתי עזר על נבור דאם ליה
בחסה והנבור' היא שבלו הבור. שקשה לם' רבוא בלקמן ס"ד פ"ו: ירד אחר
אחי קרא אפ"ליה בריאה בשאה אנאי. מרבר אאברהם ק' דקרא לעיל
ולבתריה

אחי כדלעיל ס"כ ס"ח: ופירש הלין קרא לא ידעתי מי הוא קרא
זה אל אמר אלא בפשוטו ולא דמי ל"ר דאמר לה אחי בתיה אחי הוא
ל הדבש: בן שנתבה לו תורה אחי אמר אמי אמר אמר אמר
דכתיב כן הרי אבינלוד ואחי סוכו לכתי לכתי לכן אין דמורי על
עליהו ואמר אמר אמר דכתי
דאי נבל אמי אמר ל' אחי
דקלא אתורה קדמה לעבל ואחקומו'
אתפלל עליהם: שויתה הקב"ה אבנו
אחלנו אי' אמשה הנעל אחיה ע"ו
מ"ב ק' אויתה ישראל על ידיו אל'
אנעשל ע"ו אבר הזמן ולא אחתה אחיל
ועוד שבאמו לאמו אל הקב"ה בדלקמן
פ"ו וע"כ היה מקום אחיה לישראל
אלא אחדן אחיך אלוי אם שאוכרך
לע' זה אמשה לאחות לאבי דמשה היה כהן בל ימיו כדאי' בפ' טבול יום
ולפ"ז לא יבדק ח"ם אבקרא לוי ע"ם אבקרא לוי אבי אחם אחיה אחיה אחיה
לאמתא תיני' אלא היה לוי ובדדרשינן ליה לעיל ס"כ ראוי היה לאיון
בהן והו לוי ולפי אחת אחרת אחרת בדברי אחיה לוי דהו בהן ח"נ ד"ל דבי הכי
דאחרן מיקרי לוי על אם אבקרא לוי אבי אחם אחיה אחיה אחיה
אחם אחם אחם

ואמרתי פדוד קמסתכנו דלשיל כתיב ברתי כרית לפחירי כסבעתי לדוד
כסמונתי וכתרי' כתיב מכאתי דוד עכ"ד וכולי וכל המו"כיה קמייר"ומ"כ
מ"ז דברת בחזון על דוד מסתע ותה עניין לאכרהם מו מיה התם ומיך נקסר
עניכם עם מו' חת"כ מכאתי דוד עבדי וי"ל דמשו' דמן דבר בחזון לחסידך
ר"א אז דברת בחזון להסידך פרבה ברור שרב' עמו בחזון ומרובו'
הה"ר כבל הדברי' האלה ובכל ההזון הזה כן דבר נתן אל דוד להסידך
שנ' שמרה נפשי כי חסיד אני ותאמר שויתי עזר על גבור ר' אבא
בר כהנא אמר י"ג מלחמות עשה דוד ורבנן אמרין שמנה עשרה
ולא פליגי מ"ר י"ג לצרכיהן של ישראל ומ"ר י"ח חסש לצורך עצמו
י"ג לצרכיהן של ישראל הרימותי בחור מעם זה דוד שנ' ויבחר ברור
עבדו וגו' ר"א אז דברת בחזון מדבר בבשה שנדבר עמו בדיבור
ובחזון שנ' פה אל פה ארבר בו וגו' להסידך שהיה משבשבו של לוי שנ'
תומיך ואוריך לאיש חסידיך ותאמר שויתי עזר על גבור אתיא כי
ההיא דא"ר תנחום בר חנילאי בגוהג שבעולם משוי שקש לא"נוח
לב קש לב נוח לר"או שם משוי שקש לס"ר נוח לא"כל ישר עומדין
לפני הר סיני ואומרי אם ויוספים אנחנו לשמוע ומשה שומע קול
הדבור עצמו ויהיה הדע לך שהוא כן שמכולן לא קרא הדיבור אא
למשה שנ' ויקר אל משה הרימותי בחור מעם לולי משה בחירו:
ה רבי יהושע דסכנין בשם ר' לוי פתר קרא כי טוב אמר לך עלה
הנה מהשפילך לפני נדיב וגו' ר' עקיב משני לה בשם ר' שמעון בן
עזאי דהך סמקומך שנים ושלש מושבו ושב עד שיאמרו לך עלה
ואל העלה שיאמרו לך רד מושב שיאמרו לך עלה עלה ולא יאמרו
לך רד רד וכן הלל אז השפלתי הנא הגבהתי הנא השפלתי
מה טע המגביהי לשבת המשפילי לראות את מוצא בשע שנגלה
הב"ה למש' מתוך הסנה היה מסתיר פניו ממנו שנ' ויירא משה פניו
וגו' אם הב"ה לכה ואשלחך אל פרע וגו' א"ר אלעזר ה"א בסוף תיבות
לום שאם אין אתה נולם אין אחר גולם בים עמר לו מן הצר אמר
לו הב"ה ואתה הרם את מטך ובקעהו לום שאם אין אתה בוקעו אין
אחר בוקעו בסיני עמר לו מן הצר אמר לו עלה אל ה' לומר שאם אין
אתה עולה אין אחר עולה באהל מועד עמר לו מן הצר אל הקב"ה
ער מתי את משפי' עצמך אין השע' מצמה אא לך הדע לך שהוא כן
ששכולן לא קרא הדיבור אא למשה ויקרא אל משה רבי

נכותתו שלא היה מזדעזע אא כמסר ידבר מיש אדעבו כמ"שה כמ"ש המדת
וי"ל שהדבור והחזון במקום על קושי עצמות הנבואה והייכו כמנמה לו דבר
קשה פנון לך דר כי אחת עמך ועד מה יכאמרו העם הזה וכיוב וכן כשלא
היתה כאה אין הנבואה כהסברת פנים והייכו כל ל"ח שנה שהיו ישראל
כמנוכי כמ"ם ז"ל שלא היה הדבו מדבר
עמו ופי' המפ' שלא היה בהסברת פני'
וכתו של מרע"ה בדבר זה אלף שישראל
מיכם רמוי כעתים הנם עכ"ד אלא ירד
מהדרגת נבואתו מו אמע"כ שהיה
מנסער כנערן על ישראל לא הפיק
לנבואתו כדרך הנביאי שאין הנב ומה
שורה כהם מתוך עצבות והכהי ניחא
דלא תיקשי מאי קאמר שויתי עזר על
גבור אמאחר שכאן נדול לסבול מסוי
שלם רבות מהו העזר שבעזר מיי' כזה
אמם נאמ' שהוא לא היה כדאי לוה שלא
על ידי העזר הלהי וכה לדבר א"כ מאי
קאמר מגדול כאו מם רבות והלא מם
היה יי' מאכן ובאתן להם כן היו זוכים
לזה ודוחק לומר שי' לא יתן שלא כעדך
הכנת האל ולכן ישראל שלא היו מוכני
כמוהו לא היה אפשר לעלות למדרגו זו
אפי' ע"י עזר אלהי אמנם לפי דבריכו
ניחא אלא אכת אמה גדול הנה בעתי
הנזכרי שהיו הנבואו קשו היה מתמע
כה מרע"ה אמתמני עצמותו ואם אפשר
העל' וכות העם שהיה עוזר לו אלא שיי'
עזרו אלא בעתים הנם היתה הנבואה
במדרג גדולה בכל הימי' וז"ל הרמותי
בחור מעם שלעולי' היה מרומם ונכה
אנלו ואע"פ שנאמר לו כשהשאר רד
מגדולתך לא היה זה אלא בעת הזעם
ההוא: בנוהג שבעולם וכו' עד סוף
ההגד' פי' לעיל ס"ח: פתר קרא כלו'

פתר קרא דויקר' אל משה בהאי קרא כי טוב אמר לך עלה הנה ודעתו שנזכ'
ויקר' אל משה לתעיטי אתה אלו לבדו קרא וכדעת האגדה הקודמת אלא דס"ל
שהטע' לפי שמשה היה מקיי' בעצמו כי טוב אמר לך עלה הנה לכ"ח לו שאין
הסע' מנע אלא לו. רחק מתקומך וכו' ק"מה נורך להאריך לומ' תחלה מזהר'
רחק מתקומך וכו' והדר מוש וכו' לא הל"ל אלא מוטב שתרח" מתקומך כ"ונ'
מקומו' ותסב על שיאמרו לך עלה ואל תעלה שיאמרו לך רד וכדאי' לעיל ס"כ
פת"ק ועי"ק היכ רמיז' בקרא שירחיק ג' מוסבות ולא שני כהרחקת מוסב מ'
וע"ק כל עלה עלה ורד רד לא"ל וי"ל דאת' לאמתוני' דלאו דוק' מהדרגתן
ירד האדם אלא אפי' כ' ונ' עד שיאמרו לו עלה שירד עד המדרג' אחרונה
שבודאי יאמרו לו עלה אמם כמ לירד מדרגה מ' ולא אמרו לו עלה ירד
עוד מדרג' ב' שיאמרו לו עלה ואם גם כפעם הזאת לא אמרו לו עלה ירד
עוד מדרג' ג' וכן לעולם עד שיאמר' לו עלה והוזקק לו כן לאי מדרג' מ' כלבד
ע"ק כי טוב אמור לך עלה דמסת' דודאי יאמרו לו עלה אמם יניחוהו פס
ולא יאמרו לו עלה והיכי הי' לל טוב אלא יאמר לך רד משיאמרו רד ועוד
מאי אתא קרא לאמתוני' אפשיט' מרמוי לאדם לתפוס כמדה סיקוה מאמר
העליה מסיתפוס כמדה סיקוה מאת' הירידה ואע"פ אלעי' ס"כ פת"ה תרגנו
קנת לזה ולכן כ"ל שכוונת הכתוב שירד מדרגו רבות עד שיאמרו לו עלה
והסת"מ"ם לקמ"ל חלוש דס"דה כאלת' מדרג' מ' ירד האדם סיקוה שיאמרו לו
עלה אבל שירד יות' מן זה רמוי אזה רחוק מהאשב' מאד כי אמנ' אף שיאמרו
לו עלה יפלוהו למדרג' מ' לבד ולא יעל' למדרגתו לכ' מ' אטוב סיקו' שיאמרו
לו עלה אלא כלו' שיטרך לאמרו' כאחר' אולי לא יאמרו לו עלה אלא מסיעת'
במקומו ויורידוהו במדרגו' מו יות' ולזה אזר ואמ בעל האגד' מוס' שיאמרו
לדעלה עלה כלו' הסת' מ' שהייכו אדום דקר' דאע"ג דבקר' ליכ' רק פע' מ'
עלה אמו' דמייר' במדרג' אחרונ' לודאי יאמרו לו עלה נמל' שעד מדרגתו
יאמ' לו עלה עלה. ובן הלל אומ' וכו' פרשתיו למעל' כ' פת"ה. מה טעם
המגביהי לשבת וכו' מהאי ליכנא מסתע דדרי' קרא מדיבי' לסיפי' ומס' פי'
לריסיה דה"ק המגביהי שבת המשפילי והמשפילי שבת המגביהי אבל לעיל
ס"ב לא מסתע הכי אלא דהמגביהי לשבת לאחוד דרים הנבהתי זו השפלתי
ומהמשפילי לראו' כלאחוד דרים השפלתי היא הנבהתי. א"ל הק"בה לכה
ואשלחך וכו' הרי שהוגבה אל"ל שאין כמוהו לנאלם וגו' ע"ב בהא לעיל ס"כ
פ"ג דקאמר דכשכר ויאסר' אמה פניו וכתר יי' עם אמה פני' אל פני' וכפ"ק
דברכות לקח' כשכר ויאסר זכה לקלסתר פני' מי פליני אדהכא ו"ל לל"פ
דאמ"ג דנאמ' לו שאין כמוהו לנאלם לא יפסי' זה לריו' שכר להסתר פניו כי
לא נתן לו יי' כזה אום מתנה רק שאוריו שלמותו שאין כמוהו לזכיותיו
ומ"ג דניתן לו שכר שדבר לו פני' אל פני' או שזכה לקלסתר קמת כעל אנד'
זו מה שהוגבה כמ"ם לו לכה ואשלחך מסו' דהוה תכף להשפלתו שיגרך כו
לומר עלה הנה מהשפילך שכשמשפיל עצמו אומרי' לו עלה וכפל האגדה
דלעיל ס"כ לא חס לזה דליון דזכה לתעלת דבור פני' אל פני' מנד' עצמותו
ניח' אע"כ שלא היה תכף ומיד. א"ר אלעזר וכו' פי' לעיל ס"כ פ"ג עמר לו מן
הגל דמדלא אם אין אתה בוקעו וכו' כדתפ' ואזיל מעפר שמשה היה פולש
עצמו מן הדבר וא"ת מ"ט טפי מכמ' כסי' שעם' על הסתא ולא עמר מן הגל
ועוד וכי אם"ד שהי' ישראל אחר טוב מחכו אחר שכבר נאמ' לו בשנה אין
למולו וי"ל דסבר שכמו שלא הוכ' הישוע' בדבר כמרע"ה שמתעלות

ס"כ פ"ט כן אין

רמוי

שמו' כ"ו מגדת שמו'אל פ"ט תלי' קו תלי' עה

תלכ' יב דברים לג תלי' פט דבר' ה תלי' קו

מגלי דה לעי' סב פ' מ"ה

שמות ג סס יד סס כד

רמוי מילקה היה שהוא ג"כ מים וקאמר ליה ה"כ איזה הכרח להיות על ידו
פתיון מחר כיסרא"ל רמוי לעשות גם גדול כזה והא דמייתי לה הכא לענין
הספלתי היה הנבחתי מתנגותנו של משה שחשב שהיה כיסרא"ל מי שזכאי
לעשות גם זה על ידו כמוהו ועי"ל דס"ד דמשה סתין גם זה רמוי לעשות

ו רבי תנחום פתח יש זהב ורב פנינים וכלי יקר שפתי דעת
בגוהנ שבעולם אדם יש לו זהב וכסף אבנים טובות
ומרגליות וכל חמדה שבעולם וטובה ודעת אין בו מה קנייה יש לו
מתלא אמר דעה קנית מה חסרת דעה חסרת מה קנית יש זהב הכל
הביאו נרבתן למשכן והכ הה"ר וזאת התרומה אשר תקחו מאתם
זהב · ורב פנינים זו נרבתן של נשיאים דכתיב והנשיאים הביאו
וגו' וכלי יקר שפתי דעת לפי שהיית נפשו של משה עגום עליו אמר
הכל הביאו נרבתן למשכן ואני לא הבאתי א"ל הב"ה חייך שרבורך
חביב עלי יות מזהכל שמכל לא קרא הדבו אא למשה ויקר אל משה
ז ר"א ויקרא אל משה מה כתב למעלה מהענין פרשת משכן
כאשר צוה ה' את משה משל למלך שצוה את עבדו וא"ל
בנה לי פלטין על כל דבר ודבר שהיה בונה היה כותב עליו שמו
של מלך : היה בונה כותלים וכותב עליהם שמו של מלך : היה
מעמיד עמודים וכותב עליהם שמו של מלך · היה מקרה בקורות
והיה כותב עליהם שמו של מלך · לימים נכנס המלך לתוך פלטין
על כל דבר ודבר שהיה מביט היה מוצא שמו כתוב עליו אמר כל
הכבוד הזה עשה לי עבדי ואני מבפני והוא מבחוץ קראו לו שיכנס
לפני ולפנים . כך בשעה שאמר לו הקב"ה למשה עשה לי משכן
על כל דבר ודבר שהיה עושה היה כותב עליו כאשר צוה ה' את
משה אמר הק"בה כל הכבוד הזה עשה לי משה ואני מבפני והוא
מבחוץ קראו לו שיכנס לפני ולפנים לכך נאמר ויקרא אל משה ·
ה א"ר שמו"ל בר נהמן בשם ר"נתן י"ח צווים כתוב בפ"משכן כנגד
י"ח חוליות שבשדרה וכנגדן קבעו חכמי' י"ח ברכו שבתפל'
כנגד י"ח הזכרות שבקריאת שמע וכנגד י"ח הזברו שבהבו לי"י בני
אלים א"ר חייא בר אבא לבר מואתו אהליאב בן אחיסמך למשה

דעה לטוב המדות ולפ"ז כיון דנקט קרא שפתי דעת להיינו שתי' דעתו
מעורב' עם הכריות ותקלקן בסבר פני' יפות ; מתלא אמר וגו' כורך הזכר'
המשל מנו' דמקר' לא שמתי' לא דדעת עדי' מזהב ורב פניני' מכל לא שמתי'
דבדעה סני לחדם מכל הטתא דק' לדקונה דעת לא יחסר כל טוב מפרש כן
קרא דה"ק וכלי יקר דאית כיה כלהו
היינו שפתי דעת : הה"ר וזאת התרומה
ל"ג ליה דלית מיני' דאיה שהכיאו אלא
הביאו את תרומת יי' נדבי' ואני לא
הבאתי וא"ת ולא לא הבי דליכ' לומ'
מפני שה"ל סיודר ליסרא"ל דאמר כל
מצות שבתורה לומר ליסרא"ל מי מפטר
הוא מיבייהו וי"ל שלביותו עשיר בקש
להשתתף עם הנשיאי' שאמרו יתנדבו
נגור מה שתנדבים ומה שתחסרים
אנו משלימי' כדאי' בספרי ובספלימו
נבור את הכל לא מצאו הנשיאי' להביא
אלא אבני השהם והמלואים כדאי' אתם
ומשם לא היו לו אבני שהם ומלואים
להביא : אלא למשה לדבר עמו והוא
ג"כ מדבר עם יי' שהיה שואל לו על
שפקודיו כשמועותיו ; מה כתי' וכו'
דעת מגדה זו דויקרא אל משה מגורך
כדי שיכנס לאהל מועד שבוולת הקריא'
לא היה יכול ליכנס ולא כדעת ת"כ
דס"ל מדכתי' וכו' משה אל אהל מועד
שהיה נכנס כלי קריא' כדכתי' לעי' סי'
מ' ואחדרס"ל לגמדתין אלא היה רמוי
שיקראנו יי' שיכנס לתקנו אם שהשכינ'
בקבע לולי כל הכבוד שעשה משה אעל
כל דבר היה כותב כאשר צוה יי'

ותפני שאין זה מספיק לזכות ליכנס במקום הזה כי מחוייב הוא
בכבוד המקום תלך עצמו בכל מה שאפשר לכן הביא משל למלך וכו' לומ'
שאחר שכיונא בוה יכנים המלך בהיכלו לכבדו מדרך המוסר לכן עשה
כמו כן הקב"ה משום המנוס מחלוה יבדק : היה כותב עליו וכו' תיתא
מנ"ל שהיה כותב כך דקרא ל"ק אלא שקיים המצוה כתקנו וכתו שנו לעיל
בזה זמנו כאשר צוה יי' אל משה במעשה האותנין קודם שהביאו המשכן אל
משה ואי אתם נמי פי' שהיו כותבי' כן מאי רבותי' דמשה ופ"ק מ"ט לכתוב
כן וכי לא ידעו הכל שבמצות אלא היה עושה ולא דמי לענין האשל אלא היה
כותב שהמלך בוה לעשות אלא היה כותב שמו לבד לכבודו וי"ל דבשלמא
במעשה האותנין מנטר L לומר כאשר צוה יי' את משה לומר אלא שנו כלל
מצורת הכלים ושיעורם מתנות יי' ועוד לאשמעי' דאפילו מה שלא נצטוו
מפי משה השכיחו דעתן למ"ש יי' למשה כדלעיל ס"ח פ"ח אבל במשה אלא
נזכרה מלאכ' דק הקמת המשכן וסדור הכלים כל מ' כמקומו מה ג"ל כאשר
צוה יי' הא ידעינן שבמצות יי' עשה כי בכר נכתב לעיל שנצטוה לסדר
הדברים כן ועוה כיון דבמשה קאמרינן לה הל"ל אם כאשר צוה יי' אותו
אלא דקרא ליישנא דמשה קאמר שכתב כאשר צוה יי' את משה וטעם כתיבתו
לומר כי לא היה עושה לתכלית הסנת בכודו המחולל כין לאינני הדור
ועתה נודע כחו בהקמת המשכן כדלעיל בפ' הקודמת או לתכלית שתשרה
שם תחלה השכינ' ויזכר פתו כמ"ש ונועדתי לך שם ודברתי וגו' אלא תכליתו
לקיים מצות יי' לכר מלאכת יי' ואינו רחוק שגם אלא היה כותב מתם אלא
הכוונה שמשמחתו וזריזותו היה מתפרסם אלא היה מתבוין רק לקיום
מצות יי' וכאלו היה כותב כן בהליה ! לפני ולפנים דמדכתיב ויקר' יי'
וידבר משמע שקראו למקום שהיה מדבר עמו משה דהיינו מעל הכפורת
וכו' . י"ח נוזין בו דפת ר"נ לתפלג אתנדתא הקודמת בתרתי חדא
כמ"ש דכאשר צוה יי' את משה בשה אתא למימר שהיה כותב משה כן על כל
דבר ודבר וקאמר דאינו אלא שפור התור' וכי היכי דלא תיק' מאי קמ"ל לן
מתרן דנכתבו י"ח נוזין כנגד י"ח חוליות כו' שנית כמ"ש דויקרא אל משה
אתא למימר שיכנס לפנים וקאמר דלא אתא אלא למימר שהוא חביב מכלן
משל למלך כו' ; ובנגדן קבעו כו' ע"כ כנגד י"ח נוזין קאמר דא"א לומ'
כנגד י"ח חוליו' לאחד כמ"ד הכי בפ' תפלת השחר כי מ"ט להזכיר זה בכאן
לפי שהזכיר י"ח חוליות ומיהו אפשר דאי"ח חוליות נמי קאי דס"ל דכנגד
י"ח נוזין ונגד כנגד י"ח חוליו' קבעו י"ח ברכו ומ"ש כנגד י"ח מזכרו אי"ח
ברכו נמי קאי שנם כנגד י"ח חוליו' הוקבעו וכמ"ד בפ' הנו שהוקבעו כנגד
י"ח מזכרו שבק"ש וכמ"ד התם כנגד י"ח מזכרו שבהכו וס"ל לר"נ דלכלהו
מיכוון מסדרי הברכו מ"נ מו מו קאמר ואיידי דקאמ' שהן כנגד י"ח נוזין
קא נמי כנגד שאר מילי ואין לפ"ד י"ח נוזין היו כנגד י"ח מזכרות כי מ"ט
לתור לאמכת אלא מזכרו שבדברי קבל"ל דרוך טע לאתה היו י"ח נוזין
כנגד י"ח חוליו' ומ"ט להיו י"ח ברכו כנגדן דאתה ענין לנוזין עם החוליות
והברכו' וי"ל סרמז סרמוי לתפלל בכל עז כמנו יי' וכבל חלקי מברין ע"ל
כל עצמותי תאמרנ' ולכן היו הנוזין כמנין חוליו' שבשדר שהן הרכב' נוף
האל' שבל ידן יתנוענע וקרוב לזה אמרו כירוש הנז' בטעם י' מברכו שבנגד
י"ח חוליו' שיהוה בהקתפל' ומה שקבעו י"ח ברכו כנגד י"ח נוזין לפי סרמוי
להתפלל תמי' על כנין כ"ה וכמ"ש בחד' שמוא פל"ח שע"ז נעבנסו ישרא' ביחי
דוד אלא תבעו בנין כ"ה ולזה תקנו רז"ל להתפלל והשב העבוד לדבי' כיתך
מ"נ מסו' דהשת' דכ"ה חרב התפלה בחקו' הקרבנו' קבעו מנין הברכו' כנגד
המשכן והרב מבודרהם כתב בסוף ס"ב שלפי שהתפלו' נתקנו בזמן בית
שני אופר שנתקנו כנגד י"ח נוזין שבמשכן שני : ועד"ה

תפלת שמות כה פס לה

ירוש' תפלת השחר מעני' פ"ב ותנחו' פ"ירח תלי"דט סמו"לח עקיד' פ' נ"ס

ויער"ה י"ל דרמז לתת סכתבתי ביפה עינים ח"ם פ"תרומה סהמשכן
תקוי כל הנ' העולמות ולדמוז לזה היו י"ח טוויין סחלקי הנתנות
אסר לזה ויעמוד הן י"ח וזה סהעולם הספל ח' חלקים ד'יסודות ול'מיני
מורכבין הנמס לזמת הי מדבר ועולם הסמלעי ט' גלגלים כפי מספר
הסלגלגים ועולם הרוחני נורס
פסוט לכל הרי י"ח ס"ג עולם הרוחני
י"חלקים כמו סתנו ספר הפלוסופים
מדרגות סכלים ועולם הסמלעי הס
ד'והס ד'כנפים אסר להם כמו ברמז
הרב נפ"כ ח"ג סהס ד' סכות
תנוותיהס סהס כדוריות הגלגל
ונפסו וסכלו ומוסכלו אסר ביאחרן
בח"כ פ"י ועולם הספל ד'יסודות הרי
י"ח ולפי סהמלס עולם קטן סהוא
חקוי הנמל' בכללו כנודע לכ"ח כנגד
י"ח תולדות ספסדרה סהס רוב בניכו
ולפי סג' חלקי הנמלאות נרמזו בסדר
תפלתינו סבתחל' סודר סבחו של מקו' ותקנו מלכות וגבורות' וקדושת ה' כי
מלכות כנגד העה"ז סהדדיקים יסודו' וגבורות כנגד עולם הסמלעי אסר
בו תגלה גבור' מעשיו וסס הזכרת נסמי' היורדים מהסמים וקדושת ה'
כנגד עולם הרוחני כי סס המלאכים קדושי עליון המהללים אותו תמיד
לכ"ח כנגדן קבעו י"ח ברכו' סבתפלה ולפ"ז יש לתת טעם ג"כ בק"ש כי סס
המלות היסודיות לכל ישראל ביניה ומזוזה ותפילין והן כנגד ג' חלקים
המלמעות כמ"ם בעל כוה סלוס כמ"י פ"ג וג"כ ג' חלקים הנמלאות נרמזו
במזוזות הבו כי בני חלים הס המלאכים וקול ה' בכח והדר נאמ' על עולם
הסמלעי כי סס ירח כחו כנו' וקול ה' סוכר ארזי כנגד העה"ז ולכ"ח כנגד
י"ח חזכרות כלו' שבתו י"ח חזכרות כנגד י"ח חלקיהן . וכנגדן קבעו
מע"ם סמין זה כתיבת טעם למנין הטוויין כדפירש הזכיר זה כאן מעוס
לרבינו שנכתבו הי"ח טוויין כתורה לכוונת מנין הי"ח כיחא שקבעו
הסחכמים הברכות כמספר דאו לדעת המנהג הקודמת סלא נכתבו אלא לפי
מעמה היה כותב כעל כל דבר מ"כ אין כוונ' כמנינן כי כפי מניהן המעמי'
נכתבו אין ס' לקבוע הברכות על מניהן מאחר שהמנין מקרה נמשך אל
המעשים ; ר"ח ברכות ואע"ג דר"ט ביהנו הא תירגו בפ' הנז' ברכת
המינין ביבנה תקנוה למד כנגד ל' הכבוד הרעים ולמד כנגד אחד שבח"ם
ולמד כנגד חולין קטנה שבסדרה . שבהבו לה' בני אלים בפ' הנז'
פרש"י שהוא רמז לחכות וגבורו' וקדושת ה' כדאמרי' בר' ה' ומנין שאו אמו
ת"ל הבו לי' בני אלים ; לבר מזאתו אחליאב ה' לעוקי הכוי הנו' אחלה
בבגלא דמ"כ ה' לי' ט הא דלא מני הסו' ביוו' מפני שהוא כיולל כל המלאכו'
והטוויי' שמזכיר אח"כ מזאתו אחליאב ולהלן בפרט כל מעש' ומעש' שעשו
המומנין הם פי' הטווי הכולל ואין לתנו' הכלל עם הפרטי' ופי' ל' הטווי
דבגלאל לא חסיב כולי האי' בחריבי שכתוב בכל המלאכות מעשה דרבי'
דמיכו דומה יחיד העוסק בתנוה לתרוכי' העוסקים בתנוה כמ"ם ז"ל נבי
ורדנו מכם ה' מתה והטוויין הנו' כמעשה משה חסיבי דבריה דסקול משה
כנגד כל ישראל ; משל לתלך וכו' מה כורך המשל וע"ק דבשלמא
הכא לא ידעו מי חביב עד שהתלך הוסיף פניו לדבר בו אבל הכא עד הסת'
לא ידעו דמשה חביב מכלן דאע"ג דנאמר עלה אל ה' אתה ואהרן כו' הרי
סס נאמר ונגש משה לבדו ואפי' תימא שישראל שלא עלו יתפסו שכלם עולי'
במחיצ' מ"מ מתה שרמו בפסוקי שהיה מדבר עמו וכבל הדבורים ומנדבר
עמו עד שבאו והאותות והמופתי' שנעשה על ידו ולאח"ר אחר לא הספי'
לדעת שאין חביב כמשה וי"ל דאע"ג דידעו דמשה גדול לתכמה ובואה
היה אפשר לספק שיש גדול ממנו בחסידות ולכן היה חביב ממנו כי ה'
לוחב לדיקים ואע"פ שלא היה מתנבא אלא משה אינו מפני שבכתו
בשבתו והתבודדותו יותר מכלם שהנבואה תלויה בשבעות טבעיות
והרגליות וחכמה רבה כמ"ם הרב אבל בחסידו' אפשר שהיו גדולים ממנו
מאחר שהיה שם אהרן ובניו ועז' וזקנים שעלו בסר שמ"ם שלא היו גדולי'
כמותו בנבואה מאחר שעלו להר ברחה שהיו לדיקים ואפשר שהם לדיקי'
מתשה ונתברר שמשה חשיר אבלן ממה שקרא לו שעשיו וזה שהקריא הזו
לא היתה לשיבה לאהל מועד שבלא קריא' היה נכנס בעצת ה' כ' בתיבה
לעיל סי' מ' אבל הקריאה היתה לדבר עמו בעודו בחוץ וזה לא היה צריך
שבדי לנוותו המנות היה יכול להתיצב בשיבנם לאהל מועד אבל הבנה
בדי שידעו ישראל שהוא חביב מכלן ממה שה' שם פניו לדבר בו לשראות
חבתו מאחר שאין צורך הדבור אלא לזה וזה בענין התלך שיש לפניו
דוכסין וגו' שבבר מפורשים מי מהם הגדול ממלבושו או סדר הלוכו כין
הסנשים אבל מ"מ אינו נודע מי החביב לפני התלך אבלן שאפשר שהגדול
שבשם אינו חביב כ"כ שגדולתו הוא מצד חבתתו או יחוסו או זקנותו ומ"מ
אפשר ויהיה אחר נאהב בעיני התלך מפני טוב מדותיו או עבודתו והמופ'
לחבת התלך הוא ומה שהפך פניו בפני הכל לדבר עמו אין צורך לזה
אלא להראות חבתו לעם שלצורך הדבור היה יכול לדבר בו כיבו לבין
עצמו וא"ל לאחי תגדתא שקול הקרא למשה היה נשתע לכל ישראל אע"פ
שאינן שומעים הדבור וכמ"ש בפ"ק דיומא ה' למשה נבי ויקרא ה' למשה ולא
כדאמר בת"כ שהיה מניע לאזניו דרך שביל ; עם מי מדבר אחלה
משום דק"ל מאי אנטריך לאמעמי' ויקרא ל משה ולא ס"ל בתרוצי האגדו'
דלעיל בעי לתרוצי דאמעמי' שקרא למשה אחלה כתלך שמדבר עם מנהיג
המדינה אחלה אע"פ שהיה שם גדולים ממנו . וע"ע מי לבו גדול מתשה
שהיה לו לדבר עמו אחלה ועוד שלא מניהו שדבר עם אחרים בשאי משה

לא

ורן ועד סוף סיפרא : משל למלך שנכנס במדינה ועמו °רוכסין
ואיפרכין ואכסטרליטין ואין העם יודעים איזה מהם חביב מכולן
אלא מי שהמלך הוסף פניו ומדבר עמו הוא חביב מכולן כך אל
°משה אמר עלה אתה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים זקנים ואין אנו
יודעים איזה מהן חביב מכולן אלא מי שהקב"ה קורא אותו ומדבר
עמו לכך נאמר ויקרא אל משה , משל למלך שנכנס למדינה עם
מי מדבר אחלה לא עם °אגרונימון של מדינה למה שהוא עסוק
בחייה של מדינה כך משה עסוק בטרחות של ישראל אמר להן זו
חיה תאכלו וזו לא תאכלו את זה °תאכלו מכל אשר במים וגו' את
אלה תשקצו מן העוף אלה תשקצו זה לכם השסא וזה
שסא וזה אינו שסא לכך נאמר ויקרא אל משה : ויקרא

לא בתחלה ולא בסוף זולת ע' זקנים ומלדד ומידד ועוד היכי יהיב שעמא
מפני שהיה עוסק בלמוד מלאכות אסורות כי זה היה לו אחר שנקרא כאן
ודבר לו ואלו היה מדבר עם אחר היה יכול לומר נ"כ דיני מאכלו ויהיה
כאגרונימון וירמא שבשירה שכינה בקבע למשכן בודאי כאן עמו
המלאכים העומדים בכית דינו כאן' מיני
וכא ה' אלהי כל קדושים עמך והיה שלטני'
ראוי שבתחלה ידבר ה' עמהם בגזרות שמות
שהוא נוזר על העולם כאומ' וכל נבא
הסמים עומדים עליו מיתיבו ואשתאו
ואל' לו מיתיבי לזכות ולו משמאיל'
לחובה ואמרו כמדרש וה' הוא ובית
דינו והוליענו הכתוב שבתחלה קרא פרנס
למשה לדבר לו כמנות אשר יצוה
ליסראל אשר עליהן יהיו שזה הדבור ויקר"ה
לאגרונימון תחל' שיפקח התלך תחלה
בגרכי המדינה וידבר על ענני'
לאגרונימון ושזב יתעסק בגזרות
המלכות ; ועי"ל דמכוין דמשכן זה להורות שסכינה כתוכם היה רמוי
שירמא שפע זה תחלה כמה שתשרה שכינה על נביאים רבים כמו בימי
אליהו שהיו נביאים רבים בכית אל ובירחו ע"י הספעתו ולא יקדי לדבר
עם משה שזה אינו חידוש ולזה נתן טעם שרמוי להשניח בטוח הבולל
יותר מהפרטי לעולם וידחה הפרטי מפני הבולל כנודע וזה טעם בוא
טונה לעולם בשבילם שהם כלל העולם וסס מושגחים מצד היותם כל
העולם וכמ"ם בעל בורח תהלות כמו מ"ד נבי בשנף קנף וכו' וזהו אבלי
ויבא כנשם לבו שמנשים הטבע בכלל העולם ולא ביחידים המנטעריס
בנשמים בהולכי דרכים והנה אם תשרה הנבואה ביחידים לא היתה
הנשפע לא לעצמם כי לא תנתן תורה ומצות ע"י לפני משה אמנם נבואת
משה היתה טוב כולל לכל ישראל לכן היתה הנבואה אליו תחלה וז"ם לפי
שהיה עוסק בגרכי ישראל וזה בענין פרנס המדינ' שידבר לו התלך בעסקי
המדינה שהוא התיקון הבולל למדינ' ושזב ידבר עם אחרי' בעניני' נוגעי'
להם : א"ל חיה וכו' ומכוין דהוה צריך לדעת מיהו מאכלם ה' ל' כמתוכ'
בחיי המדינה שמתעסק בתוכניתיה ויתכן שהמשל למנהו בחיי המדינ' מפני
שהמצות יהיו כשם ישראל לחיי עלמה ונקבו איסורי המאכלו' מפני דדרשינן
לקמן נבי זאת החיה שישראל לחיי הע"הכ : ואלה לא תשקצו שלא"ם שלא
נזכרו בעופות ובשרצים אלא הטמאים דייק מדכתיב אלה שהרמה ה' למשה
גם הטהורים וא"כ היא' טרחתו מרובה וק"ק אמאי כאסר כחיים לא הזכיר
מה"ה בטמאים מבשרם לא תאכלו . ולאדם לא קרא משום דהאי קרא
אתא לאסורינן שפל הדברות שהיו מתהל פועל היו בקדימת קריאה דלא
מצינו למילף לה מסנה וסיני כדאי' בת"כ ק"ל לה לבלאו הכי נגמר מאדם
דכיון דדרך מוסר להקדים קרא' שלא לדבר פתאום ליבא לפסוקי נבי ה'
רק מפני שמינו ככוד לו לדבר עם האדם ולכן בשיבה לדבר יתעב בדבור
כל שאפשר למעש בהדיא דאמר בעירובין בפי זו ללוד מסו' ל' תרבה שיחה
עם האשה ומכיון דאשכחן דבאד' לא קפיד בחכי מכ"ם במשה ומשני דהתם
אין נגלה כי דרך התלך לדבר עם מריסו אף שהוא פחות ולא עם הנכבדי'
ונבי ודבר יר"ק מה כ"ל ודבר ה' לא הל"ל רק ודבר דאה"כ קאי כמו
ויקרא אל משה ומשום דאפשר לומר דאתא לאשמעי' שדבר עמו אפי' מה
שמינו לצורך המצות ליסראל אלא למשה לבדו וקאמר שהיה ה' עכשו המדבר
ולא ע"י שליח ולכ"ש שהרי עם נח דבר לגרבי עצמו בענין הפיבה וטעם
מעל האריס והרועה והפונדקי יר' שכמו שאין נבאי למלך לדבר עמהם
שאין לחוש שמא יהיה לבם גס בו וחזלזלו בכבודו שהם מכירים ערך
פחיתותם ולא יסרסו בכבוד התלך אבל עם אחרים הוא נבאי כי צריך
התלך שתהא אימתו עליהם ואם ידבר עמהם לא יחשב כ"כ בעיניה' עד"ש
כע"ה לת"ח שיפר עמו דומה לקיתון של פשם וכו' כמו כן לחיות מדרגת
אדם וכח ואחרהם שפלי' בערך ל' משה אף שה' ידב' עמה' לא יתמע' כבודו
בעיניה' שאין הענתם רק בחכמת' הנהגת העולם והנהגת הערי' אבל משה
שגדלה מעלת נבואתו בשתרי החכמ' הנה בהוות ה' מדב' בו כלי אחנבאי היה
נראה כי אולי יחשוב שהשיג את כבוד ה' ולא יבין כמה נבהו דרכיה' לכ"א
שעכ"ז היתה הנבואה פה ל' פה כי בחק ה' כל הקרב הקרב מכיר יותר בנדלו
עי' ל' דם ל' דויקר' ל' משה אתה לאשמעי' דחק' כפ קרא מעמו לדבר עמו
אף שלא בא מדע"ה ל' האהל ולא הכין עצמו לקבל הדבור כמי שקורא לאד'
שהולך לדבר בו וזו מעלה גדולה שלא היתה לו על עבשיו שקריאתו בשיבי
היתה בשהי' מדע"ה מתעסק להקביל פני שכינ' דבתר ומשה עלה ל' אלהים
כתי' ויקר' שיו ה' ובן בתר משה ידבר והלאים יענבו כתיב ויקרא ה' למשה
נשכסנה כתר ויאמ' משה אסור לא ואראה שהיה מעיין בראה הייתי ואמ'
ויקרא שיו אלהים ועוד דהתם הקריאה הוצרכה להזהיר שלא יקרב הלוס
אבל לדבר עמו היה רמוי שלא ידבר עד שהוא יכין עצמו ויסחר פני ה'
שהקריאה בזולת הכנתו הוא בכוד גדול כאו ה' משחר ולפי שטתו הוק' לו
מאד שקראו ה' עם ה' ופו בלתי משחר פני ה' אדרבא היה מתחבא מפני ה'
ולכן היה לו להמתין עד שהוא יקבא פניו אז שהוא לא יבבר עמו כלל אלא
יודיענו עצמו ע"י שליח אז יכנסנו מבלי שיחוב עמו והוא ידע מדת נפשו
ומשני אין נגלה למלך לדבר עם מריסו שדרכו לדבר עמו תמי' ואין נגלה
שיקראנו המלך מעצמו לדבר עמו והמלך וסבו ולא יסמוך עמו אף הכבוד
שלא לדבר עד שיסחר פניו בתחלה כמו שעושה עם אחרים ומ"ה מקשה תו
מנה דויבר ה' אל ויקרא ל' משה בוליה חד עכינא הוא לפ"ז דאתא לאמר
שה' קראו ודבר עמו מבלי שקד' משה לבקש הדבו' וא"כ ק' דאמאי רבותיה הלא
גם פנח דבר לוחר לו לא אן התבה מבלי שקדם נח להתפלל ולבקש תלפניו
ולפ"ז

מיכי
שלטני'
שמות
לכל
פרנס
ויקר"ה

ולכן זכרתיה דכריך מכה מתקני מחברסם דהך סיכה מויקרא דפריך כרישה
ס"ר כה ומין לפ' דפריך מתני ל"ק ויקרא ה"ל מסה כמ"ש ויקרא ה"ל המדם
ומסני דהתם מין נגחו מחכל כמסה נגמי מיזכיר סם יהיה הקורא דמ"ב
מתי פרי מתאכה ומו מתיק ליה דהה מסבחן כמסה מקרמו ה"כסנה וכסיניה

ט ויקרא אל משה ' ולאהרן לא קרא והלא כבר נאמר ויקרא אלהים
לאדם ' אלא אין נגאי לסלך לדבר עם אריסו ' ודבר ה'
אליו ' ועם נח לא דבר והלא כבר נאמר וידבר אלהים אל נח אלא אין
נגאי לסלך לדבר עם °נקדודו ' ויקרא אל משה ; ולאברהם לא קרא
ויקרא מלאך ה"ל אברהם אלא אין נגאי למלך לדב' עם פונדקי שלו
ויקרא אל משה ' ולא באברהם באברהם כתב ויקרא מלאך ה' אל
אברהם המלאך קורא והדיבר מדבר ברם הבא א"ר אבין אמר הב"ה
אני הוא הקורא ואני המדבר שנא' אני אני °דברתי אף קראתיו
הביאותיו והצליח דרכו :

י מאהל מועד א"ר אלעזר אע"פ שנתנה תורה סיני לישראל מכיני
לא נענשו עליה עד שנשנת באהל מועד' משל° לריוטנס'
שהיא כתובה ומחותמה ונכנסה למדינה אין בני המדינה נענשים
עליה עד שתתפרש להן° ברימוסיא של מדינה כך אע"פ שנתנה
תורה לישראל מסיני לא נענשו עליה עד שנשנת להן באהל מועד
הה"ד עד° שהבאתיו אל בית אמי וגו' אל בית אמי זה סיני אל חדר
הורתי זה אהל מועד שמשם נצטוו ישראל בהוראה ,

יא אריב"ל °אלו היו אוטות העולם יודעים מה אהל מועד יפה
להן היו מקיפין אותו אהליות וקסטריות (לשון אהלים
ונזוזטרמות) את מוצא °שעד שלא הוקם המשכן היו א"ה שומעי'
קול הדבור ונתרגזים מתוך פניקטיהן (היכליסם) הה"ד כי מי כל
°בשר אשר שמע קול אלהים חיים וגו' א"ר סימון דיו פרצופין (פתי
נורות) היה הדבור יוצא חיים לישראל וכם הטות לא"ה הה"ד כאשר
שמעת אתה ויחי את שמעת וחיית וא"ה שומעי ומתים תני ר' חייא
מאהל מועד מלם שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל מועד
אמר

למפרך כי מ"ט הוה מלכיות מחלה לדכרות מהיה הקריאה מיי' ולא ע"
מלמך ולא דמי למתי דפריך המם מה לסנה וסיני מהם כחם דהייכו היכה
דילפי' כמה הנד דק"ל מה הנד כל דהוה פרכי' מלה משום דמדל"ק ויקר
ה' אל משה הוה דייקינן מהקריאה פ"י מלמך ולא ילפינן מסנה מו סיני :
שנאמר מני מני וכו' מימה דהתי קרא

בנבואת מעלת בכל ומסועת
ישראל כתיב ודבר ה' למשה וקריאתו
מתי מייכיה המם ומוד : מה מלן דכר
מתיה המם דנימה עליה דכרתי מן
קריאתיו ומתה י' לדמשום דכתריה
כתיב מעת ביותה מם מני ומי
לעיל ס"כ פ' כ"ח מהנבואה היתה כיון
הנכיה מסיני להכי קא מפ' ה"כ קרמי
דלקתי בהכי דמ"ם מי בהם הנ"ל מן
שלם יי' להכו יעמה חפנו בכבל מני מני
דכרתי וכו' ה"ק מי הוה מהנ"ל ארמה
מלה הדכריס מי סיי' מהכו דהיינו
מדע"ה מהיה חכיב מהכל כדלעיל
בפרקין והדכריס מהנ"ל מהיינו יעמה
חפנו בכבל כי מחחר מהנכיה נבואתו
מקובלת בידו מסיני כמו שימתר מח"ל
כמנה מלמר"עה נאמרו הדכריס
מחלה כי מין נכיה מקבל דבר בזלה
מר"עה מהוה רב לכלם ולפי מחחר יי
מהכו פירש מענין הכתו מני מני
דכרתי וכו' כי לה היה כמכרהם
שהמלך קרמו שלם נם הקריאה היתה
לו מחתו וזו מכה יתירה לו :
א"ר מלעזר וכו' רנה לתקן בזה כמה
דכרים חדה דה"לל מהאל מועד מקמי

ויכ"ו שלה להמסיק כין ויכ"ו לתמ"כדרך הכתובי' מתיד ועוד דלית' כרי"
מהקריה' מהאל מועד ומינה ידעינן דה"ה הדיבור וכ"ם מי קרא מחמ
למיתר מקרמו מתוך האהל מיכנס ולא יעמוד בחוץ כמטת המגד' דלעיל
כפרקין דה"ל למכתב מהאל מועד כתר ויקרא מל מסה מנית דכהאל
מיכני ליה כיון דקמי נמי מוידבר והדיבור ע"כ לה היה למסה מלה מחר
מנכנס כהאל כתומר וכנוה מסה מל מהל מועד ויסמע מת הקול הלכן
מ"ה לפרס מהיה מדבר לו מהאהל ומסה בחוץ וכ"ם לת"ל מנס הקריאה
מחר מנכנס כהאל היה' כמו מנ"ל מהוה דעת ר' חייא דכפרקי' כדאמר' התם
מליסית דלאחר יתיר' הוה וכת"כ מוכרכו לתרן בע"ה מחנס כפי דכרי ר"מ
יתוקן הכל דבהאל מועד מיכו דכה עם וידבר מלה עם לאחר מר"ל מהאהל
מועד ומילך ניתנה תורה לומר מתירה נמור' דהיינו הורה' תפ"כ עו
הנתה נם לפי זה לה יקשה מ"ם כספרי דמהאל מועד סותר לת"ם מהל
הכפורת וכן לקמן ס"ד סוף פי"ד כי לפי זה לה מיירי מהאל מועד לענין
שמיעת הדבור מלה לומן ההורמה ; מיינ ליסרמל לפי מחף על פי מלה
היו יכולי לקיים המנות כתקנן מפני מלה נתפרסו עדין מ"מ היו מיוחדי
להיות לעם לי' וסומרי בריתו כתה מקבלו כללות התורה ונכדלו מה"ם
לכהי קמרי מיינ ניתנה בנדר מהקיבלן ומכדילן וכהכי מ"ם מלה תיקמי
מדר שעור מתה מנכנסו בענל שהיה קוד' הקמת המשכן וכן מתה מנכנסו
בעתלק על נסות' מת' יי' כדלעיל ס"ב דלה מיירו הכה מלה לקיום מנות
פרטית כתקנה מחכ על חטה ע"מ וכן על מקפוקה כהנתה דעל זה נענשו
בעתלק כדלעיל ודמי מרמוים ליענם שהרי נכדלו להיות לעם לה' ומתמיכו
כו ולזה לה היה כריך להתפ' כאהל מועד , לה נענשו ומ"ת מקומם שהיה
כל"ח לחרם הכ' כסנה דמשונה כדמי כספרי מתי מיכה למיתי' ולריכה למיתר
דל"ק הכה מלה על מה מנגנטו כסיני מחדם מכל מנת מנגנטו עליו כתרם
נענשו עליו דקרא דמהאל מועד ודמי מתעט כל דמקמי מהל
מועד ולא נקט ר"מ סיני מלה מסוס דכל המנות נענטו סם ומפי
מלו סנר' מנתתרסו מהאל מועד וכדילפי' מלה המנות וכולי וכתכתיו
לעיל ס"מ ס"מ ס"ג ומוד ק' מקלל דהוה נמי כזמן מקומם כמו מאז ל"מ"ט
נענס ולריכה למיתר מסוס ולא נרע מכן כה סמוזהר על ברכת ה' ומזהרה
מלהן זו היה מיתתן דהה כתר מעתדו על הר סיני לה יתתייכו כדין כני
כה דהה כן נה נהרג על הנזל מסמ"כ ישרל מיהו לפי מ"ם דכתמה כפירה
לה מיירי ר"מ ניתה ודמי מהמקלל כופר כעיקר מכל מקומם קסה דתקבל
נב דסכת על חדוש הטולם מיוסר לה יחלייב מהמקלל כופר בחדוש העולם
וי"ל דמקומם ומקלל הורמת מעה היו מדע מהרי לה היה
ידוע כמיהו מיתה יותת המקומם והמקלל לה היה נודע מהיה חייב מיתה
ומ"כ לה מנו מתרו בהו כמיתתן כדין הרוגי כ"ד מלה דהורמת מעה היו ;
משל לדייטנמת וכולי הכוונה מתע"פ מהיו קנת המנות נודעות
ליסרמל מחלה כדכתיב והודעתי מת חקי המלהים ומת תורותיו
עכ"ו מחחר מלה נענטו בהורמה עד מהל מועד לה היו נענשים דמנו
מסמתטי לומר לתו מדעתין כנזירת המלך מתף על פי מהיה כתוב
ומחומה ומסתמה ענינה מפרסם לבני המדינה עכ"ז מין מענינין על
העוכר עד מתפרס להן כפרסיס דמל"כ יתמרו לתו מדעתין ; זה מיני
מהמורה נקרמת מס כתמרו כי מס כתמרו מקרת ומ"ל מס וכן מתרו ים
מס למקרת ים מס למסורת . זה מהל מועד דדים הורתי" לשון הורמ' ;
בהוראה להורות הלכה לתפסה מכבר נתפרסו להם המנות : אלו היו
מ"ה יודעים מסוס דבעי למיתר מתי דתני ר' חייא מהקול היה נפסק וכו'

מייתי

ט ויקרא אל משה ' ולאהרן לא קרא והלא כבר נאמר ויקרא אלהים
לאדם ' אלא אין נגאי לסלך לדבר עם אריסו ' ודבר ה'
אליו ' ועם נח לא דבר והלא כבר נאמר וידבר אלהים אל נח אלא אין
נגאי לסלך לדבר עם °נקדודו ' ויקרא אל משה ; ולאברהם לא קרא
ויקרא מלאך ה"ל אברהם אלא אין נגאי למלך לדב' עם פונדקי שלו
ויקרא אל משה ' ולא באברהם באברהם כתב ויקרא מלאך ה' אל
אברהם המלאך קורא והדיבר מדבר ברם הבא א"ר אבין אמר הב"ה
אני הוא הקורא ואני המדבר שנא' אני אני °דברתי אף קראתיו
הביאותיו והצליח דרכו :

יא מאהל מועד א"ר אלעזר אע"פ שנתנה תורה סיני לישראל מכיני
לא נענשו עליה עד שנשנת באהל מועד' משל° לריוטנס'
שהיא כתובה ומחותמה ונכנסה למדינה אין בני המדינה נענשים
עליה עד שתתפרש להן° ברימוסיא של מדינה כך אע"פ שנתנה
תורה לישראל מסיני לא נענשו עליה עד שנשנת להן באהל מועד
הה"ד עד° שהבאתיו אל בית אמי וגו' אל בית אמי זה סיני אל חדר
הורתי זה אהל מועד שמשם נצטוו ישראל בהוראה ,

יא אריב"ל °אלו היו אוטות העולם יודעים מה אהל מועד יפה
להן היו מקיפין אותו אהליות וקסטריות (לשון אהלים
ונזוזטרמות) את מוצא °שעד שלא הוקם המשכן היו א"ה שומעי'
קול הדבור ונתרגזים מתוך פניקטיהן (היכליסם) הה"ד כי מי כל
°בשר אשר שמע קול אלהים חיים וגו' א"ר סימון דיו פרצופין (פתי
נורות) היה הדבור יוצא חיים לישראל וכם הטות לא"ה הה"ד כאשר
שמעת אתה ויחי את שמעת וחיית וא"ה שומעי ומתים תני ר' חייא
מאהל מועד מלם שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל מועד
אמר

ויקרא אל משה ' ולאהרן לא קרא והלא כבר נאמר ויקרא אלהים
לאדם ' אלא אין נגאי לסלך לדבר עם אריסו ' ודבר ה'
אליו ' ועם נח לא דבר והלא כבר נאמר וידבר אלהים אל נח אלא אין
נגאי לסלך לדבר עם °נקדודו ' ויקרא אל משה ; ולאברהם לא קרא
ויקרא מלאך ה"ל אברהם אלא אין נגאי למלך לדב' עם פונדקי שלו
ויקרא אל משה ' ולא באברהם באברהם כתב ויקרא מלאך ה' אל
אברהם המלאך קורא והדיבר מדבר ברם הבא א"ר אבין אמר הב"ה
אני הוא הקורא ואני המדבר שנא' אני אני °דברתי אף קראתיו
הביאותיו והצליח דרכו :

יא מאהל מועד א"ר אלעזר אע"פ שנתנה תורה סיני לישראל מכיני
לא נענשו עליה עד שנשנת באהל מועד' משל° לריוטנס'
שהיא כתובה ומחותמה ונכנסה למדינה אין בני המדינה נענשים
עליה עד שתתפרש להן° ברימוסיא של מדינה כך אע"פ שנתנה
תורה לישראל מסיני לא נענשו עליה עד שנשנת להן באהל מועד
הה"ד עד° שהבאתיו אל בית אמי וגו' אל בית אמי זה סיני אל חדר
הורתי זה אהל מועד שמשם נצטוו ישראל בהוראה ,

יא אריב"ל °אלו היו אוטות העולם יודעים מה אהל מועד יפה
להן היו מקיפין אותו אהליות וקסטריות (לשון אהלים
ונזוזטרמות) את מוצא °שעד שלא הוקם המשכן היו א"ה שומעי'
קול הדבור ונתרגזים מתוך פניקטיהן (היכליסם) הה"ד כי מי כל
°בשר אשר שמע קול אלהים חיים וגו' א"ר סימון דיו פרצופין (פתי
נורות) היה הדבור יוצא חיים לישראל וכם הטות לא"ה הה"ד כאשר
שמעת אתה ויחי את שמעת וחיית וא"ה שומעי ומתים תני ר' חייא
מאהל מועד מלם שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל מועד
אמר

ייתי מי הא דרי כל דהיה מהאי טעמא סע"י אלא היה הקול יונא
מהאל מועד לא היה נשמע לא"ה ונתנולו מכהלתם שהיו נבהלים תחלה
כשהלכו היה בא לנביאיו והיותם שומעים ולכן אלו ידעו שסבת זה היה
בכין אהל מועד היו אז מקופין אותו מהליות וכו' : מה אהל מועד
יפה לשם ואמ"ג דאז נלחם יי"ל ישראל
כח"ה טפי לאכי אמרו מ"ה וי כדלקמן
ס"ד פי' היו יכולים מ"ה להיות כשלו
עמהם ואינם נזוקין : קול הדבר
כשדבר לישראל וכשהיה מדבר עם משה
שהיה בקול גדול כדכתיב בסמוך ומ"ת
מכיון דכאהל מועד מאי היה נשמע
קול גדול ולא היה נשמע לישראל מפני
גנוד יי"ראיה דרך שכיל למשה לבדו
כדאית בתנחומא פ"ז ומאי שנא דהשתא
גזר יי"כך ומ"ש תחלה שהיה משמיע
הקול אפי' לא"ה וי"ל דמתחלה שהיו
ישראל בקטנה שמדבר עמה אביה
כפרשה כדלקמן ס"ד פי' ב לא חס יי'
לדבר אבל אח"כ שהיו בכח שהגדילה
אחיהו מדבר עמה אלא מתוך מחפלון
כדאמר אתם להבי עבד אלא דתפרשם
הדבור : מתוך מניקטיהם פי'
היכלותם שהדבור נכנס בגופיהם
כדאמר בתנחומא : הה"ר כי מי
כל בשר איכא למימר אמאי לא ולא
מבשר שמעת אתה ויחי
דכתיב בריאה דיליף ר' שמעון ועוד מה בין מאמר רי"כל שהיו נתרזין
וכו' למאמר ר"שמעון דו פרנוסין דמר אמר הכי ומר אמר הכי ויר' דלר"יכל
לא היו מ"ה מתיה רק שנדעזעים כמו שנדעזעו ישראל בשמעו הדבור
כדכתיב וירא העם ויעזעו ולהכי לא מייתי מבשר שמעת אתה ויחי
דמשמע מיגיה שישראל חיו מ"ה מתו כדדייק רבי שמעון אכל מכי כל בשר
משמע ליה שלא מתו מ"ה לא שרעדו אפי' מי כל בשר אשר שמע וכו' כמוני
ויחי משמע מי הוא שמע כמוני ועמד בבורו דודאי נזדעזע כמוני ולכן
אנו יראים שאם עוד נשמע הקול כמות מאחר שאין כריה יכולה לסובלו
ופי' ויחי לשון כריאות כמו מחית בשר מי ויחי מחליו וזולתם שאם פי' מי
הוא שמע ויחי כמוני שהשומעי זולתינו מתו מ"כ היכי יהבי טעמא שלא
לשמוע עוד בקולו כן יתותו שלדברה מכאן ראיה להפך מכיון דכל המותות
שמעו מתו והם לא תתו נראה דלא דמיין להדדי ולא יתותו כמותם כמו
שלא מתו עכשיו והשתא יהיה פי' השמע עם קול ה' בשבר שמעת אתה
ויחי אם כאלא אחר שמעת כמותך ונשאר בבוריו לא ויחי אלא כלם נזדעזעו
כמוך ומ"כ דבר גדול הוא שמעת קול ה' שלא נהיה כמוהו בעולם מחת שכל
שמעת הקול נזדעזע אבל ר' שמעון סבר שמ"ה מתו כלו' רבים מהם שמתו אז
ויו קרובים לתות ודייק אותו דאתה משמע אתה היתה שמעת משונה
ולהכי ה"ם מי כמוך שמעת ויחי כמוך אתה חיית ולא זולתך ופי' ויחי
בפשוטו וגבי כי מי כל בשר מבי מתרץ דה"ק היכיון לאין מי שמעת ויחי
זולתנו שנעשה לנו נס מ"כ אנו יראים כן כמו שהיכיון דשמיעת הקול מסוכנת
ולאו כל שמעתה ושמעת מתרחים ניסא אז שמא לחזק בחנו לא תתנו בפעם
דאשונ' רק נזדעזעו אבל בפעם אחר נתפעל יותר עד שנמות ומ"ב שישראל
בשעה הזאת לא ידעו שמ"ה מתו ומדרך שבראה אמרו היתכן שמשמע בריה
קול ה' שלא יזדעזע כמוני ושוב הודיעם מר"עה שנם מיתה נמנעת בזולת
דע"כ כי מי כל בשר אשר שמע וכו' לאו משמע מתן תורה לחור קאמר
דא"כ מה ראיה שמ"ה היו שומעים הדבור ונזוקין לולי אהל מועד דילמא
כמו שישראל שם לא שמעו הדבור כשנדבר עם משה לאחר מתן תורה שיי'
קבל דברי שם שאתרו אם יוסיפים לשמוע וכו' כן מ"ה לא שמעו דבר ה' שלא
במתן תורה אלא ודאי לקיים להו שפי' כי מי כל בשר אשר בכל הפעמים
שהיה ה' מדבר עם משה אפי' קודם מתן תורה שהיה נשמע לא"ה לרעתם
מע"פ שלא היה נשמע לישראל ואי אמרת לפ' דשומע קול הדבור דקאמר הייינו
כשהיה מדבר עם נביאיהם וכשהוקם המשכן ניעולו מזה שנשתלק הנבואה
מהם כפסט דברי ר' יצחק דכשמו דקול לקיים מדבר מתוך האש לא יעדק
בזה ומאמר ר' שמעון נ"כ לא יסבלנו : ריש פרנוסים מפני שהקול היה
בחלק לישראל ולא"ה לבל מ' כשנינו קאמר דו פרנוסין ובדלעי' ס"כ פ"ב
חיים לישראל מה שיק' מת"ש אם יוסיפים אנחנו וכו' ומת"ש ז"ל שעל כל
דבור ודבר נשתתן תריגנא לעי' ס"ב . שהיה הקול נפסק עיקר זה לקמן
ס"ד פי' ל ומה כתבתי מה שראיתי לכתוב עליו . עד שלא הוקם המשכן
וכו' כראה דק"ל שמיבות מאהל מועד דויקרא ל' משה מיבני ליה כדכתי'
לעיל סי' י' ולה"ק דאתא למעוטי נבואת א"ה מאהל מועד ומילך דה"ק שיו
דוק' הית' הנבואה מאהל מועד ומילך מבל לא לא"ה ונביאי ישראל לא אתעטיו
מהבא דאינהו נמי מבא נבואת משה מתנבאי מבל מי הוה כתיב ויקרא ל'
משה מאהל מועד לא ה"א דלמעוטי אתא ועוד דאין אומרו ל' משה הוי
מיעוטא כמו שיו דדרשי' כיה מיעוטא כדאמר נבי ושמע את הקול מדבר
אין קול לו קול שיו ושמע' כתיבנא לעי' סי' י' היתה נבואה מנויה בא"ה
וכו' איכא למידק היכון מניהו נבואה מנויה בא"ה שאם נמב' אכילא' ולכן
דבר יי' עמהם בחלום הלא מנבר היא נבואה זו ובעתים רחוקות והיכי
קאמר נבואה מנויה דאתי ודאי מילתא דלא שכיחא ועוד כיון דלא אשיב
נבואת בלעם משום דלטובתם של ישראל נתנבא אין לאסור נ"כ שאיכילך
ולכן שלטובתן של אברהם ויעקב נתנבאו וע"ק אם מ"ה מוכנים לנבואה

למה יתנבא יי' טוב מבעליו מפני שקמת המשכן ואם אינם מוכנים
מאי שנא משהוקם המשכן וע"ק דברסינן בפ"ק לברכות בקש משה
שלא תשרה שכינה בא"ה ונתן לו ות"כ קודם להקמת המשכן נשתלקה
משה שמחת ונכלינו מני ועמך קודם להקמת המשכן היה ואע"פ שבעל
נוה שלום בח"ד פ"ח פי' הסרו הבשכי'
הכון שם על התחדת ההשנחה מבואר סיף כ
שאין המחת כן שלא לעכין נבואה קמיירי
וע"ק הנך דתקשו מדר' יוחנן שכתבתי מדב' כו
בלעם למה לא הוקשה להם מדר' יוסי
דאמר ובקש משה שלא תשרה שכינה
על מ"ה וגיתן לו וכי יתכן דלא שמיע
להו ומ"מ לומר דלא ס"ל כנותי' שנראה
שדבר מוסכם הוא שהנחים מדאמר שם
התם ופליגא דר"מ דאמר כ' ניתן לו
וכו' משמע דליכא דפליג עליה אלא
על המ' אבל הכ' כולהו תנאי מודו ליה דברים
ואיך יכאו האמוראי' ואחלוקו זה כג
דוחק גדול ועוד ונפליגו אני ועמך ו
בתאמוקתו ליה וע"ק מה צורך לפר' יסעי'
לטובתן של ישראל בתנחומא מי מנה וכו' מסלילו
כי מי לא ידע שכל דברין טובתן של יסעיה
ישראל ואם בא לפ"ה היה לו לפרש כלן לט
ולא שיוכיר הנזכר בשם יעקב בלבד
וי"ל שלהיות דעתו כענין הנבואה ט"ו ב
מסכמת לדעת הפילוסופי' שאמרו
שהנבואה שלמות בטבע האדם מגיע

לו אחר למוד יונא אם שכבה המין לפועל אלא כדבר אחד לא נאותה להם
וזה שלדעתם לא יתכן שיהיה מים רחוי לנבואה ויכין עצמו לה ולא יתנב'
כמו שא"ה שיזון מים כריה חמוצ כמזון טוב ולא יולד דמיון ההוא דם
טוב אבל לדעתנו שהרחוי לנבואה ומכין עצמו לה אפשר שלא יתנב' וזה
כרגון אלהי וזה בדמות הנפלא' כלם ונמשך כמהנים בהתנב מהגיע יד
ירבעם אר המנע הרחות בחחנה מלך ארם בענין אליסע וכמו שכיא ר
הרב בח"ב פל"ב על כן מ"ר יצחק שתפלה היתה נבואה בחומות
כי הרחוי ומכין עצמו אליה היה משיג מה שבחקו ואין זה דומה לבקשת
משה שלא תשרה שכינה אלא בישראל פי' שם הוא כדבור מיוחד
בהגלות שכינה שלא יסיה יי' מדבר לא' מהחומות בשיעתרך להוכיחם
מי זה עם כמו בכינוה שלא שיעלה להם אחד מישראל אבל הנבואה הטבעית
והוא השנתם מהשפע הפופע על הנבל הדברי כפי הכנתו לא בקש משה
על זה רק להוכיח בחמור לפי שאינם רחויים לנבואה כדפי' בס"ב פ"ל
סי' ב' אחנם מהשהוקם המשכן נם מין הנפלא הטבעי מהנבואה ג"כ נשתלק
משם ולזה הקשו לו מבלעם לא מנבואות המפורסות שדבר יי' כו כי ידוע
שזה לטובת ישראל להשיבו אחור מחשבתו הרעה אבל ממה שהיה מתנב'
מתחלה שהיה מפורסם בחומות למנוד בתיות וכיונא ולכ"ה לו בלק כי
ידעתי את אשר תברך מבורך וזה מבד הכנתו בשבלו היה מכאן הוקשה
להם למה לא נשתלקה ממנו הנבה זו אחר שהוקם המשכן אם יי' הסיר
ההנבה מכל המוכנים לה מהוקם המשכן והשיב הנבואת בלעם הוצרך
להגיד טובתן של ישראל שאילו מ' מישראל בריים יאמרו מ"ה שקר דבר
אבל בהיות בלעם הנבוא המברך את ישראל ומנ' . דם על מ"ה ישימו
ידלפה כדלקמן ס"ה פ"ה ולכן לא הסיר יי' מבלעם כח נבואתו מתחלה
כדי שיהיה מוכן באחרונה ונם כדי שיפרסם בא"ה אמתת דבריו ולכן
פרט דבריו ובברכותיו כאן מ"אל מ' כי בבלן היה קנטור לא"ה כי אמי אנה
עפר יעקב אמר לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב וכלא הביט און ביעקב מ'
ותרועת מלך בו דהיינו מריע ומפיל חומת יריחו כמ"ם בב"ר ונ"כ אמרו ל
מוניאם ממגרים ובכי לא כחם ביעקב אמר הן עם כלביא יקום לא ישכב
עד יאכל טרף ובמה טובו אהליך יעקב אמר וירום מאגג מלכו וכו' יאכל
גויים צריו וכו' ובדרך בכב מיעקב אמ' ומחן פאתי מואב וכו' והוירד מיעקב
אמר והאכיד שריד מעיר כי אפני כן ראוי שתהיה הברכות אפי בלעם
שהוא אחם . שנא' אחזתיו ולא אראנו דאשמע שלא אנחנו שיסתלק
מאבלי ואומר על שהבאתיו ל בית אמי כאומרו שהכנתיו שם שיהי' אמור
שלא יבא עוד מאבלם ומ"ת והא אמר לעיל בית אמי זה סיני והנבואה לא
נשתלקה מהם עד שהוקם המשכן וי"ל שבלפי' מה שסלק יי' מבותיו מ"ה
והשיבנו לישראל במ"ת בדלק' פי' ג קאמ' עד שהבאתיו ל בית אמי ובלפי' מה
שסלק הנבוא מהם משהוקם המשכן קאמר ול אחר הורתי דהיינו מהאל
מועד כדלעיל : מה בין נביאי ישראל בר' משוס דק"ל מה ג"ל ויקר' ל' משה
דהא ידעינן שהיה קורא כשהיה רוצה לדבר עמו ולא ס"ל שהוצרך קריא'
כדי שיוכל ליכנס לאהל מועד וכדכתיב לעיל בסי' מ' לה"ק דאתא לאשמעי'
שנבואת נביאי ישראל בדבור שלם אז בלשון חבה והיינו דמייתי דאי' מויקר'
ל' משה לכל נביאי ישראל ולא פרטינן מה למשה שהיה אדון הנביאי' ומתנב'
באשפקלר' מנוחתא בדלק' דלמשה לא אנטר לאשמעי' דהא כתי' כי ויקר'
בשנה וסיני ומתשם שמעי' שפיר לשון חבה ונם שבואתו כדבור שלם לא
אינט' כיון דכתי' כיה שה לא פה אחד כו וכו' לא לאשמעי' לכל הנביאי' אתא
ואיידי דמייתי דר"ח ור' יוסה דקיימי אויקר' ל' משה מייתי ה"נ דברי אחו'
עוד מה בין נביאי ישראל לנביאי א"ה מ"ק דה"ל למידר לקבוע תימר' זו
לעיל נבי ויקר' ל' משה לא כתר אלא דר' שעור וזולתו דקיימי אהאהל מועד
ואמר ר' אחא מיתור דלאחר קדרים דבו' אלם דהייכו מאמר ראוי ליאמר
בשליחו ומפני שקדר' נ"כ הענין אחליף ויקר' לויקר קאמ' ר' דאין הכפר
בזה רק שזה לשון טומאה וכו' .

מה כין נביאי ישראל כל חלקי מנד׳ו מיתכהו לעיל ס״מ פכ׳ פוסס פרפתי׳
זולת תוספת ג׳ דברים אשר כתגבדה זו הכא המ׳ בדברי ר׳ יפסבר
דאמר כך יהא סברן ולא כתיסב חבלי בן סוס פי׳ ומשמ׳ הוא דרך קללה
כלו׳ כך יהא סברן וסגלחתם של מ״ה כמו שהיתה נבוחתם שהיתה
בטומאה מ״כ דקתי שדרכי חמת
ה״ק בתמיה ובי כך יהיה סברן כלו׳
שאם אין הפרס כין הנביאים אלא
אלא״ם בחתי דבו׳ מ״כ בבר יהיה לסס
שבר מאחר שה׳ נותן סבר על כל לבבור
ודבור כדלעיל ס״מ פ״לט ואין לשמתין
שיהיו״מ מקבלים סבר אלא ולכן
דאמר לפרס שאין נבוחתם אלא בלשון
המקבר טומאה והתנוסס הב׳ הוא מ״ם מדר׳
כב חמת ברפסת מד שרוחהו פנים אל
דאמרת פנים וקשה כי דאיית הפנים דבר
לא מיוחד למקרא דכתיב בזה והבדר׳
שמות ו אל משה פני׳ בפני׳ אשר ידעו״ה פנים
מוד״ם אל פנים ושיבו אמתר הכא זה בשתם
מדקרי נביאי ישראל ואין לומר שהפנים הנו׳
שקדמה כאן בענין פני׳ בפנים דבר ה׳ עמכם
אבות שאין זה דומה ל פנים ל פנים הנאמר
ושקידה המשה אבל הענין כמ״שה בח״מ אל״ו
ענר מד שפי׳ פנים שנין מבחות נאומר
יחזקאל המשה פנים אל פנים ר״ל מבחות
מג׳ בחנוחו מבלתי אמצעי ופנינו שמיעת
המדבר הקול מבלתי אמצעות מלאך ובמנו
יב המפרשים שים הפרס בין הקול שמשיג משה שהיה הקנת
יום״ר״ב שבלית מבלי שום חקוי ודמיון והקול שמעתו ישראל היה קול נבואה
המדבר חוץ לנפש ע״כ הפלא כמו שבעשו שאר המופתי׳ שהרי הדבור הכא לנביאי׳
יב לא היה כמתיעת קול נבואה חוץ לנפש אלא שבחלום או במראה הנבואה
ישעיה ישקה הנביא המדמה שמומע הקול כמו כן בדברי הרב בח״ב פ״מ״ה זי״ל
הה״ב שהכוונ׳ שנביאי ישראל פעמים היו רואים בחלום הנבואה כאלו יי׳ דבר
עמהם כמ״ש ההב נפ׳ הנו׳ אבל נביאי א״ה מעולם לא נראה להם כך
בחלום נבואתם אלא דבר ה׳ אמת אליהם היה כמשלים וחידות אז שידבר
עמהם איש אז מלאך בחלו׳ כמו שהיה פעמים לקנת נביאי ישראל כמ״ש
הרב שם ולגבי נביאי א״ה שתבול לא נראה להם שה עצמו מדבר עמהם קרי
נבואת נביאי ישראל שרואים בחלו׳ה שמדבר עמהם פנים ל פנים ועייל
במה שכתבתי עוד בפי׳ הכא בסמו׳ ואל יקשה בעיניך ממה שנראה בבלעו׳
שהיה ראה בחלו׳ה מדבר אתו כי ג״כ מנאבוהו ביום ובכר כתבתי
לעיל שאין ק״ר מבלעם שלבוהת ישראל היה כן ״ והתוספת הנ׳ מה
שהנביאים ורבנן ראיה לנביאי ישראל הנ׳ קרא׳ וק״ת אמת לא״ל וי״ל דאי
מוהנה יוסר שאת אמת אמה ל״ה דשאני הא שבא ה״ל לדבר אתו על פנים
שהוא בשילוך ללוות המלאכים שהולכי׳ שדומה ולכן היה ביום שהוא זמן
הכנסת אורחים לבני מייתי ביום דבר ה׳ אל משה ומשום דאיכא
לאיתר דשאני אמת אדון הנביאים לבני מייתי מדכתיב עוד היה ביום
דבר ה׳ אל משה דלא איצטריך לאשמעינן במשה ואתכנו ענין לשאר
נביאי ישראל ״
מח אין משה וכולי המשה דקאמר לעיל מה כין נביאי ישראל ל״ה
והדבה המעלתם שהם מנבאי׳ בדבור שלם ובלשון ברור ופנים ל
פנים וכולי ויקש׳ אם כן מה יתרון למרע״ה עליה׳ סמ״ל שאין למרע״ה
מעלה עליהם דבהדיא כתיב אם יהיה נביאכם וכו׳ לא כן עבדי משה וכו׳
ומשני שאמ״ל שכל הנביאי׳ שבישראל היו שומעים הדבור מאת ה׳ ולא ע״י
מלאך לבד בדבי׳ לעיל מכל מקום יתרון למרע״ה עליהם שהם היו רואי׳
מתוך ט׳ אספקלריות ומשה מתוך אחד מו שהם מתוך אספקל׳ מלוכלבת
ברו׳ ויתכן דדרים מתחל מוער לשון בחידות כמו לשתם שם אהל בהם
ולהבי מייתי שמשה רחה אספקלרי׳ מנוחלבת ועם זה שכתבתי ביאתם לא
ביק׳ מאי בעי מה בין משה וכו׳ זיל קרי בי רב הוא אם יהיה נביאכם וכו׳
לא כן עבדי משה וכו׳ וכן ולא קם נביא עוד כמשה אשר ידעו״ה פנים אל
פנים ״ וביאר ההבדלים שבין מרע״ה להם פירשן הרמ״בם בענין
מ׳ וכמ״ש בענין מ״ו וכבר כתבתי דבריהם לעיל ס״מ פ״ו מ״ו ו״מ ק״
ביון דהבדלם בכתובים אלו מה הוצרך ר״י לומר מתוך ט׳ אספקלר׳ וכו׳
ורבנן מתוך אספקלר׳ מלוכלבת וכו׳ ולמה להם ללמוד מדברי קבלה ועוד
ביון דקרא דותרחה ולא בחידות וקרא דותחונה ר״ביש תרוייהו אייתנהו
מ״ם דדייק ר״י מחל ורבנן מחידך לחוד אחתן מתוס דאמר לעיל שבנביאי
ישראל בלשון ברור ובדבור שלם ושמדבר ה׳ עמהם פנים אל פנים להבי
ק״ל מה בין משה וכו׳ ר״ל דענם הנבואה שאף שבלם אזלשאים ומרע״ה
בחסר ידבר אים אל דעבו ובלם נריכין הכנה ומרע״ה תוכן ועומד תמיד
בחמ״ם הרב בחלופים לפי שטתו וכן שבלם מביניים עמהם תחלה בדברים
חמדיים כמאכל ובינון בחמ״ם בה״ע בחלופים לפי שטתו שבלן בדרך משל
וחידה לו ע״י מלאך והוא פנים אל פנים בלומר בלי משל וחידה ולקמן
ס״ד פ״יד סי׳ ל״ב מפרש נמי פנים אל פנים שלא ע״י משל וכן מ״ם בה״ע
לפי שטתו שבלם לא ישינו פנוחיות הדברים וכן שלפעמים יראו הדברים
שתומי׳ בלתי מפורשי׳ ובכל זה יראה לבאור שאינו כן אף שפעמים ובבאן
אחר הנביאים בחמשלים וחידות מאחר שפעמים מנבאים פנים אל פנים
ובלשון ברור ושלם שרי הם דומים בזה למרע״ה אף שבלם בחלום או
בראה ומרע״ה בהקיץ לדעת הבל לא יפעיק זה לחיות הבל למנאות

הנביאים אחר שהדברים באים בנבואה בבדור בלי משל וחידה מ״ל שיהיה
המראה או בהקיץ או שלחו״ל אין הפרס בין המראה להקיץ בלא חפי
בפנמות הנבואה כיצם במראה הנביאים לדעתם קרובים למראה נמוכה
ושוב דמכיון דבאחר הנביאים כתיב במראה אלין אתודע
ובמשה כתיב ומראה ולא בחידות
אין לומר שהחילוף כיוהם שהם
במראה וזה בהקיץ ומשני ר״י בר
אלעזר מכין ט׳ אספקל׳ וכו׳ והכוונה
פעם היותם שומעים הקול מאת ה׳
פעמים ולא ע״י מלאך מ״מ לא היה
מגיעם הקול רק מאת ה׳ אין הסמיים
והרי הם משגיחים שה׳ מדבר עמה׳ משם
וזה כרוחה הדבר מתוך ט׳
אספקלי׳ שהט׳ אספק׳ מפסיקין ביניו
וכין הדבר שמשיג ונעשה את מספר ט׳
אספר מפני שהנגלים ט׳ ומשיגים
שה׳ למעלה מהם או מפני שהשכלי׳
ושכל הנבואה מתדבק בשכל הפועל
ומשיגים שה׳ למעלה מהם שהשכלים מגיע
למעל׳ מהשכל הפועל אמנם מה׳ עה
היה הדבור מגיע אלין מעל הפעורת
מבין שני הכרובים ורוחה שה׳ מדבר
עמו משם ואין מפריד ביניהם אלא
מקום שמבין שני הכרובים עדיין ולו׳
שהוא רוחה מתוך אספקלרי׳ מ״ ויתכן
שהכוונ׳ שהשגת הנביאי׳ אחתת מנבואו
ה״ היותה מתוך שהתלות העולמות ולו״ל מרוחי׳ מתוך ט׳ אספקלרי׳ אבל
השגת מרע״ה אחתת מנבואתו היתה כזולת זה אלא שהיה דבר עם ה
ומשיג היותו עלמו בהשגת העולל הראשון שמשיג את עלמו מנר
היותו עלול המנה אמ״ש אלא ישיג העלה מנד עצמה וז״ל מרחה מתוך
אספקלרי׳ מ״ דהיינו מנד היותו עלול ובעצמותו באספקלריא שמתבוננים ישיג
מנבואת ה״ כפי מה שאפשר בחק ההשגה ודבנין אחרי כל הנביאים מתוך
אספקלריא מלוכלבת כר״שהכוונ׳ בח״ם הרב בח״ב פח״ה אמ״ם בנמה בכאלו
הנביאי שמשמע הקול אמ״ל מרע״ה שהיה ע״י אמצעי והוא הכח המדמה שבו יתקה
הנבואה שמשמע הקול אמ״ל שהיה בהשתמשו המלאכה וכו׳ והשתמשות ע״י כח המדמה
ובפי׳ שהפרשי׳ שלא היה בהשתמשו המלאכה וכו׳ והשתמשות מרע״ה שהיה שבלי לגמרי
נקרא מרע״ה מלוכלבת לפי שהוא כח נשמי והשגת מרע״ה שהיה שבלי לגמרי
נקרא אספק׳ מנוחלבת וכן אמר בפר׳ החולן לנבי ת״ם ואמרתה את ה
מראה אמר לאומר׳ כי לא יראני האדם וחי לא קשיא כאן באספקלרי
המאירה כאן באספק׳ שאינה מאירה ופרש״י נשתכלו באספקלריא שאינ׳
מאירה וכשכורים לראות ולא ראו משם באספק׳ המאירה ודע שלא ראהו
לפניו ולפי דרכנו נאמרו שאר דבריו וזה שלא יראה מרע״ה מתבונה בהשגה
שבלית לגמרי לא היה מתדמה לו מראה ומתוכנה כמ״ש אמנם שאר הנביאי
שהיו מתמשים בכח המדמה היו מדמים הם את בגורה ברואה שהנשמה
לא ינייר הנבדל כאשר הוא וכמ״ם הרב בח״ה נבי שמדמין צורה ליוצרם
וזכרכוהו לעיל ס״ה ואין אנו כריכי׳ לא״ם הרמב״ן בשם ר״ח להשכים עם
פרש״י והוכח בעין יעקב ויתכן לפ״נ כוונת ר״ יהודה בר אלעזר עם זה
וזה שקרא מדרגות הנבואה שמנה הרב בפ׳ הנו׳ אספק׳ ולכן אמר שהן ט
כי כן מלאן הרב ר״ה ואמר שהם הראשונות אינם מדרגות נבואה אלא
הנעה להם ואם כן הן ט׳ לבד ותהיה כוונתו לומר שכל הנביאים זולת
אשה לא יראו אמתוך תשעה מדרגות אלו ואם כן אפילו מי שיאמר כי שם
דבר עמו לא הנוע לתדרגת מרע״ה כי אותו הדבור לא היה אלא בחקוי
המדמה בחלום אבל זה אינו כנגדך לומר דרכי יהודה ורבנן לא
פליגי ועוד דאין לשון מתוך ט׳ אספק׳ מתישב שבראה שזו מדה שוה בכל
ובכל מקום נאמר שהה שנאמר בשאר הנביאים פנים בפנים הייש
שמיעת הקול מאת ה׳ בחקוי המדמה ואינו דומה לפנים אל פנים הנאמר
במרע״ה שהיה בזולת כח המדמה ומה שקרא בבואתם פנים בפנים הייגו
מפני שדמו שמשמע הקול מה׳ ולא מלאך וזו מעלה אבל בנביאי אומות
העולם שאינם מביאים שמשמע הקול אלא מלאך או חים וכדפי׳ כפי
הקודם ״ הה״ר ובמראה המראה וכו׳ בח״ מעמוס כתיב לשון חדים
ומראה ואחד מיניהו ומראות ומיעוט רבים שנים הרי ט׳ ״
הנביאים רואים ל״ק כל הנביאי׳ מבני שאין רואים ומיחזקאל שאפשר
שאחרים גדולים ממנו לא ראו מתוך תשעה והרי שעיה שנדמה
לנביא לכן כתיב כן כפר כמו שאו״ל וא״כ אין ראי׳ מיחזקאל ליגעי׳
אמנם נביאים שבאמתו אמר שהיו ראי׳ מתוך ט׳ ומשבחת מוקמינן שאף
הגדולים אמנו אף אלא ראו מתוך ט׳ ראו מתוך ח׳ או ז׳ ומכל מקום לא
דמה בחם לאשה שראה מתוך אחד
שנאמר ומראה ולא בחידות ואם תאמר בשאר הנביאים נמי כתיב
במראה אלין אתודע וי״ל דהתם על תאר הנבואה אמר ומראה דומיא דחלום אבל
שנקראת מראה כמו ומראיתי אני את המראה דומיא דחלום אבל כו
דאמר שהוא על תאר הנבואה אבל בתשה דכתיב שם אל פה אבל כו
ע״כ מראה אמר שהיינו לשון אספקלריא ועוד ל״ל אלא אבל כתיב
ומראה אמר שהוא שם אמנם אלא אמיפיה שאמר דכתיב ותמונת ל״
יביט דמשמע מראייתו ברורה בדמות הילבך ל״ל דמירום מראה
אספקלריא אחד בלבד ״ שנאמר ומכי חוון הרבתי ובי
הנביאים אחדה משמע אמינם דומים את המראה בשאר הוא אלא

בדמיון

ברמיון כעלמא וזה כענין האספק המלוכלכות סתין הדבר נראה מתוכ׳ רמיה נתורה מה סתין כן בעשה הכתיב ותמונת ה׳ יביט דמשתע שרמייתו סלימה ברואה התמונה עכמה ובענין התמונה הוא מראה אחורים לרז״ל ונאמר״ס הוא הסגת חמתת מניאותו בפי האספר ואין כאן מקום להאריך בזה ולפי״מה שפי׳ לעיל שהנביאים נבואתם כחמצעות הכח המדמה מ״ם דקאמר כהו חדמה וכתשה שהיה רואה הסגה נתורה קאמר ותמונת ה׳ יביט דמשתע הסגה סלימה:

כשל למלך וכו׳ נראה שבא לפרש היכא דמיזמ כתו׳ ותמונת ה׳ יביט שראה מתוך אספק מבואתו׳ וקאמר משום זה משל למלך וכו׳ וזה פתחרו ותמונת ה׳ יביט מ״מ שיוכן כפשוטו דהא כתיב כי לא ראיתם כל תמונה מ״כ מ״מ לומר בו יתברך תמונ׳ ותבנית ומע״פי שהרב בח״נ פ״נ כתב שתמונה יאמר על הענין החמיתי המוסג בשכל לא הביא לו חבר לכן אמר רבי הושעיה שזה ר״מ ע״ד דברה תורה כלשון בני אדם כי כמו שהמלך נגלה על כן ביתו בתמונתו ממש שאינו מדבר עמו מתוך הוילון כדרכו עם שאר העם אם שלובש עמנו ומבש רמאז שיראה להם דרך כבוד אבל לכן ביתו על ידי שלבו גם בו נגלה לו בתמונתו ונורתו בלי הפסק וילון ובלי הדור מלבושים כן יי׳ נגלה בכודו למשה בלי הפסק דברים אחרים והיינו המראה המבואתו׳ שהשיג מה שאפשר להשיג בחמתת מבואתו׳ כל מה שאפשר בחק הנבר׳ ומשם קולו שלאש״ מחנאי שלא כדר׳ שם הנביאי׳ שלא השיגו אתיתתו גלא שמעו קולו אלא ע״י אמצעי כדפי׳ לעיל: לפי שבא״ה וכו׳ דרך המדרש לשיים כמה זמני בתילתא דבחמתא ומ״מ יתבן דבר׳ יתורא דלמא׳ קדרים משום דלעיל דרשי ליה כדפי׳ ליה וקא״ל דבר׳ דרמיו דלפתי׳ עתיד יי׳ לאמר דברו לרבי׳ ולא ליחידי׳ כדהשת׳: שאין כו דעת מבואר שהדעת הנוכר כאן הוא מוסר ודרך ארץ ואין לדרך לאמר שהבאיא רמו׳ בעל ידי משה בפסוק מה יתרון העוסר שכן נקראו בפי החכמים המדוביות גם אומרה בכלה טובה היתכו כי׳ מבואר שעם איתה בכלה מאוסה ומוסרחת טובה היתכו שע״י שמתוסר מוסר ודרך ארץ בכזה וכמתם לפני הכל ומחלל את הארורה שמתאם בעיני הבריות וכמ״ם בפ״ו דרך על מאן דשני שומעניה שמחלל את יי׳ ואין לדרך למ״ם שם המחבר הנו׳ • הדע לך שכן הוא מ״מ לומר דמייתי ראיה דנביאלה טובה היתכו אלא מעיקרא דמלתא מייתי ראיה שראוי להיות דרך ארץ בת״ח ולא שבי ליה בת״ת דהא מרע״ם שהיה בדול החכמים והנביאים הולרך ליזהר גם בדרך ארץ •

עד שקראה לו דליבא למימר אלא היה ראוי ליכנס בלי רשות דהא כיון דקא״ל ליה ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת ידע שע״ד כן נעשה המשכן שיכנס בו מדע״ה לקבל הדברות ועוד דכתיב ובבוא משה אל אהל מועד ואזל כל זמן שנסתלק הענן נכנס ומדבר משמע אלא היה צריך קריאה ליכנס אלא הכא משום דרך ארץ הוא אלא בכבוד כפעם ראשונה עד שיקראה בפי׳ ות״ת דלמא משום דכשהו הענן ולא יכול משה לבא שם הוא שהוכרך לקריאה שע״י קריאה יבא בתוך הענן כמו שעשה בהר סיני י״ל אלא בשה הענן את המשכן אלא כיום הסתיני בדרך שם הכבוד ות״ם ויקרא אל משה ע״ד ר״ל קודם לכן היה כמ״ם הדמ״ן בסוף פקודי: הפסק שו״ל אמר לא למימר דכתיב אלא אליו בין קריאה לדבור ולא בהאהל מוע׳ כתיב אליו כתר וידבר דהא התם נמי כתיב ל״ משה בין קריאה לדבור אלא הייינו שאמר מתוך הסגה בין קריאה לדבור דמשמע דאתא לומר שמשם קראו והסגה מפסיק ביניהם והיינו דקאמר ליה אל תקרב הלום בהאהל מועד אין הפסק שקורא ביבא בהאהל מועד אסר שם האלהים ולכן אמר מאהל מועד כתר וידבר לא אמעי׳ אלא אתא למימר דאהל מועד מפסיק ביניה׳ לא אתא למימר שהדבו׳ לא היה יוצא חוץ לאהל מוע׳ כדלעי׳ פ״ה: כשהוא מנוה את הסלוח להוציאו אינו מכניסו אלא מנוהו מבחוץ אמין עכבו כ״כ מכיב כעיניו וכן ישראל קודם מתן תורה היו כמנדים כעבד שחכשו רבו בבית האסורים ולכן כשלח את משה לא דבר עמו אלא מבחוץ אבל משקבלו התורה היתה הסכינה שמתה עמהם כאב עם בניו וכשמצוה משה עליהם מקרבו אליו: ובדרך אדם על בנו נרסינן: עשרה נקראו יקרים כ״ע תמי נפקא מינה דמנו לן כל הנקראים יקרים ועוד דמילי אחריני נמי אסכחן דאיקרו יקרים ולא מינהו הכא דהיינו אבנים דכתיב אבנים גדולות אבנים יקרות וכיחוד אבני מרגליות דכתיב בכר זהב ואבן יקרה; שהם יקר וספיר וכן הנפש דכתיב נפש יקרה תיקר גם נפשי וכן הירח דכתיב וירח יקר הולך וכן הדברים הנעלמים דכתיב וכל יקר ראתה עינו וכן דוד דכתיב וייקר שמו מאד וכן האור דכתי׳ אור יקרות וקפאון וע״ק לאמר לא נקראו דברי׳ אחרים אבנים נמי יקר כגון מרגן ישר ל״ וכית המקדש ועה״כ וע״ק היאך יקראו הדעת והסכלות יקר והם דברים הפכיים אלא זה יקר בנגדו נכוה וה״נלע״ד הפסט דמשוס דבעי לפרש הכן יקיר לשון יוקר כדלקמן תייתי כל הדברים שנקראו יקרים שמשותפים בשם עם היות הכוונה מתחלפת בקצתן מקצתן וזה שלשון יקר ישמשנו לר׳ פעמים הא׳ לשון כובד ומעלה והוא היותר מפורסם וכ׳ לשון כבידת כמו שלשון כבוד ישמש גם כן לכבודות כמ״שכעל הפרשים והנ׳ קרוב לזה והוא ענין קושי כמו מלאת דו מלכא שמל יקירא והל׳ מלשון יוקר השער וזה קרוב לענין הנ׳ שע״י היות הדבר קשה התגיא׳ יתיקר ערכו והנה כי אלו מנינו קצתן שהם מהמין הא׳ ודאי דהיינו יקר רוח אים תכונה מה יקר חסדך אלהי והון אדם יקר חרוזיקצתן מהמין הב׳ דהיינו יקר מחכמת׳ ומכבו׳ שמות ג ספי׳ שהוא הסכלו׳ ככד ומכריע יותר מהחכמה והכבוד מחח׳ שמאבד אותו כדפרש״י כפ׳ ואפש׳ שכמוהו יקר רוח אים תכונה שיהי׳ ככד פה לאומלא רוח שפתיו כמ״ש כריאי׳ חסך מתריו יודע דעת וקצתן מהמין הג׳ דהיינו ודבר יי׳ היה יקר בימי׳ שהם שפי׳ שהיה קשה המצוא׳ וכן יקר בעיני יי׳ המותה לחסידיו פי׳ כש״ט שקשה בעיני יי׳ מיתת הצדיקים אע״פ שהמפרש כי׳ לשון חסיכות שטוב לפני יי׳ מיתת הצדיקים כשלוה הרחוה להם ונם לי מה יקרו רעיך אמפ׳ לפ׳ שהם קושי המצוא׳ אע״פ שיות נר׳ שפי׳ ל׳ חסיכו׳ לרז״ל דמפ׳ רעיך צדיקי וקצתן מהמין הד׳ דהיינו יקרה היא מפניכים שפי׳ שהיה יקרת הערך והשווי מפניכים וכהכתיב בסיפי׳ וכל חפצים לא יסוו בה וכן וכלי יקר שפתי דעת אע״פ שאמרם לפרש״ל חסיכו׳ וכן ודב״ר שהיה מצלי׳ יקרה׳ שמ״ם לפרש״ל חסיכו׳ ודבר׳ יקר הכן תלי׳ קי׳ יקיר לי אע״פ שפשוטלשון חסיכות מני לפרושי׳ שעומדים כיוקר כדמפ׳ בסמוך; ובבן אין קדיאת הדעת והסכלות יקר דברים שונים מאחר שהפי׳ מתחלף בהם ומה שלא הביא אבני יקרו׳ מפו׳ דלא מני לא הנקראי יקר מצד עצמותם אבל אחבנים אינם נקראים יקרות מצד עצמותן שהמתכות בכידות אין אלא מצד כמותן שהיו גדולות קאמר שהיו בכדו׳ והא דלא חשיב מרגליו׳ משום דבכלל עושר מיתלהו והא דלא חשיב הכפש משום דבכלל צדיקים וישראל קיים׳ שהכפש היקרה אינה אלא מישראל או צדיקי׳ ה׳ ומהאי טעמא נמי לא מני דוד דבכלל צדיקים וישראל הוא והדברי׳ הנעלמי׳ לא מני דבכלל תורה ונבוא׳ איתנהו והיינו נמי דלא מני אור דאור יקרות מוקי לה בנבעים ואבלות כדאיתא בפ״אלו עוברין וא״כ בכלל אור קייתי והא דלא מני ירח אפשר דלא פסיקא ליה יקר אי קאי אירח או אאור כפי׳ לבל״ג שהיקר שהיה לו שהיה אור שהשמש הולך אמצו ומה שלא נקרא מ״ז נזולתם יקר ויתן דבכלל חסד ביניהו שהעה״ז והע״הב הכל נעשה בחסד ה׳ כאו׳ עולם חסד יבנה: ועד״ה י״ל שלהיות העליונים מהעולמות יקרים בעיני האנשים מפני אכותן וקיומם וכיוצא מהדברים שנבדלו בהם מהעולם השפל וכבר יחשב שהעולם השפל הוא נבזה בתמיס בערכם עד שקצת מהחוקרים שלקו הסנאה׳ והידיעה האלהי׳ ממנו הפך האמת שבועלם לכל תורני כי בדיק יסוד עולם ולכן הע״הו הוא עיקר היניר׳ כמו שפי׳ כיפה עינים ח״ב כנעשה אדם לבן בא האיסוקרא שם יקר לי דברי׳ הנמלמי׳ שה עמנו בעולם השפל כנג׳ עול׳ השכל וכנגד עולם הנבלני׳ שהם ט׳ נבלני׳ מפורסמים הא׳ נבלנ׳ יותי והב׳ נבלנ׳ המזלו׳ וז׳ נבלני׳ וז׳ כוכבי לבת הרי׳ לומר כי זה לעומת זה עשה האלהים לתת להם יקר וכבוד יותר מהעליוני׳ וזכרו הי׳ בתנדה כנגד י׳ העליונים הנז׳ מדרנ׳ אחר מדרגה מלמעל׳ למטה וכנגד עולם השכל הזכיר התזר׳ כי היא שכלית רוחני׳ אבולה מהעולם עליון ולזה אמר לעיל ס״מ ריש פ״ה שהיה מעיין בתורה ובורא העולם כדכתיב התם וכנגד הנבנל יותי הזכיר הנבואה שכתו שהנבנל הזה משכב כל אחר הנבנלין בע״כ בתנועתו היומית שהיא מתזרח למערב הפך תנועתם שהיא מתערב למזרח כן הנבואה תייסיר האנשים אל התורה ויסר הפך תנועתם השבעית להם שהיא הנקשות הדמיוניות וג״כ שבכיא בכחו יבנו שבע הדברים הסבתיי׳ לעשות אותות ומופתים בעולם הפך שבעם כמעש׳ משה ויהוש׳ ודומיהן וכנגד נבנל המזלות הזכיר התבונה לפי שעיקר העיון והתבונה להוכרי שתים הוא בנבנל הזה ולזה חלקוהו לי״כ חלקים וקראו לכל חלק שם ספי׳ חבור הדברים שבמלאו בו זה שלה וזה שור וזה תאומים כדי שיקל העיון למעיינים ועליו ינהק מאד כונן שתים כתבונ׳ ועוד שענין התבונ׳ הוא חלק מהשכל המעשי שבו יתבונן האדם להחכיא הטובה אחנות׳ הדברי׳ הספריים ונדרוהו החכמים שהוא קנין אתתי נעשה בהשכל בכל טובות האד׳ והרעו׳ והנה זה הענין נמצא בנבנל המזלות שלהיות כל מקרי העה״ז המסודרים מפאת המערבה השמיתיית היא כפי הבור הז׳ המשרתים עם מזל ומזל כי זה כל תפארת הכמה הוברי שתים ותולדותיהם לכן יחשה כלו המזלות שם המשכילי׳ ומתבוננ׳ בהתנלות הענינ׳ הספנים וכנגד נבנל הכבד הראשון ומהז׳ שהוא העליון על כל והוא הנקר׳ שבתי הזכיר לעת לפי שחלק שבתי מנמצת האדם כה שתתשבת ובחלקו בתולדת האדם המתשבו׳ ומיעוט הדבור והתבודד מבני אדם ולהתנב׳ עליהם ולנגח ומרוך המתשבו׳ ודעת הסודו׳ ועבודת ה׳ וכחלקו

מיכון אמרו כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבלה טובה היתכו׳ • תרע לך שכן צא ולמד ממשה אבי הנבואים שהוציא ישראל ממצרים ועל ידו נעשו כמה נסים במצרים ונוראות על ים סוף ועלה לשמי מרום והוריד תורה מן השמים ונתעסק במלאכת המשכן ולא נכנס לפני לפנים עד שקרא לו שנאמר ויקרא אל משה וידבר להלן הוא אומר וירא ה׳ כי סר לראות וגו׳ • בסנה הפסיק אליו בין קריאה לדבור באהל מועד אין כאן הפסקה • בסנה משל למה הדבר דומה למלך ב׳ ושבעים על עבדו ונוה לחבשו בבי׳ האסורי׳ כשהוא מצוה את השליח אינו מצוה אלא מבחוץ אבל באהל מועד כשהוא שמח בבניו וכבי ביתו שמחים כשהוא מצוה את השליח אינו מצוהו אלא מבפנים כמי שהוא מו״ש בין ברכיו וביר ארם על בנו לכך נאמר ויקרא אל משה •

פרשה ב

א דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה׳ • זהו שאמר הכתוב הבן יקיר לי אפרים עשרה נקראו יקרים ואלו הן התורה • והנבואה והתבונה והדעת והסכלות והעושר והצדיקי׳ ומיתתן של חסידים והחסר וישראל • התורה מנין שנ׳ יקרה היא מפנינים הנבואה מנין וברבר ה׳ היה יקר בימים קדם התבונה מנין יקר רוח איש הבונה הדעת מנין ובלי יקר שפתי דעת • הסכלות מנין יקר מחבטה מבבור סבלות מעט • העושר מנין והון אדם יקר חרוץ • צדיקים מנין ולי מה יקרו רעיך אל״ מיתתן של חסידים מנין יקר בעיני ה׳ המותה לחסידיו • החסר מנין מה יקר חסדך אלהים • ישראל מנין הבן יקיר לי אפרים ביוקר ישראל עומדים לי • בנוהג

יקר אפס לפרשו כענין זה שהיה נמצ׳ ביוקר וכטורה גדול ומכיון דכן הבן תלי׳ קי׳ יקיר לי אע״פ שפשוטלשון חסיכות מני לפרושי׳ שעומדים ביוקר כדמפ׳ שם לו בסמוך; ובבן אין קדיאת הדעת והסכלות יקר דברים שונים מאחר שהפי׳ מתחלף בהם ומה שלא הביא אבני יקרו׳ מפו׳ דלא מני לא הנקראי יקר מצד עצמותם אבל אחבנים אינם נקראים יקרות מצד עצמותן שהיו כבדו׳ והא דלא חשיב מרגליו׳ משום דבכלל עושר מיתלהו והא דלא חשיב הכפש משום דבכלל צדיקים וישראל קיים׳ שהכפש היקרה אינה אלא מישראל או צדיקי׳ ה׳ ומהאי טעמא נמי לא מני דוד דבכלל צדיקים וישראל הוא והדברי׳ הנעלמי׳ לא מני דבכלל תורה ונבואה׳ איתנהו והיינו נמי דלא מני אור דאור יקרות מוקי לה בנבעים ואבלות כדאיתא בפ״אלו עוברין ומ״כ בכלל אור קייתי והא דלא מני ירח אפשר דלא פסיקא ליה יקר אי קאי אירח או אאור כפי׳ לבל״ג שהיקר שהיה לו שהיה אור שהשמש הולך אמצו ומה שלא נקרא מ״ז נזולתם יקר ויתן דבכלל חסד ביניהו שהעה״ז והע״הב הכל נעשה בחסד ה׳ כאו׳ עולם חסד יבנה: ועד״ה י״ל שלהיות העליונים מהעולמות יקרים בעיני האנשים מפני אכותן וקיומם וכיוצא מהדברים שנבדלו בהם מהעולם השפל וכבר יחשב שהעולם השפל הוא נבזה בתמיס בערכם עד שקצת מהחוקרים שלקו הסנאה׳ והידיעה האלהי׳ ממנו הפך האמת שבועלם לכל תורני כי בדיק יסוד עולם ולכן הע״הו הוא עיקר היניר׳ כמו שפי׳ כיפה עינים ח״ב כנעשה אדם לבן בא האיסוקרא שם יקר לי דברי׳ הנמלמי׳ שה עמנו בעולם השפל כנג׳ עול׳ השכל וכנגד עולם הנבלני׳ שהם ט׳ נבלני׳ מפורסמים הא׳ נבלנ׳ יותי והב׳ נבלנ׳ המזלו׳ וז׳ נבלני׳ וז׳ כוכבי לבת הרי׳ לומר כי זה לעומת זה עשה האלהים לתת להם יקר וכבוד יותר מהעליוני׳ וזכרו הי׳ בתנדה כנגד י׳ העליונים הנז׳ מדרנ׳ אחר מדרגה מלמעל׳ למטה וכנגד עולם השכל הזכיר התזר׳ כי היא שכלית רוחני׳ אבולה מהעולם עליון ולזה אמר לעיל ס״מ ריש פ״ה שהיה מעיין בתורה ובורא העולם כדכתיב התם וכנגד הנבנל יותי הזכיר הנבואה שכתו שהנבנל הזה משכב כל אחר הנבנלין בע״כ בתנועתו היומית שהיא מתזרח למערב הפך תנועתם שהיא מתערב למזרח כן הנבואה תייסיר האנשים אל התורה ויסר הפך תנועתם השבעית להם שהיא הנקשות הדמיוניות וג״כ שבכיא בכחו יבנו שבע הדברים הסבתיי׳ לעשות אותות ומופתים בעולם הפך שבעם כמעש׳ משה ויהוש׳ ודומיהן וכנגד נבנל המזלות הזכיר התבונה לפי שעיקר העיון והתבונה להוכרי שתים הוא בנבנל הזה ולזה חלקוהו לי״כ חלקים וקראו לכל חלק שם ספי׳ חבור הדברים שבמלאו בו זה שלה וזה שור וזה תאומים כדי שיקל העיון למעיינים ועליו ינהק מאד כונן שתים כתבונ׳ ועוד שענין התבונ׳ הוא חלק מהשכל המעשי שבו יתבונן האדם להחכיא הטובה אחנות׳ הדברי׳ הספריים ונדרוהו החכמים שהוא קנין אתתי נעשה בהשכל בכל טובות האד׳ והרעו׳ והנה זה הענין נמצא בנבנל המזלות שלהיות כל מקרי העה״ז המסודרים מפאת המערבה השמיתיית היא כפי הבור הז׳ המשרתים עם מזל ומזל כי זה כל תפארת הכמה הוברי שתים ותולדותיהם לכן יחשה כלו המזלות שם המשכילי׳ ומתבוננ׳ בהתנלות הענינ׳ הספנים וכנגד נבנל הכבד הראשון ומהז׳ שהוא העליון על כל והוא הנקר׳ שבתי הזכיר לעת לפי שחלק שבתי מנמצת האדם כה שתתשבת ובחלקו בתולדת האדם המתשבו׳ ומיעוט הדבור והתבודד מבני אדם ולהתנב׳ עליהם ולנגח ומרוך המתשבו׳ ודעת הסודו׳ ועבודת ה׳ וכחלקו

ויקר׳ ה׳ שמות ג

סוף ר סוב ואנדת סתר פה ירמ׳ לא מסלינ׳ סמו׳ מב מסלי׳ ה קהלת י מסלי׳ ה

מצות האדם הזקוק והאחרי שהוא זמן הדשה בתרביסי חפצה וחלקו
מקייתי יום שבת שהוא המיוחד להשבת החכמ׳ אם לחיי האדם פנוי בו ואם
לחיי הפיר׳ הנק׳ שבת מספר בו קנין דע׳ כמ״ש בעל העקרי בת״מ פי״ג אם
לחיי ובכל זה תור׳ על הדרכן ומות ועבוזן מכל ובכי ומנק׳ ינדק לחיי כנגדו
הדע׳ כי יום דעת יוסף מכאוב וכנג׳
נגנל הכבב הכ׳ הנקרא נדק הזכיר
סכלות וזה שזה הכבב מבורס׳ ביותו
תור׳ על רגון ומהבה וירא״ יי׳ וכדיבו׳
וכל מנה טובה וחלקו מבני אדם
הדיינים והנדיקי׳ והנביוים
וכחלקו מתולדת האדם היקר והנדק
והסלום והחמות׳ והנגיעות ואם טוב
והכדיבות וכן אמר בכלבי שבת האי
מתן הכנדק יהא נבר נדקן וכנגד
ז״ל כתן הסכלות שהכוונ׳ היות האד׳
עושה עצמו בסבל בעניני הגבוהים
האלהיים והמעשים הטובי׳ לבלתי לבת
אחרי חקירות עיוניות המסיבות
את האדם מאחרי יי׳ וכתו׳ תמיים תהיה עם י״י ונאמר לאברה׳ התהלך
לפני והיה תמים וע״ז נאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ועז״ל יקר מחבמה
ומבבוד סכלות מעט אף שיפורש יקר לגון כבוד וחשיבו׳ ויר׳ שאם היות
החכמ׳ טובה הנה בשיטרף עמה סכלו׳ מעט והו׳ שלא ישמיק בעיון לגמרי
וכתו׳ ולא תתחבם יותר זה דבר תשוב יותר מחבמה החלטית עע״י זה יהיה
קיים באמונתו ובעבודת ה׳ וכנגד נגנל הכבב הנ׳ הנקר׳ מחדים שהוא
מורה על קטטות והלחמות ושפיכות דמים כמ״ש בכלבי שבת האי מתן
דבמחדי״ יהא דמת׳ וחלקו מבני אדם המלחמ׳ והלסטי׳ ועושי
כלי זיין וחלקו מתולדת האדם המהירות והגבורה והענוה והכעס
והגניבה וגלבת המקום לתקוש ולהיכנס בסכנות ולעבות בני אדם להכות
ולהאסור ולעבות ולקחת הממון ולחתור בקירות ולפתוח הדלתות וכיוצא
מהמעשי הרעי׳ ולפי סדוב מה שיעשה האדם בהנה הוא להשב׳ עושר לזה
כנגד זה הכבב היה העושר כי בהיותו מושג בחשב׳ יהיה יקר ומעולה
מהנגנל בזה התורה על עושר שלא בחשבון וכנגד הנגנל הד׳ שבו הסתם
הזכיר הנדיקים המעשיים׳ הרורים בתור וכתו׳ ותרח נדיקים בתור נגה
ונתבלו לשתם כתו׳ ותוהבו בנאת הסתם בגבורתו ועליה׳ דרז״ל וזרח השמ׳
ובא השמש ונתת׳ וזרחה לכם יראי שמי שמש נדקה ובאה רבים וכנגד
הנגנל הה׳ שבו בבב נגה הזכיר מיתת החסידים לפי שבבב זה מחדש
בעולם הסקט וגלות ודיבה והדוה ומירות ורגנים ומהגלות חופות חתני
ונהיה מקבת פרי תבובות ושאר הבחחים כמ״ש בבתר מלבות והנה מיתת
החסידים נמנאו בה בל אלה אם המנות׳ והשלו׳ כי אם יבואו בשלום בתו׳
יבא שלום יבואו על משבבות׳ גם אם תמנא להם הסתתה והרבה בתו׳
ירננו על משבבות׳ וכתו׳ ותשחק ליום אחרון ובת מיתתן הוא גתר ביאולן
בעלו׳ בדים בעתו והטעמים אלו יקרה ובובה בעיני ה׳ המותה לחסידיו
וכנגד הנגנל הו׳ שבו הבבב הנקר׳ בבב הזכי׳ החסד׳ לפי שזהו בבב הסבל
והחבמה ובותן בה לעשות חיל ולגבור הון ומזון וכל אלה נתונים מה׳
בחסד ורחמים . וכנגד הנגנל האחרון אמר כו הירח הזכי׳ ישראל
אם דומתם בבמה דברים שהזכיר בעל העקידה בפ׳ החדש ומקבתן חית׳
לעיל ס״כ פת״ו ולכן נאמר לנו מנין הלבנה בדאיתא התם : עשרה
נקראו יקרים ל״ק י״סם יקרים שלפי האמת אין בלם יקרים שהעושר
איננו יקר מבד עצמו אבל נקרא יקר מחחר שהאנשים ייקרוהו .
והדעת האלוה ביניהם לפי הפשט שהדעת הוא המקובל ובור׳
מפי מחברים והתבונה מה שיבין מדעתו דבר מתוך דבר והי׳ל
לקדר׳ דעת לתבונה אלא דבקטינהו בסדר קדמי׳ דמיניהו ליה ושיי׳
בת״ם המפ׳ גבי אם אין דעת אין בינה ובבי בבר׳ אתה חונן לאדם ד״ק בשאר
החלוקות דלא חשיב להו לא בסדר חשיבותן ולא בסדר הכתובים ושאמ
י״ל דכיון דמייתי דעת ותבונה בתר נבואה בסדר חשיבות׳ מייתי בתרי׳
בבלות דשייך לענין הדפה בדקאמר יקר מחבמה ומדבור וכו׳ ומבוון
דמייתי תלת דילפי׳ לגו מדברי שלמה מייתי בתרי׳ נמי פושר דילפי׳ ליה
משלמה והדר מייתי נדיקים ומיתתן והחסד בסדר חשיבותן
ושביק ישראל לבסוף משום דילף ליה מהכן יקיר דבהתי׳ קרא קעסיק
בדרך המדרש וע״ב בסדרן בשאר טוב . והצדיקים אע״ב דמנינ׳ ישראל
חשוב נמי נדיקים שפעמים יש נדיקים שאינן בבלל בנון חסידי
אל״ה ועוד דאין חשיבו׳ הנדיקים בחשיבות ישראל מבד בללותם הנדיקים
דחשיבי מבד עצמם עדיפי טפי ועוד דיקר דישראל מעבין יוקר בדמפר׳
ולי׳ מה יקרו רעך קמפ׳ על הנדיקים שהם בשותפים לקבל״ה במעשה
בראשית בת״ם ז״ל בבתה דוכתי וכוונ׳ הבתוביר׳ דאמ״ר שראה
בל הדורות העתידים בדלעיל ס״ב פ״מ קאמר שבתיקרו בעיני הנדיקי׳
דמזמור זה בתה״ר מייני בדרז״ל בגלתי ראו עיניך ואחור וקדם בראתני
בדלעיל ס״מ פ״מ : מנין הכן יקי׳ לי אפרים ובל ישראל אקרו בשם אפרים
בדלעיל ס״מ פ״ל פ״מ ; בגוהנ׳ שבעולם לא מבאתי קשר לזה עם הכן
יקיר לי אפרים דלא חשבע דקמפרש בת״ם שישראל נקרא יקר והיינו
שעומדים כיוקר מפני שאלף בני אדם נכנסים לחקרא וכו׳ שלפי זה לא
ידבק לומר בבלל ישראל שעומדים כיוקר אלא על אותם היחידים שיוצאי
לתלמוד ומי׳ ובר׳ בעיני דהא דמייתי בסמוך הה״ד אדם מ׳ מתלף מבאתי
גרסי׳ לה הבא ובעמו לחיות שישראל עומדי׳ ביוקר ומייתי סמך מאדם מ׳
מתלף מבאתי שפירושו זה שבראה בדבסמוך ומ״כ ישראל עומדי׳ ביוקר
כי בתה דורות נאבדו עד שנמבא אברהם ברם יחסנו ומיידי דמייתי קרא
אם׳ ליה ברים׳ על מה שתלף בבנסי לחקרא וכו׳ בדרך המדרש דאם׳ ברים׳

ב בגוהנ׳ שבעולם אלף בני אדם נכנסין לחקרא יוצא מהן ק׳ . ק׳
למשנה יוצאין מהן י׳ . לתלמוד יוצא מהן אחד הה״ד
אדם אחד מאלף מצאתי . ר״א אדם אחד מבאלף מצאתי זה אברהם
ואשה בבל אלה לא מצאתי זו שרה . ר״א אדם אחד מאלף מצאתי
זה עמרם . ואשה בבל אלה לא מצאתי זו יוכבד . ר״א אדם אחד
מאלף מצאתי זה משה ואשה בבל אלה לא מצאתי אלו נשי דור המדבר׳
רבי אומר נשי דור המדבר בשרות היו כיון ששמעו שהן אסורות
לבעליהן מיד נעלו דלתותיהן אמר הקב״ה ישראל עומדין לי
ר׳ אבא בר בהנא ור׳ יצחק ר׳ אבא אמר אלו בקש פרעה משקל כל
אחד ואחד מישראל אבנים טובות ומרגליות לא הייתי נותן לו א״ר
יצחק והלא ברמי׳ נמלין משפחו׳ משפחו׳ של כנים משפחו׳ משפחות
של ערוב אין אלו דמים הוי ביוקר ישראל עומדים לי . הבן

קהלת רבתי

קהלת

עדי״ל דמ״ב דבבי׳ פלפול לחו׳ שאין בידו מסביו׳ וכרייתו׳ בעל מסב׳ עדיף
מיני׳ שזה יוכל ללמ׳ ולהורו׳ קנת אבל בעל הפלפו׳ בלא מסביו׳ מאי אסבי לי
וכדאמ׳ בפ״ו מיניה׳ שבשמנאו בלם הולכי׳ אחר התלמו׳ חזרו לומ׳ ולעול׳
פור רן למסב׳ יות׳ מן התלמו׳ אבל הבא מיידי פיוב׳ לתלמו׳ אחר שבי׳ בקי
במשנה ויותר נבון דרב יוסף נמי בעל תלמו׳ הוה ויודע לתרץ המסביו׳
ולהוכי׳ דין אמת לאמתו׳ אלא שלא היה כ״כ חדי׳ ומפולפ׳ כרב׳ ולפ״ק דעדיף
מרבה ורבה נמי בעל מסביות הוה בתפורס׳ בבולי תלמו׳ ולולי זה לא היו
מסתפקי׳ מי עדי׳ אלא שלא היה כ״כ בקי במסביו׳ וכרייתו׳ כרב יוסף וקרי
לרב יום׳ סיני לגבי רבה ולרב׳ עוק׳ הרי׳ לגבי ר״י ובהכי ניח׳ דלא תק׳ דחמ׳
בפ״מי אמת על בעל שמועה׳ הבל נריכין למרי חטיא ומאי כיהו גמ׳ ופרש״י
גמ׳ סוגיו׳ התלמו׳ ותירוצי מסביו׳ וכרייתו׳ והוא עיקר התלמו׳ שאם לא היה
התלמוד אין תלמדין הלבה מתוך משנה פ״כ אלמא על בעל תלמוד אמרי׳
הבל נריכין למרי חטיא והיכי אמרי׳ הבא דאשיבי אמר הבל נריכין למרי
חטיא ולתירוצא קמא נ״ל דבעל שמועה׳ היינו בעל משנה ולקמן פב״ב
דפליגי ר״י ור״ב בחלוף אם הוא בעל משנה או תלמוד אמאמר דפליגי מי
מיני׳ יהו עדיף ולפ״ז י״ל דאם דהבא ודפרק מי אמת אמיא בר״י והיא
דקורי׳ אמיא בר״ב . יוצא מהן מ׳ ואומרו ואמר בבל אלה לא מבאתי לפ״ז
יר׳ אלא תגליח מ׳ מהן לתלמוד שדעתן קלה . זה ; אברהם ב״מ מאי
אנא אברהם אנדיקים אקדמו לו בנון בת אם ועבר ומתולא וב״ת אלא
היו נדיקים גמורים באברהם אמאי לא מבי נמי יצחק ויעקב שהיו גדולי
מאברהם וכן לאמאי דמפרש ואמר בבל אלה לא מבאתי בשרה ויוכבד ובאי
המדבר מאי רעותיהו והיכי מתמיה אברהם ובשרה נדקניו׳ אלו ועל מאי
מאלף דקאמר דהלא כיתי אברהם ובשרה ואמר כמה רבבות אלפי אנשי
היו בעולם ואפשר לומר דקאמר׳ דקאמר׳ קרא בדפרים אתמרנם לא אשבחי׳
נבר שלי׳ וזהאי בלא חבולא מיותי אדם עד די יתיליד אברהם נדיקא
דאשתבח תהיינן וזהאי בין אלף מלכין דאתבנסו לאמבבד תגלא בבבל
ואיתתא דבבל אילין בשיהון דמלכי׳ בשרה לא אשבחית דלפ״ז ניחא מאי
דנקט אברהם ואמ״ד דקאמר מאלף דהיינו לפי שבמנא בין אלף מלכי׳
ובמנא נאמן וניחא נמי דלא תיידי בבנות שרה אלא בשבחה שלא נמנא
בנותה בנשי בל המלכים וכן י״ל דאמאי דאמרם ליה בעמרם דקאמר שבבל
אלפי ישראל לא אמנה כמוהו ואלף דקאמר לאו דווקא אלא לגון רבוי
כמו באלף לא בטיל ובבל אלפי ישראל לא נמנאת ביוכבד מיהו ק״ד דקרא
ודאמי בנבות הנשי׳ קאמרינן דלעיל מיניה ומוהא אנמר ממות את האמש
וכו׳ דאה זה מבאתי מ׳ לא׳ אמנות אשבון וכו׳ דאמרת דקאמר אחרי
החטוס דאה אדכר אמת אמש הבונה בבל אלה לא מבא ואמאי רעותיהו
דבשים שפי אתנשים ביון דאם נמנאת שרה ויוכבד בשרה בין
הנשים הרבות כמו שנמנאת אברהם ועמרם הנוסים בין האנשי
הרבים וע״ק אמאי בקש באנשים מניחות אסוה ובנשי׳ שעבר הטוב דה״מ
לאיתתא כמו באנשים אדם בבל אלה לא מבאתי דהיינו אלה נמנאת אנון
באברהם מ״כ איתבא דה״מ לאמי׳ בנשים אמש אמת אלף מבאתי דהיינו
שרה אם יוכבד ואפי׳ תיתא דבשרה לא אמר אמי׳ לאיתתא הבי אמש אלא
נמנאת בין נשי המלכים הנועדים בעצת בעלי המגדל שעליין לא היה
אברה׳ כשוי לשר׳ זה אינו אמפי דבינון דהיות׳ בעולי׳ הרי נמנאת אם בשר׳ הבי
הוי׳ מ״מ אין בר׳ סיפר׳ בן מדרשינו דמ״כ ז״ל לפרושי דמלאך הם אלף אלפי
המגד׳ ונו׳ הבילנו נרי׳ ואם בבל אלה לא מבאתי אפי׳ שרה ואפי׳ יוכבד ויר׳
דא״ד לי׳ באברה׳ ס״ל בת״ד בשאם טוב דבר בוה לא דור היינו מיל ותתקיף
דורו׳ בחתו בדו׳ אתבו׳ מבינן דמיל׳ ניתנ׳ לאברה׳ שהיה דו׳ בפרי׳ ופי׳ אד׳ מל׳
מבאתי היינו שבאלף הדורו׳ לא נמנא׳ הגון לקבל המיל׳ אלא אברה׳ שהיה הגון
מבל קדומיו ואומרו ואם בבל אלה לא מבאתי זו שר׳ היינו שם היינ׳ נדק
לא היה׳ בשלימו׳ שהרי נחק׳ על בשור הזר׳ ואמר׳ אחרי בלותי היה׳ לי עדנ׳
בחטוס׳ בדב׳ ולא המיני׳ בבפלגו׳ י״ו ונמנ׳ מ״ב שבבל אלף הדורו׳ לא נמנא
אפי׳ אם מ׳ נדק׳ בשלימו׳ ומאן דמפר׳ ליה בעמר׳ ואם ס״ל בת״ד אתם דבר
בוה לא דור היינו תור׳ ותתקיף ד דורו׳ נימחו בדו׳ אתבו׳ דהוו לה כיתי
מבשר דהו׳ דור כ״ו אלף דור עם התתקיף ד ות״ד ליה בעמר׳ קמפר׳ מל׳ עלי׳
אע״ג דליב׳ אלף אלפי׳ לאין לנקבי׳ בתגיבנסל׳ לאחרון מ׳ ומעל׳ אמר׳ מזולתו
שהיו בו כ״מעלו׳ בל׳ נמנאת בזולתו שתיה׳ יחדיו הא׳ אמי׳ גדו׳ הדו׳ וכדאמ׳
בפ״ק דסוט׳ והב׳ בל׳ חט׳ בלל שבעטיו של נחש את בדמיה׳ בפ״ב בתה
ולכן יגד יפה לומ׳ בו מ״אלף מבאתי לבינתו בלם בחכמ׳ ירא׳ חטא ואומרו
ואם בבל אלה לא מבאתי זו יוכב׳ שאם׳ שהיה׳ בדק׳ בדאמי׳

קרא דמייתי בדרשא אחרו׳ ובוב דלים ליה בפנינה דשייך להבא : ודבא
מהן קפי׳ שיודבי׳ מקרא ואותן ק׳ בשבבנסי׳ לאמבנ׳ שהיה יותר עמוק מיני
מגליחים בה אלא הי׳ ומאותן הי׳ בשבבנסי׳ לתלמוד שהוא יותר עמוק מיני
מגליח אלא מ׳ ורבי׳ בפי׳ קהלת בתב בפ״מ ולא ידעתי מי הזקיקו לפי׳ הבו
ע״ם . יוצא מהן מ׳ וזה לבדו החסוק
שיוכל לדון ולהורות אבל בעלי מסבה
מיבן יכולין להורו׳ שאין פוסקי׳ הלכ׳
אתו׳ המסביו׳ שנרי׳ לאת שאמנו׳ ותירון
המסביו׳ שסותרו׳ זו את זו וזה תלמוד
בדאמ׳ בסוט׳ שהתנאין מבלי עול׳ ובפ׳
מי אמת אמר מסיע אבני׳ יעבב בם אן
בעלי מסבה ובוקש בעים יסבן בם אן
בע׳ תלמו׳ ולב׳ אן בם אן מביאו׳ בתלמו׳
אין לך מד׳ גדול׳ מזו ואת דבהורי׳ פ׳
בהן מפי׳ קמ״ר יוסף סיני רבה עוק׳
הרי׳ שלחו לאתן סיני ועוקר הרי׳ מי
מביאו עדי׳ שלחו לה סיני עדיף הבל
נריכין למתרי חטיא אלא בבל מסב׳
מיני׳ שזה יוכל ללמ׳ ולהורו׳ קנת אבל בבל הפלפו׳ בלא מסביו׳ מאי אסבי לי
וכדאמ׳ בפ״ו מיניה׳ שבשמנאו בלם הולכי׳ אחר התלמו׳ חזרו לומ׳ ולעול׳
פור רן למסב׳ יות׳ מן התלמו׳ אבל הבא מיידי פיוב׳ לתלמו׳ אחר אסי׳ בקי
במשנה ויותר נבון דרב יוסף נמי בעל תלמו׳ הוה ויודע לתרץ המסביו׳
ולהוכי׳ דין אמת לאמתו׳ אלא שלא היה כ״כ חדי׳ ומפולפ׳ כרב׳ ולפ״ק דעדיף
מרבה ורבה נמי בעל מסביות הוה בתפורס׳ בבולי תלמו׳ ולולי זה לא היו
מסתפקי׳ מי עדי׳ אלא שלא היה כ״כ בקי במסביו׳ וכרייתו׳ כרב יוסף וקרי
לרב יום׳ סיני לגבי רבה ולרב׳ עוק׳ הרי׳ לגבי ר״י ובהכי ניח׳ דלא תק׳ דחמ׳
בפ״מי אמת על בעל שמועה׳ הבל נריכין למרי חטיא ומאי כיהו גמ׳ ופרש״י
גמ׳ סוגיו׳ התלמו׳ ותירוצי מסביו׳ וכרייתו׳ והוא עיקר התלמו׳ שאם לא היה
התלמוד אין תלמדין הלבה מתוך משנה פ״כ אלמא על בעל תלמוד אמרי׳
הבל נריכין למרי חטיא והיכי אמרי׳ הבא דאשיבי אמר הבל נריכין למרי
חטיא ולתירוצא קמא נ״ל דבעל שמועה׳ היינו בעל משנה ולקמן פב״ב
דפליגי ר״י ור״ב בחלוף אם הוא בעל משנה או תלמוד אמאמר דפליגי מי
מיני׳ יהו עדיף ולפ״ז י״ל דאם דהבא ודפרק מי אמת אמיא בר״י והיא
דקורי׳ אמיא בר״ב . יוצא מהן מ׳ ואומרו ואמר בבל אלה לא מבאתי לפ״ז
יר׳ אלא תגליח מ׳ מהן לתלמוד שדעתן קלה . זה ; אברהם ב״מ מאי
אנא אברהם אנדיקים אקדמו לו בנון בת אם ועבר ומתולא וב״ת אלא
היו נדיקים גמורים באברהם אמאי לא מבי נמי יצחק ויעקב שהיו גדולי
מאברהם וכן לאמאי דמפרש ואמר בבל אלה לא מבאתי בשרה ויוכבד ובאי
המדבר מאי רעותיהו

בס"ק דסוסה לא היה נקוב מהחמר לנמרי מכיון דלא נימכיה עם המתים
בעטיו של נחש וא"ר ליר בחפה היינו מפני שהוא לבדו נמנ"עד היו שהו'
שלא בקדושה ובנוה כמו שהעידה התור עליו וא"ם ואפה ככל אה אר נפי
זור המדב' היינו לומר שמע"ם שהיו כשרו' כדאמר ר' כשמוך מ"ת לא נתנה

ג' הבן יקיר לי בכל מקו' שנ' לי אינו זז לעול' לא בע"הו ולא לע"הב
בבחני' כתי' ונהנו לי בלוים כתי' והיו לי הלוים בישרא' בתי' כי לי
בני ישרא' בתרום' ויקחו לי בבכורו' כתי' כי לי כל בכור בסנהדרין
כתי' אספו לי שבעי' איש מזקני ישרא' בארץ ישרא' כי לי כל הארץ
בירושלים' העיר אשר בחרתי לי במלכו' בית דור' כי ראיתי בבניו
לי מלך במקדש' ועשו לי מקדש במובח' מובח ארטה תעשה לי
בקרבנו' תשמרו להקרי' לי בשמן המשחה' שמן משחת קדש יהיה
זה לי הא בכל מקום שנ' לי אינו זז לא לע"הו ולא לע"הב ·
ד' לי אפרים ר' יהושע בן לוי אמר פלטיאני (מגולל כפלטין של
מלך) ר' יהושע בר נהמן אמר אבגינו' (מיוחס כיותר)
א"ר פנחס עטרה זו נתעטר אפרים מאבינו יעקב בשעה שנפטר
לעולמו א"ל אפרי' ראש השבטי' ראש הישיב' יפה ומעול' שבבני יהא
נקרא על שקר בן תוחו בן צוף אפרתי' ורור בן איש אפרתי אפרתי
מבית לחם יהודה הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים איוהו ילד
שעשועים בן שתים בן שלש שנים ר' אחא בשם ר' לוי בר' סיסי בן
ארבע בן חמש שני' כי מדי דברי בו א"ר יוחן בשם ר' אבא בר כהנא
די דיבורי שנתתי בו א"ר יהודה ב"ר סימון אפי' בשעה שאני מדבר
עמו איני יכול לכבול בו כי מדי דברי בו כי בודאי דיבורו בו ·
ר"א

נפ"ם דסוסה לא היה נקוב מהחמר לנמרי מכיון דלא נימכיה עם המתים
בעטיו של נחש וא"ר ליר בחפה היינו מפני שהוא לבדו נמנ"עד היו שהו'
שלא בקדושה ובנוה כמו שהעידה התור עליו וא"ם ואפה ככל אה שו נפי
זור המדב' היינו לומר שמע"ם שהיו כשרו' כדאמר ר' כשמוך מ"ת לא נתנה
נפ' מהם מעלה זו שנמנאת כמפה
ואין לפרש שעל שלימות מפה בקבל'
התור' מיירי הכא דהא בקבל' רבתי
מייתי לה והדר דרש ליה תו בתפה
בענין קבלת התור' ולהכי מייתי הכא
מילתי' דר' ויתכן דר' דרש ואפה בכל
אלה לשבח והיינו שלא נתנה מ' מהן
פרוש' בערוה דכתיב בהו ל' תטמאו
בכל אלה וכמו שמעתי שיש תרוש
דדרי' ואפה' בכל אה על נפי דור המדב'
שלא הסכימו בתפה הענל והיינו
אה כדאמרי' כיה אה אהיי ישרא' ויתכן
לומר דהכי דרש ליה מ"ד הכא ואפה
בכל אה לא מנאתי או נפי דור המדב'
אבל זה רחוק תפשוטו דהענגות הנפי'
משמע דמשתני כדכתיבנא · שהן
אסורות בשאיו נשואות לאסורו' לאה
בשנגטו על הערוות כמ"ם ז"ל נבי
בוכ' למשפחותיו על עסקי משפחותיו
לא הייתי נותן לו ות"ת ולמה היה
נותן לו מאחר שהוציאם על
אפו ועל חמתו ושוב כיון דסוף סוף
ביוקר ועוד מ"ט דר' לחפה ב"ב הכני' והערוב כדמי' אחר שאין חפץ לפרפה
בהם ואין חסרון לנותן בהם בענין הדמים וי"ל דמכיון דאין יי' חפץ
בתיתתן של רשעים ואפי' כמגרייש מניהו שאו"ל נבי ולא קרב זה אל זה
מעשה ידי טוביים היה ואתם אומרי' שיהה כר' שלא היה חפץ בתיתתן אלו
היה אפשר ולכן היה נותן לו כמה מכנים טובות כדי שיעלה לישרא' כדי
שלא יעטרף לבוא עליו בעורעבות ומיתה אלא שרתה' תכנתה ית' שלא היה
רוצה לשלחם בשוב נד ולכן הוצרך להכריחו ע"י המיתה וא"כ שפיר
קאמר ביוקר עומדים כיון שהוצרך להשחית המגרייש שוב קשה בעיני יי'
מנתיבת כתב תתון ור"י אמר שהקושי מנד מעשה הנסים' כי ידוע שיי' אוהב
משפט הטוב ולא ישנהו כל אחפ"ז וא"כ מהשפחו' הכני' והערוב שהן בם כנגנ'
הטבע קשה בעיני ה' שלא שעשה כן להכרח הגלות ישרא' וזה כתוניא תמון
אף שהגיה בעיניו כדי ליקח מה שרוצ' לקנות' של כנים ק"ק שלא הוציא
ע"י מכות או שלא המכות בכורות . בבל מקו' שנ' לי תשוב דק"ל בהכן יקיר
לי ל"ל דולמי הכן לי משמע שלו ובד"לק כי כילד שעשועים לה"ק דאתה
לתיתן שאינו זז לעולם ומ"ת ואם תלי בני ישרא' נפקא הא ל"ק דהתם היינו
שהיו ישרא' עבדי' ליי' תמיד ולא יחליפם באומה אחרת והכא תיירי לענין
הסיבות שיהיו לעולם יקרים בעינו · אינו זז יר' שהטעם שכאו' לי היה
תולה לאוהו הקב"ה וכשם שהוא קיים כך זה שנא' כו לי קיים : אינו זז
שמעלתם וקדושתם אינה יורדת לעולם וכדאמ' לקמן כש"ד פ"ט ר' והענין
בבהנים שהכהונה לאהרן ברית אלה ולא תוסר מהם אע"פ שיחטאו כמו
שנאסר מתלבי נדק וניתב' לאברהם כדלק' פ"כ' וכמו שנאסר מהבכורו'
שהיה עבודה ע"ו וכשחטאו בעגל הוסרה מהם ונתיתנה לכהנים כדלקמן
פ"ד פ"ג וכן הענין בלוים שמעגל שבט לוי לא תשוב לשבט אחר לעול' וכן
הענין בישרא' שנשבע יי' שלא להחליפם באומה אחרת כדאי' כאיכה רבתי
בפ' על אלה אני בוכיה וכן הענין בסנהדרין שאחר שנתמנו אינן מורידין
אותם מגדולת דמעלין בקדש ואין מורידין וכן הענין בא"ש אין קדושת
כיסלא מתבו' וכן הנשנאת יי' כאו' שתי עיני ישלך כה וכן הענין בירושלי'
שאחר שנבחרה שוב אין מרן אחרת בחרת בחמקומה בכוב ובכפון וסילא
שהיה המשכן בהם תחלה ושוב הוכא לירושלי' שנקרא' נתלה בדאי' בזבחי'
ולק"ד לא מייתי ירו' וכ"ע אמתי לא מייתי לה דאין זה בכלל מ' מחזכי'
שאף שבכלל מ' אין קדושת כיסלא מ"ת בחירת ירושלם בה אפשר שיסתנה
בא' מתקומות אי' וכן הענין בדוד שאין מלכו פוסקת מזרעו כמו שנפסק
אשאול וכן הענין בשמן המשחה שלא נעשה אחר במקומו כי אותו שעשה
מרע"ה קיים לעולם כדלקמן פ' ומ"ת והלא הבכורות בדאו' משהוקש
המשכן ונתתו הבהנים במקומה והכי כתיב בהו לי י"ל שאע"פ שנחו
בתני שחטאו מ"מ לא פקעה קדושתם דהא בריבי פדיון ובדאמ' לקמן ס"ד
פ"ג ומ"ת ויהין דיליף מיניה התם ל"ל תיבוק לי' משום לי' י"ל דכתר דילפי'
בכלהו שאין קדושתן יורדת דרשינן דמש"ה כתיב בהו לי אבל אי לא הוה
אתני לה אע"מ דלא הוה דרשי' לה מדכתיב לי דזריכנו דבבהנים אבנו לתיתן
ברית אלה דלא הוה ילפינן לה אלו · ואמנם הענין בתקדם והמזבח יר'
שאע"פ שבבנין שלמה נשתלקו מ"ת הם קיימים לעולם כמקו' שבנגנו ולא
יהיה בהם הפסל : ומ"ש תרומה א"ל לומר על קיום הלפרים שהביאו
לתרומה דהא בכלל זה אבל מועד והמזבח שמהלבים שהביאו תרומה
נעשו ומה כ"ל עוד כאן מקדש דהיינו אהל מועד ומזבח וי"ל שאפנו שנ'
תרומות נאמרו שם ומ"מ בקע בגלגלת לקנות מהם קרבנו הנבו כמ"ם
ל"ל לכ"א לי לו דאין תרומ' זו לצורך האדני' והמשכן הנריכי לאות' שבה
בל כי יש כאן תרומ' שהיא תבוה לצורות תמיד וכמ"ם הרמב"ן בכי תשא
וכתיב והשמדנו עליהו מכות לתת שליטת השקל לשנה וכו שהיו מכיאי'
קלים בכל שנה לקרבנות ולכדק הבית מ"ק קרבנות דקאמר מתי היה מי
הקרבנו עכשיו קיימים הא ודאי ליתא שהרי היו נאכלי לאים' ולכהני'
אי ר"ל שלעולם יהיו מקריב' קרבנו הא כמי ליתא שהרי נתבטלו בחרבן

בבית זב"ם שיקש לפי מ"ם לקמן בסוף פ"ב' לעתי לכה כל הקרבנו בטלי'
וכו' אם נקח המחמ' כפשוטו שלא' אם בעה"כ הקרבנות בטלים ומי ר"ל
שהסדר הזה יהיה קיים כל זמן שיהיו הקרבנות שלא יקריבו מיני קרבנות
אחרי גם זה אינו עולה יפה דמהי תיתי שיהתנו מפשטי התור' בשום מנוה
מהמלות ומאי מפני שהיה עולה על
קדעת שאין תמידין נוהגי' שלא בזמן
שהמסעות נוהגים כמ"שאספרי פל
מה שבשנים פ' התמידין ר' יהוד' אומר
לפי שהיו ישרא' מוחרים לשבר הין
המסעות נוהגים והתמידין נוהגין
פסקו המסעות פסקו התמידין. אמר
הקב"ה למשה לך אמור לישרא' שיהיו
נוהגי' בתמידין ואפשר שטעם שברא
זו לפי שבשהמסעות נוהגים היה יי'
הולך לפניהם ולכן יכבדוהו בתמידין
שהוא כמתאכסן אצלם אבל בשפסקו
המסעות לא לכן הודיעם שלעולם
שבינ' עמה' כמשכן ולכ"ש לי לו' שיהיו
מעשיהם נעשי' לעול' ח"נ אתה לאמת
שלעולם הם קיימים אפי' בשאינם
נעשי' כפועל ע"י שמתעסקים בדיניהם
ובדאמ' התם ר' חנינא שלא יהא ישרא
אומרים לשעבר היינו מקריבים
ומתעסקי' בהם ועכשיו אין מקריבי'
קרבנו' מהו שנתעסק בהם מ"ל הכ"ם לא
הומיל שאתם מתעסקי' בה' כאו' אתם מקריבי' אותם ולקמן ס"ד מייתי נמי רות
הכסף והזהב דכתי' לי הכסף ולי הזהב וכ"ע מאי קאמר דודאי ליכ' לאיתר רבתי
מפני שהכסף והזהב יותר קיימים משאר מתכות דאתי נפקא מינה ועוד לאה נעש' פ"ל
שאנינו כתה דברי יותר קיימי' כגון אבני טוכות ומרגליו ועוד לאה נעש' ואגדת
יקר ונדולה לכסף וזהב לקרותם לו טפי משאר מילי ויר' שהכונ' שהמתנו שמואל
הניתן לשמו ית' קיים לבעליו לעול' ע"ד נדקתו עומד לעד והיינו לי הכסף פ"ט
ולי הזהב שבא בכנין הבי' לו' שרחוי שיתנו לעבודתו או פירוש כי אתה יי' שמואל
העושר לאנשי' כמ"ם בפ' תבוק' מדבתי' לי הכסף ולי הזהב ויר' ר' שביו' ירמיה
העושר אתה יי' קיים לעול' ואינו נפסק אמנו כתו כשאינו מיי' כדלק' ס"ד לא
פכ"ב ועז"ל ברכת יי' היא תעשיר ולא יוסי' עב' עמ' ואגדתין בר' דלא ס"ל
לאי' הכי בכסף וזהב דפי' לי הכס' לפי פשוטו היינו כי שלו הוא והוא ירב'
ליש' אתם כמ"ם הנה אני תרש"ים אתם הם' וכו' ונאו אחדת כל הנוי' וכו'
ולא דרשי' לי היכא דפי' שלי לו שאינו זז לעולם דא"כ מ"ם אי דנקט הכא
לימ' כל הארץ דאשכחן נאי כי לי כל הארץ ולימ' לי לעשו שלא ודאי לא דרים לי שלא
כל חיתו יער ולימ' כל הנויים דכתי' והיו לי לעשו שלא ודאי לא דרים לי שלא
היכא שפי' לשאי וכא"י דא"ל כי לי הארץ שהיא שלו שבכל הארץ נאי נאמר
כן כ"ל שהיא מיוחדת לשמו וכן ירוש' וישרא' חולפם : כהנים כתיב וכו'
לא מנאתי סדר נאות לכל הנך דאני ואיל דלא נקטינהו בסדר מניאותם
ולא בסדר חשיבות ולא בסדר המקראו' : הא בכ"מ לא ידעתי למה
חזר לומר כן ואין נר דאתא לדבויי כל מילי דכתי' כהו לי דהא לקמן ס"ד
מני י"נ ותדנחים לתכיב' ס"ת דאתא למעוטי ואמ"נ דמדרש זה פליג עליה
בירוש' והכסף והזהב כדלעיל אין נראה לאפוסי תו פלונתא ועוד דאין
סברא למדרש בכל מקום דכתיב לי שא בשפירושו לשמו דכתיבנא :
פלטיאני נר' מלשון פלטין כלו' מגולל בפלטין שהוא מיים בכוד וחשיבות
נם הרד"ק בריש ס' שמו' פי' מלשון גדולה וחשיבות ואבגינום פי' מיוחס
הרבה כדפי' הערוך בערך אונגסטטו · פלטיאני מבואר בתרגום רוש
ושמו' דרי' בל ורי' כן אחפרתי קיימי ודר' פנחס דבר אחר היא ועל כן אין
שפק דה"נ לאו אחפרים קאמרי שלא בכל האגדה הבאה לשון פלונתייהו
אחפרתי דרי' בל מפ' לה לשון חשיבות ורי' כן לשון יחס ור' פנחס מפ' ליה
נגזר מאחפרים לפי שיעקב אבינו אחר שהנדולי' שבישראל יקראו על שתו
ומייתי ליה הכא לומ' שהקראו כל ישרא' ע"ם אפרי' היינו אשו חשיבות
כמו שנקר' על שמו ראש הבטים ורי' בל ורי' כן נאי מודו לר' פנחס בשם
אחפרים דודאי כל ישרא' נקראו ע"ם יוסף ואפרים כדלעיל ס"א פ"ע"ח ול"ם
שלא נבי אחפרתי ואחפרתי דלא ס"ל שהיחידי יקראו ע"ם אחפרתים שלא תוחר
הוא ליחס וחשיבות : אמר לו אחפרים ראש הבטבי' וכו' פי' כל מי שיהיה
חשוב ראש הבטבו וכן ראש היבשי' וכן היפה ומעולה דהיינו שופט ושר כל
א' מהם יקרא על שמך ומייתי ראיה לראש הבטבו מדוד כן אים אחפרתי דיבי דוד היה
ראש שבטו בדכתי' התם זקן בא בחנים ואו"ל בכנים ויונא בחוכלוסא
וראיה לשר ושופט אחפרתים מבית לחם יהוד' וכאגדת שמו' מייתי ידבעם
בן נבט אחפרתי : בן תוחו בן צוף אחפרתי סא"ל לפ' משבט אחפרים שלקנה
לוי היה ואם פי' שהיה מיוסבי ארץ אחפרים כמו האחפרתי אתה אין נורך לו'
שבבר אחר אחר אחרי' ומ"ם כן דדוד ותחלון וכליון אע"פ שידא' שעל שם
המקום נקראו כן דבית לחם יהודה היא אחפרת כאו' כדרך אחפרת היא בית
לחם היינו משום דא"כ תרתי ל"ל אחפרתי ומבית לחם יהודה ; בן שתים
בן ג' ק"ק מאי נפקא מינה ומאחי לא מייתי ליה הכא ויר' דמשמע דאקדי
ילד שעשועים ונוד דבתנחומא ריש פ' תנוה א"ר יודן לאיתי הכן חביב
על מהיו בשמתחיל להשיח ובא"ל הכן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים
מהו ילד שעשועים בכן ג' בכן ד' שהוא מתחיל להשיח ומתעסק לאחיו
ומשמע דר' יודן דעת ג' ואמאי לא מייתי ליה הכא ויר' דמשמע שעשועים
אינא כיניהו דלת"ק פי' שאחיו מתעסק שמו והיינו מיד בשהוא בן ב' בן
ג' פי' בשבנכנס לשנת שנית אז שליטות

ה דבר אל בני ישראל. ר' יודן בשם ר' ישמעאל בר נחמן משל למלך שהיה לו פרקסין (נכנס שתחתון שעל הכסא) והיה מצוה את עבדו ואמ' לו קפלו ונערו ותן רעתך עליו א' ל' עבדו ארוני המלך מכל פרקסין שיש לך אי אתה מצוה אותי אלא על זה א' ל' שאני מדביקו לגופי כך אמ' משה לפני הב' ה' רבש' ע' מע' אומו' אוותנטיאות (גדולות) שיש לך בעולמך אי אתה מצוה אותי אלא צו את בני ישרא' דבר אל בני ישרא' אמור אל בני ישרא' אמר ר' אבין משל למלך שהיה לו פורפירין (מעיל מלכות) והיה מצוה את עבדו ואו' לו תן רעת' עליו וקפלו ונערו א' ל' ארוני המלך מכל פורפירין שיש לך אי אתה מצוני אלא על זה א' ל' שאותו לבשתי ביום מלבותי כך אמר משה לפני הקב' ה רבש' ע' מע' אומות אוותינטיאות שיש לך בעולמך אי אתה מצוה אותי אלא על ישרא' צו את בני ישרא' אמו' ל בני ישרא' א' ל' הן שהמליבוני תחל' על היו ואמרו ליה ימלוך לעול' ועד א' ר' ברכיה משל לזקן שהיתה לו מעופרת (ס דר מו מסוה) והיה מצוה את תלמידו ואומ' לו קפלה ונערה א' ל' ארוני המלך מכל מעפורו שיש לך אי אתמצוה אותי אלא על זו א' ל' מפני שאות' לבשתי כשנתמניתי זקן כך אמר משה לפני הקב' ה רבש' ע' משבעי אומות אוותינטיאו' שבראת בעולמך אי אתה מצוה אותי אלא על ישרא' א' ל' שקבלו על הם מלכותי בסיני ואמרו' כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע א' ר' יודן בוא וראה כמה חיבב הקב' ה את ישרא' שמוכירן ה' פעמי' בפ' א' שנ' ואתנה את הלוים נתונים וגו' א' ר' שמעון בן יוחאי משל למלך שהיה לו בן יחידי בכל יום ויום היה מצוה את בן ביתו אבל בני או שתה בני אזל לבית הספר אתא מבית הספר בך בכל יום ויום היה הקב' ה מצוה את משה ואומר לו אמור ל בני ישרא' צו את בני ישרא' א' ר' יהורה בר סימון משל לאחד שהיה יושב ועושה עטרה למלך עבר א' עליו א' ל' מה אתה עושה א' ל' אני עושה עטרה למלך א' ל' כל שאתה יכול לקבוע בה אבני טובות ומרגליות (נופך) קבע מרגליות קבע למה שעתיד ליתן בראשו של מלך כך א' ל' הקב' ה למשה כל מה שאתה יכול לשבח את ישרא' שבח לגדלן ולפארן פאר למה שאני עתיד להתפאר בהם שנ' ויאמר לי עברי אתה ישראל אשר בך אתפאר: רבי

למתר מו ומחמרת ידוע דמליהם קמי ועל כן דרשו ומחמרת לשון עלוי מגמ' ת יי' המחמרת וכ' מ' מליהם מישרא' לכדם הם המעולים ומחמר זה הי' כלפי מחמר משה שהיה שומל למה לא ינטוו ג' כ' מ' ה' ומ' ל' יי' דליטרמ' דנקא רמוי לדבר מפני שהם המעולי' מטשמ' דמע' ומחיל הכא ומ' ת' התיקנ' הכא מכל בכמה דוכתי דכתי' ומחמרת מליהם למ' ל' מכיון דהא הסיכו יי' למעשה פעם מ' י' ל' דכ' מ' דכתי' שיהם סד' מ' דכהסיא מכוה מיהת יכנסו מ' ה' אם מפני חומרתה כנון ערוות מו מפני שהיא זכר לחדוש העולם ומעשי כסיס כנון פ' מועדות וזכת וכיונא מטאר הטעמים לה' ל' ב' כלכלה דמין לגנות רק ליסרא' ומף בערוות מ' ה' מכוון מ' ת' הסמא התירן להם כדי שלא יקבלו עליהם שכר כדאית' כפ' ק דע' מ' ולכן לא תכא עליהם עכשיו המנוה ושמרו בחיוב' הרחמנן ורי' כם כמי מאסר יהיה טעמא למה מנוה ליסרא' ולא לא' ה' ומ' לפי שהם כעטרה שנתן ברחם המלך שם להרכו' במרגליותיה וכן ישרא' שהם' מתפאר בהם יראה לפארם ע' ירכוי המנות שהן מפארות ומזכחות מוקן ויתכן לדרי' כם לא מיירי בענין זה אלא דרים ומחמרת לשון עלוי לומ' שיי' נוה את מפה שיסבח את ישרא' ויספר בכבודן כל מה שאפשר וכמ' בס' ה' פ' אמו את רחם לקיים מ' ם וירם קרן לעמו ובתנחומא מייתי מנדתין נבי כי תמא מסוס דק' ל' מאמי' ל' פקוד ומתרני מרמז שישרא' רחם המומות ונכיאם ולזה ניתנה התורה להם מהטעמים דקאמר הכא וזה נאמר כלפי שאלת מפה דקאמר למה מיכו מנות נ' כ' לא' ה': משל למלך וכו' מיכא לתי' מה כורך המשלי' דכלי מפלים הת' ל' מאמר מפה ומסוכת יי' אלין ומי' ל' מאי כעי מפה וכי לא ידע בפארן מלמד שהחזיר הקב' ה את התורה לאומות ולא מנה אומה רמויה לקבל התורה אלא ישרא' כדלק' פ' י' נ' ועוד שהם נרתו דהא אמר כפ' ק דע' מאי כעי כסעיר ומאי כעי בפארן מלמד שהחזיר הקב' ה את התורה על כל אומות ולשון מוסכמה היא מדברכינן מיכה התם בפ' ב דביכה את ד' כל המנות כיתנו בפרהסיא חוץ מסבת ולכה לתרוני דאמ' ג' דלא רצו ולא היו רמויים לקבל התורה שאל מפה אם' ל' לנוותם קנת מנות דהא אפי' מנות לא עמדו בהם ופירקום ליסרא' כדלקמן פ' י' ג' והיכי מסתבר שיכוס מנות אחרות ועי' ל' לר' מאי מסני שהם דבוקים לי שעל זה יסוב יתפלא למה זה דבק ליסרא' אליו טפי מכל האומות: ועי' ל' אמין המשלי' דומין לאמשל שאלו שיתה הסאלה למה יאמרו יי' או יכבד את ישרא' טפי מא' ה' יקבקו המלכים שכמו שהמלך מקפיד על שמירת המחבים החביב לו ולא על המחרים כן יי' מקפיד לא על שמירת ישרא' אבל מ' ט שלא יגוה מנותיו לזולתם מפני שיסרא' דבקי' בו אם שהמליכוהו תחלה וכי המלך לא יגוה גזרותיו לא על אסוכיו אדרבה כל מרחוקי' מאהבתו יעמיסם במנותיו ועי' ל' במשל הפורפורין וכמעפו' דלא דמו לגמשל שהרי בחידת מנרפורין ומעפורת זה מזולתו מיגו לא מסוס דמיון וכעות רוח שיהב המלך הפורפורין הלו מזולתו מפני שמירת שבקשטו בהם ביוס כבנגד אם שנתם יגחסו בהם שהיו להם לפי טוב לא מפני שתכסיטין אלו מגד עגמס חסוכים מזולתם דמ' כ' לא היה הנער שוחל למה יגוה על זה מזולתו אבל בגמשל ישרא' חסוכים תגד עגתם מא' ה' שקבלו מלכותו ועו' ק' מכיון דר' ברכי' גמי מסיים שקבלו מלכותי בסיני למה המשיל למעפורת הזקן שלפי דבריו לא ה' ל' להמשיל רק לפורפרין המלך כדר' מכיון יי' ל' שהשל' לחרב' ה' היה שלא ז' מנות כ' שכתו שיי' תרב' מנותיו ליסרא' וזה מתחכתו לזכות' כל שאפשר כמ' ם ז' ל' רגה הקב' ה לזכות את ישרא' לפי. הרב' להם תורה ומנות ולכן אפי' מנות כ' ואפי' הדברי' שהיה מקיים האד' מדעתו בכבוד ההוריס ובכבוד וכיונא כוה יי' עליהם ע' י' מרב' ה כדי להרבו' שכרן הגדול מכוה ובוטה כן ה' ל' לגנות של מ' ה' על ז' מנות ע' י' מפה אף על פי שאינן מקבלין התורה ונם ז' מנות לא קיימום מ' ת' לא ה' ל' לדחותם להתירם להם כדי שלא יקבלו עליהם שכר כדלעיל אדרב' ה' ל' להזהיר עוד עליהם פעמים אחרו' אולי יחמתו ואפי' לא יחמתו בשם שהיה יועיל הנוי למי שיקיי' אותם את' כ' שיקבל שכר כמנוי ועוש' שרחוי לגות לזכו' לו כל העול' אחר שהם מעשי ידיו ולזה הסיכו יי' לדעת ר' יחמעל שהם שיי' מבקש לזכו' את ישרא' כל מה שאפשר הוא לפי שיקיימו כלל התור' ופי' כ' שכרן גדול שהם נכנסין בתחיכתו ית' ודבקי' עמו ולזה יבקש שתהי' זכותן הרב' מאד כל מה שאפשר אחר דסוף סוף יהיו בתחיכתו דבקי' עמו ודומ' יי' שהדבקי' עמו יהיו אלמי' כל מה שאפשר בתבקש אלמותו אבל מ' ה' שאף אם יקיימו ז' מנו' ויהי' להם חלק לעה' כ' לא יזכו לזה לידב' בפי' ת בתחיכתו בודאי אלא יהיו מדרג' ספלה בנ' ע' לכן אין יי' חוסם עליהם שיהי' שכרן גדול כמנוה ועושה או לא ולכ' מ' מזה מסל למלך שהחלו' הדבק לכסרו מקפיד על נקיותו ואלחותו אבל בשאר כלים לא יקפיד

תכתומ' ע' תפא כהר פיסון דף ל"ו ולחם יהודה תסכה הכיב אדם שנכרת בגלם מדב כח יו מי' יג עמו' טז

ס"ס כד

במדב' ח

ישפיה מט

קפיד כ"ב ולר"מבין תפוכת ה' למשה אלהיו ישראל מוחזקין בדברי האמונה
לא נמלא בהם סורם באמונות אלא על המעט כי רוב מה שיחטאו
בדברי המעשים לתאבון או סבות אחרות ובדברי ביפה עינים ח"כ
על כן נמלא רוב הנוויים להם קרוב לשכר ורחוק להפסד מאחר שלא
ירחקו לחטוא בדברי האמונה וקבלת
בול מלבו שמי על הרוב כשיבחו להם
אמונות ירחו לנכשם ואם לא יוסילו
לא יזיקו אמנם אי"ה שהם מוחזקים
בהריסת דברי הדת הם בחזקה שלא
יכנעו ל המנה ונמלא רבויי הנוויים
אנשים קרוב להפסד ורחו לשכר כי כל
שיבחו המנות ירבה עושנם אחר שיאכן
מקבלים אותן וכ"ם דברי טפי שכל
שיוסיפו להזכירן עוד יוסיפו סרה
עד"ם ו"ל נבי ישראל אומר דבר טפי
ולכ"ה הן שהמלכוני על היסתל כלו
שאם שהוחזקו באמונ מלכותי ויהוא סרה האמונ הן בחזקה שכן יהיה תמי
בהם וכזרעם ונלנלות על כוונה זו המשיל הענין למלך שנה על פורפורין
שלבש ביום מלכותו שהשבה לזה משוס חבה יתירה כדרך האב המזכיר שם בנו פעמים
רבות ולכן אין טעם בזה אבל עכו"ם שאינן חביבין ודאי אחר שמבנו
הטוב מהם בקבלת התורה ועוד י"ל שמלת ארג"ה על כל התורה היתה
אמר שהחזיר יי על כל מ"ה שיקבלוה פעם שהחזרה הראה לא היתה בלב
אלא רק להענישם וכדי שלא יהיה להם פתחון פה ושראה שלא כפה
עליהם הקר כנינית כמו שעשה לישראל וכמו שהם טוענים לעתיד לבוא
כדאי כפ"ק דע"ז ואין זה לא לפי שידע יי שאינם ראוים לתור ולכן ידח
מת"ם בשפרי הלך אבל עמון ומואב מ"ל מה כתיב בה מ"ל לא תבאף מ"ל כל
עמון ואין לא מבניאמון ותראין שתי בנות לוט וכו' הלך אבל ישמעאל מ"ל
מה כתיב בה מ"ל לא תנבוב מ"ל כל חייהם אינו לא בנבכה דכתיב והוא
יהיה פרא אדם ידו בכל הלך אבל עשו מ"ל מה כתיב בה לא תרחם מ"ל כל
ברכתן ועל חרבך תחיה וכו' נדמ' דעת עליון לדחות מהתורה דאל"כ לא
יבים לפניהם הקבר הרע להם בדרך התגר המדאה מותי הסחור' כשאין
דעתו למכור ולזה אמר אל שילמדהו יי' מהו הטעם שראה יי' שאינן ראוים
לתורה ולזה אינו מזהיר עליהם אפ"ש שידע שמדד יי כל האומות וכו' לא
ידע מאיזה טעם לא הין ראוים ומשוכת יי' לדעת ר"ישמעאל מה שכתבתי
ביפה עינים ח"מ פ"קדושים טעם אחרת ישראל מזולתם שיי' נפה שישראל
יהיו שומרים ומשמרת תורתו ולא מ"ה וכפרט ענין שהכל תלוי בו והוא
שראוי לאדם להפרד מהדברים המדומים ולהדבק ביי תמיד עד ישוב שכל
גבהל ולכן דבה יי' באמנות לקיים הבקרו כמשה בסוף ס' המור אולם מ"ה
שהם נמשכים ל החומר בלתי דבקים ובמ"ם כעל דרך אמונ' במ"ה מ"ג
גבי לא אשא פנים לישראל וכו' ולז"ל משל לאלוק הרבק לבשר שבן ישראל
דבקים בשבלם בשי"ת ובמשה בח"מ פ"י"ח שאין הבראהקה והקרוב אלנו
יתב"ש אלא כפי ההשגה ולדעת ר"אבין הסיבו מ"אחר שבתבתי שם
לאחירת ישראל והוא שהם עושים המנות מאהבה מש"כ מ"ה ובמ"שה ויהיה
כי ירעב והתקבץ כו' ולכן אמר בר"ה פ"ק שיאר האומות הרי שלעזה לדקה
בשבי שיאיה כבי הרי זה גדיק גמור ובמ"ה אינו כן ועכ"מ שהמלכוני על
היה שקבלת המלכו הוא קיום גזרותיו בגזרות אלך אמין פנות לקבל שכר
ע"ד ל תהיו כעבדים המשמשים את הרב וכו' ומשל הפורפורין לומר שאני
שוב להם התחלתם כיש לאה שיהיה בן תמיד בדפי' ולר' ברכיה הסיבו ה'
מהטעם האחר שבתבתי שם לאחירת ישראל והוא היותם מאמינים תמיד
בהשגחת יי' מש"כ מ"ה שמלקני הבשגחתו מהעולם השפל בדפי' דרך אמונ'
גבי רם על כל גוים יי' וכו' ועז"מ אל למעפורת וכו' שאם קיימו וקבלו
היות יי' מנהיג ומשגיח בפרטיהם בזקן המנהיג הבבור ולפי שההשגחה
בתפרסמה מאד כמעמד הקדוש ההוא הבשמע לבל לכן דמהו לזקן שבתמ"
ביום ההוא ולר' יודן ורשב"י תשובת ה' על מה שלא בוה לאמר שם על מ"ה
מטעם אחר שבתבתי שם לאחירת ישראל והוא מגר בשבותיהן שהן מאוהר
מיוחד אשר ברא יי וכו' מ"ה רשב"י שהם חביבים בבנים כי תמיד מזכירם
בשמם בכן החביב וכמו שמטעם זה נקראו בנים לאמקום בדבתיב
אתם ואם נפרם דרי כל נתי בא לתת טעם לאה שבוה את ישראל ולא לא"ל
ירחה שרמז לטעם אחר שבתבתי שם לאחירת ישראל והוא לשלבן היסורין
והחסרים על קדושת יי כי עם קשה עורף הוא ואמרו בשב"ב פת"ב מו יהודי
מו בלוכוונו מ"ל משל לעטרה שיי' מתפאר ע"י ישראל שאה שעומדי בתורתם
נגד כל הגויים לבבוד יי' וז"מ ישראל אשר בך אתפאר בגרחה מהבתובים
הסמוכים לו אלא שיותר קרובה דעתי לומר דלא אתא רי"ב שלא לחדש
ואמרת על מצות יי' למשה שיספר בשבחן של ישראל בדבתיבנא ותיהו
בתילתי' דר' יודן ורש"י פ"ל שבא לתת טעם נ"ב לאה בוה המצות לישראל
ולא לא"ה דהיה בתבחומא גרסי' אחר משה אמ' אומות מי אתה מבוני על
מ"ה אלא שלא על ישראל מ"ל לפי שהם חביבים עלי מכל האומות והם סגולתי

ובהם

ובהם חשקתי ובהם בחרתי בו' כוח ורחה בשה תבתן שקרלן ה' פעמי' בש'
מ' ואתנה את הלוים בתוכים לאהרן ולבניו אחר רשב"י משל למלך שמסר
בנו לפדגוג והיה מבקשו אבלו בכל שעה ואומר לו אבל בני כן ואמ"ג דלא
מסיים בתילתי' כך אמר משה לבקב"ה כו' כדקאמרי ר"ישמעאל ור"מ ור"ב
אפשר קבר בלשונו: ועד"ה ר"ל
ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי אם אף הבתובי' תלקו בבור לישראל
כמה דתנר ארש כי יקריב מכם אבל בשהוא בא לדבר בדבר
של נגאי ראה מה בתוב ארש מכם כי יהיה בעור בשרו אין בתי' כאן
אלא בי יהיה בעור בשרו ר שמואל בר נחמן אמ' תרתין שטין אפש כי
לא יהיה בך אביון בשהוא בא לדבר בדב של נגאי כי לא יהרל אביון
מקרבכם אין בתיב כאן אלא מקרב הארץ שמואל בר נחמן אמ' שיט'
אחרת ואלה יעסרו לקלל את העם אין כתי' כאן אלא ואלה יעסרו על
הקללה אבל בברכה כתוב אלה יעסרו לברך את העם ר' ברכיה ור'
חלבו ור' אמי בשם ר' אלעאי אמר ולא עוד אלא שבשהפורענו באה
לעולם צריקים כובשין אותה שנ' אלה יעסרו על הקללה. אמר
ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי אם אף הבתובי' תלקו בבור לישראל
כמה דתנר ארש כי יקריב מכם אבל בשהוא בא לדבר בדבר
של נגאי ראה מה בתוב ארש מכם כי יהיה בעור בשרו אין בתי' כאן
אלא בי יהיה בעור בשרו ר שמואל בר נחמן אמ' שיט'
אחרת ואלה יעסרו לקלל את העם אין כתי' כאן אלא ואלה יעסרו על
הקללה אבל בברכה כתוב אלה יעסרו לברך את העם ר' ברכיה ור'
חלבו ור' אמי בשם ר' אלעאי אמר ולא עוד אלא שבשהפורענו באה
לעולם צריקים כובשין אותה שנ' אלה יעסרו על הקללה. אמר
ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי אם אף הבתובי' תלקו בבור לישראל
כמה דתנר ארש כי יקריב מכם אבל בשהוא בא לדבר בדבר
של נגאי ראה מה בתוב ארש מכם כי יהיה בעור בשרו אין בתי' כאן
אלא בי יהיה בעור בשרו ר שמואל בר נחמן אמ' שיט'
אחרת ואלה יעסרו לקלל את העם אין כתי' כאן אלא ואלה יעסרו על
הקללה אבל בברכה כתוב אלה יעסרו לברך את העם ר' ברכיה ור'
חלבו ור' אמי בשם ר' אלעאי אמר ולא עוד אלא שבשהפורענו באה
לעולם צריקים כובשין אותה שנ' אלה יעסרו על הקללה. אמר
הוא כמ"ם והתקדשתם והייתם קדושים ומהם כי הסכל מספטין כולני
ולכן מספטי ישראל כולנים לכל העדה ולגר הגר ומהם כי כמו שהכתה הסכלי
עם שהוא בגוף ולחות הגוף יכינו לו והוא בלתי מעורב בהם כן ישראל
בין האומות ובגוים לא יתחבר ולא יתערב ובלתי לומדת המעשים ע"כ:
ובמתר שמתחר הפרקסין בנגד ההכלל מהנשמיות להדבק ביי' כלכתיבנ'
ומשל פורפירי' המלכות רמז למספטים הבולנים כמו שמספטי המלך
אחרים על כל פתו ומשל המעפורת רמז להסרת הסקר שהחכם שבתמנה
ילמד דעת אמת ומשל כן יחידו רמז אל עם לבדד ישכון ומשל העטרה
רבת המרגליות רמז לכלל החכמות כי טובה חכמה מפנינים. פרקסין
לפי ענינו נראה חלוק והערו' גרים אמיקרסין ופי' תלבום התחתון והוא
פתוח בכתפיו וכשלובשו קורסו: קפלו ונערו הקפול הוא יסובו בכפליו
כהונן והנערו מהעפר ותן דעתך עליו לשמירה מהנגיבה רש מרקדקים
לאה הקדים הקפול לנערו שלא כדרך העולם ולי ל"ק שגם אחרי שהוא
מקופל נדיך לנערו תמיד להסיר העפר הבא פליו כעודו מקופל ויתכן
שהנערו הוא אחרי כן כי מדי מדת ימים נדיך לנערו תמיד שלא יתפלהו
עם ההוא דהמונה כסות מנערה אחת לשלבי יום ולהכי אקדים הקפול
שהוא בהוה ואח"כ הנערו שיעשה לאמקלת הימים' ועניינים אלו לענין
הכמשל לרמוז לתועלת התורה אם לעה"ז ואם לע"הב ותועלת עה"ז בכ
פעמים הא' לקיום הקבו' כי מספטיה ישרים ויחיו בהם בחיי המדינות
מלבד המשך טובה על נד הסכר כאו' אם בחוקותי תלכו וזה לענין קפול
המלבוש שיהיה ביסודו ובניונו והכ' ביוסר המדות והתכונות להסיר
מהאנשים רוע המדות והרעות וזה בענין הנערו שהוא להסיר העפריות
והלכלוך הנדבק בו ותועלת עה"ב הוא ההסתרות הנפשי להגילה ממוקדי
ההפסד וזה בענין כתינת הדע' על הבנד לשמרו מהפסד ואם נרצה לדקדק
לאה ר' הקדים הקפול והנערו ליתן דעתך עליו ור' הקדים תן דעתך
עליו ל' דר' הקדים רמז תועלת עה"ז שהוא קודם בזמן ומוחש ור' מ
הקדים שלעה"ב שהוא העיקר אבל אין נראה לדקדק בפיוכא בזה גם
אין לדקדק בדברי ברכיה שלא הזכיר תן דעתך עליו דודאי קבר ומתך
על דברי הראשונים: אוותינביאות חסוכות בענין אוותינטין של
נהרות דס"מ פ"י"ן: פורפורין י"מ בנד חסוב וכן נראה מכמה דוכתי
שהוזכר פורפירא בלשון רז"ל מע"פ דבש"מ סוף פ"ב"ה משמע אדרת:
מעפורת פי' בערוך בנד אמר שמתעטפין בו כאדם שלבשתים וי"מ סודר
שמעטף ראשו וכשמגלח מניחו על בראיו שיפול שם שערו
ובעלי מקרא מפרשין מ' מתיבי מסות הוא מה שמבשים הראש עם הפני'
והבל מבושה זולתי העינים לבדן: המשה פעמים והיה מספיק
בפעם הראשון ואח"כ היה די בבנוי דהמ"ל לעבוד עבודתם ולבפר
עליהם ולא יהיה בהם נגף בנגעתם אלא שמחבתו מעלה שמם על פיו כל
זימני: אול לכ"ה בתבחומא פ"תשא גרס אזל בדי לבית ספרא אתא
בדי מבית ספרא כך הקב"ה מתאוה להזכיר את ישראל בכל שעה ולפי
גירסא זו זה המשל לא בא אלא לתת דוגמא לת"ס ר' שמזכירין ה' פעמים
בפ' מ' שזה כמלך שמדבר חבתו מזכיר בני בני בכל דבריו לבן ביתו
ומיכה יצפינן לענין האמנות לישראל מזולתם שזה מבני חבתם בבנים
בדבתיב לעיל אבל לפי גירסתינו נראה שבא רשב"י לתת טעם לרבוי
המנות לישראל שהוא להתבתו אותם ולזה יסגיח בכל נרבי שלאותם
כמלך המנה על כל נרבי בנו יחידו וזה לתת טעם לרבוי המנות לישראל
תשא"כ לא"ה שזה מבני התיחדותם בחבה בדבתיב לעיל ואין הפרש
בין הגרסאות אלא דלגירסא דידן תשובת שאלת משה תשורת יותר
בדברי רשב"י. שהיה יושב ועושה עטרה ק' שלבי המשל הי' לל
המלך שנוה לעשות עטרה לעצמו ואחר כל מה שאתה יכול לקבוע בה
אבנים טובות קבע לפי שעתידה לינתן בראשו לא לאחד שיושב ועושה
דמשמע שהוא מעצמו היה עושה העטרה והאזירו להרבות במרגליות
היה אים זר שעבר דרך מקרה ורואהו עושה עטרה וי"ל שמבני
שמשה מעצמו היה מרבה לספר בשבח ישראל לבני י' להלין בעלם
וכת"ם בש"כ פ"ל שבתן בשמו על ישראל לכן המשילו למי שהיה עושה
העטרה מעצמו אלא שיי' הוסיף להזהירו לתוספת בעלמה לעוכר
באקראי ומזהיר לעשות העטרה שהוא היה עיקר מתחלה ואם נפרש
שרבוי הבשבח הוא הרבות להם מנות כדלעיל י"ל שמשה מעצמו
היה מבקש לזכות את ישראל בדרכי הבלמות כמ"ם ויבא אל אחיו
וירא בסבלותם והיה מסגיח כמספטיהם ועל כן העירו יי' להרבות
להם מנות על ידו:

מאחר

ויקר"ת פס

דברים טו פס כז פס

שנא' ויאמר לי עבדי אתה ישראל אבינה מסמא מכיון דקרא לאמר
ליה ישראל אסר כך מתפאר מ"מ מתפאר כישראל וקאמר ליה
מיתפלה בו בכל המון יפר שהוא מקול כבוש אם שסבחו להיותו מזרע
ישראל כדכתי' ר' אבר בנאל ... הב ובוכים ק' דמשמע דמיכא דכותה
בכתובי' מהב ה גוסיה והלא מכיון
דאב"ל בעצמו חולק להם בכו בלשון
לא יהא בת הכתובים יפה מכח מי שלא
יחלק להם בכוד ועוד דלעיל נמי
לכתובי' הוו מי מה שנזכרו ה"בעמים
כפ' מ"מה בכתובים מ"ל שהחלו
דמין ל"ל תה מיחוק להם
הקב"ה בכוד כמאמרו בשבחם אלא דאכילו מתוך שנוי הכתובים
בר' בכודם ואיה הבא רבותא מב' פנים הא' מיקיון הכתובי' בלתי מדוייקי'
בלשון שהרחוי להשות מדת הלשון וכבולם לה' ועכ"ז תפני בכודם
מינו חומש וזה קרוב נדברו הכתובים לשון בדאי דס"ח פמ"ה
ועוד שבעבין המנות רחוי מיבתבו הדברי' ברחוי נמנות ולא בשום מינוי
מ"ה לטבות וכמו שמין ליקח מה שכתוב בתורה רק למשמעו ולא ל"ש
כרבתב הר' אחב בפ' והיה לאות על יד ומכיון דבאמרו אדם כי יהיה
בתם מסתר יוכן כל אדם מפילו גוי והוא שקר כי אין דרין רק בישראל
לכן הי' לל מבם ופב' ומשום בכוד ישראל ל"ק הכי' תדהין בטין מיבת
למית מה נורך לב"ב ראיו' וב"ם רשב"ן לתריתי תרתי הי' ל' משו' לבדר' יכל
מיב' למידחי דמבם דקדבנו מנטרי' לחוניה המומרי' כלתני בפ"ק דחולין
מבי' בנעים אלא מינטריך לזבתביה מייתי הרשב"ן מחפם כי לא יהיה
בך מכיון ומשום להתם נמי מיבת' מדחי דבספרי' מתרגי קראי דסתרי
מהדדי דבתיב כי לא יחלל מכיון מקרב הארץ ולהלן הוא אומר אפם כי לא
יהיה בך מכיון כיון דיתקיימו ב' כתובי' הללו בזמן מתחם עוטי' דבונו של
מקום מכיוני' בחרים בסטינן עוטים רש"מ מכיונים בכם נר' שהם ז"ל
מכרשים כי לא יחדל מכיון מק"ה שבהכרח בריך שימלו עניי' בטול
לקיום יעולם כפרים אלא שבסיתיו ישראל בסרים יהיו העניים בא"ה
ולא בהם וז"ה בי לא יהיה בך מכיון אלו בך דוקא מכל בא"ה ומבא ויש
לעיין מיהזקיקס להבאר ה"ה לא הל"ל רק אלא בומן מישראל עוטים רש"מ
כאן בסמין בומן אלא שרבו להטיב ב"ב למ"ם כי יהיה בך מכיון כי זה
בסמין עוטין רש"מ וקרא לכי לא יחדל מתא לומר שמהכרח העו' שימלאו
מכיונים אלא שפעמים יהיו ביסר ופעמי' בא"ה ולבי שקרוב שיהיו בישראל
לכן יבוה על הצדקה וא"כ אין הדקדוק מדל"ק בקרבכם כיום דהא
בדרך העולם מדבר ולהבי ל' מקרב הארץ א"כדאתם מינטלות כך להם
לאחר בם' אלא מכיאות מבידתו ומכיל' מבינו קודם לאחר קרא
אפם כי לא יהיה בך מכיון בלך קודם לשל כל אדם והכי מסת' פובלת
דר' יוחנן ואילפא דס"סדר תענית הלו דקאמר ונקייס בנפסין כי לא יהיה
בך מכיון ופרש"י בעצמך נר' שפי' שרחוי להסתדל אלא לבא לידי עניות
בל שאפשר וא"כ אין ראיה מדקדוק זה לומר דמשום בבורן של ישראל שב
למבתב הבא בך טפי מהבא ויתבן שמפני שהסגולה בחבור פסוטים יחל
יתבאו בג' פנים אם מבד הפסוטים בעצמם שהיה בכל א' מהם סגולה
פלו' אם הבל מהרבבה שבהתחבר הפסוטים יחל יתחזק בח בל א' ומ'
בדומה לו שיתבא מין את מינו ובעור במרקחת הבשמים החמים ברבוס
קנה וקינמון וכו' ואם מחדוש הברבבה שפעמים יחבא בתורב' מה שלא
בתבא בפסוטים בלל בתרי"ק שבשר המשפה שבתוכו בהיותו לבדו חיק
וע"י הברבבה יועיל וכן תמצא סגולה בקבון הרבי' מבני ישראל מב' פנים
אלו אם מבר פסוטיהם שבל אחד יש בו סגולת מה ע"ד בשלח הרמון רקחך
אפי' ריקנין שבך מלאים מנות ברמון ואם מבד הבורם שבח בל א' מתחזק
עם הקבון עד"ם ו"ל מינו דומה מעטים העוסקי' במנוה לרבי' העוסקי'
במנות ואם חדוש מבד הברבב' שאפי' הפוסע בשיחבר ז' הבלל יתוקן ע"ד
ולא בזה את תפלתה וע"ד ד' מיני' שבלולה ולקמן פ"ל מבתוב יות' בזה בע"ה
ולפעמים ע"ד בל תענית שאין בה מפיספי ישראל מינה תענית שהרי
הלבנה ריחה רע ומבאה הבתוב עם שאני הקטרת וכנגד הא' הבינה שב'
מבברים בשה אלא אמר אדם מבם כי יהיה בעור בשרו כי זה בבוד בחינת
היחידי' שיקיה בדם נגעים וכנגד הב' הבינה מאפם כי לא יהיה בך מכיון
בי בזה בח היחידים מתחזק בבגיל הקבון וכ"ה בישראל עוטים רש"מ
וכו' כי בזה מתחזק בח היחידי' בא"ם בבילד מבדבי' בתי' ואספת דגנך ובתי'
ושמדו זרי' ורעו נאנבם בלן בומן שישראל עוטין רש"מ וקדואספת דגנך בגליקי' מיירי ואיירנו בזה דה"ק בשבל
ישראל עוטים דבונו של מקום בחן גדול אבל בשאין בלם עוטין
רש"מ אין בח הגדיקים ב"ב גדול ולבן יאספו דגנם בעצמם וכנגד הב'
הבינה מהברבה הנחונה על ישראל בי זה מלד בללותם יחד בי להמנהם
בלם שם ניתנה ; מקרבבם אין בתיב בלן ובה דבתיב בי יהיה ב"ח
מלבד מה שהוא מתורץ מדרשת ספרי שפירש לעיל דבין דר"ל דבשאין
ערש"מ מבינים ביסר אינטי' למבתב הבא בך י"ל עוד דמשום דהבא
בתיב מחחד מחיך בו' ודרשי' עניך קודמין לבבי בתב נמי בך לומר
שרחוי להסגיח בעצמו תחלה אלא יבא לידי עניות עד"ם ז"ל המבזבו אל
יבזבו יותר מחומש א"בשאם הוא נגרך יבקש ולא יראיב עצמו שבל הנרי.
ומינו ביטול הרי זה שופך דמים בדתבן בפיאה והא דבתיב את העני עמך
אינטר לתבתב עמך לבמה דרשות דלעיל ס"ב פ"ל"ח . לקלל את העם
אין בתיב בחן ק"חמתי לא מקלים לומר דאה מה בתיב בברבה אלה יעמדו
לברך מבינין דקדי' בתורה ובדבר נקמתי וע"ק בא"ם ולא עוד בו' שבשה
שבח לחזק הברי הרשב"ן ומשחת דליתה אלא לפ"ז שעמה אחרינא במלת וי"ל
ולא יליף שנבג בבוד בישראל מהבתוב שהשמיט מהם הגנתי בדלקרתי

קתתי הבבא פשר דלא הי' לל לקלל את העם אפי' לא ידעה לנהוג בהם
בבוד דמין רמוי לומר בן שהוא דבר דע ומבנו' מחד מפי' נמי אלא יהיה
רמוי לחלוק לו בבוד מבא מקרא דברבה ... דבי ן דמינטריך לומר
הקללה דלא מתי מיתר לקלל הי' לל מתי בברבה אלא הבדבה בדי לבטוח
הלשון אלא שרבה לנהוג בהם בבוד ור
ברבה הוסיף לו דאף מקרא דקללה
יליפין דחלק להם בבוד דנמ
דלא מתי לתיתר לקלל את העם
מיבן הא"ל אלא יעמדו לקלל
סתם אלא דאת לתרמו דבליקי' יעמדו
על הקללה לבבשה וזה בבוד ואהבה
ליסרא שיבבי' ינורתו מסגיהם ע"ד בדיק הוסל ירחת שקים שמז"ל שה בנוח
גזירה והבדיק מבטלה ומ"ת ליבא לתי' דקרא דבא לחודה אתא ומש"ה שנ
בלשון הקללה והברבה דמין זה לא רמיזה בע"ת . א"ר ברבי א"ל הב"
בו' ה"ג מדם זה אדם הא' מ"ל הבה ה' ליסראל יהא קרבבך דומה בו'
של אדם הראשון דמדל"ק מים בתו ויקחו להם אים שה וכן בבתי' דוכתי
ג"ם דרמין אמדם הא' ובת"כ דרים מהאי טעמא אדם לרבו הנדרים
ובאדם בי יהיה בעור בשרו הא דרשי' לקמן או דם ואמ"נ דמשבחן בבתה
דוכתי דבתיב אדם ולא אים מבבור אדם על בשר אדם בי יגע בטומאה
אדם לבל אשר יבשא האדם ומבא אדם אדם בי יתוב
בחלל ובמלה דבים יל' דמיבא דבקים ליה בל שם המין שייב לומר
אדם שבן שם המין בבנון מבבור אדם שהבונה שבמין האדם יש דין בבורה
בתו במין הבהמה וכן בל בשר אדם דמחטא מין בהמה בא"ם ל' וכ
בטומאת אדם פירוש הטומאה דמיבא במין האדם וכן אדם בי יתות וכ
אשר יבטא האדם שדרך האדם לבטא דברים אלו וכן מבא אדם שתבריל
בן דיני מבא אדם לתבת בהמה מבל אדם בי יקריב לא נאחר על בבנ
המין אלא על הפרטי המקריב ולבן הי' לל אים וכן אדם בי יהיה בעור
בשרו לא בא לומר שבמין האדם דיני הנגעים ולא בזולתו דהא בפסי' אלא
פי' אדם בתו פרטי בלומר אדם הא' . לקרבנו אל אדם דמתיטב לה
משור פר ילפי' שסקריב אדם הא' שור בדאמרי' פ"ק דע"ז יום שנברא בו
אדם הראשון בין בשקע עליו אתה אמ' אוי לי אתה בשביל שסרחת פולו
אתה בעבדי ואחזר לתהו ובוהו וזו היא מיתה שנקנסה עלי ליה יוסב ובוב
בל הלילה בין שעלה עמוד השחר אמר מגבנו אל עולם הוא עתיד והקרי
שור שקרניו קולמות לפרסותיו שבא"ת ותיטב לשאשור פר מקרין מפרים
ברישא מקרין והדר מפרים ופרש"י שקרנותיו קודמות לפרסותיו לאמר
מר בל המעשה בראשית בקומתן נברא שור עם קרנותיו מגולים ובין
שיצא ראשו תחלה נתגלו קרנותיו קודמות לפרסותיו ותיטב לה
משור פר בך אמר דוד ותיטב לה' תפלתי משור שביו שהיה היה שור לחיים
לותו יום שבולד בדבתיב שור או בשב וגו' והיה עשוי ונגמר בפר שהו
בן נ' שפי' מקרניו לא חסר בדאמר' מקרין יהדר מפרי' ע"ב והיינו
דקאמר הבא ואם עשית בן ותיטב לה משור פר לומר דעליך מקרבן אדם
בדאפרש ב"ה : שהיה הבל ברשותו אפ"ג דאשבר שבבר היו בישוב
בנין שהרי בישוב שבבר אל' הר' עצמו נולדו קין והבל ואמותיהם בדלעיל
ס"ח פב"ב וקרבנו היה ביום האחרת בדלעיל ואשבר דביני ביני הקנו
לבניו ממה שבעו' משתמה הבל ברשותו בל אלא בתפרש : ומן החמבים
הם הייבו דיהיה דמי ושקיל בע"ב בדאמרי' בפ"הבונם ולפ"ז ניחא דלא
תיקשי הא למ"ל תיפ"ק לי מסונה גזל בעולה בדאמר נתי לולב הגזול
ומדפסל גזול למזבח דבתיב קרבני ולא הגזול בדאמרי' בפ"ב ומתיתו לה בפ"
מרובה דמני' למימר דאדם בי יקריב מינטרך אפי' להיבא דיהיב דמי
דלבתחלה לא יקריב ומ"מ בדיעבד בשר ולא חיטוט מקרבנו אלא גזול
דתנויים וזכין זכיה ובכי ומיהו לרש"י אלא הזכיר בחומש מן החמבים
אלא מן הגזל ב"ל דלגזול נמי מינטר אדם בי יקריב לו דעביד בשדה"
ולבבה לשנויי דהבהיר דקרבנו מיירי לפני יהום ולמאי דפרבי' אתם מרבה
דשבר יהום בדי קני מהבהיר דקרבנו ולא הגזול ומשני רבא דמיירי בגזל
קרבן דחבריה מבמע דהיבא דקני לה מקמי דאקדשה לא מיבם לה מסונה
גזל ולא מסונה מנוה הבאה בעביר הוחיל וקנו לו קודם שהקריבו בדפי
התוספו' ומי שבראה זו ליבא דפלינ עלה וכדפי' התוספות אם ניחא
דמוקמי' בך דילפי מאד"ב דמיירי היבא דקני לה מקמי דאקדש לא"ה
דיהום בדי קני ביהום ולמ"ד יהום בדי לא קני דקנייה בשנויי בנון טלה
ובשם"ל ובכ"ב לא אסיר מסו' קרבנו ולא מן הגזול ולית ליה מסו' מנוה
הבאה בעביר' ומ"ת אזהר רחמנא דלבתחלה אין להקדיש להקריב מהה
אבא בנגילה אלא אפלו בדאד"ר אבל לדעת ר"ת אפי' דס"ל לעולה ורבי
יוחנן דאמ"נ דיהום בדי קני בבל דוכתא לבנין מנוה לא קני מסוס דהוי
מנוה הבאה בעביר והיינו דדרשי' והבאת גזול ואת הבסח אם בסח לית
לי מקנה אף גזול לית ליה מקנ' לא מיתוקמא הך דרשא דאדם לעולה ור'
יוחנן דאין דאפי' דבוי בתר יהום בקני בעלמא בסול לאנוה מסוס מנו
הבאה בעביר ולא אילינ' לאך דרשא אחר דמוכבתא גזל ואת הבסח
אמעי' אפי' בסולה ולבא לאיתר דהיבא דקני לה מקמי דאקדש בשנוי
מעשה בנון טלה ונעשה מיל אפי' ר"ת מודה דלב"ע אם לא בסיל מסו' מנו
הבא בעביר ובהבי מוקמי' הך דרשא דאדם לעול ולר' יוחנן דהא מדקשי
להו לתוספו' אפי' ר' יוחנן דאי' אמרינ' דדאי תלמוד בהיא דהרי סגזל אחים טחנ
בסם אפה כו' דאמר ר' אחא בר' אבא בשנוי קונה והבא מסוס מנוה הבאה בעבירה
מסמע דלפר"ת ניח' דס"ל דאפי' בשנוי נמי אינו מסו' מנוה הבאה בעבי
וס"ל לעולה ור' לפסח ר"ת דלית להו הך דרשא דאדם דהבא אלא דאמר
לרבוי גרים בדדרים בת"כ . ומדברי הר"מ ז"ל שבתב דת"ר אדם
לרבות גרים בפקח ליה למעו' גזל מסונה גזל בעולה מ"ב מקרבנו ולא

הגזול

בגזל מסת דס"ל דמ"ד אדם להזהיר על הגזל כתנד דיהן נפק"ל מיעוט דגזל מהכא ולא מהכא קראי ת"מ דע"כ משומא גזל בעולה ילפי מיעוט דגזל ודרש דקרבנו ולא הגזל מוסכמת היא דלא מסכחן מלן דפלגי עלה אלא ג"ל כדפי' וא"ת סומא גזל בעולה וקרבנו למעוטי גזול ל"ל הא ל"ק דמסומא גזל לא ילפינן אלא מהגזלן מכאוי ומ"מ מה"ס שיקרב ויעלה לבעלי הראסונים אבל מקרבנו ממעטים בקרבנתו שאינו עולה אפילו לבעלים הראסונים ומומא גזל בעולה לא אתא לאסמעי דינא דקרבן אלא לומ' שילמדו הכל מה לדרתיך עכמ"מהגזל כדדרי' ברים לולב הגזול: ואם עשית כן ותיטב לה' מעור בר סהיס קרבנו של אדם ר' כדלעי' וזה שלך עדי' אחר שאין הכל שלדוהיה אפס' לך לכהני' מן הגזל ולא הכתיב אלא מסלך אל' הר סהי הכל שלו אין לה חזק לו טובה כ"כ ואיכא למידק היאך רמיזא הא דקאמר ואם עשית כן הו' דקרא דותיטב לה' פשיטא דתפלת דוד הוא כדפרש' וזכרתיו לטוב ואמא דרים קרבן לי' אזה קרבן חטאכלה' ולא דרי' כדדרש' בת"כ פיקדים הקרבו לקרבנתו: ויתכן דיליף בנ"ל שנאמר כאן לה' ונא' להלן ותיטב לה' והא דל"ת מדכתי' קבלה לא ילפינן דייכו לענין דינא אדם והלענין חנה כולי דת"ס אדם

כי יקריב ול"ק אים דאדם הוי לענין חנה דמשמע לענין חטיכות דמהאי טעמא ישראל קרויים אדם ולא א"ה כדלעיל ס"כ רים פ"ת ולהכי מייתי מה שנקרא יחזקאל בן אדם כי לא הא לגנאו אלא לשבחו שהוא בן בשרים כו' ות"ם ולשון אחיה ורעו' כו' יד' דהייכו תשוס דהקב"ה מיקרי אדם כאו' ועל דמות הכסא דמות כמראה דלשון אחוה ורעות שים כיכיהם בשתוף הפס ואע"ג דמיקרי כמי אים ה' אים אלא דמות הייכו על סס המלאתה אבלאים שתמא לא מיקרי • בן אנשים בשרים כמה שכינס לתקוס וכדיריס בינס לאחריה וגומלי חסדי' דמלכד מה אלא הטאו לאחריה נמלו לה טובות: בן אנשים בשרים אע"ג דבן אדם לשון יחיד אפס' כיון דפירש לאחד לשבח ה"ה שתם אבותיו כי היכי דאמרי' כפ"ק דמגילה אמתי ומעשה אבותיו שתומים ופי' לך הכתוב באחד מהם לשבח כגון דבר ה' אשר היה אל נפניאל בן בוסי בן גלגלים בן אחריה בן חוקיה כיצוע שהוא בדיק בן בדיק אע"ג דאפשר לחלק דשאני האם שנזכרו שתותיה מיהת • בן שמזגין עכמן אע"ג דאין זה כמשמע בן אדם כיון דמבן בוזי שמפי' לה בדאיתא בת"מ איירי דקאמר הכא שהיו בשרים הזכיר מבשרותם היותם מזגים עכמם: בן אדם לא"ה כו' ופי' בן אדם בן ישראל שנקראו אדם ולהכי מייתי לה הכא דגם לפ"ז שמעי' דאדם לשון חנה דקרי ישראלים אם הכי: אשתו ובניו ק' דבמשל איכו בן דיחזקאל שהוא משל הכן שקרא המל' לא מרד ולא בדתף ובתנא דבי אליהו גרסי' למלך שבעים על אשתו והיו לובנים מתנה עמד ודחפה והוציאה מביתו לימים אלא והכיא בן מאכלה • ובית סביבתי אים לי חוץ למאך בתנא דבי אליהו גר' ובית סביבתי: לאסף וכן בסמוך גרסי' כלום פיחת בבודי ובית סביבתי לכם • זו שיטה ראסונ' כלומר דרך שהראהו ראסונ' דאע"ג דהכא משמע דוחרה והנה רוח סערה בו' היינו במראה הראסונה שהזכיר ס"ל דמדכתיב בריאה ואחרא' מרחות אלהים ושוב ואחרא והנה רוח סערה בו' ב' מרחות כיצהו אבל בתנ' דבי אליהו גר' זו שנה ראסונ' וק' דבתרי דב' מרחות כיצהו אבל מב"ל דבשני ביים הוו: שהגבהתי אין לשון זה מתיישב אלא והגבהתי גרסי' או ובבדתי כדגרסי' כדתנא דבי אליהו ופי' מה שעשיתי לכם היה לבבדכם מחומות העולם לא לבבודי כי הרי בבודי בתקומתו לעולם: כלום פיח' בבודי ואע"ג דבכל מקום שנלו ישראל שכינ' עמהם כדלעיל ס"ב פס"ו אין זה פחיתות בבבודו כי הוא ית' ברגנו ומגלה שכינתו עם ישראל בהכתבו אותם אל בגיבו שע"י שמתו מחולל בגויים הוי בגולה עמהם אבל לפי האמת לא פיחת בבודו לתעלה מ"ק דבפ"ב דחגיגה מיתא כתוב אחד אומר שם בנפים לא' ובתוב אחד אומר ואדבקה בנפים לאחד מהם ל"ק כאן בזמן שב"ה קיים כאן בזמן שאין ב"ה קיים בביכול שנתמעטו בנפי החיות כתוב אחד אומר אלף אלפים ישמשוני ורבוא רבבות קדמוהי יקומון ובתיב הים מספר לגדודיו ל"ק כאן בזמן שב"ה קיים כאן בזמן שאין ב"ה קיים בביכול שנתמעטו שמלאת של מעלה והכי מיתא לעיל פל"ח וי"ל דה"נ כיון דה"הוא שרב' לעשות כן לחבת ב"ה כדאמ' לעי' אמר הב"ה מיני בדין שיהא קלוסו עולה כו' אין זה פחיתו' בבבודו וכ"ש לדעת המ' שאין המיעוט רק בשסנת התחתונים אותם כדפי' לעיל • מאות ותשעים ושמה אלפים בתנא דבי אליהו גרסי' תת"קו אלפי רבבות ומ"ת לא מנאתי שמך לאספר הזה • ושמקיעת החמה כו' לעיל ס"כפת"ז סי' י"ג פירשתי מה טעם רק"קק הוי ביום וברו' בכוד ה' מתקומתו

הוי בלילה • ואין נ"ל שבעים לשון שבאתן בת"ס ובכל מקום מוקטר מונם לשמי דאע"ג דטעו בע"ח בלם מודי' בסכ' הראשונ' ית"ב"ס המפרשי' ואע"פי שקדום העליונים יותרבנון בלי שום טעות קאמר ואע"ל לגבי פרשותו ליסראל שקדום ע' לשון מפורסם להם משל עליוני' :

ח ר"א ארם זה לשון חבה ולשון אחוה ולשון רעות אמר הק"בה ליחזקאל בן ארם בן אנשים בשרים בן צריקים בן גומלי חסדים בן שבבוים את עצמן על כבודו של מקום ועל כבודן של ישראל כל ימיו ר"א בן ארם לשת"ר למלך ב"ז שמרדה עליו אשתו ובניו עמר ותחפן מביתו והוציאן לחוץ לאחר מיכאן שלח והביא בן אחר מאצלה אמר לו בן פלוני בא ונראה ביתי ובית שכינתי שיש לי חוץ מאמך כלום פיחת כבודי ושכינתי אע"פ שאמך עומדת מבחוץ לכך נדמה ליחזקאל בן בוזי הכהן שנאמ' ויהי בשלשי' שנה ברביעי בחמש לחדש היה דבר ה' זו שיטה ראשונ' ובשני' הוא אומ' והנה רוח סערה באה מן הצפון מאחר שהראהו כל המרכבה אמר לו בן ארם זהו כבודי שהנכתתי אתכם למעלה מאומות העולם כלום פיחת כבודי ובית שכינתי לכם שנ' ואם נכלמו מכל אשר עשו צורת הבית ותבונתו ומוצאיו ומובאיו שמא תאמ' אין לימי שעובר אותי כבר ישלי לפני ר' מאות ותשעים וששה אלפים של מלאכי השרת שהם עומדי' ומקדשים שמי הגדול בכל יום תמיד מיציאת החמה ועד שקיעתה ואומרים קק"ק משקיעת החמה ועד יציאתה ואומרים כריך כבוד ה' ממקומו • ואין צריך לומר ע"לשון שבארץ מפני מה אתם עושין דברים הסבועדי' דברים שאינן ראויין מכעיסין אתכם בייסורין הבאים עליכם אבל מה אעשה הריני עושה למען שמי הגדול שנקר' עליכם שנ' ואעש' למען שמי לבלתי החל ונו' •

ט ארם כי יקריב מכם לה' לא נאמר איש כמ"ש להלן דבר אל כל עדת בני ישראל איש כי יקריב אף כאן יאמר הכתוב ויקחו להם איש בקר או צאן לה' נאמ' אדם להביא את הגר מכם פרש לעכו' שהוא מביא עולה • אמר רש"בנ שבעת דברים התקינו בית דין הגדול וזה א' מהם עכו"ם שהביא עולתו ממדינת הים אם הביא נסכי' עמה קריבין נסכי' משלו ואם לאו קריבין משל צבור תנאי ב"ר הוא כהן גדול שמת מנחתו קריבה משל צבור רבי יהודה אומ' משל יורשי' ושלימה תיתה קריבה על המלח ועל העצים •

אמר

לכל עכו"ם שהוא מביא עולה וכדתניא כפ' הנז' מכם ולא כלכם להוציא את המומר מכם ארם חלקתי ולא בתומות ופרש' מכם אדם כי יקריב מיכם קרבן נבי נדר או נדבה כמ"ש דהא כי יקריב משמע בשירצו להקריב להוציא את המומר סתין מקבלין נדבתו מכם כלם חלקתי בלום מדכתי' האי מעוטא כיסראל ולא בתומות דכתיב אים אים מביא ישראל כי יקריב ותניא אים ל' אים אים לרבות העכו"ם שנודרי' נדרי' ונדבות כיסראל ונגיד דיהיכו לא כתי' מיהו לכתוב מן האדם כי יקריב קרבן דמשמע ולא כל האדם ס"ת בכם חלקתי שהכשרי' מביאים ולא המומרי' ולא בתומו' שכלן מתנדבים ומקבלין מהם ע"כ ומ"ת ומה דמיית לרבויי עכו"ם ולמעוטי מומרים אימא מיפכא בת"כ מתרץ לה ומ"ת הא מיעוט דמומר מהת' בפק' מעם האדון פרט למומר ר"ם בן יוסי אומר מעום ר"ש אסר לא תעשינה בסנגה ואסם הסב מידיעתו מביא קרבן על סגגתו אינו סב מידיעתו אינו מביא קרבן על סגגתו בבר תירצו בפ"ק דחולין חדא בחטאת וחדא בעולה ונריכי דאי אסמעינן חטאת מעום דלכפרה הוא אבל עולה דדורון הוא אימא נקביל מיניה ואי אסמעינן עולה מעום דלאו חיוב הוא אבל חטאת דחיוב הוא אימא ליקבל מיניה: שבעה דברי התקינו כו' נר' דמייתי לה הכא לאי דבי היכי דלב"ע עכו"ם מביא עולי ה' אסמכי נסכים עמה וכדתני הכא אם הבי נסכי עמה קרבן נסכין אמאלו דלא תיתי דהא מתני' ר"י הגלילי היא דס"ל שהעבו' נודרי' אפי' שלמי' ועופו' ונסכי' ולא כר"ע דס"ל עולה דוקא וכדבעי למי' תלמודא בפ"ו מנחות אלא כדאסיק התם דאפי' לר"ע עולה ונסכים הבאים עמה נודרי' שעבו"ם ונסכים בלא קרבן הוא דאין העכו"ם נודרים לר' עקיבא ותמהני מס"מג שכתב במ"ע סי' קפ"ג וז"ל אמרי' בפ' ד"ח בוכרי' אין העכו"ם מביאים נסכים עם קרבנם אבל נסכי יהם הם קרבין משל נבור דל"ג הבי אלא מורה מביא נסכים ואין העכ"ם מביא נסכים יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים ת"ל ובה והא אוקמוה בפ"ו מנחות בר"ע אמין העבו' מביא נסכים בפני עצמן קאמר וכדכתיבנא וגם רש"י כן פי' בזבחים: וזה אחד מהם פי' הא דתנן לעי' מינם על התומה מ' מתיני הקרבנו' בראסונה היו ממסכנין את מוצאיה עד שהוא מביא נסכיה חודו להיות מביאין אותה ובורחין התקינו שיהיו נסכיה בתין משל נבור ואיכך שיתא עני' ואזיל במאי דתניא גוי שאלה עולתו מתדינת הים כו' ולשון המשנה לא הוכא כאן כתקנו דבתר גוי שאלי עולתו כו' תנן וכן גר שתת והביא זבחים אם ים לו נסכים קרבין משלו ואם לאו קרבין משל נבור ובתר על המלח ועל העצים תנן שיהו הכהנים נאותין בהם ועל הבדה אלא יהו מוטלין באפרה על הקינין הפסולי' שיהו בתו' משל נבור ול"נ בתתניתין גוי שהביא עולתו אלא גוי שאלה עולתו ונר' דאלו הוא בעצמו הביאה לא היו נריכים להביא נסכים משל נבור שהיו מלמדים אותו שיבא נסכים ואם לא רבה מתבטלין אותו ומה שהוגרבו לתקון כך מעום דכל עולה לא סני בלא נסכי' כדיפלפי' במנחות מבבה תעשו ומה שהוגרבו בגר שתת לתקנה זו מעום דליית ליה יורשין שבמותו נכסיו הפקר וכל הזוכה בהן אלו: משל נבור מתרומת הלשכה ; ושלימה שיתא קריבה ולא בתו בחייו שתחביתה

ח ר"א ארם זה לשון חבה ולשון אחוה ולשון רעות אמר הק"בה ליחזקאל בן ארם בן אנשים בשרים בן צריקים בן גומלי חסדים בן שבבוים את עצמן על כבודו של מקום ועל כבודן של ישראל כל ימיו ר"א בן ארם לשת"ר למלך ב"ז שמרדה עליו אשתו ובניו עמר ותחפן מביתו והוציאן לחוץ לאחר מיכאן שלח והביא בן אחר מאצלה אמר לו בן פלוני בא ונראה ביתי ובית שכינתי שיש לי חוץ מאמך כלום פיחת כבודי ושכינתי אע"פ שאמך עומדת מבחוץ לכך נדמה ליחזקאל בן בוזי הכהן שנאמ' ויהי בשלשי' שנה ברביעי בחמש לחדש היה דבר ה' זו שיטה ראשונ' ובשני' הוא אומ' והנה רוח סערה באה מן הצפון מאחר שהראהו כל המרכבה אמר לו בן ארם זהו כבודי שהנכתתי אתכם למעלה מאומות העולם כלום פיחת כבודי ובית שכינתי לכם שנ' ואם נכלמו מכל אשר עשו צורת הבית ותבונתו ומוצאיו ומובאיו שמא תאמ' אין לימי שעובר אותי כבר ישלי לפני ר' מאות ותשעים וששה אלפים של מלאכי השרת שהם עומדי' ומקדשים שמי הגדול בכל יום תמיד מיציאת החמה ועד שקיעתה ואומרים קק"ק משקיעת החמה ועד יציאתה ואומרים כריך כבוד ה' ממקומו • ואין צריך לומר ע"לשון שבארץ מפני מה אתם עושין דברים הסבועדי' דברים שאינן ראויין מכעיסין אתכם בייסורין הבאים עליכם אבל מה אעשה הריני עושה למען שמי הגדול שנקר' עליכם שנ' ואעש' למען שמי לבלתי החל ונו' •

ט ארם כי יקריב מכם לה' לא נאמר איש כמ"ש להלן דבר אל כל עדת בני ישראל איש כי יקריב אף כאן יאמר הכתוב ויקחו להם איש בקר או צאן לה' נאמ' אדם להביא את הגר מכם פרש לעכו' שהוא מביא עולה • אמר רש"בנ שבעת דברים התקינו בית דין הגדול וזה א' מהם עכו"ם שהביא עולתו ממדינת הים אם הביא נסכי' עמה קריבין נסכי' משלו ואם לאו קריבין משל צבור תנאי ב"ר הוא כהן גדול שמת מנחתו קריבה משל צבור רבי יהודה אומ' משל יורשי' ושלימה תיתה קריבה על המלח ועל העצים •

אמר

לכל עכו"ם שהוא מביא עולה וכדתניא כפ' הנז' מכם ולא כלכם להוציא את המומר מכם ארם חלקתי ולא בתומות ופרש' מכם אדם כי יקריב מיכם קרבן נבי נדר או נדבה כמ"ש דהא כי יקריב משמע בשירצו להקריב להוציא את המומר סתין מקבלין נדבתו מכם כלם חלקתי בלום מדכתי' האי מעוטא כיסראל ולא בתומות דכתיב אים אים מביא ישראל כי יקריב ותניא אים ל' אים אים לרבות העכו"ם שנודרי' נדרי' ונדבות כיסראל ונגיד דיהיכו לא כתי' מיהו לכתוב מן האדם כי יקריב קרבן דמשמע ולא כל האדם ס"ת בכם חלקתי שהכשרי' מביאים ולא המומרי' ולא בתומו' שכלן מתנדבים ומקבלין מהם ע"כ ומ"ת ומה דמיית לרבויי עכו"ם ולמעוטי מומרים אימא מיפכא בת"כ מתרץ לה ומ"ת הא מיעוט דמומר מהת' בפק' מעם האדון פרט למומר ר"ם בן יוסי אומר מעום ר"ש אסר לא תעשינה בסנגה ואסם הסב מידיעתו מביא קרבן על סגגתו אינו סב מידיעתו אינו מביא קרבן על סגגתו בבר תירצו בפ"ק דחולין חדא בחטאת וחדא בעולה ונריכי דאי אסמעינן חטאת מעום דלכפרה הוא אבל עולה דדורון הוא אימא נקביל מיניה ואי אסמעינן עולה מעום דלאו חיוב הוא אבל חטאת דחיוב הוא אימא ליקבל מיניה: שבעה דברי התקינו כו' נר' דמייתי לה הכא לאי דבי היכי דלב"ע עכו"ם מביא עולי ה' אסמכי נסכים עמה וכדתני הכא אם הבי נסכי עמה קרבן נסכין אמאלו דלא תיתי דהא מתני' ר"י הגלילי היא דס"ל שהעבו' נודרי' אפי' שלמי' ועופו' ונסכי' ולא כר"ע דס"ל עולה דוקא וכדבעי למי' תלמודא בפ"ו מנחות אלא כדאסיק התם דאפי' לר"ע עולה ונסכים הבאים עמה נודרי' שעבו"ם ונסכים בלא קרבן הוא דאין העכו"ם נודרים לר' עקיבא ותמהני מס"מג שכתב במ"ע סי' קפ"ג וז"ל אמרי' בפ' ד"ח בוכרי' אין העכו"ם מביאים נסכים עם קרבנם אבל נסכי יהם הם קרבין משל נבור דל"ג הבי אלא מורה מביא נסכים ואין העכ"ם מביא נסכים יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים ת"ל ובה והא אוקמוה בפ"ו מנחות בר"ע אמין העבו' מביא נסכים בפני עצמן קאמר וכדכתיבנא וגם רש"י כן פי' בזבחים: וזה אחד מהם פי' הא דתנן לעי' מינם על התומה מ' מתיני הקרבנו' בראסונה היו ממסכנין את מוצאיה עד שהוא מביא נסכיה חודו להיות מביאין אותה ובורחין התקינו שיהיו נסכיה בתין משל נבור ואיכך שיתא עני' ואזיל במאי דתניא גוי שאלה עולתו מתדינת הים כו' ולשון המשנה לא הוכא כאן כתקנו דבתר גוי שאלי עולתו כו' תנן וכן גר שתת והביא זבחים אם ים לו נסכים קרבין משלו ואם לאו קרבין משל נבור ובתר על המלח ועל העצים תנן שיהו הכהנים נאותין בהם ועל הבדה אלא יהו מוטלין באפרה על הקינין הפסולי' שיהו בתו' משל נבור ול"נ בתתניתין גוי שהביא עולתו אלא גוי שאלה עולתו ונר' דאלו הוא בעצמו הביאה לא היו נריכים להביא נסכים משל נבור שהיו מלמדים אותו שיבא נסכים ואם לא רבה מתבטלין אותו ומה שהוגרבו לתקון כך מעום דכל עולה לא סני בלא נסכי' כדיפלפי' במנחות מבבה תעשו ומה שהוגרבו בגר שתת לתקנה זו מעום דליית ליה יורשין שבמותו נכסיו הפקר וכל הזוכה בהן אלו: משל נבור מתרומת הלשכה ; ושלימה שיתא קריבה ולא בתו בחייו שתחביתה

יחזקאל מג
יחזקאל מג
יחזקאל כ
ויקר"א

בבוקר ומחליפה בערב כך היה בר מאכל בירושלים ר' יוחנן בעי מה שלית בשחרית ושליפה בין הערבים או מחנה שחרית ומחנה בין הערבים או שליפה שחרית ומחנה בין הערבים • פעם אחת בא ר' יודאי לדרש בכה אדם לבניה את בנו מייתי הכא הך מלתא דתני דגרי הדור מחייבי

אמר רש"בנ פעם אחת הייתי מהלך בדרך מצאני אדם אחד והיה בא אליבבא על הבירו בזרוע אמר לי אתם אומרים ז' נביאים עמדו לאומות העולם והן מעידין בהן ויורדין לגיהנם אמרתי לו בני כך מה' דורות ואילך יכולין אומות העולם לומר לא נתנה לנו תורה ועדיין לא העידו בנו מפני מה אנו יורדין לגיהנם אמרתי לו בני כך שנו חכמי בם שנה נר שבא להתנייר פושטין לו יד להכניסו תחת כנפי השכינ מכאן ואילך גירי הדור מעידין בדור מן הבהמה מן הבקר וגו' • אם נאמר מן הבהמה למה נאמר מן הבקר ומן הצאן מיכאן אמרו מקבלי' סיני ובחים מרשעי ישראל כדי ל הכניסו תחת כנפי השכ נ'חוץ מן המומר והמנסך את היין ומהלל שבתות בפרהסיא •

• מן הבקר ומן הצאן ברו המקי שספר עצמו עם הצדיקי הראשוני' ארם העלה ש ר על נבי המוב שנ' ותיש לה משור פר נח קיי' מה שכתוב בתורה שנ' ויבן נח מזבח לה' אברהם קיים את התורה כולה שנ' עקב אשר שמע אברה' וגו' שהוא עשה קרבן והקריב איל יצחק קיים מה שכתוב בתורה והשליך עצמו לפני אביו כשה זבוח יעקב קיים מה שכתוב בתורה שנ' ויתנו אל יעקב את אלהי הנכר וגו' יהודה קיים מה שכתוב בתורה שנ' בא אל אשת אחיך וגו' יוסף קיים מה שכתו' בתורה שנ' כבד את אביך וגו' לא תרצח לא תנאף לא תגנוב לא תענה לא תחמוד עד שלא נתנה תורה להם והם עשו אותה מאליהן לפיכך אהבם הקב"ה אהבה גמורה והשוה את שמם לשמו הגדול עליהם הוא אומר אשרי המימי דרך וגו' ואמר הצור תמים פעלו ואמר הא' תמים דרכו •

ושחט

כתורה ואיכא למימר דמסוס דזיבן דרים לעיל ס"ה כתכוין תפכי מה רב הכתוב כטהורי כו' לחכי אמר דקיים מה שכתוב בתורה דדלמא לא הקר רק במנות ה' אליו ולא רחם אור תורה ומע"ג דלעיל ס"ה פכ"ו דר וכתורתו יהגו' של מה שהכין דבר מתוך דבר תפכי מה רבה הכתו' כטהור כו' אין רחיה מזה שהכין בתור מרע"ה אלא מדכתי' ויקח מכל הבהמה הטהור' יליף דמנא ידע טהור וטמאה אם לא שעסק בתו ר' ולא ס כמ"ם כפ' פרת חטאת כל שהתי קולטתו טהור כו' • שנ' עקב אש שמע כו' כדלעיל ס"ה פ"ב"ה : שר עשה קרבן ז"ה כר' דגרסי' ועוד סה עשה כו' וק' כשלמה ביחק אב דקאמר קיים מה שכתו' בתורה קר נמי והשלך עצמו כו' דשוי רבוק סמוך נפשו לה' אכל בחכיסם בת דקאמר שקיים את התורה כלה מ רבותא שעשה קרבן שהיה מחמת התורה ועוד מ"ם דנקטיה הקדיב אי דמקמי הכי כתב זמני גתיב כיה ויב מזבח לה' ואולי על מה שעשה בר קרבן והקריב את הילד תחתיו קאמ שנחסכ לו כאלו הקריב כנו : יצח קיים מה שכתב כתו' בתורה דקדמוני' דרי וייהי כי זקן יצחק שזקן ויוסב כיה היה : שנ' ויתנו אל יעקב וגו' דלמ"מס דע"ה ממנות בני נח הי הוא שעשה ומנלן שקיים את התור וי"ל מעוס דמהכא יליף לעיל ס'

הסכינה הרי אנו מודיעים לכם שנם להם ניתנה התורה אם יכולו להתנייר ועל כן גרי הדור מעידי' בהם ולא אנו טענו אלא ניתנה להם התורה וא"ת ומכיון שהם מודים בתורה מה נורך לזה הא בהדיא כתיב בפמה דוכתי שפסק ה' לאורח ולנר וי"ל דהוה ס"ד לומר דמי שנתנייר דיכו כאזר' לא שמחוייבי' להתנייר לגיענסו אם לא נתגיירו אבל גרי הדור מעידין בהם ומודיעין אותם דמדין התור' חייבים להתנייר כגר תושב מיתת דהיינו לקבל עליהם שבעה מצות בני נח : למה נאמר מן הבקר ק' דהא אינכו' כדשנו בת"כ בהמה יכול אף החיים שהיה קרוי' בהמ' שנ' אות תורת הבהמ' אחר תאכלו שור שה וכו' איל וגבי וגו' מ"ל בקר ומאן וי"ל דהאי תנא ס"ל דאי היה כתי' מן הבהמ' לאוק' בכ"ל דלמעוטי חיה אתא דאי חיה בכללה לשתוק ולא לכתבי ואנא אמינ' בין חיה בין בהמה דמהי תיתי למעוטי אבל תנא דת"כ סבר דלעולם הוה אמינא דחיים בכלל בהמה דומיא דזאת הבהמה אשר תאכלו ואינטריך למכתביה להכשיר חיה אפי' לכתחלה דלא תימא נהי דחיים כשר' אבל לכתחלה אין להכיא חיה דלא אסיכא כ"כ בבהמה א"נ מסוס דאיכא טירחא בהכאה ואין ה' רוצה להטריח את ישראל במנוא כדלקמן ס"ב ע"ז : מבאן אמרו מקבלין תיתא היכי נפקא מיתורא דמן הבקר ומן הצאן ועוד כתר דכתיב בקר ומאן מן הבהמ' לא דליכא למי' דמן הבהמ' אילטרך להוציא הרובע והנרבע' דהוה אתעוטא דמן נפקא וה"ל למכתב מיעוטא בעינן אחר מכלי שיכתוב בהמה דא"לב מן הבקר ומן הצאן נמי אתי קשיא ליה הא דרשינ' מן הבקר להוציא את הנעבד ומן הצאן להוציא את המוקצה ועוד דכפ"ק דחולין תניא מן הבהמה להכיא בני אדם שהם דומים לבהמה מכאן אמרו מקבלין קרבנות מפוטעי ישראל אדי שיחזרו בהן בתשובה אלמא מבהמה דרשינן לה וי"ל דה"כ מתן הבהמה בנפקא וה"ק אם נאמר מן הבהמ' מן הבקר ומן הצאן אינו ל"ל אלא להכי אתא מן הבקר מן הצאן כי היכי דנייתר לן מן הבהמה למדרש בני אדם הדומין לבהמה א"כ ה"ק מסוס דמן הבהמה אינטריך למדרש בני אדם הדומים לבהמה לא הוה דרשי' ליה למעוטי חיה ונלן למעוטי חיה : הוץ מן המומר לכל התורה דהוה אתעוט מתכה כדלעיל והמנסך את היין ומחלל שבתות בפרהסיא מסוס דמומר לע"ז בכופר בכל התורה כדמפר' בפ"ק דחולין והאי תנא אתיר' ליה שבת כע"ז דהעוב' ע"ז כופר בהקב"ה והמחלל שבת כופר במעשיו ומעיד שקר אלא שבת בכ"ה במעשה בראשית בדפרס' התם • ברוך המקום כו' נר' דאתקריבו את קרבנם קאי ודרים בה שהתקריב ע' עבודתו יקריב עצמו לה' ולהכי מייתי הכי שקרבם ה' אליו ע' שהקריבו קרבנ' וקייתו תורתו א"נ מזכר תמים יקריבנו קאי ודרים שבחיות המקריב תמים יתקרב לפני ה' שהוא תמים ולהכי מייתי הכי שנקראו תמימי דרך כשמו ית' כדתסיי' בתגדה זו : שספר נר' דספת נר' והוא לשן חבור כמו מילתא ספת על אכובדנגר וכן אלא יספות כמלח כפ"הסוכר את הפועלי' שפי' חבור ועכינו שסתם הכ"ה כבודו עם הנדיקי שקרבן אליו והסוה סתם לשמו כדלקמיה : שנ' ותיטב לה' מסור פר וכדאמר בפ"ק דע"ז שאדם הראשון הקרי' שור שקרבו קודמות לפרסותיו שנ' ותיטב לה' מסור פר מקרין מפרים מקרין בריאה והדר מפרים ועוד שם אמרו שור שהקריב אדם הראשון היה לו קרן א' כמלחו שנ' ותיטב לה' מסור פר מקרין מפרים מקרין כפיב : שנ' ויכן כח מזבח לאו מפני שקרבן כתוב בתור' אמר דבמה שהקריב קרבן קיי' מה שכתוב בתורה דמ"ל דמשו קיום תור' עבד והכא הכל וזולתן הקריבו קרבנות שלא מפני מצות התורה ועוד דאדם נמי ליתא שקיים מה שכתוב

אדם

הדם הראשון קרבנו כפי הכחינה הל'שהוא להקנע על חטאתו אשר חטא שעל
זה הקרי לה' שור פר לכפר על חטאתו אשר חטא דומ' לענין הענל וכמ'ש
הרשב'ם בסיום דנרסי בפ'ק דע'מ שור שהקרי'הדם הראשון קרביו קדמו
לפרסותיו וקרן אחד היה לו במצחו עיין כש'אלו טרפות ועוד מנאתי כתוב
בזה הלשון שור שהקריב הדם הראשון
קרביו קדמו בו'שור מורה על התאוות
שכן שבטו עפריי ואין בכלל הכ'ח
המעט בחינה ורבת הסיזק בשו'ולכן
ינא הענל בודבר להורות על רבוי
רוע טבעם ואין קרבן לפנינו ת'ז'ולתי
בהקרב הנפש הבהמית ר'ל שהקנעת
מזו היא וכיתה והטעם לרמוז על
הכנעת מה'מתר שחט'וכמ'ש ויתחב
האדם ואשתו מכלימתם ווו היא
קדימת הקרנים שהקרן מיוחד לנזק
והוא כראש מקו' הבכל והיה בו להפך
שהבי'מיתה עליו ועל זרעו והפרסו
רומזות להכנעה שכן מעמדים לכל
הגוף בתנועתם וא'כ פי' קרבותיו
קדמו שנטייתו אחר נפשו הבהמית
קדמה להכנעתו ולו'א קרן אחד היה
לו במצחו לרמוז אל העזות שקדמו
שנתפתה ואמר האשה אשר נתת עמדי
והעזות ירחה במצח ע'ד ומצח אשה
זונה וזה'ה ותיטב לה' מעור פר לפי
שאמר לעיל ואני עני ומכאוב שהיה
מכניע עצמו לז'א שתיטב לפניו
הכנעתו הקודמת מהכנעתו המאוחר'
פל'אל'הר שהקדים' מענין חטאתו ולכן
אמר ירחו עניים וישמחו הענוים הם
הנכנעי' וישמחו לכלתי יחטאו אז יר'
קרן לשון כי קרן עור פניו שהו' הנפש
ופרסותיו הולכות על הארץ רמז לחומר ויר'שבתחלה היה שכלי ולבסוף
נעשה חמרי נתפתה לענת אשתו ע'כ וקרבן נח היה כפי הכחינה הם שהוא
להודות לה' כעל כל אשר גמלהו לשוס לו אחרית בארץ וכמו שמנינו
שדרשו בו לנ'יל ס'ח פל'ב כי יכתירו נדיקים כי תגמול עלי ואכרהם
הקריב כפי הכחינה הד' שהוא להשכין שכינה בארץ שהוא היה הראשון
שהוריד השכינה מלמט' לתחלה כדלעיל ס'ח פי ט'י עבודתו ותורתו
ויצחק היה בו'קרבן לה' והיא הכחינה הנ'שהיא להכניעה החומר להנבי'
השכל ועל כן רגה שיהיה נופו כליל לה' ויעקב'כנה מזבח
כפי הכחינה הא' שהיא להרחקת ע'ז שעל כן כשנאמר לו
ועשה שם מזבח אמר השירו את אלי הנכר ויהודה קיים הכחינה הז'שהיא
מהבת ה'ליסראל והקותם בו כי זה שבה להשמרו הנפש כאו'כנים אתם לה'
אליהם לא תתנודדו וכו'גל בן שמר תכות היכו' שהיא תלויה בחמוב השמרו'
הנפ'ונלגוב'פשם אחר שע' כנודע ליודעי חן ויוסף קיי'הכחינה הו'שהיא
העבר'רוח הטומאה'העולה תיכר הדע המה שבכם ישרו אלא לחטוא בחמדת
הנשים ברוח הטומאה דבקה בזכות: ואמר הנור תמי'פעלו ומכיון דפעלו
תמים מכ'ם הוא דהוי תמים כדקאמ'לעי'ס'ח ריש פ'ד והא דנסי'כ'קרמי
הד לתמימותו ונשלמותו המעשיו ביצירותיו והיינו הנור שהי פעלו
וכדשנו בספרי הנייר שהוא נר העולם פעולתו שלימה של כל בחי עולם
ומיון'שיתאכל ואת אז הין לי נ'עיני'אז הין לי נ'ידי'אז הין לי נ'רגלי'כמה
הי'נאה ואד לשלמותו בהנהגתו עם ברואיו והיינו הא תתי'דרכו.ובאיל הו'
מו'פי'מכיון לבקן בקר כתיב ואחט לפני ה' ובאיל שהוא כן נאן מו' נפונה
לפני ה'שמשי'דלפני ה'דקאמ'נמי בכן בקר הייני ירך המזבח בנפון וכמ'ש
הרמ'בן ומ'כ ק אתאי כתבי'רחמב'אתם לבתבי'בכן בקר ובתי'בריס והדר
לילף בן נאן מיניה ומשני משום דב' בבשים התקיון ה' זכר לעקדת יצחק
שנזכר בשאומר נפונ'לפני ה'לבהי כתב ליה בעול'הנאן שהוא מין בבשי'
בשעה שעקד וכו'ות'ת והרי קדמה תורה אפים שבה לעולם' ותמז כתי'בה
קרבן תתידין ר'ל דבינו דמנינ מרחשים אחרים כתב לה תמו וכדאמ'לעיל
ס'ח פ'ו בשמות האחרנות מ'מ עיקר תקנתם ביום העקידה הוא מ'כ מה
שנכתב תחלה על תנאי שיעקוד אברהם את יצחק הוה וכמ'נ מתרן בפ'ק
דע'מ אשה דמקשינן למימרא דאי לא הטאו לא הוו מיתו והא כתיבה פ'
יבמות ופ' נחלות ומשני על תנאי ומי כתיב קדא על תנאי אין כדא'ר מאי
דכתיב יום הבשי מלמד שהתנה הקב'ה עם מעשה בראשי' ואמר אם ישרא'
מקבלין את התורה מוטב ואם לאו הריני מחזיר אתכם לתהו ובוהו ·
שני בבשים זכר לאיל שהקרי'מתתיו: וקורין לאו דוקא אלא היו נריכין
לקרות המקראות על הקרבן אא כלות'המקיימים המקרא שעושים הקרבן
במצותו מ'כ אז קורין קאמ' והיינו בזמן שב'ה חרב אלין קרבן קורין מקר'
זה המקו'קרבן ומהני דקאמ' בסמוך מעידני עלי וכו' וזכר הב'ה שקידת
יצחק ות'ת לשלמ'בהקרבת התמי'בזכ' שהוא בבש זכר לאילו של יצחק'אבל
מ'ט זכירתו מפני קריאת פסוק זה ואי מעוס דקריאת פ' הקרבן מהניא
בקרבן כמ'ש בנמ'בני את התורה לעולה מ'ם פ' זה משארא ור'ל לבפונה
רמז ליצחק שהוא נפון לפני ה'ואע'נ דבנ'האמו קאמר בסמוך שהם נפוני
לפני ה' יצחק עדיף טפי להקרא נפון לפני ה' ברוחה בהאלו אפרו בנור
פ'ג המזבח כדלעיל ס'ח פ'ב ופי'ד דהיות הקרבן בנפון רמז ליכולת ה'
פניכר טפי כמ'ש ו'ל שבנה ג' רוחות לעולם והנים בד נפון פרון לומר

המתפאר שהוא לא יכוא ויבנהו מ'כ מפני שהקרבן לבטל הדין ולעורר מדת
רחמים בנר'מדברי הרמב'ן כפ'ויקרא לכן היה הקרבן בנד בפון שמכפון
תפתח הרעה תמיד כדי לבטלה וכן כתב בעל הפרפראות ז'ל בפונה כדי
לענין ממ'ש מבפון תפתח הרעה ולכן היה מקרא זה עיקר טפי מבשאר
המקראות' ומנין שהלשון הזה כלו'
מנין דלשון הנפנה נאמר על החכות
ומשני מדקאמר ישנים החכות
הראשוני'ופפנתי מישנים בלחוד קאי
דה'ק הנה לי לדיקים חדשים בעין
מלבד הישנים שהם פשוטים מע'פ
שאינן עכשיו כעולם: חבורתו של
משה וכו' דרש קרא דעל פתחינו
כל מגלים על פתוח הראכות הגלות
לינאל אותם בגאולת מצרים וקאמר
לזכות הישנים דהיינו ג'אבות וזכו'
החדשים דהיינו עמרם וכל הבשרי'
שבמצרים עמדה להם ומה בגאולה
בכל וקאמר לזכות הישנים דהיינו
חבורת משה כו' וזכות החדשי דהיינו
חבורת עזרא והבאים' אחריו בכית
שני דהיינו חבורת הלל וריב'ז ור'ג ויקראם
והבירו עמדה להם: בשור הוא
מו'וכו' בס' הפרפראו' כתוב וז'ל בבן
בקר כתי'וקרבו וברעיו ובלאן כתיב
והקרב והכרעים ואיתא בתנא דבי
אליהו לבי שבשמהלכת בהמה דקה
מנבהת כרעיה לתו שתי ועבר אכל
בהמה נשה מנבהת כרעיה לנדדיה
ולכך בהמ'דקה משתנ'מאכל'בבשר
ועל כן נוחת' ג'כ משונה מבהמ'
נשה ולפ'ז בא לתת טעם לשנוי
הלשון דהכא כתיב וקרבו

נפש

וכן עמ'ש למדנו הקרבה לשור וכו'משמע דלא בא לתת טעם אא לתה שב'
והקריב נבי נאן ונבי שור ל'ק אא והקטי'ורבנן הסיבו דאין קפידה דשפי'
לפי הקרבה לשור מן האיל כתו שאפר' בע'ה ואני שמעתי דשור חסר שתי
ועבר פי' שע'י שהו נדול נריך טורח טפי ברחיצ'קרבו והיינו שבשיל יחבר
ינענעתו מלחטה למעלה ומלמעלה למטה וכן לנדדים מוליך ומבי'והיינו
בתין שתי ועבר אכל איל מיהו נריך כ'כ כי בתה שינענע הקרב בהדחתו
לנד'מ' מו מלמעלה למטה סני ולפ'ז ירחה שהתשוכה שלבן בשור לא' אחר
והקריב לפי שאין הקרבתו תכופה לרחיצתו שנ'ריך לשהות ברחיצתו אכל
בנאן שתכף לרחיצה הקרבה קאמר והקריב אכל'ד'והקריב והקטיר לאו
מקרב בלאחוד קאי אא אכל האיברים ולי ירחה שפי' שתי ועבר המעשקות
יתירה כתי שתעשק והולך ותתנענע לנד זה ולנד זה בתין שתי ועבר
והלוונה בזה להשיב כמ'ש שם בבל הפרפראו'לתה שבתב והקריב בבן נאן
ולא בבקר לפי שנאן הוא מעט ומקריב ומקטיר הכל בבת אחת וה'ק שור
חסר בשק רב שקרב בב'ד שעיעורו מרובה ולכן מיהו יכול להקריב הכל
בפעם אחת אכל איל מיהו נרי'כ'כ טורח מ'נ פי'שתי ועבר אורך ורוח'כמו
שהשתי לאורך הבנד והעבר לרחבו וכדתנן בפ'ו דמקואות בותל שבשדה
לשתי שפי'לאורכו ולרחבו בזה שהשור שאכריו גדולים נריכים ליחתך
לאורכם ולרחבם כמנהגם והאיל שאכריו קטנים מיהו נריכין לזה והיינו
דתנן בר קרב בב'ד והטל'כי'נראה שהשור היו מחלקי'אכריו לחלקי'רבי
ות'ת והא כתיב ונתח אותה לנתחי' ואמרו ולא נתחיה לנתחיה בבר פי'
הראב'ד נבי הא דתני בת'כ מלמד שהיו הראש והפדר מתנתחים שבפי
מנהג הקבבים שהיו בתוכו הפדר שהיו מקבבים אותם לשלחנות המלכי'
אז לבעלי הסעודה כך חלקו אותם וכך היה מנהגם כמו שהשבו אותם
בתשב'תמיד לאיל וכתו שהשבו אותם בתשבת יומא לפר בב'ד ובפי המנהג
נקראו נתחים וקאמר אלא יבנה המנהג ולא יחלק הנתחים לחלוק'אחרת
ולפ'ז מתרץ מאי דל'ק והקריב בשור משום דהקטר'היב'קריב'כמו
לבאן שנ'ריך שנתחה הנתחים לחלקים נריך להשהות בנתים ז' אמרו
חבמים למדנו הקרבה לשור מן האיל והפשטה לאיל מן השור נרש' וה'ם
רבנן מתרצי הא דלא בתי'והקריב בשור לאו משום דליתיה בשור שאלעול'
ילפינן לה בשור מאיל כי היכי דילפינן הפשטה ושחר מילי לאיל מן השור
דלבבי כתיב ואם מן הבקר וי'ו מוסיף על ענין ראשון שילעול מתחתון
מעליון ועליון מתחתון כדאמ'בס' איזהו מקומן לענין נפון או מפו'דבתי'
עולה בתרוייהו כדתני בת'כ לענין סמיכ'והפשט'והקרב דילפינן היינו
שיקריב כל בבשיו תחלה לעזבה ואם'כ יקטיר'ולא שיביאה אח'מ'ויקטיר ·
אמר להם הדם אחל נרסי' · לזה עול'ולזה עול'אין לפ' דר'ל דמכל אחד
מבי למילף דהקרב'נמי בשור דהא בכל מ'מיב'עול' ובעולה מיב' פר וכבש
וכבל מ' איב'נמי שלמים ובשלמי' מיב'בקר ואים ובבשים דא'כ לזה הסמת
ולזה חטאת'למאי קא'ל ועוד מה ראי' מהקרב דהתם דהתם לאו הקרב הקרבן
בחזבח מתם בנון והקרי'דהכ'אלא בדבתו ובבתו שהרי ההקרב על המזבח
איב'אא לבהנאא ה'ם מבינן לזה עול'ולזה עול'ולזה עול'ומאי מבפל קרא למיתי
בכל מ'פרטי הקרבנו לא ה'ל לפרט רק אל בבי'ראשון דאיתמר דאיב'הקריב בשיא
פלג'ובבי'פלו' כיון דבי הדדי ביבתו אא להבי מבפל לאשמועי'דאיב'הקרב'
נמי בשור בחיל דאם מיהו מיהו בעין להקרבה בבשיא תנהו מעין להקרבה
דבהן ומע'נ דבבשיל דחל הוה שבי מיידי דאבפל בחד מבפל בפלהו · לות

פרשה ג

א נפש כי תקריב מנחה ר׳ יצחק פתח °טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל ורעות רוח טוב מי ששונה שני סדרים ורגיל בהם ממי ששונה הלכות ואינו רגיל בהם אלא ורעות רוח רעותיה דמתקרי בר הילכן (בעל הלכות) טוב מי ששונה הלכות ורגיל בהם ממי שהוא שונה חלכות ומדות ואינו רגיל בהם אלא ורעות רוח רעותיה דמתקרי בר מכילאן (בעל מדות) טוב מי שהוא שונה הלכות ומדות ותלמוד ואינו רגיל בהם אלא ורעות רוח רעותיה דמתקרי בר אולפן (בעל תלמוד) טוב מי שיש לו עשר׳ זהובים ונושא ונותן ומתפרנס בהן ממי שהולך ולוות ברבית מתחלא אמרין דיוזיף ברביתיה מאבד דיליה ודלא דיליה אלא ורעות רוח רעותיה דמתקרי פרנסטיוסא (סוחר) טוב מי שהולך ופועל ועושה צדקה משלו ממי שהולך ונוזל והומס ונותן לצדקה משל אחרים במתלא אמרין גיפא בחזורין ומפלגא לבישה (מכאפת בתפוחי ומתחלקת לעניים) אלא ורעות רוח רעותי׳ דמתקרי בר מצוותא טוב מי שיש לו גינה ומובלה ומערר ומתפרנ׳ ממנ׳ ממי שהוא נוטל גנות של אחרים במתצה במתליא אמרין דאגר גינה אבל ציפורין דאגר גינין צפרין אכלין ליה אלא ורעות רוח רעותיה דאיתקרי מרי אסיאן (בעל מדות) א״ר ברביה טובה דריסה אחת שדרס חק״ה בבמערים כמה דתימא ועברתי °בארץ מצרי׳ בלילה הזה ממלא חפנים פיה הכבשן של משה ואהרן לטת שבזה היתה גאול׳ ובזה לא היתה גאולה

קהלת ר״ה פ״ד

אמר׳ יב

א״ר יוסי כל הקרבנות נתנו לישראל בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולא יעלו עוד את זבחיהם לשעירים אשר זנו אחריהם (ויקרא יז ז) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל (ויקרא כג מ) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחתם לכם אגדת אזוב (שמות יב כב) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול (במדבר יט ב) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה ולבן ארז ואזוב ושני תולעת (שם ו) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שני כבשים תמימים (ויקרא יד י) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שני תורים או שני בני יונה (שם ד) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה עגלת בקר בן בקר (שם ה) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם ו) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם ז) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם ח) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם ט) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם י) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם יא) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם יב) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם יג) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם יד) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם טו) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם יז) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם יח) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם יט) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם כ) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם כא) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם כב) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם כג) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם כד) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם כה) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם כו) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם כז) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם כח) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם כט) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם ל) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם לא) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם לב) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם לג) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם לד) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם לה) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם לו) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם לז) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם לח) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם לט) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם מ) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם מא) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם מב) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם מג) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם מד) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם מה) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם מו) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם מז) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם מח) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם מט) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם נ) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם נא) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם נב) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם נג) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם נד) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם נה) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם נו) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם נז) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם נח) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם נט) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם ס) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם סא) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם סב) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם סג) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם סד) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם סה) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם סו) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם סז) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם סח) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם סט) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם ע) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם עא) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם עב) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם עג) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם עד) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם עה) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם עו) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם עז) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם עח) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם עט) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם פ) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם פא) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם פב) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם פג) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם פד) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם פה) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם פו) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם פז) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרונים (שם פח) ולא נתנו לישראל אלא בשביל שיהא מתכפר להם על עון עבודה זרה שנאמר ולקחו לה שלשה עשרון סלת (שם פ

מתכת בכורות לא היה, גאולה בו. וע"ק מ"ם דנקט מעשה פיח הכבשן לימא
נמי כלו המכות שעשו משה ואהרן ולא היה בהם גאולה וי"ל שהכוונה
שהפעולות לא יכהנו לא כפי התכלית לא כפי גדלם או הטורח. הנמצא
בהם ולזה עם היות מעשה פיח הכבשן בטורח גדול שזרקו משה ככה ידו

נגאולה אמר ר' חייא בר אבא טוב מלא כף נחת זה יום השבת ממלא
חפנים עמל אלו ששת ימי המעשה אלא ורעות רוח רעותיה למעבר
עבירתיה בהון תרע לך שכן שאין ישראל נגאלין אלא בזכות שבת
שנ' בשובה ונחת תושעון א"ר יעקב בר קירשון טוב מלא כף נחת זה
העולם הבא ממלא חפנים עמל זה העולם הזה אלא ורעות רוח רעות,
דרשיעיא למעבר עבירתהון בעלמא הדין מיסת מתפרע מנהון
לעלמא ראתי כתתנן יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים
בעולם הזה מכל חיי העולם הבא יפה שעה אחת של קורת רוח
בעולם הבא מכל חיי העולם הזה ר' יצחק פתר קריא בשבט ראובן
ובשבט גד בשעה שנכנסו לארץ וראו כמה זרע יש בה כמה נטע
יש בה אמרו טוב מלא כף נחת בארץ הזאת ממלא חפנים בעבר
הירדן הזרו ואמרו לאו אנן בחרינן לן יהה"ד יותן את הארץ הזאת
לעבדיך ו' הוי ורעות רוח רעותיהון הוות ר"א טוב מלא כף נחת
זה קומץ מנחת גרבה של עני ממלא חפנים עמל ורעו רוח זה קטרת
סמים רקח של צבור שוו טעונה כפרה ווו אינה טעונה כפרה ;

ב נפש כי תקריב קרבן מנחה לה' יראי ה' הללוהו כל זרע יעקב
כברוהו ו יראי ה' : א"ר יהושע בן לוי אלו יראי שמים ו
ר' שמעון בר גחמן אמר אלו גירי צדק ר' חזקיה ור' אבהו בשם ר'
אושעיה אמרי אם בא הן גירי צדק לע"הב אנטונינוס בא בראש בלן
ומה ת"ל כל זרע יעקב כבדוהו אלו עשרת שבטים א"כ למה נאסר כל
זרע ישראל א"ר בנימין בר לוי זה שבט בנימין שבא באחרונה כתיב
כי לא בזה ולא שקץ ענות עני בנוהג שבעולם שני בני ארם נכנסי
אצל הריין א' עני וא' עשיר ואל מי הריין הופך את פניו לא אל
העשיר ברם הבא ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע הני נזר
תעניתא נחת מטרא אמר לאו משום דאנא כדי לא משום דכתיב
כי לא בזה ולא שקץ ענו עני ובשם שלא בזה את תפלתו כך לא בזה
את קרבנו שנ' נפש כי תקריב וגו' ;

יעוב

הנשמות כדעת קלת מ"ם מבל חיי מינה מ"ם היתרון אלא מ"ם הסכה וימ'
מה יפה סיקנה האדם שעה של קורת רוח בעולם הנשמות מסכת וזכות כל
חיי שעה"ז אמר אם יהיו מסתדל לקנות שעה מ"של קורת רוח
בעה"ב מסדיו ומכואר לכל מעיין אמין לשון המשנה סוכל פירושו וכ"ש
מנדה דיקן דטוב מלא כף נחת וכו'
דדרים ט"ב עה"כ מכואר ספיר שטוב
העה"ב מהעה"ז והקושיא שהקשה
שאחר אמין יהם ודמיון לקורת רוח
של עה"ב עם חיי שעה"ז ולכן לא ינדק ישעי' ל
לומר זה טוב מזה מינה כלום שמחת
שים לב קורת רוח בעה"ז בכר יכנס
קורת רוח של עה"ז עם קורת רוח של
עה"ב כיחס מ' ויכרך לומר זה טוב
מזה מע"פ שרחוקי מאד כדמיון שמ"ת
לומר כלשון אחרת וכמו גדול מדוכנו
מכל אדם וטוב לחסות מיי מכטוח
בנדיבים שמע"פ אמין ערך לזה עם מדב"ב
זה מתאחר שים לב גדולה כאחרים וכל
טוכה בכטחון הנדיבי יאמר גדול יי'
וטוב לחסות כיי וכלה רבי' כמה זרע
וכו' פי' שים מקומו רבי' רמוים לזריע תלי"ד
ונטיעה טפי מעבר הירדן שמע"פ
שהאדם רחבת ירים אין כ"ב מקומו'
רמוים לזריע ונטיע ולכ"מ טוב מלא
כף נח כאמר הזה וכו' שמקו קטן כאמר'
הזה טוב לפי שים בו נחת רוח לזריע
ונטיע ות' מקו רחב בעבר הירדן שים
בו עמל למק מקו לזריע וכמ"ק ברס"
כתה בית זרע כמה בית נטע וזה ות' סס
מבו כדפי' ועי"ה י"ל שהכוונ' לזריע
ונטע מלו ומ"ט ע"ד זרעו לכם לצדק' סס
וכדמש לקמן פ' כ"ה ונטעתם כל עץ
מאכל ויר שהכירו במ"ע ישראל לקנין
הסלמו כמלות התלוין כאדם וכחכמת הנמלאת בה ולו"מ שטוב מעט מחלת
מהרכ כח"ל סהי עמל ודחוק מקנין הסלמו: הזרו ומת וכו' כלו מ"ם ורעו'
רוח היינו מאמר שחזרו ואמרו אין לנו שום תרעות על אחרי כי אמנו הוא
שרגינו בעבר הירדן ואמרנו יותן את הארץ הזאת וה"נ כמ"ק חזרו ואמרו
מה לא אנן גרמי לן לא אמרי אכן יותן לפי אחר הזאת ואיכ למי מאי נפק;
מינ' שאמרו כן בני ראובן ונד דרמיו לה קרא וי"ל שמפני שמע"ר ראיתי את
כל עמל וכו' אמר שפעמי יכח' אדם כמה שאינו נאות שילך אחרי מה שכתו
ושוב יתחדש ולא יוציאנו כענין בני ראובן ונד : זה קומץ מנחת גרבה
דכתי וקמץ משם מלא קומצו: זה קטרת סמי' דכתי' ומלא חפניו קטר סמי'
וקרמו עמל להיו טורח גדול במעשהו שלריך כתה סמכי' ושחיקה ופטום
והזור' למכתש' כדי לקיים בה מצות דקה כדאי' בפ"ק דכריתו והקטרתו
נמי הוה טרח שלריך ליהה שלא יהוה כדאי' כגון ואו' ורעו רוח ויתכן שיר
שכרון רוח והוא מענין העמל מ"ב פי' לשון הגון כפירושי דלעיל ומקומ"ן
המנח' קאי שהוא לרגון שפי כלעיל : שעונה כפר' כלו כהה לכפר' וכ"ן
הלשון בת"ק והכפר' מפורש שם דמ"ר יצחק וכהה עכן הקטרת הכשוי הוה
אין אנו יודעי' מהו עד שבא דוד ופירשו שבא בשאת עון עמך וכו' . יראי
יי' הללוהו הגד"ו ס"ל נמי דמ"ש נפש המנח' מפני שים בה רגון נמו' כדעת
המגד' הקודמת אלא דס"ל שטע' הרגון בכאן משום דהויא מנחת פני ירד"יי'
כה שפי ולהכי מייתי כי לא בזה ולא שקץ ענות עני שיי' הוסף פניו לעני
כדבשמו ומיידי דמייתי האי קרא מפ' ואזיל ירא יי' הללוהו דכתי' מקמי'
אלו ירא שמים כ"מ מה הוסיף על לשון הכתו' ושוד דמשמ' דסלי' אמ"ד אלו
גרי צדק וק"ד דגרו הגדק נמי ירא שמים הם ומאי דעתו לפר' ירא יי' על
חסידי מ"ם כדפי' המפ' נבו ירא יי' ברכו את יי' שסם העבו הכאי' להפלל
בית יי' ולפי שמ"ם לא יכירו את יי' מגד שמו המיוחד אלא מגד היותו שכה
רמוז ומשניה לב"מ דה"ל כאן כתי' ירא שמים אלא שהכתוב הזכיר את יי'
בשמו הנודע לנו ור' קאמ' דלא מיירי אלא בגרי הגדק שהם מכירי' שם יי'
ולפי שאינ' מזרע יעקב וישראל פי' אותם שכתו' מכל רי' כל שכר דבכלל זרע
יעקב וישראל מיכללי נמי גרי' שבשם ישראל יכונו מ"נ דעת רי' בל לפ' ירא יי'
על המיוחדי' שביישראל שהם ירא יי' ירא הרוממו' כדפי' בעל גור' תהלות
וכן פי' הרד"ק גבי ירא יי' ברכו את יי' שהם חכמי יש' המתבודדי' בכי' יי'
ובאו ירא שמים ר"ל ירא הרוממו' דשמים לשון רוממו' וגוב מ"ב ירא
מתין ירא העליונ' ליי' שהיא ירא הרוממות שאין הגלם ירא העונש
וכדפי' נבי ויהי מורא שמים עליכ': אל גרי צדק דומי' לירא יי' ברכו את
יי' דמשמ' גרי' מדלא כתי' כמו בית כדאמ' לקמן ס"ר פ"ח: אם כתי' מי יכ'
ספיק' והלא אפי' חסידי מ"ם יש לשם חלק לעה"ב וכדברי רב' לפי' ס"מ פי' ב
סי' ר"ב ס"ם גרי צדק ואין לפ"מ כפי' גרי צדק להתגיי' לעתיד וכדמשמע
מלישנ' דס"ט דהא אין מקבלי גרי' ליות המשיח כדאית ביבמות פ"ב ואי
שמענתם גגרי' להתגייר אע"פ שאין מתקבלי כל מ"ה הכי הוו כדא' כפ"ב
דע"מ ולישנ' דס"ט קרא ול"כ דברשי' הכא ועוד דהא דקאמ' מנטונינוס
בא בראשם אתא לות שבתגיי' אמרי' מנטונינוס וכדמייתי לה בירוש' בבי פלונת'
דאית דאמרי מינייר ואית דאמרי לא מינייר לדאיה שבתגיי' ושמע"ל
דס"ל כדע' בעל הטיקרי' שבימו' המשיח תהיה תתיה לעדיקי' נחורי ליות
הדין תהיה תתיה כוללת כדכתיב לעיל ס"מ פכ"ז סי' נ' ולכן גם אמר אם
גרי הגדק יזכו לתחיה שבימות המשיח אז שמא

אין

מתכת בכורות לא היה' גאולה בו. וע"ק מ"ם דנקט מעשה פיח הכבשן לימא
נמי כלו המכות שעשו משה ואהרן ולא היה בהם גאולה וי"ל שהכוונה
שהפעולות לא יכהנו לא כפי התכלית לא כפי גדלם או הטורח הנמצא
בהם ולזה עם היות מעשה פיח הכבשן בטורח גדול שזרקו משה ככה ידו
כדפרש' ונתקשה המעשה שהיה לאחר
בכל מארן מצרים ומכת בכורות לא
היה רק בבכורי מצרים לבד ולא
בטריה את משה בדבר לא בדריסה מ'
שבר יי' במצרים שמה הדבר מאחר
שהתכלית בשחין לייסר את המצריים
בחטאתם ולא להוציא את ישראל עדיין
והתכלית במכת בכורות לגאול את
ישראל ראוי שיקרה זה המעשה יותר
טוב שהתכלית ליטיב טוב מהתכלי'
שהוא לעשות נקמ' ולהכי נקט השחין
שפי מאחר המכות משום דהוה היה
טירחא יתירא כדפי' ועוד שהיה הנס
גדול יתר מאד שמעט פיח הכבשן
נתפשט והיה לאבק בכל גבול מצרים
ועוד שמכה זו נגעה בעצמם ובשרם
של מצריים והחרטומי' שפי מזוזתם
ויתכן שהוציאנו שתכלי' הגלת הנדיק
שהוכה לעשות גם עליה שפי מתכלי'
פרשום המכונה הפך שברת בעל דרך
המונה בת"ב שכתב שלא יעשה ה'
גם אלא לעורך פרשום המונ' להשלמת
השכל ולפי שכתבת השחין נתפרשמה
המכונה שלו הודו ולא כושו וכמ"ש
ולא יכלו החרטומי' לעמוד לפני משה
ולכן לא הוצרך יי' לאחוז את לבו שלולי
זה ככר היה פולח את ישראל אלא שרצה
יי' להרבות עוד אותותיו לפרסם כחו
הגדול כמ"ם ואולם בעבור זה
הממדתיך וכו' ומכת בכורות היה התכלית לגאולת ישראל לכן יאמר
שפעולה זו טובה מזו ולפ"ז ניחא שפי מאי דנקט השחין שזו היתה המכה
הראשונה שבה הודו המונה . ממלא חפנים פיח הכבשן וקרי לה עמל
מפני שזרקו משה בכל כחו כדכתיבנא ואו' ורעות רוח יר' שזרקו בחויר
ונתפשט לכל רוח הגבול מצרים ולכאה לתימה שמכני שלא היתה גאולה
בו קרי ליה רעות רוח דמ"מ היה בו תכלית טוב כדפי' ; זה יום הבשת
ק' מאי קמ"ל פסיטא שהמנוחה טובה מהעמל ואפי' לא היה שבת וכדכתי'
לעיל ומה צריך רמיה שאין ישראל נגאלין וכו' ומיר"ל דבבר שבת אע"פ
שמפסיד כמלאכתו עדיף מהריוח שמרויח במלאכת יומי המעשה הא נמי
פסיטא דאין ערך לבבר המנוח עם המתון ועוד מה ל"ל מפני שבר הגאולו
וי"ל שהב' שבשבת אע"פ שבוכת מלאכתו מרויח יותר מהם שמרויח
במלאכתו ביומי המעשה שבזכות שבת מתעבר כדלעיל ס"פי"ח וכרי
אלא יקשה מה פיעיל זכות המנוה אפי' לעה"ז נוסף על עיקר הבבר
לעה"ב מייתי מה שנגאלין בזכות בשבת .

ועי"ה יי"ל דעמלו' אמי המעשה דקאמר היינו במלות מעשיות פיוכל
לעשות בחול ולא בשבת כגון עשיית מעקה וקביעות מזוזה וכתיבת
ס"ת וכיוצא והכוונה שלפי שבבר ואחר
בהעדרה ולכן יקשה בענין הבבת שהיא מנוחה אין יקנו בו שלימות
ובדכתי לעיל ס"פי"ח סי' ט' ובפ"ב בסי' כ"ח לב"ח שטוב הבלתו המוסג
מהבבת אע"פ שהוא בהעדר פעולה מהמוסג מהמלות המעשיות והכיח
דחיה מתה שאין נגאלין לא בזכות שבת כד' דהא עדיפא מאחר המלות :
אלא בזכות שבת וא"ת נהי דליף מבבוכה ונחת תוספון שיגאלו בזכות
שבת דאי בבבוכה היינו בהקשה ובכטחה דבתריה אבל מנ"ל
דדוקא בזכות שבת ולא בזכות אחר וי"ל דאל"כ בבוכה ונחת לת"ל הא
מסתיבות אחר יאמרו שבתותי ל והכיאותים ל הר קדשי ולפי שאלמלא יאמר
שמרים ב' שבתות בהלכתן מיד נגאלין כדאי' בפ' כל כתבי מ"ק לעני' ס"ב
ס"ל מאמע דדרשי נבי שמרו משפט ועשו צדקה שבזכו' הגדק' והדין תבא
הגאולה וכפ' יום הכפורי' גדולה תשובה שמביאה גאולה ולקמן ס' אתחנן
אמ' שאין נגאלין אלא מתוך ה' דברים ואין שבת מהן וכפ' חלק כל העוסק
בתורה לשמה מקרב את הגאולה יי"ל דה"פ שאינ"ם נגאלים בזכו' אחרת
לא יוצילו אלא"כ זכות שבת נמי בהדייהו ולקמן נמי דקאמר שאין נגאלין
אלא מתוך ה' דברים ה"פ אמ"ל אלא דאיכא ה' דברים אלו נמי . מיסת
מתפרע וכו' פי' שרגונה לתלאת תתותם בעה"ז בכדי שיפרעו מהם בעה"ב
שאין חוטאים רק להנאת העה"ז ולא יחוטו לעה"ב בכלל ופי' מיסת כמו
מסת בדבת ידך . ברתנן יפה זכו' דרשא קאי דקאמר טוב זה העה"ב
ומייתי מדתנן יפה שעה מ"של קורת רוח וכו' ומיידי דמייתי הא מייתי
כלה מתני' ודע שבעל כ"מ הוקשה לו מאי יפה שעה מ"של קורת רוח בעה"ב
וכו' שאחר שסיחם והפחות ואיתר לא יאמרו כי אם על הדברי' שהם אחת
מין מ"ו והקורת רוח שבעה"ב אין לו יחס ודמיון עם חיי העה"ז אין לדק
עליהם אומר יפה זה מזה והשיב אמ"ש העה"ב הוא עולם התחייה כדעת
קצת הגדק שיאמ' שסע"ו הוא יתר מהעה"ז כאיכותו שיפה שעה מ"של קורת
רוח שהם לענין השתתה והעונג וכבוד ומעלה מכל חיי הע"הז שיפול נד
הלמוי בריהם בהיות כל מ"מהשלמות בגוף ונפש ואם הע"הב הוא עולם

הנשמות כדעת קלת מ"ם מבל חיי מינה מ"ם היתרון אלא מ"ם הסכה וימ'
מה יפה סיקנה האדם שעה של קורת רוח בעולם הנשמות מסכת וזכות כל
חיי שעה"ז אמר אם יהיו מסתדל לקנות שעה מ"של קורת רוח
בעה"ב מסדיו ומכואר לכל מעיין אמין לשון המשנה סוכל פירושו וכ"ש
מנדה דיקן דטוב מלא כף נחת וכו'
דדרים ט"ב עה"כ מכואר ספיר שטוב
העה"ב מהעה"ז והקושיא שהקשה
שאחר אמין יהם ודמיון לקורת רוח
של עה"ב עם חיי שעה"ז ולכן לא ינדק ישעי' ל
לומר זה טוב מזה מינה כלום שמחת
שים לב קורת רוח בעה"ז בכר יכנס
קורת רוח של עה"ז עם קורת רוח של
עה"ב כיחס מ' ויכרך לומר זה טוב
מזה מע"פ שרחוקי מאד כדמיון שמ"ת
לומר כלשון אחרת וכמו גדול מדוכנו
מכל אדם וטוב לחסות כיי מכטוח
בנדיבים שמע"פ אמין ערך לזה עם מדב"ב
זה מתאחר שים לב גדולה כאחרים וכל
טוכה בכטחון הנדיבי יאמר גדול יי'
וטוב לחסות כיי וכלה רבי' כמה זרע
וכו' פי' שים מקומו רבי' רמוים לזריע תלי"ד
ונטיעה טפי מעבר הירדן שמע"פ
שהאדם רחבת ירים אין כ"ב מקומו'
רמוים לזריע ונטיע ולכ"מ טוב מלא
כף נח כאמר הזה וכו' שמקו קטן כאמר'
הזה טוב לפי שים בו נחת רוח לזריע
ונטיע ות' מקו רחב בעבר הירדן שים
בו עמל למק מקו לזריע וכמ"ק ברס"
כתה בית זרע כמה בית נטע וזה ות' סס
מבו כדפי' ועי"ה י"ל שהכוונ' לזריע
ונטע מלו ומ"ט ע"ד זרעו לכם לצדק' סס
וכדמש לקמן פ' כ"ה ונטעתם כל עץ
מאכל ויר שהכירו במ"ע ישראל לקנין
הסלמו כמלות התלוין כאדם וכחכמת הנמלאת בה ולו"מ שטוב מעט מחלת
מהרכ כח"ל סהי עמל ודחוק מקנין הסלמו: הזרו ומת וכו' כלו מ"ם ורעו'
רוח היינו מאמר שחזרו ואמרו אין לנו שום תרעות על אחרי כי אמנו הוא
שרגינו בעבר הירדן ואמרנו יותן את הארץ הזאת וה"נ כמ"ק חזרו ואמרו
מה לא אנן גרמי לן לא אמרי אכן יותן לפי אחר הזאת ואיכ למי מאי נפק;
מינ' שאמרו כן בני ראובן ונד דרמיו לה קרא וי"ל שמפני שמע"ר ראיתי את
כל עמל וכו' אמר שפעמי יכח' אדם כמה שאינו נאות שילך אחרי מה שכתו
ושוב יתחדש ולא יוציאנו כענין בני ראובן ונד : זה קומץ מנחת גרבה
דכתי וקמץ משם מלא קומצו: זה קטרת סמי' דכתי' ומלא חפניו קטר סמי'
וקרמו עמל להיו טורח גדול במעשהו שלריך כתה סמכי' ושחיקה ופטום
והזור' למכתש' כדי לקיים בה מצות דקה כדאי' בפ"ק דכריתו והקטרתו
נמי הוה טרח שלריך ליהה שלא יהוה כדאי' כגון ואו' ורעו רוח ויתכן שיר
שכרון רוח והוא מענין העמל מ"ב פי' לשון הגון כפירושי דלעיל ומקומ"ן
המנח' קאי שהוא לרגון שפי כלעיל : שעונה כפר' כלו כהה לכפר' וכ"ן
הלשון בת"ק והכפר' מפורש שם דמ"ר יצחק וכהה עכן הקטרת הכשוי הוה
אין אנו יודעי' מהו עד שבא דוד ופירשו שבא בשאת עון עמך וכו' . יראי
יי' הללוהו הגד"ו ס"ל נמי דמ"ש נפש המנח' מפני שים בה רגון נמו' כדעת
המגד' הקודמת אלא דס"ל שטע' הרגון בכאן משום דהויא מנחת פני ירד"יי'
כה שפי ולהכי מייתי כי לא בזה ולא שקץ ענות עני שיי' הוסף פניו לעני
כדבשמו ומיידי דמייתי האי קרא מפ' ואזיל ירא יי' הללוהו דכתי' מקמי'
אלו ירא שמים כ"מ מה הוסיף על לשון הכתו' ושוד דמשמ' דסלי' אמ"ד אלו
גרי צדק וק"ד דגרו הגדק נמי ירא שמים הם ומאי דעתו לפר' ירא יי' על
חסידי מ"ם כדפי' המפ' נבו ירא יי' ברכו את יי' שסם העבו הכאי' להפלל
בית יי' ולפי שמ"ם לא יכירו את יי' מגד שמו המיוחד אלא מגד היותו שכה
רמוז ומשניה לב"מ דה"ל כאן כתי' ירא שמים אלא שהכתוב הזכיר את יי'
בשמו הנודע לנו ור' קאמ' דלא מיירי אלא בגרי הגדק שהם מכירי' שם יי'
ולפי שאינ' מזרע יעקב וישראל פי' אותם שכתו' מכל רי' כל שכר דבכלל זרע
יעקב וישראל מיכללי נמי גרי' שבשם ישראל יכונו מ"נ דעת רי' בל לפ' ירא יי'
על המיוחדי' שביישראל שהם ירא יי' ירא הרוממו' כדפי' בעל גור' תהלות
וכן פי' הרד"ק גבי ירא יי' ברכו את יי' שהם חכמי יש' המתבודדי' בכי' יי'
ובאו ירא שמים ר"ל ירא הרוממו' דשמים לשון רוממו' וגוב מ"ב ירא
מתין ירא העליונ' ליי' שהיא ירא הרוממות שאין הגלם ירא העונש
וכדפי' נבי ויהי מורא שמים עליכ': אל גרי צדק דומי' לירא יי' ברכו את
יי' דמשמ' גרי' מדלא כתי' כמו בית כדאמ' לקמן ס"ר פ"ח: אם כתי' מי יכ'
ספיק' והלא אפי' חסידי מ"ם יש לשם חלק לעה"ב וכדברי רב' לפי' ס"מ פי' ב
סי' ר"ב ס"ם גרי צדק ואין לפ"מ כפי' גרי צדק להתגיי' לעתיד וכדמשמע
מלישנ' דס"ט דהא אין מקבלי גרי' ליות המשיח כדאית ביבמות פ"ב ואי
שמענתם גגרי' להתגייר אע"פ שאין מתקבלי כל מ"ה הכי הוו כדא' כפ"ב
דע"מ ולישנ' דס"ט קרא ול"כ דברשי' הכא ועוד דהא דקאמ' מנטונינוס
בא בראשם אתא לות שבתגיי' אמרי' מנטונינוס וכדמייתי לה בירוש' בבי פלונת'
דאית דאמרי מינייר ואית דאמרי לא מינייר לדאיה שבתגיי' ושמע"ל
דס"ל כדע' בעל הטיקרי' שבימו' המשיח תהיה תתיה לעדיקי' נחורי ליות
הדין תהיה תתיה כוללת כדכתיב לעיל ס"מ פכ"ז סי' נ' ולכן גם אמר אם
גרי הגדק יזכו לתחיה שבימות המשיח אז שמא

אין

אין זו רק לנדיקי ישראל ודי לגרי הנדק שיהיו ליום הדין ורגלים לפי זה
מגרסת הירוס דגרסי' אם כהים לעתיד לבוא ולסון זה על ימות המשיח
משמע מדמייתי לה התם כתר הא דתני עשרת הדברות אין להם חלק
לעה"ב ואיכא רוחים לעתיד לבא משמע דעתיד לבא היינו ימות המשיח
דעלה קאמר תנא דתתני' אין עתידין
לחזור כדפרש"י והיינו דמייתי הכא
מימרא דר' אלעזר דמשום דהאי קרא
בימות המשיח משמעי מכיון דמפרש
זרע יעקב כבדוהו כי הסבטים והיינו
בימות המשיח שעתידים לחזור ויקשה
מ"כ היכי מפרש ירמי' יי' בגירי הנדק
שלא יזכו לתחייה בזמן הזה
להכי מייתי סיעתא מדרבי אלעזר
דמספקא ליה מילתא ומכיון דלא
פשיט לן שלא יזכו אז מכי לפר' קרא
בהו • ומה ת"ל דכשלמה אי ירמי' יי'
היינו כהנים וזרע יעקב לויים וזרע
ישראל כמשמעו כדמפ' בסוה"ט וכיון
דגריכי הכל אי ירמי' יי' גרים מה כ"ל
תו זרע יעקב וישראל הא כמה"ם אתו
ולימא למימר דמשום דכתי' זרע יעקב
ויסר' מייתר ירמי' ה"לגרים מ"ב דמשו'
דאין קלוסם שוה דהכני קאמ' הללויהו והכני כבדוהו והכני ונורו שהם
עניים מתחלפים כמ"ש המפר' לה"ק לכלהו דא"כ לימא בריסא זרע יעקב
והדר גרי' ומשני דזרע יעקב מנטריך לי הסבטי' לאמעוני שעתידי' לחזור
לאפוקי מר' עקיבא דקאמר אין עתידין לחזור כדאיתא בפ' חלק וזרע
ישראל מנטריך לסבט בגיתין והיינו תנאי הגבעה דסד"מ דאין להם חלק
לעה"כ שחטאתם כבדה מאד כמעשה הפלגש ועיד שגרמו לאחר כתה
אלפים מישראל ואע"פ שלא נחלקו התנאים בזה כמו שנחלקו בדור המבול
וי' הסבטי' דאיכא קראי דמוכח דאין להם חלק לע"הב מ"מ מסברא סד"מ
למימר הכי: שבא בחרונה ולהכי דמיז ליה כאו' זרע ישראל טפי מאחר
סבטים דמשמע מי שכבר נקרא מהיהם ישראל בשגזרע ואין זה אלא בנימן
שנולד אחר שנאמר לו לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל. ברם הכא
וכו"ק דמה ענין לדין הכא דמייתי מענין הדיין ועוד דדיין שהוסף פניו
לעשיר הוא מנושאי פנים בעשבט כי דיין אמת לא יכיר פנים במשפט
ומאי רבותיה דק"בה שלא יעשה כדיין הרשע ופול דדיין ב"ויסביר פנים
לעשיר מפני הנאתו אבל לפני הקב"ה פש"ט דעשיר ורש שוים כי מה בצע
בתמונו של עשיר להקב"ה ס"ס שיר לו פנים אדרבה קרוב ה"לנשבדי לב
וכ"ם מ"ש שלא בזה את קרבנו מהי תיתי שיבזה קרבנו אם מפני שהוא
מעט הערך פשיט שמאחר שהוא אלו יותר קשה מהקרבן המרובה לעשיר
ארלוי שיחסב יותר וכמ"ש לקמן כלו נפשו הקריבה וי"ל שמפני שהעני
בחזקת שאינו הגון כי עניות לא הניח אדם טובה וכמ"ש ופן אורם ונגנבתי
להכי אם"ד שלא תקוכל תפלתו וקרבנו כרגון כמו של עשיר שהוא מוחזק
בכשרו על הרוב וכ"ם אם קרבנו לא יהיה ברוח נדיבה כ"כ שהשובתה ק"
מחד בעיניו ולהכי אמשעינן שתפלתו מקובלת בשהיא בכונן ולא יפנה
אל הארון מעשיו כי מסגולת התפלה להועיל אע"פ שאין המתפלל כדאי
במעשיו וכדפי' לעני' ל"א אמ"ד סי"ט ולהכי מייתי מהדיין שדרכו להסביר
פנים שפי לעשו' והיינו שדעתו יותר קרוב שהדין עם העשי' שהעני יותר
מוחזק ברשע מהעשיר ולכן הסכרה נותנת שהעני רוצה לגזול מהעשיר
ולא בהפך ולכן יקדק הדיין הרב מחרי טענת העני שלא יכשל להנדיקו
שלא כדין אחנס הקב"ה בענין שתפלה אינו נמשך אחר חזקת העני אלא
חפץ לנדקו מאחר שתפלתו זכה ויתכן שהעני הנו' כאו' כי לא בזה עטות
עני היינו עני מתורה ומ"ט כתו שאף בהא דאמ' לקמן כל"א ראשך עליך
בכרמל הרשים שבכם וכו' ור"ל פעם היותו עני מתורה ומ"ש ישמע יי'
תפלתו והוא מ"ס ר' חני לאו משום דאתא כדאי ומשין זה הביא מה שלא
בזה קרבן העני כי העני בתמון בחזקת עניות תורה ומ"ט כדפי' ויתכן
עוד שענין מה שהביא מהדיין היינו שכאשר יהיה דין לפניו' לעשיר
בתנות עם העני והריק לא יהיה יי' מכריע לזכות הנדיק יותר אם יהיה
הרשע עלוב וכמ"ש לקמן פ"ל והשלים יבקש את נרדף אפי' נדיק נרדף
רשע וכו': יעזוב רשע דרכו וכו' אפי' לפ' מ"ש נפש כתנחא לרמז
שסליחת עשירית האיפה ויתור שויתר הקב"ה מהלו וכדשמוך ולהכי
מייתי האי קרא דדרים לה אכי ירבה לסלוח ומיידי דמייתי קרא
דרים ליה כדרך המדרש ודרים כפש לשון ויתור וכבוי.
וכדרך שאתר באיכה רבתי כפ' ותזנח מסלוס נפשי אמתי קרי לה כפש
דהיא נפיסה ויתכן דה"נ דרים לה לשון חפץ כדלעיל והיינו שמרגונו ית'
הטוב לומר סליחה לעניים משורת הדין ואע"נ דמנחה זו לאו על חטא
בא"ד כיון דהוי עשירית האיפה כהיא הכאה על החטא כמ"ש בת"כ רמז
למילתא הכא: כיצר אדם צריך להתודות לא פליג אתנאי דתניא כיצר
מתודה אומר עויתי פשעתי חטאתי דכרי ר"מ וחכמים אומרים חטאתי
עויתי פשעתי וכדאכתיב לה בסמוך דאה"נ דלסדר זכר העונות יתודה
כך ומ"ח נ"ל לר' כיצא עוד אלו הדברים לתקן המחשבה והדבור והמעשה
כדאכתיב בסמוך • ערב יה"כ דמלות ולוי יום הכפורים עם חציצה
אבל אחרו חכמים מתודה קודם אכילה שמא תטרף דעתו עליו מחמת
הסעוד כדתניא בפ' יום הכפורים: מורה אני וכו' מפני דדרך המשוכה
לתקן המחשבה והדבור והמעשה המחשב שיתחרט אדם מעונותיו הדבור
שיודה על פשעיו המעשה שיקבל עליו שלא ישוב עוד לכסלה וכמ"ש בעל

הפיקרים בת"ד פ"כ ולכן הזכיר ג' הענינים כאן כולו על הודוי אוי
מודה אני לגרסא זו אם חטאתי והרע עשיתי לגרסת ירושלמי ועל החרט
שהרי מתחרט אומר בדרך רע הייתי עומד מאחר שמודה שהיה דרך
מתחרט ולא מהעמידה בו ועל המעשה אומר מה שעשיתי לא אעשה ע
כמוהו ולפ"ז מאי דמייתי מיעזוב ר
דרכו היינו שתזכי' הענינה שלא יש
עוד לכסלה ומה"מ יעזוב רשע דר
מייתי לה"מ כדר' רע הייתי עומד ובזה
גרסי' בדע' רע' הייתי עומד ובדר' רחוק
הייתי מהלך ולפ"ז יליף מ"ש בדע' ר
מאים אין מחשבותיו ונכים' נאמי שמקב
שהעבירה אם במחשבה ואם בדבו
ואם במעשה התורה על רוע המחשב
והמעשה והדבור בכלל בהלי
בדרך רחוקה שאף שענינו מעש
פעמים הדבור נ"כ הוי מעשה כדאמ
בגמ' עקימת שפתיו הוי מעשה •
שהמהול לי וכו' משום דמזכיר פ
ופשע וחטא נקט בכל חד לשון כפר
משונה לגחות הלשון • על כל פונו
וכו' מאי דנקט עון ודדר פשע וחטא
אתי כר"מ דתניא בפ' המוכה כיצ
מתודה אומר עויתי פשעתי חטאתי וכן בשעיר המשתלח הוא אומ
והתודה עליו את כל עונות בני ישראל וכן במשה הוא אומר כיצא עון ופש
וחטאה דר"מ וחכמים אומרים עונות אלו זדונות וכה"א הכרת תכר
הנפש ההיא עונה כה הפשעים או המרדים וכה"א תלך מוקש פשע
ואומר אז תפשע לבנה בעת ההיא חטאת אלו שגגות וכה"א נפש כי תחטא
בשגגה אחר שהתודה על הזדונות ועל המרדים חוזר ומתודה על השגגו
אלא אומר חטאתי עויתי פשעתי וכן בדוד הוא אומר חטאנו עם אבותינ
העוינו והרשענו וכן בשלמה הוא אומר חטאתי ועויתי והרשעתי וכ
בדניאל הוא אומר חטאנו ועוינו והרשענו ומרדנו אלא מה הוא שאמ
משה בוטש עון ופשע וחטאה ונקה אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע בשע
שחוטאים ישראל ועושים תשובה עשה להם זדונות כשגגות ע"כ ובתלמוד
איכא מתורמי נמי דסכירא להם כר"מ וקנת מהפוסקים פסקו כחוק
אבל בירוס גרסי' הכא פשעי והדר עונותי והדר חטאתי והא לא כר'
ולא כרבנן • באדם שהוא מלחים וכו' יר"ל כאים און מחשבותי
המחשבות מבעי ליה כדאמר און לשון יחיד במקום רבים שהוא אם המ
מ"ג לימא אים אונאות מחשבותיו ולהכי מתרצי דדמז הכתוב שהעבירו
הרבות עם היותם קלות בענין המחשבות הרבות ילמדו ויהיו לאחדי
כאלו הן עבירה מ"קשה והתורה וענין זה לדעת ר' לענין הבוכה
לפעמים הכפל העבירות הקלות יגרף הענוש לענש בעבירה חמור
וכדקי"ל מי שלקה ושנה מכניסין אותו לכיסה כדאי' ביבמות וכן כתב
יונה בשערי תשובה בעיקר הי"ג שבשער הא' שבהתמדת העבירות הקלו
יחשבו גם הן כחמורות בהגדרף עונם כל פעם ומשלו על זה מתוס ב
מפי שהוא נרפה וחלש וכאשר יכפלו אותו כפלים רבים יעשה עבות חזק
ולו"א כאדם שהוא חלש כ"נסרים ברזלה לעשות כלם חנסר כגון מט
אז מחיצה ולהיות הנסר דק ילחים עמו אחר ויהיו שניהם לאחדים כאל
הן נסר אחד חזק ועב אחנסם ענין זה לר' יוסי לענין התמדת העבירו
והתחזק רוע התכונה ע"י הרגל עם היות כל עבירה מבד עצמה קל
ואיכא נעשית חמורה ע"י גרוף האחרות וכ"ב שם עוד ר' יונה שבהתמדת
על העבירה נעשית לו כהיתר ויפרוק עולם מעליו ולא יסתחר מחנ
ולו"א כאדם שמדבק כ' כרשי המטה דהיינו אם"א מ' מכרעי המטה ד
ולא יוכל לסבול משא המטה ידבק עמו כרע אחר וכהנמדם יסבלו המש
שיחזק כחם ולפי שאין העבירה עצמה המתחזקת לדעת זה אלא הכח המוכ
והתכונ' הרפה המביא ל העביר' הוא המתחזק כדכתיבנא דמה שעני
לחזוק כרעי המטה שאין הכוונה בחזוקם מבד עצמם אלא להיותם חזקו
ליאם משא הנתון עליו: ואתנם מנסחת הילקוט יר' דקיימתי ר' יצחק ור
יוסי אסיפה דקרא ולפ"ז י"ל דמשום דק"ל דמאי כי ירבה לסלוח סיבה שאין
טע' כרכוי והכפל הסליחה כמו שאכתוב בסמוך דדר' עזיר' לה ר' יצחק ור
יוסי דלעולם בהכפל הסליחה מיירי אמנם עניינה לר' יצחק שיי' יכל
יסורין רבים על האדם כדי לסלוח כפם עונו לפי שלא יספיק מ' מהם
לתחילת הענין ולא ידע' יי' בתיתו אז בעונם קשה ולכן יביא עליו יסורי
רבים שיוכל לסבלן ועל ידן יתחול עונו ולפי שכל מ' מהיסורים שבה
הסליחה אמר על רבויים כי ירבה לסלוח ועוד"א כאדם שמדבק ב' נסרים
שכח כל א' מעט והנמדם יתחזק כדפי' ולר' יוסי ענין הכפל הסליח
הוא שיביא יי' יסורין על החוטא יותר מכדי נורך כפרתו כדי להרבות
שכרו ומעלתו ע"ד כי לקחה מיד יי' כפלים וענין יסורין של אהבה
שהן על חטא קל כמ"ש הרמב"ן בספר הגמול ומ"מ לפי שהן יותר
מכדי חטאתו כדי להרבות שכרו הוו יסורין של אהבה •
וכו"א כאדם שמדבק כרשי המטה פי' שכא' מהם קנר מדבק עמו אחר ראשו
של זה בסופו של זה ועל ידי כן המטה נגוהה: רבנן ורשב"י משום דבע
לאתויי דר' עזיר' מייתי הא דרבנן ורשב"י דשמעת ללא הראה ה' לאחר הס
עשירית האיפה היינו מפני שזו מויתור ה' מהלו ולא בזכות אחרים כמו
שאף ומטע' זה נמי לא נאמר לא כרמז לרשב"י • כל הכפרות משום לאחר
במה אדם והוסיכו ה' בכפרות שאני נופן לבנין כדלעיל ס"ש אמ"ר
לכן הראה לו כל הכפרות חון מעשירית האיפה אף"פי שנם היא בא
לפעמים

ג יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו: א"ר ביבא בר אביא
ביצד אדם צריך להתודות ערב יום הכפורים צריך לומר
מודה אני בל רע שעשיתי לפניך בדרך רע הייתי עומד
שעשיתי עוד לא אעשה כבוהו יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתמחול
לי על כל עונותי ותסלח לי על כל פשעי ותכפר לי על כל הטאתי
הרא הוא דכתיב יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וגו':
רבי יצחק ור' יוסי בר חנינא • רבי יצחק אמר כארם שהוא מלחים
(ידיכין) שתי נסרים ומרביקן זה לזה. רבי יוסי בר חנינא אמר
כארם שהוא מלחים שתי כרעי המטה ומדביקן זה לזה • ושוב
אל ה' וירחמהו • רבנין ורבי שמעון בן יוחאי • רבנין אמרי כל
הכפרות הראה לו הק"בה לאברהם אע"ה הון מעשירית האיפה •
ורבי שמעון בן יוחאי אומר אף עשירית האיפה הראה לו הק"בה
לא"א נאמ' כאן אלה ונאמ' להלן אלה מה אלה האמור כאן עשירית
האיפה אף אלה האמור להלן עשירית האיפה • ואל אלהינו כי ירב'
לסלוח • רבי יהודה בר סימון בשם ר' עזיראה אף הקב"ה אותר לנו
סליחה אחת משלו ואי' ו • הון עשירית האיפה נפש

בעמים לכפרה אבל אחר קרבנות אחרים כתיב לכפרה לא ה"ל טעם
להרמותם לו: הראה לו והיינו קחה לי עגלה משולשת וגו' כדלעי"ל מ"
אותר לנו לכתורה היה נראה דה"ק לא מכעיא אסולח בקרבנו הרמויס
לכפר לא אעוד ואתר לתת לנו סליחה אחת במדת טובו והיינו
ד נפש כי תקריב קרבן מנחה כתי' למעל' מן הענין והסיר את מראתו
בנצתה א"ר תנחום בר חנילאי העוף הזה פורה וטס בכל
העול' ואוכל בכל צר ואוכל מן הנגל' ומן ההמסין אם' הקב"ה הוציל
והופך הזה מלא גולות והמסין אל יקרב לגבי המזבח לכך נאמ' והסי'
את מראתו אבל בהמה גרילה על אבוס בעלה ואינה אוכלת מכל
צר לא מן הנגלות ולא מן המסין לפי' הוא מקריבה כולה לכך נאמ'
והקריב הכהן את הכל המזבחה לפי שהנפ' הזו גזולת וחומסת בוא
וראה כמה צער וכמה יגיעה עד שיצא מאכלה ממנה °מפומא
לושט' מוושטא לאיסטומכ' מאיסטומכ' להסיסא מהמסיסא לבית
כסיא מבית כסיא לכרסא מכרסא לבי מעיא (חלוחלת) מבי מעיא
לכרוכת קטינ' ומכרוכת קטינ' לכרוכת עוביא ומכרוכת עוביי לסניא
דיבי (פרוך שהזחכי' מוחסין כו') ומסניא דיבי לפשטרכא ומפשטרכא
לברא בוא וראה כמה צער וכמה יגיעה עד שיצא מאכלה ממנה •
ה °ושסע אותו בכנפיו לא יבדיל א"ר יוחנן ההדיוט הזה אם טריח
הוא ריח כנפים נפשו קצה עליו ואת אמר והקטיר הכהן
את הכל המזבחה' זכ"כ למה לא כדי שיהיה המזבח מהור' בקרבנו של
עני אגריפס המלך ביקש להקריב ביום אחד אלף עולות שלה ואמר
לכהן גדול אל יקריב ארם היום חוץ ממני בא עני אחד ובידו שתי
תורים אמר לכהן הקרב את אלו אמר לו המלך ציוני ואמר לו אל יקרב
ארם חוץ ממני היום א"ל ארוני כ"ג ארבעה אני צר בכל יום ואני
מקריב שנים ומתפרנס משני' אם אי אתה מקריבן אתה חותך פרנסתי
נטלן והקריבן נרא"ל לאגריפס בחלו קרבן שלעני קרמך שלה ואמ'
לכ"ג לא כך ציויתיך אל יקריב ארם חוץ ממני היום א"ל ארוני המלך
בא עני אחר ובידו שתי תורים אמר לי הקרב לי את אלו אמרתי לו
המלך ציוני ואמר לי אל יקריב ארם חוץ ממני היום • אמר ארבעה
אני צר בכל יום ואני מקריב שנים ומתפרנס משנים אם אי אתה
מקריב אתה חותך פרנסתי לא היה לי להקריבן א"ל יפה עשית כל
מה שעשית מעשה בשור אחר שהיו מושכין לקרבן ולא נמשך בא
עני ובידו אגורה אחת של טרוקסיסא (עולסין) והושיט לו ואכלה
וגעש השור והוציא מהט ונמשך לקרבן נראה לבעל השור בחלומו
קרבנו של עני קרמך . מעשה

לדקין והא דלא מני הכא קיבה מפני דכיי מעיים מתפסטים מפני
ומכיון דמני במעיא קיבה בכלל: כרוכת קטינא י"מ כריכת בני מעים
קטנים וכרוכת עוביא כריכת בני מעים עבים ונראה דהיינו הדרא
דכתיב דע"כל מכפר • לסניא דיבי פי' הערוך שסנכים אותו הזמכים
ולא יוכלו לעיכל מיניהו פי' אחר
כעין מסכנת דיבי לסון זיב' ורש"י פי' ויקר' ה
כפ"ו טרפות סניא דיבי קרסטיא
כוכיל והוא עשוי כחים וסתו' ברשו
ולסון סניא דיבי לפי שהוא מקום
מחוס וכחוס ואפי' לזחכים לא' מן
הפנ' לא עכמה הוא מקום סמנקבים סס
סס הטבחים את הכרס ומוציאי' את קהלא
הפרש מקום שהסכלוי זב והא נראה. רבתיב'
לפשטרכא נראה דהיינו חלוחלת החכמא
וכמ"ק מיתא תו מפטטרכא לעוקתא תצוה
ונראה דהיינו פי הטבעת דתרנוס
טבעת עוקא: ושסע אותו וכו' ומנ'
דמייתי דרשת אחי קרא בפר נפש כי
תקריב למילף מינה שקרבנו של עני
חביב שרבה יי' שהמזבח יהיה מהודר
בקרבנו של עני ומנ"ה מפר' נפש כי
תקריב שבחבב כאלו נפשו תקריב
כדמפ' בסמוך: ריח כנפים מסמע
דקמפ' בכנפיו על הנולה וכן פרש"י
בחומש בכנפיו עם כנפיו
אינו כדי' לתרוש בכפי נולתו בכנפיו
נולה ממש ושנן הרתב"ן שפ"ב בכנפיו
על הנולה לא יזכיר הכתו' מתיזה מקו'
יסטע אותו מס מלפניו אז מנבו אכל
פירוטו ויסטע אותו במקום כנפיו
ואין כנפיו כולו' אבל הוא בכלל כנפי'
שכתוב כל כפור כל כנף יפרוס כנפיו
לתימן וכן בכנף מעילו והנולה הוא
הסער אסר על נוף העוף בענין
שכתוב הנסר הגדול גדול הכנפים
ארך האבר מלא הנולה וכן שניהו
הכנפים והנולה טמאות ומטמאות
ומלטרפות ואמרו פרט לחרטום ולנפרנים לכנפים ולנולה ע"כ וטעמתו
הרמבנה מיהי מכיר כי מה בורך סיזכיר הכתוב מתיז מקו' יסטע דסתמא
מסמע כדרך הסטע והיינו מנבו כגון ויסטעהו כסטע הגדי כי לא פורש
מתיזה מקום ואי"ת סגם דרך הסטיעה מלפניו אף אני אומר סטיעת
העולה כשירה כין מנבו כין מלפניו כי לא מניהו בסום מקום שהקריבו
חז"ל שתהיה הסטיעה מנבו • ואל הטענה הב' אני אומר כי גם רש"י
כוונתו לומר שהנולה לבדה תקרא נולה דאם"כ שפי' בכנפיו בכלל כנפים
הנז' בכל התור' אלא ר"ל שסט כנפיו לא נאמר על הענם והבסר והעור לבד
אלא מפני חבור הנולה שעליו ג"כ אבל בולת הנולה שעליו לא היה נקרא
כנף אלא יד או סט אחר והיינו דכתיב בכל כנפיך בלבל כנפים סוכבים
בכנפיהם בשתים יכסה פניו וכאלה רבות וידוע שעיקר הגל והכסוי הוא
ע"י הנולה שעליו שאלו היה מחורט גלו וכסותו היה מעט וכן כנף רגליה
נעלסה עניהו מכל יופי הנולה ומכיון דכתיב והקטיר אותו אחר בכנפיו
מסמע שקטירה כמות שהן בלא מריטה ולפ"ז לא יחלוק המדרש עם ת"כ
שדרשו שבכנפיו להכשיר העור כא"ש הרא"ש דכיון דכנפים נאמ' על עצמו'
האבר עם נולתו ולפיכן שפיר שמקטיר העור והנולה והשתא אפי' תימא
דבכנפיו מזכיר מקום הסטע שהוא מכין כנפיו כיחא דלעולם כנפיו על
האבר המיוחד נאמר ות"ת ולפיכן שמקטירו מדכתיב עליה והקטיר:
נפשו קבה עליו ואין ראוי להקריב ליי' מס שאינו חביב לאדם מסוס
הקריבהו נא לפחתך ות"ת והלא אמר שרראשי כבשי' ושער שבזקן
התיפים והעצמות והגידים והקרנים והטלפים מקטירין אותם בזמן
שהם מחוברים כדתנן בזבחים והתם ליכא טעמא דקאמר הכא וי"ל
דשער הראש והזקן טפל לעורן והקרנים טפל לראש והטלפים טפל
לרגל ולהכי לא תיגניא מילתא שיקטירום עמהם אבל נולה שרראש
לימרא מינה טפלה לעוף • ואת אמר והקטיר הכהן את הכל אע"ג
דלא כתיב הכי בעולת העוף לאו ליכא דקרא קאמר אלא דמקרא שמעינן
שיקטיר הכהן את הכל דוהקטיר קאי שבכנפיו כדכתיב לעיל ומיהו
ליכא למימר דמיתורא דוהקטיר יליף דהא כת"כ מבראי חד להקטרת
הראש וחד להקטרת הגוף שמקטיר קראש בעצמו והגוף בעצמו ד
כדי שיהא המזבח מהודר שאם ימרס יראה העוף קטן ולהורות שה"
מחסיב קרבנו כגדול רבה שיהיה מהודר •
של עני ואע"ג דמסתמא הדין כן בחטאת העוף והשתא אמאי
דאתי לעשיר כגון יולדת לא מפליג רחמנא בטעמיהם:
אגריפס המלך וכולו מעשה זה ומבסמוך לומר שקרבנו של עני
המועט חשוב מהגדול של עשיר דקאמר בהו שקרבנו של עני
עשיר קדם •
והוציא מחט היינו חלמד הבקר שים בראשו כחין מחט והכוונה
מחבר שנעבע הסור עצמו חביבוסו במלמד הבקר ונמשך
לקרבן:

אל תבזה עליה לאו למיתרא סיקרי כבו סהרי מין מנחה פחותה מעשרון
כדתי׳ כפ״כ דתדות ונס מין לחברה עם סלת מחרים דמין מנחה כמה
בסותבות כדתי׳ בת״כ תלה סלת יבזה עליה ח״כ סיקבלו לענמו לאוכלה
בני הקרבה י שאינו מקריב נפש הייבו מני מנחה סהיה סלת ומין כה
נפש כהתה ועוף כתי׳ כו נפש ונפש כי
מקריב לו׳ סהוה חסוב כאו הקרי׳ נפשו
כי עני הוא וכ״ם העני סיקריב כהתה
ועוף ר״נ ומפי׳ רבותה וסבי מיתה
בת״כ ופי׳ הרא״ב ז״ל כלומר כלם
עוסקים כה כמה סיבולים להתעסק
במדינת השערון כיצוק׳ הסמן בכליל
בנתונת הלבונה בקמיצה בתתן כלי
בתגית בליקוט הלבונה בחלו׳ בהקטר׳
כל מ׳ עושה מלאכתו מסוס כרוב עם
הדר׳ מלך ומשמעי׳ קר׳ הכא כדי שלא
יתבזה עליהם קרבן המנחה ע״כ וטעם
דקדוק מדכתי׳ בני אהרן הכהני׳ ל״ל כ
אל הכהן מיבני ליה אלא לומר שכלם
מתעסקי׳ בדבר כמו ונתנו בני אהרן
הכהן אם ובדבו בני אהרן הכהני׳ את
הנתחים : מסלתה ולא כל סלתה לא
הביאותי זה דכיון דאין סלת בחות
מעשרון אין אפשר שיקמוץ כלו שהרי
אינו קומץ אלא קומץ מ׳ כיון לעשרון מ׳
כיון לס׳ עשרונים כדאיתא בת״כ ואיך
יתבן שקומץ אחד יחזיק עשרון ואפי׳
שיהיה חפנו גדול ועוד שקומץ אינו
מבורר אלא כדקמני אינשי שחופה נ׳
מגבעות על פס ידו כדתי׳ בת״כ ופס
הוסי׳ קומץ כגון שהרחיק מגבעותיו
ויקומץ הרי זה פסול כמ״ש הרמ״בם
בפי״ג ממעשה הקרבנו׳ וכ״ם אם קמץ
פעם שניה ודוחק לומר שר״ל שאם
חסר כל שהוא מסלתה ומשמנה
פסולה כדשני בת״כ ומייתי לה בפ״ק דמנחות וה״ק מסלתה שתסר
ואפי׳ לא חסר כל סלתה וכ״ע מגולה מאשמעינן דגלות ירושלים אסר בספרד מתרגמינן די כאשמעינן
ובילקוט נרים מגליא מאשמעינן ומחברותיה וי״מ מגרפת לספרד ;
ולא עוד אלא וכו׳ דלא מבעיא שהכהן זוכה לענמו מפני כ׳ פסיעות אלא
שמזכה נ״כ לבניו דהייבו הנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו כדלק׳
וכ״ם מי שמנטער הרבה שיזכה לו ולזרעו . ראש סדרא שהתחילו ליתן
ליתן בפסוק זה : פתח עלה וכו׳ מסוס דק״מה כ״ל לאהרן ולבניו ליתן
לכהנים ויכולל כלם יחד ותהלי טעמא תני בת״כ לאהרן תחלה ואח״כ
לבניו לאהרן אלא במחלוקת ולבניו בשתלוקת ונבי ויתה לאהרן ולבניו
דלחם הפנים פליג ר׳ וקמא מחנה לאהרן ומחב׳ לבניו כדתי׳ כפ״ק דיומא
ובכתה דוכתי להכי ס״ל לר׳ חנינא דאמר דאהרן זוכה לבניו פי׳
שמאכיל לבניו הקטנים מחלקו מהמנחה אע״פ שהקטן אינו חולק אפי׳
בקדשים קלים כדתנינן כפ׳ אלו מנחות ולהכי דרים הלי קרא בקרבנות
לתדרש ובניו יתרם לעולליהם והא דלא דרים בת״כ אם כר אפשר דהיה
מלאהרן ולבניו דלחם הפנים נפקא והכא למ״ל והא דכתיב תו בפ״ו
והנותרת יאכלו אהרן ובניו י״ל מסוס דכתיב בחנר אהל מועד יאכלוה
מסתבר׳ דאפי׳ קטנים לא יאכלוה חון לעזרה והא דכתיב בפ׳ תנוה נבי
זבחי שלמיהם והיה לאהרן ולבניו י״ל דאמתני׳ דאפי׳ כשלמי׳ לא יאכלו אלא
ע״י אביהם אבל אין חולקים להם ושיין בגמרא י מה גבורי כפ״ט ליף
דמתתי׳ גבורי׳ מדכתי׳ הארבה כל עיר מתוס והטעם מסוס דכתיב באבני
סיחון ועוג שהיו גבורים י מה גבורים דרים ממתים בשתי תיבות מי
מתים כדרך מלכם תדבאו מזה בדרך וזולתם שהם כב׳ תיבות ומפ׳ מי כמו
מה כדאשכחן במנות מי שמך בתקוים מה שמך : מה גבורים ק״מה גבור׳
שייבא בהך מילתא ועוד מה ענין זה עם הכתובי׳ הסמוכים במזמור וי״ל
שהגבורה היא בקרקות ע״ד אחיהו גבור הכובש את ירחו וירח״ם שם
נדיקים בבחרו למשרתי אהיבו ושיהיה פרנסתם משלחנו כי זו היא מעלה
שיתפרנסו מקדשי יי׳ ולא היו זוכי׳ לזה אלא לנדקתם וענין הכתוב׳ שם מסוס
דבעי לתית׳ אבי בנדק אחזה פניך קמת׳ שלו ע״י נדקתם זכו להם ולבניהם
אבל הוא אינו רואה בענמו זכות ואינו מבקש מיי׳ אלא בנדקה וחסד וכמו
שפי׳ בשוחר טוב מתתים ידך בדורו של שמד ותסיים כה אחר דוד לו באים
מבח תורה ות״ל אבל אני איני בא לפניך אלא בעני המבקש בדקה וכו׳ .
אלא נטלו חלק בארץ ופי׳ מחלד המס לקים מירושת חלד שהיא הארץ
כדילפי׳ בפ״ט שהאזינו כל יושבי חלד : אלו קדשי מקדש קרבנות ולחם
הפנים וקדשי הגבול תרומות ומעשרות וכתב בק״מ חלקם וכ״ג אחלא
בטנם מפני שהם היו מתחלקים עם הכהנים כפי משמרותיהם כאו׳ חלק
בחלק יאכלו הן מעט הן הרבה אבל ק״נ לא היו מתחלקים אלא כל אים
ישראל נותן מעשרותיו ללוי שירבה והיה ממלא בטנו שהיה נוטל הרבה
ביחד פעמים רבי׳ אחנם מה שקרא ק״מ חיים יתכן מפני שהמקדש עיקר
מ״י שנקרא ארץ החיים או מפני שרוב הקרבנות מבעלי חיים וק״נ נקרא
לפונך שהיו נבפנות ומשמורות כיך הכבלים עד שיתנם ללוי : אלו קדשי
מקדש וא״ת ולא אין חלק בקדשי מקדש רק לכהנים י״ל דאלא נטלו חלק
באהרן הייבו כהנים לבד דלוים שנתנו להם ערי׳ לשבת חשיב נטילת חלק

מעשה באשה אחת שהביאה קומץ של פולת והיה כהן מבזה עליה
ואמר ראו מה הן מקריבות מה בזה לאכול מה בזה
להקריב נראה לכהן בחלום אתבזה עליה כאו׳ נפשה הקריבה והרי
דברים ק״ו ומה אם מי שאינו מקריב נפש כתיב בו נפש מי שהוא
מקריב נפש עאכ״ו כאו׳ נפשה הקריבה ;
ו והביאה °אל בני אהרן הכהנים ורבות אמ״ר ר׳ חייא ואפי׳ רבות אמ״ר ר׳ יוחנן ברוב עם
הדרת מלך וקמץ משם מלא קומצו מסלתה ומשמנה
מסלתה ולא כל סלתה משמנה ולא כל שמנה הרי שהביא מנחתו
מגולה מאספסיא וראה את הכהן שהקמיץ ואכל את השאר אמ׳ אוי
לי כל הצער הזה שנצטערתי בשביל זה והכל מפייסי׳ אותו ואומרי׳
לו וסח אם זה שלא נצטער אלא שני פסיעות בין האולם למובח זכה
לאכול אתה שנצטערת בל הצער הזה עאכ״ו ולא עוד אלא והנותר׳ מן
המנחה לאהרן ולבניו ר׳ חנינא בר אבא אזל לחד אתר אשכח הדין
פסוקא ראש סדרא והנותרת מן המנחה׳ לאהרן ולבניו מה פתח עלה
°ממתים ירד ה׳ ממתים מחלר ממתים ירד ה׳ מה גבורים הם אלו
שנטלו חלק׳ מתחת ירד ה׳ ואי זה זה שבטו של לוי ממתים
מחלר אלו שבט לוי שלא נטלו חלק בארץ חלקם בחיים אלו קדשי
מקר׳ וצפונך הממלא בטנ׳ אלו קדשי הגבול ישבעו בנים כל זכר בבני
אהרן יאכלנה והניחו יתרם לעוליהם והנותר מן המנחה לאהרן
ולבניו ;
ו אהרן זכה לבנים בין כשרים בין פסולים שנא׳ בריתי היתה אתו
החיים והשלום שהיה רודף שלום בישראל ואתנם לו מורא
ויראני שקיבל עליו דברי תור׳ באים׳ ויראה וברתת ובזיע מה ת״ל
מפני שמי נחת אמרו בשעה שיצק משה שמן המשח׳ על ראש אהרן
נרתע ונפל לאחוריו ואמר אוי לי שמא מעלתי בשמן המשח׳ השיב׳
ריח הקור׳ ואמ׳ לו °הנה מה טוב ומה נעי׳ שבת אחים גם יחד בשמן
הטו׳ על הראש ונו׳ כטל הרמון שיורד ונו׳ מה הטל אין בו מעיל אף
השמן אין בו מעילה בשמן הטוב על הראש יורד
על

כאהרן ורים׳ דקרא מיירי כלוים שנטלו חלקם מיד יי׳ דהייבו המעשרו׳ והר
קאמר ממתים מחלר על הכהנים שהם יותר גבורים וקדושים ואלו ז
לק״מ נוסף על קדשי הגבול : כל זכר אין להקשות מה כ״ל ישבעו בנים
לענין זה אחר שכבר נאמר חלקם בחיים דהא כל זכר אתא לאמעטי
דאפי׳ בעלי מומין חולקים בקדש
כדתי׳ בת״כ וה״נ ישבעו בנים אתא
למיתר ענין זה והייבו דקאמר ישבע
דאין ל״ל שאוכל בקדשים כדאשמעי
מלאם אלהיו וגו׳ אלא אפי׳ שחולק בה
ועי׳ז יאכלו וישבעו והייבו דמיית
הכא אהרן זיבה לבני׳ וכו׳ כתו שם
ב״ה . אהרן זיבה לבנים מאו׳ דקר
לעיל ישבעו בנים שאפי׳ בעלי מומי
חולקים בקדשים כדפי׳ מפרש הש
דזה היה זכות אהרן שזיבה אפי׳ לבני
הפסולים ומפרש כמה זבה לזה .
שנ׳ בריתי היתה אתו לא מייתי סזב
לבנים מדכתיב בריתי דמשמע ברי
ברותה דליתיה מדכתי׳ כתורה בר
אלא עול׳ היה לך ולזרעך אלא ה״ק מ
מזבה הייבו מסוס זכיותיו דהתוזי
בת״כ בריתי היתה אתו דהייבו דסו
רודף שלום וכל הני דמפרש ואמ
ופי׳ בריתי היתה אתו דהייבו מכות
שנקרא ברית כאומר ומגרתם מ
בריתי ופי׳ דהייבו החיים דהייבו ל
ותנות דאקרו חיים כאומר ובחר
בחיים והשלום שהיה רודף שלום ופ
ל״ת קאמר ואתנם לו מורא שהיה
בחיתה ובירתה כדמפרש . שהיה
רודף שלום כדתנן בחנות
מתלמידיו של אהרן אוהב שלו׳ ורודף
שלום ובפ״ק דסנהדרין ליף ל
מבשלום ובמיסור הלך אתי ובאבות
דר׳ נתן ליף מדכתי׳ ויבכו את אהרן כל בית ישראל אפי׳ הנשים בכו אות
מפני שהיה רודף שלום ראה כ׳ בני אדם עושים תריבה זה עם זה הולי
אהרן אבל מ׳ מהם אומר לו ראה חברך מהו אומר אהיה מטרף את ל
מחבק את דעתי מתלם בסערי אין אשם עיני ואראה בחברי כוסתי היתה
אתי הוא שסרחתי עליו היה יושב אבלו עד שמוציא כל קנאה שבלבו ו
הולך אבל אבל חברו ואומר לו בעניין הוה וכשפגעו זה בזה חבקו ונשקו זה לז
לבך ויבכו אותו כל בית ישראל : שקבל עליו לאו הייבו בתתן תור
שכל ישראל אתי כדאמר בפ׳ מי שמתו והודעתם לבניך ולבני בניך וכתי
בתריה יום אשר עמדת לפני יי׳ אלהיך בחורב מה להלן כתיב וכירת
ברתת וזיע אף כאן כתיב וכירתה ברתת וזיע אלא בשעה שהיה מרב׳
תלמדו תורה היה עומד וכירתה ואיתה שהיו מתנאה בחכמתו . באי
וכירתה מדכתיב מורא ויראתי דרים מורא ויראה דרך הלשון לומר לו
ויראה ורתת וזיע בשהיה דמי שמתו : מה ת״ל מפני שמי דכיון דבכ
ד״ת היה עומד בחיתה ויראה מכ״ם בהזכרת יי׳ ית״ש בברכות מכאן שנו
בברוך שאמרתם בעלמא ומשני דמפני שמי הייבו שמן המשחה שנבר
קדוש לשמו כאומרו יהיה זה לי . שמא מעלתי ליבא לתיתר שפחדו מ
אינו ראוי לימשח ואע״פ שבמלות יי׳ היה נמשח פחד שמא חיבי כוכי חט
דא״כ קודם שימשחנו ה״ל ליראה ולומר אני ירא שמא אמעול אלא הייב
טעמא כדאמ׳ בפ״ב דהוריות כתין כ׳ טיפי תרגליות היו תלויות בזקנו ב
אהרן בשהוא מספר עולות ויושבות בעיקר זקנו ועל דבר זה היה מצ
דאלא אחר שמא ח״ו מעלתי בשמן המשחה יבתה כ״ן יאחרה לו בטל חרמ
מה טל אין בו מעילה ועדיין אהרן דואג שמא הוא לא מעל לפי שלא נכ
אני מעלתי שנכנסתי יבתה את קול ואמרה הבה מה טוב ומה נעים שב
אחים גם יחד מה משה לא מעל אף אתה לא מעלת ופרש״י כתין כ׳ טיפ
תרגליות של שמן תלויה בזקנו מספר עולות ויושבות בעיק
זקנו כדי שלא יפלו . והרמ״ם פי׳ בשהוא מספר י״ל בשהיה מדבר ואח
של זקן מתנענע אחמת הדבור היו עולות ויושבות בעיקר זקנו כדי ש
יפלו ואני אומר בשהיה מספר לשון תספורת ונלוח היו עולות ויושב
בעיקר זקנו כדי שלא יגזז עם הסער הנגוז ועל דבר זה על כ׳ טיפ
התלויות לו לאהרן בזקנו היה מרב״ה דואג אחר שמא ח״ו מעלתי בש
המשחה שנבעתי בשמן התלוי בזקנו בשהלבשתיו ולאמא אינא אף מ
פרוטה יבתה כ״ן ואמרה בטל חרמון מה טל זה אין בו מעילה אף מ
שבזקן אהרן אין בו מעילה שכל דבר שנעשית מצותו אין בו מעילה : מ
מעלתי שמא בפל השמן עלי בשקוט שאינו ראוי לאמשיחה ע״כ ואמ״נ ל
פי׳ הרמ״ם שהיתה הבלבשה אחר המשיח אין לאהרן בעת משיחה
שהרי לאנתו היתה אחר לאנת משה ובין המשיחה לאנת משה ה
הבלבשה ובכא אחרי׳ כשנ״ש שיצק משה וכו׳ אין לחוש דבלא״ה פי׳ הרמ״ם
אינו נכון שהרי מפו׳ בכתוב שהבלבשה קדמה למשיחה בפ׳ תצוה וכ
ומבלגן שהכתוב׳ אלא בסדרן ואולי מפני שסוכר שהמשיחה קדמה לש
המנגנת כדעת הראב״ע לכן נאמר שבתחה התנגנת אלא כ
ה״ה הלבשת הבגדים וזו אינה ראיה שאם אנו מוכרחים לומר כן בחנ
אי הכריחנו לומר כן בבגדים ושאר הדברים ועוד שאף בחנגנת כ
הרעב״ן

הוא סיפיה מורה תורת חטת - שתי מנחות שפ"ג דמנחות טוכה מיכפ
בר מהנך מנחת סלת ומנחת תנור ומנח'גוים ומנחת נסים ומנחת העומר
ומנחת חוטא ומנחת קנאות לא מיירי הכא חלא כמנחות. מנעשות בכלי
שרת דהיינו מחבת ומרחשת אבל מינך מינך אינן בכלי שרת ואפילו תנור
לאו כלי הוא וכ' מנחות אלו שנות
כדיניהם כדתנן כפ' אלו מנחות כל
המנחות הנעשות בכלי טעונות שמן
מתנות שמן יציקה וכלילה וכו' ופרש"י
כל המנחות הנעשות בכלי שרת כגון
מנחת מחבת ומרחשת • ובשתיהן
הוא אומר והבאת את מנחת אלו שמן
דכמנחת מרחשת כתיב והבאת את
המנחה כל המנחות למשה וולת שתי
הלחם ולחם הפנים כדאיתא בת"כ
ומייתי לה בפ' כל המנחות בחות מנה
מ"קק מכיון דאין זה במנחת מחבת
ומרחש לאוקי אתאי נקט לי הכא: שוו
תכלל בשמן וכו' תימא היאך נמשך
לפסטא דקראי דכתיב במנחת מחבת
סלת בלולה בשמן ומרחשת סלת
בשמן תעשה דמ"פה ליכון סוה כדתנן
בפ' הנז' כל המנחות הנעשות בכלי
טעונות ג' מתנות שמן יציקה ובלילה
ותן שמן בכלי קודם לעשיית' ובכריית'
מ"ר ואם מנחת מרחשת קרבנך סלת
בשמן תעשה מלמד שטעונה מתן שמן
בכלי קרבנך לג"ם מה כאן מתן שמן
בכלי אף להלן מתן שמן בכלי ומה
להלן יציקה ובלילה ואין מסיכין על
הדרים: מעשיה רוחסים פרש"י במסכת
רוחסין שבכלי עתוק והיה כל השמן במקום אחד וכשמניח אדם מנחתו
על המנחה נד השמן כתוכה מרחשת לשון רמש דמתרגמי' רחשין: צפה
שאינה עמוק אלא שוליה נופין אבל מוגנים ומתפור השמן כאוזני הכלי
ולהכי קשה וכתו כף על פני המים והר"מ ז"ל הכיא לא' שחלבעית
קרקעיתה שהוא המקום שמניח בו את המנחה היה נקבל מלמטה למעל'
וכולם כעין כלי וכוכית שלנו שהיה גבוה כעין תל המנעות כשהיו
נותנין המנחה על אותו המקום הגבוה היתה נראית כאלו היא נפה והכי
נמי משמע מלישנא דקרא דכתיב וכל נעשה מרחשת ועל מחבת משמע
עליה ולא כתוכה דאין לה תוך ואפשי שאין לו תוך והשמן מפוזר ואינו
מקובץ במקום אחד אחור סורף את השמן העומד שפתח הכנס ונפשית
קשה וז"ם ומעשה המנחה שבתוכה קטן; כדי שלא ילמד אדם פי' דמחבת
כנגד המעשה ולזה נפה שהמעשה' נראה ונראה לעתים והיות מעשיה קטן
רמז למעשים הקטן והמכוערים וכדי שלא יחשוב שבהכיאו מנחת מחבת
יהיה אהוב לפני המקום והיינו טעמא דמ"ד דדרך המביא מנחה הוא העני
ולזה חביב' לפני המקום וכמ"ש במנחות פי"ב מה בשתנית מנחה שנאמר
בה נפש אחר הקב"ה מי דרכו להביא מנחה עני מעלה אני עליו כאלו
הקריב נפשו לפני ויתחזק בסברא זו בהיות מנחת מחבת דמשמע לשון
חבה ואהבה לה"ק שתהי' בלולה בשמן שראוי שיהיו מעשיו בלולים בתורה
ובמעשים טובים דאקרו שמן כדמפ' ולולי זה לא יהיה לרצון ומרחשת
כנגד התלמוד ולזה מרחשת עמוקה כמו התלמוד שהוא במעמקי לב וגם
לשון מרחשת ירמוז לזה שנדרש מלשון רחשושי הלבא כדכתי' למיתר
במנחות פ"ה דף ס"ג ולכן נעשה בשמן כל הרבה רמז לרבוי התורה ומעשי
רוחסין לות"ס שיהיה נוהר שלא יבא לידי עון וחטא פי' שלהיו' מעשי המחבת
קטים רמז במעשים המכוערים היות כאן בהפך שמעשיה רוחסין רמז
למעשים המתוקנים • וכן הוא אומר לריח שמניך טובים דשמניך
תורתי משמע והיינו תורה ומעשים ואע"ג דעקרים לומר שבשכר נוהגו
ללמוד תורה וכיון כדמפר' ואוזל נקט בתי מעשים בהדיה שהלמוד ע"פ
לעשות היה כי לולי זה לא היה חפץ בו •

שכרינו שבאנו כלו' בשכר שבאנו ללמוד תורתך בסיני מה שלא רצו
אומות העולם לקבלה ע"י זה הרבית לנו תורה בשמן המורק
מכלי לכלי ואין קולו נשמע והיינו ספרי תורה וחכמה הנכללים בתורה
שאין אומות העולם מרגישים בזה שאף שידעו בכלל מתן תורה וידעו
פשטן של מצות שנכתבו על האבנים כשעברו את הירדן מ"מ אינן יודעי'
בספרי התורה וזה היה שכר לישראל שאף"פ שלא היה בהם הכנה
לקבל כל זה מסרם ה"להם והעלם לפעלה מתדרגתם מ"ב זה היה שכרן
שיהיו הדברים להם לבדם ולא נמ"ה אתם כדי שלא יאמרו להם וכמ"ש
לעיל ס"בפמ"ז בענין תורה שבעל פה שבעלמה מ"ה: לכך נאמר שמן
תורק שמך ופי' שמך התורה הקרויה בשמך לו שהיה מיוסדת עליו כי כל
שמיתם של הקב"ה ויתכן השמך דבק עם לריח שמניך כלומר שבאנו
ללמוד תורה היינו לשמו ית' ולא שלא לשמה; ואפילו אומות העולם
פי' אפי' מ"ה אלו היה מכירים בחכמה ובדעה אשר בתורה כשהיו מגיעי'
לתורה היו אוהבים אותך כיון שיהיה שוב כיון שיהיה נער לשם בעסק
התורה ומשיריתם אלא שבעלמת' מהם שרבי תור' לפי שמתחלת לא רצה
לקבל • לבך נאמר על כן עלמות אהבוך דהיינו אומות העולם ע"ל
ועלמות אין מספר:

קרא מדם וכו' השתא מפרש פירש אחר בקרא ובראה דגר' ד"מ

ד א 4 וכאלה

הר' מכון שקדמה למשיחה שהיתה הנגיפה סביב סביב ואמנע הראש מגולה
ועליו ינק השמן ואם היתה המשיחה בכל הראש כדברי רש"י שהיה היציקה
במקום הנחת תפילין שהיה מגולה ומשם ימשכנו כמין כי ע"כ וטע'
לאמת מרש"ם שמא מעל ירח שמא יבא יותר מדאי וכעכור זה היו כ' טיפין
אלו תלויות וטע' לאמת אהרן מפני
שפלו' השמן בזקנו שהיו מקום ראוי
לאמיחה שמא הוא שכב הדבר שנעשה
עצמו בשעת היציקה ויתכן עוד
שלהתנו שמא נגע בשמן שבזקנו בידו
וטפיח בהן בגופו ועכ' מסו' על בשר
אדם לא יוסך אלו' לא מצון לכ"נ שנטל
מהמן המשחה שעל ראשו ונתן על בגדו
אעיו שהיה שנאמר על בשר אדם לא
יוסך ומע"ג דלקמן ס"ד פי"ח נהפיכן
שמא לא הייתי ראוי להמשח בשמן
הקודש וכו' י"ל שע"י שהיה לו עכין
כ' הטיפין בזקנו אמר שמא לא הייתי
ראוי • ואומר לו הנה מה טוב וכו'
מע"ג דריהטא דהאי ליטמא
מעמע שכל זה היתה תשובה לאהרן
לא יתכן המכיון דקאמ' ליה מה טל
אין בו מעילה וכו' מה כ"ל לו הנה
מה טוב ומ"ב שפת אחים אלא עכ"ל
בהיות דסוריות דלעיל שבתחיל הפי'
למשה מה טל אין בו מעיל' ושוב שיב
לאהרן הנה מה טוב וכו' לומר מה
משה לא מעל וכו' אלא אם לזכיר
כאן רק לאמת אהרן תשוב מפני שתי
בחת הוא ומכיון דמייתי הנה מה
טוב וכו' מפ' אמי בשמן הטוב וכו'
בטל תרמון וכו' דקאמר מה הטל וכו' ומ"ת למה הקדים הכתוב תשובת
אהרן לתשובת משה י"ל מפני שהיא יותר קריבה לאהרן פוה משתבר טפי
שמעל מפני שבהכנה אבל משה לא נהנה וכלשון הכ"ל בהוריות • ומיכא
לאמי' מ"ט לבשיב למשה מה טל אין בו מעילה וכו' טפי מכל מילי שבעול'
וי"ל דבשאר מילי שייך קצת מעילה כמ"ש בכילד מברכין הנהנה מן העה"ז
אלא ברכה מעל אבל טל שהוא פורח מיד ואינו נתפס אלא מעט מזער לא
שייך בה מעילה ויתכן שמפני שהטל נתון לעולם אע"פ שאינם רמויים
במ"ש ז"ל שהטל אינו נעצר לעולם לבכי מקרי אמין בו מעילה שהוא אסו'
אלא לזרים דהכא אין חשש אפי' לרשעים: מה הטל אין בו דפי' בשמן
הטוב וכו' בטל תרמון בשמן בטל פניהם אויש כי כן מעפט כ' הפכים
ע"ד בעש בכהן בעבד בחלוניו וכו'; יורד על זקן אהרן ומ"ת אמאי נקט
לאילתי' בזקן ולא בראש לימא בשביל שהשמן על ראש אהרן היה שמח כאן על
ראשו ולכך בראש הוו עיק' י"ל דאיירי בבגדי להזכי' אהרן בזקן שיריד השמן
בזקן היה חדוש באהרן ולא בשאר בגדשאי שהיו שני טפי מרגלי' תלויים
בו כדלעיל לבכי מוכיר כאן הכפל לומר שמשח משה באהרן וע"ל דבשעת
יציקה לאו רבותא היא שיעמת בגדולת אחיו אלא חסר שע"י זה הגדולה
נישלה ממנו שבסור היה שנם הוא יהיה כהן לעולם עד שאיני לאילוחי'
שנאמר לו אלא יאמר בכהונה גדולה כדברי חלבו דלקמן פ"ח לה"ק דכל
שעה שהיה השמן יורד על זקנו שהיו כ"טפי מרגלי' תלויים בו אתי' כדלעי'
היה שמח ולא נתקנא בו; שלא אסר משו' דק"ל יתורא דקרא תפרש תורת
חטת על זה אלא אסר שמותר כי זה יקרא חטת גמור אמנם חלוף זה לא
יקרא עול בהחלט כי פעמים יחמיר אדם לאסור המותר ותפרש
עולה על היתר האיסור כי זה עול נעור ודאי מ"ק מאי רבותיה דאהרן
דמשבח היה קרא בהכי דבשלמא אלא אסר אהיתר איכ"ל דעחתי'
לבשיה מ"ת לאחריני לא יורה אלא הדין לאחתו אבל בהיתר האיסור
מי חסיל ועוד כתר דאשתיגן אלא אסר אהיתר בת"כ אמי אלא אתיר
האיסור וי"ל דאפילו בסוגר קאמר שהיה מדקדק כ"כ בשאי' אתיר שמעולם
לא ינתה תקלה מתחת ידו מ"ב אלא אתיר האיסור לאחרי' אע"פ שהיה מות'
בהיות דק"ל חכם שאסר אי' חכירו רשאי לאתיר ופי"ל דלא להורות
מעשה מיירי אלא לאורפא בעלמא לא היה אומר על מותר אסור ועל אסו'
מותר כדרך ר"ש שהיה אומר על טהור טמא ועל טמא טהור ומרמה לו
אנים והשת' הוי רבותא היתר האיסור דלא מבעיא לאסור אהיתר דאתו
לאיטיטי אלא אפילו לאתיר האיסור דסד"מ דליבא לאיסור דמשמתא לא
אתו לאיטיטי וידעו דלאורפא בעלמא קאמר אע"פ לא רבא לאוניא אקר
אפיו ובילקוט גבי תורת חטת איתה בפיהו אלא שיאמא את הטהור ולא טהר
את הטמא ועולה גבי אלא אסר את המותר ואתיר אע"פ האסור ולא מנאתי
טע' למדרש טומאה וטהרה ותורת חטת ואיסור והיתר בעולם: שלא
הרהר על מיתת בדב ואביהו אלא שתק והצדיק עליו את הדין ודרים ליה
מבסלוס ובאיסור כי לא קרא תגר זה עכין הבלוס ובאיסור היינו שבדת
לאהרהם אלא הרהר בנסיון יצחק שע"ז דרשו בחיות מיפרש אהבוך וזה
אמרו וכה"מ מיפרש אהבוך מקמיה ודרים הביב מעון נרשבן ליה •
לתלמוד תורה אלא די אהבוכם מעון אלא שבבנים לת"ת ואע"ג דהביב
מעון לא מסת' רק בזיבת החט' דייקי לה מדבתי' בתרי' כי שפתי כהן ישמרו
דעת וזה שאמרו מה כתיב בסוף כלו' דמדבקני' לבסוף היינו לומר
דתורה יבקשו מפיהו קמי אחרים שהביב מעון דמ"לב מקמי תורת חטת
היה בפיהו ל"ל לאבתי' שע"י שבפיהו ישמרו דעת ומבקשים מורו מפיו

חזית פ' כאוו לחייך מלאכי כ מלאכי סס סיר מ סיר מ

ובשלה רבים חסר חודעתיך כמה אתני ודרים לריח סמניך טיכים על מקרח
ומסנה סמיון כהם רק ריח בשלמ' וכל סמוס ת"ח דרים סמן תורק סמך סבל
יהו[illegible]סרו לו סמרי תורה כמריק מכלי ל כלי, שנה ולא קרח עליין בחוק
עוחד והח דתני רבי לו מגיחות הטוסקים כמקרח מדם ומיכה מדם כמסכ'
מדם ונוטל עליה סבר פי' במקרח
ובמסנה: שמש ת"ח היינו ידיעת
סברת סעמי המסנה ולהבין סלא יהיו
סוחרות זו מת זו וטעמי מיסור והיתר
וחיוב ופטור והוא הנקרא תלמוד
ותפני שכזול' הה לא יוכל לרון ולהורו'
מתוך המסנה לה"ק דומ' למי שנעלמת
ממנו סתרי תורה ומ"מ ל"ק עדין
בחון פותח כיון דהיה מדה ונוטל
עליה סבר כדלעיל מ"ק מתי דומה
למי שנעלמו והלא נעלמו ממם וי"ל
דמסוס דעל הרוב הדין כנראה
מעסט המסנה אלא מסוס דומכין
הרבה תלוי בהבנת טעמה אין להורו'
מתוך המסנ' ה לה"ק דדומ' כלו נעלמו
לגמרי מכיון דבסוס מקום אין לסמו'
על המסנה פן יטעהו:

אפילו מת עליו בהנטעדו פל ד"ת
כמו א"ל אין התורה מתקיימת אלא
במי שמתים עצמו עליה ואפילו נהרג
על ד"ת בגזרת המלכות בעניין ר"ע
דאיתא בפ"ק דע"ז; לכך נאמר על כן
עלמו' מהבוך קרי כיה על מות כדדרי'
בפ"ק דע"ז: ברוך אתה ותהיה לך
קורת רוח כי כאלה יהיה בו חטא יהי'
ברוך מהכל ויפתרוהו ויסכחוהו
ויהי' לו קורת רוח בעולם אלא יודמן
לו נער בחטאו ויתכן סנס זה מדדסת
מעשיה רוחניין הוא סהות הסמן
מרוכה דמו לברכה ומעשים רוחניים
רחו לקורת רוח היכך מעשיה קיים
כדרמיז לנער ועמל, ויעשנו דברי תורה בפיך כמו פהמרחסת עמוק
והמנחה טמונה סס והטמנת ד"ת היינו אלא לגלות סתרי תורה כמ"ש
בפ' ערבי פסחים ולמבסה עתיק זה המבסה דברים שבסה עתיק יומין
וכפ"כ דחגיגה דבם וחלב תחת לשונך דברים סהם מתוקים מדבש וחלב
יהיו תחת לשונך מ"נ היינו אלא להתפאר בידיעת ד"ת וכמ"ם בפ' הפועלי'
בלב נכון תבוח חכמה זה ת"ח כן ת"ח ונקרא כסילים תודע זה ת"ח כן ע"ה
היינו דאמרי מיבני מיסתר בלגיגה קיים קיים קריה יואומר ממעמקי מסו'
דמים עמוקים מפסר ספי' על עומק חכמתו אלא מ"ת כמים שבמקו' עמוקי'
מייתי ממעמקים קרחתיך ספי' מפני זכות הסתירי ד"ת קרחתיך ומסוס
לחיכה למדחי ספי' מעמקים ממם כדאמרי' בפ"ק דברכות ל יעמוד במקו'
גבוה ויתפלל סב' מתעמקי' קרחתיך להבי מייתי תפילה לעני ומשמע דמפ'
למי שעוסה עצמו כעני בתורה אמיתו מגל' חכמתו: דש"ה ועוד דאיתי
וכו' מסוס דק"ל דלא הי' לל נפש כי תחטא שהנפש לבדה אינה חוטאת רק
בחברה עם הגוף כדלק' ולכן הל"ל חים לו אדם סב' על תבור הגוף והנפ'
כמו אדם כי יסי' וכו' חים כי יהיה טמא וכאלה רבים וכעי לתרוני סמבני
שהנפש נתונה במקו' מפסט ועל כן הכתו' כמתמיה איך יוכל מתקו' המפס'
וחוטא כדלקמן מייתי הא קרא לתדר' כיה לה"ק מקו' שהמפס' נתון דהיינו
היד שמה הרשע דהיינו הנפש החוטאת דמיידמייתי ליה דרים לה בכמ'
אנכי כדרך המדרש ומע"ג דאשכחן כמה דיתני דבתיב נפש במקו' כני אדם
הנפש אשר עשו בחרן תן לי הנפש כל הנפש הבאה ליעקב במסבת נפשות
וכל הדרים היינו כשבא לבלול זכרים ונקיבות דרך הכתוב לומ' נפש שפי'
כל בעל נפש אדם אכל לנבי מבוה או עבידה אין צריך לבתוב שם כלל כי
בפיכתוב אים לו אדם סני כמ"ם בשאר דוכתי מבינן דהא ידעינן שהוה
הכתוב אשה לאים לכל עונשין ומש"ה ובכרתה הנפש בענין המילה מפני
שהכרת דבק בנפש ומזה הטעם נכתב נבי טומאה ל תשקצו את נפשותיכם
והנפש הבונעת וכלה רבים מפני שהנפש היא התרגם כטומאה כמו שנאל'
האהבה והדנון והעבוי בנפש אם ים את נפשכם חשקה נפשו
תעבו את נפשותיכם וכדומה מפני שהיא התרגשת נאלו הדברים
וזה דכתיב ונפש כי תקריב הא דרשי לי בברשה הקדומה: מקום
שהסנהדרין וכו' מסוס דלפי הפשט היהיכו שבמקום הטעוי לתשבט רוחה
רשע שהלייכי מעוותי את הדין ק' מקום המשפט ומקום הצדק למ"ל ועוד
מ"כ בסמוך דכתיב את הצדיק ואת הרשע ישבוט האלהים לא הל"ל
רק הרשע דצדיק מאן דבר שמיה הכא לחכי קמפ' מקום שסנהדרין וכו'
דהשתא ה"ק כיון דחזינא שבמקום הקדוש היה מוסב לנים וזהו דבר
זר ולפי פרש"י בקבל יר' שהזרות עוד שסס ישבו סרי בכל ודינין את ישראל
ביסורין קשין ומשפטי מות כי זו רעה חולה שבמקום הקדוש שמשם יוצא
תשפט אמת ותורה לישראל ינא משפט חעוקל להרע לישראל ורחה שזה היה
בהטאת ישראל כי מקום המשפט פ"ם שבירושלים שהוא מקו' שבדק ילין בה
הרנו את זכריה ואוריה כדבסמוך ולפי שאמר תלוי במקו' משפט סנהדרין
שלהם המשפט ע"כ היתה כזאת במקום מושבם ומזה למד שם"ם שם' יהיה
המשבט לדיק ורשע אע"פ שאינו נענש מיד אחש למקום הקדוש לא נשא

פנים ס"ם לאחריס ולו"ל אחרתי אני בלבי את הצדיק ואת הרש
יפטוט האלהים וכדפרש"י בקבלת לפיכך אני אומר את הכל פוטט הקב
וכו' ולר' יהושע בשאר הדרשות דבסמוך אתה לתימר דממה שרשה שם
מ"מ עוד נענשו בעונם אחר לחו
הוטא כתו שיתלאר מסס למד דבר
ורשע יפטוט האלהים ולא יוותר
הדין בלל ו ששם חותכים שבפר אי
מיתה לתך מילתא ופרש' מקום שם
מחתכים בו ודורשים הלכות נהר
למוסב לנים של סרי מלך בכל בסוק
התוך לפון חותך והיינו בהר הבי
ובעורה שסס היו יושבים סנהדרי
וכדאמרינן בגמרא נ' בתי דינים ה
סס מ' בלשכת הגזית ומ' על פ
העזרה ומ' על פתח הר הבית ע
ויהיה פי' שער לשון ב"ד כמו אל שם
מקומו הסערים ל הזקני והזקיקים
כן דאל"כ מתי שער התוך אלא ידע
איזה שער הוא שהוא בתוך ועוד מ
בפק' מיכה כתיו שער ימנו והמפרש
פי' בשם שהיך היה הסם שהיה בתוך
המתנגית כי אלם חומו היו כירוש
וזה נכתב להודיע שנתקיימה נבוא
ירמיה שנאמר ויבאו ויתנו מ
כסאו פתח שערי ירושלם ולפ"ז ה
ראוי להזכיר מושבם בכל השערי
בת"ם פתח שערי ירושלים ופל
חומותיה סביב וכו' אלא מזה דר
התאוננות שבמקום הקדוש יסו
הרשעים ע"ד על הר ציון שמ
שה"כ. הן די תלאה וכו' שם פרש
קולתה אלא כלומר במקום שה
חותכים בו הלכות בו דנין מרי בב
דינין אלהים בחתר' דמריה תלו
ויייניה מקום שהאדון תולה כל
בין שמ
הכתו
בחתם
מעש
בעלם
שהיה
הבקיר
יריו מ
יחוטא
ויחוטא
לתורה
אשר
בהם
ה
ה
ה

יחטאו"כ אחרי"ולכן הכיא את המכול לסלק הסוכ"הכיא סלו בתקלק"סדר
העולם והזרכו לזרע וקציר וכל העמל כדלעיל ס"מ פ"נד וכמו כן טעם
הפיכת סדום שחטאו ע"י הכלות חרנם שאמרו סלא היו ברייכים לזולתם
ולזה רצו לעכח הרגל מכיניהם כדאיתא בפרק חלק ומס תאמר מאחר
שנעשבעה"ז קדם לא ה"ל לאת טעם
אלא לעונש הע"הכ ולימא מקו"שנעשה
בהם מדת הדין דכתיב ויאמר את כל
היקום שמה הרשע דתנן דור המבול
וכו וכ"ת דמקום המשפט מסמע
צעה"כ שהוא מקום המשפט לכל
העולם תיקשי לקרוא אחתי נקט הכי
וי"ל דאי הוה כעי אחתי לא סני כעוב'
עה"ז התשובה פשוט"כי עונם העה"כ
יותר קשה מאד ולפי אלא יסליק
בעונכי עה"ז ישנם בעה"כ וכ"ם מי
שחטא ככמה דברים שחייב מיתה
על כל א' מ"מ לישנם בעה"ז בתית'
רק על החטא הא' אבל בע"הכ יענש
כדי רשעתו אבל אחר שנענשים מאד
בעה"כ הוה מסתבר דבכהי סני ומסני
דלאומר חטאם לדונו גם בעה"ז
לו שטבע הענין מחייב כך כדפי':
דכתיב כתיהם שלום מפחד ומדור
המכול מיירי כדפי' לעיל ס"מ פ"ל'
ה"ג ד"מ מקום המשפט שמה הרשע
מדבר בסדומיי'מקום שנעשית
מדת הדין וכו': ארץ ממנה יצא לחם דבסדום מיירי בודאי כדפי'
לעיל ס"מ פ"ב. כשהיה אחד מהם וכו' לפי שאין המלא זהב בעפר
הארץ כ"ד הדום כי ככמה מחרנות נמצא מחצב עפר ואבנים שיזוקו מהם
זהב ע"י מלאכה והוצאה לכ"מ שהחדום היה בסדו'שבעפרות הירק היה
זהב נמצא בלי שום הוצאה כי כאיסר שהיה נקנה הירק נמצא עמו הזהב:
שמה הרשע אם אמרו וכו'אע"פ שנמצא בהם זכות לא חסבה לרשעת'לפי
שתכליתם בהלא היה רק לבטל עובדים וסנים והוא מס"ה הנה זה היה
עון סדום וכו' יד עני ואביון לא החזיק': דכתיב'קת את כל ראשי העם ס"ל
אתע"פ אלא הזכיר הכתוב שעשו כן שונאי ישראל נתקיי'דבר יי'ולא הזכר'
הכתו'לכותבו ולא כמ"ם המפ' אלא נדון מ"מהעם ע"י מעשה זמרי שחרב
בחרב וכשוקטי'ובינו כיבי נתחדם עליהם ענין פנחס' שם ויהיו המתי'
המגפ'אתע"פ שהוקו הנגמדי'לבעל פעו'עדין היתה'המגפ'כונגפ'בעם שהרי
המעם'אנח"ה זה שנעבר'המגפ'והמ"ל כיון שהוקעו אז למה עדין הוא מתי'
מגפה'העם כמגפ'מ"ק מתי קשבר מי דאות'שמתו במגפ' היו נקיים מעון זה
ולהכי"ל דהשלת'קודם שמתו החוטאים היה' המגפ'אפי'בנקיים מעון זה
הזוגות וע"מ מנדר למוסי' בחה לעולם והורגת טובים ורבי'אי מעון הכל
יסר'ערבים זה לזה אי מתפני אלא מיחו אבל אחר שמתו החוטאי'למה עדיין
היתה מגפה בנקיים אם כן מאי מתני מבני שבשטים הרשיעו וזנו כי
הנקיים מה חוטאתם בזה דליכא למימר שמבני חומר חטא החטאים לקו
הנקיים אפי'אחר שנעשה הדין בחוטאים ואי קשבר דאותם שמתו בתגפה
היו מהזונים אלא אלא בנמדו לבעל פעור וק"ל כיון שלא חטאו בע"מ למה
יתותו מאי קושיא והלא ענשן מפורש בקבלה יבת ה' לפיש אחר יעשבה
בדאיתא בע"ז וי"ל דאין חיוב כרת אלא בעונשים בפרהסי'דדינייהו בפנינ'
הנקיים בדמשמע בסנהדרין ובע"מ ועי"ל דאע"נ דחייב כי כרת ק"ל אלא ה"ל
להתיתם ברגע אלא להאריך אפו להם כחייבי כריתות שאין מדת הדין
מתוחה עליהם מיד ומסני אלפי שחטאו בתקום שקבלו טובה מה' ולא
הכירו בחסדיו גדול עונם שהיו כפויי טובה ועוד שאחר שידעו רוע לב
בלעם שהוצרך להפך להם קללתו לברכה היה להם להזהר מהלכד בזנות
שהיה בעצתו לבנות מזבח. רבי לוי ורבי יוסי אמרו אמ"נ דבת"ק מסמע
דר' לוי לחוד קאמר דדרשא הרא"סוכה ור"י לא קאמר אלא דדרשא הסנית
מענין הדם מבינן דלקמן ס"ה מיתה' אך דב' דברים בימין ה' בס"ר יצחק
חסמע בגיר'בידן דר' נמי קאמר'הדרשא הרא"סוכ'ותו קאמ'ר"י דדרשת הדם
כמי' שני דברי'בימין ה'אינ'למידק מ"ש הני דהוו בימין ווז"ם הני דהוו
אסמא ועו'אמר מילי זוטא ב'אלה היכן הם ואי תשום קרתי הא מסכתן כמה
מילי בקרתי הנו'ביד מרימין כנון נעימות בימינך נצח ימין ה' עושה חיל
אסר בידו מחקרי מרן כי כוס ביד יי' וכאלה רבים ולמה לא הזכירום פה
ועוד מהו הרמזו בהיותם ביד אי בימין דהא פסיק' דאין לו דמות הגוף ועל
הרחין אמא ויימין משל בעליון וע"ק דהא בחזית פ'יקבנו קאמר דאין אמא
למעלה דכתיב ימינך יי'כאדרי בכח ימינך יי' והיכי קאמר הכא דהכך
אסמא ועי'ל שבהיות התור'בימין ומייב'היות בם הדין'בימין אחרי הוא מ'
מתנותיה והכ"ה מקיים לענמו תחלה המנות כדלעי'ס"כ פ"ל והיכי קאמר
מהדין ביד ועוד מ"ט להיות הנפש נשמרת בשמירת הדין מפני היות'ביד
האדם מ"ט שכונה אז מרגנות הוא וכן מ"ם נתונה במקום משפט ויונאה
וחוטא ומ"ט אל אל היות' במקום משפט לבזאיר מהחטא וי"ל שזיווג נדקה
לתורה ודין לנפש והכוונה להודיענו שהשנאת יי בעולם אם הפרטית
אסר ליסרא עם קרובו בתה אחנגב תורה ותעוד' נאם הכללי'לכל העול'
התכלית אנלו את'. להיטיב לעולם לא זולת אע"פ שאין אנלו תועלת אז.
ריוק מתעשיהם אבל תכלית נתיבת התור' לעשות נדקה וחסד עם ישראל
בהשלים אותם בה ע"ד יי'חפץ למען נדקו ותכלי'ההשנאה הכוללת שהו'
קדין והמשפט היא להחיות נפשות הינורים אתנם יחס התורה והנדקה

ליתין להיו'זה עיקר ותכלי'נמורה אנלו ית' שהוא לחנן ולהיטיב ההטב'
הרוחנית ויחס המשפטים והנפש לשמאל להיות תכלית זו טפילה שהטבת
קיום הנמנאים היה אלא לתכלית השלמות וליתין רמז לתכלי' העקרית
והשמאל על הכוונה הטפילה עד"ש בנרמ"ורדיתים כיתית'למייתיני' כה וכו'
ולו"ה הנפש והדין נתוני'כיד שמאל וכו'
מאחר שקיום הנפ'אלו בדין וכרוכי'
זה בזה ראוי לשמוד זה להיות נ"ם
נשמר ולכ"ז לעיל הנפש בתוכ'כמקו'
מספט ויונאה וחוטאה שמחא שאינה
מתקיימת אלא כמספט ראוי שמירת
ולא תחטא ופי'ל שנדקה כנגד הדין
ותורה כנגד הנפש והכוונ'על כתיבת
התור'והשב'והעונש הנמשך ממנ'כי
אין התכלית לתועלת אנלו ית' כאו'
אם נדקת מת'ל ונ"כ אין הדין ע"ל
הנקמה בדרך בני אדם אבל תכלית
התור' שלימו'הנפש להטיב לה ותכלי'
העונש אינו אלא להטיב לאנשי ספ"ו
המספ' יזהרו האנשי'ולכן הנה הנדק'
והתורה ביתין כי ב'אלו הן התכלית
העיקריות והנפש והדין כיד כי אין
מלאות הנפש וקיום'מנד עצמה רק
מנד מה שתוסל'בעה"ז בשמיר' התור'
וכן אין הדין מנד עצמו אלא כדי
להטיב לאנשים ולעשות עמהם חסד
ולכ"ז הנפש והדין נתונים בידי וכו'
לומר שאע"פ שאין הדין מכוון מנד עצמו ברוך ליחד בו לשמירת הנפש
שנם היא אינה מכוונת לעצמה אלא מפני השלמות שתשיג זה אם לא
אע"פ מה בנע בה וכן מ"ם לעיל הנפש בתוכה וכו' שאחר שיודעת שאין לה
מלאות מנד עצמ'רק מפני השלמו'ע"כ היא בתוכ'כיד הדין שאינו מכוון
לעצמו ראוי שתזהר שלא תחטא ופי'ל שהכוונה ביתין הברית הזכות
וכיד הברעת החוכה על"ם בחזית פ' לסוסתי גבי וכל נבאי הנביאים אומרי'
עליו מימינו ומשמאלו אלו מכריעים לזכות ואלו מכריעים לחובה
והכוונה כי במעשה הנדקה האלהית הכל מסכימים אף על פי
שאין העולם נדאי כי אין כילות לתעלה וכן בנתיב'התור'אע"פ שבתחלי
ערעו שאין בני האדם ראוי'לה חוזו והוזו להקב"ה כדאי' בפ' ר' עקיבא
אמנם בקיום הנפש והדין האלהי ים מכריעים לחובה כי בהנשמה עולה
למעלה בכל לילה מקטרגים עליה אלא אשת מפני שחוטאת וה' ברחמיו
מחזירה וכן בשיי'ן העול'ים מכריעים לחובה על החטאות ולכן בשמירת
הדין תשמר הנפש שבשבר הצדיקים הדין אלא יהיה קנטורי'עליו ידחה ה'
קנטור שבנגד הנפש ולכ"ז הנפש נתונה וכו'אחר שיש מקטריגים כנגדה
לעו'כתו שמקטרגים בשעת הדין אין לה לחטוא. דכתיב אשר בידו נפש
כל חי ויל שאל משמע בדכתיב אף ידי יסדה מרן וימיני טפחה שמי'ואע"פ
דיתין נמי איקרי יד בשמזכי'שתיהן יחד בדכתי'מקדם ה'כונני ידיך ידיך
עשוני וזולתם היינו התם דברך להזכיר' יחד לקנר ואע"פ לומ' בע"מ מ"ק
מדכתיב ואת כל אלה ידי עשתה דקאי נמי אתיתן דשתים נזכרו לעיל מיבה
ומאמ' התם נמי ידי במקום ב'ידים היא דאשתים ואחרן קאי: אני כתבתי
עליך וכו' ולהכי כתיב נפש כי תחטא לומר שהוא כתמתים על הנפש איך
תחטא בדפי' ברים פרקין ואיכא למי' מה טעם לתמיה על חטא הנפש
מפני שכתוב בה רק חוק לבלתי אכול הדם ועוד מאי עליך דקאמר דכל
המצות נמי נצטוו עליה וליכא למימ' דמשום דכתיב כי הדם הוא הנפש
ולא תאכל הנפש עם הבשר קאמר שה'הקפיד על הנפש אלא תהיה לאכילי'
ולכן יש לה לשמור מצות יי'שהוא עם עלה דהתם בנפש ה בהמ'קמיירי ומה
לה לנפש האדם אם תאכל הנפש הבהמ'או לא תאכל ואף כי לפי ת"ם הרמב"ן
בט'לא תאכל הנפש וז"ל כי אין רמ"ו שבכל נפש יאכל נפש כי הנפשו' כלם
לא הנה בנפש האדם ובנפש הבהמ'לו הנה ומקר'א'להם כמות זה כן מות
זה ורוח א'לכל ועי'ד שיראוהו חוקרי היוני' אין הבכל הפועל המתנוגן זיו
חוזר בח מאד ובהיר ומתנו יגא נגון נפש הבהמה והנה היא נפש נמורש
בנד מהפני'ולכן יש בו דעת לברוח מן הנזק וללכת אחר הנאות לא ויכר
כרגיל' ואהבה להם כאהבת הבלבים בבעלים' ויכר מופלא בתנמי דעת
בעליהם וכן ליונים דעת ויכר ע"כ בוכל לומר שאזהרה על נפש הבהמ'
חבה נודעת לנפש האדם כמ"כם אחר של הדמותה אליה בדפה הקשר
הכתוב אלא תאכל לבעל נפש אין הדעת מתקררת בזה וי"ל שאמנם אם
איסו' מכיל הנפש עם הבשר מפני שהוא חלק ה' שניתן לבפר בו על המזבח
כמו שנר'מפשם הכתו'דכתי'כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על
המזבח לכפר על נפשותיכם וכו' והטעם כדפרש"י מבוא הנפש ותכשר
על הנפש לכ"ז שאחר שה' הטיב עם נפש האדם שנתן לה נפש שהבהמה
לבשרה שבעבור זה נוה אלא לאכול הדם מ"כ זו חבה יתיר' והא דלא מייתי
קרא דכפר דניחא ליה לאתויי קרא דרק חזק וכו' שהו' מחזיק מאד באזהר'
והנכון דס"ל בט' איסור הדם כמ"ש עוד הרמב"ן וז"ל מן הידוע עוד כי
הנאכל ישוב בנוף האוכל והיו לבשר מ' ואם יאכל האדם נפש כל בשר והוא
יתחבר בדמו והיו לאחדי' בלבתהיו עוכי ונשות בנפש האדם ותשוב
קרוב לטבע הנפש הבהמית אשר בנאכל' כי הדם לא יגטרף עכול בשאר
הנאכלי' שיסתנו בעכולי' ויתלה בו נפש האדם בדם בהמה והכתוב אומר
מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה
לארץ ולכ"ז כי נפש כל בשר בדם היא כי לכל בשר באדם ובבהמה נפש

רמ"ם יט
אין כאן
יחוק'יז

כמדבר
כה

אדם ואין רשוי לפרוש הנפש הבכרתת בנפש הקיימית ע"כ ולכן אחר שה' הקפיד בטהרתה והבדלתה מנפש הבכרתת יש לתמוה איך תתטא למען תכרת בנפש שבהמה וגמ"ק דנרסי' אחר הקב"ה לנפש כל מה שחזקתי אותך ונויתי אותך ואחרתי רק חזק ה"פ שחזקתי כחך כמה שניתי לכלתי מבול הרס שלא יתערב בה נפש

קהלת רבתי קהלת ו

ב ר"א נפש כי תחטא וגו' והו שאמר הכתו' כל עמל ארם לפיהו א"ר שמואל בר אמי מה שסיגל ארם מצות ומעשים טובים אינו מספיק להבל היוצא מפיו גם הנפש לא תמלא ר' ברכיה ור' קרציפא בשם ר' יוחנן אמרו בפיטורין (כחבל סיס בו קשר איונא מחו' התורן סהו' ענול כוסט) היוצאין מן הושט ר' הגינא אמר כציפרין (סיב הדקל שקוסרין סו הספינה וכשמכניסים אותו בנקב קולו הולך וקשה מאד) היוצא מן הושט שמואל אמר כסולם ג"ל כסילון ופי' קון) רשוב והפוך היוצא מן הושט א"ר שמואל בר יצחק כל מה שסיגל ארם מצות ומעשים טובים לפיו ולא לפי בנו ולא לפי בתו ורבנין אמרי לפיהו ולא לריח רע לפי שהנפ' הוי יורעת כל שיניעה לעצמה יניעה לפיכך אינה שביעה למצות ומעשים טובים א"ר לוי משל לעירוני שהיה נשוי בת מלכי' אע"פ שמאביל כל מערני עולם אינו יוצא ידי חובתו למה לפי שהיא בת מלכים כך כל מה שיפעל ארם עם נפשו אינו יוצא ידי חובתו למה שהיא מלמעלת ג' כפויי טובה הן הארץ והאשה והנפש האר' שנ' ארץ לא שבעה מים האשה מנין אכלה ומתחתה פיה ואמר לא פעלתי און הנפש מנין גם הנפש לא תמלא נ' נושלין בשופט ונותני' בשופט הארץ והים והמלכו' א"ר יהושע דסכנין בשם ר' לוי שש פעמים כתיב כאן נפש כנגד ששת ימי בראשי' אמר לו הקב"ה לנפש כל מה שבראתי בו' ימי בראשית לא בראתי אלא בזכותיך זאת יוצאת וחוטאת נפש כי תחטא ר"א

מקלין ין קהלת ו

לא תנטבר שהרי מי שאינו מבקש להנחיל זכותו לבניו מקרי רע כדלעיל ס"כ פמ"ד אלא ה"פ שאין זכות האב מסקיק אלא לעצמו ומע"ג דבדיקי גמורי ולמי זכות שומדת לזרעם בענין זכות מכות הכא כסתם דמיכסי קרייר מכל ליכא למימר דזכות מכות כתי לא היא מוכיחא אלא מעכי אלא בקשו כי סברים בע"ה בדלעיל בפ' הנזכ' שבכי פירש"י שם לאין זה אלא לענין הזכרי מעשה מכל מעול היה בזכות לה ולזרע ועי"ל דהכא בעה"כ קמיירי דאין זכות אבו מושיבה לבני כמ"ש ז"ל כרא מוכי מכא ואין מכא מוכי כרא ומעשה הפרע כין עה"ו לעה"כ פירשתי לעיל ס"ח פ כ"ט ולא לריח רע כתי' ומפ' לפיהו פה של מטה כמ"ש בפ' חלק לתרופה לפיהו' פה של מטה וירא' שאין יתרון לאדם כי כל עמלו לאכול ולשתו' הוא עמל לאיכוד שהכל הולך אל הנחל היורד לב"ה ומ"ש ונפש הנפש לא תמלא לפי' זה יר' שמה תמת' אה"כ שהתפרנ נדחות לשם אכל עיקר המאכל ביון הנוף ממנו' ונעשה חלק אחר ת"מ מיכ מועיל שהרי אין חסרון הנפש בשלם עם זה כי לא יספיק המזון להמשיך תמורת מה שכיתך מתם אלא לעול' הול וחסר בגופו ונתנה שלבסוף כל עמל האד' כמזונו לבטל' ורא דקאמ' שהנפ' הזו יודעת וכו' לא קאי מרבנן אלא מדשמואל היא אלא שהספיק בתמת' דרבנן בפי' לפיהו והכא תמת' במ"ק דלא מייתי הא דרבנן ומייתי הא דלפי שהנפש זו וכו' כתר דשמואל פ"ח ריח רע היינו שם רע כריח רע דלעיל ס"ח פ' נ"ב ומקמפרש פיהו ענין מאחר כמו אחרי' עם פיך ועם פיהו ויר' שכל שיעמול אדם בעולם נריך שיהי' לקנות שם טוב בעולם בעודו ע"י מצות ומ"ט ולא ינא לו שום רע בעבירו וכי' פיהו הפה המדבר עליו שהכנוי פעמים מורה על הפועל ופעמים על הפעול בגופו ואו' וגם הנפש ל"ת יר' שם' כז אין הנפש שבעה מהמצו' ומ"ש לפי שהנפ' הזו יודעת וכו' קאי נמי מרבנן לעצמה ענש"ק וכי אם ד' שתינגב לאחריה ואי ר"ל לפנתה ולא לבנים כדלעיל לא אי' שאינו שתוגיל זכותה לבנים לא מסתבר שהכל להם ולא לה אלא שמקנת מזכות היה יוכ להם וא"כ מ"ק לפיכך אינ' שבע וכו' אדרבה שו מחשוב שמקנ' מזכיותי' יגיע לבנים הית' בריכ' יותר לברכות בת"ט כדי שיספיק לה ולהם וי"ל שהבנו שיודעת שהשכר עיקרו לעה"כ שהוא העולם הרוחני לנפש לבד או לתחיי המתי' שיהיה הנאמרו לנפש בגוו לעד ולכן לא תסבע מהמצות כי אז תתבטל בשכר אפי' יהיה הרב מאד מכל או חשב שאין השכר אלא בע"ה לנפש ולגוף יחדיו ס"ת שביע' בקנת מצות מתח' שחיי עה"ז ים להם בגוף קטן ותמת' לי כמנו או למה שאוכל לאכול בחיי אלו משל לעירוני וכו' נ"ב תשל לאמי ועוד דכיון דאנפש לא תמלא קאי ה"ל לתנק המשל והנמשל בה ולימא הכי אע"פ שמחכילי אותה כל מעדני עולם אינה מתפייסת כך כל מה שהאדם פועל עם נפשו אינ' שביע ועוד דאין המשל דומ' לנמשל שבמשל הבעל הוא עוש' המאכלים ולא היא ועושה אותם בעבור' ולא בעבורו אבל בנמשל גם הנפש היא העוש המצות שהיא עיקר האדם והגוף מעשהו אינו בעבור הנפש לבד אלא לזכות ג' לעצמו וי"ל דלא תפ' לי' קרא כמצות ומ"ט אלא בהנאות ומניני' שהנפש נהנית מהם ומחייב האדם אלא לחסר חקו מהם בענין המאכל ומשתה' וכמ"ש בתענית על היושב בתענית שנקרא חוטא מהם אסר חטא על הנפש וכמ"ש לקמן פ"ל נוחל בנפשו על הרחינה שהיא לכבוד הנפש וכן על המאכל שהוא להנאת הנפש ולפי שטורת אחר כזה לקיים הנפש כי מתנה כה הזן וכדומה לא מנד הגוף שהוא עפר ואפי' לכן המשילו לעירוני וכו' כי הוא הטורח לכבוד אשתו בפרנסתה לגרנו והיא אינה טורחת בזה וכן הנפש אין מגמתה לבניכים אלו אלא לשלמת הרוחני ולכן לא אמר שהיא אינה מתפייסת בכבוד אלו הבנינים שהיא בודאי אין זה המבוקש לה רק למעט הם ולהרבות בשלימות הרוחני ומ"מ האדם אינו יוצא י"ח בכל מה שמכבדה לגודל מעלתה ומ"ה הנפש לא תמלא יר' לא יוכלם חק כבודה אע"פ שהיא אינה מבקשת זה: ג' כפויי טובה הן לאו דוקא בשתם כפויי טובה דעלמא דהיינו שאינם מכירי' הטובה להחזיקה לבעלי' דאין זה שייך כאדם שאין בה דעה וגם הנפש אינליה שאינה מכרת בטוב' ומ"מ מבקשת יותר אלא משום דאורחא דמילתא שהי' שאינו שבע מיני מחזיק טוב' קאמ' בהני כפויי טובה לפי שאינם שביעי' ואע"ג דבמ"ק נרסי' ג' אין מחזיקין טובה וכו' אורחא דמילתא נקט ומשום דבעי לפרש גם הנפש לא תמלא בפשוטו שאינה שביעה מתאוות העולם תייתי נמי הדומים לה ואינה לחידק אמאי לא חשיב נמי שאול ועוגר רחם ואם בדבתית ג' הנה לא תשבענה אדבע לא אמרו הין שאול ועוגר רחם וכו' ואם לא אמרה הין וכ"ת דעוגר רחם כדפרש"י כפ' הלק בית הרחם שהוא קנר ועגור לא יסבע מבעילות ומ"כ איינו האשה דתני הכא א"כ אמאי מייתי מאכלה ומתחתה פיה ולא מהאי קרא דכתיב פיה אדון בא שבע' פיה דמייתי וע"ק קרא דנקט אתם ג' הנה לא תשבענה אמאי לא מייתי נמי האשה והנפש וכ"ת דלא מייתי קרא אלא בעובדי ר' הדורות הדעים כדפי' קב ונקי בפסוקים א"כ מה דחיב מאדון לא שבעה אים לאנדה דיהן ובשלמה עיני האדם דלא חשיב הכא אע"ג דכתיב ועיני האדם לא

תשבענה

ב ר"א נפש כי תחטא וגו' והו שאמר הכתו' כל עמל ארם לפיהו א"ר שמואל בר אמי מה שסיגל ארם מצות ומעשים טובים אינו מספיק להבל היוצא מפיו גם הנפש לא תמלא ר' ברכיה ור' קרציפא בשם ר' יוחנן אמרו בפיטורין (כחבל סיס בו קשר איונא מחו' התורן סהו' ענול כוסט) היוצאין מן הושט ר' הגינא אמר כציפרין (סיב הדקל שקוסרין סו הספינה וכשמכניסים אותו בנקב קולו הולך וקשה מאד) היוצא מן הושט שמואל אמר כסולם ג"ל כסילון ופי' קון) רשוב והפוך היוצא מן הושט א"ר שמואל בר יצחק כל מה שסיגל ארם מצות ומעשים טובים לפיו ולא לפי בנו ולא לפי בתו ורבנין אמרי לפיהו ולא לריח רע לפי שהנפ' הוי יורעת כל שיניעה לעצמה יניעה לפיכך אינה שביעה למצות ומעשים טובים א"ר לוי משל לעירוני שהיה נשוי בת מלכי' אע"פ שמאביל כל מערני עולם אינו יוצא ידי חובתו למה לפי שהיא בת מלכים כך כל מה שיפעל ארם עם נפשו אינו יוצא ידי חובתו למה שהיא מלמעלת ג' כפויי טובה הן הארץ והאשה והנפש האר' שנ' ארץ לא שבעה מים האשה מנין אכלה ומתחתה פיה ואמר לא פעלתי און הנפש מנין גם הנפש לא תמלא נ' נושלין בשופט ונותני' בשופט הארץ והים והמלכו' א"ר יהושע דסכנין בשם ר' לוי שש פעמים כתיב כאן נפש כנגד ששת ימי בראשי' אמר לו הקב"ה לנפש כל מה שבראתי בו' ימי בראשית לא בראתי אלא בזכותיך זאת יוצאת וחוטאת נפש כי תחטא ר"א

קהלת רבתי קהלת ו

מקלין ין קהלת ו

לא תנטבר שהרי מי שאינו מבקש להנחיל זכותו לבניו מקרי רע כדלעיל ס"כ פמ"ד אלא ה"פ שאין זכות האב מסקיק אלא לעצמו ומע"ג דבדיקי גמורי ולמי זכות שומדת לזרעם בענין זכות מכות הכא כסתם דמיכסי קרייר מכל ליכא למימר דזכות מכות כתי לא היא מוכיחא אלא מעכי אלא בקשו כי סברים בע"ה בדלעיל בפ' הנזכ' שבכי פירש"י שם לאין זה אלא לענין הזכרי מעשה מכל מעול היה בזכות לה ולזרע ועי"ל דהכא בעה"כ קמיירי דאין זכות אבו מושיבה לבני כמ"ש ז"ל כרא מוכי מכא ואין מכא מוכי כרא ומעשה הפרע כין עה"ו לעה"כ פירשתי לעיל ס"ח פ כ"ט ולא לריח רע כתי' ומפ' לפיהו פה של מטה כמ"ש בפ' חלק לתרופה לפיהו' פה של מטה וירא' שאין יתרון לאדם כי כל עמלו לאכול ולשתו' הוא עמל לאיכוד שהכל הולך אל הנחל היורד לב"ה ומ"ש ונפש הנפש לא תמלא לפי' זה יר' שמה תמת' אה"כ שהתפרנ נדחות לשם אכל עיקר המאכל ביון הנוף ממנו' ונעשה חלק אחר ת"מ מיכ מועיל שהרי אין חסרון הנפש בשלם עם זה כי לא יספיק המזון להמשיך תמורת מה שכיתך מתם אלא לעול' הול וחסר בגופו ונתנה שלבסוף כל עמל האד' כמזונו לבטל' ורא דקאמ' שהנפ' הזו יודעת וכו' לא קאי מרבנן אלא מדשמואל היא אלא שהספיק בתמת' דרבנן בפי' לפיהו והכא תמת' במ"ק דלא מייתי הא דרבנן ומייתי הא דלפי שהנפש זו וכו' כתר דשמואל פ"ח ריח רע היינו שם רע כריח רע דלעיל ס"ח פ' נ"ב ומקמפרש פיהו ענין מאחר כמו אחרי' עם פיך ועם פיהו ויר' שכל שיעמול אדם בעולם נריך שיהי' לקנות שם טוב בעולם בעודו ע"י מצות ומ"ט ולא ינא לו שום רע בעבירו וכי' פיהו הפה המדבר עליו שהכנוי פעמים מורה על הפועל ופעמים על הפעול בגופו ואו' וגם הנפש ל"ת יר' שם' כז אין הנפש שבעה מהמצו' ומ"ש לפי שהנפ' הזו יודעת וכו' קאי נמי מרבנן לעצמה ענש"ק וכי אם ד' שתינגב לאחריה ואי ר"ל לפנתה ולא לבנים כדלעיל לא אי' שאינו שתוגיל זכותה לבנים לא מסתבר שהכל להם ולא לה אלא שמקנת מזכות היה יוכ להם וא"כ מ"ק לפיכך אינ' שבע וכו' אדרבה שו מחשוב שמקנ' מזכיותי' יגיע לבנים הית' בריכ' יותר לברכות בת"ט כדי שיספיק לה ולהם וי"ל שהבנו שיודעת שהשכר עיקרו לעה"כ שהוא העולם הרוחני לנפש לבד או לתחיי המתי' שיהיה הנאמרו לנפש בגוו לעד ולכן לא תסבע מהמצות כי אז תתבטל בשכר אפי' יהיה הרב מאד מכל או חשב שאין השכר אלא בע"ה לנפש ולגוף יחדיו ס"ת שביע' בקנת מצות מתח' שחיי עה"ז ים להם בגוף קטן ותמת' לי כמנו או למה שאוכל לאכול בחיי אלו משל לעירוני וכו' נ"ב תשל לאמי ועוד דכיון דאנפש לא תמלא קאי ה"ל לתנק המשל והנמשל בה ולימא הכי אע"פ שמחכילי אותה כל מעדני עולם אינה מתפייסת כך כל מה שהאדם פועל עם נפשו אינ' שביע ועוד דאין המשל דומ' לנמשל שבמשל הבעל הוא עוש' המאכלים ולא היא ועושה אותם בעבור' ולא בעבורו אבל בנמשל גם הנפש היא העוש המצות שהיא עיקר האדם והגוף מעשהו אינו בעבור הנפש לבד אלא לזכות ג' לעצמו וי"ל דלא תפ' לי' קרא כמצות ומ"ט אלא בהנאות ומניני' שהנפש נהנית מהם ומחייב האדם אלא לחסר חקו מהם בענין המאכל ומשתה' וכמ"ש בתענית על היושב בתענית שנקרא חוטא מהם אסר חטא על הנפש וכמ"ש לקמן פ"ל נוחל בנפשו על הרחינה שהיא לכבוד הנפש וכן על המאכל שהוא להנאת הנפש ולפי שטורת אחר כזה לקיים הנפש כי מתנה כה הזן וכדומה לא מנד הגוף שהוא עפר ואפי' לכן המשילו לעירוני וכו' כי הוא הטורח לכבוד אשתו בפרנסתה לגרנו והיא אינה טורחת בזה וכן הנפש אין מגמתה לבניכים אלו אלא לשלמת הרוחני ולכן לא אמר שהיא אינה מתפייסת בכבוד אלו הבנינים שהיא בודאי אין זה המבוקש לה רק למעט הם ולהרבות בשלימות הרוחני ומ"מ האדם אינו יוצא י"ח בכל מה שמכבדה לגודל מעלתה ומ"ה הנפש לא תמלא יר' לא יוכלם חק כבודה אע"פ שהיא אינה מבקשת זה: ג' כפויי טובה הן לאו דוקא בשתם כפויי טובה דעלמא דהיינו שאינם מכירי' הטובה להחזיקה לבעלי' דאין זה שייך כאדם שאין בה דעה וגם הנפש אינליה שאינה מכרת בטוב' ומ"מ מבקשת יותר אלא משום דאורחא דמילתא שהי' שאינו שבע מיני מחזיק טוב' קאמ' בהני כפויי טובה לפי שאינם שביעי' ואע"ג דבמ"ק נרסי' ג' אין מחזיקין טובה וכו' אורחא דמילתא נקט ומשום דבעי לפרש גם הנפש לא תמלא בפשוטו שאינה שביעה מתאוות העולם תייתי נמי הדומים לה ואינה לחידק אמאי לא חשיב נמי שאול ועוגר רחם ואם בדבתית ג' הנה לא תשבענה אדבע לא אמרו הין שאול ועוגר רחם וכו' ואם לא אמרה הין וכ"ת דעוגר רחם כדפרש"י כפ' הלק בית הרחם שהוא קנר ועגור לא יסבע מבעילות ומ"כ איינו האשה דתני הכא א"כ אמאי מייתי מאכלה ומתחתה פיה ולא מהאי קרא דכתיב פיה אדון בא שבע' פיה דמייתי וע"ק קרא דנקט אתם ג' הנה לא תשבענה אמאי לא מייתי נמי האשה והנפש וכ"ת דלא מייתי קרא אלא בעובדי ר' הדורות הדעים כדפי' קב ונקי בפסוקים א"כ מה דחיב מאדון לא שבעה אים לאנדה דיהן ובשלמה עיני האדם דלא חשיב הכא אע"ג דכתיב ועיני האדם לא

תשבענה

תסבעי ניחוח דהיינו נפש כי הענין רוחה וכנפש מתאוה ושמח י"ל דהכא לא מיירי אלא באותם שהם בהני מהדברים שמתאחרי כהם דכתיב נ"ג שייך ענין בעוי טוב דומיא דהנפש לא תתלה שהיא בהנית מתאוות ולכן לא תסבע מהם ודומה לזה מדן לא שבעה מים שע"י המים נזמח ומרטבת מכל שמאו' אין לו הנאה מהרכות המתים כו' וכן האש אין כנפש האש הפורף מתעל' מפני שרפתו הדברים או הפך האור' אל יסודו והש כלל כנ"אסר לא תסבע' הוא ר"מ על התמדת הדברי נפ עוכר רחם אין הנה' מרבוי הזדונו' מתח' שהכוונה אל ההולדה כמ"ש קב וכקי שפי' שהאשה שעבר יי' בעד רחמה ולא תקבל הריון לא תסבע לעולם מהזדוון עם אים להתאוות שיהיה לה זרע אנשים והיינו שפי' הכתוב מדן לא שבעה מים מה שלא פי' באחרים לפי שזה אינו דומה לאחרים ומה שלא הזכיר הכתוב שם האש והנפש אפשר דלא מיירי באש ונ"כ עוכר רחם שמטבעם שלא ליסבע ונ"כ עוכר רחם שטבע המין לבקש הפארות המין אבל הדברים שהם מרוע הבחירה לא קמיירי ועי"ל דס"ל שפי שאול ועוכר רחם שהויה והפסד שהם חוזרים חלילה ואם לא אחרה הון רמז אל הפתנות היסודת מזה אל זה שהוא שבת שהויה והפסד וכדפי' קנת מהתפרשי' ואם כן שאול ועוכר רחם ואם כולה חדא מלתא היא ונקט הכא מדן לפי שהוא היסוד היותר גדול' וכיון כתי דלא נקט קרא האש האשה והנפש דלא מיירי אלא בטבע שהויה והפסד : מגין אבלה ומתאה פיה ק' כיכי ליון מהכא אמינה שביעה דל"ק אלא מעבלת עניה ועוד דקרא בתאכלפת מיירי מעבלת כיאופיה והיכי קאמר אבא האשה שאם וי"ל דקמפרש אכלה באכילה ממש וקרא ה"ק כן דרך האשה שהיא מתאפת ונ"כ אכלה ומתאה פיה כלו' שהיא גרגרני' כדלקמן פ' תנא ולכן כשאוכל מקנחת פיה כאו לא אכלה פרוכה להיות אוכל' אמרי' ונ"כ היא שקרני' וז"ל ומאחר לא מעלתי און ומע"נ דאיכא מדות מנונות כאשה טפי מהגך כדאמר האש קנאניות כ"ייתניות דברניות וכו' לא מני הכא אלא הגך דגרעי טפי ועוד דהגך דמו לת"ש דרך הכשר כשמים דרך נחש וכו' דהיינו העלם הדברי' אבל שאר הדברי' איכם אלא מפורסמות : הארץ שבולעת כל הנשמים ומגמחת כל הפירות ומיירי דמייתי הכא מדן לא שבעה מים מייתי הך מלתא ולהכי מקדים נטילה לנתינה מפני האדן שע"י נטילתה המיתות נותנת יכולה . והים שיורדי הים מרויחים הרבה בפרקמטיא וכשנשברה הספינה מפסידים הרבה בחסים ואמלכות ובטעם המאמר לאחרה מיוחדו בכשות ובירידת הים : כתיב כאן נפש כל' בעניין חטא ומעיל' אבל נפש אחר תינע ונפש כי תשבע לא אני תשוב לא כתיב נבי חטא בהדיה : אלא בזכותך שתכלית המין האנושי שלמות הנפש וס"ל שהעול' הספל תכלית כל הברים' כשהם בעת רע רו"ל וזה כמ' דעת וכו' מעוז דקרי לשנגה חטא מייתי מהאי קרא דנם השגגה קרוכה לחזיר וכדמסיים תדע לדוכו' ואיירי דמייתי ליה מפרש ליה בכתה אנפי בדרך המדרש : משל לאורח וכו' מעוז דק"ל דהאי קרא לאו סיפיה ריפיה כי מהענין אין כרגלים אלא דעת ועוד מאי נם דמשמע לא תבעיא בדעת ולא מי שאין לו דעת הוא שאינו טוב אבל בן דעת ודאי שהוא טוב ועוד מה הוא החטא אשר כאן כרגלים ולהכי כבי לפ"דאשם לאיתמר שאפי' אי שבשבל בעבירה בשגגה נמור אלא אם"ל ליזהר בכל מ"מ שאינו חזיר גמור לעבור בעבירה וז"ל ואין כרגלים חוטא ולו"ל משל לאורח שהוא רגיל לבא עם הכן החמה ובעלה שבה ואשם מטתו קול הכן החמ' כאופן שבכשיאתו פירש כדה שאע"פ שזה שגגה נמור אלא טוב קאי שאלו בזהר כמ"ש ז"ל עונה מ' שמוך לוסתה לא היה בבשל וכ"ש אלו ידע וזכר שהוסת היה עתיד לבוא בהכן החמה ואם ליזהר לפרוש עונה מ' שמוך לוסת ועכ"ז לא נזהר ואשם מטתו ואשר על דעתו אלא תפרוש בדה מיד כי זה חוטא קרוב לחזיר ופירוש ולא עוד אלא ואין כרגלים ואין ל"ל אי שהוא אין כרגלים ורב כתי אפ' קרא בהכי אלא דמוקי ליה בלוקח בבלה וה"ק מי שבשם שהיתה כאן חכות מוכרת בבלה ולזה בבשל מ"מ קאי בלא טוב דה"ל לאסוקי אדעתיה וכ"ש אי ידע אים בהן חכות מוכרת בבלה ואפ"ה לא נזהר בראוי ולקח מהבבלה ואשר אהוא מחכות של כשרה דזה קרוב לחזיר שהיה לו ליזה אמר ונ"כ ר' יוחנן מפרש קרא בהכי אלא דמוקי ליה בענין שבת וה"ק אי מי שבשם שהיה שכיל מ' אלא קונים ולזה בבשל והלך כו אם"ה קאי בלא טוב שהיה לו ליזהר וכ"ש אי אים בהן חכות שכיל מ' אלא קוני ואפ"ה לא נזהר בראוי והלך בוושאר אשה אחת חטאת הנפש בלא דעת נפש אלו יתלבש הקוני כרגליו דזה קרו' לחזיר וליכא לפ"דאשם ואשם דקאמר רבי יוחנן ולקח דקאמר רב וכן ידע והלך דקאמר"י היינו שידעו בעבירה ומשם חזרו לעבור עליה דמ"כ היינו הא דאמר בשמוך נם בלא דעת שפ"י נטילתה המיתות נותנת יכולה . ויש מרויחים הרבה בפרקמטיא וכשנשברה ונ"כ נוטלת הרבה בחסים ואמלכות ושעם המאמר לאחרה מיוחדו בכשות ובירידת הים : כתיב כאן נפש כל' בעניין חטא ומעיל' אבל נפש אחר תינע ונפש כי תשבע לא אני תשוב דלא כתיב נבי חטא בהדיה : אלא בזכותך שתכלית המין האנושי שלמות הנפש וס"ל שהעול' הספל תכלית כל הברים' כשהם בעת רע רו"ל וזה כמ' דעת וכו' מעוז דקרי לשנגה חטא מייתי מהאי קרא דנם השגגה קרוכה לחזיר וכדמסיים תדע לדוכו' ואיירי דמייתי ליה מפרש ליה בכתה אנפי בדרך המדרש : משל לאורח וכו' מעוז דק"ל דהאי קרא לאו סיפיה ריפיה כי מהענין אין כרגלים אלא דעת ועוד מאי נם דמשמע לא תבעיא בדעת ולא מי שאין לו דעת הוא שאינו טוב אבל בן דעת ודאי שהוא טוב ועוד מה הוא החטא אשר כאן כרגלים ולהכי כבי לפ"דאשם לאיתמר שאפי' אי שבשבל בעבירה בשגגה נמור אלא אם"ל ליזהר בכל מ"מ שאינו חזיר גמור לעבור בעבירה וז"ל ואין כרגלים חוטא ולו"ל משל לאורח שהוא רגיל לבא עם הכן החמה ובעלה שבה ואשם מטתו קול הכן החמ' כאופן שבכשיאתו פירש כדה שאע"פ שזה שגגה נמור אלא טוב קאי שאלו בזהר כמ"ש ז"ל עונה מ' שמוך לוסתה לא היה בבשל וכ"ש אלו ידע וזכר שהוסת היה עתיד לבוא בהכן החמה ואם ליזהר לפרוש עונה מ' שמוך לוסת ועכ"ז לא נזהר ואשם מטתו ואשר על דעתו אלא תפרוש בדה מיד כי זה חוטא קרוב לחזיר ופירוש ולא עוד אלא ואין כרגלים ואין ל"ל אי שהוא אין כרגלים ורב כתי אפ' קרא בהכי אלא דמוקי ליה בלוקח בבלה וה"ק מי שבשם שהיתה כאן חכות מוכרת בבלה ולזה בבשל מ"מ קאי בלא טוב דה"ל לאסוקי אדעתיה וכ"ש אי ידע אים בהן חכות מוכרת בבלה ואפ"ה לא נזהר בראוי ולקח מהבבלה ואשר אהוא מחכות של כשרה דזה קרוב לחזיר שהיה לו ליזה אמר ונ"כ ר' יוחנן מפרש קרא בהכי אלא דמוקי ליה בענין שבת וה"ק אי מי שבשם שהיה שכיל מ' אלא קונים ולזה בבשל והלך כו אם"ה קאי בלא טוב שהיה לו ליזהר וכ"ש אי אים בהן חכות שכיל מ' אלא קוני ואפ"ה לא נזהר בראוי והלך בוושאר אשה אחת חטאת הנפש בלא דעת נפש אלו יתלבש הקוני כרגליו דזה קרו' לחזיר וליכא לפ"דאשם ואשם דקאמר רבי יוחנן ולקח דקאמר רב וכן ידע והלך דקאמר"י היינו שידעו בעבירה ומשם חזרו לעבור עליה דמ"כ היינו הא דאמר בשמוך נם בלא דעת שפ"י נטילתה המיתות נותנת יכולה . ג ר"א נפש כי תחטא גם בלא דעת נפש לא טוב אמ"רבינ' בר אבינ' ששל לאורח שהי' רגיל לבא עם הנן החמ' ושכח ושמש מטתו קור' הנן החמה בלא ירע ושמש עאכ"ו ולא עור ואין ברגלים חוטא ר' יצחק בר שמואל בר מרתא בשם רב משל לא' שהיו לפניו שתי חנויות אחת מוכרת בשר שחוטה וא' מוכרת בשר נבילה ושכח ולקח מזו שמוכר' בשר נבילה' בלא ירע ולקח עאכ"ו ולא עור אלא ואין ברגלי' חוטא ר' יוחנן פתר קרא לענין שבת היו לפניו ב' שבילין א' שפוי (סלולה) וא' מלא קוצין וצרורות ושכח והלך בזה שהי' מלא קוצין וצרורות בלא ירע בלא טוב עאכ"ו אם ירע והלך ואין ברגלים חוטא ר"א גם בלא דעת נפש ר' יוחנן ור' שמעון בן לק' ש רבי יוחנן אמר בחטאת ובאשמות אסור ובנדרים ובנדבות מותר רבי שמעון בן לקיש אמר אף בנדרים ונדבות אסור ר"א גם בלא דעת אלו שגגות ואין ברגלים חוטא אלו הודונות תדע לך שהיא שגגה וחוא עושה אותה חטאת נפש כי תחטא בשגגה :

עשרה

מלא דלרב אין החטא ברגלים אמם מלא סבת מסירותו בכליכתו חוטא שלוקח מהחכות הראשונה שפגע בה שאו סיה מדקדק להשגיח ללכת עוד ולראות שם חכות אחרת ויחקור איזו היא הכשרה לא היה בבשל מהבבל ולר"י העביר בעשית בדרישת הרגל אמם ים חלוק אחר בדברים' דלרבינא מיירי קרא בדבר שבערה שבריכה ודאי ודאות גדולה ליזהר מלהבשל בשוגג ולרב מיירי באיסור לאו ואשמעי' דאע"פ בכה"נ נריך זהיות מלהבשל בשוגג ולר"י מיירי בדרכנן שתלים הקונים בדרישת אפי' לר' יהור' דמ' דבר שאין מתכוין אסור אינו אלא מדרבנן וקמ"ל קרא דאע"פ נריך ליזהר מהשוגג ור"י ורים לקים כתי אפ' דגלים בפשוטו אלא דקמפרשי ליה בענין ההליכה לב"ה להקריב קרבנות ולר"י היינו דוקא בחטאות ואשמו' שהן באין על חטא דבכה"נ לא טוב לטוא לב"ה כי יותר טוב שיזהר ולא יבוא לעשות כלה ע"ד הבה שתוע מזבח טוב וכמ"ש כפ' מי שתתא שמתחטא' ומביא דרגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור רגלך ולא תחטא שתחטא' ומביא קרבן וכן כפ"ק דחגיגה ר' לוי דמי כתיב הוקר דגלך מבית רעיך וכתיב אבות כיתך בעולות ל"ק כאן בחטאו' ואשמות כאן בעולות ושלמי' ופרש"י בחטאות ואשמות אלא אחטא ותבא זקוק להביא חטאות גם מעשה אחר לא טוב לבוא בחטאות ואשמות שאשר יחטא כמזיד ויעברים לו שבוא שוגג ויתכן שו"ם כפ' מי שתתו וקרוב לעשות מתת הכשילים וכח הוי קרוב לעשות חכמים מביאים קרבן ובוטים אשוב ולא תהיה בכשילי' שמביאי' קרבן ואינן עושים תשובה כלו' שהכשילי' חוטאים במזיד ואינן עושים תשובה ומביאים קרבן בשוגג בחשבם שעם זה יכופר להם אז שטולין הזדון בשגגה אבל בנדרים ונדבות אין רבי' אינם באים על חטא וקרא ה"ק גם בלא דעת וכו' דלא מבעוא החוטא בדעת שהוא רע אלא גם נפש כי תחטא בלא דעת לא טוב וגם כי אין ברגלים פירגיל רגלין להביא קרבנות הוא חוטא מהשעמים הנו' ולר"י אפי' בנדרים ונדבות אינו טוב להרגיל לבוא לב"ה מפני קדושת הבית אמין לבוא שם אלא ע"ד הרחוק אז אלא יחשוב שטאתיו מתכפרים בהזאתם"נ דרישת דגם בלא דעת מיירי בחוטא בשוגג ס"ל דסיפא דכתיב ואין ברגלים חוטא היינו בבל המרבה לבוא בקרבנו' וקרא רבות קמ"מ אלא יחשוב להבבל החוטא בשוגג בקרבנו שהרי המרב' בהן חוט' אפי' בנדרי' ונדבו' ור"ש בחטאות ואשמות ולרים לקים קרא דהוקר רגלך מיירי בבל נווני והנה ביפה עינים אסר לית ב"ש מסעי חקרתי ודרשתי בעו' הכתוב על השוגג וינעתי ומנאתי ה' טעתי' לדבר הא' מפני שמנלנלין זכות ע"י זכות וחובה ע"י חייב ונ' שהאדם חוטא לעולם וכו' מפני שאו לא היה השוגג נכנס היתה נסבה אלא ילמד האדם חכמ' ודעת להפטר תמיד בטעמא טוטה והל' שמא יבריח המזיד ויאמר שוגג הייתי והה' מפני שהשוגג יבוא לבוא המזיד ושם כתבתי היו' רמז להם בלבנה זו דרבינא רמז אל הטי' הא' כי זה שבכם ושמם מטתו ופירשה אשתו בדה עם שהאיסור הזה נתלה בידו בשוגג לא טוב שזה הורגלה להיו' כי חטא שהרי לא בזהר כמ"ש ז"ל לפרוש אשתו עונה מ' שמוך לוסתה שאו בזהר לא בבשל וזה לאות שם בידו חטאים אחרים ורב רמז אל הטי' הכ' שהרוא לאינו כ' חכוויו' אשם תלוי בראשו שהיו לו ליכבו לאחוש ולא לנלנלא והטעו בזה אינו אלא פשיע' ומועד הוא ור' יוחנן רמז אל הטי' הנ' מנורך הלמוד לאל' כהולך בדר' כי ראוי לקדון לעוכרי דרך המיסרי אורחות הלא הם יוריהו את הדרך ישלה בה וכמ"ש ר' בחטאו' ואשמו' אסור רמז אל הטי' הר' כדפי' שטעם איסור הרבות בהיאה בקרבנו' מפני אחד שערת החוט' כמוי' כדפי' והאו' גם בלא דע' אלו הנגנו' רמז אל הטי' הה' כי טעמו מפני רוע ההרגל כדפי' ומם האחרבתי יותר בהיאור ה' הטעמים הנוכ' תראנו מהם ; והלך בזה אמלא קוני' ונרזרות ואמ"נ דאמקי' בהמוניה תפילי' דהמיבנ' דקי' ל כר' שמעון שרי לילך ע"נ עשיה בשבת כין לחים כין יבשים ואפי' יתף ולא חייש שנשבכי' ברגל ונתלשים י"ל דקונים ונרזרות שאינו דהוו פסיק ריפיה ולדעת התתירי' אפי' בפסיק ריפיה היכא דלא ניחא ליה ב"ל דהך דר' יוחנן אליבא דר' יהודה דאסר רבר שאין מתכוין הוא ; ר' אחר בחטאות אע"נ דהוא אי קרא לענין שבת אם הסת בענין אחר בדאשבחן כמקמ"דמפרשי תרתי אלו אלא שבריי בקדאי ; רש"בל אחר ונ"ש ולדיבי' קרא לאכוא כיתך בעולות בחטאי קמיירי כיון דלא אני מוקי ליה בעולות ושלמים כר' לוי דכתיבנא לעי"ל דאמי' אחר כמ"ש המפרשים שבגנה

סע"י השוגג יבוא לחטוא גם בזדונות מדוע שברגל וז"ם תדע שהיא שגגה ועושה אותה חטאתו כלו' שמביאה לחטוא המזיד וכן מבאתי כילקוט ע"ז הפרשה שנו דבותיבו מלוה נוזרת מבוה ובעבירה נ"ש לא יבור אדם על עבירות שעשה בשוגג אלא שבעתה לו פתח שיחטא אפי' במזיד ולא יעמוד אדם על מבוה שבאה לידו אלא שמבות הרבה עתידות לבוא לידו לפיכך אם חטא אדם בשוגג עליו נאמר ואין ברגלי חוטא נר' דקמפרש אין ברגלים על הרגל העבירה אלא שרגל כלו' שע"י הרגל בדברי העבר' יחטא במזיד כמו' ברגלים ענין רגלים לדבר כלות שע"י השוגג רגלי' לדבר שיחטא נ"כ במזיד וכן ים' מ"ל הכא אי הזדונות ואח"ת רבינ' ורב ור"י בשמי' קמפלני דמר מוקי לה בחסת ומ' בבבלי' ותר בשבת וי"ל דלרבינא משמע אין ברגלים הענין תשמים ע"ד כין רגליה ברע וכדפר"ש כפ' המוניה תפי"י' בהא דמוקי קרא בבוחה אשתו לאחר ר' מפרשי רגלי' בשמעון

סוף קהלת רבתי פס

כנסת ישראל לעתיד לתיירי מיתותו בעולות לבלם מה שכרן כגלוי מ"כ דמתני דוד דלכו חלב בקרבו ולא יקל ראשו • עושה אותה חטאת ולפי חטאת תורה משמת כמו וחטאת כי כבדה מאד חטאת העם הזה חטאת גדול וכרים כאלה והא דתניא בפ' המזבח חטאתו אל שנגנות וכה"מ נפש כי תחטא כשגנה לאו לגוירת דחטאת' משמע שגנה אלא דכולא לשון תוסא על הסונג מטעמא דמתריגן הכא מפ"ב עון ופשע מתרגי מוסא כשום מקום על הסונג • עשרה דברים משמשים וכו' גם כולה כח לתת טעם לתה הוזכרה הנפש ול"ק מים כי יחטא וקשה דמשום דהיה למעל מי דברים אלו מתת עלה מיך מתחטא והיה ראוי לסמוך אגב זו להגך דלשל ולא להפסי בגתי כמנד קודת דקיימת לשון חטא דבתיב הכא • עשרה דברים משמשים מע"ג דעיני וחוזים וכל המברים ג"כ משמשים את הנפש פרט הגך דקיום הנפש כשם שהם נריכין למזון הגוף ואו יחסר מ' מהם תנא הנפש בחסרון פעולתו ומע"ב דנישלה הטחול ונישלו הכליון בשרה מ"מ מיכה מריפת בנקיבתם וכלעון נמי מיכה טרפות מה נישל רוב המדכר חכל מחר מברים מע"פ משמשים את הנפש מין קיום הנפש עלוי כם ומע"פ מים טרפות כהם בגון ניקב קרום של מוח וחלת מ"מ מין חיות הנפש עלוי בפעולת' והא דלא מייתי בית הכוסות והכרם והדקים וכל הני דמייתי לעיל פ"ב שהמזון תלוי בהם דכולהו כתר ומשנרידי ולא פרש המשנה מפני שמתשבח מפונה מתחר הנתלים בומשנ ונקבלת רבתי כפ"תי' סליסים נרים לא מכין לשון נומר וכרמה דהכא נמי נרסי' הכי ות"מ ליתנהו רק בעבדה דהמשנה וקיבה דכי הדדי ניכהו חסוב לכו כחד וחייבו דהתם לא חסיב קיב"שמינו כמנה לעבמנו ומין קוסיה מה דמני כמדד' הכנ"ל דברי' שמשמשי' את הגוף ולא מנימכל הנו' כמין רק הגוף והמשנה ומכי הם כרם ומנטומכה ומעים וחולתם דהתם לא מיירי אלא לענין העברת המזון מהגוף דמיירי בתשה אלא בשתתם כהם ומע"פ שכלם בתלים כומשנ מכי כל המקומות שהמזון יונא וכבנם כהם והכא מיירי בכל ערכי הארם דבייבו קול וחחוק ושיב' וחולת' להכי מכי כל הארבי הפנימיי' שפעולות אלו נתלות בהם • והכבר לחיותה ע"י שהדם מתבטל בו ויהיה שכה כי יחם לבבו וחשוב לה בכלל תשמיש הנפש מע"ר וה יהיה נשמר מהמתקומים כנגדו מה"כ אם לא יתעורר להעלות חומה ולנקום נקם כנגד האויבים אותו ולא הוו שבקי ליה חיי גם הקנאה בחשבת מתשמים מע"ר זה יתעורר לבקש התועלת איה לקנאתה כחרים שנמנת ביה הדברי' הם ולולי זה לא היה מתעורר לבקשת התועל • והריאה לשמיה שהוא פוחמת כל מיני מסקין וכן כתב בעל נורת תהלות ת"ל הכבד רבעים מגד החום מחר כי מתילדות הלחות והוא נעשה מנהדם החם כי הוא דם נקפ' וחומרו והריאה לשתות שהיא פוחמת מלחיות הגוף ובפרט מן הלבנה כי זה לא בטבע ואו' המרה לקנאה מגד שהיא משכן האדומה ואו' הטחול לשחוק שהוא משכן השחורה ואו' הקיבה לשיבה לפי שיעלו האוכלים מתוכה ואו' כליות יועצו' מגד שהן שוחות היותר עב שבמתכות הסולך מן הכבד לשעלת מכלן וכו' כלות שמיכה מכירה בחסד ה' שעשה לתעלה מכלן וחוטות בנגדו בדרך בשוי טוכה מ"כ הט' שים לה להכיר בהשנחת ה' משמרי שעולת הבריאה בעבורה ולכן ה"ל לירא מפניו ע"ד ומשמרי לחזה שלוח מ"כ לפי שלחור יתבטל החדם בחטאו מפני טבע החומר המתשיאו ע"ד הדם ילוד חטא וכו' ובשריאה פרטי אחרת יתנא כ"מ מבקש הנחתו כי זה מבקש המכילה הם הסתיה זה השחוק וכן כל מ' יבקש מהדברי אחר יעשה הדם לחטוא בהנה עד שירמה שהוא כאוכר בתפסיו וכוו"ם המתור זה יסלח רוח כחכים וכו' וה לבקוש וזה לרדוף וכו' עד מה יעשה שלא כ"ן וכו' לכ"מ שבכלן לא בדרתו אלא לתשתים הנפש ותועל' ומין אונם לה כי היה לתעלה מכלן כי הבחירה בידה להסות כל הפעולת לסוכה ולא לבחה ולכן אין לה הנכלות בילאתה לחטוא • תני ר"ימוסה דק"ל מה טעם נפש כי תחטא ול"ק מיי כדכתיב לע"ל כעי ר"י לתרוצי דתפוס דנפש טעם" מסיה מיכה חוטאת וכן טוען הגוף וכו' זה מוכה הטחול' בהוסדם יחד לכן שרש הנפש לבדה לומר מאין לה התנכלו מפני שמיכה חוטא' כשהיה לבדה ומ"ה מאין התנכלות הגוף לבדו כלום וחד מיניהו בקש קרא ולהכי מייתי מסל הברדים וכו' חכל ר' חייה מתרץ כי עיקר הדין עם הנפש כי היא מהעליונים ולכן פרט הכתוב הנפש ולהכי מייתי מסל לכהן וכו' • משל' לתלך כ"ע מה לזרך המשל ועוד דלא דמי דהכא שאין החבר והסות' שתחברים יחד רק כשפת לקיחת הנכבדות הוא שיחסבו להנכל כי לא חסבו מסתלך יתן חל לכו התחברותם בשעת העם' אבל הכא שהכל יודעים שעם היות הנפש לבדה והגוף לבדו בלתי עושי' דבר הנה כשהיתה נשמה בגוף היו עושים כמה פעולו נראו לכל איך יעלה על דעתם להפסד טעמי בטל' מהעשה בשת פרודם ויותר קש' דבר' חלק מ"לתנטוניגוס לר' גוף ולאותה יכולין לשטו' עצמם מן הדין כיכר גוף אמר וכו' מ"ל מתשולל לך מבל לתה"ד למלך פהיה לו פרדס וכו' איך תם"ב דלתנטוניכוס מיכולים להפטר בטעמי ר' ועוד ק' איך תחת הנפש תני לא חטאתי הגוף הוא פחט שבאו שהוא לא

ד עשרה דברי' משמשין את הנפש הושט לטחון והקנה לקול והכבד לחומה והריאה לשתות המסס לטחון והטחול לשחו' והקיב' לשינה והמרה לקנאה והכליות מחשבות והלב גומר והנפש למעלת מכלם אמר הקב"ה אני עשיתיך למעלה מכלן ואת יוצאת וגולת והנפשת וחוטאת •

ה דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא וגו' תניר' ישמעאל משל למלך שהיה לו פרדס והיה בו בכורו' נאות והושי' בו המלך שומרים א' היגר וא' סומא ואמר להן הזהרו על בכורו' הנאות תלו לימים אמר חיגר לסומא בבורו' נאות אני רוא' בפרדס אם לו סומא הבא ונאכל אמר לו חיגר וכי יכולנו להלך אמר סומא וכי רואה אני רכב חיגר על גב סומא ואכלו את הבכורות והלכו וישבו להם איש במקומו לימים נכנס המלך באותו הפרדס אם' להן היכן הם הבכורו' הנאות אמר לו סומא אדני המלך וכי רואה אני אמר לו חיגר אדני המלך וכי יכול אני להלוך אותו המלך שהיה פיקח מה עשה להם הרכיב החיגר ע"ג סומא והתחילו מהלכין אמר להן כך עשית' ואכלת' את הבכורות כך לעתיד לבא הקב"ה אומר לנפש מפני מה חטאת לפני אמ' לפניו רבון העולמי אני לא הטאתי הגוף הוא שחטא משע' שיצאתי ממני כצפור טהורה פורח' באוירה אני מה חטאתי לפניך אומר לגוף מפני מה חטאת לפני אמר לפניו רבון העולמי אני לא הטאת נשמה היא שחטא משעה שיצאתה ממני כאבן שהושלך ע"ג קרקע אני נשלך שמא הטאתי לפניך מה הב"ה עוש לחן מבני נשמ' ווורקה בגוף ורן שניהן כאח שנא' ויקרא אל השמים מעל וגו' ויקרא אל השמים מעל להביא את הנשמה ואל הארץ להביא את הגוף לדין עמו

תני

מתין מ"יכו' להוליה' בסכ' והוליה' מני' מהם חייבי' ח"ט מעל הסות' והתנ' מכמו מהם חייבים מע"פ מתין הם' לבדו יכול מפני שכל מ' עשה יכלתו בענין הנפש' והנו ונורך זריקת הנפש' בגוף לדון' כדי שיקבלו עונש' כהיותם יחד גמו מהיו בעת החטו' מהם מעותפי' מהם ירח' העת' לפה' כפקי' לבר וכן לגוף לבדו נחכא מתין מסייע לנפשה ליתה בחטא העונש כתו מהיו לה מסייע בחטו' וזה יר' כעול כדבר וכן לגוף לבדו והנדון מהשנתה שעה היות המעש' נתם' מתעוה הנפש' ובגוף מה פטורי' מן העונ' מהנפש' טוש מתין' מפטרי' על החטא מכל מחוייב' מהכנ' מזג החומר והמולד כי מפנ' זה לא תהי' טוט' ובטהור' לא מהי' בעל' חיר' ורכון בעונת' מתה' מהי' כי עונה נקי' וטהור' ולא מחפון כרש מהו מפר הגיש אותה מה' כ' לבחו' ערב וכן כ' מכשי' מהם' כחר ברש והם' בטוב מה הסכ' בזה מחר מסניהם מוש בטהרת הנפש אם מחלוף מ חזק חמר' הוא מסכב אלוף בחירת' ות"כ הנפש' פטור' מהבחיר' נמסכ' מחלוף החומר וכמ"ש הכמי המחקר והזכירו הר' חסדים בפ' אור ה' מכ' ה' ע"ג כי מ' מהטעונו המבטל' טבע המפש' מהיו' מכל דבר מחודש נדיך מחדש יחדשהו מהכבר לא יחדש את עצמו ולזה לא יצוייר מיהו כ' מאמר' על מנב מ' ומזג מ' ותבוב' מ' ויחס מ' לדבר מכלי חלוף כלל לא יעבר מיכחר הא' מניאותו והא' העדרו מבל יתחייב מיכחר מ' מה מכחר ורב' המחר וזה מהם היו מתחלפי' בבחיר' ורבון לחיות החלוף ינסרך ל' מחדש ומה מבת החדוש מי יתן ומדע מחר מהיו מבחיים כמנ' וכמולד ותבונה מבל הנדדים ובחסר מתבחר מהוא מחוייב בהם מיהיה הרבונם הנה ה' כ' הוחתחוו' והכרתי אלא יהו' מ' מפסרי ומע"פ מבע' בחלי' מבו' כפ' ג' בסוגל' הא' מתר להנו' על הטעונ' הזו בחותרו מבפנני' מיומנו' מכנ' מ' מנב מ' ומזג מ' ותבוב' מ' מבלי חלוף בלל לא יתחיי' מזה מיבח' הו' מה מיבח' הא' לפי מעם היות' מבתו' בחר' הם מתחלפי' בלורת' ובפסוחי' כי מין הנפש הבנ' בחר' מבל ענם רוחני בבלל ותתחלף בבל מים בפי טבע ותבדנתו ורוחניתו ומזה הנד יעבו' מיבח' הא' מהנהנו' מה אלא בחר הא' מין רוח חכמי' גוח' מיתנו כי לעולם בנפש יחבלו הם יחבלו' כ' מנפש' פוי' ג' בלורת' ובפסוחי' מיך יעבו' מיבח' הא' ומ' מה מיבח' הא' ועוד מהם חלוף בחירת' מפני חלוף טבע נפש' ורוחניות' מ' כ' לעו' בטל טבע הנפש' מחר מטבב' הנפש' ולכן ל' לאם טבע הנפש' כתב' יעבו' מיבח' הא' מה אלא יבח' הא' עם היות' סוים גם בחדרנ' נפש' ותחנו' הנפ' מהו' מבת החדוש המתחל' בהם ותחת' פהבבר' נותב' מא' מ' לחדו' מיתחד' תעגנו' ל' לא' ו' חלו' הבנ' בחזב' ומחול' הוא מתבר' הנפש' לבחו' בטוב' מו' בבר' ו' הנפ' אלו' לא חטאתי הגוף מ"ר' ל' מהו' מבת' נטוי' בחיר' וטבע' הגוף' הוא' מהם' ידו' תוכרב' הנפש' ל' בחיר' מין אם' מלוי' בו' מחר' מהרבון מרגו' מתחרב' מתנו' בלב' כי בסיתנ' לבדו' ומ' יגלו' מום' מתעורר' לבו' דבר' מחב' מבת' הרבון' הוא' בקבון' הבח' מתעורר' להפסי' עם הבח' מתרת' כמו' מהתבח' בפ' המור' ח"ם מבילא' הסמתי' נפש' הוא' מחטא' בלו' מסר' הוא' מבת' הדבר' בי' מתבר' בת' מתרת' ל' בחי' הנו' הרבון' ובמנ' לפ' ו' בי' מנוי' פטורי' מהרבחי' מ' מזה' ובב' ה' מחבר' הוא' מבחרי' בחירת' ולכן' ונרב' ה' נפש' בגוף' ודן' אותם' מוכרחי' זה' מזה' מבל' ה' נתן' בל' בח' וה' מיתקבנו' בח' מתעבר' מבנוי' והבח' מתרת' מהבפ' ויבחרו' בטוב' מו' בהבך' מבלי' מום' הבחרת' ואין' לבחיר' מום' מנוע' זל' בחפ' והרבון' בו' הבח' לו' מיבח' ולא' מלא' יבח' בסנול' נתן' לה' לבב' יעבו' מהרם' הוא' בחר' בטוב' ויר' מיש' בפרק' הלוי' לפ' ל' מבו' הב' ה' לגבה' ר' ובחטו' בפנו' הבדיקי' ובפני' הרשני' בדיקי' נדת' לפם' בחר' נבוה' דשני' נדת' לפם' בחו' הסעד' הלו' בוכי' והלו' בוכי' בריקי' בוכי' ומומרים' היה' יכולנו' לבבם' מת' מהר' הנבו' הזה' רשני' בוכי' ומומרי' היפך' לא' יכולנו' לבבם' מת' חוט' הסערים' הזה

חטא' מתפני' מחטיל' היה' בנפו' מהורה נ"כ הגוף' מתא' מושלך' בחבן' הגוף' היפך' ומר בנפש' היה' מחטא' והלא' מתוך' טעמתו' יר' נ"ב' מהנפש' חטא' וכן' בחטל' ל"ק' מהסות' טמן' רק' וכי' רוחה' מני' וכן' החיגר' וכי' יכולנו' להלך' מבל' לא' תלה' זה' החט' על' חברו' שבבר' רוח' סנם' הוא' יש' לו' טעמ' ע"ק' דבטלת' בחס' ויחסבו' הנג' והסו' להנכל' בטעמת' מקר' פירמו' מת' המ' ולכן' הוגר' לבריכב' החנר' על' הסוו' לבדות' סיוד' בזיוב' מב' לפני' ה' הי' ועד' בהתל' בחנו' יתתלו' בו' ולא' יגטי' לזרוק' הנפש' בגוף' לדוב' כח' מבלע' זת' יוכלו' להם' ידעתי' כי' בחבורב' חטאתם' וליבה' לחיתר' מהם' טוש' בדבר' כי' בסרות' הנפש' עמ' מסיב' בי' חטא' חוסב' מהגוף' הוא' מיבול' לחטו' והגוף' חוסב' בהפך' דל' כ' היבי' מבבי' טעמתם' בחה' מזור' הנפש' בגוף' הפש' נתי' מגו' טעני' הבי' וי' ל' סטעמת' מ' מחת' מסבל' מ' לבדו' בלתי' יבול' לעשו' מעש' נתו' מין' ראוי' ליעבה' על' מעש' העבר' דה' ל' בתלמה' מעשו' בשת' בפרטורי' מהעונש' החתו' בגוף' מהוליתו' מבת' בחד' ובנים' מבתבות' ה' זה' חבי' וזה' חבי' ומ"ם הנפש' מ' לא' חטאתי' הגוף' הוא' מחט' ה' ק' מ' לבדי' לא' חטאתי' הגוף' הוא' מסיי' בחט' וה' מסיב' מחת' מחין' כל' מ' לבד' יבול' לעשו' הבעבר' ל' מ' ע' התחבר' הרי' הם' חייבים' מהרי' כל' מ' עוש' מ' מחפסר' בידו' לעשות' וזה' דומה' לתנ' מתין' מ' יבו' להוליה' בסכ' והוליה' מני' מהם' חייבי' ח"ט' מעל' הסות' והתנ' מבמו' מהם' חייבים' מע"פ' מתין' הם' לבדו' יבול' מפני' שבל' מ' עשה' יבלתו' בענין' הנפש' והנו' ונורך' זריקת' הנפש' בגוף' לדון' כדי' שיקבלו' עונש' בהיותם' יחד' גמו' מהיו' בעת' החט' מהם' מעותפי' מהם' ירח' העת' לפה' בפקי' לבר' וכן' לגוף' לבדו' נחכא' מתין' מסייע' לנפשה' ליתה' בחטא' העונש' כתו' מהיו' לה' מסייע' בחט' וזה' יר' בעול' בדבר' וכן' לגוף' לבדו' והנדון' מהשנתה' שעה' היות' המעש' נתם' מתעוה' הנפש' ובגוף' מה' פטורי' מן' העונ' מהנפש' טוש' מתין' מ' מפטרי' על' החטא' מכל' מחוייב' מהבנ' מזג' החומר' והמולד' כי' מפנ' זה' לא' תהי' טוט' ובטהור' ולא' מחפון' כרש' מהו' מפר' הגיש' אותה' מה' כ' לבחו' ערב' וכן' כ' מכשי' מהם' כחר' ברש' והם' בטוב' מה' הסכ' בזה' מחר' מסניהם' מוש' בטהרת' הנפש' אם' מחלוף' מ' חזק' חמר' הוא' מסבב' אלוף' בחירת' ות"כ' הנפש' פטור' מהבחיר' נמסכ' מחלוף' החומר' וכמ"ש' המחקר' והזכירו' הר' חסדים' בפ' אור' ה' מכ' ה' ע"ג' כי' מ' מהטעונו' המבטל' טבע' המפש' מהיו' מכל' דבר' מחודש' נדיך' מחדש' יחדשהו' מהבכר' לא' יחדש' את' עצמו' ולזה' לא' יצוייר' מיהו' כ' מאמר' על' מנב' מ' ומזג' מ' ותבוב' מ' ויחס' מ' לדבר' מכלי' חלוף' כלל' לא' יעבר' מיכחר' הא' מניאותו' והא' העדרו' מבל' יתחייב' מיכחר' מ' מה' מבחר' ורב' המחר' וזה' מהם' היו' מתחלפי' בבחיר' ורבון' לחיות' החלוף' ינסרך' ל' מחדש' ומה' מבת' החדוש' מי' יתן' ומדע' מחר' מהיו' מבחיים' כמנ' וכמולד' ותבונה' מבל' הנדדים' ובחסר' מתבחר' מהוא' מחוייב' בהם' מיהיה' הרבונם' הנה' ה' כ' הוחתחוו' והכרתי' אלא' יהו' מ' מפסרי' ומע"פ' מבע' בחלי' מבו' כפ' ג' בסוגל' הא' מתר' להנו' על' הטעונ' הזו' בחותרו' מבפנני' מיומנו' מכנ' מ' מנב' מ' ומזג' מ' ותבוב' מ' מבלי' חלוף' בלל' לא' יתחיי' מזה' מיבח' הו' מה' מיבח' הא' לפי' מעם' היות' מבתו' בחר' הם' מתחלפי' בלורת' ובפסוחי' כי' מין' הנפש' הבנ' בחר' מבל' ענם' רוחני' בבלל' ותתחלף' בבל' מים' בפי' טבע' ותבדנתו' ורוחניתו' ומזה' הנד' יעבו' מיבח' הא' מה' אלא' בחר' הא' מין' רוח' חכמי' גוח' מיתנו' כי' לעולם' בנפש' יחבלו' הם' יחבלו' כ' מנפש' פוי' ג' בלורת' ובפסוחי' מיך' יעבו' מיבח' הא' ומ' מה' מיבח' הא' ועוד' מהם' חלוף' בחירת' מפני' חלוף' טבע' נפש' ורוחניות' מ' כ' לעו' בטל' טבע' הנפש' מחר' מטבב' הנפש' ולכן' ל' לאם' טבע' הנפש' כתב' יעבו' מיבח' הא' מה' אלא' יבח' הא' עם' היות' סוים' גם' בחדרנ' נפש' ותחנו' הנפ' מהו' מבת' החדוש' המתחל' בהם' ותחת' פהבבר' נותב' מא' מ' לחדו' מיתחד' תעגנו' ל' לא' ו' חלו' הבנ' בחזב' ומחול' הוא' מתבר' הנפש' לבחו' בטוב' מו' בבר' ו' הנפ' אלו' לא' חטאתי' הגוף' מ"ר' ל' מהו' מבת' נטוי' בחיר' וטבע' הגוף' הוא' מהם' ידו' תוכרב' הנפש' ל' בחיר' מין' אם' מלוי' בו' מחר' מהרבון' מרגו' מתחרב' מתנו' בלב' כי' בסיתנ' לבדו' ומ' יגלו' מום' מתעורר' לבו' דבר' מחב' מבת' הרבון' הוא' בקבון' הבח' מתעורר' להפסי' עם' הבח' מתרת' כמו' מהתבח' בפ' המור' ח"ם מבילא' הסמתי' נפש' הוא' מחטא' בלו' מסר' הוא' מבת' הדבר' בי' מתבר' בת' מתרת' ל' בחי' הנו' הרבון' ובמנ' לפ' ו' בי' מנוי' פטורי' מהרבחי' מ' מזה' ובב' ה' מחבר' הוא' מבחרי' בחירת' ולכן' ונרב' ה' נפש' בגוף' ודן' אותם' מוכרחי' זה' מזה' מבל' ה' נתן' בל' בח' וה' מיתקבנו' בח' מתעבר' מבנוי' והבח' מתרת' מהבפ' ויבחרו' בטוב' מו' בהבך' מבלי' מום' הבחרת' ואין' לבחיר' מום' מנוע' זל' בחפ' והרבון' בו' הבח' לו' מיבח' ולא' מלא' יבח' בסנול' נתן' לה' לבב' יעבו' מהרם' הוא' בחר' בטוב' ויר' מיש' בפרק' הלוי' לפ' ל' מבו' הב' ה' לגבה' ר' ובחטו' בפנו' הבדיקי' ובפני' הרשני' בדיקי' נדת' לפם' בחר' נבוה' דשני' נדת' לפם' בחו' הסעד' הלו' בוכי' והלו' בוכי' בריקי' בוכי' ומומרים' היה' יכולנו' לבבם' מת' מהר' הנבו' הזה' רשני' בוכי' ומומרי' היפך' לא' יכולנו' לבבם' מת' חוט' הסערים' הזה

תניר׳ חייא משל לכהן שהיו שתי נשים אחת בת כהן ואחת בת ישראל ומסר להן עיסה של תרומה וטמאוה ׳ אסר להן מי טמא את העיסה ׳ זו אומרת זו טמאתה וזו אומרת מה עשה הכהן הניח לבת ישראל והתחיל מריין עם הכהנת אמרה לו ארוני כהן מפני מה אתה מניח את בת ישראל מריין עמי הלא לשנינו מסרתה כאחת ׳ אמר לה זו בת ישראל ואינה למודה מבית אביה אבל את בת כהנת ואת למודה מבית אביך לפי׳ אני מניח את בת ישראל ומריין עמך ׳ כך לעתיד לבא הנפש והגוף עומדין ברין מה הקב״ה עושה מניח הגוף ומריין עם הנשמה והיא אומרת לפניו רבון העולמים שניתנו כאחת המאנו מפני מה אתה מניח את הגוף ומריין עמי ׳ אמר לה הגוף מן התהום הוא ממקום שהן חוטאין אבל את מן העליונים ממקום שאין הוטאים לפני לפיכך אני מניח את הגוף ומריין עמך ׳

ו׳ תני׳ חזקיה שה פזורה ישראל נמשלו ישראל לשה מה שה הזה לוקה על ראשו או באה׳ מאברון וכל אברון מרגישין כך הן ישראל א מהן חוטא וכולן מרגישין הא״ר שמעון בן יוחאי משל לבני אדם שהיו יושבין בספינה נטל אחד מהן מקדח והתחיל קורח תחתיו אמרו לו חבריו מה את יושב ועושה אמר להן מה אכפת לכם לא תחתי אני קורח אמרו לו שהמים עולין ומציפין עלינו את הספינ׳ כך אמ׳ איוב ואף אמנם שגיתי אתי תלין משונתי אמרו לו חבריו כי יוסיף על חטאתו פשע בינינו יספו׳ אתה מספי׳ בינינו את עונותיך א״ר אלעזר עכו״ם א״ל את ר׳ יהושע בן קרח׳ כתיב בתורתכם אחרי רבים להטות ואנו מרובים מכם מפני מה אין אתם משוין עמנו בע״א אמ׳ לו יש לך בנים אמר לו הן א״ל למה א״ל הרבה בנים יש לי בשעה שהן יושבין על שלחני זה מברך לאלהי פלו׳ וזה מברך לאלהי פלוני ואינם עומדים משם עד שמפצעין את מוחן אלו את אלו אמר לו ומשווה אתה עמהן אמר לו לא אמר לו ער שאתה משווה אותנו לך השווה את בניך נרהף והלו׳ לו כיון שיצא אמרו לו תלמידיו ר׳ לזה דהית בקנה רצוץ לנו מה אתה

אתה

ד׳כדי שלא יחסר שהלדיקי׳ לטוב מזגם כחרו כטוב והרשעים לרוע מזגם בחרו ברע לזה מרמה להם שכח בהחיר שוה כהם עד שכבר היה מפס׳ היו׳ הלדיקי׳ נוטה לרע וכאלו יכ׳ הר הר נבוה לפניו ונקש לו לבכשו וכבר היה מפסר שהרשע היה נוטה לטוב׳ וכאלו ינה׳ר קל לפניו לעקרו כחוט הסער׳ ולכן מכיה מסל מהסות׳ והחנר שעם היות המעם׳ נעם׳ ע״י שניה׳ לא הוכרח זה מפני זה מבל שניהם היו בחיריים ולא נתחדש בחכורם שא מפסרות המעם׳ ומ״פ שמין המשל דומה לנמשל מכל בדדיו שבמשל היו דוכי׳ להתנגל בשקר שחשבו לרמות במלך לא כן בנמשל שיחשבו שנעשה לוקה כדפי׳ מין חשם שכבר כתב הרב בהקדמת ס׳ המור שמין כורך שיהיה המשל דומה לנמרי׳ ואחר שומה והיה שומ׳ שמם ירחה החנר חדש נכנס יגיד לו והוא יעמוד לפניו וימנענו משלוח יד בפרדס׳ ורן שניהם כחחת פי׳ שמחברם מתם והאומר שהכוונה שבחינת חבורם הקודם מונה טעב׳ להענישם וכעולם הנשמו׳ מיירי יוכ׳ מפשט האגד׳ נשמ׳ם בה״ע בת״ל פל״ג שהכוונ׳ בזה הגדל׳ הנפש המקו׳ נהכ׳ כלי להעניש׳ ומקום נישנה נקר׳ נוף הוא חוץ מהפשט לא בחבור׳ נוף וגפ׳ מת׳ מיירי וכנו׳ התחי׳ מיירי כדמשת׳ מתו לע״ל ובכי משמע וקרא דיקרא א שמי׳ מעל דמייתי ולאו בעו׳ הנשמו׳ קאמר שיבוא הנשמ׳ חוזרת׳ בגוף לפי שעה ובוכ נפרדי׳ ובוכתת הנפש לבד׳ בנישנה כי לא מנינו דמז לזה בשוש מקום ומע״ג דקאמר משעה שיבאתי תמנו דמשמ׳ ההיא שעת׳ הס נפרדי׳ וכן מדקאמ׳ מבית בשמה וזורק׳ בגוף אין קושיא דשמת הויכוח הוי מקפי׳ מחיית׳ והדר מקיים בתחיית והיינו תבית בשמה וזורקה בגוף ומ״מ ובעונה שבעונה הנפש לבד׳ בעולמו׳ שהוא מיד אחרי מות האדם מתי מיב׳ לתי׳ ל״ל שאחר שהנכנסה לגיהנם אז שמה לשהרת׳ שתשאר אז מתוקה ושבור׳ מכונסת מבל לבלוכים וטבופים שבתחברו לה מהתאוות הגופניות בכנד העשוי מנמר הסלמנדרא שאי אפשר׳ לבנסו דק בתוך האש מן האש תבכנסו ובמ״ם הר״ם ליאון בם המשקל לבן לא יקשה עליה הדין ההוא מבל מה שיהיה לעתיד שהוא להענישה לבד ולא לנקות׳ שבבר היה טהור׳ על זה הוא שתטעון׳ שנא׳ יקרא ל הנשמים וכו׳ ומומ׳ לדין עמו יבולו בל הפולם כי בבל עמו ובבדין אע״פ שאינם ביחוד כישראל ואע״פ שלפי׳ המפרשי׳ שקריאת הנשמים והמרן להפרע נקמת עמו כי ע״י הנשמים ידין עמים והמרן ל״ל חנני המרן שהם עצמם יהרגו אים את אחיו אז שתפחת המרן את פיה כענין קרא אתי שפ׳ טפי מ״ם עמו לא נכון לדן׳ ל״ל לם כן כי לעתיד יהיה הדין בגיהנם ולא ע״י בבות שמיתות וחרבות ולא רבו לא מקריאת שמים ומרן לפי שהם העדי׳ בדפי׳ קנת דה״ב להעיד מבפי׳ ליה לא לדון ׳ להביא את הנשמ׳ בפ׳ חלק נרסי׳ יקרא ל הנשמים מעל זו נשמה ול המרן לדין עמו זה הגוף ופרש״י יקרא ל הנשמים מעל בלו׳ יקרא הב״ה לנשמ׳ הבאה לו לחדש בתוך גופו מל הנשמים מעל ויקר׳ אף ל הגוף שבא מן המרן׳ ולפי לשון מדרש זה אין בור׳ לזה לשפיר קאמ׳ שיקר׳ ל הנשמים והמרן תמם בדי שהנשמים יבינו הנשמה היושבת מבלם והמרן תבינ הגוף הנכנס בה׳ משל לבהן וכו׳ כורך המשל לומר שאע״פ שאין טבע הנשמ׳ אחרי רוחה בגוף דומה לטבע העליונים שמהם לוקחה שהרי בתחדש בם בחיר׳ ואפשרו׳ על החטא מה״ב העליונים׳ מ״ע ע״ו שפיה מהעליונים׳ ראוי לה לנטות מפני הרגלה הרשון לזכו׳ כאו׳ היה בהן שנשמת לבהן׳ אע״פ למודה תבית אביה ראוי שתהיה נזהרת בטהר׳ בבחה אז בחה עתה אע״פ שהיינו דומה מתם לענין הנשמה בדבתיבנה׳ ר״ל משל לבהן וכו׳ מנבם כי תחטא קא״ל בל כו׳ ליקר׳ ל הנשמים מעל מודה בדברי ר׳ יסמעת׳ שהדין עם הנפש והגוף אלא דפ׳ מתוקי נפש כי תחטא ביום הדין שהדין בנפש וגופו יחד כענין יקרא ל הנשמים מעל ור׳ חיים מתוקי ליה בעתיד מיד אחר המות שעיקר הענוש לנשמה לבדה והגוף מוסל בהבן ולבה לתי׳ דוקר׳ ל הנשמי׳ מעל כמו מה״ל ר״ח בנו׳ הנשמות ולפי שתחלה נם הגוף יומר בדין ומ״ם הנפש והגוף עומדין בדין והיינו מבוס הקבה לה״ק יקרא ל הנשמים מעל וכו׳ דה״ב הים לו לאזכר׳ מה שהוא מ״ם שעיקר הענוש לנשמ׳ לבדה ולבה לתי׳ דר״ח בתי׳ ליום הדין קמיירי ומ״ם והתי הענוש לגוף ולנפש כמו שהם יחד בתחיית המתי׳ קמיירי ומ״ם בלדק שבא לם הנשמו׳ שעיקרו לנשמ׳ ומ״ם בדין שבעול׳ המחיי׳ שיהיה גוף ולנפש יחדיו ור״ל שמתני שעיק׳ הענוש בעו׳ הנשמו׳ שהוא על החטא׳ לבן עיקר הענוש לנפש שהיא החוטא׳ שפי׳ לפי שלא לחל׳ מהעליוני׳ מבל ביום הדין שלא מה׳ יזכו לעה״ב שהוא קיים לעולם כמ״ם הזו׳ בפ״ק דה״ב בני נ׳ בתוב ליום הדין לבן דמוי שיבא גם הגוף בדין מה יזכ׳ לעמוד לעה״ב׳ ׳ זאת אומרת לאו שבל מ״ תולה הסרחון בחברתה לבד דה״ב מתי קאמר לענינו מסרת דמשמע שמין המלוכ׳ רק מיעוה שהיהיה הדין ועוד שהנמשל דקאמ׳ שבנגו הטאנו בה׳ לא דמי לזו׳ זו שמשמש

לא ה״ם שמת׳ הן פשעו בשמיר׳ הפיש׳ ונטמא׳ וכ״א מתבלל׳ שחברתה היא עיקר בפשיע׳ ומ״מ שתיבן פופעות שסתכו זו ע״ז ולכ״א לענינו מסרת שמירת׳ וכן בנמשל אע״פ שהנפש מוכיח טעב׳ שהגוף עיקר החטא מלחר מנש היא חטאה קנת אלא בשמר׳ מהחטא ועוד שניהם טוב לה לטהרה כדפי׳ מיכה טוענת להבבל לנמרי׳ אלא לפחות יעזה אותן דדין כיון שמתיהם חטאו ביחד ׳ ממקום שהן חוטאין ומ״פ שהגוף כלי נפש מיכו חוטא כדלעי׳ מ״ה התחתוני׳ שתוכם לוקח הן חוטאין מבלי היות בשם נשמה עליון׳ שהב״ה׳ נ״ל נפש הבהמות יש ינה״ר בם וכמ״ם בפ״ה דומה מדחזינן דחזקה ובבה ובעטה ומ״ם שמדם מיכו חוטא לולי הנשמ׳ כי בזלתה לא ידע לעשות טוב דבר ומפי׳ לדע׳ החוי שהנפשו׳ בחד׳ הסב׳ לפיכך מבימנית את הגוף וכו׳ בת׳ הבדרשי שזו מופת שאין לגוף את המות עונש אלא הפשו הטבעי והנפש הרבתה שאין רחוי להקרא עונש אלא הוא נעדר הבחינה ולא יפיחם העונש רק בחדם מפני בחדב״ל היות בו בחיב׳ ויבולת ובתיחה העונש בחלק המיוחד שבעבורו בחלאה בו הבחיב׳ ויבולת והיה הנפש כי אחר הבחות מובדות עם מבדן בליהם וז״ם שהנשמ׳ מהעליונים שהיא מוסבעת בתולדת׳ על בחיב׳ החחת׳ ׳ ואיבו חחת גם בגוף עונש חבוט הקב״ה׳ וקש׳ רמה בבסר הת׳ וכ״ם בפתי׳ בתחיית המתי׳ ול״ק הבה אלא שעיק׳ העונש מיד אחרי המות הוא בנפש בדפי׳ תני׳ חזקיה וכו׳ מפו׳ דק׳ ל״מ׳ ט נפש כי תחט׳ ול״ק מיה בדבתי׳ לעיל בפי׳ הסתה לתרוצי דחתה לומ׳ סע״ה חוטא כל ישראל מדבנים להיות בלם בנפש מ׳ ולהבי מייתי הא דחזקי׳ ורשב״י דקא׳ שחטא

היחיד מזיק לאחרים׳ והא דרי״בק דקאמ׳ דיעבק שהוא עובד לזה מ״כתי׳ בה נפש מ׳ ׳ מה׳ מה זה לוקה וכו׳ לא ס״ל סטעם ההמשל בשה לעניין הפיזור דקאמ׳ פזור׳ וכמ״ם המפרש׳ בשה הפזור׳ שיבא מעבדו׳ מבוד בבלים דמ״ב׳ ל״ת׳ שה מובד לו תובה כי בן דרך הבשה בחו׳ מעיתי בשה נמן מובדו׳ מבל הפזור׳ מינו מדרך שה דמדרבה דרבן להיות נחסעות יחדיו׳ טפי מחשר בהמות שבלן הולבות אחרי המשבוביות ומ״ה הבתוב מים לדרבו פנינו פירשו הדרשני׳ שהוא הפך עבינה ור״ל הדומים לנמן בדעתה ולא בטובתה מ״ק לענין שלוק׳ בחבר מ׳ ובלם מרגישי׳ מ״ם שם מבשה בהמ׳ ומת׳ ע״י שהשם דקה וחלושה מחשר בהמות מרגישי׳ בנגר טפי וי״ל דמה שה דקאמ׳ הייבו מה שה אחת דמבל׳ ל שיות וקאמ׳ שה שייבו לו׳ שהם בנוף מ׳ שבלקו׳ חבר מ׳ ירגישו בל המחברי ולא בהירה דדרך הפסוק לקרו׳ פעמים דבות בלשון יחיד ׳ ׳ אחד מהם סומה וכו׳ וה״ה שבלקות מ׳ בלן מרגישין לא דמין בענין לזה בשמי קרא מבל שיות הבל מרגישי׳ על מ״ החוטא שייך לקרא דמיירי בגלות יש׳ שבם היות בהם בדיקי׳ גדולי׳ לקו בגלות מפני הרשעי׳ ׳ ובלן מרגישין מ״בא למיי׳ דברים שבועה הדיינין מסיק בשמר עבירות הוא בדיני ורשעי׳ בחשבתה בדין חמור ורשעי׳ דעלמ׳ בדין בקל בדיקי׳ דהבא והבא פטירי׳ נבי שבועה הוא ורשעי׳ דמשבח בדיני׳ ורשעי׳ דעלמא בדין חמור ובדיקי׳ דהבא והבא בדין הקל והבא משמתא בשהם בבירות קמיירי דדוחק לחוקמי בשבוע׳ לחוד וכיון דבן מאי קאמר הבל מרגישי׳ והלא בדיקי׳ פטירי׳ ועוד דמשת׳ התם דאין נענשין אלא בשיש בידם למחו׳ ומיב׳ מוחי׳ מיהו הא ל״ק דאפש׳ ה״ב בתם קמיירי׳ וי״ל פיון דבדיקי׳ תפטי׳ הס קא״ל שהם הבל מרגישי׳ ולא חש לאפוקי מיעוש׳ ולפי מ״ם בשמו׳ שטע׳ ההרגש׳ ע״ד מסגיתא׳ רשות לחמשחי׳ ניחא דלא דמי דהתם בדרך עונש קמיירי וניחא׳ נמי דלא בקט הבא ובמו מים בחיבו דההוא בדרך עונש קמיירי׳ האיש מ״חטא ק׳ דזה מעשה לשמוד דהתם קאמר שלא יקנוף על העבה מפני הנים מ״ החוטא׳ וי״ל דמדבתי׳ התם הבדלו מתוך העד׳ הזאת ומבל׳ מותם מייתי שמע״ם שהחוטאי׳ היו קרח ודתן ואביר׳ היה קנף על בל יסר אלא שמפני שהיה מפסד לפ׳ דעל עדת קרח קאמ׳ בפי׳ ר״ח לתבי מייתי מת״ם הנים מ״יחט׳ וכו׳ המשמע שעל בל עדת ישראל דבר יי׳ דלא משמע ליה דמשה טעה בדבריה׳ ומשה שעל בל ישראל דבר יי׳ בת׳ ר״ח בי חלילי שמשה יטעה בנבואתו אלא שיבה הדין ובא בדרך בקש׳ מה׳ וסדר דבריו דרך תיבה שאין הדעת נותנת שתבלה בל העד׳ בעון היחיד ע״ד לתה יי׳ יחרה וכו׳ לתה ואמרו מגרי׳ ומדרעתר לו יי׳ ובטיל העונ׳ בל עדת קרח בלבד ות״מ למדנו שיהי׳ חיה הרגש בל בל ישראל מבני חטא היחיד׳ אע״פ שלא יהיה בליון נחו׳ שלא היו דברי יי׳ תחלה בלי פוס טעם והא דלא מייתי מובשלו׳ מים בחיבו שם בת״ב׳ מים בטון בחיבו מלחד בבל יסר ערבי׳ זה לזה דהתם מינו בפור׳ דמיירי בבל ישראל דמפס׳ בקרובי׳ לחוד מייבי׳ והא דלא מייתי מדבת׳ בבני דחוכן׳ ונד והיה אתם תתרדו היום כיי׳ ומחר ל בל עדת בני ישראל יקנוף דאיב׳ לתיי׳ דהתם מבני׳ הסיה בידם למחות ומדבתיב׳ התם הלא עבן מעל בחרם ועל בל עדת יסר׳ היה קנף לא מייתי׳ ל שמני׳ התם דהנו ידעי׳ בי׳ לאסתו׳ וכנ״ו בדלא׳ בבבה דדין מ״ב׳ נוח׳ ליה לאתויי מד״ת ולא חד״ק׳ תבל

פשל לבני אדם וכו' עשה המשל לו מסכת הרגש חטא איתיד על הכלל
לפי שע"י התעוררות הקבף היוכח עליו פוגע ג"כ בקמחרים ע"ד
מעניתיב"רשות למתחית להבל וכו' וכ"ם בקרוכיס אין ע"ד מוי לרשע מוי
לעבכנו וכדומית במדר' נכי הולך ל חכמים יחכם וזה כמין הכנגסי' בנקב
הקודח מתחתיו ואחר אסר בכנגסי' סם
מתפסטים על כל הספינה מו טעמו
סתכחוטא ילמדו אחרי להשוח כענין
המים שתפסטי' מהקדוח לאחרים
ולבי טעמים אין ילדק הענין אפי'
בא"ם סתינן נפש מ' אבל לפי מאמר
ר' לעשה הענין מיוחד כישראל שכלן
ערבים זה לזה להיות נפש מ' כדפי'
בסמוך ומני סבר רשב"ם כמ"ד דאין
ומליהו מת"ה • אמרו לו חכיריו
לאו דוקא דמליהו לחודי' הוא דקאמ'
לה : מספיק לפון הכאה וחכנו כמו
ויספוק את כפין : כתיב בתורתכם
וכו' ק"מה סכלות סאלה זו דולמי אם
אתור אמרה אתו רבי לבטות הריכו
בדבר מתפוקק לנו בדין אלא ילענו
להיכן נוטה אהלכ' כדבים אבל כמה
מאסר תורה בפי' מה בנע בדעת רבי'
בטוטים והרי גם בסניתב' תורה היו
רוב העולם טועים בע"מ והקב"ה
בבדילנו מהם והבדילם כתיב בהאוה קרא נופיה לא תהיה אחרי רבים
לרעות ועוד מאי מהל' ליה רי"בק יש לך בגים וכו' ומאי מהדר לתלמידיו
בעבו כתיב וכו' ובשעתיה או שתבוכת ריב"ק לגוי איתה אמין מ"ה מסכימי
בדבר מ' בדי שיבדק בהם אחרי רבים להטות אבל מ' פונה לע"מ מ' מתכם
התלמידי' לא הכינו או אחפ"ם שהכינו הוקשה להם אלו יסכימו בע"מ מ'
מה יש בזה ולזה הביה שבבר העיר התור' עליהם אם מ' מיאתפו בדעת אחת
ולא בהיה דת מ' לא היה צריך להביה מטעם זה אחפ' יסכימו כל אבו"ם
בדעת מ' מחיבור' ל' אסמלת הגור היה אחר אבל החומות מסכימים
היות בה והאמעה בדרי מעלה ובלא האמים ובסילהם אחפני זה יעבדום
אחומות רחוי מיאנו להם ישראל בענין זה אחע"פ מיתנו האלוה ליי עליון
יבקש תוכלאם מתת אלו הדרי' לחמבעות הסלסמלות והקטרות הנעשים
להם בטעות פוסני ישראל הקדומי' שבמסכו לע"מ ויאמרו כי אין זה חולק
על מנות התור' בהרחקת ע"מ כי התור' לא תחלוק על המוסכל ואמנם מה
שהרחיקה תורה הוא קבלאם אותם לאלוה אמם יורי' בק דחק אותו מיאנוה
את בנין והוא שהיה העובדי' הדרי' הלו בתור' לאות זה חוסק כי בכב פלו'
הוא הגדול שבמסכימים והוא האלוה ויש למול פלו' לאמ' מיאנם מטוי' עבמם
מיאבימו מי הוא הגדול מרחוי להתקבל עליהם לאלוה ולא יחוס להטות
את ישראל עחבם ותלמידיה אמרו לו כי לזה דחה בטענה זו אבל מ' אים לו
להביב ל הטענה אחר בכלם מתכיתים שיש הסבעה בהם לאמ לא יתמכו
ישראל לעבודתם לקבל תוכלותה' אלא בתורת אלוה והאיבם רי"בק כי בבר
בתיחדו ישראל בזה מ"ה כי מ"ה להיותם עובדים אלוהות הרבה נקראים
נפשות רבות אזה בפוכה מחברו אבל ישראל להיות בכלם חלק ה' נקראו נפש
מ' אבל בחים מ' ולכן אין לחולות חלק עמהם שיהיו ישראל בבנעים להם
לבקשת נרכיה אלא כל נרכיה' ויפפשו ויבוקשו מאת אי' כאו' אי' ר' בדר יתנחנו
ועי' ל אסמלת הנוי הדאוי להטות עמהם בע"מ והוא לבבד מדרי מעלה
אבם עיקר' של ע"מ לחבסם מיטבר וירבו ובסקרת פוסני ישראל בימים
דאסורי ולו' אמתחר אבל הבכון' אם מודים בבנוך אבבנה הדאמוב' ובמ"ם
מי לאיירמך מלך הנוי' וגו' ובבל מקום מוקטר וכו' ועבד' זבמים לבבר
אבריים אהנהגת עולם הספל מסודה בידם לאה לא נסכים בזה וכפר על
ובהבדים בכתוב בתור' והביבו רי"בק אמ"מ זה אחרי מ"ה לא הוסוה דעת
מיאתהדרי' העליוני הגדול אבודה אהנהגה בידו אחרי ים תול אותו בבבב
פלו' והביבוהו תלמיד' ושאין זו אבודה אחבקת דבריו אין לאמ' לבבר מ'
אחומות לתלות ההטבה ברל מ' כי לא נדע מי הוא הגדול אבל אפשר
לבבר את כלם בחמדבו אהנהגב' מסודה בידם כלם חים חים על עבודתו
ואבל מסאו ומסוכה רי"בק להם אחר אבל מ' ממוב' אל דבר מ' ואין בה ביד
מ' לבדו בהנהגת המציאות אין רחוי מיעבד מ' מהם אמ"מ מיהיו מבחיים
דבים אלא מ' ולכן הבדה לו אמהם מוכרחי' כמנוייהם ואין ביד לבטות את
אבקידים ועוד אין בה מוחלט ביד מ' להאמיב לפי' דבר מ' אם לא בנרוף
בבבים אחרים בתקומות אתחלפי' בת"ם כל אבל העקרי' וזהו ענין הנפשות
אזבר אבל ישראל להיות אבליהם מ' להאמרות הבאם כלם נפש מ' ורבון מ'
אבל העבו"ם אזה אבקש מיאסר ומיאבד לבבר פלו' לאקוראו וזה אבקש אדרה
ומיאבד לבבר פלו' לאקוראו אם נפשות ודעות רבות • נפשות הרבה דבל
לאון רבוי • דבתיב ויהי כל נפש בו"ק אמתי לא מייתי מדבתי' אקמיה
הכי כל נפש בנו ובנותיו וכו' וכל הנפש הבאה ליעקב וכו' חולתם דבתי'
אתם ומ"ק נבי תן לי הנפש תני תדין דבתיב נפש אדם אי' אלף ומולת זה
דבתיב הנפש מאי אוכל למי' מי' ל דאורחיה דקרא למבתב לאון יחיד על
הרבים כמרוייהי לי אוד וחמור אהם אם האין ומ"ק ביעקב אלא דבתר
דבתיב ויהי כל נפש לא היה ב"ל ע"נפש רק ע' אלא דאת' למיתר אכלם נפש
מ' ויהיו אמתיים כתיב ברנפש מ' ויהי כל נפש וגו' אבלו אמהי קרא לחוד
אות דדייקת לה • אבל יעקב וכו' בבר בתבתי אמעם מאמר זה לבאן
לומר אמעם היות כל ישראל בחים מ' כלם מדגיסי בתקלת אמ' ויד' אמע'
הדבר אלהיותם אחרי' בהתקומם הא' יתקומתו הכל לטוב ולמוסב בת"ם
בכל הפתיל בכ' אנחם וזה בטעם הדמותם לאלה אבל המבדים מדגיסי'

בנער הא' מאבני אחדות' עוד יתכן אהטע' לפי מירחו בעוסה העביר' ויתן
עליה ולזה יחסב כאו כלם חוטאים עד"ם נבי בחים אהוא ובמאמחתו מ
מאמחה אמין בה מוכם אמין כלם מוכסים ולו' מ' אהם נפש מ' דאי
רגון ע"ד אם ים את נפשם אהמחוטאים אותקי' הרי כלם מדרי
בחטא ומ"מ ים אפרם כין המאמר
לרחוקי' אהמאמחה' בודאי יחסו עלי
והרחוקי' על הרוב הוא מיחסו עלי
רבי יוחנן ורי' כל וכו' אמאם דק'
מ"ט נפש כי אחטא ול"ק מ
בדבתי' לעיל בני אמת' לתרוכי מ
אהחטו' יכבר יותר לנפש להיות' טהו
משנע' וכענין מאל הכהן הנ"ל ולה
בני לאתויי הכא מה אקלם דוד כנ
לבב"ה מאני היחסי' ים לה עמו מ
מ' מהם אהנאמת' טהור' והב"ה טי
וכו' ומאני אמה מיורה ע"ז הטע' מ
ה' אעמים בדבי בנפשי אזה בנגד
היחסים אסר לה עם הקב"ה זבר
בכתובים דבדבי נפשי ומע"ג דמ
הבא טמי מה' עיקרן ה' כבלקמן מ
פ"ב והאסר נטפלים להם לביאור
בדפי' אתם לבני מייתי הכא בדבי
דבדבי ר' ורי' כל אנתכו טעמי' לחר
לאמר בדבי נפשי ה' זאמני ויהי
מייתי טעם יחסיה עם הב"ה ויתכן אנם ע"פ דבדבי ר' ורי' כל יהיב טע
לת"ם נפש כי אתטא אלה יותה הכתוב על היותה חוטאת וג"כ ל
בדבי נפשי כנגד ה"ם לכן יתמה הכתוב על היותה חוטאת ונ"כ ל
אדמת' ה' עולמות ים לתמוה עליה איך אנסה חסדי יי' אנמלה בה' עולמ
ואטאה לו וכטעם האנדו' הנ"ל אסכתו' אמיים עליה אהיה כפויית טובה
ר' לאמר כנגד ה"ם ת וכו' בם"ט אי' כבא אי' אדר בה' עולמו' ומאמ' פ
וכו' • כנגד ה"ם ת וכו' אי' כבא לאיבק מ"ט לומר ה' בדבי נפשי כנגד מ
והיכא דמיון' כדבר הודאתו וי"ל אלהיות הנגם אקדוש' ורחויה לאמור אחר
אנאם לה' אל ה' עניני' אמר בה' ם ת הא' אל אחמת מעשה בראחמים מ
נאלה בספר מ"ונ' בעל ינירת האדם בחכמ' הכתוב' בספ' אהיה ועו"מ בר
נפשי את יי' וכל קרבי אם' רב' כזה קנת אפלאי הינר' וכמ"ם בפ' קדבר
אהאי קרא בא ורחה אלא כמד' הב"ה מדת ב"ו בר בור' על הפית' ואינו יכ
לאטיל בו רוח ונשמה' קרבים ובני מעים והב"ה אינו כן בר בור' בתוך בו
ומפיל בו רוח ונשמה קרבים ובני מעים והב' על אסר נאלנו בראחמ
לאוכיאנו מאלרים ולהניאנו אעמלק ולעת לבנו חיים ומזון כאמר כמ
בספר הבני ועו"מ ברבי נפשי את יי' ול אעבאי' והנ' מה בפ
בביאתו בינינו ע"י המשכן ומעשה הקרבנות האמבדרי' עליהנו אינבול אסנ
הנ' ועו"מ אסרתיו בוס' רבונו ברבו יי' כל מעשיו בכל מקומו' מאמלתו בר
נפשי את יי' אלמה אלבאור' אין זה אלא אמקום האיוחד אהיה בו אמשכן
אתקדם לב"מ בכל מקומו מאמלתו כי בבר ימא' הענין הזה ג"כ בכל מקו
וזה אם בעסק תורת הקרבנו' וכמ"ם בנגנאי' ובכל מקו' מוקט מונם לפ
אל ת"ח הבוסקי' כתור' בכל מקו' אעלה אני עליהם כאו מקטירי' ומנינ
לפחרו בענין האפלו' אסנגנ' אמידי' מקנו' וכמ"ם לקמן ס"ר פי"נ וכי בב
מקו' מקטירי' קטר' ומנחה' לאם הב"ה אל בכל מקו' אסר' עותדי' ומאפלל
תפלת מנח' עליה נאמ' וכו' ואבד' מה אהפליה לפסו' בסיחון ועוג והנחילנ
חרגם בבתו' בספ' אד' אמר ברבי נפשי את יי' אלי' גדלת מאד בי בתנ
אמו אד יות' אמה אהי' בתגרי' ואה' עיק' אכל הוא לאמר מנותיו להפרנ
אהחט' אסר נתבחרו בספ' הא' אטפי אהבל הספרי' אנו' אי יאמו חטאתי' וכו' כו
נפשי את יי' דהיינו על הסר העונו' וכמ"ם בנגמ' אי כתי' חוטאתי' וכו' בשע
אהוא נתון בתעי אמו כלי' דקרא מיירי על הזמן הזה דקאמ' כל קרבי אל
קרבי אמו אדר בתוכן אבל זמן הולדתו כפגדל בית אהוד' ליי' אל כל הפ
אר"ה' וכן פרש"י בברבו' נבי אדר בה עולמו ואמ' אי' כנג' כלם אמר אי
לפסרת רוח הקדש אלינו והולדתו אל הזמן הזה מבוא אהוא אל פלאי
בהוייתו הטובר אם אמתיר' ומזונבדלק כפי' ד' ובמ' אמפלת נבי מי יאמנ
בירחי קדם וגו' והולדתו אל זמן יגיאתו מחשי אמו דקא' לא אבפני נמלי
טבייה וכו' אי' הרא' דהיינו פלאי הינר' בפתיח' הרחם אינ' הולד בפלוס
וכמ"ם לקמ' פי' ב' מעיים אל אמה בעויה קינין קינין וכו' בפס אינ מפתחת
לבית וכו' אלמי' אפתח' ובמ"ן ויסכ' אמה אל האמבנ' אלקי' למות וכו' אבל בפ'
דברבו' פי' אינ' אז אל אינק אמרי אמו ונאמבל בדדיה ואמ' אינ' ברבי נפש
את יי' אל אמבחיבל נמולינו אמי כל נמולינו מ"ר אבהו אמעם' לה דדי' כמקו
בינה מ"ט מ"ר יהוד' אלא יסמבל בערוה רב אתנ' אה' כדי אלא ויבק מפקו
אטנופת והבי' אמר בפ"ט וכוכל לפ' נבי נמלי אבייה דקאמ' הכא בענין
זה והולדתו אל אמה אמעמד אל קומי אלו מכוה אבו' אל הינת יי' אינ' בנ
מקו' אליבאי' להורו' לפטנו את הדרך ועו"מ אל בכל מקומו' מאמלתו אבל בפ'
דברבו' פי' אינ' אז אל זמן יגיאתו לאוי' אמנ' קוד' אינק מדבר אמר ואמ' אינ
הוא אל אנמאמב' בבבבי' ומזלו' ואמ' ברבו' יי' אלבלבלאינ' ונו
ולפ"ז אהודה' ליי' אל אה אנמן אותם אהי' ברקים לאמי' אל אהבן ולהוציא
ליאמני אבל בי אהויה נאמנ' ע"י אדור אבבבי' ואהולו' והודה' אל אמ
אמנ' אמ' בם"ט אמרה' את אנבינ' ולב"מ יי' אלי' גדלת מאד ואמנ' אל זמן
הנתי' אל אפלאתן ביום אדין מבו' בי אמתה לנבי' עבו' ויאמנה בדיק בי
חזה נקם ויבנה בחדש זה וכמ"ם בזכירו' ה' הזמני' בסדרן ונ' בסכתוני
בסדרן אבל בפ"ק דברבו' אקדימו ברבי נפשי דנבי בכל מקומות מאמלתו
לברבי נפשי אל אפבחיבל נמולינו אפבי אפרהמוהו

אתה משיב אסר להם בעשו כתיב ביה שש נפשות וכתי' בו נפשות
הרבה דכתי' ויקח עשו את נשיו ואת בניו ואת כל נפשו'
ביתו וביעקב שבעים נפש וכתיב ביה כל נפש אתה דכתי' ויהי כל נפש
יוצאי ירך יעקב אנו' לא עשו שהוא עובר לאלהות הרבה כתיב ביה
נפשות חקבה אבל ביעקב שהוא עובר לאלוה אחד כתיב בו נפש
אחר ויהי כל נפש וגו' :

ד' רבי יוחנן ור' יהושע בן לוי • ר' יוחנן אמר ה' פעמים אמר דוד
ברכי נפשי את ה' כנגד ה' ס"ת : רי' בל אמר כנגד ה' עולמו'
שארם רואה • ברכי נפשי את יי' וכל קרבי את שם קדשו : בשעה
שהוא נתון במעי אמו • ברכי נפשי את יי' ואל תשכחי כל גמוליו •
בשעה שהוא יוצא ממעי אמו אמר לה לא תנשיי גמוליי שבייה
דגמליה עמיך : ברבנ' ה' כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו ברכי
נפשי את ה' בשעה שעומד עלקומי (כמו קומה) שלו ויוצא
לפרנסמיא ברכי נפשי את ה' ה' אחי נרלת מאד בשעת פטירתו של
אדם מן העולם ואחר לעתיד לבא : יהמו חטאים מן הארץ וגו'
ברכי נפשי את ה' הללויה • ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יוחנן אמר
מאה ועשרים מזמורים אמר דוד ולא אתם בהם הללויה עד שראה
במפלתן של רשעים שנא יתמו חטאים מן הארץ וגו' : וכי

מייתי טעם יחסיה עם הב"ה ויתכן אנם ע"פ דבדבי ר' ורי' כל יהיב טע
לת"ם נפש כי אתטא אלה יותה הכתוב על היותה חוטאת וג"כ ל
בדבי נפשי כנגד ה"ם לכן יתמה הכתוב על היותה חוטאת וג"כ ל
אדמת' ה' עולמות ים לתמוה עליה איך אנסה חסדי יי' אנמלה בה' עולמ
ואטאה לו וכטעם האנדו' הנ"ל אסכתו' אמיים עליה אהיה כפויית טובה
ר' לאמר כנגד ה"ם ת וכו' בם"ט אי' כבא לאיבק מ"ט לומר ה' בדבי נפשי כנגד מ
וכו' • כנגד ה"ם ת וכו' אי' כבא לאיבק מ"ט לומר ה' בדבי נפשי כנגד מ
והיכא דמיון' כדבר הודאתו וי"ל אלהיות הנגם אקדוש' ורחויה לאמור אחר
אנאם לה' אל ה' עניני' אמר בה' ם ת הא' אל אחמת מעשה בראחמים מ
נאלה בספר מ"ונ' בעל ינירת האדם בחכמ' הכתוב' בספ' אהיה ועו"מ בר
נפשי את יי' וכל קרבי אם' רב' כזה קנת אפלאי הינר' וכמ"ם בפ' קדבר
אהאי קרא בא ורחה אלא כמד' הב"ה מדת ב"ו בר בור' על הפית' ואינו יכ
לאטיל בו רוח ונשמה' קרבים ובני מעים והב"ה אינו כן בר בור' בתוך בו
ומפיל בו רוח ונשמה' קרבים ובני מעים והב' על אסר נאלנו בראחמ
לאוכיאנו מאלרים ולהניאנו אעמלק ולעת לבנו חיים ומזון כאמר כמ
בספר הבני ועו"מ ברבי נפשי את יי' ול אעבאי' והנ' מה בפ
בביאתו בינינו ע"י המשכן ומעשה הקרבנות האמבדרי' עליהנו אינבול אסנ
הנ' ועו"מ אסרתיו בוס' רבונו ברבו יי' כל מעשיו בכל מקומו' מאמלתו בר
נפשי את יי' אלמה אלבאור' אין זה אלא אמקום האיוחד אהיה בו אמשכן
אתקדם לב"מ בכל מקומו מאמלתו כי בבר ימא' הענין הזה ג"כ בכל מקו
וזה אם בעסק תורת הקרבנו' וכמ"ם בנגנאי' ובכל מקו' מוקט מונם לפ
אל ת"ח הבוסקי' כתור' בכל מקו' אעלה אני עליהם כאו מקטירי' ומנינ
לפחרו בענין האפלו' אסנגנ' אמידי' מקנו' וכמ"ם לקמן ס"ר פי"נ וכי בב
מקו' מקטירי' קטר' ומנחה' לאם הב"ה אל בכל מקו' אסר' עותדי' ומאפלל
תפלת מנח' עליה נאמ' וכו' ואבד' מה אהפליה לפסו' בסיחון ועוג והנחילנ
חרגם בבתו' בספ' אד' אמר ברבי נפשי את יי' אלי' גדלת מאד בי בתנ
אמו אד יות' אמה אהי' בתגרי' ואה' עיק' אכל אהוא נתון לאמר מנותיו להפרנ
אהחט' אסר נתבחרו בספ' הא' אטפי אהבל הספרי' אנו' אי יאמו חטאתי' וכו' כו
נפשי את יי' דהיינו על הסר העונו' וכמ"ם בנגנאי' ובכל מקו' אל בכל
אהוא נתון בתעי אמו כלי' דקרא מיירי על הזמן הזה דקאמ' כל קרבי אל
קרבי אמו אדר בתוכן אבל זמן הולדתו כפגדל בית אהוד' ליי' אל כל הפ
אר"ה' וכן פרש"י בברבו' נבי אדר בה עולמו ואמ' אי' כנג' כלם אמר אי
לפסרת רוח הקדש אלינו והולדתו אל הזמן הזה מבוא אהוא אל פלאי
בהוייתו הטובר אם אמתיר' ומזונבדלק כפי' ד' ובמ' אמפלת נבי מי יאמנ
בירחי קדם וגו' והולדתו אל זמן יגיאתו מחשי אמו אמר' אל אבפני נמלי
טבייה וכו' אי' הרא' דהיינו אל אמה בעויה קינין קינין וכו' בפס אינ מפתחת
לבית וכו' אלמי' אפתח' ובמ"ן ויסכ' אמה אל האמבנ' אלקי' למות וכו' אבל בפ'
דברבו' פי' אינ' אז אל אינק אמרי אמו ונאמבל בדדיה ואמ' אינ' ברבי נפש
את יי' אל אמבחיבל נמולינו אמי כל נמולינו מ"ר אבהו אמעם' לה דדי' כמקו
בינה מ"ט מ"ר יהוד' אלא יסמבל בערוה רב אתנ' אה' כדי אלא ויבק מפקו
אטנופת והבי' אמר בפ"ט וכוכל לפ' נבי נמלי אבייה דקאמ' הכא בענין
זה והולדתו אל אמה אמעמד אל קומי אלו מכוה אבו' אל הינת יי' אינ' בנ
מקו' אליבאי' להורו' לפטנו את הדרך ועו"מ אל בכל מקומו' מאמלתו אבל בפ'
דברבו' פי' אינ' אז אל זמן יגיאתו לאוי' אמנ' קוד' אינק מדבר אמר ואמ' אינ
הוא אל אנמאמב' בבבבי' ומזלו' ואמ' ברבו' יי' אלבלבלאינ' ונו
ולפ"ז אהודה' ליי' אל אה אנמן אותם אהי' ברקים לאמי' אל אהבן ולהוציא
ליאמני אבל בי אהויה נאמנ' ע"י אדור אבבבי' ואהולו' והודה' אל אמ
אמנ' אמ' בם"ט אמרה' את אנבינ' ולב"מ יי' אלי' גדלת מאד ואמנ' אל זמן
הנתי' אל אפלאתן ביום אדין מבו' בי אמתה לנבי' עבו' ויאמנה בדיק בי
חזה נקם ויבנה בחדש זה וכמ"ם בזכירו' ה' הזמני' בסדרן ונ' בסכתוני
בסדרן אבל בפ"ק דברבו' אקדימו ברבי נפשי דנבי בכל מקומות מאמלתו
לברבי נפשי אל אפבחיבל נמולינו אפבי אפרהמוהו

ח וכי מה ראה דוד להיות מקלס בנפשו לה׳ בה אלא דוד אמר הנפש
הזו ממלא את הנוף והב׳ה ממלא את עולמו שנ׳ הלא את
השמים ואת הארץ וגו׳ תבא הנפש שהיא ממלאת את הנוף
והשבח לה׳ בה שהוא ממלא את כל העולם הנפש הזאת סובלת את
הנוף והק׳ב׳ה סובל את עולמו שנאמ׳ אני עשיתי ואני אשא ואני
אסבול תבא הנפש שסובלת את הנוף והקלס להק׳ב׳ה שהוא סובל
את עולמו הנפש הזאת מבלה את הנוף והקב׳ה מבלה את עולמו
תבא הנפש שהיא מבלה את הנוף והקלס להק׳ב׳ה שהוא מבלה את
עולמו שנא׳ המה יאבדו ואתה תעמוד וכלם כבגד יבלו ׳ הנפש
הזאת יחידה בנוף והק׳ב׳ה יחיד בעולמו תבא הנפש שהיא יחידה
בנוף והקלס להב׳ה שהוא יחיד בעולמו שנ׳ שמע ישראל יי׳ אלקינו יי׳
אחר הנפש הזאת אינה אוכלת בנוף והקב׳ה אין לפניו אכילה תבא
הנפש שאינה אוכלת בנוף והקלס להק׳ב׳ה שאין לפניו אכילה שנא׳
האוכל בשר אבירים וגו׳ הנפש הזו רואה ואינו נראת והקב׳ה
רואה ואינה נראה תבא הנפש שהיא רואה ואינה נראת והקלס
להקב׳ה שהוא רואה ואינו נראה שנא׳ עיני ה׳ המה משוטטים בכל
הארץ הנפש הזו טהורה בנוף והק׳ב׳ה טהור בעולמו תבא הנפש
שהיא טהורה בנוף והקלס להקב׳ה שהוא טהור בעולמו שנא׳ טהור
עיניים מראות ברע : הנפש הזאת אינה ישנה בנוף והקב׳ה אין
לפניו שינה תבא הנפש שאינה ישנה בנוף והקלס להק׳ב׳ה שאין
לפניו שינה שנא׳ הנה לא ינום ולא ישן : פרשה

על הסתכלו הכבכי׳ כסיג׳ לאויר העולם וזה קול׳ ליניקת הדדי׳ כדכתיב׳
ובעל עין ישקב׳ת׳ שזמן היניק׳ קדם לזמן הסתכלו׳ הכבכי׳ ות׳מ׳ הקדימו
שירת הסתכלו הכבכי׳ מפני הזהר טוב כולל לכל הנברים בעולם הספל
והחמכבי׳ ולא היה וק׳לתה הקדי׳ הכתו׳ קרח דיניקת שדי׳ לקר׳ דהסתכלו׳
הכבכי׳ שלא כסדרן וגם ק׳ שהקדימו
שם רמ׳ה כמפלגן של רשעי׳ לנסתכל
ביום המית׳ שלא כסד׳ הכתוב׳ דיליף
מינייהו ושלא כסדר הענינו׳ דמפלת
הרשעי׳ היה לעתיד כנז׳ו׳ל דתנוס
לבכה שעל מה סדר במעי אמו ועל
יניקת שדיה דמיין מהדדי דתרוייהו
שלמי יי׳ בנוף המה לה׳ מסתכינהו
קר׳ ומה שהקדימו בברכו׳ קרח דשפל
הרשעים מנוס לתפרנסת תילתי׳ חכל
קרח דיו׳ המית׳ לא מפו׳ בכלי׳ דמיירי
בקבי׳ שהרי הוברכו לומר התם דיליף
מיניה דענינא דכתיב מסתיר פניך
ובהלון להכי סבקיה לבסוף : ודע
שמתפרסי׳ המריכו מענינו׳ כמגד׳ מס׳
בדבות הדומ׳ לזו וכל הדבריהם חון
מקפסת נם מהי׳ לא מחסך פי מלבניל
אסר בכתי׳ לדשה כמגד׳ו פר׳ה והוא
שהכוונ׳ בזה הסנ׳דע׳ה שרשי׳ המוכ׳
בטופתי׳ נאמרי׳ ובסח מת יי׳ על שחלק
לו מחכמתו להסיג זה ולפי שהעקרי׳
הגוללו׳ והכרחיו׳ לדת תלמ׳ת הם ג׳
דהם מצוות יי׳ והסנגה לסכר ומוכ׳
ותורה מן השמים כת׳ם בעל העקרים לכן רמז לבלתן וחרף עמהם ענין
חדוש העולם שהוא יסוד גדול לתורתינו שע׳כ התחילה התורה בהזכרתו
ושל׳ד דד במעי אמו וזה שהסתכלו׳ היות המדה במעי אמו הפך טבע העול׳
תאוה גדולה סביב התור׳ לדחות שענו׳ מרשעו׳ הסונים מסדר הנוהג בעולמ׳
לקיים הקדמו׳ בת׳ם הרב בת׳כ פרק י׳ז כמשל היתום ועל מצוות הגלגלים מתבאר מצוות רמסון
נסתבל בכבכים וכו׳ כי מתבונת הגלגלים מתבאר מצוות רמסון
כמ׳ם הרב בתחל׳ה ב׳ ודבי׳ ווזלתו ועל׳ והמנוס׳ אמרו בלמדתנו בסס׳ שעומד
על קומי סלו ויונה לפרנסמיה כי תחלת המופת הזה מתבונת הספלים
שיכלו׳ל תבונת הגלגל בת׳ם הרב סס׳ ועל הסנת אמתת תמ׳ה אמר יבק
מסלי׳ אמו וכו׳ שזה כבוי׳ל יניקת התור׳ כמ׳ם בעל העקיר׳ והכוונ׳ שבתבת
לו הבריחו׳ המנת תמ׳ה לחוכיח שלמות המדה לפועל כדברי בעל העקרי׳
בחמ׳ם פ׳ו ווזלתו ולפי שלמות המבוחי׳ כע׳הו היה אפשר ע׳י דת ניתוסי׳
אמר שעשה לה דרך במקום בינה והוא שתהי׳ הנהנתו ע׳י תורה שהי׳ וזה
לא שכות הא׳ שהנמוסית לא תספיר׳ רק לתת שלמות לקנון המדיני אבל לא
תסיק לתת שלימות בדעות שע׳י יוצב האומר המתתי כו׳ח שלא יסתבל
בתקו׳ברות והוא שבוש הדעת והב׳ שהנמוסית לא תספיק להגדיל הנאה
והתנוג׳ כמתת כי בבר יעשה המדה לחשוב התנוג׳ שלא׳ינו מנונה בת׳ם בעל
העקרים בת׳ח פ׳ח מענין אפלטון לב׳ שלא ינק מתקום הטבופת ואל
הסנת ההסנחה לבבר ושוכם אחר נסתבל בתפלתן של רשעים וזה בנגד
הטוב שבעה׳ז ואחר נסתבל בין המית׳ כו׳ וזה בנגד הבבר והטוב העתיד
לעתיד לבוא יתמו חטאי׳ וכו׳ כדאמ׳ בס׳ט לפי שבעה׳ז פרעה נידון בפני
עצמו סיסר׳ בפני עצמו סנחר׳ בפני עצמו וכל מ׳ בפני עצמו אבל לע׳ל כל
הדורי׳ בבת אחת שנ׳ יתמו חטאי׳ מן הארץ והיינו דקאמר בסמוך על פראה
בתפלתן ר׳ וכו׳ אע׳ג דתקתי מזמור זה כתי׳ כמה זמני בקתת רשעי׳ בגון
הכות את כל אויבי לחי נערת גויים וכלה רבי׳ אלא דהכא מיירי בתפלת כל
הרשעי׳ לעתיד ״ מאה וג׳ מזמורים גרסי׳ כדאמר בפ׳ק דברכות ואע׳ג
דק׳ל דסיין בבר תירבו סס דאסרי האים ולמה רגשו הדא פרס׳ היא וכו׳ :
שנא׳ יתמו חטאי׳ מן הארץ ואת והם אמרו בפ׳ק דברכות הנהו בריוני
דהוו בסכיכותא דר׳מ והוו קמנערי ליה טובא הוה קבעי ר׳מ רחמי עליהו
דלימותו מ׳ל בדורי׳ דכיתהו מלי דעתך דכתי׳ יתמו חטאי׳ מי כתי׳ חוטאי׳
חטאי׳ כתי׳ ועוד ספיל לסיפי׳ דקרח ורשעי׳ עוד אינם כיון דיתמו חטאים
ורשעי׳ עוד אינם אלא כעי רחמי עליהו והדרו בתשוב׳ אלמא קרח לאו בכלל
הרשעי׳ מיירי אלא בהסרת העונות והכי אמר בס׳ט יתמו יעבו תמימים
ורשעי׳ עוד אינם אינם הרשעי׳ ואת׳ג דהתם מסתע דר׳ נחתיה פליג ומס׳
קרח בפסטי׳ דוחק לומר דהך תנדת׳ פליגא אהסיגיא דר׳מ ור׳ל דאמ׳ג דלא
כתיב חוטאי׳ אין מקרא יוצא מידי פסוטו דחטאים מסתע חוטאים כמו
חטאי׳ תרדוף דבה חטאי׳ איך יסובו וזולתם אלא דת׳מ מדלא כתי׳ חוטאי׳
בהדיא ומדלא כתב לומר ורשעי׳ עוד אינם דרים דמיירי כמי קרח בהסרת
החטא והיינו דיסרא׳ סדרכן לעשות תשובה ועל כן אין לבקש על מיתתם
כי׳ים מקום רק יבוקש סיסוב כתשוב׳ אבל בבכו׳ם אין דרכן לשוב יבוקש
מיתת החוטאי׳ מ׳מ וכ׳ם לעתיד אלא כיתבו להסכין מ׳ק היכי קאמ׳ סירה
על מפלת הרשעי׳ ואפי׳ עכו׳ם והא דר׳ יוחנן בופי׳ם ל׳ אין אמתה לפני
יי׳ כל מפלתן ואין לומר על זה סיר כדגרסי בפ׳ק דמגילה ומי חדי הקב׳ה
במפלתן של רשעי׳ והכתי׳ בבאתו לפני החלון אומרים הודו ליי׳ כי לעולם
חסדו ות׳ר יוחנן מפנ׳ה לא כאמ׳ כי טוב בהודאה׳ זו לפי אין הב׳ה שמח
במפלתן ר׳ ות׳ר אמתא בר נחמני מ׳ר יוחנן מ׳ר ולא קרב זה אל זה כל
הלילה כאמ׳ שבה בקבו׳מה׳ם לומר סיר לפני הב׳ה מ׳ל מטם ידי טובעי׳
ים ואתם אומר׳ סיר׳ ובסס׳ יפה עיניכם מ׳ב פ׳ סירה תירנתי אמהלאכי׳
אמר׳ם אינה אלא מפני שבח הטוב בעצמו לא יאות לם לשורר כל שאין

שמחה לפני יי׳ אבל שירת ישרא׳ שהיה הולאה על מה שקבלו מהטוב בעולמ׳
ראוי להם לשבח וזיינו דבהבפסט נופי׳ דמניה ילפינ׳ כתיב כיה הולאה
והיינו דאמ׳ ישיר משה ובני ישר׳ אע׳פ שהמלאכי׳ לא קרב זה אל זה ובהכי כיה׳
מה שאומר דוד שירה על מבלתן ס׳ר מ׳ק דבשם׳ מסיים הכי ובסרסעי׳
נגתרים מה כתיב ורשעי׳ עוד אינם
ולמה בתכוד רשעי׳ דבנה אמת יי׳ שמח
בתפלתן ואע׳ג דמני לפ׳ דזה לאחרי׳ ירת׳ כב
ולא לבקב׳ה כדתמנ׳ בסנהדרין פרק
אר׳ פ׳ק׳ דלקמן ס׳ד פ׳ג מ׳ר ישמעאל
ים שמחה לפני הקב׳ה כשיאבדו ישעי׳מ
מבעיים מן העזלם ופס׳מ יתמו
חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם
ונו׳ ואו׳ בתכוד רשעים רנה וכו׳ וכן תלי׳ קפ
בספרי כפ׳ קרח ומתני׳ל דאינו שמח
ברעתם מתם בתתנקם מהויכיו
שמחה ברשתו אבל מ׳ת׳מ שמח בשלוקן דברי׳ ו
מן העולם שסרו התבעים מן העולם
ומתגילה דמוקי׳ כי יסוס יי׳ עליהם תלים כ
אחרים מסוס וכן בסנהדרין דמוקי
הרבה אחרים הם׳ל הכי׳ל אלא דניחא
ליה לאוקומי׳ אחרי׳ כיון דדייק הכי זכרי׳ ל
תדבתיב יסוס ולא יסוס ועיין בס׳ם
לקמן ס׳ו פ׳ג סי׳ל׳ ; להיות מקלס חכנו׳מ
בנפשו דמוטב שיקלס בכלל עכמז
דלינ׳ תברך אתה שיכלול הנפש הזאת
והנוף שכלם מקלסים להקב׳ה כמו
כל עלמותי תאמרנ׳ והכתיבי קאמר
וכל קרבי והמ׳ל נתי מ׳ט׳ה׳ ברבי נפשי ברבני כפ׳ק דברכות אלא דכיתה
ליה למיכתי על כלל קילוס הנפש :
הנפש הזו ממלאה וכו׳ לקמן ס׳ה ובנפ׳ק דברכות מקדים הב׳ה לנפש
וכתב כה׳ם בסס׳ג שיחסב שחו׳ל הפכו סדר הלמוד שהפלוסופים
למדו ממצוות הנפש להכיר את יי׳ ורז׳ל למדו מפלתו יי׳ להכיר ענינו
הנפש ונתן טעם לסדר רז׳ל ובעבר ס׳ח כתב סג׳כ יסבול מחמרים שיהיה
הלמוד לקוח מהנפש להקנות בו ביתר׳ דעת אמיתית ובדרך זו הלך בעל
עין יעקב והמריכו דברי׳הם וכלן דברי הכמי׳ כי לא כתו ז׳ל כזה לגמר לא
מהקב׳ה לנשמה ולא מהנשמ׳ לקב׳ה שכל הדברים הנו׳ מבואדים בסי׳ת
ובנשמה לבל יבוא מבל כוונתם לתת טעם לקלוס דוד להב׳ה בנשמ׳ ול׳ק
מהרך את יי׳ כבר׳ים מיז׳ יחוס לקלוס יי׳ עם הנשמ׳ יותר מהנוף ובדאמ׳
הכא וכי מה ראה דוד להקלס בנפשו לקב׳ה ובדפי׳ והכרתיתה פס׳ט ועוד
אמתים׳ ומני ובדאמר בנמ׳ס׳ ה׳ ברבי נפשי בבנגד מרחמן ואמרו מזה
להמלא הנפש מהשלמיות הנמנאי׳ בהקב׳ה ולהמתותה בה׳ דברי׳ קלס דוד
בנפשו להק׳ב׳ה ה׳פמים ובדמסיים בלשון הנח׳ ובא מי שים בו׳ה׳ דברים
הללו ויסבח למי שים בו׳ה׳ דברים הללו והכוונה שתסבחנו על שהגיל
עליה משלמיותיו ומ׳ם שם מה הקב׳ה ממלא אף הנשמה וכו׳פי׳ מאחר
שנתנה שהב׳ה ממלא העולם וג׳כ הנשמה דומה לו בזה וכן בכלן ראוי
שהיה תקלסנו ולכן אין קפידה שיקדים בלשון הקב׳ה לנשמה כדלקמן אז
שיקדים הנשמה להקב׳ה כדהכא דקאמר הנפש הזו ממלאה את הנוף
והקב׳ה ממלא וכו׳ וכן בכלן וכ׳ם נדס׳ מה הנפש ממלא את העולם אף
הקב׳ה וכו׳ וכן בכלן שהכוונה בכלן מ׳ היה שהנשמה דומה ליי׳ בדברים
אז וזה פשוט ״ ממלאה את הנוף אע׳פ שלא נתנה בה מכיחו מורגש
היה ממלאה כל הנוף שמציאותה ותועלתיה מתפשטים בכל הנוף וכן
הקב׳ה ממלא עולמו שמ׳ע שמיהו נתפס במקום מלא כל הארץ כבודו
וכמ׳ם ז׳ל שאין מקום פנוי בלא שכינה והשכינה בכל מקום והוא ענין
הסנחתו שמתפשטת בכל העולם והיינו דמייתי מאת השמים ואת הארץ
אני מלא ואין סותר לזה מ׳ם בברכות מה הב׳ה יושב בחדרי חדרים אף
הנשמה יושבת בחדרי חדרים שמע׳פ שמציאותו בכל העולם בתיחד משכן
כבודו למעלה בבשמ׳ הכבודו שבכודו טבר שם יותר וכן פי׳ בעל עין יעקב
שזה החדר הוא הלב וכ׳ה הרי׳ מ׳ כפי׳ דברתי אני עם לבי בעבור היות הלב
משכן הרוח והוא הנברת בנוף תתלב כי הוא דמות מלך והמוח סר הלבא
היה הלב בבוי לחבת ולבבל ולטעם ולמחשבו׳ הכיב׳ בעבור היותו המרכב
הראשון לנשמת המדה העליונ׳ע׳כ וכן הב׳ה אע׳פ שהוא מקומו של עול׳
ואין העול׳ מקומו הכין בשא בבוד מנוחתו בתחת׳ הנכיה אשמ׳ בסמי ומי׳
אמר בשא בבוד מרום מראשון ועוד פסוקי׳ אחרי׳ כאלה אשר ירא׳ מהם יש
מקום בשתר תכוב׳ לבשא בבודו ית׳ והוא בתו חדרי חדרי׳ ובלשון חז׳ל הוא
מבוב׳ בלשון קרנוד ופי׳ בע׳ילון והבר׳ תור׳ בלשון בני אדם עב׳ד ויפה פי׳
ומ׳ם הנפש סובלת הנוף שעל ידה הוא תתנועע ובלעד הוא נופל את וכן
אמר בתנחו׳פ׳ כראשי׳ אל אבדריתכם על מה העולם עומד א׳ל הרוח
רבונך לידע הבא גמל ונתן מטאו עליו אמר לו עמוד ועמוד אב יסב נתן
עליו יותר ממשאו ונתן חבל על גופו אמר לו תסוך משך זה מכאן וזה
מכאן חנקו את הגמל אמר לו אמור לגמל סיעמוד א׳ל אבדריתנום אתה
חנקתו והיאך יעמוד א׳ל ומה אם הרגתי אותו אחר אסר א׳מרי א׳ל הוצאת
נזהות א׳ל ומה אם הגמל לא היה סובלו וסובל את משאו אלא הרוח שבו תלך
מלכי אלמלי׳ אין רוחו סובל כל אותה העול׳ כל אותה אבדריתנו וכן מ׳ם הב׳ה
סובל עולמו היינו שבונתו ומעמידו כאו׳ תולה ארץ על בליתה וכן היותו
מגיע כל העולם וכענין שאמרו לעיל ס׳ח פנ׳ל לעליוני ולתתחוני׳ אתה
סובל וכם פ׳ל׳ו הב׳ה סובל עולמו שנ׳ אני עשיתי ואני אסבול ואני אסבול
והביאו ראי׳ מהארון שנסמ׳ את נוסאיו כשעברו הירדן והיינו דה׳נ מייתי

מכי עסיתי ומכי אסתא ומכי אסכול וע"ם שהנפש יחידה בגוף מבנו' שאין דומה לה כדלעיל ס"א פי"ד וכן הכ"ה יחיד בעולמו' מכו' שאין דומה לו ואין פוסק עמו בעולמו כדלעי' ות"ם הנפש רומה כו' פי' שמשנחת בגוף ומיכה נרחית לנו שאין מהותה מוסגו וכן ת"ם הק"כה רומה כו' מכו' שהוא מסנית בכל העולם ואין נסתר מנגד עיניו והיינו דתייתי עיני יי' משוטטי בכל הארץ ומיכו נרא שמהותו כעלם מהכל . ות"ם הנפש טהורה כו' היה נרחה לכאורה שפי' שהיא פשוט ואין לה טרוב בחומר וכן ת"ם שהקב"ה טהור שהוא נקי מחומר שהוא שכל נבדל מחומר ואין לו סוגם התכות וטרוב בדבר' נשמי וכן יר"מ ת"ם כש"ט הקב"ה טהור שהוא למעלה מעולמו מכל מדמייתי הכא טהור עיניים מרחות נרע נר שהטהר היא נקיות מכל חטא וגנות כי לא חל חסן רשע הוא וכן אמרו באסתר רבתי בפ"ח ושבר ריסיה כעבר נקי שאין לכל ברים מגלו כלום נר שהטהר' והנקיות היא שאינו מעול וחוטן כלל וכן הנפש טהור שאין החטא שלא מנד החומר וכן יר"מ ת"ם בפ"המשלת בשבוע' הולך הוי יודע שהקב"ה טהור ומשרתיו טהורים ונשמה שנתן בך טהורה אם אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו אפשר לפ"על נקיות החומר ות"ם בש"ט שהוא למעלה מעולמו יש לפ' שתשפטיו ישרים עד"ש לקחן בפ"כ"ד ואתה מרוש לעולם יי' לעולם ירך בעליונה . ות"ם הנפש אינה פי' אין כחה בטל רגע מפעולתה בגוף וכמ"ש בש"ח פי"ד בשעה שהאדם יפן הנשמה עולה ומראת לו חיים וכן ת"ם הקב"ה אין לפניו שינה שאין בו בטול מפעולותיו כי בטוכו מחדש תמיד מעשה בראשית ואו יגויר שלוק כחו עשבול רגע יחדו יפוף והיינו דתייתי הנה לא ינום ולא ישן סר"ל שהנשמה מנויה תמיד . ואיכא למידק מ"ש הני דנקט דהת"ל נמי הנשמ' חיה בגוף והקב"ה חי העולם הנשמה זנה את הגוף והכ"ה זן את העולם הנשמה מאירה והכ"ה מאיר העולם הנשמה שומרת והכ"ה שומר את העולם והכנה רבות . ועי"ל דלקמן ס"ה לא תייתי שלא ו' מהני דלא תייתי הא דהכ"ה מכלה עולמו כו' והאי הקב"ה אין לפניו שינה כו' ומ"ש ט' תייתי ו' בדהתם שלא דלא תייתי הא דהכ"ה אין לפניו שינה כו' ותייתי במקומה הא דהנפש אינה אוכלת כו' ובדברו' לא תייתי שלא ה' כנגדה ברכי נפשי ושו הן עם הכ"ה מלא העולם כו' מה הכ"ה רומה כו' מה הכ"ה זן את כל העול' אף הנשמה זנה כל הגוף הכ"ה טהור כו' הכ"ה יושב בחדרי חדרי' אף נשמה יושבת בחדרי חדרים יבא מי שיש כו' הדברים הללו ויבנה לתי שיש כו' ה' דברי הללו ות"ת ק"מ"ש הני ו' דנקט ופי"ל דאפי' הנזכרי' בכל המדרשים איכן נזכרי' בכלן בסדר ה' ודברי המדרש' דבו כמו רבו . ואסר מכי אחוז לי שלהיות הנפש מתחלפת לגוף והיה מבפלתו' תתיש דעי' לאחר את האחל להיותם לאחדים לאחיות רוח ספלים קלס דוד לפני יי' על הפלא הזה וזכר ה' עניינים גדולי' אסר בהם מתחלף הנפש לגוף ועכ"ז היה מחסדו ית' ונפלאותיו לאחרים להיות דוגמת לחסדו ית' בעולם ומכיאותו בו עם היותו מתחלף לו בענינים לו הה' היות הנשמ' מטבע הנבדלים שהם בכ"ת ואינם נתפסי' במקום והגוף בעל תכלית ועכ"ז הנבילה יי' שתסבון בגוף כל יתי חלדו וזהו מלוח הגוף כמו שיי' עם היותו כלתי כ"ת כלתי מתקומם בכודו מלא עולם והכ' שהנשמה מטבע הנבדלים שהם שכל בפועל והגוף מכן דומה לא ידע ולא ישיג ועכ"ז אמיר יי' ל עבר פניו ע"י הנשמה להיות לו אור להראותו וזה דבר קשה אליה שתסבון עם הפפכי לה ויסתר מאור בהיותה בקרבו כי הגוף מסך מבדיל ביניה וביו הנבלתה אלא מזה היה מחסדו ית' עם התחתוני' כמו שהוא ית' רומה ואינו נראה ומשגיח ונתנ' בעולם עם היותו שפל ואפל והנ' שהנשמה מטבע הנבלים שהם חיים וקיימים והגוף נופל מת והיה מפלאות יי' לחברם ולהחיות הגוף המת ע"י הנשמה אע"פ שאינה מטבעו כמו שהוא ית' מחיה העולם אע"פ שאין לו יחס עמו כלל והד' שהנשמה מטבע הנבלים שלמי העיון משוללי החסרונות והגוף חסר וטבעו מבקש ההעדרי' והחסרונו' ועכ"ז חברם יי' כדי להשלימו כמו שהוא ית' הנלם בתכלית ונתנה בעולם כדי להמשיל עליו משלמותו ועז"א מה הכ"ה טהור כו' דהיינו נקיון הנגות והחט' כדפי' וה"ה שהנפש אחת פשוטה והגוף מורכב מסתנה תמיד ותה יחס לזה עם זה ועכ"ז חברם היוצר להשלימו כמו שהוא ית' האחד הפשוט ויתנה עם העולם המורכב והמסתנה להמשיל עליו הנלמות האפסרי ועז"א מה הכ"ה יושב בחדרי חדרי' שלהיות פשוטה מאד יותר מכל הנבדלי' לא ישיגו מהותו כלל ויהיה נסתר בחכיון עוזו ויכנוהו חכמי האמת נקוד' שתתמה וזה העלמו בכסא כבודו שלא ישיגוהו כלל וכן הנשמה בגוף בלתי מוסגת ובודע לאיזה מקומה ומהותה ואלה ה' הנרגים שה' ברכי נפשי שהא' מבואר ברגה בו היותה מתלאה כל הגוף והקרבים כלו' הדברים הפנימיים שהיא בכל חלקי הגוף ובדברי בעל נוה שלום בזה הכ' שאת' ל' משכחי כל נמולין נ"כ מבואר ברגו' בו מה שזנה את הגוף ומקיימו ובדברי הגו' נ"כ בזה והנ' רגה בו בעניין השלמות והנקיות והא' יי' אלהי גדלת מאד בדרך שאמרו בפ"ט הכ"ה טהור עיניו למעלה מעולמו בדפי' וג"כ אומרו הוד והדר לבשת מורה על זה כי משוכח ומהודר בלי פוס נגות והסרון וה"ה רגה בו בעניין הרחיה והשפלה כמו שם שחביט לארץ ותרעד ועז"א יתמו חטאי מ"ה שבהשגחתו בעולמו ובלא החוטאי' ובמ"ם בתכחות פ' נגבי' כל

זמן שיי' משתכל ברשעי' אין לנשם תקומת כו' ולא יקום כעיניך מה שהזכירו ז"ל שלא כסד הכתובי' כי כיונא בזה מביאו שם בברכו שאמר הני ה' ברכי נפשי כנגד ה' שולמו' שדר בשם ואמ' פיר' ומזכירן שלא בסדר הכתובי' כי להזכיר העולמו' בסדרן והנ' ניחא ליה למנקט ברישא ענין המלוי שהוא כנגד' היות' בכ"ת שזה יותר קשה בחבו הנפש' והגוף ושוב ענין ההשגחה שאינו כ"כ קשה חבור המשכיל עם הנעדר בחבו' הבכ"ת שהוא הכ"ת ושוב ענין החיון שאינו כ"כ קשה חבור חיי והמת בחבו' הנעדר' למשכיל שאינו מהשכלתו ושוב ענין הנקיות שאינו כ"כ קשה ושוב ענין המחדות כדי לסתום בענין קשה

פרשה ה

א ואם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים לה' לחטאת זהו שאמר הכתוב והוא ישקיט ומי ירשיע וגו' דרש רבי מאיר והוא פני מעולמו כדיין הוה שהו מותה את הוילון מבפני' ואינו רואה מה נעשה מבחוץ כך אמרו דור המבו' עבים סתר לו וגו' אמרו לו דייך מאיר אלא והוא ישקיט ומי ירשיע נתן שלוה לדור המבול ומי בא וחייבן ומה שלוה נתן להם ורעם

נגון

מתוך כרשמין • מתנם הנשיא לקמן ס"ה הזכירה ה"הנו' על סדר הכתובי' ובמקצתם פינה מלשון הנמ' ומכקנתן הוסיף תוספת ביאור ורשמון נקש הכ"ה מתלא דהיינו ברכי נפשי קמא כדפי' רבי והדר הכ"ה סובל כו' והוא ת"ם בנמ' הכ"ה זן וכו' שלא דניחא ליה למנקט המי ליסנא שכולל החיון והתנון' וכל הדברים הנריכי' והיינו ברכי נפשי הנני כדפי' והדר נקש הכ"ה יחיד והיינו ת"ם בנמ' הכ"ה יושב בחדרי חדרים שהוא ענין מחדותו ופשיטותו כדפי' וניחא ליה למנקט המי ליסנא שהוא מבואר בפ"ה יי' מחד והיינו ברכי נפשי הנ' כדפי' והד' נקט הכ"ה אין לפניו שינ' כו' הכ"ה טהור ושניהם על ענין הנקיות מהחסרונו' כדפי' בטהור שלא שהוסיף שם לומר שינה שהוא רמז לקיבור השלמות כי הנבדל אמה שאין בו שנוי לא יקבר ולא יקרבו בטול מהשלמו' כשום שעה תמ"כ' המחברי' שהו' בחבי' ואמרי' בשלמו' האפשרי בחקי יקרבו בטול בחה פעמי' וכמו שמ"כ' ש"ח מדה"ר. טהו בו מה"ם עד שהפיל עליו תרדמה וכדפי' התם והנה הנשמה טרם היותה בגוף היתה מטבע העליונים בזה וענין זה הוא ברכי נפשי הלי' כדפי' והדר אמר הכ"ה רומה והוא ברכי נפשי הה' כדפי' וכ"ש נ"כ נזכרו בזה הסדר אלא דהתם לא חס להזכיר ענין הסינה דסני ליה בת"ם הכ"ה טהור אבל הזכיר בתר הכ"ה יחיד הכ"ה אין לפניו אכילה כו' לפרי' ענין אחדותו פשוט' כלי שום רבוי וזהו העדר האכיל' כי האכילי' היא בחשתני שנריכי' להאליף תמורת מה שניתך ומשתנים בכל יום כפי מאכלם ועוד שנריכים להתאחד עם המאכל שנעם' חלק אחר אבל הכ"ה אין לו ערוב עם זולתו ואין לו שותף בעולמו אבל הוא אחדות פשוטה משתתק בעצמותו לבד : ואמנם אגדתינו הזכיר ענין הסינ' שמוך לענין הטהרה כהיא דפ"ה והזכיר נ"כ ענין אכילה אחר הכ"ה יחיד בהיות דש"ט ועוד הוסיף לומר בתר הנפש שוכלת את הגוף כו' הנפש מכלה את הגוף כו' לפ' שמ"ש שהנפש שוכלת הגוף כו' הוא היותן מתחלפים בחיות ונגחיות כדפי' וז"ש שהנפש מכלה מ"ה שהוא כלה והיא קיימת בטבע כמו שהכ"ה אחי וקיים וכל בריותיו אמה יאבדו והוא ית' נזקק להם להחיו' אמו לרמוי שמ"ש שיי' זן וסובל העולם הוא שלו יוויר שהשלקות מניאותו יסתלקו כל הנמנאות וכן הנשמ' בהסתלקות' יפסד הגוף והפסד הגוף לא תפסד הנפש וכדברי בעל נוה שלום נזא ולו"ה הנפש הזאת אבלה כו' שבהסתלקות הגוף היא קיימת וכן הכ"ה : אמ' רבה שפש היות שהנפש זנה ומעמדת הגוף לא יוסר מזה תועלת לה וכן הכ"ה בעולמו כמ"ש הרב ביחס הלב להכ"ה כי בדבר זה אין היחס אתתיע"ש וז"ש שהנפש מכלה הגוף והיא בשתרת בלא הפסד תועלת מהפסד הגוף וכן בהקב"ה והזכירה החלוקות בסדר ההיא דס"ה לא דשביק לנפוש הא' דהנפש טהור' כו' ואינו יסיב כו' ונר' שהטע' מפוס דהכא קאי אקרא דנפש כי אחטא ולהבי' תייתי כל זה לומ' שהחטא אתיחס שפי לנפש החוטאת אפני' שהיא טהור' מטבע' וכמ"ש לעיל אבל לכאן שה"ל כ"כ שיס וכו' ודרך התדרש לשיים כמילתא דשייכא אקרא דעסיק ביה ומפני שענין הסינ' דבק לענין הטהרה כדפי' להכי נקטיה בתריה לסתכו אין ואין קפידא בזכרהו קודם הטהרה או אחריו והנה ביפה עינים פ' ויקבל פירשתי אגדה זו לפי נסחת הגמ' כל דרוש מדות הנפש אחרי חקרתי ודרשתי בד' סבותיה אחתרית והיבוריה והפולת והתכליתי' והעולה לי מתוך החקיר' בענין חמרה היותה ענש רוחני ובכלי נבדל מתחלה ובענין הבור היותה תחת רבת הכחות ובענין הפועל היות' מוספת מהש"י למעלה מאחר היבירו' ובענין התכלי' כתבתי כתה ענינו' ובני' מהם הנתנ' כעו' הנבל מסכיל את יי' ומתקשר הענ' בהיו' האדם כלול מכל חלקי המציאות ואמרתי שבל היות' א' רבת הכחו' את' מה הכ"ה מלא עול' כו' כי כמו שהש"י עם היותו ממלא כל העולם אין בו רבוי ובני' אבל הנפשתו מתפשט בכל חלקי הבו' כן הנשמ' עם היות' אחת כתה מתפשט לרוח החיוני ולכח הנומח וכנגד תכליה בבוחה לעמ' ז אמר מה הנ"ה רומה מה הכ"ה זן וכו' ואין ב' הסבו' הנ' לא שם שתהיה מסכלת הענינ' בפה"ז והוא היות' רומה ואינ' נראי' ואם היות' מקשרת המציאו' ועז"א מה הכ"ה זן את כל הגוף וכו' וכנגד היות' עצם רוחני אמר מה הכ"ה טהור כו' והיינו יותר נקי ופשוט מכל כח חמרי כדלעי' וכנגד היות' מוספת מהש' ית' לתפל' מכל היבירו' א' מה הכ"ה בחדרי חדרי' כו' כי כמו שהכ"ה קדוש' לפני לפני' מכל היבורי' כן היה הנפ' אחרי יי' קדוש' פניתה מכל היבורים שאחריה • וש"ה והוא ישקיט מפו' דק"ל מתי לאמת' העם כעי לפ' לתמיה בנבו' כדאי' כפ' כהן מהיה ופ"ק דיבמו' שלא דהת' מפ' ליה לענין דינ' מה נבו' אינו מכי' שלא על העלם דבר עם סנגת מעש' אף התמי' כו' א"נ מה נבור אין חייבי' שלא על דבר שזדונו כרת וסנגתו הטא' והכ' כעי לפ' שאין יי' כוס' פני לנבו' טפי מיחי' שלא מנזה אות' ליחי' כדלק' ולהבי' מייתי האי קרא דהיינו על בוי ועל אד יחד ומיידי דתייתי ליה מפ' כולי קרא ות"ל מה בורך לאמת העמלהבי' הא מקרבנ' חזינן ליה דקרבן כהן וקרבן נבור שוין ל' דאמתמי דכי קיבי דהכא לא כשא פני ה' בכל דוכתא ;

נתן

פלוגתא לסדוקייס כפר פרסתי כמגדה דלעיל טע' פירוש דקרא כל
כי כך מילתא וכו' אומר מי כמה וחייבן ות"ש הוגרך לפ"ז מה פלוגה
אין להם ולמה פי' מי יסורכו מי מ"ל לא עשית כפורה וה"ה לאמנד זו ולהא
דכסמוך גם הטע מכתבתי סם דהוה מקום לגמגם בדיבו תפני שלקו
אעלליהם ממהם פייך כאמרו אלו ועוד
גם הגליקי כמנהו לוקי עמה סהרי
כתוך י"הסבטי כודמי היו כמ"ד ליקי
גם כענין סדום הגיע נזק לאברהם
אחרן סדום מה"י סניתנה לו היתה
כדלעיל ס"מ מך ג"ע מה כין פירושי
אלו דמ"ל דמיירי בדור המבול ומ"ל
בסדום אמ"י הסבטים וי"ל המשוס
דכסדום קוה פייך טפי לגמגם כדין
תפני אברהם כדאמרן ניחא שפי לפ"
מי יסורכו בהא ומשוס דכי הסבטים
הוה פייך טפי לגמגם משוס דהוו
בהו כמה גליקי ולקו כעול נלו ושבי
מתם לכבי נים ליה לפ"מו מי יסורכו
בהא ועי"ל דמשו דלפי מה שפי הכתו
בדור המבול לא מ"ם ועל גוי ועל אדם
יחד כי מה שפי לענין העמדת עולמו
אינו הענין הנזכ' תחל' בכתו' הסייכו
ויסתר פנים דפסטי' מסמע הסתר
פנים זה הוה על גוי ועל אדם יחד
להכי מה"ליה בסדום ויר"דקמ"ל על
גוי ועל אדם על סדום ועל אברהם
שנקרא המר הגדול שבענקי כדלעיל
ס"מ פי' ד' ויר' שהסתר פנים זה היה
ב' כעל אברהם שהוק עמהם ומשוס
דה"נ לא מ"ם דלא לקה אברהם מתם
להכי מה"ליה כי' הסבטים דמ"ם על
גוי ועל אדם יחד דהייכו יסר' וסנחר'
שנזר דינם היה שוה כלקמן : ארץ
תמנה יצא להם ונסדום ותשעני קרא
בדכתיבכ' כפ"ד . בר הדיה הייכו
איה דמיה ודיה אחת היא כדאי' כאו
טרפות : הוא לוקה ופי' דקרא
שמדוב אילנות לא היה נדמה לעיט
ולאיה לא שפי שהוא מקום רחוק אלא
הלך מס העוף שהרי בכל העולם יתלא
כיום ודאי . מ"ה מיל כאו טרפות
אבא עומדת בכבל ורואה נבלה כמ"ז
ובמה הוא מתכלו פרוסה כך נסח
הסתלתות והזכיר זה לכאן
לומר שמ"פ שמתכלו דבר קטון
כוסכו תרחוק להפלגת כח רמותו
מקום שפיר כשהיה ומ"ת אמתי מפ'
קרתי שלא כסדרן וי"ל משום דרכוי
אתלנו הוי עיקר הסלוה שהוא רוב
תבואות ופירות אקדמי' לדבוי הזהב
ועי"ל דמשום דכפי פסטיה דכתי' לא
ידכו עיט דהייכו שהיא מרן מרחק
שלא עב"כה עיט לא תני מיירי בסדו'
שהיתה מארן כנען להכי אקדים לפ'
אחיקרא דאיינו כפסוטו : וביון
שאמרו לעיל שפי הכתו' כדור המבול
לא הוגרך להזכיר החטא שהיה שבה
לבסת הכני שהרי חטאת המבו' בקרתי דמייתי כהו דהתם כתי' ויאמרו לא
סור ממנו וכו' מה שדי וכו' וכן בסמוך כי הסבטי' מפו' שונותיהם בקרתי
דמייתי אכל הכא דלא תפ' קרתי חטאתם רק כמוהו הסבחים מני
רגל הוגרך לאמתפי' לה ונר"דט"ים כמן וה"ג וכיון שאמרו נשכח הרגל
מבינותיבו דהא מה שדי כי נעבדבו בקרתי דתם' לפי' בדור המבול קמיידי
ובור דלא אסבחן בשום דופת' שנזכר עון זה בסדום רק כון שבחת הרגל
כדלעיל ס"ד ולקמן ס"ז ופ"חלק : נתן שלוה לי' סבטי' כדפי' לעיל טעם
כי' הכתו' בהני מילי ומה כיון ג' הסבטו' דתם' כהו קרא לי' סבטי' מע"ג דבקר'
דמייתי איכ' נמי זכר ליהוד' וכניתן דהיינו הסמנכי' כיון כדבסמוך גרמ'
דס"ל שהשלוה הנו' כאו' הסוכרי' על מטות שן וכו' הסותי' במזרקי יין וכו'
לא קאי רק אי' הסבטי' דעליהו כתי' לכן יגלו כראש גולי' שהם נלו אחלה
שלא לאגב מורחו הזכיר ג"כ הסמנכי' כטיון לרמוז כי גם עליהם תעבו' כוס
אח"כ ואין שלוחן דומה לשלות י' הסבטי' ואפי' תימא סנס יהודה וכניתן
היתה להם שלוח כי הסבטי' לא רצה לפ' והוא יסקיט רק כי הסבטי' משוס
דבהו מ"ם ויסתר פניו סתמוך שלוחם נלו וכאו' לכן עתה יגלו וכו' אבל
יהוד' וכניתן לא לקו בזמן שלוחם רק כיתי בדקיהו שבכך היו כפלו' ות"מ
הנכון הה שבתבתי דשלוה הנו' כבתובי' שו לא מיירי לרז"ל אלא כי הסבטי'
והכי תפסיב תת"ם בסמוך שעל ייגה כתפבו ונלו' הסבטים והנה ר"י
מברכנאל פי' הכתובים על בית יהוה הסבא להוכיחם שיקרה להם כמו
שקרה לי הסבטי' לפי שלא נכנטערו עליהם והייכו ולא נחלו על שבר יוסף
ואין מקום לדבריו שהרי בשבר עמוס עדיין לא נלו' הסבטים כי
נבואתו כיתי עוזיה מלך יהודה וכיתיירבעם בן יואש ונלות הסבטי' היה
כיתי הוסע כן אלה תלבד מה שנדחק
בפי' שכתובי' ות"ם ולא נחלו על שבר
יוסף פירושו שלא היו שמים לב
לעונותיהם ולשבר גלותם המבוסר
להם מפי הנביא : זה שבט יהודה שמו' לר
וכניתן שעיקר תלבותם פירושלי' וכן
שומרון עיקר תלבות הסבטי' ולקמן
ס"ד נרסי' שיושבים לבטח בסבטי
וי"ח שהוא שם מקום ולא מכינו
שמומרון נקרא כן : שהם בתי' ופי'
נקוכי מנזרת אשר נקבו בשמות שהם
נקוכים ומפורסי' כיחסם שהם מזרע
שם ועבר שהיו דחסי הגוים שבל מ'
היה בזתנו רשם כעול בחכמ' ובחיבו'
וק"ק ת"ט לפר' לנו המדרש הזה ככאן
ושוד מה ענין זה לת"ם עבו"ם בשעה
שהם יושבים וכו' ויר' דב פירושים
ביגהו דלפי מ"ם שהם בתי' משם ועבר
אומרו וכאו' להם בית ישראל שעם
היותם מסובחים ביחסם אפי' בפי
הגוים הנה בחרו עתה בדרכי הגויים
וכאו להיות מבללים ובדפרש"י בתקר'
ובדר מפר' נקוכי רשמות הגוי' שדרך
הגוים להתעסק בתפלות להזכיר
רשמיות ובחיבות שהיה הקדוחיהם
לותר מי הכם בכלעם וכו' ועתה רמו
ג"כ בית ישראל להתעסק בדברים כאו
שאומרים להם כי גם בישראל היו
חכמים ובשירים בחיאופל וקלח
ולפי שזה מענין הסלוה שבאמתבריון
הוא שמתעסקין בזה הו זכר בכאן
ומיילי דבעי למיתר הך מילת אנקוכי
רשמות הגוים מפר' לה בריבוי בענין
אחר בדרך המדרש תמיד . עכו"ם
בשב' שהן יושבין וכו' אבל ישראל בשהן
אוכלין ושותין ושמחים מברכין
ומשבחין ומקלסין להקב"ה כמ"ש
במד' אסתר פ"ג זו יספון פירו' אחרות
אלו להודיענו שלותם שבא היות אלו
הטובות שבאתרנו הגוים של ישראל היו
יותר טובים מדקאמר הטובים מן
הממלכות האלה : תלוליא תרגום
ערי מבצר קדסין תלולין ולא ידעתי
מאי היא פלסטיני ואות אחת פי' ארץ
פלשתים והכי משמע מדקאי אגת
פלשתים : ליומה של גלות כי הוא
יום הרפה שהגביאים היו מתנבאים
עליהם ועוד דאין רע גדול מזה דשפי
כלהו איתנהו כיה ועוד דלמד מענינו
דשתי' ותניתון שבת חמש והיינו
שמקריבי' עצמם לעשו כדתפ' והיינו
לשב' בגלו' עשו ופי' התנדי' לפ"ז יהיה
כרת' מענין בע ובד בלו שמביני עצמ'
ללכת בגלות כדפרש"י בתקרא אכל לקתן ס"ד אמר כפי' שמרחיקין אותו
מלכם שאין חוסשין עליו שאומרים לא תבוא עלינו רעה ור"י אברבנאל
פי' בתקרא שהיו מרחיקים יום רע בחתרם כל היום יי' ירחיקהו מעל
גבולנו ועכ"ז לא ירחו מרחוי אכל יגיעו שבת החתם והוא הבשת בתיה' זו
אכל זו ע"י חתם ע"ד הוי מגיעי כית בכית וכו' והכיא מדרש זה לסיוע פי'
בגר' דקמפ' לי' הכי ואינו אלא כדפי' : לישב מדברי רש"י פמ"ק גר' דנרסי'
ליסב שפי' ותניתון שעתכם לשבת בגלו' עשו ות"מ יש לתמוה בכיון דהכ' פי'
הסבטי' מיירי ונלוחם ביד מלך אשור היה לתה ענין להזכי' כאן גלו' עשו
ופפי' ניתא שאפני רוב י' הסבטי' חזרו בדאי' בגמ' נבי פסוכי שבו עתי ושוב
גלו עם יהוד' ובכיתן בחרבן הבית זה ע"י בבל הוה לא ע"י עשו ומע"פ גם
הוא פייע קצת להרע בת"ם כיום שמדך מגנד וכו' מ"מ אין ט' לתלו' הגלו'
בו ומתמ' ל' דתפוס בחרבן שני הוא דחמי' שבתמדך קבנו תם כ' גלו' רמשון
הזכו' הכתו' חרבנבית שני שהיה ע"י אדו' וכאו אקמת שמתחל גלו' הסבטי'
ה"ל בגמי' לגלו' אדו' כי מתו מרע"ל רעה יגלו ולבסו' יגלו בידי עשו י' שהן
מסריחין וכו' כדתא בתפ' אמר אי בני אר' שהיו אוכלין ושותין זה עם זה
ודוכקי' מטעיה' זו פזו ומחליפי' בשותיהם וע"ז ומסריחי' פרשותם בש"ז
שאינו שלה' : קטיות מסופנו שגינו מגנו' או מדינו שהיו פורסי
על מטעיה' והע' פי' ויגלון : בשהיה אי' מבקש הלל' כ כרי' מבנאל ל' לימתא
כרי' וכו' תתוך תרבק ל' פנלי תרבק מבני לי' כל העדר לפנו ליקח הסמן
שבכלם

נכון לפניהם עמם וצאצאיהם לעיניהם ר' לוי ורבנין ר' לוי אמר לג'
ימים היה אשה מהן מתעבר' ויולדת נאמ' כאן נכון ונאמ' להלן היו
נכונים לשלשת ימים מה נכון האמור להלן שלשת ימים אף נכון
האמור כאן לשלשת ימים ורבנן אמרי ליו אחר היתה אשה מתעבר'
ויולדת נאמר כאן נכון ונאמ' להלן נכון והיה נכון לבקר מה נכון
האמור להלן יום אחר אף נכון האמור כאן יום
אחר וצאצאיהם לעיניהם שהיו הואים בניהם ובני בניהם
ישלחו בצאן עוילהם יניקיהן א"ר לוי בערביי קורין לינוק עוילא
ילדיהן ירקרון כאילין שריא (כ"ל סדיה ופי' סדי') כמה דתימא
ושעירי ירקרון שם הא כיצ' כיון שהיה אחת מהן יולדת ביום היתה
אומרת לבנה לך והבא לי צור ואני הותכת את שורך (טיכורך)
וכשהיתה יולד בלילה היתה אומרת לבנה לך והדליק לי את הנר
ואני חותכת את שורך עובר הוה בחד איתתא דילידת בליל ואמרה
לברה אזיל ואדליק לי בוצינא ואנא קטע שורך אזל למדלק בוצינא
ופגע ליה שירא שריהון דרוחתא עם דמתעסקים דין עם דין קרא
ותרנגולא א"ל אזיל גלוג (התפטר) לאמך ואמור לה אילולי דקרא
תרנגול הוינא קטיל לך א"ל אוי' גלוג לאמא דאמך דלא קטעת אמי
שורי ראי קטעת אמי שורי הוינא קטיל לך לקיים מה שנ' בתיהם
שלו' מפחד מן המויקין ולא שבט אלוה עליה' מן היסורי' וכשהסתיר
פניו מי אם לו לא עשית כשורה וכמה הסתי' פניו מהם הביא עליה'
את המבול וימח את כל היקום וגו' על גוי ועל אדם יחד גוי זה דור
המבו' אדם זה נח יחד היה לו להעמי' את עולמו מארם אחר יחד היה
לו להעמיד את עולמו מאומה אחת .

ב ר"א והוא ישקיט ומי ירשיע נתן שלוה לסרומיי' מי בא וחייבן מה
שלוה נתן להם ארץ ממנה יצא לחם מקום ספיר נתיב לא ידעו עיט
ר' לוי בשם ר' יוחנן בר שאונה הדין בר הדיה הוא צופה מאכלו מי"ח
מיל וכמה הוא פרום ר"מ אומ' ב' טפחי' ר' יהודה אומ' טפח ר' יוסי או'
שתים ושלש אצבעות כיון רהו' קאי על אילנייא דסדום לא הוה יכיל
למהמי על ארעא מן תיליהון דאילניא מקום ספיר כשהיה אח' מהם
הולך אצל הגנן ונותן לו ירק באיסור היה מוצא בעפרו זהב כרכתי'
ועפרות זהב לו ובינן שאמרו ומה שרי כי נעברנו ויסתר פנים ומי
ישורנו שהסתי' פניו מהם מי א"ל לא עשית כשור ובמה הסתי' פניו
מהם המטיר עליהם נפרית ואש וה"המטיר על סדום וגו' .

ג ר"א והוא ישקיט נתן שלוה לעשרת שבטים מי בא וחייבן מה
שלוה נתן להם הוי השאננים בציון זה שבט יהודה ובניתן
והבוטחים בהר שומרון אלו עשרה השבטים נקובי ראשית הגוים
שהם באים משני ראשי הגוים משם ומעב' א"ח ב שעה שהן יושבי'
בשלוה אוכלין ושותין ומשתכרין ומתעסקין בדברי תפלות מה הן
אומ' מי הכם כבלעם ומי עשיר כחמן מי גבור כגלית ואח' כ' יבואו
להם בית ישראל ואומ להם אחיתופל לא היה הכם קרח לא היה עשיר
שמשון לא היה גבור עברו כלנה וראו זו קטיספון וזכו משם המת
רבה זו המת של אנטוכיה ורדו נת פלשתים אלין תלוליא
דפלסטיני (ערי מכנר של פלשתים) הטובים מן הממלכות
האלה אם רבה גבולם מגבולכם המגרים ליום רע ליומא
של גלות ותגישון שבת חמס הנשתם עצמכם לישב אצל החמס
זה עשו כמה דאת אמר מחמס אחיך יעקב השתכי' על מטות שן על
ערסין דפילי וסרוחין על ערסות שהן מסריחין מטותיהן בעבירו'
ר"א וסרוחי' על ערסותם אלו קטיות (וילונות) משופעות שהיה לכל
א' וא' כר"א וסרה תעורף אוכלים כרים מצאן שהיה א' מהן מבקש
לאכול גדי היה מושך כל הער' לפניו והיה נוטל השמן שבהם ומשם
עליו ושותה ובשהיה מבק' לאכו' ענל היה מושך כלהבקרים לפניו
ויומר עליו ושותה הה"ר אוכלי' כרים מצאן ועגלים מתוך

סמו' לר
סמו' יש
אין
לא
לא
לא

מתוך מרבץ הפורטי' על פי הנבל שתי' פורטי' פיהם כדברי נבלות
מה היו אומרי' כלום אם דוד שורה אל בנבל הה"ד כדוד חשבו להם
השותים בבורקי יין רב ור' יוחנן ורבנן רב אמר קלוריא (יין קרוס
כמו קלוריא) ר' יוחנן אמר בכוסו קסנים ורבנן אמרי כוסות שיש
להן זרבובית (פיפיות לסתות מהן כ"בני מדם יחד והוא כלי הנקר
קנסקנין) ומהיכן היו שותין את הזיר ר' אבהו בשם ר' חנינא אמר
מפתונתא שהיה יינם מפתח את הנוף לזנות ורבנן בשם ר' חנינא
אמר מפלונתא שעל יינה נתפתו ונלו עשרת השבטים וראשית
שמנים ומשחו ר' יהודה בר יהוקא אמר זה שמן אסטקטון (תמרוק
מתמיר את הסער) ר' יצאי אמר זה שמן אנפיקינו (שמן זית מלא
הכיח מלים) שהו' משיר את השער ומצהיר את הנוף ואחר כל
השבח הזה לא נחלו על שבר יוסף לכן עתה יגלו בראש גולים וסר
מרזח סרוחים מהו מרזח סרוחים. אמר רבי אייבו י"נ דיסוסיאות
(מרחצאות מחמי סגריה) היה לבל שבט ושבט ואחר לבלם וכיון
שגרמו העונו ובאו לידי עבירו' ומעשי' רעים נטלו כלן ולא נשתייר
להן אא וו בלבד להוריע כמה הסא גורם לקיים מה שנ' עונותיכם הטו
אלה וגו' וסתיר פני ומי ישורנו ובשהסתיר פניו מה"מי א"ל לא עשית
כשורה וכמה הסתיר פניו מהן העלה עליהן את סנחריב שנא' ויהי
בארבע עשרה שנה למלך חזקיהו וגו' מהו ויתפשם ר' אבא בר כהנא
בשם ר' שמואל בר נחמן אמר ג' גזרי דינין נתחתם באותו היום נתחתם
גזר דין של ר' שבטים ליפול ביד סנחריב ונתחתם גזר דין של סנחריב
ליפול ביד חזקיה ונתחתם גזר דינו של עוזיה שילקה בצרעת ועל גוי
ועל ארם יחד גוי זה סנחריב דכתיב ביה כי גוי עלה על ארצי ארם
אלו ישראל דכתיב בהון ואהן צאני צאן מרעיתי ארם אתם יחד זה
עוזיהו מלך שלקה בצרע"שנ' ויהי עוזיהו המלך מצורע ולא כדיני
בשר ודם דינין של הקב"ה מלך בשר ודם לציבור נושא פנים וליחיד
אינו נושא פנים בדם הבא אמר הקב"ה אם הכהן המשיח והקריב פר
אם כל עדת ישראל ישגו והקרבו פר בן בקר.

מתן

כדברי נבלות הפה דרים בכל לסון נבלות דמל"כ מלי סנה דפי'
נבל טפי מסתר כלי שיר ומ"ת מסוס דתין מקרא ונכה מידי פסוטו מפ"לה
נבל מתם וה"מ מה היו אומרי' אא בבכל כלות' כי טוב למדם שיסמח ויגיל
בתוף וכנור מסרי דוד לא היה מסורר אא ע"י כלי הכנון ולא ידעו כי דוד
לא היה עוסק לסמחת לבו רק להודות לי'
ולעורר כוונת הלב להודות לי'
ותנות עליו רוח הקדש ע"י זק"ד
ויהי כנגן המנגן: קלוריא. תס ספי'
הר"ר נפתלי בפוטרות מזורקים סמה
כסף וזהב סס סתו יין לסתות לין בו
טעם ולי לפסר דהוה לסון קלוריה
ויר שהיה היין חסוב שהו' קדוש ונעם
בקלורות. וע"ו כן מפסר לזורקו מיד
ליד ולא יפסך. והיינו כמזרקי לסון
זריקה וזה קרוב למ"ם בפ' בתה חסה
שהיו זורקים בוסותיהם זה לזה:
בכוסות קטנות. הלב לבודות' מזרקי לסון
רכים מסמע שהיו סותים בעמי רכות
וזה להיות הכוסות קטני' שכשהכוס
גדול יסכנו פסתיה מ' והנגנות כסות'
בכוסות קטנים היינו שע"י כן שותין
הרבה בסות' ככוס גדול יסתה הרבה
בכת אחת ויסכנ מיד מכל כסות'ים
ומעט מעט נסתו יותר מאד מים להם.
ורבוביות. פי' הרמב"ן בהסנותיו
להרמב"ם במקומו' דהיינו כלי הנקר'
קנסקנין בלס' ע"מ והיינו כלי
סיונאים ממנו בסני קנים דקים מב'
נדדיו ושוחבים בהם סנים כל היין
שבתוכו וכר' שע"י שנוחבי' מסס היין
בקרא מזרקי ועיין דרים במה חסה.
פתונתא. שם מקום וקאמר שעל סס
יינו שהיה מסוכה ומפתה הנוף לזנות
שהיה מסמח הלב טפי לכן נקרא
פתונתא וכן פלונת' שם מקום ולרבנן נקר' כך שעל יינה נתפתו עליו וכפ'
תולין מיכה בחמרא דפלוניתא קפח עשרת השבטים וכר' דהיינו פתונתא
דהכ' שמן אסטקטון בע"כתו' ס"מ אכחבטון ס"מ סטבטון וכע"אסטבטון
פי' תמרוק שמשימות הנשים להשיר את השיער ועיקרו שטבת בלאמרי
ביה שכין אותו מתשיר את השיער: אנפיקנון תפ"כפ"ק דמנלה שמן זית
שלא הכיח מלים ולמה שכין בו מתשיר את השיער ומעדן את הבשר וכתב
הע' שלמד מפי ר' מבליח ז"ל מתשיר את השיער ואחר כל הסבח הזה פי'
ע"י רוב שלותם לא נתנו לב לתקן שבר יוסף דהיינו נוסף העבירות שהיו
בהם ע"ד ורם לבבך כו'. ל"ל דיסוסיאות. גר' שהם מרחצאות של מים חמין
מעצמן כמו חמי סגריה והוא זה שבשייר דקאמר וק' היכא רמיזא ענין
מרחצאות ושמא תפ' מרזח ענין דנה ומתחה כפי' הרא"ש ומשום דקאמר
מרזח סרוחים משמע ליה המרחצאות שבהם ישתחו המוסרחי' שמטרחים
בהם שנא' ויהי כי"ד שנה ויתפשם ס"ם הוא כי מה ענין זה לי'
הנבטי' להכא כעדי יהודה קטיידי ונלות' הנבטים היה מקמי הכי בשנת
ז' לחזקיהו ומה ענין לויתפשם למדרש מיניה ג' גזרי דינין אא ה"נ שכ' ויהי
בשנה הרביעית למלך חזקיהו וכו' דהתם כתי' גלות' הנבטים ומע"ג
דהתם כתיב עליו עלה שלמנאסר היינו סנחריב כמ"ש ז"ל והתפרשי' ור'
מכא בר כהנא מסיפ' דקרא דלע' לקמי דהיינו על גוי ועל ארם יחד כדמפ'
על גוי סנחריב והיינו מיפול ביד חזקיהו ועל ארם מלא ישראל והיינו'
הנבטים מיפלו ביד סנחריב ויחד היינו שבנה מלכה בערבית
ומ"ת מיך בגזר על שבנה עבדיו כן והלא זה היה מ' שנים קודם עליית
סנחריב על ירושלים והתם כתיב בחזקיה שלחו עם הזקנים מתכסים
בשקים ליעציהו בר' שעדין לא הרשיע ומיך יי' נזר על המלך על העתיד
כל זמן שלא הרשיע כדלעיל ס"מ גבי כאשר הוא שם הא ל"ק שמתחלה מרד
ונתקשר עם סנחריב כשתר כמ"ש ר' מכרבנאל: באותו היום ומ"מ
בשלמא גזרת שבנה נחתמה אז לפי שמאז הרשיע כדכתיבנא אבל גזרת
חזקיהו שיפול סנחריב בידו מ"ש להתחם אז כיון שלא היה זה אא אחר י'
שנה ועוד למה לא נחתם אז גזר דין סנחריב שיפול בחרב כמ"ש והפלתיו
בחרב בחרבו וכן דשבב' שיהא ניקב בעקביו ונגרר על הקולי' ועל הכרקבי'
כמו שעשה לו סנחריב כדמית' כפ' חלק וי"ל שלהורות שהש"י אינו כב"ו
שבחוה בכעס אינו ברגון כמ"ש ז"ל נבי י"י אים מלחמה לכן בחותו יום
שפקד עון י' הנבטי' ושבנה בה זכר חזקיה לפניו לטובה ורמה נדקתו
שהש"ית מקה להפיל את סנחריב בידו וביום ההוא עדין לא נתמלאה שמתם
של סנחריב ושבנה לגזור עליהם אא גזרות אלו ושוב הוא שהרשיעו טפי
ונגזר עליהם עוד ועי' ל דנ' גזרות או ענין מ' הנבטים ע"י פרס לבבם
בשלותם נגזר עליהם ליפול ביד סנחריב ולפי שסנחריב' כתנאה נגזר ב"כ
עליו שיפול ביד חזקיה ושבנה נמי בנאותו דהוה דרים בשליסר מתיבתא
כתנאה למלוך וחכב לו קבר בקברי המלכי' כדמשמע בפ' חלק ולכן נגזר
עליו לרעת שבנעי' בתים על נפי הרוח כדלקמן פ"ז ולכן לא הוכי' כאן
מיתת סנחריב ושבנה רק עונשיהם שהיו על נשות רוחם ליפול ביד חזקי'
ל' יקשה בעיניך מכיון דהתם אז נגזר כן על סנחריב היכי קאמ' שכפ' חלק
מתי פוד היום כבוב לעתוד מ"ר הוכא אותו היום נשמיר מעונגל של נוב

ממרי ליה כלדתי מיאחלת המידנת יכלת ליה ומי לא לא יכלת ליה דמי
שאו נלחם בחותו היום היה נוכח מפני עוזיה של נוב אא שם שאר מתי
סיפול הייכו מיגיע מת לכבו מהלחם בחותו יום כמו שהיה מת"ל
שולקה בגרפת בפרקין יליף דלקה בגרעת מדכתיב ביה ועוסך עם
דכתיב ביה בגבו עלה בחרני
הוכח לי זה דקרא בחרנה קמיי
ומפ"ם שרי"מ פי' שהוא מכל לחוייב
המחריבים מ"י מין המשך הכבוד
ביעוד הרב ובחתה מורה רק על
הרעת שהיה מהחרבה והשבוה
והנחמה ברב תשוחות ונשמים לדע
כל המפרשים ומפ' סטת ר"ל כפ
דתקניות ומפ' לעשות ר"ל לא
שהוא פירוש נוי עלה על מרפ
בכל ומסר המלכיו שבבשובו מחרי
מדי ויון ומדוס ומ"מ לפ' על סבחר
משום דהמס כתי' בברת מלחה ולא
מכית יי' וסנחריב לא עמד בנגר
ועל כן הכרח לפרש הנבוה על חזק
ויד"ומלים לבר כמ"ם רי"ל ומקרא
בעיני דנרסי' דכתיב ביה ומה
מלאכי נגי וזה מפרש ליה על מלא
סנחריב כרב סקה וחברין
ליד"ומלים כי מה יעבו' מדוניים
יי' יסר כיון כדפי' רי"ל: רכתיב
ותתן נאלי וכו' טעמא דמלחמה
סים לדקדק כזה כתבתי לעיל מ
פל"ד ס' י"ל יחד זה עוזיה כלומ
שהשוה את שבנה יחד עם עוזיה שהי
מלוכה והא דמקים ליה לעוזיה ס
מנעמן ונחוי וזולתם משום לדרש
שבנה היתה על שבתנאה דרפתי' ומ
עוזיה נ"כ היתה כעבור זה כדכתי
וכחוקתו נבה לבו ויתעל וכו' ויתק
שמפני שבנה יטעון כי לבבות יי' היה עושה לתת נוחרים כעול סנחריב
פן יבא והכה את ישראל וינלם אחרנו כתו שעשה לבל המרנות לכן הוה
אותו לעוזיה שלא שלא כתכוון לגדולה כשביל ככוד עצמו אא כשביל כבו
קונו כדאיתא בספרי עב"ז בעמם שעבר מנות יי' כן שבנה שהיה עובר
דברי יעשיה הנביא: ולא בדיני כ"ו וכו' הסת' מפ' ועל גוי ועל ארם יח
שלפני יי' כין האומה ויסיר שוה שלא בדרך כ"ו שבושה פנים לנבור ומ
זה נקשר למ"ם קרא תחלה מענין דור המבול ודרוש זי' הנבטים אלה
מילתא בחנפי נפשיה קאמ' הכא ויתכן דלעולם בסרוס וכי' הנבטי מייר
נמי ומשום דהוו מרוכים ועכ"ז לא נשא להם פנים קאמר כי כן דיינו יש
שלא ליטא פנים לנבור. ברם הכא וכו' ומה דאמ' כפ"ק דברכות שהיו
יי' מתאם בתפלתן של רבים שנא' הן אל כביר לא יתאס ומכתה קרתי וכ
מהא דאמר בת"כ נבי ורדפו מכם ה' מאה מינו דומה יחיד העוסק בתורה
למרוכים העוסקים בתורה ל"ק דאה"כ דזכות הרבים גדולה להעתר
בתפלתן ולהרבות שכרן אבל מ"מ לא יטא להם פנים על עוונם כדרך כ
ומהכא דאמר בפ"ק דר"ה נמי דהא דתניא הנבנבנים מוחלים לו לא
בנתים אפי' הכיא כל מילי כביות שבעולם אין מוחלין לו דוקא ביחי' אבל
בנבור לעולם מהני ואפי' נזר דין שנתחם לנבור מתקרע לא קשיא דודאי
תשובה ותפלה מהניא לנבור טפי דתפיפי כדאמרי' אבל אבא לענין בתיב
עונם החטא אינו נושא פנים לנבור: ברם הכא אין להקשות דהכא
מסמע דרמוי ליטא פנים לנבור טפי מכ"נ ואלו כפ"ק דע"ז קאמר מלך
ונבור מלך בכנם לדין אחלה שנא' לעשות משפט עבדו וכו' הרי דמחיי
טפי למלך דשמני מלך דודאי חייב מהנבור מבא"כ כהן מייה דהא בסמו
קרי כהן לנבי נבור עבד לנבי רב ולי"ל נמי להקשות כיון דאין יי' נוטל
פנים אמתי אתם נוטל פנים למלך דכיון דנריך שיבנם מ' מהם אחלה
ולא יכנסו יחדיו בערבוביא כדאמר אתם מקדים להכנים החטוב אחלה
אם כל עדת ישראל ישגו והקריבו פר דמשמע דפשיטא ליה שאין להחמיר
על הנבור מיחיד אא מדרבה הוה מסכר להקל להם אא שלפי שאין
לפני יי' משוא פנים לנבור אשה אותם ליחיד ויקריבו פר כתו כהן משיח
וקשה מכיון דיחיד מביא בשבה או שעירה ונשיא מביא שעיר אמי שבא
דמדמי נבור לנשיא לחטא להקריב פר מיחיד או נשיא והלא בשיבות הנבור
ביחיד או נשיא הרי אין בהן משוא פנים ועוד כפ"מ דיחיד ונשיא ומשוח
מביאים שעירה ונבור מביא פר ושעיר אמאי מחמיר בנבור
מביאיים ל"ל כדכתיבנא בדרושים ושלפי שחטא הכ"נ והנבור דהיינו
שנהדרין בשעו קשה טפי שבפי זהירותם וחכמתם יש להם ליזהר מאד
החמיר להם להביא פר אבל אשר יחידים ואפי' נשיא אין דרכן ליזהר
כ"כ הקל עליהם אלא כפי חומר החטא דאמי לנבור להביא פר אלו היה
נוטל להם פני' כדרך כ"ו לא היה מצריכם להביא פר בכ"נ אא קרבן יחיד
או נשיא ונבי ע"מ אפי' כ"נ אין דאמי להחמי' עליו טפי מנשיא דודאי לא
חטא מבלי מטים לב כי אי זה שאינו נזהר בעונין ע"מ אא דודאי שונג
גמור הוא אבל נבור אע"פ שהם שוגגים נמוריים משום דנתגלגלה הוכ
על ידם שחטאו הקהל ע"פ הוראתם דאמי להם להביא פר ומכיון דאין יי'
נוטל פנים אוקימנהו מדינייהו ויתכן שאין הכוונה בכאן לתת טעם ע

מדם וכו׳ תסו׳ דק׳ ל דס׳ ל לתקדומי כין קרבן נכו׳ לפל כהן תפי׳ כהם
חטיכי טפי דמע׳ נ דמינו בוסם פני׳ לנכור כיון דהכרח לתקדומי יותר כפי
לתקדומי דחטי׳ טפי כדפי׳ ולהכי כפי לתרוגי סע׳י סקרבן הכהן חטו׳ טפי
לפני ה׳ טעם היותו יחיד מכים פר וזו מתנה גדול׳ להכי מקדמה כמו סהוא
הענין כסקרבנו דפר תטיח קודם
כמתני׳ דכסמוך דלהכי מייתי מתן מדם
ירחיב לו שפי׳ סכפי מתנות הנותן
מנכרים מותו ולהכי מייתי עובדי
דרבנן סמסכימי׳ לפי זה ומלתא דר׳
הונעיא דיסיב טעמא לקדמת קרבן
הכהן לקרבן נכור מהאי טעמא .
והשיבוהו מנלם מע׳נ ספסוטו הוא
לענין הכבוד סיסב כמקום גדולי כר׳
שעיקר הדבר לרמוז סהעסיר יוכה
כמתנתו לעמו׳עם החכמי׳ כזכו׳ וסבר
הענתיר כדמ׳ לקמן פכ׳ה נכי כי כגל
ההכמה כגל הכסף דמי לענין הכבוד
דעלמא מעט הדבר לפעולה הזו :
כל הגל כלהון פי׳ מחר ספסקו כלם
היה פוסק כנגד כלם כלל׳ ס׳ה וזהו
רמתותו סהיה מנקם לדרבו׳ מתנתו
ומתחל׳ היה עוסה עכמו סהיכו רולה
לתת והיו הקהל מרבי׳ לפסוק כחפכם
סמין זה נותן עמהם ונתנה מרבה גם
הוא ועוד סהיה מקב׳ סבר כנגד כלם
ומהם מרמתותו הוא כדי סירבו הקהל
כדעם סהוא יפסוק מח׳כ כנגד כלם
ולזה היו מרבי כדי להיו׳ סבה שירבה
זה על ידן ומתחל׳ לא היה פוסק כנגד
מה סיפסיקו הקהל דבל סלא ידע סך
פסיקת׳ מין זה נדר דלא סתכה דעתי׳
והוי כמסתכת בעלמא . דתנן תמן
וכו׳ מע׳נ דלא דמו תטיח וכבור לעבד
ורבו מ׳מ מכיון דטעמא דבר מטיח
קודם לפר העדה מע׳נ דעדה הטיכי
שפי׳ הייני מטום דמתנת כהן חטיכי
טפי מ׳כ ה׳ה מפי׳ עבד ורבו : נופא
מם הכהן המטיח וכו׳ מין שעם לדבר
זה ככהן וכ׳ל שטנו נפל בסד׳ המנדו׳
וסדרן כדרהוא מנת הם דלעני׳ נרסי׳ הם
דם כסתו׳ דמת׳ מם הכהן המטי׳ יחטא
כהן עטיח מכפר ונריך כפרה תני ר׳
חייא וכו׳ דמתם לתימר טעמא למה
הוקדמה פ׳ כהן מטיח לפ׳ נבור וקמ׳
דטעמא מטו׳ דכהן מטיח מכפר ונריך
הוא כפרה ולכן דמוי הוא להקדימו
כתו׳ סבתעסה פרו קוד׳ לפל נכו׳ מהאי
טעמא כדתני רבי חייא הומיל ומטיח
מכפ׳ ונכו׳ מתכפ׳ וכו׳ דלא ס׳ל דטעמ׳
דמתני׳ דתני פר המטיח קודם לפר
העדה מטום מתנתו חטוכה סטעמא
דרבי הוסעיא דלעיל והדר נרסי ר׳מ
מם הכהן המטי׳ יחט׳ וכהן מטי׳ חוט׳
מ׳ר לוי וכו׳ עד כדיני נפסות דרים
לה ל מסמת העם כמו סמפרש והדר
נרסי׳ הם כדרים מם הכהן המטיח
נסבנא עד לפני יסרי לב זס יסעיס
וחזקיה והדר נרסי׳ לאסמת העם
לא מת הע׳ מסל לסוסט׳ וכו׳ דמיירי
בנכר כתו׳ מסמר׳ . נופא מטו׳ דמייתי
לעיל סבכנא מנה ברהת נכי על נוי ועל מרס יחד והסתם כפי למרדס קרמי
דיריה ולפרוסי מלתא קמחרי נופא מע׳פ סמין דרך המלמו׳ לומר נופא אלא
כסחוור ומפרס המימרא מבזכרה תחלה . זה סבנא ולהכי כתיב לאסמת
העם לרמוז סתמכלהו הם כולקמן: זה סבנא וכמ׳ר פ׳נ היה . כהן גדול
היה מע׳נ דנקרא סבנא הסופר לא יקסה היותו נ׳כ כ׳נ. או מחרכל כי
לפסר גם כן סהיה סופר על ענין מומנותו ככ׳נ. או מחרכל וכמ׳ם
ר׳י מרבנאל טעם היותו סוכן דסיינו דקיר על המוגרות נקרא נ׳כ סופר
מתוה הנד היה סום׳ סהיה כותב מעם׳ כל מים על עבודתו ויתכן דרו׳ל נמי
לא פליגי כהם דכלהו ס׳ל סהיה פקיד על מוגרות המלך דסיינו פי׳ סוכן
בפסוטו ולא פליגי אלא כפי׳ לסבר על הכי׳ דסיינו כ׳ה לרו׳ל ולר׳מ היה כ׳נ
שהוא גדול סכמסרתי כ׳ה ולר׳י היה מחרכל דהוא מתונה על כהני הבית .
והלבשתיו כתנתך ומע׳נ דמחרכל נמי היה לוהם כתנת ומכנס דכל כהן
היה לוהם כתנ׳ ומכנס ע׳כ מה סנתחדש לאיקי׳ הייינו כתנ׳ ומכנס מיוחדי׳
והייינו של כ׳נ. דהיינו כתנת בד קודם סהיה לוהם כיום הכיפורים סהיה
על כמה מכים וכן מכנס של כ׳נ לא היה דומה לשל הדיוט דשל כ׳נ דפסתן
לחוד ושל הדיוט בגמר ופסתים ור׳ קמחר לך דכתנת ומכנס דקמת׳ הכא
לאו מטום בגדי כהונה קמחר אלא הוא כנוי לתחילה וכבוד סדרך המוסל

ד׳ סתן ארם ירחיב לו מעש׳ בר׳ אליעזר ור׳ יהושע ור׳ עקיבא שהלכו
לחולות אנטוכי׳ לעסק מנבת צדקה לחכמים והוה תמן חד
בר נש והוה שמיה אבא יודן והוה יהיב פרנסה בעין טובה פעם אח׳
ירד מנכסיו וראה רבותינו שם ונתכרכמו פניו הלך לו אצל אשתו
אמרה לו אשתו מפני מה פניך חולניות אמ׳ לה רבותי כאן ואיני
יודע מה לעשות אשתו שהיתה צדקת אמנו אמרה לו לא נשתייר
לנו לא שדה פלוני כלבר לך מכור חציה ותנה להן הלך ומכר חציה
ונתנה להן נתפללו עליו ואמרו המקום ימלא חסרונך לאחר ימים
הלך להרו׳ בחצי שדהו עם כשהוא חורש נפתחה הארץ לפניו ונפל׳
פרתו שם ונשברה ירד להעלותה והאור הכה עיניו ומצא שם סימה
אמר לשובתי נשברה רגל פרתי בחזירת רבותי׳ לשם שאלו עליו
ואמרו מה אבא יודן עביר אמרו להן הוא אב׳ יודן דעברי אבא יודן
דעיזון אבא יודן דנסלי אבא יודן דתורי מן יכול למחמי׳ סבר אפוי
דאבא יודן כיון ששמעיצא לקראתן אמרי ליה מה אבא יודן עביד
אמר להן עשתה תפלתכם פירות ופרי פירות אמרו לו חייך אע׳פ
שנתנו אחרים יותר ממך לך כתבנו בראש נטלוהו והושיבוהו
אצלם וקראו עליו זה הפסו׳ מתן ארם ירחיב לו רשב׳ל אזל לבצרת
והוה המן חד בר נש והוה שמיה אבא יודן רמיי ה׳ו לא הוה רמאי
אלא דהוה מרמה במצו׳ תה בר חזון פסקין כל עמא הוה פסק כל קבל
כולהון נטלו ר׳ שמעון בן לקיש והושיבו אצלו וקרא עליו הפסו׳ הנה
מתן ארם ירחי׳ לו ר׳ חייא בר אבא עבר פסיקה למיתן כבי מרשא
דמברי׳ והוה המן חד בר נש מזבנו רסילבא ופסק הרא לישר׳ דרהב
נטלו ר׳ חייא בר אבא והושיבו אצלו וקרא עליו הפסוק הוה מתן
ירחיב לו א׳ר אבהו כתי׳ ה׳ השטר לך פן תעווב את הלוי וכתי׳ בתריה
כי ירחיב ה׳ את גבולך וכי מה ענין זה לזה אלא אמר הקב׳ה לפי
מתנתך מרחיבין לך ר׳ אחא בשם רבי הושעיא עבר מביא פר ורבו
מביא פר העבר קודם לרבו דתנן תמן פר המשיח ופר הערה עומדי׳

פר המשיח קודם לפר הערה לכל מעשיו .

ה נופא אם הכהן המשיח וגו׳ זה שבנא דכתי׳ בית ה׳ לך בוא אל הסוכן
וגו׳ א׳ר אליעזר כהן גדול היה ר׳ יהודה אומר אמרכל היה על
דעתיה דר׳ אליעזר דאמר כ׳נ היה והלבשתיו כתנתיך על דעתיה דר׳
יהודה ב׳ר דהוה אמר אמרכל הוה וטמשלתך אתן בידו תני ר׳ חייא
למה הוא קורא אותו אמרכל שהיה סר לכל (סליט על הכל) א׳ר
ברביא מן הרא סכנין הוה ועלה ונתמנה קיסם איספיסריאן (נגיד
על המוכרות) בבית המקד׳ הוא שתנבי׳ מקנתרי ואומ׳ לו מה לך פה
ומי לך פה כי חצבת לך פה קבר אמר לו גלויי בר גלויי אי זה בוחל
בניה כאן אי זה עסור עמרת כאן אפי׳ אי זה מסמר קבע׳ כאן מכאן
א׳ר אליעזר צריך אדם שיהא לו מסמר או יתד קבוע בביה הכנס׳ כדי
שיזכה ויקבר באותו מקום כי חצבת לך פה קבר עשאו כמין שובך
ונתן קברו עליו חוצבי מרום קברו רבי שמואל בשם מר עוקבן אמר
ממרומנחצב עליו שלא תהיה לו קבורה בארץ ישראל חוקקי בסלע
משכן לו ארון הנתה ה׳ מלטלה גבר שלטול אחר טלטו׳ א׳ר
שמואל בר נחמן כהרן תרגנול׳ הוא גלה ואזיל מן אתר לאתר ועושך
עשה שלקה בצרעת כמה דתימא ועל שפם יעטה אנף יצנפך צניפה
גלות בתר גלות כדור מה הכדור הזה שמתלקט בידים ואין מניע
לארץ כך הוא אל ארץ רחבת ידים זו כספיא שמה תמו׳ ושמה מרכבו׳
כבורך על דעתיה דר׳ אליעזר׳ הוא אם׳כ׳נ היה שהי׳ נתנה מן הקרבנו׳
על דעתיה דרבי יהודה כ׳ר דהוא אסר אמרכל היה שהיה נתנה מן
ההקרשות קלון בית ארוניך על דעתיה דר׳א שהיה כ׳נ שהיה מבזה
את הקרבנות על דעתיה דר׳ יוסא ב׳ר שאם׳ אמרכל היה שהיה
מבזה את שתי ארוניו ואי זה זה זה ישעיה וחזקיה ר׳ ברביא בשם ר׳
אבא בר כהנא אמרי מה עשו שבנא ויואח נטלו אגרת וכתבוה
ותחבוה בהץ והושיטוה בעד החלון ונתנוה לסנחרי׳ מה כתבו בה
אנו וכל בני ישראל מבקשים להשלים לך ישעיה וחזקיה אין

והמכוכד סהוא הדור כלבוסו ונכר כו׳ וממשלתך אתן בידו זמפ׳נ דכ׳נ
מוסל על כל הכהנים מתמלתך תסמע טפי על המתרכל סמתוכה על כהני
הכי׳ סמתמלתו גדולה טפי מע׳פ דלעניין כהונה הוא קטון מאד מכ׳נ ולהכי
מייתי מה סנקרא המתרכל כך לפי סהוא מר לכל פי׳ סליט על כל מלסון
מרי חטיא והיינו סמתוכה על כלם
כדאמרינן לקמן ס׳ר ריש פ׳ו׳ , מן
הדא סכנין מעיר הנקרא ונר׳ דדרסי
סוכן סהיה מעי׳ סכנין וכן הכיא ר׳י
מברכאנאל בהדיא סכנין קומים
מיספיסריאן כמם רז׳ל ע׳ם היקום
נרים קומום ומיפרכום כירושלים
והענין גר׳ מפר׳ קומי׳ מיספיטיקון
נגיד המוכרות : גלויי גולה כן גולה
סהיה בר מתרן מחרת בכית הכנסת
כדי שיזכה ויקבר בתותו מקום סב׳ה
מם פע׳י כן הוא מוחזק כמות׳ הפיר
ולא יגורם כנר כילקוט נרים קבוע
בכית הקברו׳ וזה יתכן במקום סבוכי
בנייני וטיונים גדולים בכי׳ הקברו׳ :
עשאו כתין שוכך מחובכי מרו׳ קברו
קמי דמתת לתי׳ סהנביה מקו׳ הקבור׳
כתין שוכך ותקן קברו מם וזה דרך
גדולה דמי לומר סהיה המקום נכוס
מגד עצמו היינו חוקקי בסלע .
מסרום כחנב וכו׳ וה׳ק אף על פי
מחוקקי בסלע מסכן לקבורתו לא
מהני ליה מתמרום נגזר מלא יקבר
בה׳ כה׳ יתמע דבמקום אחר מיהת
ניתן לקבור ומע׳נ דקא מתכלנו מם
כסמוך אפסר מלא בסרף נופו לנמרי
מו מלקה עם תחנה סנחריב מתתו
בסרפת נסמה ונוף קיים כדלעיל ס׳כ
פי׳ח . ארון מחקק בתכן המלע
כמו מרון מיסכיכוהו בתוכו כדרך
המלכים והיינו מסכן לו דמי על
הקבורה קמר מתתי מני ול׳ק קברו
כדרים ; בהדין תרגולא מנ׳ נבר
תרגול כתו מקרית הנבר דפ׳ק
דיומא והוקק לזה דל׳כ מתי מלטלה
נבר ובסנהדרין קמר טלטלה
דנברא קסה מדאיתתא מן אתר לאתר
נר׳ מע׳י מרוקף אחר הטוכות הולך
מתקום למקום כסמרגים פיס מם
וכמ׳ם כרים כיכה ומי מיכה מנרא
מברא : גלות כתר נלות קסה כתר
דקמת׳ מלטול אחר מלטול הא תו ל׳ל
ומיאתת לות׳ דלא דוקא תרי מלטולי׳
אלא עוד רכים אמתי לא אסמך נגפה
לטלטלה ומתא אתא לומר אפף מילק׳
בגרעת לא יכופר לו אלא עדיין יהיה
גול׳ מ׳כ דפי׳ מנלותו יהיה ע׳י מילק׳
בגרעת מהכל יהיו מדחיקים אותו
מגבולם ; מה הכדור הזה כלע׳ז
פילוטה כמו הכדור והאיתום והיינו
דמתלק׳ בידים וקאמר כי המסחקים
בו קולטים אותו מהאויר כמזורקין
אותו ואין מניחים אותו מיפול לארץ
ומע׳נ דלא כתיב בכדור ככר כתבו
הסתום׳ כפ׳ דיכי מתוכות בנ׳ דאמסכתן
כי האי דרשא דכתיב דברי חכמים

דברבנו׳ ודרים בכדור מל בכות שזורקין זו לזו ליד חברתה כן אדם מוסר
ד׳ת לחברו ולתלמידו זה לזה ומתפקחים זה עם זה ולא כתיב בכדרבונות
ע׳כ ולי נראה מחסר כ׳ם הסמוס מפני בכדות הלסון לבטה כ׳כפ׳ין ומחזיר
על דעתיה דר׳י ה׳נ כילקוט על דעתיה דר׳ דאמר מתרכל היה בהמה מן
ההקדשות קלון בית אדוניך על דעתיה דר׳מ דאמר כ׳נ היה מהיה מבזה
את הקרבנות וע׳ד דר׳י דאמר מתרכל היה מהיה מבזה את כ׳ אדוניו וכו׳
והכי מסתבר דתרתי איכא בקרא מרבכות בבודך וקלון בית אדוניך
ומרבכות בבודך היינו מה מהיה נהנה ומרב׳ בבבודו וקלון ב׳א היינו מה
מהיה מבזה ופי׳ ומתה מרבכות בבודך וכו׳ כי מם יפרע מטלו בהלאתו
ובבזיונו : שתי אדוניו לאו מטום דכתי׳ אדוניך כי׳ ור הוקק לפרס כ׳
אדוניו דדרך הכתוב למכתב באדנות לשון רבים על היחיד כמו וירא
אדוניו אדוני קשה וזולתם והיינו דפירש רי׳מ אדוניך על ה׳ אלא מטום
דמסכה לפרס על כ׳ אדוניו מפרס הכר ; לשני יסרי לב מע׳י זה בקש
להתיתם מכסידע מכחריב מכ׳ו לבדם העומדי׳ כנגדו יכעום ולא ירחם
עליהם כסיכבוש העיר ; בתן מטיח וכו׳ כבר פירשתי כוונתו וענין ר׳
חייא דתנן כפר בעדו ובעד כיתו כיתו זו מטתו בידו דהוריות פ׳נ מתתי׳

דפר משיח קוד לפר העד קמ לפי שזה מכפ מוטב שיקרי המכפ
למתכפ בתה דכתי וכפר בעדו וכעד ביתו ונר דמייתי רמיה מקרא לחודי
דמשתע שמקרי כפר המכפ למתכפרי וכמ"ש כפ' טרף בקלפי אהמי קרא
כפרתו קודמת לכפר ביתו וכפר ביתו קודמת לכפרת אחיו הכהני וכפרת
אחיו הכהני קודמי לכפר כל קהליסר
ור חייא לא מייתי מהתם דשמני התם
דמייתי בכפר שנה לכול להיינו קטר
כדאי התסולכי מסתב להקדי הכהן
ליסרא מכל בקרבנו שני כנון פר הכהן
ופר העד מין דמי מכמן להקדים כהן
לנבו ומתה שהי נקרב פר החטא מסר
לכהן והדר שעיר החטא מסר לעם לא
מייתי רמי דמיב לתי דבר שהו קרבן
גדו קוד לשעי מכל כשנים פרי מין
רמיה להכי מייתי מהתי דמפרש וכפר
בעדו וכעד ביתו ביתו מסתו ועכינו
דמפ"נ לביתו כולל כל הכהנים
באומרו בית אהרן ברכו את ה' וכדאי
בסלהי פ"ק דשבועות מ"מ וכפר בעדו
וכעד ביתו קמת נמ' ביתו על אשתו
והיינו מיבא דר' יהודה דבכפרת
שאר עבירות ישראל והכהני סוים
שכלם מתכפרי בשעיר המשתלח ומין
חלוק ביניהם אלא בטומאת מקדש
וקדשיו דלישראל אתי שעיר פנימי
ושעיר חיצון ולכהנים אתי פר ופריך
התם בשלת לר"ש דאמר בשאר עבירו
נתי כהנים חלוקים מישראל מאיכם
מתכפרי בשעי המשתלח היינו דפתי
תרי וידוין ודם הפר חד כנגד שעיר
הנעשה בפני וחד כנגד שעי הנעשה בחוץ
וחד כנגד שעי המשתלח לר יהודה מדי
יחוקא"ל ודויין ודם הפר לא"ל כחד וידוי ודמו
ויקר' ד סגיא ומשני א"ל ומחד לביתו כדאמרי
אינש מי דכיר' כך היא מדת הדין נוהגת
תלי"ם מוטב יבוא זכאי ויכפר על החייב ופשעי"ן
לפיכך מתודה וידוי רחמון עליו ועל ביתו ולאחר שנעשה זכאי כוידוי
מתודה עליו ועל אחיו ולעולם תרוייהו חדא כפרה נינהו ע"כ ומתכא
מוכח ר' חייא דמוטב שיקדים המכפר למתכפר כדאמר הכא שמתודה
תחלה עליו ואחשב שהיא כנוסו והדר על הכהנים כדי שהזכאי יכפר על
החייב ולפי' מה שאמר התו' שם דר"ש מתי מודה שאינו מזכיר בהדיא
בני אהרן בר פירשה כזכאי יש לפר' כדוחק דדבי חייא דהכא מני סבר
נמי כר"ש וק"ל ' והכון המשי חוטא כתמיה דמפ"נ דכשנ' קמיירי מכיון
דכ"נ קרוש לה' אסיר טפי ולא יפנ' ובני כל עדת ישראל אע"נ דמיירי
בסנהדרין ל"ק דהתם לא כתי לאשמת העם והיינו טעמ' דהחוא טעו' הוי
בהוראה ופעמים שיטעו החכמים בהוראה אבל שונג הכהן דהוי כמעשה
מבלי עשים לב להיות זהיר זה דברק' : עלובא שיא מדינתא וכו' ר"ל
שהיות הכהן גדול חוטא שיכתו חטאת הדור שהיות רע למדינה כשמנהיג
הדור חוטא ולכן כשהדור חוטא מעמיד ה' לו פרנס שאינו הגון או מכשיל
את פרנסו כדי שיטעו אחריו מכשי הדור וכמ"ש בפרק הפ' כל דגזרה שיא
על עצה עביר לגזרה שמיתא ופרש"י לעז הנתשבת מנקר עיניה ונכשל
ונופלת בגורות והעבר אחריה כך בשה' כפרע משונאי ישראל אמנם להם
פרנסי שאינם מהונגים וכר' דר' יכן לוי דרים לאשמת העם שמפני חטא
העם היה להם כ"נ חוטא וכן הביאו דרש"י בחומש : ראשית פורנרים
פי' שהרופא הוא חולה את הנלין והוא חולי הפור' גרא ופ' כן לא יוכל
ללכת לרפא' החולי : ודאיקוטטא כחד' עינו כירוש שהרופא אין לו רק
עין אחד ופ' שהוא חולה בעיניו לא יוכל לחביש כמנפש כראוי :
וסנגוריא מכ"כ פירוש שהסנגור נעשה קטיגור כדיני נפשות וכל אלו
משל אל היוק הדור בשפרב מקולקל כמעשהו וטעם שלשה המשלי יר' ארמז
לנ' תועלות הבריכו להמון מהמיוחד שבהם הא' מה שילחד' בתורה מישר'
להשיב' מעון והפ' מה שמשניח בעניינם להגיל עשוק מיד עושקו בהשגת
הקבון והנ' משתעיל זכותו ותפלתו עליה' וכשיהי מקולקל יפקדו שלשתן
ואל הא' אחר דאשיית פורנרים כי כתו שהרופא הביאוהו חולה את הנלין
לא יוכל להתאשק ללכת לרפוא החולים ועוד אחר שלעצמו לא יוכל
לרפאת כ"ש לאחרים כן המנהיג המקולקל לא יוכל להוכיח לאחרים כי
יאמרו לו טול קור' מבין עיניך ואל הב' אמר דאיקטוט' וכו' כי כאמו שהגוף
האמת לא יוכל להביט בנפייתו מה שראוי כן המנהיג המקולקל לא יוכל
להשגיח כראוי שיהיה סומ"ע' כי הסנחד יעור וכנגנ' הנ' אמר דסנינור
וכו' כי כמו שהסנינור נעשה קטינור כן תהיה תפלת המקולקל שיהן רע
לשולחו להפי' עליהם קללה ולא כדכ' ואפ"פ שלא מביאו חבר לא יקטוטא
כך נר' לפי עניני' • לאשמת העם דרים לאשמת כ' מלות ועל שבנ' קאמ'
שיתות בהם עם שנחריב' כדפי' לעיל : לשוששה נראה שהוא מגיהנו
של דוד שמשטט בו' מלשון משוט בארץ וסדורים נר' שר"ל מזונותיו שהיו
מתוקנים ומסודרים לו והוא נהנה מן הקדשות נר' דל"נ אלא מן
הקרבנות דהשתא קא מפרש הכהן המשיח יחטא כשנה כדכתיב לאמ"ר

אין מבקשים להשלים לך הוא שצפה דור ברוח הקדש ואמר כי
הנה הרשעים יערכון קשת • זה שבנא ויואח • כוננו חצם על יתר
על מתחי נירא (חבל שמשי החן לזרוק בחזקה) • לירות במו אופל
לישרי לב • לב' ישרי לב ואיזה זה זה ישעיה וחזקיה •
ו ר"א אם הכהן המשיח יחטא • כהן משיח מכפר וצריך כפרה
תני ר' חייא הואיל ומשיח מכפר וצבור מתכפר מוסב
שיקרים מכפר למתכפר רתנן וכפר בעדו ובעד ביתו • ביתו זו
אשתו • דבר אחר אם הכהן המשיח יחטא וכהן המשיח הוטא
א"ר לוי עלובה היא מדינתא ראסיא פורנרים (שהרופא חולה את
את רגליו בפודינרא) וראיקוטטא (שהגופה) בהרא עינא וסנינוריא
מקטרג בדיני נפשות • לאשמת העם לאש מת העם • משל
לשוששה (מנגינ) של דוב שהיה אובל סרורים (מזונו המסודרי')
של דוב אמר המלך הואיל והוא אוכל סרורים של דוב תאכלנו
הדוב כך אמר הקב"ה הואיל והוא נהנה מן החקרשות תאכלנו
האש אמר ר' אייבו מעשה בטבח אחד בציפורי שהיה מאכיל את
ישראל נבילות וטריפות פעם אחת ערב יום הכפורים אכל ושתה
ונשתכר ועלה לראש הגג ונפל ומת התחילו הכלבים מלקקין
את דמו אתון ושיילון לרבי חנינא מהו לאעברא יתיה מן קרמיהון
אמר להון כתיב ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא
תאכלו לכלב תשליכון אותו זה שהיה נוזל את הכלבים ומאכיל
את ישראל נבילות וטריפות ארפון להון מרירהון אינון אכלין •
והביא את הפר אל פתח אהל מועד • אמר רבי יצחק משל לאותבו
של מלך שכברו ברורון ובקלוסין נאה אמר המלך הניחו אותו על
פתח פלטין כל שיצא ונכנס יהא רואה אותו כך והביא את הפר אל
פתח אהל מועד •
ז וסמכו זקני העדה את ידיהם • אמר רבי יצחק אומות העולם
אין להן סומכין שנאמר ונפלו סומכי מצרים • ישראל
יש להן סומכין שנאמר וסמכו זקני העדה אומות העולם נקראו ערה
שנא' כי ערת חנף גלמוד • ישראל נקראו ערה שנא' וסמכו זקני
העדה א"ה נקראו אבירים ערת אבירים בעגלי עמים וישראל נקראו
אבירים שמעו אלי אבירי לב
א"ה

ממרכל היה ולא כ"נ הוא דקאמר לעני' סנהנ' מן הקדשו' ועוד דבקרבנ'
מ"ם מ"ם שתאכלהו אתם מפני שלהן מן הקרבנו הנתנים על הא
מהו לאעבר' יתיה נר' כיון הכפורים הוה ונשתפך להם אם הוא מ
לטלטלו מפני הכלבי דפלוגת' דאמורא' הוא כפ' פרה אם מניחין
המת מפני הדליק ואפי' יתיה דיר
דהלכתא כתמן דסרי אפסר דקתמ
להו מי שריכן אפי' טלטול נמור
דוקא טלטול מן הבד שבזה נהנ
הפוסקים מי נתי אם אפסר על
ככר או תינוק לא מטלטלין ליה מ
על ידיה כת"ם קבת מהפוסקי' וה
ר' חנינא סגן לרחות שום מי
יו"ל מפני הכלבים בנדון זה כ
דמדינהו אבלי • שהיה גוזל
הכלבים שרי הטריפה כשב
ניתנה להם מסו' ולכל בני ישראל
יחדן כלב כדשנו בתכילתא • מ
לאוהבו נקט אוהבו דמפני שה
אוהבו לא יתכבד בו שיעים מנ
פתח פלטין ולא יבקש כבוד המ
קמנחה וכן ה' לוזי שזה המקר
קרבנו קרב לה' כתשוב' וקרבנו וכ
אוהבו לא יחמון יי' ביקרו ואם
דמדמי ליה לעיל לאחסיי פורנרוס
אחר שתכיה קרבנו קרב לה' ו
דמפרש ליה לעי' כשבנ' מין זה רק ר
בעלמא כריש דקר' אבל מנין הקר
וכפרתו לא מני מיירי כ"ה
ובקלוסין וה"כ וידוי הנאמר
הקרבן הוי קילוס לה' כך וכשיה
הפר אל פתח אהל מועד לאו מלכתי
פתח דייק דמאי שנא פתח אהל מוע
אלא אי אהל מועד דתרוייהו על הע
ואחר המסכן נאמר וזמכון קרא
קרא פתח אהל מועד ואת אהרן ו
בנין מקרי אל פתח אהל מועד והקרב
את אהרן אל פתח אהל מועד ו
בכמה פסוקי וזמכון קאמר לפני אהל מועד ושחט או
לפני אהל מועד והביאו אותו לפני אהל מועד מסמרת ב
העדה לפני אהל מועד וכן בכמה קראי ויד"ק ל דכתר דקאמר והקרי
אל אשתו דהיינו הקרבתו להביאו לעזרה כמ"ש בת"כ נבי יקריבנו
פתח אהל מועד מטפל בהבאתו לעזר' מה נ"ל עוד והביא את הפר כי הי
דנבי קרבן נאן ובסכ ועז ועוף לא כתיב הבאה בתר הקרבה ועוד אל פ
אהל מועד למ"ל כת"ם לפני ה' סני דפסיר דהיינו בעזרה כתו שבנ
והנזכרים לא כתיב רק והקריבו לפני ה' וה"ה דק"ל בקרבן ביבור דכתיב
והביאו אותו אל לפני אהל מועד והקריבו הקהל ולהכי מסמ
מתזכיר הבאתו לעזרה לבבודו בהביא דורון נאה שיראה כדוראה דורון
נאה בפתח פלטין לבבוד ולתפארת וה"ה בפר דקרבן בבור וכל מבי
פר ובני אם זכר תמים קרבנו אם מן הבקר הוא מקרי' דלאו כתיב הכ
מסוס דלא מנטריך דמהכא יליפינן לכל מביא דורון נאה ובני אם עולה
קרבנו מן הבקר דכתיב קרבנו ל פתח אהל מועד הא מנט' לחייבו ליסמ
בו עד שיביאנו לעזרה כדשנו בת"כ והיינו דלא דייק ר' יצחק מהתם ומאי
דמנטריך למכתביה בפר של ניבור דס"דה דלא מחיב דורון נאה אם
שהוא פר מביון דרבים מביאים אותו ולא מטי לבל חד חלא פורתא ואף כ
רחיתי בלשון מחיבו הרשב"ם בפ' המנדות והביאו פין יעקב בפ' אל
טרפות דף ספ"ט וקאמרים שהוקשה לרז"ל אותרו אל פתח אהל מועד בפר
מה שלא נאמר בשאר קרבנות דיבי עדיפא לי •
א"ה אין להם סומכים מסוס הכבל דוכתא בחוטאים הם סומכים
ידיהם על הקרבן והכא עם היות שכל הסנהדרין יסנו לא נאמ' רק וסמכו
זקני העדה דהיינו ה' מו"נ כדאיתא בסנהדרין פ"ק לה"ק דאמאינן
שיראל ים להם סומכים והיינו שים בידיהם סומכים את הדור
ומניחים עליהם בעת רעה ומנטריך לאמתיינן מסוס דא"ה אין להם
סומכים כיהם נופלים עמה לפי שאין שמיבתם רק כדרך בשר ודם ובכ
בשר אבל סומכי ישראל הם בזכותם ולרמז זה הזכיר שמיבה בקבת מזקני
העדה לבד לומר שקבתם יסמיכו לסמוך כל העדה עליהם וזה דומה למ"ש
לעיל ס"פ ד' מתך אני מעמיד מניחים ומיירי דקאמר דך מלאת
דישראל ואומות העולם אחר כל הני דמחיב ואזיל דבקראו אומות
העולם וישראל בשם אחד ואיכא למימר מאי בפקא מינה אומות
העולם וישראל שוין בכל הני דמייתו ועוד מה ענין לזה עם מה שאמר
אומות העולם אין להם סומכים וכו' דבהא ישראל מסוכים מאומות
העולם ובהני משמע שהם שוים ועוד כיון דמשם דסומכי אומות
העולם נופלים חביב לה אין להם סומכים הכי נמי בהנך דלא קיימי
להו כגון עדה דכתיב בה נלאוד וחמים דכתיב בהו והאבדתי
הל"ל נמי אומות העולם אין להם עדה ואין להם חכמים ועוד אמאי
ג"ק נמי מ"ם יש להם מלכים ונביאים וכן לישראל וכדאמר לקמן ס"ל
פ"כ ועוד מה ענין מביאים ומלידים ונבורים דקאמר לכולהו וע"ק מאי
דכותה

רבותא דתקרו מיסים דתשיב לה וי"ל דתפו' דקאמר מ"ס מין לכם סומכי' ומקר' דמייתי מיכה למידק מיכה דמדקאמר ונפלו סומכי מלרים מסמע דמיית להו סומכי אלא מיפלו כעוב' בעת ההיא לה"ק דהא מוגנדא"ה נקרמו בכל הני מילי בסמות אסר נקרמו ישרא עם מסין הסמות גולקי בהם מסיב' כן ומין הדב' ההוא קיים כהם כי מה שנקרמו לדיקי' מכומר מסינו כן וכן תמימים ומה שנקרמו עדה מינו דבר קיים סהרי נאמ' בעדת גלמוד וכן מה שנקרמו גבורי' ומדירים מינו קיום בה' סהרי נאמ' בהם נער חיית קנ' עדת מכירי' וכן אתה וכנו' גויים מדירי' וכן מה שנקרמו חכמי' מינו מתקיים בהם בכתיב והחכמה חכמי' מחדום ועו"ה הן בלם אלה שקריאתם כן הוא מפני הפרסום ולמיונם שם כיניהם קנת מחסדים לדיקים ותמימי' לנבי רוכה וכן נקרמים עדה ומכירים וכיונה לפי הכר' אחלה בהם זה"ב מ"ם סומכי מלרים הוא לפי דמיונם ולהכי מייתי כי עדת חנף גלמוד רמיה לעדה ולא מעדת מכירי' דמייתי כלמו הכתה מסו' דהכתה נזכר מכירת העד' דהיינו קבונם בהפוכו דהיינו גלמוד ולהכי לא מייתי הכתה מה שהיה כמ"ה מלכים ובכיתי' אלו היו כן בחתת והסברה מכין מכירי' לאדירי' ונבורים יר' דמכירי' היינו בחותן הלב כלו' מכירי לב וכן בעדת מכירי' כתיב קרבות יחפלו והיינו מכחותן לבם יכלו לקרמת נשק ברנוב' ואדירי' היינו בכח הנוף כפשוטו ונבורי' היינו בלשון ע"ר בלשונכו בנכירו והיינו מה שתהלל ברעה הנבור דמייתי וכתי' במדבר ברעה הנבור זה לשון הרע וכו' אבן פירשו נבורי כח דמייתי בענין התפלה והתפרס כין תמימי' לנדיקי' יר' לנדיקים היינו במעשיהם ותמימים ביושר הלב עם יר' וכתי' כפ"ר ע"מ מכן דסניגן בשלמותם כתיב בן תותת ישרים תנחם ת"ם שנקרמו מיסים היינו כדאמר כפ"בלן ל"ה מיסי מקר' מלו ת"ח יושבים ודומי' כנפי' ותשוסי' נבור כאנשי ופר' סי סדומים לנפשם שנותיכ' ותשוסי בענוותני' ותשוסי כח ופוסים מעשה חנפים וזה לרעה להתהלל עלילות ברשע שהם עושי' עבת' כחסידי' כדי שיחתיכו כהם המנסי' וירמו אות' והם הנבועי' והחנפי' ה"מ את מיסים פועלי חן שנכורת מעשיהם לעשות חון ע"ד זה י"ל שהכוונ' היות כל התעלות והתגלות אפר תמנאה כחיון לות' שיאוסר בה כלם נתגלים בישראל כיתר אמת וכן כנה ט' הם' טוב המזל הטוב להמלות בעניינה לחמת הנגנה והעוסר והכבוד כאסר היתה לחמחרוב בזתנו ולפרעה ונבובדנצר שבעבור זה עשו עמהן אלהות כדפירש לעיל ס"כ פ"ח וכן ענין אלוה מבטיו שע"כה עליו אם תגביה כגבר וכו' והב' האחדות והשלום התתוך ביניה' שע"ז הם אם תגביה כגבר וכו' והב' האחדות והשלום התתוך ביניה' שע"ז הם אם רעהו יעזורו ולא יבנר מהם מזימה ובענין דור הפלגה דכתיב הן עם אחד ושפה א' וכו' והפך זה התחריב המלכות והעד חרבן בית שני על שנאת חנם והנ' חוזק הלב לערוך מלחמה ולעמוד על נפשם כנגד האויבי' והד"כ ונכורה נוסנית והם החכמה שהיא תעוז לשם והיא עיקר תפארת העם כמו שהיו מתפארים המלריי' והאדומים והן ברירות הלב אלא לקנא אים כרעהו ואלא לחשוד בו ולבקש טובתו אבל יתחיר השלום ביניהם והו' האמונה והצדקות בהרחקת העול ואהבת משפ' ברוב מקומות הנבריים והח' תפלות המוסר והחדות הטובות אלא בדרך אנשי כוש ודומיהם שהולכי' ערומים ולא יתכוסשו ולכן תנוגים בשאר מדותיהם ודבר מעלת הבכוד ונחות הלשון כמו שאכחו היוכים בלשון יוני עד שהות' לכתוב ד"ת בלשון יוני כדלעיל ס"ח פ"ג ומדום כתנגה שאין לו לא כתב ולא לשון כדאית' כפ"ק דע"ז ובנגן הפ' אחר מ"ה אין לשם סומכי' וכו' והוא שלהיותם תחת גזירת המזל כאשר יאמר' המזל אין לשם על מה מיסמכו כי אין כידם לעשו' סמיכו' שתתקיים הורחת מולם וכת"ם דור הפלגה הרקיע מתוטט בעם לו סמוכו' כדלעיל ס"ח פ"ג ומכל ישראל אים לשם סומכי' והסזקניה' והסידיקים שהם התפכים גזרת המזל כתפלתם ועל זה אין מזל לישראל כמ"ם בשלשי שבת ועל פיהם יפק העולם כהגהגתו בתקום הנהגת המזלו' כמ"ם בעל העקידה בשער ל' ועל הב' אחר מ"ה נקרמו עדה והוא שלפעמי' ים אומה אים כהם אחדות לאיות בדה אחת אבל זה לא יתקיים בידם כי עדת חנף גלמוד אבל ישראל בריית ברית ברות' להם להיו' נפש א' ובם מ' בדלעיל ע"ד ועל הג' אחר מ"ה נקרמו מכירים וכו' והיינו אומן הלב בדפי' ולא יתקיים בידם אבל ישראל ברית כרותה להם להיות אחיכי הלב לעתוד בנך האומות ולזה נקרמו קסי עורף כדלעיל ס"כ פ' מ"ב ובחאית פ' ונתתי אבל מ"ה הן כמין חיות ועל הד' אחר מ"ה נקרמו אדירי' והיינו פכח אמם כדפרש"י וכחם זה כלה לרע' שיהיו לגויהם כמ"ם אותה ובנות גויים אדירים וישראל נ"כ אחיכי כח אחר כמ"ם בחיכה רבתי מנבור' בני ישראל וכן בם' בן גוריון במלחמת טיטוס ואחר סנבורת ישראל לעשות רצון קונם כגון לעסוק בתורה וז"מ ואדירי כל חפצי בם וכו' ועל הם' אחר מ"ה נקרמו חכמים וכו' והוא מכואר שאותנו סוכחה לעולם בחכמה ופקחות אבל האומות כאו' עם חכם ונבון סגיי הגדול הזה וזה מתוקסס באומות וכמ"ם בם' סבט יהודה כויכות ועל הו' אחר אחיכים וכו' וזה ג"כ מכואר היות ישראל אחיכי לב יותר מכל האומות ועל הו' אחר גדיקים וכו' וזה ג"כ מכו' היות ישראל אחיכי לב רחוקי הגזל והחמס מכל האומות ועל הה' אחר מ"ה נקרמו מיסים וכו' וזה ענין הענוותנות והמוסר אלא

מ"ה ישתמשו בזה לרמות האנשים וישראל הם בעלי ענוה בחמת בדפי' והוא בודע היות ישראל אנשי מדות ומוסר יותר מכל האומות ועל הט' אחר נבורים דהיינו בגבורת הלשון בדפי' וירא' כי מ"ה ישתמשו בזה ללשון הרע וישראל לתפלה וידוע היות כח הלשון נתון לישראל כדלעיל ס"ח נבי הקול קול יעקב וכמה דוכתי.

שמעו אלי אבירי לב ס"ל כמ"ד יחזקאל בפ"ב דברכות דבמעלותיה לב' מעירי קדש ות"ם הרחוקים מהצדקה אלי' טן היינו שכל העולם נזונין בצדקה והן עובדי' ניזונין בזרוע מ"ב שכל העולם נזונין מ' בזכותם והם אלי' בזכותם אינם מסלין ניזונים.

אא"ה נקראו אדירים אותה ובנות גוים אדירים וישראל נקראו אדירי' °נאדירי כל חפצי בם א"ה נקראו חכמים מאדום ישראל נקראו חכמי' חכמים יצפנו דעת א"ה נקראו תמימי' כיורדי בור וישר' נקראו תמימי' ותמימי' ינחלו טוב. א"ה נקראו צדיקי' המה ישפטו אתהם וישראל נקראו צדיקי' ועמך כולם צדיקי' א"ה נקראו אישי' אישי' פועלי און וישראל נקראו °אישי אישים אקרא א"ה נקראו נבורים מה תתהלל ברעה הנבור. וישראל נקראו נבורי' נבורי כח עושי דברו;

ח"ת ר' שמעון מה נגרין (מומנים בקיים) הם ישראל שהם יודעים לרצות את בוראם א"ר יוחן כאילן כותאי אילין כותאי חכמין למיתסירה (לבקש בדקהוחסד) חר סנהדרין הוה אויל לנבי אתתא אמר לה אית ליך הר בצל תיתנין לי מן ריהבא ליה אמר לה אית בצל בלא פתא מן ריהבא ליה אמר לה אית מיכל בלא משתי סתוך כך אכיל ושתי ו אמר רבי אחא אית איתתא דחכימא למשאל ואית איתתא דלא

כמוהו דמלתא אנב מורחיק קת"ל דישראל אינם מתנאים בחכמתם ותמימים כיורדי בור ק"ס כמה רמיות דתיירי בח"ה ומה קמפרש מספתוי כמו' נאדרכה לדם היינו לרשעים שהם אנשי דמים ונגפנה ונגין על הנקי בדפי' קנת מהמרגלים ות' נבלעם כשאול חיים ר"ל למותם שהם רשעים נבלעם כמו השאול תבלעם בחטאתם ואין לכו אמתה כזה וכן למותם שהם תמימים והם יורדי בור והיינו שהם מתקדמי ומרא' עכמם תמימים והם יורדי נייהנם ואלו מן הסתם הם מת"ה שהם נבונים ומתקדמי' וכמ"ש בפ"ק דברכות אני נוי אי לתקודמי אלו פרסיים המקודמים ומזומנים לנייהנם והיינו שעם היותם נבונים כדאמר אתם הם מזומנים לנייהנם ודרים מקודמי לשון קדושה ולשון אומנה.

המה ישפטו אתהם והם הכסר"ם והאסורים שעל ידם הים מעפט זאהליכה וקרמים נדיקים שהיו נדיקי' כמעשיהם בנקמת אהלה ואהליכה' כדפי' רי"ת אז שהם נדיקים לנבי אהלה' ואהליכה שהיה בהם ג"ע עם"ד' מה אתהלל ברעה הנבור תע"פ דכדאמר אחדומי קמיירי ישראל הוה מפ' שנקרא אדומי על שם עירו כדפי' המפרשים ומכיון דרשע היה ועוש' ומה מעשה עכו"ם ילפי' מינה לא"ה וכבר נמנה בחפ' מי שפי' שעל שעם' מעשה אדומי נקרא אדומי ומיהו כילקוט ל"ג הכי אלא קצת נבורים אתים ונבורי כח עושי דברו דאמ"ג דברכו אתה' אלאסין דשם כתחתונים תיירי כדלעיל ריש ספרא: מה נגרין מומנין בקיים כמו נגר וכר נגר וכמ"ש גרשי' מה נבורים מה נגרין וכו' מפרש נבורי כח על נבורתם לרנות ה' כתפלה מעוז אתה נבורי כרכו ה' כתיב מעמם שבעגין הברכות והתפלות קמיירי ועוד כתר עושי דברו אתי לשמוע בקול דברו שבשמיעה קודמת לעשיה ולא דמי לנעשה ונשמע דהתם דרך תמיות שבטחו בה' אלא יגזור אלא מה שהוא הגון בא"ם כפ' ר' עקיבא אבל בשמיעה הנוהגת תמיד מפי הרב הברח להקדים השמיע לעשיה אבל לפ"ז יהיה פי' שהם מרגיש את ה' עד שיפתנו קולו לענו' על אתלתם ופי' עושי דברו שהנדיקים שהם עושי דברו נבורי כח בזכותם ותפלתם ותפלתם ותפלה דמייתי לעי' שישראל נקראו נבורים וכוונתו בענין כח הלשון כדפי' לאבי' מייתי תילתיה דר"ש הכא: כאלין כותאי שמולים מעט והולכים ומוסיפים וכן הנדיקים שמולים תחלה דבר קטן וסוב יותר גדול ככוב דברים בקש עלתחילת הסונג ומח"כ על הזדונות כדלקמן ומין לקחו מה' ענין למבקש מה' עם הכותי שהוא צריך לבוא בתחבולה אחלו יבקש בתחלה את ובכל לא אתנו לו ולכן מוסיף והולך שבמתנה חן ונתנו לו מים תבקש בכל ואח"כ בטעם' מים בכל בלא פיתה תבקש את אכל לפני' מחוכן ונותן לכל ונם אין תחבולה אבלו ת"ם לזה דמ"ת ע' שמעמעט תחל' בשאתו מתנהג בענוה לפני ה' כתכיר אחינו כדאי לפניהן לו הרבה ושוב ע"ה סה' פותח את ידו לרחם עליו נותן לב לבקש יותר וע' תנוותנותו ותפלתו ירוחם וכן לדברי ר' הכא דכמיוב כאשר אנא בקלוסין לפני ה' יורה

שמכיר בכבוד ה' וע' זה רחוי שיחונן:

אית בכל בלא פיתה בם"ט קאמר בכל בלא פיתה נסיב לבא:

אית מיכל בלא מעמי בם"ט קאמר שקודם לכל תבקש מעט מים ואחר שאכל לזה שבתחילה שותה מעט מים ואחר שאכל את מו בכל

מבקש יין שהוא שתייה של שעורה:

אית אתתא וכולי מוסיף עוד ענין כיד את הנדיקים לרנות אתה ה'

והיינו כמה שאינם הורסים תחלה לבקש גרכיהם אלא תחילה דופקים על שערי רחמים שיפתחו ע"י שירות ותושבחות שאומרים לפני ה' וכמ"ש בפ"א לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל וזה כענין האשה שאינה הורסת ליכנס תחלה עד שדופקת בפתח ובאה בדברי ריצוי ודריסת שלום וטוכת חברתה עד שנפתח לבה אליה לדרוש שלומה וטוכתה ורבי חגיגא מוסיף עוד ג' ענינים הם ענין הפרישות והשבור מדברי החומר להתבודד בתפלתו בבוש ובכי וכ"ש שיש לו לשוב מעבירו' שבידו אלא יעבבו תפלתו כאו' גם כי תרבו תפלה ובו' ועו"ה אתים דחבים לתשאל אחי בגרמי דשקע בחריסותיה עפיר לב טב וזה כי הם אלים עשה את האדם בחרים בעולם כאומרו ויכיחהו בג"ע לעבדם ולשמרם ובשהוא רוחה ענתו תשוקה בהבלי העו' בחרים בחריסותו הוסף

את לכו להסכיל לרשיע בחמתת הסכל ולהכעיר העולם והכוונה הכבד עצמו לעמוד לעבוד יי׳ אם בטהרת נזפו שהנגדך לנקביו ותפלל בפלתו תועבה יכן אבלת סכור ותקון המלכותיסים כמ״ם בסבת נבי הכון לקרות אלהיך וכיוצא ועוז״ל סריק מדור מחניה אפיה טבין

רלא הכיסא למשאל אית איתתא דהכיסא למשאל אתיא לגבי מגירתא (סכנה) תרעא פתיחא מדפקא ליה אמר לה שלמא עליך מגירתי מה את עבירא מה בעליך עבר מה בנייכי עבירין אמרה לה טב נעול מהיבא לה . תעול מה את בעיא ? אמר לה אית ליך מקימה (פס כלנ) פלוגית תתנין לי ? אמר לה אין רלא הכיסא למשאל אולא לגבי מגירתא תרעא משקיף פתחא ליה אמר לה אית ליך מקים פלגיא אמרה לה לאו אמר רבי חגינא אית אריס רחכים למשאל ואית אריס דלא חכים למשאל רחכים למשאל המי בגרמיה רשקע באריסותי עביד לב טב סריק שערי מחוור מאניה אפ״ס טבין יחיב חוטרא בידיה ועוקתא באצבעי ? וצויל לגבי מרי עבירתיה והוא אמר ליה אתי בשלום אריס טב מה את עביר והוא אמר ליה טב ומה ארעא עבירא תוכי והשבע מן כירא מה תוריא עברין תזכי והשבע מן שמניהון מה עויא עברין תוכי והשבע מן נרייהון אמר ליה מה את בעי אמר ליה אית לך . עשרה רינרין תתנין לי אמר ליה אם את בעי עשרים סב לך רלא חכים למשאל שעריה מקצץ מאניה צואין אפיה בישין אזל לגבי מרי עבירת משאיל ליה אמר ליה מה ארעא עבידא אמר ליה הלואי מעלה טה ראפקינן בנוה מה תוריא עברין אמר ליה תש״ש אמ״ ליה טה את בעי אית לך עשר דינרין התנין לי אם ליה זיל קום הב מה דאית לי נבך א״ר הוני דור מאריסא טבא הוה בתהלה משורר בקלוס ואומר השמים מספרים כבוד אל : א״ל השמים שמא את צריך לכלוס ומעשה ידיו מגיד הרקיע ? א״ל שמא את צריך לכלוס מזכיר והולך יום ליום יביע אומר וגו׳ אמר לו הקב״ה מה את בעי אמר לו שניאות מי יכין מן שנתא דעברית קמך אמר לו הא שרי לך והא א״ל מנסתרות נקני מן טמירתא דעברית קמך א״ל הא שרי לך והא שביק לך : א״ל גם מודים חשוך עבדך אלו הזרונות : ואל ישלטו בי אז איתם אלו תוקפי עבירות ונקתי מפשע רב אמר דוד לפני הב״ה רבש״ע את אלוה רב ואנא חובי רברבין יאי לאלוה רב רשביק לחובין דברבין הה״ד למען שמך ה׳ וסלחת לעוני כי רב הוא ·

מחסות כהם ע״ך ואחסיך מוחך מחטות לי לכ״מ שהקשה על שבבר עשה שימחולו לו והייכו טעמא מסוס דנקני ונקתי לא מסוס אלא סליחת העון וע״ז צריך לפרש סניאות ווהים ומה שאמר ח״כ אל יתמזלו כי דבשלחת על הסתירה מהחסיה יבדק לומר שלא יבוא כו להחטי׳ ים לומר דקמפרש כמ״ם חלק דלא ליסתיבו ביה דבנן אל יתמלו כי לסון מסל שלי שלא יבוא כפיס למסל ולסניכ׳ וכאן לא להחרי׳ רק כזוכ׳ מיני עבירו׳ שמבוא על סליחתם מהקל

חמור שהוא המכוון למדרש ועי״ל שלפי שחחוט׳ נמסר כיד חטא כמו׳ ויסלחם כיד פסעם וכמ״ם בתוספה עבירה מלפפתו ותהלכי לגיהנם לכ״מ שבסיתחול לו לא יתמלו עוד כו׳ מן סתירתא מזיד לנעשה זדונות מזיד של פרהסיה כדפי׳ כפ׳ חלק מ״ל גם מזדים וכו׳ סים לבקש על הקל קל תחלה כעבי׳ הכוותי דלעיל וירמה לכאורה כמ״ מגדתא כרבנן ודלא כר״מ דבר המתונה ת״ר כיצד מתודה לוה עויתי פשעתי חטאתי וכן בפעיה התפתלה הוא אומר וכו׳ דבר ר״מ ורבנן אמרי עון אלו הזדונות וכו׳ וכי מתחר שתודה וכו׳ אלא מלמד כיצד מתודה חטאתי עויתי פשעתי וכו׳ ובקש ר״מ אמי קרא בסניאות מי יכין מאי עביד ליה ורבנן נמי אמאי לא מייתי רמיה מהכא כדמייתי מהנהו קרא וכלהו הכי הקרא״ק לר״מ ולרבנן טוב׳ וכבר תירצתי הכל בפ״ד מדרש כפ׳ הכנו׳ יעויין שם ולפי אותם הדברי׳ ר״מ נמי מודה שים לבקרי אלו אוקפי העבירות מכרע מיתם כתו מיתן שפעמים אבא המ״ם

כמקום כו״ן כתו כסף הפדיום :

אלו תוקפי עבירות כריתות ומיתות כיצ דין כדאמר כפ״ק דשבועות חמורות היינו כריתות ומיתות כיצ דין כדאמר כפ״ק לפתח לה יות מוסיף והולך כחוט׳ העבירו׳ מכל כוונת החוטא דהיינו סונג והדר מזיד ה״ל לתקנה כתריה מרד כוידוי״ך דאמר חטאתי עויתי פשעתי דהיינו סונג וזדון ומרד כדלעיל ולמה מפסיק בכתים כחומר העבירה מגד עצמה ועוד כיון דבתית להזכיר חומר העבירה מגד עצמה ה״ל נמי להיות מוסיף והולך כמדרגת מגד עצמה ולבקוט ל חלוקי כפרה דהיינו מ״ע ומל״ת וכריתות ומיתות כ״ר ותלוי יי׳ כדאיתא כפ׳ י״ך ועוד כוידוי י״ך לתה אינו מזכיר מדרגות העבירות מגד עצמה רק מגד כוונתם וי״ל דד״עה לא בקש על המרדים דקים ליה דלא חטא להכעיס ומ״ם ובקתי מפסע לא יפוייב שיהיה מרד כי פעמים יאמר פסע אלא כמרד כדכתיב כסבר יפה מרחה כפ״הכנו׳ לעיל ולא בקש נמי על חלול ה׳ דקים ליה אלא חטא בהכי ומפר״תיתא מבקש על המרד והיינו ובקתי מפסע מ״מ הקדי׳ כריתות ומיתות כ״ר למרד דאמר עבירות דמרד מיך מיהיה חמיר מחזיר אפי׳ כבריתות ומיתות כ״ר ומרד דבריתו׳ ומיתות ב״ד ודאי לא הוו ליה ומה אלא מזכיר מ״ע מבוס דמזכיר מניאות ומין לבקש על סנגנות דמ״ע דהוא לא בעי בקשה דלא אסכחן סוס פוסע על הסונג רק על ל״ת דמדם מוסר לעולם אלא יזיק כמעשהו ומיתין דבסניאו׳ לא מני מזכיר לה לא הזכירו׳ מני כזדונות ומה שהיינו מזכיר כ״ך כריתות ומיתות כ״ר מבוס דעיקר הוידוי על עבירות המתכפרות כי״ך אבל כריתות ומיתות כ״ר די״ך תולה ויסורין מתקרין מין מזכירים אותם בעיקר הוידוי אלא ככלל הרחמים והסליחות שהיו מתחננים את אלוה רב וכו׳ לפי מה שכתבתי דקים ליה אלא חטא כמרד היינו דק״ל אמאי בפסע קאמר רב ספי מבזדי ועוד מה בא להוסיף ולא ס״ל כמ״ד כפ״ס פסע רב אמר אמותו מון דבכלל תקיפי עבירות דקאמר קאי ומסני דלאו מבוס פסע קאמר ליה אלא על כלל חטאתיו הזכיר פסע רב לומר כי יאמת לאלוה רב לסלוח עוונו הרב ומפילו תיתא דפסע היינו מרד י״ל דק״ל דלא היה ל״ל רב דפסיטא שהמרד הוי חטא גדול מהרמשוני׳ ופסי׳ דפסע זה מרד דאל״כ מה בא להוסיף בהזכי׳ הפסע :

יאר לאלוה רב וכו׳ שבפי גדולתו כן יגדל בא חסדו להעביר על החוטאת וזה קרוב למ״ם לעילם מ״ם כ״ב לפליונים אחם סובל וכו׳ כדפרישתי אתם ועוד שכל שהוא גדול אינו מקפיד בחוטאת לו אינו מזיק לו ·

הה״ר למען שמך ה׳ וכו׳ דאל״כ מאי כי רב הוא דאמעע נתינת טעם כי מ״ם קנת שהוא כתוב״ם דוחק גם מ״ם קנת דקמפרש אותו עוונו שהוא רב עוונו הרב מבבי ליה אלא דהכי קאמר למען שמך הגדול דאוי לסלוח לעוונו לפי שהוא גדול ודאוי לגדול לחחול העון הגדול :

פרשה

הסונג ולא פליג אלא אתם מסוס דס״ל דמין פירו׳ חטאתי דהתם על הסונג אלו אוקפי העבירות מכרע מיתם כתו מיתן שפעמים אבא המ״ם

עליסיט טוב

אם

אלי״כה

רש"ה אל תהי עד חנם וכו' כרש"ק אל תחתי פתח בנפש וסיים בהוא עד
הוא ראה ה"לל ואיש כי יחטא ושמע קול אלה והוא עד אל וכו' ועוד דהו עד יתיר'
הוא הכל"ל ושמע קול אלה והוא ראה הוא ידע ואם נ' דהא יתור' דדרשי ליה
בגמ' דכתי' ראוי להעיד לאפוקי קרוב' הוא פסול וסתר מילי בעי הכא למדרשי
דמפי כשהוכב חטא לו אלא העיד לו עדות שהיה ידע לא יוכל זה לבלם
מתרתו וה"ק ונפש כי תחטא ושמעה
קול אלה בלו אלא העיד לראוכן עדו'
שמעה ועכשיו ראוכן זה הוא עד
לנפש זו שחטאה לו ת"מ אם לא יגיד
ונשא עונו וראיה לדין זה מייתי מהא
דכתיב נבי עד אל תאמר כאשר עשה
לי וכו' ומיילי דמייתי קרא דריש ליה
בריש פב"א כדרך המדרש •
אלו ישראל ק' מזהרה דקרא זה
למאי אתיא אי למזהורי לישראל
קודם מעשה העגל מ"ט להזכיר זה
בדברי שלמה דמה שהיה בכר היה
ועוד מאי קאמר לסוף מ' יום אמרתם
לעגל וכו' משמע דמיירי אחר מעשה
העגל ואי מיירי למ' מעשה העגל אלא
יחזרו לעשו כזאת מ"ט לשלמה כאומר
זו תילא שני מ"ם בתורה מעוכם
מעשה העגל ומזהרות מרע"ה על ע"מ
בתה ומכי ועוד מ"ט להזכיר לסוף מ'
יום אמרתם לעגל וכו' ועוד דמדקאמר
אח"כ אומר לקבה"ה אל תאמר כאשר
עשה לי וכו' משמע דמיירי בעומי
העגל אמ"פי שעברו על אזהרותו
מ"מ מבקש מה' אלא יאלם כמעשיהם
וי"ל דמיירי בתוכחת מרע"ה לישראל
כשעשו העגל כמ"ש אתם חטאתם
חטאה גדולה וכן בכמה פעמים
שהוכיחם על הדבר וזה היה ע"ידרוש הקדש ועשה אל תהי עד לא היה לך
להיות עד והוא עתיד במקום עבר אי טעמו אלא יוסיפו לעשות כדבר הרע
הזה ומענין תוכחתו היה אות לסוף מ' יום וכו' כי אידסרו מהר מתאמרם
וכו' הוכרת בדברי שלמה משום דלעיל מיניה ולתוכיחים יגעם וכו' והדר
ספתיה יסקזכו' דמיירי בתוכיח בדבי' התם' והדר הכן בחון מלאכתך וכו'
והיינו שיעסוק בתורה כמ"ש ז"ל דמיירי בתקרא ותשב' ותלמוד וכו' וזה
נ"כ מענין התוכחה כי תאור' תוכיח ותביא לחוטא לכ"א טוב טעם
תוכחת מרע"ה לישראל ברוח הקודש ומענין זה נ"כ מ"ש לקבה"ה אל תאמר
כאשר עשה לי וכו' כי זה דרך תוכחה כדלעיל וכו' וכמ"ש קלמן ריש ס"ה
משה הוכיחני אחר ישראל והוכיח לישראל אחרי וז"ש כאן ואח"כ אומר
לה' כה אי אחר שהוכיח לישראל ואמר חטאתם חטאה גדולה אומר להב"ה
וכו' אל ישראל ואי"ש אל תהי עד חנם עד שקר לבי שהעידו עדות שקר שאמרו
לעגל אלה אלהיך ישראל שהשק' דבר שוא וכטל בדבי' בפ"ג דשבועות נבי אבלבי
ולא אבלבי שוא כל שבוע לשבבר אחיבי אחת וקרוייה שבועת שוא דלשון שוא
ולא כלום כמו בחבלי השוא אף כאן יכתה מעיו לבטלה וחנם ושוא לשון
חד הוא מ"ב כדאמר התם שוא נשבע לשבוע את הידוע אף ישראל שאמרים
את הידוע נקראו עד שוא • שנאמר ואתם עדי אמ"נ דהא קרא מיירי
לטיכוחא מייתי לה הכא דלא תיק' מ"ט לאי' עד חנם אחר מלאתא דעד לא
נאמר אלא סיב' דאהני עדותו כנגון והוא עד אי דאמר אי ידע ובאה רבי' אבל
הקב"ה מאי איכפת ליה ולא קי"ל אלא אל תהי דוכר חנם לה"ק דהא
כתיב אתם עדי נאם ה' ואני אל שפי' כשאתם עדי אני אל וכשאין אתם
עדי אני כולל אינו אל כדאיתא בספרי ומ"כ אחעיד שקר בו ת"ל כעדות
דמהני ח"ו והיינו דאמכנה הכא לקבה"ה בדרשן משום דכל המעיד על ית'
הוא לו כאבר כדאמר בפ' כל כתבי כל המתפלל בפ"ם ואומר ויכלו
משלה עליו שכתוב כאלו נעשה שותף להקב"ה כמתפה בראשית: שנא'
דרש ורע אחיך וכו' ק"דהא נופיה אינטרך למילף לעיל ס"כ פל"ו דדרש
זה הקב"ה מקרא אחרינא ולאיבי הנהו קרא הכא וי"ל דבתר דילפינן התם
דדרש ורע אחיך היינו הב"ה ניחא ליה הכא לאתויי אחי קרא משום דרמז
ביה שותפות ישראל להב"ה בבסרותם בדבי' התם וז"ש דדרש דכתיב הכא
בדכתיב בסמוך • שפתיהם אותו בסיני שמאמרם בפתוי הוה דהיינו
ויפתוהו בפיהם כדלעיל ס"כ פ"מב וטעם הזכרת הפתוי להוכיחם שמע"ם
שמאמרם בפתוי היה יקשה מאד איך העיזו פניהם לסומ"ם יום ואח"כ
שאלו לא היה מאמרם בפתוי הוה ק' פליהו שפי איך סרו מהר
ואמרתם כל אשר דבר ה' ונ"ת מוטב לתפוס פליהם שעוברים את
פי ה' מתה שחוזרים בדבורם תוכיחך כדכתיב לעיל ס"כ פ"כא סי"ן
נבי אתעול אחרתם כל אשר דבר ה' נעשה •
הרא רוח הקדש לא הכינותי זה כי רוח הקדש בכ"מ יר"ה שפע השפע
על הנביא מאת ה' להנבא ואיך יגוייר כזה שהוא מלאך
פגנוריא כאלו הוא נתנא בעצמו המדבר עם ה' וכזה כראה מת"ם כמדר'
הקלת בפ' ראה זה מנחתי אחרת הקלת ולהלן אמר אמר הקבלת זה רוח
הקדש שמתים מסיחה בלשון זכר ופעמים מסיחה בלשון נקבה ואח"כ
שהיכור היונה מפי ה' הוה לאלאך עומד אצלתו וכמ"ש בפ' אין דורשין
בל דיבור ודיבור מיבא מפי ה' בכרא מתנו מלאך וכחוות בפ' שקני אמרו
שהדיבור ענתו היה חוזר על כל אחד מישראל ואומר לו וכו' לא יגדל זה

בכאן כי שם אחר שתכל לבור נברא מלאך אבלא הכא משמע דכל רוח הקדש
היא נתנא ה' ולא דתי לת"ם בכמה דוכתי אחרים מדת הדין שיפור' על כת
מלאכי המזמוני' על הדין אכל רוח הקד' מאי היא ואמ"ם שפירשתי שהמדבר
ומוכיח לישראל היה משה ע"י רוח הקד' שבו ת"מ רוח הקד' בפני עצמו משמ'
שהיא שכינתו' ויש לה מציאות בפני
עצמה לדבר עם ה' ואין לאכיה דוגמ'
מת"שה ויגא הרוח ויאמר אני אפתנו
שבבר פי' ו"ל זה רוחו פל נבות וכן ק'
בהא דאמר כפ' בנמר הדין אמרה
רוח פסקוטית לפני הקב"ה ולפי כד
ת"ם רש"י שם נבריאל י"ל הכא נתי
ומפי מ' מהמעשקים בחלמת הקבלה
שמעתי דבר מהמיאות הסכיתה הגולה
עם ישראל בכל מקום ועל פי הדבר
הזה אפשר לפ' מציאו' רוח הקודש
דקאמר הכא אך זחלתי ואירא לגמרי שם לב
מסלי כד
הוסיפו

בספתים אשר לא ידעתי:
אומר לקב"ה וכו' ומ"ת והיכי
הוה אפשר לעשות לשם כמו
שעשו דמשמע מעשה כמעשיהם מתם
וכדאמר בדרש דסמוך וי"ל שיכפוד
בשם ויאמר שאינם עתו כי זה מתם
כמו שם כזבו ואמרו אלה אלהיך
ישראל כדלעיל ס"כ פ"מב •
כתיב והמה כאדם וכו' משום דק"ל
מ"ט לות' אשיב לאים כפעלו בתב
כאשר עשה לי כמ"ל קאמ' דלהך דרשא
דמפרש ליה בהקב"ה מ"ם משום דדרך
ב"ו לחטוא לחייבו והמה כאדם עברו
ברית שפי' בדרך האדם והקב"ה אין
דרכו להנקם בב"ו אלא לשלוח בת"ם
כאיכה דכתי נחנו פשענו ומריבו במדתנו אתה לא סלחת במדתך והייבו
דכתיב כי אל אנכי ולא אים נבי לא אעשה חרון אפי ה"ק הכא אשוב לאים
כפעלו כי אין לה' להנקם כפועל האים לאויביו ולפי הדרשא דבסמוך
י"ל דמשום דחבירו ריעהו ואמר לו להעיד ושוב שנה את שעתו סד"א דמ"ם
אל תאמר כאשר עשה לי כמ"ל הייבו אלא יעשה כן משם שירמהו אכל מ"מ
ימנע מהעיד לו לה"ק תו אשיב לאים כפעלו דאפי' בעיקר גנותו דהייבו
הסתרת עדותו לא יעשה לו:
ראובן הוה ידע וכו' פי' אל תהי עד חנם לפ"ו לא תהיה עד לבטלה
כלומר שתבטל עדותך ואיכא לפי מאי אתה שלמה לאשמעינן
כיון דהיוכא דמוריתא הוא לעיל ועוד אמאי קאמר משום דהודה
לו להעיד אחלא ורמוהו תיפוק ליה מפני שהייבת תורה להעיד
ודוחק לומר דנקט ליה משום דבשי למיתר אף שחברו רמהו עכ"ז
אין לו ליתנא מעדותו ושמא כמי שאינו חייב מן הדין ללכת להעיד
קפיירי בגון ת"ח לפני ב"ד הקטן ממנו ואשמעינן שלמה דאף"ה אם בכר
הבטיחו להעיד לו אין לו לבטות דבורו והיינו דקאמר בשבבנם לדין חזר
בו כי ברמוהו אותו בכנס לדיין שאינו חשוב לפניו חזר בו: אל תאמר
כאשר עשה לי וכו' ולא קאי אעד חנם דלעיל אלא רוח הקודש מזהרת
אחלה לראוכן והדר מזהיר לשמעון אלא יאלם לראוכן כפעלו וכדאמר
לעיל דרוח הקדש מלמדת זכות לכאן ולכאן והלא כבר כתיב תורה וכו'
ות"מ אי לאו אזהרת שלמה סד"א דבכ"ם לא נתנה תורה אפופסין ואמ"ב
דמיתורא דקרא דייקינא לה כדלעיל לא מבריעא דהא דדשי לשהוא יתורא
בגמרא למלאתא אחריתי כדפי' ואין להקשות דמלא תקוש ולא תאור נפקא
דכיון דאין מכוה זו אלא כדבר שאין בו חיוב ממון כת"ם ז"ל איזו היא
נקימה שאילני מנלך וכו' אבל בדבר שיש בו חיוב ממון בגון בזיקין
אינו מחויב לשחול לו אלא יבקש זכותו סד"א דכיון דזה גרם לו נזק ממון
בבטיחת עדותו יוכל להנקם מחבולפחות בהיותו גורם לו הפסד ממונו
בשב ואל תעשה להכי קת"ל דכיון דלא הזיקו ממש כידים וגם זה אינו
מחלא חסרונו ממה שגורם גם הוא הפסד לחברו בבטול עדותו אין לו
לעשות כן • כבר ניתנה תורה אפופסין דאמ"ב דושמעה קול'
אלה כתיב בבלתי השמעה מאי דהיודע עדות אם לא יגיד ונשא עונו ולא
בשי השמעה אלא לחיוב קרבן •
הה"ר חולק עם נגב וכו' אמ"ם דפי' דושמעה קול' אלה כפי אם
שהעתיקו ז"ל לענין הדין הוא שאין חיוב קרבן על הבוטם
עדותו אלא בשהחובע בקשמתנו שיעיד לו ואחש בו והשכיחו אם יודע לו
העדות שיכולה להעיד ועכ"ד בבר עדותו בדליתא בשבת שבועות בעי
הכא לאדרש כיון אלאה אחריתי אמי ואיש שהיודע בעדות הנגיבה וחולק
עמו ומעלימו עתיד נ"ב לעבור על השבועה שיבשיעו בעיבור על מי
שיודע בדבר שאחר שחלק עמו לא יבא ויגיד מאי' בשתו ומאי' הפסד
התמון ולהכי מייתי הא דכתיב חולק עם נגב וכו' ומכיון דמייתי לה אמ"
מאי זה טעם קאמר אוכא בפשו וקאמר שזה מב' פנים הא' מהרשה הבלה
עליו בדין אלמטה כי בשיודע הדבר ישרא עם הנגב או אף שיפטר הנגב
ישרא הוא בעשה השלטון דמייתי' וכב' כל מעלה שיש בון שתיפת
האלה ומצוות זה לא יוכל לתקון ותה שהחוקק אל דרשה זו יר' משום
דקול אלה משמע קול הכרות אחון דאל"כ קול למ"ל אמ"ל ת"ט להזכיר הנגב
בכאן לאים מבעי ליה בדכתיב בריש פרקין ועוד דכיון דהא הכא לא

פרשה ו

א ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע וגו'
והו שאמר הכתוב אל תהי עד חנם ברעך וגו' אל תהי עד
חנם אלו ישראל שנאמר ואתם עדי נאם ה' ואני אל ברעך זה הב"ה
שנאמר רעך ורע אביך אל תעזוב וגו' והפיתיה בשפתיך מאחר
שפיתיתם אותי בסיני ואמרתם כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע
לסוף ארבעים יום אמרתם לעגל אלה אלהיך ישראל אמר ר' אחא
הרא רוח הקדש סנגוריא היא מלמדת זכות לכאן ולכאן אומרת
לישראל אל תהי עד חנם ברעך ואח"כ אומר להקב"ה אל תאמר
כאשר עשה לי כן אעשה לו א"ר יצחק בתיב והמה כאדם עברו ברי'
ברם הכא כי אל אנכי ולא איש ראובן הוה ידע לשמעון סהדו א"ל
אתי סהיד לי הרא סהדות אמר ליה אין כשנבנס לדיין חזר בו ואמר
לו רוח הקודש והפיתיה כשפתיך מאחר שפיתיה בשפתיך והבנסת
אותו לדין חזרת בך למחר אתי סהדו לראובן נבי שמעון מה יעשה
כאשר עשה לו אל תאמר כאשר עשה לי כן אעשה לו אשיב לאיש
כפעלו והלא כבר נתנה תורה איפופסין (גזר דין) והוא עד או ראה
או ידע אם לא יגיד ונשא עונו •
ב ושמעה קול אלה הרא הוא דכתיב חולק עם נגב שונא נפשו
אלה ישמע ולא יגיד מעשה בשלטון א' שהיה
חורג את הקבלנין ומתיר את הגנבים והיו הכל מליזין עליו שאינו
עושה כראוי מה עשה הוציא כרוז במדינה ואמר כל עם לקוטפון
(לסדה) מה עשה הביא חולדות ונתן לפניהם מנות והיו החולדו'
נוטלות את המנות ומוליכו' אותן לחורים למה הוציא כרוז ואמ' כל
עמא לקוטפון הביא חולדות ונתן לפניהם מנות ואתם את

בסוגה בסתר הפרפיות לא הל״ל לא תחטא אלא כי״ר שמע קול אלה
ולהכי מפרש בזה סבת מכילת נפש ותחטא מלשון הסברה ולא תחטא
ולהכי חס׳ סוגה בכסו סהיה מכילת נפשו בחיקה כד הוה ; והנה במדרש
תנחומא׳ פי׳ ונפש כי תחטא׳ וכו׳ על מי סמרע סניד״ק סמו של סקב״ה ולא
בא והגיד לחכם סנוסה פיהו והכיה
על זה חולק עם נגב סוגה נפשו וכו׳
ומי דמ״ק בסם סהנגב בתפס וסותפו
עמו מתחייב כך מי סמעמע נדוסו של
הקב״ה ומינו מגיד מתחייב עמו וז״ל
אלה ישמע ולא יגיד וקאמר הסם
שמפני זה לא בתב סונג בפ׳
זו כמו בסתר הפרפיות ויתכן סנס
כוונת מדרשנו במה סבפי׳ חולק עם
נגב וכו׳ היה זו וכדי לפרש סהנגב
נתפס וסותפו עמו סהוה הדמיון אל
הסומע הגדוף וסותק סנתפס עמו
הכיה ענין הסלסון וחע״ב דמת״ס
וסמעו קול החזן מכריז וכו׳ מסמע
דמפר׳ וסמעה קול אלה על סמיעת
הסמעת החזן מינה ק״ו דתפסר לפר׳
קרח לבמה מנפי -
שאין הכל אלא מן הקבלנין וכו׳
ק״ דנפ״ל׳ הקבלני הקבלני לא
היו הנגנים אבל מ״מ למה יפטרו
הנגנים סהם העיקר כי אם מפני
שלולי הקבלנים לא היו נוגנים נ״כ
לולי הנגנים לא היה רע הקבלני
וסמא מכיון דנגני לדוחק סעתם
הוא מגוכני אין להסיל האסם עליה
ע״ד לא יכוון לנגנ׳ וכו׳ ולכן יש להטילו
על הקבלני סהם נותנים מקום
לנגיהה שלולי סהם מכסים עליהם
לא היו גוכני אע״פ סהם דחוקי כמו סהחולדות עם סמנקטו אזון כסאין
מונחות מקום מחירה אינן נוטלת ;
מן המעשה כלו׳ מתעסהו עכמו בר׳ סהוא סונה נפשו שהרי עושה שקר
בנפשו לעבור על האלה שיכריזו בציבור ;
גופא אל תהי שבועת שוא וכו׳ מסוס דקאמרינן בסתוך שהעובר על
הסבוע׳ מאבד נפשו מפ׳ ואחיל הסתם חומר הסבועה ;
אל תהי שבועת שוא קלה בעינך תימה מהי תיתי שהיא קלה ועוד מה
צריך ללמוד מזכריה תיפוק ליה מפני שכל עבירו׳ שבתורה כתיב
דנקה וכאן כאמר לא ינקה ומשעם זה נזלעזע כל העולם כשאמר הקב״ה
בסיני לא תשא בדאית׳ בדיים שבועת הדיינין ונהי דליבא לתק׳ דינלף
חומרתא מפני שבשבועה נפרעין מאבנו ומתפשחתו ומכל העולם כדאמר
התם דהיה מדברי קבלה ילפי׳ לה ומתי מולמיה דהיה. ילפותא מהא
דילף מזכריה מכל הא ק״ דלילף מלא ינקה לכתיב בתורה וליבא למימר
מסוס דתפסר לומר דהיה בנשבע לשנות את הידוע מידי דהיינו פי׳ שוא
לא״ל בפ״ג דשבועות ומע״ג דמרבי מי שבועות שקר מיתורא דלשו׳
חפסר למתעקם לפקפק להכי מייתי מזכריה דכתיב הנשבע בשמי לשקר
דא״כ ה״לל אל תהי שבועת שקר קלה בעיניך אלא ודאי לא בחית להאי
חלוקה דחית ליה בודאי דחומר שבועת שוא היא נ״כ בשבועת שקר או
שבוכר שפי׳ שוא היינו שבועת שקר דלעבר כמ״ר הכי בפ׳ הנז׳ ושמא
י״ל דכיון דאין מעשה בשבועה דמהאי טעמא הנשבע לעשות דבר ולא
עשאו לא לקי כדאית׳ בפ׳ הנז׳ סד״ה דאמ״נ דלא ינקה מ״מ אין העובר אחרו׳
נ״כ להכי הויתי מהכא דכתיב ולנקה בכתוב כיתו וכלתו מ״נ י״ל דהכא
דלא ינקה שבוע׳ מפיו אלא שמע קול אלה ושתק ולא הגיד שד״ה אין
בזה כ״ש עונש לכהי מייתי מהכא דכתיב זאת האלה ומשמע דוחיה דאה
ישמע ולא יגיד ועוד דאמרי׳ דמשביע חברו איכא עונש גדול דהיינו ונשא
אלכיה הנגב כמו שאם׳ וכא״ם בשומע שבועה ועובר עליה ;
פרו׳ עשה עשה ולא מלשון כפל כדפרשי׳ בפ׳ ערבוכין כי לא מצינו
במקרא לשון עוספת על הכפל רק כלשון מרגנים והזכיר זה כאן
מסוס מתיסת ר׳ אבהו דקאמר אמי׳ עודו של פיל וכו׳ לאחר דאמ״ה איכא
לאתתה וכ״ש אם פירשו כפולה דא״כ היה גדולה כפלים ;
אינן כתדה הוו הכתוב כאן דהיינו מרבה עשרים אמה ורחבה י׳ אמה
ועכ״ז כתיב הכא הכי ואין זה אלא מפני שרעת הסבועה רבה
שהוגרבה המגילה הגדולה הוו לכתוב בה חלופי עונשים דאל״כ דיי שרעת
יי׳ במדאה הנבואה מגילה גדולה כשגילה היותר נחה לה שבמגלת בעולם
ולא ס״ל כדאמר בעירובין דבכלל התורה קמיירי שהיא תרוכה
מחרב מדה ובאמות האלו כאמתה של הקב״ה קמיירי ונתנה מדתה נ״
אלכים ומתתים בכל העולם דמדכתיב זאת האלה משמע דלא מיירי רק
לענין שבוע׳ ;
שהיכן יצתה מסוס דהיונה משמע לה מאת פני הסבינה אשר בכ״ה
והיה כראה שמפתח ההיכל יצתה אשר כתוכו שבינה שורה וזה
מ״מ דעתחו של היכל נבהו כ״ אמה ורחבו׳ אמה ומכיון דאחרך התגלה
כ״ אמה שברח שיהיה נוכה הפתח שיונאה בו יותר מהיעור הנכנס בו
כדאמר לעיל ס״ב פ״ת לסיק אלא יצתה אלא מפתח ההולם שהוא נכוה מ״
ומשמע ליה מאורך המגילה היה בזקיפה ויונה מגגד נוכה הפתח דכיון
ארמה אותה כתוכה מב׳ עבריה דבתיב כי כל הנוכה מזה וכל הנגב כ״מ
מ״כ ראה אותה אדכה לגד מעלה אמו יוכל לראות מב׳ עבדיה בסו והמע׳
סהיה אפשר אמי בפתח הסיכל בדר׳ נס וכ״ס שמראה הנבואה היה מבי
דמהני לתרוצי אלא אלאו הכי מתרץ. א״ר חייבו וכו׳ מייתי לסה דר׳ חיי
מפירוש דקרא לזוכריה מסוס דה
דקאמר שהמסבים על שקר בפנים יל
לא מדכתיב הכא ובאה אל בית הנגב
ופירשו בריש שבוע׳ הדיינין זה הנגב
דעת הבריות אמרין לו ממון אבל חברו
וטובתו ומסביעו והוזקק לזה לא
נגב בפסוטו אין סבר׳ שיבנם בעונ
כ״כ חמור כיון דאיתיה בתפלוה
ואם יתנה הנגב איכו נפנם אל
בתפלומי ל״ וה׳ ונם כראה דמפ׳ מ״
כאן כתוב נקה שמאבד נכסיו ע״
ובעל הבור נקי ספי׳ ילא נקי מבכסי
ולכן הכא אמר ר׳ חייבו דקאמר סו
שיבא ריקם מתמונו • המשביע
את חבירו לשקר ומסביעו דה
ההסבע בפ״ת והבאת הנאמות לחי
על הנשבע היה עיקרה וכמ״ש הפוסקי
ופלי׳ ר׳ אסי ור׳ יונה בהא תלת״ל ר׳
אין המסביע נשבע אלא בשמסביעו
לשקר אחין לו עליו תביעה ובוטבו
ומסביעו לנגוב דעת הבריות כדלעיל
ולר׳ אפי׳ שמסביעו על שעת אחת
נשבע גם הוא בשזה נשבע לשקר והיינו
בדתכן בריש שבועת הדיינין אם אחר
הריני נשבע העומדי׳ אם אומ׳ סורו לא
מעל אהלי הרשעי׳ וכו׳ וקאמ׳ תלמוד
דטעמא בדתנינא שבועת יי׳ תהיה בין
שניהם אחלה שבוע׳ על שניה ופרש״
חלול יי׳ ופע״פ שהנהגות מיומנות בתבו שהבתו׳ פי׳ בין שניהם ת״ת אינן
יוצא׳ אלא עונש אם הנשבע נשבע לשקר הרי עונש שבוע׳ עליו ואם נשבע
בחמת עונש שבועה על המסביעו ק״ לי מהמה פי׳ דא״כ נ״ל שמ״ם סורו
נא מעל אהלי הרשעים הייכו דמ״ת יש כאן רשע וא״כ מה הוצרך להביא
מברייתא דשבועת יי׳ תהיה בין דבהיה בריות אינה
ניפא דתני סורו נא מעל וכו׳ תני בית הנגב זה הנוגב דעת הבריות אמרין
לו ממון אבל חברו וטובתו ומסביעו וטוב ראיתי שבתבו התוס׳ כפ׳ כל
הנשבעין בשעתי לסיעו׳ לרש״י ויעלה לפי׳ דקאמר דר׳ יבאי היה דורש
על ענין ר״ יוהבינה מסבים לדברי׳ שהנורש לזה שישבע על שקר בנגנם
מת״ם ר׳ שיעון אין מוסרין וכו׳ כר שיש לשתרחק מלהשביע לחי סאינו
הנון שמא ישבע לשקר ובן זה לא היה לאסור ממונו כחי סאינו הנון
שנורם לשבועת שקר ושוב הבינה שייעתא לר׳ אסי מעובדא דבר מחליון
ומהבינה דדרשי בין שניהם שאינה זה מבין שניהם אם המסביע מסביע
וכו׳ אמא אין עונש בתסביע אלא בשמסביע לשקר אך נ״ש מאי שייעתא
מדבר מחליון לר׳ אסי ואמא מסוס דכיון דבר מחליון אדם שאינו הנון
הוה ברנה לעבב אקדונו של חבירו וע״כ לא רצה לישבע לשקר אלא בקש
בדיים אלא תהיה שבועתו לשקר וא״ז היה שכה שלקח בעל הפקדון
מתונו ואולי אלו היה מדקדק בשבועתו להשביעו ע״ד כ״ כתו שאכתוב
פלאו הכי הוה מודה א״כ אין לימנע מלאסור ממון כאי שאינו בדוק
בנאמנות בחזקת רוצה אלא ומעלי בשבועה אע״פ ברבים חשודי׳ על הנזל
ואם תרנה לפ״ דפלוגתא דר׳ אסי ור׳ יונה זו היינו הנשבע אם נשבע נ״כ
בשנשבע בחמת והיא פלוגתא דירושלמי שאכתוב בשמו׳ ולא קאי אמ״ם
ר׳ חייבו כך המסביע את חבירו אלא מעיקרא דקרא דקיימין ביה דהיינו
ואל בית הנשבע בשאי אם ספי׳ המסביע את חבירו לשקר ה״ק המסביעו
לחבירו ונשבע לשקר נריך לידחק בכמה דוחקי׳ אלא בנרסא דהכא
נרסי׳ ר׳ אסי וכירושלמי ר׳ זעסי ועוד דהכא נרסינן כר׳ יונה על אחת ובכר
פלוגתיה על שקר וכירוש׳ נרסינן איכא וכ״ל דחלא מהגר מבופסת ועוד
דמלת ר׳ שיעון לא אתי שפיר דתיכוי שייעתא לא לר׳ אסי ולא לר׳ אסי וכן
עובד דבר מחליון ועוד דמייתי שבועות יי׳ שאינ׳ זה וכו׳ הוה כמ״ר שאין
בונם לנשבע אלא בשנשבע לשקר ומעובדא דהדא אתתא דמייתי בתר הכא
איכא למיתמר אפילו נשבע בחמת ואלו ודאי ברבוכי דברים ולכן הנכון
דתרתי פלוגתא בינהו וכשמוך מקתי עובדא דאיתתא נריך להזכיר היא
פלוגתא דירושלמי כדאכתי׳ בסתוך : למי שהוא חשוד בקרא חשוד מי
שנשבע לשקר איזו שבועה מהשבועו׳ בין שבועת הבדות בין שבועת
הפקדון בין שבועת שוא וביטוי וכן הפסול לעדות בקרא בתורה בקרא
חשוד ואינו נעשה חשוד אלא ע״י עדים שמעדי׳ על הדבר ובכיאור הבריס
אלו הם דברי׳ וחלוקי׳ רבים לענין דינא והנם בנתרא ובפוסקי׳ ולפי סאין
זה מעיקר מלאכתינו איני מחריך בזה ;
למי שהוא חשוד ח״ב ע״ב דבשלמא מי שחשוד ודאי אם חייב שבועה
דאורייתא יפסיד שבנגנו יעשה ויטול ואם הוא מהנשבעים
וגוטלין יפסיד ולא יטול אבל זה שאינו חשוד בעדי׳ רק ברן אחר השבועה
דבר׳ דמי שהוא בתבע וחייב שבועה דאורייתא וקאמר לאין
נותנים

בנתיים לא שבועה. ויתכן וכן אם הוא מהנשבעים ונוטלים אין שכרם דכתיב דהיינו חסוד לאם נפשותינו ואי קאמר שנפשדנו מהתוכם בלא שבועה גם זו אינה שכרם כיון דהוי שבועה אחרת מפני שבועה ויהי חוטא נפשו ו׳ אם הוא מהנשבעים ונוטלים אין שכרם פיטול בלא שבועה וי״ל דהכא בעאי עסקי

אמר מר״ה דהדין ביתא שבא מה דמסרתה בידי מסרית בידך החוא מן רבידיה נפתיה(כתו נפשתי׳)לקניה ואקשיה לארעה שריין הלין דינרין בתבדרין ושרי ההוא מלקט אמר ליה לקט לקט רמן דידך אנת מלקט: שבועת ה׳ תהיה בין שניהם׳ שאינה זזה בין שניהם אם המשביע משביע על שקר סופה לצאת עליו ואם הנשבע נשבע על שקר סופה לצאת עליו עוברא הוה בהדא איתתא דעלת למילש נבי מגירה והוו ציירין בשושיפה(סמלה)תלת דינרי נסבתון ויהבת יתהון על נבי פורר׳ אינבלון כלישא אפה פיתא ואולה לה׳ א״ל בעלה הב לי תלתא דינרין אזלת בעיא להון נבי מגורתא א״ל רלמ׳ חמית לי הלין תלתא דינרין חזיין להיא מגורתא תלתא בנין א״ל תקברנה ההיא איתתא ברה אי היא ידעה בהון גרמון חובין וקברתי׳ אמרת אילולי דהוא איתתא חשידא בהון לא הוה קברה ליה אולא ואמר׳לת רלם׳חמיית לי הלין דינריא אמרת ההיא איתת׳תקבור בנה אחרינ׳אי היא ידעה בהון גרמון חוביא ומית ברא אחרינ׳ומן אוחרן אמרת לה דילמא חמיית להן הלין דינרין אמרת תקבור ההיא איתת׳ ברא תלתאי אי היא ידעה בהון גרמון חובין וקברתיה אמר לה בעלת לית אנת אזיל לטנחמה לחרא מנירתך נסבת תרין שגולין דפיתא ואולת מנחמה יתה כיון רקצון עגול נפקון הלין דינרי מונה הדא דכריתא אמרין בין זכאי בין חייב לודי בוסי (שבועה) לא תעול ובאה׳ אל בית הנגב ואל בית הנגב בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו וכלתו עציו ואבניו אמר ר׳ שמואל בר נחמן מלאכי הכלה אין להם קפיצין (חוליות כרגליהם) שנאמר משוט׳ בארץ ומתהלך בה ברם הבא ולנה בתוך ביתו אמר ר׳ אבא בר כהנא דברים שאין האש שורפן שבועת שוא מבלתן דרכה של אש לאכול עצים שמא אבנים ברם הבא ובלתו את עציו ואת אבניו:

ר׳ רבי יוסי בר חנינה פתר קרייא בסוטה ונפש כי תחטא היא שהטאת על בעלה שהוא זנה ומפרנסת

ומכתי ק׳דנפ״כ דשבועות ת״ר המלה בשבועה פרט לאנוס ואמרי׳ היפי דמי כדרבהונא ורב אסי כי הוו קמיירי מקמי דרב מר אמר שבועת דבר מר רב ומר אמר שבועת דבר כי אתו לקמי דרב אמר כחד מנייהו מ״ל אחד ומנא בסקרא אשבועתי מ״ל לכך אינסך ונתכו הוי׳ דלאו לאפטרי׳ מקרבן גרידא קאמר אלא אפי׳ אונס נמי ליכ׳ כדמוכח בפ״ד דנדרים דאמר התם בפסח שנדרי שגגות מוחרות כך שבועות שגגות מוחרות ומפר׳ כדרב בהנא ורב אסי וא״כ הני נמי אמתי מיענוס והתוס׳ תירצו להתוס׳ בהשאלה דנבי ממון אמתי דמעיקר׳ הוה לה למידק בסופה לבא לידי שבועה אם תאמרנו ותירוץ זה אינו עולה לפי דירושלמי ותדרשנו פתם לא מסרו הדינרין לשמור לה כלל ולי״ל דהיינו דפ״ד דנדרים כר׳ יוסה דלא ענים אלא על סקר ומתן דמשמעי הך עובדא דקר אתתא הבא וכירושלמי ס״ל כר׳ יוסי דאמר׳ על אמת מיכא עונסא ומוקי הכא דהמלה בשבוע׳ פרט לאנוס לאמתי׳ מקרבן גרידא מכל ר׳ יוסה לא סמיע ליה הך עובדא והשתא מ״ם נתיה הכא דשאלה ולא בשי לתירוצא דתוס׳:

אין. להם קפיצין אע״ג דלעיל ס״מ ס״ה קאמר הכי על כל מלאכי מעלה אתם מיירי לענין היסיבה והכא מיירי לענין ההתמד כמקום מ״ולפי שהמלה פשוט בעל קפיצים נמשך לו מזה ענין היסיב׳ ונמשך לו ג״כ הלאות ובעבור זה יעמוד בתקו׳ מ״נקט אתם הקפיצי׳ לענין היסיב׳ והכא נקט ליה לענין ההתמדה ואע״ג דמ״ם הכא הוא בדוקא במלאכי המלה שבכוונם עלהיות יי׳ בלתי חפץ בהשתתפות עולם לא יניח מלאכי חבלה כי אם ע״ד ההעבר׳ מ״מ אין לדייק שכל המלאכים יאמר בהם ג״כ שלא יעמדו במקום מ״ מפני שאינם בעלי קפיצים כי ידענו שאינם בעלי נוף כלל ולא אמר שאינם בעלי קפיצים אלא כד״מ ובכלל המלאכי׳ נאמר על שלילת היסיבה ובמלאכי חבלה נאמר ביחוד על שלילת העמידה.

ברם הכא ולנה ואע״ג דלא נזכרו מלאכי חבלה בהדיא הפורענו׳ הכא ע״י המגילה ע״כ הוא ע״י המשחית ההולך עמה לקיים פתגם המלך:

ברם הכא ולנה שלאומר הסבוטה יקשה הדין כו יותר מאחר עבירות

ובפ׳שבועת הדיינין דלא חשיב הא בהדי שאר עבירות דמני׳ התם מפוס דבכלל הכלין שמזכיר קמי הא. ברם הכא ולנה וכו׳ ומנא דכתי׳ התם בתר הכי נבי שתים כשים המוליכות את האיפה לבנות לה בית בארץ שנער והוכן והניחה שם אין קומי׳ דקאמר התמדת חבלה דמני מפ׳ כמ״ם בפ״ה כורך דזו חנופה ונשמת הרוח שירדו לבבל מ״כ דמיירי בשבטים שיסבו בגלות בבל כדפירשו המפרשים. שאין האם מורפן בברייתא דשבועת הדיינים תני דברים שאין אם ומים מכלין אותן שבועת שקר מכלה אותן מפוס דכתיב עניו ומבניו שהעניים אין המים מכלין אותן אלא האם והאבנים מיפכא כי אבנים שחקו מים והכא לא חש להזכיר אלא האם שהוא עיקר המכלין: ועד״ה ענין האם והמים רמז״ל כ״מיני העוסק שבנג״כ מיני החטאת אם בקנים עשה אזה מתיחס אל החוס שהוא מהתעוררו האדם אל המעשה ואם בסב וא״ל תעשה וזה מתיחס אל הקור שהוא שבת העצלה והבטול וכמ״ם לקמן פ״ו נבי תשתיה מן בנתה וכו׳ ולפי שהעוב׳ מתיחס אל החטא יכוא הענים כנגד הא׳ באם והוס וכנגד הב׳ במים וקרירות ולפי שהחטא בשבועה מב׳ המינים הנזכר כי בעתים יעבר לשעבר מכלפי ולא מכלתי וכן להכא אוכל ולא אוכל ויחטא בהנה בסב וא״ל תעשה ופעמי׳ יעבר להכא שלא יאכל ושוב יאכל ויחטא בקום פשה לכ״ח מיתיה הענים בב׳המינים האלו יותר חמור מבאחר עונות אחם פלא יסתיק לבלות עונם החטא על עבירות ל״ת יסתיק לבלות על עבירות קום עשה שבשבועת שקר וכן בהפך ומדרשנו לא חש להזכיר כי אם העונש שבקום עשה שהוא יותר חמור כי המין זה לוקה ונפסל לעדות לב״ע.

פתר קרים בסוטה מפוס דק״ל דפתח בנפש וסיים בהוא עד ועוד הזוא עד ותירה הוא בדכתיבנא בריש פרקין מפרש ליה ע״ד הדרש בסוטה דהשתא אתי שפיר דנקט נפש כי תחטא בלשון נקבה ומיונטריך והוא עד לרמוז אל ועד אין בם בתפרים ואזיל ואע״ג דלפי פי׳ זה לא מיתוקמא אחר קראי מעגין שקרבן אין אחם דודאי אין מקרא יוצא מדי פשוטו וכבר נדרשו כל היתורים בגמרא לענין דינא בדכתיב לעיל ולא דרים הכא אלא רמז בעלמא אהאי קרא מ״ק מאי טעמא כרמז ענין הסוטה בכאן אחר שנתיחס לה פרשה אליה ועוד למה לא רמז לכל פרטי דיניה הנזכרים במקומה איין דבאית לה ועוד מאי קאמר היא אחטאה על בעלה וכו׳ דאמעמא דאמעמא אחר קהחטא ועוד מאי טעמא אהוא זנה ומפרנסה הגע עצמך אם יכוא זנה ומפרנסה מפני זה הותרה לזנות. ועוד מאי קאמר והוא עד ועד אין בה או רמה ונעלם דאמעמא דאמייתי מעשה לאתור וירמה

ירו׳ פ׳ שבועת הדיינין

זכרי׳ ה

מיוב ה

וירחה שכח הכתוב לתת טעם להמנה המשפט הזה כמשקל ולא כתים שלא
יקשה עליהן כמו שיתן משפט והבחנה לאשה כשיקנה אותה בעלה מה
לא כתן ב׳ כלתים אם תקנה בו אשה אחת ואחר שהיה
שהטאה על בעלה וכו׳ שהלבד הטאתה ליי׳ היה חוטאה וכונדת לבעלה

בחדש ה׳ ומעלה בו מעל שתי מעילות מ׳ כהב״ה
מ׳ כבעלה המלא כתים כשחוט׳ אינו
חוטא רק להקב״ה לא לאשתו שהיה
אינה מפרנסתו ולכן אין עליה לדרוש
רשעו רק ליי׳ המשפט והזכי׳ ההשבע׳
לומר שכה יגדל להשבע כמלה ולומר
כי שטית שומה תחת מישך שרמויה
לקללה מפני כגידתה כמישה אכל בו
לא יגדל להשביעו בחלה על כגידתו
כאשתו וקאמר והוא עד וכו׳ לומר
שאינ״ם שהיה חוטאת ברמות בבעלה
שלא ירגיש כה שהשתדה מעשיה
בתקום שאין עדים רואים מ״מ יי׳
קוא הרואה ומפרסמה וכת״ם לקמן
כפ׳ הנזכר בבעליך תת יכולה לשקר
בי אין תת יכולה לשקר שאני רואה
אל וכו׳ וכן כלפי מ״ם שם ועד אין בה קאמר הכא והוא עד פי׳ הקב״ה
וכדרך שפי׳ בתחומה כפ׳ זה אמר הקב״ה אם בקשת להעיד ואם לאו אני
מעיד שנא׳ והוא עד ואכן שנא׳ מוחנכי יודע ועד נאם יי׳ וידחה אע״פ
שנא׳ שם ועד אין בה מ״מ הק״ב הוא עד אז וידחה שכת״ם ועד אין בה
דתד כאן פי׳ הוא עד וכדרך שא׳ לקמן כפ׳ הנזכר אע״פ שאין לה עכשיו
יש לה לאחר זמן שנאמר והייתי עד ממהר וכו׳ ולפי שהעדות הוא בראיה
או בידיעה דהיינו או ראיה או ידע כפשוטו קאמר שעדות יי׳ הוא מב״
הפנים כי כלפי מ״ם שם ובעלים מעיני איש דמשמע ולא מעיני הקב״ה
קאמר נמי הכא אוראה כי יי׳ רואה על המעשים וכלפי מ״ם שם ונסתרה
שהיה מסתרת עצמה קאמר הכא או ידע כי הדברים נודעים לפני י״
בע״כ שהחוטא בע״כ מודה לפנינו כמ״ש ז׳ לשאבריו וכשתתו מעידין בו
ואין הגדתה צריכה בפרסום אלא לפני הכהן ומה שאמר בספרים אחרי׳
ולא מעיני יש מה ט״ם הוא כודאי כי לא תנינו דרשא זו בשום מקום ומ״מ
איכמה מתחת איש מתעסין לה בנמרא ונרסי׳ ולא מעיני הקב״ה .

עוד חשבתי שאפשר לפרש שכח הכתוב לתת טעם למה נתן הקב״ה
ההבחנה לאשה ולא בנואף שאם היתה ההבחנה בנואף אולי
היה מוכה וגינול המות ובאשתו שההבחנה בה אם תבחנים ותמות מת
גם הוא שמא כמ״ש ז״ל ויר״קת נספ׳ כלה משפ׳ שמא שהוא רוצה להודו׳
על חטאתו לא יעשלנו ולכן לבאורה היה יותר טוב שהמקנה לאשתו
מפלגני יעקב לאותו מי המרים ולכן נתן הכתוב טעם למה שתלה הדבר
באשה מנ׳ בנים הא׳ מפני שהיה עיקר החוטאת בבעלה שהוא מפרנסה
ואינה מכרת בטובתו וכונדת בו משמ״כ הנואף שאף שהוא חוטא ונוזל
לבעל אין חטאו כ״כ שהרי לא הטיב לו שכפר בטובתו ולזה רמוי
שהשבעת האלה יהיה לה שתהיה עיקרית העונש והנואף יהיה טפל
אליה בעונש וז״ם היא אחשאה על בעלה וכו׳ ושמעה קול אלה והשביע
וכו׳ והב׳ פעמים שהאשה נקייה מהאיש הזה שנאחשעליה ואינה נקיה
מאחר ויי׳ משבע שיקנא לה בעלה כוה כדי להנקם מחטאתה באחר ואלו
היתה ההבחנה בנואף כשהיה זה החטוד נקי לא יגלה רעתה אכל עכשיו
שההבחנה בה היא מוסבעת על איזה נואף כמ״ש אמן מתים זה
אמן מתים אחר וכו׳ ופו״א והוא עד ועד אין בה וכו׳ כלומר מאחר שדעת
עליון להגיד ולפרסם מה שנעלם ונסתר מבעלה בריך שיהיה הנסיון בה
דאל״כ עדיין יאמר שהעלים אמקותו והג׳ דבשלמא אם לא יודע הנואף
והיה מת היה עניין האשה נבחן אכל אלו היה הנואף מודה שגם עדיין
היה בשאר עניין האשה בספק שאם היא תבחים לא היה ראוי להפרידה
מבעלה ולהפסיד כתובת מפני הודאת זה אינו נאמן כנגד כי שמא להרע
לה מכוון או מפני הפסד לא רגה לשתות ולכן היה צריך עוד להבחין עניין
האשה . וז״ם אם לא יגיד אם לא תגיד וכו׳ כלומר בדידיה ניחא כי
בשנואשת עונה בשאינה מגדת די להבחנת הדבר אכל אם הדבר תלוי בו
אף אם יגיד לא הועילנו עדיין היה ספק בדבר ומ״ת הראשון עיקר :

והוא עד ועד אין בה פירשת ירושל״מ דלפי זה ועד אין בה מיירי בשותה
שאין בה שום עד שומאה וכפ״ק דשוטה פי׳ שנים אין בה אכל
עד א׳ יש בה ומיירי באונסה שאינה שותה לא״ל שהנדה נמשכת לפסיים
דקדא ועד אין בה משמע אפי׳ עד א׳ אין בה כי אין דרך הדרשא לדקדק
בחתת הפירוש לענין דינא והיינו מתי דפירש אם לא יגיד אם לא תגיד
אע״פ שכתוב יגיד לשון זכר דכיון דאין זה אלא דרשא בעלמא לא קפדינן
בהכי . פתר׳ קרא בישראל לפני הר סיני משום דק״ל דפתח בנפש
וסיים בהוא עד ומוד דהוא עד יתירה הוא כדכתיבנא לעיל מפ״ לה עד״ה
השמיעת האלה שמעו ישראל לפני הדשיני וכורכת הכתוב בישראל יגידו
לעבו״ם מה שראו ושמעו לפי שאם עד ליי׳ להעיד עליו לפנ״עבו״ם שאינן
מכירין אותו אלא על ידם והשתא א״ם דפתח בנפש לפי שכל ישראל אפי׳
העתידים לבוא לעולם היו בשמותיהם שם כדאיתא בפ״ק דע״ז וא״ם
דנקט והוא עד לומר שישראל עד להקב״ה בא כאות אתה עדי וכדתפ׳ בפסוק
א״ק מה ענין לזאת והנה חטאתם הכא דמשמ׳ דמפ׳ כי אחטאתינגל
שעבדו על האלה וא״כ מה היא גזרת מאמר הכתוב כזה וי״ל שאפני
שהעדות הזה מבוקש מהם בשינלו בין העבו״ם ורוצים להתגדרם

ולטשותם וכמ״ם בשמוך אימתי וכי יאמרו אליכם דרשו אל האלוהות דמיי
בגלות כת״ם שמע אכל בעודם כמ״י לא היו ברוכים לאזהרה זו דבודי
שם מעידים על בכוד יי׳ לכן רמז לחטא הבגל כי מאז נופרו לבגל
שאלמלא זה היה חירות מן המלכיות כדלעיל ס״כ פת״ח כלות אחר שחטי

וילכו בגלות ברוכים ליזהר בזה ל
דתז אל הגלות לומר שע״י כן יגל
ממקו כות״ם בשמוך בחכניה מיש
ועזריה גם את כדם כרייתך וכו׳ ו
לחו ישאו עונם בגלות ולא יגאלו
ואת קולו שמעתו ובכלל דבר
האלה והשבועה הזאת
כאומרו אנכי יי׳ אלהיך אל קנא כו
כל העונש שיתן על המחלל כבודו
קופרסאות שטר התנאים ש
הסוחרים בקרא קומפרומיסו בלע
וכו׳ פי׳ משו׳ דלא כתב כי הדברו
אלה רק לעובדי ע״ז לא על מה שיה
מחוייבים להעיד לפני מ״ה ש
עיקר המאמר כדפי׳ ועוד שאחר ש
בגלות יש להם פתחון פה כי כו
מכרם ואינם מחוייבים על פרס

ומפרנסה והיא הולכת ומקללה עם אחר ושמעה קול אלה והשביע
הכהן את האשה בשבועת האלה . והוא עד ועד אין בה . או ראה
תעלם מעיני איש זולא מעיני הק״ב הא׳ ידע ונסתרה והיא נטמאה
אם לא יגיד ונשא עונו אם לא תגיד בשנה ונפלה ירכתי
ה רבי פנחס פתר קריה בישראל לפני הר סיני ונפש כי תחטא
וארא והנה חטאתם ושמעה קול אלה . ואת קולו שמעתו
מתוך האש א״ר יוחנן קופרסאות (קומפרמ״יסו בלעז) נתנו
ביניהם שאינו כופר בהן והם אינם כופרים בו . אמר רבי יצחק
מלך כשהוא משביע את לגיומות״יו אינו משביען אלא בסייף כלומר
שכל העובר על התנאים הללו יהא הסייף תוה עובר על צוארו כך
ויקח משה חציו יודע משה חציו של דם רבי
יהורה ב״ר אלעאי אמר הדם נחלק מאליו . רבי נתן אמר נשתנו
מראיו ונעשה חציו שחור וחציו אדום בר קפרא אמר מלאך ירד
ברמות משה והלקו אמר רבי יצחק בת קול היתה יוצאת מהר חורב

ואומרת ער

כבוד שתו כאשר בתחלה והרי גדולה תנו אמרו כיתי יחזקאל נהיה כנוי
כתפחות האדמה וכאו בטעונת מפני שיגלו מרשותו כדאיתא בתחומ
לכ״ש שכבר התנו כיניהם שבשום נד אינו כופר בהן והם אינם כופרי
בו וכמ״ם כפ׳ הנזקין וכאיכה רבתי כפ׳ פל אלה אני כוכיח נבי את
האמרת פיוס יי׳ האמירך כבר נשבענו להקב״ה שאין אנו מתיריו מו
באחר ואף הוא נשבע שאינו מתיר אותנו באומ׳ אחרת ועל כן אפי׳ בגלו
חייבים להודות לשמו והוא העדות המבוקש מהם ולפי שעדיין לא למדנ
היות אלה על תנאי זה וכאו ומשמע קול אלה כתיב להבי מייתי ר׳ ינ
שהאלה היא כתובה בענין חני הדם שברית אתה שבבוזב׳ בזה שיהי
העובר על הברית כתו שהמלך בשמשביע לעתו להזהירם שהעובר יהי
בסייף משביעים בסייף : כך ויקח משה חני הדם וכתיב התם הנ
דם הברית הרי שהשביעם בדם . ושהיכן היה יודע וכו׳ ע״ מ
לשאלה זו לכאן דלא מייתי קרא אלא מנב גרדא ועוד דמדקאמר ומשיר
משמע שנתחד שה שאלה זו מת״ם לעיל וכר׳ שמשני שמפשט הכתוב כרא
שמשה מעצמו עשה חלוק הדם הזה לתת על המזבח ועל העם אע״פ שלא
נצטוה מיי׳ וא״כ אין ראיה לת״ם שית׳ ברית בדם דונמת המ
המשביע לגיומותיו בסייף לכ״ש ומהיכן היה משה וכו׳ כלומר עכ״ל שמ
היה הדבר אז יי׳ עזר ע״י אחר שנ״ל לדעת רב החולקים שבדרך שם ה
הדבר : ומהיכן היה יודע וכו׳ ק״ מה שאלה היא זו כי קל ליות
בתדה כמשקל ועוד מאי משני כתמי דתני ר״ בקי היה משה וכו׳ כי מדלה
יועיל בקיאות ההלכות לבוין המשיעור ונס מ״ס״ נשתנו מראיו וכו׳ מ
משפיע לתירוץ השאלה שמה הועיל שינוי מראיו לחלוקה שאפי׳ יה
התחתון מראה א״ והעליון מראה א׳ איך יוכל להפרידם שלא יגעו ח
בחלק ואם כנם היו מוכדלים השחור מהאדום מה הוצרך לשנוי המראה
אפי׳ היה כלו מראה א׳ יקח חציו אחר שנגם נפרדו וכתי״ד מאליו בחל
גם מ״ם ר״ בת קול וכו׳ מאי קאמר שאם הדם כלו מעורב איך יודע ה
קול על חילוק המשיעור וי״מ שאין השאלה מנין ידע לבוין חלוקת הדם
מאחר שלא מבינו סיי׳ אמר למשה שיקח חני הדם מנין נתחדש לו דין
ולז״א שמלאך ירד והלקו או שמאליו בחלק ומזה הבין משה שרצונו יי
שעשה כן ור״ל הסיב שאין זו שאלה מעיקרא מאין נודע לו דין ודיעה ז
שהרי בקי היה הוא בדם ואם״ נלא לו הכל אע״פ שאינו מפורש בתקר
אין נזרך להזכירו ולא בהירם דפסיט שאין לשאול מאין ידע משה המנ
כי כמה מבות שאינו מתבו אע״פ שלא הודיענו תחלה סיי׳ נזהו בהן כנ
מעקה ויבמה וזולתם הרבה שידענו מאמרה כי הוא אחר ויהי ודי ערבים
בכל כיתי כאחן הוא ועוד שאין לשון האחד מורה על זה וכ״ם לנרסת בע
העקיד דנרי מבא ידע משה שהיא חני הדם גם דס״ בפי׳ החומש כתב ז
ומי חלקו מלאך בא והלקו גר שמבאות החלוק קא קשיא ליה והרמ״ם ז״ל
כתב על דברי רש״י ז״ל דאל״כ ה״ל למבת תחלה שחלקו ואח״כ שלקח חני
ע״כ ולפ״ז לא מבני קושיא מפרות החלוק בא על זה ואם נרגה לפ״ האמנ
על יסוד זה כ״ל דהא דקאמר ומהיכן היה יודע וכו׳ לאו לשון בעיא הוא אלא
לשון הודע וכבל המדרש גופי׳ קאמר מהיכן ידע וכו׳ משני מרמיו וכו׳ לדאוי
המדה וכתשקל ולשון זה אסכתא שהשאל היא המשיב וסדר דברי
בדרך שאה ותשוב מכון אתה או וכו׳ כדכתיב לעיל ס״פ״ס״ אבל מ״ש
לשב תשובת ר״ יצחק ור״ שמואל לפ״ז דמכיון דסוף סוף משה היה המחל
לעיי״ק דה״ל לחכת אחלה שהלקו ומכ״ל דבעלי מבדה זו ס״ל דת״ל לנמנ
אפי׳ כיד מדם כדאמר׳ כפ״נ דבכורו לרבנן וכן סברת שתת דתלמוד בבבלי
דוכתי דפרכי והא״ת א״ל לנמנם ולהבי ק״לה דמדבתי״ הדם ואיכ״ה
ל״ק חני הדם והשאלה משמע דחני מבומנם קאמר לה״ק איך אפש לנמ
אפי׳ כתד׳ ומשקל ומבני ר״ ק״ק היא׳ ונלת פי׳ בעודו מקבל הדם בחזרו
יתה כ״ק יהודיהו כשהגיע לחניו ואז מיד קבל השאלה בחזרק סבי ור״ ה
משני בקי היה וכו׳ פי׳ סע״ר היותו בקי שבעיני הדם ניתנה לו תמנ״ז בדר
גם פירש לבוין חנין כדי שיהי בקי בכל מה שנריך לזריקת דמים והיו
בכון המסר דבעולו ושלמי עסקי והוצרכו כ״מנגו להבדיל חני הדם הפו
בת״ וחני דם שלמי׳ בשני כדפרש״י בחומש להבי בני מהיכן ידע לחלק
שמאחר שנזכחו כלם ודמי כדמי נגעו למזרק א״ת פ״ס כמאזני כדל
מ״ת להבדיל חני דם העולה לבד וחני דם השלמי בחד

ולכה

ולוכ' לתי' שמתחל נתקבלו ט"כ כ' כ' כמזרקי דם העול' כמזרק מ"עדם השלמי'
המזרק מני' מת"כ כ' לא הוה שתיק קרא מיני' כדכתי' ויסם כמנגנו' ופוד לפה
המזבח מה כ' מנגנו' מחר שכבר בדלים זה מזה העולה והשלמים אלא היה
לוקח חני' סניהם ומשימם יחד כמנגנ' לזרקן על המזבח כי הדם הנזרק לא
היה גריף סהי' שאל' לעצמ' והשלמי'
לעצמם ולדעת רי' כמ ור"כ וכ"ק ור'
יומעל' נתקבלו תחלה כמזרק מ' ופוד
סברו בדרך כם ולדעת ר' יחק בעת
קבל' הדם שנזרקו הנשחטי' היה מחלק
הדם ע"י בת קול כדפי ולרי' לא שהל'
כחלק מאיו ר"ל שנחלק דם העולי' לכל
דם השלמים לכל ופוד לקח משה כל
אחר מב' החלקים וחלקו כמשקל ונתן
חצי כמנגנות ולר"כ כדי שיכין משה
שדם העולה לכל דם השלמים לכל
מלכל שנחלק הדם כנגם היה חצי
שחור וחצי אדום להורה שזה מין דם
ו' וזה מין שני ובנשחטות כה"ע נתרי'
הדם הזה מעם נסי' נעשו כו' ים שוא'
מתי נסים מין כאן חלה נם מ' שאין
לומר שיעותו שחורה היה נם מ' ואיזה
חצי אדום היה נם מ' שהרי אין היות'
שחורה נם דהא אמר בנתרת בריאה
שחורה כדין כשרה מ"ט אתי שחור
אדו הוא אלא שלקה ות"כ אין הנם אלא
היותה חצי שחורה וחצי אדומה
ותתרצים שבדי אלא יחסו' משה שהנשחטי' ונעשית שחור' היינו שדרך
קבל' הדם כן לו' מ' ב' כ' כסים המ' שבריאסונה נעשית כולה שחורה ושוב
נעשים חצי אדומה וחצי שחורה וקושיא זו איני יודע ותשובתה איני
מכין שהרי דרך הלשון לומר בכל נם מעשה נסים ים בדבר ופי' שזה דומה
לנסי' דעלמא וכמ"ש בם שהרואה בעניין לשה אין מזכירין מעשה נסים וכן
בשמה דזכתי ושם מפני נעשו ודאי לי' שנה קלילא הוא ותשבו ג"כ אין בה
ממש. שהם היות שחור' לא יחסב נם בדרך האדו' להיות שחור ג"כ היות
נעשית כלה שחור' מתחלה אינו נם ושם להשתנות כפתע מחדום לשחור'
ג"כ נם ג"כ העשותה מתחלה חצי שחורה יחסב נם מ' נם לפי דבריהו
יש לומר מעם נסים היו כאן הא' אדו' אלא אחין גור' לזה כדכתי' ' נשתנו מהאי ק'
כיון דלא נשתנו אלא חלק שחור נשתנו כמה מהרמהו מבני ליה לא נשתנו מרמיו
ור"ל שפי' נשתנו מרמיו שהיו מסונות ומחולפות זו מזו והיינו דמה שנעשה
הינו שחור ונשאר חצי אדום ' רבי אחן אמר נשתנו מרמיו ק"ק מאי
לייק מר למילתיה ומר למילתיה דמר לא אמר כמר ופב"ל דר' יהודה דייק
מדלא הוזכר אחלה שחלקו ושוב שלקח חצי כדיוק הר"מ דלעיל ולהכי
מסמע שחלק מאיו ולא עשה משה רק לקיחתו וזריקתו ור"ל דייק מדכתי'
הדם כמ' דהוה שני לייכתוב חצי הדם ויסס בחנגות וחצי זרק אלא דרמז
מה מין דם מסונה כמרמיו וכ"ק מפ' ויקח משה חצי הדם המלאך הדומ'
למשה אלפ' ז' נוכר המחלק כמקרא ור' יצחק מפ' ויקח משה לשון לעוד כמו
מקו' תוסרי זקח אחרי ואסם לתודו מסיבי היה לעול ולכן אמר שמכת קול
מלא מהר חורב למד ומה אלא אמר מי' אמרה לו כפי' כדרך כל נבואותיו
לא מינו בשום מקום שמשה למוד משה כאמר זה אלא מי' דבר לו אמר
לפי' ומ"ש הכא דאליה בלקיחתו אלא אלא היה זה דרך נבואה רק כת קול
ומסמע קאמר מסברא לכיון שהי' בקי בהלכות רמוי שנתן לו אמת
ודיעה זו כדפי' ' וע"רה יתכן לומ' שהבוונה במעשה דמים לו להורות על
המסמות המדם בכח נפשו כמה"ן בתוכן ישלים אותה המעלותיה
הרמוזות להשנת הטמרות וב"כ בתוכן תתקיים בנוף האדם כל יתי חלדו
כמ"ש יבקש הפריסות והסגזר מדרכי העולם לנמרי ויחסר לחטאת מפ"י כן
ודרוש אסיתה אלא בעונתה וכמ"ש נבי מאסר חטאת על הנפש וכבמה
בדוכתי ולפי שהדם רמז לנפש כי הדם הוא הנפש חלק אותו חצי למזבח
ומחצי על העם רמז שיחתם בה חלק כחלק חצי אל כל המעלות והדבקות
ש' הוא הנזרק על המזבח וחצי לשמוש דרכי האדם ודומה למה שאמרו
ריש סוב חלקוהו חצי לי' וחצי לכם וידוע שהתבוקש בכל הדברים הוא
מעשה כמ"ש החכם המעלה הוא קנין עומד בחצב וכמ"ש הרב כמשנת
אמרו שיש דרך ישרה שיכור לו האדם ולכן דקדק לחנות הדם כמנהגים כי
ולדעתו להתיחר חל הנקודה המחנעית בכל המדות ולהתרחק מהקצוות
ביתרון והחסרון פחיות ולז"ה אל תט ימין ושמאל להורות שיש לכוין
הנקודה המחנעית כמ"ש בה"ע כש"ע ובפס"ד בפתיל התכלת ועל כן שאו
ויכן היה יוקר חצי הדם והיה שאלה חזקה שמניחות המיצוע המבומנים
מאד כי מי יוכל לכוין אין שלא יטה לא מסקנות וכמ"ש החכם בפ"ה
מ"ב אמר הטוביים הם על דרך מ' והרעים על דרכים רבים מ"כ המעלה
קנין נבחר עומד בחצב אסר הוא מבלבו מבואר בשכל ובאחר יבחר
בחכם ע"כ וכ"ש שהחיוי הוא מתחלף תמיד בפי אדם זמן ומקו' כמ"ש שם
ביאו בה"ע בפ"כ ובפע"ה ובעל העיקרים כמ"ש פ"ח שריך לבחר אחין
בהשערה אחנוסית להנבל פרטי הפעולו' שנריך שיופעלו בכל מעלה
מעל ולכן מרסטי' כמ' המדות יזכור תמיד בכל המעלות מרחוי שיופעלו
מרחוי ובעת הרחוי ובמקום הרחוי ולא יבחר מיזהו בעת
ולא המקום ולכן בחנה תמיד מדבר בחעלת דרך
אלא שיחבר בדרגת הטה שהיה מדה אחנעית בין התעבוג בחאכל ובשתי'

ולוכ' לתי' שמתחל נתקבלו ט"כ כ' כ' כמזרקי דם העול' כמזרק מ"עדם השלמי'
המזרק מני' מת"כ כ' לא הוה שתיק קרא מיני' כדכתי' ויסם כמנגנו' ופוד לפה
המזבח מה כ' מנגנו' מחר שכבר בדלים זה מזה העולה והשלמים אלא היה
לוקח חני' סניהם ומשימם יחד כמנגנ' לזרקן על המזבח כי הדם הנזרק לא
היה גריף סהי' שאל' לעצמ' והשלמי'
לעצמם ולדעת רי' כמ ור"כ וכ"ק ור'
יומעל' נתקבלו תחלה כמזרק מ' ופוד
סברו בדרך כם ולדעת ר' יחק בעת
קבל' הדם שנזרקו הנשחטי' היה מחלק
הדם ע"י בת קול כדפי ולרי' לא שהל'
כחלק מאיו ר"ל שנחלק דם העולי' לכל
דם השלמים לכל ופוד לקח משה כל
אחר מב' החלקים וחלקו כמשקל ונתן
חצי כמנגנות ולר"כ כדי שיכין משה
שדם העולה לכל דם השלמים לכל
מלכל שנחלק הדם כנגם היה חצי
שחור וחצי אדום להורה שזה מין דם
ו' וזה מין שני ובנשחטות כה"ע נתרי'
הדם הזה מעם נסי' נעשו כו' ים שוא'
מתי נסים מין כאן חלה נם מ' שאין
לומר שיעותו שחורה היה נם מ' והיות
חצי אדום היה נם מ' שהרי אין היות'
שחורה נם דהא אמר בנתרת בריאה
שחורה כדין כשרה מ"ט אתי שחור
אדו הוא אלא שלקה ות"כ אין הנם אלא
היותה חצי שחורה וחצי אדומה
ותתרצים שבדי אלא יחסו' משה שהנשחטי' ונעשית שחור' היינו שדרך
קבל' הדם כן לו' מ' ב' כ' כסים המ' שבריאסונה נעשית כולה שחורה ושוב
נעשים חצי אדומה וחצי שחורה וקושיא זו איני יודע ותשובתה איני
מכין שהרי דרך הלשון לומר בכל נם מעשה נסים ים בדבר ופי' שזה דומה
לנסי' דעלמא וכמ"ש בם שהרואה בעניין לשה אין מזכירין מעשה נסים וכן
בשמה דזכתי ושם מפני נעשו ודאי לי' שנה קלילא הוא ותשבו ג"כ אין בה
ממש. שהם היות שחור' לא יחסב נם בדרך האדו' להיות שחור ג"כ היות
נעשית כלה שחור' מתחלה אינו נם ושם להשתנות כפתע מחדום לשחור'
ג"כ נם ג"כ העשותה מתחלה חצי שחורה יחסב נם מ' נם לפי דבריהו
יש לומר מעם נסים היו כאן הא' אדו' אלא אחין גור' לזה כדכתי' ' נשתנו מהאי ק'
כיון דלא נשתנו אלא חלק שחור נשתנו כמה מהרמהו מבני ליה לא נשתנו מרמיו
ור"ל שפי' נשתנו מרמיו שהיו מסונות ומחולפות זו מזו והיינו דמה שנעשה
הינו שחור ונשאר חצי אדום ' רבי אחן אמר נשתנו מרמיו ק"ק מאי
לייק מר למילתיה ומר למילתיה דמר לא אמר כמר ופב"ל דר' יהודה דייק
מדלא הוזכר אחלה שחלקו ושוב שלקח חצי כדיוק הר"מ דלעיל ולהכי
מסמע שחלק מאיו ולא עשה משה רק לקיחתו וזריקתו ור"ל דייק מדכתי'
הדם כמ' דהוה שני לייכתוב חצי הדם ויסס בחנגות וחצי זרק אלא דרמז
מה מין דם מסונה כמרמיו וכ"ק מפ' ויקח משה חצי הדם המלאך הדומ'
למשה אלפ' ז' נוכר המחלק כמקרא ור' יצחק מפ' ויקח משה לשון לעוד כמו
מקו' תוסרי זקח אחרי ואסם לתודו מסיבי היה לעול ולכן אמר שמכת קול
מלא מהר חורב למד ומה אלא אמר מי' אמרה לו כפי' כדרך כל נבואותיו
לא מינו בשום מקום שמשה למוד משה כאמר זה אלא מי' דבר לו אמר
לפי' ומ"ש הכא דאליה בלקיחתו אלא אלא היה זה דרך נבואה רק כת קול
ומסמע קאמר מסברא לכיון שהי' בקי בהלכות רמוי שנתן לו אמת
ודיעה זו כדפי' ' וע"רה יתכן לומ' שהבוונה במעשה דמים לו להורות על
המסמות המדם בכח נפשו כמה"ן בתוכן ישלים אותה המעלותיה
הרמוזות להשנת הטמרות וב"כ בתוכן תתקיים בנוף האדם כל יתי חלדו
כמ"ש יבקש הפריסות והסגזר מדרכי העולם לנמרי ויחסר לחטאת מפ"י כן
ודרוש אסיתה אלא בעונתה וכמ"ש נבי מאסר חטאת על הנפש וכבמה
בדוכתי ולפי שהדם רמז לנפש כי הדם הוא הנפש חלק אותו חצי למזבח
ומחצי על העם רמז שיחתם בה חלק כחלק חצי אל כל המעלות והדבקות
ש' הוא הנזרק על המזבח וחצי לשמוש דרכי האדם ודומה למה שאמרו
ריש סוב חלקוהו חצי לי' וחצי לכם וידוע שהתבוקש בכל הדברים הוא
מעשה כמ"ש החכם המעלה הוא קנין עומד בחצב וכמ"ש הרב כמשנת
אמרו שיש דרך ישרה שיכור לו האדם ולכן דקדק לחנות הדם כמנהגים כי
ולדעתו להתיחר חל הנקודה המחנעית בכל המדות ולהתרחק מהקצוות
ביתרון והחסרון פחיות ולז"ה אל תט ימין ושמאל להורות שיש לכוין
הנקודה המחנעית כמ"ש בה"ע כש"ע ובפס"ד בפתיל התכלת ועל כן שאו
ויכן היה יוקר חצי הדם והיה שאלה חזקה שמניחות המיצוע המבומנים
מאד כי מי יוכל לכוין אין שלא יטה לא מסקנות וכמ"ש החכם בפ"ה
מ"ב אמר הטוביים הם על דרך מ' והרעים על דרכים רבים מ"כ המעלה
קנין נבחר עומד בחצב אסר הוא מבלבו מבואר בשכל ובאחר יבחר
בחכם ע"כ וכ"ש שהחיוי הוא מתחלף תמיד בפי אדם זמן ומקו' כמ"ש שם
ביאו בה"ע בפ"כ ובפע"ה ובעל העיקרים כמ"ש פ"ח שריך לבחר אחין
בהשערה אחנוסית להנבל פרטי הפעולו' שנריך שיופעלו בכל מעלה
מעל ולכן מרסטי' כמ' המדות יזכור תמיד בכל המעלות מרחוי שיופעלו
מרחוי ובעת הרחוי ובמקום הרחוי ולא יבחר מיזהו בעת
ולא המקום ולכן בחנה תמיד מדבר בחעלת דרך
אלא שיחבר בדרגת הטה שהיה מדה אחנעית בין התעבוג בחאכל ובשתי'

והמשגל ובשאר התענוג וכין הפרישות יותר מדאי ובו' ועל כן היה כדי
יותר נכון לאחוז בכנפות המעלו' אף שילא מבשוי מיבקים דרך האמצעי
אמת תט אזורו אל דרך הפחיות ובעבת התנה בענין התענוג מאד מאד
הוא שפל רוח ולא לבקש הנקול' האמצעית דהיינו חצי הדם ועל זה הביאו
מה שכי' שמ' שהיב דוש' לת"ם הטבעי'
בענין הקות הדם וכמה דברים
שהטבע חכם ודוחה הרע וכן הנפש
חכמה ולא תעשה לאחוז בכנד הפחיתו'
כי מטבע להבדיל בין הנאה והתנוג'
ולכן יש לבקש המיצוע המדוקל' ואין יחזק'ין
פחד מהטעות בקנה הפחיתות בכלי דברים
דעת והכ' הביב שתקון זה בהיפיר' בט'
האדם בכל מעשיו אל האמצעית במדה'
העליון שבתכליות דהיינו לשם שמים ויקר'ו
וכבן אין לחוש מה יצא מהשווי הוסב ו
שהבוונה הוא אחת תשים העקוב למיסור
וכמ"ש בה"ע בספרים הנו' בתריכות מיכה כ
ועז"ל נשתנו מדאין ונעשה חצי ויקר'ו
אחור וכו' כי המרחה אסר ירחה
הדוחה בענינים אלו הוא שהחלק
המרוחק חסך משחור תמדו כי רע שם
ומרו והחלק המבוקש הוא נא ואדום
מאיר אל עבר פניו וכאשר יסיס יחזק'ין
תכליתו להשגת האורה הוא שאיא
בתכלית העליון הדבקה הדבקים
ביי' הנה פונה למעלה בכל עניניו
ולא יחטיא: והנ' הביב כי מדע"ה אסר הוא כאחד מהמלאכים לא יקשה
בעניניו כיון היוסר כחוט הבערה שהדרגתו מכל נבואתו ודבקותו
בעליונים למעלה מכל האדם וע"כ אמר מלאך ירד בדמות משה וחלקו
כי להדמותו למלאכי עליון ירד מלאך אבלו בדמותו כי כמוהו כמלאך'
והד' הביב בדרך שכתב בעל העיקרים בפ' הנזכר שאין מטבע האדם
לעמוד על זה מעצמו אלא בהשגת אלהית הנתונה לנו בדת האלהית
שהיא תנביל כל הפעולות בעת הרחוי ובמקום הרחוי בענין האכילה
והשתיה והמשגל והאכזריות והרחמנות כמו שביאר שם נם בעל
העקידה בשער ע"ז כתב שבענין התכלת נרמז שיותר מת"ם החכם
בהנבלת המיצוע יש לדעת שההנבלה האלהית בכל המעשים היא
שעליה נשען ולא כאמר ירחה האדם בשבלו ועל זה אמר בקול אלהי
יונאת מהר חורב וכו' ירחה שהנבלה והמיצוע אסר עשה משה
ליסראל לא היה למרחה עיני הבחינה כי אם אשר יאמר הנה מפי
עליון יבא כאשר כתוב בתורה הנתונה מהר חורב ' והד' הביב
שאפילו בדרכי התדות הנתונות אסר לא כתוב בספר התורה יש בכח
ההשגה השכלית על ידי ההרגל וטוב העיון לכוין חוט השערה
בברירת הנאות ולא יחטיא וז"ל בקי היה משה וכו' כי בגילוף ההרגל
והוא הבקיאות ובגילוף העיון והוא ענין ההלכות בכר יכוין לא
להנבלת חלוקת הדם והיא ההנהגה הטבעית הנזכר:
בדמות משה מה שהיה בדמות משה כרחה מפני שמעשה זה לפיכי
כל העם שמקבלו זרק על המזבח ומקבלו נתן על העם
ואין כל העם כדאים לרחות מלאך מתם לכן היה בדמות משה שיחשבו
העם כי זהו משה האיש והר"ם ן' הלקבין ז"ל אמר שזה היה כדי
שידעו שזה למעלת משה ולא מפני שאין משה כדאי לחלקו ודיני עדיפא
לא זה גדול מזה ולז"ל בחנות אסר שהיו שניהם כאלו הן אחד מתם
ומה שהזכירו זה בכאן מפני שזה מעניין מה שנזכר הדם כי מ"ל
לנמנם לעשות ב' חנות שוות מתם אלא שהיה נם בדבר וכן היה ענין
הדם נחלק בנמנוס מתם כדרך נם בדלעיל:
מה נעשה בחלקך אין לפרש בדש העולה קדי חלקו ודם השלמים
שנחלקים לבעלים קדי חלקם שהרי בחנות היה חצי דם עולה
וחצי שלמים כדפירש' וכן היה האמר מזרק על המזבח אלא לפי שחצי
הדמים ניתן בחנות וחצי נתקבל במזרקים קודם שזרקו על המזבח
כדרכו להתקבל תחלה במזרקים וכדפירש הרמב"ן הכיר משה מ"ט
החלוק הזה להיות המתקבל במזרקים לחלקו והמוסם בחנות לחלק
העם ומשם שהיה הוא ענמו המחלק הדם לדעת ר' ישמעאל מבל מקום
לא ידע עדיין מה יעשה בחלקים אלה רק עשה לפי תומו דבר אי
שאמר לחלק הדם לחצאין מ"ק מנא להו שמשה שאל מה יעשה ולא ידע
מתחלה כדת מה לעשות כמ"ש מפשטיה דקרא דכתיב ויקח משה חצי
הדם וכו' וחצי הדם זרק וכו' נראה שמתחלה בשחלקה זרק החצי על
המזבח וקרא ספר הכדית בחוזי העם והזה עליהם חצי הדם מבלי
שנחלק בנבורה בין חלוק הדם וכין זריקתו ועוד קשה כמ"ש שחלקו
יזרוק על העם וחלקם יזרוק על המזבח שנמנא אם כן הפך מחשבת
משה דשל חנות היה לחלקם והשאר לחלקו ואתה מוחלפת הבטה
ועוד קשה דמדכתיב ויקח חצי הדם ויסס בחנות וחצי הדם זרק על
המזבח משמע שהם שלא שם בחנות הוא זורק על המזבח ואפילו
נחלוק דבכי קאמר וחצי הדם הזה זרק על המזבח קשה מה שכתב
אחר כך ויקח משה את הדם ויזרוק על העם דאי לא קאי אדם החנות
ושאר הדם לא נזכר בתקדא אם כן היכי קאמר שהם את הדם כאלו
נזכר לבר נם ק"ק מה טעם להזכיר זה בכאן וז"ל דמשים דבל ענין
זה מייתי רחים לת"ם שיי' כרת ברית עולם על ידי הדם בתלך המשביע
לגיונותיו בסייף ולא בדמשמע

לבאורה

לבחורה שמשה מעלמו עשה כן ולזה הכיא רמיה מודיעת חלי הדם כדכתי'
לעיל מפיים נמי הסתם סמנין הזריקה והזאה לא עשחם משה מדעתו
כדתסמוך לבחורה אלא מ"ש י' שמר לו מתחלה כשכוהו לחלק הדם מה
יעשה בחלקים האלה ומחז כוהו י' בעצות כך ולייק לה מדכתיב הנה דם

הברית אשר כרת י' עמכם כרמה
מכל ליחות י' הוא עושה וה"ה זריקת
חכיו על המזבח ולמ"ם הי כי קאמר
דכיא ג הקיך שברת משה ירמה שהגרשה
זכרי' ט מסוכשת וה"ג מה בשמה בחלקך מ"ל
זרוק על המזבח ונגי חלקם נרשינן
זרוק על הדם וכן נר' מנשמה' הילקו'
תלי' מם הוא נשבע לה כלומר שקופרמשמו'
שעי' מנ שנתנו כיכים' שמין כופרי' זה כזה
דגרי' ד כדלעיל מגינו שהיו כשכוטה שנשכטו
ויקר' ה זה לזה והשתה מ"ם לפרושי בהכי
ישעי' מ ומשמע קול אל כ' לעני' ומיתמנו גלוכי'
לקמן להכיה רמי' לדבר מענין הדם הכ"ל ז
פט"ו והשביע הכהן את המשה בפ' שכועת
פ"ק העדות נבי ושמעה קול אל מייתי הא
דמגילה דתניא אלה אין אלא לשון שבועה
עמוס ז וכה"מ והשביע הכהן את המשה
בשבועת האלה ופריך אלה אתם שבוע'
האלה כתיב ומשני ה"ק אלה אין אלא
בשבועה וכה"מ והשביע וכו' ופרש"י
אתם שבועת האלה כתיב שבועה שהיא כללה לא
משתמע מהכא י אמר להם אף אני וכו' כלומר השתא מ"ם דק' הכי
דלא ילרק לומר אף אלא אם הם עשו לו כדבר הזה אלא דקאי אל הפרכם
את כרתי וקאמר גם הוא יפר בריתו מעמהו בשום גד כאות ואף גם בהיותם וכו'
לכ"מ ר' פנחס כתיב והמה כאדם וכו' דהיינו שהם חוטאים כדרכם ויי'
מרחם כדרכו כדפי' לעיל זמ"כ מ"ם שגם הוא יפר בריתו היינו כפי הרחוי
אליו שיוביחם שירחם כאלו מפר בריתו אכל לעולם בריתו קיים ולהכי
נמי מייתי דר' אהבה דקאמר אחין בהתוכחות מתקיימות בפסוטן אלא דרך
פשר אמ"ג אף שרמז שיפר בריתו לא יתקיים זה לגמרי
ויספתי לישרם הזכירה' זו משום דכתב כיה שבע כתוכחתיכם שאם
ח"ו היה עושה כך לא היה מקומה בן עשה ח"ו וקרא
בתחיה קאמר וכי עשה יי' אשר זמם לא אלא בנע מתרתו מ"ק בשלמה מי
הוה כתיב אשר אמר ניחא שדרכו ית' לגמור רע ולרחם אח"כ שע"ת כן
הוא גחר שיעזבו וירחמם אכל כיון דכתיב אשר זמם שחשב לעשות כן איך
יתכן שחזר בו מתחשבתו כי לא אדם הוא להנחם ומשמ מחשבה זו ע"ד
ההשחלה ע"ם רז"ל בכמה דוכתי בתחלה עלה בתחשבה וכו' : בזע
פורפירא קרע לבושו כדרך שהאכל עושה כדאמר בדים איכה רבתי ופי'
עשה יי' אשר זמם לפ"ז לא קאי לשם שבתוב בתורה כי לא עשה כך ח"ו אלא
ר"ל מה שחשב להביא מהרעה על ירושלים בזמן הבוא ופכ"ז התאכל
עליהם כי לא עבה מלבו : בזע פורפירא היינו אדרת או לבוש כפורפיר'
דלעיל פ"פ ס"ח וס"ג פ"ח פ"ע מה שענין אחרתו לפורפירא וכרמה שהיא
שפת הבגד כמו חלוק שאין לו אחרת ולפי סדרך הקריאה כשפת הבגד
קאת' על קריאת הלבוש בנע אחרתו לא שפי' אחרתו פורפיר אכל מהעדרך
בר דפורפירא היינו בגד אחרנתן שמחפין בו החפוכי' התפר שבבגד והיינו
חלוק שאין לו אחרת : מייתי לה להא דאמר לעיל שמעה קול אלה
בסיני בתלך המסכיע בסייף דלהכי כתיב חרב נוקמת נקם ברית וכמ"ם
הרת' בעמכם שזאת הברית ברוקה בסיני הכתוכה בפ' אלה המשפטים
רוש שקבלו על נפשם ואחרו נעשה ונשמע אז נכרתה הברית ואמר להם
כל הברשה הזאת : ונקם שאינו בברית דמדכתיב נוקמת נקם מרבי'
בקקה שאינם בברית ר"ל אלא בתפרש' בחלות הברית והיינו שיהוי עינים
דגרקיה שהם כמיתה ות"ת בחה לנקום על עון הברית ולהכי מייתי
מדכתיב בה וכריתי אשר הפר ואע"ג דכתיב יכבה יי' בעורון היינו ע"י
חזלי לא נקור עינים שהוא כער גדול : שנשבע לכ"נ מפשט הכתובי'
ברמה שהשבועה היתה אלא יתרוך בו ומרד בו כשלחו לתגרים מלאכים
להעזר עם פרעה מדכתיב ויבא אותו בחלה וכו' להיות אתלכה וכו'
ויתרך בו לשלוח מלאכיו מצרים אכל בגדרים פ' ר"א ובאיכה רבתי בפ'
ישבו לאחרן אחרו שראהו תולם מתרגנת חי ואוכל והשביעו אלה יגלהו
ונשאל על שבועתו וגלהו : זה בריתי אל הר סיני לאו לאחיתר שהיה
עובר עבירות ח"ו אשרי אחרו בפ' חלק שבקש הכ"ה להפוך העולם ונשתכל
בגרקיה ונתקררה דעתו ופי' ויעש הרע בעיני יי' דכתיב ביה שהיה בידו
לתחות ולא מיחה וכעורין אלא מיחה נמי לא יגדק לומר הפר ברית אלא
היינו אתה אלא אמר ר' [illegible] ופש"ג דנשאל עליה ובדיעבד שרי לדעת
קנת מ"ת הוה חלול יי' בדבר אל"ק מי הזקיקו לפ' בריתי אל הר סיני ולא
בריתו אל נבוכד נצר כדכתיב אשרי בזה את אלתו ואשר הפר את בריתו
דאי משום דכתיב הכא בריתי הא כתיב נמי אלתי אע"ג דעל שבועת ל"ב
מיירי והיינו טעמא מפני שחטא בזה נ"כ ליי' שהיה נראה כאלו בבר על
שבועות שמו ואיכא חלול יי' יי"ל דבאלתי ניחא לות' הכי מפני שהשבועה
בשמו ית' והכבוד פעמים יורה על הפעול אכל בריתי אין טעם לתלותו
בהק"בה או מיירי בברית בכוכב נצר : ושאר כל הנוף לא לקה בתמיה
וק"מאי ק"ו דאורחיה דקרא לאתלי הכאת שעוכם ברשם כמו דמו ברשעו
גמולכם ברשעיכם יעוב עתלו ברשעו הא דרך ברשע דרכם ברשעם

נתתי וכאלה רבים ופחת היכא דאיכא למדרש דרשינן :
מותו הדם שבשיבי שע"י כרת עם ישראל ברית שמינם בזפרי
נזכרתי
וזה בזה בדלעיל וע"י שהם מותרים בריתם כמ"ם לאלהך
מיתנא פלחין נזכר יי' ברותם להבינים ואע"ג דלהבנן כל ישראל יפרש
לנגלם זולת תנניה מישאל ועזר
כדאיתא בחזית בפ' אחת קומתך
מקום מכיון דלא עבו אלא לפ
כדאמר התם עמה זכות תנ
מישאל ועזריה בנגר כולם
אין כאן עוד סופכי דמים
דפי' אלתי אסיריך
הייינו שבינולו מהגלות שהיו אסור
בו וזכו לכית שני ולפי שיקשה
מאי אין מים כו שלגלות הפוס
נתפל למים כאומרו אזי
שבפוכו ולכן הוצרך לומר ברמה
יהיו עוד סופכי דמים כאים
או ראה אתה הראת לדעת
ספירום מורחם מו
כין רחה בין ידע והכוונה
שיעידו על ככודיי' כין מתה
בעינוכם את כבודו ואת גדלו כ
ועלזה הכיא אתה הראת לדעת
דכתיב נבי השמע עם קול אלה
וכו' ובתרייה מן השמים השמיעך את קולו וכין מתה שידעו מהנסי' שם
להם כיציאת מצרים וירושת ארץ העמים שעל זה אמר וידעת היום
דכתיב נבי ויוניאך בפניו בכחו הגדול להורים גוים וכו' ולהכי
תייתי הכא לאו דנמי מהראת לדעת שהיציאה שביא היא מגד הרא
ואמן בעינן יציאה זולת ראיית עין :
אומתי וכי יאמרו אליכם וכו' שעלות זה איכו פיסראל אלא מגד
לפי שבכו"ם רוצים להטעותם שיטמעו בהם בדכתיב לא
ולהכי מייתי ראיה מהאי קרא דמיירי בעכו"ם שהיו מוריש כן ליש
כשהולכים בגלות בדאפרים :
אמר ר' שמעון וכו' משום דבעי לאתויי מהכא שעכו"ם מבקש
להטעות את ישראל בגלות ולזה כריכים להשיבם תשובה בב
כדפי' ולפי' משמעות הכתוב לא מוכח דמיירי בעכו"ם ולא ב
הגלות שהרי כאמר בכבוחת יעשיה נבי הבטחת ירושלים משבחה
ולא לשמוע לשבבה ושייעתו המבקשים להתקשר עמו בה"ם שם ויש
מלכת בדרך העם הזה לאחר לא תאמרון קשר וכו' ועד ואכתי לייי ה
אכני והילדים וכו' ולפ"ז יהיה אומרו וכי יאמרו אליכם וכו' על שם
ושייעתו בפירושם מבערים הע"ח שידרשו אל האוכות והע"ח כראמרו
שהשבו המלוכה לשבחריב תהיה תשובתם עליהם שראוי לשמור הר
התורה ויורו היודעים שברם האומר לדרוש אל האוכות אין לו ש
כדפר"ש לפי הפשט או שמדבר על רשעי דורו שהיו מבקשים לדר
העתידות ע"י האוכות והידעוניים כדפי' ר"י להכי מייתי הכא הא ר
שימון שלפ"ז מיירי בדבר עכו"ם ליסראל בגלות בדפרים' שביאה אוי
בארי לגלות עשרת השבטים בשהגלה שנחריב לראוכני ולגדי והגל
עמהם כמ"ם בארי בנו אחר שגלה תגלת פלאסר מלך אשור הוא נ
לראוכני וכי יאמרו אליכם העכו"ם דרשו אל האוכות וכו' הלא עם
אלהיהו ידרוש זאת תהיה תשובתם הלא עם אמרו לו אלה
באלהיהו אל אלהיו ידרוש מתה תאמרו לנו להיות כמותכם לדר
גרכי החיים מן המתים לתורה ולתעודה מסודר למעלה שימנו ס
נדרוש אל המתים לתורה ולתעודה בעד החיים להורות לנו מה נעשה
לא כתנכה אלא שני פסוקים קאמר בלשון שלילה שמאמרו זה לדר
שאפילו הנבואה היא בהשקל שהרי זה לא כתנכה אלא
פסוקים ובדלקמן פ' ט"ו :
ואלו הם נבי וכי יאמרו אליכם הכי נמירי לה ואכל מקום כריך ט
לכתיבתו ביטעיה בחותו מקום כי אין רחוי שיהיו הדבר
מורחים שם אלא בענין גם כריך לדעת מ"ם אחר הפסוקים אלו ו
בה נקשה ורעב וכו' מה קשר לשם עם נבואת יעשיה הכ"ל כיון דו
יאמרו אליכם הייגו מדברי יעשיה וכ"ל שלפי שאמר ויסרתי אל
בדרך העם הזה דהיינו שבבה ושייעתו שהיו מטיתים את ישראל שידבר
בשגחריב וידרשו לטעותם כתוהם הזכיר כאן נבואת אחרי לעשר
הפבטים לומר שאותה התשובה שנזכרה שם שיעשו לאחבי אשור דהיינו
לתורה ולתעודה וכו' כנראה לחזקיה ושייעתו שיעשו בבשיו לשבר
ושייעתו ות"ם ועבר בה נקשה ורעב מוסב למלה שאמר ויסרתי אל
בדרך העם הזה שהעובר בדרך זה שעוזבים את יי' להתקשר בחלבי
ורים יהיה נקשה ורעב ובדרך שפרש"י אז אחר על חיל שנחר
שיעבור בארץ יהודה שיהיה נקשה ורעב בפירוש הרא"ש
רבי יוחנן וכו' לפי שיקשה לבחורה מ"ם מנבואת אחרי כי
מגיטו שנקרא נביא בשום מקום הכיא דברי ר' יוחנן ד
שנתפרש שמו שם שבו הנביא הוא נביא דלפי זה ולאי בחרי הו
מאחר שנזכר הושע שם אביו וכ"ם לדבנן דכל נביא הנזכר בתקר
הוא נביא בן נביא אע"פ שלא נתפרש שם אביו :
נביא וכן נביא ואם שלא נכתבה נבואתם מפני שלא הוצרכו
לדורות ובדאיתא בפרק קמא דמגילה

הרבה

מה זה נביא והוא אומר לא נביא אנכי אף אביו היה נביא והוא אומר לא בן נביא אנכי . כתוב אחר אומר ישעיה בן אמוץ הנביא וכתוב אחר אומר ישעיה הנביא בן אמוץ שהיה נביא בן נביא

°הלא עם ל אלהיו ידרוש כל אומה ולשון תסגור לאלהיה המצפצפים אלין כמציצין . והמחגין או רמנהמין . הלא עם ל אלהיו ידרוש כל אומה ולשון תזכור לאלהיה בער החיים אל המתים . אמר ר' לוי משל לאחד שאיבד את בנו והלך לתובעו בין הקברות פיקח אחד שראה אותו אמר לו בנך שאבדת חי או מת אמר לו חי אמר לו שוב שבעולם הדרכן של מתים להיות נתבעין אצל חיים שמא חיים אצל מתים° בכל מקום חיים עושים צרכי מתים שמא המתים עושים צרכי חיים כך אלהינו חי וקיים לעולם שנאמ' וה' אלהים° אמת מהו אמת א"ר אבין שהוא אלהים חיים ומלך עולם אבל אלהי העצבים מתים הן שנא' פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו אונים להם ולא ישמעו . מתים הן ואנו מניחין חיי העולמים ומשתחוים למתים: לתורה ולתעודה . התורה מעירה בנו אם לא יאמרו כדבר הזה אשר אין לו שחר רבי יוחנן ור' שמעון בן לקיש ר' יוחנן אומר אמר הק'בה לישראל בני° אמרו לאומות העולם אשר אין לו שחר ברבר הזה אינו מוריה לכם אורח א"ר שמעון בן לקיש אמר הב"ה לישראל אמרו להן לאומות העולם אשר אין לו שחר אם לעצמו אינו מוריה כיצר יזריח

עם ל אלהיו ידרוש וזה הפי' דתקנו המדרש דל"ם אל אלהיהם ידרוש מובעי ליה שהרי הם רבים ועוד דכעד החיים הוא תשובת ישראל להם כדלקמן ועם אל אלהיו ידרוש דבק עם בער החיים וא"כ המצפצפים אם חוזר לאמנים שהם מדברים לא נזכר מהו דכורש ומ"ם ר"י שדכורש היינו דרשו אל המוכות . והוא מפורש כאלו כתוב כי יאמרו אליכם המצפצפים והמהגים דרשו אל המוכות כו' אינו נכון מאחר שהזכיר אמיר"ל לאמוך עמוס ו הדבור לם ולכן הכרח לפ' המצפצפים על המוכות שדומים לעופות כדפי' ; כל אומה מזכור כו' הוא הדבר שמ' מחלה כל אומה תשבור שהדרים' היא לבקש ולאחר פנים ע"י שנידה תכחות' ועבודה ומוכירים בקשת ברכיהם אם פ' תשא שמחלה לא הם רק להזכיר כלל הפי' ירמי' כ' מפוס פירושא המצפצפי' כדפי' והמפ' מפיים פירושא דהיינו תשובת ישראל לעבו"ם פים להלעיג עליהם אוך כל תלי קיר אומה הדורשת לאלהיה נתנלו מבקשת ברבי החיים מהמתים . ובתכחומא פ' אמור מסמע שפי' הלא עם ל אלהיו ידרוש ברמוי לישראל לדרוש לאלהיו ולא לזולתו כי איך יביחו חיי העולם וידרשו ל המתים וא"כ בר' דה"כ ה"ק הלא כל אומה דאוי שתזכור אלהיה ואיך תנו אלהינו חי וקיים בביחנו ונדרוש אל המתים . משל לא כו' י"ל מה כורך לאמל ועוד אכדה מתן דבר אמת בנמשל לא הי"ל רק מבל לאחליף חי בעת ועוד בחלי דמסיים דרכן של מתים להיות נתבעים אצל מתים כי היא מעין המשל ; אבל מ"ם עוד חיים עושים צרכי מתים היינו מענין המשל וי"ל שמבני מדרשת הע"ת לב' ענינים הא' לעבדם ולהכנע להם אלהים והב' להתחנן להם ולבקש מבקשים אלוהיהם וב' הענינים יסבול מאמר בעד החיים אל המתים שמפסר לפרש ידרוש במקום האלהים החיים אל המתים להיותם לו לאלוה ומפסר לפרש ידרוש בעד צרכי החיים אל המתים שיפיקו לו ברכיהם להבי בעי לפרש בתרוייהו דשקולים הם בכנגד האחד אמר מבל לאחד שמבד כו' וזה שכל עובד ע"ז כוונתו לעבוד אלהי עולם שהוא אלקים חיים אלא שעושה מדרך הסכל שחושב שהאלוה הוא אותו הכסף אוהבר שהוא עובד אלין וכמ"ה ולא יחסר כבודך בגלל עובדי בלעדיך כי כוונת כלם להגיד עדיך אבל הם בעורים מנתת פניהם דרך המלך ותעי מן הדרך כו' ולז"ל מזה דומה למי שאבד את אחי ומבקש אותו אבל המתים שכן אלו מבקשים אלהי עולם ומבקשים מגיאותיו כין הע"ז מי הוא זה שהם הולכים וחוקרים מי מהם הגדול ארמוי לעבוד וזה אומר שהוא ע"ז בלוני וזה אומר שהוא פלוני . ולפי מה שכתבתי אתכחומא דבלפי ישראל אמר דקאמר ניחא טפי דקאמר אם יניחו אלקים חיים וידרשו בטובת העבו"ם ויהיו אמי שמבקש אחי בין המתים וכנגד העבון הכ' אמר בכל מקום חיים עושים צרכי מתים כו' ;

מהו אמת שאלה זו היא על היות אותנו ית' אמת מאי טעמא דמלאת ומאכי שהוא אלקים חיים ומלך עולם והיינו דאמת אל"ף רמז האותיות ומ"ם שמבנן ותי"ו סופן לומר אני ראשון ואני אחרון כו' כדלעיל ש"פ פ"ה. והיינו מ"ם אלקים חיים ומלך עולם כתר ויי' אלקים אמת וכדמייתי לה בירושלמי דסנהדרין וכאן הביא המאמר דרך קורה ואיידי דקאמר הכא אלהינו חי ויקיים מייתי הך מילתא הכא מפוס דבענין זה רמז לנו' פרשים בה' דהיינו קדמיתו ואחרונו ונגאיותו כדכתיב לעיל בפ' הנזכר וכלפי זה יגדל לקרוא כל שולמו מתים שאף שיעבדו לנבא הפתים יקראו מתים לפי שאינן קיימים כאלהינו . ועוד שאין כידם לעשות דבר פיי' שכידו הכל שבל זה אמר ומלך עולם ולכן יקראו מתים שהם כמתים שאין יכולת בידם ולכן יגדל לומר בהם פה להם ולא ידברו אע"פ שידבר נבא הפתים בדכתיב לעיל ס"ב פ' י"ו סי' ב' ועיין בתה שכתבתי עוד לעיל ס"ח פ' ס"ח סי' כ' כפי שאלה זו ותשובה ;

התורה מעידה כו' כלומר הקב"ה אומר ומדבר בנו שנאמר כדבר הקב"ה לישראל בני אחרו לעבו"ם כו' והתורה מעידה בנו על הדברים' שהלא הבר בינינו בחומרו והיה כך לעד לו פי' התורה מעידה עושה התחתה מלשון העדותו בכם היום ונמצא אם לא יאמרו היה נדרש לאמרה לפרש בדפרש"ר בפסטיה דקרא מאחר שמעינו אתם תשובה זו אמרו ותשמעו אם לא יזדו בדברים שהם לדברים ויאמרו בדבר הזה אחר אין לאלוה אוף ודעוני שום אחר אבל אלה לבני עוכם כגון הבדותי בכם היום כי אבוד וכו' וכן היה עכבת התורה כתו שכתב רש"ן ז"ל נבי הבטיחה הזאת לעד שהתחתי בו תחילה על כל המונעות אותו ולכן פתח שפירוש אם לא יאמרו אתם ישראל לא יאמרו הדבר הזה לעבו"ם יעשה להם לי' כך וכך והוא פסו לנגד כל שורש קיון שקבר הכתוב ולא הזכיר הענוש שיעשה שהרשות המקרא אות מרות מלינו דומות לו בפסי' אם אם קבר

מאמרי' וקאמ' שלא אם מיהו נכוח שנגרר לדורות בכתב' ושלא נגרר לדורות בכתבה . שהיה נבוא בן נבוא וכו' פי' המדבריה וחוריה בר עדות נביאי' בלשון רבי' אמת מרוויהו נביאי ומכיון דוה שנזכר עם אביו שמעי' דוה נביא בן נביא ה"ה כל נביא שנזכר שמו ושם אביו דאל"כ מ"ם קנת הנביאים שמוכיר שם אבותיהם ומ"ם קנת' דלא מזכ' מ"ת מי לא הוה ידעי' בודאי בא' אביו שנזכ' שמו הוה נבי' לא הוה ווק' שהיה הנזכ' בנביא הלא מסוס דהוה נבי' ואין לקח' מה נורך להאי קרא הא בזכרי' כתיב בן עדוא והא ידעי' דעדוא נבי' הי' כדכתי' בל"ה שמעיה הנביא ועדו' החוזה וכ"ע שנו שזה היה הנביא אחר קרא על המזבח בבית ל ודאי לאו הא' קרא הוה אפשר לומר עדו אחרינא היה . נביא וכן נביא ואף על גב דעובדיה גר הוה ל"ק דאפשר לומר דהכא אמי אביו ישראל מיירי אבל ק' מדרשיה מעמוס דאמר אביו אביו אלא נתפרש הוה נביא יחוייב אבל מי אלא נתפרש אם אביו ג"כ נביא ועוד דתרח ודאי לא הוה נביא גם עמרם אבי מסה כתיב אלא נביא ובאלמא לר' י' ל"ק דנתפרש אם אביו דקאמר היינו דנבי' בכותו נזכ' גם אם אבות' כגון דבר יי' אל הושע בן בארי וחזון ישעי' בן אמוץ לבן גר' דנביא וכן נביא דקאמרי דבכן פי' אפשר נמי דהוה נביא וכן נביא אביו תיתי' דפי' לא נביא אבי אמתחלה לא היה נבי' ולא בן נביא ושוב היה נביא כמה"ם ויקחני י' מאחרי הצאן וכו' אבל בחיבו מ"מ לומר כן ל"ב עכ"ל אלא היה נביא כלל אם היה נביא אין לך דבר הנביאה אקר ם ושלום ומאמ' מסוס דכתיב כי בוקר אבי ובולם שקתים שעינו היה עסיר כדתרגם רב יוסף אבי מרים נתי אבא ושקתים לי בספלותא ביבוי ויהיב שמאמ' ל"ם לא נביא אבי אדרבא מתנאי הנביאה שיהיה ראוי להבי מסמע להו ז"ל שפי' לא נביא אבי אבי אלא שיהיו נביא שם עסקים בנבאי ומה לי להתעסק בנבואת ישראל אם אל אל כדחי לקחני יי' ומקו והכריחני ללכת בהנהגת ישראל ומ"ם לא לא כן נביא אבי ג"כ ומשו אמרו לא היה חבן להיו' נביא ומ"כ אמרי' שהיה נביא ויי' הכריחו לכת בנבואה אם ל"ם אלא יהיה רוצה אמו שהכריחו אם עמוס דאל"כ מ"ט אמר אגם אביו לא היה חבן בנבואה ורמיתי לרו"ח שכתב שפי' המפרשים לא אמ' שם ומאכול אם לחם ושם תנבא לפי שבניתי הסק' היו מתנבאי' אותי לחם ובום יין היה מיעצו אמנים אילך לחרן יהודים שיתנו לו מתנות כדי שיבנה רע על מלכי ישראל ובפי' מ"ש ז"ל בפי' כי בוקר אבי היה עסיר ישראו המפרשים שהוא אמר לא אמ"ם לו אמנים ומאכול שם לחם ולא ניתן לך אותי' לחם ומשקה לא אמ"ם לו אמנים ומאכול שם לחם ומשקה לא אמ"ם לו אמנים ומאכול שם לחם ומשקה לא אמ"ם לו אמנים ומאכול שם

בדבר הזה אינו מזריח לכם תורה יר׳ דקמפרש כדבר הזה דקרא שיאמרו
לא״ה וכי מדבר הזה אתם חומרים לנו לדרוש שהוא דבר פחות
שאין לו שחר א״נ דה״ק שיאמרו לא״ה כדבר הזה דהיינו אסר אין לו שחר
ומ״ת לפי לשון מדרש זה פי׳ אסר אין לו שחר יר׳ על הע״מ וכלפי העכו״ם
תנחומא׳ קחתר שיאמרו להם שאין לו תורה
פ״כא להזריח לכם והכוונה בזה מכוונת
סמוך הסוגה אתם בבית ואם תלקי״ם הוא
הי״ל להאיר להם במקום אחבל אז
בלילה והוא בהפך שהם נריכים
שני להדליק לפניו נרות ופי׳ לענמו אינו
לך
סם ם מזריח שהרי עינים לו ואינו רואה
דברי״ה כדפרש״י במקרא ואתכן אלכ׳ אינו
יפעי״ם מזריח אורה שהזכרי שנים והם
הלוחות של אמונות והידעונים לא
יודיעו דבר ברור כי אם פנינים
מעוה בכי׳ עלמות ולא שדרי׳ וכפ׳ רי״ם
ר״ י במקרא וכן אז״ל נופים ואינן יודעי״
מה נופים בנו לשיל והב׳ לענמו אינו
מזריח שענין; תכונותיהם בענמן
אינן ברורות בענין א׳ כי יש להם
כמה תנועות המסובות בעצמם או ע״ר
אחרים כמו שהגלגל יומי מסבב כלם הפך תנועתם ובירח אמרו פעמים
גם באמרוכה פעמים בקדה ואם נעדר מהלכם אין בדלדה איך יהיו
הוראותיהם ברורות ז׳ ועד״ה יר׳ שאין הספנה יוכלת מהם לעוסיהם
והסספנה מכונה בהוראה ואו לענמו אינו מזריח שאפי׳ לענמם לא יוציאו
להכנל מהסיבויים הבאים עליהם כלקות האמורות שאין בידם להעביד
ענין זה ואם לא יוציאו ולא יגיעו ענמן איך יגיעו אחרים וכדרך שאמר
דעל בחר מלכות בענין לקות הסמם לאמן ידעו כל רואיה כי אין המלכו׳
לנבה הסמים וחיילים אבל אם אדון עליהם מחשיך מאוריהם כי נבוה
מעל נבוה שומר ונבוהים עליהם והחוזכים כי הסמם שהיהם בעת הזאת
יבואו מתחשכות ייהם ויכחנו דברייהם כו׳ אמנם בתנחומא נרסי״ר׳ אמר
אמר הכ״ה אם לא יאמרו כדבר הזה לא״ה אין להם אחר אינו מזריח להם
את שאחר רשב״ל אומר אסר אין לו אחר האוכות והידעונים על ענמן
אינן מעלין את השאחר שהן נתנים כאופל וכ״ש על אחרי׳ ולפי׳ ידא׳ דר״י
דרים אסר אין לו שחר להקב״ה על ישראל וה״ק אם לא יאמרו ישראל לא״ה
בדבר הזה דקאמ׳ לעיל שאין לדרוש בעד החיים של המתים הב״ה לא יזדיל
עליה׳ השחר כלו׳ שיסלק הסבחתו מהם ורים לקים דרים אסר אין לו שחר
על האוכות והידעוני׳ שאין בהם אמת שהן במקום אפילה ואינן יכולין
להאיר על ענמן אור והוא מאמר ישראל לעכו״ם כדפי׳ הכא איבא דר״י .
לעכו״ם לעתיד ויהיה אסר אין לו מוסכ׳ של עם שלהיו ידרוש הכ״ל
לומר שינירו בעתים כל העם הטועה בע״ז לעתיד אין לו אור רק חשך
וכדי להבין דאיה שלעתיד יהיה חשך על העכו״ם הבינה דאיה מדלא אמרו
בעה״ז רק חשך ואפלה אבל תהו וכהו לא אמרו וא״כ יאמרו לעתי׳ דהיינו
ונטה עליה קו תהו כו׳ וקא מפרש תהו זה קו ידוק שמקיף את כל העולם
שתמנו יונה חשך לעולם כדמפרש בפ״כ דחגיגה וא״כ מבאן דאיה שיבשה
חשך לעכו״ם לעתיד לבוין דבבדך גדול של נפי״ם יהיה כן כ״ש בשאר
דוכתי ומנטה עליה קו תהו לבד לא הי״מ לאתויי דהוה אפשר לפרש שהוא
ד״מ על הארבן כמ״ש המפרש אבל כיון דלא אמרו תהו וכהו הכז בשאמרו
בראשית בעה״ז ומסתבר שאמרו כדאמרם מוקמינן ונטה עליה קו תהו
ביבין ומדבתיב כי הנה החשך יכסה ארץ לא סני להבינה דאיה לאיכ׳ לפ׳
החשך שהוא רמז אל הגרות שיבואו על עכו״ם ודמו׳ של שבלותם וטעותם
בא״ם המפרשי אבל רבנן ס״ל שהחשך והאור הנזכ׳ שם כפשוטם ולהבי
מיתי מהתם ומוסיפים ענין אחר אנב אדרחייהו והא עכו״ם שלא קבלו
את התורה ופו׳ וירחה שאמם לומר שא״ה תשום דמשתמע
לתרי אנפי דלשון אור וללשון שחרות וירחה כי אסר לא קבלו התורה
שנתנה בתוך החשך וא״כ אין לו שחרות לא יהיה לו נ״כ אור וזהו נ״כ אין
לו שחר : חשך ואפלה אמר וכו׳ תהו וכהו אינן ענין שמתון כדפי׳ קנת
לא דברים שיש בהן אמת שבבראו וכדברי״ם דחגיגה ידברים נבראו
ביום ראשון ותני חשך ותהו וכהו בהדייהו ומפרש תהו זה קו ידוק וכו׳
ותכיון דעל כרחין לבוין בבראו ולא אחיכן דוכת׳ שהוצרכו רק מה שאמר
החשך כמנרים שהיה אחשך אין כו׳ אמנם כדלעיל ס״פ׳ ל״ד ס״מ שבראתם
לנקמת הרשעים היתה וכן דלא אסבהן תהו וכהו שאמר בשם דוכתא
דאמתתא ימשו בנפי״ם דהיינו קו תהו ואבני בהו וחשך ואפלה דנקט
ליאנה קלילא אחיבי דאשבהן אנרים חשך ואפלה אבל בא״כ לא אשבהן
ו שנא׳ ונטה עליה קו תהו וכנפי״ם מיירי דכתיב אתם כי
אבא ליי׳ בבנרה וגו׳ והיינו תלכות נפי״ם כמ״ש ז״ל ורי״ל
הקדיך לאמת דבריהם וא״ם בבדך גדולי אתכן משום דקאי מבנרה והיא
הבדך גדול שבנפי״ם כמ״ש ר״י ח״ל משום דכתי׳ ונטה עליה ול״ק ונטה כה
אמנם בעליון שבה כמ״ש בשלהי בתוכות בכותן נשתה לעם עליה דהיינו
ארץ ישראל וירחה דטעותא משום דעליה אמנע במקום העליון שבכל
הארץ והיינו א״ר שבנבוהה מכל הארנות : עליהם הוא אומר כי הנה
החשך מדבתיב החשך המשתמע הידוע עם שעדיין לא בא אחר שם חשך ד״ל
דאחשך דאתן אורה קאי וה״ק עון החשך דאתן אורה שלא יקללו עליהם
יכסמו ואיכא למי״מ אל היות העוכם בחשך אפני סניתנה אתוך החשך

ובזה נראה אקרה בנתינת התור׳ לא ענין פנתי בה׳ שיהיה העוכם בענ
זה ועוד שאם בא להעניש בנגד אתקרה שהיה שם מוסר שיעניש
שהתור׳ ניתנה בהם ולומר נמי ישראל שקבלו התורה שניתנה מתוך הח
עליהם הוא אומר ועליך יזרח יי׳ שהאור דומה לאם וי״ל שהחשך שניתנ
בו תורה רמז ל הבער והטרד׳ הבנרה
לעשק התורה וקיומה שהיא מתנ
כחו של אדם ויחשך מאחור מ
וכמ״ש בפ״ב דעירוכין נבי אחור
כעורב אין דברי תורה מתקיימין
אמי שמשיר עיניו עליהן ואמ
טעמ׳ אמר לקמן פי״ט בני תוה׳ נרא
בעורים כאו אחורים בעם״ו ול
שבכו״ם שלא קבלו התור׳ היה נמ
שלא לקבל עליהם עול שלא לחיו׳ ב
העונג בכל אשר תשב בפסח הבנה
לכן יתלה הבער קבלתן לאם שניתנ
מתוך החשך ובנגד זה יכסה הח
שהוא נער גדול אמנם ישראל שקבל
עם היות בה נער גדול יזכו לאו
ולשמחה : וע״ר הדרשי״ל שה
הנו׳ כאן רמז לאור ההפנה הבבל
והחשך רמז ל קיצור ההפנה ובלבולה אשר היה מפ״מ מתוך הח
הטרדיה אשר הוא חשך ולא אור ולזה העליוני׳ הרוחניים יכנום בחו
בכתה אנדות כדפי׳ בס״מ פ״ג והתחתונים אשר בעפר יסודם יקראו יונ
חשך ולמות והכונה בזה שישראל באמצעות האור׳ דבקו באור הבבל ב
מהם מעבה אדמת אחרם כפי מה שאפשר והיו לאחנה אקים מש״כ בעכו
שנמשכי׳ לעולם אחרי כח אחריותם כמו שהאחרי׳ בזה בעל דרך אחו׳ כ
פ״ג נבי לא אשא פנים ליסראל ואשר אנדות והוא ת״ש בפ״ק דע״ז יש
שעמדו על הר סיני פשקה זוהמתן ולפי שהקולות והלפידים והעשן ל
בתתן תורה בנוי ל המטרידים והמונעים אשר אנד קוכר אתשיב ונ
המוסב ובכ״ז קבלו שם אפשטת אחריותם שיעור מה שהפשיק ל
להשיב קולות הדברות שלאיות ההן שם היות עליין שם מטרידים מ
עומק המוסב כמ״ש בעל העקיד׳ נבי וכל העם רואים את הקולו׳ וכו׳ ל
שבכו״ם שלא קבלו את התורה אתוך החשך שלא זרו עצמם להסיר מ
מטרילי האומר ליזכך בהפנה הבבלית כישראל הנה שברים אתם שיבו
החשך והקצור ויסתרו כאדרנתם האחרית ולא ירחו אור הפנה שבב
אבל ישראל שקבלו התורה אתוך העוכנים שהיו עומדים כנגדה ובלבל
עתרו בפניהם לאנעם אהדבקות השלאית ראוי לאתקיים בהם אתיי ב
זה ועליהם יזרח יי׳ וכאורו ירחו תורה שבלית בכל עיוניהם .
מ״ ש״ה שנאה תעורר אדנים וכו׳ אמנם דק״ל מ״ם עד אסת״ל אל אד
אהרן באמצ״סוס קרבן שלא והקריבו בני אהרן וזרקו בני אהרן
אז בבן שאם ומ״ם הסתא דקאחר בו את אהרן בעי לאתרוצי שבחטאו ב
שנאה עליו ולכן לא החשיבו ושוב בקש אמה עליו וקרבו יי׳ ולכ״ז נ
אהרן וסמך לדבר מייתי אאיקרא כדמפרש ליה בסתוך באהרן וכ
ואיידי דמייתי ליה דרש ליה בדרשא בענין אחר : שנאה שנתנו
וכו׳ אמנם דבעי לפ״קרא בהקב״ה וישראל דמי כמתנהגו של עולם בפ
אמי נפקא מינה ואמיידי בהק״ה לא אני לפ״ כבר לפי הפסט שבסמ
שבת התעוררות אדנים בזולת אחטא שחוסדו באה אמינו אבנין ל
דבהק״ה חוקר לב לא שייכא הך אלתא לאבי אם שבשאה שנתנו
וכו׳ דהיינו אחטא הוא שבא לעורר דיני דינים והיינו אפ״ אחטא
אתעורר הדין אפי׳ על אחטא אקודם שהיה בבר בנשבח והיינו ענין
דמייתי וכן פרש״י באקרא אפי׳ בעבירה שניתנה לאבאה נזכרת פ״ אר
עונות באה שנאה אחרונה ואתעורר אבן יחזקל הוכיח את ישראל על עב
אנרים ואומר להם אים את אקוני עיניו האליכו וגו׳ באה שנאה זו
ולא הזכיר להם הב״ה עד אבסיו שהרבו עבירות על אפשיהם ע״כ :
לפי מה שאמ׳ בשנאה שנתן אהרן וכו׳ אתפרש הבתוב לפי פשוטו אש
הקדומה אעוררת אדנים אחשים יותר אהראוי לפי אותה שעה וזה
עון הענל אפ״י הנאה שנט״ יי׳ עליו היה אעורר דיני דיני׳ כאתשך הד
יותר אהראוי לפי הזאתי׳ האם וכמ״ם וכיום פקדי ופקדתי ואתרו בם
אין פורענות בא לעולם שאין בו אב״ד בהברע ליטרא אענל הראשון
וכן בהאהרן אפ״י אראה זה נאתר לו ליום אילוחים אתו בניו
אלא היה יי׳ אזכירו בעבודה עד שהתפלל אשה עליו לדלקאן : שנ
אתקום את יסראל ואהבה זו בבתה על כל הפשעים אלא אמרים ו
אם ואתם עיני עליהם אשתתם ולא עשיתי אותם כלה ואע״פ שה
שנאה היינו שהשון נותן שנאה אבא אבא אבא אבא נדולה אהבנה׳ לבנ
על כל הפשעים או פי אהבה היינו אהבה הקודמת שזוכר ליסראל ל
הפשיחים בשנאה אתתחדשת בפשעם פ״ד זכרתי לך חסד בעוריך אה
בלוותיך : עוררה עליהם דיני דינין פי׳ על ישראל ועל אהרן שב
לאם ליתי אפאי כתיב ולהבי מייתי הב״ אהרן אתתנ יי׳ והיינו לאה
לאתויי הבא אה דר אסי דאל״כ נהי דאיכא שנאה אל ישראל אבל על
אין ראוי להיות שנאה מאחר אלשובה נאבוון אתפשה הבנל ונטה
על הדבר כדלקאן פ״ אבל אמנם הא דר׳ אסי שייכא קנאה כיון ל
אחפר לאתעשה הבנל בזולת בנין זה דשוייהו אדיליה לאתפ״ב ד
לטובה נאבוון אולי יסמעו ויסובו מ״ת נאחבה לו לחטאת דה״ל לאה
אדעתי׳ אוטב שיהיו אוננים ולא אני לפרש אעורר אדנים על יש
לבד דעל כל פשעים אבשה אהבה אמתם ליה דאפלת אבה ד
התעוררות

מעוררות המדנים הנו' וזה לא ינדק כדיני ישראל ספרי נתקיים
בנין מקדי ופקדתי בעונותיהם הרבים ולכן ל"ל דקאי מדיני אהרן שבתפל'
מה זכרונו בתנות העבוד כדסמוך ונמנעה מתנו מני הגזרה דכלו
בנו בדלקתן פ"ד: א"ל מוטב היה לפם וכו' מדכתיב כי הכאת
חטאה גדול דייק כלומ: שהגדל
מחתים בתה שנעשו מזידים מל"כ
כי פסת עליהם זאת מבעי ליה ספרי
דרוש שהגדל חטאה גדולה אך כ"ש
תפוסת מפה מתי מהדר ליה תתה
ידעת את הפם וכו' ר"ל שמעני מתמרו
מלהים מאר ולבו לפניהו וכו' הסר
בלה רגו בו מלה בחסכם סיהיה בו
מסות מרועילם בתקוס תפה ולכן
בהודיתם שמין בו תמם יסונו מחור
ובנוסו מתוקנותיהם ולא ידע שעכ"ו
לא ותנו מעלליהם לפוב • מוטב
ל מידונו שוגגי ק"למה הם סוגני
הוסכנו שהי'בו תמם טפי מכשיודעי
מין בו תמם הרי לעולם מזידים
ין בתעשיהם ולפי מה פמ' לעיל
מת"כ שלא נתכוונו לע"מ רק למנהיג
בתקום תפה בחסכם מיתגל עליהם
מבע על ידו וטוב להכין להם תעשה
לקבל שפע עליון כל שתפסר יתיפה זה
מתחל היו טועים בחסכם כי כבוד
לוס היה עינינו ומין פעם בדבר
מנס מחר פיודיעם מהרן שמין
בו תמם לקבלת חוטו הפעם שחסכו
לקבל מעליון על ידו הנה
מתה יהיו מזידים בענין ע"מ
דרך המהלנים בהליכים אחר לא
יועילו ולא יגילו:

ב ומשב היה לפם מידונו שוגגים
קשה דבפרק הנזהל קאמר דדוקא בדרכנן אמרינן
אבל בדאורייתא לא ואמ"נ דבפרק המביא כדי יין המסקינן
דאפי' בדאורייתא אמרינן הכי דהא תיסבת עבוי יו"ל דבדאורייתא
הוא דוקא חזינן להו לחכלי ושתו על מחשבה ולא אמרינן להו ולא מידי
ובהיא סוגים בקטי' כמ"ש הר"ן ומ"ש הרי דדוקא מידי
דלא כתיב בהדיא בפוספות מבוי אבל מידי דכתיב בהדיא בדאורייתא
אמרינן הכי וכמ' הר"מ וכן דקדק הרב המגיד מלשון הרמב"ם בפ"ה
מתבית עשור ומ"כ בע"ה דכתיב בהדיא בדאורייתא ליכא למימר מיהב
ויבו סוגנים וע"ק דבפ' בתה בתה קאמר אמרה מדת הדין היה להם
לחוות ולא מיחו אמר לה בלוי וידוע לפני שאם יחטו להם לא יקבלו מהם
אמר לפניו רבש"ע בשם לפניך גלוי לפניהם מי גלוי ומתלילה אמרי' אתם
מוטב שיהיו סוגנים מיהו הא לא ק' דהתם הייבו היכא דספק אם מקבלו
מקבלו בתוספות מדקאמר לפניהם מי גלוי ובאהרן ודאי לא יקבלו אחר
מיגו פניהם והרגו את חור והיה ערב רב המסיתים אותם עמהם אבל
מסים קמייתי ק' וליכא למימר דדוקא על הספק הוא דקאמר' דבמידי
דאורייתא בהדיא מחיגן ליה אבל היכא דודאי לא מקבלי אפילו בכה"ג
לא מחיגן דהא כתב הרי"ף בהדיא בפ' התכיא דמיירי דבי ידעינן דלא
מקבלי וכן כתבו התוס בפ"ב ומ"ל היכא דכתיב בהדיא דאורייתא אפי'
ודאי' דלא מקבלי מחיגן וכן מוכח ודאי מדברי הר"מ וכ"ע • מי אמר
אמר לי מתחנו מספרי ואחר שלא מבינו שנתקיים זה כאו' כי לא מבינו
מי שהיה כתוב בספר ונתחה אפרשי' דהיינו אהרן שהסמיכה וכרונו
מתנות העבודה ואלמלא שתפלל מה היה בנתחה מספר התורה •
אלא לענין כלוי בני כתב הר"י קורייאל שאם הכוונה להמתיד לו דמ"כ
לאבדו מבעי ליה ואין זה מספיק דמ"ל לענין מבוד לו אמר לו
בנין כלם לזכות ברבים ואי משום דכתב התם ואמתיד פריו מתעל
הרי כרוב המקומות לענין הסמר גם על עצמו וכ"ל שמעני שאם אם יאמר
לבתידו על אהרן בוסיה מ"מ יאמר נ"כ על בני שבכל מקום לענין הסמר
הוא על הכליון חרון אלה יאמר מהנסתר מחרית ולפי אמין חטא אהרן
כ"כ חמור שיהא נדון בדין קשה כזה לכן טוב לפרש הנסתר כל כלוי בני'
בבד כיון דהסתכן. ואמתיד פריו מתעל • כלוי בנים תיתה דגדולים
הוו ולמה יותנו מכות על בני וכשלאה נדב ואביהו מתיה מתתן
אדרה אלא שהתריך להם יי' ניחם שכחטא אהרן קרב קנס חבל אלעזר
ואיתמר מה פעמים ואמת גם הם היו אומרים בעבל דעו אמין בו תמם ;
בנים וכנות לקחן ל"נ בכנות ומי נרסינן ליה פירוסו על הכנות שהיו
מתידות לבתת מהם ומה בתפלל התפלה שהתפלל אז בעד אהרן על בני
לא הזכירה פה דפסיט ליה אלא משום דפי' שמכלל הגזר למחו' שמו מספר
ל"ו גם זה הוצילה אהבה מהם כיון דעל כל פעמי' תכסה אהבה קאמר
לסבי מפ' ואיזל מה תפלה נתפלל בהזכרת בשם אהרן לפי שזה לא נזכרה
בתורה ומ"ת אלמה לא נתפלל מידעל זה כמו שהתפלל על כלוי בני' ועוד
לפה הוצר לבה בטעם לחלוק לו בכבוד בסביל בניו ל"ל דסב' מהם אלא יעת'
מדתי דדי שבעתר על כלוי הבנים ומ"ת ידבק עונו במות זכרו מתורת
הכהונות והוה סבור שה יעביר מתנו ומזרעו הכהונ' ובסרתה שבא לו
ובנו בני אהרן אלא הוסרה הכהונה מזרעו מתנו מקום להלין עליו

ראמר רבי שמואל בר נחמן ברוב לתשע מאות שנה היתה השנאה
כבושה בין ישראל לבין אביהם שבשביל יום שיצאו ישראל ממצרי'
ועד שנה שנתעוררה עליהן ביסי יחזקאל הרא הוא רכתיב ואומר
אליהם איש את שיקוצי • והמלא עשוכן אלא ויסרו בי ולא אבו
גו ועשיתי עמהם בעבור שמי הגדול שלא יתחלל שנאמר ואעש
למען שמי וגו' ועל כל פשעים תכסה אהבה שאוהב המקום את
ישראל שנא' אהבתי אתכם אמרה ה' א' שנאה תעורר מדנים שנאה
שנתן אהרן בין ישראל לבין אביהם שבשביל שהיה עוררה עליהם
דיני דיינין אמר ר' אבי מלמד שהיה אהרן נוטל ארבנם ופוחסו (לשון
מעוך) לפניהם ואומר להם רעו שאין בו ממש הוא אמר
לאהרן מה עשה לך העם הזה אמר לו מושב היה לחן שירונו שוגגין
ואל ירונו מזידים הוא שהקב"ה אמר למשה מי אשר חטא לי אמחנו
מספרי הרא היא ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו וגו' רבי יהושע
דסכנין בשם ר' לוי אין לשון השמדה הכתובה כאן אלא לשון כלוי
בנים ובנות כמה דתיכה ואשמיד פריו מפעל ושרשיו מתחת •
ועל כל פשעים תכסה אהבה תפלה שנתפלל משה עליו ומה נתפלל
משה עליו ר' מנא רישאב ורבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי
מתחילת הספר ועד כאן כתיב ויקרבו בני אהרן • ויקרבו בני אהרן
ונתנו בני אהרן • אמר משה לפני הקב"ה הבור שנאה ומימיה
חביבין חלקת כבוד לעצים בשביל בניהן דתנינן המן כל העצים
כשרים למערכה חוץ משל זית ושל גפן ולאהרן אין אתה חולק לו
כבוד בשביל בניו אמר ליה הקב"ה הניחו שבשבילך אני מקרבו
ולא עוד אלא שאני עושה אותו עיקר לבניו מפלים צו את אהרן
ואת בניו אתו:

ב וזבחו אלהים רוח נשברה וגו' וזכרו בן לוי ורבי יוסי בן פרשם
ורבנן חד אמר אמר דוד לפני הקב"ה אני בבשתי את יצרי
ועשיתי תשובה לפניך אם
את

פרים הקרבתי ע"ג המזבח ולכן ניתנה להם תורה ובכוד זה שלא יהיו נסרפי'
וק' דכב"ב דתמיד קאמר מלי טעמא רב ספא אמר משום דקטמי
ורב אחא ב"י אמר משום יסוד מ"י וכ"מ דבסביל בניהם נתי דקאמר
הכא היינו הנאת פירותיהם לעולם וכ"ל טעמא המשום יסוד מ"י הא נית'
דהא אפילו מ"ד משום יסוד מ"י ע"ב מיה ליה למי' טעמא דרב ספא
ול"ק משום יסוד מ"י אלא למפסל נמי מבי אחה ודקל בסעודין פירות
כמו שהכריחם הם המפרש וא"כ מנ"ל דעצי זית ונפן נילולו בסביל בניהם
הא מינהו פסילי בניהם משום דקטמי ואין טעם לומר שכלי שינגלו
מהמערכה כראם ס' בענין זה דקטמי וזה היה בסביל בניהם ומי מפני
שמשלמות פרים נמשך הגרעין בחתות עצם שבלמי הכ"ר פיאתי החומר
כמ"ש פה"ע בסער פ"ד מ"כ אין הכלתם מהמערכה נמשכת בעצם המפלת
בניהם אלא מפני פחיות הענן והיכי קאמר שאלה להם ליכוד בסביל בניהם
וע"ק מה הוא זה הכבוד הדרכה טוב להם ליסרף במזבח ס' וכדרך שאמר
לקמן פ"כ ולא תקריבו אלא מן הנדרים אמת נה להם ליקרב ע"ג המזבח
אע"פ שהם מתים וכ"ם בעצים וי"ל דלא מייתי דמיה אלא מתם אלא פרשם
תורה פיסולן אלא ברמז כמו' הבני אמר על הם כדאפרש בת"כ וזה מפני
שחלק להם כבוד אלא יתכן שהרי הרמב"ן כתב בס"ם נה שמנה במדרש כל העצים
כשרים חוץ מבל זית ושל גפן שהשמן וחיין קרבים לגבי המזבח הנילו
הפירות המילנות וכן מנינו בהקרבם שהגיל את תרח שבאמר ואתה תבוא
אל אבותיך בשלום הרי דהעלת העצים מפני הפירות הייתה וכ"ם
צו את אהרן ואת בניו אתו מכיון דהכ"ל כתיב אתו ובם מנו את אהרן
ואת בניו אין ראיה שבניו שפלים כי דמוי להזכיר הם ואתה"כ
הבנים נראה דבנרסי' קח את אהרן ואת בניו אתו המלכתיב אתו ויתירה
משמע ליה דהן שפלים אלינו ומיידי דקאמר הכא דבסביל משה בתקרב
אשמעינן תו שעשאו עיקר אצל בניו ות"מ נבי נו את אהרן לא כתב
אתו דכריתה הקריבו להיות שוה לבניו ושוב עשאו עיקר דתרתי דרבי
לא שלקי' וגל' שפרשת קח את אהרן נאמר אחר הפרשיות שמוקרבת אל
משה עד פ' זו דלא כמ"ם רש"י בפ' קח את אהרן נאמר ו' ימים קודם הקמת
המשכן אמין מוקדם ומאוחר בתורה דמ"כ קודם הקמת המשכן בכר
נתרבה לאהרן בתפלת משה ומ"כ בשנה אח"כ בקרבנות אחר שהוקם
המשכן כדכתיב ויהל מועד היכי כתב ויקרבו בני אהרן וזרקו בני אהרן
דדחי לאהרן אלא בהרמב"ן נקט שפי' הפרשות בסדרן שכיום שהיקם המשכן
נזהו על מעשה הקרבנות כל הפרשיות שמתחל ויקרא שרלה ללמדו מעשה
כל הקרבנות ומספטיהם קודם שיקריב מהם כלל. ואח"כ אמר לו את
אהרן אל קדוש הקרב איך את אהרן אחיך וכו' וג"כ זה הדבר אשר
תעשה להם לקדש אותם לכהן לי ע"כ קודם הקמת המשכן נאמ' אהרי שם
מפויים היה ה' מאהרן שנה לעשות לו בגדי כבוד ולמשחו ולהדרו ובאמת
דעת אגדה זו כמ"ש הרמב"ן בויקהל ובפ"ו בעל דעת פיסר בנטוה מהם
בחלאכת המשכן קודם למעשה העגל וכשנתרצה לו הב"ה והכטיחו שיסרה
שכינתו שביניהם ידע מעצמו שמלאת המשכן בתקומה עומדת ונזה ליסראל
עליה שלפי זה כל הכבוד הזה שנה ה' על אהרן היה קודם מעשה העגל
ואשר שאחר כך בחטאו מבעי' הטוב מתנו •

כזכות זרעו: הבור שנאה וכו' י"ל מה צורך לטעמים אלו תיפוק ליה
דזכות בנים מוסילה לאבות כדאמר' בפ"חלק ברח מזכי אבות ולעילם ס'
פנ"ם קאמר אלא מיגול. בסביל בניו ועוד מה ענין בור ומים לענין זה
וכי בחטו וחזקיה וכמה נדיקים בני רשעים בימה הפרשות למ"ל טעם
בור ועינים וי"ל דלא אפי' ליה שבני
אהרן היתה להם זכות גדולה עד
שתוציל לאביהם דאדרבה מכיון דבנזר
עליהם הסמר לולי תפלת משה נרחה
אמין זכותם גדולה ודי להם שבגולו
ולא נחתו מהעבודה לכן מה מטעם
היות עבודתם רצויה לפני' אמ"
אמינן כ"כ וכאיס מכיון דעבודתם
רצויה דמוי אלא ידחה אביהם כמו
שהבור אמיתי' הכיכין אין ראוי
מיבה וכמו אחלק בבור לעצים בשבי
בנים אבות פרי נרא' ומעשה הקמאלי
נראלה אמנני אלא הזכיר את אהרן
בעבור אפשר שיבנאנו יי' מהיות כהן
לו לכן לא הזכירו ואמנם אמר אלא נדחה
מהיות כהן מ"מ אין ה' רוצה בכבודו
ולכן לא יזכירנו בעבור לכן בנו הרב
הם אמ' בור שבות כי לא יתכן שהבור
יהיה נמחה ומיתו חביבי אמ' הבור
נמחה אבל אוס לכלוך בהבדת מיתר
מחוסים ומכיון דלהון' דרש אהרן
נמחה אבל לא יתכן שתהיה לפני ו ותבטל
מהתקור וכנגד העכין הכ' אחר שיש
לחלוק לו בכבוד בסביל בניו במו שחלק
בכבוד לעצים בסביל בניהם: דתנינן
תמן בו משמע דס"ל שמה שמין בני
זית ונפן כשרים למערכ' היינו אפני
יחוק' ס
אמ' אמ
יחוק' מ
מצוי
ד' אמ
ס' לב
דבריו ט
לקמן
פ' יוסר
בפוס כ
ויקר' מ
אמ
תמיד
פכות כ
מהרן
פ' ועדב
הכהונה מתחלה כמו' הלא אהרן אחיך
הלוי לא יתכן שתהיה לפני ו ותבטל
מהתקור וכנגד העכין הכ' אחר שיש
לחלוק לו בכבוד בסביל בניו במו שחלק
בכבוד לעצים בסביל בניהם: דתנינן
תמן בו משמע דס"ל שמה שמין בני
זית ונפן כשרים למערכ' היינו אפני

ב ובחי אלהים וכו' מסוס דק"ל כפל זאת תורת העולה היא העולה בפי
לאתויי מינחתי דרי"ב כם הכסמוך ד מר מסל למלך סהיה מהלך
במדבר וכו' ומסוס דתסוכת זה מיתת בהני קרתי מייתי הני קרתי ודרים
להו כריסה בפ"ס : ובדרי בן לוי וכו' ק"להו מ"ט בקסת הטיב כרגונך
לת כיון וכו' התם דכתי בעותי על
שכחו' ל קבלת תסוכתו בעון בת סבע וכהכי
ע"ייקר' עסיק ומזיל פד זבחי אלקים רוח נכסרה
ומה עטינו להזכיר בתן עניין ירושלים
והקרבנות העתידי' והמפ' חמר סלפי
סנסתלק ממנו רוח הקדש ובקש עליה
במו הסיבה לי סטון יסעך ויי' נפתר
לו בעדו מתפלל נס על הדבר הזה
ורחם הבניני העתידי' ומתפ"פ סיכין
מקריבים בם קרבנות לת יהיו לרצון
לפי סמעשיהם רעים לזה התפלל על
הבית הסחרון סמו ירבו הקרבנות
ועכ"ו ק"למה הרחהו מנין זה בסוכ
תלי"ל מניו רוח הקדש ולת דבר אחר לכן
שעי"נ תירץ ז"ל סטעם הטיבה כרגונך מת
כיון כו' לכתן לומר סתם תקובל
תסוכתו ידע בכירור שסלמה עומד ומכונה כ"ה וכו' והכ' תירץ סר"ל סהעוס'
תסוכה בתסב לו כשו עלה לירושלי' ובנה כ"ה זכו' ורבנן תרלו סהתפלל
צריך להזכיר עבודה וקרבנות עם תפלתו ולכן כיון סהתפלל על חטאו
הזכיר נ"כ עבוד' וקרבנות ומ"כ בסס מוהררי"ת ז"ל וז"ל בכל מימרות
שו מיך היה בטוח וידע דוד המלך סתס יקבל הס' תסוכתו סיבנה סלמה
כ"ה ועי"ל מה סייכות יש לעוסה תבלה סצריך להזכיר קרבנות עם כ'
מימרות הקודמות וי"ל סתכתיב רבים חסבו להסיר מכל וכל פועל הס' ובפרט ן' נבירול בס' חייט עוסה אמר סהנוסות מינן פועלים כלל דק
מתפעלים לבד לב טעבות הם' הכמות והם עור הנופיי סהכמות תהוה
מופט מלפעול וכו' והנה בחוסבו לוכל לנסות זה סבל מה סהוה נסמי
ותחרי הוה יותר בר וקבר כי הנה המסוס סהוה חמרי מאד לת ירגיש כי
אם בפנימית המסוס והריח הוה יותר רוחני ויריח בכלי פניסה בקנת
מרחק היותם והסמע הוה יותר רוחני ויסמע ביותר מרחק ממה שיריח
הריח והרחות יותר רוחני ויר"ח במרחק יותר גדול מהסמע כלי ערך ותם
לדבר מסד בעפר יסודם כל הקרבן ל הרוחניות יותר עובדת ומתפסטת
תועלתו במרחק גדול כ"ם פעולת הסכל בפסיטות כי תעבור ותעלה כל
המרחקים ובם הקדמ' זו בנין המאמר זה כי זכיתת הקרבן וכל עבודת
סחיסתו הוהת דמו והקרבתו כלנו הם פעולות נופניות היה מהחסד
הלהי שיכופר בהם החטא ויתקרב בזה המוסה לבוראו כ"ם בפעולות
סכליות וזו היה כוונת המאמר סלהסיג תפלית הנז' סהיה קרבת שקים
סהיה הטוב המתיתי במעבעות פעולות ועבודות הקרבן סהן גסמיות
זגרות וקנרות מעבתן צריך כמה הכנות הם' צריך ירושלים העיר מסר
בחר בה יי' לפי ירושלים של מטה מכוונת כנגד כ"ה של מעלה וצריך כ"ה
בהוה ניור כל העולמות סבתמנעותו תרד סכינה למטה ויסג הקירוב
הנז' נס כי צריך מזבח מוכן לקרבן סיסוב בתסוכה עליתה ויכבוס בתמת
יגרו כדוד ויסוב ל יי' בכל לבבו הנה הלב הסלם מכוון כנגד ירושלים של
מעלה בכ"מ סהוה והלב הנז' הוה מנוייר העולם הנוכ' בסכלו והוה הוה
מסכן מקדש וכסא לסכינ' עד"ם בקרבן קדוש ולת מבה בעיר בלו כי בקרב
בתים ישרל הקדוש סורה הקדוש' המתתית סהוא'ת' מינו בכנס בעיר
שמינו נוף להתקומם במקום וה"כ כרור סהעוסה תסוב כרמוי כשו עולה
לירושלם זבוב כ"ה ותוכח ומקריב כל הקרבנות ותזה יתבחר נ"כ כוונת
המומ' הרחסון שוו היה' כוונת דוד סתם ה"כה מקבל התסוב' והוכח הסכל
ידע בודאי שיבנ' כ"ה ותזכח ומקריב בו הקרבנות לדמיון היחוס תסר
בתכתי גם כי קבלת הקרבן הראוי יתן סדר בקבלתו לבוין הבית
והמזבח וגם כי יספיק זכות דוד לתר קבלת תסוכתו גם כי הראת כי מחר
ביעד יי' לדוד ע"י נבן הנביא כי בנו יבנה הבית חטא בעניין בת שבע והם
לת מקובל תפלתו מין בטחון לקיום היעוד הבל תם תקובל התפל' היעוד
יתקייס ודבנן אמרו כי התפלה נ"כ כוללת כל זה כי בתה שהוה חס ובכנע
הוה התסוב' שהיה היה עבודת הקרבנות ע"כ ותתבני ממה שהוקם לו מה
ביכות להזכרת ה' הקרבנו' לתתפלל עם כ' מימרו' הראסונות כי מה בורך
ליחסס הלא כוונת שלמתן לתקוני מתי הטיבה בדגונך וכו' לענין תפלתו
ותסוכתו כדפירשנו ומה בורך להיות סייכות למתריהם זה עם
זה תם בתנו לתת להם סייכות תפסר לומר סבוונו תל הויתורים
תסר לתסוכה ותפלה על הקרבה תסר כתבתי לעיל ס"כ פ' ל"ח סי'
ד' ועל היות התפלה והתסוכה תף על המזיד רמז הוא' אמר דוד לפני
הב"ה זכו' שלהיות מזיד ומתכפר בתסוכה תהיה לו רחיה נכונ' לענין כ"ה
והקרבת הקרבנות ע"י פנו ולת יהיה בחטאו כי אחר שהוע"לל הסיר המזיד
מכ"ם שלת יהיה החטא כדמי לעבכ כ"ה והקרבנות שהם על הסוגג והאומר
מכין למי שעשה תסוכה סמעלין עליו כאלו עלה וכו' כיוון יפה הל מה
שחוכם פריבה יחוד מקום הבל בכ"מ שהוה יחסב כאלו הוה כירושלים
לענין הקרבנות והאו' מנין לעובר וכו' רמז הל היות התפלה מועילה לזתן
שחוץ בו הקרבן ולזה יסתחוה בברכת עבודה לומר שהתפלה בכל זתן שהיה
תמורת הקרבנות ובאומרו כל מה שפסל כיוון יפה הל היות התפלה בסרס
בכל מדם ותינה לריבה בהן תמיס וכן קרבן תמיס הבל בסרס בעל מדם
ותתי' בסבר ובדבה הבל אין מנו לריבין לזה לפי הפסט נס מ"ם הגרבטעם
היות הסיב בתסוב' כשו עלה לירושלים כו' חע"פ שהם דבריס נכונים אין

בדרך להם מדברי בתסוכתו הוה זובח יבנו כדאמ' בפ' נגמר הדין נבי זוב
תודה בל הזובח יבנו וכו' פרש"י לאחר שהסיתו הוה זובחו והוה
וסב בתסוב' ואין ובית קרבן נדון לה מזו ועוד סמפני הבנעתו יחס
גדולים כתובי הרוח לפני הב"ה שבזה
בב"ה קייס תדס מקריב עולה בס
עולה בידו מנחה סבר מנחה בי
תבל מי סדעתו שפלה מעלה בל
בתסוב כשו הקריב בל הקרבנות ב
סנה זבחי אלקי' רוח נסבר אתה שהוס
כאן לומר כשו עלה לירושלים וב
סמלבר זבות הקרבנות נחסב לו כ
טרח בהכנת המעבד' שעלה לירושלי
ובנה כ"ה והמזבח מהזכיר ה
הטיבה כרגונך וכו' וטעם ילוקי
שלמה בונה כ"ה כו' מכותר בזה מ
שלפי יעודו בזה חטא בבת ס
יפוחד סמת לת יתקייס היפ
ובסתקובל תסוכתו ידע סיתקי
היעוד דה"ל כאלו לת חטא לו נ
תלי לת חטא לת"ד בתקוס בבת
תסוב' עומדין בו' שלת דק"ק מכיון דבל דבור סיובא מפי הקב"ה לטוב' ל
חוור כדלעיל ס"מ פ"נ והיינו שפי' בסיחדם חטא כדפי' התם ובב"ה
כי שלמה יבנה בית ה"כ למה ירח דוד סמת לת יתקיים היעוד וסמת
דחפסר לת יזבה שלמה זה שנולד מבת שבע לת ימות זה ויולד לו
מחסה אחרת ויקרא שלמה והוא יבנה הבית :
מנין לעובר וכו' פי' מנה לפי' תרתי חדת שהעובר לפני התיבה
להזכיר עבודה וקרבנות ומיכך שיחסה מתוך ברכה זו דהיינו
בנה אלהינו וכו' כי בסמסלים אותה פותח במודים ובזוחה בדמיתה
ובקתר דמרוייהו אית דיליף להו מזבחי אלהים רוח נסברה דמ
בסתזכיר זבחי אלקים יסות עצמו והיינו רוח נסברה ומדמדבר קרבנ
ותתפלל עליהם אבל תפלתו על עונו ס"מ שבל תתפלל צריך שיזכ
עבודה וקרבנו בתוך תפלתו ובר' דתית דיליף להו מתקום אחר ולת אחר
המדרש להזכיר כאן אבל יפות' דזבחי אלהים תסוס דקאי עלה ובס
נריכו' הזכרת עבוד בתפלה כי הת דאמר בסוף תגדת סמוחל שבל מ
מוכלוסין שבאלו ע"י דוד לפי שלת תבנו בנין כ"ה לכך התקינו נביא
הראסונים שיהיו ישראל מתפללים בכל יום ג' פעמים חנה הסב שבי נ
בנין ה"ק אמתי נקט עובר לפני התיב דבל יחיד נמי ובבר עלה עלה
לפ' שהעובר לפני התיבה יזכיר בקול דס העבוד' כדי שיסמעו הנ
ויסוחו כלם עמו בסתגיס למודים כדאמר בגמר' ולהא לבד מייתי דמ
מזבחי אלהים רוח נסבר אבל דמ"כ לת מיירי רבנן לענין סתיבות הט
ברבוכ'ת בין לתמי קרא כדמיירי זבחי בן לוי ור"י בן פרטס כדמיירי
הבשיר בחדס אין קוסיא ממה שנס בחדס בסל עור תו בסח וכו' דמ
להקריב והבא לקרבן נופא דומיא דבסל בהתם קמיירי
מה ענין עוורת תו סבור דהוו מוס לבב נסב' דאין זה מוס אלא שבל
והבנעה דאיהו נמי חסוב מוס ה"כ ה"ל לבסול נמי כאל' עור תו בסח מ
הקריבהו נא לפחת' כדכתב דס"י התם ובסי' דהאי טעמא שייך ט
לקרבן נופא דבהכי כתיב במלאכי וע"ק מאי כל מה שבסל דקאמר הל
ליבא בהבסר רק נסבר ונדבה ואיה מיבה עורון ויחרון ויבלת וזולה
ועק"ק אמאי לא נקט ר' חבא למילתיה תרוח נסברה וע"ק מאי הבס
בחדס דמסמע ויתור בעלמא והלא כל היבה דעייף נפסיה טפי עדיף וה
הוה המבוקש בת"ם וזבחי אלהים רוח נסברה וי"ל כי העונות הם מו
הנפסות והכוונה בבאן סתם שבקרבן בהתה בסל מומי הנוף ואין לה
תקנה מבל מקום בקרבן חדס הבשיר מומי הנפש ר"ל סתם חס
ונפנמה הנפש יקרב לפני ה' בתסוכה ומסמע ליה לב נסבר ונדבה ה
בנסבר והוביח בתבאוכות בעונו כמו ולבי חלל בקרבי דהיינו פנה
מרוב גדותיו תו סבראתו על חטאיו נסבר ונדבה בלו הוכה מתם ו
מיירי לענין ההבנעה דמ"כ היינו רוח נסברה ועוד מאי לת תבוה דמסת
דה"ל ליבזות אלא סתחסדו ית' אלא לבזותו ולא הוה המבוקש בתו' זבח
אלהים רוח נסברה אלא דהבא מיירי שהוכה על חטאותיו דסד"ת מתר
סחומס בחטאו ולא סב אלא מפני הגדות לת יקובל ושייך לו' בבנון
הקריבהו נא לפתחך כי אלך ב"ו לת יקרב מי סחטא לו ונסב מתוך גר
בתומר ותדוע בתתם אלי עתה בתסר בר לבם וה' ברחתיו מקבל סבי
מקרבן לו ומפני סבתו סבמותי הנופות מומים סונים דהיינו עוורת
סבור וכו' כמו כן מומי הנפש יש מינים סונים מבמה מיני חטא לה
בל מה שפסל וכו' דמדבתיב לב נסבר ונדבה תמסע בבל מילי . בי
תסמיסו סבורים ל"ל מ"ט לתסתים בלים בבאן כי היופו קרוב ומוס
הסבורים איך הוא דומה לתסתים בבלים ועוד מה ענין סבר הבלי
לסברון הלב אחין זה אלא ענין הבנעה תו עניות ויסורין ועוד בל ה
קרתי לת"ל ו' ל' סמפני שפילום חסב שהסנחה האלהית תיבה עובר
מנגנל הירח ולתטה והעו' הספל תתנהג על פי המערבה סמיימי' סחב
סמפני גדלתו אין בבודו להסניח בעו' הספל וכ"ם בפרטיו ע"ד תסר יומר
למז יומה וכו' והאמת שעיקר ההסנחה האלהית בעו' הספל והמנה
עולתו ע"י הנדיקים ומבטל ההנהגה הסתיימית תפניה' בת"ם בעל הע
ובתבנוהו לעיל ס"מ ריש פ"ת ובמה דובתי לב"ח בעם היות בנתי לב
להסתתם בבלים סבורים זה יורה על עניות תו בחיתו
נפסו תו בילותו הנה הס"י מסתתם בבלים סבורים והוא בהיות מנהי
העולם

ר'אבא בר יודן בשם רבי יודה ב"ר סימון משל למלך שהיה מהלך
בטרטר ובא אוהבו וכברו בכלכלה אחת של תאנים וחבית אחת של
יין אמר לו זה כיבוד גדול אמר לו אדוני המלך לפי שעה כבדתיך
אבל כשאתה נכנס לתוך פלטין שלך אתה רואה במה אני מכבדך
כך אמר הק"בה לישראל ואת תורת העולה היא העולה. אמר לפניו
רבון העולמים לפי שעה הקרבנו לפניך אבל לכשתשיב ברצונך את
ציון תבנה חומות ירושלם אז °תחפוץ זבחי צדק עולה וכליל:
ג נופא א"ר שמעון בן יוחי לעולם אין העולה באה אלא על
הרהור הלב. אמר ר'לוי° מקרא מלא הוא °והעולה על
רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אומרי' ונו' ממי אתה לפר מבניו
של איוב בתחלה° והלכו בניו ועשו משתה ר'מאיר אמר שכן דרך
בני מלכים להיות קורין לאחיהן ולאחיותיהן עמהן בסעוד'ר'תנחו'
ב"ר חייא אמר להיטפל בהם הלכו שקרשו להם נשים הדא הוא
דכתי° ויהי כי הקיפו ימי המשתה וישלח איוב ויקדשם על דעתיה
דר'תנחום ב"ר חייא ראם' שקורש להם נשים ניטפל בהם והלכו על
דעתיה דר' מאיר דהוא אמר שכן דרך בני מלכים להיות קורין
לאחיהם ולאחיותיהם ומנם לסעורה בסה דאת אמר° ולו העם תאמ'
התקדשו והשכי' בבקר והעלה א"ר יודן בר חלפיי כעי מספר ימים
או מספר בניו ובנותיו או מספר כל קרבנו' שנתור° כי אמר איוב
אולי חשאו בני וברכו אלהי' בלבבם הדא אמר אין העולה באה אלא
על הרהור הלב.

רבי יחזק' ב' מיוב מ' סמו' יט מיוב מ'

ומקרי' כל הקרבנות הזכיר מה טירנו מז הקרבנות לות שהעושה תעונה
מעלי' עליו כבונה כ"ה ומקריב: ג נופא מעום דהמתה דרים ומזיל
על יתורה בזמת תורת העולה היא העולה אלכל מ' מהלרשות דכמוך
מדרש יסה כמו שמפרש ולעולם קמ' חד טעמה קאמר הנמה נופא דעיקר
הדרשות הן על זה: לעולם דלא
מבעיא העולה התמידית שנתנה ה'
לכפר על הרהורי הלב אלא אפי' עולי
נדבה שמקריבין יחידים. אלא על
הרהור הלב והיינו דכתיב היא העולה
כלומר לכפר על העולה על רוחכם
והיינו דקתפרש ר' לוי ואמר מקרא
מלא הוא והעולה על רוחכם כלומר
מקרא מלא הוא כמ"ש היא העולה
אפי' על המחשבה שהיא העולה על
הרוח כדאמ' שתם והעולה על רוחכם
על ההרהור לריכא לכפר' מקרא מלא
דכתי' שתם העול' על רוחכם וקמפר'
קרבן העול' כמ על עון רוחכם דהיינו
הרהור לאין זה מקרא מלא והלוחי
סיניה מסמכתא והיינו דמייתי תו
מיוב דאמ"נ דיליף לה מהיא העולה
כיון דריכא לאפוקי לדרשא
אחריתי מייתי לה מיוב:
בתחלה והלכו בניו וכו' ק"ק מה
טורך להכיא כאן פלונתא דר' מאיר
ור' תנחום ואלתיה דרבי
יודן לא ה"ל להכיא רק כי אמר איוב
אולי חטאו בני וברכו אלהי' בלבבם הדא אמר אין העולה באה אלא על הרהור
הלב וי"ל אמנם דסד"א לפ' אולי חטאו בני בתעשה זנות וכיוצא מדאשכחן
והלכו בניו ועשו משתה וכו' דאמנם אינו מוכיחים כל ימותיה ס כמשת'
היין כדרך הפריצים ועוד שהיו אוכלי' ושותים עם אחיותיהם אלא כדרך
העולם אלא מכנסים לאחוד ונעים לאחוד ולזה קרוב הדבר שיבואו לידי זמה
לכהי מייתי דברי ר' מאיר ור"ת אלא היו משתיהם רק כדרך המלכים ולכן
יקראו אחיותיהם אז משתה של שעורת אירוסין וא"כ אין דבר רע בשעה'
משתיהם ולכן לא יפחד אז מהרהור רע ע"י הנלחת' וטוב לבבם כיון ע"ד
ויסמן יפורון ויבעט ומייתי נמי דר' יודן דכיון דליכ' לאפוקי אז מהנות
ספיק' וליכא לאפוקי דאמ' משפר כל עבירות שבתורה שהרי לא נזכרו
שם דלית' עליהו משפר כלום א"כ אפי' ליה לאיוב אלא חטאו בנים' דאי' על
חשש זה העלה עולות ה"ל להעלות בנגד כל העבירו' שחשד שחוטאו בהם
נשפל בהם והלכו אפי' תחל' נטפל בהם שקדש להם הנשי' ושוב והלכו לעשר
אחת' שמחת' שהקפת ימי משתה היה עלקדושי הנשי' הכרח שהקדושין קדמו
וקרא ה"ק ויהי כי הקיפו וכו' כן היה הענין כשהקיפו ימי המשתה שבבר
אלא איוב וויקדשם ועל כן הקיפו ימי המשתה כמו וירם עולים ויבאם
וכאלה' הרבים אבל לר' מאיר א"ש כפשוטו שבאלמו ימי משתיהם היה מזמנם
איוב בביתו לשעודה אלו כדי להזהירם ולהעלות עליהם עולות אז"כ
כשאלמו ימי המשתה פעם א' היה איוב מזמנם עוד לשעודה היקף ימים
אחרים שעל פין היו נמנים ולא מיבעיא תחלה אלא בכל פעם היה הוא
המזמנן ולהבי נקט לה בהקפו א"נ פי' ויהי כי הקיפו שהיו להם ימים
קבועים בכל שנה שבכם היה המשתה וכאלה' היה מגיע תקופת אותן הימים
היה איוב מזמנן לשעודה בהם: ומנם לשעודה וה"ה דר' מני מפרש
הכי אלא דלר' אלא בעי לדחוקי בהכי דנים' לא' ויקדשם לשון קדושי' ממש:
כל הקרבנו' כלומר כל עולות דמשפ' כלם מני קאי אעולות וק"ק כיון דכל
העולו' על הרהור הלב אמה בנע להרבות בהן במספר הנז' בתורה ואמ"נ
דעולות לשון נקבה וכאלה לשון זכר אין קפיד' דאשכחן כה"נ טובא: מהו
להתעסק בהם כלום מהלכות להתעסק בהם ולייסר לשון מהו י"ל שמפני
שע"י זה מתבטלים מהתעסק בדינים אחרים סד"א פאסור להתעסק בהם
כיון שאין תועלת מעשה בהם. מעלה מני וכו' והיינו דכתיב זאת
תורת העולה היא העולה כלומר שהתעסק בתורת העולה ה"ל כעושה
עולה ממש ואם תאמר והאמרנהם ידעינן לה דכשאמר אמה אדע כי
אירשנה קאמר ליה הקדוש ב"ה בזמן שקורין סדר קרבנות מעלה אני
עליהם כאלו הקריבום לפני ואני מוחל להם על כל עוונותיהם בדאיתא
בפ' בני העיר י"ל דאמה לתחול עוונותיהם וקריית' בעלמא שני אבל אבא
בדי שיחסוך להם הקריבה קרבן אמה לענין שכר ולהא צריך שהעסקות
בהם דהיינו עיון ופלפול בדיניהם א"ק אפי' אדע דכתי' תורת העולה
היא העולה אם בחטאת ואשם אלא כתיב אלא תורת החטאת ותורת האשם
דרשי' הכי כדאמר בפ' בתרא דמנחות אפי' דכתיב זאת תורת החטאת זאת
תורת האשם כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק
בתורת אשם כאלו הקריב אשם וע"ק ל' לא הם ולא הם אמר רבא אשם
אפי' דכתיב זאת בתורה לעולה ולחטאת וכו' כל העוסק בתורה לא צריך
לא עולה ולא מנחה ולא חטאת ולא אשם ולריכא למי' דאשם בשאר תורה
דב"ם הוא דאי אמר תורה מהניא ליה כמקו' עולה ומטא"כ אור' דילהו
וי"ל דהתם דכל העוסק בתור' אינו צריך לא עולה וכו' הייני שעוסק
תמיד בתור' אבל כאן אדם בעלמא לא והעוסק בתורת חטאת כאלו הקריב
חטאת לן הייני אפי' שאינו עוסק בתור' תדיר אלא שעוסק בה לפי שעה
בתורת חטאת מהניא ליה כמקו' חטאת' א' אינו צריך לא עולה הייני שמתבטל
ע"י ד"ת בדברים' אבל העוסק בתורת חטאת בחסד לו כמקריב חטאת' מתם

מחלוקת בפרשיות לו שכר שקיים המצוה והלא דברים מוזהרת תורת החטאת
עיקרה מיתורה דהיא הבאה פמיך דמתורת החטאת ותורת האשם לחוד
לא דרשי דהא אתקיך במלדם תורה מ׳ לכל חטאות ולכל אשמות כדשבו
בת״כ מכל הסתם דסמעינן ליה כתורת העולה מיתורה מזוחת העולה דרשי
ס״ג פתורת החטאת והאשם בנ״ם
דזוחת תורת זאת תורת ומ״ת ומתמי
כדיבנה למדרש לה בכלהו ולא יליפי
בכלהו מעולה במה מצינו ר״ל משום
דמיבנ למפרך מחומרות לחית בעולי
דליתבנו למיבנך וכן בכל מ״ם חומר
דליתבנו למיבנך דוק ותשכח:
באלו אתם מקריבין קרבן כיצד
פרים מ״ח פ״ז כתבתי סדר
יכוון מתר לפי מה שפי״שם שהמכוון
בקרבן הפסח החומר והגדלת הסכל
לפי שעניין זה נמצא כיותר בחות
בעוסקים בתורה שמתפת נרפו של
אדם ומגברת הסכל ומדביקתו עם
הסכל העליון: אלא בזכות משנה
תימה דהא מיבנ מילי טובא נמי
דמסבר שמתבבסות הגליות בשביל
דהא אמר בשבת אמתא שמרו כ שבתו
מיד נגאלין וכפ״ יפ״ב אמר גדולה
עשויה שמקדבת הגאולה ושמת ל
דבכנוס גליות לחוד וגאולה לחוד
שבתחלה מתבבסות וסוב יגאלו מ״ב מיבנה: מה שעמת נם כי יתנו
בגויים עתה אקבצם וכו׳ אמרי״ כפ״ק דכ״ב פסוק זה בלשון מרמית נאמר
אם כלם יתנו בגויים עתה אקבצם ואם מעט מהם ויחלו מתשא
מלך ושרים ופרס״ בלשון מרמי נאמר יתנו תרגום של יתנו ושבתם
ותתגיון אם כלם וכן דומה שיהיו עוסקים בתורה כשינלו בגויים
עתה אקבצם בקרוב אקבצם ויחלו מעט ממשא ואם אם מועטי״ם הם הסוכי
בגויים יחלו ממשא מלך ושרי״ם היו בטלי מלאשם משא מלך ושרי״ יחלו כמו
לא יחל דברו וכו״ ים מנחה וכו׳ בכבל דהא הוזהרנו פן תעלה עולתך בכל
מקום אשר תרא ולא ס״ל לשרש דעל הגויים קאמר שאם״ם שהם מקטירים
ומגישים לע״ז דעתם לשמים כדבר רל״ק שפי״ הא׳ דחוי מעיקרא
למוקטר מונם משמע דהכי הוא ולא שהיו עוסים כן אלו ינוס ועוד מה
רמים מכוא ס׳ מזה ליסרל דאלו אמרי דלמא לא יעמו אפי׳ יגטוו נם
אפי׳ מינו כרחה שהמקטירי׳ לע״ז אין דעתם לה׳ אלא לפ״ז שחוסים
שהיה האלוה ואם מודים בשבה הראשונה ומוסים שהם״ם הם מתנגיים
אבתן ס״ בידם ההגבה ומינו מתנגיה בעולם הבפל מ״כ מינן מקטירים
לה׳ שהוא לא יסיג ענייניה לפי דעתם אלא לע״ז ומקטירים ועוד
ומאי מנחה שהורה מחיב אלא מנחת שוה וקטרת תועבה זמ״ם דר״ם שבפי
מחשבתם שיה שהור אין זה כמשמע הכתוב ולא ס״ל כמי לרב הונא
בדר״ם כר בחמני לחמר מינחה שהורה שבכל מקום מוקטר ומונם
לשמו של מי שמחר ומיה העולם זו היה תפלת המנחה ואין מוקטר אלא
תפלת המנחה שנ״ אכון תפלתי קטרת לפניך וכו׳ דמ״ם תפלת מנחה דקה
והלא כל נ״ תפלות מיתנהו כמי בכ״מ ועיין במ״ם לקמן ס״ד פ״ נ״ מהאי
קרא: וקטוצת מפ״ מונם בקמינה לפי שהנם קודם לקמינה בדבריה
ומגישים המזבח ומדר ומדים ויהיה מוקטר ומונם כלה בעניין המנח
לחוה בם הנסה ומקטר ומיינו דקאמר וכי ים מנחה שהור ומקטיר ומקטר
אלא כסדר אכתו לחקדי מוקט מונם למנח ומש״ם שהיה אפשר לפ״ הקטר
בעולה ומשמת מכיון דמונם אין לפ״ רק במנחה לחית לה הנסה פ״ם
מוקטר״ זו מסכ ומפ״ב דאין בכל מקום כי לא יתנאון ס״ בכל העו״ם ק
בכל מקום שיך מוקט מונם כי בכל מקום שמעלה מסכה ה״ לן מוקטר מונם
אתם חך כ״ע מ״ם זה לתם שמקנטר שם הכהני כתו מגיסי על מזבחי לחם
מנוג וכו׳ ואתם מחללים אותו וכו׳ ו״ל שיבול שאינו נדיך לפרני להגיש
לחם על פלחנו כי הרי בכ״ע יתנה לו מנחה שהור מו אפי״ היוסבים
ס״ל מבקשים לקנים לפניו מנחה שהורה בפי מפסרותם דאיינו בחסכה
נאיך שבהגים היוסבים בכ״ם שהוא מקום המנח כפשוט יחללו ורש״
אי״ ע״ם שהו דמנח שהור הוא תפלה וכן אי״ שתקרא למה אתם מחללים
שמי והלא גדול הוא בגויים ומנו אמרתי אליכם שכל מקום שאתם
מתפללים לפני ופ״ בגולה מוקטר ומונם הוא לשמי ומנחה שהורה
הוא ליבי על ידכם גדול שמי בגויים ומכו׳ הוא שכן יש לפ״ לשמש זו
הואיל ואתם מתעסקים כמשנה משמע בשתם תשבה ואבי משמע כפ״
בתרת דמנחות דאמר ר״ם שהעוסקים בתורה מעלה מנו עליה״
כאלו מקטירין ומגישים לשמי ואין קו״ ס״ב מתי קמ״ל בהיה העולה
מתיגנן שהמתעסק בתורת העולה כמקרב׳ בדלעיל דהבא בעוסק בתור׳
תמיד ואתם אפי׳ באקרמי בדבר לעיל מ״ק הא דדרשינן מזוחת התורה
לעולה כל העוסק בתורה אבי נדיך לא עולה כו׳ בדלעיל הייתי אמ״ל הא
מהכא ולפי״ שפי דאשיב כמקטירין ומגישי׳ אמר וי״ל דרבא דאמר לה״ה
לא ס״ל דרשא דרב הונא דהכא אלא הערם קרא בתפלת מנחה בדלעיל ורב
הונא לא ס״ל דרבא בדרשת זאת התור׳ לעולי למנח׳ אלא בדברים בפ״ דס
חטאת זאת התור׳ לעולי מה עולי שעונה כלי אף כל שעונן כלי מנח׳ אלא מנח׳
הוא נאבלי שלא לזבחי בהונה אף כל וכו׳ ; ואם נבלאו מכל אשר עשו
מ״ה לקרא ויטמרו את כל נזרתו ושבו אותם המשמע שמודיעים נזרות

רבי אחא בשם ר׳ חנינא בר פפא שלא יהו ישראל אומרים לשעבר
היינו מקריבין קרבנות ומתעסקים בהן עכשיו שאין קרבנות מהו
להתעסק בהם אמר הקב״ה הואיל ואתם מתעסקים בהם מעלה אני
עליכם כאלו אתם מקריבין אותן ר׳ הונא אמר תרתי אין כל הגליות
חללו מתכנסות אלא בזכות משניות מה שעסא גם כי יתנו בגויים
עתה אקבצם רב הונא אמר הזרי כי׳ ממזרת שמש ער מבואו גדול
שמי בגויים בכל מקום מוקטר מונש ובי יש מנחה שהורה וקטיגה
והקטרת בבבל אלא אי״ו זו ו משנה אמר הקב״ה הואיל ואתם
מתעסקים במשנה כאלו אתם מקריבין קרבן שמואל אמר ואם
נבלמו מכל אשר עשו ובי יש צורת הבית ער עכשיו אלא אמר הקב״ה
הואיל ואתם מתעסקים בו כאלו אתם בונין אותו א״ר אסי מפני מה
מתחילין להנוקות בת״כ ואין מתחילין בבראשית אלא שהתינוקות
שהורין והקרבנות שהורין יבואו שהורין ויתעסקו בשהורים
ד׳ רבי אבא בר בהנא זרבי חנן תרוויהון בשם רבי עוריה רבבר
חשיה אמר משל למלך שהיו לו ב׳ מנירסין (מבקלים) כישל
לו הא׳ תבשיל אתא ואכלו ויהיה ערב לו ועשה השני תבשיל ואכלו
וערב לו ואין אנו יודעים איזה מהם ערב לו יותר אלא במה שהוא
מצוה את השני ואומר לו בתבשיל הזה תעשה לי אנו יודעים

שהשני

לקרות לורת הבית בתורה ובסבר קרייתה מיתעסקו לקרות בה אלו מע
עליהם כאלו הם עוסקי׳ בבנין הבית נראה בעל בנין בית אבי ביכא ו
הוקן לו למ״ל להקדים מזסרת הבנין בגלות וג״ע דוחתי בנין יחזקאל
היה כמוהו בבית שני.
באלו אתם בונים אותו שבבר הלוחד סוה לבבר שמעם ואפבר שיובן
ע״ד שפירשתי כמ״ם לעיל ס״ב פ״לב אפי״ מ״תיבר״ יכול לעשותו: מ
מה מתחילין כן היה מנהג בית״ם הבם: שפני מה מתחילין טע״ מזבחת
לבמן לפ״ הא העולה לענין תורת העולה ומילתא מתחילה בקריאת בתיבו
ומנה מורתיה אמתמיין טעמא דמילתא מתחילה בתורים מחטאת כ
הבל מתין בו חטאת ובן הקרבנות בתורים מחטאת כלו: מעל ידם מוטה
מחטאת ובתנחות מסמע דמייתי לה לומר שע״ לחוד הקרבנות שלומה
הקטנים שהם קטנים וטהורים נחשב כאלו מקריבים הקרבנות ותתפ
העולם בהם: ד ר׳ אבא בר בהנא וכו׳ מסוס דלפי מתי דקאמר ר״
מבל לתלך בסיה מהלך במדבר וכו׳ ס״ם יפורה דהיה העולה לקיימי
דאתה למיתר זאת היה העולה החסוכה שע״כ היה על מוקדה כל הל
מייתי הך פלוגתא דמיפלינו מנא ידעי׳ הקרבן ישראל מביב לפני ה
מדבח: משל למלך וכו׳ מיבא למיתר מתי נפקא מינה אלא למסבר קראי וב
ערל יותר מו של נח ולוחק לומר דלא נפקא מינה אלא למסבר קראי וב
הערקרי כתב בשנ״ו שבני המבבילים הם ב׳ מיני קרבנות ובניהם ערב
כל״ל לפי ענינו אבל הא׳ ערב יותר הא׳ הוא הבא לפיום ולבפרה ב
ובעד ביתו מנמלא ה״ שוכה להתפיל מהם העולם עם מתינם כלתים מ
ענתם ובכ״ז נתרבה אליו ולתשובתו והמין הב׳ הוא לקריב החדש עב
בפסו לשמים וכן היה קרבן ישראל בקרבת תמידין ומנחתם ונסכי
מהם דומנת חלקי האדם ולזה יחויב מעבר לו יותר ובוכם לעשות כיב
בהם ואינו נח לי שהרי כ׳ הבוונות הלו נתנלות כישראל שהרי הע
והחטאות והאשם בתים לכפרה ופיום ועוד אלא מי׳ דבברי ר׳ אבין ב
ועוד יש לדקדק מה עיל נתנה בקרבן נח אלא ערב לפ״ כשל ישראל ולא
למיתר מסום דהוה יחיד ודבים עדיפי דאין זה דומה למשלים שבר
שהקרבנות מנד מנחם מתחלפים בטעמם ובי״ל מה כין ב׳ המשלים ל
אחר מדה ואחר מ״ה ור״ל מסום דלבתורה מסמע כי זכתי ישראל ועולתיה
לרגון לפני יי׳ כשל נח שהרי נח בעבם מ״ שהקרי קרבן בית יי׳ לן הרי מ
להבות עוד אם כל אי בכתחלה ולא ישראל בבתם שהקרבנות שהקריבו
בתת בתרית עמם לנטעם בארץ אלא נלו בחטאם פעם ופעמים לכן הכ
דאיה היות בודאי קרבנו ישראל יותר חביבים ומה אלא בתת לה
בתרית לבלתי הנלותם מפני שהנלו טוב לשם לבפרת עוונותיה׳ בע״
הרי שיהיה עה״כ בת״ם לפיל ס״ם אמ״ד אי״ כידר לשם המלכיות ובלא
היו קרבן נח רצוי בשל ישראל מבות׳ להעדרו מהתנאים הבו בשלמו הקרב
חס מפאת המקום ואם מפאת המקריב ואם מפאת הקרבן בעצמו שהרי ב
לא הקריב במקום ב״ה ולא ע״ כאן קבוע אמ״ם שם בכו היה כאן ל
היתה לו בהונת עולם לו ולזרעו ולא נזהר בכל מנחי הקרבן שיהיה אלא
מבל מום כי לא נפסל לבני נח רק מחוסר חבר אבל אחר עומים בקרב
לבנייהו וכ״ם אלא נזהרו בענין הנסכים והמנחה הנטבלים לקרבן ויתע
הדברי׳ ואם אלא הוכיחו מעשה זה היו קרבן ישראל יות׳ תבו׳ מבני אשה
שבפי אליעות טוב ההבנה והבוונה יחבר שהים הקרבן בחסר מתנאים
הבו׳ יותר מהבלם בתנאים בנו׳ ואם שבלמו בדרשיותיהם י״ל מבו׳ דבר
הדאסונה מיבא לתידתי שבתו אלא בנטנה נח רק בו׳ מנות כי עיקר המנ
נמחרו ליסרל שהיו עם גדול ורב כתו בן היה ענין הקרבנות שהים ל
מתנות התורה ובדרשיה הא׳ דר״מ מיבא לתידתי אמין פי׳ עולות מחי ב
אלא בדפי׳ דאמ׳ דהיינו מתוחים ועוד יתבן שבוונו לקנת מהטמחי
שבתבתי לעיל פ״ב פי׳ ה׳ בבחירת ישראל מוולתם לקבלת התור׳ דר״
דמו לחמוכת הסמנחה ור״ל שבשאה יקריבו קרבן לא יהיה מגד בוונה

לעמות

דהיינו מיבנו ב״ה בעורה הסיה ל
שני אלא נבנה הבית ובינו מתם
שהשמתי׳ בוריתו מיחזקאל יבנו׳ ולמיתר לעל בנין בית שני
הרד״ק ומ״ת ומיתה דמיירי ב
בעתיד מיתין אלו המנסים ובי
ובפי׳ שתמ׳ הם לק״ ד״לשמתא מין מ
המתים בוחן מיבנה ב״ה דם ל מין
ע״הן לימות המשיח אלא שבבור מל
בדמיתה בפרק בתם אשה ומפי לרב
לא נחשה שהרי הבנין הבתי ע״י הב
יבנה ולא ע״י אדם בדבתיב ו
מהיה לה חומת אש ומפי׳ הוה
אדם מ״ט לבוותם בבורתיו מבבר
ע״י יחזקאל והלא בתחיה יעמדו
ואחרון ויעמדו בל הבריך וב
הגמרא לענין בנדי בהוב׳ ובתבחו
נר׳ אחר יחזקאל דשב״ע עד מבשיו
בתוים בעולם בתרן סולתיבו ו
מו׳ ליל להודיעם ליסרל בורת ה
ובי יבולים הם לעשות הבית להם
מיעמדו מן הבולה ואח״כ אבי ה
ואומר להם מ״ל הקב״ה ליחזק
ובסבל שבבי בתוים בבולה יהת
ביתי בטל מ״ל הקב״ה בדול קרי
בתורה בבבינה לך אמר להם ויתעם
לקרות לורת הבית בתורה ובסבר קרייתה מיתעסקו לקרות בה אלו מע
עליהם כאלו הם עוסקי׳ בבנין הבית נראה בעל בנין בית שני ביכא ו
הוקן לו למ״ל להקדים מזסרת הבנין בגלות וג״ע דוחתי בנין יחזקאל

באלו אתם בונים אותו שבבר הלוחד סוה לבבר שמעם ואפבר שיובן
ע״ד שפירשתי כמ״ם לעיל ס״ב פ״לב אפי״ מ״תיבר״ יכול לעשותו: מ
מה מתחילין כן היה מנהג בית״ם הבם: שפני מה מתחילין טע״ מזבחת
לבמן לפ״ הא העולה לענין תורת העולה ומילתא מתחילה בקריאת בתיבו
ומנה מורתיה אמתמיין טעמא דמילתא מתחילה בתורים מחטאת כ
הבל מתין בו חטאת ובן הקרבנות בתורים מחטאת כלו: מעל ידם מוטה
מחטאת ובתנחות מסמע דמייתי לה לומר שע״ לחוד הקרבנות שלומה
הקטנים שהם קטנים וטהורים נחשב כאלו מקריבים הקרבנות ותתפ
העולם בהם: ד ר׳ אבא בר בהנא וכו׳ מסוס דלפי מתי דקאמר ר״
מבל לתלך בסיה מהלך במדבר וכו׳ ס״ם יפורה דהיה העולה לקיימי
דאתה למיתר זאת היה העולה החסוכה שע״כ היה על מוקדה כל הל
מייתי הך פלוגתא דמיפלינו מנא ידעי׳ הקרבן ישראל מביב לפני ה
מדבח: משל למלך וכו׳ מיבא למיתר מתי נפקא מינה אלא למסבר קראי וב
ערל יותר מו של נח ולוחק לומר דלא נפקא מינה אלא למסבר קראי וב
הערקרי כתב בשנ״ו שבני המבבילים הם ב׳ מיני קרבנות ובניהם ערב
כל״ל לפי ענינו אבל הא׳ ערב יותר הא׳ הוא הבא לפיום ולבפרה ב
ובעד ביתו מנמלא ה״ שוכה להתפיל מהם העולם עם מתינם כלתים מ
ענתם ובכ״ז נתרבה אליו ולתשובתו והמין הב׳ הוא לקריב החדש עב
בפסו לשמים וכן היה קרבן ישראל בקרבת תמידין ומנחתם ונסכי
מהם דומנת חלקי האדם ולזה יחויב מעבר לו יותר ובוכם לעשות כיב
בהם ואינו נח לי שהרי כ׳ הבוונות הלו נתנלות כישראל שהרי הע
והחטאות והאשם בתים לכפרה ופיום ועוד אלא מי׳ דבברי ר׳ אבין ב
ועוד יש לדקדק מה עיל נתנה בקרבן נח אלא ערב לפ״ כשל ישראל ולא
למיתר מסום דהוה יחיד ודבים עדיפי דאין זה דומה למשלים שבר
שהקרבנות מנד מנחם מתחלפים בטעמם ובי״ל מה כין ב׳ המשלים ל
אחר מדה ואחר מ״ה ור״ל מסום דלבתורה מסמע כי זכתי ישראל ועולתיה
לרגון לפני יי׳ כשל נח שהרי נח בעבם מ״ שהקרי קרבן בית יי׳ לן הרי מ
להבות עוד אם כל אי בכתחלה ולא ישראל בבתם שהקרבנות שהקריבו
בתת בתרית עמם לנטעם בארץ אלא נלו בחטאם פעם ופעמים לכן הכ
דאיה היות בודאי קרבנו ישראל יותר חביבים ומה אלא בתת לה
בתרית לבלתי הנלותם מפני שהנלו טוב לשם לבפרת עוונותיה׳ בע״
הרי שיהיה עה״כ בת״ם לפיל ס״ם אמ״ד אי״ כידר לשם המלכיות ובלא
היו קרבן נח רצוי בשל ישראל מבות׳ להעדרו מהתנאים הבו׳ בשלמו הקרב
חס מפאת המקום ואם מפאת המקריב ואם מפאת הקרבן בעצמו שהרי ב
לא הקריב במקום ב״ה ולא ע״ כאן קבוע אמ״ם שם בכו היה כאן ל
היתה לו בהונת עולם לו ולזרעו ולא נזהר בכל מנחי הקרבן שיהיה אלא
מבל מום כי לא נפסל לבני נח רק מחוסר חבר אבל אחר עומים בקרב
לבנייהו וכ״ם אלא נזהרו בענין הנסכים והמנחה הנטבלים לקרבן ויתע
הדברי׳ ואם אלא הוכיחו מעשה זה היו קרבן ישראל יות׳ תבו׳ מבני אשה
שבפי אליעות טוב ההבנה והבוונה יחבר שהים הקרבן בחסר מתנאים
הבו׳ יותר מהבלם בתנאים בנו׳ ואם שבלמו בדרשיותיהם י״ל מבו׳ דבר
הדאסונה מיבא לתידתי שבתו אלא נבנטנה נח רק בו׳ מנות כי עיקר המנ
נמחרו ליסרל שהיו עם גדול ורב כתו בן היה ענין הקרבנות שהים ל
מתנות התורה ובדרשיה הא׳ דר״מ מיבא לתידתי אמין פי׳ עולות מחי ב
אלא בדפי׳ דאמ׳ דהיינו מתוחים ועוד יתבן שבוונו לקנת מהטמחי
שבתבתי לעיל פ״ב פי׳ ה׳ בבחירת ישראל מוולתם לקבלת התור׳ דר״
דמו לחמוכת הסמנחה ור״ל שבשאה יקריבו קרבן לא יהיה מגד בוונה

לעשות רצון יי׳ ומצותו רק ליקר את יי׳ מנד המתת כענתה כדרך הפילוסופ׳ כי לא ימציאו סהות מסניה ומצוה ולכן לא יצוה ה׳ לאדם מכל ישראל שיתמיכו בהסגתתו ובמצותיו יצוה ה׳ עליהם לעשות כתורת מצוה רבי אחיי במשל הא׳ רמז׳ל עשות ישראל המצות המתכה ולא לתכלית אחר ולזה יהיה קרבנם ערב לגמרי במאכל מתמחה המוכל בקערה לסכה המאכל מתחלק ענוד סוף מכל של מ׳ם במאכל מכרחיתו יערב וכשיעמיקו במאכל לא יערב כי לפי ההרחות רוכי לקיים המצוה וכשנעמיק בכונתם מהיא לא ם׳ם היא כלתי הנוהה ובמשל הב׳ רמז׳ל דבקות ישראל בה׳ תמיד בפריסותם מהחומר ולזה ידמה ה׳ מנלם לגן בבורגין מקובע ענמו מם מכל מכל המומות בחקרתי בעלמ׳ מחינן דבקים עמו רק ילכו בדרכיו ע׳ר הקרי והזומן ופי׳ל שלפי מהדם יתקרב לה׳ על מ׳ מב׳ פנים מם בדרך המחקר אסר יכין נפלאות ה׳ ויכיר גדלו כפי מפרות שכלו ותדבק נפשו בו ומם בדרך המתוניי והתורה לקיים מצותיו בכל לב ובכל נפש מחין פנות להרחות שכלו והקירתו בפוס דבר וזהו הדרך הנכון להשגת הה׳נלחה כתו מביאר בעל דרך אמונה במ׳כ ם׳ד והיה ענין נח מהמין הא׳ כי לפי הנראה לא ראה אור תורה רק דבק ביי׳ לפי שכלו כאו׳ את האדם התחלך נח ונתענגה בזה אח׳כ לכל מראה עיניו בנפלאות יי׳ במעשה המבול ודבקות נבואתו ועניין המון ישראל ע׳ם התורה הוא המין הב׳ לכן נמנה קרבנם מתחלף לכ׳ הענינה הנו׳ כי הקרבנות עיקרו הקרבת האדם ענמו אל האלהים ע׳י העבודה הה׳ם כנודע ולהורות שהדרך הנכון הוא הב׳ אחר מקרבנם של ישראל ערב יותר מנל נח ולהיות הדרך הזו נכון מנ׳ נדדים הא׳ מפני הלאות והיגיעה הבריכ׳ להפיג המתתיות בדרך החקיר׳ כי חכמי הגוים חברו כמה חכורי׳ מספרים רבים לבאר כמה הקדמות להוליד מכולם מליאות מגיע ראמון והתורה הביאה זה בדבור מ׳ בב׳ מו נ׳ תיבות כאו׳ מנכי ה׳ אלהיך וכב׳ מפני ההטע׳ והסקר מיסול בדרכי החקירה מבמה נדדים מצא׳כ בדרך הקבל׳ המקובלת מפי עליון מצ׳א מיבול בה טעות והנ׳ מפני הבסחה והאילוד מיקרה בידיעות הלקוחות מנד החקים והעיון תם׳כ בלעות הלקוחות מהקבל׳ מפי י׳ו וכת׳ם כל זה בעל דרך אמונ׳ מצ׳ם לכן הזכירו נ׳ טעמים כי ר׳ עזרי רמז׳ל הא׳ כמ׳ם מצוה לנו על הקרבנות ולא לנח כי ההקרבנות אינו בלקיחת האמונ׳ מקבלת אתור היא אנו מעורסת באו׳ מתע ישראל י׳ו אלהינו ובאומר מנכי י׳ו אלהיך וכן בכל עיקר מכתוב כתורה בפי׳ אבל ההקרבנות בדרך החקירה והעיון לא מוה אותם מלפי זה היה דריך תרוכות ולאות ויגיעה רבה להגיע כל מרם אהם ובתה מהתורה בתה בדרך קנרה מבב׳ונ׳ תיבות הודעתנו כל מרם הערם הנה מאין הכונ׳ מנאתנו לא בדרך הקבלה מהיא קנרה ור׳ אבין במשלו הא׳ רמז׳ל הטעם הב׳ מחכילת המאכל כלו עד מיתתה בקערה הוא מנד עריכות כל המאכל לגמרי בין בתחלתו בין בסופו וזה דמיון לא אמתת כל המקובלות מהתור׳ בין בכסם נפתל ובקש מתנם הלקוחות מהחקירה והעיון דונמת המאכל מלא יערב לא מקנתו לפי מים בקנתן טעות וזיוף ורמוי להרחיקו ובמשלו הנ׳ רמז לטעם הג׳ מהליצה רמז׳ל הקיום והמתלת אסר לאדם המוסכלת הלקוחות מתת י׳ו מ׳כ אבל המחרות מתסכתה בהמשך הזמן ויהיה אבל בחורה נטה מעליה הקריבו ישראל מה מהקריבו קול׳ מנגנוו בעולת מלאים דכתיב ויקלה את נערי ישראל מלף מתחל׳ נבטוו על הבסח לא דמי להנך מהיה הכל למאכלם ולא הקריבו מתוריו ע׳נ המוכח ואומר לאם ריח נחוחי הנ׳ל מדכתיב קודם לזה וזה אסר תעשה על המזבח וכו׳ לא דבריה לתנקט ב׳ זו דתוספת קרבן שבת ר׳ח והמועדו׳ ויתכן דמה׳ הכא תאמרו להקריב לי מיאמרו סדר הקרבן מהקריבו לעשות מערב לפניו ונרמת כה׳ם כם הנו׳ והקריבו ישראל קרבן מב׳ תאמרו להקריב לי כמועדו אין אנו יודעים מיזה ערב יותר אלא מתנוה את מנה ומ׳ל זאת תורת העול׳ אנו יודעים מהל ישראל ערב לו יותר מנאתר וערב לה׳ וכו׳ ונסחא מסוכם נודמנ׳ לו כי מאי אולמיה דזאת תורת העולה נאמר קודם מנות את קרבני לחמי ועוד דהקריבו ישראל דקאמר ג׳ל מהקריבו מעצמם כלפי דלמי כענין נח וכענין המהל י׳ הר׳ וערכה לה׳ מנאת יהודה וכו׳ לבאורה מסתע דמייתי ראיה דקרבן ישראל ערב לו טפי מהל נח מדקאמר וערבה ליי׳ וכו׳ ופי׳ כיתי עולם היינו כיתי מנה ומדתלה הערבו׳ כיתי מנה ולא כיתי נח אלא׳ דישראל ערבו יותר ולא כהיות דכתר דמייתי ראיה גדול׳ מאה אנו לישראל ולא לנח הא תו לא הסתא מ׳ם הא דכתי וערב לה׳ דכיתי עולם היינו יתי מנה ואו קרבן נח הוא ערב טפי כדם׳ד מעיקרא כדלעיל הוה ק׳ לן אמאי נקט כיתי מנה ולא כיתי נח דקדמי ופדיפי ואת׳ כיון דכיתי מנה היינו אל אחיכי לתלוחים כמ׳ם כסמוך מאי קו׳ ליתא דהאי עדיף מדנח מנו׳ דגדול מחנו׳ ושוב יותר מתי אחינו מנו׳ לאלא׳ג דהיינו בכחינת המצוה אבל הפחים נמי אחינו מצוה ושוב עדיף מהמצוה כפי כוונתו וזריזותו דאפילו עביר פעמים גדול׳ כמנו׳ אלא לנמ׳ והיינו כהסעבר לנמ׳ והיינו דלא תיקל׳ לר׳ דקאמר כיתי עולם כיתי נח מאי קמ׳ל דלא כיהול׳ וירושל׳

ולאי עדיפי מנה דהם מצוים ועושים מ׳מ אמא קרבן ישראל במצוה׳ים עדיף מדנח מנה דהוו מצוים ועושים י׳ל דמ׳כ אלא דהסתא דאל ישראל ערב יותר מאי׳ אל קודם המצוה כיחא טפי דנקט דישראל ולא דנח: כיתי מנה דכתיב ויזכור יתי עולם מנה עמו׳ כיתי מנה שירד׳ הא׳ם על הקרבן בסתיבי למלוחי׳ וכן כיתי אלא׳ כאחיכ׳ כ׳ה והכי אנו את׳כ׳ והיינו דפי׳ אבי׳ רא׳ם׳ קדמוניות ביתי אלמה אמ׳ם אמ׳ן הורחה לדבר מלאון קדמונית המוקמינן לה בדומ׳ ליתי מנה כיריד׳ כמדבר הא׳ם והא דלא מייתי ראיה דישראל עדיפי שירד׳ הא׳ם על הקרבן ולא בנח מלאכיב מנה דחיכא למיתר אלישראל הוצרך זה להודיעם כי אין כולם בכיתים אבלנח בלאו הכי ידע שנתקבל •

כיתי נח נרח׳ דמ׳ כיתי עולם תלי׳ ם מי שנתחלם העולם ביתיו ובני׳ קדמוניות בהבל מפני שהזמן היותה קדמון בהקרבת קרבנות היה של הבל נתתחלה לא הקריב אחר ואם ע׳ג דא׳ר הקריב בדלעיל סוף פ׳ב אינו מפורש בכתוב ועוד כי הקרבן ההוא היה על חטאו ופני׳ אמין כי ערבות כ׳כ: כיתי נח ות׳מ׳ נרחה דלא ס׳ל דבל נח ערב יותר מבל ישראל לא מנה דכתיב דבל נח והבל קדמו נקט׳ להו מ׳כ מנה דישראל לעתיד כמו לנח בכתיב

כיתי נח זאת לי אסר בסבעתי מעבור מי נח להבי׳ נקטיה •

כיתי נח סודאי ערבה מנחתו בכתיב וירח ה׳ את ריח הניחוח וכו׳ ובהבל כתיב ויסע ה׳ אל הבל ואל מנחתו אלא היתה ע׳א בעולם אבל כיתי נח אם אהוא ובניו נקיים מתנה מ׳מ בבר בחנאת ע׳א בעולם אחרי כיתי מנוח התחילו הטועים בה אבל ק׳ מ׳ט לומר זה דאי למיתר דמנה ערבה מנחתו הרי נח אמ׳ם אע׳א כיתיו אמתר עליה כיתי עולם וי׳ל מנה דאיכא למיתר דבאלמ׳ נח דנקט מנה להוציל קרבנו להסיר המבול לעולם אבל הבל מ׳ט לנקטיה דאי מנה דערבה מנחתו ה׳ל לנקט ישראל ואלמה כי אין בעין נראה אערבה מנחתם הא׳ם לה׳ק אמפני אביתי הבל לא היתה ע׳א בעולם היה קרבנו יותר חביב ומ׳ת ומאי נפקא מינה אתיה ע׳א בעולם או לא תהיה מכיון דבוונת המקריב לא׳ם׳ל דהיכא דאיכא ע׳א בעולם אין הקרבן כ׳כ חביב בעיני׳ה׳ מפני אעוכרי ע׳ז עושים כמוהו לע׳א ולפי מה אמר׳ הרב אם׳ קרבנות התורה להרחיק מע׳א׳ל דלאפוקי׳ מהך אמרא קאמר אקרבן ישראל אביב בהבל אלא היה לבוונת הרחק ע׳א אמו׳ אינו כ׳כ חבי׳ אמיאנבח מנד עצמו לא בהקרה ובאמת לא אהקרבן מנד עצמו חבוב מבחה טעמים אבתבתי בדרוסי ויתכן אהאומר כיתי מנה ואלמה רמז׳ אל כ׳ מטעמי הקרבנו׳ הא׳ להרחיק ע׳א ועוד׳ כיתי מנה אביתיו טעו בעגל ובא התמבן ובקרבנותיו לטהר העוון הזה והב׳ להאמין האמינה לאמנה ועוד׳ כאני אלמה כי אם כבוד יי׳ מלא את בית ה׳ ועתדה האמינה על אנחרב כ׳ה ור׳ רמז׳ל כ׳ טעמים אחרים הא׳ להודות לה׳ על גמולין׳ ועוד׳ כיתי נח כי זה היה קרבן נח אהודה ליי׳ לאומו לו אחרית בארץ והב׳ להבניע האומר ולהנבי׳ האבל ועוד׳ כיתי הבל אחר אלא היה ע׳א ביתיו אין ט׳ בקרבנו לא להדביק לה׳ בהבנעת אחרו ותגבורת אבלו ובה׳ע כם׳ הנו׳ הבינה זה המדרש בנאחא זו אב׳ כיתי עולם ובאנים קדמוניות ביתי אלמה ד׳א כיתי עולם כיתי נח ואנים קדמוניות כיתי הבל אלא היתה ע׳א בעולם ופי׳ על פי דרבראב׳ל ומבו׳ אנאחא מאוכאת בודאנה לו נם פירושו אינו נכון י׳ שהיה מיסב ובו׳ הא דנקט הבי ול׳ק אם׳ל כ׳ מנרים׳ בדלעיל מאוכ׳ ודבריות המלך יוסב על בסאו אמין דרבו לאכול אם אלא ערמי ועב׳ז מתחה בקערה רחיה גדולה לערבות התבשיל אינו טפי מאו היה זה על אלאנו ובן אחר איבנה כ׳ה׳ יוסב על בסאו דכתיב ה׳ בהיכל קדשו והיות אז קרבנות ישראל ערבים דעולות מחים דוד קאמר לה בסם ישראל על הקרבנות שיעלו בב׳ה זו ראיה גדולה לערבות קרבנם ואת׳נ דאיכא למיתר אמני הכא אראו הקרבנות בחנות יי׳ מס׳ב בנה דקי׳ל בגדול מבנו׳ ועוסה וכו׳ אין חסם אהבוונה לאפוקי מדהוא ס׳ד דקרבן נח ערב מכל מה אהקריבו ישראל כדלעיל ובאין דילפינן דאל ישראל ערב בהיות קרבן אהיה די לראיה י׳ ה׳נ הכניסו לו תבשיל הא׳ ואכלו וערב לו הכניסו לו תבשיל הב׳ ואכלו וערב לו התחיל מחחה • כזה אמר מחחה נראה דהוה ידע אה׳ יקבל קרבנ׳ כמתחה בקער׳ ולכן אהכי׳ זה בחוך הזכר׳ קיו׳ הגדרים אינשו יאר׳ כהבא׳ העולו׳ כי בסם יאר׳ ידבר בדפי׳: ולן אם ס׳ל אהי׳ כענין אה׳ יכו׳ ללונגם כאו׳ כנגן אהיו אנים כמקו׳ מ׳ אולא בכב׳ לאנים כמקו׳ מ׳ ביום מ׳ אלא יום מ׳ לזה ויום מ׳ לזה והיה יכו׳ ללון כאו׳ כן בראשון ולא רבה אלא לן כמקו׳ מחר קרו׳ לו׳: כך במה אהו׳ מתב׳ וכו׳ נם כאן הלאון קבר דב׳ל במה אהו׳ מתב׳ על הטעל׳ זאת תור׳ הטעל׳ היא הטעל׳ על מוקדה על המזבח כל הלילי׳ עד אבוק׳ מבאן דאל ישר׳ הוא ערב לו כיות ומ׳ת ומ׳ל דבנח לא הוכבר כן י׳ל דמדאנאמר׳ לאבנאי׳ הקרב׳ אלבי׳ ואבר׳ כלל׳ ם׳ם בבני נח לא מובאר אלא אינקטירו הכל יחד בעת אחר מ׳ב מדכתיב היא העולה דרים למעוטי בבני נח • מבאן אהעול׳ וכו׳ דכתי׳ על מוקד׳ וק׳ מה נריך ללמוד מבאן דהא כתי׳ והקטי׳ את הכל המזבח ונרם׳ הילקו׳ נרא׳ אבי׳ למה מתב׳ על העול׳ זאת תור׳ הטעל׳ לפי אהטעל׳ כלה כליל לאיבים ולפ׳ז הפ׳ מכיון דדין זה אפי׳ בחלבי אסר הקרבנות הוא כמפורש בנמרא אמי אבא

דנקיט ליה בעולות ס"ל לפי שהעולה כלה כליל ויגדל ענין זה בכל נתחיה
להכי נקיט ליה בעולות ומינה יליפינן לשאר הקרבנות בדברי הקרבנות פ"ג
המזבח דהיינו מימורייהם מכל לייסב נירסתנו לשתא למימר שתסרף לנגדו
על האש דהיינו לשון מוקדה לשון יסתפק כמה שתעשה בכלי ואח"כ
ישלנו בעת הדשון ובדר שמתר ובזכחי'

פתוח ל שלהי פ"ב: חסה נפש מישים לשפוכי
כבשה ולא ופרש"י ע"מ לעשותו
חתיכות כלויו' בנחלים וכפי' הרמב"ן
ומ"ש הא מחסה נפקא לי"ל דמכיון
דסמיעינן מעל מוקיסתרי לגמרי
דרשינן מסה דמפי' נעשה מחיט' נריך
מיסחטנו ע"מ כך אבל אי לאו על
מוקדה הא' דחסה אתא לאגרוכי
מיסרפנו לגמרי אבל אי
מעשה מחיט' לא כיון לכך רק לגלי
מיוב כמ בעלמ'לית בן בה: עליו אין כתיב
ספ' לאחזסה לא היה אחסן לאחז בו אין לו'
ויקר"כה רק עליו דבו מעמע שנאחזה הכבער
מיוב ו בו כמו בער"כם אם ה ותבער בבאן
ספ ה ובגערים ודומיהם ולהכי פי' שהמזב
רמסית היה מתוקד באש כלומר שהאש נאחז
יט בו כלו הוא מתוקד וזה להרמות מעש'
פתוח ה נסים מעשה היותו מבוסה נחשת היה
ספ ה האש נאחז בו ונכבה כ"ב: לא נפסד
פוסטיי לא נענן ולא' הנחשת בדבכמוך והא
דכתיב ובער עליה הכהן עצים מעוש

דבעת סדור העצים עריין לא נאחז מורם בו ואין להקשות מאש קדמ' כאפי'
כי על המזבל היות האש בתוך האף אמר כן כמו עלה עשן באפו י קרוב
לקי' שנה לא ידעתי ט' החסכין הזה שהרי עד עלמה שהיה בת פ' שנה
ליכיה מגדרים נתקיים מזבח הנחשת שנעשה כיתי מסה כדאית' בהדיא בר"ה
ומזבח הנחשת אשר עשה בצלאל בן אורי בן חור שם לפני משכן ה' ויבר אשר
עלמה ואש בתוך זמן זה חדשו נחשת במזבח אז פ"ש שאש היה נאחז
במזבח לא היה רק עד קי' שנה לא ידעתי מהיכן ידעו זה: בעובי דיבר
והא דאמ' רים לקים פוסעי יבר' אין אור ניסן' סולט' בשם ק' ו' מזבח הזהב
ומה מזבח הזה' שאין עליו אש כעובי דיל' הזב עות' כמה שני' ואין אור סולט'
בו פוסעי יבר' שהם מלאים מנות כדיאמן עמ"ב כדאיתא בפ' אומר בקודם
לא יליף ממזבח הנחשת אע"פ שהאש בו יותר חזקה ומתחת ומעוש דלא
ה"ל נג אש מתלאי' חללו עפ' כדפרש"י בפ' תנו ומ"כ אין הכם אש בדפנותיו
אבל מזבח הזהב שהי' ל נג ומהם כותר בו הוי נם טפי ויתכן דדיבר
דורדיין הוא עב טפי מהיה דיבר דמזבח הזהב ולכך אין שם נם כ"כ גדול
מתקטר בקטור' אין כתי' כאן אע"פ שלפי פשוטו הוא שם המעבל לא נהיר'
לר"ל דמקטר והקטרת ל"ל ועוד שהלשון קצר' וכריך לפוסי' עליו ולתקון הלשון
וכמ"ש רש"י להעלנו' עליו קטור עשן סמים ולכן כ"ל שפי' מקטר כמו מתקט'
וקרי כי מקט' כמשקל מטהר מדבר או פי' מקטי' את הקטר' וקרי כיה מקט'
ולחם שפי' הא' דא"כ תחסר כיה מקטרת: מקטיר את הקטרת שהאש היה
נאחז במזבח ועי"ז הוא היה שורף הקטר' ומעל' עשנו' נתבשל הבשר אין
כתי' כאן אע"פ שהתרגם וקנת הקמ' פי' בעל להם כלו' לעשה סיוכיר ורש"י
פי' כיסנס לנמד הבקר שהם סמים את הבשר שני' שבל לא דוחק גדול
אבל ק' כי גם פי' רב דחוק אמר דבלי לשון יחיד ובשלם לשון רבים ואפי'
תימא דבלי הבקר הוא שם המין ור"ל כל מחריבה של כל נמדי בקריו ק'
מאי ובכלי ובלי מבני ליה מאחר שהבלי הוא הפעול אבל אין להקשות מה
בעול שייך בעצים שבבר היו הנעצי' דולקים בהם דאפשר שהנם היה שתבלי
מיסים אם ע"נ הבשר היו הנעצי' דולקים ולשון בעול שייך בעצים כדאמרי'
בשבת האי מאן דשדי שיבת' לאתון' מייב מעוש מבשל ושב' הנם הוה להרמו'
כי נכון הדבר מאת האלהים שידבק אישם בשיהו להיות מבני הנביאים
שעל שמחה זו הכין זבח זה אליעזר י ו נימוס פי' בערוך חק וקליסין
פי' נזרה ונר' שעל הראשוני' שהיה להם כן כדמב' ואזיל קמ' שהוא חק
ומשפט ועל מה שעתיד דהיינו מלכות הרשעה בדלקתן קאמר שנזרה היא
עליו ותתקיים, שבל המתנאה וכו' מאמר זה לכאן מעוש דקמפר' היא
אעולה על מוקדה בענין זה עו"ה וכדגרסי' בתנחומא אמר הקב"ה בל מי
שהוא מעלה עלמו סופו לילך בהם שנא' היא העול' על מוקדה זו המלכות שעלת
אמה שנא' אם תגביה כנשר וכו' אמר הב"ה והיה בית יעקב אש וכו' ומה
דבר ע"י חסה שנא' היא העולה על מוקדה: אלא בהם נר' דהיינו טעמ' לפי
שהאש נחה על שאר היסודות ישפטו בין הגוים אדה כנגד אדה ועוד מפני
שהמכיר למד' זו המזג שהם ובעל מרה אדום' מפני שדרב' לעלו' ובהתיאה
אעזור טבע האד' להתנהג במד' זו כמ"ש בעל תיקון אדות הנפש ואדות היא
מיסוד האש: דור המבול ע"י שנתנאו וא"ת דבפ"ק דר"ה ברותחין קלקלו
וברותחי' כלונו י"ל דהא והא איתנהו ועל הרותחין נדונו בחיים רותחי' ועל
הגאוה נדונו בהם מתם שהי' בתוך המי' אם כדיליף לעיל ס"א בג' דנדונו
בחיי בהם בסלום ומה שהיה כאן רחיה מבחוצו נדעבו היינו לרוחא
דמילתא דאפי' לא כיליף ג"ם אמפי' שנדונו בהם כיון דהחיים רותחים א"כ
מה שהיו רותחים מגיהנם חסיב בהם מתם וזה כנגד הגאוה ולו מסום מה
שקלקלו ברותחין הוה שני' ברותחי' בחום האש המלוי והשאה בחי לא מיקשו
או' לא נדונו אלא בהם דמשמע דמתעב שאר מילי ומשכחן דדור המבו' בחיים
נדונו וכן רבים מהני' לחסיב ואזיל משכחן שנדונו בשאר דינים בחי
ובחיוב פרעה שלקה בבמה אבות זולת הבדר למ"ש הכא לא נדונו אלא

בהם היינו בחטא הגאוה אבל אחר מבות הוא על שאר שבעים ויין בשם
שבתבתי עוד לקמן ש"ר פ"ט סי' כ': וריבתן לחלוטין מה שהביאו כאן
פי' בעת יזורבו נגמתו ל"ל דמסוס דאיכא דאמר שהמבול תחלה היה
בנשמים שאם ישובו ויהיה נשמי ברבלה בת"ש רש"י בחומש והכי משמע לעיל
ס"ח פ"ל' נבי המבול מים ולפ"ז לא
יכון ת"ש הכא שלקו ברותחין דמ"כ
מיל יתותו בהם בתחלת יריתן לבהי
מייתי פי' בעת יזורבו דהיינו שזריבתן
לחלוטין היתה לומר דאח"כ שמתחלי
כדי לאבדן עשה ה' ולא נתן להם מקו'
לתשובה מעתה דהכי משמע מהאי
קרא שבטים' נשמיהם לחלוטי' היה'
לעשות כלה ולא אדעתא דנשמי דבבי
כלל והיינו נמי מ"ש שהיה מרתיח
הטיפות בנהנסלו' שמתחלה כל טיפה
וטיפה בכר היתה רותחת לגמרי ולא
בדר' הנשמי' ויתכן שגם מפני זה הי'
הרתחתן בגיהנם לומר שבמו שבעוב
גיהנם אין המלט ע"י תשובה שאחרי
מותו אין מקבלין תשובתו כמו כן היה
במבול שאם שהתרה ה' בהם כמה שני'
שיעשו תשוב' כראותם כח עשוק בתיב'
כמ"ש ז"ל ולא שמעו שוב לא יקבלם
ויות' נר' דריב"ל בליג אר"י דם לדור
המבו' ים לה חלק לעה"ב מכיון דנדונו
ברותחי' בגיהנ' כ' לעי' ס"א פכ"ח ורי' כל
דייק תקר' ראין להם חלעה"ב מדקא' שזריבתן לחלוטין הי' אי' אמרי לקמ'
אדעת' דנמיתו' שאין להם חלק לע"ב ומיידי דמייתי הכא דר' לאוכוחי
שלדונו בהם מייתי דרי' כל דבליג עלי' והכי משמ' כפ' חלק ירושלמי דמייתי
הא דרי' כל כתר אחרים אומרי' לא ירדון רותי שאינו מחוירה לגדנה דהיינו
שאין להם חלק לעה"ב ולפ"ז הא מייתי התם דר"י דאמר כל טיפה וטיפה
היה מרתיחה כו' היינו לומר דבלית עליה הם ל"ל שיש להם חלק לעה"ב מיהו
הא דאמ' לעיל ס"א ס' כ"ח זריבתן לחלוטי' היתה אין בידוסו שאם שבידונו
ברותחין כדפי' התם כי אותם הדברים הן דברי ר"י כר אלונתיה דרי' כל
ואח"כ שבביאורי לאגדות הירושלמי פיר שתי דברי ריב"ל כדפי' דברי ר"י
דלעי' ס"א הפת דחזי' מ"ש כאן ריב"ל כד"א לנמיתו' הדרי כי מהבהו' פירוש
ברומיים ע"י שנתנאו ברוב עשרם וע"י זה אמרו נשבח תורת הרגל
בדלעיל פ"ד ואין להקשות מדור הפלגה שנתנאו בטוכחן
בדלקתן ס"ד פ"ט סי' כ' שגם הם נדונו בהם כדא' לעיל ס"א פ"ל' ס"ל שגלים
המגדל נשרף גם אין לפר' מקרא שנתנאה מרוב עשרו שגם הוא נדון בהם
שירד לגיהנם וכל ל' יום מהדר ליה בבשר בתוך קלחת בדאית' בפ' הספינ'
וא"ת והא אשכחן טובה שנתנאו ולא נדונו בהם דהיינו בלית דנתנאה בכח
והמן נתנאה' ברוב עשרו ורב בניו והשבלו נתנאה' בעשרו בדאי' בפ"ק דסוט'
והיום מלך נור בדאי' ביה יען נבה לבך ומלבות יון דכתיב ביה ותילין
לבך עלאה יתלל ומדם הא' ופעלה שנתנאו על הקב"ה בדלקתן ס"ד פ"ג
ושארת הסבטים נתנאו בסלותן בדלעי' פ"ה ל' דבהנהו שלקו ע"י אנשים
לא קמיירי דבודאי זו הי' הסלת שנעלו כיד אויביה' אשר חשבו להתגד' ע"ו
וזה ודאי מדה כנגד מדה וכ"ש דבשלום שלקה ג"כ בשערו מתם אכל בחותן
שלקחו מיד יי' שבשן קאמ' שלא נדונו אלא בהם כדי שיכירו כל העולם שנעשנו
בנאותם ובאמדם הא' פליג ר' לוי אמה דלקתן מכי סבר דאמר' ר' לא חטא
בנאותם דאין זה אפי' בכתו' ובן פליג עלה ביוסף דר' לוי לא חשיב ליה מבלל
הכאי' אע"פ שהגיע שרר דלא דמי לנאו' ובזו דשנך ומטיטו' שנתנאה' ולא
לקה בהם אין קום שלהרמו' בחו' ית' המיתו' פ' בריה קלה בדלק' בפ"ב ונם
זה מדה כנגד מדה על נאותו שיעול ביד כרי' קלה כזו ומתחי' דפסיק ותני
הכא שבל המתנאה' אינו נדון אלא בהם ל"ק דבנזכרי' במקרא' קמיירי אדע"ע
לאמר האדר' דור המבול וסדומי' ובכל הני דתשיב ואזיל ואם בא להזכי' כלן
ס"ל להזכי' נמי דור הפלג' וקרח וי"ל מפני שנעב לבתים לו' שבו הא' לרב
בניו כענין האן שהבני' מבלל הפלגה' בחו' שהרי הנב' אשר תלה את אשתו
מהם הב' לבנו' שעשו הנ' לרב חכמתו הד' לטו' חדיבותו שבבל דרביו משביל
וכ"ש אם הוא ס"ב המזל והם' ברוב עמו ואחיילותיו והו' בנבורתו והו'
ביסרו ואתום דרביו לב"ה שבתיו אין שתהי' הנאתו נדון פלי' ובנגנ' הא'
הכיא תדור המבול שנתנאו ברוב זרע' בחו' ואיכי כי אחל האד' לרב וכו' ואוד
דכתי' זרע' בכון וכו' ואלהו בנאן עוליה' ובנגנ' הב' הכי' מהבדומי' שנתנאו
בעשר' בכון ובנגנ' הנ' הכי' מפרע' שהו' ועמו חכמי' מחוכמי' ובחו' אים אים'
חכמיך וכו' ובפר' בענין הלהט והבשיף בחו' ויעשו נם המה חרטומי מצרי'
ובנגנ' הד' הכי' סיסר' הכי' מבלי' בחמשיו בחו' ז"ל תדוע בוסם רבלו לבה
שלא היו עוברי' עליו ו' שנו' כיום בלא הבא' שלל ונ"כ היה מובלה בחולו
בדבתי' לעי' ס"א פי' ח נבי נ"ל מתדון' שנו' בסלותן ובנגנ' הב' הכי' שבחר'
שהיו חיילותיו מרובי' בחו' ס"ב בפ' חלק שבל אותם שהבה המלא' בחתנהו היו
מלבי' שהגדול שבה' היה מתוב' על קפ"ס אלף והקטן שבה' על כ' אלפי' לעיל ס"א בג' דנדונו
בהם שאם' לחיילותיו כל חד מיניהו ליתי לי' טלא לחתת גולתי ונרגמיהם
לירושל' ובנגנ' הו' הכי' נבוכדנצר שהיו חיילותיו בעלי נבור' בחו' ס"ב הבבדים
הגוי המר והנמהר כו' אין ונור' הוא וכו' ועליו נאמר מגן נבורהו מאדם
אנשי חיל וכו' ומרמיה' כלפידי' ובנגנ' הז' הכי' מלכו' הידוע שהתפאר בחסיד'
הפך מדותי' שע"ב בחשלה לאחיר שמרת' טלטיו בדלעי' ס"א פ"ס ויתכן
שלהיו' ז' מיני היזק מעופרי לכו' לרגל הגאו' אשר זכרת' ביום עיני' ח"א פ'
ים בחר היטב ומיטו ז' אי נוקפו ובלבדו כל מ' בחו' שהם לכו הזכיר' לעורר
שהחי' יתן אל לבו שמלבד מה

מרוכו מן הסמים כמה הוא נתותם נסכה לנסול המהמורות אז כל מ"ות
מסם כי אחד מהם הוא קנין הסכלות סע"י הנמוה יכו לענת כל אדם
ויאמר בסכלותו וכנגד זה הזכיר דור המבול שאמרו לא סור ממנו ודעת
דרכיך לא חפצנו ונאמרו בחסרון דעת ומוסר והסכלותיי נכשלו בחרבת
שהיה אכול הנפש בסכחת התורה
ומשו' על הנעור אסר תזמנלו לעשו
כי לקוי' ענין נתותם ודזונו כירבעם
כי נן הסדומיי' בנתותם שכחו תורת
הנגלו"ע זה פרנו ויעבורו בענין
הניחוף וס"ד עם שפיקר חטאתם לא
היה זה רק הכלות כאומרו הנה זה
היה עון סדום אחותך וכו' אחנכם
לעמות סייג להסבתתם הכזויה קימו
וקבלו לעבות נפש האורחים במסבב
זמר ולבלותם ברעב בגודפ ופרעה
בנסל בחרבת והוא הנפילה בתכבלנו
והתעורות בכבוחו על ענתו כמו
מבטח בענתו ואמר מרדוף אסיר וכו'
ובמה דברים אמר להבות לב עבדיו
אלו לנחת אחריבנו ישראל בת מ"ם ו"ל
ובטח שעבתו תוביליהו ונפל שמה
בסכלותו וסירבה נכסל בחחר והיה
הריבת קוינו בלא עתו פ"י בקשת
מוריבו את נפשו כי מה שפנע כו יעל
עם היות שלום בין יב ן ובין בית
מבר אין זה כי זה היה לעבתה שהיה
לבם על סיסרא מחתת שרתו ולזה
נעבה בו והופר בריתם את חוזת שלף
שהמסרבי מנהו טעבות לזכות את
בל בהפרת בריתם אין שסק שלולי
בנתתם אותו לא היתה מבכסת ענתה
לה אם אם כאמר שבוונתה לזכות את
ישראל וזה רחוק מפנש הכתובים ואם
אמר תבורך מבשים יעל אחם' מבשי
מבני המשם' הטוב שנמשך מידה לא
שה ייחייב שבוונתה לבך ואם שרז"ל
בר' שדעתם אינם כן אינו מדבר אלא
בבי פשט הכתובים ודבריהם עטרות
לראשי ו וסנפריב נכסל בחרבת שהיה
הנפלה כמו שנתפרסמה בשתו
ובגיאתו בנסב לחרבו בבוסת פנים
בסנף מחנהו והלך לו על מחסב
לתנבר מפני חרפתו לפני כל אותם
שהיה בנוהם עמו למלחמה בדמיתה
בת' חלק נבי יבלה יר בפחד הבסירה
ונבוכדנצר בנסל בחרבת שהוא לחרפ
ובזוות נגד פני עליון בחבות פאומר
אתן היא אזה דיישבזיבכון וכו' ופס היות ענין זה נ"כ בפרעה שאמר מי
יוכסיסרא כדאמרו בחירופין ונידופין ובחרם שהיה מחרפת בדבסמו
מ"מ גדול שבחרבים היה נ"כ בת"מ בתנחומ' שפלה ענתו ואמר אעלה
על בתותי עב אל"ל אקי"בה לא דייך שבבר אמרת בלבבך השמים אעלה וכו'
אלא אמרת אעלה על בתותי עב אל"ל לתעלה אתה רוצה לעלות' וכך אמר
לחנניה וחבירו ואתן הוא אלוה דיי יסוביבכון מילי כיתו שדפתי ועתו
הנלתי ולא עמד עלי בכיתו ובכיתי הוא יכול לי וכו' ומלכות הידוע' ינדק
בה אחרת דהיינו הנגאה שהבל יבנאו שב"י שהיה מתנאה על כל העולם
שכל ינגאהו והוא אה שאמר לעיל ס"מ פ"ג כל האומות שונאי' את עשו
קעיל הוא שביבא דבורא לפי לשון קנרה זו ק' איך נלון נבוכדנצר
בגרות אז שהם לא חטאו הם דומה לבהמה וכו' ונשנחר"ל ק' שפ"י
ר"ת מחנהו הורה נחותו אבל נ"כ מה אי כבת שיהיה לה בשריפת מתי מעט אבל
בתנחומ' הדבר מבו' מיבתה אם ובשרפה חני האומות שבשתבנסו לחבונכת
בלתה מתחלה בו' אומות היו שנאת' בחדין מתבנסין אחסדרפניה שנניה
ובחנתה והדברי מלבה אדרנזריה בדבריה דתבריה' תפתיה ובל שלטוני
דיבתה ובשנתבנסו לרחות חנניה וחבירו אין כתיב כאן אם כ' אומות
אחדרפניה שנניה ובחנתה והדברי מלבה ואיכן ל' אומות אז קטיל המון
ביבה דינורא ואם נ"כ בשרף בתם ובבל אחת מיתה עליו בו' : ואומר
לי בסמים קמה' דזה מדברי מלבות הידוע' שנזכרה שם כמו שאמ' לעיל
ינה ואחר בבוד תקחני שפי' אחר שתקבל אותה זו הבבוד שבבד עשו את
אבו כמו שאמר ז"ל ובקאמר שראו להעבשה מפני נאותה שאומר מי לי
בסמי פי' שהיה דבקה ביי שאין לה בסמי' אולת יי' והיה כ"כ דבקה בו שאינ'
חנגה להיות עמו בארן בדרך בחנסים אם קדושה במלאכי' הישבי' עמו
בסמים ובלדרך אותה זו להתנאו' בחסידות שאין בה בלעיל ויתבן שענין
נאותה הם שהחריב נ"ה והוסבת כי בבת ידה עשתה שנגאה את עצמה
בבית יי' פנמו ובחאת' סיטוס בלאי' בפ' הנוקין נבי ואמר מי אהיתו וה"ם
ר' יתן לי ואהיה בסמי להלחם עמך כי עמך לא חפצתי להלחם בארן כי
בבר נגחתיך שם ואין זה חדוש אבלי : רבי לו' פתח וכו' תשוס דק"ל
אין זה קרבן אהרן דזה מורה של הרמוז אליו בדברים לעיל ס"ב פ"ט ו' ד'

אמר בחזקה א"ר יצחק בחרופין ובגדופין לא נידון אלא באש הבבבים
ממסילות' נלחמו וגו' שנחריב שנתנאת ואסר מי בכל אלהי הארצות
וגו' לא נידון אלא באש ותהת כבודו יקר יקוד וגו' נבוכדנצר על ידי
שנתנאה ואמר ומן הוא אלה די יצילבינכון מן ידי לא נדון אלא באש
קטיל היסון שביבא דנורא מלכו הרשעה ע"י שהיא מחרפ' ומגדפת
ואומ' מי לי בשמים אינה נידונת אלא באש הזה הוית עד די קטילת
חיותא והובר נשמה ויהיבת ביקידת אשא אבל ישראל שהם
נבונין ושפלים בע"הו אינן מתנהמין אלא באש שנ' ואני אהיה לה
נאם ה' חומות אש סביב :

פרשה ח

א זה קרבן אהרן ובניו ר' לוי פתח כי אלהים שופט סטרוניתא
שאלה את רבי יוסי בר חלפתא אמרת לו בכמה ימים ברא
הקדוש ברוך הוא את עולמו אמר לה לשש ימים רכתיב כי ששת
ימים עשה ה' את השמים וגו' אמרה לו ומאותה שעה עד עכשיו
מהו יושב ועושה אמר לה מזווג זווגים אשתו של פלוני לפלו' בתו
של פלוני לפלוני ממונו של פלוני לפלוני אמרה לו הרא היא
אף אני יכולה לעשות כן כמה עבדים יש לי וכמה שפחות יש לי
ואני יכולה לזוזגם בשעה אחת אמר לה אם קלה היא בעיניך קשה
היא לפני הקדוש ברוך הוא בקריעת ים סוף הניחה והלך לו מה
עשתה שלחה והכיאה אלף עבדים ואלף שפחות והעמיד אותן
שורות שורות א"ל פלוני ישא לפלונית ופלוני לפלונית וזוגן בלילה
אחר לצפר' אתין לגבה רין מוחיה פציעה ורין עינו שמושה ודין
אציליה פריך ורין ארכובה תביריה רין אמר לינא בעיא לרין ורין
אמר לינא בעיא לרין סיר שלח' והביאה את ר' יוסי בר חלפת' אמר'
לו רבי אמת היא תורתכם נאה משובחת היא יפה אמרת כל מה
שאמר' אמר לה לא כך אמרתי לך אם קלה היא בעיניך קשה היא
לפני הקב"ה בקריעת ים סוף שנ' אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא
אסירים בכושרות מהובבושרות בכי ושירו' דבעא אמר שירה ולא
בעא בכה ומה הקב"ה עושה מזווגן על כרחן שלא בטובתן . א"ר
ברכיה בלשון זה השיבה ר' יוסי בר חלפתא הקב"ה יושב ועושה
סולמו' מנביה לזה ומשפיל לזה שנ' כי אלהי' שופט זה ישפיל וזה ירי'
כ ר' יונה בונרי' פתח קרייה בישראל בלשון זה הושפלו בלשון זה
הונבהו בלשון זה הושפלו כי זה משה ובלשון זה הונבהרזה
יתנו כל העוז' ורבנן פתרין קריא באהרן בלשון זה הושפל ואשליכ'
באש ויצא העגל הזה ובלשון זה הונבה זה קרבן אהרן וכניו וגו' .
ר"א זה קרבן אהרן וש"ה ויאמר להם מהאוכל יצא מאכל א"ר שמואל
בר נחמן כיון שהתחיל רוח הקדש לשנש (לשון הנסה ודכוק)
בשם שון בנ' מקומות התחיל שנ' ותהל רוח ה' לפעמו במחנ' דן בין
צרעה ובין אשתאול שהו בין צרעה

דברים שכתוב בהם זה שהרמה הקב"ה למשה בחנכתו לפי שהיה מתקשה
בהם והכה לא תני' הכי כי מה קושיים במשם' חכיתין שהוצרך לה להרמו'
לו בחלכבא להכי בעי לתימר דבלשון זה הונבהו כמו שהוספלו בלשון זה
ומשום דר' דרים לה מלתא חזה יפציל וזה ירים כדלקמן פתח ר' לוי
בהמי קרא ומשום דרכי דרכיה
דרים ליה בתשובת שאלת רבי יוסי
למטרונה מייתי לה הכא דרים כדרך
המדרש והכתיי כתב שדרז"ל בד'
דברים נתקשה משה וזה אחד מהם
ולא מנאתי היכן דלשונו :
פתר קרייה בישראל וכו' משום דק"ל
שאם בשמוטו שיי' מספיל
ומרומם מאי זה שברמ' של הרמוז לה
הל"ל אלא מ' יפציל ואחל מרים מ"ב
יפציל וירים כדרך מספיל אף מרומם
ועוד אמאי אקדים פורענות הל"ל זה
ירים וזה יפציל ועוד שדרך הנפלה
אחר הרוממות לאכי' הנרא ליה
בהרן ויסדאל דאתא לומר שבלשון
שהוספלו הונבהו אף כ"ש מ"ט לזה
אל כי לא ממזרח וממערב וכו' דכתיב
אתם דבשלמא בפי' שבוטו קאמר
שאין העוסר מאה שאמרם יוצא
בשאורה תמקום לאקום אלא הוא
מיי' שבוטל מזה ובוחן לזה בדלקמן
ס"ר פ"ב כ"כ אבל לפי פי' זה אמי
שייטיה נבי כי לא ממזרח וממערב
וכו' עי"ל מ"ט היות הספלות
והנגבהה בלשון זה וי"ל שפי' כי לא
ממזרח וממערב וכו' שאין מעלת
האבשים מבד הורתת המזל אלא מאת
ההשגחה האלהית בדפי' קנת והבית
מופת לזה מהיות המעלה בחותו
ענין שהיתה לו בו הנפלה שאלו היה
מאת המזל לא יהיה כן שהדבר אשר
בו מיתרע מזליה יבוב להנלאה
ובדבתיב לקמן פ' ברבה נבי בשהולך
ליאור הים וכו' אלא שהדבר מאת
האלהים שבאותו ענין שהיתה
ההפלה יבוב להנלאה בבחו הגדול
ע"ד מקיתי מעפר דל וכו' והוא עד"ש
לעיל ס"ב פ"כ"ג שבדבר שבו מבה בו
מרפא וכו' ודונתה לזה הבית מה
שהונבהו בלשון שהוספלו שהבוונה
לרמוז שבמה שיי' מבה בו מרפא וכו'
א"ב לאה שמה שהוא בדרך הנגחה
הוא בחשבון בפי' מעם' האדם שעב"ל
כי אלהים שופט לב"ל כי בשהחוטא יתקן חטאו יבוב יי' עליו לטוב
שעם שיוסיפל בחטאו שוב יתרומם בשיבוב מחטאו ולפי שהתשובה
הנליתה תיקון החטא באותו דרך שחטא כי בזה דומה לפי' שבתם
שמבה מרפא במ"ם לעיל בפ' הנזכר שהטעם זה בלם משה בחו בחו
שחטא בחלב"ל זה יפציל וזה ירים לומר שרומם למי שהפציל בשיתוקן
באותו דבר שבעבורו הופל בענין אהרן ויעשל ונם יתבן לומר שלשון
זה תורה על החטא והעונש וכן על ההבל וזה שלהיות עיקר חטא
העגל בקשתם מנהיג במקום משה בדפי' לעיל פ"ב פ' מ"ב ולא בטחו
ביסועת י' המושיע הכולל לב"ל כי זה משה האיש שהוא מורה על
הפרטי ולכן היה ענשם שיונחו להנהגת שר פרטי בחומר ושלחתי
לפניך מלאך ובוב בתקנו בזה יתנו שירמוז שעם היות כל אחד בפני
עצמו פרטי יתאחדו זה עם זה להיות שם כולל כי זה טעם מחנית
השקל שנריך חבור עם מחנית אחר בגודפ במקומו ועל ידי היותם
כוללים יתרמו לפי הנקרא כל נפ אהרן לזה שבתגלל חטא העגל
על ידו נרמז החטא והספלתו בלשון זה מהטעם הנזכר והיתה הנגחתו
בלשון זה שעם היותו אים פרטי ידבק בשם' הנקרא כל ע"י הקרבן ,
ורבנן פתרין קרא באהרן וכו' לר' ניחא לאומותי ביסראל דה"ל
הנפלה מתם אבל באהרן לא הומי' הנפלה מתם שבתפלת
משה בטיל ועוד לאשבחן בהו לשון הרמה נבי זה בדבתיב כי תשא את
ראש דהיינו תלוי בראש בחשם בדמיתה בתנחומא ולרבנן ניחא לאומותי
באהרן דעדיפא הרמה דיליה דבתיבה בבי זה דהיינו חבובו לעבודש
אבל הרמה דישראל לא מעדיפא כ"כ :
והו שאמר הפסוק ויאמר להם מהאוכל יצא מאכל וכו' משום
דק"ל מאי לשון זה נבי קרבן בלעיל בעי הנפה
לתרוצי שלהיות זה דבר חדוש שאבל אחרון בל הקרבנות דיתנו
לאכילת אדם ובבשיו יצא מתנו קרבן להכי קאמר זה קרבן בלומר
זה קרבן זר ומחודש ומעין זה מייתי מהאוכל יצא מאכל שהדבר
מיתה מריה אוכל בל החיות ובבשיו יצא מתנו מאכל דמתפרש
בסמוך אבל פס בל זה אין הדעת מתקררת כי זה דרך

מלינס

סופטי' ה
יפציל
פס י
דכיל ב
תלי' ע
רכיל ז
זכרי' כ

לעיל
ס"מ
פ"ס"מ
תלי' פה
סמו' לה

תלי' סה

סמו' לב
סופטי'
יד
פס יב

מליגה בעלמא מאכל לפי האמת גר"ל רמי זה כרמי זה כי סם יתמ' סמסון איך יכא מהמוכל מאכל הפך טבעו מאכל כמן שיי' יכוה על מהרן סיכיא קרבן מאי תיתא סיגא מתנו מאכל ואם התים' על מנות יי' שיתכנו תמיד אוכל ועכשיו יכוה לנאת מתנו מאכל לא דמי למהמוכל יכא מאכל ומדרך

הסכר' מני אומ' סרלו כזה היות רמז בקרבן זה אמ סרלוי לאדם בכל הגלחה אסר אמנה לו כפוסר וכבוד ודומיהן לכלפי יחסוב סניתנו לו לגרכו כי אם להועיל לרבי' אם הוא

ירושל' פוטה פ"ק הל' ה

עשיר יתן לבו סהוא כאפוטרופוס כמתון ההוא לפרנס עניי עמו ואם אם זה לו לאפוטר עניי עמו ולהסגיח על בהמון מן הבא בידו להוסיפם וכיוצא כענין דול וזולתו מתלכינו החסוכים ולרמוז זה לאמתון נזדמנה לו מניחו הדבם ההוא בגוזית החריה אסר הכה עד שתתה על הדבר לאמר מהמוכל יכא מאכל וזה שנתעורר על הלבר כי אין ספק סרמו מה ניתנלו כזה כאותן שניתן לאם רמז וחסו וכאסר יתן אל לבו ירחה שהכוונה שעם היותו כארי ולביא לאכול את הפלשתים ובחו הנתון לו מאת יי' אין זה לתכלי מעמו אלא להיות מגן ונכה לעם בני ישראל ומאמך התועלת ממנו לאם וכן ענין הכהן גדול שהוא המוגלח בבכוד ותועלת ליהנות מאולחן נבוה יתן אל לבו אמין זה להגלחתו אלא להמשך התועלת ממנו ליסרל בהיותו מגיה ביניהם לאקו' לבבר עליהם ולהורות מפסט ליעקב ותורה ליסרל ולזה

יכוון סיגא מתנו מאכל הפך דרכו א"כ הסערה בזה לבלתי רוח לבבו בסגלתו כי בבר יתהפך ענין האדם בהסנחה שהיה הפך ענינו כי הנבור הנוגה אחרים פעמי' יהיה למרמם והעשיר וקונן על יד של אחרים יהיה ירשה לזולתו וכן ענין דבם האריה היה הערה לאמתון לענין הפלשתים שעם היותה בימי' האם מוגלים ביסרל ויאכלו את ישראל בכל פה יהיה להם לעאכל ויפשו תחת רגליהם ע"י הגלחת שמתון מו הרמוזיה לענינו אלא יתנאה בכחו ובגאונו את הפלשתי' אם לא יזהר בדרכיו יהיה להפך שיפול בתבמוריהם כמו שהירע לו בחחריתו וליחם ענין שמתון עם קרבן כ"ג הבית המדרש דונמא מענו' בג' מקומות התחיל לא יכלתי להלוס גר"ו דתיך אסר שהית' הסתלה בג' מקומות מתחלפי' וזה אחר זה שפעם הרחסוב' לבדה היה התחלה ועוד הלא אסכלתן בית רוח יי' אלא כמקומות אל דמני הכא ומי' כלהו התחלה סיכן היה תחית' ועוד מאי ג' מקומות הלא ד' הם אחד ותחל רוח יי' לפעמו ומידך בתחנת ומידך כיריד' משקלון ומידך בלחי ולכ"ג דבג' מקומות הכלית גרם הבגלתם כתיב ותבלח עליו רוח ה' והרחסוב' לבד כתי' ותחל רוח יי' והכוונה בזה שע"י שהתחיל רוח יי' לנסנם בו בפעם הרחסוב' בלחה עליו עוד ג' פעמים בלו' אחע"פ שלא היה רחוי אתבר' עליו סכינה אחר שירד מתנתה אחר ביניו הלך לבו אלא שע"י שבבר התחילה רוח הקדש תחלה בזמן בסרותו הוכן מחד שבלחה עליו גם אחר כן שהמוכן בדבר לא במהר' יתק וסיינו דמה' הכא אנב אורחיה מהו כין גרעה וכין אתאול כו' דלכ"ע היה רוח הקדש חזק ואמיץ עליו בהתחלה מכיון דהיה נוטל ב' הרים וכו' לאמר או פוסק וכו' לאמר ולכן היה סבה שבלחה עליו גם כומנים שהלך אחר עיניו ומה שהחזק לות' כן הוא מסו' דק"ל לאמר אבלח רוח הקדש במי שלא כוכס יגרו ועוד מה ג"ל בפע' הא' ותחל פעיטה אתחלה היה ומטעם זה דרסו ב"ק דסוט' אותו היום הלה בבואתו של יעקב א"ר מה גורך לפ' כאן ענין רוח הקודש שבלחה בג' פעמים דמאי נפקותא מזה לענין המהוכל יכא מאכל דשייך לענין הפרש' ומאמ' מסוס דהך מלאתא רמז שניתן לו דמטעם זה אדמה להרשב"ן לקרבן אהרן בדפי' ויקהל דכיון דהלך אחר עיניו אין יתן לו יי' רמז כמו שנתן לדוד ומרדכי לב"א שהרי נ"ם בלחה בו רוח יי' מפני שהתחילה בנשנם בו תחלה וה"ב ניחא לענין זה דכיון דהוא מוכן עדיין לרוח יי' לכן זכה ג"כ שניתן לו רמז ? מהו כין גרעה וכין אתאול אם לומר מקום מחנה דן מאי נפקא מינה ועוד שבבר נודע מקום מחנה דן ? שני הרים לסיינו לרעה ואתאול ופי' כין גרעה בו' אחר הל זה ואחר זה עקרן והקיפן זה לזה ? והקושן דעתי' דת"ל קשקום בזה אם' כפ"ק דסוטה מדכתיב הכא לפעמו וכתיב התם פעמון ורמון וי"ל כמו כן בזה דרשב"ן שהיה מקיש הרי' זה בזה וקולן נשמע כפעמון א"כ דרים לפעמו מענין הולם פעם שהוא ענין הקשה ור' יהודה דרים ליה לשון פסיעה מענין הריח' פעמיך ? והיו מקישות זו לזו לזוג כפ"ק דסוט' קאמר שהיה רוח הקדש מקשקשת לענינו לזוג. ופרש"י לגוותו בחשר הולך אבל לפי מ"ש בתן שעערותיו מקשקשות נר' שמרוב הגבור שהיה לוכס כשהיה שורה עליו רוח הקודש היו עומדות שערותיו ומתחזקות עד שהיו מקישות זו לזו אז שתחרדה הנופלת עליו כשרוח הקדש שורה עליו שערותיו עומדות ע"ד פחד קראתי ורעדה ורוח על פני יחלוף תסמר שערת בשרי ומרעדתו מקישות זו לזו ואינו רחוק שנאמר דדעת רשב"ן שרוח הקד' שבחלה לפעמו הוא התעוררו'

לדברי חכמה והיא המדרש הכ' שמנה הרב בח"ב פ"מ"ה במדרנו' הנבוה ולו"מ כ"הרי' והקיפן וזה דרך מסל על הפלגת הפלסול והחורפ' ע"ד פ' ועזקר הרים ודעת ר"י שהיה עזר אחי להגלחת בעניניו לתכלית טוב והיא המדרגה הא' שמנה הרב שם ולו"מ שהיה פוסע פסיעה וכו' שמנה

בנגו מאד ע"ד מסוס רגלי כאי' פהות הלבה ל' הסנת הבנות לאמר כלי טורח ודעת ר"ן שהיה עזר ל' להפלגה בחדות החסוכות ומאמ' הטוכים כרחוי לטבע נזירותו שבה כו קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו פרסום שמו הטוב הנשמע מזה ע' טוב שם משמן טוב אמר שערו עומלות והיו מקיפו' כו' שפכין ניר הנער המורה על הפריות והקדו' היה נשמע בקול גדול ? כשהוא מ' אמנתה נרסי' ? והיה שמשון מ' לא ידעתי מהי ? ולא יכא מאכל לא היה ד' מ"ם מהמוכל יכא מאכל לא היה ד' תיתא אלא חידה הוא שאמר לאמר ועוד מאי תתיהא שייכא הכא דוק לא יכא הדבם מהאריה כי שם ע' דבורי' שקבנו בגוזית האריה ולן ש' הדבם ולא אמר מהמוכל יכא מ' אלא לפי שמנתה שם הדבם ? ועכ' יכא מתנו קרבן ומקרבנות המלוה דבתיבי מקמי קרבן זה לא מריח ? עדיין לא נכנס לבהונה אבל מקרי זה שהיה תמיד אחר שבבר היה מ' כל הקרבנות יראה דבר זר ? ג' גופא א"ר אילי וכו' מאוס דלא עסקי' בזה קרבן אהרן ? ללשון זה והשתא מייתי הכך דרשה

בלשון זה דקרבן נשיאים נמי ובלשון זה דקרבן אהרן קאמר גופא דבר הוי עיקר דרשות לשון זה ? א"ר אילי מתאוה בו' מאוס דבעי למימר קרבן אהרן אתא למימר שחביב בקרבן נשיאי' אקדים לאמתני' חשיבו דדוד מתאוה אליו ושחביב בשירה ובלוחות הברית לקרבנן של נשיאים כ"ה כימיו ויכיא קרבן לחנוכת הבית כמו שהביאו הנשיאי' בחנוכת המזבח ואמ"ג דקרבנם לא היה נחשב אלא לפי שעה שהיו כתדב' כדלק' בריש פי"ג ל"ק דמה שתאוה להקריב קרבן הנשיאי' הייינו בתאוה שהיה פרים ואלים בו' וכרשות לא בחיעוטן אבל יכא רבים מבל מין ומין ומה שבתבתי בדרוסי שקרבן הנשיאים רמז לד' כדורים המיוחדים לאם יסודות וז' כוכבי לכת לרמז היות הבית הבינה ביניהם לתקן עולם על ידם בהנהגת המזלות ל"ל שזו היתה תאוה של דוד שתהיה שכינה עמו יהיה תחת הנהגת המזלות : ר"י ור"ן ורבנן יהיבי טעמא ליתורא דכתיב בנשיאים בגון זה קרבן נחשון וכו' ואחרי שהוא מוסבה לג"ם לומר שחביב קרבנם כסדר' ולמר בלוחות הברית ולמר לומר שחביב קרבן אהרן אע"פ שהוא עשירית האיפה לבד לקרבן הנשיאים דהוה בים פרים ואלים ובכבשי' ? בשירה אמת' ישרל בים ל"ע מה ענין זה לזה וכן לגבי דחביבים בתוחה וי"ל דר"י סבר בטעם שבתבתי בקרבן הנשיאים שהם לרמז היותם מוסבתים מאתו ית' לתעלה מהנהגת המזלות ולו"מ שחביב בשירה שאמר בה זה אל ואמנוהו סרו מורים בהנגב והכוונ' היות הבינה עמהם ומוסבתים בהנהגת יי' כיחוד ור"ן סבר בטעם שבתבתי דדרים בקרבן הנשיאים בשם מי שקדמני שרמזו אל היות המון ישרל היותר שבאומות ומנסיגיהם היותר שלמים ומתיחסים לשרי מעלה והנהגה על ידי התורה שהיה אלת נקיה והא' שניהם אלאים אלת והכף שהיה בשרה והב רמז לכף יי' שנתן י' הדברות תידו ליד משה ושכ"ם הנקרבים רמז לנ' כתות שבהמון ישראל ולב"א שחביב בלוחות הברית ועי"ל שבה קרבן הנשיאים מנד רוח הקודש שערת עליהם שבלא הסכימו לקרבן מ' מבלי שידע זה מזה ולו"מ שדומה בשירה שבולא הסכימו לומר ענין ע"י רוח הקודש שערתה עליהם ור"ן שבחו מנד היות לבל מ' מהנשיאים סגייה אחד עם היות כל קרבנותיהם בוים בדלקמן ס"ד פ"י"ג ולכ"ב שדומה בלוחות הברית הבתוכים מזה ומה שעם היות המכתב אחד בכל אחד רמז מיוחד דשבעים פנים לתורה ?

בי"ב שבטים ע"ש מ"ט שבטים אל הקרבן וי"ל לפי שתחלה היתה עבודה בבכורות ועבדיו בדחו כלם ואין עבודה רק בזרע אהרן לכ' דחביב קרבן אהרן בשנים עשר שבטים ולכן נדחו מפניו אי נמי לפי שהשבטים נקראו עבדי יי' כדלעיל ס"ב סוף פ' מ"ד לאבי קאמר לעבודת אהרן מחוכה בעבודתם ?

בי"ב שבטים ומ"ם לעילא ס"ב סוף פ' ל"ח זכות השבטים בבנשת מ' שהוגדרך גם זכותם ?

ר' מלאר שעשירית האיפה מעבבת וכו' מסך פי' ילפינן דבהן נ' תקריב עשירית האיפה בכל יום תיום שנאמר על עולת וכהנים הדיוטות מקריבים אותו ביום התחנכם לעבודה כדאיתא בהגלת ועשירית האיפה דקאמר הכא דמעבבת הייינו ביום חנוכת לעבודה הכיון דלא הכיאום ה"ל כמלו לא נתכהנו ועבודתם פסולה ואמ"ג דתניא בת"כ אחד כ"ג ואחד כהן הדיוט שעבדו עד שלא הכיאו

בם ליית המיפס עבודתה כפירה מפסר דלא פליגא מהא דתתם לדורות
ובמה במלוחים דמהרן וכניו נופייהו וזה לר"י ורים לקים דסכירה ליה
דמלוחים כל הכתוב בהן מעכב בהן אע"ג דתיכא מילי דמין מעכבי לדורו'
דמיתה בפ"ק דיומא ועוד תסמע התם דחד מניייהו עסורת המיפה דבעי
תתם עסירית המיפה דלא פתיכא
מתני' דמלוחי' מנלן ומסני מתיה זה
מזה קרבן אהרן וכניו אסר יקריבו
לי' עסירי' המיפ' כדמה דמסו' ליליף
תתם דכל הכתוב כפ' מלוחים מעכב
בהם בעי מנה לן דעסירי' המיפ' דלא
כתיב' התם דתעכב' כמי כמלוחי' אע"ג
דלא מעכבה לדורו' לא דהתם ילי' לה
מג"ם דזה זה ור' שמעון ליליף לה מהא
מכון' המסח אותו ומ"ת עסירי' המיפ'
ליל' יום חנוך פסי' דלא מעכב אסי'
אהרן שמנוה להקריבו וסכי דיוק
לסון רש"י אסי' אסי' עסירי' המיפ' דלא
כתיב' בענינא דמלוחי' מנה לן עסירי'
המיפ' שהכהנים' נריכי' להכי' כיו' חנוכ'
מסי' הדין': מלמד שעסירי המיפ'
מעכבת מסוס דכ"ג מקריב עסירית
המיפ' בכל יום וכ"ל אסי' ביום המסח
מוקמ' מיום שנמסח ולעמ' מדלעי' ק'
ל' לכתוב מיום המסח מוקמ' ומ"ם
מפרש' אסכי' תמורת המ"ם כתו
הכנות' בכסר ובלחם הוא לוחם מס"ה
דיק דמסמעי' דיום תנוכו דסיינו
יום מסיחתו חליק מהיומים הבאים
אחרינ' הביום זה עסירית המיפ' מעכ'
ה"ם לכהני' הגדיוטות ביום המנוך
מלין להסיב מת"ם הרא"ם כפ"נו מלכן
בתב ביום המסח מוקמ' בכי"ת לכלול גם חנוך הכהנים הגדיוטי' ביום
גם הם זמת המנוך ביום המנוכן לעבוד שהוא דומה ליום המסח הכ"ג שגם
הוא חנוך לעבוד דר"ם מני סבר מחין נורך לכתוב ביום המסח מפני דבר
זה מחם שלנו למדי' שהגדיוטי' מביאי' מנחה זו פעם א' פסיט' שביו' חנוכ'
ביומוהו ולא ביום אחר ועוד מתחר הכ"ג מתחיל להביא ביום המסחו
הוא יום תנוכו לכהונה גדולה ולפי' נתי' שהפעם הא' שיקריבו הגדיוטי'
הייה בתם הנוכתם לעבודת' ובל דמני' למיליף מכ"ג ולפי' ועלמוד דיליף
בכונה מג"ם דזה זה בדפי' ליעל מפסר דסבר בדברי הרא"ם שלו בנית' ליה
בהיים הכי' תמורת המ"ם בהתחלתן בפה דוכתי': מי מנחתיי קרבן
מלמי קמיירי מי מנחתיי קרבן קבוע הרי בכל א' הפו' מיבו אם פר לו בסב'
לו שעיר ואין אם חליפין ואי בקרבן עולה ויורד בנון סמיעת קול וכיטוי
בהיים וטומאת מקדש וקדשיו ויולדת ומנור הרי אין בפוס מ' מין הבקר
וא"ל מיכי מיתיי אם עולה קרבנו דמיירי נמי בעולת נדבה וסיכי מייתי
אם בהם אם בא לדמיירי בזבח שלמי' ומיהו קאי בתי מנחתייב וכו' ועוד
אמת מייתי מאם מן הצאן מן הבקר אם בכבים לו מן הטעים בכתיב בתר אם
עולה קרבנו ועוד דכל בני דכתיב אם בבב אם בו ואם מן העוף לא אמ'
דמיירי מסוס דלא מבא זה ומכיא זה אלא אפי' אסוה עסיר ומתנדב להביא
בסים לו מזה וי"ל דבעולת נדבה קמיירי ומ"מ קאמר בה מי מנחתייב שעל
ערסור הוא בתה כדלעיל פ"ג וס"ל בקרבן עולה ואין לומר דאי מנחתייב
לי נדבה קאמר ממתום ממתום הרי עלי עולה ביא מן הבקר ואם לא מבא יבי'
בבם וכו' דהיכי קאמר לא מבא מהעוף ביא מלת דסוה מנחה וקרבן
הדיה לא עולה ומ"ם לא מבא מן הבקר ביא בבם סיינו מסוס דקרבנו
בתמב ליה הרמוי לו הלכך קרבנו מן הבקר פי' הרמוי לפי עסרו להבי' מן
בקר וכן קרבנו דכתיב בכאן וכעוף מסמע כל מ' הרמוי לפי תמוכו ומסו'
דבבא בבם ועו כחרא מתת' מחתיבנו דכתי' אם מן הצאן קרבנו מן הבבקר
מן העוף הביא מדכתי' בתם אם בבב בו' אם עו קרבנו דמסת' אנם
הנוך הנו מסבבם הוא לפי מדרגת הנודר וה"ה הבא נבי עולה ומשלמים
לא מייתי לבולא מלמא דליבא עוף וסולת בשלמי' אם יקחך לבך ותאמר
לדין חלוף סמיכי' בקרבן עולה ושלמי' לפי הנגת יד הנודר אם בפי רבוהו
הא ולמד מהמדרש בהביא בכל העקרי' בם"כו חד פתירה קריב קמי בהנא
דרון יוכן מ"ל בהנא קורבנא דא לחו דיהך מתא לביתי' וכו' עד מ"ל פ"ב
חדיה חד מתבב כו' אמת אפי' בעולה הבאה בל הדבור הלב נריך סיביה
הנגיר לפי עסרו וא"ת ולייתי מקרבן עולה ויור' מהבבה דמיירי כרוכה דעלמא מבל קרבן עול'
ויורד במעטי' הוי ואפי' בהנהו דהיכ' קרבן עולה ויורד ליב' סולת בבלהו
בסמיעת קול וכטוי ומסיים ומומאת מקדש וקדשיו ועוד דהבא מיבא
בקר והוי חידוש מאי' מהעיר דינו בבקר ומחין דבפיק בסולת: ואם
מנחת מ"ת והיכי קאמר חס הקב"ה על תמוכם וכו' אין זה מ"ל דאין פי'
הרקות אלא מנחה זה ומכיא הנחתה בבחו הא ל"ל דאין פי' לא מנחה אחין
ודו מסנת לבביא בקר אלא אלא מנחה ידו עוסר מרחוי לו להביא בקר
מתוכו מעט ובפי תמוכו אני ליה בבבם כיון דמס ידו אין רחוי להגריבו
לבולא מרובה ובפ"ג מיתא בת"כ לא לא תניא ידו דר' מה אין אומרי' לו
ולא ואין אומרי' לו עסוק בתוכתך יש לו לו ואין לו לרבינו מנין מיביא
קרבן עני ת"ל דר' מה ועוד מיתא בפ' בתרא דבריתות אם הפרים מעות
דבנו בהיים עסיר והעני ביא קרבן עני מתקנתם: יביא אלא אלא

יביה קרבנו גרסי' דת"ל אני הספרי' דגרסי אלא מנח' תמיד דהיכי קאמ'
אם לא מנח' מן הצוף דהכא בתנחת חביתין ומסיא תוכה ס"ג תמיד מייתי
ולא מסוס תמורת עוף ולא מסוס קוטר יל אלא כן תוכתו בכל יום ומי' זה
תליד טועה כתב כן לפי מדתה דאמלת מנחה תמיד מייתי לה וטעמא
דמייתי לה הכא מסו' לדו' כתה חביים
ומע"ג דאין דין. זה אלא בתנחת
מייתי הך מלתא נבי מה שהם הקב"ה
על תמוכם אל ישראל מסוס דמינה
סמני' דס"ה מה שנתרצ"ה בתנחת כהן
בחביתין מסוס חסות תמוכו הוא
ועלה אתי מ"ם ולא אוד אלא שבחה
חביים מזה יורה היא יי' מתרגם
בתנח' קלה דאפי' בחביים מקבלה ל
שנא' כי מזמרת שמם כו' ומדמקים
תנחה מהור' למזרח שמם בר מכוחו
אלמ' דחסיבה בתקריב מסוף העולם
ועד סופו: א דש"ה זוכת תורה
יכבדנני מסוס דקב"ל מ"ש הכתיב הבא אליים כ
חסה יקריב לי' מסת' כ בתורת העולה
ותורת החטאת ותורת האסם ותורת
המנחה הכ"ל בעי לתרגי דתמו דקרבן
אלמים חביב טפי לפי אמינו בה אל
הטא לה"ק מה אסר יקריב דלהאי
ניחה להקב"ה טפי מיקריב מכל כל
הקרבנות דלעיל על חטא בפי' ואפי'
עולה מהרי על הרחוב הלב הים בפה
דלעיל והתנחה בתקום עולה הם
מחסר לה תם ג' ידו מביא בתקו' קרבן
עולה דלעיל סוף פ"ח לחכי מייתי
זוכת תורה יכבדנני דטעמא דנקט
תורה טפי מאחר קרבנות מסו' דתיב'
בה' על הטא בדאפ' ומזיל ומייתי דמייתי קרא דרי' ליה הכ' בולי' ות' ונגי
קרבן אהרן וכניו דכתיב אסם יקריבו לי' אמאי לא דרסי הא ל"ק דהכוה
אנטרי' לאמתעי' דאהרן מביא בבני נמתו וכניו בפני עמנו דכתי' בת"כ
זובח חטאת ות' בפלא מי הוה ק"ל דלית' שהם קרבן אפי' מק' מבל דלית'
אסם לו חטא מיקרבים הלא מביהו נקט ולא אמר דהני כתיבי ברוס ה"ל
לאק' מעול' דכתי' בריס' ל' דתמו דהני אתו לבפר' ד"ה ל' לתנקט מהני
כיון דנריכי טפי מ"ג מסוס דלית' מינ' הנאה לבעלים בתורה ברוב הבשר
לבעלים הוי מבבר אתי' טפי בה אלא זובח תודה ומדבתי' מקרו' הא
קרא זבח לשלמי' תודה ל"ק ליה אמין לגנות על המעשה בחטאת ואסם אמין
ביד בל אדם לעשותן אם אינו חייב בהן אמל תודה ביד הבל להביא' כי אין
מי שלא נגמל חסד מה' ונעשה לו נס אם הקרוב לו ועוד דתתם קאמ' יקרא מי
ביום נדר אחלנך ואחבר קאמר זבח לאלים תודה מבאר יוב' על נסו
ויחלנהו' ר' בבל נדרתי' אם על תוך יקריבנו הוכיר זה לדאים מהתוד
אינה בתה על חטא לאמוקי מפי' הדר"ק דזובח תודה היינו זבח עם הודוי
דבי מיבי דתודה דהבה אינה על חטא דעל זבח השלמים קאי ס"ה תודה
דהתם. זה עכן ואומרו ובבדנני עתיד בתקום עבר ועכין הכתוב לומר
שהבה בתשובה ומוקם על חטא ונבה לא' הב' בעכן והוא טעם למ"ם לעיל
מיבי' ביינו בא זאת בתוך גרסי' בבתר' בסוד' הר' אתי' ברו הבסיתו' סיבפי' ופי'
זובח תודה זובח בתוך' בפעמר' תחסר בי' הסמוס וכן הוא לפי' מ"ם בבת'
הדין בל הזובח ינרו ומקודה וכו': הה"ר וכבי זרח מסיפה דבתי' מרתנו
ביסע אקים קאי בדי לפר' דוכה עכן לעם ב בדילפי' מדרשת אחי' קרא:
זה עכן בפ' בנמר הדין בתי' אמרי וכתיב עכן דב ומעול מ' עכן סיו ולמה
בקרא סמו אמרי בעבם מעשה אמרי ופו' ופרס' בתיב אמרי ובתי' עכן הפלא
קא חביב לבני זרח ולא בתי' עכן ויהושע בתי' ויקח יהושע את עכן בן
זרח וכו' אמת' הוא הוא ולא הבינו' זה דהה עכן לאוכן זרח מתם הוא
אלא בן בנו בדבתי' בהדיא ביהושע בבן בן בדמי בן זרח ובדי"ה בתי
בתי' ובני בדמי עבר אסר מעל בחרם ואם בתי' עכן בן זרח אלא אחזר הוא איקם
דה"ל למחסביה ובל"ל דמשו' לבתר ובני זרח אמרי וכו' בתי' ובני בדמי עבר
וכו' מסת' לרז"ל דפרוסי קא מפ' קרא דאמרי הבי' היינו בבן בן בדמי
וקרמו בן זרח סבו מזרחו דאל' בת"ס לו ובני בדמי אחר מלא הוה אחלי
ולא ס"ל לאמי' דאמרי הוא בדמי דתה טעם לדלג את זבדי ולהזכיר בדמי
בבלת' אי אמרי היינו עכן בן יהו' אלא הם להזכיר אלא זה ע"ם המעשה סעשה
ולהבי"ק לאמתי קריים בריסא אמרי והדר עכן: שעשה בעבעה אמרי
בפ' הנז' בדס' מעשה אמרי בוחף בדאחרן לעיל בה על בעבה מאורם ועוד
סגענסו ובנסו יסרא בעונו בתו סגענסו פ' אמרי דאתו פ"ד אף וכאן רוכה
אל סנהדרין ות' מהבין רבנן לרי' בל. דלרי' בל בתי' אל סגנסו אל ידו
נקר אמרי ל' דתה' ומסקינו דזרבי' מיב' ביהו ס"ג בל אסיו לחר' קאמר
סגנתו ישרא' אסחר' עבין הסמד. שנאמרו אל' לא תזמור בדמך ע' איתן
זה מבדם אל' אתתה אל מה פיפרסו הסמות סיר' אסם בתי' זרח אל מבדם
ומסה וכו' דר"ה נתן לדרם ומתו רבי' סיר' בגתמרו אל הנסי' מתחלפים
יפרסום ז' אל אחרי' לאם ס' אלבר בת"ם לעי' ס' ירד ומביגדור ומתות
רבי' בלם אחרי' אמסה וכן בם ב' פ' פירסו רחי' ומבל ויחת ומחוזי ולה'
אחרי' לבבל וכלה רבי' וכן יפרסו בהן מיתן ומיתן רמו לאחרה ומסה וכו'
לות' דזמרי' בסיינו עכן הם יחדו בעה ב' ומע' דבתיב
כתר

בם ליית המיפס עבודתה כפירה מפסר דלא פליגא מהא דתתם לדורות
ובמה במלוחים דמהרן וכניו נופייהו וזה לר"י ורים לקים דסכירה ליה
דמלוחים כל הכתוב בהן מעכב בהן אע"ג דתיכא מילי דמין מעכבי לדורו'
דמיתה בפ"ק דיומא ועוד תסמע התם דחד מניייהו עסורת המיפה דבעי
תתם עסירית המיפה דלא פתיכא
מתני' דמלוחי' מנלן ומסני מתיה זה
מזה קרבן אהרן וכניו אסר יקריבו
לי' עסירי' המיפ' כדמה דמסו' ליליף
תתם דכל הכתוב כפ' מלוחים מעכב
בהם בעי מנה לן דעסירי' המיפ' דלא
כתיב' התם דתעכב' כמי כמלוחי' אע"ג
דלא מעכבה לדורו' לא דהתם ילי' לה
מג"ם דזה זה ור' שמעון ליליף לה מהא
מכון' המסח אותו ומ"ת עסירי' המיפ'
ליל' יום חנוך פסי' דלא מעכב אסי'
אהרן שמנוה להקריבו וסכי דיוק
לסון רש"י אסי' אסי' עסירי' המיפ' דלא
כתיב' בענינא דמלוחי' מנה לן עסירי'
המיפ' שהכהנים' נריכי' להכי' כיו' חנוכ'
מסי' הדין': מלמד שעסירי המיפ'
מעכבת מסוס דכ"ג מקריב עסירית
המיפ' בכל יום וכ"ל אסי' ביום המסח
מוקמ' מיום שנמסח ולעמ' מדלעי' ק'
ל' לכתוב מיום המסח מוקמ' ומ"ם
מפרש' אסכי' תמורת המ"ם כתו
הכנות' בכסר ובלחם הוא לוחם מס"ה
דיק דמסמעי' דיום תנוכו דסיינו
יום מסיחתו חליק מהיומים הבאים
אחרינ' הביום זה עסירית המיפ' מעכ'
ה"ם לכהני' הגדיוטות ביום המנוך
מלין להסיב מת"ם הרא"ם כפ"נו מלכן
בתב ביום המסח מוקמ' בכי"ת לכלול גם חנוך הכהנים הגדיוטי' ביום
גם הם זמת המנוך ביום המנוכן לעבוד שהוא דומה ליום המסח הכ"ג שגם
הוא חנוך לעבוד דר"ם מני סבר מחין נורך לכתוב ביום המסח מפני דבר
זה מחם שלנו למדי' שהגדיוטי' מביאי' מנחה זו פעם א' פסיט' שביו' חנוכ'
ביומוהו ולא ביום אחר ועוד מתחר הכ"ג מתחיל להביא ביום המסחו
הוא יום תנוכו לכהונה גדולה ולפי' נתי' שהפעם הא' שיקריבו הגדיוטי'
הייה בתם הנוכתם לעבודת' ובל דמני' למיליף מכ"ג ולפי' ועלמוד דיליף
בכונה מג"ם דזה זה בדפי' ליעל מפסר דסבר בדברי הרא"ם שלו בנית' ליה
בהיים הכי' תמורת המ"ם בהתחלתן בפה דוכתי': מי מנחתיי קרבן
מלמי קמיירי מי מנחתיי קרבן קבוע הרי בכל א' הפו' מיבו אם פר לו בסב'
לו שעיר ואין אם חליפין ואי בקרבן עולה ויורד בנון סמיעת קול וכיטוי
בהיים וטומאת מקדש וקדשיו ויולדת ומנור הרי אין בפוס מ' מין הבקר
וא"ל מיכי מיתיי אם עולה קרבנו דמיירי נמי בעולת נדבה וסיכי מייתי
אם בהם אם בא לדמיירי בזבח שלמי' ומיהו קאי בתי מנחתייב וכו' ועוד
אמת מייתי מאם מן הצאן מן הבקר אם בכבים לו מן הטעים בכתיב בתר אם
עולה קרבנו ועוד דכל בני דכתיב אם בבב אם בו ואם מן העוף לא אמ'
דמיירי מסוס דלא מבא זה ומכיא זה אלא אפי' אסוה עסיר ומתנדב להביא
בסים לו מזה וי"ל דבעולת נדבה קמיירי ומ"מ קאמר בה מי מנחתייב שעל
ערסור הוא בתה כדלעיל פ"ג וס"ל בקרבן עולה ואין לומר דאי מנחתייב
לי נדבה קאמר ממתום ממתום הרי עלי עולה ביא מן הבקר ואם לא מבא יבי'
בבם וכו' דהיכי קאמר לא מבא מהעוף ביא מלת דסוה מנחה וקרבן
הדיה לא עולה ומ"ם לא מבא מן הבקר ביא בבם סיינו מסוס דקרבנו
בתמב ליה הרמוי לו הלכך קרבנו מן הבקר פי' הרמוי לפי עסרו להבי' מן
בקר וכן קרבנו דכתיב בכאן וכעוף מסמע כל מ' הרמוי לפי תמוכו ומסו'
דבבא בבם ועו כחרא מתת' מחתיבנו דכתי' אם מן הצאן קרבנו מן הבבקר
מן העוף הביא מדכתי' בתם אם בבב בו' אם עו קרבנו דמסת' אנם
הנוך הנו מסבבם הוא לפי מדרגת הנודר וה"ה הבא נבי עולה ומשלמים
לא מייתי לבולא מלמא דליבא עוף וסולת בשלמי' אם יקחך לבך ותאמר
לדין חלוף סמיכי' בקרבן עולה ושלמי' לפי הנגת יד הנודר אם בפי רבוהו
הא ולמד מהמדרש בהביא בכל העקרי' בם"כו חד פתירה קריב קמי בהנא
דרון יוכן מ"ל בהנא קורבנא דא לחו דיהך מתא לביתי' וכו' עד מ"ל פ"ב
חדיה חד מתבב כו' אמת אפי' בעולה הבאה בל הדבור הלב נריך סיביה
הנגיר לפי עסרו וא"ת ולייתי מקרבן עולה ויור' מהבבה דמיירי כרוכה דעלמא מבל קרבן עול'
ויורד במעטי' הוי ואפי' בהנהו דהיכ' קרבן עולה ויורד ליב' סולת בבלהו
בסמיעת קול וכטוי ומסיים ומומאת מקדש וקדשיו ועוד דהבא מיבא
בקר והוי חידוש מאי' מהעיר דינו בבקר ומחין דבפיק בסולת: ואם
מנחת מ"ת והיכי קאמר חס הקב"ה על תמוכם וכו' אין זה מ"ל דאין פי'
הרקות אלא מנחה זה ומכיא הנחתה בבחו הא ל"ל דאין פי' לא מנחה אחין
ודו מסנת לבביא בקר אלא אלא מנחה ידו עוסר מרחוי לו להביא בקר
מתוכו מעט ובפי תמוכו אני ליה בבבם כיון דמס ידו אין רחוי להגריבו
לבולא מרובה ובפ"ג מיתא בת"כ לא לא תניא ידו דר' מה אין אומרי' לו
ולא ואין אומרי' לו עסוק בתוכתך יש לו לו ואין לו לרבינו מנין מיביא
קרבן עני ת"ל דר' מה ועוד מיתא בפ' בתרא דבריתות אם הפרים מעות
דבנו בהיים עסיר והעני ביא קרבן עני מתקנתם: יביא אלא אלא

בתר הכי וכן מיתן עזריה שמא סוס דרשה אחרת יש להם סס ומה סיחד
ר' נדיקים לו טפי מפסר נדיקים י"ל מפני שעכן עבר על ה' חומשי תורה
בכלל כמ"ם כפ' נגמר הדין וכיחוד עבר על ג' עכירות הם' שמעל בחרם
שעתים שלם כדאי' הפס והכ' שמשך קרלתו והג' שכח על נערה מאורסה
כדאמר' הפס לכן הזכיר ר' אלו לומר
שיזכה עמהם לעה"כ אמר שהתורה
יהושע'ו ומת בתשובה וכנגד כלל התור' הזכיר
את עשה שהורידה וכנגד הערלה
תלים כ הזכיר מכרהם שהיה רמסון למילה
וכנגד הזכות הזכיר יוסף שמסר נפשו
על זה וכנגד החרם הזכי' דוד המלכ'
שנזהרו מזה כמ"ם. והחרמתי את
עריהם לומר שלא שדרכיו מתחלפי'
מדרכיהם ע"י תשובתו נתקן וא"ת
כלם חטאו ל"ל הם מדמקשי' לד' נדיקי'
אי ידעי' דזוכה עמהם י"ל דאפל' כלם
ה"לא הוה דריסב' הכי אלא שהם שמות
לה"מ בני זרח בפסטי אבל הפת דמקשינהו
והמי היקשי לא כריר שעדין לא למדנו
לכיא ד בפחר אחיו שהם נדיקים דכשמע
מהיקשא שעכן זוכה עמהם להכי
דמיכן מנפפין למדרש מיתן והיתן
בו' מחברהם ומשה כו' ויותר נכון
לחיתן והיתן וכו' שם בני זרח חטא
והא דקאמר מיתן זה מכרהם וכו'
היינו שהיה דומה למכרהם וכן היתן
שהיה דומה למשה וכו' ושעשה דרשא זו
שסוס דאשכחן ויחכם מכל האדם
לכר"לג מתיתן האזרחי והיתן וכלכל ודרדע
ודרשי' לה לקמן ס"ר פי"ט בחברהם
ומשה וכו' ולא משתבר דאחרתי תלת
שנמלאו ר' אחיש שנקראו שמותיהם
בשמות אחרי' נ' נדיקים לו ושם דור
האדכר שנקראו שם יחדיו אלא לה"ק
דרמ"נ דרשי' שלשתם ומה שדרשו שם
מיתן והיתן על מכרהם וכו' ולא שהם
תלים ב ר' אחים לו אם ר' אנשי' שנקראו
כן והיו חכמי' מפורסמי' כיתי שלשה
כדפי' המפרשי' מכתוב שם כ"ה י' ע"ש משכיל למיתן האזרחי דס"ל לרו"ל
שהוא מכרהם ונקרא מיתן למעלתו כמ"ש בפ"ק דר"ה כירח המיתנים
שבולדו בו מיתני עולם ונקרא אזרחי לפי שהוא תמזרח כאו' מי העיר
תמזרח או לפי שהיה קדמון לכל ישראל וכזכר שמזמור על שמו שהוא מ"מי'
זקנים שעל ידם כתב דוד ס"תלים כדאי' בפ"ק דב"ב ולא ס"ל לרו"ל כמ"ש
המפ' דמיתן האזרחי היינו מיתן בן זרח ולכן נקר' אזרחי וכן מיתן האזרחי
הנו' בויחכם מכל האדם וכן היתן וכלכל ודרדע הנו' שם בני זרח
מהשעם שבתבתי בסמוך ועוד דמ"ש דבתר אזרחי בתיתן מבהיתן
וכלכל ודרדע. ע"ש מתנה ובהיתן וכלכל ודרדע ס"ל דהיינו מכרהם
ויוסף ודור האדכר ומשו בהיתן שע"י שמחר אמנכי חטאתי זכה להיות
שם הנו'. שכלו דעה שלא היה להם עסק אלא בתורה ובו"ל לא ניתנה
תורה אלא לאוכלי המן: ובן אחר יהוסף וכו' ות"מ מנטרי' כלם חפשה
לחשמעי' שהוא בתחיי' הנ"ל ומשמר יהוסף מנטריך לבדיה ביכובר ביכו'
לעה"כ. בה"נ יכבדני מין בתי' כאן אלא יכבדנני ודרשם תוס הנו"ן לרבוי
ומפ"נ דאשכחן יקרמונני שחרונני ימנאונני היכא דאיכ' למדרש דרשי':
בבוד אחר בכוד ע"ד מנוה גורדת מנוה לו ענינו בעה"ז ובעה"כ בדר'
ברכיה. כבדני מין כתיב כאן ק' מכיון דבלשון הוה קאמר זוכה תודה
לתשמע תמיד מין טעם לומר בכדני אלא יכבדנני שיורה על המשך הדבר
תמיד כמו בכה יעבה איזב וקדוב דברשי' מכבדנני מין כתיב כאן:
בברני בעה"ז דלא"ל לפ' יכבדנני לעה"כ לבד דע"כ בעה"ז הוא מכבד
בקרבנו: יכבדנני בעה"כ לא אפוקי אחר הקרבנות שהם בטלים לעתיד
כדלקמן. ומסקלי דרכים אלא יזוקו דרכים: סופרים ומסנים ודרך
היינו תורה כאו' והודעת להם את הדרך ושם מתנין שיתה בפיהם ומשוס
דנירם' דינקוטא קיימת אפר' הסיתה כתלמדי תינוקו'. פירות מעוסרין
כדי שלא יכשלו באכילת טבלי' ולפי שזה כמריתי מכשול מהדרך פן יכשלו
בה קאמר ושם דרך. ואיכא למידק לפי פירושו לו מ"ש הכי מילי דנקט
קרא מעשר מעשים טובים ועוד מה ענין להבך עם זוכה תורה וי"ל מעו'
דלעיל מיירי בכ' מיני חוטאים הא' המכעיסים הקבן בלא תשובה שתרמה
הבריות והכ' העוסקים בלמוד ואינן מקיימים המצות ולו מחטיאי' הרבי'
שלומדי' מהם המנשי' וכמ"ש רל"ק בפ' ולרשע אמר לקיים עכ"מ בנו הכת
הא' וזוכה תורה שאין חפץ ליי' בקרבנות רק בתורה שאינה באה על חטא
כדלעיל וכ"ם שאין לו חפץ בקרבנות על חטא בלא תשוב' לו פי' זוכה תורה
זבח עם תור' ותשוב' כמ"ם המפרשי' וכנגד הכת הא' אחר ומשם דרך דהיינו
שיהיה מזכה את הרבים הפך לו שהם מחטיאי הרבי' והזכו' היא שמלמדי'
התינוקות באמונה לו שמוכרי' פירות מעוסרים שנתנה שלמולה לזכות
הרבים כי המוכר פירות מעוסרי' נמשך לעיותו ח"ת כמ"ש חוקה על ת"ח
שאינו תוכיח תיכו לבר שאינו מתוקן ולתי שמפרש שמועלת הרבים הוא
בשקול הדרבים לו כהחרם יהיה זה כנגד מה שהזכיר בכת הנו' שמנערי'
הרבי' כאו' אם רשית נגב וכו' כיף שלחת וכו' ואינו רחוק שסשקול הדרבים
הוא ל"ת לפרשת התשוב' והרחקת החטא ע"ר שלו שלו פנו דרך והלקת

בתר הכי וכן מיתן עזריה שמא סוס דרשה אחרת יש להם סס ומה סיחד
ר' נדיקים לו טפי מפסר נדיקים י"ל מפני שעכן עבר על ה' חומשי תורה
בכלל כמ"ם כפ' נגמר הדין וכיחוד עבר על ג' עכירות הם' שמעל בחרם
שעתים שלם כדאי' הפס והכ' שמשך קרלתו והג' שכח על נערה מאורסה
כדאמר' הפס לכן הזכיר ר' אלו לומר
שיזכה עמהם לעה"כ אמר שהתורה
יהושע'ו ומת בתשובה וכנגד כלל התור' הזכיר
את עשה שהורידה וכנגד הערלה
תלים כ הזכיר מכרהם שהיה רמסון למילה
וכנגד הזכות הזכיר יוסף שמסר נפשו
על זה וכנגד החרם הזכי' דוד המלכ'
שנזהרו מזה כמ"ם. והחרמתי את
עריהם לומר שלא שדרכיו מתחלפי'
מדרכיהם ע"י תשובתו נתקן וא"ת
כלם חטאו ל"ל הם מדמקשי' לד' נדיקי'
אי ידעי' דזוכה עמהם י"ל דאפל' כלם
ה"לא הוה דריסב' הכי אלא שהם שמות
לה"מ בני זרח בפסטי אבל הפת דמקשינהו
והמי היקשי לא כריר שעדין לא למדנו
לכיא ד בפחר אחיו שהם נדיקים דכשמע
מהיקשא שעכן זוכה עמהם להכי
דמיכן מנפפין למדרש מיתן והיתן
בו' מחברהם ומשה כו' ויותר נכון
לחיתן והיתן וכו' שם בני זרח חטא
והא דקאמר מיתן זה מכרהם וכו'
היינו שהיה דומה למכרהם וכן היתן
שהיה דומה למשה וכו' ושעשה דרשא זו
שסוס דאשכחן ויחכם מכל האדם
לכר"לג מתיתן האזרחי והיתן וכלכל ודרדע
ודרשי' לה לקמן ס"ר פי"ט בחברהם
ומשה וכו' ולא משתבר דאחרתי תלת
שנמלאו ר' אחיש שנקראו שמותיהם
בשמות אחרי' נ' נדיקים לו ושם דור
האדכר שנקראו שם יחדיו אלא לה"ק
דרמ"נ דרשי' שלשתם ומה שדרשו שם
מיתן והיתן על מכרהם וכו' ולא שהם
תלים ב ר' אחים לו אם ר' אנשי' שנקראו
כן והיו חכמי' מפורסמי' כיתי שלשה
כדפי' המפרשי' מכתוב שם כ"ה י' ע"ש משכיל למיתן האזרחי דס"ל לרו"ל
שהוא מכרהם ונקרא מיתן למעלתו כמ"ש בפ"ק דר"ה כירח המיתנים
שבולדו בו מיתני עולם ונקרא אזרחי לפי שהוא תמזרח כאו' מי העיר
תמזרח או לפי שהיה קדמון לכל ישראל וכזכר שמזמור על שמו שהוא מ"מי'
זקנים שעל ידם כתב דוד ס"תלים כדאי' בפ"ק דב"ב ולא ס"ל לרו"ל כמ"ש
המפ' דמיתן האזרחי היינו מיתן בן זרח ולכן נקר' אזרחי וכן מיתן האזרחי
הנו' בויחכם מכל האדם וכן היתן וכלכל ודרדע בני זרח שם בני זרח
מהשעם שבתבתי בסמוך ועוד דמ"ש דבתר אזרחי בתיתן מבהיתן
וכלכל ודרדע. ע"ש מתנה ובהיתן וכלכל ודרדע ס"ל דהיינו מכרהם
ויוסף ודור האדכר ומשו בהיתן שע"י שמחר אמנכי חטאתי זכה להיות
שם הנו'. שכלו דעה שלא היה להם עסק אלא בתורה ובו"ל לא ניתנה
תורה אלא לאוכלי המן: ובן אחר יהוסף וכו' ות"מ מנטרי' כלם חפשה
לחשמעי' שהוא בתחיי' הנ"ל ומשמר יהוסף מנטריך לבדיה ביכובר ביכו'
לעה"כ. בה"נ יכבדני מין בתי' כאן אלא יכבדנני ודרשם תוס הנו"ן לרבוי
ומפ"נ דאשכחן יקרמונני שחרונני ימנאונני היכא דאיכ' למדרש דרשי':
בבוד אחר בכוד ע"ד מנוה גורדת מנוה לו ענינו בעה"ז ובעה"כ בדר'
ברכיה. כבדני מין כתיב כאן ק' מכיון דבלשון הוה קאמר זוכה תודה
לתשמע תמיד מין טעם לומר בכדני אלא יכבדנני שיורה על המשך הדבר
תמיד כמו בכה יעבה איזב וקדוב דברשי' מכבדנני מין כתיב כאן:
בברני בעה"ז דלא"ל לפ' יכבדנני לעה"כ לבד דע"כ בעה"ז הוא מכבד
בקרבנו: יכבדנני בעה"כ לא אפוקי אחר הקרבנות שהם בטלים לעתיד
כדלקמן. ומסקלי דרכים אלא יזוקו דרכים: סופרים ומסנים ודרך
היינו תורה כאו' והודעת להם את הדרך ושם מתנין שיתה בפיהם ומשוס
דנירם' דינקוטא קיימת אפר' הסיתה כתלמדי תינוקו'. פירות מעוסרין
כדי שלא יכשלו באכילת טבלי' ולפי שזה כמריתי מכשול מהדרך פן יכשלו
בה קאמר ושם דרך. ואיכא למידק לפי פירושו לו מ"ש הכי מילי דנקט
קרא מעשר מעשים טובים ועוד מה ענין להבך עם זוכה תורה וי"ל מעו'
דלעיל מיירי בכ' מיני חוטאים הא' המכעיסים הקבן בלא תשוב' שתרמה
הבריות והכ' העוסקים בלמוד ואינן מקיימים המצות ולו מחטיאי' הרבי'
שלומדי' מהם המנשי' וכמ"ש רל"ק בפ' ולרשע אמר לקיים עכ"מ בנו הכת
הא' וזוכה תורה שאין חפץ ליי' בקרבנות רק בתורה שאינה באה על חטא
כדלעיל וכ"ם שאין לו חפץ בקרבנות על חטא בלא תשוב' לו פי' זוכה תורה
זבח עם תור' ותשוב' כמ"ם המפרשי' וכנגד הכת הא' אחר ומשם דרך דהיינו
שיהיה מזכה את הרבים הפך לו שהם מחטיאי הרבי' והזכו' היא שמלמדי'
התינוקות באמונה לו שמוכרי' פירות מעוסרים שנתנה שלמולה לזכות
הרבים כי המוכר פירות מעוסרי' נמשך לעיותו ח"ת כמ"ש חוקה על ת"ח
שאינו תוכיח תיכו לבר שאינו מתוקן ולתי שמפרש שמועלת הרבים הוא
בשקול הדרבים לו כהחרם יהיה זה כנגד מה שהזכיר בכת הנו' שמנערי'
הרבי' כאו' אם רשית נגב וכו' כיף שלחת וכו' ואינו רחוק שסשקול הדרבים
הוא ל"ת לפרשת התשוב' והרחקת החטא ע"ר שלו שלו פנו דרך והלקת

הכרות רמז אל אור הלמוד בתור' הנקר' נר ואור כמו' כי נר מצוה וכו'
לא זכה תימה מאי רשעתיה שלא זכה רק בסכיל וקנו והלא נאמר בו
שנה שחול במלכו ואמ' ל' בכן סב' שאין בו חטא ואמרו שלא במסכה מלכו
מפני שלא היה בו דופי ואמרו שהיה נדיק מדוב וע"ק מה ענין המלך
להדלק' כרו' ולפה נאמר זכותו לקמן
ולא לו אם לכנו וי"ל שלפי שנל
יי' שלא יקייים דברו בעמלק כו
למלך לא היתה זכותו מספקת לה
לולי שנגתרפה עמו זכות זקנו שה
מועיל לדבי' ולכן ניתנה לו המל
שני' ז' זכה הרבי' אמר יוחנן ו
יבאים ויושעים מגדיהם בזקנו
מגיל הרבים מהמכשולות. אב
היה שמו נ"ע בתה שבתו' בשמוא
אבי מבנו' כן מגיל דמשמע דאבי
של נר היה. ג ה"נ ושם כתי' כ
בלקמן פי' דמדכתיב בסין ולא מ
כמו שם הזהב שם הבדולח ודומ
דרשי' ליה לשון שות' ולא לשון הו
מקום כנזכרי' וק' דכפ"ק דמ"ק נר
כל הפס אחרותיו בעה"ז ווכה ור
כיסותתו אל הב"ה שנ' ושם דרך
ושם אלא ושם דדרכה כמו כתי
בסי' ניתן למדרשי' לשון שומה ו
בעל מדרש זה ס"ל דשיתה ופומה
אדדי ניהו למכתבי בסין שהעב
קרוביס שהשומה היא שיתת ע
ודקדוק בדבר אבל בעל המגל ה
ס"ל דלשון שומה ליכא למשתבי
בסין ומכיון דהאי כתיב בסין מ
לשון סיפה כמו מי שם פה ולכן הו
לומר אל תקרי ושם וכו' ויתכן שבע
בעל התלמוד היה כתוב בסין ובכ
ר' יונתן היה כתוב כפי'ן בכפ
ומיהו רחוק היות מחלוקת בבנו
דבכתב דוכתי אשכחן מחלוקת
התלמוד ובעלי המסרה כמ"ש
בפ' בתה בתרה נבי מעבירים כ
מוסר ודרך ארץ. סני שוי י"מ הרב' סוה וק' דהיכא דמיז' דנזר ה
מרחנו כיצא לקיים ולכ' כ דפי' ייים מרחי' קמת' כלו' שהולך בשוה שה
בדרכיו ללכת בדרך טוב ויפר. משופע י"מ שהיה מסופע בכנדי
בכנדיו ת"ח והיה שבו' שהוא חכם ולי' יר' שהי' מסולסל ומדקד' בפסוק
ולא תבנה לא נכתבו הענינו' כשדרן הבדיקת התלמוד קדמה למשנ
לא נתנה בחסנ' אלא בלמוד: סב כריך בדקי' ל' דאורח מבר
אית כך מיתר מה דאמנה אחר לך כלו' אם תוכל לות' אחרי' מה שאני
אבל כלבא פיסתי' לאחוז של ר' יונתן ור' ל כי מה שאכל זה שהיה ע"
בכלב. קם תפסתי' מ"ק הוא אורח ולא רגה לו' כך תפסו ר' יונתן
נגרת. מה ירתית נגד דאת מוגע לי פי' מה ירשתי אנלך אמת' תו
מלילך מ"ל ומה ירתיתך נגדי פי' אירו ירוש' יש לך מנגי שיהא לך עסק
בתם זכית לאכול על פלאחי כי זה אינו תפסיק רק שיהא לך עסק
והנ"ל ספי' קס תפסי' כפקרמו כלב כעם עליו וקס האורח בכעסו
לר' יונתן כתוב' ממנו אכיע' ומ"ל מה ירתיתי נגד כלו' רמה מה היא ירו
אסר היא כיצד אמת' מעבכת אמתי ושל לו ר' יונתן מה היא הירוש
בידו והסיב דמדכתי' תורה קהלת יעקב נר שהתור' ירוש' להתון יפר
ע"ה יש להם חלק בה כלו' שלהנטרפות עם ת"ח ניתנה תור' שמתני
לבדם לא היה' נ' ונמנ' שר יונתן שזכו לתור' ש בידו מירוש' שהם
ההוא ווז תוכח' מנול על מקרמו כלב מאחר שנם הוא מנטרף בזכו
התור' נאסר הוא קנת לפני ה' ועניין זה קרוב למ"ם לקמן ס"ה פ"ז רמו
נתכנסו כל הקהל כו' ומכיון דאינו מתסיבו אלא כבלב נמנא מנוזל
זכותו אסר אין לו חלק בענין התור' ואז ודאי נענ' לור' יונתן ושל לו
לרי' שיהי' לו שום זכות מיוחד מאשר ע"ה שעל ידו זכה לאכול על אלתם
קהלת יעקב ליעק' אין בתי' כאן ניר' הילקו' קהלת יונתן אין כפי' כאן
גרסתנו ה"ע דלו כתי' ליעק' ליעק' אסר לתיוחדי' שבישראל אבל
דכתי' קהל' משמ' דכל הקהל כמ"ים לה חלק בירוש' ', לא שמעי' מלה
פי' אלא שמע קולה או גדוף משוס אדם ואחזירו עליו אלא היה מהסוס
חרפתם ואינם תשיבי' ר' אא"ר שמואל מייתי סיים דכי היכי דפי' דרך לאחוי
בד"א ה"ה דרך דהכ' מ"כ כי היכי דלא תקסי אסו משוס ד"מ זכ' מד' ל
אלי' מייתי מדרש דלאו מלת שזורתי היא כיון דקדמ' כ"ו דורו לתור'
דורו קדמ' שהרי כ"ו דורו ביתא התור' אחר מ"ה אזה תתחל' דמכיון דל
את דרך דוכו' לאשמעי' ר"מ ומה כ תור שמעי' דמקמי תור אזה אחר מ"ה ו
שמעי' בחיי דור נקטי' דמאדה ר' הוזהרו בו ואין ת"ם שהתור' קדמ' אלי
שנה לעולם שותר לזה דהת' בכתיבת למעל' אם אחור ע"ג לכב מייריי
בכתיבת למט': זה מ' מן המקרמו' פי' ולכה ליישמע לנו מ' מן המקר
ומייתי לה הכ' למתלף מיני' לפ"ה ג' ביסע אלי' ס והוזקק לזה מסוס

אמר

רשיים אורחיה בהיה דת"ק דבתיבנה פרש"י הפס אורחותיו
ומתחסב הפסד מנוה כנגד שכר אבל לפי מדרשנו נר שאין הענין אלא כ
מוסר ודרך ארץ. סני שוי י"מ הרב' סוה וק' דהיכא דמיז' דנזר ה
מרחנו כיצא לקיים ולכ' כ דפי' ייים מרחי' קמת' כלו' שהולך בשוה שה
בדרכיו ללכת בדרך טוב ויפר. משופע י"מ שהיה מסופע בכנדי
בכנדיו ת"ח והיה שבו' שהוא חכם ולי' יר' שהי' מסולסל ומדקד' בפסוק
ולא תבנה לא נכתבו הענינו' כשדרן הבדיקת התלמוד קדמה למשנ
לא נתנה בחסנ' אלא בלמוד: סב כריך בדקי' ל' דאורח מבר
אית כך מיתר מה דאמנה אחר לך כלו' אם תוכל לות' אחרי' מה שאני
אבל כלבא פיסתי' לאחוז של ר' יונתן ור' ל כי מה שאכל זה שהיה ע"
בכלב. קם תפסתי' מ"ק הוא אורח ולא רגה לו' כך תפסו ר' יונתן
נגרת. מה ירתית נגד דאת מוגע לי פי' מה ירשתי אנלך אמת' תו
מלילך מ"ל ומה ירתיתך נגדי פי' אירו ירוש' יש לך מנגי שיהא לך עסק
בתם זכית לאכול על פלאחי כי זה אינו תפסיק רק שיהא לך עסק
והנ"ל ספי' קס תפסי' כפקרמו כלב כעם עליו וקס האורח בכעסו
לר' יונתן כתוב' ממנו אכיע' ומ"ל מה ירתיתי נגד כלו' רמה מה היא ירו
אסר היא כיצד אמת' מעבכת אמתי ושל לו ר' יונתן מה היא הירוש
בידו והסיב דמדכתי' תורה קהלת יעקב נר שהתור' ירוש' להתון יפר
ע"ה יש להם חלק בה כלו' שלהנטרפות עם ת"ח ניתנה תור' שמתני
לבדם לא היה' נ' ונמנ' שר יונתן שזכו לתור' ש בידו מירוש' שהם
ההוא ווז תוכח' מנול על מקרמו כלב מאחר שנם הוא מנטרף בזכו
התור' נאסר הוא קנת לפני ה' ועניין זה קרוב למ"ם לקמן ס"ה פ"ז רמו
נתכנסו כל הקהל כו' ומכיון דאינו מתסיבו אלא כבלב נמנא מנוזל
זכותו אסר אין לו חלק בענין התור' ואז ודאי נענ' לור' יונתן ושל לו
לרי' שיהי' לו שום זכות מיוחד מאשר ע"ה שעל ידו זכה לאכול על אלתם
קהלת יעקב ליעק' אין בתי' כאן ניר' הילקו' קהלת יונתן אין כפי' כאן
גרסתנו ה"ע דלו כתי' ליעק' ליעק' אסר לתיוחדי' שבישראל אבל
דכתי' קהל' משמ' דכל הקהל כמ"ים לה חלק בירוש' ', לא שמעי' מלה
פי' אלא שמע קולה או גדוף משוס אדם ואחזירו עליו אלא היה מהסוס
חרפתם ואינם תשיבי' ר' אא"ר שמואל מייתי סיים דכי היכי דפי' דרך לאחוי
בד"א ה"ה דרך דהכ' מ"כ כי היכי דלא תקסי אסו משוס ד"מ זכ' מד' ל
אלי' מייתי מדרש דלאו מלת שזורתי היא כיון דקדמ' כ"ו דורו לתור'
דורו קדמ' שהרי כ"ו דורו ביתא התור' אחר מ"ה אזה תתחל' דמכיון דל
את דרך דוכו' לאשמעי' ר"מ ומה כ תור שמעי' דמקמי תור אזה אחר מ"ה ו
שמעי' בחיי דור נקטי' דמאדה ר' הוזהרו בו ואין ת"ם שהתור' קדמ' אלי
שנה לעולם שותר לזה דהת' בכתיבת למעל' אם אחור ע"ג לכב מייריי
בכתיבת למט': זה מ' מן המקרמו' פי' ולכה ליישמע לנו מ' מן המקר
ומייתי לה הכ' למתלף מיני' לפ"ה ג' ביסע אלי' ס והוזקק לזה מסוס

דכיסתי בבעי

ליה

ד אמר ר' פנחס משל למלך שבאו ארסיו ובני ביתו לכברו בא א'
ואמ' מי הוא זה אמרו לו אריסך הוא אמ' להן טלו סדורו בא א'
ובברו ואמ' מי הוא זה אמרו לו בן ביתך הוא אמר טלו סדורו בא א'
ואמ' מי הוא זה א"ל לא אריסך ולא בן ביתך אלא בא לכבדך אם יהבו
ליה פלריא (כסף) וישב עליה כך חטאת באה על חטא ואשם בא
על חטא הודה אינה באה על חטא אם על תורה יקריבנו
ה ר"א אם על תור יקריבנו וש"ת אוילי"ליץ אשם א"ר יורן תיפש
אני חייב ולא אשם אני חייב ר' יורן כשם ר' לוי אמר אלו בני ארם
שנותנים התר בשפחות בע"הו הקב"ה תולה אותן בקרקרי ראשיהם
לעתיד לבוא הה"ד אך אלהים ימחץ ראש אויביו קדקד שער מתהלך
באשמיו כל עמא ייסרון ויזיל ההוא גברא בחוביה יזיל ההוא גברא
בחוביה ר"א אוילים יליץ אשם זה שהביא קרבנו ואינה מתכפר לו
מה יעשה ילך אצל שבטו של לוי שכתב בו וישב מצרף וטהר כסף
וטהר את בני לוי ובין ישרים רצון זה שהביא קרבן שלא על חטא
אם על תורה יקריבנו •
ו רבי אעזר ור' יוסי בר הנינה ר' אעזר אמ' שלמי' הקריבו בני נח ר'
יוסי ב"ה אמ' עולות הקריבו בני נח מתיב ר' אעזר לר' י ב"ה
והבל הביא גם הוא מבכורו צאנו ומחלביה' רבר שחלבו קר' רא מה
עבר ליה רי' בה עבר לה משמניהון מתיב ר' אעזר לרי' בה וישלח
את נערי בני ישרא' ויעלו עולו' ויזבחו שלמי' רא מה עבר לה רי' בה
עביר לה בס"ר שלמים היו בעורן בלא הפשם ונתנום: מתיב ר"א
לרי' בה ויקח יתרו יתרו הותן משה עולה וזבחים לאלהים רא מה עבר לה
רי' בה עבר כס"ר לאחר מתן תורה נתנייר יתרו איפלגו ר' חייא בר
אבא ור' ינאי הר אמר לאחר מתן תורה נתנייר יתרו ואחר אמר קודם
מתן תורה נתנייר יתרו א"ר הונא ולא פליגי מ"ר קודם מתן תורה
נתנייר יתרו כס"ר שלמים הקריבו בני נח ומ"ר לאחר מתן תורה
נתנייר יתרו כס"ר עולו' הקריבו בני נח ורא מסייע ליה לרי' בה עורי
צפון ובואי תימן עורי צפון זו עולה שנשחט בצפון ולמה קור' אות'
עורי דבר שהוא ישן ונתעורר ובואי תימן זו תורה שנשחטה בדרום
ולמה קורא אותה ובואי דבר שהוא הירוש ואף קריא מסייע לרי' בה
זאת תורת העולה היא העול' שהקריבו בני נח וכדרו דאתו שלמים
ואת תורת זבח השלמים אשר הקריבו לה' אין כתיב כאן אלא אשר
יקריבו לה' מכאן ולהבא מה מקיים ר' אעזר לקרייה דרי' בה עורי
צפון לכשיתעוררו הגליו' הנתונות בצפון ובאו ויחנו בדרו שנ' הנני
מבי' אותם מארץ צפון לכשתעור' נוג הנתון בצפון יבא ויפול בדרום
כמה דתימר ושובבתיך והעליתיך הירכתי צפון מלך
המשיח שנתון בצפון יבא ויבנה ב"ת הנתון בדרום הה"ד העירותי
מצפון ויאת ממזר' שמש א"ר יוסי בשם ר' בנימן בר לוי לפי שבעול'
הזה בזמן שרוח דרומית מנשבת אין רוח צפונית מנשבת ובזמן
שרוח צפונית מנשבת אין רוח דרומית מנשבת אבל לעתיד לבוא
אמר הקב"ה אני מביא ארנפשם (סלכוטי'קו כלע"ז) בעולם
שמשמשות בו שתי רוחו' הה"ד ואמר לצפון תני ולתימן אל תכלאי
הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ א"ר יוחנן לסתרתן תורה ר"א
שאין חתן נכנס לחופ' אלא א"כ נותנ' לו כלה רשות הר' הרכתי' יבוא
דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו ואח"כ באתי לגני אחותי כלה רבי

ויחס מספחתו אסר במסך מסם ולפי מ"ם כעל נורת תהלות כמקדש מן
לת"ם החכמי' מסיות המלם אילן הפוך מרסו למעלה בקמים וזה ימסב
הסערו הפוכו אבר המעל ורמוי לו להסתדל לסוב אמקום מרסו וזה המים
בולד בהכנה לסוב סהנה בעל תורה מתיתי' ולא רנה ובבדל תן המקום
הפליון ולזה עמד כו הכנ' אסר נתפר'
מן המלנה הפליון אף אנו נאמר
סלהיו' הבוקק לעביר' זו מספיל בכודו
ונטפל לבהמ' לכן יתלה בספר ראסו
להרלות לו היותו כפי סבנו נאחו
בסבך מלמעלה וחטאו הספילו ;
הה"ר אף אקים וכו' מלכתי' בסמיו
ול"ק בחטאתיו או עונותיו כי אורחי'
דקרא תסמ"ליה דמיירי בספח' סמביא
אסם עליה ולקמן פכ"ה נרסי' מהו
מתהלך וה"ם לאי על מעשה העביר'
מיירי דקאמר סעל סהלך בה בנפש ק'
דמתהלך תסמע התמדת סדבר סעמי'
רבות כמו סתהלך בת מתהלך בתומו
והה ליתא לאפי' יהיה בקרקאי יעבם
ואי על העוב' קאמ' כלו' שבדון בחטאיו
הל"ל לשון לבד או מכסו' כמו עונותיו
ילבדונו כי בסלת בעוכך ולכ"א סזה
לשון בני אדם סימת' ויזיל ההו' נבר'
בחוביו' והוא דרך לשון בלום' ילך לא
בחטאיו כמו סהיה רגיל אחרי הוא
קשור בקדקדו ואינו יכו' לזוז מתקיומו
ומשום דמתהלך עוד על הסתמדה
כדכתיב אמר סתאמר הסנסים הוא
כפול כאו' ויזיל ההוא גברא בחוכו
ואם פי' ויזיל בחוכי' סיסול' כיד פסנו
נאמר דמאי דק"ל הוא יאור מתהלך
דבאו' בחסתיו לחוד ידעי' שבעונותיו
לא לו ולבחוב מסבי כי זה תחת' הבול'
סבלם יעבו ויאמרו ראוי סילך ויבסל
בחסתיו ; הה"ר אף אלקים וכו'
וטעם זה עם הכתוב הסמוכו' לו יר'
דמשום דקאמר הל לנו אל למוסטות
וכו' יר' סיי' מוסיענו תמיד ואם מביא
מות לפעמי' הוא ע"י שבו' שלא תרא'
חרפתנו אלא סבא כתנהג העול' וז"ם
למות עולמות קאמ' בתר כבי סבחוט'
הזה יחקן יי' ראסו בפרהסיא סיראו
כל העם כידו • ואינו מתכבר לו
כלו' סהוא סונה בחולתו ולכן אינו
מתכבר וז"ם אויליס ילין אסם
מהאויליס המליקבינותם וכין ה' קרבן
אסם ולא יועילם אחר סהם בחולת'
ותקנתם ללכת אבל סבטו אל לוי
סכתוב בו וכו' ויוסופי' והיו ליי' מניסי
מבחה בנדקה ופי' אחר סיהיו נקיים
מעוון יהיו מניסי מבחה שהיב' בה' על
חטא אלא תודה ובדבה ליי' מלחתם

ר מסי' ד
סמו' כד
סס יח
ד
ויקרא ז
ירתיים
לא
יחוקאל
לא
יסביס
מ"ב
יסביס
מב
ס ר ד

מסלייך
לקמן'
כ"ה
עלי' סס

ונכן אלו כסילכו ויטפלו עמהם ללמוד מהעשיהם יערב קרבנם וז"ם וכין
יסרים רצון דסייבו זה סהביא קרבן אלא על חטא כדעם' ויהיה פי' כין
יסרים כאאויליס או יהיו בין הלוים אסם יסרי' ונקיים אז יהיה קרבנם
לרצון סיהיה תודה ולא על חטא והמבקש רמז לגוים כאויליס מסני
מותיות לוים אכיניהם אמנה גם עצמו אסם •
ר"א ור' יוסי דמדכתיב הבא אסר יקריב לי' ול"ק אסר הקריבו איבא
סייעת לר' יוחנן אלא הקריבו בני נח אלמי' מייתי הבא אלונתייהו • מה
מקיים וכו' ומה מקיים קרא דאסר יקריב לא בעי אסתבור' מבו' כדכתיב
לעי"ל • יבואו ויחנו בדרום אע"פ אפ' כאמצע העול' קרי ליה דרו'
לגבי מקו' אמתנו הגליות כאות דהוי נפון העול' וכן מ"ם כגוב תנוב סיפלו
בדרום אבל מ"ם כ"ה נתון בדרום דוקא אחלק יהוד' היה כגד דרו' בכתוב
ביהושע והר הכית והלסכות והעזרו' היו בחלקו ואול' וסיבל וקדם קדמיים
בחלק בניימן הסמוך לו כדאי' אלא א"כ נותנ' לו כלה רשות הר' הרכתי' יבוא
ואע"ג דס"ד בנפון אמרן מני כדכתי' ונפונו' יהוד' יקבן וכו' מיקר הגליות
בנפון • דכתיב העירותי מנפון וכתיב התם ראסון לגיון הבא הנס
ושמידתו בנפון סיוסב עם אדום במדינה כדלעי' ס"ב ע"ח וכפ' אלק אמרו
דקאי בנפי' ס • יבא ויבנה כ"ה בר' אחין קיבון גליות ומכלת בוג ע"י
מלך המסי' אלא מתחל' יתקבצו הגליו' ויסיב עכין נוג ומגו' ומוסב יגלה מלך
המסיח לבנות כ"ה והכי תסתא כפ"ב דמגלה אלמ' שתקבצו תקב בסופר על
קבון גליו' ואחריה הסיב' שיבטנו דכיון שיתקבצו הגליו' עום' דין בדרסי'
קודם שיבאו לתתיסב בירושלי' ותקבו את במה דוד אחר בוב' ירושל' שכיון
שבאו ליר' ושלים בה דוד וכו' ולכן פרט כאן ג' עניכים שרתמקוים לבו
מהגאול' קבון גליו' ונקת' אויבנו ופגין ב"ה ולא סמך הכל בחלך המסיח
ואם"ג דג' אלי כנהו' כלהו כיילינהו קר' כמו' שורי בסון ובאי תיתון דסקילי
הם ניבאו אלמתם ; אין רוח נסון מנסב והה לה כפ' לא יחסור ל' רוחות
מנסבות

יה כיון דהקב"ה הוא המדבר אלא שהביר אלי' ס כפי' לעורר על זה אמר
המוכן מהכנו הוא המוכן מהפירו ת"מ מכח היתו דרסי' שהיסוע לאלי'
אמר ; זה אמן המקרא' כי רכיסהם המוריס זה דהייבו ויוסב ה' את
ונרבכה ביסועתיך כדלקמן ס"ד פ"ב וכן אמר ה' אליך את שבועתך כדמ'
כי הני' וכן אנכי ה' אליך אמר
ונאמת' וכן הוסיע ה' את אלי יהוד'
וסבבת בסדם כדאי' בירו' דסוב'
ינל לכי ביסועתיך כדאי' בס"ם
אמר כוסע כי' ואמר אדו' אתכהו'
ליה ובירכו' כאלה דמיתא בתחות'
פ' אחרי ; שישועתו של הקב"ה
הכ' להיות אמו אחולל בנוים
בהיותנו בגלות ואין בכוד אמו גולע
בנוים כאמר הוא בזמן הגלאתנו גם
אתכן להיות דגונו ית' הטיב לעולם
בנוים בגלו הסיב אחנו' ומיגנו ומביגתו
בגלות כי לא תעסיב' אמע אבע דגון
בגולמו מה אלגו ית' בגלות ואמאסר
בחו הגדו' וכמו שהארכתי בזה כיפר
ח"מ פ' ויקרא ; ולבה ליעופת'
יפרס ולבה בתוס' הה"ם כמו' ולבה
ובטעם הדבר כדפי' בס"ב פ"ב פ'
למלך וכו' אמסוס דק"ל באמ"ם
תודה יקרבנו לל"ל יקריבנו הבלאמ
יקריבנו הבנין מוכן וכדל' קלי' בתור'
ותורת חטאת דלעי' וכאלמ"ל
אמר יקרי' לוי' מנטרי' לתי' דבלמיס
בכרים בדרום פרקין אבל הם תו לא
לתרוצי סיי' יתן בכוד טפי לאמרי'
ולמי' ואיינו יקרבנו כלו' סיי' יקרבנו
לכבדו טפי מאיך כמלך אמוסיב
לא בכסף לתי אלא בה אלא לכבדו אזה
מי סיבוכד יותר מאחרים ח"ם מה
ורך המסל ומוד אבפי הענין יותר
ליה ראוי לאמסיל למי אבהיתו לו חוב
אחר הביא מתנה ו' ל' דמשום דתודה
ליה כתוב אע"י אי' פסה לו גם מביא
קרבן תודה לכן רמז אעדיין הבדל רב
בין חטאת אסם ותוד' אבחטה' ואסם
אם כאים להנין מן היסורין אלא
אופליו בחטאו ולכן מביאי' מפחדו
אם אחין כן התוד' כי אין פחד יסורין
לגבר עיניו ולז"ם אבחלוף ביניהם
בחרים ובני הבי' אבם מפחד' מהמל'
אלא יהיו נמאסים בעיניו ויסירם
מגוים ולכן מבני הפחד מביאי' אים
אבתתו לתבוא חן בעיני המלך והחל'
נבה לכבד אין כוונתו רק לכבוד המל'
אברו גמכח' ולז"ם טלו סדורו דהיינו
מנתתו • ה ש"ה אויליס
אסם אמו דק"ל דיקריבנו יתרה
בדבקי' כעי לתרוצי קרוב לא"ם
אי' יקריב אינו מביא התוד' סיפיק רצון מאתו ולהכי מייתי הא דכתי'
רצון כדאמ' ליה על מביא התוד' והיינו סיפיק רצון מי' סיעתר
בנקבתו ומיידי דמייתי קרא אפ' ליה • פתגרם חוכתו מתרגם נרסי'
הילקוט ועכינו אלא יבוא ויברם חוכתו בפיו ויסמוך על זה לחטוא
אסר נרסתנו י"ל לשון תוספת כאמה גרומה דס"מ פי' כ' או לשון עצמות
גרם המעלות ויר' אע"י פיו מוסיף או מחזיק חטאו אע"י אמו' לא
אלא אני חייב וכו' כלו' אחטאו ואביא חטאת או אסם מכביד עוונו אהוא
אחטאו ואסוב או אהו' מקל בדבר כאו' מה בכך כלום יש כאן אלא חיוב
אם אסם אביאנו וע"י זה מתפרס בחטאו והבא לאו בחטאת קבועה
ולא אינה באה אלא אלא אם אגנת ברת אלא בקרבן עולה ויורד
בדרום אבל מ"ם כ"ה נתון בדרום דוקא אחלק יהוד' היה כגד דרו' בכתוב
ביהושע והר הכית והלסכות והעזרו' היו בחלקו ואול' וסיבל וקדם קדמיים
בחלק בניימן הסמוך לו כדאי' בפ"ק דיומא • שנ' הנני מביא אותם אמ"ל
ואע"ג דס"ד בנפון אמרן מני כדכתי' ונפונו' יהוד' יקבן וכו' מיקר הגליות
בנפון • דכתיב העירותי מנפון וכתיב התם ראסון לגיון הבא הנס
ושמידתו בנפון סיוסב עם אדום במדינה כדלעי' ס"ב ע"ח וכפ' אלק אמרו
דקאי בנפי' ס • יבא ויבנה כ"ה בר' אחין קיבון גליות ומכלת בוג ע"י
מלך המסי' אלא מתחל' יתקבצו הגליו' ויסיב עכין נוג ומגו' ומוסב יגלה מלך
המסיח לבנות כ"ה והכי תסתא כפ"ב דמגלה אלמ' שתקבצו תקב בסופר על
קבון גליו' ואחריה הסיב' שיבטנו דכיון שיתקבצו הגליו' עום' דין בדרסי'
קודם שיבאו לתתיסב בירושלי' ותקבו את במה דוד אחר בוב' ירושל' שכיון
שבאו ליר' ושלים בה דוד וכו' ולכן פרט כאן ג' עניכים שרתמקוים לבו
מהגאול' קבון גליו' ונקת' אויבנו ופגין ב"ה ולא סמך הכל בחלך המסיח
ואם"ג דג' אלי כנהו' כלהו כיילינהו קר' כמו' שורי בסון ובאי תיתון דסקילי
הם ניבאו אלמתם ; אין רוח נסון מנסב והה לה כפ' לא יחסור ל' רוחות
מנסבות

ולכן אלו כסילכו ויטפלו עמהם ללמוד מהעשיהם יערב קרבנם וז"ם וכין
יסרים רצון דסייבו זה סהביא קרבן אלא על חטא כדעם' ויהיה פי' כין
יסרים כאאויליס או יהיו בין הלוים אסם יסרי' ונקיים אז יהיה קרבנם
לרצון סיהיה תודה ולא על חטא והמבקש רמז לגוים כאויליס מסני
מותיות לוים אכיניהם אמנה גם עצמו אסם •
ר"א ור' יוסי דמדכתיב הבא אסר יקריב לי' ול"ק אסר הקריבו איבא
סייעת לר' יוחנן אלא הקריבו בני נח אלמי' מייתי הבא אלונתייהו • מה
מקיים וכו' ומה מקיים קרא דאסר יקריב לא בעי אסתבור' מבו' כדכתיב
לעי"ל • יבואו ויחנו בדרום אע"פ אפ' כאמצע העול' קרי ליה דרו'
לגבי מקו' אמתנו הגליות כאות דהוי נפון העול' וכן מ"ם כגוב תנוב סיפלו
בדרום אבל מ"ם כ"ה נתון בדרום דוקא אחלק יהוד' היה כגד דרו' בכתוב
ביהושע והר הכית והלסכות והעזרו' היו בחלקו ואול' וסיבל וקדם קדמיים
בחלק בניימן הסמוך לו כדאי' בפ"ק דיומא • שנ' הנני מביא אותם אמ"ל
ואע"ג דס"ד בנפון אמרן מני כדכתי' ונפונו' יהוד' יקבן וכו' מיקר הגליות
בנפון • דכתיב העירותי מנפון וכתיב התם ראסון לגיון הבא הנס
ושמידתו בנפון סיוסב עם אדום במדינה כדלעי' ס"ב ע"ח וכפ' אלק אמרו
דקאי בנפי' ס • יבא ויבנה כ"ה בר' אחין קיבון גליות ומכלת בוג ע"י
מלך המסי' אלא מתחל' יתקבצו הגליו' ויסיב עכין נוג ומגו' ומוסב יגלה מלך
המסיח לבנות כ"ה והכי תסתא כפ"ב דמגלה אלמ' שתקבצו תקב בסופר על
קבון גליו' ואחריה הסיב' שיבטנו דכיון שיתקבצו הגליו' עום' דין בדרסי'
קודם שיבאו לתתיסב בירושלי' ותקבו את במה דוד אחר בוב' ירושל' שכיון
שבאו ליר' ושלים בה דוד וכו' ולכן פרט כאן ג' עניכים שרתמקוים לבו
מהגאול' קבון גליו' ונקת' אויבנו ופגין ב"ה ולא סמך הכל בחלך המסיח
ואם"ג דג' אלי כנהו' כלהו כיילינהו קר' כמו' שורי בסון ובאי תיתון דסקילי
הם ניבאו אלמתם ; אין רוח נסון מנסב והה לה כפ' לא יחסור ל' רוחות
מנסבות

מנחי בכל יום ורוח נפוחי עם כלן היינו מעט מזע כדי לתתקן והב נסיכת
הנייריי ארנסטס לקמן ס"ד נרסי מנרסטס וכתב בפל הע' דהכי מסתב'
ופי' מנרס קום בטיקו כלעז והיינו ענין זר חון מהמנה כמו מנקר ההרוי
סאב בי כלעז וכן כיב מנרין פי סלכטי קו דהיינו הרוי כרכתיבג לעיל
סי ג: הה"ר מות לנפון תני דמדכתי'
לקמן פ' הבמה תני וכמה ל תבכלים ת' דדרכו
כ"ז להמנ' וסיינו בעת סדוח סבנגד שנסב
וס"ט מזו סותמת וקמר סלעתיד לח יהיה
מו' כ"ו כן: הה"ר מומר לנפון תניועכין זה
וכ"ז להבמת הבני' תרחוק סמס יביאו דרך
ירמי' לב' ים בחניו' אל מזה ושם מוס יה' הרוח
תלי' לך מכי כלם כיתד: א"ר יוחנן וכו' מה
סהכוח כאן דר' יכי הי' כי דלח מקבס
על מה ספי' עורי כפון על קבון נליות
ח"כ מחי הפיחי נני דהם מר' דקמ'
למדתך תורה דמסמפינן דפי' ננו ונני
דהכמ לסון חופה וכדאמר בס"ד לנני
לנבוניריר סע' קבון נליות תתיפה
המופה סהיאומו ל מחדות ישרל פס
תוספת' הק"כה כחתן וכלה . הה"ר יכוח
וזכחים דודי לנבו וכו' דחל"כ ק' מה נורך לה
מ"ח לומר יכוח דודי לנבו וכי לנבו נריך
לקריאתה ועוד הוכי קאמר בריאם
הפיחי נני דמסמכו סחנן סלה וחס
תלי' כב דרך מוסר קאמר לנבו מחלו הוח סלו
לח הל"ל כחתי לנבי מחד סלפי המתת
מיכו סלו מכל חס בחוסה מיירי ניחח
תלי' לך סחר סהיח לסכיהם מפסר ליחסה
חליה וחליו . לסדתך תורה ד"ח
מדב' לנ דחע"נ דכישרל וכ"ה מיירי סקורחי'
סמו' יס לי' וחוח יעכס ליחקק להם מרנקט
לה כמסל חתן וכלה למדתך ד"ח:
לעתיד לכוח כל הקרבנות בטלים
חוס על תודה יקריבנו קמי

ומסוס דק"ל יקריבנו לע"ל מתדן ר' נחסכי בסורה היא לעתיד לבח
מקרבן זה מינו בטל בחרים ויתכן דמחסר יקריב קמי ומסוס דרי כח
דייק מדכתיב הכי ול"ק חסר הקריבו דבני נח לח הקריבו סלמים קחמר
הסתם ר' מנחם דלח מתם לחכי חלח לחסמוכי' סלעתיד מין מין הקרבן זה
בטל ולחכי נקט לסון עתיד: כל הקרבנות בטלים לח יוכן זה בהחלט
שהרי עיקר הקרבנו' תמידין ומוספין לעתיד ועל הי' יבנה כ"ס כ"ב וכדכתי'
בהבח הטיבה בהזנה וכו' מ' תחסון זכחיוכו' ומחר לעיל פ"ו מסל למלך
וכו' והרי יחזקאל סזכר בנין הבית והקרבנות כיומר לעתיד לבח הבח
בקרבנות יחיד דומיח דמודה קמיירי ולפי סבלם בחים על חטח זולת
הסלמו' כדלעיל להכי לעתיד ישבוקש עון ישרל ומיכנו לח יקריבו קרבנו'
חלו דק תודה ודומ"לה מקרבנות סלמים סחינן בחים לח לבודחה ולבכוד
חבל עדיין ק"ל מחקום סחר והוח סיהיו מנות מקרבנות חטחות ומסמות
ושולות יחידים בטלות לעתיד ח"ר יוסה הכף פרס מחוכתו סהתורה לח
מבוסח לח בכללה ולח בחלקיה וחס חמרו כחס' כדיה בגד סחרג בו כלמים
יעשנו תכריכין לחתרות ר' יוסף זחת מומרת מנות בטלו' לעתיד לבח בבר
תירץ הרסב"ם דבעולם הנסמות מדבר והחריך סס בענינים הסייכים
לקומיה זו והכיחו בעל עין יעקב וחס מחבס יס קנת מהמדרסות סיר' מהן
שנוכבקנת מנות לקמן פי' נבי בבלה וטרפה החריך בזה כ"ה ועתה מין
לי פה רק לתרץ חברב דידן וי"ל דבטלין לחו דוקח חלח מסוס לעתיד
מיוסר לב סחבן מבסרם יהיה חטח נמנח על המעם ולכן יחנלח סחר
הקרבנות הבחים על חטח פ"ד הרחוק וסלמים יוכלו תמיד לזה יהיה
כחלו סחר קרבנות בטלים בחכוסן וחע"ב דחכח המר לקמן פי' ח יחות
המסים מין בהם לח זכות ולח חובה מסמע דמוסר הבחידה ולח יחנח
חטח כלל כבר כחבתי בס"ח פכ"ז סי' ב דמפסר שהחנדם הבית מינה
מוסכמת וכן נחמר דר"מ דהכח בלינה עלה ועי"ל דח"ה יחנלו בהם חטח
כדכתיב הבח הקרבנות שבחור יתקריבו בהם שיתבירו ויביחו קרבנם
כישרל בזמן הזה וחע"ב דמין מקבלין גרי' ליחות המסים חלינן מתביירי'
כדחיתח בפ"ק דע"ח חכל בחר"ם שהתפלות בטלות מין להסיב כך סמכות
התפלה מחובת כל חדם ביחוד ולח מתקיים המנוח בחה שהגרים לבד
יתפללו ועוד דבהדיח כתיב דלעתיד ומחתים בבית תפלתי חלמח מיבח
בחי תפלה לעתיד ומין לומר דלח"ה לבד קחמר דמ"ס כי ביתי בית תפלה
יקרח לכל העמים לרבותח נקט וחכ"ס לישרל חמנס יס לסיב כדכתיב
בענין הקרבנות דלח מיירי רק בענין היחידים וכן נחמר הבח דלח מיירי
בתפלות הקבועות לכל ישרל חבל על המיוחדות שיתחדסו ליחידים כחי
שיקרחנו ברח חולה וכיוכח וכח והתפלל לפני יי' כיתפלה כזו לח תחלח
לע"ל חס עלה מעט להיות העולם רחוק מהנזיקין והכרות ויותר נכון
לסיב על הבל כי לח יקרח בטול במנוה חלח בהיות המנוה בהבנתו
הרחסוכה ועכ"ז בתבטלה המנוה מחבו בענין חדה"ר שנחסר בבסר ושוב
הותר לבני נח הע"ם שהיו רחוים לסתירת החיסור ההוח מבל עבמס
וביטול כזה לח יקרה במנות שבתבו בסיני כי בטול הקרבנות הבחי' על
חטח לעתיד לחיבו בטול המנוה רק סינוי במנוה כי מבולם לח היתה
המנוה שיהיו הקרבנות הבם חלח לחוטחים וחס חח"כ לח במנוח חוטחים
המנוה לח בטתנית רק המנוה שיהיו בר מבנה ווה דומה לח"ס תורה בחן

חים ל יותר מתנו כד בקר שחחר שסבת המן לח נחמר שבטלה מנוה ז
סתתחלה לח היתה המנוה חלח בסימנח המן וכמיסבות המן מין מ
למנוה ונדולה מזו כתב הרמב"ם בחנין חמנות סי' קפ"ז דמנות מיבח
עמתין היח מנוה נוהנת לדורו' ומע"ם שבבר מבד זכרם מחר שחין המנוה
תלויה בזמן מר מקום לח המנוה
דורש ומכח מפסרות הדבר ה
והמרי בדבר וכן נחמ' לענין קרבן
הבחים על חטח כי המנוה כך
מתחלה סמי סיחטח יקריב כל
סימנ' חוטח ומי חלח יחטח מין
מנוה זו דומה לחליבה ויכוס
מיוחן מחנות התורה הקיימות
לח למי סיחות לרוח כלח דבר
חלח יקרבו כך מין חלות למנוה
חנבו ובסיהיה הענין הזה בכל
מיבלבלמות לנבח ולח יהיה מנ
למנות יכוס וחלב: ובחלות וטוב
מת ובינוכ לח יחמר סים בטוב ל
לח מבסתבה המנוה מהיוחר
המקבל המנוה וכן בענין
המנוה בחלח יהיה חוטח ב
וכן נחמ' לענין המפלה מהבנוה
לדורו' שהבריך דבר יתבלל עליו
כ"ל להרמב"ן שבתב סחין לחפלה
קבוע בלל רק שהבריך לבבר
עליו לח חפי' להרמב"ם שבתב
להתפלל בבל יום בבפה מ' מהיום
סחין המנוה לח בזמן שבריבים
חבל לעתיד חלח יבקבו דבר
מוכן לפניהם לח חלה עליהם
המפלה . הה"ר קול ספנן וכו' ו
המבית מיירי דבתיב המם
לדוד בחח בדקה וכו' לח יבבת
חים יוסב על בבסח וזה לח בחקיי
סני הרי סחף לעתיד לחין המולה בטלים ובטול הבמ
והקרבנות מבסרח חים ליח דלח נריבי בדפי' . וכן דוד חמר עלי
בדריך ולעתיד מיירי דליבח לח קרבן חודה דחל"ב מ"ם דנקט
ולח עולות בבחות נ"ב בבדר ונדבה:
הזכיר דוד דלח תימח חולי לח בדר לח תודות שחלך בבמות ונבל
בבל בדר וכדבתיב חבוח כיתב בעולות: תורה מין בתיב בבחן
דלחח קרבנות תודה טובח קחמר וי"ל דבינן הקרבן נופיה לח מקרי
לח בהחלה ספי' תודה הוח הנם שבליו הבוח חס בח"ם רש"ינבי חבם לקרחת
תודה יקריבנו לח הל"ל דק תודה בהוח חס בלל הנסים וחס ר"ל מיובו
קרבנות דבי הל"ל זבחי תודה כמו ויזבחו זבחי תודה: ההוראה
תודה בס"ט מייתי דונמח שבן בתיב ותעמודנה שתי תודות בית יי
התפלה ותודת הקרבן וטעמו דלח הי' ב' קרבנות תודה נעשים בח
חשמש ליה ספי' הבח' תודה והבח לח מייתי מהתם דונמ' ל
דקחמ"ב תודות ב' לחתי תודה בפי' המפרשי' שהלחם קרוי תודה
בפ' הקומץ: ח' משל לבלטון וכו' מוסס דק"ל חחר ספי' הבתוב
העולה ותורת החטחת וכו' מו"ל לחימר זחת התור' לעולה ולמנח
ומסני דחתח לחימר שעסק התור' עולה בחקום עולה ומנח' וכו
בחנחות בל העוסק בתור' חינו בריך לח עולה ולח מנח' וכו' לח
חחח סחין לסמוך על זה לבתחל שבל שחסבר להבית קרבנו חחם
טפי ויסחר זבות התור' לעה"ב ובע"ב הדחק הוח דסחבי' חבי' ולח
מבל לבלטון שבבנם לחדינה ועמו בתות בל לבטים חבורים בזיבי
ח' מהמדיני' לחבירו חה בורח הבלטון הזה בי בבל פחדו עליו בי מי
לדקדק בחעבירו וע"י בבלטון ה חבזרי ובורח חלר יבקוד בל
פבע בקטון בגדול ומי יוכל ליחבר והבינו חבירו בסיהיה דבורו טוב
ירח מחנו בי בסיבבר הבלטון ויבנע חבנינו ולחי מיעבור על הבל
והדברי הקלים ולח יבקוד רע בחבסחי בדולים וכן ישרל בתירלו ברח
בחח מיבי קרבנו' בי מי יוכל ליחבר בבולם בי בעמים יחטח ולח חרבו
בדי סיוכל להבית קרבנו ובעמים בלח יהיה לו חמון להביחו וב"ס
חחין ב"ה בייס חה יעבח ועל זה נתן לבם חבנ' בהטיב דבורו בח
והבי חשמע לעיל פ"ו שחה שהתור' חסוב' בקרבן הייבו בנלות חחין יב
להביחו . ולחה בלמים בחחרונ' וח"ת ומחי בוטיח חדרבה מ
סיהיה בחחרונ' בחם בדבים בלים והבחוב חם' חחל' בדר החמורים
הקלים ועוד חמחי"ל הבח ולח לעיל בעיבר תורת הקרבנו' חמחי
תורת בלמים לחחרונ' וב"ת חסוס דחבריך ספי בדיני בלמים ו
מיליהו בסיק בריבח חיתח בבי הבי דבקטינהו לעיל בייליבהו בחי
וכוד יס לבדבק בחו' ולחה בלמים בחחרונ' דחבחם דבך בוסיח
חח"ם בחלה וי"ל דחסוס דקחמר דזחת התור' חתח לחימר בהבוסבר
בחבית עולו' ומנח' וכו' ק"ל בסיבח הקל בסיבח דה"ל לחבקט הקל
וכוב החמו' חמו' דבור זו לח חבל חלח בח' בהתור' עולה בחקו' ה
מלי קח"ל בלמים בסיבח . הרא גרזמיתח מין חחבל בים בו תורה
ומינין הרבה ונקרח בלע"ז לופי' בי' בסוף: בך בלמים בחח
וח"ת ומה ענין הזבריתם בחחרונ' לגרומים' שבחה בחחרונ' לבל המ

הקב"ה הרי שעה שאני נותן תור לבני ברקפרא אמ' תלת בר קפרא אמר גדול שלום שרברו הכתובי' רברי בראו' בתורה בשביל להטיל שלום בין אברהם לשרה הה"ר אחרי בלותי היתה לי ערנה וארוני זקן אבל לאברה"לא אמ"כן לא ואני זקנתי בר קפרא אמ' חורי גדול שלום שרברו הכתובי' לשון ברוי בנביאי' בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו שנ' הנה נא את עקרה ולא ילדת והרית וילדת בן אבל למנוח לא אמר כן לא מכל אשר אמרתי לא האשה תשמ"ם סמנים היא צריכה בר קפרא אמר חורי גדול שלום ומה אם העליוני שאין להם לא קנא ולא שנאה ולא תחרות ולא מצות ריבות ולא מחלקת ולא עין רעה צריכין שלום הה"ר עושה שלום במרומיו התתחונים שיש בהם כל המרו' הללו עאכ"ו אמ' רבן שמעון בן גמליאל גדול שלו' שרברו הכתובי' לשון ברייה בתור להטיל שלו' בין יוסף לאחיו הה"ר בה תאמרון ליוסף אנא שא נא ולא אשכחן ביעקב דפקיד כלו א"ר יוסי הגלילי גדול שלום שאפי' בשעת המלחם אין פותחין לא בשלו' הה"ר דתני' כי תקרב לא עיר ונו' א"ר יודן ב"ר יוסי גדול שלו' ששמו של הקב"ה נקרא שלום הה"ר דתניב' ויקרא לו ה' שלום א"ר תנחום בר יודן מכאן שאסור לו לארם לשאל את חברו במקום מסוכנ' תני ר' ישמעאל גדול שלום ששם הנרו' שנכתב בקדושה אמר הב"ה ימחה במים כרי להטיל שלום בין איש לאשתו רבי מאיר חוה יתיב ורריש בלילי שבת חוה המן חד' איתתא ויצבא ושמעא ליה הנתא סרדש' אמתיני' עד ריחסל מה דרדרי' אולה לבית' אשבח כוצינא טפי (הנר ככה) אמ' לה בעלה אן הוית אמר ליה אנא יתיכא ושמע' קליה דרשא אמ' לה לא כן וכן אעיילת לחכ' עד ראולה ורוקה באנפי דרוש' יתיב שבת קמייתא תניתא ותליתית' אסרין לה מנירתא כרו אתון צהיבין (כטיסים) אתינן עמך לנבי דרוש' כיון דחמא יתהון ר' מאיר צפת ברוח הקור' א"ל אית מינכון איתת' דחביבא למילחש בעינא אמרין לה מנירת' כרו את אולת ורוקת באנפי' ותשרי לבעליך כיון דיתבת קמיה אירחילת מיניה אמרה ליה ר' לית אנא חביבא למילחש עינא אמר לה אפי' הכי רוקי באנפי שבע ומנין ואנא מינשים (מתרגמ') עברא הכין אמר לה איזילי אמרי לבעליך את אמרת חרא זימנא ואנא רקית שבע וימנין אמרו לו תלמידיו רבי כך מבוין את התורה לא הוה לך למים לחר מינן למלחש לך אם להן לא דיו למאי להיות שוה לקונו דתני ר' ישמעאל גדול שלום ששם הגדול נכתב בקדושה אמר הקב"ה ימחה על המים בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו א"ר שמעון בן חלפתא גדו' שלום שבשבראן הקב"ה את עולמו עשה שלום בין העליוני' לתתחונים ביום הראשון ברא מן העליונים וכן התתחונים הר"ה רכתי' בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ בשני ברא מן העליונים הר"ה רכתי' ויאמר אלהים יהי רקיע בשלישי ברא מן התתחוני' ויאמר אלקים יקוו המים מתחת השמים ברביעי מן העליוני' יהי מאורות ברקיע השמים בחמישי ברא מן התתחונים ויאמר אלקים ישרצו המים בששי בא לבראות ארם אמר אם אני בורא אותו מן העליוני' הרי העליוני' רבים מן התתחוני' בריה אחת אם אני בורא אותו מן התתחונים הרי התתחונים רבים על העליונים בריה אחת מה עשה בראו מן העליונים ומן התתחונים הר"ה רכתיב ויצר ה' אלהי' את הארם עפר מן האדמה מן התתחונים ויפח באפיו נשמת חיים מן העליונים ר' מני דשאב ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי גדול השלום שכל הברכות וטובות ונחמות שהקב"ה מביאן על ישראל הותמים בשלום בקרית שמע פורס סוכת שלום בתפלה עושה שלום בברכת כהנים וישם לך שלום ואין לי אלא בברכות בקרבנות מנין ואת התורה לעול לסנהה ולחטא ולאשם ולמילואי' ולזבח השלמי' אין לי אלא בכלל בפרט מנין ואת תורת העולה ואת תורת המנחה ואת תורת החטאת ואת תורת האשם ואת תורת זבח השלמים ואין לי אלא בקרבנו ויחיד בקרבנו צבו' מנין ת"ל אלה תעשו לה' במועדיכ' ופסים בשלמים ואין לי אלא בעה"ז בעה"ב מנין הנני נוטה אליה כנהר שלום רבנן אמרי גדול שלום שבשמלך המשיח בא אינו פותח אלא בשלום שנ' מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום:

פרשה

אמר לו רבי יוחנן ר' בי סיסון סלם מכיון סלמי' נר' דמשום דקמר ר' סימון בה מיני הרבה מיכה למימר דמלמי' טעמא מיקרו סלמים וכדאיתא בתוספתא התורה דמם ומטורים למוב' ומחזה וסוק לכהנים ועורה וכסרה כמלא עושים סלו' בין המזב' ובין הבית' ובין ישראל לכך נקראת זכחי' הסלים לכל לה"ק דטעמא סלמים משום דמי סהוה סלם לבין: ואין מוכן מכיה סלמי' מפני מכסר נאכל לבעלים ומוכן אסור לבני ראכתי' לא אכלתי בחוני מתנו' מניה כפ"ק דיומ' לקדשי בק"ו: גדול שלום משום דהה"ק ל' למה בחרונם מיתרגמ' בהה דמ"ר בכל הברכות חותמין בשלו' וכן בכנות כלקמים מייתי לה הכא ומרחי' מייתי מילי דכלהו תנאי ממורמי' דמיירו במעל' הבלו' הברכו' כלולות בוסכל הבלהו' ובנו' והכנסיו' עומדת בל תל הבלו' מלך' זה כדבר' המתורמי' והתנאי' דברי' בעבנין הבלו' כדמפרש ומזיל ולקמן ס"ד פי"מ וס"ה פ"ה וסס' יפה מה שהוסיף זה על זה מנו' קלת הלבוכו' וטעם הבנו' הבדרי' ה' עוז לעמו וכו' לבי' בהבלו' הוא ברכה מ' לעמ' דמ"כ ברכת בלו' מבני ליס כמו ברכו' ברכות טוב לא בשלום דמסמע מברכה דבר חם' והשלום הוא הכלי' ולכן נ"ל דה"פ ה' עוז לעמו יתן לבני לה חוזק עוז ותעצומות ותחלת' חס' לא תבתק ולכן ירבך את בכלי המחוו' כל סתם ברכה והוא לשון ' ואם לאו מי יתם זקוק לבני' דכמ' מצות סנרי' לחזו' מחריבן מינן מוכנות מכלו כנון תפילין וסוכה ולולביהן ותכן הוי רן לבי' דכתיב ונדעה ונרדפה ומומר מי יתם לעולם ירוץ לקרמת מלכי יסר' וכו' הכא לאו סתן חוכת הגוף מדבר לא בתנו' ייכות עם מחרי' כנין הסבת וטעילה ופריה ורביה וכל הדומות לאו הקמוד הייכו כל הדומות לאו דכלהק' כתיב רודף בקק' וחסד ותנוה לא מהעוס' כן סכרו גדול הכא בקק שלום מבוחר מהעט' מעלת השלום מכל המצות כתו' ובמקום אחר: בקשהו כמקום אחרי: מחר פי' מס בתקומדקים הסלו' ומס לא תוכ' ללכת לתקום מחר למנחו כנון הדומים לפני רעך ולהרבות תוסכי' בקשהו עם מנסי מקומך ודרפסו עם בני עיר אחרת: לא ויחן לבי' דהתם כתיב נמי ויחנו כתדבר' ויחנו כתדבר' סיני כתי' נמי ויחנו כתדב' סיני דרוש דויחן עם ישראל מתח לומר לו ישראל לעבנין לקבלת התורה הרמב"ן לקבי כתיב ויחנו לבי' ישראל וקבי' ויחנו נמי דלא מיקמי מומרו חנים זו בכלל כל הבלו' ולא ללמד על עצמה יכתה לא ללמד על הכלל כלו דתני' מרת מחנו ישראל נגד הר ולא החניה הכוללת מחנו כלם במדבר ומ"כ בכלל קמר החניות. הרי מעה וכן' זה מ"ם מסס הר מחד אלהים התורה לא היה נותנה מיד לא היה מפכבה עם עד שיהיו בשלום: אמר כן דמ"כ יהיה ביניהם קטטה מהעקרות ממנה והיה היתה מתרעמת מבעלה מחנו נגדרה מהלידה כדלקמן ס"ד פ"י מכל המ"מ סמנים היה ברכם מתין הורתה בדרך נם נמור לא מתני' נריכ' בדרך רפואה והייכו מכל מקר מתר מתרי' מל המשה מתמר מתזהר המפכבי' הרפואה בכנון קור וקנת מתכלים וכל מתר נויתים הייכו המתני' מנוה עליה מתעם וזה מלא כת"ם לה הנה מת עקר' וכו' מלבי זה לא יוסילו' מתנים כלל והריון נם נמור מכל הרבתה ע"י סמנים נר' מלא היתה עקרה ממם ומה מהוקיקו לפ"מכל

הנני נוטה אליה ויעביה כולה נחתתא ומסיים כרך נחתתא. אינו פותח אלא בשלום והכא לא נקטיה בחסיתה בהכי דלעיל מכסורת סוכות של מלך המשיח מין לסם סוף מכלל יום יהיה מוסיף בטוכה לכן פתח בשלום:

א ושה מהכת נדק וכו' משום דק"ל מאי לשון קיחה וכעי לפי לשון עלוי כדמכתוב לקמן מייתי הא קרא דמדרים בעלויה דאהרן מתוך מחיו ומכיון דמייתי ליה דרים ליה נמי כאהרים ויסביה ' שני' מחר הדברים היה דבר ה' אל מרכרים ק' מאמי מביק דבורא קמא דסיינו ויאמר י' אל מרכרים לך לך וכדבקיט כס"ה ונקט מאי קרא ומאמ' י"ל משום דכדבנו זה הוזכר מכתו אל נא דקאמר מכבי מנן לך ואמר כס"מ מנא לה הכמדתי מנינים ממך אני מעמיד מנינים להכי ביחה ליה למנקט דבור זה:

ב פתר קריא ביסעיה אין מפק מהמוחור מינו מדבר ביסעיה

לפי כתובי המ"ו ע"כ כתלך דוד לו במל' המעיה מדב כפי המפ"ו כמחברם
שהיה מלך בפי' רז"ל אלא שמפני מזה הענין מחכמת הנדק וסגלת הרשע
ובעבור זה נמסך סתן מסון מחכיריו אסר היה כתלך נמלא נ"כ כיסעיה
דרים היה קרא וכמוהו הה דדרים ליה בסתון כחסרן. משייל הייתי רמז
סע"י ההפודדו בתור' וכעיון במעמ'
יי' היה מוכן לקבלת הנבואה' לו הטיול
רמז לעמה' סל מלוה כי זו הכבי' לקבל'
הנבואה בת"ם בפסחים מין הנבואה
סורה לא מתוך עגלות וכו' אלא מתוך
סתרה סל מלוה: שלחתי את מיכה
תימא דיסעי' ע"כ מקמי מיכה נתנבא
סהרי כיסעיה כתיב בימי עוזיהו יות'
אחז יחזקיהו וכתיב כתיב בימי יותם
אחז יחזקיהו והא דאמר בפ"ק דב"ב ד'
נביאים נתנבאו בלותו הסרק. הוסע
יסעיה עמוס ומיכה לא נקט מיכה
בהדייהו אלא מעוס ימי יותם אחז
יחזקי' כדפרש"י ומעמ' מיכיהו גרסי'
ומע"ג דבסב יכו על הלחי כתי' בנבו'
מיכ' אמם' דעל מיכיהו קאמ' דמסכתן
כיס ויגם בדקיהו בן כנענ' ויכה את
מיכיהו על הלחי ונ"ל הכא למנק'
קרא דבסבט יכו על הלחי דמעמע
דרכים היו המכים ו
שלחתי את עמו' לעוס מאי דמעמ'
מהכ' דעמוס קרם ליסעיה
בפ"ק דב"ב דפריך לקדמיה להוסע
בריסא ה"ל לתפרך כמי לקדמיה
לעמוס אלא מעוס דליכא קרא למילף
מיניה דעמוס קדים כדמסכת וסוסע
לא פריך מיניה:
לסה נקר' עמוס ומ"ת אם כני
דורו היו מכזים אותו למה
הכתוב יקראנו על שם אומו ומפי'
תימא דלא דמי פסילים דהיינו קטיע
ליסכא לעמוס בלבוזו דהיינו
בכד פה לאוד מ"ת אין הכתוב דאוי
סיקרא לו בשם נגות דאמילו
בנגות בהמה טמאה לא דבר
הכתוב כ"ם בנגות הנריק בת"ם ז"ל
נבי ועיני לאה רבו' ו"ל דבסכחו דבר
הכתוב אמע"ב שהיו מכזים אותו לא
נסוג אחור מסליחות ה' ע"ד גוי נתתי
לתכים ות"ת לא זכה כיסעיה דע"ת
בן קבל עליו מתחלה ללכת בסליחו'
ה' ועוד שמעמתו קבל עליו זה אף אלא
היה ה' מבריחו סילך בנבואתו ומדברי
ר"י מברבנל נר' שהטעם הכתוב לומר
אמף אלא היה כפי טבעו מוכן להיות
נביא נתנבא כרגון ה' ואינו כוון
שבנגד הפה פסיטא אמינו מעלה
ומוריד להבנת הנבואה ומרע"ם
עד נאמן. שעתה את מי אלאה וכו' ומע"ג דמקמי הא קרא לתיבי
כמה נבואות כיסעיהו הא סניגו במכילתא בסגת מות המלך עוזיהו זה
היה מחלת הפ' ולמה נכתב כאן אמין תוקדם ומאוחר בתורה ומייתי אמת
סוכה כה"ג:
אהבת לנדק את בני אין לפרש אהוה מה שדבר טוב עליהם כת"ם
ואינו כדאי לילך בסליחותם דהיינו מבני נדיקים דהא
איבכא אמתינן לה דקאמר וכתוב עם טמא שפתים אנכי יושב ונטמא ע"ז
בדאיתא בפ' החולין ומע"ם אמסבנא למד ללמד עליהם סניגוריא והיינו
יי' אלהים נתן לי לשון למודים כדאיב' בפסיקתא מ"ת אין לשכחו על זה
אין דעל כרחיה עבר בכי אלא אהבת נדק היינו מרגה לזכותם ע"י סליחותו
ולהשיבם בתשוב' ובלא יעמדו בחוכבם ואין קו' מכיון דאתן בטוכבן היאך
לאמ עליהם קטינוריא לומר וכתוב עם טמא שפתים כי לא אמר זה אלא
ע"ג התלונה שיפסד בהיות הדור בלתי ראוי לנבואה והוא רמה אסכינה
אמת יביעהו נזק ובפסיקתא אמרו אמתוך נערו אלא אתף קלוסו עם
המלאכים היה מבטחם והוניה דבר יתר מפיו לו' וכתוב עם טמא שפתי'
ומ"כ אין זה אלא כסגנה אינה:
אל הנביאים ומע"ג דאלבד ומידד נמי מהקב"ה קבלו כדיליף בתנחומא
אותנת עליהם הרוח לא מיירי הכא אלא בנביאים הקבועים
להוכיח את ישראל אבל נבואת אלבד ומידד לא היתה אלא תדוש לגורך הסע'
מפי יי' רוח יי' עלי ומע"ג דבעתניאל כתי' ומהי עלין רוח יי' ורוח יי' לבשה
את גדעון והיינו בוה כיפתח ומתסון אין זו רוח נבואה אלא מדרגת רוח
הקודש כת"ם הרב והיה ולהי לא היה מתכילות נביא ומדכתי' ונחה עליו
רוח יי' ומסמוך את רוחי על כל בשר אין קושיא דלעתיד לא קמיירי הכא
נבואות פסוטות ואת בחומות בפולות בתנא כתו יפה מחברו בתרתי
הא' בנבואות הנאמות מחבריו לא נכתו נחמות בתוסו והא' בלשון הנ
מהיתה בהכפל ומע"ב דאמתכן נמי נחמות נביאים עיקרים
ביסעיה דבולי' נחמתא גם בפנין הגאולות ביתר עיקרים אחר לא
בדברי אחר הנביאים וכמו שאמרי' בזה רי"א בהקדמתו לפי' יסעיה
זה אמרו בפסיקתא
נחמות יותר מכל הנביאים ולא
אלא נחמות בפולות והכא רי"
הפליג עוד בתעלת נבואת
מנד נורתם שהיתה בתרמ' ולא
ולכן היו דברי זכי' ומכומרים
ובמעט מפלים וחידות כפי
נבואתו ומין זה מוכרח בדי
עליכו למה לא הזכירו כאן מפ
ומם אמת היה הדבר יתכן
בת"ם שנתנבא מפי הקב"ה אפ
היה קרוב לתדרגת מעלת מ
בנבואתו ואת נחמות בפולות
הבפל חוזק בפנין מ"ב לומר
לדורו בלבד היה מנבא בנחמה
לכל הדורות ובדרך שאמרו בס
אמרו ישראל ליסעיה יסעיה
אמת אלא בתת לנחם לא לאותו
שחרב ב"ה בימיו אמר לפס
הדורות בתתי לנחם אמר אל
אין כתיב כאן אלא יאמר אל
והוציל ואמת לידן י"ל כיון שה
בנין ב"ה והגאולה מ"ט לאותו
ולא לאמר הדורות אלא אם
הדור הסוא הדורות הנאים אם
ודאי יהיו נגאלי' דלא מסתכר
לגלות שבבי' אמר ותחסדי אמת
תמוט כי מי נח זאת לי וכאלה
ואם לא יגאל הדור הראשון
שהנחמה מתקיים בשאר הדורות
דכרו בטל מ"ו וי"ל שסברת
הזה שתחית המתים תהיה
המשיח ולכן היה אפשר לאמוב
שהרב ב"ה בימיו הוא לבדו יקו
בתחייה כדי שישמע ויגיל בפני
אמת אמר בנטער בתרבנו אבל
הדורות אינו מסתיוב שיקומו
הסוא אלא אמ"ב כיום הדין
לב"ם יסעיה כי לנחם כל הדורו
שכל שבנטערו בגלות ואפי' הרא
יקומו אז וינחמו בתרבן ב"ה
עורי עורי וכו' מאי דנקט
קראי אלא כסדרן י"ל
דעיקר ט"שבפל בקראי דנחמ'
שביק קראי דנחמה תפורשם
לונחמו נחמו אלאן הנחמה
היה הבפולה שבקיה לבסוף
המדרש דעביק עיקר הדרשה
ובאינך קראי אקריה עורי עורי כסדרן שקודם לאינך ומיידי
עורי עורי אמע ליה הנערי המוס דדמי ליה
ג פתר קריי' בתהרן אמ"ג דודאי קרא לא מיירי כיה בכר מירבתי
הקודם: הלבו הגל מור לפי שהיה נגול בתהרן שהיה נביא בכלקת
הה"ד גם בכנפיך נמצאו דם מפרש בכנפיך לשון בנפיה והיינו
בשם על אהרן ומשה' מרעומת זה בימי ירמיה
אמתוזי' מעשה אכותיהם בידם ומ"ד ורמוי מיסאי נ"כ אין אכ
זה דמו של חור ואין קושיא מדקתיב נפשות אביונים נקיים שה
דמים נאשב בשופך דם כל זרעותיו נ"כ בת"ם לעיל ס"ח ס"ב
הה"ד ויבא אהרן ויבן מזבח ובו' פירשתיו לעיל ס"כ ס"ח ס"
שתיה נביא אבל אהרן לא היה נביא אמע"ב שבתוב וידבר יי
אל אהרן ומה אמר לקמן פ"יב ויאחד אלין הדבור ל"ק
אקראי בעלמא ולעמתו בלבד מ"ק דלעיל ס"ב פ"נ אמר אהרן
מתנבא במלרים ומאמ' כיון דבמדבר לא היה מתנבא לא הסיב
נביא מ"ק היכן מלינו שהיה שור נביא ועוד מי אמר מאהרן
אקריה קרא אהרן לאור בכ"ת:
אם הורנים אותו וכו' ולולי זה היה מוסר נפשו על ק"ה ומה
היה ע"מ ממש כדפי' בתקום הנו':
שאני בהן ומ"ת ולא לא נקרב לכהונה אלא בהקמת המ
תרינגא לעי' ס"ב ס"ל"ז ס"ב:
אם בונים הם וכו' ומ"ת יקשה מ"ת מעשה העגל עיין
שבתבאי לעיל בתקום הנו':
מיושב מיתלה הסרחון כי ק"ק שהרי הם אמלו עשה לנו אלהים

פרשה י

א קח את אהרן ואת בניו אתו וגו' זהו שאמר הכתו' אהבת צדק
ותשנא רשע וגו' רבי יודן בשם רבי שריה פתר קריא
באבינו אברהם בשעה שבקש רחמי' על סדומיי אמר לפניו רבש"ע
נשבעת שאי אתה מביא מבול לעולם הה"ד כי מי נח זאת לי מבול
של מים אי אתה מביא מבול של אש אתה מביא מה אתה מערים
על השבועה א"כ לא יצאת ידי שבועה הה"ד חלילה לך מעשות
ברבר הזה אמ' לפניו חלילה לך השופט כל הארץ לא יעשה משפט
אם משפט אתה מבקש אין כאן עול' אם עול' אתה מבקש אין כאן
משפט את בעי תפוס חבלא בתרין רישי בעית עולמך ובעית דינא
דקושט אם אין את מתיר ציכחר(מעמ)לית עולמך יכול קאים אם'
לו הק"בה אברהם אהבת צדק ותשנא רשע אהבת לצדק בריותי
ושנאת מלחייבן על כן משחך אלהים אלהיך שמן ששון מחביריך
מהו מחביריך א"ל חייך שעשרה דורות שמנה עד אצלך עם אחר
מהם לא דברתי ועמך אני מדבר שנ' אחר הדברים האלה וגו'.
ב רבי עוריה בשם ר' יהודה בר סימון פתר קריא בישעיה אמר
ישעיה מסיילא הייתי בבית תלמודי ושמעתי קולו של הק"בה
אומרת את מי אשלח ומי ילך לנו שלחתי את מיכה והיו מבין אותו
בלחיי הה"ר בשבט יכו על הלחי שלחתי את עמוס והיו קורין אותו
פסילוס (קטיע ליסנא) ראמר ר' א"ר פנחס למה נקרא שמו עמוס
שהיה עמוס בלשונו מעתה את מי אשלח ומי ילך לנו ואומר הנני
שלחני א"ל הק"בה ישעיה בני מרחנין כרבנים הן אם אתה מקבל
עליך להתבוי' וללקות מבני את הולך בשלחותי ואם לאו אין אתה
הולך בשלחותי אמר לו על מנת כן נוי נתתי למבי' ולחיי למורשים
ואיני כראי לילך בשליחות אצל בניך א"ל הב"ה ישעיה אהבת צדק
אהבת לצדק את בני ותשנא רשע ששנאת מלחייבן על כן משחך
אלהים אלהיך מהו מחביריך א"ל הייך כל הנביאים קבלו נביאות
נביא מן נביאו אצל מן הרוח אשר עליו ונו' ויאסרו נתה רוח אליהו
על אלישע אבל את ספי הק"בה רוח ה' אלהים עלי יען משח ונו' חייך
שכל הנביאים מתנבאים נבואות פשוטות ואת נחמות בפולות עורי
עורי התעוררי התעוררי שוש אשיש אנכי אנכי הוא מנחמכם.
נחמו נחמו:
ג רבי ברכיה בשם ר' אבא בר כהנא פתר קריא באהרן בשעה
שעשו ישראל אותו מעשה בתחלה הלכו אצל הור אמרו לו
קום עשה לנו אלהים כיון שלא שמע להן עמדו עליו והרגוהו הה"ר
גם בכנפיך נמצאו דם וגו' והו דמו של הור לא במתתר מצאתים
כי על כל אלה על אשר עשו אלה אלהיך ישראל ואח"כ הלכו אצל
אהרן א"ל קום עשה לנו אלהים כיון ששמע אהרן כן פיר נתיירא
הה"ר ויירא אהרן ויבן מזבח לפניו נתיי"ר מהובות לפניו אם אהרן
מה אעשה הרי הרגו את הור שהיה נביא עכשיו אם הורגים אותי
שאני כהן מתקיים עליהם המקרא שכתו אם יהרג במקדש ה' כהן
ונביא ומיד הם גולים ר"א ויירא אהרן מה ראה אם בונים הם אותו
זה מביא צרור ווה אבן ונמצאת מלאכתם כלה בכת אחת מתוך
שאני בונה אותו אמר מתעצל במלאכתי ורבינו משה יורד ומע"
לע"א ומתוך שאני בונה אותו
אני

אני בונה אותו בשמו של הב"ה הה"ר ויקרא אהרן ויאסר חג לה' מחר חג לענל מחר אין כתוב כאן אלא חג לה' מחר ר"א וירא אהרן מה ראה אסר אהרן אם בונין הן אותו הסרחון נתלה בהן מוסב שיתלה הסרחון בדולא בישר' ר' אבא בר יודן בשם ר' אבא מסל לבן מלכים שנהגאה לבו עליו ולקח את הסייף לחתך את אוזנו אל פרנונו אל תייגע את עצמך הן לי ואני חותך הציץ המלך עליו אל יורע אני לתיכן היתה כוונתך מוסב שיתלה הסרחון בך ולא בבני חייך מן פלשין דידי לית את זייע ומותר פתורי את אגיל עשרים וארבעה אנוגם (חוקי הכנס'ריות) את נסיב כך מן פלטין דילי לית את זייע ומן המקדש לא יצא ומותר פתורי את אגיל ותנוהר מן המנחה עשרים וארבעה אנוגם את נסיב אלו כ"ד בתנות בהונה שניתנו לאהרן ולבניו אם"לו הב"ה לאהרן אהבת צדק אהבת לצדק את בני ושנאת מלחיבן על כן משחך אלהים אלהיך אשר לו חייך שמכל שבטו של לוי לא נבחר לכהונ' גדולה אלא אתה לקח את אהרן ואת בניו אתו:

ר' ר"א קח את אהרן ואת בניו אתו וש"ה הצל לקוחים לשון ושני' להרג וגו' אנטונינוס סלק לגביר' אשבחיה דיתיה ותלמידיו קמיה א"ל הלין איגון דאת מגלית (מתפאר) עליהון א"ל אין ועיראל דאית בהון מחיה מתין כתר יומין נשה עבדו של אנטונינוס לשית' שלח ואמר שלח לי חד מן תלמידך דהוא מחיה לי הדין מיתא שלח לו הר מן תלמידי ואית ראמר ר' שמעון בן חלפתא הוא אזיל אשבחיה רבי אמ' ליה מה את רבי ומרך קאים על דגליה טיר גורעיון וקם ליה ר"א הצל לקוחים למות אלו בניו של אהרן ושמים להרג אל תחשך אלו בניו של אהרן שהיו בצר המיתה אמ' ר' חנין כתיב ויקח מרים ויצר אותו בחרש תבא לקיחה של בא"ן ותכפר על לקיחה של הלן מתו שנים ונשארו שנים:

ה קה את אהרן ואת בניו ר' יהודה ור' יהושע ב"ל ר' יהודה אמר תשובה עושה מחצה ותפלה עושה חכל ר' יהושע ב"ל אמר תשובה עשתה את הכל ותפלה עשתה מחצה על דעת ר"א ר' יהודה ב"ר תשובה עושה מחצה ממ' את למד מקין שנגזר עליו גזרה קיון שעשה תשובה נמנע ממנו חצי גזירה ומנין שעשה תשובה ויאמ' קין אל ה' גדול עוני מנשוא ומנין שנמנעה ממנו חצי הגזיר' הר"ר רבתים ויצא קין מלפני ה' וישב בארץ נוד קדמת עדן בנ' ונר אין כתיב אלא בארץ נוד קדמת עדן ר"א ויצא קין מחיקון יצא ר' יודן בשם ר' אייבו אמר הפשיל בגדיו לאחוריו ויצא בגובב דעה העליונ' ר' ברכיה בשם ר' אלעאי בר שמע' אמר יצא כמערים וכמרמה בבוראו ר' חונא בשם ר' חנא בר יצחק אמר יצא שמח כמ"ר ומן הנח הוא יוצא לקראתך וראך ושמח ביון שיצא פגע בו אר"ר אמ' לו מה נעשה ברינך אמר לו עשיתי תשובה ונתפשרתי ביון ששמ' ארה"ר כך התחיל טופח על פניו אמר לו כל כך היא בחה של תשובה ולא הייתי יודע באותה שעה אמר אר"ר מוסיר שיר ליום השבת אמר רבי לוי המזמור הזה ארם הראשון אמרו על דעת ר"ר יהור ב"ר ראמר מה קיה הזקי עיקר מלכותו לא היתה אא ארבע עשרת שלה הה"ר

ויה'

היו מגערים את ישרא"ל ומומרים לו אלא יבא כסם יי' ובניה סיה חוט עם העם כת"ם עם לוי ראשי מתבר' ומפיני נאן מרשיתי ועוד סהי' בגזר דינים שכותה מצנלי"ן נתפר מי מני כתם יי' כדלקמן ובתכני ענמו' כתיב לכן כה אמרי' נלחות הבני פוקד עליהם וכו' וקי"ל מין נכן אלא שכותה מי מיתה שפעמים מין שקפוכה עושה הכל לא סיה ראוי שמוציל לנמרי נלא ונכון לא פלינו מלמתר בס"ם פ"מנ' דכרי מבטלים ג"ד וקי"ל שנ' ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא והוא וידוי אמתר מתת כי אתה סובל וכו' אמ' כת"ם בס"ם כפליני ותתחוני פירושים אי אתה עתיד לסלוח לי אמר ריב"ל יסבו כהנים כדלקמי' ומין להקשות לר' הא מיבא שכא אפל נמי כת"ם הן נרשם אותי היום וכו' אלא ניקם של הדרינה שהיא כתבת לו מהיותו כת ונד בארן כדכי' הרחב"ן אגל של נזירת נע ונד לא בקש ונקמן ע"נכרים אלמד הכמן כת התפלה הא פרישנה אעתה הפס' אלא בארן נוד דכיון לא אסכהן מקום דמיקרי הכי' מדיים שבכל מקום שהולך אחרן מזדעזע תחתיו כדפ"רש' ר"א ויצא קין מלפני ה' ויצא קין מלפני ה' מידי בויצא קין דקאמר ר"מ ועוד ת"ש לאמרי הכא פי' ויצא קין ל"ל דתפוס לדאי מה ספ"ר שנתנעת מחכו חצי הגזיר פי' ויצא קין סיבא בזכות מלפני יי' ע"ל סאמר לקמן פ"ל אחרי"ר ויצא בדיומות לה"ק דמ"ת לפ' ויבא קין לנבאי והיינו דלא תקשי לת"ר דתשובה עושה הכא דאחרי הכא תפוס כרמאות ה"מ ולכן לא עשתה והעליה

ממי את למד מחזקים אתת' מה מחזקי' לכבא תפוס' כמי מיבא מהרי נזרת מיתתו היתה על פלא פסק בפריה ורביה וכפסוכיחו ישעיה ע"ז כתן לכו לפסוק בפרי' ורבי' וזה"ל הב לי כרתיך כדאי' כפ"ק דברכות וכפ"סוחר פי' עיה"נו ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ספרמז להכיה הסביבה מלכו ע"ר הזנוג ושמה י"ל דהכא לא תפיבא תפוס' ספיה' ונילולי מרבפתן וסוב מתו בחטאים כמנ' לנטלה אם ע"י תפוס' תשובה פוסק מחנה וכו' פלות כסנגזרה רפה וכמ מכם דלא מיירי בתפלת החוטא דלר' תפלה עדיפא ליה ולריב"ל תפוכה עדיפא ליה דהיכי מכור' למיתר הכי דאי לא עפה תפוכה פפי' מהתפלה נרוש מחד שהעבירה מעכבת התפלה כמו' נש כי תרבו תפלה אינני פוחם ואם ע"ם שעמתים יעתר יי' לתפלה אפי' לחוטא הדפי' לעיל ס"ם פ"מד סי' ז' מ"ל ליה הכה נגדול מכח התפוכה ומ"מ לפ' התפלה עוכה הכל דקאמר הייכו תפלה עם התפוכה דכתי' דמיירי ר' כל דקאמר תפלה עוכה מחנם דהיינו לא תפוכה מיירי נמי ר' אלא תפלה דקאמר הייכו תפלת הנדיק כגון מנגזרה גזיר' על מים כחטאו וכמ' נדי' והתפל' עליו ח"נ מתפל' הים על ג' דרחיט' אם על מ' חזי' מרה מכם כתקר' ורד ח' חו מנם וכמ מרם לבטלה בתפל' ות"מ כ"ל דתפי' דקאמר ר' תפוכה עוכה מעליכד מחנה לחו מלחמ' פסיקפת סיה דהם לחמרי' כפ"ים ך' גדולה תפוכה מעכיה' רפוח' ונחוג' וכתה מעלות טובות מנחמרו מם פליה ובכמ' דוכתי ולא מחו' לכ' יתכן דפליגי מכלהו ר' ועוד קדמי כתיבי ומכ ורפא לו מכו כנים מוכבי' תרפא מכוכותיכם ובאה רכים ומין דמפי' ל' טעם לומר דכלהו מיירי כמסמך תפלה עם התפוכה וכן ת"ם ריב"ל תפילה עוכה מחנה לחו מלת' מפיקת' סיה כחלת' מכל דכמה תפלות מחכן מעמו הכל סמות ד' כגון תפלת מרע"ה כמנל ובכמ' דוכתי אלא כמה קמפלגי דלר' ומכן דתפוכ' פוכה מחנה לחוד מכל תפלה לעו' תלי' לפ' עוכה הכל ולרי' כל מיכבה לתפלה ומכן מעוכה לחוד מכל תפוכ' לעו' עוכה הכל ומלי דמייתי רמיה מחזקיהו הייכו דכיון דהסיה תפלה חולי מחר מנאמרה הנזיר' ע' הכניה ובכר הסיה קרוב למות אלא חולי תפלה מחיב' מוכה אלא מחנה סיה דו מעבר לתת לו מחנה מהימים בימים מפר מלך ולא מיוסיף לו יותר ממה מהיה עיקר מלכותו אלא בר' מכח התפלה גדול כיון דמפי' בכמ"נ עמ' הכל והותר ומלי דמייתי ריב"ל רמי' מחנני בנתות וכניהו הייכו דכיון דהני חטאתם כבדה מאד מנני מכתו' חוט עם העם כת"ם עם לוי ראשי מתבר' ומפיני נאן מרשיתי ועוד מהיי' בגזר דינים מכותה מצנלי"ן נתפר מי מני כתם יי' כדלקמן ובתכני ענמו' כתיב לכן כה אמרי' נלחות הבני פוקד עליהם וכו' וקי"ל מין נכן אלא מכותה מי מיתה מפעמים מין שקפוכה עושה הכל לא סיה ראוי מכוניל לנמרי נלא ונכון לא פלינו מלמתר בס"ם פ"מנ' דכרי מבטלים ג"ד וקי"ל שנ' ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא והוא וידוי אמתר מתת כי אתה סובל וכו' אמ' כת"ם בס"ם כפליני ותתחוני פירושים אי אתה עתיד לסלוח לי אמר ריב"ל יסבו כהנים כדלקמי' ומין להקשות לר' הא מיבא שכא אפל נמי כת"ם הן נרשם אותי היום וכו' אלא ניקם של הדרינה שהיא כתבת לו מהיותו כת ונד בארן כדכי' הרחב"ן אגל של נזירת נע ונד לא בקש ונקמן ע"נכרים אלמד הכמן כת התפלה הא פרישנה אעתה הפס' אלא בארן נוד דכיון לא אסכהן מקום דמיקרי הכי' מדיים שבכל מקום שהולך אחרן מזדעזע תחתיו כדפ"רש' ר"א ויצא קין מלפני ה' ויצא קין מלפני ה' מידי בויצא קין דקאמר ר"מ ועוד ת"ש לאמרי הכא פי' ויצא קין ל"ל דתפוכ לדאי מה ספ"ר שנתנעת מחכו חצי הגזיר פי' ויצא קין סיבא בזכות מלפני יי' ע"ל סאמר לקמן פ"ל אחרי"ר ויצא בדיומות לה"ק דמ"ת לפ' ויבא קין לנבאי והיינו דלא תקשי לת"ר דתשובה עושה הכא דאחרי הכא תפוכ' כרמאות

ה"מ ולכן לא עשתה והעליה

ממי את למד מחזקים אתת' מה מחזקי' לכבא תפוכ' כמי מיבא מהרי נזרת מיתתו היתה על פלא פסק בפריה ורביה וכפסוכיחו ישעיה ע"ז כתן לכו לפסוק בפרי' ורבי' וזה"ל הב לי כרתיך כדאי' כפ"ק דברכות וכפ"סוחר פי' עיה"נו ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ספרמז להכיה הסביבה מלכו ע"ר הזנוג ושמה י"ל דהכא לא תפיבא תפוכ' ספיה'

יעלה מיי' ולפי' פיעבנו מהרן הרי לרגונס נעשה הדבר ומס מפני מ"ם יותר סרחון הוא סימרו שנגדול ספסם עפלו כי מו על כל הסדרים יהיה מס רע כודמיות ק' כמשל מנת ידע המלך ומכנע המעשה ומתא הכוונה ולא לעבוד הדבר מו לאחרו עד סיכין כוה מתחזקת מהרן יודע לכל אמין כאן הדבר ע"מ מתם וה"ק מוטב שיתלו הסרחון וכו' מתלות הסרחון מהרן לא יהיה מתין סרחון הפס וזה עניו המשל שכשיתלה הסרחון בפדנוג ידעו אמין הכוונה לעשות הרע כי לא יהרוס לעשות כן רק להעביר הפעה אמ"ר כשיתלו בכן מיהיה לו תומן הלב לעשות הדבר מתם ז' לית את זייע כלו' סיכנס מס בכל אות נפשו וכן הכהן המקדש ותייתי מן המקדש לא יבא מתם על פי מעבירנו אלא יבית עבודתו ויבא מ"מ מנג מורדים למדנו שהיה נכנס למקדש כדרכו תמיד.

כ"ר מתנות כהונה י"ב מהמקדש וי"ב בגבולין י"ב מהמקדש חטאת ומשם חבחר אלמי נכור ועור העולה ומותר העומר ומתי הלחם ולח' הפני' ומיורי מנחות ותרומת לחמי תודה ותרומת חזה ושוק וזרוע חיל נזיר ולוגו מתן אל מנורע י"ב בגבולין תרומה גדולה ותרומת מעשר וחלה וביכורים רמשית הגז והמתנות בכור אדם ובכור בהמה טהור ופטר חמור והחרמי' ופדה אחוזה ונזל הגר כדאי' בספרי: אלא אתה מ"ת והלא בסכ' כבר נגזר עליו להיות בהן כדאית' לעיל נבי הלא מהרן אחיך הלוי עמין כמ"ם על זה לעיל ס"כ רים אל"ו ו' קח את אהרן ורים קח לשון עלוי כמ"ם לעיל ס"ח פ"יו ויקח יי' אלקים את האדם ויבא אותו ויניחהו לוה מעני כי הקיחה תורה על הקנין וזה לא יגדק כאן כי לא נהיה אהרן קנין לתפס ומזה הטעם פרש"י כו מהכהו בדברים כמ"ם פס הרמ"ם וכן נבי קח את הלוים ונבי ולקחת אותם אל תוכל מועד ולפי המדרש הזה יש לפרש כלם לשון עלוי ונדולה וכן לקמן ס"ד פ"טו וכת"כ סנוקח את מהרומה מ"ל וכיהיה מפס מפניל בני אדם אלא מ"ל קח בדברים אלא יהיה לכם לדבר אחר ומייתי כמה קראי דכתיב לקיח:

כמפס:

ש"ה הבאל לקוחים למות וכו' תפוס דק"ל לשון קיחה דכתיב הכא כדכתיב כסמוך כני לתרוגי דתפוס בנין דאתי לפטולינהו מהתית' סהיו לקוחים לה כתיב בהו קיחה פזה כלוקח דבר מרפות מ' לרשותו ולקיחה זו הכא לכפר על ויקח מידם כדר' חנין ומתך סנאתר כפס לקיחה לענין המיתה הביה הכל לקוחים למות למדרשים בהו וחס על נב דנבי קח את הלוים ולקחת דוקני כ"ל לשון עלוי כדפי' לעיל הכא לא ס"ל לפ' הכא הכי פעלוי אהרן וכניו כבר נאמר כאן הקריב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו כו' אנטונינוס סלק וכו' תפוס דק"ל מפי הכל לקוחים למות פסס על ידי נוים פסיטה דחייב להגילם אם ויוכל תפוס לא תעמוד על דם רעך ואי על ידי ישראל סחייבים מיתה כדין אין בהגלתם אלא עבירה לכהי מפרש דהייכו קרובים למיתה הטבעית ויגילם בתפלתו כעובדא זו דר"ס בן חלפתא מ"כ מקרובים למות ע"י נזרת ר' בעון ויגילם בתפלתו בעבין בני אהרן: אשבחיה דיתיב וכו' כרמ' מתפני שהיה הולך ללמוד תורה מגלו בהחכה וע"כ נוח לו אלא יתבא מס אדם בעת בוחה כדאי' בפ"ק דע"ז כשמגלו ותלמידיו לפניו מ"ל למה לא נזהר בדברו והשיבו אמין לו אנשים אלא מלאכים וכמ"ם מס שאתר כן על ר' חנינא על כן אמר לו אלו הם שאתה מתפאר בהם כלומר בתה נודע כתם: אלו בניו של אהרן שנגזרה עליהם מיתה כדלקמן הבא לקרב' דתע"נ דבתפלתו כמנעה המיתה מהבני' כדלקמן נתן לו יי' קיחה זו שע"י יכפר על קיחת הזהב ולכן לא ניטולו אלא הבנים אע"פ שהקיחה כארבעתם היתה תפני שכח התפלה לא מבעה אלא חני הנזירה:

רבי יהודה וריב"ל וכו' תבנים למה שפי' שבעם קח את אהרן וכו' תפני שלקח ב' בניו תמות לחיים כדלעיל מייתי לפא דתפלינו ר' וריב"ל דע"ר דרי' כל בתפלת מעה נמנעה מחכו חני הנזירה אבל לר' דקאמר תפלה עוכה הכל לא יכון לו' כן אלא כ"ל אלא התפלל מעה על

ע"כ ההכרח שנזרה טומדת לעומתו והתשוב' שנאות' בהיות המלך בחירתו ויכולתו על החטא כמ"ש בס"ה ר' הי כילמי ב"ת כאותו פ' וכו'. וביון שעשה תשובה זכו וא"ל תלמה תפלה עכור וי"ל דכיון דלא נעטווה ירמי' לחודיע עה שנתנבא עליהם לרעה משתמע לא חודיעם שהרי מקבלים לאורנו מפני שהיה מתנבא ואלו יודעים נבואה זו בודאי שיתנבלו אותו שפי להמיתו וכיון דלא ידעו בגזרה איך יתפללו עליה: וכו' להתייחס ק"ק שם לא מה לורך זכירת היחס לימא מתה שנאמר מסם שחרית אע"פ שגזר אלא תהיה לסם שחרית: ואם אין לך ירמי' יש ללמוד מאנשי ענתות דמנית דמדמי כי לא כל אנשי ענתות היו בכלל הגזרה אלא מקצתם שהיו רודפי ירמיהו נחמי' ו ונתקיימה בהם הגזרה כי לא שכו ירקי' כב מעונם ואנשי ענתו' שלו לבית שני היו האחרים אלא נגזרה עליהם גזירה.

לשר מיכאיהו הענב נכזה

וכו' אע"פ שעיקר הלמוד מדכתיב כאבו את אותם הדברי ירמי' שם כדלקמי' מייתי הכי קרא ואפשר ליה ע"ה הו הכא תשוב דמיכא לחדמי דלא יגלה ביתיו ה"ק הינו מגליה ביתי בנו מגליה בדברי אמה דנשמוע ולפ"ז ליכא הכא ביטול גזרה כמ"ש כתבו את הדברים הזה ערירי לאו דווק' כיון דביתי בנו מגליה אלא היינו שבתיהו יהיה בערירי אבל מכיון דכתיב ביה הענב נכזה נפון משמע שאין לו תקוה שהרי בין לדברי דר' אבא בין לדברי ר' אלכו ור' אמר ור' שמואל קתדמי ליה לאלמה שהוא גזרק ואינו מתקבל עוד: כעצם הזה מפ' ענב כמו ענב וכדלתיב לעיל ס"ח פ"ט ס"י כ' בסם רש"י ומפ' נפון על מה שמנפנים הענב להוציא המוח מתנו וכן למ"ש כחולל על אמרם מפ' נפון על מה שמנפנים ומנערי' אותו להוציא מתנו המתרים ופי' חולל כלי שעושים מחריו דקל ותלאי' אותו תתרים ואחר שהוא שבור מסתתרים נזרק לאשפה ואין עוד חפץ בו אבל לא ידעתי איזה מתפרש הענב על חולל המתרים: רבי שמא בר אינא וכו' הא דר' חנינא וכן הא דר"ש לא קייתי אלא אבלי אין חפץ בו ובן בר' מהערוך בערך כרוז וג' דמדרש זה פליג ואע"ג דאפשר מייתי דמיה לגזר אין שום שבועה שאינו נקרע מלכן נשבעתי לבית עלי אני דחי דלעולם נקרע ולא אמר נשבע לבית עלי אלא יתכפר אלא כדוחק גדול א"כ מאני כתיב דאמרעת דהכי נשבע אלא יתכפר עד עולם והא דכתי' כי אם תכבסי בנתר דמיניה ילף בס"ד לג"ד שאינו נקרע והגמ' מוקי ליה בג"ד בשבוע' עני מוקי ליה המדרש כאלה עצו תעוכה כדאמר בשבתו' ואזכרהו לקמן ומפי' דמלכות בית דוד כרבי' חפיב וק"ל ר' ביתי בנו דהיינו דרובכל שהיה בן בנו שהגלים שהיה אחת יחול' ואין זה סותר למ"ש כי לא יגלה מזרעו שום יושב על כסא דוד ומשל עוד ביהודה די"ל דכל זה ביתיו קאמר. שבשלת גזירה אל יקשה כתיניך מהא דמשמע לעיל ס"ח אע"ה דאין קריאה אחר חתיפת ג"ד ואין לחלק כיון ויהיר לנבור דהא הכא דמיירי ביחיד קאמר שבשלת גזירה ולקמן ס"ד פי"ח דאייתי כמה קראי דכתר ג"ד ליכא ביטול משמע אפי' בלבוד דהא מסיק בפ"ק דר"ה דג"ד דיחיד תנאי הוא אבל ק"ת אלא בשבלת שבועה דבפ' שנו' משמע דג"ד שום עתו שבועה אינו נקרע לכ"ע ואפי' בנבור. שנא' אי אפי' נאם יי' וכו' ופי' ר' חנינא עשוה אפי' בנוקק מלכות בית דוד כדאמר בחוית ונתבטל דכתיב ביום ההוא אקחך זרובבל בן שאלתיאל עבדי ושתתיך כחותם ושאלתיאל הוא בן בנו של יכניה כדאמר בשמוד ואקרא המדרש הזה אלא הזכיר קרא דאקחך זרובבל ואיכא למילק שהרי לא נזכר בשבועה זו אלא בניהו וי"ל דת"ה קאמר ר' חנינא מפני אפי' נוקק מלכו בית דוד שפי' שיפסק המלכות מתנו אלא יהיה לה המלוכה עוד בו והיינו אלא יקום מזרעו על המלוכה ודייק לה מדכתיב בניהו בן יהויקים אלך יהודה דלמ"ל לומר אלך יהודה הא ידעינן ליה אלא לומר שבנין הנתיקה הפסק המלכו' מניתו לגמרי א"ק כיון שגזר עליו הויתו ערירי הא למ"ל דכיון דאין לו בן אין המלכות מזרעו וכן ק' בס"ם כתר שכי כתבו את הדברים הזה ערירי וכו' כי לא יגלה מזרעו אשה הוא ערירי שיאלך מזרעו אלך ולישה לעיתר דערירי דקאמר לאו ערירי ממש אלא לענין עליכה וכדרך שכתיב בחבלום כי אין לו בן ואחרו ל"ל הנון לחלוכה ות"ש בסמוך שנתבטל הגזר' מדכתיב ובני יכניה היינו מזרע בשאלתיאל ע"ש שמתנו הושתלה מלכות בית דוד ות"ש בשאל לכ"ד של מעלה נדרו היינו על ענין המלוכה אע"פ שיש מקום לטעות לזה תלסון הדרש חזית דמייתי דאיה לבטול הגזרה מאקחך זרובבל ולבטול הפבועה מבני יכניה אסיר שאלתיאל דהא כמ' אחד דיני ממונות א"ר יוחנן גלות מכפרת על הכל שנאמר כה אמר י' כתבו את האיש הזה ערירי וגו' וכתיב דגלה כתיב ובני יכניה אסיר בנו שאלתיאל בנו ולא מדבר אתם מתפילת המלכות מילדי עשתה דם"ל ערירי בפשוטו ובטול הגזרה היינו מה שהו"ל דן וכן פרש"י

ויהי בארבע עשרה שנה למלך חזקיהו וכיון שהתפלל הוסיפו לו חמש עשרה שנה שנ' הנני מוסיף על ימיך חמש עשרה שנה על דעתא דר' יהושע ב"ל דאמ' תשובה עשתה את הכל ממי את למר מאנשי ענתות שנ' כה אמר ה' בחוריהם יפולו בחרב וכיון שעשו תשובה זכו להתיה שנ' אנשי ענתות מאה ועשרי' ושמונה ואם אין לך ללמוד מאנשי ענתו' לפר מיכאיהו העצב נבוה נפוץ וגו' ר' אבא בר כהנ' אמר כעצם הזה של מוח שמשמנפצו אין בו מאום ר' חלבו אם' כחותל של תמרה (כלי שעושין מחריו דקל) שבשאתה מנערו אין בו מאומה אם כלי אין חפץ בו ר' חנינא אמר כבדין של מי רגלים ר' שמואל בר נחמן אמר כבדין של מקיוי רש"א ר' זירא מילתא הכא שמעית מן ר' שמואל ב"ר יצחק רחוה ריש הבא ולית אנא ידע מהו א"ל ר' אחא אריב' דלמא רא הוא כתבו את האיש הזה ערירי נבר לא יצלח בימיו אינו מצליח בימי בנו מצליח ר' אחא ור' אבין בר בנימן בשם ר' אבא גדול הוא בתה של תשובה שמבטלת גזירה ומבטלת שבועה שנ' חי אני נאם י' כי אם יהיה כניהו בן יהויקים וגו' ומבטלת גזירה כה אמר י' כתבו את האיש הזה ערירי ובתיב ובני יכניה אסיר בנו שאלתיאל בנו אסיר שהיה בבית האסורים שאלתיאל בנו שמפנו הושתלה מלכות בית דוד א"ר תנחום ב"ר ירמיה אסיר זה הקב"ה שאסר את עצמו בשבועה שאלתיאל ששאל לבית דינו של מעלה על גזרו על דעתיה דר' יהושע ב"ל דאמר תפלה עשתה מהצה ממי את למר מאחרן שבתחילה נגזרה גזירה עליו שנא' ובאהרן התאנף י' מאד להשמידו א"ר יהושע דסכנין בשם ר' לוי אין השמר' לא כילוי בני כמה דאת אמר' ואשמיד פריו ממעל ושרשיו מתחת כיון שהתפלל משה עליו נמנעה ממנו חצי הגזירה מתו שנים ונשתיירו

ב' הה"ר קח את אהרן ואת בניו אתו י

ואת

על מ"ם סם שאלתיאל שבשל אתו וז"ל אל אתו להתיר לו גזרם שנשבע אלא יהיה לו כן והתירו לו מעלה של מעלה שבוש' כתוב' בהחוה פרש' דכתבו את הדברים הזה דספר ירמי' ע"כ וי"ל מאע"פ שגזר עליו ערירי נשבע על המלכות שיהיה ענין זה יותר קשה שיהיה גזר דין שום שתו שבוש' אלא יכולים לקרוש גזר דינו דערירי עליון תתקיי' גזר דין זה דמלכות ואע"פ שנם נ"ד שום שתו שבוש' נקרע לדידי' בתשובה מ"ת אין קריעתו קלה כ"כ דאל"כ בכל מקום דנ"ד בשבוש' לתתי' אהניא שבוש' אלא עכ"ל דבלא שבוש' נקרע בתשוב' אע"פ שאינ' נמור' אבל שום שבוש' כריך תשוב' נמור' ויותר חמורה כלי לקרע' ות"ש כתבו את הדברים הזה ערירי' ות"ש כתבו את הדברים הזה ערירי' כלי לא יגלה מזרעו וכו' הכי פירושו לאכי גזרתי עליו ערירי מפני פרנוני אלא יגלה מזרעו למלוכה וכדי שלא יקרה מה' מכניו יתנשא למלוך ממנו ערירי א"כ אין חשש לענין המלכו' ממה שהו' ערירי דבלא"ה יגלה מזרעו למלוכ' אפי' היה לו בן זרע ומכאן תשובה על רי"ל דאמר' ירמי' שחשב להתחכם על רז"ל לומר שאין כורך למ"ש ז"ל שגזר' גזר דינו בתשובה שאין קושיא מעכין דזרובבל מחזר לירושלם ומשל ביהודה כי הוא לא נקרא מלך ולא מלך שם אבל ההפך שאחרי כנין הבית חזר לבבל לעבודתו ושם מת והבל יפנה פיהו שמלכד המלוכ' מניחות הזרע קשה דכיון דנגזר להיות ערירי קשה איך היה לו בן כדפי' נש בענין המלכות קשה שלא הסיר יי' מזרעו המלכות לבד אלא כל מתשל' כאו' ומושל עוד ביהודה ומאחר שזרובבל היה בית יהוד' הרי משל ביהוד' מלכד שהמקובל כידם ז"ל המלכות בית דוד שיגלה כ"כ מזרעו שיה כמו שדרשו בשאלתיאל ואין להרהר אחר קבלתם שלא יחם כמ"ד ל"ה אלא משך הזרע דיכניה ולא הזכיר מזרע אחי יהויקים כלל. ומבטלת גזר' תי' כתר דקאמר מבטלת שבועה הא תו לת"ל הא בכלל שבועה מיהא גזרה ועוד כיון דבטלה שבועה מתילה בטלה נמי גזירה זו דמ"ש לפשיט המלכו' לזרעו אם יהיה ערירי כדפי' ומיהו כיון דגרסי' כריש"ה שמבטלת הגזרה ל"ק כלל די"ל זו אף זו קתני אע"ג דבדאיתא נסיב להו מיפכה ומ"ש זה דוחק ופמ' י"ל דס"ק גדול כח המשוב' שמבטלת שבוש' אע"פ שום בזה בטול גזר' אחרת זולת הגזר' שעם שבוש' י ומבטלת גזר' ומג"ל דמשוב' עשת' דלמה תפל' י"ל כיון דלא אפשר אפלה לא אלי' בכבי דא"כ מיבעי ליה קרא לאודועי אבל אשוב' דאמפ' בבראשר אין נדרי' לאודיע עוד שקבל' בידם שעשה אשוב' ונזהר בשבועה זאבה כדלקמן פ"יא ואיכו ר' יהוד' מני דהי דאיה זו דרי' בל לתיתר לא אשה הכא ביטול גזר' כ"ת כתבו את הדברים הזה ערירי הא כתיב גבר לא יגלה ביתיו ולייקינן ביתיו סינו מגליה וכו' כדרב אחא וכמ"ש חי אני נאם יי' מני דרים כדאמר בחוית אנקתך אין כתיב כאן אלא אנקתך בשבוקה וא"כ אין כאן ביטול שבוש' אעל תנאי זה היתה א"ל בדדרים אתם אנקתך ממקום שנתקתיך אם אתם אנקתך א"כ הני מיתר לאתם מקום דגלות דבכתר' עון כר' יוחנן דאתיבנא לעיל, אסיר אהיה אסיר אייתי הכא דרשת אמתיתם אנא אורחיה מקום דבפי' הדרשה אמעינן אבבה נמי ביטול השבוש כיון דשאלתיאל רמז שהוא אלה מגלות בית דוד אז אם אמשל על גדרו אסיר אסיר כדלקמן סוף פ"יט, שאסר את עצמו בשבוש' ביינו בענין המלכות ובדלפי' וצ"ל הוא שנאמל להאיר לו ומפני אמעם לידע אלו דאה י' להתחיל המלכות מהם קרא אמקום על הדבר הזה אבל לפי דברי ר' יוחנן אשכחתי בשמוד אל מלאיות הורע הים' שבוש' ועל היות הן ליכני' הוצרך להתיר ואמ"ש אלא נזכר' בשבוש' ז' בהליה בבר אקן רש"י בלשונו שבתבתי לעיל ות"ש אין זו אמת מדרשנו. ששאל לכ"ד ל"ע אין ענין זה בשתי' לדרי' פ' אחרי' הוא ע' אתה ואמרת מחיזה דבר שנתאחדם לו להתחרט בעבורו אמת' אחדע' דהכי לא נדרתי אבל אמי' אם' סנופה הכל מתחלה לא יגדל לומר כן אלא אמתחלת הנגזר' נגזר' ע"ת שבוש' הנגזר אקרע נזרתו ואע"פ שיוחד שיבוש נגזר הנגזר' אמר' הוא אם אם וכדי להעידו שיבוש אבל ענין אחלה והתר נדרים לא יגדל בו וכן ק' בהם דלעיל ס"כ ס"מ דקאמר אמתה הפיר נדרו וכענין הענל והרמ"ה בם' החכוך בב' יפרו ונשאפורר על אסק זה ס"ם: ששאל לכ"ד קש' בהא דאמר אדם אסיפה דאמר רבה בר בר חנה אמעתי ב"ק אמתר' לוי לי אנשבעתי ואכשיו אנשבעתי מי מפר לי לעם אני נשאל לכ"ד של מעלה שיתירו לו וכ"ת מעני אלין אמר לאות' שבוש' הכי קאמר אתם כל בר בר חנה אסיפה היה לך לומר מופר לך מופ' לך וי"ל אמ"ה לא יאמר' לאתו' לו אטוב הוא לאם אמר יגאם ויקבע עוד אנינתו כב"ה כתו אעם' בהקמת אתם כדלקמן ס"ד פי"ב וכענין הלמוד יפרמל יוסנים לאבי' י' ואין מ"ה יכולים ליכנס אחיינתם כדלקמן ס"ל ס"ד: אתו אנים ות"ת אנ"ל אלא נמנעה אמנו כל הנגזר' ואם אחת אל"ל נלב ואכיהו היינו אהקרוכם אם זרע י' ל דש"ל אלין בזה עונן לחייבם מיש

וכאו

ופתו שמטעם זה נקטו לקמן במה סכנות פי' ח' על סהורו הורח' וכו' ודעת ריב"ל סתפני גזרת אהרן הוא סתתו ופלינ אכל הנהו אתורתי ותנאי דלקמן ולא יקשה בעיניך ורבי לוי קאמר התם על ד' דברי' דאפשר הא דתפלה תנעה כ' ריב"ל לחודי' קאמר לה לא ר' לוי א"נ הא והא איתא כדאמרתוה לקמן פ"ב סי' ו' : הה"ד קח את אהרן ואת בניו אתו כלו' שטע' הקריבה מפני שהיו לקוחים למות והסירם מתנה כדלעיל בסי' הקודם ו כשם שהקרבנות מכפרי' וכו' כלו' להכי אסתכינהו קרא לו' כשם שהקרבנות מכפרים וכו' וכדאמר בפ"ט דזבחים למה נסמכ' פ' הקרבנו' לפ' בנדי כהונ' לומר לך מה הקרבנו' מכפרי' וכו' ופרש"י למה נסמכ' בסדר נו את אהרן זאת תורת העולה זאת תורת החטאת ונכח פסלתים והדר קח את אהרן ואת בניו אתו וא' הבגדים וכ"ל דס"ל שפ' זו נאמרה ז' ימים קודם הקמת המשכן כדפר"י בחומש ולהכי הוצרכו לאת שנם לכתיבתה כאן דאי לפיטת הרמב"ן מזכרתי לעיל ריש פרקין הפרשיו' בסדרן ואין נרא"ט לסתיכת' ובפ' יש בערכין פר"י למה נסמכה בפ' ואתה תצוה ואגדתנו מוכחת בפירושו בזבחים וסמיכות פ' אתה תצוה י"ל דלא מריח דהתם ליכא אלא קרבנות הבלוטים והתם לא אתו לכפרה :

לכפר על נ"נ וא"ת כמאיעסקי' מי כמוך בר קטלא הוא וכעריות דליכ' מיתה אלא כרת נמי מיכא לאתרך בר מלקות הוא כמ"ד התוספות דף ז' כמאי דפריך תלמודא בכיונא בזה מי בסוגא בר קרבן הוא וי"ל במוך ולא אתרן ביה בסוגא ולא אתידע ליה וכדמתרצינן בפ"ק דשבועות וה"ה בכפרת אפור על ע"מ דקאמר בסמוך וא"ת כמוך אף דלא אתרו ביה למה אתכפר בגדי כהונה והלא בר נגעים הוא כדאמר בפ"ים בערכין על ז' דברים נגעים באים ואחר מנייהו נ"ע י"ל דלאו לכפר על החוטא קאמר אלא לכפר על אבור אלא יעבשו אחטאו וכדפר"י בזבחים בהא דמוקמי' הא דקאמר התם כתנת מכפר על ס"ד כמוך ולא אתרו ביה דלאו בר קטלא הוא הלכך נבור מכפרי בכתוב' והוא נגעי באים עליו ופע"נ דאין הביבור חוטא בזה בלל היה הנבור נעבם עליו מסום הבל ישראל ערבים זה לזה שעבם ה' על הנסתרות משעברו את הירדן כדתניא בפ' בגמר הדין ואף לרבי נחמיא דפליג התם וקאמר אלא עבם על הנסתרות לעולם וי"ל דהכא מפני חומר החטא היה הנבור בעבעמו תלע דהא אמר התם בזבחים דהיכא דלא ידע מאן קטלא נתנה תורה כפרה בעגלה ערופה והיינו דאי על הנבור אהרונה לא יצקה בעגלה ערופה' ומכיון דלר"ן לא עבם על הנסתרות עגלה ערופה מאי נרכה לכפר אלא מנ"ל שמפני חומר החטא היה לוקה הנבור ובדאמרינן בשבועות אלוקה כל העו' עבע והא דלא מפני בזבחים דהשתא בכתובת מכפר על ס"ד בסוגא ולא אתידע ליה מאו' המעמע דהוא כמיתת כ"ג מתכפר כדאמ' בסמוך : במצנפת אע"ג דבכהן הדיוט לא כתיב אלא מנבעות הוא מאי מנבעת הוי וכדאמר בפ' הממונה נוטל מנבעתו של אחר מהם והא דקרו ליה מנבעות מפני שהיתה יורדת עד מקו' תפילי' לפי אלא היה לו בין ואלא כ"ג שהיה לו בין איתה קטנ' ולכן קרויה מנבעת בדכתבו התוספות בפ"ק דניטין גבי בזמן שמנבעת כראש כ"ג והרמב"ן בתב בפ' תצוה שהסדיון קוסר הא כל ראשו ומעלה הבפלים עליו וכעין מנבעות שהוא כוכב לכן נקראת מנבעות וכן יר' שהם לבני הרמב"ן בפ"ח מהלכות בלי המקדש ל לבפר על לבוסי בלאים בגתרא קאמר עלים ד' שבי' ויסחטו שעיר עזים ויטבלו את הבתוב' בדם ופר' מי ורמז הוא לעתיד לבא בכפרת ס"ד בכתובת ובטילה היינו בפרה ובר' דר' שמעון לא קאמר הכי מפום דהתם אקשי עליה הם ד' ניתן לו בפרה בעגלה ערופה ומתרצים הא דיליע מאן קטלים הא דלא ידע מאן קטלים ופרכי' ידע מאן קטלים בר קטלא הוא ומשני בחוזר ולא אתרו ביה ומכיון דבפרה זו שבכתובת אבפר הייבו על הנבור בדפר"י ובדאמרתוב בסמוך לא ס"ל לר' שמעון דמ"ס לא היה צריך לעגלה ערופה היכא דלא ידע מאן קטלים בכידע אלא אתרו ביה הביבור מתבפר בבתובת בין שאין להם חטא אקיום הרוגה ס"ג ה"ל להתבפר היכא דלא ידע דמאי שנא להכי מוקי בפרות' על לבוסו בלאים . בפה דתים' ועשה לו בתונת בסים דלאו בלי מילת אלא רקום בבסים בפי' הראב"ע מ"ב בדפרש"י בפ"ק דסבת נבי לעולם ל שנה אדם בבו בין הבנים שבביב פס ידו בתן מילת אלא בל הבתונת ומ"ב דמיא לבלאים ואע"ג דבבתונת דבהן לא הוה אלא בלו בסתן מבי מי' שרתן היה לעתיד שהבתונת על הבלאים בדרך שפרש"י לענין פ"ד אע"ג דלא בתיב הבא לבון בפרה הא בתיב בה בתר הבי וישבלו דהיינו בפרה בדברי רש"י הבזבר והא דלא מבפר אבנבו שהיה בלאים על לבוסי בלאים אשום דבפרתיה ברוכה לאתי דאמר בסמוך ובילקוט ר"ב בשם ילקוטי בתנת מבפר על דרוסי בלאים מפני שהיה מפני מלחמה ופשט' אלא הביבור זה שהרי אין בבתונת אלא פסתים . בפה דתי' ועשה לו בתונת פרש"י לבסות בסר ערוה לחשות על גלוי ערוה : הם"ראב ושמת התנבפת ע"ר וכיון דתקומה בגוהה הגוף תבפר על הגלוה והבי אמר בגמ'

ויבא בבר שבגוכה ויבפר על גוכה . על עומקני' שבלב פי' על הרהור הלב ולפי שהם תמיקי' מה לשתי' שבה קרי ליה עומקנין לו הגירים עוקמנין לשון עקום וערמ' ופוקמו לפניו ולאחריו ולכן מבפר על עומקינן שבלב למ"ד הבי וכגמ' אמר מבבגם מבפ' על הרהור הלב מהיבה דאיתה ופרש"י

ו' ואת הבגדים אמר רבי סימון בשם שהקרבנות מבפרים בך הבגדים מבפרין דתנן בהן גדול משמש, בשמונה בגדים והחדיוש בארבעה בבתונת ומבנסי' במצנפת ובאבנט מוסיף עליו בהן גדול חשן ואפור ומעיל וציץ הבתונת לבפר על לבושי בלאים במה דתיסר ועשה לו בתונת פסים מבנסים לבפר על גלוי ערוות במה דתיסר ועשה להם מבנסי בר לבסו' בשר ערוה מצנפת לבפר על נסות הרוח הבפה ראת אמר ושמת המצנפת על ראשו אבנט מאן דאמ' על עומקנין שבלב ומ"ר על הגנבים א"ר לוי אבנט ל"ב אמה היה בו ועומקו לפניו ולאחוריו למאן דאמר על העומקנין שבלב ומאן דאמר על הגנבים לפי שהיה חלול בגנר הגנבי' שעושים מעשיה בסתר חשן מבפר על מטי דינין הבמה דתיסר ונתת אל השן המשפט אפוד לבפר על עוברי ע"א שנאמר ואין אפוד ותרפי' מעיל רבי סימון בשם ר' נתן אמר שני דברים אין להן בפרה ונתנה להן תורה בפרה ואלו הן לשון הרע והורג נפש בשגגה לשון הרע אין לו בפרה ונתנה לו תורה בפרה במה יתבפר לו בזני המעיל הר"ה דבתיב פעמון והב ורמון פעמון והב ורמון אחר לשרת ונשמע קולו אמר יבא הקול ויבפר על אהרן לשרת לו בפרה ונתנה לו תורה בפר' בפה יתבפר לו בסיתת בהן גדול הר"ה דבתיב ואחרי מות

ג"כ בהא וא"ת מי מיכא מידי דלא מתבפר בקרבנות והתנן בדים בבעו' על מחר בבירות בבתורה הקלות והחמורות בזדונו' והבגגות הודע ולא הודע עבה ולא תעבה בדיות ומתות ב"ד מעיר המבלת מבפר מחד ישראלים ומחד בהנים י"ל דהבא בבתר יומי מיירי שיתבפר ולא יעבם קודם יום הבפורים ; ואלו הן לשון הרע והורג נפש בשגגה וא"ת אמאי לא נקט נמי ס"ד דנקט ר' בל דהיינו במוד ולא אתרו ביה בדבתיב לעי' וריב"ל נמי אמאי לא נקט הורג בשגגה נמי ומאין לומ' דלא מיירי אלא בסוגא דומיא דקרבנות דהא לשון הרע דמבפר מעיל אפי' במוד מבמע ממ"ם עלה בגמר ומזכרנו בסתוך וי"ל דר' נתן ס"ל בר' סימון דמוקי בפרה בבתונת בבלאים הלבך לא מבבח בפרה לס"ד במוד וריב"ל לא אם לבזבי' בפרת הורג נפש בשגגה דבהדיא בתיב עד מות הבהן הגדול :

בוני המעיל בפ"ים בערכין פרבי' אהא דאמר נגעים באי' על לשון הרע מעשיו הא דלא אתנו מעשיו אי אתנו מעשיו אתו נגעים עליה ואי לא אתנו מעשיו מעיל מבפר והדר פריך הדאמר ריב"ל כ' דברים לא מבינו לאם בפרה בקרבנות ומבינו בפרה מתקום אחר ואו הן ס"ד ולשון הרע ס"ד מענלה ערוף ולשון הרע מקטרת סב' ויתן את הקטרת ויבפר על העם ותנא דבי ר' יש' מה קטורת מבפר על לשון הרע יבוא דבר שבחטאי ויבפר על מעשה חטאי ומשני לשון הרע אלשון הרע ל"ק הא בבנעה הא בפרהסיא ופרש"י בבנעה דהוי דבר שבחטאי קטורת מבפרת שאין בחטאי בפרהסיא שהוא דבר שבקול קול הפעמונים מבפר וא"כ ר' נתן דיבר נתן דהבא אמאי לא נקט נמי בפר דבבנעה' ועל"ק אתרוייהו אמאי לא נקט נמי בפרה במאן דאתנו מעשיו וי"ל דתרוייהו לא מיירי אלא בבפרה מבלי עונש ויסורי דומיא דבפר קרבנות אבל נגעים הוו בפר' ביסורין גמורים וריב"ל לא מיירי אלא בבפר דקטורת דבתיב בהדיא ויבפר על העם דומיא דקרבנות ובעגלה ערופ' דבתי' בהו בפר בהדיא אבל בפר דמעיל לא אתיא אלא מסתיבות הבתובים ור' נתן לא חש לאסמבתי אלא בפרה דמעיל דלא בתיבא בהדיא אף ק"ל דאתן דחשיב אפי' מאי דלא בתיב ביה בפר בהדי' ס"ם דנקט לשון הרע דמתבפר במעיל טפי מבל הבך דאתמרן דבגדי בהונ' מבפרי' ובבלמה מנ"ע וס"ל ק' בין למה ספיבנו המיירי בסוגא ולא אתידע ליה בין למ"ם דמיירי במוד ולא אתרו ביה דמיירי בסוגא ולא אתידע ליה י"ל דלא מיירי ר' נתן אלא במודי דמתידע ליה דהוה מייב בהו קרבנות בבל תילי דאתו קרבן עליהו דע"ב אתידע ליה בתר הבי ומיירי במוד ולא אתרו ביה י"ל בין דאין בפרה זו לאוסף אלא לבבור אלא ינבסו בו בדבתיב לעיל לא מיירי בהו ר"ב דלא מיירי אלא בבפרה דאוסף דומיא דבפרת קרבנות ובפרת לשון הרע ומבפרת מבנסים נמי לא ק"ל דמוקי לבפרתיהו על ס"ד ומיירי במוד ולא אתרו ביה בדאמר בגמר אבל מחיבב דמתבפרי במבנפת ואבנט ובין ק' אמאי לא חשיב להו ומשמ' י"ל דר' נתן לא ס"ל לבגדי בהונה מבפרים רק המעיל דמוגמע קולו דרים יבוא הקול ויבפר על הקול אבל סמיבות קרמי לא דרים דאי סמיבותם בפ' תצוה לא מריא בדבתיב לעיל ואי סמיבותם בפ' בסיתת כ"ג בעל עין יעקב במסבת יומא הוקשה לו איך תהיה מיתת

כ"ג לבפר על הסורג בשגגה בי אים בחטאו יומתו ולתקן זה סגיא מה שבתב רש"ר בפי' ענין זה לפי' שהי' ל בכ"ג להתפלל אלא מחרש תקלה בישראל מ"ב נרא' שחטא זה היה מעופף לבהן ולרוכח ובמית' כ"ג יכופר חטא סניהם ועוד בתב אלהיות בהן גדול חטיר עליון אין רצוי שיתבא בו עון אבר חטא שיחייבהו למות דק חטא הסורג בשגגה שנחשב לעון לבהן עד"ם ובשם אחרן אתרון הקדשים ובחלו בחשב שבשם בל אים ישראל נקבר' בבשם הבכ"ג ובפירתו בפרת בל בחוד חוטא בשגגה

ויקר' ח

רחפית לו שמו' בח סס בח סס בח הוסב

שמו' בח במדבר לה

פסכה מיתת בפס אחת מישראל וזה יתקיים בפ"ג אין מיתה כלה הסא ואלו היתה קוסיתו ק"ס ה"ה הטא סכתב מדברי רס"י יש בו ט"לסכה אכל טעמו הב' אינו נכון דאי מפני הקשר בכפות כני ישראל כנפשו יותר היה ראוי לו למות על הזדונות ועל הפשעים מיחטאו כני ישראל אמנם הקוסי'

מעמו כח ירמי' ג

מעמ"ל מ"ין

מעיקרא אינה קוסיה כלל דל"ק סב"ג ימות בכוונו אלא סמיתתו מכפר עליו בדרך סאמרו לקמן סוף פ"ק סמיתתן של צדיקים מכפרת וכבר כתבתי טעמים לדבר פס וכמה דוכתי ציץ מ"ל על עזי פנים וכו' ואע"ג דבפדי' כתיב ביה ונסא אהרן את עוון הקדשים מכיון דא"א לומר מיכפר על עון המקריבים בטומאה כגמר' כדאמר דמלכתיב עוון הקדשי' ולא עוון המקריבים אינו מרגה אלא להכשיר הקרבן כשקרבו החלב והדם בטומאה נריכים אנו לו שסמיכות בגדי כהונה לקרבנות מיכפר על איזה עון מנשים דומיא דקרבנות סמכפרי' בסאר בגדי כהונה: על המנדפים אין צורך לאוקמי בסונג ולא אתידא ליה כמזי' ולא אתרו ביה כדכתי' לעיל בג"ס דאפי' בסונג דאתידא ליה מני' לאוקמה דהא לאו בר קרבן הוא אע"ג שזרוקו כרת דהא אמפטי ליה מחטאת כרים כריתות: מבנות כיון אע"ג דלא נזכרו נכי מנא אשה זונה מ"מ כיון דאשכחן יש בי נבהו בנות כיון וכו' אסתמא מנא אשה זונה עליהו קאמ'. מגלית סחרף מערכו שקים חיים: ויש לעיין בכלל אגדה זו בב' ענינים הא' מה ט' כפרת הענינים הנו' בבגדי כהונה כי אין זה דומה לענין הקרבנות שהם מכפרים על החטא ע"י הוצאת ממון החוטא אשר לוקה בממונו וע"י ההכנעה, אשר יקבל מהמשפט הניתן לב"ח הזוה ולבבו יכין כי כזה וכזה היה ראוי אין אלא שרחמי' ית' לא כפרה אחתיו הב"ח הזוה כנודע במקומו אבל בגדי כהונה שהם לכבוד ולתפארת ע"ט מיכפרו על החטאי' בא"ח ט שהבגדים יכפרו על ג' מיני שהכהן מכה בהם ערוזו ומכנה על הנובה מפני שהכהן נותנה במקום גבוה כ"ש החשן מיכפר על המשפט לפי שנקרא חשן המשפט והאפוד על ע"א לפי שבמלא אפוד בע"א וכ"ש הכתוב שאין ט' בענין לכפ' על ב"ד אז על כלאי' וזכה הבדרשי על אגדתינו הפליא לדבר בתפלת הבגדים האלה ולמודים טובים הנרמזים בהם וכתבתי דבריו בדרושי בס' תנזה ועם היותם דברים נכונים אין בהם בנותן טעם לדברים אלו שאז"ל שבאו לכפר עליהם החטאת פ"הע בסב"ש כתב בזה באריכות יעוין במקומו ולדברי חיים ומתוקים מדבש בטוב טעם הכפרות הנו' אם שבקנתם אין הדברים מוכרחים האמתם לפי שהוא ז"ל בתפך ע"פ האגדה שבמסכת זבחים ובברהה אלא שת לבו לאגדת מדרשנו חובה עלינו לתת טעם ע"פ דרכו בקבת הדברים שאתחלפים בין אגדות מדרשנו להיות דוקחים הא' בענין הכתבת שאתר במדרשנו לכפר על חטא' בלאים והב' בחלבנו שאתר במדרשינו לכפר על הנגעים ואע"פ שמדברי בה"ע שם נר' שבמדרשנו מבא שאל המנגעת אתר שהיה חלול לכפר על הנגעים אין שאר שבחתו מסוכנת נזדמנה לו ואין בה ממש וה"נ בנין שאתר במדרשנו לכפר על המנדפים ויתכן לומר שלהיות הטוב שבטעמי איסור הבלאים שיהיו כל הנמלאות סומרות מדרגתם כפי חלוף כחותיהם שעליהו' ולא אתערבו הדברי' זה עם זה כדכתיבנו' כיצה מיני ח"ש בחדב' נהיה הכתבת בא בכלל של השלמת המפשים הנופניים כלם והתכונות אחדיניו' שיהיה הצורך בהם בהנעת הזמן במוסר ובדינים ובגדרי הנוף בכלל כמו שהכתונת מלבוש כללי לגוף וכמ"ש הבדרשי על אגדה זו שנה המשפטי' בענין הכתבת ליזהר במלות והתכונות הראוין בהנהגתו בכל עת וזמן מכ"ם שיקבר בבלאים שלא יעורבבו אבלו הנהגת הפליונים וכ"ש לפי מ"ם בכתבת מדו בד שלמלבו שתהיה לפי מדתו שזו הפרה להשתפק בא' כראוי לו ולא יבקש מותרות וזה הפך הבלאים אשר לו יספק במין מ' ויבקש מינים ברבים ויערבב הדברים ולהיות הנבבים עושים בחשך מעשיהם כי יאמרו לא יראה יה וכמ"ש בב"ק שמזה הוא הסתיר אורה בענן יותר מבגדלן שעשין של מעל כלו אינה רוח' הנה בהשכיל בתעשי' המבנו ומקומו ידענו לב כי בכל מקום עיני יי' וזה כי היות מעשי' המבנים שם מסזר והוא פסתן לבן ודקש בגמר תכל ואדגמן ותולע שני ובתון של הלב כדלעי' יורה כי עין י"י חוקר לב בכל מחשבות אשר יחשוב מאזה מין שיהיו כמו בכל המדות האלה בענין הלב רמז לחלוף המחשבו' והיות התכלת בלאים רמז לתכלית הסשגחה לדבריה ביפה עיניים ס' ביתית ומה גם בתת לב לא היותו אלול אשר זה יורה על היות ההשגחה האלהית ומתעלם בכל דבר פנימי בסתר ויות הנין אזהרה למנדפי' תכו' מדברי בה"ע הנזכר שם שהתכלותו יקר ירח' ורעד מהכיר' האלהים כ"ם מלאסוס בסתים פיהם לדבר על יי' תועה ח"ן ז והענין הכל הראוי לעיין בגמרא זו מה נשתנו עוזות לו שהבגדים מכפרים עליהם יותר משאר עבירות בגון חלול יי' ושבועת שוא וכל מצות יי' אשר לא תעשינה ורחיתי לחורי מהור' ר' יצחק ן' לב ז"ל שנתבורר על זה גם על הענין הא' הנ"ל ועוד הוקשה לו ז"ל מ"ם כפרת בגדי כהונה לקרבנות שהקרבנות אינם מכפרים אלא על שגגה שב' כי לא תחפון זבח ואשה וכו' ואם על שגגה אמרו בבר כפרו הקרבנות ומה בורך בבגדים ועוד הוקשה לו ז"ל שהיה ראוי להיות שמוני' אפוד וכתונ' ומכנסי' כיון שבאים לכפר על ע"א ג"ע ש"ד דאי נקטינהו על סדר המקרא קרא נופיה אמאי לא נקטינהו בסדר זה ועוד דקרא לא נקט אלא ו' בגדים דנין ומכנסים שבקינהו מפני שאינם לבוש ולתפארת שהמכנסים מכוסים הם והלבין נגדת הכתוב אין תפארת לאד' פיהיה לו כיון שמנאו בחטאה אחת אחת בגדים פין ודאי לבבוד ולתפארת

כמלאך ה' נכחות ואפ"ה נקטינהו כעל המדרש לכלהו כן ה"ל לסתוך ע"א ג"ס ס"ד ולתרץ לכל זה שכתב וז"ל וי"ל לכפר על עון הבגד בחיים דכתיב ויקומו לנה ופרש"י ע"א ג"ע ס"ד שהרגו את חור ואחן המשפ' שקלקן המשפ' קשה כע"א שהולך לעדמו' מיקר דאות המזויפו' ומשפיל ככוד המת וזו היא נופה של ע"א ועוד שאחן המשפ' רומז לכבוד שבא' בסבר ורחק ובמת בלבו זכה לאחן המשפט על לבו שהיא נבואה אמיתית ע"י חורים ותומים אמות הבגדים לזכרון לפני יי' תמי' רמז על עונם ההשגחה וסבר ועונם כשם המשפט ורמז שעיקרי הדת המתרחר באמתתם הוא כעובד ע"א שהם מעיל וכתונת רמז שלשון הרע הורגת בפשות שבא' לא תלך רכיל לא תעמוד על דם רעך וכמ"ש שהלשון הרע הורגת ג' מבנפת ואבנט רומזים להרהורי עכיר' עין רואה ולב חומד ומיד בא לג"ע הם המבנים והנין רמז לבחות הפנים שעלוהה בלא מזינתה בחופת שבא' ויפשו מעל בחורב ישתחוו למסכ' ומשני שהמסכן בא לכפר על מעש' המעל באו הבגדי' כפרה לכפר על ע"א ג"ע ס"ד ומכיזרייהו ועוד גר' שבחיות שהיו שבטים בחשן ואפוד לזכרון לפני יי' תמיד ברגע הקב"ה לזכות את ישראל שהרה נאור ומקום טהרה בדין שלא יהיה פתחון פה לבעל דין לחלוק בלל חשן המשפט לכפר על שמעון ולוי שבטיה יה שקלקלו דין ומשפט שכם אחרי שנמולו אפוד על המעל מעיל על לשון הרע של יוסף כתונת לכפר על מה שעשו לו אחיו שמכרוהו ויטבלו את הכתנת בדם מנבאת לכפר על מפשע נערו' של יוסף שבא' והוא נער וכמו שפרש"י שם שבנו לכפר על הרהורין על מחזותו שבנבנו לעשות מלאכתו עמה וכבל יום היה מחלפת לו בגדים נאים והוא היה שמח בה וכהם מכנסים על ג"ע שבא' יעקב ב' אחיות ע"פ הדבר בא"ל מ"ת טוב הוא לאחוס פי פטן ולא יפטין שהרי כתו' וינע בכף יריכו שבא' ב' אחיות וע"ז נגנטר הרבה שבאתר והוא נולע על ירכו נין על עזות פנים וינסו אותי זה עשר פעמי' ולא שמעו בקולי אין עזות פנים יותר מזה שבא' וינסו לו ביטיומין אמרו היוכל אל לערוך שלחן במדבר ראמנא ליגלן עב"ל · ויד' שהאגדה לא סיימה קמיה דהא בזבחים מקשו עלה מדאתר יבל ב' דברים לא מצינו להם כפרה בקרבנות וכו' ותירצו ס"ד אם"ל ק"ק הא דידע מאן קטליה וכו' לשון הרע אשון הרע ל"ק הא בינעבה הא בפרהסיא וכו' ובערכין בריכנן מינה לא"ד דנגעים באים על לשון הרע ומסכי הא דאהני מעשיו וכו' וכדאתיבנא לעיל ואם בגדי מורי הנו' שבפרת הבגדי' הים על מה שעבר על ענין הבגל מו הבגדי' אין מקום לקושית התלמוד ולא לתרוצן ומה שקושקה לו ז"ל שהקרבנות מינם מכפרי' אלא על הסונג וכו' ל"ק לי כלל דאין ה"ג בפרת הבגדי' על הדברים הנזכ' הוא על המזיד דפשיטא דלשון הרע ונשות הרוח הן במזיד ואפי' ג' ועז' דמיירי במזיד ולא אתרו ביה בדפי לפי' ואין קו' מה ענין זה לקרבנות שמכפרים על הסונג שגם הקרבנות מהם לכפר על המזיד כגון הבא על שבועת העדות ושבועת הפקדון ואם שפחה חרופ' ושעיר המשתל' ואפי' יהיו בפרות הבגדים על הסונג אין קושיא שבכר נמכפרו בקרבנות שהרי אין קרבן אל בלאים ועל נשות הרוח ולשון הרע והטיית משפ' והרשע הלב וס"ד ועזות פנים ואפי' בע"א וג"ע דאית בהו קרבן על הסונג איינו כפיר ידיעה בסוף אבל הבא מיירי בסונג ולא אתידא ליה בדפתיב לפי' ובענין סדרן וכו' מאנ' דידן דקאמר בריסא ד' דכהן הדיוט ושוב ד' שמוסיף עליה כ"ג ולבני דרים ואזיל בפרקס בסדר זה וקרא נמי נקט וכו' בבגדי' שבה לבבוד ולתפאר הנ' על כ"ג ברים והדר הנ' הבאים בכלם והדר מפר הנ' שאינו בכלל הבגדי' ושוב הבנסני' אך מהסל"ע הוא מה שבתבתי מה בשאינו דברי שו' שהבגדי' מכפרים עליהם מזולתן ולי יתכן שהוא מפני רבוי הזיק אם להתפשטות החטא ברבים ולא ניחא ליה דיהיו בלי כפרה ואם מפני שבגנסם מתפשט על כל הדור כטוב בחוטא והנה עונם עזות הדין התפשטותו לכל הדור שבל הדין העולם עומד בדאיתא בפ"ח דאבות ומ' קלקלו רע מאד לכל העולם וכן אמרו בפ"ב דשבת בעון עזות הדין ומבני הדין וקלקול הדין ב"ה חרב וכזה רעב וכגורת בא לעולם ופפ' תולע אם רחית דור שגרות רבות בתו' שליו בא ובדוק בדייני ישראל שבי שמעו בא זאת הדיני בית יעקב וכו' ולעיל ס"ג פ"ל אחר שגלות בא לעולם מ' עזות הדין ומסביבה מסלקת מישראל ולכן הוצרך החוזן לכפר על הדור ובעונם ע"א ג"ע וס"ד ג"כ בעונם הכלל כמ"ם בפ"ה מאבות גלות בא לעולם על ע"א וג"ע וס"ד וכו' ולעיל ס"א פ"כ"ה כל מקום שאתה מוצא זנות ופ' אחר לאוסיה בא לעולם והורגת שוכים ורעים וע"כ הוצרך אפוך לכפר על ע"א ומכנסים בלג"ע גם לשון הרע בעבו בולל כמ"ם לעיל ס"ב פ' סגורים גלות ולקחן ס"ה פ"ב לשון הרע גורם לסבינה שמתפנו מישראל ועוד שהורג שלשה שע"ב נקרא ליסן תליתאי בדאי' בפ' בערכין ולכן הוצרך מעיל לכפר עליו גם עונם ס"ד כולל בדמו' ואמתני' דאבות הנו' ומקרא מלא הוא ולתרץ לא יכופר לדם ולכן הוצרך כתנת לכפר על ס"ד והוצרך לכפר ג"כ על נשות הרוח לפי שהוא בע"א וכופר בעיקר וכבא על הערות בדאי' בע"ק דסוסה ומזה הטעם שהוצרך לכפר על לוכסי כלאים לפי מדרשינו שהכלאים מעוררים ע"א כפי טעם הרב המורה בח"ג פ' נ"ז גם שמנף מבואר שהע"א וכופר בעיקר גם הנגב' כבופר לפי שמקפק בהשגחת יי' כדכתיב ואמנם האבנט הוצרך לכפר על הרהור הלב לפי שעון זה נאבא הרבה דאיכי ואין דרכם לשוכי מתנו שיראה עינינו קל בעבר המנעים ולא יאבו לבו לעוב כגודע וזה הטע' יגדל ג"כ בלב

הרע

מות הכהן הגדו' ציץ מאן ראמר על עזי פני' מאן ראמר על המנדפי' מאן ראמר על עזי פנים מבנות ציון מאן ראמר אהרן ולהלן כתי' מצח אשה זונה היה לך ומאן ראמר על מנדפים מגלי' כאן כתיב והיה על מצחו המיר ולהלן כתיב והסבע האבן במצחו. ו' ויפל על פניו ארצה למה על פניו בתחלה אתה רורש כדי שלא יצטע אותו צריך שש אמות ווזרת ד"א למה על פניו על שום רגון אלהיו שהיה נתון על לבו הכמה ראת אם ונתתי את פגריכם על גילוליכם פגרי

הרע ונסות כרמעט מהרב׳ סתירולים מהם וכת׳ם כפ׳ נט פסוט נ׳עפירו׳
אין מדם ניכול מהם בכל יום הרהורי עכיר׳ ושיון תפלה ומכך לטון הרע
ושיון תפלה הוא עכנין נחוה ונסות הרוח שיסוב סיוסו כדאי ליפפר
בתפלתו וכו׳ זה ילדק ג׳כ כנגכים ערכים נוקסו. וגלכדו כזה כת׳ם ז׳ל
רוכן כגזל ונין הוערך לכפר על עון
כטים לפי שהעון כמנה כשלמי לטוכם
וכרגרסי׳ כפ׳ הרואה ת׳ר עקיב׳ פעם
ת׳ כנכנסתי אחר רי׳ פל לנית הפסח
ולמדתי ממנו ג׳ דברים ונו׳ אחר לי
עד כאן מזות פניך אמרתי לו תורה
היא ולמוד אני צריך וכן כן עזאי
ורב כהנא וכפ׳ים נוחלין מ׳ר ילדות
ריתה כי והכזתי פני כנתן הכבלי
ותלקתי עליו וכו׳ וקרוב שיחטאו בו
קנת ועוד שהעון׳ מנויה כבל הכסני׳
ברחית׳ בסכת פ׳ שוא אמנך כמריכי
כנן ולכן צריך לכפר עליהם ואם
היות עון הפנועה מיוחר חמוריס
מנרעים מהחוטא ומכל העולם
כדאיתא בסכנועות אין קוסים אמה
פלא נמלא לה כפרה כנגדי כהונה
דאפסר לחומרתא אין לה כפרה בלא
כונם׳ ז׳ למה על פניו וכו׳ ק׳ל
מ׳ט המדר׳ להזכיר זה כאן אלא הוכא
המקרא הזה כאן אלא אגב אורחיה
ומאת מלבד מה שיקשה למה נפל על
פניו כי כפי הטבע ה׳ל ליפול לאחור כי כן דרך אמוב׳ כנופל מת או קרוב
לאיתה וכ׳ם זה שהיה טעון מאה כבד מעריון וכלים וכן נרים כילקוט
לא היה צריך לומר אלא לאחוריו הוק׳ לכסה ז׳ל שלפי מה שאמר שהמכה
רמז על גדופו היה ראוי שיפול לאחריו שיראה שהיעם המכן כמכחו אסר
העיז לנדף ויאמת כדאיך כי חזה נקם ולא שיפול על פניו ויתכסה מכתו .
בתחלה אתה לורם וכו׳ כלות׳ טעם זה פסוט וכתחלם ידרש זה ומ׳ת
המעתיק ומלא טעמים אחרים : שש אמות וזרת תימא ד׳י׳כ אמות
וזרתים כיגהו שברי קומת גלית שם אמות וזרת נתנא שמתקום רחבו
שכבל לפניו עד המקום שהיה אלו כבל לאחוריו מיכא פיעור ב׳ קומות
ידיים וה׳ג כילקוט כדי אלא יכטער דוד וילך ויתחזק את ראשו אלא כתב
ר׳כ אמות וזרתים כיגד אלא קומתו לפניו ואלא קומתו לאחריו וקומתו
ד׳אמות וזרת וכן כת׳ט מזעור ר׳ם ומתי׳ל דה׳ב ה׳ק אלא יכטער אותו
לדיק מה שהיה צריך להתרחק לפי קומתו שהוא ו׳אמות וזרת שהוא כפלים
כמרחק אלו כבל לאחריו ; על פוס נאמה על כמוציתו הדרוך והיכו
ערמה וכנכבל על פניו ידרוך על ערמו וכמדר׳ ממוא מייתי דונג׳ מוישמו
רגליהם על כאחריהם וכילקו׳ מייתי ואויכי תתם לי עורף : ורע דכחזות
מת׳ מו כדי אלא יכטער אותו לדיק כאוך ישוכו ואם פירפתיו .
ת א׳ר יהודה כר אלעזר׳ ק׳ת׳ט לאזכיר ענין זה כאן שעיקר מקומו
כפ׳ אמה מנכטוה על מעשה שמתן מוכ׳ תכוה שנכטוה על
מעיתם אהרן וכניו ובהוריות מני לה מוקיח מעה את שמן המשחה ומאה
מני שכאן כרשה לנמנאים אז הנם מעמת אסרן וכניו והמזכח וכל כליו
ולא חסר מאנו כלום מייתי לה הכא׳ יהיה זה לי וזה מנימט׳ ל׳כ ואיכא
אמי׳ דלמא אם שנאמר אחרי הכישו׳ הוא דסוס י׳כ דהמי קרא כהמרותו
לעתיד מיירי בדלקאי׳ ומאה מתחלה הוה טפי שכלעום שעיקרים והאור
ר׳ דגמרא נמיר לה ואמתכוה אקרא׳ אם לסרות בו וכו׳ ודלמא כר׳ יוסי
אמר שהיה את שעיקרים ונרו בתים והניף עליהם שמן וקלט הרית
אמן כדאיתא בהריתות וכתב סרמב׳ן שכן הוא ע׳ד הפשט ולכך אמר
בתוב ונוה שיעשה מעשה רוקח שדרך הרוקחים ידוע . כל ז׳ימי
המלואים׳ דכתיב כאשר עשה ביום הזה לעשות לכפר עליכם ויי׳ לעשות ופרש׳ כל ז׳ הימים
אמ׳ם שרו׳ל דרשו לעשות זה מעשה אחר לכפר זה מעשה יום הכפורים
אמר רי׳ אחא׳ם ז׳ל שהם מדקיקי׳ מאמר כאשר עשה עם הקודם לו ומאמר
ויי׳ לעשות לכפר עליכם מאמר בשני עצמו ומ׳כ לעולם נקי׳ שכאשר
עשה ביום אחד עשה כל ז׳המלואים . ומלכים מע׳פ אלא נזכר כפ׳ שמן
המשחה אשיחה רק כאהרן וכניו מכיון דהמשכן לדוקן הכהן לקח מאמן
המשחה שהיה בהיכל מועד ומשח בו את שלמה בר׳ שביאן נ׳כ לאמיתה מלכי׳
דאמר׳ן ז׳ל דקדק מדכתיב שמן המשחה קדש יהיה זה לי לדורותיכם ול׳ק
אהרן ולבניו בר׳ שכל המשיחי׳ ראמשחו בו והמלך מאמיתה קדשו הוא ומע׳פ
ם לדחות ונם על מאמיתה שלמה ז׳ל שהוראת שעה היתי׳ כמ׳ם הרמב׳ם
ם הקלת ר׳ז׳ל אין לנו לדקדק אחריה . ומלכים שעמדו ראשון כנוף
ול ודוק בדברי׳ם בהוריות ומע׳נ דאמרי׳ הפס מלכי בית דוד מושחי׳
לכי בית ישרא׳ל אין מושחים דאמר קרא קום משחהו כי זה הוא זה טעון
ת ואין אחר טעון מאמיתה׳ הייכו אחר מאמיתת דוד שלו כתחדש דין זה
ר׳ אחרבנאל שכתב כפי׳ שאמר שרו׳ל אחרו בהוריות שמאמיתת שאול היתה
שמן אחרשמון אלא בזה . שעון מאמיתה בהוריות ליף לה דכ׳נ כן כ׳נ
אין מאמיתה ולא אלא כן מלך כן מלך דכתיב למען ירבה ימים על מלכותו הוא
בנו כל הוחים ואלו בכ׳נ כתיב והכהן המשיח תחתיו מבניו ליתא קרא
הכהן שתחתיו מבניו מאי המשיח קמ׳ל דבניו נמי אי הוי מאמיתה הוי כהן
אלא לא הוי כ׳נ והא דקאמר הכא עד י׳ דורות לא נזכר בגמרא ולא
אמרים בה שאין לדבר קבלה אלא לעולל כ׳נ טעון מאמיתה ולכן ירא׳ שו׳ם
אמר י׳דורות הוא דרך נוזמה לו אלא יקרא כן שהוא דבר רחוק שיאבו

כ׳נ כן כ׳נ י׳דורות שעון מאמיתה׳ם פד סוף כל העולם : ואין
מוסחין מלך כן מלך משום דקאמר הכא אמילו כ׳נ כן כ׳נ קאמר
להא דלא איקפי לך אמתי לך נמי למלך כן מלך כיון דאמשכחן
שלמה ויהואש ויאשיה׳ם שמשחו .

ואין מוסחין מלך כן מלך רי׳ם
בעיקר הש׳ כתב שאסכה לפי
שהמלכות כפי הדין ירושה לכן הכבוד ויקר׳ם
אם ראוי אליו לכן המלכו מכלי אויב ת
מחלוקת סותך על מאמיתה מכיו דברים
וכסים מחלוקת צריך מאמיתה להורות לנ
שהוא הראוי אכל כ׳נ שאינו מכל
ירושה אלא מכד הייתו הנון כעכמו
צריך מאמיתה ו׳ מפני אדוניהו
בגמרא פריך אמה דתני אתם אף אמות
יהוא כן נמצי לא נמשח אלא מפני
מחלוקתו של יורם ומסוס מחלוקתו
של יורם נמשח בשמן המשחה ומפני מלכים
מאפרסמון׳ דכיא ונבר אלמה ממש לא ח ח
פריך הכי מסוס דמע׳נ דאפילו מלך
מוחין בשמן כשאינו לצורך המלכות
היא מאמיתו הוי לצורך המלכות
כיון שהיתו כן מלך לחוד לא מהני
כיון שהיה מעכב המלכות .

ואת יהואחז בגמר׳ פריך ומי הוא
שמן המשחה והתניא משנגנו
אהרון בגנו עמו בגבנת ובלוחית של
שהיה גדול מתנו ב׳ שנים דפתי׳ שיהואחז כן כ׳נ אנה המלכו ונ׳חדשי
מלך ויהויקים כתיב כן כ׳ה המלכו ובגמרא פריך ומי קשיא
והכתיב וכני יאשיה הבכור יוחנן והב׳יהויקים ומ׳ר יוחנן הוא יהואחז
הוא יוחנן אלמה יהואחז קשים ומפני לעולם יהויקים קשים ומאי
בכור בכור למלכות : ובלו קיים לעתיד
לבוא צריך טעם למה נעשה הנס הזה בשמן המשחה׳ טפי מפשר מילי אלא
אפני שעשאו משה ג׳כ קטרת ופרה אדומה נפרשה ע׳י משה ולא
נעשה נס זה כהם וי׳ל שמפני שהמשיח׳ היתה לגדל ולקדם הכהני׳ והמלכי׳
בו לכן היה קיים לרמוז שהגדולה הנתונה׳ מיי׳ קיימת לעולם כ׳אם לקמן
ס׳כ פ׳ט׳ו מעלתו של יעקב מעלה אמין לה יריד׳ וכו׳ .

דכתיב שמן המשחה קדש יהיה זה לי דמדל׳ק כזה אלא זה משמע שזה
ענמו קיים ומ׳ם שכלו קיים משום דזה בנים׳ ב׳כ וכלו לא היה
אלא י׳כ לוג כדלעיל . אלא על נכי מעין בכרייתא דמייתי בגמר׳
מפרש כדי שתמשך תלכותו כלות׳ דסימנא מלתא היא וכי היכי דמשכי
מיא תהיה תלכותו נמשכת ומה שהיא המדרש ענין זה אפשר שמפני
שטע׳ קיום השמן לרמז קיום המלכות כדפר׳ מייתי נמי לשמ׳ו׳ המלכים
נמשחין ע׳נ מעין ומה שלא הצריכו זה במשיחת הכהנים מפני אין
כהונתם עפויה להפסק המלכות שקוטרים עליהם עבדיהם ומוציא׳ קמים
עליהם . שנאמר ויאמר להם המלך וכו׳ הק׳ר׳ם אין עשו כנין אב
בזה מעכנין אלמה כיון שלא מנינו כן בשאול לא בדוד ולא בשאר המלכים
שלא נזכר בכתוב שנמשחו על המעין והשיב שלא אז׳ שיהיה התנאי הזה
מחקי המלוכ׳ כי אם שלמדוהו ממה שנעשה לשלמה שכמו שעשה לו דוד זה
לתת שיתן ראות שתמשך תלכותו לעד כן רמוי לנהוג בכל המלכי׳ להעיד
שתהיה תלכותם שלימה כמלכות שלמה ואין דברי׳ו נכונים שחיוב הוא
שחייבו שלא תהיה המשיח׳ אלא על המעין בגר׳ תלשון הבריתא ותלשון
רש׳י ותוסיית׳ רי׳ם אינה קושיא׳ כי מי הניח לו בשאול ודוד ושאול
המלכים לא נמשחו על המעין אם מפני שלא נזכר זו אינה ראיה
שאין דרך הכתובים לפרש אלא במקום אחר ומשם ילמדנו הסתומים
ומה שמפני מה שלא נתפרש בשאול ודוד שקדמו לשלמה גם זו אינה קושיא
שעיקר הכתוב ובכאן לספר דברי דוד לעבדיו בהמלכת שלמה בפ׳כ של
אדוניה׳ו ומנגד אורחיה הזכיר מה שנעה שהורידוהו אל גיחון :
והורדתם אותו אל גיחון בגמרא פרש׳י אלא בעיא מעיקה על
המעין גיחון מעין קטן אצל ירושלים ולא זה גיחון
היונא מעדן והרמ׳ם כתב וז׳ל והורדתם אותו אל גיחון והוא מ׳ מד׳
בהרות היונאים מעדן וראי הוא המעין שאינו פוסק אלמה בעיא מעיקה
על המעין וכ׳ל שכל הבהרות שהיו מסשת ימי בראשית אינן פוסקין
עיקריהם ומעיינותיהם ולפיכך נוה דוד מלך ישראל לשמות את שלמה
על גיחון לפי שהוא כבר ידוע שהיה מסשת ימי בראשית אכל שאר
בהרות שאינן ידועים אפשר שהם מימי הגשמים והשלג והברד
וכיוצא בהן ע׳כ .

אלא מן הקרן קשה לי כיון דקרן ופך ודמי כלים שבבית היה
לוקח משמן המשחה ומניח בהם מעט לצורך משיחת הסעם
ועיקר השמן בצלוחית היתה ומ׳ם ר׳י אחרבנאל שהקרן היה בו
שמן המשחה והפך הוה בו שמן אפרסמון ולזה נזכר הפך בשאול
ויהוא נמשך למשכות המשיחת שאול היתה באפרסמון ולכבר
כתבתי שאינו כן ומאחר שגם שאול נמשח בשמן המשחה לצורך
לומר שהקרן והפך כלים מחודשים בלותה שעה והייתו דבתיב
במשיחת דוד אלא קרנך שמן גרשה שהקרן היה של שמואל והיה מתלחו

לו

מו ואם׳ם שכפרשיחת שלמה כתוב ויקח לדוק הכהן את קרן מסמן מן
המזבל לא יחוייב שהסמן היה סם בקרן מתחלה אלא על מה שמלא עכשיו
קרנו מסמן המזבל קאמר מו שהיה הקרן מוכן סם לעת הצורך כדמי׳ רי׳מ
ומאחר שכין הקרן כין הפך אפסר
ם ואת פר החטאת ואת שני האליסר׳ הונא בשם ר׳ אבא בר כהנא
אמ׳עשה כמין נבעה איל שכאן ואיל שכאן ופר באמצע ואת
כל הערה הקהל פתח אהל מועד א׳ר אלעזר כל ישראל ששים רבוא
ואת אומר ל פתח אהל מועד אלא זה אחר מן המקומו שהחזיק מועט
את המרובה רכוותה יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד
בגוהג שבעולם אדם מפנה כלי מלא לתוך כלי ריקן או שמא כלו
מלא לתוך כלי מלא העולם כלו מים בתים ואת אומר יקוו המים אלא
זה אחר מן המקומות שהחזיק מועט המרובה רכוותה קחו לכם
מלא חפניכם פיח כבשן א׳ר הונא לא דמי הרין דחפיזלהרין דקמיץ
הרין דחפין הרין הרין דקמיץ ארבע חופניו תמנייא קומצין נמצא
חפנו של משה מחזקת שמנה קומצין אלא מלמד שהקב׳ה מספיק
ואהרן הופן ומשה וזרקן ואת אם׳ וזרקו משה השמימה בבת אחת
אלא זה אחר מן המקומו שהחזיק מועט למרובה זרכוותה ארך תחצר
מאה באמה ורחב חמשי׳ בחמשים א׳ר יוסי בר הלפתא אורך החצ׳
מאה באמ׳ וכל ישרא׳ עומדי׳ בתוכה אלא זה אה׳מן המקומו שהחזי׳
מועט את המרובה ודכוותה ויקחילו משה ואהרן את הקהל ל פני
הסלע א׳ר חנין כמין כברה היתה וכל ישרא׳ עומד עליה אלא זה אה׳
מן המקומו שהחזיק מועט את המרובה ודכוותה ויאמ׳יהוש׳ל בני
ישראל גושו הנה ר׳הונא׳אמר זקפן כין שני ברי הארון רבי המא
בר חנינא אמר שמן כין שתי ברי הארון ורבא אמר
ציטצטן כין שתי ברי הארון הה׳ר ויאמר יהושע בזאת תדעו כי ל
הי בקרבכם אמר לחם מתוך שהחזיקו אתכם שני ברי הארון יורע
אני ששכינתי אתכם אף בבית המקדש כן התנינן עומדים צפופים
ומשתחוי׳ רווחים ר׳שמו׳ל בר איניה בשם ר׳אחא אמר ריות ר׳אמו׳
בין כל אה׳ואחד אמה לכל צר שלא יהא אה׳מהן שומע קול הבירו
מתפל׳אף לעתי׳ לבא כן שנ׳בעת ההיא יקראו לירושל׳כסא יי׳ונקוו
אליה כל הגוי׳ר׳יוחנן סלק למשא בשלמי׳דר׳חנינא ואשכחיה דהוה
עסיק בהדין פסוקא בעת ההיא יקראו לירושל׳כסא ה׳ונקוו אליה כל
הגוי׳אמר לו ומחזק׳היא אותן א׳ל המקר׳אומר הרחיבי מקו׳אהלך
כי ימין ושמאל תפרוצי׳

סדר שמיני פרשה יא

א ויהי ביום השמיני רב אחבה בר כהנא פתח חכמו׳בנתה ביתה
טבחה טבחה שלחה נערות׳מי פתי׳ר׳ירמיה בר אלעאי פתר
קריא בבר׳ייתו של עולם חכמו׳בנתה ביתה זה הקב׳ה דבתי׳ביה ה׳
בחכמ׳יסד ארץ חצבה עמודיה שבע׳אלו שבעת ימי בראשי׳שנ׳כי
ששת ימים ונו׳ ויברך אלהי׳את יו׳ השביעי טבחה טבחה׳ויאמר אלהי׳
תוצא הארץ׳ מסכה יינה ויאמר אלהים יקוו המים אף ערכה שולחנה
ויאמר אלהי׳תדשא הארץ דשא עשב מזריע שלחה נערותיה תקרא
זה אדם והוה על גפי מרומי קרת שהמיסן (הפריחן) הקב׳ה וקרא
אותן אלוהה׳ר׳נהייתם כאלהי׳את׳כל השבח הזה מי פתי יסור הנה
הן הניהו רעהו של הקב׳ה והלכו אחר דעתו של נחש בשביל כך חסר
לב אמר׳ לו כי עפר אתה ואל עפר תשוב׳
ב רבי יונה בשם ר׳אבא בר ירמיה פתר קריא בנוב לעתיר לבא
חכמות בנתה ביתה זה בית המקדש הה׳ר בחכמה יבנה
בית חצבה עמודיה שבעה אלו שבעה שני׳של נוב דא׳ר יונה בשם
רבי אבא בר כהנא
תקרא החכמה הנו׳שלחה לנערותיה וקרא׳תם ויאמנתם לסעודה
הה׳ר והייתם כחלקים ל׳נ לה וזה מדברי הנחש ועוד דוהייתם כאלה
קאמר אלמא לא היו עדיין כאלקים ונרסי׳ כמקומו מני אמרתי אלקים אמ
דדרסי ליה כמדרשות כמה׳הר קודם שחטא׳ הן הניחו דעתו וכו׳
פתי יסור הנה ה׳פ מי כפתי הזה מיסור מהנה דהייכו מיניח דעתי אמ
לעת הנחש . בשביל כך חסר לב וכו׳ כלו׳ כשביל זה דהייכו שהיה חס
לב לכן אמרה לו החכמ׳ הנו׳ נזירת כי עפר אתה ולא הוכיר הכתוב זה
באומרו אמר׳ לו ידעתי׳ שהיא הנזיר׳ שנזר עליו ויתכן שמחמרה לאדם
שיהיה חסר לב ופי׳ זה דהייכו כי עפר אתה וכו׳ שלהיות החיות תלוי
כי מתנו תולות חיים הנה באומ׳ שיחסר מתנו הלב רצה היות מלכ
כתר הכא לכו לאמו בלאמי וכו׳ דברי שלמ׳ לאנשי הדורות שיזהרו מלכ
כאדה׳ר וירמו ויקחו מוסר וילכו ליהנות בלאמה ויינה של תורה
ב פתר קריא כנוב וכו׳ נ׳ע מי מיירי כנוב מ׳ט רמז בנין כ׳ה כאן
בנוב מי אתה לאמתי׳ הכא כרחו שכל אלה הענינים דחס
ואיל מנוב הם יותר מפורשים בכתובים ביחזקל׳ אמ׳ם בפסוק זה
הרמז ועוד שלפי דרשה זו תהיה תכלית כל אותם הענינים להסכים
והעוף מהאנשים ההם כמ׳ם אמ׳ם שלחה נערותיה קרא׳ וכו׳ כי הסכים
ועריכת הסלחן לתכלית קריאת האורחי׳ ואחלילה שיהיה זה תכלי׳ מהאנ
ההם לזה רק לנקוט נקמת יי׳ ולקדש שמו כדבי׳ ומ׳ם אמור לנסור כל
וכו׳ והוא לנסר על רב הפנר אסר יוסלנו אז לא שתכלית יהיה בעבור
יעוד מ׳ט הזכרת זה בדברי שלמ׳ מכל מ׳ם עוכו פתאי׳ וחיו וי׳ל שבוחים
שענין נוב ותנוב יהיה קודם שתיסכות ישרא׳ל על אדמתם לעתי׳ כשעת
שבבכנו ולא כשעת רוב המפרסי׳ שיהיה אחרי תשועת ישרא׳ל והתיסכות
על אדמתם ולו׳ א׳ שענין הכית יהיה בשעת שנים האלה מיהיו מכשי׳
מם

שבחכמתו כוללת חכמות רבות כאחדות פסוט׳וכן כתוב עוד כוכן שמים
בתבונה בדעתו תהומות נבקעו וכנין הכית כולל שמים ונרץ והתבונה
והדעת כלם בשם חכמ׳ יקראו נ׳כ ולפי ת׳ם מענין הספירות הענין כמון
כי כל מ׳ בחכמה נשנה . אלו ז׳ יתי׳ כרמ׳ת כפ׳הכז׳ כתבו התוס׳ חכמי
עמודיה ז׳דבו׳ ימים נברא העולם
מתפ׳ם שבו׳ ימים נברא העולם מ׳ת
היה חסר בל שבא שבת את מבוחה
והיינו׳לקחתי׳ ויכל אקי׳ כיום הז׳ע׳כ׳
ונראה סותת כוונת מדרשינו המה
שהיה כי שבת ימים עשה
יי׳ דסיפי׳ ויבח ביום השביעי ומה
שהיה ויברך אקים את יום השביעי
כר׳ שנתן עוד טעם עליות מבורך
ומקודש בכמה מילי כדאיתא ס׳ה ה׳ל
יום השבת בברייתה אחריתי ובדרך
שאמר לעיל ס׳ה פ׳ שהשבת בכלה
וחותם שהיה העולם חסר כו׳ ומ׳ מ׳
דאדה׳ר ביום הו׳ נברא וי׳ל דשלחה
בערותי׳ תקרא לאו בתר הז׳ אמי׳ קאמ
אלא כלו׳ לאחר הימים הרמוים ליקרא
דהייכו ביום הו׳ שהנברהים שהוא
יהבה בהם בבר נמצאו ומ׳ם הזכיר
שהברית׳ כז׳ ימים מאחר שבא לזכיר
הימים הוברך לומר קוסטא דמלאת
ויאמר אקים תולא הארץ וה׳
ישרצו המים וכו׳ אלא מסוס דעיקר
הסעוד׳ בבשר בהמה וחיה נקט לה
וכ׳ל קמ׳ט׳ טבחה טבחה לשון בשו
כפי קבת דאי לשון זביחה מ׳ה שהר
לא הותר לאד׳ר להמית ב׳ח אלא
לשון בשול ידבק במתה מאליה דשרי
ליה בחיכיל׳ בדכתבו התו׳ בפ׳ד מיק
ויאמר אקים תולא מין קוסיא מתמ
דנקט מילי אלא בסדרן בברית׳ דהכ
נקט סדר תיקון סעודה דברי׳
מתקנים מבשילי הבשר שהוא עיקר
הסעודה והדר ענינו הסתיה והדר
ענין הפירות ומנדנות׳ ודומיה
ובסדר הברית׳ קדם יקוו המי׳ שהוצי
למניאות הנמחים והכ׳ ושוב מדבר
הארץ שזה דבק עם היבשה שנגלה
בהקוות המים . מסבה שנה ויאמ
אקים יקוו המים כלו׳ שאז נתקן עי
המים הנרוכים לשתיה דה׳ל כתוב
היין לסעוד׳ ומין לשק׳ דמקמי יק
המים היו מים שפי שמתחלה לא ה
המים רחוים לשתי׳ שהיה יסוד הסו
מעורב בהם ובהקוות המים נבר
חלקי הטבר מהמי׳ וכרכתי׳ לעיל ב
פ׳ה : זה חדם וחוה ונקראו בשמ
שהיו בחחורים כשנברחו כמ׳ם לשם
ס׳מ כבן כ׳נברחו ופי׳ שלחה נערות
בהם ל׳ נוב לפי׳ הנ׳ ,
תקרא החכמה הנו׳ שלחה לנערותיה וקרא׳תם ויאמנתם לסעודה ,
הה׳ר והייתם כחלקים ל׳נ לה וזה מדברי הנחש ועוד דוהייתם כאלה
קאמר אלמא לא היו עדיין כאלקים ונרסי׳ כמקומו מני אמרתי אלקים אמ
דדרסי ליה כמדרשות כמה׳הר קודם שחטא׳ הן הניחו דעתו וכו׳
פתי יסור הנה ה׳פ מי כפתי הזה מיסור מהנה דהייכו מיניח דעתי אמ
לעת הנחש . בשביל כך חסר לב וכו׳ כלו׳ כשביל זה דהייכו שהיה חס
לב לכן אמרה לו החכמ׳ הנו׳ נזירת כי עפר אתה ולא הוכיר הכתוב זה
באומרו אמר׳ לו ידעתי׳ שהיא הנזיר׳ שנזר עליו ויתכן שמחמרה לאדם שה
שיהיה חסר לב ופי׳ זה דהייכו כי עפר אתה וכו׳ שלהיות החיות תלוי
כי מתנו תולות חיים הנה באומ׳ שיחסר מתנו הלב רצה היות מלכ
כתר הכא לכו לאמו בלאמי וכו׳ דברי שלמ׳ לאנשי הדורות שיזהרו מלכ
כאדה׳ר וירמו ויקחו מוסר וילכו ליהנות בלאמה ויינה של תורה
ב פתר קריא כנוב וכו׳ נ׳ע מי מיירי כנוב מ׳ט רמז בנין כ׳ה כאן
בנוב מי אתה לאמתי׳ הכא כרחו שכל אלה הענינים דחס
ואיל מנוב הם יותר מפורשים בכתובים ביחזקל׳ אמ׳ם בפסוק זה
הרמז ועוד שלפי דרשה זו תהיה תכלית כל אותם הענינים להסכים
והעוף מהאנשים ההם כמ׳ם אמ׳ם שלחה נערותיה קרא׳ וכו׳ כי הסכים
ועריכת הסלחן לתכלית קריאת האורחי׳ ואחלילה שיהיה זה תכלי׳ מהאנ
ההם לזה רק לנקוט נקמת יי׳ ולקדש שמו כדבי׳ ומ׳ם אמור לנסור כל
וכו׳ והוא לנסר על רב הפנר אסר יוסלנו אז לא שתכלית יהיה בעבור
יעוד מ׳ט הזכרת זה בדברי שלמ׳ מכל מ׳ם עוכו פתאי׳ וחיו וי׳ל שבוחים
שענין נוב ותנוב יהיה קודם שתיסכות ישרא׳ל על אדמתם לעתי׳ כשעת
שבבכנו ולא כשעת רוב המפרסי׳ שיהיה אחרי תשועת ישרא׳ל והתיסכות
על אדמתם ולו׳ א׳ שענין הכית יהיה בשעת שנים האלה מיהיו מכשי׳
מם

מו ואת׳ם שכפרשיחת שלמה כתוב ויקח לדוק הכהן את קרן מסמן מן
המזבל לא יחוייב שהסמן היה סם בקרן מתחלה אלא על מה שמלא עכשיו
קרנו מסמן המזבל קאמר מו שהיה הקרן מוכן סם לעת הצורך כדמי׳ רי׳מ
ומאחר שכין הקרן כין הפך אפסר
ם ואת פר החטאת ואת שני האליסר׳ הונא בשם ר׳ אבא בר כהנא
אמ׳עשה כמין נבעה איל שכאן ואיל שכאן ופר באמצע ואת
כל הערה הקהל פתח אהל מועד א׳ר אלעזר כל ישראל ששים רבוא
ואת אומר ל פתח אהל מועד אלא זה אחר מן המקומו שהחזיק מועט
את המרובה רכוותה יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד
בגוהג שבעולם אדם מפנה כלי מלא לתוך כלי ריקן או שמא כלו
מלא לתוך כלי מלא העולם כלו מים בתים ואת אומר יקוו המים אלא
זה אחר מן המקומות שהחזיק מועט המרובה רכוותה קחו לכם
מלא חפניכם פיח כבשן א׳ר הונא לא דמי הרין דחפיזלהרין דקמיץ
הרין דחפין הרין הרין דקמיץ ארבע חופניו תמנייא קומצין נמצא
חפנו של משה מחזקת שמנה קומצין אלא מלמד שהקב׳ה מספיק
ואהרן הופן ומשה וזרקן ואת אם׳ וזרקו משה השמימה בבת אחת
אלא זה אחר מן המקומו שהחזיק מועט למרובה זרכוותה ארך תחצר
מאה באמה ורחב חמשי׳ בחמשים א׳ר יוסי בר הלפתא אורך החצ׳
מאה באמ׳ וכל ישרא׳ל עומדי׳ בתוכה אלא זה אה׳מן המקומו שהחזי׳
מועט את המרובה ודכוותה ויקחילו משה ואהרן את הקהל ל פני
הסלע א׳ר חנין כמין כברה היתה וכל ישרא׳ל עומד עליה אלא זה אה׳
מן המקומו שהחזיק מועט את המרובה ודכוותה ויאמ׳יהוש׳ל בני
ישראל גושו הנה ר׳הונא׳אמר זקפן כין שני ברי הארון רבי המא
בר חנינא אמר שמן כין שתי ברי הארון ורבא אמר
ציטצטן כין שתי ברי הארון הה׳ר ויאמר יהושע בזאת תדעו כי ל
הי בקרבכם אמר לחם מתוך שהחזיקו אתכם שני ברי הארון יורע
אני ששכינתי אתכם אף בבית המקדש כן התנינן עומדים צפופים
ומשתחוי׳ רווחים ר׳שמו׳ל בר איניה בשם ר׳אחא אמר ריות ר׳אמו׳
בין כל אה׳ואחד אמה לכל צר שלא יהא אה׳מהן שומע קול הבירו
מתפל׳אף לעתי׳ לבא כן שנ׳בעת ההיא יקראו לירושל׳כסא יי׳ונקוו
אליה כל הגוי׳ר׳יוחנן סלק למשא בשלמי׳דר׳חנינא ואשכחיה דהוה
עסיק בהדין פסוקא בעת ההיא יקראו לירושל׳כסא ה׳ונקוו אליה כל
הגוי׳אמר לו ומחזק׳היא אותן א׳ל המקר׳אומר הרחיבי מקו׳אהלך
כי ימין ושמאל תפרוצי׳

סדר שמיני פרשה יא

א ויהי ביום השמיני רב אחבה בר כהנא פתח חכמו׳בנתה ביתה
טבחה טבחה שלחה נערות׳מי פתי׳ר׳ירמיה בר אלעאי פתר
קריא בבר׳ייתו של עולם חכמו׳בנתה ביתה זה הקב׳ה דבתי׳ביה ה׳
בחכמ׳יסד ארץ חצבה עמודיה שבע׳אלו שבעת ימי בראשי׳שנ׳כי
ששת ימים ונו׳ ויברך אלהי׳את יו׳ השביעי טבחה טבחה׳ויאמר אלהי׳
תוצא הארץ׳ מסכה יינה ויאמר אלהים יקוו המים אף ערכה שולחנה
ויאמר אלהי׳תדשא הארץ דשא עשב מזריע שלחה נערותיה תקרא
זה אדם והוה על גפי מרומי קרת שהמיסן (הפריחן) הקב׳ה וקרא
אותן אלוהה׳ר׳נהייתם כאלהי׳את׳כל השבח הזה מי פתי יסור הנה
הן הניהו רעהו של הקב׳ה והלכו אחר דעתו של נחש בשביל כך חסר
לב אמר׳ לו כי עפר אתה ואל עפר תשוב׳
ב רבי יונה בשם ר׳אבא בר ירמיה פתר קריא בנוב לעתיר לבא
חכמות בנתה ביתה זה בית המקדש הה׳ר בחכמה יבנה
בית חצבה עמודיה שבעה אלו שבעה שני׳של נוב דא׳ר יונה בשם
רבי אבא בר כהנא
תקרא החכמה הנו׳שלחה לנערותיה וקרא׳תם ויאמנתם לסעודה ,
הה׳ר והייתם כחלקים ל׳נ לה וזה מדברי הנחש ועוד דוהייתם כאלה
קאמר אלמא לא היו עדיין כאלקים ונרסי׳ כמקומו מני אמרתי אלקים אמ
דדרסי ליה כמדרשות כמה׳הר קודם שחטא׳ הן הניחו דעתו וכו׳
פתי יסור הנה ה׳פ מי כפתי הזה מיסור מהנה דהייכו מיניח דעתי אמ
לעת הנחש . בשביל כך חסר לב וכו׳ כלו׳ כשביל זה דהייכו שהיה חס
לב לכן אמרה לו החכמ׳ הנו׳ נזירת כי עפר אתה ולא הוכיר הכתוב זה
באומרו אמר׳ לו ידעתי׳ שהיא הנזיר׳ שנזר עליו ויתכן שמחמרה לאדם שה
שיהיה חסר לב ופי׳ זה דהייכו כי עפר אתה וכו׳ שלהיות החיות תלוי
כי מתנו תולות חיים הנה באומ׳ שיחסר מתנו הלב רצה היות מלכ
כתר הכא לכו לאמו בלאמי וכו׳ דברי שלמ׳ לאנשי הדורות שיזהרו מלכ
כאדה׳ר וירמו ויקחו מוסר וילכו ליהנות בלאמה ויינה של תורה
ב פתר קריא כנוב וכו׳ נ׳ע מי מיירי כנוב מ׳ט רמז בנין כ׳ה כאן
בנוב מי אתה לאמתי׳ הכא כרחו שכל אלה הענינים דחס
ואיל מנוב הם יותר מפורשים בכתובים ביחזקל׳ אמ׳ם בפסוק זה
הרמז ועוד שלפי דרשה זו תהיה תכלית כל אותם הענינים להסכים
והעוף מהאנשים ההם כמ׳ם אמ׳ם שלחה נערותיה קרא׳ וכו׳ כי הסכים
ועריכת הסלחן לתכלית קריאת האורחי׳ ואחלילה שיהיה זה תכלי׳ מהאנ
ההם לזה רק לנקוט נקמת יי׳ ולקדש שמו כדבי׳ ומ׳ם אמור לנסור כל
וכו׳ והוא לנסר על רב הפנר אסר יוסלנו אז לא שתכלית יהיה בעבור
יעוד מ׳ט הזכרת זה בדברי שלמ׳ מכל מ׳ם עוכו פתאי׳ וחיו וי׳ל שבוחים
שענין נוב ותנוב יהיה קודם שתיסכות ישרא׳ל על אדמתם לעתי׳ כשעת
שבבכנו ולא כשעת רוב המפרסי׳ שיהיה אחרי תשועת ישרא׳ל והתיסכות
על אדמתם ולו׳ א׳ שענין הכית יהיה בשעת שנים האלה מיהיו מכשי׳
מם

[illegible] ומגיד ונמצא לפי זה סגיאת גוג תהיה קודם כנין ב"ה
[illegible] סגולה בכנין ב"ה כז' סנים אלו דקאמר חנכה עמודיה ז' היינו סע"י
[illegible] אנים אלו עסוקים בקבון ממונות עכו"ם סהן פרקמטיא של נדיקים
[illegible] נגנה לכבוד ולתפארת ויתר כל
[illegible] אלין ויהיה בגוי הכל פוטים
[illegible] נפסס בעבודת יי'
[illegible] הבית ההוא לו סע"י מה
[illegible] אנליחו בקנין העופר בסנים ההם
[illegible] בכבוד בנין הבית ואף סהמפורסם
[illegible] הכל סהב"ה לבדו יבנו הבית בנין
[illegible] מספר ד"מ כי בלא מבנו זה מפור'
[illegible] מקום וקבל זה כרת' מבנין
[illegible] מבנה מבוה ליסרל על הבנין
[illegible] מדברי רז"ל ובבנין בעתיד
[illegible] כדכתיב לעיל פ"ז וכפ' הבונם
[illegible] אמר הקב"ה בתם בנין עתיד
[illegible] על כלל ירושלים נאמר ומאח
[illegible] ובנו בני נכר חומותיך ברא
[illegible] ד"מ על הפלגת הסבה וכן יר'
[illegible] כ"ה ולזה הבית רמיה מדר' יוכה
[illegible] אותם ז' סנים הם הרקמטיא
[illegible] נדיקים לעתיד וכו' ות"מ מין פי'
[illegible] ז' הסמודים ז' הלא
[illegible] עמודיה הבנין בסבע הסנים
[illegible] ז' לסון זהר ושנים לסון נקבה
[illegible] המדרש מדקדק בזה לפעמים
[illegible] אורחים הודיענו הסתכלית
[illegible] גוג בימים הם על אחדת
[illegible] ר"ל מה שהעיריהו יי' על זה לב'
[illegible] הם להעסיר את הנדיקי בכלל אותם הז' סנים וכמ"ש הן פרנמטיא
[illegible] נדיקים והב' להנקם מהרשעים בתיתם ולהרמות מהם פחותים
[illegible] ויסטוף מיתם תאכל להם ויזמתם לאכול את בשרם כמזמתן קרוחי'
[illegible] ט"ן טבחה טבחה ויבו ולפי סבוונת שלמה בזה ללמד תוסר את העם
[illegible] תלפניי' כי עתידין ליתן דין וחשבון ונדיקים יסתחו ויעלנו
[illegible] לפני אקים על כן אמר חז"ל עזבו פתאים וחיו וגו' :
[illegible] בחכמה יבנה בית ויהיו ב"ה כדלעיל פ"ב פ"מ :
[illegible] אותן ז' סנים ק"מה הוסיף על מ"ם הכתוב והשיקו בנסך ומנן וגו'
[illegible] מי"ם ואותן ז' סנים הן הן פרנמטיא וגו' הוא מדברי ר' יונס
[illegible] ליתא הך שלמה לאוד יי"ל דמקרא לא סמעי'לא מיני כלי זיין שכלן
[illegible] ברוכו בן דהייבו נקסת וחנים ומקל יד ודומה נתי דוכו בן ור' יונ' קמ"ל
[illegible] ירוא חרבות וסכינים שהבן הטעם ושל דנסך מסמע ליה כל מיני
[illegible] יהיה מהפלגת הבזה וסבלל שלא יחשבו כרזל ונחסת כלי הנסך
[illegible] לאחבולת הם וכמ"ש שם וכזוו את בחוזיהם וכו' ולו"מ מסכי' לזה
[illegible] ז' סנים הן הן פרנמטיא דהיינו שיפעסרו בקנין הבלל בסוחר
[illegible] בן מעות ומסורה : וסימנא דעביד פרסנמא בירושלמי דבביעת
[illegible] ר"ר ברחבונה מיתא הכי אמת בסבע מני נוג אין לו חלק לעתיד לבא
[illegible] מכיל פרטגמא מכיל מסבוקה ופי' בערוך בערך מסתית דמכיל
[illegible] בעולם הזה מכל מסחה שלו סביה מזומן לו לעתיד לבא כלו' לא
[illegible] לו מה לאכול לעתיד לבוא ולא הוכח לי פי' זה כי מה טעם זה
[illegible] אלא לעתיד לבוא את כו' סני גוג ומגוג דהכא קאמר שפרנמטיא
[illegible] ז' סנים ואין זה ענין לחורבן עה"ן ולכן היה כ"ל בסתם כו'
[illegible] לפי' מהן פרנמטיא של נדיקים סיתן רע לו שלו היה נדיק היה
[illegible] ולכן הוא סיתן סאין לו חלק לעה"ב ונתנו סיתן לדבר מה
[illegible] מיני דמכיל פרנמטיא בן יר' שהזוכה ותרויח בפרנמטיא עושה
[illegible] ונהנה מיניהו וכן זה אם זכה לעשות פרנמטיא כז' סנים לו יוסף
[illegible] לא לא ומוכ רמיה מ"ם ר' מתסון כת דתמ"ר לסעודת בחור
[illegible] קורין בלסון יון פרוסונתו ולפ"ז פי' דעביד פרטנמא
[illegible] סעודת חתנות דמכוב' מוכל המסת שהוא מרבה במסת ומתחה
[illegible] מתחתו ופי' אותן ז' סנים הן פרטגמא של נדיקים שהם תחלת
[illegible] וקבול שכרם ולכ"מ כתי מסת כאותן ז' סנים סיתן רע לו סגרמה
[illegible] נדיק רמוי לתתן סכר . שנא' אחור לבאור ופי' מ"מ יסור הבה
[illegible] לאחתו כלאחי היינו הסיה והעוף סאינן בעלי דעה כאדם :
[illegible] יחזקאל ופי' לערוה"ה לסון שלוה ומסרתו כתו מסרתו יהוסף בן נון
[illegible] נפר לסון רבים על יחזקאל והכלוים אלו מבני הגבוהים ההולכי'
[illegible] בגלאכות יי' :
[illegible] קריה כתוב' ר"ל מסו הבית בזה אסר בכפה תורה וח"ם היות
[illegible] ס"ת ז' לו כתסבר אחר לבנין זה ומתי סגה סיתר מהתורה
[illegible] ק"ו וגו"ם וערכין מבתה בדרים אחרים ות"ט הזכרת ישראל
[illegible] ובכסם לבנין זה וי"ל שהכונם סתכלית הבריאה להבלי את ישראל
[illegible] עד סיסיו כמלאכי יי' קיימים וכמ"ם לעילם פ"ח ע"ח גבי
[illegible] בכל התורה סנקראת רחמית וכבל ישראל סתחבתן קיבה
[illegible] התורה נברה העול וכו' ולולי שחטאו היו קיימי לעו' כמלאכי'
[illegible] לעיל ס"ב פ"ב וכתה דוכתי וכל זה לעורר הנכנים על עשקי
[illegible] וכמ"ם בסוף דברו לכו לחמו בלחמי וכו' עזבו פתאים וכו' וכלל
[illegible] הוא הבית אסר בנתה בחכמה וכן אמר בתדרש משלי חכמות בנת'

ביתה וכו' זו תורה שבנתה כל העולם בחכמתה ולרחיה שהחכמה אם
נאמר על התורה הבית כי יי' יתן חכמה דמיירי כתורה שבתוכה ליסרל
מפיו כדלעיל ס"כ פ"מ ולרחיה שהעולם נבנה ע"י התור' הבית יי' קנני
רחשית דרכו וכו' דמהני קרחי ולפיכן שהתור' קדמה לעולם ועל ידה ברא
יי' העולם כדלעיל ס"מ פ"מ ומי
שמחה שעוסקים אלו הנביא בתקומם
בחכמ' יבנ' בית אלא רק ולהיות שפי' ז' יחזקאל
חלקים שהרקיעים ז' וכן המרכות ז' לפ
כדלקמן פכ"ט לכ"מ ז"ם כלו' שפ"ע בחור
שהיה ז' חלקים נברה העולם על ידה שבשם
ג"כ ז' חלקים ולפי שהתור' להשלי' את בתולת
ישראל אמר שהיו בה ג' מעטיני' שבעבור שם
תתקבל אלא והם הסכר והעונש שם
והפלגול והחכת יי' כי יש שבוש מפני
הסכר והעונש ויש מפני ההתחכמות מפני כ
בעמנו ויש מתחכת יי' ועל הה' אחר
העונשים ועל הכ"ק"ו וג"ם פזה עיקר מדבר ר
הפלגול וכנגד הנ"ערכין כי מתחכת
יי' יקדים ערך נפשו ליי' והכוכ' שבתן
יי' לישראל דרך שיקבלו התור' בכל לב תלי' פב
שמשפר להדריכם מ"ב לפי מרחוי ש
לישראל שיוהרו הסמירת הפורה מג' שמו' לב
נדרים הה' שיראת העונש המעוחד תלי' פב
עליהם בה והכ' שיגמדו מתה שבעבשו שמו' לא
אחרים כנון דור המבול והפלגה ויקר' ח
והסדומיים חולמים מרחוי שמתו פ ט
להם בעונש וכתב"ם שאחר שעם' להם
יי' שתה חסדים והוסירם בתורתו
ביחוד רחוים יותר לעונש והנ' ממה
שנתחייבו בפיהם בתחרבנעם' ונשמ'
וכנגד הה' אחר העונשים וכנגד הכ"ק"ו וג"ם וכנגד הנ' הערכין שעניכו
שמירת תורה שפתיו כי זה מותר כל האדם כמ"ם ברה"ם כם' החנוך ואחר
שתיקן דרכים אלו הלך והותן את ישראל לקבל התור' והגדילם כמעלה
לחיות כמלאכים אבל בחטאתם הוא שמנע הטוב עמם :
אלו העונשין רחית בסו מיתה וכרת דמתי לטוביה אלו קלין
ואמורין דהה דמי למסיבת היין ממערבב זה בזה וכן ע"ו ק"ו וג"ם
לותר מזה לזה : אלו ישראל כתר"ה כי נגר ישראל וכו' : שהמיסן הכ"ם
בפ' אר"מ דרים קרח כאד"ר כדלעיל ובפר הכי קאמר רבה בר בר חנה
רמי כתיב על נפי וכתיב על בסא בתחלה על נפי ולבסוף על בסא ופרש"י
על נפי מקום נבוה ולבסוף מסרת נטרד ולפ"ז יש לפרש ס"ב למתי דדרים
הכא קרח כיסרל אבל הפוש"ע הכו בסא עדיף מנפי ויש"ו סקודם
מנזדונ' לו חוס על נפי כתו אם כנפו יבא ולבסוף על בסא וכ"ם היכי
מפרשי' ליה הכא וי"ל סקודם סקבלו כל התורה רק מקבא מבוה כנוף
בחלוש ובתר על נפי ולבסוף בסר סיני על בסא אבל לפי מה שדרש לעיל
קרח כיחזקל נ"ע . בשביל כן אסר לב וכו' פירושו ע"ד שפי' לעיל ס"מ :
ר פתר קריה כאהל מועד כ"ע מ"כ מתי אתא לאמתעי' בהני קרחי
דכל עניני אהל מועד אלו ידועים במקומם ועוד מי אכמוה
בנתה בית וכו' היינו בכלל איכי מפרש חכנה עמודיה ז' על ז' ימי המלוחים
כי מה ענין לבנלל אבל המלוחים ועוד איכי הוי ז' המלוחים בחניכת
עמודי הבנין כי מה ענין זה אבל הבנין אין המלוחים את המלוח יד אהרן
וכניו ועוד טבח' טבח' המפרש בקרבנות כו' לא יבדק לפי ענין הכתוב
שעניינו שהוקדם זבח ושוב בכין קרוחיו לאכול בסעוד' ובכא ליתא בכי
שהקרבנות נתקרבו בז' ימי המלוחים וקריאת אהרן איתא בשביני ועוד
דנסוף איין לא היה נתנם מתנו אהרן הנקרא לסעודה ועוד מי שלחם
נערות"ים בקרא היינו אהרן וכניו מאי מ"מ מי מ"מ יסור שנם דקאמר הכא
ועוד מי הוקיקו לפרש קריאת אהרן מתנין המזוהן לסעודה ו"ל דיסיב
טעמא למה לא נקרא אהרן לעבוד עד יום הח' בכבל הז' היה עשה מכבן
בעבוד' שלא פ' שהופרש אהרן ז' כדי לתנכו בעבוד' כמ"ם בפ"ק דיומא היה
מפר בתם שהיה הסה תלמדו בעבוד' והוא פושה מופו בנין פריסת
ז' דב"ג ביה"כ דקאמר בתם וקאמר שזה היה בענין מנהגו של עולם שאין
מזמינים את המלוחים אלא אחר מיקון הבית והסעוד' מיסיה הכל מתוקן
לפניו ולהיות אהרן כנעלר לאכול משלחן נבוה לא נקרא עד שהיה ענין
הבית נגמר וכן ענין הסעוד' הנעשית שם כי הקמת המשכן לא נגמר
עד יום הסמיני בכל ז' ימי המלוחים היה משה מעמידו ומתקנ קרבנותיו
עליו וחוזר ומפרקו כדאיתא בת"כ ועו"ה כאן חכמות בנתה בית' זה
בגלגל וכו' ירמ"ש' בחכמ' בנה הבית הזה ע"י בגלגל שנתן בו חכמה
והחכמ' האלהית גורה שתהיין עמידות הבית ז' שעמדו קודם יום הסמיני
והיינו חנכה עמודיה ז' כלומר קנבה שהקמותיה יהיה ז' ולא שאינו לא
נשוב טעם לדבר הנה כתו שבנין היה על ידי הכמתו יתבר' הנעלמת
כן הדבר הזה וענין הקרבנות ר"ל ידיעת הקרבתם לאהרן לא נגמר
עד עכור ז' ימי המלוחים כי בהם למד מעם הקרבנות והנסכים וסדור
לחם הפנים ממעשי מרע"ה ואחר שנגלמה הידיע' הזו שלשלן ערוך
לפני אהרן אז נקרא לבונת העבוד' בקריאת אחורת אחר תיקון
הסעוד' ות"ם מ"מ יסור הנה וכו' כלומר טעם קדימת כל זה
הוא לפי שמי פתי סיסור הנה לעבודת כ"ה ואסר לב עד שימלא
את ידו בידיעת מעשה העבודה אבל עתה שמלא יד אהרן
ובניו

ובכיון אמ'להם לבו להמו בלחמי וכו' או יהיה פי' מי פתי יסור הנה כנגד
הזר אסר לא תזרע אהרן אלא בקרא לעבודה איסור הנה לא ירא לנפשו
כן יכזה כי על אהרן ובכיון לבד אמר לבו לחמו בלחמי: ה ושה עם חסי
תתים וכו' יר' דמסוס דבשר לאתויי בבא מ מייתי דכסמוך מרשב"מ כל
ז' ימי הסגה וכו' עד ר' חלבו אמ' כל ז'
ימי המלואים וכו' הה"ד ויקי ביום
השמיני מייתי הך פלוגתא דר"י ור"ש
אהני קראי מסו' דר"ש דדרי' להו כמס'
מסכים עם רש"בן ור"לוי ורבי חלבו
דחסני מאמר אלא נא ביד תשלח לד
חטא במסה שעכשו י"י עליו וכן ר"ש
דקאמר שבעונין זה בא משה בעקמנו
והקב"ה בא עמו בעקמנו ואמ"נ דכפי
נסח דידן ליתא הכי הנה בש"ט נרסי'
הכי והיא הנסחא הנכונה כדאתוכ
בסמוך אמנם לנסחא דידן אלא מפרש
אלא נא לנבאי לא מבאתי שב"להבחת
דרש"י ור"ש בהני קראי שבא אי לאו
דניחתא דמיידי דכפי לאתויי ההיא
דר"שבן דחסני אלא נא ביד תשלחטא
מייתי הא דר"ש דאלינ עליהו דחסיב
לה בירר עפקי ולא חטא וזה דוחק:
פתר קרא באחרה וכו' וי"ל כיון דקר'
בסתמ'דאינשי מיידי ולא מיבי בני אד'
שים אסיל ויש תמים וי"ל אמתנג
עם בלם בתמים בת"ם המפרשים מי
הזקיקים לפ' באחרים או חטא אלא
ברחמו שם ופיהו כל ד'החלוקו' לאד'
מ' ועוד מה ענין הזכרת זה לדוד שם
דעתי דהוה הוה ומה בוד' זכרונו וע"ק איך יכנו לאחרה' ומשה בתחר הקש
שחפש' ולכן ענהו יי' בדרך תמיותו ולא כזה את תפלתו ומ"ם מימתי
בעקמנות בשעה שאמר ומבני הולך ערירי' אלא התפלל בפי' על הר
בחשבו שאין יי' משנה המזל בשבורו לעבר בלאחר יל בחר
בגע בשבני בהיות ערירי לרחות מה ידבר בו ולכן יי' לא השיבו בר
שיהיה לו זרע הגון שיאמר בו בחיין אלא ינטרך לבן משק כיתו אלא
לא יירשך זה ומ"ם אימתי נתברר וכו' הייבו שבקש זכות לירושת
והשיבו יי' בשבר היסורין והגלות: וכשזוחר טוב נרסי' אימתי בא
בחסידות בשעה שאמר לו יי' אלקים מה תתן לי מה כתיב בתריהן
יירשך זה ואימתי בא בתמיות בשעה שאמר לו אל נא תעבור מעל
כן אימתי בשע' שאמר לו במה אדע מה כתיב בתרי' ידוע אדע ע"כ ומ
אלא נזכר שם כירור העסקים וע"כ חסורי מחסרא רשו' לומ' שהמ
הוא פי' העקמנות ומ"ם ואימתי בשעה שא"ל במה אדע אלי אכירור
כדי שלא לחלוק המדרש הם ואעם תדרשנו לפחות בכירור העסקי
אומרו בחסידות בשעה שאמר יי' אלקים מה תתן לי הייבו שעם ה
יכול לבוא בדרוש לבקש זרע בזכותו וכ"ש אחר שהבטיחו יי' ו
את דרעך בספר המדן עכ"ז ויתר על הדבר כאילו אין לו זכות
מבקש קיום הבטחתו וזו מדת חסידות לכ"א ואתכי הולך ערירי
הדבר ואינו מבקש עליו ויי' נ"כ בא עמו בחסידות בת"ם לו לא
זה וכו' ויוונא החולה אלא הסביר במה שנה המזל בעבורו אלא שהב
שיתעלו ויירבו בניו בבבנים ובעם אומרו אימתי בא בתמיות בשע
אל נא תעבור מעל עבדך כפי מה שפי' שהתמיות הוא תמיות בשע
ירמה שלהיות חוץ מדרך המוסר לומר כלפי שכינה שיתמין עד ש
המורחים ויעוב לדבר עמו נחשב לו לתמיות ויי' אלא הקפיד והר
והמתין שם וענהו כפי תמיותו ולפי מה שפי' שהתמיות הוא הב
ביי' ל'אלפי שבשה בלא בחסד יי' ביאמר בקולו להמתין לו
לתמיות ובעם אומרו ובשבא עמו בעקמנות אף יי' כן ירמה ל
ב"מ אולי יחסרון וכו' אלא אמר בתמה למקום בעבור מ"ה אלא
בטענה ובראה לומר אחר אחרות לי על החמשים רמוי אחם
חמשה יוציאו נ"כ כי החמשה דבר חומש הוא שחסרונם יהיה
להשתתה ולכן אין להקפיד על חמשה כתי שאינו מקפיד בתנין
על חמשה אחות או יותר וזו דרך הערמ' כי נדיק אחד יסוד עולם ו
חמשה רמוי שיעשה רושם ולכן יי' השיבו ע"פ דרכו בעקמנות
אמר לו לא אחשיב בעבור ה"מ לומר שהבטיח מפני שזכות הת"ם
ותוצלת אבל אלו היה המבוקש חמשים מתם היה חסרון החמשה

ומוריד ולא היו הת"ם בחסבים בחמשים:

תקנת סופרים לעיל ס"מ פ' מ"ט ושם פרשתיו:

מה כתיב תתן ידוע תדע וכו' ומע"נ דתשובת בתה אדע אמר
קחה לי ענלה משולשת ויביבו שבוכות הקרבנות ירבו את
בת"ם ז"ל מ"ש ידוע תדע וכו' כתי הוא תשובה לת"ם בתה אדע ר
מאי סבא הסתם דקאמר ליה בסורה זו ושוב מדקאמר לשון ידיעה
דהוי תשובה על מ"ם בתה אדע והכי מיתא בפר"ה אתי אחרת בתה
חייך שני פעמים ידוע תדע ומש כן אדתי נרמו להעתידים
זכות הקרבנות והיסורין וכאן לא הוכיר רבי יהודה אלא ידוע
לרבותא דאפילו זה הוי תשובה על בתה אדע וכ"ש מ"ם בריש
הטוס הסוית הלשון נקט ליה:

בחסידות

ולמה בתו כדפי' ונתיסב נ"כ מ"ם אתפל אמין כאן בקשות ואתלמו מ"ו
מעל היות מענה יי' נ"כ דרך הערמה ואתכולה כפי הסלה קאמר הכי
בחסידות בשעה שאמר אל נא תעבור דאמ"נ דעוסק בתנוה אם
מן המנוה עשה לפנים מסורת הדין להקבל פני שכינה
מת"ם שהיה מקבל פני שכינה
דבלאו הכי היה פטור מהבנס
מורחים שהיה בבער מילתו דיו
עליהם הוה ומכשבר פטור נ"כ ו
עשה לו יי' נ"כ לפנים מסורת הדין
להמתין לו כדר' שמעון ומ"ם אימתי
בא בתמיות בשעה שאמר
יחסרון וכו' לפי מה שפירש
שהתמיות היא תמיות הדעת
יעמיק בדברים י"ל אלהיות הקב
המספר הזה לערף את יי' עם הפ
כדי פיהיו י' לכל כרך בדפרס
נחשב לו לתמיות הזה אינו חס
ומוסר לשעות בנוד יי' עם
מהחמשים להמנות עמהם ויי' ע
הקפיד ודקדק בזה ענהו כ
תמיותו אחר שבוונתו דבויה ו
מה שפי' שהתמיות הוא הבטח
כיי' בתמיות הלב י"ל אעל אל
אולי יחסרון וכו' וכן כל מה שפ
אח"כ אמר כי בשמת ירמה כמטו
כשהלו"ש שאחר שהולה לו יי'
המשים חוזר ופוחת והולך וזה
שבוחני' לו מתנ' ומוזר ומטריח לפ
אחרת שירמ' חון מדרך המוס' אמ
רמה כי בתוס לבו שלא שבוטח ברחמי שמים שחפן לתמן בדקו בכל
שחפש' ולכן ענהו יי' בדרך תמיותו ולא בזה את תפלתו ומ"ם אימתי
בעקמנות בשעה שאמר ומבני הולך ערירי' שלא התפלל בפי' על הר
בחשבו שאין יי' משנה המזל בשבורו לעבר בלאחר יל בחר
בגע בשבני בהיות ערירי לרחות מה ידבר בו ולכן יי' לא השיבו בר
שיהיה לו זרע הגון שיאמר בו בחיין אלא ינטרך לבן משק כיתו אלא
לא יירשך זה ומ"ם אימתי נתברר וכו' הייבו שבקש זכות לירושת
והשיבו יי' בשבר היסורין והגלות: וכשזוחר טוב נרסי' אימתי בא
בחסידות בשעה שאמר לו יי' אלקים מה תתן לי מה כתיב בתריהן
יירשך זה ואימתי בא בתמיות בשעה שאמר לו אל נא תעבור מ
כן אימתי בשע' שאמר לו במה אדע מה כתיב בתרי' ידוע אדע ע"כ ומ
אלא נזכר שם כירור העסקים וע"כ חסורי מחסרא רשו' לומ' שהמ
הוא פי' העקמנות ומ"ם ואימתי בשעה שא"ל במה אדע אלי אכירור
כדי שלא לחלוק המדרש הם ואעם תדרשנו לפחות בכירור העסקי
אומרו בחסידות בשעה שאמר יי' אלקים מה תתן לי הייבו שעם ה
יכול לבוא בדרוש לבקש זרע בזכותו וכ"ש אחר שהבטיחו יי' ו
את דרעך בספר המדן עכ"ז ויתר על הדבר כאילו אין לו זכות
מבקש קיום הבטחתו וזו מדת חסידות לכ"א ואתכי הולך ערירי
הדבר ואינו מבקש עליו ויי' נ"כ בא עמו בחסידות בת"ם לו לא
זה וכו' ויוונא החולה אלא הסביר במה שנה המזל בעבורו אלא שהב
שיתעלו ויירבו בניו בבבנים ובעם אומרו אימתי בא בתמיות בשע
אל נא תעבור מעל עבדך כפי מה שפי' שהתמיות הוא תמיות בשע
ירמה שלהיות חוץ מדרך המוסר לומר כלפי שכינה שיתמין עד ש
המורחים ויעוב לדבר עמו נחשב לו לתמיות ויי' אלא הקפיד והר
והמתין שם וענהו כפי תמיותו ולפי מה שפי' שהתמיות הוא הב
ביי' ל'אלפי שבשה בלא בחסד יי' ביאמר בקולו להמתין לו
לתמיות ובעם אומרו ובשבא עמו בעקמנות אף יי' כן ירמה ל
ב"מ אולי יחסרון וכו' אלא אמר בתמה למקום בעבור מ"ה אלא
בטענה ובראה לומר אחר אחרות לי על החמשים רמוי אחם
חמשה יוציאו נ"כ כי החמשה דבר חומש הוא שחסרונם יהיה
להשתתה ולכן אין להקפיד על חמשה כתי שאינו מקפיד בתנין
על חמשה אחות או יותר וזו דרך הערמ' כי נדיק אחד יסוד עולם ו
חמשה רמוי שיעשה רושם ולכן יי' השיבו ע"פ דרכו בעקמנות
אמר לו לא אחשיב בעבור ה"מ לומר שהבטיח מפני שזכות הת"ם
ותוצלת אבל אלו היה המבוקש חמשים מתם היה חסרון החמשה

ומוריד ולא היו הת"ם בחסבים בחמשים:

תקנת סופרים לעיל ס"מ פ' מ"ט ושם פרשתיו:

מה כתיב תתן ידוע תדע וכו' ומע"נ דתשובת בתה אדע אמר
קחה לי ענלה משולשת ויביבו שבוכות הקרבנות ירבו את
בת"ם ז"ל מ"ש ידוע תדע וכו' כתי הוא תשובה לת"ם בתה אדע ר
מאי סבא הסתם דקאמר ליה בסורה זו ושוב מדקאמר לשון ידיעה
דהוי תשובה על מ"ם בתה אדע והכי מיתא בפר"ה אתי אחרת בתה
חייך שני פעמים ידוע תדע ומש כן אדתי נרמו להעתידים
זכות הקרבנות והיסורין וכאן לא הוכיר רבי יהודה אלא ידוע
לרבותא דאפילו זה הוי תשובה על בתה אדע וכ"ש מ"ם בריש
הטוס הסוית הלשון נקט ליה:

בחסידות

אלי יח
ס"ט מו
י"ח

רחסית
יח
סס

סס
רחסית
טו
סס
סס

אתו' לג

סס ו
סס ז

סס ד

ד' רבי יודן בשם רבי יוסי בר' יהודה ור' ברכיה בשם רבי יהושע בן קרחה כלום שנה שהיו ישראל במדבר לא נמנע משה מלשמש בכהונה גדולה הה"ד משה ואהרן בכהניו ר' ברכיה בשם רבי סימון מייתי לה מן הדין קרא בני עמרם אהרן ומשה ויבדל האלהים בניו יקראו על שבט הלוי אמר רבי אלעזר בר יוסי פשוט הוא לן שבט הלוי לבן שימש משה כל שבעת ימי המלואים: רבי תנחום בשם ר' יודן תני כל שבעת ימי המלואים היה משה משמש בכהונה גדולה ולא שרתה שכינה על ידיו הה"ד ויראו העם וירונו ויפלו על פניהם א"ר שמואל בר נחמן כל שבעת ימי תפנה היה הקב"ה מפתה את משה שילך בשליחותו למצרים הה"ד גם מתמול גם משלשום גם מאז דברך אל עבדך הרי ששה ובשביעי אמר לו שלח נא ביד תשלח אמ"ל הב"ה משה אתה אומר שלח נא ביד תשלח חייך שאני צוררה לך בכנפיך איתי פרעה לו ר' ברכיה אמר ר' לוי ור' חלבו ר' לוי אמר כל שבעת ימי אדר היה משה מבקש תפלה ותחנונים שיכנס לארץ ישראל ובשביעי אמר לו כי לא תעבור את הירדן הוה רבי חלבו אמ' כל שבעת ימי המלואים היה משמש בכהונה גדולה ובסבור שלו היא בשביעי אמר לו לא שלך היא אלא של אהרן אחיך היא הה"ד ויהי ביום השמיני:

ז רבי תנחומא ורבי חייא אמרין לה ורבי ברכיה בשם רבי אליעזר המורעי המורש הוה עלה בירושלים מן הגולה בכל מקום שנ' ויהי ביום אינו אלא צרה אמר רבי שמואל בר נחמן וחמשה חן ויהי ביום אמרפל מה צרה היתה שם עשו מלחמה וגו' משל אותבו של מלך שנכנס למדינה בשבילו היה המלך נוקם במדינה באו ברבריי ונזרוונו לו וכיון שבאו ונזרוונו לו אמרו הכל זוי שאין המלך נוקם למדינה כמו שהיה כך אברהם אוהבו של הקב"ה היה כשדיים ונזרוונו לו אמרו זוי שאין הב"ה נוקם לכל העולם כולו באו הה"ד וישובו ויבואו אל עין משפט היא קדש א"ר חייא לא ב' קשו להזרוונו לא לתוך גלגל עינו של עולם עין שעשה מרה הדין בעולם בקשו לסותמה היא קדש א"ר אחא הוא בתיב הוא שקדש שמו של הב"ה וירד לכבשן האש כיון שבאו המלכים ונזרוונו לו ההתילו צווחין זוי זוי ויהי ביומי אמרפל

בתחילות לפעמים אמר הרמיני כמ' וכו' ונרמ' דסיינו חסידותיה סרגה ללמוד מטוב מדותיו להתחסד ויי' נהג עמו בחסידו להראות בסלחות מכבודו ואמר לו מכי תעביר כל טובי על פניך והיינו תם מתכר על פניו ויקרא יי' יי' אל רחום וחנון ומשם למד חסידות טפי עד"ל בחסידות כדרכיו תם הוא חנון אף תתה חנון וכו' ומ"ם מיתת כמ' בתמיות בסנה אמר מדוע לא יכבד הסנה מדוע לא יכבד הסנה מין מי שכתו מדוע לא יכבד הסנה בתמיות והקב"ה נ"כ כמ' עמו בתמיות כמ"ם לו תפני שכבודי סם שלא כוכר כי תם תמיות יש בשלא בסנה ובתוכה יי' אלא הש"ם בשעה אמר מדוע לא יכבד הסנה והשיבו תפני שכינת כבודו סם אז בא בתמיות והיינו כתם שהשתיר פניו מהביט וכדתמתם מלשון שוחר מתכתוב ובנין התמיות לפי ספר' שהוא תמיות הדעת היינו בתמיך לחקור על תרמה השכיל' תמיך היא אל ירא והשתיר פניו ספר' כמ' עמו בתמיות היינו מן שכתו שנשכר ויסתר פניו זכה פנים אל כלעיל ס"כ בזה דרך תמיתו אלא דקדק יי' עמו ר' מעשו למעשו אל אל חנון ומרחמנו' בתמיות כהנה ולפי תה ספי' שהתמיות בכתחו' ביי' ל' נ"כ כי כמ' שהתמיון ר' שכיב שם ולא דק לעיין בדבר אלא בסתי פניו נתם לו לתמיתו ומ"ם מכי כאן שכר תמיתו שכיב שם ר' שכר הסתרת פניו ומ"ם מיתתי בעקתנות בשעה אמר ואמרו לי ומו וכו' ירא' היינו תם סרגה בס יי' כתוכתה זו ויי' שעביר בכתו יסתיים לשם כתהיה אשר ומ"ם מיתתי כתכרר על עסקיו אם ל' ועבה לכה ואשלחך וכו' ארגה לדעת אם סוא יהיה ר"ל ג"כ בשליחות בכניסת לארץ

קיים ואין לו לומר אלא על המתיחים ואף אנו נאמר דמתי טבמה לא מייתי הכא ת"ק אלא מתם ואהרן בכהניו אבל ר' סימון בריך טפס אמתי לא מייתי תסת ולא מייתי מתם ואהרן בכהניו ומ"מ מסוס דאיכ' למדתי דעל מה שמתם בו' ימי המלואים כיילי בכהניו ת"ל ספי בכהניו לשון סרגה כתו ובני דוד כהנים היו לו כתו' בכהניו שב רק לאהרן בדפי' קנת ד' פשוט הוא לן וכו' מסוס דאיכא דמסתפקא לסו הך מלתא וכדאמ' כפ"ח דתענית וכפ"ב דע"ז ר' עקיבא איקלע לגינוסר כעו מיגיס המה שמתם מסה ז' ימי המלואים לא הוה בידיה אתא אמיל כי מדרשא אמרי בחלוק לכן לכהי קמתר ר' אלעזר שפשוט אבלם שבחלוק לכן שמתם וכעשה הסלה הזו כתב סם רש"י מסה לא נשמתם בכנדי כהונה דכתיב ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך והוא היה זר אבלו ופ"ב הרבור שמתם ולא הוזכרו בו בגדים והתוספות הקשו פלו דלמ"ד מסה כ"ג היה ומשם בכהונה גדולה מ' שנה לפ"ז ל' לשמוא בתה שמתם כל מ' שנה ולא יוכל להשיב על זה בחלוק לבן אמרין כו אימרא דלשון בכהונה גדולה משמע כח' בגדים כב"ג ולכן פירשו דמז' ימי המלואים דוקא מיכעיא להו שעדיין לא נתקדשו בגדי כהונה דכתיב והזיה על אהרן ועל בגדיו וס"ר יעקב מאורלי"ם פי' דאמרי נתקדשו מ"מ כל ז' ימי המלואים סהיה משה מעתיד המשכן ומפרקו היה נחשב כתו בתה ואין בגדי כהונה ככתה כדאמ' בפ' בתרא דזבחים ואין להקשות אלא אין חטאת קרב ככתה וחטאת אלואים קרבה שם דמכנית לתי' הורמת שפה היתה כתו' שרפתה אלא מביאו חטאת יחיד נשרפת אלא זו ע"כ ולא הוכח לי פי' הר"ל מאורלי"אנ"ם דכיון דחטאת מביא לתי' הורמת שפה היתה אתה ה"כ בבגדי כהונה גם בע' התוספות איכא למדחיה לעבודת אהרן הנריך ה' הזאה לבגדים לא לעבודת תפה דהיתה הזאה חידוש היתה בבגדי אהרן אלא מביאו כזאת בבגדי כ"ג לדורות ולכן נראין יותר דברי רש"י ומה שהקשה התוספו' דבכהונה גדולה משמע כח' בגדים כב"ג ע"כ ליתא דהא בידוסלמי נרסי' בהא דר' שעור בחלוק לבן שמתם בכהונה גדולה הרי שהכרת לומר שאין מומרו בהונה גדולה מבריך ח' בגדים. ולפי"ד נראה טעמא דעדיפא מכלהו דבריסה אלבים את אהרן. ובניו את הבגדים ושם היה שוחט ושורק וא"כ בעוד אהרן לבוש הבגדים היה משה משמש בכהונ' הלכך מ"מ שהיה לבוש בבגדי כהונה.

פשוט הוא לן וכו' כשאהר טוב יליף לה מתמה ואהרן בכהניו ולא הכינות היכי נפקא מהתם ומתא מסוס דעבודת כ"ג כיה"ד בבגדי לבן וקרבנות המלואים דמו קנת ליום הכפור מדמקים, משה לאהרן משמש שלבושם בכהונתם דומים והרשב"ם בתשובה סי' מ"ב כתב חלוק לבן נתרחק וכר' דמשו' דתמיל בל כ"ג מבלת בעשה בל משה לבן לפרים ביניה: פשוט הוא לן וכו' מייתי הכא הך מילתא מסוס מלתא דרבי

אנשוס

לעילם כפ' נקמתר שכתו' ואמרו לי מה שמו כתכרר על עסקיו ומסיה דלא כמדרש דיקן ודלא כפ"ס.

ו' רבי יודן וכו' מיידי דבעי לאתויי הכא דר' חלבו דאמר כל ז' ימי המלואים וכו' עד הש"ד ויהי ביום השמיני ומסיה ס"ל שלא שמש משה בכהונה אלא ז' ימי המלואים מייתי נמי שכא דר' יודן ור' ברכיה דסליגי עליה וס"ל שמתם שנה אמר ומ"שנה אמר: רבי יודן בש"ר ברכיה וכו' לפוס דריהט' היה בר' ר' ורי' כך ור' סימון פליגי דדעת ר' סימון שמתם כל מ"שנ' כדלעיל ס"כ פ"ל דזוב"כ דדעת ר' יודן ורי' כך כל שנה לבד דהיינו כל שנה דמשונה שהיו במדבר וכיתה לכ"ז הא דלעיל ס"ה פל"ה סי' ה' דנקט רי' כך ר' קרא דהזר הקרב יותר מביון דמשה נוסי' הים זר אחר שנה ולא כריבכא לתה שתירתי שם מכל לפי המתת ליתה דכיון דר' סימון ודלא מ"שנ ס"ל הכי מייתי מלתיה עליה דר' יודן בשם רי' כם שתם דמשמ' דס"ל כוותי' ועוד דכ"ס מזמור כ"ו מייתי הא דר' יודן ור' ברכיה ונרים כה כל מ' שנה ותנו דבזכתים פי' כ' שהזכירו שלונת' דתנתי בכהונה מסה לא הוזכר דעת ו' שמתם שנה הלכך נריך לומ' דלעולי דעת ריב"ך ור' סימון מ' ות' שנה נרסינן הכא ולעיל ס"כ פ' ל' ז' כדכתיבנא התם.

מייתי לה מן הדין קרא בפ' שכול יום מייתי מ"ד לא פסקה בהונה אלא מזרעו של משה מדכתיב ומשה שם הלקי פניו יקראו על שבט הלוי ואומר משה ואהרן בכהניו ומקמתר תלמודא מתי ואומר וכי תיתי לדורות הוא לכתב ואומ' משה ואהרן בכהניו ופרש"י לדורות לאחר זמן נכתב בשביו מיחסים אם הכהונ' ואם הלויה ולהכי נקט בניו יקראו ולא הל"ל משה יקר' אלא שבט הלוי שהרי לא

לעיל ס"ה

ס"ז ע"ב

ר"ה ת"ב

יב

סס יט

מנחות דמייתי תני לסיועיה והיא תוספתא דבי לתתויי הכא דמסמע
מינה מלא סתם מסה בכהונה רק ז'ימי המלואים מדתני מלא מרתה סכינ'
עליו בר מלא היתה מעשה כהונתו חסונה כמל מהרן מלא היתה מלא מרתי
בו'ימי המלואים והך מתניתא כדר'אלבו דלקמן דלא כר'י ור'י'בק דס'ל מכל
מ' סכנה סתם מסה בכהונה גדולה

יפעי' ז בהלעיל . בהלוק לבן בפ"ב דע"ז
דרב כהנא מתני בחלוק לבן סמין לו
מימרא ופרס"י בע"ז מימר' ספה כדי
מלא יחסדהו מסה בה מתרות' המסכן
ולמו מלמה היא מהרי בכר בנמרס
המלאכ' וכמעמ' עבודה מהיכן מקיל
וכתעניות פי' כלו' תעשה חוסב היה
מחוט מ'כל מחלוק ולא בבגדים מלבו
מכמתי הידים מדובקים בבגדי הנוף
בחפיר' והתו' כתבו לפי'לא היה בו
מימרא לפי מבזה היה נוכר יותר מסו'
חדם דבעינן מלא בסתמם בו הדיוט
ונפיכך עשמהו חסוב' מסאר חלקים
והר' מסה פי' מלא יאמרו מח"ב
בסיסמם מהרן מבמנמ מוס בתסה
ולכך עשמהו מלא מימרא מידעו הכל
מלא היה דבר המתקיים מה מהיה
תסמם ומ' מימרא כמו עמרא לפי
מבגדי בהונה היו בלמים קמר מזה
לא היה בלמים ' רבי תנחו'בסס ר'י
בירושלמי נרסי' הכי מ"ר תנחום בר'
יודן ומני לה כל ז'ימי המלואים היה
מסה מסמם בכהונה גדולה ולא מרת'
מכינה ע"י וכיון שלבש מהרן בגדי
בהונה גדולה וסמם מרתה מכינ' ע"י
מה טעמא כי היום יי' נרמה מליכם
וגרמ' דס"ר' תנחום תני בריתא
דמיניה ילפינן הא דר' לעזר דתסה
סימם בכ"ג ז' ומסמם בחלוק לבן ולא
בבגדי בהונה הדיא תני הכא היה
מסה מסמם בכ"ג ותדתני וכיון שלבש
מהרן בגדי כ"ג מסמ'דתסה לא לבסס
דמי נם מסה לבסס'ולא נתחדש במהרן
רק הסרמת מכינה לא הל"ל אלא וכיון
מסמם מהרן בבהונה גדולה מרתה
מכינה ' והנה ת"ס מ"ט כי י"י נרמה
מכו'ספי'מנא מתינא לה מלא מרתה
מכינה אלא עלי מהרן והוברכתי לבתו'
זה מפני מרמיתי לבעל עין יעקב
שנמנם בזה : ודע שהוק'לו מק"ל ר'
תנחום מלא מרתה מכינ' ע"י מסה אלא
ע"י מהרן דוקא קרי כי רב והמיב
דסד"מ מסע"פ מלא מרבה מס לפיני
כל ישראל היו נרמים עניינים נמלמים
לעיני מהרן וכנין והלני הקרובי לה'
מיכירו מעבודת מסה לרנון ולא הין
נורך זה מסע"פ מלא היה הדבר נרגש
למהרן וכנין סד"מ מסרתה מכינה
במסכן ע"י מסה ומסה ירגיש בדבר
מפעמי'תחול המכינ' בבלי מס ומכנן
מורג'מכל מה מנ"ב הו'היכי ילי'מהני
קרמי דלא הוה מכינ' הה"ר וירא העם
וירוכו דהיינו מלא מנר"ה'בכבודו לסס
כמס מירד' על המזבח במ"ס מס וירא
כבו'ה' אל כל העם ומנא מס והיינו מה
מהיה לפי הירושלמי הנו'מהיום י'י
נרמה אינ'אלא דנית'ליה המס למנקט
מהיה דמפ'מהמכינה היה הנגלית
לעם והכא ניחא ליה למנקט נופא
דעובדא : הרי מסה דלא כהני' דלעני'
ס"ב פ"נ דקמר ז'ימים קודם מעשה
הסנה ומע"נ דדרים המס נ'ימי' זולת
היו'מחדב'בו מהני קרא מבו'דרם'כן
יעמידם על ו' מלא ידרוש מלא מים
דבר'מנכי מעת דבר חד כרפי המס
לבעל מנדה ההיא : כל ז' ימי מדר
מבו'בחדר מת כרילף בפ"ק דקדושין
מקר'מך ב"ב מנ"ל מבו'ימים לו היתה
תפלת מסה וכו' הוא דמ"ל כי לא
תעבור מדרכה מדכתיב ותתחנן ל ה'
בעת ההיא וכו' תמעע מתכף לגזרה

מתחנן ומס נמחר לו כי לא תעבו'ולקמן ס"ה מת'ותחנן ל י"י בעת ה
בעת מנתמנה יהוסע ומ"כ הייבו בסבכם סיחון ' ועונ דהתם כתיב ו
יהוסע נוחי וכו'וכספרי מחרו בהליה בעת הנה בעת מנכלו סיחון ו
ונר'מחכנום סיחון ועונ על מות מסה עכרו ימים רבים ולפי המדרש
נ"ל מהי'בחדר והיותר ק' סב"ל מס
ותתחנן ל י"י ובו'היה בי'מותו מ
מהרי מס הזכיר מי'י אמר לו כי
תעבור מת הירדן הזה ובכי זה המ
וה נמחר לו ביום הז' לחדר ולא ר
בכל התוכחו' והמלות המספר ו
מותתחנן עד סוף הספ' והבדלת
מקלט ובתיבת ס"ת דכתי' לקוח
ספר התור'ומיתת הסירה בחוני
הכל היה ביום מ'ומה סברת לומ
דודאי תפל' מסה ומעבנה י"י סמ"ל
תעבור מת הירדן הזה קדמו מ
הנזה מו בעת בכום סיחון ועונ
זה אמר ותתחנן אל י"י אלא סעב'
זה בסקר'קנו אמר לו הן קרבו י
למות לא נמנע מלחזור לבקש רח
סמה תהיה עת רצון מו ללמד לת
סתפילו הרב על נומרו של מדם
ימנע עצמו מן הנחתים ועל זה
אמר לקמן פ' ברכה סבעת
הרבה לסיפוך סיחו ועל תפלה ז
דמיירי הכא רסב"ן והא דק
מבסביעית אמר לו כי לא תעבור
הירדן הזה לחו דוקא אלא דלי
דהאי קרא נקט וכונתו על מה ש
לו בענם יום מותו אלא אל
העברים וכו' :

ובשביעי אמר לו וכו' ו
סתפה לבסוף סתם ל
י"לא סוכה לחו כי מוכרח היה
אמר לו י"י' הלא מהרן
וכו' ולא נסתר לו חקים לפקק
ובסבר סס היה ומ"ת ובדי
אמר לו הלא מהרן אחיך הלוי ה
מנטלה מתנו הבהונה הא תר
לעיל ס"ב פ"ל ח"ע ס' : ובדי
כיון שבבר נאמר לו ובעית בנדי
לאהרן אח"ך ונסמם אח"ך הי
מבבהונ' גדול אלו וכו' יתי המל
הלבסים אהרן ומשחו וקדשו
הה"ר ויהי ביום השמיני
דק"ל כיון דאין
לענין השמיני סס הז' הזו
המלואים ומעשה השמיני
אהרן לעבודה ולהשרות
לישראל לא הוה ליה לשנלו
לומר ויהי ביום השמיני
אמאחר סיום זה נמ
עטרות דמסיב מכל הז' מלא
בחחר לחדם מבעי ליה
מתחרת ולא"ל מסייבותו מל
הז' סכו' תסב מסה סהוה יהי
ובסמיני נדחה דומה
בעלה נא :
ח נמשלו ישראל לעוף
הה"ר בודע
בעלה מיתה לעיל ס"ב פ
פירשתי דק הא דעתיד
לעבות ישיבה של זקנים מסל
דהכי קאמר מלהיות סתם
מלמידי חכמים יושבים
כדפירש קאמר שימנה יי
מיוחדת לו מהזקנים היותר
מיוחדים אליו אמר אלו יהיו
ועוסקים בתורה לפני ובדרן
נכי ליושבים לפני יי' וכן כ
אליהו נכי כרית עולם סס לו
לעות ישיבה לנדיקים בבי
הנדול אלו וכן בעה"ז ישיב
מלך ישראל מתיר פנים לסס
הא דקאמר בסתוך עתיר
להיות רחם הולה לנדיקים ב
מבנ

אמרפל מלך ויהי בימי אחז בן יותם מה צרה היתה שם ארם מקרם
ופלשתי מאחור וגו'משל למלך שמסר את בנו לפרנוג והיה מרגוג
שונא אותו אמר אם אני הורג אותו עכשיו נמצאתי מתחיי ראשי
למלך'אא הריני מושך את יונקתו מסמנ'והוא מת מאליו כך אם אחז
אם אין נדיים אין יישים אם אין תיישים אין צאן אם אין צאן אין
רוע'אם אין רועה אין עולם כך אמר אחז אם אין קטני אין תלמידי
אם אין תלמידים אין חכמים אם אין חכמים אין תורה אם אין תור'
אין בתי כנסיות ובתי מדרשות אם אין בתי כנסיות ובתי מדרשות
אין הב"ח משרה שכינתו בעולם מה עשה עמד ונעל בתי כנסיות
ובתי מדרשות הה"ר צור תעורה התום תורה בלימודי ר' חוניא
בשם ר' אעור אמר למה נקרא שמו אחז שאחז בתי כנסיות ובתי
מדרשות ר' יעקב בש"ר אחא אמר שמעת לת מן הדא וחכיתי ליי'
הססתיר פניו וגו' אין לך שעה קשה כאותה שעה שנא' בה ואנכי
הסתר אסתיר פני ביום ההוא מאותה שעה וקויתי לו כי לא השכח
ספי זרעו ומה הועיל לו הנה אנכי והילדי אשר נתן לי יי'וכי ילדיו
היו והלא תלמידיו היו אלא מכאן לתלמידו של אדם שנקרא בנו
כיון שראו הכל שאחז בתי כנסיות ובתי מדרשות התחילו הכל
צווחין ווי ווי הה"ר ויהי בימי אחז ויהי בימי יהויקים בן יאשיהו
מה צרה היתה שם ראיתי את הארץ והנה תהו ובוהו משל לכתבין
של מלך שנכנסו למדינה וכל מדינה ומדינה שהיו כתבין מגיעין
היו בני המדינה עומדין על רגליהון ופורעין את ראשיהן וקוראים
אותם באימה ביראה ברתת בזיע וכיון שנכנסו למדינתו של מלך
עמדו וקרעו אותן ושרפו אותה הה"ר ויהי כקרוא יהודי שלש רלתו'
וארבע' וגו' וכיון שהגיעו לפסוק ההמישי היו צריה לראש יקרע'
בתער הסופר והשלך על האש אשר לא האה כיון שראו כן התחילו
צווחין ווי ויהי בימי יהויקים ויהי בימי אחשורוש מה צרה היתה
שם שנגזר להשמיד להרוג ולאבד משל למלך שהיה לו כרם וגזרו עונו
לו שלשה שונאין התחיל אחד מקטף בעוללות ואחד התחיל לזנב
באשכלות ואח' מעקר בנפנים פרעה התחיל מקטף בעוללות הה"ר
כל הבן הילוד נכזכרנצר התחיל מזנב באשכלות הה"ר ההרש
והמסגר° אלף ר' ברכיה בשם ר' יחודה ורבנן ר' ברכיה בשם ר'
יהודה אמר הרש אלף ומסגר אלף ורבנן אמרין זה וזה אלפר יהודה
ב"ר סימון אמר לו תלמידי חכמים ר' שמואל בר רב יצחק אמר
אלו הבוליוטוס (הסריס) ורבנן אמרי אלו הייועצים הטן הרשע
התחיל לעקר בנפנים ביקש לקעקע ביצתן של ישראל בעא למזבן
בכל ביעתא הה"ר להשמיד להרוג ולאבד ויכון שראו הבל אחשורו
מוכר והטן לוקח התחילו הכל צווחין ווי ווי ויהי בימי אחשורוש
ויהי בימי שפוט השופטים ומה צרה היה' שם ויהי רעב בארץ משל
למדינ' שהוהה חייבת ליפס למלך ושלח המלך נבאי טמיון לגבות
מה עשו בני המדינ'עמדו והכו אותו והלו אותו אמרו ווי כשורגיש
המלך בחברי'הללו מה ששלוהו של מלך מבקש לעשות לנו עשינו
לו כך כשהיה אחר מישראל עושה דבר שלא כהונן היו מוליכין
אותו אצל הדיין מה שהדיין צריך לעשו'לנשפט היה הנשפט עושה
לדיין א"ל הב"ת אתם מבוין את שופטיכם הנני מב"א עליכם רבר
שאי אתם יכולין לעמו' בו ואי זה זה הרעב ויהי רעב בארץ משמעון
בר אבא בשם ר' יוחנן אמ' בל מקום שנ' ויהי משמש צרה ושמחה
אם צרה אין צרה ביוצ'בה אם שמחה אין שמחה כיוצא בה אתא ר
ישמעאל עברא פלגא בל מקום שנ' ויהי אין שמחה והוה אין צרה
איתיבון ויאמר אל קים יהי אור ויהי אור אמר להן אף היא אינה
שמחה לפי שלא הבה העולם להשתמש באותו האור ראמר ר' יהודה
בר סימון אור שברא הק"בה ביום ראשון ארם צופה ומביט מסו
מסוף העולם ועד סופו בין שראה הק"בה מעשה דור אנוש ומעשה
דור המבול שהן מקולקלים עמד וגנזו מתן הה"ר ויומנע מרשעים
אורם והיכן גנזו בגן עדן שנא' אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה
איתיבון ויהי ערב וגו'אמר להן אף היא אינה שמח'שכל מה שנבר'
ביום ראשון עתיד לבלות הה"ר כי שמים כעשן נמלחו והארץ וגו'
איתיבון ויהי ערב ויהי בקר יום שנו שלישי רביעי חמישי ששי
אמר להן אף היא אינה שמחה שכל מה שנברא בששת ימי בראשי'
צריכין עשיה החיטין צריכין לטחן החרדל צריך למתק והזרמוסין
צריכין להמתי'איתיבון ויהי'יי'את יוסף ויהי איש מצליח אמר להן
אף היא אינה שמחה שמתוך כן נזדמנה לו אותה רשעה איתיבון
° ויהי ביום השמיני אמר להן אף היא אינה שמחה שבאותו היום
סתו נרב ואביהו איתיבון° ויהי ביום כלות משה אמר להן אף היא
אינה שמחה שבו ביום שנבנה בנינו של בית בנינו איתיבון° ויהי יי'
את יהושע אמר להן אף היא אינה שמחה שנחרב יאיר ששקיל
כרובה של סנהדרין שנא' ויבו מהם אנשי העי בשלשים וששה איש
שלשים וששה אין בתיב כאן אלא בשלשים וששה איש א"ר יודן
זה יאיר בן מנשה ששקו כרוב' של סנהדרין איתיבון ויהי דוד לכל
דרכיו משכי' ווי' עמו'אמר להן אף היא אינה שמחה שכתוב בו ויהי
שאול עוין את דוד איתיבון ויהי כי ישב המלך בביתו ויי' הניח לו
אמר להן אף היא אינה שמחה שבאותו היום בא נתן הנביא ואמר

לו

לו רק אתה לא תבנה הבית אסרין ליה אסרינן דילן אסור דילך אם
להם ויהיה ביום ההוא ויפו ההרים עסיס ויהיה ביום ההוא יהיה
איש עגלת בקר וגו' ויהיה ביום ההוא יצאו מים חיים וגו' ויהיה בעץ
שתול על פלגי מים ויהיה שארית יעקב בגוים מתיבון ליה והא
כתיב ויהיה כאשר נלכדה ירושלי' אמר להן אף היא אינה צרה שכו
ביום נטלו ישר' איפופסין על עונותיהן דאמ' ר' ישמעאל בר רב נחמן
איפופסין שליטה נטלו ישראל על עונותיהם ביום שחרב בי' המקדש
הה"ר תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך ·

ח ולזקני ישראל א"ר עקיבא נמשלו ישראל לעוף מה העוף הזה
אינו פורח בלא כנפי' כך ישראל אינן יכולין לעשות דבר
חוץ מזקניה א"ר יוסי בר חלפת נרזלה וקנה אם זקני' הן חביביהם
אם נערי' הם נישפלה להן ילדות רתני ר' שמעון בן יוחאי לא במקו'
אחר ולא בשני מקומות סצינו שחלק הקב"ה כבוד לזקני' אא בבמה
מקומות בסנה לך ואספת את זקני ישראל במצרים ובאת אתה וזקני
ישראל בסיני עלה אל יי' אתה ואהרן נדב ואביהו ושבעים מזקני
ישראל במדבר אספה לי שבעים איש באהל מועד ולזקני ישראל אף
לעתיד לבוא הקב"ה חולק כבוד לזקנים הה"ר והפרה הלבנה ובושה
החמה וכתיב וגנן זקניו כבוד ר' ישמעאל בר ביבי ור' שמעון ורבי
ראובן בשם ר' חנינא אמר עתיד הקב"ה לסנות לו ישיבה של זקני'
משלו הה"ר כי מלך יי' צבאות בהר ציון ובירושלים ונגד זקניו כבוד
נגד זקנים אין כתיב כאן אא נגד זקניו כבוד ר' אבין בשם ר' ישמעאל
ב"ר יחושע אומר עתיד הקב"ה לישב בגורן וצדיקים יושבים לפניו
כההוא ומלך ישראל ויהושפט מלך יהודה יושבים איש על כסאו
מלובשי' בגדי' בגורן וכי בגורן היו יושבי' אא כי הא דתנינן סנהדרין
כחצי גורן בגדול כדי שיראו זה את זה אם שלם אנא חמיתי מצומצ'
בינהון הה"ר נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ ·

ט רבי ברכיה ור' חלבו ועולא ביראה ור' אלעזר בשם ר' חנינא עתיד
הב"ה להיו' ראש חולה לצדיקי' לעתי' לבא הה"ר שיתו לבבכם
לחילה לחולה כתי' והן עולין עליו בעולם ומראין עליו כאו באצבע
ואומר כי זה אלהים אלהינו עולם ועד וגו' בעלמות כזריזות עלמו באין
עולמתא כרכתיב בתוך עלמות תופפות הרגם עקילס אתגיסאה
עולם שאין בו מות עלמות בשני עולמות יתהגנו בעול' הוה ויתהגנו
בעולם הבא ·

פרשה יב

א יין ושכר אל תשת הה"ר אל תראה יין כי יתאר מהוכי יתאר לרם נדה
ולרם זבה כי יתן בכוס עינו בבים כתי' לשון נקי הוא ברכתי'
כים אחר יהיה לבלני יתהלך במשרי' סוף שאשתו אומר לו כשושנ'
ארום ראיתי ואינו פור א"ר אבי אם ת"ח הוא סופשטמם את הטהו'
ומשה את הטמא ר"א אל תראה יין כי יתאר' וראי מסמיך ליה כי יתן
בכוס עינו הוא נותן עינו בכוס והנוני נותן

מכל שאר הזקנים לא יהיו רומי פני המלך כ"כ ט עתיד הקב"ה להיות
מים חולה וכו' מסכים לא"ם עתיד הקב"ה ליסב בגורן וכו' מייתי הא כמי
מים תול' בעולה סביב מלשון מחול הכרם תתן בכלמים שפי' סבי' וכן חמ'
בלמי תעביו' עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים וכו' ופרש"י מחול סבי'
מן מחול הכרם ויר' שיסדר הצדיקי'
סביבו בעבולה והוא ית' יהיה כאמצע
מן מחול' כתחולה של צדיקי' כלו'
מה הענול' של צדיקי' והערוך בערך
מה הכיה בלשון מנדבנו צדיקי' מכאן
צדיקי' מכאן והקב"ה כאמצע ולהיות
כ"ה כאמצ' אחר שיהיה מרמי אותו
מנגב שהאמצעי נר' לכל המסובבי'
מה אמר' כי יי' יהיה רחם לחולי הוא
אותו באמצע כמו המרכז לעגולה
הוא רחם לעגולה לפי שהוא יסוד
הענול' וכעל עין יעקב כתב ז"ל ופי'
כי הב"ה בב' יכול יסב בעגולה עם
צדיקי' ואמצע הענול' הוא הרחם וזה
רחם חולה רחם העגולה ואם לא
לה לוח בדברים אינו מבין דברינו כי
הענול' הבלם' אין לה רחם וסוף ועוד
אומר לי שדרך היושבים בתחול
מחקים לעמוד בשורה ענול' והרחם
חולי' המסדר עניני' התחול' היה
אמצע כמו מרכז לעגולה' ואמה
בנין הוא מחל לשון מחול לעגולה וכן
אים כרים ערוכין מחול הכרם שפי'
בין מחולות ולהיות י' עומד באמצ'
בסדר התחול קרוי רחם חולה ומ"מ
ארך לדעת מהו המכוון כזה שעכ"ל
בנין זה מחל בעלמא כי בפי"ת לא
בדק ישיבה מקומות ולא שזפתו עין
אר יאמר עליו כי הוא זה כ"ם פירוש
מנגב ועל כן אמ"ם שיוכן זה הענין
בשוטו לא לחמל ומליצה לדר והנה
אחיי כתב בפ' פרות שאמ' שלא על מה
מתענני' מזון הסכיב' בתענוג שאין
סוף שהאחו' הוא ענול ואין לו רחם
סוף ולכן המשיל תענוג הנפשו' שאין
סוף לחחול שאין לו סוף וכעל עין
בנין' ירושלמי דסוכ' פי' שכל הצדיקי'
הים מזון שכינתו וכבי' כול מראין
מנגב כלומ' שמשיני' כל מה שאפשר
הינו וזו היא רחיה שבלי לא חוטיית
כן יורה הפסו' שהכיאו לרחי' שיתו
בכם לחילה ולא אמר עיניכם ואין
בנין שהפסנה שכלית מדבר אחנגם
הורחה כחנגב ירא' היותם מסיגים
בעולמו ית' מה שאפשר להשיג אלא ע"י אמצעי כמו שהוא מוסג עכשיו
ע"י אמצעי אחר כרא בעולמו והיא מן המתאחר אל הקודם אבל תהיה
בנתם בהשגת העגול הא' שמשיג את ה' מכל היותו עגול אמצו בבלתי
מצעי כיניהם וכאלו ד"מ יורה באמצע מקור הסנתם שאין מפסיק ביניה'
הוא הגר' כמ"ם לקמן ב' בלא ישראל יושבים לפני ה' כתלמי' בפני רבו
ונס יורמו בזה היות הסנתם אמתית אלא יאמל בה שפא ודחיית המוס'
ביקרה בהשגת החכמים בפ"ה ולברירות הדבר יאמר כאלו מוריס
מנגב שאין בו שפא אמתם היות המשלים ליושבים במחול בכון מ"ם
ועוד אמרו הדרשנים שלהיות שבוב הגלגל לתשוקת הנבדל כמ"ם
מוקרים לכן בנה הצדיקים בשובבים תמיד שביב יי' לומר שאין
בנים לתשוקת הנבדל אלא לתשוקת השכה הראשונה וז"ם הולך נכוחו :
ויתכן שרמז אל שמחת תענוג ההשגה ההיא בשולך בחלול והכי משמע
אחר טוב דקאמר תו והוא אל שמשם עוד ירמוז אל היות השכיב' מיוחד'
בדיקי' שהם עוטרי' אותו כחיל המלך ושאר הנמלאות רחוקי' מיי' בחיבי'
בה לשם וכמ"ם לקמן בפ' הנו' ומלאכי השרת רומים אותם ומולאים
הורה לשם הקב"ה לפי שאינם יכולי' ליכנס בחיצמתם עוד יתכן שרמז
דבקות ה' בישראל עד שאלו יצויר העדרם יקרה היזק בשמו ית' וכמ"ם
נני ומה תעשה לשמך הגדול וכמ"ם שתשועתנו היא תשועתו ולכן יכו'
אלו הצדיקים בעגולה אבל המרכז אשר לא יגעא זה כלא זה כמ"ם
אחר ' לעתיד לבא דע שבבל עין יעקב במקום הנזכ' הכיא הסיא
אלהי דתענוגות שאמר עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים בג"ע וכל מ'
אה עליו באמצעו שנאמר הנה אלהינו זה קויינו לו והוק לו אין יסכים
אלת הנאמר עם סופו כי בחות' עתיד הקב"ה יורה שהוא בזמן העתי'
אחר התחיי' שבקר ע"ה כפי שכרת החכמים אחרונים תוריים
בן יורה לשון הירושלמי כאו' לעתיד לבא ולא הזכיר בג"ע וכבאן פי'
אמר בג"ע כי פשט לשון זה נאמר על עולם הנשמו' שהוא תענוג הנפש
אחר המות וכתב שזה יתוקן עם מה שאמר הרא"ם בפ' עטרת תפארת
מתוסי כטן וכלל כוונתו שאחר התחיה יעמדו הצדיקים בגוף ונפש

ויהיו קיימים נצחיים מתענגים ונהנים מזיו השכינה ולא יפסיד בהשג
הגוף שיהיה נפש רק דומה לגלגל הלבנה וזה התענוג יהיה בג"ע ב"כ ולא
ידעתי למה הוצרך להרא"ם דוחלי פי' המגדה כין בעולם התחיה כין
בעולם הנשמות כי מ"ם לעתיד לא יחייב היותו כזמן התחיה כי נס על מה
שאחר המות יאמרו רז"ל לעתי' לבא כמו
שהוכיח הרשב"ם וכתבתיו לעיל פ"ט יומל"ג
סי' ו' ומ"ם בג"ע לא יחיי' היותו בעולם ונפש
הנפש כי בעול' התחי' יהיו בגוף ונפש זכרי' יד
בג"ע התחתון והומכל המקו' סיבה כו מיכה מ
מדה"ר והרי בס"פ אין עומדין נרס' ירמיס
מתי עין לא ראתה ר"ל אמר זו נ"ע
אלא ראתה עין מעולם ומ"ת מדם
היכן היה דר בגן הרי שיהיו בזמן
העתי' בג"ע של מטה ואין זה אא בזמן מיכה ד
התחיה ויש מגדות רבות כי יובא בזה
ואין צורך להאריך ' הה"ר שיתו
לבבכם לחילה כתב בעל עין יעקב סמות נ
במקו' הנזכר שבשביין כתומור כלו סס סס
הנ' כונתו בכלל לעתי' כי אתיבתקיימו במדבר
לעשב כל הפרשי' הכתוב' כו וכן פרש' יא
ורל"ק ויבא על נכון פי' כאשר שמעתו ישעיה
כן ראינו כאשר שמעתו מפי הנביאי' כד
ונבואתם כן ראינו עתה בסוב יי' את סס סס
שיבת ציון שה' יכוננה עד עולם שלא תלמדי'
אלא תחרב כמו כימי מכותיכו דמיינו ת"ל נב
ה' חסדך כלומר מנפיס אבו חסדיך מסלילה
בקרב היכליך שיבא שם רחמיה ותש
יתפשט לכל העולם עד קצוי ארץ
כשמך ה' כלו' כמו שמך הוא על כל
העולם כן תתפשט תהלתך ע"כ ותה
שב"ע הוא דקרא ולאי ירושלי' מיירי
בכתבי' שתם הר ציון ירכתי צפון וכו'
שבו ציון וכו' ושיבי מפרש לחילה על
התחול שיהיה בג"ע ולא משתבר
באנדה זו דדרים לה מלחילה פלינ
תהיה דקאמר בג"ע ציון דר' חלבו
ועול' כ"ר אלעזר קאמרי להיה דגת'
והא דידן קאמר לה נמי רבי חלבו
ועולא ורבי אלעזר אמ"נ דבש"ר
חנינא קאמר ומניכן למיתר הא דידים
הא דרבי' יו"ל דלירושלי' קרי נ"ע ע"ר
האדן הלזו הנשמה היתה בג"ע ופי"ל
דאע"נ דפסטי' דקרא מיירי בירושלי'
הרמוז זה הרמוז בכתיב' חולה מיירי
בג"ע דאפשר שבכתוב ידבר בענין מ'
וירמוז בענין אחר : והן עולי' עליו
בעולמתא מ"ם הר' נפתלי שעולי' בחחו'
אין לו טע' כי מה עליה יש שם אחנם
הגרסא והן חלין לפניו בעלמות כדגרסי' בחיות ופניהם משל לאתחת
ההשגה כדפי' :

ואומר כי זה אלהים אלהינו הא דתענוגות שכיך האי קרא ונקט ההו'
דהנה אלהינו זה קויינו לו מסוס דכתיב כיה זה ערי זחגי :
בעלמת ה"נ בירושלמי עלמות בעלי חות עלמות כזריזות עלמות
כאילין עולימתא ומפרש עלמות בכלל הני פירושי כי שקולים
הם ופי' בעלמות לשון העלם והסתר כמו שפירשו קצת בפסוק שהוא
ע"ד כי ינשאני בסוכו ' מ"כ מ"ם בפ' אין עומדין גבי עלמות אהכוך
דברים מכוסים אמנו אתגלים לו ומה שדרשו כזריזות הוא משום דתפ'
עלמות לשון חוזק וכל אחר לעיל ס"כ פ"ח ואלך העלמה שהלכה כזריזות
ופרש"י בעלמה שכל כחה עליה כמו חוק ואמיץ תקוף ועליה ומ"ם
כאילין עולימתא הייתו שהם חלים בתחל בעלמות החלות
בתחולות והייתו דקאמר כחזית המ"לא בתוך עלמות תופפות
מ"כ כמו שפי' קצת בפסוק ינהגנו עלמות כימי הנעורים
שהוכיחנו ונהגנו אמלרי' ויתכן שרמזו בכתר ל' הסרת י' הסיכו' המוגעות
שעיון כלהיות שמנה הרב וזכרנוהו לעיל ס"כ פ"כ ס' ' שלעתיד שתחלא
האדן דעה לא תשאר מ' מהנה לתנוע ההשכלה ועל עומק המוסג אחר
בעלימות דהיינו גלוי העלומות כדפי' ועל קונר המשיג אחר כזריזות
שהוא חוזק הכח כדפי' ועל רוב ההכנות אחר כאילין עולימתא שהשם
בעדות יפות וטובו' הטבע ועל נרכי הנופות אחר עולם שאין בו מות והוא
שלא יחיו' מן חסרון כל ונער פזה יקרא מות כמו שהטבע וטוב הזדמנו'
נקרא חיים שהם וכמ"ם ז"ל נבי מורך ימי ושבות חיים לו שבותה חיים לו שבותה של אדם
שתתפשטות עליו תרפה ל סוכה וכו' ועל מורך הזכרות אחר יתהגנו בכ'
עולמות וכו' שתתיף רעתם בכל חלקי העולמות ולא יצטרכו ללכת בלמוד'
מזה ל זה לאם לאם שהוא מורך הזכרות עוד יתכן שרמו הסתלקות הרעות
אחר תקונן בהשכלות שבעולם הזה הא' מקרא המוריכים כי תלמיד
חכם עם האדן שונאים אותם הרבה ותבקשים רעתם כדאיתא בפרק
אלו עוברים וג"כ הצדיק מתקנאים בהם ולכן צריכין שתור כדאיתא

פי' הרוחה וכו' הלאות והחולסה רמ"ם לתה נקרא סמה תיפיה סתתסת
כחו של מקום והנ' הסכתה המכויה מעת סחטאו בכעל כדלמית' כחוית כפ'
יקקני והל' המות המתרגמת לכוח ע"י עותק הסיון כדברי' הנסתרי' כמו'
ולא תתחכם יות' לתה תסומס וכמ"ם בתינגה כן בזתי הנין ומת וה"ה הערד
בפנוני עולם כמו' כך היה דרכה של
תורה פת במלח תאכל וכו' ועל המ'
אמר בעליתו דהיינו ההסת' מהמקדי'
כדפי' ועל הב' חת' בזריזו' דהיינו חומץ
והוזק כדפי' ועלבנ' חת' כמלי' עולמת'
ע"ר הלומד ילד לתה הוא דומה לדיו
כתוב' על נייר חדש דהיינו לענין
הסכתו' ועל הד' חת' עולם סתין בו מות
ועליה חת' יכהנגו פעה"ז וכו' דהיינו
סיזכה לד' שלחנות י הרגם עקילי'
כבר כתבתי לעיל ס"ח פ"נג סימן ג'
סתין זה מנקלים הנר שלא תרגם
כתובים י אתניסאה תמהני מכעל
הערוך שכתב תניסתא לשון יון מות
מי הזקיקו לזה שפי' אתניסתא
ברור שהיה מעיר שסתה אתנס
כדאסכתן כאיכה רבתי בב' רבתי
בגויים חד מתאנס כתה ומכי : עולם
דאין בו מות מב' עלמות שסולט על
מות וכדרך שפי' כערוך כש"ר נרסוס
בהא דגרסי' כי"ב אל תקרי עלי עין
אלא עולי עין שהם עולים על העין
בדבר שיושב למעלה מן העין ואין
שולט עליו בשני עולמות וכדאתר
כפ"ב דע"ז נבי פלתו' מהכוך קרי כיה
עולמות : הה"ר אל תרא יין וכו'
נדאה דש"ל דטעם שמיכות מצוה זו
למעם זה דגל' ומכיהו מפני שמתו על
הכנסת שתוי יין כדר' שמעון דלקמן
ולהכי מייתי הני קראי דים שמך
לענין זה כמ"ם בסופן וכצפעוני יפרי'
דדרים ליה שפרים בין מהרן וכניו
למיתה כדכתיב ואנכ מורחיה מב'
כל הני קראי דסמוכי' מהדדי בענות
היין ועוד שתכלן בתינת טעם לאסו'
שתיית היין בכוחם אל הקודש דכיון
דמתבלבל' חוכה ע"י שיקראו שיסתהו
המשמש לפני ה' כמ"ם בתנחומא י
והו כי יתאדם מאם כפי פסוטו
אלא יכוש אל מרחקו היפה
בנותנו בכוס עינו ומשני טטוב ויסר
לסתותו מחמר שמחריתו כנחש ישך
ק' שה"ל להזכיר תשובלות היין מה
שהוא זן ומשמח ומחכים ומרבא
שמפני זה היה רחוי שיעשה כו האדם
יותר מיוקי מרעהו ולכן פי"כי יתאוה
לדם וכו' להשמה הוי כי יתאדם וכן
בוליה קרא בתינת טעם אל המתנע
מסתיית היין י לדם נדה שע"י הסכרות יהיה להוט אחר הזנות ולא
יחוס לגרם ויתכהמה שהוסיף לומר ויתהלך כמסרים על שמתו אומר לו
וכו' דהיינו אפי' אומר לו בפי' שפרס' נדה אינו חוסם א"נ רבותא שמעיינן
דלאו דוקא דרך זנות אלא אפילו בשמתו שאין יגר הרע כוסר בו כ"כ כיון
דים לו פת בסלו ויתו שהוא אומר יחוד אשתו נדה בשבעל מהאי טעמא עכ"ז
אינו פורש מנדותה : ברכתיב כיס א' יהיה דהתם א"א לפרס כיס
מתם דאם כן סותר לה"ם נורלך תפיל כתוכנו דאי כיס אחד לכלן אין
גורלו של אחד מהם מיוחד עתבריו י בבים כתיב ולאמאי דקרינן נתי
בכוס אפי' שיתן עינו בחלק זולתו ע"ד פוסק שתיתו מ"מ כתיב בכוס כי
הדבר מפורש יותר • סוף שתשתו וכו' ופירוש יתהלך במסרים שיתהלך
בדרכו ולא יתנבנו דבר מבשו' : סוף שתשתו וכו' פי' יתהלך במסרים
שכל הדרכים יפרים בעינו מע"פ שטועה בהוראתו . וראי אסתיק ליה
שמאלים פני פותהו ויהיה ניכר בפניו שהוא שכור וכוו יכווו לו י
הוא נותן בכוס עינו וכו' ולהכי כתיב בכוס וקרי בכוס וט' הדבר שע"י
שהוא נותן עינו בכוס אינו חוס' לחסרון הממון והחנוני נותן עינו בכיס
ומרבה להוציא ממונו ולא יתיים מל שמכלה ממונו : מן הדין קרא
וכו' מה שקדרת הנחות מסתמת תסמים ג"כ קדרה של חרס ומה נורך לשל
נחוש' ולכן תוכרה ולוקח יין כדתיה • ר' יצחק בש"ר אמי סיומא
דמלתא דלעיל קאמר שע"י שאומר בדברים הנו' על הקדרה כן יאמר
בכל כלי ביתו עד שלבסוף יתכור את כולן ונתפסה ביתו מיסור •
והיית בסוכב בלב ים אפ"נ דבקאמי כתיב אחריתו כנחש ישך נקיים ליה
הכא לבסוף מסוס וכנצפעוני יפרים דמפרס לאי אתו אמרי דדכתי'
כדר' המדרש דמסיים בענין הפרס' והא דמפרס לאי אתו אמרי דכתי'
בדרשא בתר הני קראי מסוס דלאי פנבי' מע"ת שלא הכוני כל חליתי
וקראי נקטי רשותא דיין מן הקל אל החמו' בריאת סיח ומדנים ופנ
והדר כי יתן בכוס עינו דהוי המור כין לא"ד דמיירי בשוני והדר אחר
כנחש ישך דהיינו הפרסה בין מות לחיים ושוב חזר להזכיר הה
והמהלומות לומר שאפ"י שהוא נודע לו מיד לא יתן אל לבו ליהנ
יוסף לבקשו עוד :

בהרא מילכא וכו' בפי
המטורפת בים בנ
סיורדת ועולה בסער כמו' יעלו שמ
ירדו תהומות וכן הסכור מזעה מ
מעה ומעה כמו' נוע תנוע מרן כמ
וכתרגולת הסוכבת ברחם ה
כי החב' מתנועע מעה לכאן ול
וברב החוכל היושב ברחם ה
לתקן ענייני הספינה והוא מתנוע
לכאן ולכאן כהתנועע הספינה
הספן ושעם נ' דמויים אלו
כנגד ג' נזקין אחר בהתעות מ
היינו הא' סכנת נפש כי כמה מ
ברב שברותם מו יפלו בא' הפתח
ונפלו ונשברו באכן נגף בהתעו
בשברותם וכנגד זה הבא' התנוע
הספינה בלב ים שהיא בסבב הטר
והב' ענר הגו' וכנגד זה הבי' התנוע
התרנגולת אחר לא תפקוט ליגן
בדרכה על הענים והנ' אחוז הר
כאו' יאחזו וינשו בשכור ובל חכמ
תתבלבל וכנגד זה הבא' התנוע
רב החוכל שע"י בערו בתנוע
תתבלבל דעתו בהתנהגת הסס
בהדין תרנגולת וכו' דרם ר
חבל לשון אלא החבל לה
ומפ"ליה בהדין תרנגולת שע"ג דב
בראש חבל שהו' מעינן רב החוכל
דשוכב לא ינדק בזה שהרי רב ה
אינו סוב' שם אלא לא יבו' ולא יבו
פקוחות בהתנהגת המניה ולכן יד
שרמז שכתוב נם לשביבת התרנגו
בחבל • שתי שברא וכו' ש
הלמוני כל ידעתי דהיינו כמאר הב
כל חליתי •
למי שאינו עמו בר"ת בר' דמ
אחוי ענייות מנזר' אחיין כדפי' ק
המפרסים ומפרס ליה בענייות מ
כדאמר שיתן לנשות שרות ענייות
ענייות ענייות תורה והכל כמשך
למאחרי' על היין שע"י זה בטלי מ
ולא רגלה לפ' ענין' כפשוטי דמ
מאי קמ"ל בתר הכי • יתה
כמסרים דהיינו דעביד מ
מפרש כדלעיל •
למי דינין דהיינו עוכסין לא ר
כדלעיל וכענם :
פטטין ענין דבר מיותר ויתה בטלה כמו אין פטטין את בפי דלמ
ס"מ פ"ע ועינינו שהכל ידברו ויעלזו עליו או שבשברותו יה
דברים בכלות :
וה שנכנס וכו' אע"פ שהקדימה לא נזכרה בכתוב אולאה דמל
היא שהמתריך בייני נכנס ראשון ויוצא אחרון •
מפרש כין מיתה לחיים ק"ק דלא שייכא הפרסה אלא בב' דבר
תעוררים יחדיו לא בענין החיים והמות פוה הולך וזה בא והכ
האור והחושך בבר אמרו ז"ל שהיו מסתפים יחדיו ושהחשך היה מסתיי
שמפני שהאדם חי מגד הנפש ומת מגד הנוף בסיוגתה הנפש מה
הוא הפרסה בין מות לחיים :
בין אדם לחוה שנאה ע"י שהסיתתו א"ל על שפי' היתנה ק"ל
כדאית' בפ"ב דערובין והמ"ל שהפרים בהם בין מיתה לחיים
דניחא ליה לאימר הפרסה מוחסת וכן אמר בין אהרן וכניו אף על
שהפרים בכניו בין מיתה לחיים :
לבניו זרע חס : בין לוט לבנותיו דמסתתה שבא אי
והבדילם לרעה א"נ שה' הפרים בין לוט שבתכוונו לעבירה לבנות
שבתכוונו לש"ם כמ"ם בנזיר כי יפרי' דדכי ה' זה לוט וכנו
וכולי ולוט נתנלה קלונו ובנותיו זכו לשכר כדלעיל ס"א פ"נ
כך הפרים היין בין אהרן לבניו כמדרש אמתר מייתי או שהפרים
י' הסבטים ליהודה ובניתן בנלות וכן בין יהודה לבנ
וכן בין מלכות בלשאנר לדריוש וכן בין אחשורוש לוסתי ונ
שעיקר הדרשא נאמרה על אחשורוש ווסתי והמדרש הוא הע
לכאן

נותן עיניו בכיס יתהלך במשרים סוף דהוא עביר ביתיה מישרא
מה הרין קדרא דנחשא עביר קדרא דחספא עבדא טובין ליה ושתי
חמרא בשיתיתה (בדמיו) ר' יצחק בר רדיפא בשם רבי אמי אמר
סוף שהוא מוכר את כלי ביתו ושותה בהן יין א"ר אחא מעשה בא'
שהיה מוכר כלי ביתו ושותה בהן יין אמרין בניה ליה הרין אבונן
שביק לן כלום אשקוניה ושברוניה ואפקוניה ויהבוני' בחר בית עלם
(בית הקברות) עברין שפיין (מוריקי יין) בתרע בית עלם שמעין
אנגרייא במרינת' פרקין שעוניהון בנו בית עלם ואזלו למחמי קלא
בסרינתא איתער משנתיה המא זיקא (נאד) יהיבא לעיל מן רישיה
שרא יתיה ויהב יתיה בפומיה כתר נ' יומין אמרין בניה ליה אנן
אזלינן וחזינן מה ההוא אבונן עביר אזלון ואשכחונה והא זיקא
יהיב בפומיה אמרין אוף הכא לא שבק לך בדייך הואיל ויהב לך
ליה אנן ידעין מה נעבר לך עברין ביניהון תקנה כל חד וחד הוה
משקה ליה חד יומא : והיית כשוכב בלב ים וכשוכב בראש חבל
כהדא אילפ' דמטרת בפילנוס דימא (ספינה המטורפת בלב ים) נחת'
וסלקא נחתא וסלק וכשוכב בראש חבל כהרין תרנגול דיתיב בריש
חבלא אזיל ואתי אזיל ואתי בהרין קוורגיטיו (ראש החובל) דיתיב
בריש תורנ' אזיל ואתי הכוני בל חליתי מחו ליה ולא מרגיש הלמוני
בל ידעתי מלמון (מכיס) ליה ולא ידע . שתי שיכר' המשה קיסטין
(ודו') אמרו לי' עשר קיסטין קאשתית ואם האם מתער הוא משנתי'
ומנשי ליה ת"ל מתי אקיץ אוסיף אבקשנו עוד למי אוי למי אבוי
למי מרנים למי שיח רב הונא אמר למי שאינו עמל בדברי תורה
למי מרנים למי ריגין למי שיח למי פישטין למי פצעים חנם למי
פרעין רמנן למאחרים על היין עוברא הוה בחר מר נש דהוה אליף
למשתי תרי עשר קסטין רחמר בכל יומא ויומא יומא חד אשתיה
חד עשר קסטין רמיך ולא אתת שינתא קם בחשוכא אזל לגבי קפילי'
(חנות מוכר יין) אמר ליה זבין לי חד קיסטא אמר ליה לא פתחנא
לך דהיא חשוכא וצרי לי מזנטוריא הלא עיניה והוא נוקבא בתרע'
אמר ליה הב לי סיניה בהרי נוקבא את מפני סלנאו ואנא שתי
מלבר עבר ליה כן אשתי ודמיך קרם תרעא עבדין עליה נטוריא
סבורני' דהוה נגב מחיוניה ופרעוניה וקרו עליה למי פצעים חנם
למי פרעין רמנן למי הכלילות עינים למי שמשמין דעיינין כל אל
למי למאחרים על היין זה שנכנס לבי קפילא קדמאי ונפיק בתראי
לבאים לחקור ממסך מן דמשמע הן אית ליה חמרא שבא דריך
בתריה מה כתיב בו בסוף אחריתו כנחש ישך וגו' מה צפעון זה
מפריש בין מיתה לחיים כך הפריש היין בין אדם לחוה ראמר ר'
יהורה ב"ר אלעאי אותו העץ שאכל ממנו אדם הראשון ענבים היו
ענבימו ענבי רוש וגו' אלו הביאו מרורות לעולם ר"א וכצפעוני
יפריש מה צפעון זה מפרי' בין מיתה לחיים כך הפריש היין בין
גן לבניו לעברות הרא הוא דכתיב וישת מן היין וישכר ויתגל
שמתוך כך אמר ארור כנען ר"א וכצפעוני יפריש כך הפריש היין
בין לוט לבנותיו למזמורות הרא הוא דכתיב ותשקין את אביהן יין
שמתוך כך ותהרין שתי בנות לוט מאביהן דבר אחר וכצפעוני
יפריש מה צפעון זה מפריש בין מיתה לחיים כך הפריש היין בין
אהרן ובניו למיתה דהני דבי ששעון לא סתו בניו של אהרן אלא
על שנכנסו שתויי יין

לאהל

ומחלוקות לכל כמו מדינים כברית מרתון שהרי ע"י היין נכשל בעבוד
כדלעיל ונענם :
פטטין ענין דבר מיותר ויתה בטלה כמו אין פטטין את בפי דלמ
ס"מ פ"ע ועינינו שהכל ידברו ויעלזו עליו מו שבשברותו יה
דברים בכלות :
וה שנכנס וכו' אע"פ שהקדימה לא נזכרה בכתוב אולאה דמל
היא שהמתריך בייני נכנס ראשון ויוצא אחרון •
מפרש כין מיתה לחיים ק"ק דלא שייכא הפרסה אלא בב' דבר
תעוררים יחדיו לא בענין החיים והמות פוה הולך וזה בא והכ
האור והחושך בבר אמרו ז"ל שהיו מסתפים יחדיו ושהחשך היה מסתיי
שמפני שהאדם חי מגד הנפש ומת מגד הנוף בסיוגתה הנפש מה
הוא הפרסה בין מות לחיים :
בין אדם לחוה שנאה ע"י שהסיתתו א"ל על שפי' היתנה ק"ל
כדאית' בפ"ב דערובין והמ"ל שהפרים בהם בין מיתה לחיים
דניחא ליה לאימר הפרסה מוחסת וכן אמר בין אהרן וכניו אף על
שהפרים בכניו בין מיתה לחיים :
לבניו זרע חס : בין לוט לבנותיו דמסתתה שבא אי
והבדילם לרעה א"נ שה' הפרים בין לוט שבתכוונו לעבירה לבנות
שבתכוונו לש"ם כמ"ם בנזיר כי יפרי' דדכי ה' זה לוט וכנו
וכולי ולוט נתנלה קלונו ובנותיו זכו לשכר כדלעיל ס"א פ"נ
כך הפרים היין בין אהרן לבניו כמדרש אמתר מייתי או שהפרים
י' הסבטים ליהודה ובניתן בנלות וכן בין יהודה לבנ
וכן בין מלכות בלשאנר לדריוש וכן בין אחשורוש לוסתי ונ
שעיקר הדרשא נאמרה על אחשורוש ווסתי והמדרש הוא הע
לכאן

לאהל מועד" פנחס בשם ר' לוי אמר משל למלך שהיה לו בן
ביתנאמן מצאוהו על פתח חניות והתיו את ראשו בשתיקה ומינה
בן בית אחר תחתיו ואין אנו יודעים מפני מה הרג את הראשון
אלא ממה שצוה את השני ואם לא הכנס בפתח חניות אנו יודעין
שמחוך כך הרגהו"א שוקכך" ותצ"אש מלפני יי' ותאכל אותם ואין אנו
יודעי' מפני מה מתו אלא ממה שמצוה את אהרן ואמר לו יין" ושכר
אל תשת אנו יודעין מתוך כך שלא מתו אלא מפני היין לכך הכבו
הכתו' לאהרן וייחר אליו הדבור בפני עצמו שנא' יין ושכר אל תשת
ב רבי יצחק פתח נמצאו דבריך ואוכלם ויהי דבריך לי לששון
ולשמחת לבבי כי נקרא שמך עלי ה' אלהי צבאות א"ר
שמואל בר נחמן זה הדבור נאמר למשה בסיני ולא נודע לו עד
שבא מעשה לידו ונאמר משה לאהרן אחי בסיני נאמר לי שאני
עתיד לקדש את הבית הזה ובארם נדול אני מקדשו והייתי סבור
שמא אני בן הבית הזה מתקדש ועכשיו שני בניך נדולים
ממני ומסך כיון ששמע אהרן שבניו יראי שמים הן שתק וקבל שכ'
על שתיקתו ומנין ששתק שנאמר וידם אהרן ומנין שקבל שכר על
שתיקתו שוכח ונתיחר אליו הדיבור שנאמר וידבר ה' אל אהרן

הרא

דלא כתמטט חלא מהדברות מכתוב כתם אל משה ואל אהרן
כיון דכתבהו י"נ מיעוטיה כתיב משה תשתה דה"ק היכא סנזכר משה הוי
משה לחודיה ומין לא מיחוד הדבור היינו שמם קיות המזהרה על אהרן
ובניו בסוה מ"ד ה' למשה מיוסיר לאהרן מליו ועל בניו ואהרן ידבר לבניו
דלא יוסיר משה בעצמו את בניו וזה לשון עיקר לאהרן ותמיה נזכו
ונתיחד הדבור דבפ' הנמה בבני אהרן כי ככל המזהרות מהיר משה
לאהרן היה כן ומיין בת"ס הרמ"ם ע"ז כפ' שמיני על דברי רש"י ומ"ת שכל
המצות ע"כ מפי משה כדכתיב אלה המצות ותורה נוה לנו משה התשוב'
מכוחרת ב פתח בתנמו דבריך וכו' משה דק"ל כיון דדבור זה
היה לאהרן מתם כדפי' מתי שנא מאחר מזהרות שלא היו לו אלא ע"י
משה ועוד מ"ש מצות היין כתר מיתת בניו ולא מ"ל כת"ד לפיל שתויי יין
נכנסו לאהל מועד לתרוצי שנשנר שתיקתו נתיחד לו הדבור כדמסיק והמת'
לא יקשה לתה נכנסוה עכשיו על היין מרגה ה' לדבר לו ונקט מנוה מ'
מהרמוניות לו ולאהל מייתי סמך מהמי קרא מדבר ה' לבניה מתתה ומסין
כתו שכן היה לירמיה: זה הדבר חסר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש נאמר
לו בסיני כתו' ונודעתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי כדאמר בפ' פרת
חטאת אל תקרי בכבודי אלא במכובדיי וכו' ולא נודע לו בפ' פרת
חטאת כתב רש"י וז"ל ולא נרמז לו להבין מי הם עד שמתו בני אהרן כדי
שיתקדש בכבודו של מקום על יקום להודיע שהוא נורא על ירמיו ומיודעיו ע"כ
נר' מדבריו שסבת העלם הדבר ממשה כדי שיתקדש המקום עליהם אמלו
היה משה יודע מתחלה לא היה כן וכ"ע למה תמנע ידיעת משה המתעוסת
מפני שהיה מזהירם מאד אלא יחטאו שהם קרובים למות לו היה מתפלל
עליהם אבל עתה שחטא מולי היה הוא לא יתפלל על הדבר שהוא ידמי
ירגה למות כדי שיתקדש יי' על ידו. אמר משה לאהרן כי מאחר זה מפ'
בת"כ שהיה אהרן תוהה ובוהה אומר אוי לי שכך הגיעתני ולכן היה משה
מפייסו בזה וט' תמיהת אהרן מפני אלא היה כדאי הטאם לתשפט זה לכן
חשב אהרן שעיקר הסבה הטאו בעגל והשיבו משה שמפני קדושת הבית
מתו בחטאם אל כדפירשתי כיצה ביצים ה"כ ז' כתרוכה: ובארם נדול
שבמותו בידע שיי' נורא על ירמיו ומיודעיו וכתיב בפ' הנו' אתה מנוי מתי
דבתי' נורא אקים מתקדש ל מקרי מתקדש ל מתקודש ל מתקודש בשעה שיי' עוש'
דין בתוקדש מתירא ומתעלה ומתקלס אך ל"ש מ"ט זה ל קדושת הבית וקר'
אלתה אלקבין ז"ל היה אומר שעשם קדוש הבית הזה עד"ש הרמ"ם נבי
ובכוח עם אחרן לפני ה' אלפי שע"ה בהתמידו בכיתת ב"ה אולי יקל
בעיניו ולא יראה לו דבר קדוש רק שהוא בבית מ' מאחר בתים לזה לא יבא
בדרך אחר בא בו אלא יתתיד בראיה מקום מ' אחנם הנשיה שעיניו פקוחו'
ויודע בקדוש' התקו' ומינו צריך לזה בדרך אחר בא בה יסוד לכן היה צריך
ה' לעשות אות ומופת לגדל הבית בעיני האמון בענין פרן עוזה שהוא ירא
דוד ועם זה הוכח לו מריבות הלשון דקאמר עתיד מני לקדש את הבית
בחדש גדול דה"ם בהמשך זמן צריך לקדש את הבית פעמים ע"י חדש ופעמי'
ע"י ר"ח דבר יוסי ביומו ולכן טוב להתחיל מעכשיו ובחדש גדול מני מקדשו
כדי שיעכשיו ישמעו וירחו אמנם לדידי אין צורך לזה לענין הקדושה
רק בעיניו להראות קדושת הבית כי רבה היא אלא יהרוס לאמוד שם רק
טהור לב לגמרי ולא יהרסו ליכנס שם בלתי הנוגים כמו שהיה בבכני
בית שני שעליהם נאמר ושנות רשעים תקצורנה בת"ס ז"ל ולאריבות הלשון
כ"ל שר"ל שאפי' לא היה הקרוש ע"י חדש גדול מ"מ היה עתיד לקדש הבית
בהוראת אינה גם מפורסם אלא שהוא יש יודע שהאדוש יהיה ע"י חדש
גדול שיחיות על אינה חטא אומר ל"ל קדושים הם קדושו ביראת האם על
המזבח ולכ' בחדש גדול ואין מאמר זה סותר לכל האומרים שע"י חטא
מתו שקדושת הבית דקאמר היינו שמוסה דין במקודשיו כדלעיל ולהר"ם
הוקשה מתה שכתוב בקצת נסחי לא מתו בגיך מ"מ כדי להתקדש על ידם
בכבודו של מקום ותירץ הר"ק לא מתו בגיך ביום הזה שברתה שכינה
לישראל שלא כדי להתקדש על ידם בכבודו של מקום אבל אלמלא שנתקדש

ח ב ב 8 בכבודו

לאמן בכני אחרן ולהבי כיון דמטא להו סכיק לאיגך ויתבן שלרמוז
לאים באנחומא פ' זו שהיין נורם לד' הדברים ע"ז ג"ע ס"ד ולפון הרע דרי'
ברה הבא בר' אלה שעבנן אדם הוה ע"ז בת"ס בפ' אד"ת אה"ר מיזהיה ומנין
לוט ג"ע ומנין בני אחרן שמתו ד' ומנין כח ל"ה שקלל את כנען וא"ת
בחדש הוה נמי מיתה י"ל דם ל' כת"ד
דבנמו הבי הוה מת ונורא עליה על
בני אדם:
משל למלך וכו' נורך המשל מזוס
דאם מתמיכות מכות יין
אבר אל תשת לבאן יד' שעל שהיו
יוויי יין מתו מ"מ מכיון דלא נגטו'
אל' על זה נדב ואביהוא מדאנטריך
אתה לנוות לאהרן ובניו לא מסתבר'
אתו על זה וטפי מסתבר לו שמתו
שהיו מחוסרי בגדים אל בלתי
ירכת ידים ורגלים שבבר נזהרו
אל הדבר כמיתה וכדעת ר' יוחנן
דאמר פ"כ להבי מייתי משל למלך
שמאחר שזה המת היה נאמן בית
לחשוב שמרר כמלך בדב' שבתחיי'
מיתה ולכן יש לתלות המיתה
אתה שעמד על פתח חניות לבד
אחר שרתיהו שהוה על זה לבוא
אתיו ומע"ש אלא היה חטא גדול כדכתיב ויצאו
אש מאת ואהרן נכסמוך נבי בקרוכי אקדש אין לתלות מיתתם
שבאיה שהוהרו עליה כמיתה או בדבר קטה מבד עצמו רק בפתיית יי' ן
אין בזה כ"כ נגות ולקמן פ"כ מבתוב עוד בזה כ"ה ותה שבנכנסו על זה
אי אלא נגטו תחלה נזרה שעם היתה שרגה ה' לקדש את הבית ולזה
אתה קל המיתה אבל אם ומילך לא יענשו הבהנים אלא כמזהרה ה"כ
אבי הפלגי' קדושתם וחכמתם נענשו אפי' כלי המרגה ע"ד וסביביו
סערה מאד ויתכן זה שהטעם המשל כי אותו שעמד על פתח חניות הוא
לי אזהרה שלהיותו נאמן בית בכל דבריו הטעו הוה נחשב לו לחטא
לקנוף עליו להדנו
אנו יודעי' ומע"נ דכתיב בהקריבם מ"ו מ"ש שמפני זה לבד מתו
כדאמרו לקמן פ"כ כ"ה
חבבו זכו' פי' הפתח ניחא שהדבור הוה נתיחד לאהרן טפי מתשאר
מצות שבנסוה ע"י משה דחכיון דמתו בניו על זה נתנא שהזהרה
בית ח"ם ולא תמותו ולכן דרך שתתו בניו על זה מפני קדושת
הדבר שבנמו ומינו סומך על אזהרתו ע"י שליח דאלו מ"ם יין ושכר
אל תשת בכ' אכם אל תאכל מוכר ולא תמותו הייתו עוכם שתטיל עליו יי'
שיעברו פיו כמו ירחנו מים ולא יתותו כנדיכ' לא תפרותו ולא תמותו
אלמה מתי שבא דבו' זה נתיחד לאהרן מזולתן ושיר ים לפרש הסת' ניחא
אבר יי' לאהרן ולא נתיחד כעון לבו שהיין כמן עון אחר חטא כדפי' ומכיון
שבטר אהרן על מותם ולא הטיח דבר' כנגד מדה"ד אע"פ שה"ל מקום
אבר רמוי שיקבל שכר על שתיקתו כדלקמן דאלו מתו בחטא שהיה כו
שם מות היה רמוי שיהיה הקנף על אהרן נ"כ בשבילם ע"ד את מכיה
תחלת שחזו"ל דקריינן לרשיעא רשיעא בר רשיעא וכ"ם
היה רמוי שיחבבו יי' ליחד אלו הדבור וכ"ם למ"ד שמפני שנגזר על
אהרן כלוי בניה מתו:
אלו הדבור שהם דבר עתו מתם זה הדבר דומיה דויאמר ה' אל
אהרן לך לקראת משה המדברה כי נבוא היה אהרן קודם למשה
בגיל ס"כ פ"ג ומע"פ שהיה אחר לפרש שהדבור היה למשה שידבר
אלא כתיב הכא אל משה ואל אהרן כדאמר בשאר דוכתי עם היות
הוה שם דבור לאהרן רק למשה שיאמר לאהרן כדלקמן ס"ד פ' י"ד
דדבור זה היה לאהרן מתם ומע"נ דוידבר ה' אל אהרן ואמר כתי לך
אמרת תרוותיו הדבור למשה שיאמר לאהרן כדאבי כספרי וכן כתב
נבי ויאמר ה' אל אהרן אתה וכניך ובית אביך אתך תשאו את עון
הקדש בתיב בהוה סדרה ובראתה דה"ה ויאמר ה' אל אהרן כאהרכם לא
אל דכתיב אתם הבראה לומר כן מדכתיב ובראן לבני ישראל לתנן אחר
אדרן אים זר וכו' דמיכים אלפיכן מהדבור משה שיאמר לאהרן כדאמ'
ר' ומה אלא כתב שם אל משה ואל אהרן ים טעם לדבר לאמרו
דבר בדאי לאהרן אלא שבגדולת משה גדולה בדאבו בספרי אבל בדבור
אבר כיון דאין ס' לנו אחתי כתב לאהרן ולא לאהרן ולאהרן דאי לומר
אהרן בדאי הוא מתרסת אתנו אכסונה שמעינן לה דאתם עיקר מעלתו של
אהרן לאבי מוקמיב' ליה כפשטיה שנתיחד הדבור לאהרן ונם מדאנטריך
אתם בגיד משה ס"מ דאל אהרן משמע לאהרן נופא אלבך הכא
הכי אלא אמרינן כילף מהתם דת"כ לכתביה נקמה סוב רמיתי
הרמ"ן שם' הטעות על מנין המצות בעיקר הא' שנם פרשות
מצות בהוכה ולויה ומתנות בהוכה לא נאמרו למשה בסיני אלא
נאמרו ול"ע שזה נרא' דלא בברייתא דספרי סוב רמיתי
אבת חטאת נבי דקבל שכר על שתיקתו שבתבו התוספו' וז"ל תניא
בשבכר זה נתיחד אצלו הדבור. דכתיב כפ' יין ושכר אל
ויידבר יי' אל אהרן ולא כתיב אל משה ותימה דבספרי דריש בפ' קרח
ויידבר אל אהרן שותם אני שהדבור אל אהרן ל"ל כאחר דבר ר' ביב
לו כפ' תחתות הסרופי הא למדנו שהדבור למשה שיאמר לאהרן ושתה

כבודו פ' מיתתן לא היה ממית אותם בבשרו מפני שהחטא שעשו כיום הזה
לא היה כדי להמית ותחנני מדברין דכיון דאין בחטא כדאי להמית אחתי
קאמר אלולי שנתקדש בכודו ס"מ על מיתתן לא היה מיתתן בפשיעו דמשמע
דכיוס אחר היה מיתתן אלא כן ראוי לומר מפני קדושת הבית לא היו
מתים בחטא זה כלל ואמת הדבר
שאם נם חטא שהנגע בשכינה היה
בהם כמו שנר' שכדת הרב שפיר קאמר
דמ"מ היו מתים אבל לדידי לא נהיר'
כי הסברת היה בהיגו בשכינה
פלוגתא היא כדמ"ש לקמן פ"ב ומאן
ליתא לן דבעל אגדה זו ס"ל ?
ובארם נדול אחי מקדשו ואע"פ
שהיו שנים לא נלה לו
אלא א' אלא יעטער הרבה וכ"ל דלא
ס"ל להיה דאמר כפ' פרת חטאת
ל תקרי בכבודי אלא במכובדיי דא"כ
הרי נלה לו שהם כ' לפחות אז כך ואע"פ שנעשה לעשות לו כנגדי קודם
ונאמר ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך שבור אתה אחר קנת ימים
מהקמת המשכן יקרבו הדבר הזה :

רע"ב שיו כ' כנגד נדולים אחני ומתך ק' דבשלמא אלו לא אתעבל
חטא שפיר אבל מכיון דלכ"ע חטאו אנ"ל שהם נדולים מאנו
ומאהרן דלמא לא אתו רק בעבור חטאם שחטאו בו כיום והרמ"ם נדר
לארן דאפ"ם אלקרי לזו הקב"ה מכובדי וקרובי למלכו שהם היותר
מכובדים והיותר קרובים אליו וזה דוחק ופ"ק שמתה שהיה כ' במקום
א"שה לא אחר אלא באדם נדול אחי מקדשו בר' שאינם נדולי כמשה ואהרן
דבר"ם ן'אלקבץ היה מתרץ לזה דבודאי מאחר שבבנם במקום משה ואהרן
נדולים הם מהם אאנם היותם כ"אות אפני שקולים הם ויכולו שניהם
דאל"כ יראה שהמת לבד היה הנדול ונם זה לא הוכח לי אמנ"הנ"ל בדקדו'
לשון ובכפיו כ"בכיך נדולי' ובת"כ דתני נמנאו כ"בכיך נדולי' כי לא שבד
עתה היו נדולי' ממשה ואהרן אבל עתה שבתקדש הבית עלדם הם נדולי'
שזכו למעל"ו כי זה שלמות נדול להם ודומ' לת"ם כמה שמחות על בנו של
רבי עקיבא שנתעלה לפי שזכה את הרבים כמותו ועוד דנדולים נדיקים
בחיתתן יותר מבחיילן ; שבניו ירמי שתים בפ' פרת חטאת נרס'נן
שבניו ידועי המקום דהיינו שהם קרוביו ומיועדיו ומבר קדושתן מתו
לקדש את הבית הנו' לכן שתק ונחם מנדמו שהיה נועק בחשבו שחטאתו
וחטאתם המיתום בדבתי' והיה הכוונ' כמ"ש כאן ירמי שתים כלו שלשבת
היותם ירמה שתים מתו בחטא קל לקדש את הבית בהם ודקדק שלא אמר
שבניו נדולים כמ"ש משה לפי שהנדול' כולנת שבתה וירמ' ועיקר שתחתו
בירמת חטא ע"ד הן ירמת ה' היה חכמה ; וקבל שבר על שתיקתו
שהנדיק את הדין בדאיתה בפ"ב ולא קרא תנר לו' אחר שהיו נדיקים לשמה
יחותו מפני קדושת הבית שזכה ונתיחד אליו הדבוק וע"י זה יסמה תשנבו
ורגזו שבבר ה' לנביא לשמשה בדלעיל וי"א שלפי שתין הנבואה
שורה מתוך שמחות היה שבבר אתו על שתיקתו והעבבת שבבואתו שתחול
עליו הנבואה לומן העבבת ונכון הוא שנאמר ויבבר ה' אל אהרן דהיינו
לו ממש כדפי' לעיל ; הה"ד פקודי ה' וכו' נס ט' אנדה זו שסבת יחוד
הדבור כאן לאהרן היה כדי לשמחו בשבר שעתק בדלעיל ומייתי דאיה
בדבר ה' לנביא שמחה מהאי קרא ומיידי דמייתי לה מייתי דרשת חזקיה
בדרשא דתפ ליה בסתם ד"ת בפשטיה והדר מסיק דמיירי בנבואת הנבי'
דז"ם זה אהרן וכו' ; נעשו ד"פ ק"ק מה לשון נעשו לא הל"לדק ד"ם
בן עטרה לרשם בלשון שואר טוב וי"ל לפי שאין עיקר תועלת התורה רק
להנלאת הנפש לעה"כ והתועלות המוסבות אמנה לע"הו מעניינו הבבוד
והבריאות וכיוצא אשר בעבורם יתחרטו בעטרה ומוניק וכל אלה הנו'
כאן הן מקרה ודרך ערתי לכ"א נעשו כלו אנב אורחייהו נעשו ד"ת עניני'
אלו עם שאין זה עיקרם : קילורית לעינים איכ' למידק בחלוף המדרשו'
דשבת מייתי עטרה לרשם מוניק לנואר ולא מייתי אלונתא לאבה
בדמייתי כמ"אר פ"ח ס"ד אלא אלונתא לבב ויליף לה מדכתיב פקודי ה'
ישרי' משמחי לב וקרא דרפואת תהי לשרך משמע דדרי' ליה כוליה בכוס
עיקריים לבני מעים ובשואר טוב מזמור י"ט נרסינן נמי הכי שלא שמוסיף
עוד רעיה לאבה דכתיב רפואת תהי לשרך וכשלמא האדלא מייתי אתם
עטרה ומוניק ל"ק דלא מיירי אחי אנא אלא אחילתא דרפואה ואנא
דידן וכן בשואר טוב אנב דמייתי תועלות הרפואות מייתי נמי עטרה
ומוניק אבל בשאר החלופים ק' מ"ט מר לא אמר כתר וי"ל דאנא דאה"ר
לא משמע ליה דמשמחי לב בענין רפואה מיירי אלא שלהיותם ישרי'
ונדיקים הלב והדעת שאם בהם לא לענין רפואה חולי שנריך אלונתא
ואנא דידן ס"ל דכי היכי דמחירת עינים לענין רפואה קמיירי ה"נ משמחי
לב ולאס"ל דרפואות תהי לשרך אינו לענין אבה להרוא נמי בבני
מעים משמע שהרופא הטבור הוא לענין חולי מעים ולא"ו ושקוי
לעצמותיך בשל הענין בחלות שונות ואנא דאה"ר דריש ליה מיתורא
לרפואות אבה לשם אינו לענין לעצמו וכו' ואנא דס"ט ס"ל כאנא דאה"ר
בחבה וכאנא דידן הבל נמיהו ק' אחתי אפ"ו שקוי לעצמותיך בבני מעים
לבני מעים ולא כשנדרסינן בפ' כיצד מעברי' אם בראשו ועשו' בתורה
שנא' אן הם לראשך אם בגרונו ועשוק בתורה שנאמר ושנקים לגרגרותיך
אם בבני מעים ועשוק בתורה שנאמר ושקוי לעצמותיך ובשלמא הא"ל כא"אר רפואה
לראשו ולגרונו ל"ק דלא משמע ליה דקרא דהם לראשך ושנקים לגרגרותיך
מיירי לענין רפואה אלא בהדור עטרה ומוניק וכדכתיב אבל בשקוי
לעצמותיך אחתי ל"ק כדהתם וי"ל אשום דשתם חולי עצמות הייבו

סדר רגל או סדר יד וכיוצא אה אין דרך לרפאותו כמשקי אלא בתחב
וכיוצא להכי דחיק לפ' ושקוי לעצמותיך בשתם משקה שניתן לבני
ויעויל נ"כ אנב אורחים לעצמות כי אות העצמות ישוקה א"כ דכוס עיר
לבני מעים ומאי דקאמר כא"אר אינו לחולי מעי אלא לחולי העצמות
הקדחת שבהן בדאמרי' כפ'
עומדין מאי אחילי אם של עצ
אלא אע"י המשקה הניתן בבני מ
מות עצמותיו ישוקה ויתרפא
לרמ"ח אברים ק' כיון דבן
דרך לפרט קילורית ל
כוס עיקרין לאמעים וכו' ואם
לפרט האברים דאמריים ה"ל
להזכיר לראש ולבבד וכפי לי
דס"ט דנרסינן ומנין שנבלעת מ
אברים וכולי היה נראה לבא
דלאו לענין החולה בבל
קתיירי אלא אתא למיתר שהתרופה הניתנת בעד העינים או המעים
תזיק לשאר האברים בדרך התרופות שמועילות לאבר א' ומזיקות ל
אלא שדרבה נבלעת ברמ"ח אברים להועילם והוא פ"ד מ"ם בער
בוח ורמה אלא בעבת הקב"ה מדת הקב"ה מדת כ"ו מדת כ"ו אדם נותן לחברו שם
לזה ונקשה לזה אבל הקב"ה נותן תורה לישראל שם חיים לכל נופש
ולבל בשרו מרפא אבל הא ליתא דהא התם בתר הכיא דתם ברשו
שהזכרתי לעיל קאמר אם בכל נופו ישוקה בתורה שנאמר ולכל
מרפא בשמע שלענין חולי שבכל האברים מיירי וי"ל שמעני שים
לאברים פרטיים ים חלאים כוללי' כל הנוף בשחפת וקדחת וכ
ים תרופות מיוחדת לכל מין מהחולאים והמועילות לפרטיים
מועילות לכוללים וכן להעד לכ"א שהתורה תועיל לפרטיים ולכוו
ופי' לרמ"ח אברים חולי כולל כלם אבל לכל האברים הפרט
לא שנטריך דכיון דהיא מרפא לעין ולמעים ה"ה לכל אבר פרטי
שפרט בכאן ג' אלה ותו לא י"ל לפי שהחלאים התחדשים באדם אם
מזג ואם פרוק חבור וכנגד הא' הזכיר ב' אברים א' חבוני דעיינו עי
פביתי דהיינו בני מעי' וכנגד פרוק חבור אמר אבה שתם שבולבת בינו
בין בחזן ותנא דידן לא אייירי בפרוק חבור שהיינו דבר מיוחד לאבר
והזכיר הכל כיחוד מפני שהוא עיקר האברים כי אמנו תובלות
ותנא דס"ט רצה להזכיר הכל ולהזכיר ג"כ חולי פרוק חבור וכבה
דהתם דס"ט שמעתי אמה דרכים ובלן דרך דרם בעלתא ונם אני
יפה עינים כפ' תוריע דמהדורא ג' פרשתי הכיא דס"ט בדרך דרם
רפואת הנפש מחלי העונות ואזכרנו נם בזה והוא שתועלת התרופ
לחות הנתונים בחרם הלא אמה טבעיים חיונים נפשיים והחטא
שיעיל בכל כח אלו כמו שאמר בעל נורת אלהות בפ' לשון מדברת נ
על מ"ם ז"ל קשה לשון הרע מע"ה ג"ע ס"ד כי אל כח הנפלי יחם
הע"ה לפי שהוא מאמין חלוף האמת ועל כח החיוני יחם חטא
בשפוך דם האדם אסר הוא נוטה אל הנפש החיונית ואל כח הנ
בהחיות החומר אבו העבירה יחם החטא מנ"ע לפי שכח המוליד מ
ש הנומה וזה חטא בהתנהנת הרמויה ביותר אל שכח ההוא וכו' והכ
בכאן שהמנוה יתקנו נ' הכחות הנו' ויועילו להם כתועלו' הרמוי' להם
הכח הנפלי הוא הרשם אמר כ' דברים עטר לרשם ועבק לנואר כי בכ
ב' חלקים הביוני והתעשי והבלבלת החלק הביוני עיקרו לשלמות הנפ
הנגחי בהנו' המוסבלו' על אדמת' ועיון הדברים האלהי' עז"ה עטר לי
דומה לת"ם בהנלבלת האמיתי נדיקים יוסכים ועבודותיהם ברשם
ונהנים מזיו הנפשיות ואמרו מקנת הדרשנים כי העטרה רמז ל הנ
להיותה כדורית שאין לה ראש וסוף והנלבלת החלק המעשי עקרו לבנ
הע"הו כי הו ילמוד הנלמד ונסב ו יקנה החכמות ויפריד בין הנה והנ
ויקנ' מעלת האדם אסר הנה תפאר' אדם בע"הו מזנלתו מהב"ת ועז"פ
לנואר כי הענק לנואר רמז ל הדבר ויהופי הגר' לאדם בנטית גרון כ
ועל הכח החיוני אמר מלונתא' אלא קילורי' לעיני' כי אלה אתנו אונתו
ולפי שפעמי' חיוי' בערה ונוקה אמר קילורית לעינים רמז אל חיי הנ
והרוחה כי מאור עינים ישמח לב, ועל הכח טבעי אמר רטיים לאבה
פינגל מהפנעים המתרנסי' לבוא בנוף מעניני' החלי' המונעי' הכח הנ
מעשות פעולתו ולפי שהחלקי' המתחדשי' בנוף אם פרוק חבר ואם רוש
בנגד הא' אמר רטיה לאבה וכנגד הא' קילורי' לבני מעי' כי הוא מקו' שם
המשק התרופיי ועל תיקון האדו' אסר אתנו כמה שסדר אמדינו' כאופן
אמר ואתנו שנבלעת בר' אח אבריו' וזה סידוע מדברי החוק שהמעולה
אחת בשלמו' הוא מעול' בכול' שא"ה אמנה אחת אהכ' בשלמו' מכלאי הנ
שיה יפר האמעלו' והוא מ"ש ז"ל לקמן בס"ד פ"כב זבה אדם לאמנ' אחת
בכל וכו' לפי' אהרי' ף ז"ל בתשבה איזה חכם הלאד מכל אדם ולא' אם
כי התור' כסם המועיל יחד לכל האברי' כי כן התור' תיסר בכל המדוש
כי רבות הנה ופ"ד דרך זה קרוב שיך הדבר לאת טעם לחלוף האנדות
ועתה ראיתי עוד לפ"ד ת"ם קנת אהדרשני' בהיה דערוכין דאם בר
יעשוק בתור' וכו' שהזכרתי לעיל שהכוונ' על תקון האד' אחטאתיו אחר
בהם וא"ת אתנ"ד ס"ט דידן דכרו בנ' עברו' דהיינו אחסב' ודבור ואמנ
אחסב' אמ עטרה לרשם כי התור' תסיה לרשו עטרת חן בענין הא
הרשויו' לחקק לבדתו' וכנגד' הדבו' אמר מוניק לנואר כי התור' ערב' הל
ואם כא לדבר בנואר עתק התור' תיסריהו בחורת מיסור כאופן
דבורו לבבוד ולתפארת בענין בנואר' וכנגד המעשה הזכירה הכיא
תחלה עינא ולבא שהן תרי פרסורי להטאה והזכיר ה' אבל אחתת

ויחוד מסר רוב המדם בכפלי כו והוא מיסוד המזבח אם מנד עצמו ואם
מנד היותו בגזל וגלוז כמו ר"ל רוזן בגזל וכמאמר הכפר כל עמל המד לפיהו
וכדי שלא יזכן שכל זה הוא לתקן המדם קודם שיחטא מכל אחר שחטא אין
בהם לשכרו לכ"מ רטיי לתב כי אף שכבר הוכח בעורון יתוקן וסב ורפא לו
ע"י התורה וכנגד כל מיני החטא אמ'
ומנין אפילו ברמ"ח אברים ומחנכ
אנדתנו לא הזכירה המכה דלא נחית
לענין תשובה אלא לתיקון המדם שלא
יחטא אחב מאמת הרמשון לא הזכיר
הרמש והנאמר דלא מיירי אלא כחטא
המעיי שם בו מתשות ויכר לעין
ולא הבירה הלב הסני ליה בהזכרת
העין שהוא הסרסור הראשון .
שנאמר כי לוית חן וכו' י"ל מאחר
דכל הנך איתנהו בתורה
אתחילה אתרינהו לכלהו ד"עה ושע"ה
שד"פה לא הזכיר רק דלב ופיגים
ואינך קאמרינהו ס"עה ולא אסתיכהו
אהנדי דבחד דוכתא כתב כי לוית
חן וכו' ובחד דוכתא רפואת תהי
לשרך ובחד דוכתא ולכל בשרו מרפא
ויש לומר דדע"ה עניינו שם לספר
מעלות התורה המתייחסים למעלות
השמים אשר זכר שם כדפי' בעל נורא
תהלות ולכן אין שם מקום לספר רק
דלב ופיגים לומר שהיות ה' כורא
עולם ומשגיח מתבאר מהתורה כמו
שמתפרשים מהשמים וכמ"ש שם הנז'
ולכן אין טעם להזכיר עניין העשרה
המוצייב וכוס עיקריים שם ולכן כת
שנ"ם והזכירן ובפ"הם הזכיר העשר
המוצייב דהתם מיירי בשלמות המדו'
הלקוחות מהתורה בכבוד אב ואם
והרחמנות ומעשה הסלוס כתו' שם
שמע בני מוסר אביך וכו' ולפי שמעל'
המדות תפארת לבעליהן לכ"מ שם כי
לוית חן וכו' דהיינו הוד והדר וכפ'
הם הזכיר מלונמת מכה וכוס עיקרי'
דהת' מיירי כמשמה המנו' המחולקות
ופ' התורה בגיגית ותפילין וזולתם
נתו' שם תורתי אל תעזבה ומצותי
אנור לבך ולפי שהמצות רפואות תעל'
לתדם להגילם מרעות מיוחדת אמר
שם רפואות תהי לשרך וכו' ובפי'
הם הזכיר הבלעת רמ"ח אברים דהת'
מיירי בלמוד בכלל התורה כתו' שם
בני לדברי הקשיב ולפי שלמוד התור'
רפואת כוללת כי היא כנגד כלם
לכ"מ שם ולכל בשרו מרפא . שמח
כי ידבר יי' לבביה שתחונדולה כדלעיל
בני ויזכר יי' ל אחרון דהיינו לו מתם
כדפי' לעיל ; ד אמר ר' תנחומא וכו' לוין ובכר ל תפת קמי ויהיה סעמה
הרחקת היין מתשרתי תלכינו לפי סנורם נזקים כדלעיל ולהכי מייתי
בוסרים ליזהר מהיין לפי שאין המדם סובלו ויונלה מדעתו ורחוי שיקח
בותר מהנפן שאינם סובלת הפרי ומהתורה שמעטה אותו בקרבנות והדר
מיתי דדרכי יודן שנקח מוכר מתה שהחטיא היין את שלמה ומתוכחת אתו
בנו' דמסיים בם"ם רבנן כ' רוזנים היו לי וכו' אזה מסבים לת"ם לעיל
לא תתו בני אהרן אלא על היין ; לקרבנות שב' ונסכיהם וכו' ולפי
הת' אלה דהיינו פר היה רחוי יין מרובה ובכ"ז נתן לו קנבה תוטטת חבי
היין לפר ובלשיות לחיל וכו' ד לומר לך מה וכו' כלומר לכן נקרא החילן
בוסנה ולא ע"ם פריו דהיינו ענב כפסר החילנות שנקראו ע"ם פריים
בשום דתיזה דגופנא בדרש ב' מלות גופנא כלו' מפנה ומוכיח מה שכתוכו
דהיינו שהענבים כמרוסן יוציאו מה שבתוכן ולפי
שאין כוח חדוש מתריכן שהרמו לוה שכן הבטחה יין הרבה סוף שתקיה
בנו' : סוף שתקיה עניינו מבוא ויתכן שירמוז להוכחת רוחו בסברותו ע"ד
שכנם יין יגא סוד . לא שתה כהן יין שהיה מזדרז בכנין בית המקדש כדי
שלא יתפך אחר תענוגיו ויתבעל ; הת"ר כי על אפי ועל חמתי
דמל"כ ק' מאי למן שיום אחר בנו אותה והלא מתחלה ירושלים חביבה
לפני ה' כאומרו אוהב ה' שערי ציון אלא שעל יום הסלוס בנין ב"ה קאמ'
אתתו כמלא הענות של שמחת בת פרעה ולמה שהקש' על זה רי"מ שהבטיח
ליהו הדבר מהבית כי אם מהעיר ל' אלפי שעיקר הבנין שבירושלים היה
ל"ם ועל ידו יתקיים בניינה קאמר אחר בנו אותה ; כאדם הזה שהוא
עובר וכו' דרים אפי תלמון נאמי הלף שהיה בעוקש חוטאו אפני הסרחון
אפני שאם הוא לשון חרון אף בפשוטו יורה על הסלנות הבעם בכעל אף
ויתה וזה מ"מ שהרי הסרה יי' שבינתו בירושלים כמה שנים מזנבנה
ל"ם עד שהועתה כלם בסיכל והיו מגליתים מחל אלא שבניינו בעוכר

מתקוס מטוכף שקן בו קנת ועוקס את חוטאו ומ"מ אינו כמנם מעבה
שם לגרכו : מיני רקודי לשמחה ושמעתא ומי"כ לא יסן רוח הלילה וסיש
יסן עד ל' שעות ביום ולפ"ז אין ענבו אלא על המסכן להבטח בת בכר אכל
בפ' כתם בהתם אמרו הבנישה לו אלף מיני זמר ואמר לו כך עושין לע"מ
פלו' וכך עושין לע"מ פלו' ולא מיחס
בה וכן לקמן ס"ד פ"י וכו' שם מש
שמתה בת פרעה נטלה סדון וקנעם
בו כל מיני כוכבים ומזלות ופירשם
אותו למעלה מחטאו וכל זמן פהיה במדבר
רוצה שלא לעמוד פיה רוחה הכוכבים כמ
והמזלו' והיה יסן עד ל' שעות ובאותו
יום נתקרב תמיד של שחר בד' שעות :
למה אתה מוכיחו שמאסימו
הרבה כי אמר שהוא נסיא ונדול דרך
הטוב' אסר נסיא יחט' ברוס לבבו ולכן ירמיש
אין לתמוה עליו כ"כ ואני מטעימך לב
מהסדרה ותרמה שלא תוכל לעמוד
בה בלא חטא אם תחטא יתר ממנו וכן
היה שנחטא בכעל כדי לקיים סדרתו
ה"נ מסדרתו של עולם הזה :
נשלה קורדיקון שלה מנעלה והיה'

מכה אותו ודרים ליה מדכתיב הוסע יא
אסר יסרתו ול' הוכיחותו דמשמע
יסורין מתם והכי איתא בפ' כן סורר
תלמד שכפאתו אמו על העמו' ופרש"י
להלקותו לייסור לשון תלקו' כדאמ' שם שם
לקמן ויסרו אותו תלקות . אלא
מה כרי אין שפק שים כאן חסרון
הדרשה שדרשו בשנוי לשון זה ויתכן משלילה
אבלי שהוא מ"ם בפ' כן סורר וכן
לקמן ס"ד פ"יס"ג מה כרי הכל
יודעין שאכיך ירח שמים היה עכשיו
יאמרו אמו גרמה לו מע"ם שלא דרשו שם לא
שם זה מפני שנוי לשון כרי אם בני
וכדפרש"י שם למה תגרום לרבן
אחרי שאתה בני ולא כן אביך מ"מ שם שם
אפשר דמדר זה דרי בשבי שנוי הלשון
לכרי מדרוש לשון כריא כלו' שכר יא
כל שאביך ירא שמי ולכן יתלו אחסרון שעות
בינם מ"ם שם את שכר בשני כל הנשי' משלילה
של בית אביך כיון שמתעברות שוב
אינם רואות פני המלך ואני דחקתי
ונלכנסתי כדי שיהי לי בן מזורז ומלוכן יומל
דרים לה מדכתיב בר בשני ול' בן
בשני דמשמע לשון כרידה ולבון אבל
רש"י פי' בפ' כן סורר בר בשני מעי
ברמו לך להיותך בעל כורה ובעל כח
שדחקתי ונכנסתי שמתים יפה לולד
ללבנו ולזרזו כדאמר בת' נלה נ'
הדשים האחרונים תשתים יפה לולד
שמתוך כך יצא הולד מלוכן ומזורז

ומ"ם כאן עול הרבה נשים בשה אביך מבו' דדרים ליה אבר נדרי.
נמתו מן העולם והיינו למחות תלכין אלא יהיה מעשיך כמעשים
שהשבו למחות תלכין דהיינו דור המבול וקראן תלכין להיותם
ענקים וכלמתרגמין כאתת תים באתת המלך ובר' אפי' באתת עוג שהיה
ענק שתים פי' לשון תלכות הל"ל תלכה והוזקק לפי' זה דחל"כ מאי למחו'
תלכין אפי' המפ' דחוקים ועוד אתאי אני למכתב תלכין בכנ"ן . למי
שמפלינ דרים למוחל למפלינ על הדרים של אל ויר' אל למלכים אין רחוי
להיו' כמלכי' מי שמפלינ דאע"נ דודאי למוש שם המלך שמדבר עליו דבתיב
דברי למוחל מלך ת"מ ממה שהוא אפת יפר להזכיר שמו כאן ועוד שבופל
מאמר ל למלכים הוצרך לדרוש כאן למוש למי שמפלינ אפת'יוי ל למלכי'
למוש נזרה בשני עצמו ואיילי לדרים אמי למוש דרים נמי דברי למוש מלך
דאתא לו' ומי שעושה דברים של אל הוא כתון מלך . למי שמפלינ לשון
פלינה ומחלוקת שחולק על נזרותו ית' כגון שלמה שאמר אני אתה ולא
אסור כדלעיל ס"כ פ"ו ; שעושה דברים של אל שלוחל תורתו וע"י
זה הוי מלך כאו' כי מלכים ימלוכו וכן מי שמקיים מצותיו שנתנה לו
מתשלה בעו' כאו' מי מוסל כי נדיק ובוזר ויי' מקיים בדלקמן פ' אחיכו ;
באותו שאמר מי יי' דרים אל למלכים שתו יין דבק שם ל למלכים למוש
ודרים למוחל כלו' כדי שלא יהיו כמלכים שאמר מי אל רחוי
למלכים שלא לשתות יין וקרב לוה דרשו בפ' סורר למוחל שתשכרים
ואומרים למה לנו אל ; אוי מן קדם אחתה דרים מי כתו מי בחיקה שהוא
לשון חוי כמו מי לך מרן מדל"ק אין שכר בנו"ן ועוד שכתוב אל כוי"ו וקרו'
להיות אוי ; שוכח ברמ"ח אברים שבשכרותו לא יזכנוס בעצמו ומתבטל
מבלאכתו ובשבוכה את גופו ואתרו בתנחומא פ"ו אחר בנים' רמ"ח
כנגד אברים שבאדם היין נכנס בכל אבר ואבר והנוף מתרבל והדעת
משולטלת ויתכן שירתת לשבחת המנות שהן רמ"ח כנגד אברין

ר א"ר תנחומא אימיה לא יכלה ביה ואת יבול קאים ביה הרא
נופנא שמתמב' בכמה קני ובכמה רוקרין (קניס) ולא
יכלין קיימין ביה ואת יכול קאים ביה א"ר פנחס אמר הב"ה לקרבנו'
נתתי סיקוסים (שיעור) ולך אינו נותן סיקוסים לקרבנות שנאמר
ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר ולך אינו נותן סיקוסים אמר אלין
אלנייא מתקריין לשמתהון חיזורא (תפוח) מתקרי חיזור רמונא
מתקרי רמון תומרא מתקרי תמרא נופנא מתקרינ' שמהן מתקרי
נופנא ונפקין מן נופנא ענבין ומן ענבין חמר ליומר לך מה ענבי'
תללו שאתה מסרסן אתה מוציא מהן כל מה שבתוכן כך כל מי
ששותה יין הרבה סוף שמקיא את כל מה שבטעיו אמר רבי יודן
כל אותן שבעה שנים שבנה שלמה בית המקדש לא שתה בהן יין
כיון שבנאן ונשא בת פרעה אותו הלילה שתה יין והיו שם שתי
בלוזומאות (מתחות) אחת שמחה לבנין בית המקדש ואחת שמחה
לבת פרעה אמר הק"בה של מי אקבל של אלו או של אלו באותה
שעה עלה רעתו להחריב את ירושלם הת"ר כי על אפי ועל חמתי
היתה לי העיר הזאת אמר רבי הילל בארם הזה שהוא עובר במקום
המטונף ועוקס חוטמו אמר רבי חוניא פ' מיני ריקורין רקרה בת
פרעה באותו הלילה והיה שלמה ישן ער ר' שעות ביום ומפתחות
שחר שקרב בארבע שעות נכנסה אמו והוכיחתו וי"א ירבעם בן נבט
נכנס והוכיחו ויכול היה ר' חני בשם רבי יצחק עמר וכנס פ' אלף
מתוך שבטו ונכנס והוכיחו הת"ר כדבר אפרים רתת ברבר ירבעם
ריתותו של שלמה אמר לו הב"ה למה אתה מוכיחו נשיא הוא
בישראל חייך שאני מטעיטך משרירותו של עה"ז ואין אתה יכול
לעמוד בהביון שנכנס למלכות מיד ויאשם בבעל וימות ורבנין
אמריין וראי אמו מוכיחתו נטלה קורדיקון (מנעל' הנקר' נת"פין
בר בשני אמר ר' אושעיא מה בני אין כתיב כאן ואמרה לו מה ברי ומה
ברי הרבה נשים נשא אביך וכיון שבא נתן הנביא ואמר לו הנה בן
נולד לך כי שלמה יהיה שמו היתה כל אתה אומרת אם מעברת
אני שלמה אני מקרבת כל קרבנו שבתור' ועכשיו עמדתי וקרבנותי
בידי ואתה ישן אל התן לנשים חיליך ודרכך לשחות מלכין אמרה
לו בני דור המבול על ידי שהיו שטופים בזמה נמחו מן העולם אל
למלכים למואל אמר ר' יוחנן אין נותנין מלכות לפי שמפלינ על
הדברים של אל ומי שעושה דברים של אל הוא נתון מלך אל למלכים
שתו יין אל ישתו מלכים יין שמא ישכחו ויאמרו באותו שאמר מי
ת' אשר אשמע בקולו ול' יודעים אי שכר אוי מן קדם המרא פן ישת'
וישכח מחקק כל השותה יין הרבה סוף שהוא שובח ברמ"ח אברי'
שבו הה"ר פן ישת' וישכח מחקק מחקק כתי' ואינון רמ"ח ר' חנינ' בר
פפא אמר אמר הב"ה בית גדול היה לי ולא החרבתי אלא מפני היין
ודבנין אמ' שני רוזנים היו לי ולא מתו אלא מפני היין ולתני רבי
ישמעאל לא מתו שני בנו של אהרן אלא מפני שנכנסו שתויי יין
וכו' אמר הב"ה לפי שבעולם הזה היין תקלה לעולם לעתיד לבוא
אני עושהו שמחה הת"ר והיה ביום ההוא ישפו ההרים עסיס .

וירבר

פרשה יג

א וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם ר' פנחס ור' יוסי
פתח אזן שומעת תוכחות חיים וגו' אזן שומעת תוכחות
חיים אלו בניו של אהרן בקרב הכמים הללו שהיו בצד המיתה וכו'
וגם ייחד הדיבור אלוהם ועל אביהם ועל אחי אביהם בחייהם הה"ד
ואת שעיר החטאת דרוש דרש משה מהו דרוש דרש שהי' דרישות
אמר להם אם שחטתם למה לא אכלתם אם לא הייתם עתידין לאכול
למה שחטתם מיד ויקצוף על אעור ועל איתמ' וכיון שכעס נתעלם'
ממנו הלכה א"ר הונא בשלשה מקומות כעס משה ונתעלמה
ממנו הלכה ואלו הן בשבת ובכלי מתכות ואונן בשבת מנין שנ'
ויוה ירו אנשים ממנו וגו' כיון שכעס שבח לומר להם הלכות שבת
אמר להם אכלוהו היום כי שבת היום לה' וגו' ובכלי מתכות מנין
שנ' ויקצוף משה על פקודי החיל כיון שכעס נתעלמה ממנו הלכה
שבח לומ' להם הלכות כלי מתכות וכיון שלא אמר משה אמר
אלעזר הכהן תתתיו שנאמר ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא
אמר להם לשמה רבי צוה ולי לא צוה באונן מנין שנאמר
ויקצוף על אלעזר ועל איתמר וכיון שכעס נעלמה ממנו הלכה
שאונן אסור לאכול בקרשים י הגותרים לאמר ר' פנחס ור' יהודה
ב"ר סימון אמר להון אף אתון לא אשתריתון ויבר אהרן אל משה
בריבור ענה כנגדו כרכתיב דבר האיש ארוני הארץ וגומר הן היום
הקריבו את חטאתם ואת עולתם אמר לו היום מתו בני ואהיו אקרי'
קרבן היום מתו והיום אוכל בקרשי' מיד דרש אהרן ק"ו לשמה ומה
מעשר הקל אסור לאונן חטאת החמיר אינו דין שיהא אסור באונן
מיד וישמע משה וייטב בעיניו הוציא ברוו לכל המחנה ואמר אני
שעיתי את ההלכה ואהרן אחי בא ולמד לי

מצות יום וכדפי' סס כנמ"ס כ"ב ר' שתוסס מסה עליהם לתה לה מלכות
בתנינות כמלותו כסבו שהם טועים במנינתם מתכילתו מפני המנינות
ומ"כ ת"ק מס לה הייתם עתידים לאכול למה שחטתם והנה כשחטתו מ
הוו ידעי סיהיו אוכנים שהרי קודם המנינות נעשו כל הקרבנות כמ
שהכריח הרמב"ן מתוך הכתובים ואפ"פי שלפוס מוקמתיה דסמוכ
דמוקי הכם הם דתני כתנינו' יאכלוה כמ"ד מפני טומתם נפרף לה ס"ל שפי' היכן כויתי בתנינות יאכלוה שלא
הזכיר מסה ענין המנינות ועל המנינות לה הוזכר לו למסה לדרוש ק
ממעשר וכשהזכירו אהרן הודה לו כדפ"רסי סס כיחה כתי הם שמפני
מסה לה מסר ענין המנינות אחר להם למה שחטתם דוחק לאוקמיה
מדרש זה כמ"ד מפני מנינות נפרף לחוד ובאוקמתיה דסמוחל ומחמ"
מאחר שמסה הוה סבור שהיו יכולי לאכלו בתנינות לפי טעותו לה מס"
אהרן ובכיון ויהיו טועים מסכרתו ונמנעים מפני המנינות דלה מחוק
להו כטועים מלה כסבור שמסוס עשיתם ונעלה לה מלכולהו ות"ם להם
אכל תאכלו כאחר בזיתי בתנינו' יאכלוה לה לתפוס עליהם מפני זה אחר
מלה כלו' מכיון דאין לכם התנגלות מפני המנינות מ"כ פוטעים הייתם
בדבר ' ובוון שבעם נתעלמה ממנו הלכה מנלתי כתוב שדעת רז"ל הין
מבואר קנת אל כח המדמה בנבואת מר"ם עם היותו מעט בערך אל הר
שפע השכל האלהי ולכן היה העלבו' מקבר נבואתו והכי' עוד לרמי' מ"ם ז"ל
ל"ה שנה שהיו יסר כמנודי' לה היה הדבור עם חמה וכת' מזה היה לעבודתו
של מר"ם תענין המרגלים ועוד הביא שאחרו בספרי ויהי כאחר תתו כ
מנסי המלחמו' לחות מק"ה וידבר ה' אלי מלמד שכל אותם האנשים לה אל
עליו הנבואה כמקוד' לתלונת מרגלי' עד שמתו ע"כ וחליל שהאמין בזה כי
בודאי לה נתערב כח בשמי בנבואת מרע"ה כמ"ם הרב ות"ת לה היה הדבו
בחות ל"ה שנ"מין ענין לזה כי מיזה לקנו' מרע"ה אלא כענין הדו לה הספיק
יי' על מרע"ה הנבואה כימי הסס וכפי' אמר כירו' דתענינות מה יעשו נדולי
הדור ואין הפועל נדון אל אחר רוכו שכן מנינו שכל ל"ה שנה שהיו ישרא
כמנודי' לה נתיה הדבו' עם משה וכבר כתבתי זה לעיי"ס כ"פ מה סי' נ' ומה
שהביא מספרי שהיה הדבו' עם משה לענבותו לה רמיתיהו כספרי ואחשוב שלא יחנה וגם
הלשון שהבי' יורה שאינו לשון חז"ל ואפי' היה כן אין רמי' שעם היו הנבואה
למשה כלי כח נשמי ובידו לקבל נבואה בכל עת כאו' עתדו ואשמעה פפי
שהי' נרי' לשתכודד קנת להכין עצמו לקבל הנבואה ולהשתלב מבח אחוד
שהיה משתמש בו ושלא בעת הנבואה שהרי היה אוכל ושותה וישן ולפי
שהענבות מתריך הדעת משתכודדות לה היה מקבל השפע הנבואה בעת
העלבות ומ"ם כאן שנתעלמה ממנו הלכה פפ"ש שאין שום קושיא כי
זה היה שלה בשעת נבואתו שהיה משתמש בכח חמרו ומתעם כחכמתו
כדרך החכמי' ולה כענין נבואתו ואח"כ נשאו היה מתכודד לענין נבואתו
שלה יעלי' ממנו דבר ' בג' מקומו' והם הלה חסיר דמעם' ומרי דמ"ר לקמן
ס"ד פ"ב כתרשלו ידיו של משה ונתעלמה' ממנו הלכה כדלה חסיר שלא ג' מקומו'
דבתי' שקנ' כהדי' ח"ג מסו' דהתם כוחרי הוה תילת' טפי מכע' דהיינו נר
ויונן נדול על עזותו וחלול כבודו בפרסי' ובספרי תני בג' מקומו' נה
לכלל כעס כה לכלל טעו' ותייתי ויקנו' מסה עלאלעזר ויקנו' מסה על פקודי
החיל ויאמר מסה אמנו נה המורים מהו אומר ויך את הסלע וגר' דלה
ס"ל כהלי' תנה מכעסעם כתן מכח הלכות שבת ותנה הידו לה תייתי הכיה

היה כנמרא כדכתיב לעיל ס"ח פ"מ"ד כ' ' שהי' דרשות אחר לשם כי
לה ס"ל כדתני בת"כ מפני מה זה נפרף ומפני מה לה נאכלו שו מפני שפי
זה יבקר לפי מה שסנו מס סנ' סעירים נרמזו בכתוב דתני סעיר זה סעיר
של נחשון החטאת זו חטאת יום שמיני דרש זה סעיר של ר"ח יהול שלשתן
כפרסו ת"ל והנה סורף הוא' נפרף ולה
שלשתן מאחר שלשתן נרמזו בכתו
יתכן לפ"הדרשות עליהם אכל אם כי
סעיר החטאת כולם כפסעיר ר"ח
הנזכר קתיירי כפסטיה דקרא דוחק
לפ' מ"הדרשות על הסעירים שלא
נרמזו בכתוב ומדרש זה הם"ל שאין
רמז בכתוב אלא לסעיר ר"ח הנפרף
ולכן פי' כו כ' הדרשות : אם
שחטתם כלו' אם שחטתם אדעתא
לאכול : למה שחטתם ק' דכיון דכן
לר' נתתיה דאמר מפני מנינות נפרף
ספיר זה שאפי' בלילה הוה אסור
דמנינות לילה דאורייתא וכיון דרבי
יהודה ור"ש ס"ל בלילה הוי אותר
דמנינות לילה מד"ם ולא נפרף אלא
מפני טומתה שנעשה בו כדתני כמ
טבול יום לכ"ע פי' אכול תאכלו אותם
בקדש כאשר נותי בתנינות יאכלוה
וטעה משה בענין אלא דלר"ב טעה
אלא חלקכין קדשי שעה דהיינו קדשי
דורות דקדשי שעה דהיינו שעיר
נחשון ושעיר מ' לתלותים הוגרמו
לאכול בתנינות אכל שעיר ר"ח דהוי
קדשי דורות אסור לאוכן ק"ו מתעב
הקל ואפי' בלילה אסור ולר'
ור"ש טעה אלא חלק כין יום לילה
דכליל' אותר ואסר משה דה"
בתנינות כמלותו כסבו שהם טועים
ומ"כ ת"ק אם לה הייתם עתידים לאכול למה שחטתם והנה כשחטתו מ
הוו ידעי שיהיו אוכנים שהרי קודם המנינות נעשו כל הקרבנות כמ
שהכריח הרמב"ן מתוך הכתובים ואפ"פי שלפוס מוקמתיה דסמוחל
דמוקי הכם הם דתני בתנינו' יאכלוה כמ"ד מפני טומתם נפרף לה ס"ל שפי' היכן כויתי בתנינות יאכלוה אלא
הזכיר משה ענין המנינות ועל המנינות לה הוזכר לו למשה לדרוש ק
ממעשר וכשהזכירו אהרן הודה לו כדפ"רסי סס כיחה כתי הם שמפני
משה לה מסר ענין המנינות אחר להם למה שחטתם דוחק לאוקמיה
מדרש זה כמ"ד מפני מנינות נפרף לחוד ובאוקמתיה דסמוחל ומחמ"
מאחר שמשה הוה סבור שהיו יכולי לאכלו בתנינות לפי טעותו לה מס"
אהרן ובכיון ויהיו טועים מסכרתו ונמנעים מפני המנינות דלה מחוק
להו כטועים אלא כסבור שמסוס עשיתם ונעלה לה אכלוהו ות"ם להם
אכל תאכלו כאחר בזיתי בתנינו' יאכלוה לה לתפוס עליהם מפני זה אחר
אלא כלו' מכיון דאין לכם התנגלות מפני המנינות מ"כ פוטעים הייתם
בדבר ' ובוון שבעם נתעלמה ממנו הלכה מנלתי כתוב שדעת רז"ל הין
מבואר קנת אל כח המדמה בנבואת מר"ם עם היותו מעט בערך אל הר
שפע השכל האלהי ולכן היה העלבו' מקבר נבואתו והכי' עוד לרמי' מ"ם ז"ל
ל"ה שנה שהיו יסר כמנודי' לה היה הדבו' עם משה וכת' מזה היה לעבודתו
של מר"ם תענין המרגלים ועוד הביא שאחרו בספרי ויהי כאחר תתו כ
מנסי המלחמו' לחות מק"ה וידבר ה' אלי מלמד שכל אותם האנשים לה אל
עליו הנבואה כמקוד' לתלונת מרגלי' עד שמתו ע"כ וחליל שהאמין בזה כי
בודאי לה נתערב כח בשמי בנבואת מרע"ה כמ"ם הרב ות"ת לה היה הדבו
בחות ל"ה שנ"מין ענין לזה כי מיזה לקנו' מרע"ה אלא כענין הדו לה הספיק
יי' על מרע"ה הנבואה כימי הסס וכפי' אמר כירו' דתענינות מה יעשו נדולי
הדור ואין הפועל נדון אל אחר רוכו שכן מנינו שכל ל"ה שנה שהיו ישרא
כמנודי' לה נתיה הדבו' עם משה וכבר כתבתי זה לעיי"ס כ"פ מה סי' נ' ומה
שהביא מספרי שהיה הדבו' עם משה לענבותו לה רמיתיהו כספרי ואחשוב שלא יחנה וגם
הלשון שהבי' יורה שאינו לשון חז"ל ואפי' היה כן אין רמי' שעם היו הנבואה
למשה כלי כח נשמי ובידו לקבל נבואה בכל עת כאו' עתדו ואשמעה פפי
שהי' נרי' לשתכודד קנת להכין עצמו לקבל הנבואה ולהשתלב מבח אחוד
שהיה משתמש בו ושלא בעת הנבואה שהרי היה אוכל ושותה וישן ולפי
שהענבות מתריך הדעת משתכודדות לה היה מקבל השפע הנבואה בעת
העלבות ומ"ם כאן שנתעלמה ממנו הלכה פפ"ש שאין שום קושיא כי
זה היה שלה בשעת נבואתו שהיה משתמש בכח חמרו ומתעם כחכמתו
כדרך החכמי' ולה כענין נבואתו ואח"כ נשאו היה מתכודד לענין נבואתו
שלה יעלי' ממנו דבר ' בג' מקומו' והם הלה חסיר דמעם' ומרי דמ"ר לקמן
ס"ד פ"ב כתרשלו ידיו של משה ונתעלמה' ממנו הלכה כדלה חסיר שלא ג' מקומו'
דבתי' שקנ' כהדי' ח"ג מסו' דהתם כוחרי הוה תילת' טפי מכע' דהיינו נר
ויונן נדול על עזותו וחלול כבודו בפרסי' ובספרי תני בג' מקומו' נה
לכלל כעס כה לכלל טעו' ותייתי ויקנו' מסה על אלעזר ויקנו' מסה על פקודי
החיל ויאמר מסה אמנו נה המורים מהו אומר ויך את הסלע וגר' דלה
ס"ל כהלי' תנה מכעסעם כתן מכח הלכות שבת ותנה הידו לה תייתי הכיה

לי אל עזר ידע את ההלכה ושתק איתמר ידע את ההלכה ושתק וכו' ונתייחד הדבור עליהם ועל אביהם ועל אחי אביהם בחייהם הה"ר וידבר יי' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם תנו רבי חייא לאמר אליהם לבנים לאלעזר ואיתמר:

ב רבי שמעון בן יוחאי פתח עמר וימודד ארץ מדד הקב"ה כל האומות ולא מצא אומה שהיא ראויה לקבל את התורה אלא דור המדבר מדד הקב"ה כל ההרים ולא מצא הר שהנתן בו את התורה אלא סיני מדד הב"ה את כל העיירות ולא מצא עיר שיבנה בו בית המקדש אלא ירושלים מדד הב"ה כל הארצות ולא מצא ארץ שראויה לינתן לישראל אלא ארץ ישראל הה"ר עמד וימודד ארץ ראה וגו' רב אמר רמון התיר ומפונם התיר רמון התיר לא תהיה כל נשמה שבונם התיר שנ' ואכלת את שלל אויביך ר' הונא אמר התיר וונין (כלי זיין לו תנודה) שלהן כרכתיב מוסר מלכים פתח עולא ביראה בשם

חנניא בן יהודה היה דורש כל ימיו קשה הקפדה שגרמה לו למשה לטעות אחר מיתתו אני משיב לו על דבריו וכי מי גרם לו שהקפיד אלא שטעה ומ"מ כ"ע מאי דעתיה דחנניא ומדדם דידן וי"ל דס"ל כת"ד מפני טומאת שנגע בו נשרף שלולי זה היה נאמר לערב דאין מנינו כלילה ומ"כ אפשר שבתחל ידע שפיר משה שאתון אסור בקדשי דהיינו ביום בלחוד ועכ"ז על שרפתו נתכעס שהיה להם להניחו לערב וע"י שכעס נתעלם מתנו הלכה שבשת איסור המנינו שביום ולכן כשבא לפר' תפיסתו עליהם אמר אכל תאכלו אותה בקדש כאשר צויתי דהיינו במנינות יאכלוה אפי' ביום וטעה להקיש יום ולילה כדלעיל והכי מוכח מדקאמר בסמוך היום אתו והיום אוכל בקדשים דס"ל כת"ד מפני טומאה נשרף דהכי מפרש לדידי' בגמרא קרא דקאמר היום אסור וכלילה מותר אכל ר' יהודה דקאמר מי גרם לו שהקפיד אלא שטעה ס"ל כת"ד שמפני מנינו נשרף שאפי' כלילה אסור משו' מנינות ומ"כ אז זכר משה דין המנינות לא היה מקפיד שהרי ע"כ טעון שריפה ואין לו שה"ל להמכילו לפנים אלא היה אומן שכבר תרכו בגמ' מה אלא נתכעס פנים עדיין ויתכן עוד דאפי' מדרש דידן וחנניא אני שבדי משו' מנינות נשרף ומה"כ שמתחלה לא נתן משה אז לבו דין המנינות אכל לולי הכעס היה נותן אז לבו וזוכר כשהוציא מפיו המנינות ואמר כאשר צויתי כמנינו יאכלוה דאין דין זה אמת אלא בקדשי שעה לא בקדשי דורות וע"י הכעס נעלם ממנו לגמרי עד שהזכירו אהרן: אמר להון אף אתון וכו' דאל"כ הנותרי ל' ונבי וידבר משה א"ל ואל אעזר ואל איתמר בניו הנותרים כבר דרשו בת"כ קרובים היו ליערף פי מפני נזרת אהרן כמ"ש רש"י בחומש אלא שריתם הכתוב על אהרן ודרשות אחרות נאמרו שם: ברבור ענש כנגדו דלשון דבור מורה על קושי ועוז וכתב הרא"ש שזה יוקן כשבא לשון דבור בלי לשון אמיר' אחריו וכבר זכרתי זה לעיל ס"ל ריש פכ"ח. היום מתו בני והיום אקריב קרבן דכרי' אז תמוהים כי מי אמר לו שיקרבו קרבן דקאמר הכי ועוד דאמאי קושיא שיקריב קרבן ביום שמתו בניו והלא כ"ג מקריב אונן כדאית' בפ' שבול יום ועוד דקרא כתיב הקריבו והיכי מפרש שדבר בעבדו וקאמר היום אקריב ובדוחק יש לפר' היום מתו בני והיום אקריב קרבן בניחותא כלו' אף שהיום מתו בני הייתי מקריב קרבן אלא הייתי רוצה משום דכ"ג מקריב אונן וקשה הן היום הקריבו כדאמר' בגמ' דקא"ל משה דלמא כאנינות אקריבתיה ופסלתיה והשיבו אהרן וכי בני שהן הדיוטות הקריבו היום והלא כל עבודת היום על ידי הית' ואני כ"ג אני ומקריב אונן ועי"ל בדוחק דמשום דמשה קשה אם לא הייתם עתידי לאכול לא שחטתם מפני אלא את לבו לאיסור המנינות שנתחדש כיני כיני הזכיר לו אהרן ג"כ ענין הקרבה לומר דמה"כ שאלו קדם המנינות להקרב לא היה שוחטו מכיון דאינם עתידים לאכול ולא כשברת משה שאפי' אחר המנינות היה ראוי להקריבו מכיון דשרי כאכילי ופע"ג דכתיב הקריבו פי' שהקריבו בני ישראל על ידי ולפי פי' זה ג"ל שדעת המדרש כמ"ל מפני מנינות נשרף דאי' כמ"ד מפני טומאה נשרף הרי היה ראוי להקריבו כאנינותו כיון דראוי לאוכלו כלילה וכ"ג מקריב אונן ומ"ש היום מתו והיום אוכל בקדשים לאו דוקא דאפי' כלילה אסור והיום דקרא אפ"ל דבנמ' אוכת היום כלומ' כיון דהוי שעיר ר"ח שהוא אוכת היום אין לאוכלו כאנינות ואפי' לערב. אשר לאונן דכתיב לא אכלתי באוני' הוציא כרוז וכו' נר' דדרים ויאמר משה ויאמר אל אהרן שהמתים הדבר לכל והוקק לזה דאל"כ ויאמר אל"ל לא הל"ל רק ויאמר בעיני משה דא"ל לפ' לשון קבלה כמו ויאמר אברה אל עפרון דזה בכלל וייטב בעיניו ונר' מ"ש בנמ' הודה ולא כוש לומר לא שמעתי אכל שמעתי ושבתי וק' היכי הוה אפשר ליה לומ' שלא שמע והלא אהרן מתעסר למד בק"ו ודין מעסר מאין נודע לאהרן אם לא משה אלא דלמו לאהרן קאמר אלא לבני אהר ישראל היה אפשר לשתנגל ולומר לא שמעתי ולא רגש אלא פרסם לכל שמעתי ושבתי. ידע את ההלכה ק"ק מנלן שידעו ההלכה דכשלמה לא"ל מפני מנינו נשרף ודאי שידעו ההלכה שכשפרסו אותו ודאי שיבקשו מאהרן מ"ט ישרפוהו ויודיע אסילא ידעו אכל לא"ל מפני טומאה נשרף מנלן שידעו דין זה דמנינו שטעה בו משה ודעת אנד"ז משמש שהיה כת"ד מפני טומאה נשרף כדכתי' לעיל וליכא למי' דמדזכו שנתיחד הדבור עליהם שתעי' לה דא"כ למה קונהבו בספרי ללמוד שמפני כבוד שתקו ולא מתין את להשיב

משה היו כלם מקבלי' ולא היה פולה על הדעת שיי' דבר וכוה לאלעזר אם ה"ק שנוה יי' את משה שהוא יגיד לכם אם שהוא שכח לומר ואני אומר אתתיו דשמתא קת"ל דלא יחשבו שיי' דבר וכוה את אעזר ע"י משה שהוא יגיד המנין ההלכה ליסרא כמו דבור זאת החיה דקאמ' למשה לאמר ליהם דהיינו שכני אהרן יהיו שלוחי' ליסר' כדלעיל ומ"מ לפ' למשה נוה. כפשוטו שי' נוה לו ההלכ' הזו ואמר זה כדי לומר דבר בשם אומרו דמ"ב לא הל"ל ולי לא נוה שהרי זה לא עלה על דעת ופוד שסברת האומר שאמר לאעזר זה מפני שיהו אומרים דבר בשם אומרו היא בספרי וחולקת על האומ' שמפני שטעה משה אמר לאעזר ההלכ' בתקומו ומ"כ מדרש זה דש"ל שמפני טעו' משה היה הדבר איך יהיה שברת שבנגדו בתוך דבריו. נעלמה מתנו הלכה שאתון וכו' יש לתמוה שהרי שבחתה קדמה לכעסו שאו זכר שאתון אסור בקדשי' לא כעס על שלא אכלוהו וסוב תנחתי קו"ז בת"כ דתנינא מ"ר יהודה

חכקוקב

דברי' כ' איוב יא

בשם

אחר מיתתו אני משיב לו על דבריו וכי מי גרם לו שהקפיד אלא שטעה ומ"מ כ"ע מאי דעתיה דחנניא ומדדם דידן וי"ל דס"ל כת"ד מפני טומאת שנגע בו נשרף שלולי זה היה נאמר לערב דאין מנינו כלילה ומ"כ אפשר שבתחל ידע שפיר משה שאתון אסור בקדשי דהיינו ביום בלחוד ועכ"ז על שרפתו נתכעס שהיה להם להניחו לערב וע"י שכעס נתעלם מתנו הלכה שבשת איסור המנינו שביום ולכן כשבא לפר' תפיסתו עליהם אמר אכל תאכלו אותה בקדש כאשר צויתי דהיינו במנינות יאכלוה אפי' ביום וטעה להקיש יום ולילה כדלעיל והכי מוכח מדקאמר בסמוך היום אתו והיום אוכל בקדשים דס"ל כת"ד מפני טומאה נשרף דהכי מפרש לדידי' בגמרא קרא דקאמר היום אסור וכלילה מותר אכל ר' יהודה דקאמ' מי גרם לו שהקפיד אלא שטעה ס"ל כת"ד שמפני מנינו נשרף שאפי' כלילה אסור משו' מנינות ומ"כ אז זכר משה דין המנינות לא היה מקפיד שהרי ע"כ טעון שריפה ואין לו שה"ל להמכילו לפנים אלא היה אומן שכבר תרכו בגמ' מה אלא נתכעס פנים עדיין ויתכן עוד דאפי' מדרש דידן וחנניא אני שבדי משו' מנינות נשרף ומה"כ שמתחלה לא נתן משה אז לבו דין המנינות אכל לולי הכעס היה נותן אז לבו וזוכר כשהוציא מפיו המנינות ואמר כאשר צויתי כמנינו יאכלוה דאין דין זה אמת אלא בקדשי שעה לא בקדשי דורות וע"י הכעס נעלם ממנו לגמרי עד שהזכירו אהרן: אמר להון אף אתון וכו' דאל"כ הנותרי ל' ונבי וידבר משה א"ל ואל אעזר ואל איתמר בניו הנותרים כבר דרשו בת"כ קרובים היו ליערף פי מפני נזרת אהרן כמ"ש רש"י בחומש אלא שריתם הכתוב על אהרן ודרשות אחרות נאמרו שם: ברבור ענש כנגדו דלשון דבור מורה על קושי ועוז וכתב הרא"ש שזה יוקן כשבא לשון דבור בלי לשון אמיר' אחריו וכבר זכרתי זה לעיל ס"ל ריש פכ"ח. היום מתו בני והיום אקריב קרבן דכרי' אז תמוהים כי מי אמר לו שיקרבו קרבן דקאמר הכי ועוד דאמאי קושיא שיקריב קרבן ביום שמתו בניו והלא כ"ג מקריב אונן כדאית' בפ' שבול יום ועוד דקרא כתיב הקריבו והיכי מפרש שדבר בעבדו וקאמר היום אקריב ובדוחק יש לפר' היום מתו בני והיום אקריב קרבן בניחותא כלו' אף שהיום מתו בני הייתי מקריב קרבן אלא הייתי רוצה משום דכ"ג מקריב אונן וקשה הן היום הקריבו כדאמר' בגמ' דקא"ל משה דלמא כאנינות אקריבתיה ופסלתיה והשיבו אהרן וכי בני שהן הדיוטות הקריבו היום והלא כל עבודת היום על ידי הית' ואני כ"ג אני ומקריב אונן ועי"ל בדוחק דמשום דמשה קשה אם לא הייתם עתידי לאכול לא שחטתם מפני אלא את לבו לאיסור המנינות שנתחדש כיני כיני הזכיר לו אהרן ג"כ ענין הקרבה לומר דאם"כ שאלו קדם המנינות להקרב לא היה שוחטו מכיון דאינם עתידים לאכול ולא כשברת משה שאפי' אחר המנינות היה ראוי להקריבו מכיון דשרי כאכילי ופע"ג דכתיב הקריבו פי' שהקריבו בני ישראל על ידי ולפי פי' זה ג"ל שדעת המדרש כמ"ל מפני מנינות נשרף דאי' כמ"ד מפני טומאה נשרף הרי היה ראוי להקריבו כאנינותו כיון דראוי לאוכלו כלילה וכ"ג מקריב אונן ומ"ש היום מתו והיום אוכל בקדשים לאו דוקא דאפי' כלילה אסור והיום דקרא אפ"ל דבנמ' אוכת היום כלומ' כיון דהוי שעיר ר"ח שהוא אוכת היום אין לאוכלו כאנינות ואפי' לערב. אשר לאונן דכתיב לא אכלתי באוני' הוציא כרוז וכו' נר' דדרים ויאמר משה ויאמר אל אהרן שהמתים הדבר לכל והוקק לזה דאל"כ ויאמר אל"ל לא הל"ל רק ויאמר בעיני משה דא"ל לפ' לשון קבלה כמו ויאמר אברה אל עפרון דזה בכלל וייטב בעיניו ונר' מ"ש בנמ' הודה ולא כוש לומר לא שמעתי אכל שמעתי ושבתי וק' היכי הוה אפשר ליה לומ' שלא שמע והלא אהרן מתעסר למד בק"ו ודין מעסר מאין נודע לאהרן אם לא משה אלא דלמו לאהרן קאמר אלא לבני אהר ישראל היה אפשר לשתנגל ולומר לא שמעתי ולא רגש אלא פרסם לכל שמעתי ושבתי. ידע את ההלכה ק"ק מנלן שידעו ההלכה דכשלמה לא"ל מפני מנינו נשרף ודאי שידעו ההלכה שכשפרסו אותו ודאי שיבקשו מאהרן מ"ט ישרפוהו ויודיע אסילא ידעו אכל לא"ל מפני טומאה נשרף מנלן שידעו דין זה דמנינו שטעה בו משה ודעת אנד"ז משמש שהיה כת"ד מפני טומאה נשרף כדכתי' לעיל וליכא למי' דמדזכו שנתיחד הדבור עליהם שתעי' לה דא"כ למה קונהבו בספרי ללמוד שמפני כבוד שתקו ולא מתין את להשיב

אבו ונתיחד וכו' דמכיון דקנף מסה עליו להם היה להסיבו ולא לאהרן
לא סמפני ככוד שתקו וכמ"ש בספרי אפסר מסה קנף על אלעזר
ועל אתמר ואהרן מדכ"הא ידעת שלא היה מדת ככוד אחרו אינו כדין
סיהה אכיכו יוסף ואכו מדברי לפניו ואינו כדין סיסה תלמיד מסיב את
רבו יכול מפני שלא היה כה באלעזר
להסיב ת"ל ויאמר אלעזר הכהן ל אכשי
הנבא וגו' הרי בסרנה דבר לפני מסה
ולפני הנסיאי וקבלו לו והואיל ואתה
לידן אינה לפי' מ"ק יכול מפני שלא
היה כה באלעזר אי שלא היה יודע
הדין כדי להסיב מה ראיה מויאמר
אלעזר הכהן וכו' וכי מפני שידע הדין
הנוא יחוייב שידע גם הדין הזה ואי
שלא היה יכול לדבר לפני מסה מפני
גדולתו נ"כ מה ראיה מהמס שהיה
אחר מ' שנה וכבר היה אלעזר כ"ג
במקו אהרן שאו יכול לדבר בפני מסה ולא עכשיו שהיה קטן וכהן הדיוט:
לאמר אליהם לבני ב"ת כ"ב שבו אר אינו אלא לאמר להם לישראל בשבוש אומר
דברו אל בני ישראל לאמר זהו שדבור האמור לישראל הוא מה אני מקיי'
לאמר אליהם לאמר לבני' לאלעזר ולאיתמר לפי דעת הרמ"ם דלדר"ל בכל
מקום שכתוב לאמר אחר וידבר או ויאמר יי' לאמר דברי בבוסים אינו לומ'
פשיט לפני יי' אם קבלו ישראל דבריו ברי' לומ' כאן דאינו ר"ל שאם היה פי'
לאמר לישראל היה לאמר אליהם כולה יתיר אלא אליהם לחוד הוה יתיר אבל
לאמר אורחי דקרא לאתבאי אע"ג דבתריה דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם
או לאמר הוא דלאמר קמן אתי למי' כנגד או דבר לאמר דרשו סיאמר לשם
הפרשה פעם ופעמים על שתהא סנור' בפיהם אך דברי הרמ"ם אינם
נכונים בעיני כדאכתוב לקמן ס"ד פי' סי' ל"ה ב"ה ומ"ם אגב זו בפסוט'
אתה אמר ואתולד אדן וכו' אבל דבר לאתרם זאת אחיה בישראל שאם
לחיי העה"כ וכו' אר' אבנחומא אתיר לכם את האיסורין ואת
איסורין ואת הטמאין ואת הטהורין ואת הבהמה ואת החיה בישראל שאם
אתם עושים רצונו של מקום אתם חיים לעולם הבא ואם לא אתם מתים לעולם הבא
ל"ל להק' הכי ליקט אבתי' וזרח מסעיר בכל המנות ולזה תירץ רש"י דקמ"ל
לפי זה אינם נענשים על הסבת ומכיון דאסבתן דקב"ה מהדר להענישם
ליבא למי' שנתן הסבת בנענשה אמ"כ יהיו פטורי' מעונש סבת ואין הפוש
אלהית רק לבקש להענישם בכל מ
דאפשר הלכך ל"ל דסבת אמי בפרשה
נתן להענישם ומ"ם מדד הקב"ה וכ
שיינו דהוה כופה עליה' ההר כנגדי
כדי שיקבלו בע"כ כדתבר ליפרא
ארמ' שאינן רשאים לקבלה ויתכן לומ
אמה שאינם רשאים לקבלה היינו
באונס אבל אלו קבלו מדעתם רשאים
היו אליה אמ"כ ישראל שאינם רשאים
רמו' ליה שתלאתם באונס ואם
בדרגון אדם דהא הדור קבלוה ברצ
בימי אחשורוש: מדר הקב"ה
העירות בילקוט נרסי' אמתי הכי מדד הב"ה כל ההרי' ולא אנא הר סי
רמוי אסתר עליו אכיב"ש הר המוריה ולפי נירס' זו כ"ע בסלמה מדי
העירות לא סני אמע"פ סירושלים רמוי לב"ה מ"מ בתחום ירושלים אם
רכים כדכתיב ירושלים הרים סביב לה ולזה נריך מדיד אויה אמם יש
אבל אחר אמכל הרים אין רמוי לאפיכ"ש הר המוריה בהכרח אם יש
ב"ה ומה נורך למדידת העירות וי"ל דמדד כל הרים דקאמר דוק
ירושלים אר אי אבל בכל העולם לאו אסר אינו אחיב כהר המוריה ו
נבנה עליו ב"ה לולי אמכל העירות אין רמויה בירושלים • דמן הר
ומאונן התיר אנטרייך לאיש' תרוייהו דחד לא אתי אחידך דלא ידעי
אמור שים אדם אנופו חביב עליו אמתאונו ויש בהפך כדאמר כפ' כל
וכמה דוכתי' נבי בכל נפשך ובכל מאודך ומ"ה דרים תרתי מוויהר נ
כיון דסתמא כתיב דהי אנייהו אפקת' ומאונן התיר הכא אמתאב מ
דלא קבלו את התור' וכדפרשתי אבל בפ"ד דב"ק קאמר רחמנא' אנות שקר
עליהם בני נח ולא קיימום עמד והתיר אמוכם לישראל • לא אתיה
נסמה ק"דהיה דוקא כו' עמתי' אבל בסאר אומו דכתיב בהו וקרתם לפ
אבלן דהוא דמן ועוד אי אלא אתיה כל נסמ' לאו היתר הוא שלא חיוב
אינ' וכן ק' כמאי דיליף מואכלת את שלל אויביך דכתיב דהתם כעוסי' אלחמ
ישראל מיירי אבל אמקבלי אלוהים כתיב ואיו לך לאם ועבדוך ואבלן אם
אחונ' וכן עכו"ם בזמן הזה והיינו דבב"ק כפ"ד אהדרי לאילף אתר מ
אקרתי ולא אייתי אהכא וי"ל דאי אמונם אינו אותר לא הוי פרי לא
אלא אפי אלא אם כן אמתים אמות ים כיד ישראל כה לעבד אן
ולזה יאחבו אורדי כאתינם אקבלי אדנות ישראל ומ"ם וקרתם אין לפ
ונתנם לאם עובד אע"פ אמתאונ' אות אמר לגמרי זה לעולם ישראל אלא יפ
אתלאתם ואמתמך אלכותם אינאתנו לאם אעמי כבירמו אמתפקי בכ
אלוהים ומם עובד ולא יאסרו בפסח כנגדם ולפותי' אלא אתיה כל כ
היינו דאכיון דכו' אעמי' כתיב הכי וקאת לאמן לאתר לא אלמולאתכם
ודייקי' מיני' הא עושים אבוב אין נהרני' כדאי' בספרי אמתי' אינה דל
אין אינאו כהרינתם רק דליכ' חיובא דלא אתיה כל נסמה דאי אינאו
אינא ה"ל לפרושי דהא לא אתיא אדיוקא ומכיון דבתר אבוכם הם
לאם עכו"ם אמתי' דבכל עכו"ם נמי ליכ' אינאו' ומ"ם וקרא' לאלו לאו
אל ישראל ונם זה באמתי אינקבלו עליה ז' אמנות בני נח ובב"ז אם הרגן
אינו נהרג על ידן • שנא' ואכלת את שלל אויביך כפ"ד דב"ק אינ
אתרא נני אור ישר' אבנם אורו אל עכו"ם ואכתבו אתיים דאמתאב דוק
אבל נזל אמם אסו' ולת"ד נזל עכו"ם אסור ביחא ולת"ד אות ק' ע"כ ו
דליף אתאי קרא אמת דבכל נזל קאמרי. זוגין פי' כלי זיין אתיו אתיו
כנגן זינאות דלעיל ס"ב פמ"ה ואיתר זיינן הייינו איתר ז' אנות אתיו
ומעמ' לא יקבלו עליה' אבר ועולא בירא אמ' ואויל לאלתא; מלחיה
אל נחונו ורוכן אחת אמאו ופי' אמלה מנז' ואינהר עליו דאתרנמי' ו
עליהי. א"ל את טעין מלחית וכו' כלו' אחר אעדיין אחה מלחית
אתבנל אזה ואסיר נם הא אנאמר' אמנו ונתנו על אחמו' וכן נר' הילו
העבי' אמנו אמה וכו' והיה הכל' אלחי העבי' אמנו אתיהן ונתנו על ה
ואיכ' לאיל' אלו אתר ז' אמנו לא היה בכת א' אלא פעם א' קנאתם ואוב אמה
היה נורך אמשל הזה אבל מכיון דאת ז' אמנו בכת א' הוה לא ה"ל להאמ
אהעבי' אהכלב כ' אסאמו בכת א' ונתנם על אחמו ואמת י"ל דכיון דל"
קבלו עליה' כני נח כדאי' בפ"ג ה"ס ל' אתתאל' אתיר לאם הכ"נ ולא ה
לאם רק ז' אנות ב"נ ובסרא' אנם או לא היו אקיימים אתי' לאם נם ז
עמר ופרקן בנת אדרי' א"כ אנינו חוט' נאב ומאני לות אאפי' אקיימי' ל
אין אקבלי' עליה' אבר אאנו' ועוא אלא אמי אאינו אבוה ועוא דא' ר
נדול אאנוה ועוא אבו וכו' ואיכ' לאיל' הכא הכי אדמי לה לבלב אלחי
אאבר' אאמת אקבל אקבל אעליו ואו הכא אינו לאקבל אעליה' כיון דלעו' ל
רמי' לקיימם ונעבם' עליה' ואין אהתר את לאחבת' אאם יקיימו' לא יק
אבר ואמ' י"ל אפני אתורה' אעוב' לא יכבד אחר קיום אאנו' אדי לו נאם
אהבוה כאתב' לידו ובהרחק אבנ' כאתאדמן לו אבל אבד אקות אבל
יוהר אחר ברליפתו אחר אאנו' ואהרחק אנהעבי' ובדקדו' אמעב' כו
וטוב אהתאבב' וכיוב' אבדרי' אמתחברי' לקיו' אאנו' כבלמו' ולכן כבאה
אאם אבב' כאנו' ועוא אקל אעליה' קיום אאנו' באנאי' אנו'. ובקא
אי' דאו אקאי אבתיר' לא' לא היו אאנות אהן ליבר כיא' דקאמר' ופרק
ולאתבל אחאו' ואהכלב אתם אבבאיו כ' אבאנין על אכלב היה אחאו' קל מ
אמם' ובבאוסרו אהכל' ניתנו אלו' אבל אכיון דלעו' נם ליבר' היו ז' אר
דאי' איב' אידי דליבר' אדי ולנוי אבבי' א"כ לא אתיאו אתבאם כבאיו
לא' ולא אוסיפו באתבאם כבאותרו לא' ו' ל' אביקר

אבאה דזרח אבעיר אינו לא אבאר' וכ"ת אבאם דאבל אנות אבאתם אי
ל' להק' הכי ליקט אבבאי' וזרח אבעיר בכל אנות ולזה תירץ רש"י דקא
לפי זה אינם נענשים על הסבת ומכיון דאסבתן דקב"ה אהדר לאעני
ליבא למי' שנתן הסבת בנענשה אמ"כ יהיו פטורי' מעונש סבת ואין הפוש
אלהית רק לבקש להענישם בכל מ
דאפשר הלכך ל"ל דסבת אמי בפרשה
נתן להענישם ומ"ם אדם מדד הקב"ה וכ
שיינו דהוה כופה עליה' ההר כנגדי
כדי שיקבלו בע"כ כדתבר ליפרא
ארמ' שאינן רשאים לקבלה ויתכן לומ
אמה שאינם רשאים לקבלה היינו
באונס אבל אלו קבלו מדעתם רשאים
היו אליה אמ"כ ישראל שאינם רשאים
רמו' ליה שתלאתם באונס ואם
בדרגון אדם דהא הדור קבלוה ברצ
בימי אחשורוש: מדר הקב"ה
העירות בילקוט נרסי' אמתי הכי מדד הב"ה כל ההרי' ולא אנא הר סי
רמוי אסתר עליו אכיב"ש הר המוריה ולפי נירס' זו כ"ע בסלמה מדי
העירות לא סני אמע"פ סירושלים רמוי לב"ה מ"מ בתחום ירושלים אם
רכים כדכתיב ירושלים הרים סביב לה ולזה נריך מדיד אויה אמם יש
אבל אחר אמכל הרים אין רמוי לאפיכ"ש הר המוריה בהכרח אם יש
ב"ה ומה נורך למדידת העירות וי"ל דמדד כל הרים דקאמר דוק
ירושלים אר אי אבל בכל העולם לאו אסר אינו אחיב כהר המוריה ו
נבנה עליו ב"ה לולי אמכל העירות אין רמויה בירושלים • דמן הר
ומאונן התיר אנטרייך לאיש' תרוייהו דחד לא אתי אחידך דלא ידעי
אמור שים אדם אנופו חביב עליו אמתאונו ויש בהפך כדאמר כפ' כל
וכמה דוכתי' נבי בכל נפשך ובכל מאודך ומ"ה דרים תרתי מוויהר נ
כיון דסתמא כתיב דהי אנייהו אפקת' ומאונן התיר הכא אמתאב מ
דלא קבלו את התור' וכדפרשתי אבל בפ"ד דב"ק קאמר רחמנא' אנות שקר
עליהם בני נח ולא קיימום עמד והתיר אמוכם לישראל • לא אתיה
נסמה ק"דהיה דוקא כו' עמתי' אבל בסאר אומו דכתיב בהו וקרתם לפ
אבלן דהוא דמן ועוד אי אלא אתיה כל נסמ' לאו היתר הוא שלא חיוב
איב' וכן ק' כמאי דיליף אואכלת את שלל אויביך דהתם כעוסי' אלחמ
ישראל מיירי אבל אמקבלי' אלוהים כתיב ואיו לך לאם ועבדוך ואבלן אם
אחונ' וכן עכו"ם בזמן הזה והיינו דבב"ק כפ"ד אהדרי לאילף אתר מ
אקרתי ולא אייתי אהכא וי"ל דאי אמונם אינו אותר לא הוי פרי לא
אלא אם כן אמתים אמות ים כיד ישראל כה לעבד אן
ולזה יאחבו אורדי כאתינם אקבלי' אדנות ישראל ומ"ם וקרתם לפ
ונתנם לאם עובד אע"פ אמתאונ' אות אמר לגמרי זה לעולם ישראל אלא יפ
אתלאתם ואמתמך אלכותם אינאתנו לאם אעמי כבירמו אמתפקי בכ
אלוהים ומם עובד ולא יאסרו בפסח כנגדם ולפותי' אלא אתיה כל נ
היינו דאכיון דכו' אעמי' כתיב הכי וקאת לאמן לאתר לא אלמולאתכם
ודייקי' מיני' הא עושים אבוב אין נהרני' כדאי' בספרי אמתי' אינה דל
אין אינאו כהרינתם רק דליכ' חיובא דלא אתיה כל נסמה דאי אינאו
אינא ה"ל לפרושי דהא לא אתיה אדיוקא ומכיון דבתר אבוכם הם
לאם עכו"ם אמתי' דבכל עכו"ם נמי ליכ' אינאו' ומ"ם וקרתם לאלו לאו
אל ישראל ונם זה באמתי אינקבלו עליה' ז' אנות בני נח ובב"ז אם הרגן
אינו נהרג על ידן • שנא' ואכלת את שלל אויביך כפ"ד דב"ק אינ
אתרא נני אור ישר' אבנם אורו אל עכו"ם ואכתבו אתיים דאמתאב דוק
אבל נזל אמם אסו' ולת"ד נזל עכו"ם אסור ביחא ולת"ד אות ק' ע"כ ו
דליף אתאי קרא אמת דבכל נזל קאמרי. זוגין פי' כלי זיין אתיו אתיו
כנגן זינאות דלעיל ס"ב פמ"ה ואיתר זיינן הייינו איתר ז' אנות אתיו
ומעמ' לא יקבלו עליה' אבר ועולא בירא אמ' ואויל לאלתא; מלחיה
אל נחונו ורוכן אחת אמאו ופי' אמלה מנז' ואינהר עליו דאתרנמי' ו
עליהי. א"ל את טעין מלחית וכו' כלו' אחר אעדיין אחה מלחית
אתבנל אזה ואסיר נם הא אנאמר' אמנו ונתנו על אחמו' וכן נר' הילו
העבי' אמנו אמה וכו' והיה הכל' אלחי העבי' אמנו אתיהן ונתנו על ה
ואיכ' לאיל' אלו אתר ז' אמנו לא היה בכת א' אלא פעם א' קנאתם ואוב אמה
היה נורך אמשל הזה אבל מכיון דאת ז' אמנו בכת א' הוה לא ה"ל להאמ
אהעבי' אהכלב כ' אסאמו בכת א' ונתנם על אחמו ואמת י"ל דכיון דל"
קבלו עליה' כני נח כדאי' בפ"ג ה"ס ל' אתתאל' אתיר לאם הכ"נ ולא ה
לאם רק ז' אנות ב"נ ובסרא' אנם או לא היו אקיימים אתי' לאם נם ז
עמר ופרקן בנת אדרי' א"כ אנינו חוט' נאב ומאני לות אאפי' אקיימי' ל
אין אקבלי' עליה' אבר אאנו' ועוא אלא אמי אאינו אבוה ועוא דא' ר
נדול אאנוה ועוא אבו וכו' ואיכ' לאיל' הכא הכי אדמי לה לבלב אלחי
אאבר' אאמת אקבל אקבל אעליו ואו הכא אינו לאקבל אעליה' כיון דלעו' ל
רמי' לקיימם ונעבם' עליה' ואין אהתר את לאחבת' אאם יקיימו' לא יק
אבר ואמ' י"ל אפני אתורה' אעוב' לא יכבד אחר קיום אאנו' אדי לו נאם
אהבוה כאתב' לידו ובהרחק אבנ' כאתאדמן לו אבל אבד אקות אבל
יוהר אחר ברליפתו אחר אאנו' ואהרחק אנהעבי' ובדקדו' אמעב' כו
וטוב אהתאבב' וכיוב' אבדרי' אמתחברי' לקיו' אאנו' כבלמו' ולכן כבאה
אאם אבב' כאנו' ועוא אקל אעליה' קיום אאנו' באנאי' אנו'. ובקא
אי' דאו אקאי אבתיר' לא' לא היו אאנות אהן ליבר כיא' דקאמר' ופרק
ולאתבל אחאו' ואהכלב אתם אבבאיו כ' אבאנין על אכלב היה אחאו' קל מ
אמם' ובבאוסרו אהכל' ניתנו אלו' אבל אכיון דלעו' נם ליבר' היו ז' אר
דאי' איב' אידי דליבר' אדי ולנוי אבבי' א"כ לא אתיאו אתבאם כבאיו
לא' ולא אוסיפו באתבאם כבאותרו לא' ו' ל' אביקר

בשם ר' שמעון בן יוחאי אמ' משל לאחר שיצא לנזרן וכלבו ואחמור
עמו הטעין לחמורו ח' סאין ולכלבו ס' סאין והיה החמור מהלך
והכלב מלחית (נגרר באחר) נטל אמנו אחד ונתן על נבי החמור
אעפ"כ היה מלחית. א"ל את טעין מלחית לית את טעין מלחית לית את טעין מלחית
כך אפילו שבעה מצות שקבלו בני נח ביון שלא יכלו לעמוד בהן
עמד ופרקם לישראל אמר רבי תנחום בר חנילאי משל לרופא שנכנס
לבקר שני חולים א' לחיים וא' למיתה אמר לזה של חיים זה האכל
וזה לא האכל ושאינו לחיים אמר כל דבעי אכו ליה כך עכו"ם שאינן
לחיי העה"ב כתיב בהם "כירק עשב נתתי לכם את כל אכל ישראל
שהם לחיי העולם הבא ואת הבהמה אשר תאכלו: ר"א

ר"מ שי"ל

מטורת לישראל כמצות מפני מה ה' אינו' אומרי' אותם ועי' נכרי' ונמאסי' בעיניהם מפ' כ' אלו היו מטופפי' עמה' כם ולכן כשהיו ז' המנו' נם לא' ה' לא היו המנו' ליעד לטור' כי לא היו שנותי' הקומו' כשכילנמם כ' כשם' רחוקי' מהם כמו שהנו רוחים שבין הערילים ישראל נרדפים ונמחאי' מפני מצות

ג ר' א' זאת הבהמה הה' ר כל אמרת אלוה צרופה רב אמר* לא נתנו המצות לישראל אלא לצרף בהן את הבריות וכל כך למה שנאמ' מנין הוא לבל החוסים בו א' ר יודן ב' ר שמעון כל בהמו' ולויתן הן קנינין (נידה) של צדיקי' לעתיד לבא וכל מי שלא ראה קנינין של אומו' העולם בעולם הזה זוכה לראותם לעול' הבא כיצד הם נשחטין בהמו' נותן ללויתן בקרניו וקורעו ולויתן נותן לבהמות בסנפיריו ונוחרו והחכמים אומ' זו שחיטה כשרה היא ולא כך תנינן הכל שוחטין ובכל שוחטין ולעולם שוחטין חוץ ממגל קציר והמגרה והשנים מפני שהן הונקין: א' ר

מדרים שפי בהכרהם דהוה תמיים: אלא לצרף בהם לפום ריהטא מסמע דס"ל סתין במצות פוס טעם רק יי' כוה בהם לבלוק הבריות מס תשלי ל יקיימו דברין ולהכי מייתי מה שיתי' יי' שחיטת בהמות לעתיד עם היותה סחיט' פסולה גר' סתין חסס בדב' מנד' עכמו וכן דר' ברכיה מסמע לבמור' שלעתיד יאכלו סעודה מחלב נבלה וטרפה וא"כ אין הדברי' אסורי' מנד' עכמה וכתנחומ' מקום יותר נטעות בפי' זה לגרסי' כפ' זו אמרת יי' צרוף בשביל לצרוף כליותיו מה איכפת לו

בהכ"ה ס' אכלו ישראל בלא שחיט' שיהא' יפר' נוחר ומזבל וסוחט מן הטוחר ומן הירך תדע לך שלא נצטוה בשחיטה הזו אלא כדי לצרוף את ישראל כי לעתיד לבוא עושה סעודה לצדיקי' מן הבהמות ולויתן ומין סס שחיטה תדע לך לויתן בריה תמה וכו' וכן בהמו' סדיקשה וכו' והיכן הן נשחטין אלא זה לוש מזדווגים בהמות ונם כליותן וחוחו בקרניו וכוקעו וכו' הצדיקי' הולכי' ונוטלי' תניית מכיית תכאן שלא נצטוה שחיטה אלא בשביל לבדוק ולצרוף את ישראל אבל זה הפי' מוקמה מן הדעת כי חלילה חלילה שיהיו המצות הלהיות בלתי טעם נאות אבל פנמם ואם נפלאו מחנו ולדבריכ לשיל ס' ריש פת"ד מלבד שיהיה זה המסמ' סותר לאגד' הקודמת לזו הלו' מטל לרופא שנכנס לבקר כ' חולין וכו' כר היות הריק ותועלת לחיות האד' בדיני הטהורות והטמאות לאכילה והמאמר הזה סוכא ג' כ' שם בתנחומ' ועוד שיהיה ח' פתחון פה לחיצים האומרי' בנסוח התור' ח' אם יפורש סדבר כנר לפום ריהטא שלעתיד יוצרו נבלות וטרפות ח' ואתנם הפי' האמיתי כמאמר רב אחו' לא נתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות הוא מה שכתבתי לעיל ס' אמרין בנע במצות לנבי הס' כי אם תבדק מה ניתן לו ואם יחשבו לא יגע בורדע אמנם התופלת המכוון מהמנו' אנו ית' הוא לזכות את ישראל ומה שהביאו רמיה מחשיבת בהמות הפסול שאתאכל לעתי' הייתו כי זה להורות שעה הוא כמו שאמ' כ' ה ואן היה בקיון המנו' ועבודת' תועלת והיוק אנו ית' אלילה לא היה מתירו בשום נד לעתי' כי כדי שיהיו שם נהנים מהסעוד' ההיא לא היה הס' מזיק לעצמו כלל אבל אם הוא לתועלת ישר' ניחא שמאחר שהם נהני' בסעוד' ההיא יניחו הה' זק הנמשך להם מהשחיט' הפסול' מאחר שאינן אלא מעט לפי שפה ומאמר ר' ברכי' אין פי' אלא כדאמרינו בסמוך: כל בהמות ל' נ כל כי בהמות שם חיה אבלו' הנה נא בהמות אשר בשיתי עמך וכו' . ובל מי שלא רמה וכו' שלאיתו אסור משום מוסר לנים כדתני בפ' דע' ה' ההולך לאינסדיאין ולבקרו ורמה את הנחשים ואת החגרים בוקין מוקין מולין לולין סנלרין וסנלריון הרי זה מוסר לנים עליהם הכתוב אומר ומוסר לנים לא יאבד ומתיך ליה כי אם בתורת יי' חפצו הוא למדת שהדברי' הללו מביאים לידי בטול תורה: וחכמים אומ' ל' דה' נ וכו' ח' שחיט' בסיר' היא ויש מביאי' והצדיקי' אומרי' וכו' ולפי זה הצדיקי' הוא שאולים כך לעתיד יי' מביאים תורה חדש וכו' ול' נ ל' ה' ב ה' ל' לר' אבין להזכיר שלא הצדיקי' כמו שהזכיר תשובת הב' ה שלעתיד לא שבעל המדרש מקשה ור' אבין מתרץ . ח' נ תור' מחתי תנא חדוש תורה מחתי תנא ותורה מחתי תנא כיצאיש וקדרים חדוש תורה . ולא כך תנינן וכו' וסנפיר הלויתן הם כמגרה וב' ה דהמ' ל שהיא שחיטה מבא אדם ופוד דאין כאן שחיט' בלל כיון דנחיר' עביד לא דניחא ליה לאקי' דאקי' הוה שחיטה ופ' אדם מ' פסולה מפני פגימת הסכין: חדוש תורה מחתי תנא לבאור מאמר זה ק' מאד שנראה נותן פ' לאיצים האומרים בשלו תולה וכו' ח' ר מאחר שמתיר שחיטת הנבלה מפני חדוש תור' ובדפוס קונסטנטינה כתוב בשם ר' מחיר דתחיית המתי' הי' חדוש תורה זה ולכאורה איתא כמס' בדה ומוכח מדבאי' למתי' חפצי' כיון שמת אדם נעשה חפצי מן המלות ומשמע שהם דלעולם המצות אינן בטלות לא בעה"ז ולא בימות המשיח ולא בזמן אחר אלא בתחיית המתי' שבבר נעשו המתים חפצים מהם וכל זה איכנו אוה לי אלא בזמן הזה שבזמן התחיה בהיות האומות בגוף ונפש אפשריים על המעשה בזמן הזה והיו המצות בטלו' עדיין יאמר פ' לבעל דין לאחלוק ולומ' שבמו שיתבטלו אז כן אפשר שיתבטלו מ' ג בזמן הזה תדע לך שהרי מ' מהמקומו' אחר מבאו מקום לשעון בנגדנו הוא מאותה שאמרו בשם' דה בגד שאבד בו בלאים עושה אותו תכריכין לשת מ' ר יוסף זאת אומרת מצות בטלות לע"ל למה שהם אפורים' לעתיד לבוא אחר התחיה ועוד שהאמת בשם' הרשב"א והביאו בעל עין יעקב בספ' ק דברכות שמ' אם מצות בטלות לעתיד לבוא ביאורו לאחר המות מתם ר' ל' שהמתי' עודם מתים פטורי' מן המצות והוא שהביאו שם רמיה מה' בשתים חפצי כיון שמת אדם נעשה חפצי מן המצות אבל לאחר התחיה אין המצות בטלות ואף שהרמ' שהביא הרשב"א לזה מהמתים שהחיה יחזקל לדעת האומר בפ' חלק שהיה מתם כן ואותם ודאי לא נעשו הם ונרפא הם מן המצות וכבר אמר אם מ' מן החכמי' ואני מבני בליה ואו תפלין שהניח לי אבא מהם היו היה חלוט שיש לדחו' ולו שהתפילין ההם לא היו להם לאבו' אלא מבלל נבסיה לאם ואמרן אז אנשים היותם פטורי' מן המצות היו מקיימים אותם כרבונם כמי שאינו תבוש ועושה אמנם הרמ' המוכרחת מה' ם בם הנו' מכין לתחית המתי' מן התור' סנ' ונתתם אמנו תרומת יי' לאהרן הכהן הרי' אמצות הפרות מוטל' עליה' לעתיד ביאו' התחיה נם הסכר לא הסכים שבהיות אז האומות בגוף ונפש אפשריים על המעשים מהאכילה והשתיה ואחר האחרי' הנוסיים

ע' כ בבסת' זו מיירי: הה' ר כל אמרת אלוה צרופה הבא ניחא ליה לאנק' אמי קרא דבתיב כיש כל אמרת דמסמע שפיר בכל המצות אבל לעיל ס' נקט הא תמים דרכו מסוס דבעי לפרס קרא באחרהם נמי והבאו קרא מדרים שפי באחרהם דהוה תמים: אלא לצרף בהם לפום ריהטא מסמע

ד' ר' אבא אמר אלוה צרופה הבא ניחא ליה לאנק' אמי קרא דבתיב כיש כל אמרת דמסמע שפיר בכל המצות אבל לעיל ס' נקט הא תמים דרכו מסוס דבעי לפרס קרא באחרהם נמי והבאו קרא מדרים שפי באחרהם דהוה תמים: אלא לצרף בהם לפום ריהטא מסמע

ד' ר' אבא אמר אלוה צרופה הבא ניחא ליה לאנק' אמי קרא דבתיב כיש כל אמרת דמסמע שפיר בכל המצות אבל לעיל ס' נקט הא תמים דרכו מסוס דבעי לפרס קרא באחרהם נמי והבאו קרא מדרים שפי באחרהם דהוה תמים: אלא לצרף בהם לפום ריהטא מסמע

בנופיים כמו שביאר בכל ב"מ בשרטי הי"ל מגרשי התחיה שיהיו פטורים
מהמצות יותר מהזמן הזה מפני שאינה להם המות בנתים ואף שנסכול
ם פטרם י"י תעול המצות המעשיות מי יאמין שהרשות נתון' להם לעבור
על הדברים האסורים והמצוני' הרצות ונכוח ונאוף וגזלות טוב כעיני י"י

ס"ט מז
י"ח

בזמן ההוא וכ"ם בהיות מ' מכוונות
התחי' יגיעת ה' ומשמרת תורתו כמ"ש
הנז' בשורש הי' וא"כ אנדה זו האומר
בהתר בשר בהמות בשחיט' פסול' אין
הטעם מפני היות הדבר בזמן התחי'
ומו"ש להקל לאסות ר"מ הנז' שאם הי'
הטעם' מפני זה מאי קאמר שיאמ' להם

ויקר' ו

י"י חרוים תור' מאתי תבא וכי זה חדו' הוא והלא מ"ם בתחי' חפצי ירוע הוא
מעבריו מחחר שאנו מתירים כלאים למה מפני יגיעה זו אמנם פי' אנד'
זו מבו' מבלי והוא שלהיות מדין תורתינו ספעמים יאמר' מיזו דבר מדינו
להורות שעה לבד פ"י נראה בענין ד' שהקריבו בחיסור בתה במאמר ה'
כדלקמן ס"ד פי"ד כמו כן לעתיד לתענוג מעשה הקרבנים הוא יהיה
בהתר מומת על הבל ההוא והקב"ה יבטיחנו לאכילה לאותה שעה שלא
יאמנע התאכל הבאות ההוא מהבדיקים ודוק בלשון ר' אבין דקאמר חדוש
תורה מאתי תבא לומ' שאין דבר כאן בפך תורתינו ותור' חדשה מתחלפת
אליה ח"ו רק חדוש בדיני התורה והחדוש הוא שיתור על האיסור הזה
באותה שעה כמו שהיה חדוש שחיטת אליהו בהר הכרמל באות' שעה אשר
לא ידעו ישראל היות רגון יי' כן אף על פיו והיה חדוש אנלא כמו שכל
בתירת דבר בעלם מעין המעיין נקרא חדוש בהלב' מבלי היות הדבר ההוא
סותר פיטת ההלב ובדרך שאמר לעל ס"מ פס"ד אין כל יום ויום שאין
יי' מחדש הלבה בב"ד של מעלה ומבואר שאין חדוש זה סותר הדין דא"כ
היה שנוי בתור' בכל יום ויום אף ענין בתירת בעלם מעבייני התור' וכיוצ'
בפירושים שה פי' בעל רחם אמנה בפי"נ על מאחר הזכירו הטוני' בנגדן
להוכיח ממנו אפשרות ביטול התור' בזמן העתיד וה"מ למה נקרא שמו
חזיר מפני שעתיד להחזירו לישראל שמפני המלחמו' להורות שעה יתירהו
הקב"ה לישראל כמו שהתירו להם בבבוש המדרש וכתים מלאים כל
טוב אפי' קדלי דחזירי ועוד פי' מנה על מדש שנקרא חזיר כמ"ש בפרקין
והאחת שב' הפי' נכונים אז נמנה המאמר הזה לרז"ל אכל לפי דעתי לא
היה ולא נבראה כי לא מנאמנותו בשום מדרש ואחשוב שאינה מהאחרונים
התחיתו לדרך הלנה לפ"כו מ' מהפרושים הנז' ולפי דעתי שלהיו' המדרשות
קשה התחיתות ביד כל אדם בימים הראשונים להעדר הדפוס היה מי
שהיה רוצה להתחכם ממליא איזה מאמר שיפור' בו פי' הלנייי והיה תולה
אותו מאיזה מהמדרשים הרחוקים להמנה ביד כל אדם וכן היה ענין
מאמר זה ואחר שהיה שנור בפי' הדרשני' ובאו הטוענים עלינו ובתלו בו,
והואיל ואמנה לידן ראיתי להביא פה כל האמרים אשר נמנאו לרז"ל
שמנאו בהם פ"ם לאיגים לטעות זולת הנ"ל והתשובו' הראוי'
להשיב עליהם כי יסבר פי דוברי שקר הן מאשר קדמונו רבנן הן מאשר
יורונו הן השמי' כי מלאכת מנוה היא והנה הא' מהם מ"ם בספ"ק דברכו'
אמר להם כן זומא לחכמי' וכי מזכירין יציאת מצרים לימות המשיח ואלא
כבר נאמ' הנה ימים באים נאם יי' לא יאמר עוד חי יי' אשר העלה את בני
ישראל מארץ מצרים וכו' מ"ל לא שתעקר יציאת מצרים מחקומה אלא שתהא
שעבוד מלכיות עיקר ויציאת מצרים טפל לו וזו היא טענת מינים
שמאחר שק"ם ומצות הפסח והמצות ומניעת החמץ לזכרון יציאת מצרים
אם אין מזכירין יציאת מצרים לימו' המשיח כדעת בן זומא מ"כ אף הפסח
והמצה ומניעת החמץ בטלים לימות המשיח מאחר שאלא נבטוינו בהם רק
כדי שנזכור יציאת מצרי' ואין הדעת מתקררת כאמרנו כי דעת בן זומא
דעת יחיד לגבי חכמים שאמרו לא שתעקר יציאת מצרים מחקומה שים
לבטל דין לבטון ולאחר מאחר שאין החלוק' ביניהם רק בדרש הפסוקי'
אם תעקר זכר יציאת מצרים בפי הבנת הפסוקים גר שנם חכמי' מודים
בחפצרות שנוי המנוה בזמן הנ"ב היה להם לבטון על בן זומא בטעם' זו
ולגעור בו או לפחות שיאמרו עליו שרא ליה מאריה כמו שראוי לומר על
מי שאומר שבראה סותרת עיקרי הדת והרשב"א השיב על טענה זו והביאו
בעל עין יעקב בחקו הנז' תראנו הבם ולעב"ד תשובותיו חלוסו' ויש להשי'
עליו' אף שאין תשיבי' את המרי ובעל ראם אחב' בענין חח' ואין תשוב'
נכונ' כדלקמות בסמוך ומונא אני תשובה נכונ' כנגד התעקשי' המאמר
בן זומ' הנז' וזה שאפי' בן זומא לא שלא זכר יציאת מצרים מימות המשיח
לגמרי רק כלפי מ"ם חכמי' כל ימי חייך להבטיח לימות המשיח והוא שנזכר
בפינו בכל יום תמיד יציאת מצרים שם ק"ם כדי שנוד' לם' על נפלאותיו ונכיר השנחתו
ויכלתו אמר שזה לא יהיה לימות המשיח לפי שהשבח אשר נשבח לו ית'
תמיד ונכיר משם השנחתו ויכלתו הוא שעבוד מלכיות וה"מ לא יאמ' עוד
חי יי' וכו' ענין האחיר' הוא הוא הדבר השנור בפי' האנשים בשבועתם
והודאתם התמידית אבל לא יבחים בן זומא שנם נמי יציאת מצרים יהיו
נזכרים בלב האנשים לעולם ולא תשכחנה וגם בפה יהיו נזכרים בעתם
והיינו כזמן יציאת מצרים בעת עשות המצות שניתנו זכר ליציאת מצרים
יזכרו בפיהם יסוד המצות המלו שהוא יציאת מצרים וכמו שנגטוינו
זכור את היום אשר יצאת' וכו' וכן והגדת לבנך ביום ההוא כי אף שבזמן
העתיד יעשו לנו נסים גדולים משל יציאת מצרים טוב בעיניי' ם' יזכרו
גם נסי' אלו בזמנ'הם כי זכר עשה לנפלאותיו וכמו שעשה היות נם הפיכ'
מי הימור לדה גדול מהפיכת מי הימור שלקח משה ושבך לפני פרעה
ביבשה לים מ"מ לא נמנא הכתוב תהודיענו גם נם זה וכן בל הנסי' עם
שהודיענו גדולים משם כי חפץ יי' להודיע כל נפלאותיו ומעת' לאריקשה
אמרו לעמן תזכור את יום צאתך מארץ מצרים עם היות מצות הפסח

והמצה נתלים בזה כי אין הכתוב הזה מדבר בזכרון יציאת מצרים בפה
בכל יום הנעדרת מימות המשיח לדעת בן זומא רק מזכרון יציאת מצרי
בלב וזה יהיה גם לימו' המשי' תדע לדשאן היה הענין כן היתה זו מנוה
ממנו' התור' בזכו' הנאמר בשם' אז זכו אשר עשה עמלק וזה לא נמנה בתורה
ולא תנון בתוספת' הבל ענינו כ
למען תזכרו ועשית' את כל מצותי
וזכרת' את כל הדרך אשר הוליכך
כי לא נחם בשו' מקו' למנו' רק הזכי
שיהיה בפה בענין זכור הנאמ' בש
שלמדו רו"ל שהוא בפה דאי בלב
נאמ' שמו' וכן זכור דעמלק למדו מ
בפה דאי בלב בבר נאמ' לא תשכח וגם זכור את אשר עשה יי' למרים שה
מנוה להזכירו בפה לדעת הרמב"ן בבר הביאו לשון ספרי שדרשו כן בר
יתור אמנם בלמען תזכור את יום צאתך שאין שום יתור לא בדר
למנו' ליזכר בפה וכ"ם שלא נכתב בלשון כוויי כמו זכור דשבת ושמלק ול
לא נמנה לשום מ' ממוני מנין המצות שמנאוהו למצות עשה ואמנ
מ"ם בשנה מזכירין יציאת מצרים היא תקנה דדבנן שראו לזכור יציא
מצרים עם ק"ם שע"י זה נכיר הסנחת י"י ויכולתו ונקבל עול מלכ
שמים ואע"פ שהרמב"ם כתב בפ"מ מק"ם שקורין פ"ראת' מפני שאנו לזכ
יציאת מצרים שב' למען תזכו' את יום צאתך מארץ מ"ל שהוא מנו' מן הת
דא"כ ה"ל למנות ק"ם לב' מצות הא' וזכרת בם והב' למען תזכור את יום
צאתך והוא ז"ל לא מנה ק"ם אלא למנוה מ"אא ר"ל שלפי שטוב הדבר שיזכ
יציא מצרי' שאנו ז"ל על זה לקבו' בו עם ק"ם והנה הרא"ם ז"ל בם' הת
שהול' תמי' כעקבו' הרמ"בם וכת' בפי' שאנ'תור' מין המנו' רק פ"מ' של מ
וחכמי' הוא שאחברו הספרשיו' מ"ת מ"כ מה היא הראי' שבבי' כ' שמזכי
יציאת מצרים בלילו' מדרשת ימי חייך הימי' כל ימי חייך הלילו' ומה ה
שהשיב לא"ם חכמי' כל ימי חייך להביא לימות המשיח ממה שאין מזכי
יציאת מצרי' לימו' המשיח מאחר שאין המקר' מדבר מהזכר' בפה שעל
נחלקו בן זומא וחכמי' רק מהזכר' הלב אסר תהיה לעולם אף לימו' ה
הענין כן הוא כי החכמי' הראשוני' אסר תקנו להזכי' יציא' מצרי' פס ק
שאנו דבריה מהאי קר' למען תזכו' את יום צאתך מא"מ בדר' האשתב
ובאם' קנו הדור אסר היו כו בן זומ' וחברו ונחלקו אם תקנו זו תהי
בלילות ראה ב"ו להבריח שמזכירין גם בלילו' מאח' שהזכיר' הנו' בבר
היא כוללת ימי' בלילו' והזכר' זו שתקנו בפה אשמבוה אחר זכיר' דקר' ר
שתהיה בתוא' כל מה שאפשר שע"פ שהטעם בשאתמו מדב' גם לימו' ה
כיון שהזכיר' היא בלב וזה ינדק גם בימי' הם כדפי' ובזמן זה מ"מ שה
תקנת ההזכר' בפה לבן זומא מ"ת בלילו' שאפש' לקיי' תקנת חכמי מקיי
ולאחרן זה השיבו חכמי' דבללא דקר' איכ' רק לבלול ימו' המשי' ל"כ הזכ
שתהי' בפה הנשמב' בתקר' זה תהי' כוללת גם לימו' המשי' לאבענין הל
שאין לזה עיקר בתקר' ולפי שהבין ב"ו מדברי חכמי' שדעת שתקיי' ה
חכמי' גם לימות המשיח בענינה דקרא שבולל ימו' המשיח הוא עליה
מזכירין יציאת מצרי' לימו' המשיח הרי שאין מזכירי' יציאת מצרים הזכ
תמידית בפה לימו' המשיח זהו הדרך הנכון בפיני ונם אמנ' לא אחפון
שהזכרת יציאת מצרי' עם ק"ם בכל יום מן התור' מתוך פ' זה בבר מדב
הרשב"א הנו עדיין יש לי להשי' תשו' נכונ' כנגד התעקשי' המאמ' ב"ו
שאף שתלי' יי' מצות הפס' והמצ' בהזכר' יציא' מצרי' בפה בכל יום אשר מ
רק בפה ב"ו שהו' לבדו הנכלל בכל ימי חייך לבד ב"ו מ"מ לא פלוה לבר מ
אותם כי גם בזכרון יציא' מצרי' בפה בזמנינה ואמור' והגד' לבנך זכו
היום וכו' והזכר' זו מיה' אתנ' גם לימות המשיח גם לב"ו בדבזי' אא"כ
שהזכר' התמידי' תבטל לימו' המשיח אאח' שהזכר' הבדרטי' שנזמנ' תב
לעולי' יתקיימו לעו' מצות הפסח והמצ' כי הדב' הנמנ' לב' תבלו' גם כ
בנטר' ל מ' אם לא יתבטל מאח' שנסיג ממנו התבלי' הבני ומן קו' שיב
הכתו' המנו' בב' דברי מאח' שבניה' ובדקי' כי הסבת בדברו' האשונו' ת
בחדוש הנו' וכשנו' תלמו' ביבא' מנרי' כ"ם בענין זה כי שניה קרובי
שום קושי' מבטול מנוה זו מזכירת יציאת מצרי' לעתי' ים ק"ו כי זה לא
מביא ל בטול שום מנוה ממצות התור' ומחשב' המיני' מאח' שמצות ה
מתחלה לא היא' אלא לעתי' לא לעתי' מאחר דבל ימי חייך אינו אלא הבטי
לדע ב"ו וזה דומ' לבת' מנו' שנבטוו בחדב ולא נהנו לדורו בחיטו בם
ומלאם וכאיסו' קירבת הבנטי' זה בזה שלא נהב אלא בדור ההנוכי לא
שום אדם שזה שנו במצות התור' מאח' שמתחלה לא היא' המצות אלא לא
הדור ומעת אפי' הייני מודי' לדברי המתעקשי' האומרי' שמנו' הפס' ה
בטלו' לימו' המשי' מאח' שנתל' בזכיר' מצרי' הבטל' לימות המשיח אין ל
שאך להשתנו' שום מנוה מהשתמיות בתור' בבקשתם לעקור את הכל מ
להם אין בלו שנוי בחק התור' מאח' שמתחל' לא היו המצות אלא לזמן הש
אלא שאין אנו בריכי' לזה כי לעולם מצות הפסח והמצה קיימות כדמי
ועוד מ' מהמתמרו' שטוענו' עלינו הוא מ"ם ברי' ע"א שלעתיד בשהקב
מחיי' את האומו' על שלא קיימו התור' אומרי' לפניו רבש' ע' תנה לנו מ
ונעשה' אומר להם שוטים מי שטרח בע' יאכל בשבת ומי שלא טרח בע
הקיבן יאכל אלא אתם' ב מנוה קלה יש לי ושוכה שמה לכו ועשו אות
ומי מנו עבדי הבי ואמרי' בל מ"ד אשר אנכי מצוך היו לעשות היו לעשו
ולא לאח' לעשות והטוענו' הלא אם אחר לאח' התחי' ונם ע"ז הבי' הרשב
ז"ל בחקו הנ"ל ואמ' כי אחר האמו' שם הוא יום הדין שהו' הנשמו' הנשמו
סינל לך זה הוא אומרים שם היו לעשות ולא לאח' לעשות היו לעשות
היום ליטו' שבר אלא לאח' מ"כ אחר האמו' שם הוא זמן קבול שבר ואין קו
שבר האמיתי' רק בעו' הנשמו' שהו' יום הדין לבל האומו' ולא לאחר הת
וכ"ם לימו' המשי' שבאותו זמן אין דבר יות' אין הנהוג בעה"ז ומו' האמי
ואלו' לבל מעיין כי אלה מנה לדמו' בקש את הטוענים עלינו אבל אמ
דהיום לעשותם ולא לאחר

בעולם

א"ר אבין בר כהנא אמר הב"ה תורה חדשה מאתי תצא הדוש תורה
מאתי תצא א"ר ברכיה בשם ר' יצחק ארסטוון (סעודה) עתיד ה"בה
לעשות לעבדיו הצדיקי לעתיד לבא וכל מי שלא אכלנבלותבעה"ז
ווכה לראותה לעה"ב וה"ה נבלה והלב טרפה יעשה לכל
מלאכ' ואכול לא תאכלוהו בשביל שתאכלו מסנ' לעתיד לבא לפי'
משה נזהיר לישראל ואוסר להם ואת החיה אשר תאכלו ז' כמין

אלא מתחיל מן ימות המשיח דשייך בהו מעשה מדבר כי בעולם הבא אמות
אין שם כלי המעשה מפי קת"ל אמרין שם לעשותם גם ממנות הסוכה
ולת חמה מנרתקן וכל שנייני הכלי הנו"שם מבואר דלמד בעולם
אמות מדבר והרמיות שהבית הרב הנו לו שמ"מ שידבר אלא בעו"ה אמרתם מבואר ואין צורך להמריך בזה ואמנם התשוב כבנדן בזה מבואר
בין שידבר בימות המשיח בין בימי התחיה כי מ"ם ולא למחר לעשות
אלא תהיה עשייתם נחלקת ושיותרו המיסורים ח"ו אם כלות שאין
אלת מעשיהם אם לא יעשום כעם"ז והטעם דבק למ"ם אשר מבני מנוך
אלו הרוים מני צריך לגוותך ולא למחר כי אז הם יעשו לפי לא היה
אליהם והטעם בזה כמ"ם לקחן פי"ח ימי המשיח אין בהם לא זכות
אמה שהסבה בזה אמו מחלק הבחירה ולא יחטאו אלא יפעלו הטובו
אמ"ם שייהו בחירי מחר הבירם ההגאם עין בעין מי פתי יסור אל החטי
אמו כמוכרחים כמעשי הטוב ולזה לא יהי להם זכות עליו דומה לת"ם
מקבלים נדרים ליתנו המשיח וכו' וכדרך שפי' הר"ן חסדאי בבפה עליה
בנינית שבימו הסלמות לעתיני הוא מבריח לאדם למעשי הטוב כאילו
אליהם הבר ורמיתי ברם"ו ז"ל בתכוון לזה במה שפי' בפ"ב דעירוכין
המאמר ון"ל ולא למחר לעשות שאחר מיתה ולא לעתיד לבא אם כא
מנות אינו מועיל אחי שברם ע"ם יאכל בשבת ע"ב ובכן הסבנו נ"ב
המינים על זה המאמר המומר שימות המשיח אין בהם לא זכות ולא
כי גם מתנו פקרו המינים תלבד מה שמבטל טענתם לפי פרש"י בו
מבתנו לקמן פי"ח: והנה בעל העקרים במ"ג פי"ו תלה בוקי סריקי
לשבתה שלדעת נשתנו קצת מנו' ע"פ י"ו וכן אים שיתנו בחיו' ומן
י"ו ויתיר מה שאסר והוכיח זה לדעתו מבחה מקומות הא' מאותו
מר האו' שכל המועדות עתידין לבטל וכו חוץ מפורים וי"כ ואע"פ
מנגנוהו בויק"ר כדבריו הנה הילקוט הביאו כפ' טבחה טבחה
מדות שהוא מדרש משלי. והכ' ממה שתינו ביתי מזרח שבטלו מנין
אים מנין שהיו מונין כן בפי משפטי התור לפי שבתוב החדש הזה
ר"ח והיה מנוס מ"שנגטוו בה ישראל שאע"פ שתפרי ר"ה למנין שנת
אנו בתה התור' לאבות מנין החדשים מנין בכל השבנותיהם לפי
אנו ישראל מגרים ויראתה תחלת לאיתת החוקה ואין לחדשי שמות
אבטי התורה אבל רחוי שיהיה שמם שני שליש רביעי חמישי שם
לנישן זכר לייציאת מגרים וכשעלו מבבל רחוי לעשות זכר לגאולה
שבאיתו מלאבות מנין החדשים מנישן וחזרו לאבות אין אחר לחדשי
הרוי מונים אותם בשאר זכר לגאולה שבית ובר' מזה שהביאו שבוי
החדשים היה זאבי ר"ל כל עוד שתתמיד הגאולה ההיא אבל אחר
שבית ובנטוו ע"י ירמי' לא יאמר עוד חי יי' אשר העלה את בני ישראל
מגרים וכו' רחו להביא המנין הראשון שהיה זכר לייציאת מגרים
ורחו לאבות מנין אחר מתפרי לשנות העולם והשאירו שמות החדשים
שמשם מאשור זכר לגאולה הב' כי הביאו שבוי מנין החדשים מנישן
אבאי ולא נוון בנאי אע"פ שלא נזכר בו זמן והנ' משבוי הבתב מעבדי
ארי בפ"ם בתלמוד וזכרנוהו לעיל ס"ח פ"ח סי' י"ג ואשר המחבר הזה
שבר הבתב הזה היה זכר לגאולה הב' ובתב שבאתנו הדברי האלה
המונם שלא נאמר שתבא דת אלהית מתרת קצת איסורין כמו חלב
ושחוטי חוץ שנאסרו מתחלה לפי שהיו שטוטים בעבודת הסדרי ואחר
שבא אותה עבוד מן העולם ושבו כלם לעבודת יי' ובטל טע' האיסור
אשר לומר שיחזור ויתירנו ובתב בזה דעת קצת רז"ל שאמרו בילמדנו יי'
איסורים מתיר איסורים ואני תמיה מהמחבר הנו' איך קבל מאחר
אומר שכל המועדות עתידים לבטל בפשוטו שבתב עליו שלוונתם בזה
בי פי' חוקת עולם הנאמר במועדות הוא שלא בבטל אותם מבמנו
ע"פ י"ו בבר אפשר שיבטלו אמ"פ שהשבתתו שאין שום הבדל
אלא שיהיה שרש בפני עצמו שלא תבוטל התור' ושלא תשתנ' מ"מ בבר
אם דברי רבו הר"ן חסדאי שאמר שהיה אחונה ראוי שיאמינה בל בעל
אמת מה ומ"ב איפה איך סבר וקיבל שתהיה דעת רז"ל שבעל פי' יבבר
אבר שיבטלו המועדות ח"ו אבל היה לו לשמות האמר בזה אז לבקש
אים פי' כדי שלא יהיו דברי רז"ל חולקים על אמתת ועוד יש לתמה
אריה שהבית אם שם פ"ם לא יבטל הוא מדבתיב בית אחת עולם ואם
אחת עולם לרז"ל הוא כדברי זה האחבר מה ראיה ליה"כ והנה בעל
אחנה בפי' הנו' שבית שאין ביטול זה ביטול המועדים עצמם אלילה
אם ביטול זכירת' כי הם בלם זכר לייציאת מגרים ועניין המאמר שיאר'
הגאולה לא ישימו לב אל זכרון הנסים והנפלאות שעשה יי' להם
אמ"ם מתלבים שבראותם המסות הגדולות אשר יעשה יי' להם לימות
אמ"ם תבבחל' הראשונות ולא תעלה על לב וכמו שאמר ב"ה לא יאמרו
אשר העלה ואשר הביא וכו' ולכ"ז חוץ מפורים ויה"כ שביה"כ הללו
אים העבירי שהם מתאחדים בתשובה ותחילה וכפרה והיו תבוונים
אמ"ם ופורים תפני שהוא מהנסים שנעשו בגולה: ולי יתבן
אליות בקר המועדות המנוח והשבית ממלאכ' ומשתה ושמחה שאף
אבם שבייני קרבנות ומנה ומרור בפסח וסוכה ולולב בשבות עיקר
אים ומקראי קדש מתנוחה והיניע והמלאכה. והנה לעתיד אשר
אמחה ישינו מתעט לא יכירו הפרש בין המועדות לשאר הימים
אם בטלים מזה הנד אמנם יה"כ לתה שבנייני שבני הנפש שהוא הפך
אנו יהיה ביבר מאר שבנייני מבין שאר הימים גם פורים תשים בו
אמחה למה שפיקר בנינו קריאת התגיל יהיה בנייני ביבר יפה ג"כ
אים בסם עוד יתבן לפ"שם שפעמים יקראם שמר על המועדו לבטלם
אנטיוכם שביטל בזמנו שבת אחד ותילה ברית כרותה ליישראל
אבטלו אתם פורים ויה"כ לעולם וכיונא בזה איתא בתבילתא אות
אלעולם מגיד שאין בזה בשבת בטלה מישראל לעולם וכ"ש ב"ם גם יתבן לפ'
אות שעה שמיירי שאחר המועדות ישבטלו לפי שעה ולא כן פורים

ויה"כ ומ"ת לתה בטל שלתה יה"כ שאם בלו ושאין כן בחנוכה פ"ה בדרשי בת"ק
הא ל"ל כי לא נעשה זה מפני הוראת שעה אלא מן הדין שלמדנו כן ממעשה
המשבן בק"ו בדתית שתם והנה הראיה שבביאת מפנוי שמות החדשי דמיי
של הבל ויתה בתב בעל רחש אחנה בפ"י"ג פמין זה ביטול
ולא שבוי כי מי שמוגע אם אבחנו נרגה לבנות שמות החדשים
אחרי שלא יבאנו ממספרם אין זה כי אם בתי שתתרגש
ותפ' השמות אשר באו בבתוב שאינו מבטל אותם כי שמות התור'
בתקות אם עומדין עב"פ ותתבני היבן אבא שבעל העקרים שחזרו לבנות
מנין מ"תשרי לשנו"ר העול' ועזבו בנוי המנין מניסן שהרי בת' בחל' הראשון
הוא חדש ניסן בחודש הבליבי הוא חודש סיון בחל' העשירי הוא חדש טבת
לחדש שנים עשר הוא חדש אדר הרי שמות התור' שבמנה חדש הבבבי שבו
יבאנו מתבריים ראשון לחדשי הבבה תשם ואילך נתנה החדשים ראשון
ושני וכו' ולא שבמנה חדשי הבבה מר"ה שהוא חדש תשרי בתקות' עומדים
אלא שבלשון התור' אין שם ידוע לחדשי' רק בא חדש הראשון ושני ומשאר
עלו להם שמות ידועי' בלעיל ס"ח פפ"ם והוא שקראו לראשון ניסן ולשני
אייר וכן לבלם ואין בזה שום שבוי בתנו' התור' ח"ו ובי לא מעבתנו התור'
משבקרא לחדשים שמות ברבוניו וזה בתו' שאנו קורין ליום ראשון
מימות השבוע יום השוק ולשני לונים ולשליבי מאדשים וביונא אין בזה
שבוי למנות התורה אע"פ שלא נתנה להם שמות בתורה רק ראשון שני
שלישי וכו' וכבר האדי בזה בעל עין יעקב בפ"ק דמגיל' נבי שבפ"ך בוקפי'
אמרום ודברו בדבריו ואם היה בדעתו שהיה זה שבוי והיה פ"י נבית
אנא מנא הראו הזה בדברי הנביא כי מ"ם ירמיהו לא יאמר עוד חי י"
אשר העלה וכו' מבות' לעתיקי מצרים שעל הגאולה שעתיד מדבר שהרי
לא נתקיים זה בגאולת בבל וא"כ אנא מנא בדברי הנביא שבעבו זכר
לגאולה הבית ואם שבביא מבשבי הבתב אין ב"ל שדעתו בטלה בא"ם כי
זו היא דעת הרבים שהאמת שאינה אלא דעת יחיד הבטלה אבל דעת
הרבים שלא נשתנה הבתב בל עיקר בדבתיב לעיל ס"ח במקום הנו' אלא
אפי' מדעת היחיד אין לו תשנון ומשעב' שהרי עב"ל חדא מתרתי אז שהבנוי
הבוה לא היה בבתב הלוחו' וסמ"ת שבאהרון רק בם"ת שהיה בותב בהדיוט
לעבנו בדעת הרבב"ם אז מתקרא מנא לדרם מתנו הבנוי הבוה בדעת
הבוס' בי לולי זה היאך יבלו לשנות הבתב שבינן בשיני ואפי' ע"י נביא
מאחר שהשרש בידינו אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ואת ימלא
מהמחבר הזה שהוא עצמו בתב שם בפי"ט שבוס נביא לא יוכל לשתות
פוס מנוה מתה שבנטוינו ע"י משה ולומ' שהם זמניים אל"כ תתמת לבן
נבואתו בפומבי גדול בתו שבתמת לנו שליחות תשה במעמד ס' רבוא
ולנה שהוק' לו תשנוי החדשי' והבתב בתב שאפשר שעשו בן מבוס דאשבחו
קרא ודרשו בת"ם הבוס' בענין הבתב אז לפי שלא היתה הבוונה לבטל
דברי משה אלא לעשות זכר לגאולה הבנית שבה היו מקבלים ברהוי לעשו
לה זכר אח"כ מה ראיה בלל מלה הענינים שאפשר שתתבטל איזו מנות
מהראשונות בנוי יי' בענין חלב ודם ח"ו בי לפ"ז שבוי החדשי' והבתב
אינו שבוי במנות התורה מאחר שמתחלה בך היתה המנות בשיני אלא
תהיה אלא זמניית והרי זה במנות אלא הין בוהנות אלא במלב' אין זה שבוי
בחק התורה בדבתיב לעי' אבל המנות שנתנו שתתיות בשיני בבלי הנבלת
זמן מנין לבו שיאתנו בסוס בד כ"ם התורה בבללה וכיונא בזה הביב בעל
רחש אמנה בפר' הנז' על בטול המועדות והתר החזיר לעתיד אף שיהיה
הדבר בפשוטו שבל אז הדברים אינם שינוי בתורה אלא הם מעבה התורה
שבלם נאמרו ונבטוו למשה משיני לעשותם בזמנם והיא תשובה בבונה
אם הדברים המשונים נרמז שבויים בתורה בענין החזיר שדרשו הבנוי
מלשון התורה אמנם בדברי שלא נרמז הבנוי בתורה אלא הדברים שתתיים
אין להביב בתה שבן נבטווה משה על פה שיאתנו הדברים בעתיד שא"כ
יבתן דשות למיני לומר בתו בן בבל התור' ודי שבאתר בן בשבויים שנעשו
לפי שעה אתנו מוכרחים לומר בן מתה שרשינו מעשה אליהו בהר הברמל
ומתוא בטלה חלב שהדברים ההם ידענו שיהו לקיום התורה ולבן לא חשו
לביטול מצוה מ"בזמן מוטב בי זה דומה לדחיית השבת מפני פקוח נפש בי
הטע' בזה חלל עליו שבת מ"בדי שיעשו' שבתו' הרב' אמנם לבטל שום מצוה
בשום זמן בטול עול' אין לנו מקו' אם לא נרמז בתחל' בתור' אחז נאת' בעל
דעת בן היתה המצוה מתחלה בדאמרן ופל מ"ם יי' מ"ת' איסורין הבין בעל
רחש אמנ' בפ' הנז' שהוא הורה' שעה מפני המלחמו' בשבין שפי' בחור' הזי'
בדלעיל ואין צורך לזה בזה הדבר מפו' במדרש זה לקחתי שב"ב דנרסי' יי'
מתיר איסורי' מה שאסרתי לך התרתי לך אסרתי לך חלב בהמ' והתרתי לך
בחיה וכו' וכמו בן בת' בעל עין יעקב בתקו' הנ"ל ודע שבתב עוד בעל רחש
אמנ' שם שבעל העיק' הביא עוד ראי' לדברי ממל' הזי' ע"ם יעקבי מבפיקו'
פיהו לבאר שאמם שתבוסה תורתנו הקדוש' באמרם מ"ר יהוד' בשם שמעון
ישראל אנבי ולא יהי' לך נתקע ת"ת בלבם והיו למדי' ולא משתבחי' בהו אבל
משה וא"ל משה רבנו מעם אמה פרוזבין ר"ל שליח בינותינו שב' דבר אמה
עמנו ונשמע חזרו להיות למדין ושבחין אמרו מה משה כ"ו עובר אף ת"ת
שלו עובר חזרו ואמו להם אבל משה אמרו לו משה הלוחי יגלה לנו פעם
שני לוחי יעקבי המנשיקו פיהו אמר להם אין עבשיו אבל לע"ל היא שנ'
נתתי תורתי בלבו ואמה עליו בבל ר"ם אמנ' אין הבית המאמ' הזה לראיה
ולבאר אמנו שהתור' אמתנ' בי הנה שאתם של ישראל הית' שלא תשבחה אלבם
התור' שקבלו ע"י משה ולזה בקשו לשמע' מפיו ית' שעם שבי' ר"ל אות' תור'
ששמבו רחשונ' לא תור' אחר' ח"ו ואתשו אנם אנו לאחרי' זה נ"ב שהביב הפ'
שאמר נתתי תורתי בלבם ר"ל תורתי התור' שנתתי אני שהם עתה שוכחים
אותה ולימו' המשיח תשוב להיו' בקרבן' לא תור' אחר' ורמיתי אני שנם בעל
העק' לא אבי' רמי' מבאן לנטות התור' אלא שאמם שימנה לפתי' שותבי גדול
בראשון שבל ישראל ישמעו קול אלי' מדב' אלם מתוך האש בלי אחנבו' והות
מבבראתו אלא' שבהיות בבית אבא מקאמת בבואתו בפומבי בזה אמם שיאמר' דברי
משה ויאמר שהם זמנים ח"ו:

ועוד

ועוד מ' מהמחמרים שטועים עליהן הוא מת"ם לעניל ס"מ פכ"ו מין מית' לענין לבוש וכן בכמה דוכתי פשיקר מלאך המות מת"כ בטלו בתה דיניה מהתורה הנתלים במיתה כענין מנות טומאת המת וטהרתו ומנו קבורה ויכוס וחליצה וסדר נחלו וכיוצא בהם ותשובתן מבו כי לא יקרא בטול וסגוי במנוה כאסר לא תעשו מקרני הערד מניאו הדבר שבלי נוה יי' מהמנוה מינה אלא אם ימנה הדבר הזו' שעליו תבוא המנו כענין כבו מכ ואם שמי שאין לו מכ ואם לא יקרא מבטל אמנוה כי לא נוה יי' אלא למי שיש לו מכ ואם וכן כל המנות שבאלות במניאות הדברים המוזכר אמעק למי שיש לו בית וכיוצ כזה כתב הר' מנם בענין המנות במנות קפ"ז כמב ת קריגת ו' עמתים ז"ל ומולי יחסו חוסב מזמת המנו שאינה נוהג לדורות לאחר מז' עמתים בבר מבדו וזה אמנם יחסוב אותו מי שלא הבין ענין מנהג נוהג לדורות ואינו נוהג לדורות כי הנווי שנשלם בהגיע תכליתו מבלתי שיהיה זה תלוי בזמן ידוע לא יאמר בו שאינו נוהג לדורות מבל הוא נוהג בכל דור שיאמנה בו אפשרו הדבר שהוא התחסוב שבשיאבד יי' זרע עמלק ויכריתהו עד אחריתו כמו שיהיה בהתרה בימינו כמו שהבטיח אותנו באומרו כי מחה אמחה את זכר עמלק אינו לדורות זה לא יאמר אבל נוהג בכל דור ודור כל זמן שנאמנה מזרע עמלק מבוה להכריתו וכן להרוג ז' עמתים ולאבדם בוי שנבטיחנו בו והוא מלחמת מבוה ומנהגנו מבווים לחטם אחריהם ולרדפם בכל דור ודור עד שיכלו ולא יעמד מהם איש וכן עשינו עד אשר תתו ובזכרתו בימי דוד ונתפזרו הנשארים ונתברבו בחומות עד שלא נשאר מהם שרם גלה בעבור שנכרתו אחיה המנוה שנבטיחנו להרגם בלתי כוהנת לדורות ולפי' אחר בלותם ואבדם תמני שאלה המנות אינם נקשרות בזמן ולא במקום מיוחד כמו המנות המיוחדות בהדבר אבל הם נקשרות בו בל זמן שיאמנה שיהי' אפשר בו הבווי הזה וכו' ובתשובו' זו שאיב בעל דאם אמנה שם על מניעת זכר ליניאת תבריס לימות המשיח וז"ל ונם שיבה ההכרח אל שיאמנו קנת מנות בהלו מאמר שלא נאבוד יניאת תבריס לימות המשיח הנה לא לפי זה יקרא שנוי בזמת המורה כמו שאין שנוי לתי שאין לו שדה וכרם שלא יתן בעשרות כי הנווים הנקשרים בדברים אחרים קיומם ובחיותם הוא שבהמנה אותם הדברים יתנאו אותם הנווים על ישרם ואם לא יתנאו אותם הדברים בם אל הנה בב"ם הנווים עומדי' בחקומם וכמו שנאמר בהנהגת הרפואיית הנתלית במניאות החליים כי לא בהעדר החולי' בעבר מלאכת הרפואה כי הרפואה קיימת לעולם וקיומה שבהתנאת החולים יאותו להם אותם הרפואות וכמו כן אם יהיה ההכרח שנזכור שנאולה העתיד ולא הקודמת הנה המנוה לעולם עומדת שרשו' לזכור יניאת מבריס כל עוד היות ההכנ' הרשויה לזה במנאת והיה שלא תתנה בגאולה גדולה ממנה והכלל העולה שההשתנות בהלו הדברים אם יבוייר אינו מבוי בחקם כי לא יעשנו מבדם ואמנם הבנו הוא הזמנות ולא יבטל זה היות הקודם בנחית ע"כ ; ואם שאין תשובתו כלום לענין זכר יניאת מבריס מאחר שלא בתלית המנוה בתור' בתנאי שלא תמנה גאולה אחרת גדולה ממנה אלא המנוה שתמיד ואם נאמר שאינ"ם שלא נזכר הנאי שתמו בפירושו שבכל זמן שתמנה גאולה גדולה ממנה שלא נבטרך לזכיר' זו תבטל המנוה הזו הרשות כתוב' לאויביהן לומר כי כן כל המנות יבטלו בזמן שיאמנו אחרות מעלותות יותר מהן לפי דעתם הנפסד אמנם מה שרשו' להשיב לזכר יניאת מבריס הוא מה שכתבתי לעיל מ"מ תשובתו בכוהה לענין המנות הבלויות בתנאי ודבר אחר במנות הבלויות בתיתה כמו שכתבתי ונדולה מזו אמרו כפ"ק דע"מ שאלמלא עשו את הענל לא היו מתים ופיבוס וחלות היו על תנאי ; ובתשובה זו נשיב למ"ם לעיל פ"ט לעתיד לבוא כל הקרבנות בטלים וקרבן תודה אינו בטל וכבר בתבתיו שם : ועוד אחר מהמחמרים שטועים עליהן הוא מת"ם לקמן ס"ד פי"ד מהלב סיר רחני ובו' לומות אסר הב"ה לישראל וכו' ולעתיד לבוא עתיד הקב"ה להתיר שלשתן וכו' וא"כ נמצא שנוי במנות התורה שיתיר לעתיד מה שנאסר בתלה והתשוב' בזה מבואר כי זה אינו היתר מחודש לעתיד כי גם לשעבר היה כן בימי דוד ובעם ההתר מפני שהם פרנו הגדר תחלה וכדלעיל ס"מ פ"ד ועוד אחר מהמחמרים שטועים עליהן הוא מ"ם לעיל ס"מ פכ"ח אין ישראל נריכין לתלמודו של מלך המשיח מ"כ לתם הוא בא כדי ליתן להם ל"מנות שמ"כ הרי מנות מחודשו' לעתיד על התור' וזה הכך מ"ם אלה המנות שאין נבנה רשאי לחדש דבר מעתה מ"כ נר שלעתיד יחדש הנבנה תורה ומנות והתשובה לזה כי אין מנות אלו מחודשות לישראל אלא פי שהמנות הנהונות בישראל יתן לא"ם לי מהם כדבי' הם : ועוד מ' מהמחמרים שטועים עליהן הוא מת"ם בתדרש קבלת כפ"כי אם שנים הרבה יהיה תורה שלדם לחד בעם"ז הכל היה לבני תורתו של משיח ומפ"ר שתורתו של משיח ר"ל שיבנה תורה חדשה מתחלפת לתורתינו זאת הכתובה ע"י משה ומתחזקים בשבוש זה מת"ם בתדרש אחר והכיאו הילקוט כפ"שתר מתונים עתיד הקב"ה להיות יושב בנ"ע ודורש וכל הנביאים יושבים לפניו וכו' והקב"ה יושב ודורש תורה חדשה שעתיד ליתן ע"י משיח וכו' והדבר מבואר שתורתו של משיח ר"ל החדשים שיתחדשו על ידו כי אז יגלה יי' בגלות תתורתו לא מנות מחודשות וחדוש הסודות והגלות העמוקות יקראו תורה הלשה בדרך משל וכדבי' לעניל בחדוש תורה מחתי תבא ואין לומר שלא יקרא הדין

מחודש תורה שהם שהרי כפי' כתוב שאל את הכהנים תורה לאחר שאלת דין ומשה וטהר לבר ומה יאמרו שהמשבשים האלה בתורתו הנו' שאמר מין ישראל נריכין לתלמודו של מלך המשיח והלא אם חדשה תבתן ע"י בהכרח נריכין לעבוד מפיו כי ברב חכמה מאין התור' הזאת אם לא תפיו שאנם פי' התורה החדשה הנשוא' ע"י חדושי תורתנו ניחא שיסבור הנוה שאחר שתלמה האדון דעה יי' כל העולם יסיגו נבלאות תורתם שיעקר יי' את עינינו להבין סודות תורתה . ועוד מ' מהמחמרי לקמן סוף פל"ב לעתיד לבוא הקב"ה נקי וכ"ם מדרב' מגינו מתרים ומבאר המבאר העקר המסור לנו לא יחלף הא ולא יחיר דתו לעולם מהם אמרם בפ"ק דמגיל' אלה המ

ר כסין גולגלת של אש הראה לו הב"ה למשה מתחת כסא הכבוד ואמר לו אם ניקב קרום של טוח אפי' כל שהו' ורבנין אמרי זאת החיה אשר תאכלו החיה מטריפתה תאכלו ושאינה חיה מטריפתה לא תאכלו . אמר ר"ל אם זביתם תאכלו ואם לאו תאכלו למלכיו' א"ר אחא כתיב אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו ואם תמאנו ומריתם חרב תאכלו חרובין תאכלו . רא"ר אחא° וצריך יהודאה להירובא עביר התובא (תסוכה) יאי מסכינותא ליהוראי בעוקת סומקתא (כחותם מדוס) רעל ליבי' דסוסיא חיורא תנ"ר' חייא מלם שהיה משה אוחז בחיה וסרא' להן לישראל ואומ' להם זה טהור וזה טמא :

אר"ש

סמין נכיה רשאי לחדש דבר מעתה ומהם אמרם בזבחים פ"ים בקרבנ מלבי הלכות נשתכחו בימי מלכו של משה מ"ל ליהושע שאל מיי' אמר לכם לא בשמים היה ומהם אמרם בפ"הזהב יצתה בת קול ואמרה מה לכם מליעזר שהלכה כחותו אמר ר"יהושע על רבנו אמר לא בשמים היה ניתנה תור' וכתיב בה אחרי רבים להטות ואיתיתר תפורש מבל הבך לקמן פ"בנבים לא בשמים היה לא תאמרו מה אחר עומד ומביא לנו מחרת תן השמים לא נשתיר ממנה בשמים ומה אמרים בדרום זה בעין מי שלא מבל נבלות וכו' פי' אמי דביק דהיינו רוכה זכיות לא כל

לשעוד זו אלא אם לא מבל נבלות שהם הטא בזה אמי' הוא בשאר התנות לא יזבה לשעוד זו והטעם לפי שהחוטא בחבר מ"לא עוד בחותו האבר מ"ם בם"הזוהר נבי עד עת בוא דברו בענין יוסף כן מי שחטא בפיו בהכילה אסור לא יזבה לאכילה זו : בשביל שהדרי יתור' המבול דת' לום' בדי שתזבו לאכול לעתי' הוהרו שלא תאכלו בשביל שתאכלו ממנה בעתיד שהרה הבתולה עבפיו ומה בתים לפוסו ולומר שהטרף מבד שנשה טובה ותהיה בהלבת לעתיד ולא אסר בעבו בדי שיאכלוה בפה"כ ומה שפי' טעות דא"כ של"ל ממנו מליאבה וטרפה אל פי' מהשעוד' הנו' שבזבו' שתרם פיש' מבנלו' וטרפו' יזבו לאכול מעעוד' והכי איתה בפ"ט כתיב חלב נבלה וחלב טרפה אם לא אכלת אותם חייב שאריסטון גדול מתוקן לכם לעשה' שבו' יאכלת' אכו ל ובשוב ל הרועה עינים תנ"ם אמור נבי והכל מתוקן לשעוד' פירשתיו אפי' תים' דתתר' אסר' ס"ם ומ"מ מה שפירשתי כאן הוא אמיתי . בסין גולגל יכו' לו דזאת קדרי משו' דמור' על הרמוז כדדרי' לעיל ס"כ פט"ו על ד' דברי' זה שהרה הקב"ה לאמם כמנבנו להבי קדרים הבא שהרא' לו גולגולת ואם כן אם שהרה לו שאפי' בנקב מסהו בקרום של חוט שרא' הה"ה בתה דנקיבתן בתסהו שהרא' לו וחדא מנייהו נקט הכא ואע"ג דליבא הבא סיגנטרך להרחות בתבנב בהבי דלעיל מ"מ הרחהו בתבנב להודיע שאם איזו היה אסורה ואיזו היה מותר וכדבתבו האו' בר"ש אז טרפות נבי בשר אחר אסר מחכלו מלמד שאם הקב"ה מבל מין ומין והרחה לו למשה בבא לאסר זאת מבל וזאת לא תיבול שלא בתקשה משה בזה ואעפ"כ הרחהו הקב"ה להרחו' ליסרל איזו היה אסור' ואיזו היה מותרת ואע"ג דלא בתי' הבא טרפו' בת"ם אחיה רמיז שפי' אחיה מטרפה דטרפה אינה וכדבר' אם סי' כ"ט דבסמוך והא דלא דרים אחי דרשה שאם בל מין ומין בדדרים אם הבא קוב מו בדר' חייא דבסמוך אמר' דכיון דקרא מה' כל מפרס פרס וכו' אין לאסר להרחות המינין בעין שהרי בבלל זה יוכרו הטיב מבל בדיני טרפות ולהרחה אם מלת' בה הטעם ליסרל תיבת להבין יפה האבריס שנקיבתן בתסהו ולהרחו נקב בתסהו בעין שלא יטבו לות בדאנקב קטן מאד לא קביל קרא . ורבו' תטוס דו אחרי זאת אחיה וכו' ומת' בס"ק דאחו לתרוני ליבבא דזאת זאת אחיה מטריפת' תאכלו לאפוקי אחינו אחיה מטריפתה שלא תאכל וק' דברי' דו' סריפות בבי מ"ל דטרפ' אינה חיה ומשני דבתיב זאת אחיה אחר מ' חיה אכולו אחינה חיה לא תיבול בבלל דטרפ' לא חי' וקאמ' תו אחיה טרפה חיה בפק' ליה מזאת ובריך ומ"ד אחי זאת אחר עביד ליה מיבבי ליה לבדתנא דבי ר' אלמד שאם הק"בה מבל מין וכו' אלמא אחריה דדרים חיה אבול אחינה חיה לא תיבול מייתר לן זאת דבבלי זאת אחר לנגן בו ספיר חיה אבול אחינה חיה לא תבול ומ"ר"ל דהא דקאמר אם חיה אינו וכו' לא קא אמ' אחי דקר' אמת לאמרי טרפ' אינה חיה דקאמר אם חיה אינו דקאמ' אחיה' חיה לא תיבל ליבבא קלילא הוא כלו אם שאסרתי לך בבל מקום אחר היינו מקום אחינה חיה אבל דבנין דהבא קאמרי דבבלאת' אמת לאמרי טרפה מדיוקא דזאת דק' זאת דוקא מאבל אחינה חיה מטריפתה לא תאכלו ואע"ג דטרפ' בהריה בתיבה וכפר אמר טרפה לא תאכלו אנטריך הבא לעבור עליו בתי כתבה דלאו הבא עשה עשה וכדדרשי בת"כ אותה תאכלו ולא בהם' שתאכל אם הריחה לאמרי לתדרשי לטרפה דרמיון בלאין חיה מטריפת' וכפ"ו טריפות הת' לא

להבי אנטרך אלא הריחה ליה לתדרשי לבדתנא דבי ר' . החיה מטריפתה וכו' ס"ל דטרפ' אינה חיה ואינה חיה מטר לאו דוקא אם כלו מסימני טרפות שאם ניקב' הריאה בד' מ' ים כה סימני טרפות חוזן אי חיה מטריפת' הריאה אלא נקבו כ' הקר' כי אם תחיה ואינה טרפ' אמת אכל : אם זביתם תאכלו וכו' דק"ל דאותה תאכלו יתיר הוא בדבתי' כפי' הקודם דרים ר"ל דאת' ל

וביתם

ר' יהושע בן לוי אמר אם אינו מבין לשאול אבי אמו אינו יודע לשאול אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אבי אביו אינו יודע לשאול אביו אינו יודע לשאול אביו אינו יודע לשאול אבי

ה אר״ש בר נחמן כל הנביאי׳ ראו את המלכיו׳ בעסיקן הה״ר ונה׳
יוצא מערן להשקות וגו׳ ר׳ תנחומא ואמרי לה ר׳ סנחמא
בשם רבי יהושע בן לוי עתיד הקב״ה להשקות כוס התרעלה לא״ה
לעתיד לבא הה״ד ונהר יוצא מערן מקום שהדין יוצא ומשם יפרד
והיה לארבעה ראשים לו״ד׳ נהרות שם הא׳ פישון זה כבל על שם
°ופשו פרשיו הוא הסובב את כל ארץ החוילה זה נבוכדנצר הרשע
שעלה והקיף את כל ארץ ישראל שמיחלת להקב״ה הה״ד °הוחילי
לאלהים אשר שם הזהב לו רבו׳ תורה שנ׳ °הנחמדי׳ מזהב ופפו רב
וזהב הארץ ההיא טוב מלמד שאין תורה כתובת ארץ ישראל ואין
חכמה בחכמת ארץ ישראל שם הברולח ואבן השוהם מקרא משנה
תלמוד הלכות אגדות שם הגיהר השני גיחון זה סדר שהעמידה את
הסן הרש׳ שמשך עיסה כנחש על שופ° על נחונך תלך הוא הסובב
את כל ארץ כוש שנ׳ °מהודו ועד כוש ושם הנהר השלישי חדקל זו
יון שהיא חדה וקלה בגזרותיה על ישראל ואומר להם בהבו על קרן
השור שאין לישראל חלק באלהי ישראל ההולך קדמת אשור א״ר הונא
כל המלכיות נקראו על שם אשור שהיו מאשרין עצמן מישראל א״ר
יוסי ב״ר חנינ׳ כל המלכיו׳ נקראו על שם מצרי׳ על שם שהיו מצירין
לישראל והנהר הרביעי הוא פרת הוא ארום שפרת ורבת בתפלתו
של זקן ר״א שפרת ורבת והצרה לעולמו של ישראל ר״א שפר׳ ורב׳
והצרה לבנו ר״א שפרת ורבת והצרה לביתו ר״א פרת על שם סופה
שנ׳ °פורה דרכתי לברי אברהם ראת המלכיו׳ בעיסוקן °והנה אים׳
זו בבל על שם נבוכדנצר התמלי חשה חשיכה זו מדי שהחשיכה
בגזרותיה את ישראל שנ׳ °להשסיר להרוג ולאבד גדולה זו יון א״ר
נחמן מלמד שהיתה מלכות יון מעטרת ק׳ ושבעים ואחד אפרכין
מאה ועשרים ושבעה אסטרטליטין ורבנין אמרי׳ ששים ורבי
ברכיה ורבי חנין על הדא דרבנין °המוליכך במרב׳ הגדול והנורא
נחש שרף ועקרב נחש זה בבל שרף זה מדי עקרב זה יון מה עקרב
זה מטרגת ששים ששים כך היתה מלכות יון מעטרת ששי׳ ששים
נופלת זו ארום על שם °מקול נפלם רעשה הארץ וי״א איסה זו ארם
על שם דחילא ואיסתני השיכה זו יון גדולה זו מדי ע״ש °גדל המלך
אחשורוש נופלת זו בבל ע״ש נפלה נפל׳ בבל ראה דניא את המלכיות
בעיסוקן הה״ר °הוה הוית בחווי עם ליל׳ וארו ארב׳ רוחי שמי׳ מניחן
ליסא רבא וארבע היון רברבן סלקן מן יסא אם זכיתם מן יסא
ואם לאו מן חורש׳ (יער) הדא היותא ריטא כי סלק׳ מן יסא היא
סמכי סלקא מן חורשא לית היא מסכיא (נמוכה ונכנעת) דכותה
°יכרסמנה חזיר מיער עין תלויה אם זכית׳ מן היאו׳ ואם לא מן היע׳
הדא חיותא כי סלקא מן נהרא היא מסכיא סלקא מן חורשא לית
היא מסכי׳ שניין דא מן דא ל״ל תקרי שניין״א סנין דא מן דא מלמד
שכל אומה ששולט׳ בעול׳ היא שונא׳ לישראל ומשעבד׳ בהן קרמיתא
כאריה זו בבל ירמי׳ ראה אותה ארי וראה אותה נשר דכתיב °הנה
כנשר יעלה ויר״א אמרין לדניא את מה חמית להון אם׳ להון חמיתי
אפין כאריה ונפין דנשר הה״ר קדמיתא כאריי׳ ונפין די נשר לה חזה
הוית עד די מריטו נפיה ונטילת מן ארעא ר׳ אלעזר ור׳ שמואל בר
נחמן ר״ש עזר אומ׳ כל אותו ארי לקה ולבו לא לקה דכתי׳ ולבב אינש
יהיב ליה ורשב״ן אמר אף לבו לקה דכתיב לבביה מן אנשא ישנון
חזה הוית וארו חיוא אחרי תנינא דמיא לדוב זו בבל ראמ׳ ר׳ יוחנן
°על כן הכם ארי מיער זו בבל ואב ערבו׳ ישרדם זו מדי נמר שוקד
על עריה זו יון כל היוצא מהנה יטרף זו ארום למה בי רבו׳ פשעיה׳
עצמו משובותיה׳ חזה הוית וארו אחרי כנסר זו יון שהיתה מעבר׳
בגזרותי׳ ואומ׳ לישראל כתבו על קרן השו׳ שאין לכם חלק לעול׳ הבא
בתר דנא חזה הוית בחווי עם ליל׳ וארו חיוא רביעאה דחילא
ואמתני ותקיפא יתיר׳ זו ארם דניא ראה שלשתן בליל׳ א׳ ולזו בליל׳
א׳ ולמה ר״י ור״ש בן לקיש ר׳ יוחנן אמר ששקול׳ כנגד שלשתן ר״ש
אמר׳ ית׳ירה מתי׳ ר׳ יוחנן לר׳ שמעון בן לקיש בן ארם הנבא והך כף
אל כף ראה מה עבר לה ר״ש בן לקיש ותכפל ששה ראה את המלכיו׳
בעיסוקן את הנמל זו בבל שנ׳ °אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת
לנו את השפן זו מדי רבנין ור׳ יהוד׳ בר סיסון רבנין אמר מה השפן
הזה יש בו סימני טומאה וסימני טהרה כך היתי׳ מלכות מדי מעמר׳
צריק ורשע אר״י בר סיסון ריו׳ האחרון בנה של אסתר היה טהור
מאמו ומטמא מאביו ואת הארנבת זו יון אמו של תלמי ארנבת שמה
ואת החזיר זו ארם משה נתן שלשתן בפסוק אחד ולזו בפסו׳ אח׳
ולמה רבי יוחנן רבי שמעון ר״י אמר ששקולת כנגד שלשתן

ותניא׳ דמיא לדוב כו׳ סתן מסוכו׳ זו מזו דסמא׳ ניחא דשונאו׳ לישראל קאתר
דכותה יכרסמנה חזיר מיער ספי׳ תרם שמולט׳ כישראל כדלקמן . ירמיה
רמה אותה תרי וכו׳ תמרין לדניאל וכו׳ תמוס דק״ל ת״ט נרתחה חיה זו
לדניאל בב״ נורות טפי מתחרינתה ר״ל לפי מסיו בה כ׳ מנייניס המ׳ הכם
והנבור כתרי וסב׳ מהירות הטופסות

בנסר סבל כן ירמיה רמה אותה בב׳ רמסי״ב
נורו׳ אז אמ׳ תרמ׳ אותה כתריה כפני
עצמו וכנס׳ כפני עצמו לפי מהי׳ מנב׳
הענייני׳ כלה כפני עצמו כמהי׳ מנב׳
על המחתתו בעונם כתו רמה אותה
כתרי׳ ואמר עלה תריה מסבכו הנה חכקו׳ א״
כתריה יעלה וכמהיה מתנבא על מ״ מ
מהירותו רמה בנסר מבל דניאל אלה חכ״ מ
נרמ׳ לו אלה מעם מ׳ ענין כולל המלכיו׳
רמה אותה בנורת תריה כפני לנורו׳
על הכח וכנור נסר בכנפי לנורו׳ על
הטופסו׳ ולב״ה כדמ׳ כלו אמרו לדניא רמסי״ ג
כתיזו נורה מב׳ אלה רמית והסיב מפין חסת׳ מ
כתרי ונפין די נסר לנמת ידי מפיהן
וכיונא בזה אמרו במדרש אחר לתה
רמה דניאל ב׳ דומיות לקיים דברי מסה
ודברי ירמיה מסה אמר כאסר ירמיה
הנסר ירמיה אמר הנה כתריה יעלה
עלה תריה מסבכו והם דל״ק הכח
מסוס מסה אפסר דלמ״ס ל״ל דכאסר ספיש
ידמה הנסר מיירי בכסדים אלה חסת׳ ג
בטרקינוס סחיק טמיא סחם לבוא כי׳ רמסי״ טו
ימים והכיאו הרוח בה׳ ימי׳ כדפירסו חסת׳ ג
ברי׳ מדרש אסתר ז רבתי׳ הנה הנסר
יעלה ונדמה לא חס להביא רמי׳ לתרי׳
נמי מדבתי׳ מקמי המי׳ קר׳ הנה כתרי׳ דברי״ם
יפל׳ דבלמו הכי פסיט׳ דמי׳ קרי תריה
דכתי׳ עלה תרי מסבכו והו׳ כבוכדנצ׳
סעלה מנפון למ״ל להסתיתה כדמי׳ ירמי״ מט
המס כי רעה מנכי מביא מנפון וכו׳ חסת׳ ג
ומוכ׳ למידק דהמי קר׳ מיירי על הנר
הגורה על חרם ועכ׳ כמלכת חרם דניאל ז
הרסע׳ לעתי׳ מיירי הכא מה סכתחיל׳
הלכומה להרמב״ם דמיירי בחרם
סריתה סמוכה לירושל׳ סכתרכה ע״י
נבוכדנצ׳ מ״מ הכ׳ כסוף הנבוא׳ עכ״ל תלים ב
דלעתיד מיירי מפני הטעמים סכתב
ר״י מברכנא ופסי׳ שו׳ סטת רז״ל סמי׳
מ״ם סס מס לא יסחכוס בעירי הנמן ירמי״ מט
על מפלת חרם ביד בניס של רחל
כדלעיל ס״מ פע״ג מו על מה ספתיד׳
גפי״ס מתפול ביד פיס כדמי׳ בפ״ק דניאל ז
דיומ׳ ומ״כ מיד מפס סיהיה הנסר הזס
בכל סכבר נמנד זה כמה סנים וסמת
טעות נפל בספרי׳ ול״נ אלה הנה כנסר
ידמה והוא הכתו׳ בתפלת מומב כי זס
על בבל מסמיד מת מומב נמתר : ירמי׳ ב
כל מומו מרי לקה דמין כ״ל הדמומו
לנסר בבנפיו דכהדיא כתיב עד די
מריטו נפה אלה מפי׳ כל נופו סכן נדמ׳
למרי לקה מדבתיב ונטילת מן מרעא
נר׳ סנמנדה לנמרי ומע״ג דכתי׳ ומל
רגליו כמנס הקימת הוינו לעני׳ הלב יחזקאל כה
סנתן לה לבב מנוס קמר סעומד׳ על
רגליו כחיס י ולבן לא לקה כלו׳ סאף
נמנד המלבו׳ והכת מומת׳ זו עדיין ים
חכמ׳ כה׳ כבתחל׳ סזה רמז לב חד׳ והא
דנרסי׳ כפ״ק דמנדיל׳ ר׳ יונתן פתח
והכרתי לבבל סס ומסר סס זה הכת׳
ומסר זה הלסון והיינו לסון מלכו׳ כמן
חכמ׳ יוני׳ כדפרי׳ המו׳ המס׳ סאף סלא
יהיה לה׳ כתב ולסו׳ מיוחד לחכמ״ת
חכמ׳ מגויה ביניהם מ״נ הכיה מתיה
כרסב״ן לחוד : רבתיב לנבי׳ מן מנסת
יסכון ק׳ כהמי קר׳ כחלו׳ נ׳ כבתו׳ על המסהי׳ נטר׳ ז׳ סני׳ עם מיו׳ הסד׳ ומה
פנין זה ללקו׳ המרי דהכא סמה מכוד מומו׳ כבל ועוד דסנוי סהוה לא היה
אלא לו׳ סני׳ וסוב חזר לבו עליו כדכתי׳ ביה ומנה מנדעי יסוב עלי והכא
בלקות המיה לעו׳ מיירי וע״ק דדניאל בסנ״מ לבלסנר רמה המחזון הזה ומ״כ
מ״ם חזי הוית עד די מריטו נפה היינו מה סיהיה לאחר מכאן ומ״כ מ״ם
ולבב אינס יסי׳ לה יסי׳ אז ויסיבו מני מיירי על לבב נ״ב סקד׳ כבר ובטל מן
סעולם : ון בבל ל״נ אלה כדנרסי׳ ברים מדר׳ אסת׳ דמיא לדוב ר יוחנן אמר

לדב כתיב דלא היה דעתיה דד' יוחנן דמ"ר יוחנן על כן הכם אריה מיער
זו כבל וכו' ומפום דהוה מפ' ואב מרכות על מדי ויקטה מ"כ מה מנקרלת
כאן דוב תיידן לדב כתיב סיסיה פירוסו ואב כדכתיבנא ס"פ פנ"ם סי"כ
מעריה כנגלו: למה כי רבו פסעיהם
אלים ס כ"פ מה הוסיף כפי הכתוב וי"ל דה"ק
זקר"ת הסמה מ"ם דכי רבו פסעיהם דבק
לגלגניו דיהב טעמא לת"ם כל היזנא
מהכה יטרף מפני רבו פסעיהם
והיינו כגלות הרס לעיל שהריך
דכאלל ד בעונות ישראל לא מיירי אלא כימי
תלי קמו כבל דאי כפי מ"ם שתרגם דכוליה
שם ל קרא מיירי בכ"כ ופריק מה כ"ל
מס קד כי רבו פסעיהם כתב דכתיב על כן
שם קטו הכם אריה מיער וכו' דקאי אאמר
סט כו דקאמר פוסטו בחוצות ירושלים
עזרה מ וכו' על סברו עול נתקו
מוסרות ולהכי היה כ"ל דכי רבו
פסעיהם לא קאי אדלעי' מיניה אלא
דבק לדקאי דכתיב אי לזאת אסלח
לך וה"ק אף כי רבו פסעיהם הייתי
סולח לך לולי שבכיך עזובוני ויסבטו
תלי'עו
דניאל ב וכו' דהיינו עזוע"מ ובסבעת סוף ונ"ע
שהיתה מעמדת אבי' כעבדין הכמ'
אסיא עז פנים וי"ג אסיא'
תפתר ב מנמרת והוא מעבדין ריחו לא כמר
ספיר רוסו חלוף אור רפיון: בתבו על
קרן הסור פרדסתי לעיל ס"מ ס"ב:
ולזו כלילה מ' דאל"כ למה הוצרך
לומר כם בחזוי לילא כתב דכתיב
סעיה מג לעיל כל מרכבת בחזוי עם לילא
ועכ"ו מ"ם לעיל בחזוי עם לילא לאו
דוקא כל לילא אלא כלו בחזיוני הלילו
מתיב ר"י לרסב"ל בן מדם וכו'
פנדיה דהאי קרא מסתע בחרס
שהחריבה בית אבי כי על כ' המקדשי
כתבכא יחזקאל בחותה נבוכה לבתי
לעיל מיניה והטף ל מקדשם ומסתע
תלים ותכבל חרב אליתית מוכפלת נ"פ
קלט והיינו שהיה שקולה כנגד נ' מלכיות
מס הרשעות ולכן היה מוכפלת נ"פ
מיוב יג שהרי לא פי' הכבל בבחינת מי הוה
ומשרי דרים לקים דרים ובכפ' כלו
דמרכתיב ותכבל ול"ק תכבל לרבויי
רשבי"ב אתה מפי מכבל הנ"ר ר"י ור"ל לא דרי
פנו כו יש כו שיתני טומאה וטהרה ואם נ
דנחל ומרנבת וחזיר מתי הוי הכי
מכיון דהנהו הם מדרשי לנ' מלכיות
דרשי אלי למדי: מעבדת נדיק
ורשע שקלת מתמלכים היו נדיקים
רשבי"ל כנון כורש ודריוש וקנתם רשעים
כנון אחשורוש. שהור מאתו וטמא
מאכיו והיינו רמז הסמן דאתי בים
סיתני טומאה וטהרה ו אמו של
תלמי בפ"ק דמגילה איתא שלא כתבו
לו את האמרכת מפני שסתמו מרנבת
פלים סתה ואפסר הם והם כמי איתא;
קמט בפסוק אחד כתבנה תורה
ומה שנזכרו בדברי ר"י כל
מ' בפסוק בשני ענמו מסוס דאנטורי'
לרבויי מדרשו בת"כ ובמסכת תורה
לא הוצרך תו להאריך בזה ומיהו אי
לאו מסוס טעמא דהכא היה מסס
חוזר ומוכירו בלשון הכ"ה שלא לשנו'
מתיב ר"י לא ידעתי מה צורך
תיובתא דא ותסוכתה תו הכא
בתר דקאמרי להו אפלונתי יסו מקרא דדניאל: מכל הנביאים לא פרסמו'
לעיל ס"מ סס": שמקלסת שפי' מעלת נרה מפנין גרון שמחזר דרך
גדולו המאכל ולפי דרשא זו יהיה הגרון הקריאה בגרון בקילוסו. כל
מה שפי' דוד וכו' כ"ע היכי מכלל הכא כל פרטי דוד אלא הכא בלשון הסכתי
הא אסכתן טוכא בר מהכי אלא אמינו סיר הלל ומתרה ורכות מהכה והיה
בענין הסכה הא תו ליכא כסבתי דוד רק הני דקאמר אמתעסיו אמת
ועוסה דין ולוכם נאוה ומסכיל נאים ועוד אמי כי כל מעבדיהו קשוט
ואורחתי דין לפי הפי' הזה דבכלל הדין היינו אמת כי לא יתכן מיהו עוסה
דין בעול וכן בכלל אמת אמי דין ואתרי לת"ל ונ"כ הסכלת הנאו בכלל
אדין הוי ועוד היכי דמיו כדי מסלבין בגוה אלא מלך נאות לכם לל"ש

רשב"ל אסר יתירה מתיב ר' יוחנן לר"ש בן ארם הנבא והך כף אל
כף ראה מה עביד ליה ריש לקיש ותכפל ר' פנחס ור' חלקיה בשם רבי
סימון מכל הנביאים לא פרסמה אלא שנים אסף ומשה אסף אמר
יכרסמנה חזיר מיער משה אמר ואת החזי' כי מפרים פרסה למה
נמשלה להזיר לומר לך מה חזיר בשעה שהוא רוכץ מוציא טלפיו
ואומר ראו שאני שחור כך מלכות ארם מתגאה וחומסת וגוזלת
ונראה כאו מצעת בימה מעשה בשלשון אחר שהיה הורג הנגבים
והמנאפים והמכשפים נחין ואמר לסנקליטיו (יוענין) שלשתן
עשיתי בליל אח' ר"א את הנמל זו בבל כי מעלה נרה הוא שמקלסת
להקב"ה ר' ברכיה ור' חלבו בשם ר' שמעון בר נחמן כל מה שפרט
דוד כלל אותו רשע בפסוי א' שנ' כען אנא נבוכרנצר משבח ומרום
ומהדר למלך שמיא משבח שבחי ירושל את ה' ומרומם ארומסך
ה' ומהדר אלהי גרלת מאר הוד והדר לכשת די כל מעבדוהי
קשוט על חסרך ועל אמתך די כל ארחתי דין ידין עמים במישרים
ורי מהלכין בגוה מלך גאות לבש יכיל להשפל ובל קרני רשעי
אגדע ואת השפן זו מרי כי מעלה נרה הוא שמקלסת להקב"ה שנ'
כה אמר כורש מלך פרס ואת הארנבת זו יון כי מעלה נרה היא
שמקלסת להקב"ה אלכסנדרוס פוקרון כד הוי המי לר' שמעון הצדי'
אומר ברוך י' אלוהו של שמעון הצדיק ואת החזיר זו ארם ואוא נרה
לא יגר שאינה מקלסת להקב"ה ולא רייה שאינה מקלסת אלא
מחרפת ומגדפת ואומרת מי לי בשמים ר"א את הנמל זו בבל כי
מעלה נרה הוא שמגדלת את דניאל שנ' ודניאל בתרע מלכא ואת
השפן זו מדי כי מעל נרה היא שמגדל את מרדכי שנ' ומרדכי יושב
בשער המלך ואת הארנב זו יון כי מעלה נרה היא שמגדל את ריקי
אלכסנדרוס כד הוי המי לשמעון הצדיק היה קאים על רגליה אמרין
לי מינאי מן קדם יהוראי את קאים אמר להם בשעת שאני יוצא
למלחמה רמותו אני רואה ונוצח ואת החזיר זו ארם והוא נרה לא
יגר שאינה מגדל הצדיקים ולא ריה שאינה מגדלת אלא שהורגת
אותם הה"ר קצפתי על עמי חללתי נחל נחלתי והר' עקיבא וחבריו
ר"א ואת הנמל זו בבל כי מעלה נרה הוא שגררה מלכות אחריה ואת הארנבת זו יון כי מעלה נרה שגררה מלכות אחריה ואת השפן
זו מדי כי מעלה נרה שגררה מלכות אחריה ואת החזיר זו ארם והוא
נרה לא יגר שאינה גוררת מלכות אחריה ולמה נקרא שמה חזיר
שמחורת עטרה לבעלה הה"ר ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את
הר עשו והיתה לי' המלוכה.

סדר אשה כי תזריע פרשה יד

אשה כי הה"ר אחו' וקרם צרתני א"ר יוחנן אם זכה ארם נוחל שני
עולמו' הזה והבא הה"ר אחור וקרם צרתני ואם לאו בא ליתן
דין וחשבון שנא' ותשת עלי כפכה ברכתיב כפך מעלי הרחק א"ר
אמ' ריש לקיש בשעה שבראו הקב"ה ארם הראשון אגדרוגנו בראו
נבים גב לזכר גב לנקבה איתיבון ליה ויקח אחר מצלעותיו אמר
להון מסרוהי ברכתי ולצלע המשכן א"ר ברכי' ור' חלבו ור' שמואל
בר נחמן בשעה שבראו הקב"ה ארם הראשון מסוף העולם ועד סופו
מלא כל העולם כולו בראו מן המורח למערב מנין שנאמר אחור
וקדם צרתני מן הצפון לדרום מנין שנא' למקצה השמים ועד קצה
השמים ומנין בחללו של עולם שנ' ותשת עלי כפכה א"ר אלעזר
אחור זה יום הראשון וקדם זה יום האחרון על דעתי' ר' אלעזר
דכתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה נפש חיה זה רוחו של ארם
הראשון אמר ריש לקיש אחור זה יום האחרון וקדם זה יום הראשון
על דעתי' דריש לקיש דכתיב ורוח אלהים מרחפת על פני המים והו
רוחו של מלך המשיח אם זכה ארם אומרים אתה קדמת לכל מעשה
בראשי' ואם לאו אומרי' יתוש קדמך שלשול קדמך א"ר ישמעאל בר
ר' תנחו' אחור לכל המעשי' וקדם לכל העונשין ר' יוחנן אומר אף
קילוסו לא כא אלא באחרונה שנאמר הנשמה כל הללוי' הללו
כנף ואה"כ מלכי ארץ וכל לאומים אמר ר' שמלאי כשם שיצירתו
של אדם אחר בחמה חיה ועוף כך תורתו אחר בחמה חיה ועוף
הה"ר זאת תורת הבהמה ואח"כ אשה כי תזריע דבר

הכא אלא שהולך בנאוה יפיפילהו ה' ותמן דכר הכא אם נאות
שבחי ה' לא ימלטו מכ' פני' אם מכר גדולתו ורוממותו בעבור
הספעת תועלתו לזולתו והספד תעלתו אם כולל ואם פרטי
כיחוד ואלו התועלות בכ' מיניה אם תסר מיניה תלויה בגמול
אבל נאוה לה ממילא כדכתי
חנן ה' כטבע לבל מ' מסבר
הבתלי' בסבר ועונם ותיר
הבתוכות לתבני' מו סעוד
ג"כ יחלקו לשני תיגים אם
מהלך הטבע בנפשים
וכיונא ואם נגד הטבע
המעטים את הרבים והמלך
רעה וסילו המערב וכי וכ
בכל פרטי מבחי דוד אם
אלא ימלטו מאחד מתלה
לשונות מבחות היו מסבה
ירושלים אם ה' אזה הסר
הספעתו להועיל דרך כלל
אם כי חזק בריתי אעריך
בתועלת כלל לאומה מדבר
כנגד הרומתך ה' אזה הסר
הספעתו להועיל ליחיד ביחוד
לאחר אם כי דליתני וכ
בתועלת דוד ע"ם כיחו' מדבר
כנגד הוד והדר לבסת אזה הס
גדולות ה' כעבתו כי לא הגדול
והדר ועל תיני התועלות אמ
החכוני' בטבע כי כל מעבדוה
סעניכו אמת והכ' אתשבי ה'
לעד לעולם אמו' אתר
הטבעיים אלא יגרע חק' ובנ
לאחר על קיום הדברי' כדכתיב
ס"כ ריש ס' לא ועל הדברים
בסבר ועונם אמר ואחרתיים
היות תדת דיכו מבדה הטבע
המערבה אמר ודי מהלכין בנ
כי המתנאים אם הנ
על טוב מולם בסנין פרעה וכ
סעבו בנתם אלוהות כדבי
ס"כ פ"ח ולוה בנגדם ה' נאו
והוא מה אם' מתנאה
המערבות ומסדדם והוא מ"ם
נבי כינאה נאה אל נאים
מתנאה על כולם והנמסך מ
סיסדדם ולכ"ח וכל קדבי ה
מגנע אתקף מולם הוא קרן
אלא מחרפת וח"ת ה"ל
לזה דחמיר ספי וי"ל דה
רמיזה כאומר והוא גרה
רמז לקריאה בגרון בדבי' ועל
אחר אקורמה בגרון ועל
אחר לא יגר ונדיכי תרגייהו
אפסר אמה אחרפת לפעמים
כפסות לע"ח אתקלס והיה כי
והתקנף וקלל: ואומרת מי לי
פירשתי לעיל סוף פ"ז שמגר
את דניאל גר ספי' גרה לפ"ז
גרות כלומר הנדיקים המתנו
ביניה' מו אדרך הנדיקים
גרים בעו' ע"ד כי גרים אנו
רמותו מיכי רוחה זה היה דרך
סע"י כן נהג בו בכוד ומתע לו
להחריב ב"ה בעבת הכותים כדא
כפ"כא לו כ"ג והדרסני' אפ'
מלחמתו עם אתונתיו היתה
הסלום הזה נגד מיני ללמוד מדר
שאינה הגדלת הנדיקים
דתני כפ"ק דתגיל לא מחסתי כימי כפדי הסעמדתי להם דגיל אמ"ע
נעלתי כימי אמן הסעמדתי להם מרדלי ומסת לבלות כיתי יוני הסעמ
לחם אמעון הנדיק ומתתיה כ"י כ"ג וחשמונאי וכניו להפר בריתי
כיתי רומיי' הסעמדתי להם אל בית ר' וחכמי דורו ר"ל אלא הין ר' וחכ
דורות מגדלי הנדיקים אבסאר מלכיות אבל היה הבריהם כשתתי לאלנ
להלין בעד אמם ומתע אנטיוכוס הוה מתתם לפני ר' ונתן לו מפ
הרב בנגע הוה ועי"ל דר' ואחמי דורות דקאמר היינו בתחלת מלכות
ובמ"ם כפ"ק דע"מ עד כ' אבי קמו אמתנותיהו עם ישראל והכא מיירי
דורות אבריו אמו ובעד עתה ולא חשיב גדולם אבתחלה הכא חשיב כנ

הל

כל זה הזמן סביה חרב: זה ר' עקיבא וחכירין שנקרמו בחלת ה' ביחוד
בחכמתם וחסידותם לו מפני שמסרו נפשם על קדוש יי' ומאסו בעו' הזה
וס' הוה בחלתם ויותר גר' דלאו מסוס בחלתו קאמר אלא אסיפת סמיך
לכתיב על זקן הסכנת עולך דהכי איתא בתנחומא על זקן הסכנת עולך
זה ר' עקיבא שעבכה בו מלכו' עד
אין סו' אך תימא דהאי קרא בכל
מיירי דכתיב התם עוכי דומם וכומו
בחסך בת כשדי ומם דעתם ז' לדרתיו
נמי מחרס ק' מנ' ל ועוד דהא קאמר
שנגלת בכל הנדיקי' והיכי כתי' כם
על הזקן הכבד שעולך דהיינו שעבודם
בנדיקי' וכ"ש: שאינה נורדת מלכו'
מחריב ומעבין מלכות ישמעאל ונאר
מלכיו' הנמנאו ל"ק כדכתי לעיל ס"
פ"ח כסם הרמכ"ן וליכא דנורדת
מלכו' דהכא דייקא כותיה: א הה"ר
אחו' וקדם נרתני מסוס דבעי לתי'
כסם סיגירתו של מדם מחר בהמה
חיה ועוף כך תורתו וכו' ומהחיה
נופא תיק' לן למה נוכר מחר הכ"ח
מקדי' הנך דרסו' דדרי' מחחור וקדם
דיהיב טעמא לאחר יגירתו ולעיל
ס"ח פ"ח פירשתי כל הנך דרסות:
בשם סיגירתו וכו' מסוס דק"ל
אמתי מקרי' דיני הכ"ח לדיני
המדם מתרן דטעמא כסם סיגירתו
וכו' ומע"נ דמקמי דיני הכ"ח כתיבי
דיני הקרבנות והמלוחי' וכ' יין ושכר
דסייבי לאדם לא מקרי תורת מדם
אלא מאי דסייך בגופו דהיינו טומאתו
וטהרתו כעניין הנר' והנרע' ודין מילתו דומי' דתורת הבהמה' והעוף והדגי'
והסרני' דלעיל דהיינו טומאת' וטהרתם שבעמותם: בשם סיגירתו וכו'
וא"ת אמאי כב"ח לא אמר הסדר הזה כי ביגיר קדמו דגים ועופו' כחמיסי
ובהמה וסרנים בסעי ואלו הכא נקט לדיני אכילה בהמה והדר דגי' והדר
עופו' והדר נקט דיני טומאת' כמגע' ומשא ואקדי' בהמ' טמא' והד' סרני'
והדר בהמה טהור' והד' איסור אכילת סרני' וי"ל דנקטינהו כדרך אכילתן
דאורח אדם לאכול מבהמה ואיה טפי מדגים ועופות ואורח אדם לאכול
דגי' טפי מעופות וסרנים אמין דרך לאכלן לא הוכיר אכילתו אלא לבסוף
בהדי דיני אכילה ואמר בטומאה אקדים טומאת בהמה כמו שהיא קדמה
בדיני אכילה ומשום דטומאת סרני' דמיא לטומאת בהמה טמאה שבכל גד
שיעותו מטמאי להכי לא כתב בריש' רק דיני בהמ' טמא' וסמיך לה טומאת
סרני' והדר נקט טומאת בהמ' טהור' סתיר' מטמאה אלא כשתתה בלא אחיט'
שוב רחיתי בתנחומא וכו' משם שהדמיון ליגירתו שכתו שהכין לו סעודתו
קודם יגירתו כך הקדים הדיני הנריכי לתינוק ומשם נוכר ולפ"ז לא יקשי
למה לא אמר בכ"ח סדר היגירה ומ"ת ס"נ לפרש דין מנורע תחלה קודם
נדה שהוא נברא תחלה תיכן כם' אמרי נועם דתיר ואינו תדיר תדיר
קודם ורוב נשים יולדת ומעט אנשים מנורעים והר"ם מקונני פי' אחר
שהוכיר תורת הטמא והטהור מן הנאכלים הוכיר טומאת אדם והתחיל
מן היולד' שהגיה תחילה:

הה"ר אשר דעי וכו' מסוס דק"ל כי תוריע למ"ל אשה כי תלד זכר
דאע"נ דאינטריך לענין דינא לרבנן למעוטי יולדת דוקא ולר"ם
לרבוי אפי' ילדתו תחוי בעי הכא לתרוצי ע"ד הדרש שרמז לחסד ה' בורא
שמטפה של לבלוכית נותן נפש שלימה לאביו וחסד עם האדם בהיותו
בזרע בבטן אמו שמאיר לו שאשוב תתירו מסוס ומסוס דעל כל אמי
תמת' ולפועלי אתן נדק כדלקמן נקט אמי קרא ומיידי דמייתי לה מפרש
ליה בריש כתנאי אחרי מי בדרך המדר': הלשון הזה פי' אשה יפורש לשון
שירה כמו ישאלו קולם ירוננו ווזלתו ואומ' אשה דעי למרחוק אשה קול
שירה בשותי דעי להכין מרחוק וזה על שכחן של נדיקי' ויהיה פי' ולפועלי
אתן נדק אתן שכח ואוד' נדקתו עם הנדיקי' ויפורש לשו' דבר כלומר שאין
בגיאו' הקול לשירה רק לדבר דעלמא והיינו על מפלתן של רשעים שיכבר
ויודע על הדבר שכל לא יאמר שירה שאין לשורר על הרעה כמ"ש נבי לא
קרב זה אל זה ולפ"ז פי' ולפועלי אתן נדק שיגדי' דינו והיא היא וא"ת ואמתי לא
כתקום דבר ובעינו שיוכיר בפיו נדוק דינו והיא היא וא"ת ואמתי לא
יאמר נ"כ לשו' שיר' על מפלתן של רשעי' והלא דוד קאמר שירה על מפלתן
דלעיל ס"פ וי"ל כיון שאין לומ' שירה אלא לאי שנגול מהם שרשוי
לאודו' על הגלתו כדפי' אמר הכא דכתיב אשה דעי למרחוק שאינ' מדבר
על מנמו שנגול מהם אלא על מה שרואה בעיונו ומשפטי ה' אין לו לומ'
שירה: למרחוק נאמר על הרחוקי' שנתקרבו שנה אחרת היא זו
דלר"מ דמיירי בנדיקי' ורשעים יתפרש רחוק מעכיר' לו רחוק מה' כדפי'
בברכות נבי לרחוק ולקרוב אבל אשה מפ"ליה על כ"ת שהיו רחוקים מה'
ונתקרבו מדכתיב למרחוק ול"ק לרחוק דמשמע ליה שכא
מרחוק והשתא הוי קרוב נבי ר' נתן ור' חני דכשמוך דייקו מ"ם למרחוק
וק"ל ולפ"ז הגיה לה' שפוטו ידו לקבל שכים: מחשבין כלו' מעייני'
ונותנים מחשבתם בחברתם שכא מרחוק והיינו אשה דעי למרחוק ועל
זה לפועלי אתן נדק והודאה והיינו על שעבדו ה' שם בחר המוריש שנאת
עליו מרחוק מ"נ שהודאה היא על מה שקריבו ה' והדריבו לא' כאומרו

מי העיר ממזרח ולר' חנינא העיון והשולחה על מה שקרבנו ה' לעבודתו
מחרי היותנו רחוקי' ממנו כמגרים ולר' חני הסולחה והעיון על הקריבו
מנלנו הדברים הרחוקים כנשמים ורוחות: ועי"ר הדרש יתכן שסל
לו לבחר עניין הבחירה המנוסית כדעות והטוב וזה לפי שבחר נמנה
בפילוס' מי שחשב שאין האדם רבוני
אלא בפעולות הטובות לא בדעות אי"ס לו
כי כל מ' יכסוף הבר' לו טוב לפי
עיונו ואין אדם שליט על דמיונו
להטותו מעליו כמו שאינו שליט על
החום שידאה אלא כמו שהוא בטבעו
יחוייב מזה שאסר לא זכה להולד בראשי'
במזל טוב יהיה מובדל בתעשיו
הרעים שיפעלם לפי דמיונו והחוקר
ספר שבראת זו והאריך בדבר בעל
העקרי' כש"כ ובחכמי הנו' האחרו'
נמנא מי שחשב שהפך והוא שלהיות
הפעולות הטובות טוב וכל טוב הוא
שפע מוספע מאלהבתו ית' יחוייב
שתקדם אהבת יי' לאדם קודם
לזכותו ואז"כ הוא מחוייב להיות נדיק
מקדימת אהבת יי' אותו לא כן הראשוני' אינו לו
שהם מעבתם ויד ה' לא היה ה
בהם ובבר ספר נ"כ בעל העקי' שבראת
זו בכם' חזו' קשה ס"ד בל' טעבות נבונו'
הם' מהפילוסו' המדינית שאדם טו' שם פט
ביאר שהאדם רבונו בתעשיו אם
טוב ואם רע ובב' מבל היוסר האלהי
שאם אין לאדם להיות טוב כי אם
בשתוקדם אליו אלהבתו הנה אשר לא
יאהב ה' אין לו להיות טוב ואין כ' הוא
מוכרח להיות רשע ואין עול גדול מזה הנ' שאין כ' אין שיהפך נדיק לרשע
ורשע לנדיק שאהבת ה' לא תשתנה כי לא אדם הוא להנחם והמפורשים
מעיד על ההפך שנמנאו נדיקים תחמיצים ורשעים בעלי תשובה והל'
מהכתובי' שנאמר באברם' כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו פי' אהבתיו
בעבור נדקתו והוא הפך המובח וכפי מה שנוסף שלמות אברהם הוסיף
עליו המצות וכן ליעקב' ועוד אבמה כתובים מפורשים שה' שואל מאדם
שיצדק וא"כ אין הדבר' מיר ה' וכל דבריו האמת' והצדק ומושי' אמי טעני' גדול'
לשתוד דברי החכמי הנו' שאם ה' פועל שבלתו' באדם בקדמת אהבתו היה
ראוי שיהיו הכל שוים לטוב' באהב' זו אחר שיחם כלם אבלו ית' בשוה ולמה
יחפון לאהבה לזה ולא לזה ואפשר שזו היא שלת המצוה לקמן ס"ד
פ"ג בדאמבתוב התם בשי"ב' וכבן אומר שפי' ר' מ' אשה דעי למרחוק על
שרה על שבחן של נדיקים והודאות על מפלתן של רשעים מבד טעמת
היום וה"ל ולפועלי אתן נדק שלו היה הדם' מוכרח בטעמיו בשמו' הפילוס'
הא' היה עול מפלת הרשעים אחר שלא היה בידו להמנע מטעמיו
וכן אלו היה הנדי' מוכרח מקדימת אהבת ה' אין בדעת האב' אלהבתו הנו'
היה שברו נ"כ שלא בדין כי אינו זוכה בטעמיו יותר מאחרים ורמז אל
הטענה אשר מבד התפכות האנשי' מנדיק לרשע ורשע לנדיק פי' עול
למרחוק על הרחוקים שנתקרבו והם בכ"ת בדפי' ורמז ל' הטענה מבד
הכתובים מ"ר נתן מחשבין אנחנו לשמו של אברהם' וכו' כי היות ה' מקרבו
ומוכנו על פי מדותיו כעבדו שבתובים וכפי תוספת שלימותו היה מוסיף
לו ה' תורה ומצות בנו' זו דמיה מעשי האדם קודמין לאהבת ה' אותו
וכנגד הטענה שבתבתי מהשתנות האנשים זה מזה פי' ר' חנינא למרחוק
על מה שקרבנו ה' אין אחר שהכל עבדיו וה' קירב את ישראל מכין שאר
העמים הכרח לו' שים שבח קודמת והיא הכנת ישראל יותר כמ"ש לעיל
פ"ג מדד ה' כל הדורות וכו' ואהבת האמות באו' רק באמונתך חשק ה' וכו'
ור' חני הוסיף לאין נ"ל בפעולו' האנושי' שאין המזל מכריח כי אם בדברי'
הטבעיים בנשמים ורוחות הכל בידו ית' והוא יעבה הדברים לטובת
כרצונו הפך הורמת המערבה או יר' לפי אלא נוכל להתעלם מהיות
אהב"ה קודמת לאדם אבל זה בכלל המין האנושי' אמה שאנחנו דעה והשכל
כאו' מי הקדימני ואשלם וכמ"ש שם בעל חזות קשה עכ"ל דברי' שרחוקי'
ממנו וכו' כלו' קדימ' אהבתו לאדם היא אהבה כללית בעניין הנשמים
לכלל העולם: מהלך ת"ק שנה כי כן הסיעור מהארן עד הרקיע הא'
ואע"פ שנר' האמת בדברי הנבאיי' שהעיית המטר קרב לארץ בחויר הקר
כי שם יעלו אדים מהארן ויהיו לעיס לא יקשי אלפרש אגד' זו על דעת
פי"ל שדעתם כמו שיסברו באמני הטבעיים שתבונות הנרמים שמיימי'
יגיעו חלקי היסודות ופ"י זה יסתנו מזגיהם ויתהוו מהם מיני האדים
שמהם יהיו הנשמים ולכן אמר שהם רחוקי' ת"ק שנה להיות בח המגיע
חדוש' מהם וכדפי' בעל העקי' בכיונא בזה אבל עוד מצינו אגדת לר"ל
בלתי מקבלות פירושים בל' ויר' שדעתם היות המטר מהשמים הרחוקים
ממנו וכבר כתבתי לעיל ס"ח פ"יג ס"ט מה שמצא' ידי בעניינים אלו: אם
אינה אמרו מלון וכו' מסוס דבריה הוה כדאית' כפ"ק דכ"ב ובירושלמי
דפי' בשם קאמר שהוא יצחק מביאנו פ"ה ועי"כ אפשר שאמרו בר"ה הזה
שה העיר את רוחו להשי' אמ' ע"כ אם אומרו מלון וכו' אבל נ"ל
אמן שבחיה דהאי קרא אשה קאמר קרא דקאמר אינה לדשבחי' ר' אחא ועוד אפי'
שאם הוא ברוח הקודש עדיף טפי וי"ל שר"ל שם' שיסים דעתו למרחוק
כלי לסודות לה' על פעולותיו אפי' לא יאמר זה רק מלון אבל אם שבח כי

ב ר"א אשה כי תזריע הה"ר אשה דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק
דבר לשון שירה על שבחן של צדיקים לשון דבר על מפלתן של
רשעים למרחוק נאמר על הרחוקים שנקרבו אשה דעי למרחוק
ולפועלי אתן צדק א"ר נתן מהשבין לשמו של אברהם אבינו אותו
שבא מרחוק הה"ר ויבא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק
וא"ר חנינא בר פפא מחשבין אנו לשמו של הקב"ה שהיינו רחוקים
וקרבנו לו א"ר חני רבריס שרחוקים ממנו מהלך ה' מאות שנה
שהבריות ישנין על מטותיהן והקב"ה משיב רוחות ומעלה ענגים
ומוריד גשמים ומגדל צמחי' מגנבן ומעריך שולחן לפני כל אח' וא'
א"ר שמואל בר אירי בשם ר' אחא הפסוק הזה אם אינו אמרו מלון
שבח ואם ברוח הקדש אמרו שבחי שבחים ר' לוי אמר תלת בנוהג
שבעולם ספקיר ארם אצל חבריו ארנקי של כסף בחשאי ומחזיר לו
ליטרא של זהב בפרהסי' אינו מחזיק לו טובה כך הקב"ה מפקידין
לו חבריות טפה של לבלוכית בחשאי והקב"ה מחזיר להם נפשות
משובחות שלמות בפרהסיא ואין זה שבח הוי אשה דעי למרחוק
ולפועלי אתן צדק ר' אמ' אחרי בנוהג שבעול ארם חבו' בבית
האסורין ואין כל בריה משגחת עליו בא אחר והרגו' לו שם נר אינו
מחזיק לו טובה כך הקב"ה הולך שרוי במעי אמו ומאיר לו שם
הוא שאין אומר בהלו נרו עלי ראשי אין זה שבח הוי ולפועלי אתן
צדק ר' אמ' אחרי בנוהג שבעול ארם חבו' בבית האסורין ואין כל
בריה משגחת עליו בא אחר והרגו' לו שם נר אינו מחזיק לו טובה
כך הקב"ה והתירו והוציאו משם' אינו מחזי' לו טוב'
כך הולך שרוי במעי אמו ובא הקב"ה והתירו והוציאו משם:

דבר

בחכמתו יסיג הרב מנפלאותיו כמו שיסיג החוקר ויש בזה הרבה
להודות לה׳ המנהיג אם דבר כל׳ה עדיף טפי מסיג מנפלאותיו למעבל מהסגת
החוקר ופעל שלא יגדל ככבוד ה׳ לגמין חקר. ר׳לוי אמר תלת מיכ׳ למידק מ׳ט
ג׳ שלא כיחוד הא דלפופלי אתן נדק כולל כמה נפלאות תמים דעים כהנה
וכהנה ועוד בענין הציר׳ אמתי ל׳ק
רק משעם סמטת זרעי מחזיר נסמה
חסוב מסת דאינו מסב׳ רק מנ׳ הסועל
ואמתי לא מסב׳ מנ׳ נפלאות הובענין
ס״ט הציר׳ סמטת מ״ו׳ וגר כמה מבדי׳ בלא מ׳
מז׳ ק על מתבונתו בחכמת גדולים ד׳ אמר
יגר את אמת׳ בחמת׳ וכת׳ ש בס׳ ק
לברכו׳ אין ציר כשאינו ב׳ נר גורם
ואינו מטיל בה קרבי׳ ובני מעים וכו׳
ות׳ ס בס׳ התפלת שבינו סתום וטיבורו
פתוח ומוכל דרך טיבורו ואינו מטיל
רבי וכשבא לנמת בפתח סתמו׳ ונסת׳
הפתוח ומתיבתו סם בלתי נפיב׳ מיר
וכמה דברי׳ אחרי׳ אמר בענין הריון
מעניינו הפלא הפך הטבע ופ״ק למה
בורך לבריא מבלים לבברים ונס
ק״ק למה ימשל בחרנקי של כסף עם
ליטרת של זהב מהתפר׳ ביניהו׳ מעט
ואינו כתפר׳ הטפ׳ המנוב׳ ממנו מהוא
כתפר מעט טיט ל כבר זהב ויות׳ ועוו׳
אמתי בכסם׳ נקט מרנקי וזהב ליטר׳
ועוד הא דמסיים אין זה סבח דמסת׳
דהו׳ ל׳ד לאין זה סבח דקאמ׳ כמתמי׳
אין זה סבח וי׳ל דק׳ל כיון דיציר׳תו
שעובר אינה ע״ו מלאך כמו
ס״ח ל׳ תלת הממוב׳ של הריון ולדע׳ ג
סרב בס׳ אמור׳ הוא הכת המגייר
אעפ״י שהכל מתתו י״ת לא הי׳ כל
ולפוע׳ אתן נדק דמסת׳ שהסי׳ת פוע׳ ל
קרוב בעת הציר׳ מאמ׳ שזה הדבר
בבר ניתן מברמ׳ת כיל המלאך מו
הטבע ועוד מאי רבותי׳ אדם בהכי דקא׳ ולפועלי נס כיציר׳ כל הכ״ח
אינה נפלאו׳ ל כיציר׳ האדם ולא״ק דאינה תלת חסר בהם האדם מתחלף
לב״ח ובגיי׳ נס ע״ו הקב״ה מתם הא׳ בענין הציר׳ בעבנת׳ חסר ניתן בה בפם
חסוב׳ אם׳ כ נפש הכ״ח בסיה מבה אחת אחת׳ ע״פ תבה מבה אחת׳ לבד לדע׳ קבת
מהטבעיי׳ מו ע״ו הטבע׳ שסבל הפועל לדעת קבת אבל בפם האדם שהיה
מלמעל׳ כתוב׳ ע״ו ה׳ ממם ומף שקבת יהסבו שבפם האדם ענף מהסבל
פועל מ״מ מחסר יודו שהקבר׳ בנוף ע״ הקב״ה ועב״מ שזה מבל לתפקי׳
חרנקי כסף בחסמי ובו׳ שאינו מתסיבי׳ שמות׳ טיט׳ הים בה הטבע מו התלאך
מספיק לעבו׳ מתב׳ ולד חסוב אבל ת״מ הים כמ׳ מהבהמות וכוסף מ״ב ע״ו
הקב״ה הינתו בבפם מסוכחת בבחינת זו תחסב הטפ׳ בחרנקי של כסף שים
לו קבת יחס ל הזה ולהיו הפרש בין נוף הבהמי לנוף האדם עם חבור
בנשמת הטהור׳ בו בב׳ עניני׳ הם׳ בחיבו׳ הם׳ ובב׳ בקיומו שהנשמת׳ קיימת׳
לבן המטיל בחרנקי בסף עם ליטרת זהב בתתלפו ב״ב אלא שסוהב חסוב
בחיבתו מהבסף ולליטרת דרב׳ להתקיים מה שאין בן חרנקי של מעות
מדרב׳ לזונה׳ ולב״מ אין זה שבח בלו׳ תע׳ ב דלבחור אין לבב׳ לה׳ על יצירת
אחד׳ בחיבו׳ עתה לפי בחיב׳ הנשמת׳ הא׳ אין דמוי לבב׳ והענין הב׳ בהנהגתו
בימי הריון שהב״ח אין לאם אין דרך מסך גדול ואין לאם דעם והשכל
ולו׳ תספי׳ הנשמת׳ ע״ו הטב׳ אתב׳ אחד׳ מתחל׳ ניתן בו אחד׳ והב הבר׳ אמר׳
לו סוס בת׳ם בפ׳ המפל׳ ובר דלוק לו על ראשו ובופ׳ ומבי׳ מסו׳ הבול׳ ופר
סופו ובו׳ ואלמדי׳ אותו בל התור׳ בלה שב׳ ויורבי ויאמ׳ לי ובו׳ ולענין זה
ברי׳ הנשמ׳ פרטי׳ ולו׳ ח׳ שהוא בחדוש סמין בריה׳ מנשמת עלין ובמ מ׳
זהליק לו הבר׳ בי לענין זה אין מבניח בעובר לולי הנשמתו ת׳ והענין
פג׳ בעת התליט׳ שפתיחת הרחם לצירה הולד בחשה ענין נפלא יות׳ משאר
הב״ח לפי שהעוב׳ בהשלמתו יתבונבנ להמלט בי בחו גדול מאשר בר׳ שבע׳
לידתו הוא בעל בח ומיד עומד על רגליו מש״ב העובר אתין האדם בי עד
בתה ואין מיעבור עליו אחר הליד׳ הלו׳ אחד ולא יקו׳ ועוד מפני שהתפרקו׳
שעובר בחשה קשה תשאר הב״ח מפני שהיא עשויה קינין קינין
עיקין פיקין ובו׳ בדלקתן ולבן יר׳ עלידת העוב׳ בהשנתה אהיה ובן בר׳
אפי׳ מדברי׳ ן׳ שיני שבתב בחוכן ב״ת ת״ת ס״ת שיהיה הרחם בעת העבור
בתבלית הצרות לא יחסב שיבנם בו קבה אחת ואחר יתרחב בדבון הבורא
י״ת אמנו העובר ובפ׳ נ׳ בתב והמגייר מיוחד בו ענין מחובר מן הבורא
להבבה ולא יסור מלגמור עם הבדל העוב׳ לא יעובר בו וזה מסוד הבורא
ים׳ הלך אמ׳ וקיי׳ נגלי יתב׳ אמו בהטיבו לברואיו ודרל׳ אמרו בפי׳
דתפתח של חיה לא נחסרה לעליה ויר׳ מלשון זה שבענין הליד׳ מדבר
בדפתיל לעיל ס״ת פע׳ג ובב״ת ר׳לוי אדות׳ לחבום שאין בדרי׳ מסנחת עליו
ובו׳ כי גם לענין אתרו נחסב בחין מסניח זולתו ית׳ כי אין מלאך וכח
שבעי׳ עושה זאת בפרהסיא ק״ק לאחי׳ הוה בחשאי׳ אם הפקדון בפרהסיא
היה לו להחזיק טובה ועוד מאי טבופים בהיות החזרה בפרהסיא דאם
איבבת׳ ליה שהיה בחשאי׳ אם בפרהסיא בשמחזירו ודוחק לומר דאינדי
דקאמר בחשאי׳ נקט קושטא דאלתא דהוה חזרה בפרהסיא וי״ל דלענין
שהיבו ופחיתות נקט לה שהחרנק׳ ע״ו שהוה דבר מעט מינו מקפיד
ומוסרו בחשאי׳ והליטרת׳ של זהב לחשיבותיה נותנה בפרהסיא בי בפול

ג ר״א אשה כי תזריע וילדה זכר הה״ר חיים וחסר עשיה עמדי
ופקרתך שמר׳ רוחי ר׳אבא בר כהנא אמ׳ תלת בנוהנ שבעול׳
אם נושל ארם ארנקי של פעו׳ ונותן הפה לטמה אין המעו׳ מתפורו׳
והולר שרוי במעי אמו והקב״ה משמרו שלא יפול ויטו׳ אין זה שבח
הוי חיי׳ וחסר עשי׳ עמדי ר׳אבא בר כהנ׳ אמר אוחרי בנוהנ שבעול׳
בהמה זו מהלכת דבוצה והולר נתון בתוך מעיה והאשה זו
מהלכת זקיפה והולר נתון בתוך טעיה והקב״ה משמור
שלא יפול ויטות הוי חיים וחסר עשית עמדי ר׳אבא בר כהנא אמר
אוחרי מנוהנ שבעול׳ בהמה זו דדיה במקו׳ רחמה והולר יונק במקו׳
בשתה והאשה זו דדיה במקו׳ נאת והולר יונק במקו׳ בבורה ואין זה
חיים וחסר הוי חיים וחסר עשית עמדי א״ר אלעזר אם ישהא ארם
בחמין שעה אחת אינו מת ומעיה של אשה מרותחין והולר נאוון
בתוך מעיה והב״ה משמרו שלא יעשה שפיר (עור) שלא יעשה שליא
שלא יעשה סנדל (חתיכת בסר עדומה לסנדל) אין זה חיים הוי חיים
וחסר עשית עמדי א״ר תחליפא קסריא אם אכל ארם פרוס אחר
פרוסה לא שנייה רוחה את הראשונה והאשה הוו כמה מאכל היא
אוכלת כמה משקה היא שותה ואינו רוחה הולר אין זה חיים וחסר
א״ר סימון מעיה של אשה עשויה קינין קינין פוקין פוקין חבילין
חבילין (חבלים ענולי עורקים וסריוניס) בשעה שהיא יושבת
על המשב׳ אינה משליכתו בבת אחת במתלא אמר אשתרי חר הבל
אשתרי תרין חבילין א״ר מאיר כל ת שעה חרשים שאין האש׳ רואה
דם ברין הוא שתהא רואה מה הקב״ה עושה מסלקו למעלה לדדיה
ועושהו חלב כדי שיצא הולר ויהיה לו מזון לאכול ובויותר אם היה
זכר שנאמר אשה כי תזריע וילדה זכר .

ד ר״א אשה כי תזריע הה״ר ויסק בדלתים ים בניחו מרחם יצא ר׳
אלעזר ור׳יהושע ור׳עקיבא ר׳אלעזר אומר כשם שיש דלתו׳
לבית כך יש דלתות לאשה הה״ר כי לא סגר דלתי בטני ור׳יהושע
אומר כשם שיש מפתחות לבית כך לאשה הה״ר ויאמר איה אלהים
ויפתח את רחמה ר׳עקיב׳ אומר כשם שיש צירים בבית כך יש צירי׳
לאשה הה״ר

בסלונתו לא היה׳ סבי׳ תמיה׳ ולהכי ל״ק אלא כיריתי קר׳. הה״ר חיי׳ וחסד וכו׳
גם כוונת מגד׳ זו לפ׳ כי תזריע רמז לחסדי ה׳ עם שהמד׳ בהיותו נזר בבטן
אמו כטע׳ המגד׳ דלעי׳ ולהכי מייתי חיי׳ וחס׳ עשית עמדי דדרשו כי שמיר׳
הולד מהפלה ומהחמות והזכתו מהחלב כדלק׳ ולא מפרש כי תזרי׳ בפלאי
יציר׳ העובר כי זה כולל גם בב״ח והכא אם׳ כי תזריע כתי׳ להכי מייתי הגך
מהן פרטיו׳ כמין המד׳ כמו שאחר׳ ואם דלא קאמרי הכא אתי דר׳לוי דלעיל
י״ל שהרשות׳ הים בענין הנפ׳ והב׳ לא בפי למנקט לא ענינו הנוף לדעריס
בנוף משמע ויציאת מהרחם׳ היינו דרבי שימון דבסמוך : אמר תלת וכו
דהאי קרא בענין העובר תמת׳ דלעיל מיניה הלא כחלב תתיבני וכו׳ עור
ובשר תלבישני וכו׳ ועוד ופקודתך שמרה רוחי היינו בתיבת הנשמ׳ בעובר
בשהוא בחעי אמו כדלעיל ס״מ פ׳ ל״ד ולהכי לא מפרש חיי׳ וחסד בפלאי
יציר׳ ענין שבמעם׳ העובר כי זה בבר בכלל בהומרו הלא בחלב תתיבני
וכו׳ עור ובשר תלבישני וכו׳ ועוד מדבתי׳ הבא עם ת עמדי חשמע שמדבר
בדברים מיוחדים בחדם ולהכי מייתי הגך שהן פלא טפי בחין המד׳
בדבתיבו׳ ובן בתנחומא גרסי׳ בכל הגך מעשה נסים הקב״ה עושה עם
התינוק : אין זה שבח ת״ם בלשון זה חשוס דסד״ם שאחר הרחם בעת
העבור מיגר בתבלית הצרות בטבע גם העובר אחוז בתוך הרחם בשבבי
העורקי׳ והסריונים אין בודך לגם מפני היות פה רחם לחט׳ לב״ח אין זה
שבח בתתי׳ כי לולי השנחת יי׳ בשמירתו לא היה מועיל : אחרי בנוהנ
שבעו׳ בהתה וכו׳ אע״פ שהדבריון לחרנקי׳ שפיה לחט׳ הוא מפני היות האש
בקומה זקיפ׳ קאמ׳ הסתם מלת אחריתי והוא שבבהמ׳ שהיה רבוב׳ העובר
גם יפה בתוב׳ אבל האדם שהיה זקוק אין הולד רבון אלא בנבלה לאויר ופ״
תנועתה בהלוב יתבדבד ובקרוב ליפול וכן בלעון בתנחומ׳ שבהמ׳ מתהלבת
והולד רבון בתוך מעיה והאדם׳ הולבת זקוק׳ והולד בתעי׳ נר׳ שבהמ׳ לאיי
רבוב׳ גם העובר אפי׳ בעת תנועתה בדע רבן ואין מחריד מהא״ב האדם
שבתנועת׳ הולד מתנועע וקרוב ליפול . והולד יונק בתקום בבוד בנת׳
גרסי׳ שעם׳ לה דהי׳ בתקו׳ בינ׳ טעת׳ מאי א״ר יהוד׳ בדי׳ פלא יאבל בבדרום
רב מתנה אמ׳ בדי׳ פלא יונק מתקו׳ הסנופת והא דילן בר דס״ל בדב מתנ׳
ובי הדברי׳ מבו׳ ועד״ה רבו פירוסי הדרבני׳ בזה ובפי הדרבי׳ הדם יתפרסו
נ״ב דברי ר׳ אבא להבא . ואין זה חיים ק״ק בשלמ׳ ב׳ הראשונו׳ הוו חיי׳ שלו
לא נשמ׳ אין לו חיים אבל היותו יונק בתקום בבוד או פרוס מה ענינו אל
החיות ומאי אן יונק מתקום הטבופת היה התיבוק קן ואינו יונק
או הדם הוה טריאתו לה להניקו בבל עת אלא אבל ערות׳ ולעתי׳ היה מא
למעוט מזונו ולפי ת״ם הדרשנים אחיי׳ אחבי׳ מתחלפי׳ לחיי הב״ח וחיי
שלהיי׳ מתחלפי׳ לחיי המהוניים יבוא אל בבון שעתה הוא אין אחר מחיות
שבבדל מחיי הבהמ׳ הבוזיים : בחמין בש׳ נדרשי׳ בקמין ובר׳ שהוא מתבטי
ומעיה של אשה מרותחין בר׳ שזה גם בחשה טלי׳ הבהמ׳ שאין מעי׳ ב״ב חזין
אפני אמיני׳ מוכלת וזמת׳ דברי׳ אחין בחשה ועוד בח בהבחה לבבול אחוס
יותר מהשל׳ שהוא אחוסים אלא יעבי׳ שפיר אלת׳ אחריתי היא שיי׳ אמרת
ג״ב אלא יעשה שפיד וכו׳ . שפיר עור הולד שהענמו׳ ורגידים והבשר
גוברי׳ בתוכו ושליא אין לבוס שהולד שוכב בתוב׳ וקורין לה ויסטי׳ דוגא
וסנדל חתיכת בסר בצורת סנדל : אם אכל אדם פרוס׳ אינה אם ענין

הוא לו וכן הטיפה לפחיתותה נותנה בחשאי׳ אלא׳ מזכירה בעת הפקדון
לומר שיזהר בה׳ לבמר׳ וכשמחזי׳ הנפש שלהה הוי בפרסים לחיות ליה
ועד״ז לפ״מ׳ם בפ׳ חלק נבי שאול ועוכר רחם מה רחם שבבים ותוכי׳ כ
שאול שבבים ומוציא והלא דברים ק״ו ומה רחם שהבניין בו בחפ
מוציאין ממנו בקולי קולות שאינו
שמבניסין בו בקולי קולות אינו
שמוציאין ממנו בק״ק וק״מ״ט
מהדברי׳ הטבעיי׳ ל הדברי׳ הבנסי
שאם מנד ק״ו מ״כ אחי׳ המתי׳ טבעי
וזה שקר ועוד מ״כ נילף נמי
לאחיי׳ הרשעי׳ ומ״ה גם שהם נקבי
בקולי קולו׳ זה ג״כ שקר שאין הבחיי
אלא לבדיקים כדלעי׳ ס״מ פי׳ג ואחרונ
נר׳ שהחשאי׳ והקולות ענין החשיבות
והפחתו׳ ונר׳ שלא יקם בענינו מבסה
התחיי׳ אלא מהטיפ׳ הפחו׳ שמ״כ בחי
בחשאי׳ ואין האדם חוש לה יי׳ מפחי
הוולד׳ החסו׳ הנפש׳ בבולדו ומפורסים
בעו״כ״ם מהנוף שהי׳ לו תשיבו׳ גדול
שבוכי׳ על הפסדו שיקים ה׳ ממנו עוד
האדם החסוב מפורס׳ ודומה ק״ו זה
לת״ם בפ׳ הנז׳ מן המי׳ נר מן הטיט
לא כ״ם מה לת״ם שם בחקו שאין מים
ועפר בנית׳ עבשיו שם מים ועפר
עתה״ו ופרס׳ עבשיו שם מים וה״
הקב״ה יוצר את האדם מטיט׳ קטנה
שאין בה ממש : הוא שאיטיב לומר
בהלו נרו עלי ולעיל מיני׳ כתיב מ
יתנני כירחי קדם וכיימנו ירחי לילה
בדאמר בפ׳ המפלת אינה ימים שיהו
בהם ירחים ואין בהם שני׳ הוי אומר
לו ירחי לילה ונר׳ דלא״ק הכא הוא
שאיטיב לומר דכיון דאינה הוא האדם
מ״ה לאוקומי אלא בהכי שהרי שלותו
היה׳ בה׳ שני׳ אבל מי שהה מחרינ׳ הת׳ל

בסלונתו לא היה׳ סבי׳ תמיה׳ ולהכי ל״ק אלא כיריתי קר׳. הה״ר חיי׳ וחסד וכו׳
גם כוונת מגד׳ זו לפ׳ כי תזריע רמז לחסדי ה׳ עם שהמד׳ בהיותו נזר בבטן
אמו כטע׳ המגד׳ דלעי׳ ולהכי מייתי חיי׳ וחס׳ עשית עמדי דדרשו כי שמיר׳
הולד מהפלה ומהחמות והזכתו מהחלב כדלק׳ ולא מפרש כי תזרי׳ בפלאי
יציר׳ העובר כי זה כולל גם בב״ח והכא אם׳ כי תזריע כתי׳ להכי מייתי הגך
מהן פרטיו׳ כמין המד׳ כמו שאחר׳ ואם דלא קאמרי הכא אתי דר׳לוי דלעיל
י״ל שהרשות׳ הים בענין הנפ׳ והב׳ לא בפי למנקט לא ענינו הנוף לדעריס
בנוף משמע ויציאת מהרחם׳ היינו דרבי שימון דבסמוך : אמר תלת וכו
דהאי קרא בענין העובר תמת׳ דלעיל מיניה הלא כחלב תתיבני וכו׳ עור
ובשר תלבישני וכו׳ ועוד ופקודתך שמרה רוחי היינו בתיבת הנשמ׳ בעובר
בשהוא בחעי אמו כדלעיל ס״מ פ׳ ל״ד ולהכי לא מפרש חיי׳ וחסד בפלאי
יציר׳ ענין שבמעם׳ העובר כי זה בבר בכלל בהומרו הלא בחלב תתיבני
וכו׳ עור ובשר תלבישני וכו׳ ועוד מדבתי׳ הבא עם ת עמדי חשמע שמדבר
בדברים מיוחדים בחדם ולהכי מייתי הגך שהן פלא טפי בחין המד׳
בדבתיבו׳ ובן בתנחומא גרסי׳ בכל הגך מעשה נסים הקב״ה עושה עם
התינוק : אין זה שבח ת״ם בלשון זה חשוס דסד״ם שאחר הרחם בעת
העבור מיגר בתבלית הצרות בטבע גם העובר אחוז בתוך הרחם בשבבי
העורקי׳ והסריונים אין בודך לגם מפני היות פה רחם לחט׳ לב״ח אין זה
שבח בתתי׳ כי לולי השנחת יי׳ בשמירתו לא היה מועיל : אחרי בנוהנ
שבעו׳ בהתה וכו׳ אע״פ שהדבריון לחרנקי׳ שפיה לחט׳ הוא היה מועיל
בקומה זקיפ׳ קאמ׳ הסתם מלת אחריתי והוא שבבהמ׳ שהיה רבוב׳ העובר
גם יפה בתוב׳ אבל האדם שהיה זקוק׳ אין הולד רבון אלא בנבלה לאויר ופ״
תנועתה בהלוב יתבדבד ובקרוב ליפול וכן בלעון בתנחומ׳ שבהמ׳ מתהלבת
והולד רבון בתוך מעיה והאדם׳ הולבת זקוק׳ והולד בתעי׳ נר׳ שבהמ׳ לאיי
רבוב׳ גם העובר אפי׳ בעת תנועתה בדע רבן ואין מחריד מהא״ב האדם
שבתנועת׳ הולד מתנועע וקרוב ליפול . והולד יונק בתקום בבוד בנת׳
גרסי׳ שעם׳ לה דהי׳ בתקו׳ בינ׳ טעת׳ מאי א״ר יהוד׳ בדי׳ פלא יאבל בבדרום
רב מתנה אמ׳ בדי׳ פלא יונק מתקו׳ הסנופת והא דילן בר דס״ל בדב מתנ׳
ובי הדברי׳ מבו׳ ועד״ה רבו פירוסי הדרבני׳ בזה ובפי הדרבי׳ הדם יתפרסו
נ״ב דברי ר׳ אבא להבא . ואין זה חיים ק״ק בשלמ׳ ב׳ הראשונו׳ הוו חיי׳ שלו
לא נשמ׳ אין לו חיים אבל היותו יונק בתקום בבוד או פרוס׳ אינה אם ענינו אל
החיות ומאי אן יונק מתקום הטבופת היה התיבוק קן ואינו יונק
או הדם הוה טריאתו לה להניקו בבל עת אלא אבל ערות׳ ולעתי׳ היה מא
למעוט מזונו ולפי ת״ם הדרשנים אחיי׳ אחבי׳ מתחלפי׳ לחיי הב״ח וחיי
שלהיי׳ מתחלפי׳ לחיי המהוניים יבוא אל בבון שעתה הוא אין אחר מחיות
שבבדל מחיי הבהמ׳ הבוזיים : בחמין בש׳ נדרשי׳ בקמין ובר׳ שהוא מתבטי
ומעיה של אשה מרותחין בר׳ שזה גם בחשה טלי׳ הבהמ׳ שאין מעי׳ ב״ב חזין
אפני אמיני׳ מוכלת וזמת׳ דברי׳ אחין בחשה ועוד בח בהבחה לבבול אחוס
יותר מהשל׳ שהוא אחוסים אלא יעבי׳ שפיר אלת׳ אחריתי היא שיי׳ אמרת
ג״ב אלא יעשה שפיד וכו׳ . שפיר עור הולד שהענמו׳ ורגידים והבשר
גוברי׳ בתוכו ושליא אין לבוס שהולד שוכב בתוב׳ וקורין לה ויסטי׳ דוגא
וסנדל חתיכת בסר בצורת סנדל : אם אכל אדם פרוס׳ אינה אם ענין

[illegible] כי המלכ הול ל המינטומכ וכני מעים והולך כרחם ומחמ סע"י
[illegible] קוקס כובד המינטומכ היה דומ לת הרחם ודומ הול לולי הסנק
[illegible] ביה סעניין זה נ"כ מיומד כחם ולא בכמה : קינין קינין בע
[illegible] כנים כנים ופי סבוכין כתו המכנן לת המכל ונרס דהיינו נתי פיקין
[illegible] כלי הכילין מעניין ומוריד בחכל
[illegible] פיקין מנולי כפר בטבע כתו פיק של
[illegible] ונרת דפ הזרוע ופיק יונה מנולו
[illegible] תותין לו ובלם ענינם כלו שמעמי
[illegible] כמה ענולי עורקים ומריוני
[illegible] בחכלים ונריכין התרה כלי
[illegible] כעוב זה מהמנחת ה ביניר
[illegible] הבעוב יותר מיר מהכמת
[illegible] החמה קוקס כלעיל : מסלקו
[illegible] לו סעל כל הדם קחמר
[illegible] מעט הכול לפני ודם הגלו כבו
[illegible] מרוב ועו סדם הנד נרי למזון
[illegible] בכנסן לת על חלק העודף מכור
[illegible] ומתור העוב קחמר סני רחוי
[illegible] תני רוח לת הדם לת מסלקו
[illegible] להיו חלב מוכן ליניקתו כנחתו
[illegible] וכן כתב ן סינה דם הנדות
[illegible] ברות מתחל לג חלקי חלק יסמס
[illegible] וחל יעל ל הסד וחל הוח מוחרי
[illegible] עד מיכו המליט ויתנני ובינת
[illegible] כי כלו כל החסדי הנן עוש יי
[illegible] העוב וכינת כסהו זכר מחסד יי
[illegible] זכר ולח נקב לכן סתך מסה כי
[illegible] ויולד זכר דכי תזריע קחמ על חסדי יי עם הזרע בזתן העינו כדכי
[illegible] הר ויסך בדלתי ים גם דעת תגד זו לפ מ כי תזרי כחנד דלעי דרמין
[illegible] חסדי יי עם העוב כבטן לחו ויותר כסעוסהו זכ ולהכי מייתי הני קרחי
[illegible] בחמי יי העוב כבטן לחו והונחתו לחוי הנו ותת חכתו בעינו ותי
[illegible] ותי והיינו דמסיי מסה דעי למרחו וכו סעניני סעלנו לסכה ליי על
[illegible] חסדי ביניר העוב כדע דלעי וכדי לפ ויסך בדלתי על בטן הסס מייתי
[illegible] דתנחי חס ים לחס דלחו חו מסת חן נירי וכבל המדר סכור כר מ
[illegible] דלתו ולר ור ור לח יקם מהחי קר דחנו חפ ליה כיס חמס בפסטי
[illegible] דלתי בטני ל ק דמסל בעלת הוח לדידהו וה נ מנו דמו ר מ ור ר בויפת
[illegible] ויתבן דמר חמר חדם ומח מ ול ם והוח הנכון והכי חסמע בנת
[illegible] הסס חמע בתלמידי ר יסמעל ססלקו זונה מ כדקו ומנחו כה רב כ
[illegible] לכם סת כמס כדקת סהוס לה הכתו כ ניר וכ דלתו ופרי הסס
[illegible] ר דקחמ מסת מי ומסני דלת מיידי דזוט מיתמוחי מיתת לת דכלהו
[illegible] כך לחס פי מסחח מ לחו והכי מסת כנת : כשם סים נירי וכו
[illegible] מרי ובלי ליכ ניר והכתי נירי מחזוני כניר יולד ומסני נירי בס
[illegible] מ היכי מסכת לה בחי ולח כחס : נירי פרש נבנר קרדונס
[illegible] סתנת וכו כלות מי בניחו בסני סתנת והו מעכין נגיח והכוונ
[illegible] הלנו מסס ה כרת הסס דלתו ומסחו הו מסני סתיר הילד לפי
[illegible] לנת מרת קול ומנו ורע לו ולפ ר כיב לת העוב כים ע ם סהו כים
[illegible] ומתנת לנת ויסך לה בעדו כים הנגר לנת וי מ סס לו נגול ולח ינת
[illegible] הספיר ובכין הכתוב לות כי מה סתנת לנת הוח כסהוס לו ספי ולי
[illegible] נגזר ינירתו קנת ותין לפ הספיר והלילה הס נ כ מסך מסס לו ס
[illegible] ולח ינת כי הספי הוח העור סכו נוכרי העמנו והנידי כדכתיבו לעני
[illegible] הקוד וח כ לח היה מניחו לינירתו בלתי הספי , זה הלילי ע סטתון
[illegible] כטתון בחקו חסל קרי לה ברחל . לו נ חדסי הרחסוני חסס דהיינו
[illegible] סלו הולד כחדו התחתון כדחת בס המסל ולכן קרוב יות ליחול לפי
[illegible] הרחם לחס כדלעי והוח מז קרוב לפה וה דרך גם תעמי והיינו
[illegible] עליו חקי סנתן לו חק כל יעבור וכטל חק הטבע וכנ המנעיים
[illegible] כחדו המנעי חתר בריח ולתים כי עתה נתוסף בו סתירה מ כ
[illegible] סתליית הסוכר הרחם כתליי הפרי בחילן והעת היותר מפוחד מהפרי
[illegible] הוח בעת התחלת הרחתו לפי סתליייתו הלוסה וקלה להתפר כמ ם
[illegible] לב מ על נ חדסי הרחסוני ותסכו עליו חקי סמירתו יותר נסיית
[illegible] בנ המנעי סהוח חזק בהסתרנו ברחם והוח הזתן היותר נטוח
[illegible] הנסילה חתר ותסי בריח ודלתי כי מז כבר נבלה סמירתו בכרי ולתי
[illegible] אלו נ המחרוני סבתוך זה הזתן תהיה לידתו ים לו חדסים לעבוך
[illegible] לט ולח יוסיפו עבור תוה הזתן ותס יקר לפעמי סיוסיף עבור תוה
[illegible] הזתן כמ ם בס הערל עבד רבח תוספפ עובד עד י כ ידחי זהו על המקר
[illegible] הכח בדרך העול מדבר בעון נלליך וס ק הזתן זה תתנת כנלליך
[illegible] מהיה מהוב וחביב עם היותו כנלליים וסרחון ווז בסורה להתלטתו
[illegible] בתוך נ חדסים חלו תהיה נחסב והיינו מהיה נולד מכזתן בהוח יהיה
[illegible] ומחוכן והזכיר הלידה בענין זה לרמוז לו מחסד הוח מעוסה
[illegible] מהיה נחסק מהלנסים עם היותו נחסס ומוסרח כי לולי זה היו
[illegible] ה הה"ר הן בעון וכו גם כוונת חנדם
[illegible] לפ מ כי תזריע רמז לחס ה עם העוב ויות כסעוסהו זכרכנו סמנדו
[illegible] לו דמ לה בענין הויית העוב מהזרע עם מהחב ומחס לח יכוונו
[illegible] להנחתם וה בהסנחתו על מסת הימ מהזה ממנה העוב ולהכי מייתי
[illegible] קרח דרמין כיה ענין זה כדמ ומיל ומיידי דמייתי קרח מפ כולים
[illegible] דרך המדרש ויתבן דסכירח ליה מהכתוב נ כ רמז ל היות קליטת הזרע
[illegible] הנדות כמה מהזכו הזרע כפ זה מהזכו כו הנדו ולכן הכי כמן מחמ
[illegible] ר מנחי ה נ ר חחה חתר בעון חלח חפי חם יהיה חסיד וכו

ומיפוד דוי ו דמון דרים מחין נקי מעון דרכויח הוח לו שדרך הפון למנוח
מחד מחמי בחסיד מינו נמלט מקנתו והדר דרים מיקרח דקרח דהן כעון
חוללתי ר ל מחחלת יצירתו היח בעון מלח נתכון מולידו למנו פרי ורבי
לח להנח המסגל וזה נחסב קנת לעון כחדם וכדפירש הר יח כפ וז ם דוד
לפני הכ ה וכו הוברכתי לכתוח זה
לפי מחלמון רד ק גרח מחכון דחמר מחוחל
דוד לפני הקב ה וכו דבק עם דרשת
ר מחח הרחמון י אפשר מלח יהיה
וכו מח ח לעמוד תמיד על הנקיות
הנחוך מחני טבע החוח כמו מכיחר
בעל העקיד כעבר פ וח ת וה חמר
כפ כמס כהמה ד מתו בעטיו מל
נחס וכו ומחכחן נחי מי מלח מת
כעון שיהו וריב ל י ל מ מ חטחו קנת חלי נח
חלח מלח היה כו כדי להמית ועוד
מחיד עמו תפוכה וה ל כלו לח
חטחו חו מיחסב להס כזכיות . בלום
נחכון וכו ומע פ מחפר מנחכון מס כו
למנוה כחסידים הרחסוני מחין
מסירי בחולים בחנבע כדי מלח תהי
ביחתן הרחסונים לנטלה כמ ם בגמ
ס ל לחכיו חרוכה לחיכסי גרי ליכח מס קלש
לחיחר מטעמו כמ ם כמדרש מנחכון
לפחחתו והיח הטעתו דח כ מה נריך
להכיח רחיה מחנהג המנסים מזה
הופך פניו וכו חרע לך מהוח כן שלו
יכוונו לחיות זרע לח יהפכו פניהם

מיד מהנהג העבור מלח יפסד מהונח המבר מיד מכל יפקוד מס מעה לכן
היה רחוי מעמוד כחנכה בעת העבור מוקטת דנקת הרגלים עוברת
הנסמה ותיסן מח וה כך כת כמ ם ן סינה כפי ממחמר הריון ז
הוא מדוד חומר הזכיר מהחומר הוח דוד מלו היה לחר היה חפסר לפרס
מחתו חכיו ומחו ומזכוהו קטן כענין חסת מכל חכיון דהוח דוד מ מ לות
כן כי חכיו יסי היה חי כמנחמת למלך וח כ נ ל מעל עת עבורו קחמ ומה
מלח פ יי כמ ם המפרשי מעזכוהו כפינה מגדולתם מפני מחין טע להזכר
עזיכה זו דודתי כמהוח גדול למה יהיו עוד מגדלים מותו ויתכן מכדין מלח
יחסוב מחנו מיחסי לדוד מיחמר על חכיו מלח נתכון לם ם ומיינו נכון
ולכן יוחד רחוי לפרס בעון חוללתי כפי מחר לכ מ דהח ל ל מכבר
מנינו חת דוד מחת בפי כי חכי ומתי עזכוני הוא מדוד חמר חין להקסות
תרתי למ ל מכמעם המ חמר כן לומר מכמו מהיה עמו מתחילה יהיה
עמו עכשיו והח מס מזרתי היית ל חטשני וכו ובפע הכ הזכירו להתנגלו
חטחו מחח מיניר חו היה כעון טכנו הכיחו לחטו עכשיו מסרס לח יכוב
אלא מחר נדתה וכסמוך פי מלח יעכרו ימים רכי מחרי נדתה מלח סמוך
לעבכרת ימי נדתה והיינו כדר יוחנן דחת כפ המחלת חין חסס מתעבר
מלח סמוך לטכילתה ודרים לה מבחטח יחמתני חמי מהוח לעון טהר כלעון
נחטח חת הכית כדחי המס ופרס י ה ק ע ידס נדו מהוח מכיחו לידי עון
חוללתי מהוח נרס לי מחכרח וכמנחטחת חמי מחנו יחמתני וחין לפ
דסכ תרתי קחמ חדם מחר נדת והיינו כדר יוחנן ועוד כסמו לנדת והיינו
כסברת ר יצחק דחמר המס חין המסה מתעבר מלח סמוך לוסתה מנחת
הן כעון חוללתי ופרס כעון מכסמוך לעון נדות מהוח מוחר לפרוש
מתנ וסכ ר חיים כר י וכר יוחנן וכוכ דוד לות מכח מב הפני הל נתפכר
חמו מחנו דכיון דלח נזכרו בנת רק ב מכרות חין נר דחיכ מכר מלימת
ועוד דח כ ה ל למנק מלת מהן כעון חוללתי כמי כיון דחד יליף מהמס
ותי תרתי דרים מכחט יחמתני המפרס ליה לעון חטח ממס ולעון חטוי
ה ל לפרוסו . וביותר מס היה זכר טעמו דלעון הכ ל סי נ וכבר פי מס
וכים עיני חלק כ פ זו פרסתיו כענין מחר וכין כדבר יו הה ר מרחי ורבעי
וכו גם כווכ מגד זו לפר כי תזריע על חסדי ה עם העוב ויותר כסעוסהו
זכר כמו המנדות הקודמות והיינו דמסיי וכיותר מס הוח זכר לח דמס לים
בכריר טיפת הזרע מחם ודריקת לחכרי ולהכי נקט המי קרח דמסמע לים
בהכי כדמפרס ומזיל ולפ ו יהי פי מרחי ורבעי על ענין המסמי כדפרס
כפ המפלת מרחי מסמים כמו דרך נבר בעלמח ורבעי מסמים לעון
לרבע ובילמדנו חמר מרחי זו המס סכ חדל להיות לסר לורח ורבעי זה
המים ומע פ מסמזמור במדעו ית כמחסבות המדם מדבר כמו ה מקרמני
ומדע מחם ידעת וכו וכן כי מין מלם בלעוני וכו הזכיר עם זה מחילת
יצירתו וכמ ם מחור וקדם נרחני וכו לפי מחוה יפחייב סיודע כחנפוני
לכבו כמסל הכנמי מהזכירו לעילם ים פכ ד אלא מטיפה של לכבו
כלות מהיות כרו סבור כמ ם כפ המפל על זה הפסוק מלח נוכר מדם מכל
הטיפ לח מן הכרור מכה ודרים לה מזרית כדמפרס כמדם מזור וכו והלח
הכורר הדנן כרחת וכמזר ריש לקיש חמר מף וכו מוד הוח כדרס ר י לח
מחוסיף עוד דורית מחת נמי למי מחינו מחכד הטיפה נסחרת מזור מתנ
למות ולענמו ודרי תרתי מזרי דסקולו הן כ הדרסו ויכוחו מחיהן : אף
לינו מחכ לת הטיפ לפ מבינירו העוב נחלקו החולקים כי דעת מרסטו
מחר מכרח המס הוח כלי חתר הולד וזר מזכ כותן הכור לכד ומינו מתער
כלל בחת מכל הוח כמו הדם מתקפי המל מנותן נור הנגיב ומינו מתער
עם הנגיב כלל מך יוכח עם הקוס ולדעת זה זרע הנקב מינו רמוי לחולדי
כלל ויכח דונמח מבינת הפרנגולת הכח מן הזכ מחין ביב וכין הולדות
מה מחבלסת בעבר מום הפר וזו תנדל מפרוח ולח המחר וזה לחסרון זרע
הזכ מחר מתנ הנינו וכמ ם הרחב כ כפ ווכדע זה נחלקו עוד ם ן פנ מ כתב

ט ב ז ם זרע

ארע סוכ׳ מגייר סעוב׳ ועוס׳ מתנו עוד ברוחו הטנעיו מקהולד ומכן רס״ד
מחר שהוא נתך כלו׳ לחוס הטבעי המגייר הולך כיום הה׳ סל הקבור עד
הסלמת הבור׳ ודעת חכמי ברפוח׳ ומכלל נלינו סחס׳ הולך הוא מדם החסה
ומזרם הזכר יחד והכסר והדברי הקדומי׳ מן סרס והעור והעצמות מזרע

קהל״ת הזכר ויש מדעתם ומכללם ן׳ זהר
סמכ׳ כזרעים יחד ויהיה חומר הולך
והדם סברה הוא מזונו והחכוכי בתב
על הה דהיפלינו ר׳ יוסי ור׳ יוחנן בן
ברוקה לעיל ס״ח פ״ח דדעת ריב״ן
כדעת הפילוסוף סחין הכוי לא מזר׳
תלים הים סנקר׳ ורע כחת׳ וזרע החס׳ מינו
לא מוחר והסכ׳ חכס קולט סל חיס
כולט סל חסה ודעת ריב״ם כדעת
הרופא׳ סנ״ב זרע החסה סבת הכויס
כחלב והחסו סנעים חלקי הנביב׳ וזה
סיחס לדע׳ הפילוסוף לא נמב׳ כסוס
חקוס כי חין מי סחמר שהכוי׳ מזרע
תלים הים לכרו שהכל מודים שיש בהויית
הולד חלק לה נ״כ חס מדת׳ מו מזרע׳
גם מה שיחס לדעת הרופאים מכוחר
שחינו כן לא שהולד מזרע הזכר ולס
החס׳ כדכתי׳ חמב׳ ו״ס סנ״כ זרע החס׳
היח סבת הכויה היח דעת ן׳ זהרבנו׳
וחין ענין זה לחלב ומכו׳ סחין דמיון
יחזקל זה נורך רק לדעת חרסטו כדכתיבי׳
ון׳ דעת׳ שומכחנו נ״כ לרד״ל שת״ם לק׳
חס של חסה הלא דם וכו׳ חשל לחלב
שנתון בקערה וכו׳ חכו׳ שהוא כדעת
חרסטו שהדמיון להקפלת החלב עם
המסו׳ ות״ם כפ׳ המפל׳ נ׳ שותפין כחל׳
חכיו מזרע הלוכן שמתנו עצמות
ונידי׳ ונפרנים ומוח שברחסו ולוכן
שכעין חסה מזרעת חדוש שמתנו עור
וכסר וסערות ומחור שכעין נר׳ חסו׳
כדעת נחליניס מדתלי הדברי׳ הלבני׳
נחים וה חדומיים כחסה וה״ם חסה
מזרעת חדו׳ לחו דוק׳ לא הדם שמתנה

כעם׳ חמר הדברי׳ הקדומי׳ קרי לה להורע׳ וכדרך שכת׳ הרח׳ כב׳ שעל דעת
חכמי יון שזרע לחסה וזרע הזכר מקפי׳ וכל הכן הדם החסה ופי׳ מזרע
תקן ורע וכ״כ הרחב״ן שם דהכיה דהמפלת כדעת הרופא ופי׳ מזרעת על
דם הרחם שמתחסף בגחר כיחה כחם ומתחחו כזרע הזכר וה״ם כפ׳ הנז׳
חסה מזרעת תקלה יולדת זכר חיש מזרע תקלה יולדת נקבה הוא כדעת
ן׳ זהר שהולד חב׳ הזרעים גם ז״ם לקמן לשני ביירין זה נר דמותו של זה
וכו׳ הולך לשסה זו שמזרע שכיסה הויית הולך לא שתתלפי׳ בטעם יצירת
זה זכר וזה נקבה כח״ם לקמן ויתכן נ״כ שת״ם נ״ פוחסין כחדם וכו׳ הולך
על סיסה זו חס כפרש חסה מזרע דקא׳ כפסוטו והנה ז״ם כחן ר״ל חס חינו
מחכר חת הטע׳ חכו׳ שהוא חלא כדעת חרסטו סחין כזרע הזכר חלק כחמר
הולך שבהכרח לדעתו יש לו חלק כחמר כח׳ חב׳ הסטות החחדות חתנס
ביאור דברין חפשר כב׳ פני׳ חס שבח להוסי׳ ביחו׳ על דברי ר״י שחת׳ חטפס
של לבנות סחין היציר׳ חטפ׳ של לבנות היות לוחה הטיפה נוחב׳ הנור׳ לכך
ושוב נחכת כדעת חרסטו לא חחר העובר חבטע׳ עצמו כחופן שחינו חחכר
בטע״ר״ל החל׳ הכו׳ של לבנו׳ כי חחנו כוב׳ הלוכן שבחות׳ הולד הבייגוהחות
והעצמות והגידי׳ והעו׳ וכיוצא וחלק החד׳ נוב׳ חדם החס׳ חו זרעה וכהיה
דהמפל׳ הנז׳ דקחת חסה חזרע׳ לוכן שבו וכו׳ חו שבח לוח׳ שחף שי׳ כורך
חלק הלבנו׳ ליציר׳ הולך מ״ם שחר חלקי הטיפ׳ חינן לחכוד לא זורה חחנו
לחוח וכו׳ ועיק הולד הוא מהלבנו׳ וכדרך שכתב בעל שבילי חחוב׳ נתיב ד׳
זו״ל ולפי שהלב הוא חלק ושר החחרי׳ לכן הוא נברח מהטוב והזך שבורע
ומהשחר שחינו כ״כ זך חכטיירי שחר החחרי׳ חל חבר וחבר כרחוי לו עד
שבברחי׳ מהעבו שבזרע העצמו׳ והגפרני׳ וכו׳, וביוחר חס הו׳ זכר יש לפ׳
שבשהו׳ אבר בברית הטיפ׳ ביותר שתחרי׳ יצירתו מהיות לבנו׳ שבה חו הפי׳
ביות׳ פוס״ יי׳ חסד עמה שעוסהו זכר כדפי׳ לפי׳ בפסי׳ נ׳: ו הה״ר חן חל׳ וכו׳
תפוס דק״ל מ״ט להוכי׳ דין המיל׳ הבח לנבי דיני הבדות בפי׳ למית׳ דרמיז
שבזכו׳ שחיר׳ יחי׳ נדה יזכה לבן סיקיי׳ כו חבו׳ מיל׳ וסחך לזה מייחי׳ חחי
קרח לזה פירוסו לחחי׳ דחפר׳ שבעה ביחי׳ נדה וסחבה ביחי׳ חילה. אלו ן׳
יחי׳ נדה היה חפסר לפ״ן פי׳ חן חלק סיסי׳ חלוק והפרדה בינו ובין חסחו
בו׳ יחי׳ נדה וחו׳ חזבה גם לחלות שחנה חבל לחחי׳ דדרים החי׳ קרח בחדר׳
קבלת בו׳ יחי׳ שבת וז״ יחי׳ פסח ודרשו׳ סוכה ומקבתן בפר׳ בכל חערבין כ״ל
פפי׳ חן חלק ליזרע כדפי׳ רש״ כדפי׳ קבלת וגם פה יחפר׳ כן כלו׳ חן חלק
ל״י לקיי׳ חבוחתו בו׳ יחי׳ נדה וכבן חתן לו נ״כ חלק וחקיים חבוחתו לחיל׳
והנה בביחורו לחדר׳ הנו׳ ביחרתי כל חלקי החגר׳ הסיה וגם לשחוט׳ לא ח׳
יחי׳ המיל׳ ליכה לחיח׳ לפ״ן חחי׳ כי לא חדע חה יהי׳ רעה על החרן דכחיב
בסיפי׳ ו״ל שהוריש כור׳ הבן לחד׳ חפי׳ לפה״ר כי חף שפבסיו חינו נרי׳ לפ׳
לא ידע יחי׳ הרע״ם ביבוחו על החרן ויעטרבו לו לע׳ זקנתו ע״ל בעיב׳ חוטר׳
לירח ומר׳ לקבור׳ מ״כ חף סי׳ לו בכ״ים לו לחפון סיבחנו לו עו׳ בכ״ב כי לפ
ידע חה יהי׳ רע״ם שחת יחוחו הרחסוכי׳ ע״ל ולער״ל חבח ידיך כן חינך
ידע חיזה יבסר ח״ב עיק׳ הסב׳ חה סיזב לקיי׳ חבו׳ חיל׳ ע״ל סבר חבו׳ חבוח
ובקחר כחה רחוי לבקש חבו׳ זו כי לא ידע חה דעה חה״ע ה וחלי׳ יבבל
בזבות חבוח זו שהיח גדול שב״ י חפקיחיח בחים ומחרן בדחיחח חבדדים

ז ר״א אשה כי תזריע והר״ר תן חלק לשבעה וגם לשמונה תן חלק
לשבעה אלו ז׳ימי נדה וגם לשמונה אלו ח׳ימי המילה אמר
הקב״ה אם שמרת ימי נדה אני נותן לך בן ואתה מילו לה׳ ימי׳ הוי
וביום השמיני ימול בשר ערלתו .

ח תנא צור הולך כיצד החל ברייתו דומה לרשון ב׳ עיניו כב׳ טיפין
של זבוב וב׳ חוטמיו כב׳ טיפין (פיגים) של זבוב׳ אוניו כב׳
טיפין של זבוב וב׳ ורועותיו כב׳ חוטין של והורית פיו דומה לשעור׳
נוייתו כעדשה ושאר איבריו מצומצמין בו כגולם ועליו הוא אומר
*גלמי ראו עיניך ואם היתה נקבה סרוק׳ כשעורה לארכ׳ נתוח ירים
ורגלי׳ אין בה כיצ׳ הולד שרוי במעי אמו מקופל מונח כפנקס ראשו
מונח לו בין ברכיו ב׳ יריי׳ על ב׳ צלעיו ב׳ עקביו על ב׳ ענבותיו פיו
סתום טיבורו פתוח ואוכל ממה שאמו אוכל ושות׳ ממה שאמו שות׳
ואינו מוציא רעי שמא יהרג את אמו יצא לאויר העול׳ נפתח הסתו׳
ונפתם הפתוח ; ט בית שמאי ובית הלל ב״ש אומרים לא כשם
שיצירת הולד בעולם הזה כך יצירתו לעה״ב בעה״ז מתחיל בעור
ובבשר וגומר בגידים ועצמות אבל לעתיד לבא מתחיל בגידים
ועצמות וגומר בעור שכן כתי׳ בסיתי יחזקאל *וראיתי והנה עליהם
גידים ובשר עלה ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח אין בהם אר
חייא בר אבא אין פרשת יחזקאל ראיה למה סיתי יחזקאל דומין
למי שנכנס למרחץ זה שפשט אחרון לבש ראשון ב״ה אומרי׳ כשם
שיצירתו של אדם בעה״ז כך יצירתו בעה״ב בעה״ז מתחיל בעור
ובשר וגומר בגידי׳ ועצמות ולעתיד לבא כמו כן שכן איוב אומר
*וכר נא כי כחומר עשיתני הלא כחלב תתיכני התכתני אינו אומר
אלא תתיכני וכגבינה תקפיאני הקפיאתני אינו אומר אלא תקפיאני
עור ובשר תלבישני הלבשתני אינו אומר אלא תלבישני ובעצמות
וגידים סוכבתני אינו אומר אלא תסוכבני הוי חיים וחסד עשית
עמדי׳ אם של אשה מל״ דם עוס׳ ומסנו יוצא למקו׳ נרתה וברצונו של
הקב״ה הולב׳ טיפ׳ של לבנו׳ נופל׳ לתוכו סיר הול׳ נוצר משל לחלב
שנתון בקערה אם נותן לתוכו סמו וקפא ועומר ואם לאו הולך רופף
ו לשני ביירין זה נותן צר דמותו של זה וזה נותן צר דמותו של
זה לעולם הנקבה מן האיש והזכר מן האשה הוכר מן האשה
ואשתו מנין שנאמר

וטעם היות זכות זה מדה כנגד מדה המזוחר מכסס מסוחר מלוח
המרוחקת ימים ומתקרבת כסמיני כן יזכה לתלות חילה שהכן ערל ומ
כו׳ ימים ומטהר בסמיני ויתכן שלפי שהזכר נוצר ממעין הטסו׳ כדכתיב
כיפ׳ עיני׳ ח״כ פ״ו הנה רמוי שהנזה׳ מהגד׳ יפי׳ לו כן זכר גם יתכן מ
ל״ם כתבתי שם שתיקו׳ שמיל׳ ב
המוחר שהרעות נמשכות ממכות
היתה המילה כיום שהרח הכד׳ ל
חסכר שפי׳ כי לא תדע מה יהי׳ ר
ע״ה הלניי כלו׳ שכל הרעות לא יב
רק מהסכה המרגיי׳ והחמרי׳ . ח
גור׳ הולד וכו׳ טעם תוסשתו׳ לו
המוס דבני לחתויי חקרח ד
כי מזריע קרח דחיי׳ וחסד עשית ע
דכתיב על הויית העובר דכתיב ה
הלא כחלב תתיכני׳ וגו׳ לומר לפ
כתיב הכח מזריע לרמוז לפלמ
וחסדיון בהזרעת העובר ולהכי מ
הך דגורת הולד המוס דרמיזת כ
קרמי׳ וכדגרסי׳ כפ׳ המפל׳ בסוס׳ ר
תלמח ופליגי מסור׳ בקבלה הלא כ
תתיכני וגו׳ עור וכסר תלבישני
חיי׳ וחסד עשי׳ עמדי׳ וגו׳ כלו׳ דמ
בעור וכסר והדר עצמו׳ וגידים ו
דמייתי הך תוסס׳ מייתי כמי הא ד
הולד שרוי כמעי אמו וכו׳ כי נפ
מפלגים בקיומו העוב׳ כמעי אמו
סבנה חסד עם החסה כדתני ס
מוני׳ רעי שחח יהרג חת חמו כי ה
דכתיב׳ תחלת היציר׳ כדתני בתוס
קתייתא חסד עם החסה שחינו מ
בגידי׳ ועצמות לא בעור וכסר שה
התחי׳ בעור וכסר היה מבקיע כ
ויוכ׳ כדלק׳ והדר מייתי פלוגתא
וכ״ש לומ׳ דחפ״נ דביציר׳ ו״ ברים
וכסר כדאמרן מ״ם ביצירה דלמ
חפלגינו וח״ם לא חק׳ למ״ד שהן פ
דהה חיה טעמא לסנויין כדפי׳ לפי

ונם מייתי להה מלוגתא׳ הכח חסוס דסייב׳ חמרח דהלא כחל׳ חתיכני ו
נמי חס של חסה מל״ דם וכו׳ חשל לחל׳ שנתון בקער׳ וכו׳ חסו׳ דדייק׳ קרח לפ
מדכתי׳ הלא כחל׳ תתיכני וכגבינ׳ תקפיאתני ואפי׳ כ״ם דדר׳ קרח לפ
חות׳ הוא דעיקרי׳ דקר׳ ביציר׳ הבוכר מיירי דאין מקרח יונה מידי פ
לא דדרים ליה נמי לעה״ב מלישב׳ דקרח כדפירשתי לעיל פ״ח פ״יד וה
דמסיים הוי חיים וחסד עשית עמדי כלומר סרי החסדים שעוסה ה
העובר בהזרעתו ולהכי רמיז הכח חסה כי מזרי׳ והא דנק׳ קרח דחיי׳
מקמי משל לחל׳ וכו׳ הא פרשב״ה לעי״ם מ״ם יד טיפין של זכוב ביני
ושתי חוטמיו בנגד׳ מייתי דתני ר׳ חיי׳ כ׳ עיניו מרוחקי׳ זה מזה וכ׳ חוט
מקורכין זה לזה פיו דומה לשעור׳ בנגד׳ נרסי׳ פיו תחתה כחוט הסער׳ ופר
סדק קטן וכר׳ כלו חוט הסער׳ מתוח שם נו״תו פרש״י גיד חכר סזכר
ידעתי מי הזקיקו לפ״כן ולא נויתו מתם כי כל נופו פנול ופיטורו כפ
ונו׳ דלמי׳ על הגיד קחת׳ שעורו גדול לפי שיעור שחר החכרי׳ שהעיני׳ ו
והחוכים כטיפין של זכוב והזרועות כחוט שהורי׳. ועליו הוא אומר נ
רחו עיני׳ דלפי׳ מיני׳ חסוכני כבנון חמי׳ את׳ כיציר׳ העובר מיירי וכן מ
ורבפי׳ ורי׳ פירסו לפי׳ כיציר׳ העוב׳ והא״נ דלפי׳ ס״ם פירסו נלמי כמ
סרי׳ מוט׳ גול׳ תרוייהו מיתנהו דחחו׳ וקד׳ נרתני בחח״ר מסת׳ כדפי׳ ר
פרקין וסקולים סני הפרוסים בנלמי רחו עיניך ; כשעורה סהיה מ
לחרב׳: אין כה פי׳ כעור׳ הנז׳ ולחו מנקב׳ כלחו׳ קא׳ ונו׳ הנ׳ ותחו׳ ידי׳ ו
חין לו ופרש״י חחו ידי׳ ורגלי׳ עדין חין נרחי׳ כדחמרי׳ חחל׳ כרייתו מרח
והא דתני׳ וב׳ ורועותיו כב׳ חוטין היינו סיס לה׳ הכר׳ לכד חב׳ חיב׳ נמ
וכולטי׳ חהנו׳ ומיהו כנגד׳ ל״נ כ׳ ורועותיו פנקס פרס״ לוחין סכותבי׳ ב
הנלחים ; על כ׳ נלעיו כנגד׳ נרסינן נדעיו ותו חיס התם כ׳ חניליו ל
חרכבותיו ופרס״ חניליו חיסיל׳ ותו׳ פירסו בסב׳ ר״ל שמא יהרוג חת ח
פרס״ סכי׳ הרח׳ חינו רחב לחוני׳ רעי הנחס כו נפת׳ הסתו׳ פיו ונסת׳ הס
טכו׳ ה״נ זה נר דמותו של זה וזה נר דמס״ז וכחות חחת נרי׳ זה נותן נ
דמותו של זה וזה נותן נור׳ דמס״ז: לב׳ ביירין יר׳ לחקר׳ קחי׳ דכתי׳ חסה
חזרי׳ וקח׳ דחת׳ לחסתוני׳ שהוכ׳ חן הנקב׳ וכת״ם הה״ר חסה כי חזרי׳ ו
זה כדחמרינן פ׳ המפלת חסה מזרעת חחל׳ יולדת זכר חיש חזרע ב
יולד נקב׳ וחח״ם עוד שם סכי׳ הח״ד לפסו׳ כנין זכרי׳ כשיסה עצמו חלסוי
כדי שחזרע החסה חחל׳ חז יבעול ויסב׳ וסביר׳ ליה שסבת הזכרו׳ בקד
זרע נקב׳ כת״ם בעל תולד׳ יכח׳ החס׳ סחזרע׳ חחל׳ הוא לסב׳ שחמד׳ חת ב
ולייריתו בלבה ולכן חעבר׳ כמוהו וכשהיש חזרע׳ חחלה הוא ל
שחסק לחסתו וכייר׳ בדמיונו ולכן יולד׳ כמותה ולכן דמ״ הדב׳ לביירין ב
שום ח״מנייי׳ דמותו שחינו רוח׳ חוק׳ לא חניי׳ דמו׳ חכרו׳ הכרחי׳ לפיני׳ ל
כין׳ הסי׳ שהוא כחסתו׳ נור׳ שנרעו יניי׳ לורת׳ והחס׳ כחס׳ וכל הקול׳ לה
זכה לזולו׳ הנמס׳ מניירו׳ ח״ק שלפ״ו׳ יסכו׳ זה המד׳ כדמ׳ הלוות׳ שחוה׳
חב׳ הזרע׳ יחד׳ והה הוא׳ למה שנח׳ כסחוך מסל׳ לחל׳ וכו׳ שלפי׳ המחמ׳
לין חוח׳ הול׳ רק חדם הח״ם כדפי׳ לפי׳ ודות׳ נדו׳ סיני׳ המד׳ הכרי׳ סוח
בוה חחר זה כלסון סחו׳ כלו׳ כלם איב׳ דחד ונוד דחי׳ קחי׳ זה חקר׳ דהנ
חזרי׳ הוה ל״ל כרים ד״ח חמה כי חזרי׳ ולח לחב׳ מסל׳ זה עם ,כפי׳ ופיר׳

ר' יצחק דקר' בשמו'ר' אבהו טוב גדול עוש' הקב"ה עם אשה זו וכו' שיי לעיל דאסקינן בהכי וקרא דבור ואסר תלמיני דאתי להכי כי לעיל ה"ל בעבל המדרש לאתויי לעיל והדר ליתי הא דב' ניירין דמיירי בענין אחר ולכן גר' דמשל זה דב' ניירין דבק לענינא דלעיל ולא דאסמכי ליה

ומסנת' מייתי דר' אבהו דשייך לענינא דלעיל ולכן יר' דמשל לב' ניירין מוקמי שהולדה בהקפאת הנכיכה אחות הולד מדם הנקבה ונורת מזרע הזכר וא"ם כת בדמיון האם לנייר הולד בקול' המצוירת בדמיון בעת המיכור וכמ"ש לעיל ס"א פע"ג בענין הקלות ויקב וס"ל שה הכיור מועיל בהיות העובר זכר אז נקב' ופ"כ כיור בזכר שמדבק דמיונו אחותו וניור האשה בבעלה יסבב ההפך ומי שכיורו יהיה יותר חזק ינגה לשל תכירו והוכא זה הענין אחר משל החלב כדי שלא יקפ' עליו מה היא שבת חלוף שעוברים מוכר לנקבה דבשלמ' אם הולד מתבור ב' הזרעים ניחא שנאמר שכיותר חזק שבאיהם מנגה את של חברו שבהיות זרע הזכר יותר חזק אז יותר מרובה הזרע האשה יהיה העוב' דות לו והפך בהפך א"כ שהמאוחר בהזרע ינגה את חבנו וכמ"ש המפרשי' אבל א"ם אשה מזרעת תחל יולדת זכר שבשה להיות אז זרע הזכר בא על זרעה ויהיה בתדרגת הנור' ורעה בתדרגת החות' והפך בהפך אבל לפי מ"ש משל לחלב וכו' שלעולם חותר הולד מדם האשה הנור' מזרע הזכר א"כ מה היא שבת שהחלבות בזכר ונקבה לכ"א שכיור דמיון המולידי' גורם ודע שבשה הרוח' בגיא מג' ועד מ' יבקש רחמי שיהי' זכר הק' ומי מהני רחמים והא"ר יצחק אשה מזרעת תחלה יולדת זכר וכו' תירגמו הב"ע שהזרעו שניהם בא' מזרעת תחל' יתחיל הטבע בהוית העוב' בזרעה ולכן תהי' יצירתו זכר בנמשך מטבע זרעה וכשיגמרף זרע האיש ל' זרעה תשלשהויה בנור' שהותחלה ויתהוה הזכר מב' הזרעי' ובשהאיש יזרע תחלה יהיה בהפך שתחלת היצירה תהיה בזרעו ואחריתו בזרעה ולכן יגוייר העובר בטבע הנמשך מזרעו שהוא הטיף וזרע האשה נלוה שו' ומשל המרחץ כך הוא שבתו שהמזרי' ראשון ויוב' ראשון לפי שהוכן ראשון ש' היינו' כן בתחלת נורת העוב' בזרע שבמ' ראשון - טובה גדול' וכו' מעוש עור ובשר תלבישני וכו' חיים וחסד וכו' דעשקי' ביה לעיל נקט לה לא שהפסיק המדרש בענין ועכשיו חזר לענייננו כדפי' לעיל: לפי שבעה' ו וכו' לפי שדרש המדרש לפיים הפ' בחלת דנחמתא נקט הך מלתא ביולד מעין הפ' דמיירי ביולד ואיתכן דס"ל דאשה כי תזריע ותיולה כלו' לעתיד כשתזריע מיד תלד וכמ"ש בחם שבת גבי הרה ויולדת יחדיו ומכ"ש שלא יהיה לה נער לידה או שבאות ויולד' זכר ותיכן נמי הפדר הנש' דחכלי זכר מעטים משל נקבה כדמי' כפ' המפלת; מה כתי' בשרם וכו' רחיזא בעלמ' הוא דעיקרי' דקרא משל על קבון גליות בשתא כיולדת זכר בטרם תחיל. טו הה"ר לעשות לרוח משקל משום דכתי' לתדרש אדם מי דש מייתי מים תכן בחדה כי בהיות תדת המים שקולה בחדה עם הדם היא הנאות כדלקמי' ומיידי דמייתי קרא מב"ל ליה כוליה בדרך המדרש; א"ר הונא בג' מקומות וכו' ירא' שמה שי' עושה לרוח משקל הוא מבני שלולי זה היה מחריב העולם כתו שמטינו בג' מקומות או ומין הכוונ' בזה שמטיאות הרוח בכל עת מתאי' כי מין שפק שמטיאותו בשבה טבעית כי מין כל אדם ומטיאותו אם בדעת קצת שהשבו שהרוח הוא האויר שידחוהו אותו האידי' מעט מעט חלק אחר חלק בעלייתם ואם בדעת קצת שברם הרוחות והחרם הוא האויר האם והיבש הקישורי העול' מן האדן ולכן רוח נפוצות קדה כפי האויר העולה שהוא קר ורוח דרומי' חמה כפי האויר העול' שהוא חם ונם יש לבבני' שעולה בתנועו' הרוחות ולחלוף תנועת' אתב' הנבלתו ושיעורו' בהשנת' אלית דבר' בהם שלו מבני דחיי האויר או עליי' הקיטוריי' לא היה להם נבול וכבר היה אשפר שירבו הרוחו' כפי רבוי האויר' ושיוב הבובבי' עד שיהיו אתריבי' העולם כתו שיגלו בג' פעמי' הנו' אם שהשנת יי' דבר' בהם אלא יגלו אם בשקל הראוי לעול' ותה שיגלו בג"פ הנו' אלא בשקל אחת יי' היה הדבר לנורך הפש' הבית: בג' מקומו' וכו' מד בשביל נשמו' שמני עשיתי לעיל ס"א סכ"ד ופס פירשתי רק ז"ם הוא אותה של אריוב היא אות' של יונה היא אותה של אליהו וכן מ"ם בשביל אותו מעש' הית' אותו של אליהו לית' בגיר' דלעיל ובי' בגב' היא אותה וכו' דמדכתי' בשלשתן גדול' יליף דכולהו רוח אי' הכו ונאמר' מתיבה ליוב' ומיובה לאליהו ואת"ג דשל אליהו יות' גדול' היינו שנתחזק' אז יותר ות"ת היא היא ות"ת מה בטבע בהיות הרוח הסע' בג' המקומו' י' אלהיו' יונגת מהסדר' הראוי רבה לאמטע בדבר שמיגו דאוי כל מה שאסם' ולכן כיון שאפשר בשמירת הא' לג' המקומו' טפי מדרקלחום דבר שמיגו הגונג' ומתני ומ"ם בשביל אותו מעש' היינו שלא היה כולל בעול' אלא בבדי שירת' אליהו אותו המעש' שהרא' לו רוח ורעש ואש ומ"ם מפרקדרי' ומשב' שלמי' שיוכו הבר' לאליהו. אפי' מוש שיורדי' שהם ברבה לעול' אלא נתנו אלא כמד' שאם יוסיפו רות' מדאי יזיקו' הה"ר כי יגרע מטו' דמי' תקון כמד' ים לפ' על מי היה או מימי ברזאי שבברזאי במד' ד' מי מדר בשעלו מים מייתי מיגרע נטפי מים דמיירי בנשמי' דכתי' כי יגרע וכו'

ליעקב רחי' דתלי הזכרי' בנקבו' כדמייתי ליה בפ' המפלת והיינו מדל"ק שה הנולדי' ליעקב תלאה וי"ל דחיב' למדחי שפ"י שהאמטות טרחו להעמי' בנים בתפלתם ובמעשיהם בחומרו כי אבור שברחיך וכו' להכי תלי להו בלאה ורחל ומייתי דקאמר בני בלאה ורחל כתב נמי בני זלפה וכלפה:

ושם. כת אשר שרח דש"כ ושם אחות' שרח מ"ל בדכתי בפ' ויג' ושרח אחות' שלא דמלתא אגב אורחי' קמ"ל. לית ספר דמספר לגרמי' אע"פ שאם שטעמו כטעם משל הניירין הכ"ל כי הספר לתה שאינו רואה את עצמו אינו מסתכר בעצמו שלא זה יספר את חברו כן האם אינו מוליד דוגמתו רק דוגמת האשה הנראית לו וכן האשה בהפ' וזה מפני כי' מחשבת בדפי' לעי' ולפ' נמצי' פב' שאין חלק לאים בחות' הולד שלא בה ההקפאה בענין ההקפאה הכ"ל נחל' מ"ת מדקה' משל לב' שנכנסו למרחץ וכו' כד' שדעתו היות הולד מב' הזרעים יחד שאם כוונתו לוחר שמה שכיור זה נוגה לפעמי' ולפעמים לא נוגה זהו כפי קדימת שהשכיור הקוד' לחברו הוא הנוגה אין המשל דומה מהרי הנכנסו למרחץ ב' יונאי' אלא שזה קודם לזה אחכם בגיורי' הזכר והנקבה הא' יונה לפועל בלבד ולכן נראה' מר' מהכו חולק על הכ"ל ובוכר שמב' הזרעי' יחד מתהוה הולד ואשה מזרעת תחלה יולדת זכר וכו' כדעת הגמ' שלא שטעמו בזה אינו לפי שהקוד' בתדרגת החות' והכא אחרי' בתדרג' הנור' כמ"ש לעיל שלא שיי' הטביע בזר' הזכ' שיתהוה ממנו נקב' וזכרה הנקבה שיתהוה ממנו זכר כדרך העול' שאין הספר מספר את עצמו שלא אים את רעהו ישמורו וכן האשה תביא נורת הזכר והאים יביא נורת הנקב' ולכן כשהאשה מזרעת תחל' יתחיל הטבע בהוית העוב' בזרעה ולכן תהי' יצירתו זכר בנמשך מטבע זרעה וכשיגמרף זרע האים ל' זרעה תשלשהויה בנור' שהותחלה ויתהוה הזכר מב' הזרעי' וכשהאים יזרע תחלה יהיה בהפך שתחלת היצירה תהיה בזרעו ואחריתו בזרעה ולכן יגוייר העובר בטבע הנמשך מזרעו שהוא הטיף וזרע האשה נלוה שו' ומשל המרחץ כך הוא שבתו שהמזרי' ראשון ויוב' ראשון לפי שהוכן ראשון ש' היינו' כן בתחלת נורת העוב' בזרע שבמ' ראשון - טובה גדול' וכו' מעוש עור ובשר תלבישני וכו' חיים וחסד וכו' דעשקי' ביה לעיל נקט לה לא שהפסיק המדרש בענין ועכשיו חזר לענייננו כדפי' לעיל: לפי שבעה' ו וכו' לפי שדרש המדרש לפיים הפ' בחלת דנחמתא נקט הך מלתא ביולד מעין הפ' דמיירי ביולד ואיתכן דס"ל דאשה כי תזריע ותיולה כלו' לעתיד כשתזריע מיד תלד וכמ"ש בחם שבת גבי הרה ויולדת יחדיו ומכ"ש שלא יהיה לה נער לידה או שבאות ויולד' זכר ותיכן נמי הפדר הנש' דחכלי זכר מעטים משל נקבה כדמי' כפ' המפלת; מה כתי' בשרם וכו' רחיזא בעלמ' הוא דעיקרי' דקרא משל על קבון גליות בשתא כיולדת זכר בטרם תחיל. טו הה"ר לעשות לרוח משקל משום דכתי' לתדרש אדם מי דש מייתי מים תכן בחדה כי בהיות תדת המים שקולה בחדה עם הדם היא הנאות כדלקמי' ומיידי דמייתי קרא מב"ל ליה כוליה בדרך המדרש; א"ר הונא בג' מקומות וכו' ירא' שמה שי' עושה לרוח משקל הוא מבני שלולי זה היה מחריב העולם כתו שמטינו בג' מקומות או ומין הכוונ' בזה שמטיאות הרוח בכל עת מתאי' כי מין שפק שמטיאותו בשבה טבעית כי מין כל אדם ומטיאותו אם בדעת קצת שהשבו שהרוח הוא האויר שידחוהו אותו האידי' מעט מעט חלק אחר חלק בעלייתם ואם בדעת קצת שברם הרוחות והחרם הוא האויר האם והיבש הקישורי העול' מן האדן ולכן רוח נפוצות קדה כפי האויר העולה שהוא קר ורוח דרומי' חמה כפי האויר העול' שהוא חם ונם יש לבבני' שעולה בתנועו' הרוחות ולחלוף תנועת' אתב' הנבלתו ושיעורו' בהשנת' אלית דבר' בהם שלו מבני דחיי האויר או עליי' הקיטוריי' לא היה להם נבול וכבר היה אשפר שירבו הרוחו' כפי רבוי האויר' ושיוב הבובבי' עד שיהיו אתריבי' העולם כתו שמטינו בג' פעמי' הנו' אם שהשנת יי' דבר' בהם שלא יגלו אם בשקל הראוי לעול' ותה שיגלו בג"פ הנו' אלא בשקל אחת יי' היה הדבר לנורך הפש' הבית: בג' מקומו' וכו' מד בשביל נשמו' שמני עשיתי לעיל ס"א סכ"ד ופס פירשתי רק ז"ם הוא אותה של אריוב היא אות' של יונה היא אותה של אליהו וכן מ"ם בשביל אותו מעש' הית' אותו של אליהו לית' בגיר' דלעיל ובי' בגב' היא אותה וכו' דמדכתי' בשלשתן גדול' יליף דכולהו רוח אי' הכו ונאמר' מתיבה ליוב' ומיובה לאליהו ואת"ג דשל אליהו יות' גדול' היינו שנתחזק' אז יותר ות"ת היא היא ות"ת מה בטבע בהיות הרוח הסע' בג' המקומו' י' אלהיו' יונגת מהסדר' הראוי רבה לאמטע בדבר שמיגו דאוי כל מה שאסם' ולכן כיון שאפשר בשמירת הא' לג' המקומו' טפי מדרקלחום דבר שמיגו הגונג' ומתני ומ"ם בשביל אותו מעש' היינו שלא היה כולל בעול' אלא בבדי שירת' אליהו אותו המעש' שהרא' לו רוח ורעש ואש ומ"ם מפרקדרי' ומשב' שלמי' שיוכו הבר' לאליהו. אפי' מוש שיורדי' שהם ברבה לעול' אלא נתנו אלא כמד' שאם יוסיפו רות' מדאי יזיקו' הה"ר כי יגרע מטו' דמי' תקון כמד' ים לפ' על מי היה או מימי ברזאי שבברזאי במד' ד' מי מדר בשעלו מים מייתי מיגרע נטפי מים דמיירי בנשמי' דכתי' כי יגרע וכו'

ל"ה מ"ד רחסיפ כב) סס מו

ישמ' סו

מיוכבח

סס מ יוב' מ מלכי' מ יט

רחסי' ה

ישע' נז מיוכבח סס לו

ג אפי' ר"ה דכיון דקרמי דנכיה כחכמ' ופורה מספני והחכמה מחיין
ממנה וכו' והחכמ' מחיין תכלה וכו' ובמדר' מן רמה ויספרם וכו'
ודרשינן ליה לעיל ס"ח פכ"ד כתור מ"ט להזכרת רוח ומים כהדייסו שם
דברות הקדם ותור קמיירי ותו דכתי' התם בעסותו למטר חקים ג"כ לפ'
כתור מ"ד יערוף כמטר לקחי . יש
מתנכמ ספר הכל לפי הכנת הנכיה
וכפי נורך הסעה וכפי הכנת הדור ,
יש סנים פנון תמה סכתב ספרו
וספר מיוכ וסמוכ שכתב ספרו וספר
פופטים ורות וירמיהו שכתב ספרו
וספר תלכי וקיכנו כדתי' כפ"ק דכ"כ ,
שנתנו מלמעלה הזכי זה מפני סמוה
הטעם נקרמו מים כדמת לחזות פ'
כי טוכים דוריך וכו' נמעלה תורה
למים מה מים מן הסמים . יש זוכ'
למקר' וכו' ל מכיון מזכיית המדם
כתור' היה כפי יניעתו כדמתרי' כפ"ק
דמגיל' מס יאמר לך מדם יגעתי ולא
מגאתי ל תאמן מגאתי ולא יגעתי ל
תאמן יגעתי ומגאתי האמן למה תנתן
לו מדה מזה יזכה למקר' וזה למסנה
מיכו רמוי לא מיוכ' לכל מס יגע ומס
לא יגע לא יזכה לכלום ולכ' למיתר
דס"כ הה נומה קמתר מכפי יניעתו
מודדין לו מי מיגע כמקר' יזכ' למקר'
כי זה לא יקרא כתיב' כמדה כי המדם
הוא הזוכה כפי יניעתו ומן הסמים
אין מדיד ולכ' למיתר' נמי דכפי זכות
מעסיו נותנו' לו מחפי' מס יגע הרבה
מס הוא מיכו זכאי כמעסיו לא יזכה
ומ"ם יגעת ולא מגאת וכו' הייכו
כסמת' דלא כפי דחסו דומג ומחיפופל
מי לא עסקי כתורה ומליגפ מחר
ולומיהם ולכה לתיית דהכא לאוקומי גירס' מיירי דזה מיכו תלוי כיניע'
וכדמת' כתם לא מחרן זא לא מיחדורי מכל לאוקומי גירסה סיעתא דסמיא
הוא דמדקמת' יס ווכה למקרא וכו' מסמע שהתפר' כמין הינינ' סים וזכה
למקר' מחיכו קסה הלמוד כ"כ ויש וזכה מפי למסנ' וכו' מהוא יותר קסה
דמגל"כ לפלוג ולפני המקר' ומסנ' נופייהו סים זוכה למוקמי כיה גרס' ויש
מחיכו זוכה וי"ל דהכא לחיות לו לב מוכן קמת' וכהיה דמתר כפ' כל היד
מלמך האוכל' על הסריון כוסל טפה ומעמיד לפני הקב"ה ואומר טפה זו
מה מהא עליה חכם או טפש ומסמע מנגור עליו חכמה או טפשות וזה יר'
הפך מ"ם יגעת ולא מגאת וכו' אלא דהתם מיירי לחיות לי לב חכם מוכן
לחכמ' סכיניע' מועטת יסיג הרב' ויש הלכו טפש הלא יסיג אלא כיניע' רבה
וכדרך שסירגו פל מ"ם הרב כהל' תפוכ' סהרשות כיד כל מדם לחיות חכם
או סכל אלא יקסה עליו מהסיה דפ' כל היד ויד' ים למקר' סמוכן לבו לזה
ובמעט יניעה יסיגה והמסנ' קסה מהלו ונדיך יניע' רבה ויש סהוא תוכן
גם למסנ' כיניעה מועטת וטעם הוא יסוד הוא זה מוכן יוחר מזה מפס כפי מעסיו
הנועדעי לו ית' מתחל' או כפי פורמת מזלו או טבע מזנו וכמו סאמנו ברייכין
לומר ההיה דפ' כל היד , רוחו יתירה פי' בעל נמזה ורוחו קברה בעל
ענוה כמו רוח נמוכה ורוח גבוהה דמס' מכות וכן לקמן ס"ד פכ"א מסמע
דקמת' לרוח משקל על מדת בני מדם ויחס המדו' הללו לסיבו' הרוח מכמה'
וסיה הדם סהיה בו כנגד יסוד האויר ופי' רוח קטיקטון גר' לי לסון קטנו'
ים בו מעט מהיסוד הזה ולכן הוא כעל ענוה וכן תלמתי לבעל ס' תיקון
מדות הנפש כהקדמתו סיחס מדת הגאוה לטבע מדם ולפי מה סיחסוה
אחרים אל טבע האדום' וכן גר מדברי המחבר הנז' כת"ת ס"ת י"ל סהרוח
הנז' כאן הוא יסוד האש סבנגדו האדום' וכדרך שפי' בעל דרך אמונ' כמ"ת
ס"ג דף כ"ז נכי הריש ברוח שהוא יסוד האש אחר הוא כפי האמת אויר
מתלהב וכילמדנו גרסי' לעפר' לרוח משקל יש מדם מדעתו מרוכ' יש מדם
מדעתו קנר' ויש מדעתו כינונית והק' כה משקל כדעתו וברוחו אם נתן בו
ברכו הרי דעתו יפה ואם יותר הרי הוא נם ואם אחות הרי דעת קנרה
ולפ"ז לפנין ההסכלה מדבר ויר' שמפ' לרוח על ענם המוח שהוא שבת רוח
הדעת וההסכלה ואמר שמי שהוא רב ענם המוח הוא נם ומי שהוא מעט
המוח קנר הדעת ומרדף ריקים . חציו מים וחציו דם ידוע שהיסודות
שם ר"אם אויר מים אפר וכנגדם יש בחדם ד' חלטים והם המרה הירוקה
והדם והלבנה והשחור' המרה הירוק' חמה ויבשה כטבע האש וזאת המרה
מגל הדם כמו הקנף הפועל' מן היין כשרתיה כן הוא קנף הדם כשרתיהנו
חוס הכבד והדם הוא חם ולח כטבע האויר והלבנ' קרה ולחה כטבע המי'
וזה מותרי הדם שלא נתבשל והשחור' קרה ויבש' כטבע העפ' והוא שתרי
הדם וחציו מים וחציו דם הנז' כאן הם כ' החלטים כנז' שהם הדם שהוא
כנג' האויר והלבנ' שכנג' המים ולכן אמ' שכשרבו המים נעשה' אירדופיקוס
כמו שכתבו הרופאי' שבשחרבה הליחה הלבנ' בכל הגוף תמשוך הסדמון
הבשרי או דרופיס' יש וכשהדם רבה נעשה מגורע כמו שכתבו הרופאים
שבהתעוררו' הדם יעורר החרם והשחין ומה שלא הזכירו כאן רק כ' חלטי'
לו מפני שהם עקרי קיום הגוף ומזוני כי שניהם דם אלא שזה מבושל וזה
בלתי מבושל ולכן אמר נאליהם שאין בלבנ' מקו' מיוחד בגוף שכל אחדרי'
בריבי' לה לפי שהוא דומה לדם אלא שאינו מבושל ואמרו הטבעיים שברא

במשקל יש שמתנבא ספר אחר ויש שנים א"ר סימון° שני דברים
נת נבא בארי ולא היה בהם כדי ספר ונטפלו בישעיה ואלו הן° וכי
יאמרו אליכם דרשו אל האובות ואל הידעונים וחברו ומים תכן
במדה א"ר יודן בר שמואל אפי' דברי תורה שנתנו מלמעלה לא
נתנו אלא במדה ואלו הן מקרא משנה תלמוד הלכות ואגדות יש
ווכה למקרא ויש למשנה ויש לתלמוד יש להגדה ויש זוכה לכולן
ר"א° לעשות לרוח מתקל בנוהג שבעולם הבריות אומר איש פלוני
רוחו יתירה איש פלוני רוחו קצרת שנתנה בו רוח קטיקטין (מעט)
ומים תכן במדה ארם היה משוקל הציו מים והציו דם בשעה שהוא
זוכה לא המים רבין על הדם ולא הדם רבין על המים ובזמן שחוטא
פעמים שהמים רבין על הדם ונעשה אידריפיקוס (הדרוקן) ופעמי'
שהדם רבין על המים ונעשה מצורע הה"ר° ארם או דם ,
ג ר"א ארם כי יהיה בעור בשרו הה"ר° פי פלג לשטף תעלה א"ר
ברכיה אית אתרין דצוחין לשערא שיטפא מעשה בחסיד
א' שהיה יושב ודורש ואומר אין לך כל נימא ונימא שלא ברא לה
הב"ה נומא בפני עצמ' כדי שלא תהא א' מהן נחני' מחברתה א"ל
אשתו ועכשיו אתה מבקש לצאת לתור פרנסת הי' בוראיך קאמי
לך שמע לה ואתיב ליה וקם ליה בוראייה° וארך לחויו קולות אפי'
קול שיוצא מן הרקיע עשה לו הקב"ה שביל בפני עצמו וכל כך
למה שלא תצא ותחריב את העולם ר"א וארך לחויו קולות א"ר
אבין משל לנגת ירק שהטעין לתוכה כל זמן שהטעין לתוכה ירקה
משחיר פסק המעין הלבין ירקה כך זכה ארם ושער שחור צמח
בו נרפא הנהק טהור הוא ואם לאו ושער בנגע הפך לבן הרא הוא
רכתיב ארם כי יהיה או רם ,
ד ר"א ארם כי יהיה בעור בשרו הה"ר° נכונו ללצים שפטים
מוכנים היו ללצים דינים בנוהג שבעולם ארם רוכב על
ההמור פעמים שסורח עליו ומכהו

הכא

הבור' יתכ' מענם הדם כל מחר שהוא חם ולח כמו הבשר והדם והעור
והעצבים והכליות והכנים והחוט והלב והלשון והכבד ומן הליחה הלבנ'
ברא המוח והריאה וכל האברים הקרים והרטובים ומ"כ אי הסנים עיר
ומתכונת הגוף וכפרט כחולמים וכתו שמז' ל ברים כל מרעין מכח דם
והלבנ' היה דם בלתי מבושל כנז' ו'
חכמי הרפוא' אמרו שקרירת הלבנ'
כנגד חומו של כבד ותתיחמו של דם
כנגד קרירות הלבנ' וכהיות כ' חלטי
אלו שויס למסיבתם יהיה אלו' בנו
כי רוב החלטי' תלויס כתנבור' מ'
הסנים י ארם מן דם מדלה קמת
מים דריס כדפי' לעיל סוף פ"כ ;
או דם פי' מס חטאת ירבו המי' מן דם
ג הה"ר מי פלג לשטף תעלה מעו
דדריס מדם מן דם כפי למית' מרב
הדם מכיה לבון הבשר שהוא סיב
טומה כברעת ולהכי מייתי המי קר
דדריס כיה משל לנגת ירק וכו' וכ
סחפר' ומכיון דמייתי ליה פפ כולו
וכפי מחר כדרך המדרש . לשער
סטפא וכו' ור"ל שכל שער ברא
הב"ה מעין בפני עצמו כדתמ' בסמ
זטעם מחמר זה לחיוב מפ כתבחוב
לפי שמיוב קרא תנר ואמר מ
בשערה יסופני והרבה לנעי חכם
חנם הב"ה הביא עלי את כל היסור
הלו מ"ל אליהו מ"ו חלילה לא מרב
ושדי מעול אלא כי פועל אדם יש
וגו' בכל מדה שמודד הוא מביא על
ר' מכיון כפ"ר מכא בר בסבי מין הכ
מודד בכת אחת שנא' כי פועל מ
יפלם לו מ"ל הב"ה לחיוב אפי' הפ
שפליך מעין עשיתי לו ומדה נ
לו וכפ"ק דכ"כ אחר רבא חיוב בשערה חרף שנא' אחר בשער יסופני מ
לפניו רבא"ם שאת רוח שערה עברה לפניך כתחלף לך כין חיוב לאח
בשער הסיבוהו דכתי' ויען יי' את חיוב מן הסער מ"ל הרבה ניתין ברא
ברחמנו של אדם וכל מ"ות כרחתי לו נומא בפני עצמ' שלא יהיו שתי יוצ
בנומא מ' שאלמא כ' יוצרות בנומא מ' מחסיכות מאור עיניו של אדם נו
בנומא לא מיחלף ליכין חיוב לאויב מיחלף לי ; שלא תהא מ' מהן ו
בבר כתבתי טעם הדבר . ועכשיו אתה מבקש לנחת יש כאן חסרון ל
וכתנחומ' מיתא שהבהן מטהירו' ובקש לנחת לה"ל ואמרה לו אשתו ומה
כל שער ושער ברא לו הקב"ה מעין בפני עצמו שהוא שותה מתנו
שאתה כן אדם כתה שערות יש בך וכיון מתפרנסי על ידך לא כ"ם שיש
לך הקב"ה פרנסה וכו' ; קול שיונה הוא קול הרעם שיונה מן המנ
והכי אמר כפ"ק דכ"ב הרבה קולות ברחתי בעבי וכל קול וקול ברחתי
שביל בפני עצמו שלא יהיו כ' קולו' יונות משביל מ' והשביל יתקן דר
דרך ירידתן מהעבי' לארץ בשבת הברק כל מ' ות' לדרך מ' שאלו יבוא
דרך ירידתן במקום מ' ויוציו הרבה או השביל הוא מקום בקיעת ה
לנאתו זה שהרעם עינינו משאת האויר החם והיבש התחבר עם האויר ה
וכשיניע קרירות מי העב על האויר יבכם לפנים מן העב ויסתער
ויבחר לו המקום הטוב והנאות לו בעב לנחת שמנו ויבקע העב ו
ויסוב אז שם בכח התנועה התסתערת וקול הבקע הוא הקול הנש
הנקרא רעם ואחר שיש לכל אחד שביל בפני עצמו כי מהמק
הנבקע פעם אחד לא יתבקע שנית ליציאת הרעם הר
מע"ם שלפי הטבע אותו המקום הוא יותר מוכן לבקיעה השני' הנ
משמע שפי לסון הנת הנז' ; אפי' קול שיונה ק' כיון דמפ' שפיה דר
בהכי מי הזקיקו לפר' ריבי' בשער מוסב לפרושי בחטר בפסוטו וכ
כיונה בזה וכמ"ם בנת מי פלג לשטף תעלה הרבה טיפין ברחתי בעב
וכל טיפה וטיפה ברחתי לה דבוש בפני עצמה שלמלא שתים בכת מ
היו מטשטשות את האדם ואינה עושה פירות ואמרה דלא משמע ליה ל
תעלה ליבש' דלפשוט כי מה שהביאו שם רמיה ויעש תעלה ובנית שתים
מבדע : ר"א ודרך לחזיו לו' לו' מכין מרעשה דקרא קמי ,
ירקה משחיר ירקותם קרי לה שחור לפי שסבת ירקו' העשבי' כת"ם ן ר
שהוא תלוכן המים ומשחרות העפר שהוא מרתה מתוכנ מהן ומרמ"ה יר
הוא המתולנ מכל המרתים ועל כן נהנה העין ממנו יותר והירוק נו
לשחרות והכהוב לגוכן ; כך זכה אדם ושער שחור לפי שהעשרו נולר
מליחות מיסות ולכן יקריה קרחת ליבשים ועל הרוב ביתי הזקנ' שאו
היוכם על האד' ומפס לאותו הטבעי כמ"ם הטבעיים לכן בשלחו' הנ
בקיומו ינתת בו הטע' הסמו' מכל כשיגיע הדם ותתמעט הליח' הלבנ' מ
הסער שהו' כנגה אחר מים אין לה מירקה מלכין ולכן דרש על זה אדם
דם מתנבורת הדם תמעט הליחה הלבנה כדלעיל ולכן יהיה הסער הנ
שהוא מי' לנקות וברעת ומ"ם שנזקנ' הסער מלכין לסבת רבוי הלבנ'
מפני שהליחו' ההוא מקרי שאתם הלחות הטבעי' ; ד' הה"ר נכונו לנ
שפטים וכו' משום דק' ל מחמי ל' הכא דבר ל בני ישרא בדרך הפרס
ועוד דהל' אדם מכם כי יהיה בעור בשרו כדקאמר אדם כי יקריב מ
קרבן וכדדייק לעיל פ"כ והתם תירגו חפוס בכוד והו
חסני

מדים מינה שלא רבה לתלות בישראל לרמוז שאין הנגעי עתידי לבוא
בו אל מ"ה ולבני מייתי קרא דבכולהו לגני שפטי דמיני דייק למלך וחגב
ומי מפ כולהו הכא בדרך המדרש: מוכנים היו לנגעים דינין ק' מתי
ריך בכ' לחורב ומי שהעונש יכנסו ולא מסתבר מטון פרבוב שקיל מיני'

ברם הכא נבונו ללצי' שפטי' ומהלומות משל למסרונה שנכנס
להתוך פלטין של מלך כיון דחמת מגלביא (רגועות) הלן רחלת אמר
לה המלך אל תתיירא אי לעברי' ולשפחות אבל את לאכול ולשתו'
ולשמוח כך כיון ששמעו ישראל פרשת נגעים נתיירא אמר להם
משה אל תתיירא אלו לאומות העולם אבל אתם לאכול ולשתות
לשמוח שנא' רבים מכאובי' לרשע והבוטח ביי' חסד יסובבנו ר'
ור' ישמעאל ב"ר יוסי היו יושבים ועוסקים במגלת קינות ערב שב'
בשעלה שיירו בה אל"ף בי"ת אחת אמרו לחבר אנו נומרין אותה
לרשע אמר לו ר' ישמעאל רבי אלו לא היינו עסוקין בענין רוח
אפינו משיח ה' הוית איסר עכשיו שאנו עסוקים על אחת כמה
וכמה בשעלה לביתו נתן עליה ספון וברך עליה נמי מבחוץ א"ר
ישמעאל ב"ר יוסי מדברינו למדנו נ' דברים ספון לא שהוא מוצין
אלא שהוא משמר את המכה וקושר עליה נמי מהבית מפני שהוא
מוכן ואין קורין בכתבי הקדש מן המנחה ולמעלה אבל שונין בהן
ודורשין בהן אם צ"ל דבר לברוק נוטל ובודק ושמואל אמר חרש כל
שהוא נמי כל שהוא תני ר' יודין פשוט ר' שמואל טנופת חבית
ושבריה טותר לטלטלן בשבת ואם זרקן לאשפה אסור לטלטלן ר'
אליעזר ור' תנחום בערוריה בשם ר' ירמיה אפי' רשע וחזר כי
הקב"ה מקבלו שנאמר והבוטח בה' חסד יסובבנו:

ה מה כתיב בתריה כי תזריע וילדה זכר מה כתיב
בתריה אדם כי יהיה בעור בשרו וכי מה ענין זה לזה א"ר
תנחום ב"ר חנילאי משל להמורה שראתה ונבוית כך מי נרם לוולד
שהיה מצורע אמו שלא שמרה ימי נדתה א"ר אבין משל לגנת ירק
שרמעין לתוכה כל ומן שהמעין לתוכה היא עושה כריכין (קליפות)
כך כל מי שהולך אצל אשתו נדה עושה בנים מצורעים ר' אבין קרא
עליה אבות יאכלו בוסר ושיני בנים תקהינה וחן קוראין על
אבותיהם אבות יגו חטאו ואינם ואנחנו עונותיהם סבלנו: רבי

המנח' ולמעלה דחינו ומן בית המדרש שרי וכדתמ' רב כפ' חנו' לא סנו אלא
בזמן ב"ה מכל שלא בזמן ב"ה קורין ופרס' בזמן ב"ה קודם מכילה היו
דורסין שלא בזמן ב"ה לאחר מכילה לא דרשו תמוס סברו' ודלא כר' נחמי'
דאמר מפני מה אמרו בתבי הקדש אין קורין בהם כדי שיאמרו בכתבי
הקדש אין קורין וכ"ש בכתבי הדיוטו'
שלפי טעם זה אפי' שלא בזמן ב"ה אין
קורין וכדאמר שמוא' כפ' חנו' ואפ"ג
לבירום' גרים כדר' נחמיה אין קורין
בכ"ה מן המנח' ולמעל' מסכתת הוא
דאמר דגרסי' בריש מן המנח' ולמעלי
טעו וכתבוה ג"כ כדר' נחמיה ואם תלי' לב
דמייתי בסמוך אכל שוגין בהם וכו'
ליכא דב"ע היא ואיידי דמייתי הכא
אין קורין בב"ה נקט לה הכא, א"ל
ר' ישמעאל וכו' בירוש' נרי' א"ל ר' חייא תיב' ד
בחולנו מטתך כן דכתיב רוח אפינו
משיח יי' נלכד בשחיתות א"ל ר' ישמעאל
אי לא הוינו עוסקי' בענין כך היה לנו
לומר אעכ"ו אנו עוסקי' בענין
ספון לא שהו מוכן וכו' כלו' מה שנתן
ספון אינו לפי שהו מוכן ונמרפ' דא"כ
היה אסיר דכל רפוא אסורה בחיי
דליכ' סכנ' ומשום שחיקת סמנים שלא
מפני שהו' מסתר מה שהיה שלא תבנע
בשום מקום אי אמרת מסרט בכנגו תלי' לב
וגרסי' בירוש' למיספון אינו מרפא שלא
מסתר: בבתבי הקדש בגמ' פירשו
דיינו כתובי' דוקא. אא מן המנח'
ולמעלה גרסי' וכבר פירשתיו שונין
בהם פרס' בגמ' מדרש פיר הפירים
וקבלת אם ג"ל דבר לברוק וכו' לשון
אם גריך לדאות בסוף ח' מתוך הכתב
לדרשתו נוטל ורואה דבולי אחי לא
גזור ונר' מיכה רבתי ואם סיו בריבי

לפסוק ולקרו' מכיאין וקורין ונר' הגמ' כפ' הנז' נגרך לפסוק מבי' ורוח כו'
ושמו' אמר חרם כל שהו' ר' דהיינו דגרסי' כפ' כל הכלי' מ"ר נחמן אמר
אמוז' חרם קטן מות' לטלטל כאחר מכל כברתלי' לא ופרס' כאחר דסכיתי
לה כלי' שהחרם הוה רחוי להם לכסוי ותור' כלי עלין ומסו' דקאמר הכא
קוסר עליה נמי מהבית מפני שהוא מוכן מייתי הא דאמ' אמוז' נמי חרם
כל שהוא פ' אמר הוא כאחר כל חרם מותר לטלטלו ואפי' הוא קטן מסו'
דחזו לכסוי כלי וכן נמי בכל הין סיפי' כין לא כין יכם דלא חזי להאכל
בהמה מות' לטלטל כיון דהוא מוכן כאחר להשתמש בו ואיידי דמייתי להא
מייתי נמי הא דמנופ' חבית וסבריה דטעמ' נמי מפ' וכדתני' התם מנופ'
סלכתתה היא וסבריה מות' לטלטל בסבת ופרס' מנופה של חבית סבכתת'
החבית היא החבית לסבריה של חבית בטלין בסבת דחזו לכסוי תבא.
ואם זרקן לאשפה וכו' כפ' הנז' פרס' ואם זרק לאשפה זו לאשפה בטלא
מתורת כלי ואם זרקן לאשפה כפ' הנז' מתקיים לה רב ספא אא מתתה זרק
ליה לגליטי' ס"ל דאסור אא אמ' רב ספא אם זרקה מבפוד יום לאשפה אסור
ואמתא ליה לאקש אא מעת' וכו' כן תירצו תוס' ס"ל. אפי' רבא וחזר
כו ל"ג הכי דהא פסיטא סיי' מקבל סבי' מבת' קרמי ומה נורך להאי קרא
ועוד דמהאי קרא ליכא הוכח' ועוד מאי אפי' הא לא שייך קבל' אא דרבא
אא אפילו רבא ובוטח ביי' אחר יסובבנו גרסי' כדלק' ס"ד ופירסי דהבוטח
ביי' קאי אדרבא הנז' דאפי' הוא רבא מחת' סבוטח ביי' דלא חניף לגמרי אא
עודנו מחזיק בקת ביי' ע"ד בכל דרכך דעהו אפי' לדב' עכיר' יטה ליו חסד:
ומי מה ענין זה לזה דאמ' ג' דתרוייהו דיני טומא' וטהר' כיון דזו טומא
קלה וזו טומא' חמור' וזו נוהגת וזו מקרית וכ"ש לפי מה שכתבתי בסימן
הקוד' שנגעי ישראל הנגחיים ולא מטעיים שהיה דאוי שלא יסמכו אל דיני
טומא' נדה וליד' שהם מטעיים ה"ל למכתב דיני ביכה כתר דיני נדה דדמו
טפי להדדי ועוד כיון דאין בכל הרחמים נוגע בנפשו אחל כדלק' ה"ל
לאקדומי נגעי כסות ובתים: משל לאחמור גרס הילקוט משל לאחמור
סרעת ובכויות. מי גרם לולד שיגלה כווי סרעת ובלויות.
משל לאחמורה וכו' מפני סרעת הבן מפני הגד' אסר אם כדרך טבע
שבתהו' הבוב' אחותו דם המטונף מבטר ואם כדר' עוגם שנוש הבן בעון
הזריו קאמר ר' תנחום שהוא לדרך טבע ולא' משל לאחמור' ועניינו שהיא'
מעוברת וכשנבוי' גרסם הבוב' אכוייתה וכדאמ' לקמן ס"ד פ"ט וכן רובם
הבדות נתנה בעובר בטבע ולפ"ז אין משל לגנת ירק כי אמו סרבוי
המים מעפסי' הירק כן בהיו' אמם אלא דם בזמן בדות מעפס הולד והוסי'
ר' אבין לומ' כי גם זה בדרך עונש לכן קרא עליה אבות יאכלו בוסר וכו'
כי זה נאמר על העונש הבן בעון האב דכתי' כתי' כי אם אים בעונו יומת
ולפי סוה מה' פני' אם שהאב עגמו לורה אא שגם הבן לוק' וזה מפני היותו
חוטא נ"כ כאביו ע"ד פוקד עון אבות על בני' ואם לאיותו רגון אתן הדין
נתפס בעון האב אע"פ שאין בו חטא ואם שאין האב לוקה אא שהבן נוסא
עון אביו וזה בקטנותו בלבד להכי מייתי תרתי קרמי לאבות אבלו בוסר
שיינו שהאב והבן שניה לוקי' שאם שאכל הבוס' בהברת שיניו תקהנה טפי
משיני הבן ואבותיו חטאו ואינו' שהם לא נענשו רק בגיהם בתקות'
והכוונ' כי פעמי' הבא על הבן לוק' הוא והבן בברעת ופעמי' הבן לבדו מ"ת
אין לאן עון אחר שהבן בקטנותו ניתן לו בטבע בגרע' ואז דין הוא שילק'
בעון האב ושיינו

דלא

המדרש שרי ובדתמ' רב כפ' חנו' לא סנו אלא
בזמן ב"ה מכל שלא בזמן ב"ה קורין ופרס' בזמן ב"ה קודם מכילה היו
דורסין שלא בזמן ב"ה לאחר מכילה לא דרשו תמוס סברו' ודלא כר' נחמי'
דאמר מפני מה אמרו בתבי הקדש אין קורין בהם כדי שיאמרו בכתבי
הקדש אין קורין וכ"ש בכתבי הדיוטו'
שלפי טעם זה אפי' שלא בזמן ב"ה אין
קורין וכדאמר שמוא' כפ' חנו' ואפ"ג
לבירום' גרים כדר' נחמיה אין קורין
בכ"ה מן המנח' ולמעל' מסכתת הוא
דאמר דגרסי' בריש מן המנח' ולמעלי
טעו וכתבוה ג"כ כדר' נחמיה ואם תלי' לב
דמייתי בסמוך אכל שוגין בהם וכו'
ליכא דב"ע היא ואיידי דמייתי הכא
אין קורין בב"ה נקט לה הכא, א"ל
ר' ישמעאל וכו' בירוש' נרי' א"ל ר' חייא תיב' ד
בחולנו מטתך כן דכתיב רוח אפינו
משיח יי' נלכד בשחיתות א"ל ר' ישמעאל
אי לא הוינו עוסקי' בענין כך היה לנו
לומר אעכ"ו אנו עוסקי' בענין
ספון לא שהו מוכן וכו' כלו' מה שנתן
ספון אינו לפי שהו מוכן ונמרפ' דא"כ
היה אסיר דכל רפוא אסורה בחיי
דליכ' סכנ' ומשום שחיקת סמנים שלא
מפני שהו' מסתר מה שהיה שלא תבנע
בשום מקום אי אמרת מסרט בכנגו תלי' לב
וגרסי' בירוש' למיספון אינו מרפא שלא
מסתר: בבתבי הקדש בגמ' פירשו
דיינו כתובי' דוקא. אא מן המנח'
ולמעלה גרסי' וכבר פירשתיו שונין
בהם פרס' בגמ' מדרש פיר הפירים
וקבלת אם ג"ל דבר לברוק וכו' לשון
אם גריך לדאות בסוף ח' מתוך הכתב
לדרשתו נוטל ורואה דבולי אחי לא
גזור ונר' מיכה רבתי ואם סיו בריבי
ירמי' לא מיכ' ס

לא מייתי הכא פוקד עון אבות על בנים דהתם בגדולים וכאוחזין מעשי אבותיהם בידיהם כפ"ם ז"ל . בריכין בר' שפי' כמו הדורות כרוכו' דפ"ו ד' ברכות [מברכות וכו' ז"ל מה ענין זה לכאן וי"ל דמשום דלפי דר' רסב"ל בסכיכות ואים מת קדשיו לו יהיו פי' לו יהיו המעש' מתמעטת מכוחותו כדכתיב' לעני' ו

ו' רבי אבין בשם ר' יוחנן אמר כתיב ואם לא תמצא ידה די שה ומה כתיב בתריה ארם כי יהיה בעור בשרו וכי מה ענין זה אצל זה אמר הב"ה אני אמרתי לך הבא קרבן לירה ואתה לא עשית כך חייך שאני מצריכך לבא אצל כהן שנ' והובא אל אהרן הכהן אמר יוחנן למה נסמכה פרשת חלה לפרשת ע"א לומר לך שכל המקיים מצות חלה כאלו בטל ע"א וכל המבטל מצות חלה כאלו קיים ע"ז אמר רבי אליעזר °כי בער אשה וזנה עד בכר לחם מי גרם לו שיכשל באשה וזנה על ידי שאכל את בכרה שאינו מעושר ארשכ"ל כתיב° ואיש את קדשיו לו יהיו מה כתיב בתריה אדם כי תשה° אשתו וכי מה ענין זה לזה אמר הקב"ה אני אמרתי הן מתנתך לכהן ולא עשית כן חייך שאני מצריכך שתבא אשתך אל הכהן שנא' °והביא האיש את אשתו אל הכהן .

ז א"ר לוי ברכות מברכות את בעליהן וקללות מקללות את בעליהן° אבן שליטה וצדק יהיה לך גנו' אם עשית כן יש לך מה לישא ומה ליתן ומה ליקח ומה למכור קללות מקללות את בעליהן° לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה גדולה וקטנה אם עשית כן לא יהיה לך מה לישא ומה ליתן ומה ליקח ומה למכור אמר הקב"ה אני אמרתי לא תעשה לך איפה גדולה וקטנה ועשית חייך שאפי' בקטנה אייני מספיק אותו האיש ורכוותה° לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב אם עשית כן חייך שאפי' של עץ ושל אבן אינו מספיק בירו שתהא לו . ח° כיצר ראייית נגעי' האיש נראה כעודר וכמוסק זתים כעודר בית הפתרים וכמוסק זתים בית השחי והאשה כאורגת כדרמוי לוקה בקורתו של דקל)

ומה כתיב בתריה ארם כי יהיה בעור בשרו וכי מה ענין זה אצל זה אמר הב"ה אני אמרתי לך הבא קרבן לירה ואתה לא עשית כך חייך שאני מצריכך לבא אצל כהן שנ' והובא אל אהרן הכהן אמר יוחנן למה נסמכה פרשת חלה לפרשת ע"א לומר לך שכל המקיים מצות חלה כאלו בטל ע"א וכל המבטל מצות חלה כאלו קיים ע"ז אמר רבי אליעזר °כי בער אשה וזנה עד בכר לחם מי גרם לו שיכשל באשה וזנה על ידי שאכל את בכרה שאינו מעושר ארשכ"ל כתיב° ואיש את קדשיו לו יהיו מה כתיב בתריה אדם כי תשה° אשתו וכי מה ענין זה לזה אמר הקב"ה אני אמרתי הן מתנתך לכהן ולא עשית כן חייך שאני מצריכך שתבא אשתך אל הכהן שנא' °והביא האיש את אשתו אל הכהן .

ז א"ר לוי ברכות מברכות את בעליהן וקללות מקללות את בעליהן° אבן שליטה וצדק יהיה לך גנו' אם עשית כן יש לך מה לישא ומה ליתן ומה ליקח ומה למכור קללות מקללות את בעליהן° לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה גדולה וקטנה אם עשית כן לא יהיה לך מה לישא ומה ליתן ומה ליקח ומה למכור אמר הקב"ה אני אמרתי לא תעשה לך איפה גדולה וקטנה ועשית חייך שאפי' בקטנה אייני מספיק אותו האיש ורכוותה° לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב אם עשית כן חייך שאפי' של עץ ושל אבן אינו מספיק בירו שתהא לו . ח° כיצר ראייית נגעי' האיש נראה כעודר וכמוסק זתים כעודר בית הפתרים וכמוסק זתים בית השחי והאשה כאורגת כדרמוי לוקה בקורתו של דקל)

בית הפתרים וכמוסק זתים בית השחי והאשה כאורגת כדרמוי לוקה בקורתו של דקל)

וכמניקה את בנה תחת הדד כאורגת בעמרי לשחי ליד חיפנית ר' יהודה אומר כטוה בפשתן ליד השמאלית וכשם שנראה לנגעים כך נראה לתגלחתו° תנא כל הנגעים רואה אדם חוץ מנגעי עצמו רבי מאיר אומר אף לא נגעי קרוביו ומי ראה נגע מרים° אם תאמר משה ראה אינו רואה נגעים אם תאמר אהרן ראה אין קרוב רואה את הנגעים אמר הקב"ה אנא בהנא אנא מסנירה אנא מטהרה הה"ר °והעם לא נסע עד האסף מרים אם כן היה העם עם השכינ' והשכינ' מתנת לה א"ר לוי בשם רבי חמא בר חנינא צער גדול היה לו למשה ברבר הזה כך הוא כבודו של אהרן אחי להיות רואה את הנגעים אמר לו הקב"ה ולא נהנה ממנו כ"ר מתנות כהונה במתלא אמרי דאבי בהדי קורא ילקי בהדי קילא(המוכל קור הדקל מסמיכו

שאת

ל"ל מייתי הכא פוקד עון אבות על בנים דהתם בגדולים וכאוחזין מעשי אבותיהם בידיהם כפ"ם ז"ל . בריכין בר' שפי' כמו הדורות כרוכו' דפ"ו ד' ברכות [מברכות וכו' ז"ל מה ענין זה לכאן וי"ל דמשום דלפי דר' רסב"ל בסכיכות ואים מת קדשיו לו יהיו פי' לו יהיו המעש' מתמעטת מכוחותו כדכתיב' לעני' ו

מעלי ו

מדברה פס

פס

פס כה

לבריס כה

סמות כ

מסכת נגעים ותורת כהנים

ת"כ

פ"טכול יום

מדב' יב

חסן סמיכו נמות לו כדי ליקח טוב ממנו ; שאפי' בקטנ' מיכו מסכ יהיה לך מתרוייהו קמי ופי' מיכו מספיק שלא תהיה לו מתי' מיפה מדמיה מובטי מגדולה מתני עובכותיו שמפי' על עץ וכו' מין לקטר מעשו ע"ז והגליתי שמפסר היה לכם זכות ומפלם לשונמיו ל פניו ל סכות מחרות המחורות בענין בדיק ורע לו ומכתבם לקמן ריש פ' ד ביצר ראייית נגעי' ל כל מראה עיני הכהן קמי דמיני' ילפינן הכתוב בית הסתרים וכדתניא בת"כ לכל מראה עיני הכהן כרם הסתרי' מכאן אמרו אתים נראה כעודר וכמוסק וכו' ומיידי דמיי מתני' מייתי נמי מסנת כל הנגעי' מדם רואה חוץ מנגעי עצמו וכו' מחרים כפ"כ דנגעי' כיון דסייבא לפ' דיבן ומייתי נמי תוספת' דמ מי ראה נגע מרים וכו' . כעודר בית הסתרי' כמתני' דנגעי' לא אתים בר' כעודר וכמוסק זתים אתים כאורגת וכמניק' את בנה כ כעומרי' לשחי ליד הימנית ר' אומ' אף כטוה בפשתן לשמאלית וכל מייתי דיסא לחודא כלשון זה אתים נראה' כעודר ומוסק זתים אתים כאורגת ומניק' את בנה ופרש' כעודר בבית השחי וכמוסק זתים הערוה לאם יש לו נגע בבית השחי אין לריך להגביה זרועותיו יוה להראותו אלא כעודר אתגביה ומיכו אתגבה עצמו ואם סיוכל כהן לר ואם לא יוכל לראו טהור ובבית הערוה מיכו נריך לכוף ולצמוח יוה אלא כמוסק זתי' אחרי אגבורו מן המילן ומלקטן על הארץ ואם אם נ בנגעה כאורגת בבית השחי ואם בבית הערוה היא כופפת עצמה את בנה וכתבו התו' ז"ל וכמניק' את בנה פרש' לענין בית הערו' דבת"כ תני לה נבי הדד והכי תניא לכל מראה עיני הכהן פרט לבי מכאן אמרו אתים נראה כעודר וכמוסק וכו' כעודר בית הסתרי' וכ בית השחי והאשה כאורגת וכמניקה את בנה מניקה את בנה מ כאורגת בית הימנית ר' אומר כטוה בפשתן ובפ"כ דנגעי נמי כעורבת פי' כעורבת פת לענין בית הסתרי' וז"ל הרמב"ם בפי' אמר כמראו נגעי' לכל מראה עיני הכהן ולא נתחיי שיתפ' נגופו ואמר מירה' אם כשר הנגע או בשר חי אבל כאשר יהיה ערום ועומ' לפני הכה כל מקו' מירה' אתנו והוא על הנגע המתואר והוא אשר יטמ' והתחיל לבאר המגע ואמר שהאתים יעמוד כתו שיהיה חורם הוא אמר עורר או כחוטב ותי' והוא נקר' מוסק והנ' כל מה שיר' אתנו והוא מ המגעי' אטמ' בנגעי' והאשה תהי' ערום' ותפסה על הארץ ותתפס' אמר לפה או ע"ד שתהי' מניק' את בנה ומגע שתהי' אורג' מתפוך ידה ה סינל' שיהיה כי מ"ה לאורג שלא מתפוך ידה הימני' על זה הסיעו' ל חוש שהיא נ"כ תסר על תכונת הטווה שתפוך ומוסכ' ידיה השמאלי' ל אתים כי מ"ה לטווה שלא מתפוך ידה השמאלי' על זה שהסמנו נ"כ

מתוך המים על כ׳ שעבבים מו מנוף המסה על ארמתבים הוה מסר
בנגעים והוה אחרי יתב׳ לכל תרתה עיני הכהן וכעת התגלחת נחת׳
לה את כל שערו שהוה ג׳כ לא יתחייב שיגלח מה שלא ירתה מגופו
הוה על אלו שתבנים ע׳כ ורבי שמעון כתב ויל׳ המים כרת׳ כעודר
ט שאת זו בבל על שום° ונשאת המשל חות על מלך בבל ואמרה
איך שבת נוגש שבתה מדהבה ר׳ אבא בר כהנא אמר שבתה
מרהבה מלכות שהוא אומר מדור והבא ר׳ שמואל בר נחמן אמר
מלכות שהוא מרהבה (כמו מדהבת לשון דהבון) פניו של ארם בשעה
שבא אצלה ורבנין אמרי° על שום רישיה דרהב אנת הוא רישיה די
דהבא ספחת זו מרי שהעמירה המן הרשע ששך עושר בנחש על
שום° על נחונך תלך בהרת זו יון שהיתה מבחרת (לשון רומס
וכהרת) בגזירותיה על ישראל ואומר להם כתבו על קרן השור שאין
לכם חלק באלהי ישראל נגע צרעת זו ארם שבאתה מכחה של זקן
על שום והיה בעור בשרו לנגע צרעת לפי שבעולם הזה הכהן
רואה את הנגעים אבל לעולם הבא אמר הקב״ה אני מטהר אתכם
הה״ר ° וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ;

סדר תורת המצורע

פרשה יז א ת תהיה תורת המצורע הה״ר ששי° הנח שנא יי׳
ושבע תועבות נפשו ר׳ מאיר ורבנין ר׳ מאיר אומר שש
ושבע הרי י״ג ורבנין

איך שבת נוגש שבתה מדהבה ר׳ אבא בר כהנא אמר שבתה מרהבה מלכות שהוא אומר מדור והבא ר׳ שמואל בר נחמן אמר מלכות שהוא מרהבה (כמו מדהבת לשון דהבון) פניו של ארם בשעה שבא אצלה ורבנין אמרי° על שום רישיה דרהב אנת הוא רישיה די דהבא ספחת זו מרי שהעמירה המן הרשע ששך עושר בנחש על שום° על נחונך תלך בהרת זו יון שהיתה מבחרת (לשון רומס וכהרת) בגזירותיה על ישראל ואומר להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל נגע צרעת זו ארם שבאתה מכחה של זקן על שום והיה בעור בשרו לנגע צרעת לפי שבעולם הזה הכהן רואה את הנגעים אבל לעולם הבא אמר הקב״ה אני מטהר אתכם הה״ר ° וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ;

ולכן יבקש מיי׳ שירמאס׳ כזכות תמה ולא תצטרך להערת התסוב׳ הנמורה
מתנם כמנדתינו אחר מנה כהנא מנה מסגירה וכו׳ והוה שיי׳ ויתר אלא
בענין התסוכה כמה שעיר את רוחה ל התסוכה כמה שהוכיחה כפי׳ על
דברים המסה וכמה שנתן בלבה להתעורר ל כל מה שרחוי שתעורר
ע׳י שגזר עליה תסגר ז׳ימים ; אין
קרוב רוחה את הנגעים מיכה למילק יעני׳ד
הרי שנה דמיכו קרוב דשליסי כרמסון
כסר לעדו׳ לרכה ופסקו רוב הפוסקי׳
כמותו דאפי׳ למ״ד פסו׳ הייכו מדרבנן
כמ״ם המרדכי כפ״ז כורך ואין נרת׳ דניל ג
לתרן דלא נתכון פנחס עד שהרגו
לומרי מו על מסס שלום בין הסבטים דאפי׳ ג
כו׳ אמר כפ״ טבול יום והא מליכה דר׳
נתיה קאמר לה אכל לר׳ שמעון
דפליג עליה וקאמר והלא פנחס היה
עמהם ס״ל שנתכהן פנחס עם שעור
אכיו מסנתמה לכהוב׳ ומכיון דסמס יחזק לי
ספרי ר׳ שמעון וכספרי תני נמלתתי
מפסיל לאחותי שאיני יכול להסגיר׳
וכו׳ כדלעיל ליכא לאיתר דטעמ׳ מפו׳
דעדיין לא נתכהן פנחס ומאי ל׳ מחלי ו
לאו פנחס קטן היה ולא היה ראוי

להורות בנגעים ואע״ג דלכמינדל ה״מ לטמא ולהסגיר קאמר נמלתתי
מפסי׳ לאחותי כי הפסד מרוב׳ הוה שתתיעד יגדל פנחס ; א״ב העם היה
עם הסכינ׳ דם״ל שהטעם שהעם לא נסבו׳ הוה מפני שהיה עם הסכינ׳ שלא
יכול לנסוע אלא כשהסכינ׳ הולכת לפניהם בחו׳ ויי׳ הולך לפניהם וכו׳ ומה
שהסכינ׳ לא נסעה הייכו מפני שהיתה מתנת לא שיי׳ הוה המסגירה
והמטהר׳ ולא ס״ל שטע׳ עכוב העם עד שהמסך מרים כדי לחלוק לה ככוד
כעלמ׳ על שהמתינ׳ למשה כשהוסלך ליאור כמ״ש רש״י כחומש ; ב״ר מתנו
פירשתיו לעיל פ״י ס״ג . ראביל כהדי קורש פי׳ הערוך בערך קר מי
שאוכל קור של דקל קר מיכו שומרו כראוי לוקה בקורתו של דקל ומה״ר
נפתלי פי׳ מי שאוכל עם עוף שקורין אותה קורא יפול עליו שפחת שכדין
כו הטופות יהי שלתנם לפניהם לפח מתרגמינן רומיהון לקלה ;
ט שאת זו בבל ומ״ת ומה טע׳ רמז המלכיות במרהות נגעי׳ ל כדאמ׳
בתנחומ׳ שכעה ז׳ פרע הק״כה מטונה״הם של ישראל בגרע׳ וכן
לעתיד יי׳ מלאה מלכות הידוע בגרעת ואת הסר שלה וסיינו והיה כעור
בשרו לנגע נרעת ; שבתה מדהבה מלכות שהוא אומר ק״ט לפר׳ כאן
מאי מדהבה ומאמ לסיועי רמז בכל הלשון אחת שלפי מ״ם מדוד והבא
יתפרש שאת מלשון מאמ ולקוחה כמו כי לא תוכל אחתו ולפי מ״ם מדהבת
פניו יתפרש שאת לשון סריפה כמו ויעשה דוד ולפי מ״ם על שוס ריסי׳ לי
דהב יתפרש לשון כמיחות כמו הלא אם אטיב שאת ; מדהבה פניו כמו
מדהבת שהיה מגערת ומשחרת פני האדם לשון לחבון נפש ; ששך עושר
כנחש עיין במה שכתבתי לעיל פ״נ סי׳ה בנירים זו ; על שוס על נחוכך
וכו׳ פי׳ שנקר׳ שפחת ע״ם הדבק הנחש לעפר שהולך על נחון ושפחת לשון
דבוק וחבור ; ה״ג זו יון שהיה מכהרת וכן בתנחומ׳ ופי׳ לשון בהרת ר״ל
שהיה ישראל עושה רוחם שאין להם חלק ביי׳ כבהרת שהוה רוחם בגוף
ולכן נזרה כתבו על קרן השור וכו׳ וכדאי׳ לעיל ס״ח ס״ב . שבהה על זקן
יחלק מכיכו ע״ם שכירך כאומרו ועל חרבך תחיה ועל זה סומכת אחרם
וזו היה שעומדת להם כזמן הזה ; על שוס והיה בעור בשרו הכ״ל דדרים
בשרו לשון שר וכדדרים בתנחומ׳ אלא דהתם דרים ליה על פילק׳ הסר שלא
בגרע׳ והכא דרים שרו על יחלק והכווב׳ באומרו בעור בשרו שהוה מעורה
בשרו כלו׳ שנסתתך ונחלה בגרב׳ הסר זקנו ח״נ דרים בשרו לשון בשור׳ כלו׳
שכא מכח בשורת הזקן שבשרוהו בגרבתו . לפי שבעה׳ז וכו׳ דרך המדר׳
לסיים בעניב׳ דלעתיד לסיים בדבר טוב . אבל לעה״ב וכו׳ לכאור׳ יקשה
וכי לעתיד יפסק׳ דין התור׳ח׳ז פפי׳ שאם יתנה הנגע שטומאתו ושהרתו
ע״פ הכהן יהיה ואם הכווב׳ שלעתיד לא נמטאו נגעים שכי הל״ל בעה״ז
ליכא נגעי׳ אבל לעה״ב ל״ל ועוד דאמתה בראי׳ וסיים בטהר׳ ולא הל״ל שלא
בעה״ז כהן מטהר את הנגעי׳ אבל לעתי׳ וכו׳ ועוד מאן דכר שמיה דטהרת
נגעי׳ נבי וזרקתי עליכ׳ מ״ט דפסיק׳ דטומאתו׳ ונגוליכ׳ דכתי׳ הת׳ הייכו
טומאתו׳ עונו׳ כדכתי׳ בתרי ונתתי לכם לב חדש וכו׳ ואת רוחי אתן בקרבכ׳
וכו׳ אמנם הכווב׳ בזה מ״ם לעיל בסי׳ הקוד׳ שהנגעי׳ כיסר׳ אינ׳ טבעיי׳ רק
בתוכחו׳ על עון ולכן בחיבתם ע״י כהן אסר ייסרינו לתקון החטא כראי׳
הנגע וכחינ׳ שיהו׳ הטאתו ולבו׳ לעתי׳ שיי׳ היה מטהר את יסר ומכיון לכם
לירא׳ את שמו תהיה היסרתם יותר ככוהב כלתי נריכה להיסרת הכהן ;
א הה״ר שם הנה שנה יי׳ משו׳ דבעי לם׳ הסגור׳ המוכי׳ ם״ר לבלק׳ ויק׳ מ״ם
דרמיו להה טפי מסה׳ מילי שהגרע׳ כתה עליה׳ כדכתיב ולקמ׳ פי׳ז על ל׳
דברי׳ נגעי׳ כתי׳ לבכי מייתי אתי קרא ופלוגת׳ דר׳ מ׳ ורבנן לדרבנן דאתר
שהסביעי׳ דהייכו משלח מדני׳ קשה כנגד כול׳ ניתא וכו׳ דלהכי אזהר טפי
חמוכי׳ ס״ר מפני שקשה׳ שקיל כנגד ו׳ מוכבו׳ ומוכי׳ ס״ר הייכו משלחמדני׳
שפ״י שם הרע ירחקו אחיו מחנו וכ״ם כשהשם רע הוא בעניין נוגע לאחרו
כגון שדבר רע עליה׳ או שרוב׳ לגנלם או לגערם שעי׳ז ישולה מדני׳ ביניה׳
ולהכי מייתי הכא דר״י דאמר כלם לקו בגרעת דכיון דדין כלם בגרעת
והשביעית שקול׳ בכלן נתכ׳ שדין גרע׳ נודק מאד כזו כנגד ו׳ הייכי גרעת
ולהכי אזהר ראתנ׳ טפי עלה כדין הגרע׳ ואין לומ׳ שכדי לאסר שעל לה׳ ר
הגרע׳ בא שכי׳ פ׳ זה דכתי׳ כיה לשון שקר ואר״י שכלן לקו בגרע׳ ומכי׳ לפי׳
הגרע׳ בא אל לה׳ ר ואיילי דמייתי ליה מייתי ליה פלוגת׳ דר״מ ורבנן שהרי
אין שום סיבה׳ מפ״ז אלא מחרים מוכח לה ולא ה״ל לאתויי אלא דמרים

מפסיל לאחותינו אמר אין יפתין שתתרפא ע״י הערת התסוכה

ורבנין אמר שבע מקיימין ושבע דכתיב זו שביעית שקשה כנגד
בולם ואי זה זה משלח מדנים בין אחים ואלו הן עינים רמות
לשון שקר וידים שופכות דם נקי לב חורש מחשבות און רגלים
ממהרות לרוץ לרעה יפיח כזבים עד שקר ומשלח מדנים בין אחים
וא"ר יוחנן וכולן לקו בצרעת עינים רמות מבנות ציון דכתיב יען
כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון ומסקרו עינים וכתי' ושפח
ה' בנות ציון והוין שייפין (זוקפת קומתן) ברוסחין ומהלכן בנסות
הרוח ותלכנה נטויות גרון שהיתה אחת מהן לובשת תכשיטיה
והיתה מטה גרונה בשביל להראות את תכשיטיה ומסקרות עינים
ר' סני דקיסרי אמר שהיו מסקרות עיניהם בסיקרא ורוש לקיש
אמר בקלוריא ארוסה הלוך ופוף תלכנה כשהיתה אחת מהן
ארוכה היתה מביא שתי קצרו' אחת מכאן ואחת מכאן כדי שתראה
ארוכה וכשהיתה אחת מהן קצרה היתה מביאה שתי קצרו' והיתה
נותנת ברגליה קונדיריקון (מנעל מקורין נפפי"ן בלעז) עבה כדי
שתראה ארוכה וברגליהן תכעסנה ר' אבא בר כהנא אמר שהיתה
צורת דרקון במנעליה ורבנן אמרי היתה מביאה שפופרת של ביצה
והיתה מסלאה אותם אפילסמון ונותנת אותה תחת עקיבה במנעל'
וכשהיתה רואה כת של בחורים היתה רופסת עליה והיתה אותו
הריח מפעפע בהן כארס של עכנא והיה הקב"ה אומ' לישעיה מה
אלו עושות כאן יקומו ויגלו מיכן והיה ישעיה אומר להם עשו
תשובה עד שלא יבאו עליכם שונאים אמרו אם יבאו שונאים עלינו
מה היו יכולים לעשות שנאמר האומרים יסהר יחישה מעשהו
למען נראה דוכום א' רואני ונושל אותי אפרכום (סר) רואה אותי
ונושל אותי איסטרטיליטוס (יוקן) רואה אותי ומושיב אותי
בקרון הוי' ותקרב ותבואה עצת קדוש ישראל ונדעה נדע רמן הוא
דקיים' דילן אי דיליה כיון שנדלו עונות ובאים השונאים היו
מתקשטות ויוצאות לפניהם כוונו' רוכום רואה אותן ונושלן אפרכום
רואה אותן ונושלן אסטרטיליטוס רואה אותן ונושלן ומושיב אותן
בקרון אמר הקב"ה לא קיימא דילי מה עשה ה' ושפח ה' קדקר בנות
ציון ר"א ור' יוסי ב"ר חנינא ר' אליעזר אומ' הלקן בצרעת כדכתי'
ולשאה ולספחת ר' יוסי בר חנינא אמר העלה על ראשן משפחות
משפחות של בנים ר' חייא בר אבא אמר עשאן שפחות מכורות
(פירוסו מתמן מסעבדין) אסתן משעבדן ר' חייא והלפ' בר אירי בשם
ר' יוסי אומר מהו ושפח כדי לשמור זרע קדש שלא יתערב זרע
קדש בעמי הארצות אמר הקב"ה יורע אני שאין א"ה ברילין מן
הצרעת מה עשה ה' פתחן יערה רמז הב"ה לסעיניהם והיא מוציאה
רם ומסלאה הקרון רם והיה אותו שלטון נוצעה ברוסח ונתנה
לפני הקרון והיה קרון עוברת עליהן ומרסמן הוא שירמיהו אומר
סורו טמא קראו למו ר"מ אמר לשון יוני הוא סירון סירון (סרחון
ותיאום) לשון שקר מסרים רכתיב ותרבר מרים ואהרן במשה
ומנין שלקתה בצרעת שנ' והענן סר מעל האהל והנה מרים מצורע'
כשלג וידים שופכות דם נקי מיואב שנא' והשיב ה' את רמו על
ראשו ומנין שלקה בצרעת שנ' על ראש יואב וב ומצורע לב חורש
מחשבות און מעויה שבקש לבנו כהונה גדולה ומנין שלקה בצרעת
שנא' ויגע ה' את המלך ויהי מצורע עד יום מותו ורגלים ממהרו'
לרוץ לרעה מנחזי שנ' ויאמר נחזי נער אלישע ומנין שלקה
בצרעת שנא' וצרעת נעמן תדבק בך ומשלח מדנים בין אחים
מפרעה ששלח מדנים בין אברה' לשרה ומנין שלקה בצרעת שנא'
ויגע יי' את פרעה א"ר ששעון בן נמליאל פעם אחת הייתי מהלך
בדרך משבריא לצפורי מצאני זקן אחד ואמר ליכ"ר מיני שהין הן
ואין לך קשה להשמיש המטה חוץ מבעלי ראתן בלבד א"ר פרת ובו

לקח

בערכין הוא הכדיל בין מים לחטתו וכין מים לרעהו לפיכך תמרה
בדל יסד מהון למחנה וכו' • עתים רמות מבנות ציון ג"ע
פי' ז ומסוס דסכתו העין דעין רוש' ולב חומד תלי לה כעיני ומע'
עינים רמות בבנות ציון דמסקרות עינים הייכו יפוי עיניהם
מייתי ספיר דקרח בזנותם
סנבהות קומתן ונטיית גרו
סדברי הגז' בכתוב תכליתן לוז
דלא תלי הגדעת בנסות הרוח
העיניו' מפני שכל אז לא היו
רק לסתיפו' להרגיל לפר
מפ' הכא כוליה קרא דנבהות
דהוו מייפין כרומתן ונטיי
להרחות תכשיטיהן לומר שכ
להתרחות ביופיין לא מבוזנת
בעלתה : שייפין כרומתן
מנכיהות קומתן בזקיפ' כרו
יפר סתין בו בפיפות טיים
ומייפין נר' תלמון ספוי לוי
נוכה והייכו נכהו דקר' ומה
בנסות הרוח נמי מנכהו
דתרוייהו מכין נאות
בקלוריא מדומה פי' בע
מדום ודות לחמ
דס ומפסיק הדמע
בשחיתה אחת מהן מרוכ
טפוף לשון העדפ' ויק
לטפויי קאתי כלומר כמגדי
צורת דרקון דרים מעכס
עכנא ודרקון הייכו
צורת דרקון סהיה פ"ה
בע"ה ונרחה סהיה
לנייר ע"ה לנרי על מ
כארס על עכנא כפ' ב
נרסינן כחרס נחש
ופרס"י סם מעכסנה כמו וכ
מוסר מויל והוא מרס סל נ
ליה עכס על סם סתינו מ
ע"י כעס :
הלקן בצרעת והא דתלי ליה
מפסר מפני סהוא מקו
מוכן לבעלות חטטין מו
מקדקד כד רגל
כדכתיב ולספחת
ספחת טפי מסמ
דספחת מינו סם נגע לא תולי
ודהברת כדמיי' כרים מכוע
סני המינים :
עשאן ספחות ופי' ושפח לס
ומנין הקדקד לפ"ז
החסוכות סכהן סהן כרחס
לאחרו' והייכו דלא נחמדו כ
מדרכה ככסו' לספחה מ
כספחות הפחותות
אמהן מסעבדן הוא פי
מכודנות וכן נר' מ
מהו מכודנות מהמן מסעבד
כדי לסמור הסתא נמי דרים
לסון מספחה וקדקו
רחסיות ומסיכות וס"ק כדי להפרים חסיכות מספחת ויחס כנ
פתהן יערה וכן נרים כילקוט ומפח כתיב סמר מספחותיהם סלא
זרע קדם וכו' מכל מחיכה רכתי נרים מהו ומפח ומפע ולפו"ם פי
דמן ומ"ם פי' קדקד כנות כיון סמירת יחסן כדפי' • פירון סי
סהוא לסון סרחון ומיתום כמו תכנא סריה נבכה סריה • ששון
כדלין מן הנרעת וכ"ם תן הכנים ולהכי לר' יוסי לא הלקן בנרע
ככנים רק בהסמע דמן מכל ר"מ סבר דע"י נרעת נמחסו ור"י ס
כנים ולדידהו מהוס נרעת מו כנים כמאר סורו טמא קראו לו
שנא' ותדבר מרים והייכו ספי' מן המסה מעצמו והיה מקר כי נמ
עסה כמ"ם ז"ל • מיואב סנה' והסיב יי' את רמו הם פלא
מנופה דעוכרה דהרינת מכנר ויעמה מהוס דמין רמיה מהם דהוי
דמים דמסמר למעטן כמכנר דהוה נוגל הדם דעבל וכעפמה דהוה
בחלכות כדמאר כפ' נגמר הדין סטעון לפני סלמה מכל מכנה ילף
דקאמר סלמה הכי ס"מ סלא היה כסעבותו התכלות מספיק :
ומנין סלקה וא"ת נהי דילפי' מסופך דמים ליקה בצרעת מדלי
ליוסב נהם מכל היכי קאמר סלקה מהרי קלות מלו לא נ
לא בורע דוד כדאמר כפ' נגמר הדין ויסב בניהו אל המלך דבר לאמ
דבר יוסב וכה ענני מ"ל זיל מימא ליה פרתי לא מכיבי בההוא נ

לקח פרעה לפיכך היה משה מזהיר את ישראל זאת תהיה תורת המצורע המוציא שם רע תניא א"ר יוסי שה"ל זקן אחד מאנשי ירושלם כ"ר מיני שחין הם וכלן אמרו חכמים תשמיש המטה קשה להן ובעלי ראתן קשה מכלן ממאי הוי תנינא הקיז דם ושמש מטתו חויין ליה בנים נכפין וכו' א"ר יוחנן הזהרו מזבובי בעלי ראתן ר' זירא לא הוה יתיב בנויה ר' אלעזר לא עייל באחליה רבי אמי ורבי אסי לא הוו אכלין ביעא דיליה ועל זה נאמר זאת תהיה וגו' ב ר"א זאת תהיה תורת המצורע הה"מ מי האיש החפץ חיים מעשה ברוכל א' שהיה מחזר בעיירות שהיו סמוכו' לצפורי והיה מכריז ואומר מאן בעי למזבן סם חיים אורקן (תסקיפו) עליה ר' ינאי הוה יתיב ופשט כתורקליניה (טרקלין) שמעיה דמכריז מאן בעי סם חיים א"ל תא סק להכא זבון לי א"ל לאו אנת צריך ליה ולא דכוותך אטרח עליה סליק לגביה הוציא לו ספר תלי' הרא' לו פסוק מי האיש החפץ חיים מה כתיב בתריה נצור לשונך מרע סור מרע ועשה טוב א"ר ינאי אף שלמה מכריז ואומר שומר פיו ולשונו שומר מצרת נפשו א"ר ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוי הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט עד שבא רוכל זה והורעו מי האיש החפץ חיים לפי' משה מזהיר את ישראל ואומר להם זאת תהיה תורת המצורע תורת המוציא שם רע ד"א

מלה ליה קביל לטותיה דלטייה מכוך וכו' ויאמר לו המלך עשה כאשר אמר רב כלום כתביתו בזרעם של דוד וכו' ופרש"י מפני שקבלן שלמה ומאז מקמי הכי ככר לקה יותר כברעת ומאז הוא שהוסרו מכיתו ש"ש לבוז בהוצה גדולה מע"ם שבוזתה לא היתה לבזות בהוצה גדולה שלא הרוח שלתה בו לקטר' בחשבו הכנן לדבר קרי ליה בדון מפני שזה היתה כתר בהוצה מתבזית מקרב זר מחלה ויתכן סר"ל סנזל מחיכו שלו כדאמר כמי לקמן פי"ז ובבוז לחטוף כמו לשלול שלל לבוז ע"פי חורש מחשבו מון נזל ונ' שבקש ללבו לבוש בהוצ' גדולה רמיתי בתנחומא פ' זו דמייתי ומוסר מחשבות שקר וה"כ הא' נזל כיון דמני נמי גניבו' ועיין ס"ד פ"ו: מגחוי שנא' וכו' ק' ע"ר' ריבאו עשה החטא מחטר בשם החטא היה חלוי' כדלקמן מ"ב שבועת שוא כדאמר בפ' יש נין מ"ט ליחסו מל הרגלים ולא ש מו הלב וי"ל דדיי' מדמכפל קרא מוסיפין שאמר חיי' כי אם רבתי ליה ולא סני ליה בחוש' וירדו גחזי אחר לאחמוסיגן דעיקר חטאו ריבתו כי לולי זה היה מתיבב כדבר כי רע ומר כי חזקה על כל חכם שיכוף את יצרו כשיתבונן בדעתו הורים מיד לעשו' בתחשבתו הרחבונה יחטא ואם ומכאן לכל חטא ה מפרי המירו' שיעבם כוחת ויתכן שעון חלוי' יי' לו הבעובה ריבתו ה כי לו בשתתה ומח"כ הלך היה מחמין בעמן לפ"ם שכתו שני נערים הנבי הנבאים לכל עבדיו ברחוהו הולך מיד ירחק בעיניו כי בתוך שעה מחרם ביאת הנערים ויחשוב שמין זה לא שלשם אחר מתוכו וכמ' כתוחב' בחמ"ם מתחלל ונ"כ זו היא נסבה לשבוע' שוא כי מפני זה לא האמין לדברי נחזי בלא שבועה: ושאלה מדבים מה דלא מייתי כמי רמי' ביים בוכים עד שקר מסוס דכיון דמייתי רמיים לגשון שקר דלא חתיר אלא מהי כבדו' שקר מכ"ם בעדו' שקר: ששלח מדני' כלו' שהפריד ביניהם' שלחני הטם דמיכה נ"ע' ל' לדייק מדכתיב על דבר שרה אשת אברם ל' על הפרידתה מאברהם דאל"כ אשת אברם למ"ל: פעם מ' וכו' ייתי לה הכא לו' דבנעי פרעה היו נרעת מדר' פדת דאמר שלקה ברחתן מיינו מפורש בכתוב כפ' המדיר: המוציא שם רע טעם דרשה זו לפי מקום שנזכרה תורה דבקה לנרעת לא לבוטא מוחה בחות' תורת נרעת תורת נגע נרעת וכן היל"ל כאן זאת תורת הנרע' כיון שהרתה שלא דבר לכאן למוניים שם רע מפני שהרתו ע"י נפריס לכ"מ שחטאו שם בולכן יאות להטיר בנפרי' כדחת' לק' ויכף קול' ויכף' על הקול מ"כ דהל"ל תהיה תורת טהרת המנורע להשתא בטהרה עשיק ולא ה"ל למקרי' ובוטר במקרה בו: א"ר יוחנן וכו' מייתי לה הכא לאמתני' הרחקת בנים מהמנורע דהשתא ניחא טפי כיות דין לגזון הדע בנרעת שכתו שהם הכלל כין מים לרעהו יבדלו ממנו וז"ם וע"ו נאמר זאת תהיה וגו': הזהרו מזבובי בעלי ראתן שעל ידן דבק החולי שהוא והכאמר בכתובות פ' המדיר ועד"ס ל' שלהיות המנורע חוטא שבשבת זה בנטרע בעיל אמר שהזהרו מדעות המים ההוא שלא יתפתה האדם בדעותיו מבובים אחר אל המחשבות בדפי' קנת בשם לבעיל ס"ת פס"ט משל לבן בנים וכו' והיו זובים שובבי' פלוני' ור' זירא דלא יתיב בנויה הוא שבשת שלת ולתן עמו פן תדבקהו רעת שברותיו ור"מ דלא פייל בשהליה אחי ור' אסי דלא מכלי מן כיעי' הוא כמ' שאפרש בסמוך בסי' נ' בדר' אחר ורבי אמי ורבי אסי: ב הה"ר מי האיש החפץ חיים וכו' גם טעם הזה זו כלפי' כאנדה הקודמת המשוס דבעי לפ' המנורע המוציא שם רע מקום אחי שנא' דנקט זו משאר מילי שפ"י הנרעת בא מייתי אמי קרא אלי חיים בלשון משא' שהיא עקר הכל וה"כ לחכי רמז אלשו' הרע שהוא

חמור מהכל ומכיון דמייתי ליה מפרש ליה:

עשה ברוכל וכו' ל' מה היתה כוונת הרוכל בהכרזה זו שאם ת"ם אינו מי האיש החפץ חיים אחי אתה לאחמוסיגן ומה טעם ההכרז' וע"ל ל' מאן בעי למזבן כי שם חיים הזה לא בתחיר ולא בשאחר יבא אחר כתב' ל' מה אני בחנם וכו' והנם בפ"ק דע"ז בהכרזת ר' אלכסנדרי הדות' לא נזכר מקום ומתכר אף כי יתכן שלהליה לב השמון פתח בשכיר' ותכנו שדבר הנמכ' הוא מכיון אין זה מספיק ועי' ל' מה כ' ל' שהיה ר' ינאי מרקלוניה בשמעו זאת דמתי נפקא תיניה שיהיה בכית אם כשדה גם לאמה ריך לומר אמתי' דהוה אמר וכו' לי' שיאמר אמתיה ועוד שהשמיט המבר ריכי אם ר' דר' ינאי שהיה הדבר בפשוטו ולא הכין טעמו מתחלה מה צריך להזכיר ספר תילים לא הי' ל' אלא מי האיש החפץ חיים דפ"ק דע"ז ועוד מה חדש ר' ינאי כאומר אף שלמה מכריז דמי הקרא לקרא זע"ק מה הוקש לו מתחלה כמקר' שהוצרך לפסיטי הרוכל ולא ולו מתי דהוה ק' ליה הוה בקדא דמי האים החפץ חיים הוא אפשר הוה ק' ל' היות הכתוב מ' מדבר דרך כלל והכ' כלפי הנחנה והוכח בכיון שיבא מדברי המשורר הם שנחם המנחת הרוכל כדברי בעל מתנם מלשון האנדה כר' שאפקה בקרא דאומר פיו ולשונו וכילקוט אם המ"כ' אים שמ"ל אלמידיו לא הייש יודע פשוק זה מ"ל אן שלא

סבנא זה וכירדו כירין נ"ש מה הוא הכירור שכירר לו וזו הוחק לנות דהייני מסוס דהמ' מדבר בכלל והמ' כלפי הנחנה כדברי כ' הע ד"מ הא ליפוין מיכה שנוכר לשונו יסיג החיים וי"ל שטע' הרוכל הזה לקרות כל הטוב בדרך מסוכה כי הוא ילמד תיקון ודעת לתקן לכל מ' כפי חטאתו אשר חטא בחופן יחיה ולא יתות כי ודוע שבכל עכיר' ופכיר' יש היוק ידוע למ' מיוחד וכמפשה כל תנוה יש תוספות כח לאחר מיוחד שע"כ המנות רמ"ח כמספר האברים וכל אשר חטא בדבר מה יש לו מעשה מיוחד בו יתקן תלי' לך אשר הטוה כמו שהאריכו המדברים בדרכי התשובה ובכר דרשו רבים על זה ת"ם כנרוכין חם כרחשו יעסוק בתורה חם כנרונו וכו' עד חם בכל נופו וכו' שהכוונה שמי שחלה בפרסי סם המות' אשר ברחם יעסוק בה ויתנה בה מנות מיוחדות אותו לאמונות האמתיות כמנות תפילין וציצית מסלי המורות על מצוות ה' ואחדותו כח והשנאתו ואם חלה בחטא לשון הרע ורכילות וכיוצא ב"כ יעסוק בתורה וימנה בה מנו' מיוחדו' אותו להפריש מהן כנגון תורת המצורע על מוציא שם רע וזכור אשר עשה ה' לתריס וקיימו חם כנרונו פי' רבו הנרון ואם חלה בתאות האמלכל והוא חם בבני מעין מתאוה לנבות בטן מכל מאכל אסור ב"כ יעסוק בתורה וימנה בה מנות מיוחדות אותו להפרים עצמו מזה בתורת הנזיר וזולתה וכן בכל הדברים וזהו חם בכל נופו שיהרו תוקפו לכל עבירות שבעולם ודומה לח"ם אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש ולזה קרא רוכל שהוא הנושא קופת הרוכלים אשר בה מינים מתוקים שונים לכל אחד לפי ערכו וכלל דבריו היה אמן דבעי למזכן חיי כי חיים הוא נותן בכל מה שיסתרך לחיים אים ואמר למזכן לרמוז כי כפי חפיבו' הסמי' היים דאורי שיקנו' כדמי' יקרים ויטרחו אחריהם וכמ"ש לא בפסים הם שאלו הית' אם הייתי צריך להביא סולם להורידם וה' ברחמיו נתנה בחנם ע"ד הוי כל צמא לכו למים ואשר אין לו כסף והנה ר' ינאי שמע והבין טעם דבריו ולא שמעי' דמכריז מאי בעי אם חיים כי הוא הכין שאין אם זה מאשר יביאו בתחיר ולזה היה בעיניו כאן לא שמע רק כדברי השלה בלי זכר מבירה כי ידע כי אין זכירתו זאת רק להפלינ' בשבחה הנו' ונתן לבו לקראו אין ואם מענותיו טעם היופו בקי בחדרי התורה לאשר מלבע' אם תחדש לו איזה חדוש מפי הרוכל הזה כדרך הסלמי' החפצי' לשמוע איזה חדוש עם היותם מלאים תורה וכמ"ש לעי' ס"מ נבי וירנו לרוב מה דני' הללו נדלים בחיים וכיון שטיפה יורדת מלמעלה מקבלין אותה כנאמון וכו' גם עצת המשכ"ל אחי כו לכל אדם ולכ"מ דהוה פשוט בטרקליניה כלו' שעם היותו עוסק בתורתו אמקו' בכודו לא כוס הלהקיל פני הרוכל כרוב' ללתו' מתנו והנ' הרוכל נסוב אחור כי רמה שאין ר' ינאי ואחריו מהבריכי' תוכחת תשוב' שאין להם חטא והם יודעים דרך תקונם אמנם ר' ינאי הפכיר בו לדעת אם יש לו איזה תרופה מועילה לאיזה חטא אפשר שיקרא לו ולכיוצא בו ולזה נתן אל לבו הרוכל ההוא ומצא שהעון אשר קרוב שיכשל בו ר' ינאי ואחריו הוא בלשון יען ובכיון היותו רגיל בתורה וכמה שיאות אל הדבור הנאות בענין התוכח' לעם קרוב שיכשל בלשון הרע כמה שיקנטר לאיזה אדם בכלי דעת או אם יסבר בשבחו שפשר שיכשל בדברי בפ"נ דברכות כי אתה רב דימי אמר מה תברך רשעו בקול גדול בגון דאיקלב לאוסיפו' וטרחו קמיה למחר יתיב בשוקא אמר רחמנא לברכיה לבנים דבני טרח קמאי ושמעי אנשי ואזלי ואמנסי ליה מני רב דימי לעולם אל יסבר אדם בטובתו של חברו אתתוך טובתו כא לידי נגותו וכו' וכן בתוכחה קרוב שיטב' בחופן שיתכיים חברו שבריך להוכיח בחופן אלא יבנין מגיו בת"ם ולא תשא עליו חטא ואם יאמר אדם א"כ טוב לשום לפי מחשוב אלא לדבר בלל גם זה אלא רע שבריך לדבר בד"ת ובמה שיאות ולכן הדב' קשה לשומרי התורה שבריכי לאלא לשנגם ולזהר אחר מחטא התעוקד לבוא אליו ודאי אזהו אמרו בתחומא פ' זו מות וחיים ביד הלשון אל תחתר הוא"ל ונתנה לי רשות לדבר הריני אומר כל אם שאינו כבר הוכיחה אותך תורה שנ' נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר תרמה כלו' שלא יאמר אחר ברשות בתוכה לדבר בתורה ובתוכחה יאמר כל מה שיראה אם"ם שילוה כמאמרו לשון הרע וקלון חברו כי לכן אמ' נצור לשונך מרע כי צריך זהירות גדולה ושלא יבוא בתרמה אירא כמדבר בתורה ובוונתו לקנסר אז להקל בכבוד אחרים ורמ"ש שעו"מ ג בפ"מ פ"ק מבריז ר' אלכסנדרי מלן בעי חיי מלן בעי חיי כניפו ליה כ"ם ואתו לגביה אמרו ליה הב לן חיי אמר להו מי האים החפץ חיים נצור לשונך אמר יאמר אדם הוא"ל ואמרתי את לשוני מרע ושפתי מדבר תרמה אלף ואגרה בסיבה ת"ל סור מרע ועשה טוב ואין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם וק' מהי תיתי אמתני שנבר לשונו מרע יסיק בזה לשלמותו אמתתה יגרה בסיבה אלא יד' שבכוונה כי יאמר אדם אחר שבריך ליזהר ב"כ בשמירת הלשון כי בשמירת הלשון מרוכה מ"ט טוב לשום לעין מחסי' אלא לדבר בלל כמעשה אותו חכם בספר עניני הרב על מפנ' ולא מנתתי לגוף טוב תקתיקה ולו"מ זה טעות שבהכרח בריך להתיר

לשונו לדבור התוריי ולזה הרמה לן הרוכל הזה מי המים החפץ חיים וכו'
כי מ'מהדברים הנריכים ל' החיים שיגטרך מזהרה ר' ינחי הוא זה שיגנו
הלשון מרע עם היותו נזהר בשלוחו והתרתו בעשות הטוב שהיא שתורם
וגם זה לא מלאו לבו לקרא עליו הפסוק אבל הוניא הספר והרמה לן
הפסוק כלו מקרא לבד אחי קורא לא

ג ד'א זאת תהיה תורת המצורע הה'ר אם יעלה לשמים שיאו
וראשו לעב יגיע שיאו לרומא לעב לענן' כנללו לנצח יאבד
מה נללים הללו מזוהמין אף הוא מזוהם רואיו יאמרו איו המון ליה
ולא מבירין ביה שכן כתיב בריעי איוב ישאו עיניהם מרחוק ולא
הכירוהו ר' יוחנן ור' שמעון בן לקי' ר' יוחנן אמר אסו לילך בזתרתו
של מצורע ר' אמות ור' שמעון אמר אפי' מאה אמה ולא פליגי מ'ר
ר' אמות בשעת שאין הרוח יוצא ומ'ר מאה אמה בשעה שהרוח
יוצא ר' מאיר לא אכיל ביעי מן מבוא רמצור ר' אמי ור' אסי לא הוו
עיילי למבואו של מצורעי ריש לקי' כר הוי חמי חד מנהון בסרינה'
מרגם להון באבני א'ל פוק לאתרך לא תזהום כרייתא רתני ר' חייא
בדר ישב לבדו ישב רבי אלעזר ב' ר' שמעון בר' חמי חד מינהון הוה
מיסתר מיניה על שום דכתיב זאת תהיה תורת המצורע המוציא

שם רע .

ר ד'א זאת תהיה תורת המצורע הה'ר ולרשע אמר אלהים מה
לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פיך כן עואי היה יושב
ורורש והאש מלהטת סביבותיו אמרו ליה שמא בסרי מרכב' אתה
עוסק אמר להן לאו אלא מחריו (מחכר) דברי הורה לנביאים
ונביאים לכתובים ודברי תורה שמחין ביום נתינתן מסיני עיקר
נתינתן באש נתנו הה'ר והחר בוער באש א'ר לוי מצינו בתורה
בנביאים בכתובים שאין הקב'ה חפץ בקילוסו של אדם רשע מן
התורה ועל שפם יעשה וטמא טמא יקרא מן הנביאים ויהי הוא
מספ' למלך את אשר החיה את המת זאת האש' וזה בנה אשר החיה
אלישע ודלמא לאחורי תרעא הוה קאים רבנן אמרי אפילו בסוף
העולם חסיטה (כניעה) הקב'ה והביאה כדי שלא יספר אותו
רשע בשבחו של הקב'ה בכתובים מנין שנ' ולרשע אמר אלהים מה
לך לספר חקי ר' אלעזר בשם ר' יוסי בן זמרא אמר רב ה איברים יש
בו באר' סהן רבוצין מהם קופין ולשון וה נתון בין שני לחיי' ואמת
המים עוברת תחתיו ומכופל כמה כפולות בא וראה כמה שריפות
הוא שורף אלו היה זקוף ועומד על אחת כמה וכמה לפיכך משה
מזהיר את ישראל ואומר להם זאת תהיה תורת המצורע המוציא

ר'א

שם רע

עליו מבל כסהוה כמזרחו והמצורע למעכרו נאלא הרוח הולך מקו
מל הטמא ומתי הוקה ומתא חוס הרוח הנוגע המצורע מתיל מטו
מל הטהור לאחור בדרך התפכות ניגון סמם . ועי'ה י'ל כי
הסיזק הנופניי דברו מנה על הסיזק הנעשי הנרעת
קלקול נ' הסגהנות הידועות

ביפה עינים ח'כ פ' זו לכן
קלקול הנגעת ענמו ספרו מעש
ורים לקים כי אסר פרחה כו
בהנהגתו רחוי להתרחק ממנו
ללמוד מדרכיו כלל מן יחטא
ולפי שהנהגה בג' דברים שהו
סם והן העיון התוריי ומעשה
וקנין המדות וכשנתחבר לסם
המוסכלות וטבע הנמנאו אסר
חכמי החקירה יהיו ד' ולא
היה מתרחק ממזרחו והוא
סזורח ויוכה אתתו בר' ממו
לד' הנו' ורים לקים היה עושה
יתירה אחי' בדברי הדפ
מתרחק מלכת בדרכיו כלל
אפי' ק' אמה ומר דלא פליגי
יר' בבאסר ים סבה שמתנה
לטעות ממנו כמו שהוא מפ
בהנהגה רחוי להתרחק ממנו
הדברים מפני הרוחים שלא יש
וכדאמר בפ' הרוחה הוא מטמ
מטהרי' אמתי סב' כי היפי דלא
בתריה אמנם בשאין הרוח יו
שלא יש בבה מביאה סוחמת
להתרחק מלכת בדרכיו והן הד' דבר
מקלקול ההנהג' ומן הדברי הרפות מין חסם
בדרכיו ויסמו ויתנו עמו ועל
הנהגתו הביתית אמר ר' מ לא
ביעי תן מבואות דמצורע ובבר
שהאכיל בכוי ל' הלמוד בהדב'
כתפ' ח'ח פ' ל' ומ'כ יר'

אמקולקל בהנהגת ביתו כל בני ביתו מקולקלים כי מוסל מקשיב
סקר כל מסדתיו רשעים לזה לא היה לומר ר' מ לחוד ומוסר מאנ
הנגוע והזכיר התבוי כי סם ביתו להרחקה יתירה ובנין הבנים דמי
חומר הלמוד כי הביאה היא החומר ל' המרוח המתילד ממנה ו
כי לא יקוים דבר טוב מחומר הלומד הסוא לא מחסם ינא
מעופף ור' אמי ור' אסי עסו הרחקה יתירה למנוע הרגל מלהכנס סם
דבר לא בלמוד ולא בחסא ומתן בן יבואו ללמוד מהם ועל קלקולו
המדינית אחר סר' ל' כסהים רוחם מ' מהם במדינה והוא סהיה
בהנהגה המדינית היה רונמו באכני' והוא מבל מ' מה סהיה דוחהו
וטענות וסכות כופות אותו להסירו מהנהגה כדי שלא יהיו מ
מבולעים ו'ל לא תזהום כרייתא כי בסשומט כל הארץ יסום
כל העם יהיו מקולקלי' ובהיה אחר לעיל פה עלוכא מתא
פודגרס כו' :

ברר יסב לבדו ישב שלא יהו טמאים אחרים יושבים עמו כדאיתא
אלו דברים בפשחים ופירושה שלא יהיו טמאים אחרים חיץ לבי
וכן וטמאי מתים . ר' יוסכן עמו שלבותו של מצורע חיץ לבי
מפ' כ טמא מת שאינו מסולח אלא מתחנה סכינה וזה מסולח גם מ
לויה אבל לא מתחנה ישראל ולבני מיתי לה הכא לו' מגרוך
לתנורע מהמדינה כי גם מתחנה ישראל הוא מסולח
ר' הה'ר ולרשע אמר אלקים וכו' גם טע' אגד' זו לאה נרמז מוניא ס'ר
מסתר עבירות מגרעת כאה עניבם וקאמר מסוס אומר לשון הרע
מייתי אמי קרא דכתיב כתיב אם ראיתי נגב וכו' כיך אלמת
מסמם דקרי אמם דמרחיקו מלספר חוקיו בהיותו בעל לשון הרע
נגב מו נוקף ור' אלעזר אמר דשון לשון הרע יותר קשה בהיותו
בחופן נאמר מקחט' יותר מכל אחדרי אחורר אחטא כפי רוחק הבנתו
ואיידי דמייתי בעל אגד אמי קרא אם ח'ק מ'ט להכיא כאן פו
דכן עזאי ואמא אבעל אגדה אם אה לך לספר אקי על ד' ת כפשוטו
דק' מ'ט לסם ללמוד אולהנות וכיוצא מב'ל דפשוט הוא ענין הגד
ולא ינדק בכאן להכי אם ליה לשון אפי כמו מי יסם אחקי מ' ראה ו
לדע' קנת ופנינו אחורו דברי אור כחרונו אמרגלו ולהכי מיית ענין
עזאי אחרונה הין הדברי אמתים אמיני הבאונה אחתי
חכמת הרשע שידע לחרון ד' ת לא כחר יי בתורתו אבל ר' לוי פליג
לספר חקי אלסיר אחי יי' דמ' ם לשון אסור ועוד דלא ס'ל אחפני
רשע יתעבי' בתורתי אסרי מנינו אות עזאי ואת תורתי לא אחרו
אלוקי אותי עזאי וכו' ופנין אלישע אחר ידוע אמרו אחלילין אותי
תורתו לדאיתא אמדרש כפ' ליני אליי והאש מלהטת עם יות
כפסטן יתכן שידעו היות דרוסין מבורים ומבוקים אבל אפק
עד אבל אחר ינא אלין לאסור דבריו ישרף בבל פו אשמנותיו
הנשאל אם היה זה בדרוסים אמתוקים כמעשה מרכבה כי אין יד אחרי

מגע'

ה ר"א זאת תהיה תורת המצורע הה"ר אל תתן את פיך לחטיא את
בשרך רבי יהושע בן לוי פתר קרייא באלו שפוסקים צדקה
ברבים ואין נותנין ר' חיננא בר פפא אמר באילין שאומר לשון הרע
ור' בגיסין בן לוי פתר קריי' בחניפי תורה ר' מני פתר קרייא בגרר'
וכו' בראיתא במדרש קהלת רבנין פתרין קרייא במרים אל תתן את
פיך לחטיא את בשרך אל תתן רשות לאחר מאיבריך לחטיא כל
איבריך א תאמ' לפני המלא' זה משה הה"ר וישלח מלאך ויוציאנו
ממצרים שנאה היא אשר נואלנו ואשר חטאנו למה יקצוף האלהי'
על קולך על אותו הקול שנ' ויחר אף ה' בם וילך והכל את מעשה
ידיך א"ר יוחנן בפיה חטאה וכל האבירים לקו הה"ר והענן סר מעל
האהל א"ר יהושע בן לוי מלה בסלע ושתוקא בשתים רחנן
שמעון בנו אומר כל ימי גדלתי בין החכמי' ולא מצאתי לגוף טוב
משתיקה .

ו אמר ר' יהושע בן לוי ה' תורות כתובות במצורע זאת תור' נגע
צרעת זאת תהיה תורת המצורע זאת תורת אשר בו נגע
צרעת זאת התורה לכל נגע הצרעת זאת תורת הצרעת זאת תהיה
תור' המצורע המוציא שם רע ללמדך שכל האומר לשון הרע עובר
על ה' ספרי תורת לפיכך משה מזהיר את ישראל זאת תהיה
תורת המצורע :

ו וצוה הכהן ולקח למטהר ונו' א"ר יהודה ב"ר סימון אלין צפריא
קולנין אמר הקב"ה יבא הקול ויכפר על הקול ר' יהושע בן
לוי אמר צפור דרור שאוכלת מפתו ושותין סימיו והלא דברים
קל

בהקדמותיה לתפוס ולהקשות עליו כשום דבור והסיב לא כי אפי'
ברי הלכה לפי שהוא חורז מקורה לכתובים וכו' והכוונה שמביא רמיז
ריו התורה ובניאים וכתובים והיות הלכותיו מוסכמות מכל לד
ברים שמחים הנתינתן מסתי שהם ברורות ונכוחות למעיין ושמחים
הם כנתינתם כשיני שהיו
ברים ברורים בלי מחלוקת וזה
ן היותם נתונות בתם הברר
מאיר : אמרו לו וכו' לא חותם
תנוהו בשביל דורש כי הם ולמי
נו במה היה עוסק הלא מחרים
ות אמרו בהדיא שבשהגד הדבר
לר' עקיבא שלל לו שהלה זו ו
ריו פי' מקשר ומדבק זה בזה
חורו מרגליות זו עם זו וכחות פי'
רוזים לימה לית דידעי למתרז
ידעי למקדח ולית דידעי למקדח
למתרז ופי' פיס יודעים להעמיק
ספרי הכתובים בקודח המרגליות
לומר שמנקבן אבל אינן יודעין
ספר מתורה לנביאים וכו' להבין
לה מזה לזה ויש שיודעי' לקשר
רות זה לזה אבל לא ידעו להעמיק
בנת הדברים ופי' למקדח כמו
תו בזכרונתו ' ור"ה שמחים בבר
מתי לעיל ס"ח ס"ח שחפי' המותיו'
קלונות הן במלאים חיים וקיימים
מנכ"המרו' ולכן לא יקשה בעיניך
סד"ת שמחי' ' בתורה בנביאי'
כתובים בבר בתבתי שבל מקום
לבבר חון מהסברת דרכם ז"ל לבפול הרמיה עליו מהתורה ומהנביאים
מהכתובים וכמו כן הדבר הזה כי מן הסברה היה ראוי שלא יתנע ה'
מתנו מע"פ שהוא דשע אתנם מהתקרות האלו מוכרחים אנו לומר
ים טעם לדבר בדתיבנא לעיל ס"ב פ"ז סי' ג' ויתכן שמפני שקילוסו
יהיה בנ' מנינים מו בבחינת הטבותיו למנשים מו בבחינת נודל
סיו וזה מב' פנים אם הנשים המחודשי' ואם הדברים הטבעיים כמעש'
מים ומדן וכל בבאים וכפי הבחינ' הא' הבינה מהמנור' שקילוס הנוהג בו
ן סיפור חסדי ה' כי בבואו להתפלל על ה' שרפאהו יזכיר חסדיו לעולי'
מר שיעשה לו נ"ב חסד וכפי בחינת הנפלאות הבינה מפנין נחזי שהיה
ספר הנשים שנעשה ע"י שישע וכפי בחינ' הטבעיות הבינה מה לך לספר
ה דהיינו ספור חקות שמים וארץ וא"ה לפ' חקי ד"ת מפני הטעמים
בתבתי ועוד דא"כ מנורש נמי לא יחפון יי' בתורתו כיון דמשוי ליה
מנה והא ליתא דמנורש מוחר בד"ת בדאיתא בפ' אלו מגלחין והא
איתא בפ' חלק א"ר יצחק א"ד ולרשע אמר אלהים א"ל הקב"ה לדוסמ מה
לספר בשאתה מגיע לפ' חרגחים ופר' לשון הרע מה אתה דורש בשם
מלא' הדרשה דהכא : בן התורה ועל שפם יעטה דהיינו שיהיו שפתותיו
נבקות זו בזו בדתיבנא בפ' אלו מגלחין ואע"ג דהת' תני שיהא בתנודם
בל מספר ענין זה נ"ב בשם כי האבל בחזקת חוטא ולכן אין חפץ ליי'
לוסם ואע"ג דעל שפם יעטה דרשי' מיניה עטיפת הראש בבר בתבו
בתוספו' שמא תרוייהו משתע א"ב מדבתיב שפם אלא שפה א"ק שהרי
מות' כד"ת בדבתיבנ' וג"כ בקילוס שמוד' על חטאיו שפיר דמי דאל"כ
מקי תרר' לוי אדר' לוי בדבתיבנא לעיל ס"ב בפ' ג' והיכי קאמר
ו שפתותיו מדובקות ושמא כיון דסתרו בד"ת נפקא מיוס אחר עתדת
בדאיתא בפ' הנזכר וקילוס הודאת חטאיו נפקא מקראי דלעיל ס"ב
ים לתבתב ועל שפם יעטה שמא דע"כ לא מנינן מוקמינן ליה אלא
קילוס דהכא : בן התור' ועל שפם יעטה והמנורש רשע הוא שהנגעים
ל' על ענין בדלקמן פי' ז' : ודלמא לאחורי תרגא בלומר שמא
מרי מלתא שהיה שם שמיד בשנחזי היה מספר עליו מיד בא זה ולמי
ולכן אומרו דבנן שאפי' היה בסוף העולם ה' הבשרה והביאה בשותה
מהנז רבונים וכו' בפ' בערכין אר' י' משום ר' יוסי בן זמרא מ"ל
תן לך ואם יוסיף לך לשון רמיה אחר הקב"ה ללשון בל אחריו של אדם
תן ואתה מוטל בל אחריו א"ל מחבון ואתה מבפנים ולא עוד אלא
בתי לך כ' חומות א"ל בל עבם ואחד בל בשר וא"כ הא דקאמר הבא בין
ים הוא מ"ם האם ואת מבפני' והא דקאמר הבא ומבופל בתה בפולו'
מ"ם הקבתי כ' חומות לך תימא מאי קאמר האם בל אחריו וקופין
רבים בתי רבונים בנון עינים וגלעות ועוד דקא"ר דיביה אדיבי'
בל דקאמר האם רובא קאמר ובדאשבח בבתה דוכתי . ואמת
הוא המאבל והמסק' שעובר דרך הלשון לעוך הנוף וע"כ היה ראוי
אחר שהמיאום הזה עובר תחתיו : ה הה"ר אל תתן וכו' נם
ד' זו לומ' דמאי דרמיו קרא במנורש לאוניה ס"ר טפי משאר עבירו'
לים ברבת משום דהך חחירה טפי ולהכי מייתי אל תתן את פיך
ר על לשון הרע אפני הגרעת טפי משאר עבירות ואין זה אלא
רתו ולהכי מפרש ליה בלשון הרע ובמרים ואחיה דמייתי ליה דרים
מי בשאר אנפי ' רבנין פתרין קרא במרים איבא לאיתא מאי
ה להזכיר הבתוב ענין מרים דמאי דהוה הוה ושוב דנקיט לה בלשון
ה ומה שייך זה עבשיו במרים וי"ל דודאי קרא אוהרה ללשון הרע
אלא דדתיו בזה בעניני מרים בתוסיר אלא יקיה בתו שקרא לה ואתה

לאשמועינן שמי שאינו בוסר יבשל שידבר אפי' בחיו בתרים ע"ד אמר
בחיך תדבר ומה נאה לזה בשחתא"ק דגרס אל תתן את פיך זו מרים לחטי'
את בשרך שמתרה לשון הרע בתשה שלפ"ז קמפ"בשרך ע"ד
אחינו בשרנו הוא ומוזהר שלא יבא לדבר בחיו ועוד אתה לאשמועינן שלא
יסמוך בהיות התדבר בו חיו שלא
יקפיד עליו או יתחול לו וכ"ם אם
הוא עבותן וכ"ם יאם יוכל להתבטל
לו ולומר שונג הי אי אי אם לא בוונתי
רק לטובה שבב"ז יש ליזהר בי"ה
יתבע אלבונו ולא יועילו התבטלותו
וכעניין מרים שדברה בחיה הקטן
ממנה ולא הקפיד במ"ם והאיש משה
ענו מאד והתבטלו לו לומר אשר נואלנו
ואשר חטאנו ולא היה הדבור לגנות
אלא לשבח ולהרבות שריה ורביה
ובכ"ז היה קנף מאת ה' ולקתה בכל
נוף וכדרך שאמרו בספרי הרי דברי'
ק"ו ומה מרים שלא נתבוונה לדבר
בחיה לגנאי אלא לשבח למעט פריה
ורביה אלא לדבות בחיה הקטן ממנ'
ובינה לבין עבמה שנא' ויאמר ה' בך
נעבשה המתבוון לדבר בחבדו לגנאי
ולא לשבח למעט פריה ורביה ולא
לדבות בחי שגדול ממנו ולבני אחרי'
עאב"ו ע"ב . ולבן בנה בחן אם משה
בשם מלאך לומר שהיה אחיה אחיה ואינו
מקפיד וכ"ם שיזהר מלדבר
בחברים : אל תתן רשות וכו' תקן
בזה ליבנא דאל תתן דאל תפתח

מיבעי ליה אלא שהוא לשון נתינת רשות ותקן נ"ב שפי' את בשרך הכ'
שאבר ה' לא יחטיאך ויאחיה לבל האברים דאל"ב מאי שנא עון זה הרי בל
עבירה נ"ב מחטיאה הבשר אלא שבשאר אינו לוקה בבל האברים בזו
שלוקה בגרעת ובלו אחוב בחת

על אותו הקול שהוציאה בשדברה עם אהרן על משה : ובל האברים
לקו ופי' אבל את מעשה ידיך שיתבטל בל גופה ואינה יבולה לעבו' מעש'
בבל ונקט מעשה ידיים שהם עיקר : ארי' בל מלה בשלע ובו' הבתה' בפי
לפ"ז אתן את פיך לחטיא את בשרך על הדבור לפני מי שגדול ממנו שרמוי
לשתוק ללמוד ולמעט הדבור בבל מה שאפשר בן יבשל והיינו ואל תתמ' לפני
המלאך בי שגגה היא דהיינו לפני הרב ולהבי מייתי דרי' בל דקאמ' אלא
בשלע משתוקא בשתים בי זה לא יוכן בדברי הבמי ובינא בו אז הדבו' רע
ואיך יעריבנו בשלע ועוד מאחר שהדבור בשלע ע"ב השתיק' רעה מו אם
השתיק' בשתים ע"ב הדבור רע בי שני הפבייס לא יבלקו בטוביות אחנם
זה יוכן בדבו' לפני החבמי' בי הדבור הוא טוב ודאי לשמוע ולדרוש ובמו
בן השתיק' יותר טובה וזה בעת שבריך שתיקה דהיינו בשגדולים ממנו
מדברים בי טוב לו לשתוק ולשמוע מאחרי' וטוב ידרוש בדברים בפי מה
שרמוי לחקור ע"ד הם ואח"ב בתת אם שהכוונה שעם שלבאור' המלה שם
שלע והוא בהיותו מדבר בחבמ' מבטוב שעיון השתיק' יותר טובה שהיא
שבה ללמוד יותר ובשוח מהתפיסה ולבן הבינה בדתבן בל אמי גדלתי בין
החבמי' ובו' ולא מקראי בגון חוסך אמריו יודע דעת נם אויל מחרי' חבם
יחשב הבמה מיירי בהיותו בין החבמים ורוצה ללמוד שבבחינ' זו אין טוב
משתיק' והיינו ולא מנאתי לגוף טוב משתיקה שהתלמיד בתדרגת החומר
והרב בתדרגת הצורה במ"ם בעל בחלת חבות . ארי' בל ה' תורות וכו'
נם טע' אגד' זו לומר דהוצאת ה"ר אחיר מאחר עבירות המביאות הגרעת
ולהבי דמיז ליה קרא טפי מאחרה בטת' אמנו' הקודמות ולה"ק דה' תורו'
בתובו' בלמד שעובר על ה' חומתי תורה : זאת תורת נגע בגרעת אע"ג
דהאי קרא בגרעת הבגד בתיב בתחיב מתורת המצורע דאתחולי מלתא
הוא שבתחלה נגעים בתים על בגדיו והדר על גופו בדלקמן פי' ז' :
עובר על ה' ס"ת אינו מבו' לומר שהוא בעובר על בל התור' ח"ת ובחד
תורה הוא סני ללמד שעובר על בל התור' י"ל בדתריבנ' לעיל ס"ח
פ"ג ס"ם נבי ה' פעמי' אורה בנגד ה' ס"ת והא דתני דבי ר' ישמעאל בפ"ים
בערבין בל המספר לשון הרע מגדיל עונות בנגד נ' עבירות ע"ח נ"ם ס"ד
ור' בן זמרא דאמר בשו בופר בעיקר ב"ל דלא ס"ל הך דרש דרי' בל דבין
דעובר על בל התור' הרי ש"ח ונ"ע וכו' ובל אלו בבלל ולפי מה שפירשתי
לעיל פ"ד סי' ז' במ"ם ה' ברבי נפפי בנגד ה' ס"ת י"ל בתו בן בתן בי לה יות
בספר הא מגלה על חבמות הייובר במעשה ברא"ש ית' ורת האד' והמסק'
לה"ר מטיל דופי בעבמו וכע"ם בם' הבנ' שהמספר לה"ר מגדיל עונות עד
לשתים שנא' שתו בשתים פיהם בתנא עובר על ספר ראשון ולהיות הם"ב
מדבר בחסדי יי' אשר נמלנו בינינת מרים ותת לנו תורה חיים ומזון
ומספר ל"ה בופר בבל שהוא בופר בעיקר בבנ' בתנא עובד על ס"ב ולהיות
הספר נ' בולל שבינת יי' בתובנו ומספר ל"ה נורם לסילוק שבינה במ"ם
בם' הנז' שאומר הב"ה אין אני והוא יבולים לדור בעולם והבי אמר לקמן
פב"ו נבי רותה על שתים שקים בתנא עובר על ס"נ ולהיות הס"ד מפליא
בהפלת אויביהו הנבורים לפנינו וירבנו אחרנו ומספר ל"ה נורם להפך
זה בת"ם אקמן בפ"הנז' שבימי דוד יונתים למלחמה ונופלים לפי שהיה
בהם דלסורין בתנא עובר על ס"ד ולהיות הם"ה בולל רוב התנות והמספ'
ל"ה בעובר על בלם מביון המגדיל עונות בנגד ע"ח נ"ע ס"ד והבופ' בע"ח

כתובה בכל התורה כלה בתלת עובר על ס"ה. אלין נפרים קולנין וכו' נר' דנפרי הנו כאן הן מין יהוא שים לספסטוט קול וכן כתמא' ריב"ל שתמר נפור דרור נר' שתין זה הוא הנפרי' הנו כאן ג"ע דנפור שם כולל למיני רבים ועוד דבת"כ סנו טהורות ולא טמאות גר' שתין נפרים הנו כאן מין ידוע ת"כ מה בריך למעוטי טמאו' אלא נפרים שם כולל כל העופות ומ"כ ק' מאי קולנין כדתמר ר' כי עופות רבים אין כהן פוכה פה ומנפנף ומאי נפור דרור דקאמ' ריב"ל והרמב"ן ז"ל הקדיך בענין זה וכלל דבריו כי כל עוף יקרא נפור לגבת בעלי הפסט ולדעתו נפור שם כולל לעופו' הקטני' מבמיני בפקר לעור ולנפנף וכרז"ל ים סוכרי' שכל עוף טהור קרוי נפרים וי"ם שכל העופות בין טמא בין טהור קרוי נפרי' ואמנם מה שהזכירו פטפוט וקול בנפורי האנורע הוא מדתניא בת"כ ומלא מת הנפו' חייב אחוז לעיר שהיה חוץ לכל העי' ואיזו זו דרור וזה אינו אלא למנו' מכל דיעב' כלם כפרים בו ולכך הוצרכו בת"כ למעט טמאות מ"כ דאפי' בדיעבד כל נפור שאינו דרור פסול וכל הדרורי' בעלי פטפוט ומ"ם בת"כ לא טמאות

ויקרא ז

מפני ים אף בטמאים מינין שהן דרור או יהיה פירושו למעט טמאות לך שהן האסורות והטרפות כמו שהעלו בגמרא בפ' אלוה הקן ע"כ ולא הניח לנו מקום להתנדר בו ואמנם הרמ"ם כתב שאין זאת האגדה נותנת טעם על אומן הנפרי' ממש שהיא האגורע לטהרתו אלא על הנפורים בכלל אמר קרבנו מן הנפורים ולא מן הבהמות ואמר לפי שהנעים כאי' על לשון הרע שהוא מעשה פטפוטי דברים לפיכך הוקק לטהרתו לפורים ולא בהמות מפני שהפטפוט נמצא בעין הנפרים ולא בעין הבהמות ואין דברי מחוזרים שהרי כל עצמם של רז"ל לתת טעם להיות כפרת המצורע בנפרים אלו אמר ליה תשתויב מן שרבא א"ל הא כדו צלי עלי דכתי' ואין נפתר מחמתו ר' ישמעאל ב"ר נחמן בשם ר' נתן אמר תשעי' בשרב ואחר בירי שמים ורבנין אמרין תשעים והשעה בפשיעה ואחר בירי שמים.

בירי שמים חוץ מנגעי' פחים מסמע שלעולם לא יבואו עליו כאוכם פחים אם יאמר האדם מהם וכדבר' התוספו' שם בהדי' והכי מסת' הכא מתך הוא שלא יבואו חלאים עליך כדפירש לעיל אבל רש"י פי'

בשון זה סמכי' לכמ'עבירו'כאומ'ז'ל כל הכופס' כל מיני'ניסכ' שולטים
בו ומ' מעיר הוא שמת בידי שמי'שלא בחטאו והאו'כ'ט כעין הרע רגה
ברוב מה שיחט'המדם הוא כגול ועריו'ובאו'ל דוכ'כגול ומיעוטו בעריו'
בשיים'מתיחסו'בעין רשה כי שינו רעה בשל אחרים וג'כ עין רוחה ולב
חומד ובאו' זו נגה דעתו כי העבירו'
בחמורות במכאות על המעט ולכן
בעונם רוכו על בטול מנות עשה
שבמנא מאד וזה מיוחס ל הנב'ע'ר
הנו' והאומר כ'ט כשרב רגה שהעונש
על כלל העבירות שבקום עשה
המיוחסות ל האו' ע'ר הנו' אכל על
בטול מ'ע העונ'קל והאו'כ'ט בפשע'
רגה שעיקר העונש על ההרהור או
בכפי'המיגו מהחמונות כי זה עשה
ומרד אכל כל זה עלילות דברי' צ'ש
בפשע'שאינן נוהרים מהקור והחוס
ורבוי המאכלו והמשגל וכיוצא
מהדברים הגרוביים זהירות בהנהגת
הבריאות כמשם הרב בה' דעות:
ט למה שוחט מ' תימא מאי ק'ל מי
למה אינו שוחט שתיהן במנות ה'
נב'מ שמבית כ' תורי' מו בני יונה
שנעשה נשחטי' מ'ב מאי מתני בשם
שמ'מ לשחוטה לחוזר וכו' ומשם למה
אינו מעלה שתיהן ק' ליה מאי קושיא
והלא צריך לדם לטכיל והוא מבורא
ובמחומה ל'ג אלא למה שוחט אחת
ומעלה מ' אלא מה עשה תשובה אין
הגרעת חוזר עליו ולפ' ניחא לפ'
בשאלה למה מעלה המ' ומתני לומר
בשם שזו מעולה ואינו חוזרת כן הגרעת אינו חוזר והלב נומר
דש'ם הוא בתרגמו וכ'ל בשם שאי אפשר לשחוטה לחזור ואע'ם שאפשר
שתחזור והרי בת'כ תניא ל בני העיר שאם שלחה וחזרה לעוף ידו תהא
אחור' בתכילה ת'ת אין בידו להחזירה: א'א לנגעי לחזור שאינ'כנגעים
בטבעיים שאע'פ שיתרפאו יפוחד מחזרתם לגוף שהוא עלול לשם אלא הן
בסגרתיות וע'כ אחר שעשה תשוב בטוח מחזרתם ולהכי מייתי הכא מה שה'
אומר לגניזותיו וכו' דמיב'שמעי' שמכתו ותרופתו בידי שמים. באותה
שעה וכו' אכל בשעה שהכהן לא הוגרך לזה דמשמע אין יסורין בלא עון
אכל עתה שנתרפא יחשבו שהוא בלא עון לכן מודיע שבעונו לקה אלא
שמע'מ' תשוב'רפאהו מ'ק היאך יחשבו שכחו' הכהן דמי חשיד קב'ה
דעביד דינא בלא דינא ואין לומר שיחשבו שהיו יסורין של אהב' דהא אמרו
בפ'ק דברכו'נגעים ובני'אינם יסורין של אהב' ואמא יחשבו שהיו מתקרי
הטבע ברבוי הדם וכיונא מהסבות הטבעיות ולפי שכל הדברים הבי'ת
לשם שבה רמ'שוב'אמר הכתי: קורא הכ'ה לגיונות מדבתיב התם כה אמר
רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרו'וקדוש אשכון דייק שמדב'עם הפליוני'
אא בעון בנעו אע'פ שעל י'דברים נגעים באים כדלקמן נקט עון הגזל
שפי מבלהו מפני שזה נפקד יותר מכלם כת'ם ז'ל נבי ובנעם ברתם כלם
חזר תובי'לתוכי'בעל אות אחת הני'חזר תובעתי'לתוכי'וכן כילקו'ולית'
לכיון דתרגו'בכל'שב על קיאמו איך בלב' דשפי'על תוכי' שפי'קאמ'דדר
תוכי'לתוכי'שפי'חזר המקר'לקיאמו וכע'נמי גרי'כגרשתנו חזר תוכיח דרי'
זילך שיבב לשון שיבה ועניינו שסב וחזר בעבור והשנו לומ'שאע'פ שסנה
בעבור'ותקבל בתשוב'ונר'שחזרתו בעבור היינו בשלק'תחל'בכיתו ובגדו
שאין בעל הרחמי נוגע בנפשות בתחל' בדלקמן ונם כיתי הסגירו שיתן
לו אמה ישוב בנתים בדבי'בדרושי וכשלא נתן חז ל לבו לשוב נתב'מוסיף
על הטאתו עשה דאל'ב היכי פשיק וקמ' הכי על שתם מבונע וז'מ הספר
ומקלקלם שהיה מוסיף והולך בעבשו שבתחלה בביתו ושוב בגדו ושוב
בגופו להסגר ושוב להחלט ולכמה למי'ראין הנגעים באים אלא בשמונה
בחטא דמ'ב מאי פריך בעבור' אמתיל מבשר על לה'ר מהא דאמ' שנגעים
באים על השוכה בעבור': הדר שטי'לא ידעתי מה כין זה לדר'הכא דמאי
שנא דתר בקיש הא ותר הא כיון דזה מבל וזה נמבל בחד קרא, אי מבריו
מבלב' חולי הנגע אסר בנוסיים רעה בקנת מבריו ביחוד שעומדין ליפר'
מן הגוף כאוניס והחוטס שהם נופלים מהמבורע ופבמים ידיסם כת'ם
בפ'ק דבתוכו' שקוברין מוכי שחין זרועות הן ועל נער זה הוו להו כאבלי
התאבלי בנערין: אם הניחו פי'שהתפלה שנור'בפיהם וכדתנן בפ'מין
עומדין אמרו עליו על ר'חניב'בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומ'
זה חי וזה מת אמרו לו מנין אתה יודע אמ'להם מסשנור'תפלתי בפי יודע
שני שהו מקובל ואם לאו אינו יודע שני שהו'מטורף וכנמ'מנה'ת מ'ר חיים בר
חנ'מר'י דאמ'קרא בירא בינ בפתים שלום שלום: אם הניחו שפתיו וכו'
מקום המבורע מסתמא ע'י תפלה תתרם'מזכי'התפיל'בכאן ומגב מורחים
מסמיגן אשם הקפל שנור'בפה ס'ט הוא לו ס'ט תכין לבם תקשי'אזני'
אין הכהן רמיה לדברי ריב'ל אכל רמיתו מבורא בינ שפתים לחוד והכי
מייתי לה בירוש' דס'פ אין עומדין וכן כילקוט והל'מייתי כילקו'ר'י בר
אחמי אמר אם כיון לבו בתפל'יהא מבוטר שתה'בשמעת תפלתו שב'תכון
לבם תקשיב אזניך ובר'מוס שכן היה כתוב בתדרשנו ואחורו מחשלה
הדיון: בבר שלמים מיגיה זכייה פי'בבר נפרע מתנו חטאתו ווזכה
הדינו תבת'שהיה רחוק מתנני'בלבתי'בדל יבא ומשיגו'ליה לגרמי'פי'

ט וצוה הכהן ושחט את הצפו'האחת למה שוחט אחת ומניח אחת
לומר לך כשם שאי אפשר לשחוט לחזור כך אי אפשר
לנגעי'לחזור באותה שעה קורא הקב'ה לניזונות שלו ואומר לא על
הנס הכתי אותו אלא °בעון בצעו קצפתי ואכהו ° ר'אבא בר כהנא
אמר חזר תוביה לתוביה (המקיים לקיימו) בר'א °כבלב שב על
קיאו ר' יהושע בן לוי אמר הדר שטיא לאורח ששותיה כמה דאמר
בסיל שונה באולתו °דרכיו ראיתי וארפאהו ואנחהו ואשלם ניחומי'
לו ולאבליו אלו איבריו המתאבלי' עליו °בורא ניב שפתים ריב'ל
אמר אם הניבו שפתיו של אדם בתפלה יהא מובטח שנשמעת
תפלתו מאי טעמא° תכין לבם תקשיב אזנך° שלום שלום לרחוק
ולקרוב כבר שלמיה מיגיה זכיה אם לרחוק ר' הונאי ור' יוחן בשם
ר'אחא זה מצורע שהיה רחוק ונתקרב אמר ה'ורפאתיו ואסיגיה
ליה לגרמיה שנ' רפאני ה'וארפא הושיעני ואושעה וגו'

פרשה יז

א כי תבאו אל ארץ כנען ונתתי נגע צרע'בבית ארץ אחוזתכ' הה'ר
אך טוב לישראל אלהים לבדי לבב יכול לפל ה'ל לבדי לבב אלו
שלבן בדי במצו'אשרי אדם עוז לו בך יכול לכל ת'ל מסילו'בלבבם
אלו רשפילין ראוייתא בבישין בלבהון°הטיבה ה'לטובים יכול לכל
ת'ל ולישרי' בלבותם טוב ה' למעוז ביום צרה יכול לכל ת'ל יודע
חוסי בו טוב ה' לקוויו יכול לכל ת'ל לנפש תדרשנו קרוב ה'לכל
קוראיו יכול לכל ת'ל לכל אשר יקראוהו באמת ° ואני כמעט נטיו
רגלי רב ולוי הר אמר אסף בן קרח היה והר אמר אסף אחר היה
מאן דאמ'אסף בן קרח היה כבר הייתי משרה עם אבא בניהנם למה
°כי קנאתי בהוללי'במערבא אומרי'אלו שלבם מלא הוללות רעות ·
רבי

פנין הנגעים שיבא בתרגם מדקמת'הכא אסר מני נותן לכם ועוד אי'
אחוזתכם דמשמ'כי זה יתסך להיות'תרגאחוזתכם ולהכי בעי לפ'שהנגעי'
לסוכת' שע'י זה יתנלו המטמונות כדלקמן וסמך לזה בעי לאתויי הא
דכתיב ועם אדם לא יגונעו שפי' אפי'אותם שכתוב בהם וכו' פי'דלא
מבעיא שאין מגונעים לרעה בדרך המנודעים אלא אפי' עם ישר'שנעיה'
לטוכה לא יגונעו כיי' הטוכה מנעת אלו הרשעים בלי שום נער
ומשום דלפ'ז יקשה לבאורה אי' אך טוב לישראל אלהים לבדי לבב אפשטו
יר'שהאמת שה'טוב לישראל אך זה נודע לבדי לבב ונדולי דעה כי ההמון
לא יכינו זאת ברואתם אותם מדוכאים ביסורין ובדפי'בעל נורא תהלות
וז'ל ואני כמעט נטו רגלי וכו'כי נם הוא בתחלת עיונו היה טועה בזה
והי'מתדעם בנגד ההסנה'באמ'כי קנאתי בהוללי'וכו'עד ואחשבה לדעת
זאת וכו' ואם פי' ועם אדם לא יגונעו כפי' הנו' הדי היה יודע פיסורי
ישראל לטוכה לכן פי' שאמ'טוב דבק עם לבדי לבב ויר'שה'טוב לישראל
ולבדי לבב וקש'ל כי לא אלא לבדי לבב דוקא אי'ב בעי לפ' שהנגעים
מיוחדים ביסראל להסגה'ם כדי לבבר עונותיה'ביסורין בעה'ז כמ'ם בפ'ק
דע'ז ואני ישרתי אחרתי אישרים בעה'ז ו'ם לעי' ס'ח פ'פח לא היו
רחוי'יסר'שיבי' בהם מעל'אחסטין וכו' בדפי' התם ולב'ח אסר מני נותן
לכם ואחוזתכם כי דבר זה מיוחד ליסר'אחת ה'וסמך לזה בעי לאתויי הא
דכתיב ועם אדם לא יגונעו דקמפרש אפי'אותם שכתוב בהם וכו' פי'דלא
מבעיא פושעי אי'ם שהם ברשים אלא אפי'הרשעים שביסר'לא יגונעו
בדרכם להיות מדוכאים בנגעים ולפי שאו' אך טוב ליסר'כפי פשוטו
משמע שמניח שה' מטיב תמיד ליסר'ולפי מ'ם דאחרב' דרך ה'לדבאם
ביסורין אתר ולא רגה לפ'דאך טוב לעה'ב כתיב להכי אמ' דל'ק אלא לבדי
לבב דהיינו הנדיקי'הנמורי'אלב בדי'במנו'ולא אמין לכם בדי'כי אלו יהיו
מתיסרין וכ'ם אתם ההמון אים בהם חטא מה שהם מדוכאים ביסורין
לנקות'לע'הב ופי'אבדי'לכן בתנו' היינו אמין עושי'המנו'אלא לא'ם ולא
לאיזו פני'או תקו'אבר ואמ'ג בהאיב'רבתי גרס'אלו אלב'בדור עליה'אמין
בידם עון יש לפר'נ'ב בדהב'שהיו'כונת'בתנו'לא'ם הוא הבדור אמין ביד'
עון כי בשבכוונ' אינ'אלית'היא תנו'הבא'בעבור'ולפי שיעל'על הדע'
שהעשה'המנו'באין'נד אתהי'תוביי'אסי'מוביל'בדברי' הפולי'בטבע אם
בסגול'וזו היא דעת האומרי'מנו' אינ'בדיבו' כוונ'וב'ם המכוון במעשה
המנו'אמ'ג שיכוין לתכלי'שבר אין רמוי שיתוב'ה'הטוב מתנו שהרי נדי'
גתו'נקר'האות שלא זה לנדק'בשבי'שיחיו בני בדלי'בפ'ק דר'ה לבן הבי'
דונת'מה'דברי'אחרי'שבפי הסבר'היה רמוי שיוביל'אעפ'י אמין כוונת
הלב אלא'ועב'ז מלאנו רמינו אמין ה' מבטי'בהן אלא למי שבוונתו אלהה
אבל מי אמין כוונתו אלא'פעמי'אלא יוביל לו והדב'הו'למו'התור'כי מי
שעם'ולא'תור'הרב בבר ירא'שהו'אמות'בה אעפ'י אל'יפי'בקי בעיון הלב
בה וכת'ם הכל בריכין'למרי חטי'ות'מ מנינו אלא יאות בה אלא בעל העיון
והבלבו'והו'בע'התלמו'שיוד'לנוני'דין אמ'לאתתו מש'ב בע'מבנ'וכת'ם
ז'ל התנא'מבלרפול'וכת'ם נבי מסיע מבני יעב'כם וכן בכת'דוכתי ו'ם
אסרי אד'עוד לו בדבוכו'שפי'אבל שים בידו עון דהיינו פ'ם שנקרא'פון הו'
מאוש'ות'מ מינו מאוש'לנמרי אלא מי שבבילי התור'נגוזי'בלבו והו' היודע
דרכי מבא ומתנן ואר'הדברי'לעות'הדין ואפש שהבילי'היינו שיל'דרכי'
וסיאני'לעיות'על פיו אתי'ע'ד אשרי מי שבא לבאן ותלמודו בידו והדבר
הב'קוא נ'ח והנגנו'המדיב'כי בל מי שדרבו לחטי'לדבי'רחוי שיהי'מבלי'
ה'כיון לעונל'הבלל ואף שהו יכוין לפ'ם רק לעונלתו שיסמוד שדר

יפעי'כו תפלי כו

יפעיה

תלי'עב
פס עד
שקבה
כחוש מ
מיכה
תנים
קמא
פס עב
פס

המדינות ויעוד גם הוא בעת ברכו ע"ד שלי שלך ושלך שלי ע"ה ופ"כ
הודיענו הכתוב שלא יהיה בטוח בעזר האלהי אלא בשבוכתו גם ז"ם הטיב
ה' לטובים ויהיו הטובים לענין המדינות כמ"ש גם כי אין נוח שכב הרם וכו'
ועכ"ז הגרי שיהיו יסרי בלבות שיסרות תהי מכוכת הלב ולא לשמיר שלר
המדינות לכך והדב הנ' הוא פרסוס
בכו"ה כי כתם יתפרס בכו"ה בעבותו
נסי היה רחוי שיעם תפי שלא יהיה
מי שנעם הנם על ידו כדמי בענין
נכוכדנצר וכענין תנם שענהו ה' כדי
שיול שיכול להגיל ולא יחת כל תפיע
סוין כדמת כפ' חלק ווולת ועכ"ז מ"ה
טוב ה' למעוז ביום צרה והתנה דוקא
לחוסי בו תהיה הבטחה תכל מי סתין
בוונתו לה' תע"פ שע"י הגלתו תורע
תנבור התוים מ"מ תינו מוכנו בהגלת
מהבר והדב הד הבטחון והתקו בה'
כי זה רחוי שיועיל תפי לרם כמ"ם
לעיל פ"ו נבי והבוטי בה תפי רשע
וכו' ועכ"ז לא הבטיח יי' רק לנפש
תדרשנו פי שיבקש רחמים ולא יבקש
בנדקתו מ"נ שבוונתו לדרו"ת הסס
ולא חת הטוכה כי מה שמנע לטוב
שיינולפי שזה חות לו סה שהכו כדפי
נבי כי טובים דודיך מיין בדרושי
והדבר הה התפל כי מהגרת ברחוי
שתוני תפי למי שתינו הנון כמ"ם ז"ל
גדול תפל מת"ט וכמ"ם ונם ש הנכרי
וכו' ועכ"ז תין התתפלל בטו שיענה
שלא בשבוכתו נמור והיינו לכל תשר יקרתוהו כחת ועם זה כיח מש"ה התם
ותח"כ פי דתרוייהו תתנהו כי פעתי יהיה על המופן הנו תתל תכללא יהי
בטוח שלא בשבוו בתופן הנו בסוף ובתיב רבתי מייתי תו ודבותי תי ש כתוך
נוסח עון ועובר על פסע יכול לכל ת"ל לשתרי נחלתו ותשו דלא דמי המי
קרת להני דהב דסיפי דקר תתת לם דבעבי כווב סוב לא מייתי ליה הכת
תכל בעל המנד הני תייתי ליה תשו דלמי בקת והו בתה דסיפי. ם"ר תסס
בן קרת הוה וכו' תשו דתסתב כת"ל תחר היה כי כן קרת תביסס הוה סתו
ברוב המקומות ותסס המשור הנו כל ה הוא תכני נרסו ועוד דכיון דתסכתן
בני קרת נזכרי יחד ברתו נזכרי קס זכדון תסס כתן לתדנו לבדו לה ק דניתי
ליה למי שהו כן קרת תשו דתם מ"ם ותני כתעם נטיו רגלי וכו' שר ל כבר
הייתי תשר עם תבי בנהב כלו כתעם הייתי נופל לנהב טפי תענני תחרי ולא ס"ל לם שהו ד"ת
הוה מ"ם להו ספיב תשורין לנהב טפי תענני תחרי ולא ס"ל לם שהו ד"ת
על נפילתו בטעו המיינו ותם לם הנון קרת בן תביסס יתכן שקבר בתן וקרתו
תם כדתם בתן בשוערי תשלמיהו בן קרת תבני תסס דהריינו תתביתם ותע"פ
סנוב עם שתר תחיו בכת תומורי בבר תיר ר"י על תה שהו כן תור וכה לו
סיר עם תחיו תב לו סיר בפני עכתו כדתי כפ' כתגד דוד וכן בקבל רבתי
בפ הבתת תעוו לתבס בתן בפ"ק דב"ב תלא הולנו רעו ב"ל הוה אין כדלק
פ"ב נבי תמרתי להולני תולנו וכן בתקו הוות ב"ל שלא בדת"ר לוי בופ
הת ותפ שפי דהות ענין שני ותת תו שלו רשעי תרת תית תתי קו וכי תפ
להבתי שלו הרשעי בעה"ז והלם הדב תפורס ובהדי תנן תין בידינו לת
תשלו הרשעי ות"ה תין שלו לרשעי תכו דהיינו לעה"ב תו שתין להם קדיתי
שלו תתת ה בת"ם בס"ד פ"ח סת"ה תקדיתין ותותרים לפעי תין שלום
וי"ל דס"ל דלא תתת למיתר סבת הקנתה דת"ב כי שלום רשעים תרתה
ותין חרבוכות לתות תב"ל ותדל"ק כי לא נבי תין חרבוכות תשתע דתתתם
פתח לת סבה לקנתתו ותו שלום רשעי תרתה תינו לא פי הקנתה והיינו
סתקנת רשעי סתתו שיהיה בשלות כתו ותקנ רחל בתחות ויעול ולהבי
ק"ל סהרי תין שלום לרשעי תתת ה ותיך יתתות המשורר שיהיה להם
בשלותם כי תה בנע בשלו עה"ז תחר שתין ה עתה ותסבי דתה ב דשלום
רשעי תרת הוה פי הקנת תתב קנת זו בענין בקנתו ות קנתי קנת קנתי
לה' שהו ההתחרו לנקו נקס ופי שלום רשעי תרת סתתחר לרתו בשלות
רשעי ועיין בתה שפי כת"ר בפ כטוב לב המלך ס"ם לא הרהרתי הרהרתי
בדסי ודרי חרבוכו בב תלות ענין חרחור ובכות וחרחור מענין בחרחור
ובחרב תו חרתו ריב ובכותי מענין בטנך בבה עשיתים בריתי כתול גרי
פילקו כדתנן פתתו של תול וכו ותכתן שהבתלו הם כ"ב נבוהו הן חזקו
האשת הוא וכו נרס הערו הערו התם הוות תפה ת עבה ותפ"ת דקה ונר
ס"ט התם הוות טווה בתטוה ת מקוסף ות מעוב ותין כל הטווי כלו סוה
תכל הרשעי תינ כן לא כי תין חרבוכו לתותם תין בהם תוס לא בריתים
כתול לבך בדרי תול ולבל הנרסת הכוונ בזה למדר חרבוכו בפסוטו כתו
חרבוכות דשע זיר שתינ כתשה שבטווייתה תשב ענינ שפעתי טווייתה
עבה ופעתי דקה ולו שלות תתיד כתופן ת כלי סוס חרבוכו כחרבוכו
שבתטוה כלו שתין בהם תוס לא תתיד בריה תול אי הניכום לעוכו בפ
נר הערו בבר תספריטן דנרי לן הניבו לעוכו ולו לתספריטן וכפי פי
בע"כ יר שפי שהרבו עוכו בבים נבים כלו ענלו תלמות ודרי חרבוכו
לב תלו ורת שתין תתרחר ותוב תהם רוכי עוכותיה והעוכו קרי קותם
ותו ולו לתספליטון י"ל היכלי תלך כתו תספליל דפ"ק דב"ב והטי ת
והלי ת בתתלפו והיינו בכל עוכותיה נסתרי לעת בקודת בכוות קהיכל
המלך לעה"ב ודרי בריה תול שהם בריתי וכסתרי לוס הדין בעה"ר דבבן
דבסתו לא דלא תפר תולם לסון דין ת"ב פי שתף שהם חוטתי תסתוקים
בפלטין וכדת לעי עשיתי בריתי בתול יאפי תות וכו בבר פירשתי אין

ר' לוי קרי להון רחוקא אלו שבבי אין אללי לעולם שלום רשעים
אראת כתיב אין שלום לרשעי ואתה או שלום רשעים לא בשלומים
של רשעי אראה כי אין הרצוכות לתותם ובריא אולם לא הרהרתי
בחלאים ולא צבותים בעונות אלא ובריא אולם עשיתים בריאים
כאולם כרתנן פתחו של אולם ארבו מ אמה ורחבו כ אמה וה
מלתריום של מילא היו על גבו ר' דוסתאי ב"ר יגאי בשם ר מאיר
ורבנן ר' דוסתאי אמר בשם רבי מאיר האשה הואת טווה טפה וא
עבה מפה ואחת דקה אלו הציבום לעונות ולעונות אלו לאים בליטון
רבנין אמרי אין להם צובי של עונות שימותו בהם אלא אלו הבריאי
ליו הרזקה ר' ואול הכם אשר ישפט שם כאולם המשפט בעמל
אנו אינבו לא לחרו ולא לורע ולא לקצור ועם אדם לא ינונעו
אם רב המנונ אפי אות שבתו בהם אתנה צאני צאן מרעיתי אדם
אתם לא ינונעו לפיכך משה מזהיר לישראל כי תבאו אל ארץ כנען
ב הה"ר יגל יבול ביתו נגרות בין אפי יהו נוררין וסוציאין אימתי
ביום שינבה הקב"ה אפו באותו האיש הא כיצד ארם אומר
להבירו השאילני קב חטים ואומר לו אין לי קב שעורי אין לי קב
תמרים אין לי אשה אומר להבתתה השאילני נפה אין לי השאילני
כברה ואומ אין לי מה הקב"ה עושה מגרה נגעי בתוך ביתו ומתוך
שהוא מוציא את כליו הבריות רואות ואומרין לא היה אומר אין
לי כלום ראו כמה חטים יש כאן כמה שעורים כמה תמרי יש כאן
לוום ביתא באילן לוטיא ר' יצחק ב"ר איעור מייתי לה מן הרין קר'
שקערורות שקע ביתא באילן לוטיא לפי משה מזהיר את ישראל
כי תבאו אל ארץ כנען

תלי ענ
מלכי מ
תני ענ
יחוק ילד

ע"ה ולהבי מסיי כה שהו המכוון לענייננו פה. על י דברי בתנחומא
רבותינו על י"ח דברי נגעי בתי על ע"ח ועל ח"ה ועל נ"ע ועל הנגבו
ל"ה ועל מעילי עדו שקר ועל דיין המקלקל הדין ועל סכוע שוח ועל הכ
בתתו שמינו שלו ועל החוסק מחסבו של שקר ועל המסל מדבי כין מחי
חף על ע"ר ו"ח חף על נסות הרוח וחף על המו דב כחבירו שמין נגעי כפ' על
וכל' יש בערכין חר"ם כר בתתני ח"ר יונתן על ז' דברים נגעי כפ' על
ועל ס"ד ועל סכוע שוח ועל נ"ע ועל נסו הרו ועל נול ועל ברו העין
פי"ו סם הנה סנה ה' עיני רמו וכו' חר ומכולן לקו בנרע וכו' ולקמן
פ"ו על י"ח דברי הנרע בתח וכו' ר"י חו וכו' ורבותינו חותרי וכו' ותי
למיד מ"ט חר חסי הנך ותר הנך כיון דבלהו תקרתי ילפי להו ובסלת
לא דקר לא תפ"ם ד"ם ד' דעל טפי תהנהו ז' דקר דסם הנה סנה ה' נגעי
שלא דקר לא תיירי הת שלא בתחור דסנ"ה ותוטבו נפשו ול"ק ר' ובלם
בנרע לתעוטי תחרינ"ת שלא תסתוינן דבל הך סהם תחוסו לקו בנרע
תבל בהנך דבריתות ובדר סבנ ק וכי כי לא נתנה הנך הסוה סבהן רק
דהיינו נ"ע ונזל לה"ר תבל בתחרו תר חסי הנך ותר הנך דלא ס
על ע"ח תסו דלא תכר לפ כי פרו הוא על נרע כדלקתי דלא ילי נ"ם ו
תפ תעלה הקלון בדברים ו תו בטל כתרנותו ותתן דלא ס"ל על ס"ר ת
דלא ילי תלא יכר תני יותב זב ותכרו דסת דוד הוא דלייטי הכי בבבב
תסו הריג תבבר ותין רתי סבן יהי לבל ס"ר תתיל ויטו דשתי ס"ר דתבו
דנברת רבא הוה דהם ע"ב קלנת זרעו תין זה בבל ס"ד לא תתם דוקא ה
דהו כני הכי דוד בבבסו תדרב תתת תיב לתיד לתתיבנטרי ד
לתנטיי בהכי ובדתבתו בסתו ותוים ה לקין תות לא תכר דהם י"ח סהוי
לו נגנב תתה ותילי תחריני בדלני ס"ח ותתן דלא ס"ל על חילול ה לא יל
תנחוי דס"ל דתסו סבוע שוח הוא סנגטרע בדתתר בערכין ות"ד ס"ל ב
ברב ה לא ילי תנלי דיסנרך ה כילי תפ"ל יש בפסוטי ולא ענין הסנ
ות"ד ס"ל על נסו הרוח לא יליף תטוטו דס"ל דתסוס סגזל סתינו
לחוד הוה ות"ד ס"ל על ע"ה לא דרים תבר לו הבית תי שיחר כיתו לו
לו שלא יטלח כיד שני שלא ת"כ הוא זקן תו חול' כדתת כפ"ים ערכין
ות"ד ס"ל על עדות שקר לא יליף על אחי יסר דתין רתי סלקו תו בנרע
תדבתיב כו נכני ים ויטלחו תן הסתב דתני סב דבת תכי תיר שהיותנרע
בים לא בעון תלה אחיך יש תו סתתחל היו כן ולא נרפתו בת"ת תו דסתם
עדו שקר בהכ"ה תעדו שקר סתם ות"ד ס"ל על קלקול הדין לא ס"ל דה
פרח כתב יעל דהיינו נרע ות"ד ס"ל סבוע שוח לא יליף תנחי דס"ל דתם
חלול ה נגטר כדתתם הבא ותוכלתו תת ענין ותת תכניו לא תכרע דתיי
בנרע וכן לת"ד ס"ל על סבוע שקר ות"ד ס"ל עלהחוס תחסבו שקר לא יל
תעוזי דתם לה תסו נסו הרו ונו שתינו שלו בדתי הבא ות"ד ס"ל תסו
מסל תדבי לא יל תפרע דתתני התם דהו ב"ע ות"ד ס"ל על החו' להכיר
דבר שתין בו לא יל תתם דסתני תת סדב על הרבי ועו דסתני תת סהב
ת"ל ותמנו לקול יעב"ו תת ותן לא יתינו לי ות"ד ס"ל רגלי תתהרו לרו
לרע לא יל תנחי דסב דתסו סבוע שוח הוא סנגטר תו תסו תלול ה נגנ
ות"ד ס"ל על תי סתנתן לבהנו לא דרי כרת לי נרע ואיב לתיד מ"ט נגנ
לעבירו שולהיו תדה כנב תדה וכב כתבתי לעי ריש פי"ו טעם ז' הנו
ובכללן כתבתי ל ולרבו תהנו בתן דהיינו נ"ע ות"ד ותלול ה ונסו הרו ול
וכתבתי נ"ב ט לסבוע שוח ותת נרי לתת טע על הנסתרו תהנזכרו
ע"ה הטע תכו כדת לעי ודם תו לחברו הסלני קב חטי וכו ועל הנו
בפ יסבערכין דבתי ונוה הבהן ופנו תת הבי הנה הוא בנם תה שתינו
יבוא הבהן ויפו תמונו וי"ל עע"ח תסו דהוי לפ"ה בנגל ה בהולתת בפ
ולבן יטא כעות ל"ם והיינו דקתתי הבא תט לעון בקר דקת סהבירו סק
בהפ"ה ופו ובן תבא כר"ת הוי תסו ל"ה ועל ברב"ם י"ל דט חלו"ה ועל נו
שתינו שלו י"ל תסו דדתי הב לנגל תחזוטל תבו סהר י"ל תסי דדתי

ג על עשרה דברים נגעים באים על ע"ו ועל גלוי עריות ועל שפיכות
דמים ועל חלול השם ועל ברכת השם ועל הגזל את הרבים
ועל גזול את שאינו שלו ועל נסי הרוח ועל לשון הרע ועל עין רעה
על ע"א מישראל שהעירו עדות שקר בהב"ה ואמרו לענל לא לאיך
ישראל ומנין שלקו בצרעת שנאמ' וירא משה את העם כי פרוע הוא
שפרחה בהן צרעת ועל גלוי עריות מבנות ציון שנ' יען כי גבהו בנות
ציון ומנין שלקו בצרעת שנ' ושפח יי' קדקד בנות ציון ועל שפיכות
דמים מיואב שנ' יהולו על ראש יואב ועל חלול השם מנחזי ויאמר
נחזי נער איש האלהים מהו מאומ' מן מומא ראית ביה ומנין שלקה
בצרעת שנ' וצרעת נעמן תדבק ועל ברכת השם מגלות שנ' ויקלל
הפלשתי את דוד באלהיו ומנין שלקה בצרעת שנ' היום הזה יסגרך
יי' בידי ואין הסגרה האסור כאן אלא לשון צרעת שנ' והסגירו הכהן
ועל גזול את הרבים משבנא שהיה נהנה מן ההקרשות ומנין שלקה
בצרעת שנ' הנה יי' מטלטל לטל' גבר ועוטף עשה ואין ועושה עשה לא
צרעת שנ' ועל שפח יעשה ועל הגזול את שאינו שלו מעויזיהו דכתי'
ויהי המלך עוזיהו מצורע עד יום מותו ועל נסי הרוח דכתי' ובחזקתו
גבה לבו ועד להשחית וימעל ביי' אלהיו ועל לשון הרע מסרי דכתי' ותדבר
מרים ואהרן במשה ומנין שלקו בצרעת שנ' והענן סר מעל האהל
ועל עין הרע שנא' ובא אשר לו הבית מי שייחד ביתו לו ואינו רוצה
ליהנות לאחרים כי הא דא"ר אלעזר שקערורו שקיע ביתא באילין
לוטשייא לפיכך משה מזהיר את ישראל כי תבאו אל ארץ כנען ·

רבי

מאכו דומים כנ' המיני סמין כנים כנפשו תחלה ולענין הנסיון י"ל כמ"ש
הרמב"ן בסער הגמול סמין יסורין של מחבה אלא כמי שים כידו לד חטא
ומ"כ מיום היה בו מד חטא ולזה כא עליו הטובם תחלה בנכסיו מולי יתן
אלהו לדקדק במעשיו בסונן ומו לא יהיה לו מקו ליסורין מפי דרך נסיון
וכשלא מעשים במעשיו בחו בנופו
ומע"פ שהולה ליי' מ"מ לא דקדק
במעשיו הרמשוכי לתקן מיזה דבר אלא
שלא חטא עכשיו גם בענין הנקמ' י"ל
שיי' מביאה כחוכן שיוכל לשו' בכתיב
ומ"ת הייכו החלוק הנ' שהיה כתוכחו'
על עון י"ל דבהה קמפלגי שבזהות
לנקמה שיקר הכוונ' האחית להנקם
מחנו אלא מחעפ"כ יתן מקום שיבוכו
סמין יי' כא כטרוניא עם בריותיו
ובסתן בתוכחו' על עון שיקר הכוונה
להטילו ולעוררו ל התשוב' וירחה לו
הורחות שיבוב ותה שקקם' יי' מה לכ
מגרי מכי מימר שלא מבנו מהתשוב'
אלא שהביחו בבחירתו כתה שסל ממנו
הבדין שמפניהם היו מוכרחי' לשוב
ובדבתיבו' בדרוסי בפי' כא ל פרעה
והנכון שלפי שהנגעי מה' כתוכחו' על מלכות
עון והעון מנ' מיני' כמה שביבו ולענמו
ומתה שביבו לבית' ומ' שביבו למדיב'
שבנגד זה כתו גנעי הבי' והבנ' והחל'
בדבי' בדרוסן לכן רבה ר' לוי לו שלעו'
יי' עוסה כחוכן שלא אלק הנוף תחלה
ומקבכל מין מהעוכו' כא כחוכן שיוב כמ"ש בבית אם חזר בו טעון חליבה
וכו' ובן בנגד חזר בוטעון בכים וכו' ולכן הבית דמיון לבל אי' בנגד החטא
בהנהג' הבית הבי' מיוב כי לא נחנה אוחו עון אחר חטא רק מה שהיו בבין
עוסי' כל יתים בחני' ולא בהה בם ועל זה קבלעלו הסטן בדרוסי בדרוסי בפ'
בשא ומחר שבב' ז' לא בנע יי' בנוכו תחלה חע"פ במסבת חטאו זה היה מקו'
שבלטו בו יסורין ומין לטעון לפי שהסטן לא אמ' רק ובנגם בכל אחר לו כי
מחת שה' ל חטא וכו' סיד' יי' לבו של סטן שבבל' אחת לא יבו' מלקטר' בנגדו
היה רחוי שמתחלה יאמר לו בע בכל אחר לו ול עכמו אלא סמין יי' נוגע
בנפשו' תחל' אולי ידקדק במעשיו ובנגד החטא בינו לחבירו הבית מגריס
שחטאו בחשבט בני יחר' לעשקם ובנגד החטא בעבם שהנהגתם הבי' מחלון
וכלין שנתנאו בנסי' מוחביו' קודם שנתגיירו כדעת ר"ל' שלמד שהרמ'
לו ק' מה כורך לבבי' זה עד ומדום לא אנה פתח לבאן וי"ל שלפי שמה סמין
בעל הרחמים נוגע בנפשות תחלה הייבו כדי שיקח מוסר ויבוב וזה ירחה
לבאור אלא ידקד בענין מיוב דבשלת' במה שהם אקים בבלה מן המתי יבי'
שמיי' היתה לו אבל נפילת שבא ופשיטת בסדים מנא ידע בי בחטאו הם
והלא דרך האנשי' רשעי' להרע לדקיק שהבחיר' ביד החדם לו' מ' שמהבסור'
ידע שנפיל' שבא היה אחת יי' שבך נתבסר שהטעיתו יי' מעין עה"כ ולא
יתבן שמי שהיה כ"כ מוסנח עד שנעשה למקנהו גם בזה שמיד יפול ביד
האויב ויי' יעזבנו בידו אלא שמיי' היה הדבר לו שבסור' לו לחזיע שאוכל
שבדו בעם' ז' לטרדו מעה"כ ומ"כ יביר בי מיי' בענם ומזה הטעם פי' להני'
לך שמיד מת ג"כ בי זה לחות שהבוונ' האלהי' להאדיב את נפשו בי גם זה לא
נמלט אלא בדי שיבשרנו הרע ולענין הבשרי הבי' מחמ' רשב"ג בי ממנו נקח
שלהיו בשרי עם בנוי וסטריבלו לו הבית בי מיי' היה הדב' בנרוף נפילת
אם מן הסמים כמו שאפר' : מעין שלעם"כ המל"כ המלך היו האתונות
ר' ומות בזמן חרישת הבקר והלא בזתן החרים' מן מרעה לבהמות בשדה ·
יצאו מבקר קריינוס הבי נמיר לה שמקו' זה שבו הוכו הנערי' היה בפר
קריינוס ולא מתו אם שלא שלבו מוכי' כל המבלי' ומם מקומו' שבבתים עד
מגדל בבעית ומם מתו ומסו' דדיי' הבי מ"ם הבולפי חרב ול"ק המיתו בחר'
אממני' לה הם"ה בהבו לפי חרב בבשדי' · רק מיעוט וקמתעם בהמלאם
שלא היה שליח' לו ממעט בנוחו בדדרבי' לעל ס"ה בויפסח לב בח · לבדי
ועל לבדי פי' לבאור' מסמע שפי' דבריו דבתי' לבדי ועל זה הוסיף עוד לומ'
להגיד לך ס"ת שלא אמר רק בבדי הנדתו שבשאחר הנדתו תיד מת מ"ק
דלבדי נמי יתיר' הוא דבת' דקמ' רק מני מה ל' לבדי ולבוי' ל דמשו' רבת'
דבתי' רק מני ה' ל' לבדי' מיות' דרי' ליה מלטון לבדין ויר' שבשא' מוסב'
על בסותו בדרך המוכי' · כיון שסמע מיוב בסורת' מיד מת בי לא היה בו
חיות רק בבדי להגיד בסורתו ומ"ת רק מני לבדי דדרבי' אף הוא מוסבר
ומולקה ל' הא מלבני' לך בפק' וי' ל' לחפם' מחתת בעתותי' הוא שמת הבל
רק מני מסמ' שהיה מוכה בידים · כיון שמו' אם אקים מסמ' דברים' הוגב
לו ענין בבדי' ובד' ענין המה וק' דקה' בתי' אם אקי' פרים' ומחר' ר' טה' טפק
ז' ל' תירץ שהבתובי' שלא בבדרן אלא שהקדי' הבתו' הבבה למסובב וזה דוח'
ולי' ר' שתחלה לא אמ לבו כ"כ למ"ם אם אקים אנם זה אפם' מחקר' בענין
הרעמי' אבל בשמת' בבדי' שמו ג' רחשים תמה איך אפשר שעם פחות מזה
יתקומתו בנגדו והביותו מחשב בזה הבין ג"כ בענין אם אקי' ורחה ברחוק
שב' דברים ורים בחו יחד בחקר' אלא שמיי' הוא ובן ענין בבדים ובם הוא
שבדרוסי בתבתי שהבבדי' נוד' לו תחלה בדדרי' מחערון המון רבה והבתי'
הקדי' האם לבבדי' לפי בפי מביאות' ערת האם גדול' מבל בבדי' לפי מזה
אפשר למחקר' והאם מן המתי' בתוכחו' על עון ים להנטפ' יותר על החטא
ע"ד מין מתום בבסרי ונו' אמי נא לנו כי חטאתנו בסגור בפי הדרבי' מחנ'
להיו' הא' מחרוב' קבה מהרחשוב' שבולת הרחשונות מתם בדפי' אם אפי'
הית' ערת בבדי' מחרוב' לנ' בדו' מבדן המתון הית' קבה מהאם וכ"ם עבשיו
שהאם בחלדוב' שקם' מן הרחשונו מ"ת דרך הם' עיק' שהבתובי' בבדרן: מאן

אמר לב
אם
יסעי' ג
אם
אמונא
מלבי' ב
ה'
אם
אמונא
יז
אם
בב
ויקרא
מלבים
ב טו
ד' הבבו
מדב יב
אם

מאן יכולה לעמוד לנ׳ : לקח לו חרם וכו׳ כלו׳ ולכסוף נגע בנפשות

עד שלקח לו חרם להתנדר בו מ״כ מה צורך להזכיר זה לא הל״ל רק
ויך את חיוב בשחין רע וי״ל שלבאור׳ יקשה שמה שחיבו נוגע בנפשו׳ תחל׳
הוא שלא להביא החמור רק בחחרון׳ וזה ינדק בחיבה מו בנגעי׳ המנורע
חסוב כמת מכל בחיו׳ יותר חמור היה

ד רבי חוניא בשם ר׳ יהושע בר אבין בר׳ וברייה חתניה דר׳ לוי בשם
ר׳ לוי אין בעל הרחמי׳ נוגע בנפשו׳ תחל׳ מסי׳ את למד מאיו׳
שנ׳ הבקר היו חורשות מלמד שהראה לו הקב״ה מעין של ע״הב שנ׳
ונגש חורש בקוצר ותפו׳ שבא ותקח׳ א״ר אבין בר כהנ׳ יצאו מספר
קרייגוס והלכו את כל האבילין (המקומות לשון חכל הסיטי׳) ובאו
למגדל צבעי׳ ומתו שם ואמלטה רק אני לבדי להגיד לך א״ר יודן כל
מקו׳ שנ׳ רק מיעוט אף הוא מושבר ומולק׳ א״ר יודן לבדי ועל לבדי
להגיד לך אף הוא כיון ששמע מיד מת עוד זה מדבר זה בא ויאמר
בשדים שמו נ׳ ראשים ר׳ שמוא׳ בר נחמן אמ׳ כיון ששמע איוב כך
מיד התחיל מגיים חילותיו למלחמה הה״ר כי אערוץ המון רבה ובוז
משפחות יחתני אמ׳ אומ׳ וו בזויה שנ׳ הן ארץ כשרי׳ זה העם לא היה
לא היתה באה אלא ליתן אימתה כיון שאמ׳ אש אלהים נפלה מן
השמי׳ מה אני יכול לעשו׳ קל מן שמיא נפל מאן יכול לעשו׳ וארו לא
אצא פתח לקח לו חרם להתנדר בו אף במצרי׳ כניסנר לברר בעיר׳
ומקניהם לרשפים ואח״כ ויך נפנם ותאכלם וישבר עץ נכול׳ ואח״כ
ויך כל בכור בארצם ראשית לכל אונם אף מחלון וכליון כן בתחל׳
נגעה בהם מדת הדין בסמונם ואח״כ ויסומו גם שניהם ואף נגעים
הבא׳ על הארם תחל׳ הן באים בביתו חו׳ בו טעון חליצה ואם לאו
טעון נתיצ׳ הרי הן באים על בגדיו חו׳ בו טעון כביס׳ ואם לאו טעון
שריפה הרי הן באים על נופו חזר בו ישחר ואם לאו ברר ישב׳ :

ה ר״א כי תבאו אל ארץ כנען ו׳ עמסי׳ הן ואת׳ אומ׳ ארץ כנען רבנין
אמרי סדסו חם מת וכנען לקח אף כאן יש׳ חוטאין והאר׳ היא
מתקלל׳ ר׳ אלעזר בן יעקב ורבנין ר׳ אליעזר אומ׳ ע״י שהיה כנען
אביהם של כלם הה״ר וכנען ילר את צידון בכורו ואת חת ורבנין
אמרי ע״י שהיו כול׳ תנרין כר״א אשר סוחריה שרי׳ כנעניה נכבדי
ארץ א״ר יוסי בן דוסא אליעזר הוא כנען וע״י ששימש אותו צדיק
יצא מכלל ארור ובא לכלל ברו׳ הת״ר ויאמ׳ ארור כנען וכתי׳ ויאמר
בא ברוך יי׳ ר׳ יעקב בשם ר׳ נתן דבי׳ נוברין עביר להו נטיל׳ רשו׳
ומה אליעזר יצא מכלל ארור לכלל ברוך ע״י ששימ׳ אותו צדי׳ אחינו
ישרא׳ שנוהגין בכבוד עם גדוליה׳ עאכ״ו לפי׳ משה מוהיר את ישרא׳
כי תבאו אל ארץ כנען :

ו ונתתי נגע צרעת תנ״ר חייא וכי בשורה היא להם שהנגעי׳ באי׳
אליהם רשב״י כיון ששמעו כנעני׳ ישרא׳ באים אליהם
עמדו והשמינו מטונ׳ בבתי׳ ובשרו׳ אמ׳ הקב״ה אני הבטחתי׳ לאבות׳
שאני מכניס את בניהם לארץ מלאה כל טוב שנ׳ וכתים מלאי׳ כל
טוב מה הקב״ה עושה מגרה נגעים בביתו והוא סוחרי ומוציא בו
סימא וכי מי בא ואמר לכנעני׳ שישראל נכנסין לארץ א״ר ישמעא׳
בר נחמן ג׳ פרוזדינמאו׳ (חגרת) שלח יחוש׳ אצלם הרוצ׳ ליפנות
יפנה להשלים ישלים לעשות מלחמת יעשה נרגשי

ד״ה וכן כתיב מרן כנען מזכיר כנען על מעשיהם וכן בכל דוכתא
שיש שעם להזכרת כנען מו ז׳ העמתי׳ סם להכי משמע לן לכתורה שמה
שבסורה היא הכתת הכנעני׳ למנות המטמוניות כדלקמן להכי מזכי׳ כו
מרן כנען שהיו מעשה סוטר שיתבאו מס מטמוניהם ולהכי ק״ל כיון
הם ה״ל לפ׳ כולם להודיע שיתן כולם ולא דלמא כנען לא
סחפם׳ שיוכן על ממון המספח׳ הוא
החחת מלא נקר׳ לה מס ל כנעני
ומתרני רבנן דכנען הכא ע״י סבו
תנרין ולפ״ז הורה טפי על הנו
ור״מ מתרן דכיון דעל מס כ
מכיהם המרור ור׳ דוסא קמסבר מ
בם׳ סזהר שטעם הכנעני׳ לפי שהיו
בנו הכתי׳ בכסם ע״מ לכן יתחסו
שיחזרו לבנותם בכסם יי׳ ולכן הו
כנען שהוא שיעור שמכלל חרור
לבלל בדוך וכן הכתים המלה יי
מכלל קללות מס ע״מ לברכת יי׳
כרסו ני׳ שילקוט רמזו חם חטא
דנרסי׳ מה חם סרסו . סרסו
לנח כדתי׳ בפ׳ כן סורר : ישרא
חוטאים׳ וכו׳ נר׳ דם׳ ל כר׳ דתת
ס״מ שמה שנתקלל כנען ולא הת
מפני שחם היה בכלל ברכת יי׳
קללה במקום ברכה ומפיון זה הע
ישרא׳ חוטאים והארץ מתקלל
שהם ברוכי יי׳ ומין קללה ל
עליהם : הה״ר וכנען ילד וכו׳
הם מכות י׳ משפחות שנתן יי׳ לה
לנחלה ומהם הם הז׳ עממים
שנתחלפו שמות קנתם כמ״ם הר
לפיכך משה מזהיר וכו׳ שמה הח
ברכנן קמתי דקאמר מה חם
וכנען נתקלל וכו׳ ולהכי מסיים
משה מזהיר וכו׳ שאמר שזה בח
משה מזהיר על הדבר כדי שי
מהחטא . כי בשור׳ היא כתב הר
דחל״כ מתי וכתתי נגע צרעת ל
תהיה מכ״ל כמו שכתו׳ בכנעני
ג״ל כי תהיה בחדש ובחדש והוא מכו
תני רשב״י וכו׳ וכלינה אהה
לעיל מין בעל הרחמי׳ נוגע בנ
תחלה שלפ״ז הן לעונם ולהיה
מ״ם ונתת׳ כי מיי׳ הדב׳ להוכיח
הוגדך לומר בלשון זה בכנעני
ומדם כיון דהא גלי מלת׳ בכנעני׳ הכתי׳ בתחלה
תיתא מתי קיים ליה דכיון דמסורת כידם שנופלי׳ כיד יעקב בדלע
פ״ב פסיט׳ שבסיגאו מתנרים ידעו שנכנסי׳ לארץ ובדכתי׳ נמונו כל
כנען וכ״ת דכיון שנתעבבו כמדב׳ מ׳ שנה ק״ל מתין ידעו מה״ב שנ
לארץ ולא חשבו שיתעבבו מס לעולם הא נמי לא ניחא דהא כשעבר
הירדן בנוים נשמע בודאי ובוד דרש׳ כתב בחומש שנה׳ הפנה בחדש
במדבר הסתיבו הכנעני׳ נכסיהם : ג׳ פרוזדינמאות שלא יפוסם ו
מינרות ק״ג׳ מ״ל דמינרת מ״ה יכול לכתוב ג׳ החלוקו׳ ולקמן ס
קאמר אלא היה פורש דמטנמת בכל מקום וכו׳ ולו הכא לאו דוק׳ ופי׳
דכתוב כה ג׳ עניינו׳ קרי לה ג׳ מנרות ואם הכא דוק׳ י״ל דבתחלה לא
רק הא דהיינו הרוגה לפנות יפנה כי זהו היותר מבוקש לו וכשרמה
פנו שלא להם הבנית וכשרמה שלא הפלימו שלא להם הפלישי׳ לומ׳
מפני פחד שלא להם כי אם רגונם לעשות מלחמה גם הוא רוגה כמה
הקדיש בשלומים אלא לטובתם . ג׳ פרוזדינמאות שלא יהוסם הכא לא
אימת שלחם וכפ״ו דסכיעי׳ ירושלמי נרסי׳ ג׳ פרוזדינמאו׳ שלא יהוסם
שלא יכנסו לארץ וכו׳ ומהאי ליסב׳ משמע דדוקא מו היו יכולי׳ להשלי
משכבו הירדן לא משום לא תחיה כל נשמה ולכך הוגרכו הנכנ
להעבר׳ ולומ׳ מתרן דחוק׳ בחנו מכל בסברי׳ סבו למתן אפר לא ילמדו
הא לו עבו תשוב׳ מינם נהרני׳ ופכי מוכח׳ סוגיין פ׳ הבולה גם הא
נקלקו כזה ולכל מ״מ׳ הכ׳ הסטו׳ נפלו כתה קושיות והנה כם׳ יפה מרחמ
סכיני׳ פ״ו שהוכחם הך דג׳ פרוזדינמאות וכרתי דכרי כל האחרונים
דכתי׳ תענין ביסוד כל הקושיות הנופלו׳ לכל מ״מהסטו׳ וע״ם ותמ
הא דג׳ פרוזדינמ׳ דוק׳ נקט קוד׳ שיכנסו לארץ ס״ל בהני תנאי דמין מ
לא קודם שהתחילו במלחמ׳ ומי לאו דוקא נקט ס״ל בהני תנאי דס״ל
אחרי׳ כן היו מקבלים מיהו מהא דאמר לקמן ס״ם פ״ה יהושע היה
דאטיגנת׳ בכל תקו׳ שהי׳ הולך לכבו׳ וכו׳ משמ׳ ודאי לאח׳ שנכנסו לארץ
הולך ביחו׳ לכבוש לשום מ״מערי מ״ היה פורש הדיוטנמ׳ ולכן ל״ל
דירדו דנקט קוד׳ שנכנסו לא״ לאו דוקא מ״נ דתרי תחורתי ושל״ה
גרגשי עתה מלוו מין ספק דהכי גמירי לה ומקרא מסייע ליה כי כב
יכין מלך חכור המלכי׳ כדי להלחם עם ישרא׳ כתי׳ ויעלה א׳ ויוכר מלך מ
מלך שמרון ו׳ מלך מכסף ו׳ המלכי׳ מאר מלפון כהר וכעבר וכו׳ וכו
וכו׳ הכנעני׳ מתזרח ומים והאמורי׳ והחתי׳ והפריזי׳ יהיכוש

ויכוסי כהר וסחוי תחת חרמון וכו׳ ואין גרגשי לא נזכר גם בסיפור כלל
ולא בתורה כתיב ואלה מלכי הארץ אשר הכו בני ישראל וכו׳
ובסיפור זכו׳ חתי האמורי והכנעני הפרזי חוי ויבוסי ואין גרגשי
כתיב אחת אלה מלחם ומכיון דלא נכתב שסליחו כת״ם בנבעון גרגשי
מלכו להם והא דכתי׳ את הכל לקחו
מלחמה י״ל דלא קתי אלא המקומות
בגבול מיניה דכתיב מן ההר החלק
ועד בעל גד וכו׳ ועד בעל גד וכו׳ מכל
הגרגשי לא היה שם מ״ק דיהושע
ולחמו ככם כעבי ירחו האמורי
הפרזי והכנעני והחתי והגרגשי
חוי והיבוסי ואתן חות׳ כידכ׳ וי״ל
בעלי ירחו דהוו בהו תו׳
מיתים מכל בעלי מלכות הגרגשי
בתם לא נלחמו אלא עמדו ופינו
כ״ה כבר כתבתי כיפה עינים ח״ב
פ׳ פורים שלהיות הנהנת יי׳
ישראל כתב את כן ירבה וכתפחר׳
לעבת בית לכן בשתקלקלה
בהנה בעוכותינו יחסוהו חז״ל אל
בית ותיקון המקווה לנו אל
תקון בית שמה כתגדה זו מתנם
ארמון רמז אל הדבר מיתור דלחוותכם
ג״ב דבגמרא דרשינן לה למעוטי
אלים מטומאת נגעי דרשוהו כאן
בגין זה ויתכן ג״כ דמשום ונתתי
נגע נרעת דמשמע בשור טוב כדלעי׳
לה שחרבן הבית לטובתינו לכפר
עלינו כמ״ש ז״ל גבי כלה יי׳ את תמתו וכו׳ ויתא אם בניון וכו׳ : זה כ״ה
בגנם שנתן בו היינו שימני חרבן כמו שבגנם בשורה לחרבן הבית וכדרך
אמר בס״ד דיומ׳ מ״שנה לפני חרבן הבית לא היה נורל עולם כימין אלא
אבל ולא היה לשון של זהורית מלכין אלא מתלים ולא היה בר מערבי
ולא היו דלתות הסיכל נפתחו אליהן עד שנגער בהן ריב״ז ובכן נוריון
ת״ל מילי טובה ואין ספק שהיו ג״כ מימני כאן קודם חרבן בית ראשון
אבר אמר בתם יומ׳ שבשבכים מנם׳ בלא בהיכל יכנו כל פרחי זהב שהיו
בים שירות ומתנם נבי בגנם בגנם בגנם לי הוכרך לומר דהיינו ע״מ כי על
בגנם שנתן מיי לא ידבק לומר בגנם בגנם לי דמשמע דמחודש מתחרים י
טינופת ע״מ לאו ע״מ מתם כי כיתני ירמיה לא היתה ע״מ מתם בכ״ה
ברי נדקיהו בדיק היה כמ״ש ז״ל ולא יסבול לעשות דבר הדם הזה והפסל
בתם שבכ״ה כבר הוס׳ מנם מימנו יהיה שהוי כל כלי הבעל והאשר
ה״ה מתנם טינופת ע״מ היינו מה שהיו בישראל עובדי ע״מ ומכוונים לה
ביתה מנשתחוים בכ״ה לו ברוש בברת טומאתם שיתה בדמית לש״
ב״ה שהיה מאור עיני ישראל ומרמ״ר אשר יתרשמו בו ביבוכי טומאת הבל
ה״ה והנה מנפון לשער המוזכח שמל שקנת׳ מני שבר דלאו שהיה שם ע״מ
אלא שיי׳ הבית את יחזקיל במרמה הבנותם לב״ה ובדמתו מנם שמל
בקנה שהיו עושים ישראל כאן היה שם וכדרך שבתוב שם ומחתור בקיר
בתם מתח מ״ומכות ומרמה והנה כל תבנית דמה ובמה וכל גילולי בית
ישראל מחוקה על הקיר שביב שחין הכוונה שהיו עושים שם הטובעו׳ הנם
שיי׳ היה מרמהו מנם מה שהיו עושים בתיהם כאן היה הכל מחוקה
ובדבי המם והחומ׳ זה גלמו של מנשם ס״ל דשמל שקנת׳ נאמר על כלם
שהיה מתם בכ״ה ומע״פ אלא היה שם ביתי יחזקיל מכיון שעונו
מוד עדיין שהרי ביתיו בגזר החרבן ולא שב אף״ עד שבנע אחרתו
בתיב ינן אשר עשה מנשה וכו׳ ונטשתי את שארית נחלתי וכו׳ ומה
בימי יהויקים על פי יי׳ היתה ביהוד׳ להסיר מעל פניו בחטאת מנשה
ל״ל כאן היה שם בימי יחזקיל ולהכי ניחא ליה לפר׳ בגנם על רושם זה
בגם שנאמר עדיין כאן היה שם : מהו בכיתה משום דלמתי דמה׳ ליה
מנשה ק״ומורו בכיתה שהרי מנשה בהיכל העמידו כמ״ש ז״ל ומ״כ
בתבונה הפתח לבן הוכרך לפ׳ בכיתה לשון כיתה ופי׳ כיתה כתבתי לעיל .
ב״ה כי קבר המגע וכו׳ משום דפי׳ בגנם על טינופת ע״מ ולפ״ז היה
בתרבן בעון ע״מ מייתי הא׳ קרא שבת דתיבי׳ לפי שבעון ע״מ חרב המקדש
ובן בקתי׳ בפ״ק דיומ׳ ואמ״ג דמת המש בעון ג״ע וש״ד לא פי׳ בגנ׳
בגופת ג״ע וש״ד דע״מ חמירא טפי שבכופר בה כמוד׳ בכל התור׳ ועוד
הנינו במקר׳ שהוסמו העונות הנם בכ״ה בזה שעליו נאמר׳ כי קבר
הריינו על הרות ע״מ ונם הבכיתה בכ״ה בתפ׳ ומוזל : אין המשה
וכו׳ ד״מ שבתו מתין המשה סובלת סיבה עם המשה בעלה וחבוק
ה״ה לא יסבול ע״מ עם הבכיה ודרי מהשתרש בתפ״ק דיומ׳ מהשתר׳
ב״ר׳ כתפ׳ ופרס׳ דרים בוטריקון בב׳ תיבות ב״ר׳ שהעתיד מנשה
בהיכל׳ אלא והמסב׳ וכו׳ כדי ליסב לשון אלא ז״ל דפ״ק לא דר מה מתין
יכולה לקבל ב״רעים אלא דהכא מיכא עוד קשה חזקת שעשיתם גרם
בגונם בכד מיהום ובלשון אלא זה מבכתן לקמן ס״פ ב״נ ובכתה דוכתי
ולקמן פ״ב סי׳ה וסי׳ו׳ עשיתם גרם גדולה לא יכולתי להלום
דקאמר הכא ובתיב׳ רבתי ל״נ אלא עשיתם מסכה גרם לאותו שבתוב
בגם בד מי היה ופי׳ שעשו את מסכת והכם גרם לנ״ שבתפו ע״מ
הזכיר את יי׳ בכאן בהיותו בגם בכד מי היה לענין תיתא כי אין
ע״מ שתין בה מתם לבגם בכד מי היה שהוא גם גדול הפורסם והוא
בפ״ק דיומא כי מנו ר׳ יונתן לחלי קרא בבי מתן דבתיב היה בגם
ר״ה היה תעשה לו מסכה גרם ופרס׳ גרם לשון רעות בב׳ נסי לתים מ׳

ונרגשי עמר מאליו לפיכך נתנה לו ארץ יפה כארצו הה״ר ער בואי
ולקחתי אתכם לארץ כארצכם זו אפריקי נבעונים השליטו שנ׳ וכי
השליטו יושבי נבעון ל״א מלכים עשו מלחמה ונפלו .
ז בבית ארץ אחוזתכ׳ זה ב״ה שנ׳ הנני מחל׳ את מקדשי נאון עזוכם
ובא אשר לו הבית זה הקב״ה שנ׳ ועזן ביתי אשר הוא חרב
והגיר לבהן זה ירמיה שנ׳ מן הכהנים אשר בענתות כנגד נראה לו
בבית זה טינופת ע״א וי״א זה צלמו של מנשה הה״ר והנה מצפון
לשער המובח סמל הקנאה הזה בביאה מה בביאה א״ר אחא ביית
ביית תותבא מפני למרי דביתא (ויי׳ שהתוסב מגרש לבעל הבית)
א״ר ברביה כתיב כי קצר המצע מהשתרע אין המטה יכולה לקבל
אשה ובעלה וריעה כאחר אלא והמסכה צרה בהתכנס עשיתם
צרה גדולה לאותו שכתוב בו בגנם בגרמי הים וצות הכהן
ופנו את הבית ויקח את אוצרות בית יי׳ ונתץ את הבית ובית׳א רנא
סתריה והוציא אל מחוץ למחנה ועמא חגלי לבבל יבול לעולם ת״ל
ולקחו אבנים אחרות שנ׳ לכן כה אמר י״י אלהי׳ הנני יסר בציון אבן
אבן פנת יקרת מוסר מוסד המאמין לא יחיש :

פרשה יח

א דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש כי יהיה זב מבשרו וגו׳
הה״ר״ וכו׳ את בוראך בימי בחורתי׳ הנן עקבי׳ בן מהללאל
אומר המתבל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה דע מאין
באתה משיפה סרוחה ולאן אתה הולך לעפר רימה ותולע׳ ולפני מי
אתה עתיר ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב״ה וכו׳
רבי

מכנים מחרות ותיקון כלל והיכי תייתי מסכת דוגמת לבנין הבית מחרי
כתיבתו וי״ל דפסיט׳ליה דהסנה רמז ל ימים אשר היה ירמיה הולך ובא
לבוכיח את ישראל שיבוכו ויתנו נוחרים תחת עול מלך בבל ועשר מסעות
שנסעה שכינ׳ לבקש מולי יבוכו ונעבר להם ויהלכו׳ היה חרבן בית ראשון
כבלה נמנה להם תקנה ולפי מיסודות הבית בסתרו מו מש״כ בחרבן בית
שני שכ׳ בחרם שמומרי׳ ערו ערו על היסוד כה לבן קרא החרבן הראשון
חלינה והיה תיקונו בהחזרת מכנים מחרות כי סוב נבנה הבי׳ מעשה ידי
אדם בבנין הראשון והחרבן שבני קראו נתינה לפי שהשירו אפי׳ היסודו׳
ובזה לא הזכיר הבאת מכנים מחרות לבנינו כי הבית הנ׳ לא יהיה בנין
מכנים כראשון ושני ע״י כ״ו אלא יתקיים בו מקדש יי׳ כונגו ידיך בחמת
ובנינו בתבני מרגליות כאומר ומתתי בדבר שמשתיך ובחומת שם כתו׳ ומכי
אהיי׳ לה חומת אש ומזה שם נאמ׳ כי שבית האחרון כי היה בית בראשון
אבל בשליטי מקרא של אש ולא נקרא בית כמ״ש בס׳ הזהר ומ״ש ונתן את
בבית ובתמת דנא שתריה לאו לעיל׳ דנתן את הבית מזקי ליה בחרבן בית
ראשון אלא משום דאיכ׳ לאקשויי היכי מדמי חרבן ב״ה לבתיב׳ שהרי לעולם
לא נהרס לגמרי שבתאל מערבי לעולם קיים בדמית׳ במד׳ שיר השירי׳ נבי
זה עומד אחר כתלנו ובתיב׳ רבתי ובכמ׳ דובתי לחבי מייתי דוגמ׳ דאשבתן
לשון שתיר׳ בחרבן ב״ה אש״ם אלא נהרס לגמרי וה״נ מוקמי׳ ונתן ולעולם
בחרבן שני קתיירי וכן מ״ש והוניח׳ל מחון ומתת הגלי לבבל בוונתו לומ
שסוכלת המבני׳ ובעני׳ והעפר ל מקום טמא רמז ל יכיאת האנשים לא״ל
שהיה אדון טמאה אש״ם אמין זה לוד׳ בתבני הבית ובניה ועפרם מתם כי
לא סוגיאם ח״ל ותיירי דקאי בקרא דנ״ב נקט שיפי׳ דהיינו ומתת הגלי
לבבל לדוגמ׳ בעלמ׳ ולעולם בגלו׳ חרבן שני קתיירי ומ״ש יכול לעולם ת״ל
ולקחו מבני׳ מחרו׳ דבר גדול דבר בזה והו׳ מ״ש כיפה עיבר שענין בית שני
היה להיו׳ פתח תקוה לגלותינו האריך הזה כי יודע אקי׳ כי גם הבי׳ השני
לא יעמוד ומה בנא בבנינו בכל הטרח׳ הזו׳ שעב׳ על ישר׳ בבנינו ורוב ימי
התשך עתידתו ויותר מזה מה שעבר עליה מהגרו׳ בחרבנו אשר לזה היה
בראש׳ כי טוב שיעמוד החרבן הראשון עד עת קץ היתין שיבבי׳ הבית המקומות
ואחרמון על משפטו לי לא יתחבל וכבר שמענו כי מגדולי ישראל שהיה
בארי׳ טוליטילו ובתשבנו בארי׳ דרבנשפורג לא עלו לא״י בבנין בדם כי ידעו
שעתיד ליחרב וכ״ם אחר שעיקר הדברי׳ חשרו מתנו דהיינו אחרון ואחרי
ותותי׳ ותם מיי׳ ושמן התשת׳ בדמית׳ בתמ׳ יומ׳ ומ״כ מה ענין לבנין ההוא
אלא שרלת׳ חכמתו ית׳ כי בתרך הגלו׳ יתת׳ בשת׳ לב יסר׳ לדברי׳ ה״ה האומרי
פני יי׳ חלקם לא יוסיף להכיעם מרוב עונו׳ שנמלטו בבית ראשון שהיה
שעם ע״מ נ״ע וש״ד בדלעיל והנגיע בוכד עון קבתם שנא׳ והנם שולחי׳ אש
הזמור׳ ויעלה על הדעת כי על אלה לא יתפלל יי׳ וחרה אפו בישראל עד לא״ן
מרפא אמנם אחרי ראותינו כי בכל זאת אב אמו ית׳ מיסר׳ ונתן להם חכיב׳
בשבשתרי׳ בשם שבו שיו ית׳ והרח׳ להם פני הסנתתו בכמה נסי׳ שנעשה להם
בבנין ב״ה ובכל הימי׳ שעתד הבית ובפרט בענין החשמונאי׳ שזה יהיה לנו
לפתח תקוה כי יסוד יי׳ לעולם עלינו לטוב ולא יחסר אלבודד עון בית שני
היה החרבן לעד לעולם שהרי עונם קל מאד לגבי מבני בית ראשון כי לא
נתלו׳ אתם רק שנא׳ חנם כדתי׳ בפ״ק דיומ׳ ולכן אין ספק שהמשך גלותנו זה
אינו אלא לבבל הפס׳ החמו׳ ולהת׳ החט׳ הגדול מבני בית ראשון אלא שנתמנע
בנין הבית השני כיונתים לסבה הנזכ׳ וז״ם כאן יכול לעולם ת״ל וכו׳ ר״ל
אם יעלה בלבך דוגה מינו לחשוב שהחרבן לעולם אמה אלא נזכ׳ בנין אחר
שנתיב׳ ותמרא׳ עיניך אשר תראנה׳ אורך הגלו׳ זה קח נא תורה ולמוד תמש
שנה׳ ולקחו מבני׳ מחרות דהיינו תקון החרבן הראשון ומכאן תדע דמב״ם
שיהיה תיקון בשליטי שעליו נאמ׳ הנני יסר בציון וכו׳ ושמתתי אלה דמזר
במ״ש בתיב׳ רבתי בפתיחת דר׳ אשבנדרי ושמת אמת יקר׳ חרבן ראשון וכו׳

וצוה הכפן ופנו את הבית אש״ם זה הבית אש״ם זה הבית בגזרת יי׳ אלא הדבר במנוח
שכהן לפי שיתיה נתבנה כל הדברי׳ הלה ועל בכותתו סמך בבוכדנצר
לבא על ישראל כדמשמע בתיכה רבתי בפתיחתה דעל הדרים . ויקח אש
מוגרות בית יי׳ ל״נ דמקרא זה ביתי דחבעם כתיב אלא ה״נ ויוצא מעם אש
כל מוגרות בית יי׳ . ונתץ את הבית
ובתיבת דנא שתריה משום דבמלכים
ובד״ה לא אשכחן בתיבה בב״ה אלא
שריפה הוזקק להבית מהבא דכתיב
ובתיבת דנא שתריה אלמא דשרפ׳ נתי
קרי לה בלשון בתיבה ומיידי דמיתי
מהשם מייתי נתי׳ מדכתיב בסיפים
ומשם הגלי לבבל אש״ג דגלות יהודה
כתיב בדמית׳ במלכים ובד״ה : ונתץ
את שבי׳ ובית׳ דנא שתריה יש לתמוה
דבי היכי דדרי׳ בנתן את הבית אמאי
לא דרים נתי בהשנר וחלינה דקדמי
לבתיבה מתי רמזי ועוד מה בנא בתה
שמנא רפואה לחרבנו על בבוכדנצר
מקבתור׳ זה בבר בר׳ לעין לסוף ע״ס׳
ואם יש מקום להרהר הוה על חרבן
בי׳ שני שבתחרב קנינו זה בתה בנים
ורפואות תעל׳ חין לו מתוך הכתובי׳
מכיון דונתן את הבית שתנ׳ לו תרוף׳
היינו שתירת בבוכדנצר והיות׳ קבל
כאומרו׳ת׳ל ולקחו מבני׳ אחרו׳ שאין
זה אלא בחלינה שקדמה לבתיב׳ שבשאר
הבית בתקומו ולא הוסרו דק מבני
הבנא אחנם בבתיב׳ לא הוזכר הבאת

יסעי׳ לן יהוסע׳

חני מ ירמי׳ מ יחזקאל ישע׳ כח

קבלי יב

חת"ר וזכור את בוראך וכו' ומשום דלכתור מכסרו יתירה הוא דהוה סני
ליה כי יהיה זב כבי למדרש שבחטאו מלקהו יי' כדבר סיוב מגופו
אלא יעטרך לבניה עליו מכה מכחון כדרך ב"ו ולכבי כבי לתתויי ויסוב
העפר אל הארן כשהיה דדרסי' כיה אימתי הרוח תשוב אל האלקים כשיסוב
העפר אל הארן ואם לאו ואת נפש
מויכיך יקלעני' ומתרין שבימי בחרותו
לוקה כזיכה כדלק' מנכיה מייתי כמי
הנך קרמי דסמיכי ליה ומפרש לה
כדרך המדרש ועוד דכתב הכא וזכו'
את בוראך בימי בחורותיך דמ"ם
למ"ם שבימי בחרותו לוק' כזיב' ודרש'
שכן רמוי סיוזבור את יי' בימי
בחורותיו שלא יקלה ואע"נ דמכסרו
מנטרי' לאשמועי' דבעי שתל' הטומאה
לחוץ ושתהיה מחמת עצמו ולא מחמת
מאכל ומשת' וכיונא הו כדאית' בת"כ
פ"ת הפ' ליה הכא עד הדרש בהכי
וה"ה נבי אדם כי יהיה בעור בשרו
דדרים הכי לענין הגרעת וכדדרים
לה בתנחומ' אלא דניחא ליה הכא
לאתויי אזב מכסר דמכסרו מטמא
טפי מהמכה יוצאה מכשרו •
שלשתן דרי' וכו' משום דק"ל דמדכת'
הסתכל בנ' דכרי' וכו' משמע דלא סני
בלא שלשתן להתרה מהעביר והייבו
בא"ם קבת המזכירתו מתין כח ולאן
הולך אפשר תרפינה ידיו מהשלימו
לאמר מי אני נתעב ונאלח איי' ישנה
ביומיך אוכל להשלי' עצמי וכמו שהי'
טוען מיום אדם ילוד אשה וכו' אם
הברחתי וכו' ולב"מ שיזכור שעתיד
ליתן דין וחשבון לפני יי' שמגד נפשו
חשוב לעמוד לפני יי' ואלאלה זכירת
מתין כח ולאן הולך אפשר יתנאה
מגד עצלת נפשו לכן הכרי' להסתכל
בשלשתן או כטעמים אחרים שאמרו
המפרשי' וא"כ ק' דמקרא משמע דסני
בהסתכלות הכור' מדל"ק רק וזכור
את בוראך לא"ק דכלהו מיתנהו
בקרא ונר' דמדכתי' בוראיך ביו"ל
יתיר' דרים הלרכויי אתא דדרסי' כיה
כל דאפשר' מתוך תיכה מ"כן נרס'
בא"ק והוא הנכון • בארך זו ליתה
דבאר בכל מקום יש כו מים ולכן
ירמוז אל מקור הטפה סרוח' וכור יגדק על הפירש בלי מים כמו כי יכרה
מים כור כי שתו אותי כבור וזילת' ולכן ירמוז אל הקבר אשר בו רמה ותולע'
וכת"ק דנרסי' בוראך זו ליתה בארך זו רמה מ"כ גרסא נכונה : בוראך
זה מלך וכו' ואת"ת מה ענין הברייתה לזה מלבד מו שופטך מב"ל ל"ל משום
דכרא העולם בדין כדלעיל ס"ת ריש פי"ד : ביומי טליותך משו' דאשם'
לפ' בחורותיך לשון בחירה והכוונ' שבעולו בזמן הנעלתו שהוא חפץ בם
יזכור את יי' קור' שיכיא עליו יסורין וחייבו ימי הרעה לכן פי' בחורותיך
טליותך דחיינו ימי הבחרות וימי הרעה ימי הזקנה ולפ"ז כוונת הכתוב
שבעודו יכול לעסוק בתורה ובמצות יעסוק בהם קודם שיבואו ימי הזקנ'
שיהיה עליו לטורח ולכ"א עד דחילך עלך ולא דנה בפי' המדרש הראשון
משום דיתי קשה מ"ל משמע שהחלוף בהם מגד הזמן בעצמו לא מגד ההגלח'
ועוד דיכיאו משמע שבאים מעצמם מש"כ היסורין ועוד דהגישו הענים
וכו' אתא להעדר היכולת לעבות המצות ועוד לענין הענוה הא קשה
בתר הכי עד אשר לא תחשך השמש וכו' • אלו ימי המשיח ק"ק ש"ז
לא"ם ויזכור את בוראך כימי בחורותיך בשלא יבא ימי הזקנ' שפיר
קשה הכל ימי המשיח מאי שייטהו לענין ימי הבחרות והזקנה וי"ל
דקרא תרתי קשה חדא ימי הבחרות בפשוטו ומיהך הענ"ז
דהוי כימי הבחרות שים בהם כח לעבות לנבי עה"כ וקמזהר בעה"ז
שים כח לעבות וכדרך שאמר שיום לעשותם ולא לאחר לעשותם דהייבו
בימות המשיח שאין להם שכר על המעשה כדפי' לעיל פ"נ סי' נ"ח ב"ימי
הזקנה מיירי וקתני להו לימות המשיח לומר דכי היכי דלית בהו זכות
ולא חובה ה"נ בימי הזקנה שבטל יכה"ר ולא יחטא ואין לו שכר על מניעת
החטא והזקני לומר לימות המשיח ראיו דאל"כ לא היה צריך לומר לא
ימי הרעה אשר תאמר אין לי בהם חפץ • לא זכות ולא חובה בפ' שואל
אמר וכלינא דשמוא דאמר אין בין העה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות
בלבד שנא' כי לא יחדל אביון מקרב הארץ : לא זכות ולא חובה בפ' הנו
פרש"י לא זכות לא הכר לזכות בו שכלם עשירים ולא חובה לאתן ולקבון
יד והרמב"ן פי' שאין להם בחיר' ורגון ואני פירשתי עוד לעיל פי"נ סי' נ'
אלא שיהיו בחירים אחר הכירם ההשגחה עין בעין כמלאו כמוכרחים על
מעשה הטוב וכו' • השמש זה קלסתר פנים וכו' בפ' שואל נרסי' השמש
והאור זו פרחת והחושב והירח זו נשמ' ופרש"י זו פרחת המגה שהוא חלק
ומגביה יותר מכל הפרנוף זה חושב שהו' אותר בני אדם זו נשמ' כדכתי'
נר אלקים נשמת אדם וכפי' קלסת כתב השמש אמרו רבותינו זו פרחת
שהוא מאיר ומגהבת באדם בחור וכשמוקנת היא מעל קמטין ואין מגהב'

והאור זו החושב שהוא אור קלסתר פנים והירח זו נשמה שמאיר לפ
שכיון שניטל היא אינו אין לו מאור הביני' ומדר' זה ל"ק נשמ' דלא מייר
בתילי לגוף שנאמרין ומייתי קלסת' הפני' דומלת המגה והחושב' מיב' קלס
פני בפני' לחולייהו : לשמות לחיים ומשום דמסייעי בקלסת' פני
לגו כבנים וכפי' קבלת כתב
והכבנים או הלסתות רומני
שקורין פימי' לשם של לחיי' שמגביה
הרא לחברי' פי' ל' לחכמים
לטעמי' וה"ם לחכמי' כמ לבבו' וכ
הם ידעו ויחושו לענין זה
הטפשים לא יבינו זאת ולכן פי'
בהטלת הגלגל' שהוא דבר מפו
ומגער יותר בזקני' ולכן יחושו
בא לבבו' וכו' כלומ' ע"י הבבו
עיניו עד שיגטל מאורם וכמ"ם
ושבו העבי' אחר הנשם ר' לוי אמר תרתי הרא לחברי' והרא לבורי'
הרא לחברי' בא לבבות ולנו עיניו רמעות הרא לבוריא בא להטיל
מים הגללי' מקרמין אותו ביום שיזועו שומרי הבית וגו' ביום שיזועו
שומרי הבית אלו ארבובותיו והתעוהו אנשי החיל אלו צלעותיו ר'
חייא ברנחמן אמר אלו ורועות ובטלו הטוחנות זה המסס כי מעטו
אלו השינים וחשכו הרואות בארובות אלו העינים ר' חייא בר נחמן
אמר אלו כנפי הריאה שמשם יוצא הקול וסנרו דלתי' בשוק בשפל
קול הטחנה בשביל שאין המסס טוחן ויקום לקול הצפור הדין סבא
בר שמע קל ציפרין מציצין אמר בליבה ליסטין אתאן למקפתא
יתי' וישחו כל בנות השיר אלו שפתותיו •
רבי חייא בר נחמיא אמר אלו הבליות שהן חושבות והלב
נומר גם מגבוה יראו וגו' גם מגבוה יראו הדין סבא רצוחין לי
אזיל לאתר פלן והו' שואל ואמר אית תמן מסקין (מעלות) אית תמן
מחתין (מורדות) והתחתי' בדרך רבי אבא בר כהנא ור' לוי בר
אבא בר כהנ' היתיתא של דרך נופל עליו והרגא אם' התחיל מתוא
(ל' תתמו לכם) תוואים אמר עד אתר פלן אית לי מהלך באתר פלן
לית לי מהלך ויגע השקר אילין קרסולות ויסתבל החגב זה לוז של
שדרה אדרינוס שחיק עצמו של את ר' יהושע בן הנניא אמר לו
מחיכון הב"ה מציץ את האדם לעתיד לבוא אמר לו מלוז של שדרה
אמר מן הן את מודע לי אייתי יתיה קומוי נתנו במי' ולא נמחה
טחנו בריחי' ולא נטחן נתנו באש ולא נשרף נתנו על הסדן התחיל
מקיש עליו בפטיש נחלק הסדן ונבקע הפטיש ולא הועיל ממנו כלו'
ותפר האביונ' זו התאוה שהיא משלה שלום בין איש לאשתו ר'
שמעון בן חלפתא הוא סליק שאיל בשלמיה דר' בכל ירח וירח כיון
דסב יתיב ליה ולא יכול למיסק יום חד סליק אמר ליה מה עיסקך
דלית את סליק לגבי היכי דחזית יליף א"ל רחוקות נעשו קרובות
קרובו' נעשו רחוקות שתים נעשו שלש ומטיל שלום בשל רחוקות
נעשו קרובות אילין עיניא דהוו חמיין מרחיק כרו אפילו מקרוב
לית איגון חמיין קרובות נעשו רחוקות אילין אורניא דהוו שמעין
בחר זמן בתרי ומני כרו אפי' בק' זמנין לית איגון שמעין שתים
נעשו

בתינת טעם היינו משום דתחלת עכול הוא כסיגיו כדמיתה בתם
הלכך ע"י שנתמעט לעיסת הסיגי' שכה לבטל טחינת המסס • אי' אחר
ופי' בחרוכו' כדמתרג' דמסתכלין בחרבי ריסן : אי' כנפי הריאה
הרוחות לשון ריאה וענין חשבתם הוא שמיות הקול היוצא מהם
בחרוכות הן חלל הסמפונות שבתוכם שהם פתוחים בחרוכו' ופ"ר
מתעלמי' ליחות ונוחר קולו והוזקק לפי' זה ולא פי' הרוחות' שיכים
משום דכבר נאמר ושבו העבים דהיינו כסות העיני' כדלעיל : בגלדיקים
פתין המסס טוחן פי' סונרו דלתים דהיינו עצור נקביו מפני
מאכלו נטחן בהונן והכי אמר בפ' שואל וסונרו דלתים בסוק אי נקבי
אדם בשפל קול הטחנה בשביל קורקבן שמינו טוחן וכזה בא"ק
שפתותיו שימנעו מהשירו וכדמתרג' ויתרפסון שפוותך מלפני שירה
שהן חוסכות בר' דדרים הסיר לשון אשורנו ולא קרוב ומפ' לי' על הר
שמעיינת מרחוק בדברים : מסקין מעלות מתחין מורדות שהוא
מהן שהוא בלתה לעלות ויור' : מתוואת תוויים מדים שמני כמו
לבם והבוונה שם' חולשתו מגיען לו מקום קרוב ללבת ומאחר כי אמר
לעבור משם אבל לא ידעתי מה ענין ואתחתי' ללשון ריון ושיתן אבל
כי נעשה לבו תוויים תוויים כלו' חרדת ומיות דויחרד ינחק מת
ותוה ולפ"ז א"ם דמפ' ליה לשון חתת אלקים : ה"נ ויגחן השקר זה
סדרה וכתר עוכדא דאדריגוס נרסי' ויסתבל החגב או קרסולו' והכי
בא"ק זה לוז של סדרה היא חוליא קטנה שבסוף החוליות וכל הגוף
מתבחשות ומוסלות ע"י הזקנה הו בולטות בשקל לפי שהיא יותר
מבלן ומינה מתבחשת בזקנה ומשכי' לזה מייתי עובדא דאדריאנוס
שלון זה קשה מכל האחרי' ויתכן דש"ל דויגחן השקר דמיו לן אנב
שמתנו מנין האדם לעתיד ולהכי מייתי הכא מלתא דאדריאנוס •
ויסתבל החגב או קרסולות מפני שהן סובלות הגוף קשה' ויסתבל
בלות מלסובלו ופי' המל' הפך הענין כמו ותבטו את המזבח ותרטן
חיים והלותי' לשם ושם' קריאת הקרסול חגב נר' מפני שיש לו קר
מלבד הברעים כדאי' בפ' שו טרפות ואפ"ם שים מיגים אחרי' מהאר
לשם כמו כן נקט החגב מפני שהוא לבדו הטהור כדאי' אתם • ו
תחות נפי' שאינו נזקק לאמתים ודרים מביונה לשון תחות כמו נרס
לאחב' מאכבי ליסוע' ולפי שהתאו' מכת' שנים שאמם המאכל מו
הסדר' וכיון' לכן הוסיף ואמ' שהיא מטיל' שלו כין מים לאמתו לו ד
נדה' לשון חבה ומהכ' נמי ולזה ימות בתחות נפי' שהיא שבת החבה
בבית מש"כ שאר התחות :

ירושל' פ"ב דשוטה

לעיל ס"ח פכ"ח

[illegible] וכו' ומכין וכו' וסקורבה והרחוק בכחינת הזמן שהיו שומעין
לזמן אושטו ועתה בריכים זמן רב. שיקרמו כחזנו כמה פעמים עד
[illegible] וה"ה דהוה מ"ם במי המזנים כמ"ם בעיני רחוקות כעשו קרוטות
[illegible] שהיו שומעות מרחוק עכשיו מינים שומעו מפי מקדונ' אלא דבין
[illegible] מכי לעיניכם מפטריך לומר
[illegible] מחריתי לרמוז ג"כ לחזני' בפני
[illegible] . ומשיל שלום בטל מע"פ
[illegible] זה מעלה ומוריד להמכיעו
[illegible] לפני רבו הזכי' זה לומ' שקפל
[illegible] מתוך ולכן לא יוכל לבחת
[illegible] עולם בפני עצמו מדלה כתי'
[illegible] העולם ס"מ כל מ' ים לו עולם
[illegible] עצמו ומיכה למרדיך דכפ' חלק
[illegible] מוקנין אמרו עתיד הק"כה
[illegible] ל כל נדיק ונדיק ס"י עולמו'
[illegible] לנחיל מוקבי יש ויכיכי קאמר
[illegible] עולם בפני עצמו ומע"פ
[illegible] כ"ם פי' שהוא מכל מ' התמדת
[illegible] ורבוי ואמרים שהוא הורמ'
[illegible] המיכות האמתי מנו מין לנו אלא
[illegible] הדברים ווי"ל דהכא בעולם
[illegible] קמיירי הכא מיד אחר המות
[illegible] מדקאמר מע"פ שהכל
[illegible] טעם מיתה וכו' והא' בעולי
[illegible] אחר יום הדין הגדול
[illegible] יוכה כל מ' כשברו בעלמות כי
[illegible] המנות כדעת הרמב"ן כפ'
[illegible] מ"ק דכתיב בתרא"ם הסניגה
[illegible] נבי דעכן יומם ושכן ונגם מם
[illegible] למה תלמד שכל נדיק
[illegible] נבוה מחוותו מל מחברו נרמה
[illegible] בעולם אחד ברוחים זה מת זה
[illegible] דבבקרקי ר"מ נבי ואתה תכוה ל
[illegible] בסלום קאמר שכל הנפשות
[illegible] ל עמו ול מכותיו ומ"כ
[illegible] בעולם מ"הם ומה עולם בפני
[illegible] לחו דוקא לא כלות מדרנ' בפני
[illegible] ל מ' לפי מעלתה ה"ל בעולם בפני עצמו ובפ' סוכ ל"ק לא
[illegible] נדיק יש לו מדור לפי כבודו וכן בפ' הפועלים נבי ול מעונתם ירבנון,
[illegible] שכל נדיק וכו' ולפ"ו כי הולך המדם ל כ"ע דבק למ"ם וזכור בורלך
[illegible] שהוירו מלא יתמין לזמן הוקנה מתין יכולת כירו לעשות הזכיר
[illegible] מיגיעבו בזכירת בורלו וקיום תכותיו דקיינו מיזבה למדרנ' כפי
[illegible] מ"ק נדיק מתן דבר שמיה דכי הולך המדם בשמתה דמיכני מסמע
[illegible] למי מפוס דישרל לחודיהו קרויים מדם שבכר כתב ר"ת דהייכו
[illegible] מכל המדם מסמע מפי מ"ה כדכתיבנה לעיל פי' ו סי' ב' וי"ל דכיון
[illegible] עולם לכל מ' ע"כ בנדיקים דאית לכל מ' עולם מ' מיירי ועוד
[illegible] מ' הולך ול"ק שמת מן יונה וכיונה מסמע דמיירי בנדיקים שהם
[illegible] לחומתם ומינם מתים . משל למלך וכו' אף כ"ע מת בורך
[illegible] ועוד מה ענין טעם המית' ל' הכנגם בכתה מ' סיגוי' מפני זה מיהיו
[illegible] מון דמ"כ הרשעים שהם ג"כ טומתים טעם מיתה הינוייר שהם
[illegible] לנדיקים וי"ל מפני שע"י המיתה הנשמה נפרדת מן הגוף יקשה
[illegible] היות הבדל בין הנשמות שכאלו לא היו המרי ומקרי' כם יפול החלוף
[illegible] לא יגוייר החלוף ביניהם ולזה יחשב שהשארות' הלכקן בשכל הפועל
[illegible] מניחות לכל מ' לבדה כדעת הפילוסופי' האו' שהשארות הנפשות היא
[illegible] הזה ע"י הסכלתן וגם' הרשעים אשר לא קנו המוסכלות נחברות
[illegible] להם השארות ודעת זו בטילה כפי האמונה התוריית לכן אמר
[illegible] הנשמות בחלוף מיגיי בחלוף המלאכים כאשר היו קודם
[illegible] לתוך הגוף כדכתיבנו כיפה עיניכם מ"כ' ויקבל ולא"ל משל למלך
[illegible] הרשעים הוא כמין שרדתם וכן הנפשות מתחלפ' במין הנשמה
[illegible] המלאכים . אלו המולעים לא מנאתי טעם להמשל המולעים
[illegible] ואמת ה"מ שכוכ הסופרי הוא על המולעי שמע"פ שהולך המד'
[illegible] יסכבו הסופרים אותו מפני כליון הגוף שנעשה רמה ומולעים
[illegible] לעשר לאת כי קשה רמה בכשר אמת כמתכ בכשר אחי ; זה חוט
[illegible] כפי קבלת פרש"י שהוא לכן בכסף ובמותו חשר מוחו ומתרוקן
[illegible] מתעקש בתוך החוליות ונפשה כשלשת : זו נגלגלת דרים גולת
[illegible] נגלגל ולפי שהיא הדבר היותר חשוב שבחדם קראה זכר .
[illegible] את הזכר נרסי' וכן במ"ק ודרים גולת לשון גלות ודרים ומרוץ
[illegible] תשות וכבוכ' שהגרנרת שבת הוצאת המעות ומכלתם ע"י שהוכל
[illegible] : זו כרם פרש"י שהיא עבה ונבקעת כמותו . הילך מה
[illegible] כפ' שוא דרים לה נמי מוגרון הנגלל אל הכור דהיינו פרש
[illegible] דנגלגל לשון גלל ל' הכור שנוכל לתוך פיך אכל הכא משמע דלא
[illegible] לא כתרין אמוראין דבסמוך ; ואפי' פרש חגיגה משום דקרא
[illegible] מכרי הקרבנות מיירי שיעבשו בכמה מילי כדכתיב התם ומ"ק'
[illegible] בקיעת הכרם אחר המות הגוהם בכל חדם לכ"מ ומפי' פרש חגיגה
[illegible] ק"ק בשם מדרשי פרש על פניהם לאחר מיתה לותר הילך מה
[illegible] אחרה על פניהם אפי' פרש חגיגה בכשיו אלו הקרבנות שאתם
[illegible] בכוון אחר' פרשם על פניהם לו' הילך מה שאתם מבזי' אותי בהם

בתמדתכם שלא להביא לי אלא הפסח והחולה ומדבתי' פרש ב' ומכי דרש
דתרתי קמא' : ר' אבא וכו' מיידי דקאמ' הכא לאחר ג' ימי' כרסו של אדם
נבקעת מייתי נמי הא דכל תלתא יומין בפשה טייסה וכו' והא דעד ג' ימי'
תקפו אל אכל וכו' . כאילין גלגלין גרסי' כמ"ק וגר' דמפ' הגלגל אל הכור
בפסוטו גלגל הדולים בו מים מן
הכור שרן ויורד לתוכו ובקפורי היו
עושים דליי הכורות בגלגלים ולכ"מ
כאילין גלגלין דקפורי והכוונה כזה
ירידת הגוף לקבר בגלגל אל הכור
ובדמתרנ' ויראה נופך הגו קברך :
אילין רגבים מפרש הגלגל לשון מכן
גלל פסיה המכן הקס' הנקר' מרמ"ר
ורגבי שבריה היו כן וכוונת הכתוב
הגלגל המגנים לקבר המת ; במה
דמי' מתקו לו רגבי נחל שהוא מסל ל
עמדו כמותו כין רגבי' כמלו מתוקים
מגלו . איסתי הרוח תעוב וכו' מסו'
דק"ל דכתר דכתיב ותסבר כל מל מלאכי
המכוב וירון הגלגל אל הכור דמיירי
בבקיעת הכרם ויריד' הקבר כדלעיל
מה כ"ל תו ויעוב הפער ל המרן הרי
זה ככלל המחוה לעיל ועוד דק"ל
לאקדותי והרוח תעוב ליסוב הפע ל
המרן שהרי יציאת הרוח מהגוף
סגת לסיעוב הפער אל המרן
לפ"ק דהכא מלתא אחריתי אתא מיוב יד
לאסמועי דחזרת הרוח אל הלקי' תלוי
כחזרת הפער ל המרן : כשעב
הפער ל המרן פי' כשנקבר הגוף ול"ק סמוא פ
דמסת לעילם מ' פכ' ב סי' כ' דמקמי כה
קבור אמס דכשת עולה לעמל דאמ' כ
הכא ואתא לומר שמא אין בו עוד
רוח וכהא דגרסי' בפ' סוא בלאמורי'
לפני המת יודע עד מיסתום הגולל
דכתי' ויעוב הפער ל המרן כשהיה
ופרש' נוסו קרוי עפר ומסבר אל
המרן כשהיה מיד והרוח תעוב סמין
בו רוח עוד עוד יש לם כשבלה הגוף ונהיה עפר ואתא למימ' כדתני' המם
כל י"ב חדש נוסו קיים ונשמתו עולה ויורדת למחר י"ב חדש הגוף בטל
ונשמתו עולה ועוב מינה יורדת ומ"מ ומה לאו ואת נפש מויכיך
יקלעב' פי' מה' שבר הפע ל המרן שהוא זמן עלית הנפש ל השקים אם מינה
זוכה לזה היא נקלעת וקאמר לה הכא מעוב דמלכתי ל השקים אחר בתנה
דרשינן מינה עולה ל השקים כשמינה טהורה וכדתני' כפ' הנו' והרוח
תעוב ל השקים אחר בתנה תנה לו כתו שנתנה לך בטהר' אף אתה בטהר'
ופרש' אחר בתנה קרא יתיר' הוא לדרש הוי זהיר שתעוב אינו כתו שנתנה
לך נקיים בלא עון ואין לפ' דמיתור' דכשהיה דרי' מעוב הגוף נקי בלא עון
כתו שהיה תחלה כשנבר' ובמ"ש לק' נבי ברוך אתה בבואך מה כשע לידתו
נקי אף כשעת מיתתו נקי ולכ"מ שבשעוב הגוף נקי כשהי' אז הרוח תעוב ל
השקים ולפ"ז אם"ש ואם לאו ואת נפש מויכיך יקלעב' שפי' אם לא יעוב הנפש
מ"ה כשהי' דהייכו אחשוב אז תקולע הנפש דמ"כ ק' למה אלה הענין הגוף
לימה כשמינן הנשמה נקיים כשהיא' לא תעוב ל השקי' ובמו שאלה ר' אבהיתי
הטהר' בנשמה' ונפש אין לם דמעוב דגופן של נדיקי' במנוח ונפש נרור בנרור'
חיי' וגוף הרשעי' בנבר ונפשם בקלע כמ"ש בפ' הגו' על נופש של נדיקים
אות' יבא שלו' ינוחו על משכבות' ועל נשמתם הוא אומ' והיתה נפש אדוני
ברור' כ"ה על גופן של רשעי' הוא אומ' אין שלו' אמר יי' לרשעי' ועל נשמתן
הוא אומ' ואת נפש מויכיך יקלעב' לכ"מ כמן מיתתי הרוח תעוב וכו' כשנב
הפע ל המרן כשהי' דהייכו שהוא בחנוח ואם אינו כן אלא שהגוף בנפ' לפי
שהוא רשע ג"כ נפשו בקלע דאמתי תלי נשמ' בגוף הת' ל אמר' אמתי הפע'
יעו' מ"ה כשהי' כשהרוח תעוב ל השקים . יעו' ה' יל שלהיו' חלקי' החות'
מסתבכי' בגפ' כשהאד' נאמר ל המחריו' כת' ם קנת שזה טע' מס שאול אמר
נפש הרס' כתוב' כו שהו' לשון שלה שקיע שאלת ומסתוקקת ל המחריו' אמר
הורגל' בהם ונשחרו אדוקי' בה ולזה לא תוכל לעלו' למעל' והולכ' ושורת
בכתו' כף הקלע ואמרו שהוה הטעם אפי' הנדיקי' כל י"ב חדש נשמה עולה
ויורדת אלא תוכל לעוב למקום הא' הרוחני בחבל' בד שתנוד בשלם קנף
ותזדכך ותטהר מלכלוך מעוט המחריו' הדבוק בה וכבר דוע היות כ' מיכי
נ"ע הא' התחתון שתהי' שם הנשמ' כראשונ' בד שתזדכך כראוי ואחר יפלוש
ל הנ"ע שפלין הרוחני בהחל' אמנ' הרשעי' שנפש אדוק' מאד המחריו' היא
בתוך כף הקלע הולכ' ושוער הרב' בד שתזדכך וכו' שעו' א כפ' ק דברכות
אשר' דמיה כחיור' אנבנה דעמר' דלאחורי כשר' שכמו שא' א לקוון לאשר
מהגמר נקי מכלי הסאר קנתו מסתבך בו כן נפש' מחלק החות' דבק בנפש
עכ"ל כאן מיתתי הרוח תעוב' וכו' כי כשוטו' כל הפער ל המרן כשהיה ולא
יפא' חלק מתנו מסוכך בנפש אז הרוח יפאר נקי ויעלה ל השקי' ואם לא
תקולע כדי שתזדכך . בששב הפער ל המרן כשהיה אינה לאי' דבש' שוא
בנ"ר שנהו קפולאי דהוו קפלי בארעא . דרב נחמן בחר בהו דב אחאי בר
יאשיה וכו' שד מי שים בו קנא' עצמותיו מרקבין וכו' ובשלמא למה שפי'
דמייתי הכא בקבור הגוף ל"ק דפשי' דפלינ' אהניה דרים דמת' ויעוב הפע'
ל המרן בהפסד הגוף להיותו עפר מכל

נעשו שלש חוטרא ותרתין רינלי ומטיל שלום בבית בטל זו התאו'
שמטיל שלום בין איש לאשתו כי הולך הארם אל בית עולמו מלמר
שכל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו משל למלך שנכנס למדינ'
ועשו דוכסין ואיפרכין ואיסטרטיוטין אע"פ שהכל נכנסין בפולין
(כשער) א' כל אח' וא' שרוי לפי כבודו כך אע"פ שהכל טועמין
טעם מיתה כל צדי' וצדיק יש לו עולם בפני עצמו וסבבו בשוק
הסופרים אלו התולעים עד אשר לא ירתק חבל הכסף זה הוט השדר'
והרוץ גולת הזהב זו גולגולת ר' חייא בר נחמיא אמר גרגרת שמכל'
את הזהב וסריצה את הכסף ותשבר כד על המבוע זו כרס ר' חייא
בריה דר' פפי ור' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי לאחר ג' ימים כרסו
של אדם נבקעת ומסרחת לפה ואומרת לו הילך מה שנזל' וחמסת
ונתת לי ר' הני בשם ר' יצחק מייתי לה מן הדין קריא זוריתי פרש
על פניכם ואפי' פרש הגיכם ר' אבא בריה דר' פפי ור' יהושע דסכנין
בשם ר' לוי כל תלתא יומין נפשא טייסה (פורחת) על גופה סברה
דהיא חזרה לה וכיון דהיא המיא להראישתני ויוהין דאפיי היא
אולת לה דכתיב אך בשרו ברקפרא אמר עד שלשה ימים תוקפו
של אכל קיים למה שצורת הפנים ניכרת דתנן אין מעירין אלא על
פרצוף פנים עם החוטם ואין מעירין לאחר שלשה ימי' ונרוץ הגלגל
ל הבור תרין אמוראין חד אמ' כאילי' גלליא (גלגלי') דצפורי וחרנא
אמר אילין רגבייא דשבריא כמ' דתמר מתקו לו רגבי נחל וישב
העפר על הארץ כשהיה וכו' ר' פנחס ור' הלקיה בשם ר' סימון
אומתי הרוח תשוב ל האלהים אשר נתנה כששב העפר אל הארץ
כשהיה ואם לאו ואת נפש אויביך יקלענה ונו' ר' ישמעאל בר'
נחמן מתני לה בשם ר' אבדימי דמן חיפה לכהן חבר שמבר לכהן
ע"ה כבר של הרומה אמר לו ראה שאני טהור ובמתי טהור וכבר
שנתתי לך טהו אם אתה נותנה לי כדרך שאני נתתי לך טוט' ואם
לאו הריני זורקה לפניך כך אמר הב"ה לארם זה ראה שאני טהור
ומעוני טהור ומשרתי טהורים ונשמה שנתתי לך מהורה אם אתה
מחזירה לי כדרך שאני נותנה לך מושב ואם לאו הריני טורפה
לפניך כל אלו יקלענה כימי זקנותו אבל בימי בחרותו אם חטא
לוקה בגבו ובצרעת לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומ' להם איש

ר"א

כי יהיה זב מבשרו :
[illegible] ל כעולם בפני עצמו ובפ' סוכ ל"ק לא
[illegible] ל מעונתם ירבנון,
[illegible] ל כ"ע דבק למ"ם וזכור בורלך
[illegible] כל מ' מיירי ועוד
[illegible] מן יונה וכיונה מסמע דמיירי בנדיקים שהם
[illegible] ומינם מתים . משל למלך וכו' אף כ"ע מת בורך
[illegible] המית' ל' הכנגם בכתה מ' סיגוי' מפני זה מיהיו
[illegible] בנדיקים וי"ל מפני שע"י המיתה הנשמה נפרדת מן הגוף יקשה
[illegible] הבדל בין הנשמות שכאלו לא היו המרי ומקרי' כם יפול החלוף
[illegible] בחלוף ביניהם ולזה יחשב שהשארות' הלכקן בשכל הפועל
[illegible] מניחות לכל מ' לבדה כדעת הפילוסופי' האו' שהשארות הנפשות היא
[illegible] הזה ע"י הסכלתן וגם' הרשעים אשר לא קנו המוסכלות נחברות
[illegible] השארות ודעת זו בטילה כפי האמונה התוריית לכן אמר
[illegible] הנשמות בחלוף מיגיי בחלוף המלאכים כאשר היו קודם
[illegible] לתוך הגוף כדכתיבנו כיפה עיניכם מ"כ' ויקבל ולא"ל משל למלך
[illegible] הרשעים הוא כמין שרדתם וכן הנפשות מתחלפ' במין הנשמה
[illegible] המלאכים . אלו המולעים לא מנאתי טעם להמשל המולעים
[illegible] ואמת ה"מ שכוכ הסופרי הוא על המולעי שמע"פ שהולך המד'
[illegible] יסכבו הסופרים אותו מפני כליון הגוף שנעשה רמה ומולעים
[illegible] לעשר לאת כי קשה רמה בכשר אמת כמתכ בכשר אחי ; זה חוט
[illegible] כפי קבלת פרש"י שהוא לכן בכסף ובמותו חשר מוחו ומתרוקן
[illegible] מתעקש בתוך החוליות ונפשה כשלשת : זו נגלגלת דרים גולת
[illegible] נגלגל ולפי שהיא הדבר היותר חשוב שבחדם קראה זכר .
[illegible] את הזכר נרסי' וכן במ"ק ודרים גולת לשון גלות ודרים ומרוץ
[illegible] תשות וכבוכ' שהגרנרת שבת הוצאת המעות ומכלתם ע"י שהוכל
[illegible] : זו כרם פרש"י שהיא עבה ונבקעת כמותו . הילך מה
[illegible] דנגלגל לשון גלל ל' הכור שנוכל לתוך פיך אכל הכא משמע דלא
[illegible] לא כתרין אמוראין דבסמוך ; ואפי' פרש חגיגה משום דקרא
[illegible] מכרי הקרבנות מיירי שיעבשו בכמה מילי כדכתיב התם ומ"ק'
[illegible] בקיעת הכרם אחר המות הגוהם בכל חדם לכ"מ ומפי' פרש חגיגה
[illegible] ק"ק בשם מדרשי פרש על פניהם לאחר מיתה לותר הילך מה
[illegible] אחרה על פניהם אפי' פרש חגיגה בכשיו אלו הקרבנות שאתם
[illegible] בכוון אחר' פרשם על פניהם לו' הילך מה שאתם מבזי' אותי בהם

מכל לפי מה שפי' דמיירי בכלים הנוף מ"כ מי שאין לו קנה שאין עכשוה
מרקיכין לא תשו' רוחו ל הלאי' כיון דתשוב הרוח ל המלכי תלוי בכלונ
הנוף וכ"ת דלא ס"ל להרי' דרש דלקב עלמו"ם ל דכל כדיקי הוו עפר לא
אסתבר דאי מני כפר בעובר דר' מחאי כר יתשיה ולהכ מרי דקתת עתידי

ב ר"א איש כריתי' וב מבשרו ש"ח איום ונורא הוא ממנו משפטו
ושאתו יצא איו' ונור' הוא וה א"ה ר' יהודה בר סימון בשם ר'
יהושע בן לוי בשעה שבר' הקב"ה את א"תמלא כל העולם כולו בראו
מן הצפון לדרום שנ' אחור וקדם צדתני מזרח למערב ולמקצה
השמים ועד קצה השמים ומנין אף בחללו של עולם ת"ל ותשת עלי
כפך ממנו משפטו ושאתו יצא זו הוה הה"ד ויאמר הארם האשה
אשר נתת עמדי היא נתנה לי ונו' ר"א איום ונור' הוא זה עשו הה"ד
ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול ממנו משפטו ושאתו יצא זה
עובדי' א"ר יצחק עובדי' נר ארומי היה והיה מתנבא על ארום ולא
יהיה שריד לבי' עשו ר"א איום ונורא הוא זה סנחרב דכתי' מי ככל
אלהי הארצות אשר הצילו את ארצ' מידי וממנו משפטו ושאתו יצא
אל בניו ויהי הוא משתחו' בית נסרוך אלהיו וארדמלך ושראצר בניו
הכוהו בחרב ר"א איום ונורא הוא זה חירם מלך צור דכתיב ביה בן
אדם אמור לנגיד צור יען כי נבה לבך ממנו משפטו ושאתו יצא זה
נבוכדנצ' א"ר סימון מסור' אגדה היא חירם בעל אמו של נבוכדנצ'
היה עמר עליו והרגו הה"ד ואוצי' אש מתוכך היא אכלתך ר"א איו'
ונורא הוא זה נבוכדנצר ואתה אמרת בלבבך שמים אעלה תו' ממנו
משפטו ושאתו יצא זה אוי' מרודך אמר' כל אותן שבע שני שעברו
על נבוכדנצ' נטלו את אויל מרודך והטליכוהו תחתיו וכיון שחזר
נטלו והכשו בבית האסורי' וכל מי שהיה נכנס בבית האסורי' ביטיו
לא היה יוצא משם לעולם שנ' אסיריו לא פתח ביתה וכיון שמת
הורו על אויל מרודך להטליכו א"ל איני שומע לכ' בראשונ' שמעתי
לכ' נטלני והכשני בבי' האסורי' ועכשיו הרי הוא הורגני ולא האסין
לה' ער שיורידוהו והשליכוהו לפניו הה"ד ואתה השלכת מקברך ונו'
א"ר אבינ' ולא עוד אלא כל שונ' ושונא שהי' לו היה בא ורוקרו בחרב
לקיים מה שנ' לבוש הרוגים משעוני הרב ר"א איו' ונורא הוא אלו
יש' רכתיב אני אמרתי אלהי' אתם ממנו משפטו ושאתו יצא שלקו
בובות ובצרעת לפי' משה מוהיר את ישר' ואומר להם איש כי יהיה

ר"א

ר"ש איום ונורא הוא תשוב דדרים מכסדו מתלקה בדבר ונגע
כדכתיב לעיל מייתי סתך לוה מתנו משפטו ושאתו
מסיים הכא שלקו בזכות ובצרעת ומיירי דמייתי קרא דדרים ליה
כתה מנפי בדרך המדרש . זה אדם"ר מתמה דקרא בתר כי סגנ
את הכסדים כתיב ומ"ב אדם"ר מתן דבר סתים אמר וכן כל הני
ומזיל בהו קרא רק בנבוכדנצר וי"ל דהכי מפר קרא מי שאיום ונור
דהייכו אדם"ר מה מ' מהנו' כאן מתנו משפטו ושאתו יצא ומתר
מיעד כפילת ישרל כיד הכסדים סביה מתחלה עם חוי ומסוי בחו
אעם לא היה אמר אלא יפלא זה אסרי מי אסיה איום ונורא הופיע
מי אנמסר כידו כ"ש אלא יקפה נפילת ישרל כיד עם זה מו מפני
כסדים קרובים לישרל אסם מבני כחור אחי אברהם כתו' ומת כ
חזו עכ"מ איקר' לאסם כי מי אסיה איום ונורא אתחריבין יצאו מתנ
לפי מה אפי' אומו על נבוכדנצר ודאי כוונת הכתוב להפליג כמורל
איום ונורא הוא כדי שיתחלו ישרל מתנו ומיירי דספר בגדולתו
אתמנו יצא מי שינקם מתנו לומר אתין גדולתו אסוכה לעכיי
נפרע מתנו אפי' ע"י יונאתי יריבו מו רגם אהוא איום ונורא
שיעמוד נגדו ומאם יצאנ' נוקם נקמת בני ישרל מתנו יהיה בכו
אתתיו כאופן שמסרם כאם יצא נפע ולא יצאנ' כחת רוח לישרל
בתפלתו י זו חוס אסיתה מגלגלותיו ועכין הכתוב אתין הכ"
לאביה מכחון הנקמה לאדם כדרך ב"ו שרונה להכות לעבדו מכיה מ
ומכהו לא מגוזמו מוגיה מי שינקם מתנו וכן תפור' כתנחומא מ"ק
בכל הני דכתוב ניחא שאתכה היא שיתה לחוטא מתי שיצא מתנ
הכא מינו כן כי לא הפיתה חוס את אדם"ר לא בנזרת יי' מת ומה
בעלמא הות אהחטיאה אותו וזה מינו אדום כי כל הסא נתנ
מעלמותו שיצרו הוא אהחטיאו ועוד דמתנו אשפטו ואתו לא מ
החטא לא על העונש וע"ק אתי מייתי מהאתם אמר כתתה עמ
חנופא דענייתא דכתיב ותתן נם לאישה עמה ויאכל וי"ל אתוה
מיתות שכסיה אכלה מיד ברגיסה אתמות ורכתה מיתות גם בעלה
כלו אתית אותו בדרים ולהכי מייתי מהאתם אמר כתת עמד אפי' אם
אסחטה ענבים ונתנם לו אז אסהכריחתו לאכול אנתנה עליו
כדאמר לעיל ס"א דאל"כ מאי מהדר האתם אמר כתת עמדי וכו' וכיון
להמיתה נתכוונה דאל"כ למה הטעתו אז הכריחתו אתם מפני אסוב
כעיניה לאתכל דו לא אתאמר לו כן ואם ירצה יאכל ואם ירצה ח
זו חוס ופי' אמשפטו ואתאו ענפו ומכתו ואתאו לשון אחת אז אסי
לשון כויה מנו' ואתם דוד וכן בכל הני דכתוב ור"י אברנל
בנבוכדנצר דכתוב דמתרים אתתו על מה אנמאוהו והול
מקברו לא דק . ר"א איום ונורא זה עשו ק"ק מה נורא לפ' הרה
הני ועוד כיון דנחית לפ' בכלהו ליתי כתי' זה פרעה אסיה מוסל בכל ה
ולקה פ"י אמשה אנתנדל בכיתו וכתו אפיר אסוהו בתנחומא ואתם ק' אמ
מפ' לים נמי בחירם בדמים הכא ומייהו לזה י"ל דלא ס"ל לפ' איום ונור
פרעה דלא ס"ל אסיה מוסל בכל העולם וכן נפ"ק דמגילה מני לה

אותם

הדין מתת לה כמדת דינה לכן תירצו כאן פתין נער אנפש אחר המו
עונש לא אנין טבעי לו אנסות ועוכי העונות מבדילים ביניה לבין
ובמסכת לאם ניסנ' כדברי הרמב"ן הנו' ולכן המפילו לכהן חבר וכו
לו אמה תמתה אתרומה הטהורה יקדקנה לו יאכלנה מיכו דרך ע
הודעה מהנוק פיאמר מה
פיגערך לזורקה אלא תהיה
דאוייב לכהן הסהור ולכן ראוי
בדבר וכנמה פיי מוכי' כאן וו
וכו' ונתו אמה מיכו ראוי לא
הרוח ל האקים לא תקולא בכ
מיכו דרך עונש אלא אזהרה
הנמשך לנפש בסבתה אע"פ
לא תסכון כיתי קדם אם האק
הוא טהו' ומערתיו טהורי' ל
טמא יכוא ולכן אין כאן מקו
אבר ואלמות הנפש כמתם ו
זו אני מפרש לותה אמתר בפר
נכי וזרוח תעוב ל האקים מ
אחלק בנדי אלכות אהכוונה
טעם ל עונש ניסנם אסר לנפ
אהדבר צריך לנקותה אתהיה
לעמוד לתפלה : הריני זורקה
וכאמוך נרסי' אורפה וכמ"ק
כתרוייהו אורפה .
בימי זקנותו אין להקשות
כזקנה אפסר בהכרת
בכלהי מ"ק נפי דנפק מר מכר
מכרת דיומי מי ידע מר
אחטאים מיירי הכא דלית כ
ונריך לכפרתם לער בחיים
דכיים ואם לאו לוקה לעתי
לוקה בנדות ובנרעת ומ
נרעת כא על כל אחם
מאנו דמנו לעיל פי' ופי' מ
איחטא אדם בהנה
ב מבשרו

כדרכיה לעיל מייתי אמר לוה מתנו משפטו ואתו
מסיים הכא שלקו בזכות ובצרעת ומיירי דמייתי קרא דדרים ליה
כתה מנפי בדרך המדרש . זה אדם"ר מתמה דקרא בתר כי סגנ
את הכסדים כתיב ומ"ב אדם"ר מתן דבר סתים אמר וכן כל הני
ומזיל בהו קרא רק בנבוכדנצר וי"ל דהכי מפר קרא מי שאיום ונור
דהייכו אדם"ר מה מ' מהנו' כאן מתנו משפטו ואתו ומתר
מיעד כפילת ישרל כיד הכסדים סביה מתחלה עם חוי ומסוי בחו
אעם לא היה אמר אלא יפלא זה אסרי מי אסיה איום ונורא הופיע
מי אנמסר כידו כ"ש אלא יקפה נפילת ישרל כיד עם זה מו מפני
כסדים קרובים לישרל אסם מבני כחור אחי אברהם כתו' ומת כ
חזו עכ"מ איקר' לאסם כי מי אסיה איום ונורא אתחריבין יצאו מתנ
לפי מה אפי' אומו על נבוכדנצר ודאי כוונת הכתוב להפליג כמורל
איום ונורא הוא כדי שיתחלו ישרל מתנו ומיירי דספר בגדולתו
אתמנו יצא מי שינקם מתנו לומר אתין גדולתו אסוכה לעכיי
נפרע מתנו אפי' ע"י יונאתי יריבו מו רגם אהוא איום ונורא
שיעמוד נגדו ומאם יצאנ' נוקם נקמת בני ישרל מתנו יהיה בכו
אתתיו כאופן שמסרם כאם יצא נפע ולא יצאנ' כחת רוח לישרל
בתפלתו י זו חוס אסיתה מגלגלותיו ועכין הכתוב אתין הכ"
לאביה מכחון הנקמה לאדם כדרך ב"ו שרונה להכות לעבדו מכיה מ
ומכהו לא מגוזמו מוגיה מי שינקם מתנו וכן תפור' כתנחומא מ"ק
בכל הני דכתוב ניחא שאתכה היא שיתה לחוטא מתי שיצא מתנ
הכא מינו כן כי לא הפיתה חוס את אדם"ר לא בנזרת יי' מת ומה
בעלמא הות אהחטיאה אותו וזה מינו אדום כי כל הסא נתנ
מעלמותו שיצרו הוא אהחטיאו ועוד דמתנו אשפטו ואתו לא מ
החטא לא על העונש וע"ק אתי מייתי מהאתם אמר כתתה עמ
חנופא דענייתא דכתיב ותתן נם לאישה עמה ויאכל וי"ל אתוה
מיתות שכסיה אכלה מיד ברגיסה אתמות ורכתה מיתות גם בעלה
כלו אתית אותו בדרים ולהכי מייתי מהאתם אמר כתת עמד אפי' אם
אסחטה ענבים ונתנם לו אז אסהכריחתו לאכול אנתנה עליו
כדאמר לעיל ס"א דאל"כ מאי מהדר האתם אמר כתת עמדי וכו' וכיון
להמיתה נתכוונה דאל"כ למה הטעתו אז הכריחתו אתם מפני אסוב
כעיניה לאתכל דו לא אתאמר לו כן ואם ירצה יאכל ואם ירצה ח
זו חוס ופי' אמשפטו ואתאו ענפו ומכתו ואתאו לשון אחת אז אסי
לשון כויה מנו' ואתם דוד וכן בכל הני דכתוב ור"י אברנל
בנבוכדנצר דכתוב דמתרים אתתו על מה אנמאוהו והול
מקברו לא דק . ר"א איום ונורא זה עשו ק"ק מה נורא לפ' הרה
הני ועוד כיון דנחית לפ' בכלהו ליתי כתי' זה פרעה אסיה מוסל בכל ה
ולקה פ"י אמשה אנתנדל בכיתו וכתו אפיר אסוהו בתנחומא ואתם ק' אמ
מפ' לים נמי בחירם בדמים הכא ומייהו לזה י"ל דלא ס"ל לפ' איום ונור
פרעה דלא ס"ל אסיה מוסל בכל העולם וכן נפ"ק דמגילה מני לה

אותם

מתלבו בכיפה ועל מלבו מגרי לבדו לא מסתע ליה לפ' מיו. ובורח
לא מסתע ליה מתנו מסמטו על מסה לפי שנתגדל בכיתו מכיון דלא
מרשו ובתנחו לא מ"ל לפרש מתנו מסמטו על נבוכדנצר מפני סביה
מתו של חירם מכיון דלא מסכתן שנתגדל מגלו מכל הא ק' מה נורך
ר' בכל הני וי"ל שמפני שיתנה'
כל' מההגלחות הידועות כגון
ונבורה ועוסר ויופי ורוב בני'
הודיענו כי מת כלם יפה רוח
ר' שמילו מהם יוניה י' מי
ר' המוגל' בהגלחות אלו בשיחטה
בהמה הניה מתרם מתלותו כל
לם הייתו רוב חכמתו בדפי לעיל
ר' רוב הבנים הניה מעטו מהם
נמוכ' וסיון ומלופין ועל הגבור
מסנחריב סהיה כוסם ברב כחו
מגיל תידו ועל מרך המים הניה
מהמריך ימים הרבה כדלעיל
מ"ה ועל זה נתנתה ומתר ל מני
מעוס הניה נבוכדנצר שמלך בכל
מכל סנחריב' לא מסיב ליה עסי'
מלך בכיפה כדמי' ים' סיו נקיי'
ועל היופי הכי' ים' סיו נקיי'
מוס כדלקמן: הה"ר ותקח רבק'
רמיה מפני שנקרא גדול מסוס
ונורא ועוד מתי לא מייתי
את עסו בנו הגדול וי"ל
בתיב הכא החמודות מייתי
ר' דרסי' לעיל מחמדן מגמבוד
ומיניה שמעינן שהיה גבור
ונתנחומא מייתי רמיה מרכבי'
מדוסי סיה מין זה בוהע לא בקבלה בת"ם ר' י' מכרבנל ' ר' מדומי היה
ר' ומתמר כפ' ' ומחסין כשבב"ם עשרה שכינתו מין מערה לא על מסמחו'
ומסו מכיסר' וי"ל דהיינו לעתי' שנכרו' המסמחו' המיומסו' מ"ב היינו
מכל הכא מקרמי כעלמה הוא אלא נתנב' לא נבוסה קטנה זו לגורך
ה אלא נמלא כמוהו מוכן לגבוהה וכדי שינבא פורענות עשו יונה
ונכר כתב הר"ן על מ"ם ז"ל מין הגבוה' סורה לא על מכם נבו ומעיר
מנו על הרוב מכל פעמי לגורך הגשם יתבנא מי סמין כו מתנמי' לאו
אמרת בלבבך אע"פ אלא נתקיימה מחסמתו ת"מ ילפינן מיני' סהי'
ונור' שמל כן נבה לבו לחסו כוחת ומע"ב דהוה מני לתתויי כמה קרמי
גדול ומלכותו מייתי מהכא מסוס דמשפטו ומחתו סהי' ל ע' בנו היה
לחתו שבנבדו זה הוגש בכודו שהומל מקברו כדמי' לתם. כל מותם ז'
ים וכו' בסדר עולם ליף לה מדכתי' ויהי כל ימי שנים לנגלו המלך יהויכין
ל חדש בה לחדש וכתוב מ"ו' ' וכתו' מומר בכ' לא בכ"ם לחדש
נבוכדנצ' ונקבר בכ"ו בכ"ו הוגיה מויל מרוך מקברו ונרדו וכו' היה
דוקרו מפש' שמה מויל היה מיקרהו כדי לרמו' מס מת בחת כמ"ם
וכטענה זו היו דוקרים מותו כל מויכיו ' רבתיב מני מחרתי ודרסי'
כיסר' כדלעי' ס"ב פל"ב. שלקו בזיבו וכרם וכשעשו הענל כדלק' וי"ל
קר ענין היתה המית' וכדכתי' אבן בחדש מתותן ומחתי קרי מסמטו
מעת וי"ל שהגרעת היתה אנת כוסס לפי שהעידו שקר בשקב"ם כדלעיל
והמיתה לא היתה דרך עונש אלא שחר שחטאו מכרה המירו שהיה
מלמלך המות וחזרו לטבעם הראשון. ג ש"ה כיו' נטעך וכו' נס ט'
זה לפ"ז מבארו שהזיבה לעונש ליסראל בכל' המנדות הקודמת ולבכי
מהאי קרא דמשמ' שבעון הענל נתחדש לסם מבה זו כדמפ' ומחיל
מנטעתי מתבם אע"פ שמת"ם תחל' על כן תטעי נטעי נעתני' מסמע
נטיעה מתם מיירי והכונה שמתחילה היו מלגיהים בתעשיהם שביום
עתם שום נטיעה היתה גדלה ולבקר עושה פרח ובוקר בשבת עניינם
ר' הרבן כדפי' המ' לא נים' לתן הכא לפ"הכי שאין דרך הנטיע לגמו
לקלוט אפי' בימים טובים אלא לב' יום כדלעיל מ"פ' ' וכן משמע בפ"ק
ומין לכתוב להמשיל אלא בנוסח שבעולם לכן פי' שכתוב בבחירתם
ולפי שאמר שם כי שבחת אשי ישעך קמת מחזרו לרוע טבעם כי כן
לא מחר טעת' בהם אלא מיד שבחו לזרסי ביום שנטעתי אתכם הייתו
נתינת הלוחות לאמרם כי אז עשו פסולת דהיינו הענל כדמתי' ויתן ל
הכלותו וכו' ויראו העם וכו' וקרי ליה יום נטעך מפני שע"י הלוחות
קיומם בעולם כדדרים בסמיך חרות על הלוחות אבל למאי דדרים
בגית כי יום הנטיעה הוא יום מעמד הר סיני כי אז פתוהו בפיהם
ל"ד לעיל ס"ב פמ"ב ולפי שאז אלא אלא הם"י מלמך המו' מעלהם כדלקמן
ליה יום נטיעה: בם"ראשיים כסף היו ופי' תשנשני לשון סיג בחלוף
ן בסמ"ך ' שנישתון מורחת מזרחי הדרך ומע"ב תשנשני מלשון נטיעה
מעות הדרך ונסוב אחור מזרחו וכן כסף סיגים מנופה על חרס
מתם ליה לשון נטיעה עון ועכינו שבהיותו מנופה על חרס הוא
דרכו והוקק לפ"כן ולא לשון סיגי' שמפני שבוגת הכתו' כמשל
כחון נאה ומזייף מתוכו וכמו שאמרו בתנחומא שמדבר בעשו וחברין
הוא דומה למזייף שמחון היה אלא מרגליות קבועות בו אלא
גים היה על חרס כך עשו וימת' עשו בלבו וכו' ותם ס"ים כשסוטר
מתחון נ"ב מכוע'. שנשתיתון בלשון הטעמה ותנאה והפר' כיון ג'
ים בלשון תשנשני ויתכן שלהיות הרשעים מנ' מינין ים פועלי און
ל' ע' עשיתם פסולת. שפעולתם טובה ומשמשים כה לתכלית

ר' בתוכה מעות לאמה עניים ומכוון להשתכל בה וכנון רשע ערום שאמר
בגמר ומע"מ שנשתון מורחת ויש שלין כוונת נ"ב רעה ומ"ת אין תכליתם
לם"ם אלא ע"ב ההכרח או מפני הבושה ומע"מ ויפתוהו בפיהם משל לא'
וכו' מסוס דורך תפריחי מסמע לשמח ומכון מפר' קרא לגנאי קאמר משל
לערוג' ירק מלאה כו' כלו' שבבר נגמ'
בשולה ולכן בשבגיה לבק' מיד הוריק'
ונבשל' ופי' תפריחי שנגמר גמיחת'
שמע"ם שזה טו' הי' לרע' מגד שנבשל'
מיד בשלא נלקט' ורש"כן אמר לערוג'
שבתן שנגמר בשולה מתקשית מיד
ונעש' נבעולין ומע"ם שאין בזה הפש'
עשאו מש' לקוסי לב ישרא' תכף לטהר'
לבם ויתכן שרש מחלוקתם הוא אם
מעש' הענל היה ע"מ ממש בשמוטו או
בקשת מגיהנ לבד לבלתי שתכם על
ההשנחה הפרטי' תמיד בדכתיבה שמו' כד
לעיל ס"ב שמ"ב והאות' לערוגת
ירק שהוא הפשל נאור שבאורקת דכרי' יד
הירק מתעשה ונפשל סובר שם ה
שחשמו בע"מ ונאחד שלבותם לגמרי דניחל ב
והאומר לערוג' שבתן שובר שלא היה שמו' לב
בה' רק קושי הלב לבלתי נטח' כיסוב'
י' תמיד קצירן של מלבו' וכו' שבבל
שלא היו ניטולים כדמש' מחירות על
הלוחות וכו' ושע' לשון קנין שהוא
מקנים ימיו של מדם ויתכן שהוא
לשון שנף כמו תשלח קנייה על שם
שמתפשטין בעולם כלו. דא"ר יוחנן
וכו' אמ' ר' אמ' ר' מין רמיה אלא לחיתם

ר' אא אישכי יהי' וב מבשרו וש"ה בין' נשעך תשנשני ובבק' ורעך
תפריחי ביום נטעך ביום שנטעתי אתכם לי לעם עשיתם פסולת
כד' א' סיני' כסף היו תשנשני שנישתון אורח' הה"ר כסף סיגי' מצופ'
על חרס ר' א תשנשני שנשנית' בי הה"ר ויפתוהו בפיהם ובלשונם
יכובו לו' ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו ובבק' ורעך תפריחי
ר' חמא בר חנינ' ור' שמעל בר נחמן ר' חמא בר חנינ' אמ' משל לא'
שהיה' לו ערוגת ירק מלא' השכי' בבקר ומצאה שהוריקה ר' שמעל
ב"ר נחמן אמר לא' שהיתה לו ערוג' מלא' פשתן השכי' בבק' ומצא'
גבעולין נר קציר נרגדת' עליכם קצירן של מלכו' קצירן של יסורי'
קצירו של מלאך המות דא"ר יוחנן בשם ר' אליעזר בנו של ר' יוסי
הגלילי בשע' שעברו ישרא' על הר סיני ואמרו כל אשר דבר יי' נעש'
ונשמ' באות שעה קרא הב"ה למלאך המו' ואמר לו אע"פ שעשיתי
אותך קומקרטור (תופס עולם) על הבריות אין לך עסק באומה זו
למה שהן בני הה"ר בני' אתם לי' אהיכם ואומר' ויהי בשמעכם את
הקול מתוך החשך וכי יש חשך למעל' והכתי' ונהור' עמיה שרא אלא
זה מ"ה שקרוי חושך הה"ר' והלוחות מעשה אלהים המה וגו' אל תקרי
חרות אלא חירות ר' יהודה ור' נחמן ורבנן רבי יהודה אמר חירות
ממלאך המות ר' נחמן אמר חירות מן המלכיות ורבנן אמרי חירו'
מן היסורין ביום נחלה ביום שהנחלתי לכם את התורה וכאב אנוש
ר' יוחנן ורבנן רבי יוחנן אמר הבאתם עליכם מכה נברת ומתשת
(מפל' והנרסת) רבנן אמרי הבאת' עליכם מכה נברתני (אנוסי')
ומתשת ואיזו זו ויבו' וצרעת לפיכך משה מזהיר את ישראל איש
איש כי יהיה זב מבשרו

תני

וסוף סוף כפי לאתוי דרשת חירו' על הלוחו' ליסורין ומלכיות מייתי נמי
הא דר' יוחנן דלא תימא דחירות ממלאך המות הויינו אלא אלא יתומו כלא עתם
כי כיד מלאך המות לעשות כן כדאמר בת"ק נבי יום נספה כלא מקבלו
אלא יתומו בקונר סנים אבל לארך ימים לעולם יתומו דמדר' יוחנן מסמ'
דלא יתומו כלל כדאמ' אין לך עסק באומה זו' קרא הב"ה לת"ה וכו' מש
פיק' מהא דאמר לעיל ס"ב מת"מ אחר הקב"ה אם יבא מ"ה ויאמר על חנם
כרתתי וכו' דכתי' אמ' ר' אמ' ר' מה הם בני מע"ם סע"י שתירת התורה הוא
כניו ק"ק אמתי תלי בסבי ול"ק אפשי מקבלו התורה שהיה הסבה ובדאמר
לעיל ס"מ פב"א ופב"מ שאומר לו בשיבה לו' על חנם כרתתי וי"ל אלפי
שזה היה קודם שקבלו התורה רק שאמרו בעשה ונשמע לא הזכיר לו קבלת
התורה שרגה לבעלים אמנו וכמ"ם בגמרא בסנהדרין שניתנה בחשאי
מפני השטן וכן כתבו התוספות בפ"ר"ם בשם מדרש בני הא דאת' רי' כל
בעת שירד משה בא שטן ואמ' מורה היכן הוא וכו' והא דמש' מתוך החשך
זה מ"ה מין פירושו שראו שם מ"ה היה מדבר עמו אלא ה"פ שמעו הקול
שע"י יתלטו מיד מ"ם. ' ותבתיב ונהורא עמיה שרא ומ"מ אי קו' דחשך
זה היה בהר סיני כו שם ועכן ומתוך האש והעכן שמעתו הקול כמו' ודברו
שמעת מתוך האש וכן אמר לעיל שע' שקבל התורה מתוך החשך ועוד אף
שנפר מתוך החשך ומ"מ מה נעש' לאמר קראי דמדברי עכן וחשך שמ"מ
לפרש בהם כך כנון והר סיני עכן כלו ויעל עשנו כעשן הכבשן וכל העם
רואים את הקולות ואת הלפידים ואת ההר עכן והר ביער באש עד לב
השמים חשך עכן וערפל וי"ל דשם"ל כדרבי עקיבא דאמר בתכילתא דבחדש
הג' כתוב אחד אומר כי מן השמים ובתוב מ' אומר וירד י' על הר סיני
מלמד שהרכין הקב"ה שמים העליונים על ראש ההר ודבר שמים מן
השמים ומכיון שנגלה להם ככוד י' בת"ם ז"ל כאתה הראת לדעת שקרע
להם השמים והראה להם בכודו מ"ב ובכוד י' היה על ההר ועל כן ק"ליה
דנבי שמתגלה היה הר בוער באש ומלא חשך עכן וערפל אבל בפירוש
שביבה ודברים עמהם הברה כי לילה ביום יאיר ולא יראה העכן והחשך
ביון דנהור' עמיה שריה ולהכי ל"ק ליה לא שמעכם את הקול מתוך
החשך דמשמע דאף בעת דבור י' היה חשך: ועד"ה י"ל פ"מ
הדרשנים שהחשך והעכן רמז אל העדר התיחסות המשיג והמופג מפאת
החומ' אשר הוא כמשך מבדיל כי לזה שהוכנו ישרא' להדמות לעליונים
בכל אפשרותם כאומרו כל אשר דבר י' נעשה ונשמע היה מאת י'
לסיים' לאלף מהם הטרדת החומר והוא קריאת ת"ה כי החומ' הוא יבה' ר
הוא מ"ה ומ' אלא יאלוט בהם להיותם בניו והוא הדמוסה לו בשבל בכל
האפשרי להם כדמיון הבן לאב ולכן הזכיר בניו אתם לי' שנאמר על
קדושת הנפש ובלתי חשמת לאבדת הגוף ולזה הניח מבשמעכם את הקול
מתוך החשך הרומז על קנור ההשגחה כי אין זה מאמת המופג שהאורם
שהיה אלאות ההשגלה בעליונים ואין כילות לתעלה אבל זה היה בכחיר'
חומר המשיג הנקרא ת"ה אף שהשלים י' להעלות בהשגחתם ת"ה היה
מתוך כח החמרי אלא הופשט מהם לגמרי בעליונו' בהשגחתם. שקרוי
חשך בתנחומ' ויאסר והחשך על פני תהו' זה מ"ה התחשיך פניהם אל כריו'
ביום שהנחלתי אע"ג דבהסוה יומא עשקינן דכתיב ביום נטעך תפוס
דלא מסכתן שתכף כמו אויבים כנגדן סד"מ הנך קנין דקאמר לא
הוה מיד לס"ק שביום ההוא הוה ואף אלא כמו אויבים אעפר שמאת
נתעוררו לבוא כי סר פחדם מהם.

מגרת פי' מפלת מגזרת וכסאו לאדון מגרת ותחת פי' הורסת מגזרת
ותופת בחימה ולקמן ס"ד גרס מגרת ותהפלה והרוסה עניין מ"

דברים אלו מעכין כתיסה ואמ"פ הפרשה מתחלף אין דרכם לדקדק כן בדרשות ורבנן דרשו אלו מכתי לסון מנוסו ולכ"ח נברתנית מעכין נבר כמפורש לקמן ס"ד ה"נ ורבנין אמרי הכאתם עליכם מכה נברתנית ואיזו זכות וצרעת שכין שחטאו כאן עליכם כדאמר בתוך ולהכי מייתי הא דר' סבי גמהיכן נתחייבו ישראל בזיבות וכו' מסוס רבנן דאמרי מן העגל ומגד"ז ס"ל כותיהו: לא היה בהם מפני שאין בכורה של תורה לכתן לדור בעלי מומין כדאמ' לק' ס"ד פ"ז והתם ליף כולהו מקראי והרמ"ע בתב שהטעם לפי שמי שיפקד ממנו חוס מחוסיו תפקד ממנו ידיעה מידיעותיו לכן היו שלמי החוסי' לחיו' שלמי הידיעה וכן כתב הר"ש בם"לה גם ליהיה מפסר לפרס הסנרות והסמיות וזולתם בהעדר הידיעה כדפי' לעיל ס"ח פכ"ג הרבה חרשים נתפקחו וכו' אלא דכיון דהא קאמר ולא סוסים מסת' דכריתא על המומין המוס קאמר ומ"מ יש ספר' אותו כן

ועכתבנו לקמן ס"ד:

עד שנמנאו בהם זכים ומנורעים והם"ם חגרין וסומין וכל הנו"

דכיון דמסוס קבלת התורה נסתלקו כשחטאו ראוי שיחזרו למומן כי בסור שסבה יסור המסיבה וכמו שנסתלק מהם תיר החזרו בדליל והבי מוכח לקמן ס"ד פ"ז וכחזית שמיר חזרו לכל מומיהן וק' מאי בעי תסיבן נתחייבו ישראל בזיבות וצרע' ומה ברוך לסון הרע דקאמר רב סונא ור' תנחומא וי"ל דכיון דזיבה וצרעת היזק לכולם שהטאוים מטמאים בהם מסתבר שאין לחזור למוס זו מכיון דנאי שלו עונש זה ולו"ה רבנין מן העגל שאפי' לא היו מנורעים מתחלה ראוים שאה לכך בעון ע"ח ושי"ל דמכיון דלא אזהר בשלוח טמאים עד שהוקם המשכן מסתבר שלא הזהרו לטומאת זיבה וצרעת מיד דא"כ אמאי לא אזהר על שלוחם לכ"ח ר"ה ור"ת על לסון הרע דהשתא אפשר נתחדש זה אלא אז מכל רבנן מנורעי דלא חס רחמנא לשלוח טמאים אלא בשעתה שכינה במשכן כדאמר לקמן ס"ד פ"ו: לאו של מנורעים הוא דאמ"נ דבמ"ת נסתלק הנרעת מהם היו מליזין לומר שהיו בתחילה אז שלעולם היו מבנין אותם שהיו מנורעים אחלה ד' על אותה שעה דליכא לאמר דלעתיד קתוהר הבתם כתיב ויעשו כן בני ישראל ומינה ולפיכן דכ"ת שני כו מיד ולדורות: ללמדך כלומר מכאן אתה ומ"ת והיכי ילפי' מהכא שאין הנגעים באים אלא על לסון הרע דלמא אין הכי נמי אסתר תלי ועוד איתא שיחלוק ר"ה ור"ת אחה דאמר לעיל פ"ו ופי"ז וכבמה דוכתי שהנגעים באים על כמה עכירות ושמא הכי קאמר שאין הנגעים באים בחנם על ישראל בתקרה בשאר אלא אם בתוכחות על פון כדכתיבנא לעיל בכמה דוכתי ומסוס דהכא איירי בלשון הרע נקט לסון הרע וה"ה שאר עכירות דלא אתא למעוטי אלא בחנם:

מן העגל ק' מי הם אלו בגרעת אם אותם שהשתחוו לו ויזבחו לו בכר מתו כתן שאתרו בפרק ד' מיתות וכן לקמן ס"ד פ"ט שמהם מתו בסייף ומהם בהדרוקן שבדקן בסוטות ומה אותם אלא נתחייבו מיתה מ"ם כל העם יהיו מנורעים כי לא היו מנוקים מעון רק שבט לוי וליכא למיתר אמאותם שמתו שהיו מנורעים כתפסת הנרעת בקצת מהאחרים דהא אמר לקמן ס"ד פ"ז הפרש המנורעים שבינינם שהם עשו אותו המעשה וכן קא"ל ד' מתתאונגים שאחר שמתו בשלו היתה שולחו חוץ למחנה ומשמ' י"ל שמאותם שהיו ראוים לחות בעגל לקו בגרעת ולא מתו דמנורע אסור כמת וכן בתתאונגי דקאמ' והיה לכם לזרא הייכו שקנתם היה להם בשלו שבת נרעת והיה במקום מיתה ולפי מה שכתבתי דלא בא אלא לאותם שהיה בהן מתחלה ל"ק ואפי' למה שפירשתי אלא בא אלא בחטא שנתחדש י"ל דלא אתאי אלא לאותם שהיו בן מתחלה:

הורג את בוסאיו שהאמרון היה מכלה בלוים כמ"ם ז"ל:

בתתאונגים אם שיקשה דוקשלחו מן המחנה דאתר מקמי מתאונגים אכתוב לקמן ס"ד פ"ז ס"ד כ"ה: מהו לזרא מסוס דבעי לאתויי דר' סימון דאמר שנעשו זרים לאהל מועד שאתם מתתאונגים בתחייבו בזיבות וצרעת בעי הכא מהו לזרא ותייתי מגב מורחיה כל פירוסי דאיתתרו ביה.

לזרא ולבוסנא בע"ר פי' בערוך עכין הרחקה כדאתרנם תורה אליזור לזאי וכמ' בסן כתב ז"ל לזרא ובוסנא פי' בפיחה בדגרסי' תייבי בגרעת מנוסים אתילה בפיחה לגרעתו ותסוים ליה בד"ע כ' וה"ר אפתלי בתב לקמן סי' ד"ב ז"ל לזרא ולבוסנא בדרך דרזיא פי' זרא סיפות בדסן בגמר לבוסנא שיהא בסנו בפוחה ומה אתם לזרא לבוסנא בר' דקאמרים שהיה לאהל בל זר ובקש שדרבו לבבות בסן אז קאי אם לזרא דהייבו הרחקה הייבו פי' רשב"ם ונאתא ר"ל לדרב הוא פי' שיסוב לאהל

ר' תנ"י ר"ש בן יוחאי בשעה שעמדו ישראל על הר סיני ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע באות' שעה לא היה בהם זב ומצורע ולא חגרין ולא סומים ולא אילמים ולא חרשים ולא שוטים על אותה שעה הוא אומ' בולך יפה רעייתי וסום אין בך וכיון שחטאו לא עברו ימי' קלים עד שנמצאו בהן זבין ומצורעי' על אות' שעה הוא או' וישלחו מן המחנ' כל צרוע וכל זב וגו' מהיכן נתחייבו ישראל בזיבות וצרעת רב הונא בשם ר' הו שעיא אמר ע"י שהיו מליוים אחר גרוליהן ואומרי' משפח' וו של פלוני לאו של מצורעי' היא ללמדך שאין הנגעים באים אלא על ל"ה ר"ת אומר ע"י שהיו מליוין אחרי הארון ואומרי' ארון זה הורג את נושאיו ואין נגעים באין אלא על לשון הרע לכך נתחייבו ישראל בזיבות וצרעת ורבנין אמרי' מן העגל דכתי' וירא משה את העם כי פרוע הוא שפרח בהן צרעת כמר"א וראשו יהיה פרוע רבי יהודה בר סימון אמר מתתאונגים שנאמר ער אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא מהו לזרא ר' הונא אמר לזרנא ולבוסנא (להרחק ולנפיחה) ור"ל אמר לאסברא ר' אבא אמר לאזהר' ר' אביתר אמר לקרא (רפי ומיתום) ר"ש בן יוחאי אמר ובלבד שתהו מרחקין בו יותר ממה שאתם מקרבין בו א"ר יהודה בר סימון מכאן נעשו זרים לאהל מועד.

ה ר' יהושע דסיכנין בש"ר לוי בשר ודם נותן אכסיריה (נדוי וגזיפה) והק"בה נותן אכסיריה שנאמר צו את בני ישראל וישלחו מן המחנ' בשר ודם חובש בבית האסורין וה"בה חובש בבי' האסורין שנא' והסגיר הכהן את הנגע ב"ו נגוד טירוד (העונשי' כדרך כ"ו) וה"בה נגוד טירודא ברד ישב כחוץ למחנה מושבו בשר ודם נותן קשפרס (מסה מכות) וה"בה נותן קשפרס ארבעי' יכנו לא יוסיף בשר ודם נוכה קטירקי (עונש) והק"בה נוכה קטירקי ועונש אותו מאה כסף בשר ודם נותן דונשיבה (מתנה) והק"בה נותן רונשיבא הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ב"ו נותן פרוקופי (ככוד) וה"בה נותן פרוקופי שאו

רע שתתרחקי' מתנו להזיקו לא שסה יתרחקו ממנו ויקוצו בו מס"כ לא ספי' שירחיקו הגלו ויתמסוהו לאסברה והקרא זרא לפי מולי זר ומשונה כמ"ם כפ"ק דכרכות קשה שבכולם אסברה לקמן ס"ד מפ' שמכלן ומילך יזהרו לשם: לקרא מות אמת וה"ר נפתלי פי' מן מ

הנוסכים בכסר וקשה לה מפני שמתנאו לבעל הערוך ס"ב קרי קירוד הכסמה ול"כ כי מ"ז מל הסלו וכ"ל דקדרא ו ועכיכו רבי כמו בפיטי קטי דפ' כמה מדליקין ובעייכו כתן בסבר הזה לשם לתימום ור לזרא עכין זרות וסרחון וכ קנת המפרשים י שנעשו זרים מועד מסולחי' מחון למתנה למי' מאי שנא לאהל מועד הא אפי' מתתנה לויה שהיה חו מועד מסולחים זכים וזכות ומ מסולחי' אפי' מתתנה ישראל ס"ד דקאמר הם זרים מן הקה דהתם לא תיירי אלא בחו שהם מסולחים אפי' מתתנה מאי הכא ק' לתע"ג דתיירי אמי הכ"ל זרי' למתנה לויה ומאי י"ל דמסוס דתליא בנטיית אהל מועד כדאמר ב פעניות בכל זמן שאהל נטוי אתרה תורה ויסלחו מן כל נרוע וכל זב הונגלו הם הוצרו זכים ומנורעים ליכנ לה"ק זרים לאהל מועד ב"ו נותן אכסיריה וכו' דקשפרס"י אים כי מכסרו שבנבם בגופו כפוכו

בעי הסתם אמי לתימר שסלוחו מן המחנה וכן שלוח המנורעים ה דרך עונש כמו שפ"ו נגוד טירודין לחוטא ותיירי הא תיי שאר עונשים שהקב"ה נותן כדרך כ"ו וכן שהטבות בגון דונטיבא וכו' ומה שהוזקק לומר שסלוחות דרך עונש ולא מפני טומאתם מתתנה שכיכה ניחא שריך להרחיק מסם כל טומאה אהל לויה ומתנה ישראל כמו שאין טמאי מת מסתלחים מסם ומפי' מ כדאיתא בפסחי' פ' אלו דברים נ"כ לא ה"ל לשלח חוזר והמנורע מפני שלא יגעו בהם אחרים ויטמאו ה"ל לשלח נ"כ מת שהוא חמור ומפי' מנורע אין לומר שסלוחו אמא מתפסת נרעתו לאחרים ס סרעת ישראל אינה טבעית אלא בעונם אין פחד מזה שהרי הסיסור היה נזקק אליו ולכן הוצרכו בגמר' לומר בדד יסב מפני כין אים לאמתו כדפי' כיפה פינים מ"מ פ' תזריע מ"ק אמאי בכ"ו לומר שמתפסת ה' כב"ו בכל אלה ועוד המסתת דיליף הקב"ה ב"ו ואדרבה אל"כ מעשה כ"ו הם כתפסת ה' וי"ל שהוא"ל הרות הר האו נתנין בשוה לחוטאים עם הרשה מתחלבים בחטאם על הרוב החטא שוה בכלם כיים חוטא כיותר חמור מחבירו והרי הבדרי שם הנגעים באים בדלעיל אינן סוים שאין חטא ע"מ ום"ר ונ"ע דומה וזולתם וכ"ם שם יתמיד זה בחטא מזה ובשלמא בנוף העונם יש החוטא כן ירבה וכן יפרו ויגדו כיצר בנגעי כי מרמות בנגעי עם הרות בלם פרי' שאין בערן שוה וכ"ם שם זה ינוגע בחבר אחר וזה בכל נופו בגין מנרע אל הבגדים ההסגר והסלוח והבדוי שהוא שוה בכלם אבל הבדי אמר מפני מה אמרה תורה בדד יסב הוא שבדיל כין אים לפיכן יהורם בדד יסב וזה הסעם לא יגדל אלא אמי שבנטרע על לסון הר מי שבנטרע על אחר עכירות מאי איכא לאמי' ובקק' כמה שבתן הבאות לתלקות מ' יכנו והל"ל שיהיה כדי רשעתו כין רב לאמרו ובן נגעי ק' כסף ק' לאמר הייתה קנבה זו בכל שהיה ראוי לאמרו ולהרבה התכיים והמתכיים כדין דמי בסת בהחל ולהבי אתרן שבפניכי שו בתנהג כ"ו סרנה לאת לחוטאים המפטים דומי' לכל כ"ו כדי שיה לדעת שהדברי' דרך עונש שאו לא נעשו אלא בנגעים וביוב' שהם הם הבאים בידי אמי' אולי יתלו הדברים לאמרי' הטבע ומאחר שבא לזרא בדרך כ"ו אלא יוכלו לדקדק בהם כי יש להם מפשטי כוללי' פעמים בהם שיעשם החוט כיותר מהראוי לו ופעמי' בפחו' מהראוי לו ובמ' העקרי' כמ"ח פ"ו שמפשטי כ"ו יחטאו בתוספות והסרון ומזה שבגין הגדוי והגזיפה שהוא דין ידוע ופעמים ילקה בו מי שאינו חייב בו כ' שחייב בו מתם וכן מפשט בית האסורין והגרוש ומבת קטפרס פי' ק והמלי לסון יון קטו ק' פורס פעמי' כיים להם מפש' קבוב, כמלקו' ק' וכשיבאו לבלק' החוט' לא ידקד' אם ראוי ליות' מזה או לפחו' מזה שבוכן המתנים להם מפש' קנו ק' כסף ק' כסף אי' כסף ויהיו קטדיקי קטו ק' ויהיו יון ואמ"ם שמביכו קטדיקי בעונשים אחרים שאינם שלמתן כאמר בהשאה ולכן נזר ה' על המנורע דין נדוי דהייבו אכסיריה כמו ס מפני מי שחט' בלשון הרע מפני שתם מבור שהוא בעל לה"ר אמ"ם שם אינו כן וכן נזר גרוש ושלו לבל זב ומנורע אלא יהיו בתוך העם לפ

שאו את ראש וגו' ב' נותן אנונס (חק פרנסה) והקב"ה נותן אנונס
עומר לגלגולת מספר נפשותיכם ב' מכה ארם ע' ערים והקב"ה
מכה אותו ע' עצמו מחצתי ואני ארפא . ר' ברכיה בשם ר' לוי
אמר ב' מכה באיזמל ומרפא ברטיית אבל הקב"ה במה שהוא מכה
הוא מרפא שנא' כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך :

פרשה יט

א ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים וגו' וש"ה ראשו כתם פז וגו'
ראשו זו תורה דכתי' יי' קנני ראשית דרכו ראמר ר' הונא
בשם ר' ל ב' אלפים שנה קדמה תורה לבריאת עולם שנ' ואהי אצלו
אמון וגו' ויומו של הקב"ה אלף שנים שנ' כי אלף שני' בעיניך וגו'
כתם פז אלו ר"ת שנאמר הנחסרים מזהב טפו רב דברים שנבראו
מבראשי' חרותי' בכתם פז קוויצותיו תלתלי' זה הסירגול (סרטו')
שחורו' כעורב אלו קוצי האותיות דברי ר' איעזר ר' אומר תלתלי'
במי הן מתקיימות במי שמשחיר ומעריב בהן א"ר שמואל בר אמי
דברי תורה צריכי' השחרה והערבה שנ' מי יכין לעורב צידו למוד
מאליהו ע' שהשחיר והעריב בתורה לא כבר זימנתי לו עורבים
שנאמ' והעורבים מביאים לו לחם ובשר וגו' מהיכן היו מביאין לו
משלחנו של יהושפט א"ר שמואל בר אמי ר"ת צריכין השחרה
והערבה פרנסה מנין מי יכין לעורב צידו כך אם אין ארם נעשה
אכזרי על נפשו ועל בניו ועל ביתו כעורב הזה אינו זוכה לדברי תור'
רבי אסי חנה עוסקן חמא חד עורב עבר קן ר' יר ביעין עביר
אפרוחין נסבינון ויהבינון בקיררא חרתא ואשע באפיהון ג' יומין
בתר תלתא יומין פתח באפיהון לא ירע מה אינון עברין אשכח
יתהון דעבדין צוחת וצוחה עברה יתוכין ויהוו פרחין לעיל מנהון
ואכלין להון קרא עליהון הדין פסוקא מי יכין לעורב צידו ר' יוחנן
וריש לקיש רבי יוחנן אמר אין רגה של תורה אלא בלילה שנאמר
קומי רוני בלילה ריש לקיש אמר ביום ובלילה שנאמר והגית בו
יומם ולילה ריש לקיש הוח

פשיטא

ינקה כסירלס ומס יסיס פ"י דרונה ליטפל בעצמו ומייתי דתי' מתחנני ומני מרפ' שעניינו מני בעצמי מחצתי ומחני מני הוא ומין אמרי' ממדי קמי' א ש"ה ראשו כתם פז וכו' מסוס דק' ל מתמי לא כתמ' ב' ג' וזנה כמ' וכפי לחתויי דר' שמוא דקמר סוס להורות סדן טרכות לבני ס' כדלקמן מהתי קרח מייתי ליה ממה ומנב מורחים דרים כיה תחלה כמ' מנכי כדרך המדר' זו תורה ופי' ראשו מה שהיה דמשיח לו והכניו מורה על הפועל' ראר' הוא וכו' תסו' דמיכ' מילי מחריכי נמי מקדמו לפול דהייכו כסה הכבוד כדלעיל ס"ם פ"ח וג"כ ג' ענייהנ' קדמו כפועל לעול' לדעת קנת כדפי' המס ומ"כ מיכה לתי' דרשו היינו חד מהנכו מקדמו לעול' דמע"ג דמת' לפי' דתורה קדמ' לכם הכבוד ומ"ב פפי' מקדמה לנ"ע מניהנ' מסוס דהסיה דמיה דמייתי מדכתיב מסו מינה כ"כ כדורה מייתי הכה דר' הונה דקמת דאפי' סנה קדמ' תורה לעולם דמיניה סמעינן דתורה קדמ' לכל כיון דכתחריכי לה ידעי' סמ' סנים קדמו לעול' מסתמה לה קדמו הרבה ומ"כ תוקמינן דחסו בתורה סהיה דמיה הכל: אי ד"ת מע"ג דהה קמ' דכתור' עסקי' פי' אי ד"ת מסוס דתורה מסמע עכס המנות ובהה לה יכל' הנחמדי' מזהב וכו' כ"כ סהרי הן קסים על רוב המנסי' מעטותם ולה יחמדום ממנס בר"ת מבדק החמדה כי חדוסי הדברי ופלפולה נחמד' לנותדי' ומתוקי' מדבש' שנא' הנחמדי' מזהב ומפז ומפ"ם ל"ק דמס' הכ' רק כתם פז מסו' דבעי רמיז נמי למ"ם סחרותים בכת' פז ומי לחהי' ה' לל בכת' פז לחכי כת' כתם פז לכ' מכתם פז וכתם פז

מיכה ד' יהוש' ח' מסליים מיכ' ב

ספעמים תחסר הכי"ת כמו אסר הוכמו בית יוסף ופעמי' תחסר הת"ס כמו עלות כהר: שנבראו מברחסית חרותים היינו הלוחו' סהיו חרותים בו הדברות ונכרתו מברחסית כדלעיל ומכתם פז היו כמ"ם ז"ל סהיו סל סנסריגון: ה"נ מחורו' כעורב אלו האותיות כדנרסי' בחיים מ"כ אין הסיטו' כנר' הר"ן דמייתי כפ"כ דמגיל' נבי מוזה בריכ' סרטוט וי"נ זה הכתב ומ"ת הכי פירושו דקוונותיו תלתלי' ר"ל הסרטוט סכמו סהקנוות הן תלתלי' ר"ל פסוין קסורי' כל מ' לענת' ומין הסערו מכולבלי' כן סרטו' לחלק כין פטה לסטה ושחורו' כעורב היינו נוף האותיות והיינו הכתב והיינו הסטו' ענמן סכתובו' כדיו מחור' ומתמ' לחמפני' סהתור' בריכ' סרטוט ומתחי' כתוב כדיו כדלמרי' כירו' דמגל' הל ת"ת סיהו כותבו' כעורו' בדיו מסורג מ"כ אין אמתי' סהכתב מנכתב הפוח' שפים סנה קודמת לעולם סיתה מסורטטת וכתיב' סחורה כדאמרי' סם סחורה ע"ג לבנה ודע סדעת ר"ת מס"ת מיהו בריך סרטוט רק בסט' דמסוג' והר"ן הוכיח מס מכמן מכל הסטות בריכו' סרטו' מדקמ' קוונותיו תלתלי' זה הסרגול דהיינו סרגול כל סטה וסט' סהן עסוין תלתלין: במי הן מתקיימו' לפי גר' זו גר' דדרים תלתלי' לשון קיום מנוד' עומדות על מלם ומפרש קוונותיו על סתם ר"ת מתנס בחוים נרסי' ר' עזרי' מות' לפי' דכרי' סתת' רוח' מות' קוני' בתור' תילי תלי' סס כמי הן מתקיימות סחורות כעורב כמי סהוא מסבים ומעריב וכו' וקרוב סכן נרי' לומר הכא והלשון קרה ודרים קוונותיו לשון קונים ותלתלי' לשון תילי תילי' וכן מחרו כפ"כ דערוכין קוונותיו תלתלי' מלמד סים לידרס על כל קון וקון תילי תילי' סל הלבו' ופי' הדב' פחפי' דכרי' סגר' לכתור' סהן סלה לנורך והן במדרגת הקונים והכרקונים סמין כהס נורך והיינו קוני האותיות וכדומ' ים כהס תלי תלי' סל חכמה והלבו' ות"ס כמי הן מתקיימו' מלמה מחריתי היא דדרי' מסחורו' כעורב לחוד ומסת' ר"ת קמי . שנא' מי יכין לעור' ע"כ מית כנרים' זו יתיר וחסי' והנכון דה"נ נריכין הסחר' והערב פרנס' מנין לתוד מליהו וכו' מד פרנס מנין מי יכין לעור' צידו כך למי סמסחי' ומעדי' ד"מ מס מין מדם נעס' מכזרי כו' וסמס דמלת' דמע"ג דדרי' כעור' ליסב' דהערב ד"מ מדכתי' כעור' ול"ק ערוכו' כדקמ' מחורו' ע"כ רמיז הכא לעור' ולהכי מע"ג דדרי' ליה מסכי' ומעדי' וכו' דרי' כריש דמת' לות' מס יקס' כעיניך פרנס' מנין לתו' מליהו ספרנסו ה"ע' הסורכי' וכן יפרנ' כעוס כתור' והדר דרים סמכין לעורב נילו סהס נזוים בזול' מכותיה רק מה יסוסי' המתכויס מכוחתם כדקמ' ר' מסי כסמיך הוא יכין פרנס' העוס' כתור' והדר דרי' שנרי' לעוס כתור' סיהי' מכזרי על כנו לעור' מלה יסנה דעתו לעסקי העול' ולא יחוס לפרנס' כיהו ומע"ג דדרי' כעורב עור' מתמ דרים ליה לשון הערב דומיה דסחורו' סמין טעם להוכיר הסחר' לבד' ות"ת מיכ' למי מי' בקמ' מכין ב' הסירוסי' דקתמרם רב סחוק כתור' דמס' ליה בפרי' מנפי יו' לסהפ' ח' פעמי' יפרנ' כככוד סנכסיו מכלאי' כמ"ם ז"ל ופעמי' כטור ונע"מ' לא יתכו' בע"ס כמ"ם ז"ל ולא רמיה' לדיק כעזב מהדורי מפתח' לא מהדר לכן כנגד המופן הם הכיה מליהו סנתפרס' ע' רעוולים מלה בנער וכנגד המופן הכ' קריה מפרנסת סעורים

ע' ספעמים מונס הוטמים כזה וכן הפסגר כסיהר מעפ' ספעמים
ומו רמוי לנ"ך וכן מלקוח מ' קנוב מע"פ ספעמים רמוי לפחות ויותר
מן מונס ק' כסף למוכיה ס"ר דבר קנוב מע"פ ספעמים רמוי לפחו' ויות'
לקמן ס"ר סמר מוד כ"ו נות' ספקולי וכו' י"ל סהוקסה לו מה סהקסה
ר' ן' סוסן בפירוסו לפרקי מכות
ריה רמוי סחומר הפונס יהיה לפי
מנוס חסק סאדם חל החטה כי הלוב'
לים ומוכל ערלה וכיונה רמוי
מנס מחל מחמר סמין יגרו מכיחו
לה ומיכו חוטה מלה מכלי מסוס
בנור ה' ומלנתו ממנס החוטה בנ"ע
ויונה סיגרו תקנו מין רמוי סיהיה
נמו המור סנו קרו' למונס וזה הפך
מכס התורה שחייב בזה מיתה וכזה
מלקות והכיב סמלו היתה הכוונה
המלהית לנקמת החוטה היה
מכל הכוונה המלהי' לתקון החטה
מלה יכפלו בו ולכן כפי חמר החטה
המיר בעונס כדי שיתרחקו ממנו
ומ"מ סמה סנגזרו תורה מות יומת
הנוחם והנוחסת מע"פ שחטה זה יגרו
מל' תקנו כו ולא היה רמוי לחתוי
ומ"כ זה היה בדרך מספט כ"ו סנוג'
נזרת מות על קנת דברים לתיקון
הדונה מע"פ שהדברים מכד עלמם
מנס המורים לחייב עליו מיתה
כנוכבי המכס מו חוזר פירות וכיוצ'
ומ"ם כ"ו נותן דוגטיכה נרחה דק"ל
לכיון דדרכו של נחם לעלו' מן המרן
לה הורידו עכסיו מן הסמים ומע"פ
סנתנחומה אחר טעם לדבר ס"ל
הכה דטעמה בדרך כ"ו סנותן מתנה
לעבדו וזלת הפרס הקנו' לסם לחרמו'
רוח נדיבתו וכן יי' נתן ליסראל
מתנ' ו' סיהיה לחתן מן הסמי' דעדיף
מי מלחם המרן הניתן לכל העולם
ומ"ם כ"ו נותן פרוקופי נרחה דק"ל מ"ט בחירתם כיסראל מכל
הלומות בהיות כלם מעפ' ידיו והכיב סוס לנלחות יסראל מזולתם כדפי'
לעיל ס"כ סי' ה' כמורך ולו' מ' סהוא כחלך כ"ו נסותן כבוד לעבדים מלו
מולם כפי הסיכוסם והוא הרחמו כמ"ם סאו מת רחם סנתן להם תלוי
רחם כמו סהוא יחכ' יש לו תלוי רחם על כל בחי העולם כדלקמן
ר"פ מ' וכמ"ש לקמן ס"ד עוד מלך כ"ו יש לו דוכסין וכו' נר' דק"ל תכיון
דלין נכסות לפני המקום הנה כענין הלוים הנתני' לעבוד' ה' לה היה רמוי
שיהיה נסיחות לזה על זה אלא כלם מוים לפניו לכ"מ סוה כדרך כ"ו סנותן
בנור לקרובי' לעבודתו ולמהכיו ולכן הכ"ה רגה לכבד הנבנסים אין מסוס
מנוס מלוה יכרק וכמ"ש כ"ו נותן מנוסם פי' שכר יומי נר' דק"ל הא דשלו
מנוריו מ' מפני מת לחרמ' מן ליסראל פעם' כסנה בלחיתה
יום הכפורי' והיה מבוכתו מעין מה שהיה סס רשב"י סיהו מכווני
לנס תמיד למכיסס מכסמים ולו' מ' סהוא כחלך כ"ו מתחלק חק לעבדיו
כל יום ומיכו נותן לנס בכת מחת כדי מיסחרו פנינו תמיד ומס יחט' מ'
ותוך לחס חוקו וכמ"ש עוד לקמן ס"ד מלך כ"ו מחלק כלי' וכו' נרחה
דק"ל סמחמר סה' מוסב מעפט הטבע ולא יפנסו מלה לנורך לחה פעם ה'
הנס הזה מנבנים לא כלו והיה נדלים עמסם מחמר מהנלחים בעוסר
בנין' מנרי' והיס וסיחון ועוג והיה לנס בנד לנכוס הרכה והכיב מה דרך
הנס כחלך המחלק תלכוסים לעבדיו מע"פ מים לנס לחרמות לנס
חנס יתירה מנס מלו כבני ביתו :

בסיריא סנ' נו מת בני יסר' הערוך בער' כסיריא גרים והקב"ה
נותן כסוריה הה"ד כדד יסב ולפ"ז כסמוך גרסי'
ס"ה נוור טירוד' סנ' ויעלו מן המחנה וכנרסי' לקמן ס"ד ופי' מכסירי'
לו' ענין נדוי וגזיפה והיינו בדל יסב שמלכד גרוסו מחייבו הכתוב לסב'
ידי מלה יסבו ב' טמאים ממו כדמיתה בת"כ : עוסר לנלגולת
ל' מקרח דלעיל דכתיב כיה ולקטו דבר יום ביומו מלה דניחס לחתוי
לי דמפ' סיעור מנוכתו של כל מ' ומ' ' ב' מכה מסוס דקמר בכמס
מלי סנוהג ה' כדרך כ"ו קפ' דבמה ורפוח' מינו עוסס בב"ו כי זה הגדולת
הנסיו ומע"ג דמיכה כמה מילי סמין ה' עוסס בב"ו כדמתר לעיל ס"מ
מ' ובכמה דוכתי לנין מספר לח מייתי הכא מלה ענין מכה ורפוסס
מסוס דנמכת זיבה ונרעת עסיקי' . ע"י עדיס קסה מ"ק מס סה' מין
לנורך עדי' סהוא יודע בדבר מה לנורך להכיח רמי' לזה דפסיט סה' הוא הער
לוה ומביט בכל ומה נורך לעדים ועוד מה דמי' מתחנני ומני מרפא לזה
דתם לח מיירי בידוע' הדבר ומס ר"ל סב"ו מכה ע"י מחרי' עדי' מלון דכר
מייהו ע"י מחרי סמכני ליה דמע"ג דכתיב יד העדים תהיה בו ראשונה כפי
דין מכל הכחת מלך כ"ו מה ענין לזה ועוד כי גם הקב"ה עמים מכס
מחרי' כרחמר לקמן פ' כ"ב כלל הקב"ה עוסה שליחותו אחר' ע"י נחש
מס' מפעמים ה' מכה ע"י עצמו נס כ"ו פעמים מכה ע"י עלמו ועוד
מי טיבותה היה סתכה ע"י עצמו כי גם שגום לנדיק לח טובזנר דע"י
עדים נרסי' ועניינו כי מלך כ"ו לח יוכל לנקום נקמתו בעצמו מלה
ע' עבדיו טסיישולו מכל ה' מינו כן כי מינו נרוך לנרים סהוא בעצמו

מהיתומים שמע"מ שמנה דרך זר שמנותם נעשו יתומים מ"מ מיגן
לריכים. לחמרים ומי"ל שמעני מיקטה לת"ח בשלח יסתלל כפרנסתו
ריבורך לפרנס בע"ח מ"ל. גדליה הה מכך הכבוד שיגטרך להתפרנס ע"י
מחרים דכתי בזיון וקלס והכ' סנמנה מוכל שכרו בחיין מחחר
שמתפרנסים בשכר תורתו לכן כנגו הה'
הכי מ"ל שיפרנסהו ה' ע"י בעורכין
ולא שורך לחתנות כ"ו שחרתם
מרוכה זכנגד הל כהיה מהעורכים
שמתפרנסים ע"י בוחתם וכן ת"ח לא
יחכ' מלכרו לא מחה שהו טפל לשכרו
בדבר הנמחם מין חבץ כו: ששלחנו
של יהושבט שהיה בשר שהו' כדאמר
בפ"ק דחולין מכי טבחי לחחחב שהי'
חומר לע"ח וסס מרכו ע"ם הכ' שמכי
ולמדרש זה לא"ס ל שה יחכי להו דבר
אסור כיון דחפשר בטהור ומ"מ י"ל
מה טורך לחזכיר זה כאן ומשמע כי
כי היכי דלא תיקשו מה הנטחון הוה
אסר בטח שחדמן לו פרנסתו כאיהו
מחחר שטורך לאכול דבר טמא ע"י
דחקו לכן אמר דמיהוסף הוה פרנסה
מנין מי יכין לעורב נידו מין להקשו'
מהם דתנן כאבות יפה ת"ש עם ד"א
דכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטל
דקלונת דתנאי היא בפ' כיצד מברכין
דת"ר ואספת דגנך מה ת"ל לפי שנא'
לא יחוש ספר התורה הזה תפיך שומע
אני דברים ככתבן ת"ל ואספת דגנך
בהוא בהן מנהג ד"א דברי ר' ישמעאל
רשב"י אומ' אם אל' חורש בשע' חריש
זורע בשע' זריע' ויקוז בשע' קציר' ודש
בשע' דישה וזורה בשע' הרוח תורה מה
תהא עליה אלא בזמן שישראל עושים
רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י
אחרים שנ' ועמדו זרים ורעו צאנכם
וכו' וא"כ הרוא מלאכות אחרים
ישמעאל והא דיון אחרים כרשב"י וא"כ
הא דידון ס"ם כרבנן דקאמר העושה
אחים לתורה אפר ברית ולענין
מעשה כר' נקטי דנרשי' הא אחר
ועלתה כידם והרבה עשו כרשב"י ולא עלתה כידם:
אבוהי על נופו ועל בנין אמינו חוסם לפרנסתם וכמ"ש בפ"ב דעורכין
כי הא דר' אלא בר אחנא הוה קמיל לבי רב אמר ליה דביתהו
יצוקי אחי אעביד לה מ"ל מיכא קרמי כאמנא ופר"מי ירקות ל"מ קורמי
גמי כי עקרת ליה לההוא רביכא דאית ביה שחנת ליה ועבד ריפתא
בעורב הזה אמ' כתנחומא אנין שהעורב אחבורו מוליד ילדיו לבנים ואומר הזכר
לנקבה עוף אחר כח מליך ומוחמים אותם ומניחים אותם מה הקב"ה
עושה מביא מנוחה שלהם יחוסי ופורחים עליהם ומוכלם והיינו דר' אמי
בסתוך עוסקן כתו פס"ן כדברי דפ"ש טרפו נבי אסר אין לה קנין והיינו
דלא סתיך אהנחנותיה דשלמה שא"ה אתעסק לנסות הדברים וס"נ ר'
אמי ולכן רבה לנסות זס"ה מי יכין לעורב נידו שה'מפרנס ילדיו כזאת
אבו ואיהם שלא בשאר ב"ח ו בקדרה אדתא דאו היתה ישנה אפשר שיזונו
קנת מריח המאכל הנכלע לתוכה או שיאים פולט תתנו קנת ר' יוחנן
ודרש לקים מנוס דדרים לעיל שמשחיר ומעריב אחיה כר' ל ום' ל דיום
ולילה שוים לעיון התורה מייתי הכא פלונתייהו ז אין דנה של תורה פי'
מעיקר למודה בלילה שבני אדם פנוים ומפ' והנית בו יומם
ולילה למנות קניות הלימוד אבל עיקרו בלילה שפנוי לעיין בה ועיקר
הלמוד קרי רנס ע"ל חכמת כחון תרוג שהו' ענין הפרשי' הנשמ' מידיעתה
וכחוים נרשי' ברנה של תורה והכי איתא בשמ"ג עשין י"ב שנ' והנית
בו יומם ולילה ומשמע ליה לשון עיון ודקדוק כתו והגיון לבי: היה אומר
יפה למדני ר"ק מ"כ היכי קאמ' כיום ובליל וכ"ת דשוב הדר ביה מעיקר'
מאי שבר והא אמים ליה מעיקר דר' מנו שני קראי קאמר למילתי' ושוב
היכי קאמ' הנשמ' ליה אתון חתון וכו' דמשמ' דאתכי קאי כדעתי' ומשמ' י"ל
למוד ריום לקי דעיק' העיון בליל' ובהכי מוקי שני קראי ובאה קמפלגי דר"
שבר דאין מקום עיון כיום ואיהו שבר דאמי' כיו' הוא זמן עיון קנת ולהכי
בעי לאחזוקורי נמי בעיון היום ולא"ק בהיותו דורש מקראו' ו דשפיר קאמ'
ר' שעיקר הלמוד בליל אע"ג דפלגי עלי' כמאי דס"ל שאין שום עיון כיום
ולא"ק ליה אתון חתון וכו' דלא שני בלילו שלא נס כיתי' היה עוסק בתור' לפי
שנם אתה מסייענם לעיונו ובחוית נרסינ' אחר רשב"ל כל הוינה לעי
בתורייתא בימתא מנהרא לי בליל' כלו אע"פ שהעקר בלילות בשייתי
מעיין בתור' כיום היה שיום לאחיר עיני בעיון בלילה ולולי שיוני כיום
לא היה עיוני בלילה כ"כ הנון: נאיר בחפי ע"ל חכמת אדם אחיר פנין
פחר קרא דקונותיו תלתלי' בתלולי' זו של עפר לוחר אר"ת דומים לה
שיוכלו לקנבן מעט מעט אע"פ שאין רבות ויר' דדרים קונותיו
לשון קנינה ומיירי דמיירי הכא דה' חנין מייתי נמי דר' אחי' ודא' לוי
דשיינין מהדדי ושם הדדיה מיירתי לקמן ס"פ ח"ס ג' ; משפלות פי'

בפ' קופות ; שאהה רואה מותם קונים כנון קונר של יור ותני הא
שנדרים כעיניך מאין כהם נוחך לא כקונין בעלמה יש בהם סודו' בר
שהן יכולי' להחיי' מ"ה שכשנויי' בפיק חורבא בהכנות ענין רמזון ודם
לזה מייתי שמע ישראל וכל הני דכשמוך שבהשתנות הרי"ם לדל"ת ו
לכי"ת מחריב העולם אע"פ
ההפר' רק בנקוד מ' והוא קין הוא
שבהסרתו נעשי' רי"ם וכן בכל הה
שבתורה יש לדעת שבהשתנות ה
המתקובל וניתן בסיני יש מינוי ים
בסולות הרמוזים בהם והא דמ
בסמוך שמע ישראל וכו' ע
לבלותך נרסי' לה הכא מקרי מי
דר' אלכסנדרי וה"נ לה כאלות ו
תנחומא מייתי להו בתר מאי ד
קונותיו תלתלי' על כל קון וקון
תלים של הלכות ומין טעם ל
ול' דבעי למדרש תו קונו
תלתלים דברים שמתם רומה מ
קונים בתורה יכולים להחריב
בדברים הכא ועלה מייתי להנהו
שקנר בלשונו מו בשמיטו בסוס
אין לבלות כדנרסי בפ"ק דבר
תיקרי כי מין כלתך אל
לבלותך שלא כמדת הקב"ה מדמ
מד"כ ומעש' ידיו מבלין אותו ומק
מבלה מעשיו וטעם הדרשה מ
דק"ל מאי כי מין כלתך דסברי כ
נתנאים רבים ואם קודם הבר
קאמ' לא היה בלתך מבעי ליה ואם
מין קדוש רק ה"איתא שנם המלי
נקראו קדושים ועוד שמותר ד
דמין קדוש כה' משמע דאיכה ק
אלא מאינו כה' מבל לפי הדרשה
דקאמר מין קדוש כה' שהוא ית'
נבחר שהו' מבל' מעשיו מבל כל הינ
ים לאם תבלי' ואין קיומין אל כ
ה ולכן אף שהם קדושים אין קדוש
קדושת ה' מ"מ מה בורך לדרש
לכאן י"ל דלא איתא שאף אם יש
כ"ף כי"ת במין קדוש כה' לא נפקא מינ' חורב' שהיה פירושו שאין שום
עם ה' כי העומדים מחעל לו מינ' קדוש' לפי שאין בעולם שום ק
זולתו וכדקאמר כי מין כלתך וכ"מ דהא ליה' דמלאכים קדושים כ
ואין פי' כי מין כלתך שאין קדוש מבלבלי' ; ה"נ שחורות כתורב
שלכסנדרי כר' חנמי בש"ר אלכסנדרי קריביה וכו' ופי קריביה ק
זי"ת ס"כ היה מלשון קרוב ופייטן דלקמן פ"ל: לעקור דבר מ"מן התור
מהי איתי שיוכלו לעקור דבר מהתור' וכי בידם התורה מסור לעקור
ואם לעבור עליה פשיטא שיכולים לעבור על כלה שהרשות ביד הח
ועוד מ"ש היהם להלכה כנף העורב מוטב שיאחר כשם שאינם יכו
לעקור ככב מ"ש ובוינה וי"ל שהכ' שלא יוכלו כל האומות כנגד ישראל
מהן אות אחת מן התורה לעולם שמעש' שינזרו שחר על המצות לפש
לא יהיה זה בכל ישראל ולא מתקיים נזרתם לעולם לעשות דבטיל
חוזרי למשחר תורת ודמה זה אל הלבנות כנף העור לפי שזה מוסבים
מטבע נפשותם אפר קבלו התורה בשמת הר סיני ולא יסורו ממנה
הנבו כנגד שחור שלא יקבל עליו נבא אחר לעולם אחנם מה שהיה תמ
אינו מתיחס יפה לענין זה ולכן נכון לפרש שלפי שקנת מהמתקרי יסו
לאת מקום לנסות התורה לומר שהשנוי כפי הזמנים כענין הר פו
שמשתנו בהשתנות הזמנים ושעתם הבל כי התורה נמוס יפר שלא כ
כל הזמני' וכתו שהתרבות כזה לקמן ס"ה פ"ו סי' ז' לכ"מ שאם מתבטל
כל בחי עולם לא יוכלו לעקור דבר מ"עם היות שבני בדורות כל בחי עו
והכיא דונמא ממקרי הדברי' הטבעיים בשחרית העורב שפם שהנון הע
מקרי הנה בשמר טבע זה ולא נשתנה בחלו' הזמני' ואיך מקרי הם הבהמ
מתת הנהנה תוריית כוללת כל הזמנים מבלי שינטר להשנות זמנין ד
ומענין זה היה ענין שלמה שחשב שלפי חכמתו לא היה צריך ליזהר מרי
הנבי' והסוסים בחשבו כי הוא ירב' ולא יסור ולא עלת לו נרחה שחשב
התורה נדקו יחדו בכל זמן ; ספר משנה תורה ק' לשה ספר מ"ש
מי משום דכל דייתקי וכו' כדאמ' הכא מו מפני שהיום מבטל אחת ולא
אחרת כדלעיל ס"כ פ"ו מ"כ כל התורה כולה נמי ומ"ש משנה תורה ו
מפני שהמלך כותב לו את ספר מ"ת והיינו כל ס"ת וקרי ליה משנה תו
לפי שיש לו כ' ס"ת מ' שחיניתו בכית בנזיו"ת שחוכיח ומבית עמו לו
עלה ספר מ"ת והכוונה כל ס"ת שעל העוכר על אז יבטל כלה כדאמר לפ
ולפי שס"ת שלו נקרא משנה תורה קרי ליה ספר מ"ת ומ"ת נוח לפ
חמש והתלונה לספר זה היה לפי שחרש"ה אמרו מפי הגבור לבחר החור
והוסיף בו קנת הנות שלא נחבאמרו בספרי הרמשנו' והרוח כי שלמה מ
דבר אחר מספר זה יחשוב שדעת שלמ' כי משה מפי בינתו אמרו ולכן ר
חם לנזרתו ומחכון יכולו ולבטל כל מה שיש בספר זה שהיכו בספרי
הרמשנים כאומרים מינן מה והדמיון לדייתיקי שסנים ונ' דברים נמ
שאמ' שכל' בטל' כי היכי דאמרינן הת' דכיון לחזר הנותו בחתיה

נו מהכל ה"נ מתרי' דכיון לדעת סלמה כן על מלוה זו ה"ה בכל אותן
שנאמרו מפי משה מ"מ מה שיהו לטעות הוא שמאחר שסלמה מכלל
הנביאים על פי ה' היה עושה שה' חזר בו ממצותו כטעו' החוסכי' שאפשר
מנוסח התורה ע"פ נביא יאמרו שמאחר שחזר בו יי' ממצוה זו ה"ה מכל
הכתובות במס' תורה הדכיון שנאמרו
אחרי בערבות מואב כלן ממדרגה
א' ומשתתף בשחוזר בו ה' מחת
ה"ה מכולן דומי' דמילי טוב דכתיבן
בנייתיקי ה' מכל מ"ש שנכתבו תורה לא יטעו שלעולם
אמרו שהן ממדרגה יותר עליונה
אלא הדר ביה לגבייהו . ששנים וג'
דברים לאו דוקא דאפי' בחלא והכי
אתר בחזות דייתיקי שבטלה מקבתה
בטלה כלה והך מלתא מיתא כפרק
אי שתת כפ"מ שנתן כל נכסיו והזר
ומקבלן דמסקינן חזרה במקבת הוא
חזרה בכלה ; יו"ר שנטל וכו' משום
דכתי למימר יו"ד של ערי עלתה וכו'
דתני לה"מ יו"ד של ירבה כו' מייתי
מה דר' שיבה דלפי דבריו לא היה לה
צורך להתרעם מאחר שנחלקה ואינה
בטל' כדפי' לעיל ס"מ כפ"ן ומס פי'
נ"ב מילתיה דר' יבק ות"מ קבלת קשה
מה נחתת הי' ד' שנתחלק' וכו' דחות
ר"מ זולת הי' ד' ומס נתן הס"מ כ"כ
משמו' מה מיכפ' ליה לי' ד' הדי לעולי'
ובקד תוסס משמותם וע"ר ר"ל שהיו' ד'
דמו לפלמים שהן למעלה מן הטבע
קבוצ ע"י בלגלי' ומזיעיהם מו מפני
שיו' ד' נברא עה"כ כדאיתא במנחות
ועה"כ מתחלף לעה"ז ונטילת הי' ד'
חלוק' לכ' ההי' ן לשרה ומחברהם הוא
שנגין הנם היה חניו בחברה שהוליד
לקוניו וחניו בשרה שחורה ליתי
עלותיה וילדה עם היותה עקרה והרי
זה בכריתה חדשה כו וכה וכאן כרת ה"כ' עולמות ולפי שלא נעשו להם נס
מבורסם זולת זה אמר שבשמטתה היו"ד על שנעקר' מסם שרה שהיה רמוי
שתמיד עניין הנסי' והשיב ה' כי עכשיו היה הנס בדבר קטן שהיה בחתר
אפשרי והוא רמז הנקבה והיה בסוף ימיה אבל לעתיד יהיו הנסים
בחתר הסמים והוא רמז הזכר שהם פועלים בחתר השפל וזה יהיה ע"י
יוסף שאמר שתם בנבעון דום ויהיה בתחלת עניינו ר"ל מלכותו וז"ל
דרשן פתר קרא בת"ח דקרי להו קווצותיו תלתלים שה' מתפארים בהם
מתפלם' בקווצותיו הסדורות לו תלתלים מראהו כלבנון מע"ג דמראהו
אקב"ה מסמע דמהדר דרים ליה את"ח מסוס דבהקב"ה לא שייך לומר
מראהו כי לא ידאהו האדם ואומר ומרא' ככול יי' כאם מוכלת על הסביבה
מ"שהי' אור נכר כמ"ש הרב ובהא לא שייך לומ' מראהו כלבנון וא"ת ות"ח
אלון דבר שהיה האם י"ל דמפ' שוקיו עמודי שש על הנדיקים שהם יסוד
עולם כשוקים כתרגומו ועליהו קאמר מראהו כלבנון כלו' מראה כל אחד
ואחד מהנדיקים הנז' מ"כ אקב"ה קאי וה"ק מי שהוא מראהו דהיינו ת"ח
שמראהו כ"פ שהיה כמ"ש בהכילת נבי לאהבו' לאהב עם אותן משה שהמקביל
פני חברים בשקיל פני שכינה ; וכתיב מראהו כלפידים תימא דהאי
קרא בנבוזרי א"ה הכאים על נגוה מיירי כדכתי' האם מגן נבורהו מאדם
וכו' כחוצות יתהוללו וכו' וכבר פירשו לעיל ס"מ פפ"ה מגן נבורהו אמר
עלהדם ונראה דס"ס הוא דמשום דמשום דמשה אבל לעתיד לבוא מראהו
כלפידי שבור מיניה דדרים קרא בהכי ובתבוהו נ"כ ברומיא דקדמי ולית
דליטנא דקרא בה' בסיפ' דמסו' דקושט' דמלת' היא בכן יאירו פני הנדיקי'
לעתיד כדלקמן פל"ו כדאפרש הת' כ"ה והא דלא מסיי' במראהו כלבנון
לדפתח משום דמראהו כלבנון מיה' דלאו על גוון הלובן והיופי מיירי אלא
על נוגה הקומה כארזי לבנון להכי מייתי מדידעי' שלעתיד מראהו
כלפידי' ובדקי' בענין היופי ה"ה מראהו כלבנון ויופי
הפני' . שהן נראי' כעורי' ע"י טרחם בתורה כמו' לתה בקרא תוסיה
מתחת גופו של אדם וכל שכן ע"י הסנופים כמז"ל כך היא
דרכה של תורה בת בחלא תתכל וכו' ות"ת והא כתיב חכמת אדם תאיר
פניו וליכא למימר דהיא נמי לעתיד מיירי דמ"כ לדמי נמי מהוא קרא
לגבייה כדמסנן מראהו כלבנון וי"ל דההוא לאו ביופי הפנים מיירי אלא
בחמת האדם לשעה שהוא מכין סוס דבר מחודש שיסמח ויגיל כאן פניו
ומאירים והכי משמע במ"ק דקא' כשעה שהוא נשא ומשיב וכן אתר שם על
ר' אהבו שמעתא דבדי חדוש ויתכן שהסחרות והיופי הנז' כאן כנוי אל
בעל ההשנה וכדורה כי לאמה שעכשיו קרה יל ת"ם לבדר הדברים
בחונן כי אין הלבה שהיא נקיה ממיזה שפק וקושיא וכמ"ם ז"ל יסיטטו
בקש את דבר ה' ולא ימצא ולא תמצא הלב' כדור' לב' ר' שפניהם מבורי'
לומר שמעתי הדברים שהם מראים לשם פנים הם כשחורי' לפי שהיום
מאורים מכל לעתיד שיהנו טעם הדברים מבוארים כראוי יהיו מלובנים
מאירים כלפידים. פתר קריא' בפרשיותיה ואו' קווצותיו תלתלים שבשם
הקווצות סדורות סורו' סורו' כן לבדי תורה סדורות פרשיות פרשיות ;

הרי הן עריבות עלי פי' דכיחא ליה שיהיו נאמרות ברבים כדי
ללמד דיניהם לרבים שיזהרו בה' ואדרבה או נריכים להתפרס
יותר מדינים אחרים שמפני שאין מקריבים נאנשי ס' תמיד לא בקיאו בשר
מינים כולי האי ועוד שנדיכי' דקדוק רב בחלופי הל מים והזמנים וכיוצ'
והשכנה בטעותם מרובה דשייכי
לאיסור עריות ואיסור טומאת מקדש
וקדשיו ולפי מ"ש בעל כ"ח גבי קינין
ופתחי נדה הן נופי הלכות כי נ"כ
ים בהם פרשי חכמת שפתחי נדה הן
כפי התקופות בה לבתם ובחודש
מנינן למי' הבא נמי אם אין זה אמת
הטעם שנ' וערבה לה' מנחת יהוד"ק
מה ראי' מהת' ואי לא אייתי אם ראי'
לשון עור' דהוי ערבו' מה נורך בכמת
דוכתי אשכחן לשון ערבות וי"ל דכי
היכי דלא תיק"מ"כ מאי כעור' דעורב
מ"ל לה"ק סר"ל שהן כדבר הער' והינו
קרבנות דאשכחן דחכיבים לפני ה'
שהן הבכורות היותר חשוב' אסר יעשה
האדם לפני ה' כן חביבות פרשי' אם
וע"דר י"ל שלפי סיר' שמדרגת דיניה
אם מינה כ"כ גדולה לפי שהם דברים
שהשכל יגזור עליהם שבדעת מבוסי
ים ליזהר מזיבה ונגעים ובדות וכיוצ'
ומ"כ יר' שאינם מצות אלהיו' בחקים
ומשפטים האלהי' שהם למעל' מהשכל
ולכן יר' שאינו נאות לדרוש ברבים
כ"כ דינים כמו הדברים שהם
למעלה מהשכל כי אם בבר יזהרו בהם
האנשים מעצמם ועוד שאין שברים
כ"כ גדול לכ"ה שחביבות לפני ה'
בקרבנות שהם למעלה מהשכל כי
השכל יתמן להקריב לו חלב ודם ע"ל
שאוכל בשר חזיריים וכו' שהם היות
שהדברים הנז' שבלייס מ"מ בשקיימו
אותם מפני מצות ה' הם רבויים מחל
ועוד שהשכל לא יגזור אם כלל עניני' לא פרטי עניניה' ומתניה' מ"מ השכל
יגזור להתרחק מכל דם האשה אחר כשתפסוק דמה אין רע והכ"ם גזר פיש
דמיים שהם מותרי' ואחר הפסק דם הטהרה נריך שמיר עד מלאת ז' ימים
לנדתה וכולה רבות ; לא נאמרו כאחת לאו למי' שיכתוב ב' הפרשיות זו
אחר זו בלי הפסק ב' בנתים שהרי הפרשיות משמשות ליתן ריוח לאדם
להתבונן כדאיתא ברים ת"כ ועוד אי מפנם הערבות הם לפני ה' חלקם
בשתי פרשיות לכתביהו בכ' פרשיות זו אחר זו ולא יפסיק ביניה' כפ'
בתל קדי וס' נדה אם פי' שיזכיר דין הזב והזבה ביחד והיה מקבר מאל
לפי שדינם שוה בטומאת מגען ומרבבן ומושבם וקרבנם ולא היה ב"ל
רק מניאות זיבת הזב וזיבת הזבה ויפרש דין מ"לשניהם אם שמחבתם לפני
ה' פלגינהו בתרתי להאריך בהן ומכיון דפלגינהו אקדים פ' בעל קרי
וס' נדה לזבה דקילי מזבה ובסיתי טפי ופלגינהו כל חדא בפ' לבדה דלא
דמו אהדדי כולו האי ובריך דיוח בנים לבתבונן ; ה ע"י מבתעלו וכו'
וטעם הכתוב משום דקאמר אשריך ארץ וכו' בנבורה ולא
בשתי קאמר דומנים שהולכת ופלגות ידים טובי' דהיינו בעניין המחלוק'
ע"י שנתעלו ב"ע מ"ט העבלה לבאן דבשלמא הא דקאמר ע"י שנתפלגו
ניחא שהמחלוקת שבתו נסות הרוח שכל מ' מתנשא על חבירו וכשמפיל
ענמו הוא מן הנעלבי' ולא יהיה מחלוקות ושמח ר"ל דמשום דאפי'
בתמיד הר סיני לא היו כל יפר' שלמי הלב כדר"מ דלעיל ס"כ פ"מכ
קאמר שהם שנתבטו מהמחלוקת בשיני לא היה מיסרות לבב לגמרי אלא
שהיו יגעי' מהדרך ולזה נתפלגו מלקות ולאחרתר ריב זה עם זה כדרכם
ובכון שסבת המחלוקת היה בחניית' בבקשת מקום תחנותם כדרך הרבים
כשהולכי הרבים שכל מ' יבקש לחנות במקום היותר נאות ולהיות ראשון
בחניה ובמעבר הנהרים וכיוצא ולזה אלה העדר המחלוקת בעבלה אלא
בקש ולתהר חנייתם כדרכם אם כל מ' נתעבל ולא הקפיד בקדימת הבירו
וב"כ בספלות אלא בקשו המקום הנאות אם כל מ' הספיל עצמו ונתפייס
במקום שנזדמן לו ולא תשיבני ממ"ם שהיו אומרים נתנה ראם ונשוכה כמו
שאזכיר לאפשר שע"י שהיו מריבי' זה עם זה על המקומות היו כועסים
ומבקשי' לבוא מגריתה בבעסם מ"ק מ"ט העבלה לענין התשובה דקאמ'
בשמוך שהתשובה היא חרטה ועזיבת החטא עם הזדון ואין ההתנצ מזה
מפני עבלה אם מפני הרגון בחטא ומשמ' דוב יפר' היו שבי' מדרכי
ה' הדעי ע"י תוכחת ודמיה אם מפני שהתשובה שבלמה בחדוש מעשים
טובים כנגד החוטאים כמ"ם לקמן פ"כא אם עשית חכילות של בעירות
עשה כנגדן חכילות של מצות כו' כזה היו מתעבלים וכיוצא בזה כתבתי
בבאורי לרות רבתי בפתיחת דויסי בימי שפוט סי"ב ; לפני הר סיני
וכמ"ם בפסיקתא דרבים דרכי נועם וכל נתיבותי שלום בקש הב"ה ליתן
תורה לישראל בשעה שיצאו מתנרים והיו חלוקים זו על זו והיו
אומרים בכל שעה נתן רחם ונשוב מבריח מה כתיב ויעמדו מסבות ויחנו
בחיתם היו נוסעים במדבר וחונים במדבר כשבאו לסיני הוסרו כלם
לגודה אחת ויחנו שם ישר' מין כתיב כאן אם ויחן שם ישר' נשמו

מדב' יג דבריסו סמו' לך ויקרא, כך תלי' קב ירמי' ה הוסע ה סמו' מב סס

נחום ב

מלאכ ג

קהלת י

סמו' יט תלי' יח

ומניין מ' אמר הקב"ה התורה כולה שלום ולמי מני נותנה לאומות שבו
והוכיח שלום הוי וכל כתיבותיה שלום ומיכה למידק בתנדתין אמאי נקט
קרא ירידת שכינה בשלמא אספלות ירים הוה מ"ם שכנגד מה שהשפלו
בהנ ה' עמהם מדת ענוה שהוריד שכינה למטה וכמ"ם בשיטה גבי מת
דכתי ושפל רוח אבל אספנלתים לא קשיא
הי לא אל נתינת התורה שהיא שלום
וכדקאמר לעיל פ"ט וי"ל דמשו דשמו
של הקב"ה שלום כדאיתא התם מה
כבודו אבל ישראל כשהיו בשלום מ"ב
אפני שמתחלה היתה מחלוקת בין
עליוני לתחתונים שעליונים לא היו
יורדי וכו' ובמתן תורה ירדו עליוני
למטה ועלו תחתונים למעלה והקב"ה
היה המתחיל בירידה הר סיני כדלעיל
ס"ב פ"יב לה"ק שוה היה מפני שהיו
למטה ישראל בשלו' יסוד המקריב ויבד
וכו' והמקרב היינו המקרה המים
עליותיו ופי' יסוד שירד למקום נמוך
ויש שמים ירד הנקב מקרא זה
משום דמיכה למידק מה דמיה מורד
ה' שירד הא מתן השמים כדרמי
עמכם מיכה למשמע מיכה ומאי
חזית דשמכת אמאי קרא שמוך אמאי
לה"ק ויש שמים וירד והיינו שהרבין
בשמים על המרן ובהפי
מתרני קרא וכדע"ר עקיב דמכילתא
דהת נמי מייתי הא קרא ז ירלף שבי
גם עכים נטפו מים דכתי מיירי
בדלקמן ס"ד פ"ו ופי' הבית במקום
שמעמים נמחר בית על מקום כמו
בית נתיבות ונר דמפרש דהנך מים
היינו טל שהוריד ה' לאחיות' כדאית
בפ' ר'עקיב ופ"ב היה זה לפי שנמנעו
מהתחלוקת כי התחלוקת מביא מיתה
כדלקמן ס"ד פ"יח מחלוקת מבלית
מביא לעולם ולהבי בשור המחלוקת
זכו לחיים גלי הבשיי נדפיס בת"ק וכן כתיבה רבתי בשבנדרי
ופי' כערוך גלי הסרים והעמירים ולפ"ז מפרש ויגל את מסך יהודה על
גלות הסרים שהיו מסך ומגן לעם וכמו כן ימך המקרה מפ' על גלות
הסרים שוה שפירוסו דרסיסים בקיעות גדולות שיונלו' מהן תתיכות
ובקיעים בקוטות קטנו שמין תתיכות נופלות אבל הערוך בפ"כו הן הדין
דיסה לית מיני' לא רסיס וכו' וכערך רס פי' הדין ריעוע של גג לית מיני'
לא רסיסי לילה ולפ"ז גרסינן תו הדין בקועה לית מינה שיסין וגרמה
שסירוס שיסין כתיבו' ושבירות מלשון הוה תורה דמלם ידא דינוקא
דר"פ החוכל ובניינו שהרסיסה בקיעה קטנה שמין מתנה רק שילוף
הבית אבל בקיעה היא גדולה ונופל מתנה תתיכו מגנים ונרורות וט"ז
לכאן לומר דמאי דנקט חרבן ב"ה בלשון ידלוף הבית משום דהכי קרי
שתם להבית הבי' הגדול בלשון רסיסי' ; ראומטיקוס גר הערוך רמתיקס
ונר' דהיינו הנזילה הבאה מקרירו' ונקרא רומאד"יזו בלעז ופי' ימך
המקרה היינו הרחם מו המוח שהוא על הגוף כתורה שימך ויתקרה ויזול
יעלה גופו חטטים ופי' ידלוף הבית היינו הגוף שהוא מתכן הנפש ונוזל
ליחה מהחטטים שבו . ע"י שהחטא וכו' משתכלין בה בני אדם ונכשלין
בה והיינו ימך המקרה דהיינו כנוי לערוה מלשון מקורה הערה .
משתפלת ירדה והיינו ענין עגלה : בעונתה פי' בעת שרחוי לה לבדוק
הרי היא מתרגמה בדתים פי' שתתרכים ימי איסור דמיה "וקמפרש"
ידלף הבית דחסיב כלו שופע"רש כנון בדה שסופר' שבע ושוכלת בליל
מתנה בריך שתבדוק עצמה כיום שבעה שבשבת בשהרה וכן זבה שופרת
שבעה נקיים בריך שתבדוק עצמה ותהא טהורה ואז תתחיל לתנות
שבעה נקיים תיום האחרת אבל לא בדקה עצמה כיום שבשבת מלרחות
ובדקה לאחר ג' ימים או ד' ימים ותגלה טהורה הרי זו בחזקת טמאה
עד שבשבת בטהרה כדשמעינן מתתני"דפ' תנוקת והיינו דגרסינן כמ"ק
ע"י שתשתפלת מלבדוק עצמה בעשת זבה שבעמים
שאינה רואה ג' ימים רצופים בתוך י"מ יום שבין בדה לבדה שבשה ימי
הזיבה אלא יום אחד כ"ואלו בדקה עצמה לא היה לה דין זבה אלא שומרת יום
כנגד יום והשתא דלא בדקה עצמה חייבינן שתא רחמה ג' ימים ותוקמינן
לה בחזקת זבה להגריבה שבעה נקיים ובגין זה ג"כ לתפרע שאשה שאין
לה וסת ונתעסקה בטהרות ולא בדקה עצמה ושוב בדקה ותגלה טמאה
חייבי' שתא היתה טמאה מיום שבדקה עצמה והיתה טהורה וכל הטהרות
שנתעסקה בהם כתיבים טמאות ואפי' היו ימים רבים לדעת הלל ולרבנן
דהלכתא כותיהו תעת לעת או מפקידה לפקידה שבתוך מעת לעת כדאמ'
ברים בדה ותענין זה מייתי עובדא דשפחת ר' כי לוי שבדקה עצמה בכל
חבי' וחבית היינו מטמאים כלן מפסק מע"פ שלא הרגישה שלא חש"כ ויתבן
שפירוש בעונתה היינו בעת ווסתה שאם לא בדקה עצמה מחזיקינ' לה
בטמאה אפי' בדקה אח"כ ותגלה טהורה כדתנן בסוף בכנות כותיים הגיע
שעת ווסתה ולא בדקה הרי זו טמאה ופירש הרמב"ם ואחר זה בדקה ואפי'
תגלה עצמה טהורה הנה היא טמאה וכחזקת בלה ומע"ג דקי"ל כרב דאמ'

ר"א בעצלתים ימך המקרה על ידי שנתעצלו ישראל מלעשות תשובה
ביומי ירמיהו ימך המקרה וגל את מסך יהודה גלי רבסי
(הגל"הסרי') ובשפלות ירים על ידי שנשתפלו מלעשות תשובה
ביומי ירמיהו ידלף הבית כי הנה ה' מצוה והכה הבית הגדול רסיסי'
והבית הקטן בקיעים מה הרין רסיסה (בקיעה גדולה) אית מינה
אליסון (חתיכות) והרין בקועה לית מינה אליסין לא רמו להדדי ד"א
בעצלתים ימך המקרה עי' שהארם הוה מתעצל לכסות את ראשו
כראוי ימך המקרה הרי הוא נעשה ראומטיקוס (נזילת הרחם)
ובשפלו' ירים ע"י שהארם הוה משתפל לקנח גופו כראוי יעלה גופו
הטטין ר' אבהו פתר קריא באשה ע"י שהאשה הוה מתעצל מלכסו'
את עצמה כראוי ימך המקרה הה"ר וגלה אתערות' את מקור הערה
והיא גלתה את מקור רמיה ובשפלו' ירים על ידי שהאשה הוה
משתפלת מלברוח עצמה בעונתה ידלף הבית הרי היא מתרבה
ברמים הה"ר ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים סביתא אמתא
דרבן גמליאל היתה בורקת בחביו' כיון שהרגיש' ישבה לה אמר הא
קחיתין (כלמית) אמר' ליה לא כיון דאתבונן אמר ווי דהא אזיל חמר'
אמרה ליה על כל חבית וחבית הייתי בורקת ולא הרגשתי אלא בזו
אמר לה תתייחב ליה נפשך היך כמה דיחבת לנפשי '
ו ד"א ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים זהו שאמר הכתוב וימים
רבים לישראל ללא אלהי אמת ללא כהן מורה וללא תורה ומי
נתנבא הפסוק הזה עורי' בן עירו הנביא אסר עתידין ימים לבא
לישראל ללא אלהי אמת שאין סדר הדין נעשת בעולם וללא כהן
מורה שבחונה גדולה עתידה ליבטל וללא תורה שעתידין סנהדרין
ליבטל כיון ששמעו אותו הדור כן רפו ידיה יצאתה בת קול ואמרה
חוקי ידים רפות ר' יוחן ור' פנחס ר' יוחן אמר חוקי ידי' רפות ידים
שהן נראין כאלו רפות וברבים כושלות אמצו שהיו נראות כאלו
כושלות ר' פנחס אמר חוקי ידי' רפות שרפית' עצמכם ב מעשיכם
הרעים וברבים כושלו' אמצו שכשלתם במעשיכם הרעי' אמרו
לנפחרי לב ר' הושעיא רבה אמ' לנפחרי לבא שנא' יחמרו הוטתה
ר' יהושע בן לוי אמר כנון אלו שהן דוחקין את הקץ שנא' והמהר
והורר

טהור כפ"כל היד חפ"דמנדה אמ"ל כשמואל' הה"ר ואשה כי יזוב דמ
יתורם דזוב קרבים דהוה סני ליה כי יזוב דמה אלא דאתא לתיתר שפשפ
היא מרבה בזובה כדפי' : היתה בודקת בחביות אמת היין ט"ב כי
שהרגיש שפירסה נדה ויסבה לה ולא נגעה בחביות אלא יטמאו דר' חוק
חולין בטהרה הוה ' הא קשיא
כי' הר' נפתלי אם אחמינו ואין לי
טעם ומבטל אות אמת נרא' שלא
זה על הנדות וזה נכון לפי נידה
הערוך דנרים מ"ל הקשית ווי חזל לא
תמרא אבל לפי גרסתנו דגר
שהיכותו לא יכון פי' זה ולי' נר' שפי' אלא
שפשה שלמות הינעתה ולזה יש
והחולם מכוב' בקהוי מענין אם קש
הכרז' שהו' הסר' כח חדודי מו אם מ
כף ירכה כדמתרגמי' כירדו אלמי ומ
כפירך יעקב וקשת כף ירכיה . ו
וימים רבים ליסרל וכו' משום ר
דמה ימים רבים היינו אלא כדלק
וק' אמאי קרי להו רבים וכתי לאמ
משום דהוי ימים רבים דהיינו משום ר
קרא דוימים רבים דהיינו משום ר
של נער בתמר' בסמוך ומכיון דמיי
קרא מפ' לולי' כדרך המדרש וכילק
סי' תת"מא והוא מתחומא ק
ואשה כי יזוב זוב דמה ימי רבי' ו
ז' ימי הנד' קן ומ' קורא אותם ימי
רבי' לפי שפורשת מבעל' והם ימי
נער וכו' וק' דהאי קרא בזב כתי' ס
ג' ימי' ושם' לרבות' נקט דאמר' הוו
ויב' ז' כטומאת הנד' מין לו לקרות
רבי' מ"ב אפי' כאו ימי זיבה מבא
ז' ימי נדה דאסת' הוו לי' ימי הפ
דמי' מין לקרותן ימי' רבי' . ומי נתמ
וכו' הודענו דעוד' דכתי' התם עוד
כן עוד היינו עדו הנבי' ' והבי מ
מדכתי' הת' והנבואה עוד' הנבי' מסת' דעוד' נמי נבי' הוה ומכיון דלא אסת
עוד' כנבואה' מ"ת דהיינו עדו אבלק' מאי נפק' מינ' דקא' לה הכא ומ"מ
דבעי לפ' שעתידין ימי' לבא לים וכו' כיון שמשמו אותו הדור כן רפו ידי
ויקש' קנת איך אמינו כל יסר' לדבר ק' הזה ולא נתנתו כתו אמי' כו
בשבא ונשמו כתות שיחק עמד כנגדו אמאי' בהן בית ש' ואשבו מקשו
וכ"ם בהיות ענין זה אחלת נבואות עזרי' מדבתי' ועזריהו בן עודד הי
עליו רוח אלהים וכו' לכ"א כי זה היה בנבואה ואחר בתחת נבו
לענין כל בשבא על ירבעם ונתן אות שנקרע המזבח וכן היה ונ"כ יבנ
ידו של ירבעם בשאלה לאפשר לבן אחיקו נ"כ את בכו לבנה אמת
עתידים ימים אמ"נ דודאי קרא לשבר מיירי דבתיב התם ויבא בבר
וכו' ובתתו וכו' והיינו כיתי רחבעם ואביה שהיו חוטאים וכיתי אמ
שבו אל ה"מ מדבתיב בתר הכי ואתם חזקו ואל ירפו ידיכם תשמע ל
דלעתיד נמי מיירי מבינן דאשבחן חזקו ידיים רפות דמיירי בעתיד ולהכ
מייתי הכא חזקו ידים רפות ומפרש ליה ואין אימה שדברי הנביא ידבר
בעבר וירמוז בעתיד . שאין מדת הדין נעשית ופי' אלו אמת דין מ
מגז' אלהים לא תקלל והוזקק לפי' זה דאי לא אלו אמת כפשוטו איכפ
בה' מאי קאמר תו ולא תורה הרי כיון דכופרי' בה' אין תורה אלא מבל
דאפשר לתורה אף שאין אלהי אמת ומפני קושיא זו אמרו בפ"ק דש
כל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלה ופרש"י להגיע אליו ומ
לא פי' כן שדוחק פי' זה מבואר : שבחונה גדולה וכו' לא אפי' שבורה
התורה שדרכה תפי' כהן כאומרו יורו משפטיך מבטל דהיינו
תורה : שעתידין סנהדרין שהן מלמדי התורה דאמ"נ דקאמר שאין מ
הדין נעשית מ"מ היה אפשר שיעמדו סנהדרין ללמד תורה בעלמא ואי
הוה אמר אלא ללא תורה לא אתא סנהדרין בטלי' נעשה הדין ע"י שופט
או הדיוטות . חוקו ידים רפות אמ"נ דלא כתיב הכא מבינן דכתיב הכ
חוקו אל ירפו ידיכם דדמי ליה קאמר כי בגין נשמע הוה ענינא ואמ
דע"כ לעתיד מיירי כשעתיד מ"מ ל' שנאמר נ"כ בבנין ידים שהם נרא
משום דקאמר שנאמר זה נבי אמת ואתם לא ינדק רפות וכושלות שהר
לא היו בגולה ואמ"נ דקאמר לעיל כיון שמשמו אותו הדור כן רפו ידיכם
לאו רפיון אמת אלא שנהגלו לשעה וקרא נמי דכתיב התם חזקו ואל ירפ
ידיכם משמע דעדין לא רפו אמת להכי אמ' נרמין כמילו רפות או שה
רפות בתעשי' רעים כי בזה ינדק לומר נבי אמת . לשפנרי לבא לשו
נתינה והבלה כמ"ם בפסיקתא ערו ערו פגרו פגרו וקמפרש ישמה
חומתה שיהרסו החומה ומענין נתהרי לב שהם נפולי הלב בגרותיהם וא
דלא אב"ל ליה שתאים כתו ולבב נתהרים ומנא נשתלים נתהרה משום דאי
לומר חוקו אל תרמו לשתאים יותר מלמשבילים . שהן דוחקין את הק
ומ"ת הנה אלה רשעים דהא אמר בשלבי כתובות וכחזית בפסוק הסבשבי
שהסביע י"ת יש"ם שלא ידחקו את הקץ וי"ל דהתם לעתוד בנד מ"ה כי
חוק' והכא בתפל' ובתחנוני' ואמ"ם שרש"י פי' שם שלא ידחקו שלא ירבו
בתחנוני' על כך יות' מלאי מין נר' כן מדגרס' בחזית ד' דורו' הסביבו בנ

דורו׳ סדחקו על סקן. ולו הן ר׳ כיתי עמר׳ יכו׳ ונם מסבר׳ נרח׳ שמיעסיו׳ בהרכו׳ מתכוני׳ שהרי מכו מתפללי׳ תמיד על הנחולה ות״ת מ׳ כיד חוקס מירי מת׳ הייכו מלא שעלו כחות׳ ומלא ימרדו במלכיו׳ דקת׳ יסת׳ יי׳ ל לחפי׳ מיותכו בנלות מין להתקבץ כל ישרל ללכת לא״י עד שיקיבצנו המסי׳ מיי׳ מרכו מין המומו׳ לסוב לכו כת״ם ז״ל מבי נדקו׳ פרזונו׳ ישרל. וכן ת״ם מלא מרדו במלכיו׳ הייכו ע״כ חפי׳ נגלות מלא יעבדו׳ פי המלכיו׳ ע״ד אני פי מלך שמור: לפי שהיו יש׳ אומרי׳ משו׳ דק׳ לדנקס יכיה או ומס׳ מכ״ל לא יכה מסתם שהמכוון כיתה יי׳ ותם זו היה הכוונה מה עכין נקס לכאן וכאומר גמול אלקים הוא יכא ק׳ ליה כמי מכעי ליה לא יבוא ויוסעכם מסת׳ שהגמול הוא המוסיע ולית׳ שהק״ה הוא המוסיע והגמול הוא המעוה לה״ק אלמי שהיו מוכין ישרל בחמרם מיה שהיך כנגד זה הנה אלקים יבא וירחם שבכודו עמכו יבא בנקס כנגד מה שהיו מוכין לכו בה גמול אלקים וכו׳ פי׳ מי שעתיד לשלם גמול. המומות ויבא ויוסעכם אלקים והכתוב מסורם וסיעורו אלקים גמול הוא יבא כלו׳ אלהי הגמול ויש׳ כן הוא שהקב״ה מכמכיון בזה שמין מכו דבקי׳ ליי׳ מפני חטאיכו הכף שו׳ יי׳ לנגדי ובוכה ועל זה תרפנה ידיכו לאמר אלא לוכה לנחולה ועכ״ל שלא בוכה המעשיכו מ״ת מגד גמול המומו׳ ויושיעכו ע״ד כי ברשעת הגוים הלא יתים רבי היו לא יקשה בעיניך אמתי שכיה הא לכסוף מעוס דכתי׳ לאמתיה לסיומי בעיכה דעסקינן בה. ובי יתים רבים היו בכר כתבתי דעסקיה דקרא כמה שעבר מיירי דהיינו מה שחטאו כיתי ירבעם ואחיה ולבני פרוך ובי יתים רבים היו כי לא היו כל יתי מלכותה רק עשרי׳ שנה ומיכון לאמסכתן מיסרל חטאו יתים רבים טפי מהנך כגון כיתי הפופטים לא היה רמוי לקרותם יתים רבים ובתנחומ׳ אימה ומה כתיב ויפכדו עם ת״ יי׳ כל יתי יהושע וכל יתי הזקנים אשר האריכו יתים אחרי יהושע ותימה דהא כתר יתי הזקנים עד יתי אסא יתים רבים מתם:

לער כדכתיב ובעתים ההם אין פלוס ליומא ולבא וכו׳. של נער המוטעים מרגישים הרבה בהמשך הזמן כמ״ל לעילם כ״ב פ״א מ״ת: הדמי׳ כרחמון וכו׳ אי לא נחתיה לה נר׳ דמסבר קת׳ הכי הוו כ״ב שנים לומות אפי׳ דכר יי׳ כשנה הפליטית כרחמית השנה מ״ת מיתיו בדעב ההוא הרי׳ סיו בדעב לפחו׳ שנתים שמתי׳ ירדו נשתי׳ בתחלת השנה הנ׳ ונרעו ולא יוכלו ליסבות ממכו עד זמן הקציר והוא לפחות ו׳ חדש ובשנה הרחמונה מלא ירדו נשתים אפי׳ היה להם מזון מהשנה הקודמת יספיק עד ניסן כי כן דרך העולם לאכול מן התבואה ישן עד ניסן שהוא זמן הקציר כדפרש״י נכי ועשה את התבואה לנ׳ השנים ומניסן עד סוף השנה וכל הסב׳ הכ״ו׳ חדשים שלשנה הפליטית הרי כ״ד חדש רעב ומכיון שבני אליהו לא הוה תבואה כלל כדאית׳ כפ״ המקבל מיך אפס׳ שנתקיימו ברעב אכל השמה דלא הוו לא ו״ח חדש אפשר שלא היה הרעב רק ו״ב חדש ו׳ חדשים הרחמונים היו קודם תשרי ותחשבי שנה דתשרי ר״ה לשנים לאמיתיים ומשנכנס תשרי נחשבה שנה שנים ומע״פ שלא זרעו באותה שנה אכלו מן התבואה ישן עד ניסן כמנהג העולם ומניסן ואילך התחיל רעב וכשירדו נשתים בשנה הנ׳ לנ׳ חדשי׳ זרעו וקצרו בניסן ואכלו נמצא לא היה רעב אלא מניסן עד ניסן וזמן זה אפשר לחיות כדוחק מחיזה חדית שנאמר מהשני׳ הקדומות ות״ת לימה חדש כרחמון וחדש כאחרונה חדש בשנה חשיב שנה לר״ח כדאיתא בפ״ק דר״ה וכ״ם לר״מ דאמר יום א׳ בשנה חשיב שנה והכי אית׳ בהאסתר רבתי ות״ת נריכין אנו ליישב נרסתינו דלא״ל אלא מכיון דאפשר לחיות בדעב שנה א׳ קאמר הכי דאין אנו נרחים לומר בכיר מהכי א״כ מהום דאליהו קאמר כי אם יהיה השנים אלה טל ומטר ולפחות תרתי שנים קאמר מי הוי בכיר מהכי מהדרי׳ דשנים לא אמתא להו לאיכנסי הכא אכל כיון דהווי ח חדש דהוי רוב שנים רובא דמיכנר אמתא להו לאיכנסי ספיר שנתים: ובי יתים רבי׳ אי׳ דויתי יתים רבים ודכר יי׳ היה ל אליהו בשנה הנ׳ שבשעברו יתים ביום להמדר הנשתים היה דכר יי׳ לאליהו ודכר יי׳ ל אליהו היה בשנה הנ׳ ביון בכל הימי׳ עד דכר יי׳ לאליהו לא היו רק י״ח חדש ק״ל אמתי מיקרו יתים רבים ויתכן לומר דקמפר׳ דויתי יתים רבים היינו יתי שנה הנ׳ ודע בהם מה שמסיפ׳ מדבור יי׳ לאליהו ולפ״ז פי׳ ויהי יתים רבים שבהם יי׳ ל אליהו והיינו בשנה הפליטית ולפ״ז פריך ספיר טפ יוכי׳ יתי׳ רבי׳ אחל מין זה מוכרח: ורבותה ויהי כיתים הרבים ההם כבר כתבתי ל״כ פ״ח פ״מ פי׳ הרמב״ן בזה ויש לדחות דברו דבימים ההם הנה הנזכר׳ כבר ות״כ לא ירמוז על הזמן הנומר פיזכיר בו המאור לכך בתוך הימים כלל הנזכר אירע מעשה זה כימים פרטיים מהם כגון ההם בשבת המלך אחשורוש שבע״כ אמתי אימתי אחשורוש שהזכיר ויהי כימי אחשורוש ומי אחשורוש רבים היו וקאמר שבתוך הימים אירע מעשה זה שבשבתו על כסא מלכותו בשנת ג׳ עשה משתה והנה מתחיל זמן פרטי בתוך זמן הכולל וכן ויהי כימי שפוט השופטי׳ ויהי בתרן שפי׳ יתי׳ השופטי׳ כולל יתי שופטים רבים ומעשה הרעב לא

היה אלא כימי מכנן אמנם פירושו שבתוך הימים הרבים ההם הנ״ל אירע מעשה זה בזמן פרטי ממכו ואף כאן עניכו שבתוך הימים הרבים הנ״ל אירע מעשה זה שמת מלך מלרים ונעקו בני ישרל. וכדפי׳ הרמב״ן נופיה לפי הפשט ולכן נ״ל שטעם שהנדת הימים הרבים ההם אמי׳ שבוכרה דמשה הנזכר לעיל אף לא בדפירש הר׳ מכן שכולל יתי ברייתו מאת פרעה על שכן למדין שהיו יתים רבים כי היה בורח תמיד מנגי אל גוי ולא נתייצב במקום עד שבא למדין. כי המקובל בידינו שבשברח מפרעה הלך ל מחנה מלך כוש ויהי עמהם יומם ובא כתשע שנים ושוב מלך על כוש אחרשים שנה ושו׳ נאסר בסוהר ע״י יתרו עשר שנים ובשיבה מתאסרו ולקח את בפור׳ היה כן שבעים ושבעה פנה ככתוב בספר דברי הימי׳ של מרע״ם הכתו׳ לא ספר מכל זה רק כלל בריתו מאת פרעה ובזאו למדין ולקחתו את בפור׳ ות״כ מו׳ ויהי בימים הרבים ההם היינו רומז רק לימי׳ שהיה עם יתרו בנסותי׳ כתו׳ והולדתו כן מעכ״כ ספר הדברי׳ שלא נזכרו אלא ירמוז עליה׳ ויל״מ בימים ההם ועל כן הוקשה לנו ובי רבי׳ היו

רחפיה כל תלי׳ מב

התורה

סהרי לא היו רק ג׳ שנה מסבשה את בפורה עד שסרתה עליו נבוזאה. ורבוותה ק״פ יום ובי רבים היו ק״ובי ק״פ יתי׳ למסת׳ גדול בזה אינם רבי׳ הנמנה בזה לכל רב וסליט וי״ל כי מפני שמסבר זה מוסב גם על הרחותו את עושר ובבוד מלכותו הוא דק״ל ובי רבים היו אמם לענין הסעוד׳ היו רבים לענין הרחות בכוד עשרו הגדול מוטעים עד שבוערבו כמדר׳ לומר ששם תסבריות היה מרחה להם בכל יום או שמיני יטלות הרחה להם ומשני שנם לנבי הורחת עשרו שהיה הוו רבים מאוס נער דהוה ליישרל בהורחת עשרו שהיה שם כלי ב״ה כמו שאבתוב ויותר נכון שבעת הנדת שלא היה המשתה ק״פ יום אמו שפי׳ הרי״ד ז״ל בזה היה מכיה לתעוב העולכל הכל רבה להרחות עשרו ואת בית נכותה ואת הדרו זה נמשך ק״פ יום כי כל יום היה מוכיה כלי יקר ודברים חדשים ובכל יום היו עושים שחוק הריקו׳ והסוררים וכיוצא כמנהג המלכים ולפ״ז כתיבה לי שבכתב בהרחותו את עושר בבוד מלכותו כאן ולא אחר ובתלאת הימי׳ ובו׳ שהיל״ל ושרי המדינות לפניו ק״פ יום ובמלאת וכו׳ בהרחותו וכו׳ חור וכו׳ אלא שהק״פ יום יעשו בהרחותו את עושרו אמנם המשתה היה אח״כ וז״ל ובמלאת וכו׳ והעם הנמצאי׳ כולל גם הסרים הנ״ל ולפ״ז ניחא שלא יקשה שמיעת ליושבי אירמו שלא עשה להם משתה רק ז׳ ימים ולרחשוני ק״פ יום כמו שיקשה אם הק״פ יום היו למשתה: אלא פ״שהיו ימים של נער מפ׳ כמדרש בסרחו ישרל כלי ב״ה לא היו רוצים להסב לפניו אחרו לו אין היהודים רוצים להסב בסבל שהם רואים כלי ב״ה ועשה להם מסבה לעצמם ובסבל שהיו ישרל מבזים לפיכך ימים רבים ימים של נער ומלבד זה היו ימי נער לפי שאנה מבין פקידת ב״ה וטעה וחשב שעוד לא יבנה ועל״ו עשה המשתה בלאי׳ כפ״ק דמגילה וכ״ם לפי מ״ם במדרש אבא נוריון שהמלכים בשולי גוים על ברחן ר׳ אלא ע״ שהיו ימים של נער ובני תבור ל עיר ימים רבים דדרשי׳ בספרי ימים שנים רבים אלשה אינה נמי הוי מדבר ליה הכא בהדי הנך ובתנחומא תייתי תו כיונא בו ימים רבים עשה יהושע ר׳ ימים ב׳ רבים ג׳ מפורש בת״כ ימים שנים יכול ימים הרבה מ״ר עקיבא כל משמעו מרוב׳ שמועו מועט תפסת מרוב׳ לא תפסת תפסת מועט תפסת ר׳ יהודה בן בתירא או׳ כ׳ מדות אחת מדה קלה ואחת מדה שאינה קלה מודדין במדה קלה ואין מודדין במדה שאינה קלה ר׳ נחמיה אומר למה בא הכתוב לפתות או לגעול לא בא לגעול אלא לפתות אם אתה אומר ימים ר׳ אינו אלא ק״אלא מתתים אלא אלף אלא רבוא בשאתה אומר ימים כ׳ פתחת ר׳ מנא אמר משום ר׳ יהודה ימים ב׳ אי יכול ימים הרבה אם תרובין הן למה נאמר רבים אם לא ידבר אלא בימים מועטים וכמה הן הוי אומ׳ שנים רבי׳ נ׳ יכול רבים י׳ אמר ימים ואמר רבים הימים מעוט ימים שנים אף רבים מעוט רבים ג׳ יכול שנים שלשה הרי׳ וכי נאמ׳ ימי׳ ורבי׳ והלא לא נאמר ימים רבי׳ הא כיצד ימים אלו יהיו מרובים על הב׳ וכתב הן הוי אומ׳ נ״ב וכמ״ם מה ימים מעוט ימים שנים כאב הרא״ם מה ימים מעוט ימים שהם שנים אף רבי׳ מעוט רבים שהן ג׳ אמרין רבים פחות מג׳ כמו שאין ימים פחות מב׳ ועוד שכיון שכבר נאמר ימים המורה על שנים עכ״ל שמעוט רבים דהכא הן ג׳ ולא שנים שכבר נאמר ימים שנים ע״כ ושמעתו הא׳ דאין רבים פחות מב׳ אמר אכל מ״ם עוד שכיון שכבר נאמר ימים ה״אינו מדוקדק דהא כל מה שהזקיקנו לומר דימים כ׳ היינו משום דכתיב בהו רבים ות״כ לעולם אימתא לך דרבים כ׳ דומי׳ דאמנטריך לומר רבים לאמעי׳ דימים אינם אלא ב׳ ומ״ם מה ימים מעוט ימים ב׳ אף רבים מעוט רבים ג׳ היינו דאי רבים טובא לעולם תיקשי ימים למה לי הא בכלל רבים כינסו ואיכא למימר דהא בכמה דוכתי אשכחן ימים רבים דהוו שפי מג׳ או רבים ממש כמשמעו כגון וימים רבים לישרל וכו׳ ויהי ימים רבים וכו׳ הנ״ל וכן ויתאבל על בנו ימים רבים ונשב במרים ימים רבים וכאלה רבים ובשלמא לתנאי קמאי ניחא דכיון דלא נקטא מינה

לענין

לפנין דינה לא אמרי' אפשר מועט אפשר מו לא נא הכתוב לנעול אבל
לו' מנה דכיון דכתיב ימים היינו שנים ומה ימים כ"מ רבים ג"כבל הכי
מאי איכא למימר ומאמ"ל דדוק הכא דכתיב כי יזוב זוב דמה הוא דמ"ל
רבים בלא ימים דכיון דדרך הזיבה לבא בימי זה מחר זה הוא יבאי דבי
רבים היינו ימים רבים אבל בשאר דוכתי אין טעם לומר רבים בלא ימים
שלא היה מוכן לדברים מ"ק נבי כי תבור אל עיר ימים רבי' דדרשי' בספרי
ימים שנים רבים ג' מאי טעמא הא מי לא הוה בתיב ימים לא הוה משמעות
לדברי' וי"ל דכיון דהא ידעי' דלאיסור' שכת קמיירי דלענין לא תשחית את
עצה מ"ל רבים מ"ל מעטים ע"כ מ"מ
לומר ימים רבים מאם דהא ע"ק לא
נפיק תו' ימי הזיבה וכיון דע"כ ימי'
מעטים הם נמרי' מימים רבים דוקא
כתב מכאן · מכאן ומילך אין זו
נדה קשה עלי לפרש ענין זה כפי שלא
מנחתיו בת"כ ולא בשמר' ולא בסוס
מדרש אחר ומאותדן דעתא אבי אומר
וה"ק מכאן ומילך מעבירו ג' ימי זיב'
ברגופי' וכבנסו ז' נקיים אע"פ שהיא
טמאה לבעלה אין דינה כנדה כאשר
היתה בנ' ימי זובה שמטמאה משכב
ומושב וכלים בטומאת הגל כדכתיב
ביתי נדתה תהיה שא דוה שמה ומיב'
מטמא' בגד' ומפסוק דמהדוה בנדתה
איכא למטעי דמשעה ליה דבזבה
מיירי דומיא דוזוב את זובו ולא
בדמת בפ"ד הנדה לחתא לאתה לדדם
הנדה מטמא כמותה ומכיון דבזבה
מיירי מסתבר דבכל י"מ יוב סגן ימי
זיבה כמו שמא מקים לה לנדה ואפי'
בנקיים דאי ליתר הזוב מאם. בהדיא
כתיב לה"ק דא"כ לבתוב הבנ' בנדת
ואנן ידעי' דביאת' יה מיירי בלבתי'
שא לבבי קרבלה דוב לומר דאיכ לה
דין נגיס בכל הי"מ יוב ובני שלא יקבו
מ"כ למאי הלבתא מקים לה לנדה
מיירי דר' שמעון דקאמר והתה קור'
לאתה נדה וכו' דדיקא מדל"ק בזבתה
כמו שהיה דאמר לומר ולקאמר בנדתה
משמע' שהתור קורא אותה נדה לומ'
שאף שהיא בו' נקיים בעילת' המוכרת
ומאיכא בית בנדה מאם מ"כ מבלא
עת נדת' קאי הה"ק אחר שעברו ז' ימי
הנדה ופסקה בטהר' כל דם שתראה
בי"מ יום הבאים אחר הפס אין זו נד
שאין דינה בהם כו' ימי הנדה שאין
חילוק בהם בין דוחה דמיה מ' ובין
דוחה בתם פעמים שלעולם היא
טמאה כל ז' ואפי' לא דאתה אא פעם
אחת בתחלתם ואחר בו' אינ' טהורה
ואפי' היא שופעת דם כל ז' הימים רק
שתפסוק בטהר' ביום הז' אבל בי"מ
יום אם הפס נקראי' ימי זיבה אם דאתה בהם היא נקראת זבה ובן מפסק
פאם דאתה יום מ"מ ב' לבד נקראת זבה קשה וסומרת יום בנגד יום
לבד וטהור' ואם דאתה ג' ימים דבופים נקראת זבה גדולה ונריב"ז' ימים
נקיים אחרי הפסק זיבתה כמפו' בסוף אם נדה ולבן קראה ביתי' אי דוה
מפני שהם ימי הזיבה ודוה מתרגמי' דייבא והלשונות קרובים ומפסוק
דמהדוה בנדת' איכא למטעי שבכל ימים אי שוה לנדה להיות אסור לפחו'
לה"ק דמ"כ ליבבוב והנדה בנדתה אא לא אתא אא לדר' שמלאי וכדפי' ·
ומשמרת ז' ימי נדה ז' נקיים שהיא טמאה לבעלה כו' ימי הנדה
יושבת
זה נער גדול שאין ימי הזוב עולים לה כלל לתנין הז' כמו כו'
ימי הנדה ימי שפע הנדות מבטרים לתנין הז' ובנז' ע"ר שפירש מבעלה
קורא אותה נדה שהוא לשון כדוי ורחוק שתרגמו' נדה רחוקה · שנים ג'
ימים תיתא אי בנדה אתם ז' ימים פירשה ואי בזבה הרי פירשה ג' ח' נקיי'
ואין בר' לאזבה קטנה קאמר שהיא שומרת יום בנגד יום ומ"כ לא פירשה
אא כ"או ג' ימים בשאירעו מוסלנים מז' ימי הנדה וקאמר שקראה שבתוב
נדה לטמא כועלה ולטמא משכב ומושב בנדה כדכתיב כל ימי זוב טומאת'
ביתי נדתה תהיה ואזבה קטנה אמי קאמר בדאיתה בשלבי מס' נדה דא"כ
אשהוא קרא הל"ל לא הכא דמשמע דקאי אזבדוה בנדתה וע"ק מאי נפק'
מינה אהא דקא' אנו שפירשנו וכו' לענין קרא דמייתי ליה הכא ו"ל דמשו'
דקשיא לן היכי מקים ימי זיבה לנדה בדלעיל קשיא לן מ"ב מאי קמ"ל הא כבר כתב
לה לה"ק דקרא אשמעי' לשום לה לפרשתנו מה"ה כ"ב שביב בדבר

דבר' כג

יחז' יט
שם

ירמ' כב

תלים
כ כד

יחז' יט

יפע' כב
ישעי' ד
ירמ' כב

תלי' קט

התורה קורא אותה נדה אנו שפירשנו מבית היינו ומבית קדשינו
והפארתנו בסה ימים ובסה שנים כמה קיצי' וכמה עיבורי' עאכ"ו ·
ד' ר"א ואשה כי יזוב זוב דמה מי קיים מצות זיבה יבניה בן יהויקי'
אפרו כיון שעלה נבוכדנצר להחרי' את ירושלי' עלה וישב
לו ברפני של אנטוכיא ירדה סנהדרי גדולה לקראתו אמרו לו
הגיע זמנו של בית הה לחרב אמר להם לאו אלא יהויקים מרד בי
תנוהו לי ואלך באו אצלו ואמרו לו ליהויקים נבוכדנצר בעי לך אמר
להם כך עושים רוחין בנפש מפני נפש רוחין נפשי וקיים נפשיכון
כתי' לא תסגיר עבד אל אדוניו אמרו לו לא כך עשתה וקנתך לשבע
בן בברי כיון שלא שמע להם עמדו ונטלוהו ושלשלהו לו וכיצד
שלשלוהו ר' אליעזר ור' שמעון ר' אליעזר ב"ר נתן אמר חי שלשלו
אותו בר"א ויתנוהו בסוגר בחחים חיים כתיב רבי שמעון אמר מת
שלשלו אותו לו בר"א למען לא ישמע קולו עוד א"ר יהושע בן לוי
אני מקיים דבר שניהם חי שלשלו אותו לא שהיה מפונק ומת בידם
מה עשה לו נבוכדנצר ר' יהודה ורבי נחמיה רבי יהודה אומר נטלו
והחזירו בכל ערי יהודה וישב עליו בספר יסס (סס כלי זין) והרגו
וקרע את החמו והכניסוהו לתוכו הה"ד קבור' חמור יקבר ר' נחמיה
אומ' נטלו והחזירו בכל ערי ישרא' והרגו והיה מהתך מסגו כותים
ומשליך לכלבי' הה"ד קבורת חמור יקבר היא קבורת חמו' לא
במעי הכלב הוא שהנביא מקנתר עליו ואומר ויתר דברי יהויקי' וכל
אשר עשה ר' יוחנן אמר נ' אמוראים חר אמר שהי' לבוש כלאים וחר
אמר שמשך לו ערלה וחר אמר שנמצאת כתובת קעקע הקוקה על
בשרו ר' יוחנן אמ' ע' שבא על אמו ועל כלתו ועל אשת אביו דאמ'
רבי יוחנן כללו של דבר בפתח שיצא בו נכנס רבי יהושע בן לוי
אמר על שתושיב בירניו בירושלם שהו בירניות (תוסגרות)
עיירן (גדרות) שהיה הורג את בעליהם ומענה את נשיה ומכנים
ממינ לטמיון הה"ד וירע אמנותיו כיון שהרגו נבוכדנצר המליך את
יכניה בנו תחתיו וירד לו לבבל יצאו כל בני בבל לקלסו אמרו לו
מה עשית אמר להם יהויקים מרד בי והרגתיו והמלכתי יכניה בנו
תחתיו ואמרו לו מתל' אמר נור טוב מכלב ביש לא תרבי נור ביש
מכלב ביש עאכ"ו מיר שטע להם ועלה וישב ברפני של אנטוכיא
ירדה סנהדרי גדולה לקראתו ואמ"לו הגיע זמנו של בית הה לחרב
אמר להם לא אלא אותו שהמלכתי תנוהו לי ואני הולך לי אזלון
אמרין ליכניה נבוכדנצר בעי לך מה עשה עמד וכנס כל מפתחות
ב"ה ועלה לראש הגג ואמר רבש"ע הואיל ולא זכינו להיות נוברין
לפניך עד עכשיו היינו בעלי בתים נאמנים לפניך מכאן ואילך הרי
מפתחותיך לפניך אמורין חר אמר כמין יד של אש ירדה
ונטלתן ממנו וחר אמ' משעה שורקן עוד לא ירדו מה היו בחוריהן
של ישרא' עושין היו עולין לראש גגותיה' ונופלין מתים הה"ד משא
ניא חזיון מה לך איפה כי עלית בלך לגגות מה עשה נבוכדנצר
נטלו וחבשו בבי' האסורין וכל מי שהיה נחבש בימיו לא היה יוצא
משם לעולם על שום אסירים לא פתח ביתה נלא יוכין ונלהה
סנהדרי גדולה עמו והה"ד העצב נבוה נפון ר' אבא בר כהנא אמר
בעצם הזה של מוח שבשע' שאתה מנפצו אינו יפה למאומה ונו' ער
שאלתיאל ששאל הקב"ה לב"ר של מעלה והתירו לו את נדרו
באותה שעה ישבה סנהדרי גדולה על דעתה ואמרו ביטינו מלכות
בית דוד פוסקת אותו שכתוב בו וכמאו כשבש נגדי מה נעשה נלך
ונפייס לגדלה ונדל' לטלכה ומלכה למלך הלכו פייסו לגדלה ונדלה
למלכה ומלכה למלך ומה היה

שם

וכעי' לתבעי' רחמי מכיון דלזה בנ' ימי הזוב מיקרי' נדה מפני שפירש
ג' ימים דאמ"נ דהא ידעי' הא מדלעיל לא סוה דמי' מנפסין לדמ'
פרישתנו מכ"ה לפרישת הנדה מי לאו המי קרא · מי קיים מנות זיבה דמייתי
וכו' נ"ע מאי נפקא מינה לקרא דידן מיכנים קיים מנות זיבה דמייתי
הכא ויותר ק"שלא היה לו להזכי'
מה שהביאו לו אחה ומי' ממנה מ
נדתה ומה צורך להזכיר תקי
יהויקים ומופן מיתתו והשתתה
הפגיעים שמזכיר ביכניה וי"ל דמ
דקאמר לעיל ע"י שהם ימי נפר
אותם ימים רבים וזה יוכן על כ
הפסה בטומאתה ופרישתה מבבל
בעי הסתא לתימר לבני בעלה
ימים של נער היכא דמתאוה לא
מיתה רבים או שהוא מחשוכי כי
ושיניו תלויות להוליך שיקפה
מאד ענין הזיבה שבריך להסתין
היתים או יותר וכתר הכי ז' נקי
ולה"ק דמנות זיבה בתקנה בתקי
ביכניה שעם היותו בתאוה לא
מבמה ימי' שהיה אסור בבי' הפס
ועוד שהיה מבקש להחיות זרע
יבלה זרע בית דוד עכ"ז בבם
ובנגטר להמתין לה בסגטאתה
מפר' תפיסת יהויקים לומר שלבו
בבוכדנצר על יכניה מבני מיבת
יהויקים שמרד בו ולבן עלה
והרגו בענין רע ולבן שהם לתי
לו נזר טב מבלב בים לא תרבי
בבי' האסורי' ולבן הוגרבו הסנה
להביא ענות מרחוק ע"י הנ
והמלבה שיבאון המלך לתת לו
כי מבל זה נ"כ הי"ל נער גדול
הפסה שהי"ל לאחר בן יחויר
ביני ביבי וירחיקנה מתבו בפי
כוונתו עתו ולא יעמוד בפיום
ומה שהזכיר הטתת יהויקי' נר'
דבתי לאתויי אסיר בבו שהלתי
לרחים בדדרבי' ביה בחיות בפ"
בחות' שהיה בבית דוד בעי לה
מתבו מלבות בית דוד בעי לה
בתי מאי דדרבי' ביה אסר יי'
בבבות' שלא יעתיד מזרעו לחל
ושוב נשאל על שבועתו לאבי
הסתא אבי לומר אתנב הטתא
שנגטרפו עם הטתאיו היה עליו
יי' דבתיב ביה ויעם הרע בעיני
ולבבי מייתי הכא מה שורק מפ
כ"ה בלבי מעלה כי זה בהטתא
בלבי מעלה בלות שלא הועיל לו
כ"ה שיתמ' טוב מתבו לאמרו
דקאמר שעלה לרחם הבן קאמ'
מה שהיו בחורי ישרא' עולים
הנג שבבלן מפתחי בי עלית
לגגות הזכיר שגלתה עתו שנ
נדולה משום דבעי למיתי' שסנהדרין שבניחו לאתניה לו אחה שלא
מלבות בית דוד · להחריב את ירושלים אע"פ שלא החריבה
ההיא ולא בקש רק נפש יהויקים היינו' ד' שסנהדרין אחרו אבינו
לבקשתו בתפיים אז אבל לעילא ס"ל נרסינן שעלה לבבוש את יהויקי
עלה ויסב וכו' עד שלאלוהו לו לעיל ס"ל אל"ד ופסק פירשתיו ·
בסר"א ויתנוהו בסוגר בחחים דביהויקים תיירי כמו שאתמרו המבר
ולא יתכן לפרש על יכניה ונדקיה כדפיד' רי"ה דכיון דיכ
בחחים אל מלך מצרים היינו ודאי יהואחז שבתפס והובל מצרימה
זה שבתפס בית מלך בבל הוא יהויקים דבתיב ותקח אחר מנורים
שתתהו תשתע שהוא המלך שהוקם אחר יהואחז ועוד דמה שתמר
וילמד לטרוף טרף אדם אבל ידע אלמנותיו ועריהם החריב וכו'
ינדק ביכניה ונדקיהו שלא נתנבדו בנגד האויבים וכ"ש אם פי'
אלמנותיו של ישרא' שספד דמיהם ובנה בשיהם כדפי' רי"ה שלא ינדק
ביכניה שהיד נגלה לבבל ולא בנדקיהו שהיה נדיק אלא ביהו
נדק שעשה התועבות האל בדלקתן ומה שהוקם' לרי"ה שיהו
לא הוליכוהו לבבל אלא בא אמנותיו אינו בלום דלא בתיב
בדלעיל ומתבודות אין קושיא שאפשר לפרש דהיינו שבלאות מ
מבודה של דניס לא מגיליס ·
בחיים
בתיב אין תיתא מה שאין כן בספרים
שבתה פעמים התלמוד

אלא עם המסור׳ שלנו כמ״ש המוספסו׳ כפ׳ במה בהמ׳ נבי מעבירים כתיב · אר״א למען לא ישמע קולו דמשמע דתכף כשנתן כסורנר לא היה קולו עוד כמשמע וא״ד מי שלשלו מוחו מכי מתרן דמסמכו כ׳ כיד מלך בכל מלך אמר דמיד מרגו ולא כשמע קולו ומפי מ״ד כשמוך שהחזירו בכל ערי ישראל דמשמע מכיוחו מכי מתרן דלא ישמע קולו

ביכו פחדו ומורמו שהיה מתחלה מרן כמ״ש ותשם מרן ומלוא מקול מחנתו ור״ש לא חיים למאי דכתיב מחיים כיון דקרינן בחיים וריב״ל בחת ג׳ לקיים דברי שניהם כלומר נדקו דברי שניהם שבעת מסירתו מה מי ומיד היה מת כדי ליסב כ׳ מקרקות כמשמע ומ״מ ר׳ שעזר ור״ש אליני דאי ר׳ כל לפ׳ מתח שהפסר שני הדברים המת לא הילל מני מלים דברי שניהם אלא ולא פליני דרך התלמוד כיונא בזה ועוד הא אמר מה עשה לו נבוכדנצר לא מחיה כחד מהנו׳ ומ״מ מת שלשלו מקמת׳ לזו שהרגוהו הם מע״פ שמרד נבוכדנצר והיה גורם רעה לכל ישראל שאין לשלוח ידם כמשיח יי׳ אלא שנמנו מת מגרתו שהרג עצמו מ״ת כיון דמת שלשלוהו סוגר וחתי׳ מנורות למה י״ל דבעודו מי מסרוהו בוקים וכהייתו אסור בהן מת ושלשלוהו לו כן להורות שכחייו מסרוהו למוסרו כידו מיכרת דהא דכתיב בדברי הימים ויאסרוהו בנחשתים להוליכו בבלה קשה ושמא י״ל שמה שאסרוהו שנהדרין היה על פי ויאסרוהו בנווי ולא היתה כוונתו להוליכו בבלה ולא עלתה לו מת קודם שבא לידו : מה עשה לו מלכא דר״מ דמר מי שלשלוהו אמר ואין זו לשון שאלה דאפשר הרגו מיד אלא קמפרש דלר״י ור״ל לא הרגו מיד אלא מחלה החזירו בכל ערי ישראל והכי גמירי לה מן דס״ל שפי׳ בחוב והשלך הייכו בהיותו מי שהיו מחזירים אותו ממקום למקום ; ברדמם לא מני״לו חבר והר״ב פי׳ בדין ומאומדן דעתא ל״ל שם כלי זיין הרגו בו נ״ב בידו . והכניסו לתוכו לכזותו ופי׳ קנורת חתור שהחמור הוה לו לקבורה : הוא שהנביא זכו׳ כלומ׳ כל הרעה הזאת היה׳ לאוי׳ ר׳ הוא מי שנא׳ בו ויתר דברי יהויקים וכל אשר עשה הייכו התועבות והזוה : ה״נ ויתר דברי יהויקים ותועבותיו והנמצא עליו והוא מקרא שבא״ה וה״נ בילקוט : ר״י אמר ג׳ אמוראים וכו׳ גר׳ הילקוט ר״י אמר אמוראים חד אמר וכו׳ ולא נהירא דא״כ ר״י דאמר ע״י שבא על מקרי אחלאה דנ׳ אמוראים הא ליתא דנ׳ אמוראים קיימא אפרושא אמנא עליו דמ״ד כלאים הייכו אסוס לבוש עליו ומ״ד ערלה ומ״ד אוכא קעקע הייכו אסוס דהוה עבירה שבל בסרו אכל ערות אם ס״ל אמר ר׳ כל מה שנ׳ להמנא הנמנא עליו ועוד דבא׳ חלק נבי והנמנא אין ר׳ יוחנן ור״ל חד אמר שחקק ע״מ על אמתו וחד אמר שחקק שם אמי׳ אמתו ומ״כ ק׳ דר׳ יוחנן דיהיה אדיהיה אלא נ׳ אמוראים אועליו קיימי דהא לא נלה ר׳ יוחנן סברתו לדעתיה ולמי תכוב קעקע של ע״מ אם ס״ם אמר אתם והדר מפ׳ ר׳ יוחנן זרי׳ כל מאי תעבותיו וקאמר ערות וס״ד אקרו תועבות ומה שהזכיר תחלה פי׳ והנמנא עליו והדר פי׳ תועבותיו אלא בסדר הכתוב מפני שרגה ר״י להזכיר תחלה דברי האמוראים דאמרו כפי׳ הטאת יהויקים ; דאמר ר׳ יוחנן אין ט׳ לגשון זה דמשמע אמר למה שלמעלה ונגר הילקוט ר״י אמר והכי מסתבר ומילתא אחריתי דקא׳ שעיקר תועבותיו שבעבור זה נענש כמה שנזכר לעיל הוא מפני בגם בפתח שינא כי אין בזה שום הנאת ינדו ולא עשה אלא להכעיס אמר בפ׳ חלק על אמון שבא על אמו אמרה לו אמו כלום אני עושה אלא להכעיס את בוראי ; ושינאת אמנו אחר לה כלום אני עושה אלא להכעיס את בוראי ; ושיב בירכיות גיר הילקוט שהוסיב נשים בירכיו וכן בערוך אלא שבא׳ ים תוכירן בראין בילקוט גרים בריין לדיימן ונר׳ שפי׳ נשים ברכיו׳ גרות כדמתרג׳ מתסגרותיהם מברכייתהון שע״י שהיה הורג בעליהן בנשי אלמנות ומוסגרות שבעבור דרך האמנות ות״ל כירן בריין פי׳ מוסגרות ורות באלמנותם מ״כ פי׳ שומות כדמתרגמי׳ והאדמה לא תיסם לא בור ולפ״ז נרסת הילקוט דגרים בדיימן יותר נכונה דבדו ענין שמתון ומהורג בעליהן ונוסל אמון אלהם היו נשארות האלמנות שומות ר׳ : לשמיין לאוכר האלנות . הה״ר וידע אלמנותיו דנבי בוכו בסונר כתיב וכבר פירשתי דביהויקים מיירי . הה״ר וידע אותיו והייכו אלמנות אמם ופי׳ וידע לשון שכיר וכמו ויודע כהם את סכות ואמר זה על מה שהיה מלבערן בכנו׳ אמנו׳ והאדם ידע על מה מענה אותם ; לא תרבי אסוף סוף ירמה קנת לאחיו . נור כים הוה דע היה כדכתי׳ כי׳ ויעש הרע בעיני י״ו בכל אשר עשה אביו ואביו אמו׳ ולבריו׳ הוה כדלעיל : בדפני של אנשוכי׳ פי׳ הע׳ כל׳ התרנוס הגיע זאמנו מקוכלין היו לשתיה הכית ליחרב ולכן אמ׳ לב״נ האם הגיע זאן זה כלו׳ אם שם י״ו בלבו לבוא להחריבו ; הוא״ל ולא אע״פ שהוא היה רשע לא חשב כי אמת י״ו היה לשלקו ולהמליך אתתיו לא חשב שב״נ להחריב הכית בא ואמר זה דרך ענמת בשם אולי אין הנמים או כמטיח דברים הסוב לו להחריב כיתו מלאמיכן ; ונובלים אתים שלא הוה הפסיים ביהויקים לבדו אלא כמה העיר

כמנור והגלה כל ירושלם וכל הסריס וכלי חמדת י״י · ותלתה סנהדרי גדולה עמו דהייכו החרם והמסגר שהוליך בגלות זה כדאמ׳ לעי׳ פי׳ מ״ו ת״ל · הה״ר העלנ בנזה וכו׳ לא שייך זה לא״ש לעיל אלא בעי לאתויי מדכתיב חסיר שאלתיו בבני יכניה וי״ל דהייכו מפני שנה״ם בבית האסורים וזה לרמיה שחבשו נ״ב ליכניה בבית האסורין ושם הוליד בן למלוכה כדלק׳ ותשוב דאית דדרשי חסיר ושאלתיו שאסר יי׳ עצמו בשבועה ושוב בשאל עליו תייתי הענב בנזה נפון וכו׳ כי שם נזכרה הנזר דכתיב בתרי׳ כתבו את האיש הזה ערירי להכי תייתי ליה זכרי׳ ש להכיא כל הדרשא שנאמר בזה אלא שהתעתיק קבר כיה לפי שנזכר בפ׳ שיתני כתותם ותקנת לעיל פ׳ ושם שיר ד פירשתי כה י לגדלת י״מ תומנת ירמי׳ נ׳ וי״מ גוזלת שער כתו גדלת דע׳ האי שמקדש · ומה היה שם חשתו תפני שהטיבה לעשות מזכיר שמה לטובה: ויכניה היכו מלך ודרך המלכי׳ שלא לחסר די מחסורם של מלכי׳ החבושי׳ קהלתו כידו י וכיצר שלשלוה דמכיון דמסי׳ ו׳ דאסיריו לא פתח כיתה לא הכניסוה דרך הפת׳ חכל מחכל ותשת׳ האסור׳ ל״ק ליה דפסיט׳ שאסבר דרך חורין

וחלונו׳, דרך קנקלים פי׳ בערוך בלע״ז קנני׳ לי פי׳ מקן שים בה חלונות הרבה ותהיה קבוע בכותל להאיר הבית פ״כ וכ״ל כי החלונות היו רחבים שתכנס האשה בהם מ״מ לא היה פחד שהאסורים יגאלו משם שהיו בנוכח הכותל ולא יוכלו לעלות שם בלי סולמות . הלבה ושפרה ו׳ נקיים אחר ג׳ימי הזיבה וכי׳ ימי זיבה הוה קאי וכיון דקאמר לעיל קיים מנות זיבה ולא קאמר מנות נדה י לא קיימתם כדכתיב ביחזקל טמאת הנר׳ עינו בך · אותו הדם שנזכר בסיני תפני שאין טעם לקרות דם הזיבה דם ברית קמפרש דבריתך קאי אסיני שברית יי׳ ברית שם עם ישראל וירא׳ הדם שנזכר בסיני שנכרת שם ברית אק״ל היכי דמיז אדם זה טפי מדם תילה ודם הקרבנות שנזכרו נ״כ בסיני ויתכן דלא מפרש דם בריתך על דם הזיבה אלא על דם הברית שעם כרת יי׳ עמם ברית שם באומרו הנה דם הברית אשר כרת יי׳ וירא׳ שנזכרתם אותו הדם שנכרת בו ברית על כל התור׳ ותקנו עכשיו לקיימה׳ בשביל כן שלחתי אסיריך דהייכו נאולת ישראל דבהכי משתעי קרא ונקט ליה הכא לפי שנתקיים הדבר ביכניה שנזכר דם שבסיני ובזכות זה זכה לנאת ממאסרו שאויל מרודך הוציאו בשמת נבוכדנצר · עד שמחללא ידעתי מסי דייק לה וכילקוט אתה מר שנעשה לו נס ונתעבר׳ אפתו מעומד וחולי מסוס הכי קאמר לה שלולי שנתחל עוכו לא זכה לנס ולזרך הנס הזה כרא׳ שבית האסורי׳ היה מקו׳ ער ולא יוכלו ליזקק אלא מעומד ובכין הנס דגמירי אין אשה מתעבר׳ מעומד כדאית׳ בנגין חלקיהו אכי ירמיהו : על אותה שעה י״ל ת״ל לומר כן על אותה שעה י״ל מכיון דמלך שב מחטאו מב״ם שאר העם וכדא׳ בפ׳ בהן משיח אשר בשיא יחטא׳ אשרי הדור שהנשיא יביא קרבן על שגגתו ומה אם נשיא מביא קרבן על שגגתו ק״ל מהדיוט ועוד י״ל דקמפ׳ כלך יפה רעיתי שאפי׳ רשעי ישראל עושים תשוב׳ על הרוב וכדאמר לעיל ס״מ פס״ה גבי וירא׳ את ריח בגדין בגון יוסי הצדיק וכו׳ ומכיון דאשבחן דיכניה שהרבה להרשיע והשתא עבד תשובה קאמר דמתקיים הוה קרא ·

יצתה בת קול ואמר להם ליסראל שובו בנים שובבים שמתחול להם כמו שמחל ליכניה ואין לומר דקאי איכניה דמאי להם ועוד כיון דמחל לו מאי שובו בנים דקאמר ליה · פתח הכל כאשר לכל וכו׳ משום דט׳ זכר מות בני אהרן לכאן לזרז את אהרן שאם בא הוא את בדרך שאתו בניו אשל לרוצה וכו׳ כדשנו בת״כ ואיכא לנמנם דמה ראיה מביתא בניו שבנשיא בחלוקות כמ״ש בת״כ ויקחו שני בני אהרן נדב ואביהו בני אהרן אלא חלקו ככוד לאהרן נדב ואביהו אלא נטלו ענה מתשה להכי פתח בהאי קרא דמה׳ היה מקרב א״לגדיק או בני אהרן שבנשנו אלא בחלוקת וכו׳ כדלק׳ וא״כ לא תתו רק תפני הבנשנו לאקום אלא היו רשאים ליכנס וה״ה אהרן אם נכנו׳ אלא כרשו ואכיון דמייתי קרא אפ׳ כולי׳ הכא בדרך אחר ופליג ר״ש אהיא דת״כ דתני אלא חלקו כבוד לאכיסה וה״ה לת״ל שיורו הוראה בפני עשה ולכל הדעות דלקמן וס״ל אלא אטאו רק בבניסתם לאקו׳ אלא היו רשאים וכדעת׳ דר׳ יוסי הגלילי דתני על הקריב׳ אתו ולא על הקרב׳ ויתכן דאבקרבת לפני יי׳ קאי ר״ש וס״ל שעל הקרב׳ אתו ולא על הקריב׳ כמו שהכריע ר״ע מהקריבם לפני יי׳ כדאית׳ בת״כ ומשום דק״ל אלא אתו בקרבת דכתי׳ הכא בעי לתרוצי אין בקרבת דבק עם לפני יי׳ אלא אתיא לאתיא אלא היו בנבסי׳ בחלוקת אלא קרובים בדעתם היו לכל ועב׳ אתו לפני יי׳ על הקרבה · לצדיק זה נח וכו׳ איכא למידק איך חזק ר׳ שמעון דברי אלתה האומר מקרא אחר לצדיק וכו׳ שנדא׳ מטין לגד תיכות דבשלמא בדברי ר״ל שדבר לפי החקירה והם דברי ר״ה כרכים מהדברים הנזכר בספר זה אם ספירם לדיק וסוב הנזכר הם לפי רחות האנשים ולפי האמת אינם כן ועל כן יתמהו הדומים איך יקרם בתקרה הרשעים אם בנזרת האחל מדבר שפעמים תהיה שום על הצדיק והרשע כדמשמע דיקרם שמתרגם אבל אתה שהכיאם דוגמא לכל דבריו מתה פהיה בגלקים מתם ובגזרת יי׳ נרחם שקבלום לאמת בפסטים

ואיך

ואיך יתכן זה סלקתם מדת הדין ועוד יש לו לומר היכי מפר' ריסיה דקרא דכתיב הכל כאסר לכל ודש' כפי קבלת פי' הכל כאסר לכל הכל נותני' לכם כאסר מגיע בכל אדם מקרה מ' ויודעים ששוף הכל אסר בדיק ואסר רשע למות ומקרה מיום כעה"ז לכלם כל זה הם יודעים ומעפ"כ כוחרים להם דרך הטובה לפי שיודעים שיש בפר' ביניה לעה"כ וק"ל שא"כ הכתוב סותר עצמו דכתריה כתיב זה רע בכל אסר נעשה אחת המתם כי מקר' מיונס לכ בני האדם מלא רע נראה שמהרהרים על זה וזה הפך מה שאמ' אחלה שהכל יודעי' הפרש שבע"ה וכוחרים דרך הטובה וי"ל שהעלים עינה לומר כי מה שקרה לבדיק כרשע לא היה ללא סבה כי זה אמנם מדבר בנח ופרעה כי הענין היה ככה על חטא מה שעו"מ לעיל ס"מ פ"ל הן בדיק באמרן ישולם כדפי' המם וכן מ"ם לטוב ולטהו' היינו למשה ואהרן שהיה להם העונש בחטא מי מריבה וכן מ"ם לזובח הוא יאמיהו שנעשה על שלא אמר לעצת ירמיהו בדאיתא בפ"ג דתענית' וכאיכה רבתי בפ' בדיק הוא יי' וכן מ"ם בטוב בחוטא הוא שפשע ד' עסיעות לבבוד יי' בכתב בלאדן לחזקיהו בדאיתא בפ' חלק וכן כמה שאמרן כאסר שבועה ירא איינו שמשון שבחטאו בלבד שהלך אחר עיניו ולקח בהם בדאיתא בפ"ק דסוטה וקבוונ' שהיות מקרה מ' לבדיק ולרשע אין התלונ' לזיו' זה בחנם כי בדיק הוא יי' לאת לבדיק בעה"ז עונש מעוט חטאיו ומשלם ש סוכאיו מעט זכיותיהם בעה"ז אבל התלונה היות העונש בדבר שהוא בו לרשע והוא נבחי לו עד"מ ש תעסוף עם חטאים נפשי או שיש מקום לטובה לטעות ולומר כל אפין סוין ופי' הכל כאסר לכל הכל רוחים כשיקר' לכל האנשים דברים שיש בבדיק כרשע וביינו דמפ' ואזיל מקרה אח' לבדיק ולרשע וכו' ועל כן יהרהרו אחר מדותיו ית' כי לא יבחנו שנם זה איכן שלא בשיש חטא בבדיק ללקות בחוטאו דבר או בשיש זכות לרשע לזכות בחוטאו דבר שזוכה הבדיק וא"מ אין דעת המעיין מתק' בזה מפני מריבות כל החלוקות האלו שהיה די בחחד או בשנים כמו שבהבלחת החוטא כטוב לא בכיה שלא חלוק מ' ועוד יש לדקדק מה טעם תאר נח ופרעה בבדיק ורשע טפי מאיוב ובשלמה שלו היה מתיחס עניין הצדקות והרשעות וכן שאר התאריס לפנין המקר' אשר קרה להם או שהחלוף שביניהם היה כתאר שהוא כמו שחלוף יאשיהו ואחאב היה בזכות וחלוף בדקיהו ומנשה היה בשכוע' ניחא שתעם מאריס אלו אבל במשה ואהרן וישראל לאת תעם התארי' ההם מאחר שהחלוף שביניהם הוא בענין בדקות ורשעות וכן התלונ' אינ' אלא שלו מאחרו שכתה של מ"י וכו' הי"ל לאתארם במה שיורה על הבדלם בזה וכן בטוב בחוטא מאחר שהתלונ' שזה בנח כ"ה וזה אחריכו ה"ל לאתארם בחלוף זה ולא כתה שהיה טוב ראוי בהלכ' ועי"ל מה נורך לפ' כאן כי טוב הוא שבולר מהול די בשהעירנו שתעם בקרא טוב ועי"ל למה הבנים ענין דוד וכ"ב בין הדבקים שמאחר שהעמוה הבינ' להבלגת ה"ל לזהכיר' כתר בנשבע שהוא ג"כ בפורענות ועי"ל כאו' ד"מ או בני אהרן וכו' מה בין פי' זה לפירוש קמא ולכן נראה שה"ב להעירנו בתשובת הקושי הנראה' בסדר הנוהג בעולם כיים בדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים ויש רשעים שנולחים אשר לזה מעבדו רגלי קצת החוקרים וסלקו הענינ' יי' מהעולם בשעל וזה כי התשובות לקושיא זו מכתה פנים כי הדבר המורה הביל בהכחשת ההקדמ' ובהודאת' אם בהכחש' ההקדמ' מבל הנושא והוא שבבדי' אינו בדיק לפי הבנתו והרשע אינו רשע לפי הבנתו ואם מבל הנשו' שהרע טוב מבל מבליתו והטוב הע מבל תבליתו ואם בהודאת ההקדמה ביחס בדברים לפתיות האדם ע"ד אולת אדם תשלף דרכו וכו' ואם שתשובו' אלו נאמנו מאד בתקומות רבים אינן הסביקות לאה שנראה לפעמים רשע וטוב לו בדיק ורע לו ועל כך אלה יבקו התשובות הנו' כמ"ש הר"ן חסדאי בספר אור יי' מ"כ בכלל ב' פ"ב אמנ"ים ויש עוד תשובות רבו' הביאן הוא ז"ל ואם הן רבות בכלן בעל העקרים כמ"ד פי' כ' ג' בד' סונין הם' והיה אבלי גדולה שבבלן כי למניאות חפציות הבחיר' הנלרך היות מקרה מ' לבדיק ולרשע כדי שיהיה מקום לשטן וי"ל לקטרג ומזה הבד יהיה מקום לאת שבר טוב הבדיקים הסובלים יסורים אם רואתם אלות הרשעי' מש"כ אלו היה הסדר נוהג כראוי טובה לבדיקים ורעה לרשעים כי אז כלם היו בדיקי' כי אין אונש גדול מזה והוא מ"ם לעיל ס"מ פ"ט שלא יהיו הרשעי' עושים תשוב' אל רמיות כפי' המם ואפשר שזה טעם מ"ם בם"ד פ"ט שלא לפרסם את החטאים וגם שעי"ז יגעול יי' דלת לפני הרשעים שלא ישובו כשהם רואים לגעול לפניהם דלתי התשוב' וח"ט יסורי הבדיקי' בת"ם בעל העיקרי' ע"ם הכ' הוא מבל הבנם הפרש בתוך הבלל וזה שאם הרשע בתוך אומה שנגזר עליה אלות יהיה הוא מתחם בשלוה זה דומה להשנח' המינית המסודרת המתברכות וכו' וכן יגיעו טובות לרשע מהורחת המערכת הסרטית לפי שזה מבל הסדור הבולל פיורה שבגולל כמזל פ' יהיה מגליח וכתו בן רבות רעו' בדיק מטבע הבולל בטבע הטוב והשפע' שהות פותח עם הרע מבל הנשם או מבל המערב' הבולל או שיהי' חלוש המזג או שיהי' בתוך מדינ' או אומה בגזר על בללה רע ויעשתעמה' ושמתי' יעמה' ע"ב העונש בשלא ובקש בחתי עליהם ולפעמים ותם עליהם לבפר

עליהם ולפעמים יתותו בדיקים עם רשעים שלא לפרסם החטאי' כמ"ש הנזכר וזה מפני בבודם שאפי' על בבוד החוטאים הקב"ה חס. מהשנאה המיוחדת שיטיב יי' לרשעים בעה"ז בשבר מצות קלות לשלם מעשה ב' ע"ד ומשלם לשונאיו וכו' ויתיישר הבדיק בעה"ז על עבירו' כי אין בדיק במרן וכו' אי לשמה מן החטא שלא ירו' לבבו הד' לחטא על אחרי' שיטיב לרשע בשביל שכמו לבן בשביל יעקב ולוט שמכרסם או זכות אבות או ע"ד רשע ובדיק יבלם או בדי לא מרשעים אחרים עלידו ע"ד אשור שבט אפי' וכן יגיעו לבדיקים בשביל הרשעים אם אמנו בעטיו של נחש ועונש כמו שנאמר למשך הזרע והרשע שנלא בעני הפסיד בנו הבדיק בתקר' הא' אמר לבדיק זה בח וזה כי הוא הבותן לבל דבר תקו ומה דבריו בתפס' ולבן נקר' בח' אים סון ופרנס לבל ב"ח בדעיל ס' והרשע הוא בהפך ולפי שפרעה מתחיבתו ותסב לשבת על בסא מעטוי לתפסט בדק היתה

שהבינו אחרי כי אינו הגון לדבר אמנם בח להיותו בדיק וה אחמיתי בעולם הוא להיותו נשמע ומשובר אליו ע"ד כי אם עם הסדה בריתך בת"ם בעל העקיד' בשט"ו היה ראוי שלא יקרבו בתקר' אמנם עכ"ז בשל בטבע הבולל להיות ביזוק מהב"ח בשאחר מזו אין ספק שהיה לו לנשותו ביסורין של אהבה כתו שנא' יי' בדיק בבנינסתו ויניאתו מתביב' בדלעיל ס"מ פל"ד ואף שיהיה לו על הטוב לא יסתור היותו מיסורין של אהבה לדעת הרמב"ן בשער הנמול יסורין בלא חטא אה. ובנגד הב' אמר לטוב זה אמה וכו' וזה ב' מרע"ם ואהרן עם שלפי פשטי הכתובים יד' היותו בחטאם בבר תושיה בעל דרך אמונה בא"כ ס"ו להורות שעון ישראל נרם שלא שיבנים לאחרן וכתה אקראות ואדרשי ח"ל אל אחזיקים בידו והשב הכתובים המורים על חטאם כלפי ישראל ואף שהיו בפשוטן לא יקר שבשביל ישראל לא היו הם אפשרים וגם לא אפני חטא זה היו נענשים לפי שנאמרה בהם חטא אה היה אקום לשנאים אפני ישראל שלא שיבנים לאחרן כי אז לא היו נולים אמנה אז שטוכתם שיגלו וי"ל חטאתם ולא ינטרך לבלותם בחטאם בא"ם בתנחומא ס' ואתחנן ס' שיבואו עתו דור האדבר לפתי' בדלקמן ס"ד פי' וס"ה ס"ב ובא"ה לנ' אמנם אחאר שנקרא טוב המורה על הבלות הנמור אז"ם שבולל אזה רמז לשלימו' האדות והדעות בדכתיב' לעיל ס"מ פי' ח בטעמי הי' ואהרן נקרא טהור לטהרו את ישראל תעון מ"ח חטאת קל זה שלא מי' הטוה אותם למרגלים שנקראו טמא בטמאם את נחלת יי' ואמנם את הרבים שלא אחרת בדבר והוא היותם בבלנין עם עדת ה' לסבות הנו' : ובנגד הנ' אמר לזובח זה יאמיה וזה אמאחר שמיתת נאותה לו שיסבך דמו תחת דם הקרבנות אסר אנש אהשובך דמן שלא כלו הקריב קרבן בדלקמן ס"ד פכ"ה הנה בחמת היה רמוי שלא יגבל אמיתה כזו אפי' היה מחוייב בה אאחר שהרבה בקרבנות רמוי לבפר על דמו ולבן רמוי לומר שאין זה רק שדקדק הקב"ה בחוטו הסערה והחטאת הקל הוא שמרה את פי יראתיה ובטח בו בלבד בו להיות נקי לעה"כ אבל דבר פשע . ובנגד הד' אמר בחוטאת וכו' וזה שכמו שדוד האריך ימים על אמלכתו לפי בנין כ"ה שאאריך ימיו של אדם כאו שנק' המזבח אאריך בך היה שבבוכדנצר שהאריכו יקבדו ימיו אלא מזה ודאי להיות שבא אם הקב"ה בנגד ישראל ותכאן אנ"כ בעמים יגיעו רעות לבדיק אפני בנו' ולפי שלא אלא שבה בענין בדיק ורע לו לזו הסבה כמו בא הבינ' אבשע ושוב לו כי יגיעת ההפכים מ' ואמנם בנה את דוד ע טוב שהוא על היותו מורה פנים בהלבה כי זה מעין בנין ב"ה בם' אין עומדין בל אדם שיש בו דיעה כאלו נבנה ב"ה ביתיו ו שבבוונה להיות יי' מושבע' הדעת כתו שניבר ע' י ב"ה ואותותיו היה הרמז כי שניהם ניתנו בין ב' שמות ע' לומר שמשמו יתב' נודע בל בבל בד שיבינו אדם בהם ובמנחות פי' ת"ח העוסקים בהלבות מעלה עליהם הבתוב כאלו נבנה מקדש בימיהם ובזובח זבח פ"ז ובבמה דובתי אשבחן דהבאת ת"ח בתקום עבודת הקרבנות דברבות בל המתרת ת"ח כאלו הקריב תמידין וכו' ובמ"ח בהלו בבורים ובמ"ח בל הדונה לנסך יין ע"נ המזבח יאמר נרונן בל יין ומ"ב ירמה אדוד בנה ב"ה מב' פנים אם היותו ת"ח מהבינו בנין ב"ה מתם ואחר שהזבר ד' הסיבות המבה הזבר גם הסבה שבתב הרב אולת אדם שגם זו לפעמים ואמר בשבשבע זה בדקיהו וכו' שהחוטא בבי יאות לו עונש גיקור העינים כי בלי ספק שבגבע לבקר הוא לבלקו עין הענחתו מעלין כי מי ידע שתלבו והוא נשבע בראשה לבקר ושיגיו שתויות מהביט אל עונש הבבוד רב הוא מבל עבירות שבתורה שבבולם נאמר ונקה וכאן נאמר לא וכמה חומרו שהזבירו בפ' שבוע' הדיינין ולבן בדקיהו שעבר על שבר

בסמל כליה כמ"ש ר"ל מ"ת בגאי הדבר לשאול על שבועה מי שהטיב
ביומא כזה מגדין לחכם המתיר כמ"ש הפוסקי' מלבד חלול יי' שהיה
מתנם שמשון שהיה ירא שבועה לפי שורת הדין לא היה ראוי ליענש
מתנם תיכו היתה לו מלך מחרי עיניו ונלה סודו לשוכבת חיקו
דוה דחפסיד חנפשיה וכנגד
שהקדים מכל הנושא אמר ומכל
מ"ל אי בני אהרן כי לכאורה
דבר קשה במותם כעין רע
ותם שני כהונה וגדולי הדור
לפי האמת אין רע כי ראיה
להם בחטא המפורש מהקריב
הקרבה וכ"ש אם היה בהם שאר
דמיתנהו לקמן הרי מגד
מלא כי לא כאשר האדם ירחם
מפעולותיו וכן מגד הנשמה
שמיתה כזו ככוד גדול להם
נתקדש שמו ית' ונודע שהיו
אנשים ממתים ואהרן כדלעיל פי"ב
אמין רע להם המות הזה והקדי'
בחוטא לפי שהשכל ההיא יותר
מחותה של אולת האדם
לקושיא זו ופי' הכל כאשר
ל שהכדפי' הר"ם שתוסיפי"ב
פרטים מוסגרים מיי' כאשר
הם הכוללים בחלאת הסנהדרין
לפי שתרוץ הסדר הכדיק ורע לו רוש"ל יטעו המיינים בזה הזכיר
הקוראים בחוטא המקרה מ"ל לכדיק וכו' כלומר לו שעשוי הכתוב כאשר
הכל ויר כמו שלדעת הכל הוא הכל ר"ל הכללים שהם מוסגרים כן
מ"ל אשר לכדיק רשע וכו' הם דברים מוסגרים מיי' לשבות הנז'.
ויש ליישב על הכשל שלקחו כאמת שלמה בכתובת בתו והכיאו ארי
לפי שהיו עשיין בערמנות שהיו מתגלגלים ופוסטין ידיהם
שלמה היה נשען עליהם בשהיה עולה על הכשא וזר לא ידע סדר
ובשתגלגל אחרי הכסא על ידו וגלגל ולזה נקרא פרעה נכה
בדרכם בהיותו הילקוט בה' בשבת המלך מחפורים על כסא ופס
כמעשה הכסא הזה פי גורא הוא: היינו דכתיב מקרה מ"לכדיק
ק"מיין דקאמר לכדיק זה נח ולרשע זה פרעה הא מו לא"ל לומ'
דכתיב מקרה מ"וכו' וכן בכל החלוקות ואף כי בכל החלוקות י"ל
דכתנחומא מפר' בעכין אחר קאמר הכא היינו דכתיב וכו' משום
דיר טפיך דרש וק"ל אבל בנשבע ושבועה ירא דמש"ה אמר כי
קאמר מגטריך לעיתים נוהג ולא יבחין בין לדיק לרש"ק' מתתי
דהיינו סעול כמנהגו נוהג ולא יבחין בין לדיק לרש"ק' מתתי
כל אלוקות אי לא"ל לדיק ורשע וטוב וטהו' וטמא וכו' ועוד דאמלי
בלשון יסוד דמנהג העולם כרגים הוא והל"ל לדיקים ולרשעי
לשמא דמפר' קרא בנח ופרעה וכל הנז' ניחא דכלהו כריכי וניחא
לשון יחיד ומרגלי נקט לשון יחיד מ"ירי דטוב וטהור להכי קאמר
אקה היינו דכתיב כלומר בשמא ניחא ומיהו לשאי דמפ' אלו כני
לא דייק לשון יחיד: ר"מ אומר שגולד מהולתים דר' מאיר קאמ'
ב"מ טוב שמו ואחרים אומרים שגולד מהול ולא"ל התוספו' שם
מני היינו ר"מ דלאחר דאסקיה אחרי' חזר כו ואמר שגולד מהול
דר בסברתו כתר הדדר כיה מ"ק אחתי אתם קרי ליה אחרים והכא
ליה רבי מאיר. אלא מרגלים לפי שהוגיא דבה רעה מיקרו טמא
ורם ואיהו לבני הנשם נאן כבשים וכו' כדכתיב בדברי הימים שנאן
בי לעשות בשחיטה: זבח לו זבח ולא קרבנות לא הבנתי דיוק
כיוסבפט כתיב דזבח ליה אחאב נאן וקקר וקרבנות מאן דכר
אתם לדיוקי מדכתיב לו וכמ"ק לא מייתי קרא לדמיה דמתילא
אלא זבח קרבנות לי' מכיון דעובד ע"ז הוה: טוב רוחי בהלבה
אתר לדמוני עם יפה עיניים טוב רוחי לא"ל מ"ב משום דאל"כ מה
ענין זה נבי המלכתו דשקר אחן והכל היופי ונבי לדמוני עם יפה
בכר אמרו לעיל ס"מ פ' ס"ג כיון שרמה שמואל את דוד אדמוני
אמר זה סופך דמים כעשו מ"ל הכ"ה עם יפה עיניים עשו מדעת
ודע אבל זה מדעת סנהדרין הוא הורג: בנה ב"ה שנה כדיליף בפ"ק דמגילה מ"ק
ת"ה שנה אע"ג דכ"ב אלך מ"ה שנה כדיליף בפ"ק דמגילה מקרא ל"ק
דדוד לא אלך מ"לומר שוכה לאלכות כ"כ כדוד וכ"ם כיון
שהיות כן לחוטא. כל הרוחה נזכ' לאלוהו ע"ד אמי דעדיפנ'
אמרים דחזיתים לר"מ מאחוריה וכדאיתא בעירוכין ויתכן
בענין רחיית פלפולו. זה לדקיהו ומ"מ לא קאמר שנשבע לשקר
אבל שפ"י שהיה מנטער בשמל על שבועתו כדאית בנדרים ומ"מ
אחטא דמיגנינא אלאה מו מאמר חלול יי' כדכתיב לעיל י
אמר להם שמשון ואם לא היתה שבועה חמורה בעיניו היה חוסר
לא יסתכן בידם אם לא דלא אם"ד שיהיו עוברים על השבועה
מקרה מ"לנשבע כלו' ענין הכתיב כאו' קאמר הכי שפי' כנשבע
ירא כן זה כזה ע"ד כעם כבהן וכו' הא דלא כתיב לנשבע
והוה קאי שפיר אמקרה מ"ככל אינך אמקרה מ"ד כדפי'
לא אמר מכי מיתר לטוב לחוטא דלא קאי אמקרה מ"ד כדפי'
הקפסיק בזה תו לא אמר מיתר לנשבע דשבע אינו דבר לאמר

מ"שבפסיק בנתים. אלו כני אהרן דאע"ג דמתו בחקריבם אש זרה
כיון דלא היתה כוונתם לחלוקת בהקרבת עדת קרח ה"ל כדיקי לגבייהו
ועוד שהיו גדולים מתשם ואהרן מכלל כדיקים ובתנחומא לא מייתי כני אהרן אלא חטוב וכחוט ולפ"ז נית'
טפי דמני מפ' טוב טוב לברית אבל
ק' להיות דרשא כיון דדרים בטוב
כחוטא בחקר מ"ודרים לטוב ולטהו'
ולטמא בהכלאת דוד וכ"ל אמאי שני
למכת' כטוב כחוט ול"ק לטוב ולחוט'
כמ"ש כאינך י דכתיב כיה בשלום
ובמישור ומ"ת מה רמי' מאהרן לבניו
וי"ל דמשיפי' דכתי' ורבי' הסיב מעון
דכיון דהכדיק אחרים מכ"ם שהכדיק
את בניו וכדרך שאת' כפ' חלק ואפשר
חזקיה לבל העולם למד תור' ולמנשה
בנו לא למד.

ב פתח אמרתי לה' אלי אתה אולי
משום דק"ל בתר אחרי מות
סב"מ תו"ל בקרבתם לפני יי' וכ"ם
מ"ס"ל כר' עקיבא שעל הקרבה מתו
דק' אמאי בקרבת דמשמע על הקריבה
כדכתיב בתנדה הקודמת להכי כתי
לפ' בקרבת לפני יי' שלהיותם כדיקי
וקרובים לה' מתו כי כן דרך הבה"ז
שאין הכדיקים שתחים בו וזה לאות
לבני מרי שילחדוק"ו אם לעוסי רבונו כך ק"ו להם ולהבי מייתי דרשא
אמרתי לה' אלי אתה אולי דמזהר הכי כדמפ' ואזיל למערבביא תפ'
הולי' לשון ערוב כמו מהול במים ור"ל שפ"י רוע מחסבותיה' מעורבים
תמיד בדעתם ופי' חלחליות מחסבות כדפ' בערוך: הוה גוות להון
חלליה פי' היה קורא אותו חלליה וגרא' דדרים הולים לשון חלי חבל
בילקוט גרים קרי להו זהוניה ובערוך גרים זהיינה אי שמכיתין חלי
לעולם ופי' שמחין בכל עת והכי חסמ' מדגרים לעיל פי' ו קרי להון דהוה
גרא' שהוא לשון שמחה כמו דחוחא מעינין ודחון לא הנעל קדמוני וא"מ
הולים לשון חלי כי אין טע' לשון הולות על השמח' ולפ"ז פי' הוה גווח
להון גר' שקורא בחזיהם ואות' להם דעו שהשמחים מכיתין חלי בעולם
וכ"ז כאמר אמרתי להולים אל תהולו וה"ג בתנחומא ר' לוי קורא להם
פסוק זה הולים אי שהם מכיתים חלי שאין טע' לומר שהיה קורא שמם
שמחנים כי מה מחדש להם בזה ומה תוכחה יש בזה. הפוח עקבו העגול
שבעקב שדומה לתפוח היה כ"כ יפה שהיה מכהה מגלגל אמה שהיה גרא'
לנביא חבל ועם היות דבר זה דחוק שיהיה הנמזג מד' יסודות מזהי' יות'
מגלגל אמה שאין יחס לאורו אפי' עם האש הלוהט אפשר שלהיותו יציר
כפיו ית' נתן בו כח זה ובדפוס תנחומא אחרון פי' תפוח עקבו וכו' סוף
הסנהדרין למעלה מגלגל אמה ולי יתכן לומר עד"ה שבעינין ידיעת מציאות
יי' מדבר ולפי שזה יודע אם מתבונה הגלגל ואם מבדדין אחרים ואם
שדוד הדברים וכוונם וכיחוד ביכירת האדם כאומרו ומבשרו אחוה אזה
ואמר עניינים שהזכרתי לעילא פ"ו סי' ג דרך מ' שב"מ שאמר' אחלק
הנרוע מהאדם שהוא העקבים בו להכיר ע"י מציאות הבורא מבוון
מלאכתו בחכמ' גדולה עד שאין המופת הזה מבהה גלגל אמה ר"ל שהמופת
הלקוח מגד התבונה הנלגלית כלא חסיב לגבי מופת זה וזה לאמה שהמופת
הלקוח מגד התבונ' הנלגלית בנוי על מציאות תבונה תבירה כמ"ם הרב
בחלת ח"ב וזה יתאמתו כל בעל דת המאמין בחדוש אמנם המופת הזה
הוא בנוי על החדוש ואמרו קלסתר פניו ירא' החכמה הגדולה אשר בה
ברא יי' קלסתר פניו של אדם והוא הנשל והרבכתו בחמרו אי יר' קלסתר
פניו אשר המופתים אשר יסיגו האדם בשבלו בענין הגלות היבש' והבדל
המציאות על ההעדר ואשר המופתים הנז' שם י ואמר אלא יקשה אמרכו
היות בריאת האדם בחכמה גדולה יותר מיצירת גלגל אמה כי זה נברא
לתמיהן אל בריאת זה נברא לתמיהו יתב' ולזה הפליא לעשות אותו
באופן שע"י זה יכיר את עושהו ותקיים הכוונ' כיצירתו שהיא לעבוד את
קונו ועי"ל שבשבר הנפשיי מדבר ורבה מ"ם קבת בתשו' הקושי' המפורסמ'
אמה אלא נזכרו בתורה רק יעודים גשמיים כי לא הוזכרה זה לאמה
שבעוד בני ישר' בחיי הנוף הם דבקי' ביי' והכלאת היא לאמה אבל הכלאת
אחרית בענין ויי' הולך לפניה יומם וכו' ואמרה כבוד יי' כאש אוכלת וכו'
ומעשי נסים ש"ם שיהיה להם זה כפרוד הנפש מהחמר ולהיות דבקות
השכיל כמנת רמשון כמאד' הר' כמ"ם לעיל ס"מ פי"ט עיקר שכיל בתחבוני'
היתה על כן הזכיר את אמה ר' בזה ועל דבקותו בעבו"ז אמר תפוח עקבו
כי זאת ההכלאה בערך הדבקות אל עה"ב טפל ואל אחר יד כעקב לגבי
הפנים ועל הדבקות אשר לעתיד אמר קלסתר פניו עד"ם נבי ודרש הסתם
שיי' מזריח פניהם אל בדיקים ואו' מהבה גלגל אמה כי הכלאת הדבקות
הזה בורחה ונבלאה מכל ההכלאות הזמניות אשר שבתן מגלגל אמה שהוא
אבי כל ההכלאות הזמניות או שתשדד המערב' בענין שהם בנבטון דוש
וכיוצא וכן לעתיד ותפרה הלבנה ואמר כי לא יבלא לאמה בעשר' יקר ונדולי
לאדם אחמדי הזה עד שיהיה דבק ליי' בשיעור זה מאחר שבבדה לעבודתו
והוא היותו בעל בחיר' כדלעיל י לאשמשון שלבריות דכתיב ויתן
אותם ברקיע השמים להאיר על הארץ ואמ"ם שהשמש מקלס
להקב"ה כמ"ש בתנחומא פרשה זו מכל מקום לא נברא לתכלית זה
ואמ"ם שהיו דעת הרמב"ם שהנרמים נברא לתכלית האדם כו

לדעתו קטן הוא עדים כבר כתבתי לעיל ס"ח פ' יט סלין כן דעת חז"ל שלא
סתעלם סדרים נעוה מהם וכן כתב כה"ם סהיה דעת מגדם זו ה"
שנ' כעדן גן חלבים הייתי מע"נ דקרא בחירם מלך צור מיידי ילכינן
מיניה לחדם דה"ם וכי סכור מתם לחיות כחדם הא' סהיה בגן ע"
והיה לו כל החופות הללו והא דעדיך
ר"חמא נגפיה לעיל ס"ח פ"ט וכי
כ"ע היה חדים פירסתי סם
לעי' ס"ח חופות י"נ
ס"ט כ"ח עדר חופות ו"ל חמורתי
ובקהל ניכהו מליכת דר"חמא: י"נ חופות
רבתי דמסוכתך לסון חופה וסוכה ומסמע
להו דכל ח' מהחכנים הנו' חופה
בחנכי נפסח חדלה קחמר מסוכתך
כל חכן יקרה ח"ל דם פטדה וכו' ח"נ
דלכתוב מסוכתך נסיפה וכי היכי
דחודם פטדה כל חדלה חופה כפני
עמחה"נ הגרמוות בכל חכן יקרה
דהיינו' חכנים טוכות כמו מחפרס
כל חדלה חופה כחנכי נפסח ומ"ד חדלה
ס"ל סחף. סכל חכן יקרה טוכה כלהו
חופה ח' ויתכן סי"ב חופות רמז לחם
סכלל חדבו טבעי' היסודים כלם ולהיות נ"ע סל חסה דונמת כל
העולמות' כח"ם המפרסי' בפרטי הנהרות ועלי הגן והחכנים' טיבו' שבו הנו'
כפ' כרחסית עכ"ח סנעשו לו חופות וכבוד סוכך עליו מהחכנים הסמה
והוא הסכל' סודותיהן ולמה סהנמנות בכלל סנעשה עולמות העו' העליון
והחחתון' והספל והיה העולם העליון סהוא הגדול י' מדרגות
סל חלחכים כמו סחנו החוקרים' מדרגות מסכלים נכדלים לכן סם
ספרים' נ' והחומר י' לא מנה העולם הספל בעייני ולא מנה
הכליון חלא' סחחר סמנה פרטיו לא מנה כללותו והחומר' לא מנה
רק העליון סהוא נגדל מחומר ח"נ' נ' חופות רמז לח' חלקי העול' הספל
והם ל' פנוטים דהיינו ל' יסודות ול' מורכבים סהם הדומם והצומח והחי
והמדבר ומכי חלקו העול' החמנעי' סהם נפש חחיד והם הסמם והכבכים
ונפש ספיריי כענם הגלגלים וג' חלקי העולם הכליון והם העלול מה'
ולא מזולתו והוא עלה לאחר והכ' העלול חחנו ועלה לאחר וכן אחריהם
זה מזה והנ' העלול הראחון סחיהו עלה לאחר והחומר' לא מונה העולם
הכליון כלו לא' מאחר סחין הגדל' ביניהם בחהותם סכלם סכל נגדל רק
בחדרגת חעלתם והחומר' מונה העולם החחנעי כלו לא' מאחר סהכל
בחדרגת חעלתם והחומר' מונה העולם החחנעי כלו לא' מאחר סהכל
מחחו' הקיים ומ"ן חלוק מפני מזה מחיד וזה ספירי
ולא פליני לא הכיכותי זה דכיון דפליני כפי' דקרא הא פליני וכמאי
הוה לה למלבן טפי מזה ומי איתא למיתר דלא פליני בכבר אלא
כפי' דקרא מאי למיתרא כפיתמר ח"ד' נ' עביד כל חכן יקרה נ' וכו'
הוה סני ומם פי' דכתיב ס"ל די' נחופות הוו ולא פליני אלא מי' דמיזי
כלהו כקרא לא מסתבר דכיון דקרא לא מדבר למר רק י"ח ולמר י' מנה להו
דהוו ספי ומאי פליק קרא מיכייהו ולמה סכתבתי סהמספר הזה רמז
להסנת טבעי הנמנהות ניחא דה"ק דלא פליני דלכ"ע הסיני מדם הא' כל
טבעי הנמנהות ולא פליני אלא במספר חלקיהם לכמה חלקים יתנו מכל
זה רחוק מהפסט. תלת מע"נ דכל חכן יקרה טוכה מסמעלא
מרבי' רק נ' דומי' דרבי' נ"דק' כפ' הקודם' וס"ל דכל חדלה חופה חדלה
דומיה לחכן מטל' כדפירש ומאן דעבד להון חדלה מודה דכל חכן יקרה
תלתא חלא דס"ל דמכלהו לא עבד רק חופה ח' . לא עבד חד מכהון
דס"ל דכל חכן יקרה כלל והדר מפ' מאי כל חכן יקרה מודם מטדה וכו'
ואחר כל הסכח הזה מיכח למידק מאי לא מייתי כמי נבוה קומתו
דאמר לעיל ס"ח פ"ח אלא כל העולם כרמו ורב חכמתו מגדלה
מת"ה כדאמר הסם כפי' ז' ו' ל' דכשלמ' יפיו וכבודו פסקו כבוהו ל' עפרו כי
חסך חסחור תארו ותחת כבודו כין רגביס ילוכך ומחה לעפר כבודו מכל
חכמתו מיכה נפסדת אלא נפחרת בכפסר ונכיס קומתו כמי כענין חכמתו
קמיירי כדפי' הסם ומע"נ דבקהלת רבתי מייתי כמי חכמתו הייכו לענין
קלקול החסה כי עם כל חכמתו הכסילתו חחנם מאי דמסיים ואחר כל
הסכח הזה כי עפר אתה אפסר דלהו מכלהו קאי ולפי מה שפי' דקלסתר
סניו רמז לחכמתו וכן י"נ חופות ניחא שפי סדרי הזכיר כאן ענין חכמת
מ"ק ד' למאי דכעי מי' הנדיקים לא סחחו בעולם א"ט לאחויי כי עפר
אתה סהוא ענין מיתתו ה"ל לאחויי מה סנאמר בחיין בגרוסר תנ"ם
ויניעו כזעת אפו לאכול לחם והדברים סנאלו מחנו בחיין דקתני לעיל
ס"ח פ"ב דומיה דמייתי אברהם ברחם מיתת סרה ומליהכם כמיתת
בניה וע"ק מה רחיה סהנדיקים לא סחחו בעולם מאד"ר סהיה לו זה
בחטאו' ל' דם ל' אלא היה אדה"ר דאמר לחות אע"פ סחטא והמית' היתה
לו קנאה בעלמא כהיה לעיל ס"ח פ"ט והיינו מסוס לדיק הוה
וחטאו לא יספיק לחפסט מות כדפי' הפס ולהכי לא מייתי הכא ממה
סנלסבר בחיין בכל הנ"ל דהני לא הוו ליה נער כיון דחטאו גרם ומדרב
סמחה הם לו סע"י כן ינקה מחטאו וכ"ם כפחר טוב כמזמור נ' נקי
סמחה לנדיק עפות מפסט הנדיקי ישמחו כפמדה ר' פונעת כהם אבל
מנער המיתה מייתי ספיר דכיון דלא הוה בחטאו ל' נערא ולהי ומ"מ
לא מייתי מתיתו מתם אלא מכסורת' סמ"ם לו כי ספר אתה ואל עפר
פסוק היה חי בנרה ויגון והיינו דלא מייתי מקרא דמיתתו מתם
דכתיב היה ויחות:

ובסוף ח"ל וכו' מיתר' פוה היה ערבוב סמחתו סנאמר לו קח נא את

בנך וכו' ונגנטר בזה דמ"כ ליתי נמי כל הנסיונו' סנתנסה
לקיחת סרה מחתו ע"י פרעה והדעבון ומלחמת ד' מלכים וזולת
בכלן הוה מנטער אלא כל הנסו לא חביב הבדר סמחה כיון דלנ
הוה סנתנסה ונמלא הנגן וטוב כיון דעברו כל הנרות ההן לא מ
ביה לא סמה כעולם והחמי ס
נמי ליכא לחתויי קח נא את
לרחיה כיון דלנסיון הוה ועוד
נערן זה עבר אלא מה אלא
דקאמר הייכו מסוס מיתת סרה
הנער זה קיים לעולם דכל סחתו
מ' כלו ונחרב כ' הביתו כדאי' כ
ועוד סחתה כענין רע מנער ה
הזחת ונמנא סע"י מעשה אברה
ומאי דקא' וכסוף מ' לא קח נא מ
וכו' הייכו לענין סמחתו כי סמ
סנתנסה בכבוד ונמנא אלא
ומהאי טעמא מחריך הכא במ
מהלך נ' ימים וכו' שכל סנגנטע
בהליכ' ונתחרך הזמן ולא חזר
יותר אלמות בנסיונו וכדלמ
מ"מ פנ"ם אלא יחתר הענו

ומ"ט מיית' דאמותו מנגן קטור וכו' סמחת מחד כמעלת יצחק סרמה
אקים מיסמעל ואליעזר ומ"ט מייתי מה סהעלהו הרים והורידהו
וסדור הענים וכנין המזבח ועריכת המערכה וזריזותו בנטילת
שכל אלה אלמות בנסיונו ומסיפרן בו סמחת' ולהכי מייתי מ"ם לו
בסמחה ונערו לא הייה אלא כמיתת סרה ויתכן סהכונה במומרו
לא מחת סהדבר בעצמו סבו סמחה גם כדבק בו העצבון כי ע"י
שיתה לו סמחה גדולה מחה סרה ונתעצב ולכן לא הכיח מנטר
דוכתי דעדיפא מינה כמי למיתר סאפי' הסמחה נהפכה לו לאבל
הדע. סכיון סאור יצחק ומ"ת מה כור' לנעוד מזה דמקרא מ
ויקח את המאכלת לשחוט מ"כ ויקרא אין מלאך ה' אלא
קרא המלאך היה שוחטו וי"ל דאפי' אלא המאכלת לשחטו
מודרן מיד כזה אבל היה מחתין קב' סמה לנסיון בתכוון ה' ומכיון
רנויה יאמר לו אל תשחטהו הו סהוא ימלך בשכינה אם ישחטנו
דלא קא' ליה ה' שחטיה כפי' אלא והעלהו סם לעולה ומפסר הייני
לפנין חי לבד וכדלעיל ס"ח פ"יט אבל מעוכדת דסרה מוכיח סה
בשחיטתו אלו' מחיד קרא המלאך בכר היה שחוט לו סהם קנ
זה הוא סמתה סרה סהיה שחוט אלא כרנין ה' אלא היתה הנ
לנסיון אם אלא הכי לאה מחות' וכי רע בעיני ה' סהיה מתה
כדפי' לעיל ס"ח פ"נ אפי' ה'
שחזר יצחק הא פליגא מדפר"ח דקאמר' אסמאל בא ואחר לה
יצחק וע"י כן מתה וכתבתי לעיל ס"ח פ"ט סי' ה' ופלי
מדתנחומא דקאמר' סהסטן בא בדמות יצחק וא"ל נטלני מ
הרים וכו' וק' היכי מייתי מויכח מבראם לאפוד לסרה ומפרש
המוריה אלא' ז' קודם אבא מבראם מתה ומכיון דע"י דברי יצחק
היה זה קודם אבא מבראם מסר המוריה וי"ל אבעוד מבראם
מתה סרה כדכתיב לעיל ויבא מבראם בבאר שבע וח"ם מסר הר
קאמר מבאר שבע תפני אלא יבא מבראם אם בקבע אלא כ
לנין כדפי' לעיל ס"ח פ"ג' ח' סי' ה' ויצחק קדם ובא אבל סרה ול
בבאר שבע אם מבראם כלל והייני דכתיב ויבא מבראם בבאר
מבראם ויצחק אולי לאמת נפש סרה כיצחק כי נפשה קשורה בנפ
ונלחו לפניו והוא עמד קבע בכ"ם לחודות לה' במקום שנטע
ויקרא אם בפסח ה'
בנגד ו' תקיעות כלות' שבנגד זה נגטיונו בו' תקיעות בר"ה אל
בר"ה כדי להזכיר עקידת יצחק כדאיתא בר"ה לכן הי
כנגד ו' קולות דסרה שהיו ע"י העקדה
ששה תקיעות דתלוריות עבדי' אלא אל אלא אלא דהייכו
ובכל תרועה פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה
הפשוטות ו' והנך הוא דקרי תקיעה וכפר' מ' אמר נ' בכיות
כנגד אלה תקיעות נ' יללות כנגד נ' יבבות:
הה"ר ויבא מבראם וכו' כי' ומכיון דכתי לפרוזי מהר המוריה
דמשמעות העקידה מתה סרה דמל"כ מאי אתה קרא
דמאי נפקא מינה אלא הא קא' ל' דעל ידי העקידה שהיתה
המוריה אמשם בא מבראם מתה ונפקא מינה לתקיעות מוסר
כנגד קולותיה כדאיתא הכא וכפרקי ר' מ"ב לאמתיגן
נסיון העקידה כמזר יצחק יותר קטן דהייכו דמייתו שמתה
קנה אל סרה כי כן היה כנגד אתו' כסבה זו וכדכתיב
פ"נ ח' סי' ה'
והיה מבראם מהרהר מבאר לענין זה בהר המוריה הוה
לה הסאת כתר ויבא מבראם מסוס דאיידי דקאמר ואיל
מלאך מן השמים וכו' דינטריך לאתויי מבראם לרחיה
לה זה מתה כדלעיל ועוד דענין זה מייתי לה בקבלת רבתי
בשמחה לחתך וסביק ליה לפיפא כדרך המדרש דסביק מ
דעסיק ביה לפיפא ואיידי דנקיט אתם הך תלתא כ
נמי הכא:
והיה מבראם מהרהר בר' דלא מ"ד שהדבר היה לנסיון מ
ומה

בנגד וכו' ונגנטר בזה דמ"כ ליתי נמי כל הנסיונו' סנתנסה
לקיחת סרה מחתו ע"י פרעה והדעבון ומלחמת ד' מלכים וזולת
בכלן הוה מנטער אלא כל הנסו לא חביב הבדר סמחה כיון דלנ
הוה סנתנסה ונמלא הנגן וטוב כיון דעברו כל הנרות ההן לא מ
ביה לא סמה כעולם והחמי ס
נמי ליכא לחתויי קח נא את
לרחיה כיון דלנסיון הוה ועוד
נערן זה עבר אלא מה אלא
דקאמר הייכו מסוס מיתת סרה
הנער זה קיים לעולם דכל סחתו
מ' כלו ונחרב כ' הביתו כדאי' כ
ועוד סחתה כענין רע מנער ה
הזחת ונמנא סע"י מעשה אברה
ומאי דקא' וכסוף מ' לא קח נא מ
וכו' הייכו לענין סמחתו כי סמ
סנתנסה בכבוד ונמנא אלא
ומהאי טעמא מחריך הכא במ
מהלך נ' ימים וכו' שכל סנגנטע
בהליכ' ונתחרך הזמן ולא חזר
יותר אלמות בנסיונו וכדלמ
מ"מ פנ"ם אלא יחתר הענו

לעי' ס"ח
ס"ט
ובקהל
רבתי

ומ"ט מיית' דאמותו מנגן קטור וכו' סמחת מחד כמעלת יצחק סרמה
אקים מיסמעל ואליעזר ומ"ט מייתי מה סהעלהו הרים והורידהו
וסדור הענים וכנין המזבח ועריכת המערכה וזריזותו בנטילת
שכל אלה אלמות בנסיונו ומסיפרן בו סמחת' ולהכי מייתי מ"ם לו
בסמחה ונערו לא הייה אלא כמיתת סרה ויתכן סהכונה במומרו
לא מחת סהדבר בעצמו סבו סמחה גם כדבק בו העצבון כי ע"י
שיתה לו סמחה גדולה מחה סרה ונתעצב ולכן לא הכיח מנטר
דוכתי דעדיפא מינה כמי למיתר סאפי' הסמחה נהפכה לו לאבל
הדע. סכיון סאור יצחק ומ"ת מה כור' לנעוד מזה דמקרא מ
ויקח את המאכלת לשחוט מ"כ ויקרא אין מלאך ה' אלא
קרא המלאך היה שוחטו וי"ל דאפי' אלא המאכלת לשחטו
מודרן מיד כזה אבל היה מחתין קב' סמה לנסיון בתכוון ה' ומכיון
רנויה יאמר לו אל תשחטהו הו סהוא ימלך בשכינה אם ישחטנו
דלא קא' ליה ה' שחטיה כפי' אלא והעלהו סם לעולה ומפסר הייני
לפנין חי לבד וכדלעיל ס"ח פ"יט אבל מעוכדת דסרה מוכיח סה
בשחיטתו אלו' מחיד קרא המלאך בכר היה שחוט לו סהם קנ
זה הוא סמתה סרה סהיה שחוט אלא כרנין ה' אלא היתה הנ
לנסיון אם אלא הכי לאה מחות' וכי רע בעיני ה' סהיה מתה
כדפי' לעיל ס"ח פ"נ אפי' ה'
שחזר יצחק הא פליגא מדפר"ח דקאמר' אסמאל בא ואחר לה
יצחק וע"י כן מתה וכתבתי לעיל ס"ח פ"ט סי' ה' ופלי
מדתנחומא דקאמר' סהסטן בא בדמות יצחק וא"ל נטלני מ
הרים וכו' וק' היכי מייתי מויכח מבראם לאפוד לסרה ומפרש
המוריה אלא' ז' קודם אבא מבראם מתה ומכיון דע"י דברי יצחק
היה זה קודם אבא מבראם מסר המוריה וי"ל אבעוד מבראם
מתה סרה כדכתיב לעיל ויבא מבראם בבאר שבע וח"ם מסר הר
קאמר מבאר שבע תפני אלא יבא מבראם אם בקבע אלא כ
לנין כדפי' לעיל ס"ח פ"ג' ח' סי' ה' ויצחק קדם ובא אבל סרה ול
בבאר שבע אם מבראם כלל והייני דכתיב ויבא מבראם בבאר
מבראם ויצחק אולי לאמת נפש סרה כיצחק כי נפשה קשורה בנפ
ונלחו לפניו והוא עמד קבע בכ"ם לחודות לה' במקום שנטע
ויקרא אם בפסח ה'
בנגד ו' תקיעות כלות' שבנגד זה נגטיונו בו' תקיעות בר"ה אל
בר"ה כדי להזכיר עקידת יצחק כדאיתא בר"ה לכן הי
כנגד ו' קולות דסרה שהיו ע"י העקדה
ששה תקיעות דתלוריות עבדי' אלא אל אלא אלא דהייכו
ובכל תרועה פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה
הפשוטות ו' והנך הוא דקרי תקיעה וכפר' מ' אמר נ' בכיות
כנגד אלה תקיעות נ' יללות כנגד נ' יבבות:
הה"ר ויבא מבראם וכו' כי' ומכיון דכתי לפרוזי מהר המוריה
דמשמעות העקידה מתה סרה דמל"כ מאי אתה קרא
דמאי נפקא מינה אלא הא קא' ל' דעל ידי העקידה שהיתה
המוריה אמשם בא מבראם מתה ונפקא מינה לתקיעות מוסר
כנגד קולותיה כדאיתא הכא וכפרקי ר' מ"ב לאמתיגן
נסיון העקידה כמזר יצחק יותר קטן דהייכו דמייתו שמתה
קנה אל סרה כי כן היה כנגד אתו' כסבה זו וכדכתיב
פ"נ ח' סי' ה'
והיה מבראם מהרהר מבאר לענין זה בהר המוריה הוה
לה הסאת כתר ויבא מבראם מסוס דאיידי דקאמר ואיל
מלאך מן השמים וכו' דינטריך לאתויי מבראם לרחיה
לה זה מתה כדלעיל ועוד דענין זה מייתי לה בקבלת רבתי
בשמחה לחתך וסביק ליה לפיפא כדרך המדרש דסביק מ
דעסיק ביה לפיפא ואיידי דנקיט אתם הך תלתא כ
נמי הכא:
והיה מבראם מהרהר בר' דלא מ"ד שהדבר היה לנסיון מ
ומה

ר' יוחנן אמר מפני מה נאמר אחרי מות שני בני אהרן ר' אבא בר כהנא פתח לשחוק אמרתי מחולל אם הדין דומה מעורב מה תרומא מהנייא מעשה באת מגדולי בבל שחי משיא את בני ובריבעי שלו זימן אצלו אורחין משאכלו ושתו והטיבו את לבם אמר לבנו עלה והבא לנו חביה אחר מן העליה כיון שעל הבושו נחש ומת הסתין לו לירד ולא ירד אמר אני עולה ורואה מה טיבו של בני עלה ומצאו שהכישו נחש ומת ומוטל בין החביות המתין עד שנמרו סעודתן אמר להם רבותי לא לברך את בני ברכת התנים באתם אלא ברבו עליו ברכת אבלים לא להכניס את בני לחופה באתם באו והכניסותו לקברו הפטיר עליו רבי זכאי

רמן בבול לשחוק אמרתי מחולל ר' רבי

ר' יוחנן אמר מפני מה נאמר אחרי מות שני בני אהרן ר' אבא בר כהנא פתח לשחוק אמרתי מחולל אם הדין דומה מעורב מה תרומא מהנייא מעשה באת מגדולי בבל שחי משיא את בני ובריבעי שלו זימן אצלו אורחין משאכלו ושתו והטיבו את לבם אמר לבנו עלה והבא לנו חביה אחר מן העליה כיון שעל הבושו נחש ומת הסתין לו לירד ולא ירד אמר אני עולה ורואה מה טיבו של בני עלה ומצאו שהכישו נחש ומת ומוטל בין החביות המתין עד שנמרו סעודתן אמר להם רבותי לא לברך את בני ברכת התנים באתם אלא ברבו עליו ברכת אבלים לא להכניס את בני לחופה באתם באו והכניסותו לקברו הפטיר עליו רבי זכאי

ירוד וזולתם יתכן לומר מפני מה מחשבו מהאוסר ביופי ויש מחשבו מהות בכנים ויש מחשבו מהות כמתון ויש מחשבו מהות בגבור' ויש מחשבו מהות בכבוד ויש מחשבו בתענוג נפתי וכולם טעון בסברתם מפני האוסר אלא בהסכלה כמ"ש בת"מ המדות וזכרנוהו לעיל ס"מ פ"ל סי"ח' לכ"ש מפני מחתה בעולם רק לעתיד בטוב המעשים כי כל מאר הדברים יש להם הפסק ונגנד היופי הכיא ענין מדם הם' ביופי בורתו ויופי מוסבו ולבסוף נפסקו וכנגד הבנים הכיא מחרהם מפחד בבנו ובמחתו נמנע וכנגד הגבור' הכיא ישראל אסר מחריות נגרו כנגד מ"ה ולכן נמצלו לחיו' כדלעיל ס"מ פ"ק ואמרו בפ"מין כדין עוים מבמומות ישראל ובכ"ו בונחו לבסוף מת"ה בגלות וכנגד המתון הכיא ד"מ מה' כי כל העולם מלו ובכ"ן לא מתרה מחתו מפחד בעולמו וכנגד הפרים הכיא מה' כתרים מרחתה מליסבע ומעין זה יש לפ"מ דקבלת רבתי' לשחוק אמרתי מחולל מ"ר מבא בר בהבא מה מעורבב הפחוק מעבו"ם מוחקי' בבתי קרקסאות ובבתי תרטיות מלהם ולמחתה מה זאת עוסק הם טיבו של ת"ח להבכם מם ר"מ לשחוק אמרתי מחולל כדפי' הם ועי"ל מפני מבמבתו בחוחן בדרך מחתה מיבתה ונגל בע"הו ד' מבות נוזיקים הם' מה מיורה על הולדות ומבלות המדם מיבתה ללא דבר ומכ' מה מיהיה מבה לאבול עולמו בחיין והנ' מה מבורות עון והד מתהיה מבה ליבול בדעה לעמתמוט רגלו ובדאמתו' בחרוכה בכיאורי לקבלת רבתי נבי טוב ללבת ל בים מבל ובנגדן מפסר מאמרו בחנדה הבנו מה מאמרו נבי לשחוק אמרתי מחולל בדאמתוב המם כ"ה ובנגד ד' אי יתכן מהחברו תלוקות אי מבמנדתיבו מם הם דר' זבתי דבמתוך ומפסר מבראמתיב דבריו רמז ר' לוי לאבדעתן מבאומר להולדים למערבכיה רמז אל הם' והנה מיותם עורי לב ומעורבבי הדעת בהיות לבם מלא מחבמות דעות והם הבלאות הזמן כי הבל בבל נרע ומפסד ולזה יקראו הולדים ובמתי דקרי להו מלדים מתבימים מלבי לעולם רמז אל הנ' והד' מע"י מבמתח' יהיו מוסבי הענן ובבמלים נ"כ בתקרי הזמן ומבייחן עליהם רעות ובאומרו הנדיקים לא מתחו בעולמי רמז אל הב' מדרך הנדיקים מלא ליבנות בעם' בדי לזבות לפה"כ בנודע ומוב מביה דונתה לאבדעתן מבנגד הם' זבר אדם ואבדהם מלא מתחו בעולם מסוף מתחתם תונה ומתי' עם היות מעלתם רבה וזה יבמיע לדתי מתין לבטוח בהבלתו' הזמן ובנגד הב' אמר ישראל לא מתחו ובו' והקב"ה לא מתה ובו' מלבבה זו ישראל בגלות ויי' אינו מתה בפה' הנדיקים מהם ביסורין בדי מיזבו לעה"כ ויתן פה' לאויביבו כדלעיל ובנגד הנ' אמר מליסבע לא מתחה ובו' וזה ידוע מחרוב נאות נאות בדב ומבייחו ומבתרים נבמלו בחטא הבוה במ"ש לקתן מהורו הורתם לבני מבה ובו' ומהיו מומרים מתי יתזתו זקנים הבלו ובו' הרי מהבדרה ורוחב הבל מבה לחבוה ובנגד הד' הוכיר המעבה מבבנות מבת"ם מבמבלו ומתו והטיבו לבם יר' מדקדק לחודים מהמבמלה הזאת בבמת מה מפתו וייטב לבם ע"ד בסוב לב המלך ביין כי לולי זה לא היה מולת בבו יחידו במקום מדרבו להיות מם נחם מו מבדבה זמן מלא עמדו דנליהם מם וקרוב כי מתה קנן נחם אלא היו הולבים ב' מו נ' בבלי כרזל ומן חבית בחוסן היו נוזרים מהרבה הזאת אלא מבבמחתם לא נתנו לב למה מיהיה וב"ם בהיות המתן בדרך מיתור בת"ם ז"ל מהיה לבם לחזר מלבניהו יחידי ולזה פתר עליו המקוהן לבחוק אמרתי מחולל ובו' בלות' הבחוק הולדות כי לבמחה מה זאת עוסה בלו' רמה בא הבמחה מה היה עוסה מגרמה המעבה הרע מזה ור' אי מבמתים ב"כ בהא דאדרם קבלת הנן כדאמרם מם ב"ם

מבני כהונה וכיון מבבנבו להקטיר מלא כרבות נבדבו וא"ת ת"ט ב' מבני כהונה דבבל דובתי לא מבבבן אלא חד מבן דהייבו המתמו' מחת כ"ג לבמם מחתיו מם יחרע בו פיבול מבל בובחים בפ"הנז' ל"ג מלא בבה מבן ופרש' מלבעור וק"ק כיון דהוה קמי נדב ואביהו מהיו נדולים וטוביה דיהך נעם מלבעור מבן ומן ב"מ פבחם בן בבם מבוה מלחמה ק' ובבמלמה בהה מבמלחמת מדין בדבתי' לותם ואת פבחם בן מלבעור הבהן לבבה ל"ק דבתר מעבה זמרי זבה טפי מחיתתר מבל הבתה לתה יעם' מבוה מלחמה במקום נדב ואביהו ומיתתר ומבמה מיי' היה הדבר על מה מהיה עתיד לזבות בזמרי ויש מומלין אמתי לא יהיב מעלה לבתר הבני' לבויות מ' מתרבל וה' נזבר ובינלה ואביהו בת"ק לא מבי אלא ד' מתחו' ולא מהיב הבבים וא"ת והלא לא בתבהן פבחם פר' מהרנו לזמרי ומבוה מלחמה בהן הוה מהוה הבהן המדבר אל העם מעם יבר' מבם קרבים היום למלחמה על אויביבם הא ל"ק דהא לא ס"ל לר"ש ור' בחמיא הא דלא בתבהן פבחם בו' בדלמית בפ' מבול יום ור' לוי דהבא מבי דמת' מבר בותיהו ולרב מהי דמת' אתם מדבבם מלום בין הבבמי' כ"ל מתב"ם מבולה לבבה על מדין לא היה מבוה מלחמה נהפבה מעמת לאבל אם בא מבי לקבל אם מלחמה מהי מבא הבי דבקט טפי מבמ' מלחמה מלא הבמידו בבמתם ביעקב ומאול

ר' מתן בן יעקב אמר מפני מה נאמר אחרי מות שני בני אהרן ר' אבא בר כהנא פתח לשחוק אמרתי מחולל אם הדין דומה מעורב מה תרומא מהנייא מעשה באת מגדולי בבל שחי משיא את בני ובריבעי שלו זימן אצלו אורחין משאכלו ושתו והטיבו את לבם אמר לבנו עלה והבא לנו חביה אחר מן העליה כיון שעל הבושו נחש ומת הסתין לו לירד ולא ירד אמר אני עולה ורואה מה טיבו של בני עלה ומצאו שהכישו נחש ומת ומוטל בין החביות המתין עד שנמרו סעודתן אמר להם רבותי לא לברך את בני ברכת התנים באתם אלא ברבו עליו ברכת אבלים לא להכניס את בני לחופה באתם באו והכניסותו לקברו הפטיר עליו רבי זכאי

רמן בבול לשחוק אמרתי מחולל ר' רבי

ע"ז אתה לסחוק אמרתי מהולל וכו' גם הוא דעתו לומר אתין סמחה
לנדיקים כעו"הז לתרוצי בקרבתם לפני ה' כדפי' כמ' מנדה
הקודמת ולהכי מייתי אחי קרא דקאמר אסמחת זה הענו בהכפת לתונה
ומתערבת ולהכי מייתי טוכדא דא' מגדולי כנול שבהכפה סמחתו לאכל
אם כן דאיה אהנדיקים אינן סמחי'
כעו"הז ולהכי מיפטר ר' זכאי עליה
לסחוק אמרתי מהולל שבתערבה
סמחתו ולכן אין לכעו' בסמחת עו"הז
אם הדין דוחב מעורב דרים מכולל
לאון ערבוביה כמו אמרתי להוללי
דלעיל מחנדתין ולא ס"ל לפרש לשון
הוללות דא"כ הוללות מיבעי ליה
שהסחוק לא יתואר ליקרא משונע אלא
בעל הסחוק וכפ"כ דשבת אם מסוכח
והכא לא ס"ל הכי דא"כ ק' דאלמה
נופיה קאמר טוב כעם מסחו כדאמי'
אתם ולא ס"ל לתרוצי כדאתרצינן
אתם י

מה חדותא מהכיא זהו פי' ולסמחת
מה זו עושה כלומר מה תועלו'
עושה כיון דאחריתה תוגה י כיון
שעלה לא יק' בעיניך כיון שקיים
אנות אכיו איך לא עמדה לו הגדולה
אוו אמרינן בשלהי פ"ק דקדושין
הרי שאמר לו אביו
עלה לבירה והבא לי
גזלות ועלה לבירה ואלא את האם
ונטל את הבנים בחזרתו נפל ואת
איכן טובות יהיו של זה והיכן
אריכות ימיו של זה אלא למען ייטב לך
לעולם שכלו טוב ולמען יאריכון ימיך
לעולם שכלו ארוך ולמאי דק"ל שלוחי מצוה אינן נזוקין מתרן אתם שולם
רעוע הוה דקביע היזקא וכל היכא דקביע היזקא לא אתכינא מצוה
וה"נ מצי לתרוצי הכא דקביע היזקא הוה אמקום אחכיות שביתי
ביה נחשים ועוד דחתן לריך שימור דשמן מקטדנו ולהכי אחיב אקביע
היזקא - אלא ארבו עליו ארב' אבלים לאו דוק' קאמר דהא לא חיילא אבלו'
קודם קבור אלא לאחר בבבי קאמר הכי דראמר כיום' כראמשונה בעובדא
דב' בהנים שהרג מ' את חבירו דקאמר אנו על מי להכיא מגלה כו'
דלהרבות בבבים קאמר הכי י הפשיר עליו לשחוק אמרתי מהולל לפי
שנתערבה אמתחתו בדאי' ובבר כתבתי בשי' הקוד' טעם זה אבל אחנ'
הקודמת ומבל הדברים שנזכרו אמרים אהנדה אמתוך לזה ויתכן אמשני שיק'
איך היתה בזאת לבנו אל גדול זה ועוד אבין דקאזי' לדבר אמוה להכיא
יין לסעודת חופתו ובמצות אבו להכי אפיטר עליה אחי קרא לומר אבן
דרך הנדיקי' בעו"הז אמיתים אמחים בדלעיל : ד' פתח אם על פיך
וכו' נר' אדעת ר' אר"ע דקאמר אמיתי' בני אהרן' היתה בפנים דבתיב
וימותו לפני ה' ואם אקרבו מיאל ואלצפן ונשאו' היה חבו' אל ברו' אהטילו
עליהם ונדרום והוציאום לחוץ ולא אר"ח דקאמר אלא אתו אלא בחוץ
אקום אהלויים מוחרים ליבנס ומ"ם וימותו לפני ה' היינו אנגפן המלאך
ודחקן והוציאם לחוץ בהשנו בת"כ ולהכי מייתי אמתך דרשא דמשיים
בחסר חללים אם הוא דהיינו ב בינה כמו אמפר' חלמא בפנים בחקים
אשכינה נפלו חללים והא דקאמר לה רבי יודן אהאי קרא אמשום דק"ל
הכא אי' בקרבתם בהכתיב בחנדות הקודמות ועוד אתי ויתותו בתר אחרי
מות ובעי לתרוצי דאתא לאמתינן אחיתתן היתה בפנים אקום אקרבו
בו לפני ה' אמת ולא אדחקן המלאך לחוץ ה"ג אתר הקב"ה לאויב אם
על אימר פוחד הייתי אמרה אכינתי ע"ג אהרון בשם
אעשיתי ע' אהרן ואמשום דהוה ליה אהרהר אחר אדותיו אמפני הייסורין
אהניעוהו קאמר ליה אתם הגיע הוא לאמעלת אהרן אעל פיו היתה אכינה
אורה בב"ה והיה אפרנ' העולם אמלאך ואחר כל אכח הזה רחה בניו
חללי' באקום אשכינה וע"כו לא הרהר אחריו אלא אתק וטעם אפי' הוה
בכתובים דלא בפשוטו אתם הוא אליט על הבריות אעל פיו יתבועע הכם
ע"ד אתכינת יאחר נן ויהיאבה דיה עבדך וכו' דכתיבי אתם מה ט' להזכי'
אכנו בשלא ובפרייאו מבסס מחכלו ומה אתפרוחיו יעלבו דם אך לא ידעתי
איכן היתה אכינ' אורה ומאתפלקת ע"פ אכהן דאכינ' לעולם אית' אם ומ'
על מה אהיה נבנס עמו ויוצ' עמו כדא' לקחן פב"ח אתת' אתעון הנדיק בכל
יום הכפורים היה מזדמן לי זקן א' לבוא לבנים נבנס עמי ויוצא עמי א"ר
אבהו הב"ה בבבודו הוה ואין לו' אפי' בעבן אראה על הבפורת אבבודו
אם בעבן הקטר אתרא' על הבפור' ולא בשם אחר' אבל פירושו בעבן בבודי
אני אתראה אמיד אם בדפרש' לפי הפשט ולפי אדרשו פ"י אעלה עשן
אבקטרת אר"ל ולא בעבנין אחד יבא אם אבל האכינה לעולם היא אם :
הייתי אמרה אכינתי אמ' יבוא בסר על האכינה ע"ד בנסר יעיר קנו
אב' עלהאכינה א"נ דרים בסר לשון הסרות אכינה ועבנין
יבוא לפי אהרון נבוה אן אארן י' אפחים כדלעיל ס"ב ב"ח ואל אלוק
האכינ' קא' יריס קנו אתתרוחי' ואמתלק : אקדש ראמשון אלא היינו
בר אתוריה אבו ב"ה וא"ת הכא דקאמר יאכון אמשמע בתקדם ראמשון אסיה
אהרון ואכינ' אל נביו כאבון בבית אבל אן אלא אמשמע אקדם אני אלא היה
אם אהרון אבל באתן אתים אפיתה אם היה נותן אמתתה אתורת בין בדי

אחרון אהיה נותנה בבית ראמשון בר' אהיתה אם אכיתה ואן אמשמע
אתיה אהיתה כולטת כאן אהאלא ואתן דנדים וקורא אלא אכן
לא בהירא אלא נדים וקורא אן אלא אכן אתיה - ויתלונן ליה
דבתר יאכון יתלונן אמ' לא אלא לומר לינת אדאי כאחרא נטה אלון וזה
על אם אלא עמד ב"ם לעולם
בחרב ואע"פ אלא זה אכינה
לעולם אמ"ם נבי זה בעומד אחר כ
מ"מ לא נתפרסם עתידתה
אחרי אחרון וזה אכתוב כ
בתר על אן אלא ומבודה לינות
בר' ט"ם אהרי לא עמד מקדש
אפי מראשון אלא י' אנה ואמסוס
בעלמא ליכא לאיתר לינות
ועוד איכא ראמיזא לינות הרבה
ויתלונן אמקדש כ' אמי קאי ואין
לו אבתקדש ראמשון אלא אכינה
אפני אחטאתם כאמצו' אל עבר אם
בעבה אכינה אבל מקדש אני
בתלקה לעולו' ומ"ם אנאנים
היינו כדי שיחרב הבית ולעולם
לעמוד אם וכתנחומא וכני' הכ
לא בר לינו' הרבה : משנישל
אמשום אלעיל אבי בעבודת כ"ג
לאחרון נותן את אמתתה כין כ"ה
אני בתר הכי אמשיטל אחרון
היתה אם אימות נכיאים ראמשון
ואתיב היתה בקראת ועליה
נותן אמשיטל בנת' דייק
אמשיטל ולא אמשנגנו אנלא לבבל
כמ"ד אדין באקומו נגנו ; ולמ
בקראת כן ק' אם נורך לבאן
ואמאי קאמרת אנודה דכתיב הכא על חיות אבן זה חזקו ויסודו של
כמנודה ומגדל חזק ; שממנה הוסאת העולם אם' כנת' דהא
אבין נבראה אעול לאפוקי אמ"ד אמ אנביאי נבראה ואסברו אהרות
בזה וכבר כתבתי אני' זה לעיל ס"ח פ"ס ס"ו ודע אהראמ"ם כתב בפ
ואמתת אמקום העבודה יסוד העולם בנר' אמפ' ט' דלא בתלמודא
אי הזקיקו לבקש דרך אחרת ; הה"ר אבין אכלל יופי לעיל
כתיב דבר ויקרא אדון אלבך אמשמע דבבריאת העולם אייריי ופי' אבי
אכלל יופי אתנו אמוכלל יופיו אל עולם כמ"ם בנת' ; ביצר היתה אפלת
אמשום דבעי לא' אמשום אחר אוכל - אמס מיליל אוכל אקדי' לאודעי אפ
אפיקר' על הפרנסה ואהסתא ידעינן דאחר אוכל דקאמר הייבו אם
אתפלל אם על הפרנס' ונרי' הבחיי אמשם אחר אוכל אתוך אותה אבן
היה כ"נ אתפלל בסעוד מזונותיהם ואו' יהי רצון וכו' ואע"פ אלא
אתפלל בקדש הקדשים אלא בבית האיבון בדתנן בפ' הבנ' והיינו בבנ
והכ' בנאתי אן הקדש קאמר אתוך אותה אבן אתיה דקא' הייבו בבנ
ויונה אמשם אבן ואיד : שחונה ב' אמה וכפ' הבנ' אק' אחונה מעלי
היא ואתדן אלא אינא אם אחונה אהא נאומה : שנת רצון בבא
בפ' הבנ' לית' לאך אלא בתר אחונה ונאומה קאמר רב אחא אמיים
ולא יעבי עבד אולטן אבבית יאודה ולא יהיו אמך ישראל בריבין לפרנ
זה בזה ולא אבכנס לאון בהבנו בת"כ ולהכי מייתי אמך אמיים
היה אתפלל איאיה אזנ אותה אבא אחר אבבים אמקום
כי בבאהויל אזה אמזנו יבריא גופו' בני אדם אחולים ויתחיל בריא
הבריאים והברכ' הראשונ' היא ואסיר ה' אחך כל חולי ואח"כ היה אתפ
בהתמדת אלבות היוסר והאמונה וזהו אסרייך יותר ואח"כ היה אתפ
אחר אן הבני דברים הבלבי' על הבריס הפרטי' לבל בני אדם איתקן
אעם' כל א' ות' איבלים אעשיו ואחרותיו כדי אלא יבטרך לבקש ולבשר
אחר ואח"כ היה אתפלל בירידת הגשמים והוא אומר ואל אבכנס לבנין
תפלת עובדי דרכים לפי שאו לא יבקשו אתיד אלא אתתדת ובריאת הבשר
ונחות אהויר ואבנינת הגשם ע"כ אבל בירושלמי איתא כי הבא ואקרי
שנת זול שנת שובע אמ"ו אל שנת נאומה וא"מ דשנת נאומה לענין הבנ
והזל קאמר אע"י הגשמים הוה אבע בעולם : על אחינו אבקסרין לפ
נר' זו נראה אתבני קסרין היו אחבוים ובעלי אברה ולזה היה צריך לבר
עליהם אלא יתנאו זה אל זה אבל מ"ת ק"ק לאה לא יבקש זה אתם אל
ישראל ולכן נראה בנרא' הירושלמי דל"ג אלא אל ישראל אלא ינבא
אברה ול"נ לה לעיל כדברים הכא : על אחינו אבקסרין כתב הערוך
בקבה אן והיה אעקוב לאתיאר בשביל ירושלים אהיה בנייה בהרי' ובסתר
אמב"ל אתיאר ובנין לוד ואחברותיה אמן אהרון כאו אהרון והבראל והבר
ואומר אני אחבלת האהרון וי"ל אקום ידוע בא"י ב"כ ות"ת ב"ל אהוא בתר
מיאור ולזה יפוחד אלא יעבו בתיהם קבריהם בשביל הנגשם ; משם הי
מיליל ניר' אנחומא אמשם היה אתבאיל ויותר בבוכה נרא אתנו דפי' מיל
אלשון ויחפרו לנו את אחרן דאתרנמינן ודיאלגלן לבא ואפרם הכא אח
אוכל אענין ויחפרו לנו אר"ה היה יוד' אמס' דלא דוקא דבתיב' קבקש
אלא אמשום דהוי בקרוב לתפלת הסנה קאמר אר"ה ובעל אות אמת כ
בקרבין אחרינן די"ה נקרא ר"ה ובזה יוכן פה והבחיי ל"נ ר"
ות"מ אמתת דבוסם הבפורים קעסיק ואיכא לאדיק הכי ידע אני' הבפורי
דאם אחנ נדונין על אמים בדתנן בפ"ק דר"ה ואמים עיקר הסובע וכ'

ברת סמים שתהיה בתוך תהיה הסנה שבא לו רעב ואין קושי מהם דאמרי'
בל המדינות בו יאמר היום לרעב היום לסובע דאמר נדונין
ים על הסים ונגזר דין בחג וכרעת ר' יהודה דאיתא התם בברייתא
ם ג' דתנן התם בפסח על הקבוצה ושיינו על הקבוצה
עתידה ליתרם בדפי' בגמ' מ"ח מ"ל
דעת ביום הכפורים אם שובע אם
רעב מפני גזרת הפסח דהיה גזרה
תא חלא כמה שיתחד' עלי' מלקות
אם תהיה מרוכה לו מוטבת מכל
רעב והסבע בגזרת הסים שבחג
אינו תדע דפ"ק דיומא אמר רבי
חק מוגמי יום טוב האחרון של חג
בל נופלין בעשן המערכה נוטה כלפי
מון עניים סמחים בעלי בתים
בנים מפני שנשמי סנה מרוכים
ברוחי מרקיבין וכו' ופרש"י מוגמי יום האחרון של חג שמתמול בחתם
נשמי סנה בדמנן בחג נדונין על הסים ויש לומר דרבי יודן סבירא
בר מאיר דאמר התם בברייתא הכל נדונין בראש השנה ונגזר עליהם
ביום ד' ור' יצחק סבירא ליה כשתם מתני' דבחג נידונין על הסים
אינו אפי' תחלת דין בדפי' בגמ' אמר רבי יהודה דסבירא ליה הכל נידונין
ראש השנה ונגזר דין נחתם כל מ' בזמנו בחג על הסים ' עולה לדרום
אמר נוטה לצד דרום ורמה דאינו כשיוצא מבית המקדש למעל' בחוי'
ביה הרוח מנשבת ומטה אותו וכשהיתה רוח צפונית
נשבת ומטה אותו לצד דרום ואין קושי מהם דתניא
ברקא קמא ריאתא לאפי' כל רוחות שבעולם נושבות בעשן המערכה
מזרחין אותו מתקומו דתני' לתרוני' כדתנן התם אהיה דהכ' נופלין
בעשן המערב' דבריבנא בסמוך דחייב ופטיט כי דיקלא ואיכדורי לא הוה
בדר אף ק' דהכא קאמר דעולה לדרום מורה על שבע שבדרום וכן
ל' נדרים והתם לא קאמר הכי אלא לבעולם הורמתם על כלל
עולם כי נוטה בלפי נפון נשמי סנה מרוכי ופירותיה מרקיבין וכלפי
רום נשמים מוטטין ופירותיה מתמרין כלפי מזרח
בל סמחים כלפי מערב הכל מנבים ועוד דהתם לא מייתי עולה כאמר'
דאמר הכא ואע"ג דבריבנא דר' לוי פליג אדר' יצחק דהתם כזתן נזר
בל נשמים דוחק לומר דפליגי נמי בהורמ' עתוד התפן ועוד קשה
מ' אלא הכא ראיה זו כ"ג ולא הכל יוכלו לדעת זה שהרי הכל ירמו
בייה עתוד העשן וכמ"ש שם הכל נופים בעשן המערכה ודוחק לומר
ה יודע הורמה זו רק הכ"ג ולכן גרס דתרוייהו איתנהו שנטיית
ד העשן בשהיה אינה לתעל' כאויר ופונה בו הרוח וכופפו לא' מהנדדין
בריבנא זה היה תורה על כלל הרעב והסבע בכלל העולם וזה היה נר'
נופה בו ולהכי לא מני לתיתי' התם עולם בחתל' דבשברת הרוח דוחהו
חד מהנדדי' אבל קודם פגיעת הרוח בו דהיינו תיר בשיונא מהמערכה
ור הרקיע היה מגיע בו כ"ג לבדו שפעמים נוטה לבד זה ופעמים
ה לבד זה ופעמים עולה כיוסר עד שפונע בו הרוח ולא היה מכחיו בזה
ב' שהיה בחוץ ב"ה ומגיע יפה בעליתו וזה היה מורה על חלוף
דים ועניין הסבע מאחר הנדדים כי לכל מקום שהתמוד היה נוטה
מורה על טובת המקום ההוא מזונלתו וזה כין שהיה שבע כין שהיו רעב
העולם שהם היה שבע בעולו' היה אותו הנד שבע מכלם ואם היה רעב
לם היה אותו הנד שבע לגבי שאר הנדדים וכשהיה עולה בחתנע יורד
עולם שוה בשובע ושוה ברעב אי אפשר שלעולם יהיה שנוי במקום
מקום בזמן הרעב כפי טבע הארץ או הנד שיתנאו בו מים יותר או
ריו שם מוגרות מזמן קדמון : אחר כל הסכח הזה אע"ג דלא הוה כן
לאהרן שהרי ביום שהוקם המשכן מיהא ענין נדב ואביהוא ועדין
ה יש"ך שנכנס בו אהרן אל המשכן להיות לו העניינים הנז' מ"מ מכיון
דנעשו כ"ג והוכן אל כל הסכח הזה הוה ליה כאו היה כבר בפועל :
בענין בחדתה גירסת הכחיי וכן בתנחומא מנענעין בדם וה כי מסתב'
כיון דאיעלעו דם קאי אדע"ג דלא מסתב דנפיק מניהו דתמא
דלא הוה רק שרפת נשמה ונוף קיים כמ"ש ז"ל מ"מ קאמר בדרך
תתין ובדקרי לה נמי חלנים ואע"ג דמדקא' ופתק מסתב דמפרש
מודום אהרן מפשר דתרתי דרים דמדל"ק בדם מסתב לשון דמתא ומכל
מין מקרא יוצא מדי פשוטו דהוי דם מתם : מנענעין גרס' ענין
מינעה שור וכן נועה בשבת פחיט דפ' הפוחט וקתפרס יעלעו לשון
כדפירש הר"ק יגע קדם ויעלעו נמי ארשו לוע כמ"ש הר"ק ' אא
מר חלנים היה כ"ל להניח ולא עוד אלא ופי' שאף שהיתה שם שכינה
לו לאהרן להשיח דברים אין לא עמדה שכינה שהיתה שם לשם
לם עם כל זה שתק ובלאו הנהה נמי פי' אלא נר ולא עוד אלא כמו אלא
ות נדיבים דבסמוך ואלא והמסכה גרה דלעיל ספי' וכמוהו לקמן פ
אבל בעל אות אמת הגיה ואע"פ כן לא סלקתי שכינתי ממנו אלא וכתם
כו' ' שם הוה השכינה נרים בתנחומא וכן הכחיי ולפירוש זה הוא
הנגר הנזכר דרתין השכינה והכונה בזה שבפנים מתו כדפי' לעיל
אמת הקדש אינו אומר וכן בתנחומא ודייק דכיון דלא א"ם לומר
על מקום אלא בשיורה אל נד זה מזולתו כתו שבפנים בחדם נא' על
פנים כתו מתני בפונה על פני ירושלים לפני משכן ה' או בשיור' על
המקום כתו על פני המדבר על פני המים וכאלה רבות אבל הכא אם
המקום לאמת אמת הקדש אמין לומר שהיו מוטלים לפני קדש
ים וע"כ אחר אמת פני הקדש דהא כל המשכן נמי קדש והכי מורה
ה על המקום ההוא ועוד מה שאחר שהיו שם אפי' שהיו במקום אח'
כן היה צריך להוציא' משם ולכן אי' פני הקודש פני קדושת השכינ'

וה כונ' לומר שיעברום מיד מפניו בתמכיר התת מלפני האבל לסלק נפרש
שיי' בכיבול מבטער בתיתן בתר לבנים וכדקאמר לקמן שהיה קשה לפני
הקב"ה כפלים מחכיהן והוחכר מאמר זה לבאן כי מוה ירא' שמתו בפנים
מקום השכינה מסכים לבוכת ר' יודן דאתו לאיתר שמתו בפנים כדפי' •
פתח אף לזאת יחרד לבי וכו'
יר' שנם דעתם שבפני' מתו בני אהרן איזה לו
כדכתיב בתנד' הקודמת ולהכי מייתי הך דרש דקמתתה שלא דמו בני אהרן ויקר"ש
למטהו ושלא דמו לטיטום דמינ' לפני'
שבפנים מתו שהוא מקום שהוא מטלי יו
אהרן ושנכנס' טיטום ואף שאסר שעל
הכנסת מתו אבל בחון מתו שדחפן
המלא' לחו' כמ"ד בחון מתו מ"מ מכיון
דלפני ה' היינו בפנים אמם מסתבר'
דהת' מתו מתם מ"ב דעתי' לומר שבנג
אהרן הכניסו הקטרת לקדש הקדשים כדעת רוב המפרשים ודלא כהרמ"בן
שסוכר שלא הקטירו בתוכה הפנימי ולהכי מייתי הכי דרשא דתמתיהים
איך לא היה להם כמטה אהרן וטיטום נראה שבמקום שהונח המטה
ונכנס טיטום נכנסו הם ויתכן דם"ל שלא מתו על הקריבה או ההקרבה
אלא ע"י שהודו הורמה בפני משה או מ' מאחר הדברים דקאמר' בסמוך
ומשום דמ"ב ק' מתי בקרבתם לפני ה' בני לפרש אחר שקרבו לפני ה' לא
הועילם במטה אהרן שע"י קרבתו לפני ה' פרח או אף שלא נכנסו לאלא'
בטיטום אלא להקריב עב"ז מתו בחטאם ולהכי מייתי הך דרשא
דקמתתה מטעם זה : פתח אף לזאת וכו' כ"ע היכא דמיזא ענין בני
אהרן ומטהו וטיטום אתם ושוב מתי קמ"ל שפי' ויתר יקבץ ומתי בפקא
מיהה הכא שיהי' שפי' כן אלא יהיה וכדוחא"ל דקמתפ' יניד עליו רעו דכתי'
אתם מעין מ"ם לעי' מיניה מי פקד עליו דרכו כו' זכור כי אתנשיא פעלו
כו' עד כי כם ידין עמים וכו' נר' שהכ' מי יוכל להשיב דרכו ית' כי
נר' שעוסק בדברים סותרים והיינו נתינת הנפשים ע"י השמים שהם חיי'
לעולם ונתינת עונשים אם ונפרעת ג"כ מן השמים כענין סדום וה"ל
וכי כם ידין עמים וג"כ יתן לאכל ותזון והם דברים נראים סותרים זה
את זה וכבר פירשו כזה לעיל ס"ח פ"כ שאמרו אבל לשפחה וכו' ומעין זה
אמר יניד עליו רעו יד' שבשמים ייסר ה' הנדיק שהוא כרעהו אל ה' ע"ל
רעך ורע מכיך ויניד ולשון נגיעה' מדרשו' כדפרשו נבי ויניד משה דברים
קשים כנידין ופעמים מי שמוקנה אף והוא הרשע שתעלה עשן כאלו עולה
למעלה ועז"ל אף לזאת יחרד לבי כי כזה אירע בתקומו דהיינו בכ"ה שבני
אהרן שנקרבו לעבודתו בשרפו וטיטום שנכנס להבעיסו נמלט והבלית
ונמת' מתקומו דקאי אף כ"ם ויר' ממה שאירע בתקום קדשו יחרד לבי
ויתר ולפי שהנר' לפי הפשט דמתקומו מוסב על הלב לו"ל שפי' ויתר יקבץ
וא"כ מה מתקומו קאי אב הוא שלא לנודך דוהלאי שהתקבץ יונא מתקומו
ולפי שהיה מפשר לפ' ויתר לשון שתרה ואו היה כ"ל מתקומו שהתרש
היתה מפשרת בהיותו בתקומו מדולדל ונמס הקש' אב' מתקומות
הי' השתרה בפרוד נמור לב"ה שאינו אלא לשון קפיצה מאחר שהוא מתרש
לנגר בכם : אמר שיהוא לא יהיו בניו נרסי' וכן ניר הכחיי ' לא יהיו
בניו של אהרן ובו' תיש' מה ענין זה לזה בשלא' מטיטו שפי' קמתתה' לפי הנר'
אתם לפי האמת אין קושיא כי היה זה בעון יעד' שבשמלקה שכינה ונתן
מקו' לאויב לעשות בדבונו בהיותה בתיבה' רבאי מ"מ לפי הנראה לעיניים
הדבר אמנה שטיטום הרשע שנכנס למרות עיני כבודו יגלאה ואו שבוונת'
לעבודת יי' יתותו בחטאם אבל ממטה אהרן מה דוגמה לבאן דהשם לא
הוה חטא אדרבה מיי' היה לאות ולמופת לבחיר אהרן ולכן פרח מטהו אבל
כאן שחטאו רמוי שיתותו ושמתי' אומרים שלפי שי"ל שמיתת בני אהרן
בעון הדור קא' שהיה רמוי שיהיו כמט' אהרן שבזכות הדור הוציא פרח
ולכן הם היה רמוי שתעמוד להם זכות הדור ולא יגלה בעונם ולפי שי"ל
שמתו בחטא קל שיי' מדקדק עם חסידיו לב"ה שטיטום שהרב' לפשוט לא
לקה וכ"ם אז שהי' ל' להעבי' על עונם הקל ולענין טיטום שפיר קאמר אבל
לענין המטה אין טעם בדבר דהכא איכא חטא הדור ולא זכות ועוד כי לא
היה פריח' מטה אהרן שבזכות הדור ולא להודיע בחיר אהרן ולא מנינו מי
שמת שמיתת כרב ואביהו הית' בעון הדור כי מה שם לקמן שמיתתן הכפר'
לא תחיי' שמתו בעון הדור' של איזו שב' שימו הנדי' מ"מ בשבתו הכפר' בענין
תרוס וזולת' והכ' ל שתמיתתו היה שלא שיהיו חייבי מיתה לא ה' ל להמית'
שם שהוא מקום החיים מאחר שהעץ היבש חי ופרח ואיך רמוי שתב' מית'
מתקו' החיי' אלא בשמת' החון ומתו ע"י שבה אחר' והכי מסת' הלשון דמייתי
בחיי ומה עני' יבשי' שהניחו בחיי של עולם הפריחו ועשו פירות ויבשו
חיים בני אהרן שבנכנסו חיים יגאו ברוחים וע"ל דם"ל שלא מתו בחטאו
בלל אלא בנזרת אהרן שנגזר עליו בלוי בנים בדלעיל פ"י ואו לא היה להם
זכות להנג' מהנגזר' וכשעמדו לפני ה' בלא מנו' נפקד' הנגזר' ולזה תהה אלא
שהיו בעדרי הזכות לאם לא תעמוד להם זכות אהרן כתו שבזכותו פרח
המטה אע"פ שהיה יבש מכל עצמו כי יותר היה רמוי שתעמוד להם זכותו
משתעמוד נזרת עונשו להם ורמוי שזכותו תבטל נזר' ' ינו מ"ב ס"ל כמ"ד
מפני שלא היה להם בנים ולפי שאין זה חטא אמם אלא שאדר זכות ולזה
כשעמדו לפני יי' שהוא המשפיע מתו שאי שאין לו בנים מתחלף לדרך
יי' כדפי' לעיל ס"ח פ"ד סי' כ' עכ"ל אלא שאם אם מפני זה בעון יבש על דרך
ול יאמר הסרים וכו' היה רמוי שלא יהיו נעדרי מהעון היבש שפרח לפני יי'
מלאה דם מהיכן היה הדם אם לעיל ס"ח פ"ו פתח נם ענום וכו' יתכן
שנם טענו לומר שאין פי' בקרבתם לפני ה' שבשבה זו מתו אלא שעיינו שאף
שקרבו לפנו ה' לא הועילם ומתו בקרבתם בסמוך לר' אחבה ולהכי פתח
נם ענום לגרוק : ' וה"ם אף שבנתתי את אהרן שבנזר
עליו

אחרי מות

רבי אהבה ור' ועירא פתח אף לזאת יחרד לבי ויתר מפקומו מהו
ויתר רוקפץ כר"א לנתר בהם על הארץ אמר הקב"ה לא יהיו בניו של
אהרן רומין לפשהו שנכנס יבש ויצא לח טיטום הרשע נכנס לבית
קדשי הקדשים וחרבו שלופה בידו נורר את הפרוכת ויצאתה חרבו
מלאה דם נכנס בשלום ויצא בשלום ובניו של אהרן נכנסו להקריב
ויצאו שרופים הה"ד אחרי מות שני בני אהרן דבי ברכיה פתח נם
ענוש לצדיק לא טוב אמר הקב"ה אע"פ שענשתי את אהרן
ולקחתי ב' בנים ממנו לא טוב אלא להכות נדיבים עלי יושר הה"ד
תני

מלאי יו

עליו אלוי בניו כדלעי׳ פי׳ מ׳ לא טוב הדבר בעיניה כי אינו שמח בנער
הנדיקוס לא שמעני מדת הדין חייב להעכיבו ולא דרזה לא להכנו נדיבי
עלי יוצר כלו שמעה היית מיתתם בהיותם קרבים ל היוסר ובבול ה׳ הדבר
ק׳ יותר וביינו בקרבת לפני יי׳ לא שמדת הדין חייב כך ואף שלשון המחתר
הסר הנת בפ׳ כתבת ב׳ כמ׳ם בסתו׳
לא בחסר חלנים דה׳ק ולא עוד אלא
בחסר חלנים וה׳ב דבוותה ועי׳ל
דדעת ר׳ ברכיה דהא דכתיב הכא
אחרי מות שני בני אהרן פיינו
לאזהרת אהרן דקאמר ול יבא בכל עת
לו׳ שאם כא הוא מת בדרך שמתו בניו
וכאיהר הרופא שאמרו בת׳ב ולבני
דרי׳נם ענוש לגרי׳ וה׳ם אף שנבשתי
את אהרן במיתת בניו לא טוב הדבר
שהיה רמוי להעביר על עונו ועוד
אחיך טוב שילקו הבנים בשביל האב
אמנם שיקר הבוכה להבות נדיבים
עלי יוצה פי׳ שיתקדש ש׳ם בעולם
ויתיצבו הכל במעשיה׳ וכדרך שאמר
לעי׳ פ׳יב שנתקדש ש׳ם בשנעשה
בהם הדין וכיוצא בזה ענין אהרן כאן איזהר מלבוא בכל עת מתחת אחיר׳
לבניו . לא מתו וכו׳ מייתי לה הכא לאסמוכי שאין פי׳ בקרבתם לפני יי׳
שעל הקריב׳ מתו וכי׳ת בקרבתם כי׳ת הסב׳ וכדעת ר׳ הגלילי כת׳ב שלא
מתו לא ע׳י שהוראו הוראה וכו׳ וה׳ב פי׳ בקרבתם להוראות על הוזקולסכי
מייתי נמי הכא כל הדעו׳ למדכר ומזיל בסבת מיתתם א׳נ מייתי דבעי
לאתויי הכא דבר קבלה דאמר בשביל ד׳ דברים ואחדא מיבייהו על הקריבה
ודאיה לדברו בקרבתם לפני ה׳ מייתי נמי כל הסברות שנאמרו בחטאם
אלף ל׳ם אחר שהבתוב פי׳ חטאם שהקריבו אם זרה אשר לא נוה ה׳ למה
הביאו ענות מרחוק חז׳ל לבסת מיתתם דמר אחר שהוראה הוראה וכו׳ ומר
אחר שתויי יין וכו׳ וכל הנך דלקמן והר׳ אם ז׳ל כתב לדעת הרמב׳ שלא
מתו על הקריב׳ והקרב׳ שפי׳ אשר לא נוה אותם אינם בבת מיתתם אלא
לגודים שמענשם התנדבו בו ולא שנוה אות׳ כמו שנוה את אהרן קת לך
שגל ופי׳ בהקריב׳ אם זרה בעת הקריבם האם זר׳ ופי׳ בקרבת׳ בעת קרבתם
ויפה פי׳ הבל עדין ק׳מי הזקיקים לרז׳ל לפ׳ כן ולא כפשוטו שבבת המיתה
הקרבת אם זרה או הכנסם לפנים ועוד שאין דרך רז׳ל ליחס חטא לאי
פאינו מפורש בו שהרי אתרו בפ׳ הזורק שאמר ר׳ יבן כתירה לר׳ עקיבא
שאמר מקושש זה נלפחד מ׳מ בתיר אתה ליתן את הדין וכו׳ ומבאתי
בתוב דחז׳ל דקרקו מלבתיב אשר לא נוה אות׳ דמלל׳ק אשר לא נוה לחוד
דלבחתב אשר לא נוה לא לבם ולא לאחרים דותיא דאשר לא נוה אם׳ם
שהמעשה בשר היה אלא שהיה חוקה לעשות קטורת נדב באותו היום אבל זה היה
לאביהם והם הקריבו מדעת׳ מה שהיה רמוי לאביהם ולבך אתו שהעבוד
היתה זרה לבם ולדעת ר׳ אשור נר׳ דעיקר ענשם לא היה מפני הקטרת
אלא מפני דרשת האם וכן כתיב בפ׳ במדבר ויאת נדב ואביהוא בהקריב׳ אם
זרה נר׳ שם׳ ואתו לא מפני הקטר׳ ור׳ שבר כמו דלא אתו מפני המעשה
בענמו דבשר היה כדפי׳ ולא מפני דרשת האם ב׳כ שהרי מנינו הוראה זו
למעלה ובתנו בני אהרן אם אש׳ם שהם יורדת מן השמים וכו׳ וכבר
למדה מדע׳ה זה אלא שלא היו רמוי להקריב שהיו שתויי יין והשם׳ פירוש
דקרא לר׳ הקריבו קטרת נדבה שהוא אם זרה כדפי׳ ולא נוה אותם
שיעשוהו הם כיון דהוראת שעה היתה׳ ולא היה רמוי להם לעשות כי יקבעו
הלב׳ לדורות ואהו׳ שתויי יין שלא נתייסרה דעתם כמה שעשו ולא עשו
פועל חכם או דברי׳ כשעשן שהיו שתויי יין אמם ולכן שבו ע׳כ ואני אות׳
שהדקדוק מאשר לא נוה אות׳ הוא נכון אף מ׳ם כי תנוה היתה אז להקרבי
קטור׳ נדבה לאהרן להוראת שעה גר׳ דברי נביאו׳ שלא נתנה לזה דמו
לא אמקר׳ ולא בהקריבם ז׳ל אמנם הנ׳ל שהוק׳ לחז׳ל כי מהו החטא הזה
שעליו אתו אמו כל הקרב לעבודת יי׳ יאות ואף כי לא נבטלו ויהיו כמי
שאינו מנוו׳ ועוש׳ שיקבלו קנת שכר לא שיעבנו וכמה יורה ע׳ז׳ם לעי׳
אקרה מ׳ לנדיק וכו׳ שו׳ נכנסו להקריב שלא בחלוקת וכו׳ גר׳ שהדבר
אמוה שיקרם בעבדת קרח אחר שנתכוונו לעבודת יי׳ ולא לחלוקת והכי
אמתם הא דלזאת יחדל לבי וכו׳ דגם ענוש לנדיק לא טוב דלעיל ואין
לומר שהחטא הוא לבלתי היותם בהנים גדולים וזרים הם אבל הקטרת
וקי׳ל והזר הקרב יומת שהרי מנות הקטר׳ אינה בכ׳נ בלבד אלא אף בהדיו׳
בדתנן חדשים לקטרת בשו והפיסו ואף שבתוב והקטיר עליו אהרן לאו
דוקא בדתב׳ בהרמב׳ן ואין לומר לפי שהקטורת זרה ומוזהרים עליה׳ם
לא תעלו עליו קטורת זרה ופרש׳י סוס קטורת של נדבה שבולן זבות לו
אוזן מזו דהיינו דוקא על המזבח הקטר׳ וכדפרש׳י לא תעלו על מזבח זה
לאמוקי מזבח העול׳ בדבת׳ הרא׳ם ותכיון דקטורת נדב ואביהוא לא
היה על המזבח אלא על המחתות דותיא דקטורת יה׳ך כדאמתם מפסטים
דקרא אף שהיה עומדים בהיכל אינם עובדים על לאו זה ולא עוד אפי׳
לפני ולפנים אמתם דאין חייב בקטר׳ נדבה כיון דאינו על המזבח תדע
דבפרק הזכיאו לו תנינא לא נתן בה מעלי עשן או אחסר מ׳ מבל שתתני׳
חייב מיתה ופרכי׳ ותיפוק׳ ליה דקא מעייל בוחה דקנית ומתרץ רב אחי
דמעייל ב׳ הקטרו׳ אחסר ומ׳ שלא אכיה׳ לא מתחיי דהא עייל שלא׳ הקטר׳
מחייב דקא הקטר קטר׳ אחסר׳ אלמא או הוי תרוייהו קטר׳ שלא׳ לא מחייב
אם׳ נ דחבא מטייהו ע׳כ נדב׳ וב׳ם לאה שנר׳ מתרגנו׳ מנקלו׳ דפי׳ קטור׳ אדה

שהקטרת אסתים מחרים כדפי׳ הדתב׳ן ומ׳ מ׳ם לתר אחיו בני אה
מפני שהקטרת זרה דהם לא כתיב הכא קטרת זרה
אם זרה נם אין לומר אחטא׳ על אם שהקטיאו׳ אם זרה כי אין בזה הטא
דתניא אם׳ פ׳ אם׳ם יורדת מן השמים מנוה להבים מן ההדיוט ועל אם
לפני לפנים לא אמרו שבעבנו
שעדיין לא הזהרו בדאכתוב בס
ולכן הוצרכו חז׳ל לבקש סבה לאמ
ור׳ מ אמר אף שהמעשה בעבנו
מפני שהוראה הלב׳ בפני אם׳ם אמר
מה שעשו יפה עשו ודייק קרא
דכתי׳ אשר לא נוה אותם שאם
ענמו נוה שלא שלא בנבנטו אמ׳ם
מוריש הלבה בפניו זכר קפרא
בשבי׳ל ד׳ דברים על הקריבה ו
שהעיקר על הקריבה אם׳ם שהי
היה נאות מ׳מ לא היה להם
ליבנו׳ שם דם׳ל שבבנסו לקדש הקר
בדתניא בת׳כ וכן דעת אחנדן ד
בפרקי׳ בדפי׳ לפני אין רבו׳ לילכנס
ל׳כ׳נ ואנ׳ה מוענו נם על הקר
שהקריבו אם שלא נצטוו אמתח׳ שבבנסו בחקו׳ שלא הוראו נם קרבנ׳
ולכן יענשו נ׳כ כל אם זרה כי לא נוה יי׳ להביא אם׳ם מן ההדיוט רק לבו
בחקו׳ הראוי להם ליבנם ובקרבן הראוי כי תדוש הוא שחלבה תודה
אכל אז שקרבנם מנוא יענשו נ׳כ על אם זרה ואנב זה נענשו על שלא
ענה זה מזה שלו כוסדו יחד בעבה היו נותנים ל לבם כי רע ואר מעב
כי תשובה ברוב יועץ ור׳ לוי אמר שמתו על דברים שחייבים עליה
מע׳פי שלא פי׳ הכתוב ענייבו בכאן כי סמך על המכון ומפני כבוד
לא ברסם בכתוב חטאתם ולפי מ׳ם שלא היו להם בני׳ וכן לת׳ד שמת
היו מו שלא היה להם אבם מו שהיה רודפים אחר הסדרה אז מזבו ע
מן הבכיבה בפיני מיתת׳ עבסין לפי שהבא אל הקד׳ בריך שיהיה הנקי
מום ואם בתבא בו מיזה נבמי יפקד לעת בזאת שאין דאוי לעמוד
תלך שלא זך ונקי וכמו ספרן יי׳ בעוזא על הסונב לפי שהי׳ אכל מרון
והכהן הגדול היה מת בבואו אל הקדש אם יהיה בו מיזה שהיה שביר
שלא היה מספיק החטא ההוא׳ למו׳ בו אז לא נבנס לבם ע׳ד הבהני׳ הב
אי׳ יתקדשו וכו׳ פן יפרוץ וכו׳ ואם׳ נכנן אחד מ׳ם בקרו׳ אקדם כ
בדרוסי׳ . אלא ע׳י שהוראו בפ׳ הזורק שאמר ר׳ אשור ונרי׳ לא
בני אהרן עד שהוראו הלבה וכו׳ ולפי גר׳ זו בחטא אחר נמי מתו אלא שלא
עד שנתחבר עמו חטא זה אכל בפ׳ הוציאו לו מייתי לה בגיר׳ דיבן
הגירסא האחתית אמום דהתם בעי תלמודא כיון דלא אבי לאמ
אחסרו מעלה עשן מקטורת מתו מאי טעמא אינמום ומסבי כדב
אשור אומר וכו׳ אמר לא מתו אלא בחטא זה שהוראו הוראה כו׳ בגמ׳
הנזכ׳ מייתי הך דר׳ מ׳ מייתי מאי דרים ונתנו בני אהרן הכהן
המזבח אע׳פ שהאם יורדת מן השמי׳ מנוה להביא מן ההדיוט ומ׳ת
דאיכא אם מן השמים אם צורך לשל הדיוט ו׳ל׳ אי׳ חפץ בשל ישרא
ובדאמרינן לעי׳ ס׳ד פל׳ו בד׳ דברים נתמו׳ה למעשיהם׳ ובו׳ ולקמן
פט׳ו למלך שה׳ל אוהב מ׳ל המלך אדם שאלך אני סובב ובו׳ והכ
אמעם האדם לפי שהוא בעל בחירה אחוב לפניו מכל מעשה אמים
שפובלים בטבע ומתמתי כי בשתמול אם מן השמי׳ ברעם וברעש בא
לעשתים כיום הנשם אם יאמרו אם׳ם דבר לא יוכלו לבבותו אלא מ׳ב
אם׳ם הנמנה אבלנו ויכיחו אבלנו ואם אמת הדבר הזה י׳ל שבני אם
אם׳ם היורדת מן השמים על המזבח אינו מחין אם׳ם היורדת ביום
שהוא טבעי אבקיע׳ הענן בבודע רק אם׳ם הנגחיי מחודש ומעולה מזה
מנוה להביא מן ההדיוט לבניה אבלו בדי אירמו שעב׳ז לא יבב׳ אם
לעיין מה הוראה׳ים בזה אחתה׳ שהאם אירד׳ מן השמי׳ התמיד׳ עד
בדאמ׳ר בת׳כ ומרב׳ה אחר ובתנו בני אהרן אם אדי׳ אמר לבם אם
מן ההדיו׳ אע׳פ שהם אם מן השמי׳ לא היה לא נאחת מ׳ ובמ׳ם בפ׳ק
העול׳ והקטור׳ הוא בתוב׳ הבבימי אהו׳ מזבח הקטר׳ מו לפני לבנים
מקטיר כ׳נ ביה׳ך והתם ליבא אם מן השמי׳ ולית׳ לאי׳ מבלבים
מאם מן השמי׳ שבל מזב׳ העול׳ שהרי לא היה לא נאחת מ׳ ובמ׳ם בפ׳ק
שהית׳ רבוב׳ כאריה ואמ׳נ דהת׳ כאם אירד׳ כיתי שלא מיירי פשיט׳ הב
אירד׳ כיתי אם׳ם והתו׳ בתבו בפ׳ הדר ו׳ל לבאור אמת׳ שהקטר׳ שהקטי
מזב׳ החצון היה והורה׳ שבא הית׳ בדאשבחן בקטר׳ של בשיתי׳ כדאמ
בשלבי התבל׳ דאי׳ על המזב׳ הבניתי הקטירו מאי שייב׳ אות׳ דרש׳ לבם
לא היה יור׳ אם׳ם על מזב׳ הבניתי לשם קטר׳ דהא קי׳ל פפ׳ אם׳ לבם אם
דמערב׳ שבי׳ שעל מזב׳ אחיבון לקטר׳ מייבו בת׳כ אמת׳ של בית קדשי אם
בבנסו להקטי׳ ולא נפרבו ונ׳ע ע׳כ וי׳ל לפי מ׳ם אתו׳ שהקטר׳ הי
מזב׳ אחיבו שהוראה׳ הית׳ שבמו שלבני העול׳ והחלבי׳ עבו׳ לבבי׳ מקה
ה׳כ לענין הקטר׳ ולא בית׳ דקטר׳ דאחת׳ אמת׳ הקטרו׳ לא יהי׳ שלא ע׳י
האמי׳ דבינן דאם מן ההדיו׳ אם׳ם אחיבות׳ הוא כדפי׳ לא שבא חלבי׳ ולא
קטור׳ ולפי מ׳ם ז׳ל שלבי׳ קדשי הקדש׳ בבנסו י׳ל דה׳ל לאסוקי מדבר
שמא גם על הקטר׳ מרד אם מן השמי׳ כמו שירד׳ על מזב׳ אחיבון ולא
גריב׳ להביא אם׳ם מן ההדיוט ולבן היו גריבי׳ לאמוא׳ת אם׳ם מן
אם׳ם מן השמים נ׳כ בפני שלא שהורו הורה׳ ואחרו שאפי׳ אירד אם מן ה
לפרנמנו׳ לבבי׳ מן ההדיוט ואע׳פ שי׳ל דבפנים דקדוש טפי אין לבם
אם׳ם מן ההדיוט מ׳ת אחיבון דאמום אחיבות הוא בבו׳ אין אילוק בין
ולבן הבנסו אם׳ם מן ההדיוט דאמת׳ נפסק׳ בי׳ גריב׳ רבי הב׳ הדר

בעניו חייב מיתת בית דין כפכיו חסו ואין חייב מיתה וכתבו ספרתו דכל תוך
פרסאות דקיינו ר"ב מיל בפכיו דמי וחייב מיתת דכני אהרן מסתמא לא
אורו בפני מקדש ומעיקר סיעור דנמרי נ' פרסאות כנגד מחנה ישראל
אבני אהרן גמרי לה והתם חייב מיתה הוו וחזן לנ' פרסאות אסור ואפי'
רחוק הרבה ויש דמסתמא כסמוך לחוץ
ר"ב מיל אפי' אסורה ליכא מיירי
בתלמי חבר ועיין בתוי כפ"ק דסנהדרין
בתבו בענין אחר: במחנה יש' כפ'
בנוכר פי' רש"י דכל מקן דבעי מילת
מיל לגביה דמסה דכתיב ויקיה כל
מקום וכו' אע"ג דסתמתנא נ' פרסאות
אתו לגבי מקדש דמסה אמתיו
בסה הם ר"ב מיל דהכי הוי מכית
פיסיון עד מכל הסיטי וכמה סמוך
בנמ' אמר רבה בר בר חנה לדידי חזי
לי הוה אתרא והוה סלסה פרסאות
שנבנסו לפני לפנים ור' שיעזר דאמר
לא אתו אלא ע"י סהורו וכו' אפסר
דס"ל סלא נכנסו לפני לפנים אלא
מתוכח הקטרת הקטירו כדעת
דרמב"ן הו על מזבח העולה כדברי
אתו דלעיל ואפי' ס"ל שנכנסו לפני
מנוס ס"ל סלא אתו ע"ו סהרי מזבח"ל יכא ולא ימות אחרי מותם נאמ' ולא
מני אמ"ב הזהיר אכל ר' ירמיה מני מיתת דמ"מ פנע בכסה מדת הדין אע"פ
אלא הוזהרו אחל סהיה לסה ליזהר אלא ליכני למקום אם לסבת סל הכת
כ"ם אם אהרן לא נכנס עדיין אם אחי לסה ליזה ממ"ם כאיני פן יחרסו
ה' ונכבד ידעו אסרת אסיר בקדש הקדשי ועל קרבן אלא נכנסו ס"ל לר"מ
אמין ליזכנס דליהוי כמי אחינו תנוה ועוזה ולא דמי למתי חולין לעזר'
אלא לקרבן נדב ועל אם זרה ס"ל אמין ליזכנס דמנוה לסבה מן ההדיוט
לגלעי וכ"ם על אלא נטלו ענה זה מזה אמין לסה לעבנס אבל ר' יסי דאמ'
אמינכם על הכנים אמינום כמי אהני כדפי' לעיל: אש מכית כירי כלו'
מן החולין ולא נטלו נחלי אם מעל המזבח אחף אחן אם מן ההדיו' אם מ"מ
לעטול הם מן המתים כדפתי לעיל מ"מ הוה אם לא הוי זרה אחרי
אמקודשים קא הוי אבל זה אהוכמה מכחון מיקרי' זרה זו"ם לקמן ס"ד פ"כ
לא מן התמיד אל כין הערבים וכו' איש מענמו דמל"כ מים מתחתו ל"ל
ויקחו מחתות מכני ליה ומ"מ לעיל ס"מ דדרשינן מסמעון ולוי אלא נטלו
אבנה זה מזה ויפוק לי מתים חדרו אתם אינטריך לומר אבני ר"ג אבנה הין
ק בעבדת קרבן דכתי' אים מחתתו מאי דרשינן כיה וי"ל לרמוז לסה לאמר
לקמן אם מ"ת מ"ל לבד יאמר והאמר מתים: בר' מקומות כתורה הכא
אמ' אמיני ובפ' מתדב' ובפ' כנה' ובכלהו מזכי' הקרבן אם זרה רק הכא דכתי'
בקרבתם לפני ה' ומני מפ' דאיינו בקרבתם כאם זרה ועוד דעין זה כלבד
דקמ"ל דוקא עון אח"ה אי"ה דקמ"ל כר קפרא בסמו על ד' דברי' מתו
אם מסום דבלהו בהלמא חדא של הקרבת הקרבן אלא נגנטו נכנסו לפני
לפנים ואים כמ"זרה ובלא עבה לה"ק עון זה ולא אתא לאחפוקי אלא מילי
אחרנית כגון שתויי יין ושמ"מ אינו דמייתי כסמו דלא רמיזי נבי מיפתן
אלכך לא אבל אם מרמין הכתוב ל אם אם זרה הוא ל אם הקרבה דלעיל אמעי
אלא אי"ה בהם זה אזכר הכתוב: להודיעך אלא היה כיום וכו' דלא תיתי
אכין דמסת אמין בזה אנזכר בהם כדי להמית כדכתיב לעיל מ"כ מעמי
אחרי' אחרי' היה כיום לא אמתם הכתוב מפני כבוד אהרן: יקרה קשה
אמו יקר בעיני ה' המות לאחסידיו דכיון דהם הכתוב לכבודם אלא יאמרו
ביו מעשים מקולקלים כיום מסמע דכדיקי' הו אם ה' אחטאו בזה כדוב
אמים כדיקי' ואע"ג דעל כבוד החוטא אם הכתוב כדלעיל מ"מ פ"ט ומ"מ
אם הוה טרח קרא למכתב חטאת כר' מקומו לולי אם הם כדיקי': בסיני
אנחו ובן לקמן ס"ד פ"כ נדרי' בסתר ולפי גרסתנו י"ל דמסמ' דמכהקריב'
אם זה כמדבר סיני מסמע אמסיני בגזרה מית' עליה' כדר"מ דלקמן להכי
אמ' בסיני דסר"מ אמתו היה כיום חטא כגון הא דויחנו אם אלקי' דאמר
אמוך: ובבלן. כתיב בהם מיתה מיתה וכי מעמוד דכתיב בהו מית' מתו
אליהם בני אהרן בשלמא אלא היו להם בנים ביאה דכתיב מיתה בדידהו
כתיב ומת נדב ואביהו ובנים לא היו להם דמסמע סע"י כן מתו ובשלמ'
שתויי יין דייק לה לעיל פי' כ' מדכתי' בתר מיתתם אכל אחרת מנא לן ואי
אמעם דכתי' מית' הא בכמ' מילי נמי כתיב מית' בכהנים בגון אוכל תרומ'
אמ' אמ' הנוף דכתי' ותתו בו כי אלעזר ואיתמר אוכל טבל ולמת' אמתם ואכול יום
אמתם ומתחוסר כפר ופרוטי רחם אבל אם כתיבה כדילפי' בהנסרפין ובהי
ב' לתי' אמכלו תרומ' ואכל דמתבר' עדיין לא הוה להו טבל ותרומ' אבל
אמתי לא ואמתם ל"ל כיון דאמם בכתוב ולא פי' בהן מוקמינן כל דכתי'
מית' דהי מכייהו מפקת ומ"מ לא מוקמינן אלא מתי דכתיב ביה מיתה
אבל כל הנזכר מנ"ם אם ביקשה נפקי: שתויי יין כתב הרא"ש
אוכותיו כלל י"נ סי' כ"ח אם אמת הא דקמ"מ בתר ויקרא אל ד' דברי' מתו
ואכיהו אנכנסו אתויי יין ולא רחנו ידים ורגלים ומחוסרי בגדים
לו מות מעיל היו אסרי' וכתיב בו מיתה וכו' וק' לך אתויי יין עדיין לא
אהרו דכתיב בתריה יין ושכר אל תשת הא וכו' לא ק' מידי דהין מוקדם
אמ' בתורה אמר כל דיני כהונה ועבוד' ומומין הפוסלין כאדם וכבהמ'
אן שומא' קדשי' לא נאמרו קודם שהתחילו בעבוד' הא אמרינן כפ' טבול
אם אחטא' אל מלואים מפני טומאה נשרפם אלא ודאי אנכתבו כפ' אמור ל
אהני' אין מוקד' ומאוחר בתורה וכל פרשיו הנריכו' לעבוד' כאמרו קוד'
מילואים אלא אלא נכתבו אל הסדר ואע"פ שאומר במדרש לאה נסמכה
אתויי יין למיתת בני אהרן מבל לרוחה אנכנס לבקר את החולה מ"ל ל
אבל אם אלא אמות אמו אמכלו אלוני ומדרש בשלא לדרוש אמוני'

דולמי הדבר ידוע אבל הדברים המחללים את העבוד' הוצרכו לידע קודם
עבודה ע"כ ואין צורך להביא כל דברו אדוחה המדר' הדברי' בפלא ועוד
אלא מדרש זה בלבד הוא אלא עוד אחרו אבאין כתיחד הדבור לאהרן מפני
אסתה וכן בת"כ וכאן לא כתו מ"ט אסמיכו אלא מפני אבתיחד הדבו כאן
לאהרן והרמב"ן בת"ז ויתכן כי ת"ס
אסיו אתויי יין לא כי מפני יינם טעו
כאם זרה לא אסיו אבוכם מפני היין
כי עדיין לא הוזהרו מתנו אכל בעבוד
מפני האמת"כ ולי י"ל אמפל הוזהרו
מכיון דולמי נגמי הדב' ליכנס כמקו'
אם לבהת אלהבת אלוקות ראם אני ויקרא י
לאמית אבעומד' אכל הבכיר חטא כל
דהו אני ובכתיב לעיל בדבר קפרא
ולעיל פי' ר"ב תירלתי בעניני' אחרי' אמות ל
אלא ע"י אהורו וכו' אם פ"ם אמין זה
אותר ולא לדברי כל המיתסיס לאם
חטא לקמן אותרים להם דקמ"ר
לפי' פ"יב אמתו לקדם את אבית דלא
היה קדו אבי אלא אמות אחטא' כרבא'
אתם מ"מ מבואר הוא דלא אם ל' לר"מ
ובכל אני דולמי מתו אלא ע"י אהורו וכו'
אמ' אמ' אלא אמ' אמ' אמ'

כיון דהוו בפיר ר"ח ובפי' נחסון בדמי בוכחי ומפ"ש שאו הין ש"י נדב ומביאו
ומביין דבן בריבים ח' בגדים בכ"ג בלא ירדו מקדושת בדמת בגמ' ובכפי
ניחם הם דמת לעיל כ"בגיה סגני בהוב פמע"פ פחין המנכנ שא מחל מיר'
הענין מהוכדבו סביסם סוב דמיתי מ"ם הרחמ"ע כפ"במדבר נבי שא שמו'
בני מהרן המשוחי בסמן המשת שהיו בהבי גדולי"נס הרמב"ן פתח שם נבי
על בני מהרן מהיה שהיום נם הם בהבנים גדולים ומשוחים כמוהו
בהיין ולא יעשה כן לדורת ולפ"ז מכ'
שהיה לשם דק כ"נ בלבית ח' בגדי'
בעבורתם מע"פ שבחנוכתם ר"ל
בחלוחיהם לא הלבישם רק ל"בגדים
ולא בהם דמת בסמוך שע"י טומאה
פחירעה בהמרן שמשן בגיו בבהונה
גדולה: שעיל שבתב בן מיתה נ"ע
מחי קחמר דמהם דמשמע דדוק מעיל
והם מיהו דמיתי מוהיו על מהרן ועל
בניו למחוסרי בגדי' משת' דבחסרון כל
ח' מבגדי בהוב מיהם בדפי לעיל
ולי"ב למי' דהיינו על מחוסרי ר' בגדי'
דמתנהו נמי בהדיי מכל על חסרון ד'
בגדי' שב"ג מוסף על ההדין מיהו חיי'
מיתה אם על המעיל דהם בעון דמיתה
דבתי' בת' והיו על מהרן אם מתכנסי'
לחו' קחי אם מכל הנ"ל ב"ב מחשנ' אפו'
ומעיל ובין בתי' לעיל מיני' קחי ובו'
דמחוס בגדי' שתם דקמת בהבגדים
שחייב מיתה משמע בכל ח' מת בגדי' כן הם דתנן בפ"ב דזבחים מחוסר
בגדים פסול וכן פרש"י פס בהדיה מחוסר בגדים כ"נ ששמם בפחות
מת בגדים וכהן הדיוט בפחות מד' וכן בתב סת"נ בחלות קע"ג כ"נ ששמם
בפחות משמונ' בגדים והדיוט ששמם בפחות מד' הוא הנקרא מחוסר בגדי'
ושבודתו פסולה וחייב מיתה וכו' וכן כתב הרמ"ם בפ' החמוץ כ"טב סי"ו
ומ"כ ע"כ כלהו לפיכן מוהיו על מהרן הו דוקא מבנסי' וכל מיבך ילף
מוחברת אותם מבנס בזמן שבגדיהם עליהם וכו' בדלעי' והבו לבל הבגדי
קחי בין דמהרן בין דבניו ולבסה לתיתר דמבין דלא מוקמינן חטא
בני מהרן אם בחלת בבתי' בה מיתת בפי' בדבתיבב' לעי' להבי אם"נ דמרבינן
בל הבגדי מוהיו על מהרן מ"ב מוחברת להם ת"מ לא מוקמינן חטא בני
מהרן אם בעיל דבתי' בה בהדיה מיתת דמ"ב לימא מבנסים דע"ב מיתה
בתיב בהו בהדיה וע"ק בין דקא מעיל הו מסרי מתמי קדים לומר ע"י
שהיו מחוסרי בגדי' ובתיב בה מיתת' וכו' לא ב"ל לחתוי רק המעיל וקרא
דידי' ע"ק קרא נופי מתמי מנטריך לתבתב מיתת' בבעיל בין דהם נמדינן
מיתת בכל ח' בגדי' ומעיל חד מנייהו ומת' י"ל דם"ל דלא יתות דבתי' בבעיל
לחו לעונב מיתת' מתם אם בבבת' הרמב"ן בפרש' שהוא בין לחמו' הסמוכי'
מבני סתין בהם בגרך בלבים ומין דרך הבגדי' להעשות להם בן בב"ם
בי נוה בהם בעבו' מיסמע קולן בבוחו ש הקדם ויבנם לפני מדוניו בחלו
ברשות בי הבא בהיבל מלך פתחום חייב מיתה בתבסיסי המלבות בבנין
מחסורום ויריחוז לת"ם בתם' יומת ירושלמי ובל מדם לם יהיה בחהל מועד
אפי' אותן שבתו' בהן ולמות פניהם פני מדם לם יהיו בחהל מוע"ב נוה
להמתיע קולו בתי' שיקר' הוניחו בל מיש מעלי ויבא לעבוד המלך ביחוד ובן
ובבתחו לבתת בדבות יי' והבה הט' בלא יפנעו בו מלחבי שקים ובו' ות"ם
מעיל שבתו' בו מיתת' בלו' שנו בו ת"ת בעלת' ומסוס דמוקמי' חטא בני מהרן
בבל דבר דבתי' מיתת' בבבתו' בדלעיל קמת' דמוקמי' לה בחסרון בגדי' דבתי'
בה מיתת' לענין עונש בידי שמים ומבלהו מוקמינן ליה במעיל מבו' דמלבל
דמיתת בים מיתה בתבסיסי מלבות ולרמז הסתבנו במיתת בפנים' מלחבי
שקי' ולפי מה שבתבו לקמן בפ"ח מבו' דמחוסר מעיל חייב מיתת' מיתי' מבינ'
ריבנית ביחם טפי דמוקמי' חטא בני מהרן בחסרון מעיל דמלבד שים בזה
מיתה מסוס עבודה בחסרון בגדי' מיתת בים נמי מיתה מפי' לא יחסר קטרת
בני מהרן עבודה בין דלא בוה הב"ה בין דמבינ' דקבי' נמי חייב בחסרון
מעיל ובתיב בבוחו ש אהל מועד בתבחו' בים דלא מייתי אם המי קדם מבל
הבא ק"תרתי קרמי לת"ל ובקדמי ל"ק תרתי ל"ל בתב רש"י בפ' ולא יומתו
לחייב מיתה על המשמש במזבח יהיו רוחץ ידים ורגלים' שהמיתת' הרחמנ'
לא סמכינו אם על הבנבנס לבית ב"ב וה"ת לימא ולא יומתו אבי ולא קמת
ולבא לתיתר דבנבנס לבית בחייב מיתה בלבה ריקני' וי"ל דמי לחו ולא יומתו
דבפ"ב דזבחים קמת' דלא מחייב מיתה ריקני' וי"ל דמי לחו ולא יומתו
קמת' הוא מתבנה דלא יומתו תבינן לא קמי מבנסתם ש המזבח דמתיב ליה
אם מבבוח ש אהל מועד דמסתבר דלא לחיובי' מיתת אם בבבנ' לבית לעבוד
מבל הבא ק"תרי קרמי לת"ל ועוד דבקטינהו אלא בסדרן ול"ל דמפו' דתפס'
לומר בלא הקריבו בני מהרן הקטרת אם בתוב' העול' בדברי התו' שבתבתי
לעיל להבי מייתי קרא תבינן דלפי' המתת קמי מבנסתם ש המזבח לומר
דמפ"ה בתחיבו מיתת' ומסו' דעדין היה מפסר לו' דמהי קרא דולא יומתו לא
קמי מזבח לולי דבתיב ולא יומתו נמי בבוחם דמבסתם ע"ב ולא יומתו
בבינן קמי מזבח לבבי מייתי נמי מתי דבתיב בבוחם ש אהל מועד וכו'
דה"ר ויומת בדב ומביהוא סיפיה בקרא ובבים לא הין לבם אם מ"ם ה מתו
ומפ"נ דבבבינל בטול פריה ורביה לחוד ליבא היוב מיתה מ"מ בין דהוה
בהו חטא מחרות הבו מהבי נמי חטא זה לבדב מיתתם ועוד שבעות לבני
ה' בחטא בל דהו מדת הדין פוגעת בו בדלעיל ובן נ"ל לה דמר בסמוך
שחנים היו ולמה שמתו מחמרו ב' זקנים הללו מתים ובו דולמי תקום הבי
לחו לא הוו חייבי מיתה שלא היו להם נשים בדלעי' בסמוך בחתוריו
מבלה מים ביהו זו מסתו בדלעיל ס"נ פ"ה ומתנם מה שנדרם מיתה מבני
שהסרו בפרה לבנים נר' דמשום דבתב ולא יבא בבל עת ולא יומת בוה
מהרן בו' מתעיבן שבלבלה יעשה בסדר הוה הוי בלא יבא וחייב מיתה

ומי לא יבפר בעד מה שתו במבה שהיבו מקיים מה שבתו' בסדר הזה ומפ"ב
דעדין לא הוזהרו בלבד זה לבי הבדת מפבסת הבתובים מפסר לו בבנין אבינו
דמין מוקדם ומאוחר בתורה בדבתב הרמ"ם בהם דמתוי יין דלעי' אבינו
כ"נ ומנו ב' סגני בהונה ק' דלא הוה מהרן נ"ב לא ביום ההוא מהיה מ
נתלוחי שהרי עד היום ספר היה סגן בבמה ומ"ב לא מפסר שיהרנ
נדב ומביהוא סגני בהונ' לא הוה לא ביום ההוא ומ"ב לא מפסר שיהרנ
בן לא ביום ההוא ובפעיל יום מ
קמתר הרבה בנים יוסבות ענומות
ומתם עיקרם מסוס מחי מביבו מלב
מחי מחבו בבשים ומנב מורתים קמת
נמי מבינו ב"נ מע"ב דלא סייב ל
בהבו' יומת אי זו מלה היה זה ע"ב הנגת לבו בם
הבדרם' בלא היה זה ע"ב הנגת' חם
מוחתם הנוב' שפל מדם ינטרב לעי
בתבונת המשם הלקוחם ובתולד
בלא יהיה בו מם שמבע הזרע מהב
הטוב' ב"ם חבוב' אי מחוייבו לדקד' יות' ב
לבבודת י' מחוייבו לדקד' יות' ב
דרמות' ענת' מבל בד בלי סבה הבם
בלל זה זבד' המב ומחי המב ומחיבה
והם בעבת' ובב' ומע"ם סדן מות' לב
זבו' הבדי ר' לוי ובחיסוקו דקמ' סחב
היו ובי' משו' בתולותיו לא הללו מם
בלא נבנסו לחוב' סנקרמ' בית הלו
ונקרמ' בן לפי מתבלני' בפירי' הת
והבלה בת"ם המם' מדתים' דהמי קר
בתלחת' פלבתי' בבנבנס' המרון מיירי בתבות' בבתובי' ומה בעין לבד' ומחבי
המם וי"ל דמסוס דבחוריו מבלה מם מבמע מם מתם דמי מם המלה
בת"ם המם' בבר נמחר ויסנר לחרב עמו ובתר הבי בהביו בחר' בבלו ומ
לבבוי המם לבבי מבמע ליה דבנבב ומביהו' מיירי מבלבתם מם מתם ובב
זבירת' מם דרך קינה לו' דבבין דבבב ומביהו' בפרמו בבפת בתולות
הוללו לא היה רמוי בבלה יתות מבני בפתיהם בלא יהיו אמנו' ולא היה
לא מבבבין בחרב בבלו ומיך אמנות' לא מבבין' על הרש' הבד ולה בזמה
מלמד שהיו מבה ובו' בב"ד מיתו' לא יליף לה מקרא ומבמע דהבי נמי
לה מבל לבי מדרש זה דיליף לה מקרא מפסר דמדל"ק ובבב ומביהו לי
שהיו נמים ומבקשי' לעמוד בחקי' מבה ומהרן בחבבם עבמם חבוב' בחו
ולא טפלים אליהם ראוים להבלתת יד והתתין להם בלא לערבב מם
התור' בבלבתן' ב' בארם מתבים בחבירו ובו' ופי' ויאבלו ויבתו בבבמם
בו בבנסו' הלב בתו מתוך מבינ' ובתים ובבחמרי' בתבחו' בפרעו מת רחמי
ונבנו לבם ומין בינבבים לא דבר' הובתים פי' ויאבלו ויבתו בהיה לבם
בתתוך מבילה ובתים ובר' מבחותם הבתבלות הבבינ' בופיה מקרי מבי
ובתים בזה מזון הבדיקי' ומ"ל' בהבתבלות הזה לא היתה רק לבינ
ונבנו לבם מבינן בהיו רחוי' לבבינו' יד ועוד דבבל לחבתב' מבינ' ובב
שבבים בחבירו בתב הרמ"ם בהבתבלות הזה לא היתה רק לבינ
חוביית בהרי מין הבינן בולבת מפי' בבדי' בהם מובלי' ובתים בבבי
ומתים בבבי מדם לא רוחים ומינם נרמי' ב"ם בדברי' הרוחני' ובן בבו
ק"ו בבבינ' ענתה ומ"ה בתחייבו מיתה מפני בבנבנסו לפנים מתחינ
ומבלן למדו ר"ל בתין לבתול מה למבלה מה למטה מה לפני' ומה לח
ולא ידעתי מי בזקיקו לזה ובי מ"ם ויי' הולך לפניהם יומם בעמו' בבן
היה הענן אבר הבינ' בו בר' לחוב בתות' אבר עין בפינבנרא' אתה יי
ומרתה בבוד יי' בתב מובלת לעינינו בל הבם ובן בימי בלמה ובן הוה
בתבתה לא זן בינו מן הבבינ' דהיינו בבבלת לו לענין בלבת אם ובבר
הרב בפי' בבן בם' תב' הבני' בבא' לבון בבינ' הוא מורו הנבנרא ובב"ם
על בי' יראת מבבינ' ל הבקים ברב"נ ב' בחדו מהבתבל בתור הנבנרא' גם
בתבלן למדו ר"ל בתין בולים מה לפנים תימ' דמבי' בל לא לימים רחמ
בו' ולא יבא לה בם' תין דורבין ות"ת הרב בם הבנו' פי' בתבי' בני ישראל הבבר
ובלתו מחבבת' והבינו לבל הבנ' בלתי בנים' בבבלה מן הבבתו' מה בב
ולזה בבדו בחבל מועד ובן פי' מ"ם בבבבר ויבת' מבה בנינו ובו בלא
מחבנותיו תהלה והבליטם בהבנת הבור' בבל מבע עמו מבבי' עד ב
מובן ובלה רח"ן רחבון ובבה בעבו' זה בלבנות הבבינ' אלהיות גדולה ' שנ' ו
לא ידע בי קרן וזה היה לו פ' מדבר יי' עמו בני בפני' ואתי בת"ר בתו
בבהיה מלמדו תור' מבינות מינתו מפי הבבינ' בגלל קרני הבוד ובבה
לעיל ב"ב מת' ' ועור מן הלה ויתת בדב ומביהו בלו' מהה דילפי' מ
דמבני בגזר עליה לומ' ובר' בבט' בהבינו בבבינ' בם ולא נזהרו בת"ב
הבבנים הבנבים ש"ה יתקדבו בן יפרון בהם ה' והיינו בדים' בדב ומב
בדמת' ב' פרת חטת' ומ"ת בהיינו דר' הוסבי דמת' בוהנ' מינים מן הב
י"ל דהבינ' הוה בודם ת"ת דם ל' בת"ד בתבילת' ב' בלה ל' ה' נתמר ב
בה בסיון ומ"ם לא לבו מ' מלה לערבב מחת' התור' שהיתה לתחר ל
היה רמיו' הבה מתם בבגזר עליה בבינ' בהיה על מה בהבינו מ' דהבינ' נמי בהר בינ
דלא תיתם' דלהבי בתב לפני יי' לות' בבגזר על מיתתן לפני יי' הבינ
גזרתם רמיו' הבה לה"ק דמין לות' בן בלעיל ויתת דבתיב מיתתן
קמת' ולהבי בבי לתרוני מתי לפני יי' ובגזר דינם בת"ם בתבר בינ
רמיו' ' ובי לפני יי' מתו ל' בלא מתו בני מהרן לא בחון מבום בם
מותרי' ליבבנם מדבתי' ויקרבו ויסתום בבתבות' בדבת ר"ח בת"ב ולא
בדמת' ר"ח בתם מ"ב לת' בתת' ויתותו לפני יי' בנבפם המלתך והוביתם
לא המתו' בעבת' הית' לפני יי' ולהבי ק"ל ובי לפני יי' מתו מ"ק דמפי' בבו

ר מקרי לפני יי דרמ ילפי מגמ דלולב ניטל במקדש ז מדכתי וסמחת
יי ז ימי וכן ילפי שבמקדש תוקעי כחצוצרו ושופ מבחצוצרו וקול שופ
ש לפני יי ושם כעוד מיירי וכקר מ מתי דוחקי לפני יי לנבי חוב לומכל הב דבמה מוש
ל דמ ל כל המקדש מקרי לפני יי לנבי חוב לומכל הב דבמה מוש
ר אחרי שם הקריבו הקטרת לא היה ל ומכ שם מלפני ה ומחכל
ר ל מ שם נמו לו סלפני ממש מתו ומ ת נבי וימותו מוכיחי לכת המר
ר דלא הוה כמקד מתי דרי דמי
ת סמתו כמוח מיתה הרמוי להם
ת תרותו של הב ה כדפרש מיתת
ר ל דס ל דסי סמין להם חלק
ר כ כדמיתת בפ תנן ובמה לתו
ר לתי הסי כיון דהיו גדולי ממשה
ר הרן כדלעני פי ב מ נ פי סמתו בנם
ת מתתו יתבדך והכ לא מבר הכי
ר הרמ כן דמ ב מתי קמ ל פסי
ם סיכת מתת י נם הוה בשעה
ר הם ולא קמחר בשעה סהנדיקי
ר כ כמיכ רבתי ק סילוקן של
ר ים לפני הקב ה וכו בפ ותרב
ר ים מפ נ דבני מהרן גדולים היו
ר לעי מסו דמין זה לא כמתתי כלא
ת בשון הדור לו סהגיע קנם מכל
ר מהרן שמיתתם כפרתם מין קוסי
ר מפני כעב מכיסם ומפ נ דמפני
ר ים מתרו לעי כ ז סמתו מפס דלא
ל הכי למגד זו הבא מת מות לפני
ר לפני יי מ מ לם הכם כהתי קרא
ר כ חל לפני יי מהסקריב מם זרה
ר דמין לומר דם ל סמוכת העולה
ר יכו הקטר כדברי התו סכתבתי
ר ולהכי כ ל דלפני ה מתיתת נדב
ר יכו קמי דמי מם זרה מתי למי
ת כפרם סמיני מקמי הזכר מיתתן
ר ויקריבו לפני יי מם זרה וע כ
ם זרה קמי ועוד מ כ מה כדיך
ר קזוי מסום דנבי מהרן לא כתיב
ר מכיס לא פפ מ כלמו הכי פסי
ר לדדם מה טעם לו וימת נדב
ר יהוה לפני יי לפני יי מי לתו
ר ריי על הכבל הקוסי לא הכי פי
ר כסף כתוב כתי לפני יי כ ומיני
ר כם מיני דכתי וימותו לפני יי
ר בהתי קרא וימ כדב ומכיהו לפני יי
ר ומכ מדם לתו וכדומה מחרי ילא מסכתן מהזכיר נבי מיתתן סרמ
ר מכיס דסני בתתי דכת לה בחד דוכת וה כ לפני יי הו סני דלכתבי
ר ומכי לא לרבויי חתא לות סהוכפלהקוסי לפני יי מתה סרי לפני מכיס
ר ה ליה כתלו כתי לפני יי כ ומני בחד דוכת ה נ ולהלן הוה לות וימת
ר ומכיהו לפני מכיס בפלי מחכיה מ כ מסני סמכ לדדי יקסה מיתת
ר יי ה מ על נרתם והכ על מה סנסקד מסלמות כמוסם ולא נסיר כי
ר להמרן יקסה מכ נדדי לו ונר סכפל הקוסי הם על נדב ומכיהו כעלמ
ר על נער מהרן סמתו כניו בחייו וכי במדבר סיני מתו סתם פ סהקמת
ר סכן במדב סיני הי מכיון דמתו בהלל מוס הל ל סמתו סס ולא להזכי
ר כלל התקוס סרי כו מהל מוסד דמי לא מעמיד סהיו מז כמהל מוסד
ר לתי ולכן יר סמתו בחוץ כמקוס סמין לו מת סס רק מדבר סיני . נטלו
ר נוסין ופי במדבר סיני כדבור נזרת סיני והוא מלסון ומדבר כמוס
ר ל למלך כי היכי דלא תקסי כיון דבסיני נגזר עליה מיתה ממתי סכיך
ר לסמת מי כדי סלא לערבב סמת מ ת הסתם נמי מיכ סמחת הקמ המסכן
ר ק דהסי דמי לסמת כתו והסי דמי לסמת עמנו וגיה ליה לערבב סמחתו
ר ל כתוא ק נהי דמ ת חסיב כבסוי כת כדאת לעי ס ב פל נ מסל למלך
ר לו בת יחידי וכו מכל מין ענין ערבוב הסמת כודק כתזר כמו שהו
ר ל לבעול ערבוב הסמת הוא ליס כין סיסי כמ ת כין סיסי כהלל מועד
ר מי הזקיקו לערבב סמתתו הרגם מחרי סמחת כגו כיום מ קודם
ר סמתתו לו יתתין נ כ סיעבור יו סמתתו וי ל סערבוב הסמת לתתן
ר ייך לענין הזור כי לו נתעבנו כיו והו לא הית הזור נבנס כלכם
ר סתין הנבוא סור מתוך עבנות וכן לדבר הלב וכל מ קבל כיום ההוא
ר יי כל מה סעבי לגמוד כדלעי ם ב פכ ח ומה סרית המית כיו סמתתו
ר סחט הסוסין הי בעביינת דיות סדבר כנגד כבוד סמתתו וכיוצ ורמוי
ר נבנ כיו ההוא לחודים סכת עבנו ולזה סמר נבנו ליו סמתה מחר ביולב
ר נם כיו ההו יחזו ויחט כבדמסוכ וכן כד ומכי סנבנבנו על סהרסו לרמו
ר כיב רמוי סתכף תנא מם תלבניו סילעו מנבס וסמר הדבר למהל מוע
ר ר סמ ז יהרסו נ כ ליכנס לפני מתתיתם זה הר סיני מס נתתן
ר ר ר ר התור סהיו כבת סנסמת להם כדלעי ולקמן ס ד מפ סהיו מס
ר ר מדכתי וקדסתם ומי כמנה ומיכה וכו דרשי דקרא לפנין סיני
ר ל מועד הייבו כי מס הוא גלוי סכיב כדפי לעי סוף ס ב ומס פרשתי
ר ר לא נקם מ רוכתי סנגלת סכיב כמי וה מהל מוע וקרי לי סמתה לבו
ר ר סרתה סכיב על ישראל ומיתה סמתה גדולה לפני יי כדלק ס ל ויתכן
ר ר מה דמתי לעי פ מ מס נפסו כהורמה והייבו סמתת לבו סמתו
ר נתת לב להכין ולהורו וכנוי לבו יורה על הפועל לו היו להם בני
ר לה הכא לאפוקי מדר מני דמ מסו דלא הוו להובני מתו ודליק לה
ר ר קרא דלעי מדר סיני כנבנו ות ם ובני לא היו להם מתה לאמתי

שבבני קודמין לכבוד: היו קודמין לאו דוקא דהא לו היו קטני מו סמיכה
רמוי כמביה לא היו קודמין לא כלו הוה אפס סהיו קודמי ר יצחק אמר
בחיין מיית לדך פלונת הכא לאמתוני דלכ ש על פני אהרן מביהם דבק
עם ויכהן אעזר דלא נמת דמוית כדב ומביהו קמי כדפי הר מכן ולפ ז מזל
ליה הא דייקי לעי דלא כתי לפני מביה רק זומב מדה דהא מיכ כמי כל
פני מהרן מביה דהוי לפני מביה מה להלן במותו תימה מה ענין זה לזה
דהתם קמת מעל פני מתו סעדיין לא
נקבר וה ל עמיד בפניו בסיום מלו
מכל מה סהי ימי רבי לחרי מו מהרן
מיך מני מימר על פניו ויר דמכיון
דצדיקים במיתתן קרוים חיים ס ל
דקא על פני מהרן מביה מהי כמותו
סהרי הוא רוא במעל בניו כמילן חי
וכדר סמת לפי ס מ פכ נ נטל הב ה
רגלי המטות והעמידן על הקיים והא
דמייתי מעל פני מתו מינו מלא לנ ס
בעלמא דמיירי במיתה ומתי דד חיק
נפשי לפ הכי מהו תקון הדם סגיים
סמסו סרחו מאד סגיר טומה ל מהרן
ושעו כזמן מ סהוכר לסמס בס מיתת סיר ג
בחיין והא דלא מפ ויכהן אעזו ומיתת
בכהוב הדיו דמאי רבותי הלא כל מי
מבני מהרן הכהני יכהן בחיי מביו
והר מכן בפי הקונר כת על מ ם רש י במדב נ
על פני מהרן מביה בחיין ו ל ומין
הענין להני שבהנו בחיי מביה כי כל
מים מבני מהרן הכהנים יכהן בחיי
מביו רק בעבו סמת הכהני המשוחי
סהיו נם הם הכהני גדולי דמשוחים
כמוהו בחיין ולא יעם כן לדורו ש כ רמב כנ
ולפ ז יר סהי לה דין ב נ וכב כתבתי
לעי סכן בר דע הלו מני היו חסרי
אכל מגדנו דלחיק לאוקמי בסמירע סס יח
טומת כר דלא ס ל הכי ואמר חלוקי
בפ כל כתבי מ ר יוסי מעול לא ר מו
קורו כיתי מחרי חלוקי ופרש י כספס
חלוקו כמו סהו לוכסו דר רמסו עכם תלי מב
עכמו תחל תסו לטיבו כסדיבו מתחת
ויוש במטתו ע כ והכ כ י בא מ ח סי כ
נתקס בהכב דבריו והחרי כדב ע ם
ולעכ ד הדב כרזר ספס סחלו הפוגות
לקרק כסהוא לבוס היא מחרי סחלוק
וכספסטו מלמטו למעל כמנהו קורו הכי רוחו מות סהנפוכו לבד מעל ומין
זה דרך לביטו סמז לא יוכל להתכסו סלא יר כסרו קנת מכל כסהו פוסטו
דרך רמסו כמו סהוא דרך לביסתו מז יוכ להתכסו בסדיבו מתחת ויכטוס
במטתו כסהו פוסטו ולא ירא כסרו וכדר זה מין קור כבי רוחו מחרי סחלו
מסין דמיבו פסטו כמופן סיתפכבו כלפי מעל. כל ככוד בת מלך פנימ
בתנחו פ ויוסלח דרש לי הכי בהתם מגנב מת ענמ בתוך הכי רחוי לבנס
לכ נ ותעתי בהני גדולי סב כל ככוד וכו מס תכפד ענמ בתוך הכי מספל
זהב לבוס תנסת לתי סכתו כהן וסבנת בהב סס ובת מ נרסי ועבי מסכתו
זהב מפני מה נסמכ וכו מיידי דבני למי דר חיי מסו מחרי מו בני מהרן
דקיימי עלי מייתי ה כ הא דר מבא דקמי כותי בכפר מיתתם של צדיקים
ומיידי דמייתי דר מבא דיהיב טעמ לסמיכ מית מרים לאמ פר מייתי נמי
דר יי דיהי טעמ לסמיכו מית מהרן לסב הלוחו ובהכי נים לו לו מה סמך
הנו דה ל לסמוך דר מבא ור חיי מהדי כיון דבדויהו מחרי סמיתתן של
צדיקי מכפר ומסיכי דלר מבא לא נוד טע לכפר הדור ע י מית הצדיקי
ונו למה ימו הצדי לכפ על הדור מכל הוא דב זה מקובל כך בתפ פר סי
חקה בלי טעם סמטמ הטהורי ומטהרת הטמאים • ורבי יודן נתן נד
סכה לזה ומתר סהוא כדרך סכירת הלוחו סכתו סע י ההפסד סהגיע ליס
כסכירתן סהבדו הטוב ההוא סאם לא נסברו לא היו מתי והיו לומדי ולא
סוכחי נתכפרו כן ע י ההפסד והדמנ סתגיע בתות הצדי יתכפרו ור חיי
נתן סכה נמור והיא סכתו סיה כ מכפר ע י תסוב סיתן ל לבו מז כן ט י
מיתת הצדי הרוא נכפו עליו תתכל ויתן ל לבו לסוב בתסוב ואין נר כמ ס
עלר יודן כי לא מניכו כסו מקו סאמ ס סכיר הלוחו לכפר על ישראל ואם
מחרו לשיל מוסב תדון כפנוי זהו להקל השונם סלא יבסנו כחסת ליס לא
סהסביר סכת כפר ועוד מ כ לא ה ל לר יודן בו מלמד סק ל לפני הב ה וכו
לא סס סכיר הלוחו ומכפרת וכו וכירו מייתי כרים דר חיים והדר דר
מבא והדר דר יודן ולפי סטה זו מין ט לדבר דבת דמייתי מאן דיהי טעמ
רבה היכי מייתי מאן דלית ליה טעמ כלל והדר מאן דלית ליה קנת טעמ
וכסס הר יעקב עובדיה ז ל סתעתי סהאות מאחר פרה רבה סהכפר איכה
מהמית ענמ לא מהנמס לחרי דהייבו סתסוב כחס פרה סאין סרים ענמ
המכפר לא הפס הנמס לח כ מתכ ובדי סלא נתת רמ כ נסת וכגיל כמו
הצדי לכ מ סקס מיתתן כסבור הלוחו סתע פ סע י סכיתן היה כפר מ ת
קבה לפני הקב ה והו מסמיכו יה כ רבה סהמית ענמה מכפרת כיה כ
סעטומו סל יה כ מכפר חפי לסאיכן סבי ולפירוסו איקט לסמיכו דברי ר
יודן לר מבא נם פירוסו כנוי על היות סבור הלוחו לכפר והא לית כדבת
ולריד אין כורך לתת ט לסמיכו דר יודן ונם ר יודן לא כא לדבר בענין
הכפר ולדפ חכ ע מחתי מנטר קרא לאמתי דמיתתן של צדיקי מכפ כב
תקונו ודברי הנז לא נהירי סלפי דבתם פלגי ר מבא ור חיים וזה מינו
גר דמ כ ה ל לר מבא למיתם הכפ טעמ מחרינא בהזכרת

ר מקרי לפני יי דרמ ילפי מגמ דלולב ניטל במקדש ז מדכתי וסמחת
ר יי ז ימי וכן ילפי שבמקדש תוקעי כחצוצרו ושופ מבחצוצרו וקול שופ
ש לפני יי ושם כעוד מיירי וכקר מ מתי דוחקי לפני יי לנבי חוב לומכל הב דבמה מוש
ל דמ ל כל המקדש מקרי לפני יי לנבי חוב לומכל הב דבמה מוש
ר אחרי שם הקריבו הקטרת לא היה ל ומכ שם מלפני ה ומחכל
ר ל מ שם נמו לו סלפני ממש מתו ומ ת נבי וימותו מוכיחי לכת המר
ר דלא הוה כמקד מתי דרי דמי
ת סמתו כמוח מיתה הרמוי להם
ת תרותו של הב ה כדפרש מיתת
ר ל דס ל דסי סמין להם חלק
ר כ כדמיתת בפ תנן ובמה לתו
ר לתי הסי כיון דהיו גדולי ממשה
ר הרן כדלעי פי ב מ נ פי סמתו בנם
ת מתתו יתבדך והכ לא מבר הכי
ר הרמ כן דמ ב מתי קמ ל פסי
ם סיכת מתת י נם הוה בשעה
ר הם ולא קמחר בשעה סהנדיקי
ר כ כמיכ רבתי ק סילוקן של
ר ים לפני הקב ה וכו בפ ותרב
ר ים מפ נ דבני מהרן גדולים היו
ר לעי מסו דמין זה לא כמתתי כלא
ת בשון הדור לו סהגיע קנם מכל
ר מהרן שמיתתם כפרתם מין קוסי
ר מפני כעב מכיסם ומפ נ דמפני
ר ים מתרו לעי כ ז סמתו מפס דלא
ל הכי למגד זו הבא מת מות לפני
ר לפני יי מ מ לם הכם כהתי קרא
ר כ חל לפני יי מהסקריב מם זרה
ר דמין לומר דם ל סמוכת העולה
ר יכו הקטר כדברי התו סכתבתי
ר ולהכי כ ל דלפני ה מתיתת נדב
ר יכו קמי דמי מם זרה מתי למי
ת כפרם סמיני מקמי הזכר מיתתן
ר ויקריבו לפני יי מם זרה וע כ
ם זרה קמי ועוד מ כ מה כדיך
ר קזוי מסום דנבי מהרן לא כתיב
ר מכיס לא פפ מ כלמו הכי פסי
ר לדדם מה טעם לו וימת נדב
ר יהוה לפני יי לפני יי מי לתו
ר ריי על הכבל הקוסי לא הכי פי
ר כסף כתוב כתי לפני יי כ ומיני
ר כם מיני דכתי וימותו לפני יי
ר בהתי קרא וימ כדב ומכיהו לפני יי
ר ומכ מדם לתו וכדומה מחרי ילא מסכתן מהזכיר נבי מיתתן סרמ
ר מכיס דסני בתתי דכת לה בחד דוכת וה כ לפני יי הו סני דלכתבי
ר ומכי לא לרבויי חתא לות סהוכפלהקוסי לפני יי מתה סרי לפני מכיס
ר ה ליה כתלו כתי לפני יי כ ומני בחד דוכת ה נ ולהלן הוה לות וימת
ר ומכיהו לפני מכיס בפלי מחכיה מ כ מסני סמכ לדדי יקסה מיתת
ר יי ה מ על נרתם והכ על מה סנסקד מסלמות כמוסם ולא נסיר כי
ר להמרן יקסה מכ נדדי לו ונר סכפל הקוסי הם על נדב ומכיהו כעלמ
ר על נער מהרן סמתו כניו בחייו וכי במדבר סיני מתו סתם פ סהקמת
ר סכן במדב סיני הי מכיון דמתו בהלל מוס הל ל סמתו סס ולא להזכי
ר כלל התקוס סרי כו מהל מוסד דמי לא מעמיד סהיו מז כמהל מוסד
ר לתי ולכן יר סמתו בחוץ כמקוס סמין לו מת סס רק מדבר סיני . נטלו
ר נוסין ופי במדבר סיני כדבור נזרת סיני והוא מלסון ומדבר כמוס
ר ל למלך כי היכי דלא תקסי כיון דבסיני נגזר עליה מיתה ממתי סכיך
ר לסמת מי כדי סלא לערבב סמת מ ת הסתם נמי מיכ סמחת הקמ המסכן
ר ק דהסי דמי לסמת כתו והסי דמי לסמת עמנו וגיה ליה לערבב סמחתו
ר ל כתוא ק נהי דמ ת חסיב כבסוי כת כדאת לעי ס ב פל נ מסל למלך
ר לו בת יחידי וכו מכל מין ענין ערבוב הסמת כודק כתזר כמו שהו
ר ל לבעול ערבוב הסמת הוא ליס כין סיסי כמ ת כין סיסי כהלל מועד
ר מי הזקיקו לערבב סמתתו הרגם מחרי סמחת כגו כיום מ קודם
ר סמתתו לו יתתין נ כ סיעבור יו סמתתו וי ל סערבוב הסמת לתתן
ר ייך לענין הזור כי לו נתעבנו כיו והו לא הית הזור נבנס כלכם
ר סתין הנבוא סור מתוך עבנות וכן לדבר הלב וכל מ קבל כיום ההוא
ר יי כל מה סעבי לגמוד כדלעי ם ב פכ ח ומה סרית המית כיו סמתתו
ר סחט הסוסין הי בעביינת דיות סדבר כנגד כבוד סמתתו וכיוצ ורמוי
ר נבנ כיו ההוא לחודים סכת עבנו ולזה סמר נבנו ליו סמתה מחר ביולב
ר נם כיו ההו יחזו ויחט כבדמסוכ וכן כד ומכי סנבנבנו על סהרסו לרמו
ר כיב רמוי סתכף תנא מם תלבניו סילעו מנבס וסמר הדבר למהל מוע
ר ר סמ ז יהרסו נ כ ליכנס לפני מתתיתם זה הר סיני מס נתתן
ר ר ר ר התור סהיו הבת סנסמת להם כדלעי ולקמן ס ד מפ סהיו מס
ר ר מדכתי וקדסתם ומי כמנה ומיכה וכו דרשי דקרא לפנין סיני
ר ל מועד הייבו כי מס הוא גלוי סכיב כדפי לעי סוף ס ב ומס פרשתי
ר ר לא נקם מ רוכתי סנגלת סכיב כמי וה מהל מוע וקרי לי סמתה לבו
ר ר סרתה סכיב על ישראל ומיתה סמתה גדולה לפני יי כדלק ס ל ויתכן
ר ר מה דמתי לעי פ מ מס נפסו נכהורמה והייבו סמתת לבו סמתו
ר נתת לב להכין ולהורו וכנוי לבו יורה על הפועל לו היו להם בני
ר לה הכא לאפוקי מדר מני דמ מסו דלא הוו להובני מתו ודליק לה
ר ר קרא דלעי מדר סיני כנבנו ות ם ובני לא היו להם מתה לאמתי

ר יעקב בר אבין כשם ר אבין כשם רבי אחא אמר אלו
היו להם בנים היו קודמין לאלעזר ולאיתמר דהנגנן הנן כל הקודר
לנהלה קודם בבכור ובלבר שיה נוהג כמנהג אבותיו ויכהן אלעזר
ואיתמר על פני אהרן אביהם ר יצחק אמר בחייו ר חייא בר אבא
אמר במותו על דעתי דר חייא בר אבא ראש במותו כתיב הבא פני
ולהלן אתה אומר ויקם אברהם מעל פני מתו מה להלן במותו אף
כאן במותו על דעתיה דר יצחק דאמר בחייו שנ כאן על פני ונאמ
להלן וימת הרן על פני תרח אביו מה להלן בחיים אף כאן בחיים
אירע שומאה באהרן שמש שעור אירע בשעור שמש איתמר מעשה
בשטעון בן קמחית שיצא לדבר עם המלך הערבי ניתוא ציניורא
מפיו על בגדיו וטמאהו ונכנס יהור אחיו ושמש תחתיו בבהונ גדול
אותו היום ראתה אמם שני בניה כהנים גדולים אמרו ז בנים היו
לה וכלם שמשו בכהונה גדולה שלהו אהריה מה מעשים טובים
יש בזרך אמר להם מעולם לא ראו קורו ביתי שערות ראשי ואטרת
חלוקי אמרו כל קמחייא קטה וקמה רקמחית סלת וקרון עלה כל
כבורה בת מלך פנימה על דעתי דר חייא בר אבא ראש במותו מת
אהרן שמש שעור מת שעור שמש איתמר א ר אבא בר אבין מפני
מה נסמכה פ מיתת מרים לאפר פרה אלא מלמד שבשם שאפר
הפרה מכפרת כך מיתת הצדיקי מכפרת א ר יודן משני מה נסמכ
מיתת אהרן לשבירת לוחו אלא מלמד שהיה קשה לפני
וכספסטו מלמטו למעל כמנהו קורו הכי רוחו מות סהנפוכו לבד מעל ומין
זה דרך לביטו סמז לא יוכל להתכסו סלא יר כסרו קנת מכל כסהו פוסטו
דרך רמסו כמו סהוא דרך לביסתו מז יוכ להתכסו בסדיבו מתחת ויכטוס
במטתו כסהו פוסטו ולא ירא כסרו וכדר זה מין קור כבי רוחו מחרי חלו
מסין דמיבו פסטו כמופן סיתפכבו כלפי מעל. כל ככוד בת מלך פנימ
בתנחו פ ויוסלח דרש לי הכי בהתם מגנב מת ענמ בתוך הכי רחוי לבנס
לכ נ ותעתי בהני גדולי סב כל ככוד וכו מס תכפד ענמ בתוך הכי מספל
זהב לבוס תנסת לתי סכתו כהן וסבנת בהב סס ובת מ נרסי ועבי מסכתו
זהב מפני מה נסמכ וכו מיידי דבני למי דר חיי מסו מחרי מו בני מהרן
דקיימי עלי מייתי ה כ הא דר מבא דקמי כותי בכפר מיתתם של צדיקים
ומיידי דמייתי דר מבא דיהיב טעמ לסמיכ מית מרים לאמ פר מייתי נמי
דר יי דיהי טעמ לסמיכו מית מהרן לסב הלוחו ובהכי נים לו לו מה סמך
הנו דה ל לסמוך דר מבא ור חיי מהדי כיון דבדויהו מחרי סמיתתן של
צדיקי מכפר ומסיכי דלר מבא לא נוד טע לכפר הדור ע י מית הצדיקי
ונו למה ימו הצדי לכפ על הדור מכל הוא דב זה מקובל כך בתפ פר סי
חקה בלי טעם סמטמ הטהורי ומטהרת הטמאים • ורבי יודן נתן נד
סכה לזה ומתר סהוא כדרך סכירת הלוחו סכתו סע י ההפסד סהגיע ליס
כסכירתן סהבדו הטוב ההוא סאם לא נסברו לא היו מתי והיו לומדי ולא
סוכחי נתכפרו כן ע י ההפסד והדמנ סתגיע בתות הצדי יתכפרו ור חיי
נתן סכה נמור והיא סכתו סיה כ מכפר ע י תסוב סיתן ל לבו מז כן ט י
מיתת הצדי הרוא נכפו עליו תתכל ויתן ל לבו לסוב בתסוב ואין נר כמ ס
עלר יודן כי לא מניכו כסו מקו סאמ ס סכיר הלוחו לכפר על ישראל ואם
מחרו לשיל מוסב תדון כפנוי זהו להקל השונם סלא יבסנו כחסת ליס לא
סהסביר סכת כפר ועוד מ כ לא ה ל לר יודן בו מלמד סק ל לפני הב ה וכו
לא סס סכיר הלוחו ומכפרת וכו וכירו מייתי כרים דר חיים והדר דר
מבא והדר דר יודן ולפי סטה זו מין ט לדבר דבת דמייתי מאן דיהי טעמ
רבה היכי מייתי מאן דלית ליה טעמ כלל והדר מאן דלית ליה קנת טעמ
וכסס הר יעקב עובדיה ז ל סתעתי סהאות מאחר פרה רבה סהכפר איכה
מהמית ענמ לא מהנמס לחרי דהייבו סתסוב כחס פרה סאין סרים ענמ
המכפר לא הפס הנמס לח כ מתכ ובדי סלא נתת רמ כ נסת וכגיל כמו
הצדי לכ מ סקס מיתתן כסבור הלוחו סתע פ סע י סכיתן היה כפר מ ת
קבה לפני הקב ה והו מסמיכו יה כ רבה סהמית ענמה מכפרת כיה כ
סעטומו סל יה כ מכפר חפי לסאיכן סבי ולפירוסו איקט לסמיכו דברי ר
יודן לר מבא נם פירוסו כנוי על היות סבור הלוחו לכפר והא לית כדבת
ולריד אין כורך לתת ט לסמיכו דר יודן ונם ר יודן לא כא לדבר בענין
הכפר ולדפ חכ ע מחתי מנטר קרא לאמתי דמיתתן של צדיקי מכפ כב
תקונו ודברי הנז לא נהירי סלפי דבתם פלגי ר מבא ור חיים וזה מינו
גר דמ כ ה ל לר מבא למיתם הכפ טעמ מחרינא בהזכרת

כשוכרת מיתת אהרן כיה"כ כיון דלא ס"ל טעמ' דר' חייא וכן ר' חייא הל"ל
טעמ' אחרי כ' מות מה אחר פרה מכפר הייכו טהרת' של אחר פרה וקרי לטהרה
כפר' אבל כפ"ו מנלחין גרם מ"ם מדות' מכפרת ופי' התו' מכפר' על מעשה
העגל וכדאמרי' בתדרש משל לבן
הספח' שטנף פלטין אמר המלך תבא
אמו וא"כ מיון זה דבר בלי טע' כי רמזי
לכפר כשחיטת הפר' על הטון בדרך
הקרבנו' ואם אמרו שהיא אקה היינו
על טהרת' וטומאת' בלבד ויר' כי גם
זו כונ' ר' אמי דהכא דמל' כ' מה ענין
כפר' דטהר' וקנוח לכפר' החטא סמיך
הדמיון שלא בפתוח הפס ואם' פ' שחת'
שבשם שאבר הפר' מפס' לגיפג קליל'
הוא כלו' הפר' שבשביל אפר ועוד כ"ע
דכפ' הנו' מ"ר שעיר לאה בשמ' מיתת אהרן לבנדי כהונ' מה כ"ל מכפרי' אף
מיתתן של בדיקי' מכפר' והם תו לא' לאשמעי' שמיתתן של בדיקי' מכפר'
ושמעתי שהאומר אפר פרה כוונתו שאין טבש לדבר והאו' מבנדי כהונ'
כונתו שיות טבש לדבר וכבר נתבטל פי' זה ממה שכתבתי ועוד שמעתי
אומרי' שהאו' אפר פרה ר"ל שלא יעות הבדיק רק לכפר עון נדול כפרה
שהיא לכפר על עון העגל והאות' מבנדי כהונ' רבה שאפי' בעון קטן נהי'
כן ולי אפשר שלהיות מיתת הבדיקי' מכפרת אבמה לדרשים שבתבתי לעיל
ס"א פמ"ג ס"ו הנה בשמיכו אפר פרה רמז לנו שהשלקות הבדיק להיו'
רחש הדור והשיב ליתפס על כלם כדאמ' התם כי כן ספר להיותה אמו של
עגל נתפסה עליו לכפר פונו בענין הספח' שמקנת מעשה בנה ובשמיכות
יה"כ רמז שטעם הנער המכיה לאשוב לדבתיב התם וכן כיה"כ ע"י נער
התעבית נותנים לב לשוב ובשמיכות מיתת אהרן רמז שנרמת אהרן ע"י
שי' מתקדם במיתת הבדיק שילמדו ר"ו אם לעוסי דנוכו כך ר"ו למבעיסיו
כדלעיל ס"ח פס"ה ופ"ד נורא אקים מתקדשך שאמרו ז"ל בשיי עושה דין
בבדיקי' שמו ית' מתקדם וכן היה במיתת אהרן שמת על דבר קל ויכירו כי
לא נשא לו פנים ובמ"ם בפ"יום הכפורים אשריהם משה ואהרן שלא נשאו
לשם פנים בשה"ו ובשא' יען לא האמנתם כי ' מבני מה נשמב' פ' מרים
כתב הרמ"ם והלא פ' פרה אדומה נאמר' בשנה שניה ביום שהוקם המשכן
כדאית' בפ' הנזקין ומיתת מרים היתה בשנת האחרונה' ומה ענין זה לזה ע"כ
מיתת אהרן לשמירת לוחות דבתר בעת שהיה אמר יי' אני פסל לך ב'
לוחות אבנים כו' כתיב ובני ישרא' נשבו מבארות בני יעקן מוסרה שם מת
אהרן והיינו תוכחה לישרא' שבשמת אהרן חזרו מ"מ שבעות לאחוריהם כדי
לשוב לאבנים כדאית' בירושל' והבימה דם"ו בחומש ואין טעם להזכרת
תוכח' שם בתר ענין הלוחות דתיירי בחטא דהוה בתר העגל אלא משו' דמדבר
אתם שבירת הלוחות דכתיב את הדברי' אשר היו על הלוחות הראשוני' אשר
שברת אחרין דלהבי סתך בכח מיתת אהרן לומר שקש לפני יי' מיתתן של
בדיקי' לשבירת הלוחות ורש"י כתב עוד בחומש ולהודיעך שהוק' לו מה
שאחרו נתנה רחם לפרום ממנו . כיום שפשבו את העגל ונר' שגם זה
מדברי אגדה . בא' בגיסן בשיטת ת"כ שפירשו שאמרו בלוחות היה
ר"ח ניסן דלא בשיטת ספרי דס"ל דאמרי' בלוחות היה ח' בגיסן ומה
שיקש על שטה זו מדבתי ופתח אהל מועד תשבו ומה שטען הרמב"ם ממה
שלא הוזכר שעיר של ר"ח וכבר השיב על הכל הרמ"ם ז"ל בשקת את אהרן
ובא' ויהי ביום השמיני ע"ש . ולמה מזכיר מיתתן בהיה"כ כלומר בשבת
להזהיר על מעשה יה"כ דודאי לא הזהירו על זה בהיה"כ ענתו שהרי נדיך
לאחות ז' ימים תחלה לפרים בדתנן ברים יומא ואת' מיתה דכאחד בגיסן
בשבתו בני אהרן מיל בנטוה על יה"כ אן ביום אחרתו בשבת הדתב"ן ז"ל
דס"ל כיון דהפסיק ביניהם בפ"ם מיהו בשמה היה ובוף ובגיס ובטומאת
נבלות ודיני נדפת ויולדת ובדה וזכה משמע שבדרו ימים רבים בין מיתת
בני אהרן לאמנות יה"כ . ולמה מזכיר מיתתן בהיה"כ דשו מיו הענינים
שמוכים לא הוה ק' דהוה אפשר דלהבי כתב אחרי מות שני בני אהרן
לאשמעי' דבתב אחרי מותם הזהיר על מעשה יה"כ וליבא לאימר דהשתא
אתה לאשמעי' שלא קדמה תנות יה"כ לאיתתן והפרשיות אסורות דמשי
מיתי לן לאימר הכי הא לא אחרי' מין מוקד' ואמאחר בתור שלא בשים רמיה
לדבר ולא ס"ל לר' חייא בפ"ם בפ"כ שהזכרת מיתתם לאחר לאהרן סיהר
בן ימות נם הוא בתות בקרבתו לפני יי' כי אין נור לאהרן הנני להפחידו
בזה כדי שיהר בתנות יי' : וענין שיה"כ מכפר ק' מה נורך לרמיה דזיל
קרי נלאתן דקרי ליה י"כ יום הכפורי' ודאי דידע דמכפר והאות' דר' חייא
לפתו שמיתתן של בדיקי' מכפרת ע"י תשוב' כדכתיב לעיל מ"ש בה"ק
ומנין שיה"כ מכפר ע"י תשובה ולא מתנולת עונו של יום לכפר ומייתי
מדלהאי קרא דכתיב ביה לפני יי' תטהרו שהכוב' שיטהרו מעונותיה' כדי
שיתכפרו ואין זה כמשמע הלשון והאר' יי עובדיא היה אומר ע"פ דרכו
הכ"ל דר' חייא אפי' לאינן שבים קאמ' דלהבי מייתי מדכתי' כי ביום הזה
יכפר דמשמע ליה שענותו של יום מכפ' מדל"ק כי בעבודת היום הזה ולא
נאמר' רמ"ת מהו דייקינן דלא בעיא תשוב' ועוד דר' אית ליה הך סברא' ויה"כ
מכפ' אפי' לעומר בתרדו און מנ' מבירו ויליף לה בסוף פ"ק דשבועו' מדב
יי' הזה אמת ליבא רמי' מבי' ביום הזה יכפר ולינר' דמשום דאפשר לומ'
דיה"כ אינו מכפר אלא עם הקרבנות הנעשי' בו וכו' ל"ק אלא שבשם שיה"ל
מכפר וכו' ול"ק בשם שקרבנו' יה"כ מכפרי' אמו' דס"ל דבזמן דליכ' קרבנו
בתי מכפר להבי מתר' מנין שיה"כ לחוד מכפר ומייתי מהאי קרא דמשמו'
אפי' בלא קרבנו' רמי' ע' קרבנו' בבר נוכר כפר בבלא' מהקרבנו' ובשעיר
המשלח מכפ' על כל המקדש בהדי' כתי' ונשא השעיר' עליו את כל עונותי
זהו תו לא' : ומנין שמיתתן של בדיקי' מכפר' הא דלא שני ליה בתמם
דיליף מוכירת בני אהרן ביה"כ ר"ח דמשו' דע"י תשובה קאמ' בשטה הכ"לי

לפני הב"ה מיתתו של אהרן כשיבור לוחות א"ר חייא בר אבא בא'
בגיסן שהו בניו של אהרן ולמה מזכיר מיתתן בי' הב אא מלמ' שכש'
שיה"כ מכפר כך מיתתן של צדיקי' מכפר' ומנין שיה"כ מכפר
ביום הזה יכפר עליכ' לטהר אתכם ומנין שמיתתן של צדיקי' מכפר'
דכתיב ויקבר את עצמות שאול וכתיב ויעתר אלהים לארץ אחרי כן .

פרשה כא

א בואת יבא אהרן הה"ר לרודה' אורי וישעי' ממי אירא ר' אליעזר
פתר קרייה° בים אורי בים שנאמ' ויאר את הלילה וישעי
התיצבו וראו את ישועת ה' ממי אירא עוי וזמרת יה בקרב עלי
מרעים ופרעה

ביה"כ למ"ל והתר' עובדיא היה אומר ע"פ דרכו הכ"ל שמשמול לא
ליה דמיכ' למי' כי לא מיתתו ענמה היה מכפר אלא מה שזכו ישרא' וקבי
ועשו תשוב' אבל יה"כ יליפי' אפי' בלא תשוב' וכ"כ כשבלבו דברי' ולי"ל
דמנטרי' זכירת בני אהרן לזמן שפדיין לא נכתב ענין שמוא' דהא
דב"ק פרכינן אמאי מנטרי' קרא לאשמעי' דנגיח' בקרן המזבח תנגה
מרס יליפינן ליה וכאבו תוס' דליכא למיתת' דמנטרי' מקמי דנכתב ה
קרא דבסיני כאמר הכלי והתשובה דולמי מתשם מיכא למדחי דמיר
מיתה מתם מפור' ועוד דעל מה שפיישו הנבעוני' הוא נרמ' שנעתר
כדאמרינו בסמוך אבל הבתא דמזכירת בני אהרן משמע קנת דמיר
מכפרת מפרשינן נמי ויעתר יי' לארץ בהכי : וכתיב ויעתר אליה
ק' דמשמע דמשום הוקנת בני שמוא' לארץ בעתר יי' לארץ שתחר שהרעב
על הרינת הנבעונים כאשר נעשה פיוסם בהוקנת בני שמוא' בעתר
לארץ ומ"ל שמיתתן של בדיקי' היא מכפר ועוד דמיתת שמוא' ובנין
זה כמה פנים שהרי ל"שנה עברו מאז כדאית' בפרקי ר"מ ולדעת המפ
עברו ל"ו שנה ואיך בארה מיתתם מאז למה שהיה עכשיו ומדרבה
שבא הרעב ולא הניח מיתתם לכפר ואין כר לו דעל מיתת המוקדי' ק
וי"ל דמכיון דכבר כתיב התם עד נתך עליהם מים מן השמים הא יש
ירידת נשמי' לתיקון הרעב ואו מה צריך לומר כתר קבורת העצמו' ו
יי' לארץ אלא מלמד מחריתי קמ"ל שבשתר הדור ההוא לכפר על כל ב
ע"י מה שנתלו חסד עם שמוא' וכניו בקבור עצמותיה' ומה שנתלו מס
מרוכו של שמוא' כמ"ם בפר"א ויעשו כולל אחר נוה המלך שנוה
מעכירין מרון שמוא' בכל שבט ושבט והיה הסב' שנכנס בו מרון של ב
יונתן בם ובשיהם ובניהם נתלו לו חסד ואמ"ם שבשם הערל אחרו
דנפקי תריסר ירחי לאו אורח מרעה לאשמעי' אפשר שנתל לו חסד
וספור שבחיו ומיהא יליפינן המיתתן של בדיקי' מכפרת והיינו ע"י ס
עמו חסד בקבורתו והספרו אלוייתו והיינו דלא כפר מיתת שמוא' ו
לפי שלא נתלו עמו חסד כרמוי אחרים מדרבה בעבשו שלא הספידוהו כ
כדאמי' בפ' הנזקין . הת"ר יי' אורי כו' משום דבעי למדרש בזאת יבא
במנות דאקרי זאת בדלקמן מייתי סתך מסמי' קרא דכתיב כיום בזאת
בוטח והיינו בהבטחת בזאת יבא אהרן לקום מאי דדרים ליה בסמו
ויה"כ ומכיון דקאמר הכי משמע דזאת הייכו אחר למנוה דאקרי זאת
פי' בזאת יבא אהרן בסדר הנמשך בתחל' ומזיל בפ' יה"כ אין מ"לומ
שתם בזאת כיון דלא מדבר התם סדר עבוד' ואין לומ' זאת על הדמוכ
נו' פס ומכיון דמייתי הכא אמי קרא דרים ליה בכתי' אבאי בריש כ
המדבר' פתר קרייה כים ומ"ת אי הזקיקו לפ"כים ולא בפשוטו כדוד
מ"ט לאזכיר' ענין הים בבשיו דמאי דהוה הוה ואפי' לדרשי' דמייתי
ק"מ"ט לפ"בענין גלית ולא בפשוטו' אי' אורי ויעשו של דוד לעול' וכוש
דר"ל דאי בפשוטו ק"שרמ' שהוא בטוח אי' יציאתו תמיד וזה שפך ה
אאין הנטח לגדיקי' בעה"ז בעה"ז כדעיל ס"ח פנ"ו ועוד שהוא סותר את
שבשת' מזמורי' מבקש על הצלתו מאויביו כאומרו דיבה יי' את ידיבי
תחרם מתני וכו' וכלה הרב' ובמו' זה ענמו אחת שלתי אחת יי' כיי
וכו' ואם הוא כבר בטוח בקשה זו ל"ל להבי דרש ליהרשב"ן בענין
שאחר שנעשה לו שם נס היה בטוח שהפלשתי' עוד לא יקומו נגדו ובו"
תחנ' עלי מחנ' וכו' ומ"ת אשר מויביו יפחד והזכיר תחל' תשובת יי
בענין גלית לומ' שבתו כן יבקש פיעם לו תמידי ור' שעזר דרים ליה
מפו' לענין דאורי ויעשו' ויקרב' אשבתן להו את וכו' הזכרתו זה לומ' ש
שעשה להם אז גם עד שהיו בטוחין מהמגריים כן יעשה לכל ישרא
מלחמותיה' שהוא הולך עליהן . וישעי' התיצבו וראו את ישועת יי' מ
מ"ם אורי מקמי ישעי והתם אפשר כי סדר המעשים כך היה שבתחלו
את הליל והר' הוה להו ישועה בטבעית המגריי' : ממי אירא עוי ומ
אין ט"לגר' וז וכ"ם נרסי' ממי איר' ואמר' מעשה אל העם אל תירחו וכו
מיי עוי וזמרת יה ממי אפחד תפול עליה' אמיתת' ואפחד ות"ת אינ' לאמי
מוסיף כאומרו מעוז חיי כיון דהיינו עוי אמר' יה כי זה הוא מה שה
ליעוש' ובכר אמר יסני ועוד כתר דקאמר ממי אירא' מה צורך לומר ת
אפחד ועוד מה נרא' לדיוקי' מתפול עליה' אמיתת' ואפחד לאמשמ' לדייק מ
ולא על יאר דפשיט' ישרא' לא יפחדו ולא ירחו וי"ל דר"ל לאמתי אירא
מקמי טבעית המגריי' אמשמ' לשם מעשה אל תירחו ידעו אי' אמר ויסי
ירחו מהמגריי' כמו שירחו אחל' ומתי אפח' היינו אחר שבשבי' לשם
בפוע' והוא הנו' כאומרו עוי וזמר' יה ויהי לי לישוע' שמעת' מ"ל מה
לא אפי' אמשמ' אומו' לא אחדו מגרחו נפלאות יי' עמהם ביום ולבסוף
מתפול עליה' אמיתת' ואפחד דבתי' כשאר האומו' ודייקי' מיני' לישר' לא
אחד מהם כלל ויי' ל דאמי אירא' היינו לפי המגריי' ואמי אפח' היינו
שלהם שהיה מקטרג בנגדם בדאמיתם

[illegible] בתכילת ולייך מתפול עליה מיתת ופקד דמסמע ליה על הסריס
[illegible] מרום ומילי מוחב דכתי' הנה מפסר שהם סריהם מלמעלי ולה"ק
[illegible] מפחד כנגד כוי וזמר יה ויהי לי ליסוש שמוזו יתכ"ר בהוסיעו אותם
[illegible] המזל והסר שלהם כמ"ש על כי נגה נגה סוס ורוכבו וכו' ופרעה
[illegible] מע"פ אזה היה מקמי זיתר את
[illegible] ונם טביעת המצריים היתה
[illegible] התעוב ליסרל נקם הכה מורי
[illegible] מצרים שתחלה יש להודות על
[illegible] שהגיעתנו וזוכ יזכיר את
[illegible] אסר יתנה את המזיב סמין
[illegible] מכל זה כ"כ סמין חסן כרעת
[illegible] בריה אלא ע"כ הסכרתי אין הרשע
[illegible] ע"מ כוזרך להכיח זה כמן וי"ל
[illegible] לאכול את בסרי ממוני
[illegible] הכסיל חוכם את ידיו
[illegible] בסרו ייכול מתי לחית ליס
[illegible] מחחלק כלל ספרע כמ
[illegible] ותמו לחיב למיתר
[illegible] בחלק מלל מין פירוסו
[illegible] יחלק מאוכרותיו ממון
[illegible] סיכתו על ישרל וכדפי
[illegible] לחכי מייתי דרסב"ן ספיו
[illegible] לחוכיח עזר דינו מפיו וה"כ
[illegible] כמחלק כלל ולכי מת כמכילת
[illegible] ולא ידע מה אמר לחלם
[illegible] לכ ומיי מפנה לסון נרדוף
[illegible] כמחלק מין כתיב כמן לא מרדוף
[illegible] מחלק כלל מורדף מכי להם
[illegible] מכי להם מחלק מכי להם כלל
[illegible] מתלמס מינו מומר כמן מלא
[illegible] נפשי מחלמים הם נפשם
[illegible] מרוסים ידי מינו מומר כמן לא
[illegible] מורים מכי עוסרי וכוכודי
[illegible] מתרסנו לא המרי לכבי רק
[illegible] ומינה ילפינן כמי למחלק כלל ות"מ כוכתו לכלול כלל ישרל
[illegible] מין זה מפלמי יי' סיכריחנו סבכיו יוכיר רעתו ויכיר בה מס ימים
[illegible] מפי' ויתקיים הדבר מסמנולת דבור המדם לעשות רוסם וכדר' פי
[illegible] מתחה לו ולא יפתח מדם פיו לסטן וכדכתיב לעילים ל"מ ד סי"ט.
[illegible] מורישמו לא סכיכותי דקדוק זה סבכוי הרבי מעולם מלמכוהו כמ"ס
[illegible] זה לזה ולולי סבמכילת דקדקו כן וכן כמתלמדו כמו סלזכרתי כסמו
[illegible] מומר לרה"ג מירסמו מין כתיב כמן דס"ל סיש לסון ירוס ולכן הל"ל
[illegible] מומר על מקבל הירוס ולא מורישמו מתורה על פועלה דלא דמי
[illegible] לא מורישו מו וסורסת דהתם לסון גרוס וכמן מין לא "כן דמין גרוס
[illegible] מחרגם לא כמן סיש כמדבר נם לא ס"ל לפ"לסון הסמדה כתרגומו
[illegible] בדעת רש"י והרל"ק סמין מלה מזה סרס לסון הסמד"נס לא ס"ל
[illegible] לסון רשת ולות כדפירש"י דכיון דדעתם להרגיש בחומר חריב חרבי
[illegible] נפשי מ"ט רשת ולות דלא סייך לא בנפשר בחיים: ונער
[illegible] וחילו ק"מומי ל"ל כי הכי דלא תיקשי מחמי מקדים יפשי ל"מ המה כשלו
[illegible] דקיינו טביעת המצריים כיון דע"י הסביע" היתה התשועה ועוד
[illegible] ל"ל דחדא מכלל חבירתם תשתמעת לפכי מייתי מהכא דמזכיר
[illegible] יסוף והעברת ישרל כתוכו וטביעת המצריים כל חדא כתנפי
[illegible] המחזיק טוכה כל כל אחת לבדה תסמע דכולת טביעת המצרי' כיון
[illegible] ליסרל בעברם כיום וטביעת המצרי' מלמה אחריתי לנקמ' בעלמה
[illegible] מקדים העברת ישרל להודות עליה להודיות שקיעת המצריים כרמ'
[illegible] תשוכת ישרל לטביעתם כי כשעברו מיד נגמר תשועתם. בזאת
[illegible] בטחתנו מסוס דהם תהנ' עלי מחנה הם מקום דקאמר ע"כ לאו מההו
[illegible] דמה כ"ל עלה לא יראה לכי וכזאת מכי כוטח דמקי' קוד' סנטבעו הא
[illegible] מתי מירא ומתי מפחד אלא פחדו מהם אחר שהכסיחם מרע"ה
[illegible] ומרחו את ישועת יי' הלכך ע"כ לפעמים אחרות קאמר וא"כ ק"מה
[illegible] הזה אסר בטחו אמם מכני סבכיו כוסעו מהם לאו כל סעמא
[illegible] מתרחים נישם לה"ק שהכסחה היינו מה שאמ' יי' לאחם לכם וקמפ'
[illegible] כדסני במכילת לא לסע"ש לעול סנא לעול יי' לא לכם פי' שלעול יושיעם
[illegible] המצריים דמי עכשיו הא כבר נא כתיבנו ורמו וכו' ומפ"ם שסיסק
[illegible] מגרי נגא את רחבע ופרעה נכה את יהושחו י"ל אלא היה שהכסחה
[illegible] דור ההוא מ"כ שאני התם שמ' היה לתתם כיל מצרים כעונם וכמ"ש
[illegible] כזאת מכי כוטח ואין זאת אלא תור שנא חמת התורם ורמ' שפירוסו
[illegible] שהכסחתנו כתור יי' לאחם לכם וכדגרס' כילקוט ומפ"ם שהכסחה
[illegible] מסה היתה קודם נתינת התור מכיון דכתיב כתור תלי ליה בתורה
[illegible] לא כזכו התור דמ"כ מחי שנא מצרים הכל מוכיחי כהיה בטוחי כזכות
[illegible] : פתר קרא בפלשתי כבר פי' כפי הקודם טעמו ומה שע"ע עוד
[illegible] לא חס לפ"לסטתו מחי מורי ויעשי כדפי' ר"ל שעזר לסטתו וי"ל דפסי'
[illegible] מורי ויעשי בעכין זה שפ' סבטח כיי מיתיר לנויוסיעכו ולכן
[illegible] מסוס אדם נכמ"ם וחכי כמ חליך כפס יי' נכלות ומ"ם יי' מעוז
[illegible] מפחד היינו שע"ר שהנכירו יי' להכילו מהמרי והדוב בטח ולא
[illegible] מ"מ מסר הכילנו מיד המרי וכו' ופי' מורי הוא סיכיתה מהנרס

פסוח בתפילה כמ"ש המפרשי' ולא הוכרך לפ"רק בקרב עלי מדעים דדייק
בגלית מדכתי' כיה לסון הנסה וכן לאכול את בסרי דהסכתן סתם ומתכה
את בסרך וכו' אכל ר"מ הוכרך לפ' מתיי' מורי ויעשי מתי מירא מפני
שמניכו בכסף כי לא בטחו ישרל מו כיי' מדרכה כתיב וירחו מאד ולכן
הוכרך לומר לחורי היינו ויאר
את הלילה ויעשי מ"ש מסס
התיכבו ורחו את ישועת יי' כי
מתן סוח סנס מורחסס של ישרחל
ואמרו מתי מירא ורי' בלבסמוך נמי
לא הוכרך לפר' דפסיטה דיי' מורי
היינו מה שסתיר לו ייי' כזיקי' ובקי'
כדמסיי' דמילתי' ויעשי היה התשוע'
פסכילו בעיסם ונשתיסם כדמפרש
בתקרא. שנא' ויגש הפלשתי ק'
דמין הנפש זו פנכי דוד רק מה סהיה
נגש מתחלה בלפי ישרל וכיון דקמפרש
לאכול את בסרי כנגד דוד ה"ל לאמרי
וילך הפלשתי הוכך יקרב אל דוד תלי קמ
וכילקוט מייתי מתרוייסו וגר' דקמפ'
קרא בכלל ישרל וכדוד כיחו שהכתו'
יכון לשניהם ובכנגד כל ישרל פניה מתלי
ויגש הפלשתי ולא חס לפ"לאכול את
בסרי דפסיטה סכונתו סרכה לנגח
את ישרל ולכלול כלם ובכנגד דוד תלי כו
הכיח ויגש הפלשתי ופי' לאכול את
בסרי מכיל כבר מתם. הארץ מחתו דכר"לע
הא דמייתי לפה הכתוב' דמסו' דפי'
בקרוב עלי מרעים לפ"מכילת בסרי
מקריבת גלית אליו היה' להאכיל את
בסרו ומדכתיב הכא לכה אליו אל
את בסרך נר' אלא היה' תפנו להמיתו
דמ"כ היה הוא קרבו אין אל כר' שנתן
הבחיר כיל דוד אם ירבו' יעמוד ולא
יוזק רק אם הוא יתקרב לגלית' אז
יתיתלו ומ"כ מה סהיה מתחל הולך וקרב אין לא היה רק כדי להכירו לכ"ל
דאם"כ מקריב גלי' היה' כדי להמיתו ומה אלא קרב עוד הוא מפני שהחרב
מחזתו ולא יוכל לגוז ממקומו: הארץ מחזתו והיה זה כדי אלא יתקרב
דוד כי אז לא יוכל להכותו בהכן הקלע שדרכ' להקלע ברחוק מקום:
הארץ מחזתו לאו דוקא דהא בתר הכי כתיב והיה כיקם הפלשתי וילך
ויקרב לקראת דוד אלא כלו שמחזתו אלא ילך כדרכו אלא בכבידו ומיתון
קופליות פי' כב' מגבולי ובתגד שמוא גרסי' ובכלים והיינו הך כלו שהסרו
אלא יזוז מסס וי"מ מתיכו כבדו שהכבד עליו המשא ולא יזוז ממקומו ולא
נסי' על דת"ת מכרי שהיו בו גרסי' באותה שעה אמר דוד לעניל
מיכה סכותה לראשי כיום כסף ומשמ' כיום הלחמו עם גלית ומ"כ אומר ל
תתן יי' סיפר תפלתו שהתפלל מ: לא תרחי גרסי' כילקוט והיינו אלא
ירבו קסרי בכליו לסוניאם מעליו ובתגדת שמוא גרסי' מסריבי' פי' לסון
התר והיינו הא. חוק כתפוי רומס כתפוי גרסי וכן בתגדת שמוא ופי'
כפ' זוי קסרין מל' כפיתי בסרכליהן וירומו קלי אומתו דהיינו הקסרים
והכבלי' שנתן עליו וקמת שיתרומתו ונגדלו מאד עליו אלא יוכל בנתקן
יפה עיני' והיינו דכתי' התם ויבוזהו כי היה נער ואדמוני עם יפה מראה
שלהיותו נער יפה נתכוה בעיניו ולהיות לו לקלון וכ"ל סניל' רוש כוונתו
זאת לדוד דאל"כ מנא ידע דקמ"ל תתן יי' מחוי רשע אכל ותמות כדיקי'
יתן ק"מ"ט זה לכאן וי"ל דמשו' דקמ"ל תתן יי' מחוי רשע אם תמות כדיקי
שמתמוה בדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות בדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן
שמתמות כדוד מ"ט להתפלל על זה וכי יעלה על הדעת שסס יחזיק ידי
עוכרי עכיר וכשלא לפי פשוטו אתא למימר שאפי' בדבר שהיה עכיר לא
יתריי' חפצו של רשע לה"ק דלאו לגוף אתא אלא לומר שתמות כדיקים יתן

בעד מ"ת חל"ל: יעד הנעד של יון המחר כתרגו כעי מבו למחרת דלמחרתו
אב"ג ולהכי מסני ב"לילו ויום מ"דהשת"פי מערב יום זה ועד ערב יום שני
וכל מותו הערב עד הבקר שהוא המחרת ומ"ש למחרת מחרת שני הנספי'
שעברו חלת עד עומלת במקו שנים כלון חמר ועל למחרתם וכפי' הרד"ק
ג רבנן פתרין קרא בראש השנה ויום הכפורי אורי בראש השנה
וישעי ביום הכיפורי ממי אירא עוז ומרת יה בקרוב עלי
מרעים אלו שרי אומות העולם לאכול את בשרי לפי ששרי א"ה
באין ומקטרגין על ישראל לפני הקב"ה ואומרים לפניו רבש"ע אלו
עוברי ע"א ואלו עוברי ע"א אלו סנלי עריות ואלו סנלי עריות אלו
שופכי דמים ואלו שופכי דמים מפני מה אלו יורדין לגיהנם ואלו
אינן יורדין לגיהנם צרי ואויבי לי ביומות החמת שם"ה יום שכל
ימות השנה השטן מקטרג וביום הכיפורים אינו מקטרג אמרו ישר'
לפני הקב"ה אם תהנה עלי מחנ' של ישר' לא ירא לבי שהבטחתנו
בזאת יבא אהרן אל הקדש
ר בזאת יבא אהרן וש"ה כי בתהכולות תעשה לך מלחמה ר' נתן
ורבי אחאב בשם רבי סימון אמר אם עשית חבילות של
עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות עינים רמות והיו לשופטות
בין עיניך לשון שקר ולמרת' אותם את בניכם ודים שופכו דם נקי
וקשרתם לאות על ידיך לב חורש מחשבות און והיו הדברים האלה
דגלים ממהרות לרוץ לדעה הוי רץ אחר המילה שהוא בין ברכי'
יפיה כזבים עד שקר ואתם ערי נאם יי' ושאלה סדנים בין אחים
בקש שלו ורדפהו ר' יוחנן פתר קרא בקברניטין (מנהיגי המנין)
דאמר רבי יוחנן לעולם אם יעשה אדם עצמו קברניט היאך יכול
לעשו מציותר בנאה פתר קרייה בבשניו שאם ירתק יפתחו לו אם
לתלמוד לתלמוד אם להנרה להנרה רבי אלעזר בשם ר' יהושע בן
לוי אמר עמוד ברול משנה ר' יודן

והדר דרים ליה בכ"נ כיה"כ • עשה כנגדן כו' ל"מ"ש החכילות כ"
המנות שכל מחת היה בפני עצמה כי אין עושין מצות חבילות חבי
ומ"ש המוסר הזאת וע"ק עשיית המנות כנגד העבירות מאי טעמא לי
אם כמי שעשה תשובה מהעבירו כבר שב ורפא לו מבלו מעשה המנות
היה מהעבירו שתשובה תולה ויסו
מו מית' מתרקין מה יועילו המ
ואם כמי שלא שב פטיטה שלא יע
עליו המנות להניל מעונם ק
דעבירה מכבה מנוה כעה"כ מל
שכר לעתיד כדפרש' בפרק
נוטל וכ"ם שלא תועיל המ
להניל מעונם העבירה וכבר מ
ז"ל ולא יקח שוחד מנות ואם
לעשות המנות עם התשובה
שיהיה כפל עבירת לחוי
מעשה והרחיק המנות
ומזיל מחנות על כל מים
מיסרל ועי"ל מ"ש אז מזכר מזו
וכ"ם דיפיה כזכים מה הוסיף
לשון שקר ועוד מ"ש המילה לה
בין ברכים כי הריגה בכל הרבנ
שלדק בכל המנות ואם כי ר"ל שלא
מן הייסורין בעה"ז קמר דמ
מנוה על החוטא מן הייס
כדמסיק רבא בפרק הנזכר
שיאמר עשה תשוב כדי לכפר לנ
ועוד מ"ש הני מנות כנגדו כל מ
כמי מנינה מן הייסורין וי"ל דאמעוינן מתי תקנות טובו לכעל מ
המ' למה שהרגל על כל דבר שלטון והגה מי שמורגל בעבירו יהיה ק
שיהן תמיד בטבעו ע"ד עבירה גורמת עבירה על מחם יפוב יום מ"כ
עוד מעט יחזור לסורו וכ"ם בהיות העבירות רבות ותכופו זו לזו שיה
כאן במחד וכאותר הוי תושכי הענן בחבלי הסות והכ' מידות מספ"
שבחטו המלם בחבר מתבריו יסתר אותן המכר מתמה ושוב לא יהיה
בחבר ההוא עד יעבר בו והוא מנלי מ"ם בסנהדרין בבא על הנו
יהיה לו ער בחכמי' ועונה כתלמידים כדפי' כיפה עינים ח"ת פ"
לכ"ח שתקנתו שאם עשה חבילות של עבירו שיתשבו תוה שתים ה
הנז' לחוטא יעם כנגדן חבילות של מנות שבהיותן חבילו
הרגלן מהעבירו' ל' המנו' ויתחזק כאן זה בזה ובהיותן כנגדן יתוקנו
כי המבר חבר עשה בו העבירו' ירפא כמה שיעשה בו מנוה ועניין המנ
היה מלחמת יצר הרע חבר לו מלך הרגלו הקודם וכמ"ש כי
לחלחמה במלחמת יצר הרע ולפי שהעבירות והמנות ג' סוגים
בחשבון' אם כדבור אם כמעשה כמ"ה בפיך ובלבבך לעשותו
הוא המתחיל להכיה החטא כמאמ"ל עין רואה ולב חומד וכלי המ
גומרים וכלי המעשה הגדולים הם הרגלים שזכרן חתנה מגל
והלב בחומר ורן בנני והמשורר בחומרו הדדיכני בנתיב מבותיך
כמו שחבר בתחלת תורת חיים והדבור הרע יחלק לשני חלקים
הנזכר והנחתם בפי חלוקת הרב הדבו' כה' חלקים בפי' מסנת ולא מ
לנוף טוב מתחיק' לשון שבנגד חטא העינים עינים רמות והיו לשופט
וכנגד הדבור הבינה החלק הקל שהוא הנחתם שהוא הדבור לבטלה ו
זמן לז"ל לשון שקר פי' שהינו מתמם בה לתכלית' לא מתקר ותעוות תכ
ותרופת זה יהיה בחה מיוכיחנה בחלק הדבור המנוה דהיינו ודברת
ועל המעשה אחר הימים שהינן יתי נזר דין ולפי סברת פרקי ר"ח מכיון
זה וקרתם לאות שהוא מעשה הנחה מכיה לכל המעשים הטובים וכ
התחסב לב חורש מחשבות און ותרופת זה בשמו מחשבתו בעיון הת
דהיינו והיו הדברים האלה על לבבך ועל כלי המעשה שהם הרגלים
רגלים מתחרות לרוץ לדעה ומרופת זה בתרונתם לדבר מנוה ו
כרית תילה לפי שים בו מנוה מיוחדת לרגלים דהיינו היותו סוה
תילה כמ"ש חז"ל שזו המנות מיוחדת לברכים ח"ם כאן שהמילה
הברכים כנגד ליקח התינוק על ברכיו לתוכו ועל הדבור הנזכר
יפיה כזכי' עד שקר ומלח מדני כין מחי' שהמ' דבור בשק' והמ' הדבור
לא שתנר מדון ולכן תרופת הא' להעיר בחתיות ותרופת הכ' לרדוף
שהוא הדבור הנחהב ר' פתר קרא בקברניטין יר' שרעתו דהאי קר
לאחמועי' כפי' הר מחנב בחד' לבטלו מהמנות כנגד שכר' ואם שיוכיחנו כל"ת
לנגחו אם שיהיה מחסב הפסד מנות כנגד שכר' ואם שיוכיחנו כל"ת
אם פנים בך מנוול זה מסכהו לכ"ה וזו היא המלחמת הנזכר' כבתו' ודמה
לקברניט המתחכם להנהיג הספינ' בכל הרוחו' הנוסבו' בתחבולו' פר
הנם כפי הרוח הנוסב ופי' קברניטין מנהיגי הספינות וכך אמר
גוזי' רנדור ובנחת הערוך בקברניטין המל"ת ויקר' ויו רב החובל
קריי' בתמניו' לדעתו קרא אתה לאחמועי' אתם' שאתרו בתלמוד אין
מדה טובה שיהנ' לפי אמין פוסקין הלכ' מעשה' ובדבריהנ' לעיל פ"ב מ
מ"ת רחוי' שיהם המד' יות' עיק' מלמו' המשניו' יות' מהפלפו' וכמ"ש בהו
הבל גריכי' למחרי חטי' וכ"ם ביתי בחורו המד' שנרי' מחד' ל' הפסק כל
המשניו' ואם"כ יאמ' ויתן בפלפו' וז"ל בנגמ' נבי הסב' ואמע ישרל הם ו
כתת דלינמ' מיניס והדר ליסבר ובנחת הערוך נרי' הבא נרי' אדם ל
עלמו בתשניו' אמר ירתיק כו' ואו' אמר ירתיק פי' אמר יחב' מדרי' המ
וירתי' לשון שלשלת מלשון עשה הרתוק כלו' אם יקבו' מסב' בתשב' אז יה
לו לשנין המת' ושוב יתעסק בתה שירב' אם לתלמו' לתלמו' אם להנד' לה
אז פי' ירתיק מלשון מרתיק עלי דלעיל ס"ב פל"ג ספי' דופק וירב' שהו

מסנה יפתחו לו לתלמוד ולהגדה שאחר קדימת הידיעה במשנה
בתוה אל כל אשר יחפון אח"כ ופי' כי בתחכולות שבחבילות וחבור
מצוות תעשה מלחמתה של תורה שהוא התלמוד והפלפול .
ברזל משנה הוחיל והזכיר מעלת המצוות אחר ר"א שהמשנה
ברזל ר"ל כי על לתוד המשנה
קיום האדם לעבד ומ"ש מאחרי
לכאן ותלמודו כידו והיינו
לתוד המצוות שהם אחר
אז אחר שעיקר ההוראה הם
מצות שעליהן יסוד תורה'ההוראו'
שבמשנה לכך לא יספיק
כדבתיבנא .
ר' קרייה בשם ר"נ כו' כבר כתבתי
המשוש דק"ל מתי בזאת ובעי
בכל המצות דכתיב בהו זאת
אמר מכי בתחבולו' תעשה כו'
בחבילות של מצות בדרך
אמנם יש לדעת מה היא
אשר יעשה הכהן במצות אלו
שלהיות שמחל לקטרג כנגד
ישוב הכפורים שניתן לו רשות
ביום ההוא בהיות דפר"א
נא לעניל סי' ג' לכן יבא אהרן
בחבילות המצות הללו
כנגדו להבריע כף הזכות
ברחו וכן פי' לעניל אם אקו' שלי
על קטרוג הסטן אמנם לפי מה שאמר לעיל סוף פל"א שאלוני
ר"ש שהיה בכנסו עמו והסיעו אותו לא היה יכול ליכנס למשכן שהיו
הסרת אש וכו' י"ל שמה שיעמדו מלאכי השרת מפניו כו' ע"י המצות
נושא עתו חשיב כלו עשה עמהם מלחמה וכוחם ומ"מ ל' שנורך
הללו לזכות בהם לפני יי כדפי' התם ואם פירשתי מורך הזכיות
ביום ההוא'ט' זכו' מצות אלו מזוזלתן לענ"ד ע"ש וע"פ הדברי' הם
אנו מה שאמר בזכות יהודה אע"נ דקאמר בזכות הסנטים ויהוד' חד
ומעמעתי אומרים שכונת האגדה היות אהרן נקי מכל נגעת אשר
בגד ומכיהוה ולפי שיחסו להם כמה חטאים כדלעיל הזכיר כל אלה
כי כנגד מה שאמרו שהגרן הוראה בפני משה רבנו אמר כאן בזכות
אלה שיתה לי לקוקה ולמכשול הדרכה זכה על ידם וכנגד מה
שהיו שתויי יין אמר זכות מילה שהיא תיקון המדו' ורשן התאוות
וכנגד מ"ם שלא היה להם נשים אמר בזכות שבת שמתבקשת בן
כנגד מ"ם שלא היו רחוצי ידים ורגלים אמר בזכות ירושלים שהיא
קדושה וטהורה וכנגד מ"ם שלא היו להם בנים אמר בזכות הסנטי'
רבי בני מים אחד וכנגד מ"ם שלא נטלו עצה זה מזה מכל נגות וכן
הוא נוהגים סדר על הנכור אמר בזכות יהוד' שעם היותו תלוי הוד'
אחתו ולא כחד מגד נאותה וכוש וכנגד מ"ם שזנו עיניהם מן הסביב'
בזכות ישראל אשר הם תירו פניהם כאומרו וירא כל העם וינועו כו'
הם מרחוק וכנגד מ"ם שהיו אלוהי נגדי' שבזה לא נהגו כבוד
ר' בעמדם לפנינו בכבוד ותפארת אמר בזכות התרומה שהיא מענין
ונגלה לפי"ת וכנגד מ"ם בספר הזוהר שקבלו בנטיעו אמר בזכו'
ר' שעניינן יחוד הי' ספירו' וכנגד מ"ם על קריב' ועל הקרב' אמר
הקרבנו' ומיכו בוח לי' זאת התרומ' אע"נ דאמין זה תרומ' דגן שהוא
תרומ' דקאת רמז כעלת' מיית' לנסון תרומ' בזאת יבא אהרן
הדרשינן כיה כל הני דכתי' בהו זאת עיקריה בסדר הקרבנו' של יום
הכפורים אמר מקרא יוצא מידי פשוטו . ומה כתיב למעלה וכו' ק'
אמר לא להשתא וכן הא דדרים בכל עת כו' מקמי דרשת בזאת יבא
לעניל ל' לאתנייהו בסדר המקראות ויר' דהשתא נמי לדרוש מלת
אתו דקאמר לן מתי בזאת כדלעיל ור' מכין מתרץ דע' דקאמר לך
אמר בזאת שאחר שיהיה מבוחש יבא ל' הקדם ולא בענכון וזאת
אל הנחתה ואמר דדרים זאת לנסון נחתה במה' ל' זאת נחתתי מו
הה מה שמבשרו על מנין בזאת שלוח חי' ל' שנה כדלקמן ור' יהודה
שבלפי מה שאמר משה אמר לי לי וכו' והיכו יי' לא כפש שאתה סבור
הוראה שבור למדו בענין התעיל וסדר עבודה כמו שאמר' אלא
שנה שהוא רוצ' ליבנס יבנס בסדר הזה קאמר בזאת כלו' אפי' בשעת
ירצה יבנס רק שיבנס בסדר זה מ"נ הא ק' להו דלא הל' ל בזאת
אהרן אל הקדש בלל רק כי בענן אראה ע"ה אלא כפר בן בקר שהיה
יבא אלא בקרבנות אלו ולפי שסת רז' ל בכי בענן אראה ע"ה ל יבא
בענן הקטרת הל' ל אחר זה ובפר בן בקר וכו' וכזאת יבא אהרן מ"ם
אתרד' מכין שנאמר ועכ"מ לו שע' זאת יוכה לבא אל הקדש אחר
עונו כמיתת בניו כמו שנגזר עליו פלוי בני' כדלעיל פ' ו' ור' מתרץ
אמרו כל הדברים למשה תבופים אלא בתחלה נאמר לו ל יבא בכל
עת שנתקשה משה ואמר אמר לי כו' הביכו יי' בכל שעה שהוא רוצה
ובו' ובזאת יבא אהרן אל הקדש הוא תחלת דבור ומיכו דבוק עם
בקר בן בקר אלא בסדר עבודה חוץ רומז וכמו שאמרתם בע"ה :
דברו אל כל ירושלים אע"נ דדבר ל אהרן אחיך דבק עם ואל
יבא בכל עת אפ' לים נמי בענין נחתה משום דס"ל כמ"ם בת"כ
דדבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן נאמר דבור אחר זולת
אמר דבר אל אהרן אחיך וגו' ושמעתא דמקראמר ויאמר יי' אל משה
אמר ויאמר יי' אליו כדפי' הר"ם אלא דלא ס"ל שסדבור הנו' אחלה

הוא דבר ל אהרן ואל יבא כו' אלא ימות בדרך שמתו בניו אע"פ שבתבו
הדבורים אלא בסדר שנאמרו לאהרן אלא ס"ל שהדבור הא' היה אחרי מות
שני וכו' דבר ל אהרן שהמוכן מזה שדבר לו עלבנין מותם דהיינו דברי
ניחומים שנאמרים למי שמתו בניו והדבור הנני דבר ל אהרן אחיך ואל
יבא בכל עת ואפ"ם אלא נזכ' ראשונ'
דבר ל אהרן אחיך אפס לשון קצרם
וה"ל כאלו כתב אפס דבר אל אהרן דברי' ל
אחיך ואהבוה הוא דדרשינן הד"א יפש' נמ
דברו על לב ירושלים מ"נ מפוס פס נו
דאורחא דקרא למכתב אמירה בתר סיר ו
לשון דבור תמיד דבר ל בני ישראל מלאכ נ
ואמרת אליהם והבא לא קאמר דבר
ל אהרן ואמר אליו ועוד דכתיב ואל
יבא כוי' דמשמע מלתא אחריתי
להבי דרים דבר ל אהרן מלתא באנפי ר יחזק'
נפשה והדר דבור אחר דהיינו ל' יבא מלכי'מ
וכו' ואע"נ בכל דוכתא דרשינן דבור כמ
כפשוטו אלא אמירה לשון קושי תלי'קה
כדלעיל ס"פ פכ"ה וכמה דוכתי דוכתי ט
ולא דמי לדברו על לב ירושלים דעל תלים כ
לב משמע דברים המתיישבי' על הלב
מ"ת הבא מי אפשר לומ' קושי דאדרבה
דאשכחן עת מקומות אחרות בענין
אחר אלא מדברי ר' יהוא וה"ק משום
דעת פעמים הוי לשעה כדכתי המי
בכל עת לקושט' דתלתא ופעמי' מתפ'
ליוס ופעמים לשנה היה משתמש מרע"ם שמא עת הבא לע' או לעולם
ואע"פ שהיה נעלם ממנו פי' עת הבא מ"מ אם"ד שאפשר שיהיה לשעה
דהכי הוי פשטי' ואשכחן נמי הכי בכמה דוכתי ולא האריך ר' להביאו
ואע"ג דכתב נרסי' אמר משה יש עת לשעה יש עת ליום מ"מ סוף הדברי'
דמייתי רמייה לכלהו מינו אלא מדברי ר' יהוד' אבל משה לא הוכרח להביא
רמיה ומ"מ אפשר שחשב מרע"ה דהוי אפשר לפרש כדהוי קושטא דתלתא
בכל שעה שהוא רוצה ליבנס יבנס בסדר הזה דכל אלא נזכר לו זה הסדר
מ"מ שיבן זה מאומרו ול יבא בכל עת אבל מה שהיה חוסר הוא אם"ם פי'
לשעה יר' אלא יבא בכל שעה כלו' שעה אחר שעה אלא יפסיק שעה בין כיתה
לכיתה וכן אם פי' יום יר' אלא יבא בכל יום ויום אלא יום אחד יבא ויום
אחד לא יבא וכן אם פי' שנה ובן אם פי' י"ב שנה אמנם אם פי' לעולם פי'
אלא יבנס בכל בהמשך כל העת דהיינו לעולם וכן אם פי' ע' שנה פי' אלא
יבנס מהיום עד ע' שנה ופי' אל יבא בהמשך כל העת דהיינו ע' שנה אמנם
לומר אלא יבנס בכל ע' וע' אבלי הפסק ע' כתיב כי כמה יהיו ימי חיין
שיאמר לו כן ונם אם פי' י"ב שנה או שנה אפשר שיהיה הפי' כן שמהיום עד
שנה או עד י"ב שנ' אלא יבנס ופי' ל יבא בכל המשך העת ומיהו אם פי' שעה
או יום אין נר' שיהי' הפי' אלא יבא בהמשך שעה זו או יום זה כי היה תוכן
אהרן ליבנס בעבשיו שמנעו מבוא כיום הזה או בשעה הזו :
ומים בתורה תשתה שיהיה דקרא מעת עד עת תשתה והיינו ליום
דלעיל מינה עשרים שקל ליום מעת עד עת תאכלנו והא דלא
מייתי הוא קרא אפשר דניחא ליה מהבא דהוי פסוק שני וא"כ תרי זימני
אשכחן עת ליום אבל ק' למה רמייה מכל הני דלעומס אין כי' עת אלא שעה
ומ"ם מעת לעת על תלת ביום ר' ל מעת התחלת היום עד עת תשלומו וכן לעת
נאת המלכים לא יורה על כל הסנה אלא על העת הראוי ליניחת המלכים
שנה אחר תקופת הסנה וכן עד עת בא דברו הוא עת תשלום הי' ב' שנה
שנשלמה קבלת הגזרה וכן עד בא עת תרגו אבל הפא דכתיב עת שתה אם
שעם שיורה על היום אם שנה אם י"ב אם ע' שנה ומשמ' ל דבאר מכיון
דאשכחן עת על תשלום וזמן קבוע שמא יפרש לו יי' דשתי עת נמי של תשלו'
וזמן קבוע ליום אם שנה אם י"ב אם ע' קאמר : עד עת בוא דברו שנזר יי'
על יוסף שיהיה אסור בסוהר י"ב שנה הוא שהרי משמכר עד שיצא
מהסוהר היו י"נ שנה דבמכירתו כתיב יוסף בן י"ז שנה וכו' ובתיב ויוסף
בן ל' שנה בעמדו לפני פרעה ושנה עמד בבית פוטיפר כדלעיל ס"פ פ"ו
שנא' אחלאות לחרבות ירושלים ע' שנה הוא שהרי ע' אלא נשלמו
בנות בלשתנר אלא בשנת שתים למלכות דריוש מלך פרס שאז נגנה כ"ם
ומשמת בלשנ' עד זמן זה היה כמ"שני דהיינו ל' דדרי' ובור' וי' ד' לאחשורו
וכ' דדריוש הנ' וכדאית' בפ"ק דמגיל' אלא לפי מלאת לבבל ע' שנה אפקול
אתכם נרסי' ובכיאית בפ"ם והשת' קאמ' ספיר עד בא אחרו על ע' שנה
שנגזרו אחלאות בכל שנשלמו בנות בלשנר שאבד מלכו' בבל כי אז אחר
לפי אלא לבבל ע' שנ' אפקוד אתכ' שאף אלא נבנ' ה' אז מ' ם פקיד' בעלת'
הוא בת"ם בפ"ק דמגיל' דאפקוד פקיד' בעלת' וזה היה בשנה אלכורש מלך
פרס שאמר מי בכם מכל עמו יהי' אלהיו עמו ויעל ואז היתה שנת ע' אלכורש
יהוקי' שפסט' יד בבל על ישראל כדפרש' התם ומדכתיב לפי מלאת לבבל
משמע מיום שנטל' בבל מלכו' וא"כ אלכו' בבל שעליו אמ' עד בוא אז אחרו
הוא ע' שנה ואע"ג דאינן ע' שלמי' במיתת בלשנ' כיון דלא נשלמו עד שנה אל
לכורש ודריוש מלך מקתי' כ' שנ' אלא קפדינן בכ' אז נ' חסר לאקרינ' ע' לשני
מלכות בבל : בעת הנגנה ותירושם רבו דכיון דקר' בשלאת אל' מיירי
כדאמ' בפ"ט פי' אמת על כל ימי חיים מיירי אחרי בבל יתיה' הם מובלאי'
בעה' ו' ו' אל' שיהיה פי' עת לע' הבא דכתי' ול יבא בכל עת אלא יבורש
לעול' כי הקלילה לא תשלול בבל אלא המקנת ויהיה פי' ל יבא בכל זמן חיין
אלא המקנת' ל כיון אשכחן ל תשמתו בבל אלא שפירשו בא מבל אלא ה"ם

ה' רבי יודן פתר קרייה בכהן גדול בכניסתו לבית קדשי הקדשים
חבילות חבילות של מצות ישבירו בזכות התורה וזאת
התורה בזכות תילה° זאת בריתי בזכות° שבת אשרי אנוש יעשה
זאת בזכות ירושלים זאת ירושלם בזכו' שבטים וזאת אשר דבר להם
אביהם בזכות יהודה וזאת יהודה בזכות ישראל זאת קומתך בזכות
תרומה וזאת התרומה בזכות המעשרות° ובחנוני נא בזאת בזכות
הקרבנות בזאת יבא אהרן :
ו מה כתיב למעלה מן הענין ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך
א"ר אבין אמר לו לך נתמו כדברים בר"א דברו על לב
ירושלם זאל יבא בכל עת א"ר יהודה בר סימון צער גדול היה לו
למשה ברבו זה אמר אוי לי שמא נרחף אהרן אחי ממחיצתו בכל
עת יש עת לשעה ואל יבא בכל עת יש עת ליום ומים במשורה
תשתה יש עת לשנת שנא' ויהי לתשובת השנה יש עת לי"ב שנה על
עת בא דברו יש עת לע' שנה שנ° למלאת לחרבות ירושלם ע' שנה
ואו° ער בא עת ארצו יש עת לעולם נתת שמחה בלבי מעת דגנם
אמר הקב"ה למשה לא כשם שאת סבור לא עת לשעה ולא עת ליום
ולא עת לשנה ולא עת לי"ב שנה ולא עת לע' שנה אלא בכל שעה שהו'
רוצה ליכנס יכנס בסדר הזה רבי יהודה ב"ר אלעאי אמר בשלשים
וששה זוגין בל' ו' רמונים ורבנן אמרי בע"ב זוגין ובשבעים ושנים
רמונין י
רבי

אחד מהם מתפסר לפרס אל יבא בסוס זמן מכל חיי עולמו מכל קשה כיון
דאלו הוי עת לעולם הוי יותר קשה לאחרון וכשהוא עת לע' הוי מעט קושי
וכן לי"ב שנה וכן כל הסתר הוי יותר מעט הקושי לפי פירושנו מ"כ מאי
קאמר ליה הקב"ה לא כשם שאתה סבור לא עת ולא עת ליום זכו
מיפכא הוה ליה למימר לא עת לעולם
ולא עת לע' ולא עת לי"ב שנה סיקים
פוחת והולך כנערו דבתר דקאמר
לא עת לשעה שמכילו אפילו
מהנער המעט מ"ט לומר הו ולא עת
ליום וכו' וי"ל דמה"נ דהסי קאמ' ליה
הקב"ה ור"י לא דק בהכי דמיידי
דקאמר בריבוא עת לשעה והדר עת
ליו' כו' נקט הכא כמי סדר זה וכשוח'
טובכים דלא נרים אלא אמ' לו הקב"ה
לא כשאתה סבור בכל שעה שרוצה
ליכנס הוה נכנס כו' אבל אין לפרס
דעת לשולם הוי נער מעט ועת לע'
יותר מעט וכן הסתר שפי' בכל עת לא
יבא ב"ה אלא בתקבץ' ותם העת לעול'
יד' שלא יבא לעול' אלא ביום יחנע
מהכיתה ותם יחיה שנים רבות אפר אלא יחנע מהכיתה רק יום ותם פי'
העת ע' שנה יד' שע' שנה אלמים לא יבא אלא בתקבתן יחנע מהכיתה ותם
פי' העת י"ב שנה יד' פי"ב שנה אלמים לא יבא ותם פי' שנה יד' מחפי'
שנה אלמים לאיבא ותם פי' יום חו מעה יד' מחפי' יום אלם או מעה
אלמים לא נסתרה לו שיוכל לבא כי לפ' זה ב"ל שהיה אהרן מוכן לבא
בשעה שהיה אז כיום הבוא וזה רחוק כדכתיב לעיל י
בכל שעה שרוצה לבכנו יבנו דברי אלו אמו הים שבדי אין רשות אפי' לכהן
גדול ליכנס לפני לפנים רק ב"פ ואפילו ביום הכפורים אם נכנס
פעם אחרת זולת ד' פעמים שהיה נכנס לצורך העבודה היה חייב מיתה
כדתנא בתורת כהנים ואין לומר דהיינו דוקא בביתה רקני' אבל אם
רוצה להכיח בסדרי"ם יוכל ליכנס בתוכו יום שירצה וסדר יום הכפורים
חובה אבל בשאר יתות הבל רשות דאם בשנה מזמנ אלא יוכל לעשות כן
אלא אחת בשנה וכן נראה מכל המפרשים ובפרט רש"י והרמב"ן נבי ואל
יבא בכל עת ובני בזאת יבא אהרן לפר' בכל שעה שבא להכנס דהיינו
בכל יום הכפורים לא יכנס אלא בסדר הזה המלבד מה שאין לכנס שאר
שוב והילקוט סוכלרק' מ"כ מאי שהוא רוצה והל' מחוייב הוא ליכנס ביום
הכפורים ועוד מ"ב פי' בכל עת לבכ' דהא מ"ת נאסר ליכנס
בכל השנה רק ביום הכפורים ועוד מאי קאמר ר' יוחנן בזמנין ורמונים
והלא אין עבודת יום"ד אלא בבגדי לבן וי"ל דביאיכל מיידי אפילו בפ' כהן גדול
ווזהר לבא שם אלא לצורך עבודה מאי קרא כדתנא בפ' הקומץ
דבא לאל הקדש אי"כ היכל ואמאי קאמר שבכל שעה שרוצה ליכנס יכנס
בסד' אבודתו אלא אסר אור אלא בביא' רקנית או מחוס' מעיל ותפ"ג דבת"ב
אבא בכל עת זה יום הכפורים אל הקדש אסר יתות הבנה הך אנדתא
לא דרים הכי ותם אלא דרים אבל עת ביום הכפורים למי' אלא יבא מכית
לפרוכת אל פני הכפורת אלא בי"ם דהא למ"ל כיון דקאמר אלא יבא שם
אלא בסדר הזה דמפרש ומזיל בסר בן בקר וכסיתה דקאמר הייבנו
ביום הכפורי' אמילא אתעינן הכל אמינו יום הכפורי' קאי בכל יבא אפר
בעבודה וב"ם בביאה רקנית ועוד אמאי בכל עת לבני אתה ס"ל לחייב כאן
בפלל ולאיתה אלא ביום הכפורים לא בזמן יבא אהרן וכו' דמשמע שעל
ידי סדר זה אדי ליה ומיבו מחלק בזמן כי מה אפרש"י בזמן יבא אהרן
אע"ז לא בכל עת אלא ביום הכפורים כאן אמפורש בסוף הפ' נס מ"ש
הרמב"ן אלא יבא בשום עת אל הקדש רק בזאת בלומר ביום אסר יקריב
הקרבנות אחלה לכפורים ומה"כ מפרש בפירוש אמה יבנס ויפרש היום
שיהיה בעשור לחודש וכו' דחוק מאד בלשון הכתוב שאם הבאנה לפורות
על זמן הכניסה היה לו להזכירו בחייב כאן שהזכירו בפלילה ולכן דעת
ר"י כי לא בא כאן להורות על זמן הכניסה לפני לפנים אזה אפי' ביהיכל
אלא רק ביום הכפורים אמה שאמר וכפר אהרן על קדשתיו אחת בשנה
מדם חטאת הכפורים מ' בשנה וכפ' זו יפרש שהוא בעבור לחודש ולא
בא כאן לאסור הביאה לפני לפנים אלא אפי' ביו"ד כי בשאין ביאה רקנית
ומ"ם בכל עת לא קאי אלא שהיכל לומר שבכל עת אלא לדיוקא לומר שבכל עת
שירצה יכנס בשיבא לעבודה בסדר אלו דלא תיתא דאל יבא אלא
לעבודה הקבועה אבל אם אוב ירצה לבא בקרבן נדר או נדבה אלו לא
יבא ומע"ם אלא עורם כאן רק סדר י"ם ס"ל דמיון כאותרו בזאת יבא
אהרן אל הקדש דאי אסדר ר"ה יתירה הוא ועוד בזה אז בא לה מיבעי ליה
כדכתיב לעיל ועוד מאי אל הקדש אל פני הכפורת מיבעי ליה אל הקדש
היינו היכל כדכתיבנא אלא תרתי קאמר אבניסת היכל קאמר בזאת
יבא אהרן כלומר באותה תורה שבבר הודעתיך ולזה לא פירשה בכאן כי
בבר נאמרו לו דיני הקרבנות ובגדי כהונה ואבניסת פנים ביום
הכפורים קאמר ליה בפר בן בקר לחטאת ובל סדר עבודת יום הכפורים
אחידים לו בבנין: ומ"ת כיון דזו היא הכוונה האלהית באמרו בכל
עת אמאי לא פי' לו הדבר ונתן מקום למשה פיטעה שבא למבוא את אהרן
אל הבנ' לב"ה ועוד שיבי הוה אמר' מפה מ"ם לו כי בעבנן אמרה אל הכפורת
אי בעבנן הקטרת בשעת דו"ל הרי אינו מוכנו אליבכ' לפני לפנים אלא בלא
קטורת ואיבי קאמר אמי לי אמתא בדאמ' וכו' ומין שבראה לומר אחשב
בשאר יתות הבנה מוכנו אפי' מהכנים לאיבל דמ"ב היבי קאמר ויש עת

לעולם דאמשמע שנשתפק אמתא בדאמ' לעולם ואי הוה אפרים כי בעבנן
לפי שבעבנן שביתתי אבי בגלה אל הכפורת כמ"ם המפרשים מ"כ
דק אליבכנס לפני לפנים ויה אי אפשר אל הקדש נמי כתיב דהיינו
בדכתיבנא ולבא דמיים לא קאמר ליה ה' כי בעבנן
אחרי שאמר משה אמר לו ה' כי בעבנן אדרהן
פסיבו ה' כי בעבנן אדרהן
לענין יום הכפורי' ולשאר יום
יבא אהרן בדפירש לאין
האנדה שבאתחדש לו אמ"כ
בזאת יבא אהרן ועוד מבא
ידי אמתא' אמשה רק הם יבו ה' כן
בולם הב"ה קאמר לה בלי
אלא דהיינו טעמא אמלא' ק' וכו'
אהרן אמשה דבזאת אתלא
והיינו אמשה דהשיקו דבר
בנתים אבל כי בעבנן אדרהן
קאמ' לה בהדי קאמר ואל יבא
כו' ומשמע י"ל דא"כ שהקב
בעי למימר ליה בולא מילתא
שבקיה אמשה לאמשוקי למילתא
שבב' עת בא למנעו בחיו' ומן מהכנים ותבב אמר מאי לי כו' ואם
אמשה אפי' כי בעבנן אפשר דהיינו בפי' המפרשים ואע"פ שמוכנו
אפי' לאיבל אמר טעם זה על לפני לפנים אשום דאין עונשים שום
לפנים בעיתה ובאיבל אינו אלא בחרבנים בדאיתא בפרק הקו
אבל בבר דאגמרים רחמנא כונתו באומר בכל עת יבין אשה אפי
בעבנן אלא בעבנן הקטורת בשעת דו"ל ואל יקשה בעיניך אין
אר"ש בדברי"ה כי הפרש אגלינו אלא שאמתא אבניא בנבואה
הרב כי זה אחר שנשלמה נבואתו אבל כל אלא הפלים לו ה' הנבואה
אמתא ואוקר ודורש עד שיפרשו לו העיניים וכמ"ם לעיל פ"ב
בירח ובשרצים עד שהרשה לו באנבא ובני אשכן אחר שהיה
אמר לו ה' לא בשם אתה שבור בו' ובאלא רבות
בל"ו זונין בו' קשה מ"ם דנקט הך אלאה לסדר זה הרמוז
עבודה דאחן ובגדי בהונה הרמויים לכ"נ ולכהן הדיו
ים לומר דשבירה לזה דולא יתות דכתיב בשיתא דקרא
אלא יבא אל הקדש דהיינו בהיכל אלא בשעת עבודה בדבתי
ודלא כאבתי דפרק הקומץ דבא דלא קאי לא יתות אלא אל פני
לו אמכית לפרוכת ו אבל אקום לא אבי שבר דהיכל
אתה אשום ביאה רקנ יתדה"כ אבית לפרוכת אל פני
למ"ל הא מי אפשר ליכנס שם אם לא יבנס אחלא לבילכל ואבינן
לבילכל חייב אתה הא כ"ל אשום אבית לפרוכת ובדאתקשינן
לענין פרוכת ואל פני הכפורת אילבך דאמרים דבשר' הוה הייבנ
אמעיל דהשתא אייך חיוב אתה אבאה רקנית אבינן דאמתנו
דאמ' שאמר אמעיל ונשתא קולו בבולו אל הקדש ובבאתו ולא יתות
אם אחוסר מעיל חייב אתה הייבנו אפי' אבאה רקנית דאי בשעת
הא כתיב אתה אחוסר שום אחד אבגדי בהונה ואמעיל חד
ואה שאמר דאתב"ן בפי' הפסוק לאדן זה דוחק גדול ולהכי
הכא אמעיל אלא זונין ורמונים לאשתעינן דבואה דאפילו
הזונין והרמונים חייב אתה כיון דלאלא אבילי וקרא אלי אתה
דכתיב ונשתא קולו ולא יתות אמ"ם אלא אבאתי בשום אתה
כן נראה לי אבן דעת אגדה זו ובהכי אתוי אפיר נמי הא דאמר
כ' סי"ו אעיל היו חסרים בדכתיב אתם ואין לקשות כיון
ליה אונשתא קולו אמתי אינטרי"ליה הכא הא ל"ק דלא יתות לא
אלא בבנס לפני לפנים בשאר יתות הבנה ואפילו יום הכפו
בשעת העבודה ואל יבא כתיב הכא לבילכל אלא לאיסורא
רקנית בלא אתה ומכל אקושמבויון דסמ"ו דכתב ולא יתות דאשמע
בעי' לאסבוחי אתה ואבין אבאה רקנית אפי' בהיכל
בל"ו זונים בו' נראה דקבל' אתה בידם אסיו אלאים ו
ולאים ופשה רמונים ובהא אתקלגי דר' אסבר בלן אלאים ופשה
אבר בגד זה ואמונה אבר בגד זה ולבבן אסבר אשה ואלאים אבל
אבא בשלהי אמזבח אקדש ואבינ' ע"כ זונין וכו' ותולה אלאים
זה ואלאים ופשה מגד זה ר' דוסא אתר אשום ר' יהודה אלאי
היו אמונה אבר מגד זה ואמונה אבר מגד זה
ר' חנינא וכו' אמיידי דקאמר הכא בל"ו זונין בו' דהיינו אשום ובאמ
אמיתי הך עובדא דהנאי אבבנה אשום דנכנס לביתו אתאום
דר' אבי ורב ורבי יוחנן דאמר אהרן ליכנס לבית אתאום אשום
אאבתוב לו' דאמאי טעמא אקאמר הכא ובשמע קולו וכו' כדי
בכניסתו לפני ה' בדרך העולם אהין ליכנס אתאום:
תלבו ללמוד תורה אפ"נ דבכתובות פרק אע"פ קאמר דאבל
ליה שיאתין לו אעברו ימי חופתו ולא האתין לו אפסר
הלך נס רשב"י בשעברו ימי החופה מיד:
ואע"פ כן כלומר אע"פ שלאה לו אחתו כך לא הניח לאודו פו
ר' עקיבא בדרש אקדש ואמר כך ואמר כך ואמר כמ
אבבנה ר' חנינא אלא היה חוסם לבני ביתו אפני לאודו ואפני
נ"כ אם אלא היה חוסם לאלוה לדעת אם בתוך ביתו וזה דומ
לעיל פרק י"ט אם אין אדם נעשה אבודי על נופו
בעורב וכו'

מלויתהן דכסים לא ספק הכור סמסם פתלמין הנסים כדיהן מיס
והכי אמרו בפ' אע"פי יתיב אגודלא דנכר. ' עד סיכתה נסמתה
סמת הספתמומי' תפתח לבב והחוס הטבעי יוכל ומתפזר בחלוני הגוף
הקרר הלב בת"ם הדמב"ן נבי ויפנ לבניד' דברים הכ"ה סונאן אע"נ דכל
עבירה שנה ה' לא מייתי הכא
ר' מיסור' אלא מילי דחונסא בעלמא
ר' דקתמ' אף אני איני מוהבנכלו'
לי דדר' מרן ניהו ומסכר' דדעת'
נאי מתיסי והיינו דלא מייתי הכא
דת"ר בפ' ערבי פסחים שלשה
סונאן המדבר מ' בפה ומ' בלב
ירוע עדות לחבירו ואינו מעיד לו
הרוחה דבר ערוה בחבירו ומעיד
יחידי כי הא דטוביה חטא כו'
דבר מ' בפה ומ' בלב מכת החנפי'
הקרנים הוא ואיכא מיסור והכוב'
תו עובר המוס אם לא יגיד ונשא
ונס הרוחה דבר ערוה בחבירו
מעיד בו יחידי עוב על לא תלך רכיל
ין דאינו נאמן בעדותו כדפרשי'
ם ואיתיה ברייתא ק' לי מ"ם הני
דנקט תכמה מיסורי והיינו נמי
לא מני סר הגרגל בכית המתאות
המוסי' סכת המרומי קר' אע"נ דכתי'
סר כן סיר בהו סהם סנאון כדאית'
כל היד דבהנהו מיסור נמי איכא
ר הגרגל בכי' המתאו' אתי לידי
לי' וביטול תורה כדתנים בפ' אלו
דברים ת"ח המרבה סעודתו בכל מקום לסוף מחריב את ביתו ומלמודו
מחת מתנו וכו' ומחלל ש"ם ומס מכיו ומס רבו בו ומוסיב סכת המרומי
ת איכא נמי ביטול תורה שמפסיקין מותם עוברי דרכים כדפירש רש"י
אך קסה סיכי מני המוחז המתה ומסתין המיסורא רבה איכא כדבר
מתני' בפ' כל היד כל המוחז המתה ומסתין כלו מבית מבול לעול ומיס ל
בנכן דאמרו לו והלא ניגוניות ניתנין על רגליו ובר' בברות ספכה ונמצא
לעו על בניו סהם מתורים מ"כ למה הקב"ה סונאו כיון דסרי למעב
מלא להוניא לעו על בניו ומי כדאמר ליה לעמוד במקום נבוה
הסתין מו בעבר תיתו' סתו מין נגוניות ניתנין על רגליו כדאית' המס
ניות' דרבנן מודו דאסור לאחוז בחתה ועוד דמסתע דאתי' רבנן ס"ל
בוסף בר"מ דמוטב סיוניא לעו על בניו ולא יעבה עצמו רשע שעה אחת
אני המקום כדכתבו התוספות בפ' הנז' וי"ל דהכא מיירי בנסוי מ"כ
ותו מעטרה ולמטה דסרי כדאמרי' המס ומ"מ מין זה דרך נגועים
דאמרי' בפ' כל כתבי הא דקרי ליה רבינו הקדוש אלא הניח ידו למטה
בנטו ולהכי הקב"ה סונאו ומע"נ דסרי ליה שמואל לרבי יהודה כדאמר
מס איינו לפי שעה אלא יסתין על כותל בית הכנסת דהוו קיימי עליה
הכל בדוכתא אחרינא מינגוניא מילתא ' ' '
ר' ששמ' מסתו ערוה בפ' כל היד גרסי' מסתין מוס ערוה לפני מטתו
וכתבו התוספות דאמר בפ' דקסה לענינותא ולגרסת דידן
כתבו טעמא מיס לו לחיות נגוע בשעת תפטיס כדאמרינן בנדרי'
בית פתחום דילמא עבדי מילי דנגיעותא כדפרשינן בפ' הנז' ' אל
בכם לעיד פתחום גרמה דטעמא מיסוס שכנתא שמס יתבארו בני ביתו
מוס שהוא בא יתעלבו תרוב שתתה כענין ר' חנינא לעיל אל קודם
ו יוציא את בני ביתו ע' ערבורים ובני' שהוא מוכן לבוא ואל תכנס
בת פתחום היינו אתי' כשהוא בעיר ונעטמא דילמ' עבדי מילי דנגיעות'
לעיל ומענין הא מייתי בהדא כתב בגרה שחרר עבדך דמסוס נגיעות'
מ' מיא דאם יפסנה בבית תבא לידי זנות ' למשאל אלמיה דר' ח"ק
ל' בבא הא לבל בית אין להכנס פתחום כדלעיל ועוד מה טעם
מוס ונעטמא קולו דכ"נ תיפוק ליה משום דרך ארץ ומתא"ל דאע"נ דלא
הוא בא פתחום שבבר ידעו בבואתו מבעבע בקולו מסוס בבוד בעלתא
מי שנוטל רשות תחילה וכן ונעטמא קולו דכ"נ אינו אלא מסוס בבוד
אתם לא הוי מסוס נגיעותא אלא דבריון דדרך ארץ הוא אלא ליבנס
ת בחיריו פתחום עביד בני כ"נ בב"ה ונר' הערו' ומה אם כ"ו שבנכנס
ת בחיריו כמוהו גרים לבעבע כ"נ שנכנס לבק"ה עאכ"ו על מוס ונעטמא
ו"ב וק"ק מלי ק"ו שאני ב"ו דהוי מסוס נגיעותא ולבי מ"ם דלא הוה
מוס אלא דרך בבוד הוה עביד ר' ניחא לה ק' בנר' הערוך לתין זה
בנכנס לק"ה אלא בשנכנס בהיכל דבקדשי הקדשים לא הוה נכנס אלא
ה ובגדי לבן ויר' דהיכל קרי הבא קה"ק לגבי עזרה מ"ק מ"ם כ"נ בל
ה שנכנס להיכל נמי לעבודה למה לא הכריחוהו פעמוני והרמ"כן
בנכנס מנוה אלא הוי כהני' הדיוטות נכנסים להיכל להקטיר ולהטיב
ת הנינותי דברין שהרי קטורת והדלקת המנורה היה אפי' ע"י
כנים הדיוטות וכן כתב הוא עצמו בסוף הפ' הנז' ומתא כ"נ מסוס
בבוד מבלא נריך לנהוג בבבוד זה אבל הדיוטות אין מקפידין בסס
בעבע פעיינו הסמעת קול וירח' סהוא מענין מבעבועות וכן העולנ'
ברתיחת הקדירות סמסתיעות קול ובע"נ מבעבע בב"ף ולא
מנאתי לו חבר:
הכתוב מבטרן מסוס דק"ל דבוה מו פלא מבני ליה כדכתיב לעני'

ערום והאומר דברים שבינו לבין אשתו בפרהסיא והנכנס לבית
פתאום ואין צריך לומר בתוך ביתו של חבירו רב אמר אל תכנס
לעיר פתאום ואל תכנס לבית פתאום בתך בגרה שחרר עבדך ותנה
לו רבי יוחנן בר הוה סליק למשאל שלמיה דר' חנינה הוה מבעבע
על שום ונשמע קולו '
ח ר"א בואת יבא אהרן ר' ברכיה בשם רבי לוי אומר בואת הבתו'
מבשרו שהוא חי ר' מאות וי' שני' ובי עלה על רעתך שאהרן
חי ד' מאות וי' שנים אלא מקרש ראשון ע"י ששמשו בו באמונ' שמשו
בו י"ח כהנים הוא ובנו ובן בנו מקרש ב"כ ב' וי"א פ' ור' ומהן שמעון
הצדי' בין שהוזרו להיו' משכירין אותו ברסי' היו שנות יהן מתקצרו'
מעשה בא' ששלח ביר בנו ב' מרות של כסף ומחוקיהן של כסף וא'
שלח ביר בנו שתי מרות של זהב מלאות זהב ומחוקיהן וזהב אמרו
כפח סיה את המנורה ר' אחא הוה קרי עליהון יראת יי' תוסי' ימים
אלא ששמשו במקר' ראשון ושנו' רשעי' הקצורנ' אלא ששמשו בבני' שני
ט ר' חנינא ור' יהושע בן לוי הברין דרבנן אמרי' מפני מה כהן
גדול משמש בח' בגדי' אלא בגנר מילה שהיא לח' ימים הה"ד
בריתי היתה אתו החיים והשלום ר' סימון בשם ר' יהושע אמ' מפני
מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב אלא אין קטינו נעש' סנינור כדי
שלא ליתן פתחון פה לשטן לקטרג ולומר אתסול עשו להם אהי זהב
והיום הם מבקשים לשמש בבגדי זהב ר' ירסכנין בשם ר' לוי אומ'
בשביל לחוס על ממונן של ישראל ר' לוי אומ' מפני נאוה על שום
אל תתהדר לפני מלך בפר

דרים כוחת לגמטריא דידיה דקיינו ת"י ' וכי עלתה על דעתך
והלא כהר הסר מת כסנ' הארבעים · אלא מקדש ראשון ומכיון המקדש
ראשון עמד ת"י סנה ה"ל כמלו מהרן חי כל הימים ההם והוא עצמו היה
המשמש שם דכל סמניה כן כפר תחתיו אינו מת כדלעיל ס"ח מ"ט
ומה"כ דכל הימים שהיו קודם בנין
ב"ה שהיו נ"כ כהנים כפרים ה"ל
כאן מהרן חי וקדש לא מיירי אלא בזמן
ב"ה ומע"נ דבנית שני כמי הוה
שמעון הצדיק לא מיירי אלא בבית מ'
דהוי נדיקי' ת"י שנה שמוכיס · י"ח
כהני' כפ"ק דיומא איתא נמי הכי
ו כתבו התו' וז"ל ריב"א נרי' מ' כהני'
כדכתיב בהדי' כדכדי הימים עוריה
אחר כהן בבית אחר בנה שלמ' אמריה
מחיטוב נדוק שלו חלקיה עזריה
מריה ויהונדק והוא הלך בהגלות ה'
את יהודה אמנם בכל הספרי' ובספרי
פ' פנחס וכירום' נרס' י"ח כהני' וכ"ל
לקוי' נר' הספרי' ותפס' כהני' גדולים
הוו עד יהונדק כו' וסנני כהונה תלאכי
סתתקנים לכל מ' סנן תחתיו הרי
י"ח כדאשכחן בסוף מלכים דקא
חשיב לכ"נ וסנן שלו בהדי הדדי
דכתיב ויקח רב טבחים את עזריה
כהן הראש ותסנהו בפניהו ומ"ת מ"כ
בבית סניתחסוב נמי סנני כהונ' מ"כ
היה לו לומ' קרוב לת"ר כהני' גדולים
שמשו כו וכו' ע"ם ויש שם ט"ם
בת"ם שלוש חלקיה כן גדוק ואחיתעב ועליתא ועל מ"ם די"ח כהנים היינו
מפנחס ומילך דמני מתכיסות על פריש ק' לי מהא דמייתי הדר"ק ור"ח
בשם המד"כ' אמור אמרתי ביתך ובית אביך יתהלכו לפני תתהלה נתתי
כהונה לשעזר הכהן ולבניו שנה' והלכשת אותם את שעזר בנו וכיתי פלגש
בגבעה שפרקו יסר' כרוב המנו' ומי גרס להם ליש' פנחס ושאר כהנים
שהיה להם לשבב מעיר לעיר להוביחם ולא עשו כן לפיכך נשלתי כהונה
גדולה מהם ונתתיה לך שאתה מבני אתמר ע"כ שנה עתה חלילה לי כי
מכבדי אכבד בני פנחס שבבד אותי בשטי' דא"כ הרי לא שמשו בכהונ' גדול'
מתכיסות עד שרי כיון דמיתי פלגש בגבע' על ע"כ שנ' נפסק' מהם והריטב'
תקן הגנל' בדרך אחרת אלא דנרי' ל' עשר כהנים גדולים והכיאוה בין
יעק' ומה הדרך הנכון בעיני דמנדוק ומילך מנינון ומ"מ גרסי' ת"ח דאפשר
דנולת הי"כ שמשו עמהם עוד ו' שמירעה טומא' בכ"נ ו' פעמים ושמשו
שנה כהנים אחרים כהא דאמר לעיל פ"כ אירע טומאה באהרן שמת לעזר
וכו' והנהנים לשם קדושת כ"נ והנהנו נמי מבני הכהנים הגדולים היו
ונע"ם הוא וכנו וכן בנו אלא הוו כן מ' אחר כן מ' מתם כי קבת שמשו
ב' בנו קמ' הוא וכנו וכן בנו על המשך עיקר הכהונ' הגדול אלא הפסיקו
ביגיבס כהנים אחרים : מקדש שני כ"כ לא נד' אלא פ"כ והכי איתא
בירושלמי פ' הין ואמרי לה פ"מ ואמרים כ' ואמרי לה פ"ג ומשם שמעון
הצדיק שמשם מ' שנה מ"כ לא נשארו לאחרי רק ס"פ שנה ומ"כ שנותיהם
קצרו וז"ם וכיון שחזרו להיות משכירין כו' יר' מה שמשמו כ"כ כהני' כפ"פ
שנה לפי שכיון שחזרו להיות משכירין אותם בדמי' כתקצרו שנותיה' וכפ"ק
דיומא גרסינן מקדש שני שעמ"ת כ' שנה ושמשו בו יותר משלש מאות כהני'
לא מהם מ' שנה שמשמש שמעון הצדיק ומשוני שמים' ויוחנן כ"ג עשר שנים'
ושמעון בן פזי ואמרי לה י"מ שמשמש ר"מ בן חרסו מכאן ומילך נא ושמו'
כל מ' ומ' לא הוניא שנתו והוקש לתו' תדמית כירושלמי פ' בהני' ואמרי לה
פ"מ פ"כ פ"ג ותירצו דהתם לא קא חשי' אלא כהני' שיצאו מפנחס ונ"ל שאין
לתרץ כן מתנדה דידן דכיון דה"ק שנותיהם מתקצרות אי הוה ס"ל דה'
שמשו ה"ל להזכירו לרמיה טפי על קצור שנותיהם אלא משמע דלא ס"ל
שהיו ס"ו דוחק לו אלא חס להזכיר קצרו הכהנים רק בכהני שיצאו מפנחס
שכיונא כהם נתמרכו שנותיהם בני הרשון : ברמים שהיו נותני לתלך
בדאמ' בפ"ק דיומא תרקב' דדינרי עיילא ליה תרתא בת בייתיה לגנתא מלכ'
עד דאוקמי ליהוסף בן נתלא בכהני דבדי · ומחוקיהן שהי' להכיאן
גדוסות וכדי שלא יפלו המעו' הכיאן מחוקו' ומה שחסר מפני שהיו מחוקו'
הבית בפני עצמו שמס יתנם על המדות תהיינה גדוסות : כפח סיה את
המנור' כלו' שהמרכ' בשוחד גונת לאחר ומפני שאיר' כן בעניו בכתב ומנור'
בדאמ' בפ' כל כתבי חתא חמרא וכשם לשרגת היה לאמל בכל כיונא הוה ;
קרי עליהון וכו' ק"ת מ"ט קריאה זו דקרא יבדק בכל נדיקי' ורשעי' ומ"ט
לפרשו בהני ו' ל' דמשום דקיימי לן דשני קדח בין גזר הנדיקים והרשעי'
בנ' דבדי' דבנדיקי' נקט ימים וברשעי שני ב' הנדיקי' נקט תום' ורשעי'
קצור ומקבל אתו' חסרון ומקבל הקיצור מרבות מו הרחבה ג' בבנדיקי'
ויחס שהיי' ל' ר' ס' וברשעי' לא קאמר נמי ברשעת הרשעי' מו החטא בשם
תקנו שנים לפ"ק דבבהני מיירי דהשתא ניחא דנקט בהשעים שני' וקיב'
לו שהשני' שנתן נתקבדו דקיינו אלא הוניא כל מ' אלתו בהרחה דיומא
דלעי' ואו נקט נחסרון הוה משמע מחסרון קצת שנים אבל קיצר משמע
שהשב' נעלא נקצר' כשנים מרוב' וקצרו' ולהכי נקט בנדיקי' תו' שאין כ"ל
שנותיה' אלימו אלא שהן רבות ונקט ימים כדי שניהן לב לתה נזכר כאן
ימים ובאן שנים שהוא לנטעם שנוכר ולא נזמא בתורתא דתלמא נקט

יב א ' ' '

ובשעה נמי ניחה דלא יחס קנור בסנים ל הרשעו דחפי לא היו רשפי
היו מתים כל סמינן נדיקים גמורים כי מי יכוא ל היכל מלך לפני לפני
ולא ימו מס מין בידו זכויות רבות ליכנל ל"ק וסנות רשעים לא מסוס
קוסטה דמלכה דהוי רשעים כיון דהיו מתקשים הכהונה לכבודם מפי לא
היו לא בנוניי היו סנות"ים מתקנרו
בנומם מל מהל מעד פנה וכיות
מפני מה כ"נ וכו' טעמיה לפ"כומת
כוכות המילה דמיקרי זמת
כדר יודן דלעיל וסייעתה לכבי דבעי
כ"נ זכות מילה לבבי מייתי ממה סהיו
הבנדים סמונה לזכר זכות זה ובכר
פי לעיל מבני מה היה נריך לזכות
זה ומע"פ סמי' כניסתו בח' בנדים
לפני לפנים מ"מ נריך זכות סלא
יפנעו בו המלאכים הטומדים סם
בת"ם הרמב"ן נבי ונשמע קולו והיה
זה לכ"נ לבד כי לבבודו יקנאו בו יות'
מבסמר הבהנ' והיינו דמייתי בריתי
היתה אתו החיים והשלום כלומר
פע"י זכות בריתי היה לו חיים ושלום
ולא יוזק: מפני מה בו' ות"ת והא
אמר לעיל פי' סהן לבפר על מומן
בעירות ומין לומר דקבעי ממאי לא
היה מסתם עוד בבנדים אחרים
לבפר על העבירות אחרות
דהא כתיבנא הסם מ"ט לא בתו מלא על כפרת העבירות
ההן וי"ל דהא בעי למה מסתם בכל הת"יחדיו סלמלא מסוכה מסתר בהבי'
בכפל הבנדים ס"ל לסתם בד"ב"ה ופעמים יוסף עליהם מעיל ופעמים
נין וכיוב' ואז היה די לבפר על העבירות הנ"לי בבנרי והב הא דבעי לה
בבא י"ל מסוס דקאמר דת' בנדים בנגד מילה דבריך לזכות זו
בדפרשת מ"כ כיה"כ היה לו ויותר לורך להם מחיר סנכנס לפני לפני'
ונריך זכות טפי וייתכן דס"ל דבזמת יבא מהרן דמיו לבתונת בד ס"יזכור
מת"כ לומר מע"י כן יבא ולא יהיה לו מקטרג מסמ"כ מס יבא בבנגדי והב
והיום הם מבקשים וכו' מבב על מה מסתם בהם בסתר ימים מין מסם
מזה ובת"ם בפ"ג דר"ה דטעם לבל הסופרות בסרים חוץ מבל פרס
ברב חסדא דאמר מפני מה מין כ"נ נכנס בב"נ לפני לפני לעבוד עבודה
לפי פמין קטינור נעשה סנינור ופרכינן והא מיבא בנדי והב בחוץ ומפני
נפנים קאמרינן בחוץ לא קאמרינן ושופר אע"נ דבחוץ הוא קאמר הסם
כיון דלזברון אתי כלפנים דמי ותו פרכינן הסם והא מיבא דם הפר
דהיינו פר יום"כ סזריקת דמו לפנים ומשני הוא"ל ומשתני מסתני ופרס"
פוא"ל ומשתני לחיות דם ומין מרחית הפר ניכר בו מסתני מלחיות
קטינור מו פרכינן הסם והא מיבא מרון וכפרת וכרוב ומשני חוטא בל
יקריב קאמרינן ופרכינן והא מיבא כף ומחתה ומשני חוטא בל יתנאה
קאמרינן ולא סאהרן המפרס על דברי רש"י בפ' כתונת בד כתב וז"ל
אמרו רבותינו סמינו מסתם בבל זהב מסוס סמין קטינור נעשה סנינור
והנא הוא הפך הנמנא בפועל כי פרה ובגל סהם עלם הקטינור כלו
לבפר מעשה העגל ומין סנינוריה טוב מחלה כמשל רבותינו ז"ל תבא אמו
ותקנה בוחת בנה כך פרה תבפר עון העגל לא יהיה זה מסוס ובסף
הרבתי לה והב עשו לבעל והו הקטינור ואל יהרהר לבך במזבח הזהב
בעבור שהוא מבפיל לחלבות בסרתו ולא לחדש בנבדים וכל זה להבניע לב
האדם בחטאיו ולהבניע עצמו בשפלות גדולה בת"ם ועתה הורד עדיך
מעליך ויתנחם על חטאיו ויתנהג בחנות ובמדות טובות בנבדים לבניס
ונחי' שהיה לובם כ"נ בית"ך פ"ב וזה ודאי לפי שלא רחה לא דברי רש"י ז"ל
כי אז רחה סוניית הנמרה לא הוה קשה ליה מידי נם לא דק להתקשות
מהאהרן והבפרת והבף ומחתה שהיו לפנים שלא הוקשה לו דק ממזבח
הזהב שלא היה לפנים ועוד מתחתר שלא ידע הבפרס שבין בפנים לחוץ
ה"ל להתקשו בבנדי והב דבל הסנה ות"מ בת"ם שהקטינור מסוס ובסף
הרבתי לה והענין בבנדי הבד להבניע הלב אך מה שיש לדקדק נבי דבחו'
ובמה שאין חוטא מתנאה ליבא מסוס דאין קטינור נעשה סנינור מ"מ מתחי
בבמה דובתי מהדר שהיה הבפרה לאין החטא בגון שגל ופרהלטהר על
מעשה העגל והב שבמסבן לבפר על הב שבעגל סנרתה דעדיף טפי
שיהיה הסנינור מאין הקטינור וזה חלוף מן הקנה ל הקל וכבר תרצתי
בזה לעיל ס"ח פי"ו סי"נ • לחוש על מחונם שלו סתם בבנדי זהב
היו נריכין הונמה מרובה שבריבי' לעשות לו הדסים כיום הכפורים
שאותן סתסתם כיום הכפורים אינן רחויים לעמד יחיד ומפילו ליה"כ
אחר אלא שטעונים נניזה בדתניא בסמוך והניחם שם מלמד שטעונים
בניזה ואפי' לר"דוסא דאחר דאחויים הם לבהן הדיוט היינו הסתא דהון
לבהן בבנדי בהן הדיוט אבל לו היה הל לא הב לא יועילו לבהן הדיוט דאינו
יבול לסתם בבנדי הב • אל תקרר לפני מלך ואע"נ דבחוץ נמי לפני
ה' מקרי בדבתיבנא לעיל פ"ב סי' ו' מ"מ היבא דאין שם פיקר בפיל'
אין קפילה כ"כ ובענין סמין קטינור נעשה סנינור אלא חיים לא בפנים
כדלעיל: בפר • בן בקר זה מבהרם מסוס דבכל דובתא החטאת
הבא שם העולה שניהם אחין מ"ן בגון ב' תורים או בבש ובבשה דק הבא
ובתלוחים שבא פר לחטאתיל לעולה ובח' לתלוחים אבל אחרים
ואיל לעולה ובתלוחים ובח' לתלוחים הם אחרינן לעיל פ"ב לא שהפר
לבפר עליהם על מה שעתיד בני קח לך עגל וכו' דהיינו לבפר בל מעשה

ברחשת
יח
שם בב
שם בו

מלאכי
ב

ב בפר בן בקר זה אברהם על שום ואל הבקר רץ אברהם איל לעולה
זה יצחק על שום והנה איל אחר נאחז בסבך עו בזכותו של
יעקב רבתי' וקח לי משם שני גדיי עזים טובים ר' ברביה בשם ר' לוי
אמר טובים לך טובים לבניך טובים לך שעליהם הקבל הברבות
טובים לבניך שעליהם מתכפר להם ביום הכפורים הה"ר כי ביום
הזה יכפר עליכם אין לי אלא אבות אמהות סנין ת"ל כר בבר יהיה
רבי ברביה ור' ירמיה בשם ר' חייא אסרו שירות של מעלה כך
שירות של מטן מה שירו של מעלה ואיש אחר בתוכם לבוש בדים
כך של מטן כתנת בר קרש ילבש:
יא ובא אהרן אל אהל מועד הנ"ר חייא מלמד ששעונין נניזה
ואינן כשרים ליום הכפורים אחר רבי דוסא אומר כשרין הן
לבהן הדיוט שנאמר וכל אדם לא יהיה באהל מועד ר' בשנה שמת
שמעון הצדיק אמר להם בשנה זו הוא מת אמרו לו מנין אתה יודע
אמר להם בכל שנה ושנה היה זקן אחד לבוש לבנים ומעושף לבנים
נכנס עמי ויוצא עמי שנה זו נכנס עמי ולא יצא עמי אמר ר' אבהו
ומי יאמר שארם היה והלא הב"ה בבבודו היה נכנס עמו ויוצא עמו
אמר ר' אבהו וכהן גדול לא ארם היה אלא כהתוא ראמר ר' פנחס
בשעה שהיה רוח הקדש שורה עליו היו פניו בוערות כלפידים עליו
הה"ר כי שפתי כהן ישמרו דעת וגו'

פרשה

העגל מכל הבא סלא בא לבפר על העגל אלא בסדר בל יה"ך
ק' מ"ט בר לחטאת ואיל לעולה לפ"ק סהוא בנגד זכות מבות וכו' בר
עזים לחטאת ואיל לעולה ועשה זכר לחבות בב"ח אל
דוכו נ"ב בל ידן סחבדסם זכה בהכנסת מורחים בבן בקר ויבחר
בעקידה וניתן תחתיו כופר
ויעקב זכה בגדי עזים סקיים
אתו ועשה מטעמים לאביו כאשר
ה"ל בד בבל ביה יד' דמדבר
בד ל' ואני דהיינו כתנת בד ומבנסת בד דרים
בד ומבנסת בד לר' אמה' והרמז דבד ידרם לסון
כתו בד בבל יהיה דמתרגמינן
בתקל ובן מטמע דמפרס
דבריהו' ולהבי מייתי בד בבל יבו
סד' אל מסקל במסקל והיינו ד'
סקולות זו בזו סתרבעתן נדק
ובכיאות היו ומין לפרס סקר
בחבות דהא אמרי' לקמן ס"ד
סים הפרס ביניהסבמו סים הפרס
חלון לחרך ! ה"נ בסירות של
בך סירות של מטן בו' ועניינו
הפסט סחביבה לפני ה' עבודה
בעבודת העליונים ור' בחיי ה
בענינזה ובתוך דבריו בת' דקר
אחר בתוכם לבוש הבדים היינו
ובת"ם שהוא מיבאל תיתא דבדניאל בתיב והנה אים אחד לבוש בדים
סיהיה מיבאל דהא קאמר והנה מיבאל אחד הסרי' בא לעזרני ונבר דע
הוה שהוא אסר דבר עם דניאל בב' תלוחות הסמובים שם ומין לו
אחד בתוכם לבוש הבדים דבתיב ביחוקאל מינו אותו הבתוב בדניאל
דהא לעיל ס"פ בא ולקמן בב' ואמרו על דיחזקאל שהוא נבריאל וב
בתרא דיתא בך של מטן בתונת בד קדם יבבם יר' דמייתי בדבר
לה דשלסתן בריבי אחד לנופי' ואחד לתעוטי בנדי זהב ואחד לוסר
בבד בדבתבו התוספות בפ' המתוכה דף ל"ה ואחד מייתר ליה הבא
של מטה לתעלה ולא ס"ל דאחד בדיך לתוכחר יותר מבל סאר יתות
ואחד לתוכחר מבל ערבית מ"ב דבד נ' ול' מדרשי הבי בד המוכחר
בדבתבו שם התו לדב הוכה ומיהו בירושלמי פ' בשו גרסינן ולמה
לבן מ"ר חייא בסירות של מעלן בו' ובר' דמט' שיבו הבנדי' בית"ך
מלמד שטעונין נניזה מסיפא דוכיחס שם דרים מבל בירושלמי
תניא ר' חייא ולבסם וכלו שם שם היו נגוזים שם היו הדקיבין
בסיטת מדרשינו ושטת תלמודא דידן • ואינן בסירים ליה"ך אחר
לבהן הדיוט בסאר יתות הסנה דאל"כ מאי טעונין נניזה דקאמר
נקט דאינן בסרים ליה"כ אחר דהוה מסתבר דבסרי' אבל לכ"ה
דאינן בסרים וכדמוחיב פ"ק דיומא ר' אחד' דוסא דקאמר שהם
לבהן הדיוט אתי תבוכות חדא דאבנטו של כ"נ ביה"כ לא זהו אבנט
בהן הדיוט דס"ל דאבנטו של בהן הדיוט היה דבלאים
בסאר יתות הסנה אבל אבנטו של כ"נ ביה"ך דבוץ לחוד ועוד
סנסתתם בהן קדושה חמורה מסתתם בהן קדושה קלה ואיהו ר' דוסא
חם לתבוכותיו דלא חם מסתתם בהן קדושה קלה כדי שלא יבטרו
ולקושית האבנט לא חיים דס"ל דאבנט של בהן הדיוט בבל הפס
היה דבלאים דמלונתא דאבא' היה בפ' הבו' ומסתבר דר' דוסא הב
ה"נ בסרים הם לבהן הדיוט שבא' יבבם על בסרו דמהאי קרא דדים
דוסא בפ"ק דיומא והיינו מדבתיב נבי תרומת הדשן ולבם הבהן מדו
ומבנסי בד יבבם על בסרו ויבבם יתירה הוא דהא בתי' בריבי' דקרא
ולא היה כ"ל אלא ומבנסי בד על בסרו אלא ל"נ שם תי' דיבבם יבבם לתי
כ"נ ביה"כ דבתי' בהו בתונת בד קדם יבבם בסרי' לבדין' בל הבנ' בלא
והניח שם בתוב בהו לותר בטעוני נניז' אלא שלא יבתמם בהם כ"נ
אחר בן פרס' ר' בפ"ב דיומא שנה זו נבנס עתי ולא יצא עתי בנת' דיון
ל' טרף בקלפי ובתנחו' פ' י"נ חיתה הבי שנה זו בזדמן לי זקן מ' לבו
ועטוף מחודי' נבנס עמי ולא יצא עתי ובתב בעל עין יעקב בירו
דיומא' מין ראוי לותר סיהיו חולקי' בתניאתא דבוני לותר בתה שמשמ
סתמון הנדיק אולי אלא חבם לאחריך בבל הספורי' ועוד בתב
דמהבבדת קושיית וכל מדם לא יהיה בתוכל מועד הובבו בירושלמ
סהזקן הנראה לסתמון הנדיק לא היה דמות מלאך אלא בבני לבב
דניאל ובתי' יותין יתיב מין לאחרי' בו בסבני מלבושי' פעם לבני' ופע
אלא תמיד בראה בלבוש לבנים אלא סבחותה שנה נבנס עתו ולא יצא
בתו בסנים הראשונים שהיה נבנס עתו ויוצא עתו ע"כ ויותר טוב
אלא רבו לייחס לו ויתב' אחרים מפני הבבוד כי לבושיה בתלבו
ודברי בלתי מובנים דמאותר ומין לאחריך בו בסיבוי מלבושים בו
אלפי הבמת נבנס עתו בסחורים ומפני הבבוד לא הריך לבוא
סינוי מלבושים ומה' תמיד נדמה לו בלבוש לבנים נראה אלא היו
בלל ובותר דבריו ועוד דא"כ יהיו חולקי הירושל' והבבלי בבמיה
בדברי הראשונים בדרך רז"ל להאריך בהן ולקנר בהן ומי יאמר
בהן אחרון לסון ובבי מיתה בירושלמי בתון קומי ר' אבהו והא בתיב
אדם לא יהיה באהל מועד אחר' אותם שבתוב בהם ודמות פניהם פני
לא יהיו בבאהל מועד אחר לון אתן אחר לי דהוה בר נש אדם אחרי בסוקה
היה ובתב עליו בעל עין יעקב מין פי' בר נש אדם אחרי

פרשה כב

א איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז וגו' ר' ויתרון ארץ בכל היא ר' יהודה ור' נחמיה ר' יהודה אמר אפי' דברי' שאתה רואה יתרון לעולם אף הן בכלל הנייתו של עולם הן סיבא למעבר חבלא (סיב הדקליס לעשות חבלים) סיבא למסוך ניגיא (קונים לגדור הקניס) מלך לשדה נעבר אפילו הוא והוא שליט מסוף העולם ועד סופו לשדה נעבר עברת ארעא והוא עברת ארעא ולא כלום לפי אוהב כסף לא ישבע כסף אוהב ממון לא ישבע ממון שכל מי שהוסה ומהסה אחר הממון וקרקע אין לו מה הנאה יש לו ר' ישמעאל ב"ר תנחום ור' חנין בריה דר' ברכיה בשם ר' יכתי' יורדו מאניותיה על הארץ יעמודו וכי אין אנו יודעין שעל הארץ היו עומדין אלא הרי ששקעה ספינתו של אחד בים ויש לו קרקע על הארץ יעמוד אם אין לו קרקע אין לך הבל גדול מזה. ר' נחמיה אמר ויתרון ארץ בכל היא אפי' דברים שאתה רואה אותן יתרון למתן תורה כגון ציצית תפילין ומזוזה אף הן בכלל מתן תורה שנ' ויתן יי' אלי את שני לוחות האבנים כתובים באצבע אלהים ועליהם בכל הדברים ר"י בן לוי אמר ועליהם בכל הדברים מצוה כל מצוה מקרא משנה תלמוד תוספות אגדות ואפילו סה שתלמיד ותיק עתיד ליטר לפני רבו כלן נא' למשה בסיני שנא' יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא חבירו משיב עליו כבר היה לעולמי' מלך לשדה ר' יהודה ור' נחמיא רבי יהודה אומר מלך זה בעל תלסור לשדה נעבר זה בעל משנה שהוא סודר הלכה לפניו ר' נחמיא אומר מלך זה בעל משנה לשדה נעבר

כו' דבק לפי הכונה סב' ויתרון ארץ ואמר עברת ארעא לא עבר ארעא ולפי זה ענין סעבודו לארץ שב"י סברי' לתכונת מיניו תלויות וסוגו סם בעת תכונה מו לא ולפי גרסתיכו פי' סם עשתה הארץ עושה חיל וסם לאו לא יועיל כלום כל מלכותו מחסר סמין לו מה יאכל ובאו' חוכה ממון לא יסבב ממון ספי' לא יאכל ממון כתו פסכיה רש"י בפי' קהלת ות"מ כ"ע מאי קמ"ל בודאי אם אין תכונה אין מין תכונה מה כנס כמתון וי"ל מסו' דדיות מועט כאומנו הקרקע וטוב לעסוק בסחור' כדאמר בפ' הכא על יבמתו אין לך קהלת ח אומנות פחותה מן הקרקע שב' וירדו ר"מ חזייה לההיא ארעא דסדי בה כרכא לפותיי מ"ל מי תשליי לאורכי' הפוכי בעסקא טוב מיגך רב על לכיי סכילי חזנהו דקא נייפין אמר להו מיתנופי מיתנופי' הפוכי בעסקא טב מיגך אמר רבא מאה זוזי בעסקא כל יומא בארעא וחפיר' סר"א לא יעסוק אדם בקרקע לה"ק דמ"ת גרי לעבוד האדמה דברי. ח קנא ע"י או ע"י מכדיו אמל"כ אפשר לא יוציאנו ממונו שברי אפי' המלך משועבד וגריך לעבודת האדמה' והוא מ"ם בפרק הנז' כל אדם שאין לו קרקע אינו אדם וכתבו האו' שאין זה חולק למ"ם אין לך אומנות פחותה מן הקרקע דהיינו באדם שעיקר אומנותו באדמה ומ"ת גריך לאדם

יחזקאל כז

קרקע לבנות לו כיס ונם לגורך מזונותיו כדאמר אתם זרע ולא אזכון: וקרקע אין לו מה הנאה י"ל לבאורה גר' דהיינו דר' ירמי' שאפשר יאכל סחורותיו ואם אין לו קרקע כמה יחיה ואין גר' לפי מ"ם עבדת הארמה וכו' היינו אפי' שיהי' לו כל ממון שבעולם גריך לקרקע למזונותיו כדפי' ואו' היו מזונות בעולם לא יחוס לקרקע אבל לר' ירמיה אפי' במאכל מזונו בעבו' גריך הקרקע כדי שיאסר לו אמה יחיה אם יאכל אתמונו ולכן גר' דמ"ם וקרקע אין לו מה הנאה יש לו לאו דוקא קרקע אלא כלו' שאין לו מזון והיינו פי' דמי אוהב הממון לא תבוא' דקרא מה בנע בכל הממון אם אין לו תבוא' שיאכל הלא ודאי הוא הכל וכן כתב רש"י בפי' קהל' ומי אוהב הממון בממון לא תבוא' שאינו מוסף לו פירות נם זה הכל וקרקע דנקט משום דפי' ויהיו לו פירו' אמם לא יהיה לו קרקע פעמים לא ימצא בזמן הרעב מי שיתכבר לו פירות ויומות בדעב אבל רבי חנין תפרס קרא לענין אבול הנכסי' כי בכל מה שיאסוף ממון אפס' אלא יהי' לו מה יאכל בגון שיטבעו ספינותיו וינגנבו נכסיו ולא יאמר לו מתוה אבל תי' יש לו קרקע יאמר עליו ולדיליה פי' ויתרון ארץ בכל הוא כי יש יתרון לקרקע על כל הנכסי' דאפי' מלך גדול גריך שיהיו לו קרקעות שפעמים יאכלו אמר נכסיו ואל' פעיכני אמה אלא אזכיר אחלה דק ר' ר"ר' ר' אבהו אמר אמר ר' אלעזר אמר ר' יוסי בר' חנינא לא הזכיר ואפשר לפי אר"י ור"ל נחלקו אחלה לבדם הזכירו אמם אחלה והזכיר אמת ר' חנין כיוצאם לפי שקרוכה לדר"י דאמרם קרא בקרקע אמם: ויש לו קרקע של אחרון יאמוד ואם"נ דהאי קרא בקלת נור כתוב אזכי' זה לומר אבל אחורותיהם יאבדו עד אלא אמי' לאם אום אקום: רק בקרקעותיהם מ"נ עד"ש לעיל ס"מ פ"ב אף קלת הכ"ם יש בה ברכה. יתרון לת"ת וקרי לאור' אחרן שבעבור' בברא' בדלעיל ריש ס"ו ואמלא מ"ת ביתה בחרב' בדלעיל ס"מ אם' בגון הלבות ניגיא וכו' נרסי' ופי' סנר' לבאור אלא נאמרו בת"ת אלא חבמים הוסיפום על ת"ת קת"ל דבל תורה שבע"פ נאמר בסיני ומד"ם י"ל אלבאור יחסר אחר שניני ותפילין וכיוצ' חינן נרחות מבוזות לענמן רק להזכיר חסדי ה' ומצותיו באמרו והיו לאות על ידך פו' למען תזכרו מ"ב הן יתירה על מ"ם כי אין קיום המצות האלו הכרחי אחר שיזכיר בחלה המצות והחמונות שעליהם ניתנו אן המצות מה נורך לאמר המנו האלו בפועל ע"ד כדו לי זרים שיחות כו' כל מלותיך אמוב כו' לב"מ שנם אם בכלל מ"ת כי יש טע' ואבר בקיו נוף המצו' זולת הרמוזים שבוסדו עליה' ה"נ ועליהם בכל הדברים וכתי' כל המצוה אשר אנכי מצוה כו' ריב"ל אמר עליהם ועליהם כל בכל הדברים הדברים מצוה כל המצוה והכי איתא במדרש קהלת ופי' דמדש לל עליה' כל דברי' אשר דבר ה' ובאב ועליהם בכל הדברים אית לן נ' רבויין ומדבאב נמי כל המצו' ולא קאמר המצו' אוכא חו חד רבויא הרי בנגד מקר' מסנה תלמו' אום מגדות לו' שבלן נאמרו למשה מסיני בע"פ בסנתן לו הלוחות ומקרא דנקש הכא לאו מסום רבויא אלא מסום דמשנה בבויא על המקרא נקטיה הכא והיינו דלא נקטיה בבא נביאים וכתובי' כדאמרי' בפ"ק דברכות אלו דבאיב ונתנה לך את לוחות האבן והתורה ונו' לוחות האבן אני' הדברו' והתורה זו מקרא והמצו' זו משנה אשר כתבתי אלו נביאים וכתובי' לאורות' זה תלמוד מלמד שבל' ניתנו למשה מסיני דהכא לא מיירי אלא במה סניתן לו ע"פ ולא נקט מקר' אלא מטעמא דבתי' בנה אם אתם לא הזכר' מגדה אפשר אלפי סמון בה ב"ב בורך לא הזכיר ה' למשה אחלה ובפ"ק דמגילה אמי דבאי' ועליהם בכל הדברים מלמד שהרא' הב"ה למשה בסיני דקדוקי תור' ודקדוקי סופרי' אם בסופרי' עפ"ד' לאחם ואמי' ניהו אקר' מגל' ובר' הדברים נ' מילי' אמשה נ' רבויין דהאי קרא ולא קאמר מסנה תלמוד ותוספות כדאמר הכא דמסיטא בכל' זה ניתן בסיני כי זה תורה שבע"פ כי ידענו

סגיתנה כסיני מעל פי הדברים האלה ומהתורה והמצוה ולרי כל דקדוקי תורה בכלל מנדה וד"ם בכלל מסנה מ"ו תלמוד מתנהו ומפ"נ דעליהם בלוחו מיירי ה"פ כסנתן לי הלוחות עוד הוסיף לתת לי עליהם מקר' מסנ' כו מ"כ דכלהו רמיז במתנה הלוחו כמו סתנה הנאמן רמיז כל תרי"ג מצו

ר"מסו"ב מלי נב מי נסנ

ד"ר"ה

בדברי' : מצוה כל מצוה אין לסק' מה נורך לדקדק מדכתיב כל ריפוק לי דמצוה נופה היינו מסנה וה"כ מייתר חד רבויים מהכי נ"דקד' דועליהם לאנדה דהא לאו כי הדדי כתיבי והתם לנופיה מיפסריך להאחיר על סתירתה ועוד דדוקא נבי התורה והמצוה דרסינן המצוה זו מסנה מיתורה מכל הכא מפסר דעל התורה קאמר סנקרמת נ"כ מצוה כדכתיב תורה נוה לכו מ"ק דהוה לי' למיתק נמי מדכתיב המצוה בה"ה יתירה כדדייק בקהלת רבתי כפ' ויתרון מרן ומפ' סוס דרסה מחרת ים ומפן דדרים מהמצוה ולא מרבויי הכל בכיאורי סס מכתוב טעמו כ"ה הלמור היינו תזרוני סתיר המסנינו

תו"ס"ל כית ר"ור נתן ור"חיים

ור"מוסיפים סהן כיאור למסניות ותו' דינין סקנדרכן בעלי המסנה מנדו' דרסיות מגליו' דלא נפק' מיני' לענין דינה ותה סתלמיד ותיק מחדש היינו קנת דינין סמכין דבר מתוך דבר ודרסות סעל ידן יסמוך דיני המסנה מל המקרלות כגון ר"נ מדות סהתור' נדרס' בהם כולן נאמרו למסה וכל אחד ואמ"ם ססס היו כל הנסמות וכל אחד וכל מה סעתיד לחדש כדלעיל ס"כ ס"כמ מ"ת הכל נאמר למסה כדי שלא יבנר ממנו דבר וגם קבלתם כסיני אפסר סמכחו מל מסה זכו בדבר סבסנמסרו הדברים למסה סמע כל אחד חלקו וקבלו . שנאמ' יש דבר אסוס דלא מייתי ריב"ל לה מרבויים מייתי לה ממקרא זה דתמתע דאפי' זה סנרמה חדש בבר ניתן בסיני : הבירו מסיב עליו בסהוא יודע בדב' מסיבו כן והא דלא קאמר דבבר היה לעולמים דבדי הכתוב סמודיע זה דאפר היה מלפני לא יגלק כדוח הקודם סהרי קדמה לעולו וכ"ם לסיני רבי יהודה ור' נחמיה מע"נ

דהא פי' ר"י קרמי הכא איכא דר"נ קאמר דכיון דמפ' קרמי כתורה ניחא לפרוסי מלך בבעל תלמוד : זה בעל תלמוד כו' וט"הכתוב בסיני לומר מחע"פ סהכל לפי מה סכתב סהכל ניתן

ניתן בסיני ויש סבר טוב בתחלם מ"מ צריך לתלמוד חדש מסנה ותלמוד לא דלר"י בעל התלמוד מדיק סהוא היכול לדון ולהורות תמ"כ בעל תמכ' בדכתיבי לעיל סי' כ"ב ולהכי מיקרי מלך וקאמר דמ"ת הוא נכנע לבעל מסנה סע"י סרגיל במסניות יוכירהו מס סכח מיהו מסנה ואחר סיוכיר לו כל המסניות יפה ויתן בעל התלמוד כתרוניהם ויוכיח מה הדין לאחתו לפני ה' והם מכלל כריי' מל עולם סברהם בהסנחתו וזן אות' בתי' מקרבי רמתים עד כ"כ ומין בעולם דבר מקרי וכסתר מהסנחתו ית' סהסנחתו מל ניון לתת סבר טוב לבוניה ולפרע מתחרביה ולהכי כאן בסמלך סאף סמלך נאות לכם אין נסתר מפניו מפני ספלוסם הפילוסוף . לפיכך אוהב כסף י"ל היאך מתסך זה מזה וי"ל דהסת דמ' סעיני יי"מסוסטו' בעול' ובוא' סבר ושוכם רמוי להרבו' בחלות כי נחת בעל תלמכתו מיסלם ומין לסבוע מתחנות אלא להרבות כהן תמיד מורחיה הסתעינן תו סריך לעסות מנוה קבוצה דבלאו הכי אין והיינו ומי אוהב בהמון לא תבואה זמ"ם מכל מי סהמה וכו' אינו מ לדברים הרמ"סוני אלא מקר' ומי אוהב בהמון קאי ור"ל ספירוסו סהוא' וכו' ונרסת הילקוט וכל מי סהמה כו' מ"ג מכיון דתלך לסדר לתת סבר טוב לבוני ירושלים מ"כ לא יסבב המדם מהחנות עד מנוה קבוצה דהיינו כגון כ"ה וכית הכנסת ים"ת וכיוב' סיכתן סבר בוני ירושלים והתם אתי ספיר דנרסינן מכל מי סהמה מה הנאה יש לו לפי' לזכות אפי' אחר מותו כגון ביבה כ"ה וים"ת בהם לדורות סאחריו מסת"כ ספר מנות סמיך לו זכות אלא עד אותה והיינו לא תבואה דקאמר' אלא תעם המנו פירו' תחיה כסתיב קבים מסמס זיכה לכל הדורות כמנו' היינו כמה אלמד מכל כמעם מנו' לא זכה אלא בהכלל ערי מקל' סיכילותה' הרוגים ע"י : הה מי יכיל מסה וא"ת ומ"ל דמסוס מנוה קבוצה עסתה דילמא לקי מנוה , סתמא לידו בתכוון ומכיון דבמה לידו מנוה זו ו"ל , לכיון דנעשה שהגדילן מסה לא מהני אלא

יתמא על כן קמלר וחכירית מכל מי אלא הספיק ללמוד פרש"י ספכר לתות מינו מפסיד וכו' ורבנן אמרי ויתרון מרן כו' כבר כתבתי לעני' ס"ה דלהמ פי' ויתרון מרן אפי' הדברים שנרמו' יתרים בעולם יש להם נורך בעולם לפכין דרפוא' וכיוב' ולדב' אחר דכסמו' נ"כ פי' ויתרון מרן כך הוא אלא דמיירי אפי' בדברים המוזיקים סים נוה בברייתן להפרע מן הרשעים מה רש"י בפי' קהלת כתב ויתרון מ' בכל היא ויתרם של יו"ם מרן שהם מתנאים ומבטים למקום בכל היא בכל דבר הוא שו' סליחותו ליפרע ואפי' ע"י יתוס כדרך שעשה לטיטוס ולא יד' מהיכן דקדק שכך מפרשים ויתר מרן לפי' תניין ואפשר שכך מ' בנסחתו : ום"ם מיבא למיתק מה פ' קמא דרבנן לדר' יהודה דמיסו' קאמר כה"נ אפי' דברי' שאתה רו' אותם יתרים בעולם אף הם בו' הגייתו של עולם סיבא למעבד מ' וכו' ודוחק לומר דלא פליגי אלא דתלך לסד נעב' דר' לא פי' לי' אל זה אלא על מה שמפר' עוד ויתרון שעבוד' המדמ' חסוכה מכל כדבר לעיל וי"ל דלר"י לא הוי ויתרון אלא מהמין המ' שהוא לתועלת הכנון סיבא לחבלא מכל הדב' המוזיקים מע"פ אלא נברתו לבריותיו של עולם מ"נדם ל' סבריאת זכוכי' מיכ' אלא כדי שבהם יחטאו יסתכל הכ"ה בהם ולא העול' כדלי' בירושלמי בהרוא' ולא חסוכי מכלל בריותיו של עולם לחין נורך בהם מכל עכמן מתרי דתרתי מיכ' חדא הא דר' לתועלת ועוד להזיק בהליחותם תכלית זה טוב ומיתיה בכלל כ' של עולם ומיירי דבאו לתקנו סב' מיכי פרנים נקט כמ' זכ' ופרעוסי מ"כ ל' דלר"י ליכא כ' המוזיקים תועלת לעולם כלל מ' הם להזיקו ומע"נ דודאי לא לבטלה לאו בכלל כל בריותיו של חסיכי אלא דוקא מילי דהנאה כהון נוקה כגון סיבא לחבלה סנרי דאף זכוכים ופרעוסים מאוסים ומזיקין ומנין דאית כהו תועלת לעולם ורפואה בדר' ולכך בכלל בריותיו של עולם כיונהו ועוד דאפי' בגד סהם מזיקים לעולם בכלל בריותיו של עולם ומיירי פליגי א"ל מ"ט אות מלך לפרם בעבר הכ"ה כו' לפי קמא דר"מ וכסלת לפי תניין אתי ספי' וכמ"ם רש"י בפי' הכ"ה נעשה פועל לכיון ליתבע עלבונה מתחריבים ולפלם סבר לסוה ידבק לת"ם פיי' פועה סליחותו ע"י יתום ליפרע מטיסוס בעל תלמכתו מיסלם ומין לסבוע מתחנות אלא להרבות כהן תמיד מורחיה הסתעינן תו סריך לעסות מנוה קבוצה דבלאו הכי אין והיינו ומי אוהב בהמון לא תבואה זמ"ם מכל מי סהמה וכו' אינו מ לדברים הרמ"סוני אלא מקר' ומי אוהב בהמון קאי ור"ל ספירוסו סהוא' וכו' ונרסת הילקוט וכל מי סהמה כו' מ"ג מכיון דתלך לסד לתת סבר טוב לבוני ירושלים מ"כ לא יסבב המדם מהחנות עד מנוה קבוצה דהיינו כגון כ"ה וכית הכנסת ים"ת וכיוב' סיכתן סבר בוני ירושלים והתם אתי ספיר דנרסינן מכל מי סהמה מה הנאה יש לו לפי' לזכות אפי' אחר מותו כגון ביבה כ"ה וים"ת בהם לדורות סאחריו מסת"כ ספר מנות סמיך לו זכות אלא עד אותה והיינו לא תבואה דקאמר' אלא תעם המנו פירו' תחיה כסתיב קבים מסמס זיכה לכל הדורות כמנו' היינו כמה אלמד מכל כמעם מנו' לא זכה אלא בהכלל ערי מקל' סיכילותה' הרוגים ע"י : הה מי יכיל מסה וא"ת ומ"ל דמסוס מנוה קבוצה עסתה דילמא לקי מנוה , סתמא לידו בתכוון ומכיון דבמה לידו מנוה זו ו"ל , לכיון דנעשה שהגדילן מסה לא מהני אלא

נעבר זה כעל תלמוד שהוא מקבל הלכה לפניו לפי' אוהב כסף לא ישבע כסף אוהב תורה לא ישבע תורה שבל מי שהומה ומהמה אחרי תורה ותלמוד איזלו מה הנאה יש לו ר' שעור בר אבא בשם ר'

אחא אומר למד ולא לימד אין לך חבל גדול מזה :

ב ורבנין אמרי ויתרון ארץ אפי' דברי' שאתה רואה אותן כגון זבובי' ופרעושי' ויתושי' אף הן בכלל בריותו של עולם דכתיב ויכלו השמים והארץ וכל צבאם מלך לשדה נעבר זה הב"ה דכתיב ביה ה'מלך נאו' לבש לשדה נעבר זו ציון דכתיב ציון שדה תחרש לפיכך אוהב כסף לא ישבע כסף אוהב מצות לא ישבע מצות שבל מי שהומה ומהמה אחר המצות ומצוה קבועה אין לו מה הנאה יש לו הדע לך שהוא כן שהרי משה כמה מצות וצדקות עשה וכמה מעשים טובים היו בידו ויש לו מצוה קבועה לדורות הה"ד אז יבריל משה ר"א ויתרון ארץ אמר הקב"ה לנביאים אם אין אתם עושים שליחותי יש לי שלוחין א"ר אחא בכל הקב"ה עושה שליחותו אפי' ע"י נחש אפי' ע"י צפרדע ואפי' ע"י עקרב ואפילו ע"י יתוש . טיטוס הרשע נכנס לבי' קדשי הקדשים וחרבו שלופ' בידו ונירר את הפרוכת ונטל שתי זונות והציע כפר תור' תחתיהן ובעלן על נבי המזבח ויצאת הרבו מליאה דם ס"ד טראית כמלאה דם לעיל וי"ל דלר"י לא הוי ויתרון אלא מהמין המ' שהוא לתועלת הכנון סיבא לחבלה מכל הדב' המוזיקים מע"פ אלא נברתו לבריותיו של עולם מ"נדם ל' סבריאת זכוכי' מיכ' אלא כדי שבהם יחטאו יסתכל הכ"ה בהם ולא העול' כדלי' בירושלמי בהרוא' ולא חסוכי מכלל בריותיו של עולם לחין נורך בהם מכל עכמן מתרי דתרתי מיכ' חדא הא דר' לתועלת ועוד להזיק בהליחותם תכלית זה טוב ומיתיה בכלל בריותיו של עולם ומיירי דבאו לתקנו סב' מיכי פרנים נקט כמ' זכ' ופרעוס

דרך לאיכן קולטות עד שנכחרו ג׳ שכחרן כנגון לא היה טורח כמלוה זו
לעי מפני שהיה מכוה קבוע ויוכה בה לאחר זמן ולא ס״ל כר׳ שמעון דאמר
מה מכוה שכאה לידי מקימנה כדאיתא בפ׳ הנזלין, אמר הקב״ה לנביאי
לעיל ס״ר ריש פ״ו וסס פרשתי ״ דהוה קאים ואמר הקב״ה לנביאי
דרך עוכר מינה מעגין מ״ם שעל ידי
בכל הקב״ה עוסק שליחותו שלא מעגין
מ״ם שאין דבר כעולם שאין כו צורך
הוצלת ואמ״ב לנקמן ס״ד פי״ם כתר
שכלה דעקרב נר׳ וכן מעשה בקוכר׳
ולא לא קאי שלא אמ״ם לעני ולא כרא
לכטל נם עוכר דרוכיה ואמרת
ארין נברי אד סמי ואד מפתח
ארתין ניפרין כלהו מעין זה שיש
בעולה וצורך בעפרים שאינן ידועים
ומאר עוכרי מעין מ״ם שע״י הכל
הקב״ה עוסק שליחותו אע״פ שאינן
אורדין זו אחר זו כעניינן ״ עסקן
בדברים פי׳ לעיל פי״ט׳ סבן בחות
אמת פי׳ אנף כמו סוכת עניים
אפר סהוה אילן גדול כמו אילן
אסוך על האדרן דאיתא בגזיר פ׳ כ״ג
מדרש קהלת גרסי׳ דיין ומ״כ יהי׳
מבנין סרן הסקמה ושפת בארה של
ריש גרסי׳ ופי׳ שפתה ובאה הבאר
אל פני המים עד מקו׳ שכו טבל המים
הוה שמסגיל כאר׳ של מרים לרפאת
אחין כדאית׳ בתרגם שבאיה הבלבו
בסוף תפלות מוצאי שבת ולפי פרנה
ר׳ נרפא׳ המים ההוה מז נזר שיכופו
מי הבאר לשם ולכן הזכיר כאן מה
שיה נראית תרתם הבר כאין בכרה
שנה ומ״כ לא טבל המים ההוה שם
זה המקו׳ בתחנת הים מרחוק אלא
בשליחה י״ נזרמנה ובאה בשעה
שיה למקום שטבל המים ההוה ה״נ
מיסוי׳ כאה היו ישראל מקריבי׳ במדבר׳
שהוקם המשכן דתנינן תמן עד שלא
הוקם המשכן היו הבמות מותרות
ומבודה בבכורות שהוקם המשכן
נאסרו הבמות ועכו׳ בבכורים והיו
ישראל נוהגים כאיסור במה׳ לפיכך
אמר הקב״ה כו׳ ומ״ת מה מתחלה לא
מבכיר׳ כזה מה נרי׳ ט׳ כמ״ם מים מים
מבי׳ ת כו׳ הלא נריך להודיע׳ ומדרש
אתמי נטר לה עד הסת׳ ועו׳ לא׳ היו
מרעגו׳ כאו׳ עליה׳ מבינן דלא הוזהרו
מתחלה הוזהרו ועכרו ונכנסו
אלו מולמי דהך אוהר׳ מהר׳ אשונה
שיתכנו מהבכירים ועוד אכ״ל שלא
אית׳ אחת תחלת אזהר׳ ותכף להקמת
המשכן נאמר אחר מנות סדר יום
הכיפורים שהית׳ לאחרת מיתת בני
אהרן לאר׳ מכם וי״ל דס״ל לר׳ אחת
מ״ד לקמן שאמר׳ כאר תמוה אסר
בחוט חוץ למשכן וק׳ ליה מ״ט דכיון
דאתרן אז והתירו כאן׳ בכל אות נפש
אבה ואבלת לאה אסרו במדבר ולא
אמר אלא שהתירו עליו בכרת ואשכו
ל ולכ״ש שלא נזהרו ישראל
ואיסו׳ הכמ״ע׳ שהיו רגילי׳ מתחלה
אתרה לזה האיסור ואסר כל שחיט׳
בחוץ למשכן כי אולי הרואים
מנוסה קרבן בבמה לא היו יכולים
אחות שהיה מתנגל לו׳ דשל חולין
אית׳ אכל עכשיו שנאסר הכל לא יסו׳
לו סוס הנגלות ועל כן בארץ חוץ
אתיר שבבר סר מהם הרגל שקרבו
אמ״ל מה נריך לומ׳ מפני שאומו׳
בעולם אומרים וכו׳ תיקון ליה להגיל את ישראל ולהרחיקם מן העבודה
ל דאין דרך התורה לאסור דבר המותר מסוס נדר אלא לחכמים הוא
דאתר מעשות סייג לתור׳ אבל כל איסורין שבתורה מנד שבתם וכ״ם הכא
ליה אומרת דאתיא לידי קולא דדמי קלת דמבי׳ חולין לעזר׳ כיון דאין
ליה רוצה להקריבו אלא כע״ב ועוד דנגאי הדבר שבמדבר אוסרו
אחרון תתירו ונראה בשינוי דבון לכ״ש שזה מפני אומות העולם שהיו
אומרים וכו׳ ומ״כ לילול י״ים כדבר ומוסב שהעקר אות אחת אסיתא
ס״ם ר״ש ע״ר ס״ח ״ הה״ר שוחט הסור וכו׳ קמפרש מי שמקריב בוד
מחלה ״ במב׳ מים כאן נפש שוחט שנא׳ דסיחסב לאים ההוא כדאמ׳

וחמא הרא אוררען (נפרדע) פענא הרא עקרב סנותיה נהרא
אסר זו מוכנת לעשות שליחותא אניותא (לעבור) נהרא ואזלת
ועברה שליחותא וחזרת יתה באתרא ונשמע קול יללה בעיר פלוני
נשכו עקרב ומת ר׳ פנחס בשם ר׳ חנין רצפורי אמ׳ עובדא הוה בחד
גבר דהוה קאים וחצר (קוצר) בהרא בקעת בית שופרי חמא חד
עשב׳ ולקט יתיה אתא חד חבר וקם ליה סקר (הכיט) בההוא חויא
אמ׳ תמה אנא על מאן דקטל הרא חויא אמר ההו׳ גברא אנא קטלי׳
יתי׳ הלי אפוי וחמ׳ חהו׳ עשב׳ עבי׳ בה כליל׳ על רישי׳ א״ל מן קושט׳
אנא קטלי׳ יתי׳ א״ל את יכיל סרים הדין עשבדמן רישך א״ל אין כיון
דאמרים יתיה א״ל את יכיל קרב הדין חויא בהדין חוטר א״ל אין כיון
דקרב לההו׳ חויא מיד כשלו איברין ר׳ ינאי הוה יתיב מתני על תרע
קרתא וראה נחש אחר מרתיע ובא והוה מרדף ליה מן הדין סיטרא
והוא חזר מן הדין סיטרא אמר זה מוכן לעשות שליחותו מיד נפלה
הבדה בעיר איש פלוני נשכו נחש ומת רבי אלעזר הוה מטייל
בבית הכסא אתא חד רומי ואקים יתיה א״ל לא על מנן (חנם)
מיד נפקא חד חויא ומחא יתיה וקטלית קרי עליה ואתן אדם
תחתיך רבי אלעזר הוה קאים על הדא שוניתא (סוף) דימא
דקסרין וראה קולית א׳ שהיתה מתגלגלת ובאה והוה מצנע
לה והיא מתגלגל אמר זו מוכנת לעשות שליחות׳ לבחר יומין עבר
חד בלדר (רץ) איתגלגלת בין רגליו ונכשל בה ונפל ומת אולין
ופשפשוניה ואשכחו יתיה טעין כתבין בישון על יהודאי דקסרין
ר׳ שמעון הוה עסקן בדברי׳ הוה לי׳ תר פרדס חד ומן הוה יתיב ביה
והוה אית ביה חד סכן (ענף) חמא חד רוכיפת דעבר ליה קן
בנויה אמר לה מה בעי הדין עופא מסאבא בחדין פרדס אול רבי
שמעון וסתריה לההוא קינא אזל ההוא רוכיפת ותקנה מה עבד ר״ש
אול אייתי חד לוח יהבה באפוי דההוא קינא ויהב ביה חד מסמר
מה עבד ההוא רוכיפת אזל אייתי חד עשב ויהביה על ההו׳ מסמרא
ושרפה מה עבד ר׳ שמעון אמר טב למינגו הדין עשבא דלא ילפון
נגבייא למעבד כן ויחרבון בריי׳ חסרתא דר׳ ינאי אכלת עשבא
ואסתמית ואכל׳ עשבא אחרי ואתפתחת עובדא הוה בתרין נברי
דהוו עיילין באילין שבילי דאבדי׳ חד סמי וחד מפתח והוה ההוא
פתיחא נדיש (מנסינ) ליה להוא סמייא יתבון למקרמא באורחא
וארעת שעתא ואכלין מן עשבא דין דהוה סמי אתפתח זרין דהוה
פתיח אסתמי ולא עלון מן תסן עד דנדש ההוא סמיא לפתיחא
עובר׳ הוה בחד גבר דהוה סליק מן כבבל יתי׳ למקרמא (לנוח) באורח׳
וחמא תרתין צפרין סתנציין הרא עם הרא וקטלת הרא מנהון
חברת אזלת ההיא אחריתי ואתיית עשבא ויהבת עלה ואחיית יתה
אם טב ליגסב מן הדין עשבא ואחיית ביה סיתיא דארעא כי פרי
(דן) וסלק חמא חד תעל מית סקלק (מוסלך) באורחא אמר
לי טב לי מנסיא בחדי תעלא ויהיב עליה ואחיית וסליק עד שהגיע
לסולמי צור כיון שחגיע לסולמי צור המא חד ארי קטיל ומקלק
באורחא אמר טב לי מנסיא בהדין אריא ויהב עלוהי מן עשב׳
וחיה וקם ואכל יתיה הוא דבריה אסר טב לביש עבד׳ ביש עבדת
טב לביש לא תעבי׳ וביש לא סטי לך א״ר תנחום אפי׳ בסים הקב״ה
עושה שליחותו מעש׳ בסוכה שחין א״ש ירד לטבול בטברי׳ וארעת
שעתא ושפת לבי׳ דסרים ואסתי ואתסי והיכן היא באר של מרים
א״ר חייא בר אבא כתיב ונשקפה על פני הישימון שכל מי שהוא
עולה על ראש הר ישימון ורואה כמין כברה קטנה כים שבריא זה
הוא בירה של מרים א״ר יוחנן כן נורי שערותא דרבנן והיא סבוינא
כל קביל תרעא סגיעא דכנסת׳ עתיקא דטבריי׳ ר׳ חמא בר פפא בשם
ר׳ יהודה ב״ר סימון אמר איסור כמה שהיו ישר מקריבין במדב׳ עד
שלא הוקם המשכן דתנינן תמן עד שלא הוקם המשכן היו הבמות
מותרו׳ בעבוד׳ והבכורות ומשהוקם נאסרו הבמות בעבוד׳ והבכורות
והיו ישראל נוהגין איסור במה בטבר והיו פרעניות באות עליהם
והיו אמ׳ אומרין עובדין לשמו והוא הודנו לפיכך אמ׳ הקב״ה למש׳
לך אמור להם לישר׳ איש איש מבית ואל פתח אהל מועד לא תביאו
ג ד״א איש איש מבית ישראל הה״ר שוחט השור מכה איש
ווכח השה עורף כלב מעלה מנחה דם חזיר מזכיר לבונה
מברך און ר׳ יו״ר ש״ בן לקיש ר׳ אמר כל מי שהיא נוזל את חבירו
שוה פרשה מעלין עליו כאו הודנו ואית ליה קריין סגיין שנ׳ שוחט
השור מכה איש וילם׳ לשרף שרף אד׳ אכל כן אורחו׳ כל בוצע בצע
את נפש בעליו יקח מחסם בני יהודה אשר שפכו דם נקי בארצם
ויאמרו אל
קוכביהם נפש ופריך תלקוטה ומיכך כמי הה כתיב נפש בעליו יקח
ומשני מאי בעליו בעליו דהסתה ופריך ומיכך כמי הה כתיב וקבע את
קוכביהם נפש ומשני מ״ט קאמר מ״ט וקבע את קוכביהם מאי דקבעי
נפש אלמא מאן דמת נפשו בעליו נפשו של נגזל ה״ה כי יפל שור נפשו
וכן וקבע את קוכביהם נפש ומ״כ ר׳ יוחנן דמייתי הכא נפש בעליו
לנפשו של נגזל ה״ל לאתויי נמי כי יפל שור נפשו וקוכביהם נפש
וי״ל דאתם מין דעתיה דר׳ יוחנן לאסמוכי׳ רק חומר דגזילה ולרי
לא אייתי רק קראי דמגריכינן להו ומייתי נמי קרא דכפר

ובכנופיה דגם זה מהומרתו ולכבי נקט קרא למסר המית דלפנין מיתה חמיר
טפי מכל הכה מין דעתיה למסמוכינן לא דמיכה קרמי טוכה דקמחרי
דנוילה כנטילה נפמה והיינו דקמחר ומית לן קריין סניין ונפקא מינה
לפירוסה דקרמי לאפוקי מדרים לקים המרים פוחה הפו' בחופכה מחרי'
כדלקמיה ולאפוקי מת"ד נפש כעליו
בפליו דהפתח וכוילמד לטרוף
מסמעינן סנגלמנהסכה לו כפפיכו'
דמיה דלא כדמחרי' לעיל פי"ט סהיה
הורג המנפים ומינגה נפיה' וכתחת'
כני יהוד' מסמעינן דלמו כפפי' דמי'
מיירי כפפטיה דקרא וכ"ע מחמי לא
מפ' ליה כפפטיה ופמא מפוס דחמם
לא מפמע לא נזל כמו ותחלא המרן
חמם עד חמם ודוחיהם וכנבעונ' נמי
מסמעינן דלא מיתה סהרנן מחם
כמ"ם קנת המפרים סנקנמת מחול
על מרמו מת ישראל כימי יהוסף
הרג מהם ונרפס מו כמ"ם רכיכו
מעדיה ז"ל מכהכותו כוב עיר הכהני'
היו פם הנבעונים עמהם חוטבי
עני' ומוחבי מים והרנוס עם הכהני'
והכי מפמע לקמן ס"ד פ"ח דקאמר
על ספסק מזונכו ועל פהמית ז' חכמי'
ג' חוטבי עצים כ' מוחבי מים וחזן
ומוכר ומתם ועוד אמר מם מעכדיו
לא רנו לעלות יד כהנים ולא
כנו וכו' מפמע דמלכד מה ספם מזונ'
הרג מהם מתם מכעם עם נוב
עיר הכהנים אכל ר"י לא ס"ל מיתה
הרינם מחם דמ"כ לא הוה מתיק קרא מיכה בדוכתא ואין קומיה מיהיו
כתוכים רכים כנכיאים מוריפים שנל כנטילה נפש מדברי כל נביא היו
להוכיח את מכני דורו מהיו חוטאים בדבר והא דלא נקט ר"י קרא דכי
יפל אלה נפשו מפסר המסכרא אית ליה דנפשו של נזלן הוא וכן וקבע את
קוכביה' נפש והא דד מיק המה לא"ד נפשו של נגזל דפי' וקבע את קוכביה'
נפש מ"ם קאמר' ונו' היינו מפוס דלא קאמ' המסכר' לחוד דנפשו של נגזל אלא
מהכרח הכתוב דכתיב את נפשכעליו יקח ולהכי פריך מה ראיה מפוס הא
כיון דמסכחן נמי וקבע את קוכביהם נפש מני לאקומי בנפשו של נזלן
ומתי מיריים דסמכת מהמי קרא סמוך מהמי ולהכי נ"ל דהכא את
קוכביה' נפש נמי לאו נפשו דנזלן אלא מ"ט קאמר וכו' וכן נמי פריך לת"ר
נפשו דנזלן מהכרח קר' דקובע את קוכביה' נפש מכל מקן דכעי מה המסכר'
בי יכל אוה נפשו דנזלן וכן וקבע את קוכביהם נפש ולא על נד ההכרח
ליכא עליה פוס קומיה והא דנקט הכא קרא דמסר כלנו דמפוס דמלפון
אם מפמע עלהם לבדם היפה פרעה ולא כמ"ם רכיכו הפרעה מעם נוב
עיר הכהנים הרגן וכתו מדקדק הרל"ק ולא כיחה מר"י לפרוסי בהפסק
מוזונכיהם מרעה זו למנפתפו מחרים מתכם כם

אהיה ה מפקת להם מזונות מין זה הפך מ"ם בנמרא
עמיו מפקיים להם מים ומזון ומפמע דהיינו
הנבעונים הם חוטבי עצים ומוחבי מים למזבח והכי נמי מפקיים
מים ומזון לכהני כדרך מנפי הכפרי דלעולם כיחה ליפנא דהכא כי ע"י
זה היו מתפרנסים הנבעונים עמהם ונמנמת נוב מפקת להם מזונותם
אכל רש"י פי' בפ' הערל ספי' מפקיים מים ומזון כהנים היו מפקיים
להם מזון לנבעונים הם חוטבי עצים ומוחבי מים למזבח בדכתיב
ביהוסף כו' ולפי זה כיחה טפי אכל לשון מפקין מים ומזון מפמע טפי
כפירוסנו דהכי אמרינן בפ"ק דמגלה נבי כני כפרים עם בני עיירות ?

אמרם קרים לפי סכרוב המקומות כנכתבו הני עניינים פוה דונמה
לזה הא' עיקר ופמני הא לדונמה לו מו לפי' ובגון חוסך הנכסו
מונה בנו הכהוב מהין למנוע מוסר כי המונגו נמנה מוכה בנו ומזיקו
מה הין כונת הכתוב לסודיענו מי הוא הפונה בנו ונוהן מי בהיוחו חוסך
הנכסו וכן מנביה פתחו מבקש הבר כוכתו מהין להנביה פתח כי המנביהו
יוזק אכל הין הכונה הנלע מי הוא המבקש הבר זה המנביה פתחו ובאלה
רבות וכן הוחם הבור מכה מים הממעו הפוחם הבור הרי הוא כמכה מים
והיינו שור הנגזל מו הנפחם חוק לאהל מועד כדלעיל וכן ונחה הפה נחפר
בעורף כלב וכן כלבו כדלעיל להכי מהרם קרא כדי מיהיו הנזרו המניות
רמסוכות ויפיו עיקר ויפיה מי מכה מים הוחם הבור המכה המים כחילו
הוחם הבור כי לא יקבה בעוכיו הכחת המים יותר מהחיבת
הבור ולא עריפת כלב לאכילה מו לקרכן בוכיחת הם
ולא הנלאם דם חזיר כמבלה מבחה טהורה ולא תבדק
חון המזכיר לכונה כי לא יכדילו כיון לזה ליה כי יאמרו זה בעל חי וזה בעל
חי ובמעבטה דמות המדם בעוכי הסולה יכדילו כין טהור לטמא מ"ב הכי
פירוסו מכה מים ונזל המוכו והוחם הבור קרבן לי"ה להכפר וכן עורף
כלב וכחם הבה לקרבן בהפסנו הזה יכפר על זה וכן דם חזיר מעלה לע"ה
מו על הולחנו מעלה מנחה לי"ה לכפר זה על זה ע"ד את י"ה היו ירמיה
ואת מלהיהם היו עולים !

איוו קבה וכו' טעם הבלה דמסמע דבן מעכב וכחבתי מי"ה
קבה הפי הוא כוכר בעיקר מבן מורם ונגבתי וכו' הבבבע על

סקר ונמנה אם כן הבהנים דקיינו הפוסר ק' מן הרמבונה דקיינו
ות"כ כיל"ל עוסר ורים אל מתן לי מכתחילה היה לו לבקם על הק' ו
יבקם מפי' על הקלה ומסני דרמבונה ק' מפי מסו' חלול י"י הים כה הבנו
ונכנב על סקר כסמכ' כידו הנגב' מו יכלו עדי' כמ"ב' מ"ם מתחלל על
חלול י"י הקה המ"ה. שוייתר הכ
על ע"מ לנבי חלול י"י דנים' ליה
מהיתחלל מ"ם כהם והאיסות דמ
וכו' ויהיה חלול י"י בדבר כדפר
כפי' הקול' הרי הם' וכו' לקר
ירחי' וכו' קמי כדמנים כפ"ק דמ
כי ירחיב י"י אלהיך את נבולך
דבר לך ומחרת מוכל' כמר ר'
אומר לא כה הכתו' אם לפתי' לא
בפר תמוה מכתחילה כמסר להם
תמוה מהכנסו לאהן הוחר להם
תמוה ופרס' לסתיר להם בפר
כפיכלו לאהן יוכלו לאכול
לתמוהן הלא הוה הקרבה מתמ
כפהיו המדבר המסוקים המסכן
להם בפר תמו' אמין יכולין לאכול
בפר אלמי' ואם היו מוחטי' הלא
היו עכוסי' כרת כדכתי' ול פתח
תוש' לא הכיאו הכנסו לאהן נתר
הן המוזבח הוחר להם הן המקרה
מיוכחו בפר לתמות' ויאכלו פ"כ
לריך קנת תיקון ניר דמכ' וה"נ
מהיו ישראל אסורין בכם' תמוה
כתכתו' והתירו להם בפחיט מ"
כה הכתוב אלא להתיר' להם בפח
וכל

והמלינ' לאפוקי מדר"ע דלדידי' המי קרא לתילת' מחרתי' מתם כדאמ
בסמוך ומתי דמייתי הך דר"ישמעא הכא דמלמי' סמעינן דל אהל מו
לא הכיאו אפי' בפר תמוה מיירי וכדפרס' והיינו דבי ר"ישמעא דכמ
כמו מסמרים אכל התוספות חולקים מם מם רש"י וכתבו דהכיא קרא
מיירי אלא בקדשים ובפחוטי חון ופירסו דמדאנטריך קרא להתיר
תמוה דייק ר"ישמעא דמכלל דמעיקרו אסור ולמיתתם אין מקום לבר
זו לכאן ולכן נ"ל כפפת רש"י דר"ישמעאל מפרש קרא דומל אהל הופ
הכיאו בבפר תמוה וכן פי' הר' מכן דייסוב המקרות על הופכים
ישמעאל דמוהר רחמנא בבפר תמוה ומוב הזהיר אלא לעפות תוכה
כהון והכיא דת"כ דמה קרא המוקדשים אתיא בר"מ וכבים פוד מ
דלק' פ' רמה דקתני בהדיא אסר בקב"ם לפחוט ולאכול ליסר מד מ
פתח אהל מועד מכין סנ"ל פתח אהל מוש' לא הכיאו כו' ואין הם שלו
התוספות דבדי ר"י כאן והכיא דמ"דאה הכיאו מודים לרש"י גם הר"
בחדושין בגמ' חולין הכריח לבדי רש"י מהכי' דלקמן דכתב הר' מכן
רמים מבלונה' דר"י ור"ע דמתניתא הכא בוקרא ומיירן כל מה הקשה
דבדי רש"י פתוש' וזוכלם ופא רמ"ר סרי זה לאיסור וכו' מוכחת
ונלמנך קמי וכדפנית כפ"ק' כי ירחק ממך המקום אשר יכחר י"י אלה
לשכן שמו שם ונוכחת מבקרך ומנאתך ר"ש אומר לא כה הכתוב אלא לא
להם בפר בחירה הכתוב הוחר להם בפר בחירה הנכנסו לאהן נ
להם בפר בחירה ופרס' לאסור להם בפר בחיר' בכהנה' הקרא
ירחק ממך המקו' ונו' ונוכח' מבקר' ומנאתך ונו' מבתחל במדבר הוחר
בפר בחירה מהמי קרא נפקא ליה דכתי' כי ירחק ונוכחת מכלל דבר הי
לא נגנוו של הוכיח ע"כ נמ"ל כדי תיקון ניר דהכא וס"ג לפי
ישראל נוחרין וכו' כה הכתוב לאסרו כו' ח"ב לא כה הכתוב אלא לאסרו
פלא כחיטה והמלינ' לאפוקי מדר"י דלדידיה המי קרא לא ולכבי
כדמכתוב ומתי דמייתי דר"ע הכא המוס דלדידיה אל פתח אוהל מוע
הכיאו לא מיירי אלא המוקדשין ובפר תמוה לא נאסרה ובדאמר המס
קמלנו ר"ם בפר בפר תמו' לא מיתסר כלל ר"י בפר בחיר' לא מיתס
כלל ופרס' בפר תמוה לא מיתסר כלל ודקא דאל פתח אהל מוע
הכיאו הקדשים כתיב והמי דכתיב בכל אות נפש תאכל בפר
לאוריוי סיתרא בבפר תמוה אתא אלא כדדרים ליה דאכ"ע נמ
כפוי הדם לאדה פורה דרך ארן אלא יאכל אדם בפר אלא לתמ
וכי ירחק ונוכחת הא להוסיפו על המחיטה בהיכנסו לאהן ומ
דקרא בפסולי המוקדשין מנפדו פ' מומין מתמתי בדמוקדש
בבכורות אפילו הכי נמריכן חולין מינייהו כדמתריכן בפרק
תקים נבי ואיל בפסולי המוקדשים הם פסולי המוקדשין בפחיט
אף נבי ואיל בפחיטה ובבי ואיל חולין ניכנסו בפר נחירה
מיפתרי בלל הילכך לא אלה הכתוב בבחיטת האהן אלא היתר
תמוה ונוכיחה דכתיב בהמי קרא לאן בבחיטת האהן בתלית אלא מ
דקרא לתכתב ונוכיחה בהכילת בפר מ"ב לאתי דדרשינן בבכור
ונוכחת ואכלת אין בפסולי המוקדשין מנפדו אלא היתר ונ
ואכילה ולא גיזה ועבודה אי נמי לאסור מחיטת חולין בפוד
בדדרשינן ליה בקדושין כי ירחק ונוכחת בריחוק מקום אתה ונ
ואי אתה ונוכח בקירוב מקום ע"כ ואם תאמר כיון דר"י קאי מ
קרא ורבי עקיבא קאי אחל קרא מבא ליה לתלמודא דפליגי דיל
בר מעבקדא ותר אמר אדא ולא פליגי בבר בתעוררו בזה הקושיא

אל המלך האיש אש' כלנו ואש' רמה לנו נשמרנו מהתיצב בכל
ונום' וכי הוא הרגן או רמה להן אלא ע"י שהחריב נוב עיר הכהני'
שהיה' מספק' להם מזונו' מ"ה כאלו הרגן וריש לקיש הוה מסרס
קריא מבה' איש שוחט השור עורף כלב וזובח השה דם חזיר מעלה
מנחה מברך אזן מזכיר לבונה גם המה כחרו בדרכיהם רבי אלעזר
שאל את רבי חנינה ואית דאמרי רבי חנינא שאל את רבי אלעזר
ואפשר כן רבה שאיל להלמירא אלא לא בעא מיניה אלא לפברקיה
אמר ליה מהו דגן דכתיב' שתים שאלתי מאתך שוא ודבר כזב הרחק
ממני ריש ועושר אל תתן לי הטריפני לחם חקי פן אשבע וכחשתי
ואמרתי מי ה'ופן אורש וגנבתי ותפשתי שם אלהי אי זה מהן קשה
הראשונה או השניה אמר לומצינו שויתר הקב"ה על ע"א ולא
ויתר על חלול השם ומנין שויתר הקב"ה על ע"א שנ' ואתם בית יש
כה אמר ה' אלהים איש גילוליו לבו עברו וכתיב ואת שם קדשי לא
תחללו עוד והיו ישראל נוהגים באיסור במה במדבר והיו פורעניו
באו' עליהם והאומות רואין ואומרים הם מקריבין לו והורגם לפי
אמר הקב"ה למשה לך אמור לישראל שלא תהיו מקריבי
לאיסור במה לפי' משה מזהיר לישראל ואומר להם איש איש מבית
ישר' אשר ישחט ?

ר' ר' ישמעאל ור' עקיב' ר' ישמעאל אמר הרי זה היה מכלל איסור לפי
שהיו ישר' אוסרים אסור בשר תאוה במדבר לא בא הכתוב והתירו
להם אלא בשחיטה רבי עקיבא אומר הרי זה אסור מכלל התר לפי
שהיו ישראל נוהרין ואוכלים במדבר לא בא הכתוב לאסרו להם
אלא בשחיט' תני ר' ישמעאל לפי שהיו ישראל

ויקרא יג דבר לכ יעשו יב

דבר יב מלכים יח יח

אמרינו דמי לר"ע מיתסר בסר תמוה מ"כ היכי הותר להם בסר נחירה דבקדשים מודה דבעינן שחיטה כדמסתע התם ומי נבעי ומיל הא בקרא דרשינן מיניה היתר בתירה כתיב בקר וכאן כדכתיב כי ידחק ממך וזבחת מבקרך ומבצאך מבלא דמיעקרא לא כתיב זבחיה ומיהו הוקשה להו דהוה ליה לאקומי קר דהתר נחירה בבעלי מומין דלא חזו להקרבה ולדיליה ק' דהוה ליה לאקומי היתר נחירה בקודש שהוקש המשכן שהיו מותרים בסר תמוה ומשנכנסו לארץ שהתיר בסר תמוה אסר נחירה דלא יאכלו בנחיר' כקוד' שהוקש המשכן ולענ"ד הכוס דתיתבו דברי ר"י ור"ע בהדי הדדי כדתני להו הכ' סמעיינן דבליני בהדדי ועוד דמי לא פליני אין טעם להוכי' כאן דברי ר"ע בלל • נוהרין ומוכלין והא דכתי' ומח' את כן הבקר מתרן בגמרא קדשים סתני ומה כתיב הכאן ובקר ישחט להם מתרן בגמרא נחירה שלהן זו היא חיטתן : לפי שהיו ישראל אסורין בסר תמוה במדבר וכו' כלומר מפני שקושטא דמילתא דישראל נאסרו בסר תמוה כדתני כדלעיל הוא שהזהירן בכתוב שיביאו קרבנותיהם אל הכהן אהו' והביאום לי"י אל פתח אהל מועד אל הכהן שבאזהרה זו הוא שאסרן בסר תמוה וגזר שיעשו קרבן שלמים על ידי הכהן דמיכרע דעעולם לא אסר להם בסר תמוה כ"ל דאזהר' זו בתוקדשי' היא והקשה מה צורך להא דאתר הכי כתיב אסר יעלה עולה אז זבח ואל פתח אהל מועד לא יביאנו וכל הקרבנו בכלל אכל לר"ע כ"ל דשוב אתי אסר יעלה עולה לחייב על הקטיר איברים בחוץ כתו שפרש"י בחומש והכהן שוחט ומקבל וכו' נר' ל' שטעם איסור בסר תמוה שהיו אחשבי לבמה ומע"פ שאין מחייב הקרבן אם שחטו הכהן בסר בורים כדאי' בת"כ ומייתי לה בזבחים פ' כל שלוי התוקדשין מ"מ מורחה דתלת שהכהן היה שוחט הזבח : אלא לאחר שחט בסתם מתני' דס"פ כ"ם בזבחי' ופלונת' דתנאי היא כדמייתי התם בכל השוחט • אמר ת"ל שני שחיטות מסתע דקושין זו מתיא למ"ם ר"י בקא וי"ל דלר"ע דסותר להם בסר נחיר' מני מיתר דלהכי בסל הכא לשון אחרת לאתמוני דבקדשים שחיט' מתם בעינן ולא מתבסר נחיר' אלא בחולין אמר ר"ע בתוקדשין דבעינן שחיט' כדלעיל והכא בתוקדשין מיירי קרא ר"ע כדלעיל ואז לא כתיב שחיטה אלא פעם אחת ה"מ הייכו נחיר' כדאמר הכאן ובקר ישחט להם נחיר' אלמה זו היא שחיטתן כדלעיל • אשר אמר כ"פ דלא היה ב"ל רק אסר ישחט סור מן בסר מן עז בתחל' מן מחוץ למחנה • שני דקדוקי שחיטה כו' ל"ק כ' מיני שחיט' דהיינו מ' כעוף וכ' בהמה דהמוה נמקא לן מזאת תורת הבהמה והעוף שהטיל עוף בין בהמה לחיה לומר שהבשרו בסי' מ"ב מבאסר לויתיך דתלמד שנטוה תשה על מ' בעוף ועל רוב ב' בבהמה כדאמי' כפ' הסחוט אבל דקדוקי שחיטה רמז והיינו שצריך לדקדק ברוב שנים בבהמה ובברוב מ' בעוף שיהי' רוב מתם אלא שני בתחלה מבומנים כמי שחשב דתחלה על מחלה ברוב כדאית' התם שיהיה רוב חללו אל פי ולא שני ברוב עוכיו מ"ב הדקדוק היינו ברוב בהמה שיהיה רוב בכל מ' ומ' ולא שני בסחיט מ' ותני מע"ב דבנירוקן מיב' מינים ובדוב מ' בעוף שיהיה כל הרוב בסיתן מ' ולא שני בתניו אל זה ואל זה והוכרך רבוי לדקדוק בהמה ועוף דלא מיתמ דעוף דזוטר מיתיה לא כתי לדקדוקי ברובא דיהיה כולי אתי • בשל לבן מלך וכו' ר"ל דבסר תמוה נאסר ליסראל במדבר כדר' כדלעיל וק"ט לאיסור' אמר כ' שטעת חדא מטוס שהיו להוטים אחר ע"ז והיינו ולא יזבחו את זבחיהם לשעירים מ' ומידך מטוס דהוו מקריבים באיסור בחמה ומדעיות בחות עליהם כו' וכדר' חמא דלעיל ומקריבים לפני בבל עת בנותיהם בחהל מועד דקאמר דהיינו חפי' חולין שנזר יי' שיקריבו אותם לבן שלמים ומפני שיקשה דמ"מ מה הועיל לשלמ' יזבחו לשעירים דנהי דבסר הנאכל להם יביאו לאהל מועד אבל לעולם יזבחו לשדים על פני שדה מ"ב אחר שיחזור לשתיר להם בסר תמוה כשיכנסו לארץ יחזרו ויזבחו לבן אחר משל לבן מלך כו' שע"י שהוא תדיר לאכול על שלחן המלך אלא טהור ודל' וכבוד כעומדי' בהיכל מלך ומשנתו יפרו' מנכלו' וטרפו' אכלם מפני נסות לבו והתבזות כבודו וכן ישראל אחר שיהיה מאכלם בהיתר הנחלקין לאזהר ולכהנים והבפלי' הרי הם כסמוכי' על שלחן יי' ודר נפשם כשיביאם לבלתי הסתחוות והכנע לבטל ע"ז שיכירו כבוד' אלהיות דבקי' לי' ויבחו כל מיני ע"ז אשר יחתו הגוים מהמה כי אמה טובים מאד מטם ונבוהים עליהם ואחר שיחבר מטם הסרגל ראשון אסר הורגלו בחגרים ויקנו הסרגל הטוב תשלחן נבוה לא אלה אף שיחזור לתיר להם בסר תמוה בכנישתם לארץ והנה דרשים חבשתי אחנר' זו שיוע לדברי הרב בח"ג פל"ב ופמ"ו בטעם הנבות שהם ע"ב הבנ' הסניה לאמה שהורגלו בהם הרחשוני לפ"ז והיה הנאסרים מתנבאים ולזה בוה להשמיד מיני העבודות הסן ויתקיים

מסיומן לפנייני דמיונים לשמו יתב"ש כאן לפי שהיו להוסי' אחר ע"ז כו' וכמו שכתבתי ביאה עיניים ח"ז פ"ו ובכסיו בסותי לב להבכת הגבל' דמיתי כי הדברים שאמרתי שעות הין כידי מדרבה מגדה זו סותרת לסעם הרב וזה כי לא נתן ר' פנחס טעם ל' עיקר הקרבנו' רק ל' הקרבת בסר תמוה כמשכן כי זה היה להרגילם בהכוד שולחנו דבכתיבנא ומאומרו והיו מקריבים קרבניהם באיסור בסר תמוה כו' נר' שמקודש לזה היו מוזהרי' כמעטה הקרבנו' אסר בא' וזה לא היה מפני שהיו להוטי' אחר ע"ז שאם כ' הין ב' הטעמי' אבין מ' אבל הכמת עיקר הקרבנו' למשכן ולא בכמה היו לענין המכוון בקרבנו' לעצמה לא להרחקת ע"ז . ושעצמו הוא נדור לא מצאתי פי' נדור ונ' שילקו' נדור והוא מלשון גדר מו מתבין הגדלה כמו להפגדר בו ויתכן לנזור נר' כלו' פורש : והיו מביאים קרבניהם לשעירים אע"פ שהמגרי' היו עובדי' מזל שלה ומפני זה היו מוסרי' לאחוז הגאן וכתות מין שנאמה עובדים לשדים הנדמים להם בצורת שעירי' כמ"ש הרב בח"ג פמ"ו אפשר שאחר שהורגלו בע"ז מהמגרי' בחרו לעבוד' כתות הגאמה שהגעת ההוא היה יותר מתפשט בגר' מדברי הרב שם • אלא שדי' מהות הסדי' ונעשה קרית שמן שדי' ועכין מכילתן ומתתן וילעיפן פי' הרמב"ן בפ' ולא יזבחו עוד את זבחיהם ע"ם : ואין שדים אלא שעירים ק' אחר שאמר מין שעירי' אלא שדים ידוע הוא שהשדים שעירים ומה כ"ל עוד דאיה דמין שדים אלא שעירי' מדבתי' ושעירי' ירקדו שם מ"נ לילף דשעירי' היינו שדים משעירי' ירקדו שם ובדלתות בת"כ ולא היה צריך להבי' זבחו לשדי' וי"ל דתרתי בעינן דתפ"נ דילפינן דשדים תקרא שעירי' לא היה לנו לפ' זבחיהם לשעירי' אלא שעירי' אמת לפי שמתגרים לתרו לעבוד ע"ז וכמו שהיו המגרי' תופסי' הב' ח' עצמו לע"ז כתו' הן נזבח לתועבת מגרי' כן היו ישראל תופסים בעלי חיים הטעירי' לע"ז כי הם קרובים למין הגאן אבל מדאסכהן יזבחו לשדי' שמגנה את ישראל בע"ז ולא כאחר מפת' שעבודת' לא היתה אלא לשדי' ומ' מי לאו דאסכהן דשדים מיקרו שעירי' לא הוינא מפקי קרא מתסתפותי' וא"ל דלמין השעיר ונם לשדי' היו עובדי' ולא זכר הכתוב אלא מה שם • אלא שעירי' ושעם קרית שמם שעירי' כתב הרא"ש בעבור שיסתיר הנוף הרוחה מופס והרמב"ן כתב בעבור שיראו אותם המסונעי' כדמו' שעירי' וכן נר' מדברי הרב שזכרתי לעיל אחנ' מדברי רז"ל נר' שהם נראי' לאחבי' כשמתראי' להם כדמות שעירי' אחר בברכות שעיר כשעיר מיחלף : שנא' ושעירי' ירקדו שם ובמקום השמם והחרב ההוא לא תעבור בו רגל בהמה אלא שדים ציונו • ופורעניות בחות עליה והוא חלול יי' כדבר כדפי' לעיל ס"ז אין הבמה בו' כירוש' דפ"ק דמגלה אית' ונר' דקאי מדתנן התם קדושת שילה יש אחריה היתר וקדושת ירושלי' אין אחרי' היתר ופי' שבאחרב שילה חזרו הבמו' להיתרן עד שבנב' ה' בירושל' אבל בחרב ב"ה לא הותרו הבמו' דקדושת ירושלי' עולמית וכדתנן בזבחי' בפ' פרת חטאת ודלא נר' ראמתא דס"ל דבמות מותרות בזמן הזה דקדושת ירושלי' לא קדשה לעתיד לבא בדאית' במגילה בתלמוד' דירן ובכתי' ומשום דהא דשילה יש אחריה היתר אלמינן לה מקרמי בדבסמו' עכ"מ ר"י בר חנינ' סתין הבמה מותרת בלל מסנאסר' בשהוקש המשכן אלא לפי שעה ע"י נביא אלו מותר אפי' בזמן שב"ה קיים בפנין אילו בדיליף ואזיל מתם אלא חס אילו לאזהרת אסתר לך בן תעלה וכו' וה"ק בל קראי דבסתוך מוקי להו בהורמת שעה ע"פ הנביא ולא אחרי ירושלים דוקא קאמר ר"י בר חנינא משום דס"ל קדושת ירושלים לא קדשה לעתיד לבא אלא אפי' אחר שילה ובן בנגנל דתנן בפ' פרת חטאת שהותרו הבמות קאמר ריב"ח בי לא הותרו אלא לפי שעה ע"פ נביא וה"נ במדרש שמוא בדר' לעזל' אין הבמה מותר אלא ע"י נביא ומע"נ דלא אשכחן תנא דפליג אתתני' אלא אחר קדושת ירושלים ריב"ח תנא הוא ופליג והיינו דלקמן ס"ד פ"ב אם בא אדם לומר לתה בנה יהוה מזבח בסר פיבל והלא המשכן היה שם בו' ואי לדיל' דמתני' מה בורך לדבור יי' ליהושע ודוד בלאו הכי ליבא אז איסור בתה דמשכנו לנגנל הותרו הבמו' עד שבנו לשילה ואר עיבל מקמי שילה טובא הוה וכן אשחרב שילה עד שבנב' ב"ה הותרו הבמות ודוד אחר חרבן שילה טוב הוה ולא בורך דבור יי' ליהושע ודוד לבנינת רשות אלא לחוב' אלא כדי' בח ס"ל אלא היה איתר לבמות אשהוקש המשכן לעולם אלא ע"פ נביא והא דמייתי לה הכא יאבן דדרים אים אים מבית ישראל דרמיז דוקא אים דעלמא אבל נביא מקריב בכמ' אע"פ שנאסרו הבמות לדרש' זו דאל"ב לא היינו אותעין לנביא לבטל ד"מ אפי' לפי שעה דקי' לא אתבות אמין נביא דאפי' לחדש דבר מעתה אלא מפני שבן נבטויכו בתורה ולאמתו לנביא לבטל שום מצוה לפי שעה שומעין לו ויתבן דדרים אים אים לרבו' איסו' במות לעול' לאפוקי מתתני' דזבחי' כדפי' , שנא' ובדברך עשיתי בלמן שבי הוה מני לתיתר דודאי נאמן אליהו שע"פ הדבור עשה ולא עבר אבירה וכדאמרי' בסתומל מע"ג דלא כתיב היה שבדבר יי' אשר אלא ניחא ליה לאתויי קרא כיון דאשכח •

ברבורך עשיתי רי"א כפי' אלכים הוא לו אם מתא יי' נהיה הדבר לתא הוגרך אליהו לבוא בתפלה ותחבונים שיעבוה יי' שכל הנביאים

ישראל אוסרין אסור תאוה במדבר לפיכך הזהירן הכתוב שיהיו מביאין קרבנותיהן לכהן והכהן שוחט ומקבל אע"פ שהבעלים יושבים ומחשבין כל היום אין הכל הולך אלא לאחר השוחט ומה תלמוד לומר שתי שתיות אשר ישחט שני פעמים תני בשם רבי יודן שני רקרוקי שחיטה הן רוב שנים בבהמה ורוב אחר בעוף • ה רבי פנחס בשם ר' לוי אמר משל לבן מלך שנם לבו עליו והיה להר לאכול בשר נבילות וטרפות אמר המלך זה יהיה תדיר על שלחני ומעצמו הוא נדור (פורש) כך לפי שהיו ישראל לחושים אחר ע"א במצרים והיו מביאים קרבניהם לשעירים דכתיב ולא יזבחו עוד זבחיהם לשעירים ואין שעירים אלא שדים שנאמ' יזבחו לשדי' ואין שדי' אלא שעירי' שנ' ושעירים ירקדו שם והיו מקריבים קרבניהם באיסור במה ופורעניות באות עליה' אמ' הב"ה יהיו מקריבין לפני בכל עת קרבנותיהן באהל מועד והן נפרשין מעבודה זרה והם ניצולים הה"ד איש איש מבית ישראל ונום' ו אמר ר' יוסי ב"ר חנינא אין הבמה מותרת אלא ע"י נביא מאי מעמא שנ' השמר לך פן תעלה עולותיך ואליהו מקרב בשב' איסור הבמות אמר ר"ש הב"ח א"ל שנ' ובדברך עשיתי כדבורך עשיתי ר' יוחנן בר ברי מייתי ליה מן הרא אז יבנה יהושע אין

מהקרבת ההוא היה יותר מתפשט בגר' מדברי הרב שם • אלא שדי' מהות הסדי' ונעשה קרית שמן שדי' ועכין מכילתן ומתתן וילעיפן פי' הרמב"ן בפ' ולא יזבחו עוד את זבחיהם ע"ם : ואין שדים אלא שעירים ק' אחר שאמר מין שעירי' אלא שדים ידוע הוא שהשדים שעירים ומה כ"ל עוד דאיה דמין שדים אלא שעירי' מדבתי' ושעירי' ירקדו שם מ"נ לילף דשעירי' היינו שדים משעירי' ירקדו שם וכדאית' בת"כ ולא היה צריך להבי' זבחו לשדי' וי"ל דתרתי בעינן דתפ"נ דילפינן דשדים תקרא שעירי' לא היה לנו לפ' זבחיהם לשעירי' אלא שמתגרים לתרו לעבוד ע"ז וכמו שהיו המגרי' תופסי' הב' ח' עצמו לע"ז כתו' הן נזבח לתועבת מגרי' כן היו ישראל תופסים בעלי חיים הטעירי' לע"ז כי הם קרובים למין הגאן אבל מדאסכהן יזבחו לשדי' שמגנה את ישראל בע"ז ולא כאחר מפת' שעבודת' לא היתה אלא לשדי' ומ' מי לאו דאסכהן דשדים מיקרו שעירי' לא הוינא מפקי קרא מתסתפותי' וא"ל דלמין השעיר ונם לשדי' היו עובדי' ולא זכר הכתוב אלא מה שם • אלא שעירי' ושעם קרית שמם שעירי' כתב הרא"ש בעבור שיסתיר הנוף הרוחה מופס והרמב"ן כתב בעבור שיראו אותם המסונעי' כדמו' שעירי' וכן נר' מדברי הרב שזכרתי לעיל אחנ' מדברי רז"ל נר' שהם נראי' לאחבי' כשמתראי' להם כדמות שעירי' אחר בברכות שעיר כשעיר מיחלף : שנא' ושעירי' ירקדו שם והחרב ההוא לא תעבור בו רגל בהמה אלא שדים ציונו • ופורעניות בחות עליה והוא חלול יי' כדבר כדפי' לעיל ס"ז אין הבמה בו' כירוש' דפ"ק דמגלה אית' ונר' דקאי מדתנן התם קדושת שילה יש אחריה היתר וקדושת ירושלי' אין אחרי' היתר ופי' שבאחרב שילה חזרו הבמו' להיתרן עד שבנב' ב"ה בירושל' אבל בחרב ב"ה לא הותרו הבמו' דקדושת ירושלי' עולמית וכדתנן בזבחי' בפ' פרת חטאת ודלא נר' ראמתא דס"ל דבמות מותרות בזמן הזה דקדושת ירושלי' לא קדשה לעתיד לבא בדאית' במגילה בתלמוד' דירן ובכתי' ומשום דהא דשילה יש אחריה היתר אלמינן לה מקרמי בדבסמו' עכ"מ ר"י בר חנינ' סתין הבמה מותרת בלל מסנאסר' בשהוקש המשכן לעולם אלא לפי שעה ע"י נביא אלו מותר אפי' בזמן שב"ה קיים בפנין אילו בדיליף ואזיל מתם אלא חס אילו לאזהרת אסתר לך בן תעלה וכו' וה"ק בל קראי דבסתוך מוקי להו בהורמת שעה ע"פ הנביא ולא אחרי ירושלים דוקא קאמר ר"י בר חנינא משום דס"ל קדושת ירושלים לא קדשה לעתיד לבא אלא אפי' אחר שילה ובן בנגנל דתנן בפ' פרת חטאת שהותרו הבמות קאמר ריב"ח בי לא הותרו אלא לפי שעה ע"פ נביא וה"נ במדרש שמוא בדר' לעזל' אין הבמה מותר אלא ע"י נביא ומע"נ דלא אשכחן תנא דפליג אתתני' אלא אחר קדושת ירושלים ריב"ח תנא הוא ופליג והיינו דלקמן ס"ד פ"ב אם בא אדם לומר לתה בנה יהוה מזבח בסר פיבל והלא המשכן היה שם בו' ואי לדיל' דמתני' מה בורך לדבור יי' ליהושע ודוד בלאו הכי ליבא אז איסור בתה דמשכנו לנגנל הותרו הבמו' עד שבנו לשילה ואר עיבל מקמי שילה טובא הוה וכן אשחרב שילה עד שבנב' ב"ה הותרו הבמות ודוד אחר חרבן שילה טוב הוה ולא בורך דבור יי' ליהושע ודוד לבנינת רשות אלא לחוב' אלא כדי' בח ס"ל אלא היה איתר לבמות אשהוקש המשכן לעולם אלא ע"פ נביא והא דמייתי לה הכא יאבן דדרים אים אים מבית ישראל דרמיז דוקא אים דעלמא אבל נביא מקריב בכמ' אע"פ שנאסרו הבמות לדרש' זו דאל"ב לא היינו אותעין לנביא לבטל ד"מ אפי' לפי שעה דקי' לא אתבות אמין נביא דאפי' לחדש דבר מעתה אלא מפני שבן נבטויכו בתורה ולאמתו לנביא לבטל שום מצוה לפי שעה שומעין לו ויתבן דדרים אים אים לרבו' איסו' במות לעול' לאפוקי מתתני' דזבחי' כדפי' , שנא' ובדברך עשיתי בלמן שבי הוה מני לתיתר דודאי נאמן אליהו שע"פ הדבור עשה ולא עבר אבירה וכדאמרי' בסתומל מע"ג דלא כתיב היה שבדבר יי' אשר אלא ניחא ליה לאתויי קרא כיון דאשכח •

ברבורך עשיתי רי"א כפי' אלכים הוא לו אם מתא יי' נהיה הדבר לתא הוגרך אליהו לבוא בתפלה ותחבונים שיעבוה יי' שכל הנביאים

אינו נסים בדבר יי' ויעדו עליהם רשות כו' בסבה ומן הקיום ס והיינו לפועל
לא היו מתפללין לפ"ת ולכן פי' וכדרך עשיתי שעשאתו ס ל דבר כבוד ר"
ולכן הוצרך לתפלתו שהשם שמתו לא יעבור יי' מאחר שהקריב במיסור כלי
לזוי יי' וכעזר מת"ם בתנחומ' ליהו מה שעשה לשמו של הקב"ה עשה שנתי

אמר ר' בדרך עשיתי ואף שלא ירחק לותר
דאפי' כלי רשות יי' עבר עביר' מכיון
דהוה לכבוד יי' כדתשמע מדברי התו'
שם ס' הנחנקין נם המוס' הסכימו שם שפי'
בדרך עשיתי כדפרש"י שבדבור יי'
הקריב במיסור כמה מו שסכין כן
מת"ם נדי וקהל נוים יהיה ממך ואלו
דמו המוס' מגדה זו והתנחומ' ידעו כי
דברי רש"י הם מדר"ל ולא היו נוטים
מחריון כלל אמנם נורך התפל' דבר
ב"ע וי"ל שכך היה הדבו' מ"ה שיתפלל
לפניו בע הדבר בי הק"בה מתפלה
לתפלתן של צדיקי"ים שנדל' בתפלת
לחלם מוחות ומופתים בדברי' לעיל
ס"מ פת"ד ס"ט ונם שירמה בבורו
שנעתר יי' אבל לתפלתו ע"ד תשיב
ברוח ונשב ויקח נם היה צורך
בתפלתו להשב לבם שלא יאמרו
מעשה בשפי' הם בת"ם בפ"ק דברכו'
ר"י בר מרי מייתי לה מן הדה המביין
בלשון זה וכן בתנחומ' שמוא פי"ב

ויחסוב דשמע ליה מדברי' בת אחר שבבתה ניתרת ע"ם נבריא קמי וזה לא
יתכן מפני כתה קישיות וקשה שבבולן הא דקאמר מין מן הדא קרייה כו'
מת"ה ליבבה בסוס בד מולם לשון האנדה בכאן ובתנחומ' שמוא הוצתקה
מהירושל' דבפ"ק דתנילה אחתני' לאין בין מילה לירושלים דעלה קייתי
רי"בת ור"י בר מרי והשמיט הסופר בכאן פיסקות דתתני' ומשום דנבי הא
דתנן התם קדושת שילה יש אחריה ביתר דתני לה נמי תתני' בפ' פרת
חטאת מני בתו לנלגל הוצרו הבמות עכ"ת דר"י שמע לה מיהושע דשמש
אחרי בתים לנלגל הוה ובותר לבנות שם מזבח אלמא הוצרו הבמו' מבאמו
לנלגל והדר בני שילה מבין דהיינו מתי דתני קדושת שילה יש אחריה
ביתר בתות ומייתי מתמוא דהוה בתר חיבן שילה ומ"ת מה ראיה מבר
שיבל להיתר בתות הרי אפי' בזמן בב"ה קיים הותר לפי שעשה ע"י נביא
בדרי"בת דלעיל וכ"ם הבא דהוה תבות יי' ע"י משה הא ל"ק דהתם קרא
מת"ר אסר בתות בדבריה בשילה וכ"ה מדבתי' כי לא בתתם עד עתה ל המנוחה
ול הנחלה הלבך מי שסבחן דתקריב אז בתיסור בתה בגון נדעון ואליהו
מ"ב לפי שעה הוה מבל בנלנל לא נתסרו הבמות הלבך מדהוינן שמתה
דיהושע נעשה לבנות מזבח בהר שיבל אלמא בקש מיסור דבתה דהוה
בתבל מוחר בתדבר המזבחו לנלנל הותרו ואין בראי' לומר דיליף מעיבל
דבי הינבי דהתם אע"פ שהיה המשבן הותרו הבמות ה"נ מחרי שילה אע"פ
שהיה משבן בנוב ונבעון הותרו הבמות דאי אם"ר דאחר שילה ליב' היתר
בתה היינו מהוס דשילה שיתרי מבוחה וכתו שירושלים אין אחריה שיתר
מהוס דתקרי נחלה ה"נ שילה ומ"ב מה ראיה מעיבל מו דס"ד דתשבוקש
המשבן נאסרו הבמות ולא הותרו לעולם אלא ע"י נביא בדע' רי"בת דלעיל
ומ"ב מה ראיה מהר עיבל אף הא דאמר מין לי אלא יהושע נדעון מנין סב'
ויהי בליל ההוא וגו' אמר לה שיהי בשיני מה בעיני נדעון להיתר בתה דנדעון
בעוד שילה בתיתבה הוה ומ"ה לב"ע הבמו' היו אסורות ובעיני נדעון הורה'
אמר ע"פ הדבור הוה וכו' אמין זה אלא הנסת אריה תלמיד שמעון שחבר
דתרי"בת היא דמייתי ר"י בר מרי דאי' והתחבם נם הוא לבריא מנדעון
והמעתיק הבנים הנבתו בתוך לשון ר"י בר מרי ובא דתמ' מבא בר בבנ"ז
עבירו' כו' ל"נ לה הבא אלא בהא דס"ד ר' יוסי מין הדין קרייא וכו' נרסי' לה
ובדנרסי' כירו' מין מן הדא ליה אם שתם מיני' בלום דס"ד מבא בר בבנ"ז
עבירו' וכו' וס"ב מי מדשמוא הבנ' בתת בלמו בשילה יש אחריה היה בדלעי'
מיבך יכול ללמוד בלום דהא מ"ד מבא ז' עבירו' וכו' ובי' ביבי' דהתם הומי
הית' בתה לפי שעה ע"פ הדבור דהא בומן מיסור בתה הוה ולא מבן שילה
הוה ולבב"ם מבבתו לבילל נאסרו הבמו' ה"נ שילה חלב בתה מבן שילה
בדבור הוה ולא מסום דהו הוצרו הבמות אמ"ת למ"ל המוס הא דר' מבא
ביפוק ליה הא דקאמר ג' עבירות הותרו בסיו של שמוא נופיה דבי ביבי
דאותן ג' הותרו לפי שעה ע"פ הדבור ה"נ מיתמי דהוה ביתר בתה הא ל"ק
דמני סבר ר"י בר מרי דלא הוה עביר' מהבר דמין פי' בליל הוא ועורו אלא
בליל לאיבים בהפסק ובינתוח ולא הוה מחוסר זמן בדבבתוב ולא הקריבו
שמוא בעבמראלא בבווי ע"י בהן מ"נ ס"ל דזר מקריב בבמת יחיד בדבבתוב
אבל בנדעון הוו דאמי עבירות מ"ק דר' מבא לת"ל הא מקרא ילפי' דנדעון
הקריב במיסור בתה וכן מתליהו דר"י בר מרי דתתי' לתילף מהשמוא
דולמי מיבא לאדמי דע"ם בדבור הוה בנדעון ומליהו ו"ל דר' מבר

אמר לי אלא יהושע נדעון מנין שנ' ויהי בלילה ההוא ויאמר לו יי'
קח את פר השור אמר רבי אבא בר כהנא שבעה עבירות נעשו
בפרו של נדעון עצי אשרה ואבניה פסולות וסוקצה ופר הנעבר זוד
ולילה ומחוסר זמן ואין לי אלא נדעון שמואל מנין שנאמר ויקח
שמוא שלה הלב א' אמר רבי אבא בר כהנא נ' עבירות נעשו בעולה
של שמואל היא ועורה ומחוסר זמן ולוי היה אמר רבי יוסי אין מן
הדא קריא את שמע כלום ואתייה הדא דר' שמואל בר נחמני
ותשובתו הרמתה כי שם ביתו
ז ר"א איש איש מבית ישר' הה"ד עושה משפט לעשוקים לו ישר'
דכתיב בהון כה אמר ח' עשוקים בני יהודה ובני יש' נותן
להם לרעבים לו ישר' דכתיב ויענך וירעיבך ה' מתיר אסורים מה
שאסרתי לך התרתי לך אסרתי לך הלב בהמה והתרתי לך בחיה
אסרתי לך ניר הנשה בחיה והתרתי לך בעוף אסרתי לך שחיטה
בעוף והתרתי לך בדגים ר"אחא ור' יונתן בש"ר לוי אמר יותר ממה
שאסרתי לך התרתי לך דם הנדה אסרתי לך התרתי לך דם בתולים
אסרתי לך אשת איש והתרתי לך את השבויה אשת איש התרתי לך
יבמה אשה זאת אחותה בחייהם התרתי לך לאחר מיתה לבישת
כלאים התרתי לך סדין בציצית בשר חזיר התרתי לך דג ששמו
שבוטא את החלב התרתי לך את השומן את הרם התרתי לך מחול
בשר בחלב התרתי לך את הבהל ר' מנחמא ור' ביבי ור' אחא ור'
יוחנן בש"ר יונתן אמרו תתת מה שאסרתי לך התרתי לך תחת איסו'
דגים לויתן דג טהור תחת איסור עופות זיז זיז עוף טהור הוא
הה"ר ידעתי כל עוף הרים וזיז שדי עמדי א"ר יהודה בר סימון
בשעה שהוא פורש את כנפיו מבהה נלגל המה הה"ר המבינתך
יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן למה נקרא שמו זיז שיש בו כמה מיני
טעם מזה ומזה תחת איסור בהמות בהמות בהרי אלף רבי יוחנן
ור"ל

דכיון דלא נתפרש בכתו' מי' אמר לו לעשות כמו בנדעון ואליהו דכתי
כיה וכדברך עשיתי בלעיל ס"ם דכולה דבור יי' עבר וס"ל דלא
עבירו' בנדעון רק מה שמפור' שמת לו יי' ותש"נ דלא אמר לו מבני פסולו
ל"ק ליה דמני סבר דלא הוו התם מבני פסולו' כדלכתוב בסתוך ומדבר
בלילה נמי ל"ק ליה דמני סבר דלא
הותר בבמת יחיד כמו שבות זר ו
לת"ד כדלכתוב מבל ר' מבא ס
דמבני פסולו' הוו התם ולילה בע
היה אפי' בבמת יחיד כדעת ר' ל
דאית' בירוש' ס"ק דמגילה אלא שהו
לנדעון ע"פ הדבור אע"פ שלא נת
בבתו' ולה"ק דתדר' מבא נדאי' ר
מל ר"י בין דמני לתימר מתע"פ
נתפרש ע"פ הדבור הוה בדסבר
מבא דהם דבתי' ובין שם מזבח ה
בקבע ולאי שלא לפי שעה ול
דבנדעון נמי בתיב ובין שם ת
הוה לא לעולה ולא לזבח אלא
להבלתו בדבתי' ויקר' לו יי' שלו'
דשמוא מתמה לקרבן הוה ובים לה
בתר' זו מתתי לא אפי' נתי דוד ב
ותירון זה מבתבנו שם בפ"ב ר
עושה תפסט לעשוקי' בו' דעת מנ
בר"י דלעיל שנאם בבר תמוה ב
והותר בבנבנשו לתרן ובעי לת
שתר מיי' מתיר אסורי' דבייבו
תמוה אתסרו ושוב התירו ובדו
ליה לקתן ס"ם פ"ד ותתין זה מ
נמי אתר דונמת מיסורין חלב
בנגד חלב בהמ' והתר ניר הנש
בנגד מיסורו בבהמ' בו' אנש לת
בפי' יי' מתיר אסורי' אע"פ שתין
מיני הייתר אי דומים רק בתסר

ואחות אמתו שהמיסו' בנתו הותר בסיבוי זומן ותיירי דדרי' הבא יי'
אסורי' דרים נמי הבא עושה תפסט לעשוקי' ונותן לחם לרעבי' והא
קרא בישראל בחוד אע"נ דקרא בסתמא דעלמא אמתא נם מה ענין
אסורי' לעושה תפסט לעשוקי בו' לפי דרשא זו פי' בס"ה. מה אתסרו
התרתי לך ר"מ שהטעם בזה בדי לאת תקום ליב' לר לעבות בו אם
לדבר הזהיר ולא יהרוס לעבור על מצות יי' ובכי מבמתם בתבתו' ב
לתמר הזהיר ולא יהרוס לעבור על מצות יי' ובכי מבמתם בתבתו' ב
מבל הדבר' טובי' אסר הב"ה ליבראל אחר הב"ה בל מה אתסרתי לך ה
לך בנגדו בו' בר' אמתני' אינה ר' יבשוקי ל' המיסור בתבתו בנתבנ
התעבוב הטוב ניתן לו לבעבות אלה אבל ק' אתם הדבר דע מבר בבתו
יתירנו בדי לבבבים ביב' הר דלא דמי ל"ת ביבת תותר לא דבדה מ
בנגד הינה ר' וק' ל' וכ' ם שלא תיקן בזה דבר אמתתה לאם' אים אין יב
יגרו בבבויים אם לא בזדמן אז לידו ובן אם אינה יפה בתותה ז
הבר לי אדעת בבלי המדרש הזה בת ר' אתין לתבות טעם מבר עבתן
הדבון לקי ולבן הפליא יי' לתתיר בדברי' מעין המיסור בי זו הוכח
אתין הדבר מתרחק מבר עבתו אמ"ב היה ראוי להרחיק בל הדומה ב
אתין בתן רק מבותו ויבב' הינה דבלי נבלי ויים ליחם זה לתדרם תבתו
אתחרי אותרו בל מה אתסר לדהתרתי בנגדו וכו' אמר וב"ב לתה בדי
אבר טוב ליבראל בו' וכי מה אינבא ליה לבב"ה בין אסחט בהתה ו
אם בוחר ואוכל וכו' הא לא ניתנו המבות אלא לבדף בהם את הבריות
בבבל מה אמת' הרב שבב' אינה בלא ניתנו המבות אלא לבדף בו' אתין טעם
מבר אבתן בדבתינה בם"ה ריש אמ"ד . ובריין ב"ם מה אתחר
מיסורי' דהתיר בנגד' מאתר מיסורין אבתר' ובלא' בפי' הבתבתים אב
אבבי הטעם שהוא לבבר אם יבה"ר היה זה מיסורין אבר בתוב ה
אתיסו' האתבלו' ובתוב האבות אתבנבל ולבים' בלאים בי בלא הוא ה
תתבבר יותר אתבב מיני אתר מיסורי' בבון זרעית הבלאים ובבול
בחלב ובייוב' אהתעבי' האתסורי' אין יבה"ר אתתוה לבם ב' ב' אבבטרן
אמו ואף בי יש דברי אסורים זולת אלו אינה"ר אתחדתן בבון בזל
מטע' אתין לתתיר לבזיק לזולת אפני הבאתו של זה ולא נאות לבתי'
רק הדברי' אתינן אסורות רק אבל מבות יי' ובפי הטעם הב' אהוא ל
אהבתות אבולית אפני מבות יי' לבבד מבות' הוא אתין לתורו' זה רק ב
לו אתאסר אתין אתיסורן רק לבבד בהן את הבריות בי אתיסור הבזל ו
ודומיהן מבות' אטעם האתיסור חזק בעבתו ואף בי מבינו אתיסו' הוא ב
מבדרי' אחרי' בבון אחן בפסח אבאסר ותרות' ובקדבי' ואתיסור ע"ה ב
ובלאי הבבדם לא הזבי' אתר בבבד לו בי בל דבר אהאתיסור בא אבבד ה
אבבי אתם' הא' בו' מבות' הות אתר הרב' בבבדו בי אחן בפסח אבבד
הגה בבבל הבב' אותר ואין הבדם בהבתו לאדם בותן זה הזה ובן הב
בביעבבו הבבי' יבבה אבבי הבותר בהבא' הוה לבבי אתאסר ותרות ו
ואתיסורי ע"ה לא אל האתיסור' רק אתעבה' האדם בהם אתקדים בהמה ה
הקריב' לע"ה ותרם תבותה זו ובביבה תבבתה' אחרת דומה לזו אם
דומה. לזו הבי הוא אותר בתה אבאסר אתם אבא"ב אתיסור אל
וחזיר' בו' אהבאסרים אין אתחלף לאחרים ואם יבוקש הבר
אתה לבם בבת בתין ובבין אבת אים ואבת אחות

אמר ע"פ שהאיסור חל עליהם מכל מעשה בנים אדם שזה קדשה לו לאפשר
לומר דינ"ר שולט בהן כאו הם מין בפני עצמו כיתים נבוכים יתקנו
אם זו תהיה כחסק מזוזתה ולכן לא יתפיים יכ"ר כי אם כאותה אם
ויתה גרושה או יבמה או כיפת תוחר סדוה"ל לאמת אים ודמי למי נבוכי

ור"ל ורבנין ר' יוחנן אמר בהמה אחת היא ורבוצה על אלף הרים
ואלף הרים מגדלין לה כל מיני עשבי' והיא אוכלת שנ' כי בול הרים
ישאו לו ור"ל אמר בהמה אחת והיא רבוצ' על אלף הרים ואלף הרי'
מגדלין לה מאכל לאכילתן של צדיקי' והיא אוכל מ"ט והוה השרון
לגוה צאן ורבנן אמרי בהמה אחת היא ורבוצה על אלף הרים ואלף
הרים מגדלים לה מיני בהמות והיא אוכלת מ"ט וכל חית השדה
ישחקו שם ואפשר כן איה בעיר אכל בעיר א"ר תנחומא גדולים הם
מעשה האלהים מה משונין הם מעשיו של הקב"ה ומהיכן הוא שות'
ר"י ורש"ל ר"י אמר כל מה שהירדן מכנים אחת לו' חרשי' היא עושה
נפיעה אחת מ"ש שנ' הן יעשוק נהר ולא יחפוז ר' שמעון בן לקיש
אמר כל מה שהירדן מכנים לו' ב חרשים הוא עושה אותו נמיעה
אחת מ"ט יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו ויש בהם לכלוך פה ורב הונא
בש"ר יוסי אמ' אין בהם לכלוך פה ומהיכן הוא שותה תני ר' שמעון
בן יוחאי נהר יוצא מעדן ושמו יובל ומשם הוא שותה מ"ש שנ' ועל
יובל ישלח שרשיו א"ר מאיר ואולם שנ' נא בהמות ותורך זה בהמו'
ועוף השמים ויגד לך זה זיז שדי או שיח לארץ ותורך זה נן ערן
ויספרו לך דגי הים זה לויתן מי לא ידע בכל אלה כי יד י' עשתה

ואת

פרשה

טעם דני' חשובי' וכבר כתבתי לעיל ס"מ פ"ו וכספר זה פ"ל שחפ"ם פיס
רמז מכייני נסתרי' בדברים ז"ל בעכין בהמו' ולויתן ות' מהדברי' בפסוקן
כי יי' מכילנו לעתיד מסם אחרי סיובה לכך וכן רמוז לומר בכאן בעכין
זיז שדי ות"מ אם תרכש נ"כ לסמוך עליו מהדברי' נסתרי' פקח עיניך ורמ"
מה שכתבתי לעיל ס"מ ומסם כין
מפנין את אחר לפנ"ך ועיין בזקיט
נכי' יכרו עליו חכרי' ובפקחו עיניך
מדברי רז"ל אחר דברו בזה דנלטחור
הוא כדילפי' בס"פ שו' פריבו מדכתיב
נאוה אפיקי מנינים תחתיו חדולי
חרם אפיקי מנינים לו' קסקסים שבו
תחתיו חדולי חרם לו' סנמירין ספורח
בסם דג טהרה הוא כלו' ולהכי יתכילנו
ליחרלאה לאו אכי לא ומש"נ דשחיט
פסולה מבאר לנו לעתיד לפי' טעם
כדלעיל פי"ג לא דמי' מין טהור אע"פ
שנפסל בשחיט' למין טמא תדע דהא
מבאירין לתפילין עורו' בבלו וטרפות
דבהמ' טהורה וקרי בכו מן המוחר
בפיך בדלית במס' שבת ואע"פ שנתב'
מי שאחר שעתיד להעיד חזיר לישראל
בבר פרשתי לעיל בפי"ג שאין הדבר
כמשמעו לו אלא אמרו רק בשעת
חירום אבל הכא בשפולת קבע לא

יתיר ממין טמא • תחת איסור פוטות ק' אמתי נקט לנו אלא בשדר
הכתובי' וי"ל מסוס דאכילת לויתן לעתיד יותר מפורס בכתובי' דכתי' כיום
יכרועלין חברי בו' שתאלה בשבות עורו בו' ובדברי' נינו לנו בכ"כ ומדרשו
לנכי נקיט איסור דגים אלויתן בנגדן בריאה והדר נקט איסור פוטות
דכתי' בתור' כתר איסור דגים • רבתיב ידעתי כל עוף ברים ומדמיות
ליה לה' דכתי' עמדי ס"מ טהור הוא וכדרך שאמר בגמ' אין דבר טמא יורד
מלמעלה ומהאי טעמא נמי ילפינן דבהמות בהמה טהור דכתי' נמי כי לי
כל חיתו יער בהמות בהרי אלף מ"נ מסוס דכתיב הני קראי נכי אם
תרעב לא אומר לך בו' האוכל בשר חזיריים בו' דמשמע שאם ירצה לאכול
יאכל מלה משמע דרחיים לאכילה: מבהה בלבל אחה שבבי נבלו מבשה
בבנפיו לפני הבהמה ומסתיר אורו מהמילם ואין קוביה ממה אלא נראה
לעולם שתבשות הבהמה בבנפיו כי אולי עתידתו באופק אחר אולת האופק
אחר אמר אמו בו והעומדי באופק הבוה ירגישו בזה ואין להעיד ממה שהעיד
דבה בר בר חנה על דאותו הבוף זה. בהיותו מפרש בים כי שורשי יתים
יתגלגלו לאופק האחר בנודע בספרי הבכוב' ובע' הוראת נדולו להודיעו
כמה שבר מקייתי מנוה שהברי' הנדולה הזאת תנתן לתאכלם בנראה
שבעבורם בברחת ומזה הטעם מפלינ בסמוך בנודל בהמות • רבתיב
התבינתך ואבר נן לא ידעתא מהי דייק ליה ואפשר דמפ"נן לשון בינון
הבמה כלו' שבא בראתו יסד בינון הבמה • כמה מיני בהמה מאכל
שירבה מונלים בו טעמו בדרך שאמרו לקמן ס"ד פ"ו בתן • תחת איסור
בהמות והא דליכא מידי תחת איסור שרצי' מסוס דהנהו מאיסי ואין כ"פ
שבר בבריאתן • בהמה אחת היא ושמה בהמות ולא בהמות רבות דהא
בתי' הנה נא בהמו' בו' חניר בבר' אכל הנה נא בתו בתן בתי' ובכתובי'
הסמוכי' שם דמזכירי בלשון יחיד ולר' בהמות שנה יחיד לבד חבל לרים
לקים יש לו בן זוג בדלעיל ס"מ פ"ו ות"מ ל"ל קדה שלא מ' כי מולי הנקבה
אינה כ"כ נדולה ואינה נריכ"כ ערבה ואפשר לר"ל קרי אים ואמתו
לשון יחיד בשניהם כאים מ' בלבד • ורבוצה על אלף הרי' שרוצה ותרכיב
כולם בעם בזה ובעם בזה שבריכ' למזונותיה בל נדוליה והדר"ק כאם
שדרך נוזמה אמרו אלף הרי' כמו נדולות וכטורות בשמים ול"ב דמ"כ הי"ל
להזכירו בגיד הנשה בדלי מילי דאשיב אתם דדברו הכתובי' לשון נוזמה
שנא' כי בול הרים יעלו לו שפי' שבהרי' נוסאי' ותפרייחי' נמחים לו אע"פ
שלא פי' מנייכן אמר אמרי' אלף דכתי' אתם • שנא' כי בול הרים יעלו
ות"ל ובכל חית השדה ישחקו שם אמי דרים וי"ל בכל חית הבר הוא יכולו
להתפרנס מסם לרבוי מוחם הבמחים: מאכל לאכילתן של צדיקים ק'
אמי קאמר דאי מגדלין לה מאכל איכי אוי לאכילתן של צדיקי' ואיתסוס
דסופה דבהמות ליאכל לצדיקי' לר"י ורבנן נמי הכי הוו ועוד אייתי הוא
הפרון דבהמות תר"ם אתם ויר' דבאכילתן ס"ב נרסי' ופי' שבתו בלעתיד
לאכל הצדיקי' ונמחו מיני מאכלו אתם בס"ם בס"ב דבב' אתיד' ס"ב אתוכי'
נלוסקאו' ס"ב לו הברי' מגדלי' מיני מאכל לבהמו' ויר' דדרי' לה מוכל חית
הבדה יאחקו שם דה"ק כל מיני מאכל הן מתכוטות דהיינו כול הרים הן
אתכוטלי בשר והיינו וכל חית הבר' ומייתי ראיה בלאכילת הצדיקי' מוכם
בשר' מיני מאכלו' מדכתי' והיה הפרון לכוס לאן ומתק עכור לרבן בקר
לעתי' אחר דרשוני דמה ע"ל לעתי' הא בבר נאמ' אם ידרשוה בחירי' אח ה"ק
בשם שהפרון לנוה בלאן ורבן בקר מגדל לעתי' למזונותיה כך יהיה לעתי
שיגדלו מיני מאכליהם • מיני בהמו' והיה אוכלת אכל לא מבשרי' ע"ם
כי בול הרי' אמר לו הייבו מיכלתו בתתי' למזון החיו' אחר שם שהן בבוזרו
ומ"ם חניר בבקר יאכל אפשר בתתים קאמר בהם ומאכל חניר בבקר הא
ליתא אלא כ"ח אוכל ומה מכלל הנעלמו' כללקמן • אות בעיר אכיל בעיר
והלא אין הבשר אוכלת כ"ח בדרך החיו' אלא מהבמתי' הן ביאזנו' והא דכתי'
בנלים ונתתי' את בשרך לעוף השמים ולבהמת הארץ אמרי' אמרי
שמואל כיון שראה דוד שנתקללו דבריו אחר הדין דיני חית בעיר דאכל
בשר דקת אחר ובהמת הארץ ות"ל מכיון דחיה בכלל בהמה כדתניא בס'
בשם אמתמם אומה דבהמו' מין חיה הוא ובו ולבהמת

אמרן

אמר ע"פ שהאיסור חל עליהם מכל מעשה בנים אדם שזה קדשה לו לאפשר
לומר דינ"ר שולט בהן כאו הם מין בפני עצמו כיתים נבוכים יתקנו
אם זו תהיה כחסק מזוזתה ולכן לא יתפיים יכ"ר כי אם כאותה אם
ויתה גרושה או יבמה או כיפת תוחר סדוה"ל לאמת אים ודמי למי נבוכי
כלאי הכרם אינו מין מחודש מהורישה
אלא מין מחודש איכר כנגדו
ודמי לכלאי בנדי' הבמ' והבשמי'
והוא חבור כ' מיני נמנאי יחדיו
בשר בחלב אך כ"ע מ"ם עריות לו
אכם איבר בנגדן מבמה עריות
אחרות שבתורו' וי"ל דכלהו אין יפה"ר
מדתן אסן אסורות לכל בעל שכל
אמי יפתוח לאחו ואסת אב ולבתו
אמו ואחותו וזכר ובמה וזולתן
אסורן מבואר מפני נבואתן מכל
אים והנדה והנזכר פה הוא
אפשר האדם לכן: אסרתי לך
בהמה כו' לקמן ס"ה פ"ד לא תבי
הכרי' ואם בתבתי טעמו אמנם
כל הבשר אל יאכלו לרב נחמן
כל דאסר לן רחמנא שרא לן
אסר לן רחמ' שרא לן בבדא נדה
והר חלב בהמה חלב חיה חזיר

ויתיר ממין טמא • תחת איסור פוטות ק' אמתי נקט לנו אלא בשדר
הכתובי' וי"ל מסוס דאכילת לויתן לעתיד יותר מפורס בכתובי' דכתי' כיום
יכרועלין חברי בו' שתאלה בשבות עורו בו' ובדברי' נינו לנו בכ"כ ומדרשו
לנכי נקיט איסור דגים אלויתן בנגדן בריאה והדר נקט איסור פוטות
דכתי' בתור' כתר איסור דגים • רבתיב ידעתי כל עוף ברים ומדמיות
ליה לה' דכתי' עמדי ס"מ טהור הוא וכדרך שאמר בגמ' אין דבר טמא יורד
מלמעלה ומהאי טעמא נמי ילפינן דבהמות בהמה טהור דכתי' נמי כי לי
כל חיתו יער בהמות בהרי אלף מ"נ מסוס דכתיב הני קראי נכי אם
תרעב לא אומר לך בו' האוכל בשר חזיריים בו' דמשמע שאם ירצה לאכול
יאכל מלה משמע דרחיים לאכילה: מבהה בלבל אחה שבבי נבלו מבשה
בבנפיו לפני הבהמה ומסתיר אורו מהמילם ואין קוביה ממה אלא נראה
לעולם שתבשות הבהמה בבנפיו כי אולי עתידתו באופק אחר אולת האופק
אחר אמר אמו בו והעומדי באופק הבוה ירגישו בזה ואין להעיד ממה שהעיד
דבה בר בר חנה על דאותו הבוף זה. בהיותו מפרש בים כי שורשי יתים
יתגלגלו לאופק האחר בנודע בספרי הבכוב' ובע' הוראת נדולו להודיעו
כמה שבר מקייתי מנוה שהברי' הנדולה הזאת תנתן לתאכלם בנראה
שבעבורם בברחת ומזה הטעם מפלינ בסמוך בנודל בהמות • רבתיב
התבינתך ואבר נן לא ידעתא מהי דייק ליה ואפשר דמפ"נן לשון בינון
הבמה כלו' שבא בראתו יסד בינון הבמה • כמה מיני בהמה מאכל
שירבה מונלים בו טעמו בדרך שאמרו לקמן ס"ד פ"ו בתן • תחת איסור
בהמות והא דליכא מידי תחת איסור שרצי' מסוס דהנהו מאיסי ואין כ"פ
שבר בבריאתן • בהמה אחת היא ושמה בהמות ולא בהמות רבות דהא
בתי' הנה נא בהמו' בו' חניר בבר' אכל הנה נא בתו בתן כמתבנו בו' ובכתובי'
הסמוכי' שם דמזכירי בלשון יחיד ולר' בהמות שנה יחיד לבד חבל לרים
לקים יש לו בן זוג בדלעיל ס"מ פ"ו ות"מ ל"ל קדה שלא מ' כי מולי הנקבה
אינה כ"כ נדולה ואינה נריכ"כ ערבה ואפשר לר"ל קרי אים ואמתו
לשון יחיד בשניהם כאים מ' בלבד • ורבוצה על אלף הרי' שרוצה ותרכיב
כולם בעם בזה ובעם בזה שבריכ' למזונותיה בל נדוליה והדר"ק כאם
שדרך נוזמה אמרו אלף הרי' כמו נדולות וכטורות בשמים ול"ב דמ"כ הי"ל
להזכירו בגיד הנשה בדלי מילי דאשיב אתם דדברו הכתובי' לשון נוזמה
שנא' כי בול הרים יעלו לו שפי' שבהרי' נוסאי' ותפרייחי' נמחים לו אע"פ
שלא פי' מנייכן אמר אמרי' אלף דכתי' אתם • שנא' כי בול הרים יעלו
ות"ל ובכל חית השדה ישחקו שם אמי דרים וי"ל בכל חית הבר הוא יכולו
להתפרנס מסם לרבוי מוחם הבמחים: מאכל לאכילתן של צדיקים ק'
אמי קאמר דאי מגדלין לה מאכל איכי אוי לאכילתן של צדיקי' ואיתסוס
דסופה דבהמות ליאכל לצדיקי' לר"י ורבנן נמי הכי הוו ועוד אייתי הוא
הפרון דבהמות תר"ם אתם ויר' דבאכילתן ס"ב נרסי' ופי' שבתו בלעתיד
לאכל הצדיקי' ונמחו מיני מאכלו אתם בס"ם בס"ב דבב' אתיד' ס"ב אתוכי'
נלוסקאו' ס"ב לו הברי' מגדלי' מיני מאכל לבהמו' ויר' דדרי' לה מוכל חית
הבדה יאחקו שם דה"ק כל מיני מאכל הן מתכוטות דהיינו כול הרים הן
אתכוטלי בשר והיינו וכל חית הבר' ומייתי ראיה בלאכילת הצדיקי' מוכם
בשר' מיני מאכלו' מדכתי' והיה הפרון לכוס לאן ומתק עכור לרבן בקר
לעתי' אחר דרשוני דמה ע"ל לעתי' הא בבר נאמ' אם ידרשוה בחירי' אח ה"ק
בשם שהפרון לנוה בלאן ורבן בקר מגדל לעתי' למזונותיה כך יהיה לעתי
שיגדלו מיני מאכליהם • מיני בהמו' והיה אוכלת אכל לא מבשרי' ע"ם
כי בול הרי' אמר לו הייבו מיכלתו בתתי' למזון החיו' אחר שם שהן בבוזרו
ומ"ם חניר בבקר יאכל אפשר בתתים קאמר בהם ומאכל חניר בבקר הא
ליתא אלא כ"ח אוכל ומה מכלל הנעלמו' כללקמן • אות בעיר אכיל בעיר
והלא אין הבשר אוכלת כ"ח בדרך החיו' אלא מהבמתי' הן ביאזנו' והא דכתי'
בנלים ונתתי' את בשרך לעוף השמים ולבהמת הארץ אמרי' אמרי
שמואל כיון שראה דוד שנתקללו דבריו אחר הדין דיני חית בעיר דאכל
בשר דקת אחר ובהמת הארן ות"ל מכיון דחיה בכלל בהמה כדתניא בס'
בשם אמתמם אומה דבהמו' מין חיה הוא ובו ולבהמת

אמרן

פרשה כב א כמעשה ארץ מצרים וגו' כשושנה בין החוחים ר'
יצחק פתר קרא ברבקה שנ' ויהי יצחק בן ארבעים שנה
אם ללסר שהיא מפרן ארם פתח ת"ל אחות לבן הארמי אלא אביה
רמאי ואנשי מקומה רמאין וצדקת הזו יוצאה מבנתים לסה הוא
רוסה לשושנה בין החוחי' ר' פנחס בשם ר' סימון אסר כתוב וישלח
יצחק את יעקב וילך כללן כולן ברסאות ר' אלעזר פתר קרא בגאולי
מצרים מה שושנה זו כשהיא נתונה בין החוחי' היא קשה על בעלה
כך היתה גאולתן של ישראל קשה לפני הקב"ה לינאל הה"ר
או הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי אלו ואלו ערלים אלו
מגדלי בלורית ואלו מגדלי בלורית אלו לובשי כלאים ואלו לובשי
כלאים א"כ לא היתה נוחנת מדה הדין לישראל שיגאלו מצרים
לעולם א"ר שמואל בר נחמני אלולי שאסר הקב"ה עצמו בשבועה לא
נגאלו ישראל לעולם הה"ר לכן אמור לבני ישראל אני י"י ואין לכן
אלא שבועה כד"א לכן נשבעתי לבית עלי א"ר ברכיה גאלת בזרוע
עמך בסרוניא (בעגילה) א"ר יודן סלבא לקחת לו גוי מקרב גוי
תעד מוראי גדולים ע"ב אותיות הן ואם יאמר לך אדם שבעי והמש'
אמור לו הוצא מהן גוי השני שאינו עולה מן המנין א"ר אבין בשמו
גואלן ששמו של הקב"ה ע"ב אותיות .

בר' עוריה בש"ר יהודה ב"ר סימון משל למלך שהי' לו פרדס נטעו
שורה של תאני' ושל גפנים ושל רמונים ושל תפוחים ומסר לאריס
והלך לו לאחר ימים בא המלך והציץ בפרד' לידע מה עשה ומצאו
מלא חוחין וברדרי' והבי' קוצצי' לקוצצו והציץ באותן החוחי' וראה
בו שושנ' א' של ורד נטלה והריח בה ושבה נפשו עליה אם בשביל
שושנה ינצל כל הפרדס כך העולם כולו לא נברא אלא בשביל תורה
לאחר כ' דורות הציץ הקב"ה בעולמו לידע מה עשה ומצאו מלא
מים במים דור אנוש מים במים דור המבול מים במים דור הפלגה
מים במים והבי' קוצצי' לקוצצו שנ' י' למבול ישב וראה בו שושנ' א'
של ורד לו ישר' ונטלה והריחה בשע' שנתן להם עשרת דברות ושב'
נפשו עליו בשע' שאמרו נעשה ונשמע אמר הקב"ה בשבי' שושנ' זו
ינצל הפרדס בזכות תורה וישראל ינצל העולם . רבי

פרשה כג א ויקרא אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם
אדם כי יקריב מכם קרבן לי' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו
את קרבנכם . ר' אבא בר כהנא אמר אם אדם מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן
אמר לו הקב"ה אם אדם מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן אמר לו הקב"ה
אם אדם מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן אמר לו הקב"ה אם אדם מן
הבהמה מן הבקר ומן הצאן אמר לו הקב"ה אם אדם מן הבהמה מן הבקר
ומן הצאן אמר לו הקב"ה אם אדם מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן אמר
לו הקב"ה אם אדם מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן אמר לו הקב"ה אם
אדם מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן אמר לו הקב"ה אם אדם מן הבהמה
מן הבקר ומן הצאן אמר לו הקב"ה אם אדם מן הבהמה מן הבקר ומן
הצאן אמר לו הקב"ה אם אדם מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן אמר לו

ים לעיל ס"ח פי"ג ד"דברי' כשתנו פיתי מתנות כו' ומ"ל כמכול שכשחתו
ברים וכמ"ם לעיל ס"ח פכ"ח מף המרן זיכתה כו' ו"ס הכין יי' כמולמו
נאו מים כמים דהיינו קלקול העולם ע"י שכשסף כמים בחטאת ומ"ם
העולם לא נברא אלא בשכיל תורה היינו לומר שמה שבתחלה היו
ברים נאותים ושוב נשחתו היינו
שם דכשכיל התורה נברא העולם
שנפרו אותה נתקלקל ומע"פ
ריין לא ניתנה תורה מ"מ ניתן
ם ז' מצות בני נח שהן חלק מהתור'
ם ומסר לאדם היינו שהשם שלם
נשחתו מהעולם ומסרו ביד שרו של
ם וכמ"ש לעיל ס"ח פי"ט שבימי
ם נשתלקה שכינה לרקיע המ' כו'
מ"ת היה משגיח בכלל העולי ליפרע
ם בשרוכן חטאתי' ולכן נפרע מהם
ור מנוח וכדור המבול כו' אבל
מר כ"ו דורות בא להשגיח בעולם
הנתה פרטית וכמ"ש שם שמו ירד
ינ' לארץ וכשרשה שדורו החוטאי'
מתקלקלי העולם אחטאתם רבה
אר כל הגויים לולי מפני ישראל
בלו התורה ומתרם יי' למבול יאבד
ם יי' להשחית העולם כמו שעשה
ור המבול לולי התור' שישראל קבלו
ם יי' עוד לעמו יתן דהיינו מתן
ה כמ"ש ז"ל • דור מנוח מיום
ם שעלה היום והניף את העולם
ר הפלגה כדלעיל ס"ח פ"ד ס"ח
הפלגה וכו' ומע"ג דכתר הכי
היו כמה נביאי' דהיינו מנות
נבטי' וקהת ומתרם ומקמי הכי נח
ר ומתושלח כל הני יחידים הוו
היו מסתיקין להנין על העולם
הדורות הרשעים משמ"כ ישראל
עדה שלימה • והביא קונגיס
הוא הייינו כשבא ליתן התור' שהיה
ם תלוי בדין אם לא יהיו ישר'
ים התורה היה מחזיר העולם
ונהו כדאמי' כפ' ר"ש ולעיל ס"ח
ר והריחה בשעה שנתן כו'
ם' ל' משה אמר עלה אל יי' היה
ת כר' ר' בר יהודה דמכילתא
מתר נעשה ונשמע דכתי' התם
מתר קבלת י' הדברו' ולהכי מדמי
ת הדברות להרחת הבושמים כי
מתיל ליתנות חשם מתנם מאתר בעשה ונשמע מדמי ליה ליטוב נפש
אחר הריח כי במאמר זה שנתחייבו בכל מה שיעמנו עשו נחת רוח
ומע"ג דמקתמי ת"ת מתרו כל אשר דבר יי' נעשה אפשר על קבלת י'
ל לכך ועוד שבקדיימת נעשה לנשמע כתה מעלות טובות אפו"ל
על תמיתות לכם ובנדתו למלאכי השרת • בגמילות חסדי' מיכה
כיון דבעין זה לתו בגמילות חסדים לחוד שייך אלא בפרישת שמע
לפני התיבה כדמפ"מ' דקתאמר דפתר קרא בג"ח לית' בבקי בתפל'
ת' הכתוב לשבח הפ"ב טפי מאשר מדות טובות ועוד שנותן דופי
בשם לקרמן מחותים וכי ספר שירים בא לשבח היחידים ולגנות
ון וי"ל דמשום דקרי להמון ישראל עושנת העמקים מפני שמרטיבי
ם טובים כשושנה כדאיתא בחגיגה אמר אמר אף שכולם עושנים מ"מ יש
מעלה מיוחדת ביחידי סגולה עד שהם יקראו שושנה לגבי הרבים
מחותים לגבוה והייינו לענין גמילות חסדים שזה יוציא את כולם
לולי זה לא יצאו מחמ"כ לענין פרישת שמע אלא הוא ס"ג הוא
ל בתפלת יחיד והייינו דכתיב ביה רעיתי כי הנומל חסד דומה
ם שהוא נומל חסדים לגרך ברכת מזכים כדלעיל וברכת חתנים
ל ס"ח פ"ח ולא"ק אתר קרא בג"ח דעיק' שבחא בהכי הוא ומשום
ברא לומר בשושנה בין החוחים כתי בפורם על שמע ועוכר לפני
קאמר כתי בנוסא שבעולם ר' בני אדם נכנסים כו' • ומברך
בשושנה בחצית נרם או בנוסא שבעולם ר' בני אדם נכנסים לבית
כו' והכא חסורי מחסרא : פרוס על שמע כו' בפ' הקורא עומד
פורסין על שמע ואין עוברים לפני התיבה בחצות מי' ופי' הר"ן
ם' אין פורסין על שמע כגון שהיו כאן' בני אדם שהתפללו כל
ענתו ביחיד ולא אתעו לא קדים ולא קדושה הרי לא' מהם עומד
קדים וברכו ומתחיל ביוצר מפני קדושה שבה ולפנין פורס חונה
אמר מחנית ברכות דהיינו ברכה ראשונ' ולאחר שסיים אותה
מתחיל להתפלל תפלה מעומד לפי שיש בה קדוש' והייינו אין עוברין
ינה ולישנא דאין עוברין היינו מפוס סדרכן היה שלא לעבור ס"ל
ינה עד שתגיעין לתפלה והנאונים פי' אין פורסין אין מתחילין
אל ס"ל שיברך הא' ויגאו אחרים בברכתו כו' ומ"ת לא יקשה
עבור לפני התיבה אחר שאמר שלא היה יודע לפרוס על שמע
אור לפני התיבה אינו אלא בשמנעו לתפלה והיה אפשר שאם שלא

ר רב חנן דציפורי פתר קרייה בגמילות חסדים בנוהג שבעולם
עשרה בני אדם נכנסין לבית האבל ואין א' מהם יכול לפתוח
את פיו ויברך ברכת אבלים ואחר מהם פותח פיו ומברך דומה
כשושנה בין החוחים בנוהג שבעולם עשרה בני אדם נכנסין לבית
הכנסת ואין א' מהם יכול לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה וא'
מהם יורע דומה כשושנה בין החוחים ר' אלעזר אול לחר אתר א"ל
פרוס על שמע אמר להו לינא חכם (מיני יודע) עבור לפני
התיבה אמר להו לינא חכם אמרין דין הוא ר"א דין הוא דאינון
מתגלגלין (מתפתרים) ביה על מנן צוחין ליה רבי נתכרכמו
פניו והלך לו אצל ר' עקיבא רבו אמר לו למה פניך חולנות תני לה
שובדא אמר ליה צבי מרי דילף אמר ליה אין אלפוה לבתר יומין
אזל להחוא אתרא אמרו ליה פרוס על שמע פרס לפני התיבה
עבר אמרין איתחסם (נתחזק מו נתפתח) ר' אלעזר וקרון ליה ר'
אלעזר המסמא ר' יונא הוה מליץ לתלמידי ברכת אבלים אמר הנון
גברין בהן •

ה רבי חנגא בריה דר' אבא פתר קרייה במלכיות מה שושנה זו
בשהיא נתונה בין החוחים רוח צפונית יוצאה ומטה אותה
כלפי דרום והחוח עוקצה רוח דרומית יוצאה ומטה אותה כלפי
צפון והחוח עוקצת ואע"פ כן לבה מכוון כלפי מעלה כך הן
ישראל אע"פ שהן נגבין אונגיות ואנגריות (מסים) לבן מכוון
כלפי אביהם שבשמים מ"ט עיני המיר אל י' כי הוא יוציא מרשת
רגלי רבי איבו פתר קרייה בגאולת מחר מה שושנה זו כשהיא
נתונ' בין החוחי' היא קשה על בעלה ללקוט ומה הן עושין מביאין
את האור והן שורפין חוץ לה לאחר כך לוקטין אותה כך צוה י'
ליעקב כביבוי צרייו כגון הלמיש לנוח יריחו לנערן סוסית לשבריח
ניסטרא לחיפה לור לאונו הה"ד זאת ירושלם בתוך הגוים שמתיה
למחר כשיגיע הקץ מה הקב"ה עושה מביא את האו' ושורף חוץ לה
הה"ר והיו עמים משרפות סיד ומה כתיב בהו י' בדר ינחנו •
ו א"ר אבין מה שושנה זו יוצאה עליה שרב הרי היא כמושה יצא
טל הרי היא מפרח כך כל זמן שצלו של עשו קיים כבני כול
ישראל נראין כאלו הן כמושין בעו' הו אבל לעתיד לבא יעבר צלו
של עשו וישר מרטיבין והולכים הה"ד אהיה כטל לישראל מה שושנ'
זו אינה בטלה אלא על גב ריחה כך ישר' אינן בטלין אלא על גב מצות
ומעשים טובים מה שושנה זו אינה אלא לריח כך לא נבראו צדיקי'
אלא לזאולתן של ישר' מה שושנה זו עולה על שולחנן של מלכים
תחלה וסוף כך ישרא' הן הן לעולם הזה והן הן לעול' הבא מה שושנ'
זו נברת בין העשבים כך הן ישראל ניכרין בין האומות שנא' כל
רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' מה שושנה זו מתוקנת לשבתות
וימים טובים כך ישראל מתוקנין לגאולת מחר • א"ר

היה בקי בפרישת שמע להייכו כרב דק"ס שיהיה בקי בברכו' של תפל' וכ"ש
אם לא היה בקי לא רק מכות ונכורו' וקדושת יי' כמ"ש בקצת המפרשי' לפרש"י •
דין הוא דהיינו מתגלגלין כיה י"מ שטורחי' בשכילו ול"נ שמתפתרים כו
שסוף אדם גדול בגשון גלוג לאמך לעיל פ"ה ובערו' הכיה שכח שכח כל
מה דאת יכיל למגלגלא גליג ופי'
לפשתכח שכח • אתחסם ר' אלעזר מה תכחות
שפי' ה"ר נפתלי שמתחלה היה לפיו פ' ויחי
מחסום אין לו טע' כי לאמר יקרא מוסו
ע"ם הרחסונות כיון דאתתקן ובעל
בחלת אכו בסוף פ"ג פי' שהיה חסום
אתחלתו ובעכשיו שרה חתימתו כמו
ודשכנו את המוכח וגם זה היכו נכון
ובעל אות אמת פי' מלוי ונגר הדבר
ול"נ לשון חזוק כהיה דנרסינן בפ'
המכיה כדי יין כדפפים חדשים מפני
שגרי' לחסגן ופרש"י להקפות' בשסק
ראשון הם מתחזקי' ומתקשים אז פי'
נתפתח • מליץ לתלמידו ברכת
אבלים גרס חזיה ברכת חתני' וברכת
אבלים כי היכי דיהויין נוכרין בכל
מלה • כך הן ישרא' וכו' ומ"ת עדיף
מינה הל"ל שמע"ם שהם נרדפי' בכמ'
שתנות הם דבקים בה' וכדפי' המתרגמ'
הכתוב בגזרת מלכיות וי"ל דמין זו
דמיון לעקיבת החוחים בשושנה שמין
היזקן אלא מעט לנקבה אז להפיל תלי"ד
ממנה קצת עלין ולזה דומה ענין
המסוי' ומרגוכיות אבל הסמרו' דומה
לעקירת השושנה והמ' דלא נקט קרא יחו' לא
הביא"ל מאו' דאינו נודק בכולם כי
כמה עבר על נפשם המים הגדולים יפע"לנ
מפני חמת המלך אבל בענין המסו'
נדקו יחדיו כל יבר' כי אין חיים שנט' דבר לא
מאחרי יי' מפני זה • לבן מכוון ולא
יסורו מתנו וגם לא יהרהרו אחר
מדותיו אז תולין הדבר במקרה אבל
מבקשי' מיי' שיעזר' ולהכי מייתי עיני
תמיד אל יי' ואת"פ שהמזמו' בשם דוד הוסעיד
בכתב תפל' הוא כנגד כל יבר' והרחי'
דמסיים כיה פדה אלקים את ישראל •
מה שושנה זו כו' ק"מ"ט סדר נאולת'
בענין אבח יסרא' זה היה יותר לודק
בשבי' ובגלותו וי"ל שהכוונ' לנשבח יפע"ס
את ישרא' שהם בתוך הגוים ואינן
לומדין מעשיהם' כהיה דרי' פירקין
ואינן פורקין עול עם היות מעונין ביניהם' ולהורו' שהסגר בתוך הגוי' הוא
מכל רדיה ובתוך גוים רבי' הזכיר מה שלקט נרי' לפרוש שביבותיה כענין
הסוסנ' כי זה להיות הקוני מרוני' וסוכבי' אותה מכל עברים אמ"ת ללקט'
בענין אחר מ"ב כלפי מ"ם מני חבבלת השרון דהיינו שהיה מחבויה ורמוס
בגלן של מלכיו' ובגאולה תרטיב מעשי טוביי' כשוסנ' כדאמי' בחוי' הסיב' י'
שבשיי טיב לה לעתיד לא יהנו עמה המלכיות שסביבותיה כדרך העולם
שהקרוני' למקו' המוגלחי' נהנים מהם אבל יקרה לה כשוסנ' שבין החוחים
שהיא נלקט' וסביבותיה נפרפים • בגון חלמים כו' ומע"ג דקרא לא ק"ל
היתה ירושלים לגדה ביניהם כאומ' שביבו נרוי כולל כל מקו' שהם בגון
טברי' שסוסית' מגלה ויושבה כורדי' לאנשי טברי' וכן כול' אלא הם לשוכ'
אלא ירושלי' שהיא העיר הגדול' וה"ה אחרנית' וכן זאת ירושלי' בתוך הגוי'
שמתים • הה"ר זאת ירושל' בתוך הגוי' שמתי' ומע"ג דהיינו בזמן שהיו ישר'
במקומו' ההם ועתה מפוזרי' בין הגויים מ"מ ילפי' מיהה שיי' מסבב את ישר'
בגרייהם ונפק' מינ' שכן יהיו בכל מקו' עד שיגיע בע"ה • ומה כתי' בהו יי'
בדר ינחנו ובדתפ' בספרי אמ' להם המקו' ליש' בדרך שיסבת' יחידי' בעה"ז
ולא נהנים' מן האומו' כלו' כך אני עתיד להסיבב' לע"ל ואין מ' מן האומו'
נהני' מבסבלום • מה שוסנ' וכו' וט' הזכרת זה בשבח בגם יסרא' לות שהיא
בגדקת' שובלת עול הגלו' שהיא כמוס' מפני עבו ומיב' הופכת עורף לי'
ובטע' דרשת ר' חנגא ור' אבא לעיל ואנב אורחי' קאמר נמי דבשוסנ' רמיז
לתקות' בהגלאת' בעבו' גלו של עבו מ"ג כלפי מ"ם אני ח"ם דהיינו שחבויים
ובמוס' בגלן של מלכיו' כמ"ם בחזית הסיב' הכ"ה שיקרה לה בשושנה שאין
כמיסתה אבל אלא בסרב ושוב תפרח וכן היא בעבור גלו של עבו' ס' תפרח
בשוסנ' • הרי היא כמוס' ודבר זה מיוחד בשוסני' מאמר אמרי' שהם יותר
רבי' מכל הנתחי' כמ"ם בפסיקת' סונה בשוסני' ל"ת ערבי' בשוסני' ובחזיא
הרועה בשוסני' אלכן דך בשוסני' ולכן הסרב ירמוס בהם יות' וכן הפרחת'
בטל הוא יותר מאמר אמרי' אבל עליה מוסנרו' בגבעול אלא סגר' קונ' נא
ובסירד הטל עליה תפתח ויתפשטו עליה בתוך ד"ם שמות וכן יסר' גלות'
בכד מגלות כל האומו' כמ"ם בחיב' רבתי נבי גלתה יהוד' מעוני והגלתה
בגאולו' גדול' ופסיק בפתו' כלי הדרב' בהגלחת האומו' ; הרי היא
כמוס' והא דכתי' בין החוחי' אמר' דאתה לאמוק' מאמר תיבי שוסנ' בגוג
שוסנת הבמקי' כי שוסני' שבין החוחי' דוקא הן שבן במוסות טפי בשרב
ומפריחו' הטל בלבדי' מ"ג אתה לומ' שע"י שהיה בין החוחי' אמין לה ענים
וס ד"ס' גיגו עליה שהיה בין חוחי' לכך לכן הסרב מכה אותה הרבה •

שצלו סל עסו ה"ה כל המלכיות אלא מסוס דעסו הוא המלכות הר'
שבתחרך קטינו כו נקט ליה ולהכי נקט נילו סל עסו ולא קאמר
סמסו כפי המסך דקאמר יונתה עליה סרב לרמוז לתפיסתו מותנו בכל
מלכותו ער"ם כרים המכיה תכיין מי כטולך מי כסולא דבר עסו מ"כ לפי
סכל זמן סבני עסו כהבלחה מ"מ לבנו
להיות כהבלחה כמ"ם בפ"ק דמגילה
גבי ולמוס מלמוס יחתן כסוה קס זה
נופל לה"ק כל זמן שבלו סל עסו קיים
דהיינו הבלחתו ויתכן דבלו רמיו
לזכותו ככבוד מכיו סוה מנין עליו
רמפי' ו ולא נוכל לו עד שיגבר זכותו כמסו"ל
נבי ומחר כבוד תקחני מ"נ בלו היינו
ממלכת מערבת מזלו ע"ד סר בלס
מעליסם . אינה כטילה אלא ע"נ
יחז' כנ ריחה כלוף' שלעולם ריחה כשמר כה
ומינה בטלה מוה סחפי' כשהיה יכפה
וכיוה חופן סתיה עמד ריחה כה
וכן ישרל מין ריח מנות ומעשי טוכי'
מיוב לו כטל מהם סחפי' סהם בגרת הגלות
לעולם מקיימים מנות ומעשי טוכים
ומפסר סהגיר"מה סוסנה מינה נטלת
אלא ע"נ ריחה כך ישרל כו' מינן
ניסלין כו' ופי' סהסוסנ' מינה נלקטת
עמו' כד אלא מלה כשכיל ריחה :
לנחולתן של ישרל ושכח זה
מיוחד ביסרל סנדיקיהם
מהנים לכל ישרל סינהלו ע"י להיות
כלם כנוף אחד מה סמין כן כליקי מ"ם
סם אלא יועילו אלא לעכמן ומת"ם לפיל
ס"מ פמ"נ מכח לא העמדתי מגיניס
מתך מכי מעמיד מגיניס מ"ק מתי לא
בכרתו דקאמר סעיקר בריאת הנדיק
מנך עצמו שהוא יסוד עולם ומאה
במה סתחלק אותם כתוך הדורות
אוה כפי להגין על הדורות קתיירי
בהיות דאחר לעיל ס"מ פי"ד סנברת
מברהם בנתיי להעמיד דורו שלפניו
ודורות שלאחריו וכפ' המתונה רמה
הקב"ה סהנדיקים מועטים עמד
ומתלן בכל דור ודור .
תחלה וסוף כלו שתחלה ועד סוף
סע"י סהיה לריח מינה נמכלת
ועומדת לפניהם בכל הסעודה :
והן לעה"כ סיהיו קיימי לעולם
ע"ד ולא דבר י"י למחות כו'
כן יעמוד זרעכם כו' וכאלה רכים ונ"כ היו לפניי' תמיד אלא יחליפם
כאומה אחרת כמ"ם נבי ויי' אתמיך היום וכו' :
לנאולת מחר סהיה עונג ומנוחה בשבתות וימים טובים :
בשהייתם במגרים כו' מסוס דקי"ל כיון דמעשה מרן מגרים ומרן בנען
דמוהר עלייהו היינו עריות מה כורך לומר כן מכיון דהא מפ'
ומזיל קרא כל הערי' בהדיא ומה כבע להוליענו שכן היו מעשה המגרייס
והבנעניים מדרכה זה מקום לאוטה לומר דרך העולם כך היא ומה לומר
ביוהרו כן יעבנו כמותם הלא בהדיא כתיב בתר הכי כי את כל התועבו'
האל עשו אנשי המרן ותטמא המרן ואפקוד עונה עליה כו' ועוד מה ל"ל
אחר ישבתם בה ומחר אני מביא אתכם שמה הטרם נדע שיבאו במגרים
ונכנסים למרן בנען לה"ק דאמר לומר שבאו שבמגרים שמרו יחוסיהם
שנזהרו מהזכות ולכן היו בין המגרייס בשבתם ביניהם כשוסב בין החוחי'
להיות המגרייס כלם מנאפים והם קדושים ביחוסיהם כן יהיו בנותם
לארן בנען שאחר שהתחיל בטהרה קרוב להם יותר ליהר ועוד לומר
שירחו בעיניהם כי זה שכח להם כתו שהיו בין המגרייס נחשבים
כשוסנה בין החוחים :
היותם דומין לשוסנה בין החוחים אע"נ דאמר לעיל נוי מקרב נוי לו
ומלו ערלים מ"מ היו נדורים מן הערוה כדלקמן פ"ל"ב ובהא
מלמה הוא דהוו כשוסנה בין החוחים כדפי' :
בבן אדם שים לוב"כנות כו' אין שסק שהסופר השמיט מדברי ר"י עיקר
כוונתו ומדרך מומדן דעת י"ל סר"ל המעשה מרן מגרים ומרן בנען
תרוייהו עכין זכות אלא בהרמ"בע שפי' כמעשה מרן מגרים על הסעירי'
הנו' ולכן אמר שהם כב' בנות מהם אחת דדמיין להדדי ומ"כ מכיון
דמגרים ובנען בני חם מסתת' דומים בתעשיהם מ"נ כוונתו לפ"כשוסנה
בין החוחים על מה שישרל דומין בין המגדיים והבנעניים לשוסנה בין
החוחים ולו"מ המגרייס והבנעניים מיקרו בנות להדמותם זה לזה
והיותם בני אב אחד ואם אחת :
משל לאלף כו' מסוס דק"ל מה צורך להזכיר מעשה מגרים ובנען
ומ"ר ישבתם בה אחת לתרוצי שתפני שע"י הרגלם ביניהם קרוב
לטעות שיעשו כמעשיהם בדיך ליהר מלכת בדרכיהם בבת היחיד בתבוי
הוונים שקרוב להטעותה ללמוד מהם להיותה יחידה ואין לה אחי שתוכל

הפך מעשיהם ולכן כריכה להזהירה שלא תטעה וכן ישרל לפ
יחידים לבני המגדיים והבנעניים שכל משפחותיהם שטופים
ובכפים שיטעו ישרל אחריהם :
ובעלי כפים לפי שכאומר וכחקותיהם לא תלכו הזהיר על
המומרי דהיינו מעוכן ומכשף
בעלי כפים ולא הוצרך להזהי
על המגרי' על הכפי שהוא מ
בתורה מחר שומי פרעה מלכ
הזנות הוצרך לרמיה שהיה
כ"כ עד שי"מ שלא אמר כמעשה
מגרים על הזנות כדפי' רמה"ם
אשר בשר חמורים בשרם
קמיירי לעניל מיכן
זנתה בארץ מגרים והבנע
לעדוה כמו זה מבשרו כדפי' הרמ"
היו הבנעניים בעלי זנות
שיי"נוה לכנען לא תמ
בשתה ידע יי' כי יסתירו ממנו
בספר יהושע ולזה הוצרך
שלא ילמדו מתעשיהם
שנא' מרוב זנוני זונה כו
דהמי קרא בכינוה
וכינוה עיר אשור היא כדכ
האדן שהיא ינא אשור ויכן
ואשור מבני שם הוא ומה
לבנעניים ומאי יליף דדרך
להיות בעלת בשפים ומכ
ילעיכן דבנעני דבתי' כי בלה
ה עשו מנשי הארץ כו' מתע
כמי בעלת בשפים . ועתה
אור כו' בר' דבני למי דפי' דמ
מגרי כו' לות דלמו דוק מע
אפי' כל הדברי המכיאי' שיו כ
יקלות רמה צריך ליזהר מהם
דמפ"ר כרכיה כמעשה לבנע
היא וכל מרגלייה שלה כו' ומ
קבר' ור' הונא בחלקו בפי' דר
רמו אור דרב הונ' מפ' ליה ב
בתקופתה וכר קפרא מפ' ליה ב
לבנת הספיר כמו שאמר
כולא מלאה הכא .
הרא דאת אמר ביאות הנב
זה שלא בשנת תלת
דבעי אימת הוי אתה בתקוב
מנייי כל כ"ח שנין והנ
ובשלת תקופת ניסן בשבתאי כאורתא דתלת בנהי מרבעה ופי' ה
שבתחלת מחזור כ"ח שבועלת תקופת ניסן בתחלת ליל ד' בכוכב
בתחלת בריאתה ועו"ה פי' הרמב"ם לבנה בטבריתה דהיינו בשתה
לתחלת חול טלה כו' ועו"ה פי' נ"כ רבינו יהונתן ומזלות בעתה
בשחוריים למקום שהיו שם בשעת בריאת העולם וזה נודע
הבוכנים מכל רב הונא דמייתי הכא זכן בירושלמי מפ' דרוש
בתקופתה כו' היינו ביאות הנשמים שעברו נ"תים מעונים ל
אתה בשם ולא כוכבים בעת שיתרחו עריכים לברך עליהם ומ
מועתה לא רמו אור כו' דק"ק בשעברו יתים מעונים ולא רמו
בהירות בשחק"ם רחוי לשבח לשמו יתב' דהיינו היסופר לו כי אתה
אתם דמיירי בספור שבחו יתב' בהלתיתה בפ' אין דורשין ולשלי
הכא ט"ם הוא דנ' נרסי' בירושלמי ובילקוט וכן הכא בעל הפר
לענין לינה אין לנו אלא כפי תלמודא דידן וכ"כ כל הפוסקים
זה עד שלא בנגלה פי' סוה אחר ואתת רגלין כמעשה לבנה
היינו קודם שבנגלה שהיו משתעבדים בהם בחומר ובלב
אתת רגלין כמעשה לבנה זכר לברתם ע"ם עתה מבני בברה מבנ
סוב לא היתה שם לבנה אלא הוסלבה לתקום שדרכה לינתן
שאתת רגלין היה כעבם הבמים לטוהר ואע"פ שירחו את אלה
מבנגלה הוה י"ל דה"ק וירחו את אלקי ישרל ואתת רגלין שה
לבנת הספיר עכשיו רמו כעבם הבמים לטוהר לא שעכשיו
לבנת הספיר ואחר שבנגלה היה כעבם הבמים לטוהר והיינו
ואלוה לפניו כדפירש' בחומש :
היא וכל מרגלייה שהיו פי' לרבות כל כלי תשמיש הלבנים
שהיו מכיאים החתר והמגרפה שהיה נורפין הטיט
לפני יי' . היתה רשותה בריקים ומ"מ לא היתה בריאת לבנתו
היא רק דוסס כל דהו ואלו שרחו את אלקי ישרל הוא שרחו כולה
מה רבותא דהני שרחו אותה
הלא בירושלמי שמיא כד מיכון בקיים מן עבנין ופי' שבריאה
בכן בטהרתם בשהן נקיי' מהעבנין וקחתם ועתה לא רמו

מיד ויאמרו האנשים אל לוט עוד מי לך פה ע"כ היה לך פתחון פה
ללמד עליהם סניגוריא אלא חתן ובניך ובנותיך כי משחיתים
אנחנו אני יי אני הוא שנפרעתי מסשון ומאמנון ומזמרי ועתור
אני ליפרע ממי שיעשה כמעשיהם אני הוא ששלמתי ליוסף ליעל
ולפלטי בן ליש אני עתיד לשלם שכר למי שעושה כמעשיהם יוסף
מנין ארשב"ג יוסף משלו נתנו לו פיו שלא נשק בעביר' על פי דישק
כל עמי ציארו שלא הרבינו לעביר' וישם רביר הזה' על צוארו ידיו
שלא משמשו בעביר' ויסר פרעה את טבעתו מעל שלא נגע בעביר'
ויולבש אותו בגדי שש רגליו שלא הלכו בעביר' וירכבו אותו במרכב'
המשנ' מהשב' שלא חשב הבא ותקרא חכמה ויקראו לפניו אברך
ר' שלשה הן שברחו מן העבירה ושתף הקב"ה שמו עמהם ואלו הן
יוסף ויעל ופלטי יוסף מנין שנ' ערות ביהוסף שמו טהו
ביהוסף יה מעיר עליו שלא נגע באשת פוטיפר יעל מנין שנ' ותצא
יעל לקראת סיסר' והכסחו בשמיכה מהו בשמיכה רבנן דהכא אמ'
בסודרא רבנן דתמן אמ' במשיכלא (מכסה כלו של מטי) אר"ל
חזרנו על כל המקרא ולא מצינו כלי ששמו שמיכה ומהו שמיכה
שמי כה שמי מעיר אליה שלא נגע בה אותו רשע פלטי מנין כתוב
א"אומר ושאול נתן את מיכל בתו לפלטי וכתוב אחר אומר פלטי
קרי ליה פלטי וקרי ליה פלטיאל מי נסיב פלטי ומי יהב פלטיאל אלא
מעיר אני עליו שלא נגע באשת דוד אמר

מתם כדפירשתי ומ"מ מנדה זו דלא כרש"י כחומש שפי' בתרי מני' י"י נתמן
לפלס שכר . כל מקום שמתה מונח כו' עד כי משחיתים מנחנו מייתי
להו הכא לאמסונן חומרי לדין דור המבול והסדומיים כדכתיבנא :
מאמשון ותמנון פס דתקדמינהו לימרי"ל דמסוס דסמסון ומתנון
ידים מוכיחות שי' הוא שנפרע מהם
לפי שי' סר מעל שמשון והוא יתכר'
שם חיב' כין מתנון לתמ' תחת מהכתא
כדי להנקם מתנו מכל ותרי נקמתו
היתה ע"י פנחס ולא י"י פעל כל זאת
לכ"מ שמה זמרי י"י נפרע מתנו שהוא
עם פנחס לעזור בידו ליעל ולפלטי
כ"ע מהו הכה שסלם להם ועוד דלא
בעי אלא ליוסף מכין ושם שתו שמתפיי'
שמו כהם ועדותו הוא היו שם יי"נק'
עליה בהצלחתם ע"ד כי שם י"י נקרא
עליך והוה העדות המועד בהם ולפ"ז
נים מתי דמייתי הכ"מה שנים ה' שמו
בהם והשת' נים' דלא תקשתם שם י"
ביום לבני עליו שלא נגע בה מה לור' שת
בהדיא כתיב ולא שמת אליה דשייכו
לדורו שידעו מנרי שלא נגע בעביר'
מהסנחת י"י עליו ולא עביר' רחמנא
ניסא לרשיעי והשתא נתי ניחא מה שמואל
שלא היה שתוף י"י בכועז כי לא
כתפרשתם הסנחת י"ר מחר מעשה
זה כי זקן הימים ובכר ותיר כשבעל

כעילת מכוה מת כמשו"ל ; למי שפושה כמעשיהם לקיינו שכאה
עבירה לילם ופורשים הימנה ולהכי קרי להו עושה תעשה דכל שכאה לידו
דכר עביר' ופירש הימנ' נותנין לו שכר כעוש' מכוה כדמי' בפ"ק דקדושין ;
יוסף מנין אמ' שהצלתו מעורשת בני מכון שוה לו לפי שפירש מן
העביר' שמה זה היה לחכמתו כי לתחיה שלהנו שקיים כת"ם כי
למתי' שלהני כו' מכל שכרו אמו לעה"ב ולהכי מייתי המה שמנינו הדברים
כו מדה כנגד מדה נרמה מלמי כעה"ז שלם לו שכר ;
שלשה הם שברחו מן כו' כבר כתבתי בסמוך טעם למתי' דמייתי לפ
הכא ס"ל דבני לפ' מני יי' דקר' שמו יעב' מתתף עם הכורח מן העביר' ;
שלשה הם כו' כבר כתבתי בסמוך כו' למתי' דלא שתף ג"כ שמו בכועז
שברח ג"כ מן העבירה וע"ל דלמן כחו כ"כ דלא הוה אלא פעם
אחד מעשה כ"ג' אז דהוה ימים רבים ועי"ל דכועז לא חשיב כ"כ בורח מן
העביר' דהא אפשר ה"ל בהתר שהוא פנוי והיא פנויה ויכול לכנסה לו
לאשה כדלקמן ועוד דה"ל מקום לאחר' פשה שגוא לא יגל יקחנה לו וה"ל
כמי שים לו פת בשלו שאין יגרו תוקפו כולי שתי ואמ"נ דנסנהדרין פכ"ג
חשיב דכועז טפי מהשם דחד מיניה הוה מפשר דמגדתין פלינה עליה
מטעמא דכפיבנא וכדור ל"ק כלל כי לא היה שם יי' צריך להעיד עליו שלא
נגע בשמול וכלום הכי ל"ק כי שתוף יי' יאות לבורחים מעבירה דעריות כי
כל מקום שיש נדר ערוה אחת מונה קדושה ולכן יש שתף קדושת שמו עמהם
וכן היה בנני ישרא' המנרים כדלקמן"ד מכל בשאר עבירות אין ענין
לקדושת יי' . יה מעיד עליו ולא ס"ל כדאמר בסוטה דבא נבריא ולמדנו
ע"לשון ולא הוה נמיר עד שהוסיף לו אות מ' מעמו של הקב"ה ;
יה מעיד עליו כבר כתבתי בסמוך טעם לנורך עדותו ועי"ל דלא נית'
דלא עבר עבירה מכל מ"מ הוה מסמוך ידים וכיונא להשים דעתם
לכ"מ שלא נגע בה כלל דמי הוה נגע בשום לד הרי אין כאן קדוש נמורה
שיעתף יי' שמו בשמו : במשיכלא לפי פנינו כאן נר' מכסה כלו של מטי ;
שמי מעיד עליה וה"ק ותכסהו וכבל זאת שמי מעיד עליה שלא נגע בה
אם"פ שקרבה אבלו וכסתהו ;
שלא נגע בה ופליגי דאמר ר' יפס רבי' נ' בעילות בשל אותו רשע
סנ' כין רבנים כרע כו' כדמי' ביבמות ואין טע' לא לא נגע דקאמר
הכא להכנאת שהיה לא נתכוונה אלא לא"ס : מי נסיב פלטי שבנשואים
כתיב פלטי וכנתיב לדור כתיב ויקח מעם פלטיאל שלא נגע בחשת דוד
שנתקדשה לו בערלות פלשתי ושמול שנתן לפלטי טועה הוה דסבור שאין
תעם בקדושין כדאמ' בסנהדרין פכ"ג שמול שכר מלו' ופרוט' דעתי' המלוה
ודור שכר תלוה ופרוטה דעתיה מפרוטה מ"ב שמול שכר לא חזי ולא מידי
ודור שכר חזי לכלבי וסונרי ופלטי ידע דהוו קדושין וגזהר זמ' נשאים
במלות המלך מ"ב דומא הטע' מה שמול להעיר חשת דוד כדלעיל ס"מ פל"ב
שלא נגע בחשת דוד והא דכתי' המלך מתה מיסה תירנו בפכ"ג שנעש לה
כחיסה והא דכתיב הלך וכבה תירנו על מלוה לחוב' מיניה שלשה הם
שתקנו יגרן מילדי דמייתי לעיל ג' שברחו מן העביר' מייתי נתי ג' שמזרו
בשבוע דיוסף חד מנהון ג' הן הק' בעל שרם יפי מניינא לתה לי וכו' ממתי
לא מני כדמי' בספרי חיי' כי אם יי' יגפנו מכאן היה ר' יחק' אומר נריך
אדם להשכיע ליגרו שכן אתה מונה כל הנדיקים שמשכיעין את יגרם
בחברם הוה אומר הריחות ידי מל י"י בכועז הוה אומר חי י"י שבכי עד
הבקר בדוד הוה אומר חי' י"י כי אם י"י יגפנו בשיסת מהו אומר חי י"י אשר
עמדתי לפניו כי לולי פני יהושפט מני נוגה ותירץ הלא"ק הכא ג' המעוטי
חברחם ושיסע ולהכיה ליוסף דלא"ל דחברחם ושיסע בשבעי' שידוע היות
חברחם ותרן בחמונו לכל ומה לו ליסבע בדב' זה וכן דבר מלישה מיכו כר'
היותו שבועה כנגד יגרו מכל שבועה לתלך ים מדוב מיחו וכפסו וכספרי
לא מנו את יוסף דם"ל שלא שונרך לשבוע כי יגרו מסו' כידו מחח שדברה

אלון יוסי ויוסי הגלילי מסדלתו כדברי ותמיתתו ועכ"ז לא סמע מליה מפל
ר"י ס"ל כהיא דאמר לעיל ס"מ ויכא סכיתה לעשות תלמכתו ממש ספחו
יגרו עליו וכה כמ"ש על יוסף ומליעם דבר ככוב מכל לענין מברהם כ"ל
כי לדעת ר"י ענין סכוכתו היה כלפי מלך סדו שלא יפגרכו לעקר ומ"ש

אמר רבי יוסי שלשה הן שהקף יצרן עליהם ונשבעו לו יוסף
דוד וכועז יוסף מנין שנ' ואיך אעשה הרעה הגדולה רב
הונא בשם רבי אידי אמר כלום המקרא חסר והמאתי ליי' אין
כתיב כאן אלא לאלהים נשבע ליצרו ואמר דוד אל אבישי הי יי'
ואיני עושה הרעה הגדולה דוד מנין שנ' ויאמר דוד אל אבישי הי יי'
כי אם יי' יפנו למי נשבע ר' יוחנן ורשב"ל ר' אמר ליצרו נשבע
דר יש לקיש אמ' לאבישי נשבע אמר לו חי יי' אם תגע בו אני מערב
דמך ברמו חה"ר ויאמר דוד אל אבישי אם תשחיתהו כועז מנין
שנ' חי יי' שכבי עד הבקר ר' יודן ור' חמא ר' יודן אומר כל אותו
הלילה היה יצרו מפתהו כדברים ואומר לו את פנוי
והיא פנויה את מבקש אשה והיא מבקשת איש ליצרו הרע
נשבע חי יי' ולאשה אמ' שכבי עד הבקר א"ר חנינ' גבר חכם זה כועז

ואיש רעת מאמץ כח שנבר על יצרו בשבועה:

יב ד"א כמעשה ארץ מצרים הה"ר ועין נואף שמרה נשף לאמר לא
תשורני עין וסתר פני ישים אמ' ר"ל שלא תאמ' שכל מי שהו בגופו
נקרא נואף נואף בעיניו נקר' נואף שנ' ועין נואף והנואף הזה יושב
ומסתר אימתי נשף בא אימתי ערב בא שנ' בנשף בערב יום והוא
אינו יודע שיושב בסתרו של עולם זה הקב"ה בת צר כל קטורין (רמות)
ברמותו בשביל לפרסמו הוא שאיוב אומ' הטוב לך כי תעשוק זה זן
ומפרנס והוא צר כל קטורין שלו ברמות א' לא כי המאס יגיע כפיך
מאחר שאתה יגע בו כל ארבעים יום אתה חוזר ומקללו אלא ועל

עצת רשעים הופעתה כך הוא

ר"ל כל דברי רות כי מין ענין הסכוכה לחלו
לא לפי סהיה היכר מודה להם פתחי
היתר כדאמ' בסמוך בכועז סיה יכרו
מפתחרוכו' וכן דוד מכוסר סיסיתה
יגרו לענין כדודפו שהוא מות' מעוז
הכא להוכיח הסכם להורנו לכן קפן
בסכוכ' מתעתה יפרסו מפני הסכוכה
ומ"ת הניחה כדוד ובועז כיוסף מלי
מיכא למי הרי מסור היה מפני ג"ע
ומס ירא מיגרו מעבירהו על זה ג"כ
סל מתנו ובכל זמת ידו נטויה לדרוף מחריו תקבו יגרו להרגו ולי
סהמות' לאכיסי בסבב מסו דכיסי למקומי לשם מכיסי סנו' סעמו הי
מתחלה היה ג"כ הדיבור הזה ובוד סענין הסכוכה נזכרה במקרא
אחתי דקאמר תחלה כיתי סלא ידו בחתית יי' ונקה וקאמר חי יי'
מעשה שלא מנקה והייכו דקאמר הה"ר ויאמר דוד אל אבישי
רבי יודן וד' חמא מיכא לתימר מלי כנייהו והמחבר הנז' כתב שם
סיגרו היה מקטרנו בטענת מנוח שמים סכמותו לא יתכונו יגרו
בעילתו כעילת זנות ודעת ר' חמא שהיה תוכחו לדבר מיסור
שלהיותו חכם קס יגרו בכנגדו שכל הנגדו מחבדו יגרו בדו ממנו ולכ
מכם זה כועז ומ"ם ומים דעת מאמן כח שנגדרו כו' הוא שחזק כח
מנקר' כח להנגל מיגר הרם שלא היה אסור בסכוכה בלעיל ו
דע"כ לא היה כועז בכשל רק בבעילת פנוים מסו' מיסות שהרי נאמ
סמיתה רות מבקשת ממנו והכ"ל דבסמה קמתלני לדר"י היה יגרו
ולכן קפן בסכוכה ולר"ח לא קטרגו יגרו אלא כועז כמחלו פן יק
יגרו ומסוס של תאמן בכמך קדם ונסבא כדי לזרו את יגרו שלא
עליו ולזה דרש עליו נבר חכם זה כועז שסחב"ר ומה את הגולד ור
שאפסר שיתגבר יגרו בכנגדו וזהו מאתך כח שתלבר כחו על יגר
וחזקו עוד בסכוכתו: את מנוי ומ"ם מכיון שהיא מנוי ומבקש
מבקש עתה לקנות בכיא' כחו שיתבא' מה לי שהוא מנוי לו בשוי מ
אמה מתחל' מו לאו ר"ל דאמ"נ דהוה כועל' בסתר אחלא שהיה מנוי
אמה מיכא חלול י"ר בדבר לגדול הדור שכמותו כי לא נזקק
יגרו ומסוס של תאמן בכמך קדם ונסבא כדי לזרו את יגרו שלא
עליו ולזה דרש עליו נבר חכם זה כועז שסחב"ר ומה את הגולד ור
שאפסר שיתגבר יגרו בכנגדו וזהו מאתך כח שתלבר כחו על יגר
וחזקו עוד בסכוכתו: את מנוי ומ"ם מכיון שהיא מנוי ומבקש
מבקש עתה לקנות בכיא' כחו שיתבא' מה לי שהוא מנוי לו בשוי מ
אמה מתחל' מו לאו ר"ל דאמ"נ דהוה כועל' בסתר אחלא שהיה מנוי
אמה מיכא חלול י"ר בדבר לגדול הדור שכמותו כי לא נזקק
לא להנאת יגרו ולו"מ כי מין כאן רגון מכיון דהוא מנוי וסבל יודע
מבקש אמה מ"כ מסוס דטוב נוחל קרוב ממנו סד"מ דאמ' הכא
מנוגע בחלק מגירו דקרא קאמר וסיה הכבור ולפיכן מיגיה
מנוה בגדול ליכם לז"מ לו יגרו בכנגדו: כזה הוא הקודם מכיון
מנוי ומבקש אמה מס"כ טוב שהיה לו אמה וכנים וטוב לרות לא
כועז מסתמלע"י טוב וכ"ם מכיון לטוב ניחא ליה אלא לגלגה
דאמ' ליה אמה וכנים וכמ"ם אחר כך פן אמחית את נחלתי: ליצרו
נסבא ומ"ת מה יגרה"ר מיכא הכא כיון דאדרב' מנוה מיכא ולי
דבהרי שעתה הוה כדיך לגוויי כתילתו בעיל' זכות ומ"ם אתה מבקש
כו' היינו שבקר יקדסנה ותהיה לו לאמה אלא אחלה לגדקת אתבא לבסמילו
ידו כי רות בטענת נחולה כמה וחלילה לגדקת אתבא לבסמילו
כוונתה סיקר' מנים מתכסיי ויסיו מדי יחוד ויכא עליה כתור קדו
הני כמדרש רות אתה מנוי כו' עמוד וכועל' ותהיה לך לאמה כו' גר
יגרו מיכבלנה בתורת חיסות וכ"ת מסוס דזלת מילתה לקדוש
וכדרב דמנגיר אתמן דמקדם בכיאה ה"ת לקדסה בכסף ושוב יתיי
וי"ל מסוס דטו' גרו קרוב ממנו אסיכא ליה עכירה ומ"ג דבגדון
עדיף בדכתיבנא מכיון דמעיקרא לא נחית כועז ליכמה שלא הבתמה
יגרו לבנתתן ומבקש פתחי הסר בתנא אתיא לתמיתת
דאמר לתמתין אם יגאלנו טוב. הה"ר ועין נואף כו' אמרי י"ר הכ
כעשה ארץ מצרים קמי וכעי לתדר' אמרי י"ר המפרסמו ולכבי מ
קרא דדרי' כיה אי"ר בורת הטוב בגורת הנואף בשביל לפרסמו
דמייתי קרא מפ' כוליה בדרך המדרש. שלא אמר סבל מי שהוא
בנופו לבד נקרא נואף אלא אמי' נואף בעיניו והוא מסתכל בשו
עיניו ממנו נקרא נואף שנ' ועין נואף ל"ל ס"ל ונואף שמ
מיכבי ליה אימתי ערב כמ הוקרך לפי' דנשף דהכא הייכו ערב
דבנשף בערב יום מסוס דומכין דנשף הוי נפרא כדאיתא ברים כ
זה, הקב"ה והייכו ומתר מנים ישים סר"ל הייקר בסתר יעיר
לעוכר

מסנ' כמולתו ומי' ל' לחיתי יי' לבק ל' כי יומו יבא הרי זו מכוס' מוא לפ
מלא ימלט מאמ' מהנה ומי כי' מיכי' מיד הא מנא ליה ומ"ם המפרסי
ומתכ' כמי י"י לכוסו יר' דק' ל' יתור' דסבכי על הבק' דכתר דקאמ' לה
הלילה תו למ' ל' לא מליכרו נסבא ובלי מלא מכין רות בדב' הסב
למדל' לא מבכי על הבקר והבוכ
מהוא נסבא ליגרו כי תסבה רות
הבק' מ"כ מתמא' מי י"י היה כיגו
עגמו לענין יגרו וכדי להבטי
כפל הבטחתו כי זה כמו
כלתכתו' כסמוך' ליגרו נסבא
המחבר הנו' דמ"ל ליגרו נסבא
כמ"ד לאכיסי אחתר מרמ' כוונ
פעמיי' במעד' ובמן מלא לפגו
תין מן הרמ' לפגור בו עד מי
מבוב' בגנדו ומו' דבת' דכתי' מי
מס יי' נפנו כתי' מלי' לי' מלי
כמיי' י' כגר' מבוכתו מלא יב
הוא בו ומס נסבא לאכיסי מי
בדמו אם יאל' בו יד פסי' מלא
הוא ומו' יר' מבוכ' דוד בדמ
היה' להרגו דל"ס למה יבד לא
בוסס' בו רו' טהר' ומ"ר לאכיס
לא ס"ל כמ"ד מ' לגרו ליגרו מ
יגרו לתקבו מתח' מלא תקבו
מדרכה עמד בנגו' מנסיו מרבו
בו ולא נתנס ומ"ד ליגרו סבר
מהניחו הפס' הרמ"ס' ויאלה
ותחס נפסו עליו ויסבא לו כ
הבדרי ריבה

יב ד"א כמעשה ארץ מצרים הה"ר ועין נואף שמרה נשף לאמר לא תשורני עין וסתר פני ישים אמ' ר"ל שלא תאמ' שכל מי שהו בגופו נקרא נואף נואף בעיניו נקר' נואף שנ' ועין נואף והנואף הזה יושב ומסתר אימתי נשף בא אימתי ערב בא שנ' בנשף בערב יום והוא אינו יודע שיושב בסתרו של עולם זה הקב"ה בת צר כל קטורין (רמות) ברמותו בשביל לפרסמו הוא שאיוב אומ' הטוב לך כי תעשוק זה זן ומפרנס והוא צר כל קטורין שלו ברמות א' לא כי המאס יגיע כפיך מאחר שאתה יגע בו כל ארבעים יום אתה חוזר ומקללו אלא ועל

שנוכר ברמות הגוף וק"ל דמדחמ"ל מסתע סכיור העובר הוא ע"י מלאך
ת"ס מלאך סממונה על ההריון ובתב הרב דסיינו בח המנייר וי"ל דמ"ת
מכות יי' עושה תמיד בת"ס סס נוטל טפה ומעמידה לפני הקב"ה כו' מ"
מהנתחו ית' לפרסם הגוף עושה כן לממוד • וה הקב"ה ק"ת"ט
אמר זהלמיוד שכל דבריו במענה
הוא לקרוא תגר כנגד מספטי יי'
מומרו מערכה לפניו מספט וכו'
ודעיו לא חזו יתיו כו' מעיר מתים
מקו כו' ועניו זה סבח להקב"ה
לפרסם הגוף ומה גם זה קנטור
מה זן ומפרנס כו' כלאמר בסמוך
מחר שבבר הסיבו יי' מלא יהי אומר
הריני בסר לך וכן נרמ' שהוא עכמו
מוהה שהדבר לפרסם הגוף הפך
מחרו לא מעשרנו עין מ"ב מה יגעק
על זה עוד וע"ק שהרי מיוב כופר היה
בהנחה הפרטית כאו' עכים סתר לו
ולא ירמה וכמה מקרמות וכפ"ק לכ"ב
מרו שמה בתחלף לך כין מיוב לאויב
כי' והיאך אמר שה"ב לר לת העובר
בגורת מכיו ומין נר מאחר שחכיריו
הסיבו על דבריו חזר והודה בהנחה
אלהית דהה מדאמר בפ' הנז' ויען יי'
מ' מיוב מן הסערה מכין שערו' ראמר
כי' כין נומה לנומה לא בתחלף לי כין
מיוב לאויב בתחלף לי נרמ' שבדעתו
הוה עומד עד שהשיבו הקב"ה וי"ל
דלדבריהם דחכריס קאמר שאפי' יהי
דבריהם שהכל בהנחה יש לנמנס
על דרכיו למה יעשוק להפך גורת
העובר בגורת הגוף ומה שאת' אמר
לו הב"ה אלא יהי אומר כאשר אמרת
הריני בסר לך לא שמיד הסיבו אלא אח"כ כשדיבר יי' עמו בסוף הדברים
הסיבו יי' כך וכן כשאמר ואתר פנים ישים הוא דרך קנטור כי למה יעשוק
לאבי הכן לשנות גורת הולד שלו בשביל לפרסם הגוף דאוי שיעקס
אתנו ולא שיחוב לאחרים והשיבו יי' אח"כ שאין זה לנקמת הגוף לבד כי
אם להודיעו הסנחתו בעולם שלא יאמר הריני בסר לך כמאמרו ולפי שזה
מלת כללי לעולם לא יחוס לעשק אבי הבן • הוא שאיוב אומר בראה
דעשוק ראין רמז מזה באמרו הטוב לך כי תעשוק דלא מסתע דמיירי אלא
בה שעושקו לבערו כמ"ש שם הודיעני על מה תריבני כי תבקש לעוני כו'
ל"ק שמאחר שאיוב הוא האומר כך והוא אסר מבלתיהו שאמר ענין זה
ת"ס ואתר פנים ישים כנו' כפרס כי על זה אמר ג"כ הטוב לך כי תעשוק
בלמוד מדבריו לדבריו ; זה אן ומפרנס שהבעל מפרנסה בימי עיבורה
ומה היות העובר מזרעו וכל מ"יוס כתעסק בגורתו בשבח עליה הגוף
אחר מ' יוס חוזר ומהפך הגורה בדמות הגוף כדלקמן
ולא ל"ק שהוא עושה שזרעו של זה ינייר בו גורת הגוף מעוס דאין זה
עשק נמור כי גם מזרע הגוף מתערב בו בדלקמן ס"ד פ"ט אבל מבינן
שהבעל הוא שמפרנס רמוז לחוס לזרעו ולא לגרע הגוף •
אלא כי תחסס כלו' ולא עוד אלא כי תחסס יכן אלא בל ענת כלו' ולא
עוד אלא ועל ענת רשעים הופעת וכן לשון אלא שהשבה גרה לעניל
פוף פי' ז' ובמוהו רבים במדר"ה • ראוי אתה לפיים הייבו גרורות
איתיה מדמה כמו פיים דם פ"ה המוניה יין דמ"ה כרשיני בבלייתא ופירשו
בן רמוי אתה לחיות מוכה בחבנים וגרורות על מאמרך זה אלא מאי
דעתיך שיבי אומר כאשר אמרת הריני בסר לך לבפור בהסנחתי ולכן
אמרי לעמוד אפי' בדבר פחות זה לפרסם הסנחתי שפי' שריני בסר לך
סענה על שלוק הידיעה האלהית מהעולם כאו' שאין ידיעה בפרטים אלא
אי' חוסים היולאנים והי' הנקי מזה מיך ידע בעבייני פרטי המליחות
בת"ס בעל הפקידה וה"ת ואיוב היבי קאמר דתתי לסתרן דבאמרו
הטוב לך כי תעשוק קורא תגר על פרטיות ההסנחה בדברים אלו ובאומר
הריני בסר לך הוא כופר בהסנחה הא ל"ק שבבר פירשתיו לדלבריהם
דבדיוו הוא דהוה אמר הטוב לך כי תעשוק • משל לתלמידו של יוצר
שלפי המשל אין הכוונה אלא להראות לענג שידע הרב בענבתו ולפי מ"ש
הכיל לפרסמו היינו להודיע מבינו לעולם וי"ל דאה"נ שיי' מפרסמו אבל
אין שיק' הכוונ' לבוזתו דאדרב' מבינו שיי' חס על כבוד הבריו אע"פ שהם
חוטאים בדלעיל ס"ס סוף פט"ו אלא הכוונה להודיע לנו אף כי יש למעל'
מן רוח' הפך סברת ו' שחוסב שאין רואה והכי מסת' לקמן ס"ד פ"ט ובכ"ח
הוא אבל ליוצר שאין הכוונה רק להודיעו שעמד על נבתו אף ק' דהבא
אמת דלא חיים על כבוד החוטא אדרבה מפרסמו וה"נ אמר לעיל ס"ב
ל' נבי אם יסתר איש במסתרי' כו' ואו מהא דמבינו פיי' אם על כבוד
הקדוש וכן מהא דאמר לקמן ס"ד פל"ב ולקמן פ"ט נבי נטילת ממזרים
אלא לפרסם את החטאים וכן במ"ס שם במקום אחר תשחט הפולה כו'
אלא לפרסם החטאים מסתע אבבה וי"ל דהיבא שהחוטא אב בתשוב' כנון
הבא הסתתו או בשתקבל עונשו כנון מי שנשקל וכן בשהמזרים מתיש
הבעיר' מסתלקת מן העולם יי' אם עליו אלא יסתר אם קלונו בעולם וכן
הוא ענין אדה"ר שלקה בחטאתו אבל כל אלא אב בתשובה ולא קבל דינו
מתפרסם להודיע הסנחת יי' ופי' ל דדוק' בבייאוף מפרסם יי' מעוס ממזרו'
אלא יטמעו בבברים ולעיל בס"ב דמפ' אם יסתר בע"ח אפשר מעוס דע"ח

מבכר ברמות הגוף וק"ל דמדחמ"ל מסתע סכיור העובר הוא ע"י מלאך
ת"ס מלאך שממונה על ההריון ובתב הרב דסיינו בח המנייר וי"ל דמ"ת
מכות יי' עושה תמיד בת"ס אם נוטל טפה ומעמידה לפני הקב"ה כו' מ"
מהנתחו ית' לפרסם הגוף עושה כן לממוד • וה הקב"ה ק"ת"ט
אמר זהלמיוד שכל דבריו במענה
הוא לקרוא תגר כנגד מספטי יי'
מומרו מערכה לפניו מספט וכו'
ודעיו לא חזו יתיו כו' מעיר מתים
מקו כו' ועניו זה סבח להקב"ה
לפרסם הגוף ומה גם זה קנטור
מה זן ומפרנס כו' כלאמר בסמוך
מחר שבבר הסיבו יי' אלא יהי אומר
הריני בסר לך וכן נרמ' שהוא עכמו
מוהה שהדבר לפרסם הגוף הפך
מחרו לא מעשרנו עין מ"ב מה יגעק
על זה עוד וע"ק שהרי מיוב כופר היה
בהנחה הפרטית כאו' עכים סתר לו
ולא ירמה וכמה מקרמות וכפ"ק לכ"ב
מרו שמה בתחלף לך כין מיוב לאויב
כי' והיאך אמר שה"ב לר לת העובר
בגורת מכיו ומין נר מאחר שחכיריו
הסיבו על דבריו חזר והודה בהנחה
אלהית דהה מדאמר בפ' הנז' ויען יי'
מ' מיוב מן הסערה מכין שערו' ראמר
כי' כין נומה לנומה לא בתחלף לי כין
מיוב לאויב בתחלף לי נרמ' שבדעתו
הוה עומד עד שהשיבו הקב"ה וי"ל
דלדבריהם דחכריס קאמר שאפי' יהי
דבריהם שהכל בהנחה יש לנמנס
על דרכיו למה יעשוק להפך גורת
העובר בגורת הגוף ומה שאת' אמר
לו הב"ה אלא יהי אומר כאשר אמרת
הריני בסר לך לא שמיד הסיבו אלא אח"כ כשדיבר יי' עמו בסוף הדברים
הסיבו יי' כך וכן כשאמר ואתר פנים ישים הוא דרך קנטור כי למה יעשוק
לאבי הכן לשנות גורת הולד שלו בשביל לפרסם הגוף דאוי שיעקס
אתנו ולא שיחוב לאחרים והשיבו יי' אח"כ שאין זה לנקמת הגוף לבד כי
אם להודיעו הסנחתו בעולם שלא יאמר הריני בסר לך כמאמרו ולפי שזה
מלת כללי לעולם לא יחוס לעשק אבי הבן • הוא שאיוב אומר בראה
דעשוק ראין רמז מזה באמרו הטוב לך כי תעשוק דלא מסתע דמיירי אלא
בה שעושקו לבערו כמ"ש שם הודיעני על מה תריבני כי תבקש לעוני כו'
ל"ק שמאחר שאיוב הוא האומר כך והוא אסר מבלתיהו שאמר ענין זה
ת"ס ואתר פנים ישים כנו' כפרס כי על זה אמר ג"כ הטוב לך כי תעשוק
בלמוד מדבריו לדבריו ; זה אן ומפרנס שהבעל מפרנסה בימי עיבורה
ומה היות העובר מזרעו וכל מ"יוס כתעסק בגורתו בשבח עליה הגוף
אחר מ' יוס חוזר ומהפך הגורה בדמות הגוף כדלקמן
ולא ל"ק שהוא עושה שזרעו של זה ינייר בו גורת הגוף מעוס דאין זה
עשק נמור כי גם מזרע הגוף מתערב בו בדלקמן ס"ד פ"ט אבל מבינן
שהבעל הוא שמפרנס רמוז לחוס לזרעו ולא לגרע הגוף •
אלא כי תחסס כלו' ולא עוד אלא כי תחסס יכן אלא בל ענת כלו' ולא
עוד אלא ועל ענת רשעים הופעת וכן לשון אלא שהשבה גרה לעניל
פוף פי' ז' ובמוהו רבים במדר"ה • ראוי אתה לפיים הייבו גרורות
איתיה מדמה כמו פיים דם פ"ה המוניה יין דמ"ה כרשיני בבלייתא ופירשו
בן רמוי אתה לחיות מוכה בחבנים וגרורות על מאמרך זה אלא מאי
דעתיך שיבי אומר כאשר אמרת הריני בסר לך לבפור בהסנחתי ולכן
אמרי לעמוד אפי' בדבר פחות זה לפרסם הסנחתי שפי' שריני בסר לך
סענה על שלוק הידיעה האלהית מהעולם כאו' שאין ידיעה בפרטים אלא
אי' חוסים היולאנים והי' הנקי מזה מיך ידע בעבייני פרטי המליחות
בת"ס בעל הפקידה וה"ת ואיוב היבי קאמר דתתי לסתרן דבאמרו
הטוב לך כי תעשוק קורא תגר על פרטיות ההסנחה הדברים אלו ובאומר
הריני בסר לך הוא כופר בהסנחה הא ל"ק שבבר פירשתיו לדלבריהם
דבדיוו הוא דהוה אמר הטוב לך כי תעשוק • משל לתלמידו של יוצר
שלפי המשל אין הכוונה אלא להראות לענג שידע הרב בענבתו ולפי מ"ש
הכיל לפרסמו היינו להודיע מבינו לעולם וי"ל דאה"נ שיי' מפרסמו אבל
אין שיק' הכוונ' לבוזתו דאדרב' מבינו שיי' חס על כבוד הבריו אע"פ שהם
חוטאים בדלעיל ס"ס סוף פט"ו אלא הכוונה להודיע לנו אף כי יש למעל'
מן רוח' הפך סברת ו' שחוסב שאין רואה והכי מסת' לקמן ס"ד פ"ט ובכ"ח
הוא אבל ליוצר שאין הכוונה רק להודיעו שעמד על נבתו אף ק' דהבא
אמת דלא חיים על כבוד החוטא אדרבה מפרסמו וה"נ אמר לעיל ס"ב
ל' נבי אם יסתר איש במסתרי' כו' ואו מהא דמבינו פיי' אם על כבוד
הקדוש וכן מהא דאמר לקמן ס"ד פל"ב ולקמן פ"ט נבי נטילת ממזרים
אלא לפרסם את החטאים וכן במ"ס שם במקום אחר תשחט הפולה כו'
אלא לפרסם החטאים מסתע אבבה וי"ל דהיבא שהחוטא אב בתשוב' כנון
הבא הסתתו או בשתקבל עונשו כנון מי שנשקל וכן בשהמזרים מתיש
הבעיר' מסתלקת מן העולם יי' אם עליו אלא יסתר אם קלונו בעולם וכן
הוא ענין אדה"ר שלקה בחטאתו אבל כל אלא אב בתשובה ולא קבל דינו
מתפרסם להודיע הסנחת יי' ופי' ל דדוק' בבייאוף מפרסם יי' מעוס ממזרו'
אלא יטמעו בבברים ולעיל בס"ב דמפ' אם יסתר בע"ח אפשר מעוס דע"ח

מקרי זנות בכמה דוכתי הקיסן יי' בפרסום מעשיהם : ביצת יונים
שנול של אמר היונר שעשוי בגורת בינה כמו בני' של יונר דם' מיזהו בשר
בהו של יונר דרים בזר כמו בייר בדרך שאמרו בברכות אין בזר בלאינו
אין לייר בלאינו : רבו ילדו של יונר ק' בשלמה בנמשל ילדך רפיון
ידים בשמירת לנייר בך כי לא
ידע מה יעשה עד תשכיח בעתו מה
יעשה אבל הב"ה מכיון דדרכו להפך
גורת העוב' לגורת הגוף אפי' אחר
שנוייר בע"יוס בגורת הבעל בדלעי'
מה רפיון ותוהות שייך בו בשאמרע
הגיאוף מיד יגיירנו בגורת הגוף
בדינו ומי מיבא שפיקא קמי שמיא
ומאמ' ר"ת בשלמה קאמ' שיעשה מעשה
שבנון זה ירבו ידי היונר בתנהגו של
עולם • יי"ר שעיר' ואין בבל המקר'
בתוקה ונם זה רמז לתקות בה יי'
בבינול שהיו"ד תחלת שמו לרמוז כי
בביב' ול נותן חולשה בשמ"ם אסר בו
יגר עולם • בל עוברי עבירות בתם
שבין אדם לחבדו קמיירי • בנון נגלו'
ותבלות וביול' אבל מה שיוכל בל אח'
לעשותה לבדו בלי שיבות חברו בגון
מבילת חלב וביונא אע"פ שתעשה
בחבור' ושביהם נהנין לא דתי לעניי'
דהבא • מי מפסיד הקב"ה והיינו
בור ילדך תשי בלומ' הוא לבדו הוא
אתם : הוא מחבר שמיני שנפשל
הזרע שיי' מנייר מתנו הולד בשמני
היונר ומתרחק מקבל יי' ופעמים
שבשבילו נחבר הן העולם שהמנאפת
מתיתנו אלא תנלה ערותה ע"ד כי
ניאפו ודם בידיהם אמ' ע"י דבר שי'

דברי ס לג

יפעי' לג סס

מבינה לבלות הממזרים בדלקמן ס"ד פ"ט ואע"פ שנם המנאפי' מפסידים
זרעם לא מקרי הפסד לגבייהו לפי שהם חיגם חפצים בעבור הק לעשות
תאותם בדאמר אתם • מצינו שבל מי שרוצה בו' כוונת מאמרו זה לבאן
לתדרש מני יי' דבתיב בתר בתעשה ארץ מגרים בו' דאתי לאמר שבגזבר
מהעבירות זוכה להקביל פני שבינה בדאשבחן שבל מי שרוצה בו' •
וזבה להקביל פני שבינ' לפי שהוא ובונה ומה ומינו מייחד
שמו במקום זמה בדלקמן ס"ד פ"ט לבן הנזהר ומתקדש שאפילו
בעיניו אינו נהנה מדבר ערוה יהנה מזיו השבינה • ס"ט ובונה עיניו
מראות ערוה וביינו שאינו משבבל בנשים בשעה שהן עומדו' על הבבים
בדמפ' בפ' חזקת ופרבינן היבי דתי אי דאיבא דרבא אחרינא ואזיל רשע
הוא ומי דאיבא דרבא אחרינא אנוס הוא ומשני לעולם דאיב' דרב' אחרינ'
ומפ' אינבי לאינם נפשיה ופרש' שאינו משבבל בשהוא הולך לשפת
הנהר היבי דתי דמשבח ליה קרא אם בעונם עיניו דמשמע שאם לא יעניים
עיניו אינו לא בדיק ולא רשע אי דאיבא דרבא אחרייתי ואזיל בהך רשע
הוא ומפ' שבונם עיניו לא היה לו להתקרב אלא להתרחק מן העבירה
דקי' ל הרחק מן הביעור אנוס הוא אם משבבל דרך הליבה ואנוס
דאמנא פטריה ולמה הזקיקו הבתוב לעבור יום עיניו דמדמשבח ליה קרא
שמביגן אינה שבריך לענוש ענין לאינם נפשיה להטות עיניו לבד אחר
והיינו דמשבח ליה קרא לא יאנים נפשי' אסיר הוא עד בבן • מה בתיב
בתריה בו' ומפ' ב דבביהו בתיב הוא מרומים יסבון בו' לאחוז נתן מיניו
נאמנים בו' ומשמ' לעי' ס"מ פמ"ח דהיינו מי שומרן בבמונו לבמילו' חסי'
מדמשב' ליה בחברהם שאמר יוקח נא מעט מים בו' והבי משמע בפ"ק דב"ב
דילוף מיבים בתה של בדקה מ"ת רי' בל מני ספר שאין שבר הבריב
הב"ל סי' יתן לאחוז ומים בשאנים וכדבעי' לאיתר בהליא דר' שמלאי
דקשאמר תרי"ג מבות נאמרו לאסה בסיני בו' בא יעשיה והעמידן בל שם
שנאמ' הולך בדקות ודובר מישרים בו' בדאיתא בפ' הלוקי' מ"ק מבא ליה
דמשום עונם עיניו מראו' ברע לחוד יזבה לאחלך בינוקין לאמר עד דעביד
לבלהו שם דהיינו הולך בדקות דובר מישרים בו' ומאמ' י"ל דבינן דשם אם
בבנד י"מ בדבור בדאמר אתם בא דוד והעמידן על י"מ בא יעשיה והעמידן
על שם בי היבי דעוסה אלה דבתיב אתם פי' אחת מאלה ה"נ הוא מרומים
יסבון ואלך ביופיו בו' דבתיב הבא אבל חד מיבייהו קאי •
הה"ד וינבה י' בבאות בשפט בו' משום דבעי לאתויי דרבי ברבים
דאמיתי ואתה מרום לעולם י' משום הא דמסיים רומתות אתם
נוהג בו' בתת קדושה ליבראל לעולם ובריאת מפרש ליה בתנאא אחרינא
בדרך המדרש מייתי וינבה י' בבאות לומר דהתי קרא נמי מפרשינן ליה
בדמפרש ר' ברביה ואתה מרום לעולם ידך על העליונה והבי מיתא
בסוחר טוב מז"ק"ל אם בתשפט וינבה יי' בבאות ואם בבדקה אמל בדקה
בבדקה אלא דאיידי דמייתי ליה מייתי דרש' דמפרש ליה על מה שמו
יתבדך מתגדל בעול' שפעות דין ויש הפרש בין זה לת"ס ידך על העליונה
דלרשב"י גדולת י' ראיינו שמבינים בתו ובנוקתו והשנחתו ואע"פ
ידך על העליונה פי' שמשבחים אותו ביושר דינו ויתבן דבעי לפרש נמי
וינבה י' בבאות בשפט בדמפרש ואתה מרום רומתות אתה נוהג בו'
דה"ק בשעות משפט וקדוש לאדם נוהג הנבהה להשיבו לעולם פ"ד שאמ'
בפ' טבול יום בשהוא פוסק גדולה לאדם פוסק עליו ועל זרעו עד סוף כל

דדורו ולא המריך לפרס. איסתי ק"מ"ט לסון זה דמסמע דידסיכן מסמו
יתכר' מתגדל ולא ידעכו מתי יסיה וקמ"ל מיתי וכדרך סהר' כרים ברכו'
מכח מהיכה קמי דקתני מתיתי מו דמ"ת לפסוקי ממלן דמר בזמן מחד
וקמ' מחיכו מלא כסמה סעוסה מדת הדין ולא סיל"ל אא כלסון המכילתא

נכי וחכבדה בפרעה מגיד הכתוב
סכסמקרים פורע מהמומות סמו
מתגדל כעולם כו' וי"ל דהא פסיסא
לן מכתה קרמי סעמיד סמו
יתברך להתגדל בעולם
כחומרו יי' ימלוך לעולם ועד
כי מו מהפוך ל עמיס ספה ברורה כו'
ומיס יי' למלך וכלה רכי וקמ"ל רסב"י
כי לא יסיה זה ע"י הסמעת הטוכות
והורלת הנסים הסמיחים לטוכה
אא מחלת ידיעת נדלו בעולם יסיה
ע"י המונם הכח על הרסעים דמכיון
דמסכחן כל הני קרמי דמפרסי הודע
סמו מכ"פורעגות הרסעים ה"ם כל
הכתוכי מע"פ שלא פירסו כן מ"ב לפי
ס"ינלה על הדעת סאין יי' מתגדל נכי
פורעגות ברוחיו כי מעסיו הם ומין
יי' סמח במכלתן של רסעים כגודע
ומרכה ירא"חסרון כנדולתו בחסרון
מעסה ידיו ע"ד ססופך דמים המעט
מת הדמות סמגדולת סמו להרכות
ולהפרות מעסיו כטוב מדותיו לכ"מ

יחז' לח
תלים ט

מלי' קמ
מלי' נו

מיוב ל
מלכי' מ
כב

סאינו כן סמחחר מע"י פורעגות ירמה ככול יי' כעולם והנסמרים יסמכו
ויראו יתגדל ככול סמו כזה . ואית לן קריין סניין ככר כתכתי כורך
הביתו מקרמות רכו' ות"מ ל"ש דכמכילתא במקום הנו' לא מייתי לכל הני
ולא והתגדלתי והתקדשתי ומייתי מחריני דלא מייתי הכא דהיינו
וסמתי בהם מות ושלחתי מהם פלטי' כו' וכה אמר י' יגיע מגרים ויסחר
כוים כו' וסמה סכר רסבי קסת כו' ומחתי לא מייתי הכא הנהו וחתם כמי
מחתי לא מייתי הני דהכא וכשלמתא למען דעת גדקות יי' ס"ל דלא מייתי
בהני אא כהטכת ישרא כימי בלעם כמו סמכתוב אכל סאר קרמי אמתי
לא מייתי להו וי"ל דכמכילתא לא מייתי כודע יי' מסבט עסה סאינו מזכיר
לסון כבוד או גדולה ביי' רק הנעסה המסבט בהני קרמי דכתיב בהו כבוד
או גדולה ונבי ינים מגרים ויסחר כוים כיון דכתיב אכן מתה אל מסתתר
אקי ישרא מוסיף הרי זה לסון סבח וגדולה סיוסב בסתר עליון ומוסיע
ודב ולא מייתי בהעם הזאת אודיעם את ידי מסוס דאמר לאו מסוס
הפורעגות סנעסה כרסעים הכתוב באומה פרסה קאמר אא מפני הנסים
סירחו בטוב ישרא כמ"ם סס זכאו ורחו את כבודי ויתכן מחפני שהרהור
ביקרה כלב המפקירים כאסר לא נעסו פתאום הרעה מהרה כרסעים
בע"ה הכמה מיני"ים מיכתים לא המכל בטבוס מפיקורות וסיעתו שכפרו
במלאות שכה רחסונה ויחסו כל הרברים אל המקרה ויש סיודה
במלאות שכה רחסונה אכל יכתיב הודיעה או ההפנחה העליה מעולם
בטעגת רומות יי' וספלות העולם הסכל ומאר טעגות סערכו כנגד
הידיעה וההפנחה העליה ומיה דעת מרסטו וסיעתו ויש מיתלה הדבר
לקוכר יד ותפרון יכולת יי' לעעות הדין וכתו שפחד מרע"ה מן יאמרו מ"ה
מכלתי יכולת יי' כו' ויש מיתלה הדבר לחסרון ידיעה בדבר המסבט כמלך
המיסר המסבט כיד מחרים לקיבור ידיעתו בדקדוקי הדינים וכן יי' נתן
המסבט העולם ביד מערכת הטעמים ע"ד מרן נתנה ביד רסע ויש מיתלה
הדבר לרוע לב לומר כי יי' יחפון לבטות מסבט להנדיק רסע ולהרסיע
פדיק ע"ד ביאמרכם כל עוסי רע טוב בעיני יי' ובהם הוא חפץ ובשלעתיד
יעסה הדין כרסעים יתנו גדקות יי' ויכוסו המפקרים מכל ההרהורי' הנו'
לכן הזכיר מקרמות אז שבבל מ"נזכר בטול מחסבה מחת מהנו' כי כאומרו
והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי כו' נזכ' ידיעת מניחות יי' הגדול והקדוש
והוא ביאתו שכה רחסונה לכל ובאמרו וינבה יי' נבאות במסבט נזכר
בלתי המנע יי' מהפנחת המסבט מפני נודלו ורומחוחו הדרכה מנהגותו
לעסו' המסבט כי זה לו למעלה ונבהות ע"ד כל מקום שמנינו נבהותו מנינו
ענוותנותו כו' וכאומרו מודיעם את ידי ואת נבורתי הזכיר יכלתו בפי'
ובאומרו נודע יי' המסבט עסה הזכיר ביותו יודע בדקדוקי הדין עד שיתן
לכל אחד מדה כנגד מדה בדקדוק וז"ה כפועל בפיו נוקם רסע דבאו למען
דעת גדקות יי' הזכיר ביותו בליק ויסר ולא אז חכן רסע ומה שהזכיר
הכתוביס בסדר שהזכירם אפסר שהקדיס והתגדלתי והתקדשתי שהדבר
יותר מפורס בו מסאר הכתוביס ומחנו הורמה לפרס נ"כ סאר קרמי בהני
והדר נקט נודע יי' דמיירי בדמ"ה והדר נקט בפעם הוא"ת מסו' לאינו
כדור דמיירי בפ"ה בדכתיבנא והדר נקט למען דעת גדקות יי' שבפי
פסיטו אין מסס סוס רמיה כמ"ם וסביק וינבה יי' נבאות לבסוף כדרך
המדרש דסביק קרא דעסיק כיה בסוף הלכך אף סרשב"י אפסר דנקט ליה
מקמי קרמי אחרינו בעל המדרש סדרו בסוף מסוס דסתם לחדרש כיה :

ואית לן קריין סניין סעבלס כתוב מסבט הרסעים דנבי והתגדלתי
כתי' וכשסטתי אתו בדבר ובלס כו' דנבי הנני תוזיע בעמים הזאת
כתיב ובלמתי לאשובה מסנה עוכס וחטאתם כו' ונבי למען דעת גדקות
יי' כתיב ובלמתי לאשובה מסנה עוכס ואמ"נ בכתריה פתיס כי דיר
ליי' עם עמו כו' עד עתי זכר נא

יתן בלק כו' ומסמע דלמען דע
גדקות יי' אלא קמי וכדפי' בפ
דברכות גדקה עסיתי עמכם
כעסתי כימי בלעם כו' מכי דמי
סבר דלא קמי אלא ל ובעסיתי בחוכה
סע"י נודע סמו יתב' כדר הידיע
בסאר הכתוביס ומ"ם סס כי ריב
עם עמו כו' הייגו סמבלל סנקמ
כמ"ה מה מיטבה אותם מיקרא
את ישרא ויסמחו מ"ה בחסבס מיש
בהם ושוב יהפך הוויכוח לטוב' כו
סאמרו לקמן בכ"ז ויכוסו ויבהלו
ונבי וינבה יי' בבאות במסבט כתי
הרמיב' סאול בפס' כו' ויסח אלסיו
מים כו': הה"ר ואתה מרום לעולם
מבוס הא דמסיים רוממו אתה ו
בעולמך כו' נקט ליה ומיידי דנקי
דדיס ליה בהנסה אחרינא בדבתיב
ירך בעליונ' שדיבך דין אחת וכסיב
להתוכח עמך תענה בך לדק
ותהיה ידך על העליונ' ולכן יברכו

תמיד וכן לסון ס"ט לעולם ידך מן עליה' על הטובה ברוך הטוב והמ
על הרעה ברוך דיין האמת וחע"פ שלא נזכר סס מסבטי יי' כרא' סב
מ"ם בפרוח רסעים כו' להמדס עדי עד דסיי בו מהגליחים בעה"ז
לעתרדס מהעה"ב קאמר סזה מפני מיי נדיק ויסר בהסבטיו לעולם ו
סנותן להם הגלחה בעה"ז על קנת זכיות שבידם אם יסתירם לעה"ב
להם מקום לקנטר על מדת דינו שמקפח שכרם .

ירך בעליונה דמין תרוס תומר ליי' אבל הוא סס כתו רוממות
הוא סס לשתים כמו עלית למרום ולא יגדק לומר בפי"ת
יוסב מרום כמו מרום וקדוש מסכון וכיוצא ואם פי' כאן יוסב מרום
עניינו לכאן אלא שפי' שידו בעליונה תמיד בענין הדין בדם ומקל
ומרוממין אותו כיוסב מסבטיו . שמה. ענין מהירו' שאינו מדקדק
דן ברייהטא בלסון מנב מיטפא אתיא לך דריש פר"ח דמילה מ"ב מ
מזריות חימה ופטק אף לעולם ידך בעליונ' מסמע מהב' שהכל מ
בדידוק הדין ומודים לו וק"ק דבפ"ב דעירובין מסמע דדוקא ישרא
בהם מדת הקב"ה אדם נתחייב הרינה למקום שותף וכיינו לאמר
מלי דכתיב עוברי בעמק הבכא כו' אלו בני אדם שעוברים על רצונו
מקום עמק שמעמקים בהם ניהנם גם ברכות יעטה מורה שמבדר
עליהם את הדין ומודים לפניו יפה דנא כו' אינו יפה ואמר ר"ל רבי
אפי' על פתחה של גהינם אינם מוזרים בתשובה שנאמר ויאמרו ורחו בב
האנשים הפושעים בי שפשעו כי לא נאמר אלא הפושעים שפושעי' והוא
לעולם ל"ק כאן בפושעי ישרא כאן בפושעי א"ה ומיהו רב כהנא דתמה
בהם אדר"ל מהמוניה והמעלה ופי' הפושעים דפושעי בבר ירמה דמ
מדרים לקי"ום ל"ל דאין פושעי בפתחה של גיהנם והכל יודו על בדוקה
ומנהגה זו ס"ל כוותיה: אמר דוד הזכיר שמו לומר שעל עצמו היה מ
בדרכו לשת כיסורין כאמרו מזמור לדוד בברחו ודהו סדקדק לפ' אם
אתה עושה עמי לא שתדבר בעד כלל הנס כמומרים אחרים כי הנ
לבדו הוא שיאות לו לשורר על הרעה לקבלה בשמחה אבל אחרים הרו
אף שיורו שהכל בחסבט אין לברך ולומר על הרעה ובח"ם מעשה
טובעים בים ואתם אומרים שירה ומשבח זה הזכיר נ"כ בסמוך מת
לומר שמפני שהברות על עצמו הוא שהיה מברך ומזמר בלב טוב .
חסד אתה עושה עמי אשירה אחרים ומחסרת זה"ק בירושלמי ואם מ
אתה עושה עמי אשירה ומ"מ אשיבה שמיך והיינו כין כך וכין כך לן
אומרה דאל"כ לך יי' אומרה ל"ל ואע"ג דבתלמוד דידן ל"ק אא אם מ
אשירה אם מחסבט אשירה אחזו לסון קנרה יבן בלקים אהלל דבר ו
בתלמוד דידן אא ביי' אהלל דבר בלקים אהלל דבר המחסבט דאתאי
לחוד יליף לה אחו לסון קנרה דמבח ב' קראי יליף לה בראש בסמוך
דלא סני חסד ומחסבט אשירה אשירה מבוס דאפ' לומר דוקא בהחסד ו
יחדיו דהיינו אמרו הדין נמור אא אים עמו קנת רחמים אבל כדין הנ
לא לה"ק תו לך יי' אומרה לומר על כל מ"לכדו מ"ב אהיה אפסר לפרס
ומחסבט על הנהגת דוד את ישרא בחסד ומחסבט אשיר ומתת בדבר
המבר יי' אבל הסמתא דכתיב לך יי' אומרה בלי דאחסד כאנבי בבסיו ואתה
כאנבי בבסיה ישיר ואין זה אא מבוס דפי' חסד ומחסבט מדת הטוב ו
הדין ומחמוני' שיברך על הרעה בשמחה בבס שמברך על הטובה .
כך וכין כך לך יי' אומרה והא דאמר לקמן ריש פ' ראה אמרו מברכין
הקללות אפרש סס בפ"ה . בתיב בלקים אהלל דבר פיי' אהלל הני
כך וכין כך בלקים אהלל דברו נר"ה ב' דדרשינן בלקים מדת הדין ו
מדת רחמים ובדאמ' בפ' הרואה ביי' אהלל דבר זו מדה טובה בלקים מ
דבר זו מדת פורענות ובשאחר טוב מז"ג ו' מהו בלקי' מהו ביי' מקום ס
לקים זה מדת הדין ומקום שכתוב יי' זו מדת רחמים שנאמ' יי' אל ר
וחנון אמר דוד לפני הקב"ה אם במדת הדין אתה בא עלי אני מ
בחלקים

בקים מהלל דבר מס במדת רחמים מני מקלסך כיי מהלל דבר ות"ת
הוכרך לבריה מכתוב המחר דכתי בקים מהלל דכרו דמי למו המי קרמ
ויכה למימר המי קרמ דלמו בעניין דין דרחמים מיירי מלמ בסנהמ בפי"ת
על דבר תלכותו ע"י שמוא כפי המפרשי ובקי' מהלל כיי מהלל כפל עניין
בת"ס ברכי מהכתובי וממו"יי ובקים
מין קו' שכן דרך הכתובים להזכי כ'
מות או ככתה דוכתי כמו קומה יי'
הושיעני אלהי וכאה רכים מ"כ שפי'
בקים מהלל דבר על דין שעושה יי'
במויכיו שזכר שם וכיי מהלל הייכו
על מה שהטיב עמו מכל השמה דקרמ
מוצא ה' וה' הוא ובית דינו בנין אב שבכולן וה' דבר עליך רעה
א"ר יוחן כתיב ואתה מרום רוממות את נוהג בעולמך נתת כהונה
לאהרן לעולם ברית מלח הוא נתת מלכות לדוד לעולם שנא' הלא
לכם לדעת כי ה' אלהי ישראל נתן ממלכה נתת קדושה לישר' לעולם
שנאמר קדושים תהיו ׃

דבר

מחרינמ כתיב בבקים מהלל דכרו וה"כ חד מיניייהו יתירמ ועוד דהמס
ל"ק כיי מהלל ס"ת דלגלויי מתמ שפי בקים מהלל דבר כו' שמפי על מדת
הדין יהלל וע"כ על הדין שעושה עמו דמי כמחרים מתי קמ"ל ׃
כתיב בקים מהלל דבר כו' כפ' הרומה תנן חייב מדם לברך על הרעה
כשם שמברך על הטובה ומפ' רבמ לקבוליגהו בשמחה והדר מ"ר מחמ
הוסש ר"לוי מתי קרמה חסד ומשפט מסירה ומיכך ממורמי דקמתי קמייתי
מיכך קרמי ומשמע דמהמ לקבוליגהו בשמחה מייתו רמיה ומיכמ לתידק
בשלמה מ"ר מחסד ומשפט מסירה שפיר אבל מסתר קרמי נהי דלפיכך
מיברכו גם על הרעה אבל מג"ל בשמחה' כשם שמברכין על הטוב' וי"ל דכיון
דהמ לפיכך מבבל מתורך שיש לברך כין כמהה טובה בין במדת פורענות
לדתנן במתני' סתר קרמי מתי מתו לאמעוטינו מי לתו לאקוטינהו דמי
לאמעוטינו' שבחיה דדוד שבירך כדין ולא עבר לא מיל"ל אם ברכת הרעה
מכ"ש מקיים ברכת הטובה אלא לאקוטינהו אתמ לומר שכשם שבירך על
הטובה בשמחה כך בירך על הרעה, והייכו דכגמרא נקיט כיי מהלל
דבר מקמי בחלקים מהלל דבר וכן כום ישועות אשא
מקמי ברה ויגון אמנה אלא בסדר הכתובים לאמעוטי' דקרמ אתמ לתילף
מברכת הטובה לרעה לומר שהיא בשמחה כמותה וה"ל כאלו כתיב הכי
דמודחיה דקרמ לאמקט המלמד בריאמ ע"ד כעס ככהן כאשר יקוס איש
על רעהו וכו' וזולתם ומפ"ג דכום ישועות וברה ויגון לאו בהדי הדדי
בתיבי מכיון דבתרווייהו כתיב וכשם יי' אקרמ ה"ל בחיקים ומיי נתן ויי'
לקח ליל"ק שפיר דכיון דבברכת הרעה מיירי מ"ל להזכיר יי' נתן אלא לומר
שהוא מברך בשמחה על הלקיחה כמו על הנתינה ומפ"ג דדרים בשכתן
הרמים נתן כו' כלהו דרשינן דאין היקש למחנה מ"ק אמתי קרמ דבקשי
הכלל וגבי ברה ויגון וכום ישועות אקרים קרמ מדת פורענות דרמוי
לאקדומי מדה טובה וכי היכי דהוי בקרמ דחסד ומשפט וכיי' נתן ויי'
לקח דאקדומי פורענות לא מקדמינן ועוד דמדת הטוב הוא המברכי'
עליה ודאי בשמחה ומיהמ לפיכך לתדת פורענות ויש להקדים המלמד
דרכי' וי"ל דאקדים מדת פורענות לומר דטפי ראוי לברך על הרע' מטוב
דהוא כפרה ומכיאה להגלת עה"כ מעל הטובה דהוא הגלת ומכות על
הדוב מ"כ י"ל אלא היתה עיקר כונת דוד ע"ה בהגך קרמי שיש לברך על
הטובה ועל הרעה אבל עיקר כונתו לומר שהוא לא יחוס לרעות שבעה'
אבל מדרכה יודה עליהם לפי שע"י תזכה נפשו לעה"ב והעד שבב' מזמורי
לומר כי חלבת נפשי ממות אלא דהוחיל והזכיר ההודאה על הרעה זכר
ג"כ הודעת הטובה לומר שהוא ישמח בזה כמו בזה ולכן זכר אלים כמה
פעמים ולא זכר יי' אלא פעם אחת שעיקר כונתו היא על מ"ה וכבר פרשתי
הכתובים על שטה זו בדרושי ׃ בתיב ברה ויגון אמנה אע"ג דכשם יי'
אקרמ דכתיב בתרי' משמע דבא ל אמנה יי' מלטה נפשי לומר שיקרמ כשם
יי' יגילהו וכדפירשו כל המפרשים מ"ת אפשר דדייק מדקאמר אמנה ול"ק
מנאוני כמו בר ומנוק מנאוני ועוד כתר דקאמ' ומתרי שאול מנאוני מאי
ברה ויגון אמנה אמתי אמתי לימר שמחחיכם לעצמו ולמניאה טובה מ"כ י"ל
דליף מכום ישועות אמת וכשם יי' אקרמ דכי היכי דהתם הוא ולא
אעלה ה"כ וכשם יי' אקרמ דכתיב הכא ואפשר דמש"ה הוא דאקרים בנמ'
כום ישועות אמת ל ברה ויגון אמנה לומר דמכשם יי' אקרמ דהתם לפיכך
לדבכה ומפ"ה נמי אקרים כיי מהלל דבר לומר דכי היכי דכיי' מהלל דבר
הודאה על טובה דידיה ה"כ בקים מהלל דבר הודאה על פורענות דידי'
אלא תימה דבפורענות אוכיכי קמיירי כדכתיבנא לעיל ; הוא שאיכ
לומר יי' נתן גר' בכל חד ס"ל דאין דאיה אלא אקרמיה דמ"ה מודו זה לזה יק'
ס"מ מר לא אמר כתר ועוד היכי קאמ' דוד ג' ומני חדא מלמה והנה אקרמ
דאתה מרום לעולם יי' פשיטא דאיכא לתדחי דאין פי' ידך על העליונה
אלא רוממות אתה נוהג בעולמך כדלקמן אז אי' יוסב מרום ומשניה ע"ד
בקים בשמים ואחסד ומשפט אסירה איכא לתדחי דל"ק אבל חד
לאמני נפשיה אז דעל הנהגת דוד מיירי כדכתיבנא לעיל מ"ב דלא מיירי
על החסד והמשפט המנוי אליו אלא בהנהגת יי' את עולמו להנריק בדיק
ולהרשיע רשע שבל כן לא יקומו רשעים בשמשט אבל הפורענות שמגיע
לעצמו לא יסיר ומפי' אמ"ל דבדיליה קמיירי איכא לתדחי בע"כ ל"ק אלא
אתה מידם מיגיעה בשמשט ע"ד מאן דנקיט מיגיה גליאה ליזחיר וליזיל
לאורחה אבל אם יגיעתו רע אלא יכיר בו שהוא בדין אולי יכעס להכי
נקט אורח בקים מהלל דבר דהתם בדיליה משמע דכתיב כל היום דברי
לעגמו יגורו ויפוגו בו ולא זכר משפט ודין דמשמ' בכל אופן ומשום דה"כ
איכא לתדחי דלא מיירי אלא בדבר מלכותו אז בשבלת אז בשבלת אויביו כדכתי' לעיל
דייתי אורח מברה ויגון אמנה ומשום דה"כ איכא לתדחי דבבקשת הגלה
מיירי כדכתיבנא ומפ"ל דבהודאה קמיירי איכא לתדחי דע"כ ל"ק
אלא בגרות מקריות אמתי אלא יתכשם יי' מחנו יודה לו עליהם' שהם לסליחת
אין אז להרבות שבר אבל כשהרעה בהשגחת מאתו ויתב' אולי יקבה עליו
אין תנא תקלה מתחת ידו להכי נקט אורח מיירך מיי' כתן ויי' לקח אבל ק' אחר
רבנן אמתי לא מייתי מיי' כתן ובשלמה מ"ד מחסד ומשפט אסירה ניחא
ליה מהתם דכתיב אסירה ולפיכך אפיר אמבכך בשמחה אבל אחר רבנן
דילפי לה מאשר קרמי בחיקים אמתי לא ילפי מהכא דניחא טפי ויל אלא
ניחא להו למילף מהיוב דנוי הוה
לדע' קנת כרלעי ס"מ פנ"ג מ"כ דאיכ' מלכי מ
למדחי דשמי התם דמיירי בחוב כ
בכסו ובכיו דשייך לומר יי' נתן ויי' ל"הב יג
לקח אבל לבעל הפקדון שבטל את שלו
שאין להבטיר בדבר ובדאמר בחבות
דר' נתן במיתת בנו של רי"בז ובמדרש
תנלי בפ' אשת חיל במיתת בני ר' אחיר אבל בגערת דנוכה לא דהה איוב
נופלי' בשנגע ל בשרו לא שמח אדרבה הטיח דברי לבבי מייתי מהש' קרמי
ויתכן ג"כ דמר אחר חדא ומא"ח ולא פליגי וזה שלהיות הרעו' בא' מד' פני'
אם בטבע ואם בהעבר' ואם בחקרה ואם בהשגחה' פרטי' כדכתי' לעיל מ"ה
בפ' כ' סי' כ' דרך ב' ועם כולם יש שתוף ל הרגון האלהי שבוודאה לא תפעל
סוס מ' מהסיבות ובמ"ס בעל דרך אמונה בח"מ ס"מ הגה הם' שבבי' מתתה
חרוש לעולם לא הפריע בין הסבות אלא דרך כלל אחר שבכל הנדדי' שיהא
יי' משוכח ומפוזר בחעשין ואחר בחו אחר החבמים ופי' כל אחת מין מ'
מהסבות ועל משפטי מערכת הכבבים אחר אחחד ומשפט אסירה דמשפט
משמע בהודאה המתיימית כי בם ידין עמים וכדלעיל ס"מ נבי מתתיי'
מן השמים ועל הטבעית הבאה אחר בקשים אלא כי אם זה מורה על מדת
הדין אפר בו נוהג המנהג הטבעי כמ"ש בעל העקידה בפ' כראשית ועל
המקרה אחר ברה ויגון אמנה ועל ההשגחה הפרטית אחר יי' נתן ויי' לקח ;
דרך שני שרמזו ל התשובות המחורות בענין המשך הרעו' והטוב מתחיל ית'
עם היותו אחדות פשוטה ואלו יקרו דברים הפכיים בחופן אלא יחייב
רבוי ושנוי בחוקו יתב' ועוד שאחר שהוא יתב' תכלית הטוביות איך יתמשכו
מאתו יתבר' עונשים ורעות לקנת מתחטאים ולפי שיש שאשיבו לשאלה זו
שהרעות והעונשים לא יגיעו לאדם מהשי"ת בענם אלא ממקרה החוצר לו
מהשתת הפני' וכמו שנראה מהש' דאחר לקחן פ' דאה הרעה כתה מאליה שב'
מפי עליון לא תצא כו' אם שהשבר והעונש הטבעיים לחנות והעבירו' וא"כ
הרשע הוא המזיק לעצמו ולא יי' פעל בו ועם היות שאין תשובות אלו
אשפיקו שהרי פעמי' מגיעו הרעה בכוכה מהש' כאומרו ונתתי את פני
בשיש ההוא וולתו וגם ז"ש שהשבר והעונש הטבעיי' לטוב ולרע אינו מוסכ'
כדכתיבב' לקחן פ' דאה סי' ד' מ' כיון שיש שהשבות לאחתיו' אשם' שהמכי'
ואתה מרום לעולי' כיון אליה כי אמ"ש שם כי הנה אויביך יי' יאבדו כו'
ונתרם כראש קרני כו' נר' שהרע' והאבדון נתשבו לרשעי' אליה אם אמת
הפני' אם מטבע מעשיהם כמו שהמעלה דבקה בשלמי' יש ליהם זה למי
שהבית ג"כ וינב' יי' נבאו' כמשפט על הברב' ועל הרע' כדפי' לעיל כי אמ"ש
שם לכן הרחיבה שאול נפשה כו' וכן ויחה אדם ויפשל אין כו' נר' שהרעה
נמשב' לעונשי הרעה כי שאול פתוחה לעומתה ולרשע הוא המזיק לעצמו
במעשיו והוא אמרו ויחה אדם כו' כי הוא עצמו המפיל עצמו לכן יבשה
י' ויפשתה כמשפט כי לא יתייחס אין כל רע ; אמנם התשובות שרחיתי
בכונו ל השאות הנו שהתכלית כמשפטי יי' על מ' אד' פני' אם לתיקון החטא
כמי שנגל את אחרי שיוציאו את הנגלה מידו ויתן ; פי שנים לפיים הנגזל
חלף בעדו וכן בער בשם ונזק וריפוי לבחבלים ואם לתיקון החוטא כאשר
ייסר אים את בנו ועו"א לעיל ס"מ והב' טוב אחד זו מדת יסורין כו' כדפי'
הטם ואם לתקון הרוחי' ע"ד והנשארי' ישמעו ויראו ואם לעשות המשפט
והיושר מגדעצמו ית' אמת יכוין לתכלי' היושר והדין ברחוי שחטאי' תרדף
רעה ואת צדיקי' ישלם טוב וכדפי' כיפה עינים ח"מ פ' בחקותי ועו"א לעיל
ס"ב פ"ז בשם שקלוסו עולה מנ"ע כך עולה מניהם כדפי' שם ומ"כ נמנ'
דכל דעביד רחמנ' לטב כי תכלי' בכל אלה לטוב' ונם תכלי' עשות הדין אף
שיכוין לרעת הרשע טוב הוא שהיושר בעצמו טוב ואין שיכוי כמשה יי'
מאחר שתכליתו עשות היושר בין בצדיקים וכין ברשעים והשיכוי הוא
כמקבלים שכל מ' מקבל מאתו ית' כפי' הכנתו דומה לשנוי פעולת השמש
כפי המקבלי' שמלבין הבגד ומשחיר פני הכובש כמ"ש קנת וכנגדן הוכחו
מקראות אלו שהמכיה מחסד ומשפט אסירה רמז אל תכלית הצדק והיושר
שהוא השיקרי כי עשות משפט הוא היושר והמכיה כאלהים אל לעיל דבר
רמז אל תקנת הרוחים ופי' בכל דבר שידברו ויאמר ראו פלוני איך יסרהו
י' אין איך הצליחו לעולם אבי שמת מאחר שכל העם ישמעו וירא מתש
שידברו והמכיה מגדה ויגון אמנה רמז אל תקן החטא שבאומר ובשם י'
אקרא אמנה' מלטה נפשי יבקש מי' יתלטהו מהעבירות אשר בידו כי
ידע כי חנון י' ונדי' מרח' עליו בגרות שתבי' עליו להסיר איזה גזל שים
תחת ידו ועוד כי אח' כוס ישועו' אשא שהוא לעומת ברה ויגון אמנה' בדרי
ליי' אשלם כי לפעמים יבאו רעות על האדם לפי שלא שלם בדרי' ע"ד וכי
תחדל לבדור כו' כי דרש ידרשנו כו' וע"י הנרה יזכור בדרו וישלמנו ובענין
יעקב שנ' לו קוס עלה בית ל כדלעיל ס"מ וז"מ בדר ליי' אשל' ובמד' מתקן
החטא עצמו והמבי' יי' כתן ויי' לקח רמז ל תיקון החוטא' שפי' שלקח ברחמי'
שבוונתו לרחם על החוטא ולהטיבו ולזה בשבתן לא נמלך בכ"ד כי בכל כד
שהיה לו שוכל להטיב ויטיב אם ס"שלא יסכימו בו הכל אבל כשיקח לא
יקח אלא על חטא ברור שהכל יסכימו בעונשו וא"כ כונתו לרחמי' כין שבתן
ברחמי' אע"ג דאשם לא' דאתה לאמעוטי' שהבתיב' דרך חסד ולא בזכו' האל'
כי לא ידק כל חי לפניו נר' דלא אתי אלא להיקים לומ' דבי היכי דבתיבת
רחמי' וטובה ה"ב הלקיח' והיינו שהיא לבפרת חטאתי' וא"כ טובה מ"ב אחין
הדין נמור אלא יש בו שתוף רחמי' כדכתיבנ' לעיל ולכן לא יקח' חכיון דתפ'
ויי' הוא וכ"ד כיכי תפ' ברחמי' דמע"ג דתיב' דין מ"ת כיון דכתיב ויי' ולא

כתיב ולקיים מיכה רחמים כדין ויי׳קרי רחמים כלעיל מך ל״ע נכי ויי׳
דבר עליך רעה וכן בכמה דוכתי דדרסינן ויי׳הוה וכתיב דינו כגון ויי׳
המטיר על סדום ויהי בחצי הלילה ויי׳הכה כל בכור מאי רחמים מיכה
ומאן הכא דכתיב יי׳נתן בריאה קלקל דמע״ג דויי׳הוה וכ״ל מיכה רחמי׳
דמקיים ליה לייי׳נתן י ה׳ ויי׳הוה
וכתיב דינו ה״פ כל מקום דכל״ל יי׳
והוסיף ויי׳ וכתיב ויי׳ שהוסיף ויי׳ ג
דרסינן ומכ״ם היכא דכל הפס יתיר׳
דלעיל ס״מ פנ״מ המרכתי וכתבתי
מה שירמ׳ לדקדק כזה ופי׳ נ״כ מ״ם
וכנין מה שפכולם ויי׳דבר עליך רעה,
ה״נ רומחות שמתה נוהג בעולמך
לעולם וכן כילקוט וס״ מתמר
זה כלפי מ״ם כרשעים להשמדם עדי
עד קתמר בצדיקים שמעלתם לעד
לעולם: נתת כהונה בו ומכל הכהו
דלעיל פ״ב כל מקום שנא׳ לי מינו זו
לעולם מין מקום להזכיר כאן רק
כהונה ומלכות וקדושת ישראל דמין
להזכיר מ״ו ירושלים וקרבנות ושמן
המשחה כאן דלא מיירי אלא ברוממות
דמיכני דברומתו הכדיקי קא משתעי
בדפי וסנהדרין ובדורות מין להזכיר
אלא בשאר רוממותם לבניהם ולויים
לא מדב׳דמין מדרגתם כולי האי טפי
מישראל ליקר׳ רומחות לעצמם אלא
ניתנו אלא לעבודת הכהנים והמקדש
תדע דכתיב כהונה ומלכו מינו כתר
לויה לא מינו • נתת כהונה לאהרן
לעול׳מיכ׳ למי׳ מרילוף מאהרן ודול
מניתנה להם שרדה עולמית כילף אפכא מחלבי לדקדשה כהן ונטלה
מזרעו וכן הבכורות שהיה עבודה בהם ומשהוקם המשכן נטלה מהם וכן
משה משמש בכהונ׳ גדולה כל ז׳ימי המלואי׳ וכח׳ נסתלקה וניתנה לאהרן
כדלעיל פי״מ וגילף מתנה שניתנ׳ לו הוא מלכו ופסק׳ מזרעו וכן מיהושע
וכל השופטי׳והדי שמואל ויהוא וירבעם שמלכו מתנה בחנות יי׳ ולא היה
לעולם וי״ל דמלכי בדק לא ניתנה לו רומחות כהונה אלא שלהיותו הגדול
היה משמש בכהונ׳ כ״כ נהגו מיחות האדם הא׳ שמשמ בכהונה שהגדולים
היו משמשים בכהונה ומפני זה היתה עבוד׳ בכבודות ובדאמר לקמן ס״ד
פ״ד אבל בהונת אהרן היתה בבגדי כהונה ומשיחה ומלוי ידים בקרבנות
זוה רומחות וגדולה והכי איתא בפ׳הנז׳ וכי כהונה ניתנה לשם והלא לא
ניתנה אלא משמחד אהרן בו׳ומתשה שמיחם בבגדי כהונה בז׳ימי המלואי׳
אע״ג דתחשב רומחות ל״ק דהתם הוה לפי שעה בהקרח שמ״מ לעול׳שבבר
ניתנה כהונ׳ לאהרן מימי הסנה דכתי׳הלא אהרן אחיך הלוי כדלעיל ס״כ
פ״ג ות״ש אין קו׳ מחלבו׳ משה ושמואל וכל הנז׳ מחלבותם לא׳הוה אמר׳ לעו׳
שבבר ניתנ׳ ליהוד׳ כאו׳ לא יסור שבט מיהוד׳ והיינו דכתיב וגם נגח ישראל
לא יעקר מ״ק דכתה זמנין דיי׳ פוסק גדולה לאדם ושוב נטלה מאבנו או
מזרעו ע״ד רבא ובדאמר בפ׳הדר שלעזר הורידוהו מגדולתו מפני שהורה
הלכה בפני רבו ובפ׳שבול יום בשמה שפוסקי׳ גדולה לאדם פוסקים לו
ולזרעו אחריו ברשות כל הדורות שנ׳לא ינרע מגדיל עינו ואם הנים
דעתו הב״ה משפילו שנ׳ואם אסורים בזיקי׳ ואין נר׳ דרומתו׳לעול׳ דקא׳
ה״נ בשעת הפסיק היא שנפסקי׳ לו לעולם ושוב נפסקת מאבנו אם יחטא
למלחייתי מדוד ואהרן משת׳דלעולם אתם קאמר דומיא דהנך דאין הפס׳
אשם לעול׳ בשוס נר ולימא כ״ל דל״ק אלא שלא אהרן ודוד וישראל דמדקרא
רומחות שמתה נוהג משמע שדבר נוהג תמיד הוא וכ״ש . שנ׳ קדושים
תהיו שמע״ם שהוא מזהרה על הפרישו׳ כדמי׳ בת״כ מ״מ מדל״ק היו קדושי׳
כמו היו נבוניים לנ׳ימים משמע יעוד מה שיהיה והיינו שיהיו מתעלים
במדרגת הקדושה וא״ם שהקדושה היא לעולם מדאלי לה בהקב״ה דקאמר
כי קדוש אני יי׳ . הה״ר ישלח עזרך מקדש נר׳דמשום דק׳ היו קדושי׳
מב״ל כדכתיב בסמיך כתי׳ לאדרש שע״י קדושתם תהיה להם הויה בעול׳
ולהבי מייתי ישלח עזרך מקדש דמפרסינן כיה מקדש מעבי׳ שים כידם
ומכיון דמייתי ליה דרש ליה בשאר מנני היו חכמי׳ז״ל מספרי׳ פס הבדי׳
לא ירחק היות זה בפשוטו אחר שמנינו דלעיל ס״מ בס״נ ובידה דרב
פפא דפ׳כל הבשר וענין יוסף שידה וכן תתליון רק לומר תרדדתמה הוא
הקשה בזה שאחר שהם מיסוד האם ומאורר מאין מקום לנחת דם מנופש
ומולי מינו דם מתם אלא רושם בעלמה שעשה הרוח הנשאר לנחת על הרינת
מחיר׳ נ״כ יר׳לפרשו בד״מ והיסיבה בפתח המתין שקידת העיון בחכמה
הנק׳מעין בדברי הנז׳ אחנ׳כולה המשל להתרחק מעיון החכמ׳הפלוסופי׳
המחוללת דעת האדם ומחבדתו מן העולם כאו׳ להגילך מחשה זרה כו׳ כי
רבים חללים הפילה כו׳וכאלה רבים כמחלי שלמה וכ׳ הדומות רמז אל ב׳
מיני העיון׳כי העיון התורני דוח דעת וירחתיי׳ והעיון הפלוסופי׳ רוח
אחרת ורוח הטומאה׳ולכי שפעתי׳ יפותה האדם אחריו כי דעתו של אדם
יבקש לעיין בדברי המחבר ומופתיו והסעותיו וכאו׳ מחלקת לשון בברים
ובדבמה שעונות אשר יביאו לחשוב כי שלמות האדם ובשלו בעניני׳ הנפש
אשר זכרתים ביפה עינים ח״נ פ׳ אחרי לכן ערך חירה ומשל כאו בהיותו
שוקר על דלתי העיון נגלה לו הרוח המ׳הוה העיון התורני ואמר לו כי
כתה בנים הוא שם ולא נזוקו כו׳ והכונ׳ כי בעיון התורני אין שטן ואין

ג ד״א קדושים תהיו הה״ר ישלח עזרך מקדש רבי ברכיה בשם ר׳
שמון אמר מעשה בקרתני באבא יוסי איש ציתור שהיה יושב
ושונה על פתח מערת אתנלי עלוי ההוא רוחא דהוה שרי תמן אמר
ליה אתון ידעינ׳ כמה שנין אנא שרי הכא ואתין נפקין אתון
נשיבון ברמשא ובסיהר׳ולית אתון מתנוקין וברון תהון ירעין דהא
רוח ביש בעי משרא הכא והא מזיק ברייתי׳ אמרו ליה ומה נעביד
אמ׳ לי׳אויל ואסחיר בבני מתא ואמר להון מאן דאית ליה מכוש
יפקון הכא למחר עם מצמחיה דיומא(בעלות השחר)ויהון מסתכלין
על אפי מייא כר אינון חמיין ערבוביא דמיא יהון מקשיין בפרזליי׳
ואמרון דירן נצח ולא יפקון מן הכא עד זמן דיהמון הרר׳ דדמא על
אפי מייא אול ואסחיר בבני קרתא ואמר להון מאן דהו׳ לי׳ מכוש
מאן דהוה ליה פס מאן דהוה ליה מנרופי יפקון למחר לתמן עם
מצמחיה דיומא ויהון מסתכלין בלפי מייא כיון דחמי ערבוביא
במיא הוון מקשיין בפרזליא ואמרו דירן נצח דירן
מן המן עד זמן דהמון בתן הדרא דדמא על אפי מיא והרי דברים
ק״ו ומה אם חרוחות שלא נבראו לשום שיעוי צריכין שיעוי אנו
שנבראנו לשיעוי עא׳כו הוי ישלח עזרך מקדש •

ד ד״א ישלח עזרך מקדש אמר ר׳ לוי בל טובות וברכות ונחמות
שה״בה עתיד ליתן לישרא׳ אינן אא מציון ישועה שנ׳ מי
יתן מציון ישועת ישראל עוד מציון שנא׳ מטה עוך ישלח ה׳ מציון
ברכ׳מציון שנ׳ברוך ה מציון שופר מציון שנ׳בציון של
וברכה וחיים מציון שנ׳כסל הרסון שיור׳על הררי ציון כי שם צוה
ה׳וגו׳תור׳מציון שנ׳כי מציון תצא תור׳עור׳וכיוצ מציון שנ׳ישלח
עזרך

התורני הוא הנוטה אות׳ שנתבארו בו בחר היטב הדברי׳ אשר בהם נוטה
ונלכדו הפילוסופי׳ בענין חדוש העולם והידיע׳ האלהית והשגחתו והשלמ
הנפש וכיונא עד שיעמו רושם בכח הטבעו׳ שלא להמית הרוח שהוא
לבקש פני החכמ׳ הזרה וז״ל ואמסיר בבני מתא כו׳ דבני מתא הם החכמ
בקוזבי שמו׳ והתכוים והפס והמגרופי רמז אל הטבענות אשר בהן יבו קדמ
המנגד והיגיע׳ בעלי הפס׳ רמז אל עת הויבות אשר יזרח אור השכל בטבע
כ׳הבדלי׳ כויבותם וערבוב המים רמז אל המחלוקת ונגד הסברות בב׳מ
החכמ׳ הנו׳ כי זה אומ׳ זו נאה וזה אומ׳ זו נאה והחכמ׳ נמשל׳ למים בכמה דוכ
ושיעת הדם רמז לרושם הנילוח אשר תנגח אתור׳ל החכמ׳ הנבריה ו
ומה אם הרוחו׳ שלא נברא׳ו לשום שיעוי אנו׳ שנינו לפ״ז שהעיונים והדמ
מטבעם לא יהיה נגוח׳ בשיעוי לא בכח אנבראו אלא בכח הסברת בכונה ו
בעל סברה בכונ׳ ונגח בעיונו לאלפי רבבה שהם שבעלי סברה בלתי בב
שהם אמרו אחרי רבים להטות זהו בשיון אבל בחכמי׳ אז מלו לא בדלי
ברים יבמו׳ ובכ״ז נדריכי׳ שיעוי כי כאשר יר׳ החכם אחרי עומדים בסבר
יתחזק בדעתו ובאיר׳ עינמו יחידי׳ יהם לבבו ע״דש ובי׳ הכ׳מן הא׳כו׳ ו
הא׳ שיפול ולכן בתעשה זה עמדו כל החכמים מנגד בשעת הנילוח מ
להחרי׳דעת הבחנת אנו שבראנו לשיעוי והם האנשים בענין אנשים
שנבראו בכח אחרי׳ שנדריכי׳ שיעוי כי בפי רבוים שלים את רעהו יבו
ונגחו בעיניהם ויאמר להם די׳ מתסורים ולכן אמר ישלח עזרך מקדש
ומה אם הרוחות כו׳ לפי הבסת ה״ם אם הרוחות שלין דרכם בשיעוי
מזה כי אין נדריכי׳ זה מזה ואין עוזרי׳ זה לזה במלחמ׳ מ״מ נדריכים ש
מבני אדם שע״י שיראו בתשייבי׳ לא׳ מהם יבנה בתעש׳ זה בני אדם שדו
בשיעוי שהאדם מדיני בטבע ואים את רעהו יעזורו בפרנסתם ודרכ
להתגבר קנתם על קנתם ע״י שיעוי אחשיים רבי׳ לזה יותר מזה פלמ
שנדרי׳ כדי לחזק לבבו שיעוי ואם לא׳ ויאמר זה אמר׳ דק׳ל מ
עזרך מקדש בעזר אנשי׳ אם ע״פ שיי׳ בעזרו בריי״ע׳ לחזקו ולהפחיד את אויב
ואע״פ שמנשת ס״ט בר״ש אחנ׳ על ומכיון יסנדך נאמ׳ ובת״ם בעל נוי
תפלות מ״ת האמ׳ בנשמתנו דאילמלא עזרך קאי כדבי׳ וכן הנך הבשמו׳ כ
שאמר׳ כל טובו וברכו׳ כו׳ אמר׳ דק׳ל בתרי׳ ישנדך שם אלהי יעקב יש
עזרך דמשמ׳ שיעלה לו מירום אם ע״פ שיי׳ בעזרו בריי״ע׳ לחזקו ולהפחיד את אויב
של אדם בעזר אנשי׳ אם ע״פ שיי׳ בעזרו בריי״ע׳ לחזקו ולהפחיד את אויב
ואע״פ שמנשת ס״ט בר״ש אחנ׳ על ומכיון יסנדך נאמ׳ ובת״ם בעל נוי
תפלות מ״ת האמ׳ בנשמתנו דאילמלא עזרך קאי כדבי׳ וכן הנך הבשמו׳ כ
שאמר׳ כל טובו וברכו׳ כו׳ אמר׳ דק׳ל בתרי׳ ישנדך שם אלהי יעקב יש
עזרך דמשמ׳ שיעלה לו מירום ובת״ם בעל נוי תפלות מ״ת האמ׳ בנשמתנו
ולא אמקו׳ אחר כדרך כל הטובו׳ שהם כתובו׳ לים׳ משם כדמפ׳ ומזי׳ והשמ
מבני אדם בהבנת האלהי׳ דבר כה מזולת׳ כמו׳ אדם אלהי׳ ולהבדיל׳ מ
זה מסנולת׳ מזולת׳ שהי׳ מכוונ׳ כנגד ס״ה אלמבל ויש׳ מעלותי׳ אם בתמ
לעי׳ ס״מ בב״ה ס״ח כל טובו׳ וברכו׳ ונחמו׳ ט׳ כבל הלשון לפי שהבנ
אם בתמיאו׳ הטוב ואם בהעדר הרע וכ׳ לה אם בהבלאו׳ הדמיוניות ו
ברוחניו׳ לכ״מ טובות כנגד מניאו׳ הטובו׳ הרוחני׳ כי הן טובו׳ בהמ
והיינו תור׳ וברכ׳ והיינו עבודת י״ ב׳ דאם יאמר׳ ברכו׳ על הדמיונו׳ ו
טל וברכ׳ ומיי׳ ועוז ואם׳ נאמר׳ על העדר הרע שיתבאחנו מהרינו׳ ואמנ
מעשי׳ והיינו יסוד׳ ועוז׳ ומיעוט׳ מלויבים׳ ומ״ם כ״ע לאמר אלו מנ
טפי אבת׳ סובו׳ וברכות האמורו׳ בעול׳ ופי׳ל הוכיח״ל ברכה מברוך ו
מכיון דאמנן בברכו׳ שניתנו לים׳ עסקי׳ לא בברכ׳ י״ו וכן ק״ כ״ם דמיי
גדול׳ מכיון מי״ בעיון גדול׳ ומיהו אם יליף ברכ׳ מיברכך ל״ מכיון ומכ
ק׳ דלילף לה אם כתה כתה׳ אמת הברכ׳ כדיל״ ל״ה הכא בסמו׳ ופי׳ל מאי סמ
מכיון דקמייתי מתקבו׳ שם׳ בעיון דהכא בעיון הדר׳ ובעיון מדיני׳ ואם שיע
לה עם הברבו׳ והנחמו׳ ובפ״ט לא מייתי לי׳ אבל מייתי הופם׳ מכיון מ

מכיון

מצוות מכלל יוכי אקי הופיע וק׳ מתחי לא מייתי לי הכא וי׳ל אלהיו מעלו׳
מי מכמ׳ פני׳ מס מגד ויכסה עם העליוני מזוזלתה ומזה הגד ספע ההסנת׳
הלאות דבק בם מזוזלת׳ ומגד הגד מוסכת לנסי׳ ומרמו׳ שקי׳ והנגוות מזוזלתה
מס מגד מהותה סהיה היותר סות ההרכב להיות׳ רמסי׳ היכיר׳ והיה תחת
הסוה ומזה הגד מזנ׳ יוסכיה ויותר
עות להכמה לירמת הטא והסם יותר
מוכנר לכריתו ומורך חיי׳ ויש כה רב
תנות׳ והכנת ברכי החיים ומה מגד
תכונת׳ סהיה נבוה מכל המרגו׳ ומזה
גד יתנה בם הנוי׳ והכמ׳ והכריתות
ג׳כ ומגדרי׳ מלה ימצאון סם מעלות
תרו׳ ג׳כ וכמו סהתרכתי׳ כזה בעיל
ס׳ פנ׳כ ס׳ח לכן כנגד דבקות
הסנת׳ כה הזכיר היסוד׳ הסנחיות
סר היה כמסות וכמורתים גדולים
ת׳ ז מספר סמת׳ כנ׳ס הופעה מכינו
פי׳ הופעת יי׳ והסנתתו עם ספר
הכוונ׳ סמסם הוסת׳ העולם כמ׳ס
כנ׳ הוכיחו לו מכינו מכלל יופי לקיים
הוסיע ומ׳ מלבי מדרסיכו ניחם סלא
ם לזכיר ענין ההסנת׳ אחר שנרמז
סוע׳ וכן בעזר וסיוע דהיינו עזר
ני ולא הם לזכיר׳ היות׳ תחל׳ היכיר׳
כמו סלא זכר סחר מעלות תהותה ומיכותה סמינו כה לא להזכי׳ הטיכו׳
בתסכו לישרא׳ תמנה וכנגד הנגור׳ והכריתו׳ הזכי׳ עוו וכנגד׳ החכמ׳ הזכי׳
ר׳ וכנגד יראת יי׳ אמר ברכ׳ מכינו ר׳ל היות׳ האדם עובד את יי׳ ומברכו
תמיד והיינו כמי סופר מכינו סהוה מורה על החרד׳ והכנע׳ וכיחו׳ כעיקר
נות׳ ועו׳ ה׳ סם תקעו סופר מכינו קסן כוס קרמו עכר׳ ומזה הענין מ׳ס
כ׳ס גדול׳ מכינו כלו׳ היותם מגדלי׳ ומסכתי׳ את יי׳ וכאן לא חם להזכי׳ זה
אחר סהזכי׳ ברכ׳ ופוף׳ ועל מרך חיי׳ ופוכיב הפרנס׳ אמר טל ברכ׳ והיים
מ׳ק׳ק אמתי לא נקט להו כסדר המקראי׳ ולא כיתם הענינו׳ וה עם זה
מקרוש מעשי׳ פי׳ אחר הוא ואתי כמי לזרוני הא דק׳ל כתר יסנכך סמ׳ל
לת עורך מקדש ל׳ל כדכתי׳ וקאמ׳ דאת׳ לנתים׳ סהזכו׳ קדוסת מעשיו הוא
היה יי׳ בכוזרו׳ מציון מעשי׳ ות׳ מה כין כיון מעשים לקדוש מעשי׳
ל דקדוש מעשי׳ היינו כל מנוה סתהיה כולן קדוסו׳ הן וכיון מעשי׳ היינו
נות׳ ישראל מנויינן בה כנון מילה כיני׳ ותגלחת כמ׳ס בחזי׳ כפ׳ע׳ינך
ינים ואו׳ סן יותר חסוכו׳ מכד זה וסכרן יותר גדול ולכ׳ס סכסכת מנות או
ריס עוד עליו סעד מו פי׳ כיון מעשי׳ סעוס המנות כפרסי׳ סיהיה ניכר
בהן כדי סילמדו אחרי׳ ממנו ומזה הגד סכרו גדול מסחר מנות סעוס׳ כיכו
לכן נעמתו מו פי׳ כיון מעשי׳ מני׳ סרישותן ניכר לעול׳ במנוה קבוע׳ לדורו׳
ת׳ לעיל פכ׳ב וכפ׳ט גרסי׳ מקדוש הסם סכסכ ומקדוש מעשים סכסכ
מכינו יסערך מכינו׳ של מנות ולפ׳ז דרים מקדש כתרי מנני מו קדוש יי׳
לכד והיינו חסירת נפש על קדוש יי׳ סכוכותם יהיה יי׳ כעודו כת׳ס בגמ׳
מי׳ המסרו נפש׳ ייהו על קדוש יי׳ מתרחים׳ לו כיס׳ מו קדוש מעשי׳ והוא
לת מעשי׳ סוכי׳ מתם כדפי׳ : מציון מעשי׳ דרוש מכינו מל׳ כניכי לך
כיס והם דלא מפרש מכינו ד׳ת כמ׳ס כפ׳ק דברכות מוכ
בעלי כיון סערי המנוייני׳ כהלכ׳ מסוס דהתם דכתי׳ סערי מסמ׳ בהלכה
סער בכל מקום כ׳ר כמו ועלת׳ יכתתו הסער׳ל זקני עירו ול סער מקומו
כ׳ כיכח דלא כתי׳ סערי מסמע ספי׳ למוקומי׳ כיון במעשי׳ סהם גרמים
ינים ומה סלא תלה בכתו׳ הענר ככיון תורה רבות׳ מסמועי׳ דמפי׳ כיון
עשי׳ דלא חסיב כולי׳ המי׳ לתלמוד גדול׳ מתעם׳ מהני׳ ו אמר הכ׳ה למסה
מקדוסי׳ תהיו קלי׳ וקמ׳ל תרתי׳ הא׳ ספי׳ קדוסי׳ תהיו כק׳ס יי׳ כ׳ס׳ סמני
ים כך תהיו קדוש׳ ויהכ׳ ספי׳ קדוסי׳ פרוסי׳ ונר׳ סהגר׳ מתחלפת וה׳ג
כסם סמני קדוש כו׳ והדר אמ׳ כסם סמני פרוס כו׳ וה׳ג בת׳כ דברים כפי׳
מתע׳ קצור הכתוב והדר פי׳ הקדוש׳ ואנטרי׳ לאמתי׳ ספי׳ קדוסי׳ תהיו
ק׳ס כסם סמני קדוש כו׳ דלא תימה ספי׳ אם אתם מקדישי׳ את עצמיכם
מני עליכ׳ כלו׳ קדשת׳ אותי׳ כדפי׳ בת׳כ דלא ל׳ למנדתין סהמקדש
מנו יעלה עליו כמקדש את יי׳ ועוד ת׳כ ליתמ׳ וקדוש מני לא כק׳ס סהו
נת׳ טעם דאמרו אי׳ לאו מסוס דמעלה עליה׳ כלו׳ מקדשי׳ את יי׳ לא יהיו
מכל בחמרו כסם סמני קדוש כיון דיהיה טעם׳ דכיון דיי׳ קדו׳ דאמי
מו׳ אינו כאו׳ והלכת בדרכיו והודיענו סמין פי׳ קדושים קדוש׳ נתנר׳ כי
קדוש כיי׳ וה׳ק כסם סמני קדוש כך תהיו קדוש׳ ל׳ל פי׳ פרוסים ועניו
ריות פרס׳ כחומה מן הערי׳ ומן הענר׳ סכל מקום סאת׳ מוגה גדר
ה אתה מוגה קדוש׳ מכל הרחמ׳ן כתב סאחר סכת׳ב סנו סתם פרוסי׳
ו וכן סנו סם והתקדשתם והייתם קדושים כסם סמני פרוס כך אתם
פרוסים גר׳ סאין הפרישות הזו לפרוס מן הערות׳ לדברי הרב מכל
ו׳ היה המוזכרת בכל מקו׳ כמלמו׳ סבעלים נקראי׳ פרוסי׳ והענין כי
הזכיר בעריו׳ וכמ׳ מכלי׳ המסורי׳ ואתיר׳ הביאה׳ מים ומסתו ומכילת
ר׳ והיין מ׳כ יאמר בעל התוה׳ מקום להיות סטוף בזמת׳ נסיו הרבות
ות כסובאי יין וכזוללי׳ בסר לתו ודבר כרינו בכל הנכלו׳ סלא הוזכר
ר׳ זה כתור׳ והנה יהיה בכל כרסו׳ אתור׳ לפיכ׳ כמ׳ הכתו׳ אחרי׳ ספרט
סורי׳ אסור׳ אותם לנתרי׳ וכוה בדבר כללי׳ סנהיה פרוסי׳ מן המוחדו׳
ו׳ נמסבל בענין סמת׳ סלא יהיו ת׳ מנויין מכל נסותיהם כתרנגולי
ם׳ לא כפי הנרי׳ כקיום המנוה ממנו ויקדש עצמו מן היין בתעוטו
ר׳ הכתו׳ הנזיר קדוש ויהיו הרעו׳ הנזכרי׳ ממנו כתור׳ כענין סהזכירו
ר׳ עצמו מן הטומה׳ אם׳ס סלא הוזהרנו ממנו כתור׳ כענין סהזכירו
ע׳ס מדרש לפרוסי׳ וכמו שנק׳ הנזי׳ קדו׳ כשמרו מטומה׳ סמת׳ ג׳ל ונס

יסמו׳ פיו ולשונו מהתנגל׳ כריבוי המכיל׳ הנס׳ ומן הדבו׳ הנמת׳ כענין סהנ׳
הכתו׳ וכל פה דוב׳ נכלה ויקדם עצמו׳ כוה עד סיגיע לפרישו׳ כמ׳ס על ר׳ח
סלא סח סיח׳ כטל׳ מימיו׳ כלו׳ וכיוב׳ כהן בלה המנוה הזאת הכללית מחרי
ספרט כל העבירו׳ שהם אסורו׳ לנמרי עד סיכנס בכללו׳ זאת הבנת׳ הקניות
בידיו׳ ונופו כמ׳ס והתקדשתם׳ אל מים יעמי׳ כ
דמסוני׳ והיית׳ קדוש׳ אל מי׳ מחרוני׳ תליס ך
כי קדו׳ זה סמן ברכ׳ כי אם׳ פסאל מכו׳
מדברים׳ עיק׳ הכתו׳ כביוב׳ כזה יוחיר
סנהיה נקוי׳ וטהורי׳ ופרוסי׳ מהמון
בני אדם שהם מלכלכי׳ עצמ׳ בתולדו׳
וכביעוריס וכן דר׳ אתור׳ לפרוס
ולכלול כביוגה כזה כו׳ והרמ׳ס ז׳ל
סני׳ רמיס לפרס׳ מהא דאמר בסמוך
מפני מה נסמכ׳ס פרוס׳ קדוסי׳ אל
ללמדך סכ׳מ סאתה מוגה גדר ערוס
מת׳ מוג׳ קדוס׳ כו׳ וכת׳ כי לא ידע למה
נטה הרמב׳ן מהרס׳ ער סיסי׳ חילוק
כין ויקרא׳ וכין ת׳כ ולפ׳ז קריא ה׳ל
להרמ׳ס לחיות׳ סיסי׳ חלוק בין מדרש
ויקר׳ דעליה קיימ׳ למדר׳ דכסמו׳ דהא
במדרשנו קא׳ נמי כסם סמני כרו׳ כך
תהיו פרוסי׳ כלסונת׳ כ׳ו׳ כ׳ הפריסו׳
הוא מכלל המוחרות׳ אבל לא׳ תמיה
מהרמ׳ס ז׳ל היאך סייע פרס׳ מהאמפני מה נסמכ׳ כו׳ דמדרבה מהתם
נר׳ סאין פי׳ קדוסי׳ פרים׳ עריו׳ רמ׳כ קדוסי׳ תהיו דבק עם פ׳עריו׳ דלעיל
כאו אמר קדוסי׳ תהיו מן הערי׳ המסורו׳ למעלה כמ׳ס הרמ׳ס עצמו׳ וה׳כ
לא ה׳ל לכא מטעם סמיכו׳ אלא מטעם פרוס קדוסי׳ והכי הל׳ל מתי קדוסים
תהיו סתהיו נדורי׳ מן הערוס׳ בכל מקום סאתו דורסי׳ סמיכו׳ הם׳ מתפרס׳
בענת׳ כולת׳ הסמיכו׳ ואת׳ אנו למדי׳ ענין אחר מטע׳ הסמיכו׳ לא סיהיה
פי׳ הם׳ תלוי׳ בסמיכות׳ למעל׳ ולכן פעמים׳ דקדוסים׳ תהיו לאו׳ מקדר׳ ערוס
קמיירי׳ לדע׳ המדר׳ אלא מטע׳ הם׳ יכו׳ מזהר׳ זו ל׳ פ׳עריו׳ מפרישיהם׳ מאר
ביניהן והוא סמגינו ג׳כ קדוסה׳ אבל נדר ערוס ורס׳ סכי׳ קדוסים׳ תהיו
פרוסי׳ מן הערי׳ לא בסמת׳ המדר׳ אמר׳ אלא לפי׳ סתכא כמדר׳ שבמקום נדר
ערוס מכינו קדוס׳ רמה לכ׳ קדוסי׳ תהיו בפרים׳ עריות׳ כתו׳ קדוסים׳ יהיו
לאלהיהם וזולתם ומע׳פ סאינו בסמת׳ המדר׳ כי רש׳י יבחר כמה סהו׳ קרו׳
לפסוטו׳ של מקר׳ תתי׳ ולא יחוס׳ ל המדרש׳ כנודע ולעול׳ סמת׳ רו׳ל ספי׳
קדוס׳ תהיו לאו׳ בפרים׳ עריו׳ מיירי׳ אלא בפרישת׳ המוחרות׳ בכלל׳ ויש עוד
רמי׳ לזה מת׳ס כפ׳ב דסכונו׳ כל המקדש׳ עצמו׳ בסם׳ תסתי׳ הויין ליה בנים
זכרי׳ סנ׳ והתקדשת׳ והיית׳ קדוס׳ וסמיך ליה אסה כי תזרע׳ אלא בפרישת
המחות׳ מיירי׳ לא בנדר ערוס׳ עצמ׳ ורמיה נמורס׳ מהא דתני׳ בת׳כ נבי
והתקדשת׳ והיית׳ קדוס׳ דכתי׳ כתר׳ והנפש׳ אסר׳ תפנ׳ל׳ המוכו׳ והתקדשתם
והיית׳ קדוס׳ זו קדוס׳ פריסו׳ ע׳מ׳ אלו׳ מינו׳ אלא קדוסת׳ כל המנו׳ כ׳ס׳ הו׳
קדוס׳ תהיו הרי קדוס׳ כל המנו׳ מ׳מור׳ הם׳ מת׳ל׳ והתקדשת׳ והיית׳ קדוס׳
זו קדוסת׳ פריסו׳ ע׳מ׳ אלא׳ קדוס׳ תהיו בקדוסת׳ כל המנות׳ תוקי׳ ליה ולא
בעריו׳ לחוד׳ וזה כסמת׳ הרמב׳ן והוסיל׳ ואת׳ לידלמיב׳ למי׳ כיון דבקדוס׳
תהיו קדוסת׳ כל המנו׳ מ׳מור׳ מה ל׳ל תו קדוס׳ פריס׳ ע׳מ׳ בתנפי׳ נפש׳ אמו
ע׳מ׳ לאו מכלל המנות׳ היא׳ וי׳ל דקדוס׳ תהיו מסמע׳ בכל המנו׳ יחד׳ והיינו
סבפריסתנו מכל דר׳ נגות׳ מהן כהיה קדוס׳ אבל בפרישתנו מקנתן לא סני
ליקרא׳ קדוס׳ להכי אתא קרא׳ אחרינ׳ לאמתי׳ דבפרישת׳ ע׳מ׳ לחוד׳ מקרי
קדוס׳ מסו׳ דכוס׳ בה כמוד׳ בכל התור׳ ומאי דמוקמי׳ ליה בע׳מ׳ מסו׳ דשקול׳
בכל המנו׳ מ׳ב דבר הלמ׳ מעינו׳ דבת׳ מולך ומוכו׳ וידעוני׳ כתי׳ ומ׳ת׳כ
בכל פריסו׳ מנוה דע׳מ׳ בכלל כל המנות׳ היא׳ ונימא׳ אלמד׳ על כולן בדבר
סהיה בכלל׳ ונימא׳ מה׳ הכלל׳ לא׳ ללמד׳ על עצמו׳ ינא׳ אלא׳ ללמד׳ על הכלל כלו
ינא׳ ל׳ל דהוו׳ ע׳מ׳ ובריו׳ כ׳ כתוכי׳ הבאתי׳ כמ׳ המדכתי׳ בכל המקום׳ סים׳ נדר
ערוס׳ קדוס׳ מסמ׳ דבפריסו׳ עריו׳ אי׳כ׳ קדוס׳ ולמאי׳ דדרים׳ לקמן׳ ס׳ר פ׳ט
סאי׳ והתקדשת׳ והיית׳ קדוס׳ כמי׳ כניאוף׳ ל׳ל דלא׳ ילפי׳ מינו׳ דסמני׳ ניאוף
דפריסתו׳ המור׳ בעריו׳ נפשו׳ של מדסמהמדתן׳ ק׳ כיון דאתי׳ למדר׳ קראי׳
יפיר׳ כהנהו׳ דכתי׳ דס׳ פ׳ סמיני׳ והתקדשת׳ והיית׳ קדוס׳ כק׳ס׳ ופ׳ס׳ והיית׳
קדוס׳ כק׳ס׳ מאי׳ אי׳כ׳ למדרש׳ דהא דדרסי׳ והתקדשתם׳ אל׳ מים׳ רמסוני׳
אסמכת׳ בעלמ׳ הי׳ה׳ וכבלל׳ דרשת׳ קדוס׳ תהיו׳ קיימ׳ה׳ כן דבפרישת׳ כלל
המוחרו׳ מיירי׳ והיה׳ מהאי׳ טעם׳ כמי׳ הי׳ה׳ כדהרת׳ כן דלעי׳ ובכלל׳ שיבא
דת׳כ דדרי׳ בקדוסי׳ תהיו׳ כי קדוס׳ אני׳ אם׳ אתם׳ מקדשים׳ עצמכ׳ מעל׳ אני
עליכ׳ כלו׳ קדשת׳ אותי׳ ומוסיית׳ קדוס׳ כי קדוס׳ אני׳ דרי׳ כסם׳ סאני׳ פרוס
כך אתם׳ פרוסי׳ כנר׳ מהילקו׳ ינ׳ דמוהתקדשת׳ והיית׳ קדוס׳ אני׳ דרים
כדדרי׳ כיות׳ ס׳ המחוב׳ אדם׳ מקדש׳ עצמו׳ מעט׳ מקדשין׳ אותו׳ הרב׳ מלמעלה
מקדשין׳ אותו׳ ולמעל׳ בעה׳ז מקדשין׳ אותו׳ לעה׳ב׳ אבל׳ כמדרש׳ זה דדרים׳
קדוס׳ תהיו׳ כק׳ס׳ כסם׳ סאני׳ פרוס׳ כו׳ ק׳ ואין׳ נר׳ לאוסיית׳ קדוס׳ כק׳ס
דרי׳ אם׳ אתם׳ מקדשי׳ עצמכ׳ מעל׳ אני׳ עליכ׳ כק׳ס׳ דכיון׳ דדרש׳ כסם׳ סאני׳
פרו׳ כך אתם׳ פרוסי׳ דמסתבר׳ שפי׳ ומתייסב׳ יותר׳ בלשון׳ הכתו׳ מדרש׳ אם
אתם׳ מקדשי׳ עצמכ׳ כו׳ ה׳ל׳ל׳ למדר׳ לה׳ אוסיית׳ קדוס׳ דכתי׳ כרים׳ וסמ׳ ל׳ל
דדרים׳ לי׳ דבק׳ ל׳ כי אני׳ יי׳ המעל׳ אתכם׳ מארץ מצרי׳ לומ׳ סב׳ מ׳ כן העלנו
מחברי׳ שנה׳ קדוס׳ וכמ׳ס׳ כת׳ כ׳ על ת׳ס׳ סם׳ להיו׳ לכ׳ לאקי׳ ע׳מ׳ שתקבלו
תנותי׳ הבלתי׳ אתכם׳ ועדיינק׳ והיית׳ קדוס׳ כק׳ס׳ דכתי׳ כפ׳ פ׳ קדוס׳ אני׳
אי׳כ׳ למדר׳ פ׳ זו נאמר׳ בהקהל׳ מדכתי׳ הכ׳ דבר׳ ל׳ כל עדת׳ בני׳ ישרא׳ לומ׳
דויקהל׳ משה׳ את׳ כל עדת׳ בני׳ ישרא׳ ויאמ׳ משה׳ ל׳ כל עדת׳ בני׳ ישרא׳ אם׳ לאמ
בהיות׳ כלם׳ פרה׳ אחת׳ ולא׳ כת׳ אחר׳ כת׳ ואם׳ דכתי׳ נמי׳ בתנו׳ אחד׳ דכרו׳ל
כל עדת׳ ישר׳ בעבו׳ לאחד׳ הזה׳ אמר׳ דבהקהל׳ נמי׳ הזה׳ ושעתה׳ דמלת׳ אמרו
דהוי׳ מנוה׳ דאסוב׳ אמר׳ לכלכ׳ יחדיו׳ לאכלה׳ כעיניה׳ מו׳ מפני׳ סהיא׳ מנוה

לבעת וכל דקדוקיה בקהלים שיסמעו מפיו כל דקדוקיה כהונן לו מפני
פיס כה ע מצות כדכסתוב ונכי מן נמי דכתיב ויאמר משה אל אהרן אמור
אל כל עדת בני ישראל נמי אפסר שהי כהקהל ועשה הדבר מפני שהיה מפיסס
על אלונתם הקהילם לפיים את כנס מבל הכח לליכה המי שעמת ונס
מין המצות שמצות והולך לעשה אלא
לדורות הוצרך לומר שעשה הקהל
מפני שרוב נוסי תורה תלויין בה מ"ק
דבכל התור כולה נמי בהקהל אמרה
משה לבל יסר כדתני בפרוכין פ"הדר
ת"ר כיבד סדר משנה משה לאד מפי
הגבורה בכנס אהרן וסנה לו משה
פרקו נסתלק אהרן ויסב לשמאל משה
נכנסו בניו סנה להם משה פרקן
נסתלקו בניו אלעזר ויסב לימין משה
ואיתמר ויסב לימין לשמאל אהרן נכנסו
זקני שב"להם משה פרקן נכנסו כל העדה
וסב"להם פרקן נמנ"כ ויסב אהרן ל"וכיל
בניו נ"וכיל זקני ב"וכיל כל העדה מ"
נסתל"משה סב"להם אהרן נסתל"אהרן
סנו להם בניו נסתלקו בניו סנו להם
זקני נמנ"כיל כלה"וא ד"והר"משה ז"ל
תיר"כי אמר פרשיות אע"פ שנאמרו
לבני יש"ר ע"פ הבריית הוחת ת"ת לא
היו כלם יחד בהקהל אחד אלא היו
נכנסים לפניו בת אחר בת אבל בתן
היו כלם בהקהל לפניו ואז נאמ"להם
ולא הכינותי דבריו דהם תכיון דקתני
בבריית נמנא כיל אהרן ל"כו"נכתלקו"משה כו' ע"כ לא היה משה סוב"לעשה
רק פעם אחת"ומ"כ בהקהל יכולו לעמוד לפני דאי בת אחת כיצד יכיל
אהרן טפי מד"ה כ"ל דהת"כפי המנו ופלפולם מיירי כדתני כיבד סדר
משנה ופרש"י כיבד למדו ישראל תורה שבע"פ ובהיות הוא שהיה צריך
שיכוהו כל ישראל לשמוע תפי תיבה בעם אחת מיבת אלא יתחזב שאהרן
ובניו תוסיפים בתורה שבע"פ על קבלת משה ועוד שע"י שמלמד להם
פלפול והקדוקי דברים ברוכים לשמוע תפי משה דמשה ביעת מילתה כיון
דמפי הגבור שמע כדאמרינן הכא ומפני שיהיה טורח למשה לחזור ספר
לעמים הרבה לא היו בתים כל ישראל לשמוע בת אחר בת אלא כלם יחדיו
אבל כאמיר נוף הבריות שניתנו ליבתב לא היו צריכי לשמוע תפי משה
ולכן לא היה אומרן בהקהל אלא תפי אהרן ובניו היו אומרין זולת פרשה
זו שמפני שתלויין בה רוב נוסי תורה נאמרה בהקהל ויתכן עוד שבנכנסו
כל העם דקתני הם לאו כל ישראל נינהו דכלהו מינם דאיים ללמוד
פלפול והקדוקי דברים אלא פי' כל הנוהגים בעם ללמוד סדר משנה אבל
בכח מיירי בכל ישראל אמנם שלמיעת נוף הפרשה לבד היו בתים כל
ישראל וא"ת לא עשה כן רק בפ' זו לסבה הנז' ' מפני שרוב נוסי תורה
כתב הר"מ ז"ל וצריך להיות כלם יחד אמם יפול לקנתם שום ספק
בהלכה יהיו האחרים מסיכים להם לא כך וכך אמר בפניכם אבל אם היו
נכנסים בת אחר בת לא היו יכולין אנשי הבת האחת להשיב לאנשי הבת
האחרת לא כך וכך אמר לכם מפני שהיו אומרים להם לא אמר לנו בזה
ונם יתכן לומר שפי' בהקהל אנשים ונשים וטף בפרשת הקהל דכתיב בה
האנשים והנשים והטף ובתן הטעם לאמון ישמעו ולמען ילמדו ויראו את
י' ומפני שרוב נוסי תורה תלויין בה נוסי להיות בהקהל לאמון ישמעו ולמען
ילמדו מה שאין בשאר פרשיות אלא נאמרו אלא לאנשים בלבד עכ"ל ומ"
הטעם אמם יפול לקנתם שום ספק כו' לא נהירא אמם מפני חשש ספק
אפי' על מצות קלה היה ראוי לחוש ועוד דאין הדברים אמורים כאן על
סדר המשנה והפלפול אלא על נוף הפרשיו הנכתבות בדכתיבנא ואין כאן
חשש ספק נס מ"ם בהקהל לאנשים ונשים וטף לא נהירא דכל שאין
הכתוב מפרש נשים וטף אינן בכלל כל עדת ישראל שכתב פעמים תצינו
בלשון זה ואין הנשים בכלל בנין כל עדת ישראל יעבוד אותו וילונו כל
עדת בני ישראל ובאלה רבים ואמנם טעם ההקהל בא"ז דרך כבוד שע"י
פרוב נוסי תורה בה נהג באמירת כבוד יותר מהשאר להגיע עליה בהקהל
שרוב נוסי תורה תלויין בה וא"ת מ"ט לאחרת שבת בהקהל דכתיב
ויקהל את כל עדת בני ישראל כדא"כמדבר בהגיה הילקוט מתחלת התורה
עד סופה אין בה פרשה שנאמר בראשה ויקהל אלא זאת בלבד אמר הקב"ה
עשה לך קהילות גדולות ודרש לפני כרחים הלכות שבת כדי שילמדו אחר
דורות הבאים להקהיל קהילות בכל שבת ושבת וליכנס בבתי מדרשות
ללמד ולהורות את ישראל דברי תורה איסור והתר כו' ומבאן אמרו משה
תקן להם לישראל שיהיו דורשים בענינו של יום הלכות פסח בפסח כו' :
מפני שי"הדברות ומפני כן נהג בכבוד באמירתה כדלעיל מ"ב לפי שבשאר
פרשיו הדברות בהקהל נאמרה להם כמו כן בבשיו בהקהל לא יהיה לך
וכתיב הבא כו' אע"ג דלא יהיה לך אזהרה לאחרת ע"א ונם אזהרת לא
תעשה פסל דבהדיא לאו בעושה נלמים לחוד מיירי אלא בעושה אותם
על דרך לעובדם שאוזהר באיתה כמ"ם הר"מבן ואלו אזהרות ואלו אזהרות
לא תעשו לכם לא מיירי אלא בעשיית נלמים ואינו בעונש איתה מ"מ כיון
דבאזהרת ע"א מיירי ה"ל זה לעוותות זה וכן לא תעשה ולא תעשון בשתי
לשקר אע"ג דלא תעשה בנשבע לשנות את הידוע ולא תעשון בשבועת בטוי
א"ג לא תעשה שבועה לשבר כנון אכלתי ולא אכלתי ולא תעשון לשקר
שבועה להבא כנון אוכל ולא אוכל כדאי' בפ"ג דשבועות מ"מ שם שבועה
אחת היא וכן כבר את אכיך ואיש אמו ואביו תירא אע"ג דאמנות בכולן

ו אמר ר יהודה בן פזי מפני מה נסמכה פרשת עריות לפרשת
קרושים אלא ללמדך שבכל מקום שאתה מוצא בו נדר ערות
אתה מוצא קדושה ואתיא כהדא דר' יהודה בן פזי דאמר כל מי
שהוא נודר עצמו מן הערוה נקרא קדוש ר' יהושע בן לוי מייתי מן
שונמית הה"ד ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים
קדוש הוא אמ' ר' יונה הוא קדוש ואין משרתיו קדושים הה"ד וינש
נהזי להרפה א"ר יוסי ב"ר חנינה שרחפה בחור יפה על דדיה ר'
איבון אמ' מלמד שלא הביט בה מימיו ורבנן אמרי שלא ראתה
מפת קרי מימיה על סדין שלו אמתיה דר' ישמעאל בר יצחק אמרה
אנא הוינא משמשא לסבוי דמרי ולא מן יומוי חמית מלה ביאשא על
מנוי דמרי א"ר יהושע בן לוי מפני מה נסמכה פרשת עריות לפ'
קדושים אלא ללמדך ש"מ שאתה מוצא נדר ערוה אתה מוצא קדושה
ואית ליה קריין סניין אשה וזונה וחללה וקדשתו כי את לחם אלהיך
הוא מקריב אלמנה וגרושה וחללה וזונה וגו' ולא יחלל זרעו והדין
דבר אל כל עדת בני ישראל '
ז א"ר יוחנן בשם ר' שמואל בר נחמן משל למלך שהיה לו איפקרסין
(לכוס) והיה מצוה את עבדו נערה וקבלה וגו' א"ר שמואל
בר נחמן משל לכהן גדול שהיא מהלך בדרך ונזדמן לו חנוני אחר
אמר לו אלך עמך אמר לו בני כהן אני ובדרך טהור אני מהלך ואין
דרכי להלוך בין הקברות אם אתה הולך עמי מוטב ואם לאו סוף
שאני מניחך והולך לי כך א"ל משה לישראל

לחוד מצות מורה לחוד כדאיתא בפ"ק דקדושין קרובי בנין הם וקל
מנגוב ולא מנגוכו מע"פ שזה כנוגב בפשות וזה כנוגב מחין פס נגבה מה
היא וכתיב הכא לא תלך רכיל ס"ל כמאן דאמר בפ"בערה דמבאן מוהר
למוכיח מס רע דמי רכיל בפשוטו אין לו בנין לעבדות שקר ' ג' פרשה
הכתיב ות"ת ות מי נפקא מינה
דיש"ר טעמ"למה סג"פרשיו שו נמ"
בהקהל דפרש' פסחים בהקהל נמ"
כדכתיב בה דכרו אל כל עדת
ישראל כדפי' לעיל וס' נזקין
בהקהל נאמרה במ"ם בחמיש
ואלה המשפטים מה הלמשון
תסיני אף אלו מסיני ופי' הר"מ
הדברות נאמרו בסיני כמעמד
ישראל וס"ל שע"י פיס בהן מצו"
נהג באמירתן בכוד לאמרן בהקה
מששים ששים לא יכולתי לה
דבפ"פסחי' לא מצינו רק ד"מצות
תשפטי אפי' שנאמרה עד סוף כל הס
ליבא אלא ג"ב וכפ"קדושי' אפי' שנ
עד סוף כל הסדר ליבא אלא כ"א
בלל עמה פרשת תפילין אבל
לא בייל לה דס"ל דמקום מצוה
בפרשת ואתחנן ולא נאמרה בה
פסחי' אלא שנכתבה בהן תשוב דיו
מלרים נזכר בה ונם פ' אמיתי
שעיקרה בת"ם בסוף הספר ו
האמן שבת לי"י ס"ל אלא נאמרה
פ"נזיקין אלא שנכתבה בהן ונם פ"עריות לפי שעיקרה בפ"אחרי
ס"ל אלא נאמ"בוגמן עם ק"דושי' אלא שנכתבו שם: מפני מה נסמכה
לתי' אמי ק"ל בסמיכות הפרשיות דבתי לתה נסמכה אלא בתי שבתה
בשהן אלא בשדרן בנין ארבעים לפ"מרים דהל"ל פ' קרח בתי' ומו"
נסמכה פ"קדושי' לפ' עריות מיבעי ליה שבכ"ת השמ"ש על הפ"
לתה נסמכ"לרמ"ז ולכא לתיתר דאמי שנם עריו' דכתיב בסוף הפ
בעי אמאי מכתיב התם ולא בתר פ' עריות דבסדר אחרי מות
ה"ל לאתויי הכא ועוד מאי פ"עריות לפ"קדושים דקאתר ואמאי ללמדך
מקום אחת מונא נדר ערוה אתה מונא קדושה והלא כמה מצות וא"
וס"מונאת הנר ומרות ומשקלו כין פ"קדושים להיות דעריות וי"ל דפ
דפ"עריות נאמרה לישראל בזמן שהתאוננים דכתיב ויסתע אש את
בוכה לאפשתותיו ואת כמס שבת על בסקי אפשתותיו וי"ל אמ"ב
נאמרה לאמר בכתבה הה פ"עריות דנבי אתאוננו ה"ל לאתר לישראל כמ"ם הרא"ם ז"ל
ליה לאה נכתבה הה פ"עריות דנבי אתאוננו ה"ל לאתר לישראל כמ"ם הרא"ם ז"ל
דהרחקת עריות תדרנה קטנה מהשלמות כי בזה יבדל האדם מבע
והקדושה היא מדרנה מלאכית קשה איך תהיה המזהרה התוריית ה
מתדרנה זה לזה ולכן היה ראוי שתבא מזהרת העריות ראשונה לאחר
התור' להעלותינו מתדרנת הבו ומזהר הקדושה תבא לבסוף ולכ"
נסמכ"פ"עריות שהקושיא היא על פ"עריות שראוי שתהיה קודמת
המזהרות ולא כאן אבל קדושים תהיו שכוללת רוב נוסי תורה ע
אותנו במדרנת מלאכי ומשני שע"י נדר ערוה דשינו הסייגים והסר
יבא לתדרנת קדושה ומדרשה יר"שאין קדושה מפני הפרשת העריות
ולאי נגות נדולה ומאי רבותא בהפרשתן ' אתה מונא קדושה ק
הקדושה בנדר ערוה שפי מבשאר איסורין וי"ל שאין הבוונה בנדר
השמירה מהעריות לבד אלא אפילו שאר נדר לאן לבד יבשל כאן
הסגיות שהוסיפו חכמי והרחק שחוק וקלות ראש והסח דעת מהרה
והשתבלותן שכל אי שנה להבשל בהם כדפי' הרמב"ן בהא דקדושים
פרושים תהיו דלעיל הרינו ההרחק היתרה אפי' מהמותר וכמו שה
בעל העקידה בשם"ם מדקאמר נדר ערוה ולא"ק איסור ערוה ולפי
שמחומר קרון נפשו שוקקה אל חום המיחוס בת"ם ז"ל נזל ועריות נפ
אדם מחמדתן רחוק מאד שיפרים מתדרנה זו שינדור עצמו אף מן
ויעשה הרחקות הנז' אם לא בהפנות לבו אל התור והדברי הסכלי
בלבו יחוס מדעת מהדברי המחריים ובת"ם הרב בח"ג פת"ט שפל כן
בקדושין אם פנע בך מנוול זה תשכהו לבית המדרש עכ"א שבהמנה
ערוה תתנה קדושה שהוא שדבוק בשכלו בדברים הרוחניים והסר
משסקי החומר הוונה ולו"ח ותתיה בהגה דר"י כ"פ כו' לומר דהכתה
וסיינ מיירי דומיא דהתיה דקאמר כל מי שהוא נודר כו' דמדקאמר
נודר עצמו תשמע שהוא מקדש עצמו תעצמו יותר ממה שאסרה
ועוד מדקאמר נקרא קדוש מקדש בהכלתה מי בסיינ וקדוש עצמו כמות
ניחא דקאמר נקרא קדוש ולא יקשה הא לאו הכי קדוש הוא אלא מקר
רשע לא תיקרי אבל אי בשמירת איסור עריות אמנ מיירי קשה דמ
דמי שאינו נזהר כתוהו אינו נקרא קדוש והלא רשע נמי מקרי
דייק בפרק כיצד אהא דקאמר נבי הא דתניא איסור קדושה שניות
המקיים דברי חכמים נקרא קדוש ופריך ומי שאינו מקיים דברי חכ
קדוש הוא דלא מקרי הא רשע נמי מיקרי אלא קדש עצמך בתוכו
ואל"כ קשיא כאומר ואתיא דהדא דר"י כ"פ כו' מה נורך להכיא מ
סייעתא לזו דאמרי אולמיה דהא מהא ותיינו דאמנ"ריך ר"י כ"פ לומ
האיתורות חדא לאסתופי שבשביל שנסמכה קדושה לעריות הייינו מ
טעמא ובדאמר רי"כל דאיתא לן קריין סניין הכ"לאסתופי דנדר
הייינו סייגי ושמירות כדפי' הייינו דאמנטרי מי' כל לאתוויי אתה
דהוא

לדעת וכל דקדוקיה בקהלים שיסמעו מפיו כל דקדוקיה כהונן לו מפני
פיס כה ע מצות כדכסתוב ונכי מן נמי דכתיב ויאמר משה אל אהרן אמור
אל כל עדת בני ישראל נמי אפסר שהי כהקהל ועשה הדבר מפני שהיה מפיסס
על אלונתם הקהילם לפיים את כנס אבל הכח דליבא אמי טעמא ונס
מין המצות שמצות והולך לעשה אלא
לדורות הוצרך לומר שעשה הקהל
מפני שרוב נוסי תורה תלויין בה מ"ק
דבכל התור כולה נמי בהקהל אמרה
משה לבל יסר כדתני בפרוכין פ"הדר
ת"ר כיבד סדר משנה משה לאד מפי
הגבורה בכנס אהרן וסנה לו משה
פרקו נסתלק אהרן ויסב לשמאל משה
נכנסו בניו סנה להם משה פרקן
נסתלקו בניו אלעזר ויסב לימין משה
ואיתמר ויסב לימין לשמאל אהרן נכנסו
זקני שב"להם משה פרקן נכנסו כל העדה
וסב"להם פרקן נמנ"כ ויסב אהרן ל"וכיל
בניו נ"וכיל זקני ב"וכיל כל העדה מ"
נסתל"משה סב"להם אהרן נסתל"אהרן
סנו להם בניו נסתלקו בניו סנו להם
זקני נמנ"כיל כלה"וא ד"והר"משה ז"ל
תיר"כי אמר פרשיות אע"פ שנאמרו
לבני יש"ר ע"פ הבריית הוחת ת"ת לא
היו כלם יחד בהקהל אחד אלא היו
נכנסים לפניו בת אחר בת אבל בתן
היו כלם בהקהל לפניו ואז נאמ"להם
ולא הכינותי דבריו דהם תכיון דקתני
בבריית נמנא כיל אהרן ל"כו"נכתלקו"משה כו' ע"כ לא היה משה סוב"לעשה
רק פעם אחת"ומ"כ בהקהל יכולו לעמוד לפני דאי בת אחת כיצד יכיל
אהרן טפי מד"ה כ"ל דהת"כפי המנו ופלפולם מיירי כדתני כיבד סדר
משנה ופרש"י כיבד למדו ישראל תורה שבע"פ ובהיות הוא שהיה צריך
שיכוהו כל ישראל לשמוע תפי תיבה בעם אחת מיבת אלא יתחזב שאהרן
ובניו תוסיפים בתורה שבע"פ על קבלת משה ועוד שע"י שמלמד להם
פלפול והקדוקי דברים ברוכים לשמוע תפי משה דמשה ביעת מילתה כיון
דמפי הגבור שמע כדאמרינן הכא ומפני שיהיה טורח למשה לחזור ספר
לעמים הרבה לא היו בתים כל ישראל לשמוע בת אחר בת אבל בתן
אבל כאמיר נוף הבריות שניתנו ליבתב לא היו צריכי לשמוע תפי משה
ולכן לא היה אומרן בהקהל אלא תפי אהרן ובניו היו אומרין זולת פרשה
זו שמפני שתלויין בה רוב נוסי תורה נאמרה בהקהל ויתכן עוד שבנכנסו
כל העם דקתני הם לאו כל ישראל נינהו דכלהו מינם דאיים ללמוד
פלפול והקדוקי דברים אלא פי' כל הנוהגים בעם ללמוד סדר משנה אבל
בכח מיירי בכל ישראל שמע שלמיעת נוף הפרשה לבד היו בתים כל
ישראל וא"ת לא עשה כן רק בפ' זו לסבה הנז' ' מפני שרוב נוסי תורה
כתב הר"מ ז"ל וצריך להיות כלם יחד שאם יפול לקנתם שום ספק
בהלכה יהיו האחרים מסיכים להם לא כך וכך אמר בפניכם אבל אם היו
נכנסים בת אחר בת לא היו יכולין אנשי הבת האחת להשיב לאנשי הבת
האחרת לא כך וכך אמר לכם מפני שהיו אומרים להם לא אמר לנו בזה
ונם יתכן לומר שפי' בהקהל אנשים ונשים וטף בפרשת הקהל דכתיב בה
האנשים והנשים והטף ובתן הטעם לאמון ישמעו ולמען ילמדו ויראו את
י' ומפני שרוב נוסי תורה תלויין בה נוסי להיות בהקהל לאמון ישמעו ולמען
ילמדו מה שאין בשאר פרשיות אלא נאמרו אלא לאנשים בלבד עכ"ל ומ"
הטעם שאם יפול לקנתם שום ספק כו' לא נהירא אמם מפני חשש ספק
אפי' על מצות קלה היה ראוי לחוש ועוד דאין הדברים אמורים כאן על
סדר המשנה והפלפול אלא על נוף הפרשיו הנכתבות בדכתיבנא ואין כאן
חשש ספק נס מ"ם בהקהל לאנשים ונשים וטף לא נהירא דכל שאין
הכתוב מפרש נשים וטף אינן בכלל כל עדת ישראל שכתב פעמים תצינו
בלשון זה ואין הנשים בכלל בנין כל עדת ישראל יעבוד אותו וילונו כל
עדת בני ישראל ובאלה רבים ואמנם טעם ההקהל בא"ז דרך כבוד שע"י
פרוב נוסי תורה בה נהג באמירת כבוד יותר מהשאר להגיע עליה בהקהל
שרוב נוסי תורה תלויין בה וא"ת מ"ט לאחרת שבת בהקהל דכתיב
ויקהל את כל עדת בני ישראל כדא"כמדבר בהגיה הילקוט מתחלת התורה
עד סופה אין בה פרשה שנאמר בראשה ויקהל אלא זאת בלבד אמר הקב"ה
עשה לך קהילות גדולות ודרש לפני כרחים הלכות שבת כדי שילמדו אחר
דורות הבאים להקהיל קהילות בכל שבת ושבת וליכנס בבתי מדרשות
ללמד ולהורות את ישראל דברי תורה איסור והתר כו' ומבאן אמרו משה
תקן להם לישראל שיהיו דורשים בענינו של יום הלכות פסח בפסח כו' :
מפני שי"הדברות ומפני כן נהג בכבוד באמירתה כדלעיל מ"ב לפי שבשאר
פרשיו הדברות בהקהל נאמרה להם כמו כן בבשיו בהקהל לא יהיה לך
וכתיב הבא כו' אע"ג דלא יהיה לך אזהרה לאחרת ע"א ונם אזהרת לא
תעשה פסל דבהדיא לאו בעושה נלמים לחוד מיירי אלא בעושה אותם
על דרך לעובדם שאוזהר באיתה כמ"ם הר"מבן ואלו אזהרות ואלו אזהרות
לא תעשו לכם לא מיירי אלא בעשיית נלמים ואינו בעונש איתה מ"מ כיון
דבאזהרת ע"א מיירי ה"ל זה לעוותות זה וכן לא תעשה ולא תעשון בשתי
לשקר אע"ג דלא תעשה בנשבע לשנות את הידוע ולא תעשון בשבועת בטוי
א"ג לא תעשה שבועה לשבר כנון אכלתי ולא אכלתי ולא תעשון לשקר
שבועה להבא כנון אוכל ולא אוכל כדאי' בפ"ג דשבועות מ"מ שם שבועה
אחת היא וכן כבר את אכיך ואיש אמו ואביו תירא אע"ג דאמנות בכולן

מלכי' ב
ד
פס

ת נוסיה דקאמר דאית קרוין סניין בסמוך דמייתי דאיתי מהסונתית
דוסה היא הסייג והגדר הנוסף והיינו שלא נסתכל בה אלא שלא נתנה
על סדינו כי דברים אלו קדושה יתירה והכרח זה כי אין ראוי לסכח
אלא בסתירתו מהערוה אמם כי מי פתי יסור הנה והכרח לומר דקדוש
בענין נדר ערוה קמיירי
אמר הוא למסת' הוא ולא מסרתו
ה אלא בענין ערוה אמ"ם שאחוה
ר יפיה בדדיה . ללסרך שכל
כו דוקא מטעם הסתיכות לא
קדושים תהיו פרושי מן הערוות
ר"ל בחותם וכדכתיבנא בסי'
רים . ואין מסרתיו קדושי מע"ג
מי לאחוזי הוה מסו' כנוהג שבעולם
כמרוגיו כמו מושל מקשיב ע"ל
מ"ר הא לדבר אחת מסרתיו
מדאי כרים חולין ועכין נחזי
חדוש לדמוו למנהגו של עולם
מסרתיו לסון רבים . ואית ליה
סניין י"ל נולה לת"ל וי"ל
לאיסורי ביאה נ' מנסי אם
כריתות ומיתות כ"ר ואם חייבי
ואם בעשה לבכי כתב קדושה
ו דקדושים תהיו בתר ערוות
כי כריתות ומיתו' ואמו' וקדשתו
בתר זונה וחללה ונרושה דהיינו
לאוין ואמו' כי מכי"ר מקדשו
בתר מלמנה ונרושה כו' כי אם
לה דאי לא בסיב לאמנה כל שאינה
ה ונרוש' קאי עליה בעשה והכוכ'
המינים בדיך הרחקה ונדר לכל
לו ומי"ל ברמו לנ' טעמי איסור
ת הא' להרחיק המגנל בכל מה
בסר ולכן אסר הכתוב הקרובות
מלאות עם המגנים שלו היתה
מן מותרת ירבה הזונות והכ'
ריק הנשות שבקיבון בין הענף
ורים עוות גדולה וכמ"ה בח"נ
ו והנ' שהוא סוד לפרשי הינירה בנפש כת"ם הרמב"ן ופ' קדושי תהיו
ה לענין הערוה דכתיב כתריה אים אמו ואביו תיראו וכ' וקדשתו
ו"ל הרחקת הגיאוף כי הכהן הגדול לקדושתו שמקריב לחם אלהיו
חוד נדיך שיהיה פרוש מהתאו' החמדית ופ' ולא יחלל זרעו תרמו לסוד
בסם אסר הוא פנס כורע בהיות בו ערבוביא כי הנפש הנתנה לו תהיה
מה . משל למלך כו' משל זה נזכר לעיל פ' כ' וסם פירשתי שניהו וכ"ע
ר"ל ר"ל אמר הכהן ל' עדת בני ישראל קאי דק"ל אמי שנה לבני ישראל
ייטי' הכה ואמי אחדר ל' עדת בני ישראל קאי דק"ל אמי שנה לבני ישראל
ת"ם דקשיא ליה הכא טפי מכמה קראי דמקמי אמי קרא דכתיב כהו
ת בני ישראל ואחר ל' בני ישראל ועוד אמאי לא מייתי נמי כל המצוה
מי לעיל פ' כ' ועוד משל לכ"נ כו' לאמי אמא וי"ל דק"ל אמי קדושים
ין כי קדוש אני שקשה לשאול כי מי יוכל להיות קדוש כמוהו והראוי
ת בא בדרך נקלה בענין המזרות וכמו שהקי' בעל העקידה והיתה
הנה לזה בפי המשל הראשון שענין הקדושה רמז' הקיום והנגאיות
ם נבי קדוש יאחר לו מה קדוש לעולם קיים כו' וכדכתיב לעיל ס"כ
ה הכוונה בזה שפ"ר דבקות ישראל ל"י יהיו קיימים כמוהו כמז"ל נבי
מה הדבקים כיי' ומה הדבק לפ"מ נתחייב להיות כמותה ישראל שדבקים
הינו דין שיהיו קיימי' כמוהו וזהו משל הפרקסין שישראל דבקים ביי'
ביהיו חיים וקיימים עמו יתברך וכפי המשל הכ' שמשוכה לזה
בינו לומר שילמדו מדרכיו עד"ם נבי מחרי יי' אלהיכם וכי מי יכול ללכת
ר והכתיב כיים לדרכך אל מה הקב"ה חנון אף אתה כו' וזה ע"ל שאמר
ל כשם שאני פרוש כך תהיו פרושים כו' ולז"א שזה משל לכ"נ שם
שני ההולכים יחדיו שאם שאינם דומים זה לזה בלל הנה בלבתם
דרך אחד אם דומים ונתנאים יחד כן הדמיון בין ישראל ויי' אינו רק
בענין ההליכ' בדרכיו ולהבי נקט חנוני שבהיותו כן ולא אר או סוחר הוא
ורגא שאלה רחוק מאד מתרגנת כ"נ מ"ק אמאי נקט לה הכא ולא
ר והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני דכתיב מקמי אמי קרא
ם בהנהו דרים כדכתיבנ' לעיל סי' ל' והאי קרא תייתי ליה להך דרש' :
להגילך דאי בלבה אמם אמי אמא למיתר הא עדיפא מיהא קאמר
לאת אוייביך ביידך ופסיט' שינגל ואמינו להגן תליך להיות לל כו'
מנין עליך מן היסורין שלא יבאה מזכיותיך בענות האויביה ויקלה
אם אחר לא יי' מגן לך כמז"ל נבי אמנה מגן לך לעיל ס"מ ל' :
ת על כו' ות"ת מ"ט הכל אם נגזל בכסי הגוים לענין והיה מתנך
קדוש וי"ל שאמנה שאמתרה אינה מהערות אמם לא הרחק יתירה
מגזל הא וכיונא אמר שריך כל זאת אמנה שמלבד נאחון האויב
יי' עמו טובה שלא יבאה מזכיותיו אם שיאמן לו נכסי הגוים ולזה
ת זכות תרוב' : כמר"א ובנלאם ויהיה להגילך כמו להגיל לך בטבע
ך ויגדל שהוא כמו ויגל לך וכמוהו דרבי . ערות דבור שמ"מ לפ'
ערוה אמם מבאון דכתיב והיה מחניך קדוש כי אין הקדושה פרישת
לחוד אלא בהרחק יתירה דהיינו אמי נגלות הפה וכיונא כדכי לעיל

לישראל כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך מהו להצילך
תרין אמוראין חד אמר להגן עליך להיות צל על ראשו וחד אמר
לרוקן כל נכסי האומות וליתן לך כר"א ונצלתם את מצרים על מנת
והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבור ר' שמואל
בר נחמן אמר זה נבול הפה רבי אבון אמר תרתי.
ח רבי אבון אמר" מ"ל שהיה לו מרתף של יין והושיב בו המלך
שומרים מהם נזירים ומהם שכורים לעת ערב בא ליתן
שכרם נתן לשכורים שני חלקים ולנזירים חלק א' אמרו לו אדוננו
המלך לא כלנו שמרנו כאחת מפני מה אתה נותן לאלו שני חלקים
ולנו חלק אחד אמר להם המלך אלו שכורים הן ודרכן לשתות יין
לפיכך אני נותן לאלו שני חלקים ולכם חלק אחד כך העליונים לפי
שאין יצר הרע מצוי בהם קדושה אחת שנאמר "ובמאמר קרישין
שאלתא אבל התחתונים לפי שיצר הרע שולט בהם הלואי בשתי.
קדושות יעסורו הה"ד דבר אל כל עדת בני ישראל וכתיב והתקדשתם
והייתם קדושים ר' אבון אמר אוהרי" משל לבני מדינה שעשו ג'
עטרות למלך מה עשה המלך נתן בראשו אחת ושתים בראשם של
בניו כך בכל יום ויום העליונים מכתירין להקב"ה ג' קדושות מה
הקב"ה עושה נותן בראשו אחת ושתים בראשן של ישראל הה"ד דבר
אל כל עדת בני ישראל קדושים תהיו והתקדשתם והייתם קדושים
ט אמר ר' שמעון בן לקיש" שתי פרשיות הכתיב לנו משה בתורה
ואנו למדין אותן מפר' פרעה הרשע כתו א' אומר והיית רק
למעלה יכול כמוני ת"ל רק לשון מיעוט גדולתי למעלה מגדולתכם
ואנו למדין אותה מפרעה הרש"ע אתה תהיה על ביתי יכול במוני
ת"ל רק הכסא אגדל ממך גדולתי למעלה מגדולתך והדין קדושים
תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעל מקדושתכם ועוד
אנו למדין מפרעה הרשע ש"ו ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה יכול
כמוני ת"ל אני פרעה גדולתי למעלה מגדולתך א"ר יהושע בש"ר
לוי מאני של ב"ו אתה למד אני של הקב"ה ומה אני של ב"ו ע"י
שאמר פרעה ליוסף אני פרעה זכה לכל הכבוד הוה לכשיבא אני
של הקב"ה ועד זקנה אני הוא וכתיב בה אמר יי' מלך ישראל וגואלו
אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים :

פרשה

מסל דה"מל העליונים שאין בהם יצר הרע כו' מכלי משל ועוד מה היא
סמיר' המרתף ע"י העליוני' והאדם דאי על שמירת המצו' קאמר ליתא דאין
העליונים בעלי שמירת מצות בלל מכיון דאינן בעלי מעשה ובעלי בחירה
בלל וכמ"ש בפ"ר' מקיבא תור' מה כתיב בהו לא תרגה לא תנאף לא תגנוב
יגה"ר יש בהם שנאה ותחרות יש בהם תורה לתה לבם ועוד מה שנין כי
הקדושות הללו שאמר שנתן י"י לישראל פי שנים על המלאכים ופי"ל דאין
המשל דומה לנמשל שאלו היו ב' הקדושות דרך שבר חלף הנער שנגטער
והיה דומה לנמשל אבל מבל מדמסיים הלואי בב' קדושות ישמודו נר' שענין כי
הקדושה הוא בפל מזהרה או בפל זהירות ופרישות הצריך לאדם מפני
יצר הרע להטותו לאשר יחפון שיוכלו לעמוד בו ולא דרך שבר מפני יצר
יצר הרע ועוד ק"מ' משל לבני מדינה כו' בעטרות ינלדק זה שיספיק
למלך בחתת מבל בחתמ' קדוש קדוש קדוש שהם תחרי כבוד י"י מלך יתבן
שיקחם י"י ויתבנם לבניו והנ"ל שהמרתף הוא העולם והוא בשאר בהנהנם
הטבעית ע"י מה"ם שלא יבנו מת תפקידם וע"י האדם בהנהנת ההשגחיית
ע"י קיום מצו' י"י ולפי שהמלך טבעי בעבודתו שאין בידו לעשות ולהבנו'
מהעולם נקראו נזירי' מבל המבטים נקראו שבורים שבידם לעשות ולהבנו'
מהעולם ואמר שבפל הקדושה באדם הוא יתרון מעלה שבתן י"י בו כי י"י
מסייע בידו שפי שיוכל לעמוד בנגד יצר הרע ואע"פ שעיקר הבונה
היא זו בהנאה מעצמו וזוכה למעלה גדולה ממלאכי השרת בקדושה ולז"א
משל לשבורים כו' וזה כי המלך שירד' בשלר שפועלי' זה מזה איכר לפי בער
הפועלי' כי הוא לא יכיל רק בתועלתו הנע ענמך שהי' ל' פועל אלם ופועל
חוק שפעל וכשה הוסיף בשבר המלוה לפי שנגטער יות' לא בולה רק אם
ירגוהו לייס אחר וידאה שמא לא יבא עוד לפי שמגטער הרבה לזה ירבה
בשבר ות"כ בפל חלק השבורים אינו בשביל טרחם אלא כדי שיהיו נחנאי
בעבודתו בכל שעה ולא יתאנו בן הדבר הזה היה די לאדם בשבר לזכות
שיהיה כמלאכים אלא שלפי שבדי שיוכל להבנים את יצרו הונתך להוסיף
בו קדושה נתנה שהרויה קדושה יתירה ופי"ל שפתי קדושות הן ב' מזהרו'
הנריבות מפני יצר הרע ולפי שבפי ריבוי המזהרות הוא ריבוי השבר כי
גדול מצווה ועושה כו' לז"א שהוא משל לפרעון השבורים שבשרן מרובה
לפי בערן ומ"ש משל לבני מדינה יר' שקדושת הקב"ה למעלה מב' עולמות
ולזה מקדשי' אותו ג' פעמים שהוא בבל מב' עולמות ולזה נתן ב' הקדושו'
לבניו שמקדש אותם מעולם הבפל והמלבני ולא הניח לעצמו אלא קדוש
א' והוא למעלה מהעולם הרוחני ומב"ש שהוא קדוש מהב' עולמו' המחרי'
וקרוב לזה פי' הבדרשי נתן לשבורי' חלקי' קבת קבה דמהמי ליש' משמ'
שבבר היה קבוב שבר הראוי לשתירה ומאותה קבבה נתן למלו הב' החלקי'
ולשו הבלים ולא הי' ל' אלא נתן לשו בפלים בחלו יי' ל' להודות שע"י הבפל
הקדושה בישראל נמצאו מתעלים מת' הם שישראל מתקדבי' יותר מהם לי'
לכן המשיל כן שבמלה מתמעט חלק אלוה' תוספת אלו' ' שלש קדושו'
דכתיב וקרא זה אל זה ואמר קק"ק ואע"ג דבפרק גיד הנשה

אחר

בסי' הקודש ' ערות דבור דכתיב לפי שהוא הרע שמנלה אותו אחרינו הנשמרי' כי
זו שבה לבל יבנהו במלחמ' כדלקמן פט"ו : רבי אחוד אמר תרתי לבאור'
בר' דמשום דמדקאמר קדושים תהיו ול"ק היו קדושים משמע שאינו מזהרה
אלא בשורה כדכתיב לעיל ס"כ' להכי בעי למימר שהיה יעוד טוב שיתן
להם קדושה ומהאי טעמ' בעי למימ'
הכי נבי והתקדשתם והייתם קדושי' דברי' ב
דוהייתם משמע בשור' כמו והייתם לי
סגולה ולכ"מ שהכתוב מיעד להם כ' שמות ג
קדושות אבל הא ליתא דהא בכמה
קראי אחרינו בתי' כמו והייתם קדושי'
כדכתיבנא לעיל סי' ל' וא"כ יהיו
הקדושות כמספר הכתובים אלא נר'
דיעור דקראי ד' ליה והיינו הא' קרא
דקדושי' תהיו ואל והתקדשתם והייתם
קדושים דמע"ב דקראי טובא איכא
ס"ל למדרש בכולהו בהנך דרשות
דכתיבנא התם אבל בהאי קרא ובאל דניא ג
והתקדשתם ס"ל למדרש מאי דדרשי
אחרינו בהו אלא דאתו לבסורת כ'
קדושות אלו והייתו דמסיים הא"ל
דבר אל כל עדת בני ישראל וכתיב
והתקדשתם כו' כלו' הני כ' קראי אתו
להכי והא דלא דייק מוהתקדשתם
והייתם קדושים לאחר כ' קדושות
דוהתקדשתם אתי למימר שיהיו דברים
ענמם לקבלת הקדושה כדרך כח
סדרשו ביומא אדם מקדש עצמו
מלמטה מקדשים אותו מלמעלה דמסי' ש
ומע"ג דכתיב והתקדשתם בב' קראי
נדריכו חד לקדושת אחרת הפריסות
וחד לקדושה זו שהיא בתורת שבר מן
בענין עטר' לומר שנם קדוש' זו תחול
בפי הבנתם בקדוש' מלמטה ואם בעל
דרך אמוש' ובע"ם פי' שדרשו ב' קדושו'
מאו' והתקדשתם והייתם קדושים
נשאה מעוכסת בודמנה לאם :
משל למלך כו' איכא למי' מה לורך
מסל דה"מל העליונים שאין בהם יצר הרע כו' מבלי משל ועוד מה היא
סמיר' המרתף ע"י העליוני' והאדם דאי על שמירת המצו' קאמר ליתא דאין
העליונים בעלי שמירת מצות בלל מכיון דאינן בעלי מעשה ובעלי בחירה
בלל וכמ"ש בפ"ר' מקיבא תור' מה כתיב בהו לא תרגה לא תנאף לא תגנוב
יגה"ר יש בהם שנאה ותחרות יש בהם תורה לתה לבם ועוד מה שנין כי
הקדושות הללו שאמר שנתן י"י לישראל פי שנים על המלאכים ופי"ל דאין
המשל דומה לנמשל שאלו היו ב' הקדושות דרך שבר חלף הנער שנגטער
והיה דומה לנמשל אבל מבל מדמסיים הלואי בב' קדושות ישמודו נר' שענין כי
הקדושות הוא בפל מזהרה או בפל זהירות ופרישות הצריך לאדם מפני
יצר הרע להטותו לאשר יחפון שיוכלו לעמוד בו ולא דרך שבר מפני יצר
יצר הרע ועוד ק"מ' משל לבני מדינה כו' בעטרות ינלדק זה שיספיק
למלך בחתת מבל בחתמ' קדוש קדוש קדוש שהם תחרי כבוד י"י מלך יתבן
שיקחם י"י ויתבנם לבניו והנ"ל שהמרתף הוא העולם והוא בשאר בהנהנם
הטבעית ע"י מה"ם שלא יבנו מת תפקידם וע"י האדם בהנהנת ההשגחיית
ע"י קיום מצו' י"י ולפי שהמלך טבעי בעבודתו שאין בידו לעשות ולהבנו'
מהעולם נקראו נזירי' מבל המבטים נקראו שבורים שבידם לעשות ולהבנו'
מהעולם ואמר שבפל הקדושה באדם הוא יתרון מעלה שבתן י"י בו כי י"י
מסייע בידו שפי שיוכל לעמוד בנגד יצר הרע ואע"פ שעיקר הבונה
היא זו בהנאה מעצמו וזוכה למעלה גדולה ממלאכי השרת בקדושה ולז"א
משל לשבורים כו' וזה כי המלך שירד' בשלר שפועלי' זה מזה איכר לפי בער
הפועלי' כי הוא לא יכיל רק בתועלתו הנע ענמך שהי' ל' פועל אלם ופועל
חוק שפעל וכשה הוסיף בשבר המלוה לפי שנגטער יות' לא בולה רק אם
ירגוהו לייס אחר וידאה שמא לא יבא עוד לפי שמגטער הרבה לזה ירבה
בשבר ות"כ בפל חלק השבורים אינו בשביל טרחם אלא כדי שיהיו נחנאי
בעבודתו בכל שעה ולא יתאנו בן הדבר הזה היה די לאדם בשבר לזכות
שיהיה כמלאכים אלא שלפי שבדי שיוכל להבנים את יצרו הונתך להוסיף
בו קדושה נתנה שהרויה קדושה יתירה ופי"ל שפתי קדושות הן ב' מזהרו'
הנריבות מפני יצר הרע ולפי שבפי ריבוי המזהרות הוא ריבוי השבר כי
גדול מצווה ועושה כו' לז"א שהוא משל לפרעון השבורים שבשרן מרובה
לפי בערן ומ"ש משל לבני מדינה יר' שקדושת הקב"ה למעלה מב' עולמות
ולזה מקדשי' אותו ג' פעמים שהוא בבל מב' עולמות ולזה נתן ב' הקדושו'
לבניו שמקדש אותם מעולם הבפל והמלבני ולא הניח לעצמו אלא קדוש
א' והוא למעלה מהעולם הרוחני ומב"ש שהוא קדוש מהב' עולמו' המחרי'
וקרוב לזה פי' הבדרשי נתן לשבורי' חלקי' קבת קבה דמהמי ליש' משמ'
שבבר היה קבוב שבר הראוי לשתירה ומאותה קבבה נתן למלו הב' החלקי'
ולשו הבלים ולא הי' ל' אלא נתן לשו בפלים בחלו יי' ל' להודות שע"י הבפל
הקדושה בישראל נמצאו מתעלים מת' הם שישראל מתקדבי' יותר מהם לי'
לכן המשיל כן שבמלה מתמעט חלק אלוה' תוספת אלו' ' שלש קדושו'
דכתיב וקרא זה אל זה ואמר קק"ק ואע"ג דבפרק גיד הנשה

אמר רב נ'כתות של מלאכי הסרת אומרת שיר בכל יום אחת אומר קדוש
ואחת אומרת ק'ק'ק ואחת אומרת קק'ק'י נכתות הם לא חסיר הכא שלא המזכירים
הם יי' ולפי מ'ם הדרשני רב נ'כתות הם נ'העולמות שהתחתונים מקדשים בנ'
קדושות הם נכנל מהם כנ'הכדלי הסולם עילה ואינו נסוהות נגמי ועולי
המגבעי מקדשי' בכ' קדושות שאין
יי' נכנל מהם לא במה שאינו
נסם והוא עלה ועולם העליון
מקדש בקדוש'ם שאין יי' נכנל מהם
רק במה שהוא עלה והם
עלולים לא יגדל מדרשינו דקאמר
שהעליונים מקדשים נ'קדושות .
ב' פרשיות הכתיב כו' אשם דק'ל
אחי קדושים תהיו כו' קדוש אני
דלא ס'ל לא'כשם שאני קדו' כך אתם
כדלעיל כי אין קדוש כיי' ולא ס'ל
אחי לא'אם אתם קדושים אעלה אני
עליכם כלו קדשתם אותי כמ'ם בת'כ
בני רשב'ל לתרוני דאתם לאיתר
קדושתי לאעלה מקדושתכם דומיא
דאני פרעה ואנכ זה מייתי אחי
דילפינן אחי מפרעה לענין והיית רק
לאעלה וכי דברי רשב'ל כתבתי לעיל
ס'א פ'ג . הה'ר עץ חיים היא כו'
איכא למידק מ'ט דרש'ו נבי ונטעת
כל עץ מאכל ועוד מה היא הכוונה
באומר אלא יהיו ד'ת כעיניך כאדם
שים לו בת כונרת כו' ומ'ם הבדרשי
שהכונ'לשיר החב אלא יקל בהכנת
מה שבכלל כתורה מהסורות ויקח
כל דבר על פשוטו אבל ידקדק הרבה
ברמיזה ולא יסתוך על העולה על
דעתו עד שקידת הענין וכן מה שיאמר
בספרי מדעות החכמים לא יתעוק הדין עד שיקלם בחמזני נדק ויבדר
הנלות כו' אינו מתיישב לא'כ כאדם שים לו בת כונרת בהקבלת שתורה
משמע דמיירי ועוד כ'ע איכא רמיזא הך מלאה בעין חיים היא כו' דמ'ם
בני אם תקח לא כתיב נבי עץ חיים היא שלא הרחק מאד ועוד איכא רמיזא
הך מלאה בבני אם תקח אמרי ועוד איכא רמיזא כיה אם יש לך זכות קח
אמרי ואפי' יהיה כן אין מאחר זה נופל על מ'ם שלא יהיו ד'ת כעיניך
כאדם שים לו בת כונרת ועוד מ'ש ר'בנימין שאחר לבנו לא מ'ם הפחד הזה
ותיקונו בנחשל ועוד איכא רמיזא בעץ חיים היא דקאי עלה וידע דבפי
לאדרש ונטעתם כל עץ מאכל הערה ל לימוד התורה וקיום מצותיה שהם
נטעי נעמנים מיתיר דונטעתם דאל'כ כי תבאו ל הארץ ונרלתם ערלת
פרי כל עץ מאכל מב'ל ומדכתב ונטעתם משמע דבנטיעה עצמה תלוה
איכא והיינו נטיעת התורה כדאי' בדרשי ועל זה מייתי קרא דעץ חיים
הדרש ומשום דקשי' ליה יתורה דעץ חיים דלעיל מיינה כתיב הרך ימים
בימיו'והא תו ל'ל לה'ק ר'אחא אלא יהיו ד'ת כו'והכוונ' בזה להעיר על
סרש ידוע לחכמי לב שאין המצות לתועלתו יתברך רק שחסן להנדיק
בבריותו כי אם נדקת מה שאין לו וכבר הארוך בסרש זה הבדרשי כמ'ם
לעיל ס'א פמ'ד כל אחרת אלוה נרופה וכבתה דוכתי ולו'מ
ל יהיו כעיניך כו' כו' לא יחסו' חוסר מאחר שאין בעליוני' מי שיכול לקיים
מעשה שאנו כבשונן וכמ'ם בפ'ר'עקיבא תור'מה כתיב בה אשר הוצאתי'
כלום לאנרי'ירדת'כו' לא תרגת לא אנאף קנא' יש בכם כו' ונם בתחתוני'
י' אסיני בא ולא נאנה מי שרגה לקבלה אלא ישראל בדאיתא בפ'ק דע'מ
נאנה שישראל עשו נאת רוח ליוצר בקבלת התור' כי גולי הם היה נשאת
בכת כונרת שאנים מנקם לשמיה ואינו חוגא ונשאת בירבתי
ביתו ענומה וכבר הוכיחו ישראל על פני התור' משמע זה בשאמה לעביד
כנגד בדאית'באיב'רבתי בפתיחתא דר'י לב'ם שאינו כן כי עקר התורה
בתה שהיה רוחנית ו קיומה בעליונים וכמ'ם בהדרש אשר שבקטרנו
על ישראל אחרו על התורה שיסתפק בעליונים ונם בבחי' מה שהאלהי'
נתאוו לה ולא ניתנה להם כבר היה אפשר ליתנה להם כנאמרם
בפ'ה פ'ו ס'י י'ב וא'כ מה שנתנה י'י לתחתוני' אינו אלא לזכותם ולהטיב
להם להחיותם בה וז'ל בני אם תקח אמרי כו' שבכתב בתחלת הפרש והוא
נתשר לא'ם'כ להקשיב לחכמ'כו' יבפון לישרי'כו' עד כי ישרי' יסבנו אר'
ויר'כי אשריך וטוב לדאם תקבל התור'וא'כ מ'ם בשאין חיי אחוזקי'
בה הכונ' כי מאחר שהיא חיי העולם הבה לטוב המקבלים אותה דהיינו
התחזיקי' בה ניתנה לא לתועל' הנותן ח'ו ור'בנימן דקדק עוד אמרו עץ
חיים כי לאה תלה החיים בעץ ואמר שכונ'שכתוב הזה לומר שהיא מגינה
לחיי הנפש'ו כי אורך ימים ביאיב' לחיי העולי' הבא אלו להתמד'החיים ובאין
מדבר בחיי הנלוה אלא יהיו מזוקין מהלאותות ולזה היא נקראת עץ חיים
שהיא כתקל שהקנים בו לנגין מהמקרי' והכוונה שהתו'תועיל אפי' לחיי
העולי'הזה שאינו מטבע' שהתו'תועיל בסנול וזה כענין הקנים שמועיל
בסנול'היות התבל בקנים הנתון בתקל ראו ל היות סודות התור' כתוסי'
בפסטי הספורי'אשר הם בהדרש'המלבוש בא'ם בסם הזה בפ'ויש יי שהי'
נן ומשום דבר'אחא דמיירי בהקבלת התורה ניחא דנקט לתחזיקים ול'ק
להולכים בה אלו לאותדיה אבל לר' בנימן ק' לכן אמר שדקדק לומר כן
לכלול המחזיקים בין לומרי התורה בפרנסים ונבאי בדקה וכמ'ם אשר

לא יקום ול'ק אשר לא ילמוד וג'ע דהכא משמע דמחזיקים בה
מחזיקים בין ת'ת'ולהלן ס'ל בי'ג משמע דמפרש מחזיקים בה על
אם נכנל כו'ות'ת מי הזקיקו
עלמן ותומכיה בל המסייעין בידן
עץ חיים על מי שנכנל במיתה בידי
שמים שחי ע'י אחור דבלאו הכי
לא' שנותנת חיים לעוסים ע'ד
ימים כיומינה כי היא חייך וכי
מהמקדמות ועוד דמדרש הונמ
אם נכנל אדם בעבירה כר מפר
סעיסק בתורה אינו צריך לא
דלהכי כתיב לא יקיים למכלל
שאינו יכול ללמוד דסני ליה
מחזיק ולעולם הלומד אתם
מתחזי'ואו ר'ירמי'קאמר'שאם
אי מלי מחזיק ולא החזיק הוא
אחרור וי'ל דמשום יתורת לאורך
ביאיבה קאמר דהאי קרא דעץ
לעסויי אתא לאחי
סעיה נותן מלאתו לעמלי
ומוחה כרעיים ועתה מיסיף
אמה שנהיה פרנס או נבאי
זכותו בחזוק כפל ומכופל שחזיק
הרבים וכבן אין ר'תנחום אולק
בא'ם לאמר ולא החזיק הרי זה
אחרור דודאי כל שלא החזיק בלא
שלמד תורה הוא בכלל לא יקי
אמר ר'הונא מיספי' לו בבבלו
אחור אלא מיסתפק בהחזיק
עמלי תורה בחזוק המורגל
שיגטרך להיות פרנס או נבאי
התחזקות כפל המורגל : לא
תקומה לרוב העולם שאינם
לחוד : כי בכל החכמ'סיום'ד
דרב הונא הוא וכי היכי דלא תיקי' לאם אפי' לאחזיקים על המחזי
עמלי תורה ולא כלומרים מאם א'כ היכי מקשינהו קרא לעמלי תו
לה ותומכיה מאחר דהיינו עמלי תורה כמו שאמר' לה'ק ל תתחה
איתקשו בא'ם בכל החכמה כו' ובדלקתן ' לא למד אדם כו' איכא
מאי דייק לה ועוד איך אפשר שאין אפק בידו להחזיק ואחזיק וי'ל
שאפשר שנאנה אדם שאינו יכול ללמוד ונם אין בידו אפק להחזיק
יהיה בכלל אחרור לז'ל ר'חייא כי לעולי'יהיה בכלל כרוך כאשר יחזיק
בשעה האפשר בידו אע'פ שלא יאמנו בקולו ואין לומר דדייק לה מיתורא דאי
אחרור דכירום קאמר לה דר'ל מקרא דעץ חיים היא
דומומכיה הייכו עמלי תורה ממסובה הכתוב להשותם לאחזיקים
בכל החכמה כו' דמסיים ביה רב הונא כדפירש והיינו דאיתא
לעשות כל וחופות כו' כמו שאם ומכן חיים היא יליף דאחזיקים
לת'ח דהיינו תומכיה מדאקדמיהכו דאי לאו לאקדמיהכו
אקדמיהכו ' עתיר סק'כה לעשות כל וחופות לבעלי מלות
מחזיקים כיד ת'ח מכל ת'ח כלו שסכרם שוה או קרוביה זה לזה
בשעור זה מכל זה ומה שיקם מת'ם בחקום אחר דת'ח עדיפי ומה
אחקום אחר דאחזיקים בידם עדיפי תירצתי לעיל ס'א אע'פ שי
ושעם כל וחופות דרך אחל על הסכת הסעודה שדרכם להיות בנגינ
וחופות כד'מ ע'ד ועל אקראיה ענן יומם כו' כי על כל כבוד חופה
תהיה לכל יומם ויומר נכון שבכל וחופות דאמר לאה שלבאורה
שפתי מעלות גדולות הנמלאות לעמלי תורה לא אמנאנה בזולתם
הדבקות כיי' וזה כענין ההסכל לעתיד שעל ידה ידבקו ביי' מעין
בשכל הפועל שאמרו הראיבוני' ע'י ההשכלה ואינו לא כן נתן לנו
להיות דבקים בייי' ע'י הסכלת התורה וכמ'ם בעל העקרים נבי
הדבקים בייי' וזה לא יכון לא לדבקים בלמוד התורה בעה'ז ובכ'
מהיסורין על קנת אחתיו אסר אחת וכמ'ם בקודם
אור ניהנם שלשת בהם ק'ו אשלנדרא כו' ויר'שדעת ר'יוחנן שמ
פ'ח לא יכה לדבקות בהשנת החכמה וההשכלה והוא מ'ם בפ
עומדין מ'ר חיים בר אחא מ'ר יוחנן כל הנביאים לא נתנב
לאמיה כתו לת'ח ולעוסה פרקמטיא לת'ח ולאמכו' ת'ח מנכסיו
בעונן אין לא ראתה לקיים זולתך אלי אין לא ראתה ר'יהושע אומר
המשותר בענביו אמשת יתי כראשית ריש לקיים אמר זה נ'ב שלא
אין אעולם וא'ת אנס אינכון הוא דר כנן וא'ת נן זה אדון ת'ל ונהר
אעדן להשקות את הגן גן לחוד ואדן לחוד גר'שהכוונה על ענין
ולפי שאתחוק אב'פני אם בשאלנות הנמלאות ודרך המשכן אמת
ואם בחכמה האלהית העליונה הרחוקה בתורה ולכן ר'י'ר'כ אמרו
נשתר אאין מי שאינו ת'ח וכנס החכמה ליין ע'ד כי סוכים דודין
ולרחוק הפלאה אאין כל אחר שהיא כיין שבדיין בתוך ענביו שבן
זו לא הוסנה בשלאות הבראשית ועד הנה ורים לקיים ר'ל שלא
אמת החכמה הזאת שלא אמנת שהיא יותר עליונה והיינו
שהתלאות כגן המוסנה מהחכמה האלהית שהיא העדן שהמשכ
יחלא תענוג עולם ואכל ואי לעולם ואמנם ר' חייא בר אבא
רבי יוחנן ואמר כאן שבעלי המצות שהם המחזיקים כיד עמלי
יזכו

אמר רב נ'כתות של מלאכי הסרת אומרת שיר בכל יום אחת אומר קדוש
ואחת אומרת ק'ק'ק ואחת אומרת קק'ק'י נכתות הם לא חסיר הכא שלא המזכירים
הם יי' ולפי מ'ם הדרשני רב נ'כתות הם נ'העולמות שהתחתונים מקדשים בנ'
קדושות הם נכנל מהם כנ'הכדלי הסולם עילה ואינו נסוהות נגמי ועולי
המגבעי מקדשי' בכ' קדושות שאין
יי' נכנל מהם לא במה שאינו
נסם והוא עלה ועולם העליון
מקדש בקדוש'ם שאין יי' נכנל מהם
רק במה שהוא עלה והם
עלולים לא יגדל מדרשינו דקאמר
שהעליונים מקדשים נ'קדושות .
ב' פרשיות הכתיב כו' אשם דק'ל
אחי קדושים תהיו כו' קדוש אני
דלא ס'ל לא'כשם שאני קדו' כך אתם
כדלעיל כי אין קדוש כיי' ולא ס'ל
אחי לא'אם אתם קדושים אעלה אני
עליכם כלו קדשתם אותי כמ'ם בת'כ
בני רשב'ל לתרוני דאתם לאיתר
קדושתי לאעלה מקדושתכם דומיא
דאני פרעה ואנכ זה מייתי אחי
דילפינן אחי מפרעה לענין והיית רק
לאעלה וכי דברי רשב'ל כתבתי לעיל
ס'א פ'ג . הה'ר עץ חיים היא כו'
איכא למידק מ'ט דרש'ו נבי ונטעת
כל עץ מאכל ועוד מה היא הכוונה
באומר אלא יהיו ד'ת כעיניך כאדם
שים לו בת כונרת כו' ומ'ם הבדרשי
שהכונ'לשיר החב אלא יקל בהכנת
מה שבכלל כתורה מהסורות ויקח
כל דבר על פשוטו אבל ידקדק הרבה
ברמיזה ולא יסתוך על העולה על
דעתו עד שקידת הענין וכן מה שיאמר
בספרי מדעות החכמים לא יתעוק הדין עד שיקלם בחמזני נדק ויבדר
הנלות כו' אינו מתיישב לא'כ כאדם שים לו בת כונרת בהקבלת שתורה
משמע דמיירי ועוד כ'ע איכא רמיזא הך מלאה בעין חיים היא כו' דמ'ם
בני אם תקח לא כתיב נבי עץ חיים היא שלא הרחק מאד ועוד איכא רמיזא
הך מלאה בבני אם תקח אמרי ועוד איכא רמיזא כיה אם יש לך זכות קח
אמרי ואפי' יהיה כן אין מאחר זה נופל על מ'ם אלא יהיו ד'ת כעיניך
כאדם שים לו בת כונרת ועוד מ'ש ר'בנימין שאחר לבנו לא מ'ם הפחד הזה
ותיקונו בנחשל ועוד איכא רמיזא בעץ חיים היא דקאי עלה וידע דבפי
לאדרש ונטעתם כל עץ מאכל הערה ל לימוד התורה וקיום מצותיה שהם
נטעי נעמנים מיתיר דונטעתם דאל'כ כי תבאו ל הארץ ונרלתם ערלת
פרי כל עץ מאכל מב'ל ומדכתב ונטעתם משמע דבנטיעה עצמה תלוה
איכא והיינו נטיעת התורה כדאי' בדרשי ועל זה מייתי קרא דעץ חיים
הדרש ומשום דקשי' ליה יתורה דעץ חיים דלעיל מיינה כתיב הרך ימים
בימיו'והא תו ל'ל לה'ק ר'אחא אלא יהיו ד'ת כו'והכוונ' בזה להעיר על
סרש ידוע לחכמי לב שאין המצות לתועלתו יתברך רק שחסן להנדיק
בבריותו כי אם נדקת מה שאין לו וכבר הארוך בסרש זה הבדרשי כמ'ם
לעיל ס'א פמ'ד כל אחרת אלוה נרופה וכבתה דוכתי ולו'מ
ל יהיו כעיניך כו' כו' לא יחסו' חוסר מאחר שאין בעליוני' מי שיכול לקיים
מעשה שאנו כבשונן וכמ'ם בפ'ר'עקיבא תור'מה כתיב בה אשר הוצאתי'
כלום לאנרי'ירדת'כו' לא תרגת לא אנאף קנא' יש בכם כו' ונם בתחתוני'
י' אסיני בא ולא נאנה מי שרגה לקבלה אלא ישראל בדאיתא בפ'ק דע'מ
נאנה שישראל עשו נאת רוח ליוצר בקבלת התור' כי גולי הם היה נשאת
בכת כונרת שאנים מנקם לשמיה ואינו חוגא ונשאת בירבתי
ביתו ענומה וכבר הוכיחו ישראל על פני התור' משמע זה בשאמה לעביד
כנגד בדאית'באיב'רבתי בפתיחתא דר'י לב'ם שאינו כן כי עקר התורה
בתה שהיה רוחנית ו קיומה בעליונים וכמ'ם בהדרש אשר שבקטרנו
על ישראל אחרו על התורה שיסתפק בעליונים ונם בבחי' מה שהאלהי'
נתאוו לה ולא ניתנה להם כבר היה אפשר ליתנה להם כנאמרם
בפ'ה פ'ו ס'י י'ב וא'כ מה שנתנה י'י לתחתוני' אינו אלא לזכותם ולהטיב
להם להחיותם בה וז'ל בני אם תקח אמרי כו' שבכתב בתחלת הפרש והוא
נתשר לא'ם'כ להקשיב לחכמ'כו' יבפון לישרי'כו' עד כי ישרי' יסבנו אר'
ויר'כי אשריך וטוב לדאם תקבל התור'וא'כ מ'ם בשאין חיי אחוזקי'
בה הכונ' כי מאחר שהיא חיי העולם הבה לטוב המקבלים אותה דהיינו
התחזיקי' בה ניתנה לא לתועל' הנותן ח'ו ור'בנימן דקדק עוד אמרו עץ
חיים כי לאה תלה החיים בעץ ואמר שכונ'שכתוב הזה לומר שהיא מגינה
לחיי הנפש'ו כי אורך ימים ביאיב' לחיי העולי' הבא אלו להתמד'החיים ובאין
מדבר בחיי הנלוה אלא יהיו מזוקין מהלאותות ולזה היא נקראת עץ חיים
שהיא כתקל שהקנים בו לנגין מהמקרי' והכוונה שהתו'תועיל אפי' לחיי
העולי'הזה שאינו מטבע' שהתו'תועיל בסנול וזה כענין הקנים שמועיל
בסנול'היות התבל בקנים הנתון בתקל ראו ל היות סודות התור' כתוסי'
בפסטי הספורי'אשר הם בהדרש'המלבוש בא'ם בסם הזה בפ'ויש יי שהי'
נן ומשום דבר'אחא דמיירי בהקבלת התורה ניחא דנקט לתחזיקים ול'ק
להולכים בה אלו לאותדיה אבל לר' בנימן ק' לכן אמר שדקדק לומר כן
לכלול המחזיקים בין לומרי התורה בפרנסים ונבאי בדקה וכמ'ם אשר

פרשה כה

א וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל הה'ר עץ חיים היא
למחזיקים בה א'ר הונא בש'ר אחא° שלא יהו דברי תורה
בעיניך כאדם שיש לו בת כונרת והוא רוצה להשיאה לאחר אלא
בני אם תקח אמרי ומצותי תצפון אתך אם יש לך זכות קח אמרי רב
הונא בש'ר בנימין בן לוי אמר משל למלך שאמר לבנו צא
מתחתי'ואו ר'ירמי'קאמ'שאם'
אי מלי מחזיק ולא החזיק הוא
אחרור וי'ל דמשום יתורא לאורך
ביאיבה קאמר דהאי קרא דעץ
לעסויי אתא לאחי
סעיה נותן מלאתו לעמלי
ומוחה כרעיים ועתה מיסיף
אמה שנהיה פרנס או נבאי
זכותו בחזוק כפל ומכופל שחזיק
הרבים וכבן אין ר'תנחום אולק
בא'ם לאמר ולא החזיק הרי זה
אחרור דודאי כל שלא החזיק בלא
שלמד תורה הוא בכלל לא יקי
אמר ר'הונא מיספי' לו בבבלו
אחור אלא מיסתפק בהחזיק
עמלי תורה בחזוק המורגל
שיגטרך להיות פרנס או נבאי
התחזקות כפל המורגל : לא
תקומה לרוב העולם שאינם
לחוד : כי בכל החכמ'סיום'ד
דרב הונא הוא וכי היכי דלא תיקי' לאם אפי' לאחזיקים על המחזי
עמלי תורה ולא כלומרים מאם א'כ היכי מקשינהו קרא לעמלי תו
לה ותומכיה מאחר דהיינו עמלי תורה כמו שאמר' לה'ק ל תתחה
איתקשו בא'ם בכל החכמה כו' ובדלקתן ' לא למד אדם כו' איכא
מאי דייק לה ועוד איך אפשר שאין אפק בידו להחזיק ואחזיק וי'ל
שאפשר שנאנה אדם שאינו יכול ללמוד ונם אין בידו אפק להחזיק
יהיה בכלל אחרור לז'ל ר'חייא כי לעולי'יהיה בכלל כרוך כאשר יחזיק
בשעה האפשר בידו אע'פ שלא יאמנו בקולו ואין לומר דדייק לה מיתורא דאי
אחרור דכירום קאמר לה דר'ל מקרא דעץ חיים היא
דומומכיה הייכו עמלי תורה ממסובה הכתוב להשותם לאחזיקים
בכל החכמה כו' דמסיים ביה רב הונא כדפירש והיינו דאיתא
לעשות כל וחופות כו' כמו שאם ומכן חיים היא יליף דאחזיקים
לת'ח דהיינו תומכיה מדאקדמיהכו דאי לאו לאקדמיהכו מיהא
אקדמיהכו ' עתיר סק'כה לעשות כל וחופות לבעלי מלות
מחזיקים כיד ת'ח מכל ת'ח כלו שסכרם שוה או קרוביה זה לזה
בשעור זה מכל זה ומה שיקם מת'ם בחקום אחר דת'ח עדיפי ומה
אחקום אחר דאחזיקים בידם עדיפי תירצתי לעיל ס'א אע'פ שי
ושעם כל וחופות דרך אחל על הסכת הסעודה שדרכם להיות בנגינ
וחופות כד'מ ע'ד ועל אקראיה ענן יומם כו' כי על כל כבוד חופה
תהיה לכל יומם ויומר נכון שבכל וחופות דאמר לאה שלבאורה
שפתי מעלות גדולות הנמלאות לעמלי תורה לא אמנאנה בזולתם
הדבקות כיי' וזה כענין ההסכל לעתיד שעל ידה ידבקו ביי' מעין
בשכל הפועל שאמרו הראיבוני' ע'י ההשכלה ואינו לא כן נתן לנו
להיות דבקים בייי' ע'י הסכלת התורה וכמ'ם בעל העקרים נבי
הדבקים בייי' וזה לא יכון לא לדבקים בלמוד התורה בעה'ז ובכ'
מהיסורין על קנת אחתיו אסר אחת וכמ'ם בקודם
אור ניהנם שלשת בהם ק'ו אשלנדרא כו' ויר'שדעת ר'יוחנן שמ
פ'ח לא יכה לדבקות בהשנת החכמה וההשכלה והוא מ'ם בפ
עומדין מ'ר חיים בר אחא מ'ר יוחנן כל הנביאים לא נתנב
לאמיה כתו לת'ח ולעוסה פרקמטיא לת'ח ולאמכו' ת'ח מנכסיו
בעונן אין לא ראתה לקיים זולתך אלי אין לא ראתה ר'יהושע אומר
המשותר בענביו אמשת יתי כראשית ריש לקיים אמר זה נ'ב שלא
אין אעולם וא'ת אנס אינכון הוא דר כנן וא'ת נן זה אדון ת'ל ונהר
מעדן אעולם וא'ת אנס אינכון הוא דר כנן וא'ת נן זה אדון ת'ל ונהר
מעדן להשקות את הגן גן לחוד ואדן לחוד גר'שהכוונה על ענין
ולפי שאתחוק אב'פני אם בשאלנות הנמלאות ודרך המשכן אמת
ואם בחכמה האלהית העליונה הרחוקה בתורה ולכן ר'י'ר'כ אמרו
נשתר אאין מי שאינו ת'ח וכנס החכמה ליין ע'ד כי סוכים דודין
ולרחוק הפלאה אאין כל אחר שהיא כיין שבדיין בתוך ענביו שבן
זו לא הוסנה בשלאות הבראשית ועד הנה ורים לקיים ר'ל שלא
אמת החכמה הזאת שלא אמנת שהיא יותר עליונה והיינו
שהתלאות כגן המוסנה מהחכמה האלהית שהיא העדן שהמשכ
יחלא תענוג עולם ואכל ואי לעולם ואמנם ר' חייא בר אבא
רבי יוחנן ואמר כאן שבעלי המצות שהם המחזיקים כיד עמלי
יזכו

ברוך רב תונא ורבי ירמיה אמרו בשם רבי חייא בר אבא עתיד הק"בה לעשות צל והופות לבעלי המצות אצל בני תורה בגן עדן ואית ליה תלתא קריין חדא כי בצל החכמה בצל הכסף ב' אשרי אנוש יעש' זאת והדין עץ חיים היא למחזיקים בה • שמעון אחי עוריה אומר ששמו והלא שמעון היה גדול מעוריה אלא ע"י שהיה עוריה עוסק בפרקמטיא ונותן כפיו של שמעון לפיכך נקרא' חלכת על שמו ורבותי' ולזבולון אמר שמח זבולון בצאתך באהליך והלא יששכר גדול היה מזבולון אלא על ידי שהיה זבולון מפרש ביישוב ועוסק בפרקמטיא וכא ונותן להוך פיו של יששכר נותן לו שכר בעמלו לפי' נקרא הפסוק על שמו שנאמ' שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך אמר רבי תנחומא כל מי שיוצא לדרך נאינו מבוין לבו לשלחמה סוף שהוא נופל במלחמה אבל שבטו של זבולון בין מתכוין בין שאינו מתכוין יוצאין לשלחמה ונוצחין הה"ד ומזבולון יוצאי צבא עורכי מלחמה ולערו' בלא לב ולב מהו בלא לב ולב אלא בין מתכונין בין שאינן מתכונין הם יוצאי' ונוצחי'.

ב דרש ר' יבן פוי סי יגלה עפר מעיניך ארם הראשון שלא יכולת לעמוד על צווייך שעה א' והרי בניך ממתינין לערלה ג' שני' א"ר הונא בר שמע בר קפר' בן אמר יפה דרש ר' יבן אחותי הה"ר תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל.

ג רבי יהורה ב"ר סימון פתח אחרי ה' אלהיכם תלכו וכי אפשר לב' ללחוך אחר הק"בה אותו שכתוב בו בים דרכך ושבילך בים רבי' ואתה אומ' אחרי ה' תלכו ובו תדבקון וכי אפשר לב' לעלות לשמים ולהדבק בשכינה אותו שכתוב בו כי ה' אלהיך אש אוכלה וכתוב בורסייה שביבין דינור וכתיב נהר דינור נגיר ונפיק מן קדמוהי ואת אומר ובו תדבקון אלא מתחלת ברייתו של עולם לא נתעסק הק"בה אלא בנטע תחלה הה"ר וישע ה' אלהים גן בעדן אף אתם בשנכנסים לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחלה הה"ר כי תבאו אל הארץ •

רבי

ומסכים להערה זו מ"ם בתנחומ' ונטעתם וערלתם מדבר בתינוק ג' שני' יהיו לכם ערלי' שאינו יכול לא להשיח ולא לדבר וכשנה הד' יהי' כל פריו קדש שאכלו את פריו מעשה שהוא מתחיל לקרות בתורה מכאן ואילך להוסיף לכם תבואתו מכאן שנו רבותינו כן ה' שנים למקרא כן עשר למשנה וכבר פרשתי הפ' שלשרש זה פיפה עינים ח"ג • וכי אפשר לב' ללחוך אחרי הקב"ה בספרי שנו אחרי יי' אלכו זה ענן ויר' לי שפי שילכו אחר עמוד הענן הסולך לפניהם ולא יסובו מאחריו כענין נתנה רשם ונסוב מגרית' ורי' כם לא ס"ל אחי פי' אחר יי' אלכו מצוה לדורות תשמע בכל ענייני הפ' ולא לאנשי המדבר לבדם ועוד שתאמר שהיה בערבות מואב אחר שתמו כל יושבי מצרים ומעמה אין פחד שיבקשו לשוב מצרים' והרמב"ן פי' שהמצוה שנלך אחר עצתו ומעמו לבדו בדרום כל נעלם וריב"ם ימאן בפי' הזה כי על זה בבר נוה בפי' אלא לשמוע לשמעונו' ובקשתים כי אם לנבוא מקרבנו • אותו שכתוב בו בים דרכך ותמתא ולא שייך לאלק' הבי אלא אם היה אפשר לנייר הליכה אחריו ולא היה' המטע' אלא לפי שדרכו בים וכן הדבקות בו מפני שהוא אם לוהט אבל ההליכה אחריו והדבוק בו נמנע הנייר כי לא תשורנו עין ראוי ומי יתנאנו ללכת אחריו ואיך תצוייר הליכ' אחקו כי אלא כל המדבר בבודו ובכל תקו' עיני יי' גם הבתוכי שהבית מינם ענין לזה שאמרו בים דרכך ושבילך לאו בהליכתן ממש מדבר אלא בתה שנתן בים דרך לעבור נאולים ויחס הדרך אל הפועל בת"ם הפ"ג בסופה וכשער' דרכו שהבית בתנחו' סוף פ' ויעלה מבוחר דמשל בעלמ' הוא של מדת דינו ויתכ' וכן אם לפנינו אתאכל וכי יי' אם אוכלה הוא ' ובכדומים משל אל אתקף הדין ואמתו בקנאתו על הרשעי' או משל אל גודלו ונוהר מרא' בבודו ונדרפי' עומדי' ממעל לו ובינונא וי"ל שמפני שהיה אפשר לפ' אחרי יי' אלכו לעיין אחר מדותיו וסדר פעולותיו כמו שיתקור הפילוסו' בענייני ידיעתו והשגחת' איך היא וכינונא לז"ל אזה אם אי' כי בנבוא דרכיו אתה כי הם לנעול' מהטבע בענין הנשי' והנפלאו' וה"ל כיש דרכך ולבך אין להקי' מאמנ' הנבראי' לנעשיו כדי שנבי' סדר מעשיו ודרך מדעו וכאומרו כי לא אתה מחשבותי מחשבותיכם והדבקות בו היה אפשר לפ' בשכל והיינו כאשר ישנו מהותו שידבק השכל במושכל בדרך דבקות השכל בשכל הפועל ע"י ההשכלה בו שאמרו הפילוסו' וז"ל אם אזה ג' נתנה כי מהותו נתנה ההשג' כי מי כשחק ישרוך ליי' ואפי' המלאכי' הקרובי' שו' נתנאו ההשג' לאנשי' ועל זה נאמר כרשיים שביבין דינור כו' כי המעיין בענייניהם יאבד שכלו ויטרף נגד אור ונהר ענייניהם כדרך מי שהנין ונפגע ומי שהנין ונפ"ם בבבוד יי' כי מה דמות ישרכו לו והמייחס לו דמות מה הוא מעשי בשל ותמונה וכמ"ם ונשמרת מאד לנפשותיכם כי לא ראית כל תמונ' ויבשל בעונם עושי פשל מעז"ל כי יי' אלקיך אש אוכל הוא אל עונ' עשי' בשל תמונ' כל אלכן ח"ל לפ' הבליכ' אחריו אלא בהליכ' מבותיו ומעשיו שטוכ' ביטוכו של עול' דקא' הכא ונמולנו חסדי' כדאמר בפ"ק דשוט ח"ד אחרי יי' אלכו וכי אפשר לו לאדם לילך אחר השכינה כו' אלא אלך אחר מדותיו הקב"ה הלבש ערומים כו' ואף אתה כו' הקב"ה קבר תחים ואף אתה כו' ולא אחריך להזכיר בכאן רק ענין הנטיעה דנדריכה לקרא דיד

גם

תמותו ג' שנים מנטיעתו אסר עמל בה ונדלה ואתה ליהנות פיניהו כדי לקיים מצות יי' ולכן יהיה פתחון פה מכאן נגד אדה"ר אלא עמל בגיוויו אפי' שעה אחת אבל מדמסיי' הס"ד וכי תכאו אל הארץ ונו' ומסת' דתקר' דייק לה לאין לו' דהס"ד וכי תבאו אל הארץ' ריש' דאנדת' דרי' כם דבסמוך היה לאין דרך המדר' לפתוח בהס"ד תקר' דיקן אלא כשתביא קרא מעניינא אחרינ' ולכן גר' דמסיפא דכתיב יסיו לכם ערלי' דייק דק"ל לכם ל' ואם ג' ישני' כן דבסמ' כל שעה דרים להביא את הנטוע לרבי' מדרש אנדה דרים הכא לכם ולא לאר' הרשון כלו' איכם המצוה הזאת שתקיימו אופה ג' שני' מה אלא דבר' לא קיים אדה"ר אפי' שעה אחת •

פתח אחרי יי' אלקיכם תלכו משום דק"ל יתורא דונטעתם' כדכתיב ברים פירקין ס"ל רי' כם דמלאת אנב אורחי' קת"ל דמצוה לעסוק במטעי אילנות כשיכנסו לארץ תיר כמו שעשה יי' בתחלת בריאתו של עולם דק"ח יב ולהכי מייתי מאחרי יי' אלכו דהיינו שילתו מתעסיו בדתם' ומזיל ועניין זה משום ישובו של עולם לשבת יפה' והיינו עובדא דאדריאנוס בסמוך ומ"מ לפי מה שהורגלו עליו מהיות יקר' יפה מטע ג"ם הנזכר בתורה רמז לפרדס דברי' יר' החכמה ועץ הדעת היה ידיע' המטע' תלי' עץ פס ס

מהיות נטיעה המפורסמות ועל יסוד זה מתפרסים כתה אנדות וכיחוד ההיה דאמר לפיל ס"ה פס"ו עץ חיים עץ שהוא פרוסה על כל החיים מהלך ת"ק שנה שהוא רמז לחכמת הטבע בדכתיב התם י"ל שהתכוון בכאן שנסכי' ל' הכוונה האלהית ביניר' שהיה היסדת האדם ל' החכמ' ונמשך אחריה

כן הוא טוכה חכמה כסים עמה ועושר שני' כ' תתקיים בו וכדגרסי' בת"ק טוכה חכמה כסים עמה דאנשי' דתניא התם יפה ת"ת עם דרך מדן ויותר לרוחי' שהם כלו' ויותר העושר לחכיטים תמיד כאורה אלא יפתחנו בעושר לחמדת העושר אלו' כאור בחיים בהולאתו בתורה ובמצות שבכר חפצר שע"י המתון מעלה גדולה בחכמה כי בכל החכמ' כו' שבכרן קרוב ופי' אחרי מנוס זאת לפי' המדרש אחרי בקיים המורה דמיקרי' זאת בדכתיב וזאת הבר' וכן אדם יחזיק בה פיסיים לת"ח ופי' שמקיים התור' הוא הסומר אחר מחללו שפי' ז' סומר ידו מכל רע בדאמרי' לעיל ס"ב בכ"ם שפקולה אחר בנגד כל המצות והזוקק לפי' ה מנוס דקפי' ליה מתי זאת ודבר סומ' אומר כו' דהוו להו תרתי ועוד מה צורך להאריך לימה אחרי מנוס אחר שבת ואומר ידו כו' ומה שכיא משפעון אחי עוריה הוא לענין בכוד מבעיא לענין' שכר שים חלק לתחזיקי' אלא גם בכבוד שכמו שבכבוד אחים ינחלו כן המחזיק בידן שתהיה שהלבה נקראת ע"ם המחזיק עם אחר לו מנוה בדבר שהוא דבר זר אל שלעגה ואל שטעגה כמו שטעו קצת מהלבה שיפה נאמר בשם עוריה ממ"ם בנשחת שאנדה שמעון אחי אחר אמר תמתו כו' מ"ם משמו מ"ם כי שמעון אחי עוריה נזכר בשבטה אחר נזכרו' ובפ"ה דשבועות ול"ק תשמו שהלבה נקראת על שמו פי' שמות' הלבה נקראת על שמו ונתנה שמו נזכר בהלבה ולכן הקדים התשבה לפס' אחרי' דקדיית זכולון ליסשכר לומר שהוא נתלה בו ונקראת על שמו גם אם בוטל דגרסי' בוו יכוונו לו אחר עולה לא בשמעון אחי עוריה ולא אחרון דכי בשיא אלא בהלל ובנגה דכי אתה רב דיתי אחר הלל ובנגה ובכלונ' הוו הלל עשק כתור' שבנגה עבד פסקה לפוף מ"ל תא ונערב ובכלונ' ב"ק ואחר אם יתן אים אם כל הון ביתו בחמתה בוו יבוזו לו פרש"י אחרון אחי עוריה תנא הוא כמשנ' קמייתא דזכתים ולמד תורה ע"י אחיו אם פסוק בפרקמטיא ומפרנסו כדי שיחלוק הוא בזכות תלמוד שמעון אחי הוא נקראת ע"ם אחיו עוריה ומה שהביא ענין זכולון ויששכר הוא לומר בעושר שאינו מעלמות מעלה ת"ח כמ"ם בשמאל עושר וכבוד ומז"ל שאילו בה מ"ת יזכה על ידו החחזיק בידו כענין זכולון בנאתו דהיינו שמטיא אלו כדתם' ומזיל ומיידי דפי' בנאתך ענין הפרקמטיא הבית ר' תנחו' דקמ"ל ליה על ביאת המלחמה • נקרא הפ"ל שמו בעל שמו בעל הבית בקדם בפסוק ואין טורף הפ"ם דבמ"ם ולזכולון אחר הול"ק ויששכר נקרא הפ"ל שמו שאלה הכל בזכולון כלו הוא לבדו הלך כאן ופי' הבתוב שמח זכולון ממש שיששכר כאליך כו' כדלעיל ס"ב • יוצאין למלחמת ובוכאין ואין זה אלא בזכות שמחזיק בידו פיעסוק בתור' כדכתיב שמח ומבני יששכר יודעי בינה לעתים ר' ה כאן שייעתא לת"ם עץ חיים הוא למחזיקים בה לומר שאפי' המלחמ' בלי כוונה בוחנת חיים ואבל המעות • מי יגלה עפר דרך כו' לעיל ס"ה פכ"ו ופס פרשתיו וטעם הזכרתו לכאן יר' לתת לאמנות הערלה דס"ל שהיה כדרך שאמרו לעיל פי' ג' לא ניתנו המצות לגרף בהם את הבריות והיינו שיראה אסרה תמותם וכבשם יגה"ר המצות יי' כדפי' לעי' ס"ה ומשאין הנירוף הזה היה ענין הערל' שיכלום

גם לא המריך להביא פי' וכו' מדבקין דהיינו כת"ס בסלסי כתובות המשיא
בתו לת"ח והעושה פרקמטיא לת"ח והמסגר ת"ח מנכסיו מעלה עליו
הכתוב כאלו מדבק בשכינה כו' ורש"י בפי' המומים וכו' ומדבקון הדבק
בדרכיו גמול חסדים קבור מתי' כו' וק"ל דלא מתמר כגון הכי אלא כמטע תחלה והא
דתניא לקמן פ' סופטים סלם תנות
בנטוו ישראל בבניסמן לארן להעמיד
להם מלך ולהברות זרעו של עמלק
ולבנות להם בית הבחירה כו' לא קשיא
דלעולם כמטע בנטוו תחלה ולא לקט
הנהו סלסה לא לפי סהן תלויות זו
כוו לעשות בסדרן כדפי' רש"י התם
מ"כ"ל דלא מיירי התם לא במנות
התוטלת על כ"ד ובליסראל יחדיו מכל
מיוב לא מטע מנה לכל אחת כפני עצמו
פתח הגדלתי מעשי כו' מסוס דק"ל
יתורת ונטעתם כדלעי' כפי
ר"לוי לתרוכי דבסורה טוכה קמ"ל
סיהיו נוטעים כמ"י כל מיני מילנות
סלא כדרך סאר מרנות סמקלת
הנטיעות מינן מגליחות כהן כי יש
מילנות סגריכין מקוס חס כגון
הפלפלין והכסתים ולא יגמחו מלא
בארן כוס סהיא חמה ויש בהפך
ולהכי מייתי הכי קרמי דמסת מיניה
סמ"י יגמחו כל מיני מילנות
וכלחסיים חפי' קנה חגיס לא היתה
מ"י חסרה ומפ' כתנחו' סל"י מסתיתו
סל עולם וסיה שלמה בחכמתו מכיר
לא גידי הארץ מיזה גיד הולך ל כוס
ונטע כו פלפלין מיזו הולך לארן פלו'
ונטע כו חרוכין סכל גידי הארנות
בארן לבסס ויתכן דק"ל יתודת דבן
מחכל וכעי לתיתר לחסמטי' דחפי'
פלפלין לא חסרה מ"י וכדתניא כפ'
כיבר מברכין מחסמע בכא' ונטעתם
מיני יודע סבן מחכל הוא לא מה ת"ל
בן מחכל הוא לומר לך בן מסמחו
ופריו סוה הוי אומ' זה פלפלין ללמדך
סהפלפלין חייבים בערלה ואין מ"י
חסרה כלום דכתיב לא מחסר כל כה
ולהכי מייתי מהני קרמי דמדכתיב
ונטעתם בהם בן כל פרי מסמע ליה
הכי והכי אמר בתנחומא בן כל
פרי מוכל מ"ר יגמי מפי' פלפלין נטע
פלאה בארן כו' ?
אמר הקב"ה למשה לך אמור כו'
מע"ג דאין רמז לזה בכאן
מכיון דמדכתיב ואת הארן אסר
נסבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמ'
לזרעך אתנגה דרשינן מאמר הקב"ה
למשה לך אמור להם לאברהם ליצחק
וליעקב סבועה סנשבעתי לכם בכר
קיימתים לבניכם כדאי' כפ"מי סמתו
עם דהא דמסתבח סהגדיל לעשות עם
ישראל שבנה להם בתים ונטע כרמים
כו' הייתי כדי שילך משה לומר לאבות
דאל"כ מאי קמ"ל הרי נראין היו
הדברים לעין מ"ק דע"כ קרא דשלמה
כתיב דדברי קהלת ניתנו מרעה מסמ'
ואם עניין לפ' הכתוב על דברי יי' וג"ל
דאסתכת בעלמ' היא וכן מ"ם בקהלת
רבתי ר' יהושע בן ר' לוי פתר קריאת
ביסרל בבניסמן לארן הגדלתי מעשי
כי אבאו של ארן מוסבו ויכם ועשיתם
משה לי' מסתכתא בעלמ' היא ובהכי
ניחא דלא פיקשי דהכא קאמר ר"י
בשר"ל הכי ואתם קאמר בענין אחר
דכיון דלאסתכתא בעלמא קאמר לא
חש לתיתר הכא בענין אחר ואתם
בענין אחר .
לך אמור לאחות הראשונים בפ' הגז' פריך מי לא ידעי מתים כמילי
דעלמא לא בעברת דידהו כי אמר להו מאי סוי ומי ידעי למה
ליה לתיתר להו ותסני לאחזוקי ליה טיבותא למשה . וכתיב עיינות
ותהומות מסוס דמי אפסר להשקות היער מהוא כסרים ונכבו' מסברות

והכא קאמר לאסקות מהם יער מייתי מעיינות ותהומות יוגמים בכל
וכתר . קנה חגיס נר' סהן עניס דקיים בקנים סעוסין מהם חגיס ו
גדלין מלא כמיים הרחוקים ומיער כותח עניס דרים בכל מיני
נדליס כה דמי סתם עניס מתרכותא ?
עשיתי לי גנות בקס המי קרא
בסיתי לי ברכות מלא כ
הכתוביס מסוס דמסיים בטפחי
כו' הה"ר כי מבאו של הארץ ונטע
ומורחיס דמדרש לסיומיס
דעניגא דברשה דיקן .
מי את בטוחות הכמה מסוס
יתורת דונטעתם כדלעיל
הסתם לתיתר דלמד התורה
סמעתה סהן בבנסים לא"ר לוי
לעסוק בפרנסתם כי לא
הרמאוניס סהיו מתפרנסי בלבי
ע"י הגן והסלו סהיו בתדרנ' הקב
וכמו סאמר' ולהכי מייתי הכי
סמדעת התרגולת מבאמר
נדוליס דוחס מוחס מעליה
לבקס פרנסתם ולא יבמחו על
בטויא גרס הפרוך בטיטויא
ולחס סתרי' יגעס דמתר
ולחתה דטיטויא בסימה ולפ
בטוחות בכליות סהם בסתר
המפר' כך בסהיו ישראל בתדר
סמדהיו ישראל בקטנים סלא
לעסוק בפרנסתם כי המדב לא
בתורה מאד מטעם זה לא הבנ
יי' לארן על סתיה התורה
וקבועה בהם בתי' אי סלא
לא הם כדאי' בתכילת' נבי ולא
מלקים דרך ארן פלפלים
ארדיאנוס סחיה טמיא כו'
דבעי לפרס דונ
כל עץ מאכל מזהר' סיפסקו
עולם לנטוע ולזרוע כדלעיל
עובדא לא דאמר' זקן סהיה
מבאכה מנטיעותיו לא מנע
מהן להיו' לו אם לבאי מחריו ו
מיתה בהדי' כי תבאו ל הארץ
מ"ל הכ"ה ליסרל' אם' סתמרו
מליאם כל טוב לא מאמרו
נטע לא הוו הזירין בנטיעות
ונטעתם כל עץ מאכל כפס
ומנאתם נטיעות סנטעו אחר
אתם היו נוטעים לבניכם
מרס מני זקן כמה סנים אני
מני עובד מתינע לאחרים
את אחר שלמה אם הכל עש
בעתו נם אם הקול' כתן בלבם
כתיב חסר יו"ד והו כן מלולי
בעלים הלבו של מרס אם המיתה
היה מלס כונה ולא נוטע שהיה
לאחר מני אם למה מני פותח
לאחרי' לפיכך בעלים הקב"ה
של מרס אם יום המיתה סיהה
כונה ונוטע זכה יהיה לו לא
לאחרים מעשה בחדרי אנוס
לפיכך לא יכבל מרס מן הנטיע
כפס מתנה פול יוסיף ויסיר
יהיה זקן אחר סק"כה ליסרל
מתני ככיכול מני נר ריך סנא
כו' : ישב אברהם מכינו כו
דק"ל ערלתו לא"ל דוערלתם
הוה סני מייתי הא דילף
נ"ם מערלת מילן לערלה
דהסתם מנטריך פרלתו לחיות
לנ"ם ומיידי דמייתי דרב הונא
נמי דר' חנין ומאר' החולקים
הונא ודלפינן מקום מילה
דוכתי ומיידי דבעי למיתר דר' דקאמר מאברהם כ"נ היה מייתי נמ
הא דתני בקס הקב"ה לחוניה מאברהם
הוצאה הקב"ה מתנו בלי הוצאה לו כהונה עולם לזרעו מחרו
מסס נוסי לא ניטלה והכי אמר בגמ' וזה כהן הוה כן
זרעו

ר' יהושע רסבנן בש"ר לוי פתח הגדלתי מעשי בניתי לי בתים
נטעתי לי כרמים אמר חב"ה למשל' לך אמור לאבו' הראשוני'
הגדלתי לעשות עם בניכם כל מה שהתנתי עמהם בניתי לי בתים
שנאמר ובתים מלאים כל טוב נטעתי לי כרמים שנא' כרמים וזיתי'
אשר לא נטעת עשיתי לי ברכות מים שנ' בורות הצובים וכתיב
עיונות ותהומות להשקות מהן יער צומח עצים א"ר לוי אפי' קנה
חצי' לא היתה א"י חסר' עשיתי לי גנות ופרדסים ארץ השה ושעור
נטעתי בהם עץ כל פרי הת"ד כי תבואו אל הארץ ונטעתם
ה מי את בטוחות הכמה מהו בטוחות הכמה בטויא אמ' נתן
לשמו בינה הדא תרגולתא א"ר לוי בערביא צוחין
לתרגולת סבויא הדא תרגולתא בר אפרוחיה דקיקין היא שבנש'
להון ויחבא להון תחות אגפיה ומשחנא (ומחמתת) להון ומעיר רגא
קרמיהון וכד אילן רבין חד מנהון בעי למקרב לותה והיא נקרא
(מנקרת) ליה פגו רישי ואמר' ליה זיל ערור בקיקלת (כמשמ) כך
כשהיו ישראל בסדבר מ' שנה היה הסן יורד והבאר עולה להן
והשליו מצוי להן ועננו כבוד מקיפות צוהן ומעיר ענן מסיע
לפניהם כיון שנכנסו ישראל לארץ אמר להם משה כל א' וא' מכם
ישעון מבושיה (מטיבו) ויפוק וינצוב (ויטע) ליה נציבן הת"ר כי
הבאו אל הארץ ונטעתם ארדיאנוס שחיק טמיא הוא עבר באילן
שבילייא דטברי' וחמא חד גבר סב קאי' חציב חצובן למנצב נציבן
א"ל סבא סבא אי קרצת (תסכים) לא השכת (תעריב) אמר ליה
קרצית והשכיה ומה דהני למרי שמיא עבר אמר ליה בחייך סבא
בר כמה שנין את יומא דין אמר ליה בר ק' שנין א"ל ואת בר ק' שנין
וקאי' חצב חצובי' למנצב נציבן כבר דאת אכיל מנהון א"ל אין וכית
אכלית ואם לאו כשם שינעו לי אבהתי כך אני ינע לבני א"ל בחייך
אי' לארן על סתיה התורה
אדריאנוס סחיק טמיא כו'
דבעי לפרס דונ
כל עץ מאכל מזהר' סיפסקו
עולם לנטוע ולזרוע כדלעיל
עובדא לא דאמר' זקן סהיה
מבאכה מנטיעותיו לא מנע
מהן להיו' לו אם לבאי מחריו ו
מיתה בהדי' כי תבאו ל הארץ
מ"ל הכ"ה ליסרל' אם' סתמרו
מליאם כל טוב לא מאמרו
נטע לא הוו הזירין בנטיעות
ונטעתם כל עץ מאכל כפס
ומנאתם נטיעות סנטעו אחר
אתם היו נוטעים לבניכם
מרס מני זקן כמה סנים אני
מני עובד מתינע לאחרים
את אחר שלמה אם הכל עש
בעתו נם אם הקול' כתן בלבם
כתיב חסר יו"ד והו כן מלולי
בעלים הלבו של מרס אם המיתה
היה מלס כונה ולא נוטע שהיה
לאחר מני אם למה מני פותח
לאחרי' לפיכך בעלים הקב"ה
של מרס אם יום המיתה סיהה
כונה ונוטע זכה יהיה לו לא
לאחרים מעשה בחדרי אנוס
לפיכך לא יכבל מרס מן הנטיע
כפס מתנה פול יוסיף ויסיר
יהיה זקן אחר סק"כה ליסרל
מתני ככיכול מני נר ריך סנא
כו' : ישב אברהם מכינו כו
דק"ל ערלתו לא"ל דוערלתם
הוה סני מייתי הא דילף
נ"ם מערלת מילן לערלה
דהסתם מנטריך פרלתו לחיות
לנ"ם ומיידי דמייתי דרב הונא
נמי דר' חנין ומאר' החולקים
הונא ודלפינן מקום מילה
דוכתי ומיידי דבעי למיתר דר' דקאמר מאברהם כ"נ היה מייתי נמ
הא דתני בקס הקב"ה לחוניה מאברהם
הוצאה הקב"ה מתנו בלי הוצאה לו כהונה עולם לזרעו מחרו
מסס נוסי לא ניטלה והכי אמר בגמ' וזה כהן הוה כן
זרעו

מהיכן ימול וייהיה תמים הוי אומר זו ערלת הנוף נגדא אמר כתיב
ובן ח' ימים מהיכן ימול אם מן האזן עדיין אינו שומע מן הפה
עדיין אינו מדבר אם מן הלב עדיין אינו יכול לחשב מהיכן ימול
ויהיה שומע ומדבר ומחשב הוי אומר זו ערלת הנוף א"ר תנחומא
מסתברא דנגדא ועדל וכ' אשר לא ימול ר"י בש' ר' יצח' ור' ברכי'
בש"ר יצחק ותנו לה בשם ר"י בן חלפתא ועדל וכר וכי יש ערל
נקבה אלא ממקו שרואין אותן ויודעים אם זכר הוא או נקבה משם
מולין אותו ;

ד דרש ר"ל בר סיסי ותונה אל בני מצרים שכניך גדלי בשר מהו
גדלי בשר וכי יש לזה רגל א' ולזה ג' ר' אומר בעל גברין
היו רבי ברכיה ור' סימון בשם שמואל בר נחמני כתי' וימל את בני
ישר' אל נבעת הערלות א"ר לוי מקום שהיא נבעה בערלה ,

ה שוקיו עמודי שש שוקיו זה העולם עמודי שש שהוא מיוסר על
ששת ימי בראשי' רכתיב כי ששת ימים עשה ה' וגו' מיוסרי'
על אדני פז אלו דברי כר"א הנחמדים מזהב ומפז רב . ר"א
מיוסרים על אבני פז אלו פרשיותיה של תורה שהן נדרשות לפניה'
ולאחריהם ולמה הן דומות רב הונא בשם בר קפרא אמר כעמוד
הזה שיש לו בסיס (מוסד) מלמטה וקיפלוס (רחס) מלמעלה כך
הם פרשיותיה של תורה נדרשות לפניהם ונדרשות לאחריהם
נדרשות לפניהם כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וכתיב
איש כי ישכב את אשה שכבת זרע וכי מה ענין זה לזה אלא מי שהוא
מביש עמיה הוא אויל ומתעבר ברביי מתוך שהוא יוצא ונכנס
בתוך ביתו הוא נחשר על שפחתו אמר לא חטאת אני חייב ולא
אשם חטאת אני מביא ואשם אני מביא" דא"ר יודן בשם ר"ל אלו
שהם נוחנים היתר בעו"הו עתידין הן לתלות בקרקרי ראשיהן
לעתיד לבא הה"ד אך אתים ימחין ראש אויביו קרקר שער מתהלך
באשמיו מהו מתהלך באשמיו כל עמא אמרין ויול ההוא גברא
בחובוי ויול ההוא גברא בחובוי נדרשות לאחריהן שנאמר שלש
שנים יהיה לכם ערלים וכתיב לא תאכלו על הדם וכי מה ענין זה
לזה אמ' הב"ה לישרא' אתה ממתין לערל' ג' שנים ולאשתך אינך
ממתין שתשמור על נדתה לערלה אתה ממתין ג' שנים ולבהמתך
אי אתה ממתין ער שיטצא רמה ומי קיים מצות הדם ויגידו
לשאול לאמר הנה העם הוטאים לה' ויאמר שאול פוצו בעם
ושחטתם בזה כמו בזה רבנן אמ' סכין כת י"ר הרא' להם ב' תרתין ז'
שבע' ה' חמש' אמר להן כסדר זה תהו שוהטין ואוכלי' אימתי פרע
לו הב"ה הוי אומר ביום מלחמות הה"ר והיה ביום מלחם' ולא נמצ'
ואת אמר ותמצא מי המציאה לו ר"ח בשם ר"י אמ' מלאך המציא'
לו ורבנן אמרי הק"בה המציאה לו כתיב ויבן שאול מזבח לה' אותו
החל לבנות מזבח כמה מובחות בני ראשונים נח א' אברהם א'
יצחק א' יעקב א' משה א' יהושע א' ואתה או' אותו החל אמר אותו
החל להיות ראש במלכים א"ר ע"י שנתן נפשו על הדבר הזה העלה
עליו הכתוב כאלו אותו החל לבנות מזבח ליי' ,

אר"ש

דקדק בעולם וסיפיה כתורה אכל לפי נסחת ס"ד פ"י דדרים כולה קרא
בבריאת העולם והדר דרים כו' קרא כתורה אין כ"ל אלא דכסבת התורה
מיירי ספ' נדרשות למעלה ולמטה והתם לא דרים הא דרפרשיות התורה
אתיוסדים על אדני פז אלא עמודי שם י וקיפלוס בלשון יוני קורין לרחס
קייפליס ופי' כאן רחסים שעושים
לעמודי' שמרכיבין ברחסו עמוד קטן
דחב ונתנה ברחס העמוד וברח'
שזה עושין לעמוד המחויק הכנין כדי
שיהיה חזק להעמיד הכנין פליו אכל
אתנחומא גר' העמוד הזה אם אין לו
כותרת מלמעלה ובסיס מלמטה אינו
גר' יפה ולפ' ז גר' הכעמוד שעומ' לכוי
בעלמה מיירי . ה"נ מי שהוא מכיס
עמיה הוא אזיל ומתעבר ברבוי ופי'
ע"י שהו' מנכס ומעל עמו בנטיעותיו
נעשה כן בית . אמר לא חטאת אני
מביא כו' עד ייזיל השוא גבר' בחובוי
לעיל פ"ט ומש פי' אך לשון לא ר' יודן
לא כיאה ולקמן ס"ד פי' נדרשי מקמי'
וכשם שמר' פורש את עצמו מן פירות
ערלה כך יהיו המקלקלים בשפחות
פרוש' מן הכשרים ליום הדין ועלה
ניח' מאי דאמר' לערלה אתה ממתין
כו' תימא מאי מולפיה דערלה טפי
מגבל' ודם ומה הכטחון הזה אם' בטח
בשמירת ערלה עד שתהיה הסכרת
ללמוד מתנה לשמיר' כדה ודם והלא
זו מבוה וזו מבוה ומי שיכבור על זו
יעבור ג' על זו וה"כ ק"כהא דגרסי'
בש' מין בדין נטיעה מקטע דגליהון
דקנכייא וכופלי גדות ופר"סי נטיע'
שאמרה תורה להתתין ג' שני' מלאכול
פריה מקטע רגלי הקנכים הממהרי'
לאכול כו' וכן דכופלי גדות שאינם
יכולים להתתין עד שתטכול ומיהו
התם מיכא לתרוני של יום הדין ע"י
שומרי ערל' יחייבו את הקנכי' וכופלי
כדו' אז מתתינין ג' שני' וזה לא המתינו
אפי' ומן מועט אכל הכא דקאמ' אתה
ממתין לערל' כו' ק' דמהמתין לערל'
נופי' אתה לאוכחי על הגדות והדם
וי"ל דדוכ העולם יזהרו בערלה דאין
יגה"ר תקפס על זה וכ"ם אי ידעי
בהיזק הפירו' הכם כפי הטבע כת"ש
הרא"כע והרמב"ן אכל נדה יגרש
דעכיר' תקיף דערות כפסו על אדם
אחמדתן ולא יסגיחו בהיזק הגדם
לפי הטבע וכ"ם כיתי לכונה וגם
באכילת הבשם כיון שעומדין לאכלה אחר מגוי דמה
יבאו להקל לאכלה קודם שיתמלה דמה לגמרי ויורו התר
לומר בכר נתמלה כראוי ע"י שמבקשים למהר לאכול ולזה יזהיר שיתנו ל
לבן תמה שדרכן ליזהר בערלה אע"פ שמתתיני' ומן מרוב' ולא יתפתו אחר
יגרש בנדה וברם מפני שהות ומן מועט . ולאשתך תיכף ממתין קא מפ'
ולא תאכלו על הדם לאחר נמי על הנדה ופי' לא תאכלו בעוי לשתפי' כמו
אכלה ומחתה פיה ופין קושיא מתחי דמפר' ליה נמי על אכילת דם אתם
דאתי לאן שבבלגו הוא ומרבי' מיני' כמה מילי בפ"ד מיתו ובפ"ק דברכות
לא אלא מנאתי בשם מקום שידרשהו על דם נדה לא כאן . ומי קיים
מנות הדם מייתי להא הכא להוכיח שפי' לא תאכלו על הדם קודם מגוי
הדם מסוס דמיכא לפרושי בכמה פי' ובלכתיבנ' ומלשכחן לשאול שקיים
מנוה זו כלו' שהזהיר האם שהיו עובדי' על דם כמ"ם הגם העם חוטאים
לא לאכול על הדם שמעינן פי' ולא תאכלו על הדם ע"כ קודם מגוי הדם
כי זהו היותר גרא שהיה החטא גבי שאול שע"י שהיו רעבים היו שוחטין
בארץ ולא היה הדם נגר ומתמנה ולכן נזה שאול לגדול מכן גדול לשחוט
עליה כדי שיהיה הדם נגר ומתמנה היטב וכדפי' הרל"ק כי אחר הפי' אבא
אם אינן עולין יפה וק"ל ומיידי דמייתי ענין שאול מפר' הכא ושחטתם
בזה ויבן שאול מזבח דכתיב התם . כמו זה פי' כמו שעולה מגין בזה
לדמע' ונגיר' חוץ מהו בזה . סכין בת י"ל מגבעות גרסי' וכן לקמן ס"ד
פ"י והיינו טעמ' דהולך ולא הכיה אז הכיה אז הולך כפי' שיהי' בסכין
מלא בוצר חון לבוצר כדאי' כפ' הסחוט לבן הגריך להיות שוחטים בסכין
בסיעור זה אע"ג דאי אחיט בהולכ' והוכמ' אפי' בסלין כל שהו' סני כדתנן
התם דזתנין דשחטי בהולכה או סוכאה לחוד . בסדר זה כלו' בסכין כזז
ואע"ג דלהפרים מגלאכול על הדם כתעורר אידי דאזהרינהו מהא הזהיר
נמי בסיעור בסכין מסוס דרסס . ואת אמרת ומתמנה לשאול ותמיל סותר
לת"ם ולא נמנ' כי ולא נמנ' בת ביד העם קאמר ומתמנ' לשאול ולהוכתן קאמ'
ומיהו רחוק שאף שלא נמנה ביד העם לקושי מניאותו מיתמנה המלך וכנו

יהוס' ה
סיר ה
רחסי' כ

תלי' סח
יקר' יט

סמוא ס
יב

כ"ם לת"ם בתם סמין המלט מהיות כיס המחים וחרבות מכל היו מעטים
מב"ם סיבמה למלך ולסרי שלם מלכיסה דותמלה דייק דמסמת סכין מכיס
מחרם כסמס מכיסה סהוה דכר הנמלה בחדום וכדכתיבו לעיל ס"ל פכ"ט
נכי נ מכיסות מנה הקב"ה ולה"ק מבינן דלת נמלה ביד כל העם מי הכיסה
עכסיו לסמול ויהונתן סנמלכת להם
מחדם . ביום מלחמתו מיתה דת"ם
ופמטים כזה היה בלילה סחרי יום
המלחמה דכתיב ביה והיה כיו מלחמת
ומתמ"ל מע"י סהיה זהיר כמכוה זו
מתי פרס לו יו"ת"ם עכסיו ומחמ"ל
כזה מגלה על טוב דרכו מתיר מ"ב
מגיב מרמסי מחרית הקדים לו מכרו
ועל דרך מי מקדימני ומגל"ו מלאך
המכיסה לו כו' לת ידעגה מה דייקי
מר לות מלאך ומר הקב"ה ומתי נפק
מוכיח ומתמ דעת הכנן דכיון דעם
שהי פסה היום הזה סכנה מזכח לי"
בדלקתן נעשה לונם זק ע"י הקב"ה
ומולי להכי מיתתי הכה הם דוכן
סמול מזכח וכסי מסמע כמנית ודעת
ר"יכחק דכיון דחרב הוים לספוך דם
מין זה ע"י מלם ע"י מלאך סמין
סמו ית נקרה על הרעה כולעיל ס"מ
ס"ב נח סמר כו מע"ג דמר נמי הקדו
עור סקרכיו קדמו לפרסות . כדמי
כפ"ק דע"מ לת מכיב הכמ שת המפו
בתקר הכל מע"ם סהקריב מבכורות
בלמנו ולת מכינו סכנה מזכח ומולי
בלת מזכח הקריב . החל להיות רמס
במלכי כלות הוים היה רמסון למלכי
סכנו מזכח ומע"ג דמסה נמי מקרי
מלך דכתי ויהי כיסורון מלך לת היה
כדרך המלכים סעיקר גדולתו מפני
גבוסתו ועל ידי כן הוה סכיה סליט
במלך ומ"ת ומתי נפקה מיכים סכיה
רמסון למלכים י"ל דכבמיה דכר
סכתוב לפי סדרך המלכי סלת ליסר
כ"כ כעבודת י"י פ"ד ודם לכבד כו'
מחר מסמו כמסיד ותו לת מזכ מת י"י
במלכותו מכל היה רמסון למלכים
מנהרו בעבודתו י שנתן נפסו על
הדכר ומ"ת ומיכה רמיות י"ל דס"ל
כמ"ד בזכתים מתה מחטמו ים לאכול
על הדם סיינו סהיו מולכי כם סלמי
קודם גריקת הדם ולכן נוס על המכן
הגדולה כדי לזרוק עליה הדם ומ"כ
חותו מחל לכנו מזב"ח היה המכן מהיה
מעמסה מזכח ומ"ם כן יפה מחר מנתן
נפסו על הדכר מנוס סיגיסו לפניו
ים סורו וסיו ולת סמך על מחרים
ור"י מכרכנו כתב מר יורן חות מנתן
נפסו על המיטה מהוה כורך מזכח
לעיכך מעלה עליו הכתוב כאו חותו
מחל לכנות מזכח . לפי מכנולם הזה כו כדרך המדרם לסיומי כתילתה
דנחמתה בבמה דוכתי מעין הם מסיים הכמ כהך מילתה מעין ונטעת כל
עץ דעסקינן כיה ויתכן דסמיכות לת מחכלו על הדם דרים דמתה למימר
מלעביד לת מהיה מכילת מגנסיעו כמו מהיה כעולם הזה מסמות מקדמת
לאדם ומכיחו לאחרי אלת לת יאונה לכם מות ודם . וכתיב ונודע לגויים
זרעם ק"מה עניין זה לכאן וי"ל מסוס דע"ערלה מתפרסת בגדול המיגוקת
ולימוד תורתם בדפי כתנחומא והם מסיים כה בעה"ז מתם חוטמים
וכניכם מתים מכל לע"כ מתם מולידים ומחמים מנ' לת יגעו לריק ולת
ילדו לבהלה לרמות לפ"ז הכי וגודע בגויים זרעם מע"י מיהיו חיים וקיימי
בלת בדרך המומות יהיו נודעים בעמים לטוכה הפך מה מהוה עכסיו
מחיתה מלויים בהם . מתה מחרות יי כו' מסוס דק"ל כמחור ל הכהנים
ומחרת שיהם כ' מחירות ל"ל דלת דמי לדכר ומחרת מו וידכ' למחר לדרסי
בהו דכר ומתחור ומתמ' לכם כל פרס מ"ב דדיכור מורה על הכללו ומחיר
על הפרטות כיון דהכמ תרוייהו בלשון מחירה כדכתב הרמ"ם ז"ל ומע"ג
דכמ דרשו להזהיר גדולי על הקטני מתרן הכמ ר"מכחוב לחתה לאי"כ
מחירות דהיינו כ' פרסיות דדיני טהרה כמ' לכהני ולכהני מייתי המי קרמ
דקמ"ל כ' הפרסיו הלו נמ' לבני לוי כדתם כסמו ומכיון דמייתי לי' מפ"ליה
בריש כ' מחר מנפי כדרך המדרם . ה"נ מחרות יי' ממרו ממרו כ"ו מיכן
מחרות כנוהג מכעולם כו' ה"ם דמדמכל למיתר מחרות כ' ומכי מדתי
מסמע' חדא דמחרות יי' מחרות נמחנות מלת כמחרות כ"ו מיכן כנוחות
ועו"ל כנוהג מכעול כו' מכי' סהן טהורו' ומו"ם מנינו מעיק הכ"ה מ"מותיו
למה הוה מתת כו' כלו' למה דכריו כטוחים מפני מהוה מי לעולם וקיים
לעולם ויקיים דכרו ומינו כב"ו מיתות ומכר דכודו וק"ק דלעיל

סוף פ"ו מכ"ליה לענין מסיגו כלקי המומו' מהם מתים ופ"ק דכירו' מ
דשלת למה מתת מסוכת ר"מ הייגו מ"ט מומתו של הקב"ה מתת כדמי
ומתמ כ' הענייני' נכללים כפי הכתוב . ובמקום מחר מקם כ"ונ' מ
כתורה ק"דמתי קמר מתים כיון דנ"ינהו הכל"ל הטמה וכתב מחר
טהורה היה וכעל חות מתת מ
מתים ומלבד זה ק"ק מתי מחקו מ
כתור דקמר כיון דכלהו כחד מ
נינהו וע"ק מתמי נקט קרמי
בסדרן דמסר לת טהורה היה כ
מקמי מחר מינגה טהורה ומי דמ
דבחר דהוה מייתי מסר לת ט
היה דמית ביה תוספת ב' מיכות
היה צריך לכניה דמיה מחסר מ
טהורה לית ביה לת תוספת מ
הסמת נמי מיקמי כיון דסוף סוף
לתתויי מחסר לת טהורה היה מ
מייתי מינך קרמ ולכן נר"ה פ
קמרי מעיקם ב' מותיות כדל
וכמקום מחר מחרו כמס רי' כל
מעיקם כ"ונ' מותיות כתורה ו
מיתרת דלעיל ס"מ כל"ב ונקטי
לחכלל כ' קרמי כדמי' הם
המתמרי' מחת ולת יקשה לעה כ
מ' מחר כך וכמקום מחר מחר
מכמחר כ"ונ' מיכות ר"ל מחיי
כין מוספת כ' מיכות לנ' כיון דמ
ת' מותיות בינהו כדכתיבו' הם
נופמ' מחמעי' לה כמקום מחר
מחרת דקמחר עקם ת' מותיות
דלת מיישינן לת למספר הם
וכדכתיבו' הם לת"ר בנת' מהמ
ה"נ ומן הכמה מחר לת טהור
הטמה מינו מומר : מצינו ת
כו' מכום דהם דתור' נדרסת מ
טהורות מ"ט מחמ נדרס מדכתי
מכעתים כדמי' כס"ט מז' כ
מסקינן כמי קרמ מייתי לי
ומנב זה מייתי ענין המיכוקות
נר' דכעליל לאחרן דרים לגון מ
מלגון עולני' ומפר' מתם יי' מ
דכתיב כתרי' בענין זה ומתי
נמי הכמ מה מסיו נופלין מ
הכמ הזה כו' מלת יקשה מ"מ
היו נופלין כי מל מסיו כמס מ
היה ומתמו ל"ק חומרים לל"מ
ויתכן דכמי לפ מכיב רמני יקר
דכתיב כתריה בענין זה לומר
מהרמני' מסכנים לנדיקים
כלשונם לכן כרוס זלות לבני מ
מיתרומתו המוכי' ויהיה זלות
ליפר כמלחמה ; עד מלת מ
חמ כ"ם ל"ט נר"מד מלת הכיסה
נמר מוריתהון דמי מחרת
מרי הוה מו מנגרנו מן הדור . מן הדור הוה מהוה מייב מלת
בעונם . יוצאין למלחמה ונופלין לת יקשה מכיתי דוד
מלחמותיו היו נוכחים דקמ כיתי מחול מייתי כדמחר בהדים לקמ
ס"ה : אלו מנסי קעילה מע"נ דמסירת מת דוד ביד מחול נדמ
המונם מהיה מסמול כקן העם למלחמה לדרת קעיל לגור מת דוד מ
בהם מינהם חנית וחנים מפני מתן הדין מפי מהם בסכנ לת היו
למסרו מכיון דמינו מייב מיתם כדתניא לעיל ס"מ פכ"ד מתמי
כמכע כן בכרי מין מוסרי כל מינו מייב מיתם כדפי' המם . שהיו
דלטורין והיינו מ"ם לעיל מסני קרמי וכרת יי' כל מפתי חלקו כו' נ
מסכ' מסתלקת כדמתלמ"ם מסוד מנייס מתנקת מכיוכי עתה מקו
כם"ט . מה הסכ' מומה כמרן מלה"ר מסלק מסכ' בדלק ס"ה פ
ומה הנורך דוד לבקש כך הלת מסכ' מסתלק מעכת ומעוד למה יקר
מהוה רע לעולם וי"ל מהמורי' לה"ר על דוד היו טוחין מתן כזה ה
הוה מורך כמלכות ומייבי בכבוד מסול ולזה לת פקד עליהם הקב"ה
מנסי קעילה מהיו מנסי כדכתיבו' מתן לגעגים כ"כ לדוד הקם מ
תסתל הסכ' כדי מיכירו כעונ' מנסי לוח הסכ' תסתלק הטוב ה
מהן ויכירו כדכר . מלך מכינתך ות"ם על כל המרן כדורך ה
מסלקך מכינתך לרקיע כדורך נודע על כל המרן . ונוצחתן מהרי
מלך בכיפה כדמי כפ"ק דתענית . אם לתה לתה מים דכיון
מפרנסם כמכילה ודמי מיסקם מים דלת יחיו בזולתם ומסכילה
מים לוח מהמים היו קשי לו יותר מהלחם ולזה כתב תחלה לחם ה
אלא מלמד מהיו המים קשים כו' וקמחר לה הכמ לומר דכיון דמ
יותר מסמת מפרסמת מילתה כמיקם לנ' כ נכמי' ומרגיו בדכרו
דכ"ו

סדר אמור פרשה כו

אמור אל הכהנים בני אהרן ר' תנחום בר הנולאי פתח אמרו' ה'
אמרות טהורות אמרו' ה' אמרו' טהורו' אמרות כ"ו אינן
אמרות טהורות בנוהג שבעולם מלך בשר ודם נכנ' למדינ' כל בני
המדינה מקלסון אותו ונערב לו קילוסן א"ל למחר אני בונה לכם
דימוסיאות (כניסים) ומרתצאות למחר אני מכנים לכם אטה של
מים ישן לו לא עמר היכן הוא ותיכן אמרותיו אכל הב"ה אינו כן
אלא וה' אלהים אמת למה הוא אמת אמר ר' אלעזר אלהים חיים
ומלך עולם אמרות טהורות ר' יודן בשם ר' יו' ר' ברכיה
בשם ר' אי' יעקב דכפר חנין ואמרין לה בשם רבי יהושע בן לוי
מצינו שעיקם הקרוש ב"ה ת' אותו' ולא הוציא דבר סנונה מפיו
שנ' מן הבהמה הם הנרה ומן הבהמה אשר איננה טהורה ובמקום
אחר עיקם ב"ונ' תיכות בתורה כדי שלא להוציא דבר של טומאה
מתוך פיו הה"ד מכל הבהמה אשר לא טהורה אשר טמאה היא
אינו אומר אלא אשר לא טהורה היא אלא יודן בן מנשה אף כשבא
לפתוח להם בסימני בהמה טמאה לא פתח אלא בטהרה את הנמל כי
לא מעלה גרה אין כתיב כאן אלא כי מעלה גרה את השפן כי לא
מעלה גרה אינו אומר אלא כי מעלה גרה וכן הארנבת וכן התחיר
מעלה הוא אינו אומר אלא כי מעלה גרה ומצינו תינוקות
ב"ה' סמלתי' ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר מצינו תינוקות
ביטי רוד עד שלא טעמו טעם חטא היו יודעין לדרוש
את התורה מ"ט פנים טמא וט"ט פני טהור והות רוד מצלי עליהון
הרא היא שרור אי אתה ה' תשמרם אתה יי' נצר אורייתהון בלבהון
תצרם מן הדור זו לעולם מן הדור הזו שהוא חייב בלייה אחר כל
השבח הות יוצאין למלחמה ונופלין אלא ע"י שהיו בהם הילטורין
היו נופלין הוא שרור אומר נפשי בתוך לבאים לבאים זה אבנר
ועמשא שהיו לבאים בתורה אשבבה ליהטים זה דואג ואחיתופל
שהיו להוטי' אחר לשון הרע בני אדם שיניהם חנית וחצים אלו
אנשי קעילת דכתיב בהם היסגירוני בעלי קעילה לשונם הרב
הרה אלו הזיפים דכתיב בהן בבא הזיפים ויאמרו לשאול באותה
שעה אמר דוד וכי מה השכינה עושה בארץ רומה על השמים אלהים
סלק שכינתך מביניהון אבל דורו של אחאב כלן עע"א היה ועי'
שלא היו בת הילטור' היו יוצאין למלחמה ונוצחין הוא שעובריה
אמר לאליהו הלא הגד לארוני ואכלכלם לחם ומים אם לחם למה
מים אלא מלמד שהיו המים קשין לו להביא יותר מן הלחם ואליהו
מכרין בתר הכרמל ואומר אני נותרתי נביא לה' לבדי וכל עמא
ירעי ולא מפרסמי למלכא א"ר שמואל בר נחמני אמרו לו לנחש
מפני מה אתה מצוי בין הגדרות אמר להם מפני שפרצתי גדרו
של עולם תני ר' שמעון בן יוחאי הנחש פרץ גדרו של עולם תחלה
לפיכך נעשה ספקלטור (סר הרלחנים) לכל פורצי גדרות אמרו לו
למה אתה נושך מה אתה מועיל אלי דורס ואוכל זאב טורף ואוכל
ואת נושך וממית אמר להם אם ישוך הנחש בלא לחש אשר
ראנא עבר כלום אלא אם תאמר (נגזר) לי מן

ט אמר ר"ש בן לקוניא לפי שבעו' הו בונה ארם ואחר מבלהו נוטע
נטיעה ואחר אוכל אכל לעתיד לבא מה כתיב לא יבנו ואחר ישב
לא ישעו ואחר יאכל לא יגעו לריק ונו' וכתיב ונודע בגויים זרעם ;

אמור אל הכהנים בני אהרן ר' תנחום בר הנולאי פתח אמרו' ה'
אמרות טהורות אמרו' ה' אמרו' טהורו' אמרות כ"ו אינן
אמרות טהורות בנוהג שבעולם מלך בשר ודם נכנ' למדינ' כל בני
המדינה מקלסון אותו ונערב לו קילוסן א"ל למחר אני בונה לכם
דימוסיאות (כניסים) ומרתצאות למחר אני מכנים לכם אטה של
מים ישן לו לא עמר היכן הוא ותיכן אמרותיו אכל הב"ה אינו כן
אלא וה' אלהים אמת למה הוא אמת אמר ר' אלעזר אלהים חיים
ומלך עולם אמרות טהורות ר' יודן בשם ר' יו' ר' ברכיה
בשם ר' אי' יעקב דכפר חנין ואמרין לה בשם רבי יהושע בן לוי
מצינו שעיקם הקרוש ב"ה ת' אותו' ולא הוציא דבר סנונה מפיו
שנ' מן הבהמה הם הנרה ומן הבהמה אשר איננה טהורה ובמקום
אחר עיקם ב"ונ' תיכות בתורה כדי שלא להוציא דבר של טומאה
מתוך פיו הה"ד מכל הבהמה אשר לא טהורה אשר טמאה היא
אינו אומר אלא אשר לא טהורה היא אלא יודן בן מנשה אף כשבא
לפתוח להם בסימני בהמה טמאה לא פתח אלא בטהרה את הנמל כי
לא מעלה גרה אין כתיב כאן אלא כי מעלה גרה את השפן כי לא
מעלה גרה אינו אומר אלא כי מעלה גרה וכן הארנבת וכן התחיר
מעלה הוא אינו אומר אלא כי מעלה גרה ומצינו תינוקות
ב"ה' סמלתי' ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר מצינו תינוקות
ביטי רוד עד שלא טעמו טעם חטא היו יודעין לדרוש
את התורה מ"ט פנים טמא וט"ט פני טהור והות רוד מצלי עליהון
הרא היא שרור אי אתה ה' תשמרם אתה יי' נצר אורייתהון בלבהון
תצרם מן הדור זו לעולם מן הדור הזו שהוא חייב בלייה אחר כל
השבח הות יוצאין למלחמה ונופלין אלא ע"י שהיו בהם הילטורין
היו נופלין הוא שרור אומר נפשי בתוך לבאים לבאים זה אבנר
ועמשא שהיו לבאים בתורה אשבבה ליהטים זה דואג ואחיתופל
שהיו להוטי' אחר לשון הרע בני אדם שיניהם חנית וחצים אלו
אנשי קעילת דכתיב בהם היסגירוני בעלי קעילה לשונם הרב
הרה אלו הזיפים דכתיב בהן בבא הזיפים ויאמרו לשאול באותה
שעה אמר דוד וכי מה השכינה עושה בארץ רומה על השמים אלהים
סלק שכינתך מביניהון אבל דורו של אחאב כלן עע"א היה ועי'
שלא היו בת הילטור' היו יוצאין למלחמה ונוצחין הוא שעובריה
אמר לאליהו הלא הגד לארוני ואכלכלם לחם ומים אם לחם למה
מים אלא מלמד שהיו המים קשין לו להביא יותר מן הלחם ואליהו
מכרין בתר הכרמל ואומר אני נותרתי נביא לה' לבדי וכל עמא
ירעי ולא מפרסמי למלכא א"ר שמואל בר נחמני אמרו לו לנחש
מפני מה אתה מצוי בין הגדרות אמר להם מפני שפרצתי גדרו
של עולם תני ר' שמעון בן יוחאי הנחש פרץ גדרו של עולם תחלה
לפיכך נעשה ספקלטור (סר הרלחנים) לכל פורצי גדרות אמרו לו
למה אתה נושך מה אתה מועיל אלי דורס ואוכל זאב טורף ואוכל
ואת נושך וממית אמר להם אם ישוך הנחש בלא לחש אשר
ראנא עבר כלום אלא אם תאמר (נגזר) לי מן

ע"ש ידעי ולא מפרסמי למלכ' והיינו דמייתי המי קרא ולא קרא דמקמי' ביתיה ויקח בוכרייה ק' נביאי' ויחכיאם אחסים מים במערה וכלכלם לחם ומים דהכי אמר הכי אמרי עובדיה ק' מה נרכיה לאסתכא כמי מכיון שהזכי' ברכה מיני שהוא הלא מ' כל בקר דלעי ל"ק כולי המי דמסתעי קרא קושטא מן עליותא אמרו לו למה אתה נעשה באבר א' ואירסך מהלך בבל האיברים אמר להם ולי אתם אומרים ואין יתרון לבעל הלשון דיתיב ברומי וקטיל בסוריא בבוריא וקטיל ברומי ולמה קורהו שלישי שהוא הורג שלש' האומרו והמקבלו והנאמר עליו עוברא הוה בנבר דהות ליה כלה בישא והוה צמידא (רגילה) אסרה לישן ביש והוה מפייס יתה תרין זמנין ביומא חד ברמשא והד בצפרא אמר לה אנא בעי מינך דלא תימרין לישן ביש מה עברת אזלת ואסרה לבעלה הדין אבוך בעי לשמשא יתי ואם לית את מהימנת לי אתה לרמשא ואת משכחי' יתיה יתיב ומפייס לי אזל ורצד עלוי (ותרב לו) והמא יתיה קאים נחין ומפייס יתה אמרה כבר מילא קשטן מה עבר מהא לאבוי וקטליה אובילון יתיה לדינא ואתחייב קטולין ולהיא אנתתא דאמרה על אבוי לשון הרע ואתחייבת קטולין ואישתכח לישנא קטיל תלתיהון ובימי שאול הרגו דואג שאמרו שאול שקבלו אחימלך שנ' עליו ואבנר למה נהרג א"ר יהושע בן לוי אבנר נהרג על שעשה דמן של נערים שחוק הה"ד ויאמר אבנר אל יואב יקומו הנערי' וישחקו לפנינו רשב"ל אמ' על שהקרי' שמו לשם דוד הה"ר וישלח אבנר מלאכים אל דוד תחתיו לאמ' למי ארץ והכי כתוב ליה מאבנר לדוד ורבנין אמרי על ידי שהיו לו לשאול להתפיים בדוד ולא הניחו אבנר שא"ל דוד ואבי ראה גם ראה א"ל מאן את בעי מן גלגוי דירן (מה תפקדותו סל זה) בסירה הוערה כד אתון לסעגל א"ל חלא תענה אבנר בכנף אמרת בסיר הוערה חנית וצפחת בסירה הוערו וי"א ע"י שהיה סבק בירו לשחו' בשאול על נוב ולא מיחה. א"ר

לה הכא: צמרא אתמה ליסן כיסרנילה לספר לה"ר. ורצר עלוי פי' הר"ן וחרב לו וכן הוא לפי עניכו מכל מין לו חבר: דואג סתמדו אתפ"פ סלא מכינו כמקר' סנהרג כבר אמ' בילמדנו והכיאו הילקו' כפי' קל"ח כיון סרלו תלתידיו שהוא מסתח את הטהור ומטהר את הטמא נתנו חבלים בגלגלו וגררוהו שנא' גם אל יתנך לנצח יתקך ויסחך מאהל מ"כ כמ"ש כתבתו שהמגיד לדוד על הריגו' שאול ומ"ל דמך על רמשך היה דואג בעצתו ומיהו כפ' חלק מסתע דתת ולא נהרג ויתכן דכיון דנגנטר כדמי' התם חסיב נהרג המגורש חסו' כתת וס"ל כנהרג בלא עתו: ובימי שאול הרג ל' תית' דטובאבר מהכי ד' הוו שהרי נהרגו עם אחימלך פ"ה כהנים וכל בני נוב עיר הכהנים מאים ועד אשה מעולל ועד יונק גם עם שאול נהרגו ג' בניו בסבתו כמ"ש בפ' חלק אלמלא לוהו יהונתן את דוד כ' בברות לחם לא נהרג נוב עיר הכהני ולא נטרד ולא נטרד ואב החדומי ולא נהרג שאול ג' בניו ומ"כ כל הרע הזאת בתת בסבו לה"ר דדואג ושתמ' ל' דד' דקת' פי' ד' מיני נהרגים כי יש נהרגים מפני ספורו ויש סנהרגין מפני קבלתו ולכן נחסבו שאול ובניו לא' שהרינת' מפני סבלתר ויש סנהרגי' מפני סנאמר עליו ולכן נחסבו אחימלך וכל בני נוב לא' סתתו מפני סנאת' עליהם. ואבנר דכיון דלריק הוה כמ"ש עליו דוד כי סר ונדול נפל היום ביסר ויקונן עליו לא הוה מסתיים מלתא שיהרגנו ויואב לולי שהיה בידו חטא ומ"ל כי חטאו היום מה שסתק ולא מיחה בשאול בהרינת הכהני ולהכי בעי למת כהרג כלו' מה חטא היה בידו ותשו דבעי לאתויי דעת י"ל דקת' פי' שהיה סבק בידו לחחות כו' מייתי נמי דעתיה דרי' בל ורשב"ל הכא ומיב' לתי' והלא אבנר היה חייב כדמו של עשל וכדא' בפ' נגמר הדין סיואב דנו בדין סנהד' מ"ל מ"ם קטליתיה לעשל מ"ל עשאל רודף הוא מ"ל הי' ל' לנגיל כמ' מאיכריו מ"ל לא יכולת ליה ואמר נמי התם שבשבא שלמה לדון את יואב על הרינת אבנר הסיבו בזאת והודה לו על טענתו ואפי' תימא דלית הלכתא כיוחנן בן שאול דאמר בפ' בן סורר ומורה דיכול לנגיל כמ' מאיכריו והרגו נהרג עליו מ"ת חייב בדיני שמים מיהת הוא וכמו שפסק שמ"ג ועיין בהרמב"ם והרא"ש והפיט' דהך עבירה חמיר טפי דהרג בידו לתי שהיה יכול לנגיל כמ' מאיכריו מהנך עבירו' דקאמרי הכא זו' ל' דש' ל' לבעלי המדר' דאבנר לא היה יכול לנגיל מעשל כאחד מאחריו ומה שהכהו בדוקן ה' אתרמוויי הוא דאתרתי ליה לא שנתבון לכך ויואב שדנו בדין שנהרד' עליה הוא שנקם להרגו ומה שהוד' לו שלמה הייבו לפי טענתו דכיון דאית עליה דין מות מסוס דמו דעמשא הורה לו בטענה זו לו' שאפי' נאמין לדבריו יש לחייבו מסוס עמשא והא דכתי' ויאמר בדם עשאל אחיו מני לפ' דיואב הרגו לנקו' נקמת אחיו לא שהיה חייב מפני זה דעשאל רודף הוה ומ"ת וכיון' מסו' דהמליך את מים בוסת ומוסה מלכות בית דוד ב' שני' כמ"ד בפכ"ג דמ"ה נעכם הא ל"ק דהא דרשינן ומלכי' מחלליך יבאו זה שאול ומים בסת ומדרבה לת"ד דמס"ה נעכם קשה ונדחקו שם התוס' לתרוצי שיכיה ל"ק מה שאה היא למה נהרג דאמ"נ דרבלי חסידיו יסמור כתה פעמי' עדיק מס לפני דסע שלא פ' חטא בהבל ויעשי' וזכרי' וכן אמר דוד עליו בנאסול לפני בני עולה נפלת ושתא מסוס דמורך לנבור כו' ודוד חסן כו' היה יי' נכב עליו לאמרו לולי שחטאו גרם: על שהקדים שמו כו' אבל מיקומו הנערי' וישחקו לא ס"ל שנתתייב כי מני סבר שלא נתכוון מבנר לשחוק של שפיכות דמים אלא לשחוק בעלמ' להרחות נבורתם כדרך המתאבקי' ונוכ נמשך מהשחוק שהרגו זה את זה ויתיה המלחמה:

מאבנר לדוד והיינו דכתי' ל' דוד תתתיו שהזכיר שמו אחריו וכלו למדרנ' הוא לחסה תמנו כי מה שאמרו שמפרשי' ספי' תחתיו בסתר לו בקמיכו דוחק מכו'. מאן את כתיתן בלגוי דירן גיר הילקוט בשם תנחומא מאן את בעי מן גילגוי דדין ואות שמת הניה לגילגוי דהדין ולפיר' זה פיר' מה שתה חוסס לדבורו של זה וקורא הדבור דרך בזוי לגלגו מעניין ולגלגונו שתה חוסס לדבורו של זה וקורא הדבור דרך בזוי לגלגו מעניין ולגלגונו עלי אהבה ולדיל נר' ספיר מן גילגוי דדין וכי' מה שתה חוסס לתפארתו של זה שמתפאר שהיה יכול להרגך והוא מלשון גלוג לאמר דלעיל וכפ' הקודמת וכמה דוכתי. בסירה הוערת כי' הערוך כנף המעיל בסירה הוערה בקוני' וכסידים הוסבכה ונתתך הכנף וכפ' נגמר הדין נבי בור וסירה גרמו לאבנר ליהרג פירש' יאמר לו שמא כשעבדת מכל הקונים והסירי' נכנס מ' מן הקוני' בכנף מעילך והוא היה טמון שם ואתבר בסירה הוערת ואע"פ שמחז' ל נבי ידעתי כי מלוך תמלוך מכח ידע לפי שא"ל שמו קרע יי' את ממלכו' ישראל מ"ל שאול מיהוא זה מ"ל מיכי אומ' לך אלא רמז מכי רומז לך מי שהוא קורע את מעילך עתי' ליסול מלכותך וכיון שקרע את כנף מעילו ידע שאול מה שאמר לו שמו' אפשר שאמר לו אבנר שמין זה דוד אלא אחר הוא מיקרע כנף מעילו והשתא כסיר הוערה. חנית שמין זה דוד אלא אחר הוא מיקרע כנף מעילו ובפת' כסיר הוערה כלו' וכי כמן אתה יכול לות כך הלא ע"כ להודו שהלבתי ולקחתי אותם ושייתי ג' כיכול להרגו ומ"מ לא חס אבנר בטענתו ואמר

שמו"ב כו

שמו"ב ג

שמו"א כל

לשמאל מתח מ׳מבני הבכח כתבם לו כדפי׳ רש׳י בפ׳הנו׳נבי בור וסירה ׳
ולא מיתה מכל מי׳כל ומסכ׳ל וכבכן מבו סברי סמיח׳ולא נמנם כדעת
ר׳יבתח דפ׳כ׳ג וי׳ס׳ל כרב דמחר המם סביים לו לאמו׳ולא מיחה
ומחרי׳המם וסביהם מקרא מ׳דרשו ויקוכן המלך ל מבנר ויחת׳הכמו׳בכל
ימות מבנר יריך לא מסורות ורגליך
לא לבחוסתים הוגבו מ׳ד לא מיחה
תלי׳ יב מכי קאמר ידיך לא מסורות
מלאכ׳ג לא לבחוסתים הוגבו מ׳ט לא מחית
כבסול לפני בני עולה נפלת ות׳ד מיח׳
תלי׳ יט ולא כעב׳מתמוהי מתמהה הכמו׳בכל
ימות מבנר ידיך לא מסורו׳ורגליך לא
לבחוסתי׳מבדי מחויי הם מחית מ׳ט
כבסול לפני בני עולה נפלת ופרש׳י
ידיך לא מסורו׳מד׳חבוב שלא בכל כחך
והיה לך לתחו׳ולבי׳ולא מחית בכבסול
לפני בני עולה נפלת מבדי מחוי
מחית ה׳ק ידיך לא מסורות היו לא
נהנת בעצמ׳ כאל חבוב שלא בכל כחך
בלית דעתך ומחית בכבסול ע׳כ ׳ ולא
מיח׳שבתיר׳מפני שמול סיבבוס עליו
מו מיחבוב מידו מתם ׳ שתי פ׳כו׳
כלו׳ספי׳לחבו׳טהורו׳ היינו סב׳פר׳
סבתור׳סמדברות בדיני טהר׳דהיינו
ד דניאל ד פ׳רה סהיה לטהר הטמאי׳ ופ׳המת
סהיה לבפרי׳מהטומה׳ ניתנו לבהני
בני לוי המיקרו כסף ברוף סמוהרת
הטומה׳לבהני׳וכן מעשה הפרה ע׳י
תלי׳ יט כהן ה׳ק מתי מבמעי׳דוד ע׳ה דב׳פ׳
לו ע׳י הבהני׳דניל קרי בי רב ועוד
ה׳ם דנקט הבי סרי כל ת׳כ נמי וכ׳ת
דלא מיירי לא בפ׳דטהר׳המיבה נמי
ויקר׳ ב פ׳ נגעים וסתם י׳ל שע׳י סדבר סם
בהסגר׳יי׳לבבר זרוע הרשבי׳ולהניל
הנדיקי׳בלוות׳יבר׳יי׳כל שפתי חלקי׳כו׳מסוד שגיים מנקת מבוני׳פתה
לקום ימת׳יי׳הזכיר הסנחת׳יי׳ בסיו׳נוהן מבות טהרה לו לבהני׳ם׳ י׳ סהם
טהורי׳חה רמיה סבא ליטהר מסיעין׳לוהו כפי הבנתו ולא הזבי׳פ׳נגעי׳
לפי סהטומה׳ב׳כ ע׳י מבל אפר פרה תבלית׳ לטהר הטמאי׳ועוד סבנגעי׳
מין הבהן עושה מעשה הטהר׳ רק גוזר כפי מקרה הנגע מבל אפר הפרה
מלאכ׳נעבי׳פ׳ומם׳ פרה מדות׳ופ׳המת כב׳ט ל׳ג שלא ומי זו זו׳פ׳המת
אמור ל הבהני׳בני אהרן ואמרת אליהם ול׳ג לעיל ב׳פ׳שלא ב׳מחידות ולפ׳ז
מחז׳ל הוא סד הנבנים בנופו המתרבב לוהו ומין רפואתו שלא בקמים
והבבעות המבריחים לוהו וכן חולי הנפש ע׳י ערבוב החמר ותלוות
המטרידו׳לוהה ורפואתו בקדושת התור׳המברחת כחות החמר בקדוש
לפי סהיה מתחלבת לטומאת בחמר והעליוני׳המסוחבי׳בחולי זה ר׳ א
נגלגי הסמים שעם היותם חיים מבבילי׳הם בבלי חמר ובריבי׳ לבוא
סלמוהם מן הבח ל אפומל וניזר׳בבליון ולפי סגם הם מקיימי׳מלת׳ הנ
ותורתו בפי מדרגתם ועי׳ו מבליתין מניחותם ונמלטי׳ מנבות החמר
מבוהבים בענין הקמים ויש עוד ענין בהמבל הקמים ובוה מלף מיבוב
החולה על בבמו לא יוביבלהו הם לא יזהר מהטומה׳ מיחבר סנבלתו בנ
למוד הסור׳ומוסבליה לא יוביבלו לנמבך לטומאת המבבי׳ הבל יהיה ב
זהב בחף חזיר ולבן יבמרך הזהירות בהמיר׳ מבות התור׳ות׳ם מבוה הנ
ומניח מת ישראל בר׳ הבינו מחרי מסירת הקמים בי בעת מסירת מ
הזבי׳ר מת ב׳ו׳ו היה המתיר׳הם׳ שבבמבל שלא בלא הבפיק לו בזה בי
עוד היה מבוה לישראל ובהו המחמר הב׳בנמבל ׳ אמירה מ׳ דייב
לעבות בל מבר יבוס לעבות בבולם בלא יבנו מת מבקידם והיינו בנ
עירין פתנמא ובחיבר קדיבין מחלמת פי׳בגזרת יי׳ל המלאכי׳ הים
הבוה ובן בחמחר מחמר יי׳ לבם שלחת ר׳ל בבלו מיי׳מה לבעות ות׳ל
לבעות בך והיינו הבונם הבוה בנתן יי׳ לנבוכדנצר לטרדו מן המנ
סהיה ע׳י מלחבים בהם בלוחי הבפנחה ׳

הה׳ר ויאמר יי׳ל משה אמור ל הבהנים המל׳כ אמור ואמרת ל׳ל בלם
דאתי לום׳ סנריבין לבבול לבם המוהר בבי׳ סיקיימוה ואיבא ה
ת׳ם בבבל המוהרה בבהן ולא בחבות אחרות אדרבה הבא הבוה ה
לבהנים לבדם לא היה בריך ב׳כ מוהרה דבהנים ברידין הן יי׳ל דנרם
בקבה הבא דמת׳ג לבהנים בינבו ונ׳כ אין בחבות הזאת טורח׳ו הבר
בים שלא בבוד והדר בריבין בבל מוהרות בי יבר לב המדם רע וב׳ם בב
מבות שהן לבל ישראל ׳ הה׳ר ירמת יי׳ טהורה בו׳ מבבר לתרוני
דק׳ל אמור ואמרת לת׳ל בדלבול אתה ובבי׳ לתי׳ דמבלה זו ניתבה לבה
לו ולבל בבנו אחריו והיינו ואמרת אליהם לדמוז לבל הבהים אחר
ולהבי מייתי הא דדרשינן מירמת יי׳ טהורה בבוהבתו ניתבה לו פרב
הבייתת לו לבולם ויתבן דמבני אהרן דרים דאתי׳ג דאתי לבעוטי בל
בדאיתא בת׳כ מדבוש סני דלאתת בנים ובתב בני אהרן דמו סבל
אהרן היתה זאת ׳

מורא סבתיירת בו׳ מבוס דק׳ל מתי ירמת יי׳ טהורה ובי מי לא יי
בזה ועוד מתי עומדת לעד הבינה מתמינין בדבתיב ובבוב נ
מבדקו׳ופעה בול לבבי מב׳ סבבבר ירמת יי׳ל אהרן ניתבה ל פ׳ו׳ו
בענין טהרה והיא עומדת לעד בבינה זה מתנו ולא מבנו לבולם ׳

מורא

לעיל ס׳כ פט׳ו נבי לא נומר עלי לבן נמנה סהזקני׳הם הבוטלי׳והבנוהבי
ספעתי׳לא היה רמוי להיות היום מריך מו קבר כ׳כ ותבתבה הדבר כ
סיבבי׳הבנין בפי בביבות עבורם וז׳ם סבותנין ובוטלין בבינוסין בי
יתבנה הדבר מבנותם שלא תבוות הבמים מבבימות לדבריהם ׳ משי
לא׳סבטל הבמוניה בו׳בר׳דבתם׳
מו׳ומין דבדי׳בבבבה הבמי׳ בפתי
מלפני בבינה מתבתחוים לה בדמים
בפ׳לא יחפור ובפ׳חלב מז הם בפוב
ומינם מבמיעי׳בול ודברי׳בתי בבבב
ברבה בהולך בהדיוט על בתנ
לתבום ברדתו ובסיולתי׳ובדלין לב
בבתן לבם בם מתבלה לבבול בי
ובלילה מו מבמיעין בולם ומרב
ברדתבבבול בבהנים לתבן׳ בדר
והיינו בבל המרן יבא בום בבבל
מליבם והבמעת בולם לפי הבב
בת׳ם לעיל ס׳מ פי׳בבול חתה תנ
ברבעי בו׳ ותבבר בהבול הורב
גדולת יי׳בדפי׳הבם ׳ בבמה בבר
בתה נזרי דינין ל׳נהבה ׳ נבבר
לבם בו׳ ה׳נ בילבוט ובבבבל ומ
לבם הרובה בתיב מומה׳ ובבים מ
מת ישראל ומניח מת הבבן מ׳ל מ
בבן מרוינו לא לבבינו מבבת בבב
ומבבי מה מתה מבוה מת ישראל ומ
מותי ולבי נר׳ זו מוכן ענין המ
הזאת סהיה סיבמו׳הב׳ביב בבבב
מלא יתבד סנולתה ולבן ישראל בבב
לבבת בב׳ם סוברך רבוי המזהרו
הבבן מבבר הוא מוזהר מהבומה
ב׳ע מב׳ל מזהרת מתירת מבוס יי
מזהרת הרובה בתירת הבמיב ומ
מיך יבבר מבל החולי בתלבים ומ
בבמבל מת׳מבוה הבבן ומניח מת ישראל ובענין הבמבל מ׳ב בי בם בתלב
ים מתיר׳אלא סתיבה בבולה בבל תתחוני׳ולבן הל׳ל בתבל מבובל המ
בישראל ופוסט׳בבבן יי׳ל סתבנין המבל לומר מהבומה על הבבירות ומ
המבות תינו מבר עבור בי יי׳לבד בי בם טהבני בתבל בבבבה לבבב

ר' לוי ואיש זה שאול ואשה זו אשת בעל אוב רבי לוי בשם ר' חמא בר חנינא מה כתיב והיית רק למעלה מוטב היה לו לשאול באורים ותומים של מעלן ולא באוב וידעוני שלמטן הוא שאמר לעבדיו בקשו לי אשת בעלת אוב ואלפה אליה וארדשה בה למה שאול דומה באותה שעה אמר ריש לקיש משל למלך שנכנס למדינה וגזר ואמ' כל תרנגולין שיש כאן ישחטו בלילה בקש לצאת אמר יש כאן תרנגול שיקרא אמר לו לא אתה הוא שגזרת ואמ' כל תרנגול שיש כאן ישחטו כך שאו' הסיר את האובות ואת הידעונים מן הארץ והוא אומ' בקשו לי אשת בעלת אוב אפילו כן ויאמרו לו עבדיו הנה אשת בעלת אוב ויתחפש שאול נעשה חפשי למלכותו לבש בגדים אחרים מאניין פניקא (בגדים פחותים) וילך הוא ושני אנשי' עמו זה אבנר ועמשא א"ר איבו למדתך תורה ר"א שלא יהא אדם יוצא להרוג בפחו' משני' שאם יצא סופו נעשה עבר לעברו ראמר ר' איבו° ב' בני אדם נתנו בר"א אברהם ושאול באברהם מהו אומר וישכם אברהם בבקר ויקח את שני נעריו עמו ומי היו ישמעאל ואליעזר בשאול מהו אומר° וילך הוא ושני אנשים עמו ומי היו אבנר ועמשא ויבאו אל האשה לילה וכי לילה היה אלא מלמד שהיה השעה אפלה להם כלילה ויאמר קסמי נא לי באוב ותאמר האשה אליו הנה נא ידעתי וישכע לה שאול בה' למה שאול דומה באותה שעה אמר ריש לקיש משל לאשה שהיתה נהונה אצל אוהבה ונשבעה בחיי בעלה כך שאול שואל באוב וידעוני ואמר חי ה' אם יקרך עון ברבר הזה והאם האשה את מי אעלה לך מאותן שאמרו מי ה' או מאותן שאמרו מי כמוכה ויאמר את שמואל העלי לי עבר' מה דעבדת אמרת מה דאמרת ואסיקתית כיון דחמיתיה אתרהלת שנא' ותרא האשה את שמואל ותצעק בקול גדול וכי מנין היתה יודעת שהוא שאול אלא לא כשם שעולה להרייוט הוא עולה למלך להרייוט עולה פניו לטטה ולמלך פניו למעלה ויאמר

ר' אבא בר חנינא אמר מלפני הקב"ה כדכתיב כיה ומתנם לו מורשה וירמני כדגעיל פ"ג. זו פ' המת ומת"ג דכל מ"כ ופ' פרה ניתנו לו ולזרעו אחריו מיכם מתקיימות אלא בזמן שב"ה קיים ובשעת עבוד' אש"ג דמלות אמה זונה וחלנה ומשה נרושה קיימות לעולם י"ל דנס זה בכל פ' המת היא דכתיב כתיב מ"ק תרומות ומעשרות מי הוו בזמן הזה תוריית ויותר כ"ל דלא חסיב אלא פ' המת סיים קדוש ישיר בה והא דל"ק בפרשת הטומאה מפני שהם נכנסי' בני ישר"ל כמ"ם בתנחומא דהוה אפשר אלא איכנסו לעבוד בטומאה אלא סיטהרו ונכנסו לא סיהיו מוזהרים מהטומאה ובעונם וכ"ם בזמן הזה דליכא עבודה ק"ל מה שנין להפרש טומאת מת בשבי' ר"ל דם ל' כמ"ם הרמ"ם ז"ל בס' המנוך בטעם הפר' טומאת מת לפי שהמלך ל' טומאה חזקה עד מאד לפי שבפפר מעליו נזר הקדש ויפה' אמר לבדו פחות נרוע ומשתוקק ל' ר' ונם כרעתו רבה החטיא הנפש הקר' בעודה סוכנת אבלו ע"כ רמוז טומאה כל סביביו בהפפט מעליו כי הולו סזהו נפשו ולא בשאר בו כי אם אמר הרע ורמוי בחמת למדבר' אם להתרחק מהנו כי לפי זה הדבר בין שהיה' מת יי' ישרוט מהטומאה בתרחקה על חטא הנפש מזה הפך ר"ה מה. כתי' למעלה מן הענין ר' כלו' מה ענין זה אבל זה ושעם אלא גרם' דמשו' דקרא אלא מעוכבי' ויות והדר כתיב ולא אלכו אחרי אלהי הגוי כו' והבדלתם בין הבהמה הטמאה עד והייתם לי קדושים כי קדוש אני ואבדיל אתכם כו' והדר כתיב ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב וידעוני כו' ל' שיש שם לשמיכות אוב וידעוני ל' אמור ל' הכהני' דאל"כ לא לכתב איש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני כו' אמרתי ולא אלכו אחרי אלהי הגוי לשמוך עונם אוב וידעוני לענים ערות דדמיין אהדדי ועוד אוב וידעוני אחרות הגוים הם והוה קאי ולא אלכו בחקות הגוים אלא אוב וידעוני דהוה מסיים הפ' כוראייתם לי קדושים דדמי לפ' אמור ל' הכהני' דמיירי בקדושת הכהנים. ואיש זה פחות לאו דוקא דהכא כתי' אם קילה אמור נברא בסייף גם בעלת אוב לא אלא אלא אל

פחלה כי לא נתכון כמו מה רחית מחין
ירדי מחרנך מכל המו לי מה רחית כלו מה
לדעת מה שקים דחל כמנחומ נרס שקים הוה סמוך כמחת . כיון דסמך
מרי זמני ומי כיו סמוך ומסה כפסמם סמוך אם כך נמיר סקרס לם ופלו סני

אמו לך

עמוס ד

עמוס ה

מיכה ג

קהלת ו

עמוס ו

עמוס ג

תהלים יב

עמוס ה
כב

אלא בנוך מהמנין דרבנין

נסל

מנסים לדרוש ממנו וכמ"ש רי"ל ענמו אתה הוא שנרמת כו' ולכן
מכריח שנתכויים ממנו מלא יאמר לו כן כדמיתת כפ"ק דברכות .
ית נוב עיר הכהני' וכתוב זה לא נבני בכהן הירא לי נבי שנמך
ויהי ערך כר פרסי פי' היה פס ערך דהיינו דוד והירא ליה פי' הלך
על סונאך ודומה ללשון זה לעיל
פס"ז ס"מ עכ"ז אינו מתיישב .
ן את אמר לי כו' דדוד לא הוי
ממנו שהרי שאול בדי מדוד כמ"ם
ך : דהוינא דחיל ק' דאמ"נ
חיל לבנות מפני הפלוס למה לו
מאל לומר לדרך הטוב ממך לימה
ך סתם ולא יהרגנו ועוד דמס
ר הירמ"הוא סבור לו מה כ"ל הוינ'
בעלם דסקר הא גלמו אחי טעמ'
ר לבנות מפני הפלוס שמפילו
חוני' דכרו לשון כדאי מפני הפלו'
לעיל ס"מ פמ"ז וי"ל דשאול בדיק
ל וטוב ממנו אבל מ"מ בשלימות
רינו דו טוב מסמו' בדבת' ויהי דוד
מ"מ מסמ' ונדק בגרל בסד' המלוכה
ר' ורדף תמיד אויבי' י' הפך שאול
ר' ורחמן ולא עשה חרון אפו בעמלי
מתקבלו תסוכתו לפי שחטא בעניו
ר' למלכו' כמ"ם בעל הפיקרי' ו"ס
אלו מגלחין סניון לדוד מ"ל הכ"ם
ר אלא מתה סמו' וכו' דוד אבדתי
ה דוד מפניו כו' פי' שלו שאול היה
מו דוד בעניו הנריך למלכו' יאבד
ה דוד מפניו שהוא בדיק ממנו ומה
מרים' פירוש נולד במול טוב רוחק
ם זוכות יכריע את המזל ונ"מ
מכריח בעול' הסקר אחר לדרך
בוב ממך שבחינת הפלמו' המדיני
מה בעולם הסקר קרוי טוב ממנו
מ"מ מפני הירא לא אחר לו שהוא
דוד כפי' אבל בשהוא בעולם אחמתי
לא אחר לו שהוא טוב ממנו אלא דוד
מה שבחינת הפלימות הנפשי
בעולם הפיק' שאול טוב ממנו והיינו
אמר בסמוך לא מעל הנם עשה י"
ה מתי קמ"ל הפתח וכי מעשה
אחר לו וקרע י' את המלכות ישראל
לא ידע שהיה על ענין עמלק אלא
דמסוס דאמ"ם כן היה שאול בדיקמדוד ולכן עכשיו שאמ' ליה שהמלוכ'
לדוד ויקשה לו שבחינ'נטלה ממנו כיון שנתונה למי שאינו בדיק כ"כ כמוהו
לא אחר דאין זה הנם מכיון שנבטל בעמלק ודוד נריך בענין כזה אחר
המלכות תלויה בו והיינו דלא תייתי קרא הטא דנוב עיר הכהנים אמ"נ
דאמת' על כן הדבר כזה עשה לך היום אלא בא להזכיר לא שהכרי' שנמנה
הנם דוד בדיק מאשאול דהיינו דאחתי רשעים ומחירת פי שמוחל לאמתין
אבל בשמיכות דמים לא נמנה דוד בדיק נמור אנם הוא הרג את מוריש
ות מיעריק כ"ל דאית מיעריק נרסינן פי' אמ"ם אים מקום
לברוח ובחנדת שמואל גרס'לית למתרק ולפ"ז פי' אמ"ם אין מקום לברוח
ינו הא עמי בתחיתי דאי לאיחר מיהיו מתים כמוהו כפי' המפרשי'
מה אמ' ויאמן י' נם את ישראל אמך וכנגיך היה הדבר מוכן ומפני אלא עת
בורת תדרגתו בע"ה היה אמר לו זה י' לפי אמ"ל לברוח ולכן אחר כי
מה שכרו אתו אם לא יברח שיתכפר עונו בחיתתו ויזכה לחחיית שמואל
מכיותיו : אמר לאם אחר לי כו' לא יעבתי היכא דמיו"ק אין יסכימו
דבריו לו אם נפילתו מרגה וכאלתו והפנרו אלא לאבדו אחר לה' אמר
לי כו' לא רגה לגלות לאם אן ירד לבנם ויסתכנו יותר בחלחמה . אלמר
אחרהו כו' מכיון דמאמור הכהנים לפיכנ שהרגוהו אמול וכניו נופלי'
בחרב אחיכנ שהרגוהו כל הדורו' ונדוליה כי אין אם שירא לו אנין שאול
לבד ויתכן דמלמר שהרגוהו דור דור ושופטיו כו' לאו מהכא יליף לא הא
אים' ליה וכדילפינן לה לעיל ס"כ פ"ת מרגה קרמתי בסם בבלל כו' והכא
ק' דכי היכי דהא קים לן שהרגוהו הדורו' ונדוליהם שהיכנ נמי מתמו'
הכהנים שהרגוהו אמול וכניו נופלים בחרב . ומשניו שוני מסכיות ז
דור דור וחוסיו כר' דסיינו קנת מהמלכיות שהיו חוסים ונולי' בענין
אחר ויסוקים אחר שהרגוהו לו המלכיות הרגוהו אפילו רשעים אבל
אחר נולנים וחוסים אה טעם להרגות .
דור ונולניו הפרש חוסיו מנולניו דחמסן יסיב דמי ונולן לא יהיב
מי כדאיתא בכ"ק שנא' ויאמר י' אמור אל הכהנים דמדסת' לאים לו
אה כי היים בהם אוב דדסינן דרמיו חסאת אמול כדלעיל וה"כ דרסינן
אחור אל הכהנים בכהני נוב : על ה' חטאים אשם דדרסינן אחור אל
הכהנים שהם מקטרני ומד"ם דחסו' לאו' נהרג לאבי מייתי הא דתניא
דאל' חטא' נהרג וכ"ל אמל כלן הים י' אמות לו לי קסנו אל נוב ומכיון
לסיף סיף נהרג מלינן מילתא בה' הטאתיו ומה דלא רמיז קרא הכא רק
הריגת הכהנים ומחלת המוב אשם לעיקר הטאו הריגת הכהנים דש"ל

חתיר טפי ומודאלולי קטרונם היה י' מוחל כדאמר' והזכיר המוב מפני
מע"י נתמלאה סאתו כי זה היה סמוך למותו ובלאו הכי ל"ק דעיק' קרא'
לדיניהו אתו לא דסמך זה לזה לרמז בענין שמוחל אבל אחר החטאות אלא
יורמזו בסמיכות לא טרח קרא לכתוב קרא בעבורם .

ה"ג על שהרג נוב כו' ובסיפא
דברייתא נרסי' יאמר שאול ל הכהן
אסוף לך כדאיתא בחנדת שמואל
וה"פ דאמלו אחר מעל בי"ד' מפילות
חד בדינת נוב וחד אחלא
אנג ובמלך ועל דבר יי' אחר לא אחר
היינו מה אלא אחתין לשמואל ז' ימים
עד בואו כדכתיב ואתחפק ואעל
העולה וגם לשאול בחוב כמשמעו
ולא דרש בי' סיינו מ"ם לבהן אסוף
ידך ולא אמתין עד שידרוש בחורים
ותומים : ההי"ר כי פועל אדם
ישלם כו' ע"מ מה צורך להבי' פסוק זה
וי"ל דכי היכי דלא תיקשי כשלמה על
הריגת נוב נהרג מדם בנגד מדה
אבל על אחר ההשחים ליבא חיוב
מיתה ואפי' בשאלת הוא אלא אנם
הכתוב בחיתה אלא לבעל המוב אנמו
לא לשואל כו בעי למיתר דזה אסוס
גדולתו של אחאל שיי' מדקדק עם
חסידיו בחוט השערה בשאל' נבי
ובניכו נשערה מאד ולהבי מייתי
כי פועל אדם ישלם לו שפי' אדם בנגד
אדם אחם ובאורח אים סיינו אף
אינו חטא נמור בשהוא אים הייינו
חטוב בשאם לשון אים בדלעיל
ימיאנו העונש והאורח הוא רמז
לחטא קל שהאורח דרך קרה ולהבי
מייתי אים או אחה דרמיז לשאול
דאיקרי אים בדלעיל לאחר שאף אלא
היה הוא בעל המוב מ"מ לפי גדולתו
בענש על דריסתו אמיתה .
אם הוא זה אחן מוטב ואם אלא
יאמרו שהוא הוא שאיה מבקש
עילה להמיתו שנתקנא בו שאינתנה
אסתר לאחאה בר"ה בפ"ק דמגילה ז
ומשהכיר בה שהיא יהודית ואורש
אל בים בפ"ם בפ' הנוב'
וכחנדת שמואל קאמר אחב' והוא ט"מי
התחיל אספר עמה ויאמר קמא ה"ק מתחלה היה אומר ע"י עורנמן
אבל הסתא ויאמר לאסתר אחם :
בשיפול בן הדד ק' כיון דכתיב בהדיא ויאמר בה אחר י' יבן אסר אחרנ
אחרם בו' אי' לל שזהו אתאחר הא' שתים בידו והתאחר הב' אלא
יחמול עליו ועוד דהסתא ב"ל דג' אחירות ביבנו אמ"ם להבחיים אתאחר
אכתוב כפי' יבן אסר אחרו אחרם בו' י' ל דאמסוס דק' ל אבדונאתא אהבינא לך
אח"כ הבנים אהאים אביבן ליאסר אחר אסתבה עמו אם הפק' יעקב והיש'
בפס"ג ואח"כן אמ"ם אבינו אחמ' לא אבינו אבחרן אסקטו
כך אתחלה לכן בריבי' אנו ואחר דחד אהבי' אחמרות היה זה וכאתאחר
הא' דקיינו ונתתי את כל ההמון הגדול הזה בידך בכלל אלא יחמול עליה
כמה אבודות והרמים אבם בלבם שיתקבנו לאלחמה ואח"כ הפיל האומה
על כ"ז אלף איש . והמלאך לברוח ופס"ג דבוח אל אבינות לנלגל כו'
ע"כ אחאר י' למלאך כ"ל דויאמר דבק עם בוח אל אבינות לנלגל
אלא ה"פ ויאמר י' אל האים לבוח הבדים ואים אחר לברוח והדר אפ"
אחאת' יי' למלאך היה בוח אל אבינות לנלגל . והמלאך לברוח אין קו' אפ
שבאן אפ' ויאמר אבי על אחד אלא כמה אפי' כויאמ' למסתר דהאם אדרבע
לפס"ע' אורגמן בדרך המלכי' ל' דויאמ' אבי אחמ' לומר שבבאו דבר הוא
בעבתו אבל הבא דלעולם י' אדבר למלאך בבעבתו ל' דויאמר אבי אחמ'
לומר שהמלאך דבר לברוח י' ליבנם למחיתך דאפ"ג דקאחר בא אל בינו'
לנלגל אל אחת לברוח לא יכול ליבנם עוד בינות לברוחים אחרים שהוא
אחיבת הברוח והנחלים היו בינות לברוחים ואח"מ ע"י הדחק היה יכול
להוניח אבם הנחלים ע"י הוסבת ידו אלא אבים ירא אמא יבוח ולזה בקש
אבברוח סיוסיטם לו : שלא אבוח אמ"ם שנבריאל אדו אל אם אל
אעלה אמני והאת' אדברי' אלו יים לבם אוד ואמני לא ידעתי .
שלא אבוח זה בר' אחולם אדל' יוחנן דבר' אבאם אבים בחוברה לבפות בן
ואלו בפ"ו' ך אר' בחות' אבם אבקוה לנבריאל אחחודי אבבר' ואחרים
אינתן פולסי דבור' מ"ל אי לא אבדת אלא אבדת אי' אבדת אי' אבי לך לאבבד
כדבקרוך ז' הפשירין בחנדת אמוא נרסי' אבו ויאמ' ויאמן הפשירין ונאבן
בחיקו ונר' דאל"ק ויקח אלא ויאמ' דרים ליה פ"ד שאהו בחיקך לומר אחחילי
נאבן בחיקו לאפשירין ושוב נאבן לו הפשירין ונאבן לו מייתי לא הבא דלא
איקשי לאה אמר יי' למלאך כדי שיבטרך לומר לברוח מוטב שינזור יי' על
הברוח שיוכי' אנחלים ויזרק' אל העיר דהשת' ניחא שב"י שבאו אין הברוח
למלא' אשפסרו קבת וכמ"ש בפ"ו' ך אל' נבנבנו נחלי' אידו אל ברוח לידע
אל נבריאל

ר"ה מ"
אמו"מ ג
מיו' לך
ויקר' פ
אמפ' ו
מלכי' מ
יחזקא

בגבריאל לא נסתייר מסוגמיה של ישראל סרוך ופליט ומפיון זה מייתי נמי
מה שהיו ו' סנים עומדות כיד גבריאל שהכוונ' היפה לרחם כל מה שמפסר
יש בני אדם שעושין צדקה ולכן אין לו לזקן כחיתה אלא בכחת והכי
אמר בתנחומא מ"ל הקב"ה לגבריאל להוזך לאוזך פי' לא מיטך שנא' וירא
לבדוכים תבנית יד אדם אע"ג דיד
כדוכים עיניהו כהרמות' לו רמ"ז זכות
ידי אדם בצדקה העומדת, הה"ר
ולדקיף שהיה עד תרום וה"פ הצדק
שביו מקיים' הטול עד הטליוני' אסר
עשי' אדם גדולתך וכנוי לדקת' מפני
שהי' כמכוונו ואף כאן אמור ואמרת
דלא דמי ואמרת כדכתיבנא בריש
פירקין. ראשונה לתת מנו יטמא
תיתא דאיפכא מיכעי ליה אמזהרת
הטומאה קודמת לאזהרת מת מנוה
דכא' דמוזהר מהטומאה נרא"ך להזהיר
אמזהרת אליהם אמירה ראשונה לטת מצוה יטמא ואב' לאהרים
לא יטמא לפיכך נאמר אמור ואמרת מה בתיב אחר הענין והכהן
הגדול מאחיו למה נקרא שמו כ"ג שהוא גדול בה' דברים בחכמה
בכח בנוי בעושר ובשנים בנוי שהוא נאה מאחיו בכח שהוא גבור
בא וראה אהרן בשהניף את הלוים כ"ב אלף הניף ביו' א' כיצר היה
פנים מוליך ומביא מעלה. ומוריר הוי שהיה גדול בכח בעושר
מנין שאם לא היה עשיר שאחיו הכהנים מעשירין אותו מעשה
בפינחס הסתת שמינוהו כ"ג ויצאו אחיו הכהנים וראוהו תוצב
שהוא לא לחתר עד מכסיו שהיה לו עם
רק שלומד ממה שהיה לו עם
והדוב ואם שלא שאול שאין לחם
רחיה מזה לזה מה מסיכו יי'
הנילני כו' ולי יר' שלהיות כ"ג לפ
העלה שהכל לקדיש ממנו צריך הר
כו כל הפלמיות אם מזה יתעורר
הכונה הלהית וידע כי לא נתקבל
רק לסיותו מכוין כאם אל הפנ
הלהית כדי שיהיה בחכמתו לתר
אדם ותקבל הפלמות וכבחו הכ
לכבוש את יצרו ובעשרו מסתפ
בחלקו ובכבודו מכבד שלי' ואמר
זהו המכוון בכל זה כאם"ה ש יתר
חכם בחכמתו כו' כי אם בזאת יתר
המתהלל כו' שלא יתהלל רק
יתסך מהם להשכיל בדרכי יי' לע
חסר ותתנו ירחו כל העם וכן
ולזה לא נתבקש לכהנים בנים וחקנה ושיבה מאינן צריכין אליו לכל מ
הכונות ואו' ולא כ"ג כוכר כו' לרמיה אלא הנו"ן לצורך המנהג
שהרי אף במלך הן תבוקשות ואין זה רק מפני שהוא מנהג ולפי שהש
מ"כ רמיה שידוע שכל מלך הוא עשיר ושליט בכל עמו מאכם בנוי
והחכמה צריכי ללחוד להכי בקיט ענין דוד כי ממה שנדבו לבו לבחת
אחרי ול הדוב למדנו נבור' לבבו להמסר ל הסכנו' כלי פחד שביק הנבר
כלב והוא המבוקש מהגבור מחכ"חכמתו למדנו מזיבוחו עם אחו' כ
בת"ם לו מי אמר לך שאתה יכול להרגו כו' ר"ל אתין מכחן רחיה
להרוג את הפלשתי דשאני נבדת דאית ליה מזלא וערת' ותחבולה
מלוחד לקרב ודוד בחכמתו הכין אסף דברין הסיבו אתיבו למד מזה
נבור' טבעית אכל מה שלמד מכאן כי מיי' היתה לו להיות לו לפי
בעזרו יכת"ם בחכ"ל דוד ניתן לו סיתן ואם אמר מה מכי' אפון
חיות רעות הללו שאתה דבר עתיד שיתרע לישראל והם ניבולי"ם
הנילני כו' כי הוא ידע שהיה הלה מיי' בהשנאה והנוי למדנו ממה
בשעה זו לפי מרחוי לעלך לחיות נמה ויפה הנה בשעה זו נתחרר
להתיבו יותר ממה שהיה ואם"ם אתין המריבו הכרחי לתלבו אחר דר
חזינן אפפי' בענין זה מתיפה וכ"ם בתר דברי' ואם"ם אתריבו כ"ב
יופי למה שאמול היה כ"ב חריך ורכה יי' לרמו' שהוא רחוי כמותו לתל
בתה שיהיו לבוסין עשויין לו נתחרר בשיעורו ויתכן אתריבות שיה
לרמוז שכשנכנס אדם לגדולה יקנה מומן הלב וינדל עכיבו בעיניו
שהיה מתחלה אפל הלב כרפי' בדרוזי' אמר לו שאול מי אמר לך
אם"ם אמרבי הכתובי' מעמש שדוד דבר כל דבריו זה אחר זה מבלי הפ
דברי שאול בנתים מ"ת אבדת אומר כן מיתור דבתר דקלמת נם את
ואת הדוב הכה בעבדך והיה הפלשתי הזה כאחד מהם תו לא מ"ל לאמי
הנילני מיד המרי כו' ועוד ל"ל עוד ויאמר דוד היה לו לכלול כל
יחד לא ראמי שבתחנתו דברי שאול ובניהם הביב דוד ואמ' ר
הנילני כו' ; ובתיב בשאול מסכתו ותעלה ומ"ת ושאול מאי הוה דע
להלביסו אותו מדין מאחר שהם אחרוכי ודוד קנר הקומה וי"ל דדרך
ובכוד הלביסן לו לעשה כדרך המלך שלבוד אדם ילביסנו לבוסיו ו
מחיד יפיסיטנו מעליו ועל שכמו יסחבו לביתו מאחר שאינו מעשי לאדם
וראה שעשויין לו נר דילוף לה מדקאמ' דוד לא מוכל ללבת בחלה כי
ניסיתי נר שלא חסר לו רק הדרגל ובקשה שאפי' עם ההרגל
רחוי מאחר שאשול מסכתו ותעלה נבוה לא עכ"ל אמר בתחרך ובפ"ה
משמע דמחדרין דרים שהיו כמדתו מתנה ר"י מברבנאל כתב שאחרון כן
סכות הם לפי שאמר וילבש שאול את דוד מדין ובהיות שאול גדול הקו
ודוד הוא קטן איך הלביסו מדין הסנות אמה לא אמר דוד לא מוכל ל
בחלה כי לא ניסיתי ברמשונה ואחרו מאחרי שהלביסו מדין ולזה נ
סכנה בעשו ליסוות מדין וכדי להסיר מעל שאול התפעלותו הזה אמר
לא מוכל ואין אתם בדברין דא"כ קודם שהלביסן בתחרך דוד ואמר
דהכי הלביסן לו מתחלה וא"כ לאה נכנס בו עין רעה כשהלבסן ו
עשויין לו מתחלה הי' ל להכנים בו עין רעה ולא יביסם לו אלא דקמ
אמר לו לא נכנס ע"מ ללבת בהם מאחר שאינן למדתו אכל אח"כ
עשויין לו והיה יכול ללבת בהן הוצרך לבקש תומכה כי לא נסה
שבשעה

בלבד כו' מאי קאמר אמר ר"ל שהמלך רחוי שיהי' גדול אכל לו היאך
להו והלא לא פי' בסו' דברין אלא שאתה' יהיה האדם קבר כו' וזה לא
בתנאי כ"ג ואם מפני שזכר הכוי ואכלל מומי הכהנים אלא
נגנס לזה הכיא מדוד שנתחרך ליתה דלא מפסיל רק הנגנס ביותר
הכהנים אכל מי שרבי' כמוהו לא
אלא מנינו שדוד היה נגנס אין
להתחרך ומדרבנו המריבו בשיעו
שהוא נבוה אכל העם הוא מוס
כהני' וכ"ם אם מבוקש בשנים כי
אחור הוה וע"ק מה צורך להאריכ
אמ"ם שמול לדוד ותשובת דוד
עכין לכאן רק לוילבש ס"ל
וע"ק בתו' מ"ל שמול מי אמר לך
שהוא לא לחתר עד מכסיו שהיה
רק שלומד ממה שהיה לו עם
והדוב ואם שלא שאול שאין לחם
רחיה מזה לזה מה מסיכו יי'
הנילני כו' ולי יר' שלהיות כ"ג
העלה שהכל לקדיש ממנו צריך הר
כו כל הפלמיות אם מזה יתעורר
הכונה הלהית וידע כי לא נתקבל
רק לסיותו מכוין כאם אל הפנ
הלהית כדי שיהיה בחכמתו לתר
אדם ותקבל הפלמות וכבחו הכ
לכבוש את יצרו ובעשרו מסתפ
בחלקו ובכבודו מכבד שלי' ואמר
זהו המכוון בכל זה כאם"ה ש יתר
חכם בחכמתו כו' כי אם בזאת יתר
המתהלל כו' שלא יתהלל רק
יתסך מהם להשכיל בדרכי יי' לע
חסר ותתנו ירחו כל העם וכן
ולזה לא נתבקש לכהנים בנים וחקנה ושיבה מאינן צריכין אליו לכל מ
הכונות ואו' ולא כ"ג כוכר כו' לרמיה אלא הנו"ן לצורך המנהג
שהרי אף במלך הן תבוקשות ואין זה רק מפני שהוא מנהג ולפי שהש
מ"כ רמיה שידוע שכל מלך הוא עשיר ושליט בכל עמו מאכם בנוי
והחכמה צריכי ללחוד להכי בקיט ענין דוד כי ממה שנדבו לבו לבחת
אחרי ול הדוב למדנו נבור' לבבו להמסר ל הסכנו' כלי פחד שביק הנבר
כלב והוא המבוקש מהגבור מחכ"חכמתו למדנו מזיבוחו עם אחו' כ
בת"ם לו מי אמר לך שאתה יכול להרגו כו' ר"ל אתין מכחן רחיה
להרוג את הפלשתי דשאני נבדת דאית ליה מזלא וערת' ותחבולה
מלוחד לקרב ודוד בחכמתו הכין אסף דברין הסיבו אתיבו למד מזה
נבור' טבעית אכל מה שלמד מכאן כי מיי' היתה לו להיות לו לפי
בעזרו יכת"ם בחכ"ל דוד ניתן לו סיתן ואם אמר מה מכי' אפון
חיות רעות הללו שאתה דבר עתיד שיתרע לישראל והם ניבולי"ם
הנילני כו' כי הוא ידע שהיה הלה מיי' בהשנאה והנוי למדנו ממה
בשעה זו לפי מרחוי לעלך לחיות נמה ויפה הנה בשעה זו נתחרר
להתיבו יותר ממה שהיה ואם"ם אתין המריבו הכרחי לתלבו אחר דר
חזינן אפפי' בענין זה מתיפה וכ"ם בתר דברי' ואם"ם אתריבו כ"ב
יופי למה שאמול היה כ"ב חריך ורכה יי' לרמו' שהוא רחוי כמותו לתל
בתה שיהיו לבוסין עשויין לו נתחרר בשיעורו ויתכן אתריבות שיה
לרמוז שכשנכנס אדם לגדולה יקנה מומן הלב וינדל עכיבו בעיניו
שהיה מתחלה אפל הלב כרפי' בדרוזי' אמר לו שאול מי אמר לך
אם"ם אמרבי הכתובי' מעמש שדוד דבר כל דבריו זה אחר זה מבלי הפ
דברי שאול בנתים מ"ת אבדת אומר כן מיתור דבתר דקלמת נם את
ואת הדוב הכה בעבדך והיה הפלשתי הזה כאחד מהם תו לא מ"ל לאמי
הנילני מיד המרי כו' ועוד ל"ל עוד ויאמר דוד היה לו לכלול כל
יחד לא ראמי שבתחנתו דברי שאול ובניהם הביב דוד ואמ' ר
הנילני כו' ; ובתיב בשאול מסכתו ותעלה ומ"ת ושאול מאי הוה דע
להלביסו אותו מדין מאחר שהם אחרוכי ודוד קנר הקומה וי"ל דדרך
ובכוד הלביסן לו לעשה כדרך המלך שלבוד אדם ילביסנו לבוסיו ו
מחיד יפיסיטנו מעליו ועל שכמו יסחבו לביתו מאחר שאינו מעשי לאדם
וראה שעשויין לו נר דילוף לה מדקאמ' דוד לא מוכל ללבת בחלה כי
ניסיתי נר שלא חסר לו רק הדרגל ובקשה שאפי' עם ההרגל
רחוי מאחר שאשול מסכתו ותעלה נבוה לא עכ"ל אמר בתחרך ובפ"ה
משמע דמחדרין דרים שהיו כמדתו מתנה ר"י מברבנאל כתב שאחרון כן
סכות הם לפי שאמר וילבש שאול את דוד מדין ובהיות שאול גדול הקו
ודוד הוא קטן איך הלביסו מדין הסנות אמה לא אמר דוד לא מוכל ל
בחלה כי לא ניסיתי ברמשונה ואחרו מאחרי שהלביסו מדין ולזה נ
סכנה בעשו ליסוות מדין וכדי להסיר מעל שאול התפעלותו הזה אמר
לא מוכל ואין אתם בדברין דא"כ קודם שהלביסן בתחרך דוד ואמר
דהכי הלביסן לו מתחלה וא"כ לאה נכנס בו עין רעה כשהלבסן ו
עשויין לו מתחלה הי' ל להכנים בו עין רעה ולא יביסם לו אלא דקמ
אמר לו לא נכנס ע"מ ללבת בהם מאחר שאינן למדתו אכל אח"כ
עשויין לו והיה יכול ללבת בהן הוצרך לבקש תומכה כי לא נסה
שבשעה

ואמרת אליהם אמירה ראשונה לטת מצוה יטמא ואב' לאהרים
לא יטמא לפיכך נאמר אמור ואמרת מה בתיב אחר הענין והכהן
הגדול מאחיו למה נקרא שמו כ"ג שהוא גדול בה' דברים בחכמה
בכח בנוי בעושר ובשנים בנוי שהוא נאה מאחיו בכח שהוא גבור
בא וראה אהרן בשהניף את הלוים כ"ב אלף הניף ביו' א' כיצר היה
פנים מוליך ומביא מעלה. ומוריר הוי שהיה גדול בכח בעושר
מנין שאם לא היה עשיר שאחיו הכהנים מעשירין אותו מעשה
בפינחס הסתת שמינוהו כ"ג ויצאו אחיו הכהנים וראוהו תוצב
שהוא לא לחתר עד מכסיו שהיה לו לאלהים עמו
רק שלומד ממה שהיה לו עם
גלית אמר לו שאול לא תוכל ללבת אל הפלשתי הזה להלחם עמו
כי נער אתה אמר לו דוד רועה היה עבדך לאבי בצאן ובא הארי
והדוב ונשא שה מהעדר ויצאתי אחריו והכתיו והצלתי מפיו ויקם
עלי והחזקתי בזקנו והכיתיו והמתיו גם את הארי גם הדוב הכה
עבדך והיה הפלשתי הערל הזה באחד מהם א"ל שאול מי אמר לך
שאת יכול להורגו מיד השיבו דוד ה' אשר הצילני מיד הארי ומיד
הדוב הוא יצילני מיד הפלשתי הזה מיד וילבש שאול את דוד מדיו
ובתיב בשאול משכמו ומעלה גבוה מכל העם כיון שהלבישו בגדיו
וראה שעשויין לו מיד נכנס בו עין רעה כשראה דוד שהלבין פני
שאול אמר לו לא אוכל ללבת באלה כי לא נסיתי ויסירם דוד מעליו
הא לסרת שאפילו יהא אדם קצר ונתמנה מלך נעשה ארוך כל כך
למה שבשעה שנמשח בשמן המשחה נעשה משובח מכל אחיו
אמר דוד בשמן המשח' שנמשחתי בו אני שמח שנ'לכן שמח לבי
ויגל כבודי אף בשרי ישכון לבטח ·

פרשה

קדמי ודוחק לותר דמגדה זו
הכונות ואו' ולא כ"ג כוכר כו' לרמיה אלא הנו"ן לצורך המנהג
שהרי אף במלך הן תבוקשות ואין זה רק מפני שהוא מנהג ולפי שהש
מ"כ רמיה שידוע שכל מלך הוא עשיר ושליט בכל עמו מאכם בנוי
והחכמה צריכי ללחוד להכי בקיט ענין דוד כי ממה שנדבו לבו לבחת
אחרי ול הדוב למדנו נבור' לבבו להמסר ל הסכנו' כלי פחד שביק הנבר
כלב והוא המבוקש מהגבור מחכ"חכמתו למדנו מזיבוחו עם אחו' כ
בת"ם לו מי אמר לך שאתה יכול להרגו כו' ר"ל אתין מכחן רחיה
להרוג את הפלשתי דשאני נבדת דאית ליה מזלא וערת' ותחבולה
מלוחד לקרב ודוד בחכמתו הכין אסף דברין הסיבו אתיבו למד מזה
נבור' טבעית אכל מה שלמד מכאן כי מיי' היתה לו להיות לו לפי
בעזרו יכת"ם בחכ"ל דוד ניתן לו סיתן ואם אמר מה מכי' אפון
חיות רעות הללו שאתה דבר עתיד שיתרע לישראל והם ניבולי"ם
הנילני כו' כי הוא ידע שהיה הלה מיי' בהשנאה והנוי למדנו ממה
בשעה זו לפי מרחוי לעלך לחיות נמה ויפה הנה בשעה זו נתחרר
להתיבו יותר ממה שהיה ואם"ם אתין המריבו הכרחי לתלבו אחר דר
חזינן אפפי' בענין זה מתיפה וכ"ם בתר דברי' ואם"ם אתריבו כ"ב
יופי למה שאמול היה כ"ב חריך ורכה יי' לרמו' שהוא רחוי כמותו לתל
בתה שיהיו לבוסין עשויין לו נתחרר בשיעורו ויתכן אתריבות שיה
לרמוז שכשנכנס אדם לגדולה יקנה מומן הלב וינדל עכיבו בעיניו
שהיה מתחלה אפל הלב כרפי' בדרוזי' אמר לו שאול מי אמר לך
אם"ם אמרבי הכתובי' מעמש שדוד דבר כל דבריו זה אחר זה מבלי הפ
דברי שאול בנתים מ"ת אבדת אומר כן מיתור דבתר דקלמת נם את
ואת הדוב הכה בעבדך והיה הפלשתי הזה כאחד מהם תו לא מ"ל לאמי
הנילני מיד המרי כו' ועוד ל"ל עוד ויאמר דוד היה לו לכלול כל
יחד לא ראמי שבתחנתו דברי שאול ובניהם הביב דוד ואמ' ר
הנילני כו' ; ובתיב בשאול מסכתו ותעלה ומ"ת ושאול מאי הוה דע
להלביסו אותו מדין מאחר שהם אחרוכי ודוד קנר הקומה וי"ל דדרך
ובכוד הלביסן לו לעשה כדרך המלך שלבוד אדם ילביסנו לבוסיו ו
מחיד יפיסיטנו מעליו ועל שכמו יסחבו לביתו מאחר שאינו מעשי לאדם
וראה שעשויין לו נר דילוף לה מדקאמ' דוד לא מוכל ללבת בחלה כי
ניסיתי נר שלא חסר לו רק הדרגל ובקשה שאפי' עם ההרגל
רחוי מאחר שאשול מסכתו ותעלה נבוה לא עכ"ל אמר בתחרך ובפ"ה
משמע דמחדרין דרים שהיו כמדתו מתנה ר"י מברבנאל כתב שאחרון כן
סכות הם לפי שאמר וילבש שאול את דוד מדין ובהיות שאול גדול הקו
ודוד הוא קטן איך הלביסו מדין הסנות אמה לא אמר דוד לא מוכל ל
בחלה כי לא ניסיתי ברמשונה ואחרו מאחרי שהלביסו מדין ולזה נ
סכנה בעשו ליסוות מדין וכדי להסיר מעל שאול התפעלותו הזה אמר
לא מוכל ואין אתם בדברין דא"כ קודם שהלביסן בתחרך דוד ואמר
דהכי הלביסן לו מתחלה וא"כ לאה נכנס בו עין רעה כשהלבסן ו
עשויין לו מתחלה הי' ל להכנים בו עין רעה ולא יביסם לו אלא דקמ
אמר לו לא נכנס ע"מ ללבת בהם מאחר שאינן למדתו אכל אח"כ
עשויין לו והיה יכול ללבת בהן הוצרך לבקש תומכה כי לא נסה
שבשעה

ולזה לא נתבקש לכהנים בנים וחקנה ושיבה מאינן צריכין אליו לכל מ
הכונות ואו' ולא כ"ג כוכר כו' לרמיה אלא הנו"ן לצורך המנהג
שהרי אף במלך הן תבוקשות ואין זה רק מפני שהוא מנהג ולפי שהש
מ"כ רמיה שידוע שכל מלך הוא עשיר ושליט בכל עמו מאכם בנוי
והחכמה צריכי ללחוד להכי בקיט ענין דוד כי ממה שנדבו לבו לבחת
אחרי ול הדוב למדנו נבור' לבבו להמסר ל הסכנו' כלי פחד שביק הנבר
כלב והוא המבוקש מהגבור מחכ"חכמתו למדנו מזיבוחו עם אחו' כ
בת"ם לו מי אמר לך שאתה יכול להרגו כו' ר"ל אתין מכחן רחיה
להרוג את הפלשתי דשאני נבדת דאית ליה מזלא וערת' ותחבולה
מלוחד לקרב ודוד בחכמתו הכין אסף דברין הסיבו אתיבו למד מזה
נבור' טבעית אכל מה שלמד מכאן כי מיי' היתה לו להיות לו לפי
בעזרו יכת"ם בחכ"ל דוד ניתן לו סיתן ואם אמר מה מכי' אפון
חיות רעות הללו שאתה דבר עתיד שיתרע לישראל והם ניבולי"ם
הנילני כו' כי הוא ידע שהיה הלה מיי' בהשנאה והנוי למדנו ממה
בשעה זו לפי מרחוי לעלך לחיות נמה ויפה הנה בשעה זו נתחרר
להתיבו יותר ממה שהיה ואם"ם אתין המריבו הכרחי לתלבו אחר דר
חזינן אפפי' בענין זה מתיפה וכ"ם בתר דברי' ואם"ם אתריבו כ"ב
יופי למה שאמול היה כ"ב חריך ורכה יי' לרמו' שהוא רחוי כמותו לתל
בתה שיהיו לבוסין עשויין לו נתחרר בשיעורו ויתכן אתריבות שיה
לרמוז שכשנכנס אדם לגדולה יקנה מומן הלב וינדל עכיבו בעיניו
שהיה מתחלה אפל הלב כרפי' בדרוזי' אמר לו שאול מי אמר לך
אם"ם אמרבי הכתובי' מעמש שדוד דבר כל דבריו זה אחר זה מבלי הפ
דברי שאול בנתים מ"ת אבדת אומר כן מיתור דבתר דקלמת נם את
ואת הדוב הכה בעבדך והיה הפלשתי הזה כאחד מהם תו לא מ"ל לאמי
הנילני מיד המרי כו' ועוד ל"ל עוד ויאמר דוד היה לו לכלול כל
יחד לא ראמי שבתחנתו דברי שאול ובניהם הביב דוד ואמ' ר
הנילני כו' ; ובתיב בשאול מסכתו ותעלה ומ"ת ושאול מאי הוה דע
להלביסו אותו מדין מאחר שהם אחרוכי ודוד קנר הקומה וי"ל דדרך
ובכוד הלביסן לו לעשה כדרך המלך שלבוד אדם ילביסנו לבוסיו ו
מחיד יפיסיטנו מעליו ועל שכמו יסחבו לביתו מאחר שאינו מעשי לאדם
וראה שעשויין לו נר דילוף לה מדקאמ' דוד לא מוכל ללבת בחלה כי
ניסיתי נר שלא חסר לו רק הדרגל ובקשה שאפי' עם ההרגל
רחוי מאחר שאשול מסכתו ותעלה נבוה לא עכ"ל אמר בתחרך ובפ"ה
משמע דמחדרין דרים שהיו כמדתו מתנה ר"י מברבנאל כתב שאחרון כן
סכות הם לפי שאמר וילבש שאול את דוד מדין ובהיות שאול גדול הקו
ודוד הוא קטן איך הלביסו מדין הסנות אמה לא אמר דוד לא מוכל ל
בחלה כי לא ניסיתי ברמשונה ואחרו מאחרי שהלביסו מדין ולזה נ
סכנה בעשו ליסוות מדין וכדי להסיר מעל שאול התפעלותו הזה אמר
לא מוכל ואין אתם בדברין דא"כ קודם שהלביסן בתחרך דוד ואמר
דהכי הלביסן לו מתחלה וא"כ לאה נכנס בו עין רעה כשהלבסן ו
עשויין לו מתחלה הי' ל להכנים בו עין רעה ולא יביסם לו אלא דקמ
אמר לו לא נכנס ע"מ ללבת בהם מאחר שאינן למדתו אכל אח"כ
עשויין לו והיה יכול ללבת בהן הוצרך לבקש תומכה כי לא נסה
שבשעה

פרשה כז

א שור או כשב או עז הרא הוא דכתיב צדקתך כהררי אל ההרים

מעלין עשבים והצדיקים יש לה׳ מעשים טובים ד״א צדקתך כהררי אל מה ההרים ראוים להזרע ועושים פירות כך הצדיקים עושים פירות ומשיבין לעצמם ולאחרים למה״ר לפעמון וחב והניל (יחזון) שלו מן מרגלית כך הצדיקים משיבין לעצמן ולאחרים שנ׳ אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו משפטיך תהום רבה אלו הרשעים מה תהום אינו יכול להזרע ואינו עושה פירות אף הרשעים אין להם מעשים טובים ואין עושין פירות אלא מצירין לעצמן ולאחרים שנ׳ אוי לרש׳ רע רע לעצמו ורע לאחרים צדקתך כהררי אל סרס המקרא ורשהו צדקתך על משפטיך כהררי אל על תהום רבה מה ההרים הללו כובשין על תהום שלא יצוף העולם כך הצדקה כובשת הפורענות שלא תבא לעולם צדקתך כהררי אל מה ההרים הללו אין להם סוף כך אין סוף למתן שכרן של צדיקים משפטיך תהו׳ רבה מה התהום אין לו חקר כך אין חקר לפורענותן של רשעים לעתיד לבא ד״א צדקתך כהררי אל רבי ישמעאל אומר אף הצדיקים שעושין התורה שניתנה מהררי אל הק״בה עמהן צדקת כהררי אל אבל רשעים שאין עושים התורה שניתנה מהררי אל הק״בה מדקדק עמהן עד תהום רבה ר׳ עקיבא אומר אלו ואלו מדקדק עמהן הצדיקים גובה מהם מיעוט מעשים רעים שעשו כע״הו בשביל ליתן להם שכר טוב לעתיד לבא ומשפיע שלום לרשעים ומשלם מהם מיעוט טעשי׳ שעשו בעולם הזה כדי ליפרע מהם לעתיד לבא ר״מ אומר משל הצדיקים כדירתן שנ׳ במדע׳ טוב ארעה אותם ובערי מרום ישר׳ יהיה נויהם ומשל הרשעים בדירתן שנ׳ ביום רדתו שאולה האכלתי כסיתי עליו את תהום ר׳ יהודה ב״ר אמר משל אין עושין כסוי לגנית לא מכסף וזהב ולא משא״ מתכות אלא מחרס מפני שהוא מזין במינו כן אמר הב״ה נהינם חשך רכתי יהי דרכם חשך והלקלקו׳ והתו׳ חשך שנ׳ וחשך על פני תהום והרשעים חשך שנ׳ והיה בחשך מעשיהם יבא חשך ויכסה חשך שנ׳ כי בהבל בא ובחשך ילך ובחושך שמו יכוסה ד״א צדקתך כהררי אל ר׳ יהודה ב״ר סימון אמר צדקה שעשית עם נח בתיבה כהררי אל שנ׳ ותנח התיב׳ על הרי אררט ומשפטיך שעשית עם דורו דקדקת עמהם עד תהום רבה שנ׳ ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה וכשוכרתו לא לבדו זכרת אלא ויזכור אלהים את נח ואת כל החיה ר׳ יהושע בן לוי כי סליק לרומי ראה שם עמודי׳ של שיש מכוסים בטיפיטי׳ (מרבדים) בשרב שלא יפקעו ובצינה שלא יקרשו (יסתכרו) ראה שם עני א׳ ומחצלת קנים תחתיו ומחצלת קנים על גביו על העמודים קרא צדקתך כהררי אל אן ראת יהיב את משפט ועל העני קרא משפטיך תהום רבה אן ראת מחי את מרקדק אלכסנדרוס מקדון אול לגבי מלכא קציא לאתורי הרי חשך אול לחרא מרינתא דשמה קרטיננא והות כולה רנשי נפקן קרמוי אמרין ליה אי את עביר עמנא קרבא ונצחת לן שמן נפיק לעלמא דמחווה רנשי אחרבת ואי אנן עבדינן עמך קרבא ונצחינך שמך נפיק בעלמא דנשיא נצחוך והו לית את קאים קדם מלכו כי נפק כתב על הרע פילי (פתח הסער) אנא אלכסנדרוס מקדון שטי הוינא עד ראתי לקרטיננא מרינתא ואלפת עצה מנשיא אזל למרינתא אוחרי דשם׳ אפריקי נפקין קרמוי בחזורין (כתפותים) דרהב וברמונין דרהב ובלהם דדהב אמר ומה זה דהבא מתאכיל בארעכון אם׳ ולא הוה כן בארעך אמר להון לא עבירתיכון אתיתי למחמי לא דנכון אתיתי למחמי עד דאינון יתכון אתון הרין נברי לדינא קדם מלכ׳ חד אמר מרי מלכא הירוכה וכינית מהאי נברא ונריפת׳ ואשכחיה בה סימא (מטמון) ואמרית ליה סב סימתך דהרוכה וכינית וסים׳ לא וכינית ואחרינא אמר במה דאת מסתפי (ירא) מעונש גזל כך מסתפינ׳ אנא כד וכינת לך הרוכת׳ וכל דאיהי בת וכינית לך קר׳ מלכ׳ לחד מנהון א״ל את לך ברא אמר ליה הן קר׳ לאחרינ׳ א״ל את לך ברת׳ א״ל הן א״ל ולון וינסכון דין לדין ויכלון תרויהון סימא שרי אלכסנדרוס מקדון תמה א״ל מלכ׳ מה את תמה לא דנתי שבות אל הן א״ל לו הוה הדין דינא בארעכון מה הויתון עבדין א״ל סדים ריש דדין ורישא דדין וסימא סלקא לבי מלכ׳ אמר ושמש׳ דנח׳ (זורח) בארעכון א״ל הן ומאמר׳ נחית בארעכון א״ל הן א״ל דרילמא אית בארעכון בעיר דקיק (כתם׳ דקה) א״ל תמה רוחיה דהדוא נברא בוכות בעירא דקיקא שמשא דנח׳ עליכון ומטרא דנחית עליכון אמטו (כסכיל) בעירא דקיק אתון משתזבין הה״ר אדם ובהמה תושיע ה׳ אדם בוכות בהמה תושיע יי׳ אמר ישראל רבש״ע כאדם אנחנו כבהמה תושיענו לפי שאנו נמשכים אחריך כבהמה הה״ד משכני אחריך נרוצה להיכן אנו נמשכים אחריך לנ״ע הה״ד ורוויון מרשן ביתיך ונחל עדניך תשקם אמר ר׳ אלעזר כר מנחם עדנך אין כתיב כאן אלא עדניך מלמד שכל צדיק וצדיק יש לו עדן בפני עצמו ארם ובהמה תושיע ה׳ אמר רבי יצחק משפט ארם ומשפט בהמה שוין משפט ארם ביום הה׳ ומול בשר ערלתו משפט בהמה ומסיום הה׳ והלא׳ ירצה וגו׳ :

רבי

א״ר אבהו מה שיחתו היה רמוי סיחיה מרוך לא טעמא למה שנקרמו הצדיקים הרים לפי שמעלים עשבים כי זה תפארת להם ומין תועלת לאנשים וכן המעשים הטובים לתועלת העושים והה״ב שנקרמו הרשעים תהום לפי שאינו מעלה עשבים כלומי׳ כתנחומא ולפי׳ שני מיירי בצדקות ורמז שכין אדם לחבירו שעיקר צדקת י״י לעולם הוא כפי זה שע״ג מילות חסדים העולם עומד ולהכי יהיב טעמ׳ למה שנקרמו תלי׳ לו הצדיקים הרים לפי שמגדלי׳ ומושיב פירות שם תועלת להם בהיותם יפו׳ בזריעת׳ ותועלת לעולם בפירותיהם ותהום מיכלא ויתכן טעמם דרמז זו מדכתי׳ כהררי אל ול״ק כהרי דלרבויי׳ קאתי שם בהם עניני הרי׳ דהיינו תועלת לעצמן ולזולתן וכן כרשעים מדכתיב תהום רבה דמשמע שדומים הרבה לתהו׳ והיינו במה שמגדלין לה׳ ולאחרי׳ אול לחדא מדינתא דשמה קרטיננא כו׳ לא ידעתי מה טעם להכי זה לכאן וכי מפו׳ דכתי׳ למחוויי הך עובד׳ דרהבא דבסתו׳ נזקת להביא נס את זו אמרו ישראל כו׳ הסתא דרים אדם וכהמה תושיע י״י כאדם אנחנו כבהמה תושיענו ופי׳ אמנ״ם אנחנו חוטאים כדעת כאדם תושיענו מהעונם כבהמה אמיתה נס את לפי אמין בה דעת וזה ע״ר ל״ל לעיל ס״ב פכ״ד נאן לעונבי אדם לעת׳ ופי׳ אמנ״ם אנחנו יפסדנו כחטאתינו בדע׳ הוא מפני אמנו בחסכין אחריו יחזק לב כבהמה בלי הרהור אחריו ע״ל לבתך אחרי בחדכר וכת״ם בחיות בפ׳ זה אמרו לו מסה רבינו להיכן אתה תלי׳ לה מולינכון אמר להם לאלי׳ ומאלים לאלוים כו׳ אמרין לכל הן דאת אזיל ומוכיל לן אנן עמך וב״כ הבליכה אחריו בענין תורתנו ומצותיו כלי הרהור וכת״ם סס אם לאקרא לאקר׳ אם לאסנה לאסנה כו׳ וכיוצא בזה בפרקי ר׳ עקיבא נבי הקדמת נעשה לנשמע קאמר אנן דסנינן בסלימות׳ כתיב כן תומת יסרים תנחם כו׳ ולכן אף שנחטא לפעמים יגן עלינו ויושיענו בבהמה ובאומה ובהמה רמז לכ׳ הענייניים ולפי שהמסכה זו אחר י״י היא ספת הבלחתינו להדבק בו לגן עדן לכן אחר עוד הביאנו המלך חדריו כו׳ וז״ל להיכן אנו נמסכים אחריך לנ״ע כלומר אם המסכת המסכנו אחריך נבוא לנ״ע והזכיר זה כאן משום הבענין זה דרים מ״ם בתר אדם וכהמה תושיע י״י מה יקר חסדך אלהים כו׳ ירוויון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם דמשמע נ״ע וכדי שלא יקשה לי׳ בנ״ע מאי נחל עדניך לשון רבים שהרי התענוג ההוא רוחני ופשוט ולא יעלה בו מיני׳ שונים כתענוני עולם הזה שהוא מכהה מיני׳ אם אכילה ואם אמנל ואם בכבוד וכיוצא לכ״ה שהרבוי בבחינת הצדיקים שכל אחד יש לו עדן בפני עצמו אכל כל אחד אין הנאתו אלא הנאה אחד פשוטה.

יש לו עדן בפני עצמו וכת״ם לעיל פי״ח שכל צדיק יש לו עולם בפני עצמו וסס פירשתי :

יש לו עדן אע״נ דפתח גנן עדן מסיים בעדן רגן לחוד ועדן לחוד כדאיתא בפ״אין פומדין ויראה תלי׳ לו שתהלה נכנסים כולן לנ״ע וסוב נכנס כל אחד לעדן שלו :

מספט

יכסיומו׳ לא דלפי׳ קמא מיירי בצדקו׳ ורמז שכין אדם לחקוס ולהכי יהיב טעמא למה שנקרמו הצדיקים הרים לפי שמעלים עשבים כי זה תפארת להם ומין תועלת לאנשים וכן המעשים הטובים לתועלת העושים והה״ב שנקרמו הרשעים תהום לפי שאינו מעלה עשבים כלומי׳ כתנחומא ולפי׳ שני מיירי בצדקות ורמז שכין אדם לחבירו שעיקר צדקת י״י לעולם הוא כפי זה שע״ג מילות חסדים העולם עומד ולהכי יהיב טעמ׳ למה שנקרמו תלי׳ לו הצדיקים הרים לפי שמגדלי׳ ומושיב פירות שם תועלת להם בהיותם יפו׳ בזריעת׳ ותועלת לעולם בפירותיהם ותהום מיכלא ויתכן טעמם דרמז זו מדכתי׳ כהררי אל ול״ק כהרי דלרבויי׳ קאתי שם בהם עניני הרי׳ דהיינו תועלת לעצמן ולזולתן וכן כרשעים מדכתיב תהום רבה דמשמע שדומים הרבה לתהו׳ והיינו במה שמגדלין לה׳ ולאחרי׳ אול לחדא מדינתא דשמה קרטיננא כו׳ לא ידעתי מה טעם להכי זה לכאן וכי מפו׳ דכתי׳ למחוויי הך עובד׳ דרהבא דבסתו׳ נזקת להביא נס את זו אמרו ישראל כו׳ הסתא דרים אדם וכהמה תושיע י״י כאדם אנחנו כבהמה תושיענו ופי׳ אמנ״ם אנחנו חוטאים כדעת כאדם תושיענו מהעונם כבהמה אמיתה נס את לפי אמין בה דעת וזה ע״ר ל״ל לעיל ס״ב פכ״ד נאן לעונבי אדם לעת׳ ופי׳ אמנ״ם אנחנו יפסדנו כחטאתינו בדע׳ הוא מפני אמנו בחסכין אחריו יחזק לב כבהמה בלי הרהור אחריו ע״ל לבתך אחרי בחדכר וכת״ם בחיות בפ׳ זה אמרו לו מסה רבינו להיכן אתה תלי׳ לה מולינכון אמר להם לאלי׳ ומאלים לאלוים כו׳ אמרין לכל הן דאת אזיל ומוכיל לן אנן עמך וב״כ הבליכה אחריו בענין תורתנו ומצותיו כלי הרהור וכת״ם סס אם לאקרא לאקר׳ אם לאסנה לאסנה כו׳ וכיוצא בזה בפרקי ר׳ עקיבא נבי הקדמת נעשה לנשמע קאמר אנן דסנינן בסלימות׳ כתיב כן תומת יסרים תנחם כו׳ ולכן אף שנחטא לפעמים יגן עלינו ויושיענו בבהמה ובאומה ובהמה רמז לכ׳ הענייניים ולפי שהמסכה זו אחר י״י היא ספת הבלחתינו להדבק בו לגן עדן לכן אחר עוד הביאנו המלך חדריו כו׳ וז״ל להיכן אנו נמסכים אחריך לנ״ע כלומר אם המסכת המסכנו אחריך נבוא לנ״ע והזכיר זה כאן משום הבענין זה דרים מ״ם בתר אדם וכהמה תושיע י״י מה יקר חסדך אלהים כו׳ ירוויון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם דמשמע נ״ע וכדי שלא יקשה לי׳ בנ״ע מאי נחל עדניך לשון רבים שהרי התענוג ההוא רוחני ופשוט ולא יעלה בו מיני׳ שונים כתענוני עולם הזה שהוא מכהה מיני׳ אם אכילה ואם אמנל ואם בכבוד וכיוצא לכ״ה שהרבוי בבחינת הצדיקים שכל אחד יש לו עדן בפני עצמו אכל כל אחד אין הנאתו אלא הנאה אחד פשוטה.

יש לו עדן בפני עצמו וכת״ם לעיל פי״ח שכל צדיק יש לו עולם בפני עצמו וסס פירשתי :

יש לו עדן אע״נ דפתח גנן עדן מסיים בעדן רגן לחוד ועדן לחוד כדאיתא בפ״אין פומדין ויראה תלי׳ לו שתהלה נכנסים כולן לנ״ע וסוב נכנס כל אחד לעדן שלו :

מספט

פיר ח תלי׳ לו

משמט מדם ומסמט כהמה סרין כלומר והיינו דכתיב מדם וכהמ' תוסיע
י' שבסם סרחמיו על המזבח כן על הבהמה שהרי כמו מרחם על המדם
פלא יאמר על דום הח'כן היה מרחמיו על הבהמה פלא יקרב מלא מיום
הח' והלאה וכדאמר לקמן ס"ה פ"תנחומא וכוונת המנהג לכמן לתת טעם
לאחורה זו שמאחר שכבתחבר לנו
שכלו לו חדשיו כפר למכילה מפי' כן
יומר לאמה הוצרך להמתין לח' כפיסים
לקרבן לז"ח סזה לרחמים על הבהמה
ומה טים לדקדק בענין זה מכתוב
בפרשה הנזכרת בפ"ה ג פתח מי
הקדימני ואשלם כו' נד דק' מה כ"ל
כי יול' דמכיון דכתיב ז' יתי' תחת אמו
כו' ידעינן דז' יתי' מיום הליד' קאמרי
ומפ"ג דדרשינן מיהיה פרט ליומא
דוקן דרים ליה הכא בפ"מ להכי בעי
למי' דדמיז מי"י מקדים למדם כי
מתחלה יולד הנקרב בעבד המקריבו
וסוב יקריבנו ולהכי מייתי מי
הקדימני ומסל"דדרשי' ליה מי' קלסבו'
עון וכתיב שרפי' עומרי' ממע"לו ששכנפי' שש כנפי' לא' בשתים
יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו לקילוס ובשתים יכסה פניו שלא
לחבוט בשכינה ובשתים יכסה רגליו שלא יראו פני שכינה רכתיב
וכף רגליהם ככף רגל עגל וכתיב עשו להם עגל מסכה על שם ולא
יהיה עוד לבית ישר' למבטח מזכיר עון° המן תגינן כל השופרות
כלן כשרין חוץ משל פרה ולמה חוץ משל פרה אלא מפני שהוא
קרן של עגל וכתי' עשו להם עגל מסכה על שום ולא יהיה עוד לבית
ישראל למבטח מזכיר עון תנא מפני מה סושה אינה שותה בכוס
של חברתה שלא יאמרו בכוס זה שתת פלונית ומתה על שום ולא
יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון תגינן והרגת את האשה
ואת הבהמה אם אדם חטא בהמה מה חטאת אלא מפני שבאת
תקלה על ידה לאדם אמרה תורה תכף שלא תהא בהמה עוברת
בשוק ויהיו אומרים זו בהמה שנסקל פלוני על ידה על שום ולא
יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון שור או כשב זכי שור
נולד והלא עגל נולד אלא משום עשו להם עגל מסכה לפיכך קראו
הכתוב שור הלא עגל הדא ה"ר שור או כשב אז עז

ב ר' תנחומ' פתח מי הקדימני ואשלם תחת כל השמים לי הוא
זה רווק הדר במדינה ונותן שכר סופרים ומשנים אמר
הקב"א עלי לשלם גמולו ושברו וליתן לו בן זכר א"ר ירמיה עתידת
בת קול להיות מפוצצת בראשי ההרים ואומר כל מי שבעל עם אל
יבא ויטול שכרו הה"ר כעת יאמר ליעקב ולישראל ונו' ורוח הקדש
אומרת מי הקדימני ואשלם מי קלס לפני ער שלא נתתי לו נשמ' מי
מלל לשמי ער שלא נתתי לו בן זכר מי עשה לי מעקה עד שלא
נתתי לו גן מי עשה לי מזוזה ער שלא נתתי לו בית מי עשה לי סוכה
ער שלא נתתי לו מקום מי עשה לי לולב ער שלא נתתי לו דמים
מי עשה לי ציצית ער שלא נתתי לו טלית מי הכריש מפני מאה ער
שלא נתתי לו שרה מי הפריש לי תרומה ער שלא נתתי לו נזרן מי
הפריש לפני הלה ער שלא נתתי לו עיסה מי הפריש לפני קרבן ער
שלא נתתי לו בהמה הה"ר שור או כשב אז עז
נ ר' יעקב בר זברי פתח ולא יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר
עון וכתיב שרפי' עומרי' ממע"לו ששכנפי' לא' בשתים
יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו לקילוס ובשתים יכסה פניו שלא
לחבוט בשכינה ובשתים יכסה רגליו שלא יראו פני שכינה רכתיב
וכף רגליהם ככף רגל עגל וכתיב עשו להם עגל מסכה על שם ולא
יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון° המן תגינן כל השופרות
כלן כשרין חוץ משל פרה ולמה חוץ משל פרה אלא מפני שהוא
קרן של עגל וכתי' עשו להם עגל מסכה על שום ולא יהיה עוד לבית
ישראל למבטח מזכיר עון תנא מפני מה סושה אינה שותה בכוס
של חברתה שלא יאמרו בכוס זה שתת פלונית ומתה על שום ולא
יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון תגינן והרגת את האשה
ואת הבהמה אם אדם חטא בהמה מה חטאת אלא מפני שבאת
תקלה על ידה לאדם אמרה תורה תכף שלא תהא בהמה עוברת
בשוק ויהיו אומרים זו בהמה שנסקל פלוני על ידה על שום ולא
יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון שור או כשב זכי שור
נולד והלא עגל נולד אלא משום עשו להם עגל מסכה לפיכך קראו
הכתוב שור הלא עגל הדא ה"ר שור או כשב אז עז ר"א

מין מה
מדב כב
יחזקל
כט
ישעי' ר
מתו' לב

הוצרך להביא הטיא ג"כ ומה סבריא מהסופר מסוס דמיכה רבותא
דליכא המס מרחמו רק קדנו קפיד עלה ומפס לומ' מתפני סבהסרס
המסס ג' פעמי' הס' כבוד יי' מין כבודו מידעו ויזכרו מחטאו לו ע"
קלנת לקים תלוי והכ' כבוד החוטא והג' הסרת הכעס כי כל מהחטא
יבער כמעט חפו וכנגד הטע' הס' הביא מהמלאכים מכסה רגליהם
ידמו בפני הסכים כי מין כבודו מיהיה עלבונו גרמה לפנין וכנגד הכ
מהסוט ולפי מעטם זה מינו כרור מאמס מסוגרך להיות לכל מ' כלי
עגמה כמו שהמגילה נכתב לסמס ולכן לא הסת זו כבוסה מל זו ולמה
מלא יחמרן מאחרת מתם כו לכן הביא מהרינת מבהמה וכנגד הנ'
מהסופר מהטע' כזה מפני מין קטינור נעם מנינור כדאי כפ' לאומר
ח"נ וכתיב יעוקב לקילוס ופי' מבעופותם מקלסי' מת יי' וכתי' ס
ר' שעזר וכתי' מעופפי' ומעריבי' ומקדיסי' מתו הגדול זה עוב' וזה ק
קורס וזה עוכה קק"ק יי' ככמו' וכתי' מין דורסין קמ' וכתי' יעוקב
בהם סיד' מדבת' וכתי' יעוקב' וה ל' זה ופרס' ל' אמת הנדניהו
בהו סיד' מתקסקס' בקול כנפיהם ויתכן לפ' כי עופפותם רמז לפשט
גם ענין קילוסן ומפסר מהוס מתסך פעולתם בעולם מעל' ידם
המנסים לסי' ת' ע' ד' הללו מת יי' מן המרן כמ"ס מרב ועז' מ' מ"ס
מקלס להקב"ה ומ"ס לפיל ס"מ פ"ו לך היו מקלס כדפי' המס רבתיב
רגליהם כו' ומ"ת והיתה רמה מומס יחזקל כיון דמכסו לרגליהם בכנפי
מלא ירמה זה הא מאמרי כפ' מין דורסין כתוב מ' מומר מס כנפים מס
לא וכתוב מ' מומר ומרבעה פנים לא' וד' כנפים לא' מהם ל"ק כמן
מס"ה קיי' כמן מומן מין כ"ה קיים כביכול נתמעטו כנפי המיו הים
מיתעם מ"ר מומן מומורו בהן מיר ורבנן מאמרי מומן מתכסו כהן ר
מס ורגליה ורגל ישר מי לא דמתפ' מנה הו' ידע דלמי ומחוי ליה
ודמו פנים מני מד"ה כ' רגלמי ומחוי ליה הכי הסת מתסכלת מפיה ל
מרב לגלוי קמי רבי' לא כרבי' לא מורח מרב לגלוי קמי רבי' ס"כ
רב ג"ל מלפי מעם גלו רגליהם כדי מידאם יחזקל מ"ק דמתנחו' ברבי
כנפי' לא' מהסופתי' מס כנפי' מס כנפים לא' ר' יעקב בר זברי כמס ר
כמפיל בפרשן של ישר' הוסי' להם פוד מתים לקיי' לא' ויהיה עוד לבית
למבטח מזכי' עון מת' הכ' מיתכסן רגליה' מהם דומו לגבל ומ' כ' הם
מדע מין דורסין דקמ' מל' כנפים היו מחר מחרגן מנתמעטו כ' הכנפי
הכמ' מסת' דקוד' הגבל היו ד' כנפי' ומוב הוסיף כהם עוד כ' וכך הן לפ
וכהיה מתנחונוס' קמיה דמה מרמ' להם יחזקל ד' כנפי' היה כיתיו ומ
דכת' הגבל' הוי מסה היה' רמה יחזקל ד' לחוד וי' ל' דהיה' דתנחו' כמי
מנמעטו כנפי מחיו' כזמ"ב ה' לא' דס' ל' מלא היו מתמעטו' מפני מרבוק
היו כהסמתחל' לא' מפני מתחלתן לא היו כהם רק ד' כנפי' ומוב הוסיף
כ' כנפי' לכבוד ישר' לכסו' רגל עגל לכן כמחסמו ומרב ה' בעוב' לא מ
לכבודן ומוד' ומסי' מהן מומן ד' הכנפי' ומ' מ' מ' לא מס יחזקל לפה
רחמי' כמו מהם ל' פני שור לאמרי' כפ' מין דורסין יחזקל בקס עליו ר
והמכו לכרוב מת' לפניו רכס' מין קטינור נעם מנינור ופרס' ר' ומ
בריכי' מתבקס מרכבתך רחמי' עליהו והשור קטינו הוא ומ"ס מהי' לפ

תכליות מתחלפות יש מהם להביר מניחות יי' ונדלו להודו' לו ולפרסן
מהן מתכליתן לתקן הנפש כמדות המחסוכו' ים מתכליתן לסמירת המ
ים מהן להביר ס' הסנתת יי' ים מתכליתן להטיב לאחרי' ולנמול
ים מת דעמו כנגד המין הא' מאמר מרקלס כו' וכנגד המין הס' מאמר
מתכלי' הפיקרי כמילה לתקן המ
כמ"ס הרב וכנגד הנ' מ' מעק
להטיל הכולל ונ"כ מזוזה סרים ל
המר' כמוכר' לתרטכן דלעי' ס"
וכנגד הד' מאמר סוכה סרים ל
הסנתת יי' ביניהת מכרי' וכן ה
כ' יסוד' ל' לולב זה הקב"ה וכן ה
מ' וס' עלסרם הסנתת כדכתי' כ
וכנגד המין הס' מאמר פתח ודרוש
והכווכ' שבכל מין סיהים כבר ה
הכ"ה לעמו ולמה היה צריך לתת
ומכ"ו מדרך חסדו לשלם שכר
והיינו דכתחנו' לא הזכיר מזון
דמזו זה בכלל מעק' ולולב בכלל
ומדדכנו ל"ע לתת הזכידם
דטעם זו וזו מ' פתח ולא יהיה
כו' מסו' דבעי לתרוצי דהא דכתי
מו כשב ול"ק ענל היינו מסוס
לסם ענל מסכ' כלו' סלא להזכי
כדלעיל מייתי המי קרא דקמ
יי' רוצה בהזכרת עון ומעין זה מ
מסרפים והסופר והסוטה והכ
דכלהו מחד טעמא ומ"ת מתתי
מייתי נמי הא דמת' כתנחו' שהמ
בכתמ' ובעמ' פנים לחים סב' ופ
המסמל לתרבעתן ובמיל כמ
יסר' מחק את הסוד ונתן כרוב
סנמ' פני מ' פני כרוב ובה"נ
דורסין ומכתבכ' בסמו' וכן הא
מה מין כ"נ בכנם בכנדי והכ כו
כפ"נ דר"ה י"ל דכיון דמייתי
לכסות רמו הענל מיכסה רגל
הוצרך להביא הטיא ג"כ ומה סבריא מהסופר מסוס דמיכה רבותא
דליכא המס מרחמו רק קדנו קפיד עלה ומפס לומ' מתפני סבהסרס
המסס ג' פעמי' הס' כבוד יי' מין כבודו מידעו ויזכרו מחטאו לו ע"
קלנת לקים תלוי והכ' כבוד החוטא והג' הסרת הכעס כי כל מהחטא
יבער כמעט חפו וכנגד הטע' הס' הביא מהמלאכים מכסה רגליהם
ידמו בפני הסכים כי מין כבודו מיהיה עלבונו גרמה לפנין וכנגד הכ
מהסוט ולפי מעטם זה מינו כרור מאמס מסוגרך להיות לכל מ' כלי
עגמה כמו שהמגילה נכתב לסמס ולכן לא הסת זו כבוסה מל זו ולמה
מלא יחמרן מאחרת מתם כו לכן הביא מהרינת מבהמה וכנגד הנ'
מהסופר מהטע' כזה מפני מין קטינור נעם מנינור כדאי כפ' לאומר
ח"נ וכתיב יעוקב לקילוס ופי' מבעופותם מקלסי' מת יי' וכתי' ס
ר' שעזר וכתי' מעופפי' ומעריבי' ומקדיסי' מתו הגדול זה עוב' וזה ק
קורס וזה עוכה קק"ק יי' ככמו' וכתי' מין דורסין קמ' וכתי' יעוקב
בהם סיד' מדבת' וכתי' יעוקב' וה ל' זה ופרס' ל' אמת הנדניהו
בהו סיד' מתקסקס' בקול כנפיהם ויתכן לפ' כי עופפותם רמז לפשט
גם ענין קילוסן ומפסר מהוס מתסך פעולתם בעולם מעל' ידם
המנסים לסי' ת' ע' ד' הללו מת יי' מן המרן כמ"ס מרב ועז' מ' מ"ס
מקלס להקב"ה ומ"ס לפיל ס"מ פ"ו לך היו מקלס כדפי' המס רבתיב
רגליהם כו' ומ"ת והיתה רמה מומס יחזקל כיון דמכסו לרגליהם בכנפי
מלא ירמה זה הא מאמרי כפ' מין דורסין כתוב מ' מומר מס כנפים מס
לא וכתוב מ' מומר ומרבעה פנים לא' וד' כנפים לא' מהם ל"ק כמן
מס"ה קיי' כמן מומן מין כ"ה קיים כביכול נתמעטו כנפי המיו הים
מיתעם מ"ר מומן מומורו בהן מיר ורבנן מאמרי מומן מתכסו כהן ר
מס ורגליה ורגל ישר מי לא דמתפ' מנה הו' ידע דלמי ומחוי ליה
ודמו פנים מני מד"ה כ' רגלמי ומחוי ליה הכי הסת מתסכלת מפיה ל
מרב לגלוי קמי רבי' לא כרבי' לא מורח מרב לגלוי קמי רבי' ס"כ
רב ג"ל מלפי מעם גלו רגליהם כדי מידאם יחזקל מ"ק דמתנחו' ברבי
כנפי' לא' מהסופתי' מס כנפי' מס כנפים לא' ר' יעקב בר זברי כמס ר
כמפיל בפרשן של ישר' הוסי' להם פוד מתים לקיי' לא' ויהיה עוד לבית
למבטח מזכי' עון מת' הכ' מיתכסן רגליה' מהם דומו לגבל ומ' כ' הם
מדע מין דורסין דקמ' מל' כנפים היו מחר מחרגן מנתמעטו כ' הכנפי
הכמ' מסת' דקוד' הגבל היו ד' כנפי' ומוב הוסיף כהם עוד כ' וכך הן לפ
וכהיה מתנחונוס' קמיה דמה מרמ' להם יחזקל ד' כנפי' היה כיתיו ומ
דכת' הגבל' הוי מסה היה' רמה יחזקל ד' לחוד וי' ל' דהיה' דתנחו' כמי
מנמעטו כנפי מחיו' כזמ"ב ה' לא' דס' ל' מלא היו מתמעטו' מפני מרבוק
היו כהסמתחל' לא' מפני מתחלתן לא היו כהם רק ד' כנפי' ומוב הוסיף
כ' כנפי' לכבוד ישר' לכסו' רגל עגל לכן כמחסמו ומרב ה' בעוב' לא מ
לכבודן ומוד' ומסי' מהן מומן ד' הכנפי' ומ' מ' מ' לא מס יחזקל לפה
רחמי' כמו מהם ל' פני שור לאמרי' כפ' מין דורסין יחזקל בקס עליו ר
והמכו לכרוב מת' לפניו רכס' מין קטינור נעם מנינור ופרס' ר' ומ
בריכי' מתבקס מרכבתך רחמי' עליהו והשור קטינו הוא ומ"ס מהי' לפ

מין מה
מדב כב
יחזקל
כט
ישעי' ר
מתו' לב

ים לפני יי׳ טפי כמו׳ מס ים עליו מלאך מלין כו׳ ל׳ כיון דהכא ליכא
סור ממס רק כף רגליהם דומה לו לא מחיים קטינור ; מפני סמוה
ל כנגל מס׳ בפ׳ נ דר׳ס דלוקא כפנים הוא דמרי׳ מין קטינור נעשה
ור מכל כחון מין קפידה ולהכי מיכא כנדי זהב כחון וספר מע׳ס
ון הוא כיון לזכרון קלתי
ים רמי וכבכי לא תיקני מה
ונגל קרבים ע׳נ המזכח דכחון
קפידה ובדם הפר שהיה נכנס
ים כבר תירגו סס הוחיל ומסתני
ני ומה שים לדקדק סז׳ס מין
ינור נעשה סנינור כתכתי לעיל
פל׳ח סי׳נ׳: לפיכך קרמו הכתו׳
ולא מגל ולא דכתיב קח לך מגל
ל ובכס סמני הכא דמי הוה כתיב
תי למטני בעור ממס והמלוה
ל מכל הכא דהא כתיב כי יולד
ן ויהיה כו׳ ליכא למטני .
ר סור לו כסב לו עז דמיירי דבני
למכתב סור כתב כתי כסב ועז
כתב טלה ונדי : הח׳ר מה שני׳
הוא מעוס דכתי׳ בסיפי והקיים
ים מת נרדף מייתיליה לתת טעם
יר׳ הנ׳ מיכין לו מהכהמ׳ לקרבן ולא בקש מהחיות שהטעם מפני שהס
בי׳ בדלקמן ומיירי מייתי ליה דרש כולה קרא הכא כדרך המדרש,
ורה אומר ה׳נ ר׳יהודה אומר מס אומר לך מדם מפסר שהיה העול׳
ים בחיים אמור לו ככר הוא מוקיינום בלו מים בחיים ואסר להיות
ה׳יה מס יאמת׳לך מדם מפסר שה׳ה עתי׳ לעשו׳ים יבשה אמור לו ככר
לא כך עשה ע׳י משה שנא׳ ובני ישרא׳ הלכו ביבשה בתוך הים וכתיב
ה הרם את מטך ונו׳ וכתיב ובני ישרא׳ בתוך הים ביבשה בדברסי׳
רם קלת והדר נרסי׳ ר׳נחמיה אומ׳ מס יאמר לך מדם מפסר שלו לא
מדם הא׳ כו׳ ומתי דמיכא דהם מכתוב בכיאורי מס בע׳ס : אם
ר לך מדם מפסר שלו לא חטא פו׳ ומ׳ת והלא מקרא כתיב כי כיום
ך ממנו מות תמות אמת שלו לא חטא לא מת ומס המדם הזה לא
מין לדברי תורה לא יאמין נ׳כ בענין מליהו כי זה מינו נודע לא ממס
כתיב בו מיתה ומקבלה שנכנס מי לנ׳ע והכתוב מוכיח שאח׳ הלקחו
רים יחיים הרבה בא מכתב מחנו ל יהודים בן יוסף והתכחיש בד׳ת
רים בל שה וכן הכופר בתחיית המתים מפתוב בכמה מקרמות שבתור
יתה בס׳ חלק יבחים נ׳כ כמה שבעשה ע׳י אליהו ואליסע ויחזקל ומה׳נ
ור אסר רמי תחיית מתי יחזקל הרוחי ומעשה אליהו ואליסע יודו על
רים מתרמה עיניהם מכל הסרות המחרוני יוכלו לכפור בדבר כמו
ברי תורה המקובלת מסיני עין בעין וכבה בדורות המחרוני מיירי
מר כבר היה ו׳ל שתפני שבפי הסברה מ׳ל לתדם המור בב׳ המבכים
תקיים הרבכתו לעולם ומתר הטענו׳ שטועני המוקרי׳ בזה בת׳ס לעיל
פ׳ט ס׳י לכן יקשה הדבר בעיניהם ויתמרו כי מס׳ה כי כיום אכלך
מות תמות היה עלילה שבקה יי׳ לתלות הדבר כמדה׳ר בת׳ס כתנחו
ס׳ב סע׳י חטאו קרב קנו למות כיום אכלו ומלו לא הטא יתריך
רים עוד אכל מ׳ת סוף מדם למות אחנס מתה שידענו בענין אליהו שלא
המקבלה ובכתבו הנו׳ יודה בפסט הכתו׳ בתדם שלו לא חטא לא מת וכן
תחיית המתי להיות קשה מגל הסבר׳ מתוחן הטענות שבתכתי לעיל
פי׳ר ס׳י יבחיסו בתחייה בפסוטה ויפרסו הבתוכים המורים עליה
חיית הנפש והסתרותה וכ׳ס מ׳ס יחיו מתיך וכדומ׳ שבבר פירשו המפ׳
מסל לתבורת אומתינו הספלה בימות המשיח עם היותינו חטוכים
כתי עולם אמר מתנין תחיית בן הבוגתי׳ וכן הנרפית שהית׳ תחייה
יודו בתחייה בפסט הכתוכי׳, היה חי לעולם ופי׳ מה שהיה מדברנת
ום שהיה רמוי להיות חי לעולם . בבר היה ע׳י אליהו הכא לא כתיב
הוא כדכתב ברים׳ דאליהו עודנו חי תמיד ומייתי לתימר היה לשון הווה
תים לו שחיו שוב מתו ומע׳נ דלפוס ריהט׳ מיכא למידק שלא מתו
הא דתנא דבי אליהו דריקי׳ שעתיד הב׳ה להחיות מינן חוזרין לעפרן
פריך עלה בפ׳ חלק ונילף מתפי׳ שהחיה יחזקל ומפני סבר לה כת׳ד
ת׳ל היה אמת לו לתו׳ מסל היה ל׳ל שיהיו דומים לתתים העתידים
רות ומכיון דמגדה זו ס׳ל דלתו׳ מסל היה ל׳ל שלא מתו כתתי׳ העתידי
הן הא׳ מלמה דתתים דמי פריך ונילף מתתים שהחיה יחזקל דמתן
לן שלא חיו לעולם בנ׳ע בליהו וכ׳ת קבלה היתה בידם שמתו ומכח
לה מקשה ליבני׳ דבי אליהו לא נמיר לה דהשתא נמי דקמת׳ בחמת מסל
ל׳ל דפליג על הקבלה שמס מסל בעלמה היה לא ס׳ל שמתו וא׳כ לא
ל׳ל דס׳ל מסל היה אמת אפי׳ בחמת היה לא ס׳ל הסיה קבלה שלא דהתם
מת׳ דמלת׳ פרי׳ דכיון דתכד זכרם כיו׳ פזה גר׳ שמתו כדר׳ כל המרן ומס
דמכתיב הוא מסס ישמו׳ לפנינו ומין סבר׳ שנבנסו בלם חיי׳ לנ׳ע דכל
מלת׳ שלא הוה לה בלקיחת אליהו וכ׳ס אם הם חנני׳ שבפרו בתחיי׳
מחסו את הסיכל שקיים ורמיסים בדמיה׳ התם כי אלא יזכו לבך
לדעת מגדה זו שמתי יחזקל תחיה בפסוטה בע׳ס בחזרו ומתו
ר נ׳כ שנדיקים שיחיו לעתיד סוד יחזרו לעפרן אי יתן טעם לחלק
הם וכן הנרפית וכן הסונמי׳ נמי חזרו ומתו ומ׳ת בשתירלו שם סבר
הם על מתי יחזקל מכתי מקשי ליה ניליף מכן הנרפית וכן הסונמי׳
ל׳ל שלא מתו עוד מתי פריך דניליף מתתי יחזקל מדניליף מתתי
מיתותו ניליף מסבא מכן הסונמית ומכן הנרפית וכ׳ת דלא פשיקא

ליה מלאת מס מתו אי לא מתי פסיק׳ליה כמתי יחזקל ו׳ל דמכן הנרפי׳
והסונמי׳ מין קוסים דלא דמו למתי׳ שעתידי׳ להחיו׳ שאי לא החיה אות׳ לא
לפי שמתו בקברו׳ סבי׳ ודמה להם לב מתותיהם וכדי לבחמן מיו ודי שיחיו
כדרך כל המדן מכל מתים שהחיה יחזקל שמתו בגדול ם ותחייתם מה׳כ
היה לתבורת הנס דמו לתחייה
העתידה ומפי׳ כימה מתתים שהחיו קבלת ב
ליהו ומליסע יחזקל עדיין מי מ׳ם
דכתיב בבר היה ול׳ק הוא דהכא על
עת תחייתם מיירי דלמניתו׳ התחיה
בעלמה הוא דבעינן דונמה :
בבר היה ע׳י אליהו כו׳ מיכא למידק
לפי פי׳ זה מתי׳ הלקי׳ יבקש את נרדף
דכתי׳ כתיה לענין זה וכן לפי שטת
ר׳י דכתיבנה לעיל ו׳ל דלר׳ פי׳ שמות יד
והלקים יבקש את נרדף היינו הגלת הרחמת
ישרא׳ הנרדפים מפני פרעה פל יד כמ
קריעת ים סוף ולר׳נ ענינו לומר יפע טת
שבזמן התחיה יי׳ יבקש עלכון מלכים
הנרדפים ולא יבטחו הרשעים כמה
שהנו רוחים רבים שפפנו דמי׳ והרבו
להרשיע ומתו כשלוה מ׳נ לחרוייהו
ה׳ק׳ כמו׳ שים רמי׳ מתה שרמיכו לשעב׳
על מה שעתי׳ להיו׳ כן כן נלמו׳ שהלקי׳ יבקש את הנרדפים לעתי׳ מת׳ שרמינו
לשעבר שה׳ בקש הנרדפים להיינו הכל ונח וכל הני דמפרש בסמוך וקרו׳
לזה פרש׳ בקלת : בבר הקדים ועשה מקבתו ע׳י נבוכדנצר שכונתו
לומר שלהיות רמים על מה שעתי׳ הקדים לעשות מקבתו בענין תחיית
המתים דלעיל והיינו ואסר להיות בבר היה בדר׳ נחמיה לא חם להזכי׳ רק
תחיית המתים דהוי עיקר בנסים ור׳אחא פי׳ גם אלה וג׳כ ר׳ל שלהרמות
מעלת הנדיקי׳ עושה אותן ע׳י הנדיקים בהיות דאמר לקמן פ׳ המיינו
נבוכדנצר מושל ירמת שלקים דמי מעוס קדימת העתי׳ לחוד קמכוון מה כ׳ל
מה שעשתו ע׳י נביאיו ומי׳ לאמתתי׳ מעלת הנדיקי׳ לחוד ה׳ל לתתויי כל
הנסו דלקמן ועוד דלא הוה כ׳ל ממה שעתיד לעשות יבשה מהים ומתה
שעתיד לבקר עקרות ביתי׳ ממה שאפי׳ הא׳ דנא קורע ימים ופוקד עקרות
דלאמר התם וזמ׳מ מין דמיה מקריבת ימים המגויים לפשמים וכן פקידת
עקרות לתה שיהיה לעתיד בקריבת ימים דהשתא הוי המקרתי בעלמה
ויתלו הדבר במקרה וכן פקידת העקרות אבל הפיכת ים ליבשה ופקידת
עקרות לעתיד הוי בדבר מפורסם שהוא נס גמור ולכן צריך להביא רמים
למקריעת ים סוף ופקידת שרה בזקנותה דהוה נס מפורסם . עתיד
לעשות ים יבשה דכתיב הן בנערתי מחרבים והחרים יי׳ את לשון ים
חנרים וזולתם דכתיב לעיל ומ׳ם שעתיד לפקוד עקרות נפקא מדאמרי׳
לעיל ס׳ה פכ׳ה כל מה שמבה בעה׳ז מרפא לעתיד וכיחוד מסכתן שפוקד
עקרות לעתיד מדדרשינן לעיל ס׳ה פע׳ה ונזכר לכל הבפוסים בפקידת
עקרות ומשמע דהיינו לעתיד בדדרשינן שלי קרא כפ׳ק דברכות בגמולת
ישרא׳ דמי׳ בעה׳ז הא מסכתן כמה עקרות שלעולם לא נפקדו וכפ׳ חלק
דרשינן ועלהו לתרופה להתיר פה עקרות ומה שעתיד לפקוד עורי׳ מקר׳
אלא הוא מז מפקחנה עיני עורים ומיבה למידק דהא מסכתן נמי ומזנו
חרשים תפקחנה׳ מז ידלנ כמיל פסח ותרון לשון אלם ויכון מלנו שהקדי׳
לעשות כן ו׳ל דבסיני הקדים לעשות ע׳מסה אלא היה שם לא חגרינ
ולא אלמים ולא חרשים בדלעיל פי׳ה ובכה לא חם להביא אלא פקיחת
העיני׳ דמסכתן לה קרא בהדיא מ׳נ׳ל דכיון דהקדי׳ לעשו׳ פקיחת עיני׳
מין נורך להקדים החרות דמ׳ם הא מהא הא כלהו מותין בסכתבי׳ ינהנו
ומכיון דבבר חדא ה׳ה מחרנייתא אבל פקידת העקרות מין אחר הוא
סאינו מוס בחבר אלא חסרון בטבע היצר׳ בכלל הנוף ולהכי עביד לה נמי
בעה׳ז ומכתי מיכא למי׳ דהא מיכא י׳ דבדר׳ שעתיד הקב׳ה לחדש בעולמו
כדלעיל ס׳כ פט׳ו ויכון מגינו שהקדים לעשותה וי׳ל דהנהו לא מקרו
חדשות ממש שבבר נמצא דונמתן בעולם כדבי׳ התם ופי׳ל שלפי שהחדשות
ההן קיימות לעולם בטבעו של עולם אין לעשו׳ כמותן בעה׳ז ע׳י הנדיקי׳
שא׳כ ינטרד להיותן קיימות כמותן ומ׳ל׳כ לתו׳ להו מכל הכך דמייתי
הכא אינן חדוש אלא כשעתו לא חדוש קיים בטבעו של עולם כי רפואת
העקרות והטורין אע׳פ שיתקיים אינו שינוי בטבע העולם ואין השינוי
נרמה אלא בשעת הרפוא׳ ולכן יכון לעשות דונמתן בעה׳ז דהיינו לפי שעה
והיות המלכים משתחוים אינו בר׳ חידוש אלא בשעת הגאולה שהיו מלכים
אבל אח׳כ מלכותיה החשינו קדישין ולא אחר חידוש ומדדרש קרא בר׳
תו מני הוא שעתיד להיות מתים שבבר חייתי ע׳י אליהו ואליסע
ויחזקל ולפי׳ נשתתינו י׳ל דלא אנטריך להא דכבר נזכר זה בדברי ר׳
נחמיה דלעיל . ולא כבר עשיתי ע׳י משה אינה לאיבד לאמתי נקט הכא
האי לישנא ולא קאמר כבר עשיתי לחוד בדקאמר בתיבוך ו׳ל מעוס
דמדכתיב ויולך יי׳ את הים משמע דע׳י יי׳ נעשה ולא ע׳י משה לכ׳ה בדרך
תיתה והלא כבר נאמר ואתה הרם את מטך דמשמע דע׳י משה׳ ומדכרו
לא יסוב ריקם וא׳כ אכ׳ל דתרוייהו מיתנהו׳ והיינו אי׳ עמד לימין משה
בדלעיל ס׳כ פכ׳ה ; שנא׳ ויי׳ פקד את שרה אפשר אלא בעלמה הוא דהיה זה בתפלת
אברה׳ וא׳כ מין זה מענין מ׳ם שעשה ע׳י נביאיו ומדדרש קרא בפי׳
כבר הייתי פוקד עקרות ע׳י אברהם ומין נראה לפ׳ מה שנעשה בהם
הנס קרי ליה ע׳י נביאיו דמלא בקפא מינה אלא מינינו שנתנה
לפס ממלה שגרתו לעשות נסים בדפירשתי ואפילו תימה
דמשתמה התפלל אברהם על שרה בדמשמע לעיל ס׳ה פע׳ה

ר ד׳א שור או כשב או עז הר׳ הו׳ דכתיב מה שהיה כבר הוא ר׳י
ורבי נחמיה רבי יחונה אומר אם יאמר לך אדם שאלו לא
חטא אדם הראשון ואכל מאותו העץ היה חי וקיים לעולם אמור לו
אתה כבר היה אליהו שלא חטא הוא חי וקיים לעולם ואשר להיות
כבר היה אם יאמר לך אדם שחק בה עתיד להחיות לנו מתים א׳ל
כבר היה ע׳י אליהו ע׳י אלישע ע׳י יחזקאל ר׳ אחא אמ׳ בש׳ ר׳א
בן חלפת׳ כל מה שה׳בה עתי׳ לעשות ולחדש בעולמו לעתיד לבו׳
כבר הקדים ועשה מקצתן ע׳י נביאיו הנדיקים בעולם הזה אמר
הקב׳ה אני הוא שאני עתיד לעשות ים יבשה ולא כבר עשיתי ע׳י
משה דכתיב ואתה הרם את מטך אני הוא שעתיד לפקד עקרות
כבר עשיתי שנ׳ וה׳ פקד את שרה אני הוא שעתיד לעשות מלכים
שישתחוו לכם שנא׳ והיו מלכים אומנך ושרותיהם מניקותי׳ כבר
עשיתי ע׳י דניאל שהשתחוה נבוכדנצר לדניאל שנאמר באדין
נבוכדנצר נפל על אנפיהי ולדניאל סגיד אני פוקח עורים לעתיד
לבא כבר עשיתי שנאמר ופקח ה׳ את עיני הנער׳ של אלישע
והאלהים

ע"ת היכי ילוף לה מויי' פקד את שרה ודומק לומר דלמ מייתי אלא שפקד
עקרה מכל היות זה ע"י תפלת מכרהם קס ליה מהסברה הנזכר וי"ל
דמפקידת נמי מכימלך מייתי ומשום דמיכה למיתר דזילדו הכתיב הפס
היינו לדה מתם מייתי מויי' פקד את שרה כמאמר דדרשינן היה כפ'
החוכל כאמר אחר מכרהם ל מכימלך
ה והאלהים יבק' את נדרף ר' הונ' בש"ר יוסף אמ' לעול' והאלהי'
יבקש את נדרף אתה מוצא צדיק רודף צדק והאלהים יבקש את
נדרף רשע רודף צדיק והאלהים יבקש את נדרף רשע רודף רשע
והאלהים יבקש את נדרף אפילו צדיק רודף רשע והאלהים יבקש
את נדרף ס"מ והאלהים יבקש את נדרף ר' יהודה ב"ר סימון בש"ר
יוסי ב"נ לעולם הק"בה תובע דמן של נדרפין הדע לך
שכן הוא שכן הבל נדרף מפני קין ובחר הק"בה בחבל שנאמ' וישע
ה' אל הבל ואל מנחתו נח נדרף מפני דורו ולא בחר הק"בה לא
בנח שנא' כי אותך ראיתי צדיק לפני ונו' אברהם נדרף מפני נמרו'
ובחר הק"בה באברהם שנא' אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת
באברם יצחק נדרף מפני פלשתים ובחר הק"בה ביצחק שנאמר
ראה ראינו כי היה ה' עמך יעקב נדרף מפניעשו ובחר הב"ה ביעקב
שנ' כי יעקב בחר לו יה' יוסף נדרף מפני אחיו ובחר הקב"ה ביוסף
שנ' עדות ביהוסף שמו משה נדרף מפני פרעה ובחר הב"ה במשה
שנ' לולי משה בחירו דוד נדרף מפני שאול ובחר הב"ה בדוד שנ'
ויבחר בדוד עבדו שאול נדרף מפני פלשתים ובחר הקב"ה בשאול
שנ' הראיתם אשר בחר בו ה' ישראל נדרפין מפני האומות ובחר
הב"ה בישראל שנ' ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה ר"א בר יוסי אמ'

קהלת ג

רמזי ר
סס ו
נחמי ט
רמס דו
קלים
קלה
סס פמ
סס קד
פמוס לפי
דכר יד

חוייב לזהכבוד הזה .
שנאמר ויפקד שקים את עין הנער
ומפ"נ דמין זה רפואת
עורון ממש רק פקיחת עינים לראות דברים רוחניים כ"ש הוא מיותר מלמכים
רפואת העין לראות בסתר הנפלים מפקיחתה יי' לראות מראות מלאכים
ויתכן לפוקח עורים לעתיד נמי דקתם היינו לראות מראות שקים בעינן
ספר לעזיל ס"מ פנ"נ סי' י"ב נבי הרבה סומים נתפתחו
לעולם והאלקים יבקש את נדרף דמדסתם ולא פי' אם נדיק אם רשע
מסמע דכל נדרף כין נדיק כין רשע יבקש עלבונו כין שיהיה
רודפו נדיק כין שיהיה רשע ואיכא למימר דאם בתריך בהזכרת לשון
הכתוב על כל חלוקה דהוה סני דליתה לעולם והאלקים יבקש את נדרף
כין נדיק רודף נדיק כין רשע רודף נדיק כין רשע אפי' נדיק
רודף רשע ועוד דכר ישה ה"ל למכתב רשע רודף נדיק אחלוקה זו יותר
פשיטא מכולן אבל כתר דקתמר נדיק רודף נדיק מאי חידוש דרשע רודף
נדיק וי"ל דלהכי פלגינהו לומר דאמ"נ דמכלהו כתיב והאלקים יבקש את
נדרף אין עניינם שוה דאין פוגע הרודף לרשע שוה לעונש הרודף לנדיק
ונם לא יעשה יי' נם להגיל הנדרף בשהוא רשע כמו בהיותו נדיק ומ"כ
ה"ל כאלו אבל הד כתיב והאלקים יבקש את נדרף נאמני נפש דהא דאקדי'
נדיק רודף נדיק אפשר דעונשיה טפי מרשע רודף נדיק דכיון דרודף נמי
נדיק נענש מכל ענמרשים לו להיות נוקם אלא יתרע מקלה על ידו ומזה
הנד אפי' בשהוא רודף רשע אינו נכון דכתיב נם עכום לנדיק לא טוב
ובמ"ש בפ"ק דברכות בענין ר' כל בהנהו ברייתי וכ"ש בשאתה לדרוף נדיק
אבל רשע רודף נדיק אינו נענש אלא מפחת נלקת הנדרף ומ"מ נדיק
רודף רשע קיל מכלהו דאמ"נ דמנכר הרודף לאו חורת מרעה מ"מ כיון
דהנדרף רשע אין כ"כ רעה בדדיפתו .
אפילו נדיק רודף רשע לא סרודפו על רשעתו דמ"כ מנוה קעביד דהא
ק"ל דלא יטינן ומרדפינן ומחרפינן בדאיתה בהנהו מנלחין אלא
הב"ע ברודפו להנאתו אז להנכל ממנו בהשיה דדי"כל דכתיבנא ומ"מ ר"
יבקש את נדרף משום דעכום לנדיק לא טוב בדאית' אתם ויתכן שזה מפני
שמדתו ית' להחזיק נופלי ברחמיו אלי אלא יתכרו מפני רחמיו על מעשיו
וכדרך שהשיב שומאל על קיום היהודים שטבע האל המשניח להשניח
ביותר אפל ויותר משניח כו מהה שמשניח בדבר הנבוה וטעמו אל דבר
שהדבר השפל והנחות קרוב אל ההפסד מאד ורחמי הא על כל מעשיו אינו
רוצה שיאבד אמאיני ברחמיו אפי' מין הנמלה אז הזכוב וכ"ש היהודים
בעלי דת כו' בכתוב בספר שבט יהודה בשמד הז' ומזה הבד אפי' שיהיה
הנדרף רשע לא יתבונן ברשעו בעת שבעתו ואמ"נ דהשטן מקטרג בשעת
הסבנה ואתרו נפל תורת אדונו שבינת ר"ל דהיינו בפילה ע"י אדם
שאני דאל"כ לא תהיה תקומה לדוב העולם שיש להם רודפים ומעין זה
מ"ש בפילה בל מקום שאתה מוצא גבהותו של מקו' אתה מוצא ענותנותו
בתורה כו' בנביאים כו בכתובים כו' :
תדע לך שכן הוא כו' ק"נהי דילפינן מהבא שיבחר אלקים בנדרפים אבל
שתובע דמן מהרודפים אינ"ל וי"ל שבעונש הדדיפתם נראים מפני
יי' ויתקרבו הנדרפין במקומן וזה פתין עונש הנגב שמונחין ממנו מתון
לאת לעשות מ"ק מה רחיה אבל הנך אלא שיהה בחיותם מפני היותם
נדרפים אלא מפני נדקתם כי נח נדיק היה בדורו וכן אברהם וכל הני
דמייתי ואמו אי לא היו נדרפים לא היה יי' בוחר בהם וכהבל ק"ספי שהרי
מה שבחר בו יי' קרם לדדיפתו ושבת דדיפתו היתה לפי שבחר יי' בו ויעב
ל מנחתו וכן ק"בשמואל שהרי אחר שבחר למלך הוא שנדרף משלשתים
ומשה ל"ל דמלכתיב ויעב יי' אל הבל ואל מנחתו משמע שמלבד קבלת
מנחתו הטובה משל אחיו נתקבל הבל עצמו ונבחר משמ"כ קין ולפי אלא
עניני טיבותה לנביא ודלא עניין המנחה ס"ל שהיה הבל נדרף מקין ומפני
כן נבחר ודדיפתו מקדם היתה לפי שהבל רועה צאן וקין עובד אדמה
ודרך הצאן לקלקל עבודת האדמה וכ"ש לפי מ"ש לעיל"מ שהבל נטל
השלטלין וקין הקרקעות שאפשר שמתחלה היה כן ולזה היה רודפו
אלא ירעה בשדותיו מ"נ במ"ש שם שקומה יתירה נולדה עם הבל ועליה

מדיינים וקטטה זו מתחלה היתה מסתמא ואסיב להבל
במחלוקתו שמן הדין שלו היתה שנולדה עמו ושעבת קין מפני כ
ליה כה מפשא ושוב בשרש' שפעה יי' ל מנחתו בתקנה בו והחזיק בחלו
עד לבלה ובנח י"ל דש"ל בהיה לעזיל ס"מ פכ"ח ופכ"ט שלא היה
ליבבל ונחש יי' נם על בריאתו
מקטני אמנה בדאמר בפל"ב
ס"ל שלא בחר בו מבל דורו דק
היותו נדרף דמי להסתיר זרע
בעולם הוה מני להסתיר אחר
דדורו היו מקולקלים בע"מ
עריות בדאיתא אתם ופסיטה
לא אמנה בהנה מ"מ היה יפיל לה
אחרים שלא נאחדו על כך
דבתיב כי הבחית כל בשר את
אפשר אשום רוצה קאמר ואין
מן הכללות ואותן אתו פס דיוק
שלא היו בדאים ליעשות לה
אחר שהספיק להסתיר
בעולם ע"י נח והיינו דקאמר
ולא בחר הקב"ה אלא
אחר בלשון זה בשאר אחרים לומר
היה אפשר להסתיר מאחרי ולא
אלא בנח ואע"פ שהדדפה
לנח אמתם שהיתה אחרי שנו
על התיבה אלא דדרשינן לעי
פנ"ו לפיל בנו בנח אפשר שיי' שידע מה שיסבור בזיונו ודדיפתו
בחר בו מקודם שנדרף . ובאברהם י"ל דמדסתך בחרת באברם לה
אמור בשדים ולא כתב אחלא מה אחלא לבבו באחן אמתם אמפני
נמרוד בלבד דהיינו מה שהפילו לאור בשדים בחר יי' בו וכיבתה ל
דמיהו כי היה יי' אמתך אמתם הבלחה שנתחדש לו מאחר שנדרפו
אחבל דאל"כ מעיקר אמי שבור והבלחה זו שנתחדשה לו אז היתה
שנדרף מהם שהם אפני נדקתו נם אתחל היה נדיק וביעקב י"ל דמ
בחר לו יה אמתם אמפני שנדרף נבחר בשם אין אמורה על בשרת
כדלעיל ס"מ פנ"ב נבי אחר תיסרנו יה ויעקב נרת יעקב היתה
ויוסף נמי י"ל כמו כן דביהוסף יש בו רמז שם יה שעל כן הוסיף
בת"ם אמתם וכל נעדו היה אפני דדיפת אחיו ופי' ל דעדות ביהוסף
אמתם ליה סיוסף עדות ליסרא אמיקרא כמוהו שיבאו אנו לנדול ומ
לו אמי שומע לי בו' כמתם אויביהם אבניש דהיינו הבלתה אויב רוח
אמעי' שעל כן הוא עדות יוסף הנו שנבחר אפני רודפיו ובמשה י"ל
דאהרן נדול אמנו בשנים ונתבנה קודם לו לא היה יי' בוחר יותר
לולי אפני שהיה נדרף אפרעה ובדוד י"ל אמאחר אשאול לדיק
בדאיתא רש"אלו אנלחין נבי שניין לדוד אף אחטא אשאול לא היה יי
בדוד יותר אמנו לולי אפני שיהיה נדרף ויסבול עלבונו שבא
לידו ולא הרגו ובכן לא יקשה אכיון דשאול נמי נדרף אפלשתים
בחר יי' בדוד אפני דדיפתו דמ"מ דדיפת דוד יותר קשה שהיה יכול
ולא עשה ובשאול י"ל דבין דידע יי' כי אתיד לחטוא ולא אכון אלכות
היה לו להאליכו אלא לדחות את ישראל עד בוא דוד אלא אפני שיהיה
האליכו להראות שיי' יבקש את נדרף ויישראל לא יקשה אה שידע
בנו אפני שקבלנו תורתו ומצותיו אמשמ"כ אאומות ועוד דבהדיא כתי
מרוכבים חשק יי' בו' ויבחר בזרע בו' כי אאהבת יי' ואשתרו את בזרע
ובאן אלה הבחירה בדדיפת אאומות כי זו היא דדיפת האומות
שמרבו אתורה ואנו אקשים ערפינו וסובלים כדי לקיימה כמ"
פת"כ קשערוף אויהודי אז נלוז ז"ל כי אאהבת יי' אתכם כמ"ש
ז"ל שרואה אתכם רחוים להאתחב לפניו ובזכרי' לאהבה יותר אבל
ולא הוכיר בזה טעם אן הבחירה כי הנבחר לאוהב הידוע לסבול
אוהבו בכל הבא עליו אמנו ויישראל רחוים לכך אבל עם כמ"ש נ
הם ישראל בחומות כי יעמדו לו בנסיונות אז יהודי אז נלוז . ופי' ל
שיאבד אלא יתבע יי' עלבון הנדרפים אחר שהוא רוחה בדבר ה
אלא יחפון בו בשירתה נדיק אבל לפני רשע לאת יביט בונדים
אלא נרתה שזה הנדרף רחוי לכך בחטאו ואנחנו לא נדע לז"ל אלא
יש לדעת כי לו יתברך נקם ושלם ואין רחיה אסתיקתו בעת הרי
אחרי הבל וכל אלו דקאמר חזיכא שהיו נדרפים עם היותם בחי
ות"ל אין לומר אבחטאתם הביאם יי' לאקרה הדרף אלא אנ
קנאתם מ"מ רבת אבעה לאם דרש ויגון נדדיפתם ולאה לא נעשה
נם מיד לאבילם אבל נרה אלא עכ"ל כי עולם בהנהנו בוהב אז יש לחיות
אחרת בסבות נדיק ורע לו ולעולם חיותה לך שיתבע דמן אל נדרפין
דוד נדרף הם דאקדים דוד לשמואל אפשר אשום דבחירתו
אבשמואל אלא נבחר אלא לעשה ושוב נדאה אפני דוד
דדיפת אמואל ליתה דדיפה אתם כי לא היה נדרף אבל עצמו
אפלשתים עלו לאלחם בישראל בדרך אהלכים אנלחמו זה בזה
דדיפת דוד היתה אבל עצמו אמם .
אפני אחי ולא אפני נחר ונחש אהם קטנים אמנו אבל עז נדרף
אפני נחר אבל לא אנחש ובכם אפי' אנחש נדרף והיינו
יהודה לאמר דרוסת הנחש הנחש בדקה ודרוסת אחרי בנפש יאע"נ דאיכא
ליסנה אתם בפ' אלו טריפות דאית ליה לרב דא"ק פלנא אחרי
דנחש אית ליה דרסה אפיבנפש אנדה הז ס"ל כאיבד ליסנה
לפרוסי קאתי ומ"מ אכ לא היה לו להבשיר רק בבם אהוא יותר
וכדאמר

[illegible] כף החובל סתין לך גרדף כעופות יותר מתורי ובני יונה והכסירן
[illegible] לבני מזבח מסמט סמפני סהן יותר גרדפי נבחרו עופו כסדו
[illegible] לו לבני מוזיס ותרנגוליס קחמר דהכהן לא מיקרו גרדפיס כיון
[illegible] כתיס ותין דרך הדורס לדורסן לא לגבי עופות מחריס סהס
[illegible] כמוסה מייני ומכיון
[illegible] ובני יונה גדולים וטוניס
[illegible] נבחרו מהן מפני סהס
[illegible] גרדפין מכל מלו הון עופות
[illegible] וטוכות מהן היה מכסירן מע"פ
[illegible] כ"כ גרדפיסכמותן ומוזיס
[illegible] תרנגוליס מסוס דמחיסי הוא
[illegible] סהן מנקרות תמיד כמספס לא
[illegible] כיון דסור עריף מכבס לא
[illegible] מע"פ סחינו כ"כ גרדף וכן עז
[illegible] מסיב מכבנון ליו"ך דבעינן
[illegible] ובקלת קרבנות דבעי סעירת
[illegible] דסייב' לענין הדוח מפני נמר
[illegible] סכת' הר"מס כמסקינו פ' מלו
[illegible] דדוקא חיות סנזכרו בגמרא
[illegible] מכל סחר חיות מפילו דוב
[illegible] ונמר עז לא מפסר דדרסה הוא
[illegible] מכל מ"מ טורפות בנסיב' מו
[illegible] מרס בדריסתן מכל נוקבות
[illegible] לא תקריבו לפני מן הרודפין
[illegible] עיקר המתמ' לומר סכהר בגרדפי
[illegible] מסמינן גרד פין בגון חיו טהורו
[illegible] לבמורה יקסה מחחר סהן טהורות
[illegible] לא נבחרו לקרבן ולקמן קחמר
[illegible] דלא סביחי והרב המורה נתן
[illegible] ע"פ דרכו בקרבנו סהו לרחיי
[illegible] לפי סהקרבות בוכדי ע"מ היו
[illegible] ונקר ודעת מגדה זו מפני
[illegible] גרדפיס ו"י כוחר בגרדפי
[illegible] כדרסות מהחרי
[illegible] כמ"ס הפוסקי דמרי ים לו דרס
[illegible] מפי גדול סבחיו מ"מ מינו גרדף
[illegible] הזז ולא תקריבו מן הרודפים
[illegible] נסכה דבלמו הכי פסולים סהס
[illegible] ואין קרבן מבהמה טמאה ;

[illegible] מן גרדפיס אין לקרבו מ"כ לוקין מפני סהס גרדפי דהא טיבות
[illegible] לגבייהו דסוף בהמ' לסחיט ' וטוב להם סיהיו נקרבי לגבו והא דמסת'
[illegible] ל"ו דנוח לעניס מלא יסרסו כמזבח תרוכנא התם הה"ר עתי מה
[illegible] לך כעי למיחר סט כחיב' סור וכסב ונו לקרבן טפי מחיו טהו לפי
[illegible] מנוי כדי מלא להטריח מתיסרא ומסוס דסך מלא מה מלאתיך בכלל מה מלאתיך
[illegible] סיתון לקמן מייתי לה בכא ומיירי דמייתי ליס מפ"לי' כולי' בכא
[illegible] המדר ומ"ו דהא קרא חד מקריבוחים סבא הסס להתוכח עם ים
[illegible] דלר' סבן כמי בכא' ענה כי וקבל סבר כלו סתין ענה כי לבנק מל מה
[illegible] לתיך כפסוטו סיגיד מה סהרע לו דמ"כ מ"ט ללעון ענה כי דהיינו עדו
[illegible] לא תענה כרבך ועכתה כי נדקתי הגר מו ממוד מו סבר מיכעי ליה כי
[illegible] מנין עדו' חכל מרעות אלא דכ' לכי העליתי' מארץ מצרי' דכתרי' וקרא
[illegible] קחמ' חדא מה מלאתי' סתין לה סוס תרעוה' ולא עוד סים לך להעיד
[illegible] נדקתי סעביתי עמך כי העליתיך מארץ מצרי' וזה נק' עדו' כדי סיכירו
[illegible] כטוכו' י"י ע"ד אתם עדי נאום י"י ולגלות פי' אחר וקבל סבר כי
[illegible] מניה זו מיב' סבר כמה סמודיע הסדי י"י לרבות מסמ"כ מילו היתה
[illegible] הגדת מלאותיו כי לא יהיה לו פל זה סבר מ"ק מה מנין לא תענה
[illegible] בכא דהכהן עדו' סקר כנגדו והב עדו' אתת לזכותו ומפי' דלא תענ'
[illegible] קחמ' נתי הייני מפי' כוכותו מפמי נמנס מליו כדאמר בערכין נבי
[illegible] ורבה בקול גדול ת"ח מהן דבר מתי' הכא דלא מצמע דמעב' כי דייק
[illegible] ולא כרבך דלא סני דל"ק כי מלעולם לגון עדות נופל כו כן ועכת' כי
[illegible] לא תעב' ברבך ענה בחיו כ"ע ' ושמחו מ"ה כו' מסוס דתוכחה
[illegible] להוכיחם בחטאתם סיבדר אותם בפניהם ומבלית זה להפרע מהם
[illegible] כ"ב מאי טעמיה והדר קאמר אם יהיו חטאיכם כפנים כמלג יכניעו
[illegible] אמנה אמות' על הרחבו' אמבכסיו יחכו ויסמכו ומ"כ תוכחה לחה לי וכן
[illegible] אמנו הרי את ריב י"י קשה דבחר הכי עתי מה עביתי לך כו' ואין בזה
[illegible] תוכחה אלא התנבלו' ' אלא הרע להם ושהטיבם ורמוי לקחויך לו טובה
[illegible] נבי ריב לי"י עם יהודה קשה דבחריה בבטן קב את מחיו כו' ומחי
[illegible] עתי' לריב על זה להכי כעי למית' דאין הכי נתי סהתוכחה היתה להפרע
[illegible] מפני אם"ה אמתו בה הבכה לטובה ול' אם התוכחה היתה המורסמת
[illegible] לון אמתי' י"י ארוכה להתווכח לפני אומות העולם עם ישראל ומפשר
[illegible] לדבר רמז במקרמות דמדכתיב לכו נא ונוכחה ולא ק' בואו נא מסמע
[illegible] לכו אל מחרים סיוכיחום כדדייקינן בפר' ר' עקיבא וסבירא ליה הכא
[illegible] אל אומות העולם הוא דקאמר סילכו ויתווכח לפניהם סירמו העתים
[illegible] וכן מדכתי' כמ"ד מעמו הרי את ריב הסס מסמע מ"ה דמיקרו
[illegible] כדמסמע בחזיא נבי הלגן על הסרים וכן מדכתיב לעיל מחידך
[illegible] כנסור מתנרים וכיונה מחרן אסור דרים סיסיו נכונים ויסכי
[illegible] ומאסור סהסס רוצה לריב לפניהם עם יהודה כיון סרמה כי אין
[illegible] קשות אם הין חייבים למה יהפכנה לטובה מפני אמתת אומות העולם

לכך היא המדה כדתנן בחכות בנפול מויכיך אל תשמח כו' פן יראה הסס
ורע בעיניו והסיר מעליו אפו חרון אפו לא נאמר אלא אפו מלמד שמוחלין
לו על כל עוונותיו אך קשה הסס היודע שיעמחו מ"ה למה בא להוכיחם
וכ"ם מאחר שראה שעמחו פעם אחת למה שיבה ופנס י"ל דאה"כ ובכיים
מת מ"ה נתכוון מ"ב לסנות מקום
למחול עונותיהם י הפכה להס
לטובה קשה איך תהפך התוכחה
לטובה אחר ר"ל אחור כו מן התוכחה
ודבר להם טובות אינו נכון שיחזור
בדבורו ומה שכתוב למתפדנג' עם בנוי
דקאמר אמו כהתל בחנוס יהתל הסס
ועוד דבג' קאמר מסל לאחה כו' ולפ"ז
לא הדר ביה מתוכחה אלא שמפר' אותה
בענין קל אלא יתחייב עונש עליה
ומ"כ בפנים הראשונות מאי איכא
למימר ז"ל שבפעם האחד אמר שטע'
הויכוח כדי שיכירו עונותיהם כדי
שיזכו אתם כי לקלות החטא בעיני
המדם לא יתן ל לבו לשוב מתוכו כמ"ש
הרב בה"פסו' וז"ש אם יהיו חטאיכם
בפנים כשלג ילבינו כיכל שיכירו
בכבד החטא עד שיהיה בעיניהם
מדמוני בפנים יתחזקו בקנה התשוב'
עד שילבינו כשלג ומ"מ בתחל בפשת'
לבו נא ונוכחה לא היתה הכונה לזה
דמ"כ היה לו לפ' דשתם תוכחה היה
ליסר על החטא וז"ם בחת' לתתפדנגם
כי זה שיבא בדברים ראשו' מתיימים
על בני ושוב יפרש עניינו כי לא אמר
אלא להפחידו ורוח אחר עמו ובחנא
כתשתעבע עמו ובשעה שאמר עתי
זכר נא כו' אמר שטע' הויכוח על מה
שחוטאים במה שהין מכירים חסדי
יי' להודות לו כראוי אז שתהרהרים
שמא הזיקם ועו"מ שרוצה לברר
שעותם בויכוחו שיגידו אם עשה
להם רעה בלל אלא אדרבה חסדיו
עמהם דבו למעלה שהעלם מארץ
מצרי' ויש לה לבשתו ולרוממו והכ'

לפ"ז אף שהוא התוכחות לא יאומה להסס רעה כי לא הוכיחם אלא על דבר
קל כי כשיודו ויאמרו שידעו טובו ועליהו לבשת כו' יאהבם ויקריבם
ומ"מ מתחלה לא היתה הכונה לבך כי לתוכחה קלה כזו לא ינדק לומר
קום ריב את הרים כו' שמעו הרים כו' . זו תשובה בתמיה בלו' וכי זהו
שבשיב יי' בויכוחו וזו היא התוכח שאמר להוכיח בהם י ובשעה שאמר
וריב ליי' כו' מ"ה הק' מהרי"ך מכיון דחזו בפעם מ' שנהפכה לטוב איך
שמחו כאחרו ולוכה לתימר שמ"ה שהיו בפעם הב' היו דור אחר אלא ידעו
כראשון דמדקאמר בב' בתרייתא זו תשובה וזו תוכחה זו אחר זו משמע
שידעו שפי' פעם אחר פעם נהיה להם כואבת ולי ל"ק דאף שפעמי' נהפכ'
לטובה שוב שמחו שמא לא יהיה כן דלאו כל שעתא ושעתא מתרחים כשמ
ומה נדיך להסיר לקרו' הנו' נר' דאריב לי' עם יהודה קדים בראשה ומשום
דהתם לא כתיב ויכוח בפעם הב' דכתיב ויכוח שמחו שחשבו שמזי ודאי
יכלם ובפעם הג' לפי שכתוב ריב וויכוח חשבו שהיה חמור מהראשונות י
משל לאשה כו' הק' מהרי"ך מה טורף המשל ועוד כתשל לאה הורך
לומ' לה בר מדין עבר לך כלו' אחר שראה שמדברת דברי שטות
ותירן שבדי אלא יק' מה טובה המ"ם בבטן עקב את אחיו אדרבה בר' מזה
שרוצה להוכיחו על זה ע"כ הביא משל החלמה שבשאחר בבטן בטל כי
חשב הדיין שאינו מדברת בשטות אלא שר' שמעי אמו התחיל בבעם ואחר
הורה שכל יתיו יהיה מבעט בתוכחות ולכן אל לה אם עשה חון מזה אחרי
הולידו וז"ם בבטן עקב את אחיו כלו' אע"פ שראה מזה כי מהבטן התחיל
לבעוט אין להם דין כי לא עשה אלא אם אחרי הולדו כל כחו לא היה אלא
להתגבר עם אקים וז"ל בטנו שרה את אקים ואין דבריו נכונים כי מ"ש
שהפכה להם לטובה לא אבא להיות שניגור ולדבר עליהם טובו דמ"כ
הוא סותר את עצמו שבא להתווכח עמהם אלא פי' שהפך התוכח לטוב
שתהיה בענין אלא יתחייב כלייה כדאי' בסתיך וכל מסל אלמנה אלא
כאה לגמול על בנה שעינוריא אלא הפכה דברים לערוך תרעומת בענין
אלא יתחייב בנה עונש והמשל שהביא על מאחר בבטן עקב את אחיו אינו
אלא דבריה הראשונים שאחרה שבשם בה בשהיה בתעיה לא מ"ם אח"כ
אלא עשה זולת זה כי אין זה מענין תרעומת ולא דמיון שמא בבטן עקב את
אחיו אבל מה שיש לדקדק כזה הוא דבשלמא המשל ינדק שהשאה
את טעמה כלו היתה כונתה להתרעם על מה שאין בו מתם אבל הקב"ה
איך הפך דברי ריבו בפני מ"ה לו אמר אל בבטן עקב את אחיו כה לרון
עמהם ועליו ישתקו לו וכי איך עלה בדעתו בזאת ומה יאחר שדרך שחוק
היה אז שהיה לו לריב עמהם לא ינדק שיהיה כתחתן אלא בטובה וי"ל ועוד
דלא דמי למשל שהאשה לא היתה כשנאחת אלא בטובה וי"ל שבמה שהולך
מבטנו בתעי אמו יש בד הוראה על דשמעו"ם בפ' יה"כ שהיה עובדא
דאיתתא קרי עלה ר"י זורו רשעים מרחם אלא אלפי הדין לא יענש האדם
על מה שעשה בקטנותו וכ"ם בהיותו בתעי אמו אלא שתגטרף הוראה זו

לחייבו על מעשיו הרעים שיעשה חמ"ב שנדע שלבבו וסכשו למרע ולכן
המשה בחבמתה עשתה עצמה כלו קוכלת על מה שנעשו במעיה מאחר שזו
הורמה על טבעו הרע והליין כשרמה מזה מינו מסשיק לחייבו אחר שמה
עשה יותר מזה לו ינרף זה עם זה וכשלא הזכירה רעה אחרת פטרו כן

כנמשל הרמה יי' שהתרעומת על יעד'
מה שיעקב בבטן עקב את אחיו גר'
שטבעו לגזול ולעשוק שהוא אחז
בעקב עשו לעבעו וכן אח"כ כאשר
שרה את שקיים ברוב כחו ווו רמיה כי
הוא נגזר ולא יאוב מפני כל מתחר
ברכי' 1 בנגת המלאך שבא בנגדו ואת"ל שעל
הנגות הזה אין בו חיוב שלבעיל
בעמו עשה ת"מ מבין שנולד בחו
ודרך הנבורים על הרו' לעשות דליס
וכ"ם שבר רוע טבעו שעקב את אחיו
מרחם אחו גר' שהו' עושק וגזול אחבש
לפי החמת אין בכל זה מעשה חיוב
כל שלא יש' שרבן עוד דליס אח"כ כי
לא יענש על מה שבקשנותו ולא יוקח
רמיה נמורה מבחו שמעביר את הדין
ולזה ירמו ח"ם שאין תוכחה זו רק
דרך מזהרה בעלמה שלא יעשו כפי
טבעם ולא שיש בזה לחייבם :
ברין הוא עבר היה נרמה להניה כך
מדין ובילקוט נרים וכדון :
ששל למלך ששלח בו' מיכה למידק
דמה הלאתיך בלשון מעשה
שלא הלאם בעוון דבר וח"ם לפ' בענין
פרטי השלוחין אז ק"ם אז קרבנות
נתמא דשוה לחית לא עבר ומה ג"ל
בהעד' מה היה הלאות שהיה לו לעשו'
ומכיון דנחית לומר ענין השלוחין
וק"ם וקרבנות נתמא לאכלהו קחבנין
וח"ש מר אחר אחדה ואח"ח לחוד וי"ל
דק"ל והלא הכביד יי' עלינו עול תרי"ג מצות וה"ק ומה הלאתיך ולהכי
מתרץ ר"ב דהכא בענין השלוחים שעלה לטובתינו לחוד קמיירי שלא
הטריח עלינו לפרנסם ולכלכלם בחורה ופחל כדרך שלוחי כ"ו והענין
דבק לח"ם כתריה ומשלה לענין מעשה אהרן ומרים וכשליחותי' לחוד הוא
דקאמר שלא הלאנו כי הלאות הזה היה לכבוד השלוחים לבד כשלוחי
מלכים ולזה ויאר שלא לבקש מתנו לאות זה אדרבה הוא ולחיותינו כח"ם בתם
אמתי במצות ור' יצחק מתרץ דבענין ק"ם מיירי שלא הטריח עלינו בחיות
ירחה בקריאתה בקריאת נגדת מלכים והענין דבק לח"ם ענה כי אפי'
שנביא בטובת יי' ונקבל שכר בדליל ק"ם עדות ליסראל הוא על יחוד יי'
ויבלתו והשנחתו בנודע והענין זה הוא דקא שלא הלאנו ורי"כם מתרץ
דבענין הקרבנות אדבר אמר לנו יי' מיני בהמה הקל מתנו טורח
הקרבנות בל מה שאפשר בנשמקה בחותן שהם קלי המציאה וגר' דקא מפ'
מה עשיתי לך על מעידת יי' שמיני' וה"ק רחה מה טובה עשיתי לך שמשרתי
לך יי' מיני בהמה ומהם לא הלאתיך להביא רק קלי הטובה :
הטן בזכות משה כו' מדאשכחן שבשמתה מרים נשתלקה הבאר לא אחזו'
בזכות משה ואהרן ובשמת אהרן נשתלקו ענני כבוד לא אחזרו בזכו'
משה ובשמת משה נשתלקו מלאכים בדמיות בק"ק דתעניות וכן לקמן ס"ד
פ"ח קאמר שבמותם נשתלקו כו' שמעינן שהמן היה בזכות משה והבאר
בזכות מרים וענני כבוד בזכות אהרן אך י"ל מ"ם שהמן היה בזכות משה
והבאר בזכו' מרים והענגים בזכות אהרן והנה לקמן ס"ד פ"ח אמר שהבאר
בזכות מרים שאמרה שירה על המים ולא נתנו טעם למן וענני ושם אמרו
טעם לענ"ד • המן בזכות משה כו' והא דאמר לעיל ס"ח פמ"ח דהכך
בזכות אהרן תרילנ"ם • הבאר לק"ס"ד פ"ח אמ' היאך עשוי ומתגלגל
עמהם וכתב רש"י בפ"ק דתעניות שהיה הסלע שהכה משה שלא היה רולה
לזוב מימיו לפי שאמרה מרים • ענני כבוד בא"ר פרש"י ענני רקיע
וענני עשן ומאר ענני אינן של כבוד ולקמן ס"ד אמ' אשפרן וגורך ענינם
ואר' דלהכי נקט להו הכא כתר מן ובאמר אמרי אמין גורך בהם כ"כ כמן
והבאר • לא עומדין לא קי"ל בכ"ם דאמר בערב בל מדם יטו ובבקר
ישמודו אלא בכ"ה דאמר בין עומד ובין יושב ואמ"ה ובשבבך ובקומך בשע'
בבני אדם שוכבים ובשעה שבני אדם עומדין בדאמרה בפ"ק דברכות •
ולא פורעין את דאשיהם לבאורה אמאמר דה"ה בלא אימה וירחה ורחת
ויש ולא אאריך להזכיר עוד בל הכ"ל וק' דבמ' מי שאתו אמאמר
דאמרן דאסר בעל קרי בק"ם קיימו אדבריהם והודעתם לבניך ולבני בניך
יום אשר עמדת לפני יי' אלקיך בחורב דדרשינן ליה מה להלן בחיות וירחה
ברחת ובזיע בלות' ובעל קרי אינו אלא אחיות קלות דאם אמאר דק"ם בחיות
אמיתה וירחה ורחת ויש אמנם הטור כתב בשם רבי' שמרם בסי' ס"ו
לעוייה אינים לק"ם בפרוסנת' אחדם' והבי' אדרם זה דאדמי ליה לפרוסנת'
וכתב דלא הקל אלא אמאמרה ופריעת הראש אבל בחיות וירחה וברחת
ובזיע מיהא צריך ואין להקשות אמ"כ היכי קאמר ומה הלאתיך דאין לאות
אלא אמאמר' ופריעת הראש אבל שיהיה בחיות וירחה אין זה אלא כיון דעת
להביא קרבן מלו וכו' ומה לאת טעם למה שלא נוח בקרבנות רק שור או

כבש אז עז כי יולד בדבתיב לעיל ואיבה אמי"ם קאמר שהרי אפי'
מבשיר בל החיות לקרבן לא היה מינע את ישראל בל שהיה מבשיר ג"ב
אז בשב ועז ובידו לבניה ממה שירבה יי"ל דאז היה מבשיר החיות
מבוח מן המוכחר להביא מהם לפי שהיה יקרים מבין דלא שביחי
דאיבה יגיעה בהבאתם ולפוס
מנרת ולכן היו הבל יגעים
קרבנם מהן בלשמים ועי"ל שלבה
מאין יי' חבן בינעתינו בסל אח
מים יגיעה בהבאתם בלו הם מאן
לפנינו מבין דמיתי לידי טירחה
ר' לוי פתח הן מתם מאין בו' אמ
דק"ל מה הרמה לעשות שור
לקרבנו' בדבסמוך בעי הבא לאח
מפני פחטאו בי לבבי מייתי הבי
דדרים תועב' יבחר בבם בחמי עב
ומנב דמייתי ליה מה ליה בע"מ
המדרש • מאין מלא בלום מל
סרוחה נרסי' וכן תבחומא ונב
אפי' מין לו בלום ות"מ הבא מ"מ
לא בלום מתם שהולך מליבה סר
נעשה והרי יש בו מבינות מה
דחסיב ליה דלא בלום לפחיה
ומיעוטו : מק' פעיות בדים מ
מהה פעיות ודרי' בחי מ"מפע בל
מהפעיות וע"ב בי' שהה' לבדה לא
בי רובן לחיתה ות"מ ג"ב דלעיל
מב"ה קאמ' מעשה חלבים לחיתה
לחיים מעמת דמיבה מסובבת
בדאמר הבא • בשהוא זבר נ
תבחומא יותר נבונה דנרים וב
בשהוא זבר ות"מ ב"ם מאי
לאמחוני בבא וכן בת"ם שהם מ
סרוחה בו' בי אי לא יהא בבל
ועוד מה ענין זה אבל הבנות
בדאמר הבא • בשהוא זבר נ
תבחומא יותר נבונה דנרים וב
בשהוא זבר ות"מ ב"ם מאי
לאמחוני בבא וכן בת"ם שהם מ
סרוחה בו' בי אי לא יהא בבל
ועוד מה ענין זה אבל הבנות

למלך ששלח פרוזרונסא (מגרת) שלו למדינה מה עשו בני
המדינה עמדו על רגליהם ופרעו את ראשיהם וקראות באימה
ביראה ברהת ובזיע בך אמר הב"ה ליש הרא פרוזשונס (בתבי הדת)
דירי לא הטרחתי עליכם ולא אמרתי אליכם שתהו קורי' ק"ש לא
עומדין על רגליכם ולא פורעין את ראשיכם אלא בשבתך בביתך
ובלבתך בדרך וגו' אר"י בר סיסון אמר הב"ה יי'מיני בהמות מסרתי
לך נ' בדשותך וו' אינן ברשותך ג' בדשותך שור שה בשבים ושה
עוים וו' אינן ברשותך איל וצבי ויחמור ואקו ודישון ותאו וזמר לא
הטרחתי עליכם ולא אמרתי אליכם להתינע בהרים להביא לפני
קרבן מאלו שאינן ברשותך אלא מפה שברשותך מן הנדל על
אבוסיך הרא הוא דבתיב שור שה בשבים ושה עוים •
ז ר'לוי פתח הן אתם מאין ופעלכם מאפע מאין מלא בלום ומלחה
סרוחה מאפע מק' פעיות (נעקות) שהאשה פועה בשעת
שיושבת על המשבר תשעים ותשעה למיתה ואחת לחיים הועבה
יבחר בבם אע"פ שהתינו' הוה יוצא מתוך מעי אמו מלוכלך ומשונף
מלא דיריין ורם הכל מחבקין אותו ומנשקין אותו בשהוא זכר ר"א
הן אתם מאין א"ר ברכיה הן לשון יוני הוא אחר אמר הק'בה אומה
אחת אתם לי מאומות העולם מאין מאותן שבתב בהם בל הגוים
כאין נגרו ופעלבם מאפע אמר רבי לוי בל טובות ונחמות שהקדוש
ברוך הוא עתיד לעשות עם ישראל אינם אלא בשביל פועה שפעית'
לפני לסיני ואמרתם בל אשר דבר ה' נעשה ונשמע ותועבה יבחר
בבם אותה תועבה שבתוב בה עשו להם עגל מסבה מאותה התועבה
הביאו לפני קרבן שנא' שור או בשב
ח ברעהם ישמחו מלך וכי מה ראה לעשות שור ראש לבל
הקרבנות א"ר לוי משל למטרונה שיצא עליה שם רע
עם א' סנדולי מלכות ובדק המלך בדברים ולא מצא בהם ממש
מה עשה המלך עשה סעודה' והושי' אותו האיש בראש של מסובין
בל בך למה

בה פסוק זה וי"ל מה דבק לח"ם לעיל מיניה ל תיראי מולעת יעקב
ונומלך קדוש ישראל וכל הפסוקים המדברים בגאולת ישראל וכן לח"ם
הפירותי מבפון ויאמת בו' אלא מהפסיק הענין בקרבו ריבבם בו'
ויגידו בו' הגידו האותיות לאחור בו' לקנת את ה"ם אם יש בהם מי
להבחים הבטחת יי ולפי מקלת יתיאבו מהגאול' בראות יד בני ישראל
מטה עד אלא יבוייר מתהיה להם תקומה ואם מפני מה אחטאו לי
אמרו אפי' יי' חלבים בו' לו"ם שיש ללמוד מהניה הענוכר אחר בתהום
ועם היותו בתבלית הסבבה בלידתו בנ"ט פעיות לחיתה ובב"ו
בהסנחת יי' בי בן יעבה לישראל עם היותם בתבלי' הסבלות והסבב' ו
ביציאתו עם היותו מלוכלך יש ללמוד שיי' יחבב את ישראל עם
מלוכלכים בחטא אחרי הנקותם מחטאי : אומה אחת אתם לי בו'
דקרחי דמקמי בה"ם מסתתי מני לם דהמי קרא לאו בדיבהו קמיירי
המם אלא אחוד ליסראל שהבבר לעיל ואקאמר לאו הן אתם מאין בדפי בם
בדר' לוי • אומה אחת בו' בלות' מבל האומות אין לי אלא אומה אח
בל החומו בבין ואין בבולם אלא אחם • שהב"ה מתיר לבעותו בי בבו
פועל הנעשה לבם • אינם אלא בבביל פועה מ"מיבה למידק מ"ש לה
מה בשאר אחת אתם לי ועם ת"ם אח"ב אותה תועבה בו' ועי"ל לאח
יהיו בל הטובות אלא בזבות נעשה ונשמע ובבו' בל המצות ביישראל מק
בלא הבבינו ועי"ל מתבני בדאמר ה"ה ונגזרה עליהם אבדון בבה
ס"ב פ"ב לב"ח ביישראל הם לבדם ואומו' העולם בבין ולפי מה היה
אלא בבלו תורה בבינו' אחר בבינו' ישראל היה בהבן בי בל מעולת טובו
יעשה להם בבם' ואינן אלא בבבר מקבלו התור' בי לולי הם היה הבעול
מאחר שעוה אומה לא בבלה בדאמיתה בפ"ק דע"ז ולבן יבפיק זבר ה
מה שיאבלו בבם' ו' בבר מבותי' אמו' להם לעה"ב ולפי מירה' שבתמש
הבבידו בבר נעשה ונשמע בח"ם בם"ב בת"ב עברו על הבפיה ובו
אחר שי' בוה מחלות' אומבה יקריבו בקבן מתבם ראיה אלא אחטאו
בוה ובדקאמר ר' לוי נופיה בבתוב • ברעהם ישמחו מלך אע"נ דה
בתיב בני עלות' י' על אחטאת ישראל אבי אברם דה"ק מזה שעוני עב
מהע"ז הוא הבך דרבם הראשון בי בדעת' היו מבתחין מלך מלבי המלב
דהיינו ע' הענל בנתבה להם לאחטא היו מבבדים בבינו' בהקריבם אח
לקרבן לאות בהם לא אחטאו בו ות"מ לפי אלא אחטאו בדיל ערב רב שעמהם
בחבר להם לאחטא ולא"ה רעתם נאומר ובבתחיה' מרים על מרי אבלה בה
מחתים בבישראל עושי רבונו של עולם בהעולם בתקנו מה ראה לבו
אור ראם לבל הקרבנות אחר שרוב הקרבנו' בבשים דהיינו תמידין ו
אחר הקרבנות אמתי מקדים אור בדיאם ח"נ נעשה הבאלה אחר בחה
בשור לא ה"ל להקדימו ומבני דאדרב היינו נעשה' בדי להראות אלא אח
בו ישראל משל למטרונה בו' בורך המבל אחם' לאת נע' לאה בהוכרן
לעשות אות להבינל את ישראל אלו

יטעו אחריו ולז"מ סזה כמטרונה שיצה עליה שם רע עם אחד מנד ולי
בות שלא יותו מגדולי מלכו' היה מקום שיאמינו בלעז שהו' ולזה שורך
שות הורמה הנו' ז ולא מצה כהם מתם שלא היו ישראל העושים לא
רי' כדר' שבן דסמוך ח"כ שלא נתכוונו בענל לע"מ ממש כדפי' לעיל
פת"כ ס"י ז לפיכך נעשה שור
ם דמילו לכפר על הענל הו' כדקתי'
ל ס"כ פל"ח בענל דאהרן נהי
קרב אכל מ"ע לא ה"ל לאיות רחם
רבנות וא"ת מ"כ אתמי קרייה שור
לא ענל דאמרינן לעי' שהטעם שלא
ות מזכיר עון הא ל"ק דמ"מ כיון
שב ליסראל לחטא על שלא מיחו
רי' לא נזכר שמו אפני בכול' ונס
רי' מעטים מיסראל שטעו אחריהם
ו שמ"ם ז אלא הגרים ק' דכפ' כ'
ירו שבטו של לוי לא עבד ע"ז
תבי' אתכיו ואמו לא רשעיו ומוקי
אמו מיסראל אחיו אחיו אמאמו
ראל בניו בני כתו מיסראל אלמא
ל' מיסראל טעו אחריו ולי"כ' למימר
ל שלא מיחו הוא שהרגוס דשא
מר שהם רב ור' לוי חד אמר איבא
מר בסייף גפף ונסק לאמיתה שמא
ו בהדרוקן וחד אמר עדים
מרתה בסייף לא עדי' ולא התרתה
הדרוקן עדים ובלא התרתה בתנפ'
ל דמ"מ טעו אחריו מעטי' מיסראל
ים נ' אלף איש כמ"ש הרמב"ם ומ"ש
ן דלדוקא גרים היינו העושי' לותם
חלה שהם אמרו לא אליך יאר'
מ עשה שור רמס לקרבנו' כיון דרו'
ראל לא טעו אחריו ואין לחוש אל
מעט שבכר מתו ומה שבתבאו כלל
ראל כאו' וכיום בקדי ופקדתי היינו
ל שלא מיחו כדכתיבנא:
רים ליסראל מבנים אותם באמרם
כי לא באשר היו מתפארים
ר' התוליה אותם מאדון מבריים שאינו כן אלא אליך ישראל: כתיב
ר שור קונהו כו' מעין מ"ם לעיל מיסראל לא טעו בענל ואין עונשם אלא
מבני שבעלימו עין מהטועים ולא מיחו בם כדפי' מייתי הא דקאמ' שבא
ו יודעי' היו ישראל ולא טעו מאחרי יי' אלא מרמו בעקב והיינו שבטו שבמן
ו אינם יודעי' והעלימו עיניהם וקרוב בעיני דמפרשי ידע שור קונהו
ענל כתו מרמיתי בתרגם אחר שקרא הס"י לענל ושל לו מי עשאו ואמר
הוא מכיר מי שקנאו ועשהו דהיינו ערב רב וז"מ ואמור אכום בעליו
ינו מבריים דכתיב בהו אשר בשר חמורים בשרם ושל לו יי' אם חטאו
ראל בזה וסיב ישראל לא ידע אלא דהכא מפ' ליה בתמיהה ישראל לא ידע
מאמ' שאפי' אשור מכיר את קונו היתכן שיראל לא ידע הא ולאי ליתא
הענין הוא שעתי לא שתבונן והיינו שרם בעקב שהעלים עין ועשה
לא יודע והוזקק לפי' זה דמ"מ איתא הכתוב שהם גרועים מהשו' ואחמור
ל ועוד דעתי לא התבונן לא' ל' וכי אויל עתי נמי הכי מפרש ליה וכי
ל עתי שאותי לא ידעו ולא ידעו להסיב הילכך מכיון דאחמי' אתה להרע כ"ל
ודעים הם אלא שרשו בעקב ואיה לא ידעה כי מנכי נתתי לה הדגן
שרו נמי מפ"ליה הכי וכי הוא לא ידעה זה אינו דומה ידעה אלא שרשה
בעקב והוזקק לפי' זה כי הכי דלא תיקשי מה שהקשה למפרשים אחר
אמר' אלכה ואשובה אל איש הראשון ואותה שהטובות מי' מאי קאמר
ה לא ידעה כו' ועוד אחרי שעשתה תשובה לאחר אלכה ואשובה אל איש
אשון איך הגדיל עונשה ואמר לכן אשוב ולקחתי דגני בעתו אכל לפ"ז
אמר דה"ק אם מתחלה לא היתה יודעת היה לה התנצלות כמה שעתה
מתנת אל אלכה ויודעת שטובת מתת י"י ואומרת אלכה ואשובה אל איש אכל
אנו כן כי גם מתחלה יודעו רבונה ומורדת ועושה עצתה כאלו לא ידעה
אתה אל גד ההכרח הוא שמודית שטובתה מיד י"י ולכן לא יועילנה אלא
שוב ולקחתי דגני כו' . וע"דר י"ל שרמז בזה אל ג' העקדים הגדולים
מות דהיינו מצות יי' והשנאתו ותורה מן השמים כמ"ש בעל העקרי'
ל' דולמי ידעו אותם מפי תנבור המופת לא שעשו עצמם כלא ידעום
נגד מצות י"י אמר ידע שור קונהו כו' ומכ"ש שידע האדם את קונו
נגד תורה מן השמים אחר כי אויל עתי בני' שכלי' אמה והיינו בחכמת
תורה דבהקיה פרשת' כתיב כואלו כי לא ידעו דרך יי' משפט אלהיהם שבה
ל הגדולי' כי אמה ידעו דרך יי' משפט אלהיהם גרחה שבלותם בענין
פטי התורה וכנגד ההשגת' אחר והיה לא ידעה כי מנכי נתתי לה הדגן
תירוש כו': שור בזכות אברהם כו' משום דק"ל מה רמה לעשו שור
אם לקרבנות כדלעיל ואתרץ משום דרמיזי מחבות הבטות נתן לנו י"י כפרה בקרבנו'
ה תיו שור כשר ונו ולפ"ז מ"ש דמקדיש שור שהוא כנגד האב הראשון
תן ומת לתרוני הא דקשי' לן מתתי נקט שור כשר ונו דהל"ל שבל שלא
ר כדלעיל ואתרץ משום דרמיזי מחבות וכי היכי דבאברה' כתיב בקר
ם הבא שור וכיצחק נמי כתי' אויל וכיעקב אע"ג דכתיב גדי כיון דכתיב
ר' שוים נקט שו דומיא דשור

וכשר שהם גדולים ; מהו טובים מייתי לה הבא רמיא שקרבן עז בזכות
יעקב מדקאמר אתם טובים לבניך שעל ידיהם מתכפר בניו הך ושעם
הדרשא ומה שיקשה כה כמכתי לעיל ס"מ פס"ה סי' ט' י
ולמה ז' ימים דכיון דהיכא דקיים לן שכלו לו חדשיו כשר לאכילה ק' מה
צריך להמתין ז' ימים לקרבן דכתיב
ברים פרקין : כדי שיבדק אכל
בשקוף תוך ז' ע"י קטנותו אין מומו
ניכר כ"כ ונ"כ אין נגיעת אמו נכרת
שאף שאינו עומד על רגליו יחשב
מפני קטנותו הוא אכל כשהוא כן
ח' דרבו לעמו' על רגליו כשלא דרשתו
אמו . ולא יהיה כשר לקרבן לא
ידעתי מה ג"ל זה אחרי אומרו פשוט
ובילקוט ליתיה : דתנינן תמן כו'
גם זה אין לו ענין למ"ש כדי שיבדק
בו' ובילקוט לא מייתי ליה והקרוב
אלי דאבי יולד קאי וה"ג כי יולד פרט
ליולא דופן כדתני' כפ' הסוחט ומייתי
מתני' דיולא דופן אין יושבין עליו כו'
לומר דבי היכי דממעטינן יולא דופן
באדם מדין לידה ה"ג מתעטינן ליה
בבהמה בקרבן ולר"ש אע"ג דחשיב
ליה כאדם כילוד מודה בקדשי' שאינו
קדוש כדאמ' כר"ש יולא דופן וכת"ק
אנו כי יולד ולא אדם כי יולד יולא
דופן ולר' אפי' שבא ללמד באדם דיולד
דופן חשיב כילוד דדוקא בבהמה הוא
דבעינן ליה מתא ומ"ב אפשר דה"ק
ה"ג ולבבי מייתי הך מתני' אמו' דר"ש
דחשיב ליה כילוד והך דרשא אתיא
אליביה ' אין יושבין עליו בר"ש יולא
דופן אע"פ שעמי' דרבנן ור' שמעון '
משל למלך כו' שעשה קריאת הבשבת
מטרונה מבואר ע"ד שקראוה
בלה בלשון שבתא מלבתא בוא שלא
כו' אמנם בא' המשל להעבירת הבשבת
על הקרבן ועל המילה צריך שעשה
ונר' שהכוונ' בזה שלא יקרב לפני יי' ע"י הקרבן בשחשב שהוא בני
כי רם יי' ורמיו לידבק אליו בשבלם ולהגדילו מבלי שיודו בהשגחתו
בשפלים ויבלתו בשנוי הנמנאות ושחדש העולם ודבקות האדם עמו
בהשתרות הנפש בעה"ב אשר הבשבת אות על כל זה ולזה הבא לימול צריך
שתקדם אליו הידיעה בזה ואם לאו מה בנע במילתו כי המילה לאות על
הבשנת יי' באדם ודבקותו אתו כדפ"ל ס"מ בשעמי המילה ומפני זה עכו"ם
שבשבת חייב מיתה שאינו מאמין באמונות הנזכר ובדפי' לעיל ס"ב פכ"מ
סי' ט' ולכן צריך שתקדם ידיעה זו בקרבן ולזה המילו לאלך שבנים
לתדינה אשר המכסנאים לאה שלא יכירו, לא במעלת המלך המפורסם' לא
יחוסו להרחות לבבד רק לפניו ולא יחוסו לאטרונה אמנם המלך לאה
שהאטרונ' עזרו ובבודה הוא כבודה ונם כי אלק לה במלכות אבד היותה
עזרתו יגזור שלא יהרסו לרחות פניו עד יבבדו ראשונה האטרונ' וכן ענין
הבשבת המורה על יכולת יי' ואחדש העולם והנשמה יי' בשפלים רוחה יי'
שיכירו בבבודו אחלה כי זהו כבוד יי' ולא יבואו לבבד את יי' אחל' בחשבם
שמעלתו למעלה מעניינים אלו ע"ד אשר יומרוך לאמה ! משפט אחד
כו' זה שעם אחר להמתנת ז' ימים לקרבן ולמילה והיינו לרחמים כדפי'
לעיל בפרקין ' כלומר אם הבאתה קרבן כו' מלאה בשנני נפשה היא
דדרים אמי דכתיב ירבה לקרבן דמנקט לשון רבוי דמו שאם יהיה ברבון
ובטובה נקרא קרבן ואם באונס אינו אלא אשה ליי' כלו' שנשרף בתם בתנם
וה"ג דרים נבי את קרבני לאמי מדכתיב לאשי אלא היה צריך לומר האם
דהא ידעינן דהקרבן נתן לאישים . ואם באונס לאו אונס נאמר דא"כ
מה ג"ל ירבה הא מיקריב אותו לרבונו ולפיכן אמין מתכפר לו עד שיתרבה,
כדתנן בפ"ד דערכין ועוד אמי קאמר בסמוך הרי הוא לאישים ואינ
אלא דמשמע דמתכפר מיהת אלא אמינו אלא ואלא
אינו עולה לו כלום אלא הב"ע שבפשוטו עד שאומר רובה אני בדתנן
אתם ובכה"ג מתכפר לו ויונא ידי נדרו אלא אמינו נחשב לו לקרבן אלא
וא"ת מכיון שהוא בע"כ מה חזק בא"ם רובה אני סוף סוף בע"כ אומר בבר
תירץ על זה הרמב"ם בפרק שני מה' נזיר ע"ם '
ודבוותיה לו את בני ישראל וא"ת מכיון דמירבה בפקא הא תו למ"ל וי"ל
דגריבי כדאתרינא בפ"ק דר"ה אהא דק"ל אחאי דילאינו מיקריב אותו
שבופין אותו דתיפוק ליה ממוקא שפתיך תשמור ועשית ותניא ועשית
אזהר לב"ד שיעשוך ותירגו חד לאחר ולא אפרים וחד לאחרים ולא אקריב
ובריבי דאי אשמעינן אחר ולא אפרים ה"א משום דלא קיימים לדיבוריה
אבל אפרים ולא אקריב כל היכא דאיתיה בי נזא דרחמנא איתיה ואי
אשמעינן אפרים ולא אקריב ה"א משום דקמשמיה ליה נביה אבל אחר ולא
אפרים איתא דבורא בעלמא הוא ולאו כלום הוא בריבא אף אנו באחר
דגריבי אחר לאחר ולא אפרים וחד לאפרים ולא אקריב דאי אשמעינן אחר
ולא אפרים דבאונס לא הוי אלא אינו משום דלא קיימים לדיבוריה אלא
באונס אבל אפרים ולא אקריב ולא אקריב' כיון דהפרישו ברגון ואמלו כל היכא דאיתיה
בי נזא דרחמנ' איתיה אע"ג דאקרבי באונס ליתא לן בה ואי אשמעינ' אפרים

ולא מצא בהן ממש כך א"ה מונין
להם לישראל ואומרים להם עשיתם את העגל וברק הק"בה ברבים
ולא מצא בהם ממש לפיכך נעשה שור ראש לכל הקרבנות הה"ר
שור או כשב או עז ר' הונא ור' איבו בש"ר שמואל בר נחמן מוצלין
היו ישר' מאותו מעשה שאלו עשו ישראל את העגל היה להם לומר
אלה אלהינו אלא הגרים שעלו עמהם ממצרים עשוהו והם מונים
לישראל ואומ' אלה אלהיך ישראל א"ר יהודה בר סימון כתיב ידע
שור קונהו ולא היו יודעין אלא שרשו בעקב ודבוות' כי אויל עמי
אותי לא ידעו ולא היו יודעים אלא שרשו בעקב דבוותה והיא לא
ידעה כי אנכי נתתי לה ולא הוה ידעה אלא שרשה בעקב '
ט ר"א שור או כשב או עז שור בזכות אברהם שנא' ואל הבקר רץ
אברהם כשב בזכות יצחק דכתיב ויראו והנה איל עז בזכות
יעקב דכתיב לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טובים מהו
טובים ר' ברכיה בש"ר חלבו אומר טובים לך טובים לבניך טובים
לך שעל ידיהם אתם מקבלי' סימנו ברכו' וטובים לבניך שעל ידיהם
מתכפר להם ביום הכפורים הה"ד כי ביום הזה יכפר עליכם '
י והיה שבעת ימים תחת אמו ולמה ז' ימים אלא כדי שיבדק שאם
נגחתו אמו או שנמצא בו מום הרי זה פסול ולא יהיה כשר לקרבן
דתנינן המן יוצא דופן אין יושבין עליו ימי טומאה וימי טהרה
ואין היבין עליו קרבן ר' שמעון אומר הרי זה כילוד ר"א והיה ז'
ימים תחת אמו ר' יהושע דסכנין בש"ר לוי אמר מ"ל שנכנ' לסדינ'
וגזר ואמ' כל אכסנין שיש כאן לא יראו פני עד שיראו פני המטרונ'
תהלה כך אמר הק"בה לא תביאו לפני קרבן עד שתעבור עליו
שבת שאין ז' ימים בלא שבת ואין מילה בלא שבת הה"ר ומיום
השמיני והלאה יהיה ר' יצחק משפט ארם ומשפט בהמה שוים
משפט ארם וביום השמיני יטול בשר ערלתו ומשפט בהמה ומיום
השמיני והלאה כלו' אם הבאת' לפני קרבן ברצון ובטובה הוא
קרבני ואם באונס על כרח' איני מעלה לך שתקריב לפני אלא אשה
לה' ודבוותה צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי
לאשי מהו לאשי אמר להם הק"בה אם הבאתה ברצון ובטובה הוא
קרבני ואם באונס הרי הוא לאשי ואינו שלם . ושור

ונר' שהכוונ' בזה שלא יקרב לפני יי' ע"י הקרבן כמחשב החומנ' שהיו
כי רם יי' ורמיו לידבק אליו בשבלם ולהגדילו מבלי שיודו בהשגחתו
בשפלים ויבלתו בשנוי הנמנאות ושחדש העולם ודבקות האדם עמו
בהשתרות הנפש בעה"ב אשר הבשבת אות על כל זה ולזה הבא לימול צריך
שתקדם אליו הידיעה בזה ואם לאו מה בנע במילתו כי המילה לאות על
הבשנת יי' באדם ודבקותו אתו כדפ"ל ס"מ בשעמי המילה ומפני זה עכו"ם
שבשבת חייב מיתה שאינו מאמין באמונות הנזכר ובדפי' לעיל ס"ב פכ"מ
סי' ט' ולכן צריך שתקדם ידיעה זו בקרבן ולזה המילו לאלך שבנים
לתדינה אשר המכסנאים לאה שלא יכירו, לא במעלת המלך המפורסם' לא
יחוסו להרחות לבבד רק לפניו ולא יחוסו לאטרונה אמנם המלך לאה
שהאטרונ' עזרו ובבודה הוא כבודה ונם כי אלק לה במלכות אבד היותה
עזרתו יגזור שלא יהרסו לרחות פניו עד יבבדו ראשונה האטרונ' וכן ענין
הבשבת המורה על יכולת יי' ואחדש העולם והנשמה יי' בשפלים רוחה יי'
שיכירו בבבודו אחלה כי זהו כבוד יי' ולא יבואו לבבד את יי' אחל' בחשבם
שמעלתו למעלה מעניינים אלו ע"ד אשר יומרוך לאמה ! משפט אחד
כו' זה שעם אחר להמתנת ז' ימים לקרבן ולמילה והיינו לרחמים כדפי'
לעיל בפרקין ' כלומר אם הבאתה קרבן כו' אלאה בשנני נפשה היא
דדרים אמי דכתיב ירבה לקרבן דמנקט לשון רבוי דאמ' שאם יהיה ברבון
ובטובה נקרא קרבן ואם באונס אינו אלא אשה ליי' כלו' שנשרף בתם בתנם
וה"ג דרים נבי את קרבני לאמי מדכתיב לאשי אלא היה צריך לומר האם
דהא ידעינן דהקרבן נתן לאישים . ואם באונס לאו אונס נאמר דא"כ
מה ג"ל ירבה הא מיקריב אותו לרבונו ולפיכן אמין מתכפר לו עד שיתרבה,
כדתנן בפ"ד דערכין ועוד אמי קאמר בסמוך הרי הוא לאישים ואינ
אלא דמשמע דמתכפר מיהת אלא אמינו אלא ואלא
אינו עולה לו כלום אלא הב"ע שבפשוטו עד שאומר רובה אני בדתנן
אתם ובכה"ג מתכפר לו ויונא ידי נדרו אלא אמינו נחשב לו לקרבן אלא
וא"ת מכיון שהוא בע"כ מה חזק בא"ם רובה אני סוף סוף בע"כ אומר בבר

ישמעי' ה
ימי' ד

רמש"ית

ויקר"יו

ויקר"יו

ולא מקרי ה"מ כיון כפר בתחייה בו וכלומסתי ליה נביה עבר בעי קריבה
ברכון לקיים היזכו מבל מתר ולא מפרים כיון דלבורת בעלמת הוה לא
בתחייב בהבחתו ותף מיקריבו כאונס לית לן בה והוחיל ואמת
לידן מודיעך לקח דעביל נריבותה בתרוייהו וקמת' דלא הוה סמעינן זה
מזה ולא זה מזה הוה לבוסרה דתילת'

מצליב דכרים כב בוסת ו

דאמרי' הוה סמעי' חד מנייהו דלא סמעינן
כיון דאיכא חד מנייהו דלא סמעינן
ליה מאיך' ספיר נריבי שני קרמי דמי
לא הוה כת' אלא חד הוה מוקמינן ליה
בההוא' דמסתב' טפי לאוקמי ביה כפיה
בתיב יודע נדיק בו' מסו' דס"ל סטע'
מותו ואת בנו ולן סלו' הקן מסו' דס"ל
דחמי' ומית דפלינ עלה סאין מדותיו
של הקב"ה דחמי' אם נזרו' ובלבתיבנא
לה לקמן ריש פ' דס"ה סתי' לה מיודע
בדיק נפש בהתתו דמסתם ברחמי י"ו
על נפש הבהמה הפך ורחמי רשעים
מכזרי ולהכי דרי' ליה בסנחריב והמן
סעבו הפך מה סנוה י"ו לרחמיו על
הבהמה ופי' ענין הרחמים החל שעל
הבהמה ומה שיש לדקדק בזה בתבתי
בס"ה רים פ"ו . שבתוב בתורתו לא
תקח האם על הבנים אין קו' ממ"ם
בהתתו לזמכין נמי דעוף נמי בכלל
בהמה דמרבינן ליה מבהמתך דסבת
והא דנקיט בדרשת סנחריב לא תקח
האם ובדרש' המן אותו ואת בנו אם"נ
לתרוייהו רחמים על הבהמה מסוס
דסנחריב אסבתן אם על הבנים שהוא
הפך לא תקח האם על הבנים ובהמן
אסבתן טף ובסר ביום אחל הפך מ"ם
לא תעטהו ביו' אח' אף כ"ע מתי אתה
שלמה ע"ה לאמשוינן שי' ברחם על
הבהמה ובסחרי' או המן היו אכזריי'
וי"ל שהודיע' היו' רחמיי' י' מתפשטים
אפי' על הב"ח אלא כדעת האומ' שאין
ההפנחה בב"ח אלא בכוללים ונפקא
מינה נמי שמנוה לרחם על הב"ח כי
לעבר ב"ח דאוריי'תא או דרבנן בת"ם
לנמ' ולפי שמ"מ לא תקח האם ואמות
ואת בנו אין רחי' נמורה כי י"ח שאין
מדותיו של הקב"ה רחמים אלא נזרות
בדתיב לכן הוריבנו שמנדקת י"ו
לרחם לנפש הב"ח ולעומת זה הזכיר
אכזריו' הרשעי' שמנשי' לרמוז שבכלל
מנות הב"ח הוא היות קנין הרחמים
תכול בנפש החל שיורגל ברחמי' ולפ"ח שהל הרשע הסלהלך שהסאכזרי'
אפי' על האדם וזו הער' שהנבסל בזה יפול בזה זה סנחריב מע"נ דריסי'
דקר' ברחמי הבהמ' וסנחרי' אכזריותו בבני אדם רמיז בת' שורחמי' רשעי'
אכזרי' דמדל"ק ורשעי' אכזרי' מסתע אפי' במקו' שרחמי יותר רחמים לריינו
על האדם הם אכזרי' שבתוב בו אם על בני' רשעה דאמי' קרא בגלו' שברת
הבנתי' מיירי וע"י סנחריב הוא . שבתוב בתורתו שור או כשב אותו
ביום אם לבתיב בתריב בקטיה בדנרסי' ליה בתנחומ' ויתבן דהכ' בקט
אמי קרא אשור דבהמי קרא נמי ליבא רחמי' על הבהמ' ממ"ם ויהיה שבעת
ימים תחת אמו בדלעיל . א"ר לוי מוי לבם לרשעי' כו' דמייתי ליה
הכא אשור ורחמי רשעי' אכזרי' דקאימנ' כיה דק"ל אמאי נקט רשעי' לשון
רבי ולא ק"ל דלמו אסנחריב או המן בלחוד רמיז אלא לכל שונאי ישרא' שהם
רבים ומתעסקי' בעלות רעות זה יותר מזה עד אשר בשאר שום רחמים
בעבת זה בא זה ומוסיף עליה באכזריות : נשואות לאנשים אחר
ורעות ורבות אשה ונתנה שבאחר זרע מישרא' ונוי' אסתר רבתי דגרים
בהבנות נשואות דמשתע שבבר נשואות מינה נכונה . בתחלה אני
מזהיר כו' הקטי' הבול' וכי נתלו לאשה בלאם בסי' א והלא הכל יודעי
את בכורו ונדלו באומר' כי אמזרח אמת עד מכולו נדול אמי כו' ואמעתי
מזהרי' שבוונתם להלבן בס"ע' ברבנו' ונשואות ופיוס' כדי שיניח אשה
ישר' ויעזוב אות' ומזדוגו לשון זוגו ודבוק ויי' ודאם דאמר' ישר' שאבלו בת'
ברות פדיס' ליה זה שבוס לשון הודוגו' כלשון' ל' ערבי' מלחמ' כדלעיל
פ"ח אמ"ב בענין הכרחם ובכת' דוכתי ומדקא' כאסתר רבתי בענין זה בתה
ברקי' לפני י"ו מבואר סר' ל' שאינו צריך לבלאם בענמו כמו שהוא מבקש
לבלאם עמו ומולם הכ' שבוונתם של נוג ומנוג להפסיק הדבוק אמר לו
הע"ם ים' פ' שיבטלום מהשנות וזה הם נלחמים כי' לחדות בתבותיו
ובת"ם ז' ל' בני קומה י"ו ויפונו מוריך מאויבי ישר' הם מויבי י"ו ז"ם שם
בנתקה את מוסרתיהו לבייבו תפילין כו' כדאמי' בס"ט ולזה יבא י"ו בענמו
ולחם מחאר שעיקר המלחמ' עמו ובזה היה ענין אחז אחת"ם אין נדיים
אין תיבים כו' כדלעי' ס"ח אמ"ב שבבונה לשלם הדבקו' השאי' מהעו' כדפי'
הם שאני עושה עמך מלחמה שלא תהיה הפלתם' מלחמ' ים' בענין
יהושע וברק ודומיהם אם פ' מלאך במשלת שבחריב אלא בהמנאה פרשי'

מן הבתים בשות' ובשבתי אתו בדבר ובדם ונפש שוטף ואבני אלגביש
מה כתיב אמן והיה י"ו למלך על כל הארץ הזכיר זה לו שתכלית המלחמה
לעשות הפך כוונתם שרצו לשלם מלכות י"ו מן הארץ והוא בהפרד הדבר
השלי' ובטול מלו' לגוי' לעתיד בכח כל הקרבנות בטלים בר' דק"ל תזבח
בתרא שהוא מיות דכיון דפי' לרבנן
שבדי מיהא לרבנן ביום ההוא יהיה
כדפרש' יהיה די שיהא' וכי תזבחו
תודה ליי' לרצונכם ביום ההוא יאכל
כו' ולהכי בעי לתרוצי דאת' לתי' לתי
תזבחו וכח זה אף לעתיד
קרבנות בטלין ולהכי מייתי הכא
דר"מ דגלי' וכי' דבריו ומה פיס לדבר
אלו בתבתי לעיל פ"ט . הא"ר
יתרון לאדם כו' כר' שבוונקו בזה לא
טע' למנות העומ' ולתרוצי נמי יש
דוקדרתם את קניר' דהוה שני בתמ
והבאתם את עומר ראשי' קניר' מ
בחלה דכתיב ראשית עריסותיכם
שבת' בריס' ותלבי מיסה ובפי' לפ
מט' שעומר דתכתוב לקמן שהו' פ
האדם בטובת יי' שתידו
יקריבו עומר מקניר' בכתבים
שבר על חסדו יתב' בגדול
שתיב רוחו ומעל' בנבי' כו' כלל
והבאתם מ"ם אות' וקרבתם את
כלו' שאחר שאתם מוכנים הכל
שאינכ' טובתי' רק בקניר' לא
בתבות' ונדול הבתחי' רחמי' להבי'
לאחו' לפני יי' ככותן קנת שבר ומ
שהתבב' בי' שבשם וקרבת' את
סיסים זה תחלת הקניר' שלא יקר
קניר קודם לו הוא בלתי מספיק
ראשית קנירכם נפקא דדרש
שתבא ראשונ' לקניר ולהכי מייתי
יתרון לאדם כו' דדרים ליה בסמוך
בתיבת העומר ליי' שבר גדול הנחת
ודשון הפירו' ומכיון דמייתי ליה
ליה כולי' דרך המדרש . שמצא
בו דברים שהם נוטין בו' ק' שבר
בקר' דרשב"ן שנו לבאור' שלא לדק
מ"ם בכל עמלו אם בדיוקא דת
הממ' מכל הכא איך שנו לאחוב דב
נוטין לנד מינות מכיון דסיפי' ודב
על כל שה בו' וכי מעיקרא לא שם
אסיפי' לקרא ועוד מ"ם ד' דלקוש
דמלבא קמחר שמח בחור בילדות
הכתבו של שלמ' כו' וק' דמאי ק"ל מבני תכתבו דאפי' לא יש
לומר כן ומורי הרב ר' י"ן לב ז"ל תירץ שלבאור' אם"ם סרמו סיפיה דקר
סברו דלאקולי קאתי ולו כיום שמאה היה בטוב שיי' ידיבהו כי חבון ורב
הוא ע"ד מלבניך מסבטי יבא ולא ע"י מלאך לפי שעיניך ת"ת ותבכו
בטע ות"ת זה בוטה קבת לנד מינות מיקל בטובים וזה שם
בדעת התוריניים ות"ת סדבר כפי הבחתי' ליתא נמי סדרך הבחתי' להבה
בעייני הע"ו ושלא לשבות בשמחתו וז"ם וכי זו היא הכתבו של שלמ' ובא
דקדקו ליבנים דקמחר ודע כי על כל אלה דמדקמחר כל מעמש שם
להחתיר ולא לבקל ועוד תירץ דבתי דשלמה המלך ע"ה מדעתה דסיפי
קמחר ריבש אלא דת"ם כיון דבקט לשון חיוב דקמחר שמח בחור בילדות
ול"ק בלשון שבילה אל תשמח נרמה קבת בוטה לנד מינות ודאמי לשבר
עיקר משום דבר קמחר לה בלשון חיוב ואם תאמר סדרך לדבר כן דר
לענ כלומר עשה כן ולבסוף תבריע הכל בשלמה מי הוה הדיוט ביחס מ
חכם בשלמה ע"ה לא ינדק לדבר בכה"נ דלא ליתו לאמטי בדבריו כאמר
חכמים האחרו בדבריהם כו' ושוב דקדקו בסיפיה דקמח' כל וכל אחת לרבו
אפילו מאכלים מוחרים ע"ד קדם ענמך המוחר לך ומ"כ לכן אמר בלשון
חיוב בלומר אחת מרחוי שתשמח המוחר לך ובכ"ז נם בזה קדם ענמך
דם שבל כל אלה כו' ולי יר' דמדקמחר בלשון חיוב ומדל"ק כל אחר בכתר
לעשות עשה בדקמחר בקדם אחריבא מבטש דלאו בתעשה עבירה קמיי
אלא בדברי קנות ושמחה המרגילי לעבירה בלבד ולפום ריבטא היה נר
שדעתו לומר שמחה שבבר מי שבא עבירה לידו ובורש נדול אחד טוב לאד
להרגיל ענמו בדברי שמחות ולהבינה ענמו קרוב להרגל עבירה כדי לעבו
אח"כ ולזכות מה שאין כן האתרחה מהשמחה והשתבלות העבירות ובזה
אלא יהיה שבבר כ"כ נדול וכדרך שאמר בס"ק דע"ה ביחלף אפיתת דעבירה
דביבוף ינדן והבי קאמ' שמח בחור בילדותך לשמו' כפי טובעך והלך בדרך
לבך שהוא מקום העבירה ובמרחק ביניך שהוא השתבלות העבירו' ובזוכה
ואמנם דע כי על הכל אים דין וחשבון ולכן הזהר פן תבשל בעבור' שמח אל
הנזר בבוש' לידך וז"ם בשמו' כי הילדות והשחרו' הכל חבור את בורא' כי
בחורתיך ות"ת קרי לה הדברים מטים לנד מינות כי זה דרך להבשיל נמו
האדם

יא ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד אמר רבי
ברכיה בשם רבי לוי בתיב יודע צדיק נפש בהמתו זה הקדו'
ברוך הוא שבתוב בתורתו לא תקח האם על הבנים ורחמי רשעים
אכזרי זה סנחריב שבתוב בו, אם על בנים רששה דבר אחר יודע
צדיק זה הקדוש ברוך הוא שבתי' בתורתו שור או כשב או עז ורחמי
רשעים אכזרי זה המן הרשע דבתיב להשמיד להרוג ולאבד אמר
רבי לוי אוי להם לרשעים שהם סתעסקין בעצות על ישראל ובל
אחר ואח' אומר עצתי יפה מעצתך עשו אמר שושה היה קין שהרג
את אחיו בחיי אביו ולא היה יודע שאביו פרה ורבה אני איני עושה
כן אלא יקרבו ימי אבל אבי פרעה אמר שושה היה עשו שאם יקרבו
ימי אבל אבי ולא היה יודע שאחיו פרה ורבה בחיי אביו אני איני
עושה כן אלא עד ראינון דקיקין תחות כורסי אמהון אנא מחנק
יתהון הדא הוא דכתיב וראיתם על האבנים ונומר כל הבן הילוד
היאורה תשליכוהו המן אמר שושה היה פרעה שאמר כל הבן
הילוד היאורה תשליכוהו ולא היה יודע שהבנו' נשאות לאנשים
ופרות ורבות מהם אני איני עושה כן אלא להשמיד להרוג ולאבד
אמ' רבי לוי אף נוג ומנוג לעתיד לבא עתיד ליתר כן שושים היו
הראשונים שמתעסקים בעצות על ישראל ולא היו יודעי' שיש להם
פטרון בשמים אני איני עושה כן אלא בתחלה אני מזוון לפטרון
שלהם ואחר כך להם הדא הוא דכתיב ותיצבו מלכי ארץ אמר לו
הקדוש בריך הוא רשע לי באת לזווג חייך שאני עושה עמך מלחמ'
הה"ד יי' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה ובתי' ויצא ה' ונלחם
בגוים ההם ומה כתיב תמן והיה יי' למלך על כל הארץ :
יב וכי תזבחו זבח תודה לה' ר' פנחס ור"ל ור"י בש"ר מנחם דגליא
לעתיד לבא כל הקרבנו' בטלין וקרבן תודה אינו בטל לעול'
כל ההוריו' בטלות והוריית תורה אינה בטלה לעולם הה"ד קול
ששון וכו' קול חתן וקול כלה קול אומ' הודו את ת' צבאות כי טוב
אלו ההוריו' מביאים תורה בית ה' זה קרבן תודה וכן אמר דוד
עלי אלהים נדריך אשלם תודות לך תורה אינו אומ' אלא תודות
ההוריה וקרבן תודה

פרשה כח

א וכבר אל בני ישרא' והבאתם את עיסר קצירכם אל הכהן
הה"ר סה יתרון לאדם בכל עמלו שיעסוק תחת השמש א"ר
בנימין בן לוי בקשו לגנוז ספר קהלת שמצאו בה דברי' שהם נוטין
לצד מינות אמר כך היה ראוי שלמה לומר ששמח בחור בילדותיך
ויטיבך לבך באחריתך כימי בחורותי' משה אמ' ולא תתורו אחרי
לבבכם ואחרי עיניכם ושלמה אמר והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך
אלא הותרה רשעה

מאי נוטין לנד מינות והלא מינות
נתורה היא וכמ"ק נרס' וכי זו
הכתבו של שלמ' כו' וק' דמאי ק"ל מבני תכתבו דאפי' לא יש
לומר כן ומורי הרב ר' י"ן לב ז"ל תירץ שלבאור' אם"ם סיפיה דקר
סברו דלאקולי קאתי ולו כיום שמאה היה בטוב שיי' ידיבהו כי חבון ורב
הוא ע"ד מלבניך מסבטי יבא ולא ע"י מלאך לפי שעיניך ת"ת ותבכו
בטע ות"ת זה בוטה קבת לנד מינות מיקל בטובים וזה שם
בדעת התוריניים ות"ת סדבר כפי הבחתי' ליתא נמי סדרך הבחתי' להבה
בעייני הע"ו ושלא לשבות בשמחתו וז"ם וכי זו היא הכתבו של שלמ' ובא
דקדקו ליבנים דקמחר ודע כי על כל אלה דמדקמחר כל מעמש שם
להחתיר ולא לבקל ועוד תירץ דבתי דשלמה המלך ע"ה מדעתה דסיפי
קמחר ריבש אלא דת"ם כיון דבקט לשון חיוב דקמחר שמח בחור בילדות
ול"ק בלשון שבילה אל תשמח נרמה קבת בוטה לנד מינות ודאמי לבשר
עיקר משום דבר קמחר לה בלשון חיוב ואם תאמר סדרך לדבר כן דר
לענ כלומר עשה כן ולבסוף תבריע הכל בשלמה מי הוה הדיוט ביחס מ
חכם בשלמה ע"ה לא ינדק לדבר בכה"נ דלא ליתו לאמטי בדבריו כאמר
חכמים האחרו בדבריהם כו' ושוב דקדקו בסיפיה דקמח' כל וכל אחת לרבו
אפילו מאכלים מוחרים ע"ד קדם ענמך המוחר לך ומ"כ לכן אמר בלשון
חיוב בלומר אחת מרחוי שתשמח המוחר לך ובכ"ז נם בזה קדם ענמך
דם שבל כל אלה כו' ולי יר' דמדקמחר בלשון חיוב ומדל"ק כל אחר בכתר
לעשות עשה בדקמחר בקדם אחריבא מבטש דלאו בתעשה עבירה קמיי
אלא בדברי קנות ושמחה המרגילי לעבירה בלבד ולפום ריבטא היה נר
שדעתו לומר שמחה שבבר מי שבא עבירה לידו ובורש נדול אחד טוב לאד
להרגיל ענמו בדברי שמחות ולהבינה ענמו קרוב להרגל עבירה כדי לעבו
אח"כ ולזכות מה שאין כן האתרחה מהשמחה והשתבלות העבירות ובזוכה
אלא יהיה שבבר כ"כ נדול וכדרך שאמר בס"ק דע"ה ביחלף אפיתת דעבירה
דביבוף ינדן והבי קאמ' שמח בחור בילדותך לשמו' כפי טובעך והלך בדרך
לבך שהוא מקום העבירה ובמרחק ביניך שהוא השתבלות העבירו' ובזוכה
ואמנם דע כי על הכל אים דין וחשבון ולכן הזהר פן תבשל בעבור' שמח אל
הנזר בבוש' לידך וז"ם בשמו' כי הילדות והשחרו' הכל חבור את בורא' כי
בחורתיך ות"ת קרי לה הדברים מטים לנד מינות כי זה דרך להבשיל נמו
האדם

המלך כי לא יוכל לעמוד במקומו. הנסיון הזה אלא מי שלבו כריח אולם בפרי יפות החטים ולכן אין לפרוח פתח הסכנה כפני ההמון וז"ס כמ"ק וכי זו חכמתו של שלמה סלף מדרך זה טוב לעריני' אסר י' יקוד' הי' ל' לרחות כי רוב בני אדם יבשלו בדר' זה ולא הי' ל' לתת מכשול לפניה' הי' ל' לרחות כמ"ם מסר"עה ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אמרה היסח דעת מתחסד' הסכיר' והעברת העיני' מלהסתכ' כה תאב' כמדקד' כאו' ודע כי על כל אלה כו' דל"ק ודע כי ביבאך אלהי' במשפט נר' מר' ל' מעל כל אלה הנזכרי' והיינו אמתם כחו' כו' והלך בדרכי לבך כו' יהיה מעפט מעש"פ מאין עבירה אמתם מ"מ יש לו ליתן דין עליהם וא"כ אומאמה כאחר כו' בלשון תיו' ואם אלא הוכיר ענין עבירה הוא לו' אלף מאין בתן עכיר' אמתם ולכאור' יר' שמוסר או אנה ליל' כה מ"מ עתי' ליתן את הדין עליהם ויתכן דפי' והלך בדרכי לבך היינו העיון הפלוסופי ודברי מינות והיינו ומראה עיניך אמרה העיון בטבעיות הלקוח מהמוחשות ולפוס ריטט' חשבו אמתן רשו' לעיין בדברי' אלה לחדודי בעלמה רק פזהר אלא פתח לבבו לסור מהמנו' וז"ל ודע כי על כל אלה כו' כי לעו' יזכור כי יש דין הבנאה אלהית בעולם אלא בטעות הולכים אחרי העיוני' הם ולז"ל אמתם מטים לגד מינות ואחר אמתן רשו' לעיין בהם וזה הפך הדין וכמ"ש אל מקרב אל פתח ביתם ואמרו ז"ל זו אינו' מ"ם מאה אמר ולא תתורו אחרי לבבכם אמרו ז"ל זו מינות אחכם בדקדקו או' ודע כי מעל אלה דקמי אפטיינים הנו' כדבי' אמרו אינם אמ' מכוונתו היא בהפך כי ההולך בדרך מינות כלל יבנם: בכל עמל ואתק ק' אמתם דמתה אבתוב כתר הכי דייק בעמלו ל"ק בעמל ויר' דמחדא מתרתי דייק וה"ק ל' כתי' בעמ' ואתק היו ולאי דבריו מטים למינות אכל אמת' דבתיב בעמלו ונם לא אתק דכתי' כתיב אינמו' תחת השמש אלהי' עליו זבו' דה"ק בכל עמלו דהיינו המיוח' לו היא אינו מועיל אכל בעמלו אמתם אין לו כו' כדר' יודן ובכל ידי אמש פי' קהלת הוקם לו היכי אם"ד לומ' אפי' בעמל' של תור' ליון דקאמר עמלו דוקא ואי אם"ר דבכלל עמלו גמי עמל תורה היכי נתן להו בתר אבי מטוס בעמלו דמשמע דמתעט עמל תורה ועוד היכי אימעיט עמל תורה מבעמלו מכיון דתורה נתי עמלו הוא כתוב' ובתור' אמה עמל ואדרבה זו היא עיקר עמלו ולכן כי' דלמו הנעמלו דייק אלא מתחת השמש דבתריה דלכאורה הוא משמע דנזרת מה יתרון דבקה לנזרת בכל עמלו דשמיך ליה דכייל כל מין עמל ואפשרי היפו' רתה בנזרת מה יתרון דבקה לתחת השמש מבעמל אתחת' אמתם מין לו יתרון אכל למעלה מהשמש דהיינו בעולם הנשמות אם לו יתרון ומזה נשמע מבעמל התורה אם לו יתרון ומתהני עליו איך יכול לפ"מ כאן הא מינו אומר אלא בכל עמלו דמשמ' דמשמלו דייק וכ"ש בת"ש בת"ק חזרו ואמרו לא אמר בכל עמל אלא בעמלו בעמלו מינו מועיל אכל מועיל בעמלה של תור' וקוביותיו בחדא מיתרגמא חכרתה אמתני שהתור' מכלל עמל האדם ועיק' עמלו אם"ד דאיתה בכלל עמלו ובטוב העיון ראו דמדה' אל עמל דכייל כל מיני עמל וקאמר עמלו מעמ' דוקא המיוחד לו והיינו עמל הנופני המיוחד לו מכל מה שהוא אדם מבבר מאדמה לא עמל התורה המיוחד לו

מכל היותו אלא בעמלו.

אתחת השמש אין לו כו' כמ"ק נרים מקמי הך אלאתר' סונא ור' אחא בש"ר חלפיי שיעמול אתחת השמש ואומר לו למעלה מהשמש וכ"ש מה כין זה לדר' יודן וי"ל דלר' אלפוי אתחת השמש קאי איתרון ויר' כי אתחת השמש דהיינו בעה"ז אין יתרון אכל למעל' מהשמש יש לו אומר מעכר עמלו ולר' יודן אתחת השמש קאי אעמלו ויר' שבעמל של אתחת השמש דהיינו מילי דעלמא אין לו יתרון אכל במילי דשמיים שהן למעלה מהשמש יש יתרון בעמלם וכן פרש"י כפ"כ דסכ' כמ"ש אתחת השמש הוא דאין לו קודם שמש אם לו קודם השמש אם יעמול בתורה מקדמה לשמש יש יתרון ועד"ד י"ל מכוונת ר' יודן שאין יתרון שלש בהלכות אחר שם ע"פ המזל וזהו אתחת השמש כי גם שאינם שלמים מולכים בשיעור מזלם ומתם יודע כח השלם אתנם יתרונו בהלכות שהן למעלה מהמזל והיינו למעלה מהשמש:

ר' לוי ורבנן לפ' אתחת השמש קאמר ור"ל יי' אמר לאתר למיתר שכל מה שבתורות עושין מלות ומ"ט הים דיי בשכרן מה שיי' מזריח לשם אורה אם יש טוכה כולנת שמ"ח לו לעשות טוכה ולזאת אז אפי' מה שהוציאן מן האין ל' המציאות שזה ענין זריחת אור בכמה מדרשים כדפי' לעיל ס"ח ס"ג וכבוונ' כי כל מה שיוכה האדם בשכר המלות אחר הוא שעוגב יי' לשם כי בשכרן בשכר מבלוהו בתה שהזרי' לשם אור וקר' ס"פ מה יתרון יקום האדם הכל עמלו מאחר שכל שיעמול הוא אמור' שמתם שיי' הזרים לו בשכר הוא

תייב לעשותן חלף מה שהקדימתם יי' בהזרחת השמש ורבנן אמרי לאתי למיתר שהיה דיי בשכר המלות מה שיזרים שהיה בנגלל אתה והיינו אתחת השמש דקרא ומה שיוסיף יי' בשכרן יותר מזה אחר הוא שיעשה לשם ולא ס"ל דדיי כמ"ש שמזרים לשם אורה כי כפי מעלת המלות ראוי לשכר גדול מזה ויתכן דלא פליגי דר' לוי מיירי בשמתמה דאינשי ורבנן מיירי בנדיקי' גמורים שראוים ליותר שכר והיינו דר' לוי נקט בריו ורבנן נקטי נדיקי' ועד"ד י"ל דר' לוי מיירי בעושים שלא לשמה שאין ראוי בשכרן שיהיה יי' משלם המזל בעבורם שלא יבליחו ע"פ הטבע ורבנן מיירי בעושים לשמה שיי' משלם המזל בעבורם וכמ"ש בעל העקי' בהא דאמרי' בפסחים כתיב כי פס מ"ם גדול עד שמים חסדך וכתיב כי גדול מעל שמים חסדך ל"ק כאן לעושים לשמה כאן לעושים שלא לשמה ולז"ל ר' לוי שמוריח לשם אמתם שמאחור שהגלח פ"ש אמרי ורבנן אמרי שמוריח פניהם בנגלל אמתם שמוכיח כמותו ולכן לא יהיו אתחת הוראתו.

שנא' וזרח השמש כו' דמשמע ליה שהוא דבק לא"מ מה יתרון לאדם כו' ואתה לפ"מ אתחת השמש דהיינו מה שהשמש וזרח תמיד לכל דור ודור אבל רבנן מפרשי ליה באנפי נפשיה בכמה מילי דמייתי כמ"ק י פניהם של נדיקים לעתיד כדלקמן פ"ל.

בנוהג שבעולם כו' קא מפ"מה יתרון לאדם כו' בהכ"ה בדרך שפי' לעי' ס"ח בכ"ז כי יש אדם כו' בהק"כה ויר' מה יתרון וזכר אינו נותני' לי' בכל מעשיו בתכונות שאין נותנין לו אלא העומר שאמר כיסול הפירות וז"ל אתחת השמש שע"י מתבעלות ולז"ל כי בנגד זה כמה מעלות טובות למקום עליהן כי כמה יגיעות יגע האדם בכיסול ליטר' של כפר והכ"ה עושה מזונות זה כמה טובות דהיינו מביא רוחות ומים

אי' אדם בפשוטו יר' מה יתרון וזכר לאדם כלו' מה שכר הוא נותן בכל עמלו וקרבנו' שמביא לפני יי' בשכר השמש שמוגיא לבשל הפירות כי אינו נותן לו רק העומר שהוא מעט מוער. אלא שכר העומר וא"ת ומ"ש עומר דחשיב שכר על זה טפי מבכורים ותרומות ומעשרות י"ל משום דמקיימין בו מצות קלי כדלקמן שזה כנגד חוט השמש בכיסול הפירות. אלא שפר העומר מע"פ שאין כאן שכר מתש כי מה ערך לבתיבת האדם אבל חסדי יי' ועוד כי משלו אנו נותנין לו ועוד מה בלבו אבלו כמתנתינו מ"מ ע"ד ההפלגה קא' שאפי' מתחשב בתיבתנו אבלו בשכר מכיון דבהני מבלתן בבוה קא' זכו וה"ל כלו הפי' מתקבל מידינו מ"מ אין כאן רק שכר העומר:

א"ר פנחס כו' משום דר' אמר דעומר הוי שכר כיסול הפירות ומפ' כמ' קרא דמה יתרון לאדם כו' כדלעיל אמר ר' שמעון ר' פנחס לחי' דלמה הוי אלא שכר הרוח ומה הרוח מנשבת כו ומפ' כהכי קרא דמה יתרון לו שיעמול לרוח ולבסוף מייתי דר' אבין דקא' כמה ורחה כמה הוי יסר' מבטערין כו' לומר שכל העמל הזה אינו משפיע אלא לשכר הרוח. דתנינן תמן קרבוהו כרו"ל רש"י על המשנה ומהכהנים בעזרה בשבלים ואחמים אומרים בתחלה אוכלין אותו ולא בדרך תכונה יבשה שאוכלין אותה במקל שקורין פלי"ל אלא בקנים לחים ובקולחות בקלח של כרוב כדי שלא יתמעך ואח"כ מקיימין בו מצות קלי שנותנין אותו כאוכלי כלי של נחשת וזה שמו של נרוסות שלא היו טוחנו' רק אלא עבה שכן דרך הסלת והנרוסות. היינו לשון נרסין שטוחנין בהן פולין ואין מוציא' אלא הקליפה בפנמ' מהנרעינין בעצמן שאם יטחנו יפה יעבור כל הקליפה בנפה אם הסלת ועל שם כך נקראת נרס בגמל.

שלש עשרה נפה מפר' כלו מנחו' כדקה בנפה בדק"ע כ: אלא שכר הרוח דוקא כעומר אכל בשאר מנו' ואשר שכר לדברי' אחרי' ובת"ק נרסי' כהרי' אין נותנין העומ' אלא שכ' אותו הרו' ואש"נ דמה יתרון לו שיעמול לרוח ע"כ בכל מילי משמ' דבתי' אתם כל עומת שבא בן ילך ומה יתרון שיעמול לרוח יש לומ' דה"ק אין לאדם שום שכר שאור לו אחרי מותו ואל מנותין כי אין לו שום יתרון במנו' שיש בה עמל גדול במנו' העומר שאינה אלא שכר הרוח ומכ"ש שאר המנו' שאינן בכן ע"כ אמל שיעמו בשכר כמה חסדי' שהשם עושה לאדם ומ"כ מה בשאר לו לאחר מותו מ"ק וכי יכחיש קבלת בשכ' המנו' ח"ו ואלא כתוב כתו' לאמר ומר יתריכון יתיך ואמר בשלמי קדושין לעולם שכולו טוב לעולם שכולו מרוך וקבלת נופי' קאמר מתוקה שנת העובד והיינו שכר עובד את האלקים לעתיד מ"המרבה ומ"המתעטר כדדרשי' כמ"ק ובכמ' דוכתי וי"ל דהתם בשכר שהשם מתשפע לו טובה בעה"ז בשכר מצותיו כדי לטרדו מן העולם מדבר ע"ד ואמלא לשונאיו אל שניו כו' וז"ס שם עושר שמור לבעליו לרעתו שאומר השם העושר בודו שיהנה ממנו בעה"ז לרעתו ואמר אלא יאשר לו בלום מזכיותיו לעה"ב שהרי כפי הדין אין לאד' שום

מיזב מכל הסם כזכיותיו לעתיד שהרי כלם צריכים כפי מה שנתלהו יי' מהטוב כמה"ז אלא חסד הוא שעושה הסם עם האדם לפרוש לו רשכר לעה"ב וכהיים דמי הקדישתי והלכם דלעיל פכ"ז זכ"ם זה שהקפים לו הסם טוב' יותר כמה"ז מין לו סוס זכות מכל מכותיו לעתיד כפי הדין ומפני רשעו לא יעשה לו הסם חסד ויכיחנו כפי הדין ויאמר ערוס מהמנות . רבי שמעון בר' נסב אמתה כו' מסו' למקרא שמעון בר' נסב אמתה כו' מסו' למקרא דאמר יתרון לאדם בכל עמלו קיימתי מיימי הכמה הך עובדא מסוס דאמר קרא מיימי בר קפר' למלאתי' וכדגרסי' בת"ק כתר אלא על דלא נוחת לי עם חכידי לא כן אמר אלמה מה יתרון לאדם כו' מאחר שדור הולך ודור בא וגר' דאמרי דכתיב אחר שמתחדש הגיא דמיה מהכמה דקאמר מה יתרון לאדם כו' מאחר שדור הולך כו' דקא מפ' מכיון דהכל לאיתי' הם עומדי' כי דור הולך דור כמה מה יתרון מד' בעמלו בשמש' עה"ז בדפירש' אמר ונם עכין זה מסכים להא דאמר לעיל דמה יתרון לאדם בכל עמלו לא מיירי אלא בעה"ז כי כן היה דבר קפרא שבע"ה מין יתרון בשמחה ושוב אמר דמ"מ עדיף ליה שמחת עה"ז מפני שהיא מוכחה לעל עה"ב ולשון אגדתינו חסורי מחסרא : כתב ליה על מרע ביתיה אחר שמתחדש אמה מפיא כדי לעברו בשזכיר לו המות על רשם שמחתו ולא דמי להיא דאמר בפ' אין עומדין אמרי ליה רבנן לרב שמנונא זוטי בהלולא דמר בריה דרביא ליסרי לן מר אמר להו וי לן דחייתינן ול"ד דשמח בתר דבוו שפי בדיתי יזכירו המות בפה זכרון בעלמא להתענג בלא מסוס ובילו ברעדה מו מסוס בכל ענג יהיה מוכר בדאמר אמר בשמר עובדי מבל הכא דמתחלה כל הנכנס רוחה וזוכר המות והדבר קבוע בם לרחות בכל שעה הוי נצרא טפי ועוד דשמח מרעת"ם שיבכו אחריו רבנן מי תורה ומי מצות דמנגו עלן קאמר כדאית' שמח זו בחתה לזכרון המות מש"כ בכה : ארסטוון בנופיה סעוד' לעמנו שבשבילו לבד יעשה עוד סעוד' גדולה ויקרא כל הקרואי : על הדין תפלה לפי שהסועל בקא שבחיות מוסלים עליו מסלים הרבה ובדא כפ"מ' דיבי מתוכות ס' מסלות שוסלים הוו לו לר"מ ואמרו אין לנו אלא ג' מצות יאכלו בוסר כו' מאזני בדק כו' כדיק מבדה אחלן כו' ופרש' מסל הוא שבשעה דיבה את הזאב . כתוב ולא אמרו בלבבכם כו' נם זה לאת שעם לאמות הבומר ולתרוני הא דק"ל מאי וקנרתם את קניר' כדבתיבנא לעיל ולהבי מייתי הא דקאמ' מים לבקש מיי' על ג' שבועות או על סדירת הבומר שיאמר לנו התבואה מרוחות וטללים רבים שעל זה א"ם מה שנתן לנו המבוא בזאת לזכות בה כיון דאתיתו שבתות או תלית בעשיית רצונו של מקום וא"ם מ"ם וקנרתם את קנירה לו' שים לנו לעיין שחקות קניר יאמור לנו אפי' שיהיו בשוחים תיורה ומלקוש : ה"נ יהיה לנו כולא אלית אתון נדיכין ליה מן כדון וה"ם דפי' דקרא דכתיב הנותן נשם יורה ומלקוש בעתו שבועות חקות קניר יאמור לנו הייינו שאף אלא נירא את יי' מאחר שבבר נתן כל מה שנרי' מנשם יורה ומלקוש ומעבשיו מין לזרע לנשמים מ"מ נריך לירא מפניו כדי שיאמור שבועות חקות קניר והיינו ז' שבועות או שהן זמן הקניר שיאמרם תרוחות רעות וטללי רעים ולא' דמל"ל מפסד התבואה ומה בלב בנשמי' שירדו בעתם ולא מהשלנו המוסר שאפי' ינוייר אלא נירא מפניו מפני הנשמים ישלירא מפני שבועות חקו' קניר כ"ם הנשמ' רים לירא על הכל אף שבבר נתן הנשמים בשנה זו ים לירא אותו אפי' הנשים הבאות . אימתי הן מתיחות אמ"נ דתמיחות מהיינה מבטריך לאיתר שמתחיל דאמונה מבערב כדאי בשמחות פ"ד דרים לזה ר' חייא פ"ד הדרים דאמר אמר' אימתי הן מתיחות בזמן שיהיו עושין רצונו של מקום דהיינו בשאיתי' מצות העומר והשפיר' אז יהיו הבבוטר' הלו' מתיחות ונקיות מרוחות רעות וטללים רעים ומייתי לה הכא לדאמר' שיש לירא בז' שבועות אז מהפסד התבואות שבשבב' מבויה בתן מדאלן בקיום מצות ה"ז וזה מסכים לה"ם בשבועות קניר יאמור לנו : בנגרך אמר אם כו' אומר ויר' שה"ב הייות טעם מבוא זו להכיר שבבל מיד ה"ז כלבתיבב לעיל ומבתוב עוד לקמן ולזה בקש ה"ז שיתנו לו חלק מתבואתו כבוחנין שבר של פעולתו הבבד לאדוניו אלא שבתחבר להם אלא לבקש בנגד עיקר מעשי אלא בנגד הבומר שהוא בחסר היותר קטן ולזה נתפיים בעומר שהוא דבר מוכח והיה בזמן שבתבוה נריכה שיאמר בדא שבועות חקות קניר יאמר לנו : מנרשך אמר כו' מבשל ומשה מטעמים ויר' הם"ל שטעמי' הבומר כדי שיתברכו התבואות ע"י מעשה זה הנעשה ולעבודת יי' ומה בפ"ק דר"ה מנינא ר"ח מטום ר"ש מפני מה אמר' תורה

אמר לשחר אנא עביר ארסטון (שנוזה לשעון) בנופיה עבר ארסטון ונוזה ליה בין דעלון אורחין תבין למינם (תבשיל) בין דהוה מנים' עליל הוה אמר עליה תלת מאוון רמתלין על הדין תעלה (מטלים על הסועל הזה) והוו צנין (נגטנן) ולא מטעמין אורחין כלום א"ר לשמשנו למה מנוסיא נפקין ולא מטעמין א"ל אית תמן חר נבר סב וכין דמנוסי עליל הוא אמר תלת מאוון רמתלין על הדין תעלה והוא צנין סלק ר' לנביה א"ל בנין מאן אם עביר לא תשבוק אריסיא דינסון אמר דלא תימר למינם אתיתי אלא על דלא

צוותה יתי עם חבירי ז

ג אמר ר"א כתוב ולא אמרו בלבבם נירא נא את ה' אלהינו יהיב לכון כולא ולית אתון צריכין ליה מן הדין שבועות חקות קציר ישמור לנו ישמור לנו מרוחות רעות ומטללים רעים ואימתי באלו ז' שבועות שבין פסח לעצרת תני ר' חייא ז' שבתות' תמימות תהיינה אימתי הן תמימות בזמן שיש עשרים רצונו של מקום אר"י סנטרך (זומרך) אנא גלית את יהיב לי דסנטרות א"ר ברביה מנרסך (מבשלך) אנא גלית את טעים לי תבשילך דנרע מה אינון צריכין אם של אם מסר הוא שרוד או נשם נרבות תניף שהים אמר צריכים הנף שהים א"ר ברביה אמר הב"ה למשה לך א"ל לישראל דור לפני הב"ה רב"ש אם נשם היא צריכה נרבות ואם של היא צריכה תניף שהים א"ר ברביה אמר הב"ה למשה לך א"ל לישראל כשהייתי נותן לכם את המן הייתי נותן עומר לכל א' וא' מכם הה"ר עומר לגלגלת ועכשו שאתם נותנים לי את העומר אין לי אלא עומר א' מכלכם ולא עוד אלא ששינו של חטים אלא של שעורים לפיכך משה מזהיר את ישראל וא"ל והבאתם את עומר ר' ר"א והבאתם את עומר הה"ר אשר קצירו רעב יאכל אשר קצירו ר' ר"א והבאתם את עומר הה"ר אשר קצירו רעב יאכל מצינים ע"ה ואל מצינים אבינו ע"ה ואל מצינים יקחהו לא בזיין ולא בסנן אלא בתפלה ותחנוני' הה"ר ושמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמנ' עשר וש' מאות ואל מצינים יקחהו לא בזיין ולא בסנן אלא בתפלה ובתחנוני' הה"ר ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי ושאף צמים חילם מי דחק בשם בר קפרא אליעזר לברו היה ששמו של אליעזר י"ח ר"ל אמר בשם בר קפרא אליעזר לברו היה ששמו של נמרור אברה' וכל וש' מאות ושאף צמים חילם מי דחק בסמונו של נמרור אברה' וכל המצוסתין (הגלויים) לו ר"א אשר קצירו זה פרעה רעב יאכל זה המצוסתין (הגלויים) לו ר"א אשר קצירו זה פרעה רעב יאכל זה משה ואל מצינים יקחהו לא בזיין ולא בסנן אלא בתפלה ובתחנוני' הה"ר ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי ושאף צמים חילם מי דחק בסמונו של סיחון ר"ל אמר בשם בר קפרא אליעזר לברו היה ששמו של אליעזר י"ח ועוג רעב יאכל זה משה ואל מצינים יקחהו ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו ושאף צמים חילם מי דחק בסמונו של סיחון ועוג משה ואהרן וכל המצוסתין

לו

הכיילו עומר בפסח מפני שהפסח זמן תבואה הוא אמר הכ"ה הכיילו לפני והקריבו עומר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות ומפני מה אמר' תורה הכיילו לפני שתי הלחם בעצרת מפני שעצרת כו' ויר' שהבוזנים פפ' המנוה הנעשה' בשתין ינביר כולו נפי שים כו תבלית לעבודת יי' וכל חלק רמוי לזה ע"ר שאמרו בתם' ביע' נבי קיימתא דבני חילא דאמרי' הוא ל' וכל ריפתא וריפתא חזי ליה והשתא יפנה לתבלית עבודת יי' כי המנות חקים שחקק בהם שמים וארץ ולזה מ"ר ברכים שבשם שהתבטל ברית לעטו' מהתבטל ליום ברכיו בן ברית שיטעימו מהפירות לעבודת יי' כדי שיהיה בזקק לברכה ולהשגיח בהם לם בריכים מטר מו יסשיק בטל כמו שביונא בזה יטעימו לתבטל כדי שיעשה בשולו ברמוי והנהיג הסם מהנו דרך מרן : הוא שדוד אומר מייתי דמיה למה שאמ' שהסם מתנים בתטר ובל מה בריך כפי שהוא בתבטל המבין מטעמי' שלא יתן חלי ותבלין אלא בפי הבורך מתה שאמ' נשם נדבות כו' שפירושו אם נשם היא בריכה כו' ומקאמר בחלתך ובלחמה מחה בוצנתה מעמע שלבאותו המבין טבה ובן מ"ם אמ"ב תבין בטובתך כו' לבן הוא מה שמתנים אם נשם היא בריכ' כו' ומעשה הזכרת שם דוד לפי דרכו שלהיות לו מייבות בדבר מזכיר שם י"ל שלהיות דוד מבקש תפלה ב' הנשמים ובל הרעב שהיה ביתיו שבו אחר שנה לבן אמר נשם נדבות תבן שלקים . אם נשם היא בריכ' נדבות פי' בנדבה ובדבון מה אז יתב' אבל לבן מ"ב נדבה שבטבע העולם שירד הבן ולבולם אינו פוסק וכמו שאמ' בפרק קמא דתעניות ולו"מ תבין שקים קמא דתעניות ולו"מ תבין שקים בתלת הדין יבא ולבן הוזקק לו' לאמר מקי אמ"ש שלא נזכר בהדיא הבן שקים דהוי מדת הדין סותר לה שאמר נדבו' ורמזו לבטל בתבין שהיה מה שדרכו להבין ולהביע תמיד : הייתי נותן עומר כו' נרא' שבא לפ' טעם ל' הייות מבוא זו בעומר דוקא שהוא טורח מרובה לבבר תעבד בבבר לעיל גם לשון הכתוב ק' דקאמר והבאתם את עומר ראשי' קניר' דוהבאתם מרחשית קנירכם עומר מ"ל לא בלשון זה שנראה שבבר היה לנו עומר ידוע מהקניר ובזה עבשיו להכיילו ל הבהן ולבן אמר בזה מחסדו ית' לה' עלינו הטורח בכל מה שאפשר בתבוה בדרך מה הלאתי' דלעיל פכ"ז לב"ל סיבילו בתקום עומר הדיינו עומר הבן שבתן לבל מ' יעומר לבוא מרחשית הקניר דהיינו שעורים . ולא עוד אלא שהיינו של חטים שאמ' שבפסח זמן קניר השעורי' ולא של חטי' מ"מ אפשר שיבבר ג"כ חטי' קנ' בפיו' מקו' מהבבורי' ועכ"ז לא הטריח יי' בהבאתו מ"ב אלא המתין להבאת ל זמן קניר החטי' לפי שהפסח בשל שעורי' מ"ק דהא מבוה עלינו להבי' גם מהחטי' וכ' שמרי' והיינו שתי הלחם שביו' הבשבוטו' י"ל דבנגד הזמן שהיה הלחם אחר בתן יי' ליבר' לא הוה אלא עומר השעורי' לפי שבא בנגד התבואה שמתבי' הלחם אבל שתי הלחם היו בחי' בנגד פירו' החיטין בהחי' דפ"ק דר"ה דלעיל' . הה"ר אמר קנירו כו' מיב' לעיל מ"ש דרשת מקו' זה להבא' העומר דמי' מהבי' דכתי' התם ובשבא קניר לא רמי' זה ברחי' זה ומי' מפום דדרי' לעיל בל"ח תלבי' ומסיים בחיו' זכות זכו ישראל לירא הארץ אין טע' לבר' כי ירוה הארץ אינה בריכ' רמיה מבאן ובי' ל' דרשו' לו דדרים קרא בנתרוד ופרש כו' מתי' ביבייהו דמ"ם שהיה הכתוב מבב' בוה לו בוה וע"ק אמתי' לא דרש בפי קרא ביבחק שאבל מתוגו של מבימלך ובימבקב שאבל מתון לבן ובימבל שאבלו מתון שבבנו יי' בדדרי' בת"ק קרא דלתת לטוב לפני השלקי' וע"ק אמ' בחי' זכו' ומתי' מפני זכותם הבאת לבהדי' בתי' לא בנדקתך וביומ' לבבר בו' כי ברשמת הבנוי' כו' ומשמן שקי' כו' עוד אין ירשו את הארץ בוטו' הבאת' ומה לא ירוסת הארץ קדש' לבבת העומר ומה מ"ט זכות הבאת שמ' מבת' מבות התלוי' בארץ ויר' דק' ל' מ"ט מבות הבאת' מבת' מבות הבאת בבתיניבו' בתבוה זו בת"ם לעיל בתה הייו ישראל מבטערי' על מבות הבאת בו' ובסי מיבות ובמות הבאת' יר' דבר בל לבטריה כ"ב עליו ובייבה מיבות מ"ב אמרבתי יות בקומי' זו ע"ם ע"ק מה בורך לאמרי' בי מבימת' ובבאת מת בומר רמסי קניבבם מבת' דהוה סני בדבתי' בדי' פרקין ולבן רב' לבר בת' מבת' הבאת' דמבתו בסתוך דהיינו לדע' שבהבלת מיב יי' ולא יהבה מבחו ובוינם ידו בעם חיל ולבן יבינ' רמסי' קנירו בעבד בתבה מבינ' רמסי מבתו לרבו ולב"ם שבזהו' זה ירשו את הארץ' שהו' שבתו מ"ה בנדקתך בו' שבבבוב' בבות' לבבר בתתת יי' הארץ' דרך חסד ולבבי מייתי מבת' קנירו בו' שבבוב' בוה לפי הדרשו' סיבי' שתת יי' עבבה לבבת בתתון בו' לזה בחסר יבר בביבינו לעבו' ולא יעיל לאר' מריבותו לקיי' מתוגו בבבוב' תיב יי' ובבבי מ"ם מוקרו וקנרתם את קניר' ר"ל בתתם בתי' לקנות בת

ים מסר קנדו ועמלו ולכן ראוי לכם להכי׳ הטעם לזכרון בין עיניכם
וכו׳ הכתו׳ בו׳ פני׳ כנגד ז׳ פני׳ מסר מפסר יניע הטעם לחד ז׳ ומת כנס
רות בסמיכו מתת יי׳ ומהם יפרד והים נמסר יסר כעיני יי׳ ע׳ ל יכין
ובריק ילכם הם דרך נגיב ונגלה והכ׳ בסחור שדרך ספוחר להעמי׳ כי
ים שמייק הסחור שכירו ויתעם׳
בסרינו׳ והסתלות כמומרו ויל
ני תעמי׳ והד׳ המול כחו׳ ל׳ כני מיי
ני כו׳ והם׳ בחבמה ותבונה פמו׳
מה יכנה בים ובדעת חדרים
מה כו׳ וכן מוכר בחמד ומתן בנוס
כו׳ ות׳ ד׳ הזרו׳ נחמת׳ ונלא לחכמי׳
והו׳ דרך מקרם שימנה
מה מו יתנו לו מתנה והו׳ ביו׳ ופס
בים׳ והון נחלת מכות וכנגד המ׳
בנרו׳ שבחתם ועוסק מכם העול׳
הוא היה נבור ביד כו׳ וכנגד
הכיה פרפה שנתעסר מסחורות
נומה כימי הרעב כמומרו ויקבט
את כל הכסף כו׳ וכנגד הנ׳ הכיה
ון ועוב שהיו נוטלים שכר המלכי
בן בנמו על הנבו׳ לשמרן בנבורת׳
ל שנכן לא נתנו את ישראל עבור
נים וכנגד הד׳ הכיה שיהיה
מולה כאזלו שבכ׳ם לעיל ס׳ם
שלא כמו והו׳ בסלותו כדמי׳ המם
כן נהפך עניינו כי הן הסמים
מנו כו׳ וכנגד הה׳ הכיה שנחריב
מרו כי חמר בכח ידי עשיתי
כמתי כי נבונותי וכנגד הו׳ הכיה
מעשרו המקר׳ שגדלו המלך כנר׳
הפסט מו לפי שמנה מוגדות מלכי
רם כמ׳ם במדרש מסתר וכנגד ז׳
ים מלכים שירבו מלכותם
ות׳ ומכות מכותיה׳. לא כזיין כו׳ספי׳ מכיני׳ מלכון מגן ונגנה ונוסף
ים ודרים ל מכינים כמו מל הלף כמתת ור׳ל ולא מכיני׳ מ׳ב דרי׳ ל כמו
ויר׳ עם מה מחבוק מכיני׳ יקחהו דהיינו תפלה סטובה מכלי קרב אך
מתר רבתי בר׳ דרדים הל מכינים על סלוק הזיין ומכיומו׳ תפלה דנרים
ן ומל מכנים יקחהו ולא כויי׳ ולא כנים לא כתפלה ותחנונים מלחים
ה נגה וסוחר׳ מתתו זו היא התפל׳ המגינה על הנרה כנגה סמגינה על
רים כמלחמה ובזכות התפלה שנמסלה לנגה יקחהו מהתן ומכין שעשו
לה הם׳ד סק ומפר יונע לרבים ומה מקנה לסק ומפר בלא תפל׳ ויסוב
מקרא ע׳ם הדברי׳ המלה מכתוב בבאורי שם כת׳ם ע׳כ הה׳ד ויסמע
רים כו׳ ומתרפל היינו נמרוד כדלעיל ס׳ם ות׳ם ויכי קרי לאברהם
ב והם מקתי הכי הוה כבד בחקנה בכסף ובזהב וי׳ל דלנבי ממונו של
בדיוד קרי ליה הבב שהיה ריק מתנו ומתמוה מליו וכן מתי דקרי לתמס
ב לנבי סיחון ועוב ליהום׳ לנבי ל׳ מלכים שעור לבדו היה ומ׳ב ע׳כ
כתרכו ובקסתו נכח מלה בתפל׳ ויבק את מכנים שלא היה כזיין לא בעזרת
בקרמת זיין ע׳ד אמר לקחתי מיד סאמורי בחרבי ובקשתי ולפי שלעיזר
ה כדיק כדלעיל ס׳ם שעמידו עתו בתפלה הה׳ד ויאמר י׳ל מל מבה מה
מנק מלי ושיקר שלשם היה כמ׳ם ז׳ל גדולה בות היה מבות מכרים
ל מכנים יקחהו ויאמר י׳ל מל מבה כו׳ לא הזכיר כאן תפלה כי לא
מנינו שהתפלל מבה של זה לא אמרם ול מכנים שלא היה כזיין לא בעזרת
ולהכי מייתי מדכתיב ל תירת מותו כי כולך נתתי מותו לאמה כסיעתה
רמיה כתו ולא בנבור יד וה׳ם לסיחון דכתי׳ היה כתי רמה בתי כולך
ת סיחון מלא שלא המריך להכיחו כאן ונם בסיפרה לא מייתי רמיה לא
ן המים נלחמו ולא נלחמו בנבורת ידם: מוליך ומכיה כו׳ דנמרי׳ לה
לוחים כדנמרינן בתנופת סתי הלחם ובני בבני עכרת כדתנן בפ׳ כל
מנחות כאות מנה כיבר הוא עושה נותן כ׳הלחם ע׳נ שני בבשים ומנות
ריו למשה מוליך ומכיה מעלה ומוריד סב׳ מסר הוקם ומסר הורם ופרם׳
מי׳ לחם ובבני עכרת כתיב כהו והניף הכהן אותם על לחם הבכורים
נופה ובו׳ שנה׳ המלוחים מסר ה׳ נף ומסר הורם ולעיל מינה כתי׳ והנפת
אותם תנופה כל הני תנופות לומ׳ מוליך ומכיה מעלה ומוריד לא תהוקף
הורם והמלוחים ילפי׳ לסמר תנופות ע׳כ ופי׳ דבריו המלוחים ילפי׳
בבני עכרת וב׳הלחם ובמלוחים נופייהו נפקא לן מדכתיב בהו תנופות
רות דכתיב והנפת אותם תנופה וסוב כתיב מסר הוקם ח׳נ דמתם הוקם
מסר הורם לחוד נפקא לן במלוחים דהוקם לשון הולכם והוכלה הורם
לון מעלה ומוריד כדפרש׳ כפ׳ תנוה וכפ׳ לולב הנזול מייתי לכך מתני׳
מם פרש׳ הורם מעל ומין מלי׳ הלא הורל׳ מוליך ומכיה לפי שהעולם
ר כפ׳ לולב הנזול נרסי׳ למי סד׳ רוחות שלו ופרש׳ מנה זו מנו עושים
מו כך מרמה בהנפתו מוליך ומכי׳ כדי לבטל כו׳ כפ׳ כל המנחו׳ כמות
נים פרש׳ מוליך ומכי׳ לנפון ודרום ומזרח ומערב כדי לעבור רוחות
ת הכאות מל׳ רוחות מעלה ומוריד לעבור טללים רעים
הלחים מלמעלה למטה ב׳ ות׳ת דבת ר׳ סיחון כעשה מבות העומ׳ שהוא
מרנו בתבוחות וכדכתיב לעיל סי׳נ׳ המנם המומר מוליך ומכיה למי
על העולם שלו כו׳ נרמה שדעתו בעשה מבות העומר שבא לקיים ירנו
ל מה שדמי לאר מתי׳ לפכות למעלה לדעת כי כל הגלחותיו וקנינו מתת
ן המה ולזה צריך להכיה מנחה המעוסב כילו לי׳ כדרך העבד המכיה

מסת נדבת ידו מנחה לאדוניו להודות כי מידו היתה זאת והוא כפוף אין
וזה טע׳ כולל בקרבנו׳ ומזה הטעם הביאו קין והבל מנחה כי׳ מקנייהם׳
וזה ט׳ם כולל במעשרות ובכורים ודומיהם ובמ׳ם הגדתי כי׳ אמרתי
כי בא׳ מל המרן וזה נ׳כ טעם הסמטות וכת׳ם כי׳ל המרן מיכרו
כי מי׳ הכל ע׳ד מן ולפי
מהעשורי׳ מחלת המבוחות כוה י׳ל כי
גם מזה יקריבו מנחתם לפני׳ י׳ל
עומר כמדת מכיכתם מהוא עומר
לנולגות ונאסר המדם עד יום הנף
כי כל מלה עמו כן מסורים בנמת
המקום עד׳ם הנהגה מן העה׳ו בנמ
ברכה מעל וכן נר׳ טעם המנר׳ דרים
פרקין בדכתיב המם וכן הת׳ ראמר
לעי׳ סנטרך מנה כו׳ כדכתי׳ המם ומה
נאה לפ׳ן טעם הכתו׳ כמו׳ כי מנחו׳ ל
המרן מסר מני נותן לכם וקרבתם יהוס׳ ו
כו׳ וכן טעם מתחר׳ הבכ׳ יביאנו הכהן
וטעם הקרבן על העומ׳ ולטעם סמ׳ר
העומר כדכתי׳ כיפה עיני׳ ח׳כ ולכ׳ם
מוליך ומכי׳ כמי׳ מהעול׳ ל׳ הבכורים
להרמות שהכל מתו ולזה לא יסמיך
המעל׳ ומוריד שחסר, נחסות שנוגע
בתחתונים מכל דרך כלל ומינו כן לא
הסנתתו פרטי׳ בכל ח׳ קין ולכן מוליך
ומכיה לר׳ רוחות ומע׳ל דמבוא׳ מיתה
בכמה מי׳ כר מעות דהוינ׳ נוב שהן
של מנורים ומסתו והבכורים יר׳ לעזר
כן יעקב ומתורי שלמי יחיד וחזה ושו׳
סלהן ומתי הלחם וכ׳ בכבי עכר׳ ומנה׳
קנות דאינן כפ׳ כל המנחו׳ בחות
מנה וכן בלולה כדמיתה הם בנמר
י׳ל דבכלהן נמי מיתה בהמי׳ טעמה
דמוליך ומכיה למי׳ בסמולם שלו כו׳

בבכורי׳ טעמה נמי לבכי׳ סמיך יי׳ תבוחותו בעבין הם מ׳ יכן שלא
ובכבי עכרת וכן לולב מעני׳ סבמי׳ פל כדכת התבוחו׳ דמתרי׳ כפ׳ ר׳ה
דנזר דין נחתם בפסח על התבוח׳ כעבדת על פירו׳ החיל׳ בחג על המים
ולכן תהיה תנופת׳ המוכן פיור׳ סמכי׳ המלם שבכל מיד יי׳ והוא המכניה
בתבוחות ומתכם בלוג סמן של מנור׳ ומסמו׳ ל מעני׳ שבעני׳ המי׳ על ע׳ם
כדלעי׳ פי׳ נדרי׳ סיכי׳ המנור׳ שבכל מיד יי׳ והשנתתו הסך דם שיכדי ס׳ם
וכן שלמי יחיד שהם קרבן תודה בריך שיכיר שבכל מתת יי׳ לה דות על
טובתו וכן מנחת קנאות שע׳י שתכיר האשה שסכל מי׳ והוא מעניה
בכל תודה על עונה אם הטמה וסבת הטמה היה שהיה חיסבת סמין
עיני יי׳ מבוטטות בהם כדלקמן ס׳ד פ׳ט יכן בתנופת הליים שהית׳ נ׳כ
מוליך ומכיה כו׳ כדלעי׳ פכ׳ו י׳ל שבריך שיכירו שהוכלו לי׳ ומידו היה
מעלה זאת להם ולא מתשה היה עושה כרבינו כמחשבת קרת וסיעתו אך
לרבי סימון דאמר מוליך ומכיה כדי לבטל רוחות קשות כו׳ ק׳ מ׳ט לבנין
זה בתנופות כל הנזכר והתוספות בתנו בפרק הנז׳ שאמר לא בכל תנופות
עושים כן אלא דוקא בתנופה של שתי הלחם דעבדת וכן לולב תנוס
דאמריגן בפ׳ק דר׳ה רנ׳ד נחתם בפסח על התבוחה בעבדת על פירות
המילן בחג על המים וה׳ה דוחק גדול דבין דלעסינן תנופה דשתי הלחם
ממלוחים משמע דה׳ם לבל תנופות וכן כ׳ה רש׳י בפרשת אמור כל
תנופה מוליך ומכיה מעלה ומוריד ועוד דבתנופת הליים ע׳כ מוסין כן
כדלעי׳ והשם מתי מיכה למימר וכן בתנופת מלוחי נופייהו מ׳ט לעניר׳
רוחות קשות ושאמ׳ ל דרבי סימון מודה דמוליך ומכיה לתי שהעליים
שלו כו׳ והמי טעמה שייך בכלהו כדכתיבנה מלה דבעומר ושתי הלחם
ולולב ס׳ל דמיכה נמי טעמה דבטול רוחות רעות וטלליים קשים כיון
דשייכי מנות אלו להמי עכינה לבטל רוחות רעות כו׳ חש׳ם שעומר
כדמי׳ מסר מיסבול נ׳כ בדרך רמז נבי תנופת העומר לבד טעם הרחקת
רוח הטומאה דמכתב בסמוך והרוחות הקשות רמז לרוחות הטמאות
שהן רוח הטומאה וכן טלים קשים הן הטפעות מסר מרוח הטומאה
וסטרה דקמלא - רבי יוחנן ור׳ שמל היה אם דר סימון ומע׳נ דבא לולב
הנזול ובא׳כל המנחות כמו׳ מנה מיתה דר׳ יוחנן אמר מוליך ומכיה למי
סד׳ רוחות שלו מעלה ומוריד למי שהשמי׳ והמרן שלו הם נמי מיתה דר׳
חתה בר עוקבא בשר׳ י בר חנינ׳ אמר מוליך ומכי׳ כדי לעבור רוחות רעות
כו׳ ועל כרחין מנדו תלוקות הן בסברת ר׳חתה ור׳ יוחנן לעולם אל תהי
מנות העומר קלה בעיניך מיכה למיריק מהי תיסק מדעתיה המבוה זו קלה
דמינטרך למי הכי מתי דלא תסכחן דקתם הכי בתנות אחרת ועוד תיתה
היכי ליף דאמרהם יהם מת המרן ע׳י מנות העומר׳ ומת בריתי תעמו׳
דעומר הם מלן דבר שמיה הם קרא בברית מילה קתירי וכדכתי׳ הם
זאת בריתי אשר תשמרו המול כו׳ אבל עומר היכן מבינו שנקר׳ בדי׳ ורז׳ל
שאמרו גדולה מילה שי׳נ בריתות עליה מילין זה מן המבין גם
לעיל ס׳ם שאמרו ע׳ם ואתה את בריתי תשמור ואי זה זה מצות
מסוס דכתיב הם לדורותם ובעומר כתיב לדורותיכם נ׳כ המילה היה
לדורו׳ ובו׳ כתם מנו׳ מחרו׳ כתיב בהו לדורות ומה נפסק לות׳ דמשו׳ דמתי׳
תעמו׳ ובעומר דרש׳ לעי׳ שביבו׳ חוקות קני׳ שבו׳ לני׳ המבי הדבר ה׳ ל׳ הזל
למדרש הכי ובעומר ק׳ריש לקיש לקמ׳מר שע׳ מנות העומר עשה הקב׳ה שלו

בוכות

לו ר׳א אשר קצירו זה סיסרא רעב יאכל זה דבורה וברק ואל סציני׳
יקחהו מן שמים נלחמו ושאף צמים חילם מי דחק על ממונו של
סיסרא דבורה וברק וכל המצומתין לו ר׳א אשר קצירו זה סנחריב
רעב יאכל זה ישעיהו וחזקיהו ואל מציני׳ יקחהו ויתפלל הזקיהו
המלך וישעיהו הנבי׳ בן אמוץ ושאף צמים חילם מי דחק בממונו
של סנחריב ישעיה וחזקיהו וכל המצומתין להון ד׳א אשר קצירו
זה המן רעב יאכל זה מרדכי ואסתר ואל מציני׳ יקחהו שק ואפר
יוצע לרבים ושאף צמים חילם מי דחק בממונו של המן הרשע
מרדכי ואסתר וכל המצומתין להן ד׳א אשר קצירו אלו ל׳א מלכים
רעב יאכל זה יהושע ואל מציני׳ יקחהו לא בוזין ולא כמנן ואתפל׳
ובתחנוני׳ שנא׳ ויאמר ה׳ אל יהושע קום לך ושאף צמים חילם מי
דחק ממונם של ל׳א מלכי׳ יהושע וכל המצומתים לו ומאיזה זכו׳ זכו
ישר לירש הארץ הוי אומ׳ בזכו׳ מצות העומ׳ לפי׳ משה מזהי׳ את יש׳
ואו׳ להם כי תבאו אל הארץ וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר׳ ר
ה והניף את העומר לפני ה׳ וכיצד היה מניפו ר׳ חמא בר עוקבא
בשם רבי יוסי ב׳ר חנינא אמר מוליך ומביא מעלה ומוריד
מוליך ומביא למי שהעולם בולו שלו מעלה ומוריד למי שהעליוני׳
ותתחתונים שלו רבי סימון ב׳ר יהושע אמר מוליך ומביא כדי
לבטל רוחות קשות מעלה ומוריד כדי לבטל טלים קשים אמר רבי
אבון ורבי נחמיה ור׳ יעקב בר אבא בש׳ר יהורה ב׳ר סימון רבי
יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש היא ;
ו ר׳ יוחנן אמר לעול׳ אל תהי מצות העומר קלה בעיניך שע׳י
מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ כנען הה׳ד ונתתי
לך ולזרעך אחריך ע׳מ נאתה את בריתי תשמור ואי זה זה מצות
העומר ריש לקיש אמר לעול׳ אל תהי מצות העומר קלה בעיניך
שע׳י מצות העומר עשה הק׳בה שלום בין איש לאשתו הוי אומר
קסח

מסת נדבת ידו מנחה לאדוניו להודות כי מידו היתה זאת והוא כפוף אין
וזה טע׳ כולל בקרבנו׳ ומזה הטעם הביאו קין והבל מנחה כי׳ מקנייהם׳
וזה ט׳ם כולל במעשרות ובכורים ודומיהם ובמ׳ם הגדתי כי׳ אמרתי
כי בא׳ מל המרן וזה נ׳כ טעם הסמטות וכת׳ם כי׳ל המרן מיכרו
כי מי׳ הכל ע׳ד מן ולפי
מהעשורי׳ מחלת המבוחות כוה י׳ל כי
גם מזה יקריבו מנחתם לפני׳ י׳ל
עומר כמדת מכיכתם מהוא עומר
לנולגות ונאסר המדם עד יום הנף
כי כל מלה עמו כן מסורים בנמת
המקום עד׳ם הנהגה מן העה׳ו בנמ
ברכה מעל וכן נר׳ טעם המנר׳ דרים
פרקין בדכתיב המם וכן הת׳ ראמר
לעי׳ סנטרך מנה כו׳ כדכתי׳ המם ומה
נאה לפ׳ן טעם הכתו׳ כמו׳ כי מנחו׳ ל
המרן מסר מני נותן לכם וקרבתם יהוס׳ ו
כו׳ וכן טעם מתחר׳ הבכ׳ יביאנו הכהן
וטעם הקרבן על העומ׳ ולטעם סמ׳ר
העומר כדכתי׳ כיפה עיני׳ ח׳כ ולכ׳ם
מוליך ומכי׳ כמי׳ מהעול׳ ל׳ הבכורים
להרמות שהכל מתו ולזה לא יסמיך
המעל׳ ומוריד שחסר, נחסות שנוגע
בתחתונים מכל דרך כלל ומינו כן לא
הסנתתו פרטי׳ בכל ח׳ קין ולכן מוליך
ומכיה לר׳ רוחות ומע׳ל דמבוא׳ מיתה
בכמה מי׳ כר מעות דהוינ׳ נוב שהן
של מנורים ומסתו והבכורים יר׳ לעזר
כן יעקב ומתורי שלמי יחיד וחזה ושו׳
סלהן ומתי הלחם וכ׳ בכבי עכר׳ ומנה׳
קנות דאינן כפ׳ כל המנחו׳ בחות
מנה וכן בלולה כדמיתה הם בנמר
י׳ל דבכלהן נמי מיתה בהמי׳ טעמה
דמוליך ומכיה למי׳ בסמולם שלו כו׳

בבכורי׳ טעמה נמי לבכי׳ סמיך יי׳ תבוחותו בעבין הם מ׳ יכן שלא
ובכבי עכרת וכן לולב מעני׳ סבמי׳ פל כדכת התבוחו׳ דמתרי׳ כפ׳ ר׳ה
דנזר דין נחתם בפסח על התבוח׳ כעבדת על פירו׳ החיל׳ בחג על המים
ולכן תהיה תנופת׳ המוכן פיור׳ המלם שבכל מיד יי׳ והוא המכניה
בתבוחות ומתכם בלוג סמן של מנור׳ ומסמו׳ ל מעני׳ שבעני׳ המי׳ על ע׳ם
כדלעי׳ פי׳ נדרי׳ סיכי׳ המנור׳ שבכל מיד יי׳ והשנתתו הסך דם שיכדי ס׳ם
וכן שלמי יחיד שהם קרבן תודה בריך שיכיר שבכל מתת יי׳ לה דות על
טובתו וכן מנחת קנאות שע׳י שתכיר האשה שסכל מי׳ והוא מעניה
בכל תודה על עונה אם הטמה וסבת הטמה היה שהיה חיסבת סמין
עיני יי׳ מבוטטות בהם כדלקמן ס׳ד פ׳ט יכן בתנופת הליים שהית׳ נ׳כ
מוליך ומכיה כו׳ כדלעי׳ פכ׳ו י׳ל שבריך שיכירו שהוכלו לי׳ ומידו היה
מעלה זאת להם ולא מתשה היה עושה כרבינו כמחשבת קרת וסיעתו אך
לרבי סימון דאמר מוליך ומכיה כדי לבטל רוחות קשות כו׳ ק׳ מ׳ט לבנין
זה בתנופות כל הנזכר והתוספות בתנו בפרק הנז׳ שאמר לא בכל תנופות
עושים כן אלא דוקא בתנופה של שתי הלחם דעבדת וכן לולב תנוס
דאמריגן בפ׳ק דר׳ה רנ׳ד נחתם בפסח על התבוחה בעבדת על פירות
המילן בחג על המים וה׳ה דוחק גדול דבין דלעסינן תנופה דשתי הלחם
ממלוחים משמע דה׳ם לבל תנופות וכן כ׳ה רש׳י בפרשת אמור כל
תנופה מוליך ומכיה מעלה ומוריד ועוד דבתנופת הליים ע׳כ מוסין כן
כדלעי׳ והשם מתי מיכה למימר וכן בתנופת מלוחי נופייהו מ׳ט לעניר׳
רוחות קשות ושאמ׳ ל דרבי סימון מודה דמוליך ומכיה לתי שהעליים
שלו כו׳ והמי טעמה שייך בכלהו כדכתיבנה מלה דבעומר ושתי הלחם
ולולב ס׳ל דמיכה נמי טעמה דבטול רוחות רעות וטלליים קשים כיון
דשייכי מנות אלו להמי עכינה לבטל רוחות רעות כו׳ חש׳ם שעומר
כדמי׳ מסר מיסבול נ׳כ בדרך רמז נבי תנופת העומר לבד טעם הרחקת
רוח הטומאה דמכתב בסמוך והרוחות הקשות רמז לרוחות הטמאות
שהן רוח הטומאה וכן טלים קשים הן הטפעות מסר מרוח הטומאה
וסטרה דקמלא - רבי יוחנן ור׳ שמל היה אם דר סימון ומע׳נ דבא לולב
הנזול ובא׳כל המנחות כמו׳ מנה מיתה דר׳ יוחנן אמר מוליך ומכיה למי
סד׳ רוחות שלו מעלה ומוריד למי שהשמי׳ והמרן שלו הם נמי מיתה דר׳
חתה בר עוקבא בשר׳ י בר חנינ׳ אמר מוליך ומכי׳ כדי לעבור רוחות רעות
כו׳ ועל כרחין מנדו תלוקות הן בסברת ר׳חתה ור׳ יוחנן לעולם אל תהי
מנות העומר קלה בעיניך מיכה למיריק מהי תיסק מדעתיה המבוה זו קלה
דמינטרך למי הכי מתי דלא תסכחן דקתם הכי בתנות אחרת ועוד תיתה
היכי ליף דאמרהם יהם מת המרן ע׳י מנות העומר׳ ומת בריתי תעמו׳
דעומר הם מלן דבר שמיה הם קרא בברית מילה קתירי וכדכתי׳ הם
זאת בריתי אשר תשמרו המול כו׳ אבל עומר היכן מבינו שנקר׳ בדי׳ ורז׳ל
שאמרו גדולה מילה שי׳נ בריתות עליה מילין זה מן המבין גם
לעיל ס׳ם שאמרו ע׳ם ואתה את בריתי תשמור ואי זה זה מצות
מסוס דכתיב הם לדורותם ובעומר כתיב לדורותיכם נ׳כ המילה היה
לדורו׳ ובו׳ כתם מנו׳ מחרו׳ כתיב בהו לדורות ומה נפסק לות׳ דמשו׳ דמתי׳
תעמו׳ ובעומר דרש׳ לעי׳ שבבו׳ חוקות קני׳ שבו׳ לני׳ המבי הדבר ה׳ ל׳ הזל
למדרש הכי ובעומר ק׳ריש לקיש לקמ׳מר שע׳ מנות העומר עשה הקב׳ה שלו

אלי קאמר אם סמכות העומר תמים נירתת הא מנחה ליה ואי מסום דמנחת
סולת עסירית הסיפה קמח סעורים כעומר הוה ועל ידו נעשה הסלו כיצה
לבעלה ח"כ מין זו מנות העומר הכולל אלא המנחה המיוחדת לה ועוד סמין
סלומה ע"י זכות העומר אלא לפי סטסורה היא ומדרכה מנחת קמח סעורים
לבריות הוא כדאמר לקמן פ"ד פ"ט
כשם שמעשיה מתפה בהמ"כך קרבנה
מתכלל בהמה וע"ק בלות היא שעמדה
בימי חזקיה למלא תעמוד זכות
חזקיה ותודתו כמ"ם בפ"חלק ומוכל
עולו של סנחרי' מפני שמנו של חזקיה
וכו' וע"ק כאו' היא שעמדה להם כימי
יחזקאל כמה עמדה כי אין שם רק רעה
חולה כאומרו הנני שובר מטה לחם
בירושלם וע"ק ת"ל מזה עמד להם
בימי המן לפי שהיו עוסקין בהלכותיו
ואמר המן כדברים ההם כי המן לא
נבנה הוא אלא לפי שרמה רוב עניבו
והעלמה בעסק' בדבר ההוא אמר כן
ולעולם מי יאמר אלא עמד להם דברי
הנומות ונעקרה ויר"אלה יות לבאור
ענין העומר מתמיה להטריח הגבור
על נקלה כדכתיב לעיל סי"ל ס"ר
יוחנן אל יהי קל בעיניך כי בטוב
העיניים בו טעתי לבכח כמו שכתבתי
ביפה עיניים ח"כ ולדעת ר"י הטעם
בזה להכיר שכל הברכות מיד הסי"ת
בטעם שכתבתי בסי' הקודם ולכי
מטעם זה ירם אברהם את המרן
שהוא מה שהכיר את בורלו ויסוד זה
יפנו נ"כ בתילה שאחר מטעמים
להפרים חלק ח"מפרי הבטנליי' לבבי'
שהכל אלו בדבי' בדרושי לכ"א שפי"ז
ירם אברהם את המרן וסתר הדבר ל
ואתה את בריתי תשמור המדבר בתילה
כי טעם מ"לב' ולרים לפי שהעומר
מטע' המחלות הפכיב' ביסרל בת"ם
אספר הזוהר שהעומר בא להתחלות
הפכיבה והקב"ה ע"י יסרל ובדחקת
רוח הטומאה ולזה היה קמח סעורים
בתנאת קנאות שהיה להקריב המשה
הכפרה ולהרחיק הפיוטה ע"ם ועוד"מ שפי"ז מלות העומר עשה הב"ה שלוש
כו' ולדעת המומר היא שעמד' ביומי נדעון טעם העומ' לאורות כח המלוה
שלפי בדבר קטן שאעם' כדלות לקיים העולם בשבילה כדכתיב לעיל ס"כ
פי"ז נבי יש דברים שהם נרמי' שבלים ונוה הב"ה לעשות מהם כמה מנות
כו' ולזה אפי' בדבר קטן זה נוה יי' לעשות רושם מנוה והגדילו שיעבו לו
עד יום מתן תורה לרמוז שכל חלק קטן מהמנות יבוה לעשות' לכל התורה
ע"ר סמין שהה יורש מתן שכרן של מנות ולו"מ ביומי נדעון שכלל הדור
מהגדיקי' הספיק בזכו' הקטן הלזה להנין על כל הדור לחיות מנוה נעשי'
ברבים ולדעת רשב"ן טעם העומר לאורות כי המין המנוסי בלא תורה
נמשל כבהמו' ולכן בכחת ישרל מבדרי' שעדיין לא קבלו התור' היו כבהמ'
ולרמז זה יבא בזמן זה לחם שעורים שהוא מאכל בהמה ויאכלו ג' יום לקבל
התורה כאשה עוובה בגדתה הסופרת ימים להזקק לבעלה וביום מתן
תורה היו במדרגת מנסים ולזו הקריבו שתי הלחם מחטים וזה הטעם כדי
שסוכר בעל רעיון מהיתנה ע"ם גם בעל העקיד' בשם ו' פ"ד המרי' כזה על
דבר מנות יוסף' וקרבנו ואמר שהור' ההבדל אשר בין בעלי התור' לזולת'
ואמר שבשמה היה העומר שעורים להורות שעם שבבדלו מעמי המרן
שהם במדרג' קונים בסחי' עדיין לא בא לבלל מבוא' אלא במדרגת שעורי'
שהוא מאכל בהמה ולכתת' ואמר שעל זה נתנה הסורה בעומר זה
שכל ההתחלות קטנות ורבה ליהם הנעת י"ג נפה ולענין זה ובמתן תורה
בא לבלל מנים ונקרבו פרימת חטים ע"פ הדרך הזה נתן טעם ל היות
שתי הלחם ולחלוף קרבן הבא עם העומר וקרבן שתי הלחם והם דברים
נבואי' ונם בהיות ימי הספיר' מורים על תשוקת יום קבלת התור' המריך
שם ובבר הזכירו ג"כ הרב בח"ג פח"ג ולו"מ רשב"ן היא שעמד' ביומי חזקי'
והבונה מזכות התור' אשר היתה ביומים הם כדכתיב' עמדה להם ולפי
שנם מנות זו שביינה לאורות מעלת התורה לו"מ מזכות זו נרמה להם :
ולדעת רבנן טעם העומר ברי שיתברכו הת בנומות בטעם שכתבתי לעיל
סי"ג ולו"מ סזו שעמדה ביומי יחזקי' שאע"פ שנגזר עליהם זלעפות רעב
לחם גר ומים לחץ ת"ת ניתן להם קצת ריוח והנלה שיהיה להם מאכל
בדוחק ולא יתותו בדעב וזה מסגולת ברכת יי' בתבואות לפי שעוסים
מנוה הם ולזה הסתר כמוזנם קצת ברכה ולדעת ר"ל טעם העומ' לרמוז
שאין לבקש הקניינים המדומים מבל עצמם שעם הוצם צריכים לחיי
העה"ז כל חכם לב מעינו יחזו הכונ' בהם לשרת ולסיים את העסק המיוחד
המשלים הנפש ואם נתנאו בשבר סתורה והסמנות אין הבוזה בהם מבל
עצמם רק לסיום חיי הנפש ובבר המריך ג"כ בזה בעל התקידה בפ"הנזכ'
בא' שמוה הבל בתייחסו אל הקניני' ל השמא ועל יסוד זה פי' המזמו' הבלת

על ספירת העומר כפי ביורו בתנן דוד כדמות מבור' ואמר פזם ה' כי מ
ל המרן אשר מני נותן לבם ובקרתם כו' תראנו מפם ועל זה הענין מ
הם פיר' עד יום מתן תור' לומר שהמקוה ובבנסף היא הבלחת הנפש
ע"י התור' והוא כטעם שהפירה לפי הטעם שכתבתי רשב"ן שהבל ע
לענין אחד ולדרך בעל הפקידה
ענין מ' אתנם בטוב הענין הם ש
מתחלפי' שהם' בבחינת מעלת הפ
וזה בבחינ' הבלחת הנפש ואחרון
הבלחות ולזה אמר ר' לוי היא ש
לבם ביומי הזמן וזה כי זאת קנאת
במדרכי שהמן היה מחשיב הקניי
המדומים בחשבו כי זה כל ה
היותו מוכלה בחולו ולו"מ
מיסתחון לו כל לאומים בפ"מ מ
מדרכי לא יכרע ולא יסתחוה
יחשוב המדומות לאין בערך הנפ
וז"ש בפ"ק דמגילה וכל זה מיכנו
לי מלאד שהיו כל בנויו חקוקי' ע
יר' שהיתה פנייתו ומחשבתו
להיות עיקר אליו ולזה בסרוה
מרדכי מבזה תבלית זו היה לוה
זה מיכנו סוה לי ולכן בסרה מ
בזבו' מרדכי ותורתו הוה בדבו
בנגחו' מכיכון לי' אלפים
דבספרי יר' שמעט מהמוסבלוהו
יבנה את כל המדומות בענין הע
סעם היותו מעט קט להיות התבלי
ל הבלמות הנפשי והבשלה
את בולם :

וכי ים מלחמת תבופה דבמ
סנחריב מוירי ולפי סוה לא
בתלחמת תבופו' ותבונו' שבהיות
המנוחה בליל פסח יבא מלאך יי
מחנה אשור כ"ל שפי' מלחמות תב
תבופת העוים' דבתיב וחבוף את הע
שבובות זו בלחם יי' בהם לף ק' ל
לא פי' מלחמות תבופה בת"ם ש
דהיינו להנפת בנים בנבת סוה ד
הם ומשה תבופה לא מסת' אלא מ
בהולבם והומה' ועליה ויריל' כל

ולא ענין רקוד בנפש :

הה"ר ואתם קח לך חטים כו' ירמ' דדייקי' לא מדבתיב בתם ש
שעורים תעונינה לעיניהם וק' אחר שמינים הרבה היו בה
יפרה אח"כ בשם שעורי' ות"ם ר' ר' אברבנל בר' ל שיאכל נ"כ בת של שעו
בשני עצמו הו' מהפס' דלא מסת' אלא דעונת שעורים תעונה קמי
שהזכיר מחלה ומטעם קוביא זו נדחקו בפ"הלון בפנייניים אחרים מ
לפ"ז ייב' שבשבר עומר שעורים הוא שנתן להם הבלה פורת' הוא מ
עליו רמז בעונת המינים הרבים הם שבבר היה להם על מה שעו
אמנם ר"ת דוחה ראיה זו ומתרץ הקושיא בעומר דבה בהם שעורים
שהמרובה שבמינים היו השעורים ולזה נתייחסה העונה להם וזה ב
דעת רשב"ן ומפרש למה רבה שעורים ואחר לפי שמרינין כלו' שמלא
כי כן דרך לחם השעורים כדתנת' מעובדת דשמוא בשעתן את רב
פדאיתא בפ"ח' ערבים ויבנה שלוה נ"כ אחר שמואל עושים ממנה לבוש
ואינם טומאים אותה מזה יורה שהיה רובו שעורים שהם מחותים
חטים פוים לשעורים בבר יאכלוהו הבלבים ולפי שלפי זה נתנה
יחזקאל מנומל כיותר בבית שלת המסרונה לחודיע הסבה שהוא להנשמ
בעמל ישראל :

והן מפסלים פירות מתקנים כמו מזרדין ומבסילין דפ"ב דשבי
ור"ל כיון דאדם נדול כזה מאכלו נקיה ומתוקנת' מסתמא
ידי כמה עבדים ושפחות איך ינטער בבשיו לאכול לחם מנומל זה ש
מנהנו וי"נ והן מבזמין ולפ"ז ירבה לפ' מאדם עסיר' בזה מבבדיו מבוה
בתאכליו ובשקהו לאכול לבשבם מאכל בריאה איך ינטער בבשיו לאכ
לחם בר ומנומל הפך מנהנו :

להוריעך שבל זמן כו' אע"נ דכתיב האם בבה יאכלו בני ישראל ל
לחם שמא היתה סבורה הקטרונה שאין ה"ב אלא סיבו
ענין יחזקאל לבם לדונמא לאה שקרם על דרך והיה יחזקאל לבם לאוב
ולזה הוקשה לה כי למען היות לבם לאוב לא היה ראוי לבערו
וקאמר רבי יוסי דעוד אחרת יש שם לבדיקים להנטער בנער המון ישר
ונם זה בבלל בבה יאכלו בני ישראל :

כיון שראה כו' בל זה נתרה בחירי לם :

ביום הזה לבאורה קשה דאם כן י"ו בניסן הוה שאנו
תבופת העומר ואיך אפשר זה ולא אמרות המן בי"נ בנים
נבתבו ומ"ב נ"ימי האבני' הוו י"ד ט"ו י"ו בדבתיב רש"י בפי' אסתר ומ
דבתיב ביום הו' ואלבם אסתר מלבות והיינו יום י"ו שהוא נ"לאבנות
יום מעלת מרדכי ותלית המן שהיה לאחר יום הנ"ע כי' בניסן הוה ל
אם

פי' ויהי כיום הג'נ'ל בפסח כתרגם התרגו' סיקס טפי ולפיהמת ג'ק
בסר כיום הג'רבתי בחסת לתו יום ג'לתעני אלא ג'לסלוח הרבי כדפרס
המגילה ויסב מרדכי תלת מסב לעקו ולתעניתו ואפי' תים ג'לתעני
סבר הנ'ימי התענית הוו י'ג ו'י'ל וט'ו כדאית במדר מסתר • סניין כי'
פי' על הרוב מיכו אלא י'מנין ח'כ
מנין • פרטי דיהודאיפי' שלטון
הלי' רוכים להעלותם ולהרחות
ארו בעיר וסך ורכוב נרסי' ולא
מחיה לפי שכלם סנרו חנותם
אלו לרחו' כשיסבור מרדכי כחסר
מה מסתר ולפי מדר' זה לא נתכוב'
אתר רק שיגלו הכל לרחו' במרדכי
כדי שתהיה פתח תקוה לישראל
ברויים כנכר וג'כ החומות יפחדו
לוות יד ביהודים כשיראו כמעלת
מרדכי ממנם כפ'ק דמגילה קתמר
מה מסתר אלא ימנא ספר וכלן
ב כוונתם היתה לבזות את המן
ולהרחיבו ולספרו בעצמו
ריל נאותו ויתכן שחסכה מחשבה
מרירות כפסו על כזיונו ומעגל
מר לו יפגע במרדכי ויחייב רחסו
ך וכמותו תבטל גזרתו חסר גזר
היהודים וגם זו יר'שהיתה כוונת
רדכי כמה שהיה מכעיסו סרכב על
רו ונכסט בו כמ'ם בגמר'כי רגם
רדכי למות פ'י כדי שעני' ויהרג המן
בטל גזרתו • רבנחי י'מניכון
ג'ל דהסת'לא הוו מידי י'ל דתעות'
ו מניחים בזמן סכ'ה קיים קתמר
מר זכותו לדתו כסף המן דכה'ג
י'פ'ק דמגילה גלוי וידוע לפני
ה יהיה העולם שעתיד המן לשקול
ים על יסרל לפיכך הקדי' שקליה'
לי המן והיינו דתכן בח' בחדר
ים על הקלים וי' מניכון
ר היינו בכל שנה ושנה ואע'ג
כרוף כמה שנים טובה הוו מ'מ כי
כנן מסכנסו ישר לתרן עד מרכן
ת לא יעלו אלא לפ'ח ככרי כסף
רוב ולחרי ו'שנים ככרי' המן ועי'ל
מתה קתמר דידע המן מעסוקה בתורת העומר חשיבא כהכתתו
מרי' לעיל פ'ז בקרבנותו • מה עבד מסר נר'דה'ג מסר מנוי ופתח
תיה ועל מזניה ותקניה ועמל ומסחיתיה • מאן עכיד קומוס פי'
ם שלטון וכנרון וקלטור כו' מיני שלטונים הם ויר'מי שהיה מתנם
לוגים עכשיו נעשה כלן וספר • ולית מנא נכר סב ליסב הנרס'נרמ'
רדכי בקש ממנו שיכרע לפניו כדי שיעלה עליו לרכוב על הסוס לפי
כיכול לרכוב בזולת זה מפני זקנתו והשיב המן כי נם הוא זקן ואיך
רכם לפניו לזה והשיב מרדכי כי הוא סגר לעצמו זה שבקש כן מן המלך
ורך המן להורו שירכב עליו ויתקייים כו ואתה על כמותיתו תדרוך
מר מרומתך יי'ק דמזמור שיר חנוכת הבית לדוד כתיב כיה ואתה עניו
רדכי וכל שלא הפש וי'ל דקוזקק לומר שאין כל המקראות דברי אחד
מר מרומתך יי'כו' מ'ט לומר זמרו ליי' חסידיו והלא אמר כי הוא
מר ירומם ויזמר ליי'ואם ר'ל שגם אחרים יזמרו ליי'על נפלאותיו
נקט חסידיו לימא לכ'ע שיזמרו ליי'ואומר ואני אמרתי בשלוי כו'
רגוך כו'לא יכון לתי אמר מרוממך יי' כי דליתני כי זו הודאה על
ו הודה'על הרעה ותרוייהו כהדי הדדי מ'ח ואומר שיך יי' אקרא
'ח שיהיו דברי האומר מרוממך יי'כי דליתני אחר שהודה שענהו יי'
יבק'מה בנע בדמי כו' כשו עדיין מסוכן כתוך הנר'נס אינו נר שיהי'
רי האות'ואני אמרתי בשלוי כו' אחרי אומרו הסתרת פניך דמשמע
אתו הסתיר יי'פניו ממנו מני קתמר מה בנע בדמי כו'והלא בעון
רמוי לכך נס אומר שמע יי'ואחנני ש'ל שיך יי'אקר'ולא יפסיק כיניה כאומר'
ה'ל לתיסתך שמע יי'ואחנני ש'ל שיך יי'אקר'ולא יפסיק כיניה כאומר'
בנע בדמי כו' וכ'ם שלא יכון היותו דברי הראשוני כיון דכתיב הכא
אומר למען יזמרך כבוד ולא ידום אם כמנ'לו פי' יפה אם הוא מדברי
מנם לפי פ'ם שזה מדברי מרדכי וזה מדברי תלמידיו כו'הכל נכון
רדכי מענותנותו תלה הגלות בחסד יי' ולו'ח שועתי אליך וארפאני
נוסלתיה שונו ע'ד רפאה נפשי אמנם תלמידיו היודעים בחסידותו
הגלות לזכותו ולו'ח זמרו ליי'חסידיו שיהיו בטוחים שלא יעזוב את
ריו לעולם ואמרו כמו שעם'למרדכי ואם יקרה להם נרה לא יתיחס
יפו פיגילם יי'כמרדכי וו'ח כי רגע בחסו כו'ואני אמרתי בשלוי
המן שהיה חוסה כי לא ימוט לעולם ולא זכר יד יי'המספיל נתים
יו הודה בע'כ ואיך יי אקר'דברי מסתר שעדיין לא היה'כטוח מפחד
מן ויטור לה מה שנכנס שלא ברשות וכ'ם אם ינטרף מה שחסכה
מפני שזחבה אותו לבדו רח'ם בנת'וכ'ם למה שלוונת' להפיו פניה
הוא הנורל בת'ם בנת ים לר ולחויב היתה מכוונת אלו מו

בר'ל אות בר נש יהיב כלילא דמלכא ברישה ולא מספר מפני מה את
בעי לבזוייה מלכות אזל בגין ספרא ולא אשכחיה מה עבר אפיק
מאנו ספוריה ויתיב ומספר ליה ער דהוא יתיב ומספר ליה שרי
מהנה אמר ליה מה לך א'ל ווי ליה לההוא נבר'מה אתא עלוי מאן
עביר קומוס בנרון מאן דעביר קומוס קלטור מאן דעביר מנסטאר
פלטין את עביר בלנאי וספר (מי שהיה עושה שלטון כך וכך אתה
עושה כלן וספר)אמר ולינא חכים לאבוה דההוא נברא שהיך טמיא
בספר קרישם בלנאי וספר ואילין אינון מאניה ספוריה כיון דחסל
מן מספר' ליה א'ל קום רכוב על הדין סוסיא א'ל ליית בי כח דאנא
נבר סב אמר ליית אנא נבר סב א'ל ולאו את גרמת לנפשך א'ל
קום דאנא מימיך לך קדל ודרוס עלי וסוק ורכוב הדין סוסיא למקום
עליכון מה דאמר בתבכון ויכתשו אויביך לך ואתה על במותימו
תדרוך כיון שרכב על הסו' התחיל מקלס להב'ה ואם'ארוממך ה'כי
דליתני ה' אלהי שועתי אליך ותרפאני ה' העלית מן שאול נפשי
תלמידיו מה אמרו זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו כי רגע
באפו וגו' אותו רשע מהו אומר ואני אמרתי בשלוי ה' ברצונך
העמדת להרדי עוז אסתר מה אמרה אליך ה' אקרא מה בצע בדמי
בדרתי אל שחת היורך עפר היגיד אמתך ישראל מה אמרו שמע ה'
וחנני הפכת מספדי למחול לי א'ר פינחס ובקרית שמע היה עוסק
ולא הפסיק שנאמר למען יזמרך כבוד •

פרשה כט

א בחדש השביעי באח' לחדש הת'ר לעולם ה' רבדך נצב בשמים
תני בש'ר אליעזר בב'ה באלול נברא העולם ואתיא כרב כהניא דתני
ר' אליעזר דתנינן בתקיעתא דרב זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום
ראשון בי חק לישראל הוא וגו' ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב
ואיזו לשלום אי זו לרעב ואי זו לשובע ובריות בו יפקדו להזכירם
לחיים ולמות נמצאת אתה אומר ביום ראש השנה בשעה ראשונה
עלה במחשבה בשניה נתיעץ עם מלאכי השרת בשלישית כנס
עצרו בר' נבלו בה' רקמו בו' עשאו נולם בו' נפח בו נשמה בה'
הכניסו לגן בש' נצטוה בי' עבר בי'א נירון בי'ב יצא בדימוס אמר
הק'בה לארם זה סימן לבניך כשם שעמדת לפני בדין ביום הזה
ייצאת בדימוס כך עתידין בניך לעמוד לפני בדין ביום זה ויוצאין
לפני בדימוס אימתי בחדש השביעי באחד לחדש רבי

סמא יכעוס המלך שבאה לבטל גזרתו וכשידע שהיא יהודית יהרגנה כי
יי'וחנני דברי יסדל שעדיין לא היו בטוחי' בשלה כל שלא הוחזרו ספרי
הא'ף והחיים'ולמען יזמרך כבוד דברי רוח הקדש כדאי'כמדר'מסת'וקמ'ל
דק'ם שהיה עוסק בדאמ'רב פנחס ואע'פ שנכתבו הדברי'ה מחר הה כאו
כלן מפי אחד כן דרך הכתובי' בכמה
דוכתי כדכתי בכ' כמה זימני ואמנם
הוכרת זה בחנוכת הבית יר' שדע'ם
נפה ברוח הקדש כל זה והזכירו פס
מעוס דמרוממך יי' כי דליתני כו' על
יי'שעלית מן שאול נפשי ינדק בו ג'כ
לפי שעלה מעמול ותיה בחנוכ' הבית
כדאי'כמד'קהל' כפ'ובכח אני ואידי
דהזכי'אדאת מרדכי הזכי'נס כל אלה
ובק'ש היה עוסק פי'רוח הקל'מעיל'
על מרדכי שהיה עוסק בק'ם ולא
הפסיק והיינו למען יזמרך כבוד ולא
ירוסכלו'רחה חבתו של מרדכי למען
שהי' מזמרך כבוד דהיינו ק'ם שהוא
כבו'יי'ולא ידום להפסי' אלא היה אומ'
יי'אלהי לעולם'אודך והיינו כשבא המן
ועמד כתפל'כדלעי'היה זמן ק'ם ואף
שבא המן אנלו לא נבהל להפסיק
מפנין מו שאע'פ שבשרוהו שבא
לבבדו במלות המל'לא את לבו להפסיק
להם עד שנת ק'ם ויתכן שבעת היותו
רוכב על הסוס ברחוב העיר הגיע
זמן ק'ם ולא הפסיק להפסיק בשאלים
בשלומו ומשחחוי לפניו עד שנת ק'ם
ואפי'כיומא דקודש שהיה עוסק בהלפו'
העומר הגיע זמן ק'ם לא יקבה מה
שהיה עוסק בתור' תחלה דכה'ג אמר
בפ'היה קורא שהיה עוסה רב שעוסק
לתלמידיו והדר קרי ק'ם • הה'ר
לעולם יי'דברך נצב בשמים ה'כ לתת
טע'ל היות יום תרועה דהיינו יום
הדין בחדש הבביעי אפי' שיהיה לנו
טעם לקביעו'הדין ביום מיוחד בשב'
שמאחר שנכסן רחשון לחדשי השנה
יותר היה ראוי להיות בו המעלה הזו
וכ'ם שאפי'על היות יום מיוחד בשנה
לדין נרי'טע'כי לנבי הדיין והנדוני'

דברי'לנ
תלים ל

תלים
קיט

מיוחד מזוגלתו אלא שיהיה הדין בכל יום
ובכל שעה כדעת קנת וכמו שהמרכתי בזה כיפה עינים ח'ם בפ'המזינו
ע'ם ויהיה טעמא דמשום דבתשרי נברא העול'וביום זה עמד אדה'ר בדין
ונגא כזכות הנה הב'ה שיהיה סי'לבניו ולזה היה דינם אתי' ביו'זה כדאמ'
ומזיל ומייתי סתך מלעולם יי'דברך כו'לדור כו'למשפטך בו'דמשפ'דה'ק
שלעולם משפט יי'ודברו נצב בשמי' שנוזר בכל שנה מה שיהיה בעול'ויהיה
זה ביום הבריאה'והיינו לדור ודור אמונתך כוננת הארץ ותעמוד למשפטיך
עמדו היום יר' ביום שכוננת הארץ תעמיד בוריך במשפטיך לפי שהם
ענדיך וכוונתך לזכות'כמו שוכות לאד'הר ביום זה ולפי המדרש שבריאת
הילקו' על זה המקר'נרמז הרחמי'כאות'לעול'יי'וקמת'נצב בשמי'שיקיי'
דברו שהתקיון עם אדה'ר לדונו ברחמי'וכן לבניו ביום זה ו'ל ר'תנחומא
בר אבא אמר מהו לעולם יי'אמר דוד דבון העולמים לעולם אין אתה כא
עלינו בדין אלא בחדת רחמי'אולי כך לא היינו יכולי'לעמוד אפי'שעה אחת
לעולם אקיים אין כתי'כאן אלא לעולם יי'כמה אתה דנונו באות'חדת רחמי'
שנא'יי'יי'ל רחום ולא אנו בלבד אלא אף לאדה'ר יצר כפיך אולי שבשבת
חדת רחמי'בשעה שדנת אותו לא היה עומד וכך התנית עמו לדון לבניו
ולזכותם א'ר חנינ'בשנקש הב'ה לברואת עולמו שתף ב'המדו' וברחו שנא'
ביום עשות יי'שקים ארץ ושמים וכן לאדם ויינר יי'שקים את האדם מהו
נצב קיים דבריך שהתקנת עם אדה'ר שבשם שדנת אותו ברחמי'כך אתה
דן את כל הבריות אחריו מהו לדור ודור אמונתך מהו למשפטך עמדו היו'
אמר הקב'ה אדה'ר אני דנתי אותו וזכיתי אותו ביום מאלי אף אתם
בשתהיו בחיים לפני בדין בר'ה היו בחיים בפורות ואפי'ים לכם כמה
קטנורים אני אוכור עקידת יצחק ואזכה אתכם בדין • בב'ח בחלול
נברא העולם בפ'ק דר'ה תניא ר'א אומר בתשרי נברא העולם שנא'ויאמ'
אלקי'תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי מיזהו אדם שהארץ מוציא'
דשאים ואילן מלא פירות הוי אומר זה תשרי ואותו הפרק זמן רביע'הוא
וירדו נשמים עליהם וגמחו שנא'ואיך יעלה בו'ואין זה סותר לא'ם הכא
דהתם בגמר הבריאה'מיירי דהיינו יום שני שבו נברא האד'ואו ר'ה שהיא
לבנה בעת חדושה ואתה מוצין מולדה לר'ה ההיא וכן מ'ם זה היום תחלת
מעשיך על יצירת האדם קאמרינן אבל תחלת הבריאה שהיה קודם לזה ו'
ימים אנו מחשבין כ'ה לאלול ומוצין מולד השנה ההיא בהר'ד בתנין
המולדות ועל תחלת הבריאה קאמר הכא בב'ה באלול וכן כתב הר'ן בפ'ק
דר'ה : בההיא דתני ר'מ דאמי לר' יהושע דאמר בניסן נברא העולם
אין זה היום תחלת המעשים • בתקיעתא דרב פו' בברכות שבדר
שתוקעין על סדרן דהיינו תלביות זפרונות שופרות :
ועל

שמא יכעוס המלך שבאה לבטל גזרתו וכשידע שהיא יהודית יהרגנה כי
יי'וחנני דברי יסדל שעדיין לא היו בטוחי' בשלה כל שלא הוחזרו ספרי
הא'ף והחיים'ולמען יזמרך כבוד דברי רוח הקדש כדאי'כמדר'מסת'וקמ'ל
דק'ם שהיה עוסק בדאמ'רב פנחס ואע'פ שנכתבו הדברי'ה מחר הה כאו
כלן מפי אחד כן דרך הכתובי' בכמה
דוכתי כדכתי בכ' כמה זימני ואמנם
הוכרת זה בחנוכת הבית יר' שדע'ם
נפה ברוח הקדש כל זה והזכירו פס
מעוס דמרוממך יי' כי דליתני כו'על
יי'העלית מן שאול נפשי ינדק בו ג'כ
לפי שעלה מעמול ותיה בחנוכ' הבית
כדאי'כמד'קהל' כפ'ובכח אני ואידי
דהזכי'אדאת מרדכי הזכי'נס כל אלה
ובק'ש היה עוסק פי'רוח הקל'מעיל'
על מרדכי שהיה עוסק בק'ם ולא
הפסיק והיינו למען יזמרך כבוד ולא
ירוסכלו'רחה חבתו של מרדכי למען
שהי' מזמרך כבוד דהיינו ק'ם שהוא
כבו'יי'ולא ידום להפסי' אלא היה אומ'
יי'אלהי לעולם'אודך והיינו כשבא המן
ועמד כתפל'כדלעי'היה זמן ק'ם ואף
שבא המן אנלו לא נבהל להפסיק
מפנין מו שאע'פ שבשרוהו שבא
לבבדו במלות המל'לא את לבו להפסיק
להם עד שנת ק'ם ויתכן שבעת היותו
רוכב על הסוס ברחוב העיר הגיע
זמן ק'ם ולא הפסיק להפסיק בשאלים
בשלומו ומשחחוי לפניו עד שנת ק'ם
ואפי'כיומא דקודש שהיה עוסק בהלפו'
העומר הגיע זמן ק'ם לא יקבה מה
שהיה עוסק בתור' תחלה דכה'ג אמר
בפ'היה קורא שהיה עוסה רב שעוסק
לתלמידיו והדר קרי ק'ם • הה'ר
לעולם יי'דברך נצב בשמים ה'כ לתת
טע'ל היות יום תרועה דהיינו יום
הדין בחדש הבביעי אפי' שיהיה לנו
טעם לקביעו'הדין ביום מיוחד בשב'
שמאחר שנכסן רחשון לחדשי השנה
יותר היה ראוי להיות בו המעלה הזו
וכ'ם שאפי'על היות יום מיוחד בשנה
לדין נרי'טע'כי לנבי הדיין והנדוני'

מיוחד מזוגלתו אלא שיהיה הדין בכל יום
ובכל שעה כדעת קנת וכמו שהמרכתי בזה כיפה עינים ח'ם בפ'המזינו
ע'ם ויהיה טעמא דמשום דבתשרי נברא העול'וביום זה עמד אדה'ר בדין
ונגא כזכות הנה הב'ה שיהיה סי'לבניו ולזה היה דינם אתי' ביו'זה כדאמ'
ומזיל ומייתי סתך מלעולם יי'דברך כו'לדור כו'למשפטך בו'דמשפ'דה'ק
שלעולם משפט יי'ודברו נצב בשמי' שנוזר בכל שנה מה שיהיה בעול'ויהיה
זה ביום הבריאה'והיינו לדור ודור אמונתך כוננת הארץ ותעמוד למשפטיך
עמדו היום יר' ביום שכוננת הארץ תעמיד בוריך במשפטיך לפי שהם
ענדיך וכוונתך לזכות'כמו שוכות לאד'הר ביום זה ולפי המדרש שבריאת
הילקו' על זה המקר'נרמז הרחמי'כאות'לעול'יי'וקמת'נצב בשמי'שיקיי'
דברו שהתקיון עם אדה'ר לדונו ברחמי'וכן לבניו ביום זה ו'ל ר'תנחומא
בר אבא אמר מהו לעולם יי'אמר דוד דבון העולמים לעולם אין אתה כא
עלינו בדין אלא בחדת רחמי'אולי כך לא היינו יכולי'לעמוד אפי'שעה אחת
לעולם אקיים אין כתי'כאן אלא לעולם יי'כמה אתה דנונו באות'חדת רחמי'
שנא'יי'יי'ל רחום ולא אנו בלבד אלא אף לאדה'ר יצר כפיך אולי שבשבת
חדת רחמי'בשעה שדנת אותו לא היה עומד וכך התנית עמו לדון לבניו
ולזכותם א'ר חנינ'בשנקש הב'ה לברואת עולמו שתף ב'המדו' וברחו שנא'
ביום עשות יי'שקים ארץ ושמים וכן לאדם ויינר יי'שקים את האדם מהו
נצב קיים דבריך שהתקנת עם אדה'ר שבשם שדנת אותו ברחמי'כך אתה
דן את כל הבריות אחריו מהו לדור ודור אמונתך מהו למשפטך עמדו היו'
אמר הקב'ה אדה'ר אני דנתי אותו וזכיתי אותו ביום מאלי אף אתם
בשתהיו בחיים לפני בדין בר'ה היו בחיים בפורות ואפי'ים לכם כמה
קטנורים אני אוכור עקידת יצחק ואזכה אתכם בדין • בב'ח בחלול
נברא העולם בפ'ק דר'ה תניא ר'א אומר בתשרי נברא העולם שנא'ויאמ'
אלקי'תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי מיזהו אדם שהארץ מוציא'
דשאים ואילן מלא פירות הוי אומר זה תשרי ואותו הפרק זמן רביע'הוא
וירדו נשמים עליהם וגמחו שנא'ואיך יעלה בו'ואין זה סותר לא'ם הכא
דהתם בגמר הבריאה'מיירי דהיינו יום שני שבו נברא האד'ואו ר'ה שהיא
לבנה בעת חדושה ואתה מוצין מולדה לר'ה ההיא וכן מ'ם זה היום תחלת
מעשיך על יצירת האדם קאמרינן אבל תחלת הבריאה שהיה קודם לזה ו'
ימים אנו מחשבין כ'ה לאלול ומוצין מולד השנה ההיא בהר'ד בתנין
המולדות ועל תחלת הבריאה קאמר הכא בב'ה באלול וכן כתב הר'ן בפ'ק
דר'ה : בההיא דתני ר'מ דאמי לר' יהושע דאמר בניסן נברא העולם
אין זה היום תחלת המעשים • בתקיעתא דרב פו' בברכות שבדר
שתוקעין על סדרן דהיינו תלביות זפרונות שופרות :
ועל

ועל המדינות כו' יאמר לא יבעתי אחתי מייתי להא דתנא לר' יהוסף בתי
אימא דר' מודה סיום הדין כו' ר"ה ותש"ם סמין הטעם הנו' משום
מ"ה כלו לדעתי מני סבר כמ' מהטעמי' דלקמן וזת' משום דלר' יוסי דתמ'
מדם נידון בכל יום וכן לר' נתן דתמ' בכל שעה כדתי' כפ"ק דר"ה לא מתי'
הא דקאמר הכא וכריות כו' יפקדו
להזכירם לחיים ולמות נקטים הכא
לומר דאתי כר"מ וה"ה כר' יהוסף
ולא חש להזכירו •

יפס' מד
רמס' כח

נמצאת אתה אומ' כלו' מכוין דבכ"ה
כמלול נכר' העולם נמצא סבר"ה הוא
סנכר' מדם ומנב מורחי' קאמר סדר
כריתתו סבשעה מ' עלה במחשבה כו'
ליתר דבי"מ נידון כי"כ יגא כדיתום
סהוא המכוון לענייננו • בשעה מ'
עלה במחשבה כו' כפ"מ דיני ממונות
מ"ר אמא בר חנינ"ר"ב שעות הוי סיום
שעה מ' הוכר עפרו כ' בעשית נולס
ג'נמתחו מכריו ל'נזרקה בו נשמה ס"
עמד על רגליו ו'קרא שמות ז'נזדווג'
לו חוה ח'עלו למטה כ' וירדו ל' ט'
נגנוה שלא לאכול מן המילון' סרת
י"מ נידון י"כ נשרד והלך לו ות"מ
מין רמיה מהכתובי' לחלוקים לו ויר'
דנתר נמירי לה ומה שנ"ע היה למה
שהה כ"כ ביירת המדם ולא כרמו
כרגע בשאר היכורי' וי"ל לחורו' חכת
יניריתו כדבר החשוב שנעשה בעיון
ומתון • בשעה רחשוב שלה בחשבו'
ומ"ת והלא מחשבתו ית' קודמת לכלתי
מכלית כי מין חדוש מחשבה מלו
חלילה וי"ל כדתרינגא נני מחשבה
כלילה דלעיל ס"מ פי"כ: בנס עפרו
מחכל העולם הוכר עפרו נופו
מחכל ורחסו מ"י ומכריו מסאר מרכות כדתית' כפ"מ דיני ממונות
וי"ל דנכלו דקאמ' היינו עפר רחסו לחוד ועפר נופו לחוד • רקטו שעשה
בו נור' הפני' וחתוך מכרי' ומין קוסיה מעשמו נולס דקמ' בתר הכי שמש"ם
שיהיה בו חתוך מכרי' מקרי נולס כל שלא נזרק' בו נשמה וכן כתב הערו'
בער' נלס ומה שחדש בשעית היינו שמף שהיה מרוקס לא היה לא עפר
מנוכל ושוב עשמו נוף בסר ודס • בריתום בהגלה שמש"ם שנשרד מנ"ע
נהג עמו מדת רחמים שלא מת מיד לא נתן לו יום מ' משלו כדלעיל ס"מ
דיש פכ"כ • פתח ואתה ל' תירא משום דק"ל מ"ל היות י"ה בא בתפרי
כדלעיל בני למיתר משום דהוי סתוך לזכותם בחסיפת הדנן בחמנות לקט
שכחה ופאה ולהכי בני לחתויי סמך מהתי קרא דכתיב כי תעשה כלה
בכל הגוים כו' דהיינו מ"ה שהם מכלים שדותיהם כו' כדלקמן שעשמו
מיסרל זוכים בחנות מתנות עניים כמו שפר' ומכוין דמייתי ליה דריש
כוליה קרא כדרך המדרש • מדבר ביעקב נופיה מדכתי' עבדי יעקב וכן
ואתה ישרל עבדי כו' ל' תירא כי עמך אני דדרשי' ליה לעי' ס"מ פס"ה ביעקב
וכן ל' תירא עבדי יעקב ויסורון בחרתי בו משמע ביעקב נופי' ומין תיתי'
מת"ם כי הנני מושיעך מרחוק סנס הוא נוסע עמנו שהוא מרגים תחלה
בגרותינו ויסוריתינו כדתית' כפ"ט מז' ר' וכתיכה דבתי בפ' ויבער ביעקב
ומין נורך לכל זה שבבר אמרו בפ"ק דתענית יעקב אבינו לא מת מדכתי'
הכא כי הנני מושיעך מרחוק ומת ורעך מארץ שבים דמקים הוא לזרעו
מה זרעו בחיים אף הוא בחיים ואתה דמהתי טעמא דריש הכא קר' ביעקב
אלו שרי מ"ה בר' דדייק לה מדל"ק יורדים ועולים כדדייק לעיל ס"מ ולא
ס"ל לאיתר כדאת' אתה שבל מ' ירוד אחברו כי לא ינדק זה רק בנ' מלכיו'
ולא בכבל ועוד דאפשר לאו בד' מלכיות בלאות מיירי לא בכל שרי עבו"ם
ובכללן הוו שוכה שמינן ירודים והא דקאמר הכא שרה של בבל ושל תדי
כו' דונמא קאמר וה"ק כל שרי מ"ה שהרהו ירידתן • עולה ע"עוקים
דתו לע"שנה שפשטה על ישרל וכן של תדי כ"כ ושל יון ק"ם • עולה ע'
עוקים ושוב יורד והיינו עולים ויורדים ות"מ מתרה של תרס לא דתו
יורדים דהא לא חזא ליה ירידה ותש"ם שאתר לו' שיורידנו כיון שלא
רמה הירידה בעינו כירידת הסאר לא מיכלל בכלל ויורדים דקאמר •
עוקים בערוך נרסי' חוקים ופי' מעלות מ"ל הקב"ה ואתה ל' תיר' ונרמז
בת"ם בתרמה הסולם מני יי' לקי מברהם מכיך כו' שעיר' הכשור'
להגלה הענינה • אפילו הוא עולה ויוסב מכלי דמז להגלגת הגלתו
ונמה מזלו וירמוז נ"כ ל' עתידתה על יי' ועל מחיתו להסניה זמנין ודת
כחסר עשו בכמה שמדות וזהו עתדה מכלו יתב"ש ד' ועד נבא הסתי' הגדיל
ומתנו הורס התמיד • שמא ח"ו כו' ומ' מפסיד בעלייתו בבר
תירכתי בם"ב בל"כ ס"ו' מך ק' מתי קאמר אם אתה עולה מין לך ירידה
עולתית והלא מחר ישרל יהיו חוטאים נריכים להשתעבד בגלות כדי
שלא ירשו ניהנם כדאמר לעיל ס"מ פת"ד והדבר ידוע שמשני חטאנו
נשתעבדנו וכן אמ' בס"ב פל"ב שלו לא חטאו לא היה' אות' ולשון סולט בה'
ועוד דהאם בסי' ז' קאמ' מיתתי בשע' דבנוני מסת' דבזכות' תלים
תלת' בעליה דישרל והיכי תלי ליה הכא ביעקב וע"ק שאם היה אפשר שלא
ישתעבדו ישרל מכר עמנו אין יתכן שבשביל יעקב שלא החמין ישתעבדו
אבות יאכלו בוסר בו' והיותר תימא אין יעקב בחור שבאבות לא החמין
בדבר יי' ואין לומר שלא נתבא' לו היות שדבר מפי יי' דודאי חלוס נבוא
הוה והנבואה לא יסופק בנבואתו בס"ם הרב וי"ל שמש"ם שיהטאו לא
מגדולתם מכל יקחו מיד יי' עונשם ביסורין אחרים ע"ד ובקדתי
בשבט פשעם בו' ויעקב לא החמין מפני שאין הבטחה לנדיקי' בעה"ז שמתי יגיע
החטא בדלעיל ס"מ נבי ויירא יעקב
מאד כי אין הבטחה הבטחת יי' כפ
ע"י בניה היה על תנאי שלא יע
התובטח ומכוין דהבטחה זו היה
יי' ליעקב פחד שמא יגרום החטא
בחסר לו לחטא וחסר אתנה שלא
בחסר יי' שיקיים הבטחתו
שיחטאו לו מחת שסתם אתה לו
ל' תירא כי אתה וכמ"ש בתנ
והאחין כיי' ופי' הרמב"ן שה
שהבטח' זו בנדקת יי' ולא בשכרו
לא ירא פן יגרום החטא ולפחוד
לפ' ולו' מתירא מני שמא יגרום
עד שיבטיחנו בפי' כתכרהם
בתה אדם כי אירשנה לא שלא
שיי' יאמר לו חסדו אמי' שיחטאו
דודאי על תנאי שלא יחטאו
ומחת שלא זכה בהבטח' יי' בחטא
בחטאתם ולא זכו להקדק עונה
יי' בלבד ועי"ל שעליית מרי
רמז לזמן נמת מזלם שהם מגלי
בפי' מתפלת המזל ודלא יי' שיהיו
ליסרל שיהיו מגלאי' נ"כ ע"פ הו
מזל ויוסיל זה לזמן שיהיו
סתרב' הגלתם ביותר מחת' שהו
המזל מסייעתם ונ"כ לזמן
בינוניים אמין לסם זכות כ"כ
חוכה כ"כ שיגלאיהו בסבת המזל
בבסיו אמין לסם עוד מהורחת
אמ"ם אמין לסם כ"כ עונות הם משעבדי' לאומות בעינים בזמן
התלמוד וגם בזמן בית שני שהיו משעבדים למדי ויון ורומי מבלי
שיחוכו חוכת גלות ודאי שיגלו וירדו והא לא קתיירי ואתנם לפי
המזל לירד לבסוף כי בגלגל הוא מחוזר בעולם וירדו המולכים ע"י מזל אסיפה
בלי מין אחד יעקב ולא רגא שתהיה לו אום הגלא"ם ע"י מזל אסיפה
ועל זה הבטיחו יי' שלא ירד והוא שבל זמן שלא יחובו חוכת גלו' רק
בינוניים יאמור להם יי' שגלאתם בדרך חסד ולא יאמר' מזלם בטב
ולפי מזה דבר פלא קרי ליה נפלאותיו אחב' יעקב לא החמין שיי' מבטח
בהבטח' גדולה כזו שלא שבל זמן שיהיה להם זכות משפיע יעשה להם
הזה שלא יתנהג המזל בטבעו כמו שעשה בסיס לנדיקים אבל
שיהיו בינוני' יאמרו לאמרה הטב ולו"מ לו בעתידי בגיך שיהיו מתחת
בד' מלכיו' כמו' שבתנך שעבודם בגרוף בד' מלכיות עם שבתוך הזמן
הזה מסתמא היה זמן שלא היה ישרל כ"כ בבד עון ואו קיימה להם הבטחה
ע"פ המזל היו יוכלים מהגלות אם"ם אמין. בחובה כ"כ בכו
גדולה מגלי לחורך הגלות אם"ם אמין. בחובה כ"כ בכו
הגלאתיכו שלא ע"פ מזל ומ"ם היה להם מזל הנה בדי שבגלות מנו
הסנחת מלכות מתדדת המולות בעבורינו וזה מ"מ אם לא
רבות ורחמים גדולים •

א"ל הקב"ה ואתה אל תירא קטה היכא דמיזה דבגלאתה לרסכ"ן
ירידת מרס קאמר ניחא דבאמר כי הנני מושיעך כו' קאמר
מיסובתינו כירידתו מבל זה אמר לו אתה יעלה לא ירד היכא
ועוד מ"ט להזכיר זה בדברי ירמיה ליסרל' ל' דמבכל אל תירא
תחת אמתינו דאל תירא מלאתה אחריתי זולת מ"ם ואל תחת ישרל כי
מושיעך כו' ומכוין דלעיל מינה כתיב ונהפכו כל אנים לירקון ואת
היא ליעקב ואמנה יוסב דרשינו דואתה אל תירא היינו אתי הבטחה
אמ"ם אם אכל יהיו בגרם יגגל יעקב מגרתם והיינו מ"ם לו אף
העבו"ם ירדו אחרי עלותם הוא לא ירד כמותם ודמז ירמיהו לזה אם
אלא יעלה מה שיוסב יעקב מבלל הענו' אנתבהו כל אנים לירקון כי
בזה הבטיחו יי' ליעקב אלא ירד כמו שהעבו"ם יורדים •
היה דורש בכל זמן חטאו עוד תימא מ"ם לומר על יעקב חטאו
אתמינו בלשון רבי' ולא דמי להא דתמ' בר"ה נבי ויי' פקד את
כיון דדבי' נפקי מינה בדרים דמיה היינו לענין חסיבות אבל אין
לומר לשון רבים על היחיד ועוד תימא יעקב אתם מלן דבר אמיתי
בדור המדבר קתיירי דבענין אמלו מחתיי ועלה קאמר ואף אלקים
אם ויהרוג במסתכיהם כו' וכתיב' בכל זאת חטאו עוד כו' ואמ' י' ל' דר
מדכתיב חטאו עוד אחטאו אמה אלא אתמינו בגלגלותיו יותר
אחטאו נ"כ בחסרון אמנה והיינו יעקב דמי לומר אחטאו עוד על חטא
הראשונה כפשוטו עוד ל' הרי בתמ' בכל זאת חטאו ידעינן אם
הראשונה והרמז שיעקב חטא בזה בת"ם בזמנו' אהוה ואם נסק' ביעקב
אף אלה ביסרל כי לא אתמינו בלקים כו' אבל ליתר יעקב ויסרל' לומ'
יעקב בעמו חטא בחסרון אמנ' ומ"ם בתן זה אבינו יעקב פי' זה הנרמז
דלנני דידי' כתי' עוד היינו' יעקב והא דלא נקט ר"מ אלתי' אם לא אתמ'
בלקי' אמו' דמתת' לא אבריש דמיירי ביעקב נופי' דבמה זמנו כתיב
ויסרל על אמותם ;

ב רבי נחמן פתח ואתה אל תירא עבדי יעקב מדבר ביעקב דכתיב
ויחלום והנה סולם מוצב ארצה אמר ר' שמואל בר נחמן סלמר שהראה הקב"ה ליעקב
אלו שרי א"ה רא"ר שמואל בר נחמן סלמר שהראה הקב"ה ליעקב
אבינו שרה של בבל עולה ע"עווקי ושל מדי נ"ב ושל יון ק"ם ושל
ישמעאל עולה ולא יורע כמה באותה שעה נתיירא יעקב אבינו אמ'
אפשר שאין לזה ירידה עבדי יעקב אפי'
הוא עולה ויושב אצלי משם אני מוריד הת"ר אם תגביה כנשר ואם
בין כוכבי שים קנך א"ר ברכיה ור' חלבו ורשב"י בש"ר מאי' מלמד
שהראה הק"בה ליעקב שרה של בבל עולה ויורד של מדי עולה
ויורד של יון עולה ויורד ושל ישמעאל עולה ויורד אמר הק"בה
ליעקב אף אתה עולה באותה שעה נתיירא יעקב אבינו ואמר שמא
ח"ו בשם שאלו ירידה אף לי כן א"ל הק"בה ואתה ל' תירא אם אתה
עולה אין לך ירידה עולמית לא האמין ולא עלה א"ר ברכיה ור'
חלבו בש"ר שמעון בן יוחאי ר"ם היה דורש בכל זאת חטאו לו
ולא האמינו בנפלאותיו זה אבינו יעקב שלא האמין ולא עלה אמר
לו הק"בה אלו תאמנת ועלית עור לא ירדת ועכשיו שלא האמנת
ולא עלית עתידין בניך שיהו משתעבדין בד' מלכיות בעה"ז במס'
ובארנוניו' וברימיו' ובגלגליו' באותה שעה נתיירא יעקב אמר לפני
הק"בה רבונו של עול' יכול לעולם אמ"לו ואל תחת ישראל כי הנני
מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים כד"א מארץ רחוקה באו
אלי מבבל ואת זרעך מארץ שבים מגליא ומאספמי' ומהברותיה
ושב יעקב מבבל ושקט מפדי ושאנן מיון ואין מחריד מאדום כי
אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיך שמה א"ה שהם מכלין את
שרותיהן אעשה כלה ואותך לא אעשה כלה אבל ישרל שאין מכלין
את שרותיהן כד"א לא תכלה פאת שרך לא אעשה כלה ויסרתיך
למשפט ס"ירך ביסורין בעה"ז כדי לנקותך מעונותיך לעתיד
לבא איסתי בחרש השביעי • יהודה

ירמי' ל
יפס' לט

ג יהודה בר נחמן פתח עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר בשעה שהב"ה יושב ועולה על כסא רין הוא עולה מ"ט עלה אלהים בתרועה ובשעה שישראל נושלין את שופריהן ותוקעין לפני הב"ח עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמי דכתי' ה' בקול שופר ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים איתתי בחדש השביעי ר' יאשיה פתח אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון ר' אבהו פתר קרא בה' זקנים שהם נכנסים לעב' את השנה מה הק"בה עושה מניח סנקליטין (יועניס) שלו מלמעלן ויורד ומצמצם שכינתו ביניהם מלמטן ומלאכי השרת אומרים הא תקוף הא הקוף הא אלהא הא אלהא מי שכתוב בו אל נערץ בסוד קדושים רבה מניח סנקליטין שלו ומצמצם שכינתו למטה כל כך למה שאם שעו ברבר הלכה הק"בה מאיר פניהם הה"ד באור פניך יהלכון א"ר יאשיה כתיב אשרי העם יודעי תרועה וכי אין אומות העולם יודעים להריע בסה קרנות יש להן כמה בוקרים (סופרות) יש להם כמ"ס לפירנסי (חצוצרות) יש להם ואמרת אשרי העם יודעי תרועה אלא שהן מכירין לפתוח את בוראן בתרועה והוא שומר מכסא דין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים והופך להם מדת הדין למדת רחמים איתתי בחדש השביעי.

ד ר' ברכי' פ' בש"ר ירמיה אורח חיים למעלה למשכיל אין אורח חיים אלא תורה כר"א עץ חיים היא למחזיקים בה ר"א אורח חיים למעלה למשכיל אין אורה אלא ייסורין כר"א ודרך חיים תוכחות מוסר למעלה למשכיל למי שמסתכל למצותה של תורה מה כתיב למעל' מן הענין לא תכלה פאת שדך

ה רבי ברכיה פתח תקעו בחדש שופר וכי כל החדשי' אינן חדש אלא בכס' וכל החדשים אינן נכסין אלא ליום חגינו והלא ניסן חדש נכסה ויש לו חג בפני עצמו אלא איזהו חדש שנכס' ויש לו חג וחגנו ביומו אי אתה

טוצא

לרחמים: והופך עליהם מדת הדין לרחמים ומין ל' הקשות מכיון דמסמס מרון לסלסה כתות של דקיקים גמורים ושל רשעים גמורים ושל ביטוניים כדלתיתא כפ"ק דר"ה מתי הסיכת רחמים מיכא המה מביטוניים תלויים ועומדים עד יו"ד ומיכו מכריע להם מיד לחוכה חסד הוא דלפי הדין רמוי לדוכם כשמתם מלא שמחסרו להחריך להם ומעמה קרוביה לסכר סכיד המר לבהרי עמלולב וכו' ומכיון דרוכה ביטוניים הוי עוסה חסד עם כלל הטול ונם כשזוכין ונכתבי לחיי' ביו"ד הוא חסד שלפי הדין חטאים תרדף רעה כדפי' כיפה עיניים ח"מ בדרוסי יו"ד ועוד שפ"י היותו דן הרחמים כמה מהעברות יקלו וכמה מהמנו יכריעו יותר לכף זכות מאשר היה אז דן כמדת הדין ופוד שנ"עוטו רחמונים כמספר אל יכולו עד דמיכ' רוב עונות כדאי' בפ' הנז' ועל"ה י"ל שהסיכת הדין לרחמים היינו כפי התכלי' שיישרם בעה"ז שיזכו לעה"ב ונמנה הדין לם לרחמים כדרך שפי' לעיל כם"מ פל"ג נכי אשריה הנדיקי'

שמהפכים מדת הדין לרחמים.

בה' זקני' ק' דהם דלא כמתלמי כר"מ פיכו' הסכ' כנ' ומי כרשב"ג אין נומרין אלא כו' כדתנן ברים שנהדרין. שהם נכנסי' לעבר הסנה ק"מה ענין יודעי תרוע לעיכו' הסנה ושמא מעו' דמין מנלין עיכור הסנה עד לאח"ר ס' כדאי' בפ"ק דסנהדרין לה"ק יודעי תרועה שמעיינים ביום התרועה כדי שיוכלו לגלות מ"כ מעום דה' מסכים על ידיהם בסנוי הזמן כדמכתוב בסמוך וכן ביסיכתו לדין בר"ה כמ"ש

תלי' מ

תלי' מט

מס

תלי' יסר

מס יג

מס ו

נכי כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב שבשנמלכו ב"ד לעברה הק"בה חותר למלחכי הסרת הבכירו כיומה הבכירו שגיגורין כו' לה"ק יודעי תרועה שבפי עיבור הסנה בהים יום התרועה והדין חדש מ"מוקדם מן מחוסר ונפקא מיכה סיי' מסנה מעשה דיכו בעבורם. מניח סנקליטון שלו עם שהעבין בפשוטו מפסר ירמיו נ"כ בזה מה שבועה פי' מסכים לעבור הסנים והחדשים להסכמת ב"ד שלמטה ואפי' אם טעו בחשבונם ויצטרך לשנות סדר הדברי בעבורם וכמ"ש נכי לא נומר פלי ופל הבאולם בת נ"סנים שנבעלה יעברו ב"ד הסנ' בתולותיה חוזרים ומטיינים אחרים בדבתיבנא לקמן ס"ס פ"ב וז"ל מתניה סנקליטין שלו והוא סדר העולם הנמסך מהתנועות העליונות שמניח אותו הסדר ומסכים מניחות לחשבון ב"ד וז"ל אם אם טעו מאיר פניהם כי לא יתבוטשו בהפרדם מניחות הדברים זולת חשבונם וכמ"ש בנת שאמר לירח זיל מיכסי ובתכסה תפני בעבורם: וכי אין מ"ם יודעי להריע שאע"פ שאינן תוקעין בסדר תקיעתינו אסר"ת אם"ת תר"ת לא בשביל זה יתפארו ישראל בידיע' כי נקל לא"ה לעשו' בזאת אם ילמדו מאחר שיודעים להריע כמה מיני קרנות בקולות תוסיקי' ות' לפתות את בוראם בתרועה שמכונים בה לתשוב' ואחדת שלב וקבלת עול מלכות שמים שברמו בתרועה הסוף. ויאמר דברים טובי' הנרמו בזה וביחוד הזכרת עקידת יצחק שבספור זכר למילו של יצחק: והופך להם מדת הדין לרחמים והיינו יי' בתור פניך יהלכון כי יאמר יי' פניו כמדת רחמיו בהורמת שם יי'. פתח בס"ר ירמיה מורה חיים כו' דעתו בטעם קביעו' הדין בא' בתפרי מפני זכות לקט שבחה ופאה שקיימו תמול שלשום ודרש סמוכי' לעיל לא תכל' פאת שדך בהפרי' דלעי' סי' כ' ומייתי סמך מאור חיי' למעל' למשכי' דדרי' למסתכל למה שכתו' למעל' כדלקמי' ומכיון דמייתי לי' דרי' כולי' קרא הכא בדרך המדר' לפי שמסתכל כו' כלו' שמסתכל בסר' כתיבת המצות לדרו' שמיכו' זו שם שלמעלה ממנה והיינו מה כתיב למעל' מן הענין כו' דקאמר ודרי' למעל' למשכיל בסירוס ופיעורו למשכיל למעלה וה"ק אורח חיי' דהיינו תור' כלו' הסנת סורו' התור' וטעמיה למסתכל בכל מנוה שלמעל' היינו' שמתנ' בלמוד טעמיה בדילפי' הכא טעם יום הדין בא' בחסרי מדבתי' לעי' מיני' לא תכל' ואין זה חול' לא"ה לעי' פב"ה שפרסיומי' סל תור' נדרשו' לאחרי"ה ולפניה' כי בשנדרום נם הפ' הפלגיטי' עם שלמעל' היינו' נמנה' האמנעיו' נדרשת לפניה ולאחרי' וטע' למען סיר משמול מטה לפ"ז יר' שבדר' הנלינ' כ' שהזכי' הסתכלו' למעל' כתור' אמר' סהנזה בתור' ינגל משמו' מטה וכדרך שאת' כ"ט מז' ל"ב בכיו של קרת שנסתכלו למעל' נמלטו ואמיה' שלא נסתב' למעל' ירד למט' ומיכ' לעי' מה שפי' אין תורת אלא יסורי' מאי למעל' למסכי' כו' וי' ל' דה' ם היסורין למסתכל למעל' דהיינו הנדיק שלבו תמיד לשמי' כדי להגילו משמול מטה שכל סיי' חסן בו הדבאו ביסורין מ"כ היסורין הם לכבוד ולמעל' למשכיל ותכין בדבר ותהו בכודו שם' היסורין יסיר משמול מטה. ר' ברכיה פתח בו' אע"פ שבפי פתחיתו הנז' בס"ר ירמי' שם' יחוד הדין בא' בתפרי מפני היותו הרוב לזכו' בו מפני מנות לקט שבחה ופאה שקיימו בזמן קרוב כדפי' לעי' הנה לפי פ"ח זו בר' דלמו מצו' זכות לקט שבחה ופאה לחוד סיגל לזמן זה לזכו' בו אלא מפני רבי' זולת זה אם מנד היותם יותר פנויים ממעשיה ומעבדון ידיה' מכל מלאכ' בסד' שבבר אספו מגרנם ומיקבם ובאו הבית שתחי' ושוכי לב והיו נבוטי' לעשות בתור' ואם מנד שמעשקים בכל' מצות אשר בחדש הזה

לרחמים

מדת הדין לרחמים

מדת הדין לרחמים

הזה מסוכה ולולב ומצות מעברות מהתכולות שהכנים לבית כי תשרי ר"ה
למעברות כדתנינן בפ"ק דר"ה ומתוך מנתרו שעברו כדנרסי' התם וג"כ
יכין נוהרים בו בתפלותי נדרים לפי שבבות חג הסכות תפסר יענור בכל
תחבר מם נדר קודם הפסח דהוו לפו פלמה דגליס כסדרן כדתנינן

ר"ה דרי שבחדם זה יהיו ליסראל
מצות רבות תלבר זכות לקט שכחה
ופאה שקיים תמול שלשו כדלתיבנה
ואין כ"ל בזמן הסמיטה והיובל כי
תשרי ר"ה לסמיטין וליובלות כמלה
שבכניסת תשרי מתקדשים יותר
במצות וכ"ם ביום הכפורים שהוא
יום קדיתת היובל לקרות דרור בארץ
לשוב איש לאחוזתו ולשלוח העבדים
וכדפירשתי ביפה עינים חלק מ"ם
האיכנו כי למה שיי' חפץ למען נדקו
להגדיל בריותיו יבוא בחשבון בזמן
היותר גלות לשם להיות זוכים בדין
ולכן יבא בחשבון אמנו בזמן זה שהוא
מוכן לזכות מתעשה המצות הנז'
ולכן פתח בהאי קרא דמע' כיה בחל'
זה תחדשו מעשיכם בשופר בחדש
זה תשופר מעשיכם ומכיון דמייתי
קרא דרים ליה כוליה הכא .

וכי כל החדשים היכן חדש והיכי
קאמר תקעו בחדש בשם אמר
על ר"ה ה"ל לקרות בשם אמר תוקר
שיורה על ר"ה שהוא יום התקיעה !
אלא בכסה ובכל החדשים כולה ר"כרכיה קאמר לה וה"ק אלא מה תשיבני
בכמתמרו בכסה ייחד היום הזה הא נמי ליתא לכל החדשים נמי
לית כיה נמי חג וקס"ד שפי' ליום חגנו שבכסוי החדש הוא שפיר ליום חגנו
שפ"י בכסוי הלבנה אבו מוגין מחדושה וכדאמר בר"ה כ"ד שעות מתכסה
שיהא כו ועי"ז קביעות המועד ומשני שפי' ליום חגנו שיש לו חג וחגנו
בן יומו ופי' ליום חגנו כמו כיום חגנו שבכסוי החדש הוא כיום החג נופיה:
אינן בכסין שפי' בכסה לשון כסוי וכדקאמר בפ"ק דבינה ובפ"ק דר"ה
מיזהו חג שהחדש מתכסה בו ופרש"י שהלבנה מתכסה בו שאינה
נראית לכל אדם אלא שחרית ליושבי מזרח וערבית ליושבי מערב ואע"פ
שהקשו בתוספות דהל"ל שהלבנה מתכסה ר"ל שעל שם שהיא מתחדשת
קרי לה חדש וכעל הערוך הביא ראיה דלבנה נקראת חדש דתנן מי שראה
את החדש ומה שפי' ר"ת מזדמן בו בלות' שרגיל לבא בו ובסה לשון זמן כמו
ליום הכסה יבא כיתו אינו עולם יפה בלשון מגדתינו ורבינו המולם שי'
בו שהחדש מתכסה בו דלא מפ'קרא בהדיא שעיר דר"ח אע"פ שהיה קרב
בו ו"מ מתכסה שאין מזכירין אותו במוסף דר"ה ובכל הערוך פי' שאין
מזכירין בר"ה וברא"ש חדשיכם לא בתפלה ולא בזולתה ומירושים לו אין
לשם מכיחות כפי אנדם זו דקאמר כל החדשים בכסין ובכר הביא ר"ת
ראיה לפרש"י מאגדה זו גם כפי לשון הגמרא לא נהירי דמדקאמר מיזהו
חג שהחדש מתכסה בו הוי לות' זה ר"ה משמע דבשאר חגים אינם מתכסי'
ור"ת מוסיף ר"ח בשאר חגים מאן דכר שמיה .

ויש לו חג בפני עצמו לפי נירסתינו לא יכולתי להלום מ"ט לות' בפני
עצמו בקושיא ונרסת הערוך והלא ניסן חדש שהוא בכסה ויש בו חג אלא
שחגו בפני עצמו ומין לך חדש שהוא בכסה ויש בו חג וחגו בו ביום אלא
תשרי ולפ"ז תסוכת הסאה דקאמר דלא דמי חג דניסן דהוי בפני
עצמו ולא ביום ר"ח וקרא בכסה שים בו חג קאמר .

אלא בחדש תשרי סוב לאת טעם למה כל הני כרבוריס שברכר הכתוב
לרמוז לחדש תשרי ולאתה לא דכר בלשון ברור בחדש השביעי אם
בר"ה וי"ל דאגב מורחיה משמע כן תרתי חדא מ"ם בחדש שהוא בספר
הכלבו שהשטן מקטרג על ישראל שהם חוטאים והב"ה אומר לו הבא עדיים
והולך ומביא החמה אומר לו הבא אחר הולך להביא הלבנה ואינו מוצאה
שהיא מתכסה בו ולז"מ כאן בכסה לומר שחטאת יי' לקבוע הדין ביום הכפ'
כדי שלא יאבא השטן אותה להביאה שנית הא דאיתא בירושלמי דר"ה כי
מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אין מיזו אותה כאותה זו בגוהג שבעולם
אדם יודע שיש לו דין ליום שחורים ומתעסק בחורים ומגדל זקנו שאינו
יודע היאך דינו יוצא מבלי ישראל מיכן כן לא ליום לבנים ומתעסק בלבנים
ומגלחים זקנם ואוכלים ושותים ושמחים בר"ה שיודעי' שהקב"ה עושה
להם נס ולזה הזכיר היותו חג ושמחה .

בחדש הזה תחדשו מעשיכם הפתח דרים דאתי דכתיב בהאי ליטנא
ולק"ק בהריא בר"ה אי אדם הסכיעי היינו לות' תחדשו מעשיכ'
ושופר נמי דרים תשופר מעשיכם תדל"ק בשופר ושוד דה"ל למסמך תקעו
לשופר ומהאי טעמא דרים תו מה שופר זה מכנים כו' וכ"הדרשות שקולות
הן ויבאו שתיהן . תחדשו מעשיכם לרבות מצות ותשופר מעשיכם
לשוב מעבירות שבידם כי זמן זה הוקבע לתשובה ומ"מ טעם הדבר לשיות
זמן זה יותר מוכן לזכות מזולתו כדפי' .

פתח כה אחר יי' שעמו לומר שקביעות הדין ביום ר"ה לפי שאנו בחיים
בזכות חגות וכזמן הזה מועיל ביותר מפני שעקידת יצחק היתה בימים
הם בזמן הזה כדאמ"לק"ר כרכיה הוה קרי ליה ירחא דשבועתא כו' ולכן
שוב שיהיה הדין בזמן הזה כדי שתנן זכות העקידה שהיה בזמן הזה כמו

שמעטם זה תוקעין בשופר של מיל זכר לאילו של יצחק כדאית' בגמרא
קורין בפ"העקידה לעטם זכירת העקידה במ"ם הר"ן בפ' בני העיר
סיכון יותר למ"ר בתשרי דדרשינן כיה שיי' מודישנו שבעות
חגות ולבכי פתח בהאי קרא דדרשינן בזכות חגות כדלקמתי' ותיירי דמ

ליה דרים ליה לכוליה .

מסקר לך דרים מלמדך
מלמד הבקר דהיינו
והוזקק לזה מטוס דמ"ט לות' ל
פסיטת דבל לאות להועיל הו
דה"ק שלמה שהוא תושלתו יי
ומכריחו בהגהגת הבקר זהו
יי' לפי שהחדש אינו מביר
וזטה מעלין יי' מבינו ע"י
ודוחקים עד שמעט שהיה
ללכת בתושלתו .

שלשה שמות נקראו לו כדי
יקשה היאך יתכן
מלמדך מגזרת תלמד הבקר
העגם לא יתחלק ולא הול"ל
מבקיעך במלמד לכ"ח דגם
בגזר מלמדן לאוד ואינו שם
ומפני זה יתחלק :
בדי שתתן תיים לבעלים
דבעי למיתר ומה הם
כו' הזכיר כאן תכלית החדש
פרטו שהוא להסיג בדי תיים
דהיינו פרנסתו לומר דמכאן נלמוד שיש לו לעשות כן ליבדו לנון
הע"כב . מרדע לא נמצא בתקדש אלא בלשון חכמים כפ' לא
כמלות המרדע וכמה דוכתי .

שמורה דעת לפרה אין קושיא למה נקרא כן לפשה זו שהרי נקר
כי כמה דברים אסר להם כמה שמות ואקאמר הכא דמ
על כוונה אחת בנוייס . שמורה כינה לפרה נירסת הערוך
שמדיר כינו לפרה ונר"שס"ם הוא וכ"ל טיבה ופי' שמדיר שמורק כמו
דדדויי דע' כל הבלמים .

אמר הק"בה כו' כלומר ולהכי קאמר מלמדך להועיל כדפי'
לאדם שיהיה נעקד להיטיר עצמו כמו שפרה מיטיריס מ
עקינת הדרכן ומפ"ם שאין יי' מכריח מ"מ ע"י שיורין מתיסר
וה"ל כהיסרת הפרה קנת .

משל לבן מלכים כו' ופי' מדריכך בדרך תלך כשיהיה לך דין
דרך תלך כדי שתנצל לפני ואתי"ם שפשוטו הוסרה למעשה
והרחקה מהעטיר' כמו הדריכני בנתיב מצותיך הדרכתיך במעגלי
דרים ליה לענין תפלה מיתורא דכבר נאמר מלמדך להועיל ומ"
הכא היכא דמיזמא י"ל בתחריה כתיב לו הקבת למלותי ומפ' לה
הדרכות בסבר התמתין לאחירו בבית הכנסת שלא יכיחנו אחיהו
שנאמר שמע אלי יעקב וישראל מקורא' והייבו יעקב מתם כדאי
מזמור י"ל בסתבות הסמח' ליסראל יעקב סמח מכל המ
סמוח מזומן לסעודה שנא' וישראל מקורא' אהו מקורא' מזומנ
ויתן לשם מקום כרמים הקרובים והוסיל ואמר לידן י"ל מ"ט
ליעקב טפי מאחר הבנות מאחר שכלם מסובין בסעודה עמו
ס"ב פכ"ה ובפ"ערבי פסחים ועוד מפני הסעודה ישמח לבי יעקב
היסוטה וי"ל שם"ב שהשמחה לעתיד תיעשה שלמה דק ליעקב
זוכים ביסוטה מהשמין כן מבריהם ביסמעאל שיבא ממנו
ובן יצחק שיבא ממנו עשו וילמו מפכינו וז"ם בפרק
שאומר מבריהם מיני מברך שיבא ממנו ישמעאל כו' ולפי שאין
ויצחק שמחים לנמרי לא זיומנם יי' מתחלה לסעודה לפרסם בטוב
זה המזון אבל באותה שעה יוכלו לירחות בטוב ישראל כתי שמובא
על נד ההכרח או מפני הסעודה אבל יעקב בתבטר ובזמן מעשה
ביסוטה הביא שמחתו נתורה .

פתח אך הבל כו' נראה שם"ב בטעם קביעות הדין בר"ה כדר"
אלא דבא ס"ל בזכות אבות אלא בזכות מבריהם לאוד יהו
לת"ם הרן בפ"ק דר"ה בסבת הביות יום הדין בר"ה שאף בשמים
שמזל האדם הזה מחזיקים כי בו אלם ומתאוני מעשה לי' ולהכי מ
קרא דמע' כני אדם מבריהם ומפ' בשלות בתוד שמובא
ומיירי דמייתי ליה דרים ליה בדיאה בענין אחר ואנה מוריחים
נמי שם האדם אות על הבפרה דתשרי בשמע תשרי ותשבוק כו' ומ
אלא יספיק זה רק לקיות סיתן ולא שבה עצמית שהיות המזל
הוא ממקרה הבכבים התחבדים להרחות בגורת מחזיקים
ואיך יהיה שבה לקביעות הדין ואם נאמר שמחת יי' היא
מבור זה בזמן הזה מחזור השאלה מה ראה לקבוע הדין ביום זה
וכ"ם שעם שם האדם שאינו מסיק כי לאדם מבינו שמות אלו בתורה אלא בבתובים ובר
הסבתיי' מת"ה כי לאדם מבינו שמות אלו בתורה אלא בבתובים ובר
לקחו כדלעי"ם מ"מ ת"מ מי"ה ס"ד אחר שם שמו כאחר כדבר
ס"מ פ"ו ומ"מ מחזור השאלה מה שאמר אדם זה שקורא לו שם זה
הכפר לבר היה אפשר בחדש שאל מחר ר"ל שאל אחר יי' שמחבור
מזל מחזיקים ראה יי' לקבוע בו הדין בדי שיהיה שי וזכר לדבר כ

לתסוכה כזמן זה ולזה קרא סם החדש על הכפרה מלורף לטעם זכות
הרים מסר בו כדכתיב ; מה הבריו מומרו כו' ע מ"ט זה לענין המזמו'
ורד היכה רמיזת ענין נסותין ועוד מה בין מים פלוני נוסח פלוני לאו'
לונית מבשה דהכפל לה ומאמר קרי להם הכל ולהם כזב וי"ל דמפין מ"ם
ביל מיניה בטחו בו בכל עת כו'
ים מחסה לנו סלה והיינו סהכל
נח' ; ולכן רמוי לבטות בו ולא
ר"ם מת' כמו כן סענין הזיווג
כלסר מחרו המנסים מכל הכל
בי נזרת ; מעת הולדת' ומ"כ יר'
בלית ההסנחה סמלותה סמה סמדם
הכל דמה מסגיח עליו למה סיהיה
בלו ולפי מזה קרוב למפורש בכמה
מים מכו רוחים ההמכסי' חוסכים
וסכים פלוני יסח פלונית מגד
רותם מו קורבתם ומחר הסכות
סוב יכזב מספט לנרמה ההכל מן
מים ולפי ההזיווג מסכי פנים
מעמתי' המד' וקח פחותה ממדרגתו
מתי' הפך כדפי' לעיל ס"מ פס"ח
ים הולך מכל זיווגו נים מזיווגו
מה מכלו כנגד המחד מת' מים פלוני
נוסח פלונית סהוה העיקר .
ונגנד הכ' מסה פלונית תנסה
ים הפיקר מי נמי לפי
סל הדוב מח' מסגיהם מרובה מחד
מחד מהם כמוכרת סלה מדעתו
ת' סם בכוסרות בכי וזירו' ממן
דבני מחר סירה ומן דלה בעי בכי
נגנד המחד מחר מים פלוני נוסח
לונית סהוה המכריח מותה סתנסה
מ סלה מדעת' וכנגד הכ' מת' פלונית
תנסה ולכן מחר על המחד הכל לפי
סבל הרו' יסח מדם מסה פחות' ממנו
הנכון כמ"ם חות דרגה וסב
מיתה ולכן בסלה יתקיים הזיווג
מסכו יחמר סהיתה מחסבתם הכל
סלה נעשה כפועל כוה המנס במין
בני מחר כוב כסלה נתקיימו
מחסבתם נמל' כוב ומקר סמחסבת
מסה מהיה יותר מסוכה היה הפך
מתם והרמוי וכן לפי מ"ם סהמין
מחד הוה סהוה המכריח מותה מ"ם דקמר כה הכל כי הדרך הנכון כך
הוה סהיים חוזר מחר המסה ולכן בסלה נתקיימה מחסבתם לה יתת' שלה
כי הכל היתה מכל במין הכ' סהיה המכרחת מחר סזה סלה כרמוי מחר
בסלה נתקיים' מחסבתם סהית' מקר והפך המתת והרמוי ודמו הזיווג נר'
מו' בני מדם ובני מים סתנ"ם סעל המו' פלו' יסח פלונית קמת' ירמוז נ"כ
המזדווגים עכמם מדל"ק ומדם ומים לחוד דבני מעמם המזדווגים סהם
בנים כחורים ונקרמו בסם בנים : ער סהן עסוין הכל בתוך מעי
מן סהן נזרעין ועדיין לה נוצרו דמ' הנקבה מינו נגמר יצירתו
לה כמ"ה יום כדתנן בפ' המפלת ומרבעים יום קודם יצירת הולד כ"ק
ינלת ומומר בת פלוני לפלוני כדמית' בפרקה קמת' דסוסה כמנ' שבעודן
לנגזר עליהם מיך יהיו יחד כל מ' עם בן זוגו ופי' במחזנים לעלות
מרה זו ע"ם המזל וכלו נסקלים זה לעומת זה במחזנים כי לפי הדמוחם
מזלם הם מזדווגים זה לזה ומ"ת והמיכה זיווג כ' סמינו לה לפי מעסיו
מ' הדם ומין זה נגזר מקודם יצירתו כדמי' בריש מס' סוטה וי"ל דבהם לה
מסריך קרה הכה למי שהבל דברי המנסי המוחרי' פלוני לפלוני' כי מי
דע מעסיהם שיוכל לדעת הרחויה לו לפי מעסיו כי המד' יראה לפנים
לכד לה כזיווג רחסון דסר"ם פיגדקו דברי המנסים ביון דמינו לפי
מעסיו הל"ל דמה"ם דברים' הכל כי גם זה לפי נזרת המזל ועי"ל דמחזנים
לעלות על זיווג שני קמר סהוה כפי מעשה המדם שהוה נסקל לפני יי'
מחזני מספט ולא הם ר' חיים לפ' ענין זיווג רחסון סמינו כ"כ מפורש
בתוב זה עד שפי' לנו דתהכל יחד היינו עד שהן עסוין הכל במעי אמן ;
הכלי' וכזכים נר' שבטול מנות עשה קרי הכלים שמתבטלי' מן המעם'
לה ומנם בהכל ובטול מנות לה תעשה קרי לזכים שהם מכזיבים דברי
לה' המר מעמעה זה רע והם עוסים אותו כמלו טוב הוא . כל הכלים
מים וטעם זה לענין המזמור מעין מה שמר שבבו לפניו לבבכי שקים
מה לנו סלה סיי' ירחם ע"י המפלה ומחינה קמר נמי מה סיי' מרחם
ר' בזכות מברהם וזה ע"י תפלה ותסוכה ומי דמי זכות מברהם לבדו
ל לה יתכן מתחייב לה מעיניהו מזכות מברהם תמיד לקבל תפלת
מוטה ותסוכתו להנן עליו מן הייסורין ולכפר עליו ; שבני מברהם
ים ומ"ת מ"ם זכות מברהם מסתר מכות ודוחק לומר דדבותה נקט
מברהם לחודיה מהני יי"ל מסוס דנתלה לעסר' דורו' בזכותו כדתנן
דורו' מנח ומד מברהם להודיע כמה מרך מסים לפניו מ דורו'
מכמיסין לפניו עד שבה מברהם מחינו וקבל עליו מכר כ מי נמי
מוס המברהם עריפה זכותיה בחדם זה טפי מסתרה דהוו ביה מרמי
קה מגולה בחדם זה לר' שעזר מסה"כ ינחק דל"כע בפסח מגולה כדמיתה

בפ"ק דר"ה ומירך זכות העקידה מסה"כ כיעקב . הה"ר המדם הגדול
בענקים דהיינו מברהם כדלעיל ס"מ פי"ד והה דכתיב תו בני מים הכה
היינו כי היכי דנייתר לן בני חדם למדרש כיה בני מברהם . שהוא
מסוכע כו' נר"דם ל"ל סט"הדין בחדם זה לחיותו מוכן לזכות כדכתי' לעיל
ס"ג מם מגר היותם פנוים נעשות
מכות בהיותם סמחים וטוכי לב וחגל
מכות גדקה ומעשרות שיעשו
בתבואותיהם ועל זה אמר גתו בתוכו
ברכות בתוכו וחס מגר מכות סוכה
ולולב ונו"מ סוכה בתוכו כו' וכ"ם יהוס יר
בזמן היוכל שהוה כיה כ"כ ונו"מ כפור
בתוכו ויתכן דם ל"ל שהכפרה ביה כ"כ
מפני שבו נידון מדה"ר כדלעיל מו
מפני שהוקבע לסליחה כימי מר"ע
ולזה מקדים יי' לבה במספט נר"ה
כדי שיהיו ביכוניים נתנים עד יה"כ
מו שמר"ם עד יה"כ התחי' יי' להתרנו'
למסה וביה"כ נתרנ"ו לגמרי ולפיכך
רבה הק"בה לדון בריותיו בזמן
שהוקבע לכפרה וסליחה וכמ"ם הר"ן
בפרק קמת' דר"ה וביפה עיני' כתבתי
שמפשר רמוז לטעם בה"ע בהיו' הדין
בזמן זה שבמו שהרופא עם שיטפדל
עם המדם בכל הסנה בעסק בריאותו
בכל חולי שיזדמן יסתור חדם המביב
להזהיר דרך כלל להשות ליחו' הנוף
לתקן מסר עוותו תקופות הימים כדי
שיסתר על בריאותו בכל הסנה כן
בהנהגת יי' בחלמי הנפש פעם
שבהתחדם בכל יום על מים חולי מתי'
בעוכו ימות על דוב חטאים קיים זכרי"ט
שתין בהם כדי להמית לו לדוכו כפי
העולה מקבונם ליום ההוא ויזעיל
לנו להעמיד הנפש על בריאותה כל
הסנה והזמן ההוא מיוחד לרפא' חליי
הנפש המתחדשו' מתולדו' הויות הזמן
העבר מסחרים והקביר והסיפת
המכותות ורם לבב' וסכחו אתיי
ע"י הפעוררותם כיום זה לתקון
דעותיהם ומעשיהם כו' כי לב"ה
בחדם הזה' שהוה מזוכע כו' ל המנה כו
שפע הברכות שיחטא החדם בהנה
היה זמן זה מיוחד לתקן המעוות בהיות כפור סוכה ולולב בתוכו לכפר
עליהם ; הוה קרי ליה בו"ה בהיות יום הדין בזמן להיו' ווכי' כו' ויסרל
בזכות מכות טפי מסתר זמנים מפני זכות העקיד' שהיה בו וכדכתיב בסי'
י"ד לעיל ולהכי קרי חדם הסביעי על שם שבועת מברהם רמז לענין זה ;
מה טורך היה לשבועה טעם השלה והתשוב' פי' בם"ה פל"ו סימן י"ח וח"ת
מה שהביאו כאן לפי שפי' בחדם הסביעי ירחת דשבועתה הוברך לומר
שהשבועה על הדין שבחדם הסביעי לה על הברכה שנרמת מפשטי' דקרה
כי מה ענין זה אל החדם הז' עמד מברהם בתפלה כו' והיינו דקאמר ר"י
ירמה אסר יאמר היום כו' כדלעי' ס"מ פנ"ו ושם פירשתי כל דברי' יוחנן
וישא מברהם את עיניו כו' מייתי להה נמי הכה להיות טעם ליום הדין
כיון זה שלפי שיי' ייעד לאברה' לעמוד מכס' דין ע"י סוס' אל חיל לכן בחות
שיהיה זה בחדם הזה שבו היה מעשה העקידה כדלעיל ולפי שאמר שבר"ה
נוטלין שופרותיהם כו' ומתכפר להם על מה שחטאו בכל הסנה דייק לה
מדכתיב אחר כדלעיל ס"מ פנ"ו מייתי להה נמי קרא הכה ואנב מורחים מייתי
נמי כל הני דמדכתיב אחר דרשי להו בדמית' המס ושם כתבתי כל מה שיש
לי לדקדק בדבריה שו ופירושי דבריהם : עסוקי' כמלאכה בלו' כבפירו'
עד"ם ויכה הכיתה לעשות מלאכתו לדעת קנת והיינו דאחר לעיל ס"מ כל
ימות הסנה ישראל נאחזין בעפירו' כו' אלה דמלו' לחיתה המס בש"ר לוי
מיכה הכה בשם ר"ח בר יוחנן ומלו' לחיתה המס בשם רבי חנינא בר יוחנן
מיתה הכה בש"ר לוי ; כל הסביעין חביבין מסוס דק"ל מ"ט לחיות יום
תרועת הדין בחדם הז' כי יותר נכון היה בחדם הה' כדכתיב ברים פרקין
יהיו הסמה טעמה מסוס דכל הסביעין חביבין ויתכן דהה ק"ל סאחר שכל
הזמנים אחד הם לפני י"י כי מינו מחת הזמן לחה יבחר בזמן זה זולת זה
לכ"מ שכל הסביעין חביבין כי גם קוביה ו מיתה בסמים וכמרגנות ובכל
הנז' בסמוך שאחר שבכל מעשה ידיו הכל ביחם אח' מכלו יתב' ולמה יבחר
במקום זולת מקום ומים זולת מים וכמו שבתעורר הר"ן חסלחי על של' זו
ותירץ מנדה זו שעם כיות הכל ביחם אחד מכלו יתב' הנה מכל עלמם יש
מעלה לקנת על קנת שי' כרח בעולמו מדרגות מתחלפות ובכל אחד נתן
המעלה לסביעי והנה במקומות מהאדן מבואר היות מעלה למקום זולת
מקום מכל יחסה אל המקיף ומנד מיכות' וסגולת' וכמה ענייניים שהיות
הר"ן חסלחי וזכרנו לעי' ס"מ פל"ה ובשם' יפה עיני' ח"מ פ"ויחי' ובשמים
מבואר היות גלגל ערכות יותר בעלה מכל נבהו ונדלו ומכל הנשומים כו
שבו לדק ומשפט ונדק' נגזי חיי' נגזי שלום נגזי ברכה ונשמתן של נדיקים
ורוחות ונשמות שעתידו' להברחו' וטל שעתי' הקב"ה להחיו' כו' את המתי'

בש"ר יוחנן הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה הה"ר ויאמר בי נשבעתי
נאם ה' מה צורך היה לשבועה רבי ביבי בר אבא בש"ר יוחנן אמר
עפר אברהם בתפלה ותחנונים לפני הק"בה ואמר לפניו רבש"ע
גלוי וידוע לפניך בשעה שאמרת לי קח נא את בנך את יחידך היה
בלבי מה להשיבך והיה בלבי מה לאם אתמול אמרת לי כי ביצחק
יקרא לך זרע ועכשיו אתה אומר לי והעלהו שם לעולה אלא כשם
שהיה לי מה להשיבך וכבשתי את יצרי ולא השיבותיך כחרש לא
אשם וכאלם לא יפתח פיו כך בשיהיו בניו של יצחק באי לידי עברו'
ומעשי' רעים תהא מזכיר להם עקידת יצחק אביהם ועומד מכס'
הדין לכפא רחמים ומתמלא עליהם רחמים ותרחם עליהם ותחפוץ
להם מדת הדין למדת רחמים אימתי בחרש השביעי וישא אברהם
את עיניו וירא איל אחר נאחז בסבך בקרניו מלמד שהראה הק"בה
לאברהם אבינו את האיל ניתש מחורש זה ונסבך בחורש אחר אמר
הק"בה לאברהם כך עתידים בניך להיות נאחזים בעונות ונסבכים
בצרות וסופן לינאל בקרניו של איל הה"ר זה' אלהים בשופר יתקע
א"ר הונא בר יצחק מלמד שהראה הק"בה לאברהם את האיל ניתש
מחורש זה ונסבך בחרש זה אמר הק"בה לאברה"כך הם עתידי"בניך
נאחזים באומות ונסבכין בצרות ונמשכין ממלכות למלכות מבבל
למדי מדי ליון ומיון לארום וסופן לינאל בקרניו של איל הה"ר זה'
עליהם יראה ויצא בברק חצו ד' אבא בריה דרב פפי ורבי יהושע
דסכנין בש"ר לוי אמר כל ימות השנה ישר' עסוקין במלאכתן
ובראש השנה נוטלין שופרותיהן ותוקעין לפני הק"בה והוא עומד
מכסא דין לכפא רחמי' ומתמלא עליהם רחמים אימתי בחרש הז' ;
ט כל השביעין חביבין לעולם למעלן השביעי חביב שמים ושמי
השמים

ורקיע

בנו בני איש במאזנים לעלות המה מהבל יחד בנוהג שבעולם מה
הבריו אומרו' איש פלוני נושא פלונית אך הבל בני אדם פלונית תנש'
לפלוני כזב בני איש המה מהבל יחד א"ר הייא ער שהן עשויין הבל
בתוך מעי אמן הם יחד אמר ר' נהמן כל הבלים וכזבים שבני אברה'
אבינו עושין בעולם הזה בדי' הוא לכפר בער בולם הה"ד הארם
הגדול בענקים במאזנים לעלות במאזנים הוא מתכפר לכם בחרש
שמולו מאזנים ואיזה זה חרש תשרי תשרי ותשבוק ותכפר על
חובי עסק איתתי בחרש הו' ר"א בחד' השביעי שהוא משובע בכל
נתות בתוכו ברכות בתוכו כפור בתוכו סוכה בתוכו לולב
וערבה בתוכו :

ה ר"א בחרש השביעי ר' ברביא היה קרי ליה ירח' רשבועתא שבו
נשבע הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה הה"ר ויאמר בי נשבעתי
נאם ה' מה צורך היה לשבועה רבי ביבי בר אבא בש"ר יוחנן אמר
עפר אברהם בתפלה ותחנונים לפני הק"בה ואמר לפניו רבש"ע
גלוי וידוע לפניך בשעה שאמרת לי קח נא את בנך את יחידך היה
בלבי מה להשיבך והיה בלבי מה לאם אתמול אמרת לי כי ביצחק
יקרא לך זרע ועכשיו אתה אומר לי והעלהו שם לעולה אלא כשם
שהיה לי מה להשיבך וכבשתי את יצרי ולא השיבותיך כחרש לא
אשם וכאלם לא יפתח פיו כך בשיהיו בניו של יצחק באי לידי עברו'
ומעשי' רעים תהא מזכיר להם עקידת יצחק אביהם ועומד מכס'
הדין לכפא רחמים ומתמלא עליהם רחמים ותרחם עליהם ותחפוץ
להם מדת הדין למדת רחמים אימתי בחרש השביעי וישא אברהם
את עיניו וירא איל אחר נאחז בסבך בקרניו מלמד שהראה הק"בה
לאברהם אבינו את האיל ניתש מחורש זה ונסבך בחורש אחר אמר
הק"בה לאברהם כך עתידים בניך להיות נאחזים בעונות ונסבכים
בצרות וסופן לינאל בקרניו של איל הה"ר זה' אלהים בשופר יתקע
א"ר הונא בר יצחק מלמד שהראה הק"בה לאברהם את האיל ניתש
מחורש זה ונסבך בחרש זה אמר הק"בה לאברה"כך הם עתידי"בניך
נאחזים באומות ונסבכין בצרות ונמשכין ממלכות למלכות מבבל
למדי מדי ליון ומיון לארום וסופן לינאל בקרניו של איל הה"ר זה'
עליהם יראה ויצא בברק חצו ד' אבא בריה דרב פפי ורבי יהושע
דסכנין בש"ר לוי אמר כל ימות השנה ישר' עסוקין במלאכתן
ובראש השנה נוטלין שופרותיהן ותוקעין לפני הק"בה והוא עומד
מכסא דין לכפא רחמי' ומתמלא עליהם רחמים אימתי בחרש הז' ;
ט כל השביעין חביבין לעולם למעלן השביעי חביב שמים ושמי
השמים

ורקיע

כדמ׳ כב׳ מין דורסין ואלעלת חנוך מקדמוניו בדורות ומעלת מ״ס מקדמוניו
מן המכות ומעלת דוד מחריב ומעלת המ״ס מקדמוניו מתעסיסים מכות ובן
מעלת יום הר׳ מימות הסכת מכות מכה אחר בו מכת מכל מלחמתו והכנתו
לעמוד המ״ס כדמי כדרדסים׳ ויקבל נסם ויתיבה סכו נס מעלת המדם
הז׳ מזולתו מכני כמה מכות אחר כו׳
כדלעיל ומכר כריתו המדם הם ומאחר
בעניינים מכתבנו לעיל מכומר וכן
מעלת הסנס הז׳ מזולת׳ ומעלת
הסמיטה הז׳ מזולתם מכד מקרי סומן
אחר כה לעמוד כת״ם בתקומו ומלכד
זה לין הסקן סים לה ענין וסכה
מסמקת ומנתנו לת כדע ון״ם מ״ם
לקחן ס״ד ס״נ דכרים הרבה כרת
הק״כה בעולם ויכיר לו מחד מקן
כדמתבוב המם כפ״ה ומ״ת מאחר
מתעלות לון החכיכין מכד מעלת
קנתן מ״ט לסכיעיות דקאמר וכי לו
לת היה מנה סביעי לת היה מכיב
מהלחמות ומכרות לו לת היה סכישי
לת היה חכי מאחר רקיעי וכן הסאחר
וי״ל דלולו מהסכיעי חכיב לת היה
עוסה מ״ה הסכת כיום הז׳ סהיה יכול
לעבוה מלחמתו מכן לו היה עוסה מלחמתו
כז׳ימים וי״ב שבות כת״ו כיותר מכהן
ואחר המגולות אחר כו לאותו יום סהיה יכול לעבות הסם
רקיעים לכד ויהיה הו׳ קהום יותר גדול החכיב לו היה עוסה ח׳ רקיעים
ויהיה הה״ חכיב וכן היה יכול לעבות העולם בחות הז׳ לקליתים לו יותר
ולת היה מ״ה סביעית וכן היה יכול לכרת מ״ה מכוך בדור קודם מדורו
לו ומאחרו לדור אחר ובמ״ם לעיל ס״ה ע״כ מאחר הם להכרחות
קודם לחדש״ר לת מכרחו יי״ כמתנו הקודות וכן דוד ומסם היה אפסר
שיכיאם יי לעולם כדור אחר ומ״ת כמלמה כימים חיכת סעמתה מאחר
סהיה יכול לכרות הסולם בימים יותר מעט מסמה וכרחו הסם היינו
כדי סיהיה הסכת הז׳ ובדרקיעים נתני״ל שמאחר סים כתם דכרי׳ בערבות
כדלעיל לוח היה שיכרה רקיע ריותר להיות רקיע מ״לכלה מהדברי הנז׳
לת מרכה סיהיה הסביעי נגוה הכבולן וכן מחרנות ת״ם מכרת ז׳ מרכות
לת מתהיה הסביעית מכיבה וכן ו״ל כסנים וסמיטות ומדים מכל חכת
חנוך ומסה דוד ומסה מכ״ל מהיה הן מביעי מיה מבמת ענתם ומקרם
היה מכולדו בז׳ ו״ל דכיון דמכוך חכיב מהרחסוכה הל״ל לכרחו קוד״ל לכלם
וכן מה הל״ל לכרחו קודם למכו ובן דור קודם לאחרו ומסה רחסון למלכי׳
לת לפי מז מכיב לפני יי״ הניחם הסביעי ומ״ת כסביעי ומ״ל מה היה הז׳
חכיב ומחמה הכחר כלו בדלקמן ד״ פ״נ ה״ל לכרחו ז״ו״ל מהו דיעקב
הפריסו מעבר מכנו ומכה למרה מנכיתין עד לוי ה״ל עבירי ובדלקמן
ס״ד פי״ם כל הסביעין מכיבן מין ספק הים כוד כדבר ומכני לת
ידעתי ומולי הוה לתה מהוה הנו לעה״כ מהוה בחלף הסביעי
שמים ומני הסמים הו׳ כפר כתבתי לעיל בס״ה פ״ו פי״ט מעמתי יתנו
חז״ל הרקיעים ב׳ ומעמתו ומטוס ז׳ ומעינן מולקין הם המכנגנים
מ״ם מהן מוכין מכן אחר ורוכ מה מתנום חז״ל הוה במספר ז׳ ומ״ת
בסמוחם מינן מוים הכמה קרילהו מים ומני הסמים ורקיע הו׳ ומילו
מ״ם מלקחנינה קאמר זילון רקיע מחקים ומכול מעון מכון ערבו ונמל דמתי
דקרי הם זילון רקיע קרה הם מים ומני הסמים ומתקום מכון דמני
הם מני הכת רקיע נים חלוק מה דלפי מנדתין מכון סליס ומחקי רביעי
וחכול מתיני ומעון סני ולפי מכיכה דהם הוי מכון ו׳ ומחקים ג׳ וחכול
ד׳ ומעון ה׳ ומהם מפ׳ לכולהו ומקחר וילון מינו מהם כלום לת הכנם
מחרית ויוכם ערבית ומחדם בכל יום מעמה הרחסי׳ בנה הנוט כרוק מתי
ויתחם מחהל לסמת רקים הנו חמה ולבנה וכוכבים ומחלות קבועים הו
בנה׳ ויתן אותם אקים ברקיע הסמים מחקים הנו חמים עומדות ומחוכו
מן לנדיקים לעתיד לבא הנו׳ יהו מחקים ומעמל ודלתי מים פתח ומחיב
ויעמה עליהם מן לחכול ומכול הנו׳ ירושלים וכ״ם ומוכח כנוי ומיכל סר
הגדול עומד ומקריב עליו קרבן בכל יום הם בנה בנתי בית ומכול לך מכון
לכמתך עולמים ומה מקריב בסמתן מלכדיקים מכון הנו כתות כתות כל
מ״ם מחומרו שירה לעיל ומחות כיום מתני כבודן שלישראל מנ׳ ומתם ומנה
ז״ל מסדו ומכילה שירה עתי מכון הנו מלכות ומוכרות כרת ומעלות
טלים רעים ומעלות מגלים הרקיע הל מה הסם ומעה מל קיסו ומכולן
מלמות מהן מל הם בנ׳ פתח ז״ל מה מוכרו ומוכי׳ לת כלי זעמו ערבו הנו׳ הנו מכל
מסמם ונדקה הנו כהנמל ו״ל דמנדתיך בתי מנ׳ ד דקרי לבו׳ הרחסוכים
בסם אחר מלה כהיה דמנינה מודה דמ״הנו ומילון מנכנם סחרית ומנ׳
ערבית הנו׳ הנו זה לת יתכן לת מרחסון ומודה מתי מה הנו׳ מה לבנה
בכבי׳ ומולות כיון דמוחן לוחם הרקיע הסמים מעמינן מכנים כדלעיל
ס״ה פ״ו ונם בחר מה׳ מודה הים בכל מ״ם מחנים כיון דמקרמי ילוף
לה מנ׳ הפלינ בסדר מוסכים ה״ נ׳ מחרנות מביעית מביכה הנו מ״
מכמה מתות הן מרן מלמה בו׳ ומי׳ מכלל המחרנות ים לה ן׳ מפות דהיינו
מרן מדמה הנו׳ ומכיון דמכל חביבה מכלן נתנה מה״ מהיה מביעית מביב׳
דמכל היינו מ״ כדמנו מספרי המחקת כמכל מדנו זה מ״ ולמה נקרה
מתה מכל מהיה מתוכלת מכל המחרנות מכל המחרנות מה מים הנו מין הנו
מכל מ״ מינה הסרה כלום ל״ם למה נקרה מתה מכל פ״ם מכל מכתובה

ומי זה תורה מנה׳ כנוים מין תורה מכמן מהתור׳ כמ״ו והיינו דקמר׳ מ״
יסמוט מכל כנדק מלכיותה מ״ו יסמוט מותה כמדת הנדק והרחמים מ״
מ״ה ידין במסרים דהיינו מ״ה מ״ב כת״ם כירושלמי ביסרים מהם ומ״
ומדמים ה״ מנות לבחר המקלמים ומם״ג דמ״ו מקרי נמי מרן כמה ומ״
מכמו׳ ל המרן מרן מסר לה המסכ
ורבות כלה מסר סוה כולל
המרנות ומסם מיוחד לה׳ מהקלמ
והם דלה מסיכי הכמ כל הני דל
ס״ד פ״נ סי״ב׳ וסי״מ׳ מסרם מם
והם פלינה מהה לעיל ס״ם פי״נ
י״ב דקאמר ד״מנו׳ נקרהו לחרן כ
מקוכותיה דלה ס״ל רק ד׳ מ
ונם ס״ל מסם כולנים לכל העולם
נמחרו לת כנגד מקופותי ולה מ
הכמ מכל מחד מם מיוחד לחרן מ
ופלינ׳ נמי מהיה דסמרי הכתובים
דתנ״י מנות יש לחרן כו׳ מך ק״מ
חסוב מ״ו מביעי׳ לביב׳ למיה מנ
מחר כל המרנות המדרכ׳ היה דמ
לכלן כדמת׳ ומי מסוס דמסדר מם מ
דוכתי ומי מסוס דמסדר מם מ
מחרונ׳ מה בכך ומוד הבקרמי כ
מקמי ליה ונמיה וי״ל מבני המ
מל מ״מ׳ כנוטן ומכ״ם מסחר מ

כדמיתה כמילהי כתובות קרי לה מביעית מ״ב לפי מנבוה מכל המ
ניא לה מנתמי דמיה כרוה להיות נים מם לחרן מלה בכ׳ מבדמה מ
מוחר למקום עמוק הכך הר ונבמה ומבמות הנים המקום מקו׳ המהם מ
ובקרה כן לה מיקר׳ נים מם מקום כולל ומולי הה דכתי׳ נם בהלך מ
גלמות מנמ׳ ליה מהוה מם מקנים מהוה גלמות כתו מחרי הרחסוך
דחרן ליה וגלמות המסמע כלל מקום מהוה ליה והוה חלק המדבר
כתו והדחתיו לחרן ליה ומם מדבר ונים נם חרן נמיה מסמע מם
מהמדבר המסם ; ובתיב ויהלך מנוך מת המלכים מ״ל דקלומינו
לקח אותו מלכים היינו מסכניסו מי כנ״ע כדמתר במדרש ומ״ב כתי
מכל הרחסונים ודלה כדמתר לעיל ס״ה פכ״ה מחנף היה ומילקו׳ ל
לזתנו באבות ל״ק בדורות מתחכרה ומילך רכת׳ דבחר כז׳ לדורות מ
מולה חביב לבנין דורות ומהי טעמה לת חביב מאותן מהיו מחנו
מהרחם כלל מכל לבנין מבו׳ חביב מביעי ומבו׳ לאחו מוקה דמה מין ק
מבות מלה לנ׳ כהתיה כפ״ק דכרכות לת כלותר חסוכים ורחסי׳ כנ
מהנדיקים מהתיל׳ לת לכם תורה מיוחדת לת היה לכלל העולם מכל מ
מכרה׳ וכנין היה מיוחדת ונקר׳ י״ כיחוד מתו עליהם מם׳ כ ברחסון
בבנים כביפי איש כופת במדרם מנחות׳ הנו׳ לה חביב ליה מפני
מסקה מלכותו ונהרי הוה כלה היה וכתיב ויקר׳ מסה א״ו׳ ומה מ
מם כמנה מחביב מכל הרחסוני׳ מנתן כידו כל הכוחם עדלמין להם
עם היותם רבים מאד ומיל מסה מעט כערכם מכל דוד מע״ם מנגה
פעמים ונגהו׳ לת מנה המון רב כזה כיחד ועוד סדוד היה נבור מ
מסה לת היה כו כח לת לרדוף ולה להרוג והוה היה רודף הכ״ם מ
וכתי׳ בחיבה דכתי כפ״ה המיטו וזה גם יותר גדול
שנא׳ וקדשתם מם מנת המיטים מנה ק״ דנת המיטים היה מחר
המיטה ומ״כ מתהיה חבת המיטה הז׳ ומ״מ מנה דיובל בם מחרי
חביבה כמבוטנת מתי לימה המביעי חביב מחרי בם חנ המבוטנות
ק״ל דמתר מנת נ״מולה לבמן ולכמן היה מנת היובל ויהיה מנת המ
הבתה דמ״כ כמיטיון הה חביב וי״ל דס״ל כרבנן דמחרי מין היובל
הלה מ״כים עמי מביעית כדמנו כת״ ונ״ל דלוקה מביעי׳ המחנן
לו בעי מכל כמה מנות המיטה מין קבידה מם לה כמתרו הילכך
מנת המיטה הז׳ חביב מהוה הוה הנרס ליובל ונוכל ו״ל דמנה
המיטה הז׳ מתוך ליובל חביב מנתנתו ב׳ מנים קדושת המנכות ומ
המלתי יוסף בל מ״ המלמות כדכתיב לעיל ס״ה פס״ה נבי מינו דומה
לדיק מ״לנות ה״נדיקים בימים מנה דבעי לחסוקי מילתים בחרנ
לענין בחדם הז׳ דעליה קיימנן כדרך המדם מכיה נמי ומים לבכ
המדים אבל לה בחבינה פרש״י ותוספות לה בירושלמי ולה הנבולין
קר״מנם פי׳ פרקים מקרה ירושלים כולה ומחבינה מחר הבוירות מ
חרן יחמל ולפרש״ הה דקמחר בסמוך הם ל״ת הוה ידחה מעילו בנ
הבותה קמחר מתין ב״ל בחבינה מלה מעילו בנבולין רמוי לרבות
אם ד״ת הוה לידחה מנת מפני תקנת מנ״ת מי מיכה מעיקה
מכוון דתקנת מיכר חכמה ומינו מלכה כמחנן דבר מחמל ומיתה
ברים פ״ה דר״ה כל מלחמת עבודה לה מעשו יבחת מקנת מיכר ו
הפת מחכמה היה ומינה מלחמה ומהי מלחמה בשבת לה מיתה כדכתבו מתוה
מ״ב מחמי מם ד״ דלה בחי מנת מלחמה ומהי הבי״ל לקמנ׳ כיון
תורה הוה ידחה נבולין ל״ל לדרבות מקנו הבי דמעילו מם ל״ דם לנ
מנה דתקנת מיכר מלחמ׳ מ״מ ק״ עלה דמ״כ מהי מקדש לה ידחה
ק״ק מם ים מנים דמעמנו תקנת מיכר מלר״ה בנבת מנ״ב ל
מלחמה וכזכרון תרועה דמסמוך דיליף מנה הבי מ״ב מיקמי מפילמה
לה ידחה מזכירין מקרות מל תרועה כדכתיב״ בם הנו׳ ומכ׳ מחוה
פסוקי ברונות ופסוקי מנכרות לזכור לם עקידת יצחק מלה להמם

לענין

כדמ׳ כב׳ מין דורסין ואלעלת חנוך מקדמוניו בדורות ומעלת מ״ם מקדמוניו
מן המכות ומעלת דוד מחריב ומעלת המ״ם מקדמוניו מתעסיסים מכות ובן
מעלת יום הר׳ מימות הסכת מכות מכה אחר בו מכת מכל מלחמתו והכנתו
לעמוד המ״ם כדמי כדרדסים׳ ויקבל נסם ויתיבה סכו נס מעלת המדם
הז׳ מזולתו מכני כמה מכות אחר כו
כדלעיל ומכר כריתו המדם הם ומאחר
בעניינים מכתבנו לעיל מכומר וכן
מעלת הסנס הז׳ מזולת׳ ומעלת
הסמיטה הז׳ מזולתם מכד מקרי סומן
אחר כה לעמוד כת״ם בתקומו ומלכד
זה לין הסקן סים לה ענין וסכה
מסמקת ומנתנו לת כדע ון״ם מ״ם
לקחן ס״ד ס״נ דכרים הרבה כרת
הק״כה בעולם ויכיר לו מחד מקן
כדמתבוב המם כפ״ה ומ״ת מאחר
מתעלות לון החכיכין מכד מעלת
קנתן מ״ט לסכיעיות דקאמר וכי לו
לת היה מנה סביעי לת היה מכיב
מהלחמות ומכרות לו לת היה סכישי
לת היה חכי מאחר רקיעי וכן הסאחר
וי״ל דלולו מהסכיעי חכיב לת היה
עוסה מ״ה הסכת כיום הז׳ סהיה יכול
לעבוה מלחמתו מכן לו היה עוסה מלחמתו
כז׳ימים וי״ב שבות כת״ו כיותר מכהן
ואחר המגולות אחר כו לאותו יום סהיה
רקיעים לכד ויהיה הו׳ קהום יותר
ויהיה הה״ חכיב וכן היה יכול לעבות
לת היה מ״ה סביעית וכן היה יכול לכרת
מ״ה מכוך בדור קודם מדורו
לו ומאחרו לדור אחר ובמ״ם לעיל ס״ה
קודם לחדש״ר לת מכרחו יי״ כמתנו
שיכיאם יי לעולם כדור אחר ומ״ת
סהיה יכול לכרות הסולם בימים יותר
כדי סיהיה הסכת הז׳ ובדרקיעים נתני״ל
כדלעיל לוח היה שיכרה רקיע ריותר
מ״לכלה מהדברי הנז׳
לת מרכה סיהיה הסביעי נגוה הכבולן
לת מתהיה הסביעית מכיבה וכן
מ״ל כסנים וסמיטות ומדים מכל חכת
חנוך ומסה דוד ומסה מכ״ל מהיה הן
מביעי מיה מבמת ענתם ומקרם
היה מכולדו בז׳ ו״ל דכיון דמכוך חכיב
מהרחסוכה הל״ל לכרחו קוד״ל לכלם
וכן מה הל״ל לכרחו קודם למכו ובן דור
קודם לאחרו ומסה רחסון למלכי׳
לת לפי מז מכיב לפני יי״ הניחם הסביעי
ומ״ת כסביעי ומ״ל מה היה הז׳
חכיב ומחמה הכחר כלו בדלקמן ד״ פ״נ
ה״ל לכרחו ז״ו״ל מהו דיעקב
הפריסו מעבר מכנו ומכה למרה מנכיתין עד
לוי ה״ל עבירי ובדלקמן
ס״ד פי״ם כל הסביעין מכיבן מין ספק הים כוד כדבר ומכני לת
ידעתי ומולי הוה לתה מהוה הנו לעה״כ מהוה בחלף הסביעי
שמים ומני הסמים הו׳ כפר כתבתי לעיל בס״ה פ״ו פי״ט מעמתי יתנו
חז״ל הרקיעים ב׳ ומעמתו ומטוס ז׳ ומעינן מולקין הם המכנגנים
מ״ם מהן מוכין מכן אחר ורוכ מה מתנום חז״ל הוה במספר ז׳ ומ״ת
בסמוחם מינן מוים הכמה קרילהו מים ומני הסמים ורקיע הו׳ ומילו
מ״ם מלקחנינה קאמר זילון רקיע מחקים ומכול מעון מכון ערבו ונמל דמתי
דקרי הם זילון רקיע קרה הם מים ומני הסמים ומתקום מכון דמני
הם מני הכת רקיע נים חלוק מה דלפי מנדתין מכון סליס ומחקי רביעי
וחכול מתיני ומעון סני ולפי מכיכה דהם הוי מכון ו׳ ומחקים ג׳ וחכול
ד׳ ומעון ה׳ ומהם מפ׳ לכולהו ומקחר וילון מינו מהם כלום לת הכנם
מחרית ויוכם ערבית ומחדם בכל יום מעמה הרחסי׳ בנה הנוט כרוק מתי
ויתחם מחהל לסמת רקים הנו חמה ולבנה וכוכבים ומחלות קבועים הו
בנה׳ ויתן אותם אקים ברקיע הסמים מחקים הנו חמים עומדות ומחוכו
מן לנדיקים לעתיד לבא הנו׳ יהו מחקים ומעמל ודלתי מים פתח ומחיב
ויעמה עליהם מן לחכול ומכול הנו׳ ירושלים וכ״ם ומוכח כנוי ומיכל סר
הגדול עומד ומקריב עליו קרבן בכל יום הם בנה בנתי בית ומכול לך מכון
לכמתך עולמים ומה מקריב בסמתן מלכדיקים מכון הנו כתות כתות כל
מ״ם מחומרו שירה לעיל ומחות כיום מתני כבודן שלישראל מנ׳ ומתם ומנה
ז״ל מסדו ומכילה שירה עתי מכון הנו מלכות ומוכרות כרת ומעלות
טלים רעים ומעלות מגלים הרקיע הל מה הסם ומעה מל קיסו ומכולן
מלמות מהן מל הם בנ׳ פתח ז״ל מה מוכרו ומוכי׳ לת כלי זעמו ערבו הנו׳ הנו מכל
מסמם ונדקה הנו כהנמל ו״ל דמנדתיך בתי מנ׳ ד דקרי לבו׳ הרחסוכים
בסם אחר מלה כהיה דמנינה מודה דמ״הנו ומילון מנכנם סחרית ומנ׳
ערבית הנו׳ הנו זה לת יתכן לת מרחסון ומודה מתי מה הנו׳ מה לבנה
בכבי׳ ומולות כיון דמוחן לוחם הרקיע הסמים מעמינן מכנים כדלעיל
ס״ה פ״ו ונם בחר מה׳ מודה הים בכל מ״ם מחנים כיון דמקרמי ילוף
לה מנ׳ הפלינ בסדר מוסכים ה״ נ׳ מחרנות מביעית מביכה הנו מ״
מכמה מתות הן מרן מלמה בו׳ ומי׳ מכלל המחרנות ים לה ן׳ מפות דהיינו
מרן מדמה הנו׳ ומכיון דמכל חביבה מכלן נתנה מה״ מהיה מביעית מביב׳
דמכל היינו מ״ כדמנו מספרי המחקת כמכל מדנו זה מ״ ולמה נקרה
מתה מכל מהיה מתוכלת מכל המחרנות מכל המחרנות מה מים הנו מין הנו
מכל מ״ מינה הסרה כלום ל״ם למה נקרה מתה מכל פ״ם מכל מכתובה

ומי זה תורה מנה׳ כנוים מין תורה מכמן מהתור׳ כמ״ו והיינו דקמר׳ מ״
יסמוט מכל כנדק מלכיותה מ״ו יסמוט מותה כמדת הנדק והרחמים מ״
מ״ה ידין במסרים דהיינו מ״ה מ״ב כת״ם כירושלמי ביסרים מהם ומ״
ומדמים ה״ מנות לבחר המקלמים ומם״ג דמ״ו מקרי נמי מרן כמה ומ״
מכמו׳ ל המרן מרן מסר לה המסכ
ורבות כלה מסר סוה כולל
המרנות ומסם מיוחד לה׳ מהקלמ
והם דלה מסיכי הכמ כל הני דל
ס״ד פ״נ סי״ב׳ וסי״מ׳ מסרם מם
והם פלינה מהה לעיל ס״ם פי״נ
י״ב דקאמר ד״מנו׳ נקרהו לחרן כ
מקוכותיה דלה ס״ל רק ד׳ מ
ונם ס״ל מסם כולנים לכל העולם
נמחרו לת כנגד מקופותי ולה מ
הכמ מכל מחד מם מיוחד לחרן מ
ופלינ׳ נמי מהיה דסמרי הכתובים
דתנ״י מנות יש לחרן כו׳ מך ק״מ
חסוב מ״ו מביעי׳ לביב׳ למיה מנ
מחר כל המרנות המדרכ׳ היה דמ
לכלן כדמת׳ ומי מסוס דמסדר מם מ
דוכתי ומי מסוס דמסדר מם מ
מחרונ׳ מה בכך ומוד הבקרמי כ
מקמי ליה ונמיה וי״ל מבני המ
מל מ״מ׳ כנוטן ומכ״ם מסחר מ

כדמיתה כמילהי כתובות קרי לה מביעית מ״ב לפי מנבוה מכל המ
ניא לה מנתמי דמיה כרוה להיות נים מם לחרן מלה בכ׳ מבדמה מ
מוחר למקום עמוק הכך הר ונבמה ומבמות הנים המקום מקו׳ המהם מ
ובקרה כן לה מיקר׳ נים מם מקום כולל ומולי הה דכתי׳ נם בהלך מ
גלמות מנמ׳ ליה מהוה מם מקנים מהוה גלמות כתו מחרי הרחסוך
דחרן ליה וגלמות המסמע כלל מקום מהוה ליה והוה חלק המדבר
כתו והדחתיו לחרן ליה ומם מדבר ונים נם חרן נמיה מסמע מם
מהמדבר המסם ; ובתיב ויהלך מנוך מת המלכים מ״ל דקלומינו
לקח אותו מלכים היינו מסכניסו מי כנ״ע כדמתר במדרש ומ״ב כתי
מכל הרחסונים ודלה כדמתר לעיל ס״ה פכ״ה מחנף היה ומילקו׳ ל
לזתנו באבות ל״ק בדורות מתחכרה ומילך רכת׳ דבחר כז׳ לדורות מ
מולה חביב לבנין דורות ומהי טעמה לת חביב מאותן מהיו מחנו
מהרחם כלל מכל לבנין מבו׳ חביב מביעי ומבו׳ לאחו מוקה דמה מין ק
מבות מלה לנ׳ כהתיה כפ״ק דכרכות לת כלותר חסוכים ורחסי׳ כנ
מהנדיקים מהתיל׳ לת לכם תורה מיוחדת לת היה לכלל העולם מכל מ
מכרה׳ וכנין היה מיוחדת ונקר׳ י״ כיחוד מתו עליהם מם׳ כ ברחסון
בבנים כביפי איש כופת במדרם מנחות׳ הנו׳ לה חביב ליה מפני
מסקה מלכותו ונהרי הוה כלה היה וכתיב ויקר׳ מסה א״ו׳ ומה מ
מם כמנה מחביב מכל הרחסוני׳ מנתן כידו כל הכוחם עדלמין להם
עם היותם רבים מאד ומיל מסה מעט כערכם מכל דוד מע״ם מנגה
פעמים ונגהו׳ לת מנה המון רב כזה כיחד ועוד סדוד היה נבור מ
מסה לת היה כו כח לת לרדוף ולה להרוג והוה היה רודף הכ״ם מ
וכתי׳ בחיבה דכתי כפ״ה המיטו וזה גם יותר גדול
שנא׳ וקדשתם מם מנת המיטים מנה ק״ דנת המיטים היה מחר
המיטה ומ״כ מתהיה מבת המיטה הז׳ ומ״מ מנה דיובל בם מחרי
חביבה כמבוטנת מתי לימה המביעי חביב מחרי בם חנ המבוטנות
ק״ל דמתר מנת נ״מולה לבמן ולכמן היה מנת היובל ויהיה מנת המ
הבתה דמ״כ כמיטיון הה חביב וי״ל דס״ל כרבנן דמחרי מין היובל
הלה מ״כים עמי מביעית כדמנו כת״ ונ״ל דלוקה מביעי׳ המחנן
לו בעי מכל כמה מנות המיטה מין קבידה מם לה כמתרו הילכך
מנת המיטה הז׳ חביב מהוה הוה הנרס ליובל ונוכל ו״ל דמנה
המיטה הז׳ מתוך ליובל חביב מנתנתו ב׳ מנים קדושת המנכות ומ
המלתי יוסף בל מ״ המלמות כדכתיב לעיל ס״ה פס״ה נבי מינו דומה
לדיק מ״לנות ה״נדיקים בימים מנה דבעי לחסוקי מילתים בחרנ
לענין בחדם הז׳ דעליה קיימנן כדרך המדם מכיה נמי ומים לבכ
המדים אבל לה בחבינה פרש״י ותוספות לה בירושלמי ולה הנבולין
קר״מנם פי׳ פרקים מקרה ירושלים כולה ומחבינה מחר הבוירות מ
חרן יחמל ולפרש״ הה דקמחר בסמוך הם ל״ת הוה ידחה מעילו בנ
הבותה קמחר מתין ב״ל בחבינה מלה מעילו בנבולין רמוי לרבות
אם ד״ת הוה לידחה מנת מפני תקנת מנ״ת מי מיכה מעיקה
מכוון דתקנת מיכר חכמה ומינו מלכה כמחנן דבר מחמל ומיתה
ברים פ״ה דר״ה כל מלחמת עבודה לה מעשו יבחת מקנת מיכר ו
הפת מחכמה היה ומינה מלחמה ומהי מלחמה בשבת לה מיתה כדכתבו מתוה
מ״ב מחמי מם ד״ דלה בחי מנת מלחמה ומהי הבי״ל לקמנ׳ כיון
תורה הוה ידחה נבולין ל״ל לדרבות מקנו הבי דמעילו מם ל״ דם לנ
מנה דתקנת מיכר מלחמ׳ מ״מ ק״ עלה דמ״כ מהי מקדש לה ידחה
ק״ק מם ים מנים דמעמנו תקנת מיכר מלר״ה בנבת מנ״ב ל
מלחמה וכזכרון תרועה דמסמוך דיליף מנה הבי מ״ב מיקמי מפילמה
לה ידחה מזכירין מקרות מל תרועה כדכתיב״ בם הנו׳ ומכ׳ מחוה
פסוקי ברונות ופסוקי מנכרות לזכור לם עקידת יצחק מלה להמם

לענין

ביצר בזמן שבא בשבת וזכרון תרועה מזכירין אבל לא תוקעין א"ר שמעון בן יוחאי ירחה במקדש שהן יודעים זמנו של חדש ואל ירחה בגבולין שאין יודעין בזמנו של חדש ראו שמעון בן יוחאי יום תרועה יהיה לכם ועשיתם אשה תחליפא קיסרא בכל מוספין כתיב והקרבתם וכאן כתיב ועשיתם אשה הא ביצר אם' להם הקב"ה לישראל בני מעלה אני עליכם כאלו היום נעשיתם לפני כאלו היום בראתי אתכם ברייה החדשה הה"ד כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה :

פרשה ל

א ולקחתם לכם ביום הראשון ר"א בר כהנ' פתח קחו מוסרי ואל כסף קחו מוסרה של תורה ואל כסף למה תשקלו כסף בלא לחם למה אתם שוקלים כסף לבני עשו בלא לחם על שלא שבעתם מלחמה של תורה ויגיעכם בלא לשבעה למה אתם יגעים וא"ה שבעים בלא לשבע' על שלא שבעת' מיינה של הורה רבתיב ושתו ביין מסכתי ר"ב ור' תיי' אבוי בשר"י בן נהוראי אמ' כתיב ופקדתי עלכל לוחציו אפי על נבאי צדק' חוץ משבר סופרי' ומשנין שאינן נוטלין אלא שכר בטלה בלבר אבל שכר ד"א של התורה אין כל בריה יכולה ליתן מתן שכרה תני מר"ה נקצצין מזונותיו של אדם הון מסה שמוציא בשבתות וימים טובים וראשי חדשים ומה שהתינוקות מוליכין לבית רבן אם מוסיף מוסיפין לו ואם פוחת פוחתין לו ר"י הוה מטייל

דהוי כאלו קאמר ביום זה עשיתם לכם כדקאמר היום נעשיתם לפני יי' כאלו היום נעשיתם לפני מזוכים ע"י התרועה והתפוכה שביום זה כאלו היום נעשיתם לפני פי' כאלו עשו את עצמם וכדאת' לקמן פל"ה נכי ועשיתם אותם ברוכי מעלה עליכם כאלו עשיתם עצמכם והא דדרים תו כאלו היו' ברתתי אתכם מע"נ דועשיתם כתיב מטו' דלפי האמת י"ו הוה הטוב ודרשינן סמיכות מעשה בעלמא מלא יום תרועה יהיה לכם לומר שיתוסב כאילו ברתתם היתה חדשה ביום זה ומ"מ דרשינן נמי נעשיתם לפני כיון דועשיתם כתיב כאלו היום ברתתי אתכם ברי' חדשה לפוס ריבטא מסמ' סנחסכים טהורי' ונקיים מהטא כאלו היום נברתו ע"ד נר שנתנייר בקטן שנול' דמי וכן נר שהו פ"מ פ"ם בפ"הכא על כעלי תשוכה שברתה אותם ברייה חדשה אבל הא דמייתי מכאן שהמים החדשים לא מ"ם לענין זה ולכן נר' שה"כ כאו' על בעלי תשוב שכו' לן ברי' חדש שיהיו כעונם הנעלתיר יבוא אות ברייה חדש שיהיו כעונם הנמי חיים וקיימי' ולא יפסלו בטבע הברייה הזו וז"ם כאן ביום ר"ה ע"ישתשובתם מקיבלת מעלה עליהם הכתוב כאלו הוא הזמן הנעתיד שחביבים מאד וברתם ברייה חדשה להיותם קיימים והוא מ"ם כי כאשר הנמים החדשים והארץ החדש עומדים לפני שהכוונה על קיומם לעולם ומיהו מכסחת הילקוט מסמע

מעלי ח יעני נ

מעלי ח יעני ל

שעל ידי שניטלו ביום הדין חטיב כאלו היום נולדו וכיפה עינים פרשת האזינו כתבתי שעד"ה ירמז כאן לטעם מ"לבחירת זמן זה לתשובה והוא מ"ם בדרך אמונ' שלית' שהחורף נוטה ל הקור והקור הפך המיים שלזה היא הסתיו זמן המיתה נוה שנהנו כתשוב' בזמני מותה העבודה חרפיי' קודם שנכנס בסכנת המות ונשמר שעל"מ כאן שלהיות זה הזמן נוטה ל המות וע"י התשובה יזכו לחיים נמנה כאלו מחדש ומחיה מותם אחר המות : פתח קחו מוסרי ואל כסף ה"נ לפ' ולקחתם לכם להנאתכם והיינו עוסר שיש נו בשכר מצוה זו וכדאמר בסמוך משכר לקיחה אתם למד שכר לולב וסמך לזה פתח קחו מוסרי ואל כסף שפי' שלא יטטרכו ליקח כסף בהסתלותם כי בקיום המצו' אמנם להם ומכיון דמייתי ליה מפ' ליה בריש' בחנני אחריני דבריסה מפרש כשתקחו מוסרי לא תתבדו כשבכם ע"י נוי' שזה יקרה אפני בטול תור' ולהכי מייתי למה תשקלו כסף כדאמ' למה אתם שוקלים כסף לבני עשו כו' והדר מפ' שבשלומדים התורה היא לעולם בלא כסף משכר סופרים ומשנים אינו אלא שכר בטלה אבל שכר ד"מ מן התורה אין מי שיכול ליתן ולהכי מייתי הא דר' יוסי בן נהורא' והבר מפרש שהולאת לימד התינוקות אין לחוש לה מאחר שאם מוסיפין לו וה"ק קחו מוסרי ולא תחוסו להוציאת הכסף ולכאי מייתי הא דתניא אר"ה נקנים כו' והדר מפ' שלא יהוא אדם בהולאת כל ממונו כדי ללמוד תורה ולהכי מייתי מילתיה דר' יוחנן שאמר כל נכסיו כו' :

קחו מוסרה של תורה ואל כסף פי' ולא תאבדו ממונכם בדפי' ות"ת מתי ודעת מחרון נבחר לפ"ו וי"ל דה"ק שנתנתו זוכים בתרתי סמ"ל' ממונם ושור שוזבי לדעת דעדיף מכל מתון שבעול' . על שלא שבעת' כו' דהמקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות שבו' : וא"ה שבעים דידיעכם מסמע אתם לבדכם יגעי' ולא זולתכם מיינה של תורה דמיין ולהכ דלעי' מיניה קאמר בלא לשבעה ונקט יין מטוס דאשכחן בגרור דתורה נקראת יין דכתיב ושתו ביין מסכתי' . דבתיב ושתו ביין מסכתי ועל הלחם נמי דמיה מהכא דכתיב לכו לחמו בלחמי ולא אם להכיאתו לעיל כיון דכעי לאתויי הכא אפילו על נבחי נדקה כשדוחקים ומתסכנים עליה וכפ"ק דב"ב פריך מהכא לרב נחמן דאמר שמתסכנים על הצדקה אפי' בעבר שבת ומשני הא דאמ' הא דלא אמיד פי' אמיד עשיר חוץ משבר סופרי' דבהנך שרי למשכן למי שאינו סורב ואפילו שאינו עשיר ושעמ' מטו' דהא בריכה טפי שאין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות כדאיתא בפ' כל כתבי ואין להב"ה בעולמו אלא מרבע אמות של הלכה כדאית' בפ"ק דברכות ומיילי דקאמר שכר סופרים קאמר דאינו נוטלין אלא שכר בטלה דלא נטעי לאיתר שכר שלא נוטלים אי נמי טעמא קאמר מכיון דאינו נוטלין שכר אלא פורתא דהיינו שכר בטלה דאלו שכר כל דבר אין לו סוף דאמו לבלתי קפח שכרם ולמשכן עליו : אלא שכר בטלה מטוס מסנים קאמר לה דאלו שכר סופרי' שהם מלמדי מקרא לתינוקו' בלאו הכי אינה טעמא ליטול שכר דהיינו שכר שיאור ושכר פיטוק טעמים כדאיתא בפרק אין בין המודר י מר"ה נקנים כו' במסכת כיפה בפ"יום טוב יליף לה מדכתיב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו ויאמר חג שהחדש מתכסה כו הוי אומר זה ר"ה וכתיב כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב והאי חק ליישבה דמזוכי הוא דכתיב ואכלו את חקם ומדכתי' הטריפני לחם חקי מזונותיו של אדם בפרק הנזכר פרש' מזונותיו של אדם כל מה שעתיד להשתכ' בשנה שיהא ניזון מהם קונה לו כך וכך ישתכר בשנה זו ויש לו ליזהר מלעשות הונאה מרובה אלא יוסיפו לו שכר מזונו' אלא מה שפסקו מון מהונאה' שכתות אותה לא פסקו לו מה ישתכר לנרכן ומהיכן תבואתו

לפי מה שרגיל מתנחמין לו לפעמים מי שיחתין לו כלי ממקומין לו
שכר מוסיף אם מוסיף מוסיפין לו בפרק שנזכר נביאכלו מסמכים ומתו
מתתקים כו' כבני מתי כי הדות יי' היה מעוזכם ומ"ר יוחנן מסוס ר' שמעון
בר סוסאל אמר לפם הקב"ה ליסראל בני לו עלי ואני פורש נס קדמו
קרוסת היוס והמתינו כי ואני פורש
זכתכו המוספות בהם דאם מוסיף
מוסיפין לו כפי מ"ם בספר עין יעקב
וז"ל וכלהו מקרא דאכלו מסמני נפק'
דנבי י"ט כתיב וא"ת מחדות ה' נפקא
דכתיב מקודי י' ישרים משמחי לב
וכתיב הים מעוזכם הים תעמוד לכם
לפלם הקפוחיכם והלוחותיכ' פחתם
לוויים נסכילה והם דמ"ר עקיב' עשה
סבתך חול ואל מנעדך לברייות כפ' כל
כתבי הקם כגוסל מן הבדקה ע"כ ,
דברי ט
שיר ב
אכל בנסחתינו לא כתיב כל האי
ליפנם נבי לו עלי ואני פורש כתוב
דהכי דפס סבתך חול הייבו מתי פחין
לו לפרוש ובכר כתבתי לעי' ס"ם פי"ם
שיר ג
סי' כ' שאהב ר' יא התור מ"ם לפ'
כתן מם יתן הים מת כל הון ביתו
לחלק סכר עם ר' יוחנן בהיה דמתר'
כפ' היה בוטל הלל וסבנה היכי הוו
הלל עסק פתורה סבנה עבד עיסקא
לסוף מ"ל בוה נערוב ונפלנ ינת כ"ק
ומ"מס יתן הים מת כל הון ביתו כאהב
בוו יבוזו לו דהך מלת לא סייבא מחרי
תלי ית
מות רבי יוחנן ונס מין לפ"מם מת
מדם ליתן כל הון ביתו כאהבת פתור'
מלי ד סיוניה כל ממונו לעסוק כתורה כמו
מעשה ר' בוו יבוזו לו דמתי יבוזו
לו דמ"ם ר' מחר ובוזו מתי סביה
דורו קורה עליו דמשמע דמפרשי קר'
ביה וי"ל סעל דברת בני מדם קמתר
פהם יבוזו מי פיתן כל הון ביתו לעסוק כתורה כמו מעשה ר' ובוזה קרמו
המקרא הזה עליו מהוא עשה כך והיו מוחקים עליו מתמא דמינשי מ"כ
כי בוו יבוזו לו מכנת נוג ומנוג מהיה לו כמ"ם מתתרגם שפרחה בפוי'
כפסיון נוסמין מותה היתה מסולקת מעל המנסי פורחת כמויר מהמלאכים
היו נוסמי מותה מ"כ מחר מנקבר היתה פורחת כמויר מהיו מוליכין מות'
לנ"ע שאהב הקב"ה למתה הוסעיה מכבדו בכבוד הזה ומתה לחיים דלא
מיבעיה מפני עיקר הסבר מסר לנדיקי מלא מפי כבוד זה לא יערבנו כל
המון מכבוד בר דמך ר"מ מיידי דמייתי כר דמך ר' וכר דמך ר"ם מייתי
נמי הם דהוה קריי ומנוי בעל מקרא ומסנה ופייטין ודרסן והיינו מבל
מנת הם רובל מהיו בו מכל מיני מלות כרובל מים לו כל מיני בסמים ,
ופייטין ודרסן חזי' נר' וקרובי ופייטוי ולפ"ז מדוייהו מבינן מ"ד קרובוי
הלסון קרובות והם הפיוטין המיוסדים על סדר התפלה כמנהג המסבנוי'
ומפסר דפייטוי הייבו מן מחר פיוטין מהיבו על סדר התפילות; משבר
לקיחה מתה למר בו' יתכן דקדרים לה מולקחתם לכם כלומר מקחו לכם
למוד מכב לקים מחר לקים וז והוא נר ליסר בו' ומ"ת וקח מה הת נמי
דם תילה ודם פסח י"ל דהנהו גרמו לנמולת מנדי ולינגל ממכת בכורו'
כת"ם ופסח יי' על הפתח מכל הכיזות דהוו לקיחה לא הוו לא בוכו לקיחת'
מנודת מזוב דהוי מדה כנגד מדה ומין קוסים מת"ם לעיל ס"ב פי"ו מע"י
מזוב נא מת ישרל דהיות הטבילה ע"י מזוב שפי ממין מחר כדי שפהיה
הנמולה דבר ספל ומ"מ מבר הלקיחה לקיחת ממון מיהו כחיות ס"ב פ"מ
מו מחרי נמולה והכיזות הכל היה בוכות ולקחתם מנודת מזוב ונר דם ל
דדם פסח ומילה הוגרבו להטיל ממכת בכורות ולא היו כדאי להגל של
ידן כדפי' הם , בר' מיני כד מנס גרסי ונר דכתמיה קמתר וכי מרבו
מרבעה מנה דזפו כולי האי על ידו , הה"ר תודיעני מורח חיים פו'
ה"ב לפ' ולקחתם לכם מהלקיחה לזרות מהגנות שלכם מהלוכם מורה על
זה ולהכי מייתי האי קרא דדרים בנימות כיתוכך נגת מהמלוה הזו הורמ'
על הגנות כדלקתי ומיידי דמייתי קרא מפ' כולי' הכא , תודיעני בחיזו
פילון כו' ח"פ מפסיזו מרמהו יי' הגלחת הנפש ומכרה מו מיזכהו מליה
לא רגה לפ' כן דלסון הודע' לא מתי מפיר על מיזכהו ויחנהו בכך והרמות'
בעה"ז מ"ם דעין לא רמתה ועוד דחיים מיבעי ליה ומורח מאי עבידתיה
לבני מס מהבקשה יודיעהו בחיזה דרך יזכה לחיי העה"ב מ"ק מאי בעי
מרי התורה ומנוחתי הם המבינים בכבכים בדבתי רחה נתתי לפניך מת
החיים כו' ובחרת בחיים כו' ובמלה רבים ועוד המאי לא מהדר ליה הכי
וכת"ם כמדרש ס"ט דקתמר ליה נפה לירמה מו נפה לתורה מו עשה ומבול
וע"ק ת"ט מיזה פילון מבולם דקתמר ר' ל דכ"ט מבמע לנו דתודיעני
מורח חיים הייבו חיי העה"ז מהחיים המיוחדים בתורה בבכר הייבו חיי
העה"ב כת"ם בקדוסין לתבן יתריכון ימיך לעולם מבולו טוב ובולו מרוך
ולבן ובקב בחיזו מוקן יזכה לחיי העה"ז ובסיבו יי"ם ,המורה מחסנולת'
מהעוסק בה יזכה גם לחיי העה"ז ומייתי מעץ חיים הים למחזיקים בה
דהייבו חיי העה"ז דמי לעה"ב מאי קת"ל מו ע"י הירמה דירמת יי' מוסיף
ימים הייבו מפי בעה"ז מי בפה ומבול ומי' מלף מהיבו בבכר המלות מריבו'
ימים בעה"ז מ"מ בעודו עוסק במלות מיבת ימיה מתגין בעדו מן היסורין

ולכן יעסוק תמיד בהן ויהיה כל זמן עסקו לחה בעוס ומוכל מתפרנס דמ
יום ס יומו כל עוד מעוסק במלאכתו מבל מנדה דידן מפ' מרח חיים מה
הע"ה ושלח דוד כיבל יוכל יומר' לבנים לעה"ב תמיד בלא פוס הפסק עוב מ
כתוהן מגלוהין כי"ב חדשי' ומוב זוכים לעה"ב מעתר מפולם מבבנ
בו בהיה מבלי פוס הפסק ולמ
ביסורין מתרקין עונו בעה"ו ומ
נקי לע"ם א"ל הב"ה לדוד מחמיי מ
נריך כו' ק"מה נורך לתריבות לסון
לא ס"ל לומר לא מתר לוכב"ה יסוד
כדכתיב ודרך חיים תוכחת מוסר ו
דה"ק דמפי' לדוד מלא חטא מתר ו
המו' דוד חט לאינו לא טוש מפ"ה נ
ייסודין כדי לוכות לעה"ב ומה
קמתר בחיזה פילון מבולם מתה נ
לומר דבלתו הכי לא סני בלא יסו
כדמת לעי' ס"ב פ"ם מסבה"ב לא נ
מלא ע"י ייסורין מלא מכרי לבנ
תבן לעה"ב בלי הפסק יוידבו עונ
הייסרין בפי המטה , שבענו
שמחות תמוס דסמחות ס' מותיו
ס' סמחו והשמח לא דרים סובע
סבע הדלקתן מבל כילקו מלים ע
הבא תורה נכיחים וכתובים מ
תוספתא תלמוד מנד' ומייחו לה
הם דדרים מל תבי קורה מלא ס
שמחות שבענו בו' סמחו ולפ"ו
בעי חדם מיודיעהו בחיזה
מבולם ועוד מיזכהו בתורה מבלם
דמפרש מלו כתות של נדיקים
חדם היה מיודיעהו בחיזה פילון
להיות מבתות הנדיקים וכס"ט
לה כתר דר' מבין דמפ' מורח חיי
בר"ה ויה"ך שמחות מקר' מס
דפקודי י"ל ישרים משמחי לב ,
אלו ז' כתות של נדיקים כו' מיבה למידק במה סמ
מדרגות הנדיקים לעתיד לבא בו' כתות ויהיינו כתחיית המ
וכן בנ"ע דבס"ט מ"ז י"מ מייתי להם וכתר הכי קמתר
כת וכת יש לו מדור בפני עצמו בנ"ע וכנגדן מבעת בתי דירות בנ
ומלו הן בו' בר' סהם ז' כתות ובודאי ז' כתות מלו ז' מדרגות בולבות נ
מהנה יסתתמו בעלי הבת הבינה עם הינות בל מ' מתחלף לתבירו מ
בדמ' לעיל פי"ח בל נדיק ונדיי יש לו עול בפני עצמו ומ"ב יש לדמ' מ
בל ז' כתות מלו בבלל ומה ענין זריחת פניהם ודמיונם בחמה ולבנה
מנינו נ"ב הדתות לחכני טוכו ומרגליו כמו יסוניה המכן הרמס ולמ
כמ"ם ז"ל ובוה עות בין הבדסי וכן לבמ' הבדרי לא נוכרו בבה ומנ
י"ל דבס"ט מייתי לפידי במקום מבורה דמייתי בבה ובמן לא הזכיר
לתתוייהבו מבינן דהזכיר נמי בדקים ובניהם מקר' מ' והתם נמי ק
לא חסיב מבור ומיבב לתי כמי סדר ז' בכתו' דלא מייתי להו בסד' המ
ולא בסדר מדרגת המאורו דמור בבבבי גדול מבל דקים ובל מבור
סוגבי ומנב מורחין נבין בת"ם בס"ט ובבת הם יובבת לפני המלך ו
לת המלך מת הפני' סב' ובסבו ישרי' מת פניהו' ישר יחזו פניהו ובבת
מסרי יוסבי כיתך והנ' מי יעל בהר יי' ד' מסרי תבת ומקר' ה' מי יבו
ומי יבבון בהר בדבינ ומי יקום במקום בבבו יום לדעת בינון
מבומות לו' הבתות והתייחסותם זה מל זה בבינן דלא מייתי להו
המקרמות בר' סהם מבבונות בנגד ז' בבתות ועוד בתה יפה בת בת
מוזלתם סוזבים לבינות הסוזבה בתלבות ומי"ל בלסון ורומה מת
ומת הפנים מהי"ל ורומה פני המלך בלינבה דקרא דמתמורום ומ
מי יעלה בהר י"ב בת ב' ומי יקום במקום בבבו בת ז' מ"ם דנקם הנ
מחר מרחוקות זו מזו וכן בתמרו מי יגור בהמלך ומי יקום במקו
מ"ם דנקט בת ה' ובבי מזולתן ומוב מבחסר בתן נדר בתלו מת הולך
בו' ובתלה מחר נקי בפים בו' ויר' דהיינו הם וכ"ם דהולך מתי בו' נר
למי יגור ומי יבבון וכן נקי בפים מוזר למי יעלה ומי יקום בו' ולפ
בהם מדרגות בבדלות לא יתבן ומ"ב מי יתן ומדע מיזה בדר בבדל ב
ודוחק לומר דהולך תמים בו' ונקי בפים בו' מינם דבקים למי יגו
יעלה לדעת המדרש מלא ס"ם מי יעלה מי ומי הזובה לזה בי בני
מובטים ובקבי המבינ' וכן מי יגור בו' והמקרמו' דרך תמים ומ"ם הולך
מילת בחנכי בפסה הים ובסוח המחמר עוסה לם לחיות לעולם ובן
בפים בסוח המחמר יש מ' כרבה מתת י' יפם היות בחמה בס"ט נבי מ
בהלוך הם חור לו בנין ותבור לו בירוסלים מי יגור בהלך ומו"מ
דבבים סבראה סהם מפרסים המקרא לסון מתמת ולא דבק להולך מ
ומנב מרחין נדקדק מ"ם בסוחר טוב יסר יחזו פניהו מלו סבעה בתו
נדיקים סבן בתיב והמסבילים יזהירו בזוהר הרקיע בלו ים מבלון
לו' כתות והם ליתה ומם לבני כתות מבינ המיה בבר מסדרם מת"ב מ
המקרא עליהן :
גם י"ל בתה מלא הבינ' הם רמיה לתתה ולבנה מיפה בלבנה בדמ
בדמייתי הבא מלא מתוהביו בבלת המם בבבורתו ומבינת
עולם ולפי הגרמה דידן עדיפא סבו' בבינות ויוסי וסניהם סמוסים
דבינת

לפי מה שרגיל מתנחמין לו לפעמים מי שיחתין לו כלי ממקומין לו
שכר מוסיף אם מוסיף מוסיפין לו בפרק שנזכר נביאכלו מסמכים ומתו
מתתקים כו' כבני מתי כי הדות יי' היה מעוזכם ומ"ר יוחנן מסוס ר' שמעון
בר סוסאל אמר לפם הקב"ה ליסראל בני לו עלי ואני פורש נס קדמו
קרוסת היוס והמתינו כי ואני פורש
זכתכו המוספות בהם דאם מוסיף
מוסיפין לו כפי מ"ם בספר עין יעקב
וז"ל וכלהו מקרא דאכלו מסמני נפק'
דנבי י"ט כתיב וא"ת מחדות ה' נפקא
דכתיב מקודי י' ישרים משמחי לב
וכתיב הים מעוזכם הים תעמוד לכם
לפלם הקפוחיכם והלוחותיכ' פחתם
לוויים נסכילה והם דמ"ר עקיב' עשה
סבתך חול ואל מנעדך לברייות כפ' כל
כתבי הקם כגוסל מן הבדקה ע"כ ,
דברי ט
שיר ב
אכל בנסחתינו לא כתיב כל האי
ליפנם נבי לו עלי ואני פורש כתוב
דהכי דפס סבתך חול הייבו מתי פחין
לו לפרוש ובכר כתבתי לעי' ס"ם פי"ם
שיר ג
סי' כ' שאהב ר' יא התור מ"ם לפ'
כתן מם יתן הים מת כל הון ביתו
לחלק סכר עם ר' יוחנן בהיה דמתר'
כפ' היה בוטל הלל וסבנה היכי הוו
הלל עסק פתורה סבנה עבד עיסקא
לסוף מ"ל בוה נערוב ונפלנ ינת כ"ק
ומ"מס יתן הים מת כל הון ביתו כאהב
בוו יבוזו לו דהך מלת לא סייבא מחרי
תלי ית
מות רבי יוחנן ונס מין לפ"מם מת
מדם ליתן כל הון ביתו כאהבת פתור'
מלי ד סיוניה כל ממונו לעסוק כתורה כמו
מעשה ר' בוו יבוזו לו דמתי יבוזו
לו דמ"ם ר' מחר ובוזו מתי סביה
דורו קורה עליו דמשמע דמפרשי קר'
ביה וי"ל סעל דברת בני מדם קמתר
פהם יבוזו מי פיתן כל הון ביתו לעסוק כתורה כמו מעשה ר' ובוזה קרמו
המקרא הזה עליו מהוא עשה כך והיו מוחקים עליו מתמא דמינשי מ"כ
כי בוו יבוזו לו מכנת נוג ומנוג מהיה לו כמ"ם מתתרגם שפרחה בפוי'
כפסיון נוסמין מותה היתה מסולקת מעל המנסי פורחת כמויר מהיו מוליכין מות'
היו נוסמי מותה מ"כ מחר מנקבר היתה פורחת כמויר מהיו מוליכין מות'
לנ"ע שאהב הקב"ה למתה הוסעיה מכבדו בכבוד הזה ומתה לחיים דלא
מיבעיה מפני עיקר הסבר מסר לנדיקי מלא מפי כבוד זה לא יערבנו כל
המון מכבוד בר דמך ר"מ מיידי דמייתי כר דמך ר' וכר דמך ר"ם מייתי
נמי הם דהוה קריי ומנוי בעל מקרא ומסנה ופייטין ודרסן והיינו מבל
מנת הם רובל מהיו בו מכל מיני מלות כרובל מים לו כל מיני בסמים ,
ופייטין ודרסן חזי' נר' וקרובי ופייטוי ולפ"ז מדוייהו מבינן מ"ד קרובוי
הלסון קרובות והם הפיוטין המיוסדים על סדר התפלה כמנהג המסבנוי'
ומפסר דפייטוי הייבו מן מחר פיוטין מהיבו על סדר התפילות; משבר
לקיחה מתה למר בו' יתכן דקדרים לה מולקחתם לכם כלומר מקחו לכם
למוד מכב לקים מחר לקים וז והוא נר ליסר בו' ומ"ת וקח מה הת נמי
דם תילה ודם פסח י"ל דהנהו גרמו לנמולת מנדי ולינגל ממכת בכורו'
כת"ם ופסח יי' על הפתח מכל הכיזות דהוו לקיחה לא הוו לא בוכו לקיחת'
מנודת מזוב דהוי מדה כנגד מדה ומין קוסים מת"ם לעיל ס"ב פי"ו מע"י
מזוב נא מת ישרל דהיות הטבילה ע"י מזוב שפי ממין מחר כדי שפהיה
הנמולה דבר ספל ומ"מ מבר הלקיחה לקיחת ממון מיהו כחיות ס"ב פ"מ
מו מחרי נמולה והכיזות הכל היה בוכות ולקחתם מנודת מזוב ונר דם ל
דדם פסח ומילה הוגרבו להטיל ממכת בכורות ולא היו כדאי להגל של
ידן כדפי' הם , בר' מיני כד מנס גרסי ונר דכתמיה קמתר וכי מרבו
מרבעה מנה דזפו כולי האי על ידו , הה"ר תודיעני מורח חיים פו'
ה"ב לפ' ולקחתם לכם מהלקיחה לזרות מהגנות שלכם מהלוכם מורה על
זה ולהכי מייתי האי קרא דדרים בנימות כיתוכך נגת מהמלוה הזו הורמ'
על הגנות כדלקתי ומיידי דמייתי קרא מפ' כולי' הכא , תודיעני בחיזו
פילון כו' ח"פ מפסיזו מרמהו יי' הגלחת הנפש ומכרה מו מיזכהו מליה
לא רגה לפ' כן דלסון הודע' לא מתי מפיר על מיזכהו ויחנהו בכך והרמות'
בעה"ז מ"מ דעין לא רמתה ועוד דחיים מיבעי ליה ומורח מאי עבידתיה
לבני מס מהבקשה יודיעהו בחיזה דרך יזכה לחיי העה"ב מ"ק מאי בעי
מרי התורה ומנוחתי הם המבינים בבבכים בדבתי רחה נתתי לפניך מת
החיים כו' ובחרת בחיים כו' ובמלה רבים ועוד המאי לא מהדר ליה הכי
וכת"ם כמדרש ס"ט דקתמר ליה נפה לירמה מו נפה לתורה מו עשה ומבול
וע"ק ת"ט מיזה פילון מבולם דקתמר ר' ל דכ"ט מבמע לנו דתודיעני
מורח חיים הייבו חיי העה"ז מהחיים המיוחדים בתורה בבכר הייבו חיי
העה"ב כת"ם בקדוסין לתבן יתריכון ימיך לעולם מבולו טוב ובולו מרוך
ולבן ובקב בחיזו מוקן יזכה לחיי העה"ז ובסיבו יי"ם ,המורה מחסנולת'
מהעוסק בה יזכה גם לחיי העה"ז ומייתי מעץ חיים הים למחזיקים בה
דהייבו חיי העה"ז דמי לעה"ב מאי קת"ל מו ע"י הירמה דירמת יי' מוסיף
ימים הייבו מפי בעה"ז מי בפה ומבול ומי' מלף מהיבו בבכר המלות מריבו'
ימים בעה"ז מ"מ בעודו עוסק במלות מיבת ימיה מתגין בעדו מן היסורין

אלו ז' כתות של נדיקים כו' מיבה למידק במה סמ
מדרגות הנדיקים לעתיד לבא בו' כתות ויהיינו כתחיית המ
וכן בנ"ע דבס"ט מ"ז י"מ מייתי להם וכתר הכי קמתר
כת וכת יש לו מדור בפני עצמו בנ"ע וכנגדן מבעת בתי דירות בנ
ומלו הן בו' בר' סהם ז' כתות ובודאי ז' כתות מלו ז' מדרגות בולבות נ
מהנה יסתתמו בעלי הבת הבינה עם הינות בל מ' מתחלף לתבירו מ
בדמ' לעיל פי"ח בל נדיק ונדיי יש לו עול בפני עצמו ומ"ב יש לדמ' מ
בל ז' כתות מלו בבלל ומה ענין זריחת פניהם ודמיונם בחמה ולבנה
מנינו נ"ב הדתות לחכני טוכו ומרגליו כמו יסוניה המכן הרמס ולמ
כמ"ם ז"ל ובוה עות בין הבדסי וכן לבמ' הבדרי לא נוכרו בבה ומנ
י"ל דבס"ט מייתי לפידי במקום מבורה דמייתי בבה ובמן לא הזכיר
לתתוייהבו מבינן דהזכיר נמי בדקים ובניהם מקר' מ' והתם נמי ק
לא חסיב מבור ומיבב לתי כמי סדר ז' בכתו' דלא מייתי להו בסד' המ
ולא בסדר מדרגת המאורו דמור בבבבי גדול מבל דקים ובל מבור
סוגבי ומנב מורחין נבין בת"ם בס"ט ובבת הם יובבת לפני המלך ו
לת המלך מת הפני' סב' ובסבו ישרי' מת פניהו' ישר יחזו פניהו ובבת
מסרי יוסבי כיתך והנ' מי יעל בהר יי' ד' מסרי תבת ומקר' ה' מי יבו
ומי יבבון בהר בדבינ ומי יקום במקום בבבו יום לדעת בינון
מבומות לו' הבתות ובתייחסותם זה מל זה בבינן דלא מייתי להו
המקרמות בר' סהם מבבונות בנגד ז' בבתות ועוד בתה יפה בת בת
מוזלתם סוזבים לבינות הסוזבה בתלבות ומי"ל בלסון ורומה מת
ומת הפנים מהי"ל ורומה פני המלך בלינבה דקרא דמתמורום ומ
מי יעלה בהר י"ב בת ב' ומי יקום במקום בבבו בת ז' מ"ם דנקם הנ
מחר מרחוקות זו מזו וכן בתמרו מי יגור בהמלך ומי יקום במקו
מ"ם דנקט בת ה' ובבי מזולתן ומוב מבחסר בתן נדר בתלו מת הולך
בו' ובתלה מחר נקי בפים בו' ויר' דהיינו הם וכ"ם דהולך מתי בו' נר
למי יגור ומי יבבון וכן נקי בפים מוזר למי יעלה ומי יקום בו' ולפ
בהם מדרגות בבדלות לא יתבן ומ"ב מי יתן ומדע מיזה בדר בבדל ב
ודוחק לומר דהולך תמים בו' ונקי בפים בו' מינם דבקים למי יגו
יעלה לדעת המדרש מלא ס"ם מי יעלה מי ומי הזובה לזה בי בני
מובטים ובקבי המבינ' וכן מי יגור בו' והמקרמו' דרך תמים ומ"ם הולך
מילת בחנכי בפסה הים ובסוח המחמר עוסה לם לחיות לעולם ובן
בפים בסוח המחמר יש מ' כרבה מתת י' יפם היות בחמה בס"ט נבי מ
בהלוך הם חור לו בנין ותבור לו בירוסלים מי יגור בהלך ומו"מ
דבבים סבראה סהם מפרסים המקרא לסון מתמת ולא דבק להולך מ
ומנב מרחין נדקדק מ"ם בסוחר טוב יסר יחזו פניהו מלו סבעה בתו
נדיקים סבן בתיב והמסבילים יזהירו בזוהר הרקיע בלו ים מבלון
לו' כתות והם ליתה ומם לבני כתות מבינ המיה בבר מסדרם מת"ב מ
המקרא עליהן :
גם י"ל בתה מלא הבינ' הם רמיה לתתה ולבנה מיפה בלבנה בדמ
בדמייתי הבא מלא מתוהביו בבלת המם בבבורתו ומבינת
עולם ולפי הגרמה דידן עדיפא סבו' בבינות ויוסי וסניהם סמוסים
דבינת

ולבנה לרקיע ולכוכבים לברקים ולשושנים ולמנורה השהור שהית׳
בב״ה להמה מנין שנא׳ ברה כחמה ללבנה מנין שנ׳ יפה כלבנה
לרקיע מנין שנ׳ והמשכילי׳ יזהירו כזוהר רקיע לכוכבי׳ מנין שנ׳
ומצדיקי הרבי׳ בכוכבי׳ לעולם ועד לברקים מנין שנ׳ מראיהם
כלפידים בברקי׳ ירוצצו לשושנים מנין שנ׳ למנצח על שושנים
למנורה השהורה מנין שנ׳ ויאמר אלי מה אתה רואה ואומ׳ ראיתי
והנה מנורת זהב כולה נעימות בימינך נצח וכו׳ מי מודיענו איזו
את החביב והנעימה שבה׳ תרין אמוראין חד אמ׳ זו שבאה מבחה
של תורה ומכחן של מצות ואוחרנא אמר אלו סופרין ושטנים
שמלטרין תינוקות באמתן שהן עתידין לעמוד בימינו של הק׳בה
הה״ר נעימו׳ בימינך נצח ר״א שובע שמחות אל תהי קורא בן אלא
שבע שמחות אלו שבע מצות שבחנו ואלו הן ר׳ מינין שבלולב
וסוכה חגיגה ושמחה אם שמחת למה חגיגה ואם חגיג׳ למה שמחה
א״ר אבין משל לב׳ שנכנסו אצל הריין זלית אנן ידעין מאן הוא
נצוח אלא מאן דנסב באיין בירי׳ אנן ידעין דהו׳ נצוחייא בך ישראל
וא״ה באים ומקטרגים לפני הק׳בה בר״ה ולו׳ אנן ידעין מאן נצח
אלא במה שישראל יוצאין מלפני הקב״ה ולולביהן ואתרוגיהן בידן
אנו יודעי׳ דישראל אינון נצו חייא לפי׳ משה מזהיר לישראל ואו׳
להם ולקחתם לכם ביום הראשון . ד״א

המדם קודם שמסכיל הוא מסכיל בכח כו׳ שלאחרי כמה הסכל לפועל הסכל
והמשכיל והמוסכל הכל מ׳ וא״כ אם שלמות שהם משכילי בכח ולא נתאחדו
עם המוסכל הם יזהירו אם״כ כזוהר הרקיע אסר בא הזוהר עליו לחיותו
עוכן לקבלו לספיר יופיו כמדמו במקומו כלי הסתלות ולזה אמר בהם מי
יעלה בהר י״י כי עלייתם אינם למקו׳
דירת קבע אלא דמיון ההר שהעליה
אלינו בדרך ההזדמן משא״כ ברמשוני׳
שהם יושבי׳ ביתך שהיא דירת קבע
ולב״מ עוד יהללוך סלה ועל הכתוב הל׳
אמר בכוכבי׳ למה שאור מעצמם והן
קיימין במקומן תמיד עם שאינ׳ נרמו׳
ביום לחוזק אור השמש וכן מבדיקי
הרבים מעשיהם קיימים לעד והם
כפועלים תמיד במה שהרבים עושים
תמיד ממה שלמדו מהם וזכי׳ הרבים
תלוי בהם כאמו׳ וכל העוסקים עם
הבכור כו׳ ונדקתם עומדת לעד וכבר
מסלו הקדמונים בזה משל נאה לב׳
מנשים שהלכו בארקמטיא למדינת
הים והמ׳ היו לו שלש זהובי׳ ולא הדוים
רק כפל׳ כתמונו והאחר לא היו לו כי
אם ק׳ זהובים והרויח פי שנים אז
מרבעתיי׳ כתמונו שבא׳ נמלא הרוח
העשיר גדול ממאד מאד אחנם מינם
נרחים ובחשבים אבל כח בעלי העין
שמדרגת גדולה מהם כמו שלא יראו הבבכי׳ אבל הבאים אז הלבני׳ בהאיר׳
בעצם ולב״מ בהם אחרי תבחר ותקרב ישבון חצירך עשה היותם נבחרי׳
ונקרבים מחבריהם אסר יזכור למה שהם מקריבים חבריהם מ׳מ מבינים
בחברות בית י״י כי מדרגת בעלי העין אבלם כמדרגת שוכני היכל המלך
ורואים פניו בקבע אבל אחר עבדיו העושין מלאכתן חוץ לטרקלין
בחצרותיו ואינם רואים פניו אחת בשנה וכמו שהבבכים אינם נראים שלא
בלילה כן המעשה בלתי נמשך אלא בעה״ז הדומה בלילה אבל התלמוד
בלבנה השולטת כיום ובלילה שא״ח אין להם מנוח׳ לא בעה״ז ולא בעה״ב
ועל הכתב הה׳ אמר בבדקים שאין אורה מבהיק אלא במקר׳ לפי שעה בעם
יוצין בעם יעלם עד״ם הרב בשפיתתו ועז״מ מי יגור באהליך שהאהל אינו
מקום קבוע אלא בדרך מקרה פעמים נמתח פעמים נכבל יום במטון יום
בכרמל כמו שהיה המשכן מתחלה נודד ממקום למקום ועל הכתב הו׳ אמר
בשוגנים שיהא במדת׳ כדאמר בחנית בדרך שהשוגנה נמה כך ישראל נמשים
גם בריאה כמ״ם שם וכן לעיל פ״נ מה שוגנה זו אינה אלא לריח כו׳ ופור
נה שהם הרוח בא ורוח אותה על קוניה לבה מכוון למעל׳ כן הבדיקי׳ בכל
היסורין הבאי׳ עליהם לבה מכוון לשי׳ת ומ״מ שם מה שוגנ׳ בין החוחי׳
דרוחו׳ המנשבת החוחי׳ כו׳ אמנם כל שגולותיה אינם יוצאים לזולת׳ בעינן
המאירי׳ הבו׳ שהיו מאירי׳ לזולתם כאור נונה ועז״מ מי יסכון בהר קדשך
אלא נקר׳ הר יי׳ אלא הר קדש דרך שהם והכונה שהוא מקדש עצמו וסוכן
בקדושה לעצמו ואינו מקריב לזולתו וכנגד הל׳ אמר במנורה שאור להם
בלתי טבעי דבר בם מעצמם אלא נבדי׳ מעשה ידי אדם ונקל הפשט ובס״ט
לפירים במקום מנורה והכל דבר י״י שבעיהם אורם מקרית מלאכותיה
ועז״מ ומי יקום במקום קדשו שהיא המדרגה הקטנה אלא נאמר בו שיעבה
אז הבבכים אלא מקומות בלבד ולא נאמר בו שם מיוחד בבית אז אבר
אז הר אלא מקום קדש שבו קדושת ארמ׳ ובמקום שבמקדש במקרה ע״י
שהתפללו בו ובכת״ם בשאר טוב ע״ז ויסבם מבדרם בבקר אל המקום אשר
אמר שם ולהיות ז׳ כתות אלו נכללות בב׳ סוגים והם עיון ומעשה בנו׳ לכן
הזכיר תחלה רמז לדבר שבן כתיב והמכילי׳ יזהירו כו׳ שהם ב׳ סוגים שם
סי׳ל בע״ח וזה שבדי אלא תרחה מבשבה התאדים אינן לו׳ כתות אלא אלם
לדקו יחדיו בכל הבדיקי׳ לבחינות מתחלפו׳ לכן הקדים והמשכילי׳ יזהירו
שהיות בכאן הרקיע והבבכים דאיון לב׳ כתות מתחלפות בהבדה זה שמד
להיות כל ז׳ האתרים לכתות מתחלפות ולהיות הבת הבן קטנת כתות בעלי
העיון והבת הו׳ קטנות בעלי המעשה זכרן במזמור אחד ולהיות הבת
הם׳ והוי׳ ז׳ היותר במלאות זכרן במזמור אחד והבונה בפניה שבין
שבתות הרגילות ובין הקטנות בכלן בריך שלימו׳ ג׳ דברים והם המחשבה
והדיבור והמעשה הנכללי׳ במאמר נקי כפים כו׳ ומאת שולך תמי׳ כי בזולת
זה א״א עם היות המתחלפו׳ שביהן בזה בפחו׳ ויתר ואין כונת המסור׳ לתת
נדר למי יעלה ולמי ינור כו׳ רק לומר שבלתות בריך לנ׳ מנאים ומהשקר׳
הם׳ בת ישרי׳ כו׳ כי כיוסר שבלם ודעת׳ ישיגו המוסכלות בלי מלמד וסמך
לדבר מה שנק״ח ע״ה כדלעי׳ ס״ת ס״ת דובר מדרי׳ זה מדרה ומבו׳ היו׳
מדרה מזה המין שמדעתו הכיר את בוראו כגודל ויתכן שהרמ״ז מיני
זוהר להשגת שבעה חכמות לעתיד שתמלא הארץ. דעה ולפי שעם היותם
מסיני׳ בכלן יהיה יתרון לקנת בהשגי׳ חכמ׳ מזולת׳ כפי הכבוד׳ מו׳ הסוקתו
אליה אמר שהם ז׳ כתות ולהיות מעל׳ לחכמת קנתן על קנתן והשגת
מבונה בחורה וכבבים בכנגד בוכב ומנורה בכנגד נגה ושושנים בכנגד דרך
שהמדיקים נקראו בדיקי׳ וכתיב׳ בכנגד מאדים כי ברק ממדורתו יהלוך
ורקיע בכנגד שבתי שבות למעלה מכלם ׳

בחירת יכון עולם בחלכות בית דוד מייחי ועוד מכיון דמייתי מהתם ה״ל
לאתויי נמי לחתם מת״ם וכסאו כשמש בנגדי . וכאשר הייתי בימי חדשי
בתבתי בשנין זה שלחה שהשלימות מוסב בב׳ סוגים אם בעיון ואם במעשי
שה להמון וזה ליחידי סגולה ומדרג׳ בעלי העיון גדולה שבכר נמנו ונמדו
שהתלמוד גדול כדאמ׳ בפ״ק דקדושין
ר״ע אל מזה ואל מזה ההבדל רב כי
בנשים לקנתן אמין כל העוסקים
בתלמוד שוים במדרג׳ וכן העוסקים
במלאכת יי׳ אם זרע ונשבר יוצר
אחרינו וכללם יעלה לשבעה בתות
ביאור זה אמדרגות המעיינים יש
שהם אשר מעצמם כרוב השתלותם
ומיעיש ישיגו נשלמות מתורת יי׳
המוסכלות מכלי הורמת מלמד ויש
אשר לא יזכו לזה אבל להם הבנ׳ לקבל
בוזלתם אם מפי השמועה פה אל פה
ברבותיהם ואם מספרי קדומיהם
ויש שא״ל להם בשום פנים בזה אפי׳
מלמד בת״ם הרב בא״ל פל״מ ענין
אחר יוכיחהו אם שמעיונו בעצמו ואיש
לא יוכל לבנין הענין ההו׳ לעולם
אפי׳ למדוהו לו ט׳ ומלו הם הבת
ב׳ שזכרנו אמין הבלתתם אלא בשמע
אמנם המעיינים מקבלת ולמוד
אלתם ויש בהם הבנה ללמוד כל מה
אשר יורם יש בהם ב׳ בתות יש אשר יסיחו פני מגמתם והשתלות׳ תמיד
למוד לפני המלמד בכל מלמני בחם כדי לקבל כל מה שאפשר בחקק
הבנין ליפע עם אליהו בת״ם ז״ל גדולה שמושה כו׳ ויש אשר לא יסיחו
לב״ב לזה אבל בחשר יקרה בנקלה לשמוע דבר חכמה מפי אחר בלי
טירה גדול יקבלהו לדרוב ההבנ׳ אשר לו זכן הזוכי׳ מלד המעש׳ שהוא הסוג
הבני׳ים הו׳ד מדרגות כי יש אשר לא יספיק להם בטוב שיעשו בעצמ׳ אבל
יתלו להגדיק את הרבים ע״ד ובדיב נדיבות יען ואמר בפ״ק דב״ב גדול
המעשה כו׳ ויש אחרים שאין בעייתם לזהורת לאחרים אבל רוב העשיה
אינו בתמידות שאין כונתם לזה אבל יקרה לפעמים שילמדו אחרים
מהם ויש שעושי מעשיהם לעצמם שהם בושים לפרסם מעשיהם הטובים
מפני ליצני הדור וכדומה ואין בהם מלמד לזולתם בלל עם שהם לעצמם
מלאים מצות כרמון ויש אחרים שאפי׳ לעצמם לא עשו אלא מנהג הרגלם
בין חברת אנשים ישרים התלמידים אותם עשיית מצותיו ית׳ ע״ד שהם נ״ב
הרגילו בעצמם במעשה הטוב ע״ד מצות אנשים מלומדה ועז״מ אבן טוב
ובכה בכנגד הבת האחר בחשובה אמר פיס דומים לאמה שהאור אשר לו
הוא מעצמו ר״ל שהשי״ת השפיע לו כו׳ בלי אמצעי ובכנגד הבת הבנית אמר
בלבנ׳ שאין לה אור מעצמ׳ אבל היא כמראה מלוטשת מקבל האור מהשמש
שבנגדה וזה בנמשך לה מתנותה כי נראה שחברה בעון מתניה להיות נגד
השמש כי כל שיראת מהשמש׳ הירח מזיוה לוקח אמנם בנטותה מהנו בהסיר
אורה לעין רואיה משא״כ בעת הנגוד שבוחד נכחו אמנם וכל פניה מאירו
אינו והסידור הזה מאתו יתב לשבת קיום העולם כמשנ״ל פני משה כפני
אמה כו׳ כדאי׳ בעל העקיד בשנ״ג ולהורחת ב׳ דברים אז אשר בלבנה אמר
לעיל ס״ב פט״ו בשם שהלבנ׳ היא אל אור כך ישראל נוחלין האור שנא׳ אור
זרוע לצדיק ואומר קומי אורי כדפי׳ שם ולכן בפ״ט דאם הבת הם׳ לאמה
לפי שאורה מעצמה זה״מ ואוהביו בצאת השמש בגבורתו נגבורתו אמש ולא
אחר ולכן הבית מקר׳ זה ולא בשמש בנגדי ועל הבת הבני אמ׳ כירח
יכון עולם כי בריאתה עז״ה שתקבל אורה מזולת׳ שעל כן בשם אמלא שמש
אשר הוא לתקן התבוננות העולם שעל ידי הסורה ונגודה ימנו ימים
ושנים לחדשי השנה שבזולת זה לא היה נכון וכדאמר בפ״מלו טרפות מ״ל
לבי ולמנו כיך ישראל ימים ושנים שבבוזה שעל ידי זה ימשכו הבריות
ואחיי העולם השפל כדפי׳ בעל דרך אמונה בת״מ ס״ד ולב״מ בבת הרמשוני
ברוחה את הבני׳ והם היושבי׳ ראשונ׳ כי הם הבירוהו מעצמם גם הידיע׳
אשר אחרים מעצמן אבוכת בתרמ׳ הבנים להיותה יותר עצמית אמה שהיא
בתוקפת וסברה ועז״מ נאמר במרפ״ה ודבר יי׳ אל משה בנים אל בנים אמה
בהשגתו היתה עצמית בלי אמצעי וכמ״ם הרב בת״מ פל״ו בשמוש פני׳ ולכן
דקדק לומר זאת הפעם ולא אמר פני המלך כי אין הפנים אחר לפני׳ת
ו׳ כי אין בחקו׳ ית׳ פנים ואחור אמנם הפני׳ כבאן רמז להשגה העצמית
בלי אמצעי בכנו׳ ויתכן ברבה בזה השגתם אור הבבלים הגבדלי׳ המבונים
בפנים כמ״ם הרב בפ׳ הנו׳ על מה שהרגש אנקלוס ורמיה את אחורי
ואיחור דבתרמי ודקדמי לא יתחזון ועל הבת הב׳ אמר אשרי יושבי ביתך
אמש שהם נ״ב יושבים בהיכל המלך ורואים אותו כי כל שבעה הבתות
אקבלים פני שכינה כדאמר הבת מ״מ אינם עומדי׳ לפני׳ אמש כדאמ״ם
אבל הם בתמדרגה אמצע בין אחרים מהאחרים מבני בית הראים המלך פעמי׳ רבות
אם שאינם יושבים לפניו תמיד ועל הבת הג׳ אמר כדקיע שהוא נ״ב אין
לו אור מעצמו אבל מקבל אור המאירים להיותו ספירי׳ נעדר המראים
ולא מהשתלותו אבל הוא בתקותו תמיד ואמור בקר יזרח שמש יצין אורו
עליו ובלילה תבשהו הענן והחשך משא״כ הלבנה כי תאיר ל״ע בקר פניה
בהשתלותה להיותה תמיד נגד השמש עם שבניה המאירים בעלתי אמצע
לפעמים ולזה משכילים ולז״מ והמשכילים יזהירו כו׳ שהם אשר להם כח
והבנה להשכיל ואינן מוניתן אותו לפועל כמש״ה בת״מ פס״ח דע כי
המדם קודם שמשכיל הוא משכיל בכח כו׳ שלאחרי בא׳ הסכל לפועל הסכל
והמשכיל והמוסכל הכל מ׳ וא״כ אם שלמות שהם משכילי בכח ולא נתאחדו
עם המוסכל הם יזהירו אם״כ כזוהר הרקיע אסר בא הזוהר עליו לחיותו
עוכן לקבלו לספיר יופיו כמדמו במקומו כלי הסתלות ולזה אמר בהם מי
יעלה בהר י״י כי עלייתם אינם למקו׳
דירת קבע אלא דמיון ההר שהעליה
אלינו בדרך ההזדמן משא״כ ברמשוני׳
שהם יושבי׳ ביתך שהיא דירת קבע
ולב״מ עוד יהללוך סלה ועל הכתב הל׳
אמר בכוכבי׳ למה שאור מעצמם והן
קיימין במקומן תמיד עם שאינ׳ נרמו׳
ביום לחוזק אור השמש וכן מבדיקי
הרבים מעשיהם קיימים לעד והם
כפועלים תמיד במה שהרבים עושים
תמיד ממה שלמדו מהם וזכי׳ הרבים
תלוי בהם כאמו׳ וכל העוסקים עם
הבכור כו׳ ונדקתם עומדת לעד וכבר
מסלו הקדמונים בזה משל נאה לב׳
מנשים שהלכו בארקמטיא למדינת
הים והמ׳ היו לו שלש זהובי׳ ולא הדוים
רק כפל׳ כתמונו והאחר לא היו לו כי
אם ק׳ זהובים והרויח פי שנים אז
מרבעתיי׳ כתמונו שבא׳ נמלא הרוח
העשיר גדול ממאד מאד אחנם מינם
נרחים ובחשבים אבל כח בעלי העין
שמדרגת גדולה מהם כמו שלא יראו הבבכי׳ אבל הבאים אז הלבני׳ בהאיר׳
בעצם ולב״מ בהם אחרי תבחר ותקרב ישבון חצירך עשה היותם נבחרי׳
ונקרבים מחבריהם אסר יזכור למה שהם מקריבים חבריהם מ׳מ מבינים
בחברות בית י״י כי מדרגת בעלי העין אבלם כמדרגת שוכני היכל המלך
ורואים פניו בקבע אבל אחר עבדיו העושין מלאכתן חוץ לטרקלין
בחצרותיו ואינם רואים פניו אחת בשנה וכמו שהבבכים אינם נראים שלא
בלילה כן המעשה בלתי נמשך אלא בעה״ז הדומה בלילה אבל התלמוד
בלבנה השולטת כיום ובלילה שא״ח אין להם מנוח׳ לא בעה״ז ולא בעה״ב
ועל הכתב הה׳ אמר בבדקים שאין אורה מבהיק אלא במקר׳ לפי שעה בעם
יוצין בעם יעלם עד״ם הרב בשפיתתו ועז״מ מי יגור באהליך שהאהל אינו
מקום קבוע אלא בדרך מקרה פעמים נמתח פעמים נכבל יום במטון יום
בכרמל כמו שהיה המשכן מתחלה נודד ממקום למקום ועל הכתב הו׳ אמר
בשוגנים שיהא במדת׳ כדאמר בחנית בדרך שהשוגנה נמה כך ישראל נמשים
גם בריאה כמ״ם שם וכן לעיל פ״נ מה שוגנה זו אינה אלא לריח כו׳ ופור
נה שהם הרוח בא ורוח אותה על קוניה לבה מכוון למעל׳ כן הבדיקי׳ בכל
היסורין הבאי׳ עליהם לבה מכוון לשי׳ת ומ״מ שם מה שוגנ׳ בין החוחי׳
דרוחו׳ המנשבת החוחי׳ כו׳ אמנם כל שגולותיה אינם יוצאים לזולת׳ בעינן
המאירי׳ הבו׳ שהיו מאירי׳ לזולתם כאור נונה ועז״מ מי יסכון בהר קדשך
אלא נקר׳ הר יי׳ אלא הר קדש דרך שהם והכונה שהוא מקדש עצמו וסוכן
בקדושה לעצמו ואינו מקריב לזולתו וכנגד הל׳ אמר במנורה שאור להם
בלתי טבעי דבר בם מעצמם אלא נבדי׳ מעשה ידי אדם ונקל הפשט ובס״ט
לפירים במקום מנורה והכל דבר י״י שבעיהם אורם מקרית מלאכותיה
ועז״מ ומי יקום במקום קדשו שהיא המדרגה הקטנה אלא נאמר בו שיעבה
אז הבבכים אלא מקומות בלבד ולא נאמר בו שם מיוחד בבית אז אבר
אז הר אלא מקום קדש שבו קדושת ארמ׳ ובמקום שבמקדש במקרה ע״י
שהתפללו בו ובכת״ם בשאר טוב ע״ז ויסבם מבדרם בבקר אל המקום אשר
אמר שם ולהיות ז׳ כתות אלו נכללות בב׳ סוגים והם עיון ומעשה בנו׳ לכן
הזכיר תחלה רמז לדבר שבן כתיב והמכילי׳ יזהירו כו׳ שהם ב׳ סוגים שם
סי׳ל בע״ח וזה שבדי אלא תרחה מבשבה התאדים אינן לו׳ כתות אלא אלם
לדקו יחדיו בכל הבדיקי׳ לבחינות מתחלפו׳ לכן הקדים והמשכילי׳ יזהירו
שהיות בכאן הרקיע והבבכים דאיון לב׳ כתות מתחלפות בהבדה זה שמד
להיות כל ז׳ האתרים לכתות מתחלפות ולהיות הבת הבן קטנת כתות בעלי
העיון והבת הו׳ קטנות בעלי המעשה זכרן במזמור אחד ולהיות הבת
הם׳ והוי׳ ז׳ היותר במלאות זכרן במזמור אחד והבונה בפניה שבין
שבתות הרגילות ובין הקטנות בכלן בריך שלימו׳ ג׳ דברים והם המחשבה
והדיבור והמעשה הנכללי׳ במאמר נקי כפים כו׳ ומאת שולך תמי׳ כי בזולת
זה א״א עם היות המתחלפו׳ שביהן בזה בפחו׳ ויתר ואין כונת המסור׳ לתת
נדר למי יעלה ולמי ינור כו׳ רק לומר שבלתות בריך לנ׳ מנאים ומהשקר׳
הם׳ בת ישרי׳ כו׳ כי כיוסר שבלם ודעת׳ ישיגו המוסכלות בלי מלמד וסמך
לדבר מה שנק״ח ע״ה כדלעי׳ ס״ת ס״ת דובר מדרי׳ זה מדרה ומבו׳ היו׳
מדרה מזה המין שמדעתו הכיר את בוראו כגודל ויתכן שהרמ״ז מיני
זוהר להשגת שבעה חכמות לעתיד שתמלא הארץ. דעה ולפי שעם היותם
מסיני׳ בכלן יהיה יתרון לקנת בהשגי׳ חכמ׳ מזולת׳ כפי הכבוד׳ מו׳ הסוקתו
אליה אמר שהם ז׳ כתות ולהיות מעל׳ לחכמת קנתן על קנתן והשגת
מבונה בחורה וכבבים בכנגד בוכב ומנורה בכנגד נגה ושושנים בכנגד דרך
שהמדיקים נקראו בדיקי׳ וכתיב׳ בכנגד מאדים כי ברק ממדורתו יהלוך
ורקיע בכנגד שבתי שבות למעלה מכלם ׳

סיר ד
דניאל יב
נחום ב
תלים ח
זכריה ד
תלים י

שנאמר מרמיהם בלפידים כו' ק' דהמי קרמ כנבורי מ"ה מדבר במ"ם
סם מנן נבורכו תמדם ולעיל ס"מ סע"ג מפ' ליה כתרום וכ"ל
שחין מהמקרמ לא כמסכמתא סמנו מהנבורים ההם ינרקו וילהבו פניהם
ע"י המרוכה כן יחירו פני הנדיקים ע"י הסתדלותם והתנועעם באהלך
הסלמות ועיין בת"ם לעיל פי"ם בחלי

בלי יקב מתוך מ שנאמר למענך חל סוסנים קמ
מפרש דסוסנים הייכו
נדיקים דמקרו סוסנים כדמפ' בס"ם
מו"מ"ם ומסמם ליה סמל דמות פניהם
לסוסנים מיקרו הכי: ואומר רמיתי
ומכה מנורת ומתיב סתם זה דבר יי'
לזרובבל לאמר לא בחיל ולא בכוח
ומע"ג דהכיא מנורה לא סיתה חלא
חלי עב כמרמה הנבוה קמ"מ מנורת ב"ם מסו'
דדונמת הרמה לנכיאי מכמ' חל תור'
פס קב ומכחן חל מנות לא הכינותי זה לחין
נם מחד חלא חכמ כמ"מ הנה כי בחה
רמתי ל יזכו לא ע"י תורה חו מנות ומו' הינה
רמיתי מנות בקרמ ובלקוט לא נר' לא
זו סכמה מכח הקורה סב' מימינו חם
דת לחו וי"ל מסכנ' כחמרו מכח מזר'
כחינן כחים כחחכונים חלא בזכותם
עד"ם נכי הרחוקים מנדקה סכחים
ב בזרוע אלו סופרים ומסנים מיכח
לחיד' דכס' חין עותדין ת"ח עכמן כין
לא רחתה לחים ולחך ובכ' לא יחלוד
ומחסכילי יזהירו כו' ומנדיקי הרבים
חלו חלמדי תינוקות לחמת ת"ח מסיכי
ממלמדי תינוקות וכ' לו סוכרין
לעול ומכי' חדם כל מה סים לו ריש כמ
ת"ח לא חכמ כת ת"ח יסמ כת גדולו
הדור לא מכמ יסמ כת רחסי פנסיו לא
חכמ יסמ כת נכחי בדקה לא חכמ יסמ
מינוקות ברוי חפי' חנכחי כדקה והכמ חסמע דקחמר דעדיפי חפי' חת"ח
ולא חסחבר לחיחר דכל הנהו חמו כמ"ד הכמ זו סכמה מכחה חל חורה
ומיד"ך חלינ מכולהו וי"ל דחין הבי נמי לענין סכרן עדיפי חסו' לחלמדין
לחינוקות בחחתן והם סבה להנדיל חורה בעולם ומ"ת לנסומי בכנותיהם
כל סהוח יותר חכם ומדיק עדיף טפי סכפי חסיכתו הכיה כחו חלומדת
בחכות ופי' ל דהחם כחלמדי תינוקו' חקרמ בעלמת והכמ כסופרי' ומסני'
שהם נ"כ ת"ח לא סחיב גדולי בסחר ת"ח ומ"מ עדיפי מיכיהו ע"י סחזיכים
ללחד חתינוקות והחם לא נחית לחסרופי ביתייהו לסחר ת"ח חלא קחני
ריכמ כת ת"ח סחם וחנך בכל' חסוס דכמ דקחמר הת חסל לענבי הנפן
בענבי הנפן בו' חיחמ בבולהו ופי' ל דלא חיב חרין חמורחין חלא
בחמחנות דורסין לחד מפרש ביחינך לפון חורה ובכלל זה ת"ח וחלמדי
תינוקו' דכלהו בפי' חכמה חל חור' ומיד"ך דרים ביחינך חל חלמדי תינוקו'
דיחכי ביחינו חל הקב"ה ומכ"ם ת"ח דעדיפי מיגייהו שהם בעתיד לעמו'
ביחינו ולא ידעתי מ"ל דהכך יעמדו מימינו טפי מחינך וטעם הענמיה
לימינו יה' ומסוס דכי הבי דימין ל' רומחה לקיים בעולם כן חלו
במוספי' ביחינו סחין בעולם מחקיי לא בהכל פיהם חל מינוקו' בדחית
בפ' כל כחני אלו ז' מנות מפחנ לפ"ז פי' חודיעני חורח חיים מיירי בר"ם
ויח"ך בדחמר בס"ם וזכר מחריו ז' מנות חלו לו' כי בס' זכה ליכת' לחיים
בר"ה ויוה"ך ק' מיכו מי' ז' מנות חלו סמנומלמ' יו"ד מיד יתחיל לעשוק
בהכנחם סעל כן נקרמ סכנת רחשון לחסכון עונות בדלקמן ועוד לומר
סע"י הלולב רחיה ביחינו ומנו בין"ך כדכסמוך ומנו מורחים דמנות
לולב נמי מזכיר סוכה וחנוכה ומחתה דחיתנהו ביום זה לו הכונה כזה
מחחר סנחכפרו כיו"ך רחוי לסמוח בחנ זה טפי מחסר ימים סובים
ובהיה דחית בחדרם ספניה חילקו כפי' חר"ב דן חתה מוגח ג' מחחו' כחיב
בחג חכל בפסח חין חתה מוגח חפי' מחתה חחד בכפסח הכתוחה בידונות
ודחין חדם יוכל חם בוסה הפנה חם חינו עושה כו' בר"ם חין כחיב חפילו
מחתה חחת סהנפסות בידונות ומבקש חדם חת נפסו יותר מחוגנו חל בחנ
לפי סנטלו הנפסות דיחום כיו"ך ויוכ סהכנחת ובירות הבילן בפנים
לפיכך כחוב ג' מחחות . אלו ז' מנות סכתב בכלהו מחחות בבד' מינים
שבלולב כחיב ומחתתה לפני יי' ומדכחיב בחריה בסבות חפנו חמתם
דסייכה נמי בסחתה וכן בחנינה דהתם נמי כתי' ומנות חלו' ומם' לא
הסיב חלר מנות דחיתנהו כחנ נמי כנון מוספין ונטלת רחי' חמו' דבסנהו
ליכמ מחתה דלא מתתנו מינייהו אלא לנבוה סלקי ארבעה מינו' סבלולב
חיים כיון דבלהו חכו' חחת סמעכבי' זה חת זה סיכי חסבנהו לד' מנות ומחמ
י"ל דסכרן כנגד ד' מנות חע"ג דהוו מנות חחת חפני הטורח חחר בבקסת
ד' מינים ועוד סים בה תיקון הנחסכה והדיבו' ומחמה והרחיה כדחמרן
לקיון לולב דומה לסדרה בו' הנינה הייבו חלמי חנוג' חנתחייבו לסקריב
לבחוד הרגל חדכתי' ומנותם חוחו חנ לו' כדחיתה בפ"ק דחנינה ומחתה
הייבו חלמי מחח' חנתחייבו לסכיה חדכתיב ומחתה כחנך ובלקינן חזכחת
חלמו' ומכלת דכתיב כהר פיהל דחין מחתה חלא בבחר בזמן סבית המקדש
קיים כדחיתה בפסחים ולהכי בעי חם מחתה למה חנינה דבין דחרוייהו

ג ד"א ולקחתם לכם ביום הראשון הה"ר פנה אל תפלת הערער
שנצחו ישר' ברין ונמחלו עונותיהם והן אומרים נצחו ישר'
שנ' וגם נצח יש' לא ישקר ולא יכזב' הוא שרוד אומר לישראל אם
קיימתם מצות לולב שנקרא נעים שנ' נעימות בימינך נצח הרי
אתה מבושר שנצחתה לא"ה שנ' וגם נצח ישראל לפיכך משה מזהיר
לישראל ואומר להם ולקחתם לכם אמר ר' אבין פנה אל תפלת
הערער וא"ר אבין אין אנו יכולין לעמוד על אפו (דעתו לו מנהגו)
של דוד פעמים שקור' עצמו עני פעמי' שקור' עצמו סלך הא כיצד
בשעה שהיה צופה ומביט שצריקי עתידין לעמוד ממני בנון אמא
יהושפט חזקי' ויאשיה היה קורא עצמו סלך שנ' אלהים משפטיך
למלך הן ובשעה שציפה רשעים עומדים ממני בנון אחז מנשה
אמון היה קור' עצמו עני שנ' תפלה לעני כי יעטף ר' אלעזר אמר פתר
קרית בפועל הזה מה הפועל הזה יושב ומשמר לבשופלינ מלאכתו
קומאה ולקישנה בסוף בר"א והיה העשופים ללבן סהו עשופי' ר'
ב"ר חלקי' אמר לקישיא ר"א פנה אל תפלת הערער היה לו לומר
לא בזה את תפלתו ואם לא בזה את תפלתם היה לו לומר פנה אל
תפלה הערערים אלא פנה אל תפלת הערער זו תפלתו של מנשה
סלך יהודה ולא בזה את תפלתם זו תפלתו ותפלת אבותיו דכתיב
ויתפלל אליו ויעתר לו סהו ויעתר לו אמ"ר אליעזר בר"ש בערביי'
צוחתן להתירתא עתירתא וישיבהו ירושלים לסלכותו במה
השיבו ר' שמואל בר יונה אמר בש"ר אחא ברוח השיבו בר"א משום
חרוח באותה שעה וירע מנש' כי ה' הוא האלהים באותה שעה אמר
מנשה אית דין ואית דיינא ריי' פתר קרייה ברורות הללו שאין להם
לא סלך ולא נביא לא כהן ולא אורים ותומים ואין להם אלא
זו בלבד אמר דור לפני הקב"ה רבש"ע אל תבזה את תפלתם
תכתב זאת לדור אחרון מכאן שהקב"ה מקבל השבים ועם
נברא

סלמים סבכסר נחכל לבעלים תרתי למ"ל ותפוכת פלה זו חפורי מחסרה
מהנוסחחות ויר' סבתפוכה הוא דסמחת כוהנת כין בדבר סהוא מפלו כי
בדבר סהוא מפל מחרים כין בדבר סדרכו לכן כין דבר לפ
אכל חנינה ודבר סלינו מפלו יר' כדיולמי דמ
דחמר בספחים ישרל יולחים יי
חוכתן בנדרים ונדבות ותפ
והבסני' כחטחות וכחסחות ובכבוו
בחזה ושוק ובדבר סדרכו לכן יחל
דהיינו בסר ודבר סחין דרכו לכן
דהיינו סחר מילי סמחות דהיינו
ובנדי פסחן המנוהכני' סמסמחי כ
כדחיתה כנמ' ות"ת כיחח דחנחנ
חנינה סנריך להכיח מפלו ולא נפ
בהכי ובחנינה לחוד לא סני סמ
חייבה לא כיום מ' לו כו' תפלו
לרחסון חכל מחתה חייבת בכל ז יומ
ותפי' כליל ח' כדחית כב' לולב ובדר
משל לסני סנכנסוכו חנמיחו כיחנ
נכח קחי וקמ' סהלולב הכיטל כיחנ
סימן לנכחון ישרל כיח"ם וכיחנ
ביחינך נכח דכרי דוד כנגד יומ
וח"ק סבע מחחות חת פניך דהיינ
סבע מנות סל מחתה ומכלכן לומ
סתוניינו בהן חרת חיים ולכן לו
לומר ליסרל נעימות ביחינך סיו
לנכוח ובדחמרי בסמוך חם קיימתם
מנות לולב סנקרח נעים סנח' נעימ
ביחינך נכח הרי מבוסרים לומ
סנכחתם לא"ה :

וא"ה כחים ומקטרגים קש' מ
הקטרוג הוה כנרחה סהן עומדי
לדין עם ישרל לפני יי' מי ינכח לו
מי ומסו' סזה בנוסחת הילקוט דנרים כנוהג סבעולם' סני הנדיוסי' כחין ב
מד ומ"ה חומרים מנו זכינו ונכחנו בדין כו' ומקש' מחחר סהדין בר"ה נ
מ' לפי מעסיו מה ענין דין ישרל עם מ"ה ומהו הנכחנו הוה סנוכחין יומ
סעם זוכים כמעשיהם מה לא"ה בזה ועוד מה רחו מ"ה לומר סהם ז
ונכחנו כי כתה כודע כתה ויר' עליהיות יי' עושה נם ליסרל לכפר עונות
בעם' ז כמיתה ויסורין כדכתיב לעיל כפכ"ט סי"נ' חסמ"כ לא"ה הנה מ
מ"ה מקטרגין על ישרל לומר סנם הם חטאו ולמה יעמוד עליהם כחר
רחמי' טפי חמ"ה סנכחר עונם להסחד עדי עד וישרל נוכחי' בטלנות
כנגד סרי מ"ם ולפי סלכחור ירחה סמ"ה הם יותר מרוחחים כמה מזונ
בהכלחות העולם לכן יחפחרו מזכו ונכחו לחחר מסם נחחכים לפני
יותר מישרל מסם דחופים וסחוחים בעה"ז ויחכן עלליות כל סרי מכוו
עומדי' מנכו חחכרך ביום הדין כמה סחחר נמי ויבחו כני הלהים לחמיה
על יי' וכל סר ושר מלין על מותתו נחנו כמקטרגים עם ישרל סטומ
חומות מ"ה נער ליסרל כי כמזה קס זה נופל וכנסיתן ליסרל חלקה
בעה"ז ויורדים בה"ב ע"י מה סחנטערין בעה"ז נמלו ישרל בונחי' מ
נכוחים מזוכים בעה"ז לכר ונופלים לעה"ב וכיפה עינים מ"ב המרכ

עוד כוה כדרוש מכת בנתים המתחיל כי ידין :

ה"נ ד"מ ולקחתם לכם ביום הה"ה פנה אל תפלת הערער מ"ר מכין
לנו יכולין כו' ומעמו לכר' ולקחתם לכם מה מרמוי לכם לעשות הו
לקלם להקב"ה כלו לפי סהיתם נטוי לעות והיל מחכם כו' עלהכי מיי
הם דמס' מכחכו ומח לדור מחרון ועם נכרח יהלל יה דדכסינן ביום ומ
עליכו ליקח לולב כו' כדלקמן ומנב מורחי' דרים קרמי ברוסם בעניו מחר
כדרך המדרש ומה מכחוב בנחמות מנכחו ישרל כדין ובמחלו עונותיהם
כו' עד' מ"ר מכין מנה חל תפלת הערער ירחה ט"ם כי מין ענין לזה חל
תפלת הערער ועוד מ"ט לחזור מתה חל נעימות ביחינך נכח מלא
בחר מינון נעוחים לחנלה דלעיל נרסינן לא וכן נרחה נוסחת
הילקוט .

שנאמר ונם נכח ישרל ע"כ כנוי לו' הוא ולפי מדרשנוה כ"ל דקרי
סחול לומר סחתני מי' חסן בנכחון ישרל לעולם לכן יקרא המלכה
מחנו ויחנה לדוד סהוא מיהודה מכתן לו הנכחון כמומרו ידך בעורף
מויכך ולפי זה ניחח מה סחחר הוא דוד אומר דחסום דמיכו
ביך כמילת מזכיר סמו כדרך המדרש לפי דרכנו מכתבתי כמה
זקני .

שנקרא נעים על ידי פרי עץ הדר מעמו :

על מופו נרים כפרוך ופירוש עקרו ולעמו ובסומר טוב הזמור ק"נ
נרסינן מיני יכול לעמוד על דעתו חכל הטור בהלכות ס"ח
פירוש בכיונא כזה מנהג ומיין לעיל ס"מ פי' סומן י"מ נבי ז
המופי .

בעמים שקורה עמו כו' נרחה סרוכה לפרש תפלת הערער ה
מנסה כדלקמן ומסום דמסחבר בו לכהני מייתי דרכי מכין דקחמר
מנסה

אפילו נס כרשעים לעתידים לבאת אתנו מכיון דקשיא לן מה ספעמים
דרשה פעמו עני ואפסר שטעם הגלוי כדי שיקבל רחמים עליהם :
ובדיקים עתידים ואו עדיין לא היה נופה כרשעי כי לא ירחק שתחד'
ידישה לנביא פעם אחר פעם ושוב כודע לו ג"כ הרשעים ואז
מ"פ שכבר יודע בצדיקים לא נמנע
מליקרא עני בשביל הרשעים :
אנא אקים משפטיך כו' ומזמור זה
דוד אמרו דבשפיה כלו תפלות דוד
אמר לשלמ' כי אחר מותו על
מלאה מו מלך המשיח כמה שאמר
הרשעים יושב ומשמר כו' שמעיין
שמלאכתו פוסק מתנה שו' שנה כדי
שלאיתה בסוף שלא תחסר מלאכתו
צריך לעשות ביומו וכן דוד אחר
שנגין תפלה אמר שפעמי' לא התפלל
אמתו מלים אותה אח"כ ולכאי
ר' לנשמים עני בענין זה כי כן דרך
אני שפ' שהוא צריך להשלים
מלאכתו לכדי חייו נותן לב להשלימה
אמוף אם אירע שהפסיק ומנה
לעשים : היה לו לומר כו' אע"ג
שאכחן קראי טובא דפתחו' ברבים
ר"מ כיחיד כמו ויעלו בענב ויבא
אל הכרון מתנה להנחם על בניו כי
ינו ספירתו ויבא כל מ"מכנו' וכן
ינו מ"מכנו' וכן בהסך דפתח כיחיד
מיים ברבי היכמ דאיכא למדרש
ברשינן : תפלתו של מנשה תפ'
ט שהיה ערער מתעשים טובים :
תפלתו ותפלת אבותיו פי' תפלת מנשה ותפלת אבותיו והטע' שבנרוף
תפלת אבותיו בתקבלה תפלתו והכי אמר בש"ט תפלתם זה
ריקים ודוד שבא ויתפלל חזקיהו מ"ר מחה מסרי מלדם ביש לו בתפ להתלו'
ת"ת היכי קאי דקאמר תפלתם י"ל דמעבדיך דלעיל מיניה קאי .
להתירתא עתירתא ולפי שאחר לו יי' לקבל תפלתו שלא מדעת המלאכים
כדלקמן ס"ה כתב הכי ומייתי לה הכא דניחם מה שקראתו
ערער שלא בעת תפלתו לכו לא נכון עם יי' ולכן היו מ"ם רוצים לרחמותו
ולהכי נמי מייתי מה שבאותה שעה ידע מנשה בלומ' ולא מקמי הכי :
ברורות הללו וכו' ר' דקתפ' תפלת הערער לשון כרו ערו והיינו הרכנו לא
ב"ה ולפי שאחר כי בכה יי' ביון כו' קאמר דאף בזמן הרכנו לא
הה תפלתם של מעבדיך הנ"ל כאו' כי רבו עבדיך את מבני' והם רוחי החרבן
דבקים עליו . אלא תפלה זו ב"ש מפ' תפלה אחת בשתיי' להם שהם
מתפללים בר"ה ויה"כ ולא תבוה אותה מהם ומיכא לתי' אמתי מער' לפ
תפלת ר"ה ויה"כ דוקא וי"ל דמשום דבזמן הזה אפי' יחידים נענין כדאמ'
בתפ' ר"ה דרשו יי' בהמצאו אי' יחיד שבין ר"ה ליה"כ כו' ומשמע ליה
דלא בזה את תפלתם אפי' ביחידים מ"ק דמאותרו אמר דוד רבש"ע אל תבז'
תפלתם משמע דבקשה היה מתבקש מיי' ואם לא"ל הרי מוכחים שיאמר
לכם יי' בזמן זה וי"ל דפייבו אי אמרלו בג' שפי אמרי דלא אינן בטוחי' כדאמ'
בפ' דע"מ לא ליליל מיכים בלאותה דמוספי בג' שפי אמרייתא דיומא קמא
דרים שאת כיחיד מ"ט ומכון דמתקיד עלה ביכא ומדאי ומה שהוזקק לפ
ולא בזה את תפלתם לשון בקש מיתורא דאל"כ פנה ל תפלת הערער סני .
ובאן שהב"ה מקבל הבכים מכיון שבראה אותם בריה חדש כדמשיק ומ"ת
בריאה הל"ל שבראה אותם בריה חדשה והדר ליתא מכאן שבב"ה
מקבל הבכים י"ל דפי' דקרא קאמ' דמכתב זאת לדור אחרון אתה למימר
דאמאן כילף קבלת בכים ולהכי צריך לכתבה לדור אחרון דילפי מינה
דאמ' שזה הלמוד הוא מהה שם. עושה הבכי' בריה חדשה מ"ק מה בריה
לדור מהכא שיי' מקבל בכים והרי לבר זה כתוב בתור' ובש יי'
לאמור את שבתך כו' בבר לך ומאותך כו' ושנו בנביאים שובו אלי ואשובה
אליכם ובכתה דוכתי וי"ל דהכא מיירי אחר גזר דין וס"ל כת"ד בפ"ק דר"ה
לדור דין דיחיד נמי נקרע בתפלה דמדקאמר שעושה בריה חדשה משמע
שהיו בבר תמים והיינו שגזר דינן לתיתה ז שהב"ה בורא אותם משום
דס"ל כת"ד בפ"ט וכי עדיין אותה עתידה להכרחות שהוא אות' עם בבר
דאמ' הקק לפרוסים הללו ולא ס"ל כת"ד המפרשים שהדורות העתידים
אינו אחר דור הישועה קרי עם בבר דמ"ב עם נולד מב"ל או אחר יקומו
אחריהם וביאנא : שהב"ה בורא אותן בריה חדש כו' עיין בת"ם לעיל
סוף פב"ט : שהיה נטוי לתיתה אמת"ם שלא היה רוצה שבחריב רק
הגלותם ממקומם בחומרו בב בוחי ולקחתי אתכם ז אמרן בחרנכם מ"ת
אחר שלא נשמעו לו היה משחית בהם אם היה נוטה ואיכא למידק מה כין
שבב"ה בדורות של חזקיה אז בשאר דורות וי"ל מפני שהמית מב' פני
אם נפשים ואם נוגעים והגוגעים אם מיתה ממש ואם נער בחיים אקש
אות לכן פי' הכתוב בכל מכני בנגד הא' פי' אותו בכעלי אשר שמיתתן
אותה נפשים בחטאם ובנגד הב' פי' אותו בדורו של מרדכי שהיו להשמיד
אהרון ובנגד הג' פי' אותו בדורות הללו שהם בגיות בגלות ולפי שבדור
חזקיהו היו שלמים יחד שהיו מעותדים לאבד ידבותם בפעור שבחריב ב"ה ותבטל
אמר לאומר שהבילו אחרי אחרות אז אמר אמר לאמר בדורות כו' ויהיה רוצה להחריב ב"ה ותבטל
אותה והעבוד בזה ונם לאות אתם והם מבני המלכות שמתו בידן שהיה
אותה בהם שמתים בודאי ונם לנער הגלות והם שהרית העם שהיו גולים

מתרגם לכן פי' הכתוב נ"כ בדורו של חזקיהו : שבראן בריה חדשה
שאחר שהיו בחטאים ואחו ה"ל בנבראו אחדים ואו הלא אם' קרא בכל אותם
שראו עולם חדש דמייתי לעיל ס"ח פ"ל דהפא עם כתיב ויוסף ופעם
ואיוב לא יבדק לומר עם ובכנת ובכין לא מבי מיתר עם בבראו שאמת שראו
עולם חדש אבל אם לא הין בריאה חדשה
כי לא הין נטוים למיתה שבבטוחי הין
שיאמרו . עתיד לבראת אותן כו' תלי' קב
כלבתיב כי בחסר הסמים החדשים
והארץ החדשה כו' : ומה עלינו
לעשות זה דבק עם הפי' הראשון שפי'
הכתוב בקבלת שפים בר"ה ויה"כ
לא שמפני שפ' תחלה ולא בזה את
תפלתם בר"ה ויה"כ כלבתיב לעיל
שמך ל"ר פי' תכתב זאת כו' בבעלי
תשובה שבזמן הבית והוחיל ובי' תכתב אם כו
זאת לדור כו' בבעלי תשובה פי' נמי רחמי ד
בדור חזקיה ודור מרדכי ודורו הגלו' תלי' כל
ומשנמר חזר לענין ראשון וקמ' אחר דה"ל יו
מי' בורא הבכים בריה חדשה עליהם
ליקח לולב לקלסו והכי אמיתא בש"ט
ורבנן אמרו אז הדורות שהם בחטאים תלי' בת
בתעשיהם ובחים ומתפללים לפניך אם כו
בר"ה ויה"כ ואתה בורא אותם בריה
חדשה ואה להם לעשות ליקח הדס
ולולב ולהלל אותך שנא' ועם נברא
יהלל יה : הה"ד יעלו שדי וכל אם
אסר בו מיכא למי' מק"ל מולקחתם
לכם דמייתי לה דרשא ומה שייכה
להמיקר' ע"ק מי הזקיקו לפ' שדי וכל

אסר בו על העול' וברייתו ולא כפשוטו כמו אז ירננו עני היער ועוד כיון
דשדי וכל אסר בו הוא העול' וברייתו הרי הכל בכלל אז ומה לו בוד לפרש
מילות שעושים פירות ומאיכם עושים ועוד מאי מק' לפני מי לפני יי'
כי מ"ט לשמלות ותשובות אז הא ידעינן דקרא קאמ' לפני יי' כי בא לשפוט
כו' ומה כורך לערוך ג' שמלות לפני מי ולמה ומה בא לפשו' אלו בא הכתוב
להסיר על ג' השמלות ועוד כיון דדרש קרא דיעלו שדי אמאי מסיי' בקרא
דישפוט אבל בנבדק ועמים במשרים אלא כתיב התם ושביק קרא דעמים
בחמונתו דכתיב התם ומאי בתנחות דמייתי אז לא דאמר לעיל דישראל
יכנחון בלוביהם לומר דאי כון נבוחים ובתר הכי קאמר לפיכך אמר דוד
אז ירננו עני היער לפני יי' אימתי כי בא לשפוט א"ה כיה"כ בר' לקח מפ'
אז ירננו עני היער על מה שירננו ישראל בלוביהם בטודו והוסעבה
בסיכתו זכאין אלפני יי' כי"ה בבא לשפוט הארץ וכדכתב הרא"ש בפרק
לולב הגזול אחה דתנן בהודו תחלה וסוף ובודאי דה"ב טעם אנדתין ואפר'
יעלו שדי שראוי שיסמח העולם בבלוח ישראל אז ירננו עני היער שיודע
ישראל לפני יי' בחינן שבלולב והן שקנתן עושין פירות דהיינו
אתרוג ולולב וקנתן שאי כן שעושין פירות דהיינו הדס וערבה והרננה
אפני שיאמרו זכאין אלפני יי' בבא לשפוט הארץ בר"ה ויה"כ ולפ"ז הכוב
לדרוש ולקחתם לכם שהלקיח לאורות שהבנאו אלבם בלפי בפי' ב' מ"ב
י"ל דבני לפ' ולקחתם לכם שבלקיחת הלולב לוקחי' אין עמהם שהוא רמז
לנ' כתות שבישראל שקרבו ומתיון בתשובה לפני יי' נדוליהם בערב ר"ש
וכיבוניים בעשרת ימי תשובה וקטניהם ביה"כ ובמלאו בלם עומדי לפנין
יחד בקיים בתנ וכמו שרמזו בפ"ם לקמן אבל למדינה שאיבא ליפם כו'
ולהכי מייתי הך דרשא דיעלו שדי כו' לאשמעינן אגב אורחיה ג' טעמים
נדולים למנות ד' מינים אלו מלבד הטעם הפשוט שהוא לשמוח במוכה
דשא אם בגמח עושה פרי ואם בזולתו לזכור חסדי יי' שהוליכנו מארץ
ערבה ושוחה אל מארץ נושבת בת"ם הרב בת"ג בת"ב והטעם הראשון הוא
שרומזים להשתלשלות ג' העולמות מאתו יתברך בת"ם בעל העקידה
בשב"ז והב' שרומזים לד' יסודות לומר שכל הנברואים בידו יתברך בחמר
ביד היוצר כי האתרות בחמרתו וריחו רמז ליסוד האש כו' בת"ם
בשנורת המאור והג' רמז לג' כתות שבישראל הראשון לזה פירי' יעלו
שדי על כלל העולם והוא רמז להשתלשלותו מיתברך ועל ד' היסודות
אמר וכל אסר בו אלו בריות שבו רמז אל התורבנים המתחלפים
תמיד וכמ לומר שבכל בידו יתברך בחומר ביד היוצר ועל רמז
הכתוב הנזכר אמר היער אלו מילנות שעושים פירותיהם
האתרוג והלולב שרומזים לבעלי תורה ומנות ובעלי תורה לבד
ומילנות שאין עושין פירות הדס והערבה הרמוזים לבעלי מנות
ולריקנין שבישראל ודרש לה מרבוא בכל עני היער ל"ק אז ירננו עני
היער בדכתיב בדברי הימי ולפי שבבכתות האלו היה ע"י ר"ה ויה"כ
כי אל זקנו בער"ה לזה אמר לפני יי' לאמר כי בא בר"ה כו'
ולפי שבבבת הכתוב לעתיד תבבר בענין הגאולה בתפ"ה הבריס
והנבעות יפכאו לפניכם רנה ולא"ז אין הרנה לפני יי' לבד אלא
גם כן לפני ישראל לבך אמר לפניתי לפני יי' בלומר דהבתה אתי
שיר ולא קאמר אלא לפני יי' כי ישראל עמהם הם המרננים
לפני יי' ולפי שלפי הפשט אין מאמר כי בא לשפוט את הארץ בתוכת
טעם הרנה כי לא ירננו תבני המשפט אלא אין בזכו לבדין לבך אמר
אלא כי בא בר"ה בבבא יי' לשפוט הארץ ירננו כי אז יזכו ישראל בדין לבך אמר
לאה כי בא בר"ה בבבא יי' לשפוט הארץ ירננו כי אז יזכו ישראל בדין לבך אמר
אלא כי בא בר"ה בבבא יי' לשפוט הארץ ירננו כי אז יזכו ישראל בדין לבך אמר
אלא כי בא בר"ה בבבא יי' לשפוט הארץ ירננו כי אז יזכו ישראל בדין לבך אמר

שהקדים לתת לנו זמן לתשובה משמע ליה חליפת ארץ ישראל בזמן הגאולה כדמן
וארץ ישראל מקרעת ארצות החיים כפי הפסט והא דלא חסיב נמי שולמות
הנשמות כמו שנזכר בברכת יוצר אור דשבת עם סתר העולמות כתוב
הולמה בפה כתו . בסתר עולמות
נזכר בכלל ומפסר לה לפתיר לפה
עולם הנשמות ולא האכיר
המתים דמני סגר דבכלל
המשיח מיתיה דמית דסברי
המשיח היא וכן בר מת"ם ביומ
מלכיהן לעתיד משה מהרן
בהדייהו וכמ"ם הר"ן מסדמי
ל"ש היכא דמיות לי מתה ומודך מ
לו מהא וי"ל משום דכתיב בסיפ
מילי משמע מתה סהיה לבסוף
משום דכתיב לי ולאי משמע מיסר
לבדם בעולם ולא יהיה מי מיתה
ולאי זולתם והיינו בעולם הנשמ
סתין חלק לעבו"ם לא ליחידים
בטלים בתשובה וכמאן דליתה
דמי לו כתחיה סתינה מלא ליש
כדלעיל מ"ס פי"ג . בתקה
בגזל בבר כתבתי כסי הקודם
מולקתתם נמר . לכם לכל מ
סכל מ"מיסרא חייב בנטילת ד"מ
וכסופ"ם לולב הגזול דרי"לה מולק
דת"ר ולקחתם סתהא לקיחה בי
מ"ומ"ופרס"ו ולקחתם כלכם בתק
והתום' . פירסו מדלא כתיב ולק
לסון יחיד אכל ר"חיים לא ס"ל
דרסת ודרים ולקחתם לנקיחה
כדאתר רבה בפ"הנו"והסיה בדיי
לא ס"ל למדרסיה מלכם דאנטר

ערבי פסחים דהנוה משמע ליה חליפת ארץ ישראל בזמן הגאולה כדמן
וארץ ישראל מקרעת ארצות החיים כפי הפסט והא דלא חסיב נמי שולמות
הנשמות כמו שנזכר בברכת יוצר אור דשבת עם סתר העולמות כתוב
הולמה בפה כתו . בסתר עולמות
נזכר בכלל ומפסר לה לפתיר לפה
עולם הנשמות ולא האכיר
המתים דמני סגר דבכלל
המשיח מיתיה דמית דסברי
המשיח היא וכן בר מת"ם ביומ
מלכיהן לעתיד משה מהרן
בהדייהו וכמ"ם הר"ן מסדמי
ל"ש היכא דמיות לי מתה ומודך מ
לו מהא וי"ל משום דכתיב בסיפ
מילי משמע מתה סהיה לבסוף
משום דכתיב לי ולאי משמע מיסר
לבדם בעולם ולא יהיה מי מיתה
ולאי זולתם והיינו בעולם הנשמ
סתין חלק לעבו"ם לא ליחידים
בטלים בתשובה וכמאן דליתה
דמי לו כתחיה סתינה מלא ליש
כדלעיל מ"ס פי"ג . בתקה
בגזל בבר כתבתי כסי הקודם
מולקתתם נמר . לכם לכל מ
סכל מ"מיסרא חייב בנטילת ד"מ
וכסופ"ם לולב הגזול דרי"לה מולק
דת"ר ולקחתם סתהא לקיחה בי
מ"ומ"ופרס"ו ולקחתם כלכם בתק
והתום' . פירסו מדלא כתיב ולק
לסון יחיד אכל ר"חיים לא ס"ל
דרסת ודרים ולקחתם לנקיחה
כדאתר רבה בפ"הנו"והסיה בדיי
לא ס"ל למדרסיה מלכם דאנטר

ליומות גוג ומגוג בצא' ישראל ממצרים לשעבר לא לנו יי' לדורות
הללו אהבה' כי ישמע יי' לימות המשיח כל גוים סבבוני לימות
גוג ומגוג אלי אתה ואורך אלהי ארוממך לעתיד לבא .
ג' ר"א ולקחתם לכם תני רבי חייא בסקה ולא בגזל לכם לכל
אחר ואחר מכם לכם משלכם ולא מן הגזל אמר רבי לוי
מי שלוקח לולב גזול למה הדבר דומה ללסטים שישב בפרשת
דרכים ומקפת לעוברים ושבים הר ומן עבר עליו הר לגיון (סלטון)
לסנבי דמוסיא (עם) דההוא סדינתא קם קדמיה וקפחיה ונסב כל
מה דהוה בידי בהר יומין איצתיור הוא ליסמא ואת חבש בפילקי
(נסוסר) שמע הוא לגיונ' ואזיל לגבי' ואמ' ליה הב לי מה דקפחתני
ואנא מליף עלך וכו' קרם מלכא אמר ליה מן כל מה דקפחתי ומן
כל מה דנסבית ליה ליה לההוא גברא כלום אלא הדין מפיטא
דתחותי והוא מן דירך אמר ליה חביתה לי ואנא מליף עלך וכו'
קרם מלכא אמר ליה נסביה אמר ליה תחוי ירת ראת עליל למחר
קרם מלכא לדינא והוא שאיל ואמר לך אית לך בר נש מליף עלך
וכו' ואת אמר ליה אית לגיון פלן מוליף עלי וכו' והוא משלח וקרי
עלי ואנא אתי מליף עלך וכו' קרמוי למחר אזקימתיה קרם מלכא
בדינא שאיל ליה מלכא אמר ליה אית לך בר נש מליף עלך וכו' א"ל
אית לגיון פלני מליף עלי וכו' שלח מלכא וקרא ליה אמר ליה חכם
אה על הדין גברא וכו' אמר ליה חכם אנא כדשלחתני לסנבי דמוסי'
דההוא סדינתא קם קדמוי וקפחיה ונסב כל מה דהוה עמי והדין סמים'
דהוא מן דורי מסתיר עלוי כל הנם ציוחין ואז' אוילו לוה שנעשה
סניגורו קטיגורו כך אדם לוקח לולב לוכות בו ואם היה גזול צוות
לפני הק"בה ואומר גזול אני המוס אני ומלאכי השרת אומרים אוי
לו לוה שנעשה סניגורו קטיגורו ביום הראשון זה ט"ו ואתה אומר
ביום הראשון רבי מנא דשאב ור' יהוש' דסכנין בשם ר' לוי אמ' משל
לסדינה

ליומות גוג ומגוג בצא' ישראל ממצרים לשעבר לא לנו יי' לדורות
הללו אהבה' כי ישמע יי' לימות המשיח כל גוים סבבוני לימות
גוג ומגוג אלי אתה ואורך אלהי ארוממך לעתיד לבא .
ג' ר"א ולקחתם לכם תני רבי חייא בסקה ולא בגזל לכם לכל
אחר ואחר מכם לכם משלכם ולא מן הגזל אמר רבי לוי
מי שלוקח לולב גזול למה הדבר דומה ללסטים שישב בפרשת
דרכים ומקפת לעוברים ושבים הר ומן עבר עליו הר לגיון (סלטון)
לסנבי דמוסיא (עם) דההוא סדינתא קם קדמיה וקפחיה ונסב כל
מה דהוה בידי בהר יומין איצתיור הוא ליסמא ואת חבש בפילקי
(נסוסר) שמע הוא לגיונ' ואזיל לגבי' ואמ' ליה הב לי מה דקפחתני
ואנא מליף עלך וכו' קרם מלכא אמר ליה מן כל מה דקפחתי ומן
כל מה דנסבית ליה ליה לההוא גברא כלום אלא הדין מפיטא
דתחותי והוא מן דירך אמר ליה חביתה לי ואנא מליף עלך וכו'
קרם מלכא אמר ליה נסביה אמר ליה תחוי ירת ראת עליל למחר
קרם מלכא לדינא והוא שאיל ואמר לך אית לך בר נש מליף עלך
וכו' ואת אמר ליה אית לגיון פלן מוליף עלי וכו' והוא משלח וקרי
עלי ואנא אתי מליף עלך וכו' קרמוי למחר אזקימתיה קרם מלכא
בדינא שאיל ליה מלכא אמר ליה אית לך בר נש מליף עלך וכו' א"ל
אית לגיון פלני מליף עלי וכו' שלח מלכא וקרא ליה אמר ליה חכם
אה על הדין גברא וכו' אמר ליה חכם אנא כדשלחתני לסנבי דמוסי'
דההוא סדינתא קם קדמוי וקפחיה ונסב כל מה דהוה עמי והדין סמים'
דהוא מן דורי מסתיר עלוי כל הנם ציוחין ואז' אוילו לוה שנעשה
סניגורו קטיגורו כך אדם לוקח לולב לוכות בו ואם היה גזול צוות
לפני הק"בה ואומר גזול אני המוס אני ומלאכי השרת אומרים אוי
לו לוה שנעשה סניגורו קטיגורו ביום הראשון זה ט"ו ואתה אומר
ביום הראשון רבי מנא דשאב ור' יהוש' דסכנין בשם ר' לוי אמ' משל
לסדינה

לאחר מסלכם ור' חייא תרתי דרים מלכם דמשמע ליה דסקולים
ויכולו סניהם . לכל אחד מכם כתבו התוס' כפ"הנו' ונבי סוכה
גריך קרא דהה כתיב כל האזרח ג' ולא מן הגזול וס"ס סלול כדמ
בהסיה כרייתא דמייתי בגמ' וכ"כ לא חס לאתויי לא גזול משום דרש
לוי דבסמוך . ולא מן הגזול כפ' לולב הגזול אית דאחרי הא סמיך
לא סגא ביום טוב ראסון ולא סגא ביום טוב סני בסלמא בי"ט ראס
דכתיב לכם מסלכם לא כי"ט סני מ"ט אר' משום דהויא מצוה
בעבור' סנ' והכתיב גזול את הפסח יי"ל דוקא בי"ט ראסון מבל
סני מתוך שיוכא כסלול יוגא נמי בגזול כלות' כיון דתדרבנן הוא
חסמו דבנן משום מצוה הבאה בעבור' ותוספתא זו דמייתי טעמא מ
לכם ולא מן הגזל ג"ל דס"ל דדוקא בי"ט ראסון פסלי' ואיכא למידק
קשיא לכם ג"ל דהא מלטריך למעוטי סלול מבל מקן דדרים ליה לאתוי
גזול מה גורך לו מטעם זה ואין לומר דאין הכי נמי הלא כיון מה שהוקשה
מאי טעמא לכם דכתיב בלולב נופיה דאם כן מה שהוקשה
לתוספות בפרק הנזכר מהא דתניא לכם משלכם להוציא את הסלול
ואת הגזול והוגרבו לומר דמשום סלול מלטריכא ליה אלא דהיינו סלול
דמ"ב דבפרק הנזכר מייתי מצוה הבאה בעבירה מדכתיב
והכתיב גזול את הפסח דגזול דומיא דפסח מה פסח ליה מקצה
אלא שיגוי לפני יום כו' ר' חייא ליה הך היקשא .
לטה"ר כו' טעם המשל לרמוז מחשבתי הלולב הוברת זכות
ראסונים לזכות על ידן בבקשה המים הבריכה בזמן הס
ולכן יכולה לולב שהוא רמז לזכות ומצות וסנהדרין ות"ח כדלקמן
ולכן יהיה כסניגור לפני יי' ואם יהיה גזול יקריבו כזה סס
סניגורו קטיגורו גם בכלל המשל רמז כי לא יחרוך דמיה בידו
הכל בהסך ילך ואם יסתר לו קנת יהיה לרעתו כלסטים הר
אלא נסתר לו רק הדין שסיטה לרעתו גם בכלל המשל רמז סנגור
את תכירו בתילו גזול להקב"ה סנדיך להחזירו מליד וכמו סנ
כפ"ק דסנהדרין מסדיין דן את הקב"ה מסריחו להחזיר מ
לזה מנתחייב אלא כדין ולכן אמר מדומה הגזלן לליסטים מקר
נבסי המלך מיד אלוהו . ודע שבעל העקידה בסס"ג הוקשה
סמריבות זה המשל איכו ליודק אלא כמי מרגיל לגזול ולחטוט
הסנה לא כתו מאחר דרי לוי כל הלוקח לולב גזול לפי
לדידי ה"כ אלא די מה שהלולב לא יהיה לו לרגון בתחסבתו אל
שיהיה קטיגור גם על כל הגזילה אמר גזל דמי שנזכר עונו בגזל
זה נזכר ג"כ כל גזילותיו בענין הלסטים הזה :
ואתה אומר ביום הראשון קושיא זו תמוהה דמאי קושיא הא פשיטא
לכיום

ים הרחסון היינו רחסון לז' ימים מזכר לאומרו תמונו את חג יי'
בת ימים הרבתיב לעיל מיגיה ביום הח' שבתון ולא מקצו מידי דפסים'
חסון לאסור הו' הנו' קחתר ומה שכתו' בכית יוסף סי' תקפ"ח כסס
ר' ר' ליתון שהטעם מפני שבשות' פרשה הכיח ג' ענייני' שכה והגיג'
לגזרת הכתו' כסוכ' שתקיים כמו'
הגיג' ו"כ כלולה ה"לל כן סדרך
תוב להזכיר מציית הקרבנות מן
ית המנות הזמניות לענין החדש
ן הוקשה להם ז"ל וכי רחסון הוא
לא מנתתי בו טע' כיתחת' שהוכי'
הגיגה בט"ו לחדש די בשיחתר על
ות הלולב ביום הח' כיון דסמיך
הרחסונים דמתילה ידעינן דבטו'
דש היה זמה גרוך לחזור ולהזכיר
ן בחדש וחרי מקרא קדש וסכית'
סור מלאכה שהוא ג"כ מנות זולת
לבה והגיגה ולא הוכירן למנין
דש רק שתבן לז' ימים וכתב אחר
הסכות שבעה ימים ביום הרחסון
ר' קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו
אחר שבעה יתי הגיגה ביום
חסון שבתון וכן בתוב בחג המנות
עולם לא תקיי' שמיני חג עצר' שהוא
לבלי עצמו לא כתבנו בכמה לחדש לא אחר הסכה כתב ביום השמיני
ת קדש ואחר הגיגה וביום השמיני שבתון ועוד היכי מיתוקמ' מתי
תשה וכי רחסון הוא דהא לא טעים בהכי דשפיר ידעינן דט"ו הוא
חסון לשבעה קאתר לא הה קשיח לן אתתי לא הזכיר מנין החדש ועוד
מתכי רחסון לחסכון עונות אכתי תיקשי לן אתתי לא הזכיר מנין
דש ג"כ במקהנו ובעל העקידה בשם ר' כתב שהטעם לפי פלא יקרא שום
ר רחסון רק בתחילת המספר הנמשך אחריו ממנו שיתחר עליו שני מו
שי מו יוחר ומנות לולב לא נבטוותה לכלל ישראל רק ביום הרחסון לבד
דרי תורה ולזה לא ה"ל לומר ביום הרחסון לא בחמשה עשר לחדש שאז
יוכן מהתחתר רק שהיא מנות היום הזה לבד ועל המכתה זו אמר
רחסון הוא והלא חמשה עשר הוא ולז"א שהוא רחסון לחסכון עונות
ונה שהוא רחסון לשנה בלות שיתחיל הסכונו מעכין המנוה
ת בעצמו ומונה ויולך כל הסב' כלה ונם זה אינו נוח לי שאחר שהוכי'
סר שבעה ולבן יפה לומר ביום הרחסון מהם אע"פ שאין המנוה הזו
מנת בכל השבעה ואין הרחסון דומה להם והרי אף ביום הרחסון
ביתו שאור שלולי מקשה לנו דא"כ כבר שהה החמץ קצת בבית ביום
סון הוא שאור לא"ש ז'יתי' שאור לא ותנה בבתיכם דמשמע שום שעה
בעה לא היינו דוחקים לפר' הרחסון כמו הרחסון אחד תולה ואע"פ
ון תנות הבעור נתמשכת בכל השבעת ימי' רק ברחסון ושמח י"ל דתמת'
ולקחתם לכם בתנפי בפסיה ובאו פתח כיה קרא דאי חשבנו הנזכרים
ל קאי אי"ל לות' ושמחתם לפני יי' בכלם או בכל השבעה ומדקא שבעת
ים דאינון שבעה אחרים דעד השתא מיירי לענין תגיגה והשתא קאמר
בה לולב ומדבתב הרחסון שתתא משמע רחסון לחדש ות"מ לא מצי
מר דאי אבי נתי דת"מ דיסטה דקרא משמע רחסון לשבעה הנו' ועוד
ל"ל לאקדותי התי קרא לסוכה והגיגה דהיו בחמשה עשר ועוד
מוקי להני שבעה כין דינו שבעה ימי סוכה דבריסא קאתר בחמש עשר
דש הסכותי חג הסכות בו' ודבר קאת' מנות לולב ושוב חוב ואת' בסכו'
בו ז'ימים משמע דכל ז' הנו' בפ' חדשים הם דאל"כ לתה הפסיק בלולב
הדבקים . משל לתדינה כו' פי' ענין ר"ה ויה"כ ותיכה לתידק מה
ך למשל ונמשל זה לכאן תחתר שתכלית תשוכתו היא שפי' רחסון היינו
כון עונות כמ"ש לא הוה כ"ל אא לפי שביה"כ נתכפרו העונות ועד חג
נות עסוקים בחנות נמצא רחסון של חג רחסון לחסכון עונות וי"ל
ביכי דלא תדחי כיון דינא יה"כ הרי הוי תחלה לחסכון עונות להכי
לן דטעם ד'מינין שבלולב כנגד ד' כתות שבישראל דהיינו בעלי תורה
בים כו' כדלקמן אא דמוסיף הכא טעם לשבח והוא שלפי שער"ה
בנו היחידים והם אותם שהם בעלי תורה ומנות וכי' הימים התפנו
נויים והם אותם שהם בהם תורה לבד או מנות לבד וכיה"כ התפנו
בריקים שאין בהם לא טעם ולא ריח ונמצאו כלם נקיים מחטא עד
רחסון של חג ולזה נוח יי' לאמרן בד' מינים ומכאן דעד יום רחסון של
נקיי' וא"כ רחסון של חג הוי רחסון לחסכון עונותי מהיר להם שלים
נותיהם כו' כתב בית יוסף בסי' הנ"ל דאיכא לתידק דא"כ ער"ה חשוב
ל' שהרי הוא מתכפר בו שלים העונות כיה"כ והוא חשוב כמו כל ט'
תשובה שהרי בכל ט' ימי' תשובה אינו מתכפר אא שלים ובער"ה לבדו
מתכפר שלים והשיב דשלים רחסון קל להתכפ' ושלים שני' קשה יותר ושלים
ון קשה מכלם וק"ל ותשוב' זו פריכה מוהכים דאפשר לתי' אפשר דשלים
ון קשה טפי שבכל העונות הזכיות כדכתיב לעיל ס"מ פמ' ופס"ח עודים לדקד'
מתכפרין שני שלשי העונות קודם יה"כ והשאר ביה"כ דהא תניר'
ל בפ' יום הכפורים ד'חלוקי בפדה ותשובה עם כל אחת ואחת כו'
ל היכי אני מחיל מקמי יה"כ זולת עבירות מנות עשה וביה"כ היכי
מחיל בריתו' ומיתות ב"ל וחלול יי' ומיהו מכיון דתנא דפ"ק דשבועות
ה"כ מכפר על הכל אפשר דר' לוי דהכא כותיה קאי ומני סבר' כתי
ר עבירות זולת מנות עשה אפשר דמתכפר מקמי יה"כ ז"ל כתנא דכי
תשתא מני למימר דשלים דקאמ' לתו שלים מספר מתם שא חלק הא'

דהיינו עבר על מנות עשה הוא שנמחל בער"ה וחלק ב' דחמיר טפי דהיינו
עבר על מנות ל"ת נמחל בימים שבין ר"ה ליה"כ וביה"כ נמחל החלק
החמור דהיינו כריתות ומיתות ב"ד והשתא ניחא דתין ער"ה שזה ליה"כ
גם יתכן שלהיות העבירות מה בשונג ומה שמזיד ואם במזיד דהיינו חטא
ועון ופשע כדאי' בפ"ק כנגד המין
הא' אחר שבמחל שלים בער"ה והמין
הב' הוא הבנים הנ' והמין הג' הוא
הבלים הנ' מ"ק בפרת הבלים ע"י
גדולי הדור איך הוא שתבנית' יוציל
לעבמה ולא לאותם שלא יתענו בזולתי
וליב' לאמיתי דקרי שנים לאות' היחיד'
דולתי היחידים הם מעטים מבלים
ישראל ועוד דלא דמי למחל שהתחילה
לבל' העיר בשביל המקדימים לבאת
לקראתו ולכן הנכון דמתילה דמיירי
הכא היינו לבטל הגרות הכולות
המתרגשות לבא על ישראל בעה"ן
בחטאתם שזכות הטובים ותפלתם
תגן על הכלל ובער"ה יתחול הבלים
ושוב שלים אחר ושוב שלים אחר אבל
מה שחייב כל מ' מבד עצמו תלוי
בתשובת עצמו ומן מחילתם בכוודע
בת"מ ובהא לא קא מיירי הכי והשתא
ניחא מה שהוצרך למשל ולא אמר בער"ה מוותר שלים כו' כלי משל לחתא
לגלוי דבמחילת הדברים הכוללי' קמיירי דומיא דתחילת המדינה שהיא
על המם הכולל אבל אם חייב כל מ' אבד חוב מיוחד בהם לא קמיירי ולפי'
ז"ה אין כ"ל דהך אגדתא פליגא ההיא דר' אלוקי בפר' שהיה ר"י דורש ואתי
ספיר נתי דתין ער"ה שזה ליה"כ שאם הוא שזה לענין מחילה הכ"ל ות
הוא הכא לענין המחילה העיקרית אחר לבל אחד בעצמו יפה כח
יה"כ ולא אחר זמנים : מן קבא ולהלאה ואע"ג דתחלת
החשבון לפי האמת מרחסון של חג כדאמרי' בסמיך ד"מ מסו' לבא דעוסקי'
במנות מיה"כ עד החג לאו מלתא פסיקתא היא שהרי אחפר שיתעבלו
תהתנו' ויחטאו בהם לכ"א ביה"כ כי כפי מנכם דהשת' מבתן ואיל' חושבנ'
שהרחסונים ולאי נמחלו ואם עומדים לחטא מעתה תחלת חשבון ואחר
שעברו ג"כ הימים שבין יה"כ לחג ודאה יי' שעסקו במנות חוזר ואומר
להם מן הבא בחל חושבנא : לפיכך משה מזהיר לישראל ולקחתם לכם
ביום הא' פי' ער"ל שהוא רחסון לחסכון עונות כדאמרי' בתנחומא בהדיא
וז"ל למה בא רמז ענין זה במנות הלולב ולא בענין הסוכה שבתו' בתחלי
י"ל משום דדמיינין שבלולב מורים על זה דהיינו שנ' הכתות נוסדו יחד
בנדקות ביום הזה כדפי' להכי נקט מלתי' בלולב וז"ש עומדים לפני יי'
ולולביהם ואתרוגיהם כו' ולא הזכיר הסוכה כי לולב ואתרוג מורים על
זה ועי"ל לפי שמנות סוכה כל ז' אפי' בנבולין לא הוצרך לזה כי טעמה
נודע אבל זו שאין מנותה בנבולין אלא ביום הרחסון רמז בה לענין זה
לומר שמה שהזהרו בה אע"פ שאינה לבל ז' לפי שיום זה רחסון לחסכון
עונות ורחוי להקדים פני יוצרינו במנות יתירה
ולכ"א עומדים לפני יי' ולולביהם ואתרוגיהם כו' ולא הזכיר הסוכ' שאין
הכונ' להזכיר אא מה שיתר ביו יום מ' משאר הז' ח"ז לפיכך משה מזהיר
וכו' כלומר לטעם זה הית' אומר" זו לישראל ביום הא' שלולי זה לא היה
חזהיר אא להבאים במקדש כל הז' א"ל למה נקרא יום הא' רחסון לחסכון
עונות אמר שביום א' אומר להם מבאן ואילך נחל חוסכנא אין החסכון
אא מיום ב' כי יותר ראוי שלא יחסב להם עון ביום זה שמחיימי כו' המנות
מהימים הקודמים שלא יחסב להם עון לפי שהיו עוסקים בתקון המנות
וי"ל אאף שמקיימים מנות סוכה ולולב אפשר שיחטאו דאין להם כל
היום עסק במנות ומנוה כעדנא דלא עסקי בה אינה מגלת מן החטא
כדאיתא בפ' היה נוטל אבל בימים שבין יה"כ לחג ע"י שיש להם עסק
תרוב' אין להם פנאי לחטוא א"כ דכי"ט חטא שביתי טפי ע"י שמחת' כמו
שעל זה נוהגים בחסכנו להתענות אחר החג משום דיכי כי הקיפו ימי
המשתה : פר"ה הסליח' ממתנת כו' פי' שהיא שמור' אגלו ית' מר"ה
שתחיל לסלוח ואין הסליח' נגמרת עד יה"כ כדלעיל שלא רצה לקבעה
רק אחרי התרחה שים מר"ה ליה"כ זה כדי ליתן אימתו על האנשים
שע"י התרחה שבי' הימים שנזר דינם עומד להחתם ביום הכפורים
יתנו לב לשוב ושמעו וירחו נמצא שקבתם ישובו מיד והנשארים
ישובו ביום הכפורים מיהת משא"כ אלו לא קבע לה כ"כ זמן אלא
היו נותנים לב לשוב מיד אלא יחידי שנולה ומיתי לשה דר' אחת
הכא שייעתא לת"ש לעיל שרחסונה הגדולים בחיים ומוחל לשם שלים
ושוב חוזר ומוחל כו' :

פ"א הסליחה ממתנת כו' כלומר מה שים תקוה למנא סליחה
מר"ה עד יה"כ הוא ליתן אימתך על בריותיך ביום הכפורי'
שיבושו וירחו מלפניך ביום הכפורים לפחות כשידעו שים עדיין
תקוה אבל אם לא הייתי מתריך זמן הסליחה עד יום הכפורים
משעבר' ר"ה שוב לא היה מורה הדין לשוב עליהם כי יאמרו מעתה אין
תקנה תירסת קבלת רבתי סליחה מוקנת לך לתתן תורה שתהא
ירא אתך על בריותיך ונירסת הילקוט הסליחה מופקדת אצלך מר"ה
וכל כך למה בשביל ליתן אימתך על בריותיך ביום הכפורים
ולשון מוקנת ומופקדת לא מ"ש לפי' הב' ולפי' הב' מייתי ראיה
דר' אחא לת"ש לעיל אמר"ה מתחיל לסלוח דהיינו הבלים דמקאמר
מר"ה הסליחה מופקדת משמע

כו דמאן מתחלת וגומר הרמיה תמוס דלא מחכמן סליחה בהדיא בקרא אלא
ביה"כ וקס"ד דתקמי הכי נמי . מר"ה הסליחה ממתנת מדה"ל לעתיד"לך
הסליחה וכתב עמך דרים שהיה ממתנת תגלו . ביום ואפי' בשבת פרש"
בפ"לולב ובברכה דתשמע כל דהו יום וקרא יתיר' הוא דמני למתא כרחמון
ביום ואפי' בשבת תיתא דהא אפקיה
לו ביום ולא בלילה ועוד דע"כ
מאן דדרים הא לא דרים הא דהא בפ'
הנו פרבי' אחאי דדרים ואפי' בשבת
מבדי טלטול בעלמא הוא אלטרי' קרא
למבדי טלטול ומשני רבא לא נברכה
אלא למבדי לולב ואליבא דהאי תנא
דתניא לולב וכל מבדיו דוחין את
השבת דברי ר' שיעור מ"ט דר' שיעור
אמר קרא ביום ואפי' בשבת וכבנן
אמי' ביום אמי בבדי ליה מיפבי ליה
ביום ולא בלילה ור"א ביום ולא
בלילה מנא ליה נפקא ליה מסיפיה
דקרא ומחתם לפני יי' שבעת ימים
ולא לילות וכבנן מי מחתם ה"מ לילף
ימים ימים מסוכה מה להלן ימים ואפי' לילות הוא דכתיב אלא יום הרמשון
סליחי ונסיב דרשת ביום כין שיב"ר שיעור וכן לרבנן : אלא יום הרמשון
פרש"י בפ"הנו הרמשון הי' מעוטא הוא בלום' הרמשון לחודיה הוא דמתיב'
לך ואפי' בשבת והתוס' כתבו מיתורא דהי קדרים דסי מעוטא הוא בלום'
הרמשון לחודיה הוא דבו ביום בפ"ניד הנפש דרים הירך המיומנ' מכירך
למעוטי שמא וכן העולה עולה רמשון וזמנין דמתי"ה' לרבו בדאמרי' בפ'
היסן נבי תוספות עבוד דיה"ב המורה לרבות את הנפש' ונבו סוכה המורה
לרבות את הנרים בל מ"לפי עניבו : עץ שטעם עבו בו' בפ"לולב הנזול
מיתה נמי ופרש"י פרי עץ שהעץ בפרי בטעם טוב : זה אתרוג בפ"הנו
פרבינן ומיתה בלבלין טעם עבו ופריו טוב ומשני מסום דלא אפשר
היבי נעביד ביקבוב חדא לא מבבריא לקיחתם בנקוט תרי מו תלתא אחד
אחר רחמנא ולא טעם ופרות הלבך לא אפשר ומ"ת ומיתה בלבן
דטעם עבו ופריו טוב בדאמרי' בבלבי פ"ק דביב' ור"ל דעבד כתיב ובלבן ירק
הוא בדפי' שם התוס' ומ"ת ומיתה עבבי הדם דהדם נמי עבו ופריו טוב
בדאמרי' בפ"הנו ור"ל דהתם נמי לא מבבר' לקיחתם דקטנים הוו ועוד ע"כ
פרי עץ הדר מין אלא מעבן עבות ומ"כ לימה עבף עבן עבות ופריו ולא היה
כ"ל פרי עבן הדר הדר במילבו אחף אחונטין של שנה זו עדיין דמשתקד
קיימים בו . שהוא הר על המים ק"בעלמא הר במילבו דמפ' הדר בעבן
הנוכר מבל מים מאן דבר שמייהו ובפ"הנו' ומיתה הבא בן בעותי הוא אומר ל
תקרי הדר אלא הידור שבן בלשון יוני קורין למים הידור ומיהו הוא סנדל
בל בל מים הוי אומר זה אתרוג . אם היה פרוד יבפתנו דבינן ומ"מ
לומר בפות תמרים תרתי דבפת בתיב בדאמרינן בנמ"דרים בפת לשון
בפיתה דמי לומ' חד בפת תמרים ליבתוב בף מבבל ת"ק דרבי יהודה דס"ל
בפלגו עליו בשר ולא בתי מגד מלאפלה בדשמתה בתתני' ר"ש לולב הנזול
לא דרים בפת לשון בפיפ' ומבי מיתר דלבבי' בתב בפת ולא בף דלא מיתה
אתרים עבמן שדרבן לבעות הרבה אליינן ביחד בתבבדות שלהן דהבות בף
קרו ליה וק' לי' דבפ' הנו' ר"ל דביב' ורב אבי מתני דהתי ליתב' בפו' תמרי
דלולבה הוא מיתה תרתה ומשני בעינה בפות ולבה ומיתה אחתה בפות
מבבל דמיבה פרוד והתי בפות ועומד לעולם ובינן דלת"ק לא בעי בפות
ולא דרים לשון בפיתה לעולם תיקבי מיתה תרתי ואחתה ג"ע :
שעבפיו תופין את עבו בפ"הנו' פרש"י עבף עבן עבן שבולו עבף שהעבן
תחופה בעלין ע"י שהן עשויין בקליפה ומוכבין על אפיהן ; זה
הדם בפ"הנו' גרסי' ומיתה זיתה בעינן עבות ולבה ומיתה דולבה בעינן
עבפיו תופין את עבו ולבה ומיתה פירוף אחר מבי' דרבים דרבי בעבם
רבה אחר מהבא האחת והעלום אהבו ופר"י ומיתה זיתה עלין מרובין
ורבופין ותוך שהם מרובין מבסין את הפרי בעינן עבות העשה סרסרת
סיבו תורבבין זה על זה דולבה בן ערמון קטניי' אר קלום הוא מבל מין
עליו רבופין לבסות בל עבו הירקוף בתין קליפה עשוין עליו והשי' מיבר
בריו את הילים בקונים שרשי עליו עשוי' חדים בתחת האחת והעלום
אהבו וזה אינו לא אחת ולא שלום שהוא עשוי לבסה האות ; ת"ל ובדבי
נחל פר"י שם ערבי ת"ת לשון רבים . אבא שאול פר"י שם אבא שאול
אומר ערבי דאמר קרא לא להבשיר של בעל בה אלא לעמדך שנריך שני
אבות של ערבה הם' לאגדה בלולב ואחד לתקרם להקיף את המזבח ;
וערבה לתקרם בפ"הנו' פריך ורבנן לתקרם אבא להו ומשני הלבתא נתירי
להו ופרש"י ורבנן דדרשי ערבי להבשיר של בעל ושל הרים לתקרם אבא
להו ובתבו התוס' ה"נ אבי לתבעי לאבא שאול של בעל ושל הרים אבא ליה
ומאן לית ליה ולית ליה נמי הא דדרשי רבנן לקמן ערבי נחל שתים אלא
ס"ל בר"ע לאתר הדם מ' וערבה מ' . ובפות תמרים אחת פרש"י שם
דבפת בתיב . ועבף עבן עבות נ"פרש"י שם עבף אחד עבות אחד
ותאמר התוס' דלעיל אקיחתה עבף עבן שבפיו תופין את עבו ודרשינן
נמי עבן עבות קלוע בתין קליפה ע"כ ועוד איבה לאקשויי בפרי עבן הדר
מיתה נמי ג"ומאי ל"ל דבין דפרי עבן אלטריך לטעם עבו ופריו טוב לו
דרים אפי' שתים אמום הדר דאמתה סוס דרשה יש דאלטריך נמי הדר מ"כ
הדבתיב אקמי בפת תמרים דהיינו אחד לב"ע ה"ה לפרי עבן הדר דאל"כ
לאתיבים לעבף עבן עבות דלרידי' דמי טפי אבל בעבף עבן עבו' בין דע"כ
אר יתיר' דמי דרשינן עבף עבן עבו' שעבפיו תופין עבו' מייתר ומי דרשינן
עבות קלוע עבן מייתר דרשינן לבולבו ג' דמדהתי לדרשה אתי נמי לדרשה

כדאמרי' בפ' הבועלי' נבי רך וטוב מדוטוב לדרשה רך נמי לדרשה
שתים דליות פי' אפי' שתיהן קטומות כיון דמ"מינו קטום בסר ו
' פריך מה נפסק מי שלמין בעי ליבעי נמי בלהו מי לא בעי
אפי' אחד נמי והשני אחר בו ר' יוסמעל ופרש"י אחר בו מתחלת דברין
מגריך נ' הדסים ומבסיר בחד ו
הדר בעי ולבבי קאמר אפי' ק
קטומי' ומ"ה מי לא מייתי לבו ל
דהא קטומים בתאן דליתנהו
אפי' שלשתן קטומים ס"ל דנ' ה
בעי' אבל לא בעי בהו הדר' פר
הדר זה הקב"ה מבואר שבל"ה
ד' מינים הללו לזכרון בין מינים
הב"ה המתואר בתארי' הללו ה
בריך עיין מ"ט בינים זה ולמה ל
הרמון בל' דברים ולמה לא יספיק
בפתיל תבלת שהוא לזכרון בבו
לפנינו שתבל דומה ליה בו
מומרים שלהיות יי' מיוחד בל
שלשתן קטומות :

ט ר"א פרי עץ הדר זה הקב"ה שבתוב בו הוד והדר לבשת בפות
תמרים זה הקדוש ברוך הוא שבתוב בו צדיק בתמר יפרח
וענף עץ עבות זה הב"ה דבתיב והוא עומד בין ההדסים וערבי נחל
זה הקב"ה דבתיב ביה סולו לרובב בערבות ביה שמו ; ר"א

הגר בחומ' רמו עתה בי אני אמי הוא בו בפ"ב בעל העיקרים בפ'
לבן היה הרמז לתרבעת בזמן זה שאנו מתפללין על המים שהם חיי
ועל היותו יחידי בעולם רמז בעץ הדר בתיב הוד והדר לבשת ושם
עיטה אור בשלמה בוטה שתים בירעה דהיינו לבדו בחומר נוטה
לבדי ועל מה שאין בו שנוי אחר בפות תמרים בו' דבבי בדיק בתחי
בתיב ותתה תרוס לעולם יי' ועל מה שאין תגיל מידו אחר ועבף עץ
דבבי והוא יוסב בין ההדסי' בתיב קבתתי לביון בו' וקבף גדול לבי
בו' ברא שאין תגיל מידו ועל עבותו ההבבים אחר ובדבי נחל דבב
לרוכב בערבות בתיב אבי יתומים בו' אלהים מושיב יחידים ב
סוררי' בו בר' שעוסה הבבים והב"ל אלהיו' זאן האסיף אסר בו
ויגיל בחדס ותפס' יסבא את יי' לאחר ידי עשת' לי את החיל הזה וב
בן תאבל ובשבת בו' ורם לבבך בו' וב"ס ע"י אמר' ט ע"ד ויהי בי
יתי החמת' לבן היתה מנוח עלינו להתדבק ביי' והיות זבורנו
בתנות סוכה וקרבנות שבביר שבבל מיד יי' ולזבור הבנתתו ומזה
היה מנות לקיחת לולב בת"ם לקחן אותי אתם לוקחים ולב"ח בד
הללו רמז להקב"ה ולמה שהדבק ביי' בב' פני' שהם ד' אם מתהב' ואם
והאהבה אם מהבת הבבר ואם אהבת הטוב בתה שהוא טוב בי
משפטי יי' ישרים וטוב הוא וטובים משפטיו והירחה אם ירחת
ואם ירחת הרוחמות והיא מדרגת מ"ת האחרונה שעליה נאמר ב
לקיים בת"ם הר"ן בדרשותיו לבן בא הרמז בד' מינים אלו בי האתרוג
הדבק ביי' מאהבת הבבר בי הוא פרי טוב בריחו וטעמו ו
בזה בל בדדי הבבר המקווה והלולב בנגד הדבק מאהבת הטוב
הנד נמשלו הנדיקים לתמר בת"ם לעיל ס"ח את"ח מה תמר ואתרו
תמוה אף בדיקים תמוהן הב"ה בו' וההדס בנגד הדבק ביי' מירחת
בי ההדס רמז ל הנער והרש' אם מנד טעמו בי הוא תר ואם מנד
שהוא שבל שבאילנות הגדלים בשפילה ונדל בתנולה ומנד מרחו
ירקרק וכן נאה' והוא עומד בין ההדסים בגבוהה הרוחות לעומ
בתבו' בשבתה והערב' רמז ל ירחת הרוחמות בפי שתוף שתה לבבנו
בתו שהבית שלו לרוכב בערבות שתורה על רוחמותו ית' תבלי' ה
להזבור בפה מ"ב לפי מראהו להזבור שבבל מיד יי' בדמתרן והיותו
בתעשי' ההדס אם היותו רם על רמים לבן בא רמז בבודנית' ב
הדר וכו' לרמז היותו בבדל וקדוש מבל נופביות וחומריות וה
והדר לבבת ובב"ו אנו מבירי' היותו מתבית הבויות עם אתין לו
עתה' וזהו בתתר יפרח אינו מתבו הבויות ועל היותו מבנית ב
אתר והוא עומד בין ההדסים אבר בתנולה שזה האילן היותו
מהבדלים בשפלה בדבתיבנא ובב"ו הבי"ת מבנית בשפלים ולהורות
זה שפלות בתקו מ"ו שהתחת שהוא העליון לב"ב אל שבבל מקו
בבהותו מבינו עבותבותו בדאמי בפ"ק דתבילה לבן בא הרמז בערבו
לאלו לרוכב בערבות ועי"ל אלהיות ד' מינים אלו רמז לבבהן ישרא
בי"ב בדאליל לב"מ פרי עץ הדר זה הב"ה והבני שהיות אתין בינה
מינים אלו רמז לבב"ה שבדע בי מחלת חסדו הוא שעשה לנו בם ונת
בבחון ולפי שהזבות והתחילה היה אבבר לד' אבות אם בזבות אבות
זבור לאבראם ויצחק בו' ואם בתזבות ותע"ט ע"ד זבר בא
התלבתי לפניך ואם בזבות הרבים בתפלתם בי הן אל בבור לא
ואם בזבות היסורין ע"ד תבנו יי' בי רב שבעבנו בזה לבן הוי ל' מי
בי פרי עץ הדר רמז לפרי בדיק והוא זבות אבות לבנים ובבות
רמז לאבות בי בדיק בתתר יפרח בתתר על היות הבדיקים עושי
בדלות' בשעבוד בפו' אבא לחסידי ויצרותיהם מעשים טובים
רמז לזבות הרבים שפירש עומד בין ההדסים הייבו בדיקים ל
הדסים בדאמרתי בפ' חלק ודבריו בתנולה רמז לאבות הרבים ועבי
רמז ליסורין בי הם הנפסדים אבר אבל אתינים אבר אבותם
היותם על המים אמה שתתר בעל העקירה בפס"ו והיות אם בב
נרמז בבל אחד מהמינים אלו רמז בדוש חסדו וטובו עם בל אחד מ
הסבות הנזבר ולזו זה לא היו זובים לבנחון :

שבתוב בו בדיק בתתר יפרח לאו לתתר דקרא
מיירי דודאי בבדיקים מיירי ובהב"ה לא
לתתר יפרח אלא אמום בבדיקים
לתתר

לפי שתלוים לה׳ כדכתיב לעיל קמתר דכפות תמרים רמיז להכ״ם
ותחר רמז לדבקי׳ לו וכן הם דמייתי להדס מהוא עומד בין ההדסי׳
דכיון דמסכתן שהוא נכב ביניהם רמיז עכף בין עבות מליו :
ביה והוא עומד בין ההדסים מיכא לגי׳ דמסמע מקרמי דלמו
מיירי אלא המלאך דכתי׳ התם
העומד בין ההדסי׳ ויאמר
אל מלאך יי׳ להתהלך במרן ומה
הל״ל אשר שלחת ולא יתכן
ובכאן כמ״ם כסנהד׳ גבי עלה ל
מטטרון שמו כשם רבו כי
מלו במרן לא יהיה רק מיי׳
בעולמו ועוד דכתיב הו ויענו
מלאך יי׳ העומד בין ההדסי׳ וע״כ
קמי דמי מסקב״ם לא ונדק
כן מחר שהזכיר שמו יתב׳ כי
ריך הכדל לומר כי הוא העומד
ההדסי׳ ומדכתיב ויען מלאך יי׳
יי׳ בכאן׳ כו׳ ויענו״ת המלאך
ריה שנזכר יי׳ תחלה שמ״ם
יה נזכ׳ מלי מיות שרב המלאך
הסכינה בכל מקום וי״ל דמשמ׳
ליה מים והמלאך קרי לי׳ מלאך
לים זה הב״ה שנקר׳ מים מלחמ׳
בשם קרא שהכיה הילקו ועוד
דפיר׳ רמז והוא הומר בין
ים היינו שהמתיר הבעל הזכות
יי׳ כשעלה על דעתו להחריבו
מה בחלק ב״ל דכתב״ם מיורי
מ״כ מלאך העומד בין ההדסים
שהמלאך היה ג״כ שם שם
שהמלאך היה מתרגם בין
לנביא כנגד תשם ומהרגן שהיו
תור׳ ליער׳ כדתי׳ בפסיקת׳
ם לא אשר שלח יי׳ היינו ע״ל
ך המזכה מתרתי שמוכי׳ הם
הכנוי וגם בשם יי׳ פעמים
כן בלעיל ס״מ בנ״מ מתם
מים : זה אברהם כו׳
הבות והאמהות גד מ׳מינים אם אלהיותנו בחים לרגות המינים אל
ים נגות בזכר ו״ל ויוסף וזכות אמהות אם לפי שהמיני׳ אלו נולחנו
דרין בלעיל אם לפי שהם להודות ליי׳ שהכניסנו מתרן ערב ומוחה
בלת פירות ונקט ל״ו שהיו מכוונים אם במ״ם הרב בח״ג פמ״ג
מנו לא״ר היתה בזכות אבות כתומרו ומשמרו את הבכוש כו׳ לכן אמנו
ם ובוחה ולפי זכות הבכטים נזכר עם זכות אבות בלעיל ס״כ
הזכיר את יוסף הלדיק שבהם עם האבות אם לפי שבזכות אבות זו
מעשו הזכיר עמהם את יוסף שטנו של עשו כדכתיב לעיל ס״מ
שהרגו הב״ה בשיבה טובה מע״ג דיצחק הזקין יותר מאמנו מעו׳
אברהם לא הוה זקנה ולאברהם בתחלה בדמי׳ בפ׳ הפועלים קאמר
הם הוא שנהנה בזקנה והיינו דמייתי ואברהם זקן ולא מייתי
הם ושרה זקנים לכתיב מקמיה דמאי קרא הוא דדרשינן שנעשה לו
זקנו מיתור קרא וק״ל אבל שרה שהתריב יתי׳ יותר מעשר אמהות
בהדדה בשיבה מע״ם אלא בתחלה לה רוחם הזקנה . וכתיב
פני זקן מע״ג דאין זקן אלא שקנה חכמה והדור זקנה דאברהם היינו
מם כדמי׳ מ״ת דרך החכמים זקנים מתם ותרתי בעי דיניק וחכים
כדמיתה בפ״ק דקדושין . לפני אחיו ק״מכיון דערבה בכמסת
המינים הנו׳ ה״ב הל״ל שיוסף לא הביגו חיין ליתי אמות שבהם
המינים ואחיו מאן דכר שמיהו ושמא מות יוסף בלא עת אמות
מירות כי אולי בשבתנו הדורו׳ בשתנו החיים ואחי יוסף בדורו
אמות בדורם אבל מה שמת קודם אחיו הוי בערבה שבלמת בלא
רים ז זה שנהדרי גדולה כו׳ גם זה כרמז האמות דהיינו לבא לפני
זה בזכותם בלבדי בחכות ואמהות ויתכן שהכוונה בזה היותנו
ם עמנו לקיים הבטח יי׳ ותורתו כפי אשר יורנו הסופטי׳ הגדולים
ם מיניכו כתב״ה כי יבלא כו׳ ולהתקדש בקדושתם : שהרה
בינים סובה דחורחת דבלמת הכי הוה כי לא היה מגיע למדרג׳ זו
בלא ימים ואפי׳ סיה רמוי לא היו מוסיבין אל בעל זקנה בדמי׳
נהדרין . אלו ת״ח לאו היינו ג״הסורות אלפני שנהדרין דמ״ם
מעמים אם ת״ח דבלמת והוחיל והזכיר שנהדרין ודבקיהם הזכיר
אר ת״ח דחסיבי נמי ופי׳ שבופי׳ עמנו פו שאם בריבים ללמוד דבר
אול׳ ולומדין ולא יתבוסנו מ״ב שבופין עמנו שלבתתין רגליהם
תקום למקום ללמוד תורה . אלו ג׳ סורות זה בשבת ר׳ ישמעאל
עבות ג׳ ורבי נחל שתים ג׳ סורות אל ת״ח גרסי׳ והכי תנן בפ״ק
נות ושם בדפ״ו בזרוך הנ׳ סורות ויביבתם לפני שהיו נחרן
ם שבנהד׳ ם׳ נ בשפלי ע״ם . אלו ישראל כו׳ טעם הרמז הזה כיון
ליות יום זה מתפארים בנגחון דיום כיון הכפורי׳ בלעיל ועוד
הוא יבמו לפני הבם לרגות על המים וכפי רוח הקתון המשוללים
מעים יד הנכחון רחוק מהם ויקבה מיך יבוחו לרחות פני יי׳
לפנינו ותן להם זכות על מה שיעמכו לכן רמז כי מן שתחברו אל

ד״א פרי עץ הדר זה אברהם שהרר הקב״ה בשיבה טובה שנאמר
ואברהם זקן בא בימים וכתיב והדרת פני זקן בפות תמרי׳ זה יצחק
שהי׳ בפות ועקוד על גבי המזבח וענף עץ עבות זה יעקב מה הרם
זה רחוש (מרובה) בעלים כך היה יעקב רחוש בבנים וערבי נחל
זה יוסף מה ערבה זו כמושה לפני ג׳ מינין הללו כך מת יוסף לפני
אחיו ד״א פרי עץ הדר זו שרה שהידרה הק״בה בשיבה טובה שנ׳
ויש בה עוקצין כך העמידה רבקה צדיק ורשע וענף עץ עבות זו
לאה מה הרם זה רחוש בעלין כך היתה לאה רחושה בבנים וערבי
נחל זו רחל מה ערבה זו כמושה לפני שלש המינין כך רחל מתה
לפני אחותה ד״א פרי עץ הדר זה סנהדרי גדולה של ישראל שהידר
הקב״ה בשיבה טובה שנא׳ מפני שיבה תקום בפות תמרים אלו
תלמידי חכמים שבופים את עצמם ללמוד תורה ענף מאלו וענף עץ
עבות אלו ג׳ שורות של תלמידים שיושבים לפניהם וערבי נחל אלו
ב׳ סופרי דיינין שעומדין לפניהם וכותבין דברי הסוכין ודברי
הסחייבין :

יא ד״א פרי עץ הדר אלו ישר׳ מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח
כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשי׳
טובים בפות תמרים אלו ישראל מה התמרה הזו יש בו טעם ואין
בו ריח כך הם ישר׳ יש בהם שיש בהם הורה ואין בהם מעש׳ טובי׳
וענף עץ עבות אלו ישראל מה הרס יש בו ריח ואין בו טעם כך
ישראל יש בהם שיש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה וערבי
נחל אלו ישראל מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח כך יש׳
יש בהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים ומה
הקב״ה עושה להם לאברן אי אפשר אלא אמר הקב״ה יוקשרו כלם
אגור׳ אחת והן מכפרין אלו על אלו ואם עשיתם כך אותה שעה אני
מתעלה הה״ר הבונה בשמים מעלותיו ואיתתי הוא מתעלה בשחן
עשויין אגורה אחת שנא׳ ואגורתו על ארץ יסדה לפיכך משה מזהיר
לישראל ולקחתם לכם ביום הראשון

יב רבי יהורה בשם ר׳ שמעון בן פוי פתח שמע בני וקח אמרי
הרבה קיהות צויתי אתכם בשביל לוכותכם אמרתי אליכם
ויקהו אליך פרה ארומה תמימה שמא

עם אי יכפרו אי על אי ולכן יעמדו יחד והעם זה שבחינת התקבנם יהיה
תועלת אפי׳ כהמוניי׳ ויעליהו כמו שמפ׳ : שיש בהם תורה כו׳ עם שבפי
דקות התורה ורוחניותה יהות יותר להמשיל״ל הרי׳ לא עשה כן לרבוו
דבלמוד גדול מתעסה ולכן שמשיל התורה ל הטעם שהוא עיקר תכלית
הפרי ותועלתו והמעסים אל הריח
שהוא טפל בתועלת הפרי ומכאן רמז יד
תשוב׳ לבעל העקידה שכתב בשם״ז ויקר״ש
שהבת הרמבו״ם הלוה׳ לאתרוג הם
העוסקים בהפסר המעשים ובחכמת
המעיינת בטבעיינים האלהיים ומבוני׳
במנות הלולב מב׳ הפנים הלו כמו רמ״ש
שהאריך שם בזה והבת הב׳ הדומה ולא
ללולב הם המסוללים מהירהה ולא
יכוון בהם בתוכן המעשים אל בעיון
תוכן המצוה׳ ובורתו וקיבור תלקיו
שפעיר פליו החכמ׳ ולזה רומי׳ לבפות ויקר״ש
תמרים בבחינת היות בהם מאכל ולא
ריח והבת הג׳ הדומה׳ להדס אשר מלא
לבם לתתם כרוח ירהה ובבורה ולא
הסיגה ידה לי החקירות הסיוניות
ההנה אבל תכוון בהם בפי עניבם
ותחשוב מחשבו׳ בכבדו׳ מעבין המעש׳
וחיוכו לחיי׳ בעמן ל העבור׳ האקית
והבת הד׳ היא הבלולים מחבת׳ ומעשה
הנה לא יחשוב בזה דבר רק מה
פיסתפבו בו׳ עם הנפיס והטף כי
יאמרו שהוא מנוה לעבו׳כן כמוערי׳
וכחני׳ הם כמנהג המון חונג בשעת׳
מרב כל ומ״ת הכוונה היא טובה בפי
בחם שבבר יבוונו לעבות מנוה
ומקבלים עליה שבר ועל כיולא בזה
אז״ל אפי׳ רקנים שבך מלאים מנות
כרמון ולו״ה לאבבן מי אפשר שאם
אין בהם טעם או ריח כרמשוני׳ אי׳כי
ריקי׳ לגמרי אבל יתקשרו כלם אגולה מצלי ד
אחת וע״י בירוף יכפרו אי על אלו . מדב״יט
כי תלבד היותו קורא תורה ל העיון
החקיריי בדברים האלהיים וזו אינה
תורה אבל התורה היא תורה טוה לנו משה והעיון בסדר מעשה המנות
ותכונתם והוא תלמודנו הקדוש יקבה היותם מיחסי׳ הדבר ההוא ל הטעם
שהוא העיקר שעם היות העיון בדברי האלהיים אשר ע״פ החכמ׳ החקריי׳
לאותה בנת לא אפיה אנו חיים אבל הכמת תלמודנו היא חיינו ואורך
ימינו והיא הכמ׳ המעשי׳ המרלחים לבת הב׳ ואמב׳ הבת הב׳ אשר לה מעשי׳
ולא תורה הם אשר ידעו בחכמת התורה והתלמוד אבל יזהרו בתעשיהם
בפי אשר ישמעו מאחרים ויבוונו ל קיומם בכל אפשרות והוא מה שיהם
בע׳ העקי׳ ל הבת הד׳ ואמב׳ הבת הה׳ הם המבולבלי׳ מתור׳ ומעשי׳ אלא יזהרו
בהעשיהם בשום בד ולא יקבה בעיניך אות׳ לאבבה ס״מ כו׳ שאחר שהם
בעדרים אבל בחמי׳ זבו ועוד מה הפסיד הרמאי אחר שיבופר עם האחרי׳
כי יי׳ חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח וכ״ם האון רב דלא ניחא להם
למריאם ולכן יבקש להם תקנה והוא שיתחברו בל ישרל לעבודת יי׳ שעם
בחינתם בעדרים ירחו קנתם דבר בטל בהוסדם יחד בהיות אלוה מתוך
ביניהם אים אם דעבו יעזורו להדריבם ל השלמות ועוד שבבחיב׳ בבלותם
בבלם ימנה תועלת כי אפי׳ הבמוניים יש בהם תועלת בבחינת החשובים
דאמל״ע אלייה לא קיימין מתבלית ולכן בשיעשו אגוד׳ ויתחברו נתנאי בלם
מבוניי׳ לתבלי׳ ויועיל זה לבחו׳ אלא תחול בהם מדה״ד לבלות כרגע כיום
הדין אז למנוע מהם טוב הנשמי׳ והפרנס ות״ת בל א״הנה שברו אתו אחת
ל אחת למנו׳ חשבון בתמשך הזמן ולעה״כ . ומה שק״ק הוא סו״ם שאין בהם
לא תור׳ ולא מ״ט בר׳ סופר למ״ם בפ״ב דערובין בפלא הרמון רקתך אפי׳
דקנין שבך מלאי׳ מנות כרמון וי״ל דהשיה לפריבות החטא שאפי׳ ריקנין
שבישרל פרוסין מבתה עבירו׳ בתפורים שהיות׳ רק שבישרל יזהר מחזיר
ובבלו׳ וטרפו׳ וכלה רבו׳ והב׳ מיירי לעשו׳ מנות עשה והבי מבתע בפ״מד׳ת
דמייתי לה להא דפלא הרמון ענין פריבו׳ מבר׳ ופי׳ל דמע״ט דק״ה הייבו
מנות יתרו׳ והיבו׳ שפי שבתנ׳ בתקנת בג״ח ומנדיקי הרבי׳ וכיוב׳ שבותני׳
בפסק בתעבים׳ על הדב׳ ומפורסמי׳ בתעבים׳ אבל מתתנו׳ שהאל׳ עוים׳ לאות׳
בשבתו׳ לילו בנון ליבי׳ ותפלין ות״פלה וכיוצא לא קא מיירי׳ ומהנך אפי׳
ריקנין מלאי׳ מנות כרמון . יוקשרו כלם אגוד׳ א״כ אע״ג דהלבת׳ לולב
מ״ב אגד מכיון דעולי׳ יחדיו ה״ל כאגד ולי״כ לגבי דרשה בר יהודה דתמ׳ לולב
גרי׳ אגד דהא ע״כ אתרוג אינו בגד עם שאר מיני׳ לב״ע : אני מתעל׳
בתב בבל העקי׳ בשע׳ הנו׳ לות׳ שמע״ם אלא יגיבו בלם ל הבלמו׳ בשוה לא
תמעט מעלתו׳ ית׳ בזה ולא יחם׳ בבודו שמחסרון בחות׳ מ״מ הבלמו׳ הייתו
על תבלי׳ הבלמו׳ בבלן ודי מה שבוון בזה הבלמו׳ הבללו׳ יחד בת״ם מיתתי
מתבל׳ בשהם אגוד׳ מ״ ולא יבפתי מה ענין לחסרון החמר בבמן בי הרבות
לבל חדם להבלי׳ ענמו בבל מעשיו לא יעבדנו נדר החות׳ אמב׳ מ״ם סיל
מתעל׳ הוא מבו׳ מלהיו׳ בהלמדם תבלי׳ נמו׳ לבלם וילמדו לקח זה מזה בש׳
לבן מתעל׳ ויתבב׳ יי׳ מהם ע״ד ישמח יי׳ במעשיו מס״ב בהיות׳ בדרי׳ שרת
בריחת בבתם לדע׳ מו לבטל׳ . לפיבך מבם מזה׳ בו׳ בר׳ דדרי׳ לבם בלבם
שרמז לקיים׳ זו שתהיו בלבם בחגדי׳ יחד מ״ב דדרי׳ לבם דומה לבם שלקיים׳ זו
לדמיון לבם שתהיו בחגדי׳ יחדיו :

פתח סמוך בני כו' הסתמ"ם דרים ולקחתם לכם ולטובתכם ולהנאתכם
והיינו דמסיים לפיכך מסה מזהיר ולהכי פתח בהמי קרא דדרים
כיה הרבה קיחות כו' סמוך ס"ם הקיחו' הן סובלת מתון מהם מ"מ מין זה
חסרון כיס כי הכל להנאתם והכי דרים קרא סמוך בני סמוך סמחמרי קח

תדב"ש ר"ל סמני מנוה מוחך מגות קיחה
כגון פרה והרומה כו' מ"מ סמוך בני
זה נסירבו לך מנות חיים ובהנאת
הרוויח ולא מנסיר הוקיקי לפ' כן
מיקורא דסמוך וקח דהוה סני סמוך
דכתיב ב כני מחדי: ' ארתי מליכם ויקחו
כו' מיכם למי מ"ם דניקח המי מסמר
מסלי כ לקיחות כגון קחו סעיר מוים ולקחת
סולת ומכית חולמם וי"ל דד' הכלו
כנגד ל' דברים שיי' מוסה לעולמו
אלי לה ומקום מישראל מיפסן כמות' שיו כדי
מיוכו על ירם דהיינו פרנסה ומסמ
וסמירה והמרה כדלעיל ס"ב פל"ה כי
ירידת מטר בה הפרנסה מלויה
והטהרה היא כדי מיסמו המרון ולא
דס"כ מ יגעו כו בטומחת' וגם לא יהיו נסמי'
מה כי הסמה מטמה כמסה המסכן
מסלי ל כדי מיהיו נסמרים בהיות יי' ס"כ
והסמן למסור:
אמרתי שיכם ויקחו שיך פרס הם
המקרמות מסוס דבהה כתיב בהיות
שהוה לטהרה ישראל מבל מ"ם כמסכן
מוחי מחם לוקחים יכן מ"ם בתמור
נחתי מ לכם על הנפש מיהו כ"ב מסור' לכ"מ
כלשון תמים סמה בסביל דקרא מחרם
בהדיה סמיהו בסדרלי ומתמור ג"כ
מסלי ל לפי סכתיב בהדיה סמיהו כדיך לה
קחמר בלשון תיתם וכי מור סלכם
מכי כדיך מס"פ סמיהו מכר סהיה
לכפרת ישראל. אמר הקב"ה קחו
רמ"כה לוחי כו' מס"פ סכתיב בהדיה ובכנתי
ירמי' יז בתוכם מפני סמיהו חסור' סס סוה
לתועלתם מייתי מדקמחר קחו מוחי
סוה נר' סהוה לטובתכם כלוקח דבר:
אותי מחם לוקחים מירסתיה לעיל
ס"ב פל"ג: בשביל לזכותכם כמה סתקיימו מצותי ועיין לעיל ס"ב
פל"ה קמחר כדי להעלותם בפני החומות:
ועכשיו סחמרתי כו' מחי דלא מרוך וחכי הא כהדי הנו' מחלה מסוס
דלהא ליכא רמז כלל כהני דלעיל דמחו' כמי מס"ג דלא רמיז
מסתבר סהוה לבבר על הנפש מקרויה נר לבכי קמחר דמסי' הכי גם זו
לזכותכם כמסר הוא. כדי סחוריל מטר סחרבעה מינים מלו
גדלים על המים ויירנו עליהם:
פתח כל עכמותי כו' נר' דהסתמ מס' ולקחתם לכם דונמתכם סד' מינין
לא דונמת מבריו של מרס ולהכי מייתי מחי דדרסינן כל עכמות כלולב.
לא נמחר פ' זה כו' מפכי ספסוטו של מקרא סחוכן מבריו של מרס
מעידים על מכמת הכורה פ"ד ומבסרי מחוה מלוה לכ"ם לא נחמר
שלח על הלולב וסעמו מפכי שלפי הפי' הוה מ"ם דנקט עכמות כל מבר מו
כל נוסי מכני ליה מכל מי בלולב מיירי ניחא דנקט עכמות על מיברים
לו סהם עכמותיו ועיקרו של מרס: אלא בשביל לולב ומנינו סע"י הלולב
סהוה כנגד מברי המרס יסבחו ליי' כי בתנוסתו למלה ולמטה ולנגדיס
ר"ל למי סהעולם שלו בדמיתם כפ' לולב הנזול ויש נ"כ זה רמז סרמוי
לחרס להכין כל חלקי מבריו וכחותיו לעבודת שמים:
השדרה של לולב כו' שעם היות דונמת לחברים לו מוזלתם להיו' זכיות
המרס וחוכמו מס כמעשה ומס כדבור ומס כמחשבה והמעם
בהתכוננות עכמות המרס וכנגד זה הסדרה מבר הוה מבור רוב הענמו'
המתכוננים' ומסה כלי הדבור והלב כלי המחשבה ולפי שמחלת המעוררות
המרס ל הדברים הוה רמיית הענין כמומרו עין רואה ולב חומד לכן סס
בכללם הענין וז"ם שלו שקולים כנגד כל הגוף:
אחר כל כו' הסתמ דרים ולקחתם לכם שהבר מסור לכם כדרך סדרשו
לעיל ס"ב פט"ו בהחדם הוה לכם ועכינו שמניחות הד' המינין
לא נתפרש בתורה לא נמסר לישראל בקבלה כשאר תורה שבע"פ ולהכי
מייתי מה שלמ' בחכמתו לא יכול להסיג מחתת מניחותן ויכול שהחלמי'
הם שפירשוס לישראל וזה מפי הסמועה אסר למדו הלכה למשה מסיני:
שלשה המה פסח כו' תיתמ דקרא דבתרי' מס"מ הן דרך הנבר בשמים
כו' וכן בחר שלשה המה מטיבי נעד כו' מס' קרא לים נבור
בבחמה וכן בחר מרבעה המה מטני מרן והמה מבמים מס' קרא הנמלים
פס לא מן כו' ושוד דמס' מרבעה זולת השלשה ולא מסמע פסטים דקר הכי
לא דן הנו' ושוד מחרת הוו להו ר' דומיתם דן הנה לא מסבעגה מרבעה לא
המרו הון דמס' שמול ושוגר רחם כו' וכן מחת ג' דנזה מרן ומחת מרבעה
לא תוכל סמת מחת עבד כי ימלוך כו' הרי שהבתוכי' מפרסים מחריים הנ'
ד"מה הם וכללו בד' הוו הנ' והמדרש נוסיף הפרס שלשה המה מטיבי נעד

הדם כו' ועלי עץ עבות מלמת עץ עבות לאו הדם הוא ומיהו כתי
הלכה למשה מסיני דעץ עבות היינו הדס מתרגי' כדאמר בפ'
הדס סוטה לסוכה עץ עבות בלולב:
בל. המילנות גדלים בתים פי' גדלים ג"כ לפעמים על המים
להיינו ערבה דליכא למימר מסוס דזו גדלה בתים ולא בתים
דהא מיכא נמי גדלה בהרים. והם גרמים קטנים וז"ם מרמ
קטני מרן. והם גרמים קטנים שלא יסינו בהם רק טעמים
בענין הסמחה כהם והרמזים הנ"ל וגדולים הם לפני הקב"ה
בהדרי יסודות טעמים עמוקים כדלעיל.
ומי פירש ק"ק מה ענין זה לזה דמסמכינהו קרא זי"ל דמסוס
לפני המקום היא שנמסר עניינם בקבלה לישראל שלא
מ"ה בדברים החסונים שנמסרו בע"פ מסוס לא עשה כן לכל נוי
היו כ"כ גדולים היה מפרסם בכתב ולא יחוס שידעוס מומחת
הנבים מי' בקבלה המסירה לה בדפי' ואין לבר' סמתוך המ
ספירסוס בהא דדרסינן פרי עץ הדר סטעם עכו
כו' דמי גרע שלמה בחכמתו מהם שלא הפינם כדלעיל אלא הדרש
מסמכתא בעלמא ניכהו בדכתיבנא לעיל זהיינו דכתיב חכמים
לומר סאין זה מחכמתם אלא מחכמים פ"י הקבלה המסורה לה
בוכות ולקחתם לכם ביום הראשון כו' הסתמ דרים ולקחתם
להנאתכם ולטובתכם כדלעיל סימן י"ב אלא דמפרש
הוא בהכך מילי דנבלה לנו ראשון כו' ומנגב גרדא ניחא ליה נמי
הראשון ולא קאמר ביום המחסה עבר כדהוה קשה לן לעיל דראשון
לכל שני דמיקרו ראשון. ופי' אלקי המנדה כתבתים לעיל ס"
הה"ד ונדקתך מלהים עד מרום כו' שעמו לומר שמלות המ
יי' מאחר שלא לאורה הוא צריך מיהו אלא לזכותינו בדלא
הקודמת ולהכי מייתי הא קרא דלעוס מאי דדרים ביה ירמ
נדקתו יתברך עמנו לנוותינו להאיר לפניו כמו שמפרש
מהו ונדקתך מלהים עד מרום דאי כפשוטו שנדלה נדקתו
לשמים קשה דמעל מרום מיבעי ליה בדכתיב כי גדול מ
חסדך ומ"ג דכתיב נמי עד שמים הא מתרגינן בפסחים כמן
לשמה כו' והכא דאתא לאיתר מעשה לו' יי' בכל נדקתיו בדכתי
תרב גדולתי כו' ה"ל לתנקט דעדיפא ומי פי' מעשה נדקה
העליונים קשה דפסיטא דמ"ם עליונים ותחתונים והלא כל
נברא בחסד יי' כאומר אחרתי עולם אסר יבנה ומשכי
העליונים נריכים נדקה אלו מחלו דלא ס"ד שהעליונים נריכ
מחלו כמו התחתונים שהם נברא כיותר שלמות ומי' נדקתך מדמ
מחתה

וד' מטיבי לבת כלהו בד' מינין ומיהו למאי דמס' קרא דרך הנבר
כו' וי"ל דמני מס"ליה נמי בד' מינין לפי מה שפי' כמס' דרך הנבר
כו' על ד' יסודות וד' מינין או נמי כנגד ד' יסודות בדכתיב לעיל סי'
סאר הקנסיות ב"ם. פסח מנה ומרור תימה מה הוא שנבלע
מס מניחות המנה מבוחר
טעמם ג"כ ידוע שהכתוב מי' ש
ומרתם זבח פסח הוא לי' ש
מפורסת ג"כ ויחפו את הבנים
הוציאו ממצרים כו' נר' ס"ו ט
בדתניא מנה זו שאנו מוכלין ע
מה ע"ם שלא הספיק בבק' של מ
להחמיץ כו' ומרור נמי תניא
שמררו המצרים את חייהם כו' וי"ל
ויחרדו את חייהם כו' ש
המנות מיוסדות על טעמים
בעלמי' מדעות בני מדם זולת
מהם לכן רמז לנו' לו שיש בהן
לומר שעב"ז יש להם טעמים
בעלמו מחנו וכ"ם שאר המנו
בשיג בהם טעם:
מי יאמר שהוא מתרוג מע
יליף מפרי עץ שטעם עצ
סוה הו מהדר דדר בחילנות
לשנה שהוא מתרוג וכן בכפות
מדכתי' כפת ולא כפות ולא ק
לולב וכן בחיכך מפסר דלמ
בעלמא הוא למה שהוא מקוצ
מכל בוזלת הקבלה לא הוה
מהנהו טעמי וכן יר' מדבר
בפי' החומש.
תתורה מחדש פי' הגרלמ
התורה מיטול ב"כ
דהיינו ב"קבוצות תתרי' מלמ
להיות הרבה תלויין ביחד
שלהם ונקרא טרונק' דהה
כף כדמי' כפ' לולב הנזול ל
בהם כי להיות נטילתם ל
נר' ב"כ דהיינו טרונקא מיוח
להלל בפרי מבלולב
הרי הוא מומר מיפיה ק
הדס כו' ועלי עץ עבות מלמת עץ עבות לאו הדס הוא ומיהו כתי
הלכה למשה מסיני דעץ עבות היינו הדס מתרגי' כדאמר בפ'
הדס סוטה לסוכה עץ עבות בלולב:
בל. המילנות גדלים בתים פי' גדלים ג"כ לפעמים על המים
להיינו ערבה דליכא למימר מסוס דזו גדלה בתים ולא בת
דהא מיכא נמי גדלה בהרים. והם גרמים קטנים וז"ם מר
קטני מרן. והם גרמים קטנים שלא יסינו בהם רק טעמי
בענין הסמחה כהם והרמזים הנ"ל וגדולים הם לפני הקב"ה
בהדרי יסודות טעמים עמוקים כדלעיל.
ומי פירש ק"ק מה ענין זה לזה דמסמכינהו קרא זי"ל דמסוס
לפני המקום היא שנמסר עניינם בקבלה לישראל שלא
מ"ה בדברים החסונים שנמסרו בע"פ מסוס לא עשה כן לכל נוי
היו כ"כ גדולים היה מפרסם בכתב ולא יחוס שידעוס מומחת
הנבים מי' בקבלה המסירה לה בדפי' ואין לבר' שמתוך המ
ספירסוס בהא דדרסינן פרי עץ הדר שטעם עכו
כו' דמי גרע שלמה בחכמתו מהם שלא הפינם כדלעיל אלא הדרש
מסמכתא בעלמא ניכהו בדכתיבנא לעיל זהיינו דכתיב חכמים
לומר סאין זה מחכמתם אלא מחכמים פ"י הקבלה המסורה לה
בוכות ולקחתם לכם ביום הראשון כו' הסתמ דרים ולקח
להנאתכם ולטובתכם כדלעיל סימן י"ב אלא דמפרש
הוא בהכך מילי דנבלה לנו ראשון כו' ומנגב גרדא ניחא ליה נמי
הראשון ולא קאמר ביום המחסה עבר כדהוה קשה לן לעיל דראש
לכל שני דמיקרו ראשון. ופי' אלקי המנדה כתבתים לעיל ס"
הה"ד ונדקתך מלהים עד מרום כו' שעמו לומר שמלות המ
יי' מאחר שלא לאורה הוא צריך מיהו אלא לזכותינו בדלא
הקודמת ולהכי מייתי הא קרא דלעוס מאי דדרים ביה ירמ
נדקתו יתברך עמנו לנוותינו להאיר לפניו כמו שמפרש
מהו ונדקתך מלהים עד מרום דאי כפשוטו שנדלה נדקתו
לשמים קשה דמעל מרום מיבעי ליה בדכתיב כי גדול מ
חסדך ומ"ג דכתיב נמי עד שמים הא מתרגינן בפסחים כמן
לשמה כו' והכא דאתא לאיתר מעשה לו' יי' בכל נדקתיו בדכתי
תרב גדולתי כו' ה"ל לתנקט דעדיפא ומי פי' מעשה נדקה
העליונים קשה דפסיטא דמ"ם עליונים ותחתונים והלא כל
נברא בחסד יי' כאומר אחרתי עולם אסר יבנה ומשכי
העליונים נריכים נדקה אלו מחלו דלא ס"ד שהעליונים נריכ
מחלו כמו התחתונים שהם נברא כיותר שלמות ומי' נדקתך מדמ
מחתה

פרשה לא

א צו את בני ישראל ויקחו אליך וגו' הה"ר וצדקתך אלהים עד מרום ר' אמי שאל את רבי שמואל בר נחמן אמר ליה בשביל ששמעתי עליך שאתה בעל אגדה מחי וצדקתך אלהים עד מרו' א"ל בשם שתתחתונים צריכין צדקה אלו מאלו כך העליונים צריכין צדקה אלו מאלו הה"ר ויאמר אלי האיש לבוש הבדים וכו' פתחא בריש פרשה אמור אל הכהנים אשר עשית גדולות אלו שני המאורות הגדולי שנ' את שני המאורות הגדולי כתיב אלהי מי כמוך מי כמוך בעליונים מי כמוך בתחתונים מי כמוך שאתה כובש על מדת הדין אתה מאיר לעליונים ולתחתונים אתה מאיר לכל באי עולם ואתה מתאוה לאורן של ישראל הה"ר צו את בני ישראל:

ב ר' יצחק פתח צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה כצורף הזה שמבנים הזהב לכור שני' אז שלשה פעמים עד שמזקקין כך פרשה זו נא' ונשנית ונשתלשת והרי דברים קל וחומר ומה אם פרשה קטנה שבתורה נאמרה ונשנית ונשתלשת שאר כל פרשיות של תורה עאכ"ו:

ג צו את בני ישראל הה"ר תקרא ואגבי אענך כמר"א אז תקרא ויי' יענה למען תכסוף למעשה יריך תתחמר נפשך במ"ראה כי נכסוף נכספת אמר איוב לפני הקב"ה רב"שע העליונים והתחתונים בדשותך ואת מעש' ידיך תכסוף אלא השניה במעשה ידיך הוי צו את בני ישראל ר"א צו את בני ישר' בר קפרא פתח כי אתה תאיר נרי אמר הב"ה לאדם נרך בידי ונרי בידיך נרך בידי שנ' נר ה' נשמת אדם נרי בידך לחעלות נר תמיד אלא אמ' הב"ה אם תארת נרי הריני מאיר נריך הוי צו את בני ישר"א צו את בני ישראל הה"ר ראשך עליך כברמל ודלת ראשך כארגמן אמר הב"ה לישראל הרשי' שבכם חביבין עלי כאליהו שעלה לברמל הה"ר ואליהו עלה על ראש הכרמל ויגהר ארצה וישם פניו בין ברכיו ולמה שם פניו בין ברביו אמר לפני הקב"ה רבונו של עולם אם אין לנו זכות הבט לברית מילה ודלת ראשך כארגמן אמ' הקב"ה הדלים שבכם חביבין עלי כדור שנאמ' והיה הנבש' בהם ביום ההוא כדור וי"א כדניאל דכתיב ביה והלביש לדניאל ארגוונא וגו' מלך אסור ברהטים שאסר הקב"ה עצמו בשבוע' שהוא משרת שבינתו בתוך רהטין של יעקב אבינו דכתיב ואל הבקר רץ אברהם ר' לוי אמר בזכותו של יעקב דכתי' ביה ויצו את המקלו' אשר בבקר בזכותו של יעקב מלך אסור ברהטים זה משה דכתיב ביה ויהי בישורון מלך אסור ברהטים שגזר הב"ה עליו שלא יכנס לארץ ישר' בשביל מי ברהטים של מי מריבה הדא הוא דכתיב המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל

מהכוונה לזכותנו ולכפר על נפשותינו ולזה נתן לנו מצוה בגר דוגמת הנפש שקרוים גר כדי שע"י זה נזכה להצלים נפשותינו וכאלו גר י"י בידינו וכשכר המרתנו גרן ימיר נרנו וכבר נ"ל ענין זה לעיל שם גם לקמן פ' רמה אלא דהתם קא"ל שגר י"י שכידנו התורה והכא קא"ל על מצות המאור ביחוד ועיין מה שכתבתי במקומות הנו' וחבר הענינים זה עם זה הה"ר רחמך עליך כו' מסו' דבני לתי' שטעם כו' את ישראל שיהא נוח' על ישראל כמלך כדלקמיה ולא משלחן כהליה דמשה מיקרי מלך דמ"ם ויהי בישורון מלך חפש' דבהכ"ה מיירי כדמפ' לקמן ס"ד פט' ולהכי מייתי סמך ממלך מאסור ברהטים דמדרש כמשה כדתפ' ומזל ומשו' דמין דרשה זו מוכרחת דמפסר למדרשי בהקב"ה אז מברהם אז יעקב מייתי עליה סמך מויהי בישורון מלך דכיון דמיבא תרי קרא דאתי ספיר למדרשיהו במשיכיה ליה דקרינן לי' למשל ומיתי דמייתי המיקר דר"לי' כולי' הכא כדר' המדרש אמר הקב"ה ליש הדרשים שבכם כו' מיבא למיה מהי תיתי שיהין הענני' כלתי חביבי' לפני י"י וכיי' מבכר העשירים מדרכה קרוב יי' לנשברי לב ע"ק מ"ם דקתדמי להו לאליהו מזולתו וע"ק מה בורך לפ' לנו טעם ויפס פניו בין ברכיו וע"ק במ"ם עוד הדלים שבכם חביבים עלי כדוד הם תו למה לי ובחזית קס' טפי דבריאת קאמר רשים לחוד והכי קאמ' דלים ורשי' ועוד מ"ט לדמותם לדוד ודניאל ועוד מה קשה למ"ם עוד מי"י אסר עצמו כו' עם הקודש ועוד מ"ם זכות אברהם ויעקב מזולתם וכן מ"ם מלך זה משה מה עניינו לדרשה דקרא לפי דרשתו וי"ל כפ' פנים הא' שהלות כפשוטו וזה שלבמורה יאסר היות הענני רחו' מסתקוב' סוטתו אל המלהים כי במה יקדם י"י כי אין למל ידו לקדם בעול' וזכחי' ומעשה הנדק' וכיונא ולא עוד אלא שגר' כי נסתרה דרכו מי' בעונו אח שאין י"י נותן לו דו מחסורו וכמו שטען טורנוסרופו' הרשע אם שהיכם מוהב ענייש אפני מה אינו מפרגסן כדאית כפ"ק דפ"ב ולפי האמת זו אינה ראיה שפעמים הנבדי' בכנ' בעה"ז לנסות ידועו ותעל סועתם אל המלהים להטיב להם וכמ"ם ז"ל. בדיקים לאחריני מהנו לדידהו לא מהנו ואחרו כ"ק יונאת ואומר כל העולם נזון בשביל אינה בשי ואחינה כני דו לו בקב של חרוכין מע"ם לע"ם לכן אמר שהרשים חכיבים לפני ה' כאליהו אלא שהיה מנטע' במזונותיו שפע' הוצרך לאמה אמ' לכלכלו ופע' לעורבי' עכ"ז היה מועיל להשכיע כל העול' בתפלתו על הנסתי' וכדי אלא יאסר חכיב היותו בלתי חכיב תמד מתת' שהוכר לפי' פניו בין ברכיו כר' שהוכר להנטע' בתפלתו וזה יור' על היותו בלתי נאהב למעלה ונמ"ם בפרק דחסידי בכיונ' בזה שהוא מסל לעבד אלא תנתן לו שלתו עד המק בסרולכ"מ כי זה לא היה מסו' נער אלא לרמוז לזכו' בכרי' ולפי שים מי מתלבד עניות הם נכנעי כיד מחרי ומשועבדי' כעבדים ואלה יאסר שהם רחוקים מי' י' אינם שלטים בעצמם לקיים המצות לכך אמר עוד הדלים שבכם חכיבים ובחזית אמר הדלי' והרשים כי אלו עניותם כפול ומכופל ועם כל זה קרובים לי' בדוד שהי' פ' שהיה מנורש אחרי הנאן לעבד נאבר עכ"ו בטוב לבבו קרבו י' והשליטו וכן ענין דניאל שהיה שרים ועבד בהיכל מלך עד שהיה צריך להתנאל במאכלת אסורות להתפרנס ועם כל זה בתם לבבו ניגול ועלה לגדולה ופירש והיה הנכסל בהם לפ"ז החלם והעני על דרך ונכסלים אזרו חיל ואמר עוד שאין צריך לומר שי' יעתר לבקשתם אלא שלא פעמים תשרה שכינתו עליהם שלא שאין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר זהו כל הרוב אבל פעמים לנורך שעה תשרה בזולת מנתים אלא כמה שאמר הר"ן בדרשותיו ולכ"מ נאן כי מאחר שי' בשבע לשרות שכינה ביסראל לא שני בלתו הכי ולכן אף אלא יהיו עשירים תשרי שכינ' עליהם כשלא יאמנאו יותר דאוים מהם ומ"ם בזכות אברהם ויעקב מפני שאברהם הוכשר בשברות שכינה בזרעו כמה שאחר להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך שמשם לאדו בפ' כי העיר שמי שאינו עוסק בפריה ורביה נורם לשכינה שמשתלק מישראל ויעקב שמטתו שלימה תשכון עליו השכינה כמ"ם בפרק' יוחסין כל הנושא אשה שאינה הונגת לו כאלהים משרה שכינתו מעיד על כל השבטים ואין מעיד עליו שנאמר שבטי יה עדות לישראל ולפי מה שאחר מלך זה משה כו' מעין מ"ם כי לא בזה ולא שקן עצות עני בתפלתו אחר כי העשיר לא תהיה אפארתו בתפלתו לעינות לה שפעמים תרשה ולא יועילנו כל

תלי' מ"ם

דכיל יט רחמי'ם

תלי'קיש

מיוכ יד יסע נח רחמים לא

תלי' יח מלל ד

סיר ו

תלכי'ם יח

זכרי' יב דכיל יב

רחמים יח סס ל דברי' יג מלבר ב

בסרו סהרי מסה סהיה מלך ומס כל זס נגזר עליו מונס ולס יכול כפרס
בתפילתו והמופן הכ' סבסגיות הנזכרים כפ' מורס ומעשים טובים
סבחסרונס יקרס המדס עכ"כמ"ס ז"ל סיתן לנסות הרוח סביות ומפרס
עכ"ז תורס וכחות פי' ומס דלת היס דלות מכות ות"ס וכן כת"ק מכמת
המסבן כזוהר וסכוונס כזס סלף סמי
מפני מהמלות ים לומקום וסכר
בקנת מכות סבידו סמין ריק
מכלן וכמה סמחר כפלס סרמון רקמך
מפי' רקין סביסרל מלמים מכות
כרמון וכ"מ חכיר כמליסו סבנין על
דורו כמכוה מ' סהלין כעמס וסיס
המילה ולכן פי' כמן ויסס כניו כין
ברכיו לומר הכס לכרית לומר לנו
סמחר סמין ביסרל ריק מהמכוה
הזמת לפחות ולכן כעמים כל מ' יעתר
מדב כו כמליסו ולפי מפעמים מלבד המדס
מדוס מהמכות הוס חוסס מקום עסס
על כן מחר פוד סהלים והרסים
חכיכים כי מף מרסוס עני בעסס
ולס מעסס חביב לפכ"ר ר"ל סיר
מקבלו כתפוכה ולכ"מ כדוד סהיס
תלים קמס מות לבפלי תפוכה וסה נמס לפ"דת"ס
והיס הנכס' כפסוטו והמומר כדביל
ר"ל כי כמו סדביל כבנתן אלכי לנקס
תפלה ותחנונים נעתר לו יי' מיד כן
יהיס לכל קורס לשוב ולחזק עניו וס
הכיס סבועת יי' להסרות סביכתו
ביסרל סזה יחייב מלס יסגיד פניו
מסס מף מחוסמים כמס סמס' הבוכן
מתס כמוך טומאותס ולפי מס סמחר
מלך זס מסס עליכו לומר סכמו
סמתפלה תוכיל בלי זכיות כמו כן
מס מיכה כהוגן לס יוכילו כל הזכיו'
כי לס יקח מוחד מכות וכמו סהיס מכון מרע"ס מלפי מלס כזדרז מתפלה
מתפלל כהוגן סוב לס עחדו לו כל זכיותיו כנגד חטס מי מריבה ?
ברור סהיס מדמוני ודומס קנת כזס לחרנמן ? רכתיב ומל הכקר רק
בחנחות קחמר בזכות כ"ריגות סנגמ' ומל הבקר רק ויריס ויכן לקרמתס ?
בשלו מסל לסה"ד פי' מס סנכתב חסס מרע"ס כמס ומכי כתורס דלולי זס
לס היס רמוי להזכירו רק כפעם חס' סמין להזכיר נגות הנדיק כל סחפסר
להעלותו וכן כתב רס"י כפרק יו"כך נכי מסס אמר יכתב סורחכי ככל
מקום סנכתב מיתתו מס נכתב סורחכו חלמת ניחס ליס למכתביס וחכי
טובס ולרכי סמעון הוכרתו דרך המאונגות כמל' סמוכיך' נעדו וכסמנו'
בחקו' סנזוק בנו ומס מהזכיר המדרס דברימס כמו' כי היכי דלס מקסס
מלמס סמירס מלך מסור כרחטיס על מס סנעכב בחטס מי מריבס וכי
יעתר סכתוב מת מסס על ענין חטמו ומנמו דלפי דברי רבי יהודס ור"ש
ניחס ק"ל מפירות סביפית כספרי וכפ"יו"הך וכן לקמן ס"ד פי"ט גרסי'
פני סביפית ופרס"י מחגים מלס בסלנו כל נרכן ורחמנא אמר וסיתס שבת
המרן לכס לחכלה ולס להבסל והכמ דקאמר פירוו' סביפית דמסמס כתקנן
ל"ל דלמו דוקס ורבי"כס סי"פ"ז כתב ז"ל לס אמרו בחכלה פירות ז"מלס
פני סביפית והסנין מסורין עד סיגיעו לעזות המעסרו' מדכתיב מתכלו
מת מבוחת עד סתסס מבוחס' כדמי כת"כ ות"מ מין כו מלקו' מדמוריות' דהס
ליס כהו לומו מיוחד ולוקס אמר ר"ל מבות מרדות דרבנן וכמס מקומו'
הזכירו חו"ל מלקות ור"ל מבות מרדות מכל פירות סביפית מתרין הן עד
שעת הביעור כל מיוכס בהן מן ההפקר עכ"ל. דבר סל ערוס כו' סדרך
המסס החוטמת סמס כערוס לו כספסים ולכן הרוחס מוחס לוקס יתלס
בחטס המבוי בנסים וכן הרוחס הנכיס לוקס יתחוב בחטס בסליחומו
דהיינו סדיף בתורס כו' דהוים מילמס דסייכס כדיליס וחכו סהוגרך
למסל והיינו דנקטיס בחסס ולס בחיס מכל לקמן ס"ד קאמר שפחד מלס
יאמרו חטס כדור המדבר מהכעיסוהו להקב"ס כסירמו סנס הוס נגזר
עליו למות כמדב כמות' והמסילו לכ"נסים לוקות בכ"ד מ' זונמס ומ' מכלס
פני סביפית סע"י סלוקס עס מומס מזיגמס יחסב סנס היס חטמס כזנות
ולכן מבקס מיפרסמו חטמס וכהס קמפלני מדעת המדרס הזס מכיון
דירמו סלקס מלס וכס לוכנס לחרן יחסדוהו בחטס בכד דהיינו כמילמ'
דסייכס בענייניס ומע"ס מכתוב בו בכל כיתי כ"ס יחסב מחס"פ מנס מת
מת מעמו מכל לדעת המדרס המחר מכיון דהוחזק בנחמן לס יחסד מסנס
בסליחומו כלל וחס מירמו סנעכנס יתלו בחטס קל לולי מנעכנס כעונס דור
המדבר ועל כן יחסבו מדמס להס בחטמס ות"מ מס מדמס החטס לחכילת
פני סביפית חסבר לרחות מלס היס ענייכו חטס לס כפי הסמס מאמר זס
מ"ד הקפדס מכל מח"כ מאמרס בעעמס בדרך תוכחס כמומרו מחרים
סייחס וכיומס לס נחסב לו לחטס וכן פני סביפית מין מיסורן לס מכלן
פנין מסס המתיכס לעת כסולן מפיר דמי :
או אמר דבר מלס נלטווס כתור' מחסר בטל פס ווייס בתורס דקמ"ל דהיינו
בתורס מבכתב דהוי מסס תורס מי נמי ז"ל בתורס מאמר על חסור מוחר
והוסיף ומח' לעמסס מלס נגמו מ"ל כמילי דלס מייכי למנות המור' קמ"ל
מאמר דבר מלס נגמוס כענין חסביפיס' וחכנמיס' והמלחמות וכיומס כזס
הת"ר כמסר מריבס פי כו' לס מייחי מיכן לס המתנמס כי דכתב ברישס
דסהוס ודמי מינטריך להודיעס מעכנס על מי מריבס מכל מתס
להזכיר חטמו הוס דבעי למיתי מזה מסו' דנחמס ליס מיוכר חטמו כדכתי
לעיל ולס מייחי מעל מסר מריבס פי דכתיב מקמי המי קרס דהכו' מ
מהרן כתיב ומ"ס מכולל נס מסה בחטס לס כתיב המס מחמס מת
הוס : נ' פעמים מריבה מהן
מיתת מהרן ומרמי במיתת מסה
בס' סנהס ומרמ בס' המזיכו ומ"ס
מי מריבס כדוכתיב לס חסיב דהס
לנוסי' מנטריך כדכתיבנס מ"ק
דמי למסל סע"י סהמלך מניע לו
מקום מזכיר נעדו מכל המלך
מזכיר המקום מו הולך לעס לכתי
להזכיר נעדו מכל הכמ הקב"ס מוכ
מי מריבס מפני סמזכיר מיתת מ
ומסס ומחמ' ז"ל סעיקר הנעד
סמתו מלס בחטס כדמי לחוס כו
מי מריבס היו נסכס מפני עונס
לו ע"ד וסכיכיו נסערס מחר
הכי' מסל מהמלך סנעדו מס סמת
המקום כיוזוק כנו מלס בומנו
כל מסר ירמ' המקום יזכיר
סניזוק בלס סיכס וכן ע"י שיו' מוכ
מיתתן מזכיר הנעד סמתו בלס
דק כמי מריב מ"ק במריס כי לס
מי מריבס מכל מיתתס דנימת
והזכיר מיתתס הזכיר סכתס ומ
הכי ק' סבפעמים סמזכיר מי מ
מזכיר' מכל מיתת מהרן ומ
מס והיכי קאמר דחד מסוס
ומחמ' ז"ל דכיון דמיכס מרי כמ
מסס מוקמינן חד במריס כחס
פנין למסס מנסו ענין למריס
כלומר כאן הרנתי את מסס כו'
לפ"ז הי' ל' להמס' למלך סמסלך בדרך מס נ' בניו בהסכ' קרוכין על נ
ומתו מכיון דעלסה נדיקים מתו ולס הי' ל' להמ' ל בהיזק נ' מריס
מ"ו' ל' דס' ל' סמין הטוב' למסס ומהרן בתיתת' רק ליסרל מלס וכו סיכנ
לאמרן כמו סדקדקו המפרסים מלכן לס מכיתו מת סקהל ויסרל הוס דומ
הכן סנזוק בנ' מיכריו כמס סנסתלק מסס נ' הרועים המלס כאן הרו
מת מריס מיתת' דסטת המלמו' וכל המדרס' דמיתת מריס קדמ' למי מ
סכמות' הוס סנסתלק הכמר וכמו ישרל למדס זו וכפסטיס דקרס דמ
ומתת מס מריס והדר ולס היס מיס לעד' והיכי קמ' הכמ דכתי מריב
מרי' וכ"ת דמ' ז פליג וס' ל' דכסב' מי מריב' מתס נס היס ומין מוקי ומ
כתורס מ"מ ה"ל לתקרס לפרס כמס היתס החטמס למריס סמת' כמי מ
כמ"ס במסס ומהרן ומרן לס המנמתס כי ולס הזכיר נ"כ סנתמנס מ
במעסס זס כלל כדי סנכין מס פסס' ומחמ' מסוס דכמות מסס כחסב כ
לו מתו מהרן ומריס עמו לפי סהכמר ומנני כבוד סנסתלקי כמוסס
בזכו' מסס ונסתלקו במוסו כדמי כ"ק דמעני נכי ומכחיד מת סלס הרוס
בירמ מחר לסני חסיב כמלו מי מריבס הרגו נס מת מריס מחר סמ
מת מסס המ"ר נסמטו כידי סלס סוסטיס' ספי' סע"י הסלס סנכנסו לחוס
מהכו מיס מתו סופטי ישרל דהיינו מסס ומהרן ומריס סנס הוס רוס
מת ישרל וכמ"ס ומכחיד מת נ' הרועים ומדכתיב סופטיסס סמס מ
מסמס נ' פרנסיס טוכים סעמדו ליסרל מך קסס מס ענין זס מ
הכמוכים סכמומור ומחי ומסמו מחרי כי נמתו וי"ל דמעין מ"ס מ
י"ל סמרס לפי כו' ות"מ מל מס לכי כו' מת מיסים פועלי מון כו' קאמר מ
סמתו נדיקים מלו על ידי הסלס מלו בחטס לוקס מלס כמ
דהיינו סתנו נס המורים' ויס סכת זס המות ישרל מהכיחוס לנ
כעס ולכן יבקס מי' מיסמור לומנו מחכר מיסים פועלי מון ומסמו' ספ
מחטו כל בנו ומו יסמנו מתרי כי נעמו מלס יוני' דכו' רס כנב' המון יכ
רב נחמן אמר מלך זס מסס דכתיב ויכי כיסורין מלך מע"פ מסיכו מ
כוס על דכרי רבי ברכיס כלוס מיידי דבעי למיתר אמר הקב"ס למסס כ
נקט לס כלומר ספיר דדהיינו מלך כמסס מכיון דאמר לו הקב"ס סינ
כמלך ? כך מהס נזור כו' נר' דלמו כענין כמנות י' יקאמר דמס נזר מ
כמס סינוס לעמו' מנות הסס כל נכיס וחכס ינזור כזות מבלי היוחו מ
מלס לדברי הרשות קאמר כענין המלחמות ומבני סרים ופופטים כשו
בעיניו וכיומס ומס"נ דמנו מת כני ישרל דכתיב כענין מנות י' דרשיו
ליס מ"מ מס מינו ענין למנות י' כי מ"ט לומר כאן לסון כומס מזולמ
דרים דרמיז סינזור על בני ישרל בדברי הרשות ולס ס"ל לחרנ
בדדרסי' כספרי מין כו' לס זרוע מיד ולדורות וע"מ כדיך ט"מ"ס סכס הרמ
הזס כמנות נרות ומילות טמאים וקרבנות מזולמן ועוד נ' ומחי ל
וי"ל מסוס דמיכס חסרון כים בנרות וקרבנות ומיד ולדורות כמ
כהו נו לומר מאפי' ינזור מסס כדומס לכן דהיינו חסרון כים מיד ולדורות
מס"ס יסמנו לו ומילות טמאים כמי מסוס דהוי נמר נלות כתב כהו בומס
לו' מאס סינזור מסס כיומס כזס דהיינו נמר נלות יסמנו לו מך קסס
ונרות בקרבנות לת"ל :
אמר עיר נכורים כו' מסוס דבעי למיתר דנו מת כני ישרל מתס למ
מנגזור מסס על ישרל מטמתס דכתיבנס לעיל מלס דלס מ"
דסעס

ר' יהודה משלו משל למה"ר למלך שנגר ואמר כל מי שילקוט
ויאכל מפירות שביעית יהו מחוירין אותו בקמפון (כמדה) הלכה
אשה א' בת טובים ולקטה ואכלה מפירו' שביעית התחילו מחוירין
אותה בקמפון והיתה צוחה ואומרת בתקשה ספר ארוני המלך
תלה את הפנין הללו בצוואר כרי שלא יהו הבריו' אומרים רומה
לנו שנמצא בה דבר של ערוה או דבר של כשפי' לא מעוך שרואין
את הפנין בצוארי הן יודעין שבשבילן אני מהורת כך אמר משה
לפני הק"בה רבון עולם כתוב בתורתך מפני מה איני נכנס לארץ
שלא יהו ישראל אומרים רומה לנו שוייף משה את התורה או אמר
דבר שלא נצטוה אם' לו הב"ה הייך שאני כותב שלא היתה אלא על
המים הה"ד כאשר מרית' פי כמדבר צין ר' שמעון משלו משל למה
הדבר דומה למלך שמהלך בדרך ובנו עמו על קרוכי' (קרון) כיון
שחגיעו למקום צר נתפכה קרוכין על בנו נסמית עינו נקטעה ידו
נשברה רגלו כיון שהיה המלך מגיע לאותו מקום היה מזכיר ואומר
אוי לי כאן ניזוק כרי כאן נסמית עינו כאן נקטעה ידו כאן נשברה
רגלו כך הב"ה מזכיר בתורתו נ' פעמים מי מריבה כלומ' כאן הרגתי
את משה כאן הרגתי את אהרן כאן הרגתי את מרים הה"ר נשמטו
בידי מלך שופטיהם ושמעו אמרי כי נעמו רב נחמן אמר מלך זה
משה רבתי' ויהי בישורון מלך אמ' הקב"ה לומש אני מניתיך מלך
על ישראל ודרכו של מלך להיו נזור ואתרים מקיימי' כך ההא נזור
וישראל מקיימין הה"ר צו את בני ישראל
ה"ר' יהושע דסכנין בש"ר אחא אמר עיר נכורים עלה חכם נברים
כתיב שכלם נברים ואין בהם נקבה עלה חכם זה משה שנ' ומשה
עלה אל האלהי' ויזרח עוד מבטחה רבי יהודה ור' נחמיה ורבנן ר'
יהודה אומר עוז זו תור מבטחה שבטחונן של מלאכי' שהיו מבורין
שלהם נתנה התורה עד שאמר להם הקב"ה ולא תמצ' בארץ החיים
ור' נחמיא או' עוז זו הזרה מבטחה שבטחונה

לפני שהרגתי מלך ומס כל זס נגזר עליו מונס ולס יכול כפרס
בתפילתו והמופן הכ' מבסגיות הנזכרים כפ' מורס ומעשים טובים
מבחסרונס יקרס המדס עכ"כמ"ס ז"ל סיתן לנסות הרוח מבגיות
עכ"ז תורס וכחות פי' ומס דלת היס דלות מכות ות"ס וכן כת"ק מכמת
המסבן כזוהר וסכוונס כזס סלף סמי
מפני מהמלות ים לומקום וסכר
בקנת מכות מבידו סמין ריק
מכלן וכמה סמחר כפלס סרמון רקמך
מפי' רקין מביסרל מלמים מכות
כרמון וכ"מ חכיר כמליסו מבנין על
דורו כמכוה מ' מהלין כעמס וסיס
המילה ולכן פי' כמן ויסס כניו כין
ברכיו לומר הכס לכרית לומר לנו
סמחר סמין ביסרל ריק מהמכוה
הזמת לפחות ולכן כעמים כל מ' יעתר
מדב כו כמליסו ולפי מפעמים מלבד המדס
מדוס מהמכות הוס חוסס מקום עסס
על כן מחר פוד מהלים והרסים
חכיכים כי מף מרסוס עני בעסס
ולס מעסס חביב לפכ"ר ר"ל סיר
מקבלו כתפוכה ולכ"מ כדוד סהיס
תלים קמס מות לבפלי תפוכה וסה נמס לפ"דת"ס
והיס הנכס' כפסוטו והמומר כדביל
ר"ל כי כמו סדביל כבנתן אלכי לנקס
תפלה ותחנונים נעתר לו יי' מיד כן
יהיס לכל קורס לשוב ולחזק עניו וס
הכיס מבועת יי' להסרות מביכתו
ביסרל מזה יחייב מלס יסגיד פניו
מסס מף מחוסמים כמס סמס' הבוכן
מתס כמוך טומאותס ולפי מס סמחר
מלך זס מסס עליכו לומר מכמו
מסמפלה תוכיל בלי זכיות כמו כן
מס מיכה כהוגן לס יוכילו כל הזכיו'
כי לס יקח מוחד מכות וכמו סהיס מכון מרע"ס מלס כזדרז מתפלה
לתפלל כהוגן מוב לס עחדו לו כל זכיותיו כנגד חטס מי מריבס ?
ברור סהיס מדמוני ודומס קנת כזס לחרנמן ? רכתיב ומל הבקר רק
בחנחות קחמר בזכות כ"ריגות סנגמ' ומל הבקר רק ויריס ויכן לקרמתס ?
בשלו מסל לס"ד פי' מס סנכתב חסס מרע"ס כמס ומכי כתורס דלולי זס
לס היס רמוי להזכירו רק כפעם חס' סמין להזכיר נגות הנדיק כל מחפסר
להעלותו וכן כתב רס"י כפרק יו"כך נכי מסס אמר יכתב סורחכי ככל
מקום סנכתב מיתתו מס נכתב סורחכו חלמת ניחס ליס למכתביס וחכי
טובס ולרכי סמעון הוכרתו דרך המאונגות כמל' סמוכיך' נעדו וכסמנו'
בחקו' סנזוק בנו ומס מהזכיר המדרס דברימס כמו' כי היכי דלס מקסס
מלמס סמירס מלך מסור כרחטיס על מס סנעכב בחטס מי מריבס וכי
יעתר סכתוב מת מסס על ענין חטמו ומנמו דלפי דברי רבי יהודס ור"ש
ניחס ק"ל מפירות מביפית כספרי וכפ"יו"הך וכן לקמן ס"ד פי"ט גרסי'
פני מביפית ופרס"י מחגים מלס בסלנו כל נרכן ורחמנא אמר וסיתס שבת
המרן לכס לחכלה ולס להבסל והכמ דקאמר פירוו' מביפית דמסמס כתקנן
ל"ל דלמו דוקס ורבי"כס סי"פ"ז כתב ז"ל לס אמרו בחכלה פירות ז"מלס
פני מביפית והסנין מסורין עד מיגיעו לעזות המעסרו' מדכתיב מתכלו
מת מבוחת עד מתסס מבוחס' כדמי כ"ת ות"מ מין כו מלקו' מדמוריות' דהס
ליס כהו לומו מיוחד ולוקס אמר ר"ל מבות מרדות דרבנן וכמס מקומו'
הזכירו חו"ל מלקות ור"ל מבות מרדות מכל פירות מביפית מתרין הן עד
שעת הביעור כל מיוכס בהן מן ההפקר עכ"ל. דבר מל ערוס כו' מדרך
המסס החוטמת מס כערוס לו כספסים ולכן הרוחס מוחס לוקס יתלס
בחטס המבוי בנסים וכן הרוחס הנכיס לוקס יתחוב בחטס בסליחומו
דהיינו מדיף בתורס כו' דהוים מילמס דסייכס כדיליס וחכו מהוגרך
למסל והיינו דנקטיס בחסס ולס בחיס מכל לקמן ס"ד קאמר מפחד מלס
יאמרו חטס כדור המדבר מהכעיסוהו להקב"ס כסירמו מנס הוס נגזר
עליו למות כמדב כמות' והמסילו לכ"נסים לוקות בכ"ד מ' זונמס ומ' מכלס
פני מביפית מע"י מלוקס עס מומס מזיגמס יחסב מנס היס חטמס כזנות
ולכן מבקס מיפרסמו חטמס וכהס קמפלני מדעת המדרס הזס מכיון
דירמו מלקס מלס וכס לוכנס לחרן יחסדוהו בחטס בכד דהיינו כמילמ'
דסייכס בענייניס ומע"ס מכתוב בו בכל כיתי כ"ס יחסב מחס"פ מנס מת
מת מעמו מכל לדעת המדרס המחר מכיון דהוחזק בנחמן לס יחסד מסנס
בסליחומו כלל וחס מירמו מנעכנס יתלו בחטס קל לולי מנעכנס כעונס דור
המדבר ועל כן יחסבו מדמס להס בחטמס ות"מ מס מדמס החטס לחכילת
פני מביפית חסבר לרחות מלס היס ענייכו חטס לס כפי הסמס מאמר זס
מ"ד הקפדס מכל מח"כ מאמרס בעעמס בדרך תוכחס כמומרו מחרים
סייחס וכיומס לס נחסב לו לחטס וכן פני מביפית מין מיסורן לס מכלן
פנין מסס המתיכס לעת כסולן מפיר דמי :
או אמר דבר מלס נלטווס כתור' מחסר בטל פס ווייס בתורס דקמ"ל דהיינו
בתורס מבכתב דהוי מסס תורס מי נמי ז"ל בתורס מאמר על חסור מוחר
והוסיף ומח' לעמסס מלס נגמו מ"ל כמילי דלס מייכי למנות המור' קמ"ל
מאמר דבר מלס נגמוס כענין מביפיס' וחכנמיס' והמלחמות וכיומס כזס
הת"ר כמסר מריבס פי כו' לס מייחי מיכן לס המתנמס כי דכתב ברישס

[illegible] מסוס דהוה מלך שלא תפני סעסק בתור' וה"ה לכל מי שעוסק בתורה
[illegible] מייתי מהתם קרח דקתמר סכל מי שעוסק בתור' כטוח שגוז' ומחרים
[illegible] ליסטים דרכנן ומיילי דמייתי דרכנן מייתי נמי דר"י ודר' נחמיה
[illegible] כהם נקבה קשה שהרי המלאכים מיכן בעלי גוף ונויה כמ"ש הרב
המדע ות"ש תכנית זכר מו נקבה
[illegible] ומי כפי התרמות לפני המעשים
[illegible] הרי פעמים נרמי כדמו נשים
[illegible] ס"מ סוף כב"מ ובהדיא כתיב
[illegible] כ' נשים מוליכות את המיפה
[illegible] ס"ב שלמת אחר מהעליונים
[illegible] מכוכה בנקבה והנוקבה נזכר
[illegible] נס המזרה ולי יר' סה"כ היות
[illegible] עליונים זרעי' כמנות יי' שמיכם
[illegible] ולא שכל שכלם מסכילי בפועל
[illegible] נקבה רמז לעבלו ושכלו שכן דרכן
[illegible] נשים שכן עבלניות ובעתן קלה
[illegible] הזכרן פה כתם' זה ולמה בתחר
[illegible] לו שעם היותם חכמי מחוכמים
[illegible] יים בהשכלת התורה נעשה מסה
[illegible] ריל התורה בעל כרחם בכח
[illegible] נתיו שטען כנגדם שהיו מוגעים
[illegible] ורדת' כדאי' בפ' ר' עקיב' ' זו תורה
[illegible] לקו' גרי' שב' יי' עוז לעמו יתן ' עד
[illegible] אמר להם כו' היינו מה שאמר להם
[illegible] תורה מה כתיב בה חכמי יי'
[illegible] ך אמר הולמתיך מחרן מגרים
[illegible] כרים ירדתם לפרעה בשתעבדתם
[illegible] ורה למה לכם שוב מה כתיב בה לא
[illegible] יה לך כו' ע"ז יש כיניכם קנאה
[illegible] בתה יש כיניכם תורה למה לכם
[illegible] כ' ר' עקיבא ואם פ' שמשה הוא
[illegible] דיעים זה מפני שבמאמר יי' היה
[illegible] אמר ליה אחוז בכסא בכודי וחזור
[illegible] תשובה כדאיתא התם קמת' הכא
[illegible] אמר להם הקב"ה ומ"ת והעליונים
[illegible] אם ר' אחשבו שהתור' שלהם כבר

שבטחונה בה ומתן שברה בצדה ורבנן אמרי עוו זו תורה מבטחה
שכל מי שינע בה בטוח שגוזר ואחרים מקיימין כך, אמר הקב"ה
למשה הרבה יגעת בתורה אלא תהא גוזר וישראל מקיימין הרא
הוא דכתיב צו את בני ישראל .

ו ר"א צו את בני ישראל רבי ורבנן רבי אומ' כתוב אח' אומר היש
מספר לגדודיו וכתוב אחר אומ' אלף אלפים ישמשוניה וכתו'
א' אומר רכב אלהים רבותי' אלפי שנאן אדני בם סיני בקדש אלא
הרי זה מספר גדוד א' אבל לגדודיו אין מספר ורבנן אמרי כתוב א'
או' היש מספר לגדודיו וכתוב אחר אומר אלף אלפים ישמשוניה
אלא ער שלא חרב בית המקדש היה קילוסו של הקב"ה עולה בשלם
כיון שחרב ב"ה כב"ה יכול מיעט הקב"ה פמליא שלו ואמר הקב"ה
אינו ברין שיהא קילוסו עולה כמו שהיה עולה ועל מי לא יקום
אורהו מי בא מכל באי עולם ואומר לא האיר לי חמה כיום ולא האי'
לי לבנה בלילה אתה מאיר לעליונים ולתחתונים ולכל באי עולם
ואתה מתאוה לאורן של ישראל הה"ד צו את בני ישר' אמר רבי
חנינ' חלונו' היו לבית המקדש וכמה היתה ארוכה יוצאה לעולם שנ'
ויעש לבית חלוני שקופים אטומים שקופות אטומות היו מקטינו'
מבפנים ומרחיבות מבחוץ כדי להוצי' אורה לעולם אמר ר' לוי
משל למלך שבנה לו טרקלין ועשה חלונותיו מקטינות מבחוץ
ומרחיבות מבפנים כדי להכניס אורה לתוכו אבל חלונות של ב"ה
לא היו כן אלא מקטינות מבפנים ומרחיבות מבחוץ כדי להוציא
אורה גדולה רבי שמעון בן יהוצדק שאל לר"ש בר נחמן בשביל
ששמעתי עליך שאתה בעל הגדה טהיכן אורה יצא' לעולם אמר
לו נתעשף הב"ה כשלמ' והביהיק כל העולם כולו מזיו הדרו אמר
לו בלחישה אמר לו מקראמלא הוא שנאמר עוטה אור כשלמה
נוטה שמים כיריע' ואת או' לי בלחיש אמר כשם שאמרוה בלחיש'
כך אמרתי לך ואלולי שרש' רבי יצחק לא הוה אפשר לאמרה
קטיימן בן מה הוון אמרין א"ר ברכי' מקום בית המקדש משם אור'
יוצא' לעולם הה"ר והנה כבוד אלהי ישרא בא מדרך הקדים וקולו
בקול

מ"ט הזכרת קיום גזרתו כאן וי"ל דמפיון מ"ש שם אומר בחמד ושפן בכוח
חכם קאמר שמשה בחכמתו הכיר מן הסמים הטוב שבטוח בשברה מו
שבטוח בשברה ומעלה ' שגוזר ואחרי מקיימין כאומר שעולם לגדולה
ומשתמשן מיליה מ"כ שעוסק שייניסוגזרות למשמרת התור' כתקבו חכמי'
וכשהוא כר הכי שגוזר גזרות וסייגי'
מלינן בגזרות אלא בכ"ד הגדול ולפ"ז
יתייסב מ"ש אלא תהא גוזר כו' כלומר
הרבה יגעת בתורה ואין חדוש מה
שסמעו תורה הפיך אלא עוד תזכה
שתאמר ליסרל גזרות ותקנות ויקבלו
מאך מכל לפי מ"ל ידעתי תמי אלא ;
כתוב מ"מומר חיידי דבעי לאתויי
ועל מי לא יקום מורהו לומר מי כח
בכל בחי עולם כו' דרים ריבי דסיינו
הים מספ' לגדודיו ומתרן דלא תיקשי
מקרא מחרינא . הרי זה מספ' גדוד
מ' כלו' כל גדוד וגדוד כך מגיעו וקרא
לא מיירי אלא בגדוד מ' שהוא המשמש
לפני יי' לכדו כפעם מ' וסוב גדוד אח'
כי לא יעמסו כל גדודיו יחדיו ומ"ת
מ"מ היכי מתרני קרא דאלף אלפים
ישמשוני' ורבו שקים דליכא לאתיר
דים גדוד דאלף אלפים ואיכא גדוד
דרבותים אלפי סגאן דמאי הרי
זה מספר גדוד אחד דקאמר הרי אלו
מספר ג' גדודים מיבעי לי' ועוד דבפ'
אין דורשין תניא ר' אומר אלף אלפים
ישמשוניה לגדוד אח' ולגדודיו אין
מספר ופרש"י אלף אלפים הוא מספר
כל גדוד וגדוד אבל אין מספר כתם
גדודים יש וי"ל דמרבה אלפים ל"ק
דהתם מיירי בעת הסרות השכינה
בישרל שיגלה מספר המלאכים אלו
וכדמשמע בפ' מרוב דאמ' אין השכינה
שורה בפחות מב' רבבות וב' אלפים וכו'
וכן לעני' ס"ב פב"ט פי' הכתוב ביריל'

מלכי"ם ו

תלי"קד

אחוק' מנ

מ"ר לסיני אמר קרא מיירי המלאכים אלפני י' המשמשי לפנינו כמרו' ולא
מייתי הכא רבבות אלים שלא כי היכי דלא תיתא דאלף אלפים ישמשוניה
מיירי בהגלותו ליסרל דהכי' כרבותי' שלפי שגאנהוי ופי' ל' דרבותי' שלפי שגאן
מני מפ' שאינן עד שאין המחשב יכול לחשב כדמייתי הילקוט וה"כ הרי זה
כמו הים מספר לגדודיו מ"ב פרוסו שכל רכב ורכב הוא כמספר זה ואין
קנה למרכבותיו ולא מייתי ליה הכא אלא כי היכי דלא תיתא ספר אלף
אלפים שכל מרכבה היא בת אלף אלפין ופי' ל' דאלף אלפים ורבוא רבוון
הייכו רבותיה שלפי שגאן דהייכו כ' רבבות וב' אלפים ופי' אלף אלפים אלף זונות
דהון להו אלפים וכן רבוא רבוון זונות דהון להו כ' רבוון ונקט כה"ג תשוס
דמלאכים כ' מינים מהם המונים לטובה ומהם לרעה בחות' עומדים עליו
מימינו ומשמאלו ומ"ל אלו מיתיבים לטובה ואלו משמאילים לרעה ולכן
יהיו זונות זונות והלעומת זה : כיון שחרב בית המקדש ביתי דגיאל כבר
נחרב הבית . כבי' בול כפ' אין דורשין פרש"י כב' יכול אף כלפי נבא
השכינה הוזקקנו לומר כך כמו ב"ו שאתה יכול לומר כו מיעוט ;
מיעט הקב"ה פמליא שלו לא ירחק ענין זה ליוצאים בעקבות חז"ל
המרומים בכבוד שליחי המלכים וחשיבותם לפני י"י יות' המלכה אל
המרום כמ"ש כי מלאכיו יצוה לך ואחרו כמ"ש פע"ל מי גדול הסולם אל
המשתלח בו' וכלן לא נברחו שלא בכבודו כדכתי' הת' ועיק' שביב' בתחתוני'
בב"ה ועל כן יקשה מאד בעיניו חרבן ב"ה וימעט בכבוד פמליא של מעלה
בשביל זה אמנם עקשי לב ההולכים אחרי סרירות לבם אשר נתמע' דתות
בחד בעיניה' ויחשיבו מאד העליוני' מלאכי האנשים יקשה בעיניה' ענין
זה וכבר היה ויבוה בין מלך ספרד ואחד מחכמינו בענין זה שהקשה המלך
על זה האומר אם המלאכים נבחרים אין מעטנו ועוד שכל העולם
בנרניר חדרל כיש הגדול בערבם והשיב לו שעל הסנהדרין אמרו שנתמעטה
מהשיב המלאכי' אחר חרבן ב"ה והוצא לו כמ"ש בס"ו ספר שבט יהוד' והיא
תשובה נכונה על פי מדותיהם אבל לפי האמת ל"ק שעם היותם נבחרי' מי
שבראם מן האין יוכל להחזירם לאין והרי אחרו בפ' הבנו' בכל יום ברא
הקב"ה את מלאכים והולכים להם כו' ות"ש מתעלת אותן הגדרות בערבנו
הוא ע"ד הפלוסוף אבל לפי אמונתנו נפש חיים יקרה מהם כדכתיבנא :
מי בא שבכ"ת שיהיה מאיר לו השמש והירח אפילו שעומדים במזרח והם
במערב ' מי בא מכל בחי עולם כו' ה"כ שאין פירוש אורה ואור י"
אמנם כי אין נהנין ממנו אלא הקרובים אליו אבל פירוש השמש והירח
שהם יפודיי' י' להאיר בעולם : ולכל בחי עולם פלומר אפילו העתידים
לבא לעולם תמיד ' ואתה מתאוה לאורן כרחה דקתפ' ומה ידבק
אנוש עם אל דכתיב בתר ועל מי לא יקום אורהו דהכי קאמר מכיון
דהוא מאיר לכל איך יהיה החיים מועיל ועושה בלקה עם אל שיאיר לפניו
הה"ר כו אם בני ישראל אשר אפשר סיפיה דקרא דרים הייכו להעלות
גר תמיד דרמיז שזה לשעלות את ישראל כפני האומות כדלעיל
ס"ב פל"ו וזו היא הכוונה בהומרו ואתה מתאוה לאורן של ישראל
כלומר אין זה ודאי אלא בשכילם ויותר נרחה דאליך דרים כדאמרינן

מלכי"ם ו

תלי"קד

אחוק' מנ

בפרק כל הקרבנות אליך ולא לי לא לאורה אני צריך ופרש"י אליך להנאתם
ולברהות אתכם לפני ולא לי ולא כשביל שלא לאורה אני צריך . חיו
מקשיות כו' שבו' מקופים ומחוטים קנרים וקח תפ' מקופי לבד
חוץ ומחוטים מגד פנים וכ"ש מגה ליה לפרש הכי דלמה מיסכה וכדרך
התלונות וכדרכנו התחרנם ס"כ
לתו מקופים מחוטים יחד אלא קצת
מהחלונות מקופים ומקצתם מחוטי'
ומיהו כיון דיליף לה לקמן ס"ר פט"ז
מדכתיב כהחלונות ספר דהכא מתי
מהכוא קרא סמיך .

דניאל ב מקשיות מנפנים כפ"כל הקרבנו'
יפעיה פי' הס"ר דרך כותל מכני'
מב כשעוסין חלון מרחיבין מוחם מנפני'
מסקעים את עובי הכותל מכל צד
כדי שלא יסתום ויעבר לפני הכותל
את אור אלמא לגדדים מכל היכל
קנר מנפנים ומרחיב והולך לצד חוץ
דמעי"ל כדי שיבא אורה מן הסיפל ומאיר
לעולם כי לא לאורה אני צריך :
מהיכן אורה יונאה בו' מסכי' לתה
מאמר שהיה המור יונה
מב"ה לעולם בעי לאתויי והארן
דניאל ב האירה מכבודו דדרשינן בית המקדש
ת"ס בכתוב מייתי דר"ס ורשכ"ן
מבוס הה דקאמר בתר מליהון מן
קמי כן מה הוו אמרין מקום כ"ה כו'
אלמא מב"ה אורה יונאה דמה"ה הוו
אמרי דאמרי' מתחלת הבריאה מפס
יצתה האורה ואגדה זו מיתה לעיל
ס"ח ע"ג ופס פי' :
רבי מכינא אמר כ"טענות להבריח
אלי' יט איי' אינו צריך לאורנו וכן ר'
ברכיה ורבנן כדמפ' ומזיל וכ"ש מה
דמעי' צורך בטענות אי כי יונקי סדי' ידעו
כי אורה את הכל אינו צריך לפוס
דבר כ"ש למעשה ידיו כ"ש בחכמים היודעים שאינו נוף ולא כח בגוף
שידעו שאין מקום הנאה בחקו מדבר נשמי וכ"ש המאור הקטן הזה ויותר
מ"ש לקמן ס"ר פט"ו שלא יטעה אותך יצרך לומר שהוא צריך אורה כי מי
פני יסור הכה ועוד הטענות המלה מאי כיניייהו או מה מוסיף בזו על זו
וי"ל שעם היות שאין הנאה אלא מה מעשה הזה היה עולה על הדעת שעניין
זה להראות על שבחו ורוממותו ית' בעלתו אוהל הטבתו ית' לבראותיו כדי
שיבוכת מזה הכד והוא ית' נהנו' מהיותו מבוכת ומפורסם בעולמו בחיזה מב'
הגדדים שיהיה וזה טעות כי בבודינו וספורינו בתהלותיו מאמם ותהו
בתבונו לו ומה שנוה אותנו לזכור בפלאתיו ומפי' עניין יציאת מצרי' ומעשה
ברחבית אינו רק לתוכלת עצמינו שנדע האמת ונזכ' בו כת"ס הר' מכן בפ'
שלוח הקן וכ"ז הוא שאת' שלא יטעה אותך יצרך כו' שלא נחשו' שיש הנאה
לפניו מזה אמנם ההנאה היא לעולם שיזכו להכיר בבודו ולכן היה האור
יונאה מב"ה לאון לרמוז זה וזה מ"ש כאן ולאורך אני צריך כלומר שאינו
צריך פרסום בבודי מפיך מזה היה נר שהיה הטעם בתנו' התנורה לפנים
ולפי שענין האורה יאמר בלשון הקדש לג' ענינים אם להעלות אור מתם
ואם להגלחה ליציאת המפילה לאורה ע"ד ליהודים היתה אורה ושמחה כי
אתה תאיר נרי ויבוא' ואם לחכמה והשכלה ע"ד כי נר מצוה ותורה אור
אתה דבריך יאיר היה מפסר לחשוב המאור לפני י"י להורות על ענין
שבחו באורה מתין הא' וזה אם שבחו מגד עצמו כי אור וזוהר לפנו
ועוז ותפארת במקדשו ואם שבחו מגד הטבתו לעולם שהוא
המאיר לכל אז להורות על שבחו באורה מתין הכ' וזה אם שבחו מגד עצמו
כי הוא ית' אבי כל ההצלחות וההפעלו' ומשולם מכל החסרונות ואם שבחו
מגד הטבתו לעולם' מתפשים ומטי' ומגיע ומגיל מכל נר' אז להודו' על שבחו
באור' מתין הג' הה אם שבחו מגד עצמו שהוא אבי הסכל יודע כל תעלותו
ואם שבחו מגד הטבתו לעולם שתוכן דעת וכינה והסכל לכן כנגד הענין
הא' ר' מכינא תרתי אמרתי אמרתי את מתכבד בתה מיסוב מפאת אור
שבחקוים קדשו זה טעות שהרי בבודו בזה מפורסם מת' מתמתיו שנר' אורו
עד שאין בדי' יכולה להסתכל בו וכ"ש הוא שבלו אור ולא יצטרך להתכבד
בזה מפי האנשים עד שנחשוב שעל הוראה זו בזה להעלות אור בחקוים
שבינתו ואם לחת שיתבטל מגד אחירו לעולם' זה טעו' שנשבבודו בזהמפורס'
מהבדק שהוא מ' מתולדת האש ומבטיח מסוף העולם' ועד סופו ומ"ב ודאי
שבכל אור מוסיפ מלמעלה' מתחתית' ובידו להאיר בכל עת שירצה' אפי' בחקו'
אדון חשך ומ"ב מה יוסיף ומה יתן שבח האדם בזה שאלו יבטיל מ' מבני
האדם זה מאי אבטח ליה להב"ה מאחר שהדבר מפורסם בעולם לכל אשר
לו עינים לראות אלא ודאי ס"ם שיכירו כל האנשים את בבוד י"י לתועלת'
שלא יתנאה מי שיבטיל בבוד י"י וז"ש ר' אחא י"י אסף למען נדקו כו' שבחו
שחיבתו את' התורה לישראל לא היתה לתועלתו רק לזכותינו ובחו שבחוב
לעיל ס"ח פס"ב בי מה שיבטח ליה להקב"ה כין בשאמר הנ' המאור כו' כן
הדבר הזה בשבחנו את י"י ובו' ובנגד הענין הכ' מ"ר ברביה אמרתי אתה
יחשב שהוא את' מתבבד בתה שיבוכת מגד האירו לאנשים להוסיף' מנרתם
ולהגליחם מעשיהם זה טעות שהרי בבודו יתברך מפורסם מהוניה אור
לעולם מתוך הבאתו ואחר שאין הגלח' והעלה מדרגה באור העיני' המוספ

לאדם שבוזלת זה יהיה בגרה כל יתיו ויחסר כמת והשפעה זו נמ
מחאור שבעין כ"ם פיונה י"ר מכל חסד מפיהם ליסודה ולזה לא היה מ
המאור שבב"ה לבבדו בזה מפלת תועלתו ואם יחסר שיתבבד בתה מ
מגד עצמו היותו מסולק מן הקיסר ונו' גם זה טעו' שבבודו בזה ג"כ מ
מחחר שהוא שבח הראשון לעולם ומ
מתמבד בהם אורה והוליה עולם
ליך יהיה אסר כעצמותו הם ולעולם
כל מקשיע הבדק המב' הסלמו' ב
רמשונה ע"ד הכוטב מוזן הלא יש
כו' ואחר שהמסכילים בדעתם
היות י"ר שבת שמיאות בתוק
נאמנים שהיאלו לבאר היות יי"
הסכות ועלות המעלות מבת מ
היריעה ודאי' ג"כ היותו מסולק
הסרונות בת"ס התוקרי' בתוק
ומה שיבפת ליה להקב"ה שם
יסור מהסג' זו אלא ודאי הכוונ' לה
לאנשים בהסכלה זו וכנגד הענין
אמר רבנן תרתי אמרתי אתה יחשב
יתבדך מתבבד בתה שיבוכת מ
תנגנו לאדם דעת זה טעו' שהרי לה
ית' מפורסם בחנגנו דעת אפי' ב
בעיני אמו כמ"ם בפ' המפלת
בהלו נרו עלי ראשו עד דלות
ראשו ונופה מסוף העולם ועד ב
והדבר מבואר שהוא הסכלת
החכמות שבעולם גם בפירוש
שם שמלמדין אותו כל התורה
ואם יחסר שיתבבד בתה
מגד עצמו היותו אלא בהסכלה
זה טעות שבבוד זה מפורסם
כל תבש לב שאחר שהוא יתברך
פשוט לא נוף ולא בח בגוף לא
אלא שבלות בשום ענין לא
תוסכל ולא בענין מורגש והוא
ידע מה בחסוכא ונהורא עמיה ברא שאחרו רבותינו ז"ל שעם היות
עמו מסכי' מה שבחסך שלא בדרך כ"ו ופי' המפרשי' שעם היותו שבבל
מסכיל בחתרי אלא בדרך אחרים . הה"ר נהר דינור כו' שפי' נהר
הוא שעמה שבחסך בנהר על כל העולם ומאיר לו אי אחד מחחר גלגל
המאירים ומייתי לה לראיה שבחתה אחד מחמתיו ית' מדבתיב אף אלה
ימחשוניה שפי' אלף אלפים נגנלי אורה שהם כנהר דינור כלומר אף אלה
י"ו וכן פי' בפ' אין דורשין אף אלפים ימחשוניה לנהר דינור כלומר אף אלה
מספר נהרי דינור וכן אלף אלפים לגדוד אחד דקאמר התם פי' אף אלה
מספר גדוד אחד כלעיל : א"ר אחא י"י אסף למען נדקו לפי דברי
מכינא אתא כלומר מאחר שי"י לאור' אינו צריך ח"כ מה טעם מבוה
ה"נ לא כוויתי אלא לזכותך . מתולדת האש לפי מ"ש הטבעיי' שהאש
הנעבר בתוך האור התעבה תתחדש בקיע' כדי שיצא האור ומזה יתחדש
קול הרעם והברק יש לומר דקרי ליה מתולדת האש מפני שי' תנ
הגלגל יתנועעו תלקי היסודות ויעלו המידים בת"ש קצת הטבעיים :
היאך דקדמיית כלו' כדרך אחת בתחילה לא כוויתי אלא לזכותך .
בתוך הלבן כו' פירש בתה שכתוב לקמן ס"ד פט"ו בתאחר רבותינו
הקב"ה עניים אים כך יש בתוכן לבן ושחור כו' כ"ה ועל פי הדרכים
תפרש מאחר ר' ברכיה דהכא נתי : מה כתיב בתריה ויאמר אלהים
שכירת ליה שפי' כראשית ברא אלהים בשמעו שבתחלה ברא את שמים
ואת הארץ והארץ בתחילת בריאתה היתה תהו ובוהו ושוב ויאמר אלהים
יהי אור והא אמרת רבי אחאי דאמר העולם נברא בתחלה ואח"כ אמר
כדלעיל ס"ח ע"ג ושם הארכתי בברור הכתובים לבאת כל אחד ואחד
מה כתי' בתרי' ע"ם שזה אינו מסכי' לא לאתי דכתיב לעי' שנתעטף אור
כשלמה כו' ולא לא"ד בתקום כ"ה דהכא קאמר שמתחשך יצא אור ובר
דשכירת ליה שהחשך הוא אם הישודי כדפי' הר' אחן בחתוב ומיסוד
יצר אור שבשאו מאיר כאם התחתון וכל שכן אם האור הזה הוא רוחני
שנראה מתה שאחר לעיל אינן מ' שנגנזה לצדיקים שיקבה היאך נבר
שהחשך וכי מהמתרי' שאפשר שנתהוה הרוחני . אני הייתי מאיר בדבר
בהלו נרו עלי ראשי ומפורש בפ' המפל' ובכר זכרתי עניני . אמר רב
מיילי דמשתעי ומזיל בתורי של הקב"ה קאמר מה שהאורות בהוא
זיו השכינה והיותם מאירים לאור אנשי' ומה שנעשה נגלל אתה מ
של דם לפני אור השכינה ומשום דרך הדרים לאור מחיך יהלכו מ
נתי דר' לוי משום לאור חיך יהלכו הדרים בתה שזורק בהם
סיגאו להאיר בעל כרחם כדלקמן ס"ד פי"ח :
נבנסין ליטול רשות אין לפרש דהיינו בשקוקעין בתערב מעשתו
שם לשכינה שהיא דאמר בפרק חלק שחתה שוקעת בתו
כדי ליתן שלום לקונה שנאמר ובאת הבתים לך מעתחים ופיוט
לקונה להקב"ה שהשכינ' מתערב וכיון שתנעת עד הערב הולכת ומשת
לפני הקב"ה שברחה ולכך שוקעת ונכנסת בפנים לפני הקב"ה דמדקת
ליטול רשות מעמד דהיינו בעת שרוצים לבאת בחורה להאיר לעו
ועוד

בקול מים רבים והארץ האירה מכבודו ואין כבודו אלא בית המקד'
כר"א בכא בבוד מרום מראשון מקום מקדשנו ר"א בינ' אמר תרתי
ורבי ברכיה אמר תרתי ורבנן תרתי :
ד רבי אבינא אמר הגלגל הזה של חמה א' משמשי הוא ובשעה
שיוצאת לעולם אין בל בריה יכולה ליזון עיניה ממנה הה"ד
נהר דינורנגיר ונפיק מקדמוהי ולאורך אני צריך אמר רבי אחא י"י
חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר לא בראתי אלא לזכותך רבי
אבינא אמ' אחרי הברק הזה א' משמשי האש של מעלן הוא
מסוף העולם ועד סופו מבתיק אורה ולאורך אני צריך אמר רבי
אחא יי' חפץ למען צדקו היאך דקדמויא רבי ברכיה אמר הגלגל
הזה של עין אין אדם רואה מתוך הלבן שיש בו אלא מתוך השחור
אמ' הקב"ה מה מתוך השיבה בראתי לך אורה ולאורך אני צריך
א"ר אחא יי' חפץ למען צדקו ר' ברכיה אמר אחרי הארץ היתה
תוהו ובוהו מה בתיב בתריה ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור אמר
הקב"ה מה מתוך השיבה בראתי לך אורה ולאורך אני צריך אמר
רבי אחא וכו' ורבנן אמרי תרתי אמר הקב"ה לולר כל אותן תשעה
הרשים שהיית במעי אמך אני הייתי מאיר לך ולאורך אני צריך
ורבנין אמרי אחרי הוא גלי עמיקתא ומסתרתא יהא מה בחשוכה
ונהורא עמיה שרא אמר הקב"ה נהורא שרא נבי ולאורך אני צריך
אמר רב בשעה שנגלל חמה ולבנה נכנסין לישול רשות מלפני
הקדוש ברוך הוא עיניהם בהות מזיו השכינה ומבקשין לצאת
להאיר לעולם ואינן רואין כלום ומה הקדוש ברוך הוא עושה להם
מורה לפניהם' הצים ומהלכים לאורם הרא הוא רכתיב שמש וירח
עמד בזבולה לאור חציך יהלכו לנגה ברק חניתך ובתיב שמש וירח
קדרו ובוכבים אספו נגהם רבי הושעיא בריה דר' שמלאי דקיסרין
בשם רבי יצחק בר ועירא לעולם אין גלגל חמה שוקע עד שהוא
נעשה כסן הדרה של דם מאי טעמא והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש
כגבור לרוץ אורח ואין אורה אלא של נשים במה דאת אומר הדל
להיות לשבת אורח כנשים

ידע מה בחסוכא ונהורא עמיה ברא שאחרו רבותינו ז"ל שעם היות
עמו מסכי' מה שבחסך שלא בדרך כ"ו ופי' המפרשי' שעם היותו שבבל
מסכיל בחתרי שלא בדרך אחרים . הה"ר נהר דינור כו' שפי' נהר
הוא שעמה שבחסך בנהר על כל העולם ומאיר לו אי אחד מחחר גלגל
המאירים ומייתי לה לראיה שבחתה אחד מחמתיו ית' מדבתיב אף אלה
ימחשוניה שפי' אלף אלפים נגנלי אורה שהם כנהר דינור כלומר אף אלה
י"ו וכן פי' בפ' אין דורשין אף אלפים ימחשוניה לנהר דינור כלומר אף אלה
מספר נהרי דינור וכן אלף אלפים לגדוד אחד דקאמר התם פי' אף אלה
מספר גדוד אחד כלעיל : א"ר אחא י"י אסף למען נדקו לפי דברי
מכינא אתא כלומר מאחר שי"י לאור' אינו צריך ח"כ מה טעם מבוה
ה"נ לא כוויתי אלא לזכותך . מתולדת האש לפי מ"ש הטבעיי' שהאש
הנעבר בתוך האור התעבה תתחדש בקיע' כדי שיצא האור ומזה יתחדש
קול הרעם והברק יש לומר דקרי ליה מתולדת האש מפני שי' תנ
הגלגל יתנועעו תלקי היסודות ויעלו המידים בת"ש קצת הטבעיים :
היאך דקדמיית כלו' כדרך אחת בתחילה לא כוויתי אלא לזכותך .
בתוך הלבן כו' פירש בתה שכתוב לקמן ס"ד פט"ו בתאחר רבותינו
הקב"ה עניים אים כך יש בתוכן לבן ושחור כו' כ"ה ועל פי הדרכים
תפרש מאחר ר' ברכיה דהכא נתי : מה כתיב בתריה ויאמר אלהים
שכירת ליה שפי' כראשית ברא אלהים בשמעו שבתחלה ברא את שמים
ואת הארץ והארץ בתחילת בריאתה היתה תהו ובוהו ושוב ויאמר אלהים
יהי אור והא אמרת רבי אחאי דאמר העולם נברא בתחלה ואח"כ אמר
כדלעיל ס"ח ע"ג ושם הארכתי בברור הכתובים לבאת כל אחד ואחד
מה כתי' בתרי' ע"ם שזה אינו מסכי' לא לאתי דכתיב לעי' שנתעטף אור
כשלמה כו' ולא לא"ד בתקום כ"ה דהכא קאמר שמתחשך יצא אור ובר
דשכירת ליה שהחשך הוא אם הישודי כדפי' הר' אחן בחתוב ומיסוד
יצר אור שבשאו מאיר כאם התחתון וכל שכן אם האור הזה הוא רוחני
שנראה מתה שאחר לעיל אינן מ' שנגנזה לצדיקים שיקבה היאך נבר
שהחשך וכי מהמתרי' שאפשר שנתהוה הרוחני . אני הייתי מאיר בדבר
בהלו נרו עלי ראשי ומפורש בפ' המפל' ובכר זכרתי עניני . אמר רב
מיילי דמשתעי ומזיל בתורי של הקב"ה קאמר מה שהאורות בהוא
זיו השכינה והיותם מאירים לאור אנשי' ומה שנעשה נגלל אתה מ
של דם לפני אור השכינה ומשום דרך הדרים לאור מחיך יהלכו מ
נתי דר' לוי משום לאור חיך יהלכו הדרים בתה שזורק בהם
סיגאו להאיר בעל כרחם כדלקמן ס"ד פי"ח :
נבנסין ליטול רשות אין לפרש דהיינו בשקוקעין בתערב מעשתו
שם לשכינה שהיא דאמר בפרק חלק שחתה שוקעת בתו
כדי ליתן שלום לקונה שנאמר ובאת הבתים לך מעתחים ופיוט
לקונה להקב"ה שהשכינ' מתערב וכיון שתנעת עד הערב הולכת ומשת
לפני הקב"ה שברחה ולכך שוקעת ונכנסת בפנים לפני הקב"ה דמדקת
ליטול רשות מעמד דהיינו בעת שרוצים לבאת בחורה להאיר לעו
ועוד

אור מי כסקיפה מסוס שכיר שבמערב מה טורך לעמוד בזכות לא בשחרי'
בת הורחה מיירי ונכנסים לזכות לפף שמקומן ברקיע כדמיתה כפרק
ת דרסין בשעה זו נכנסים לזכות שהוא רקיע רביעי כדמיתה כדי ליטול
ות מהקב"ה ומע"ם שכשה הכבוד בערבות כדמיתה התם מינן
ולין ליכנס שם וכזכות מיהת קרוכי'
נני ה' מפני שסם נס כן מקו' משכן
כות ר"י כי שם ירושלי' וכית המקדש
וכה כנוי ומיבמל סר גדול עומד
קריב כדמיתה התם וכן לקמן ס"ד
ת דקמר שעלו לזכות משמע שאין
ם רשות ליכנס לפנים מזכות .
ניהם. כהות לאו דוקא שהרי אינן
בני עינים ואיכרי לא שעינו שאורה
כה לנני זיו השכינה ומ"מ זה שעין
ר"פי שלף שבודה שהם חיי' משכילי'
ן תנוי' כחיריית עד שמפני כהות
רם שינו בדרך שהרי הם מוכרחים
בעוותיהם כי חק זומן נתן להם
ת יפנו את תפקידם ועוד איך
בנו לאור החנים שהם שליחים
יוסף מפני כהות אור עיניהם
ים לפניהם אור חנים יכהה
רם יותר כי כן דרך קטרי הרחות
ל המורה חזקה תחפנה עיניהם
חות ': הה"ר שם ירח כו' ושעם
מר זה מיידי דכתיב התם כשה
ים הולו כו' ונגה כאור תהיה כו'
מר שמרוב אורו שם ירח כשן ת
ינריך אור חניו להאיר להם .
ה לקם פני חנים כלומ' שעולת
ביני אורה להאיר לפניהם
לי שם יורה כאן קרי לזו חנים
רמן ס"ד פ"ח דדרי' לי' בענין קרח
נשמוך לר' לוי ניחם דהוי חנים
ממש לבדותם ;
כתיב שם וירח קדרו נרמה דמפר'
שמפני השכינה דמיתה התם
כתיב התם ויי נתן קולו לפני חילו
והוא שמם וירח קדרו ;
חרדה של דם שע"י שמתחוה
בהערב לשכינה מכה אורה מתמעט מפני זיו השכינה ;
מ רח חלה של נשים שאינן מבקשין לנמת איינו אחר מעשה קרח
כאורח של נשים שאינן מבקשין לנמת איינו אחר מעשה קרח
ר"מ שהקפיד הקב"ה עליהם שלא מיחו על כבודו כמו שהקפידו לכבוד
מה וכדאמר לקמן ס"ד פי"ח והאידנא לא נפקי עד דמחו להו :
ר' אמרים לנו שאומר שאין להם תלונות ולא להם לקטרוג שכשם שנפרעין מן
העובדים כך נפרעים מן הנעבדים : ישב עליהם כדין
דין שוא שלא מפני זה ים להם ליתנו תלמה בעולם שבשביל שוטים
שקלקלו אין לאבד העולם כדאמרי' בפ"ר ישמעאל .
ר' בבקר בבקר קשה כיון דעמד עליהם בדין יום אחד למה ימנעו
להאיר ביום אחד עד שיגטרך להוציאם בעל כרחם ושמא בכל
יום מוסיפים החוטאים בחטא יותר תשל חבירו ולזה יחשבו שלא יעביר
יי' להם ;
בהתין נרסי' ופי' אינן מתביישין ודרים ולא ידע עול בשת שעובדי
ע"ז לא יכושו מתעסיהם אע"פ שרואין אתה ולבנה לוקין ים להם
לבת תזה כי לא שהי' אתה כי אם את עכמן לא יכילו איך יכילו עובדיהם
ריה להם להתפיים על שבלותם בחשבם שים בהם אמש . הה"ר ויקחו
ליך אשיקר תלתא דאגדתין קחי דהיינו שי' אינו צריך לאורה ודרים
קחו אליך בשבילך ולא בשבילי כדכתיב לעיל . ולא שמן שומשמין כו'
שי' היא כלומר לתה דוקא שמן זית בחר בו י' ולא שמן שומשמין ולא כל
אחר שמנים אלו בכלנו ליכא דחשיב כשמן זית ומשני שא שמן זית מזיתך
בות' מפני אילן הזית הוא שבח' שי' בשמנו מפני שהזית הבית אורה לעולם
לאור שהיה שימן טוב לעול' והכי אמר בתנחומא פרשת תבוה ופי' מזיתך
דרך שאמרינן בזכחי' פ' כל הקרבנו' מויתו מכאן אמרו זית הראשון מגדנדו
ר' אמרים הזית ופ"ם ' בשל לאלך כו' ות"ת ומה ענין מרד הלניזנו ובמכנו'
ענין הזית ים לומר דשבירה ליה שהזית לא נשחת מני המכול ולכן נמנא
מנו להביא עלה זית ושבור' ליה ששאר האילנות לפי שקלקלו שבעם לקו
מנו שאמר לעיל ס"מ פכ"ח אף האדן זיתה הוו זרעין לה חטין ומפקא
ון מכל הזית לא קלקל ולכן לא נתקלקל ומעין המשל שאמר שהנאתנים
עשו דוכסין אמר שהזית הבית אורה לעולם כי הייתו מבשר טוב לעולם
אלה היה לו ולכן יחשב זה לו לחשיבות חלוף כמנוחו מלבד מה שזכה
להיות לאור בבית המקד' שפי' משאר מינים ולהכי מייתי הכא שפי' טרף
סל לומר שאילן מחובר היה והומת עבשיו לאפוקי ממאן דאמ' שעקר היה
מן ותרנים אוכלים טרף ואיתה תביר שלפי זה לא יקשה מניאומו עם מי
חבול ומיידי דמייתי הך שברה מייתי נמי דברי האומר מאדן ישראל או
ר עדן ופי' דברייהם כתבתי לעיל ס"מ מלו מתמיוחדים שהם שומרים

לרשעו והנמשל בזה הזית שהוא מהפירות המיוחדת לי' אהוא משבעה
המינין שנשתבחה בהם ארץ ישראל ומביאין בכורים מהם .
בזכות יערוך משו' דקשה ליה ממאי שני ליעני' דבר ראשון קאמר להעלות
נר תמיד והדר קאמר יערוך ליתא תרוייהו לשון עליה או לשון
ערוכה להכי קאמר דבר אחר דרמיז
ל ההגלה מן כי ערוך מתתמול ור'
חנין אמר דזכות להעלות נר תמיד
זוכין להקביל נרו של מלך המשיח
והשתא אתי שפיר דנקט לשון ערוכה
דומיא דערכתי נר למשיחי דכתיב נפניה ל
התם ונשמע הכלה מנוה זו מדינה של
ניהנם להיות ערוכה הנר הזה העלה
ל כפרת הנפש שקרויה נר בהשירה ויקר' כד
ל עבר פניה כדלעיל ובתקונה ינגל
כלי שפק מהעונש המעופת חל החוט'
ושעם הקבלת נרו של משיח להיות
שבה מנוה זו להעלות את ישראל כפני
החומות כדלעיל ס"ב פל"ו על כן יזכו
כה לימות המשיח אחז יגדל כבוד ראשי'ת
ישראל על החומות במאד מאד מ"ב ראשי לי
להיות מנוה זו ראו לאור התורה
כדמיתה התם לכן יזכו לימו' המשיח
שאז תמלא הארץ דעה .
ואומר שמתתי כאומרים לי משוס
דתלהעלות נר תמיד אין כל יחזקאל
כך ראיה לזכות המשיח דאשם' הטע' כב
לנר מנוה או לנשמה שנקראת נר
כדלעיל מייתי עוד סייעת' מדאשכחן
שמחה במלכות בית דוד דכתיב התם
בשאות לבית דוד ומכיון דאורה
ושמחה כי הדדי כינהו דלשון שמחה יעשי' ל
נופל על האור ע"ל אור צדיקי' ישמח תלים
ליהודים היתה אורה ושמחה ניחם קלב
דזכות המאור יזכה לנרו של בית דוד : שם קכב
הה"ר שביב רשעים כו' ויגש כן
אשה ישראלית שנתפרסם שם יב
ממזרותו כדמפרש בשמוד הוגת את
המקלל ולהכי מייתי אתי קרא דכתי' יעשי' שו
זלות רקדרים שיי' מפרשם הממזרים
ואנו אורחים דרים הכא כולה קרא :
ביצד בשעה כו' ושעם מאמר זה התם משוס דכתיב אמרות י"י אמרות
טהורות דהיינו שהכשהו ויו יתברך שרירות וקייתות כדלעיל פכ"ו
ויקשה מתה שאנו רואים כמה צדיקים לוקין בעול' ולא בידם טוכם וכמה
רשעים עשקו נם נברו חיל ולא נעשה פתנם הרעה בהם ובמלאו יעודי
י"י מסבר הצדיקים ושונם הרשעים בלתי מתקיימי' לפי זה אמר כי לעפיך
יתברכו ויתלבנו הדברים ולר' קרא מיירי בתשוב' לדיק ורע לו לעפיך
ירון ויאמת ביאורין שהבית ה' עליו בעולם הזה שהיו לנקותו מהיכה של
נהינם ולר"ב מיירי ברשע וטוב לו כי לעפיך נשמע מתמעטת ברוחתם
הנלחת הצדיקים כי שלותם בעולם הזה לרעתם היתה ואיכא למיזק כיון
דתרוייהו איתנהו שהצדיקים ירמו ברעת הרשעים כדכתיב ויבאו ורמו
בפנרי האנשים והרשעים ירמו בהנלחת הצדיקים באומר רשע ירשה
וכעם מ"ם דקרא לא מיירי אלא ברחיית הצדיקים לרשעים לר' או
ברחיית הרשעים לצדיקים לר"ב וי"ל שלהיות שאין תלונת צדיק ורע לו
ותלונת רשע וטוב לו שוות לכ"ע כי י"ת שתלונת צדיק ורע לו קלה
והעקרית רשע וטוב לו לפי שאנו רואים רשע מפורסם עובר כמה
עבירות מגלים ומ"ש לומר שהוא צדיק אמנם צדיק ורע לו מי יאמר שעם
היותו צדיק לעיניכו איכו רשע בנגעה או במחשבות לבו כי כתיב בבועים
בעולם וי' ירשה לבבו ולדעת זו לא הזכירו הבנים תלונת צדיק
ורע לו אלא אבל תלונת רשע וטוב לו ולולי תלונת רשע וטוב לו לא
יזכירו תלונת צדיק ורע לו וי"ש בהפך שהתלונה העיקרית תלונת צדיק
ורע לו שבראה עוסק זכות הצדיק אבל מהטיבו לרשעי' אין כ"כ תלונ'
שאם הקב"ה אפן להטיב אפי' למי שאינו הגון שהיטב חדה לנו על כן
לר' לא דבר הכתוב אלא להטיב תלונת נור' ל שהיא העקרי ולר"ב אפשר
בשעה שהצדיקים יוכאין כו' ר' ור"ב ולא כדבנן דאמר נ"ע ונ"הנם
שוות כדי שיהיו מגינות זו מזו כדמיתה בפ"ק בפ' ביום טובה
אלא כמ"ד התם כותל או טפח המשמש לדיקה שאין מגיבות זו מזו ולזה
צריכים יוסבי נ"ע תתוכו לרחות ברשעים וכן בהפך וס"ל שלרחות אותם
יפה צריכים לנכת סביבותם לרחות בכלם ולדעת רבנן יתפרס סביב
רשעי' יתהלכון כמתפללין מחורי כ"ה ופי' כרוס זלות לבני אדם דבור'
שעומדי' כרוחו של עול' ובני אדם מזלזלין בהם כדאית' בפ"ק דברכות או
כדאמ' בירושל' דאין עומדין כל שאינו בכנס לב"ה בע"ה אינו בכנס לב"ה
בעה"כ ; באותה שעה כו' אע"פ שלא נזכר זה בכתוב זה אין קושיא
דכיון דמשמע הכי אין לא חש הכתוב לרמוז לו בכאן וכן
לר"נ מה שבפסק מתמטת .
ישוב אפך כמ"ה שאע"פ שרואין אותם בנהנים יאמרו שלא ירף מהם שלא
ישוב עוד לקוסף בעבנם כדי להנחם מא"ה מה שהרשו לנו .

לכשירומם הקב"ה כו' דרים כרם לסון רחמות ולסון כרם מרכתיב כרום
וג"ק כהתרומם הו כרם ס"ת תרתי ' לכשירומם הקב"ה כו'
לפי שנ"ע ונגיהנם ישנו כל זמן לכשמות אחר שענין זה מינו אלא כיום הדין
מידוגו בגיהנם בגוף ונפש כדאחר בפ"ק דר"ה נ"כתות ליום הדין כו' כי
לו הוה מיתרומם קרבן על ישראל ומני
ירחו כל עכו"ם בגיהנ' ויכירום בגוף
יסעי"ב ונפ' וינקמו מהם מס"ב כענין הנשמו'
אלא ינדק בהם ענין נקמה וכיונא
בדברים אלו ' עוקף את המקרא
מס ה מכיון דלא נזכרו רק רשעים משמע
דיתהלכון הם הרשעים ועוד דאח"כ
סביב רשעים סביב לרשעים הצדיקי'
יתהלכון סביב לרשעים מ"ב סביב
רשעים הסמך בשכא מיבעי ליה ?
תלי"ק לכשירומם הקב"ה מנו' המ"ל כדר"
אלא דלא ניחא ליה לפר'
כרום לסון כרם וזלות לבני אדם
מסמ"טפי מהמצות שהן בזויות בעיני
בני אדם מכיון דנהרגין עליהן ·
זגרי"ג מה לך יונא ליסקל כו' תשוב דהוס
הכי בסתדות שהיו סוקלין על
התילה וסורפין על הבית כו' נקט
קהלת י הכי ויש מדקדקים לתת טעם אחתי
נקט סקילה כתילה וסרפה בשב' ויתכן
לומר דתשוב דעונש ע"א סקילה
ותתילה הוך הע"א בעל ידה בחיים
תלי"מט לפרוס חמנה לחסות תחת כנפי
פס השכינה אחר שהיה משפטם בהפך
שהיו נסקלין על התילה ולפי שעונש
חלול שבת דליקה בת"ש כפ' כל כתבי
כל מקום שחלול שבת נתנה דליקה
תנויה אחר מכאן היתה שריפה על
פס ז שתירת השבת ולפי שעונש חתן בשעת
פס יח כרת את שהיה משפטם בהפך שאוכל
מנה נהרג ולפי שעונש הנטל תנות
פס ז עשה מכת מרדות אחר שכאן היה
בהפך שיגיה בפרגול על שקיים שוכה
ולוגב. הה"ר ואחרת שלינ"כו' ומכיון
דמכות אי שהוכה על קיום המצות
נורמות ליתהב ליי' נתנה שהמצות
שרי"ה מתעלות שמתבבד לפני יי על שקיימן
פס ח ברשו לי ליתהב ופי' בית מתבבי בית
המיכים המכים אותי ' וע"י
כן מתהכים אותי לפני יי' מ"ק דהאי קרא בנביאים הסקר כתיב
דכתיב בתם והיה כיום ההוא יכונו הנביאים כו' ואחר לא נביא אנכי
כו' ואחר אליו מה המכות האלה כו' וי"ל דאפ"נ ות"ת מתם
שהוא מתנגל בסקר על מדותיו לאחר שהוכה בית מתבביו משמע דכמצות
מקייתי המצות קאחר שזה תולה מכותיו כאן :
כרמן של מתזרים כלומר משפחתם ותולדותם ודרים כרום לסון כרם
ובענין פרשום שהפרשום מסל לענין מתרומם בפרהסיא ·
לכשיפרסם דהייכו לעתיד דכתיב ויסב מגרף ומטהר כסף ואח"כשלבי
מס' קדושין בפהקב"ה מטהר שכטים שכטו של לוי מטהר
תחלה שנא' ויסב מגרף כו' משמע דלעתיד יי' מגדיל את המזרים ופליג
את"ד התם כסף מטהר מזרים ופרש"י כו' וכן מגינו שנתלקו בדבר זה
בפ"ה דעדיות דרבי יהושע אחר שאליהו בא לרחוק המקרבים בזרוע ור"י
אחר ליקרב אבל לא לרחק והחכמים אומרים לא לרחק ולא לקרב אלא
לעשות שלום בעולם וכדי להוציא מת"ד שאין י"י מפרסמן לעתיד דקאחר
הכא והלא בבר פרשמן ע"י משה לומר דבי הילל דהוי בעבר לחקנת לא
תשה כן יפרסם לעתיד ע"י אליהו ולא ניחא דכיון דהוי בעבר לחקנת לא
יהיה זה על ידי אליהו אלא ישיב על קלקלה דלא עדיף אליהו ממשה ומיהו
אידך מני לאיתר דשאני הכא שע"י משה בתפרסם ובכי שנו בתוספתא
תנניא בן עזאי אומר הרי הוא אומר ויבא בן משה ישראלית והוא בן אים
מצרי והרי דברים ק"ו ומה משה רבו של אליהו לא רצה לגלות את
המזרים עד שנתגלו מעצמן אליהו תלמידן של משה עאכ"ו אלא יגלה
פסולים ולא המזרים עד שיתגלה מעצמן ?
שנאמר הוצא את המקלל דרים הוצא שיפרסם מזרותו דאי להוציאו
לסקילה בפשוטו הוצא לא"ל דנוס אותו בחכנים מחוץ
למחנה בדאחר המקום ואין לומר שיפרסם חטאו כרגים לא מיבעיא
דהא בכל הרוגי ב"ד קי"ל דכתיב הכרות תכרתנה הנשאריים ישמעו ויראו
גם כמו"ש כו' נראה דקמפרש ע"ד הדרש שקללת המקבל היתה למשה
שע"י שיגא מבית דינו מתחייב כדלקמן יגא מחתו ויגוע וקלל אותו
כי"י והקב"ה לכבוד נביאו מיבעי שקילה כמבדך את י"י ומשך לדבריו
ומייתי האי קרא דמפרש ליה בחטא כדלקמן ומכיון דמייתי ליה דרש
הכא כמנכי אחריני כדרך המדרש ושי"ל דק"ל מה בריך לומר הוצא את
המקלל דפסיטא מחוץ למחנה יוציאוהו לסקלו כי אם בית הסקילה והרי
בתקוסם אלא נזכרה ביניהן רק במעשה נדחה דמתילא ידעי שהסקילה
מחוץ למחנה ולכן יפרסו ז"ל שהרמז בכאן לפרסום דבר המ
והכרות שניני וזו היא שאמר לעיל ואלא פרסמן על ידי משה נר
שהמצוה זכה לאמה שיפרסם ממזרותו אל זה לומר נגאי הפנוס
זה גרם לו לכא לחטוא מה כדלעיל וזו היא הכוונה בכאן לדרוש ו
כנפים יניל דבר שמשה פרס
ענין המקלל שהיגד לו ה
בסיני שהמקלל היה ממזר לפר
ברים ·
לא במדע כו' מפני שהמ
על ידי הדעת שניקו
לו יש בידו לעשות כרצונו שמ
חוטא ופעמים מחרף ומגדף ומ
לי יאורי כו' וכיונא מה שאין
הבעלי חיים שאין בהם
לחטוא לכך אמר שאינו
מפני הדעת שנתנו יי' לנו
יהיה חוטא כנגדו מה שאין
הבעלי חיים עושה זה על
שאמר בספרי בני אדם שנינו
הסתכלו בשמים ובארץ שמה
מדמן כו' והכי פירוש דקרא
המבדך כו' עם הייחד בן
ויכול לעשות ברצונך לא
זה מסכת בכוד יוסף ותר
רגלי שכינתו כי הכל בפני
זה אומרו כי עוף השמים יו
את הקול כדרכי אבין דכ
אלא כדעת ההולכים בסרירות
לאמר לא יראה יה ואנב זה
מטוכת יי' לאדם על הבהמה
הייתו דומה אליה בתחנ
האיברים ייוש ורגלים כו'
כל זה הם חסרי הדבור
נתנה האדם מתעלה מהם
אחר שיתקתי' מפניך ובכלל
מה שהם נמסרים בידו ובמ
אליו כאומר ורדו בדגת הים
ואין פוגה פה לעמוד נגדו
ראוי לו שיכיר חסדי יי'
להעלותו על הכ"ח ולא
בשמים יי' ויתרף וינדף כדרך
שנאמר אדם כיקר ולא ילין
ופי' אדם בכבוד שעשה
י"י ולא יבין בדבר ותהו כבודו שעשה הקב"ה בנבואתו שלא בהתמות שאבריו
כל זה נשתתקו לפניו :
דבר אחר גם בתדבר מלך שפניך כו' הדרשות מסורו
כאן וסדרן בתמייתי לה בת"ק דהכא נדרשינן
דמייתי בסמוך מלך שבדורך כו' והדר הא דמלכך בפניך
שבירים שאתה עתיד למלוך תחתיו שנאמר עומד במלכות
לך אמין לך לבקש על מיתתו כדי למלוך אחריו כי אין מנ
נוגעת בחכירתה כמלוא ניתא ואפילו שיהיה מנבר אומר
שהמלוכה היתה שלך ומלך בתקומך בענין שאול ודוד אין
לקללו כי משיח י"י הוא ויש לך להתפלל עד עת בא עתו וכ
גרם עשיר גדול שבתקומך ופירוש גם בתדבר אפילו בתחנ
שלא תפרש הקללה רק כרמז לא תעשה כן שהכל בפני לפני
והוא יפרסם אותך והייכו כי עוף השמים יוליך את הקול
זה אומר אמר רבי יהודה בר שמעון אחר הקדוש ברוך הוא
שענין כזה היה בדוד מקלל את שאול שהלך בתקומו כי המלו
ליהודה וגם היה מבערו וקללו כרמז שאומר יבושו ויכלמו
נלא ענינו והוכיחו על פניו והדר מפ' ומלך שבדורך כו' אמין
לקלל למלך ופשיר ואפילו בדין מפני ההסכנה כדהיה דוחה
דרים בכא בתרא והייכו כי עוף השמים יוליך את הקול כלומ
שיודע לפניו ועל מטה זו כתו' רבי ירמיה ורבי לוי לפרש כי עוף השמ
יוליך את הקול דלר' הייכו בחכמת בנגף העופות שמשיגים מהם דבר
שיודעים בחכמה זו היא נקראת חכמת שתיר בת"ש הר"מכן וכן מקרא
העורב וכן פירוש כעורך בלשון ישמעאל קורין לעורב טייר והוא אל
את הקול כמעשה דרב עילים ור' לוי אמר שהוא מסל כשלמה כדאמ
מיבעי מזנים לדרך מזנים לכותל שים ליהר מלדבר רע מפי בתקום שה
שם מנשים שפעתי יחכה שים שומע והוא מיבע מכיר כו והוא יגלה הדבר
ולזה ים לפחד כאו הכותל והדרך ים לשם מזנים שומעו וכן כי עוף השמ
מסל שים לפחד שהעוף יניל הדבר . כך היית צריך לומר כלו' אל
לומר והרבה בלשון זה בתדרש זה .
יבושו ויכלמו כו' ומת"ש שהדיה יוהו ויבא אל יי' יגבהו בתלמ
ירד ונספה ל"ק כי לא היה דרך תפלה אלא מגלה שה
כי לא יתלט מן מהנה וכפ"ק דמועד קטן פעל דברי הפיר' אמר לו
ביום הגיל יי' אותו קאחר ליה הכ"ה לדוד דוד שיבת אתה אחר לפני
תפלתו

לתו של שמואל חייך מלמלה מתה שמואל והוא דוד מבדתי כמ"דוד מפניו
ינו לכתיב שנון לדוד כו' ול"ק על מ"ם יכושו ויכהלו מלך כל מויבי
מר הכא דמכי סבר דמין כמן תפיסה כיון דלא מפר שמואל ודלמא
מר מויבים קאמר דמין למדין מן הכללות ועוד דמפי' יכוין עלי' ול"ק
מר שהוא בדרך מתנו יבקש מבלתו
ב להבל על מה שאמר שירה על
לתו ק"ל דכיון דכבר כינוהו מה לו
ורר עליו כשמת מכד מבלתו וניחא
ר' מ"ם שנון לדוד אסר סר
מעם דעל הסיר' היה הסונג מכל
ה ס"ל דעל הסיר' מין תפיס' סני'
מ"ל' על הכלתו מבל על בקשתו
תו ועוד דלשייה בכוס ובהל' דהיינו
מה שנון כמ"ם כס"ט מז"ק' ומ"ם
מר סר ליי' היינו מ"ם יכושו ויבהלו
מ כמזמו' ותשיב סיר' ותע"ג לעבר ל
מר בו דוד ממ"ם שירה על מות
ול מדבתי' ושה דברי דוד האחרוני
בנם' ראשוני מפי כינהו ולא
כ' שה דבתי' ודבר דוד ליי' מת דברי
ר' הוא ופי' דאתי למימר אחר
הראשונו מ"מ מני סבר שלא כתפ'
ונחש' לו שנון דק מה שקלנו מכל
מדבתי' הדר ביה נמי ממ"ם שירה על מבלתו דמינגיה מלתא קנת.
מ"ש דמ"ל מויביו חסיב ליה והא
ר' כתיב ודמלקים שמואל לאויבין
ר' לאחרי מסוס דשקול בכל מויביו וכמ"ם במדרש ומ"ת ומה נריך
מ מכמן שהיה מויבו והוא מפורסם הוא שהיה דוד רודפו בנפשו וי"ל
מה שמואל מויב מת דוד מ"מ מסבר דדוד לא היה מויב לו ולא מבקש
מתו ומסתך לדבר מתה שנפל בידו וחתל עליו פעמים ומ"ם יכושו ויבהלו
מ' היינו מותם שהוא מויב להם מכל מלכי מלקים שמואל הכא לכל מויביו
מ דנס הוא נתסב לו לאויב כתריני. אא שנגות דהדר ביה וגדולה
מ שנה סדוגות ניעשית כשנגות כדמי כפ"יה כ"ל ומע"ג דהיב דהוי מתכבה
מר התם שנעשית בזכיות הכא מירמה הוי כיון דע"י שנגר בו הדר
ר ומנסחת קבלת רבתי משמש דמדינ' קאמר שמין ראוי לחשוב לו זה
דות כי לא היה רק כשונג בדבר. הה"ד שנין לדוד דכ"ם היינו שמואל
מרה כוס מה כוס משוה בעורו אף שמואל משוה בעורו כדאמר בפ"ק
ק ומיית נמי כה"נ בפירה דמיקרית חסה כוסית ועכר הלך הלוסי
בכני כוסי מתם לי והומיל ותת לירן ר"ל מ"ט דונמתם לבני עור הכוסי
ר' מינו לגריעתא ה"ל לדמותם לבני הנפך ויהלום וכיוצא ר"ל לפי
מ דיקים בכעורים בעיני ההמון שמוחסים מותם וסוכלי' כמה חרפות
ר דופים עד שמבני זה פניהם משתנים וכ"ם כשהם דוים וסחופי בגדות
ר ורין וכ"ם כשהם ת"ח שנראים בעורי מבחון כדלעיל פי"ט ולפי החת'
ם יפים ושוכי לבני תדמי להו לבני עור הכוסי שמינו מסוג לגריעות'
מ כמדה העור אסר מבחון מכל פניתיותו יותר חזק ונאות בטבכנו
מ המנשים ר מלבו של עולם ומ"ת ולדרשת ר' מכון נמי הכי הוו
מ' ביניהו ר"ל דמה"נ ותר לא שמיע ליה דמור ומחבר המדרשי' הכיא
ר' מכון ודברי בעל מנהה זו נ"כ משום דמיכא ביניהו בכי' כמדבר
מ' מכון ע"י המדע שנתתי לך יותר מן הנ"ח כו' ובעל מנהה זו לא פי' כן
מ המדרש ליה בחסבתך בפסוטו ומיכא ביניהו בפי' כי עוף הטמוס
ויליך את הקול דהכא מדרש ומזיל טוכא מסמ"כ ר' מכון.
מ' על עולם מיכא למידק מ"כ קרא מתי מתא לאסמועינן הטרס
נדע מנות ברכת יי' ומוד בכל מלך ומשיר לת"ל כיון דתרוייהו
ר' ליי' ועוד מ"כ מתי טעמא כי עוף הטמוס כו' ומה נורך מאמר נוף
מ ונשמה לנפש כי בכל מקום עוכי' ומה נרך למנידים ועוד מ"ט
מרו יש קול לשוכה כו' הא פשיטא ועוד מה נורך לדרוש כאן הטיבו
ם הוא כהטבת הגרות או כהטבת הקטרת ומה היא הכוונה בהיותה
בהטבת הקטרת או הטבת הגרות ועוד מה נורך להביא כאן קרא
ר בשבעתי באפי ופירושו וירמה שה"כ מה פיתחכמו קנת על
בנת יי' לומר שהיא בלתי נאותה ממה שירמה רוע הסדר מגליק ורע
ר ושוב לו ולו"ל נס כמדבך כלומר לפי מה שירמה בדעתך הענינה
מ' מקלל ומטיח דברים כנגד יי' וכנגד המשך הרעות על הבדיקים
ר מלך על מקלל שבחיינת עשות הדין והמשפט ורעות הדין והמשפט ולכן
ר יעתיד ארן בכל מקום המלכות יורה על הדין והמשפט ולכן
ר' ויחל ונר מלכותו כיום הדין אסר יגבה כמשפט ולו"ל שלעולם
ר נוגרות המשפט בעולם וכנגד המשך הטובות על הרשעים אמר
מ' מבבך לא מקלל עשיר כי מתנהג עמהם בנדיבות כמדת העשיר
ת להם עושר וכבוד ולפי שבבר יוכרו קנת התלונות המלה עם
ן כוונתם להטיח דברים כלפי מעלה רק כמנטערים על הדבר או
מ' קשים טעם לדבר בענין ירמיה ואסף וחבקוק וזולת ולכן יש התנגלות
מ בדברים המלה והדבר מחריהם באומרו שאין בוכתו לרעה רק
ן הסלמים הנוכר לכ"ם כי עוף הטמוס יוליך את הקול ופי' ר' לעי
ל יונה לטובה כו' והכוונ' שפעמים רבות לא יספה על הדברים מלד
מן רק כפי טעם יגיאתם מבי המדבר ואן שפתיו בהם וברך הטמעת
ם כי אפשר שהדברים עצמם יתפרשו לטובה מחנם מטעם נופם
ר' יוכן רוע כונת האומר בהם כמו שנמנה זה בבעלי לשון הרע
ר' דברים נגליהן טוב והוא כמתלהלה היורה זיקים והמשכיל

ה' את קול דבריכם ויקצוף וישבע לאמר ר' בשם רבי תחליפא
אמר הב"ה להם הוא קצפון ולי מה אני קצפון אשר נשבעתי באפי
נשבעתי באפי והזור אני בו אם יבואון אל מנוחתי למנותה זו איגן
באים אבל באים הם למנוחה אחרת ר' לוי בשם בר קפרא אמר
משל למלך שבעס על בנו וגזר עליו שלא יכנס עמו לפלטין ומה עש'
המלך עמר סתריה ובניה והבנים את בנו עמו לפלטין נמצא מקיי'
שבועת ומבנים את בנו כך אמר הקב"ה אשר נשבעתי באפי אם
יבואון אל מנוחתי למנוחה זו איגן באין אבל באין למנוחה אחרת
ובעל כנפים יגיד דבר א"ר אבין כשעה שהאדם הזה ישן הנוף או'
לנשמה והנשמ' לנפש והנפ' למלאך והמלאך לברוב נהכרוב לבעל
כנפים ובעל כנפים יגיד דבר לפני מי שאמר והיה העול'
ד"א גם במדבך מלך אל הקלל זה משה רכתיב ויהי בישורון מלך
זבחדרי משכבך אל הקלל עשיר זה משה ומהיכון העשיר משה אמר
רבי חנין מחצב של סנפירינון ברא לו הקב"ה בתוך אהלו ומשם
העשיר הה"ד פסול לך הפסולת שלך באוהה שעה אמר משה ברכת
ה' היא תעשיר כי עוף השמים שמש כעוף ועלה לשמים ובעל כנפי'
יגיד דבר שהוגר למשה מסיני הוצא את המקלל ר"א

יכין מותם מתוך המיזותם וטעם קולו כנו' ומי מכיר כמלה כיי' חוקר
לב ורמיה מכרבות בלעם סמסמעותן טוב וקרב לבו לקלל כמ"ם בפ"חלק
וקללת מחיה הסלוני היתה לטוכה כדמית התם וסטן ופניכה לשם שמי'
נתכוונו עם סנגליהם רע כדמיתת ברים ב"ב והכיא רמז שהיה לטוב'
מוישמע יי' את קול דבריכם כשיכי
ספי' שהכין דבריהם כי עם שהיה
מתמרה סוכל שיתפרס לכף חוב שהם
רוצים לשמוע בקול יי' וגזה רוצים
להטיל המשא על משה להיות הם
רחוקים מויי' וכן הנין מרע"ה מהם
וכפירם' ואת תדבר אליהם החתם
כחי כנקבה סנגטערתי עליכ' רפיתם
את ידי כי רחיתי שאינכם חרדים
להתקרב אליו מהבה וכי לא היה יפה
לכם ללמוד מפי הגבור ולא ללמוד
ממני מ"מ יי' הכין דבריהם כי לטוב'
נתכוונו ולכ"ח ויישמע יי' את קול דבר' לכ
דבריכ' דמל"כ קול ל"ל ורמז שהיה'
להפך מויישמע יי' את קול דבריכ'
במרגלים שלא היו דבריהם מוריס משלי
רוע מחשבת כי לא היו לא כטושני'
שאין להם לבא אותם ומחיהם המסו את
לבבם לא שהם חוסכים שאין כיל יי' להושיעם אבל הקב"ה הכין דבריהם
שהשבו שקברה ידו ח"ו מהושיע וכמ"ש ז"ל כי חזק הוא ממנו אפי' כש"
מיכו יכול ליטול כליו משם. ולפי שיקשה על מ"ש שיי' הכין דברי ישראל
נכי קרב אתה ושמע שהיו לבוונה טוכה עם שמשמעותם כלתי נאות ש"מ"כ
מתי הטיכו אסר דברו שבר שהענין מבל עצמו טוב ובלא יותר טוב היה
שהיו חרדים להתקרב אל יי' כמו שרגה מרע"ה לא' שפי' הטיכו לות' כהטב'
הגרות שענינו ענין נקוי כזיכי המנורה לדשן הפתילות שנשרפו בלילה
כדפרש' נכי בהטיכו את הגרות ושירושו בכאן כי דברי ישראל נקיים
מתחשבת עון כי לא כוונו להתרחק מיי' רק מפחד המיתה אמרו כן ולא
כמו שחשב מרע"ה שהיה עוף בדבריהם ולמד בהטבת הקטרת שפי' לשון
הרגלה ופיוס כמו שהקטרת מקוכל לרצון כי דבריהם אל לרצון לפני יי'
אך כ"ש היכן נמנה לשון הטבה בקטרת והזכיר ענין הקנפון כאן דהשת'
ניחא מה שנמנה בכאן קנף כי לולי זה יקשה שלא נמנה קנף אא נכי ע"ל
כת"ם המורה בח"מ וכן כל מחשין אמונה רעה בחקו ית' כמ"ם המפ' אבל
לכ"ז ניחא לפי שהם בקפקו ביכולת יי' כמו שהכין יי' לכן ראוי שיקנוף
וז"ל שאחר כעסו והרהרו בנגדי ראוי לי לקנוף וה"נ להם קנפון ולי אין
קנפון ופי' כתמיה וכי הם כעסו עלי ודברו בנגדי ואני לא אקנוף עליהם
אמנם מ"ם כאן אסר נשבעתי באפי כו' יר' שכתב להביב על הק"ו הנו' והוא
מה שנמנה קנף בענין הזה ואמר כי זה לטובה כאמר כאן כי הסבותה יש
לה התר בנשבע מתוך כעס ולפ"ז האומר אסר נשבעתי באפי ידחה טעם
הדרשה הראשונ' וכן יר' במדרש קבלת שר' מתליפ' הוא האומר כך והדברי'
הראשונים דברי אחר ומה שדקדק באסר נשבעתי באפי היינו לטובה יר'
מדבתיב לעיל מיניה ואומר עם תועי לבב הם ירמ' שהוא הלנה עליהם
קנת כי לבלתי יועבם דרך יי' אמתו:
נשבעתי באפי והדור המדבר מיירי לעיל מיניה כתיב ארבעים שנה
אקוט בדור והיינו דור המדבר שהגיעם י' מ' שנה במדבר ג
וחוזר אני בו נר' דהיינו מיתיר שבועתו בכל נשבע בכעסו ושוב חוזר
בו בשבר כעסו ונשמ' על שבועתו ולא יקשה בעיניך איך יתכן
התר בחרטה בפי"ת ע"י כמה שכתבתי לעיל ס"ב פמ"נ נמי ויחל משה
שהפי' נדרו של יונדרו אבל לפי מ"ם בס"ד פי"ד בפיסוק אפו יבאו א' אנוחתי
עניכו בלי התר וחזרה שעל דעת כן היה השבועה שבל זמן שיהיה אף לא
יבאו ובסיסתלק יבאו והיא שטה אחר. למנוחה זו אינן בתין הף דרש'
דלמ"כמ"ל נשבעתי באפי ואחזרני פי דלא ז"ת ע"פ שהשבוע' כוללת מבטל'
ע"י התרה וכן כפ' חלק קאמר ר"מ דור המדבר בתין הם לעה"ב ומה אני
מקיים אסר נשבעתי באפי באפי נשבעתי ואחזרני כי ולא דייק מאנוחתי
מידי ובכמה דוכתי אסר בלשון המדבר ר"מ וכן כ"ל כאן ר"מ שם יבואון
אל מנוחתי והיא שטה אחרת דאשכח לה התרה מתקום אחר: למנוחה
זו אינן בתין פי' דמנוחה איינו ירושלים ובניכה כדמפ' בפ' שרת חטאת אל
המנוחה זו ירושלים ודייק שיבאו לעתי' דמנוחתי משמע המנוחה הנמנאת
אז לא הבנין העתיד והיינו משל המלך שהביא אתם פ' שהשבוע' שאם אלא
יכנס לפלטין לא כייל כל פלטרין' אא הנמנה אז וכשנכרם ונבנה אחר
הותר מתשמעות השבוע' אינה על הפלטין הבנוי בעת ההיא: משל
למלך בו' ובבר פי' שע' המשל ויתכן נ"כ שסבת חרבן ב"ה והגלו' בני שיבנסו
לעתיד דור המדבר לארץ לקיי' שבועת יי' ויגדלה המשל יפה: הנוף מומר
לנשמ' כו' אמת הדבר שכתב הרמב"ן בפ' ויפח באפיו נשמת חיים שמאמת זה
תורה שדעתו הוא שבאמת נשמ' נ' נפשו' נפש הגדול בכוחת ונפש התבונה
שהזכיר הכתו' בדני' ובחיה ונפש המשכלת אף שיש לדחוק דלעולם אני שבר
בת"ד שהנפש בחדש מ' בעלת נ' כחות ובכתיב הכתו' דבר ר' אבין שמבח מ'
יעלה הדבר לבח אחר מבחו' הנפש כתו' שמהחוש יצא הענין ל' המדמ' ואם
כלם מבח נפש אחת בפי דעת זו בדבתיבנו' ביפה עיני ח"ב פ' נבאל ומ"ת ק'
שלא הזכי' רק נשמ' ונפש דנבי שלא הזכי' כל ה' שמו שנקראו לה בדלעלי' מ"ם
פי' דלא מיירי הכא אא בענין הכתו' הידועות לה מ"ת ה"ל להזכיר לה נ'
שמות לבחות בנגד נ' חלקי הנפש אז נ' כתותיה בכנו' וי"ל שעל הכותחת
אחר בגוף אותר שלה יותם

שלהיותה יותר נרתית כנוף שהוא נוטה על ידה ונם להיות נופה לאחורות
כנוף שהוא נוטה הנפש קרוב נוף וה"ב מסתברת דהי נוף ממש לא יתואר
בהסכלה ומתירה מכל עצמו בכלל ועל המרגשת והיא המתנועעת אחר
נשמה שעל ידה יתנשם הוי ועל המסכלת אחר נפש ע"ד פרה הבלוס נפשי
שהיא הנפשרת וענין המאמר מהנוף
לנשמה כו' היינו שעם בכל תקוים
עיני יי' מיוסר דיני יי' שהם ט' בעצמו
יודע דרכיו ויודע לפני יי' לגדולת כי
בדיק דיינו וכמ"ם בפ"ב דחגיגה כשפתו
של חדש תעיד כו' ולפי שאינן
כדאי לעמוד לפני יי' כל חה"חמ' לתי
שנדול מתנו שיודעים הדברי' לפני יי'
ולכן הנוחתת מדברת למרגשת
והמרגשת למסכלת והמסכלת למלאך
של מעלה מתנה עד שיגיעו הדברים
לבעל הבנפים והוא אחד מהמלאכים
העומדים לפני יי' כאומרו סרפים
עומדים ממעל לו' כנפים לא' וכן
אמר בקבלת רבתי בעל כנפים מי
הוא זה הסרף המלאך והכרוב ובעל
כנפים מיני מלאכים גדולים זה מזה
ויתכן שהם בנגד ג' מינים אחר
בגדלים הם הוא הבעלו המחברן שאינו עלה לגדלתו והוא הסכל הפועל
והכ"מי שהוא עלול מכל מעלה אינו נעלה לכל מטה אינו והנ"הבעלול
הוא שהוא עלה לשלמה מתנו והוא אינו עלול רק מהסכה הראשונה ית'
וזה נקרא בעל כנפים לפעלתו יי' ויתכן שרמז רבי אבין לדעת האומר
שהשנחית הבי"ת בחדש היא מגד הסכל בכל והוא מ"ם ז"ל נר אלהים נשמת
אדם הנפש המגדת לכל דבר ודבר שהדם עושה בחטטוניות כו' משל לא'
שהוא כנוי בתו של מלך כו' כדבי' כיפה עיניים ח"ב פ' אחרי ולכן בעלה
הגלות הדברי' לפני יי' מזה לזה ע"ד בעל כנפים וק"ל ; ומנחתי כתוב
אנשתה הנפש הטבעית נקרא המרגשת נפש שבתה תהיה הנפיסה וקרא
המלאך הבח המדמה וכדומה הבח הבלבי מחשבל בשפלים ובעל כנפים
הסכל כאומר ו' כנפים לא' מ"ב נשמה נשמת האדם הבולבת כל הבחות
ונפש היא הנוחתת לפי שנותנת רבוי לאומר ומלאך הוא הסכל הפועל
והכרוב מגיע הנלגל הבח שהוא סדר הסכל הפועל ורגש בבעל כנפי' שאר
הסכלים שהם שבתיו שנ' עליהם ו' כנפים לאחד והכונה לומר שהבח
והשפע' משתלשל מזה על זה מ"ב נשמה הבח המרגש ומומר בשפה
אדם יתן הנוף מומר וכו' שהשיב' בטול ההרגשות ורגש כנפש הבח הבלבי
המשוקף שמחבר בעיני המושאים והמלאך הוא המדמה והכרוב הוא הבלבי
ובעל כנפים הוא הסכל הפועל וע"י אלו כלם יראו החלומות הבודקים
והנבואה ומה שבתבתי הוא הנכון : זה משה כו' מיכה לחידק מ"ב קרא
אחי אתי לתיתר כי מי זה אמר לקללו שהוקרב להזכיר על זה ועוד מה
לורך לאחרו כמלך ועשיר ועוד אחי טעמא לחקור כאן מהיכן העשיר
ועוד היכן מתפרש ובעל כנפים יגיד דבר אמה שהוגד לאשה בשיני הוגלה
את המקלל ועוד מי קרא מיירי במשה היכי מייתי מהוגלה
את המקלל המיירי במרכך את יי' ו"ל שהשו' בזה מ"ם ז"ל שהחולק על רבו
בחולק על השכינה שנאמר בהגותם את יי' כו' והכיא דמיה מהמקלל הזה
שעמד וקלל את משה לפי שיגלה מחוייב מבית דינו כדלקמן ויגלה שמו
לקללה שנשקל ונתפרסם מתורותו וכבר כתבתי לעיל שדעת המדרש
שקללת המנדף היתה את משה ואף שיפורש כפשוטו הבברכת יי' קחיירי
בוכל לומר שע"י שקיל את משה לשון יגלה לקללה שבירך את יי' ונגלה
קלונו : ולפי שרבנות הרב אם בהורשת המעשים אשר יעשון לגזור
עליהם ללבת בדרך ילכו בה ומה בלמוד חדושי התורה והחכמה כנגדן
קרא את משה מלך ומשיר כי המלכות כנגד נזרתו במעשיהם כדבר המלך
ושלטון והעושר כנגד רוב חכמתו כי זה בכוח עשרו ובדמשר לקמן בל"ל
עשיר ורש נפגשו בתורה ולכ"ח שהעשיר מפסולת הלוחות שלהיות עיקר
שרשו בתורה שבלוחות נמשך לו חמתה נ"כ עושר מתון כי בשחלה עושר
וכבוד ויתכן נמי שלפי שתאר את משה בשם עשיר אחר מהיכן העשיר
משה כלו' היכן נתפרסם עשרו שיוכלהו הכתוב שם בשם עשיר והשיב
שהלוחות הוא מתפרסם ואומר כי עוף השמים כו' כלות שמרע"ה פרסם
את קול המקלל והגיד דבר קלונו כמשפט שעשה כו' והכריז על מזרותו
שנודע לו בנבואה וקרי לי' משה עוף השמים שהיה עולה השמים כעוף יעופף
על פני רקיע השמים ואחר על הקב"ה המגיד משפטו למשה ובעל כנפים
יגיד דבר כי יי' בעל הכנפים ע"ד ותחת כנפיו תחסה בעל כנפיך
יחסיון לחסות תחת כנפיו ; וכדי שלא יקשה מאחר שמרבה נכסים מרבה
דאגה אין ויתכן עוד

היו ממזרים בתוכה סעה מפני הגולדים מסטריות שבבר הוזהרו
פליהן בסבב תכות בני בת לא היו נפסלים מלהתחתן בהם לתיסו'
דורות בסי' בתחדם והא דתמר לעיל ס"מ פכ"ב לגלות הממזרי' היינו
לפי הדין דהסתם הוו ממזרים ולדיקהו נמי מע"פ סתין מיסור ממזר
בניה מלתה וכן הוה היה ממזר
אמר הכא היינו לפום דינה דהסת'
לת ומפי לפום דינה דהסת' לת הוה
דר הה קי"ל גוי ועבד הכא על בת
ראל ומפי הסת' לים הולד כשר כבר
ארץ הרמב"ן הה כדברי יחיד הים
ייה: שהקה לו חסתו אמר דהדין
ה הוה לעיל ס"ב ובתכחומה ליתה
ר ניראה וליסבה י"ל ההסבי' לבה
עתו הק בוש' דהיינו בקרות הגב'
בן כשבכנס שחקה חסתו עליו ואמ'
בי הדין נבה הוה כלות' הזה עת
ים הגב' הוה ומו ינה לחון כתמתין
בה עתו: בעי למקטליה שלה
ת הדבר מן יהיה לו לבון מו סמה
ת מלך היתה עליהם שלה יבהגו
קר בנשותיהם ומחת מתת יי' יבתת
ריסנו מזרע נכר: הה"ד ויבן
ה וכה וגו פד סוף המגרה לעיל ס"ב
ם וסם פירסתי ות"ם כמסטירין של
ל הרגו וטמנו ל"ל מויטמנהו
ל מקי דמפר' שהגיה הדבר בסוד
ך בני ישראל כדאמר לעיל ס"ב:
ר גל נעול כו' הכוונה לפ"ו ינה
כן אמה ישראלית שזה ינה
בל ישראל לחיות בן פרונה בערוה
בל ישראל היו נדורים ולא נתנה
ן בערוה ולפה כדלקתן ולהכי
ה דרשת המי קרא דמיירי בנדר
רתן של ישראל דקרא בסבה בנסת
ראל שהכיבן בכלה קתיירי • גל
נעול לו הבתולות ים מהפכים הגיר'
כרנסי' לקמן ס"ד פ"ד וכתי מסמע
ים דיהטה דקרא גן נעול כתיב
רים ורמוי לקדיים שבה הבתולות
ה"ב הבעולות דהוי רבותא דעביד
בות טפי מבתולות מבל מכיון
בה כילתה נרסי' גן נעול לו הבעולו'
נעול לו המרוסות גם המתרגם
רגם גן נעול על הבעולות גל נעול
על הבתולות אין לבנו' נרסתנו ונאמ'
רקפ' גן נעול על הבעולו' כי הן בנב' ורוטיה אנמי' ים בה מדרך כף רגל
בה היא נעול שלא תדרו' כו' רגל זד ונן נעול על הבתולו' דגל נעול פי' סער
בל בערס' לו אמר נעול בגרה' מהתרגם וזה יבדק בבתולו' שמין מבוה
ה בגל לא נעול' מהבל ומה שהקדי' המדר' דרש' גל נעול כדי להזכי' בעולו'
אר בתולות בגרה' לפום ריהטה דזהירות הבעולות הוי רבותא טפי מבל
בתולות הקדיים שבה הבעולות ושוב הבתולות דהוי רבותא טפי מגדדים
רים לאין לה סותר בבעולה שבעלה מסתרה ועוד דיגרה תקיף טפי
אין לה בעל ועוד דלית בה מיסורא ב"כ ומפ"ה נזהרו ולקתן ס"ד דמפ' גן
בתולות ונל מבעולות ירח' דמפ' גן שאין בו פתח בגל ובעול לגמרי ונל
בל שפי' פתח שער נעול היינו בעולות שפתח פתוח להן לא בעול •
הזכרים שזרעם מוסך כתעיין ולקתן ס"ד פ"ג דקמפ' מעיין חתום
לו הסגויות היינו דמעיין מסמע בענין המשה ע"ד נשתה ע"ד נשתה
תה המעיין מעיין מ"הוה כו' דאמרי' נבי נדה ומוקי לה בסגויו' דבעול
תה דעשוי ליפתח לא דומגין בעול ולהכי מוקי לה בבעולו' מבל חתום
תה שאינו נפתח בלל והיינו פגויות ומע"נ דבתולות נמי פגויות נקט
ויות בעולות דהוי רבותא טפי שבומרות את עצמן דאחר דידעה אים
ף ינרה טפי זעוד שאינה ירחה שיודע מ"ח"כ בבתולה שתפחד מה
ה כיום שידוכר בה • ע"י שנדרו ישראל אין ל"ל דפליג את"ד בסמוך
ל ד"דברים דאפשר דאף דבלהו הוו זו עדיפא מבלהו דזו לבדה היתה
בקת אפי' לא היו זכויות אחרים וכת"ם בדאי היה נדור ערוה כו' אלא
תרתי מלתא שנתלתו נ"ב הזכויות האחרות מבל האחרות לבדנה לא
מספיקות: מהיך בך שלאיך ופי' כרם רמוכים היינו דהוו דמו
רם רמוכים כרבוי מנשיהם וחבתתם כדלעיל ס"ב פ"ה: מהיך בך
ך הא לאו הבי לא היו שלוחים מאז עד בה קן ת"סבה: שרה אמנו
רים גן נעול כו' שבזכות גן נעול דהיינו שרה או יוסף היה גל נעול
ינו מנשי ישראל מו בשותיהם • ונגדרו כל הנשים בזכותה שלמדו
מנק"ו אמה זו למלך מנרים לא נשמע ב"ם להדיוטות וכן למדו"ק"ו
ף אמה לאמרוכה זו לא נשמע ב"ם לנשים אחרות: ונגדרה עצמה
בלקחה פרעה פירשה ממנו והיה מוארת למלאך שיבה בו בדלעי"ם מ"
ל ד"דברים נגאלו קודם לומנם ורחיתי מדרשות חלוקות הרבה
בזה שי"ת ד"ו"ת ג"ו"ת ב' ו"ת מ"ועיין בת"ם לעיל ס"ב פ"ח

על ק"י בני ארם חר זמן קדם נוגש נבי שוטר אמר ליה זיל בנוש
לי חבורתך כיון שנכנס שחקה לו אשתו אסר"הדרין נברא הוא
יצא והטמין עצמו לאחורי הסולם כיון שיצא בעלה נכנס וקלקל
עמה הפך לאחוריו והטתיה נפק מן נוביתא כיון דידע דחסתיה
נפק לנביה והוה מחי ליה כל ההוא יומא ואמר ליה לעי טבאות לעי
טבאות(פמול כטוב)סהכוון בעי לטקטליה באות' שעה הציצה רוח
הקדש במשה הה"ד ויפן בה וכה סהו בה וכה אלא ראה מה עשה
לו בבית ובשדה אמר לו לא דיו שקלקל עם אשתו אלא שהוא מבקש
להרגנו מיד וירא כי אין איש ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן רבי יהודה
אומר ראה שאין מי יעמוד ויקנא לשמו של הקב"ה ויהרגנו ר'
נחמיה אומר ראה שאין מי יעמוד ויוביר עליו את השם ויהרגהו
ורבנן אמרי ראה שאין תוחלת עתידה לעמוד ממנו ולא מבניו ולא
מבני בניו ערסוף כל הדורות מיד ויך את המצרי ר' יצחק אמר
באנרוף הרגו כר"א ולהבות באנרוף רשע רבי לוי אמר במסטירין
(בסוד) של ישראל הרגו כר"א והיה מספר בני ישראל בחול הים:
ה ד"א ויצא בן אשה ישראלית הה"ד גן נעול אחותי כלה גל נעול
מעין חתום א"ר פנחס גל נעול אלו הבתולות גן נעול
אלו הבעולות מעין חתום אלו הזכרים תני בשם ר' נתן גן נעול גל
נעול אלו שתי בעילות כרכה ושלא כרכה ד"א א"ר פנחס בשם
ר' חייא בר אבא גן נעול על ידי שנגדרו ישראל במצרים עצמן מן
הערוה נגאלו ממצרי' מתוך כך שלחיך שלוחייך כד"א ויהי בשלח
פרעה ר' הונא בשם ר' חייא בר אבא אמר שרה אמנו ירדה למצרים
ונדר עצמה מן הערוה ונגדרו כל הנשים בזכותה יוסף ירד למצרים
ונדר עצמו מן הערוה ונגדרו ישראל בזכותו א"ר חייא בר אבא
בראי היה גדול ערוה בעצמו שנגאלו ישראל על ידו ר' הונא אמר
בשם בר קפרא בשביל ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים שלא שנו
את שמם ואת לשונם ולא אמרו לשון הרע ולא נמצא ביניהן אחד
מהן פרוץ ערוה לא שנו את שמן ראובן ושמעון נחתין ראובן
ושמעון כלקין לא היו קורין ליהודה רופס ולא לראובן לוליאני ולא
ליוסף לסטום ולא לבנימין אלבסנדרי לא שנו את לשונם לחלן
כתיב ויבא הפליט ויגד לאברם העברי וכאן ויאמרו אלהי העברים
נקרא עלינו ותכיב כי פי המדבר אליכם בלשון הקדש ולא אמר
לשון הרע שנאמר דבר נא באזני העם אתה מוצא שהיה הדבר
מופקר אצלן בל י"ב'הרש ולא הלשון אחר על חבירו ולא נמצא
אחד מהם פרוץ ערוה הרע לך שהיה כן אחת היתה ופרסמה הבתו'
שנ'ושם אמו שלומית בת דברי לסטה דן שלומית א"ר לוי רהות
פטטא (דכרכית) בשלמא שלם לך שלם לכון בת דברי א"ר יצחק
שהביאה דבר על בנה למטה דן נגאי לאמו נגאי לו נגאי לשפחתו
נגאי לשבטו שיצא ממנו אסר

סי' מ"כ י ראובן ושמעון סלקין וא"ת ומכלן סהגולדים במצרים לא סגנו
סמם כי לא מגינו לסמותיהם מפורסים לא מעטי' ומי יימר סרוכם
לא היו סמותיהם כסמות המצרים ומה שנזכרו ראובן ושמעון בפלותם
ממצרים וכן המספחות הנקראות על סמות בניהם כגון מספחת החנוכי
מספחת הפלוחי אין ראוי כי סמות
החולפים אין דרך להסתנות ולכן
יקראו המספחות על שם כאשר היו
מבל סמות היחידים מבלן סהיו
בחבותיהם וי"ל דמדבתיב מספחת
הראובני מספחת הסמעוני דרים
סהיו דומים כל המספחה לפרסם
הראשון לומר שלא נשתנו סמותיהם
מבל קראו בסמות כסמות הראשונים
בלשון הקדש וכדדרים בחזית בפ' גן
נעול שהיו דומי לאבותיהם בבורותם
מדבתי' לבלות מספחת הפלוחי כו'
והתם נמי מדרשיטה דליסנא מסמע
דדרים נמי שלא שינו את סמות' מהאי
טעמ' ובמכילת' נרסי' ומנין שלא שנו
שמם בשם שמייחסין בירידתם שנא'
ראובן שמעון לוי ויהודה בך מייחסן
בעלייתם שנא' ויתילדו על מספחותם
לבית אבותם וגו' ואומר המלאך הגואל
אותי וכו' • ליהודה רופוס ערא'
דרופוס עבין הודלה ולבן אלו שנו
שמות' בלשון מבדי היו קורי' ליהודה
רופוס ובן לוליאני לשון רחיה ולזה
יקראו לראובן בן ובן הסאר ויגד
לאבדם העברי ופי' שהו' מביא בלשון
עברי כרבנן דלעיל ס"מ ומסו' דאפס'
פי' שהוא מבני עבר אז מעבר הנהר
כדאמר אתם מייתי שמך מפי המדבר
איבם דמשמ' שהיה לשון עברי ז מופקר
אצלם בל י"ב חדש דאמ"נ דדבר נא
באזני העם נא' לבסוף בשהודיעו מבת
בבורות מ"מ בתחלת שליחות מרע"ה
נאמר לו ושלח אמה מסבתה ומגרת
ביתה כו' ומאחר שזה נאמר כדי שלא
יקשה להם שאחר שילבו ע"מ לחזור
הם מובראחי' לעזוב במצרי' בל רבוש
ואהליהם כאשר המה שלתיקון זה יתן
את חן העם בעיני מצרים ושלח אמה
משבתה' כו' מ"ב כדי להודיע הדבר
לישראל אמו נאמר לו ות"ם מח"ב דבר

רחש' יד
סמות ג
רחשית
מה
סמו' יח
יקר' בר

נא באזני העם הוא לומר שמו הגיע עת מעשה בת"ם בעל העקידה מ"ב
הוגרך לומר שאף שלא ידעו בדבר הם מבווים מיי' לעשות בן ובת"ם ז"ל
אין בא לא לשון בקש' והא דבקש הבא דבר היה ידוע אבלם מתחלה • ולא הלשין מ"
ד"מה הלשנה שייבא הבא מאחר שעדיין לא לקחו דבר ואם יגלה מ' על
חבירו שעתיד לשאול ושוב לא יחזרו למצרים ויאסר בידו ויזיק נם לעצמו
בי נם הוא עתיד לשאול ולא יאמינו בו ואמא לא שיגלו שאינ' עתידין
לחזור אלא שיאמר שחבירו רשע ויבפור בקרובנו ולבן יזהר מלהשאילו מ"ב
מי שאין לו שבן מו רע עשיר שיוכל להשאילו בחבירו אעפ"ב לא קנה בו
והלשינו: אחת היתה ופרסמה הבתוב נר' דבא פלינה אדמת' לעיל חד זמן
קדם נונם נבי שוטר בו' דלפ"ז לא היתה פרונה אלא מנוסה מו מוטעות
ומהבא מסמע שהיתה פרונה בערות ובן בתב רש"י בפי' החומש ספרסמ'
הבתוב לזו לומר שהיא לבדה היתה זונה והרא"ש בתב שאע"פ שהיתה
מוטעות קורא אותה זונה מפני שנבעלה לפסול לה ובן הא דתמנע
הבא שחשודה על הערות הוא משום דבעון שנבעלה לנוי חשודה על
הערות קרינן בה אע"פ שהיתה מנוסה מו מוטעות והשתא אתי ספיר
דדייקינן מינה מבלן שאר בנים שבישראל לא נחשדו בערות אפילו
מנוסה מו מוטעות אבל אלו היתה "זונה בעלת בדלון לא הוה מבינן
לתידק מינה אלא לאפוקי שאר הנשים שבישראל שלא נבעלו לנוים
ברבונן אבל אפשר שנבעלו בחונם מו טעות ומי אפשר זה שהרי בתוב
בתעיד עליהן שהם בני אבותיהם בת"ם שבטי יה עדות לישראל הם
הזה מעיד עליהם שהם מתיחסים לשבטיהם ואלו שלטו בנשים
שבישראל בחונם מו טעות לא יהיו מתיחסים לשבטיהם ע"ב ומין
זה בא לי דפרינות ערות לא קרינן מנוס בעילת הגוי בין דמין זה
לרבון ועוד דמדאמר ר' לוי שלומית דהות פטטא בשלמא בשלמא וכן מדאמר
ר"י שהביאה דבר על בנה מסמע שהיתה פרונה ברבונה ות"ם דהשתא
אתי ספיר דדייקינן מינה דשאר נשים לא נחשדו בערות אפי' בחונם
וטעות בו' אינו בלום דאה"ב דהבא לא אתי לאתיתר אלא בדקתם
שלא פרנו בערות אע"ז זה וכו לבאולה אבל אי הוה בהו חונם מו
טעות בהא לא קתיירי ונבי שבטי יה עדות ליסראל דאתא לאסתיבן
יחוסן אסמעינן דלית בהו פסול בנוס בד אפי' בחונם וטעות •

אמר

אמר

אמר

שנא' ומם אמו שלומית דאל"כ מה צורך להסמיכנו שם אמו אלא לומר
זו כלכד היתה פרוכה . דהות פטטה כשלמה מדרכן ז"ל למדר'
בשמות בפי הענין דקי"ל שמה נרים וכרכתיבנה לעיל ס"ם רים פי"ו ·
פשטא בשלמה דכרנית בשלמה שלום שלורשת בשלום הכל וזה פריכות
בחסה . למשה דן נגאי לאמו מאו
דק"ל מ"ט לאשמועינן שכטו קאמר
דאשמעינן שהוא נגאי לשבטו ומכיון
דכן דרים דשלומית בת דכרי דקאמר
נמי לומר נגאי לאמו ומכיה ולא ס"ל
כדר' חייא דלעיל דאמר שבא ליטת
אהלו כמחנה דן . נגאי לו נגאי
למשפחתו ק"ק דהכ"ל כר"ש נגאי לו
והדר לאמו ועוד כיון דלא נזכר שמו
לא הכ"ל נגאי לו וקרוב בפיכי שם
כמן דלוג סופר והגר' נגאי לאמו
נגאי לאמה נגאי למשפחתה ולשבט
סיכתה אמנו כיוצא בו שכן כן כרמי
בן זכדי בן זרח למשה יהודה נגאי לו
נגאי לאמה ולמשפחתו ולשבט שאלה
אמנו כדלעיל סוכ פמ"ח · אמר רב
אסון דק"ל כיון דעיקר נגאי הרשע
לעכמו אמאי לא פי' הכתוב שמו של
מגדף כמו שפי' שם אמו ומכיה ושבטו
פע"ל אמר ס"ל · מיכו רוצה לפרשם
החשבים שהם על כבודן ולהכי פעי
לאמוריי הא דר' חוכאי דאמר לע' שנה
כו' ונוטל כשרים עמהם הייכו כדי
שלא יתפרשמו המחזרי' דות' דהיה
דרים לקים דמייתי שלה ומיידי דפעי
לאמוריי דר' חוכאי מייתי דרב דפליג
וקאמר שאינו חי יותר מלעים יום
וכדי שלא יקשה מ"כ מכ"ם דלא ה"ל
לפרשם אמו ושבטו מייתי דרים לקים
דאמר מדכרין ומשחקים דהיינו
שהרשע מחלל שם אמותיו שמזכירין
אותם לגנאי ואין איסור נדה כ' וכדאמ'
בפ"ד מיתו' נגי את אביה היה מחללת
דקריבן דשיעה בר רשיעה אפי' לרשע
בן נדיק : אין מחזר חי כדי שלא
יטתעוכו בשרי' דבאיכו מפורש' מיידי
כדלקמן · אחת לע' שנה הוא פליג מדרב דאמר אין המחזר חי יותר על
שנים דלפ' ומשמע דחיין והוו בכל דור מיכייהו רק בשנת שבעים שהן
פלין לגמרי ומיהו ליכא למיתר שאין יי' מסלק המחזרים רק אחר לע' שנה
דמ"כ הגולה אחר אותה שנה עד ע' שנה יפרו וירבו ויסמינו כיסדו ועוד
הא דאמר לקמן ס"ד פ"ט שלא בשאת שבורה להבחיל המחזר נכסי בעליך
אני מכירו ושורדו מן העול' בהיות דמ"ר חניכא מ' לע' שנה כו' מאי קאמר
והלא הגדלים עד כן ע' שנה יבחלו נכסי בעל אמם ויאכלום בתה שנה
אלא שזרעם יכלה בשנת שבעים ואחזור נחלה לבעליה מ"מ המחזר בן
הגוחשת מוכל נכסי הבעל ועוד לאפסר את יורשת נחלה שתשאל לרחוק
ותנחיל נכסים לבנה שיהות הכן תעבור הנחלה לזרים אלא כ"ל שבכל דור
ודור מקלק יי' קלת מהמחזרי' קורם שיבאו לידי בטולין ומ"מ יפארו מדור
לדור קלתם ועודם בקטנותם אבל בשנת הע' מכלה כלן אלא יאמר בהן אי
לא הוה כ"ל אלא ויבא טוב אלהים שיתוסר בחכמה לא להרע ועוד דכיון
דויבא בעבד מיידי הרחוי לומר ויבא טוב כלפי מ"ם שם ולא שנו על קדוש
יי' לומר שהיה להם לבטוח כיי' שהיה מטיב תמיד ולא לבקש עוד מגרים
ומאחר שלא עשו כן יי' יפרע שם והייכו וקש עליכם ומשני דבשליק המחזרים מיידי שלא בחכמה דבר לעולם בחכמה מבאתה דהייכו
לשלק המחזרים ונוטל עמהם כשרים שלא לפרשם וכענין המאמר הזה
לומר שהיה להם לבטוח כיי' שהוא מטיב תמיד כי אפי' הרע' שמביא הוא
בחכמה כי תכליתו לטוב לטהר את ישראל מהמחזרי' ולקמן ס"ד גר' בהיות
שאפי' רשע שיי' מביא לעולם בחכמה הוא מביא : את דברו כלומר קרי
ביה דברו ודרים ליה לשון דבר כל כך למה כדי שלא יתפרשמו החטאים
כי אין להקב"ה משלמי בכור וכל קדשי הקדשים דטעונין כפון כדאמ' בת"כ
דכלה דין הוא שנו לעולה אבל בחטאת שהוא משונה מעולה שבא על
חטא הוא מסתבר שיהיה מקום שחיטתה משונה מעולה אלא שלא לפרשם
החוטא . שלא יתפרשמו כפ' אלו נאמרים כריך והאיכא דמיים דם
חטא' למטה ודם עולה למעל' ומשני התם בהן הוא דידע ותו פריך והאיכא
חטא' נקבה עולה זכר ומשני התם מיבסף בשיה ופריך תיבא בבשה שעיר'
מאי איכ' לאיתי ומשני התם שיהו דקא מיבסף נפשי' דאי בעי ליה לאתויי
בבשה וקא מייתי שעיר ופריך חטאת דע"מ דלא שני דלאן שעיר' מאי איכ'
לאיתי ומשני התם בנפש ובזיל כי היכי דניכפר ליה ופרש"י כו' ·
שלא יתפרשמו החטאת ומ"ב דעולה נמי על חטא ב"כ בתה כדאמר לעיל
פ' ומכאה על הרחוד הלב אין בו נגעת החטאת שם בו מעשה ·
שלא יתפרשמו החטאים והא דאמר לעיל סוף פכ"ב מהשם מפרשם את
הגוחשים תירצתי לעיל ע"ם ומה שפרשם יי' את זמרי בן סלוא שפיר שמו
י"ל להודיע שבחו של פנחס שלא פחד מתנו אפ"פ שהיה גדול בעמו מיהו
אמ' רב לעולם אין אמו' חי יתיר על שלשי' יום א"ר חונא אחת
לע' שנה הקב"ה מביא דבר גדול לעולם ומבלה המזרים
ונוטל כשרים עמהם מאי טעמא ונם הוא חכם ויבא רע ולא הוה
צריך קרא לומר אלא ויבא טוב ואת דבריו לא הסיר את דבריו לא
הסיר כל כך למה וקם על בית מרעים ואתיא בהתיא דאמר ריש
לקיש במקום אשר תשחט את העולה תשחט החטאת כל כך למה
כדי שלא יתפרשמו החטאים אמר ריש לקיש מרכרין ומניחין
מרכרין ומשחקין מרכרין ומניחין בצלאל בן אורי בן חור מרכרין
ומשחקין עכן בן כרמי בן זרחי מרכרין ומניחין פקוד את בני לוי
מרכרין ומשחקין זכו' את אשר עשה לך עמלק מרכרין ומניחין איש
יהודי היה מרכרי' ומשחקי' איש צר ואויב מרכרי' ומניחי' כי מרכרי
היהודי מרכרין ומשחקין כי המן בן המרתא מרכרין ומניחין ודוד
בן איש אפרתי מרכרין ומשחקין וירבעם בן נבט אפרתי מרכרין
ומניחין ויהי איש אחד מן הרמתים מרכרין ומשחקין ויהי איש
אחד מהר אפרים ושמו מיכיהו מרכרין ומניחין ואתו אהליאב
מרכרין ומשחקין ושם אמו שלומית בת דכרי למטה דן ר' זירא בר
פלק להכא שמע קלהון קריין מטוירא ומטוירתא אמר הא אזיל הוא
דאמר רב הונא אין המסזר חי יותר על ל' יום אמר ליה רבי יעקב
בר אחא כהתוא דאמר רבא ורב הונא בשם רב אין המסזר חי יתיר
על ל' יום איתתי בזמן שאינו מפורסם אבל אם נתפרסם חי הוא
ביומוי דר' ברכיה סלק להכא חד בבלאי והוה רבי ברכיה ירע ביה
זכור את אשר עשה יי' לאמרים
פקוד את בני לוי ולפ"ז יל'
שהגדיקים יזכר לטובה אפי'
גנותו והרשע בהפך מיזכר
אפי' במקום שכתו לפי שעיקר
טובה והרשע בהפך ולזה הכיא
דמרים שמע"ם שנזכר גנותה
שכתה כאומר שם בכתתכם
דהיינו לומר שכל זמן שהדגלי
לא היו הולכים עד שמרים
לפניהם כדאית' בספרי והכיא
דעמלק שאף שמעשהו הגון
היה הדכר על חטא בני ישראל
נשותם את יי' מועל מרמו
מהתורה כדמי' במדרשות מ"מ נזכר לרעה : עוד הודיענו שדרך
שכח הבלם אף שאין הכוונה רק להזכיר אותו לענין מה וכיון שאינו
הומיל והזכירו ספר בשבחו והרשע בהפך ולזה הכיא מים יהודי
שאין הכוונה שם רק לזכור מיסיותו כי מים זה גדל את אסתר כי
המכוון שם שנה מורחיה הזכיר שבחו שהיה יהודי וכן יאיר כו' שם
רמז לשבחיו כמ"ש בפ"ק דמגילה והכיא מים בר ומוביל שאף שהם
שם לזכור רק מיסיותו כי מים הנקרא המן הוא העושה זאת שנה
הזכיר בגנותו שהיה רע וכר ומוביל · עוד הודיענו שנה בתכתב
זכר הבלם לשבח והרשע בהפך ולזה הכיא כי מרדכי היהודי כו' ·
מיני' הלא הם כתובים על ספר דברי הימים נראה שנכתבו שם
כי מרדכי היהודי כו' והכיא כי המן בן המדתא לעיל מיני' ואת
כתב מרדכי אליהם : עוד הודיענו שבמקום שנזכר יחס הגדיק
לשבח והרשע בהפך דומה לא"ם לעיל בגדיק שבח לאמ"ם והרשע
אמרתי בענין שבח בהפך ולזה הכיא דוד בן מים אפרתי ירבעם בן נבט אפרתי
אמרתי בענין שבח ויחס כדאתיבנא לעיל ס"ב סי' ד' · עוד הודיענו
הבלם לשבח אבל זכרון אדנו והרשע בהפך לומר שהבלם בכוד
מולדתו והרשע בהפך ולזה הכיא מ"ם מה"ר אפרים בחלקנה ומה
וכתנר' שמוא' נרשי' מדכרין ומניחין ויי' פקד את שרה מדכרין ומה
פקדתי את אשר עשה לך עמלק ויפתח שהודיענו בזה כי גם לאמ"
יהיה תמיד עולה וזכרון הגדיק לטוב ולא"ם פקידה בשרה והרשע אמ"
הא חזיל אמר דמ"ר ונא כו' כלומר בשבח דברו אמר דבר ו
כיון דר' ארמ' לא ס"ל לחלק בין מפורסם לשאינו מפורסם
ליה לא יכא מחזר בקבלי' למאי מנטריך וי"ל דהוה סבר דמה
המחזר חי היינו בתר דקאמר קרא ונם הוא חכם ויבא רע הייכו
מכיה דבר לכלותם כדלעיל דס"ד דבתר דאתרבו כולאים ומה
בעולם הוא דנזר רחמנא הכי ומקמי הכי הוו חיים מ"כ"ל דהוה מ
בין מפורסם לשאינו מפורסם אבל אפכא הוה ס"ד דבשאינו מפורסם חי
חי דאם הכ"ה על בבוד מכיו אבל בשאינו מפורסם חי וקרא מיירי
מפורסם רק דידעי בה קנת · ופסקת חיי שיהיה בבזה ובמלם
העם . הה"ר ושבתי אני כו' מרוצה לפרש ויבא בן אמה ישראל
שיבא מבבל שאר המזרים שזוכים לעתיד וזה ע"י שחרב ונדף נטרו
מעה"ב ולהבי מייתי הא דדרשינן בהמקרא שלעתיד יי' מגאם המחזר
כדלקמן : כך מכיו של זה כ"ע כתר דקאמר מבוחם של אלו
תו לא"ל וי"ל דמשום דכתיב כ' זאתי עשוקים מפרש קמא
המחזרים שמע"ם שלא נולדו מן הערוה הם פסולים לבא
מבני אמה בני מחזרים שזה נראה עושק גדול ועו"ה מבוחם
אלו

הא דאמרי' לקמן ס"ד בשם שפרשם פנחס לשבח פרשם הרשע לגנ
משמע דפלינא אהא · מדכרין ומניחין יש שמזכירין אותם ומבכ
אותם ויש שמקללים אותם כדכי לעיל ס"ב בפ"ח והחריך כאן בשמו
דכיים מהשלמים ורכים מהרשעים לעמתם ויי' שהשעם בזה לה
שהשלמים שבח לבשם ומ
שהשבט מהקטנים והרשע
גנות לשבטם ואפילו שהם
מהגדולים ולכן הכיא בכלל בן
בן חור למטה יהודה ולעותם
בן כרמי למטה יהודה לומר
היותו השבט החשוב מכלם
כתנה ע"י עכן והכיא מהליאב
אחיסמך למט' דן לעותם שלומית
דברי למטה דן לומר שע' היותו
האחרון במסע המחנות כתכבר
מהליאב שלא המשום לאורחי' דן
המדרש למשבן קרא דקאמר
לפיה שביק ליה לסיפ' עוד הוי
שהבלם יזכר לטובה להטיב את
בעבורו והרשע בהפך שיגרום
לזרעו ולזה הכיא פקוד את בני
שנפקדו לעמתם כדי שלא יתרו
פקודי ישראל כדלקמן ס"ד ומ
ההזכיר לוי נראה שזכו בעבורו
זכור לעמלק שנזכר הטא הבל
זרעו בעבורו ובמדרש שמואל
זכור את אשר עשה יי' לאמרים
פקוד את בני לוי ולפ"ז יל'
שהגדיקים יזכר לטובה אפי'
גנותו והרשע בהפך שיזכר
אפי' במקום שכתו לפי שעיקר
טובה והרשע בהפך ולזה הכיא
דמרים שמע"ם שנזכר גנותה
שכתה כאומר שם בכתתכם
דהיינו לומר שכל זמן שהדגלי
לא היו הולכים עד שמרים
לפניהם כדאית' בספרי והכיא
דעמלק שאף שמעשהו הגון
היה הדכר על חטא בני ישראל
נשותם את יי' מועל מרמו
מהתורה כדמי' במדרשות מ"מ נזכר לרעה : עוד הודיענו שדרך
שכח הבלם אף שאין הכוונה רק להזכיר אותו לענין מה וכיון שאינו
הומיל והזכירו ספר בשבחו והרשע בהפך ולזה הכיא מים יהודי
שאין הכוונה שם רק לזכור מיסיותו כי מים זה גדל את אסתר כי
המכוון שם שנה מורחיה הזכיר שבחו שהיה יהודי וכן יאיר כו' שם
רמז לשבחיו כמ"ש בפ"ק דמגילה והכיא מים בר ומוביל שאף שהם
שם לזכור רק מיסיותו כי מים הנקרא המן הוא העושה זאת שנה
הזכיר בגנותו שהיה רע וכר ומוביל · עוד הודיענו שנה בתכתב
זכר הבלם לשבח והרשע בהפך ולזה הכיא כי מרדכי היהודי כו' ·
מיני' הלא הם כתובים על ספר דברי הימים נראה שנכתבו שם
כי מרדכי היהודי כו' והכיא כי המן בן המדתא לעיל מיני' ואת
כתב מרדכי אליהם : עוד הודיענו שבמקום שנזכר יחס הגדיק
לשבח והרשע בהפך דומה לא"ם לעיל בגדיק שבח לאמ"ם והרשע
אמרתי בענין שבח בהפך ולזה הכיא דוד בן מים אפרתי ירבעם בן נבט אפרתי
אמרתי בענין שבח ויחס כדאתיבנא לעיל ס"ב סי' ד' · עוד הודיענו
הבלם לשבח אבל זכרון אדנו והרשע בהפך לומר שהבלם בכוד
מולדתו והרשע בהפך ולזה הכיא מ"ם מה"ר אפרים בחלקנה ומה
וכתנר' שמוא' נרשי' מדכרין ומניחין ויי' פקד את שרה מדכרין ומה
פקדתי את אשר עשה לך עמלק ויפתח שהודיענו בזה כי גם לאמ"
יהיה תמיד עולה וזכרון הגדיק לטוב ולא"ם פקידה בשרה והרשע אמ"
הא חזיל אמר דמ"ר ונא כו' כלומר בשבח דברו אמר דבר ו
כיון דר' ארמ' לא ס"ל לחלק בין מפורסם לשאינו מפורסם
ליה לא יכא מחזר בקבלי' למאי מנטריך וי"ל דהוה סבר דמה
המחזר חי היינו בתר דקאמר קרא ונם הוא חכם ויבא רע הייכו
מכיה דבר לכלותם כדלעיל דס"ד דבתר דאתרבו כולאים ומה
בעולם הוא דנזר רחמנא הכי ומקמי הכי הוו חיים מ"כ"ל דהוה מ
בין מפורסם לשאינו מפורסם אבל אפכא הוה ס"ד דבשאינו מפורסם חי
חי דאם הכ"ה על בבוד מכיו אבל בשאינו מפורסם חי וקרא מיירי
מפורסם רק דידעי בה קנת · ופסקת חיי שיהיה בבזה ובמלם
העם . הה"ר ושבתי אני כו' מרוצה לפרש ויבא בן אמה ישראל
שיבא מבבל שאר המזרים שזוכים לעתיד וזה ע"י שחרב ונדף נטרו
מעה"ב ולהבי מייתי הא דדרשינן בהמקרא שלעתיד יי' מגאם המחזר
כדלקמן : כך מכיו של זה כ"ע כתר דקאמר מבוחם של אלו
תו לא"ל וי"ל דמשום דכתיב כ' זאתי עשוקים מפרש קמא
המחזרים שמע"ם שלא נולדו מן הערוה הם פסולים לבא
מבני אמה בני מחזרים שזה נראה עושק גדול ועו"ה מבוחם
אלו

מטומטמין מין מליהו עתיד לבנותן אבל דוחק גדול לומר דרבי יהושע בן
לוי לא אתי לא כר"י ולא כר"מ מו דרבי יוסף ורבי יהושע כ"ל בלינו בפ"י
דבריר"מ ונפ"מ הר"מכן דהא דתני בגון לו אליהו בא לטמ"ולטהר לרחק
ולקרב משו"פסולי עבדות וחללו"קמ"כ"ל רוחק ולכן בלע"ד דאה"ב דר"י כין

מטומטמין כין בידועי"מיירי דלעתי'
מין קפרס כין לו לשו דכיון דשיהו ידע
להבדיל המטומטמין מי הוו פסולין
הודמין היה מבדיל בם המטומטמין
ומבדרן אלא מפוס דמטומטמין טובא
ניהנו מטהר רחמנ"אף מחזרים ולאי
כי היכי דלא ליבר לאפרוסי מטומטמי'
וליפסול כמה מספחות והייכו דרב
יוסף לאתר מי לאו דאתר רב יהודה
כו' דאלו הלכא'כר"מ אף המטומטמי'הוו
פסולין כיון דלבני אליהו מטומטמין
בידועין ולהכי הוה מפיק מינן
זורני זורני דמטמאי ומיהו מין
טהורי'לעתיד אלא מחזרים אלא עברו
ונטמאו בזרוע אלא מותר אלא בשלו בשלו מעלייה
במיסור אלא בנתברבו במינן בהקב"ה
מנחתן דלאתר הכא כי סברי דמעתן
לא בנעלה אבל הפוסקי' שבאו בקהל
ביד דתה מין לחם מנחה ואליהו הא
ומרחקן לעתיד והיינו דתני בהיא
דקרבה בן ביונזרוע בגון לו אליהו הא
לטמ"ולרחק והסת'אתי ספיר הא דא'
רי"כל בסף מטהר מחזרי"כו' דאלטר'

ביד עושקיהם כח מיד סנהדרי
איבפת לו ואין להם סנחם אלא
גדולה של ישראל שבאה עליהם סבחה של תורה ומרחקתן על שום
לא יבא ממזר בקהל ה' ואין להם סנחם אמר הקב"ה עלי לנחמן
לפי שבעולם הזה יש בהן פסולת אבל לעתיד לבא אמר זכריה אנא
הביתיה כולה ולה ברסוון רחב נקי (כלה זהב) הה"ד ראיתי והנה
מנורת זהב כולה וגולה על ראשה תרי אמוראין חד אמר גולה נחד
אמר גואלה מאן דאמר גולה שגלו לבבל וגלת שכינה עמהן כראמר
למענכם שולחתי בבלה ומאן דאמר גואלה פרוקא שנאמר גואלנו
ה' צבאות שמו וכתוב עלה הפורץ לפניהם פרצו ויעברו שער
ויעבור מלכם לפניהם וה' בראשם ·

סדר בהר סיני פרשה לג

א וידבר ה'אל משה וכי הסברו ממכר לעמיתך הה"ר מות וחיים
ביד לשון תרגום עקילס מיצטרא(תרווד וסכין)מוכירין
מות מכאן וחיים מכאן כר סירא אמר היתה לפניו גחלת ונפח בה
ובערה רקק בה ובכת אמר ר"י היה בכר מבו'כלו עד שלא עשרו
מות ביד לשון עישרו ואכלו חיים ביד לשון א"ר חייא בר אבא
היתה לפניו כלבלה של תאנים אכלה עד שלא עשרה מות ביד
לשון עישרה ואכלה חיים ביד לשון ארש'בן לטבי עברי' פוק זבון
לי צרו (מאכל) טבא מן שוקא נפק זבן ליה לישן א"ל פוק זבון לי
צרו בישא מן שוק'נפק זבן ליה לישן א"ל מה הוא רין דבר אנא א"ל
צרו טבא את זבן לי לישן וכר אנא א"ל

כסף ומנטר'נטמע'לאפוקי המקורבי'בזרוע דדוקא מספח'שנטמעה ע"י
כסף ולא בודע פסולם היא דבני מטהר רחמנ'ומ"ה מטהר נמי מחזרי'
ודמין לעתיד דמין סנוי כין לו לשו ומ"ה הפוסקי' להתקרב בזרוע לאו כל
ענמן של מחזרי'ודמין המטהרי'לעתיד מינו אלא מפוס המטומטמין דטובא
ניהנו ומי הוו נפסלי הנך פסלי נמי הנך ורחמנא עלייהו כדכתיב
ולהכי המידנא נמי מספח'שנטמעה נטמע' דכיון דלעתיד טהורים כיון
דלא נטמעו בזרוע מין לאוש לגלות עליה'להתרחק מהם אפי'לאי שבודע
בפסולם כיון דמדאורייתא טהורים דלא יבא מחזר פתיב ודלא מחזר ולא
ספק בדתי'כפ"י יוחסין ומ"מ מ"כ מאי פרי'הת'לר"י מוישב מחזר בחסדוד
לוקמיה בחמוד שנתקרב בזרוע וכן הכא היכי קאמר כולה דהא נקי כיון
דאותן שנתקרבו בזרוע מובדלים לרעה י"ל דהנהו מיעוט'דמיעוט'כיונהו
ומ"ה לא יאמר פיס פסול כישראל ומחזר בחסדוד נמי לא מסמע אלא סתם
מחזר אפי'אלא בתקרבו בזרוע מ"ק דא"כ מניהו שנוי במנות יי'כין זמן
זה לימות המשיח כיון דאו ממזרי'טהורי'אפי'ידועי'ובטל לא יבא מחזר
וי"ל דזו ברורה'שעם היא לאותן שנמלטין בעת ההיא ומאז הבולדי'כפיסול
לעולם'פסולין כי הסת'וכן תי'הרי'טבא בחדוש'ין או אלא יהיו מאז ממזרים
בעולם ובהורלתא שעה ליבא שנוי בתור'ובדבתיבנ'לעיל פי'נ ס"נ בכיוצ'
בזה וע"ס: ה"נ אבא אמיתי'כולה אלא בורסוון ופי'כלה זהב בלשון יוני ·
הה"ר ראיתי והנה מנורת כו'לא אתמה מה שפי'זה לעתיד'עם היות תפוד'
עם זה דבר יי'אל זרובבל שנרמ'בכנין בית שני שני'זרובבל מיירי קרא
שבתנחומ'פירשו הכתובי' על אלך המשיח ונם רי"מ פי'כן לפי הפשט כי
זרובבל נא'על אלך המשיח העומד מזרעו והכריח הדבר מתוך הכתובי' ·
תרין אמורתין כו'מעוס דמיכייהו שיעת'לא מ"מ אלעתיד אין ביאר'פיסול
דבינן דפי'גולה על דאתה לתרוייהו שהב"ה ברחמים מסמא דלי'כהו פיסול
דאין הבכיב'סור'אלא על מספחת'המיוחסו'כדאי'בספ"י יוחסין לבהני מייתי
לה הכא לפלוגת'דאמוראי: ח"א גולה מע"ג דולאי פי'גול'כמו מיתין
הגולה דבתי'התם קאמ'שרמז הגולה לבה"ה שהוא המגול'עמה'מו הגול ·
מ"ר גולה שגלו לבבל כו'כלו'ספי'גול'הבכיב'שהיא'בגלו'עמה'וכי'דקר'
שהבכיב'שהיא'בגלו'כתה ברחים'כי בחסים נגלין גם הבכיבה נגלת עמהם
בגאולתן ע"ד אשר פדית ממצרי'ניי ואליהו ואע"ג דהכא בגאולה העתידה
קמיירי בדלעתי'קאמ'גולה שגלו לבבל וה"ה לאדום בדלעתי'ב"ב פט"ו ומ"ר
גואלה ומ"ת ומאי בינייהו וי"ל דלאר שבת הגאול'מפני הבכיב'שהיא בגלו'
ולאר חסד הוא שעוס'הב"ה לגאול את יש'והייכו דמייתי מגואלנו יי'בכאו'
אמו דמסת'שבת הגאול'להבטיב לישראל מדבתי'אתם קדוש ישראל דמסמע
שהגאול'לחיותו קדוש ישר'ואע"ג דהאי קרא בגאול'בבל מיירי אמתי'מיב'
לגאולה העתיד'· וכתיב עלה הפורץ כו'וה"ב גולה על ראשה בדר'על יי'
שהוא על ראש'בדאמ'הכא ויי'בראשם: הה"ר מות וחיי'כו'מסו'דבני לפ'
אל תוכו מים מחיו דבתי'הכא בחונא'דבדי' בדאבתו'בסמו'מייתי האי קרא
דמחמיר בלה"ר ומיידי דמייתי ליה מפ"ל'בריש בבת'אבפי אחריני בדרך
המדר' מצטרא מוכירין פי'בע'תרווד וכן בלשון יון ויר'לי דק'ל מות'ביד
לשון כדא'בפ"ים בערבין ובי ים יד בלשון אלא לו'לך מה יד ממית'אף לשון
ממית'והב'מתרגן דרמיז לתרווד וסכין הנקטי' ביד וה"ק מות וחיים אחר
בדב'הנקח ביד נמל'בלשון רבי היבי דבתרווד וסכין מות מבאן וחיי'מבאן
שמשתמשי'בהם לחיי המד' ופרנסתו ופעמים יש בהם מות ממכין בסכין
ומתיתין ובתרווד יאכל דבר המתית בן הלשון פעמ"ים בו מות ופעמי"ים
בו חיי'ובדא'כפ'הנו'דבני חיי בלישני'דבני מיית בלישניה ופרש"י דבני
חיי בלישני'שיעסו'לה'כתור שבתו'בו עץ חיי'הוא לחזיקי' בה ודבני מיית
בלישני'שיסם'לה"ר בהא דקטיל מלתאי · ובר סירא מתרגן שהרמז
להבער הגחלת ובבויה ולה"ק ביד לשון כי לא יעש'זה בלשון לבדה אלא בכל
כלי הפה ולב"א ביד לשון שפי'במקו'הלשון שהוא כולל כל כלי

ויקרא רבה פרשה לב ג סימן ז א סדר אמור קב

כרי פבירות והייכו מה שנעשו נסים ישראל ונעבדו מיסורא אבל
אין מיסור ערוה רק מיסור לאו ומפ'עשוקים כתרא במחזרים ענמן
אלא שהם נולדו מאיסור ערוה ת"מ הם עשוקים שאם מביאים כמ
ערוה הם מה הטאו ובת"ק יש קבת הוכחה לפי'זה מע"פ שלשון
אבל מ"נ קמפרש עשוקים קמא
ים שנולדו באיסור מזיד ולז"מ
הם אל אי עובדי עבירו' ועשוקים
ב במחזרים שבאו בסונג
אלך בעלה לא"ה ואמרו לה
הנשאת וילדה בן ממזר ולז"מ זה
אל הערוה ול"ק עובר עבירה אלא
מתכוין אלא בסונג בא אל
ים ומשם בבבה"נ הוי עושק טפי
אר אאפי' הא לא עבר בתכוין
ל להרחיק את בנו לבני מוקי
את העשוקי' ואין להם מבא' בהבי
זה מהחטא דמסת'דאבינו חיבת
היינו דמ"מ חטא הם ל"ל למידק
בבל חוטא בסונג · אלא מיד
אם בנו אלא הם עשוקי' מיד
הם · מיד שנהדרי גדולה כו'
ענין לשנהדרין בכאן כי המנו'
מפורש בתור'ומ"ט לבא ונבור'
וי"ל שאל המחזרים שבאים
ברויות קאמר דאו מן המקר'
אסר לפ"כמ"ד דוקא מחזיבי
ה וקי"ל כמ"ד מחייבי כריתות
בנה הבדה ולפי סוה אינו מפו אלמנרש לרז"ל מן הבתוכים תלה הדבר
בדרי גדולה אפי' התורה מסר להם ולפי מה ספירתי דמייבי
מחזרים שנאמרו כסונגיי"ל דמה"ה תלי רחוקה בסנהדרין שהם תלמדין
אינו אלין חלוק כין מזיד לסונג וכח הורתם מדשתם ואמר לא יבא
ר לא חלק אבל אי לאו מי' חו"ל וקבלתם האמיתות היה אפשר לפרש
ה הרחיקה תורה אלא הנולדים באיסור מזיד בעון אביהם אבל עלי לנחמן
אר דס"ל כדרבי לוי דאמר לעיל ס"מ פל"ח בכל מקום שנאמר
לה הוה לה ואפשר דבלאו הכי דרים לה מדבתיב מין להם מנחה
ואחי דאד מתא לדינקא הסמא מין להם מנחה אבל לעתיד ים : עלי
מיסוי בסדרי לעתיד וכדמפ' ואזיל לעתיד לבא בולה זהב טהור
יוחסין תבו דבבן לחזרים ובתיבים טהורים לעתיד לבא דברי רבי
רבי מאיר אומר מין טהורים דמפר'הם טעמא דר"י דכתיב וזרקתי
בכם מים טהורים וטהרתם כו' בבהוא אומר מטהר אתכם הוי אומר
מן המחזרות ורוב המפרשי' פי' דבפיסול מטומטם' שאינו ידוע מיירי
המחזרים ודמין מינן טהורין לעתיד לבא ומע"נ דפרבי אלר"י מדבתיב
ב מחזר בחסדוד והוברך לבנויי כדמתרגנ'רב יוסף כו' הייכו מסוס דלא
לוקמי' קרא בחמוד ודאי דא"כ מאי קמ"ל דלא ס"ד שתבנה המבוה
אלא בטומטמין מיירי שלעתיד יהיו ידועים ונבדלים מעדת ישראל
שהחקרי לפי'זה מסוס דברסי' הם אדי'כל בסף מטהר מחזרים שנ'
ברוך ומטהר בסף כו' מאי מניסי מנחה בנדקה מ"ר יוחנן בדקה
הקב"ה עם ישראל מספחה שנטמעה נטמעה ואמר הם דר' יוחנן
ל בר יוחנן וקאמ'אלא מבני אף מנן נמי תניב'מספחת בית הנריפה
בבר הירדן ורחקה בן בינון בזרוע ועוד אחרת היתה עם וקרבם בן
רוע בגון לו אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב פי'בגון לו דידעי'
מספחה שנטמעה נטמעה ומי ר'יוסי אפי'בידועים קאמר ל"ל דפליג
ל דאי בר'יוסי בסף לא"ל ונטמעה לא"ל כיון דאפי'מחזרי'ידועי'
ים ועוד דתניבן בגון לו אליהו בא לטמא ולטהר כו'אלמא בידועין
לא מכפי'ר"ה מבא אתמי זה כמי דלא בר'יוסי דפסיק אמוש בוותיה
דאמר רב יוסף מי לאו דאתר רב יהודי' אמר אמוש הלכה בר'יוסי
ומפיק מינן בורני בורני מסמע דפלוגתייהו דר"י ור"מ בסאינן
הוא דאי בידועים מאי אתא לאטמטומין אבל הרמב"ן כתב דהא
בגון לו אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב אמוש פסולי עבדות
ת קאמר עבדים לפי שאינן מכלל ישראל וחללים לפי שמטהר שבט
אינן נדחים מקהל אבל פיסול מחזרות ופתינות הא מיפסיק אלכתא
אמר שהם טהורים לעתיד לבא ומסמע אפי'בידועים דאלו אותם
הם בשאר נמי טהורים הם אפי'בידועי'בהם אינן מפידי'בהם לפי
הורים מן התורה וכן מסמע כל הסוגיא דר"מ ור"י לאו בהספחה
אלא מלינו אלא מספחה שנטמעה נטמעה דר"י ודלגונתייהו בידועים
הנה מדברי אבנ'אינו סבר נמול לפי'הרמב"ן דאי לא מטהר לעתיד
טומטמין אלא בודעו פיסולן מ"כ מחזרי'ידועי'איה נחמתן דקאמר
לי לנחמן דאין לומר דבטומטמין קאמ'דהנהו אלי לבחמי לעתי'
נמי אין דונתן מבויה כיון דמספחה שנטמעה נטמע'ועוד דקאמ'
ל יהיו כל ישראל כזרע נקי אמא אלא יהיה בינייהם סוס פיסול
ל"כ אבנדמין ס"ל דאפי'מחזרים ידועי'טהורים לעתיד נר'דר'יוסי
נמי מיירי בסמת הרמב"ן ולמה שן לפיסמו הא דאמ'רב יוסף אי
אמר רב יהודה בר' בדבתיבנא אפשר לתרץ כמו שכתב הר"ן ז"ל שם
לאמר דר'יוסי אף לדברי המבשיר מבשיר אף בודאין ולדברי הפוסל
אף בטומטמין ומיהו מ"ד בסף מטהר מחזרים דמספחה שנטמעה
לא סבירא ליה כרבי יוסי אלא כר"מ בודאין פסולין לעולם אבל

כלי הפה אוסרי בכח לשון שתשוו לזה אף שהיה לבלה לא תעשה הדבר ור"
זר חייב מתרני שרמז למכילתא שכל מן מעוסר ולא"ק כיל לשון שהתיקון
והקלקול תלוי ביד שהיה אוכלים המעשר ובעבל יהיה עות במכילתא הלשון
ותייבי עובדא דטבי עבד רש"ב לקחמר כד סוה טב ליה טב מיניה כו'

דלפ"ז תתרני דקחמר ביל לשון כח
לומ"שעיקר כח החיים והמות בלשון
שפי מסחר מילי דחיים בהו מות וחיי'
כי כשהיה טובה ליה טב מיניה כו'
ותייבי עובדא דשעודה ר' דלפ"ז
אתרנים דקחמר יש לדתודבי היבי
דבוררין הלשונות ביל לקחת הרבה
ולהניח הקשה כמו כן יהרו בלשון
להיות רבים אז לא ומיכה נפקות כין
מר למר דלפרנוס עקלים החיים
והמות לבעל הלשון עצמו דבשי חיי
בלשונה כו"כ"ל ולבר שרה בחיים
והמות לזולתו שפ"י הלשון יעיל
קשטה מרבים שלום בין המשפי וזה
ענין הנחלת שהנופלה כה יבעודנה
והרוקק כה יכלנה וכן שם המחלוקת
תכבר בדברי ברנן וש"י דברי שלום
ושקיטריה ולר' יאמי החיים והמות
לבעל הלשון עצמו אלא שהות עיי מכיל
ולא פ"י דבור ובשי מחמר רשב"ג
החיים והמות בין לבעל הלשון בין
לזולתו ולזה אמר כל טב ליה טב מ"ג
כו' שכולל כל הטובות בין לעצמו ובין
לזולתו ולפי לדברי רבי יהרה עוד
שמלבר המחלוקת יש ליזהר שיהיה
לבורו בנחת ורבות ועי"ז יסיג חיים
והשבר בהשבר כי דבר פנב יעלה חס
ויביא להחלוקת ומאתה אף לא ידעבא
בין ר' יאמי לר' חייא ומשמ"ל לאו כי
הדבי נמ"ל אם כלל אחד אמרה לאלתיה
בדוכתיה ובעל המדרש קבן דברי בלשונם ! ליה טב מיני' ומפ"ל
שאין זה עניין לנדו שלא טבה ובישה בשתוף הפס ! לפיכך משה מוהיר
ובים הבית לשונות לנדו שלא ובישה בשתוף הפס ! לפיכך משה מוהיר
אם ישראל כו' שפי"ל שתוכו אים אם אחיו דבתי' בשלום ובדברים
ו כלרך שאמר כפ"ה הכא נבי לא תזכו אים אם עמיתו בתוכה דבריה הלשון
מדבר כיבר אם אים אם בעל תשובה יאמר לו זכור מעשיך הרשעים אים
אים בן נריש לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך אם אים נר ובא לגאול
עורה לא יאמר לו שה שאבל נבילות וטרפות שקנים ורמשים יבא לגאול
עורה שיתה ומפי הבריב אם הוי יסורין באים עליו אם אים אקבר אם
בנין לא יאמר לו כלרך שאמר אחיריו לאיוב הלא יראתך כסלתך זכור נא מי
הוא נקי אבד אם אים הוי אחרי מבקשים תבונה לא יאמר לשם לבו אבל פלוני
ויזלזל מלא אבר מעולם כו' ומפ"ג לא תוכו אים אם אחיו כתר אתכרו אתכר
לעמיתך כתיב אבי אם מפ"ל אחיכן דבקי וכי אתכרו אתכ לעמיתך אז קבל מיל
עמיתך אתפרש באבי נפשי' ובייבו כפי המדרש שהבים רש"י כפי החומש
וכי אתכרו יהיה אתכר לעמיתך וכן קבה יהיה מיל עמיתך מ"ג כדרש רב
חייא בריה דר' אבא מלא לקמן ולהלן קמ"ל תוכו אים אם אחיו כ"ל ואוכלת
מתון לדילי אחיה מלא תוכו אים עמיתו מ"ק כיון דחל לאוכלת מתון וחל
לאוכלת דברים נוה לאוקמתי קמה באוכלת מתון ותכיין באוכלת דברים
כהבית דבר' כולל באוכלת דברים רבותא שפי ולהכי אסתכר דתכיינה
לאתא לרבויי מיתוקים בדברים ושוד כיון דקמה כתיפנכי וכי אתכרו
אתכר אסתכר שפי לאוקמתי באוכלת מתון כסשפי"ו"ל דתכיין דבתכיין
כתיב ורחת אלקיך ולא בקמה אסתכ לתכיין מיירי באוכלת מתון לאתיר
שפי אחרי אסתכ"ה אחר כפ"הכ"גדול אוכלת דברים אוכלת מתון סוס
נא כו' ורחת וזה לא נא כו' ורחת והאי מדרש לפ"ל למי' דאוכלת דברים
יהיה אחור אוכלת מתון ועוד לורחת אלקיך אסתכ על דבר המסור ללב
בדאמר אם אוכלת מתון באוכלת מתון שאין אתתכי' מכיר כו
אבל אוכלת דברים הרי מכיר בעלבונו ועי"ל דפ"ל לאוכלת דברים אחור
מתון אם אים דוש בגופו וזה בתמונו וזה ניתן להיסכין וזה לא ניתן
לאיסכון כדאמ"ר אם ולהכי בפי לאוקמתי תניין באוכלת מתון דהוי רבות
טפי ! הה"ד והנה אי"נגב פו' אם אים לדעת המדרש לפ"ל תוכו אים אם
אחיו באוכלת דברים לדפי' לעיל מייתי סיעתא מהנך קראי לאמר עון
זה לא אימה אוכלת דברים לאו מלאת היא דלזהר עלה קרא ולפי מ"ש
לעיל דפ"ל לאוכלת דברים אחורה טפי מאוכלת מתון ולהכי מוקי ל תוכו
קמה באוכלת דברים מ"ם דמ"ה מייתי הנך קראי לאור לאוכלת דברים
אחיר טפי ואוכלת זו דדרשינן מחומת אנך אוכלת דברי אחמב לדפרש"י
בפ"הזהב ! על סורה לאוקמתא על אומה של אוכלה כלו' שעון אוכלי
גדול באומר ויי"שאמר ליפרע מזה ודרים אומה אנך לשון אוכלה ודרים
ובירו אנך לשון אוכלות וסטרות והכוונה שתופס אטר אוכ כילו אוכלה
באופס אטרו בילו ולא היה נריך להזכיר עוד אנך
מדל"ק וכן כילו ולא היה נריך להזכיר עוד אנך .

ודכוותה ויקם מלך חדש כלו' כי היבי דנגב על אומת אנך דרשי אנגב
לדין ליפרע ה"נ ויקם מלך חדש עניין התעוררות כנגד ישראל

ס"ל כמ"ד לאו מלך חדש אמש אלא שנתחדשו גזרותיו וזדרים הבא ויקם
ההתעוררות וזה שכתוב בספרי' ודכוותה ויאמר יי' ט"ס וה"נ
ודכותה בלמה ביכן רב בכלבל חוב שעומד ושטרו בידו ה"ד מ"
ומתעורר כנגדו והרמז שהקל
קמי' לקבלך הייבו ליותו מתקומם
הנרמזים בכלם הם מוכנים
מצוות ישרא"ל ! זו שבתדרי
כלות שרחה שיי' נגב לדין
כעומד לפני סנהדרין לתפש
לאומת אנך ובידו אנך הייבו
ושטר בלבעל משתוף הלשון
שנרמז בהם ל סנהדרין שהם
אנ"ך כמו שהורם אקל שקפ
יי' על דברו מבני שתוף הלשון
ומיהזקיקנו לפ"שדבר כן ולא
אנך על שאנך שרח' אמת וי"ל
לשרשי מקמי הבי ב' מרמות
ושם יוכר נוכי כו' ושבה קורה
כאם בו' ולא נשאל עליהם אם
רוחה עמוס קשה הבא דקמר
הכי דמי לאמר הנבי שם אם
הא"ל ליה מבלי שיעשהו מהנה
ויאיב אנך ולבני דרים בים כה
לענין אם רמיו באנך דבייבו
אלא אנאמה בך אחר הק"ב
מני כו' ה"נ בכ"ל ל"ה פ' דמ
אנך בריל כפי' המדרשים אח
דאמת למי' שבתו קיים הי
הבריל שמתיכין ושבין אותה
הנקרי מיסטמניי"ה דו כלפ"ד
זה יסתת כחשת אבאם ובתשמיש
בן יז' מתקן את ישרא"ל
כבעול בדי אלא יפסדו הבעלים
ויהיו קיימים לעתיד והוזקק
זה כפי' זה ולא כפי' אנך הרמ
מבוש לא אוסיף עוד עבור לו ולא כפי לפ"שיתן יי' אנך ביכו ובין
אלא יעבור עוד אליהם כפ"ש קנת מהמתרגמים כי אלילה ליי' המבש
דמ"כ מבדה תקותיכו ח"ו ולא דמי לפני יי' אלקים לא יוסיף להמש
מחתר הנביים לא מחתר הנביא ח"ו ולא ס"ל לפ"אלא יעבור לו בדר
בני לפ"ליה לשפח אלא יוסיף עוד להיו עוכר ותתעב אליו ולמי
אנ"ך אם הוא כפי הרמ"ם לא יתפדטוב רק הע הוכרך לפ"שהו רמז
בעה"ז שזו סבת המחילה לעתיד . בכל עונות כתיב כוסה
דהה בשבועת שוא כתיב כי לא ינקה יי' ופ"ק לדרים שבועת הדיינים
כל עבירות שבתורה נאמר בהן ונקה וכאן נאמר לא ינקה וה"ק הכ
כתי' לא מוסיף עוד עבור לו וי"ל דמין פי' כוסה עון מוחל וסולח
הרמב"ן בפ"תשא מלשון מני עשיתי ואני אשא ונקה לא ינקה ופ
מכות על כנים פי' לנשיאות גם בפ"שלח לך כתב שבאו"י אורך
אסל כוסה עון כו' לא בקש רק מריבות אפי' שלא יתיתם באים
העקיד בשב"ד דקדק מדל"ק מוחל עון ופשע מו סולח לא כוסה
שבא כוסה את החוטא מחמן לזמן לא שיתחול ויסלח רק שיתתין
אחר וכת"ש וביו' פקדי ופקדתי וכן כתב נבי וכתשר בשלת לעם
ה"ק תענין לא ינקה דשבועות דההוא בשבים מיירי כי בכל
שבתור מנקה לשבים ובשבוע אפי' לשבים לא ינקה לגמרי בלא
כדמוקמינן בדים שבועת הדיינין והכא מיירי בשלמין שבא
נפרע מכלם מרעון נחוד לא שבכל עונות מאריך אפים ונבי דיל
באוכלה נפרע מיד וכיינו לא אוסיף עוד עבור לו ועי"ל דהכא
מעונש מיירי ובכל עבירות שבתור"י מוחל בתשובה ובזו אין
לפי אחטא לאחירו ובתרגון כפ"ה כ עבירות שבין אדם לאחירו
מבשר ובכל עונות כתיב כוסה עון דקאמ"ר כי כל עונות שבין אדם
ורבותא דקט באוכלת לא אוסיף עוד עבור לו דאמ"נ דלא חטא לאחר
באוכלת דברים לא ניתן לאחילה כ"ם אם נערו בגופו ואמתוכו
לא ינקה יי' כשבוע"ל דהא אמר' בפ"נ דשבועת יי' הוא דלא ינקה
ב"ל מלקין ומנקין אותו וה"כ יגדל כוסה עון אפי' בשבועת ש"
שאין כמה שבין אדם לאחירו לאפי' בחלקות אין יי' מוחל על אחי
אחירו והיה דבכל עבירות שבתור נאמר בה ונקה ע"כ דוקא
שבין אדם למקום מיירי או דוקא בחרבה את אחירו לאל"כ אין
מתחול ואין לדקדק מלשון כל דבה"נ אבי אתם כל עבירות שבתור
מתנו כו' וכתבו אתו לאו דוקא ומשבים לזה שבאה שבין אדם לא
מבשיה תשובה פירשתי מ"ם בס"ד פ"ט מצוות לא יוכל לתקון זה
אמת אים כו' וכן מ"ם בם"ה פ"ב בלם יש סליחה חוץ מס"ד
ראיתי את יי' כו' גר' דבעל אגר"ז אלין אדליעל דפ"ל תוכו אם
דברים בדפי' ומפ"ל ליה באוכלת מתון בשבת אתלמוד ולהכי
קרא מהאי לאתמיר בנזל זה סבר לאוקמתי לא תוכו קמה באוכלת
לאחיר טפי ! עומר אל אחיר לזכחו אפני שאתיבנא תורה
וכ"ם אומ' על המזבח אחות אתנא בחקו ויתב' כי נקי מכל בר נפשות
אתקומם באתקום זת"ם ומכח יי' נגב עליו ונכבה על הבור בגר מ
בח"מ פט"ו אם אים ענין קיום והתחדה ענין זה לא יגדל פה לבן
דהבה

פוטיאל הה"ר ואלעזר בן אהרן לקח לו סבנות פוטיאל כיון שראה הק"בה שהן מולולין בו התחיל מייחסו הה"ר פינחס בן אלעזר בן א"ה כהן כר בהקנקנאי בר קנאי משיב חמה בן משי' חמה שנ' השיב את חמתי לבן אמו' וגו' לפיכך הקדי' הק"בה כבודו של אהרן למש' הה"ר ואל' תולדו' אהרן ומשה משה ואהרן אין כתיב כאן אלא אהרן ומשה לפיכ' משה מוהיר את ישרא"ל וכי תמכרו ממכר ה' א' וכי תמכרו ממכר הה"ר ויכו כהם אביה ועמו מכה רבה מה

חיא מכת רבה ר' אבא בר כהנא אמר שהעביר צורת פניהם של ישר' כר' א הכרת פניהם ענהה בם שמואל בר אמי אמר שהעמיד עליהם שומרים ג' ימים עד שנתקלקל צורתם דתנינן המן אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוט' אפי' יש בו סימנין ובבליו ואין מעידין אותו אלא עד ג' ימים הה"ר ולא עצר כח ירבע' עור בימי אביה וינפחו ה' א"ר שמואל בר נהמני אתה סבור לו' שירבעם ניגף והלא לא ניגף לא אביה ולמ' ניגף ר' יו"ר ל' ורבנן ר' אמר ע' שהשרן (סנדקן) ברבים הה"ר ואתם המון רב ועמכם עגלי הזהב אשר עשה לכם ירבעם לאלהים ור"ל אמר ע' שבזה לאהיה השילוני וקרא אותו בליעל הה"ר ועמכם אנשים רקים בני בליעל ורבנן אמרי על שבאה ע"ו לידו ולא ביער הה"ר וירדף אביה אחרי ירבעם וילכד ממנו ערים את בית אל וכתיב וישם את הא' בבית אל והרי דברים קל וחומר ומה אם המלך ע' שהונה מלך בטוהו ענשו הכתוב מי שהונה את הבירו עאכ"ו לפיכך משה מזהיר את יש' וכי

תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך וגו'

ו ר"א וכי המכרו ממכר ר"ח בריה דר' אחא דיפו אמר וכי המכרו עתידין אתם ליממכר לא"ה אלא הוו שותפין לבריכון (לבורמכם) כדרך שעשו חנניה מישאל ועזריה שאמרו לנבוכדנצר לא חשחין אנחנ' על דנא פתנם להתבויהך הן איתי אלהנא די אנחנא פלחין יכיל לשיזבותנא והן לא ידיע להוי לך מלכא ענה נבוכדנצ' וא"ל הצרא שדרך מישך ועבד נגו מהו הצדא ר"א בר כהנ' אמר אונטיס (יש כל כך) ר' י' ב"ר חנינה אמר צרו מה באתם לעשו' ע"א שלי צרו תרגום תוהו ובוהו צריא ר' שמואל בר נחמן אמר הרתי ורבנין אמרו הדא ר' יוחנן אמר תרתין אמר להם עקרה של ע"א לא משלכן היתה לא כן בתוב ופסיליהם מירושלים ומשומרון וכאן באתם לעשות ע"א שלי צרו ר' יוחנן אמר חורי אמר להם כשהייתם בארצכם הייתם שולחים אצלנו ולוקחי' טופרין ושער ועצמות של"ע' וחוקקין אותן לקיים מה שכתו' צלמי כשרי' חקוקי' בששר וכאן באתם לעשות ע"א שלי צרו ר' יהודה ב"ר סימון אמר תרתין א"ל בשהייתם בארצכם הייתם נעשים פסקיות פסקיות (כתות וחכורות) לע"ו כם ר"א ותתעבי את יפיך ותפשקי את רגליך לכל עובר וכאן באתם לעשות ע"א שלי צרו ר' יהודה ב"ר סימון אמר חורי אמר להם כשהייתם בארצכם הייתם נעשי' הומניות הומניות (קהלות) לע"ו הה"ר ויקול המון שלו כה מובאי' קאנוסין סבאים רחיין (מרות יין מי) ויתנו צמדים על יריהם ר' יהודה ב"ר סימון אמר קרשין (נמיריס) כר"א ואומר לבלה ניאופים מהו לבלה הרגם עקילס פיליא (כלו' זקנה) פורני דהוא מבליא ניצרא (סיה זקנה ונומפת) אמר ר' י ב"ר סימון אין לשון לבלה אלא לשון ע"א כר"א ופקרתי על בל בבבל וכאן באתם לעשות ע"א שלי צרו ר' שמואל בר נחמני אמר תרתין אמר להם ע"א שלכם שלכסף של והב היתה כר"א כספם וזהבם עשו להם עצבים אבל ע"א שלי אינה אלא כרסוון דרהב נקי (כלי זהב) הה"ר נבוכרנצר מלכא עבר צלם וכאן באתם לעשות ע"א שלי צרו רבי שמואל בר נחמני אמר חורי א"ל לא כך כתב לכם משה בתורה ועברתם שם אלהים מעשה ידי אדם אמרי מרי מלכא לא למסגר אלא לפלה בסטים ובארגוניות ובזימוי' ובגולגליות דאמר ר' שמואל בר נחמן תמן קריין למלביי' אלהייא ורבנין אמרי חרא אמר להם לא כך כתב לכם ירמיה כי הגוי והממלכה אשר לא יעבדוך יאבדו אמר להון או אתון מקיימין רישיה דהרין פסוק או אני מקיים סופיה מיר ענו שדרך מישך ועביר נגו ואמרין למלכ' נבוכר נצ' אם מלכא למה נבוכרנצר ואם נבוכרנצר למה מלכא לא בסמים ובארגיוות ובזימיות ובגולגליו'

עלינו

את מלך

כסדים ולר' יהודה בר סימון אפסר סמניעתם היתה לכ' סבות אחרי' אם לפי שלא הוסכם מהכל עבוד' הכלם הזה ואם לא ירבו להשתחוו' רק לע"א שהכל יסכימו בה ואם להיות הדבר בפרסם ויבוסו ויחפרו זה מזה ולו"א כנגד הא' הייתם נעשים פסקיות פסקיות לע"א פי' כתות וחלוקי חבורות כי כת מישראל היו עובדים לע"א פלו' וכת אחרת לע"א פלו' ודרים ותפסקי רגליך לכון פיסק וחלוק וכנגד הכ' אמר הייתם נעשים הומניות פי' קהלות הרי שהיו עושים בפרסו' ולא יתבוסו ולרבנ"ן אפשר סמניעתם היתה לכ' סבות אחרת אם לפחיתות ע"ז זו שהיתה מתנסה בעבן פעור ומרקולים ואם לשמרם דת י' להתרחק מע"א ולו"א כנגד הא' ע"א שלי דהכ נקי וא"כ הוא חסוב מכולן וכנגד הכ' אמר שהרי אותר להם לעבוד ע"א כנלותם ות"א אין כוונתם אלא להכעיסו מובאים קאנוסין

בס"א פס"ה פי' היכי ילף לה: עתידים אתם כו' מסוס דס"ל דאל תוכו אים את אחיו באונאת הדברים מדבר בדלעיל ולפ"ז אינו דבק אל וכי תמכרו ממכר לעמיתך אלו הוא מילתא באנפיה נפשיה ור' אחסר נפוא המחמר פי' סה"כ שכשימכרו ממכר תעבד בגלות יהיו סופפין לי' ולא יסוכו מאחריו מפני חמת המליך

כענין חמ"ע ולפ"ז וכי תמכרו קרי ביה וכי תמכרו ונפוא המא' לעמיתך כלו' השתתף לי' שהוא עמיתך ע"ד רעך ורע מכיך וי"ג בסמוך אל תוכו אל תהו סופפין כו' ולפ"ז מפ' נס אל תוכו אים את אחיו אלא יבזו בכבו' י' הנקרא אחיכו ע"ד למען אחי ורעי ולא בהיות אלא ולפ"ז אלא בק"ל שעינינו לא תתוכו אלא תהו סופפין כו' ענה נבוכדנצר כו' ק"ק מ"ט לפ' הכתו' כאן כי די לדרשתו מה שהכיח לא חשחין אנחנא כו' וכ"ש דאמי קרא כתי' מקמי לא חשחין כו' וכתר דמייתי ל"ה מ"ט לחזור לפ' קרא דקמי' ואמא י' ל' דאמר' דאית דסברי לאין בלתו אל כ"ג ע"א מתם אלא מגדרי אטו אל מלכי' ולא הוי חייבי' חמ"ע למסור נפשם על זה אלא חומרא הוא שהחמירו לקדש את י' כמ"ש בכתוב נבי אלהלא נגדו לחמ"ע הוי פלחי לבלתא ולפ"ז לא יבדק לפ' וכי תמכרו ממכר כו' בענין זה דמ"כ מבוויס מן התור למסור נפשם עליה להכי מייתי הנך פי' דמיכהו ולפיכן דבלתו אל ג"ע ע"א הוא אונטיס בע' גרי' מינטוס ולא פי' ולי' נר' אמיה אלא יוני' מיניטו' סו כלשון יון אים כל כך וקפ' הכל' אמס חמת הוא כמ"ם המפ' וזהו מינטוס כלו' אים כ"כ אמה כל' כתו אמורי עליכ' שאינכ' משתחוים לבלם · לא כן כתיב ופסיליהם כו' ופי' הכ' תוב לפ"ז שהיה אומר שנחריב שכתו' שמלאה ידו למלאכות המלך עם הייתי ומשומרון שהרשעים שבירושלים ומשומרון היו מוכרים פסילים לאחר המלכיו' כן תמנא ידי לירושלם וכתו שפירשו קנת מהמפרשי' וכאן אמת' כו' ומ"ת היכא דמיוא שטעם דברין מפני שעקרה של ע"א משלהם היתה או שום אחד מהדברים דקאמ' כסמוך וי' לדתו שכותם לבטל ולהכעי' ע"א שלו כלו' שאין כותם אל להכעיסו לא יתחייב אלא בא מהטענות האלו דל"כ מ"ל דלא עבדי אלא לאמור דאם אלא לעבוד ע"א ומ"ת אים לעיין מה כין טענות אלו דמר אחר אחר הכי ומר אחר הכי ויר' דלר' יוחנן אף שהיה פשוט אצלו אלא היו ישראל נוהרים מע"א אפשר שיתנצו מהשתחו' הכלם הלו לפ' שכות אם כדי אלא יתחלל שם שמים על ידו וילמדו מהם אחרי' אף שהם לא יחוסו לענותם יש לחוש אל הרבים אלא יהיו חוטאי' בשבת ואם אפשר כעינינם להכע' לעבוד' אנשי נכר כי נגאי אצלם להיותם ונדרים אחר נמוסי זולת' ולו"א כנגד הא' אמ' עקרה של ע"א לא משלכן היתה כו' הרי אלא היו חוטאים להחטיא את הרבי' וכנגד הכ' אחר הייתם שולחים אצלינו כו' הרי שהיו מבקשים להכנע לע"א של

פמות ו מדכ"ה

סס ג

ד"ה כ"ג

סס

סס

סס

מלאכי' ל יב

דניאל כ

יחוק' כג

סס יו

סס כג

סס

ירמי' כא

הושע ח

דניאל כ

דברי' ל

ישעי' ס

דניאל כ

כו' כר' שהגר שכתיב קנוסין דתיין כגר' כילקו' ופי' מדות יין חי ודרים
שכתיב לשון שכלך מהול • קרשים תרגום דכזה מתרגמינן קרשה מכל
תרגום נמוכים סיריה : פילא פורני כע מלפא פי כע כלשון יון לכלה
ויסן קורין פלילו לזוג כורני ס"כ וכר' שפי' דהיה מכליה ניירה סהיה זקנ'
ומזכה מלשון ניירה כחזורן דלעני פ"נ
אינה מלה מולון כרוסין נרסי' ופי'
כלה וזה כלשנה דלעיל פל"ב לא כך
כתב ובכתבה כו' ומין זה הגל' העתי'
ו כתו הנך טובב עם מכותיך וקס העם
הזה וזנה כו' וכיונא כי מה ענין זה
לגבי תוכחות דכתיב והפין יי' מתכם
בעתים כו' וכיונא כזה כפ' כי תבא שלא
יסעיה סזה נסבה מה' בענין מאר התוכחות
מט בבסים ובמרגניות ולפי שמתותם
המסים מקריבים הנוטלים מותה
סס לפ"מ ועושים גרכיה קרי כתינת
המסים עבוד' ע"מ מ"נ פי' דקרא
כתרגומו ותפלחון תמן לעמתי פלחי
טעוותא עובד ידי מכשה מ"ק מה כ"ל
ספי שהיה מלכים דכיון דמעשה ידי
תלמ"מ מדם עץ ומכן כתי' ע"כ בע"מ מזעתי
וכ"ל ספי המקרי כדפי' ומ"כ מה הוק
פיקיה שהיה ע"מ כפשוטו ועוד מיך
ילדק לפ' מלכים מעשה ידי מדם עץ
ומכן וי"ל דכיון דמין פי' ועבדת' סס
שהיה עבדום כתורת ע"מ לא הל"ל שלא
פסילים מו מלמים וכיונא דלא דמי
לשהיה מחרי הגז"כ מ"ד דכיון דמיירי
בעבוד ע"מ קרי להו שהי' בפי מחשבת
סס פובדיהם מכל הכא דלא מיירי
בעבודתם כתורת ע"מ מין מקו' לפס
מלכו' ולכן פי' דעל המלכים קאמר
סס מלכים ויהיה פי' הכתוב ועבד' סס
סס מרוגים עובדי מעשה ידי מדם וכדרך
המתרגם שמוסיף פלחי כלשון הכתו'
קריין למלכיה מלכיה כי שהיה לשון
שררה והוא סס משותף למלאכים
ולבריים כמ"ש הרב בח"מ פ"מ ונרגם
הילקוט הר"שכן תמן קרן למלכיה
מלכיה וכאן בחתם לעשות ע"מ שלי
נדו וכר' לפי' נר' זו דזו שטה מחריתו כפי הכדמה דש"ק בנבוכדנצר סס היו
קודין לפ"מ מלכיה וכאן בחת' לעשו' ע"מ שלי נדו מין נר' זו נבוכה דמ"כ
רשב"ן קאמר תלת ולעיל ל"ק שלא רשב"ן אמר מרתי שמין חילוק בין
רשב"ן מובר בחתן • ה"נ לא כך כתב לכם יסעיה והיה הגוי והמלכים
אשר לא יעבדו מוהו מת נבוכדנצר ונו' אמר לשון מו מתון מקיימין ביסים
דהדין שסוקה מו מרמקיים סופיה ופי' שבריבי לקיים מחמר נבוכדנצר
פליהם כמו שכתוב כריסיה דקרא ומה לא יקיימו ימיתם כמ"ש פסיפיה
דקרא בחרב וברעב ובדבר מסקו' ונו' אני מקיים סופיה ולפ"ו פי' הכדמה
דהיינו לשון נדו הסם אחרי' מתכם מ"נ ה"פ המם תעשו נדו דברי יסעיה
מתכשלו דבריו ובמו כן יש לעיל ל"מ רשב"ן לא כך כתב לכם מסה כו' •
אם תלכה לתה כ"נ ומע"נ דומנין שוכה כתיב כ"נ תלכה בנון כ"נ תלכה
שבך בלם וכ"נ תלכה שלא למכנס דיסקס כ"נ תלכה מחני הכא דכתיב
בסם נבוכדנצר לחוד בחדין כ"נ ברנז וחתמ' ענה כ"נ ומר להון דמסתע
דמסוס דמיירי בנבוחה מוכירו בלשון נבחי וה"כ ה"נ לא פי' לל מלה כ"נ •
נבוכדנצר נבח בכלבה כו' דרים נבוכדנצר נוטריקון נב כד נבר ותפ' נב
נבח וכד קולתה דכלה על סכתה מתרגמי' וקולתה ונבר נבר בגרגורת
ופי' שבכפסו נבח בכלב והתחלי מיתה בכד הנפוח ובקיף בגרגורת ססוה
מין עוף בלפי' קנת : אני פי מלך מחור בלומר מ"ש לכ"נ שמין חוסמין
לדברי' רק למנות המלך למסים ומרגניות היינו תשו' דכתיב אני פי מלך
מחור כו' מפשוטו שקף מרמוי לשמור מת מנות המלך מ"מ יש להשגיח על
דברת שבועת המלכים בלומ' מפ"ן לחוס למנות המלך במה סהוה נגד
דבר ה' וכדלמיתה בתנחומה ולקמן ס"ד פי' ד' ומנב מורחיה מייתי הכא דר'
לוי דמפרש כוליה קרא במנות ה' : אני פי מלך מלכי המלכים כו' מה
שהוגיה הכתו' מפשוטו לפרשו בלו כתנו' י' משו' דק' ל' דהוה ליה לאקדותי
מתיר' פי' י' לפי המלך דומיה דירא מת ה' כני ומלך שפי' שברמסוב' יסגיח
בירמת ה' ומה' כ ירא מהמלך בתה מתינו סוחר לירמת י' אותו הפה
מחמר לנו בסיני כו' ע"ם מחמי מפרס הפה מחמ' בסיני ולא מתם כל מנות
מנוכו י' ועו' מחמי לא כיל כלי הדברות ברמה פיו רק מנכי מני' י' שהיך
מחמר שכל הדברים דבר י' ועוד שסוחר עצמו כמ"ש ועל דברת על סוס
וידבר מלהים מת כל הדברים האלה לפי זה כולל כל י' הדברות ועוד מ"ש
שכוש' דמפרש טפי מחמר דבר ו' ל' דקשים לי' מחי מחמ' לחמשוש' שבמתו'
מנות י' ועוד כשל דברי הכתו' ולכן פי' שכתו' מדב' כשהמלך חוכם לעבור
על דברי תורה דהיינו פשטיה דקרא כדלעי' דמין מקרא ונגא מיד פשוטו
ומיירי נמי בסתירת פי מלך מלכי המלכים ומחמ' לחמשוטיכן בחוה דבר
ים לחסור הנפש שלא לעבור על ד"מ ולפי שכפ"ו רחוי על כל פנים ליהרג
ואל יעבור לכן רמז לזה בת"ש מותו הפה מחמ' לנו בסיני דהיינו מנמי ולא
יהיה לך מחמי הגבורה שמעבנים מכל מחר הדברות לא מעשנו רק מפי משה

כדמי' כמס מכות ומ"כ דעה בזה שבענין ע"מ שהוא סותר למנו מנכי ו
יהיה לך רמוז למסור הנפש לעולם ומע"נ דבנ"ש ופסיכו' דמים
יהרג ואל יעבור כדמיתה כפ' כל שעה לאו מילת' פסקת' היה דהיכ' ו
מין המעביר מכיון להעבר רק כוונתו להנאתו יעבור ואל יהרג וכמ"ר
בשמינו עושה מעשה כידים לה יהר
על זה כמ"ש פס הר"ן נבי מאי חוי
דדמה דיוק סותק טפי ומוב הקר
על כל המכות סתם דהיינו ועל דבר
דמש"ליה בכל דברי יי' לומר שפעמים
על כל מנות שתהיה יש למסור הנפ
והיינו בשהוא כפרהסי' דמיכא מל
יי' כדמית' כפ' בן סורר ומוב הוי
בענין הסבוע בפרט סלף שהו מנ
ים ליזהר כל מחמס שלא תבה מבוה
לשוה דהיינו מחי דקי"ל דמע
דנודרין להרגין מ"מ נדיך לחמס
בענין שלא תהיה הסבוע' לפקר
מומר ימסרו הפירות עלי יחמס כל
היום כדמי' בנדרים ומ"ק מכר
דברת בתחמר לא יהיה לך ולפ"ו
מיירי קרא בחמירת כפס רק
ע"מ : לפי שבעה"ו ישרל מבועבדי
לא"ה כו לפי סדרך המדרש בחם
לסיים בחלמה דבחמתה מעין מל
דקמי עלה מסיים הכא בנגד
לעיל עתידים מתם לימסר לא"ה
בחו' לפי שבעה"ו ישרל מבועבדים
ובנגד מה שפי' לא מוכן בחובה דמ
מסיים בח"ם בעה"ו מ"ה מוכן לש
כו' • הה"ר מסרי מבסיל ל' דמ
המסוס דק"ל מפי ומטה ידו עתיד
למדרש פעם עבמך מתם מ
בחמחויק כו מייתי המי קרא דמ
בשכר חוכן לל שהוא מה מיי' ח
כתו שהוא מחי' העני ולפ"ו מ"ש
שלותה ההטבה עבמה שעוסה
שתהייהו תעשה לו והיינו דמ
לפי' מסה מזהיר ליסר' וכי יחוד מ
כלו' מ"ש בתרי' ומטה ידו עתיד
מרחי' מיירי' כל הפי' שנמחרו כמ
ל דל • שמעליך יצר טוב דמיקרי דל כדדרים בפ"ט מז"מ"ה וכמ"ק
בבריות שומעין לו ודרים מבסיל מחבשיהו על יצה"ר מגזרת לחמען מ
שנותן פרוטה לעני נר' דדייק דלא כתיב נותן לדל כדדייקינן בס
ולה"ק דמע"נ דלא יהיה ליה מתנה מרוב' רק מבסיק בו מיזו
ומפי' פרוטה מסריו • שקובר מת מנוה דמין לך דל מן המת וכו
מן המלכות חסוב כמת מחר שמוכתב למלכות ומסוס דמבסיל מסמ
לבדו נוקק שיו מוקי ליה בחת מנוה לחוד : שמבריח עצמו ל"נ
וכן בפ"ט ופי' שמבריח ומכיל מן המלכו' מי שמוכתב למלכו'. שבבי
החול' בפ' מין בין המודר עם מין דל שלא חולה סב' מדלה יבנעני מ"מ
קרא אדות מתם ככה דל כן המלך : ובלבר מיהו מוכבי כו' בפ' הנו
דרבה הסיב למכי' על קוסיי' זו בפסוריית' דר' וכבני גילו ופרס' בעמוד
דר' שכל מחת נוטלת מיסור מנכסים פנותרו מחר סנטלה מות' שלם
מיסו' שלה וכן נמי כל מחת מן המבקרי' נוטל מ"מס' מן החולי' בנסם
מחר שבקרו מוחו שלפניו וכבן גילו שבולד המבקר בחולו של חולה
ולפ"ו מין שם מבוכה מחלו נזכרת כאן מי מו דבים' דמוכבי' מוחו דק
היינו כן גילו שב' שהם כלי מזל מ' מוכבי' זה מת זה בנפסם ומ"ם מ
מרוייחי לו היה המבוק' מחחרת וה"ם הם דקמתיבא פוחתין לו מ"מ
דוקא שכל מ' פוחת מחת מס' מחולין לא שפוחתין קנת והיינו בעבור
דר' מכל מין זה פשוטו לא מבוס דמוקי לדרב הונא בחוכחים כי היכ
ניחמ מ"כ מה בנע בבקור מי שהיינו מוכבו כנפסו לה"ק דמ"מ שפי' מ
מוכבין מרוייחין לו קנת ע"י שמבבר ומרבן לפניו מו שמבקר רחמים
כדמ"ב הנו' מ"ת הוחיל ומתם נירן מיב לחי' כהה דמבני בעבור
מס יבנסו ביחד בבקרו מתי מיב לחי' ובעל בורח מבלות הוכי מ
מדעתו ובתב מתם יבנסו כלם ביחד לא יחבב לו רק בבקור מ"מחר מ
מותם יחד ולא יטלו כלם רק מחד מבסים ולא בהי' י' ל' דמה ב' שלו
ס' יהיו יבילהו מלה מכיון דבעינן בני גילו קרוב לבתנם מבינות
על דעתיה דמה כו' בלות' מר דייק מדבת' י' ר' שמרהו דהיינו מ
דבמלבת יב"ט מיירי דהוי מד' בבנר מדה וכן בל מ' דייק נקרא
דהוי מדה כ"מ ומיב לחיידק לבב מ"מ מחי מחרבי בפס מילי דלא
בנגד מדה בסיטיתיהו ולא מבמע לחיות' דמר מחר מדה ומ"מ ולא
והנה בפ' הנו' מפ' בבקור חולים נמפ' שמרהו מיבה ר' ויחייהו מן הסו
ומוזר בחרן סיהיו הכל מבבדין מוחו ואל תתבה בנפ' מוביו מ
דעים בנעתן מרפ"מוהו מבעריתו ואל יזדמנו לו רעים כרחבים מחלק
מלבותו ולפ"ז מ"ם זיחייהו ואל תתבה בנפס מוביו מדה בנגד מדה
בקור חולי' מכל בשר מלי בריך שיון וי"ל דמחיה מיבה ר' הוי קנת
בנגד מדה דומנין דבריך יבדר' בבקור חולי בפחיבה לפי בבודו ובלבו
מילתא

עלינו אבל לדבר הזה שאתה אומר לנו נבוכדנצר נצר את ונבוכדנצר
שסך את וחר בלב שוין עלינו בחדא נבוכדנצ' נבח בכלבא נפיח
בקולתא (תפח כבר) נצר כצרצרא (נעק כעוף הנקר כן) מיר נפח
בכלבא ועביר נצר כצרצרא שנא' אני פי מלך שמור א"ר לוי אני פי
מלך מלכי המלכים הב"ה אותו אשמו' הפה שאמר לנו בסיני אנכי
ה' אלהיך על דברת שבוע' אלהים על שום וידבר אלהים את כל
הדברים האלה שבועת אלהים על שום לא תשא :
ז לפי שבעולם הזה ישראל משועבדין לאומות העול' ולעתיד
לבא מה כתוב והיו מלכים אומניך ושרותיה סניקותיך לפי שבעה"ז
א"ה מונין (מבזין) לישר' אבל לעתיד לבא אמר הק"בה עתיד אני
להאכילם מבשרם ולהשבירם מרמס הה"ר והאכלתי את מוניך את
בשרם ובעמים דמם ישברון :

פרשה לד

א וכי ישוב אחיך הה"ר אשרי משכיל אל דל כיום רעה ימלטהו
ה' אבא בר ירמיה בש"ר מאיר אמ"זה שמסליך יצר טוב על
יצר הרע איסי אמר זה שנותן פרוטה לעני ד' יוחנן אמר זה שקובר
מת מצוה רבנן אמרי זה שמבריח עצמו מן המלכות רב הונא אמר
זה שמבקר את החולה ראמר רב הונא כל מי שמבקר את החולה
פוחתים לו אחר מששים בחליו איתיביה לרב הונא אם כן יעול ס'
ויורד עשרים לשוק אמר להם ששי ובלבר שיהו אוחבין אותו בנפש
אעפ"כ מרוייהן לו על רעתיה דאבא בר ירמיה דאמר כש"ר מאיר
אעפ"כ מרוייהן לו על רעתיה דרב הונא אם כן יעול ס'
זה שמסליך יצר טוב על יצר רע רבתיב ה' ישמרהו מיצר רע על
רעתיה ראיסי דאמר זה שנותן פרוטה לעני דכתיב ויחייהו על
רעתי' דר' יוחנן דאמר זה שקובר מת מצוה רבתי' ויאושר בארץ
על רעתייהו דרבנן דאמרי זה שמבריח עצמו מן המלכות רבתיב
ואל תתנהו בנפש אויביו על רעתיה דרב הונא דאמר זה שמבקר
את החולה דכתיב ה' יסעדנו על ערש דוי א"ר יונה אשרי נותן לדל
אין כתיב כאן אלא אשרי משכיל אל דל הוי מסתכל כו' היאך לוכות
עמו רבי יונה בשעה שרואה בן נדולים שירד מנכסיו והוא מתביי'
ליק' היה הולך אצלו וא"ל בשבי' ששמעתי שנפל לך ירוש' במרינ'
הים האלך חפץ זה לכשאת שהרוה את נותנו לי ובשעה שנותנו
לו היה אומר לו מתנה לך נתתיו רבי

תלמ"מ

תלמ"מ

תלמ"מ

ר'דכתיב חולי ר'פי'נדל מכל קטן ומפי'ק'פעמים כיום כדמי'כפ'הכנו' מנין דמיזל מפי'מכל מי שהיה לו חיבה כעובדה דיסעיה וחזקיה דכפ'ק ברכו'גם היות הכל מכבדין לאותו הוי מדה כנגד מדה כיון דיקורי מייק' אוהב כמתבקר בגדולי'מתנו ולמ'ה קרא כהמלכת ינה'ט י'ל דיחייהו בגד זה דירמת י'י תוסיף ימים מ'ב

רבי לוי בש'ר חמא ב'ר חנינא אמר כ'ב פעמים כתוב אשרי ומכול' לא נטל אפוכי(פטר הנח)'לא זה ומאי אפוכי נטל ביו'רעה ימלטהו ה' לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימוך

ב ד'א וכי ימוך אחיך עמך הת'ד מלוה ה' הונן רל א'ר אלעזר כתיב נותן לחם לכל בשר בא זה וחטף לו את המצוה אמר הק'בה עלי לשלם לו נמולו הת'ד ונמולו ישלם לו רבי תנחומא אמ' לה בש'ר חיי'בר אב'ר נחמן אמ'בש'ר יודן בר שמעון ורבנן בש'ר שמעון בן לקיש דרכו של לוה להיות עבד למלוה הת'ד ועבד לוה לאיש מלוה ר'פנח'בש'ר ראובן אמ'כל מי שנותן פרוטה לעני ה'בה נותן לו פרוטות וכי פרוטה נותן לו והלא לא נותן לו אלא נפשו הא ביצד היתה בכר בי'פרוטות ועני עומד בשוק ואין בידו אלא השעה ובא אחד ונתן לו פרוטה ונטל בכר ואכלה ושבת נפשו עליו אמר לו הק'בה אף אתה בשעה שנמשך מצפצפה לצאת מתוך נופך אני

משיבה לך לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימוך אחיך:

ג ד'א וכי ימוך הת'ד נומל נפשו איש חסר זה הלל הזקן שבשעה שהיה נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם אמרו לו תלמידיו ר' להיכן אתה הולך א'ל לעשות מצות אמרו לו וכי מה מצוה זו א'ל לרחוץ בבית המרחץ אמרו לו וכי זו מצוה היא א'ל הן מה אם איקונין של מלכים שמעמידין אותו בבית מרחצאות ובבתי קרקסיאות מי שנתמנה עליהם הוא מורקן ושוטפן והמעלין לו מזונו ולא עוד אלא שהוא מתגדל עם גדולי מלכות אני שנבראתי בצלם ובדמו דכתיב כי בצלם אלהים עשה את האדם על אחת כמה וכמה ר'א נומל נפשו איש חסר זה הלל הזקן שבשעה שהיה נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם אמרו לו תלמידיו ר' להיכן אתה הולך א'ל לגמול חסד עם הדין אבסניא בנו ביתא אמרו לו כל יום אית לך אבסניי א'ל והדין נפשא עלובנא לאו אבסניי הוא בנו נופא יומא דין היא הכא למחר לית היא הכא ר'א נומל נפשו איש חסר ועוכר שארו אכורי א'ר אלכסנדרי זה שמגעת

כ'ה י'ל דכל דכתיב במד מזמור לא תעשיב אלא חד ומכא ולהכי מסרי נסוי מסרי מדם לא יתחוי'י לו עון לא מיתעשיב אלא חד וכן מסרי יוסכי ביתיך ומסרי מדם עוז לו כך וכן מסרי העם סבב'לו מסרי העם פי'י אהיו ה'ג בע'ומתי מעוכי נטל כיום רעה ימלטהו י'י ומין לך יום רעה אלא יום דינה של ניהכם סנחמ' והסר כעס מלכך והעבר רפה מבסרך פי'כלפון יון קורין להנחה מפכי כלומר מוחל לסם עוכותיהם י והא דלא מדבר נמי מ'ם יי' יסמרהו ויחייהו כו' מסלייט דבמסרי מחריני מיכא נמי כה'ג דנכי מסרי המים מסר לא הלך כו' פס כתי'והי'כען מתול כו'ונכי מסרי מים ירא את יי'ונכי מסרי כל ירא יי'מיכ' כה'ג מכל מחילמקון לא מסכחן אלא כהתי מסרי . הת'ר מלוה יי'כו' נס טעם מגד'זולפ'ומטה ידו עמך כטע' המגדה הקודמת ולהכי מייתי המי קרא דמיירי בסבר חונן דלים ומגב מורחיה מפ'ליה הכא .

כתיב נותן לחם לכל בסר כו'כלו' פס יא ליי'מקרי חונן לדל מלוה ליי' לפי שיי' חייב במזונות העניים וזה שמפרנסו נחשב כמלוה ליי'מ'ק מ'ט למי'וחטף לו את המצות לימא ופרע חובו וכיון'ועוד מ'קאמר הב'ה עלי לשלם כו' הייכו פסטיה דקרא ומאי קמ'ל וי'ל דק'ל מאי קמ'ל ונמולו רחסי'ט ישלם לו דבר זה כתוב בתור'כי בגלל הדבר הזה יברכך יי'ולהכי מפ'רטעמ' דקרא למי' סתע'ם שירחם שחונן דל הוא כחוטף המגזה פיי'וה'ל להכפי' עליו ולהעניסו כהסיא דאמרי' פפ' מסלייט כסוי הדם מעשה רמ' סמחט וקדם חכירו וכסה וחייבו ר'ג ליתן לו י'

זהוכיס עכ'ז לא מיחסיב לגבי אלא כמלוה סיחזיק לו טובה וג'כ ישלם לו נמולו כדרך הלוה ספורע קרן ורבית ודקדק נמי לומר עלי לשלם כי לא יסולם ע'י שליח אלא ע'י הכ'ה בכבודו ובעצמו כי זו מדה יות' טוב'וכדרך שאחר כפ'הפועלי'כל מה שעשה אחרים למלאכי אשר בעצמו עשה הקב'ה לבניו בעצמו דרכו של לו להיו'עבד למלוה והכוכ'סיעם יי'רלוכו ובקשתו ויבטל נזדתו מפניו עד'ם כפ'לו מגלחין מי מוסל כי לדיק שאני נוח גורם והוא תבטל' כל מי שנותן פרוטה כו'לגמולו ישלם לו קאי ואת'לות דהא אתא לאסמוטי קרא שלא יתן לו אחר כמעשהו דוקא דהייכו'לתמון אלא נמו' נמור דהייכו חיי הנפש כתו שהי'סבה לחיי נפש וה'ק כל מי שנותן פרוט' לעני תעלה על דעתך שיי'נותן לו פרוטו'וכי פרוט'נותן לו כדי שיתן לו יי'פרוטו'כשכרו והלא נפש נתן לו . הת'ר נומל נפשו גם טע'מגד'זו לפ'ומטה ידו עמך טעמך אתה מטיב כפי'המגדות הקודמות ולהכי מייתי המי קרא שפירוסו שעשנפש ומטיב'גומל חסד וכדלתכתוב בסמוך בדר' כחמן ומיידי דמייתי ליה מפרש ליה בריאה כפי'אחר כדרך המדרש :

זה שלל הזקן כו'מבואר שהבונה לפ'גומל נפשו אים חסד שהמטיב ומחכ' את עצמו יחסב לו לצדקה כעוסה חסד לאחרים ולהכי מייתי מעלל הזקן דחסיב הרגשת גופו ומזונותיו דבר מבו'אך ג'ע אמתי פליג עובדי דהלל לב'מחלוקות כאלו ים הפרש בין שניהם לפ'דקרא ליעדרבינהו כחדא כיון דתרוייהו בר' מין חד עניכא דהייכו הנאת עצמו ויי' שהבונה לפ' הכתוב כדרך שביאור בה'ע בתחל' אמ'ג על היות בהנהנת האדם עצמו לדק וכלי צדק שאע'פ שנתבאר בם המדות אמ'ל לאדם לבוא לעצמו זה יוכן בחלוקת הטובות החיצוניות אמנם בקניים הפנימיים מן המעלות כבר יחסב אחדם אבלם לבניים זה מעול וזה מקבל הטול כמ'ם בסוף המאמר ההוא וביאורו בעל העקיד'שבבר יהיה האדם צדיק וכלתי צדיק לעצמו על בל דמיון בחותיו לחלקי המדינ'לפי שלא יאמר עליו מהדברים אשר בו יהיו כלתי ישרים שהוא כלי צדק מבד שהוא מ'בבוסא אלא מבד מה שימלאו בו רוחים מתחלפים חלק מוסל ומנגיע וחלקים מקבלים הנהנה כמו שהוא חלק הבכלי עם הבחמי שהמה רחוקים זה מזה מאד וכאשר יקובל טוב ההנהנ'אז יקבל המוסל והמגזה מהמגזה צדק וכאשר ימאן בו ויעש' דברים כלתי הגונים יסבול כלי צדק אלא שיש חלוף בין דברי רז'ל לדברי החכם בב'פנינו'המ' בחין הטובות והב'בבוסא המבד ק והמבול מי הים החכם בב'פנינו'המ' בחין הטובות והב'בבוסא המבד ק והמבול מי הים וזה כי החכם לחה אלא רחו אחר התורה ולא יבחין מעלה בפשיה בדרך גמול הנגחוי אלא טבעי הקנין המעלות לא מבא הענין הנזכ'והוא החסד האדם לב'כי אם בקנלת הקנינים הפנימיים בבז'אחבה הטובו'החצוניו' אלא מבא בהן מועלת בנפש לא מבא בהם הענין הזה וג'כ לא מבא שיהיה הבוסא המקבל הצדק והעול אלא החלק הבכלי שהיא הנזר והמבקש המעלו' והקנינים הפנימיים והחלק הבחמי הוא המגזה בזה בעל כרחו אמנם אנו עדת המאמינים בגמול הנגחוי על כל המעשים בבר יחסב לנו הצדק והעול גם בחלוקת הטובות החיצוניות מאחר שיש לנו שכר קבוע עליהם כי המעבר את הבשר ואוכל בשעות מבוה וכיוצ'מהמבנו'הבלוי' בהנאות הגופיות יש לו שכר מיי' בעשותו לנפש שהיש ולא'כ בבר יפול הצדק והעול בהן כי הנפש את עצמו ומעול את נפש ומקבר שלמותה

כתיב ז'ל היוסר בתענית נקרא חוטא שנא' מאסר חטא על הנפש והעושה
לנפש שמים הוא מסליחה וג"כ לנו ככר יהיה החלוק הנעוכי מקבל הנדק
והבעל שמאחר שנם בהשתמשו בהנאותיו ים מתנה ועבודת י"י הנה בהשות
מתנה ליהנות הנה בתה שים בו עבודה לשמי והחלק הנשתע מליו מקבל

מתנו לדק שנוחן לו שלחות ומעלה
ובשהסר מלתי מסכי' שתו מוכנ מתנו
חסד ומקבר חותו משלמותו ולכן
פירשו נגמל נפשו מים חסד על
השתתפות הלל הזקן בהנאה הגופנית
ופרשוהו בכ' פנים הא' כמה שהוא
הנאה לחלק אחותרי כיחוד כדחיב כי
בזה נוסף המקבל החסד הוא החלק
החמרי וכמה שהוא הנאה לנפש נ"כ
והיא המכילה שעל ידו תתקיי' הנפש
וכזה יהיה הנוס המקבל החסד החלק
השכלי ביחוד וכ"ש אם נפר שהנאת
המורח היינו השלמת הנפש בתנות
ומעשים טובים. היה מהלך והולך
עמה כו' שאם היה נפטר מתלמידיו
היתה הולך עמה ועוד מלי הולך
ומהלך ובילקוט ל"נ עמה וכפי זה
יש לפ' שבהפטרו מהם לא היה הולך
דרך ישרה אלא הולך מפה ומהלך מפה
פטורה ללכת לנקבת דבר מה ולא
נזדמן לו מדרך זו ואחזר לדרך זו אבל
דוחק למחוק עוה דברים הבא פעמי'
ועוד יש לדקדק למה יאמלו להיכן
הולך וכי חייב להגידם מספר נסעיו
וע"ק מה כ"ל לדבר מנוה ליאמ בהדיא
ולמרחק ולהסבית נפשו וי"ל שבשהיה
נפטר מתלמידיו היה דרכם ללוותו
עד מקצת הדרך בתלמידים לרבם
ואיתרמי מלאת שבהיותו מהלך עמם
בעת הפטר' היה נחפז ללכת לדרכו
לפניהם והיינו מהלך והולך שהיה
מתהלך לדרכו עם היותו הולך עמהם
שרמו פניו מועדת ללכת לדר כו מהר'
ולזה שלו מה היום מימים שמהר
ללכת כלו הוא טרוד בחיזה נורך
גדול ולו"מ שהיה מלך לדבר מנוה
ושלו מתנו מיזו מנו היא מם יזכו גם
הם כה: איקונין של מלך לכאור כר' שמע' נלם ודהו' על התמוכ' האנושי'
דלא כת"ם ברכ שבי הכוח האנושי' דקיינו הבכל מכיון דמייתי על זה אפני
שנבר' בנלם ובדהו' וזה מ"מ דמיך יפו' בנלי שהים על זה מכיון דמיזו נוף
דלא בה כנו' אלא ה"פ שהנו' קמי קוינין של מלך לפי שנבר' בנלם שהים ואחו'
האד' הוא' דק להיותו משכן הבכל שהוא נלמו וכו דמה למלהיס ולזה הוא
יציר כפיו את' שהוא דומה למיקוינין ס"מ שהוא סימן שיו וכן האדם כמ"ש
המלין כי השהים בשמים ואתה על הארץ הולך נכוחו ולזה דמוי לכבד את
גופו בתמציות ק' והו' מ"ש בפ' בתה טומנין רוחן אד' עניו ידיו ורגליו בכל
יו' לכבוד קונו שנ' כל פעל יי' למענהו וק"ל. כל יומה אית ליך מכסנאי
מתירים הדבר שאמר להם בחאת בתה עמתים ובתחלה הינו שבדרים שהדברים
בתמתם ולא שחלוהו עוד מכל בשאחר להם לעשות מנוה מיד שאוהו לדע'
מה מנוה הוא כדי לעשות כמותו' כדבתי' לעיל. ר"א נומל נפשו אמ"נ
דר' אלבסנדרי לא מיירי אלא בעובדים אחרו מבוזרי קמת' ד"מ נומל נפשו מבו'
דנפק מינה לפ' נומל נפשו דמכיון דקרא קמת' רבר ופסבו שמעינן דמכיון
דעובר אחרו מיירי בארחיק קרובין ידעינן דריש' דקר' במקרבן וכוונתו
כי אים האמר נומל מחלת נפשו דהיינו קרובו שהם כנפשו ואחרו ע"ד
שנייך ושניי עירך שנייך קודמין ויתכן דתפ' בהבי וכי ומיך מחיך ומטה
ידו עתך שהחזיקו יד אחיו הוה ליה נומל חסד עם עצמו כתיב כי בנלל
כו' ודמו הכתוב מיזהרו בתנות עניים מאח' שמדה זו מוכנת לבא וכזכו'
מתנתנו ויכילה יי' מזה מ"ב כדי שיעשה בן לו ולבניו אם יבואו לידי עניות
וכדנרסי' בכלהו אם שבת מ"ל ר' חייא לדבריהו כי אתי עניא אקדים ליה
ריפתא כי היכי דליקדמי לבניך דכתיב כי בנלל הדבר הזה בגלל הוא
שחוזר בעולם ומייתי ליה הבא דהבי מירדים עם ה' ומשה ידו עתך שעם
שנתו משיב בשתכן דלים. בגלל הוא שחוזר בשם דריש בגלל לשון
בגלל בתבתי בס"ב פל"ח פי"ד ז' בגלל הוא שחוזר בעולם פי' העניות
אחר ואתגלגל בעולם בגלל אז יר' על בגלל הסמייתי פי' לעשר והעוני
תלוי כי אתו שבתבא לעיל ס"ח פמ"ד ומאחר שהוא חוזר ושובב בעולם
משתנים הדברים ואין לבטוח בעושר כי בסבוב הגלגל יאחב ולעיל ס"ב
פל"ח פי"ד מסתם דעל בגלל שבנינה קמתר - הה"ר ... רש ואים מבכיים
כו' גם שעם אגדה זו לפי ואמר ידו עתך בשם אגדות הקודמות ולהבי
מייתי רש ואים מבכיים כו' דפי' שנותן לרש זוכה לחיי עולם כדלקמן ומייתי
אחי עשיר ורש כו' ספר שבאחר לא יחנן העשיר לעני יבא לידי עניו' כדלק'
דבהבי אחי מתפרש עתך ומכיון דמייתי קראי דרש להו בריש פלמוד
התורה ואמ"נ דעשיר ורש כתיב כרש' מקדים הבא רש ואים מבכיי' דמייתי
בשבר המטיב דבהבי' ניחא שפי דרשת עתך ויבוד דבריש אחרי להוכיר
קיום אמנה ולדד עונש המבטלה ומ"ת מ"כ קראי אחתי לא כתיבי בסד'

שמגעת לו שמחה ואינו מרבק את קרוביו עמו משום עניות א"ר
נחמן כתיב כי בגלל הדבר הזה גלגל הוא שחוזר בעולם לפיכך
משה מזהיר את ישראל וכי ימוך אחיך:

ד ד"א וכי ימוך אחיך הה"ד רש ואיש תבכים נפנשו עושר ורש
נפנשו עושה כלם ה' רש זה רש בתורה ואיש תבכים זה
ששונה סדר או ב'סדרים עמר רש עם איש תבכים א"ל השניני פרק
אחר והשנהו מאיר עיני שניהם ה'קנו העה"ז והעה"בא עשיר ורש
נפנשו עשי' בתור' רש בתור' א' אותו הרש לאותו עשיר השניני
פרק א' ולא השנהו אמר לו מה אנא בעי מיתב ומתני יתך במשקין
או במאסתי קורין ותני עם רבוותך עושה כלם ה' מי שעשה לזה
חכם יכול לעשו' טפש ומי שעשה לזה טפש יכול לעשותו חכם.
ד"א רש זה שהוא רש בנכסים ואיש תבכים זה שהוא עושה בפעול'
עמר רש עם איש תבכים אמר לו תן לי מצוה ונתן לו מאיר עיני
שניהם ה' זה קנה חיי שעה וזה קנה חיי העה"ב עשיר ורש עשיר
זה שעשיר בנכסים ורש זה שרש בנכסים עמר רש עם העשיר אמר
לו הן לי מצוה ולא נתן לו עושה כולם ה' מי שעשה זה עני יכול
לעשותו עשיר ומי שעשה לזה עשיר יכול לעשותו עני אמר העשי'
לאותו העני ליה אה אויל לעי ונגיש (ינע ומוכל) המי שקיין המי
כרעין המי כורכין המי קפרן (רמה כרכים רמה כפרו) א"ל הק"בה
לא דייך שלא נתת לו משלך מאומה אלא במה שנתתי לו אתה
מבנים לו עין רעה לפיכך והוליד בן ואין בידו מאומה מן כל מה
דחזה ליה ונסיב מומא לנפשיה לפיכך משה מזהיר את ישראל וכי
ימוך אחיך:

ה ר' תנחום ב"ר חייא פתח ביום טובה וביום רעה ראה
וגם את זה לעומת זה עשה האלהים אם באה רעה לחבירך
ראה היאך לזכו' בו ולפרנסו כדי שתקבל מתן שכרו כך היה ר' תנחו'
ב"ר חייא עושה כשעה שאמו לוקחה לו ליטר' אחת של בשר מן
השוק היה' לוקחה לה שתים אחת לו ואחת לעניים על שום נם את
זה לעומת זה עשה הב"ה עניים ועשירים כדי שיהו זכין אלו לאלו
לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימוך אחיך.

ו ד"א וכי ימוך אחיך הה"ד פעמים רבות יצילם והמה ימרו בעצתם
ויטוכו בעונם כימי שפוט' השופטים היו ישראל עוברים ע"א
ומשתעבדין בבלכיות ועושין תשובה ונגאלין חוזרין ועש"א
ומשתעב' בבלכיו' ועושין תשוב' ונגאלין עד היכן ב'אמוראין חר
אמר עד שרלו מן המצות ואחרינ' אמר

זה ועוד כיון דהכי ב' קראי סייכי מהדדי אמתי לא נסמכו אהדדי
פריכנא לה לעיל ס"ב פל"ח סי"ד: זה פסונה סדר כו' כפ"ב דמ
קאמר מהאי קרא בשעה שאתלמיד הולך מכל דבו ומומר לו לחבדי
אם מלמדו מאיר עיני שניהם יו' פרס' ים תבכים ביכוני סיודם
סדרים מו ג' שמוסתך ביכוני
עיני שניהם יי' שאף הרב לדיך
תלמוד ומלמדו הב"ה ולפ"ז ניחא
דקאמ' הכא קנו העה"ז והעה"ב
שנניהם לומדי' מה שלא ידעו מ
בתנה זוכים בעה"ז ובעה"ב
עשיר בתורה רש בתור' ליכי
אמתי נבי המקיים התנו
מלתיה ברש ובינוכי ונבי הר
בתנה נקט מלתיה ברש ועשיר
דחורתה דאלתה נקט דמי
ביכוני לא יקשה בעיניו ללמד
הטעם אכל מי שהו' חכם קשה בעי
ללמד הטעם שמתעסק בלמוד ל
בעי לאשמועינן דלא תכעיה
אמי' כשה"ז יש לשם שכר ועונש
בשכר נקט אים תבכים שאמי' ב
ים לו הנאת שמתחכם מאד שהיה
תלמוד והב"ש מלמדו כדלעיל ה
שהוא חכם גדול אין לו כ"ב
בעה"ז ובעונם נקט עשיר לאמ'
חכם גדול יאבח תלמודו בעה"ז
יבטח בחכמתו ואין ג"ל מי
ביכוני ולאמתי דמפ' בסמוך
בנכסי' ל' דבשכר נקט מילת בנכ
דשקיקה מילת' שיזכה לחיי עולם
דכתן תלמוד לדל אבל העשיר
שאמי' שיתן לו לא יזכ' כולי האי
יהיב ליה כפי כחו וכדאמ' בפ' מ
האש בני נקדימון בדהוה ליה
ולא עבד ובני עונם נקט מילת בנכ
דשקיקה מילת' דעבו' עבנים כיון
ליה מתון רב ולא יהיב מפ"ב
דלא יעבנם כולי האי ועוד דר
אמאעינן אף שהוא עשיר לא
בעשרו אמי' כי אתנו לידי עניו' מי
לזה חכם בפ"ב דתמורה פרס' מ
כלם י' עבשו הוא מתחיל לעשותם חדשים לזה חכם ולזה טפש: יש
לעשות טפש אי' ויתן אל לבו שכיר י' להשתנות ומאמ' יעבנהו וכן בפ
בנכסים ולא פסק לתלמיה אמי' שעשה לזה חכם יעבנו טפש וכן אי' ש
לזה עשיר יעבנו אבי' דמעשים בכל יום שהחכם ועשיר הוטמים
וכדקיימי קיימי שאין י' נפרע מהם בעה"ז אבל בפ"ב דתמורה קמת
שעשאו חכם לזה עושה אותו טפש כו' וכן לעני' ס"ב פל"ח קאמ' אמי שעשו
זה עשי' עתי' לעשותו עני וסס כ"ע אמתי פסקיה זה שהוא עושה בפטר
שהוא בעל מלאכה ונהנה מיגיעו אמינו לא עשיר ולא עני ולכן נקרא בהר
דקאמ' מאיר עיני שניהם י' דהקב"ה הו' אחנן המתון לעשיר. והזמין הק
מגלו כדי שיפרנסנו. אמר הע"ל אותו הענו כו' מבואר אים כתן הפ
לשון ול' כתיב ומבר הענוה הוא בענין הע' שהיה העשיר לעני בעבי
הע' אמר העשיר כו' ובדלקמן ומייתי לה הבא שייתנו לעשות הבא אמר אמר
אמ"י אלא נתן העשיר לעני יכיאנו לידי עניות דהבא אמי אמר הבא אמ
שהיה לעני בענין הע' לא יגיע אמתנו לגניו שהכל יחבר מידו. לית
אתחזי לאמר אמתה מיזו אולך ותורת רמה סוקי' רמה ירבי' רמה כרעי' רמה בפ
כלו' אחר אמתה חזק וכבל כח לאמר מיזך תורת להתפרנס ומבקש מתני
ונסיב מומא לנפשי' דרים מאומה לשון מום כמו בכפי דבק מאום ו
כתיב ואין כידו רק מום שהוא החטא שנאמר לו אמתה אלא חנן דלים
אתה כיום שוכה כו' בעי למדרש מטה ידו עתך שהעני נכרא עמך אמתה
זה עם זה ולהבי מייתי הך דרשא דזה לעומת זה כו'. אם כאה רעה
אמ"ק חיתא הבי כיום טובתו של חבירך אמתה עמו וביום רעה
היאך לפרנס חר העניים שמקבל עליה' שכר כו' ויר' דק"ם כמו שביו' טוב
חבירך אתה אמתה עמו נ"כ רמה כיום רעת חבירך להועיל ותהיה נ
בטוב שמקבל שכר היה לוקח לה נר' ופי' כשאמו אתה מומרת לו ליקח
ליט' של בשר היה לוקח לה שתים כדי שתתן המ' לעניים: בדי שיהיו
אלו בשו ונרסי' ופי' שע"י שיפרנ' העשיר לעני יזכה ויגאל מדרגה של נ
כי לולי זה היה י' תשוה את כולם וכדמ' כפ"ב דכ"ב בשאלת טורנוס
לר' עקיבה הה"ר בעתים רבות כו' בשי לאת ט' אמתי כתיב וכי יחוק
טפי מאמר ליטני העניות וכבי לאמ' אמים דמך גריש טפי מכלהו ולהבי
מייתי אמי קרא דכתי' כיה ויאמר בעונם ויהיינו תכלית הדלות שלא הי
כיום להביא אמי' קרבן כדמפ' ומזיל ולא"נ מייתי ח' אמו' נקראו לעני ומה
כלהו דמיכה לפיכנן דמך' הוא שבל מכלן דהוי כאשקופה הנדרסת
ער אדלו אן המנות הייני כיתי נדעון דכתי' ויזל ישראל עד אחד ואמו
דק"ל כתר דכתי' אתם שלא הסמירו ישראל אחיכם מה כ"ל ויזל ישראל עד

אחד

אמ'ער שירלרלו מן הנכסים ער שלא היתה ספיקה בידו של א'מהן
להביא אפילו קרבן עני במה ראת אמר ואם דל הוא ואין ידו משג'
ח' שמות נקראו לעני עני אביון מסכן רש דל דך סך הלך עני
כמשמעו אביון שמתאב לכל מסכן שהוא בזוי לכל שנאמ'והכמת
המסכן בזויה רש מן הנכסים דל מדולדל מן הנכסים דך מדוכדך
ורואה דבר ואינו אוכל רואה דבר ואינו טוע'ואינו שותה מך שהו'
סך לפני כל עשוו כמין סקיפה התחתונ'לפיכך משה מזהיר לישרא'
וכי ימוך אחיך:

ז א'ר יצחק אפילו שיחתן של בני ארץ ישראל תורה הא ביצר
ארם אומר להבירו זכי בי או רבי בי וכי נרמך בי ר' חני
אמר סכי בי אסתכל בי פני בי מה הוינא ואסתכל מי מה אנא
דאמר ר' חני בש'ר יצחק כתיב ואבד העושר ההוא בענין רע
שהשיב לאותו העני בענין רע ואם'לו ליה את אזיל לעי וגנים חמי
שקיין חמי כרעין חמי כרסוון חמי קפרן אמר לו הק'בה לא דייך
שלא נתת לו משלך מאומה אלא כמה שנתתי לו את משים בו עין
רעה לפיכך והוליד בן ואין בידו מאומה מן כל דהוה ליה.

ח ר' שמעון בש'ר אלעזר אומר כה ד' שיטין מי הוא שעשה חסד
עם מי שלא היו צריכין אברהם עם סלאבי השרת בתי'והוא
עומד עליהם תחת העץ וכי אוכלין היו א'ר יודן נראין בצוכלין
ושותין וראשון ראשון ספתל'ומה פרע הקרו' ב'ה לבניו המן יורד
להם והבאר עולה להן והשליו מצוי להם וענני כבוד מקיפין אותם
ועומד הענן נוסע לפניהם והרי דברים ק'ו ומה אם מי שעושה חסד
עם מי שאינו צריך לחסד פרע הק'בה לבניו מי ששעשה חסד עם
מי שצריך חסד עאכ'ו ר'שמעון בש'ר אלעזר אמר בה שיטי אחורי
מי הן שלא עשו חסד עם מי שלא היו צריכין לחסד עמוני ומואבי
עם ישרא'ל דכתיב על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים וכי
צריכין היו להם ישראל והלא כל אותן ס'שנה שהיו ישרא'ל במדבר
היה המן יורד להם והבאר עולה והשליו מצוי להם וענני כבוד
מקיפות אותם ועמוד ענן נוסע לפניהם אלא דרך ארץ היא הבא מן
הדרך מקרימין להם במאכל ובמשתה מה פרע להם הק'בה מתוך
כך לא יבא עמוני ומואבי והרי דברים ק'ו ומה אם מי שלא עשו
חסד עם מי שאינו צריך חסד ראה מה פרע להם שכרם מי שאינו
עושה חסד עם מי שצריך חסד עאכ'ו ר'ש בן אלעזר אומר בה
ששה אחורי מי הוא שעושה חסד עם מי שחייב לו יתרו עם משה
ויאמ' להן קראן לו ויאכל לחם ר' שמעון אמר בשכרו האכילו רבתי'
גם דלה דלה לנו ר'יהוד' ור' נחמיה ורבנן רבי יהודה אמר דלה לנו
ולאבותינו ר' נחמיה אמר דלה לנו ולרועים ורבנן אמר דלה לנו
בזכות אבותינו ולרועים בשביל להטיל שלום ואימתי פרעלו
הק'בה שכרו רבי יוחנן בש' ר' יוסי הגלילי אומ' בימי שאול הה'ר
ויאמר שאול אל הקני לכו סורו רדו וכי עם כל ישרא'ל עשה חסד
והלא לא עשה אלא עם משה לבדו אלא ללמדך שכל מי שעושה
חסד עם אחד מגדולי ישראל מעלין עליו כאלו עושה חסד עם כל
ישרא'ל והרי דברים ק'ו ומה מי שעשה חסד עם מי שחייב לו ראה
מה פרע לו הב'ה מי שעשה חסד עם מי שאינו חייב לו על אחת כמה
וכמה ר'ש בש'ר אלעזר אמר בו שיטת חורי אמר מי הוא שעשה
חסד עם מי שצריך חסד זה בועז עם רות הח'ד ויאמר לה בועז
לעת האכל נשי הלם קרובי להבא ואכלת מן

אחר דרשו אדלותם היתה מהמלות לו מהנכסי' כפסוטו ומשמעי'
היו בפכלית הדלות עד שלא היה ביד מ' מהם להקריב אפי' קרבן עני.
לך בדבריה עיניו לחלבה ינפונו עליך יעזוב חלבה ולא ידעתי אמתי
מה מפ'ביה טעמה וכילקו'גרס הלך ומפ'סכ'נכסיו הלכו ולבא'לא מייתי
לך ול'ג אלא ר'שמעון. שמתעב לכל
ערוך גרים הכה אפי דגרס בסמוך
מתה דבר ואינו אוכל רואה דבר
ואינו שותה: מסכן שהוא בזוי לא
ידעתי מ'ט לא לאמון מסכן אל הבזיון.
רש מן הנכסים כלומר שהוא ריקן
הנכסים מהם מלאמון והורשת את יוסכי
המרן: שהוא מך שפל הנכנע מלאמון
מך המקרה. אפילו שיחתן של בני
ארץ תורה הכוונה לפ'ומשה ידו עמך
עני עמך אתה הטיב או מרוע
בהסגיתו בעני ישיב לעצמו והקפך
בכך כדלעיל ולהכי מייתי מה שרמז
בדברי בני מ'י עניין זה שהו' העני
בשיר זכי בי רמז שיוכה לעצמו או
בי רמז שיסתכל בידידו המתנב'
בי כוה יקרהו לעשיר כשלא ישגיח בו
ומו מפר. ה'נ מרם אומ'לחבירו
בי או רבי בי זכי נרמך בי ר'חני
אמר סכי בי אסתכל בי סכי בי מה
הוינא בו. וה'פ מדרך הענני היה לו
אתר לעשיר בשפול מעמו וזכה בי או
בי והיינו מה שהדל'ת והזי'ין
מלות ומשמעות פשוטו שיוכה לו
ידו מתנה וקאמר שים כוה רמז שיוכ'
בשיר עצמו כו'פע'י שיתן לו יוכה
בשיר לשכר ולעושר ור' חני מוסיף
ב' פעמים היו אומרים סכי בי
ערוכו בשתב'כי מלאמון שוכה ברוח
הקדש ומשמעות פשוטו שירמ'בענין
בענו וקאמר שים כוה רמז שיסתכל
בהרגתו עכשו כמדרגת שתחל' שהיה
עני ושוב העני הוה היה לו ע'י שהיה
בינו נרם בעניי כדפ'ייתי ואב' העומ'
הוה בענין רע כו' ור'ל כי גם הוא
בקרה הזה יקרהו אם לא יעשה ידו
בעניים ומפ'ם שתין מתמ'זה נודק אל
בבני שהי' מתחל'עשי מתח'שמשמעות
אם סכי כי נודק בכלם מין חסד.
שהשיב לאותו עני בענין רע מעוס
ר'ל מאחר שאבד העושר ולהי לעניין
רע הוא כי איך יאבד העושר בענין
בה דומים בענין רע לשון עין רע ור'ל
בל עין רע שנתן בעני לאחר ליה
אמר שקיין וכו'ועל כן נאבד עשרו ר'
חיים נ'ע מ'ק דמשמע ד'פירושי כפ'
אחר כדרכם ז'ל ודוחק לומ'ד'ענינים
בעשה הנדקה דמין זה דרך הלשון
גם נ'ע מה לנו ללמוד מאברה ויתרו
ד'הדיה כתיב לנמון יברכך כו'כי כנגל הדבר כו'נם כנכיאים וכתוכים
אם קראי כנון ותמך לרבר נמשך כו'פור נתן לתבוכים כו'וזולתם ומף
שרמה ללמוד שתעשו הזכות לבני'גם אינו צריך שגם זה מבוה'כנכיאי'
בתוכי'ו'ל דק'ל כפל דקר דכתי'כי יאמוך ומשה יד עמך ועל דה קאמ'ד'
ישין הם'והב'שכח ללמו'ק'ו מהחסד של מי שאינו צריך לו לפכ'מו לפונם
ק'ו רמה וכבן זה שמשה ידו עמך ונגרך לך ולמוד שכרו מו עגמו מתי
עשה חסד מו לא עשה למי שאינו צריך וכן לשטה הג'ה'ק רמה זה שמשה
ידו עמך ואינו חייב לך אלא הוא כה ליהנו'ממך ולמוד שכרך מתי שנתן
מתי שיש חייב לו ולשטה הד'אמה למיתר שמע'ם שהוא נגדך מאד ואין
אמה כדאי לא'לו די מחסורו מ'מ מן לו המעט שתוכל שכל פרוט ופרוטה
בטרפת לחסכון גדול ולכן הכיא מכוונו שעשה חסד למי שהיה צריך מאד
אלא נתן לה אלא מעט מזער כי לא נתן לה רק מעט מתאכלו כמ'ם כראשי
בנעותיו ועכ'ז נחסד לו לנדק'שהכתיבו י'י בכתובים כו' וכי מוכלים
בו'כו'פרשתיו לעיל ס'מ ואיכה למיתק אמתי מייתי ליה הכא אמו ס'ל
הוא נרכיו'ו'ל מעשים דבתנא דבי אליהו פני שאכלו שפתח י'ת פיהם
ויד'ש'ר'ל מכיל'רוחני' כדפירשת'אתם ולפ'ז כבר הוא המלאכי'נרכיו'
אחר מאברה'מאחר שנהנו מענין זה לכ'מ וכי מוכלי'הי לו'ס'מין המכיל
לא בפשוט'אלא שנרמין כמוכלין. המן יורד לכם כי'המי דנקט הכי
מי מכתה מעלות טוכות למקו'עלינו זולת אלו מעשים דסנך הוו נזכות
אברהם כדלעיל ס'מ פמ'ח ולהכי לא נקט הכא ענן הנוסעים דהוה לא
הה נזכות אברהם ומפ'ג דקט' מסנך בזכו'משה ואהרן ומרי'כדלעיל
ר'ה תרינהו לה לעיל ס'מ פמ'ח סי'י'ח; וכי נרוכין הוו כנ'ומנני
מנות מקיפו'מותם כו'ומ'ת מ'ט הזכר'הכסר מכיון דלא קנתרן אלא כלשם

ובמים וכ'ם שענינים בכאן מכיון דלא ינוייר שיתנו עמון ומואב כאלא
אפי'הוו נריכין כפר וי'ל שפסר שיחסד שמתי שלא היו נריכין למזונם
הוו נריכין להסתופף בצלם מטורת הדרך ומסרב ומשם ולהיו'לי'ל למורי'
בדרך ולפי שלו קדמו'כלחם ובמים הוה ג'כ מטיכי'להם כזה הזכי'הכתוב
לחם ומי' כדרך שמקדימי'לכ'מ שדרי
בסר והעבלי'להם ומיני'נריכי'לחפות
בצלם רכתיב ונם דלה דלה לנו הוה
דלא נקט נמיתריסי'לכתי'ויקס משה
ויוסיפון מפני שזה היה מדרגת רוח
הקודש הוא'ספרת' עליו כמ'פ שמורש
בה'כ ולכן לא יפול על זה סכר כי זה
התעוררו' מלכי ומע'ג דיתרו לא ידע
בזה כיון דלכי המתת לא יפול על זה
סכר לא נקטיה הכא ר'י ור'נ ורכנן
מתי דמייתי לה הכא לפשמעי' דסכר
משה רחוי היותו נדול כי רב מאד
מעשה ונמנא שהחסד שעשה לו מיונו סס
מלא מעט מזער: דלה לנו בזכות
אבותינו רבנן מילתא דר'י ור'ן
מתו לפרושי וקאמר דמ'ם ר'י לנו
ולאבותינו כי שבזכות אבותיהן הוה
שהטיב להן משה לא שהן היו רמויות
לחסד הזה ולא פר'ל לאבותיהן אמת רמתי'
דכל נאנן מרעו אל אביהן הוו ומה
ענין לאבותיהן כאן ומ'ם ר'ל לנו
ולרועים היינו להטיל שלום ביניהם כי
לולי זה לא היה משה נזקק להם אחר
שהיו רשעים שעברו בנות יתרו וכי
עם כל יש'ר שעשה חסד דהא לא מלינו
זה בשום מקום כי מ'ם רש'י שבאנו
מעשותו משה ואהרן מוקני ישרא'ל לא
ניחא לרו'ל שלא נתבר שהשעוד'משנו
היתה דדילמ' דמשה ואהרן הוחי ועוד
דאין כאן חסד דמדרש כבוד הוא לו
שיבא מלו משה ואהרן וזקני ישרא'ל
כהיות דמתרי'במם חולין יקורי הוא
דקמיקורי כי ומ'ם דל'ק דמיינו עבת
ומתה תחזה כאי לא מקרי חסד אלא
דבורא בעלמא באלו עושה חסד עם
כל ים ומ'ת והלא מ'ם שעשה עם משה סמעת ב
לא פיש אלא כמגרי'והא כתיב בעלותי עם
ממגרי' י'ל שע'י משה שמשה העלה
ממגרים נחסד שחסד שנעשה למשה
כאלו נעשה לישרא'ל והיינו בעלותם
ממגרים שלולי שהחיה את משה לא שמוש
עלו ממגרים ומטעם זה נחסד
שחסד הנעשה לנדולים כנעשה לכל
ישרא'ל לפי שכל ישרא'ל נהנים מתורתם
וזכותם:

חסד עם מי שחיב לו ומ'ת מי חייב
לו אין זה חסד אלא שמת וי'ל שעושה
עמו יותר מחיובו ובהחינת שעודף
מקרי חסד ומ'ת אינה קושיא

שהמקרים לא יוסנ: עם מי שאינו חייב לו עאכ'ו ומ'ת כי היכי דליף
ק'ו לסכר ועונם בענין נריכות החסד ה'ל למילף מתי עונם בענין מונע
חסד מתי שחייב לו ונילף ק'ו מעמון ומואב שמנעו חסד מתי שלא היו
חייבים לו ונעבשו וכ'ם המונע חסד מתי שחייב לו ר'ל דהוה נזלן נתי
מיקרי והיותר נכון דלא אנו לתתויי ק'ו מעמון ומואב לזה שגם הם היו
חייבים לישרא'ל כדאמר לעיל ס'מ פל'ט שכל' מקומות וכו בשביל ישרא'ל
והיה להם לפרו'לנו קרובי להכא אבוה מ'ם בעל ברם יפי דמשו דבמדבר'
רות כה מדר'זה בדברי ר'יונתן דפתר כיה ו'שיטין בהני קראי ובה'הסטו'
הראשונות פי'הפיכו'חון מהשמעותן שפי'הלוה מלכות ולחם לחמה של
מלכות ופתך בחומן יסורין ומלך הקונרים אבירת המלכות ובשטה זו פי'
הדברים כפשוטן לכ'מ נושי הלוה קרובי להכא וכו'לתפוקי מאר הדרשו'
מדר'הדברים חון מפשוטן ומ'ם ק' לי למה פורנך לזה כי בשיאמר נושי
הלוה בחשמעו וכן בהכילת מן הלחם וכן בכלהו הוה שני מכלי שיאמרי
בכיאור כל הדברים כמשמען ועוד כתב המחבר הנו'כמומרו מלחם של
קונרי'ופאר הדברי'פי'לפי דעתו ע'ם ולי יר דמשו'הלשון הנשנה של הרוב
משמע פנים'מחם מו קרוב לזה כמו וינם מלין יהודה נשו לא וינשו שפי'
שנשנו מלו מחם לכ'מ שפי'נשי הלו'קרובי לכל' דהיינו שתתקרב למקומו
לא שפשה מלו מחם כי אינו מהראוי שהחם' תשב מלו ואחריה הקונרי'
אלא הם יסכו מלו והיה לנדשוכת'ם ותשב מבר'הקונרי'ות'ם מבר הקונרי'
ודאי כלו'זהו ודאי הראוי לפשו'בדיק'ומ'ם מלחם של קונרי'תשוב דק'ל
ואכלת לחם מיבעי ליה לא מן הלחם דמשמע הידוע ולכ'מ שר'ל מלחם של
קונרים וכונתו בזה דרך עבוה כי אינו כמ לזמנה בתאכל מעולה אלא תאכל
קלה נודע לקוו ריש כדרך הנדיקים שאוחרים מעט מו טעמא שאין לה

לחזיר לו טובה כי מיכו מרב׳ כסכיל רק מהמוכן כבר לקוצרי׳ היה מחכיל׳ ומ״ם סכן דרך הקוצרי׳ לטבול פתן כו׳ בחומץ שאחר שתקרב לאכול מסעודתו לפיכו טכילת הפת בחומץ ולז״ם סכת מתאכל הקוצרי׳ מחכילה ולכ״ח סמין כאן סעודה גדולה רק מה שהוא דרך הקוצרי׳ לטובלי׳ פת בחומץ׳ לומר לה שאף תרבה ליהנות מסעודתו מ״ת לצורך טכילת הפת בחומץ שהו׳ ריד מפני הסרב לקוצרי׳ רמוי שתקרב הלום ור׳ יונתן אמר מזה מעין שיחת ת״ח שיש כה חדוש דאגב מורחיה כא להודיעם כי טוב מחכל החומץ בקיץ מפני שמשקיט הכמת ושחזיק המגטומכה ומומד בנגד הטעום כמ״ש הרלב״ג עד שמכאן לאמור שמוציאין מיני חמצים לגרגרו׳ קליל זמי׳ כי׳ גם כזה כתב אמחב׳ הכז׳ טש׳ רעתו ע״ם ולי גר׳ דהוגרגו לדר׳ קלי כענין זה משום דק״ל מ״ם קלי דנקט מאחר דכרים שהיו בסעודה ולאי דלפחות לחם וחומץ הוה אתם פחם היה מכלה מאחר הדברים מכלי שהוסי׳ לה בועז כמו כן מחכל מהקלי ומם היה לא הוסיט ידיה ל״ל הסולחן כי יאכם מנד הקוצרים מעגומתוחה ולא תגע ידה לאלחן ולכן הוגרך בועז להוסיט לה מחכל ה״ל להוסיט ג״כ מאחר הדברים ולכ״ח סרמז שמה שהוסי׳ לה היה תעט ומיד שבע׳ נפשה ולכן לא היגרך ליתן לה רק מהקלי כי סוב לא מכלה שאין לה צורך שיהיה נדרש קלי לאזן קליל ואיכו יונה מידי פעוטו ומ״ת ק׳ לאה מתחלה נתן לה אתנה מעוטה כזה׳ כראשי מעבעותיו בלבד׳ יי״ל דמפני שהם לא רצה לברכו׳ במעבתה : והכתיב ומחכל ומשבע ולי״כ׳ לאיתר מחלבד זה שהוסיט לה בועז מחכלה מהסעודה דהוא מסוס דין פנה מנד הקוצרי׳ ולא נגע בסולחנה שהוגר׳ בועז לגבט לה קלי כדלעי׳ הדתי כלו׳ הדא מתרתי אלא תן מה דכתיב בו גר׳ דמדכתי׳ ומשבע דייק דהכיון דכתיב ואותר הוה שאתי׳ שאחכלה לשובע ומה ת״ל ומשבע לא לומר שהשבעותה גופה היתה הברכה שבדבר תעט שרתה ברכה במעיה וכמדר׳ דות גר׳ אמ׳ שמע תרתי מו כרכ׳ סר׳ בו׳ דכתיב ומחכל ומשבע ואותר ונרמין הדברים שברכה שרת במעיה של אותה נדקת ולפ״ז לאו מקרא דייק לה אלא הסכרה ואיכו משום דאיכו היה הגם ליכוד כ״כ מעורים אלי הברכה שרת כיד בועז היה הגם ניכר לעין ; א״ר יצחק למדתך כו׳ עיקרא דהך מיתרא כמדר׳ דות במלתי דבועז ומייתי לה הכא משום דבעי למדרש ומטה ידו עתך שעם עצמו עושה המעיב לעני ברכתי׳ בחגדות לעיל ומאי טעמא׳ מייתי מאי לקמן בתם חגדות בסבר חוכן דלים מייתי מאי הא דר׳ יצחק הכא דמיניה שמעי׳ גדול סבר המלוה שבתבת בספר זכרון לבני י״י בחיי׳ה מיוסן מתהיה ונם שהיה לבבוד לעוסיה מאחר שבוא מתיד לטובה ומבאן למד הר׳ שבא בתשבחיו שמי שעשה דבר מצוה בא׳ היבק׳ שיבתב לזכרון שהדין עמו שלו׳ היה רמוכן יודע כו׳ ע״ב ח״ט זה מל ח״ם שיעשבו׳ כלב שתה שיעשבה בוריות ובבי הפנינ׳ שאחר ברמוכן ואחרון ובועז ועוד מ״ט זה לעשות המבו׳ בלבב פלם דמשמע מפני בבוד שמיטיב שיאחר מפני הסבר הטוב שאינן ליהנות מבבוד הם׳ כמעשה המבו׳ כמ״ם בירושלמי על הנייתא ומפרשם׳ וכ״ם אחרי מיתי׳ כי אה חפנם בהזבר בבודם ויעיתר ק״מ׳ ברמוכן ואחרון ובועז היו מתאחנים בחנוה משום יוהרא אלו היו יודעים כו׳ מה שלא נתאחנו מבר החנוה שבתה ומם טעם הכתיבה לענין הסבר בלומר שמעפיו בספר נכתבים לאת שבבו׳ הא פשיטא שלא יקפח י״י שבבו׳ ונם יק׳ בשלמים הנו׳ שבר׳ עובים ע״מ לקבל פרס שעל שלא נתבדר להם שבר פעולתם לא נתאחנו בחנו׳ כתו׳ שיתאחנו בידע׳ שבבתב בספר והנ״ל כי לא תפני בבוד הסם היונה להם מהבתיבה הוא שהיו מתאחנים במעשיהם אלא מבד מה שילמדו מהם הבאים אחריהם שאילו היו יודעים שמעשיהם נבחבי לאות לאחרים היו מתאחנו׳ להראות דונת׳ לרבים כי יותר ראוי לאדם שיתחזק מפני הראוים כמו שהתירו חז״ל בכמה מילי מפני הראוים והוא אנלי חם״ה י״י נחני בנדקתך לתמן שורדי פי׳ מפני הראוים אותי ולמדו׳ מאני ראוי שתסייעני שלא אנא תקלה מתח׳ ידי וח״ק לתה לא יתאחנו נדיקים אלו מבד הטוב בעצמו ועוד ל״ע מאי היה טוענו בבתבו דבאחר ראוכן והלא בלאו הבי בוונתו היתה להסיבו אל אביו אלא שתבר כי על זה הדרך יוכל להנילו מיד אחיו בדי שלא יראיבו שהוא רוצה לבטל עבת׳ לי״ל שאחר יתעבל בחנוה מפני אחרי׳ המוגבי׳ אותו וזה תנ׳ פנים אם שיבקשו לאוכנו ביד רמה בדרך הרשעים שמעבבי׳ מעשות המבו׳ ואם שילעיגו עליו וכמ״ם הטור בתחלת ספרו ואם תפני הלוחשים לומר שהוא מתבוין לדברי׳ רעים כאי שיאחר על עוסי׳ לדק׳ שמתבוין ליוהרא והורה לנו בעל התמת׳ ברמוי לאדם לעשות בלבב שלם ולא יחוש מבל זה וזה מפני הרומי׳ שילמדו מתנו ולא ידעו את לבבו ויחשבו שהוא מתעבל בעצמו ולפי ברמוכן מה שלא טען את אחיו היה מחחדו בין יתנעוהו ולכן בקש מחבולה זו אמר כי אלו

ידע שהיה ענינו דונמא לדורות לאיה חוסם והיה מוסר ענמו להטעיו על כתפו כדי שילמדו מתני׳ וכנגד הכ׳ הכיה מאחרן מאף שהיה׳ כ׳ מעפה וכתחולות בר׳ שחוק וקלות ראש לא היה חוסם לתלעיגים והיה יונה מלו ידע שענינו היה דונמא לדורן׳ וכנגד הנ׳ הכיה מבועז שאף שהי׳ מקוה להסדו בנערה הייה שהוא אבל להתנות שהכיס שמטעם זה לא הרבה בתתנותיה כדכתיב׳ כסי׳ הקוד׳ עב׳ מלו היה יודע שהיה דונמא לדורות היה מעסיק בתבונתו ולא יחוס לדבר ספתים ועי״ל שטעם מלו היה דאחר יודע כו׳ הוא שהחדם יתעבל בחנוה הנדק׳ שמגבד הקוב׳ ואם מבד הבונתן ומבד הקוב׳ בעצמו ואם מבד הבונתן ומבד הקוב׳ מב׳ פנים אם שיראה שאינו רא׳ להטיב עמו כי הוא מהרמאין ומ׳ מנוס בהטבתו ואם שהיה אחיו קרובו כי לא יחזיקו לו טוב׳ מן הש׳ על הדב׳ כי מטבעו חיי׳ על הדב׳ ומ׳ המעש׳ הוא בשמתנה פחותה ומ׳ מיד עבדי׳ שיראה׳ שאין בזה זכות מלו לא״ה שלעולם יעשה אדם המנוה מ׳ שמח כי ראוי שיעשה הלב בכל מ׳ מהחנוה וידע שבתובה לפניו בחי׳ בחיזה לד שיהיה הנה שבראו אחיו ענינו וכנגד הא׳ הכיה מראוכן גם הוא אחיו היה מהחוסבי׳ רק יוסף כי על כלם נאחר ויאבאהו מחבוהו למתרא כמ״ם המפרשים מתפני בבוד אביהם ראם לא להנילו אין תרד שיבתו בינון להסיבו אל אביו וכן ואני אנה אני ואחי׳ל אנה אבחר מבערו אל ולכן לא חם להנילו אלא בתחבולה אל ידע שהתורה כותב עליו ויש מידים וזהו שנחשב לו לזכות הנ׳ כלו׳ שיה נאחר בנבור׳ להראו׳ לאחיו נפשות כמ״ם ז״ל היה טוענו בל רוח מחבשבתם והיה טוענו בראהם הכיה מאחרן כי לא יסמח באחיו כי מי לא יסמח באחיו ולכן לא חם אל הדבר הרבה אבל אלו ידע מי״ י כותב עלין זכו׳ בזה מלא יסמח לקראת אליה אנה שיה עושה יותר שהיה יונה בתופים ובמחולות וכנגד הנ׳ הכיה מבועז כי לא חשב שיחסוב לו זכות לדבר קטן בזה לאחר פרוסה לפניה מ׳ כי אין זה כלום אבל עצמו וכ״ם לפי שבראו אל יתה בזכות נכתב לפניו בקטון בגדול וכמ״ם בכ״ב בל פרוסה ופרוטה מנשמ׳ כו׳ לכ״ח שלו יהבי בועז זה היה מאכילה בעלי׳ מפוטמו׳ כדי שלאחות זכות נוסף באותה מכילה ולפי דרכנו ניחא מה שהאריך להכיה מלאחרן ומהרון ובועז ואלו היה יודע בועז כו׳ים כאן חסרון דאתמי׳ הכי ל״ל היה יודע מהרון שהכ״ם מבתי׳ עליו הנה הוא יוצ׳ לקראתך בתופי׳ ובמחולות היה יונה לקראתו כדלית׳ כמדרש רות ; לשעבר היה אדם עושה כו׳ תיתה דלשעבר נמי לא כתבו הנביאים אחד מיני אלף תשוסי׳ הנה דלא אסכתן דכתבו אלא קנת והנם מעטים כגון רמוכן אחרן ובועז ספר שהיו מקיימי מצות כיפרא הרבה מאד ובודאי נכתבו בספר זכ׳ לפני יי׳ כדתנן ובל מעשיך בספר נכתבים וקרא דויקבר יי׳ ויסתם כימי הנביאים כתיב ומ״כ מאי בעי ובבסיו מי כותבה כי כתו מנמ׳ מתחלה לפני יי׳ יבתבו ובבסיו נמי ומ״ק מה ענין אליהו ומשיח לכתיבו ועוד היכי מוכח מאו נדברו ירא׳ יי׳ . והנ״ל שכתיבת הנביא׳ מצוה היינו היכא דבעינן מינה דונמא לדורות שילמדו אחרים בענין שהיה כתיבה בענינם לדונמא לדורות כדכתיבנא לעיל ולהכי בפי׳ אם יעשה אדם מצוה שבריבה היות דונמא לדורות מי כותבה להתבה לדורות והסיב שאליהו ומלך המשיח שהם חיים וקיימים הנלות ולעולם הם הכותבים אותה ומהם מתפרסם בעולם כדאסכתן כמה מילי בתלמוד שהיו נודעים משיהא בהראותו לקבל מהתלמוד ופעמים שהיה נדמה לאדם אחר ונרא׳ לצורך מיזו דבר כדאמר בע״מ מתא שיהו ואידמי כחד מחסיבי מלכותא ועוד שהקב״ה מודיעם ידיהם והכוונה בזה שתי׳ יגא הדבר ויתפרסם לכל מעשה הטוב וכהיה אמר לעיל ס״ב פ״ח אם יבא אדם כזוית ועוסק בתורה הקב׳ מראהו לברייות והיינו דתייתי מאו נדברו ירא׳ יי׳ שפי׳ שבאנדברו יי׳ דבר מצוה ישמע יי׳ ויכתב בספר זכרון לפניו וזה ליראי יי׳ וחשב שידעו בזכרון הדבר הזה ללמוד מתנו כי לפי׳ אין כתיבה כי אין שבחה לפני כסא כבודו וענין הכתיבה הוא הפרסום שיי׳ מפרסם מעשה החסידות שיזכירו תמיד כאלו נכתב

יקרו ונקראים בספר לפני הכל .

יותר מאה שבעל הבית כו׳ אין נראה דעל מה שעוסה בעל הבית לעולם הכא מיירי הכא דמ״כ מאי יותר מאה שבעל הבית עוסה כו׳ דלא יבדק ליותר יותר אלא בדברים שאין מחד ומחד שבגלחת הנפש אינה מסוב הטבת הטעיר לעני דהיינו בגוף הי״ל יותר ועוד מה בריך רמיה מדות הטרם נדע שבר פוחל לעני אלא בעה״ז מיירי כי יותר מאה שהעשיר מטוב לעני בתמות מאה

אמרו יותר מטיב העני עמו כי עני ז' מתברך ממונו ומחייה כדאמר לעיל בשעה שנפסק מכנכסת כו' ואחר כמה שנת סנדק' מכלת מתיתה משונה ומתיתה טבעית ופסיג ברוך כתר מתן מדם ירמיב לו ולזה פוכיח מדברי רוש דקאמר אסר עשיתי עמו היום שהיינו כעה ז' דמקרי היום ע"ד היום לעשותם כו' י שבעל הבית מורחם דאלמה נקם דנותן נדקה בעל הבית והעני מחזר על פתחו כדתנן ברים פנת פסט בעל הבית ידו פסט העני ידו וי"ח שרגו להכנסת מורחים כתו' הבית בית וכן כונו נתן לדות מנות לפי כבודם בסדהו כתו' וכה תלבקון כו' ר"ג רמז שהלדק כדב' המוב עדיפה טפי כהיה דחמ' בכפוכות על מתתו על מר עוקבא דמקרבה הנייתה וכן הנה פרוס כו' וכן כונו נוסי הלוס ואמלת כו' ויכבת לה קלי ווס כסכיל פרוסה שנתן לי ולכ"מ בעל הבית סיוסב בעל שלחנו ונותן לעני מן המוכן ומין נורך לזה . העני עושה עם בעל הבית כמה שמקבל המתנה מידו . שכן רות אומר מה שהזכיר' בשמה נכון לכי דרכנו תמיד שהמדרש דרכו להזכיר שם המו' הדבר היכא דאיהו סייך בענינא ועי"ל כמן שלפי פרות הוצילה לבועז כמה מזכ' כמתנ' שנתן לה וכמה ספיים כדברי כי שכר החיים לעני בדבר' גדול מהנותן לו כדאי' בפ"ק דקי"ב לכן הזכיר' בשמה אומ' דנידוק כמתי ראוה לה מנ"ע מנ"ל לפ' אסר עשיתי בענין זה ולא בפסוטו תמיידי בלקיטתה מנז' ומעם המרק מו על ספיישתו בחלמכתו בכפי' קנת שהרי אחמר זה תפוכת שלת נעתי מיפה לקנת היום ועוד שלפי דרשה זו מה תשוב' היה זו לדברי נעתי ועוד היכי מוכח דעני עביד יותר מבעל הבית נפי דעביד מכל יותר מבלי' ו' ל' שאומרו שכן רות אומ' לנעתי בתינת טעם לפ' אסר עשיתי על זה הדרך ולא בפסוטו וזה לפי שהם דברי רות לנעתי שאתר לו מיפה לקנת היום ואינה עשית יהי מכירך ברוך אמת' שהיה אומר לה נ' הכרים שוק' לאה הסיבה על הא' לבד דהיינו אסר עשית היה לה להסיב על כולן מו על הרחמנו' ולימא אסר לקנת מו לאמתי דסליק מיניה ולימ' אסר הכירני ועוד שהיה שאל על מקום העשיה ואינה עשית ופיה לה להסיב על זה בשדי בוטנו עשיתי אלא דאין עשיה זו ממין הנזכרת בדברי נעתי שאתה אומרת שהוא הטיב עמי ואני אומר דאדרבה אני היה עשיתי עמו הטבה ולא הוא עמי דלגבי הטבתו עמו לא חשיבה הטבתו עמי לכלום ומפשר דיתורא דקראק' ליה דבתר ותנד לאחוזה את אסר עשתה עמו תו מ"ל לאחיתר שם האיש אסר עשיתי עמו ועוד שהשיק בחלת ותאמר אלא שהעשיה הראשונ' בפסוטה ווו על זכותו עמה וו"ם שכן רות אומר כלו שנכנן בסדר הכרים ונדקדק זה : הרבה בעולות וטובות יש לדקדק בשלמה טובות היינו הנלחות המוסנת בעה"ז לאחון דלים כדלעיל מכל פעולות מה שעיינן וי"ל דפעולות קרי למעשים הטובים וזה כי לאה שהמדות יקנו בהרגל ע"ד שסכר מנוה מנוה נתנה שע"י מתנה זו מרגיל עצמו לאחרת ומתחרת לאחרות רבות ונתנה סרות גדולה לעשות עמו פעולות הנוכות . הוא עני יען הוא עני הך דרשה קיימת אבל יתוך אחיך ואמה ידו עמך דעד השמה דרים עמך שם עמך אתה מטיב בשתחזיק בו כדפי' לעיל והשת' דרי' שהעניות ריש נ"כ עמך אם לא החזיק בו כדמפ' ואזיל והכיא ראיה מיעון וכיעון דכתיב נפי שמטה והוא לשון מיותר ולאכי דרים ליה בהפך עני ופי' כעון השמטו' אלא נעשו כדין ונתנאו גזולים העביים שעל כן נוה יי' בשם בתו ומפלו מכיוני עמך לכן ירדו נם הם מנכסיהם וינלו מן המרק ונם זו בוונת ה' שילא דנוהא פי' ממקום שסמו נוהא ודרים המיון הב הון בגוטריקון ופי' עניונו שזה העני מסכתו תתן הוקך ר"ל שתהכד ממונך בשינוש עליך ש"י' וכירוש דפ"נ דר"ה יש בשוקרוב לזה ומתנו נר' שפירושו בלן שתור מתונך מתנו והיינו שלא יאכד כסכתו כדפי' . עוסר על יתינו ק"מה נורך עמידת יי' על יתינו כי בכל מקום עיני יי' ויר' לקת' ל' הסכה שנעבור' דאוי העוזר לעני לשכר והמוכע ממנו חסד ראוי ליענם וזה שהב"ם יוסב על יתינו והכוונ' כזה שיי' עוזר לנים שהוא נריך לתת לו די מחסורו שהוא נותן לחם לכל כשר והעזרה הכוכ' בעמידת יתין ע"ד י' אלך על יד יתיכך וא"כ נמנא שהנותן לו כפורש חוכו של מקום וכדאמר ליעל בפרקין נפי תלוה יי' חוכן לל והמוכע ממנו אינו רוצה לעשו' רצונו של מקום נם אסשר שרמו לזה שכיאתי כי ע"ח נ"ג פ"ז פתין מעשה הנדק' בנין מנוסי כנרא' לכאור' אלא בנין אבי קדוש ולכ"מ כי יי' עומד שם וכאו נתו הוא עושה : דכתיב להוסיע מסוכטי נפשו נ"ע היכא רמיזה הבא דרעון אין כאן אלא תפוכת העני מאויבו וכפרעון הנכל מאי תפוכ' היכא לעני וע"ק אדרמיז לפרעון הנכל אמאי לא רמיז קרא נמי אסכר הנדיב ו"ל דמייתי ראיה לתרוייהו דדרים להוסיע לכאן ולכאן ע"ד תקו' הדרת ודוחיהן בתלמוד וה"ק כי יעמוד לימין אביון לפושיע חוכן לוחו ונ"כ להוסיע מסוכטי נפשו ופי' שנכרע מהקופץ ידו שהוא אויב העני ומאיתו ע"י נקמתו כוסע העני והיינו שיי' עושה לזה עני ולזה עשי' כדלעני סי' ל' כתיב נתן תתן לו כו' הכוכ' לפ' עמך כדפי' מעיקר' שעם כלמו עוס המטיב אבני אלא שזה בכחיב' אחרת והוא שהחזיר לעני ומיעשהו נ"כ מן הסמים

כסינטרך ונ"כ הכריע ירחמו עליו לעשות לו כאסר עשה וכהסיפ דאחרי' בפ' סוא לעולם יבקש אדם רחמי' על מדה זו כי אם הוא לא בא בא בנו ואם בנו לא בא בא בן בנו שכא' כי בגלל הדבר הזה תני דכי ר' גלגל הוא שחוזר בעולם מ"ל ר' חייא לדכיתשו כי אתי מנוח מקדים ליה ריפתא כי היכי דליקדמי לבכיך מ"ל מילט לייסת לזהו מ"ל קרא כתיב כי בגלל הדבר הזה ותנא דכי ר' גלגל הוא שחוזר בעולם תניא ר"נ בר' אומר ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כל המרחם על הבריו' מרחמי' עליו מן שמי' וכל שאינו מרח' ע"ה אין מרחמי' עליו מ"ה ופי' לנו ר"נ ענין שכוב הענינו על האמצ' כגלגל אידהוא ואמ' שזה לנו' פני היו ומזוכי תלוי' במזל ודרכו לנוסע סובב סובב ולכן הכרח שהעליון ירד והתחתון יעלה ולכן יחוייב שמי שהוא עני היום יהיה עשיר למחר וכן בהפך בכלים אסר בגלגל שבסבובו תמיד הריקן מתמלא והמלא מתרוקן . אהן עלמא מדמי לגלגל חמה שדרשו בגלגל לסון גלגל פירשתי לעיל סימן נ' : לגלגלא דמנטילא פי' בערוך גלגל שמשימין הכנמין בבנין כשבונין בנוכ' ומשליכין על הגלגל חבל מרוך ומכי רחמי' למט' וקושרי' בשני רחפיו כ' כלים ושמש מנטלין המלא עולה והריקן יורד ואחר חליל' ולי כר' שהוא גלגל שבנב' הכ' לבם כ' בל' חם' יד ועכיבו

פלי' קט

יסע' נח

שהו' הגלגל' אסר בבו' הגן שמשקין מהבוהגן שבקר' מרדיה בלעו וסביב הגלגל' עשוי כמין כלים חלולי' חלולי' וכשהגלגל מתגלגל ונכנס מקבתו בתוך מי הבור מתמלאים הכלים שבתוכו החלק וכן כל הכלים שבתים מחריסים כשנכנס חלק הגלגל שהם קבועים בו בתוך המים והם עולים מלאים וכשמגיע הכלי לתכלי' הגובה והגלגל סובב מוחו הכלי מתרוקן על גנוד שנתון שם ומשם המים הולכים להשקות הגן וכן כל כלי וכלי הבא אחריו נמצא שבשהכלי שבתכלית הגובה מתרוקן הכלי שבגנדו שהוא בתכלית המטה שהוא בתוך המים מתמלא וכן הם חוזרים חלילה . תני בפ"ר לעזר כי הסמא כעי לפ' ומשה ידו עמך לעבין עונש בדמם כסמוך בדכתי' לעיל בדר' כהן ולהכי מייתי הך דר' אלעזר שע"י נעקת העניים נענשים העשירי' ונמצא שלעמו מזיק מי שאינו משכיל ל דל ומשני שיקשה מה שמשני' בכל יום שהעשירי' מעלימין עין מן הדל' והעניים נוועקי' ומינם נענשי' להכי מייתי הא דקאמ' שהרמאין מגילין אותם מהעונש ; נקמתן של ישראל כיד עניים כ"ע דמשמע שינקם מהם על רעות רבות קדמו להם וירגז דר' מ' נמי מפ' עמך כפי' הנז' לעיל שעם עניו מטיב אלא שהוא מבחיב' אחרת וזה כי בעבירו' שכין אדם למקום יש כיד להחריב אפו אבל כמה שחוטא לחבירו לא שמחל' שבעל דין נועק הקב"ה עושה לו דין ולז"א כפ' הזהב שערי אוכלה לא נעבלו ולכן פעמי' רבות ע"י שהאדם חוטא לחבירו יענש נם כמה שחייב למקום שע"י שיתעורר הדין על מה שחוטא לחבירו יתעורר נ"כ על מה שחט למקום דנאל תורת חדדו שכיב' וז"ם נקמתן של ישראל כיד עניים כי כשיטיבו להם יחריב יו"ל אפו להם כמ"ם כפ' חלק גדולה לנימה שמקרבת את הרחוקי' כו' אבל כשהעני נועק אין כ"ל שאין לו מנין על חטאתו אלא שע"י נעק' העני מתעורר הדין על חטאתיו ונמצא יי' מתנקם מתנו ע"י העני ומה פתוח מדבש דקדוק הכתוב דקאמר והיה כך חטא לפ"ז דמדל"ק והחטאת ליי' או והיה כך עונש משמע דה"פ והיה כך החטא הקדום ותאן דין עליו עכשיו ע"י נעקת העני והכיא דוגמא לזה מונתתי נקמתי כאדום כיד עמי ישראל דמדל"ק ונתתי נקמת בני ישראל באדום משמע דה"פ מה שחטאו לי אנקם אשם ע"י ישראל שע"י שיתעורר הדין עליהם על מה שהרעו ליסר' יתעורר נ"כ על מה שחטאו ליי' נמ"ש שלהיות בני יסר' רחמני' וזה שמעלים עין מן הנדק' נר' שאינו מהם להכי סמך כאן נקמת אדום לומר שזה יחשב כאדומי' האכזרי' וזה דרך נאות ; מיד נענש אבל הפת"ע ע"י הרמאי' דשכיתי אינה התנלות בשהוא מחזירו סגריך לדקדק אחריה' ואע"נ דקי"ל כדר' י' דאמ' בפ"ק דב"כ בודקין לבסו' ואין בודקין לאחזו' היינו כשתוב' מוזנו' בפי' אבל תובע שת' יכולין לדקד' מ"כ הכא מיירי כתובע לבסות הלבד אין חטא בשהוא מחזירו ריק' וקרא דכתי' והיה כך חטא מתוך מעיקר' דלא הוו שכיחי רמאין מ"כ כמאן דיקי' דאינו רמאי ; ובתיב הנפש החוטאת ונ"ת ואם כמה ואמר אשכחן חטא בקרבן לית בהו בית' ואמאי דייתינן חטא דהכא מהנפש החוטאת וי"ל דמדל"ק ואחטאת ליי' אלא והיה כך חטא מסמ' שחוטא בנפשו עד שיקר' חוטא שהם ויגדק בו שם הנפש החוטאת מ"כ מסו' דבהעלת' אין מן הנדק' חוטאי' תמיד ולכן יקרא נפש החוטאת שפי' שרגילה בחטא והכי איתא בפ' מביאת אשה מ"ר אלעזר בוחו ובחזיק טובה לרמאין שאלמלא הן היינו חוטאים בכל יום כו' . כי נפקין בו' ואם אלא נוקקו לו מיד אפשר אלא היה בידם ליתן לו עד שילבו לבית . לעולם אל יהי אדם מבו' עכו' מ' ליכא למידק מהי מיתי שהיה קלה מבות מתבו' התור' וכ"ם זו שהוסיר עליה תור' כמה זמני ועוד מה נ"ל משום כ"ד קללו' וברכו' ולאמה לא יזהר בה מפני' מבות הנפש ולפחו' מפני הכבר והעוב הכתוב' בתור' דכתיב כי יברכך יי' ויהפ' ויקר' עליך ש"י' ועוד אחמי קרי לה מבו' עכי' ול"ק מבו' בדק' כלשונ' ל' דרוש המקומו' וי"ל מפעמי' שי' אחו' יתינו מתת לעני המכך להיותו נחסד שהוא מהרמאין

שמתחסר

רשב"י

יתו' כפ

פס יח

יסע' נח

מחינו נרי ואין מצות נדק כו וכ"ם אם הוה נאסר מחינו הנון לאת לו נדק
ופעמתי כסירה סיכול נטרוה ונהפתרנ ומטיל עונתו על מחרי סיפרנסוהו
דבכנון זה אין כ"כ מצוה לחנגו לכ"ם לעולם לא תהיה מצות הענני קלה
פני שאין כאן מצות נדק כתקנה רק מנד הענני עונתו ולזה הני מהברכות
והקללות שנם אלה אותם במצות נדקה
רק בזכרון עשות חסד דמסמע דלא זכר
עשו חסד יהיה לתי סיפים היה ניגול
עהקללות הכן ובברכו כתי הלא פרוס
לרעב לחמך ולא חילק לחמה רעב מיך
פיהיה וכ"ם אי דרים כמ"ד בפרקת
קמא דב"ב דאין כודקין לחזונו מהאי
קרא דמסמע הלא פרוס לרעב בלי
סוס כדיקה ועי"ל דמסוס דס"ל
דנפיב הנדק דבר מצוה מע"פ פיס כו
שנוה טוב להוניא המון בדבר שהי
כנון כנון ב"ה ובתיבת ס"ת וכיוב וכן
לו נזדמנה לו מצוה אחרת כנון
ללכת לברי' תילה וכיוב' סד"מ סיפ
לדחות מצות הענני מצניה ולפי החמת
מינו כן סנס מעשה הנדקה ענין שהי
קדום יאמר לו וכדפירסתי ביפה
עיניים ח"נ ב"כהר סיני עב"מ ל תהי
מצות הענני מנד היות נוסח המצות
הלים הענני קלה בעיניך והכוח רחים
ממה שתלויות בה כ"ב ברכו' וקללות
לאמת מצוה רבה היא מחוקן המצות
פיחסבו גדולו מחד מאה סנם מבינו
בהן ב"ב ברכות וקללות בהנה ועי"ל
דמיירי בתי שנתן נדקה כפי ערכו
ותכף ומיד נזדמן לו עני אחר דסר"מ
פיעניים עיניו בו אחר שכבר נתן
ברחוי לו ולא"מ שלעולים לו להסניח
בעני הבא אלו ואף שהדבר קשה
אלו שוכם מבינות ולזה יזהר מאד שלא
יכשל בהניעת דומ' לאם"ה הוי מחסב
הפסר מצוה בנגד שכר' ודומה
לזה אמר לעיל ס"ח פס"מ אם כא עני לידך בשחרית תן לו בערבית תן לו
בו' ועי"ל דלאו נתתנו עניי' כלאור מיירי לא בנורם סיתנו אחרי דנזל
המעשה יופר תן הנופה וכדאמת' כפ"ק דב"ב וכן במפייסו בדברים שסברו
נדול מהנותן לו ידאי' אתם ולא"ק מצות עני דכייל הכל ולהכי מייתי
הני קראי דמדכתי' אסר לא זכר עשות חסד ול"ק אסר לא עשה חסד מסת
אף מעוס זכרון דהיינו הזכר לאחרי' סיעשו נם הזכרת פיוסו לעני כפיו
וכן מדכתיב ותפק לרעב נפשך דרשי' שפייסו בדברי' ומסמ' ליה דלאקומי
לנתן נדק' אתי' כדאמר בשתו נם המעם אחרי' אמם' דמיכליל בתפק לרעב
נפשך שנופך את נפשו ויסיתו לעניים שיפייסו את הרעב : שהפסרת כ"ד
בו' איכא לאיתר אחתי פתח ברבה דה"ל לאקדומי מתן שכרה דה"ל ב' ברכות
וי"ל הסו' דבכרכו' לא סיסיק' אלא דהוו כ"ד וכבי לדחוקי לנפסנין כראתנו'
בסתיך להכי אקדי' כ"ד קללו' שהן מפו' טפי דמינה שמעינן דברכו' דהכא
נתי כ"ד דמדה טובה מרובה על מדת פורענות . כ"כ למה יכון אסר לא
זכר כו' ואמ"נ דבל הני בחוייבי דוד מיירי שעל שרדפוהו ונערוהו מקלל
אותם בדבתי' כרים דענייב' כי פי רשע ופי מרמה כו' ויסיתו עלי רעה
ב"מ מדפיים יען אסר לא זכר עשות חסד מסמע דכל זמת בחתהו מפני
מניעת החסד שלו עשה חסד היה מנין בעדו ומ"כ שמעינן דהפסדה נורם
הקללות הלו"ק דלאו בהני בלחוד אלא אלא נם כש"ד דכתיב נמי
וירדוף אויב עני ומסכין ונכאה לבב למוסף אמת אי לאי ס"ד לא יכיאוהו
הקללו' מפני החס לבד וי"ל דא"כ לא ה"ל להזכיר עשות חסד רק ס"ד דק"ל
בדרבה מיניה ומי מיתת דאמ' בלא הא לא סני דכולי מניעת החסד היו
תולין לה מ"כ לאמת כרים וירדוף כו' דהוי עיקר אלא ומאי לאו בב"ד מיירי
אלא פי' דבמה שמוכא חסד יחסר כרוף ושוכך דמים שהעני מת ברעב או
פפי' יירדוף כו' כנגד דוד שהיה אויב רודפו ונקמר שע"י אלא זכר עשות
חסד נוסף על הריפתו של דוד כמ"ם בסחלה לכן לא נתלה לו בלבד: כתוב
הלא פרוס כו' כבלבי פרקין מסיק הרי כאן י"ד ועברת אחרנייתי דכתי'
בני יעקב ונם אחרים ואחיי דמייתי הכא הני קראי אם אחזי הכא לבלהו
אלא הלא פרוס הרי כיה פרוס ובקנוב : שאר"ה נגנז כו' אמת
דתרוייהו נפקי מהלא פרוס שמאז קנו לאחמו כין מה סיחתב כין מה סיחם
אבל בפ"ב דבינ' ליף אלא מאחזותי של אדם קנוכו לו מר"ה מכי חק לים אות
ואחם דה"נ ליף אלא מה אחתחם ולא נקט מה אחתחם לאלו דכי היכי
דנגנו מה אחתחם נגנז נמי מה אחתחם והכי אי כפ"ק דב"ב כ"ם אחזותיו
של אדם קנוכין לו מר"ה כך חסרונו קנוב מר"ה : שאר"ה נגנז כו' כ"ד
ולכן לא ירש בעיניו מה סיתן לעני אחרי חסרונו כבי קנוב וזכות היא
לו סיהי בחנוה ולא בחקוה אחר וכעובד דבסחוך והכי אית בפ"ק דב"ב
בסם אחזותיו של אדם קנוכין לו מר"ה כך חסרונו קנו מר"ה זכה הלא
פרוס לרעב לחמך לא זכה ועניים מרודי תבית ומייתי כי הך עובד
דבסחו ומיכ' לאחיך דבפ"ב דבינ' תבלים כל אחזותיו של אדם קנוכין
לו מר"ה עד יה"ב חון מהונתת שבתו' יי"ט והונתת בניי לאת"ם אחם פוחת
אחתי' לו ואם הוסי' מוסיפי' לו אחתי לא אני הא' נמי הונא' הנדק' בהדייהו

רבי שמעון בן יוחאי כד דמך ליה בלילי ריש שתא המא בהלסי'
בני אחתיה סתבעיין מן מלכותא שית מאה דנרי' אנסינון ואקסנין
פרנסין אסרין ליה מן רמא מפקתא (ההוכמה) אמר לכון אתון
מפקין ומתבין בכופא דשתא אין מתאברין אנא אשלם לכון בסופי'
דשת' אתאסרין עלייהו לישן בישׁ כד הוו יתבין עסקין בהדי משקס'
(מסי' אתא הר נבר מסלכות אמר להון אתון עברון עורפירן דלבא
אתון מארמא' (מפסידין) שית מא' דנרין סרתינון וחבשתינון בסלקי
(כ"ל בסלקי ופי' סוחר) ביון רשמע ר"ש בן יוחאי אתא לנביהון אמר
לון ומה אפקתון אמ' ליה הא כתבא שרי הרא כתבא ואשכח
דאפקן שית מאה דנרין חסר שית דנרין אם להון הבו לי שית דנרין
ואנא מפקא לכון אמר ליה להוא סבא מתב' מנהון שית
מאה דנרין ואתה אמרת שית דנרין ואנא מפקא לכון אמר להון הבו
לן שיתא דנרין ולא איכפת לכון אתון יהבון ליה שיתא דנרין בנו
קוסציה אול יהבין שוחרא להרין סבא דלא לרבר לסלבא מילא
ואפקינון מתמן אמר ליה דלמא חוות ירעת דאינו מארסוון אמר
לו חייכון מלולי ריש שתא הוינא ירעין דאינו מארסוון (מפסידין)
שית מאה דנרין אסרי ליה אילו אמרת לא הוינא יהבין אף שיתא
דינרין בנו מצותיו אמר להון אלו אמר לכון לא הוון מהמנין יתי

אלא אית הוא משתחוי להון למעבר מצותיה לשמה :

יג ותפק לרעב אם זכיתם לרעבו של יעקב ואם לאו לשבעו של
עשו ועניים מרודים תביא בית אלו הם עניים מרודים
סנעוריהם אמר רבי יצחק בהרין סמיוא דקריין ליה סני נהורא לכך
נאמר ועניים מרודים תביא בית ד"א ועניים מרודים תביא בית אלו
בעלי בתים שירדו מכבודם ומנכסיהם מי נרם להם שיהיו עניים
על ידי שלא פשטו ידיהם לעניים ועל ידי שלא עשו רצון אביהם
שבשמים לכך נאמר ועניים מרודים תביא בית אחר ועניים
מרודים אלו אכלים ומרי נפש שנפשן ענומה עליהן זמי משמחן
יין רבתיב תנו שכר לאובד ויין למרי נפש לכך נאמר ועניים
מרודים תביא בית ד"א ועניים מרודים תביא בית אלו תלמידי
חכמים שנכנסים לבתי עמי הארץ ומרוים אותם מר"ת לכך נאמר
ועניים מרודים תביא בית ד"א ועניים מרודים תביא בית אלו

ת"ח

שהניר מרכסוון ונרס מה מכן מרכסוון ומי אמת הייתה יודעת מה סעו
מפסידי כנתנו ומרכסוון מלסון מכידה אלא מיש הוה כו' נכון מה סעו
לות אמת לא יאות היה דלא חוית לכון למעבד מצותא לשמה ומי
כמו ולא עוד אלא וכלנון זה לעיל פ"כ אלא להכו' בדיבי' חולת פרכתיבנ' מר
מ"ק מאי מעבד מצוה לאמה מיכ' ככה כשלא' כפי ת"ם בפ"ק עסיבתו ואל
מנייהו לנדק' בים מכל כפי ת"ם כאן דמדעת להתפר' בסוף סיו מולאין
מעבר מצוה לשמה היה וי"ל דת"ת כמה סיו מלוי ממוג לנדק' הים מצוה
ה"נ הלא פרוס לרעב לחמך אם זכית כו' דמכמי בהתי קר' דרי' ומזי' ומכו
לות בפ"ק דב"ב זכה הלא פרוס לרעב לחמך לא זכה ועניי' מרודי מכיני
ומפ' עניי' מרודי כמ"ה כדמפ' ומזיל ומה סהתקרי לזה מסום דאי בעניים
ממם ה"ל לאקדומי ועניי' מרודי' מכיה כית לפרוס לרעב' סהבא' הענני לבר
קודמת לאמלכו . אלו הן עניים מרודי' מנערופס פי' עכו"ם מיקרו מנו
מרודי' כדפרס' כפ' הכו' עניי' מרודי' זו הרסות סבותקי' תמי' הכו הכו סלנ
בריכי' מרודי' קוסלייס כמו מרי' כסיתי ות"ם כאן מנערות' כלו' סהם תמי
כן מקטנות' וקרוב אלי סהניר' היא מנערתם דקתפ' עניים מרודים אלא
סהעניי' דהיינו ישרל מרודי' מנערתם ומרודי' לסון הכנע כמו ורדו בהנ
הים לא תרד' בו בפרך . בהרין סתיים דקריין ליה סני נהור' סהוא בנ
הפך עניינו כן קיר' אותו' סהם עשירי' ומושלי עניים מרודי' הפך עניינו
אלו בעלי בתי' כו' כלו' העניי' מרודי' תביא כית אינה מנוה אלא ה"פ המנוה
הוו תביא לבעל הבית העשיר להיו' מעניים מרודי' שבטון מניעתם יעני
ולפי שלא בעון זה בלבד ירדו מנכסיה הפשרי' שפתחי' נם על אחר עניי
וכדנרסי' כפ' כל הנט אחר רבא בהני הלא מילי בתי בעלי בתי' מנכסיה
דמפקי עבדייהו לחירות' ודסיירי נכסייהו בשבתא ודקבני סבודתייהו
בשבת' בעדן כי מדרש' לה"ק יפ' ילא עשו רבון אביהם שבמים בלות
על אחר דברים שלא עשו בהן רבון יי' מע"נ דלא הוי מצות נדקה וקרא
רמיז הכא אלא לענין נדקה דמתחתי בה : אלו מבלי' ותרי כפ ומי' עניי' סהם
מעוני' בנערים ומי' מרודי' לענין מריריו' . ומי מסתחן יין מסום דבתחו
רבתי תביא מקום שנהנו לנחם מבלים בבני ועתרי' מתבילי' מקום שנהנו
בבשר ויין מתבילי' לאפוקי תינה קתת' הכא מצות מנחותי מבלי' ביין דלא
מני מסתחן בלתו והכי אחר כפ' הד' לא בבר' יין לא לנחם כו מבלי' וכן כתו
בהנהו' תייתו' ס"ז דמסת' פ' הנודר דלא סני אלא יסתה המבל יין בהבלה
לבך נא' ועניי' מרודי' תביא כית ירב' מפני סהמנהג הקדמון להסקו' המבל
כום מ' ולהמכילו מעט מהבשים כרחוב' של עיר ואח"כ היו מברין אוכ
בכית המבל עיקר ההכרחה כמ"ם בתורת המדם לה"ק הבית כית סיבו
המבלי' לביתם ונם יגמתם כיין כי סם עיקר ההכרח' . אלו ת"ת וקרי לנ
עניים סהם עניים ונמלי בעניים ודרים מרודים בנוטריקון מרוי' דנ
תורה ולאיך ליסבדים לתון מוריים דינים . כאלו הקריב בכורי' ת"ת
חסוב פכ"ה כמ"ם בפ"ק דבכרו' כל מי מים כו דמה כאלו נכנה ב"הבית
מ"ק מ"ם בכורי' מסתר קרבנו' סמדם מבית לב"ה לרנון ונמה מסו לתוכ
בחנות בכורי' כתה טעמי' נבותי' דהיינו הבנת הילד

והכא אמתי לא נקט הונא' סכת וי"ט ות"ת בסם וכה יהיה חסרונו הרא
כדקמת' בנדק' וי"ל דהסם לא מנטרי' לאתמי' מיכ' אמתי' דמסמ
מונמת סכת וי"ט ולמוד בניו דהוי להנתו ת"מ לא חסיבי כמזונותיו
ומ"ם זכה מוסיפין לו וכ"ם הונמת הנדק' לאיכו נהנ' מזה ומוד דמוסיפין
דקתמר המם הייכו סבדי הונמת
מוסיפין לו יות' על מזונותיו הקנוין
מכל בנדק' נדולה מזו מיכא דמוסיפין
לו הדב' ברכה ושוכר יומר מתפנתו
ומפ"נ דנם כסבר עונג סבת אינו
עיסר כדלעיל ס"מ פי' ת"ת הייכו בנחה
בבבוד סבת טפי מכל בנדקה לעולם
הברכ' הוא טפי מהנתיב' והכא נמי
הסרון לא סייך למיס' הנא סבת וי"
ות"ת כיון דלהנתו היא וכדי יי' נתן
לו מזונו בנגדן והחסרון הוא סיפיר
עכ"פ ממוג' זה אם לא הקיי' בנתיב
הנדק' איתם' מתונו בחות' סבה ויוכ
לעוסר בפני' מחרות לו יסתר זכותו
לעה"כ ' אנסינון מקמינון פרנסים
הכריחם והקימם לפרנסי עניים .
מן דתם מפקת מהיכן תהיה הוצא
הכריב' לעניי' . ה"נ בילקו' בסוקי
דסת' מתחתם עליהון ליסנ' כיסא דהו
יתבין ונסכין בהדין מטבסם' מחת מ
נבר סכ מן מלכותא ב"ל מו לחמון
עבדין פורפירא דמלכא מו לחמון
מזדמיין ו' אמה דינרין נסבתינון
וחבסתינון בסלקי כיון דסמס רבנ'
חזל לנביהון אמר לון כמה אפקתון
אמרינכו ופי' סב עליהון לה"ר למלכו
סהיו עסירי' ונוחמים וכותבים כמ
ולזה בקשו מהם שיעשו מלכות חנ
לאלכות מו סיתנו ת"ר דינרין לנרנ
ולקח' המים הזקן סהיה מתוג' על מ
וחבסם בפ' הסוה ופי' מזדמנין לנ
זמיון ומרנוב' ובמקו' מתרסוון נרש
נמי בילקו' מזדמנין וקרוב בעיני הרב

יסע"נה

ת"ח ותלמידיהם שמורים לישר' טומאה וטהרה איסור והתר
ומלמדים אותן לעשות רצון אביהם שבשמים לכך נאמר ועניים
מרודים תביא בית א"ר אבון כל המארח ת"ח בביתו מעלה עליו
הכתוב כאלו הקרי' בכורים נא' כאן תביא ונא' להלן תביא בית ה'
אלהיך מה להלן בבורים אף כאן בבורים ·

יד כי תראה ערום וכסיתו רב ארא בר אהבה ורב ור' חד אמר
מרקדקין בכסות ואין מרקדקין בחיי נפש וחכמים אומ' אף
בכסות אינן מרקדקין מפני כריתו של אברהם אבינו שנאמר
ומבשרך לא התעלם בר קפר' אמר הוי רואה בשרו כבשרך תני בר
קפרא אין לך ארם שאינו בא לידי סדה זו אם לא הוא בנו בנו אם לא
בנו בן בנו ר"א ומבשרך לא התעלם ר' יעקב אמר בש"ר אלעזר זו
גרושתו ר' יוסי הגלילי הוה ליה איתתא בישא והות מבזיי' ליה
קרם תלמידוי אמרו ליה תלמידוי ר' שבק הדא איתתא מינך דלית
היא עברא ליקרך אמר לון פרנא (כתוכה) דידה רב עלי ולית בי
משבק לה חד זמן הוון יתיבין פששין (לומדים) הוא זר' אלעזר בן
עוריה מן דחסלין א"ל משנה ר' ואנן סלקין לבית א"ל אין מזדסלקין
אסכת על אפא ונפקת לה צפה בההיא קידרא על שפייה (מוסכה)
א"ל אית בהדא קידרא כלום א"ל אית בה פרפריין (פת נכות' בקדר')
אזל גליתה ואשכח בנוה פרגיין (תרנגוליס קטנים) ידע ר' אלעזר
בן עוריה דלא יתיבא דעתה עם בעלה כד יתבין להון אכלין א"ל
לא אמר' פרפריין והא אנא אשכחנא בנווה פרגיין אמר מעשה
נסים הן כיון דאכלין מה דאכלין א"ל רבי שבק הדא איתתא מינך
דלית היא עברה ליקרך א"ל פרנה רב עלי ולית בי משבק לה א"ל
אנא פסיק פרנה ושבקה מינך עברון ליה כן פסיק לה פרנה ושבקוה
מיניה ואסבון יתיה איתתא אוחרי טבתא מינה גרמין חובה דההיא
איגתת ואולת ואתנסיבת לסנתירא (לסומר) דקרת' לבתר יומין
אתון ייסורין עלוי ואעכיר ההוא גברא סני נהור והוה אתתא נגידא
ליה בכל קרתא והות אולא בכל שבנא ובשכונתיה דר' יוסי הגלילי
לא הות אולא הוה ההוא גברא חכם קרתא אמר לה לסה ליית את
מובילה לי לשכונתיה דרבי יוסי הגלילי ראנא שמיע דהוא עבוד
מצוון א"ל משבקתי' (גרושתו) אנא ולית לכי חמא אפוי אהון חד זמן
וקרון בשכונתיה דרבי יוסי הגלילי שרי חבט עלה והוות קליהון
מתבויין בכל קרתא אוריק רבי יוסי הגלילי וחמהון מתבויין בנו
שוקא נסיבהון ויהב יתהון בחד ביתא מן דירויה והיה מפרנס יתהון
כל ימי חייהון משום ומבשרך לא התעלם ביומוי דר' תנחומא הוו
צריכין ישראל למטרא אתון לגבי' ואמרון ליה רבי גזר תעניתא
דייחות מטרא גזר תעניתא פעם ראשונ' ושניה ולא ירדו גשמים
פעם שלישית קם ורדש אם לון כל עמא יפילנון מצוה קם חד גבר
ונסב מה דהות ליה בנו ביתיה ונפק למפלנה פנעה ביה משבקתה
וא"ל זבי בההיא איתתא דמן יומא דנפקת מן ביתך לא חמית שב
ביון שראה אותה ערומה ובצרה גדולה נתפלא עליה רחמים ונתן
לה על שום ומבשרך לא התעלם חמיתיה חד גבר וסליק וא"ל לר'
תנחומא ר' את הבא ועבירה הבא א"ל מה חמית א"ל חמית גבר פלן
דמשתעי למשבקתיה ולא עור ולא דייהב לה פריטין אי לאו דחשיר
עלה לא יהיב לה שלה ר"ת ואייתיה וא"ל ברי את ידע דעלמא קאי
בצערא ובריאתא קיימי בצערא ואולת ואשתעית עם משבקתך
ולא עור אלא דייהבית לה פריטין אלולי דחשיר אתא לא יהבת לה
פריטין א"ל ולא כך דרשת ומבשרך לא התעלם את אסרת כל עמא
יפקון ויפלנון מצות קאמיה אנא למפלנ' מצוה פנעת בי משבקתי
ואמרת לי זכי בההיא איתתא דמן יומא דנפקית מביתך לא חמית
שב כיון שראיתי ערומה ובצרה גדולה נתפלאתי עליה רחמים
ונתתי לה על שום ומבשרך לא התעלם באותה שעה הגביה ר'
תנחומא פניו לשמים ואמר לפני הק"בה רבש"ע מה אם זה שהוא
בשר ודם ואכזרי ולא היו עליו מזונותיה נתפלא עליה רחמים ונתן
לה אנו שאנו בני בניך בני אברהם יצחק ויעקב ומזונותנו עליך על
אב"ו שתתפלא עלינו רחמי' באות' שעה ירדו גשמי' ונתרוה העולם
טו אז יבקע כשחר אורך אמר רבי ירמיה בן אלעזר אפילו אותה
שכתב בה והארכת ימים מחרת הצמח והלך לפניך צדקך
כל מה דאת לעי לנפשך לעי וכבוד ה' יאספך אז תקרא וה' יענה
כמה דאת אמר תקר' וה' ייענה תשוע ויאמר הנני אם תסיר מתוכך
מוטה אלו שטרות פרוצים שלח אצבע ודבר און אם ראית חבירך
שבורת מן המלכות אין הוה אזיל ברת הא אזיל ברה ואין לא הוה
אזיל ברה אמור הא אזיל בראי ותפק לרעב נפשך אר"ל אם אין לך
ליתן לו נחמו בדברים אמור לו תצא נפשי עליך שאין לי מה ליתן
לך ונפש נענה תשביע אם עשית כן וזרח בחשך אורך ואפלתך
כצהרים ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ
א"ר טביומי אם עשית כן הרי את כבוראך כאותו שכתוב בו
ומס לא קמפ' למען ייטב לך כעה"ז אך לא תכף ומיד למעשה לא תאריך
ימים ומה"כ ייטב לך וקאמר דזכות הצדקה תהרה תגמת טובתו ולא
ינטרך להמתין : כל מה סמתה לעי כל מה סמתה טורח לעצמך מחפה
טורח ומיכה למיקם מתי קאמר וכי תעלה על הדעת סעוסה מכוה יצא
לאחרים ואין לומר ספידוסו ספל
סברו סמור לעצמו ולא לבניו דכמה
דוכתי מסמע שבסבר הצדקה זוכים
הבנים כמ"ם בסלקי דסבת חקרים
ריפתא לעניים כי היכי דליקדמו
לבניך ולעיל אמרינן ומפסרך לא
תתעלם תני בר קפרא כו' ועוד מי
ניחא לבדיקי שלא יסאר זכותו לבניו
הא אמרי' לקמן פל"ו יד ליד לא ינקה יעש' נח
רש כו' ואין לומר ספידוסו כי הל
סברו לנפשו סמור לעה"ב ולא ינקה
בעה"ז וכדאמר בפ"ק דכ"ב מכותי
נגזו לעה"ז ואני נגזתי לעה"ב סמ'
והלך לפניך צדקך דכלה מכות נמי
סברן לעה"ב דהיום לעסות ומחר
לקבל סברן ואין לומר סכל הסבר
סמור לעה"ב ולא יאכל מפירותיו
בעה"ז הא ליתא דגמילות חסדים
מהמנות סמדם מוכל פירותיה בעה"ז
ועוד דהא לאו עדיפות הוא דמדרכה
מגדולת המנוה שיאכלו פירותיהם
בעה"ז והקרן קיימת לעה"ב כדתני
אז דכרים סמדם עושה מותם מוכל
פירותיהם בעה"ז כו' ועוד דנירסת
הילקוט כל מה דאת לעי לגרמך נר'
ספי' לנפשך לעגמך ומתא דסאר מכו'
כסידנה מדם סתעמוד זכותו לבניו
מחריו לא יהנה מסברן בעה"ז וכענין
המכות דמייתי לקמן פל"ו מכל מכות
הגדקה אף סעומד לבני' זכה העושה
מותם גם בעה"ז לעגמו כמומרו
לדקתו עומדת לעד קרנו תרו' בכבוד
ה"נ כמד"מ תקרא ומכבי מעגך ופי'
סאין לפרס פקרא ווי' יעגה
סימתע כתפלתו דסיינו תפוע ויאמר
הנני אם פי' סיוכה לנכוחה מו רוח
הקדש שבסיעל דבר חכמה מיי' יעגנו
להודיע כענין מקרא ומכבי מעגך
דהייכו לפכין מפא ומתן ·

אלו סטרות פרוצים לא נגל מ"ש
דמ"כ מתי קמ"ל ועוד כהפכם
לבעליו מלי' מלת' שלא בהסרתו מתוכו
לחוד מכל סטרות) פרוצים ניחא
כי קבריעתו מותם סני ומתמא
מסיר המוטה מביתו ומתמי טעמא
נמי דרסו בגמרא ומל מסכן בהוהלך
עולה זה סטר פרוצ : סם
אם רחית כו' סמיכו דבק מל מס
מסיר ופי' סתסיר סליחות
מנכבו ודבר מון מתוכך דמתי קמ"ל
ועוד מ"ט סליחות מנכבו לזה מלא
פי' סרחוי סתפלה מנכבו ותלבר סקר
והיינו מס רחית חבירך בורח
מהמלכות עבו"ס מס הולך בדרך זו סם
מתור לרודף שהלך בדרך אחרת ומס
לא הלך בדרך זו מתור שהלך בדרך
זו כדי שלא ימנעהו ולהכי קאמר שלא
מנכבו שעל ידו מורה הדרך ·
ה"ג מיכוה מזיל בדא מיתא הא סם
מזיל בחידך ·
שאין לי מה ליתן והא דכתיב ונסם
נענה תסביע סיינו תסביע
דכרים שתייסנו בדכרים כמו סם
שכתבו התוספות בפ"ק דב"ב נמי
המתייסו בדברי' מתברך כי"ח דכרים
מ"ב לנקוסי מפיים לנותן כדאתתוב סם
בסלקי פרקין ·
אם עסית כן זרח בחשך מיכ' למיידק
מה גריך לומר מס עסית כן וי"ל
סר"ל מס עסית כן לחוד דהיינו פיום בדכרים יכולו עליך הברכות דמתי
ומזיל דלא מיתא דוקא כמי שנותן מתוס בדכתיב לעיל הלא פרום לרעב
וג"כ מפיייסו בדכרים בהכי הוא דנוכא לברכו' הללו דהא ליתא לא בפיוס
לחוד

ת"ח ולמדים אותן לעשות רצון אביהם שבשמים לכך נאמר ועניים
מרודים תביא בית א"ר אבון כל המארח ת"ח בביתו מעלה עליו
הכתוב כאלו הקרי' בכורים נא' כאן תביא ונא' להלן תביא בית ה'
אלהיך מה להלן בבורים אף כאן בבורים ·

יד כי תראה ערום וכסיתו רב ארא בר אהבה ורב ור' חד אמר
מרקדקין בכסות ואין מרקדקין בחיי נפש וחכמים אומ' אף
בכסות אינן מרקדקין מפני כריתו של אברהם אבינו שנאמר
ומבשרך לא התעלם בר קפר' אמר הוי רואה בשרו כבשרך תני בר
קפרא אין לך ארם שאינו בא לידי סדה זו אם לא הוא בנו בנו אם לא
בנו בן בנו ר"א ומבשרך לא התעלם ר' יעקב אמר בש"ר אלעזר זו
גרושתו ר' יוסי הגלילי הוה ליה איתתא בישא והות מבזיי' ליה
קרם תלמידוי אמרו ליה תלמידוי ר' שבק הדא איתתא מינך דלית
היא עברא ליקרך אמר לון פרנא (כתוכה) דידה רב עלי ולית בי
משבק לה חד זמן הוון יתיבין פששין (לומדים) הוא זר' אלעזר בן
עוריה מן דחסלין א"ל משנה ר' ואנן סלקין לבית א"ל אין מזדסלקין
אסכת על אפא ונפקת לה צפה בההיא קידרא על שפייה (מוסכה)
א"ל אית בהדא קידרא כלום א"ל אית בה פרפריין (פת נכות' בקדר')
אזל גליתה ואשכח בנוה פרגיין (תרנגוליס קטנים) ידע ר' אלעזר
בן עוריה דלא יתיבא דעתה עם בעלה כד יתבין להון אכלין א"ל
לא אמר' פרפריין והא אנא אשכחנא בנווה פרגיין אמר מעשה
נסים הן כיון דאכלין מה דאכלין א"ל רבי שבק הדא איתתא מינך
דלית היא עברה ליקרך א"ל פרנה רב עלי ולית בי משבק לה א"ל
אנא פסיק פרנה ושבקה מינך עברון ליה כן פסיק לה פרנה ושבקוה
מיניה ואסבון יתיה איתתא אוחרי טבתא מינה גרמין חובה דההיא
איגתת ואולת ואתנסיבת לסנתירא (לסומר) דקרת' לבתר יומין
אתון ייסורין עלוי ואעכיר ההוא גברא סני נהור והוה אתתא נגידא
ליה בכל קרתא והות אולא בכל שבנא ובשכונתיה דר' יוסי הגלילי
לא הות אולא הוה ההוא גברא חכם קרתא אמר לה לסה ליית את
מובילה לי לשכונתיה דרבי יוסי הגלילי ראנא שמיע דהוא עבוד
מצוון א"ל משבקתי' (גרושתו) אנא ולית לכי חמא אפוי אהון חד זמן
וקרון בשכונתיה דרבי יוסי הגלילי שרי חבט עלה והוות קליהון
מתבויין בכל קרתא אוריק רבי יוסי הגלילי וחמהון מתבויין בנו
שוקא נסיבהון ויהב יתהון בחד ביתא מן דירויה והיה מפרנס יתהון
כל ימי חייהון משום ומבשרך לא התעלם ביומוי דר' תנחומא הוו
צריכין ישראל למטרא אתון לגבי' ואמרון ליה רבי גזר תעניתא
דייחות מטרא גזר תעניתא פעם ראשונ' ושניה ולא ירדו גשמים
פעם שלישית קם ורדש אם לון כל עמא יפילנון מצוה קם חד גבר
ונסב מה דהות ליה בנו ביתיה ונפק למפלנה פנעה ביה משבקתה
וא"ל זבי בההיא איתתא דמן יומא דנפקית מן ביתך לא חמית שב
ביון שראה אותה ערומה ובצרה גדולה נתפלא עליה רחמים ונתן
לה על שום ומבשרך לא התעלם חמיתיה חד גבר וסליק וא"ל לר'
תנחומא ר' את הבא ועבירה הבא א"ל מה חמית א"ל חמית גבר פלן
דמשתעי למשבקתיה ולא עור ולא דייהב לה פריטין אי לאו דחשיר
עלה לא יהיב לה שלה ר"ת ואייתיה וא"ל ברי את ידע דעלמא קאי
בצערא ובריאתא קיימי בצערא ואולת ואשתעית עם משבקתך
ולא עור אלא דייהבית לה פריטין אלולי דחשיר אתא לא יהבת לה
פריטין א"ל ולא כך דרשת ומבשרך לא התעלם את אסרת כל עמא
יפקון ויפלנון מצות קאמיה אנא למפלנ' מצוה פנעת בי משבקתי
ואמרת לי זכי בההיא איתתא דמן יומא דנפקית מביתך לא חמית
שב כיון שראיתי ערומה ובצרה גדולה נתפלאתי עליה רחמים
ונתתי לה על שום ומבשרך לא התעלם באותה שעה הגביה ר'
תנחומא פניו לשמים ואמר לפני הק"בה רבש"ע מה אם זה שהוא
בשר ודם ואכזרי ולא היו עליו מזונותיה נתפלא עליה רחמים ונתן
לה אנו שאנו בני בניך בני אברהם יצחק ויעקב ומזונותנו עליך על
אב"ו שתתפלא עלינו רחמי' באות' שעה ירדו גשמי' ונתרוה העולם
טו אז יבקע כשחר אורך אמר רבי ירמיה בן אלעזר אפילו אותה
שכתב בה והארכת ימים מחרת הצמח והלך לפניך צדקך
כל מה דאת לעי לנפשך לעי וכבוד ה' יאספך אז תקרא וה' יענה
כמה דאת אמר תקר' וה' ייענה תשוע ויאמר הנני אם תסיר מתוכך
מוטה אלו שטרות פרוצים שלח אצבע ודבר און אם ראית חבירך
שבורת מן המלכות אין הוה אזיל ברת הא אזיל ברה ואין לא הוה
אזיל ברה אמור הא אזיל בראי ותפק לרעב נפשך אר"ל אם אין לך
ליתן לו נחמו בדברים אמור לו תצא נפשי עליך שאין לי מה ליתן
לך ונפש נענה תשביע אם עשית כן וזרח בחשך אורך ואפלתך
כצהרים ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ
א"ר טביומי אם עשית כן הרי את כבוראך כאותו שכתוב בו
ומס לא קמפ' למען ייטב לך כעה"ז אך לא תכף ומיד למעשה לא תאריך
ימים ומה"כ ייטב לך וקאמר דזכות הצדקה תהרה תגמת טובתו ולא
ינטרך להמתין : כל מה סמתה לעי כל מה סמתה טורח לעצמך מחפה
טורח ומיכה למיקם מתי קאמר וכי תעלה על הדעת סעוסה מכוה יצא
לאחרים ואין לומר ספידוסו ספל
סברו סמור לעצמו ולא לבניו דכמה
דוכתי מסמע שבסבר הצדקה זוכים
הבנים כמ"ם בסלקי דסבת חקרים
ריפתא לעניים כי היכי דליקדמו
לבניך ולעיל מחרינן ומפסרך לא
תתעלם תני בר קפרא כו' ועוד מי
ניחא לבדיקי שלא יסאר זכותו לבניו
הא אמרי' לקמן פל"ו יד ליד לא ינקה יעש' נח
רש כו' ואין לומר ספידוסו כי הל
סברו לנפשו סמור לעה"ב ולא ינקה
בעה"ז וכדאמר בפ"ק דכ"ב מכותי
נגזו לעה"ז ואני נגזתי לעה"ב סמ'
והלך לפניך צדקך דכלה מכות נמי
סברן לעה"ב דהיום לעסות ומחר
לקבל סברן ואין לומר סכל הסבר
סמור לעה"ב ולא יאכל מפירותיו
בעה"ז הא ליתא דגמילות חסדים
מהמנות סמדם מוכל פירותיה בעה"ז
ועוד דהא לאו עדיפות הוא דמדרכה
מגדולת המנוה שיאכלו פירותיהם
בעה"ז והקרן קיימת לעה"ב כדתני
אז דכרים סמדם עושה מותם מוכל
פירותיהם בעה"ז כו' ועוד דנירסת
הילקוט כל מה דאת לעי לגרמך נר'
ספי' לנפשך לעגמך ומתא דסאר מכו'
כסידנה מדם סתעמוד זכותו לבניו
מחריו לא יהנה מסברן בעה"ז וכענין
המכות דמייתי לקמן פל"ו מכל מכות
הגדקה אף סעומד לבני' זכה העושה
מותם גם בעה"ז לעגמו כמומרו
לדקתו עומדת לעד קרנו תרו' בכבוד
ה"נ כמד"מ תקרא ומכבי מעגך ופי'
סאין לפרס פקרא ווי' יעגה
סימתע כתפלתו דסיינו תפוע ויאמר
הנני אם פי' סיוכה לנכוחה מו רוח
הקדש שבסיעל דבר חכמה מיי' יעגנו
להודיע כענין מקרא ומכבי מעגך
דהייכו לפכין מפא ומתן ·
אלו סטרות פרוצים לא נגל מ"ש
דמ"כ מתי קמ"ל ועוד כהפכם
לבעליו מלי' מלת' שלא בהסרתו מתוכו
לחוד מכל סטרות) פרוצים ניחא
כי קבריעתו מותם סני ומתמא
מסיר המוטה מביתו ומתמי טעמא
נמי דרסו בגמרא ומל מסכן בהוהלך
עולה זה סטר פרוצ : סם
אם רחית כו' סמיכו דבק מל מס
מסיר ופי' סתסיר סליחות
מנכבו ודבר מון מתוכך דמתי קמ"ל
ועוד מ"ט סליחות מנכבו לזה מלא
פי' סרחוי סתפלה מנכבו ותלבר סקר
והיינו מס רחית חבירך בורח
מהמלכות עבו"ס מס הולך בדרך זו סם
מתור לרודף שהלך בדרך אחרת ומס
לא הלך בדרך זו מתור שהלך בדרך
זו כדי שלא ימנעהו ולהכי קאמר שלא
מנכבו שעל ידו מורה הדרך ·
ה"ג מיכוה מזיל בדא מיתא הא סם
מזיל בחידך ·
שאין לי מה ליתן והא דכתיב ונסם
נענה תסביע סיינו תסביע
דכרים שתייסנו בדכרים כמו סם
שכתבו התוספות בפ"ק דב"ב נמי
המתייסו בדברי' מתברך כי"ח דכרים
מ"ב לנקוסי מפיים לנותן כדאתתוב סם
בסלקי פרקין ·
אם עסית כן זרח בחשך מיכ' למיידק
מה גריך לומר מס עסית כן וי"ל
סר"ל מס עסית כן לחוד דהיינו פיום בדכרים יכולו עליך הברכות דמתי
ומזיל דלא מיתא דוקא כמי שנותן מתוס בדכתיב לעיל הלא פרום לרעב
וג"כ מפיייסו בדכרים בהכי הוא דנוכא לברכו' הללו דהא ליתא לא בפיוס
לחוד

לא דמייתי הכא כרכו דבתיבי בתר הבי וכדאמרי כפ' הכנ' המפייסו מתבר' כי"ח מ"כ המוס דמפסר לפ' וזרח כחסך מכלל המנוס סהוא מסיר לעיני עניים כמתנותיו ופייסו והברכות מתחילות מומפלגתך כגהרים לה"ק דדאמרי לפ' וזרח כחסך מכלל הברכות דומיא דמפלגתך כגהרים ועוד

פיר ה דהל"ג וזרח מפלגתך כגהרים דוזרח דברים כחסך מיגו עולה לכתן כיון דהוא כה ממין מח' . הרי מתה כבורמך זה

פס ג יוכן פר"ם לקמן פ' דברים עתידים ע"כ"ק להיות דומים לרבכזונע"ם כמה ספי' יפעי"ת סס . הרי מתה כבורמך ופי' והסביע בכחלחו נפסק מתהיה כבוכב סמחות כהיות בפסק כמים סהוא כח וסיסם תמרו כנחות בכמן טפי מסמר מתרי' מפני סהלוכן רמז ל' הרחמים כמ"ם בקנם ליסרל כסיני כוקן מלה רחמים וזה בסכר זה סבמלה רחמי על העני ישמוט יוליין כו' וכיון דבקט ליסנה

תל"קיב דמסתמע לחרבם מכפי דדסיגן לבלהו ופי' ומסוס סיסמיטהו מהגרות ים הפרס כין זה לגזיב דזה הוא מלה

תלי"קו תכמנה הגרו' עליו ע"ד מין בעל הכס מכיר בכסו ויסזיב הוא מחרי סכמו הגרות מו המוכים עליו סיכילהו מהם ופי' יכיח סיכוח מעמל בקסת

יפעי' כ גרכיו וכיוכה ופי' יוליין מיחזק כחו . מכאן קבעו כלו מלסין זה הוא סמת' רגה והחלינגו ספירוסו הנחלנו כיון

פס כו המנוח . זה גן לכ יון דלא פי' סמעיגן דהיינו הגן היותר רוח ומוגה מים היותר גדול והיינו גן ועדן . זה

עדן סמחנו המים יוגמים כמומרו

פס וכהר יוכה מעדן להסקות מת הגן ומהמי קדמ סמעיגן כפ' מין עומדין דגן לחוד ועדן לחוד : רבי טרפון כו' מייתי הך עוכדא הכא לגמ' ספי' וכנו מחך מרכות עולם כו' סמה

פס סיפרגם הענייס חביב כבוגה מרכות עולם ומקיים מוסדי הדורות כי הכא סבמקום קניית הסד' לקיום פרגסתו

רמ"ב' ין חלק המחון לענייס : אית כרגם יהיב מגן כרמ' דר' טרפון לא הכין כוונת ר' עקיבא מחלה וסכר סמה

סהרמסו הסופרי' והמשני' היינו סקנה מהם הסד' מו סנתן להם המעו' כתור' עיסקה וכיוגה כדי סיתפרגס' ר' טרפון

מחוחו הריוח ומחר לו כי מין מדם נותן מעות בחנם ר"ל עלי רמיה ולכן סטר הרמיה סעסה על זה היכן הוא ופי' מפוכי סטר זכרון כתו מפכיות דלקמן פ' סוף פי' ספי' כעדו ספרי זכרון נבי דוד מלך ישרל לפי סבקש סכר רמיה הסיגו דרך נחות הריוחו

מגל מי סיס להמחין כו סחוב הזה כי הוא דוד מלך ישרל מסר דוד כחוב זה : פזר נתן לאביונים וח"ת לא נתן ר"ע לא לעתלי תורה סהם מסונני ודמי לעשות מהסס בדקה ועוד דמיכה כמי מכר ת"ת : וצדקתו עומדת לעד ומיכה סיתקיים המחון בידו ספי' נדקתו עומדת לעד סלעולם יהיה לו מחון כדי לעשות כו נדקה דומה לתה מחמרו כפ"ק דפ"כ נבי יומנא נדקה מכבה מחניה לו מעות כדי לעשות מהן נדקה : חפרצה הזו הענייות עלי היה לגודר' מהם' נותן לחם לכ"ה חסוף לו המעו' כדלעלי' באותו מכתוב כו וח"ת כיון דעל הקב"ה היה לגודרה לימה ספי' וקורה לך גודר פרץ מקרת מס יי' עליו מהוה מגודר פרגות וכמ"ם לעיל הדי

ת כבורמך וי"ל דמ"כ לא הוה מגת לא כגודר פרץ ענני זה מכל כהעלותו עליו כחפה ר"ל מיחבב כלו הייה כל ישרל כמהה מעמד כפרץ לפי מהמקיים נפש מ"מ ישרל כלו קיים עולם מלה זמרמהם קרמ מסמע ליה גודר פרץ כל מחי דמסר לרבוי . הענין הזה כו' דרים מסובב לגון הסקט כמו בסוכה ונחת ובתיבות לסבת כמו לסבת בתיבות כלומר הענייס הולכי בתיבות ודרכים נעים ונדים מפני מנוחתם מכוח ומסקיט

מרעות מסיה לסם על יי לומר פלוני יסן בביתו ומני כאן : הה"ר מו יחזיק כמעוח והיינו המחונן דלים מחזיק כמי מהקב"ה היה מריך להחזיק

מהמי"ת היה רמוי לתת לו מחום נותן לחם לכל בסר כדלעיל . אלא יטייל כו' דמין לפ' מלה ללכת חוץ לחחום דהחוה מחל ולא חים מחקומו

דרסינן לה כפ' מי מהוכיחוהו ומחי קת"ל מם תביב דמסכת דנליך לא הייכו מחטייל בחוץ הכרך למני מהלך כולה בסבת ומ"מ מבני מכוכתו כדי

להיות חוזתן ליכנס בסתחסך מיד למרחק מחוץ למדינ' מסו' ומהמי טעמת דרסו מכמן כפ' לו קסרים מלה יהם הלוכך של מבת כהלוכך של חול כלו

מחין לדון בבבת ות"ט חפ' עמות חפיך לחסור לבת לחוץ לדיע מה היה כריכה ומפ"ם מחינו עוסה ומינו מדבר דק מחעיין כלבד מחי

בעוסה מחי קת"ל ומס כמדבר מדבר דבר נפקא : זה יה"כ מחין כו לא

יולה ולא מפיים מחר' תורה בכדרסו בכסות נקיה כרחית' כפ' כל כתבי

ופרס' דמדבתיב וקרמת לבבת עונג מכלל דלקדוש יי' לחו מבבת קדש

זה יום טוב דחי יה"כ הא כתיב כיה מכובד וכפ' כל כתבי מוקי לה בבבת

לחקדומי סעודתי' מו לחחר . זה חולוס מ"מ כל המלחכו מסורה

בו לא עובדין דחול והיינו מעבות דרכיך לחכוב ברכיו ברחה סעבה

איסור מפני סיס בזה טרדת הל

ולחנה ומכלל עונג בבת סיחבב כמ

כל מלחכתו עסוים ומין לו סוס ב

ויגון כמו בסעם זה מחרי הפוסקים

סחין להדר כעסקיו .

טופס ברכות ולא מסרו לא לחבר

דבר מחודש סחינו ר

לחכוב ומה סחין מכו מתפללים

י"ח בבבת הא מחריגן כפ' מי סח

דמסוס בכוד בבת לא מטרחוה :

מוחר אלין דלחו דוק כמילי דסחו

מסור לדבר בבבת חלה מ

בדברים בטלים .

הרי י"ד ברחה דלא ס"ל לחה דר

דלעיל דפי' ותפק לרבב נבב

בנחתת דברים דה"כ יש חלוק

נותן לפסיים בדברים וברכו' דבת

מקמי ותפק לרבב קיימי מגותן ד

וברכות דבתר הכי קיימי מחפ

בדברים ובדמיתה כפ"ק דפ"כ ו

לא מבבתת י"ד חלא ס"ל לחה מ

דבלהי קדמי בנותן מ

ועליה קיימי כל הברכות ופי' ת

לרבב בפסק לומר סתהיה נתי

בעין טובה וחביב לה י"ד דס"ל

תתענג על יי' והרבבתיך וגו' קי

כמי מבנתני בדקה וחב"ג דמיפ

כהם תביב מבבת דנליך היינו מ

דמי לא מוקיר סבתה מתי הה

ודחי ברכות אלו ומכל מקום

בבבר הבדקה ולא מבי בלהו

למבין י"ד מבום דלא חביב מ

ויי' יעבה תבוע ויחבר הבני לא

ובן בגן דוה וכמוסה מים לחדא

ובנו ממך חרבות עולם מוסדי

ודור הקומם לחדא ובן בודר

ומבובב בתיבות לחדא דבלהו

בבל עבין במלות סובות ודלא

דב"ב דחביב מחז יבקע בבחר

מבובב בתיבות סבתה עבר ברבת

ויתבן לומר דמודה להא דחבר

דותפק לרבב בחפיסו בדברים

לא ס"ל סים חילוק בין בותן לפפיים כמה מחבר בנתרת חלא בתרו

מיירי קדמ ותפק לרבב לחקומי מפיים לבותן דהיינו בפס בעבה

בדבתיבנה לעיל ובין מבותן ובין מחפיים אמו בל הברכות דבתיבי

דבתיבי נבי יעקב נרחה דמסוס דיעקב כתיב כיה מחירת בבת

סחר מחבות בדלעיל ס"מ פי"ח והכא נקט בהדי ברכות

בבת להבי נקט ברכות דיעקב טפי מבחר מבות .

ואלו הן ויתן לך כו' וח"ת והא מיבה ברכות דיעקב דהיינו

מדי יברך אותך ויפרך כו' ומה פברכו יי' והיה זרעך כעפר

ופרבת ימה וקדמה כו' ומו בתברך בבוחו מבדן חרם פרם ובכה נגי

נויס יהיה מתך כו' וי"ל דבחלת מבבך מבמת ליה מותן ברכות

יבחק בלפי עבו ובבה יעקב לבן ע"י מלקח בבורתו ודמי לבחלה

מבבו ולא זכי קרת לבותן פרוסה לעבי חלא בברכות אלו

ע"י המבעמים דדמי לבתיבת הפרוסה והא מלינה מדם כל כתבי

בחלת יעקב מבבך ת"ם לו ופרבת ימה וקדמה :

הה"ר חבבתי דרבי כו' ל' דקבים ליה לבון הליבה דקחמר בחוק

דבבלתת בדרכים נופל לבון הליבה כמו והלבת בדרכיו

בחוקים הים לו לומר תבמרו דקחמר במבות ובחומרו מת

תבמרו מת חבבך מבחור ולהבי כבי לתרוני דונמת מה

ומביבה דנלי חל עדותיך לומר בדחות ליה ולמר בדחות ליה

מחפרם כפ"ם ועוד י"ל דקבה ליה מחי לבתח חם בחוקתי

בבחות בחלו הבבר בבק בקול מה מחין בן בכל מקום

בוהיה בגון והים חם מחוע מבחע בקול י"י חלהיך והיה

מבחע להורות בהבחיעה הרוויה להיות ולהבי כבי לחתוי דרבת

דחמר חבבתי ברכות מחלף ועד חוי דבבתה ביחה מחי

בחם לבתות בחלף ולבייס בת"ו ומיידי דבבי לחתויי

רבי יונתן דחבבתי דרבי מוייה בל הדרבות בבדרבו בו

המדרש .

אמר דוד לפי דרבנו מחיים בבל ביהיה בייבות לבבר

בחוחו ענין מזכיר מחו מתי מבייר הזבדת בם דוד

כי

סדר אם בחקותי פרשה לה

א אם בחקותי תלכו הה"ר חשבתי דרבי ואשיבה רגלי ל ערותיך

אמר דוד רבונו של עולם בכל יום

ר"ל הוא כזה כמ"ם חצות לילה מקום בו' קדמו עיני המורות כו'. יום ויום הייתי מחשב כו' מבואר דק"ל מה חסכון דרכי האדם יסיבו מחור מדרכי יי' ועוד לחכות מדרכם המחשב בדרכי האדם יסיבו מחור מדרכי יי' ועוד רגלי ל' העדו לכי הנ"ל כמו הט לבי אל עדותיך ולזה פי' ת"ק שבחיותו בדרכיו רגליו היו מסיבו אותו ומוליכות אותו לבתי כנסיות ומדרשים שהמחשב היה בדברים הנוגעים לעבודת יי' ועשה הרגלים בדרכיהם: והיו רגלי מכיאו' כו' ק"ו כבנעון יגהג סיבוין למקום אחד ורגלין יכיאוהו מרחו לבית הכנסת ואם נפכול ר' מפקוטו שבסיבי חוסב ללכת בו' רגלין יכיאוהו לבית המדרש מדעתו לרוב הרגלו בהם היה מאחר אם בחקותי תלכו לפ"ז בר' עפ"י הרגל תהיו הולכים אבל אם אלה הוכח לנו מיהיו מכיאו' אותו אלא מדעתו בסוס ל' שעכיבו מדרך הבלם להתעכב ר' תור' יות' ממה שאחרי מתפרכי' העולם כחומרו ומתוקי' מלכם ר' שבסיחסוב ללכת לטייל למקו' אם כ' יתן בדעתו כי טוב לו ללכת הכנסת וכמ"ם ז"ל היוקב בנני' ר' וכי נגיס יש לישראל אם אז כתי' כו' ומ"ם רגלי מכיאות אותי' הרגלים יכיאוהו מנד ההרגל דעת אם מפני שסוף המעשה היה מחשבתו הראשונה כלה הדבר לים המחכיאים אותו מ"כ ע"ד מ"ם דקדוקין אם פנע כך מנוול זה בהיכו לכית המדרש כו' וידאה מחשבתי דרכי לנחת ולכמ ולכמה מקום ממני הייתי מכיא רגלי בית הכנסת להפלינ מת ינדי ממני ר' יהיה פי' אם בחקותי תלכו כי בהליכתו בדרכיו יסוב מחור ויבא למקום קיום חקותי דהיינו ב"ה ר' בחי מתן שכרן של מצות ופי' דרכי דרך החיים דהיינו מתן שכרן של מצות ודרך המות דהיינו הפסדן של עבירות ומיכה למידק דמ"כ דור עושה מירמ' ולא מחשבה ועוד מא רגלי ומשוב ולפי מ"ם בלת מצות נבי הוי מחשב הפסד מנוה כו' דהיינו כשבא ינרו להתנב' סינטרך לבוא כנגדו בזכירת שכר ועונש ל' דהכא נתי כשע' שבא כנגדו קאמר ורגלי היינו חלקי הגוף חבל לפיתה שבתבתי ביפה מ"כ פ' שחיני אמר הכלם מי מפסר מתחלה יהיה עובר מחשב' אם לא אמה כח לאמה כח לאמה כיחס דה"ם מתחלה לא חשבתי דרכי מכל מח"כ דרך אלא רגלי פי' סבותי ל' עדותיך כי לא כוונתי רק ל' עדותיך מנד עבמה ל"ז פי' אם בחקותי תלכו אפסיו הולכים מחדרנה למדרנה בתחלה לקבל פרס ומח"כ מחבה: חשבתי מה שכתב לנו בתור' הכא נתי למידק דמשמע דהוה עכיד ע"מ לקבל פרס ומירמ' ועי' ל מ"ם דנקט אם אלים ויספתי ליסר מאחר כרכות וקללות ועי' ל לר"מ ור"ח דמס' מסכה זו בקללות וברכות מחי דרכי ועי' ל כמ"ם ברכות מל"ף ועד תי' ר' דחשיב ברכות ת"כ וקללות דמסכה תור' ומחמי לא חשיב קללו ת"כ מו' יו ועד מ"ם מ"ב ברכות דמסכ' תור' דלא הוו מלא מוי' ן ועד מ"ם ל"ק דמסעם דקללות דמסכ' תורה דהוו מו' יו ועד ה"ם למעוטי מתם ואו הספיב חשיב להו כ"ב דכשתחור מוי' ו עד ה"ם כסדר המותיות הוו מ"ב ועי"ק מה נורך לחפוך לומר אם זכיתם הריני הופך כו' דמיפוק דבהיות כתיבי ברכות לשמוע בקול יי' ועי' ל דדרש' ו ודרב הונא ודר' אמן משמע דכי הדדי נינהו ומתי כיבייהו והכ"ל דלר' מנחם כונת הכתו' בתמים אדם יחסוך מיוסר לפי מידלה שמטה ידו וכיונת לו"ם חשבתי דרכי כו' אף אם עלה על דעתו לסוב מאחרי יי' לחיותו גרוף וכמ"ם ל' חבלי רשעים עודוני עכ"ז אם חשב מדרכיו הם הנורמים שהרי יי' אמר אם בחקותי תלכו ונתתי שלום בעיק' הכונה כשעבוד תלכיות שיהי' אם שלום ולא יהיו המותות מטרידים אותם מעסק התורה וקללו' כתו' אם בחקותי תלכו ומתי כיבייהו והכ"ל דלר' מנחם כונת הכתו' ר' ליסר' מחכם סמין הכונה להכותם רק שיסוכו ליסרם ל' יי' ולזה אם ל' ברכות ת"כ ולפ"ז פי' אם בחקותי תלכו שלא יכתם בהם חסכה ר' חיב' רגלי ל' עדותיך ולפ"ז פי' אם בחקותי תלכו ל' ר' ענין ההכתה ביי' הלכה עוד ל' יי' יגליה בידם ולר' יונתן כונת דוד ע"ם ענין ההכתה ביי' ברחקת היאום וזה כי ידוע כי רבים חלנים הפילה מחשבת היאום כי אם מן הרחמי' בחוסכו סמין מזור לחטאיוסיף ברעתו וכמ"ם שיעב' אם לא יוכל ליהם בכל דרכיו וכמו שיתרחק האדם מעבוד המלך בהעשן שלא יכלנה ידי חוכתו ובהכרת יפנע בו ומ"ל אמר כבר חטא שיתיאם לגמרי ר' שירמ' רוב רובי הקלי' לתוש' ויחסוב כי מכדה תקותו כלנרס' בתנחו' נבי' למה נסתם' ס' זו לפ"ק לנו לפי פסמעו יסר ק' קללו' אמר כ' שנאמרו

פס' זו חוק מת"ט שנאמרו בת"פ מיד בסקו מיד הריקו פנים' ואמ' מי יובל לעמוד כאו מיד קרא מוחס מחה והיה מפיסן כו' ועד אמר הק' בה אע"פ סקללות הללו באים עליכם הן הן מעמידות אתכם אף מ"ל מחה אע"פ שהיסורין הללו באו עליכם לכם עמיד לכך נא אתם נגבי ויר' שבביטו בברכו' היותן מלא ועד תי' ו כו' שמוזה יד' שמין הכ"ה אמן הכן כרשה לא לזכותם שברי הברכות הוי מלא ועד תי' ו סיר' תליקים שיבאו בכל מה שאפסר לבא שמין דבר יונה מכלל מותיות שמל"ף ועד תי' ו ונם בהיותן בסדר זה נרמ' שהן הן המכוונו' ליי' ממנם הקללו' הן מעטו' ואף מותם שבמסכ' תורה שהן מרוכות אחר שהן מוי' ו ועד ה"ם נר' מיעוט שהכוונ' האלהית בהן מעטו מוער ופלינ ר' ימאן דחשיב להו כ' ב בפ' אספיב' לא ס"ל דכיון דלא היו מל"ף ועד תי' ו אין לחסוב רק כ' מותיות ומ"כ מודי מסלי ח ליה מ"ת כילף שהכוונ' האלהית בלתי ראשית בלתי נרנית בקללה מדלא נקט המותיות מל"ף ועד תי' ו ועוד תדהן הפוכו שמין הה"ל קודם הוי' ו בסדרן גר' שנותו להפך הקללה לברכה בל מה שאפסר שם ומ"כ אין להתיאם מן הרחמים נם תלי' לד יתכן שטעם ההפוך לרמוז לבעלי תשובה כי אף שנוקטו ונלכדו בקללו' בחטאם יתפכו להם לברכה בסיפוק ופי' חשבתי דרכי הברכות והקללות שהם דרך החיי' ודרך המות וכשסתמי אם נוכח זה לא נתיישבתי מן הרחמי' ואביב' רגלי ל' עדותיך אשר נזורו אחו' לבאות' ויתכן שיהיה בחסיבה רגלי ל' עדותיך ת"ם המדר' הנו' שפ' היסורין ים לישראל עמידה ויר' שעמדו רגלי ועמדתי על עמדי ע' עדותיך דהיינו היעודי' המיוחדי' בתור' שהן היסורין ולפ"ו פי' אם בחקותי תלכו שע' חקתי תלכו תמיד ותעמדו על עמדכם

ולא יתנגפו רגליכם. הה"ר ועתה בנים שמעו לי נר' דבני למדר' אם בחקתי תלכו כמ"ם בת"כ תלמד שהמקום מתהוה שיהיו ישראל עמלים בתורה וכה"ל לו עתי שומע לי כו' נר' שש' הדרשא מיתור' דהוה שני בחם בתורה ומתהוה אם בחקותי תלכו ולא קאמ' ואיה אם בחקותי תלכו את מצות שמורו תלכו בדרך הכתוב ולהכי דרש ליה סמוך למתי יי' דסוף הפ' דלעיל ה"ק מתי יי' מלבה ומתהוה אם בחקותי תלכו מ"ב דרש ליה הכא מתי יי' דהיינו רחמן אם בחקותי תלכו כי בשמתם חוטאי' מיגו בקרא כן לא אכזרי ולהכי מסמע דדרשי ליה בתנחו' דנרס' התם אמתי קרא ימאם אמי כי לא שמעו לו כו' עד שכן ישעיהו אומר עזבו את יי' ל' תקרי עזבו לא עזבו אתי כב' יכול למ' מני נקרא אתי יי' ל' רחום וחנון ומפני עונותיכם עשיתם אותי כאכזרי והפכתם מדת רחמנותי לאכזריות כו' ולהכי אייתי הכא אמתי קרא דדרש ליה אשרי ואשריכם כדלקמן אמת דכיון' ליה לקב"ה וקרי לנפשיה מאומר כשאנו שומרים מצותיו. מרבר ביעקב פי' דקרא ולמי כהלי יעקב' מייבי לא דמאי דקאמ' בני וקא' אשרי דרכיו יאמורו מדבר בלפי יעקב דקא' ליה עתה בני' של יעקב שמעו לי כי ידעתם אשרי דרכי יאמורו ממה שהגליה יעקב בזכותו ולכן נם אתם שמעו לי וכדאמרם בסמוך ואייתי הכא מה שהשיבו יי' על הכל דלא אימא דכל מה שהבטיח יי' ליעקב לא היה בתנאי שמירת דרכי יי' דמתחלה קא' ל והנה אנכי עמך כו' והכא קא' ואשרי דרכי יאמורו לה"ק דכל הבטחת לו היו תשובת שלמו אם יהיה אקי' עמדי כו' וכל זה על תנאי הוה דכתי' והיה יי' לי לאלקי' כו' אשרי ילוד אשה דרי' ואשרי סמוך לשמתו לי לו שאשרי הסומע כן: א"ר חנינ' בר פפא אשרי ואשריכ' כו' לא יכולתי להלמו כאן ונרא' דל"נ לה הכא לא בתר מלתא דר' אחא דר' אחא אמר שכמו שאתר ה' הבטחות לו ליעקב נ"כ אמר לבניו ואתה בנים שמעו לי ושמעו מדלא קאמ' בני כדרכו לומר תמיד שמע בני זכיונא פי' בנים האמור כאן בנים של יעקב שמעו לי כי אשרי דרכי יאמורו דהיינו יעקב שאשריו לפי שמר דרכי ונם אתם תזכו לכך והכהי ניחא' לים נתי מ"ם ואשרי דרכי יאמורו ול"ק ואשריכם דרכי תאמורו כמ"ם שמעו לי לנוכ' וכמ' ר' חנינ' ופי' דמ"ם אחריו ול"ק אשריכם לרמות דקרינן כיה נמי אשרי כי כב' יכול הקב"ה לומר אשרי ובאשרי מקיימין תבאין כי הוא תתהוה לזה ופי' כ הוא רחמן כמדתו מש"כ בשמתם שיטרך להתאחר עליהם ומשנה מדתו כדלעיל: בנוהג שבעול' כו' לאו משום בחקותי דרי' שהם חקי יי' שמקיים אות' כמ"ם דדרים הכא תכמה לוכתי דכתיב מנותי חקותי ותורותי שפי' המנוה שהוא נוה שבכנוי מור' על הפועל ועל הפעול לא שמיכות אכי יי' לאם בחקותי דרים ליה כדלעיל והכי דרים לה לות' אכי יי' המקיים' תחל' ומ"כ בחקותי תלכו, סוף שמקיים' כלו' כין כך וכין כך לכסוף מקיים' ס' אחרי: שקיימה תחלה מה שהקש על ס"ם בת"ל אני שעוסק בעול' בשכר אייתי לעיל ס"ב פ"ל אני שקיימתי מצות עמיד' זקן שהיה אברהם יוסב והשכיב עומדת כמ"ם נבי והוא יוסב כתיב וכו' נבי ואברהם עודנו עומד שהוא תקון סופרי', אני שקיימתי כו' ומכיון דמנוה זו דאית בה ענוה טפי קיי"כ שאר מצות אני הוא שקיימת

יום ויום הייתי מחשב ואוסר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיו' ולבתי מדרשות הה"ד ואשיבה רגלי אל עדותיך ר' הונא בש"ר אחא אמר השבתי מהן שברן של מצות והפסידן של עבירות ואשיבה אל עדותיך רבי מנחם התנא דרבי אלעזר בר אבינא אמר, חשבתי מה שכתבת לנו בתור' אם בחקותי תלכו ומה כתב תמן ונתתי שלום בארץ ואם לא תשמעו לי מה כתי' תמן ויספתי ליסרה רבי אבא בריה דר' חייא בש"ר אמ' חשבתי ברכות חשבתי קללות ברכות מאלף ועד תי' ו וקללות מן וא' ועד ה"א ולא עוד אלא שהן הפוכות א"ה אבין אם זכיתן הריניהופך לכם קללות לברכו' אימתי כשתשמרו את הורתי

הה"ר אם בחקותי תלכו:

ב ר"א אם בחקותי תלכו הה"ר ועתה בנים שמעו לי ואשרי דרכי ישמרו מדבר ביעקב דכתיב ביה ויזרר יעקב נדר לאמר רבנן ור' אסי רבנן אמרי על הפל השיבו הב"ה ועל הפרנסה לא השיבו אם יהיה אלהים עמדי א"ל והנה אנכי עמך ושמרתיך אם לו ושמרתיך בדרך הזה אשר אנכי הולך א"ל בכל אשר תלך ושבתי בשלום אל בית אבי א"ל והשיבותיך אל האדמה הזאת ועל הפרנס לא השיבו א"ר אסי אף על הפרנסה השיבו דכתיב כי לא אעזבך ואין לשון עזיבה האמור כאן אלא לשון פרנס כד"א נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם אע"פ שורעו ובניו הם מבקשי' לחם לא ראיתי לאותו צדיק אביהם נעזב מיראתו של הב"ה א"ר הושעיא אשרי ילוד אשה שכך שומע מפי בוראו א"ר חנינ' בר פפא אשרי ואשריכ' כשנתקייטו כל התנאין הללו שהתניתי עמכם א"ר אחא אף לבניו אמר כן שנ' ועתה בנים שמעו לי אשרי ואשריכם לכשתקייטו כל התנאי' הללו שהתנתי עמכם אימתי כשתשמרו את הורתי שנ' אם בחקותי תלכו

ג א"ר אלעזר בנוהג שבעולם מלך בשר ודם נוזר גזירה אם רצה לקיימה הרי היא מקיים' ואם לאו סוף שמקיימה ע' אחרים אבל הב"ה אינו כן אלא נוזר גזרה מקיימה תהלה הה"ר מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני הוא שקיימתי מצות עמירת זקן תהלה אם

ירמי' לג
פס לח
פמלי ח
ירמי' ה
משלי ח
ישעי' י

שמו כך
יחזק' לו

יסמי' ד
תמלי ג

סקי מתי דמל"כ מני יי' למ"ל ומ"נ דכתב רש"י כפ' ואמרת שכשהוא מחזיר
מכל מקום מי' מני יי' נמחק ליתן סכר י"ל דהיכא דהיה מלוה שיש בה טירח
הרבה מן הסרון שיש היה סבריך להנשה זו מכל הכת לא היה נריך :
חקים שכרם חקקתי מיכ' למי ומי הזקיקה לפ' כן דמי מקום דמייתר ליה
דכתי' חקותי ומכותי כיומא דחקות
היינו מכות שאין להם טעם שסטן
וא"ל מקיכין עליהם ולכן נקרא חקה
לומר נזרה גזרתי כדמשמע לקמן פ'
חקת וכתב הרמ"ם ז"ל דלא דרשו כן
לא נכי זמת חקת התורה דהוי סני
בחקה מן תור' וכן נכי חקותי ותורותי
דכיון דכתיכי קרתי סורכו לו מחקתי
מורה על ענין מיוחד ותורתו של ענין
מי מ מכל היכא דכתי' חקה לחוד כנון
חקת הפסח מנוויו יא' פעמי נקר מנו'
מנזרת כוי ופעמי' נקרא חקה מיסין
נזרה כי נזויו היא נזרתו ונכי תם
בחקותי הלכו אמת מכותי תשמרו
שסעוסל הטיפל על חקתי היא ההליכ'
המור' של העמלי כתור' והפוש הנוסל
על מכותי היא השמיר המור' על קיום
המכות ומכיכן לפרוסי תרוייהו על
המכות שהוא הפס הנאמר בכלל לא
נפרש תוחה כפס הנאמר כיחוד עד
סיהיה פס החוקים לענין מ' ופס
המלוה לענין אחר כו' וכיון דכן מי
ס"ל לדרו"ל דמיכא הכא יגורה ליתא
דחוקים היינו מכות שאין להם טעם
ומי ס"ל דליכא יגורה ומכיכן לפרש
תרוייהו על המכות מנא להו למהדרש
חקותי חקות שכהם חקקתי את
השמים כו' מה דעת ר"ל שכב"ת דכתי' חקים
היינו טב' דמיקרו המכות חקים מסים שכהם חקקתי את השמים כו' מאי
סנא דקאמר לה הכא ולא כב"ת דכתיב חקים מקמי המי קרא וי"ל דאה"נ
דקרא מיותר ולא מני למיתם דחקותי מ"מ לאמות שאין בהם טע' הכריאת
ה"ל לאמתם מכותי והדר חקותי מ"מ זו, שבהם חקקתי כו' שם' התור'
נגרת העולם כדלעיל ריש ספרא ופס פי' עניגר ומע"ם שהזכי' שמי' ומרן
הזכיר עוד פולדותיהם דהיינו שמים וארץ מפני שלא היה מלאכתן שוה
לת"ם כפר"מ והזכרניהו לעיל ס"מ פ"ב שמים נברתו בתאמר אבל נבאים
נברתו ע"י יעיבה כו' לומר שכל מין המלאכות היתה ע"י שמור' והזכיר יום
וחול ותהום כייחוד מפני שהם מעשה נסים בכל שעה שאין הים עוכר
ביחול ואין התהום עולה לומר שכל זה הוא תמיד ע"י התורה, חקות
ירח וכוכבים ובמה נמי ליגמ חקה מדכתיב בתרי' אם יתוסו החוקים
האלה לפני מלכל הנוכר, את החול ק"מה כיון זה לחק הים דקאמר
דהיינו שלא יעבור נבולו ושמא לחק החול שלא יכנס לפנים מנבולו שלא
לעולם התפשטות הים על נבול החול שהוחק בבריאה ומע"ם שפעמים
המים מתמעטים ויכנס החול לפני' לא יתמיד לא בזמן אעט יפוכו המים
לנבולם הראשון. את התהום הים התחתונים מיקרו תהום כתו' תהום
ל תהום קורא כו' ונכתן לו יי' חק שלא יעלה ויגיף העולם: חק וחג נ"מ
ל"נ ליה. חקים שהם חקוקים ליג"ר פי' דברי תורה הם חקוקי' כנגד
יגה"ר שעל ידן נעבר ונדבה ופי' ר' לוי מסל כו' לומר שאין זה ע"י מה
שהתור' תלמוד מוסר להזהיר מהרע שבבחינ' זה קרוי' נר כדלעיל ס"ב פל"ו
לא כעבם כתה תעבר הינ' הר כמקן הסוכרת המקן וזה עד"ם בקדושין מה
ענב כך מנוול זה שעבהו לב"ה מה מקן הוא נמות וזה להיותה מתשת כחו
של אדם ועי"ז יכנע לבבו הערל ולו"ה מאוה מסל לשומר הדרך כרב כחו
מהשברו מה הנייסות, חקים שהכיתים כו' נר' דדרים חקי' ענין כתיב'
וחקיק' כתו' החוקקים חקקו און ופי' שהכתיב' היה שנכתב שאדם לחיי
העה"ב ולהכי מייתי מכל הכתוב לחיים דמזכיר כתיב' ראו לומר שהתור'
מכיתה לחיי עה"ב מין נורך רחיה מכמן שכל התור' מלאה מזה ויתכן
שהכוונ' כי אף שיהטה האדם התור' מכיתנו לעה"ב סעל ידה יצוב בתשוב'
ע"ד אם רחית ת"ח שעבר כו' מ"נ שאפי' לא יצוב יוכה לעה"ב אחר שיקבל
ענשו כענין אישם אחר שאחר עליו מכילין תיק הספר עם הספר ואישם' י
תורתו כדאי' במדר' רות בפ' ליני הלילה ולהכי מייתי מכל הכתוב לחיים
דכל לרבויי אפי' שאטה: שנא' את לוחות המקן ואי לא לרבות דתור'
קרויה מקן מה כ"ל שהלוחות מקן ועוד כיון דסנפרינון הוו כמש"ל לא
הי' כל מקן דמשמע מכנים דעלמ' אלא סנפרינון הו מרגליות אב"ל ומאי
טעמא נמי דרשו בפ' ביכר מעברין לוחות מקן אם מסים אדם לחיין מקן
כו'. הני בפר"מ כו' י"ל מ"ש להכיא דר"מ ודרשב"י הכא דאמ"נ דהכא
בשכר ועונש דקרא קיימי, מאי נפקא מינה מתפלי ר"שמור ורשב"י ועיקר
פלוגתייהו אשכחן בספרי בפ' ועבר את השמים והתם נמי כ"ע מאי
קאמלני לענין קרא וכן מה כין ר"מ ורש"י דדרים אז ועי"ל ענין הבכר
וכיונא שהבכר כדברי ר"מ כרמוי לתקיי מה שכתוב הספר וכדברי רש"י
לתה לא נוכר הספר דולמאי כוולמי מי אפשר ועי"ל כמו וכיון הוא מפמנן
של דברים דמשמע שדבר נרמז בתקום אחר ומשמעותו בהדיא היכן הוא
וכן שני בספרי היכן פי' של דבר ומ"כ כ"ע היכא דמיתה דאמרו הני קרמי
לפרוס לפ' ועי"ל כיון דפי' דמלאת בשוב הארץ מלכו כו' היה לו לרש"י
לומר שוב הארץ ואחרב ירדו כרוכים ולא לחם ומקל וכ"ש שהיל"ל לעמו'
לחם ולא בבר שהוא מקר' ל הלחם שהוא תומר ל הסיבו' והכמו' לא
מ"ש כרוכים דמ"ל סיהיו כרוכים הו לא הוחיל ואחת לידן לימה
הו בהיה לספרי דתני' רשב"י פסל למלך שהיו לו בנים ועבדי הר
נוזנים ומתפרנסי' מתחת ידו ומשחתות של אוכר כיון בסהם עיש
הוא פותח את האוכר ונו
ומשנין וכשאין עושים רצונו
נוטל את האוכר ונו מתים כר
ישראל כשעושים רצונו מקום
אומר יפתח יי' לך את אוצרו
השמים וכשאין עושים רצונו מקום
מהו אומר ונחר אף יי' בכם ועצר
השמים וג"ע מתי אתה לתקוע
כמשלי ועוד מה צורך לומר
ועבדים והוה סני בבנים אומרים
ועוד מה צורך לומר הרבה מ"ל
מ"ל מעט ויר' דק"ל כמאחר ו
השמים דמשמע דבקים עשה
כן כדי שיאכלו ונזה הפך הפרס
כי יי' הטוב והמטיב ואין רע
מלמעלה וכל דעבדין מן שמים
ועוד אומר סמוך לזה ואכלתם
מעל האדן כי מה ענין זה ל
נשמים ומ"ש המ"ס עי' עניר
יאכוד התבואות יאכלו מהר לא
מ"מ מעל האדן הטובה שנרמ
הגלות מתנה ואין זה ענין
נשמים ולזה הביא רשב"י מ
המ' שהרע אינו נמשך כלל מ
וכמ"ש רבים שבמה שיי' הסתיר
מהרשע מעמו נאמר והרעה תדביקנו פ' עונותיו יאכלוהו כו' ויש
ביד פשעם וכן אמר לקמן כפ' ראה מפי עליון לא תנא הרעות והסו
הרע' בתה מאכיה כו' ולו' מ מעל למלך שהיו לו עבדים כו' שלא יותם
מתנו הנה לטובתם נריך שיפתח ידו אתנם לרעתם אין צורך רק
שיסלק ידו מעזונותם הם בעבדים מתים ברעב וכן האנשים אחר
מעבדים אתים לולי חסדי יי' הנה כתה שיסתיר פניו מהם הם מתים
לא עשה הרע' ולפ' ז יהיה מתמר ואכלתם מהר' מגרן אל ועבר את הנ
לומר שכשם שבעניות אתים אין יי' פועל הרע רק מסתיר פניו מהם
כן בהכודם מעל האדמ' וכל הדברים וכאומרו בנים ועבדים ירחון
יחסים אשר לנו עם הם' את הם בנים כאומרו בנים אתם ליי' אלקיכם
מנד חביבותי' נבן ומנד היותנו חלקו והב' עבדים כאומרו כי לי בני
עבדים וזה מנד היותנו עובדי עבודתו ומנד היחס הא' ראוי לדון נ
ומנד היחס הב' ראוי לדון כמשפט ע"ד אם בבנים אם בעבדים אם
רחמנו כו' וכבוד' פה כי כין כפי היחס הא' אז הב' לא יבא הרע מאתנו
לא מעבמו יאמר להשתרת פניו מתנו כאותו המלך שעבדיו וכניו
בדוכין בענין א' וכאומרו הרב' רמז לענין אחר מנב מורתי' והוא שהם
האנשים רבים לא תהיה ההשגחה כולנה רק פרטית לכל א' בפרנס
בחוט' פותח את ידך כו' בענין המלך שהבנים והעבדים הרבים יהיו
על ידו תמיד והתשוב' הב' שהרעות מכוונות ל תכלית הטוב כי כאשר
אים את בנו ייסר יי' את האדם להחזירו למוטב ומזה הנה יבנו הייס
לבעל הרחמים כאו' כי אם הוכה ורחם כו' ולך יי' אסר כו' וזה או' יי
ויי' לקח כו' כמ"ש הרמ"ם ומזו"א הכבר והמקל ירדו כרוכים בלומר
והעונש כרוכים זה בזה והתכלית לתת הבבר ולזה יהיה המקל לרדו
מוסר טוב ולזה נא הוגרך להזכי' כאן הפס' שאין הכוב' לא ל מדאקות
ושונש וא"כ מ"ש ועבר את השמים יהיה כפשוטו כי יי' בהשגח' יביא
ולפ' ז אמר ואכלתם מהר' כי המכות יהיה מיד יי' לפי שהגלות טוב
כדלקמן ולפי שאין הכוב' אחוז רק המוסר שבה לשון הכתוב דכתיב
ונקט מקל שהוא להוכיח התיכוקות ונו"ה ג' מתנות שניתנו לישראל
יסורין שפ' הרע יתייסרו ל הטוב' ות"ש בבר יר' לפי שהו אור' על החיי
כאו' לאנורות כסף ולבבר לחם עד בבר לחם לומר שאפי' לבבר מעט
כנגדו המקל שע' יתייסר ונזולתו אי אפשר גם יתבן לאשתעינן שה
הכתוב כתוב' אינו לא לסמך בעלמ' להתפרנס בעה"ז ויעיקר סמוך לבב
ולהכי נקט בבר הטורה על המישוט שאין התכלית רק מזון מה' ור' ל
המודעי הב' תשוב' ג' והיא הנכוב' בשלה זו כדכתי' לעי' פב' ר' סי' ב' שה
הכל אינו לא עשות הייסר והטוב והוא שתקיים התור' לא שהשנוי ב
המקבלי' כי מי שיזכה יקבל את הטוב ומי שלא יזכה יקבל הרע ואין
שנוי בחקו ית' שתכליתו עשות חסד והחוט' דמו כראשו זו"ה בבר והמ
ירדו כרוכי' שהעונש דבק ונמשך ל התור' שהיא הנמוס השלם שהרש
בהכרח לאי שלא יקיימנה ולזה לא הזכיר הבבר עם היותו אחיתי
אאין הכוב' רק להסיב על ענין העונש ולומר שהוא מתחייב' מהדין והחס
התוריי והבינ' דהיה מלבד החרב המתהפכת כו' שהכרח שהיו
התורה ודיינו יכוא החרב המתהפכת וע"ם התשובה' הלו יתיבה
מה שיקשה לקנת שירה שנוי אבלו הטיבו לזה והרשיעו לזה אחת שהרש
והטוב' אין מלאכתם מלאות עשות הדין או להטיב אינו
שנוי רבו אבלו ית' ע"ם הדברי' הלו יתפרנ' מ"ם לקמן פ' ראה אם תל
ושמעתם לאלף אחר לעבדו הרי מוכיח כו' כשהכתיב התם בפ"ה ו
אפשר לומר דרשב"י ור"מ תשובתם אחת בשנוי כפ המקבלי לא דרשב
דבר בבחינת שבר המכות שהעונש כרוך בבר ובכל מ' מקבל
הרע

אמר לו זר ר"מ דבר בבחינת התורה עצמה שהעונש כרוך בה מ"נ שתשובת
הרי כבר לשבול ואם לאו הרי מקל ללקות בו היכן הוא משמעו של
דבר אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו ואם תמאנו ומריתם
חרב תאכלו הרובין תאכלו אמר רבי אחא צריכין ישראל לחרובא
עבדון תתובה א"ר עקיבא יאה פסכינותא לברתיה דיעקב בערקא

סומקא ברישא דסוסיא חווורא

ו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם אמר רבי חמא ב"ר חנינא
אם שמרתם את התורה הריני מעלה עליכם כאלו אתם
עשיתם אותה ועשיתם אותה אמ' רבי חנינא בר פפא אמר להם אם
שמרתם את התורה הריני מעלה עליכם כאלו עשיתם עצמכם
ועשיתם אותם תני רבי חייא הלמד לעשות לא הלמד לעשות
הלמד שלא לעשות נוח שלא נברא אמר רבי יוחנן הלמד שלא
לעשות נוח לו שנהפכה שליתו על פניו ולא יצא לאויר העולם
אמר ר' אחא הלמד על מנת לעשות

מס חפצת בתורה סופה שפקרת על שמך כגון משנתו של ר"חייא ושל כך
קפרת למס שייגעו בהם תדע לך שכן סוף שהרי תורה של הב"ה היא שנ'
תורת יי' תמימה ועלה משה למרום ונקרחת על שמו שנ' וכרו תורת
משה עבדי ותלכך הבבוד ים נפקות ל' הקרת סיוכל למחול עד כבודו למי
סירנה כלו הוא סולט בה וכמ"ש
בפ"ק דקדושין הרב שמחל על כבודו
כבודו מחול ומחר רבא דבור' דיריה
היא דכתיב ובתורתו יהגה ובכ"מ יעסיק
כלו הוא עסקה בתורה לומר שסולט
בהם כלו היא שלו שהוא עסקה ועל
שמעני' שדברי תורה הם נמלאים
רוחניים קיימים למעלה ומתפלים
בלמוד התורה הוה הפונשמת למטה
בת"ם חכמי החתת לכן אמר שנכתב
כלו הוא בורא הנמנמי' הבם הרוחני'
ומה שנכתב בעוסה את עצמו היינו
שהעולם כלו מינו בדמי להברחות
שלא יי' בחשלו המכיחו כאומדו מחרתי
עולם חסד יבנה ולעי"ם מ' פי"ד מחר

שבזכות מחרהם נברא העולם לכן אמר שזה כמלו עשה את עצמו כלומר
שהוא זכאי וכדמי להברחו בזכות עצמו הלמד לעשות פי דומשית אות'
דבק לאם בחקותי תלכו דהיינו עמל התור' כדמי' בת"כ ואחתה לחיים שיהא
הלמוד ע"מ לעשות דאת"נ דמצותי תשמרו שמעינן שנריכים לעשו המצות
הוה אחינא דאם לא עשאן שכר למוד מיהת נידו להכי אשמעינן הכא
דלמוד שלא על מנת לעשות לא מהנה כלל אדרבה נוח לו שלא נברא ·
ואע"פ שרשי כתב בחומש זאת חלוקי מצותו הוו עמלים בתורה ע"מ
לשמור ולקיים כמו שנא' ולמדתם אותם ושמרת לעשותם ופי' הרא"ם דאם
מצותי תשמרו בעמלי תורה תיירי שעמלים ע"מ לשמור ולקיים דשמירה
בלב משמע שישמרו בלבם שהם עמלים בה לעשות כל האמור בה וזהו שנו
בת"כ זכור את יום השבת לקדשו יכול בלב כשהוא אומ' שמור הרי שמירת
הלב אמור כו' לא כן מנכי עמדי דהא ע"כ הכא אותשית' אותם דרי' הלמד
לעשות וכת"כ מיתה לגיסנא דר' חייא אמר הלכך ל"ל כדמי' ולא שפי' מצותי
תשמרו בעמלם בתורה אלא בשמירת מצות בשפטיה מיירי ומ"ש רפ"י הוו
עמלי בתורה ע"מ לשמו' פי' שזה דבק לאם בחקותי תלכו דהיינו עמל התור'
כדפרש"י ורש"בתו' לומר שעמל התור' הזה יהיה ע"מ לשמו' ולקיים ואת"ש
שייתור ועשית אות' הוא המחיילם כן מכיון דל"ל כזפרש"י הדבר מסתתחי'
כמעט המנו' דהיינו מצותי תשמרו והלמי' שהני' אר' אשהמיר בלב אמ"ש
בת"כ בשהו' שמור כו' המעיינבת"כ מינו יחזו שאין הכונה שם אלא לומר
שסוף הכתו' מכריח לפ"ריסיה אלא כמי שהי' אר' אחל' כמוההני' שם פסוקי'
רבי' מוהמין וכן מ"ש זכור יכול בלב כו' ה"פ דהמ"ל דוק' בלב כעינן זכיר'
ולא כמי' כפה דתפסת מוטב תפסת מכל מכיון דהא מית לן שמור ומהתם
נפקא זכירה בלב מיהת ע"כ זכור לעשות' אתא והיינו אפי' בפה לא
שלשון שמירה משמעו שמירת לב נם לפי פי' הרא"ם מה דאיה מכיה דרש'
מולמדתם אותם ושמרתם לעשותם דמאי מולמיה דהיה שמירה מהך
מכל לדיני דונמא שמיה היה תדכתיב התם לעשותם בלת"ד דמשמע
שהלמוד ע"מ לעשותם ה"נ ועשיתם דהכא ואת"נ דנבי ושמרתם לעשות
את כל החקים שנו בספרי ושמרתם זו משנה לעשות זה המעשה וה"ה בכל
דובתא דאשכחן שמירה ועשיה כגון ושמרת ועשית לשמור ולעשות דכיתא
הכי הכא לא מצי לתרוצי הכי דהא אם בחקותי תלכו הייכו עמל תורה
כדכתיבו' ומהאי טעמא דנרכו לקמן ס"פ' לדרוש לשמור ולעשו' כדהכי
דלא מצי מת' לשמור זו משנה דהא קאמר אם שמוע תשמע דהייכו תלמוד
תורה ; הלמד לעשות אין זה אייך לא"ם כפ"ק דקדושין אי תלמוד גדול
או מעשה גדול דאתם בתי שמקיים שתיהן כשאשר כידו ופליגי הי מצייהו
עדיף לענין הסכר ונם לדחות זה מפני זה דלמאן דאמר תלמוד גדול אם
בתה הכנה לידו ונריך לבטל מתלמוד תורה לעשותה תדהם
מנוה בעבור ת"מ וזו היא שסכיבו ות"ת כנגד כלן והיינו אפיים לא
יסוו כה כדלעיל סוף פל"ה אלא בקנת מצות דק"ל שדוחין ת"ת בעבורן
כגון מת מצוה משום כבוד הבריות ומקרא מגילה משום פרסומי ניסא
כדאיתא בפ"ק דמגילה וכן אמר לנבי תפלה דאי לאו משום זמן תור' לחוי
וזמן תפלה לחוד היו נמנבי' אתפלה מפני ת"ת ולמ"ד דמעשה גדול דוחי
ת"ת מפני מעשה המצו' אבל הכא מיירי בתי שאינו חסן במעשה כלל ואם
כשאפשר לו לקיימו אלא בטול ת"ת ואע"נ דבירושלמי פ"ק דברכו' דמייר
להם ומשמע מהתם דאפילו בתי שרוצה להתבטל מהמצות כדי שלא לבל
ת"ת קאמר הכא שנוח שלא נברא מדמקשי' תינה לרשב"י דאחר כגון מו
שעוסקים בתלמוד תורה אפילו לק"ם אין אנו מפשקיין ותשבי והו שיגין
וזה שיגון ואין לבטל שיגון מפני שיגון אלא דוקא ק"ם שהוא שגון
דת"ת איכא דוחה ת"ת אבל שאר מצות דוחות ת"ת י"ל דהתם בתי שבתו
לעסוק בת"ת תמיד ולא יקיים שום מצו' בעול דכיון שלא יקיי לעול' ווש
אבוה ה"ל כמבטל המצות אבל בתי שאינו מדוק בת"ת תמיד כר' שבי וע"נ
דרוב ימיו עוסק בתורה ואז לא יקיים מצות כיון דמקיים אותם כשאינו
עוסק בתורה שפיר דמי ויתכן דלא אמרו לעולם דת"ת דוחה המצוה
אלא במצוה דאתיא לידיה כתקרתי כגון נתילת חסדים וגיזי' ויקן לפור
ודומיהם דבכה"נ ת"ת עדיפא לת"ל תלמוד גדול אבל מצות שהיא חובת
הגוף ויש לה זמן קבוע לא דחביבה מצוה בשעתה' וז"ם בירושלמי ולא חודש
רשב"י שמפשקיין לעשות כוכה ועשו לולב ולא"ק הכא הלמד שלא לעשות
שאפילו המצוה קבועה עליו דוקא ליבטר מפני ת"ת ויתכן סו"ם בפ"ק
דמ"ק כאן במצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים כו' כלומר דהיכא דא כה
לעשות לבד וכה שיה מע"ם אמ"ן זה מפשיק בלא עור אלא ויהוא מ"ם בפ"ט

אכות קבוצה כגון נחילות חסרים וכיוצא דתפשר לעשותה ע"י אחרים
כדתנן תפנית ת"ל אבל בשאר אפשר לעשותה ע"י אחרים כגון סריגת חוכת
אגוף הוא נחית תפנית ת"ל ולא נצטרך לומר דתניא כת"ד תעשה
גדול כדתניא כם"ח סוף פל"ה מ"ק דתנן כ"ד דתכות הלמד על מנת
ללמד מספיקין בידו ללמוד וללמד
והלמד על מנת לעשות מספיקין בידו
ללמוד וללמד ולעשות דכיון דתנו סיפא
על מנת לעשות אמת ריש כלמד שלא
לעשות יכיון דכי האי גונא נוח לו
שלא נברא היכי קאמר מספיקין בידו
ללמוד וללמד דמשמע דחכיב קנת
כיון דמסייעין אותו מן הסמים שלא
מחינו מכיב כלמד ע"מ לעשות ות"ל
בחסי' שאכן מספיקין לא מהי כוב הלמד
מתחלה אל הלמוד לכד יסייעוהו מן
הסמים לקנים אל כוכבו כת"ם מתוך
שלא נמת כה לסמ' ומחר למודו יסמר
יחנ' כה למקרה בחירתו ומפס' סיכיה כר' יוסי
בן שאול סהיה מדם גדול ומפס' סיכי'
כחליסא מחר והמעשיות הללו עדים
נחמני' על מחמת זה הפי' לא דק דמין
ענין לשלא לעמה שהוא רוצה
לעשות המנות אף על פי שהוא
שלא לעמה כדתכינה אבל זה
שכוונתו שלא לעשו' לא יתכן שיסייעו
מן הסמים וקעדי' שהכיה אין פדומן
ככון כי ענין איסא מקרה היה לו שעשה
היומו כן היה חכם ומלינו רבי' כמותו
כגון דומא ומחיתופל וירגעם אבל
אימחר המנה דמספיקין בידו ללמוד
ולמד ביסי' מוסנת מן הסמי' לסייעו
לא יתכן ומ"ל מחק הנרס' ונורם
מין מספיקין ודכינו יונה ז"ל כי ע"מ
ללמד לעשות כלי הקדוש והלמד ע"מ
לעשות בהקדוש ינס זה דוחק ות"ם
המסיד שסניכם נדיקים נמורים שלא
שהאחד היה אחלא למודו אל הלמוד
בתם נברה נפשו בחסק התורה והכיר
גודל מעלתה ומחר הלמוד כל מה שידע
ועשה ולזה המספיקין בידו כפי אסר
שלא כמחסבתו מתחלה ללמוד וללמד
ומסני היה כוכתו מתחלה כדי לעשות
רצון יוצרו לבד ומלו היה מות לו ספו'
בל היום ומעשה רצון יוצרך היה עושה
לא הכינותי אמם הם מכוון לעשות מחר הלעוד כל מה שידע הוא
אסוכה מן הכ' וכבל נחלא מבות פי' שדעת הקנה הזה שהמעשה עיקר ולזה
אמר שהלמד על מנת ללמד ר"ל שעיקר כוונתו בתלמודו להרבות תורה
בישראל ולהעתיד תלמידים הרבה לחשבו כי המכלים עיקר ויהיה שכר
מספיק י"י בידו ללמוד וללמד כדי שיגלים נפשו ויגלים לאחרים מתנם
הלמד ע"מ לעשות ר"ל מעשה בכוונתו מכלים ללמוד בחשבו שהוא עיקר אז
יגדל שכרו ויזכה ללמוד ולעשות וזה הפי' היה נכון אלו היה אומר הלמד
ע"מ לקיים תלמודו עיקר אבל מחר שהיה שלמד ע"מ ללמד לאחרים אין
זה ענין להיות מלונתה דתלמוד גדול אז מעשה גדול דהיה בתלמוד דידיה
אבל ללמד לאחרים מילתא אחרתי היא וכדאמר בסנ"ק דכ"ק הא למגמר
הא למגמרו ולכי פר"פ אם אפי' מ"ד מעשה עדיף מורה דתלמוד לאחרים
גדול מלמד ע"מ לעשות גם לפי ר"מ בתנו התוספות בפ"ק דקדושין למגמר
לידיים ודאי מעשה עדיף אבל למגמרו אחרינו ודאי עדיף שפי' המעשה
לפי גרסת הבאלנות ופירושם שהיה המנים' ללמד לאחרינו גרוע ומפילו
אז לאמר תלמוד גדול מורה דלמד לאחרי מעשה עדיף וא"כ אם כוונת
הנה דמעשה עדיף לא הוה ליה למנקט הלמד ע"מ ללמד דבהא כ"ש מודו
מעשה עדיף ואם נאמר שכונת הנה דתלמוד עדיף ואתא למשמעי דאפי'
בי אלמוד לאחרינו גרוע ממעשה לא הוה ליה למנקט בחלוקה הכ' הלמד
שם לעשות שלא לשלם ולינתי כדידה הלומד ע"מ לקיים תלמוד עצמו
ולקר עדיף ומה שפי' עוד הכ' שכונת הנה דתלמוד גדול ות"ם ע"מ לעשו'
הינו לעשו' שפרי' להרבין אור בעולם אין צורך להשיב עליו ולא' לאמר
דלא שלא לעשו' דקאמר הכא היינו שלא לקיי' מצות הצור' כלל ואפי' כקום
עשה יעבור ות"ם בהשבה מעשה מצוה בידיה והלמד ע"מ ללמד
אפ' אחין כונתו לקיים המצות המעשיות אין רעתו לעבור בקום עשה
דהא מהיר ושלמי דפ"ק דברכות משמע דהכא אפי' כשב ואל תעשה מידי ולא
מונא דבר כאין בזה אם לא שנא' שכל המשב' בחכוון לזכות לאחרי' זולת
מה שזוכה בעצמו בתלמוד ומעשים אלא דרשה מידי בהכוון לזכו' אחרים
בלתו' בלבד ומוסף מידי אפי' לזכות' במעשה ופי' ע"מ לעשות פועל יוצא
תלמוד גדול מהמעשה יותר מן הסמוכה אי נמי ע"מ לעשות הינו לקיי' כל
מצוה הבא לידו ולדחרת' המצוה והלמד ע"מ ללמד הינו שלא להתבטל
מת"ת מפני כל מצוה שלא דוקא כשהיה חובת הגוף וחתנה קבוע דבהא
ב ודאי יעשנה כדפי' וס"ל להוה מצוה דמעשה עדיף מת"ת ז נוח לו שלא
נברא אין לחק דבכל אדם נתי אחרי' הכי בערוכין סב"ש וב"ה נחלקו ונמרו

נוח לו לאדם שלא נברא שכבר נתנו הטוב כפ"ק דע"ז נכי בוחו דנחויק שם
לאכותינו דהיינו כשהם דמינכי אבל הנדיקים אסריהם ואין להקי' מה
מת"ם בפ"מקום שנהגו לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצו' אפי' שלא לשמה
מתוך שלא לשמה בא לשמה דהשם הם מקיים המצות שלא בא"ם אבל
אינו חפץ לעשותן כלל נוח לו שנעשה שלייפו שלא
נברא נוח לו שנעשה ותעשה לות' דמה
מזו רעה גדולה מכשלה נברא
מתהום מת בעונן רע עכ"ז טוב מ
שלמד שלא לעשות ותעשה לות' דמה
דרע ר"חייא אמין קטן זוכה לבה
תעשה שבולד אז שנים כדאמ' בפ
לא"ק נוח לו שלא נבר' אמ"ש שלא נברא
כלל אין הפרש בינו ובין המת בעו
מרח אמו אבל דעת ר' יוחנן כמ"ד
תעשה שנזרע ולז"ל נוח לו שנעשה
שלייפו אז היה זוכה לעשה
שנזרע ולזה היה טוב מזה שהוא
אבל אין נוח לו שלא נברא כלל
לא היה לו הלק לעה"כ כלל וזה
שהוא רשע אפשר שיהיה לו בד
של איזה דבר ולפחות ים לו מ
בעה"ז ואין אבכיל דאמור כאן
דות הקדוש דאל"כ כתר תנלית
ל"ל: נ' נתנו מתנו כו' לפיל ס
ומס פרשתיו הרביעי' מי' ז מתרמ
עד ר"ח כסלו דהוי ואתן רבינו
וכ' וג' כדאמ' כם"ם קונם יין ות
אינה אלא בערבי שבתות אמרו אפילו שנים בשני אליהו
והנשמים יורדין בערבי שבתות אינן אלא סימן קלקלה הא מה אני
מקיים ונתתי נשמיכם בעתם ברביעיו' ר"א ונתתי נשמיכ' בעתם
בלילות כיסי הורודים המלך היו נשמי' יורדים בלילו' בשחרי' נשבת
הרוח נתעורו העבים ורהה חחטה נתנגבה הארץ והיו פועלים
יוצאים ועוסקין במלאכתן ויודעין שרצון אביהם שבשמים מעשיה'
ר"א ונתתי נשמיכם בעתם בלילי שבתות מעשה כיסי שמעון בן
ששח וכיסי שלמצה המלכה שהיו נשמים יורדים בלילי שבתות
עד שנעשו חשים בכליות ושעורים בגרעיני הותים ועדשים כרעיני
וחב וצברו מהם חבסים והניחום לדורות הבאים להודיע כמה הטא
גורם לקיים מה שנ' עונותיכם הטו אלו והחטאתיכ' מנעו הטוב מכם
ר"א ונתתי נשמיכם בעתם לא נשמי כל הארצות מה אני מקיים
ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך אלא שיהיה השבע בארץ
ישראל ורעב בכל הארצות ויהיו כל הארצות באין ולוקחין מכם
פירות ומעשירין אתכם בכספי בענין שנ' וילקט יוסף את כל הכסף
וכתיב וכישוך רבאך שהיו כל הארצות דובאות כסף ומביאין לא"י
ס"ר כמה נשמים יורדים והארץ עושה פירות ר' מאיר אומר עד
ב"ר יוסי אומר עד ג' עד רעתיה דר' מאיר דאמר עד ב' יורה
ומלקוש יורה במרחשון ומלקוש בניסן ע"ד ר' יוסי דהוא אז עד שלש
יורה בכסליו ומלקוש בניסן ונשמים באמצע הרי ג' ר' חוסתאי ב"ר
יגאי אמר הרי הוא רכתיב כי לשלג אמר הוה ארץ ונשם מטר ונשם
הרי שלשה מטרות שנים הרי ה' ורבנן אמרין ז' אילין המישיתה
יורה ומלקוש יורה בכסליו ומלקוש בניסן הרי ז' אמר ר' אבהו עבר
הוינא קומי בנישתא דטבריא

תמה לכם סימן קללה לפי שעוסקין בנכרי סב"ל ולב' ולב' ומנטערי כנגד
בלילות שבני אדם מצויים בשתיה' ולא היום שמנטערים בהם ומתבטלו
מתלמודן והם דלא מפ' כעתם הרחוי לתבואו' ובדאמר לעיל ברביעיו
כת"ם הר"מ ז"ל דהוה תנשמיכם נפקא דמדלא קאמר ונתתי הנשמי
אלא ונתתי נשמיכם משמע הנשמים הנרויכים לכם ומאן דאמר ברביעי
אני מתרץ דנשמיכם אתא למעוטי כל הארצות כדלקמן ביסי הורודים
פי' בזמן שהיו עוסקין בענין כ"ם כדאית' בפ' סדר תעניות בלילי שבתות
שהכל מצויין בכתיבה אמין יונאין לתלמודם אבל ביום הבשת אמ'
אמין יונאין לתלמודן יונאין לבני בנים ולבני מדרשות כמ"ם הר"מ
ז"ל וכפ' הנו' תני בלילי רביעיות ובלילי שבתות ובזמן היו ביסי שתעוק
שמה ופרס' בלילי רביעי' אמינן טורח על בני אדם דאינן הולכי בדרכים
מפני חנרת בת מחלת ובתב הר"מ שלפי זה נריך לתת טעם לב' הלילות
ומאר שבב' הלילות הללו מולטים כ' בכבים רעים ומזיקין ומה שבמ
בלילי רביעיות ומחדים בלילי שבתות ואין הנשמים יוצאים מבתיהם
מפני ההזק המגיע ליוצאים מבתיהם בחומן הלילות והחזק הזה נקרא
בלשון רז"ל אנרת בת מחלת כדתניא בפ' אע"פ אל יצא אדם יחידי בלילה
לא בלילה רביעיות ולא בלילי שבתות מפני שאנרת בת מחלת יוצאת
ומאר דוקא בלילות שכל מיני מזיקין מולטין בלילה אבל ביומים אפ'
שמחדים מולט בכל יום ד' ושבתי בכל יום שבת עכ"ז אין האמנים
מלגנות מבתיהם ותימה דהתם גרסי' מעיקרא הוה מביאה כל יום' אחמ
חדא פנע ביה רבי חנינא בן דוסא כו' עד שבק לה בלילי שבתות ולילי
רביעיות ואי אל מחלת הבכבי' הנ"ל כוונו רז"ל היכי קאמ' דמעיקר הוה
מביאה כל יומא והלא מחלת הבריאה מחלת הבכבים הללו בלילות אלו
היא ולא בשאר לילות ועוד בשאמרה תורה נשמיכם בעתם היכי דמ
בלילי שבתות ולילי רביעיות ס אין בני אדם יוצאי מפני הבכבים הנ' ביו
דבכל הלילות נמי היה מביא ויזקיהו ודחק לו מטל שעה קלה מסולטים
בכל לילה לפי שהם חוזרי הלילה שעה אחר שעה לעול' כנודע לאנטנגינו
על מוקה שעה הוא דקאמ' דהוה מביא הויזק' ומעיקרא ומשום אותה שעה
לא היו נתנבי' בני אדם בנאת בכל הלילה ועוד איך יגוייר שדבר' עם ר"
דהת' קאמ' תו דאמרי נזר עליה אלא אעבור ביסוב ומה על הזיק הבכבי
פשים' שעדיין הזיקם מצוי גם ביסוב אלא ודאי מיני שדים הם ומגרת מ
שלהם וק"מ הך מגנדא דיון לא ס"ל הוה הבכבים דלית ביו
אלא

אלא ליונה יחידי מפסר מיכאו בחכורה ולכן לא אמר אלא ליני שכחות סמיכן
ורך בני אדם לנפת בשום כד . מעשה בימי סמעון בן סטח כו׳ ופרש״י כלומר וא״ת מין
אפניות גרסי׳ שכן מנינו בימי סמעון בן סטח כו׳ ופרש״י כלומר וא״ת מין
ספק בנסמי׳ של ב׳ לילות בשבת מנינו בימי סמעון בן סטח כו׳ ומפסר דמתי
דגייתי עובדא דסמעון בן סטח לומר
סל״י סהיו הנסמים בשנו׳ הללו היו
הבכורות יפות שבשנסמים יורדים
בימים רגופים מטשטשים את הארץ
ומין הבכורה ב׳ כ״ם ומכל בשקן בהפס׳
בזה יותר בכון . ר״א ונתתי נסמיכם
בו׳ מש״נ דעד הסתם הוה דרים ומזיל
בעתם והסתם דרים נסמיכם קמתר
דבר אחר מהום דעד הסתם דדרים
בעתם אלא בשסוטו היינו מסו׳ דהוה
דרים נסמיכם מנסמים הנריכי׳ לכם
בדכתיבנ׳ לעיל והסת׳ דדרים נסמיכם
בענין אחר יש בעתם כמשמען .
ולא נסמי כל המרבות דנסמיכם
לתמוטי נסמי אחרים לומר נסמיכם
דוקא מתן ולא נסמי אחרי׳ ומה שלא
ירש לכם מתן נסמים ולא לאחרי׳ אלא
מי מתנית וכדאמ׳ בפ״ק דתענית מ״י
אומה מי נסמי׳ וכל העול׳ כולו סומה מתנית דמ״כ ונתתי לכם נסמי׳ מכבי
ליה מכל מדקאמר נסמיכם משמע דאפי׳ מה שהוא נסמי אחרים דהיינו
מתנית לא מתן לכם מ״ק אימת דאמתן לאחיתם נסמי אחרים לא יתן יי׳ על
ידו אלא ע״י שליח וכדמשמע דדרשי בספרי מדמייתי וכן הוא אומר הנותן
מטר על פני ארץ כו׳ ובפ״ק דתענית יליף מינה דמ״י משקה הקב״ה
בעצמו וכל העולם משקהו ע״י שליח וי״ל דאין זה תלוי בישראל עוסין
רצונו ש״מ דקאמר לה הכא ותנא דספרי מני סבר דאמ״כ דבשאין ישראל
עוסין רצונו של מקום אפי׳ מ״י משקה ע״י שליח ;
ורעב בכל המרבות ומ״מ ובברכו בך מתקיי׳ כמה שמתברנסי׳ ע״י שבע
שנה׳ ולולי זה היו מתים ברעב ובזה יתקיים מ״ש לעיל ס״מ
ובברכו בך הנסמים בזכותך .
רובאות כסף זכות כסף שמתסיכות בפסים לא״י ופי׳ וכיתיך בכאך כת״ש
רש״י פס ובינתים שהם טובים לך בתנין יתיך כל בתי׳ שאתה
. עושה רצונו של מקום יהיו דוכאך בכל המרבות דומכות כסף כו׳ :
רובאות כסף ומכיתים לא״י ולפ״ז הא קרא לא מיירי בשאר לכרו אלא
בנגד כל ישראל וכמ״ש רש״י נכי ברזל ונחושת מנעליך ויתכן
שלהיות חסר יוסב בסוף מ״י כמ״ש פס הרמב״ן ועוד שיוסב לחוף ימים
בדכתיב חסר יסב לחוף ימים נקט מלתא בחסר כי תחלת הכנסת
הכסף מתרן חסר לכל מ״יוע״ שהיא לחוף ימים יבואו פס רוב הקונים
הפירות בחניות סוחר ;
ער כמה פעמים נסמים יורדים ונפקא מינה לתבעי רחמי דלמאן דאמר
בד נ׳כעו רחמי אפילו פירדו כ׳ שעדיין אין ספק בהן מ״כ לאסבר קרמי
בדאחרינן בעלמא . ער כמה פעמי׳ כו׳ נר׳ דמייתי לה הכא לאדרש
נסמיכם הנריכות לכם לבד דהיינו כ׳ לאחר וב׳ לאחר לא בחות ולא יותר
פריכו הנסמים בשר דיומא דאמרא קשה כיומא דדינא . יורה בכסלו
אע״נ דר״מ יורה במרחשון כדתני׳ בפ״ק דתענית מכיון דהא פסיק הסם
הלכתא כר׳ יוסי דאמר בכסלו נקט הכא בעל המדרש הכי לקוסט׳ דמלתא
אמ״נ דאמר״ש קאי לא קאמר כותיה אלא לענין היות יורה ומלקוש כ׳ יורה
בכסלו והא לכתי׳ ויורד לכם נגם יורה ומלקו׳ כרמשון מפ״ק דתעניו׳
ביתי יואל בתקיים מקרא זה פיור׳ ומלקוש היה בניסן ע״י נס שירד להם
רביעה ראשונה בא׳ בניסן ורביעה ב׳ ג׳ וירדה להם רביעה שניה בא׳ בניסן
ה״נ עד ג׳ יורה בכסלו ומלקוש בניסן : ונשמים בחמנע בלות אע״נ
דקרא ל״ק אלא יורה ומלקוש היינו תחלת זמן הנסמי׳ וסופן ולפולם מיכא
נסמים בחמנע . הרי״ה והא דלא מני נמי אלא דפי׳ דקרא שהשלגן חשוב
בה נסמים כדמי׳ בפ״ק דתענית ופרש״י דבכי משמע קרא כי לשלגן יאמר
הוה מרן בשיאמר שלגן הוה מרן הרי הוא בנגם מטר ונגם מטרות והרי
ים בחמנע ומ״מ יליף שפיר דה׳ נסמים בשרפירות דמדקאמר דשלגן יפה
בה׳ נסמים אלמא דבורך הפירות ה׳ נסמים דמי בבגיר מהני׳ סני מאי
נפקא מינה לימא דשלגן יפה בחסר הנסמים הנריכים ודבנין אחר דו׳
בעי׳ והכא לא נקט אלא ה׳ דשלגן לא מהני׳ אלא בה׳ .
הרי ז׳ וקרא דיורה ומלקוש לא נקט אלא תחלתן וסופן בדכתיב ומ״ת
ומכליה דה׳ דבי׳ לשלגן יאמר הוי בר מיורה ומלקוש י״ל דמשמע ליה
דהוו בזמן השלגן ובקאמר קרא דמי אתי שלגן בההוא זמנא מעלי בה׳ נסמים
שהיו נריכי׳ אז ומינה דאין יורה ומלקוש מעכבין דבר״ח בכסלו דהוא זמן
יורה אבל לא הוי זמן שלגן כרוב הנסים וכן בניסן דהוי זמן מלקוש
השלגן אלא הלך לו בדוב הנסים .
פקידה אחת ומ״ת והא מטר מרבכם בעתו יורה ומלקוש נבי אם שמוע
תשמע כתיב י״ל דאע״נ דבפקידה אחת עושה פירות עשרת
מונים היכא דאיכא יורה ומלקוש עדיף טפי ועי״ל דאה״נ דהתם מיירי
אאין עושין רצונו של מקום ובדמוקמי׳ בפ״כיצד מברכין ומספת דבנך
אאין אאין יסר׳ עושין רש״מ ומי׳ התום׳ דמיירי ולהי פעושין רש״מ אבל אין
אושי׳ רש״מ ב״כ דאיכן נדיקים נמורים ומה׳ רר שלמה ן׳ שלקבן ז״ל מעמתי
דאה״נ דומספת דבנך מיירי בנדיקי׳ וזמן אאין יסר׳ עושין רש״מ דקאמר
היינו בבל הדור אין נדיקים ולהכי לא עדיף כולי האי זכות הנדיקים

פתעשי׳ אפי׳ לעכמן דאינו דומה יחידי הטוסקי׳ כמנוה לתרוכי׳ כמ״ם ו׳ל
וה״נ מני לתרוכי הכא דכסנה פיסרל עוסין רש״מ דקאמר היינו שבל הדור
נדיקים ומי״ל דעוסין רש״מ היינו אאין עושים אלא מיראה ולעולי נדיקי׳ הוו וכהפי׳
עוסין רש״מ דאת׳ היינו אאין עושין אלא מיראה ולעולי נדיקי׳ הוו וכהפי׳
דאיתא בפ׳ כשם הנהו תרי תלמידי
וכו׳ תרויהו נדיקי נמורי אתון אלא מר
מהכה ומר מיראה . מה טעמא
פקדת הארץ מיכא למי׳ דהכא משמע
דפקידה היינו פעם א׳ ואלו בפ״ק
דע״ז נבי אפקוד עליכ׳ את עונותיכם
אם׳ שנפרע מעט מעט ופר״ש פקידה
משמע מעט מעט כמה׳ הפוקד את
חבירו לפרקים אלמא פקידה היינו
פעמים רבות בסירונים מעט מעט
וי״ל דה״נ פקדת הארץ היינו זמנין
טובא לפרקים אלא מיהו בכל זמנא
וזמנא שני בחות פקיד׳ שבזמן שנורך
לנשמי׳ לתבואות אתי׳ חדא וכשנורך
לפירות אתילן אתי׳ חדא א״נ שהפשם
הא׳ בשנה זו ופעם הב׳ בשנה אחרת
והוזקק לו׳ כן ולא פעמי׳ רבו׳ דפקידה
לריכי בשנה א׳ לזמן א׳ דא״כ אתי
רבותא ועוד דמלכתיב ותשוקקיה משמע שהארץ לא שנעה מים שבדיין
בתשוקת הנשמים היא ומין זה אלא מפני שלא היתה אלא פקידה א׳ ועכ׳
רבת פעמים ומ״מ פקדת הארץ ותשוקקיה אלפני׳ אכל מבאן מינך רב
תעשרנה אין כן דעת רש״כן שא דבוליה קרא בזמן הרגון בשמעו׳ דקר
ופקדת עבר במקום אתיד א״ל דמלכתיב בתריה אלא אלהים אלא מי
כרכיכים תמוננה משמע שירדו נשמים רבים וי״ל שמברכת י״ל שבמע
נשמים יתלאו אלנים יבלימים ותלאלה הארץ כאלו ירדו נשמים רבים
ונדול מזו משכחן בימי ר״דלא אנטריך אלמא לאטרא ומפ״ה כי הוו עקרי
פוגלא מתרא הוה קיימא בירא אלא מיא בדאית׳ בפ׳ הפועלים ;
אחר לעשרה שבמקום שהיה ראוי לעשות א׳ עושה עשרה ומה שלא אי׳
תעשרנה לשון שונר דתעשרנה מפני ליה : פעמים שעושה
בזכות אים כו׳ נר׳ דמייתי לה הכא למדר׳ קרא דיבן בהכי דנשמיכם אתה
לומר לכל אחד מכם ומדכתיב ונתנה הארץ יבולה ולא יבוליה משמע
אפי׳ מין אחד ומדכתיב ועץ השדה ולא קאמר ועץ הארץ דכתיב בקללות
משמע אפי׳ שדה א׳ . בזכות עשר א׳ כו׳ בפ״ק דתענית דרש יכול לכל
ת״ל לאים יכול לכל שדותיו ת״ל שדה א׳ שדה יכול לכל השדה ת״ל עשר כי
הא דרב דנימל הוה ליה הנאה בינתא כל יומא הוה אזיל וסייד לה אמר
הא מטרא בעיא מיא והוה אטרא לא בעי מיא ואתא מטרא וקא משקה כל
היכא דמבעי ליה מיא ולפ״ז עשר הוי בגיר מדשה וכן פרש״י
שם עשר בשביל ירק אחד יורד פלוי מטר ונר׳ מדבריו אפי׳ ירק כל שהוא
אבל לפי מנדתנו דנקט בזכות עשר בזכות שדה נריך לומר דשדה א׳ הוי
בגיר מעשר אחד וכ״ל דעשר א׳ הייכו מין ירק אחד דאיתיה בכמה שדות
ושדה א׳ אין לו אלא בשל א׳ וא״ת א״כ לית שדה ולא היה כ״ל עשר׳ ל דשל א׳
שדה א׳ שם בו מינין הרבה אבל מפני מין אחד אפי׳ בשדות הרבה לא והא
דלא אם הכא בשטת הגמרא דמדכתי׳ שדה בסיפא משמע דהא בגיר טפי
אבל בעלי הגמ׳ סבירי׳ להו דא״כ לא היה נריך לומר עשר דסבירא להו שדה
אלא שנא כולו מין א״ו מינין הרבה לעשר כו׳ לשד׳ כו׳ פי׳ הריך הי׳ן
אמנ׳ נ״ח ד בעבו׳ שדה שהוניאו אמנו מעשרותיו כראוי׳ וכן בשביל מין א׳
תירק שהוניאו מעשרותיו כראוי׳ ונר׳ שהזקיקו לזה משום דמייתי בשתוך
הביאו את המעשר ומין זה אמת שפי׳ עשר ושדה שאע״פ אלא ינטרכו
הנשמים אלא לנדיק א׳ ולחלק א׳ מעשרותיו ובומו הנשמים בזכותו בדפי׳ .
הביאו את המעשר כו׳ נר׳ דמייתי לה הכא דהא דדרים דבר שאמר
כו׳ היינו שהברכה הן הנשמים היורדים מתרוכות השמים
ומה שאומר דיי ברכה הוא משום דנשמים אינן יורדין אלא לשלותיהם
ולכן בשירמו שם בשם די מחשודים יאמרו בית ישראל היינו דאלו היו
לבלל העולם אין להם לומר כן שאף אם יש להם בדי ברכה פדיין
נריכים לשאר העולם ומהכא שייעתא להא דקאמר שנשמים בזכות
מיוחדים לשלותיהם לבד ;
דבר שאפשר כו׳ דקרא קמה׳ הדבר שאפשר לומר עליו דיי זו היא הברכ׳
דקאמר דהיינו נשמי׳ כי על דבר זה הוא דאפשר לומר דיי אחר
שירדו בבורך יאמר די אכל על שאר ברכות כגון שובר וכנים אין קנבה
לומר דיי כי עיני האדם בשבעה וכן עובר רחם ולפי זה כ״ל דמלת
כל בלתי דבקה למלת דיי וה״פ עד שתאמרו בלי כלו׳ לא נריכנ׳תו כי די
לי מה שנתת ומ״מ לא שמעינן דבנשמים דנאמר בהן כך מיירי א״ר מאי
לשון שאפשר הא בכל מינ׳ ברכות נמי אפשר לומר בהן דיי אם שהפקו
בתה שבידן ולא סי׳ל לומר אלא שדרך לומר בהן דיי אם שנריכין לו׳ דיי כי
ברכויים מפסידות התבואות ומבערות האנשים אבל בירות׳ דברק הרוחם
גרסי׳ דבר דא״ל לך לומר עליו דיי ולפי זה ה״פ דבנשמים מיירי דהוא דבר
שאי אפשר לומר עליו דיי אלף שירדו עתה בדי שפוקן עוד נריכו׳ אחר זמן
ולכן אי אפשר לומר עליהן דיי שתם ואפי׳ על שעת רבויין אין לומר דיי
כדאמר בפ״ג דתענית דא״ל להתפלל על הנשמים שילבו להן אבל בשאר
ברכות אפשר שיאמר אדם דיי לי בזה כמ״ש ריש ועובר אל תתן לי ולאמה
אמרה דיי לי בנים כדאי׳ בפ׳ הרוחה ולפ״ז אפי׳ בלי דיי אסון לומר דיי א״ק

עלי׳ סמ

זכריה׳ מלאכיג

יחזקאל לד

ולפי דמתי עד ומתמ כ"ק עד סיעו מדוכ סתרנו מלה יתרכ עוד ולא תוכלו
לומ לי ויקרוב הה"נ נרמי דבר מתי מכם לאכל לפ"ז נ"ע מתתי מייתי כיאמו
את המקבר הכא • שיהלו מפתוחי כדרך נוזרמ מו פי מכל ומן מ כלו
ימיהם כטוב יהיה מומרי ונחלה סיבלו מפקותיהם עמהם כהיותם מומרי'
כן תמיד • ופי מפעה ז' כו' כבר
ידעת מדרכי כמה ומני נסיותי כתלת'
דכחמתם איתכן דדרים נסמכם סיהיו
מעין הנסמים המיוחדים לנו לעתיד
בדרך מדרשו ונתנה המרן יכולה כו'
מעין ימי מדה"ר מה טעמה ונתתי
מולם כי דכת' לכתיב וסכיכו נסעותי
מרכה מה ב"ל תו נסתי כרכה יהיו אלה
לו לך מתעט מוע' מהם יספיקו כמופן
מלה יהיה טרחו כהן מ"נ מדכתי לעיל
ויבאו כמדב' ויסנו כיערי' מסמע למיס'
מעשה יוסם כמדב' וכיערי לא ינטעדו
בנסמים היורדים בנבמה כי נסתי
כרכה יהיו כלי סיס נבר • הה"ד
לפנים המרן יסרת כו' מסוס דק"ל
למה נזכרו המכות כמן מלה כסדר
זכירתן כב"מ בעי לתרוצי מסוס
דסקולין הן כדמסי' מייתי מתי קרמ
דמקדים מרן לסתי מלה כדרך הכתוב
בבמה מקומות וכעי לתי דהיינו מסו
דסקולין זה בזה כלדקמן ומנב מורחי'
מייתי פלונת' דרכוותם כסל כדיתמן
אמר דייק מהב' ומר מהב' כדי לתתויי
דעתיה דרבי' דכתמת בכרמו וסמס
חילוף הכתובי בסדרם מסו דסקולין
זה בזה וכבר פי' לעיל ס"מ כל חלקי
ברייתא זו הה"ד נפן ממנדרים מסיע
כו' מסו' דק"ל סדר זכיר המכות בכמן
בדלעיל בעי לתרוצי דכיון דחדו סוס
סיהיו החיים נסענים בזכות המתים
להכי הכא דמיירי כעתיד לחיי' כזכו'
המכו המתי נק המתי תחלה כמחרוב'
דהוי רכותם טפי דלא מכעיס המתים
מוזמן קריב מלה מתי המתי מוזמן דמו'
יסענו ישרל בהם וכ"ם לפי מ"ם כפ"ק
דתענית דיעקב מכינו לא מת דרמוי
להזכי תחלת יעקב דלא הוי כ"כ חדוש
והדר יצחק ומכדרם סכבר מתו דהוי
רכותם טפי ולהכי מייתי המי קרמ
דישרל נמצלו לנפן וחד מטעמי מה
נפן נסענ' ע"נ עלים יכפי כו' כדלקמן
ומנב מור מיה מייתי נמי כולהו טעמי
בך מנרם נוי' ומ"ת מ"ם דמוי זה וכן
זה מכסמוך וכן הם דמת' לקמן מה
נפן זו מעלין כו' דמפרם להו קרמי
המם ומ"ם סתר הדמויים דלא מפרם
להו וי"ל דמסוס דמיירי כתלוכ' סעבו'
ישרל כמומות כדכתיב למה ברכת
גדרים כו' פי' ג' ענינים חלו סהיותם
למס בגלות הפך דכרים חלו
וכן ז"ם לקמן כך נדיק מ' סולט
מסוף העולם מפם דהיינו דכתי' המם
מעלה קנירי עד ים מחכל סתר הדברי'
לא מייכי לתלונת הגלות • כל מה
מתתה מפנה מפניה נרפי' וכן כילקו'
ופי' מחלכך מה מתפנין המכני' ממקו'
נטיעת ממם נם מפניה מפני הטרפין
מם מוזקין לה ע"ד ויעזקהו ויסקלהו
נם סתר ענים וזרעי' מפנין מחלה
מלה יבקו מן המרן ומכתיב כה הנפן
כל מלך ומרן זה בכלל מ"ם מנרם נוי'
ומטע דהכיב מ"י מסוכר לדורים נוי'
לדוסיב' והכמ המלכים כל מ"ל סהיו
מנרי' מותם כמלכי מדו' ומר' וסנחרי'
ומלך לפי נרם' הילקי' דנרי' ל"מ מלכי'
י"ל מחות המלכי' לא היו כמ"י לכד אלא
עיקר מלכות מ"ל והיה לכסלמתמרת
מלך מה כמ"י כמ"ם רבי' והכי מסמע
לעיל ס"מ סוף פס"ה ומ"ל לא היה
כסרת הריגתם ליסוב מ"י מכבר היה
מפסר מיכריחוס למקומם אלא על נר

מעי' מ"ב

מלי' קד

מחפר' ב

עם

יסעיס מח

מדב' לב

ויקר' יט

מלי' מו

כמדב' ב

רמסת מכ

יהוס' ו
ד"ס מ
יד

מלכי' מ
יד

מיכה ג
יסע' מס

מלים ס

מסקנא

פרשה לו

א וזכרתי את בריתי יעקב הרא הוא דכתיב לפנים
הארץ יסרת ומעשה ידיך שמים ב"ש וב"ה
בית שמאי אומרים השמים נבראו תחלה ואחר כך הארץ ובית הלל
אומרים הארץ נבראת תחלה ואחר כך השמים אלו ואלו מביאין
טעם לדבריה כעמדן רב"ש ראינון אמרי השמים נבר תחלה ואח"כ
הארץ משל למלך שעשה לו כסא משעשא עשה אפיפרון שלו
כך בה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי שעמון רבית הלל
ראמ' האר' נברא' תחלה ואח' כך השמי' משל למלך שבנה פלטין
משבנה התחתונים בנה העליונים כך כתוב ביום עשות ה' אלהים
ארץ ושמים אמר רבי תנחומא ואנא אמרי' טעמא לפנים הארץ
יסרת ומעשה ידיך שמים אמר רבי חנינא כל מקום שהמקרא
מסייעא לרבי' שמאי משם בית הלל מסלקין אותו על דעתין רבית
שמאי דאינון אמרי השמים נבראו תחלה ואחר כך הארץ שנאמר
בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ על דעתין דב"ה דאמרי
הארץ נבראת תחלה ואחר כך שמים דכתיב והארץ היתה תוהו
ובוהו והארץ כבר נברא' רבי יוחנן בשם חכמים אמר לבריאת
שמים קרמו ולשכלו הארץ קדמה ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמי'
אמר ר' שמעון בן יוחאי המה אני איך נחלקו אבות העולם על בריי'
שמים וארץ שאני אומר שמים וארץ לא נבראו אלא כאלפס וכסוי
הה"ר אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים אמר רבי אלעזר
ב"ר שמעון אם כדעת אבא שאם' בכל מקום הוא מקדי' שמים לארץ
ובמקו' אחר הוא אומר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים אלא
מלמד ששניהם שקולין שוין זה כזה בם"הם תורי' לבני יונה ובמ"א
ה"א וכן יונה או תור מלמד ששניהם שווים זה בזה בכל מקום הוא
מקדים משה לאהרן ובמקו' אחר הוא אומר הוא אהרן ומשה מלמד
ששניהם שוין זה כזה בכל מקו' מקדים יהושע לכלב ובמקום אחר
הוא אומר כלתי כלב בן יפונה הקניזי יהושע בן נון מלמד ששניה'
שוין זה כזה בכל מקום מקדים בבור אב לכבור אם ובמקום אחר
הוא אומר איש אמו ואביו תיראו מלמד ששניהם שקולים זה כזה
אבל אסרו חכמי' האב קודם לאם בכל מקו' מפני שהוא ואמו חייבי'
בכבוד אביו בכל מקום מקדים אברהם לאבות וכאן וזכרתי את
בריתי יעקב מלמד ששלשתם שוין זה בזה ר"א וזכרתי את בריתי
יעקב הרא הוא דכתי' נפן ממצרים תסיע מה הנפן הזה אין נוטעין
אותה במקום טרשים נרולי אלא בולשין אותה מתחתיה ואחר כך
נוטעין אותה כך תנרש נוים ותטעה מה הנפן הזו כל שאתה מפנה
תחתיה הרי היא משובחת כך הם ישראל פנית לפניהם כל מלך
אחר כך ותשרש שרשיה ותמלא הארץ מה הנפן הזו אין נוטעין
אותה ערבוביא אלא שורות שורות כך ישראל הם רגלים דגלים
הרא הוא דכתיב איש על דגלו באותות לבית אבותם מה הנפן הזו
נמוכה מכל האילנות ושולטת בכל אילנות כך הם יש' נראים כאלו
שפלים בעולם הזה אבל לעתיד לבא הן עתידין לירש מסוף העולם
ועד סופו מה הנפן הזו שובת' יוצא טמנה ומכבש כמה אילנות
כך ישראל צריק אחד יוצא מהן ושולם מסוף העולם ועד סופו הרא
הוא דכתיב ויוסף הוא השליט ויהי ה' את יהושע ויצא שם דור בכל
הארצו ושלם' היה מושל בכל המלכו' כי גדול מרכי בבית המלך
מה הנפן הזה העלים שלה מכסין על האשכולו' כך הם ישראל ע"ה
שכתם מכסין על ת"ה מה הנפן הזו יש בה אשכולו' גדולו' וקטנים
הגדול מחבירו נראה כאילו נמוך מחבירו כך ישראל כל מי שאחר
מהם יגע בתורה וגדול מחבירו בתורה נר' נמוך מחבירו מה הנפן
הזו טעונה ג' ברכו' כך ישראל מתברכין ג' ברכו' בכל יום ויברכך
ה' יאר ה' ושא ה' מה הנפן הזו יש בה ענבים יש בה צמוקים כך
ישראל יש בהן בעלי מקר' בעלי משנ' בעלי תלמוד בעלי אגדה מה
נפן זו יש בה יין ויש בה חומץ וה טעון ברכה וזה אינו טעון כך ישר'
חייבין לברך על הטובה ועל הרעה על הטובה ברוך הטוב והמטיב
על הרעה ברוך דיין האמת מה היין הזו כל מי ששותה ממנו פניו
מאירו' וכל מי שאינו שותה שמנו שניו קהו' כך יש' כל מי שבא
ומודוג להם סוף שהוא נוטל את שלו מהה' ידיהן מה נפן זו בתחל'
נרפסת ברגל ואח"כ עולה לשלהן מלכי' כך ישר' נר' כאלו מאוסי'
בעו' הנדכתיב הייתי שחוק לכל עמי נגינתם כל היום אבל לעתיד
לבא ונתנך ה' עליון וכתיב והיו מלכי' אומנך ושרותיהם מניקותיך
מה נפן זו עולה על כל מסע ומסע כך יש' סופרין על כל מלכו' מה
נפן זו מרלין אותה ע"נ ארזים נרולים כך יש' שנא' מסו הרים צלה
מה נפן זו נשענ' ע"נ קנה כך ישר' נשענין בוכו' התורה שכתובה
בקנה מה נפן זו השומר שלה עומד למעלה כך ישר' השומר שלהם
למעלה שנ' הנה לא ינום ולא יישן שומר ישר' מה נפן זו נשענה
ע"נ עצים יבשים זה היא לחה כך ישראל נשענין בוכו' אבותם אע"פ
שהן ישנין הה"ד וזכרתי את בריתי יעקב •
הה"ד

היותם סוכ המתידם י"י מלה יהיו נורדים ליסרחל ושולשת מפעמים
מנכיסים מותה ומולה למעלה מכל המילנות והוא מחתר כסמוך ומכפ
כמה מילכות מלה דהכא כנוף הנפן ובסמוך מכי בסרכי מ' ממנה המפר
מכבוש המילנות הוא מה מסמתכך מרכיב הנפן המילנות וקומר מותם
מוהה יוכא ממנה נרסת מנדת
מחומל מרכיב מחד עולה ממנה :
מכסין על המכולות מלה יכם מרב
ומשם ורוחות כך ע"ה חודפי' וזורעין
וקוברין מה נת"מ מוכלין •
טעונה ג' ברכות קסם
דמרבעה מעכמן מענגים
כור' מרי הען ומיין בורח פרי הנפן
ומכוסר בורח פרי המלמה ומחומן
וכן מעלין ולולבין מהכל ומת"מ המתר
לא מסיב חומן ומלין ולולבין דלא
נטעי נפן מדעתייהו • יברכך י"י
יאר י"י ישא י"י ומע"ג דכבל חד קרח
מיכא כ"ברכות מני מפר' דכל הנ' בכל
פסוק ענין אחד כמ"ד יברכך כשומר
ויאמר' מזמיו' ויאר י"י מאור חורם
וכן ויחונך בדע' ויכיבה ויאמ' י"י פניו
יפנוך פניו מהלך בכל' מלום כדמסי
לקמן ס"ר ס"מ יש בה ענבים כמנדת
מחומל נר' יש בה יין ויש בה חומץ יש
בה ענבים יש בה צמוקין ויר' מחומן
לו בעלי מקרא מסיניהם בהות מ
כחומן לענבים מתין פי' מוכן לם
ומיכן יכולין לעשות מעשה כפי
הבנתם לא כפי הקבלה מכמנה
ותלמוד והענבי' הם בעלי מסנה מהם
טוכים למהכל ויש בהם הנאה וכן
המשנה מדה ונוטל עליה מכר כדמי
כפ"לו מניחות ומ"מ מין בהם הנאה
נתורה מתין להורות הורתם מתון
המשנה מתין הדברים כרורים כן
כענבים מפסולת מעורב עם המוכל
ויש"ן מהוא יותר חסוב ומין כו מרבוב
מסולת הם בעלי תלמו' מתין לך מדם
גדולם מזו כדמי' המם והדברים
מכוררים בו להורות הלכה למעשה
והמתוקין מהם לתענו' הם בעלי מנ
מחומכת לבו מל מדם וה טעון כרב
וזה טעון נרי' : ועל הרעה ומע"ג
דכרב' המומן מסום דבמנה הים ומכי
למ"ד דכמותו מזון כמי' מו ע"י מרן
דלא מזיק ליה הוא דטעון ברכה מ"ם
המדם קן קנת כמ"ייתו וכן הרע' לעני
המת הנאה הים לכפר עונותיו ומ"ם
מיקרים רעה מהמדם קן כה • ה"נ
מה הנפן הזו כל מי מסוכ' מפב' ומוחם
מיינה פניו מאירו וכל מי מסיינו מת
מתנו פניו קהות כך תכמ' המדם מאיר
פניו בעמה מהוא בסמל ומיכ ומו
פניו יסוכה בעמה מהוא בסמל ומיכ
מסיב מה הנפן הזו כל מהו מוכל מחב
כוסר פניו קהות מליו כך ישרחל
כל מי מסכא ומזדווג לה סוף מנוסל
מת מלו מתחת ידיהם הרעה מ
ונלחם עם ישרחל ונטל מת מלו
מתחת ידיהם ל"מ מלך עמו מלחמה
עם ישרחל וכלם נפלו •
וכתיב והיו מלכים מפני
מהמיהום מם מנ
התבוזהו בעיניהם כספלוטו ומה
מכד מיכה כנגד המחד הנ
ונתנך יי' עליון וכנגד הכ' הנ
והיו מלכים מומנך מחחנקם
מותם יר' להיות מחמיים ולוחנים
עפר רגליהם :
הכי נרסינן מה נפן זו טוב
על כל מסע ומסע כך
ישרחל סוף עולין על כל
המלכיות ונרוך עיון מה כין
למה מחחר לעיל ומולמ
ככל המילכות ומפסר דעולם
על

מסע פי' מחוזרים ומסתלקין מותם במקום אחר כדלעיל ס"ב
ת"ד וכל מסע מחוזרין ומסתלקין מותם עולה לבבם וכן ישרל ע"י
ס מתלכות למלכות זוכים לעלות על כל המלכיות • למעלה מע"י
כתובה נמכתם סוכת הסומר נכוסם מתנה מכל סחר מילכות שהם
מין הסומר למעלה מהם •

גבי פנים יכפים פי' לעיל ס"ב
ה"ר יד ליד לא ינקה רע
בפנחס לעיל ס"ב פת"ד ס"ג טע'
ה ועוד יפכן דכעי לתרוני
ק"ל למה הזוכרו המכות בסדר
לעיל דמסו' דזכות יעקב עדיף
לורעו מפני סכות היה יותר
ר הכלות הע"ז בכבל ימיו לא
לא סקט מסמ"כ ינחק שכח
ה סכרת ברית מלך פלסתים
כן מכרהם ולכסי נקט ברית
יעקב והדר לינחק ומכרהם
רבותא טפי סמף סנכנו בע"ז
ה וכותם לזרעם ולכסי מייתי
ת דדרים כיה ברמוי להניח
המכוה לבנים כמו שעשו המכו'
ך והוחיל ומייתי ברא דדרים
כה סיפיה דהיינו וזרע נדיקים
ולכסי מייתי הא דכר קפרת על
ה סיגון כו' המקדים דרשת סיפיה
לדרשת ריישה מסום דריישה
לוכרתי את בריתי יעקב דקמי
ודרך המדר למנקט מתי דסייך
ה דקמי עליה בסיפא •

וכל מלכי ישרל הרשעים בר
קפרתנה הוא וכלנו חסתם
רפ"חלק לא מני אלא ג' מלכים
ינו ירבעם מחטא ומנשה דהנהו
ה מקדמי דמין להם חלק לעה"כ
ת כנת מכל בר קפר יליף מכל
כים נפלו דמיירי במלכי ישרל
ים דמין להם חלק לעה"כ
ה היינו לעה"כ וקמר נתי מחו
ין דעבד ע"ה בטל הבכודה וחטם

ר' ר"א וזכרתי את בריתי יעקב הה"ר ויעתה כה אמר ה' בוראך יעקב
ויוצרך ישר' ר' פנחס בש"ר ראובן אמר הב"ה לעולמו עולמי עולמי
אומר לך מי בראך מי יצרך יעקב בראך יעקב יצרך בכתוב בוראך
יעקב ויוצרך ישרל ר' יהושע דסכנין בש"ר לוי אמר בחמות לא
נבראו אלא בזכותו של יעקב הה"ר הנה בחמות אשר עשיתי עמך
ר' יהושע ב"ר נחמיה בש"ר חננא בר יצחק אמר שמים וארץ
לא נבראו אלא בזכות יעקב רבתי' ויקם ערות ביעקב ואין ערות
האמו' כאן אלא שמים וארץ כמה ראת אם' העירותי בכם היום
את השמים ואת הארץ א"ר ברביה שמים וארץ לא נבראו אלא
בזכות ישרל רכתיב בראשית ברא אלהים ואין ראשית אלא ישרל
שנא' קדש ישרל לה' ראשית תבואתו א"ר אחא שמים וארץ

ג הה"ר יד ליד לא ינקה רע בר
פרא אמר אחז וכל מלכי ישראל
הרשעים אין להם חלק לעולם הבא ש נאמר כל מלכיהם נפלו
אין קורא בהם אלא והרי הוא נמנה באיפטיא (כמנין) של מלכים שנא'
בימי עזיהו יותם אחז יחזקיהו מלכי יהודה ר' אחא בשם ר' אלעזר
ורבי יוסי בשם רבי יהושע כן לוי אמר על ידי שהיה לו בשת פנים
כיצר כיון שהנבי' בא לקנתרו היה יוצא לו למקום טומאה לומר
שאין שכינה שורה במקום טומאה הדא הוא דכתיב ויאמר ה' אל
ישעיהו צא נא לקראת אחז אתה ושאר ישוב בנך אל קצה תעלת
הברכת העליונה אל מסלת שדה כובס אל תהי קורא כובס אלא
כובש כיצר כיון שהיה הנביא בא לקנתרו כובש פניו רבי אומר על
שנתייסר על בנו הבכור הדא הוא דכתיב ויהרג זכרי גבור אפרים
את מעשיהו כן המלך ואת עזריקם נגיד הבית ואת אלקנה משנה
המלך רבי הושעיה רבה אמר על ידי שהיה אביו צדיק הוא שחזקי'
אומר הנה לשלום מר לי מר מר לי מלפני מאחז מר לי מאחרי
ממנשה אלא מנשה היה אביו צדיק ובנו רשע אבל אחז היה אביו
צדיק ובנו צדיק אמר רבי סימון זרע צדיקים אין כתוב כאן אלא
וזרע זרע שמושחל (מתופרם) מבין שני צדיקים נמלט א"ר פנחס
כל מי שעושה מצוה ומבקש לישול שברו עליה טיר ליד לא ינק' רשע
הוא ואינו מניח לבניו כלום אמר רבי סימון כאנש ראטר הא סקא
הא סילעא הא מאתא קום טול כך אלו בקשו אבות הראשונים
לישול שכר מצות מלות שעשו בעולם הוה מהיכן היתה הזכות
עומדת לבניהם אחריה שהרי הוא אומר וזכרתי את בריתי יעקב :

ר' יהושע בר' נחמיה בש"ר חננא בר יצחק אמר שמים וארץ
לא נבראו אלא בזכות יעקב רבתי' ויקם ערות ביעקב ואין ערות
האמו' כאן אלא שמים וארץ כמה ראת אם' העירותי בכם היום
את השמים ואת הארץ א"ר ברביה שמים וארץ לא נבראו אלא
בזכות ישרל רכתיב בראשית ברא אלהים ואין ראשית אלא ישרל
שנא' קדש ישרל לה' ראשית תבואתו א"ר אחא שמים וארץ

רמוי לקדמת הסדם ע"ס המלאכה ולמ ע"ס הפועל דרשו כן • בבנו
הכבוד זמס' ג דקוכר מת בכנו מוחלין לו על כל עונותיו כדאיתא בפרקא
קמא דכרכות מ"מ לא זכה מחז לעה"כ דהסתר דהסיה דוקא כקוכר כל
בנו ועוד דאחרי נמת סיה סב על קיומו ככתוב בדברי הימים ולכן נטרל
מעה"כ ולא הועיל לו נער בנו רק
לימנות כמיפטי' של מלכים • ה"ג
בירושלמי ר' הוסעיה רבה אמר מפני
סהיה מכיו נדיק ומנשה לא היה מכיו
נדיק מנשה מכיו נדיק ובנו רשע
וחזקיהו מכיו רשע ובנו רשע הוא
סחזקיהו אומר הנה לשלום מר לי מר
מר לי מלפני מאחז מר לי מאחרי
ממנשה אחז מכיו נדיק ובנו נדיק
הה"ד יד ליד לא ינקה רע וזרע נדיקי'
נמלט וזרע נדיק אין כתיב כאן אלא
וזרע נדיקים זרע סהוא מוטל בין ב'
נדיקים נמלט וה"ל כיון דאחז נמנה
כמפטיא של מלכים מפני כבוד מכיו
ה"ל למתני מנשה בהדייהו סהרי גם
בימיו כתוב יעשיהו כדכתיב ומסני
דלא דמי דמנשה אע"ג דאכיו נדיק
ובנו רשע דהיינו אמון אבל אחז היה
מכיו נדיק ובנו נדיק הפך חזקיהו
סהיו מכיו ובנו רשעים ולכן זכה אחז
לימנות כמפטיא של מלכים ומיכו
ומיכו למי מר מה נורך להזכיר כאן
מה סהיה חזקיהו מכיו רשע ובנו
רשע ומתמ' מייתי ממה סאמר מר לי
מר על זה דמסתי' דמהכן הרשע נמשך
היוקן לאב דהסתם ניחא דמנשה מסום
דבנו רשע לא יועילנו זכות מכיו דיכי
סברו בהפסדו דלא תימא כיון דהאב
נדיק דאמר מיזוכה מפני כבודו ולא
יפסיד מפני הבן הרשע •

ורע סמושחל מבין שני נדיקי' נמלט
ק' דמסתע דאחז מפני סמכיו
ובנו נדיקים נמלט וזוכה לעה"כ וק'
דהא אבר קפרת קיימי דתני דאין לו
חלק לעה"כ וא"כ הא דמסתי ע"י סהי'

מכיו נדיק היינו למנות כמיפטיא של מלכים דוקא כדפי' ודלא כמסתע
כתלמוד דירן דאחז וכה לעה"כ בזכות בנו ומתמ' י"ל דקרא לא דרים ליה
באחז מתם אלא בקנת רשעים שנמלטים מגיהנם ע"י שהם מוטלים בין
שני נדיקים ומ"מ לא מהני לאחז שהרבה מסתה ומ"מ יליפינן דכי היכי
דמוטל בין שני נדיקים מהני ליה טפי מתי סהוא בן נדיק ובנו רשע ה"כ
מהני לאחז לימנות כמיפטי של מלכים מפני סמכיו ובנו נדיקים טפי
מנשה ומ"מ פלינה מתלמודא דירן דתלי מלתא בכבן לתודיה דברא מזכי
מבא להנחיל ג"ע והכא מתמע דלא סני לרשע לזכות בהיות בנו
נדיק מאי"כ נם מכיו נדיק : מבין שני נדיקים ק' נימא דזרע נדיקים
היינו סיהיה זרע כ' נדיקים מתם סמכיו ומכי מכיו נדיקים וי"ל דקי"ל
דזכות הבן מועיל לאבם טפי מזכות אבי הבן דאפי' מהאב ס"ל לתלמודא
דעדיף כד אמרי' בפ' חלק ברא ומזכי אבא ואין אבא מזכי ברא הלכך לא
מסתבר דסביק ברא ונקיט מבי אבא :

ה"ג בירושלמי סקא הא סילעא הא סאתא קום טול ובבר פירשתי
לעיל ס"ב פת"ד : הה"ד ועתה כה אמר ה' משום דק"ל למה
נזכרו המכות אחורנית כדלקמי' מקדים מעלת יעקב דלא תימא דאברהם
עדיף מיצחק ויצחק מיעקב שהדורות מתמעטים והולכים ולכך הזכירן
בסדר זה אחרון אחרון מחרון מכיב לה"ק דהא ליתא דלב"ם בזכות יעקב נברא
העולם וא"כ מיהו עדיף מכלהו ויתכן דבעי למדרש בריתי כתו בריתאי
כדדרים בחזית בפ' הביאתי המלך וינד לבם את בריתי כתו בריתאי ומה
שהוזקקו לדרוש בריתי כן אפשר מיתור דלמ"ל למימר בריתי בכללה לימא
את בריתי יעקב ואם את יצחק ואם את אברהם אלא משום דבריתי דיעקב
משונה דתרתין היה נמי בריתאי להכי נקט ליה ביעקב לחודיה ומנבים
נקט נמי ביצחק לחודיה ובאברהם לחודיה •

אמר הקב"ה לעולמו אע"ג דקרא בהדי ישרל קמיירי בכתיב ל תירא
כו' ה"ק לישרל כה אמר יי' לעולם כורא הוא יעקב ומכיון דהוא
חביב שבשבילו נברא העולם אל תירא כי זכות יעקב תעמוד לבנך
והוזקק לפרש כן דכיון דבהדייהו קמשתעי לא היה ל' יעקב וישרל
אלא כה אמר יי' כורא ויצרך כדכתיב כורא ויצרך מבטן

ה"ג יעקב כורא וישרל יצרך וירא שבבריאה על תחלת ההויה יש
מקין והיצירה על יציאת כל דבר בשלימותו כמ"ש בפ"א פי"ל
שכל אחד הופיע בזמנו •

בחמות ק' מאי רבות דבחמות ועוד מה בין ר' פנחס ור' יר בר נחמיא ור'
אבהו שבר' שכל הבריאה עולות בקנה מ' דהיינו שהעולם נברא
בזכות יעקב וע"ק שהיה לו לסמוך דברי כל האומרי' בזכות יעקב זה לזה
ולא יפסיק בנתים כדר' ברביה וכדר' אחא וע"ק איך יתכן אלא ביטול
אבראם ולא נברא אלא בזכות יעקב וכי אין אבראם כדאי לעלמו וי"ל

פ מתני׳ מנחלקו התכמים מם המדם הסלם תכלית כל העולם בכללו מו
תכלית העולם הספל לכד כדכתיב לעיל ס״מ פ״מ סי׳ כ״מ בזה נחלקו פה
כי מחמר ר׳ פנחס סתום כי לא מחר אלא סיעקב ברח העולם כל מר סמוה
מכליתו של עולם שבעבורו נברח ולא נודע העולם הזה מהו מם כל העולם
לנתרי מו מם העולם הספל לכד מנקר׳
דברי׳ ל עולם סתם וכמ ר׳ י׳ דסכנין ופי׳ דמין
ירמי׳ • זה אלא כעולם הספל ולפי מהחסוב
שבעולם הספל הוא מין המי׳ מחר
שבחמות לא נברמו אלא בזכות יעקב
כלות׳ וכ״ם מחר הספלים שלמט׳ מהם
מכל לא מעולם הנלנלים ורי׳ בן מחר
דמקי׳ מעולם הנלנלים הנדיק חסוב
מחמ׳ שהם בעלי חומר מכל לא מעול׳
המלאכים שהם מכל בטוט כלי כח
בגוף ולא״מ מתים ומרן לא נברמו אלא
בזכות יעקב ור׳ מכהו פליג ומחר נם
דמים׳ יח מעולם הבבכי׳ חסוב המדם וז״מ הכל
תלי׳ כט לא נוכר אלא בזכות יעקב לפי מרי׳ כן
הזכיר מתים ומרן סמך לדברי דברי
ר׳ ברכיה ור׳ מחא דקמפלני בבדיית
מתים ומרן מ״נ י״ל דתרוייהו מליכא
דרי׳ כן קמפלני וזה מת״ם רי׳ כן בזכו׳
יעקב מ״ם חפסר יוסן על יעקב מחם
ומפסר על מסך זרעו הנקרמים בשם
יעקב ודעת ר״ב דעל כל בית יעקב
קמחרי דמי על יעקב לבד יקשה מ״ם
המכין ולא יחסר פועל מכם מיכין
רמ״ת כלים מסקלים עברת מלפים בכר כסף
מכ לעשות מחט ברזל מחר מכל בסנמחר
סס מד בסכיל מסך הזרע זה מחתין כלים
לעשות מחטי׳ בכ״מ במ״ם בעל העקי׳
ור׳ מחא ס״ל יעקב מחם מפסר בסכיל
בדיק׳ מחד נברח העולם כדמחרי׳ בפ׳
המחונה כי מבד עבחות הנשם מכיב
מדם מסמים ומרן ולהכי נקט משם
מלכי׳ כ סהוא מבחר המין ור׳ ברכיה הוסיף
יג עוד לחזק סברתו הנו׳ דכל בית יעקב
מלכי׳ מ בעי׳ ומחר דמין כ״ל כלל הברימה אלא
יח מפי׳ נם פרטי׳ לא יעש׳ יי׳ מפני סיחיד
הוסע ב ולא ניכול מברהם אלא בזכות יעקב
רמ״ב סהוא רמם היחם סמחנו מסה שלימה
סס כד ונחסר מברהם בבחינה זו בנם רבים
סס כה כמ״ם בפ״ק דר״ה כויי׳ בקר מת מרה
יפע״ט כיון דרבים נקבי מינה בפקדונות
יפע״כד דרבים דמי ובנן הוסיפו לומ׳ ומחי׳
דכרי׳ ד נם יותר נסתר מזה דהיינו מה מקרב
יי׳ מת מברהם והוליד והנמיחו לא
היה אלא מפני מסך זרעו וז״ם מברהם
ענתו לא נברח וזה עד״ם לעיל ס״מ
כל״ט ומעסך לנוי נדול מסמני עוסה
פס״נ המרכתי עוד כהא דלא ניכול מברהם מכבסן המם אלא בזכות יעקב
ע״ם ד׳ אם מין מעשה ביעקב ק׳ דמסמת דיצחק עדיף מיעקב ומברהם
מיצחק וכן יר׳ מדברי רש״י בחומש הלקוחים מתלרש זה והא ודמי ליתה
סברי המכו׳ הרו מוסיפו׳ זה על זה במעלה כפ״ם בתנחומ׳ נבי והנה יי׳ נצב
עליו מאברהם במדרנת הסדה הנחרסת ויצחק במדרנ׳ הנזרמת ויעקב
במדרנת כרי שלמחוחה ולעיל ס״מ פע״ו קרמו ליעקב בחו׳ סבחנו׳
וע״ק מתי כדמי מעשה כל מ״ומ׳ דקמחר כי זה סוחר לת״ם דשבוב׳ מם מין
מעשה ביעקב כו׳ יי׳ ל דה״ם אפי׳ לא היה מעשה יעקב כולמי׳ זה כדמי כי
זכיתו גדול היה כדמי נ״כ של יצחק מע״ם מאינו כ״כ גדול וכן של מברהם
מע״ם מאינו כ״כ גדול והכוונ׳ שכל מ״מהם ואפי׳ הקטן מהם מוחיל וז״מ
כדמי כל מ״מהם ו שהיה כן של יסורין והטעם ירמ׳ מזכיר׳ נופלת
דבר מסתנה בזכר מעשה המדם סמת מעשה בחייו ולזה מברהם ויעקב
דמסתנו מחיים למות ויצחק זכירה מכל ויצחק סהיה מת בחייו מנתיחד
סמו עליו בחייו מסע׳ זה לא סייך כיה וכיר׳ כי לעולם היה מוחד לפני יי׳:
ולא נמחר ביעקב אף ק׳ מחר ביעקב נזכר מחלה מיך יפול בו לות׳ אף
יי׳ ל סהוא טעם סני לזכירת המבות מחרונות וה״פ למה לא נזכר
אף ביעקב ולימה מברהם ואף יצחק ואף יעקב אלא מלא רבה להזכיר אף
ביעקב מ״נ לפי מנהוא מחמר הכתוב כמו׳ והמרן מזכור בלות׳ אף מזכור
זכות מבות מזכור נ״כ מלבון המרן ולכן המרן מעזר מהם וה״כ המ״ל
ואף מזכרתי מת בריתי יעקב כו׳ י אברהם ונם מתנו יחמעל טעם
כאף כהם יר׳ סרמו מלא מוסיל זכות מבות לרמעים מדרבה יהיה לחיובם
מלא לחדו מבבותיהם בחה סמחר בסנהדרין ובא עובדיה מדר כין סני
רמעים ולא לחד מחמעיהם ויפרע מעמו מדר כין סני נריקים ולא לחד
מחמעיהם: הה״ר כלנו בני׳ים מ׳ נחנו נר׳ דכלך יפה רעיתי נרסי׳
דדרמ׳ כיה בחזית ביעקב מבתו מלימה דמי מהמי כרמ מה רמיה דמוכנו
הוא דהנו מסתכתי לו׳ כנים מבחנו ועוד דמין יוסף וכיומן בכלל זה:

אין לי אלא מבות עיקר כונתו לתרץ מת מת לתפויי מתי ולא״ק
דמין לי אלא מבות אתו מת מת לרבויינהו מ״נ מסוס
סמזכיר נ׳ המבות לומר סהמחד מסכיק הוקשה לו למה לא הזכיר
נ״כ ולנ״מ דמתי מרבויא •
אין מתיה כלומר לא מתה לא
אלא מבות וכ״ע מתי
לרבויי בר מתבות •
עמהם ק׳ מתי כעי׳ דמכיון דמ
כ׳ דכרים לזכות יעקב
מיסמכם זה אל זה ועוד דים לקי
מתרץ כי מה בענין שאם אלום
המרן נכמן ויר׳ סמם׳ והמרן
כמשמנו סמוטיל ביסרא׳ זכות
ולהכי מ״ל מה כורך לזה אחרי
לנו זכות מבות והסיב דקומיל
בדלמם סמעלמה סייעה
סדירה מ״י עוזרת ל הסלעות
הזכירה עמהם • ער מתי
מבות קיימת ק׳ דהכתיב וזכרתי
כריתי יעקב אף לאחר גלות
קשה דמיי׳ הא מלמה מהמי
דקוי מלוכתיהו דכל המומר
זכות מבות והמוס׳ כתבו כמ
כהמה מומר ר״ת מזכות מבות
מכל כרית מבות לא מתה ומנ
מזכירין זכות מבות אלא הכרית
דסמוכל דאמר מיתי חזל דייק מ
למען כריתם ולא למען זכותם
ר״ד דזיקר דייק מעד עתה כדמ
ולר״ר׳ ר׳ דלא פליגי סמוכל
סמוכל קאמר דלרסעים מתה מ
לנדיקים ור׳ בנדיקים מיי
דסמ ר׳ יוחנן אמר כסמוך
חזקיה מתה זכות מבות והכא
דאף כשעת חרבן הכתר הכי
זכות מבות ועל זה אמר
להזכיר זכות מבות והבלהרי
אמר אמר לעולם זכות קיימת
מזכירין אותה וכ״מ ולא
כרית מבות ע״כ ומלכד מה
על שעת ר״ת מתי דדייק הכ
עתה דע״כ אלמען כריתם
דדייק עד עתה מבל מבמן
כ״ל דכרית מבות קאמר דלא
מבמן ומילך אלא כשעת ר״ת
מבות לא מתה ע״ק לפי דכרי
מדכתיב למען כריתם ולא
זבותם נבי ויזכור אלהים
וכן ומזכור מת בריתי ובכל
דכתיב ברית לידוק מתי ל״ק זכות וע״ק ר׳ יוחנן מתי דייק
נבמות מעשה זמת דמשמע ולא זכות מבות המשמע נמי ולא
מבות דמי כרית מבות לא מתה מה נזרך לקנמת כו׳ וע״ק ר׳
דפליג הכא ומחר לעולם זכות מבות קיימת מתי מוכח מולא יכר
כרית מבותיך הא כרית כ״ע לא פליגי • ועל שעת ר׳ קשה לר
דלנדיקים לא מתה זכות מבות מתי קנמת יי׳ נבמות דקמחר יי׳
דוד ומחלכתו כיתי חזקיהו והלא חזקיהו וסיעתו נדיקים נ
כינסו ונהי אלא הסעיקה זכותם להרבות המסרה ולהרבות
עד שעשתה קנמת יי׳ מ״ט ה״ל לעשה זכות מבות ולא ליכעי קנ
וע״ק כיון דלרסעים מתה זכות מבות מתי וזכרתי מת ב
יעקב דלמו בנדיקים מיירי דהתם כתיב והמרן מעוזר מהם הכן
כמשפטי מאסו כו׳ ודוחק לומר כדפי׳ קנמ׳ וזכרתי מת בריתי יעקב
ומ״ל לא יועילם והמרן מעוזר מהם זכירה לטובה מסמע •
ומכן לומר דע״כ ל״ק מתה זכות מבות אלא לעשות נם מו הבלה
בזכותם לבד אבל לבלה פורמה לעולם לא מתה וכן ע״י בקשת
יחכור יי׳ זכות מבות להוסיע וכדרך מכתב רש״י לימי חזל למען
מיתי מליהו כדמכתוב בסמוך ולפ״ז מ״ם סס ר״ת מחין זכות מבות
חביבה קנמ מ״נ כסיבקבו רחמים והמתם ל״ק מזכרתי מת בריתי
דהתם להבלה פורמה הוא דקא מיירי דהא כתריה והמרן מעוזר
כו׳ מלמה לא מהני להבלה נמורה ועוד דמסר דהתם ע״י בקשת
קא מיירי דכתיב מז יכנס לבכם הערל ומז ירבו מת עונם
סמודים ומבקשים רחמים והמתם הא דמייתי הך מלמה
מסר מסוס דקשה ליה כתר וזכרתי מת בריתי מתי והמרן
מהם לבכי קאמר דהא בזמן הבוא מתה זכות מבות ולהכי
מהני לנמרי וייתכן לבזון

זכירה

וארץ לא נבראו אלא בזכות משה שנ׳ ויראו ראשית לו א״ר אבהו
הכל לא נוצר אלא בזכות יעקב הה״ד לא באלה חלק יעקב כי יוצר
הכל הוא בשביל יעקב יצר הכל ר׳ ברכיה ור׳ לוי בש״ר שמואל
בר נחמן אמ׳ אברה׳ לא ניצול מכבשן האש אלא בזכות יעקב משל
לאחד שהיה עומד ונידון לפני שלטון ויצא דינו לפני שלטון
לישרף צפה אותו השלטון באצטרולונס שלו וראה שעתיד להוליד
בת שהיה נשאת לסלך אמר כדי הוא להנצל בזכות בתו שהוא
עתיד להוליד כך אברה׳ יצא מטנו דינו מלפני נמרוד לישרף וצפה
הק׳בה שיעקב עתיד לצאת ממנו אמר כדי הוא לינצל בזכות יעקב
הה״ר בה אמר ר׳ אל בית יעקב אשר פדה את אברה׳ דבנן אמרין
אברהם עצמו לא נברא אלא בזכותו של יעקב הה״ר כי ידעתיו למען
אש׳ יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה׳ לעשות צדקה
ומשפט ואין צדקה ומשפט אלא ביעקב שנ׳ משפט וצדקה ביעקב
אתה עשית ולמה נאמרו אבות אחרונות לומר אם אין מעשה
ביעקב כדי הם מעשה יצחק ואם אין מעשה יצחק כדי הם מעשה
אברהם כדי הוא מעשה כל א׳ וא׳ שיהלה כל הע לם בנינו למה
נאמר ביעקב ובאברה׳ זכירה וביצחק לא נאמרה ר׳ ברכיה ורבנין
ר׳ ברכיה אמר ע״י שהיה בן של יסורין ורבנין אמרו רואה אפרו של
יצחק כאלו צבור על נבי המזבח ולמה נאמר באברהם וביצחק אף
ולא נאמר ביעקב אף על ידי שהיתה מסתו שלים׳ לפניו אברה׳
יצא מסנו ישמעאל וכל בני קטורה יצחק יצא ממנו עשו וכל אלופי
ארום אבל יעקב מטתו של מה כל בניו צדיקים הה״ר בלנו בני
אישא׳ נחנו אין לי אלא אבות אמהות סנין ת״ל את את אין
אתיא אלא אמהות דכתיב שמה קברו את אברהם ולמה הוא מזכיר
זכות אבות ומזכיר זכות הארץ עמהם אמר ר״ל משל למלך שהיו
לו נ׳ בנים ושפחה אחת משלו מנדלתן כל זמן שהיה המלך שואל
שלום בניו היה אומר שאלו לי בשלום המנדלת כך כל זמן שחק׳ בה
מזכיר אבות מזכיר הארץ עמהם הה״ר וזכרתי את בריתי יעקב
ה ער מתי זכות אבות קיימת ר׳ תנחומא אמר בש״ר חייא בר
מנחמא ואמר לה רבי ברכיה בר הלבו בשם רבא בר וכרא
ער יתואחז הה״ר ויחן ה׳ אותן וירחמם ער עתה זכות אבות קיימת
ר״ב ל אמ ער אליהו הה״ר ויהי בעלות המנחה וינש אליהו הנביא
שמואל אמר ער הושע הה״ר ועתה אנלה את נבלותה לעיני
מאהביה ואיש לא יצילנה מידי ואין איש האמור כאן אלא אברהם
בטה ראת אמר ועתהחשב אשת האיש ואין איש אלא יצחק שנא מי
האיש הלזה ואין איש אלא יעקב שנא׳ ויעקב איש תם רבי יורן
אמ׳ ער הזקיה כמר״א לסרבה המשרה ולשלום אין קץ רבי יורן
ברבי בשם רבי ברכיה אמר אם ראית זכות אבות ששמה וזכות
אמהות שנתמשמה לך והמפל בחכדיסהה״ר כי ההרים יסושו
והנבעות תמוטנה הרים אלו אבות והנבעות אלו אמהות ואחר
כך ונחמרי מאתך לא ימוש אמר רבי אחא לעולם זכות אבות קיימת
לעולם מזכירין ואומרין כי רחום ה׳ אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך
ולא ישכח ברית אבותיך וגו׳ • פרשה

מתני׳ מנחלקו התכמים מם המדם הסלם תכלית כל העולם בכללו מו
תכלית העולם הספל לכד כדכתיב לעיל ס״מ פ״מ סי׳ כ״מ בזה נחלקו פה
כי מחמר ר׳ פנחס סתום כי לא מחר אלא סיעקב ברח העולם כל מר סמוה
מכליתו של עולם שבעבורו נברח ולא נודע העולם הזה מהו מם כל העולם
לנתרי מו מם העולם הספל לכד מנקר׳
דברי׳ ל עולם סתם וכמ ר׳ י׳ דסכנין ופי׳ דמין
ירמי׳ • זה אלא כעולם הספל ולפי מהחסוב
שבעולם הספל הוא מין המי׳ מחר
שבחמות לא נברמו אלא בזכות יעקב
כלות׳ וכ״ם מחר הספלים שלמט׳ מהם
מכל לא מעולם הנלנלים ורי׳ בן מחר
דמקי׳ מעולם הנלנלים הנדיק חסוב
מחמ׳ שהם בעלי חומר מכל לא מעול׳
המלאכים שהם מכל בטוט כלי כח
בגוף ולא״מ מתים ומרן לא נברמו אלא
בזכות יעקב ור׳ מכהו פליג ומחר נם
דמים׳ יח מעולם הבבכי׳ חסוב המדם וז״מ הכל
תלי׳ כט לא נוכר אלא בזכות יעקב לפי מרי׳ כן
הזכיר מתים ומרן סמך לדברי דברי
ר׳ ברכיה ור׳ מחא דקמפלני בבדיית
מתים ומרן מ״נ י״ל דתרוייהו מליכא
דרי׳ כן קמפלני וזה מת״ם רי׳ כן בזכו׳
יעקב מ״ם חפסר יוסן על יעקב מחם
ומפסר על מסך זרעו הנקרמים בשם
יעקב ודעת ר״ב דעל כל בית יעקב
קמחרי דמי על יעקב לבד יקשה מ״ם
המכין ולא יחסר פועל מכם מיכין
רמ״ת כלים מסקלים עברת מלפים בכר כסף
מכ לעשות מחט ברזל מחר מכל בסנמחר
סס מד בסכיל מסך הזרע זה מחתין כלים
לעשות מחטי׳ בכ״מ במ״ם בעל העקי׳
ור׳ מחא ס״ל יעקב מחם מפסר בסכיל
בדיק׳ מחד נברח העולם כדמחרי׳ בפ׳
המחונה כי מבד עבחות הנשם מכיב
מדם מסמים ומרן ולהכי נקט משם
מלכי׳ כ סהוא מבחר המין ור׳ ברכיה הוסיף
יג עוד לחזק סברתו הנו׳ דכל בית יעקב
מלכי׳ מ בעי׳ ומחר דמין כ״ל כלל הברימה אלא
יח מפי׳ נם פרטי׳ לא יעש׳ יי׳ מפני סיחיד
הוסע ב ולא ניכול מברהם אלא בזכות יעקב
רמ״ב סהוא רמם היחם סמחנו מסה שלימה
סס כד ונחסר מברהם בבחינה זו בנם רבים
סס כה כמ״ם בפ״ק דר״ה כויי׳ בקר מת מרה
יפע״ט כיון דרבים נקבי מינה בפקדונות
יפע״כד דרבים דמי ובנן הוסיפו לומ׳ ומחי׳
דכרי׳ ד נם יותר נסתר מזה דהיינו מה מקרב
יי׳ מת מברהם והוליד והנמיחו לא
היה אלא מפני מסך זרעו וז״מ מברהם
ענתו לא נברח וזה עד״ם לעיל ס״מ
כל״ט ומעסך לנוי נדול מסמני עוסה
פס״נ המרכתי עוד כהא דלא ניכול מברהם מכבסן המם אלא בזכות יעקב
ע״ם ד׳ אם מין מעשה ביעקב ק׳ דמסמת דיצחק עדיף מיעקב ומברהם
מיצחק וכן יר׳ מדברי רש״י בחומש הלקוחים מתלרש זה והא ודמי ליתה
סברי המכו׳ הרו מוסיפו׳ זה על זה במעלה כפ״ם בתנחומ׳ נבי והנה יי׳ נצב
עליו מאברהם במדרנת הסדה הנחרסת ויצחק במדרנ׳ הנזרמת ויעקב
במדרנת כרי שלמחוחה ולעיל ס״מ פע״ו קרמו ליעקב בחו׳ סבחנו׳
וע״ק מתי כדמי מעשה כל מ״ומ׳ דקמחר כי זה סוחר לת״ם דשבוב׳ מם מין
מעשה ביעקב כו׳ יי׳ ל דה״ם אפי׳ לא היה מעשה יעקב כולמי׳ זה כדמי כי
זכיתו גדול היה כדמי נ״כ של יצחק מע״ם מאינו כ״כ גדול וכן של מברהם
מע״ם מאינו כ״כ גדול והכוונ׳ שכל מ״מהם ואפי׳ הקטן מהם מוחיל וז״מ
כדמי כל מ״מהם ו שהיה כן של יסורין והטעם ירמ׳ מזכיר׳ נופלת
דבר מסתנה בזכר מעשה המדם סמת מעשה בחייו ולזה מברהם ויעקב
דמסתנו מחיים למות ויצחק זכירה מכל ויצחק סהיה מת בחייו מנתיחד
סמו עליו בחייו מסע׳ זה לא סייך כיה וכיר׳ כי לעולם היה מוחד לפני יי׳:
ולא נמחר ביעקב אף ק׳ מחר ביעקב נזכר מחלה מיך יפול בו לות׳ אף
יי׳ ל דהוא טעם סני לזכירת המבות מחרונות וה״פ למה לא נזכר
אף ביעקב ולימה מברהם ואף יצחק ואף יעקב אלא מלא רבה להזכיר אף
ביעקב מ״נ לפי מנהוא מחמר הכתוב כמו׳ והמרן מזכור בלות׳ אף מזכור
זכות מבות מזכור נ״כ מלבון המרן ולכן המרן מעוזר מהם וה״כ המ״ל
ואף מזכרתי מת בריתי יעקב כו׳ י אברהם ונם מתנו יחמעל טעם
כאף כהם יר׳ סרמו מלא מוסיל זכות מבות לרמעים מדרבה יהיה לחיובם
מלא לחדו מבבותיהם בחה סמחר בסנהדרין ובא עובדיה מדר כין סני
רמעים ולא לחד מחמעיהם ויפרע מעמו מדר כין סני נריקים ולא לחד
מחמעיהם: הה״ר כלנו בני׳ים מ׳ נחנו נר׳ דכלך יפה רעיתי נרסי׳
דדרמ׳ כיה בחזית ביעקב מבתו מלימה דמי מהמי כרמ מה רמיה דמוכנו
הוא דהנו מסתכתי לו׳ כנים מבחנו ועוד דמין יוסף וכיומן בכלל זה:

פרשה לז

א אישׁ כי יפליא נדר בערכך נפשות לה׳ הה״ר טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם ר׳ מאיר ור׳ יהודה ר״מ אומר טוב אשר לא הדור וטוב הנודר ומשלם ראיה לר׳ מאיר שנא׳ נדרו ושלמו לה׳ אלהיכם ר׳ יהודה אומר טוב אשר לא הדור וטוב משניהם מי שאינו נודר כל עיקר אלא מביא כבשתו לעורה ומקדישה ושוחטה וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא אמר רב הונא מעשה באחד שנדר ולא שלם את נדרו והלך לפרוש בים הגדול ושקעה ספינתו ומת בים א״ר שמואל בר נחמן כל מי שנודר ומשהה את נדרו סוף שבא לידי ע״א וג״ע ושפיכות דמים ולשון הרע מי אתה למד כלחון מיעקב על ידי שנדר ושהה את נדרו בא לידי כולן ע״ז מנין ויאמר יעקב אל ביתו הסירו את אלהי הנכר ג״ע מנין מדינה שנ׳ותצא דינ׳ שפיכות דמים מנין שנא׳ ויהי ביום השלישי כהיותם כואבים לשון הרע מנין שנא׳ וישמע את דברי בני לבן וגו׳ ומשהה נדרו קוכר את אשתו הה״ד ואני כבואי פדן מתה עלי רחל אמר׳ שמואל בר רב יצחק כל מי שנודר ומשלם יש לו שכר על הנדר ועל השלום שנאמר נדרו ושלמו לה׳ אלהיכם ומי שנודר ומשהה נדרו נדרו גורם מיתה לעצמו דכתיב כי דרש ידרשנו ה׳ אלהיך מעמך ומסך נפרעין ולא מסמונך א״ר אמי אין מיתה בלא חטא ואין ייסורין בלא עון אין מיתה בלא חטא שנא׳ הנפש החוטאת היא תמות ואין ייסורין בלא עון שנא׳ופקדת בשבט פשעם ובנגעי עונם א״ר שמעון בן יוחאי כשם שהנדרים בל יחל ובל האחר כך בערכין בל יחל ובל האחר לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר

אישׁ כי יפליא נדר בערכך נפשות לה׳ :

ד״א

כדאמרינן נכי סכור ותוסב כמ זה ולמד על זה .

ושוב מסניהם מי סאינו נודר כל עיקר פרש״י טוב מנודר ומשלם ומנודר ואינו משלם מאינו נודר כל עיקר שהרגיל בנדרים כמ לידי לא יחל דברו ד

מי סאינו נודר כל עיקר וא״ת לליסנא בתרא דנדרים דמוקי פלונתייהו בנדבה כיון דקרא בנדר כתיב מנא ליה למאן דאמר טוב מי סאינו נודר כל עיקר אפי׳ בנדבה כבר תירצו התוספות ברים חולין דקסבר כיון דחיים קרא לתקלה בנדר ס״ה בנדבה דהא איכא למיתה לתקלה דאפילו מביא לעורה ומקדישה יכול ליהנות ולמעול בה ולכך לידי תקלה ובמה עכיניס דב״ע לא בקיאי בהלל דמעולם לא מעל מדם בעולתו אך קשה הא דתני הכא אלא מביא בבשתו לעורה בנ׳ דהא מוכח התם דלהאי ליסנא טוב מי סאינו נודר אפילו בבשתו לעורה ולפי גירסאינו מי אפשר להלמה אבל בירושלמי דפ״ק דנדרים מייתי ברישא דעת האומר טוב סאינו נודר כל עיקר ובתר הכי דעת האומר טוב נודר ומשלם ובתרים גרים כיון דהוא עושה על נדבה מביא בבשתו לעורה כו׳ ולפ״ז מ״ד טוב נודר ומשלם קאמר לה ולליסנא דמוקי פלונתייהו בנדבה אתי שפיר דעד כאן לא קאמר טוב נודר ומשלם אלא בבה״נ דאפילו בנדבה מיכא לתקלה לחיים קרא לתקלה בנדר כדליל ולליסנא דבנדר פליגי אבל בנדבה בבה״נ ב״ע מודו גריך לומר דבדי לגמא ידי ב״ע קאמר דאלו לגידיה אין נודר לזה .

וא״ת לת״ר דאין טוב סיהא נודר ומשלם כל עיקר אפי׳ מביא בבשתו לעורה היאך מבלו ישראל פלאים במדבר בבר תירגו סם התוס׳ כיון דנאסרו בענין אחר בבשר הוי כאו נזה להם המקוי לאכול ע״י פלאי׳ ומקדישה בפ״ק דנדרים פי׳ הר״ן לאו בעזר׳ אמש אסור לבבים חולין לעורה לא בפתח העורה .

וכי תחדל לנדור נראה דה״ג ואומר וכי תחדל לנדור דלדאיכ מייתי ליה דטוב סאינו נודר כל עיקר דדייקינן מדבתב כיה לא יהיה בך חטא הא אם תדור יהיה בך חטא כדאמרינ ברים חולין ולליסנא דמוקי פלונתייהו בנדבה אתי דאמר דטוב הנודר ל״ק ליה מהאי קרא דאיהו מוקי ליה בנדר דוקא ולליסנא דפלונתייהו בנודר בבר תירגו התוספות סם דמפרש קרא הכי הא אם תדור אפסר פיהיה בך חטא אם לא תשלם .

ומה כיס דמשהה נדרו גורם מיתה לעצמו כדלקמן וכ״ל שזה היה בזמן שלא היה רוח סערה ולא נסתכן אלא זה בדרך שאמרו ז״ל כיונה דאם לא כן מנא לן שבשחטו היה והיינו דקאמר ושקפה ספינתו כלומר ספיתתו דוקא וכ״ל שהיה מוחזק אתין לו חטא אחר דאם לא כן מכ״ל דהא גרמה ליה :

סוף סבא לפ״ח מ״ח לומר סוה עלבד הענים פיכפילוהו כאלה מפני שחטא ששחא את נדרו כי חלילה לאל מרשע שמפני שמדם יחטא יומינו לו שיחטא עול ונס מ״ח לומר ע״ד עבירה גורת עבירה דהיינו בעבירות נתסכות זו מזו בהיה דבן סורר ומורה כתב יבא תורה וכתריה וחטא חטט תלקתן פרשת כי תבא אכל הבא אך נתסכו מאיחור בנדר ועוד דהכא לא חטא יעקב בכלל בחלה דאפילו נמא דבשלהי נבר בחטא שהיה לו לחטא ובענין

כתיב ותירגו דאל״כ מי מסתע ליה קרא דוקא בנדבה דהא בנדר לא מצי למימר דנודר מבלם טוב שפרי כתיב כי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא הא אם תדור יהיה בך חטא מ״ק מ״ד טוב מסניהם סאינו נודר כל עיקר אלא הא קרא מאי עביד ליה ובשלמא לליסנא קאמר דנדרים דע״ב לא פליגי אלא בנדר מכל בנדבה לפ״ע טוב להתנדב ל״ק דמלי מוקי אמי קרא בנדב׳ מע״ג דכתיב נדר מסתעמא דכתיבנא מכל לליסנא דבנדבה פליגי נדרו ושלמו מאי עביד ליה וי״ל דמוקי ליה בעת גדר דסהיא ע״כ לכ״ע שרי וכמ״ש התוס׳ סם ומ״ת וידר יעקב נדר וכתי׳ אסר נדרי אבלמה וי״ל דבשעת גדר שרי כדאמרינן בב״ר וידר יעקב נדר לאמר לאמר לדורות סיסיו נודרים בעת גדר ע״כ : טוב אסר לא תדור וטוב מסניהם כו׳ פרש״י לעיל מיניה כתיב אם אסר תדור אלא ואם״ה טוב אסר לא תדור אמא תדור אלא ואם״ה הכי אמ׳ לה והר״ר טוביה זלה״ה בפסיקתא אלו פי׳ דדרים קרא הכי אם אסר תדור אלא ואם״ה כ״ם מתדור ולא תשלם ויה לוקח טוב מרמ״ם פסו׳ זה ודורשו כסוף פסוק אלמעלה נוה קרוב לפרש״י והתוס׳ כתבו וק״לר״ת דלא מייתי בגמ׳ההוא קרא כלל ונר״ל דכולה מלתא דרים מהאי קרא דה״ל למכתב טוב אסר לא תדור מתדור ומכא ידענא דמתדור ולא תשלם קאמר אלא להכי קאמר ולא תשלם לגלויי על מתדור דמתדור כדרך בנדרים קאמר בנודרין ומשלמין

רא״ם לא סס לך סס לא סס מה תלי׳ כב

ושוב מסניהם מי סאינו נודר כל עיקר פרש״י טוב מנודר ומשלם ומנודר ואינו משלם מאינו נודר כל עיקר שהרגיל בנדרים כמ לידי לא יחל דברו ד

מי סאינו נודר כל עיקר וא״ת לליסנא בתרא דנדרים דמוקי פלונתייהו בנדבה כיון דקרא בנדר כתיב מנא ליה למאן דאמר טוב מי סאינו נודר כל עיקר אפי׳ בנדבה כבר תירגו התוספות ברים חולין דקסבר כיון דחיים קרא לתקלה בנדר ס״ה בנדבה דהא איכא למיתה לתקלה דאפילו מביא לעורה ומקדישה יכול ליהנות ולמעול בה ולכך לידי תקלה ובמה עכיניס דב״ע לא בקיאי בהלל דמעולם לא מעל מדם בעולתו אך קשה הא דתני הכא אלא מביא בבשתו לעורה בנ׳ דהא מוכח התם דלהאי ליסנא טוב מי סאינו נודר אפילו בבשתו לעורה ולפי גירסאינו מי אפשר להלמה אבל בירושלמי דפ״ק דנדרים מייתי ברישא דעת האומר טוב סאינו נודר כל עיקר ובתר הכי דעת האומר טוב נודר ומשלם ובתרים גרים כיון דהוא עושה על נדבה מביא בבשתו לעורה כו׳ ולפ״ז מ״ד טוב נודר ומשלם קאמר לה ולליסנא דמוקי פלונתייהו בנדבה אתי שפיר דעד כאן לא קאמר טוב נודר ומשלם אלא בבה״נ דאפילו בנדבה מיכא לתקלה לחיים קרא לתקלה בנדר כדליל ולליסנא דבנדר פליגי אבל בנדבה בבה״נ ב״ע מודו גריך לומר דבדי לגמא ידי ב״ע קאמר דאלו לגידיה אין נודר לזה .

וא״ת לת״ר דאין טוב סיהא נודר ומשלם כל עיקר אפי׳ מביא בבשתו לעורה היאך מבלו ישראל פלאים במדבר בבר תירגו סם התוס׳ כיון דנאסרו בענין אחר בבשר הוי כאו נזה להם המקוי לאכול ע״י פלאי׳ ומקדישה בפ״ק דנדרים פי׳ הר״ן לאו בעזר׳ אמש אסור לבבים חולין לעורה לא בפתח העורה .

וכי תחדל לנדור נראה דה״ג ואומר וכי תחדל לנדור דלדאיכ מייתי ליה דטוב סאינו נודר כל עיקר דדייקינן מדבתב כיה לא יהיה בך חטא הא אם תדור יהיה בך חטא כדאמרינ ברים חולין ולליסנא דמוקי פלונתייהו בנדבה אתי דאמר דטוב הנודר ל״ק ליה מהאי קרא דאיהו מוקי ליה בנדר דוקא ולליסנא דפלונתייהו בנודר בבר תירגו התוספות סם דמפרש קרא הכי הא אם תדור אפסר פיהיה בך חטא אם לא תשלם .

ומה כיס דמשהה נדרו גורם מיתה לעצמו כדלקמן וכ״ל שזה היה בזמן שלא היה רוח סערה ולא נסתכן אלא זה בדרך שאמרו ז״ל כיונה דאם לא כן מנא לן שבשחטו היה והיינו דקאמר ושקפה ספינתו כלומר ספיתתו דוקא וכ״ל שהיה מוחזק אתין לו חטא אחר דאם לא כן מכ״ל דהא גרמה ליה :

סוף סבא לפ״ח מ״ח לומר סוה עלבד הענים פיכפילוהו כאלה מפני שחטא ששחא את נדרו כי חלילה לאל מרשע שמפני שמדם יחטא יומינו לו שיחטא עול ונס מ״ח לומר ע״ד עבירה גורת עבירה דהיינו בעבירות נתסכות זו מזו בהיה דבן סורר ומורה כתב יבא תורה וכתריה וחטא חטט תלקתן פרשת כי תבא אכל הבא אך נתסכו מאיחור בנדר ועוד דהכא לא חטא יעקב בכלל בחלה דאפילו נמא דבשלהי נבר בחטא שהיה לו לחטא ובענין

וכתבין סרתו סל ר'אמר בספיכות דמים מעמו כגון מלה מדעתו ואחרכה
כעם כנגדן מה מעמו וי"ל דתמוס דיי'רגלי חסידיו יאמור מן החטאת ומפי'
בני כיאו דמפי'בהתתן סל נדיקים מין הקב"ה מכיא תקלה על ידן קאמר
דמעמה מת גדרו סוף כה לידי לו מלה מבעיה מסר עבירות שלא מפי' הנך
דחמירי מפי דמע"נ דספיכות דמים
חמירי דקי"ל כהו יהרג ואל יעבור
ולמון הרע מקיל בשלמתן כדמיתה
בערכין לא יסתרוהו מן הסמים
מחטוה בהנה מס יודמנו לידו דקמ
מוגין כיעקב מנה ניכול הוא מלמה
דקנתן וכני כיאו מנמה דקנתן ולא
נסמרו מן הסמים כדרך הנדיקים ,
ושהה מת גדרו בדלעיל ס"ס"מ ,
הסירו מת שני הנכר ומע"נ מלה ע"מ
מתם כיון דהיה כידם כלי סל
פ"ה ה"ל לאמ דע"מ וכן ומנמ דינה
מת"פ מסנוסה היתה מכיון דע"י
פהיתה ונמנית גרם לה נחסב לה
בלמה דנ"ע וכן ספיכות דמי' דקאמר
לאמ בעלמה הוא מכיון דנמולו מס"ם
סמן הדין הוחר לסם הרינגס כנודע
וכן לסון הרע לאמ בעלמה הוא
דיעקב לא מסר לסון הרע רק מפני
מקבל לה"ר דמסמתמה לא מחדו בני לבן זה לפניו שלא לפני מחרים וינידו
לו ה"ל לאמ דלסון הרע , – הה"ר ומני בכומי מפרן מדקאמר מתה בלי
דרים מתה בסכילו ומכיון דלא מסכתן כיעקב רק מיחור הגדר מלמה
בוה ולא ס"ל בהמיה דדרים בפ'כהן גדול בסנהדרין מתה בלי מין מסה
מתה שלא לבעלה ופלגא נמי מהמיה דלעיל ס"מ פפ"ד דמקלקלת מסר מתנת
מת שלריך לא יהיה מתה רחל ומין יקוסיה מתות המסה בחטאת בעלה בוה
בחיתת הכנים הקטנים בחטאת המה וכתב הרב מפני מהם קנינו כמחר
מנכסיו וזה הטעם ינדק נ"כ כמסה , שנא' נדרו ושלמו מין רחיה מכמן
שלא מים מכר על הנדר כיון דמנוה בעביר מדקאמר נדרו דילפי' מיניה
דמו' הנודר כדלעיל מכל מים מכר על הסילום מין רחיה מכמן שלא מסכרה
נפקא ומ"ת מה מכר מים לו הרי מכיון דנדר מחוייב לשלם בע"כ וי"ל
דכיון דמני מתגיל עלי' ולא נסלל יס לו מכר ומה דאמר בפ"ד דנדרים
הנודר כלו בנה כמה והמקיימו בחלו הקריב עליו קרבן חתיה כמ"ד טוב
מנכיסם שחינו נודר ,

מטך נפרעים ומשום דחפ"ה הוה מסתבר ביסורין ולא כמיתה מייתי
דר'אמי דתלי מיתה בחטאת הלכך הכא דכתי'חטא מפסר מנורם מיתה :
ולא ממתונך ולא פליג מדרבנן דלעיל ומת"ד בנים דכי היכי דמתעטינן
מחון לא מני מתעט מסה ובנים דמסה ובנים הם כנוסו בדקי'ל לק"ם :
א"ר אמי מין מיתה בפ'כמה בקתה מייתי לה ונרסינן עלה מתיבי אחרו
תלמדי הסרת לפני הב"ה רבש"ע מפני מה קנסת מיתה על מדה"ר
אחר להם מנוה קלה כוייתיו ועבר עליה אחרו לפניו והלא מסה ומסרן
סקיימו כל התורה כלה ומתו אחר להם מקרה אחר לעדיך ולרשע לטוב
כו סוס דמס'כי אמי מנמ דמבי'ר"ש בן אלעזר אומר לף מסה ומסרן בחטאים
מתו מנמ'יען לא המתנתם כי הם המתנתם כי עדין לא הגיע זמנכם
לעסר מן העולם'מתיבי ד'אמו כעסין של נחש ולו הן בניתן בן יעקב ועתה
אמי מסה ויבי אמי אמי דוד וכלאב בן דוד וכלהו נחרגו לבד מיבי אמי דוד
דמע'כיה דכתיב ותת אמנמה בס מכבלוס מתת יוחב בר הנכה ועמנמה בן
מים ומתו יתרגם סיסרמלי מסר כה ל מכיגיל כת נחש מחות גרויה מס יוחב
זכי כת נחש הוחי והלא כת יבי הוחי דכתיב ותחיותהן גרויה ומכיגיל
לא כת מי מתת כעטין של נחש מני מלוחת מנה דמלמכי הסרת והלא מיכה
מסה ומסרן לא לאו ר"ש בן לעזר היה ומ"ת ים מיתה כלה חטא ויש יסורין
בלה כין ותיוכתא דר'אמי תיוכתא ע"כ ומכאן תשובה לת"ס בעל תלה
לדוד בח"נ בכ"ב דמין מיתה כלה חטא פי'מתעטים הם מתיתם טבעית
ולכן רוב המנים מתים בסבת החטא דמ"כ ליכא תיוכתא עלי'מסיה
דמה"ם ולא מד'מתו בעטין של נחש לא ודמי דמין הוה מת כלי חטא
קמת"נס מה שפ"ר המתבר הכו מין יסורין בלא עון שבבלדור ודור ים רעים
ויטרים וכעונם הנדיקים נתפסים פי'מסובם דודמי בעון בנתם קאמר
מיתייתי מפקדתי בשבט פשעם , אין מיתה כלה חטא כו'מיכ'למידק
לאמ תלה המיתה בחטא דמשמע סונג והיסורין בעון דסיינו המזיד
ומרכה אפכה מס מכרה וכפ'הנו'מירנו המוס'ז"ל מין מיתה כלה חטא
פי'מיתה לפי מסנזרה כמה חף על הסנגה ומין יסורין בלא עון של מזיד
כדאמרי'כיותא חטאים מלו הסגנות עוכות מלו הזדונות ומת"ג דאמרי'
נכי סמיר יס"כ להנין עליו מן היסורין משמע דיסורין בחין על שונג
הכא מיירי ביסורי נגעים שהם מבוערים כדמייתי קרא ומ"מ מריך טעם
לאמ יאות מדם כלי עון מסמיק להמית מפני מנגזרה מיתה על מדה"ר
מכות ומחכלו כוסר כו'ומוחר יקנה לאמי דמסיק בגמ'ים מיתה בלא חטא
וי"ל שאם סאמה"ר שו לא חטא היה חי לעולם בגר'מפסט הכתובי מ"מ
אחר מקנס מיתה עליו, בחטאו נמשכה המיתה לתולדותיו בטבע אמ"ע
מחין כידם חטא מות מקללות מדם הוא ותולדותיו שוין בהן בדתמת כפ'
סיל הנהנו הפילאי ובס"ם נבי הן קרבו ומיתך מבל לאמה עובדה כו' מלא
דגר'אמי לא יסיק חטא מדה"ר לחייב מיתה על תולדותיו כשמנוקין
מכל חטא מזכותה תסיק להוציאו מהטבע המוטבע במדם ודבק בזרעו
אמנם בהיות בו מיזה חטא לא יהיה בדאמי לעשות לו גם מכל ליסורין

סמינן נמסכין בטבע נריך עון גדול מכל הנמר סביר לא סאחר מה
המות בזרע מדם ומות אמי'כדיקים הנמוריים בלי סום חטא בטבע
נחש ומין זה עול כי כל חלק מחדה"ר כמו אמין עול כמיתת הלב בס
האנדף כחטא בלשונו מו טעם מיתת הנדיקים כדי שיהיו נדיקי'ורס
סוין דאל"כ יעשו רשעים תשוב
רמיות כדלעיל ס"מ פ"ט ולר'מת
תפסיק סבה זו מלא להמית מי
בידו חטא מה מכל לא נדיקי'מות
דהני לא סביתי וכסיל הנלמ
יעשו רשעי' תשובה של רמיות ו
יעשו לא תועילם שלא ימותו
יהרהרו אחר מדת הדין אחר
רוב הנדיקים מתים ומין נחלש
סגנו מעטים דלא שביתי :
ואין יסורין בלא עון קשה מ
מ"ד כל שסקב"ה חפץ בו מ
ביסורין ומתה מגדות מים רין
מהכה דמייתי בפ"ק דברכות
פשוט ומי פליג ר' אמי היה
מיזכר שם מו מימר כמן ד
דפליגי וכ"ם דהל"ל לתלמוד
לאותובים מדתנים התם שלמה
טובו'נתן הכ"ם ליסרא ולכן לא

שלמ"ע יסורין דמ"כ הם הכרת ליסורין בלא עון לזכות בתתנות
דהתם מסקינן דבנים הוו יסורין שלמהכה מדר'יוחנן דאמר דין
דעשירתה ביר ולר'אמי כי מסוי לר'יוחנן דשיעת וכתה לדיקים
ביסורין כיגחת ויעקב וזולתם מיבדה דהרחב"ן ז"ל כתב בסער
דמפי'יסורין של מהכה על כל חטא הם ולפ"ז ניחא מלא סדרכו
דחוקה מאד ולפי דברי התוס'דהכא ביסורין קטים בגון נגעי
ניחא דכה"נ ליתנהו יסורין של מהכה כדאמר בפ"ק דברכות נגעי
מיגם יסורין של מהכה ומת"נ דנקט יסורין הם כיון דנקט
מיתה גלי דביסורין קטים כמיתה מיירי כתיב נגעים בבתים ומת"נ
ירקות דומיא דמת וגם דקרא דמייתי כתיב נגעי הוו יסורין של מהכה לכבי בכל ולאחר
מירולא דפ"ק דברכות נגעי מני מני סבר כתירוצא קמא דלעולם נגעים מיגן
כשהם בנגעים ר'אמי מני סבר כתירוצא קמא דלעולם נגעים מיגן
של מהכה , שנאמר ופקדתי בשבט פשעם מיכא למידק
דמין מיתה כלא חטא מוכח ספיר מדכתיב הנפש החוטאת היא
דמשמע החוטאת היא דוקא לא סמיגה חוטאת מכל מין יסורין כלא
ביכי מוכח מופקדתי בשבט פשעם דמשום דקאמר מיפקוד
ביסורין יתחייב מחמתו מלא יכולו לפטרים כלי עון ופשע ומ"מ
דקאמר סמין בחין כלי פקולת עון מכא ליה דקרא קאמר הכי ושו
אמאי לא מייתי מוכחתיו בשבט אנשים הכתוב בשלמה סהוא
דברי יי' דמהתם ילוף התורה מ"ם כמן ופקדתי בשבט פשעם
דמייתורא דייק דלמה לי לומר ופקדתי בשבט פשעם דכ"ם הוא
בחטא אלא חד לנגעים ואד למיתר דדוקא בעון אתו נגעים ויותר
לומר דק"ל שאם הפקידה פקידת חטא מ"ד וכיון פקדי ופקדתי
עון עליהם מבני ליה כמ"ם הרא"בע אחסר מלת עליהם והוא
גדול ועוד דהיל"ל בשבט עונם ובנגעים פשעם דפשע מאור מעון
חמור משבט ועוד אם אז יחטאו חטא משבט מות מיך יפקדו
לכך ולא יסיר חסדו אמתם נמי מני מנין מנוח מנים ולהכי ס"ל
הכתוב לומר שהקב"ה לאחכתם בסירתה קלקולם ידריכם ל התשוב
מיגלו ענמם בתשובה ולא מעבב מדת הדין ע"ד שפי'קבת טוב ו
על כן יורה חטאים בדרך מיי'טוב ודוגה להטיב מכל מנר היות
לא יוכל להטיב לרשע ולהשוות שני המדות יורה חטאים בדרך
ואז לא מעבב מדת הדין מת טובתם והדרכת התשובה לזרע דור
בשבט ונגעים כי בשלא יתנו לכם לאחטאים יי' יורם בדרך ע"י
מאז יתנו לב לעבירות שבידם בפ"ק דברכות אם רוחה
מיסורין בחים עליו יפשפש בתעשיו ויהיה פירום ופקדתי פוקד
בחנו ופקדתי ואל תתמה כי בכר הרמיתיך כמלה רבים לעולם
והחדם ידע וכדוכתי אחריני ויהיה פי' הכתוב מעשה מיפקודו
פשעם ע"י יסורין לכן אמר פשע בשבט ועון בנגעים כי הפשע שהו
מאר בתעט מהיסורין מיכאו עליו בסיתן לא מידי זכרו אבל הטון
כ"כ גדול לא יסיח לבו עד כה הנגע החבריחו מיפשפש בתעשיו
שפי'הכתוב כן פסיר ליף ר'אמי דכיון דבתנו יסורין למזכיר עון
דקים לן דאינו כלי עון אמי ומכיון לאתו בלי עון אולי לא יחוסו
ולשוב אף בכוח עליהם נגעים מיתסנו' בתקרה ולכן לא הוכיח
בהעוותו הו דהתם ליכא דיוקים אלו ומ"מ לפי התסקנא לא מייתי
דיוקי ומפרש קרא כפשטיה ,

בך בערכין דתמ"נ דאינו מוגיא כפיו דבר קנוב כתו בגדרים
מיכא כל יחל וכל תאחר כיון דהא קנוב כתורה פרטו מל
דברו אמאר ערך פלוני עליו כשאינו מקיימו בדכתב בעל העקיד
ומ"ת ול"ל מהמי היקשא לכל תאחר הא מלי' אליך דכתיב לא תחל
בכרייתה דריש ר"ה הערכין והחרמים ר"ל דאמ"נ והכא חסום
מנטריך אלא דתני דמכיון דילפי'כל יחל מהמי היקש'ה כל תאחר
נמי דיליף הערכין לכל תאחר לא מנטריך הכא תאחר נקט אלא
דתני הדמין והחרמי' והקדשות מנייני הערכ"ן דהא נמי מה
נפקא

ויכך משה מזהיר ואז' לים כי יפליא נדר כו' לפיינו דמפטריך
[illegible] כדכתיבנא לעיל ובעל העקי' בפער הגז' נזדמנה לו
[illegible] דברים לפיכך משה מזהיר וכי תחדל לנדור כו' והרבה
[illegible] ואין בהם ממש: חת"ר
[illegible] ים בת"ב לים להוציא
[illegible] יכול סתמי מוציא מתקטן
[illegible] הפלאה ת"ל כי יפליא ולהכי
[illegible] כו' דדרשי' מכי פועל אדם
[illegible] לו בשכר שיש לכלו' כני ישראל
[illegible] גדול לקטן כו' וכה ליסב בדרישה
[illegible] גדול לקטן כו' ומכיון דמייתי קרא
[illegible] ליה כדרישה בעובדא דהוה נבר
[illegible] ליה תרין בנין כו' ועשה דרישת
[illegible] בעגיני' אלו נר' דמיתור' דקרא
[illegible] למדרש שע"י שפועל אדם ישלם
[illegible] דהיינו שיכליחנו בשכרו יסי' שכה
[illegible] לבניו בדרכו דהיינו לעשות
[illegible] שהיה דרכו לעשות וכן עובדא
[illegible] דהוה עביד מצוה במתוכו
[illegible] שכרו שתפטר וירש בנשי מחיו
[illegible] ה יהיה שכה לעשות נדקה בכל
[illegible] בדרכו דמשנה וכדרך שפי' בפ"ק
[illegible] נדרוקף נדק' כו' ויתנה חיים נדק'
[illegible] נדקה יי' מחיים לו משת
[illegible] בהן נדקה וכן ענין מדש"
[illegible] הסניחו בסגלות המיו כין
[illegible] לאמר זכה לגדולה וע"י כן היה
[illegible] כיניה כין מים לאמר כו'
[illegible] נדריה' ' והבת ליה מתתיה
[illegible] בנכסיו היו אז מתעם' יניה
[illegible] לדמי מנכסיה לא היה יכול
[illegible] לנדקה דזה נגל מעלית ואמ"ם
[illegible] ל"ל אלא נתנם אלא מפני
[illegible] מאחר שהיו לו נריכים לו
[illegible] ונכנס לא היה רמוי
[illegible] ונכנו מפני מחרי שחייב
[illegible] פרנסתו לכל אדם ואפי'
[illegible] הגדולי' שאינו חייב כמוזנתיה'
[illegible] לאמר ענייס ואפי' בעשיר
[illegible] המזכה אל יכזבו יותר מהוהם
[illegible] ינתרך לבריות כדאי' בפ' נערה
[illegible] שאין לו רק י' פולסין דלא ה"ל
[illegible] ליתנם ולהניח ביתו כרעב:
[illegible] לי מודלי כ"ל דהיינו נכסים
[illegible] אלקחו ממנו בחלמות דאי
[illegible] מתכר בדעתו איך יבקש
[illegible] לו בע"כ דליכא למי' מסוס
[illegible] מכר לא מדעתא דלית ליה מעות
[illegible] והפתח אים ליה בטל המכר
[illegible] מכלב מיכן דברים כדאמר'
[illegible] אים מקדש וליכא למיחר סמכרס על מנאי מיחזירס לי כסירנה
[illegible] לקוחה דפוי נד אחד ברבית כדאיתא כמגילה פ"בני העיר.
[illegible] נוויין פי' מסכתא אחיו לעבור בנהר ראה משוי אים כו' לעיל פ"ב
[illegible] פי' ואמ"נ דהתם קא' מזכות זה הניח י' העליונים לדבר עמו
[illegible] ברויהו מיתבהו דההי' הוה מדה כנגד מדה והא נמי מיגטריך מסוס
[illegible] דמי' ומיתאנו דפירס מיזמין לפניו לקיים פוד מנוחו כדרכו ולכן
[illegible] ויפרס בין אים לאמר כו' בתעסה. בין אים לאמר סמין
[illegible] הנכנס וכן בין גדול לקטן סמין פרך בן חדש וכן ה"סגיס וכן
[illegible] סוים וכן בין בחור לזקן סמין ערך בן עשרי' וכן סיס וכן יותר
[illegible] ה"ג בפ"הדר מנא גלוסקין בדרך מ"ל מלעלי טול גלוסקין
[illegible] דרך מנא גוי מ"מ"ל מבנאי כו'. ברכת בפ"הנז' גרס כלוס הכיריך ז
[illegible] ר' מי נתקרב אכל הגוי. שהמצו של גוי מותר לאחר הפסח בפ'
[illegible] ר גרס בהגהה וה"ה בחכילה לגידן דאכלינן פתן של גויס
[illegible] לטר אלא מסוס דאינהו לא הוו מכלין פתן של גויס מי נמי מסוס
[illegible] דיש מי הוי מן הפלטר קאמר בהגהה וכה"ג מתרץ כירושלמי הא
[illegible] בפ"ל שעה חתן של בכרי מות בהגהה ולא תני בחכילה ויותר הגהתו
[illegible] היינו מה שנהנו לגוי דליכא טובת הגהה לגוי בדבר שי' אתם
[illegible] עליו הפוסקות דמי ס"ל דאסור בהגהה ה"ל לאסור מספק שמא
[illegible] נעשה ומ"ת ויאיך נתן ר"נ והא דרים ר"י בסוף פ"ק דע"ז לא
[illegible] לא תתן להם מתנת חנם ואמ"נ דלגוי המכירו שרי אפילו לר"י מ"מ
[illegible] מחמרי' שלא היה ר"נ מכירו מעולם וי"ל דשמא לא ס"ל לר"נ להא
[illegible] ל כיון שהיה הגוי מתלוה עמהם בדרך שרי דאסיר כשוכרו לו והא
[illegible] ונתן מפרנסים עניי[illegible] ם עם עניי יש' מפני דרכי שלום הניח
[illegible] בה דכתבו דמי ס"ל דאסור בהגהה
[illegible] מה לא יהא חתיר מחמת של ישראל
[illegible] נפש כדאית' בפ' כל שעה לר"ק
[illegible] בה הגהה לא ה"ל מסוס הך

אמר נבר מסכן אנא ולית גבי כלום למובנא פשפשין בסקא
ואשכחין מן אלין אתרונין ואמרין ליה אלין מן הן אמר לון מן
אלין דיהוראי מצלי ביום הושענ' אשעגון סקא ואעלוה קדם מלכא
אכל מלכא אלין אתרונא ואיתסי פנין סקא ומלאוה דנרין אמר ליה
מלכא שאיל לך עוד שאלה ואנא עביד אמר ליה שאיל ויתן זר לי
מורלי (נכסי) ויפקו כל עמא לקדמותי עברין ליה כן כיון דמטא
להתי' מדינת נפק כרוז' קדמי ויתקו כל עמא לקדמותיה נפקו
אהוי וכנוי לקדמותי' מיני נוזיין בחר נהר יהב להון שמלתא דנהר'
ושטפת יתהון ואשתכר עלל לביתיה וירת מורלי ראחוי לקיים מה
שנאמר כי פועל אדם ישלם לו דבר אחר כי פועל אדם ישלם לו זה
משה דכתיב ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא
בסבלותם מה ראה ראה משוי איש על אשה ומשוי גדול על קטן
ומשוי בחור על זקן ישב וישכ להם סבלותם בין איש לאשה בין
גדול לקטן בין בחור לזקן אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה ישבת
לבני סבלותם חייך שאת עתיד ליישבו לפרש לבני נדריה' בין איש
לאשה בין גדול לקטן בין בחור לזקן הדא הוא דכתיב ויברך ה' אל
משה לאמר דבר אל בני ישראל איש כי יפליא לנדור נדר בערכך
נפשות לה':

ג רבן גמליאל היה מטייל מן עכו לכויב והיה טבי עברומהלך לפניו
ורבי אלעאי מאחוריו ראה כבר אחד מושלך בדרך וראה גוי
אחר אמר לו מבני מזל את הכבר הזה ונטלו נטפל לו רבי אלעאי
אמר לו מה שמך אמר לו מבני אמר לו ברכה גמליאל מיניך אמר
לאו אמר לו מאיזה מקום אתה אמר לו מעיירות הללו של בורגנין
למדנו שלשת דברים שהמצו של גוי מות לאחר הפסח שנפה ברוח
הקדש ששמו מבני שאין מעבירין על האוכלין רבי יעקב בר זברי
בש"ר אבהו הדא דתימר בראשונה אבל עכשיו מעבירין על
האוכלין מפני כשפין נכנסו לכויב כיון שאכלו ושתו בא א' לשואל
לו את נדרו אמר לו רבן גמליאל) לרבי אלעי משעור את רביעית יין
באיטלקית אמר לו חן אמר לשואל טייל אחרינו עד שנפוג את יינו
והתחיל מטייל אחריהם עד שהגיעו לסולמי צור כיון שהגיעו לשם
ירד לו רבן גמליאל מעל החמור ונתעטף בטליתו וישב לו ולמדנו
דברים הרבה באותו היום כי רביעית יין משכרת זחרחר מפנה את
היין ואין מורין שתויי יין ומסמנו למדנו שלשה דברי שאין מפירין
נדרים לא שתויי יין ולא רוכבין ולא עומדין אלא יושבין עטופין
במה פתח לו אמר רבי יוחנן בלשון הזה פתח לו יש בושה כסרקרו'
הרב ולשון חכמים מרפא ברין הוא כל מי שמבטא לנדרים שידקר
בחרב ומהו רפואתו ולשון חכמים מרפא הולך אצל הכמים והם
מפירים את נדרו לפיכך משה מזהיר את ישראל ואמר להם איש כי
יפליא נדר:

ד ארבעה פתחו בנדרים שלשה שאלו שלא כהונן והשיבם הקדוש
ברוך הוא כהונן וא' שאל שלא כהונן והשיבו המקום שלא
כהונן יצאו הן אליעזר עבר אברהם ושאול ויפתח ובלב אליעזר
שאל שלא כהונן שנאמ' והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך
אמר

דדמי להורמ' שהיה נדיך לבקש לו פתח בדלקמן ואמ"נ דקאמ' שלמדנו שאין
מפירין נדרי' שתויי יין הוב"ל דילפינן דאין מורין דלא תימה דוקא הפרת
נדרים דדמי למפסה ב"ד קמ"ל דטע' מסוס יסוב הדעת בעלמה וא"כ כל
הורמה כן. וממנו למדנו לדברי' כלו' כענין נדרי' לאחר שמעי' נ' דברים
ולה"ק שאין מפירין שתויי יין אמ"נ דבכלל מ"ם אין מורין שתויי יין מיתה
דהמפר' הוא דילפי' לה בדכתי' כדי לבלול כל מילי דנדרי' לחלה. אלא
יוסבי' עשופי בפ' הדר גרס עלה מיני והאמר רב נחמן מפירין נדרי' בין
מהלך בין עומד כין רכוב תנאי היא דאיכא למ"ד פותחין בחרטה ואיכא
למ"ד אין פותחי' בחרט' דא' דבה בר חנה אר' מאי פתח ליה ר"נ לחבו'
נבר' יש בוטי' כו' זו היא נר' ר' ופי' פותחין בחרט' בריך לחכם לאמנו' פתח
לסוף מיהיה לו פתחון פה לומ' לדע' כן לא נדרתי ואו הייתי יודע סכן הוא
לא הייתי נודר וכמל' נדר נעק' מלוי אין פותחין מ"ל לפתוח לו בחרט' אלא
החכם עוקרו אמ"פ שאינו מונח לו טעם ר"נ סבר כמ"ד פותחין לפיכך
הוצרך יסוב הקבת לחסר מיהה פתח יאמא לו וק"ל ר"ת דהא רב נחמן נופי'
שמעי' ליה בפ"ק דנדרי' הלכה פותחין בחרט' ובפ' נער המאורס נמי קאמ'
רב נחמן הלכה כשלו לנדרי' עומד ויחיד ואלילה ופריך עלה מהא דר"נ
וכתי' בכל הספרי' ר"נ סבר אין פותחין בחרטה למבקר נדרה בעי' ובעי
לעייני להכי יסב ורב נחמן סבר פותחין בחרט' ואפי' מכומד ובוד דמסוף
לו מותרין וכרים נדרי' משמע דאין פותחין היא מותרת ואמ"ר ת' פותחין
בחרטה היינו שמושים אותו אם הוא מתחרט על מה שנדר שא"ל כדו
תהיה לו לכך עלך אז כעי' נדר ומרינן ליה בהכי ור"נ סבר אין פותחין
להתיר לו בחרטה לחוד שמתחרט כו על מה שנדר אלא נדרך לאמנה פתח
לנדרו כגון שא"ל לו אמו ר' בני אדם שמיסוד וכדפתח ר"נ להבוה טייבא
שמושלין אותו אדעתא דהכי נדרת שנדריך לטרוח הרבה ולחסוב כמיזה ענין
יתנאו לו פתח לנדרו; בלשון הזה פתח לו ומכן לא קי"ל הכי כדאמ' בפ"ד
דנדרי' דלא כתחי' בהא דמתוך שחר יאמ' דאחבת דהא לא נדר אמ"נ דמסק'
כל

מעלייב

אמר לו הק"בה אלו יצתה שפחה או נויה או זונה היית אומר אותה הוכחת לעבדך לצחק ועשון לו הקרוש ברוך הוא וימן לו את רבקה בלב שאל שלא כהונן שנאמר ויאמר כלב אשר יכה קריית ספר ולכדה ונתתי לו את עכסה בתי לאשה תשיבו הקרוש ברוך הוא אלו ולכדה ונתתי לו את עכסה בתי לאשה תשיבו הקרוש ברוך הוא אלו לכדה נוי או מסור או עבר היית נותן לו בהך מה עשה הקרוש ב"ה וימן לו את בן אחיו ולכדה שנא' ויילכדה עתניאל בן קנז שאול שאל שלא כהונן שנ' והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עושר גדול ואת בתו יתן לו אמר הק"בה אלו הרגו נוי או מסור או עבר היית נותן לו את בתך וימן לו הקרוש ברוך הוא רוח ונתן לו בתו מיכל יפתח שאל שלא כהונן שנא' והיה היוצא מדלתי ביתי אמר הקרוש ברוך הוא אלו יצא נמל או חמור או כלב היית מעלהו עולה השיבו הב"ה שלא כהונן וימן לו את בתו ויהי כראותו אותה ויקרע את בגדיו היה יכול להפר את נדרו ולילך אצל פנחס אמר אני מלך ואלך אצל פנחס ופנחס אם אני כהן גדול כהן גדול ואלך אצל עם הארץ זה בין דין לדין ספת ההיא עלובתא ושליחם נתחייבו ברמיה פנח' נסתלקה מפנו ר"ה הה"ד ופנחס בן אלעזר נגיד היה עליהם יפתח נישול אבר אבר ונקבר בערי גלעד בעיר גלעד לא נאמר אלא בערי מלבר שהיה נישול ממנו אבר אבר ונקבר במקוטות הרבה ר"ש בן לקיש ור' יוחנן ר"ל אמר רמים היה חייב וליקרב על נבי המזבח ר"י אמ' רמים לא היה חייב רתנינן דבר שראוי ליקרב על נבי המזבח יקרב דבר שאינו ראוי ליקרב על נבי המזבח לא יקרב על המזבח ולא עוד אלא כל מי שנודר ומשלם נדרו זוכה ש"שלם נדרו בירושלים הה"ד נדרי לה' אשלם היכן בחצרות בית ה' בתוככי ירושלם הללויה ואומר הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו :

חסלת ספר ויקרא תהלה לעוטה כשלמה אורה :

התנצלות הפועל במלאכת הקדש

ויהי כבלות ושלמ"ה המלאכה המפוארה הזאת אז אמרתי הנה באתי בסגילת שפ"ר ואשב"ח שבחי"ם לאלקי אבי יצח"ק אשר עד הנה עזרני רחמיך ולא עזבני חסדך וכו' . ה' אלקים אמת הוא יודע כי לא שקטתי ולא נחתי מששם יומם ולילה ונדדתי שנתי מעיני והייתי ורין ונשבר ומהיר במלאכתי כדי שיצא הספר הנחמד הזה מכח אל הפועל כדי שיאותו לאורו ויראו ויהזו יפ"ה תוא"רו ותועלתו ויראו רבים ועליו ישח"קו : ומרוב מהירות ובקיאות יקרה לפעמים שיתבלבלו האותיות ויתהלף בין אי"ב לאוי"ב וקראין לאלפי"ן עייני"ן ולעייני"ן אלפי"ן : וע"כ בקשתי שטוחה לפני כל הרואים ומעיינים בספר הזה באם המצא תמצא איזה טעות הלא מצער הוא ותתי נפשי ולא יקללו העוסקים במלאכת עבודת הקרש כי באמונה המה עושים ואמרין לפעלא טבא יישר כחו ודינגו לכף זכות : ובזכות זה גם ה' ירין אותם לכף זכות ויקיים בנו מקרא שכתוב כי אז הצליח את דרכיך ואז תשכיל כ"ר המשרת העוסק במלאכת הקרש הועציר מנחם נקרא מן בן כמ"ר יצחק שלי"ם מתושבי ק"ק פראג מתנורר פה ק"ק וולצבאך :

BIBLIOTHECA ALEXANDRINA